

P. Ouidii Nasonis Fastorum libri diligenti emendatione
typis impresse aptissimisq; figuris ornate cõmentatoribus
Antonio Constantio Fanensi: Paulo Marso piscinate
viris clarissimis additis quibusdam versibus qui de-
erant in aliis codicibus: et insuper grecis characteri-
bus vbi deerant in aliis impressionibus: apposi-
tis rebus notabilibus quibusdam in margine
vna cum Tabula in ordine alphabeti: que
nullo in alio codice impressa reperies.

BARTHOLOMEVS MERVLA ALEXANDRI FRATRI FOELICITATEM.

Literas tuas Alexander charissime & fraterni amoris & eruditionis plenas proxime accepi e quibus intellexi te in euoluẽdis fastorũ uoluminibus nõ mõ carmẽ illud elegãtissimũ: sed etiã cõmẽtaria inemẽdata: & inuersa librariorũ nostri tp̃is culpa & icuria pspexisse: rogasq me: ut hoc tã præclarũ opus a tot deprauationibus uendicẽ: quẽadmodum superiori ẽt anno. Q. Curtium emẽdauimus: q antea corruptus ferme totus uulgo circũferebat: ego (ut uerũ fatear) si p fraternam beniuolentiam licuisset: laborẽ quẽ mihi iniungis recusassem: nõ q materia esset uilis & abiecta: emendatio. n. grammaticæ peculiaris est pars. Nã. M. Varro scripsit eã cõstare in partibus quattuor lectiõe. s. enarratione: emẽdatione & iudicio: &. M. Valerius pbus soli huic nec ulli præterea grãmatices parti deditus multa exẽplaria cõtracta emẽdare ac distinguere curauit. Reliquit q non mediocrẽ siluã sermonis antiqui: Sed q in præsentia aliis maiorib⁹ districtus negociis uoluntati tuæ haud facile poterã morẽ gerere. Ouidi. n. de Tristibus ac Ply. de aialibus opus sane arduũ ac pdifficile interptamur cuius puinciæ magnã partẽ absoluimus: multa inibi corrigimus: quæ ab aliis aut ptermissa aut illis icognita fuere. Huc ẽt accedit erudiẽdorũ adulescẽtũ meorũ studiũ: qbus rebus impeditus Fastos quoq; lectione te plurimũ oblectas: aliis relinquere decreuerã corrigẽdos. Sed ut & tibi quẽ ob ingenii elegantiã & uitæ itegritatẽ ac excelẽtẽ aũ ãnos eruditionẽ amo singulari psequor pietate: & cõi quoq oium utilitati cõsulerẽ ex Platonis sniã q ad Architã Tarentinũ scribẽs cũ admonet illud cõsiderandũ. Nullũ nrm̃ sibi soli natũ esse. Sed ortus nri partẽ sibi patriã uẽdicare: partẽ parẽtes: partẽ amicos: haud inuitus & carmẽ correxi & enarrationes: curauiq ut Antonii Fanẽsis: & Marsi interptatiões una ipri merent a diligẽtissimo ac solertissimo bibliopola Ioãne Tacuino nro: ne qd ad carminis intelligẽtiã deesset. Quicqd uero latius cõtinebat paucis in margie assignabimus: quo facili⁹ posses ad id qd diu quærendũ eẽt digitũ intẽdere. Accipies igit sr optime opus q emẽdatissimũ: itelliges q nihil esse tã arduũ: aut difficile: qd tua cã nõ sim suscepturus q libẽtissime. Nũc reliquũ est ut ad id rñdeam: qd scire te uelle oñdis. Scribã ut sniam meã tibi exponã sup eo Catulli uersu. Patroa uirgo plus uno maneat perenne sæclo: sẽ paucis accipe. Catullus optat ut ab eo liber editus diu duret & pmaneat: Nã q̃ dixerit Cornelio se illi libellũ dicare statim subiũgit Patroa uirgo plus una maneat perenne sæclo: ubi uirginem ponit pro charta quæ nunquã antea edita fuit: quẽadmodũ dicimus uirginẽ eam quæ nonquam partũ edidit. Martialis. Seruioq signatas custodiat ipse uirginis pater chartæ: patroã autẽ pro patria: & Veronẽsi accipies. Hic est uerus Catulli sensus quẽ nos primi (qd citra arrogãtiã dictũ sit) excogitauim⁹.

Locus Catulli enarrat⁹

Locus Liuii icorrectus

Secũdo loco scribis te legisse apd Liuiũ li. viii. bona Vitruuii cõsecrata fuisse senonisangui deo. Quis aũt fuerit deus senonisanguis a me quæris: ego (ut tibi ẽt locũ hũc scitu dignissimũ exponã) nõ senonisangui: sed sabinosangi legendũ esse affirmo. Nã Cato (autore Dionysio Halicarnaseo) nomẽ sabinorũ gẽti impositũ fuisse ait ex sabinosangi dini gentilis: Hunc aũt sanguum a qbusdã pistiũ uocatũ fuisse refert. & quia Tatius in bello cũ romanis gesto uouerat multa tẽpla necessariis diis: uerisile est illũ sabinosangi gẽtis autori ædẽ quoq erexisse: Nã & Dionysius scribit eum soli & lunæ. Saturno. & Rheæ uestæq; pterea & Vulcano: & Dianæ: & quirino. Et diis aliis: quorũ noia difficile esset lingua græca enunciare ædificasse.

Locus Plinii difficillimus enarratus

In postrema parte tuæ eplæ declarari a me cupiebas locũ Ply. ex. vii. lib. naturalis hysto. ubi ille scribit raros esse patribus pcociores cõsumente ubertatẽ seminũ exustione: cuius uices nũc uergat æuũ. Sensum facile pcipies. si qd hoc in loco sit exustio intellexeris: a qua ubertatẽ seminũ cõsumi Ply. refert: & inde filios raro patribus pcociores fieri: scribit Aristo. (autore Cẽsorino) annũ esse maximũ: quẽ solis & lunæ uagarũq. v. stellarũ orbes cõficiunt: cuius anni hiems est Cathaclysmos. i. Diluuio: æstas aũt Cepyrosis. i. exustio qd est mũdi incẽdiũ. De anno magno Ci. li. ii. de natura deorũ ita scribit. Magnũ Annũ Mathematici noiarunt: q tũ efficit quũ solis & lunæ: & v. errantũ ad eandẽ inter se cõparationẽ cõfectis oim spatiis est facta cõuersio: quæ q lõga sit: magna qõ est: eẽ uero certã & definitã necesse est de ãno magno multa Ser. & Macr. Exustionis uero & diluuii meminit Plato in timæo. scribit eni ægyptiũ quendã sacerdotẽ grãdẽ natu Soloni hæc dixisse. O solon solon græci pueri semp estis: nec qsquã e græcia senex: Cur istud diceret percunctãte Solone rñdisse sacerdotẽ. Quia iuuenia semp uobis aius est: in quo nulla est ex uetustatis cõmemoratione prisca opinio. Qd ideo uobis cõtigit: q & multa & uaria hoĩum exitia fuerũt eruntq. Maxima qdẽ aut ignis cõflagratiõe: aut aquæ inũdationibus puenire necesse est: minora uero aliis qbuslibet calamitatibus fieri. Nã q apud uos fertur phætontẽ quõdã solis filiũ currus ascẽdisse p̃ nos: nec patris auriga tione seruata exussisse terras: ipsumq flãmis cæl estibus cõflagrasse: q uis fabulosum uideat: uerũ quodã modo esse putãdũ est. Fit enim lõgo tẽporũ interuallo cœlestis circuitus pmutatio quædã: quã inflãmationis uastitas necessario sequit. Tunc hi qui edita & ardua colunt loca magis pereunt q mari fluuiisq uicini: nobis porro Nilus qui in plerisq rebus salutaris est: tum hmõi a uobis arcet exitiũ: qñ uero dii aquarũ colluuione terræ sordes diluunt. pastores oniũ atq bubulci q iuga montiũ habitãt piculũ illud euadunt. Vestræ aũt ciuitates in planitie sitæ ĩpetu fluminũ ad maria rapiunt. Sed in hac nra regiõe neq nũc neq alias unq i agros supne descẽdit. Cõtra uero sursum e terræ uiscerib⁹ scaturit: qobrẽ antiqssima rerũ apd nos monumẽta seruant: pinde ubicũq nec imbriũ tẽpestas nimia: nec icẽdiũ ingẽs cõtingit: & alias paucõres: alias plures hoies tñ fuuttidẽ refert ẽt Mac. de diluuiõe & exustiõe. Q̃ uo aũt exustio cõsumat ubertatẽ seminũ docet Ci. li. ii. de natura deorũ: cuius uerba hæc sunt: Sunt aũt stellæ natura flãmeæ: quo circa terræ maris aquarũ uaporib⁹ alunt his qui a sole ex agris tepefactis & ex aqs excitant: qbus altæ renouatæq stellæ atq ois æther effũdat eadẽ. & rursus trahũt i idẽ. nihil ut fere itereat: aut admodũ paulũ: qd astrorũ ignis & ætheris flãma cõsumat. ex quo euẽturũ nri putant id de quo Panetiũ addubitare dicebantur ad

extremum omnis mundus ignesceret polum humore consumpto neq; terra ali posset restearet aer.cu-
ius ortua aqua oi exhausta esse nõ posset:ita relinqui nihil præter ignem:a quo rursum amante ac deo re
nouatio mundi fieret:atq; idem ornatus oriretur.ꝙ autem Plynius scribit in exustionis uices æuum uera
gere designat exacta antea diluuione:nunc incẽdium quo exurirur ubertas seminum instar:eidem docet
carmen illud Sibylle erithreæ Exurit terras iguis pontumq; polumq;:idem sensit Ouidius qui in met.ita
cecinit.Esse quoq; in fatis reminiscitur affore tempus:Quo mare quo tellus correptaq; regia cœli Arde-
at & mundi proles operosa laboret.Seneca etiam in libro de consolatione ad Martiam idem ita refert:&
quum tempus aduenerit quo se mundus renouaturus extinguat:uiribus ista se suis cedent:& sydera syde
ribus incurrent & omni flagrante materia uno igne quicquid nunc ex disposito lucet ardebit.& Lucanus
libro septimo inquit.Cõmunis mundo superest rogus ossibus astra Misturus:& Augustinus libro.xx.de
ciuitate dei scribit figuram huius mundi conflagratione perituram:sicuti factum est aquarum inundatio-
ne diluuii.Nunc postea ꝙ litteris tuis respondi:& tibi morem gessi:ne in imensum crescat epistola:dicẽdi
finem faciam:si te prius monuero:ut Magnifico patrono tuo Victori Minoto homini nobilissimo:& per
pulchre docto me cõmendare non desinas.Vale Venetiis.Anno.Mcccclxcvi.Calendis Aprilibus.

Domici Palladii Sorani tetrastichon ad Antonium Constantium poetam illustrem.

Sulmo tumet nasone suo uerona catullo.
Gloria romani magna tibulle laris.
Vmbria callimacho gaudet:eos ipsa philetha.
Lætentur patriæ mœnia clara tuæ:

AD Illustrissimum principem Federicum ducem Vrbini montis Feretri & Durantis Comitem impe
ratorem inuictissimum:ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vexilliferum Antonii Constantii Fanensis præfa-
tio in commentarios Fastorum Nasonis.

VEram religionem quam licet diuini cultus scientiã diffinire Federice dux & imperator cla
rissime uentur quidem maiorẽ in modũ theologi inter quos domi belliq; non sine sum-
ma tua laude & oium admiratione uersatis:mõ nihil tum ad eam rem mihi afferre uident
qui maiorum nostrorum pietatem & obseruantiam in deos posteris tradiderunt:quorum ex rori
bus contemplandis & religionis nostræ ueritas illustratur & eorum animi:qui de rebus diui-
nis recte sentiunt concitatius feruntur ad uerum atq; ad oipotentis dei cultum uehementius
accenduntur cũ intelligunt quanta ueneratione quibus hostiis quanta templorum maiestate
infœlix illa gentilia deorum imagines fuerit prosecuta.Neq; enim audiẽdi sunt agrestes quidam ac nimium
austeræ religionis homines qui eminentiorem locum ut uulgo aiunt:beatorum sedibus aucupantes ab hu-
manitatis studiis abhorrendum existimant & dum pro uera religione stare cupiunt.nõ intelligunt se nõ
sine impietate quadã diuo Augustino Lactantio Eusebio:atq; aliis præterea uiris sanctissimi aduersariq;
a maioribus nostris & cerimonias & dicendi copiam mutuari religioni nostræ splendorẽ quendam ac
pulchritudinẽ adiecerunt.Quæ cum ita sint placuit Ouidii Fastos quantũ meum mihi suppeditauit inge
nium explicare opus omni antiquitatis suauitate pfusum:ubi præter deorum gentilium festa priscorum ritus &
pleraq; alia memoratu digna ortus occasusq; siderum hoc nõnullæ historiæ cõtinent:quibus rebus lector
non delectari solũ sed recte institui atq; ad optimã frugẽ perduci põt.Si qdem historiæ cognitionẽ uerã
disciplinã exercitationẽq; esse ad res ciuiles nemo dubitat.Astronomia uero ut cæteras eius laudes præte
ream distantia sidera nobis admonet & quasi admonet ut æquabilitate uitæ atq; constantia cælestiũ mo
tũ atq; ordinẽ imitemur.Accedit ad hæc quod pleraq; urbis templa magnificẽtissima & ædificia olim Ro
manã ostentãtia maiestatẽ:e quibus hac ætate fundamentorum tm̃ reliquiæ manẽt aut certe nulla uestigia
uel diligenter explorantibus sese offerunt in eodẽ ope pene integra & inuiolata monstrant:ut eiusmodi
rerum studiosis quæ cernere minime possunt ea facile & uidere & contẽplari liceat.Quare nõ incõsulto fa-
ctum est ut statuerimus tibi Sanctæ Romanæ ecclesiæ Vexillifer inuictissime nõ minus optimarum artium
studiis quam rerum bellicarum gloria & singulari morum dexteritate præstanti nr̃m hoc opusculũ qualecũq; fue
rit elargiri rem nulli nõ poetarum interpreti(quod equidẽ miror)tot sæculis detractã.Quis.n.te dignior
horum cõmentariorum titulo ubi magna ex parte de rebus romanis agit.Nam ut taceã id qđ apud Fanenses
nulla tpis longitudo nulla unq̃ delebit obliuio.Redactũ aba te Fanũ fortunæ patriã meã nõ incelebrem
coloniã Romanorum in Pii Secundi Sũmi Pontificis ditionẽ.Vnde nemo est Fanensiũ:qui uti quondã te
hostẽ formidauit atq; in mediis bellorum incẽdiis exhorruit fulminãtẽ ita & post speciosam illã uictoriã tuã
placidissimũ ac beneficẽtissimũ expertus nõ singulari quodã amore obseruãtia psequatur.Vt omittã cæ
terarum rerum a te gestarum magnitudinẽ multitudinẽ ac fœlicitatẽ tuo uigore animi:tuis uiribus.tua pruden-
tia comparatã:ita ut merito cum præstantissimis Romanum exercituum ducibus uidearis posse conferri.
Vt præteream inuiolatam illam & integerrimã fidem:qua tibi tm̃ auctoritatis & gratiæ apud Sũmum Põ
tificẽ:apud reges atq; alios principes apud eminẽtissimas resp.cõparasti:ut nemo eat inficias tuo consilio
tuisq; auspiciis omnem Italiã gubernari & tibi acceptũ referri quod hoc tẽpore in summa pace ac trãquil
litate præter solitum cõquiescit.Vt transeam mansuetudinẽ & clæmentiam tuã cum in omne hominum
genus tum in eos qui te uel grauissimis iniuriis affecerũt cæsarianæ cuiusdã ac uere Romanæ magnani
mitatis indicium:tibi quidẽ a natura tributæ sed philosophiæ ac theologiæ familiarium tibi sciẽtiarum stu
dio cumulatæ.Religionẽ præterea & obseruantiam in deum:quam in tanta curarum mole in tot ac tantis

occupationibus omnibus nō mō festis uerūetiā ꝓfestis diebus præ te ferre nō desinis. Quid ædes illæ tuæ
urbinates tot excisoꝝ a te colliū durissimis lapidibꝰ cameratæ qbꝰ nihil pene cōparādū hēt Italia nihil fe
re ut ita dixerim uniuersus orbis: qd illa inquā uenustissima & magnificētissima regia nō minus cænatio
nū cæterorūq; locoꝝ multitudine ꝗ aptissima distinctiōe spectāda: itē amplissima bibliothæca pēsilibꝰ sca
lis & admirabili quadā rōne suffultis: pauimētis: tectorio: auro nimio: insignis picturis: tāta demū ipē saītāta
solertia & artificio cōdita: ut nemo ab eius spectaculo nisi inuitus abscedat: nō ne ostēdit īdignā te pricipe
hāc ætatē oibꝰ auaritiæ sordibꝰ Ingnatā: ite autē dignissimū quē ois antiqtas quē Roma illa terraꝝ dña si
fieri possit itet Lucullos Pōpeios: Mæcenates: Agrippas ac Cæsares ueneraret: tibi assurgat tui cādorē ani
mi & excellētiā amplexet. Qd' cū fata negauerint: nihil tñ ipediet qn & in his cōmētariis ac lucubrationi
bus nostris quocūq; modo tibi assurgit antiqtas: & te principē excellētissimū multoꝝ ætatis nostræ scri
ptoꝝ monumētis īmortalitati cōmendatum cum præsenti seculo ipsa quoq; posteritas admiretur.

IN FASTOS ARGVMENTVM.

IVculentum opus Nasonis: quod explicandū assumpsimus fastoꝝ titulum ac nomen accæpit
nō a fastis diebus. i. festus ut multi ætatis nīæ hoies. & quidē eruditissimi falso arbitrant: quos
Festi Pōpeii traditio nō intellecta decæpit: sed a fastis hoc est libris annalibus uñ magnā partē
huius opis exceptā esse autor ostēdit: ut Sacra recognosces annalibus eruta priscis: & idē. Sacra
cano signataq; tpa fastis. Nā Isidorus nullā fidē meret q a fastibus. i. prīcipibus (ut idem ait) Ouidii fastis no
mē inditū putat. Sunt aūt fasti autore Sesuio libri dieꝝ cōputationē hñtes: ubi' teste Porphyrione per cō
sules annoꝝ numeꝝ colligebant. Erit autē plenior diffinitio si fm Acronem dixerimus Fastos esse anna
les in qbus memoria tpoꝝ continet: quiq; ad cōmemorationē honoꝝ rerūue gestaꝝ inuēti dicuntur uir
tutes indices. Horatius in quarto carminū: Tuas Auguste uirtutes in æuum per titulos memoresq; fastos
æternet. Idē in eodē: Nā coæ referunt iā tibi purpuræ: nec clari lapides tpa quæ semel notis cōdita fastis in
clusit uolucris dies. Proprie igitur fasti sunt annales fm Sempronii Asellioīs opinionē accepti ab A. Gel.
traditā lib. v. noctium atticaꝝ addita dieꝝ cōputationerū cū per annos singulos scriberent: ex quo ianum
patentē dixere fastoꝝ tñmodo quod factū quoq; anno gestū esset: aliqd demonstrabant: quoꝝ nōnulli
ueluti funesti nihil præter noia consulū suggesserant ut Liuius scribit. Differunt autē a diurnis urbis actis:
quæ uel humilia recipiebāt cū Fastis tñ illustria mandarētur. Vnde illud legimus apud Corneliū Tacitū
Nisi cui libeat laudandis fundamētis & trabibus quis molē amphiteatri apud campū Martis cæsar extru
xerat uolumina iplere cū ex dignitate popl' Romani repertū sit res illustres annalibus talia diurnis urbis
actis mandare iidem autore Prisciano fasti fastis diebus noiari sunt nō quia festi hoc est diis dicati sint cū
constet teste Macr. fastos dies pro festis siue negociosis inesse: qui festis ac sacris aduersantur: sed quia eius
modi annales cū dies fastos nefastosq; cōtineant decuit a diebus cādidioribꝰ ac melioribus noiari. Fastos
autē dies nefastis præstare nemini dubiū est. Vnde a Festo Pōpeio festi dicuntur nefastoꝝ cōparatione.
Fastis enim diebus eodē autore iocunda fari licebat nefastis quædam nō licebat. Quam ob causam Euse
bius eos tristes appellare nō dubitauit: ii enim dies quāuis proprie atri nō sint ut A. Gel. docet pro abominā
dis tamen interdum accipiuntur teste Porphyrione. Horatius. Ille & nefasto te posuit die. Statius in sexto
thebaidos. Prospectu uisus interclusere nefasto. Sane Fastoꝝ inuentionē nōnulli: Eudoxo Guidio astro
logo tribuunt Socratis auditori sodaliq; Platonis: quod uerum ne sit aliorum sit iudiciū. Hunc certe' Ser
uius scribit primum annum deprehendisse: quem tamen dubitandum non est eum hausisse ab ægyptiis
disciplinis. Scriptorem autem Fastorum fuisse Lucanus testatur: ut Nec meus Eudoxi uincetur fastibus
Annus. Eum Laertius refert in ægypto annū unum & menses quatuor moratum mento attonso atq; sup
cilio. viii annoꝝ historiam scripsisse qui ut A. Gel. meminit non multo post Romam a Gallis captam ob
sessumq; capitolium in Græcia nobilitatus est. Illud planum est priscis temporibus ad curiam Calabram
ubi tñ sacrorum ratio gerebatur Senatum uocari solitum & populum a rege Sacrificulo: ut (qm̄ adhuc
fasti non erant) sacrificiosum prenoscerent dies ac ludorum Primus autem Fastos in uolumē redactos pu
blicauit Gn. Flauius Appii cæci scriba inuitis patribus ut Macrobius refert tantam plebis gratiā adeptus
que antea cogebatur sōnem dierum petere a principibus ciuitatis ut natus ipse libertino patre: sicut Ply.
scribit creatus sit ædilis curulis præteritis. C. Petilio & Domitio: quoꝝ patres consules fuerant. quo tpe
ob dolorē omnis nobilitas dicitur annulos abiecisse. Nec nos lateat fastum cum pro annali libro accipit
frequentius secūdæ declinatiōis esse: ut Instabatq; dies qui dat noua nomina fastis. Et tēpora si fastosq;
uelis euoluere mundi. Inuenit tamen & quartæ apud Lucanū: ut Eudoxi uincetur fastibus annus. Quod
eius errore prolatū Seruius putat qui a Prisciano merito reprehēditur cum antiquiores quoq; inueniant
idem similiter protulisse. Varro: Virtutū causa tulli cæsaris qui fastus correxit mēsis Iulius appellatus est.
Columella: Vetum in hac ruris disciplina sequor nunc Eudoxi & Metonis antiquorūq; Fastus astrologo
rum. Sciendum Sane Ouidium scripsisse duodecim fastorum libros: quorum hodie sex tātum extant nō
posteaq̄ est relegatus in pōtum ut quidā asserunt adducti in eam opinionem his uersibus qui leguntur in
quarto huius opis libro. Sulmonis gelidi patriæ germanice nostræ Me miserū scythico ꝗ procul ille solo
est. sed ante relegationē suam: in scripserat enim hoc opus Augusto: cuius editionem illa indignissima re
legationis calamitas impediuit quod planū est hoꝝ carminū argumento: quæ legimus in secūdo tristiū
Ne tamen omne meum credas opus esse remissum Sæpe dedi nostræ grandia uela rati: Sex ego fastorum
scripsi totidemq; libellos Cumque suo finem mense libellus habet Idq; tuo scriptum nuper sub noie cæ
sar Et tibi sacratum sors mea rupit opus. Ea scripsisse Ouidium constat anno primo sui exilii nondum im

pleto. ut facillime quiuis diligens lector inueniet: quo tpe nihil nisi flebile a se scriptū fatetur: ut carmina scripta mihi sunt nulla aut qualia cernis Digna sui dñi tpe digna loco Cæterum Naso relegatus in Pōtū plerisq; additis ac mutatis inscripsit hoc opus nō Tyberio ut docebimus: sed Germanico Drusi priuigni Augusti filio ut eius intercessiōe aliqñ cōsequeret ueniā uel reditus uel exilii mitiorisi quæ spes eū fefellit. Nā ut Augustū iexorabilē hūit & postq́ is hūanis rebus excessit nō dissimilē Tyberiū nactus est. Fuit aūt Germanicus ut ait Suet. ingenio in utroq; eloquētiæ doctrinæq; genere precellēti & adeo lenis atq; inoxius ut eius uirtutibus motus Augustus diu cūctatus fuerit an eum sibi faceret successorē. quē demū adoptandum Tyberio dedit. Autoris uita, librorū numerus & alia quædā in exponēdis autoribus cōsiderari solita ita manifesta sunt ut consulto a nobis pretereantur studentibus breuitati. quos tñ in modū & priuata impediunt negocia & Fanensis resp. ubi uendicat ut nihil ocii fere ad hæc studia relinquatur.

PRAEFATIO IN FASTOS

Paulus Marsus Piscinas Poeta Cla. generoso iuueni Georgio Cornelio. M. Cornelii equitis. F. salutem.

POSTQVAM mihi ex lōga pegrinatiōe sedire tādē tua quoq; pace e Venetiis Romā: ubi decēnio añeesse iā. uelut in portū & optatā qetē licuit. Retuli me. G. Corneli ad ea studia: q̄ tā lōgo tpe itermiserā quā lōgo a priis sedib' abfuerā: traditaq; publice nec optāri nec peteti mihi phiēdi puincia fuit. Quā ut arduā atque p difficilē i tāto doctissimorū hoīuz cœtu libētissime repudiassem: nisi me uetus amicitia ab instituto repulisset. cuius quotidiano quodā cōuicio cōpulsus eā tādē aggressus. Lyricos primo qdē āno horatianos, ac Oui. tristia diligētissime iterpætatus sū. Proximo uero diuinū illd' fastorū opus: i quo tot ueterū mysteria: tot mythice physiceq; obscurius recōdita sunt: magna cura ac uigiliātia: audisorūq; frequētia pfessi sumus. In quo nobis eo magis elaborādū fuit. Quo ne uerbū qdē unū efferri pōt: qd' nō his qb' id pstat: exceptūq; temerario quodā ipetu uulgeł. Dedim' igit opaz ut fideliter iterpætaremus: & quāquā i cæteris dilucida breuitas sp placuit: In eo tñ ope nolui me cōtinere terminis ut multi solēt angustisq; rē plerūq; cōfundūt: & qd' ad dilucidā tatē redigēdū est minus pspicuū reddūt. Ego āt ita rē oēm apui. ut rudib' quoq; pueris facilis cognitu pateret. nullisq; obscuriorib' locis abesset lumē. Inuigilaui plurimū historiis. & fabulis. i qb' toti' fere opis rō uersaſ. Siderū āt obseruationē neq; post hūdā cēsui. neq; de ea supra quā locus exigebat differui. Etenī si ex his ipsisq; astrorū sciētiā pfitent: pauci admodū sunt: q eā ipsam recte teneāt pp mutatas. aut poti' amissas ut aiūt ueras tabulas: quo pacto nos hūanitatis pfessores eā tenebimus. quā ne unquā qdē delibauimus Satis erit nobis i psentia poetæ mētē p singulos locos apire: & qd' ad rē faciat ab antiqs scriptorib' mutari hoc unū ausim dicere me i hoc ope militiæ meæ morē gessisse: & æquū lectorē nihil eē i eo qd' ulterius desiderari q̄at iudicaturū: et lauda utrūq; quæ celeritate fuerit a nobis hoc opus absolutū: fuere. n. alii q cū plurimū annorū i hoc ipso operā exhibuissent. nō tñ plurib' ānis absoluerūt. Nos uero paucis mēsib' ad finē deduximus: qd' tñ admiratiōi debet eē nemini. Sumus. n. i ea urbe: i q̄ hūanitatis studia semp floruerūt. Vbi & maior librorū copia: quā i cætera ausonia: imo i toto orbe posset cōpiri. Adde & doctissimorū hoīuz frequētiā: q in urbē tāquā in cōmunē patriā cōfluūt: ita ut si in oibus aliqua oriret dubito statim quē cōsulas occurrit: qd' in cæteris locis minime erit: in boni magis Romæ cōtigit. quā ubi uis gentiū. Quo qdē fretis celerius & fidelius oīa a nobis cōficiunt. Scripserat in fastos plurib' āñ me annis. Pauca tñ fidelissimus antiqtatis: & toti' latinitatis iterpres Pōponius nr̄. Postea nos secuti puinciā oēm pcurrimus: nihil intactū nihilq; indiscussum relinquētes. Deide pudiæ Anaclyterius meus uir tū græcis: tū latinis, lris ornatissimus: & utroq; dicēdi genere illustris fastos & ipse interpætatus est. Idē pauloañ fecit doctissimus & eruditissimus iuuenis: interpresq; diligētissimus Ant. Volscus. cū quo est mihi tāta necessitudo & mutua beniuolētia: ut cōmuni utriusq; titulo lucubratiōes nr̄as essemus edituri. qd' occupato illo in pprianis monumētis: & me ab urbe digresso: nō est in psentia factū. Sed ne quēquā defraudemus plurimū liguæ, latinæ cōferēs: magnā ille laudē in oī studiorū genere meret. Antonius ptererea fanēsis uir & ingenio & doctrina singularis: & i utraq; eloquētia in idagāda rōne fastorū plurib' iā annis occupaſ: nescio si illi ad finē puētum est: nō. n. oēs quæ nobis est Romæ: eā domi librorū supellectilē hñt: itaq; q̄ nobis facillima sunt: redduſ aliis difficiliora. Accedit locorū tōt romanorū psertim q cū cæteris icognita sint: & apta nobisq in ipsis summa educati faciunt oīa sint nob quē aliis psōptiora. Taceo de igenio. qd' mihi nō mediocre natura sugessit: & de ea quā ego industriā adhibuerim in quo & cōsilio ualerē: & iudicio simul me posse existimo: qd' aliorū quoq; testimonio cōprobaſ. q iudiciū meū in multis expertiuere: & expertiū sunt oīno secuti. Liceat ita sine arrogātia loqui: ne cuiq́ bñmerēti uera laus detrahaſ cū primus ego p totū hoc ingens pelagus audēter Ciba cucurrerim: quæ prius icognita erāt cæteris apueri & ita apuerimus ut ulterius ingrēdi laborē oibus ademerim: qd' si illi q mō uiuunt laboriosi huic laudi nr̄æ eēnt ingrati. Spo equidē mihi posteritatē ingentis grās habiturā. Tibi uero in primis. G. Corneli laborē hunc nr̄um pro tua in me hūanitate: & oī officiorū genere dicamus: ut si qñ mea uox corā tibi domi pderat audienti profit & inposterū quoq; absentis & recū abeas uñ pullulātē iā ubi. sobolē queas: & ducib' erudire: & bonis quoq; morib' istituere: nō. n. sola fastorū & gloria rete manet: sed q̄ ad istitutionē uitæ hūanæ ptinent: Tuo etiā nol dedicanſ officialia ipsa præcepta. tāto a nobis labore & diligētia lucubrata: ut pdire ex ipsis ueræ academiæ fontibus uideanſ Quin & ingēs ipsa pharsalia: & artis rhetoricæ pcepta sūma cū uigilātia: & fide a nobis it rpretata: tuo q; itidē nomini dedicata fore qdem existimo imortalē tibi gloriā paritura: Quæ si tibi grata eē cognouero labores oīs meos protinus expectato. Fac igit si tuæ laudis eris studiosus: ut ieto munusculū hoc meū aio te suscepisse: & gratū fuisse cognoscam. Sed iam nimis euagatus sum, ad poetā ipsum tandē ueniamus.

Ouidii uita per Paulum Marsum Piscinatem poetam clarissimum.

PVBLIVS Ouidius Naso pelignus sulmone ex eq̄stri natus est ordine eo tpe quo Hircius & Pansa cōsul. mutinēsi bello pierēt Secūdo qnq̄triorū die. xiii. calē. apri. Sub Plotio Grippo lr̄is opaꝫ dedit. M. Var. & Cor. gallo acceptissim⁹ ſtimulāte p̄re foro aliquādiu icubuit Reos plerūq; defēdit iudiciūq; ter cētūuiros dixit. Declamauit accuratissime uñ & merito iter declamatores eū Seneca cōmemorat. Defūcto p̄re ad poeticē redit. Militauit sub. M. Var. & cū eo Asiam petiuit: nec prius ī urbē reuersus q̄ graecū s̄monē ībibisset. Vxores breui duas hūit: tertia tñ diutius secū māsit: ex q̄ Perillā genuit. Demū ab Augusto in exiliū missus ē: ano ætatis suæ qnq̄gesimo. Exulauitq; ānis nouē: piit ī ea infelicitate āno Tyberii quīto. Sed hui⁹ exilii cā uaria refert de q̄ alias late disseruim⁹ refellētes uarias & eoꝶ in primis opiones: q Sydōii testimōio Liuiā seu Iuliā Augusti aut Tyberii filiā amasse referūt: & ea cā in exiliū missuꝫ: eāq; sub corynne noīe celebratā: qd facile refelli pōt si diligēti⁹ sydōii uerba ꝑtrutinabim⁹ q cū neilit endecasyllabis: Narbonēsem quēdā poetā sup cæteros extollere: quos aut apte noīat aut ꝑiphrasi ōndit. De Oui. sic iqt. Et te carmia p libidinosa Notū naso tener: tomosq; missum. Quōdā cæsarie nimis puellæ. falso noīe subditū Corynne: hoc ē qd m̄ltos decipit. Sed ordīe ipso iterp̄temur uersus: & res ipsa lucidior fiet. Supat inqt: te naso tener lasciue notū. ī famē ī carmia libidinosa: ppea qd artē amatoriā scripsit: & missuꝫ tomos uidē: quēadmodū hoc loco cōiūgit: & missuꝫ tomos p carmia quoq; libidinosa & sine cōiunctiōe subdit: Quōdā nimia subditū puellæ cæsareæ falso Corynne noīe p hæc uerba nō oñdit ea cā missuꝫ eē ī exiliū: q cæsare puellā amarit: sed qd artē scripserit: Sed quæ fuerit hæc cæsarea puella ī dubio est: nā si recte pspicimus puellā nō tā p filia aut nepte: quā p ancilla accipe possum⁹: uti & pueros: cū pueros nō mō filios: & quæ sunt ætate puerili: sed ēt suus uocam⁹: ut sæpe nūero apd poetas: & oratores inueies: qd ēt oñdit Paulus iuris. cōsul. de uerboꝶ sig. potuit igr cæsarē ancillā amare & eā sub Corynne noīe celebrare. In lib. n. ad Corynnā nihil ē dignū pncipe m̄liere. nā ad eādē cœnā eunt: certe cū pricipib⁹ nō issēt m̄lta iprecat ī uiꝑū Cæsarē nō ita fecisset: accedit illa ad illū nō issēt priceps laniat capillos: nō ita demēs fuisse ut pricipis laniasset. Præterea ī oib⁹ q̄relis: & q̄ ī lib. tristiū: & q̄ ī his de pōto scriptæ sūt: nihil de amore q̄rit: nisi qd artē scripserit: nihil ī amorē iprecat: errorē q̄d quo dānatus sit nō culpā: nō scelus. nō crimē uocat: ac si demōstrare uelit errorē alienū crimē incidisse: uel ut alii dicūt q Iuliā nudā uiderit: uel q Cæ. Aug. ī re turpi dep̄hēderit. Idq; facile ex eo loco pcipi pōt: cur aliqd uidi: cur noxia lumia feci: cur ipudēti cognita culpa mihi: quoꝶ uersuū sniaꝫ m̄lti puerterūt. dixit. n. cognita culpa: nō hic de sua s; de alteri⁹ culpa dixit. Et ī hoc subdit Acthcōia tēplūq iscius ī dianā nudā icidit: sic & eū iscīū ī aliqd sīle incidisse cōiiciēdū est: qd oino negari nō pō: ucū in tertio tristiū lib. dicat. Inscia. qd crimē uiderūt lumia plector. Peccatūq; oclos ē hūisse meos: & pluries ī eadē sniaꝫ redeat. Etenī quāuis cæsareā puellā amasset: certe nō hoc errorē: nō iscie deliq̄re dixisset: nā & cōscie & sūmo scelere ī augustā maiestatē deliq̄sset. Relīqtur ergo qd aliqd uiderit: ex quo Aug. ī odiū ꝓuocarit: & exilio sub artis amatoriæ culpa mulctat⁹ sit: Scripta elego heroicoq; carmie reliqt m̄lta q̄ maxie: & usui ornamēto liguæ romāæ sūt heroidū ep̄las plures. Artis amatoriæ libros tres. Amoris remedii libros duos. De amorib⁹ ad Corinā libros tres. Trāsmutationū libros qndeciꝫ. Scripsit & tragœdias quaꝶ maxime & a Quit. & Cornelio tacito Medea pbabat ī q q̄tū ualeret igenio oñdit. Librū ī malos poetas cōposuit: ut Fabius Quit. refert. Ep̄lam scripsit ad Liuiā augu. de morte Drusi. bellū actiacū ichoauit: ad Tyb. lib. duos. In exilio tristiū lib. v. De pōto q̄tuor. Fastoꝶ lib. xii. Scripsitq; I ibin imp̄cationē. uaticiniaq; uno libro cōplexus ē: Scripsit & triūphū Cæsaris. Postremo de piscib⁹ opus ichoauit: quē postea imitat⁹ ē. Oppianus Ligua letica libellū de gestis ipatoris apud getas edit ditīgn ēt & alia pleraq; scripsisse cōstat. Interiere tñ m̄lta: seu librarioꝶ icuria: seu posteritatis iertia. Fastorū āt sex tñ mō ī nr̄a sæcula puenere: cū & ipse duodeciꝫ scripsisse dicat. Sex ego fastoꝶ scripsi totidēq; libellos. Cūq; suo finē mēse libellus hēt. Hos āt m̄lti putāt Romæ ichoasse: Sed ī pōto absoluisse: ut pꝫ ex eo loco ī q̄rto libro cū inqt Sulmōis gelidi: p̄triæ germanice nr̄æ: Me miseꝶ scyticho quā pcul illa solo nā ī de scripsisse oñdit. Ego āt puto eū ī pōto integꝶ opus absoluisse: sed tñ sex libros emēdatos edidisse reliquos nec emēdatos nec editos icuria post eius iteritū piisse. Dicauitq; hoc opus nō tyberio Aug. uel m̄lti asserūt sed germāico Drusi fr̄is Tyb. filio illius drusiq ī germāia oppetit. Nā si tyberio dicasset: cū Aug. filius eēt adoptiuus tñ nō ī hoc primo lib. dixisset. Et tuus augusto noīe dictus auus. Auus. n. Tyb. fuit Cæsar & Aug. p̄r: ex adoptiōe tñ. Ergo de Augusti nepore itelligēdū est nō de filio. & id ea fortasse rōne: qd germāicus plurimū a militib⁹ amabat. Si qñ iparet: quē iā sibi poeta cōciliasset ab eo restitueret ī p̄riaꝫ. ut qd p eū ī Cæ. g̃iaꝫ rediret. Hic. n. germāicus ut autor ē Trāq̄llus missus ad exercitū ī germaniā: excessu Augusti nūciato: legiōes uniuersas ipatorē Tyb. ptinacissime recusantes: & sibi sūma reipublicæ deferētes incertū cōstātia: an pietare maiore cōpescuit: atq; hoste mox deuicto triūphauit. Huic igr dicati sūt fastoꝶ libri: qb⁹ sacra toti⁹ āni describūt: & ut de uerbi definitiōe disseram⁹. Pōpe. lib. vi. de significatiōe uerboꝶ ita iqt. Fastoꝶ libri appellabāt in qb⁹ toti⁹ āni fit descriptio. Et subdit: fasti sūt ea rōne uolebāt e nr̄is m̄lti posse ānales dici. In hoc tñ differūt. q ī ānalib⁹ plurīū annoꝶ res gestæ cōtinebant s̄uato cuiusq; āni ordine. In fastis uero nō reꝶ gestaꝶ aut multoꝶ tꝑoꝶ series: sed deoꝶ cultus: & oīa ad religionē īstituta quacūq; cā p stata totius anni tpa suis qbusq; mēsib⁹ cū ortu & occasu signoꝶ referunt. Erat q; illd pōtificū. ut quæcūq; p̄res sua religiōe īstituissent sacra. & cerimōias oēs in fastos redigerēt. Pluresq; lōge ante Ouid. e nostris fastoꝶ poetas scriptores accepimus. Primūq; Liuiū Andromicū. deide Ennlū. Postea alios quoq; multos. Ouid. uero longe post euolutis priscoꝶ fastoꝶ libris: & pontificū monumentis: & annalibus ueterum oīa quæ ad rem sacram pertinere uisa sunt reformato in certiorem ordinē annorū: signorūq; obseruationem in fastos suos seriosius redegit. Sed iam ad præfationis interpretationem ueniendum.

Festū Iunonis & æsculapii.
iiii nonas
iii nonas. Cācer occidit
Pridie nonas
Nonis lyra oritur
viii idus vii idus
vi idus
v id⁹ ag ōalia Iani delfin otif
iiii idus media hyems
iii Idus festū carmētis & iuturnæ Pridie Idus
Idibus festum iouis. Octaui⁹ dictus Augustus.
xix calendas februarii
xviii cal. festū carmentis porrimæ & postueræ.
xvii cal. festum concordiæ
xvi cal. Sol in aquarium trāsit relicto capricorno
xv cal. xiiii. cal.
xiii cal. xii cal.
xi calen.
x cal. lyræ pars occulitur
ix pect⁹ leonis occidit festū sementis
viii cal.
vii calen.
vi cal. festū Castoris & Pollucis.
v calen.
iiii calen.
iii calen.
Pridie calen. festum pacis.

Calen. Februariis.
iiii nonas festū. Iunonis sospitæ sacrificiū Iouis capitoi. lucus asyli celebratur.
iii no. lyra penit⁹ oce idit: tergū leonis occidunt.
Pridie nonas delphin occidere incipit.
Nonis Augustus dictus. P. p ganymedes oritur
viii idus
vii idus
vi idus
v idus initium ueris
iiii idus
iii idus Bootes oritur
Pridie idus
Idibus festum Iouis & fauni nefastus dies fabiorum
xvi cal. martias Coruus & anguis & crater oriuntur
xv calen. lupercalia.
xiiii calen. aura mutatur: sol transit in pisces xiii calen.
xii. cal. festū stultoꝝ fornacalis: feralia Festū deæ mutæ
xi calen. caristia sacra
x calen. festum termini
ix calen. viii calen.
vii calen.
vi cal. Tarquini supbi fuga.
v calen. iiii calen.
iii cal. eqria in cāpo martio
Pridie calen.

Calē. martiis festū Iouis & martis ancillia ferunt uetitæ nuptiæ vi nonas
v nonas alter piscū occulit
iiii nonas bootes occidit: uindemitor apparetur
Pridie no. festū uestæ cathedra Iulii cæsaris
Nonis festum ueiouis Pegasus oritur vi idus
viii idus orif corona
vi idus v idus
iiii idus altera equiria iuxta tyberim
iii idus
Pridie idus
Idibus festum annæ perēnæ cædes Cæsaris.
xvii calē. apri. Scorpi⁹ occidit
xvi calen. festū Bachi Pōpa Castoris & Pollucis: & oritur milquius
xv calen.
xiiii calen. qnqtria Mineruæ
xiii calen. xii calen.
xi calen. Sol in Ariete
x calen.
ix calen. viii calen.
vii calē. æquinoctiū uernum
vi calen.
v calen. iiii calen.
iii calen. festum Iani concordiæ: salutis. & pacis
Pridie calen. festum lunæ in auentino

Calendis aprilis festum Iunonis & uirilis fortunæ ueneris: Scorpius occidit.
iiii nonas pleiades humeros paternos releuant
iii nonas Pridie nonas
Nonis festum Cybelis.
viii idus festum publicæ fortunæ in cole quirinali.
vii idus
vi idus ludi in honorez Iulii Cæsaris propter cedē Iubæ regis: Libra occidit & oriō.
v idus ludi in honorē cereris & deoꝝ imagines efferunt
iiii idus iii idus
Pridie idus
Idibus festum Iouis uictoris & libertatis.
xviii ca. maias grando augustus uictor mutinæ
xvii calen. sacrū forde bouis
xvi calen. uictoria Augusti & de Antōio hyades occidūt.
xiiii calen. eqria in circo uulpium combustio
xiii calen. Sol in Tauꝝ trāsit
xii calē. natalis urbis. palilia.
xi calen.
x cal. uinalia. trāfferf uenus
ix cal. viii. cal vii. cal.
iiii calen. mediū ueriaries occidit. festū rubiginis. canis oritur. iii calen.
Pridie cal. festū Floræ. Vestæ & phœbi. & Augusti in palatio.

Calen. maiis oritur capra amaltea. ara larum
vi nonas sacrificia aristarum. hiades. oriuntur ludi Floræ.
v nonas oritur chiron
iiii nonas
iii nonas libra apparet.
Pridie nonas Nonis.
viii idus vii idus lemuria fiunt oriō occidit. malū nubere. vi idus v idus
iiii Idus festū martis ultoris
Pridie Idus pleiades oriuntur æstatis initiū. idibus Taurus apparet: scyrpea simulachra in Tyberim. festū Martis.
xvii calen. iunias
xvi calen. xv. calen.
xvi calen.
xiii calen. sol in geminos trāsit. agonalia.
xii calē. canis. erigonius orif.
xi calen. lustria Vulcani.
x calen. ix calen.
viii calen.
vii calen. sacrificium pro fuga Tarquinii.
vi calen.
v calen festū publicæ fortūæ.
iiii cal. aquila icipit apparere.
iii calen Bootes occulitur.
Pridie cal. Hias oritur.

Calendis iuniis festum carne. Iunōis monetæ. martis tempestatis aquila oritur.
iiii nonas hyades oriuntur.
iii nonas
Pridiæ no: festū Bellonæ: tēplum factum herculi.
Nonis festum sancti Fidii semiparis. viii idus
vii idus ursa mior occidit festum Mentis.
Ludi ad honorem Tyberis.
vi idus festum Vestæ. Asini coronantur. ara iouis pistoris. v idus oritur delphi.
iiii Idus matralia fiunt. festuz fortunæ. & Concordiæ
iii Idus Pridie idus.
Idibus festum iouis inuicti: quinquatria mineruæ.
xviii calen. Iulii.
xvii calen. Thyene apparet: templum uestæ purgatur.
xvi calen. zephirus mitigatur bonum nauigare.
xv calen. orion oritur delphi apparet. sol ingreditur cancrum
xvi calē. templum palladis in auentino
xiii calen. festum Sumani.
xii calē. AesculaPius oritur.
xi calen. x calen.
ix calen. Flaminius uictus E.
vi calē. festum fortis fortūæ.
vii calen. orionis zona aspicitur: solstitiū æstiuū
vi calen. v calē. festū Laris & Statoris.
iiii calen. templum Quirini.
iii calen. Pridie calē.

ROBERTI urfi ariminensis iuris consulti Epigramma ad Paulum Marsum piscinatem Poetam clarum: & oratorem illustrem.

Fastorum quisquis latii monumenta tenere:
Signaque cum causis: lapsa uel orta cupit.
Te legat: nihile celebri nasonem interprete marso
Doct usserit marsi lingua diserta mei est:
Enganeis fuerat latiisque incognitus oris.
Naso: meinit geticus: sarmaticusque foret.
Tu nihil inuidiam ueritus: nihil inde labores:
Nil hos: qui nasum rhinocerontis habent.
Grande opus aggrederis: deles mendosa: recludis:
Abdita: te propter queque reposta parent.
Naso tibi: tibi nos multum debere fatemur.
Omnia sunt scriptis facta serena tuis.
Marse diu felix merito tibi parta perennis
Gloria: & æternum nomen ad astra: Vale.

¶ D ante I

¶M ante i.

¶M ante o.

¶M ante u

¶M ante y

¶N ante a.

¶N ante e.

¶N ante i

Finis.

Magnifico ac generoso. D. Gabrieli hemo Patritio Veneto dignissimo Iulius Feretus Rhauēna fœlicitatem.

Si musæ nemoris decus uel hemi
Fontes mi faueant lyra feretto
Inter lauriferos: darem tuorum
Laudes atq; tuas: modos apollo
Præstaret clarios dignos honores
Ascreo ex helyconis atq; uati
Ripis dum petulans oues agebat
Quo pergam uenetum decor honosq;
Non possum meritas tibi referre
Grates: quas cuperem meo facultas
Non est ingenio modus nec ori
Cor tu sume meum simulq; mentem
Phœbi nunc comites rogo camœnas
Vt te carminibus canant sonoris
Vel saltem memorent benigne sumas
Hos oro placida manu libellos
Quos musæ fidibus lyra canoris
Fecerunt agiles: pater bonorum
Optatis gabriel meis rogo adsis
O splendor uenetum domus & hemæ

PVBLII OVIDII NASONIS FASTORVM.

TEMPORA Cum causis latium digesta per annum

Tempora cum causis. Duodecim ãni mẽses & dies festos cum eorum causis: quis nõ oium celebritatũ causæ reddunt ut lector uidebit: euolutis enim fastorũ libris a Nasone desiderata sunt cum illi oĩa non suggererẽt. Sane Possidonius teste Laertio scripsit tẽpus esse incorporeũ quod nihil aliud sit q̃ interuallum mundani motus. Vnde Saturnus cæli filius dicitur per quem accipimus tempus ortum a cœlo & a quibusdã philosophis tempus diffinit cœlestis motus dimẽsio. Id secundum Varronem duorum generum facimus: Vnum annale qd' sol circuitu suo finit. Alterum mestruũ qd' luna a quorum tenore tẽpetato is auctor tẽpori nomẽ inditũ putat. Plato uero cum tẽpus cœli motũ esse dicat diẽ ait noctẽ mẽsem & hmõi cætera eẽ tpis partes. Est aũt hæc ppõ sũmæ totius opis bipartitamã & dictum se tpa pollicet & ortus occasusq; signorum: ut Quis uetat & stellas ut quæq; oriturq; caditq; Dicere ppositi pars fuit illa mei. Hos ortus occasusq; signorum scire debemus mõ eẽ chronicos: mõ heliacos: mõ cosmicos: quis eos qdã scriptores duorum tm̃ generum tradãt: lege libellũ q sphæra iscribit. Neq;.n. quæcũq; uel pueri norũt huic opi placet iserere ne crescat in imẽsum & nos qd' mime sumus ampullosi atq; oñtatores uideamur: q magis eos pbare cõsueuimus: q multa breuiter: q̃ qui pauca dicerẽt copiose. ¶ Latiũ digesta p annũ. Quẽ latini duodecim mẽsibus explicãt: absolutũq; diebus. ccclxv. & quadrate. qualem & Persas iãpridẽ recepisse Q. Curtius docet: ut Magi pximi patriũ carmẽ cantabãt & ccclxv. iuuenes sequebant punicis amiculis uelati dieb' totius ãni pares numero. Quippe Persis quoq; in totidẽ dies descript' est ãnus. Nã ægyptios cõstat annũ aliqñ habuis-

se mẽsinm quattuor:Arcades triũ:Arcananes sex.Nec nos moueat Cleoboli ænigma:qđ de ãno duode
cim mẽsiũ tale fert.Vnus pr̃ est isq; duodecim filios hẽteo⁊ singulis trigita sunt filiæ:qua⁊ aliæ cãdidæ
aliæ nigræ sunt:imortales neto sunt & moriũt oẽs.Vbi paucos dies ãno subtractos mirari nõ debemus:
q; & Cleobolũ scimus lõge añ Iuliũ cæsarẽ uixisse Roma regib⁹ fuiẽte:& legimus apud Pliniũ Phalerio
Demetrio athenis dicatas eẽ statuas.ccclx.nõdũ ãno hũc dierũ nũero excedẽte.Est aũt ãnus auto.Macro.
nõ solũ is quẽ nũc cõis oiũ usus appellat:qui a nõnullis in.8.diuidit̃ sesqmẽses & q̃tuor tpa:Ver:æstatẽ

Annus tri plex — autũnũ:hyemẽ:sed singulo⁊ luminũ siue stella⁊ emẽso
oi cœli circuitu a certo loco redit⁹ ãnus suus est. Tria aũt
sunt ut Seruio placet ãno⁊ gña quæ ex syderib⁹ colligũt̃.
Est.n.ãnus lunaris die⁊.30.Est solstitialis cõtinẽs.12.mẽ
ses.Est & magnus quẽ eẽ uolũt oib⁹ planetis in eundẽ re
currẽtibus locũ quẽ Plato in Timæo pfectũ appellat:De

Lapsaq; sub terras:ortaq; signa canam
Excipe pacato cæsar germanice uultu
Hoc opus:& timidæ dirige nauis iter

quo Cic.in li.de fi.bo.& ma.ait. Vere ne põt eẽ dies sæpius q semel fuit:certe nõ põt:an eiusmodi:ne id q
dẽ nisi cũ multa ãno⁊ itercesserit milia & oiũ syde⁊ eodẽ uñ pfecta sint fiat ad unũ tps reuersio.De hoc
ãno uaria dñtiã alii tria milia ãno⁊ magnũ ãnũ tenere dñt.alii.12.milia & ĩsup annos.D.cccclIIII.Alii cũ
phœnicis uita ei⁹ cõuersionẽ fieri pdiderũt.Alii quoq; aliter.Dr̃ aũt ãnus uel ab eo qđ græci ενον dicũt
Annus unde dictus — uel ut putat Atteius capito a circuitu tpis ab eo qđ ueteres an pro circũ ponere solebãt ut an terminũ am
bactus.Redit.n.in se uti ãnulus.Virg.Atq; in se sua p uestigia uoluit̃ ãnus.Quare añ Inuẽtas lĩas ut ait Ser
ni⁹ idicabat̃ picto dracone caudã suã mordẽte:& Pan toti⁹ naturæ de⁹ pedũ recuruũ:hoc est baculũ hẽt pp
annũ q in se recurrit.Alii dictũ putãt απο του ανανεουσθαι.i.ab inouatiõe qđ renouet̃ Vocamus aũt ex an
nis q nũc hñtur eũ itercalarẽ quo dies ex q̃ttuor quadrãtib⁹ ĩserit̃ Februario:quẽ plenũ accipimus hoc est
cõstantẽ horis q̃ttuor & uigiti.Nã nox auctore Seruio ps diei est.Sed diẽ dicim⁹ ut idẽ Inqt a pte quã con
stat eẽ meliorẽ:uñ usus obtinuit ut sine noctis cõmemoratiõe die⁊ nũerus explicet̃.Hui⁹ diei pricipiũ alii
eẽ uolũt a solis exortu.qdã ab ei⁹ occasu:alii a media nocte:alii a meridie:qđ ultimũ Varro absurdũ putat
Diei principium. — Lege eũdẽ Seruiũ.Itẽ Macro.in Satur.& A.G.in.2.noc.atti.ac Pli.in prio natu.hist.Sane ãno⁊:alii ciuiles
alii naturales uocant̃.Ciuiles sunt quos populi siue gẽtes p arbitrio sibi statuũt.Naturales uero q e cursu
Dies ciuiles. — syde⁊ colligunt̃:quo⁊ eũ uertẽtẽ uocãt q & solstitialis dr̃.¶ Lapsa sub terras ortaq; signa canã. Ortus &
occasus syde⁊ pitia nõ solũ nautis & agricolis:sz ipsis quoq; Ipatorib⁹& exercituũ ducib⁹ necessaria uidet̃
Dies naturales. — cui⁹ ignoratiõe(ut scribit Onosander in li.cui titulus est de optio ipatore)isidiari uolẽtiũ cõsilia plerũq; ĩ
Signa. zodiaci — itritũ ceciderũt.Sũt aũt signiferi circuli siue zodiaci signa duodeci:sed cũ his oriũt̃ & occidũt alia ptim ĩ
meridiẽ:ptim in septẽtrionẽ uergẽtia:ut Lyra:Cygnus:perseus:Oriõ:Argo.De quo⁊ ortu & occasu una
cũ signis zodiaci poeta dictur⁹ est.De his multi scripserũt:inter quos Hipparch⁹ cõmemorauit quot claras:
quot secũdæ lucis:quot obscuras hẽant stellas.Est aũt oĩs cœli uastitas a priscis ut ait Pli.in duo & septuagi
ta signa discreta:q̃ aut re⁊ aut aĩantiũ effigies sũt.¶ Excipe pacato cæsar germanice uultu hoc opus:Inuo
cat Germanicũ Drusi & iunioris Antoniæ filiũ de quo ipse alibi.Siqd adhuc igit̃ uiui germanice nr̃o Re
stat in ĩgenio fuiet oẽ tibi.Nã qđ qdã Tyberiũ inuocari existimabãtq nr̃a psuasiõe mutauere sntiam.pcede
re ullo mõ nõ poterat cũ autor Augustũ auũ ei⁹ uocet:cui hoc opus ĩscribit̃.Nec reluctat̃ nobis illud Hãc
tua cõstituit genitrix & reb⁹& ara:qđ male itellectũ(ut ifra oñdemus)multos in mãifestũ errorẽ iduxit.
Quod aũt nõnulli dicũt germanicũ nõ potuisse cæsarẽ dici:q a Romanũ ĩpetiũ nõ obtinuit:falsũ est.p̃ri.
Extat oĩo Vitelli qua reũ Pisonẽ ei⁹ sceleris coarguit hoc usus argumẽto palãq; testat⁹ nõ potuisse ob uene
nũ cor Germanici cæsaris cremari.Solinus Apis ægypti⁹ auersat⁹ germanici cæsaris dextrã pdidit igruen
tia:nec multo post cæsar extictus est.Lege Iosephũ q Vespasianũ titũ & Domitianũ eodẽ tpe cæsares uo
cat.Hic germanicus annũ agẽs quartũ & trigesimũ ut ait Suetoni⁹ Antiochiæ obiit nõ sine suspitiõe uene
ni:cui Tyberi⁹ cã mortis fuisse credit̃ p Gn.Pisonẽ legatũ Syriæ.¶ Timidæ dirige nauis iter. Trãslatio ẽ
siue metaphora.Nã ut uẽti naues sic fauor mouet igenia:& est metaphora autore Quitilião breuior simi
litudo.Cum.n.dicimus fecisse qd hoiem ut leonẽ similitudo est:cum de hoie dicimus leonẽ metaphora.

PAV. MAR. — ET cum pprĩũ sit poeta⁊ pponere:iuocare:narrare morẽ fuat & ipse:pponit primis duob⁹ uersi
bus de quo dictur⁹ sit:& duo se scriptu⁊ pollicet̃.¶ Tpa p romanũ annũ cũ rõnib⁹:hoc est cũ ip
sis origib⁹ ordiata & ort⁹ occasusq; signo⁊.Inuocat nõ cœleste numẽ:sed germanicũ ipm.ut fa
ueat:ut facilis sit.licet in oib⁹ fere mẽib⁹:mẽsiũ numĩa:& itẽ:dũ musas iploret.Sic & Lucan⁹ nõ
supiora numĩa sed Neronẽ inuocauit.Sed mihi iã numẽ:nec si te pectore uates Accipiã:cyrrea uelim secre
ta tenẽtẽ.Sollicitare deũ bacchũq; auertere nisa.Tu satis ad uires romana ĩ carmĩa dãdas.Id uero nõ mõ
Varias inuocatiões hic nota. — a poetis:sed ab historicis quoq; fuatũ est. Vt a Valerio Max. Te quoq; huic cœpto:penes quẽ hoium'deo
rũq; cõsensus regimẽ uoluit eẽ Cæsar iuoco.Mos aũt iuocãdi numĩs in initio opis ab ægyptiis ĩ græciã
& a græcis in latiũ emanauit.Illi.n.nisi iuocato pri⁹ numĩe nihil unq̃ aggrediebant̃.Idem quoq; nobis ex
Platonis ĩstituto traditũ est.Narrat deĩde poeta tpa ipsa uti pposuit:& oriẽtia labẽtiaq; signa.In hac autẽ
psatiõe:ut decebat germanicũ docilẽ.beniuolũ & attentũ reddit.Docilẽ cũ sũmã rei breuiter exposuerit.
Nõ.n.potuit breui⁹ aut dilucidi⁹ exponi res tãta:q̃ cũ diceret.Tpa cũ causis latiũ digesta p ãnũ.Lapsaq; sub
terras ortaq; signa canã.& ĩ hoc ẽt attẽtũ reddit cũ magnũ qdẽ & arduũ sit id pfiteri.Beniuoiẽtiam uero
ab auditoris primũ psona captat cũ ipm uelut cœleste numẽ Iploret:cũ in fastos referẽdũ afferat:cũ elo
quẽtiã & poeticen ipsi⁹ extollat.A seipso beniuolũ facit:cũ ita supplex se & opus suũ germanico uouerit.
A reb⁹ aũt cũ oñdat:qđ ei cõ modũ futu⁊ sit:uel qd ex his ediscere poterit:ut illud.Sacra recognosces an

nalib⁹eruta priſcis:& reliq̃:inqt ergo Canã:ego cãtãdo ſcribã:ut poetæ ſolent.¶ Tpa digeſta: diſpoſita & ordiata.¶ Per ãnũ latiũ:p ãnũ romanũ:a Romulo pri⁹:deide a Numa iſtitutũ:poſtea a decẽ uiris emẽdatũ:Demũ a Cæſarib⁹in certiorẽ ordinẽ redactũ.¶ Latiũ:a latio ubi roma eſt:qđ a latẽdo deducit̃ & iõ per ãnũ latiũ dixit:qđ annũ alii aliter obſeruauere.de quo paulopoſt.¶ Cũ cauſis.hoc eſt cũ rõnib⁹. Eſt.n.cã ai ĩpulſus ad aliqd agẽdũ.Rõ uero:ut Victorino placet.eſt gerẽdoꝝ ordo ex cã uenĩẽtiũ:ut qd quo loco di cas:ac facias itelligas.Rõ ſine cã eẽ nõ põt.Cã uero ſine rõne põt.ergo cũ ex cã rõ ſit.Cũ cauſis.hic cũ rõnib⁹itel ige:uel cũ cauſis cũ origib⁹:nã & fabulas & hiſtorias refert:unũ qd originẽ hũerit:& q̃ rõne fuerit iſtitutũ:pſerti cũ cã; plæriq; uelit a caſu deduci:& ĩde eẽ negocioꝝ originẽ. Aliq cauſæ appellationẽ chaos dediſſe uolunt.a quo pricipiũ reꝝ oium fuit:maxie cũ cã negocioꝝ:ut dixim⁹origo ſit.Alii cãm a καω uerbo græco detorquẽt:qđ eſt uro:qđ nos urat.& ĩpellat ad aliqd agẽdũ.¶ Tpa dicta ſunt a coiõnis tẽpamẽto:qđ iuicẽ ſe hũore ſiccitate:calore frigore tẽpe:ẽt.De tpe.M.Varro ſic inqt Tp̃s eẽ dñr iteruallũ mũdi & mot⁹:id diuiſũ in ptis aliquot:maxie ab ſolis & lunæ curſu:itaq; ab eoꝝ tenoꝛ tpato:tp̃s dictũ. Ariſt. uero.4.phy.Tp̃s eſt inqt nũerus mot⁹ſm pri⁹& poſteri⁹.Pri⁹& poſteri⁹ſũt in motu:put ſũt nũerata ab aĩa. & paulopoſt tp̃s eſt mẽſura mot⁹reꝝ mutabiliũ.& ĩ eodẽ quoq; lib.tp̃s eſt paſſio mot⁹& p̃cipue mot⁹cœli.& paulopoſt tp̃s eſt nũerus prioꝝ & poſterioꝝ exñtiũ in motu.Motũ aũt ipm late declarat in.5.phyſi. Vecti⁹aũt p̃textat⁹apud Macro.Tp̃s inqt eſt certa dimẽſio:q̃ ex cœli cõuerſiõe colligit̃. Annus uero idẽ eſt Põpeio teſte.qđ a græcis ενος dr̃.Vñ qđ nos triẽniũ:illi τριένου uocauere Attei⁹ capito theodoſio teſte latinã dictionẽ putat:qa a circuitu tpis dr̃:cũ ueteres an p circũ ponãt.Vt Cato ĩ origib⁹an termi nũ p circũ terminũ.Eſt igit̃ ãnus ſolis ãphract⁹cũ pactis.ccclxv. dieb⁹ & q̃drãte ad eadẽ ſydeꝝ loca redit. Dictus qa mẽſib⁹in ſe currẽtib⁹uoluat̃.Vñ Virg. Atq; ĩ ſe ſua p ueſtigia uoluit̃ ãnus.uñ anulus puus circulus:qđ in ſe redeat. Annus apud ægyptios añ iuẽtas lr̃as dracone picto ſuã mordẽ:e caudã:q ĩ ſe recurreret ĩdicabat̃.Qua ẽt figura phænices:icũ mũdi imaginẽ exprimerẽt:uſi ſũt ut appere: mũdũ & ex ſeip̃o aliĩ:& in ſe reuolui. Nõ deſunt q deductũ dicãt ãnum ab ανα & νεοω.i.renouo:qa ſp renouat̃.& Canã ſigna nõ mõ illa.xii.q̃ in circulo zodiaco ſũt:ſed alia quoq; ſydera:nã de multis aget ut de lyra delphine boote & aliis.¶ Lapſaq; ſub terras.occidẽtia:ſeu q̃ iã occiderũt:& ſub terris ſũt.& orta oriẽtia:aut q̃ iã orta ſũt.i.canã occaſũ & ortũ ſignoꝝ:& uidet̃ hoc eẽ cõtra p̃ceptũ Fabii.q aſſerit ubi de cõpõne agit ĩ multis ſuari ordinẽ naturæ:ut pri⁹dicamus ortũ:q̃ occaſũ.Poeta pri⁹occidẽtia ſigna q̃ oriẽtia dixit.Sed id fecit ad leniorẽ ſonũ:leni⁹.n.eſt p̃nũciatu ortaq; ſigna.q̃ lapſaq; ſigna.Nec me fallit illud qđ ĩ hoc a uulgo adduci ſolet ſolẽ & cætera ſydera in nr̃o hemiſpio pri⁹uiſa occidere q̃ oriri:nec illud qđ ſigna ita diſpoſita:ut cũ ſex cœlo puagent̃:ſex ſub terra occultari neceſſe ſit.ſic lapſa & orta recte dictũ.Satis eſt mihi Quintiliani autoritas p̃cipiẽtis:ut pri⁹ortũ q̃ occaſũ dicamus.illud quoq; aiaduertẽdũ erit ſignoꝝ ortũ & occaſũ duplici mõ fieri:& heliace:& coſmice.heliace:qñ ſol lõge abeſt a ſigno:ut uix illud uidere poſſit:& tũc ſignũ appere ĩcipiet.Sed qñ p ſplẽdorẽ oriẽtis ſolis uideri deſinit:tũc ſignũ occidere dicemus.Coſmicus aũt ort⁹:q fit ipſa mũdi:& diei rõne:hoc eſt ſemel p diẽ cũ de iferiore hemiſpio ad ſupius ſigna aſcẽdũt.Occaſus uero cũ a ſupiore deſcẽdũt ad iferi⁹.¶ Excipe:cæ ſaris germanici fauorẽ ĩplorat:ut & igenio faueat & opus hoc tranqlla mẽte ſuſcipiat.Stabatq; uerſus:ſi ſuſcipe aut accipe dixiſſet:ſed ut cõmoueret affectũ Excipe dixit nã excipimus cadẽtes:aut in calamitatẽ collapſos. Vir.in.iii.æne.Heu qs te caſus deiectã cõiuge tãto Excipit:aut q̃ digna ſatis fortũa reuiſit.Idẽ qđ nũc Oui.ſ ii.de põto fecit:pegrinos brute libellos:Excipe:dũq; aliquo quolibet abde loco:& hoc cũ eẽt in ipſa exilii calamitate:& ĩde librũ emitteret. Excipe igit̃ accipe aut ſuſcipe.¶ O Cæſar germãice:de germãico Druſ.filio itelligas:nõ de Tyberio:q nũq̃ germãicus dict⁹ eſt.Cæſar cognomẽ eſt iulioꝝ:& poſt diuũ iuliũ ĩpatores cæſares quoq; cognoiati ſũt & cæſar a cædo deducit̃:hoc eſt a cæſo mr̃is utero.Nã q prim⁹ſic dict⁹eſt.Pli.teſte li.7.ex utero mr̃is cæſo tract⁹ fuit. ¶ Hoc opus:hos faſtoꝝ libros.¶ Pacato uultu:pacato & tranqllo aio.Nã uult⁹ut Marcel.oñdit eſt uolũtas:t q̃ p motu aĩ in facie oñdit̃.ide eſt illud Ariſtotelicũ p hæc ſigna exteriora cognoſcim⁹iteriora.hoc iõ uult dicere poeta cũ cæteri mihi ſint ſubirati eſto tu pacatior nec ſuccẽſeas his libris:queãdmodũ pri⁹oẽs amatoriæ arti ſuccẽſuerũt.¶ Et dirige iter timidæ nauis:p trãſlationẽ a gubernatorib⁹nauiũ ſũptã:hoc ẽ dirige curſũ igenii mei¶ Timidæ dixit:cũ ſcripta ei⁹nõ eẽnt oĩb⁹grata uelut illi⁹q Auguſtũ offenderat:uel timidæ cũ aio nolueret ad quẽ eruditiſſimũ pricipẽ ſcriberet:facẽ nõ poterat:qn cõmoueret̃:ut paulo quoq; ĩferi⁹oñdet.¶ Officio:nũc a ſeipſo beniuolẽtiã captat:rẽ ſuã deprimẽs pe:ẽſq; fauorẽ:deuouẽs id nũeris illi.¶ Et nõ auerſat⁹:tu o germãice nõ aſpnat⁹:q̃ſi qui nõ puiſiceris. ¶ Leuẽ ho.q̃ſi exiguũ hoc mun⁹hoꝝ libroꝝ.¶ Ades dexter numie:ppiti⁹tuo nutu & fauoꝛ.¶ Huic officio:officioſo labori meo.¶ Tibi deuotor:qđ in ppetuũ tibi deuouet̃ & tradit̃ Trãſlatũq; id ĩde eſt ab his:q poſt rẽ diuinã in ppetuũ diis ſe tradebãt:ſeu deuouebãt: offm̃ eſt cõgruis uniuſcuiuſq; actus hotos dr̃ q̃ſi honeſtũ on⁹ ut Var.placet.¶ Sacra: nũc a reb⁹ipſis beniuolẽtiã captat:& auditorẽ attẽtiorẽ reddit:rebuſq; autoritatẽ facit a uetuſtate. ¶ Recognoſces:o germãice:etiã q̃ alius forte legiſti libris:tu leges ſenoſi⁹i meis.¶ Sacra:q̃ ad deoꝝ cultũ ptinẽt celebritates & cerimõias:& ſtatos dies.Sacra.n.ſũt ut Martião iuriſcõſulto placet:q̃ publice cõſecrata ſũt nõ priuatim.¶ Eruta priſcis ãnalib⁹:magna cura & diligẽtia excerpta ab antiquoꝝ poetaꝝ faſtis:& põtificũ monumẽtis:& uetuſtis ãnalibus.¶ Et recognoſces quo merito:quo meritoꝝ p̃mio.i.qua celebritate. ¶ Sit notata: ſcripta in priſcis annalibus ¶ Quæq; dies:p ſuos.ſ.mẽſes & totum annum.De dierum rõne alio loco diximus:& alias:hoc quoq; in hoc ope dicemus.Illud nõ p̃teribo ciuilẽ Romanoꝝ diẽ diuiſum in ptis has.Inclinationẽ:qđ tp̃s eſt medie noctis galliciniũ:diluculũ mane.meridiẽ.occiduũ.Sup̃mã tẽpeſtatẽ. Veſperã primã facẽ Cõcubiã intẽpeſtã.Q̃đ latius apit Aurelius Theodoſius in primo Satur.

Inter cauſam & rõnem.

Quid ſit tẽpus ſm Ariſtotelem & Macrobium

De ãni diuiſione.

Quare dicat̃ cæſar hoc cognomẽ.

Sacra dicunt̃ publica.

ANT. FAN.

Auersari. — Sacra publica — Sacra priuata — Quis sacra tradit græcis — Fasti Annales historiæ

¶Officioq; leuē nō auer.ho.Huic tibi deuoto.Auersor hāc rē dicimus quēadmodum & aspnor:ut Veteres philippi milites rudis uario uoluptates palā auersabanť.Illud sumit significationē a gestu qa solemus a reb⁹ quæ displicēt uultū auertere hoc ab aspo deductū est:& significat teste Donato auerti nō solū corpe sed ēt aio.Cauēdū aūt ne in hac significatiōe auersor p.d.scribamus.Nā aduersor & aliud significat & datiuo iungiť.Deuotū aūt offm̄ germanico figurate dī.ut illud.Dirige uauis iter. Sumptū est.n.ab his q se diis imortalib⁹ deuouebāt.¶ Sacra recogno.Propō sūmæ toti⁹ opis rediddit docilē auditorē nūc captatur attētio cum ea se dicturū pollicetur:quæ ad deorum religionē ptinēt:cæterum e sacris alia publica sunt: & alia priuata.Publica quæ p populo fiūt.Priuata q̄ p singulis familiis:quorum ea pegrina dicebanť autore Festo q̄ Romā ab alius urbib⁹ religionis gr̄a aduecta fuerāt.Cōstat sane Cadmū Agenoris filiū ut Eusebi⁹ refert mysteria & solēnitates deorum primū oium græcis tradidisse:& deide Orpheū:Linū ac Museū q nihil aliud q̄ ægyptiorum ac phœnicum cōmēta græciæ reliquerūt Vñ ad nr̄os multa fluxere.¶ Annalib⁹ eru.pri.Hi sunt fasti q p ānos singulos(ut dixim⁹)scribebanť & signatis tpib⁹ tm̄ illustria cōtinebāt quiq; Ouidio & tpa:& dierum festorum ordinem suppeditarunt sicuti & multo añ Gn.Flauio appii cæci scribæ.Neq;

Officioq; leuē non auer satus honorem
Huic tibi deuoto numie dexter ades
Sacra recognosces ānalib⁹ eruta priscis.
Et quo sit merito quæq; notata dies.
Inuenies illic & festa domestica uobis:
Sæpe tibi pr̄ est:sæpe legēdus auus.
Quæq; ferūt illi pictos signātia fastos.
Tu quoq; cū druso p̄mia fratre feres

enim fastos tm̄ uocamus uolumia poetarum q sacra cecinerūt sed ānales librorūq noia cōsulū:q tēporum notas:q uirtutū idicia suggerebāt:nec plenas amplectabanť historias sed breuē quādā traditionē rerum illustrium Itaq; a pbatissimis autorib⁹ merito ānales uocanť.Noluimus.n.eē ānales ut.A.Gel.refert cū res gestæ plurīū ānorum obseruato cuiusq; āni ordie cōponunť:q(ut placuit Sēpronio asellioni)multū differūt ab historia.Hac n.qb⁹ cōsiliis:qua rōne res gestæ fuerit demōstrať:illi āt tm̄mō qd factū quoq; āno gestū sit aliqd ostēdūt & neq; alacriorē quēq̄ ad rēp.defendēdā:neq; segniorē reddere pñt ad res pperā faciēdas.Sciēdum tñ placere Cice.in prio ad Herē.historiā eē rē gestā sed ab ætatis nr̄æ memoria remotā cū alii cōtra senserit earum uidelicet rerum pprie historiā eē qb⁹ iterfuerit is q narret. Vñ Verri⁹ Flaccus in li.de significatu uerborum.4.uideri posse inqt nō nihil rōnis eē in ea opione qd historia græce significet rerum cognitionem pñtiūm qua nōnulli ānales differre uoluerūt:qd eorum pprie tēporum sint:q ætas nr̄a nō nouit licet usus ista cōfūdat ut Serui⁹ scri.¶ Inuenies illic & fe.do.uo.Iterum captať attētio:qd dicturum se polliceť q̄ ad germanicum & Cæsares ptinet.Sic Virg.in.I.Geor.Ferte simul faunīq; pedē dryadesq; puellæ Munera ur̄a cano.

Historiæ diffinitio — Germanicur

¶ Sæpe tibi pr̄ est:sæ.le.auus.Germanico drusus.Germanicus pr̄ natura fuit is quē in germania defunctū Augustus ita laudauit:ut deos p̄catus sit ut similes ei cæsares suos faceret.Sed hic Tyberiū accipimus q ab Augusto adoptat⁹ est coact⁹ prius Germanicū adoptare.Quare Suetoni⁹ Germanicū Tyberii filiū uocat ut Tyberi⁹ orbat⁹ utroq; filio:quorum Germanic⁹ i Syria:Drusus Romæ obierat:secessum Cāpāiæ petit. Auus aūt Germāici est Cæsar August⁹ cui Nero uxorē suā Liuiā Drusillā grauidā & añ iā apd se Tyberiū enixā cōcessit: q̄ cū augusto nupsisset intra mēsem tertiū teste Suetonio Drusum Germāici patrē pepit:unde suspitio fuit eū ex uitrico p adulterii cōsuetudinē p̄creatū:quē August⁹ tāro pe dilexit ut cohæredē filiis istitueret.Hic Drusus augusti priuignus autore Plutarcho ex duab⁹ Antonii & Octauiæ filiab⁹ alterā hoc est Antoniā minorē pudicitia & forma p̄clarā duxit uxorē:ex q̄ Germāic⁹ & Claudi⁹ nati sunt.Hāc esse Antoniā existimāt quā Plyni⁹ scribit nunq̄ expuisse:nā altera q̄ Antoniā maiorē Suetonius uocat nupsit Domitio auo ei⁹ Nerōis:q fuit detestabili crudelitate notissim⁹.¶ Pictos signātia fastos:Minio uel rubrica quæ Troiāis tpib⁹ i honore fuit teste Homero q naues ea cōmēdat.Hic illud est Martialis:Et q purpureis iā tertia noia fastis iane refers.Fuit & apud Romanos Miniū ut Plyni⁹ tradit nō solū maxīe sedētia sacræ religiōis:qd i scriptura uoluminū usurpabāt:quoq; Iouis ipsi⁹ simulachri faciē festis dieb⁹ illini solitā autor est Verrius.Quod iō fieri cōsueuit ut qdā putāt qa iuppiter est æther:cui elemēto miniū simile est:iōq; apud æthioper dei oēs & pceres minio illinunť qa a Ioue:idest a deo ois potestas est:& dii oēs mēbra iouis cēsenť ut Cœlicolæ mea mēbra dei.Hinc & fasti deorum festa & noia cōtinētes minio pingebanť.Eo illitū fuisse legim⁹ anserit capitolini signū qd sæpe abstergebať cū ei⁹ esset necessarius splēdor autore Plut.

Minium rubrica — Drusus

¶ Tu quoq; cū druso p̄mia frē feres:Hic Drusus Tyberii fili⁹ fluxioris remissiorisq; al fuisse dīt:adeo ut Tyberi⁹ eū nō dilexerit pr̄ia charitate:a quo ferť icrepit⁹ qd cimā brasicæ fastidiret:August⁹ uero eū ac Germāicū secūdos hæredes istituit.Dru.qdē ex triēte:Germāicū uero una cū libis trib⁹ sex⁹ uirilis ex pub⁹ iligt.Sane autor Drusorum gn̄is ut ait Suet.a Dru.duce hostiū comin⁹ trucidato sibi ac posteris suis cognom̄ iuēit.

PAV. MAR.

¶ inuēies:ipstat i bñiuolēria captāda & attētiōe augēda:dicit.n.i his fastis iueniri cæsarea festa:& prem & auū germāici relatos i fastos.¶ Inuēies:tu germāice.¶ Illic:i ipsis fastis.¶ Et fe. dōestica:ex domo tuo cæsarea q̄si dies festos uīis metieris istitutos & quos ipsi cæsares istituerūt.¶ Vobis:cæsarib⁹.¶ Sæpe ē ti.le.pr̄.legis fcā & merita pr̄is tui.Sæpe ē ti.le.auus.hic alii sūpsere argumētū:qd Tybe.fuerit op⁹ dicatū:cū uideať dicere.Sæpe leges fcā Augusti pr̄is tui ex adoptiōe.Sæpe fcā aui tui Cæsa.Tu āt sic itellige.¶ Sæpe ē legēdus pr̄ Tybe.q pr̄ erat adoptiōe:qm̄ dicet iferi⁹ de tēplo cōcordiæ:qd Tybe.dicauit.Sæpe ē legēdus auus:hoc ē merita & laudes ipsi⁹ augusti.¶ Quæq; uirtutis p̄miū ē laudari & a posteritate cōmēdari:qd eū cōsecuturum dicit.¶ Tu quoq; feres p̄mia:cōseqris ea p̄mia & eas laudes.Quæ ferūt illi:q̄ pr̄ & au⁹ cōsecuti sūt.¶ Signātia pi.fa.q̄ signāt iscriptos fastorum libros:q̄si q̄ signāť & iscribūť i fastis & ānalib⁹ ut diuturnitati cōmēdenť.

¶ Cæsaris ar.ca.alii. Augustū cæsarē accipe q uiuēs diuios honores meruit:cuiq; hoc op' autor īscripserat ANT.
ut diximus supra.¶ Excute corde met':Ob id qd' seq̄r.¶ Pagina iudi.do.subl.mouet̄ pnci. Aucupat̄.n.ger FAN.
manici gr̄amiqa teste Quintiliāo naturalis est pro laborātib' fauor.¶ Da mihi te pla.ded.in car.uires. Non
claudicat hic uersus:q̄uis pria q̄rti pedis syllaba pducat̄:q̄ uidet̄ in uerbo dederis corripi d; buisse. sustētat̄
enī cæsura cū syllaba uñ pes icipit termiēt parē orōnis:ut dū sanguis ierat.¶ Vt clario missa legēda deo. Clarius
Apollini a Clario oppido:q̄d est in finib' Colophonio⁊. Vñ Apollo clarius dr̄:correpta añ penultima ut deus.

Cæsaris arma canāt alii:nos cęsaris aras
Et quoscūq; sacris addidit ille dies.
Annue conāti per laudes ire tuorum
Deq; meo pauidos excute corde met'
Da mihi te placidū:dederis ī carmīe ui/
Ingeniū uultu statq; caditq; tuo. (res
Pagina iudiciū docti subitura mouet̄
Principis:ut clario missa legēda deo
Quæ sit eni culti facūdia sensimus oris
Ciuica pro trepidis cū tulit arma reis

Qui tripodas clarii lauros qui sydera sentis. Strabo geographus postea est galesi' mons & colophon ciuitas ioniæ:& añ eā Apollinis clarii lucus. Sūt q a claro īsula qd' nō placet Clarii cognomē deductū existimēt̄:tn̄ q̄ phœbus Cassandræ uaticinādi artē dr̄ tradidisse. Vñ eā putāt a Lycophrone Glaiimimallonē appellatā. Nō amittēdū hoc loco qd' ait Ply. Colophone in Apollinis clarii specu lacunā eē cui' potu mira reddunt̄ oracula breuiore uita bibētiū. Hic Macro. apud Ligyreos ait ī Thracia eē adytū libro cōsecratū ex quo reddunt̄ oracula plurio mero sūpto uti apud clariū aq̄ epota effant̄ oracula. ¶ Quæ sit eni culti facūdia sensim' oris. Cōciliat sibi germanicū laudās eū ab oratoria & poetica facultate. ¶ Ciuica arma:cā rū defensiōes:qb' in ciuitate utimur. Ciuica & hostica maiores dixerūt. Deide ciuilia & hostilia. ¶ Pro trepidis reis Rei
Rei dñr nō mō q arguunt̄:sed oēs quo⁊ de re disceptat̄
Huic.n.uocabulo teste Festo a re nomē iditū est. Et sunt alii rei stipulādi alii ,pmittēdi autore Molestino iuriscōsulto a quo Festus aliq̄ in pte dissentit. Noni' reos inq̄t eē nō solū crimini & culpæ obnoxios q̄les hoc loco accipim' (uñ autor addidit. trepidis) sed ēt hōesti ut uoti debitores:ut cōstituā añ aras uoti reus.
¶ Cū Druso fr̄e.qa ecōseq̄ris tu:& Drusus fr̄ tuus:p hoc ēt afferūt de Tyberio itelligēdū:q Drusū fr̄em ha PAV.
bueritq in Germania oppetiit:sed affirmari nō pōt qd' ad Tyberiū scripserit:cū dicat iferi' ut supra dixim' MARSVS
& tuus Augusto noīe dict' auus:auus.n. Tyberii August' appellat' nō est:sed auus germāici. Præterea apd' De Dru-
Tranq̄llū nō ieuenies Tyberiū germanicū fuisse uocatū cū de ei' agit̄ cognomētis & siqs dicat ī numismatib' aut marmorib' iuenisse Tyberi' cæsar germāicus nō itelligit̄ de hoc:sed de Tyberio filio Drusi:filii hu so fr̄e germanici adoptiuo.
ius Tyberii quē pariter cū Caio germanici filio ex testamēto hæredē reliq̄t:ergo hic cū Druso fr̄e itelligas de Druso Tyberii filio qa patruelis primū:deide ex adoptiōe fr̄:ea.n. cōditiōe Tyberiū August' adoptauit ut ipse Germanicū fr̄is filiū adoptaret:& ne decipiaris saxū est in tarpeio mōte cū īscriptiōe Tyberii Neronis germāici ossa ne credas Tyberii iparatoris ossa. Nā subdit̄ ibi diui Augusti pnepotis:cui' nepos erat drusus Tyberii fili' & pnepos Tyberi' hui' Drusi fili'. ¶ Cæsaris:pōt hoc & ad iuliū Cæsarē referri & ad Augustū:quo⁊ alter relat' in deos:alter relatū cōprobauit & tēpla multa sacrauit:pluresq; dies statos istituit & deo⁊ cultū reformauit. ¶ Alii:poetæ.s. ¶ Canāt:cātādo scribāt. ¶ Arma Cæsaris:bella p Cæsarē gesta & cōfecta:& erit denoīatio cū istrumētū p re ponit̄. ¶ Nos canam'.s. ¶ Aras cæsaris:aras q̄ cæsari dedicatæ sūt ob ei' merita:ut quas ipse uiuēs:aut August' cōsecrasset:& cū aris sacra quoq ab eo istituta. ¶ Et canā quoscūq; dies:festos.s. ¶ Ille Cæsar. ¶ Addidit sacris:fastis sacra referētib':ut quos ipse sacros & festos esse istituerit ut quos meritis suis sacros fecerit. ¶ Annue:quo audēti' scribat rursus Germanici fauorē petit. ¶ Annue:faueas aut nutu assensum pstes:qd' ānuere p duplex nn significat:cū p bn. cōtrariū oñdat ¶ Conāti ire p laudes tuo⁊:mihi q conor celebrare laudes cæsa⁊:& p trāslatiōnē a uiatorib':& deābulātibus ire p laudes dixit ¶ Et excute:excutias & repellas. ¶ De meo cor. me pa. metū quo nūc meū cor p̄ssum tenet̄ pauidos ab effectu.qa q metuit expauescit. Metuebat.n. poeta aliqd iu publicū edere:cū igrat' eēt eius labor ob artē quā scripserat:& cū cogitaret ad quē scriberet. ¶ Da mihi:esto mihi benign':quo uires i carmia suggerēt̄:cū a teipso pēdeat īgeniū meū. ¶ Da te placidū mihi:cōcede te nūc mihi pacatū.qerū & benignū. ¶ Dederis uires ī carmie:si benign' eris erūt & mihi uires ad scribēdū:& in carmie:& in carmia recte dicim'. Lucan'. Tu satis ad uires romana in carmia dādas. ¶ Dederis ultia syllaba lōga ptulit ut a ue- Notanda
teri b' grāmaticis pceptū est:uel ut cōstat ex diomedeis monumētis:q̄ differre pteritū a futuro subiūctiui est hic in
nolūt in hoc ut ris pti breue sit:futuri lōgū.sic penultia priæ & secūdæ psonæ nūeri multitudis.ide est il- syllabis
lud uitā dederitis ī undis. Et Enni' dixit. Nec mi au⁊ posco nec mi pciū dederitis. & Oui. ipse in lib. de pon regula di
to in elegia. Ite leues elegi. Et maris ionii trāsieritis aq̄s. & ī eadē elegia Copia nec uobis ullo phibētur ui- gna i uer
dēdi cōsulis ut limē cōtigeritis erit. & sæpe alias eodē mō utimur. Hora. quoq; in carmib' dederis longū bis
fecit Cūcta man' auidas fugiūt hæredes amico. Quæ dederis aio. ¶ Ingeniū meū.s. ¶ Stat & cadit uultu tuo:q̄si pēdēs a uultu tuo. firmū & ualidū erit:si tu mihi pacatior & lenior eris. ¶ Cōcidet:si tu eris subiratior ergo pacatior esto. ¶ Pagina. cōmēdatio germāici a doctria:q̄ horrescātq sua scripta cēsuræ illi' supponātur ac si Apollinis iudiciū eēnt subituri. ¶ Pagia su. iu do. prin. liber hic me' seu poemata nr̄a uentura sub tuā cēsurā:q pūceps es doctus & erudit'. ¶ Mouet̄:cōmouet̄ & horrescit:ne quo errore possit annotari. ¶ Vt missa legēda clario deo:ac si apud Apollinē legēda mitteret̄:q clarius dictus est a Clario oppido in ionia nō lōge a Colophone:ēt Clario insula. ubi sūma religiōe colebat̄. Paginæ Pōpeio teste dictæ q in libris suā quæq; obtineāt regionē:ut pagi:uel a pāgēdo q in illis uersus pangunt̄.i.figunt̄.

ANT. FAN. ¶ Nras artes:poeticas Cõstat.n.germanicũ īter studiorũ suorũ monumēta reliq̄sse comœdias græcas.Vñ illud est Nõ potes officiũ uatis cõtēnere uates:Iudicio pciũ res hēt ista tuo.Qui(nisi te uirt⁹ opa ad maiora tulisset)Gl'ia pendũ sũma futur⁹etas.Huic tuuēi ut ait Suet.oēs corpis atq; uirtutes & q̄tæ nemini cuiq̄ cõtingerũt forma & fortitudo egregia cõciliādæ hoīum gr'æ ac pmerēdi amoris mir'æ & efficax studiũ in geniũ excellēs ita ut & reliq̄rit comœdias q̄s diximus & orauerit cãs ēt triũphales.¶ Si licet & fas ē uates rege uatis habenas.Quia nõ decebat tñ īpatorē poetæ noīe appellari cũ diuersaꝝ reꝝ artifex noīet a nobiliore subiecto:& haud quaq̄ par gl'ia scriptorē & auctorē reꝝ sequat' ut ī Ca.Salu.tradit.

PAV. MAR. ¶ Quæ sit cõmēdat no germāici ab eloquētiæ laudib⁹:cũ sæpe reos defēdisset:& ut Sue.ait cãs orasset ēt triũphales ¶ Sēsimus enī:uidim⁹aut audiuimus.¶ Quæ sit facũdia culti oris:eloquētia oris exculti & ornati¶ Cõtulit arma ciuica:ciuilia:hoc est ciuiles defensiões in foro:seu cũ cãs ciuiles egit.¶ Pro trepidis reis:p his qui alicui⁹ crimis iudicib⁹ eēnt accusati:trepidãtib⁹.hoc est metuētib⁹ ne morti dãnarent'.Reus.n.a re debēda dĩi:& magnæ dat laudi Cice.iuuenib⁹reos defēdere.¶ Scim⁹ nũc ab eloquētia poetica cõmēdat.erat.n.& clarus orator & poeta illustris de quo Tranq̄llus.Oēs germãico corpis atq; uirtutes:& q̄tas nemini cuiq̄ cõtigisse satis cõstat formã & fortitudinē egregiã.ingeniũ ī utroq; eloq̄ntiæ doctrīæq; gñe pcellēs.& paulopost īter cætera studioꝝ monumēta reliq̄t & comœdias græcas.poetã igit' ondit cũ ondat comicũ.¶ Scimus q̄ta:q̄ magna.¶ Flumia cur.ige.t.q̄si q̄ magnũ & q̄ fertile īgeniũ hēas:p trāslationē locut⁹est ab aq̄ꝝ copia ex ubertimo fluuie:cũ ita exuberaret illi⁹īgeniũ.¶ Cũ ipet⁹:hoc est scribēdi ardor.Tulit se ad nras artes:ad poeticē ipsaꝫ hoc est cũ subit ille ardor poemata scribēdi.Impet⁹.n.ardor seu desideriũ est.Ide in herold. Est mihi p sæuas ipet⁹ire ferat ¶ Si licet:cũ a poetice cõmēdarit:petit ut poeta poetã regat:ac si diceret:si nõ uis ut princeps saltē fatears ut poeta:& cũ pudore locut⁹est:ne temeritatis argueret'.¶ Si licet:quo ad hũana.¶ Si fas est:quo ad diuina.¶ Tu uates rege habenas uatis.i.rege ingeniũ meũ:p trāslationē ab equis sumptam qui habenis:hoc est loris reguntur.¶ Vt totus ānus:quem ego scripturus sum.¶ Eat fœlix.auspicio fauore tuo quasi fœlix:Te mihi fauente sit auspicatus annus.

> Scim⁹ & ad nras cũ se tulit īpetus artes
> Ingenii currant flumina quãta tui.
> Si licet & fas ē uates rege uatis habẽas.
> Auspicio fœlix totus & annus eat.

ANT. FAN. Tempora digereret.Narrationis initium est.Vbi meminisse debem⁹ q ut ait Pli.dicꝫ ãni solisq; mot⁹ ppe inexplicabilis rõ est.Q uare & Sosygenes a cæsare dictator ad redigēdos ãnos ad solis cursũ adhibit⁹errores suos sæpe correxit & nõ solum apud Romãos regnãte Romulo sed apud græcos quoq; ãnus ignorabat' solis itineri cõgruēs:quē quidã putãt prios olum hoīum ægyptios cõperisse & ī mēses.xii.ait Eusebi⁹diuisisse ad quos teste Strabone Eudoxus cui⁹supra meminimus cũ Plone pfect⁹est:necnõ & Thales milesi⁹:quē nõnulli autor Laer primum ferũt ãnũ in.ccclxv.dies diuisisse.Romãi igit' autor Romulo ãnũ decē mēsiũ habuerũt a Martio auspicãtes adeo ut ei⁹die pria aris uestalib⁹ignes accēderēt.Laureas mutarēt senat⁹& ppl's comitia agerēt.matronæ suis cœnas ponerēt ut honore ppti⁹obsequiũ puocarēt.Hũc primũ ãni mēsē fuisse illud testat' q̄ mēses q ab hoc qnt⁹est Quītilis dicebat'.deīde nũero decurrēte decēber īra diē tricēresimumq̄rtũ ãni circuitũ finiebat ita ut sex meses.xxxiiii.uero reliq uno ac.xxx.dieb⁹expedirent'.& Martiũ ãni pricipiũ hēe uoluerũt pp martē suæ gētis auctorē:q ex ilia Romulũ ac remũ genuisse dĩr:ut Donec regina sacerdos Marte grauis geminã ptu dabit ilia pie:Fuerũt sane nõnulli grãmaticoꝝ teste. A.Gel.qui disputarũt Homeri quoq; ætate sicuti Romuli ãnũ nõ.xii.mēsiũ fuisse sed decē.Lege Plutar.in Numa q ēt tradit duodecī mēses fuisse sub Romulo ac multos alr sensisse ut dicem⁹in secũdo hui⁹opis libro.¶ Cõditor urbis:inter autores de cõditis urbib⁹est tãta dissensio ut ne urbis Romæ origo(ut ait Ser.)diligēter possit agnosci.Salu.enī urbē Romã inq̄t cõdidere atq; habuere initio troiani & cũ iis aborigies.Alii autore Solino sũt q uideri uelit Romæ ab Euãdro uocabulũ datũ:q cũ oppidũ primũ offendisset:q̄d extructũ antea iuuēt⁹latia ualētiã dixerat suata significatiõe posiri pri⁹nois romã græce.i.ualētiã noīauit.sm quos ait Virg. Tum rex Euãdrus Romanæ cõditor arcis.Alii dicũt Troia capta quosdã ex Achiuis in ea loca ubi nũc Roma ē deuenisse p Tyberim deīde suadēte Roma nobilissima captiuaꝝ:q̄ iis comes erat icēsis nauib⁹posuisse sedes struxisse mœnia & oppidũ ab ea Romã appellasse.Alii scribũt Romã nõ captiuã fuisse:sed ab Ascanio natã æneæ neptē.Cæteꝝ Var.autor diligētissim⁹cũ quo pene oēs historiographi sentiũt romã a Romulo cõditã dicit:quã is de suo noīe(ut ait Fest⁹)iõ romã nõ romulã appellauit ut ãplior uocabli significatu pspiora suæ priæ ominaret'.Lege decadē primã eaꝝ quas Põpo.scripsit hoc tpe ubi nihil ad urbis originē attinens prætermisit historicus doctissimus & poeta.illud aũt Promathionis ne referri quidem dignũ existimauerim:qui memoriæ prodidit Romulum & Remum æneæ filios infantes in Italiam fuisse delatos.ubi mersis nauibus mansere incolumes & Romam a fortitudine nuncuparunt.

De laudibus Germanici

De anno

Romæ origo

PAV. MAR. Tempora:nũc aggredit' ãni rõnē:quē aliũ alr obseruabãt.nã ut est in Saturnalib⁹ apud Macro. Arcades ãnũ trib⁹mēsib⁹explicabãt. Arcanones sex.Græci cæteri.ccclıiii.dieb⁹cõputabãt.romani.x mēsib⁹a Romulo.Herodot⁹ ægyptios.xii.mēsib⁹ãnũ habuisse refert.De his idē Macro.ãni certi⁹modus apud solos ægyptios sp fuit.Pli.tñ li.7.inq̄t ãnũ æstate unũ determinãbãt:alterũ hyeme.Alii q̄driptitis tpib⁹sicut arcades:quoꝝ ãni trimestres fuere q̄dã lunæ senio ut egyptii. Itaq; apud eos aliq singl'a milia ãnoꝝ uixisse pdunt'.Licini⁹Macer.& L.Fenestella ãnũ.xii.mēsiũ fuisse scri

bũt:cui sniæ repugnat decẽberq̃ ultim⁹erat:& decim⁹est a Martio cũ mẽses a nũero dicerẽt.M.Varro & Fului⁹nobilior & Iuni⁹gracch⁹scribũt nũeꝝ mẽsiũ romãos a latinis accepisse. Annũ ãt duplicẽ eẽ cõstat naturalẽ & ciuilẽ.alteꝝ ẽm cursum astroꝝ:alteꝝ arbitrio gẽtiũ.Vñ & Cares sicut Arcananes semestrẽ hẽbãt ãnũ Hæbrei cũ ad lunã regerent differẽtes ãnos cõputabãt.alteꝝ.xii.alteꝝ.xiii.mensiũ.ut gemin⁹illis ãnus.v.&.xx.lunæ cursib⁹cõpleret.Lauinii quoq̃.xiii.mẽsiũ ãnus fuit At albæ decẽ.Vñ forte Romul⁹ suũ decẽ mẽsiũ eẽ uoluit.Primũq̃ mñi pñi dicauitNuma uero duos mẽses addiditianuariũ quẽ pmũ istituit & februariũ quẽ ultimũ:sed a decẽuiris post ianuariũ februari⁹nũerat⁹est.Veꝝ Fului⁹hos duos mẽses a tarq̃nio prisco additos retulit.Sed postea cũ dephẽsus eẽt error qđ ãnus certo ordĩe fuaret.Cæpit græcorũ more multoꝝ dieꝝ itercalatio fieri ut ad naturalẽ cursũ ãnus redigeret.Qui est.ccclxv.dieꝝ & q̃rta parte diei.Data ẽ cura põtificib⁹:q rẽ deprauarũt.Inde Cæsar põti.max.in tertio cõsulatu cũ habuit collegã Marcũ æmiliũ lepidũ.Adhibito sosygene figlo ei⁹artis pitorẽ emẽdauit.Intercalares dies.lxiiii.addidit nouẽbri & decẽbri & ãnũ ciuilẽ formauit ad solis cursũ.sublato oĩ mẽse itercalari:& dieb⁹.ccclv.qb⁹constabat pri⁹ciuilis ãnus addidit decẽ & pp q̃rtã ptẽ diei q̃ erat ad supplemẽtũ:istituit ut q̃rto quoq̃ anno mẽse februarii adderet dies unus:& cũ itercalatio fieri deberet desinẽte ãno:sacerdotes faciebãt ieũte ãno q̃rto:& rursus erratũ est.xxxvi.ãnis.August⁹cæsar pspecto sacerdotũ errore emẽdauit ãnũ.M.Cẽsorio.&C.asinio gallo cõs.Siqs plura de ãno uelit piegat Cẽsorinũ & Macro.a qb⁹nos pauca de multis excerpsim⁹.¶Cõditor urbis:hoc ẽ Romulus q urbẽ cõdidit de quo suo mẽse dicet.¶Cũ digereret tpa:dispõeret & ordĩaret ãnũ ciuilẽ & mẽses.¶Cõstituit eẽ bis quq̃ mẽses in ãno suo a se digesto.cõstituit ãnũ suũ eẽ decẽ mẽsiũ. ¶Vrbis:urbs est ẽm Marcel.iuriscõs.Roma q̃ muro cigeret. Vt Alphenus ait.Roma ẽ q̃tũ cõtinẽtia ædificia eẽnt.Paulus iuriscõ.urbis inq̃t appellatio muris cõtinẽtibusq̃ ædificiis finit.Põponi⁹iuriscõ.de uerb.signi.urbs ab urbe appellata est:urbare ẽ aratro diffinire.& Var.ait urbũ appellari curuaturã aratri:qđ ĩ urbe cõdẽda adhiberi solet:ĩde ẽ apud Virg.in urbẽ designat aratro.& ĩferi⁹li.iiii Apta dies legit q̃ mœnia signet aratro.& paulopost.Ilie tenẽs stiuã designat mœnia sulco.¶Mẽses:mẽsis ἀπὸ τῆς μήνης qđ est luna.Nã lunæ rõne mẽsis cõstitut⁹est. Vñ Var.mẽsis a lunæ motu dictus:idũ ab sole pfecta rursus redit ad eã luna:ægyptii quoq̃ mœnã uocaueit lunã Herod.teste

Scilicet arma magis q̃ sydera romule noras
curaq̃ finitimos uicere maior erat
Est tamen & ratio cæsar q̃ mouerat illũ
Erroreq̃ suum quo tueatur habet.
Qđ satis est utero mñis dũ pdeat infãs
Hoc anno statuit temporis esse satis

¶Scilicet ar.ma.q̃ sy.Ro.no.Plutar.autor est Romulũ acrẽ:bellicosũ ac pene bellãdi amore isanũ fuisse:quẽ Fest⁹Romulũ inq̃t a robore uoiatũ Eũdẽ tñ nõ ieruditũ fuisse qdã memoriæ pdiderũt Sed qm̃ hostes sũt disciplĩaꝝ labores(ut a Plo.traditũ ẽ)ignorauit rex acri qdẽ ĩgenio sed agresti atq̃ ĩ reb⁹bellicis occupato solẽ e cui⁹cursu annus colligit nõ añ trecẽtesimũ ac sexagesimũ quintũ diẽ abũdãte isup q̃drãte ad eũdẽ a quo icepit zodiaci gradũ reuerti.Cui⁹ rei nõ ignar⁹Cæsar Aug⁹.ãno iãpridẽ a Numa põpillo i.xii.mẽses distributo additis Ianuario ac Februario:posteaq̃ a Iulio Cæ.ad cursũ solis accõmodato & alioꝝ negligẽtia cõturbato atq̃ cõfuso rõnẽ tpoꝝ nõ sine maxĩa sua laude fũdauit itercalãtiũ correctis errorib⁹.Nec nos moueat qđ q̃dã a maiorib⁹ nr̃is tradita astrologoꝝ ætatis nr̃æ cõputationib⁹ nõ rñdẽt.facit.n.id &.viii.sphæræ mot⁹& q̃drãtis lõgitudo supabũdãtis tpis modũ excedẽs & itellecta q̃dẽ:sed iõ spreta qđ & paꝝ tpis supabũdat & sex horæ q̃ter ductæ cõficiũt itegrũ diẽ.Nec falsũ est qđ Plut. docet iæq̃litatẽ tpoꝝ uel hoc tpe quo ad sũmũ astrologiæ puẽtũ est Mathematicoꝝ piriã uicerelita ut eorũ nũeri ac supputatiões psæpe fallãt.¶Qđ sa.est ute.ma.dũ p.ĩfans.Medici ac phi illustres opinãt postq̃ mulieris uterus cõcepit semẽ eẽ hoiem gignẽdi sũmũ finẽ.x.mẽses. Vñ illud est Plauti in Cistellaria tum ilia quã cõptesserat decio post mẽse exacto hic peplt filiã:& P.Scipionẽ q prior Aphrican⁹ appellat⁹ est.x.mẽse legim⁹in lucẽ editũ.Qua opione adduci Romulus potuit ut ãnũ in.x.menses diuideret.Ply.tñ scribit usq̃ ad initia decimi undecimiq̃ gigni hoiem.&Varro.xi.mẽse aliq̃n nasci posse hoiem putat.eiusq̃ snlæ Aristo.laudat autorẽ.Idẽ tñ Romãos ait existimasse nono tñ mẽse aut.x.ẽm natura fieri partionẽ:nã.7.raro fit:octauo nũq̃.Licet.8.idẽ Var.& Ply.sensisse aũt uideant.Qđ nemini miꝝ uideri poterit q leget.A.Gelli.3.noc.atti.Sane Pythagoras teste Laer.dicebat itra septẽ aut nouẽ aut.x.ut plurimũ mẽses cõsũmatũ atq̃ pfectũ ĩfantẽ gigni:& Saturn⁹Apollodor⁹ait autor Macro.alligari p annũ laneo uinculo & solui ad diẽ ei⁹ festũ.i.mẽse Decẽbri quo significabat decimo mense semen in utero aĩatum in uitã grãdescere:qđ donec erũpat in lucem mollib⁹ naturæ uinculis detinet.Maiores nostri ab hoc numero magna quædã decumana dixerunt Albensia scuta quæ ampiissima fuerũt:itẽm decumana oua & decumãos fluctus.Ouũ enim decimũ maius nascit:& decimus fluctus fieri maximus dicitur autore Festo. Decumana

¶Scilicet:apostrophat ad Romulũ uerba.qđ rei militaris magis q̃ astrorũ piria ualeret. ¶O Romule.s.certe.¶Magis noras:cognoueras.¶Arma rẽ ipsã militarẽ & bella.¶Quã sydera:q̃ sydeꝝ:& cœli rõnẽ:et tñ legim⁹eũ gabiis phiæ dedisse operã & astrologiæ disciplie nõ exptẽ.¶Et erat maior cura uicere finitimos:magis curabas subigere tuo impio eos q ppinq̃ eẽnt regno tuo.q̃ curares cœlestia.Vicit.n.Romulus fidenates & ueiẽtes:& prim⁹arma ioui feretrio retulit obtrũcato ceniuẽsiũ rege¶Est tñ nõ sine rõe Romul⁹ i.x.mẽses ãnũ digessit.Hic.n.duplicẽ rõnẽ affert qđ fœmia.x.mẽse pariat. Altera qđ.x.mẽsib⁹ uxor iã uidua ab obitu uiri lugubris se domi.cõtinet.In.3.tñ lib.Triplicẽ rõnẽ oñdit·Ita iquiẽs Annus erat decimũ cũ luna recepat orbẽ.Hic numerus magno tũc ĩ honore fuit.Seu qa tot digiti p quos numerare solemus:Seu qa bisq̃no fœmia mẽse parit:Seu qđ ad usq̃ decẽ numero crescẽte uenim⁹.Pricipiũ spatiis sumit inde nouis.¶O Cæsar germãice.¶Est tñ rõ q̃ illũ romulũ.¶Mouerat:i ad annũ ita digerendũ:qa cũ aliq̃

ANT FAN.

PAV. MAR.

rõne ab eo factũ est. ⸿ Et hẽt quo tueať. Defẽdat & sustẽtet. ⸿ Suũ errorẽ hẽt quo pacto possit se defẽdere ab eo qđ errasse in ãni cõputatiõe dr̃. Qđ satis statuit Romulus. ⸿ Hoc tpis eẽ satis ãno: illud tp̃s eẽ satis ad ciuilis ãni cõputationẽ. ⸿ Quod est satis ute. ma. aluo seu uẽtri m̃rno. ⸿ Dũ. i. usq̧ quo id. n. dum significat. ⸿ Prodeat ĩfans: exeat ĩfans de m̃ris utero. ⸿ Prodeat dixit: q̃ a pdeũt ĩfãtes ex utero capite. ⸿ Qui uero pedib⁹ exiẽt agrippe uocať Ply. teste q̃si ægre pti. Hi ĩfelices p̃ter paucos a Ply. ẽiatos & ut de ptu aliq̃d dicam⁹ Varia eẽ hũani ptus sĩlaʒ. Gelli⁹ inq̃t. Vbi m̃ieris uter⁹ semẽ cõcepit hoĩes. 7. mẽse gigni. nõnũq̃. 8. Sæpe. 9. sæpi⁹. x. eũq̧ dixerũt sũmũ finẽ gignẽdi. M. Var. qđ ẽt testať Gelli⁹ nõnũq̃. 8. nasci hoĩeʒ & ĩterdũ xl. Aristo. elẽ laudat autorẽ. Rõæ cũ fœmina bõis hõestisq̧ morib⁹: nec ãbigua pudicitia mẽse. xi. post mariti obitũ pepisset. Decretũ diu⁹ Adrian⁹ fecit. xi. mẽse edi posse pp hæreditates: referẽt Ply. li. 7. uestiliã. C. herodiũ Põponii & orphici clarissimoꝝ ciuiũ cõiugẽ ex his q̃tuor ptus enixã. 7. sp mẽse pepisse. Suillũ ruffũ 6. Corbulonẽ. 7. Cæsoniã. C. pricipis cõiugẽ. 8. ĩ quo mẽsiũ nũero gẽitis. itra. xl. diẽ maxim⁹ labor grauidis aũt. 4. & . 8. mẽse lætales ĩ his abort⁹. Massuri⁹ autor ẽ. L. papyriũ p̃torẽ secũdo cohæť de lege agẽte bonoꝝ possessionẽ cõtra eũ dedisse cũ m̃r prũ. 16. mẽsib⁹ diceret tulisse: q̃m nullũ certũ tp̃s pariẽdi statutũ uideť.

ANT. FAN. ⸿ Per totidẽ mẽses a funere cõiugis uxor. ⸿ Sustinet ĩ uidua tristia signa domo. Antiq̃ olim in luctib⁹ queadmodũ & nos hodie atris uestib⁹ utebanť. Statius in siluis. ip̃e

Atra uestis ĩ luctu etenim tectũ nigræ solatia põpæ. Spectaculũq̧ urbi scelus & puerile feretꝝ pduxi. Varro de uita patrũ amiculo nigello. capillo dimisso seq̃renť luctũ. Hic thetis apud Homeꝝ ad iouẽ itura cũ filiũ breui ad Troiã pituꝝ deploraret uelo nigertimo se opuit: & Crassus ille p̃diues Murenã in piscina dom⁹ mortuã atrat⁹ luxit. Is enĩ color nocti

> Per totidẽ mẽses a funere cõiugis uxor
> Sustinet ĩ uidua tristia signa domo.
> Hoc igitur uidit trabeati cura quirini.
> Cũ rudib⁹ populis ãnua iura daret.
> Martis erat prim⁹ mẽsis: uenerisq̧ secũdus
> Hæc generis priceps: ipsius ipse pr̃.

Lugentes uidue filis ẽ: quã amãi lugẽtes dicti (ut q̃busdã placet) q̃si lucis egẽtes. Statius in sexto Thebaidos: noctẽq̧ diẽq̧ assimulãt maculis ĩemigrãtib⁹ albæ. Viduæ igiť a uirorũ interitu p decẽ mẽses atratæ signa tristitiæ sustinebãt: nec licebat p leges ut ait Plutar. cuiusq̃ eaꝝ nuptias celebrari ante decimũ mẽsem a uiri morte. Quare opus fuit Senatus decreto ut Antonii & Octauiæ nuptiæ firmarenť: q̃m ea. C. Marcellũ cui nupta fuerat lugebat. Statuit aũt Numa Põpilius ut quæcunq̧ ante decem mẽses a uiri morte nupsisset uaccã pregnantẽ imolaret. Legimus & apud Plutarchũ in questionib⁹

Vestes in luctu q̃les mulieres in luctu olim albis uestibus uti solitas: quas agiuæ induerunt aqua lotas ut Isocrates scripsit. Vsi etiã sunt aliq̃n maiores nostri pellibus diebus luctus autore Festo. ⸿ Hoc igiť uidit trabeati cura quirini.

Purpuræ usus Purpuræ usus autore Ply. Romæ semp fuit. sed Romulo in Trabea: quã togæ spẽm fuisse dubiũ non est: testib⁹ Seruio & Plutar. Nõ aũt cõcedebať uti purpura: nisi sũmis uiris quã ob cãm Senatũ Catoni Vticẽsi

Trabea decreuisse accepimus ludos ĩspicere ueste purpurea. Tria aũt sunt genera trabeaꝝ ut Seruio placet Sueto-

Trabearũ gñatria. niũ sequẽti. Vnũ diis cõsecratũ qđ est tantũ e purpura. Aliud regnũ qđ est purpureũ hẽt tñ albũ mixtum purpuræ: fuitq̧ teste Virgilio Romanoꝝ regnũ insigne: ut & sellã regni trabeaq̧ ĩsignia nr̃i. Tertiũ augurale qđ est e purpura & cocco. Et sciẽdũ ꝙ q̃uis Ply. sentiat Togæ usum regnãte Romulo nõ fuisse ac tullum hostiliũ tradat toga p̃texta & latiore clauo primũ usum eẽ. Trabea tñ qua Romulus & alii reges usi sunt a pl[u]risq̧ scriptorib⁹ toga dr̃ ab ea trabeat⁹ deduciť nomẽ nõ pricipiũ. Caret. n. tpe ut tunicat⁹. paluda

Martius Aprilis Maius Iunius tus. ⸿ Martis erat pri. mẽ. uenerisq̧ se Romulus primũ ãni mẽsem pte suo. Marte Martiũ secũdũ aprilẽ ab æneæ m̃re uenere noĩauit q̃si aphrilẽ a spuma q̃ a græcis αφρος dr̃: unã orta uenus crediť: q̃ ĩde aphrodita uenus uocať. ut hi mẽses ãni pricipia seruarẽt: q̃ noĩati eẽnt a romanæ gẽtis autorib⁹: de q̃b⁹ Martialis. iã p̃cor oblit⁹ nr̃æ uulcane querelæ. Parce sumus martis turba sed & Veneris. Aliis placet Aprilẽ dictum ab aperiẽdo ut lib. iiii. latius dicemus. ⸿ Hæc generis pricepsi ipsius ille pr̃. Recte hic ppiori: ille respõdet sum motioni. ut si dixeris. Odi græcos & hispanos: hos auaros: illos uitioꝝ omnium genitores.

PAV. MAR ⸿ Per totidẽ. secũda rõ qđ. x. mẽsibus uxor uidua domi lugubris se cõtineat: qđ ĩde sumptũ uolũt a tpe. ĩ quo latet ĩfans in m̃ris utero. ⸿ Vxor: q̃ uxor erat: sed q̃ iã eẽ desiit. ⸿ Per totidẽ mẽses: p. x. menses. ⸿ A funere cõiugis: ab obitu uiri uel ab eo tpe: quo extincto uiro exequiæ & iusta sunt soluta. ⸿ Sustinet ĩ uidua domo: q̃ a ipsa uidua: q̃ iã uiro diuisa. ⸿ Tristia signa: aut lugubres uestes luctũ ĩdicãtes: aut cupressos: q̃ mortuoꝝ domib⁹ ponebanť: ut Põpei⁹ ait q̃a hui⁹ gñis arbor excisa nõ renasciť: sic ut ex mortuo nihil est sperãdũ: q̃ quã ob cãm in tutelã diris p̃ris putabať: & Ply. subditis tutela eẽ oñdit. Sed illud aduertẽdũ ĩ luctu mulieres albis uestib⁹ ĩdui solitas: de quo plurib⁹ rõnib⁹ a Plutar. disseriť. pblemate. 25. ⸿ Hoc igiť ĩ his rõnibus motũ Romulũ: inq̃t cum rudi populo rõnẽ ãni traderet. ⸿ Hoc igiť uidit: cõsiderauit. ⸿ Cura q̃rini trabeati: Romuli trabea ornati: ut regẽ decebat id ille sua cura & diligẽtia obseruauit. ⸿ Cum daret iura annua: anni rõnẽ aut. ⸿ Iura annua: de ãno in ãnũ. ⸿ Populis rudib⁹: nouis & inexptis. ⸿ Trabeati: trabeæ uestes togatæ dicũtur: purpura circũductæ sub tegmine puniceo: quas aureæ fibulæ ãnectebãt: hæ reges dicebant. ⸿ Trabea primũ romæ romulus usus est: qua post exactos reges romãi ulteri⁹ nõ sũt usi (ut multi asserũt) Veꝝ Dionysi⁹ ea idib⁹ Quītilib⁹ eq̃tes usos oñdit. Añ romulũ ẽt illa latini reges utebanť. Vñ Vir. Ip̃e q̃rinali lituo puaq̧ sedebat Succinctus trabea: cũ de pico loq̃teť. Ply. ẽt inq̃t trabeis usos accipio reges. ⸿ Quirini: q̃rinus romul⁹ dict⁹ est ab hasta: q̃ ligua sabĩa q̃ris dr̃. Vñ ĩferi⁹ siue qđ hasta q̃ris priscis ẽ dicta sabinis. Bellicus a telo uenit ĩ astra de⁹. Siue suo regi nomẽ posuere q̃rites. Seu q̃a romãis iũxerat ille cures. Liui⁹ a curib⁹ sabinis q̃rites dictos ait. ⸿ Martis: ãnũ romul⁹ a martio mẽse ĩchoauit. Marti p̃ri primũ ãni mensem cõsecrauit. Secũdũ ueneri: tanq̃ romani gñis pricipi & parẽti q̃a æneæ m̃r. Vñ est illud Macro. primũ mẽsem a p̃re suo marte. secũdũ ab æneæ m̃re uenere noĩauit ut pricipia ãni seruarẽt a q̃b⁹ eẽt romãi nois ori-

go. Alii eodẽ teste putãt Romulũ altiore prudẽtia ita primos ordiasse mẽses ut cũ pcedẽs marti eẽt dica-
tus. Deo plerũq; hoium necatori secũdus ueneri dicaret: quæ uim eius q̃si bñficia leniret. In.xii.zodiaci si
gnis:cũ primũ signũ aries marti assignatus sit. Sequẽs mox venerẽ Taurus accepit:& rursus e regiõe Scor
pius ita diuisus est:ut deo eẽt utriq; cois Sed latius de his suis mẽsib':& de orto Romuli suo loco dicem'
Primus mẽsis ãni.s.a Romlo cõstituit. Erat martis:nã marti cõsecrat' ide martius dicebat. Mars Var-
rõe teste dr qd' i bello marib' pest uel q ligua sabia mamers dictus est detractiõe syllabæ. Põpeius tñ inqt
mamers mamertis idẽ lingua osca mars dicit & mauors qd' magna uortat ut Ci.placet. Et secũdus mẽ
sis.s. Erat ueneris ueneri cõsecratus nã aprilis dictus quasi aphrilis ab αφρος q est spuma cũ ex maris spu
ma nata sit uenus:& inde dicta aphrodiris. Venus autẽ dicta ut Ci.placet qd' ad res oẽs ueniat sed de uene-
re:& de his qui nolunt aprilem ab ea dici suo mense:& libro dicemus:& quot fuerĩt ueneres. Tertius:re-
fert Vectius Prætextatus in theodosii saturnalibus. Fuluium nobiliorem in factis quos in æde herculis &
musarum posuit. Romulum postq̃ populum in maiores:iunioresq; diuisit:ut altera pars consilio altera ar
mis rempub. tueretur in honorem utriusq; partis. Tertium mensem maium sequentem iunium uocasse.
Sed de diuisione populi aliis locis dicemus:& de his quinto & sexto libro differemus.

Tertius a senib':iuuenũ de noie q̃rtus
 Quæ sequit' nũero turba uocata fuit
Ast nũa nec ianũ:nec auitas pterit um/
 Mẽsib' antiqs addidit ille duos(bras
Ne tamẽ ignores uariorũ iura dierum
 Nõ habet officiũ lucifer omnis idẽ:

Tertius a senibus: Maiũ:& Iuniũ quidã noiatos putãt il
lũ a maioribus hũc a iuniorib' licet alii aliter sentiãt ut in ANT.
fra docebim' Romu.n.urbẽ cõditurus pastores iter quos FAN.
adoleuerat cõuocauit:cũq; eo numerus cõdendæ urbi
parũ idoneus uideretur asylũ patefecit:quo ex finitimis
locis pessimus quisq; cõfugeret:atq; ita populũ Ro.cõfla
uit.legitq; in senatũ centũ qui ætate anteibãt de quib' ait
Prop. Buccina cogebat priscos ad uerba quirites. Centũ
in prato sæpe senatus erat: Cũq; hi cõsilio i iuniores autẽ
armis tẽpu.tuerẽtur:placuit ut in honorẽ utriusq; partis
tertius & q̃rtus mẽsis nomẽ acciperẽt. Quæ sequit' numero turba uocata fuit: Reliqui mẽses a numero
nomẽ adepti sunt:ut Quītilis Sextilis. Septẽber. October. Nouẽber:ac Decẽber:quorũ ultimus Saturno a
Romanis cõsecratus est quẽ in inferiorũ deorũ numero habuerũt:sed qui a Romu. Quintilis dictus est:po
stea in honorẽ Iulii cæsaris iulius appellatus est:q a hoc mẽse Iulius cæsar natus dr Deinde q Sextilis antea
uocabat' ex senatuscõsulto a cæsare Augu. Augusti nomẽ accepit Hi duo mẽses sunt de quibus ait Vir. In
huc. Et icipiẽt magni pcedere mẽses Tẽtatũ est aũt ut ex aliis qdã a nõnullis impatorib' denoiarent' qb'
is honor adẽpt' est postq̃ hũanis reb' excessere. Ast numa nec ianũ:nec auitas pterit umbras: Numa Põ-
pilius ãno Romuli Ianuariũ ac Februariũ adiecit. atq; uti autor est liui' ad cursũ lũæ.xii. mẽses ãnũ descri Ianuarius
psit:quẽ q a tricenos dies singulis mẽsib' luna nõ explet desuntq; dies solido ãno:q solstitiali circũagit' Februari-
orbe itercalares mẽsib' iterponẽdo ita dispẽsauit ut ãno.xx.ad metã eãdẽ solis uñ orsi eẽnt plẽis oium an us
norũ spaciis dies cõgruerẽt Et Ianuariũ qdẽ primũ ãni mẽsem eẽ uoluit:qd' i oib' placeret:rẽ urbanã belli Ianuarius
cæ i honore pferri ut Plutar.scri.i Numa. Quãuis nõnulli(ut qdẽ i qõnib' refert)dixerint iõ Ianuariũ cœ a iano
ptũ primũ oium numerari qd' exactis regib' k'lẽdis Ianuariis primi cõsules creari fuerit. Is a iano bicipite Februari-
nomẽ habuit:q siue genius siue rex fuerit dr ferũ & siluestrẽ cultũ i urbanũ ciuilẽq; mutasse:hic est cui oẽ us unde
pricipiũ sacrauit antiqtas. Februari' uero dicat' est Februo ditis pñ:q lustrationũ potẽs credit'. Lustrabat' inclinat'
.n.huc mẽse ciuitas quo statuit ut iusta diis manib' soluerent'. Deputat' quoq; hic mẽsis est deis iferis pp
dies pares sicut Ianuari' & Martius pp dies ipares diis supis dicati sũt quos delectat ipar numer':ut Nũero
de' ipare gaudet. Nec nos lateat Februariũ oli fuisse ultimũ ãni mẽsẽ ut alibi lati' dicem':uñ oi itercalatõi
deputat' teste Mac.placet ãt Ser. Iãuariũ aliqñ fuisse pẽultimũ:qd' tetigisse putat Vir.i iii. Geor. ut Extrẽoq;
irrorat aq̃ri' ãno Mẽsib' antiqs pposuitq; duos. Q uõ pposuit si Februari' ultimũ ãni tenuit locũ: qa qd' p
aliũ facim' p nosipsos facere uidemur'.decẽ uiri.n.postea Ianuariũ & Februariũ a Numa additos cõiũxer'.
Tertius mẽsis.s.anni romulei. A senibus dictus est:nam maius uocatus a maioribus hoc est a seniori PAV.
bus. Quartus:mensis De nomine iuuenum:nã iunius a iunioribus dictus:sed latius suo loco differet'. MAR.
Turba mẽsium.s. Quæ sequitur:hoc est cæteri menses qui subsequuntur. Fuit notata numero:quasi
uocata ab ordine numeri:nam quintus mensis quintilis dictus:sextus sextilis. Inde septẽber:october:no
uember:december: Verum postea quintilis iulius a iulio cæsare dictus est:& sextilis ab octauio augusto
augustus inde Domitianus uoluit a cognomine & nomine suo septẽber germanicum:& octobrem Do
mitianũ appellare: Sed eo mortuo mẽses suis nominibus uocati sunt. At numa duos mẽses priori an-
no ianuariũ:& februariũ a numa põpilio additos multi afferũt fuluius tñ nobilior negare uidet':& Tarq
niũ priscũ addidisse refert. Verũ uecti' i saturnalib' Macr. de numa referẽs hæc inqt. L.& sex dies i.ẽ. mẽses
pari rõne diuisit ac de duob' primũ ianuariũ nũcupauit:primũq; ãni eẽ uoluit:tãq bicipitis diei mẽsẽ ispi
ciẽtẽ ac pspiciẽtẽ trãsacti ãni finẽ futuriq; pricipia Scdm dicauit februo deo:q lustrationũ potẽs credit' Lu
strari ãt eo mẽse citatẽ necesse erat. Statuit ut iuxta diis mãib' soluerẽt'. At numa:q p' Romu.regnauit de
quo postea lati'. Nec pterit:q̃si nõ ptermisit. Ianũ:q a mẽsiũ nũero admisit.nã ab eo ianua uocauit:uñ d iãn
& ei' mysteriis paulopost. Nec auitas ũbras.parẽtũ:siue auorũ aiasq a mẽsẽ istituit:quo illis parẽtaret':hoc
est quo fierẽt sacrificia p mortuis & feb.mẽsẽ dixit a februo & februare purgat' est:sed de hoc.ii.lib.dicet'.
Ille:numa. Addidit duos mẽses.s. Ianuariũ & feb. Mẽsibus:antiqs.x. mẽsibus a romulo istitutis.aliq
legunt pposuitq; duos:sed uidet' absurdũ:quia nõ pposuit nã februariũ ultimũ anni fecit:nisi dicas si nõ
præposuit p se præposuit per successores. nam a.x.uiris februarius post ianuarium numeratus est.

ANT.
FAN.
Festi dies
pro festi
Intercisi
Fasti
Nefasti
Cessio
apud prætorem
Quomõ
Addicere
unde
Addictl
uel ãnexi

Ille nefastus erit p quẽ tria uerba silẽtur
Fastus erit per quem lege licebit agi
Nec toto præstare die sua iura putaris
Q ui iã fastus erit mane nefast9 erat
Nã simul exta deo data sũt licet oĩa fari
Verbaq; honoratus libera ꝑtor hẽt:

¶Ille nef.e.p q.t.u.si.Numa ut Macr.tradit dies oẽs aut festos aut ꝓfestos aut ĩtercisos uocauit. Festi diis dicati sũt,ꝓfesti hoĩb'ob admĩstrãdã rẽp.priuatãue cõcessi:quoꝝ illo Com.tacit'sacros hos negocios uocant:intercisi deoꝝ boiumq; cões sũt.Festis ĩsũt sacrificia:epulæ iudi:feriæ.Profestis fasti comitiales:cõperẽdini:stati ꝑliares:quoꝝ significationẽ apud eũdẽ Macro.q̃re.Sũt ãt fasti teste Var.p quos ꝑtorib' uerba q̃dã legitia sine piaculo fari licet siue ĩ qb'ipm ius fa⁊.i.dr ut scri.Priscia. Cõtrarii hoꝝ uocã⁊ nefasti q teste Festo.N.lr̃a notaban⁊.p quos dies ea uerba fari ius nõ ẽ:& si ꝑtores ea fati sũt piaculũ faciũt,Ea uerba erãt Do dico abdico. Do qdẽ dicebãt cũ dabat ptãtẽ citãdi aliquẽ.Dico cũ ꝓnũciabãt sniam in cã qnã cognouerãt. Addico uero cum qs ĩ iure cædebat.Fiebat ãt cessio hoc mõ apud ꝑtorẽ is cui res ĩ iure cædi⁊ rẽ tenẽs ita uẽdicat: hũc ego boiẽ siue hãc rẽ ex iure qritiũ mea eẽ dico.Dei de ꝑtor iterrogat eũ q cædit an cõtra uẽdlcet:quo negãte aut tacẽte tũc ei,q uẽdicanerit eã rẽ addicit.Sane auto. Festo addicere ẽ idẽ dicere & approbare dicẽdo:Inde addicti apud ueteres dicebant q ꝑtoris ꝓnũciatiõe ac iussu cũ soluẽdo nõ eẽnt creditorib'uẽdeban⁊ quos ẽt ãnexos uocabãt.A.Gel.autor est ex mãifestis furib'liberos uerberari oli atq; addici solitos ei cui factũ furtũ eẽt si mõ id luci fecissent neq; telo se defẽdissent.Est ẽt addicere dãnare. Vñ addictos dicim'morti destinatos. ¶Fastus erit p quẽ le.li.agi.Fastis dieb'lege agi põt cũ ꝑp̃lo nõ põt.Vñ ait Liui'Numã dies fastos ac nefastos fecisse:qa aliqñ nihil cũ ꝑp̃lo agi utile futuꝝ erat.Illud quoq; sciẽdũ ad rẽ militarẽ nihil attinere utrũ fastus uel nefastus dies sit:sed ad solas id actiões priuatas respicere.Quare apd̃ Macro.legim': Adiectosq; oẽs a se dies fastos noiauit ut maiorẽ daret actiõib' libertatẽ.¶Nec toto ꝑstare die sua iura putaris.De itercisis dieb'loqtur q sunt ut dixim'deoꝝ boinmq; cões. Vnde ait festus.Q.ñ herus comitiauit fas i fastis notari solet:& hoc uide⁊ significare qñ rex Sacrificul' diuis reb'ꝑfectis ĩ comitiũ uenit.Eoꝝ dieꝝ qbusdã horis fas est qbusdã fas nõ ius dicere:nã cũ hostia cædi⁊ fari nefas est iter cæsa exta & ꝓiecta teste Macro.fari licet.Rursus cũ adoie⁊ nõ licet.Q d Var.cõfirmat bis uerbis:itercisi dies sũt p quos mane & uespi est nefas:medio tpe iter hostiã cæsã & exta ꝓiecta fas eã ob cãm:Rome flamẽ dialis q Videmiã auspicaba⁊ cũ ioui agnã fecisset ut idẽ Var.memit iter ei'exta cæsa & ꝓiecta uinũ legebat.¶Nã sil exta deo data sũt licet oĩa fari.Exta ut Festo placet ab extãdo dicta sũt nõ qa diis maxie extãrib'ꝓsecẽ⁊:sed qd eã diis ꝓsecari soleãt q̃ maxie extãt eminẽtq;.Extoꝝ q̃ elixa & i oliis cocta fuissẽt aulicocia dicebã⁊:qm̃ aulas antiq dicebãt qs nũc ollas dicim'cũ nullã lr̃aȝ gemiarẽt in iis ubi cor nõ fuisset pestifera auspicia dicebã⁊ sic & cũ caput nõ erat i iecore.nã muta exta tũc uocabãt cũ nihil ex iis diuinatiõis aiaduertebãt.Regalia q̃ petẽtib' ĩspatũ honorẽ polliceban⁊ Ea Velitris Marti semicruda reddi cõsueuerũt:qm̃ ibi ut scribit Suetoni' cũ Octaui' Marti rẽ diuinã facerẽt nũciata repẽte hostis icursiõe semicruda exta ꝓsecuit ac ꝑliũ ĩgressus uictor rediit Quamobrẽ publico decreto:Velitris cautũ est ut ĩposteꝝ sic mõ Marti exta redderen⁊. Plutar. i qõnib'autor est sacerdotib' oli uetitũ crudã carnẽ ıãgere:qm̃ ea neq; aial est neq; obsoniũ & qd recẽs & cruẽdũ est aspectũ nequaq̃ puꝝ & ĩpollũtũ hẽt sed ulcerosũ & molestũ.¶Verbaq; ho.li.ꝑ.hẽt.Prætoris auctoritas tãta olim fuit ut qd ipse edixisset ob ei'honorẽ ius honorariũ dicere⁊.Quare ꝑtor ut qbusdã uide⁊ a ꝑessendo ut nonio placet a ꝑeũdo nomẽ accepit qd ꝑp̃lo ꝑiret cui regia ĩsignia cõsulatesq; ferme apparat' traditi sũt.De hoc Cic.in ep̃la ad Plãcũ.Placuit nobis ut stati ad Comutũ ꝑtorẽ urbis lr̃as deferremus. q qd cõsules abetãt cõsulate munus sustinebat more maioꝝ.Sane ꝑtor nõ semp ꝓ eo accipi⁊ q iura dicit: sed ẽt p oĩ magr̃atu cui paret exercit'.Vñ ꝑtoriũ dr ei'tabernaculũ & cohors ꝑtoria q̃ a ꝑtorio nõ discedebat & porta ꝑtoria q̄ educeba⁊ exercit'.Romani aliqñ unũ tm̃ ꝑtorẽ habuerũt q urban' uocaba⁊.Dei de pegrinoꝝ multitudie undiq; in urbẽ cõfluẽte alteꝝ creaⁱ placuit:q ꝙ iter pegrios ius diceret pegrin' appellat' est.Crescẽte uero impio tot ꝑtores adiecti sunt qd sibi populus Roma.ꝓuicias subegisset.

Exta
aulicocia
Aula pto olia
Auspicia
Pestifera
Exta
Mura
Exta ĩgal a
Ius honorarium
Prætor
uñ iciia⁊.
Prætoriũ
Prætoria
porta
Prætores duo
Prætores
plures
PAV.
MAR.

¶Ne tñ:gñalia q̃dã relaturus est quæ in oib'cõtingũt mẽsibus:ꝑsertim nõ esse eiusdẽ officii dies oẽs:sed aliud alii cõuenire.¶Tamen ne ignores ergo scias.Iura potestates seu officia.¶Varioꝝ dieꝝ.nã ut uarii noie.uarii tpe ita uariis officiis attributi.¶Nõ oĩs lucifer:partẽ pro toto posuit:nã principiũ diei pro toto die uel erit denominatio:cum ab eo quod facit id quod fit intelligitur: ut hic cũ luciferũ pro die posuit: aut pro diei principio.Lucifera græcis φωσφορος stella dr̃ est ueneris.quæ cum sole antecedit:ut Cic.inquit lucifer:cum sequitur uesper uocatur:de ea multa refert Ply.lib.ii.¶Ille nefastus Macro.cum de diuisione dierum agat:numã inquit:ut in mense annũtita in dies mense diuisisse:diesq; oẽs aut festos aut profestos:aut intercisos uocasse.Festos diis dicatos esse quibus insunt sacrificia.epulæ ludi feriæ.Profestos hominibus ob admiuistrãdã rem priuatã: aut publicã concessos:his insunt fasti comitiales cõperendini.stati.præliares.Intercisos deoꝝ hominũq; cõmunes esse:sed in se non alia diuidi.Sunt tamẽ intercisi dies t ut Var.& etiã ipsi Macro.placet p quos mane & uespere nefas ius dicere,medio aũt tpe inter hostiã cæsam: & exta ꝓiecta fas a quo qd factũ intercidit intercisi:aut quod intercisum nefas 1 sed de cæteris paulopost. Fasti Var.auct.dies sunt p quos prætoribus oĩa uerba sine piaculo licet fari.nefasti p quos nefas fari prætorem do dico addico:& si prudẽtia uel imprudẽtia hæc tria uerba emittun⁊:piaculari hostia purga⁊ r qui emiserit prætor.Si seruus fuerit manumissus quia urbs libera erat:liber esto: Mutius ambigebat eum expiati ut implum non posse.¶Ille dies erit nefastus:cum fari non poterit prætor.¶Per quem:idẽ.¶Silentur a prætore.s.¶Tria uerba:hæc sunt illa tria uerba quæ a prætorio proferebantur prætorius,dicturus. Do dico addico:hoc est do leges dico ius:addico damno:nam addicere Pompeio teste dãnare est.¶Fa-

ftus erit ille.i.dies p quē licebit.fas erit.¶ Agi lege:hoc est cū poterit ꝑtor ius dicere ſm leges & instituta.
Ne fasti dies hac noīa signantur Ne fasti sic NP.¶ Nec toto:erant dies in quibus mane cum fieret sacrificiū ius nō dicebatur:sic ea parte ne fasti.pfecto autē sacrificio:cū prætor ius diceret.fasti. Sic dies nefastus mane postea fastus:nec tu putaris quasi nō arbitreris.¶ Toto die:die integro. ¶ Perstare:pseuerare seu firma eē.¶ Sua iurauiura ipsi diei attributa.¶ Qui:ille dies qui iam absoluto.i.sacrificio.¶ Erit fastus:cū fari poterit ꝑtor.¶ Mane cū fieret sacrificiū:Erat nefast⁹:qa nō licebat fari ꝑtorē.Mane Var.teste diei principiū qđ tū māet dies ab oriēte:uisi poti⁹ qđ bonū antiq dicebāt manū ad cuiusmodi religionē:græci quoq cū lumen afferē solēt dicere φωσαγτον idē fere Pōpeius.sic etiā Macro.mane dictū qđ ab iferiorib⁹ locis.i. a manibus exordiū lucis emergat:aut mane ab omine boni ominis.¶ Nā simul.Ratio cur idē dies fastus & nefastus fit.Nā simul.i.postq̄.¶ Exta sunt data deo:absolutū est sacrificium.Exta sunt ea interiora uitalia ut cor:iecur pulmo:& quæ ꝑpe hæc.Dicta pōpeio teste qđ ea dis ꝑsecenē.quæ maxime extāt eminētq.
¶ Licet ola fari:qa pōt fari prætor & ꝑtor honoratur hēt uerba libera:q̄si libere sine ullo piaculo pōr fari. Prætor dictus qđ ꝑiret in iure & in exercitu. ¶ Honorat⁹:nā ut Pōponius iurisc̄ō.ius ꝑtoriū appellaē honorariū.& Paulus de iustitia & iure ius etiā prætoris honorariū dixit seu honoratū quia habet lictores & fasces more cōsulari De ꝑtore autē Pōponius de origīe iuris sic iquit.Pretor creat⁹ est cū cōsules auocarētur bellis finitimis:nec esset q in ciuitate ius reddere posset.hic primo urbanus appellatus est:eo qđ i urbe ius redderet post aliquot deinde annos nō sufficiēte prætore eo ꝙ multa turba etiā pegrinorū in ciuitatē ueniret.creatus est & alius prætor qui peregrinus appellatus est:ab eo qđ plærūq inter peregrinos ius dicebat. Capta deinde sardinia:& mox sicilia & hispania ac narbonensi prouincia. Totidē ꝑtores quot prouinciæ in ditionem uenerant creati sunt:partim qui urbanis rebus:partim qui prouincialibus præessent.

Vn̄ dicitᷣ mane

Tria uerba ꝑtoris

Est quoq quo ppl'm ius ē icluderē septis
Est quoq q nono semp ab orbe redit
Vēdicat ausonias iunonis cura calēdas

¶ Est quoq quo populum ius est includere septa. Diem dicit Comitialem:quo teste Macrobio cum populo agi licet.Nam cum fastis diebus diximus lege agi posset cū populo non posset.Comitiali die utrumq poterat. quo ut inquit Festus in comitio conueniebant qui locus a coeundo.idest simul ueniendo dictus:postq̄ per translationē septorum nomine appellari.ut hoc loco.Sunt aūt septa proptie ut ait Seruius loca in cāpo martio icinsa tabulatis:in quibus populus Ro.suffragia ferre cōsueuerat:quæ quoniā similia sunt ouilibus aliquādo & septa pro ouilibus & ouilia pro septis poni solent.Scire autem debemus ꝙ ait Varro licere quidē cū populo Ro.diebus comitialibus ferre suffragia nisi si quæ feriæ cōceptæ essent propter quas nō liceret:ut cōpitalia latinæ.¶ Est quoq qui nono semp ab orbe redit.Sunt & dies qui nūdinales dicūtur a nūdinis:quæ a Romanis institutæ sunt ut octo quidē diebus in agris rustici opus facerent.nono autē die ad mercatum legesq accipiēdas Romam uenirent:Columell.Nundinarum etiam conuentus manifestū est propterea usurpatos:ut nonis tantūmodo diebus urbanæ res agerētur:reliquis administrarenē rusticæ.Itaq Macro. appellat nundinas ferias rusticoꝝ.Et festus nūdinas inquit feriarum diē esse uoluerūt quo mercādi gratia in urbem rustici conuenirent.De his Ply.libro decimooctauo natura.historiæ.Nūdinis urbē uesitabāt:& ideo comitia nūdinis haberi nō licebat:ne plebs rustica auocaretur.Nundinas a nono die dictas esse nemini dubiū uideri potest.Quare ait Plau.in Aulularia:Coquus ille nūdinalis est in nonū diē solet ire coctū. similiter & Nundinā deam:quā ait Macro.a nono die nascentiū nuncupatā qui lustricus dicitur quo infātes lustrantur & nomē accipiunt.¶ Vēdicat ausonias iunonis cura calēdas.Maiores nostri ut inqt Plutarchus in quæstionibus annū Iouis mēses iunonis esse existimarūt:itaq omniū:calendæ iunoni sacræ sunt quæ inde a nōnullis dicitur calēdaris.Eā enim esse Dianā quæ luna est:a cuius cursu mēsis colligiē illud ostendit qđ modo Dianā modo Iunonē Lucinā dicimus cū in plenilunio mulieres facile partu leuari uideanē.Virgili.in Buc.Casta faue Lucina.Ter.in And.Iuno Lucina fer opē.Dictæ autē sunt calēdæ a græco uerbo καλεω.i.uoco pro quo nos calare dicimus.Varro.Primi dies mēsium noīati calendæ ab eo ꝙ iis diebus calenē eius mēsis nonæ a pontificibus.Olim enim ut Macro.docet pontifex minor nouæ lunæ primū obseruabat aspectum:qua uisa regi sacrificandū esse nunciabat.posteaq sacrificio celebrato idem pontifex calata:idest uocata in Capitoliū plebe iuxta curiā Calabrā ꝙ dies a Calendis ad nonas superesse pronunciabat.Vnde ipsa curia Calabræ nomē accepit:& quintanas quidem dicto quinquies uerbo:septimanas uero repetito septies prædicabat.Itaq eum diē qui ex hiis qui calerentur primus esset calēdas uocari placuit.Ideo autē minor pontifex numerū dierum qui ad nonas superessent calādo prodebat.quia post nouam lunā oportebat nonarū die populos qui in agris essent cōfluere in urbem accepturos causas feriarum a rege sacrorū scituros q quid esset eo mense faciendū:Vnde quidā hinc nonas existamāt dictas quasi nonæ initiū obseruationis.Licet alii sic eas nominati censeant ꝙ ab eo die ab idus nouē dies computentur.Adeo autē uerum est omnium mensiū calēdas sacras esse Iunoni ut constet ianum dictū esse iunoniū quasi non solū mensis Ianuarii:sed mensium omniū tenentem ingressus:qui sunt in ditionē Iunonis.Calendæ apud græcos nullæ fuerūt Vnde & augustus teste Suetonio cū aliquos nunq̄ soluturos significaē uellet ad calēdas græcas soluturos dicebat.Sunt qui calēdas quasi cælādas dici existimēt propter lunæ occultationē quæ una est e tribus eius planetæ mutationibus:quæ singulis mēsibus fiūt ut Plutar.in quæstionibus tradit.Calendaria sacra ut ait Seruius si qua ratione dilata fuissent repeti poterant cum anniuersaria differri atq iterari non possent.Lege Macrobium ubi & alia quæ ad hanc rem attinent:pertractantur.Ausonias autem calendas latinas dicit quod græci eas non habeant ut diximus supra.
¶ Est quoq de comitiali & nūdinali die agit.Comitialis dies erat:cum habebātur comitia.hoc est cū con

ANT. FAN.

Comitiā

Septa

Nūdinæ

Nundina dea

Calendæ Iunonis

Calendæ unū dictæ

Calare

Calabra curia.

Nonæ

Ad calendas græcas

PAV. MAR.

uenlebat populus ad creãdos magiſtratus:unde Varro comitialis iquit dies dicti qđ tum eſſet pplus cõſtitutus ad ſuffragiũ ferẽdũ.¶ Eſt quoq;eſt ẽt dies.¶ Quo eſt ius:in quo die eſt poteſtas.¶ Includere populũ ſeptis:uocare populũ i campũ martiũ ubi ſeptũ erat:quo populus icludebaŕ:cũ creãdi eſſent magiſtrat⁹ & ſepta ẽt dicunŕ p metaphorã ab ouilimã & populũ pecudes:& gubernatorẽ paſtorẽ uocam⁹ ut Fabi.meminit ¶ Eſt quoq;iẽ ẽt dies:Qui ſp redit ab orbe nono:a nono ſolis circuitu hoc ẽ a nono die & de nũdinis

Comitia nundinis non hẽri. li itelligit Nũdiæ ũ iter ſolẽnes ferias a Tito qnito poſitæ nõ ſunt:inſtitutas uero fuiſſe nũdias Rutili⁹ gallus aitiut ruſtici octo diebus i agris eſſent & nono die repeterẽt urbẽ p ſacris Plyni.tamen inquit ruſticæ tribus nundinis urbẽ reuiſitabant:& ideo comitia nundinis habere non licebat:ne plebs ruſtica auocaretur hæc ille.A nono autẽ die nũdinæ dictæ ſunt.Nono ẽt die qui dicebaŕ luſtricus antiqui noĩa infãtibus dabãt:& de ea q̃ i ueneratiõe erat nũdiæ ab ĩpo die dicebanŕ.¶ Vẽdicat calẽdæ iunoni:idus ioui ſacræ ſũt: Primi dies mẽſiũ:ut Varro inqt nolati ab eo calẽdæ:qđ his dieb⁹ calenŕ mẽſes:calẽdæ ẽt ut idẽ meminit iu

Vñ dicaŕ calendæ. nõi ſũt attributæ.Vñ laurẽtes iunonẽ appellabãt calẽdarẽ:eiq; ſacrificabãt a martio ad decẽbrẽ:ſed romæ calẽdis oĩb⁹ reis uxor ſacrificuli porcũ uŕ agnã iunoni imolabat:& mĩor põtifex i curia Calabria rẽ diuinã faciebat iunõi.Dicũturq; calẽdæ a calo.i.uoco. Vñ Macrobio teſte ipſi curiæ ad quã uocabaŕ calabre nomẽ datũ ẽ:nã curia calabria dicebaŕ.Sed attributas iunõi calẽdas & Varrõ.s.& põtificalis cõfirmat auctoritas.Rõ ẽ q̃ i ſaturnalib⁹ a ꝑtextato rferŕ.Cũ initiũ mẽſiũ maiores nři ab exortu lũæ ſuauerit iure iunõi calẽdas addixerũt lunã ac iunonẽ eãdẽ putãtes:uŕ qa iũa p aerẽ meat.uñ græci lunã αρτεμιν nũcuparũt αεροτομην qđ aera ſecat.iũo ãt aeris arbitra ẽ merito initia mẽſiũ i.calẽdas huic deæ cõſecrarũt:inqt ergo poeta.¶ Cura iunõis uẽdicat:attribuit ſibi.Calẽdas auſonias:latĩas ſeu romanas & hoc iõ dixit:qm̃ græci calẽdas nõ hñt.Iõ auguſt⁹ cũ aliquos nunq̃ ſoluturos ſignificare uellet ad calẽdas græcas ſoluturos dicebat νουμηνιασ græci principia mẽſiũ appellãt.¶ Auſonias:ab auſonia q̃ pars erat Italiæ i qua ſunt urbes beneuentũ cales teracina:ita dicta ab Auſone calypſus ex Vlyxis filio.Nũc uero p tota italia accipiŕ.

ANT. FAN. ¶ Idibus alba ioui gratior agna cadit:idus quidem ouis nonæ uero nulli deo dicatæ ſunt quas tñ.populus Ro. exactis regibus maxime celebrauit nonarũ diem Seruili Tullii natalẽ exiſtimãs. Dŕ ãt idus ab iduando ꝙ is dies

Idus uñ dicuntur. diuidat menſem.Induare.n. lingua hetruſca ẽ diuidere. Hor.iiii.carminũ.Idus tibi ſũt agẽdæ quæ dies mẽſem

> Idibus alba ioui grãdior agna cadit.
> Nonarũ tutela deo caret:omnibus iſtis
> Ne fallare caue:proximus ater erit

Luceti⁹ Dieſpiter ueneris mariæ findit aprilẽ. Alii putãt idus dictas quaſi uidus a uidẽdo:ꝙ tũc plena luna uideaŕ.Alii hoc eſt a ſpecie quã tunc iuno pleniſſime oſtẽdit.Alii a Thuſcis hoc nomẽ tranſlatũ uolũt:qui itẽ dicũt iouis fiduciã:Nã cũ iuppiter ſit lucis autor:Vnde uocaŕ Luceti⁹ ac dieſpiter:rrecte is dies itis uocaŕ cuius lux nõ finiŕ cũ ſolis occaſu pp pleniluniũ:qđ i medio mẽſis fieri ſolet.Sane idibus ioui ouis alba mactabaŕ dicebaturq; iduiis Feſto unde quidã idibus nomẽ inditũ uoluerunt:Ex hac hoſtia ferũt albogalerũ fieri ſolitũ quo diales flamines.i.iouis ſacerdotes utebanŕ:cui affigebaŕ apex uirgula oleagina.Sciẽdum calẽdas nonas & idus copulãdis nuptiis religioſas hoc eſt deuitãdas fuiſſe autore Macrobio:ꝙ ii dies ꝑter nonas feriati eſſent & feriis uim cuiquã fieri piacula foret Nonarũ aliam rationẽ apud eundẽ Macrobium lege. ¶ Omnibus iſtis:ne fallere caue ꝓximus ater erit.Dies q ſunt poſtridie calẽdas nonas idus:quot quidam praue ac pperã ne faſtos appellãt atri inominales ſiue impediti ac religioſi ſunt hoc eſt triſti omie iſames

Atri dies in qbus nec quoq̃ exire nec pegre proficiſci cõſueuerunt & rem diuinã facere ac rem quam piam nouam exordiri rẽperabant quibuſq; nec iouẽ nec ianum nec quẽq̃ ſuperũ præfari fas putabãt. dictiq; ſunt alienſes ac poſtriduani:quoniã Sulpi. tribunus militum ad aliã diuerſus in gallos pugnaturus quod flumen ab urbe.xv.milibus paſſuum diſtat rẽ diuinã dimicandi gratia poſtridie idus feciſſe diciŕ poſteaq; ad aliã cũ exitio urbis fede pugnatũ eſt.Qua de re cũ in ſenatu uerba fierent cõplures ſenatores recordari ſeſe dixerũt quotiens belli gerẽdi gratia res diuina poſtridie calẽdas nonas idus a magiſtratu populi Ro.facta eſſet eius belli proximo deinceps prœlio remp.male geſtã.Senatus eã rem ad põtifices reiecit ut ipſi quod uideretur ſtatuerent.Pontifices decreuerũt nullum his diebus ſacrificiũ rectæ futurũ eoſq; die neq; prœ

Poſtriduani liares neq; puros neq; comitiales eſſe. Alii poſtriduanos dies atros atq; infauſtos eſſe dicũt:qm̃ inferis dicati ſunt:cũ nonarũ calẽdarum atq; iduum dies qui principes apppellanŕ faſti ac ſacri habeãtur:ſintq; imparibus numeris terminati cõtraq; atri paribus terminẽtur.Lege Plutarchũ in quæſtionib⁹.Dies atros nõ nulli cõmunes uelut ad emendationẽ nominis uocauerunt teſte Macrobio in quibus etiam parentare nõ licebat cum in parentationibus præfari Ianum ac iouẽ neceſſe ſitquos nominari atro die nõ oportebat.

PAV. MAR. ¶ Alba agna graudior:pinguis.¶ Cadit:imoletur.¶ Ioui:ad honore iouis.¶ Idibus:die iduum. Quilibet enim menſis calendas idus & nonas habet ut primi dies menſiũ ſunt iunonis:ita idus ſunt iouis:& idus dictæ:ut inquit Varro ab eo ꝙ hetruſci itis:uel potius ꝙ ſabini idus dicunt aut dicunŕ idus quaſi uidus detracto:u.quod eo die plena luna uideatur:aut quia iduare apud thuſcos diuidere eſt.Diuidũt enim mẽſes ꝑcipue nonas a calendis:uel ab hoſtia eo die ioui imolata:quã idulium appellabant:& Macro.refert nomen hoc a thuſcis eſſe:apud quos is dies itis uocaŕ.item illi interꝑtabanŕ iouis fiduciã.nã cũ iouem accipiamus lucis auctorẽ.Vnde & luceriũ ſalii in carminibus canunt & creteſes την ημεραν uocãt:romãi dieſpitrem ut diei patrẽ iure dies hic iouis fiducia uocaŕ:Cuius lux cũ ſolis occaſu nõ finitur.Splẽdorẽ diei:& noctis cõtinuat illuſtrãte luna quod ſemp plenilunio.i.in medio mẽſe fieri ſolet.Diẽ uero qui nocturnis caret tenebris iouis fiduciã thuſco noĩe uocauerũt Vñ & oẽs:idus iouis ferias obſuãdas ſanxit antiqtas.¶ Nonarum:nonis nulli deo ſacrificatur:ideo ſub nullius numinis tutela eſſe dicuntur.Nonæ ut Varro ait:a pon

tificib' qntanæ: & septimanæ dictæ & ab eo qd' añ diē nonū sūt dn̄tiaut a nona luna: cū pōtifex eo die nonā lunā obseruaret: & uisā regi sacrificulo℞ indicabat. Vñ nonæ q̄si nouæ lunæ initiū: aut qd' ab eo die ad idus nouē sūt dies. Ve℞ ut dixius sub tutela sūt nulli' numisq̄m iunōi & ioui cōes relinquūt. ¶ Tutela nona℞ caret deo: p hypallagē: hoc ē nonæ carēt tutela dei. ¶ Proxim' oib' istis: hoc ē dies q seq' calēdas nonas id'. ¶ Erit ater: eris i fast'. ¶ Caue ne fallare: ne decipiaris: nā postridiāos dies calēda℞ nona℞ iduū infelices hn̄dos cēsuit ātiqtas ut mox dicā: dicesē rōnē calēda℞ iduū & nōa℞: nisi uel pueris notā quoq; scirē

Omen ab euentu est: nā roma diebus
Dāna sub aduerso tristia marte tulit
Hæc mihi dcā semel totis hærētia fastis
Ne seriem rerū scindere cogar: erūt.
Ecce tibi faustū germanice nūciat annū
Inq; meo primus carmīe ianus adest

¶ Ne seriem rerum scindere cogar: Hæc inquit semel dixisse uolui ne per omnes menses reperita intersecent rerum dicendarum ordinem & confundans. ANT. FAN.

¶ Omen ab: quod atri dies sint ab eo quod in his euenit obseruatum est: uti refert aurelianus ille uectius cum infelicites dimicatum esset: ut apud Gellium est annalium xv. & cassum heminiam libro historiarū secūdo. ccclxiii. urbis anno a Manlio & Au. posthumo tri. pleb. actum in senatu quid esset quod intra paucos annos totiens erat afflicta res. p. perquæsiuit licynius haruspex ex senat' præcepto retulitq; Q. Sulpitium tri. ple. postridie idus quintiles contra senones dimicaturum sacrificasse. Item ad cremeram multisq; aliis in locis infœliciter dimicatum. Tunc pontifex iubense senatu statuit postridie calendas idus & nonas dies atros habendos. Plutarchus aliam rōnem affert. Inquit enim cum primi mēsium dies sint dis superis cōsectati: ita sequētes inferis: qbus maiores purgationibus qbusdā utebant: & mortuis parētabāt sic & dies illos tris in mēsibus principes festos & status posuerūt. Eos aūt qui sequunt tris diis manibus attributos religiosos & infaustos hn̄dos existimarūt. Ita Plutarchus inqt. Ego tñ miror: nā Fabius seruilius minime parentandū bis diebus cēset, quia iouē & ianū necesse esset inuocare: quos non licebat atris diebus noīare: idem a Theodosio Aurelio refert: qui etiā testat oēs postridianos dies fuisse nuptiis inhabiles & ad omia maiores cauendos putasse. ¶ Omen: hoc. s. dierum atro℞ qui sunt infausti & ominis augurii: omen quod ab ore homis: uel a quocūq; eius gestu: augurium uero quod ab auibus captat. ¶ Est ab euentu: ab eo quod his diebus accidit: euētus enim pro casu ponit. Cicero in libris de diuinatione. Quid est inquit aliud fors: quid fortuna: quid casus: quid euētus nisi. cum sic aliqd cecidit: sic euenit: ut uel nō cadere atq; euenire: aut aliter cadere atq; euenire potuerit. ¶ Nam Roma illis diebus postridianis. s. calendarū iduum & nonarū. ¶ Tulit dāna tristia: ab effectu tristia quia tot Romani periere. ¶ Sub aduerso marte: sub aduersis hostiū armis: cum mars aduersus romanis & fauens hosti. ¶ Hæc mihi: hanc dierum rōnem: quæ oībus inest mensibus: nunc in principio retuli: ne postea esset dicturus: & ob id re℞ ordinē interrupturus. ¶ Hæc: quæ de diebus dixi. ¶ Hærentia totis fastis. quæ inhærent oibus mēsibus: sic & fasto℞ libris. ¶ Ne cogat scindere: interrūpere. ¶ Seriem: ordinē. Rerum erunt mihi semel dicta: quasi dixerim semel non dicam postea: & uidet hoc in loco erunt habere aliquā præteriti temporis significationem. cum dicat erunt dicta: quia iā dixit & dicturus nō est: & Lucanus inquit nec tantis cladibus autor pœnus erit. Iam longe ante fuerant clades illæ. pœnus Hānibal. Vox quidem futuri est: Sed significatu uidetur præteritum respicere. Quod non solū nos dicimus: quia sunt qui in nos ita dicentes inuehantur: sed Pompo. iurisconsul. de uerbo℞ significatione ita admonet. Erit uerbū interdum etiam præteritum: nō solū futurū tēpus demōstrat: cum codicilli ita cōfirmari testamēto fuerint: qd' in codicillis scriptū erit: utrū ne futuri tpis demōstratio fiat an & p̄teriti. si añ scriptos codicillos qs relinquat. ¶ Ecce: de ianuario mēse acturus qui iano dicatus est: eū adesse inqt bono omine: Ecce o germanice ianus nūciat tibi faustū ānū: solebāt ianuarii calēdis bona omia & auguria captari: iō inquit ianū nūciare fœlicē ānū germanico. ¶ Et adest primus i meo carmie: nā hoc prio li. de eo agēdū est. ANT. FAN.

Quare di cant dies atri ex diuersis autoribus.

Series ubi

Iane biceps anni tacite labentis origo
Solus de supis q tua terga uides
Dexter ades ducib': quo℞ secura labore
Ocia terra ferax: ocia pontus habet.

Iane biceps anni tacite labentis origo. Alloquitur ianum totius anni deum a quo ianuarius primus anni mensis nomen accepit. Vnde huic deo Calendis ianuariis sacra publica celebrabant: quem cōstat nihil aliud esse q̄ chaos cōfusum ut ait Hesiodus ab initio unitanse hiantem patentēq; in p̄fundum. Ideoq; ut inquit Festus iano primo supplicabās uelut parēti & a quo rerum omnium factum putabant initium. Eum nōnulli quadrifrontem esse uolunt propter annum in quattuor tempora diuisum siue q is anno℞ mundiq; sator: ut ait Marti. cōplexus sit quattuor mundi climata. Alii bifrontem dicunt quasi superū & inferū ianitorem: uel quasi diei dn̄m in quo ortus est & occasus. Vnde illud est Horatii: Matutine pater seu iane libentius audis. Licet matutinus dici potuerit quia rebus incipiendis præesse dicitur quas frequentius matutino incipimus tēpore: siue quia eo tpe cōmēdaturi nos diis īmortalibus primū ianum īuocare debemus ut præcibus nostris ad deos aditum præstet & ianuam. Sunt & qui bifrontem ianum fictum uolunt quia græcus fuis ut in monumentis proditum esse Plutarchus scribit in quæstionibus cūq; in italia traiecisset linguā simul & uictū mutauit Vel qa cū ianus in italia regnaret & Saturnū a ioue pulsum excepisset hospitio ab eo edoctus usum uinea℞ & falcis ferū illū & rudē ante fruges cognitas uictum redegit in melius: factusq; prudentior gemi-

Ian' quadrifrons.

Ianus bifrons

Iano pricipia oĩa sacrata. Ianus ãni deus

nã faciẽ ꝑtulisse dr̃ut quæ ante quæq; post tergum essent intueret. Alii dicunt postq̃ Romulus & Tatius in fœdera cõuenerũt iano simulachrum duplicis frontis effectum quasi ad duorũ imaginẽ populorũ. Vñ deus ꝑesse dr̃ fœderibus faciẽdis. Nõnulli ianum Dianã esse uolunt quæ putat uiarũ dea. Alii apollinẽ & ideo geminum q; exoriẽs aperiat diẽ occidẽs claudat. Illud dubium nõ est huic deo antiqtatẽ cẽ sacrasse principium. Quare Varro ait iano quasi oĩum mẽsium ingressus teneñti .xii. aras pro totidẽ mẽsibus dedicatas. Anni aũt deum esse illud ꝓbat q; Pli. scri. Ianum geminum a Numa rege dicatum cẽ digitis ita figuratis ut trecẽtorũ qnquagintaquinq; dierũ notã per significationẽ anni tpis & æui se deum indicaret. Nec nos moueãt uerba Plinii qui ãno tribuit dies .ccclv. tot.n. dierũ annus aliqñ fuit ut scribit Solinus regnante Numa a quo ianum eiusmodi dicatum accepimus. Sunt & qui ianum ab eundo dictum tradiderunt q; mundus .i. cœlum semp eat dum in orbẽ uoluit & ex se initium faciens in se refert: ideoq; & Eanus dictus est & apud Romanos spectabat in quatuor partes ut eius simulachrum aduectum. phaleris ostẽdebat. De hoc deo infra suis locis alia referentur. ¶ Dexter ades ducibus: Cæsaribus q autores sunt tranqllitatis & pacis. qua teste Suetonio terra mariq; parta ianus clausus est: ut alibi dicemus.

PAV. MAR.

IAne: Ianũ inuocat cuius mysteria & mẽsem relaturus est. De quo nos quoq; multa acturi autore utemur ꝑtextato Macrobiano q in Saturnalib⁹ de his differit. ¶ Regionẽ istã: quæ nũc uocat italia regno ianus obtinuit. Qui ut Iginius tradit cum camesse idigena terrã hãc æq; possidebãt ita ut regio camesena oppidũ ianiculũ uocaret: post ad ianũ solũ regnũ redactũ est. Credit geminã faciẽ ꝑtulisse: ut quæ ante quæq; post tergũ eẽnt itueret: qđ ad prudẽtiã

Vñ dicit ianus.

regis solertiãq; referẽdũ est. Mythici regnãte iano referũt oĩum domos religiõe: ac scitate fuisse munitas eiq; diuios honores eẽ decretos ob merita itroitus & exitus ædium eidẽ cõsecratos. Xenophon italicum tradidit ianũ in italia diis primũ tẽpla fecisse & rit⁹ sacrorũ istituisse: iõ in sacris ꝑfationẽ meruisse ꝑpetuã. Phisici eũ magnis cõsecrãt argumẽtis diuinitatis. Sunt q ianũ eundẽ apollinẽ eẽ: & dianã & dicãt & i hoc uno utrũq; exprimi numẽ affirmẽt. Et.n. sicut Nigidi⁹ refert apud græcos apollo colit q θυραῖον uocat eiusq; aras añ fores suas celebrãt ipm exitus & itroitus demõstrãtes potẽtẽ idẽ apud illos ἀγυιεύς dr̃: q̃si uiis ꝑposit⁹ urbanis illi uias q̃ itra pomæria sunt ἀγυιάς appellãt. Dianæ uero ut triuiæ uiarũ oĩum idẽ tribuunt ptãtẽ. Apud nos ianum oĩb⁹ ꝑesse ianus nomẽ oñdit qđ est simile θυραῖον cum claui & uirga figuratiq̃si oium & portarũ custos & rectos uiarũ. Pronunciauit. Nigi. apollinẽ ianum eẽ. Dianãq; iunã: apposita .d. lrã: quæ sæpe i lrã decoris cã apponit: ut redit redintegrat. Ianũ qdã solẽ demõstrari uolunt. & iõ geminum q̃si utriusq; ianuæ cœlestis potẽtẽ q exoriẽs apiat diẽ: occidẽs claudat. Inuocariq; primũ cũ alicui res diuia celebrat ut p eũ pateat ad illũ cui imolat accessus. q̃si pces supplicũ p portas suas ad deos ipe trãsmittat. Simulachrũ ei⁹ plerũq; fingit manu dextra .ccc. sinistra .lxv. numerũ tenẽr ad demõstrãdã ãni dimẽ

Comyficius in li. ethimologiarũ

sionẽ q̃ ꝑcipue est solis ptãs. Alii mundũ .i. cœlũ eẽ uoluerũt. Ianũq; ab eundo dcm̃ qđ mundus semp eat dũ in orbẽ uoluit: & ex se initiũ faciẽs in se refert. Comyfici⁹ etymo. li. iii. Ci. inqt nõ ianũ sed eanũ noiat & ab eũdo. Apud nos in q̃tuor ptes spectas: ut demõstrat simulachrũ ei⁹ phaleris aduectũ. C. Bassus in li. de dius ianũ bifrontẽ fingi ait q̃si superũ atq; iferũ ianitorẽ eundẽ q̃drisormẽ: q̃si uniuersa clymata maiestate cõplexum. Saliorũ carminibus antiqssimis deus deorũ canit. M. messala. gn. Domitii in cõsulatu collega ideq; p ãnos .xv. augur sita de iano icipit: q cuncta fingit eadẽq; regit aquæ terræq; uim ac naturã grauem atq; ꝓnã in ꝓfundum dilabentẽ ignis atq; aiæ leuẽ imẽ sum sublime fugientẽ copulauit circundato cœlo q; uis cœli maxima duar dispares colligauit. In sacrisq; iuocamus ianum geminum. ianum patrẽ. ianũ iunonium. ianum consiuium. ianum qrinum. ianum patutium. ianum clusium geminũ: qa utriusq; ianuæ cœlestis potentẽ &c. Patrẽ quasi deorũ deum. iunonium quasi nõ solum mẽsis ianuarii sed oĩum mensiũ ingressus tenentẽ in ditione autẽ iunonis sunt oẽs calẽdæ. Varro lib. v. rerũ diuina. scribit iano duodecim

Quirin⁹ unde dr̃.

aras pro totidẽ mẽsib⁹ dedicatas. Cõsiuium a cõserẽdo .i. ꝓpagine generis humani quæ a iano autore cõserit. Quirinum q̃si bellorũ potentẽ ab hasta quã sabini qrini uocãt. Patutiũ & Clusiũ qa bello causæ ei⁹ patẽt. pace claudunt: cãm iferius subiiciemus &c. quæ de iano dicẽda sunt. Plu. de iano sic loqt apud antiquos ianus siue geminus: siue rex fuerit dr̃ cultũ siluestrẽ in ciuilẽ redigisse: & iõ bifrontẽ pigunt: q a alterã fecit ex altera uiuẽdi forma ei⁹ tẽpliũ cum duab⁹ portis est apit in bello ianus. Sed hæc hactenus. ¶ Iane biceps q gemino capite figuraris. ¶ Origo anni: q̃si q das principium anno tuis a calẽdis icipiẽti. ¶ Tacite labẽtis: q annus tacite labitur. & ad ipsum tẽpus respexit: quod est ut superius diximus mẽsura motus cœli quod tacite mouet: iuxta illud tacito labẽtia cœlo: sic & tpa tacite labunt Qui solus de supis: solus ex oĩ cœlestium numero. ¶ Vides tua terga: q a cum biceps sis respicis & anteriora & posteriora. ¶ Ades dexter propitius. ¶ Ducibus: & tyberio & germanico qui militiæ præsunt. ¶ Quorũ ductum. ¶ Labore: industria & uigilãtia. ¶ Terga ferax: fertilis. ¶ Habet ocia secura: habet quietẽ & pacẽ seorsum ab omni bellorũ cu-

Pacẽ Cæsa. augusti p uniuersũ orbem.

ra. ¶ Põtus: mare. ¶ Hẽt ocia: pacẽ quia nõ mõ in terris: sed ne in mari quidẽ bella gerunt & hoc ob pacẽ q̃ augusti & Tyberii tpe undiq; p orbẽ terrarũ fuit. August⁹.n. post ciuilia bella repressa post actiacã pugnã Antonio cleopatra nauali ꝓlio uictis ægyptum in prouinciã redegit. Iustoq; bello domuit dalmatiã: cãtabriã: aquitaniã: pãnoniam illyricum: rhetos: uidelicos. Sallassos gentes alpinas. Dacos: germanos ultra albim fluuium summouit: ex qbus sueuos: & sycãbros in galliã traduxit. Indos: & sythas magnitudie nominis sui ad amicitiã pellexit. Parthos sub phraarte rege cõpescuit: & filios date obsides coegit Reposcentiq; signa Crassi clade erepta: &. M. Antonii fuga ablata supplices parthi restituerunt. Armeniã & supiores tauricos ois i amicitia retinuit: arabas p æliũ gallom subegit: æthiopas p. M. Petroniũ cõtudit. Deniq;: ut Tsãqllus ait pace terra mariq; parta ianum qrinum clusit. & Florus i fine fere opis sui. Seres etiã inquit habitã

tesq; sub

teſq̄ ſub ipſo ſole idi romã ad auguſtũ miſere legatos cũ gẽmis & margaritis:elephãtos iter munera tra-
hẽtes itidẽ & legatos miſere ſcythæ:itaq̄ auguſti tpib⁹cõtinua toti⁹ humani gñis aut pax fuit:aut pactio:
hæc ille:hæc qdẽ eſt illa pax auguſti tpoꝝ q̃ in ſacris lr̃is ſignificat̃.Orieт̃ in dieb⁹ſuis iuſtitia & abundãtia
pacis cũ eo.Significat.n.illud tpˢ:quo cœleſtis ipſe rex uere pacificus humanã carnẽ aſſumpſit.

Dexter ades p̃ribuſq̄ tuis pp̃ſoq̄ q̃rini
Et reſera nutu candida templa tuo.
Proſpa lux orit̃ liguiſq̄ aĩmiſq̄ fauete
Nũc dicẽda bona ſũt bõa uerba die
Lite uacẽt aures:iſanaq̄ ꝓtinus abſint
Iurgia:differ opus liuida turba tuũ.
Cernis odoratis ut luceat ignib⁹ ęther.

¶Patribuſq̄ tuis populoq̄ q̃rini:ſenatui populoq̄ rom̃.
qui Iani ac cæli benignitate ſubdiderunt pedibus ſuis ut ANT.
amicus noſter inq̄t Garamãtas & idos aurorã & zephy FAN.
rum necnõ boreãq̄ notũq̄.¶Et reſera nutu cãdida tem
pla tuo.Nõ ut apte bellum ſignificẽt ſed ut calẽdis ianu
arii ad rẽ diuinã populus admittat̃.¶Linguiſq̄ animiſq̄
faue te:intẽti eſtote ſilete:nã in ſacris taciturnitas neceſſa
ria eſt teſte Ser.Vñ ait Pli.certis ꝓcationib⁹pire aliquem
rurſuſq̄ alium cuſtodẽ dari qui attendat alium ꝓponi q̄
faueri linguis iubeat.Põtifices uero autore Donato dice
re ſolebant.Fauete linguis:fauete uerbis.Vnde illud eſt Fauete
Virgilii.Ore fauete oẽs:& Feſtus ait in ſacrificiis dici.Paſcito linguã.i.coerceto contineto taceto.Decet linguis
enĩ ciues ut apud Plutar.legimus neq̄ audire quicq̃ reꝝ diuinaꝝ neq̄ aſpicere p negligentiã:ſed uacare animiſq̄
a cæteris mentẽq̄ adhibere & ab oĩ crepitu ſtrepitu ac gemitu abſtinere.Ea de re qd diuus Hiero.ꝑcipiat
ſupſedeo recẽſere.Nec cõtrarium eſt qd̓ ſeq̄t.¶Nunc dicẽda bona ſunt bona uerba die:admonet.n.Ro-
manos ut orta luce adſint ſacrificiis:linguã coerceant:mentem adhibeant:deinde bona uerba dicant quo Fauere
niã infœlix annus portendi putabat̃ ſiquid ſiniſtri ominis kalendis ianuariis diceret̃.Sciendum tñ fauere
interdum eſſe bona fari.Vnde fauentia ut ait Feſtus bonam ominationem ſignificat.¶Differ opus liui-
da turba tuum:uel liuidam turbam accipe uel liuidam dum ueretur ne cadat a cauſa:uel nimia lucri cupi-
ditate pallentem.Horatius in ſermonibus.Quiſquis ambitione mala aut argenti pallet amore.
¶Ades dexter:ꝓpitius.¶P̃ribus & popu.q̃rini:ſenatui & po.Ro.¶Quirini.Romuli(ut diximus)erat.n. PAV.
& ſenat⁹& populus ab initio urbis a Romulo iſtitut⁹:ide multitudis diuiſiõe ita Plut.ait cõdita urbe.Ro- MAR.
mu.ex qb⁹erat ad militãdũ uigor:legiões fecit cæteros uocauit populũ.c.creauit ſenatores quos appella-
uit p̃res:& ordinẽ ſenatũ:qd̓ nomẽ a ſenectute eſt.P̃res dicti aut qd̓ p̃roni multitudis erãt:aut qd̓ p̃res cæ
teroꝝ uidebant̃.P̃roni dñt a p̃rone quodã:q cũ euãdro ea loca tenuit ſtudioſus iopiæ plebis ſubueniẽdi.
Aut a uirtute:aut ꝑſtãtia nobilitatis:qd̓ ueri⁹eſt p̃res appellauit:ut ea nõis mãſuetudĩe arrogãtia:& inui-
dia ꝓcul eẽt.Qui deĩde ſenatui aſcripti ſunt:p̃res cõſcripti appellant̃.Liui⁹uero ab urbe cõdita cum inq̄t ui
riũ haud pœniteret.Cõſilium deĩde uirib⁹parat:Centum creat ſenatores:ſiue q̄a is numerus ſatis erat:ſiue Quare tẽ
q̄a.C.erãt qui creari patres poſſent.P̃res certe ab honore.patriciiq̄ ꝓgenies eoꝝ appellati.Diony.aũt aly- plũ iani
carnaſeus ita inq̄t Romul⁹urbanis negociis unũ ꝑfecit.Tribub⁹ꝑfecit:ut ſingulæ tres eligerẽt:& curiis q̃ erat clau-
triginta erãt:ut totidẽ addito ꝑfecto urbis.Ex hoc cẽtenario numero conſilium facit ſenatum appellauit ſum tpe
aut ab ætate aut uirtute.Senatus participes:p̃res cõſcripti Hoc igit̃ nunc poeta inuit.¶Patrib⁹& populo pacis:in
tuis quaſi q ſunt ſub tutela tui numinis.¶Et reſera:aperi.¶Tuo nutu:quaſi tuo numine & auſpicio.¶Cã bello ue-
dida tẽpla:marmorea tẽpla & tua & alioꝝ deoꝝ q̄a tibi cæteriſq̄ deis eſt ĩmolãdum:nec abſurda eẽt ſnĩa ro.aptũ.
ſi diceremus de tẽplo iani nõ ĩtelligimã aptũ bellũ ſignificat & tũc nõ bellũ ſed pax ut erat optabat̃.Nu-
ma ut autor eſt Liuius ianũ ad ĩfimũ argiletũ indicẽ pacis belliq̄ fecit aptus:ut ĩ armis eẽ ciuitatẽ clauſus
pacatos circa ſe populos ſignificaret:bis deinde poſt numæ regnum clauſus fuit.Semel Tito manilio cõ
ſule poſt punicum primũ ꝑfectum bellũ iterũ quod nr̃æ ætati dii dederũt ut uideremus poſt bellũ actiacũ
ab imperatore Cæſare auguſto pace terra mariq̄ parta:ergo ſi clauſus pacẽ ſignificabat & ea tunc maxima
erat arbitraret de alioꝝ deorum tẽplis intelligẽdum.Quibus pariter & iano kalẽdis ianuariis ſacrificat̃
ꝑſertim cum ianus ꝑſit omnibus tẽplis & ianuarum potẽs ſit quin etiã quod primũ diis tẽpla fecerit in Ita
lia ut tradit Xenophon.¶Proſpa:de kalẽdis intelligit ianuariis & p̃ria die anni qua in totũ annũ om̃ia &
auguria captabant̃.¶Oritur lux ꝓſpera:dies Kalẽdarum ianuariũ quod anni caput eſt.¶Fauete omnes:
mihi hinc exordiẽti aut.¶Fauete alteri & linguis hoc eſt bonis uerbis.¶Et ais:bona uolũtate:nã põt quis
fauere & plaudere uerbis nõ tñ animo.¶Nunc in bona die in Kalẽdis iani.¶Sunt dicẽda bona uerba ut
in ipſo anni principio bona fauſtaq̄ oĩa captent̃.Seruatur nunc etiã mos hic & in tota græcia & ĩ plurib⁹
italiæ locis accedũt diluculo Kalẽdarũ pueri ad nobiliũ ianuas & q̄buſdã rithimis ſalutãt & bona uerba Inter litẽ
dicũt.¶Lite nõ eſt eo die litibus aut iurgiis incũbendũ nec mala uerba proferẽda.¶Aures uacẽt lite:ſint & iurgia
liberæ & procul ab oĩ cõtentiõe:nã ut Cic.i libris de legibus inquit.Ratio feriaꝝ & feſtorũ quietẽ litium differẽtiã
habet ac iurgioꝝ.Lis litis pro cõtentiõe foreñ.Vnde & in iudicio lite cecidiſſe dicitur qui eius rei de qua
agebat cauſam amiſit.¶Abſint protinus iſana iurgia:quaſi ꝓcul ſint ĩſanæ cõtẽtiones.Iurgia aliqui ami
coꝝ & affiniũ eſſe uolũt.ſed interdũ ad forẽſem altercationẽ referri uidemus.Sene.in hercule furẽte hic
clamoſi rabioſa fori iurgia uẽdens ĩprobus iras & uerba locat.¶Liuida turba:turba ĩuida & plena liuore turba un-
¶Differ opus tuũ:& ad liuorẽ in foro litigãtium & ad inuidẽtium maledicẽtia referri poteſt quaſi abſti- de dicat̃.
neas hodie a maledicẽtia qua uti ſoles turba a ταραττω uerbo græco deducit̃ & ut labeoni placet & mul
titudinis hominum perturbationem & cœtum.i.coadunationem ſignificat.¶Cernis eo die in templis &
pro foribus templi multa odorem facientia cremabãtur.¶Cernis ut æther:ut aer.¶Luceat ignibus odo
rat ĩs:ignibus in quibus aut cedrea ligna aut thura odorem emittentia cremabantur.

ANT. FAN. Spica cylissa

¶Et sonet accēsis spi.cy.fo.p excellētiā crocum dicit & allud significare nō pōt.Id.n.ꝓstātissimū ĩ Cilicia nascit̃ ad antrū coryciū.Pli.pria nobilitas cilicio croco & ibi ĩ mōte coryco.Mart.Corycio q̄ uēit aura croco.Hoc maiores utebant̃ ĩ rogis ac sacrificiis.Sta.ĩ sil.odoriferos exhausit flāma sabæos & cilicū messes. Idē in eisdē Tu messes cilicūq; arabūq; supabas merge rogis.Idē in.6.the.Necnō assyriis pinguescunt robora sucis Palētiq; croco.Oui.Infra thura nec eufrates nec miserat idia costū.Nec fuerāt rubri cognita fila croci.Ara dabat fumos herbis cōtēta sabinis.crocū ꝓterea scri.Pli.uino mire cōgruere theatra replēda. uñ illud est Prop. Vinaq; fundant̃ ꝑlis elisa falernis Terq; lauet nřas spica cylissa comas.¶Vestibus itactis tarpeias itur in arces.Impsonali uerbo utit̃ ut gn̄alē actum oñdat ut itur in antiquā siluā.Corrit̃ ad uocē iocundā.Popu.n.ro.Klē.ianu.nouis cōsulib⁹ineūtib⁹magr̃atū ibat in capitoliū ad rē diuinā:quā iō ioui faciebāt q; ei quēadmodū & iano oē dētur initiū.Vñ illud est a ioue principiū musæ.Et illud añ iouē supplex puora ꝑcat⁹.Per itactas autē uester uel nouæ accipiēde sunt uel qđ magis placet cādidæ:ut cādidū festū cādidat⁹celebret populus. Quare auctor subiungit& populus festo cōcolor ipse suo est.Hora.in ser.Ille repotia natales aliosue dieꝝ festos albatus celebret.Persi.quis te albata rogarit.Oui.ad diē suum natalē.I.expectas solitum tibi moris honorē. Pēdeat ex humeris uestis ut alba meis.Legimus & apud Sueto.in nerone funeratum fuisse neronē impensa ducētoꝝ milium stragulis albis auro itextis:qb⁹usus calendis ianuarii fuerat ¶Iāq; noui ꝑeunt fasces: Designati cōsules calēdis Ianuaris magistratū inibāt ut diximus supra.Lucanus:istabatq; dies q dat noua noia fastis.Quiq; colit primus ducentē tpa ianū:ius fasces ꝑferri a lictorib⁹cōsueuerūt q uirgaꝝ & securiū erāt:qm̄ uirgæ qđ mutari pōt corrigunt Secures qđ emēdari nō pōt abscidunt.Eos quicūq; cōsules uictoriis potiti fuerāt laureatos habuerūt teste Plutar.Sed de hiis alias.Sane moris fuit aliqñ ut quē ordinē iterrogādi sñias cōsul calēdis ianuariis instituisset eum toto āno conseruaret ut Sueto.scribit . Vñ Iulius cæsar cōsul cum Pōpeio iuliā filiā collocasset ꝓterito Crasso eum primum rogare sñiam cœpit . A consule procōsul dictus est nō qui pro alio cōsule sed qui cum ꝑtāte cōsulari extra ordinem ad ꝓuinciam aliquā administrandam mittit̃:sex tantum fascibus cum duodecim consulem ꝑeant. ¶Noua purpura fulget:Si uerum est quod scriptores ꝓbatissimi tradiderunt posteaq̄ reges exacti sunt cōsulibus fuisse cōcessum ut lictores sellam curulem cæteraq; regum insignia retinerent:quoꝝ Macrobius & Dionysius meminerūt: possumus hoc loco trabeam accipere.Illud autē dubium non est & consules & impatores olim usos fuisse purpura.Ouidius ad Græcinum consulem.Spectarem qualis purpura te tegeret.Plutarchus in Paulo: Aemilius ipse sequebatur ornatissimo curru Inuictus purpuram auro contextam indutus.Eam tamen ut idem scribit tribuni non ferebant cum cæteri magistratus incederent purpurati.

Fasces cōsulum

Sella curulis

Et sonet accensis spica cylissa focis:
Flāma nitore suo tēploꝝ uerberat aurū
Et tremulū sūma spargit ĩ æde iubar
Vestibus intactis tarpeias itur in arces
Et ppl's festo cōcolor ip̄e suo est: (get
Iāq; noui ꝑeūt fasces noua purpura ful-

PAV. MAR. Spica cylissa

¶Et sonet focis accēsis:crepitū faciat cum aduri t̃.¶Spica cylissa:cum legerē hunc locū & pr̃ Sabi.q tunc uiuebant& alii in me inuehebant̃:qm̄ de spica nardi uoluerim itelligi:cum ipsi de croco ex cilicia laudatissimo ꝓueniēti intelligēdū esse cēsuerūt:nec aduertebāt quo in errore uersarent̃:nō.n.poeta de flore sed de spica loquit̃ nō.n.dixit flos cylissus:sed spica cylissa:& de nardo itelligit:de quo Pli.odoris gr̃a oib⁹ maior:& si cylissum nardū nō legas apud Pli.nō refert.nō.n.inqt Pli.nō nasci in cilicia nardū:sed in primis laudat syriacū ꝓxime gallicū & creticū.Adde q; syria iūcta est cilicie:ut qđ in syria nascit̃ possit in ea parte ciliciæ nasci:q̄ syriæ iūcta est.Ego aūt in ora ciliciæ spicā in meis manib⁹legi:& auditorib⁹meis oñdi:cum hæc legerē.Præterea crocus cū sit magni odoris:ad odorē tñ nō adurit̃:sed ali⁹usus est:adurūt̃ ligna odora & odoratū gūmi:& ipsa spica q̄re de nardo itelligēdū cēseo:& nō de florib⁹.¶Flāma:q̄ fit ĩ aris.¶Verberat suo nitore:suo splēdore & coruscatiōe uerberare & lābere nr̃.¶Auꝛ tēploꝝ:aureā tēploꝝ celaturā & parietes deauratos& deaurata laq̄aria.¶Et spargit iub.tre.tremulā coruscationē & lucē.¶In sūma æde in sūmo tēplo deaurato.Iubar ꝓ lucifero ponit̃ ut apud Vir.in.iiii.æn.It portis iubare exorto dcm̄ ut Pōpeio placet:qđ splēdidior ei⁹diffūdit̃ ĩ modū iubæ leonis:& iubar ꝓ splēdore tm̄ ponit̃ ut hic. ¶Vestib⁹: eo die ibat popul⁹cū cōsulib⁹ituris mgr̃atū imolatū ioui optio maxio ĩ arcē capitolinā. ¶Itur:q̄si it populus cū cōsulib⁹.¶Vestib⁹ita.nouis & ad eā diē nō tactis.¶In arces tar.ad tēplū iouis:qđ in arce tarpeia erat.Tarpei⁹mōs ut Varrōi placet:dict⁹a tarpeia uirgie uestali:q̄ ibidē a sabinis necata armis & sepulta fuerat Plu.ĩ uita romuli:iqt tarpeiā uirginē tarpeii filiā fuisse q̄ romanā arcē sabinis ꝓdidit.Dict⁹ postea mōs capitolin⁹eodē Varro.teste:qđ cū ĩ eo fūdamēta ædis Iouis foderēt̃ caput hūanū iuētū est.& ut pgit Varro hūc ārea mōtē saturniū appellatū ꝓdiderūt:& ab eo late saturniā terrā:cui⁹uestigia ēi Varrōis tpe manebāt.Saturni fanū:saturnia porta:quā iuni⁹pādanā uocat:& postici muri legib⁹priuatis iscripti.Hic uero cū effoderēt̃ iouis ædis fūdamēta iuēto hūano capite:ab aruspicib⁹:& ꝑcipue herruscis hitū ē:arcē illā totius italiæ:deide toti⁹ orbis futurā.ita a capite capitoliū denoiatū.De hoc uero Tacit⁹.xix.suaꝝ historiaꝝ.Vouerat Tarq.priscus bello sabio sedē ioui optio maxio iecitq; fūdamēta:spe tñ magis futuræ magnitudis: quā tūc popu.Ro.cōpeteret Mox Ser.tullius adiecit aliqd . Deide Tarq.sup⁹b⁹capta Suessa & pomeria ꝓ hostiū spolia fecit:& reliq̄.In rupe igr̃ tarpeia capitolini iouis tēplū erat:hñs tria sacella:æq̄ cōstructa.Iūo. & minervæ:ĩ medio iouis:huc ergo ibāt cū populo cōsules:& post sacra mgr̃atuū inibāt.Et.P R.Est cōcolor suo festo.ei⁹coloris cōfesto:q̄si cōueniēs suo festo:nā ut religiosa dies:ita & ip̄e religiōi icūbebant:& ut dies erat festatita & ipse festiuus .Aut cōcolor suo festo:toga prætextā ferebāt eiusdē coloris.¶Iamq; noui

Vnde dicitur Arx tarpeia Capitolium ex eadē ratiōe Cornelio tacito

lā noui lictores cū fascib⁹ pceūt & cōsules inibāt magr̃atū lā præeūt noui fasces:pceunt ppl̃m noui consules: nā fasces dicimus & pro cōsulari dignitate:& pro cōsulū isignib⁹:& pro onere. Aut dicas:pceūt fasces:licto res:q cū fa⁹cib⁹cōsules pibāt:hēbat.n.cōsul.xii.lictores:quos aliq uolūt prio romulū istituisse siue a uulru rū nūero siue ab etruscis edoctū. Ve⁊ Dyo.inqt Tarq.pris.etruscos pene domitos coegisset:ut insignia re gū suo⁊ regi ro.tradetēt:q hæc fuere.xii.secures.Trabea:curules:Anuli:Phaleres:paludam̄ta ptexta. Togæ pi⁹tæ:tunicæ palmatæ:& oia iperii isignia:qb⁹iperii maiestas eminebat:de quo ēt dixim⁹in odis in eo loco memorē an supbos Tarqnii fasces dubito. Apud Macr.aūt legim⁹Tullū hostiliū regem tertiū debellatis etruscis sellā curulē:lictores:& togā pictā atq ptextā isignia magr̃atuū etrusco⁊ romæ:ut gererent̄ istituis se.Et Sylli⁹de his ita inqt Meouiæq dec⁹quōdā uetuloniā gētis Bissenos hæc pria dedit pcedeř fasces:& totidē iūxit tacito terrore secures.Hæc altas ebori decorauit honoř curules.Et priceps tyrio uestē ptexuit ostro.Præeūt:pria syllaba diphtōgū hēt:& poeta breuē fecit:sed hoc ex ueteri græco⁊ regla apd quos αι īdifferēter pōit:ut καί:quā ptculā uertim⁹:& q dicim⁹eadē significatiōe:& diphtōgā da eēnsed usus & bre uē facit & sine diphtōgo scribit:quis romæ ī marmoř uetustissimo ita legam⁹ Senat⁹ ppl̃s q roma. & q est ibi cū diphtōgo.Seruauit aliqn̄ rōnē hāc Vir.i.3.æne.Limia q laut⁹q deu:& siqs diceret pæo hēt primā bre uē ob sequētē uocalem uehemēter errat:nā id nō seruat̄ a n̄ris ut æolus:æacus:æacide & aeætes.⸿ Fulget noua purpura:ptexta purpurea cōsularis:ferebāt enī cōsules ptextā ut in libris de ponto in elegia ad Græ cinū cōsulē designatū cū eēt initurus magr̃atū.Mēte tñ quæ sola loco non exulat utar. Prætextam fasces aspiciāq tuos.Purpura cōchilii genus est qd florē sicut Plynius appellat tingēdis expetitū uestibus in me diis faucib⁹hēt liquoris minimi est in uena cādida purpuræ ut idē inqt Plynius alio noie pelagiæ uocať. Color hic pro maiestate pueritiæ est.Distīguit ab eqte curiā.Diis aduocať placādis:omnēq uestē illumiat in triūphali misceť auro.Et paulo īfer⁹purpuræ usum semp fuisse uideo.Sed Romulo in trabea.Nā toga ptexta:& latiore clauo Tullū hostiliū e regibus primū usum etruscis deuictis satis constat.

Insignia regum ro māo⁊ sū pta ab he truscis ui del3 tra bea.
Anuli sel la curulis
Phaleř p texta.
Paludam̄ta
Toga pi cta.
Tūica pal mata.
Præco in syllis.
Purpuræ color

Et noua cōspicuū pōdera sētit ebur:
Colla rudes ope⁊ pbēt feriēda iuuenci
Quos aluit cāpis herba phalisca suis:

ANT FAN.

⸿Et noua cōspicuū pōdera sentit ebur.Sellā curulem di cit qua & cōsules utebanť & quidā alii magistratus : ut si gna quoq in sella nossem formata curuli:& totū numi dæ sculptile dētis opus.Hæc ut qbusdā placet a curuitate pedū nomē accepit.Serui⁹tñ a curru dictā putat q hi tātū ea uterenť q triūphali curru uecti fuissent:sicut ēt palma ta dř toga quā merebanť hi q de hostib⁹palmā reportassent.A.Gel.refert.C.bassum in cōmētariis suis scri ptum reliqsse senatores ætate ueter⁊ q curulē magistratū gessissent curru solitos honoris gr̃a in curiam ue hi in quo curru sella erat quæ ob eā cām curulis appellabať:cum alii qui magistrat⁹ curules nōdū cœperāt pedib⁹in curiā irent:tuñ pedarii dicebanť.Licet aūt currus primā syllabā pducat curulis tñ abiecta līa eam corripit.Hāc sellā Macro.scribit a quo nōnulli dissentiūt.Tullū hostiliū tertiū regē Romauo⁊ debellatis etruscis primū ut romæ hēreť istituisse:necnō & lictores togā pictā atq ptextā:quæ isignia Hetruscorum magistratuū erāt.Nec nos lateat q qdā tradūt reges qdē romāos cū curru ueherenť:hac sella ad eminētiā uti solitos:exactis aūt regib⁹cœpisse magistrat⁹maiores ut cōsules dictatores uehi nō curru sed tm̄ sella cu ruli.⸿Colla rudes ope⁊ pbēt feriēda iuuēci.Hi sunt quos Donatus egregios uocat:eximebať.n.in sacrifi cia optimū pecus e grege ut autor est Festus. Vir.mactat lectas de more bidētes.Cædebanť aūt ioui capito lino iuuēci albi atq iniuges electi ex agro phalisco.Ibi.n.ut Ply.scribit aq clytūni amnis epota boues cādi dos facit. Quare rōani petebāt īde uictimas ioui capitolino mactādas.Vir.Hic albi clytūne greges & ma xia taurus uictima.Silli⁹ Et sedet ingentē pascēs meuania tau⁊ doua ioui.Quo ī loco sciēdū est Siliū a Pli nio uō differre:ea.n.pars umbriæ ubi meuania in pte Thusciæ poniť autore Seruio:nouim⁹aūt faliscos eē in thuscia & haud pcul ab urbe teste Plynio:quis aliq⁹ut ait Strabo Faliscos p se gentē posuerit Sciēdū ut Macro.docet q cū hostia⁊ duo sint gn̄a.Vnū in quo uolūtas dei p exta disquiriť.Alte⁊ in quo sola aīa deo sacrať:in hiis ipsis hostiis uel aīalib⁹uel cōsultoriis quædā iniuges uocabanť.i.quæ nunq domitæ ac iugo subditæ fuerant:quales iuuencos autor hoc tēpore ioui mactari solitos dicit.

Palmata toga
Pedarii se natores
Egregii iuuenci
Falisci
Ini uges hostiæ

⸿ET Cōspicuū ebur:clara & eburna sella curulis ex ebore enī ea erat ornata ut ex Syllio dixim⁹Hæc altas ebori decorauit honoř curules:& ī li.de pōto ī eadē elegia Signa quoq ī sella nosse formata curuli. Et to tū numidæ sculptile dētis opus:& de ebore loqť.sic & cōspicuū referas ad cōspicua & illustria ex ebore si gna ī ipsa sella:ut ī eisdē li.ad Pōpe.cōsulē inqt.Cōspicuū signis cū pmet ali⁹ ebur.⸿Sētit no.pō.qa noui magr̃at⁹in ea sedēt:& nō mō cōsulū:sed ædiliū quoq ea sella eburnea erat.⸿Colla mactabāť eo die iuuē ci q opis eēnt exptes.Rudes ope⁊ iuuēci idomiti q nōdū iugū tulere:neq arauere.⸿Præbēt colla ferien da securi:pbēt se mactādos sacerdoti ab ara mīme refugientes:nō.n.rite imolabať si ab ara se subtraxisset. nā a ueterib⁹pbabať uictima nō claudamō breuioris articuli:nō q arā refugeret:nō externa sed pp̃ria. Verū cū hic de phalisca agat.nō de externa agit.nā pp̃ria quoq dici poterat.⸿Quos:iuuēcos ope⁊ rudes.⸿Her ba phalisca:aluit suis cāpis:q adulti in phalilico⁊ cāpis romā inde agebanť:& tā ex umbris:q ex phaliscis tauri romæ imolabanť:& a triūphātib⁹:& a nouis cōsulib⁹:& in li.de pōto poeta de Pōpeio cōsule idē fe re inqt.Colla boues niueos certe pbere securi. Quos aluit cāpis herba phalisca suis:& apud ueteres capita le erat bouē mactare:quē ut Ply.inqt.Sociū laboris agriq culturæ hēmus:& addidit exēplū illi⁹q bouem occiderit in exiliū eiecti⁹ Tanq colono suo iterēpto Præterea & ī ægypto bos numīs uice colebať.⸿Phali sca:a phalisco oppido.Strabo īter oppidula etruriæ phaliscū refert.Postea addit.Aliq sane phalerios ī thu sciæ regiōe mīme locādos eē aiunt:sed phaliscos p se gentē.Quidā ēt phaliscos pprii Fmonis ciuitatē po

PAV. MAR.
De uicti marū ex ploratiōe
Tauripha lisci imo labanť in triūphis romano rum

b

fuere. Aliq̃ ceaci fimphalifcũ appellãt in uia flaminia iacentẽ iter ochecculũ & Romã hæc illeifed a quo ha buerit originẽ dicem⁹in. 4. ⁋ Iuppiterob maleftatẽ & magnitudinẽ ĩperii romãi dicta hæcq̧ nihil ab io. ue e fũmo cœlo ĩfpici poteratq̧ romãi iuris nõ eẽt. termiatũ eni erat iperiũ prio oriẽte extrẽoq̧ occidẽte.

Iuppiter arce fua totũ cũ fpectet ĩ orbẽ
Nil nifi romanum quod tueat̃ habet:
Salue fefta dies meliorq̧ reuertere femp
A populo rerum digna potente coli:
Q uẽ tñ effe deũ te dicã iane biformis
Nã tibi par nullũ græcia numẽ habet
Ede fimul caufã cur de cæleftib⁹ unus
Sicq̧ ꝙ a tergo ficq̧ ꝙ ante uides:
Hęc ego cũ fũptis agitarẽ mẽte tabellis
Lucidior uifa eft q̃ fuit ante domus:
Tũc facer ãcipiti mirãdus imagie ian⁹
Bina repẽte oculis obtulit ora meis:
Extimui fenfiq̧ meos riguiffe capillos:
Et gelidum fubito frigore pectus erat
Ille tenẽs baculũ dextra clauẽq̧ finiftra
Aedidit hos nobis ore priore fonos:
Difce metu pofito uates operofe dierũ
Q d᷑ petis & uoces pcipe mẽte meas:
Me chaos ãtiq nã fũ ref prifca uocabãt
Accipe q̃ longi temporis acta canam:

ANT. FAN. ⁋ IVPpiter arce fua totũ cũ fpectet in orbẽ. Nil nifi roma nũ qđ tueat̃ hẽt. iure romani iouẽ uenerant̃ cũ ei⁹ fauore uniuerfum orbẽ poffideãt. Virg. in. i. æneí. certe hinc Ro manos olim uoluẽtib⁹ ãnis. Hinc fore ductores reuocato a fanguine teucri. Q ui mare q terras oĩ ditione tenerent polliicit⁹. Nã tibi par nullũ græcia numẽ hẽt. Quæ deoꝝ habit⁹interpͣtata eft & fabulaꝝ putat̃. uẽtrix atq̧ ĩ ipfa mẽ dax hiftoria: cuiufq̧ ut ait Eufe. ppl̃aris & fabulofior the. logia eft. Lucidior uifa eft: nimbo diuo ob aduentum nu. minis. ⁋ Tenens baculũ dextra clauemq̧ finiftra. Placet Macro. ianum cum claui & uirga ideo figurati. qa eft om niũ portaꝝ cuftos & rector uiaꝝ. Sed utrũq̧ idoneum eft lanitori: baculus ad uim repellẽdã: clauis ad claudendas ac referãdas fores Me chaos antiqui nã fum res prifca uo cabant: ianua tefte Macrobio faliiorꝝ antiquiffimis carmi nib⁹deus deoꝝ canebat̃. crediturq̧ eft a nõnullis q mun dum effe genitũ uolũt nihil ut diximus aliud effe q̃ cha. os cõfufam & hiautẽ ab initio unitatẽ ac pricipiũ produ. ctionis oium reꝝ. Vnde illud eft. M. Meffalæ auguris de hoc deo qui cuncta fingit eadẽq̧ regit aquæ terræq̧ uim ac naturam grauem atq̧ pnã in pfundũ dilabentẽ ignis atq̧ aiæ leuẽ in imẽfum fublime fugientẽ copulauit cir. cũdato cœlo Hinc ianus deoꝝ antiqffimus dr̃. Iuuena. lis. Dic mihi nũc quefo dic antiqffime diuum rñdes his iane pater. Lege Macr. in Saturnalibus qui multa de hoc deo tradit & aperte pariter & copiofe.

Clauis & uirga. Iano affi gnatur.

Chaos

Ianus an tiqffimus deoꝝ

PAV. MAR. ⁋ IVPpiter cũ totũ orbẽ fpectet a fua arce: cum oẽs ter. ras & maria pfpiciat e fummo æthere: qui illi affignatur: aut ex fexto cœlefti circulo: p qđ ei⁹ftella uagat̃: & quo ĩ loco altior eft luna mercurio uenere: foie & marte. ⁋ Nil hẽt qđ tueat̃: qđ refpiciat. ⁋ Nifi romanũ: nã quicqd ĩferius eft romano impio. ⁋ Salue: faluere iubet diem calẽdarũ ipfarũ. ⁋ Salue dies fefta: faluete calẽdæ ianuariæ. Et femp reuertere melior: femp uos calẽdæ p. fperiores redeatis. ⁋ Digna coli a populo potẽte reꝝ: digna dies quã colat & celebret populus ro. qui ter. ris ĩperat. ⁋ Quẽ: iani myfteria relaturus: duo primũ a iano petiturut dicat qui deus fit: & cur folus ex omnĩ deoꝝ nũero biceps fit. O iane biformis biceps. ⁋ Quẽ deũ dicã te eẽ. i. quẽ te appeliẽ. Nã græcia unũ uos latini deos accepimus. ⁋ Nullũ hẽt numẽ par tibi, nullũ deũ hẽt bicipitẽ: nec tot poteftatum. ⁋ Simul ede cãm: dic rõnẽ. ⁋ Cur unus de cœleftib⁹: cur tu folus ex oĩ cœleftiũ nũero. ⁋ Et uides qđ fit a tergo & qđ fit añ. q̃fi cur es formæ duplicis: hoc eft cur biceps ut pofteriora & anteriora uideas. ⁋ Hæc ego: dũ hæc uolue ret fecũ: fcripturus qcqd ianus ĩfpiraret: aduẽit ipm numẽ eruditũꝝ poetã. ⁋ Cũ ego agitarẽ mẽte hæc: cũ uoluerẽ hæc aĩo. ⁋ Sũptis tabellis: q̃s ad fcribẽdũ parauerã. ⁋ Dom⁹eft uifa lucidior quã fuit añ aduẽtum numis facta eft dom⁹ſpidentior quã pri⁹fuerat. ⁋ Tũ facer: iã aduẽit numẽ: & fefe poetæ uidendũ obtulit. ⁋ Tũ ianus facer mirãdus: & uenerãdus & admiratiõe pfequẽdus. ⁋ Ancipiti imagie: duplici forma. ⁋ Ob tulit repẽte: fubito. ⁋ Bina ora: & anteriora & pofteriora. ⁋ Oculis meis: ut bñ poffem eum gemitũ ĩtueri. ⁋ Extimui: extimuit poeta uifo deo: nec miꝝ: cũ ab ipfa natura deos timeam⁹: ide eft ut pleriq̧ uelint deũ a Δεομαι deduci qđ eft timeo: ꝙ ab oib⁹timeat̃. iõ & Papi. inqt: Prim⁹in orbe deos fecit timor. ⁋ Extimui ego uifo numie. Et fenfi capillos riguiffe: q̃fi factos hirtos: & hoc naturale eft ut ob metũ capilli rigeãt. rõ. nẽ affert Ariftoteles in pblematib⁹. cũ timor in corde fit: fãguis ut fuccurrat cordi deferit & peliẽ & cutẽ: ĩde cedẽte fanguie exteriora frigefcũt: & fic fugato naturali calore cõtrahit̃ cutis. ex cui⁹ cõtractiõe pili ri. gẽt: fic & frigefcit pectus ob metũ deficiẽte ſãguie: in quo eft naturalis calor: iõ hic. Et pectus erat gelidũ fu bito frigore: fic & apud Vir gelidus teucris pdura cucurrit offa. tremor. ⁋ Ille: ianus. ⁋ Tenẽs baculũ dex. tera: & uirgã finiftra: hoc eft illud qđ fupi⁹diximus⁹ianũ cũ claui & uirga figurari: q̃fi oium & portaꝝ cufto. dẽ & rectorẽ uiaꝝ. ⁋ Edidit nobis hos fonos ore priore: ita locut⁹eft ore ãteriore: & nõ eo ꝙ erat a tergo: ut meli⁹poeta audiret. ⁋ Difce: facit ian⁹attẽtionẽ: ut itẽtior fit poeta ad ei⁹uerba pcipiẽda. ⁋ O uates opo fe dieꝝ: o nafo poeta ftudiofe tẽpoꝝ: q fcribere cupis mẽfiũ & dieꝝ rõnẽ. ⁋ Difce pofito metu: abiecto oĩ timore. ⁋ Qđ petis: & q deus fim: & cur biceps. ⁋ Et pcipe mẽte uoces meas: pcipias aĩo uerba mea. ⁋ Me chaos: rñfur⁹q̃ñi ianus refert. fed ad primã mũdi originẽ: hoc eft ad ipm chaos. Quod ut autor eft Hefio. dus: ĩ theogonia fuit q̃dã cõfufa ab initio unitas: quã pricipiũ eẽ dicũt pductiõis oium reꝝ. Vñ in pricipio metam. Vnus erat toto naturæ uult⁹ĩ orbe. ⁋ Quẽ dixere chaos. Facit ad hoc illud Diodori de ptia homi nũ gñatiõe: quã duplicẽ refert. Quofdã mũdũ ingenitũ fuiffe: & genus hoĩum ab æterno: fine ort⁹princi.

kalẽdæ iani cæteris pferẽdæ.

De Iano fm hefio dum

pio sensisse. Quosdã genitũ arbitratos:& hũisse hoies initiũ. Nã a rex priordio cœlũ & terrã unicã hũisse ideã imixta eox natura. Exide distĩctis inicẽ corpib⁹:cœpisse mũdũ hũc ordinẽ quẽ uidemus. Aera motũ cõtinuũ sortitũ & igneã prẽ ei⁹ supiora loca:pp leuitatẽ aiũt appetisse. Eadẽ cã solẽ:& astra cursus suos sortita limosũ & turbidũ hũori mixtũ eodẽ stetisse ĩ loco:pp grauitatẽ:q̃ cũ mixta eẽnt ex hũidis mare affectũ. ex durioribus terrã lutuosã euasisse. & oino mollẽ. Hæc primũ cũ solis ardore dẽsior euasisset:eius supficie ui caloris tumefacta multis ĩ locis hũores quosdã eẽ cõcreatos:ĩ qb⁹ putredies tenui cõrectæ pellicula sint excitatæ:ut paludib⁹ & stagnis ægyptiacis uidem⁹ accidere:cũ frigidã terrã subito æstus aeris calefacit. Euripides in menalippe cœlũ & terrã mixtã fuisse tradit. sepata postmodũ gñasse singula. Arbores:uolatilia feras ac oẽ mortaliũ gen⁹ hacten⁹ ex Diodo. Thales milesi⁹ aquã putauit rex eẽ pricipiũ:& hic oia elemẽta mũdi ipsũq; mũdũ:& q̃ ĩ eo gignunt existere. Anaximãder nõ ex una re sicut Thales ex hũore:sed ex suis ppriis pricipiis q̃sq; res nasci putauit:q̃ rex pricipia singulax eẽ credidit ifinita. & inũerabiles mũdos gignere. Refellit hoc Aristoteles:cũ dicat plures mũdos nõ eẽ necesse posse. Anaximenes oẽs rex cãs infinito aeri dedit. Anaxagoras rex oium effectorẽ diuinũ aium sensit. Diogenes aera dixit rex esse materiã de qua oia fierẽt. Sed eũ cõpotẽ diuinæ rõnis. Archelaus de prĩculis iter se dissimilib⁹:qb⁹ singula quæq; fierẽt:ita oia cõstare putauit:ut iesse ẽt mẽtẽ diceret:q̃ corpa dissimilia. i. illas pĩculas cõiũgẽdo,& dissipãdo ageret oia. At Strabo inqt antiquũ de athomis dogma si possidonio credẽdũ est:mochi⁹ fuit hois Sidonii:qui añ troianas res uixit. Dixim⁹ hæc ut facili⁹ q̃ de seipso aut de pria mũdi digestiõe ianus refert intelligamus. qui ita loq̃t:ac si ipse ipm chaos fuisset:ex eo pdiisset:diuisisset:ĩ ordie quoq; redegisset:qd' creditũ ẽ auctoritate cõfirmatũ. M. messale de quo supi⁹ dixim⁹. Qui cũcta fingit eãdẽq; regit aquæ terræq; uim ac naturã grauẽ:atq; pnã ĩ pfũdũ dilabẽtẽ:ignis atq; aiæ leuẽ in imẽsũ sublime fugiẽtẽ copulauit circũdato cœlo. Quinetiã ad rẽ facit põpeianã illud cũ chaos definit. iii. de sig. uet. Chaos appellat Hesiodus cõfusam quãdã ab initio unitatẽ hiãtẽ:patẽtẽq; in pfũdũ καίνειν græci nos hiare dicim⁹. Vñ ianus detracta aspiratiõe dr eo qd' fuerit oium primus. Cui primo supplicabãt ueluti parẽti & a quo rex oium factũ putabãt initiũ. Sed hæc hactenus. ¶ Antiq:ueteres. ¶ Vocabãt me chaos:appellabãt me eã cõfusam unitatẽ uñ rex oium pricipiũ fuit. Nã sum res prisca antiqua:& ante digestũ orbẽ. ¶ Accipe quã longi tpis canã acta:audias & aiaduertas:quã uetustissima facta tibi referã:& auget attẽtionẽ:& sibi antiqtate ultima auctoritatẽ facit.

De elemẽtox distinctiõe sm uarios auctores:ui delz Diodori Thaletis Anaxagoræ Diogenis archelai hesiodi

Lucidus hic aer & quæ tria corpa restãt
Ignis aqua & tellus unus aceruus erat
Vt semel hoc rerũ secessit lite suarum
Inq; nouas abiit massa soluta domos:
Flãma petit cœlũ:ppior loc⁹ aera cæpit
Sederunt medio terra fretũq; loco:
Tũc ego q fuerã glob⁹ & sine imagie
In faciẽ rdii dignaq; mbra deo (moles
Nũc quoq; cõfusæ qm̃ nota pua figurẽ
Ante qd' est in me postq; uidet idẽ.
Accipe quæsitæ quæ cã sit altera formæ
Hanc simul ut noris officiũq; meum:

¶ Lucidus hic aer & q̃ tria corpa restãt. Quatuor dicit elemẽta. licet sint q rex naturã ĩ tria diuidũt aucto. Donato terra mare ac cœlũ. Vñ illud Terẽtii. O cœlum o terra o maria neptuni. Vir. i. 4. Geor. deũ nãq; ire p oẽs terrasq; tractusq; maris cœlũq; pfundũ. Massa:chaos & inutilis elemẽtox cõfusio. Ipse alibi:rudis idigestaq; moles nec qcq̃ nisi põdus iers. Et ifra. Tũc ego q fuerã glob⁹ & sine imagie moles. ¶ In fate. di. q; mẽ. deo. In mẽbra iano dignat quẽ qdã mũdũ eẽ opinati sũt teste diuo Augustio. ¶ Nota pua. Antiquæ cõfusiõis uestigia q̃dã sũt duæ facies qb⁹ fit ut is cui eas cerner cõtigerit pene discerner neq̃at utra ãterior sit. Est ãt nota mõ signũ ut hoc loco. mõ distictio. mõ pbrũ. Vñ illd' ẽ Lucil. Quẽ scis scir tuas oẽs masculas

ANT. FAN.

Nota aliqñ signũ. Distictio. pbrum.

¶ Lucidus:ipm chaos q̃tuor elemẽta cõfusa (q; notasq;. sa & cõmixta tenebat. ¶ Hic aer lucidus:clarus & liqdus. ¶ Et tria corpa q̃ restãt:rei:q̃ tria elemẽta. s. ignis aq̃ & tellus erãt unus aceruus:un⁹ cumulus:q̃a oia sir mixta erant. Aer ab ἀωηθηναι uerbo græco:qd' est flo seu spiro. & Pli. assentire uñ cũ de elemẽtis agat aera spiritũ uocãs. Quatuor. n. elemẽta eẽ cõstat. de qb⁹ Pli. igniũ sũmo inde tot stellax collucẽtiũ illos oculos. Proximũ spũs:quẽ græci:nr̃iq; eodẽ uocabulo aerẽ appellant uitalẽ hũc &c. & subdit Cui⁹ ui suspẽsã cũ q̃rto aq̃rũ elemẽto librari medio spacio telluiẽ:ita mutuo cõplexu diuersitatis effici nexũ:& leuia põderib⁹ ĩhiberi:quo mi⁹ euolẽt. Cõtra grauia ne ruãt suspẽdi leuib⁹ in sublime tẽdẽrib⁹. Ignis dr a gignẽdo:seu nascẽdo qd' ide oia nascant. Nascẽdi cã duplex ẽ ignis & aq̃. Hæc nuptiali die ĩ limĩe põebant. Cui⁹ rei cãs Plu. refert ĩ prob. & noua nupta attigere uidebat:de quo alias ide est illud ĩ Meta. & ab his oriunt cũcta duob⁹. Aq̃ ẽt Põpe. teste dr aq̃ uiuam⁹. Tellus terra ipsa ut Var. inqt a terẽdo:ide ĩ augur: libris p simplex r. scriptũ repit. ¶ Vt semel:inqt ian⁹ postq̃ ab initio chaos aptũ est & ipsa elemẽta ipsa suis ĩ locis disposita. Ego q cõfusus ĩ ea massa fuerã diuinã accepi formã & faciẽ sũmo deo dignã. sic priæ q̃oni rñdit. & qs de⁹ eẽt apuit. uã ab initio & primũ se oium fuisse ostẽdit. ¶ Vt postq;. ¶ Hæc massa soluta:hoc ẽ ipm chaos solutũ & digestũ:& appellat massã & illud ĩ quo eẽt rex cõmixtio cõfusa. ¶ Secessit lite rex suax. a discordia rex ĩ ea pugnãtiũ diuisa & digesta ẽ & redacta ĩ suã uim & naturã elemẽta. ¶ Et abiit ĩ nouas domos:nã nũqd p elemẽta nouã sibi sedẽ elegit. ¶ Flãma pe. cœ. Ignis ob leuitatem supiora loca petiuit:ide ĩ meta. Sũmaq; locũ sibi legit in arce. Cœlũ ut a Var. refert æli⁹ scribit dictũ qd' est celatũ:aut a cõtrario noie celatũ qd' aptũ:& Arist. i. li. de cælo inqt triplex accipit:cœlũ p octaua sphæra:p corpe q̃nto:& p toto uniuerso. ¶ Loc⁹ ppior:ppinqor ipsi igni. Cœpit aera. & ĩ meta. pxim⁹ est aer illi leuitate:locoq;. ¶ Terraq; & fretũ mare:hoc ẽ ipm aq̃rũ elemẽtũ. ¶ Sederũt me. lo. q̃a terra & aq̃ undiq; ipso aere circũdant ut aucto. Ply. dixim⁹:q̃tto aq̃rũ elemẽto librari medio spacio tellure. ¶ Tunc eo tpe quo

PAV. MAR.

De aqua & igne in sacris.

Cælũ unde dicit.

Idē ianus ē facie anteriore q est in posteriore

solutū & digestū est chaos. ¶ Ego ianus. ¶ Qui fueram glob⁹:& In tāta rerum cōfusiōe globat⁹:& ipsa rerum congeries. ¶ Et moles.i.ima.q̄si massa pōderosa cōfusa & idigesta:sine ulla forma. ¶ Redii in faciē:nō qđ tū primū factus:sed qđ añ fuerā ex aceruo & cōfusa rerum cōgerie i diuinā formā redii. ¶ Et mēbra di.deo i qa accepi formā & mēbra meo magno numini cōueniētia:sic se deū deorum uidet oñdere:a quo cūcta habuerit initiū nec mirum cū alii mūdū eē ianū existimauerit:ut supi⁹ dixim⁹. ¶ Nūc quoqꝫ:relatur⁹ est ianus & formæ duplicis cām:& q̄ sint ei⁹ officia:ut ex his aptius altera cā itelligat. ¶ Nūc quoqꝫ:nūc etiā ¶ Qm̄ pua nota:signū quoddā exiguū. ¶ Cōfusæ figuræ est i me:cū in hoc figuo cōfusionē primā rep̄sentē. Idē uidetur qđ est añ:& qđ est post:q̄si idē posterior a tergo:q & āterior & qm̄ I mltis codicib⁹scriptū est tuet nos ante itelligam⁹:& q̄tuor hos uersus sil'iūgam⁹. ¶ Nūc quoqꝫ:qm̄ pua nota:puū signū hui⁹ ¶ Figuræ cōfusæ:q̄si pua hæc figuræ meæ cōfusio.i.ipsa figura exigua:ex pte confusa. ¶ Tuet:respicit. ¶ Idē in me qđ est añ & qđ est post:uidet eē idē a tergo qđ est a pectore. ¶ Accipe:tu Naso. ¶ Quæ sit altera cā formæ petiræq̄ sit rō illi⁹qđ secūdo loco petiueras. Vel si supior snīa placebit dicas. ¶ Quæ sit altera cā:secūda cā. ¶ Formæ petiræ:de qua q̄siuisti. Fuere tñ & añ me q legerēt. ¶ Quoniā nota pua:pua noticia ē meæ figuræ cōfusæ. ¶ Sed uidet stare nō posse:qm̄ notā ad signū:ad maculā ad titulos referim⁹& hēt primā breuē:qđ si ad cognitionē referem⁹hēret o lōgū:ut not⁹nota notū:& noticia. ¶ Vt sil'noris hāc & offm̄ meū:ut cognoscas & formæ cām:& q̄ sit nr̄a ptās. ¶ Quicqd primū iani offm̄:qđ oia sua manu cludant & apiant.

ANT. FAN.

¶ Nubila:aerē quē iano.i.mūdo autore nox claudit dies apit. ¶ Vertēdi cardis. Poeticæ.nō.n.uertunt cardies sed & cœlū & postes uerti dicim⁹sup cardines suos. Cū libuit pacē placidis emittere terris. Liui⁹autor est Numā pōpilium ad ifimū argiletū ianū idicē pacis ac belli fecisse ut aptus i armis eē ciuitatē clausus pacatos oēs circa pp̄los significaret. Hoc tēplū fuisse apud theatrū Marcelli Serui⁹ scri.cui⁹postes is cōsul apiebat q prior creatus eēt. Vñ ait Vir.in.7.æne. Insignis apit stridētia limia cōsul.i. primo loco creat⁹:licet alter similē hēat ptātē. Apiebat aūt motis armis ut exercitib⁹romāis in bella pfectus oē redit⁹fieret. Vel qa ferūt Romulo cū sabis pugnāte cū in eo esset ut uincere calidā aquā ex eo loco ubi ædes iani ē erupisse q̄ fugauit exercitū Sabiorum. Vñ tract⁹ mos ē ut pugnaturi tēplū apirēt:qđ in eo loco cōstitutū est:q̄si ad spē pristini auxilii.

Iani templū apiebat i bello i pace claudebatur

> (terras
> Quicqd ubiqꝫ uides cœlū mare nubila
> Oia sunt nostra clausa patētqꝫ manu:
> Me penes est unū uasti custodia mūdi
> Et ius uertēdi cardinis oē meum est:
> Quū libuit pacē placidis emitter tectis
> Libera perpetuas ambulat illa uias:
> Sanguie letifero totus miscebit orbis
> Ni teneāt rigidæ cōdita bella seræ:
> Præsideo forib⁹ cæli cum mitib⁹ horis
> Et redit officio iuppiter ipse meo:

Ter clausum est templū iani solum

Alii dicūt Tatiū & Romulū fœdere facto hoc tēplū ædificasse & ide ianū duas hr̄e facies ut oñdat duorum regū cōcionē uel ꝙ ab bellū ituri debēt de pace cogitare. Est & alia rō nō cōtēnēda ꝙ ad bellū ituri optāt reuersionē:idē tēplū pace claudebat uel ut itus furor coerceret ut Furor ipi⁹itus sæua sedēs sup arma & cētū uictus ahenis post tergū nodis fremet horridus ore cruēto. Vt ne pax discederenut pace fores obdo ne q̄ discedere possit. Ter aūt clausū est teste Liuio regnāte Numa post primū Punicū bellū pfectūs & post bellū Actiacū ab ipatore Cæsare Augu. Pace terra mariqꝫ parta. Cæterum duarum portarum id fuit & uocatū est Belli ianua auto. Plurar Qđ uidet oñdere illud Virg. Diræ ferro & cōpagib⁹arctis claudent belli portæ:& illud sūt gemiæ belli portæ Sed captis phaleris oppido thusciæ cui⁹supia memim⁹iuētū ē simlachrū iani cū frōrib⁹q̄tuor. Vñ qđ Numa cōstituerat trāslatū ē ad forum trāsitoriū & q̄tuor portarum tēpiū cōstitutū ē ut Ser.scri. Præsidio forib⁹cœli cū mitib⁹horis. Ianū nōnulli solē eē tradiderūt:cui⁹fores sūt oriēs & occñs:qb⁹ian⁹merito di p̄sidet:easdē portas & horæ fuāt ut Hom. finxit. Sciēdū āt ut Macr. docet horum solē eē:ex quo & q̄tuor tpa qb⁹ān⁹orbis iplet horæ uocāt & q̄tuor ac uigīti horæ qb⁹ dies noxqꝫ cōficit.

PAV. MAR.

¶ Quicqd uides ubiqꝫ in oi loco.s. ¶ Cœlū mare nubila.i.ipm aera p quē uagant nubila. Præterea nihil aliud sūt nubila q̄ aer dēsus. ¶ Terras:sic tetigit q̄tuor elemēta.q.d.oia q̄ sūt i toto uniuerso. Sūt clausa & patēt nr̄a manu:qa ego oia claudo & apio. Hoc est qđ supi⁹dixim⁹ q̄triformē fingi:q̄si uniuersa clymata maiestate cōplexū. ¶ Me penes:fm offm̄ seu ptās:qđ p̄sit solus mūdi custodiæ Tertiū qđ ipse sit q cœlum uertat:qđ referēdū est ad id qđ dixim⁹alios eū uoluisse mūdū.i.cœlū eē:ianūqꝫ ab eūdo dictū:qđ mūdus sp eat dū in orbē uoluit. ¶ Custodia uasti.i.magni mūdi est penes me unū. Solū q̄si in mea ptāte.nā penes dixit qđ magis significat quā apud qđ oñdit Vlpian⁹ de uerb.sig. apud te:qđ q̄rcūqꝫ a te teneat penes te qđ quodāmō possidet abs re. ¶ Et oē ius:ois ptās ¶ Vertēdi cardis:uertēdi cœli:qđ assidua uertigie rotat seu uertēdi axis supra cardies.i.supra polos q duo sūt arcti⁹ & antarctic⁹:& ab altero in alterum ptēdit axis licet axē aliqñ p polo accipiam⁹. ¶ Cū libuit:q̄rta iani ptās Pacē tradere qnta ꝙ bello ēt p̄sit de quo ē illđ Liuii:qđ retulim⁹. Numa ianū belli pacisqꝫ idicē fecisse. ¶ Cū libuit:cū placuit mihi. ¶ Emittere pacē placidis tectis p placida tecta. Aut placidis tectis emittere.hoc ē mittere e tēplis q paci belloqꝫ p̄sum. ¶ Libera: illa pax q̄ a nemie possit ihiberi. ¶ Ambulat ppetuas uias.i.p ois uias nemie ipediēte.aliq codices hñt p tutas uias:q̄si nemie isidias uiatori struēte. ¶ Tot⁹orbis miscebit:cōfūdet. ¶ Letifero sāgnie:letifera sanguis effusiōe pp bella:q̄ p totū orbē eēnt. ¶ Ni rigidæ seræ:nisi duræ catenæ:seu duri uectes. ¶ Teneāt bella cōdita:abscōdita & iclusa i tēplo meo:hoc ē nisi tēplū meū eēt clausū:qđ aptū bellū indicaret. ¶ Præsideo:sextū offm̄ seu ptās:qđ cœli fores fuet & p eū eat & redeat lux. ¶ Præsideo ego forib⁹cœli ianuis cœlestib⁹:hoc erat qđ supius dicebam⁹quosdā ianū solē demōstrari uoluisse.& iō geminū:q̄si utriusqꝫ ianuæ cœlestis potētē:q ex oriēs apiat diē occidēs claudat. Fores enī cœli sūt oriēs & occidēs:uñ sol & egredit & i-

Polus & axis idem sunt

Officium iani

gredit.¶ Cũ horis mItib⁹.Homerus li.v.illados horas fingit nõ min⁹phlficeq̃ poetice cœli portas fuaie. Cũ his ergo ianus cœli portat fuat nec absurde ẽt diceremꝰ.¶ Cũ horis mitib⁹:hoc est matutinis:& uesp. tinis:quæ mites & tẽperatæ sunt respectu medianaꝝ:quæ ulmis calidæ:& nocturnaꝝ:quæ frigidæ & maxime cum horis matutinis sol oriaẽ:& uespertinis occidat.¶ Et iupiter redit officio meo:meo beneficio: cum iouem lucis auctorem seu diei patrẽ supra diximus iuppiter hic pro ipsa luce seu die accipiaẽ qui illius bñficio redeat:qui cœli foribus præsidet:uel intelligas ꝙ suo officio eat & redeat iuppiter.

Horæ niphe fuẽr ptãs cœli ẽm hom̃i

Inde uocor ian⁹ cui cũ cereale sacerdos
Imponit libum farraq̃ mixta sale:
Noĩa ridebis mõ nãq̃ patultius idem
Et modo sacrifico clusius ore uocor:
Scilicet alterno uoluit rudis illa uetu.
Noĩe diuersas significare uices: (stas
Vis mea narrata ẽ cãm nũc disce figuĩ
Iá tñ hãc aliqua tu quoq̃ parte uides
Oĩs hẽt gemĩas hic atq̃ hic iãua frõtes
Eqb⁹ hæc populũ spectaẽ at illa larẽ:
Vtq̃ sedẽs primi uestri ꝓpe limĩa tecti
Ianitor egressus introitusq̃ uidet:
Sic ego prospicio cœlestis ianitor aulæ
Eoas partes hesperiasq̃ simul.

¶INDE uocor ianus.Ouidi⁹qdẽ hoc loco a ianua ianũ dictũ existimat.Sũt tñ q ianuæ a iano nomẽ iditũ uelint quo regnãte legim⁹oium domos religiõe ac sciitate fuisse munitas.iõq̃ huic deo ob ei⁹merita itroit⁹& exit⁹ædiũ cõsecratos.Aliis placet ianũ ab hiãdo dictũ aspiratiõe detracta:qm̃ ipse est ut dixim⁹chaos hians q̃dã & patẽs in ꝓfundũ unitas.Aliis q̃si Eanũ ut diximus ꝙ mũdus sp eat. Lege Macro.¶ Cũ cereale sacerdos iponit libũ. Libi genus qđ iano itũmõ delibari solebat ueteres ianual appellarũt.Serui⁹libũ inqt placẽtã eẽ q̃ farre:melle & oleo constat & apta est sacrificiis ut idẽ dicit.Ea libi nomẽ accepit uł a libero pře uł ꝙ libãdi eã fieret ut Varrõi placet.Nouimus aũt aliis quoq̃ reb⁹liba cõstare ut docet Cato & esse ẽt placẽtas luxuriosæ gulæ.Sed hic panis dulciari⁹quem dixim⁹apt⁹sacrificiis hẽbaẽ dicebaẽq̃ seciũ ꝙ secareẽ cultro quẽ ut ait Fest⁹Secespitã appellabãt.Erat ãt culter ferreus oblõgus manubrio eburneo rotũdo solido iuncto ad capulum auro argẽtoq̃ fixo clauis æneis ære cyprio: quo flamies flaminicæq̃ uirgines põtificesq̃ ad sacrificia utebanẽ.¶ Mixtaq̃ farra sale.Periphrasis molæ far enĩ tostũ & sale sparsũ uocaẽ Mola:ꝙ eo mollito hostiæ aspgũtur.diciq̃ mola salsa.Martialis.Cõsũpsi salsasq̃ molas & thuris acerrnos.Pli.Nec min⁹ꝓplril erãt mola salsa supplicãtib⁹.Idẽ Numa istituit deos fruge colere & mola salsa supplicare atq̃ ut autor est Hemia far torrere qa tostũ cibo salubri⁹eẽt statuẽdo nõ eẽ puꝝ ad rẽ diuinã nisi tostũ.Mola ut inqt Seru⁹& frõs uictimæ & foci aspgebanẽ & cultri fiebatq̃ de horna fruge & horno sale.¶ Noĩa ridebis mõ nãq̃ patultius idem. Et mõ sacrifico clausius ore uocor. Ianus teste Macr.iuocabaẽ in sacris ianus gemin⁹.ianus pr̃.ianus iunoni⁹.ianus cõsiui⁹.ianus qrinus.ianus patulti⁹& clausi⁹.Gemin⁹ꝙ ꝑsit utriq̃ cœli ianuæ.Pr̃ q̃si deoꝝ de⁹Iunoni⁹ꝙ nõ solũ mẽsis ianuarii:sed oium mẽsiũ igressus teneat Cõsiui⁹a cõserẽdo.i.ꝓpagie hũani gñis q̃ a iano autoꝛ cõseręẽ.Quirin⁹q̃si belloꝝ potẽs ab hasta quã Sabini qrinũ uocãt.Patulti⁹siue patuti⁹qa belliciæ ei⁹patẽt.Clausi⁹siue clusi⁹qa pace claudũẽ.¶ Vis mea narrata ẽ:Rhetorica exornatio quã Cic.trãsmutationẽ appellat.¶ Oĩs hẽt gemĩas hic atq̃ hic ianua frõtes.Alterã q̃ egrediẽtib⁹siue egressuris sese offert. Vñ ian⁹q ianuis ꝑsidet merito duas facies gerit:quis nõ displicet illa Plutar.rõ:q ianũ ait cũ ferrũ & siluestrẽ cultũ i urbanũ ciuilẽq̃ mutasset fictũ bifrõtẽ ꝙ alterã ex altera formã dispõnẽq̃ reddiderit. Sane frõs nõ solũ de pte capitis sed de aliis quoq̃ reb⁹dr̃:ut hoc loco:Oui.alibi.A frõte poiẽres cælicolæ clariq̃ suos posuere penates.

Ianual

Libum.

Secium Secespita

Mola

Iani noĩa in sacris

Frons

¶INDE cur ianus dictus:& cui cũ libũ offeraẽ qb⁹appelleẽ noib⁹.¶ Inde:ex eo:qđ ianuis ꝑsum.¶ Vocor ianus:ab ipsis ianuis.¶ Cui cũ sacerdos iponit libũ:icũ offert libũ.¶ Cereale:a Cerere:qđ ex cerealib⁹reb⁹fiat.aliq enĩ dicũt libũ eẽ gen⁹panis.Cato admixtionẽ quãdã eẽ oñdit.& libũ Varrone teste appellaẽ ꝙ primũ libareẽ.¶ Et farra mixta sale:hoc est molã ipsã.Nã mola Põpeio teste uocaẽ far tostũ:& sale sparsũ:ꝙ eo mollito hostiæ aspgunẽ.& Var.inqt ex mola.i.ex sale & farre mollito. Tradit Verri⁹ut Pli.refert ꝑpłm Ro.farre tm̃ e frumẽto trecẽtis ãnis usũ.& Dioñ.inqt:ut nos græci:hordeũ uetustissimã frugẽ putãtes hordei:primitias i sacris damus ullas:eas uocãtes.Ita romãi ꝑciosissimũ uetustissimũq̃ fructũ far putãtes eẽ sacrificia oĩa ignea ab eo icipiũt.¶ Ridebis tu noĩa mihi.i.iposita:& q̃ hũiliora sũt mea dignitate.Nãq̃ mõ ore sacrifico ore sacerdotis sacra faciẽtis.¶ Vocor patuti⁹a patẽdo. ¶ Et idẽ uocor clusi⁹:a claudẽdo.dixim⁹enĩ in sacris iuocari ianũ patutiũ:& ianũ clusiũ:cãm Macro.refert de irreptiõe sabioꝝ p portã & iani auxilio:de quo iferi⁹dicem⁹:cũ ẽt ab ipso repetaẽ.¶ Scilicet:i q̃re ita appellat⁹sit:ut alterno noĩe alternũ quoq̃ officiũ:oñdereẽ. Scilicet:certe.¶ Illa rudis uetustas:simplex & impolita. ¶ Voluit alterno noĩe:noĩe alternatim:hoc est p uices repetito:cũ nũc patutiũ:nũc clusiũ dicerẽt significare diuersas uices cõtrarias:officii alternatiõe:cũ p uices nũc claudã nũc apeliã.¶ Vis mea:multiplicẽ suã ꝑtãtẽ ianus retttulit:iã figuræ duplicis cãm refert & a sui argũẽ eã oñdit:ꝑsertim a ianuis:qb⁹ ꝑest una q̃q̃ ianua hẽt duas frõtes:quaꝝ altera q foris sũt respicit:altera q itus idẽ facit ianitor in limĩe sedẽs.Sic ipse ianitor ut cæli portas fuet:oriẽtem sił & occidẽtẽ respicere necesse:qđ nisi bicipiti forma facere nõ poterat. ¶ Est narrata:est exposita tibi.¶ Vis mea:ptãs & officiũ meũ ¶ Disce nũc cãm figuræ:cur biceps sim.¶ Tñ tu quoq̃ iã uides hãc:itelligere debes hãc cãm.¶ Aliq̃ pte:qa iã multa narraui ex qb⁹ ꝑcipere potes cur biceps sim.¶ Oĩs ianua hẽt gemĩas frõtes hic atq̃ hic:duas hẽt frõtes ianua:exteriorẽ & iteriorẽ. ianuas ꝓ forib⁹accipiamus:quæ claudunẽ & apiunẽ.¶ E qb⁹:i ianuaꝝ frontib⁹.¶ Hæc:exterior scilicet.¶ Spectat populũ:quasi respicit eos q foris sunt.At illa altera frons q̃ iterior est.¶ Spectat larẽ:ea q̃ in lare:hoc est q̃ do

ANT. FAN.

Ianus unde dictus

PAV. MAR.

Vñ dicit mola salsa & quo modo fiebat.

mi sunt. de lare & larib⁹ dicemus in secūdo. ⁋ Et ut uester lanitorq ianuas ædiū uestrarꝫ fuat. ⁋ Sedēs pro pe limia primi tecti: sedēs in primo igressu. ⁋ Videt egressus & itroit⁹, uidet exitū & igressum: & obseruat ingrediētes & exeūtes. ⁋ Sic ego ianitor cœlestis aulæq seruo utrāq cœli ianuā. ⁋ Perspicio partes eoas: obseruo partes orientis. ⁋ Et hesperias regiones occidentis ab hespero regeūe ab hespero stella.

Ora uides hecates ĩ tres uertētia partes
 Seruet ut in ternas cōpita secta uias:
Et mihi ne flexu ceruicis tēpora perdā
 Cernere non moto corpore bina licet.
Dixerat & uultu si plura reqrere uellē
 Difficilē mihi se nō fore pactus erat:
Sūpsi alum gratesq deo nō territ⁹ egi
 uerbaq sū spectās pauca locut⁹ humū
Dic age frigorib⁹ q̄re nou⁹ ĩcipit ānus.
 Qui melius per uer incipiendus erat:
Oīa tūc florēt: tūc est noua tpis ætas

PAV. MAR. ⁋ ORA uides hecates in tres uergentia partes. Diana tri
Diana tri uiis pesse dr: unde fingit triceps. ut Tergeminaq hecatē
ceps tria uirginis ora dianæ. Vel qa ipsa in cœlo est luna in ne
morib⁹ diana: in inferis pserpina: ut Ecce pcul ternis heca
te uariata figuris exorit. Cōsueuerūt aūt rustici p triuia &
quadriuia ululare ac flebile quoddā in honorē dianæ ca
nere ad reddendā cereris imitationē quæ raptā pserpinā
Triuia in triuiis clamore reqrebat. Vñ tractū existimāt ut diana
triuiis pesse dicat: a qb⁹ uti autor est Varro triuia dicta est
ubi poni cōsueuit ut idē testat in oppidis græcis. Licet sic
dicta ēt potest q luna in cœlo trib⁹ uiis moueat in altitu
dinē. latitudinē: lōgitudinēq. pest aūt Diana non solū tri
uiis sed & uiis teste Festo. Vñ eius simulachrum iuuenile
fingebat: qm̄ ea ætas fortis est ad tolerādā uiā Hecate au
tore Seruio numē est trium ptātum: ipsa enim est Diana.
Hecate Luna Proserpina: sed hiis subiciunt & aliæ. Vñ Hecatē
dictā uolunt qd centū. i. infinitas hēat ptātes. Alii qd Pro
Cur ānus serpina centū uictimis placet ut cōstituit Menelaus: uel qd centū ānos errare faciat isepultos. Eusebius. Lu
hyemi n nā Hecatē dictā refert ob uarias eius corpis figuras quas a distātia solis accipit eādēq arcū hēre qd dolo
uere inci- res partus acuti sint. ⁋ Dic age frigorib⁹ q̄re nouus icipit ānus. ⁋ Qui meli⁹ p uer icipiēdus erat. Quærit cur
piat hyeme ac nō uere ānus icipiat cū uere oīa floreāt & renouent leta & pulchra sit Venus ut ingt Macro. Vi
reāt arua segetib⁹ prata herbis arbores foliis. Quā ob cām ut scribit Laerti⁹ sm Pythagoricā distinctionem ætatis hūanæ ueri pueritia accōmodat sicuti æstati adolescētia autūno iuuēta, hyemi senectus. Vñ annus uere poti⁹ q̄ hyeme incipiēdus uidebat. Accedit ad hoc q orgo mūdi ac tēporꝫ sm aliquos una cum uere fuit: ut non alios prima crescentis origine mundi illuxisse dies aliumue habuisse tenorem crediderim. Quid q uiridis color ueri dicatus est: ut æstati roseus: hyemi uenetus, albus autūno.

ANT. FAN. ⁋ ORA uides: arguit ab exēplo Dianæ: quæ qa in triuiis colebat & triuia dicta. & tricipitē eē finxerunt: nā ut supius diximus. Dianæ ipsi ut triuiæ uiarꝫ oīum tribuūt ptātē. Præterea & triplex est illi cum triplici
ptāte nomē: nā Diana in nemorib⁹. luna in cœlo, pserpina in erebo dicta: unde est illud Virgilii. Cœluq
De noīb⁹ ereboq potentē. rursusq illi triplicē ptātē assignāt in terra. aere. & igni. inde tricipitē quoq fingūt. Quin
& sacris ēt & hecatē uocarūt nō mō a triplici sed a multiplici ptāte. nā hecato cētū significat: siue ita appellata est:
dianæ q centū uictimis placet: ut cōstituisse dr Menelaus: inde hecatombē dicimus sacrificiū centū uictimarū: uel
q centū ānos faciat errare isepultos. Sed ut uaria ptāstita & simulachra sunt ipsi⁹ hecates ex uaria materia: quæ refert Porphyri⁹ in libro rñsuꝫ p uerba ipsi⁹ Quale mihi facias simlachrū aduerte docebo. Siluestri cape nata loco atq absynthia circūposito: tū totū celato: & pigito mures. Qui soleant habitare domos: pulcherrime fonto. Hæc ornamēta atq aiu gratissima nsō. Tu myrrā thus styracē. ipsorūq cruorē. Cum territo pariter muꝫ sacra desup ide. Verba canæ tot uero adhibe muresq repone. Quot mihi tu eē uides formas: tū fomito latꝫ. Exq ci⁹ trūco uaginā aptato: piasq Tūc effunde pces simulachro: & debita solue uota hæc si facias p somnū meq uidebis. Tu uides ora hecates uult⁹ dianæ. ⁋ Vergētia: quasi sese uertētia. ⁋ In tres ptes: nā cū triceps sit. in tres ptes sese uertit. ⁋ Vt Fuet: ipsa hecate: seu diana triuia. ⁋ Cōpita sectat diuisa. ⁋ In ternas uias: in ipsa triuia: cōpita dicta a ptib⁹ simul uiis cōpetētib⁹: ut sūt triuia & quadriuia & sisia. ⁋ Et mihi licet cernere bina. sectare ĩ duas ptes: sicut triuiæ licet īternas. ⁋ Nō moto corpe: sine motu & iclinatiōe corpis. ⁋ Ne pdā tpa flexu ceruicis: ne cōuersiōe & iclinatiōe ceruicis frustra tps cōterā. Et. n. apud ueteres nulla grauior hēbat iactura: quā tpis pditio. ⁋ Dixerat: iam ianus cām formæ bicipitis. ⁋ Et erat pactus uultu q̄si annuerat & nutu mihi pmiserat. ⁋ Se nō fore nō futuꝫ. ⁋ Mihi difficilē: sed facilē. Si uellē plura reqrere. siqd aliud uellē ab eo sciscitari in quo dubitarē. ⁋ Sūpsi aīum: q̄si iā euanuit metus & audētior fact⁹ sum. ⁋ Et nō territ⁹: sicut ab initio: cū uētit numē. sed iā audēr. ⁋ Egi grates deo: egi iano grās
Vñ dicit agere grates poeticū est poti⁹ q̄ oratoriū. ⁋ Et spectans humū: sū locut⁹ pauca uerba: hæc pauca locut⁹ sum: te
frigus hñs oculos humi defixos: & id cū fixos in ianū oculos hēre nō posset. nō. n. hūana acies tantā ferre diuinitatē pōtrat: dubitātis & cogitātis simul gestū de quo primū q̄reret. ⁋ Dic age: q̄rit nunc poeta q̄ rō est q ānus poti⁹ icipiat ab hyemali tpe q̄ a uerno. uidet eni magis āni pricipio uernū tps: q̄ hyemale cōuenire p̄sertim cū uerno tpe oīa renouari uideant: & ipsa tpa: & ipsa tellus: quæ nouā uestem resumit: amplificatq poeta hanc ueri tpis descriptionē. ⁋ Dic age o iane. Quare qua rōne. ⁋ Annus nouus icipit a frigorib⁹. nouitas. hoc est ipa renouatio & āni principiū a brumali & frigido tpe incipiat. Frigus a frigēdo frigere a φριττω uerbo græco deducit qd est horreo. ⁋ Qui ānus meli⁹ erat icipiēdus p uer: meli⁹ a uerno tēpore habuisset initiū. ⁋ Ver a græco est dr eni εαρ. & εαρινοσ uernus. addiq huic rōnē poeta. ⁋ Tūc i uerno tpe. ⁋ Oia florēt: & herbæ & frutices & arbores resumpto naturali humore florent. ⁋ Tunc ro tempore. Est noua ætas temporis: quasi tunc & tempus ipsum renouatur & renouare cætera facit.

ANT. FAN.

¶ET Noua de grauido palmite gēma tumet. Ply. autor est dici in uite gēmā cū ibi cespitē facit añ q̄ faciat incōcauo oculos & cacumie ipso germē: de hac Cic. existit tanq̄ ad articulos sarmētoꝝ ea q̄ gēma dr̄. Hoc uocabulo in uitib⁹ utimur p metaphorā. Quīn. Necessitate rustici dicūt gēmā in uitib⁹. Quid. n. dicerēt allud: sane palmites ꝑprie de uitib⁹ dicim⁹ ut Stat⁹ humi palmes uiduas desiderat ulmos. Id nomē teste Festo a palma deducit̄ qđ in modū palmaꝝ hūanaꝝ uirgulas q̄si digitos edūt. ¶ Et luteū celsa sub trabe figit opus. Ipse alibi de hirūdine sub trabib⁹ cunas tectaq; pua facit. Hāc āt ignotā dicit q̄ uñ uenlat dubitet̄

Gēma in uite

Brumā

Et noua de grauido palmite gēma tumet
Et mō formatis operit̄ frondibus arbor
Prodit & in sūmū seminis herba solum.
Et tepidū uolucres cōcētib⁹ aera mulcēt
Ludit & in pratis luxuriatq; pecus:
Tūc blandi soles: ignotaq; ꝑdit irundo
Et luteum celsa sub trabe figit opus:
Tūc patit̄ cult⁹ ager & renouat̄ aratro
Hæc āni nouitas iure uocāda fuit:
Quæsierā multis: nō multis ille morat⁹
Contulit in uersus sic sua uerba duos:
Brūa noui pria ē ueterisq; nouissia solis
Principiū capiūt phœbus & ānus idē

¶ Bruma noui pria est ueterisq; nouissima solis. Tēpus a bruma ad brumā dū sol redit uocat̄ ānus ut ait Var. Placuit aūt ānū a bruma icipe q̄a dieꝝ breuitate nomē accepit autore Festo: qa sol ueluti senio cōfectus & ad capriceornū atq; iferiores delapsus circulos ad altiores icipit remeare & q̄si enasci. Vñ sol nouus ꝑprie dr̄ autore Seruio octauo calēdas ianuarii. Plutar. in q̄onib⁹ Numā inqt ianuario iter mēses pricipatū dedisse ac pricipiū āni supfisse naturæ q̄tū ad nos attinet cōsentaneū. Quāuis. n. eoꝝ q̄ in circulo circūferunt̄ nihil sit uł primū natura uł extremū. optie tñ lege factū inqt ut post hybernū tropicū ān⁹ ichoet̄: cū naturale quodāmō hmōi pricipiū fiat quo lucis tp̄s nobis auget̄ & tenebraꝝ ac noctis minuit̄: & princeps ipse ac toti⁹ substātiæ fluxæ autor ꝑpi⁹ accedit. Est āt bruma ea ps hyemis: quā sol cōficit ad hybernū tropicū: quis īterdū uocabulo abutamur. Fuit olim nōnullis religio añ brumā aliqđ negociū aggredi decrescēntib⁹ uidelicet dieb⁹: cū existimarēt nō posse fieri ut id recte ꝑcederet q a Terētio irridēt̄. Nos tibi lector cādide cōsiliū dam⁹ ut si forte idib⁹ decēbris ad te q̄spiā uenerit debitū soluturus nō expectes ut sol ad nos redire incipiat sed cōfestim accipiēs quicqd dat̄ nomē exuas creditoris.

No. uarias opiniones.

PAV. MAR.

¶ET Noua gēma: nouus uitis oculus ita hic accipit̄ ut apud Virg. Turgēt in palmite gēmæ ¶ Tumet de palmite grauidoq; iā plenus est naturali humore: uel p trāslatione a grauidis pariētib⁹: ex eo q̄ turgentes gēmas pares pariat & iferi⁹ in. 4. ll. Nūc timido gēmas cortice palmes agit. Palmites. n. alliq eē uolūt uiriū capita. Pōpei⁹ tñ inqt: palmites uitiū sarmēta appellant̄q; in modū palmaꝝ hūanaꝝ uirgulas q̄si digitos edūt. ¶ Et mō uerno quoq; tpe. ¶ Arbor opit̄: tegit̄ seu coopit̄. ¶ Frōdib⁹ formatis: q̄si suā formā resumētib⁹: seu natis sub forma naturali: aliq legūt formatis uitib⁹ q̄ formant̄ ipsa supputatione ab initio ueris. de quo Ply. hæ uites tōsura ānua coercent̄. ¶ Arbor dixit qa ulmis adiūgunt̄. Vir. Vlmisq; adiūgere uites & ppl's aliis in locis: de quo Ply. in cāpano agro ppl'is nubūt. Et herba seminis: q a semie ꝑcedit. ¶ Prodit in sūmū solū: exit in telluris sūmitatē qa tūc segetes & cæteræ herbæ emergūt. sic ēt in 4. Nūc herbæ rupta tellure cacumia tollūt. Et uolucres lætæ iā uerno tpe: & ad nidificādū paratæ. ¶ Mulcēt. demulrere & delinire uident̄: uelut hūanas aures. Aera tepidū: aera uernū hyemali tepidiorē & tēperatiorē. ¶ Cōcētibus: uaria cātuū suauitate. ¶ Et pecus ipsa aialia effigie hūana carentia. ¶ Ludit: iocat̄. in pratis & luxuriat lasciuit uel ad amoris stimulos referas. ¶ Tūc: uerno tpe ¶ Blādi soles: lenes & tēpati: & nos ad suos radios alliciētes ¶ Et hyrūdo ignota ꝑdit: i āptū exit qa tūc redit. ignota qa nō scit̄ uñ uēiat: aut quo secesserit Ply. tñ inqt abire hyrūdies in mōtana aphricæ secutas mōtiū recessus: iuētasq; ibi nudas & deplumes. Arist. aūt ll. 7. de aialib⁹ ait hyrūdies in hyeme uel latere in arboꝝ cōcauitatib⁹ uel se ad loca calida trāsferre. ¶ Et fingit i cōponit. Opus luteū: nidus ex luto. ¶ Sub celsa trabe: sub altis domoꝝ trabib⁹ in ipsis laq̄arib⁹. Vñ & Gellio Toxi⁹ cœli fili⁹: lutei ædificii iuētor placet exēplo sūpto ab hyrūdinū nidis. ¶ Tūc ager patit̄ cult⁹: qa congruū illud tp̄s ad excolēdū agrū. ¶ Et renouat̄ aratro: nā aratro ꝑscidit̄ & Ply. inqt tepidiorib⁹ locis a bruma ꝑscidi arua oportet. frigidiorib⁹ ab æqnoctio uerno idē a moderato & aliis asserit̄ ager ut Var. inqt dr̄ qđ in eo aliqd agat̄. Quīn. a græco detorq̄t græ. n. ἄγρος dr̄. ¶ Iure hæc uocāda fuit āni nouitas: merito ab ea q̄ dicta sunt appellari debuit illud āni pricipiū. ¶ Quæsierā m'tis: lōga āplificatiōe uerboꝝ usus a iano q̄sierā cur nō eēt ea āni renouatio. ¶ Tilesianus. ¶ Nō multis morat⁹: nō me multis uerbis i mora detinēs. ¶ Cōtulit sua uerba i duos uersus: suā sniam & rei rōnē duob⁹ tñ uersib⁹ explicuit. ¶ Bruma: rōnem affert ianus in bruma solarē cursū termiari: & renouari sic ab ipsa solaris cursus renouatōe renouari ānū: qui ad ipsi⁹ solis cursū istitut⁹ est. & siqs q̄reret cur nō idē in æstiuo solstitio: cū ēt cursus solis termiari uideat̄: & sol ab ultio gradu cācri i capricornū redire icipiat. Rñdet̄. Ann⁹ ex dieb⁹ cōstat. Dies nihil aliud ē nisi solis lumē ad cui⁹ cursū crescit & decrescit. Quod deficere icipit nichoate nō dr̄. Qđ aūt crescit pricipiū hēt incremēti ut cū decrescit detrimēti. Dies post hyemale solstitiū: cū sol cursū ꝑtrahere icipit maiores eē incipiūt. ergo ab ipso icremēti pricipio iure pricipiū ānus capit: nō ab ipso solstitio æstiuo: cū dies decrescere icipiūt. Plutar. de hoc differit ꝑblemate. xviii. & post aliqs opiniones inqt. Sed uidetne Numa Pōpilius magis cōsentaneū naturæ: q̄tū ad nos attinet pricipiū āni supfecit. oīno. n. eoꝝ q̄ in circulo circūferunt̄ nihil est: qđ natura aut extremū sit aut primū. ¶ Sed lōge factū ut alii aliud statuāt āni pricipiū. Optie uero qui post hybernū tropicū ānū inchoāt: cū sol finē ulteri⁹ ꝑgrediēdi faciat rursus ad nos se recipit: fit. n. naturale quodāmō modi pricipiū quo & lucis tp̄s auget̄. tenebraꝝ uero & noctis dimiuit̄. priceps deniq; & toti

Toxeus īuētor lutei ædificii.

De solsticio

us substãtiæ fluxæ autor ꝑpius accedit.⸿ Bruma est prima noui solis.hyemale tẽpus est primũ solis:q̃si hyemali tpe exacto cursu sol nouus redire icipit.nouus qa renouare cursum incipit.rediẽs a capricorno i cancrũ:bruma a breuitate dieꝝ dicta tẽpus illud est cum breuiores dies sunt.Et ut florẽtinus pnceps ondit ab octauo calẽdaꝝ decẽbriũ:usq; ad nonum calẽ.ianuariaꝝ celebrant festa brumalia.Et ueteris solis nouissima:ultima solis cũ cursum pficit hoc dicit In bruma sol cursũ pficit & renouat.⸿ Phœbus & ãnus capiũt idẽ pricipiũ:solis cursus & ãni idẽ est pricipiũ.

Postea mirabar cur nõ sine litibus esset
Prima dies:cãm percipe ianus ait:
Tẽpora cõmisi nascẽtia rebus agendis
Totus ab auspicio ne foret ãnus iners
Quisq; suas artes ob idẽ delibat agẽdo
Nec plusq̃ solitum testificatur opus:
Mox ego:cur(q̃uis alioꝝ numia placẽ)
Iane tibi primũ thura merumq; fero:
Vt possis aditũ per me q limina seruo
At quoscũq; uoles inqt habere deos:
At cur læta tuis dicunt uerba calendis:
Et damus alternas:accipimusq; ꝑces:
Tũ de^icũbẽs baclo:quẽ dextra gerbat
Omina principiis(inquit)incẽ solẽt:
Ad primã uocẽ timidas aduertitis aures
Et primũ uisam cõsulit augur auem:

ANT. FAN.

Sacrificia turi ianũ & iouẽ ꝑfari solebant.

Cur læta uerba dicebant calendis ianuarii

Veteres aliqd aggressuri quod faustum fœlixq; sit dicebant

Omen

Augurũ signa diuersa

⸿POSTEA mirabar.cur nõ sine litib^9 esset.Prima dies.Delibabat unusqsq; artem suã calendis ianuarii nõ lucri gr̃a sed auspicii.Columella:ita iñ ut agricolæ ipsis calendis ianuariis auspicãdi causa oẽ genus opis instaurarent.Agitabãt ergo causidici pticulã aliquã suaꝝ litiũ ut solitũ opus testificarent.& aperirẽt suæ artis ꝑfessionẽ:ne cũ oĩa principiis inesse soleãt si prima ãni die occisi eẽnt:uiderent sibi totius ãni inertiã auspicari.Sciendũ litis noĩe oẽm actionẽ significari siue in rem siue in ꝑsonã. Est aũt post ea hoc loco nõ una dictio sed ꝑpositio & ꝑnomen ne claudicet uersus.⸿ Cur q̃uis alioꝝ numina placẽ Iane tibi primũ thura merũq; fero.Maiores nostri diis imortalib^9rem diuinã facturi ianũ & iouẽ præfari solebant.Ioui enim ut diximus oẽ debet initium.ianus aũt inuocari asolebat q ianuis ꝑest humanis ꝑcib^9:ut ad cæteros deos aditũ ꝑstaret & ianuã.Hunc qdẽ scripserunt primũ in italia diis tẽpla fecisse & ritus instituisse sacroꝝ:ideoq; in sacrificiis ꝑfationẽ meruisse ꝑpetuã.Martia. Te primũ pia thura rogẽt:te uoce salutẽt Purpura te fœlix te colat oĩs honos:inuocari ẽ: uestã oĩb^9sacrificiis qdã tradiderũt:qa nullũ sacrificiũ sine igne est.⸿ At cur læta.tuis dñr uerba calẽdis.Ply.Cur eni primũ ãni incipiẽtis diem lætis præcationib^9inuicẽ faustũ ominamur.Cautũ erat apud Romanos:ne qd mali ominis uerbũ calẽdis ianuariis efferret.Siqd.n.sinistro omine auditũ eẽt ĩfœlicẽ ãnũ portẽdere putabat qd idem & priuatim dieb^9natalib^9obseruabãt.Hinc est qd meuius quidã ut scri. Porphyrio post absorptũ patrimoniũ calẽdis ianuariis ĩ capitolia clara uoce optauit ut.L.milia nũmoꝝ æris alieni hẽret.Cũq; admirat^9qdã quæsiuisset qd sibi uellet qui tã solẽni die optaret incõmodũ.Meuius non est inqt cur mireris octingẽta.n.milia debeo.Diuus Hieronymus autor est nullũ eẽ toto ãno ꝑter calẽdas ianuarias diẽ quo nõ afflicti supplicio e nostris quingẽtis martyres numerent.⸿ Ad primã uocẽ timidas aduertitis aures:ueteres teste Donato aliqd aggressuri qd faustũ fœlix sit dicebãt ut omen ita dicẽdo susciperẽt.Est aũt omen ut eidem autori placet qd ore dr.Quod nomẽ & Varro & Festus ab ore deductũ ostẽdunt:quoꝝ Festus omen inqt quasi oremen dictũ quod fit ore auguriũ nõ auib^9 alioue mõ. Quãuis nõ solũ oris sed mẽtis etiã sit omen autore Nonio.Vnde a sacrificãtibus dicebat.Bona habere oĩa. Scire aũt debemus augures e quoꝝ ritu autor ꝑbat hoc loco omina inesse principiis ut plurimũ uel ex auium cantu uel ex uolatu augurari solitos.Cicero ad.A.Cecinã nõ.n.ex aliis uolatu nec e cantu sinistro oscinis ut in nostra disciplina est tibi augurior si diuersa signoꝝ genera obseruabant:ex cœlo:ex auibus:ex tripudiis:ex quadripidibus:ex diris.Sed dum per aues futura scrutari uellẽt ad primũ auis cantũ aures auertebant:uel ex aue quæ prima templi fines ingressa fuisset augurium captabãt.Templum apello designatas lituo æthereas regiones.Timidas aũt aures dicit:quod uereantur.augures ne malum offerat augurium.

PAV. MAR.

Agonus deus q ꝑest rebus agendis

⸿Postea:q̃rit cur prima dies nõ uacaret cõtẽtione & certamie:& supius cõtrariũ dixisse uidet.Lite uacent aures:insanaq; ꝑtinus absint.iurgia.Sed illud refert ad cõtẽriones forẽses:& amicoꝝ iurgia:& maledicẽtiã iu doꝝ.hoc aũt ad artis demõstrationẽ:& deliberationẽ:q̃tũ ex iani uerbi colligi põt.De more.n. erat calẽdis ianuariis certare demõstratiõe artis:quã qsq; ꝑfiteri potuisset ut bono oĩe ꝑpositio & ꝑnomẽ:nã si aduerbiũ facis:nõ staret uersus.⸿ Mirabar:q̃si cũ admiratiõe q̃rebã.⸿ Cur prima dies:ãni.s.⸿ Nõ eẽt sine litib^9:sine ulla cõtẽtiõe.⸿ Ianus ait pcipe cãm:itelligas & pcipias rõnẽ q̃re id fiat.⸿ T patrõnẽ nũc affert ianus:quã iã explicauim^9.⸿ Ego cõmisi tpa nascẽtia:hoc est ipsoꝝ tẽpoꝝ pricipia.⸿ Reb^9agẽdis:demõstratiõi & deliberatiõi reꝝ agẽdaꝝ.Deus q agẽdis reb^9ꝑest agonus dr.unde agoniũ & agonalia . Sed de his paulo ifen^9 ⸿ Ne tot^9ãnus foret iners:ne inertia cõsumeret ãnus:sed arte solertia & idustria.Auspicio ob auspiciũ:hoc est auguriũ a primo die captatũ.Sed auspiciũ ad auiũ aspectũ:auguriũ ad auiũ gariiũ refert.⸿ Quisq;:unusqsq;.⸿ Ob idẽ:hoc est ut faustũ:fœlixq; omẽ & auspiciũ ab initio captet.⸿ Prælibat suas artes:ꝑgustat:& certatĩ ꝑmõstrat artes:quas ꝑfiteri põt.⸿ Agẽdo:aliqd faciẽdo & certãdo .⸿ Nec testificat pluq̃ opus solitũ:nec e^9idicat:aut pollicet:quã qd solit^9est ⸿ Mox ego:nunc aliud q̃rit:cur cũ alicui deo res diuia fiat primũ iano sacrificat.⸿ Mox:statim post iani uerba.⸿ Ego:dico.⸿ Cur fero tibi iane primũ thura:& meꝝ:cur ego primũ tibi sacrificio thura & meꝝ offerẽs.⸿ Quãuis placẽ alioꝝ numĩa:q̃uis alios deos placatur^9sum:& illis sacrificatur^9.⸿ Vt p hoc erat:qd supius auctore ꝑtextato Macrobio dixim^9ianũ ĩupcari primũ cũ alicui deo res diuĩa celebrat:ut p eũ pateat ad illũ cui imolẽt accesus q̃si ꝑces supplicũ p

portas ſuas ad deos ipſe trāſmittat inqt Ianus. ¶ Vt poſſis habere aditū:ideo mihi thura & merū offers:ut ꝑcibus tuis accedere poſſis ¶ Ad quoſcūq; uoles deos p me:opa mea. Qui ſuo limia:q ſum iāitor cœlis & ſuo deoꝝ limia. ¶ At cur læta:aqit aliud nūc poeta. cur iani calēdis lætis utamur uerbis:& nā & ſupius: Nūc dicēda bona ſūt uerba die. ¶ Ad cur dicunt uerba læta tuis calēdis:cur prio die tui mēſis dicam⁹ uiciſ ſim bōa & læta uerba. ¶ Et damus & accipim⁹ alternas ꝑces:cū alternatim ꝑcamur & optam⁹:ut nobis bñ ſit:& alter alteꝝ ſalutam⁹:oramuſq; deos:ut fauſtū & fœlicē ānū tribuāt:& duo ſūt q̄ petlitur læta uerba dicātur:& cur dent alternæ ꝑces. ¶ Tūc de⁹ rñdet Ianus cām eē captationē omis & augurii:pterea de alter nis ꝑcib⁹ inqt qa aptæ deoꝝ ædes faciūt ut dii quoq; aptis aurib⁹ eas audiāt. ¶ Tūc deus:ianus. ¶ Incūbēs baculo:innixus baculo quo ſupi⁹ dixim⁹ figurari. ¶ Inqt:dixit. ¶ Oia ſolēt eē pricipiis:initio reꝝ agēdarū ſolēt oia:& auguria captari:ſic ēt ab ānī pricipio q̄ ſi bona ſūt ſequat fauſt⁹ ānus:& Vale. maxi. inqt ī principio de iſtitutis antiqs. Apud antiquos nō ſolū publice:ſed ēt priuatim nihil gerebat:niſi auſpicio pri⁹ ſū ptorquo ex more nuptiis nūc haruſpices iterponūtunq quānis auſpicia petere deſierint:ipſo tñ noie ueteris cōſuetudis uſurpant. ¶ Aduertitis aures timidas:dubias de augurio & omie. bonū ne an malū futuꝝ ſit. ¶ Ad primā uocē:& ad prima hoium uerba uel uocē quācūq;:& ad id qd' p aues oſcinas accipit referre potes. ¶ Et augur:ſacerdos qa auguribus præeſt erat enim collegiū augurū romæ:ſed unde iſtitutū dicemus in ſecūdo. Cōſulit autē primū uiſam obſeruat aues & conſulit quāprimū uidet:in ea.n. eſt auſpicii pōdus & hoc ad aues præpetes referēdū. Aues enim oſcines cātu:ꝑpetes uolatu futura prænunciant.

Cur læta dicant & alternæ ſint ꝑces

ANT. FAN.

Tépla patēt, aureſq; deū nec ligua ca(ducas
Cōcipit ulla ꝑces:dictaq; pondus hñt
Deſierat ianus:nec longa ſilentia feci:
Sed tetigi uerbis ultima uerba meis:
Quid uult palma ſibi rugoſaq; carica di(xi
Et data ſub niueo cōdita mella cado
Omē ait:cauſa eſt:ut res ſapor ille ſeqt̄
Et pagat cœptū dulcis ut annus iter.

¶ TEMpla patēt aureſq; deū. Nō cadūt ī irritū ꝑces nr̄æ ad deos imortales:cū fiāt calēdis Ianuariis:& iſit tūc uerbis omē & pōdus. ¶ Quid uult palma ſibi rugoſaq; carica: Mos fuit apud romanos calēdis ianuariis largiri amicis caricas mella & palmulas i omē ſuauitatis totius ānī. Vñ illud eſt Martia. Aurea porrigit iani cariota calendis Sed tñ hoc munus paupis eē ſolet. Sūt āt palmaꝝ multa genera ut inqt Plynius. qbus cariotæ quas & cariotides dicimus cibo & ſucco uberrimæ ſuntq; ex iis ꝑcipua uina fiebāt iniqua capiti:unde cariotis nomē inditū κάρα enim eſt caput unde & gargara dicta ſūt capita ſiue cacumina montis idæ & aries a græcis Nec nos lateat palmā modo fructū mō arborē dici Var. Nucē iuglādem & palmulā & ficū ſabinā q̄to citius ꝑmas:iucundiore utare ꝙ uetuſtate ficus fit pallidior:palmula carioſior & nux aridior. Ply. depēdēt alia pediculis ut pira:alia racemis ut uuæ palmæ. Idē haꝝ arboꝝ generi folia nō decidūt oleæ:lauro:palmæ. Hāc arborē placuit maioribus nr̄is ſignū eſſe uictoriæ:qd' ut inqt Plutar. ingeniū eius ligni eſt ut urgērib⁹ ꝑmētibuſq; nō cædat Si.n. maximū pōdus palmæ ligno īponas:ita ut pæne ſuſtineri nequeat:nō deorſum palmā cædit:ſed ſurſum nitit:& aduerſus pōdus reſurgit. Hui⁹ fructibus q dactili appellant nomē īpoſitū eſt a forma oblōga & ī medio dorſi quēdā quaſi nodū aſſumēte ꝙ digito ſimiles uideātur. Carica autē fici genus eſt qd' quidā dictū a caria ſuſpicantur cui ꝓuinciæ Caras augurorū inuētor nomē dedit. Nā (ut ait Strabo) Antiochia ad meandrū ſita:quæ ad cariā ptinet regionē multā hēt ex utraq; fluminis parte totā fertilē & caricā multā ferētē:quā antiochiā & triphylon uocāt. Cauēdū aūt ne (qd' me puero quoſdā memini docuiſſe) putemus caricā eē aridā ficū. Quāuis.n. nō negemus atere caricā atq; ut cætera ficoꝝ genera rugoſam fieri & ſeruatitñ ꝓprie caricā eē dicimus fici genus. Ply. Syria ī ficoꝝ genere hēt caricas & minores ei⁹ generis quæ cottana uocāt. Idē inuentū. M. apirii fico carica ſagiatis ac ſacietate necatis repēte mulſi potu dato. Accipimus aūt hoc loco a ſpecie genus:hoc eſt p caricā oia ficuū genera:quæ cū mēſe Ianuario nō niſi aridæ ac rugoſæ habeātur:factū eſt ut quidē exiſtimauerint caricas eē aridas ficus. Quid ꝙ nōnulli Bononiæ tradiderūt caricā etiā eſſe palmæ fructū ꝓpter illud Ouidii. Hic nux hic mixta eſt rugoſis carica palmis. Credētes ſignificari dactylos e palmæ arboris ramo pēdētes. cū palma eo loco pro fructu accipi debeat. ¶ Et data ſub niueo condita mella cado. Cadus proprie eſt uas uinariū hic pro uaſculo accipit quo mella cōduntur. Erat autē cādidum ut feſto cōgrueret queādmodū & ueſtes romanoꝝ:de quibus ait ſupra. Et populus feſto concolor ipſe ſuo eſt.

Donandi mos apd' Romanos calen ianua. palmarū genera

Palma ꝓ fructu & arbor palma ſignū uictoriæ

Dactili

Carica

Error Bononiēſis

PAV. MAR.

¶ PATēt tēpla:ideoꝝ ædes calēdis ianuariis apte ſūt:& iano duce:q apit & claudit. ¶ Et aures deū patēt qa paratæ ſunt ad audiēdas ꝑces:& uota ſuſcipiēda & hoc refert ad illud ſm damus alternas ꝑces. Nec lingua cōcipit caducas ꝑces:q̄ſi nō effundūtur ꝑces fruſtra:cū irritæ ſint nūquā nec uane:nā a diis audiunt. ¶ Cōcipit dixit:cū mēte cōcipiātur & lingua ꝓnūcient ꝑces. ¶ Et uerba:ipſæ ꝑces. ¶ Habēt pōdus:ſortiūtur effectū:nā a diis audiūtur & exaudiunt. ¶ Deſierat:qrit qua rōne:iſdē calēdis tā ſuaues fructus offerāt Mittebant.n. amicis palmaꝝ poma.q̄ cariotæ. ſeu cariotides appellātur. Caricæ & mella i omē futuræ ſuauitatis ineūtis ānī. Martia. i diſticis. Aurea porrigit iani cariota calēdis. ſed tñ hoc munus paupis eſſe ſolet. & alibi hoc linit luto iani cariota calēdis. Quā fert cū paruo ſordibus aſſe cliēs. & ī ſiluis Papynius:& latēte palma ꝑgrādes cariotides cadebāt:& Ouidi⁹ ī. ix. meta. ¶ Hic nux:hic mixta eſt rugoſis carica palmis ꝓ palmaꝝ fructib⁹:hoc eſt cariotis ipſis. ¶ Ianus deſierat. loq. ſ. qa iā tacebat. ¶ Nec feci lōga ſilētia:qa ſtatim locut⁹ ſū. Sed tetigi ultima uerba iani. ſ. ¶ Verbis meis:nā ſtatī cū ille deſiit ego ſubſequt⁹ ſū:dixi. ¶ Quid uult ſibi palma:q̄ſi qd ſibi uolūt palmaꝝ fruct⁹ q tuis calēdis offerūt de palmis & fructib⁹ eaꝝ agit Ply. li. 13 Palma etiā uictorib⁹ dicata ē. de quo dixim⁹ in odis Hora. auto. gellio & Ariſt. & Plu. Et rugoſa:carica:ca

De palma & eius fructu.

ricas iter ficus Ply.refert:& Iulius polux genus eē ficuū dicit:sed multi ꝑ ficub⁹ siccis accipiūt:& iō rugosa carica dicit.¶ Et mella.data oblata.¶ Cōdita sub niueo cado:q̄ cōdita erūt sub quocūq; uase cādido siue nouo:nā cadus uas uinariū est.¶ Omē:faustū hæc i omē mitti ian⁹ inqt.¶ Ait cā est omēiomis rō.¶ Vt il le sapor sequat res ꝑ hypallagē ut res i totū ānū successuræ sequāt saporē illū reꜝ dulciū:ut illæ dulces:sic oīa sint ꝑ totū ānū dulcia.¶ Et ut dulcis ānus q dulce pricipiū habuit.Seq̄t iter cœptū qđ icepit a dulcib⁹.

ANT. FAN.

Stipes donabantur calēdis ianuarii

Stips unde stipendiū stipulari

Stipatores

¶ STipis adiice cām.stipē quoq; qua multi nihil dulci⁹ arbitrātur prio āni die donare mos fuit.Sue.i Caligula:Stetitq; i uestibulo ædiū calēdis ianuariis ad captādas stipes:q̄s plēis āñ eū manib⁹ ac sinū oīs gñis turba fūdebat. Est āt Stips auroī festo nūmus signatū uñ stipēdiū nomē accepit qm̄ ut ait Var.æs stipē dicebāt.Inde quoq; ortū ē uerbū stipulari cū spōdet pecūiæ:& stipatot nomē.Sūt āt stipatores custodes corpis:qb⁹ a stipe q̄ accipiebāt.nomē inditū putātiidē & lattōes a maiorib⁹dicebātur.¶ Pluris opes nūc sunt q̄ priscl tpis annis.Repellit pauptas deoꜝ munus:q̄ nihil ē tuti⁹:& nihil i ꝑcio est nisi ꝑciū:ac tāti ē opulētia:ut recte dictū illd uideat.O ciues ciues:q̄rēda pecunia primū est:uirtus post nūmos.¶ Dū casa martigenā capiebat parua qrinū.Bñ addit martigenā:cut.n.cæsaribus ædes latericæ nō sufficiāt:cū paruo tugurio Romulus Marte genitus tegeretur.¶ Fictile fulmen:nō aureum sed e creta fictum.

Dl̄cia cur dent :uideo:stipis adiice cām
Pars mihi de festo nc labat ulla tuo:
Risit:& o quā te fallunt tua sæcula dixit
Q ui stipe mel sūpta dulcius eē putas.
Vix ego saturno queq̄ regnāte uidebā
Cuius nō animo dulcia lucra forent:
Tpe creuit amor:q nūc ē sūmus hñdi:
Vix ultra quo iā ꝓgrediat:habet:
Pluris opes nūc sunt:q̄ prisci tpis ānis:
Dū popl's paup dū noua Roma fuit:
Dū casa martigenā capiebat pua qrinū
Et dabat exiguū flumis ulua toꜝ:
Iuppiter angusta uix tot⁹ stabat i æde.
Inq; iouis dextra fictile fulmen erat:

PAV. MAR.

¶ DVLcia.intellecta dulciū cā q̄rit nūc stipis rōnē.¶ Video cur dent dulcia.itelligo cur cariodites caricæ mella dent.¶ Adiice cām stipis:adde his rōnem:cur stipem eo quoq; die offerāt.Ne ulla pars de festo tuo me qd eoꜝ:q̄ tuis calēdis agunt.¶ Labet mihi:excidat a me.labet labo labas & breuis ē pria.¶ Hoc dicit:ne qd me lateat eoꜝ q̄ ad tuū diē ptinēt.Et.n.apđ ueteres calēdis ianuariis strēna dari accipiq; solebat:id ēt & aliis diebus mēsis factitatū:Tyberi⁹ tñ Cæsar.Tráqllo teste ihibuit strēnaꜝ cōmertiū:ne ultra calēdas ianuarias exercerer.

Destrena & stipe

Strēna mun⁹ ipm appellatū ē:dabant tñ nūmi:iō hic stipis dixit.Stipē Pōpe.inqt eē nūmū signatū:s testimōio ē:& de eo qđ dat stipēdiū militi:& cū spōdet pecūia qđ stipulari dr:q aūt prim⁹ stipē fecerit:s: u nūmū signauerit iferi⁹ dicem⁹.¶ Risit:& id arguit ian⁹ dulciota eē stipis mūera quā mellis.Veꜝ ei⁹ nūc se e mo descēdit usq; ad sexiū.xxx.uersū:inqt ab regno usq; saturni:fuisse hoies lucri cupidos:& auiditatē tpe creuisset.Laudat tñ antiquā pauptatē:dānatq; & opulētiā & luxuriā:sed postq̄ auctū esset impiū:& facti ditiores hoies autea fiūt & ꝑciosa:q̄ pri⁹ erāt uilia tēpla ēt deoꜝ:& uti ab antiqs æra in omē dabant ita nūc auꜝ dat:i quo certe meli⁹ est omē.¶ Risit:ian⁹ cū ita rogaret.Et dixit o q̄ fallūt te tua sæcula:q̄ū decipiūt te tua tpa.Qui putas mel eē dulci⁹ sūpta stipe magis eē mel dulce quā sit nūmus.¶ Vix ego saturno:satur n⁹ cū iano pariter regnauit de quo paulo iferi⁹ dicem⁹:& ut auctor ē Mac.Romāi ædē saturni ærariū esse noluerūt:qđ tpe quo icoluit italiā fert i ei⁹ finib⁹ nullū furtū eē cōmissū aut qa sub ipo nihil erat cuiusq̄ priuatū:ut apud eū locaret pecūia cōmunis:sub quo fuisset cūctis uniuersa cómūia.Hoc igt i loco ian⁹ uult dicere:licet sub saturno oīa eēnt cōmūia:& nihil priuati tñ.Vix ego uidebā queq̄ aliquē.¶ Regnāte saturno:cū i terris saturn⁹ regnaret.¶ Cui⁹ aio nō forēt:nō eēnt ¶ Dulcia lucra:q̄ū q uoluptatē ex lucro nō cōcipet sic ēt & eēt lucri studiosus:& hoc quo ad priuata.¶ Tpe:nūc i cupiditatē mortaliū iuehit:qđ eo uētū est:ut nullus sit auaritiæ modus.¶ Amor hñdi imoderata lucri cupido:& i meta.Et amor scelerat⁹ hñdi. ¶ Creuit tpe.paulati p ipa tpa.¶ Quis amor.Nūc est sūmus.q̄ū q ita creuit:ut maior fieri nō possit.¶ Vix hēt iā quo ultra ꝓgrediat:adeo cōualuit ipa auiditas:ut ulteri⁹ ꝓgrediatur aliqd ulteri⁹addi mime possit. ¶ Pluris opes:pluris qdē hoc tpe estimant diuitiæ q̄ ab initio urbis cū ipe cōditor & cæteri modice.& in pauptate uiuerēt.¶ Nūc:hoc tpe.¶ Opes:diuitiæ.¶ Sūc pluris:q̄ū pluris estimātur & i maiore ꝑcio hñtur. ¶ Quā ānis prisci tpis:quā existimarent priscis tpib⁹ ab ātiqs.¶ Dū fuit ppl's paup:q nūc ihiarūt diuitiis. ¶ Dū noua roma fuit:dū illi uiuebāt q romā cōdidere:nā a paupibus cōdita:& q luxuriæ reꜝ & auaritiæ hostes eēnt paup a pauca pecūia dicit.¶ Dū parua casa exiguū tuguriolū.¶ Capiebat.recipiebat.¶ Quirinū:Romulū.¶ Martigena:a marte genitus hoc dū Ro.paruū tuguriū incolebat etiā urbe cōdita.Modico .n.cōtentus fuit:nā ubi populū in curias diuisit agrū.ut Diony.refert.xxx.partes diuidēs æquales suā cuiq; sortē curiæ tribuit:tātū ipe excipiēs:quātū ad sacrificia:atq; placa satis eēt nihil sibi relinquēs.¶ Et herba flu

De rebus institutis a romulo etiam sacris

minis:fluuialis seu palustris ulua aut alga.¶ Dabat exiguū torū:& recte torū a tortis herbis:nō.n.i puluinarib⁹:& i mollib⁹:sed i toris aspiorib⁹ & duriusculis recubebat.Iuppiter:nō modo i hūanis rebus:sed in diuinis uigebat ipsa pauptas:cū dii quoq; modico cōtenti essent.Iuppiter:iouis effigies.¶ Vix stabat:stare erectus poterat.¶ Totus in angusta æde:in arcto & angusto templo:parua.n.erat ædes ut recte collocari uix posset simulachrū.¶ Et i dextra iouis erat fulmē fictile:creteū a figulis effictū & ut fictile fulmen ita fictilis esse credat imago.Quin ēt & parui ꝑcii oīa ad sacrificia pagēda:de quo Diony.ēt de Romulo ꝭmonē habēs.Erat inqt sacroꜝ cōlum particeps uir nō mō hmōi sapiæ gr̄a laudati dign⁹:sed uictimaꜝ ēt qb⁹ deos coli statuit utilitate:Quaꜝ plurimæ ꝑmāserūt usq; ad ætatē nr̄am:sed nō oēs qdē uetusto pactæ ritu.

¶FRONdibus ornabant quæ nũc capitolia gẽmis: de capitolii origine uetustate ac maiestate suo loco dicemus nũc illud cõstet tãtũ auri tantũ lapillorũ ac cæsarib⁹ in ornatũ capitolii fuisse collatũ: ut iure dicere mũdi arcẽ ac toti⁹ orbis tellarũ caput. ¶ Pascebatq; suas ipse senator oues: nõ erat pbro senatorib⁹ oues pascere & arare sed laudi: qđ bene pascere fm Catonẽ esset certissimus. Vidi in sacris larib⁹ cœnas diis appositas sup mẽsis ligneis i uetustis cãistris & fictilib⁹ hordeaceas pultes: & libat & farra & fructuũ quorũdã primitias: aliaq; multa sumptu facili & ab isolẽtia oi libera q̃stus & agrũ male colere pbrũ cẽsoriũ duceret. ANT. FAN.

Frõdib⁹ ornabãt q̃ nũc capitolia gẽmis
Pascebatq; suas ipse senator oues:
Nec pudor i stipula placidã cœpisse q(ui)e(tẽ)
Et fœnũ capiti supposuisse fuit.
Iura dabat ppl̃is posito mõ p(rae)tor aratro
Et leuis argenti lamina crimen erat
At postq̃ fortũa loci caput extulit hui⁹
Et tetigit sũmos uertice Roma deos
Creuerũt & opes & opũ furiosa cupido
Et cũ possi(de)ãt plurima plura petũt:
Quærere ut assumãt: assũpta req(ui)rere cer(tãt)

In agris ergo nunc erant senatores ut ait Cicero. & ipsorũ manibus impatorum teste Ply. colebãtur agri gaudente terra uomere laureato & triumphali aratore. Itaq; rusticæ tribus laudatissimæ in ciuitate habebãtur. Vrbanæ uero in quas trãsferri ignominia esset desidiæ pbro. ¶ Nec pudor in stipula placidã cœpisse quietẽ. Quies maiorum ac somnus in stramẽtis erat: iuuenalis Siluestrẽ mõtana torum cũ sterneret uxor Frondibus & culmo uicinarũq; ferarũ pellibus. ¶ Fœnum capiti supposuisse. Fœno ueteres pro tomento utebantur & milites pro uexillo. Idem & cornupetarum boum cornibus apponi cõsueuit ut occurrentes cauerent quoniã ex repletione & satietate boues insolescunt: item equi asini & homines ut Sophocles scripsit: Ex quo. M. Crassum fœnum in cornu habere dixerunt: quem tanq̃ iniuriarum psequẽtissimum fugiebãt cui Cæsar qui ei restitit fœnum dicitur detraxisse. ¶ Et leuis argenti lamina crimen erat. Valerius Maxi. scribit Fabritiũ censorẽ senatu mouisse Corneliũ rufinũ pinde ac malo exẽplo luxuriosũ q decẽ põdo uasa argẽtea cõparasset. Vnde illud est Iuuenalis: Argẽti uascula puri sed q̃ fabriti⁹ cẽsor noret. Idẽ ẽt statuit ut ne bellice qdẽ impatores plus q̃ paterã & salinũ argẽteũ haberẽt qn & spartacus autore Ply. interdixit castris suis neqs aurũ aut argentũ hẽret. Sciẽdũ laminã differre a bractea qm bractea est tenuis & ut plurimũ ex auro argẽtoue. Lamia uero crassiore quouis gñe metallorũ.

Fœni usus apđ ueteres p lecto & uexillo

Fabricii lex in ei⁹ censura

¶FRONdibus: ordinabãt capitolia frõdibus: quæ nũc gẽmis quæ hoc tẽpore margaritis & quibuscũq; lapillis p(re)ciosis ornanẽ. illi ueteres aut paupes: aut preciosi cultus & luxuriæ hostes capitolia frõdibus ornabãt: & ut aliquid de eo dicamus. Tarqnius priscus ut a tacito refert ædẽ ioui bello sabino uouerat iecitq; fundamẽta addidere aliquid: & Tullus: & supbus: sed operis gloria libertati reseruata: Horatius puluillus iterũ cõsul dedicauit: ea magnificẽtia: ut ab imensis postea opibus populi romani potius ornari q̃ augeri possent post uero quadringẽtos: & .xvi. ãnos. C. Norbanos & L. Scipiõe cõsulibus. Capitoliũ tã magnifice extructũ flagrauit restitutum a Luctatio Catullo ad uitelliũ usq; mãsit. Rursus incẽsum Domitianus princeps instaurauit. De capitolii uero ornatu Ply. inquit laquearia quæ nũc & in priuatis domibus auro tegũtur post euersam Carthaginẽ primo inaurata sunt in capitolio cẽsura: mũmii qui achaiã uicit: inde transiere in cameras: in parietes quoq;: qui iam & ipsi tanq̃ uasa inaurãtur cũ sua ætas uaria de luctario catullo existimauerit: qđ tegulas æreas inaurasset primus. At cæsares eo sumptu capitoliũ ornauerũt ut fere quicqd in eo cõspiciebatur gẽmeum & aureum esset. Ideo nunc dixit quæ nunc capitolia gẽmis: & de hoc etiam Ammianus historicus iquit huius totius artis ornamẽta quibuscũq; ægyptiorũ miraculis sunt anteponẽda. ¶ Et ipse senator pascebat suas oues diximus. diuisum ppl̃m a Romulo & senatũ ab eo cõstitutũ Credẽdũ est aliquos e senatoribus ipsius pastores fuisse: nã collegerat ille pastorũ multitudinem: & qui prius pastor fuerat etiã urbe condita pastoralem interdum uitã agebat. ¶ Sic & postea: sicut illi qui rei rusticæ hoc est agrorum culturæ operã exhibebant: ideo passiue suas oues senatores dicit. ¶ Nec pudor: nec erat illis rubori aut dedecori. ¶ Cœpisse placidã quietem in stipula: Placide requiescere: aut quiete dormiuisse in stipula: nõ in puluinaribus: nõ in tapetibus: nõ sub aureis culcitris: sed in nudis paleis. ¶ Et supposuisse fœnũ suo capiti: nõ etiam erat rubori habuisse fœnũ sub capite loco puluinaris. Fœnũ a fœnore deducitur: cum nil aliud sine aliqua cura tantũ fœnoris præbeat. ¶ Iura: post exactos reges cũ cõsules creari cœpissent ab ipso aratro interdũ sunt accersiti: qui rempubli. administrarẽt. & populo iura dicerent & exacto magistratus tẽpore arua repetebãt: & ipsorũ ut inquit Plynius impatorum manibus celebantur agri. Sctentem inuenerunt dari honores: Seranũ unde cognomen aranti quattuor sua iugera in uaticano. quæ prata quintia appellantur: cincinato uiator attulit dictaturã. Quid quod post magistratũ eburneo Scipione deposito agrestem stiuã aratri repetere rubor nõ fuit. Multa etiã referuntur exẽpla illorũ: qui diuitias uelut scelus fugere: & qui in paupertate ad sũmum magistratum prouecti sunt. & maximo reipubli. & usui ornamẽto fuere de quibus cũ Valerio maximo loquamur p Romuli casam: perque ueteris capitolii humilia tecta: & per æternos ueste focos fictilibus etiã nunc uasis cõtentos iuro nullas diuitias taliũ uirorũ paupertati posse præferri. ¶ Cõsul dabat iura: dicebat iura. ¶ Populo romano: scilicet. ¶ Posito aratro: a quo paulo ante fuerat accersitus: Cõsules Põpo. iurisconsul. de origine iurisdictos inquit qđ plurimũ reip. cõsulerẽt. ¶ Et leuis lamina: leue frustrũ. ¶ Argẽti erat crimen: pro scelere habebatur argẽtum habere: Etenim ex censoria notã dãnabanẽ: qui quinq; pondi argẽto possiderẽt. ¶ Lãna lamina pro rudi & in fabricata materia metalli qđ i odis Hor. quoq; dixim⁹: Nullus argẽto color ẽ auaris. Abdito terris inimicæ lãnæ crispæ Salust. &c.

PAV. MAR.

quotiẽs i staurato fuit capitoliũ etiã de ei⁹ magnificẽtia

De cõsulibus antiquis notãda

At postq̃ aucto impio auctæ ẽt sũt opes & cũ ipsis aucta est hũdi cupido ut expleri nunq̃ possit & appetit
Attalicæ & ꝓfũdit auꝫ:& q pri⁹ paupes fuerãt nũ primũ e ꝑsimõia ĩ luxũ ĩmutati cũ accessere attalicæ opes:& co-
opes cype rynthiacæ:& cypriæ:&.n.corynthos & cyprus faciũt ut aliq̃ notẽ ignominia Mumilis & Cato qd' pp opes
& coryn- ea loca depopulasse existimant. At postq̃ fortũa loci hui⁹ fatũ urbis romæ & ipsis reipu.stat⁹. Extulit ca
thiæ put eleuauit caput:q̃i postq̃ auctis uirib⁹ iperiũ ꝓpagauit:& Vir.reꝫ hæc tãtũ alias iter caput extulit urbes
Quãtũ lẽta solẽt iter iuburna cupssi. Et roma tetigit deoa sũmo uertice q̃si extulit caput usq; ad sidera p
hipbolẽ. Et creuerũt opes qa romãi facti sunt opuĩẽ riores. Et furiosa cupido opũ & creuit Isanai & lex
plebilis diuitiaꝝ auiditas. Et cũ possideãt plura:cũ sint iã reꝝ dñi:& multa sub sua ptãte teneãt. Plura
petũt:appetũt ẽt plura tñeq; plurib⁹ q̃ hñt sunt cõtẽti. Certãt certatim cõtendũt. Quærere opes.s. Vt
absumãt:ut qd absumere:& ꝓfũdere possint ut ẽ illd scripsi diuitias suas uĩcere nequeũt:q̃s ꝓfũdãt ĩ extruẽ
ANT. do mari & i mõtib⁹ coæquãdis. Certãt:conant. Reqrere absũpta:ea quæ iã absũpserint ꝓfuderint.
FAN. Atq; ips.æ:u.s.a.u. Alterna cupiditar nunc q̃rẽdi nũc q̃i
Hydropi ta pdẽdi gignit lexpiebiliẽ auaritiã & cætera uitioꝝ gñas
ci quo pl⁹ quæ auaritiã comitant. Sic.q in.su.u.ab.u. Qui laborant
bibũt eo morbo q̃ itercutis quo plus bibũt eo sitiũt magis Hor.ĩ
sitiũt ma- secũdo carminũ:Crescit idulgẽs sibi dyrus hydrops:Nec
gis. siti pellit nisi cã morbi fugerit Venis & aquosus albo cor
Veterno- pore lãgor. Eos cato ueternosos appellat. Veternosus
sus q plurimũ bibit tã maxĩe sitit. Quãuis ꝓprie ueternosus
Moneta sit q graui ꝑmit somnoihis auari & ĩsatiabiles aptissime
æra cõparant qm̃ ut ait Ci.ĩ paradoxis nũquã expleẽ nec satia
Erarium cupiditatis sitis. Aera d.a.o.m.n.o.in au.. Prisca mõe-
Aerarii ta fuit ærea. Vñ teste Var. ab ære æ rariũ appellatũ est:qd'
milites po.Ro.ĩ æde saturni habuit:ide milites ærarii:ide quoq;
obærati obæberati dicti q cũ soluẽdo nõ essent pmitẽtte iure ma
auari æru nu capiebant:isilr & auari secũdũ Nigidiũ q̃si æris auidiã
scare æria de & ærustare.i.æra undiq; pecuniasq; colligere. Hinc ẽt
inuẽtum æra militũ & tribuni ærarii dicti autorib⁹ Festo & Plynio.

Atq; ipsæ uitiis sunt alimenta uices
Sic qb⁹ intumuit suffusa uẽter ab unda
Quo plus sũt potæ plus sitiũt aquæ
In ꝑcio ꝑciũ nũc est:dat cẽsus honores
Census amicitias:paup ubiq; iacet:
Tu tñ auspiciũ si sit stipis utile quæris
Curq; iuuẽt nr̃as æra uetusta manus
Aera dabãt olĩ meli⁹:nũc omẽ ĩ auro ẽ:
Victaq; cõcessit prisca mõeta nouæ
Nos quoq; tẽpla iuuãt(q̃uis ãtiq̃ ꝓbe-
Aurea:maiẽstas cõuẽit ipa deo:.m⁹)

qs primũ Aeris primã inuẽtionẽ nõnulli Cauito alii Cypro tribuũt:quã antiq̃ ærosam appellarũt qd' in ea plurimũ
æta signa æris nasceret:cuius materia magis ĩ usu apud ueteres fuit teste Seruio qd' religiõi apta putabat. Quare thu
uit pecũia sci ut Macr.refert æneo uomere utebant cũ urbes cõderẽt & ĩ sabia & ære cultri erãt qb⁹ sacerdotes tõde-
Pẽlio no- bant Primus ãt oium æra signauit Ianus si Mac.credimus:si Ply.Seruius rex. Hic dr̃ æra signasse nota pe
tæ argẽti cudũ:unde pecunia credit appellata:Ille uero ex una qdẽ parte capitis sui effigiẽ:ex altera naui exꝑssit. Sed
Bigati añ nũmũ pcussum rudi ære Romæ utebãt ut Timæ⁹ tradidit:teste Ply.eoq; pẽso nõ numerato debitũ sol
Aureus uebãt a quo pẽsiões dictæ & pœnas pẽdere Argẽto ãt signato po.Ro.uti cœpit.v.ãnis añ primũ bellũ pu-
nummus aña libralis assis ac dipõdi⁹ appẽdebat Notæ argẽti fuerũt bigæ & q̃drigæ necnõ & uictoria uñ nũmi biga
qñ percus ti ac q̃drigati uictoriati dicti. Aureus uero nũmus post annũ sexagesimũ secũdũ pcussus est q̃ argẽteus Cæ
sus fuit terũ externorũ lydi primi nũmum aureum & argenteum percusserunt secũdum Herodotum a quo luca
nus dissentire uidet in sexto pharsaliæ Theseus aũt Athenis ut scribit Plutarchus nũmũ pcussit & ĩ eo bo
PAV. uem incidit uel ob Marathoniũ taurũ uel ob Minois ducẽ uel ut ciues ad agriculturã prouocare uideret.
MAR. Atq; ipse uices alternatiões:seu uicissitudĩes q̃rẽdi & absumẽdi. Sũt alimẽta uitiis:aiũt cupiditatẽ ipsã
insatiabilẽ. Sic qb⁹ cõpat auaritia hydropisis:sic & Ho.ĩ odis crescit idulgẽs sibi dir⁹ hydrops.quo ĩ loco
nos m̃ta dixim⁹:& tria gña hydropiseos eẽ ondimus tipanitẽ aschitẽ & hypposarchã:hic uero de aschite
itelligẽdũ cẽ:eoq̃ ẽ cũ ex aliq̃ mala digestiõe debilitat epar aquositas ĩ ipo epate gignit:q̃ qdẽ pulmonẽ
ipm respirare nõ sinit:cũ p ipsã diaphragma eleuet calor gignit:ĩ de creber anhelit⁹:& iõ sitit:nec ullo po
tu sitis extingui põt. Vñ apd Hor. Nec siti pellit nisi cã morbi:Fugerit uẽis & aquosus albo corpe lãgor. Sic
eodẽ mõ. Quibus ab illis qb⁹. Vẽter itimuit ab unda suffusa:ab aquositate ipa suffusa p epar. Quo
quomo- plus sũt potæ aquæ plus sitiunt:quãto magis bibit eo morbo correpť:tãto magis sitit. In ꝑcio nihil iã ẽ
do preciũ qd' possit nisi pecũia cõparari. Preciũ ẽ ĩ ꝑcio q̃si qcqd ꝑciosũ ẽ:& alicui⁹ æstimatõis uenale ẽ qm̃ nõ dat
dr̃ esse in ultro cuiq̃ sine ꝑcio. Cẽsus dat honores:ꝑciũ siue pecũia dat publica mũera hoc ẽ ipos magrat⁹: ut est il
precio lud horatii certet tergemis tollere honorib⁹. Cẽsus dat amicitiar & amicitiæ ẽt ꝑcio parant:& alio loco
dictũ est. Illud amicitiæ quondã uenerabile nomẽ prostat & in q̃stu ꝑ meretrice sedes. Paupq ꝑciũ sol-
uere nõ põt. Iacet ubiq;.qa pro abiecto & uili habet:hæc olim dicebant:sed nos nostroꝝ tẽpoꝝ pudet.
Sed ueias optata dies:& cõsulie rebus. Impia ne serpat pectora acerba lues. Cẽsus p ꝑcio:& cẽsus ꝑ reditu
Argenti & ãnuo fructu:& cẽsus qd' uiriti ærario soluebat. Cẽsũ romæ primũ Tullus rex ĩstituit:sed de hoc Alias
mõeta cũ Tu tñ:cũ a ꝓposito digressus uideat ad ipsũ redit:petinerat.n.cãm stipis poetare:ã nũe explicat. Tu tñ q̃
bigis aut ris si sit utile auspiciũ stipis.hoc ẽ si omẽ utile ac fœlix ab oblatõe stipis ipsi⁹ digne captabit. Et cur æra ueru
quadrigis stat:ãtiqua. Iuuẽt:delectẽt. Nr̃as manus:cũ calẽdis nr̃is offerunt. Aera uetusta dixit qa æs pri⁹ signari
in altera cœptũ ẽ.Ser.n. Tulli⁹ ut autor ẽ Ply.prim⁹ signauit æs:ã añ rudis lamĩe æreæ usus erat Signatũ ẽ nota pecu-
parte erat dũ.ĩde pecũia dcã. Veꝫ Pli.19.li.iqt.Ser.rex ouiũ:boũq; effigie primũ æra signauit. Argentũ signatũ fuit
caput cõ- ãno ab urbe cõdita.585.Fabio cõsule.v.ãnis añ primũ bellũ pũicũ:notæ argẽti fuere:ex uno latere bigæ
sulis q̃drigæ:ex altero caput cõsulis ĩde argẽti nũmi bigati & q̃drigati. Signatũ quoq; fuit nota uictoriæ:uñ

uictoriat⁹ nūmus:Aure⁹uero nūmus pcussus fuit āno urbis.D.xlvii.autoꝛ icerto.⸿Veteres:ipi ātiq.⸿Dabāt oli ea æreoa nūmos.⸿Nūc ē meli⁹ omē i auro:bonū erat pri⁹omē i ære:sed lōge meli⁹ i auro i ipia aureis nūmis & i pciosioꝛ metallo.⸿Et prior:mōeta ærea.⸿Victa:ab auro qđ posteri⁹ signatū.⸿Cōcessit:nouæ cessit aureo nūmo.⸿Nos quoq; & i diuis quoq; q̄uis uetera laudēt noua tn̄ ditiora magis oblectāt⸿Nos quoq;:nos ēt dii.⸿Quāuis pbemus:cōmēdemus.⸿Antiqua tēpla:q̄ a paupib⁹ antiqs fuere cōdita & ære tm̄ ornata.⸿Iuuāt tn̄.⸿Tēpla aurea auro exornata a posteris magnificētiore sūptu posita.⸿Ipsa maiestas:auri & ditioris tēpli.Cōuēit deo:q̄si magis cōueniūt diis pciosa q̄ uilia:d maiestate dicem⁹i.v.ll.

Laudam⁹ ueteres:sed nr̄is utimur ānis
Mos tamē est æque dign⁹ uterq; coli:
Finierat mōit⁹:placidis ita rursus ut añ
Clauigerū uerbis alloquor ip̄e deū.
Multa quidē didici:sed cur naualis i ære
Altera signata ē:altera forma biceps:
Noscere me duplici posses ut imagie di
Ni uet⁹ ipsa dies extenuasset op⁹(xit
Causa ratis supest:thuscū rate uēiti am
Ante pererrato falcifer orbe de⁹(nē

ANT. FAN.

⸿Sed nr̄is utimur ānis & morib⁹ nr̄i tpis. Loquit āt iāus q̄si un⁹ romanoꝝ. Tale illđ ē apd Vir.Nos tua pgēia cœli qb⁹ ānuis arcē.Mos tn̄ ē æque dign⁹ uterq; coli.Prisca psimōia & tēploꝝ maiestas.⸿Sed cur nauales i ære⸿Altera signata ē altera forma biceps:iāus cū Saturnū classe puectū excepisset hospitio & ab eo edoct⁹ pitiā ruris feꝝ & rudē añ fruges cognitas uictū I meli⁹ redegisset:regni eū societate mūerauit & cū prim⁹ æra signari ut iqt Mac. seruauit & in hoc saturni reuerētiā ut qm̄ ille naui fuerat aduect⁹ex una qđ pte sui capitis effigies ex altera uero nauis exprimeret quo Saturni memoriā ēt in posteros ppagaret.Vñ oli pueri denarios i sublime iactātes capita aut naui exclamabāt.Aliis āt placet nūmū ita fuisse signatū ut res duas præ se ferret:q̄rū altera i citate pulcherrima ē altera maxie necessaria:legū uidelicet bonitatē & affluētiā reꝝ q̄rū illā oñdit frōs Iani duplex q feros hoies optimis legib⁹ redegit ad uitæ cōmutationē:hāc nauis expssa.Nouim⁹.n.nauigabilē fluuiū suppeditare ciuitati reꝝ oīum ubertatē.Lege Plu.i qōnib⁹.Sciēdū ut Seruio placet Saturnū Italis primū uitē oñdisse. Vñ illđ ē:Vitisator curua fuās sub imagie falcē.Sed is uitē oñdisse dr̄ nō q; fuerit uitis inētor sed qđ uitis gen⁹ Italis pp̄lis demōstrarit.Ei⁹ ædes ut dixi⁹ æraniū fuit:ubi & tabulæ publicæ fuabāt a qb⁹tabulariū dicebat auto.Plu.qa ferūt Saturni tpe nec auaritiā nec i pbitatē i hoīb⁹fuisse sed fidē.Id tēplū prius oīum Vale.Publicola exactis regib⁹ æraniū declarauit ubi a pfectis erarii legatoꝝ oīuz undecūq; romā uenissēt noīa scribebāt.Prius āt oīum Saturno arā erexit Cecrop⁹ ut Mac.refert.⸿Ni uet⁹ipa dies exte.o.Dies hic tp̄s significat ut diē adimere ægritudinē hoīb⁹& lōga dies hoi docuit parere leōes.⸿Ante.p.f.o.d.Saturn⁹ falcē hēt i tutela:q̄ dr̄ pr̄i cœlo uirilia āputasse q̄ cū i mare cecidissēt Venerē creauerūt.Qđ iō fingit autore Ser.qa n̄ si hūor de cœlo i terras descēderet nihil crearetur.Alii Saturnū deū eē tēpoꝝ dn̄t q̄ sicut falx i se recurrūt:alii eū i pgressu nihil nocere:cū āt retrograd⁹ ē afferri picta.iōq; eū hic falcē i tutela qđ falx ptēta nullā ui hēt:retro uero acta qcqd ei occurrit secat.Sūt & q falcē Saturno tribuā putēt qđ tp̄s ut iqt Mac.oia metat exercet & icidat. Aliis placet dari Saturno falcē ueluti messis isignē:q đ melioris uitæ autor fuerit.Pererrato āt orbe dicit:q; is deus multū errauerit irā fugiēs Iouis.

Erariū in templo satur.

Saturnus falce cœli patri uirilia amputauit.

PAV. MAR.

⸿Laudamus ueteres:ueteꝝ mores.⸿Sed utimur nr̄is ānis:q̄si morib⁹ nr̄i tpis:de⁹ est q loq tur:sed iterdū hoīs psonā accipit.⸿Tū uterq; mos:utraq; cōsuetudo & uet⁹ & noua.⸿Est dign⁹:coli æq;:pari mō dign⁹ ē uterq; q celebret & seruet.⸿Finierat.q̄rit nūc poeta cur i ātiqs nūmismatib⁹ ex altera pte sit Ianus biceps:ex altera sit nauis:cui⁹ rei rōnē mox subnectā.⸿Finierat:Ian⁹.⸿Monit⁹ suos.⸿Ipse:ego.⸿Placidis uerbis ut añiut pri⁹ fecerā.⸿Rursus:iteꝝ.⸿Alloquor deū clauigerū:ianū q cū claui & uirga figurat.⸿Multa qdē didici:iā ex tuis uerbis multa pcepi:sed⸿Cur i æreo nūmo⸿Altera forma est signata naualis:q̄si cur ex altero latere est nauis.⸿Altera est biceps:ex altero latere hēt formā bicipitē.⸿Noscere:bicipitē formā sibi ascribit Ia.naualē saturno i italiā rate aduecto.& plyn.Meminit i æreo nūmo ex altera parte Ian⁹ geminus erat:ex altera rostrū nauis & nobis domi plura sunt numismata antiq̄ssima hui⁹ notæ & aliqđ est ponderis unius assis:de hoc Mac.ita inqt Ian⁹ cū saturnū classe puectū hospitio cœpisset:& ab eo edoct⁹ pitiā ruris ferū & rudē illū ante fruges cognitas uictū i meli⁹ redegisset:regni eū sacietate munerauit.Cū prim⁹ era signaret:qm̄ ille naui fuerat aduect⁹:seruauit i hoc saturni reuerētiā:ut ex una pte sui capitis effigies:ex altera nauis exprimeret.Aes ita fuisse signatū itelligit hodie i aleæ lusu:cū pueri denarios in sublime iactantes capita aut naui lusu teste uetustatis exclamāt hæc ille:sed aliūde rōnē aucupat Plu.xl. problemate.ubi cū suplorē & ipse rōnē attigit:&.tacite refelli subdit.Sed illud poti⁹ q̄spiā coniiciat:talia esse i ciuitatibus quæ pulchra alia quæ necessaria:maximū uero atq; omniū pulcherrimū iudicari bonitatē legū.Lōge uero ex oībus necessariū esse copiā & ubertatē.Q̄m uero Ia.feros hoīes ad māsuetudinē traducēs optimis legib⁹ iformauit:necessariā uero reꝝ affluētiā fluui⁹ nauigabilis suppeditat & partim ex agro ac uicinia locis:partim & lōginq ac mari deuehēs:nihil qđ ad usum ptineat desiderari patit ideo nūmus ita signat⁹ est:& ut legis latoris duplicē frōtē propter uitæ cōmutationē ut dictū est & imaginē nauiū ppter fluuii cōmoditatē pse ferat.⸿Dixit:Ianus.Vt posses me noscere duplici imagie:iō i æreo nūmo ex altera parte est forma biceps:ut i bicipiti forma meā imaginē duplicē cognosceres.⸿In ipsa uetus dies:nisi ipsa uetustas.Extenuasset opus:excidisset & attriuisset imagis notā:seu nūmū ipm.⸿Supest cā ratis:restat ut absoluā cur nauis ē i æreo nūmo.⸿Deus falcifer:saturn⁹.⸿Venit i amnē tuscū:i tybrim ætruriæ fluuiū⸿Ante hoc ē pri⁹ q̄ signaret nūmus.⸿Pererrato orbe:cū diu p orbē errasset fugiēs Iouis filii uires:& iracūdiam:falcifer saturn⁹ dr̄ & cū falce figurat uł ob messis pitiā:uł qa italis prim⁹ uitē putat oñdit. Vñ Vir.

Caput iani & nauis cum satur no in ære signabat.

Vitisator curuã fuãs sub imagie falcẽ:uel ut Mac.asserit:cũ saturnũ q græ.dr crònos ipm tps iterptet fal-
cẽ qdã attributã putãt qd ips oĩa metatt exercet & icidat.Pẽdet adhuc iani oĩo:& descẽdit ad pies uersus.

Hac ego saturnũ memi tellure receptũ
Cælitibus regnis a ioue pulsus erat.
Inde diu genti mansit saturnia nomen.
Dicta quoq; est latiũ terra latẽte deo.
At bõa posteritas puppẽ formauit i ære
Hospitis aduentum testificata dei.
Ipse solũ colui:cuius placidissima leuũ
Radit arenosi tybridis:unda lat9. (bat
Hic ubi nũc rõa ẽ::tũc ardua silua uire-
Tãta q res paucis pascua bob9 erat
Ara mea ẽ colli:quẽ uulgus noĩe nostro
Nũcupat hæc ætas ianiculũq; uocat
Tũc ego rgnabã:patiẽs quũ terra deo℞
Esset.& humanis numĩa mixta locis

ANT. FAN. Satumia Latium ℂInde diu gẽti mãsit saturnia nomẽ Saturnia & regiõis
& urbis nomẽ est.Regiõis ut hoc loco.Ianus enim teste
Macr.excogitauit honor℞ saturni argumẽtũ & terrã om
nẽ ditiõi suæ parentẽ saturniã noĩauit. Vrbis ut.l.8.æn.
Hãc ianus pr hãc saturnus cõdidit urbẽ:ianiculũ huic il-
li fuerat saturnia nomẽ.Cæterũ ianiculũ oppidũ & satut
nia a saturno ianoq; cõi opa cõdita sũt mortuo iã Came
se cũ quo ianus pricipata potẽtia regnasse dr quã ob cãm
duo mẽses cõtinui eis dicari sũt Decẽber Saturno:Ianua
Cur saturnus e cælo pulsus fingitur ri9 iano.ʃ Dict.q.ẽ.la.ter.la.deo:Varrõi placet latiũ dici
italiã qd lateat inter pcipitia alpiũ & appẽninũ:sed est &
pars italiæ pene oĩb9 nota:& sic dicta qd saturnus ibi la-
tuerit quã iõ poetæ finxerũt e cœlo pulsũ qd italiã cõstet
eẽ iferiorẽ græcia ubi olipus est:quo noĩe & cœlũ accipi
mus.Est ãt mõs tãta altitudine ut excedat nubes excedit
olympus iege deũ.Re ãt uera iuppiter saturnũ e creta dr
pepulisse.sed placet & illud Macr.Saturnũ eẽ tps:q sene
scẽs ab his pellit q postea nascunt.Arx mea col.e.quẽ uul
gus noĩe nro.Nũcupat hæc ætas ianiculũq; uocat Ianicu
Ianiculũ prius dicebatur antipolis lũ oli antipolis dicebat atq; ut Liuius tradit urbi adiectũ
est nõ iopia loci sed ne qñ ea arx hostiũ eẽt.Sciẽdũ iani-
culũ eẽ nõ solũ collẽ q ẽ i regiõe trãstyberina sed oppidũ:qd a iano denoĩatũ Saturn9 Ianusq; cõcordes
cõi opa ut diximus cõdiderũt sicuti & saturniã i colle saturnio q nũc capitolin9 dr.Fest9 uero iãiculũ dctũ
existimat qd p ipm po.Ro.primit9 i agrũ hetruscũ trãsierit.Quare porsena rex Hetrusco℞ cũ tarqnios in
urbe restituer uellet prĩo ĩpetu iãiculũ cœpit:quẽ regẽ qm Muti9 sua cõstãtia ab urbe dĩmouit Mutia por
ta trãstyberia ex eo tradit noĩata.Sũt q legãt.Ara mea ẽ colli:qd nõ displicet.Ostẽ.n.mihi ẽ i iãiclo hui9
dei sacellũ cũ ad urbẽ me cõtulissẽ orator missus a sẽatu sanẽsi ad Sixtũ.4 Põ.Max.ubi diligẽtissĩe pscruta
PAV. MAR. t9sũ qcũq; ãtiqtatis mõumẽta cernũt.ʃ Tũc.e.t.p.c.t.d.cũ scelera hoĩu; nõdũ e terris deos exceder cõuilissẽ.
ℂHac ego:mortuo camese iani socio aduectũ i italiã Saturnũ Ianus suscepit:& cũ eo pariter regnauit:uñ
posteri ut Aurelian9 ille uectius refert duos eis mẽses cõtinuos dicatũnut decẽber sacrũ saturni.Ianuari9
alteri9 uocabulũ possideret.Cũ ãt saturnus iter regnãdũ nõ cõparuisset: excogitauit ianus honor℞ ei9argu
mẽtũ ac terrã oẽm ditiõi sue parẽtẽ saturniã nũcupauit:aã cũ sacris cõdidit q saturnalia noĩauit regni ei9
tpa fœlicissima tũ ob rerũ copiã tũ qd nõdũ qs fuit io:ul libertate discriabat.Dion.ẽt inqt saturniã a satur
no noĩatã italiã & saturniũ collẽq nũc capitolin9 dr & saturniã urbẽ:idẽ ubi sũmis laudib9 italiã extulit:
subdidit itaq; minĩe mir℞ ẽ priscos hãc terrã opiatos eẽ saturno sacrã:cũ existiarẽt hũc deũ eẽ hoĩb9 fœli
De laudibus italiæ citatis oĩs largitorẽ & pfectorẽ.Laudes italiæ a Dion.Piy.Stra.Theodo.& aliis fere inũeris referũt cumu
lati9.Ego memi saturnũ receptũ hac tellure:qsi memĩ me recepisse saturnũ hospitio i hac terra latia.Erat
pul.a.io.celi.re.pepulerat illũ iuppiter fili9 a regno cœlesti:uer℞ ñ a cœlesti:sed a cretẽsi regno.Euememe-
rus.n.i histo.sacra refert saturnũ sorte admõitũ:ut a ioue filio caueret:ne eũ regno pelleret effugiẽdi picuil
gra ioui isidias tẽdisse.Qd ubi iuppiter resciuit patrẽ fugasse armatosq; isequẽtes misisse q eũ necarẽt Sa
turnũ cũ diu errasset uix i italia locũ quo lateret iuẽisse Mac.uero cũ tps saturnũ dicat eũdẽ iqt a filio pul-
sũ qd aliud ẽ q tpa senescẽtia ab his q postea nata sũt depelli facit ad hoc illud Hor.trudit dies die nouæq;
pgũt iterire lunæ.Ver℞ qa italia iferior ẽ q græcia:ai q mõs ẽ olip9 finxer poetæ illũ ab ætero olipo ad italiã
aduẽisse.Vñ apd Vir.Prim9ab ætereo uẽit saturn9 olipo Arma iouis fugiẽs & regnis exul adẽptis:ut dicas
ʃ Celitib9.re.pul.a regno pruõcũ ipe saturn9 cæli fili9 dicat.ʃ Inde:h ẽ qd mõ dicebam9 a saturno regio
nẽ & urbẽ:& gẽtẽ saturniã denoĩatã ʃ Inde ex eo.Diu mãsit gẽti nomẽ saturnia:diu & gẽs latia & regio
Variæ opiniões De latio unde dicatur saturnia dcã.Et terrã quoq; ẽ dcã latiũ latẽte deo:& qd i ea terra latuerit latiũ est appellatũ:qd Var.pbare
ñ ut cũ dicat latiũ uocari:qd iter mõtes lateat.At bõa:sũ sum9 adeo & igẽii & iudicii paupis:ut eriores ue
ter℞ nõ aduertam9 Mac.n.asserit uelle ut paulo añ dixim9 primũ Ianũ æra signasse sub imagie sua bi-
cipiti & naui Piy.primũ q æra signaret Tuliũ fuisse oñdit:& nũc poeta Ianũ itroducẽs posteritati ascribit.
Vr ergo ian9 prim9 nõ fuisse.& nos cũ Piy.poeta sentiam9.ʃ At bõa posteritas:ipi posteri pii & memores
merito℞.Formauit i ære puppẽ i æreo nũmo naui formauer . qa naui fuerat Saturn9 i italiã aduect9.Te-
stificata:ipsa posteritas.Aduentũ:hospitis dei:ea nota testimoniũ phibẽs de saturno.quẽ ego hospitio su
scepi:aliq legũt puppim seruauit in ære:nã ab initio impressam posteritas seruauit:melius erit formauit ut
est in uetustissimis codicibus:nam e posteris fuit.Tullus rex:qui primus æra signauit.ʃ Ipse solũ:saturnus
cis tybrim & ianuarius trãstybrim habitauere.ʃ Ipse:ego.ʃ Colui solũ tellurẽ.ʃ Cuius læuũ latus:quasi
partem sinistrã.ʃ Radit placidissima unda tybridis arenosi:a qua tyberina abiuit:uã qui ea regione est:
& uertat se ad mare ad secundum cursum fluminis a sinistra tybrim habet sic leuum latus recte dixit.Hic
ubi & in libris de arte:quæ nũc sub phœbo ducibusq; palatia fulgẽt:quid nisi aratutis pascua bobus erant
ʃ Ardua sil.alta & difficil accessu silua ʃ Virebat:tũc eo tpe hic.ubi nũc ẽ ro.ubi nũc ẽ ea urbs q toti orbi

ĩmpitat &.⸿Tâta res:q̃ta ẽ ip̃a roma:aut loc⁹ ĩ quo cõdita ẽ.⸿Erât paſ.paucis bob⁹:q̃a uix pauci ſatis erât
aut qa paupes colõi paucos hẽbât boues.⸿Ara mea:aliq legũt arx mea collis erat:meli⁹ ara mea eſt collis:
nã fidẽ facit uerbis ſuis:qđ ſacellũ ſuo numini dedicatũ adhuc extet ĩ eo colle quẽ icoluit:& q ab eo iãicu
lus nũcupaſ.⸿Ara mea eſt col.q̃ſi hẽo arã ĩ eo colle.⸿Quẽ collẽ.⸿Vulg⁹ nũcu.no.nr̃o appellat a meo
noĩe.⸿Et hæc ætas uocat ianiculũ:qa ñ mõ ueteres:ſed q nũc uiuũt ianiculũ dicũt:& nr̃o quoq̃ tpe mõs Mons ia-
ianicul⁹ dr̃ ubi ẽ tẽplũ diui onophrii:clar̃.tũ ip̃a religiõe & hoĩum freq̃ntia.Tũ ẽt Antõii cãpani iunioris nicul⁹ubi
fr̃is mei ſepulcbro:quẽ ſi ĩ maturiorẽ ætatẽ fata pduxiſſent:ſuo carmie ãtiquor̃ poetar̃ famã adeq̃ſſet:ſz nũc eſt tẽ
fortũa bõis iuidẽs eũ nobis ĩ ip̃a adoleſcẽtia ſurripuit.⸿Tũc:eo ergo tpe ĩ terris regnabã cũ iter hoies dii plũ ſancti
erãt.⸿Tũc:eo tpe.⸿Ego regnabã cũ terra eẽt patiẽs deor̃ eo tpe quo terra poterat ſuſtinere deos:hoc eſt onophrii
añq̃uã ab hoĩum ſcelerib⁹ pellereñ.Et numia mixta eẽnt.ſ.⸿Hũanis locis:metonymiæ ſpẽs ẽ:nã qđ te-
net p eo qđ teneſ.hoc ẽ locũ p locato.&.d.cũ dii eẽnt hoĩbus ĩmixti.Nõdũ iuſticiã:regnabat tũc ianus. Facinus
nõdũ mortaliũ ſcelera iuſticiã ex orbe fugaſſent cũ oẽs iuſti ſuapte natura eẽnt:nec arma uſq̃ fabricarenſ meſſũ eſt
⸿Nõdũ:nõ adhuc.⸿Facinus mortale.ſcelera mortaliũ interdũ facinus in bonã partẽ accipiſ.ut egregiũ nomen.
facinus & clarũ facinus & ſimilia.⸿Fugarat iuſtitiã:repulerat ex orbe aſtreã ip̃ſam:quæ iuſtitia dicitur.

Nõdũ iuſtitiã facinus mortale fugarat
Vltima de ſupis illa reliquit humũ
Proq̃ metu pp̃l'm ſine ui pudor ip̃e r̃ge
Nllis erat iuſtis reddeř iura labor (bat
Nil mihi cũ bello:pacẽ poſteſq̃ tuebar.
Et clauẽ oſtẽdens:hæc ait arma gero
Preſſerat ora deus:tũc ſic ego nr̃a reſol
Voce mea uoces eliciente dei: (uo
Cũ tot ſint iani:cur ſtas ſacratus in uno
Hic ubi iũcta foris:tẽpla duob⁹ hẽs

⸿Vltima de ſupis illa reliq̃t humũ:Ipſe alibi & uirgo cæ ANT.
de madẽtes ultima cæleſtiũ terras aſtrea reliq̃t.Vir.i.Ge FAN.
or.Extrema p illos iuſtitia excedẽs terris ueſtigia fecit.Et
clauẽ oñdẽs hæc ait arma gero.Quia eſt portar̃ cuſtos
ut diximus.Vñ & Portunus clauẽ tenere manu fingebaſ
q deus putareſ eſſe portar̃.Cũ tot ſint iani cur ſtas ſacra Cur iano
tus in uno.Quærit cur iano uno tm̃ ĩ tẽplo Romãi rẽ di- uno tãtũ
uinã faciãt cũ multa eius dei tẽpla in urbe ſint.⸿Hic ubi in tẽplo
iũcta foris tẽpla duob⁹ hẽs.Aedes iani cæleberrima:quã cũ plura
ſcri.Liuius Numa fecit ad infimũ argiletũ ut apta bellũi ſint ſacri-
clauſa pacẽ ſignificaret fuit inter duo fora:boariũ uideli- ficant.
cet & piſcariũ apud tyberim:Vñ ait Varro:Ad ianũ for̃ Iani ædes
piſcariũ uocãt fuit ĩ hæc æde ſimulachrũ iani uetuſtũ qui ubi fuit
dẽ ſed qđ artificio placere poſſet Ply.Fuiſſe ãt ſtatuariã
artẽ familiarẽ italiæ quoq̃ & uetuſtã idicãt Hercules ab
Euãdro ſacratus ut pdunt ĩ foro boario q triũphalis uo
caſ atq̃ p triũphos ueſtiſ hitu triũphali pterea Ianus gẽinus a Numa rege dicat⁹:q pacis bellíq̃ argumẽto
coliſ.Hæc imago ut inq̃t Ser.tráſlata ẽ ad tráſitoriũ for̃ poſteaq̃ captis phaleris ciuitate thuſciæ iuẽtũ eſt
ſimulachrũ iani cum frontibus quattuor & unũ tẽplũ quattuor portarũ eſt conſtitutũ ut diximus ſupra.
Multa hoc loco pterire iibet.quor̃ partẽ explicamus partẽ dicturi ſumus partẽ omittim⁹ faſtidio pcẽtes.
⸿Vltima. illa:aſtrea ſeu iuſticia ⸿De ſupis:ultima ex oĩ dror̃ cæleſtiũ numero.⸿Reliq̃t humũ:hoc eſt PAV.
deſeruit terras cœlũq̃ aſtrea petiuit:& ĩ meta. Vltima cœleſtiũ terras aſtrea reliq̃t.tãdiu.n.ĩ orbe fuit:q̃diu MAR.
ſine ſcelere uixit mortale gẽus.Iuſtinã q & uirgo dr̃ hyginus iouis & themidis filiã dicit.Arat⁹ aſtrei & au-
roræ:q eodẽ tpe fuerit cũ aurea ſecta:& eor̃ pricipẽ fuiſſe demrat q̃ pp diligẽtiã & eq̃tatẽ iuſtitiã appella
tã:neq̃ illo tpe ab hoĩb⁹ exteras naiões bello laceſſitat eẽ neq̃ nauigio queq̃ uſũ ſed agris colẽdis uitã age
re cõſueuiſſe:ſed poſt eor̃ obitũ q ſũt nati:eos min⁹ officioſos magis auaros cœpiſſe fieri.Quare min⁹ iu
ſtitiã iter hoies eẽ uerſatã.Deiq̃ cãm pueniſſe uſq̃ cordũ diceret æneũ gen⁹ hoium natũ eẽ.itaq̃ iã nõ po
tuiſſe pati ãplius & ad ſidera uolaſſe.Vñ apđ aratũ a germãico traductũ.Deſeruit ppere terras iuſtiſſima de forma
uirgo.Et cœli ſortita locũ:q̃ pximus illi.Tardus ĩ occaſũ ſequiſ ſupra plauſtra bootes.Criſpus ãt ut teſtaſ iuſtitiæ ſe
Gelli⁹ iuſtitiæ imaginẽ effingẽs os & oc'los:uultũq̃ ſeueris:atq̃ uenerãdis colorib⁹ depixit.Virgiati aſpe cũdũ chri
ctu uehemẽti.& formidabili:luminib⁹ oculor̃ acerbis neq̃ hũilis:neq̃ atrocis:ſed reuerẽde cuiuſdã triſti ſippum
tiæ dignitate.Ex huius imagis ſignificatiõe:itelligi uoluit iudicẽ iuſtitiæ oportere eẽ grauẽ ſctũm.ſeuerũ
incorruptũ inadulabilẽ. Cõtraq̃ ĩprobos:nocẽteſq̃ imiſericordẽ atq̃ inexorabilẽ erectũq̃:& atdũ ac po-
tentẽ ui & maieſtate æq̃tatis ueritatiſq̃:terrificũ &c.⸿Ipſe pudor:quaſi cũ unuſq̃ſq̃ turpe ſibi duceret pec-
care.⸿Ipſe pudor:q ſemp rõnẽ habet honeſti.⸿Regebat populũ:in ſũma.Claude honeſtatis.⸿Pro me-
tu.loco metus ſupplicii.multi.n.metu ſupplicii nõ delinquũt.⸿At illi nõnullo metu:ſed pudore tãtum
quæq̃ turpia uitabãt ⸿Sine quaſi cũ nullis uiribus cogeretur pudore tãtũ nõ delinquebãt.⸿Nil mihi
cũ bello:eo tpe nõ erã ego bellis ppoſitus ego bellis ppoſitus:ut nũc q in bello apior.⸿Tuebar pacẽ &
poſtes:defẽdebã pacẽ cui perã:& ſeruabã ianuas.⸿Et oſtẽdens clauẽ:ut ſæpe diximus cum claui figuratur
& ſunt hæc uerba poetæ.⸿Ait ianus.ſ.⸿Hæc arma gero:quaſi hanc ſolũ clauẽ:pro armis gero.nõ enim
mihi ſunt bellica inſtrumẽta:quoniã deo pacis armis nõ opus eſt.⸿Preſſerat:ubi tacuit Ianus poeta ſciſci
tatur cũ plura ſacella habeat.Cur uno tantũ in loco ſibi ſacra fiant.⸿Deus:Ianus.⸿Preſſerat ora:iã tacue Dicitur ia
rat.& ora clauſerat.⸿Tũc ego ſic reſoluo noſtra:apio mea ora & ita loquor.⸿Voce mea eliciente:pro- nus ĩ uno
uocante.⸿Voces dei:uerba iani:nã ſciſcitãti mihi reſpõdebat ille.ſic eliciebã eius uoces.⸿Cum ſint tot loco ſit ſa
iani:tot ſacella tibi iano dedicata.Cur ſtas ſacratus in uno:cur uno in loco ſacrata eſt tua effigies & ſacri ciatus ſo-
ficia tibi fiunt.⸿Hic ubi habes tẽpla iũcta duobus foris:ubi eſt tẽplũ tuũ:quo ĩ loco terminãtur duo fora. lũ cũ eis
Romanũ & boariũ:&.n.ut ſupius diximus.Iani tẽplũ ad ĩfimũ argiletũ numa cõdiderat eratq̃ ſua cliuo mlta ſint
capitolio ad uelabrũ ubi & nũc ſunt q̃ttuor illi igẽtes & marmorei arcus:ũ q̃ttuor mũdi partes reſpiciẽtes templa

De foro boario & piscario.

ibi quoq; & tēplū diui geotgii ad uelabrū:sic.n.inscribit̃.cumq; sciamus ad uelabrū fuisse tēplū iani illic esse affirmādū est ubi ea fora terminabant̃ est.n.illic archus seueri princacis.cū bonū simulachris:ita stat̃ q illinc incipe foꝝ boariū & qđ ulterius in uiā nouā ꝑtendebat̃.erat foꝝ romanū cui iūctū erat foꝝ Cæsaris:ab augusto cū æde martis ultoris dedicatis.de qbus foris diximus in principio tertii libri tristiū.Verū q̄ ad tybrim uergebat erat foꝝ piscarium.nam inquit Varro secundū tybrim ad ianū forū piscarium uocāt recte ergo dixeris duobus foris:aut romano & boario aut boario & piscario.nā hæc duo erāt iunctiora.

ANT. FAN.

Oebalia

¶Protinus œbali retulit arma taci:Oebalia ipsa est laconia dicta a rege Oebalo Argolii filio quē Lactantius grāmaticus Laconū regem fuisse testat̃.unde lacones Oebali & Oebalidæ dicunt̃:Statius De castore & polluce œbalidæ fratres.Oui.de Helena:Et pars œnonem sūmos teuuisset in annos.Si non œbalia pellice læsa foret.Sed qa constat Sabinos uelle Lacædemonioꝝ se fuisse coloniā

Ille māu mulcēs ꝑpexā ad pectora barbā
Protin9 œbali rettulit arma tati:
Vtq; leuis custos armillis capta sabinis:
Ad summæ tatios duxerat arcis iter.

Sabini

ut Plutarchus testatur in Numa. Sunt.n.Sabini gens antiquissima indigænę & aborigenes quos nuncupabant Græci ut ait Strabo Samnitas:alii uero Laconas:ideo autor. T.Tatiū œbalium dicit qui e curib9 oppido Sabinorum Romam excitus est Lege Dionysium Halicarnaseum:qui ubi loquit̃ de origine Sabinorum refert multa ei genti fuisse iura laconica.¶Vtq; leuis custos armillis capta sabinis.¶Ad sūmæ

Tarpeia uirgo

tatios duxerat arcis iter:Tarpeia Spurii tarpeii filia qui Romanæ arci præerat cum sabini ob raptas bellū aduersus Romulum sumpsisset & Romæ propinquarēt aquatum profecta extra mœnia in hostes incidit ei. Tatius optionē muneris dedit si exercitū suū in arcem produxisset:illa petiit quod in sinistris illi manibus gerebāt uidelicet annulos & armillas:quibus dolo se repromissis sabinos in arcē ꝑduxit:ubi clypeis & annulis in eā coniectis uirgo obrupta est ut Plutarcho placet:quæ ibi sepulta tarpeiæ sedi nomen dedit.Additur fabula q exercitui sabinoꝝ urbē inuasuro ianus subita feruidarum aquarum inundatione iter

Armillæ quæ sint

clauserit unde meruit templum.Quamq̄ & quod de armillis dicitur pleriq; fabulosum existimāt & tarpeiam auro corruptā armis necatam dicunt uel ut ui capta arx uideretur uel prodendi exēpli causa ut inquit Liuius ne quid ui q̄ fidum proditori esset.Legimus autem post arcem ab ea uirgine proditam cautū fuisse ut ærei cardines fierēt quorum stridor posset aperta hostia omnibus indicare. Sane armillæ quæ græcæ ψελλια dicuntur ornamenta sunt proprie humerorum brachiorumq; licet interdum aliis quoq; partibus corporis tribuantur.Festus armillas ex auro quas uiri militares ab impatoribus donati gerunt dictas esse existimātq; q antiqui humeros cum brachiis armos uocabāt. Vnde arma ab his depēdentia sunt uocata. Strabo: Aurea illis sunt gestamia collo qdem torques manib9 aūt & lacertis armillæ Propertius atq; armillatos colla molossa canes.Dicebātur & caibel armillæ qbus triūphātes utebātur teste festo quibuscūq; ob

Spinter armili ñ

uirtutē milites donabātur Armillaꝝ uero genus quo mulieres utebātur brachio sūmo spinter uocabatur Armillū uero si dixeris significabis uas uinariū in sacris dictum quod armo.i.humero deportetur.

PAV. MAR.

¶Ille manu & sequunt̃ uerba iani usq; ad.xvi.uersum referq; causam huius rei de qua sciscitatus est poeta ad bellū sabinū:cum hostes irrupturi fuissent sua ope repulsi.De quo ita Macrobius cū ianū patutiū:& clusium dicat:quod bello pateat pace claudat̃:cum bello inquit.Sabino raptarū gratia cōmisso romani portam sub radicibus collis uiminalis:quæ ex euētu ianualis uocata est claudere festinarēt:qa i ipsam hostes irruebant.Postq̄ clausa est.Mox spōte patefacta est:cū iterū ac tertio cōrigissent:armati plurimi pro limine:quia claudere nequibāt custodes stetere.Cū ex altera parte acerrimo ꝓlio certaret̃ subito fama prolit fu-

Miraculū de aqua sulphurea effusa pro ianū contra sabinos

sos a tacio nostros q̄ ob causam romāni qui aditū tuebant̃ territi profugerunt.Cū sabini per portā patentem irrupturi eēnt fertur ex ede iani p hāc portā magnā uim torrentiū undis scatēribus erupisse:multasq; per duelliū cateruas:aut exustas feruēti aqua:aut deuoratas rapida uoragine depisse.Ea re placitū ut belli tpe uelut ad urbis auxiliū profecto deo fores referarent̃.Hæc Macro.At nos mirabamur olim quo pacto diceret portā sub radicibus collis uiminalis:cū uiminalē collem lōge & ab æde Iani.& a mōte tarpeio distare putaremus:in quo cū præceptoribus nřis errabamus qui dū loca urbis perscrutabant̃ seipsos & alios quoq; decipiebāt.Is.n.est collis uiminalis.quē putabamus partē exquiliarum esse:ubi sunt equi marmorei phidiæ & praxitelis opa & termæ cōstātinianæ:in cuius radicibus extāt ipsa excelsa traiani palatia & eiusdē fora.Quæ quidē loca exiguo spatio a mōtibus capitolino:& palatino distinguunt̃:ibi eā portā fuisse conicere debemus & licet nō illi iunctus:tamē ex æde sua usq; ad illā ianus aquas eiaculatus est:& ut cōsbet illū esse uiminalē inuenimus nup plures tabulas & publicas scriptas quingētis iā antea ianis cū inscriptio

De collo uiminali in regiōe caballoꝝ

ne in alta semita in colle uiminali & regiōe caballoꝝ eāq; esse altā semitā:quæ p eum collē tēdit cōpertū habemus:& ibi etiā sunt ipsi caballi:hērem & alia plura:quæ ad huiuscemodi cōfirmationē afferre possem Sed lōgius q̄ oportet oratio progrederet̃.Quod si qui ita nō sentirēt. Satis sit unius Pōponii nostri auctoritas:uetustatis diligētissimi idagatoris:& de hac re idē quod ego sentiēris:sed hæc hactenus.¶Ille:ianus ¶Mulcens manu barbā ꝑpexam:longā:seu lōge pexam.¶Protinus.cōtinuo.¶Retulit arma:bella & arma ipsa.¶Tati œbali:tatii regis sabinoꝝ:œbalus.n.unde œbalia dicte cretēsi teste rex laconiæ filius fuit Argoli filii Amydatis:& a se ꝑuinciam illā œbaliā dixit:ex qua ob duritiā legū lycurgi Dionysius plures

Sabinoꝝ iura laconica.

excessisse refert:deuenisseq; in agros pomētinos.Locū in quo primū cōstiterāt.Feronia ab æquora latiōe nominasse.Fanūq; cōstruxisse feroniæ deæ quā detractione litteræ feronā uocarūt.Inde ꝑfectos quosdā corū esse cohabitatores sabinis factos:ac ꝑpterea multa esse sabinoꝝ iura laconica.Maxime autem bellica studia.Tenuitas uictus:& in oib9 uitæ officiis durities:hæc ille:sed de sabinis alias:ergo tati œbali sabinis

ab ipsis

ab ipsis laconib⁹ illuc ꝓfectis. Et Tacius ipse post raptas a Romulo sabinas romāis bellū itulit. ⁋ Vtq; leuis & retulit ianus. ⁋ Vt leuis custos tarpeiaq; custodie arcis ꝑerat. ⁋ Capta armillis sabis: capta cupidie sabiarū armillaꝝ. ⁋ Duxe tat tacio: tacii militas ipsos sabios q sub eo militabāt. ⁋ Ad iter sūmæ arcis: ad uiā q̄ i arcē capitolinā ascēdebaẛ. ⁋ Tarpeia: tarpei filia: cui⁹ supra memim⁹ armillas: q̄ ornamēta sunt sabinoꝝ brachioꝝ: hñdi cupiditate sabis romanā arcē ꝓdidit. iō leuis custos dixit: qa pro re uili magnā ꝓdidit: alii dñt captā ornamētis aureis & anulis: q̄ in sinistris brachiis sabini gestabāt. alii auꝫ petiisse uestaiē & nō armillas: armillæ sūt ornamēta uiroꝝ: q̄ in sinistris brachiis ferebanẛ: sic dicta ab armis. i. humeris: inde armillū: pōpeio teste uas uinariū in sacris. Veꝝ ipa uirgo cū ꝓmissa peteret sabis scutis ibidē est abrupta: & ab ea tarpei⁹ mons dictus. Sed poeta simul: cui⁹ Plutar. meminit ꝓrius isanire credit: existimans nō sabis: sed Celtis tarpeiā capitoliū ꝓdidisse cū eoꝝ regē depiret sic ait. Dū capitolinū colet tarpeia collē Galloꝝ exardens regē tūc hostib⁹ urbē ꝓdidit: & patrias euertit pfida sedes. Nec multo post inqt. Aborei celteq; simul populosa iuuētus. Hāç fluuio imersa spectata cæde piarūt. insup horrētes clypeo atq; arma ruētes.

De tarpeia filia tarpei capitolini.

Inde uelut nūc est p quē descēditis iqt
Arduus in ualles per fora cliuus erat;
Et iā cōtigerāt portā: saturnia cuius
Dēpserat oppositas inuidiosa seras:
Cū tāto ueriti⁹ cōmittere numie pugnā

⁋ INDE uelut nūc est p quē descēditis inqt. ⁋ Arduus in ualles p fora cliuus erat. Cliuū publicū dicit p quē descēdebaẛ a capitolio in boariū & piscariū foꝝ. De hoc Varro. Cliuus publicus ab ædib⁹ plebei publicis q eū publice ædificarit. Hinc cliuus & publicus & publici⁹ recte dr. Publici⁹ aūt qd publicii ædiles plebis cū cliuū faciēdū sternēdūq; curauerint. Hi sunt de qb⁹ legimus in qnto huius opis libro. Plebis ad ædiles ꝑducta licētia talis publicios Ab his cliuus de quo nūc agiẛ publicii nomē accepit ut a publio publius: a costonio costonius. Vñ illud est. Parte locāt cliuū q tūc erat ardua rupes. Vtile nunc iter est publiciūq; uocāt. Mēdosum est igiẛ illud Varronis qd scripsimus supra & sic legēdū. Cliuus publicius ab ædiib⁹ plebei publicis. q eū publice ædificarūt. Simili de cā publi⁹ & Costonius qd ab his uiris dñt ædificati. Vbi notādū plebei genitiuū eē ab eo qd est plebes cui⁹ memit Priscian⁹ & publicios ꝓpria eē duoꝝ noiaꝝ q uti sors tulit sūt noiati eodē āno ædiles fuere: quo pplo romāo uisum est ut mulctaticiæ pecuniæ quā hi pepēdissent q pecora in publico saltu pauerāt altera ps in ludos floraies cōferreẛ ex altera uero pte cliuus sterneret q publicii nomē accepit. Ac ne qs forte dubitet publicios ꝓpria ædiliū fuisse noia expēdat diligēter ea uerba Varronis q̄ subiecim⁹ ut rei ueritas elucescat ubi q grāmaticē nō ignorat & demōstrati ui uim ꝑnois fateaẛ necesse est uti publiū & Costoniū sic & publicios ꝓpria uiroꝝ eē noia. Legimus sane apud Macrobiū in prīo saturnalioꝝ tribunū plebis publiciū noiatū: ut illud quoq; in lr̄is iuenio q cū mali occasiōe saturnalioꝝ p auaritiā a cliētib⁹ ambitiose munera exigerēt id qd onus tenuiores grauaret Publici⁹ tribunus plebis tulit ut nō nisi cerei ditiorib⁹ mitterenẛ. Quin & publicia iuenio fœmininū ꝓprium nomē. Pli. li. 34. naturalis histo. honorē ei⁹ habuit e diuerso Amnius fecialis equestrē statuā cōtra iouis statoris ædē in uestibulo supiore domus Valeriæ fuisse Publiciæ cōsulis filiæ eāq; soiā fuisse tyberimq; transnatauisse. Cliuū publiciū nōnulli tradiderūt porrigi ad sublīciū pontē. Nos hi sumus qb⁹ diniaẛ nō placet ac tradere icerta pro certis ubi ꝓbati scriptoris desideraẛ auctoritas. Et iā cōtigerāt portā saturnia cuius Dēpserat oppositas iuidiosa seras Sub radicib⁹ collis uimialis porta erat: q̄ postea ex euētu ianualis uocata ē ut inqt Macro. Ea postq̄ a romāis clausa mox spōte patefacta est. Cūq; iteꝝ ac tertio idē cōtigisset armati plurimi pro limie qa claudere neqbāt custodes steterūt. Cūq; ex altera pte acerrimo ꝓlio certareẛ subito fama ptuiit fusos a Tatio romāos. Quā ob cām q aditū tuebanẛ territi ꝓfugerūt. Cū igiẛ Sabini ut idē Macro. scribit p portā patētē irrupturi eēnt ferūt ex æde iani p eā magnā uim torrētiū undis scatētib⁹ erupisse multasq; p duellū cateruas aut exustas feruēti aqua aut deuoratas rapida uoragine periisse. Ea re placitum est ut belli tpe uelut ad urbes auxiliū ꝓfecto deo fores reserarenẛ. Eiusdē porte meminit Varro his uerbis Tercia est ianualis dicta ab iano & iō ibi positū signū & ius institutū a Pōpilio ut scribit in annalib⁹ Piso ut sit apta semp quum bellum sit. Saturnia iuno cum diciẛ possessiuum est pro patronymico. Hæc Sabinis fauebat infensa Romanæ fœlicitati: quam audierat excidio fore Carthagini.

ANT. FAN.

Cliuus publicus

Plebes Plebei

De cliuo dubium.

⁋ INDE: ex ea arce. ⁋ Erat Cliuus in ualles arduus. erat descēsus difficilis. nā arduū dicimus altum & difficile. Vnde in metamor. ardua prima uia est quod erat alta & difficilis ascēsu. Et cliuus: magnus inflexus: κλινω: quod est inclino. eratq; & Cliuus Capitolinus: & cliuus publicus. Varro trium cliuoꝝ meminit: publici: publii: & custonii: & inqt cliuus publicus ab ædibus plebei publicis: qui eum publice ædificauit. Simili de causa Publius: & Costinius: quod ab his uiris dicunẛ ædificati: deinde Varro uideẛ addere quartum. Cum subiūgat Cliuus ꝓximus est ad florales uisus uersus capitoliū uetus quod ibi sacellū iouis: iunonis: mineruæ. ⁋ In ualles: quæ sunt inter eos montes. Tarpeiū & palatinū & auētinū. ⁋ Per fora: Romanum boarium pistarium. ⁋ Velut nunc est: quia nunc quoq; est ipse cliuus. ⁋ Per quem descenditis: e capitolio scilicet in ualles: & in ipsa fora. ⁋ Et iam contigerant portam iam uenerant sabini magno impetu ad portam sub radicibus uiminalis: ut inde ingrediētes in arcem ascenderent. ⁋ Cuius: portæ. ⁋ Saturnia: inuidiosa: iuno quæ summo odio troianos insectata est sic & romanos ab illis ꝓgenitos. Dempserat feras oppositas. remouerat uectes: & obices quibus clausa tenēbaẛ porta. illa aūt eam aperuit uerum q humana ratione caret ad numen referimus ut diximus. Ter sua sponte porta patefacta est. Cum tanto ego ueritus: non hic ad timiditatem: sed ad reuerentiam spectat. ⁋ Cōmittere pugnam cum tāto numine: quasi ꝓpter reuerentiam nolens ego manus conserere cum iunone: quæ portam aperuerat.

PAV. MAR.

Miraculū iani de aqua sulphurea

ANT. FAN. ¶IPSE Meæ moui callidus artis opẽ. Apire & claudere ars iani eſt. Vnde ora fontium a ſe recluſa ſubiungit. Ante tñ madidis inieci ſulphura uenis. Varro autor eſt ad ianũ geminũ aquas calidas fuiſſe uñ Lautole a lauãdo ut eidẽ placet nomẽ acceperũt. Eſt aũt natura ſulphuris excalefaciẽs & cõcoquens teſte Plinio: ſentiturq; eius uis & in aquis ſeruẽtibus neq; alia res facilius accẽdit. Vnde apparet igniũ magnã uim ſulphuri ineſſe. Ara mihi poſita eſt paruo coniũcta ſacello. Sacello ut Feſto placet ſunt loca diis ſacrata ſine tecto. Hæc adolet flãmis cum ſtrue farra ſuis: adolere uerbũ eſt ꝓprie ſacra reddentiũ autore Nonio quod ſignificat uotis uel ſupplicationib⁹ numen auctus facere.

Lautole

Igneæ Sulphuris natura

	Ipſe meæ moui callidus artis opem:
	Oraq; (q̃ pollẽs ope ſũ) fõtana recluſi
	Sumq; repentinas eiaculatus aquas:
	Ante tñ madidis inieci ſulphura uenis:
	Clauderet ut rõ feruidus humor iter:
	Cuius ut utilitas pulſis percepta ſabinis
	Quę fuerat tuto reddita forma loco ẽ:
	Ara mihi poſita eſt puo cõiũcta ſacello:
	Hęc adolet flãmis cũ ſtrue farra ſuis.
	at cur pace lates. motiſq; rẽcluderis armiſ
	Nec mora quæſiti reddita cã mihi eſt:
	Vt pplo pateãt reditus ad bella ꝑfecto
	Tota patet dempta ianua noſtra ſera:
	Pace fores obdo: nequa diſcederẽ poſſit.

Sacella — hic aũt eſt urereiut uerbenaſq; adole pingues.

Adolere — Sine ſtruẽ in ſacris diuerſa⁊ re⁊ cõgeriem nocãt ut farris tritici. hordei. fabe ſeminis rapicii. thure ac uino additis: quæ

Strues — Strue ante meſſem iano Ioui & iunoni rem diuinam faciebant. Sed eſt & Strues libi genus autore Feſto unde qui fertum

Struferta rii — & ſtruẽ ad ſacra ferebãt Struferttarii dicebanſ de ſtrue iani Catonis hæc uerba ſunt. Priuſq̃ porcã fœminã imolabit iano ſtruẽ cõmoueto ſic. Iane pater te hac ſtrue cõmouẽda bonas preces ꝓcor uti ſies uolens ꝓpitius mihi liberiſq; meis domo familiæq; meæ. Itẽ poſtea uinũ iano dato ſic. Iane pr̃ uti te ſtrue cõmonẽda bonas ꝓces bene pre

Farre iãorẽ diuinã faciebant — catus ſum eius rei ergo macte uino iſeriori eſto. Conſueuiſſe aũt iano farre rẽ diuinã fieri dubiũ nõ eſt. Iuuenalis Quædam de numero lamiarum ac nominis alti cum farre & uino ianũ neſtáq; rogabat. Id numa docuit nõ eẽ purũ niſi torretẽ. Itaq; in ſacris bis toſtũ eratq;ñ & ante ſuerat igne purgatũ & tunc urebaſ. Vnde nihil afferũt qui

Farreum — p farra & ſtruẽ accipiũt farra cum culmis. A farre farreũ

Farraceæ — deduciſ libi genus ut Feſtus tradit q̃ apud maiores nr̃os in maiore ꝓcio hẽbaſ. Item farraceæ quo noie legitima matrimonia uocabantur & diffarre acio ſacrificii genus quod inter uirum & mulierem fiebat farreo libo adhibito. At cur pace lates motiſq; recluderis armis. cauſæ a nobis ſuperius explicatæ ſunt.

PAV. MAR. ¶IPSE Callidus: prudẽs & aſtutus. Moui opem meæ artis: ſuccurri romanis ea arte qua poterã. ¶ Oraq; recluſi: aperui. ¶ Ora fontana: ora fontiũ: hoc eſt ipſas aqua⁊ ſcaturigines. ¶ Qua ope ſum pollens: quæ potẽtia præ cæteris ualeo: pollere: ſplendere: pollet ea ope ianus: q a exitus & introitus deus eſt. Sum eiaculatus: longe ieci ¶ Aquas repẽtinas repẽte ſcaturiẽtes: nã ut diximus magna uis aqua⁊ feruẽtium ſubito in aduerſos hoſtes eripuit. ¶ Ante tñ: ſcaturigini ipſa⁊ aqua⁊ ſuppoſuiſſe ſe ſulphura dicit: ut eſſet humor feruẽs: quo magis hoſtes obrueret. Tamẽ anteq̃ ipſa aqua erũpet. ¶ Subieci ſulphura uenis madidis. ipſis aquarũ meatibus & uenis undis unde ſcaturiũt ſuppoſui ſulphur: cuius natura ut Ply. teſtaſ excalefacit: & coquit eius uis in aquis feruẽtibus ſentiſ. ¶ Vt humor feruidus aquæ feruẽs. ¶ Clauderet iter tacio: includeret iter Sabino⁊ regime ingredi poſſent aquæ calidæ ſcaturiẽtes plerũq; ſulphureum odorem ſapiunt. quoniã per uenas ſulphuris trãſeunt. unde eſt illud Ply. Aquæ tales ſunt: qualis terra per quã fluunt: quales ue herbarũ quas lauant ſucci. Sulphuris aũt genera eodẽ Plynio teſte quatuor eſſe conſtat: uiuum quod græci ἄκηρον uocant. Alterũ genus glebã fullonum appellant. tantũ in officinis familiarẽ. Tertiũ Egula uocaſ cui tantũ uſus eſt ad ſufficiẽdas lanas quoniã candorẽ tantum mollitiẽq; confert. Quartũ cautem ad lycinla maxime cõficienda λύκνια candelabra. Cuius ut utilitas: cuius aquæ ut poſtq̃. Vtilitas eſt pcepta pulſis ſabinis. poſteaq̃ romani percepere ipſius aquæ utilitatẽ: quia ea ſabinos pepulerat. ¶ Forma: hoc eſt ipſius loci facies ¶ Quæ fuerat prius: ſcilicet q̃ id fieret. ¶ Eſt reddita loco tuto: reſumpſit priorem formã locus cedẽtibus aquis. ¶ Tuto: quia hoſtes erant fugati inde. ¶ Ara mihi romani hac ope iam ſeruati eo in loco unde eruperant aquæ aram tẽplo iunctã dedicauerunt. Ara eſt poſita: erecta. ¶ Mihi: numini meo. ¶ Cõiuncta paruo ſacello: ædiculæ meæ ex æde lã erupat aqua ut diximus. ¶ Hæc: ara. ¶ Adolet: urit. ¶ Suis flãmis farra. nã ut diximus: farre & ſale iano ſacrificabaſ. ¶ Cum ſtrue: farra & ſtrues iano offerebanſ. ut Cato aſſerit. eſt enim ſtrues libi genus: quod addebaſ in ſacris & ſuperius imponit libũ farraq; mixta ſale. ¶ At cur. quærit nunc poeta cur pace cludaſ. bello pateat. quod ſuperius quoq; diximus. ¶ At cur pace lates: cur clauſus es: quaſi cur clauſum eſt templũ tuũ tẽpore pacis Et recluderis apiris. ¶ Motis armis: cum arma moueanſ ad inferenda bella. ¶ Nec mora nulla facta eſt tardatio. ¶ Eſt reddita mihi cauſa quæſiti: ſtatim ianus reſpondit: & propoſitæ quæſtionis rõnem reddidit. ¶ Vt populo: bello inquit ianus pateret: ut pateat militiæ reditus pace claudi: ut ne pax ipſa diſcedat: quæ ad hæc faciant ſuperius dictum eſt: & quo tẽpore clauſus fuiſſet: & regnãte Numa & poſt primũ bellum punicũ. & poſt bellũ actiacum ſub Auguſto ¶ Tota ianua noſtra: ianua noſtri tẽpli. ¶ Patet: apta eſt tpe belli. ¶ Dempta ſera: amotis uectibus & obicibus. Vt reditus pateat: ſit aptus. ¶ Populo ꝑfecto ad bella romanæ militiæ quæ in bellum ineris. ¶ Pace: cum eſt pax. ¶ Obdo fores: claudo uectibus: ſe obicibus ianuas & re. peſſulul⁊ hoſtio obdo: quaſi peſſulo hoſtium claudo. Neq; ne ulla ex arte poſſit diſcedere ipſa pax. ¶ Et diu ero clauſus numine cæſario ſub imperio cæſarũ: diu ſub eo⁊ auſpicio clauſum erit tẽplũ meũ. nã pace terra mariq; parta ianũ quirinũ clauſerat auguſtus. ¶ Dixit ianus. ¶ Et attollens oculos: q̃ñ in altum reſpiciens.

Quatuor ſulphuris genera

¶CAESAR eoq; diu nūine clausus ero. Numīe cæsaris augusti post bellū Actiacū pace mariq; pta.de q̄ ANT.
iqt Strabo.Nūq̄.igiť tāta pacis facultas tātaq; bonoꝝ copia Romāis & eis societate fæderatis affuit q̄nta FAN.
cæsar suppeditauit Augustus.Numine ēt tyberii germanici & drusi cæsaꝝ pacē teretā accipe possumus:q̄ Cur pace
idē scribit Geographus tpibus suis successorē Augusti ꝑstare tyberiū nec min' ei' filios Germanicū Dru- iani tem-
sumq; suā genitori nauātes opā.VESTRI germanice eā triūphi: Germāicus teste Suetonio missus ad ex- plū clau-
ercitū i germāiā morte Augusti nūciata legiōes uniuersas ipetatorē Tyberiū recusantes & sibi sūmā reip. ditur.

Cæsareoq; diu numine clausus ero:
Dixit & attollēs oculos diuersa uidētes
Aspexit toto quicquid in orbe fuit:
Pax erat:& urī germanice cā triūphi
Tradiderat famlas iā tibi rhenus aq̄s:

dīcerētes cōpescuit atq; hoste mox deuicto triūphauit.Cū Pax sub
eni cherusci tres romāoꝝ militū legiōes cū ipatore Qui- augusto
tilio Varro fractis fæderib' p īsidias obtrūcassēt a germa Germani
nico domiti pœnas luerūt eiq; triūphū clarissimū ꝓbue- cus.
rūt ī quo una cū aliis uiris illustrib' duct' ē Semigūt' che-
ruscoꝝ ductor.Hanc germāici uictoriā aliasq; gloriosissi
mas q̄s nūc ꝓterim' nō puduit Tyberiū ceu dānosas rei:
īcrepate ꝓclarasq; facta eius p supuacuit eluere usq; adeo
Germāico obtrectauit tradiderat famulas tā tibi Rhenus Rhenus
aquas:poetice germanos ait a germanico in iugum redactos:rhenus enim galliam diuidit a germania. PAV.
¶VIDENtes diuersa:diuersas ptes & a pectore:& a tergo anteriora & posteriora.¶ Aspexit qcq̄d fuit in MAR.
toto orbe:totū orbē:& q̄ in orbe erāt.¶ Pax erat o germanice:erat pax cum hæc scribebāt:aut eū ita mecū
loqueret ianus.¶ Et rhenus:fluuius'qui ex alpib' labens diuidit galliā a germanis:& in oceanū gallicum
exit.¶ Tradiderat iā tibi aquas famulas:seruire iā cœperat tuæ domui:& hoc p p acolas theni:qui iam do
miti fuerāt.¶ Causa uestri triūphi:q̄a de germanis triūphastis:& hoc arguūt germanico nō cōuenire:quia
nō uiuēte Ouidio triūpharit.Sed aduertāt queso:cū poeta dicat causa uestri triūphi:potes intelligere:triū
phi uestræ domus.adde q̄ facta parētū sunt filiis quoq; cōia.Vterq; germanici pr̄ & pr̄ & uerus & adopti- Nota de
uus germanos domuere.sed plura gessit Drusus:sub quo germanicus filius militabat. Liui' enī li.cxxxvi. triūpho
rhetiā a Tyb.nerone & Druso domitā refert & li:cxxxvii.narrat ciuitates germanie cis rhenū & trans rhe- germani
num positas a Druso oppugnatas.& li.cxxxviii.Cerusco:Cēchreos:caucos aliasq; germāoꝝ gētes a Dru co
so subactas.item & li.cxxxix.bellū cōtra trāsrhenas gētes a Druso gestū refert.idem ꝓsequiť lib.cxl. & de
eius obitu agit particeps tot uictoriaꝝ pr̄naꝝ esse debebat filius.iō poeta hic urī triūphi dixit:& rhenus tra
diderat famulas manus tibi ut alluderet uictoriæ pr̄næ.q̄ si mihi id nō cōcediť:cōcedať & aliud q̄d mox
subnectā.Asserūt hos fasto.lib.sub augusto principe scriptos:& id ego fateor.primo enim āno exilii ad au
gustā scribēs dicit se.xii.lib.fastoꝝ scripsisse.ueꝝ nō cōstat eo tpe editos:ergo hoc credēdū & asserendum
est scriptos fuisse romæ magna ex parte.sed in ponto emēdatos sed priores lib.tm̄ editos.Dūq; emēdaret: Multa di
multa sustulisse:multaq; addidisse quæ de augusto uiuēte scripserat nō imutauit.nā post obitū eius editū sputata a-
putādū est:addebat quæ ad laudē germanici ptinere uidebanť.Quinto enim āno eius exilii augustū e ui cute sunt
tā migrasse scimus.Cōsulibus:duob' sextis Pōpeio & Apuleio in lib.de ponto extāt ad hūc Pōpeiū cōsu- de libris
lem & legiæ & subsequēter ad Brutū scribēs ait in sythia nobis q̄nquēnius olympias acta est quintū annū fastoꝝ ēt
indicat:eo āno augustus decessit:nā postea in isdē lib.ad Suillū cum multa polliceať se scriptuꝝ de germa de tpe exi
nico:primū inqt Dii tibi sunt cæ.iuuenis:id de germanico:non de Tybe.dicit & sequiť tua numina placa. lii
hac certe nulla est notior ara tibi & paulopost.Nec tibi de pario statuā germanice tēplū.Marmore.carpsit
opes illa ruina meas.Tēpla domus faciēt uobis urbesq; brē.Naso suis opib' carmine gratus erit.multaq;
de eodē agit.Deide.Et mō Cæsar auūquē uirtus addidit astris Sacrarūt aliqua carmīa parte tuū.& de au-
gu.intelligit quē relatū in deos aliis carmib' approbat.& ad illud seqť.Si q̄d adhuc igiť uiui germanice no
stro Restat in igenio ꝓuiet oē tibi.Nō potes officiū uatis cōtēnere uates.Iudicio ꝓciū res hēt ista tuo. Sed
quorsum hæc ut oñdā de germanico:& nō de Tyberio dicta.nā alteꝝ ab altero separat ut de Pō.cōsule aut
feret augusto solitā natoq; salutē deq; paꝝ noto cōsulet officio.hæc apte dicta sūt de augusto & Tyberio:
& seqť Tēpus ab his uacuū Cæsar germanicus oē Auferet:a magnis hūc colit ille deis.Sed de relato i cæ.
lum Augusto ad grecinū nec pietas ignota mea est Videt hospita tellus in nr̄a sacrū cæsaris eē domo.nec
itelligas de.C.cæsare dictū:sed de augu.nā subdit stāt pr̄ter natusq; pius:cōiūxq; sacerdos.Numīa iā facto Ouidii &
nō leuiora deo.& hæc de Tybe.& liuia facto deo Octauio aug.relato iā i deos deide Neu desit ps ulla do quo tpe
mus stat uterq; nepotū hic auiæ lateri ꝓximus ille pr̄is:& itelligit de germanico drusi & Druso Tybe.fili- periit oui
is & pauiopost.tu certe scis hoc supis astite:uidesq; Cæsar & est oculis subdita terra tuis. Tu nr̄a:audis iter dius
cōuexa locat' Sidera:sollicito quas damus ore ꝓces.Perueniēt istuc & carmia forsitā illa.Quæ de te misi
celite facta nouo:nouo celite dixit:nō ueterem:ut augustū oñderet.nā cæsar.lx.antea ānis in deos relat' est:
& postea ad carū scripsisse se getico ꝯmone laudes augusti cæsaris inqt materiā q̄ris laudes de cæsare dixi
Adiuta est nouitas numie nr̄a dei.Nā pr̄is augusti docui mortale fuisse.Corpus īhæreas numē abesse do-
mos iā negari nō pōt de augusto dictū.Sed q̄d seqť.Esse parē uirtutē pariq; frena rogat' sæpe recusati cæ-
pit impii.& hoc de Tybe.Nā impii sūmā diu recusasse Suet.docet & postea esse duos iuuenes firma adiu-
mēta parētis.Qui dederit animi pignora certa sui.& de Germanico & Druso iuniore itelligit . Sed apiā
q̄ tūc hæc dixerim primū ut oñdā poetā:cū germāicū dicit nunq̄ tyberiū intelligere.Postea ut illud cō-
stare faciā q̄nto āno exilii poetæ augustū excessisse:nā q̄ extremo loco adduxi.vi.āno scripsit:addit enim
sed meā Care niuali Sexta relegatū bruma sub axe uidet:Demū ut ex his illud colligā:& asserā q̄ hoc i lo
co fastoꝝ dicit de triūpho germāici itelligēdū eē.Arrigite nūc aures:nā id dixi q̄d minime expectabatis

Scitis eni auditores hūanissimi ꝙ a pricipio oñdimus circa finē principat⁹ augu. germanicū cū exercitu in germaniā missum: & excessu augu. nūciato cōpescuisse legiōes tyberiū recusantes & sibi sūmā iperii deferētes: & de eo poeta in eadē adꝗꝫ elegia sic capto latiis germanic⁹ hoste Catenis. Materiā nr̄is afferat ingeniis. & Sueto. inqt de eo atqꝫ hoste mox deuicto triūphauit: cū ita dicat id arguit eū nō multo post excessū augusti uicisse hostē & triūphasse. Sic uiuēte Ouidio triūphauit: nā qr̄to āno Tyb. poeta migrauit e uita. ad de ꝙ ab augusto missus i rebelles germāos post cladē uaria nā de hostib⁹ uidictā sūpsit: cui⁹ memit Strab. li. 7. his uerbis. Quib⁹ fides adhibita fuerat. hi magnas clades ituleriīt: sicuti cherufcii: & eoꝝ ditiōi subiectis in qb⁹ tres romāoꝝ ordies militū cū ipatore Quitilio Varro fœderib⁹ fractis p isidias obtrūcari sūt: pœnas ueto luerūt uniuersi. Et germāico iuniori clarissimū pbuere triūphū in quo illustriū uiroꝝ ducta sūt corpa simul & fœmiaꝝ. Multos pterea Stra. cōmemorat q in triūpho ducti sunt: & de hoc germāico itelligit. nā paulo supius Drusi mētionē fecit q dū iter Sallā & rhenū fluuios belligeraret: domitis hostib⁹ uictor oppetiit. Ex his igit̄ q̄ dixim⁹ iā iādē cōstet germanicū Ouidio adhuc uiuēte triūphasse: nā perilt q̄rto āno tyberii: qđ Euseb⁹ testat̄. Sic & hos duos uersus in illi⁹ triūphi laudē addidisse. Sed longi⁹ q̄ fuerit nr̄m istitutū pgressi sumus. coacti qdē fecim⁹ ad reprimēdos eoꝝ obstinatos aios. Qui dum hæc pfitemur maledictis assidue nos incessunt: quoniā ab eoꝝ sententiis abhorrere uidear: cum a ueritate abstrahere me non possint. Sed ne reus maledicentiæ arguar: hæc satis sint: & si iam mihi ad cætera transeundum.

Iane face æternos pacē pacisqꝫ ministros
Neue suum: pſta: deserat autor opus:
Q đ tñ ex ipis licuit mihi discer fastis
Sacrauer pres hac duo tēpla die:
Accepit phœbo nymphaqꝫ corōide natum.

ANT. FAN.

NEVE suū præsta deserat autor opus. Elargire cæsaribus lōgitudinē uitæ ne pax quā mūdo pepererūt deserat ab ei⁹ autorib⁹. Sacrauere pres hac duo tēpla die. Romani calēdis ianuariis duo tēpla alteꝝ iouis alteꝝ æsculapii sacrauerūt in isula tyberina: quā hodie duo pōtes iūgunt hic urbi: ille ianiculo. Ibi æsculaplo tēplū iō datū est ꝙ laborārib⁹ pestilentia romanis cōpertū est eā sedari posse si æsculapi⁹ in urbē ex Epidauro ueheret̄. Missi itaqꝫ sunt legari decē principe. Q. uolūnio q cū eo se cōtulissent & simulachrū ingens mirarent̄ anguis e sedib⁹ eius elapsus est qui per mediā urbē ad naues romanoꝝ prexit: delatusqꝫ Romā uersus cū aduerso tyberi subueheret̄ in pximā insulā desilit ubi tēplū ei cōstitutū est & pestilētia mira celeritate sedata. Hui⁹ insulæ tēploruqꝫ ei⁹ Liui⁹ memit i prima Decade his uerbis. Ager tarquinioꝝ q inter urbē ac tyberim fuit cōsecratus Marti Martius deinde fuit. Forte ibi tum seges farris dicit̄ fuisse mature messiqꝫ cāpi fructū qa irreligiosum erat cōsumere desectā cū frumēto segetem magna uis hoium simul imissam corbib⁹ fudere in tyberim tenui fluentē aqua ut mediis calorib⁹ solet ita in uadis hæsitātis frumēti aceruos sedisse illito limo isulā inde paulatim & aliis quæ fert temere flumē eodē inuectis factā posteaqꝫ credo additas moles manuqꝫ adiutū ut tā eminēs area firma tēplis quoqꝫ ac porticibus sustinēdis eēt. Scire aūt debemus ꝙ ait Serui⁹ nihil apud romāos tā solēne fuisse q̄ diē cōsecratiōis: unā cōiectare possumus quātū calēdis ianuariis ac iani festo duoꝝ tēploꝝ dedicatiōe celebritatis accesserit. Fiebat sane tēpli cōsecratio ut idē Serui⁹ docet hoc mō. Qui tēplū dicabat postē tenēs dare se dicebat numini: qđ ab illo necesse fuerat iā teneri & ab hūano iure discedere. Nec nos fugiāt ornamēta ut sunt clypei coronæ cæteraqꝫ id genus nō dedicari eo tpe quo delubra sacrant̄ mē sas uero arulasqꝫ autore Macr. eodē die quo ædes ipse dedicari. Phœbo nymphaqꝫ Coronide natū. Aesculapiū q Apollinis fili⁹ fingit̄. qa secto uētre coronidis mr̄is pcreat⁹ est. Oēs eni sic in lucē editi Apollini cōsecrati sunt qa deus est medicinæ p quā lucē sortiunt̄: attribuunt̄ æsculapio dracones qđ uigilātissimi gñis putant̄: quæ res medicinæ maxie necessaria est. huic deo nōnulli dicūt iō factā eē in isula ꝙ ægroti a medicis aq̄ maxime sustētent̄ & nodosum bacillū ab eo teneri pp artis medicæ difficultatē eiusqꝫ tēplo canes adhiberi qm̄ is deus uberib⁹ canis nutrit⁹ dr̄. Dicabant̄ in æde hui⁹ dei tabellæ in qb⁹ q seruati erāt ex ualitudie pinxerāt morbi genus. Placet aūt Pli. anguē iō dicari æsculapio qđ ei multa credunt̄ iesse remedia. Cæteꝝ hui⁹ tēplū Plutarchus iō extra urbē esse positū inqt ꝙ maiores foris salubri⁹ q̄ in urbe habitari crediderūt: & ꝙ in græcia tēplū eius fuit: sed pcul ab Epidauro. Pli. uero li. xxix. nat. histo. ubi meminit artis medicæ: nō rē inqt antiq dānabāt sed artē maxime uero quæstū eē imani pcio uitæ recusabāt. Ideo templum æsculapii etiam cum reciperetur is deus extra urbem fecisse iterūqꝫ in insula tradunt. Cætera ad hunc deum pertinentia apud Macrobium lege.

Iouis & æsculapii tēpla condita calēdis ianuariis

Tyberina insula

Aesculapii tēplū a romāis cōditum.

tēpli consecratio quomō fiebat

Quā fcē so uentre mr̄is nati sūt apollini dicati

etiā quaf extra urbem erat templum æsculapii.

PAV. MAR.

IANE face ppetuā ac æternā pacē optat. O iane face pro fac. Aeternos pacē & pacis ministros i facne æterna sit pax: & æterū ipirēt cæsares q pacē pplis suggerūt: q pacē orbi pepere. Præsta neue autor deserat suū opus: q̄si cōcede ne ego qui sum autor fastoꝝ deserā istitutū opus: sed psequar usqꝫ ad finē ut dicas: psta ne domus cæsarea q̄ est autor pacis deserat eā: sed semp suggerat: Qđ tñ hactenus cū iano smonē habuit: & ab eo multa didicit: nūc ea q̄ ex ānalib⁹ & ueterib⁹ fastis & pōtificū libris excerpsit apiet. Primūqꝫ inquit calēdis ianuariis duo tēpla in isula Tyberina iouis. s. & æsculapii fuisse cōsecrata: de quo mox agem⁹. Tamē qđ licuit mihi discere ex ipsis fastis: qđ potui pcipe ex ipsis fastoꝝ libris aliq legēti. Licuit dicere: tūc intelligas qđ ex fastis referre licet. Partes: q̄si maiores uel: seu ueteres romani. Sacrauere: cōsecrauer. Hac die: calēdaꝝ. s. ianuariaꝝ. Duo tēpla: iouis. s. & æsculapii. Accepit: ex phœbo & coronide nympha filia phlegiæ filii martis natus est æsculapius: q in epidauro urbe colebat: quæ est in sinu saronico: cuius nomen tam uiuēris q̄ ubi ex humanis excessit ob artis medicæ gloriā sæpe multis & maximis ciuitatibus fuit adiumēto. Vnde cū romani pestilētia cōtinuis trib⁹ annis uexarent̄: ex libris Sybillinis cōpertum est: ut apud Vale. maximum libro primo: & apud Liuium. xi. legit̄ non posse recuperari pristinam salubritatem

Quare æsculapi⁹ adductus est romā.

nisi æsculapi⁹ ab epidauro esset accersit⁹. Missus ergo illuc legatis. x. duce Quīto uolānio. Anguis quē epidaurii raro: sed nūq̄ sine magno ipsoꝝ bono uisu in modū æsculapii ueneratī fuerāt. Mitis labi cœpit. Triduoq; religiose cōspectus ad triremē romā prexit: & cū eo ꝓsperā emēsi nauigationē romā aduecti sūt in rypā tribidis egressus legatis in īsula ubi tēplū dicatū est. Anguis trāsnatauit aduētuq; suo tēpestatē. cui remedio q̄sit⁹ fuerat dispulit. Sedata peste cū optia tēperies aeris rediret iouí. qa luci ꝑest: aliud tēplū eodē loco eodē tpe posuere. Veꝝ serpētē ꝑ æsculapio romā aduectū eē mysterio nō caret. Simulacris eni æsculapii & salutis ut i Satur. legim⁹ Draco subiūgit: q; hi ad solis naturā lunæq; referūt. Est æsculapi⁹ uis salubris de substātia solis subueniēs aīs: corpibusq; mortaliū. Salus aūt naturæ lunaris effect⁹ est. Quo alantiū corpora iuuant salutifero firmata tēperamēto. iō simulacris eoꝝ iūgunt figuræ draconū qa ꝑstāt & humana corpa uelut īfirmitatis pelle deposita: ad pristinū reuirescāt uigorē: ut reuirescūt dracones p ānos singulos pelle senectutis exuta. Apollodor⁹ in lib. περὶ φεῶν: scripsit æsculapiū auguriis & diuinationib⁹ ꝑesse nec mirū nā oportet medicū: ut Hipocrates ait: dicere de ægroto. Quæ sint: q̄ fuerintq̄ mox uētura sequant &c. Insula q̄ ꝑmit ānis aq̄ diuidua: īsula tyberia: q̄ fluuio cīgit: seu aquā diuidit. Accepit natū a phœbo & nympha corōide accepit æsculapiū apollis & corōidis filiū ut dictū est qa i ea īsula dedicatū est illi tēplū & de ea īsula agitū fecit tybris ex cōgregatiōe prio paleaꝝ sectaꝝ in cāpo martio post exactū Tarquiniū: deide ex cōgestiōe arenaꝝ augurio monēte iactis fūdamētis: q̄ nō ex arte: sed a natura facta uidet. De quo Liui⁹ lib. ab urbe cōdi. ii. De bonis inqt Regis: q̄ reddēda añ cēsuerāt res itegra refert ad pres. Ibi uicti ita ueteri reddi uetuere in publicū redigi. Diripiēda plebi sunt data: ut cōtacta regia ꝑda spē in ꝑpetuū cū his pacis amitteret. Ager Tarquinioꝝ: qui inter urbē ac tyberim fuit cōsecratus marti: martius deinde campus fuit. Forte ibi tum seges farris dr̄ fuisse matura messi. Quem campi fructum quia irreligiosum erat consumere. Desectam cum stramento segetem magna uis hoīum simul īmissa corbibus fudere in tyberim tenui fluentem aqua: ut mediis solet caloribus: ita in uadis hæsitantis frumenti aceruos consedisse illitos limo.

Aesculapiū auguriis & diuinationib⁹ præesse

Insula: diuidua quam ꝑmit ānis aqua:
Iuppiter i pte est: cæpit loc⁹ un⁹ utrūq;:
Iūctaq; sūt magno tēpla nepotis auo:
Quis uetat & stellas: ut q̄q; oriturq;: ca
Dicere: ꝑmisi ps fuit ista mei: (ditq;:
Fœlices aīæ: qb⁹ hæc cognoscere primis
Inq; domos supas scādere cura fuit:

ANT. FAN.

¶ QVIS uetat & stellas ut quæq; oriturq; caditq; Dicet. Qua occurrebat in libris ānalib⁹ q dieꝝ hūc cōputationē hoc est in fastis ort⁹ occasusq; sideꝝ nō cōtinerit: qd sine dubio res hēt. ii eni fastoꝝ qdē ordinē & rōnē poetæ suggerere potuerūt: ort⁹ uero occasusq; signoꝝ mīme. Vnde autor ait supra. Sacra recognosces ānalibus eruta priscis. Hic uero subiūgit. Nos quoq; sub ducib⁹ cælum metabimur illis. ¶ Fœlices aīæ qb⁹ hæc cognoscere primis. Inq; domos supas scādere cura fuit. laudat iuētores astrologie de qb⁹ ita uaria legunt ut nihil certū tradi posse uideatur. Pli. astrologiā inqt īuenisse Atlantē lybiæ filiū ut aliis placet ægyptios: ut alii uolūt assyrios: qb⁹ eā primus ꝑmetheus indicauit: autore Seruio. Laerti⁹ refert putare nōnullos Thaletū Milesiū astrologiæ secreta rimatū solis defectus cōuersionesq; dixisse. Si Porphyrionē audimus Babylonii eā inuenisse dicent. Si Iustinum zoroastres rex Bactrianoꝝ. Si Plutarchū Anaxagoras primus lunaris luminis atq; umbræ cām deꝑhēdisse ac litteris mādasse putabat qui rogatus teste Laertio cuius rei cā natus esset inspiciēdi inqt cæli & solis & lunæ. Sunt & alii qui alia tradidērūt quoꝝ opīones nō imprudēs ꝑtereo. Illud dubiū nō est iure appellari hoc i loco fœlices quoꝝ ingenia cōsecuta sunt qd aliqñ Mantuanus noster Homerus optauit: ut Me uero primū dulces añ oīa musæ quaꝝ sacra fero igēti ꝑculsus amore accipiāt: cœliq; uias & sidera mōstrēt. Sane rō sideꝝ adeo nobis necessaria ē ut q eā ignorat: ut inqt Quit. poetas itelligere neqat q ut alia omittā totiēs ortu occasuq; signoꝝ i declarādis tpib⁹ utūt. Est āt notādū ꝑter eos ort⁹ occasusq; signoꝝ q cosmici cronici & heliaci nūcupāt meridianū hocē circulū q medi⁹ ē iter ortū & occasū finē eē ort⁹ sideꝝ & occasus initiū.

Astrologiæ laus

Sydeꝝ cognitio necessaria

PAV. MAR.

¶ INSVLA inde paulatim & aliis quæ fert timere flumē eodē inuectis factā. Postea additas credo moles: manuq; adiutū: ut tā eminēs area firmaq; tēplis quoq; ac porticib⁹ sustinēdis esset. idē fere Diony. Iuppiter est in parte ipsius insulæ: quia & ibi tēplū est illi cōsecratū. Vnus locus una insula. Cœpit: recepit. Vtrūq; & iouē & æsculapiū: quia in eadē insula & simul iūcta hūt tēpla. ¶ Tēpla nepotis. Aesculapii qui nepos est iouis. qm̄ hic Phœbi ꝑtcui⁹ ille fili⁹. Sūt iūcta magno auo tēplo magni iouis. Et Plutarchus ꝑblemate. xciiii. ait cur extra urbē ædes æsculapii posita est. An qd foris salubri⁹ quā in urbe habitare crediderūt. Nā græci quoq; in excelsis ac puris locis æsculapii tēpla plane collocāt. An qd deū ex Epidauro accersitū in urbē cōmigrasse opinat. In græcia enim nō in urbe: sed ꝑcul ab epidauro æsculapii tēplū est. An qd dum draco ex naui in insulā descēdisset & ex oculis euanuisset: ipm eo in loco edis ponēde auctorē ac ꝑmōstratorem fuisse opinant. Quis uetat pars ꝑpositionis fuit: ort⁹ & occasus signoꝝ: eā aggrediet: & suo dierū ordine ꝑsequet. Quis uetat dicere & stellas qs ꝑhibet me de ortu & occasu stellarū agere. Vt quæq; orit & caditut unaquæq; stella surgit ab oriēte mane & uespi occidi siue ēt heliace seu cosmice. Illa fuit ps mei ꝑpositi: q̄ si fuit illa una ps meæ magnæ ꝑpōnis: nā in principio dixit. lapsaq; sub terras ortaq; signa canā. ¶ Fœlices aīæ: magna illoꝝ ꝑhoꝝ cōmēdatio: q cœlestia primū indagarūt: & aliis quoq; ꝑcipiēda tradiderūt: & præcæteris a sūma uitioꝝ & lasciuiæ cōtinētia ac sobrietate cōmēdat: q nec strepitui forēsi obnoxii: nec rei militari nulla ambitiōe: aut īnani glīa aut hūdi cupiditate tāgebant. Qua qdē rōne cœlū dimēsi sūt: & mortalib⁹ aperuere. Sed uidet locus hic exigere: ut de his primis pauca referamus cælū primi obseruarūt assyrii: caldei & ægyptii. Ab ægyptiis ut Eustathius iquit astrologiā & arithmeticā mercatoꝝ & nautaꝝ cōmer

Quare in loco excelso templum fuit cōditum esculapio

cio Sidoni phœnices accepe:& ab his ut alii referũt in græciã penetrasse cõstat. Signiferi tñ circuli obliquitatẽ ut Pli. refert primus itellexisse:hoc est rerũ fores aperuisse. Anaximãder milesi⁹ tradit olympiade.lviii. signa deide in eo Cleostrat⁹. Et primã arietis ac sagittarii serã ipsam añ multo atlas. Veneris stellæ naturã Pythagoras Samius primus dephẽdit lunæ uero singula mortaliũ primus dephẽdit. Endimiõ. Defectus solis & lunæ rõnẽ romanorũ primus in uulgus extulit Sulpitius gallus. Apud græcos Thales milesius primus inuestigauit. Post eos utriusq; sideris cursum in.d.c.ãnos ptinuit hipparchus menses gentiũ diesq; & horas:ac situs locorũ:& uicos ppłorũ cõplexus quo teste Democritũ ferũt primũ cum terris cæli societatẽ intellexisse:oñdisseq;. Aristeus solstitii rõnẽ inuenit. Pythagoras & siderũ iterualla dimensus. hæc ex Pli. Sed illud addẽdũ:qd' poetæ atlantẽ in montẽ cõuersum referũt:cœlũ humeris sustinentẽ:mysterio nõ uacatinã primus atlas sua indagatiõe cœliũ mortalib⁹ apuit:& cũ siderũ peritia polleret:creditũ est a posteris illũ manib⁹ sidera tractasse. Prometheũ caucaso affixũ dicũt:qd' ignẽ e cœlo furat⁹ sit nõ aliud in nobis oñditq; quã ignitũ elemẽtũ primũ a Prometheo intellectũ fuisse:licet sint q eũ figulũ arbitrent. Eudoxus gnydius æschinis fili⁹ astrologiã multis pphorũ cõdimẽtis ornauit. Eandẽ carmĩe scripsisse arat⁹ cilix & Empedocles agrigẽtinus. sed hæc hactenus. Fœlices aĩæ:illorũ.s.pphorũ. Quib⁹ primus fuit cura cognoscere hæc q̃si qui curã oẽm ac diligẽtiã adhibuere harũ rerũ idagatiõi. Et scãdere domos supas.i.ascẽdere cœlũ:i.hoc est sũmo studio idagare cœlestia:pro cœlestiũ ipsorũ cognitiõe. Fœlices aĩas appellat & Virgilius. Fœlix qui potuit rerum cognoscere causas.

De inuentoribus astrologiæ digna

ANT. FAN. ❡NON Venus & uinũ sublimia pectora fregit. Vinum quidẽ modice sumptũ firmat & roborat fessisq; corpibus celerrime subuenit:imodice uero eneruat & statũ mentis euertit. Vñ in puerbiũ cessit uino sapiẽtiã obũbrari. Propertius. Vino forma perit uino corrũpit ætas. Vino sæpe suũ nescit amica uirũ. Quã ob cãm solebãt cẽsores uinosos senatu amouere:& apud Homerũ hector nõ uult sibi uinũ afferri ne eneruet neue aius ac robur elãguescat Corrũpũt eni blãde uoluptates ut ait Plutar. oẽ robur animi indolẽq; uirtutis ingeniũ labefactãt cõsiliũ eripiũt. Vnde Plato merito escã malorũ appellat uoluptatẽ. Vinũ anacharsis dixisse fert tres ferre uuas. Primã uoluptatis:secũdã ebrietatis.tertiã mœroris ei⁹ usus mulierib⁹ olim interdictus fuit:quæ iõ cognatos ore osculabant ut multi existimarũt:ne bibẽtes laterẽt sed domesticorũ cõgressu redarguerent.

Vini natura mota.

Vini usus olim mulierib⁹ interdictus.

Credibile est illos pariter uitiisq; iocisq;
Altius humanis excruisse caput:
Nõ uen⁹ & uinũ sublimia pectora fregit
Officiũq; fori:militiæq; labor:
Nec leuis ambitio:pfusaq; gloria fuco
Magnarũq; fames sollicitauit opum:
Admouere oculis distãtia sidera nostris
Aetheraq; ingenio supposuere suo:
Sic petit cœlũ:nõ ut ferat ossã olymp⁹
Sũmaq; peliacus sidera tangat apex:

Fuc⁹ herbe genus

❡Perfusa gl'ia fuco:inanis gl'ia nõ uera nõ parta uirtute. Fucus enĩ q̃uis & alia significet ẽ herbæ genus:a:uctore Seruio:uñ tingunt uestes. ❡Sic petit cœlũ nõ ut ferat ossan olympus:igenio studio:uirtute cœlum petit:nõ cõgestione montium ut ossæ pelii olympi:quod a gigantibus tentatum est.

PAV. MAR. ❡EST Credibile:credi par est:quasi id credere possumus. ❡Illos:cœlestiũ.s.indagatores. ❡Exeruisse:eleuasse. ❡Caput altius:sublimius. ❡Humanis pariter uitiis & locis:hoc eleuasse mentẽ ad altiora cõtẽplãda. magis q̃ liceat uitiosis:& lasciuiæ deditis hoib⁹:seu qa potius cõtẽplationi & rerũ indagatiõi sese tradiderẽt q̃ uitiis humanis. ❡Nõ uenus & uinũ:nõ res uenerea:nõ crapula:quasi nõ lasciuia:nõ ulla symposii uoluptas. ❡Fregit:cõtudit. ❡Pectora sublimia:mẽtes ad sublimia tẽdẽtes:quasi rerũ cœlestiũ indagatioi deditas. ❡Tãta erat eorũ cõtinẽtia:ut nulla uoluptate ab ea cõtẽplatione seduceret. ❡Et fori officiũ:munus seu rõ agendarũ in foro causarũ. ❡Et labor militiæ:militaris industria nõ fregit ea pectora:quia nihil harũ rerũ:quæ uel ad quæstũ:uel ad inanẽ gloriã ptinẽt:ab icepto reuocauit. ❡Nec sollicitauit:sollicitos reddidit eos. ❡Leuis:inutilis. ❡Ambitio:indigna honoris appetitio. ambit⁹ Põpeio teste pprie est ædificiorũ circuit⁹. Sed eodẽ uocabulo crimẽ auaritiæ:seu affectati honoris appellat a circuẽdo:supplicãdoq;:inde ambitio ipsa actio ãbiciẽtis. ❡Et gl'ia pfusa fuco:nec sollicitauit eos inanis & falsa gl'ia. Perfusa fuco dixit:q̃si nõ uero sed ficto colore. & est trãslatio a mulierib⁹ quæ herbarũ succo ut colorẽ accipiãt faciẽ sibi illiniunt. Verũ fucus interdũ uespã significat:uñ est illud Virg. Ignauũ fucos pecus a psepib⁹ arcẽt:interpũ ut plerique uolũt accipit pro cõcharũ sanie:quæ tingit pãnus:& herbã aliũ eẽ dicũt:cui⁹ succus tingẽdis & pãnis adhibet. Verũ græ. φῦκοσ alga maris dr. & φυκιον ille mulierũ ornatus ex quo multi putãt ex herbis marinis succũ illũ cõfici. Ve pro uel. Fames magnarũ op⁹:nec eos sollicitauit imẽsa cupiditas hñdi magnas opes:hoc est auaritiæ crimẽ:cupiditatẽ famẽ appellauit. sic & Virg. Auri sacra fames. ❡Admouere:illi qdẽ pphilo ppinqua facere. Oculis nr̃is. sidera distãtia longe a nobis remota:iõ admouere:qa sua inq̃sitiõe patefecere. ❡Et supposuere:etiã aspectui nr̃o. ❡Aethera:supiorẽ aerã:uel potius cœlũ ipm. ❡Suo ingenio:i.acumine igenii & diligẽti indagatiõe:supposuere dixit:qa cœliqd' supius est rõnẽ ita apuerẽt:ut illud inferius & in manib⁹ hẽre uideamur. Aut supposuere igenio suo:qa totũ illud pscrutati sunt:& oẽm ei⁹ rõnẽ intelligere. ❡Sic petit:hac uia in cœlũ itur:nõ quæ gigantũ insolẽtia tẽtauit. Qui ut est in fabulis ad oppugnandũ cœlũ mõtes cõstruxere. Olympũ ossan pelion. Sic petit cœlũ hac rõne:& institutione uitæ ab oĩbus uitiis abhorrẽti referunt hoies in deos. ❡Nõ ut olympus ferat:sustineat. ❡Ossan:pro ossam:nã aliter nõ staret uersus:etenim gigãtes qui ex terra geniti cœleste regnũ affectasse ferunt:iccirco altissimo thessaliæ montes construxere:primo loco olympum statuere:deinde ossan. postea supiore parte locauere peliũ. Olympus quidẽ altissimus est:& nõ mõ in thessalia:uerũ etiam in creta & mysia asiatica & Cypro:& in æthiopi

Inter ambitum & ambitionem

De fabula gigãtũ

eiuſdem nominis mōtes eſſe conſtat.Theſſalicū:creticum:Cyprum nosipſi uidimus & aſcēdimus.Oſ
ſam uolunt ab olympo auulſam fuiſſe:& inde patuiſſe peneio amni uiam Pelium cētaurico bello piritho- Peliō om
us'ui occupauit:& ex eo cētauros eiecit.& ut refert Pli.Dicearchus regum cura pmēſus montes:ex oīb' al- niū mun
tiſſimum pdit pelion.⁋ Et apex peliacus:ſummitas pelli montis.⁋ Tangat ſumma ſydera:quaſi tendat in tiū altiſſi
cœlum propter ingētem eius altitudinem dictum.⁋ Sed unde hæc gigantum machinæ fabula emanarit mus
dicemus in quarto libro.Apex ſacerdotum erat inſigne:quod capite ferebatur uinculis alligatum:unde p
ſummitate ponitur:dictus quod comprhendere antiqui uinculo apere dicebant. ⁋ Nos quoq.nos etiā
in rerum deſcriptione:præſertim occaſus & ortus ſequemur illos ſanctiſſimos philoſophos.

Nos quoq ſub ducib9 cælum metabi/ (mur illis:
Ponemuſq ſuos ad ſtata ſigna dies:
Ergo ubi nox aderit uēturis tertia nōis:
Sparſaq cœleſti rore madebit hum9.
Octipedis fruſtra q̄runt brachia cācri:
Præceps occiduas ille ſubibit aquas:

⁋ NOS quoq ſub ducib' cœlū metabimur illis:dimetie- ANT.
mur cœlū ducib' aſtrologis tractātes de ortu occaſuq ſi- FAN.
gnorum cum libri annales talia nō ſuppeditēt.⁋ Ponemuſ Stata ſi-
que ſuos ad ſtata ſigna dies.Stata ſigna dicit uel quæ ſuo gna
& fixo tpe oriunt & occidūt:uel qd magis placet quæ cæ Stata ſa-
lo affixa ſunt neq errant ut planetæ.Pli.cum oia hæc ſta cra
tis ſideribus cæloq affixis conſtent.Dicunt & ſtata ſacra Stata die.
q ſtent neq mutent ſed certis dieb' fiant.De qb' Statius Saturnus
in primo thebaidos.Vnde hæc ſtata ſacra quotānis ſolē- primā p-
nes recolūt epulæ.Cato.Sacra ſtata ſolēnia ſancta deſerui ducit
ſti.Forma uero ſtata dr:quæ neq pulchra eſt quā modicā & modeſtā Phauorinus uxoriā appellabat.Stati Stat' pri-
aūt dies uocant iudicii cā cum peregrino cōſtituti.Sciēdū q cum ſtaturus primā ſyllabā pducat ſtatus eā mā corri-
corripit ut recte Priſ.docet:ut cōſtatura fides ſuperum & zephyros quoq uana uetuſtas his aſcripſit aquis: pit.
quorum ſtata tēpora ſtatus.⁋ Octipedis fruſtra quærunt brachia cancri.Præceps occiduas ille ſubibit aquas
Tertio nonas ianuarias cancer occidit:autore Columel.Accipiēdus aūt hoc loco eſt occaſus coſmicus q Cācer oc
fit pene oriēte iam ſole.Cum enim hoc tpe ſol capricornū tenēs magnā eius partē emēſus fuerit cācer op cidit ter-
poſitus capricorno coſmice occidat neceſſe eſt.Hoc zodiaci ſignū dr porta cœli teſte Macro.ſicut & capri tio nonaſ
cornus.In eo ſol obliquū incipit agere retrogreſſum quēadmodū & cācer aīal retro atq obliqui cædit:cui ianuarias
octoni ſunt pedes in obliquū fixi:pterea & bina brachia forcipib' dēticulatis.Ferūt cancrū inter ſidera col Coſmic'.
locatū iunonis bñficio cū momordiſſet e Lernæa palude Herculis pedē cū hydra pugnātis ab eoq interfe occaſus.
ctus eēt.Lege iginiū ne tibi oīa recitē.Occidit hic & exorit poſteriore corporis parte.cōſtatq ſtellis.xviii.ut Porta cœ
qbuſdā placet:quarum duæ aſelli appellant iter quas ut ſcri.Pli.Exiguū ſpaciū obtinēte nubecula quā pſepia li.
appellāt cū cælo ſereno apparere deſierit atrox hyems ſeqt ſi alterā earum aqloniā caligo abſtulerit auſter ſæ Cancer i-
uit ſi auſtrinā aqlo:ſunt aūt aſelli in cācri texta.Stellarum ſitū in hoc & cæteris ſignis (ne te obtūdam) pete ab ter ſidera
Igino & Baſinio nro parmēſi quē Frāci.phl.iure appellat ingenioſum bonū atq a muſis nutritū. Is eſt q Baſinius
moriēs Arimini hoc ſibi epithaphium reliquit.Parma mihi patria eſt ſunt ſidera carmen & arma. parmēſis.
⁋ NOS quoq metabimur:metis dirigemus.hoc eſt ſuo ordine deſcribemus.⁋ Cælum illis ducib':q̄ſi ea PAV.
rōne:quā illi primi īdagatores tradidere in multis codicib' eſt.⁋ Meditabimur.i.meditādo ſcribemus: Et MAR.
ponemus:deſignabimus.⁋ Suos:pprios.Dies ad ſtata ſigna:ad ea quæ ſunt ſuis circulis fixa:ut ſunt duo-
decim illa ſigna fixa zodiaco circulo:cui' uertigine uertunt & ipſa.Sūt quoq & erraticæ ſtellæ ſeptē:q con
tra cœli uertiginē innitunt:ūde dicti ſunt ſolis & lunæ labores.⁋ Ergo ubi:cū paulo ſupi' dixerit partē ppoſi
ti fuiſſe:uelle ortū & occaſum ſignorum ſcriberemū:c'illud aggreſſur'.⁋ Ergo inqt ubi aderit nox tertia uētu
ris nonis cū uenerit nox:q̄ diē tertiū calēdarium ianuariarum pcedit.⁋ Et humus:terra.⁋ Madebit ſparſa ro-
re cœleſti fiet uda ſeu madida pp rorē matutinū e cœlo decidētē.Sic dilucuiū ipſi' diei ſignificat.⁋ Fruſtra
quærūt brachia cācri octipedis:in caſſū tolles in cæiū oculos ut cancrū uideas:qm̄ tertio die a nonis:ſic &
tertia die ianuarii occiderit.⁋ Ille:cācer.⁋ Præceps:q̄ſi pmus occidēs.⁋ Subibit aquas occiduas:īmergetur
oceano:& ſic occidet.⁋ Octipedis:qm̄ octo pedes hēt.Et aduerte occaſum hūc cācri eē coſmicū:ſic & tot' De ortu
coſmice ēt ort' capricornus.ita eni in circulo zodiaco:q ex obliquo cīgit zonas:locata ſūt ipſa ſigna ut cū coſmico
aliqd eorum occidere īcipit aliud qd illi eſt oppoſitū oriri īcipiat:ut occidēte coſmice ariete orit libra:t occi- & eliaco.
dēte tauro orit ſcorpi':ita & geminorum occaſu ort' eſt ſagittarii:& occidēte cācro orit capricornus:q illi eſt
e regiōe locat':& ut fabulā quoq referamus.⁋ Cācer herculis cū hidra pugnātis in lerna palude pedē mo
mordit:ſed ab hercule pede cōtrit' a iunone iter ſidera poſitus eſt:ut eēt ex duodecim ſignis:quæ maxime
ſolis curſu cōtinent.Hūc mediū ut Igini' inqt diuidit circulus æſtiuus ad ieunē exort' ſpectātē:paulū ſupra
caput hidræ collocatū occidentē:& orientē poſteriorē corpis partē:hēt in texta ſtellas duas:q̄ aſini uocāt:
in dextris pedib' ſingulas obſcuras:in ſiniſtro primo & ſecūdo binas obſcuras in tertio & q̄rto ſinglas ob
ſcuras:in ore unā in dexteriore chela tres ſimiles nō grādes:in ſiniſtras duas.Aſini in texta cancri a libero
collocati dicunt.Nā fugientē liberum p theſprotiā ira iunonis:& pperantē ad oraculū iouis dodonei. Arte Quare aſi
duob' aſellis obuiā factis p magnā paludē in tuta traiecit:nōnulli dicūt liberū illi aſino quo fuerat uectus nus eſt in
humanā uocē dediſſe:qui cū uoluiſſet cū priapo de rerū natura cōtēdere.uictus interēptuſq eſt:miſert' li- ter ſydera
ber aſinum inter ſidera collocauit.Eratoſthenes autē inquit.Tempore quo iuppiter ad opprimendos gi- collocat'.
gantes:oēs deos cōuocaſſet:ueniſſe liberum patrē:& ſatyros:Silenos aſellis uictos. Qui cum nō lōge ab
hoſtibus eſſent dicuntur aſelli pertimuiſſe:& ita magnum clamorem & inauditum gigantibus feciſſe. ut
omēs hoſtes perterriti in fugam ſe cōuerterint:& ita ſuperati fuere:& aſini ſideribus annumerari. Hæc ex
Iginio accepimus:& quoniā capricorni occaſum attigimus erat & de illo agendū:ſed dabit poſtea locus

Institerint:circa exortum capricorni:uel paulopost:quoniam hoc signum & frigidum & humidum est: i-minent plerunq; hymbres. Id maxime erit nonis ianuariis cum lyra exoritur.

Institerit hibres missi nisi nubib9 atris
¶ Nōne signa dabūt ex oriente lyra:
¶ Q uattuor adde dies:ductis ex ordi
ian9 agonali luce piādus erit: (ne nōis
Nois esse pōt succinctus causa minister:
Hostia cælitib9 quo feriēte cadit: (tros
Q ui calido strictos tictur9 sāguine cul
Semp agat ne rogat:nec nisi iussus agit
Pars:qa nō ueniāt pecudes:s3 agāt ab
Nomē agonalē credit hre diē: (actu
Pars putat hoc festū priscis agnalia di/
ctum

ANT. FAN.

¶ OBstiterint q; hymbres missi nisi nubibus atris. Nonæ signa dabunt ex oriente lyra. Ortus lyræ qui erit nonis ianuariis cuius meminerunt Pli. & Columel. indicabit cā erum occidisse nisi forte hymbres nubes ue obstiterint. Quod ideo dicitur quia nonis quibus fidicula orit: quā græci ΥΗΤΗΥ:id est uocum uarietatem:lyram nostri fide3 siue fidiculam uocant uaria tempestas est ut idē ait Columel. Loquimur autē hoc in loco de ortu lyre heliaco Eā enim cum sagittario in ortum ferri cernimus: quare sole ad capricorni ima tendente lyra se profert emergitq; solis abscessu. Hæc qua Orpheus quondam manes sibi conciliasse narratur. Syllius sed quos pulsabat riphæū ad stry mona uerul audiuis superis audiuis manibus Orphæus e merito fulgent clara inter sidera sæclo. Id sidus nouem stellis constare dicitur. Sunt qui legant Institerint hymbres missi de nubibus atris:qui uersus cum me adolescente Ferrariæ inter discipulos celeberrimi uiri Guarini Veronensis uane iactaretur memini non displicuisse multis indicium meum qui sentiebam eum uersum legendum ut de tempestate ambigi uideretur: quod autore Columel. Idibus uaria sit non certa tempestas. ¶ Quattuor adde dies ductis ex ordine nonis Ianus agonali luce piandus erit. Agonalia iani sacra quinto Idus Ianuarias celebrantur quorum inuētorem Antias Numā pompilium refert autore Macrobio. Sunt autem agonalia quēadmodum & carmentalia lupercaliaq; feriæ statiuæ certis & constitutis diebus ac mensibus celebrari solitæ & in fastis statis obseruationibus ānotate atq; ab agendo nominatæ:quoniā minister sacrorum cultrum manu tenens atq; hostiā feriturus rogare solebat an ageret nec nisi iussus hostiam feriebat. Moris enim fuit ut aut sacerdotes ipsi percuterent uictimas & agones appellabantur aut in tenentis cultrum alter ulctimam impingeret unde uictimatores dicti. Aliis placet agonalia dicta esse q; pecudes non ueniant sed agant. Vnde putāt hostias ab agēdo agonias dictas a quib9 agoniū diem uocarūt quo rex hostiā imolabat. Alii uolunt ab agnis agonalia dici qsi agnalia quāuis rex sacrorum arietem imolaret. Sunt & qui agonalib9 nomen inditū existimāt a metu hostiarum quæ uiuo cultro quo erant feriendæ in aqua siue in mola ubi tengebant trepidabant. Nam αγωνία trepidationem significat:quāuis reuera non semp eueniret ut trepidarent. Potuerunt etiam hæ feriæ ἀπὸ των αγωνων sumpsisse uocabulum ob ludos a maioribus fieri solitos. nam αγωνεσ ludi sunt:quod nomen est generis non speciei:siquidem & gladiatores & musicos αγωνασ dicimus Festus autor est agnum dictum q; locus in quo ludi initio facti sunt sine angulo fuerit:cuius festa agonalia dicebantur:quo nomine etiam agonii dei festa uocari consueuerunt:quem putabant agendis rebus præsidere:siue quia agonos montes uocabant. Vnde agonia sacrificia dicta existimantur quæ in monte fiebant:ex quo Romæ mons Quirinalis Egonus appellatus est & Colonia porta Egonensis.

Margin: Lyræ ortus nonis ianua. — Lyræ ortus heliacus — Lyra iter sidera — An obstiterint an institerit legēdū sit — Agonalia qnto idus ianu. — Agones Victimatores. — Agonia — Agonius dies — Agonus ludus — Agoni dei festa — Agōi uū agonia — Egonus mons. — Egonēsis porta a/gnalia

PAV. MAR.

¶ HYMBRES:pluuiæ ab ὕω quod est pluo. ¶ Institerint:iminebunt. ¶ Missi de atris nubibus:qui mittūtur ab obscuris nubibus. ¶ Nonæ dabunt signa:pluuiæ scilicet si erit dies pluuius:aut serenus. ¶ Ex oriente lyra:cum lyra oritur. Nonas signa dare ideo dixit:cum eo die nona luna a pontifice obseruetur: & uisa regi sacrificulorum indicetur ut superius diximus. Quo etiam die prognostica:aut serenitatis:aut tempestatis captabantur ab ipsa luna:nam pura & nitida serenitatem:obtusa & aliqua caligine obsessa pluuium tempus portendit. Lyra autem ut Iginius inquit:posita est contra regionem loci:qui est inter genu & manum sinistram eius q Engonasis uocam:uculus ipsa testudo spectat ad articum circulum. Sūmum autē cacumen ad polum notium contendere uidetur. Hæc uirgine exoriente occidere:cum sagittario oriri perspicitur. Habet in testudinis lateribus singulas stellas:in singulis cacuminibus eorū quæ in testudine: ut brachia sunt collocata. Singulas in mediis hisdem:quos humeros. Eratosthenes fingit singulas in scapulis ipsius testudinis:unā in una lyra:quæ ut basis totius uideat una. Lyra inter astra musæ constituerunt. Cām Eratosthenes ait:quod a Mercurio initio facta de testudine Orpheo est tradita Calliopes: & oeagri filio: & eius rei maxime studioso. Alii dicunt ubi Mercurius lyrā fecisset. & phœbi boues abegisset:ut facilius sibi ignosceret: petenti apollini ut dicere liceret se inuenisse lyrā concessit qua accepta dr orphea docuisse: & postq cytharā inuenit illi lyrā concessisse. Lyrā alii fidiculā uocant. Pli. inquit cæsari oriri nonis ianuariis & Iginius cum sagittario exoriri ostēdit. Ne erres accipias alterum ortum cosmicū:qd ab ipso oriēte surgat: alterum portū heliacū:ut cum sol remotior erit:illa in cœlo uideat. Sic nonis heliacus erit ortus:occasus uero eius erit ab initio equinoctii:de quo postea. ¶ Quattuor:quarto die post nonas:hoc est nono die mensis quod erit qnto ab idibus:mactat aries iano:uocaturq; dies agonalis:& agonalia ipsa festa. Sed quare sint ita dicta qnq; opiones refert usq; ad. xviii. uersum. nā aut ab interrogādo:aut agēdo:aut ab agonalib9:aut metuēdo:aut a græca uolatione. quæ oia p singulos locos explicabimus. Adde quattuor dies nonis ductis ex ordine:adiūgas nonis hos quattuor dies/nec retrograde numerato:sed ex ordine post nonas. Erit piandus:quasi hostia placandus. Ianus luce agonali: dit quo agonalia celebrantur arietis immolatione.

Margin: Pronosticum tēpestatis. — De lyra uariæ sūt opiones.

¶ Nominis:prima opinio causæ nominis ista rogando cum rex sacrificulus mactaturus arietem:rogat populum:seu principem ciuitatis agone ab ea uoce rogantis putat agonalia dici.& Varro inquit agonalidie rex sacrorum in regia arietē imolat:nomen ab eo quod interrogat a principe ciuitatis.& princeps gregis imolatur.i.aries.¶ Succinctus minister:ipse sacerdos:seu rex sacrificulus q se succingit ut expeditior sit ad opus:ut est illud Lucani. Turba timor sequit ritu succincta gabino.¶ Potest esse causa nominis:q a potest huic rei nomē dedisse.Qui rex sacrificulus.¶ Tincturus cultros:infecturus gladios. ¶ Sanguie calido:cruore imolatæ hostiæ.¶ Semp rogat interrogat.¶ Agat necne:an agat:an uictimā imolet.¶ Nec agit nisi iussus nisi cū iubetur a principe:seu a pplo. Sacrificulū aūt regē post exactos reges cōsule Bruto creauere:de quo apud Liuiū libro secūdo ab urbe cōdita in ipso principio.Rerū inde diuinarum cura habita:& quia quædā publica sacra per ipsos reges factitata erant:nec ubi desiderium regum esset.¶ Regem sacrificulū creant. Id sacerdotium pōtifici subiecere:ne additus nomini honos aliquid libertati.Cuius tunc prima erat cura efficeret.Hæc Liuius:& inde Plu.illud accepit:regi sacrificulo:qui est rex sacrorum:ac religionum:nec magistratum gerere:nec concionem habere licere:rationemq; reddit.lxiii.Proble. An quid antiquis tēporibus reges plurima:& maxima sacra facere cōsueuerunt:& sacerdotibus rem diuinā faciētibus aderāt post ubi graues:& insolētes cœperunt esse:Græci quidē pleriq; licendā regibus ademerūt:ius & potestatē sacrificādi tantūmodo reliquerūt Roma autē regibus penitus exactis alium rebus diuinis præfecerūt cui nec magistratū habere:nec cū populo agere permiserunt:ut in tēplis soliū cōsultare uideātur & regnum propter deos sustinere. Est igitur & in comitio quodā sacrificii genus:quo ubi rex peregit ex foro se ꝓripit.¶ Pars:quia altera opinio:quod pecudes ad sacrificiū sponte:nō ueniāt:sed aguntur seu abiguntur:& inde agonalia:dici:quod Pōpeius approbat primo de significatu uerborum cū dicat agonias hostias ab agēdo dici. ¶ Pars quia pecudes nō ueniant:nō ultro ad arā accedant.¶ Sed aguntur a ministro sacrorum.Credit agonalem diē habere nomē ab actu:quod ab agēdis pecudibus agonalis dicat.Dicimus etiā abigere:q; eorum est qui pecudes pellunt:seu ante se agunt inde Abigei ipsi actores hoc est ductores ea ratione.¶ Pars putat antiquos uocasse:hoc festum agnalia per detractionē unius litteræ ab agonalia.¶ Pars:quasi multi.¶ Putat hoc festum hæc agonalia.¶ Priscis:ab antiquis dictum agnalia.Vt una littera una uocalis o. | vii. opiniōes unū dicantur agonalia festa | Quare dicat sacrificulus rex sacrorū

Vna sit ut proprio littera dēpta loco:
Aut qa ꝑuisos i aq̄ timet hostia cultros:
A pecoris lux est ipsa notata metu
Fas etiam fieri solitis ætate priorum
Nomina de ludis græca tulisse diem:
Et prius antiquus dicebat agonia sermo
Veraq; iudicio est ultima causa meo.
Vtq; ea nūç certa ē:ita rex placat sacro-
Noīa lanigere coniuge debet ouis(rū

ANT. FAN.

¶ VNa sit ut proprio littera dempta loco:Si prisci agnalia dixerūt quomodo dempta inde littera fiet quod nūc dicimus agonalia:atqui summota o littera ex eo q nunc agonalia dicimus relinquetur nomen agnalia quo ueteres utebantur.¶ Vtq; ea non certa est ita rex placare sacrorū.Coniunge lanigere numina debet ouis.Periphrasis est arietis quem agonalibus rex sacrificulus dicebatur q ea sacra faceret quæ reges facere assueuerāt.Huic Romani nec magistratum gerere nec cum populo agere seu concionem habere permiserunt autore Plutarco ut in tēplis solum consultare uideretur ac regnum propter deos sustinere.Itaq; in comitio fuit quoddam genus sacrificii quo ubi rex peregerat ex foro se proripiebat.Idem in cōuiuio super flaminem dialem accumbere consueuit:ut Aulus Gellius tradit. | Agnalia | rex sacrificulus

PAV. MAR.

¶ SIT DEMpta:sit remota ¶ Proprio loco:nā remoto.o.ab agonalia:remanet agnalia non desunt qui deducant ab agnis:uerum nō agnus:sed aries mactatur.¶ An quia:quarta opinio:quod imolandus aries ad aram:cum uidet peluiā aqua pura plenā cum gladiis quæ quidem huiusmodi sacris adhibebātur:extimescere uidet.Inde ab illo metu dies agonalis dictus:Nā αγωνιω uel αγωνιουμαι idē q metuo:aut angor.¶ An ista lux:agonalis dies.¶ Est notata:signata.¶ Et ita:appellata.¶ A metu pecoris arietis imolandi.¶ Quia hostia:illud ipsum animal quod mactatur.¶ Timet cultros:gladios.¶ Peruisos in aqua:quos in aqua uiderit.¶ Fas etiam:ultima opinio:quam ueriorem asserit.quod traxerit appellationem græcam a ludis ueteribus certaminum. Nam αγων græce certamen est.αγωνιζω:uel αγωνιζομαι cōtendo seu certo inde αγωνοθετης præfectus ludorum & ordinator:αγωνιστηριον locus certaminis:αγωνισμα præmium.¶ Fas etiam est:licet & credi par est.¶ Diem:agonalem.¶ Tulisse græca nomina:græcā appellationem.¶ De ludis:solitis fieri ætate priorū a ludis:quos ueteres exercebāt:dicebant enim ludi agonales.Primus eos instituit Hercules in Elide apud iouē olympium.Nō tamē arbitreris in olympo monte. Lōge enim distat.Elis ab olympo:sed ubi erat ædes iouis olympii:de quo cū dissererē:audebat nulli negare:& omnino apud olympum montē ludos fieri nolebāt.Nec aduertebāt alia causa iouē cognominatum olympiū legant Diodorū:Inuenient Dionysium cōstituisse regē ægypti iouē puerum addito ei præfecto olympo a quo eruditus & ad uirtutē institutus olympius est cognominatus.¶ Et antiquus sermo dicebat prius agonia:antiqui uocabant ipsa:festa agonia:de quo Pōpeius primo de significatione uerborum.Agonium diem appellabāt quo rex hostium imolabat:Hostiam enim antiqui agoniam uocabant. Agonum putabant dici deum præsidem rebus agendis.Agonalia eius festiuitatem:siue quia agonos dicebant montes:agona sacrificia quæ fiebant in monte hinc Romæ mons quirinalis egonus:& collina porta egonensis.Agonum:idest ludum ob hoc dictum quia locus in quo ludi initio facti sunt fuerit sine angulo:cuius festa agonalia dicebantur. ¶ Vltima Causa:Nominis scilicet. ¶ Est uera meo indicio | ἀγών certamē unū agonum | Quare dī olympius

do quia ita arbitror græcam habuisse appellationem:ut incerta est nominis causa:ita certum est regem sacrificulum arietem mactare debere.⸿ Vt ea causa.s.nominis.⸿ Nõ est certa:sed ambigua cum uariæ sint opiniones.⸿ Ita rex sacrorum.i.sacrificulus.⸿ Debet placare numina coniuge ouis placare ianum imolatione arietis:qui est uelut coniunx:hoc est uir ouium:quando quidem illi succumbunt.

> Victia q̃ cecidit dextra uictrice uocat:
> Hostibus a uictis hostia nomen hẽt
> Ante(deos hoi qđ conciliare ualcret)
> Far erat:& puri lucida mica salis.

ANT. FAN. Phoroneus:rex argiuorum ritus sacrificiorũ prim⁹ istitui Victima Hostia Victima unde dicit Hostiæ eximiæ Si hostia ab ara pfugisset quid Haruga prodigiæ unde pdigi Amburbiales Ambaruales Ambegni bos præcidaneæ Succidaneæ Hostiæ partes triplices Mola Salis granum Far

¶VICTima quæ ce.de.ui.uocat.Hostibus a domitis hostia nomẽ hẽt.Digressio est in qua de ritu sacrificiorũ loquit in qđ fastorũ materia exigebat:quorũ solẽnia prim⁹ instituisse dicit.Phoroneus rex argiuorũ quẽ primũ ẽt ferunt Iunoni tẽpla dicasse.Multi sane hoc loco existimãt sentire Ouidiũ uictimã ab hostia non differre ꝙ uictima uictis hostibus:hostia iisdẽ domitis imolet.Sed errãt nõ intelligẽtes cur autor dixerat dextra uictrice.Nã ut apud.A.Gel.legimus hostia post cæsos hostes a quouis sacerdote.Victima uero eius qui uicerãt manibus imolat.Puerile igit est ꝙ quidã dicũt legẽdũ hoc loco domitis pro domãdis:licet Seruius cẽseat hostias dici sacrificia quæ ab his fiunt qui in hostẽ pgunt.Victimas uero quæ post uictoriã.Sed solere hæc licẽter auctoritate cõfundi.Sũt q uictimas dici arbitrent ꝙ ictæ ui cadãt uel ꝙ uinctæ ad aras ducant.Vnde ait Iuue.Sed pcul extẽtũ petulãs quatit hostia funẽ.Solebãt.n.uictimæ duci funibus:quæ si gestarent humeris nõ litabãt.Festo placet hostiã ab eo dictã qđ est hostire.i.ferire uel ab hostibus ut quibusdã uidet quia laribus imolabat ꝙ ab eis hostes arceri putarẽt.Sed hi festi Põpei locũ deprauauerũt pro hostilis laribus hostiã laribus legẽtes.Hostiæ ut Veratius in põtificalibus qõnibus scripsit teste Macrobio eximiæ dicebant quæ ad sacrificiũ destinatæ eximebant e grege uel ꝙ eximia specie quasi offerẽdæ numinibus eligerẽtur.Hæ quũ aut ab ara pfugissent aut pcasse mugitũ dedissent:aut in aliã partẽ corpis q̃ oporteret cecidissent placularia faciebant auspicia:quæ(ut inqt Festus)sacrificãtibus tristia portendebãt.Maiores teste Donato hostias harugas dicebãt ab hara in qua cõcludi cõsueuerũt.Ex iis quæ cõsumebãtur pdigæ dictæ sunt:unde luxuriosos pdigos uocamus & aiales in quibus sola anima deo sacrabat cũ aliæ essent autore Trebatio qbus uolũtatẽ dei per exta disquirebãt Hostiarũ aliæ amburbiales dictæ ꝙ circũ terminus urbis Romæ ducerẽtur.Aliæ Ambaruales quæ circũ arua rei diuinæ causa duci cõsueuerũt ab hiis qui pro frugibus faciebãt.Aliæ ambegnibos uidelicet & uerueces cum ad eorũ utraq latera agni in sacrificiũ agebãtur.Aliæ pcidaneæ:aliæ succidaneæ.Lege Festũ & Seruium Sciendũ autẽ eas quas diximus aiales tãtũ imolari solitas cũ aliarũ sanguis solũ diis offeret:unde illud est sanguinis & sacri pateras:aliarũ corpis pars:ut extaq salsos porriciã in fluctus.aliæ integræ:ut & solida imponit lautorũ uiscera flãmis.Detractis.n.extis aræ suprimponebãtur quæ exta nõnunq̃ ablata elixa ẽt ipsæ reddebãtur.⸿ Ante de.ho.q.cõ.ual.Far.erat & puri lucida mica salis:Molã dicit ut ostẽdimus supra:de q̃ Tibul.Oia nostis farre pio placẽt & sallentẽ sale.Salis granũ ut inqt Porphi.& quottidie uidemus in ignẽ missum salit:unde a Tibullio sallens dicit.De farre Pli.Nihil religiosius cõfarrationis uinculo erat nouæq nuptæ farrũ præferebãt Adeo autẽ uerũ est cõsueuisse maiores nostros farre sibi deos cõciliare qđ inquit Nonius epulis & imolationibus sacris piũ putabat ut adorate uerbũ dictũ putetur a farre qđ adoreũ ueteres appellarũt:qui libia quoq adoreis sacra diis exhibebãt. Varro de re rustica in loco humido far adoreũ potius serũt q̃ triticũ.Inde maiores nostri gloriã adoreã dixere ꝙ is gloriosus putaret qui farris copia abũdaret tãtus fuit honor farris ut Ply.tradit.Dicebatur autẽ farris genus ador quod postea:qm̃ arduretur:ador appellatum est.Id urebatur autore Festo ut tostum fieret ex quo in sacrificio mola salsa efficiebatur.Aliqui ut Nonius refert adoreum far dictum putarunt ꝙ cibi ora.i.principium fit.

PAV. MAR. Adorare adoreum adorea liba Adorea Adoria

¶VICTIMA unde uictima:& unde hostia dicat:illa a manu uictrice.& hæc a uictis hostib⁹ utrũq autẽ accipitur pro eo ꝙ diis imolatur.⸿ Victima uo.quæ cecidit dextra uictrice illa imolãda bestia appellatur uictima quæ a uictoribus imolatur:hostia fuit dicta a uictis hostibus:cũ quis uicisset hostes:sacrificabat & hostiã ab hostibus appellabat:sed aliter sentire uidet Põpe.inqt.n.hostiã dictã esse ab eo:quod est hostire.ferire:sed duo genera hostiarũ esse Trebatius docet li.i. de religionibus.Vnũ in quo uoluntas dei p exta disquirit Alterũ in quo sola anima deo sacratur:unde & haruspices aiales has hostias uocant.Vtrũq Vir.ondit:& primo quidẽ.illud quo uolũtas numinũ p exta mõstratur.Mactat.Mactat lectas de more bidentes:& mox pecudũq reclusis pectoribus inhiãs spirãtia cõsulit exta:alterũ illud in quo hostia animalis dicit.quod eius tantũ aia sacrat:ostẽdit cũ facit Entellũ uictorẽ erici mactare taurũ.Hanc tibi erix meliorẽ aiam pro morte daretis.Persoluo in his hostiis:sunt quæ iniuges uocant.i.quæ nũq̃ domitæ ac iugo subditæ sunt.De quo Vir.nũc grege de itacto septẽ mactare iuuẽcos:pstiterit totidẽ lætas de more bidẽtes:& ut iniuges euidẽtius exprimeret adiecit & intacta totidẽ ceruice iuuẽcas.Eximii quoq i sacrificiis uocabulũ nõ poeticũ epitheton:sed sacerdotale nomẽ est. Veratius.n.in põtificalibus qõnibus docet eximias dictas hostias:quæ ad sacrificiũ destinatæ eximant egrege:uel qđ eximia specie quasi offerẽdæ numinib⁹ eligãtur hinc Virgi.quattuor eximios pstanti corpe tauros:ubi quod eximũtur eximios:ꝙ eligũtur præstãti corpe mõstrauit.Deinde ambarualis.hostia est ut ait Põpomius fe.quæ rei diuinæ causa circũ arua ducitur ab his qui pro frugibus faciunt.Inde est illud & cũ lustrabimus agros:nomẽ.n.hostiæ acquisitũ est ab ambiẽdis aruis:& in georgicis.Terq nouas circũ fœlix eat hostia cultro.Sed hæc de hostiis hactenus.⸿ Aũ deos:ab initio uilia erãt:quæ diis offerebãtur huic ppositioni rõnẽ addit poeta:q in italiã pciosa nõdũ erãt aduecta:& ueiut pro cõnexione subiũgit:cũ extrema pciosa & odoratissima nõ essent:ea offerebãt & adolebãt q̃ hẽri poterãt:& odora uidebant:illudq addit nec ullius gladii i sacris erat usus.⸿ Far &

Eximiæ hostiæ unde

lucida micas salis: ipsa mola q̄ ex farre & sale mollito fit: ut supius diximus. ❡ Lucida mica: quod purū sal lucere uideatur. ❡ Erat ante: ab initio. ❡ Quod ualeret conciliare deo hominisq; posset numina placare mortalibus: nam aliud diis non offerebant: q̄ far cum sale mollito diximus superius de farre: sed de torrēdi farris feriis inferius dicemus. Item & de uilitate corum quæ diis offerebantur a Romulo.

Nōdū ꝑtulerat lachrimatas cortice mir(ras
Acta ꝑ æquoreas hospita nauis aquas.
Thura nec euphrates: nec misꝫa idia co(stū
Nec fuerāt rubri cognita fila croci.

❡ LACHRYmatas cortice myrrhas: ipse alibi. Stillataq; cortice mirrha nomen herile tenet. ❡ Thura nec euphrates: Ply. lib. v. nat. histo. huius fluminis originem uariam tradit. Strabo autem scribit Euphratem a boreali tauri latere ex oriētem per Armeniam fluere occidētem uersus: deīde ad austrum flexum inter armenios & cappadocas & cōmagenos tantum recidere. egressum uero cum prope Syriam peruenerit ad hyemales ortus reuerti usq; Babylonem & ad tygrim Mesopotamiam efficere & ambos emittere in persicū sinum quoꝝ Euphrates maior est & plus regionis flexuoso alueo percurrit. Ex hoc sinu ꝑ euphratē ad nos thura trāsferri posse nemo dubitauerit: quem fluuium sunt qui putēt arabiam attingere. Itaq; Pōponius geographus eū scribit in meridiem auersum syros atq; arabas ingredi. Cæterum non omnis arabia thus habet suo sabæi tantū gloriantur solis est thurea uirga sabæis: ilis cis tēporibus thure nō supplicabāt autore Plynio sed cedri tantū & citri cōsulūtum fumo nidorē uerius q̄ odorē nouerant. Postea uero thure dii conciliari sunt. Vnde illud est lucretii. Thuricremas propter mactatus concidit aras: & illud Macrobii: nunq̄ fas fuit ægyptiis pecudibus aut sanguine sed præcibus & thure solo placare deos. Nō libet hic intactū relinqre quod de Alexādro magno Ply. refert: cui in pueritia sine parsimonia thura aris ingerēti cū pedagogus dixisset ut eo modo cū deuicisset thuriferas gētes supplicaret ille Arabia potitus thure onustā nauim ei misit large exhortatus ut deos adoraret. De thure ac thuriferis arboribus lege quæ idem autor scribit lib. xii. nat. histo. ❡ Nec miserat indis costū. Costi radix gustu feruēt odore eximio ac frutice inutili foditur in patale indi amnis īsula. Inuenitur tamē & apud alios. Vnde illud est Horatii. Achamenīūq; costum. Duo eius sunt genera: nigrū & quod melius est candicās. Quidā e recētioribus medicis costi duas species ponunt: indicā & arabicam: præferuntq; arabicæ indicam quæ diuersis medetur doloribus & sumpta cū mulso uenerē excitat. Cōsueuisse autem maiores nostros hac radice in sacris uti ostendit Ply. his uerbis: Odoꝝ causa unguētorūq; & delitiarum si placet etiam superstitionis gratia emantur quoniam thure supplicamus & costo.

ANT. FAN.

Euphrates

Thus Antiqs tpib' thure nō supplicabant

Costi radix

❡ NONDum hospita nauis: peregrina nauis. ❡ Acta ꝑ æquoreas aquas: impulsa maritimo cursu non ad huc. ❡ Pertulerat myrras lachrymatas cortice: myrras quæ ex suoꝝ arborū cortice tanq̄ ex oculis lacbrymæ emanant: & ad illud alludit quod in decimo lib. met. dixit myrram amore cynaræ patris correptam & dolo grauidā effectam: ac irā paternā fugientē in sabea tandē terra quieuisse in arborē sui nominis uersam: fletu preciosas guttas effundere. Vnde fiet tamen & tedide manāt ex arbore guttæ. Est honor & lachrymis: stillataq; cortice myrra Nomē herile tenet: nulloq; tacebitur æuo. Hāc autem arborē Plynio autore in iisdem siluis cū thure permixtā nasci tradidere nōnulli. Plures separatim: & multis ī locis arabie gignitur Strabo cū fœlicem arabiā a quattuor maximis natiōibus inhabitari dicat hoc est amineis: sabeis: catthabanēsibus: cattamotitis catabania inqt thus gignit catramotitica myrrā. Additq; Ply. sabeos nō dare ex myrra deo portiones: quoniā & apud alios nascatur. Regi tamē gebanitarū quartas partes eius pendere. ❡ Euphrates nec mi. thura nōdum & sinu ꝑsico qui ab oriēte fœlicem arabiā claudit: & in quē exit euphrates accepta inde thura ad nos miserat: quia nōdum in italiā aduecta fuerāt ut diis cremarētur. Thura præter arabiā nullis inquit Plyni. ac ne arabiæ quidē uniuersæ. Strabo ut diximus cattabaniā thus gignere asserit. At Ply. regio inquit eoꝝ thurifera sabea appellatur & paulopost: Nec præterea arabii alii thuris arborē uident: ac ne hoꝝ quidē omnes feruntq; ccc. nō amplius esse familiarū quæ ius per successiōem id sibi uēdicent Sacros uocari ob id: nec ullo cōgressu fœminarum: funerūq; cum incidāt eas arbores: aut metāt pollui. Atq; ita religione merces augeri: quidā promiscuū ius his esse populis tradūt in siluis: alii ꝑ uices annoꝝ diuidi. Nec arboris ipsius quæ sit facies constat. Multa præterea subdit Ply. quodq; arbor sit incertū habeat: & thuris insup genera ab eodē late referunt: uerū Diodo. ita inqt thus ꝑcipitur hoc pacto Arbor est magnitudine parua aspectu spinæ ægypriæ albe: folia arboris quæ circa dicit similia flos colore croceo. Thus ab arbore quēadmodū lachryma emanat: myrræ arbor lētisco æqualis est foliū frequētius tenuisq; fluit ab effossa radicibus terra in solo ubere bis in anno fructū reddit. Vere atq; æstate: sed rubrū uere propter rorē: æstate albū. De euphrate flu. multa apud Ply. & Stra. hēs De quo Eustachius ad orientē inqt capadociæ euphrates fluuius immensus armenio mōte fluit porrectus in austrū primū deīde incuruās ualles ad eos & mediā babylonē trāsiens in ꝑsicum mare euomitur iuxta Teredonē ꝑsarum ciuitatē hæc ille. Sed nemo poetā κακηοτεότραφιοσ arguat: qd̄ lōge ab euphrate sit regio thurifera: & qd̄ ꝑ euphratē thura minime uectebātur. Errāt qui ita arguūt nam cū in ꝑsicū mare exeat: qd̄ ab oriēte fœlicē arabiā claudit: Merces & sabea aromata ꝑ persicū sinū in euphratē: inde in Babylona: deinde in cōmagenā: & in tapsum uectabantur: deinde pedestri itinere: quo mercatores uoluissent: & pons euphratis in cōmagena distat a sinu ꝑsico. l. miliibus passuū: qui est sinus nostri maris: ubi etiā nūc mercatores nostri aromata per euphratē ī cōmagenā: & inde in sinū ipsam uecta accipiūt. Sic ēt olim accipe potuere. Habes ꝑterea apud Aristibolum Strabone referente Gerroæs arabes frequentius in babylonem ratibus mercatum ire atq; inde per euphratē cū mercibus tapsum enaulgare: postea quo libeat pedestri itinere referri ꝑterea ut idē Stra.

PAV. MAR.

De sacris inuētis & thure quare sit sacrificiū

De flu. euphrate

bo referet:Alexāder cū expeditionē ī arabas pararet.Nauigia partim in phœnicia:cyproq̧ cōſtrūxerat tum plicatilia:tum cū pacta quæ tapſacū portata flumine in Babylo deferērur.Si igil nauigia per cōtinentē in euphratē traiiciebātur:ſi gerræi arabes p euphratē merciū gratia deferebanſ:eo magis delata p euphratem aromata ī noſtrū mare traiici potuere:errarūt ergo uehemēter:q poetā erraſſe rettulerūt.⁋ Nec Idia miſerat coſtūq̃ſi nōdū ex idia delata fuerat coſti fruticis radix.q̃ qdē ex idia & patale iſula idi fluminis trāfferēt De quo Ply.idis maxīe ꝓcio radix coſti:guſtu feruēs:odore eximio frutice aliat ſutilis:ꝓrio ſtatim itro ſtu amnis indi ī patale iſula:Duo ſūt ei⁹ genera:nigrū.& cādicās qđ melius eſt.Oui.tā ī pāchaia:q̃ eſt fœlicis arabiæ regiūcula naſci putauit:cū dicat in.x.meta.ſit diues amomo:Cynamaq̧:coſtūq̧ ſuū:ſudataq̧ ligno thura ferat:floreſq̧ alios pāchaia tellus.⁋ Nec fuerāt.cognita fila rubri croci:nōdū erat uſus croci ī italia: nec ulla ei⁹ notitia.qa e cilicia nōdū aduehebaſ in italiā ubi nūc tā eſt eius ubertas:ꝓſertim in regiōe marſoꝶ:ueſtinoꝶ & pelignoꝶ at cilices oēs ſuperamus.Qui quidē laudatiſſimū habuiſſe crocū referunſ:& alii qui a coryco dictū putāt crocū cyliciæ oppido:ſiue corycio antro:cū iunius moderatus dicat accepimus tmolon & coricion florere croco.Aliq dictū uolūt croco iuuene ī florē ſui nois cōuerſo.Cui⁹amore cū ſmiciſſos deperiret.& ipſa in ſui nois fruticē cōuerſa eſt huius ēt rei meminit Ply. cū agit de camecisſo:quā ſimilacē uocāt:& ſimilē hederæ affirmat.& inqt īfauſta oibus ſacris & coronis q̄m ſit lugubri uirgine eius nominis ꝓpter amorē iuuenis croci mutata in hunc fruticē.Coriciū crocū Solinus ſūmope laudat:& dioſcorides in uſum medicinæ cæteris meliua eſſe cōperit.

De coſti generib⁹ etiā natura croci

ANT. FAN.

Herba ſabina

⁋ ARA dabat fumos herbis cōtenta ſabinis:Herba ſabina utilis in ſuffitus pro thure aſſumebaſ:duplicato.n. pondere eoſdem eff.ctus habere quos cinnamum traditur.De hac Propertius Flore ſacella tergo uerbenis compita uelo.Et crepat ad ueteres herba ſabia focos.Eius herbæ duo genera ſunt:altera eſt amaraco ſimilis altera cupreſſo ⁋ Et non exi.lau.adu.ſo.Laurus manifeſto crepitu & quadā deteſtatione ignes abdicat.Ea inter uerbenas eſt autore Seruio ut mirtus olea:oēs enim frondes ſacratas abuſiue uerbenas uocamus quarum faſciculi ut ait Feſtus deoꝶ capita dicebantur.⁋ Prima ceres auidæ gauiſa e ſanguine porcæ Immolādi initium a ſuillo genere ſumptum exiſtimātur Oui alibi.Prima putatur hoſtia ſus meruiſſe mori quia ſemina pando eruerit roſtro ſpemq̧ interceperit anni.Ea uictima ut autor eſt Varro initiis cereris imolabatur:cedebanīq̧ porcum initium pacis in coniunctione fœderis ut idē inquit.Et nuptiarū initio noua nupta & nouus maritus in hetruria porcū imolabant.Priſci quoq̧ latini & græci in italia idē feciſſe uidētur:nā & noſtræ mulieres maximeq̧ nutrices naturam qua fœminæ ſunt in uirginibus appellabāt porcū:& græci χοιρον:Mactabatur autem porcum cereri:quia hoc animal frugibus nocet.Solebāt.n.uictimæ pro qualitate numinū imolari & uel cedebantur quæ obſunt eoꝶ muneribus:ut caper libero quia uitibus nocet:capra mineruæ quia lābendo quoq̧ oliuā ſterilē facit.Vel aliqua ſimilitudine credebātur numinibus placituræ:ut inferis nigræ pecudes:albæ ſuperis.Scire aūt debemus ꝙ Cereri & porcus & porca īmolari cōſueuit.ſed Oui.hoc loco ideo fœmininū genus elegit.quia elocutiōes quædā per fœmininū genus elocutiones fiunt.Vir.Cæſa iungebāt fœdera porca.Vel quia in oībus ſacris ut ait Seruius fœminini generis uictimæ potiores ſunt.Vñ ſi p marē litari nō poterat ſuccidanea nō poterat adhiberi. Meminiſſe præterea cōuenit porcam quæ cereri mactabatur ab eo qui mortuo iuſta non feciſſet.ideſt glebam non obieciſſet præcidaneam uocari:quia mos erat ea facere prius q̃ nonas.fruges guſtarent autore Feſto:qui præcidaneam porcam a præcidendo dictam oſtendit ꝙ imolaretur anteq̃ nouam frugem præciderent:Eligebantur autem ad ſacrificia porci maiores & dicebantur eximii teſte Donato.Nam boues ad id electos egregios:oues lectas dicebant.

Laurus

Verbena

Immoiādi initiū

Porcus & porca mactabātur cereri

Præcidanea porca

Porci eximii

Boues egregii oues lectæ

Caper baccho ſacrificabatur

Caper

Ara dabat fumos herbis cōtēta ſabinis
Et non exiguo laurus aduſta ſono:
Siquis erat factis prati de flore coronis
Qui poſſet uiolas addere:diues erat:
Hic q nūc aperit percuſſi uiſcera tauri:
In ſacris nullum culter habebat opus:
Prima cæres auidæ gauiſa ē ſāgule por(cæ
Vita ſuas merita cæde nocētis opes:
Nā ſata uere nouo teneris lactētia ſuc(cis
Eruta ſetigeræ cōperit ore ſuis:
Sus dederat pœnas:exēplo territ⁹ hui⁹

PAV. MAR.

⁋ CERes prima eſt gauiſa ſanguinæ auidæ porcæ:quaſi cæreri primū placuit mactare porcā.⁋ Vita ſuas opes:q̃ſi uindictā ſumēs p erutis frugibus:q̃ erāt ſuæ opes.⁋ Merita cæ.no.cæde ſuis q̃ mactari meruerat qa nocuerat frugib⁹.Nā cōperit:ipſa cæres iuenit. Sata lactētia teneris ſuccis ſegetē:q̃ tenellā & uirentē:q̧ lactere uidebaſ p trāſlationē ab aialibus lactētibus.⁋ Eruta uere nouo:uerno tpe.⁋ Ore ſuis:rictu porcæ. Cæres dicta ut Ci.aſſerit:quaſi gerens qđ fruges gerat.Nā ita litteraꝶ affinitas patitur.⁋ Sus dederat.poſt mactatā cereri:porcā:mactatus eſt baccho caper.q̄m uires abroſerat:quæ bacchi ſunt:& in meta.Pithagoras ad illud ſupius ſeqtur. Vite caper morſa bacchi mactatur ad aras Vltoris ductus nocuit ſua pœna duobus Plynius tamē inqt capras imolari palladi.Quod oliuā lābendo ſterilē faciāt.⁋ Sus porca.⁋ Dederat pœnas:mactatus fuerat pro frugibus erutis dare pœnas tractū eſt a pœna pecuniaria quæ ſoluebaſ ſic cōtra recipere pœnas dicit Virgili. Vlta uirū pœnas inimico a fratre recipio⁋ Ara cōtenta herbis ſabinis dabat fumos:quaſi fumabat tātum ara cū ſolæ ſabinæ herbæ cremarenſ:hoc eſt ſacerdotes erant cōtenti ſolis herbis ſabinis & lauro:nec intelligas herbis quas ſabini aduexiſſent:ſed de ea herba:quæ ſabina uocatur:& in temploꝶ dedicatione adhibebatur ſemp a ueteribus:qui mos ad poſteros & noſtros quoq̧ tranſiuit:& ſabina dicitur a σέβομαι quod eſt color ſeu ueneror:quia pertinet ad cultū deoꝶ:ſed malæ muliercuiæ ea abutuntur. Taceo uira ne alios quoq̧ doceam.⁋ Et laurus aduſta nō exiguo non paruo.⁋ So

Sabina herba q̃ ſit

nomā sēp cū aduritᷣ magnū facit crepitū ut refugeᷣ ab ipso igne uelle uideaᷣ. ¶ Dabat ēt. ¶ Fumos: qm̄ in sacris autebatur. Laurus triūphis ,ppřie dicaᷣ: uel gratissima domib⁹ ianitrix. Cæsa℞ pontificūq̧ sola & domos exornat: & añ limina. excubat: de ea multa referunᷣ a Ply. li. xv. C. xxviii. facitq̧ genera. xiii. ¶ Siqs erat q possit addere uiolas coronis factis de flore pratisiqs insertia floribus ī coronā diis offerēdā būisset adderet uiolas. Erat diues: habebaᷣ opulētus: qā quidē pciosiora minime hērēt. Ply. post laudata lilia uiolis inqt honor ,pximus earūq̧ plura genera purpureū. Luteæ albæ: purpureo græco noie discernūtur appellatæ hiacynthi & ab his hiacynthina uestis. ¶ Hic culter: q nunc aperit uiscera. ¶ Mactati tauri: gladius quo & taurū: seu bouē mactamus: & īteriora apimus: seu nudamus. Vt est illud Virg. & uiscera nudāt. ¶ Nullū opus hēbat in sacris. quasi nō erat eo opus in re diuina cum nullū adhuc pecus īmolaret: nō. n. oibus diis gratui est usus gladii: ut libātes uina lelāriaca musis: in sūmo parnaso diximus: quo pauci unquā e hostis ascēderunt. ¶ Nō tibi sanguis ait nō sæui munera cultri. Nō opulēta manus grata est regia sorō℞. ¶ Mēs humilis: mens casta placet: castā accipe menteᷣ. Et tenues dignare dapes: nō thura cremenentur. ¶ Vltima: at eubolci libanᷣ munera bacchi. ¶ Prima: unde peco℞ mactatio habuerit originē: ab illis quidē q adinuenerūt aliqd ad usum humani generis: nā cū aliqđ pecus suis inuēcis noxiū esset illud mactabaᷣ Ceres prima porcā imolauit: quoniā fruges eruerat. Ea. n. ut Ply. testis est inuenit frumēta cū antea glāde uescerētur eadem molere: & cōficere in attica: Italia sicilia ob id dea iudicata: ea prima leges dedit ut alii putauere. Corcynus tragicus frumētū a cerere mōstratū unde & dea sit habita in suo poemate affirmat & Diodo: addit præter frumētū reptum leges dedisse: qbus iuste: pieq̧ hoīes uiuere assuescerēt. Sed de ea plura ī quarto libro dicemus. ¶ Aliqui putāt ideo mactari porcā: pro fœcūditate: quia nullū animal est ea fœcūdius: Parit enim uicenos: supior ratio pythagoræ uerbis affirmatur: Quæ in meta. a poeta refertur & prima putatur Hostia sus meruisse mori: quæ semina pando: Eruerit rostro speniq̧ interceperit anni.

De lauro digna

Ceres prima porcā immolauit & leges inuenit

ANT. FAN.

Palmite debueras abstinuisse caper:
Quē spectās aliqs dētes in uite pmētē
Talia non tacito dicta dolore refert.
Rode cap uitē: tū hic (cū stabis ad arā)
In tua quod spargi cornua possit erit:
Verba fides seqᷣ: nox tibi dedit⁹ hostis
Spargiᷣ effuso cornua bacche mero.
Culpa sui nocuit: nocuit quoq̧ culpa capellæ

¶ PALMITE debueras absti. caper. Apostrophe est ad caprum qui cedebatur Baccho quia hostis est uinearū sicut & capra Virgi. Non aliam ob causam baccho caper omnibus aris cædiᷣ Mar. Vitæ nocēs rosa stabat moriturus ad aras Hircus bacche tuis uictima grata sacris. Fuit in sacris liberi hæc cōsuetudo ut ait Lactan. grāmaticus: ut occiso capro sacrati omnes sanguinem eius biberēt. ¶ Est autem caper: autore Var. qui latine diciᷣ ex castratis: hic pro hirco accipiᷣ. ¶ Hinc cū stabis ad arā: In tua qđ spargi cornua possit erit: Aptū & placitu℞ significat sacrificiū ui Et ductus cornu stabit sacer hircus ad arā. Hoc āt dicit rode nūc uitē cū nemo te abigit nō deerit tū uinūquo ī tua cornua spargaᷣ cū ad arā stabis baccho mactandus.

¶ CAPER. & est apostrophe hoc est sermonis auersio. ¶ Tu tertius exemplo huius debueras abstinuisse palmite monitus & exterritus pœna suis debueras dentē a uitibus cōtinere. De palmite supius dictū. Exēplum est ut Pōpeius inquit qđ sequamur: aut uitemus Caper & capræ dictæ: quod omne uirgultū carpant siue a crepitu crurū: unde & crepareas antiqui dicebāt. ¶ Quē caprum. ¶ Spectans: uidens. ¶ Aliquis præmētem dentes ui. quasi dentes uitibus infigentē & eas abrodentem. ¶ Refert talia dicta: uerba. ¶ Dolore non tacito: nō occultato: sed aperto. Dolebat enim ita sæultū esse sacras uites. ¶ Caper rode uitem: rodas nunc cū nemo prohibet. Plecteris tamen: & est ironia: quia nō diu rodet. ¶ Tamen hic ex hac uite. ¶ Erit quod spargi possit in tua cornua: erit uinum quo tibi mactando in cornua spargerētur. Erat enim usus uini in sacris: & eo uictimarum cornua infundebantur præter quam in sacris cereris. ¶ Cum stabis ad arā: ubi eris imolandus. ¶ Fides sequitur uerba: uerba illius sortita sunt fidē: nam uera fuere: quoniam caper mactatus est. ¶ O bacche: apostrophe ad bacchum uini repertorem. De quo alias dicemus. ¶ Hostis: ipse caper. ¶ Deditus tibi noxa: traditus tibi pro peccato: aut pro peccati pœna. nam utrunq̧ noxa significat. ¶ Spargitur cornua: per synecdochē: quasi sparsa habet cornua effuso mero: ut moris erat. Culpa sui: sus & caper meruere mactari: quoniam deliquerunt: sed quid deliquit īnoces ouis & bos: quem capitale erat mactari: ut diximus supi⁹. & pithagoras eodē in loco. ¶ Quid meruistis oues: placidū pecus inq̧ tuendos Natum homines: pleno quæ fertis in ubere nectar mollia quæ nobis uestris uelamina lanis. ¶ Præbetis uitaq̧ magis: quā morte iuuatis. Quid meruere boues. animal sine fraude: dolisq̧. Innocuū: simplex: natū tolerare labores. Immemor est demū: nec frugum munere dignus. Qui potuit curui dēpto modo pōdere aratri. ¶ Ruricolā mactare suum qui trita labore. Illa: quibus totiens durū renouauerat aruum. ¶ Tot dederat messes: percussit colla securi. Nec satis est: q tale nefas cōmittitur ipsos. Inscripsere deos sceleri: numenq̧ supernum: Cæde laboriferi credunt gaudere iuuēci. ¶ Victima labe carens: & præstātissima forma Nam placuisse nocet: uictis īsignis & auro Sistitur ante aras: auditq̧ ignara præcantē. Imponiq̧ suæ uidet inter cornua frōtis. Quas coluit fruges: percussaq̧ sanguine cultros Inficit: in liquida præuisos forsitan unda. Protinus ereptas uiuēti pectore fibras. Inspiciūt: mētesq̧ deū scrutā(n)tur in illis. Vnde fames homini uetito℞ tanta cibo℞. Audetis uesci. genus o mortale: quod oro Ne facite: & monitis animos aduertite nostris. Cūq̧ boum dabitis cæso℞ mēbra palato. Mādere uos ipsos scire: & sentire colonos. Hæc ille: q̄ quidē quia aurea uerba uidentur his cōmēta nolis addidi. ¶ Culpa crimē. ¶ Nocuit: sui porce quia fruges eruerat. ¶ Nocuit quoq̧ etiam. ¶ Culpa capellæ: capro & capillis ob uites abrosas.

PAV. MAR.

Capra dē a crepitu cruru uā crepere, dictæ

Nota hos uersus in sacris

ANT. FAN. ℂQ VID bos quid placidæ cõmeruistis oues. Magno usui mortalib⁹ bos est aratiõe. uectura. lacte. caseo. corio. Vñ apud ueteres tã capitalis habebat qui bouẽ sine causa q̃ qui hoiem occidisset. Nõ meruit ergo socius hoium ĩ ope rustico ac cæteris minister ob eius usum inocentiãq; mactari quẽ Solon imolari nõ pmisit teste Plutarcho. Sed cædẽdi bouis mos hic tractat⁹ est aristeus apollis ac cyrenes fili⁹ cũ eurydicẽ uxorẽ orphei uiciare uoluisset & illa fugiẽs a serpẽte fuit occisa amissis apib⁹ nympharũ iracũdia mr̃is auxiliũ petiit unde edoct⁹ q̃ rõne apes repari possent ut ĩ fine Geor. plene a Virg. tractat. Mactãdi bouis initiũ dedit. ℙ Protheus tua dãna leuabit. Hic uates clarissim⁹ oceani & tethyos filius fuit q tenuit insulã carpathũ quæ est inter rhodũ & ægyptum. Alii regẽ ægypti esse uolunt in uarias formas uerti solitum: Lege Diodorũ a quo de hoc & Aristæo mlta refert. Mox domitus uinclis ĩ sua mẽbra redit: Vir. in sese redit atq; hoibus tandẽ ore locutus.

Bouis usus

Bouem occidere capitale erat

Bouis cædẽdi mos

Aristæus

Quid bos: qd placidæ cõmeruistis oues

Flebat aristæ⁹: q apes cũ stirpe necatas

Viderat incœptos destituisse fauos:

Cærula quẽ genitrix ægre solata dolẽtẽ

Addidit hæc dictis ultima uerba suis:

Siste puer lachrymas pthe⁹ tua dãna leuabit

Quoq; mõ repes: q̃ pierc dabit

Decipiat ne te uersis tamen ille figuris

Impediãt gemias uicula firma man⁹:

Peruẽit ad uatẽ iuuẽis: resolutaq; sõno

Alligat æquorei brachia capta senis:

Ille suam faciẽ trãsmutat. & alterat arte:

Mox domit⁹ uinclis ĩ sua mẽbra redit:

Oraq; cærulea tolleus rorantia barba

Qua: dixit: repares arte requiris apes:

Obrue mactati corpus tellure iuuenci

Quod petis a nobis: obrut⁹ ille dabit

Iussa facit pastor feruẽt examina putri

De boue: mille aĩas una necata dedit:

PAV. MAR. ℂQ VID bos meruit. s. & tamen mactat. ℙ Quid cõmeruistis ouis placidæ: q̃si dicat nihil: & tñ neq; oui: neq; boni parcit. ℙ Flebat aristeus mactaton bouis initiũ sumpsit ab aristeo primus. n. ille p reparãdis apibus bouẽ imolase fert. Oui. paucis uersibus historiã seu fabulã pstringit: nã ĩ fine georgicorũ Virgilius plurib⁹ refert. ubi inqt Aristeũ pastorẽ amissis apib⁹ quærulũ ad cyrenẽ matrẽ uenisse: & monitũ ab ea ad ptheata quo didicit calamitatẽ illã illatã nõ ira deorũ: sed ab orpheo in uindictã amissæ cõiugis: quã cũ ille amans insequeret: fugientem anguis morsu peremit. ℙ Deinde cõsilio matris taurorũ: & iuuẽcarũ imolatione: placatis: orphei & eurydices manibus: apium examina restituta sunt Ouidius tñ inquit a protheo mactandi iuuẽci consiliũ accepisse. & sic amissas apes reparasse Diodorus inqt Aristeũ ex Apolline & cyrene ipsei filia natũ. nã cũ mater apud peliũ educaretur ab Apolline rapta. & in lybiã delata est ad loca ubi postea urbs a suo nomine cõdita. Suscept⁹ ex ea filius Aristeus a nymphis enutritus est: a qbus lac coagulare: mel atq; oleũ cõficere didicit. Quæ cũ primus in hoium usum traduxisset a posteris ut deus cultus est. Profectus in boetiã autonoen cadmi filiã uxorẽ duxit: genuitq; Actæona: quẽ ira dianæ fabulæ ferũt a canibus discerptũ post eius obitũ ab oraculo p̃ris habuit: ut ceam aditet: in qua ei honores impenderẽtur. Quo cũ uenisset orta p omnẽ græciã peste pro græcis t oibus sacra fecit: morbusq; cessauit. Relictis in cea nepotibus in lybiã ad matrẽ rediit. Deinde in sardorũ insulã pfectus est: quã consitis arboribus cultorẽ reddidit ibi duos filios genuit: charmũ & calircapũ. ad alias insulas cũ accessisset in sicilia aliquandiu mãsit: quæ cũ fructibus armẽtisq; refecta esset: singulorũ usum edocuit: quo beneficio siculi & hi præcipue apud quos olee nascunt: pro deo sũmo honore coluerũt: trãsgressus in thraciã pceptis a Dionysio orgiis in æmo habitãs: cũ postmodũ nõ comparuisset honores nõ solũ a barbaris: sed a græcis assecutus est. ℙ Flebat Aristeus: Apollinis & Cyrines filius. ℙ Quod uiderat apes necatas cũ stirpe: apes extinctas cũ omni spe sobolis nã ad unũ oẽs interierãt Destituisse incœptos fauos: mella cũ toto opere qd' incœperant nec pfecerãt. Verũ fauus est ubi cerã fingũt & mella disponũt: nã tria hæc simul Var. rettulit apiũ opa. Ply. uero inqt primũ fauos cõstituũt: cerã: fingunt' hoc est domos: cellasq; faciũt deinde sobolẽ postea mella. Sed de his latius in georgicis differemus. ℙ Quẽ: aristeũ. ℙ AEgre dolẽtem: quasi cũ uersaretur in magna perturbatiõe & animi ægritudine. Genitrix: cyrene ut Dio. ait ipsei. ut alii penei amnis filia: & ideo cerula dixit quia aquarũ nympha sic & cerula maria dicimus. Solata: cõsolata. ℙ Addidit hæc ultima uerba dictis suis: nã pluribus uerbis usa in leniẽdo dolore: deinde hæc addidit. ℙ Puer: filiũ: nã appellatione puerorũ ut paulus iuriscõsul. docet ueniũt & serui & filii & qui sunt ætate puerili. ℙ Sis te lachrimas: noli magis lachrimari. ℙ Protheus leuabit tua damna: alleuiabit & rependet extinctarũ apiũ iacturã. ℙ Et dabit docebit te. Qũo repes repiere: qno pacto reparare possis examina extincta. ℙ Protheus a multis oceani & thethios fili⁹ creditus est: & marinorũ pisciũ pastor: ut in odis Ho. diximus: omne cũ ptheus pecus egit altos uisere mõtes: p̃terea habitasse in carpato insula Multi ægiptiũ dixere regẽ & Hero. protheũ natẽ: & ægypti regẽ dicit ad quẽ appulso tẽpestantibus paridi cũ helena rapta: sublatisq; græcorũ erãt & græciæ restitutis multa p̃dixisse. Dio. autẽ. hæc ait. Cũ ægyptus rege careret ex dignioribus qdã in regẽ assumptus est: illiaci belli tpe Quẽ ægyptii cetẽ: græci protheũ appellãt hunc artium plrum & in uarias se formas solitũ uertere tradiderũt: ut aial arbor ignis uideret. Quorũ cognitionẽ ex cõtinuo astrologorũ. ac sacerdotũ usu assecut⁹ ẽ. Cõsuetudo ãt græcis trãsmutatiões fingẽdi cãm p̃buit: nã mos erat ægiptiis regibus leõis: aut tauri aut draconis: priorẽ partẽ ĩ capite ferre ĩsignia pricipatus qñq; arborẽ ignẽ & redolẽtia supra caput unguẽta: hæc tũ ad decorẽ: atq; ornatũ spectabãt: tũ stuporẽ ac supstitionẽ quãdã aspiciẽtibus iniiciebãt: hæc ille mater igẽ nũc instruit filiũ ne mutatione formæ decipiat: sed cum primũ inuenerit alliget de quo latius apud Vir.

Virg. in iiii. georgicorum

De aristeo q ex autonoẽ habuit Actæonẽ uersum ĩ ceruum

Protheus pastor in uarias formas se uertebat

¶ Tamen firma uicula: firmi laquei. ¶ Impediat gemias man' q̄si alligato utrāq; p̄thei manū firmis nexib'. ¶ Ne ille: p̄theus. ¶ Decipiat te uersis figuris: uariis formis i q̄s solet se uertere. ¶ Peruenit ad uatē: pariit Aristeus mr̄i dormiēti p̄theo laqueos iniecit apph̄ēsum tenuit: & cū ille i uarias se formas trāsmutasset nihilq; p̄ficeret. resūpta uera forma docuit obruēdū eē iuuēcū & eo pacto examia repari. Et Ply. ēt docet uētrib' bubilis: i. totū posse repari fimo obrutis. ¶ Inuēis: aristeus. ¶ Peruēit ad uatē: accedit ad p̄theū. & Alligat: laq̄is: nectit brachia capta senis æquorei brachia p̄thei marinoꝝ pisciū pastoris. q̄ iā ipse apph̄ēderat. ¶ Resoluta sōno: cū altius dormiret & eēt somno resolut'. ¶ Ille: p̄theus. ¶ Trāsmutat suā faciē: uertit se i uarias facies. Et altera arte: dolo & idustria ut iuuenē exterreret mō illā modo alterā Assumebat. Aut. ¶ Ar te itelligas uenefica & magicaq; forte plurimū poterat. ¶ Mox: statī ¶ Domit' uīclis: uinct' laqueis: qb' erat alligat'. ¶ Redit i sua mēbra: i p̄priā formā. Et tollēs ora roråtia: eleuās uultū aq̄s madētē. ¶ Barba cerulea marina. Dixit tu reqris: qua arte repares apes: tu petis a me scire quaq; rōne possis apes repare. ¶ Obrue corpus defodias. ¶ Tellure: putri. s. aut fimo corp'. ¶ Iuuēci mactati: quē tu mactaueris. ¶ Ille: iuuēcus. Obrut' fimo defossus. ¶ Dabit: tibi. s. Quod petis a nobis: hoc est apes q̄s petis a me tibi repari. i. iuuēco. n. obruto renascētur. ¶ Pastor: Ariste. allusit ad illud. Vir. pastor ariste. fugiēs peneia tēpe & illud cui pīguaceæ. Ter cētū niuei tōdēt dumeta iuuēci. ¶ Facit iussa: obruit iuuēcū ut prot. iusserat. ¶ Examina: ipsa apiū agmina. ¶ Feruēt: feruere & emicare pullulātes uidēt. ¶ De boue putri. de iuuēco putrefacto. Vna aīa. s. Mecata un' bos Mactat'. ¶ Dedit mille aīas mille uiuētes apes: nā examē īde emersit apiū eo. n. pacto repataæ sunt apes qua rōne multi apium & mellis inuentionē Aristeo tribuerūt multis thessalis multi melisso cressoꝝ antiquissimo regi: qui quidē: ut Dydimus in li. narrationis tyndaticæ refert primus diis sacrificauit: habuitq; filias duas Amaltheam & melissam quæ Iouē puerū caprino lacte ac melle pauerunt: unde Melis. apes dicta fuit alii palladi ascribunt. alii aliis Verū apium reparatio aristei fuit: sed mellis inuentio fuerat alioꝝ. Examen ut. p. f. ait est equamentū & iudicii inuestigatio examinatio & apū cōgregatio uel locustarū.

Quomō apes nascātur ex carne bouum

Ex aristei mētis alii melisso cressorū regi hoc tribuunt.

Pauit ouis pratū: uerbēasq; iproba carpsit
Quas pia diis ruris ferre solebat an9:
Quid tuti supest aīam quū ponat i aris
Lanigerūq; pecus ruricolæq; boues:
Placat equo p̄sis radiis hypiona cinctū
Ne detur celeri uictima tarda deo:

ANT. FAN.

¶ PAVIT ouis pratū uerbenasq; improba carpsit: Oues agno ueruece: lana. pelle. lacte. caseo. stercore hoīb' utiles sunt: sed iō īmolari cæperūt q; uerbenas carpātiqb' maiores tē diuinā faciebāt. Est āt uerbēa herba q̄ nulla Romanæ nobilitatis plus hēt autore Ply. eā qd' sacra existimeẜ a Græcis hierabotone dr̄. Aliq eā pistereon uocāt nr̄i uerbenecā. cui' genera duo sunt. Lege eūdē autorē li. xxv. natu. historiæ. Seruio āt placet p̄prie uerbenā esse sacrā herbā sumptā de loco sacro capitolii quæ pr̄ patrat' & feciales facturi fædera uel bellū īducturi coronabātur. quo uocabulo sæpe abutimur ut diximus supra: Appellabātur uerbenæ sagmia ut ait Festus uel a sanciēdo. i. cōfirmādo: uel qd' ex loco sancto arcerētur legatis p̄ficiētibus ad fædus faciēdū bellūq; indicēdum De sagminis. Ply. hæc uerba sunt: Sagmia gramen significat: ex arce cū sua terra euulsum: quo semp legati cū ad hostes clarigatūq; mitterentur si idest res raptas clare repetitū Vnus utiq; uerbenarius uocabaẜ. ¶ Placat equo p̄sis radiis hypiona cinctū. Hypionē alii solē esse uolūt sic dictū q; eat sup terras autore festo. Vñ illud est Statii: ictusq; hypiōe multo acer anhelātes īcēdit sirius agros. Alii solis patrē titani ac terræ filiū: sed ut plurimū p sole accipiẜ ut hoc loco quē deū titanē uocamus ut qbusdā placet a mr̄e titea Eū p̄sæ colūt ut inqt Strabo & mitrā uocāt. Quare xerses teste Herodoto solē ueneratus est anteq̄ p pōtes sup hellespontū fabricatos trāsitus fieret: iidē p̄sæ soli equū īmolāt ut deoꝝ p̄nicissimo e pecoribus oibus p̄nicissimū tradāt. Quod eādē ob cām fecisse Messagetas Herodotus scribit. Et quonīā sol aliqñ ecclipsim patiẜ: iō apud Persas i antro coliẜ ubi ipse est leonis uultu & p̄sico habitu cū thyara utrisq; manibus bouis cornua cōprimēs reluctātis: quaꝝ reꝝ significationē apud lactantiū grāmaticū lector inueniet īmolabaẜ ēt equus Marti autore Festo: uel q; p eius effigiē Troia sit uel q eo genere animalis mars delectari putareẜ.

Sagmina
Verbenarius
Hypion
Titan
Equus soli īmolaẜ
Cā cur
Cetua dianæ sacrificatur

PAV. MAR.

¶ PAVIT ouis: ouis primū imolata est cū pascēs uerbēas e prato carpsit sacra uisa uiolaẜ. nā q̄ uerbēa a nr̄is gr̄ ἱερόβοτανη. i. sacra herba dr̄ q̄ Ply. teste li. xxii. legati cū ad hostes clarigatū. i. res clare repetitū mitterentur si unus utiq; uerbēarius uocabaẜ. & li. xxv. Nulla inqt romanæ nobilitatis plus hēt q̄ hierobotanæ: quā aliq aristereon nr̄i uerbenā uocāt: hæc est q legatos ferre ad hostes īdicauimus: hac Io. mēsa uerriẜ: domus purganẜ lustrātūrq; & paulo post cū duo eius gn̄a esse oñderit. Vtraq; sortiunẜ galli & p̄cinūt rn̄sa: sed magi utiq; circa hāc īsaniūt: hac punctos īpetrare qd' uelint febres abigere: amicitias cōciliare nulliq; nō morbo mederi & reliq̄. Ipsa igiẜ uerbēa aræ decorabanẜ: uñ apud Terē. Ex ara hinc sume uerbēas. Quinēt u tebanẜ & eā romani ī p̄re patrato creādo: uñ apud Liuiū ab urbe cō. Feciales erat. M. Vale. patrē patratū. sp. Fusiū fecit uerbēa caput capillosq; tāgēs. Pr̄ patrat' ad iusiurādū. i. sanciēdū est & Plu. de eo. lxii. p̄blemate ipm̄ se nomē expōit. Vult. n. patratū: q̄si finitū ac determiatū qddā significare illud p̄fectus sit cui cōtingit simul: ut & pr̄ eēt: & patrē hēret. ¶ Ouis pauit pratū pascēs abrosit prati gramia. ¶ Improba temeraria: aut imprudēs. ¶ Carpsit uerbēas: ipsas sacras herbas. Quas sanus pia: religiosa. ¶ Ferre solebat diis ruris offerebat illis numinib' q̄ ruris tutelā simul & agroꝝ hñt ut cereri baccho. ¶ Quid tuti cū igr̄ & boui q nr̄ est colonus & oui cui' lana uestimur: ñ p̄caẜ & qd' erit illd e brutis aīal cui parci possit nullū qdē Paulatī. n. licētia ad oia mactāda trāsiit. ¶ Quid supest tuti: q̄si qd' aīal erit iā tutū a sacris cultris. ¶ Cū & pecus laniger: ouis lanata: cui' uellera nos uestiūt. ¶ Ponat aīam i aris macteẜ ad arā: Et boues ruricolæ: q nr̄a rura colūt & coloni nostri sunt boues ideo capitale erat eos interimere: At nūc heu miseri tetricā mactantur ad arā.

Ouium usus cur oues imolabant
Verbena

De patre patrato i federibus cum uerbena

Quare hyperiõ immolaſ equus

Placat:per se equũ soli mactant:ea rõne qđ celerrimo numini celeris sit offerẽda uictima. Persis:ipsa persarum regio:uel ipsi pse. Placat hyperiona cinctũ radiis placat solẽ ipsum radiantẽ:qui lucẽ ut Ply. inquit rebus ministrat, auferts tenebras:hic reliqua sidera occultat illustrat:hic uices tpoꝝ:annũq; semp renascentẽ tẽperat ex usu naturæ:hic cœli tristitiã discutit atq; ẽt nubila humani animi serenat & reliqua: Equo:imolatiõe equi. Ne tarda uictima detur:celeri deo:hoc est ne tardius & pigrius animal celeri:soli imolef. Persis oriẽtalis puincia carmania sinu psico media & caspiis terminaſ:persarũ gẽtem Eustathius dictã iquitiut alii putãt a pse filio Medi:ut alii a perse psei & Andromades filio. Et ut de persaꝝ religiõe aliquid dicamus:Nec statuas nec aras erigũt in loco sacrificãt excelso. Cœlũ Iouẽ putãt colunt solẽ:quẽ mithrã uocant:itẽ lunã & uenerẽ & ignẽ & tellurẽ:& uẽtos & aquã sacrificãt in loco mũdo cũ iprecatiõibus & coronatã hostiã statuũt. Cũ uero magus qui sacrificio præest mẽbratim carnes in quenq; diuiserit:abeunt nulla parte diis relicta dicũt.n.deũ nihil uelle. Persæ in flumẽ nõ micturiũt:nec lauãt:nec abluũtur: nec mortuoꝝ iniiciũ:nec alia quæ imunda esse uideãtur a quinto usq; ad.xxiiii.annũ discũt sagictare iaculari:equitare:& in primis uera dicere. Disciplinaꝝ magistris cõtinẽtissimis utuntur. Qui fabulas ad utilitatẽ reductas inserũt:cũ cãtu & sine cãtu deoꝝ & claroꝝ uiroꝝ facta referẽtes:& alia multa laudabilia de his referũtur. Nos libẽtissime hic inserimus:quẽ memoratu digna sunt. Hipiona:græci teste lactãtio grãmatico sup thebaida pacyni dicũt Titani & terræ filiũ:Solisq; & lunæ ac auroræ patrẽ:qm̃ & i hoc errare dicor nõ equidẽ erro. Scio.n.qđ dicturus sim. Ego Lactãtiũ adduco. Si error est ille errauit nõ Marsus. Diodorꝰ docet hypiona Saturni fuisse fratrẽ cœli & Titheæ filiũ. Qui solis:ac lunæ aliorũq; astroꝝ motus. Horasq; primũ sũma cura obseruasso neq; ab se pcepta cæteris noscẽda tradidit:ideoq; hoꝝ patens nominatur ueluti ipsoꝝ naturæ contẽplator. At Põpeius inquit hyperionẽ:alii patrẽ solis:alii ipsum q eat sup terras ita appellatũ putãt. Poetæ fere oẽs hyperiona pro sole ponunt ut:& in pronosticis Cice. Vt cũ luna micans hypionis officit orbi. Stringũtur radii cæca caligine tecti.ita hoc in loco pro sole ponitur.

Variæ opiniones de hypione

ANT. FAN.

QVOD semel est triplici p uirgie cæsa dianæ. Nunc quoq; p nulla uirgine cerua daſ:Iphigeniã siue iphianassã dicit Agamẽnonis filiã:quã cũ græci in aulidæ imolare uellẽt Diana miserata sustulit cerua supposita:unde tractꝰ mos est ut ei deæ cerua imoleſ. Cũ.n.græci ad aulidẽ uenissent Agamennon Dianæ ceruũ occidit ignarus.unde illa irata uẽtoꝝ flatus remouit. Quare cũ græci nauigare nõ possent & pestilẽtiam sustinerẽt oracula cõsulta dixerunt Agamẽnonio sanguine placanda esse Dianã. Quocirca cũ Vlyxes p nuptiaꝝ simulationẽ Iphigeniã adduxisset ut imolaretur.illa miseratione numinis cerua ut diximus supposita trãslata est a uẽtis i tauricã regionẽ ubi Dianæ sacris pfecta est & postea diuinos honores cõsecuta. Vñ ait Herodotꝰ dæmonẽ cui imolãt ipsi tauri aiũt eẽ iphigeniã Agamẽnonis filiã Hãc Lucre. & Home. Iphianassam dicũt:quoꝝ Homerus fuisse Agamẽnoni tres filias docet Chrysothemin. Laodicẽ. & iphianassam:Lucretius aũt inqt. Aulidæ quo pacto triuiæ ad uirgines arã Iphianassæo turparũt sanguine fœde ductores danaũ. Exta canũ uidi triuiæ libare sabæos:qa uenatrix dea canibus delectaſ Ro.aũt id uisum accipe cũ oẽ hoium genus undiq; in urbẽ cõflueret ut iam pridẽ in Tyberim Syrus defluxit orõtes & hic alta sicyone ast hic amydone relicta hic andro ille samo hic trallibus aut alabãdis exqlias dictũq; petũt a uimie collẽ:Græci quoq;(ut Plutarchus autor est)Proserpinæ canẽ imolabãt sicut Romãi Gynæcie p his q domi nascebãtur. quod animal etiam in purgationibus cædebãt ut idẽ in quæstiõibus tradit quoddã piaculi genus circũcatulationẽ appellantes. Et quicũq; tuas accollit æme niues. Perite ait quicũq; licet.n.æmus a multis dicaſ mons Thraciæ eiꝰ tamẽ pars in pharsaliã porrigiſ. Lucanus:Cõspexere procul prærupta in caute sedentẽ. Qua iuga deuexus pharsalica porrigit æmus. Cædiſ & rigido custodi ruris asellus:Mactaſ asinus priapo q postea q̃ e lãpsaco urbe hellesponti pulsus est ob uirilis mẽbri magnitudinẽ ut quidã dicunt & in deoꝝ numerũ receptũ meruit esse numen hortoꝝ quibus ob eoꝝ fæcunditatẽ præesse dicitur:horti.n.nunq̃ sine fructu sunt.de hoc deo plura alias:nũc illud nõ supprimam Asinum qui priapo cædi cõsueuit.quoniã(ut poeta fabulatur) clamore suo eius dei obstitit uoluptati baccho assignari:qm̃ ferulæ ut autor est Ply.asinis i pabulo gratissime sunt cæteris uero iumẽtis præsentaneo ueneno. Cõstat autẽ & libero feruiã assignari.

> Quod semel ẽ triplici p uirgiæ cæsa dianæ
> Nũc quoq; p nulla uirgie cerua daſ:
> Exta canũ uidi triuiæ libare saphæos:
> Et quicũq; tuas accolit æme niues:
> Cædiſ & rigido custodi ruris asellus
> Causa pudẽda qdẽ est:sed tñ apta deo

Iphigẽia seu iphianassa

Canis Triuiæ immolaſ

Circumcatulatio

Emus

Asinus mactatur priapo

Cur asinꝰ priapo cæditur

PAV. MAR.

QVOD semel dianæ cerua imolaſ:id ide sumpsit initiũ. Cũ Agamẽnon i aulidæ dianæ ceruã ignarus occidisset:& ob id Diana uẽtos sustulisset:habitũ est a respõso:ut Agamẽnonio sanguine:hoc est uirgine filia dea placareſ Iphigeniã igiſ ex clitẽnestra Agamẽnonis filiã Vlyxes dolo a matre tradẽdã achilli matrimonio fingẽs extorsit:quæ cũ imolãda esset miseratiõe deoꝝ oblata est cerua:Quæ pro ipsa uirgine immolata Iphigenia in tauricã delata de quo latius in tristibus diximꝰ:Ex illo igiſ Dianæ cerua cæpit imolari:sed nõ solũ Dianæ p uirgine cerua imolabaſ:Veꝝ etiã aliis imolabaſ.n.prius ut testis est Euseb.in laudicia syrie palladi uirgo postea cerua imolata est. Quod cerua est cesa semel Dianæ triplici:qđ dianæ triplici ceruã semel imolauerunt:cũ pro Iphigenia supposita est. Pro uirgine loco iphigeniæ uirgis. Nunc quoq;:etiã hoc tpe. Daſ:offerſ & imolaſ. Pro nulla uirgie:queadmodũ tũc p Iphigẽia. Dianæ triplici:qa triuia & triceps ut supius diximus.nã eandẽ esse uolũt,quæ & proserpina ueꝝ diana dicta qũ deuia:qa uenãtes p siluas errãt.proserpina qa proserpit sub terras. Exta traces aliqui triuiã cane imolãt:nec ab re cum triuiæ canes assignentur.unde & Cerberus triceps additur:sicut illa triceps:sed ad hoc plura ab aurelio referunſ.

De hiphigenia immolata nota

aurelio referunt.¶ Vidi sabeos:ita oẽs legerũt:nec aduerterũt errore:cũ uoluerint de sabeis arabib⁹ ĩtelligi:quos nũq̃ poeta uidit:quo nũq̃ penetrauit.at cũ dicat uidi de pp̃lis quos uiderit loquutũ cõstare debet: nã uidere est oculo℞ sensu pcipe.de quo Aristoteles.Sensus uisus multas re℞ differẽtias nobis demõstrat Poeta cũ accolas æmi mõtis his simul iũgat:de ꝓpinqs æmo pp̃lis loquit̃ quos pri⁹ uiderit: pšertim cũ in locũ exilii p cõtinentẽ thraiciæ ꝓfectus est:de quo in tristib⁹ diximus.Emẽdemus ergo locũ & sapheos dicamus:qm̃ saphei ĩter thraciæ pp̃los a Plinio memorant̃.Vidi ergo sapheos:thraciæ pp̃los.¶ Et o æme q̃cũq; accolit tuas niues:quasi oẽs tuos accolas:& tua niuosa saxa colẽtes.Aemus.n.mons thraciæ uasto:ut Pli.inqt iugo in pontũ procũbẽs oppidũ habuit in uertice maristeũ.¶ Libare triuiæ:litare ꝓserpinæ.¶ Exta canũ:mactate canes ipsos & exta libare de extis sup⁹ diximus.¶ Cædit̃ asinus priapo ĩmolat̃ hoc a poetis refert̃:sed nos cõpertũ hẽmus carmanitas pšis finitionis pp equo℞ inopiã:asinis in bello uti:& asinum marti sacrificare:cui⁹ rei ẽt Stra.meminit.¶ Asellus cedit̃:ferit̃ hoc est imolat̃.¶ Rigido custodi ruris:hoc est priapo q hortorũ & uinea℞ custos dr̃:de quo alii aliter sentiũt.Nã multi fuisse ciuẽ lãpsacenũ afferũt q ob uiriũ mẽbri magnitudinẽ ciuitate eiectus sit:sed demũ meruisse ibi diuĩos honores.Diod.aũt inqt antiquos fabulari Dionysũ ac ueneria filiũ priapũ fuisse:hac cõiectura ductos.Quod q uino indulgẽt sint ad venerẽ ꝓmptiores.Nõnullos ẽt asserere priscos cũ uellẽt pudẽda occulti⁹ noiare:priapũ dixisse.Alii genitalia cãm eẽ hoium gñationis.Aegyptii Titanas alunt osiride dolis interfecto corpus ĩ æquas diuisisse partes:hisq; domo ciã elatis:partẽ pudẽdã cũ singuli eã respuerẽt:abiecisse in flumẽ.Isidẽ postmodũ ulta uiri morte Titanib⁹ occisis uiri corpus inqsisse:partesq; repras cũ in formã hoĩs cõposuisset sacerdotib⁹ tradidis se sepeliẽdas:ut osiridẽ uelut deũ colerẽt iperasse Sola pudẽda nõ repta:pro deo coli iussit:& in tẽplo suspẽdi.Hũc deũ qdã typhalũ:alii typhonẽ noiant nõ solũ in urbiũ tẽplis:sed in agrestib⁹ quoq; locis:itãquã uineo℞ atq; horto℞ custos colit̃:fructuũ fures castigãs:huic deo sacra cũ risu & ludo fiũt:hæc ex Diodo. Causa pudẽda qdẽ:origo hui⁹ sacrificii nõ sine pudore eẽt referẽda:¶ Sed tñ apta deo:quasi cõueniẽs priapi numini & refert fabulã:unde habuerit initium mos mactandi asini descenditq; usq; ad.I.uersum.

Sensus & uisus multa ondũt.
Sapheos nõ sabeos eẽ legendum.
De sacris asini narratio sũt notata.

¶ Festa corymbiferi cælebrabat græcia bacchi:
Tertia quæ solito tpe bruma refert:
Dii quoq; cultores in idẽ uenere licæi:
Et quicũq; locis nõ alienus erat:
Panes & i uenerẽ satyro℞ ꝓna iuuẽtus:
Quæq; colũt amnes solaq; rura deæ:

¶ FESTA corymbiferi cælebrabat brachia bacchi. Hæc festa tertio quoq; ãno inouari cõsueuerũt:dicũturq; trieteria.nã τριετεσ trẽniũ significat.Quãuis cõstet trieteridẽ eẽ magni ãni spẽm q conlũctis duob⁹ uertẽtib⁹ iplebat̃.Referebãt aũt græci ea celebritate quæ apud eos fuit maxima id tp̃s q̃ bacchus dũ ex idia uictor rediret ĩ patriã in pegrinatiõe dr̃ cõsumpsisse.Is corymbifer dicit̃ q̃ edera coronet̃ cui⁹ fructus corymb⁹ appellat̃.Dii quoque cultores in idẽ uenere lycæi & qcũq; loci nõ alienus erat panes & in uenerẽ satyro℞ ꝓna iuuẽtus.Bñ lycæo panes subiungit a quo monte pan deus arcadie cognomẽ accepit ut alibi dicturi sumus.Ea ꝓuincia montes insigniores hẽt cyllenẽ.Pholoẽ.liceũ.parthenũ.mænalũ:& in liceo iouis lycæi phanũ Satiros aũt bacchi comites esse in libidinẽ ꝓnos eo℞ nomẽ oñdit.Putant̃ enim a nõnullis dicti ut ait Macro.παρα την σαθηνι quod nomen mẽbrũ uirile significat.Vnde & Saturnus pp abscisorũ pudẽdo℞ fabulã nomẽ creditur accepisse.Et reuera nihil aliud hñt hoĩs q̃ figurã testibus Pli.ac diuo Hiero.Fingũturq; bacchi comites ludi ioci ac risus gratia:& q̃ uini comes libido est quæ sine cerere & libero friget ut ait Teren.Eos porphyrio eẽ inquit acutis auribus & oblongis:quo℞ qui ad nymphæum captus traditur ad illamq; perductus ut Plutarchus meminit asperam uocem edidit equi hinnitu & hirci balatu permixtam.

ANT.
FAN.
Corimbiferi bach⁹
Coribus
Lycæus arcadiæ mõtes insignes.
Satyri unde dicti
Saturnus
Cur satyri sũt bacchi comites.

¶ FESTA:fabulã aggredit̃:unde sacrũ hoc habuerit originẽ refertq; cãm ad priapi amores:nã cũ multi ĩ trietericis dii cõuenissent:& deæ simul:& cũ qsq; sua flãma & uoluptate traheret̃:priapus ẽt q illuc uenerat: Lothida nymphã ardere cœpit noctu cũ dormiẽtẽ eẽt adort⁹ eã asellus rudẽs excitauit:ĩdignat⁹ illũ priapus ĩmolat:& ide posteri eiuldẽ numini asinos ĩmolarũt.assignat̃ tñ altera cã imolãdi asini:q̃ paulo sup⁹ tetigim⁹ cũ de cãcro cœlo apposito ageremus: nã alteri ex duob⁹ asinis:quos in eo loco rettulim⁹:cũ liber hũanã uocẽ dedisset:ausus eẽt ille cũ priapo de natura re℞ certare uict⁹ mactatusq; est.Inde uolũt aliqui apud lãpsacũ initiũ sũpsisse asino℞ mactationẽ.Tertia cã est quã ĩ sexto referem⁹:cũ adoriẽs uestã ĩterrupt⁹ est ab ope indẽ asini ruditu:quẽ ẽt imolauit & ea cã lãpsacenos quoq; imolare.¶ Græcia:græci ipsi ita appellati a græco quodã rege atticæ:ut tradit Arist.in meteoris.¶ Celebrabat festa bacchi corymbiferi: festa ipsi⁹ liberi pris hedera coronati:nã corymb⁹ hæderæ fruct⁹ est:& hedera ipse liber coronat⁹ est.Aliq legũt racemiferi:& hoc pp uuas & uinũ cui⁹ reptorẽ dicũt.Qui ẽt Pli.teste emere ac uẽdere istituit idẽ diadema regiũ isigne & triũphũ inuenit.¶ Quæ:festa.Tertia bruma:terti⁹ ãnus e bruma sumẽs initiũ.Refert solito tpe: tertio quoq; ãno:& brumali tpe:ide festa ipsa dicta sũt triethetica:sic dictaq; triẽnalia.Quæ tertio quoq; ãno:sũptuosiora quotidianis orgiis agitabant̃:ide trietherides a græcis istituta:a triẽnio pegrinat⁹ est bacchus:cũ in patriã uictor rediret.De quo Diodor⁹ in idiã cũ exercitu trãscẽdẽs:triẽnio post mltis cũ spoliis in boetiã rediit:Prim⁹ oĩum triũphauit elephãto idico uectus.Boetii cæteriq; græci Thraces quoq; in memoriã idicæ expeditiõis sacra triatherica sibi istituerũt.Vñ & in mltis græcis urbib⁹ quoq; triẽnio bacchides mulieres cõueniũt apud q̃s de more uirgies Thirsũ ferũt in honorẽ dei bacchãtes:eiq; p cœt⁹ sacrificãtes Postremo memoriã menadũ:q̃ ferunt̃ illi deo astitisse hymnis:& cãtu renouant:sed latius alias de eo.

PAV.
MAR.
Quãre dicta sũt triethetica
Quare Thyrsus dat̃ baccho.

¶ Dii quoq;:cũ in græcia festa ea celebrarent̃:græca numia cõmemorat:q̃ eo cõuenerũt.nã dii arcadũ:& fluuio℞ nymphæ:& numia quoq; rustica.¶ Dii quoq;:cultores licæi:dii lycæũ arcadiæ mõtẽ incolũt:ubi

est sedes panos lycei:a quo lycæa Indictaq̃ nos lupcalia dicim⁹.nã lycos gr̃.lupus est de qb⁹lati⁹ dicemus
In.2.⁋ Venere in idẽiq̃ in eũdẽ locũ & ad eadẽ festaiaut simul illuc cõuenere.⁋ Et qcũq; nõ erat loci alie
nus:cæteri dii q ab eo loco nõ erãt alienitaliq legũt:& Quicũq; meritũc ĩtelligas oẽs dii qb⁹meꝝ erat gra
Pana dio tũ.⁋ Panes:ẽt uenere hoc est fauni ipsi.nã pan & faunus ĩdẽ est.Horati⁹.n.Pana faunũ dicit:odis uelox a
nysii fa- mœnũ sæpe lucretiiẽ mutat lyceo faunus & igneã defendit æstatẽ capellis usq; meis.Hũc Porphyri⁹ in li.
mulus su de rñsis Dionysii famuliũ enarrat fuisse quẽ cũ in nũero bonoꝝ dæmonũ collocẽt agricolis qbusdã appa-
it:ex rñso ruisse cõsitemanquos & repẽte postea mortuos asserit sic dicẽs.Pana Dionisii famulũ fuisse apollo isto rñso
apollinis significauit.nã cũ nouẽ simul hoĩes in quodã brãchidaꝝ agro mortui eẽnt iterrogãtib⁹q; quænã necis eo-
rũ cã fuerat sic apollo rñdit.Totus Dionisii famulus pan auriq; comis.Per nemora obscura gradiẽs mõ
tesq; p altos Pinũ una atq; alia resonans fistula tenebat.Gestabat manu multos is corpe uasto.Prostrauit
Op⁹ plu- mortiq; uiros dedit horridus ille.& Plutarchus in eo libello q inscribit περιτωνεκλελοιπότων χρη-
tarchi trãs στηρίων.Quẽ nũc diuini igenii iuuenis itã græcis q̃ latinis lr̃is ornatissimus:atq; utroq; dicẽdi gñe pstan
latum ab tissimus:simul & oĩ studioꝝ laude cumulatissimus Hermolaus barbarus magnificẽtissimi æquitis zacha-
Hermo- riæ.f.me hortãte latinũ facit:pana extictũ asserit:quæ qdẽ historia qa memoratu digna est:& aliq̃ ex pte ad
molao religionẽ nostrã ptinere uidet nõ erit a nobis silẽtio ptereũda:quæ quis ab Eusebio referat:a græco tñ co
barbaro. dice ipsi⁹auctoris accipiem⁹:ita enĩ inqt.De morte aũt taliũ demonũ hæc accepim⁹ab hoie neq; iprudẽte:
neq; uano:æmiliã rhetoris quẽ & ex uobis ipsis aliq differẽtẽ audistis pr fuit Epitherses noie:pceptor grã-
matices:hic italiã qñq; nauigaturus:nauim traiectitias pecunias:mercatoresq; multos ferentem cõscẽdit.
Ad uesperã uero circa echinadas isulas cecidisse uẽtũ nauiq; ppe paxas delatã cõstitisse porro uigilãtibus
plũmis:multis uero ẽt a cœna bibẽtib⁹:repẽte uocẽ auditã ex paxis.Thamũ quẽdã nolatim inclamantem
usq; adeo ut mirarent oẽs.Erat aũt Thamus uir ægypti⁹:& ipsi⁹nauis gubernator:q;meq; multis ex his qui
aderãt noie cogniti⁹:semel igit atq; iteꝝ uocatũ siluisse.Tertio rñdisse.At illum quisqs erat exteriore uoce
dixisse:cũ peruenis ad paludes nũciabis uerba hæc Pan magnus iterit.Hæc cũ audissent narrabat Epither
ses obstupuisse oẽs.cõsultasseq; iter se an obtẽperãdũ:an cõtra negligẽdũ qd̃ impareť.ita cõstituisse Tha-
mũ.Si secũdũ flarẽt uẽti:pter nauigãdũ silẽtio:siq tranqilitas eẽt:cũ ad locũ deuenissent.pdẽdũ eẽ qd̃ au
diuissent.Cũ igit ad paludes uẽtũ est:& nauis nec aura uehi:nec fluctib⁹posset pspicientẽ in terrã thamũ:e
prora pnũciasse q̃ accepisset:hoc est pan magnus iterit.Quæ uerba uix edita:ululatu igẽti nõ uniusmodi
sed multoꝝ miraculo quodã excepta gemẽtiũ:simulq; admirantiũ.Quæ res:utpote multis psentib⁹gesta
celeriter romã allata:disseminataq; est.Thamũ uero ipm a Tyberio cæsare:accersitũ adeoq; adhibuisse fidẽ
facto tiberiũ ut sciscitareť & q̃reret de pane:quẽnã deũ itelligi oporteret.Cõiectasse aũt cõsultos ab eo fre-
Faunos quẽtes phos eũ eẽiq ex mercurio & penelope nat⁹eẽt.hæc ille.Veꝝ Eusebi⁹& hæc silia accidisse:refert ad
cognouis illud tyberii tpũ:quo qdẽ tpe Saluator & dñs nr̃ cũ hoib⁹cõuersat⁹:oẽ dæmonũ gen⁹ab hũana uita depu-
se passio- lit.At alii religionis nr̃æ uiri scissimi asserũt eã uocẽ auditã e paxis ea nocte:q̃ secuta est passiõis dñicæ diẽ
nẽ domi- xix.ãni tiberii:quo qdẽ xp̃s passus est:qua uoce miraculo quodã ex solitudie desertoꝝ scopuloꝝ edita nũ
ni nr̃i Ie- ciabať illud dñm.s.& deũ nr̃m passum.Quid.n.pan significat:nisi totũ.Sic totius & uniuersæ naturæ dñs
su xp̃i. passus erat.An de Dionisii famulo:q tot sæculis troiana tpa pcesserat.uox illa eẽt elata.Nec me terret.Cice
ro dicẽs sæpe in pliis auditos eẽ faunos & in reb⁹turbidis ueridicas ex occulto uoces emissas:q̃ñ & post
aduẽtũ dñi legimus in sacris lr̃is mõstra q̃dã prim humanã effigiẽ:prim ferinã referẽtia in remotissimis
nemo rib⁹repta.hos illi faunos putauerũt:nos uero de pane agimus:de quo meli⁹ apud Theodosiũ:cũ di-
cat hũc deũ arcades colũt appellãtes:τον τῆς ὕλης κύριον nõ siluaꝝ dñm sed uniuersæ substãtiæ materi-
alis dñatorẽ significari uolẽtes.Cui⁹naturæ uis uniuersoꝝ corpoꝝ siue illa diuĩa siue terrena sint:cõponit
De diis eẽntiã:& plurib⁹ille psequit de ui hui⁹numinis:q̃ licet ad hoiẽ referat.tñ siqs diligẽter aduertat alti⁹ misteria
siluestri- tẽdũt.Sed iã satis sit:ad rẽ nostrã redeam⁹.⁋ Et iuuẽt⁹satiroꝝ:pua in uenerẽ.⁋ Satiriq a natura sũt libidio
bus si:ipsaq; uerbi uis libidiosos indicat:& a satiris satirion herba:q̃ cõcitatricẽ uim hẽt libidinis.Satiri bacchi
comites sunt duxisseq; eos semp tradit:qd̃ eoꝝ opa in saltatiõe plurimũ obiectaret:& quoꝝ risu ac loco
uitã oẽm fœlicẽ traducebãt.Hi sunt:ut Pli.inqt sub solanis mõtib⁹indoꝝ aĩai pnicissimũ tanq̃ q̃drupedes
recte tñ currẽtes,hũana ei⁹effigie pp uelocitatẽ:nisi senes aut ægri nõ capiunť.Et deæ quæ colũt amnes &
sola rura:uenere aũt ad sacra trietherica nymphæ fluuioꝝ & fontiũ:& deæ rusticæ:q̃ & agris & nemorib⁹
psunt.hoc oñdit uenisse naiadas & napeias.Venerat & uenit ẽt sillenus itidẽ & priapus:de quo dixim⁹.Si
lenũ aũt nutritiũ fuisse bacchi dicũt:& eũ semp secutũ:de quo Diodo.inqt.Secut⁹est ipm silenus quoque
pædagogus ac nutritor optimorũq; istitutor studioꝝ:q plurimũ Diodor.ad uirtutẽ ac gl̃iã:resq; bellicas
pfuit:& alio loco dixerat Silenũ Regẽ:sed alteꝝ ab hoc oñdit his uerbis.Dicũt isup subsidiũ ei tulisse ni-
seoꝝ nobiliores:quos a prio eoꝝ rege sileno eius aũt pp uetustatẽ ignotũ est genus silenos uocant.

Venerat & senior pando sillenus asello
Quiq; rubro pauidas iguie terret aues
Dulcia qui dignũ nem⁹ i cõuiuia nacti
Gramine uestitis accubuere thoris:

ANT: ⁋ VEnerat & senior pando sillenus asello.ipe alibi.Ebri
FAN. us ecce senex pando sillenus asello Vix sedet & pressas cõ
tinet arte iubas.Hic senio confectus & bacchi (ut aiunt)
nutritor eum sequitur:quia uinum est lac senis.Sane pan
dum curuũ dicimus unde pãdas naues uocamus.⁋ Qui
que rubro pauidas inguine terret⁹aues.Periphrasis est pri
api ortorum dei qui aues abigit.
PAV. ⁋ VEnerat:sillenus senior:qa iã grandæuus.Pando:hoc
MAR. est curuo.⁋ Asello:asellus.n.erat ei⁹uector:pãdũ curuũ est.Et q̃ iret aues pauidas:& pa;us quoq; uenerat:

uineaꝝ:& hortoꝝ custos. Vñ exterritas aues pellit: Rubro iguleimẽte puatſed in turpib⁹ nõ est imoradũ.
Dulciaidii quos tettulim⁹ nacti:& loci & tpis oportũitaté ad celebre cõuiuiũ coluere gramieſq; toris accu buere. Et ſiqs aduertat q̃ a Gellio ex ſnia Var. i cõuiuio reqrẽda referunt: oia hic inenies. q̃tuot. n. ſunt: lo. cus idone⁹: cõgruũ rpsstes ſplẽdidæ: belli homũculi: hicuero nem⁹ dignũ. Trithericoꝝ tpr. deoꝝ dapes & nymphæ miſtræ Qui dii nacti: inenierest ſeu hũtes p occaſionẽ. In dulcia cõuiuia:& ob id magis dulciat qa dii cũ deab⁹. Nemus dignũ:accõmodũ & cõueniẽs is numib⁹. Accubuere: cõſcendẽtes i cœnauere. Toris ueſtitis gramine: toris gramineis nõ. n. erat humus tapetib⁹ ſtrata nõ uilloſa mãnilla parata: gramiꝛ nib⁹ ornatæ: nã in humo graminea cœnitabãt. — De ordĩe conuiuiorum

Vina dabat liber: tulerat ſibi quiſq; coronã.
Miſcendas large riuus agebat aquas:
Naiades effuſis aliæ ſine pectinis uſu.
Pars aderãt poſitis arte manuq; comis:
Illa ſup ſuras tunicã collecta miniſtrat.
Altera diſſuto pect⁹ aperta ſinus:
Exerit hæc hũeꝝ ueſtes trahit illa p herbas:
Impediũt teneros uincula nulla pedes.
Hinc aliæ ſatiris incẽdia mitia præbẽt.
Pars tibi q pinu tẽpora nexa geris:
Te quoq; inextinctæ ſillene libidis urũt
Neqtia eſt quæ te nõ finit eſſe ſenem
At ruber hortoꝝ deus & tutela priapus

VINEA dabat liber: tulerat ſibi qſq; coronã. Oia ſunt irritamẽta libidis: iprobat tñ uſus coronaꝝ a Plinio q ca piti noceãt. Diſſuto pectus apta ſinu: diſſuta & ſoluta ueſte qua pectus regit: qñis ſinus & alia ſignificet. Incẽdia mitia. libidis ſtimulos: quã Vale. Max. blãdũ malũ uocat Pars tibi q pinus tpa nexa geris. Faunũ dicitur Cornigerũq; caput pinu pcinctus acuta faunus. Propet⁹. Fagus & arcadio pinus amata deo. Idẽ & Pan dr. Neqtia eſt q̃ te nõ ſinit eẽ ſenẽ. Donat⁹ neqtiã pprie ait eẽ libidioſã inertiã: ſic dictã q nihil quæat nuilq; tel apta ſit. Sic & nequã hoiem dicim⁹ (autore Capro) nõ maiũ ſed inutilẽ: eſiq; ut A. Gel. ſcri. q nihil eſt & neq; rei neq; frugis bonæ Cicero tẽperãtiæ inqt ppriũ eẽ mot⁹ al appetentis rege & ſedare ſempq; aduerſantẽ libidini moderatã in oi re ſuare cõſtãtiã: cui cõtrariũ ultiũ neqtia dr. Eã. Q. Claudi⁹ in pmo ãnalium appellauit luxũ uitæ pdigum & effuſum. — ANT. FAN. Incendia mitia Malum blandum Faunus Pan Nequitia Nequam

Vina: bacchus uinũ ſuggerebat:& iymphã riuulus coronatiq; ſedebãt. Liber. Dion. ſeu bacch⁹ liber pr appellat⁹, q boetiæ urbes liberas fecit: ut multi uolũt. Vñ Diodor⁹ inqt in boetia iuſſit in gr̃am patriæ oẽs urbes liberas eẽ ciuitate ſui nois cõdita quã & liberã pnũciauit. Plutar. uero. C. ſiſi pble. ita inqt Cur Dionyſiũ liberũ prem uocãt. An qd bibẽtib⁹ libertatis cã ſit: ſiũt. n. plerĩq; petulãtiores. An q liberationẽ pbuit. An ſicut Alex. liber dr q p boetiæ libertate pugnauit. Dionyſiũ liberũ dictũ fuiſſe putãdũ eſt. Liber dabat uina: ſuggerebat uinũ accũbẽtib⁹. Q uiſq; tulerat ſibi coronã unuſqſq; ex illis diis tulerat ſibi cratera corõatũ: ut uina hauriret. De poculo. n. ego pot⁹ intelligẽdũ putarẽ q̃ de corõa capitis. Nã iepta eẽt cõtinuatio a riuis ad coronã. Sed ſi illud magis pbas itellige eos coronatos bibere Riuus agebat large miſcẽdas aqs: q̃ſi ſuggerebat riuul⁹ aqs q̃ uino imiſcerent ad euitãdã ebrietatẽ: prim⁹ ãt q uinũ aq̃ miſceri docuerit Staphilus Sitheni fili⁹ tradit a uto Ply. Sed de hmõi potu ſic Diodo. inqt. Aiũt cũ puꝛ i cœnis uinũ dat: oẽs deũ ſoſpitẽ optare bibẽti. Cũ uero poſt cœnã aq̃ mixtũ ſumiſtionẽ uocari ſaluatorẽ. Nã puri uini pot⁹ ad iſaniã redigit. A q̃ iouis mixt⁹ uoluptatẽ lætitiãq; affert & phibet iſaniã Naiades adetãt ut dixius nymphæ diis accũbẽtib⁹ miſtrãtes. Sed cũ aliæ paſſis aliæ cõpoſitis crinib⁹ eẽnt: aliæ aliq pte corpis detecta: cũ mẽbra illa cãdẽtia:& oi ex pte pulchra libidis furor diis icõtiebãt & ali⁹ alia forma pũgebat Aderãt naiades: deæ fluuioꝝ a ναω fluo. Aliæ effuſis comis ſine uſu pectinis: aliæ crinib⁹ paſſis & ipexis: nõ. n. pectine crines diſpoſuerãt Pars: ipſaꝝ naiadũ: q̃ſi aliæ nymphæ. Aderãt comis poſitis: p cõpoſitis. Arte & manu. p endyadi hoc ẽ artificio man⁹: aut manu artificioſa. Coma ut aliq uolũt mulieꝝ ẽ:& detorqnẽt a αὐτο μένω: qd eſt omo. alii deducũt a κοπτω qd ẽ icidos & tũc eẽt uirilis: q uiri icidũt ſibi capillos. Illa: alia nympha. Collecta tunica: hñs ueſtẽ collectã Sup ſuras: ſup crura. Miſtrat: dapes & uina cœnãtib⁹. Tũica Marcello teſte ẽ ueſtis lõga. ſine manicis. Suræ ãt ſũt poſteriores tybiaꝝ ptes: ſed iteidũ p crurib⁹ ipſis accipiũt. Hora. I odis brachia & uultũ tereteſq; ſuras i teger laudo. & Vir. Suras uicire coturno. Altera nympha miſtrat. Apta pect⁹ hñs nudatũ pect⁹. Diſſuto ſinu: ob diſſutã ueſtẽ. nã hic ſin⁹ p ueſte ponit: ut apud Vir. Sin⁹ collecta nitẽtes. Interdũ p ueliſ: ut eſt illud luue. Totos pãde ſin⁹ & p curuato littoꝛ & mari quẽ gr. κολπόν uocãt ẽt & p oc ſoꝝ curuaturis: ut ẽ illud Hæc effata ſinũ lachrimis ipleuit abortis Exerit hæc hũeꝝ: denudat alia cãdẽtes hũeros. Et erãt hæc oĩa libidis icitamẽta. Illa tra. ue. p her. alia ad ſplẽdidiorẽ cultũ maioreq; luxuriã trahebat icedẽs lõgã ueſtẽ Nulla uincula: nulli calceoꝝ laq̃i. impediũt: alligãt. Teneros pedes: oẽs. n. ſine calceis icedebãt. Hic ex hac rõne: qa ita miſtrabãt. Aliæ pbẽt icẽdia mitia ſatyris: icutiũt dulces amoris ac libidis ſtimulos ipſis libidioſis a natura ſatyris. Pars: q̃ſi aliæ nymphæ pbẽt. ſ. incẽdia. Tibi. o pan. Qui geris tpa nexa. ligata. Pinuq geris caput pinu coronatũ & p iphraſi pana oñdit. nã pinu coronat. Te quoq; te: Vrũt: illæ nymphæ. O ſyilene libidis inextinctæ. libidis iſatiabilis: & q̃ nullo tpe extingui poſſit. Neqtia: ipſa laſciuia eſt. Quæ nõ ſinit: nõ pmittit. Te eẽ: te uideri. Senẽ. neqtia. n. eſt & laſciuia: & ſũt ipæ blãditiæ:& blãdi geſtus qb⁹ ad libidinẽ hoies magis icẽdunt. At ruber ex his q aderãt. ali⁹ alia forma tãgebat. Priapus tñ ſolã ardebat lothida. Nota eſt fabula:& in metamorphoſi. delibata lothon. ſ. nympha priapi obſcœna fugientẽ in arborẽ ſui nois cõuerſam fuiſſe: de qua multa a Plynio referunt:& de ei⁹ ſuauiſſimis fructib⁹: a qb⁹ in Aphrica lothophagi dicti:& unde auelli nõ poterãt Vlyxis ſocii. Hic uero poeta nõ lothõ ſed lothida appellat. At priapus ruber: a rubris iguinib⁹ rubrũ dicit. De⁹ & tutela hortoꝝ qui hortos tuetur.

PAV. MAR. Staphilus ſitheni filius prius docuit miſcere aquã cũ uino. Coma unde. Suræ qd. Lothis nympha. Lotophagi popli i aphrica.

ANT: FAN. Lothis nimpha pulchræ fœminæ fűt supbæ Acer. Lãpsacus Cur aues mactanť. PAV. MAR.

¶Oib⁹ex illis lotide captus erat.Hæc nympha est de qua Ouidi⁹alibi.Lotis in hãc nymphæ fugiẽs obscena priapi Cõtulerat uersos suato noie uult⁹.Hæc cũ amatã priapus psequereť misatõe deo℞ cõuersa est ĩ arborẽ loton ex q̃ optime fiũt tibiæ ut ĩfra dicem⁹.Fastus iest pulchris.Snia colot thetotieus.Sub acernis ultima tamis.Acer cũ arborẽ significat primã corripit ut ab eo deriuatũ acernus:cũ est adiectiuũ eã pducit ut Acer & idomit⁹libertatisq; magř.¶Corpus librabat in herba:Vl ppria sustinebat ne dormiẽs nympha expgisceret.Hellespõtiaco ui uictima grata deo Ad bellespõtũ urbs est priap⁹dicta a priapo q ibi colebať ĩtẽ lãpsacũ siue lãpsacus(utrũq; .n.dt)priapi patria unde pulsus est:quæ urbs quondã insignis fuit & autonb⁹ Plinio & Strabone pytiusa uocabatur.

Oibus ex illis lotide captus erat:
Hãc cupit:hãc optat:sola suspirat i illa
Signaq; dat nutu sollicitatq; notis:
Fast9 iest pulchris: seqturq; supbia for-
Irrisũ uultu despicit illa suo: (mã:
Nox erat & uio somnũ faciẽte iacebãt:
Corpora diuersis uicta sopore locis:
Lothis i herbosa sub acernis ultia ramis
Sicut erat lusu fessa quieuit humo.
Surgit amãs aiamq; tenẽs uestigia furtĩ
Suspẽso digitis fert taciturna gradus:
Vt tetigit niueæ secreta cubilia niphæ:
Ipse sui flatus ne sonet aura cauet:
Et iã finitima corpus librabat in herba:
Illa tamẽ multi plena soporis erat:
Gaudet:& a pedib⁹tracto uelamie uota
Ad sua fœlici cœperat ire uia:
Ecce rudẽs rauco silleui uector asellus:
Intẽpestiuos edidit ore sonos:
Territa cõsurgit niphę mãib9q; priapũ
Reĩicit & fugiens concitat oẽ nemus
At de9obscęna nimiũ quoq; pte parat9
Omnibus ad lunæ lumina risus erat:
Morte dedit pœnas autor clamoris: &
Hellespõtiaco uictia sacra deo:(hęc ẽ

¶EX oib⁹illis:ex oi illa℞ nũero.¶Erat capt⁹lothide:lothidos amore.¶Hãc lothida ¶Cupit hãc:optat & diligit eã sibi solã amãdã:& solã cupit.¶In illã solã suspirat:suspiria trahebat:ita ut apte fatereť amorẽ.¶Et dat signa nutu:nutib⁹amorẽ idicat. Et sollicitat notis stimulat & angit illã oib⁹signis.¶Fastus:loquiť poeta ex snia pstantes forma:isolẽtes eẽ.Sic & lothis erat q̃ miserrimũ illum deridebat Fastus:supbia.¶Inest pulchris:est i formosis. ¶Et supbia seqť formã:na ois forma supba:fastus ,pprie est idigna suipsi⁹p supbiã existimatio.¶Illa:lothis.¶Despicit:cõtẽnit illũ.¶Irrisu:quẽ irridet.¶Suo uultu:oculis & ore.¶Nox erat:iã erat nox:& qeti sese oẽa tradideďt pertim cũ epotũ quoq; uinũ urgeret.at ultimo loco requieuit lothis:nõ mero uicta sed lusu fessa.&ex hoc duplex priapo dať explẽdæ uoluptatis occasio & nocturnæ tenebræ:& corpa dormiẽtia.Erat nox q̃ tenebris celatura facinus audacẽ iuuabat:uñ & in li.ad chori.Nox & amor uinũq; nihil moderabile suadent.Illa pudore uacat liber amorq; metu.Corpa uicta sopore:q̃si sõno correpta.¶Vino faciẽte sõnũ:ipso epoto mero pp fumositatẽ ex imo ad cerebrũ ascẽdentẽ somnũ cõciliãte.¶Iacebãt diuersis locis:p diuersa loca.¶Lothis ultima:qa post oẽs alios. ¶Fessa:defatigata. Sicut erat fessa lusu:ita ut erat fessa:qa p diẽ choreis & lusib⁹icubuerat:nã bacchi festa lusu:risuque absoluunť.Quieuit:qeti se dedit.In herbosa humo:i tellure graminea.¶Sub ramis acernis:sub acere arbore:& in hoc pudicicia:& cõtinẽtia illi⁹ oñditur:nam nõ añ sed post alios requieuit:nõ epoto uino sicut cæteri:sed fessa lusu correpta somno.¶Surgit amãs:mactus hanc noctis & soporis occasionẽ priapus surrexit:& ne anhelaret spũm cõprimẽs sine ullo strepitu ad eã delatus:i se quoq; humi sternẽs:eleuata ueste dormientẽ adorť est:rẽq; agere cœpit.¶Surgit amãs:priapus. ¶Et tenẽs aiam:cõprimens spũ:ne flatus aut ipsa spiratio sentireť.nã dve.moo euẽtus est.¶Fert furtim:celã.¶Vestigia taciturna:t q̃si sine ullo strepitu ne sentireť.¶Gradu:ipso icessu.¶Suspẽso:tetẽto.¶Digitis:q̃si sustinẽs se erectũ digitis tacit⁹icedebat.¶Vt tetigit:postq̃ attigit.¶Cubilia secreta:ab aliis semota.¶Nymphæ niueæ:cãdentis & pulchræ¶Cauet ipse:priapus¶Ne sonet aura sui flat⁹.cauet ne spirãdo & respirãdo spũs ei⁹sentiať:& dormiẽtẽ exciter.¶Et iã librabat corp⁹in herba finitima:ppinq̃:& iũcta lothidi.Librabat dixit:qa leuiter suã ui seipm sustinẽs:& apud illã sese:collocabat.ĩde apud Luca.librati põdera cœli:q̃si suaui se sustinẽtis. Tñ illa lothis.¶Erat plẽa multi soporis:nã alti⁹& uehemẽti⁹dormiebat:nec aliqd sentiebãt.¶Gaudet amãs qď illa ita dormiet.¶Et tracto uelamie a pedib⁹:eleuata tunica illi⁹ab imis pedib⁹:usq; ad optatũ amoris sacellũ.¶Cœpat ire ad sua uota:ad ea q̃ potissimũ cupiebat:hoc ẽ ad optato℞ ex arbore legẽdos fructus. ¶Fœlici uia:nã iã femur femori:& clauẽ seræ admouerat.Fœlici dixit:nã dulcia & fœlicia sũt q̃ furti surripiunť.Sed nimiũ hic poeta lasciuit.Ecce:erat iã uoti cõpos priap⁹:sed iopinato casu ab icœpto reuocať. Rudẽs.n.asellus sylleni nymphã excitauit.¶Ecce pticula hæc plærũq; aliqd noui idicat:ecce asell⁹ uector sylleni:q sylleni uehere sueuit:uector aũt uehẽs:& iterdũ q uehiť significat:ut alias & sæpe diximus:& in æneide honorat⁹ipse testať.¶Rudẽs:ruditũ emittẽs.Rudere.n.asino℞ est:ut rugire leonũ:ululare lupo℞. ¶Edidit:emisit.¶Ore sonos itẽpestiuos:nõ tẽpaneo:nõ suo in tpe:& cũ nõ eẽt ille ptuibãdus. ¶Nymphæ lothis.nã nympha & nymphæ dř.¶Territa.duplici qdẽ cã:& asello rudẽte & pnciã occupãte priapo.¶Cõsurgit & reiicit priapũ manib⁹:nã manib⁹e fœmore fœmur excussit:& illũ lõge ab se ipulit.¶Et fugiẽs:cõcitat oẽ nemus:cõmonet & excitat clamore oẽs q in nemore erãt.¶At de⁹:diximus bacchi festa lusibus & risib⁹ absolui.Suauit & hoc poeta ut risu & ioco festa hæc absolueret & magno qdẽ artificio cũ cãm diis ridẽdi dederit.patũ uidẽtib⁹ad oppugnãda oppida priapũ.¶At de⁹priapus.¶Nimiũ quoq;

Nox uinum & amor non hñt moderabile

Amantis audacia

Rudere est ,pprie asino℞.

nimiũ ẽt nũc cũ reiectus. ¶ Parat⁹ obscœna pte: hoc est ipso erecto ĩguine. ¶ Erat risus oĩb⁹ diis. s. q adetãt: nã oĩb⁹ risum mouit. ¶ Ad lumĩa lu. cõ p lucẽ lunæ uidere oẽs possent. ¶ Morte: ob illud facinus qa nymphã excitarat: asellus mactat⁹ est: & ĩde lãpsaceni accepe morẽ asini priapo mactãdi. Auctor cla. asellus sylleni ruděr: & q cũ fuit: ut illa quoq; territa clamaret. Dedit pœ. mor. supplicio affectus est. ¶ Et hæc ui asini ĩmolatio ẽ. ¶ Grata deo hel. priapo lãpsacẽo a lãpsaco urbe q̃ ẽ i littore hellespõtiri ora asiatica priapi pẽiat hellespõt⁹ dict⁹ ab accasu Helles sororis Pryxi: fretũ illud est ãgustũ ab ægeo in ppõtida. & ubi sũt illæ ãgustiæ septẽ tm̃mõ stadiis Asiã ab europa diuidẽtes: & illic a nobis fœliciore tpe sæpe cũ turcis pugnatũ est.

Helespõtus

Intactæ fueratis aues solatia ruris
Assuetum siluis innocuũq; genus:
Quæ facitis nidos: & plũis oua fouetis
Et facili dulces editis ore sonos:
Sed nihil ista iuuãt qa liguæ crimẽ hẽtis
Diiq; putant mẽtes uos aperire suas:
Nõ tñ hoc falsũ nã (diisut pxia q̃q; est)
Nũc pẽna ueras nũc datis ore notas:
Tuta diu uolucrũ ples tũ deniq; cæsa ẽ
Iuueruntq; deos indicis exta suis
Ergo sæpe suo coniunx abducta marito
Vritur in calidis alba columba focis:

ANT. FAN.

¶ Intactæ fueratis aues so. ru. Nõ uidebant aues mereri ut mactarent cũ soleãt aures hoĩum dulcissimis cantibus oblectare & maxĩa eaq; ps sit inocua: sed iõ cæse sũt q: in auspiciis siue auguriis deoq; mentes & secreta detegunt. ¶ Diis ut px. q̃q; est. Vel alti⁹ uolãs ac coelo adhærẽs: uel diis dicata ut aqla ioui: colũba Veneri: coruus Apollini. Quæ aues uidenť accipere ab iis q̃dã q̃si sciam futuroq;. ¶ Nũc pẽ. eras nũc da. ore notas. Pẽna & uolatu aues ppetes futura uũciãt oscines cãtu. Auguria ex auib⁹ primũ cõperta dñr a Cara rege teste Pli. ex quo Caria regio nomẽ accepit. ¶ Vriť in ca. al. co. f. Deæ cãdidæ ac uenustissimæ alba colũba mactať ipsa sĩitudine placitura. Vñ illud est Propti: Sed cade torq̃tæ gen⁹ o regina colũbæ. Ob meritũ an tuos guttura secta focos. Vir. Mĩnas agnouit aues. Delectať aũt Venus hui⁹ auis holocausto ut Lactã. grãmaticus tradit hac de cã. Cũ Venus & Cupido lascĩua cõtentiõe certarẽt uter plures sibi flores colligeret: & Cupido alis adiutus venerẽ superaret: peristeta nympha accurrit: & adiuuãdo Venerẽ supiorẽ effecit: idignat⁹ cupido mutauit eã ĩ auẽ quã græci pisterã appellãt. uen⁹ ãt ut honoř pœnã minueret colũbã ĩ tutelã suã eẽ mãdauit. sed auto. Ser. hæc auis pp freq̃ntẽ fœtũ & coitũ ueneri cõsecrata ẽ cui mactať ut dixius Mart. Ne uoles teneras ptæ duro dẽte colũbas tradita sed gnidiæ sint tibi sacra deæ. Eadẽ auis & pauo amici sũt teste Pli. ut turtur & psitac⁹ merula & turd⁹: cornix & ardeola. Oui alibi: & uariis albæ iũgũť sæpe colũbæ. Viuũt ãnis octonis cũ palũbos ĩguĩa tardãtes ad tricesimũ ãnũ pueniãt & eo ãpli⁹ adeo fructuosũ ẽ Venerẽ dettactať. Vñ q̃dã nõ iprobãt nĩm illud epigrãma. Exhaurit uẽas & lesbia uare crumenã: demẽs cui gemio sãguie cõstat amor.

Cur aues mactanť.
Præpetes aues
Oscines aues.
Auguria ex auibus Caras a quo Caria
Colũba mactatur ueneri
Peristere mutatio ĩ colũbam
Cur colũbe sũt cõsecrate ueneri.

¶ INTactæ fuerũt iã fuerat in q̃drupedes. Sed adhuc hũanũ genus ab auib⁹ manũ cõtinue, ratq; qď & rusticulis magno eẽnt solatio: & in siluis uersatæ nocerẽt nemini: q̃ nidificãt pariũt & enutriunt fœtũ: repletq; oĩa cãtu suauissimo: in quo nõ mediocris est eaq; cõmẽdatio: & ab inocẽtia: & ab industria: & a uoluptate: quã oĩb⁹ cõferũt: nihil tñ ista pfuere: qa cũ alti⁹ datũ sit illis euolare: putarũt dii sua de rebus hũanis cõsilia ab auib⁹ & pcipi & mortalib⁹ quoq; referri: qď tũc dephẽsum: cũ tñ ab eaq; garritu: q̃ ab aspectu mortalib⁹ futura pnũciarenť. tũc deniq; ea rõne cœpe: & ipse diis supit imolari. O aues fue. itactæq; si a nemie diis ipsis imolatæ. ¶ Solatia rutis p appõnẽ q̃ rusticis solatia pbetis. ¶ Gen⁹ assuetũ siluis: & inocuũ uos aialiũ gen⁹ siluas ĩcolẽtiũ: & nulli noxiũ. ¶ Quæ fa. ni. q̃ nõ alioq; ope: sed domũculas uobis uos ipsæ fabricatis. ¶ Et foueris oua plumis: icubatis ouis: & in his cõceptũ fouetis: & editũ pullũ enutritis. ¶ Et editis: emittitis aut effũditis. ¶ Ore facillore benigno ¶ Dulces sonos: cãtus suaues. Sed ista a qb⁹ cõmẽdatiõnẽ laudẽq; meremini. Nihil iuuãt: nulla ex pte psũt. ¶ Quia hẽtis crimẽ linguæ: qa estis paulo loq̃ciores. ¶ Et dii puiãt uos apire mẽtes suas: putãt dii uos archana eoq; cõsilia ẽferre: q̃ diuia mẽte cõcepint. ¶ Nec tñ hoc est falsũ: sed ueq; qa apitis deoq; mentẽ. Nã ut q̃q; pxia diis: ut q̃q; uestq; est diis ppinqor q̃ cæteræ aiantes: cũ uos aera & illi coelũ colãt. ¶ Nũc datis ueras notas: uera futuroq; signa. ¶ Pẽna: uolatu. ¶ Nũc ore: garritu: sic auspiciũ & garritũ exp̃sũt: de quo supi⁹. Sũt aũt aues: aut ppetes: aut oscines illæ uolatu: hæ cãtu futura pnũciãt. ¶ Proles uolucrũ tuta diu: ipsæ aues: q̃ diu fuerãt ab ĩsidiis tutæ. ¶ Tũc deniq; cæsa. tũc tã q̃ẽ imolata: cũ ab ipsis auguria captare cœpissent hoĩes. Auguria ex auib⁹ primũ ĩuenisse Carrã ostendit Pli. a quo Carria appellata. Adiecisse ex cæteris aiantib⁹ Orpheũ Haruspicã dicit: & Delphũ igni spicam: & Amphiaraũ auspicia auium. Sed Tyresiæ Thebano interpratio oñtoq; ascribiť: Sõnioq; uero Amphictioni. ¶ Exta sui ĩdicis ĩtestina auiũ deoq; mẽtes ĩdicãtiũ. ¶ Iuuerũt: delectarũt deos: qa placuit ĩmolatio auiũ. ¶ Ergo sæpe. ob eã cãm quã rettulim⁹ mactari cœperũt aues ĩmolata quoq; ẽ colũba: qď eo grauius eẽ debuit: qñ mite aial & felle carẽt. Adde qď syri colũbã p dea colũtur Diodo. inqt cũ fabulenť q̃dã Semiramidẽ in colũbã fuisse cõuersã: hoc tñ illi nõ pdest. Adde & aliã rõnẽ. Dicũt enim aliq ut Iginius testis est pisces ĩ euphrate amne ouũ ĩuẽtũ in siccũ deiecisse: & ĩde colũbã exisse: q̃ uen⁹ credita est: quã uolitare p urbes syroq; ferũt: a cui⁹ uolatu futura captãt haruspices. Ergo pp eã cãm. ut est illud Virg. in. vi. æneĩ. illi⁹ ergo uenim⁹. i. cã illi⁹. ¶ Alba colũba cõiunx: q̃ uelut cõiugii fidẽ nõ uiolãt. Cõemq; fuãt domũ: nisi celebs aut uidua domũ nõ reliquit: & speciosos mares subĩde ẽt iniquos ferũt: qppe cũ suspicio est adulterii: q̃ois natura nõ sit. ¶ Sæpe abducta: abstracta. ¶ Suo marito: a suo colũbo. ¶ Vriť: & ĩmolať: & torreť: seu cremať. ¶ In calidis focis: ad ignẽ focus p loco ubi fit ignis: & p arit & p ipso igne poniť. Fit. n. ex colũba holocaustũ. Dicim⁹. n. holocaustũ uictimã: q̃ tota aduriť: & qñ multa de rõne hoq; sacroq; dicẽda erãt refusuim⁹

PAV. MAR.
De auspiciis oscinis & garritu & inuetorib⁹.
Semiramidem ĩ colũbam uersã esse fabulosũ ex Diodoro & Iginio

Apoilo de cultu & facris deoꝝ

in hũc iocũ in quo de bestiaꝝ simul.& uolatiliũ imolatiõe dicerem⁹ apollo de cultu & sacrificiis deoꝝ sic p rñsa hoies istituit.Hæc age q nutu diuoꝝ igressus amice.Hu⁹ites uitæ mactãda est hostia cunctis. Multa deis:seu q terrã:seu q mare uastũ aera seu q hitant latũ:seu q æthera:seu q alta coiũt cœli:seu q ifima regna barathri.Q uæ qb⁹obseruãda modis sint singula dicã.⁋ Tu me mori cõscripta:alo.mea dicta teneto.⁋ Terna qdẽ diuis cœlestib⁹hostia:& ipsa cãdida mactãda est terna & terrestrib⁹:atq; Atra eadẽ gaudẽt porro & capiunt aptis Terrestris aris:foueas cũ numia cõtra.Exposcãt atro ibutas iferna cruore.⁋ Nec placeat:nisi quæ terræ mãdet hũana Hostia:mel uero nymphæ:atq; linquẽtia uina:offerri lætant.at ignẽ accẽdier aris Q uæ circũuolitãt terrã sibi numia q̃rũt.⁋ Imponiq; atrũ corpus:tũ thura:simulq; Iniicier salsas fruges:& duicia liba.⁋ Hæc facito:ueꝝ qb⁹est data cura pfũdi.His ipso semp ser sacta in littore.totũ piiciesq; in fluctus aial:cœlestib⁹aũt Extremas reddes prestatq; igne cremabis.⁋ Quod supest ppone tibi dapibusq; refrena.⁋ Sudet odoratis crassisq; uaporib⁹aer.Hoc aũt apollinis oraculũ Porphyri⁹in libris philoꝝ ita exponit

De holocausto

⁋ Cũ igit & terrestres:& iferni dii sint:oib⁹istis atras q̃drupedes offerẽdas iubet.Modus aũs differt:nã terrestrib⁹:qdẽ sup aras.ifernis aũt in foueis mactãdas eẽ hostias pcepit.⁋ Aeris aũt uolatilia dicit offerenda corpib⁹:holocaustis:& sãguie ad arã circũducto:uolatilia ẽt marinis.sed uiua in fluctib⁹ piicere mãdat:ita oib⁹diis pter q̃ terrestrib⁹uolatilia imolari pũt.⁋ Sed marit⁹solũmõ nigri coloris uolatilia. Q uare cæteris alba offerẽda sũt.⁋ Cœlestib⁹uero & æthereis bestiaꝝ:quas albas eẽ uult extremitates ait cõseruandas:

Quæ aialia comedebant in sacris:& q non.

reliquas aũt pres comedẽdas.⁋ Ex his.n.solũmõ comedere oportet.Ex aliis uero mime.⁋ Ita q̃drupedes & terrestres terrestrib⁹sacrificãdæ sũt.Simili năq; sibi gaudet.Ouis porrõ terrestre aial est:& icicirco Cereri gratissimũ:atra uero:qa & terra naturalr tenebrosa.⁋ Tres aũt simul:qm̃ terrestris corpis tria sũt symbola & sup aras terrestrib⁹:qm̃ sup terrã uersant.⁋ Cæteris uero diis icicirco uolatilia sũt offerẽda:qm̃ uniuersi mouent.In motu.n.semp maris aq̃ est cui⁹atræ sunt hostiæ:qm̃ & ceruleus color aquaꝝ. Alba uero aeris. Lucis.n.receptiuus aer est.cœlestib⁹aũt atq; ætheris extremitates dat cõsecrãdas:qm̃ leuiores reliquo corpore sunt:quoꝝ sacrificiis coicare oportet:qa cũ alii dii arcere mala soleãt:cœlestes bona nobis largiunt. Hæc ille.Sed in eo libro:quẽ de abstinẽdo a carnib⁹aialiũ cõscripsit nihil sacrificãdũ:neq; cædẽdũ censet.

Quibus aialib⁹ dii gaudent.

Asseritq; nõ eẽ deos illos:q cæde aialiũ gaudẽt.⁋ Scelestissimũ.n.eẽ brutoꝝ ẽt aialiũ cædẽ:& abomiabile nõ solũ deo primo ucrũ ẽt cœlestib⁹& diuis uirtutib⁹.Sed hæc bactenus:ad rẽ nostrã redeam⁹.⁋ Cæditur igit:& adurit colũba.Nã diis aeres imolant:qa ueneri:cui⁹sedes est in tertio circulo.Infra solẽ.n.ambit:ut Pli.inqt.Ingẽs sidus appellatũ ueneris alterno meatu uagũ.ipsisq; cognoib⁹æmulũ solis:ac lunæ pueniẽs qppe & añ matutinũ exoriẽs luciferi nomẽ accipit:ut sol alter diẽq; maturãs.cõtra ab occasu refulgẽs nun cupat uespiut prorogãs lucẽ:uicẽq; lunæ reddẽs:sed de hoc alias.Sacrificat igit ueneri colũba:ppea q aial est nimiũ salax:& corpe holocausto:hoc ẽ toto adusto.

PAV. MAR.

Anser inacho mactat

Anseris iecur

Iecur Anseris ĩ gũa in cibo lo tabula

Isis dea

Isidis sacra Romã trãslata

isidis ædes

isidis sacerdotũ insignia

Liniger

Gallus nocti mactatus.

⁋Nec defensa iuuãt capitolia quo minus anser.⁋ Det iecur in lances inache laute tuas.Honor qdẽ anserib⁹ olim exhibit⁹est a.romanis q cẽsores eoꝝ cibaria in primis locare cõsueuerũt & argẽteus anser in capitolio posit⁹est in memoriã ei⁹q clãgore suo gallis p ardua obrepẽtib⁹canũ silẽtio.M.Maniliũ arcẽ tenẽtẽ exercitauit.Nõ adeo tamẽ

Nec defensa iuuant capitolia quo minus anser
Det iecur in lances inache laute tuas:
Nocte deæ noctis cristatus cædit ales
Q uod tepidũ uigili puocet ore diem:

huic aui pfuit uigil cura capitolio ut ait Ply.testata defensio:ut in sacris expers cedis fuerit eũ ei⁹ iecur det inacho cui deo flumis argiuoꝝ recte aui mactat q̃ aqs gaudet.Eũ aũt Laurũ dicit põeta q anseris iecore delectet qd inter lautissima cibaria olim hẽbat. Vñ ait Ply.nõ sine cã eẽ in qõne qs primus tãtũ bonũ inuenit.Scipio an Metellus uir cõsularis:an.M.Sesseius eques Romanus iecur in extis primũ locũ obtinet⁹. uñ p iecur exta iterdũ accipimus qd cũ distabuit in coquẽdo monstrũ dr autore Festo.Sũt q legãt.Det iecur in lances inachi uacca tuas:qd magis placet:cũ apud Herodotũ iuenerim ægyptios sacerdotes olim solitos anserinis ac bubulis carnib⁹uesci:a qb⁹ isis colit qua qdã uolũt lunã eẽ:ut Ineràt lunaria fronti cornua. Anser aũt ci⁹tpis qd est lunæ ppriũ.i.noctis silentiũ turbat.Eius auis iecur fartilib⁹in magnã amplitudinẽ crescit exẽptũq; lacte mulso auget:lingua uero in cibo uel potiõe sũpta mulieꝝ libidinẽ mouere dr.Sane Io inachi argiuoꝝ regis filia a quo fluui⁹nomẽ accepit a phœnicib⁹rapta est:ut Herodoto placet atq; i ægyptũ adducta.Eã poetæ fabulant in uaccã fuisse cõuersã.Nota est fabula. Post mortẽ Isis appellata est atq; habita ægypti genius autore Seruio:ubi ei⁹simulachrũ sistrũ dextra tenens ac sinistra situlã bubulis pditũ cornib⁹fuit quẽadmodũ Io græci describũt.Habuit aũt tẽplũ in urbe Busiri q̃ in medio delta ægypti sita est ubi ei rem diuinã aq̃ & igni in primis faciebãt in monumẽtũ nauigatiõis quæ io in ægyptũ delata est. Quã ob cãm factũ existimo ut anser isidi mactaret q aqs gaudere cõsueuit.Hãc deã nõnulli lunã esse uolunt ut diximus supra:alii cererẽ:alii terrã:cui⁹sacra Romã trãslata sunt ubi iuxta cãpũ martiũ ædem habuit.Iuuena.Antiquoq; proxima surgit ouili.Luca.nos in tẽpla tuã Romanã accepimus Isim.Propertius: Atq; utinã nilo pereat quæ sacra repente Misit matronis inachis ausoniis.Eius sacerdotes & baculo quẽ sistrũ appellabant.ut quibusdã placet & lineis uestibus utebant:unde liniger dicti sunt:ac tertio quoq; die.tondebant.⁋ Nocte deæ noctis cristatus cædit ales.Gallus Nocti deæ noctis noctu mactat:quia cantu suo diẽ nocti contrariũ prænunciat atq; ut inquit Ply.solis ortum non paritur incautis obrepere.

ANT. FAN.

⁋NEC defensa inacho anser mactat.Nec tutat ratio illius uigiliæ:qua capitoliũ tutatus est noctu senonibus gallis capitoliũ ascẽdẽtibus:oppssis somno custodibus:& ipsis canibus cum clangorẽ edidisset:romanis excitatis:pulsi sunt hostes psertim opa.M.Manlii:qui ex eo capitolinus cognoĩatus est.De quo latius apud Liuiũ lib.v.ab ur.cõ. Vnde & Ply.Est & anseris uigil cura capitolio testa defensio:p id tẽpus canum

silentio pditis rebus. Quãobrẽ cibaria anserũ cẽsores inpimis locant. Quin & fama amoris argia deiecta forma pueri noie oleni: & glauces Ptolæmeo regi cythara canẽtis: quã ex eodẽ tpe & aries amasse prodit̃ pót & sapiẽtiæ uideri intellectus his esse. & Plutar. xcviii. pble. agit cur cẽsoris magistratum ineuntea nihil aliud agunt: q̃ ut sacroꝶ anseꝶ alimẽta locent: & imaginis splẽdorẽ: rõnesq; has refert. An a uilioribꝰ inci piẽtes quæ nec multo sumptu: nec magna opa egentian uetus q̃dã huic aianti gra refert: a bello usq; galli co reperita: q dormiẽtibꝰ canibꝰ primi oium anseres galloꝶ in capitoliũ ascẽsum psenserũt & clangore ui giles excitarũt. An cũ sint maxima reꝶ: & quæ sũma cura indigẽt custodes cẽsores ut ædiũ sacraꝶ: ac pu blicaꝶ: moꝶ deniq; & uiroꝶ: & uitæ uniuscuiusq; diligẽtissimi & custodiẽtissimi oium aiantium rõnem hñdã sibi eẽ putauerũt. Simul. n. anseribꝰ curãdis ciues admouẽt ne deoꝶ cultũ negligãt: anseris uero ab sterũ & splẽdor necessariꝰ est. Cito. n. rubrica defluit ac deflorescit. Ea. n. ueteres statuas obducere: & illinire cõsueuerũt. Nec ca. de. q̃ defendit ille anseris clãgor ab ĩsidiis galloꝶ cuiꝰ imago argẽtea in Iunonis æde sacrata est. Iunarit. anserẽ. s. quominꝰ ut nõ ipse anser. O inache laute: splẽdide & delitiose. Det ie. i. lã. tuas: det iecur ĩ tuis sacris epulãdũ. Inachus qdẽ rex argiuoꝶ fuit. a quo & fluuiꝰ q orit̃ ex lyrico ad cynu riã mõtẽ arcadiæ: iuxta argos labẽs: inachus denoiat̃: & in quẽ uolũt eũ ipm fuisse cõuersum: huic fuere fi lii Phoroneꝰ: & Il quoꝶ alter argiuis: alter ægyptiis: primi leges tradidisse ferũt: poeta lautũ appellauit ina chũ q in eiꝰ sacris iecur anseris offert̃ quo nihil est iter epulas meliꝰ: iõ Ply. inqt Nri sapiẽtiores: q eos ieco ris bonitate nouere. Fartilibꝰ in magna amplitudinẽ crescit. Exẽptũ quoq; lacte mulso auget̃. Nec sine cã ĩ qõne est qs primus tm̃ bonũ iuenerit. Scipio an Metelius uir cõsularis: an. M. Sesseius eadẽ ætate eques ro manus. Sed ut addit ipsa Messalinꝰ Cotta Messalæ oratoris. s. palmas pedũ ex his torrere: atq; patinis cũ gal linaceoꝶ cristis cõdire repit. Nocte: cũ multa sint ĩ gallico laudabilia: nõ psũt tñ. Nã deæ noctis ĩmolat̃ ea rõne q excubet: & diẽ nũciet. ppea q ipsi galli: ut asserit Ply. Norũt sidera & ternas distiguũt horas iter diu cãtu cũ sole eunt cubitũ. Quartaq; castrẽsi uigilia ad curas laborẽq; reuocãt. Nec solis ortũ incautis patiunt̃ obrepe. diẽq; uenientẽ nunc aũt cantu. Ales cr. ipse gallus. Cædit̃: imolat̃. Nocte: noctis tẽ pore. Deæ no. ipsi nocti: nã & nocturnũ tẽpus: & ipsius tẽporis dea: eodem noie nuncupant̃ estq; ipa nox eumenidum mater: ideo eas nocte satas uocant: & Virg. Matri eumenidum pro nocte posuit.

Quare cẽsores cibariã anserũ imprimis locant

De ĩacho nõ. flu.

De iecore anseris

Interea delphi clarꝰ sup æquora fidꝰ
Tollitur: & patriis exerit ora uadis:
Postera lux hyemẽ medio discrimie signa
Aequaq; pteritæ q̃ supabit erit
Proxia pspiciet titono aurora relicto
Arcadiæ sacrum pontificale deæ:
Te quoq; lux eadẽ turni soror ẽde rece
Hic ubi uirginea cãpus obit̃ aq̃: pit
Vñ petã causas hoꝶ moresq; sacrorũ
Dirigit in medio qs mea uela freto:

INTerea delphin clarũ sup æquora sidus. Tollitur. v. idus ianuarias delphin ĩ ortũ heliacũ tollit̃. Sol. n. Aqua rio indies magis adhærens sagittariũ longius relinquit. cuius cũ posteriore parte delphin exorit̃. Nec reluctat̃ no bis aduerbiũ interea: quo nõ quæ uenerũt agonalia: sed quæ poene iã ueniũt demõstrant̃. Quod plane intelligit quæcũq; carminis illius sensum intuebit̃ Ianus agonali luce placandus erit: nã paululũ illud tpis quo Heliacus del phinis ortus apparet uel potius icipit apparere recte ago nalibꝰ applicat̃: cũ nõ falso iuriscõsulti doceant qui in eo est ut accingat̃ accinctũ hẽri. Dicit̃ aũt delphin inter side ra collocatus qm̃ ut autor est Eratosthenes cũ Neptũnus amphitritẽ uxorẽ ducere optaret eaq; uirginitatẽ seruare cupiens ad Atlantẽ fugisset. Delphin a Neptũno missus uirgini ut ei nuberet psuasit: quo merito trãslatus in cœ lum decem seu nouẽ stellis cõstare dr̃. Eã ob cãm ferunt omne genus delphinũ maiorẽ in modũ diligi a Neptũno teste Opiano in primo halieuticõ. Alii aliter fabulant̃ ut infra dicemꝰ. Postera lux hye. me. di. s. Dissentit ab Ouidio Columella q mediũ hyemis pridie nonas ianuarias ponit: cũ id autor hoc loco q̃r to idus esse doceat. Cæteꝶ eius initiũ mediũ & finẽ sicuti ueri æstatis & autũni medici & astronomi nõ ea dẽ accipiũt rõne. Proxima pspi. titho. au. re: Arcadiæ sacrũ pontificale deæ. Te quoq; lux eadẽ turni so ror æde recepit. Tertio idus Ianuarii carmẽtalia celebrant̃ necnõ & dedicatio tẽpli iuturnæ qđ fuit in cã po martio ppe ductũ aquæ uirginis. Cõstat aũt iuturnã fuisse sororẽ Turni: quã qdã dicũt lacui in quo sub mersa est nomẽ dedisse. Seruiꝰ uero scribit fontẽ eẽ in italia saluberrimũ iuxta numicũ fluuiũ cui a iuuãdo nomẽ inditũ est: qa cũ naturalr̃ ois aqua noxia sit extraneoꝶ corpibus: hic fons oibus saluberrimus est de quo Romã ad oia sacrificia aqua afferri cõsueuerat. Statius quoq; in siluis iuturnã fontẽ eẽ oñditur quis nõ in oi uertice Romuli reptasse ducẽ. Septimũ putet. Quis fonte iuturnæ relictus uberibꝰ neget eẽ pastũ. Inde ægroti autore Varrone aquã petere cõsueuerũt. Sane aquã uirginẽ ad quã iuturnæ tẽplũ fuisse dixi mus agrippa: ut inqt Ply. in urbem adduxit ab octaui lapidis diuerticulo: quæ qm̃ declinabat herculaneũ riuũ quasi Herculẽ fugeret uirginis nomẽ accepit. Sunt qui a uirgine dictã existimẽt: quæ militibus aquã quærentibus quasdã uenas monstrasse dicitur: quas secuti qui foderunt ingentem aquæ modum inuene runt: ut Frontinus tradit in libro de aquæductibus quem scripsit ad Neruam imperatorem.

ANT. FAN.

Interea qd significat

Delphin oritur. v. idus ianuarias

Delphin inter sidera

Medium hyemis qrto idus ianua.

Carmẽtalia & dedicatio iuturnæ tẽpli. iii. idꝰ ianua.

Iuturna.

Aqua uirgo unde nomẽ accepit

INTEREA: nimis euagari uidet̃ in referẽdis uictimaꝶ rõnibꝰ: iã redit ad institutũ ad signa & stellas ipsas afferẽs exoriri iã delphinũ: ex quo uidet̃ ostẽdere id eodẽ die quo fiunt agonalia: hoc est. v. id. ianua. At Cæsari pridie nonas exorit̃: & matutino exigua qdẽ hæc dñia qnq; tm̃ dierũ: sed ita intelligamus Cæ sari matutinũ pridie nonas: huic. v. idus cum sole exoriri: seu cum occidit sol cum ab oriẽte surgere igitur oñdit Ouid cum posteriore parte sagittarii: qđ eodẽ rẽ dit: quo & rõ cæsaris nam peuntis in zodiaco posterior illa pars sagittarii iuncta est capricorno: & tertia illiꝰ facies erit huiꝰ prima. Sic & eodẽ tpe: & cosmice

PAV. MAR.

oriẽ delphin. Qui ut idẽ Igini⁹ inq̃t nõ lõge ab aq̃lę ſigno figuratũ incurtatione caudæ nouiſſimæ tãgit æquoctialis circuli circũductionẽ. Capite ꝓpe cõiūgẽs eq pegaſi roſtrũ exoriẽ cũ ſagittarii poſteriori pte Occidit aũt cũ uirgo exurta eſt a capite collocatũ iter ſidera. Eratoſthenes inq̃t a neptũuo: cũ nuptias amphitritẽ ad atlantẽ uſq; fugiẽtẽ delphin. miſſus allexiſſet: & mirẽ ad neptũnũ ꝑduxiſſet. Gloſtenes autẽ unũ fuiſſe ait ex tyrrenis nautis: q bacchũ trãſferri uolẽtẽ naxon: ꝑdituri erãt: & ide in delphinos cõuerſi i rei memoriã a baccho ſideribus annumeratũ. Alii dicũt illũ fuiſſe q ex ſiculo mari in tenarũ Ariona cytharedũ trãſuexit. Cuius rei hiſtoriã in ſequẽti libro latius referemus. ⁋ Interea: dum hæc refero: aut dũ in his imoror. ⁋ Delphinꝰ p appoſitionẽ. ⁋ Clarũ ſidus tol. ſup æquora: attollit ſup ipſa maria qa oriẽ. ⁋ Et exerit: apit: & eleuat. ⁋ Ora patriis uadis: ab ipſo mari patrio. ⁋ Poſtera q̃rto id. ianu. hoc ẽ. x. die. ianua. media ps byemis erat exacta: aliq id eẽ dicũt pridie nonas. alii. vi. calẽ. febr. ⁋ Poſtera lux: ſeq̃ns dies ⁋ Si na Thyeme. diſ. hoc eſt diſterminat ipſam hyemẽ bipartitã. ⁋ Quæ ſupabit: ps illa hyemis q̃ adhuc reſtat. ⁋ Eſt æq̃ pteritæ: qa tm̃ pteriit: q̃tũ ſuperit. ⁋ Proxima. iii. id. ianu. feſtũ erit Carmẽtis nymphæ fatidicæ matris Euãdri: de qua paulopoſt. ⁋ Proxima aurora. i. dies ſeq̃ns: aurora. n. diẽ refert. ⁋ Relicto ti. quẽ fingũt ei⁹ fuiſſe uirũ: & hoc qđ orientẽ uerſus: & in æthiopiã uſq; militauit ut Diodo. tradit. ⁋ Reſpiciet ſacrũ põtificale: qđ põtifices faciãt: maioriſq; erat uenerationis põtificale: quã alioꝝ ſacerdotũ. ⁋ Deæ ar. Carmẽtis: q̃ ex arcadia in italiã cũ euãdro filio uenit. ⁋ Te quoq; eodẽ die: hoc eſt. iii. id. ianu. dedicatũ eſt tẽplũ iuturnæ nymphæ ſororis Turni in cãpo martio: apud ductũ aquæ uirgis. ⁋ Eadẽ lux: idẽ dies quo erũt feſta Carmẽtis. ⁋ Recepit te quoq; te etiã. ⁋ O ſoror tur. qa ea die dedicata ſunt tibi tẽpla: de iuturna plura hẽs apud Vir. & plura nos in fine hui⁹ primi libri: & in ſecũdo quoq; dicemus. ⁋ Hic ubi cãpus marti⁹: cui⁹ ſupra meminimus. ⁋ Obiẽ: circũfundiẽ. ⁋ Aqua. uirginea: hãc aquã. ⁋ M. Agrippa: ut Frõtinus teſtis eſt in libro de aque ductibus poſt ãnũ. xiii. quã iuliã abduxerat in urbẽ ꝑduxit in agro lucullano collectã. Virgo appellata eſt qđ quærẽtib⁹ aquã militib⁹ puella uirgũcula quaſdã uenas mõſtrauit: quas ſequuti q foderãt ingentem aquæ modũ inuenerũt: ædicula fonti appoſita hãc uirginẽ dictã oſtẽdit. Cõcipiẽ uia collatia ad miliariũ octauũ paluſtrib⁹ locis Ply. tñ inq̃t. M. Agrippa & uirginẽ adduxit ab octaui lapidis diuerticulo ad duo milia paſſuũ ꝑneſtina. ⁋ Vñ petã: dubitare uideẽ poeta uñ petat rõnẽ carmẽtalioꝝ: cum ſint ab hoium memoria remota. Carmentis igiẽ nymphæ opem iplorat quæ a carmine ita fuerit appellata. Sed de hoc ſuo loco agetur. ⁋ Vnde: a quibus faſtoꝝ libris: aut annalibus. aut a quo. ⁋ Petam cauſas: originem & rõnem. ⁋ Hoꝝ ſacroꝝ quæ a pontificibus cCarmẽti fiunt. ⁋ Et morem conſuetudinẽ: ſeu unde ipſe mos habuerit initiũ. ⁋ Quis dirigit mea uela: per tranſlationem a nautis. i. quis dirigit ingenium meum. ⁋ In medio freto: in medio mari: quaſi in tam ardua materia: & quæ mihi incognita. ⁋ Mone: inſtrue: me tu.

Quaẽ delphin eſt i cœlo locatus

Carmentis.

Via collatina

ANT: FAN.

Ipſa mone q̃ nomẽ hẽs a carmĩe ductũ
Propoſitoq; faue ne tuus erret honos:
Orta prior luna (de ſe ſi creditẽ illi)
A magno tellus arcade nomẽ habet:

ℂ IPSA mone quæ nomen habes a carmine dictũ. Nicoſtratã inuocat Euãdri matrẽ: quæ qa carmĩb⁹ uaticinabaẽ Carmẽtis dicta eſt ut q̃buſdã placet: licet Plutar. in q̃onibus tradat nõ carmẽti carmina nomẽ indidiſſe ſed ab ea poti⁹ accepiſſe quæ diuino ſpũ afflata uerſu oracula edebat. Ea Themis uocata eſt & ab aliq̃b⁹ Nicoſtrata: poſtea que mutato noie carmẽtis: quã nõnulli fatũ ſiue κλ**ρόν i. ſortẽ eẽ putauerũt. Dicta aũt Carmẽtis crediẽ q̃ſi mẽte carẽs qđ ſpiritu afflata furere atq; iſanire uidereẽ: cui ꝓcreationis gr̃a matres tẽ diuinã faciebãt q̃ ſenatuſcõſulto ꝓhibitæ uehiculi cõſpiraſſe iter ſe dicunẽ: ne qua eaꝝ cõciperet: neue pareret: atq; ita uiros ulciſcerenẽ qb⁹ coactis mutare ſniam cũ pueri fœliciter naſcerenẽ matres carmẽtis ædẽ cõſtruxerũt. Hãc Dion. ſcribit Euandri matrẽ e⁹ Mercurio fuiſſe & ãnis. lx. añ res troianas in italiã ueniſſe: ubi ut q̃dã dicũt Euãder pulſis ab originibus eo loca tenuit in quibus Roma eſt. Quare autor in re uetuſtiſſima perite numis auxiliũ uocat ſm illud Horatii. Nec de⁹ interſit niſi dign⁹ uindice nodus iciderit. Sic Vir. in. vii. æn. Nũc age q reges erato q̃ tpa reꝝ. Quis latio antiquo fuerit ſtat⁹ aduena claſſem. Cũ primũ auſoniis exercit⁹ appulit oris. Expediã & priæ reuocabo exordia pugnæ. Tu aũt tu diua mone. ⁋ Orta pri. lu. (de ſe crediẽ ulli) A magno tellus arcade nomẽ hẽt. Arcades olim auſi ſunt añ lunares ſe dicere & ſolos ſe nobiles ꝓdicare: Vñ a græcis προσεληνοι uocanẽ ex quo factũ putatur ut apud Romãos q nobilitate ꝓſtabãt lunulas in calceis ferrẽt. Mos aũt fuit græciæ popl̃is in alienas ire terras quas fertiles eẽ cognouerãt & eas habitare pulſis ueterib⁹ incolis. Sed qm̃ ſoli arcades ob ſterilitatem agroꝝ puiſi nõ ſuntiõ ſe uetuſtate ac nobilitate cæteris ꝓſtare dixerũt. Vñ illud eſt Senecæ in Hippolyto Aut te ſtellifero deſpiciẽs polo ſidus poſt ueteres arcades editũ currus nõ poterit flectere cãdidos. Et Strabo Geographus gẽtes inq̃t arcadiæ azanes atq; parraſii cæteriq; eiuſdẽ generis græcã nationẽ uetuſtate ꝓſtare creduntẽ. Herodotus ſeptẽ inq̃t gẽtes Peloponẽſum incolere Achæos. Donenſes ætolos. Dryopes Lemnios. Arcades & Cynurios: quaꝝ duas tm̃ ait idigenas eundẽ quẽ olim tenuerũt locũ habitare Arcades uidelicet & Cynurios. Alii Arcades dicũt cum ſoli diluuiu ſupfuiſſent poſtq̃ aque ſobſederũt e ſpelũcis egreſſos exiſtimaſſe oĩa diluuio fuiſſe cõſumpta: cũq; lunã poſtea intuerenẽ & eã tunc natã & ſe añ illã genitos crediſſe. Quã ob cãm eos fuerũt aliq̃ñ de antiq̃tate certaſſe cũ Phrygib⁹ itaq; ſingulos cũ ſinguiis nutricib⁹ clauſerunt quibus nutricib⁹ linguas ademerãt ut expirenẽ utrũ uox inata eſſet an doceretẽ & ſi eſſet innata quæ illa eſſet Prygum an Arcadũ: ꝑductos aũt pueros uerbum locutos eſſe aiunt: cuius ſignificatione Phrygum lingua panis intelligitur. Quare cognitum eſt arcades non eſſe primogenas. Eos diuinũ oraculũ ut ait Plutar. Glandiphagos appellauit. Qui ideo de arboribus nati dicunẽ q aũ uſũ caſarũ homines aut cauas arbores ut ſpeluncas habitabant: quumq; inde egrederenẽ ut ſuam educerent

Nicoſtrata uel carmentis.

Carmẽtiſ nois origo

Cur matres carmẽtis ſacrificabãt & ædem cõſtruxerunt

Carmẽtiſ filia mercurii.

Arcades a nte lunares

Arcadia.

Exẽplum eius gẽtiſ quæ dicta eſt prima

sobolem existimati sunt ex arboribus procreati. Quare ait Statius in.iiii.thebaidos. Quercus laurieq; fere bant dura puerperia populosq; umbrosa creauit fraxinus & fœta uiridis puer excidit orno. Est autẽ Arcadia ĩ media pelopõneso dicta ab arcade iouis & themistus filio uel callistus de quo Naso alibi. Et iã puer arcas (idipsum indoluit iuno) fuerat de pellice natus. in hac regione aptissima equis & asinis equarum suppositoribus pascua sunt. Vnde Iuue. Stultumq; obtusi ingenii iuuenem arcadicum uocat.

PAV. MAR.

¶IPSA quæ hẽs nomẽ ductũ: p deductũ: hoc ẽ deriuatũ. ⸿A carmieq̃ a carmie Carmẽtis appellaris. Et faue pposito mihi q ppolui scribere ad originẽ tuæ celebritatis. De carmẽti ita Dio. antiqtatũ romanaꝝ scriptor. Cũ m̃tos retulit e græcis q ĩ italiã uenerũt hæc subdit. Post ñ multũ tp̃s alia classis græca ad hæc loca italia appellit. Annis. ix. añ res troianas: ut romãi ipsi dicũt: ex pallãtio urbe arcadica exurgẽs duce pfectiõis Euãdro Mercurii credito: & nymphe cuiusdã arcadiæ icolæ: quã græci Themi eẽ dicũt deiq; patiẽtẽ: & faridicã demõstrãt. Qui uero romanas cõscripserũt origies ligua eã pña Carmẽtã noiant. Esset aũt ipi nymphæ nomẽ ſmõe græco. Thespiodos. Odos. n. romãi dicũt carmia. Hãc ãt dicũt diuio spũ detẽtã: & uẽtura pplo solitã eẽ carmie pdicere. Et Plu. lvi. pbiemate themi uocari asserit: aut queadmodũ alii q nicostratã & psequit: qm̃ uersib⁹ oracula ederet carmẽti mutato noie uocauerũt. Nã ταετωη romãi carmia appellãt Sũt q μοιρον: hoc ẽ sortẽ. & faũ carmẽti putẽt: & ob eã rẽ mẽses tẽ diuimã facere. Est ãt nois uera tõ υστερηωεηυ Διατασθεσφορησ τισ. i. mẽte priuata pp afflatões: Nõ carmẽti nomẽ carmi ĩdiderũt. Sed ab ea poti⁹ acceperũt. Diuio nãq; spũ afflata uerso ac metro oracula edebat: ĩ uita Romũ nõnulli inqt arcadis euãdri matrẽ fuisse arbitrant reꝝ futuraꝝ admonitricẽq̃ phœbo dedicata carmib⁹ oracula significabat. Vñ dcã est carmẽta: nã nicostrate ei græce nomẽ fuit. Quidã uero carmẽte nomẽ alio pacto ĩterpitant: qd̃ q̃si careat mẽte carmẽta dicta fuerit: ut solebar his euenireq̃ appollis numie debacchabant.

De carmẽta matre euãdri

Hic fuit euãder q quanq̃ clarus utroq;
Nobilior sacræ sanguine matris erat:
Quæ simul æthereos aio cõcepat ignes
Ore dabat pleno carmina uera dei:
Dixerat hæc nato motus instare sibiq;
Multaq; præterea tẽpore nacta fidẽ:
Nã iuuenes nimiũ uera cũ mr̃e fugat⁹
Deserit arcadiã parrhasiumq; larem:

ANT. FAN.

Euander

¶HINC fuit euander qui q̃q̃ clarus utroq;. Nobilior sacre sanguine mr̃is erat Euãder arcas fuit quẽ alii mercurii alii pallantis filiũ crediderũt. Et mater carmẽtis pdixit fore dissensionẽ ac seditionẽ in patria suasitq; ut dimissa arcadia ĩ Italiã se cõuertit. Erat. n. nõ nympha inqt Seruius Sed uaticinatrix. Vñ illud est Silii Aspice carmẽtis gressus euãdria mater. Hæc fuit & nostros tenuit psaga labores. Euãder igit in italiã uenit cõseditq; in mõte palatino ubi fundasse dicitur oppidũ Pallanteũ. Sũt tamẽ qui euãdrum tradunt ex arcadia discessisse q̃ patrem per imprudentiã occidisset: quibus Ouidius astipulatur hoc loco.

Pallãteũ

PAV. MAR.

¶HINC fuit: arcades uetustissimi ac nobilissimi græcoꝝ oium sunt: qui ut Eustathius inqt p mediã pelopõnesum cõnexã terrã habitãt sub erimãtho mõte dictaq; est arcadia regio: ut multi uolunt ab arcade iouis & Calistus filio ut Eusta. ipse ab arcade filio iouis. & Themistus. Arcadesq; ipsi ob sũmã uetustatẽ: πρoσελΛνοι hoc est antelunares dicti sunt q fuere anteq̃ luna esset. Datur locus huic rei quod cacumina montiũ habitãtes soli diluuio superfuerent & per antra latitantes: ubi aqua resederat egressi: credẽtes oĩa diluuio fuisse ĩmersa serenitatẽ cœli lunãq; postea spectãtes: & eatũc nouissime facta arbitrãtes seu prius factos esse: sen natos dixerũt. & Strabo arcades superare oẽm græciã antiquitatẽ testat. Tellus p metonimiã nã quod renet pro eo qd̃ tenet: hoc est gens: quæ in ea tellure arcadica est orta prius. ⸿Luna quæ prius nata est quã luna. Si credit illi de sesi cui est adhibẽda fides de rebus suis referẽti: quasi nata prior luna si illi credẽdũ est: Habet nomẽ a magno arcade: denominat arcadia ab arcade iouis & Themistius: aut Calistus: Sed de Calistone & filio relatis in cœlũ dicemus inferius. Veꝝ arcadia ut Eusthatius asserit noiata est aliquãdo pelasgia: aliquãdo parrasia: aliquãdo lyconia: aliquando gigãtis: aliqñ azania. ⸿Hinc: ex arcadia. ⸿Fuit euander: quẽ diximus Carmentis filiũ. ⸿Qui q̃q̃ clarus: licet esset illustris. ⸿Vtroq; sanguine: materno & paterno creditus filius mercurii ex carmẽti. Vnde & in æneid. Vobis mercurius pater. Alii dicere filiũ Pallantis: pronepotis illius magna pallãtis regis arcadiæ: cuius filia Cryse nupsit Dardano: ex qua dyamãta genuit: qui successit auo materno. Sed de his in quarto dicemus. ⸿Erat tamẽ nobilior sanguie sacræ matris: nobilior erat materno genere: qm̃ illa nimpha: & sacra: & fatidica erat: & honores diuios assequuta: ẽt ex eo q̃ arcades aiũt Carmẽtim filiã fuisse pallãtis filii primi licaonis. & palladis cõtubernalẽ. Ferũt. n. louẽ pallada educandã pallãti dedisse. ⸿Quæ: carmẽtis. ⸿Simul postq̃. Cõcepat aio æthereos ignes cœlestes & diuios spiritus. Cũ altius cogitatiõe ĩ cœlũ elata hausisset diuinã mẽtẽ: ut uaticinãtes solẽt: ut est illud agitãte calescimus illo. Dabat uera carmia: dabat respõsa & oracula carminibus. ⸿Ore pleno dei: pleno numinis appollinei: nã ut ex Plutarco diximus phœbo dedicata carminibus uera pdicebat. ⸿Dixerat inter cætera quæ illa uera pdixerat: hoc Euãdro filio dixit ĩminere: sibi tumultus & seditionẽ ĩ poplo: qua rõne eẽt a pña fugiẽdũ: qd̃ exitu cõprobatũ ⸿Sed solabat eũ patẽs: qd̃ ĩ italia eẽt sedẽ habiturus quo ille parata classe uenit. Dion. ait Euãdri classem ex arcadia nõ publico cõsensu missam: Sed dissedẽte populo inferiorẽ partẽ ultro excessisse cõrigisse autẽ eo tẽpore esse regẽ aboriginũ. Fauũ Matris pnepotẽ. qui cũ multa charitate arcades suscepit: deditq; agri portionẽ: q̃tã uoluerũt. Arcadesq; Carmẽti diuina aperiẽte coliẽ elegisse: uicũ extruxisse: nomẽ ipo suisse pallãtiũ a metropoli eoꝝ in arcadia. Eustathius aliter sentit. Nam ubi thyrrenoꝝ meminit: ita de his subdit. In tyrrhenis sunt pelasgi: qui propter illuc aliquando uenerũt acyllene ex arcadia euãdro quodã coꝝ duce. Regnãte autẽ in arcadia Agamede Stymphalio. Hic

Arcades fugasse oẽm græciam uetustate

Vaticiniũ carmẽtis, de factis euandri

ut dicit fatidicæ matris suæ populũ cõgregãs in italiã uenit ibiq̃ genuit. Pani tẽplũ dedicãs: collẽ muniit. pallẽtiũq̃ noĩauit a pallẽte filio: quẽ extinctũ i uertice ipsius collis sepelit. Vñ et nũc latini regẽ digna loca palatiũ uocãt p detractionẽ duaꝝ liqdaꝝ. Et rogus inqt euãdrũ arcadiæ regẽ a Pallãte urbe descẽdentẽ in italiã cũ mediocri turba poploꝝ uenisse: Faunũq̃ & agrũ & mõtẽ benigne cõcessisse. Et qm̃ pallãtiũ

Palantiũ & palatinũ unde & pallatiũ attigimus: de eo quoq̃ differamus: qm̃ alii aliter dicunt. Varro dictũ ondit palatiũ: qd pallãtes cũ euãdro uenerũt: q̃ et palatini & aborigines ex agro rheatino: qui appellat̃ palladũ: ubi cõsederunt. Sed hoc alii a palatia latini putarũt. Eũdẽ hũc locũ a pecore dictũ putãt qdã: itaq̃ Neuius balãtiũ appellat. Põpeius uero ita inqt palatiũ. i. mons Romæ appellatus est: qd ibi pecus pascẽs balare cõsueuit. Vel qd pallare. i. errare pecudes solerẽt: uel qd ibi Hyporei filia Pallãto habitauerit: quæ ex hercule latinũ pepit. Alii eundẽ: q̃ Pallas sepultus sit existimãt appellari. Nec pterẽdus silẽtio Cyrillus autor græcus. qui sic inqt Pallatiũ nomẽ inuenit ex hoc in mõte palatino ubi Faustulus habitauerat Romuli nutritus postea Cæsar Augustus hẽt domiciliũ: & inibi quoq̃ ptoriũ. Et ppterea ẽt: si alibi diuersat̃ Impator. ei loco nomẽ pelatii habuit. ¶ Sed ad rẽ redeamus. ¶ Dixerat hæc: Carmẽtis. ¶ Instare motus nato: iminere filio Euãdro tumultus & cõmotiões: seu seditionẽ: ut ex historia ẽt habetur & sibi mr̃i. Præterea & mlt̃a alia. s. pdixit. ¶ Nacta fidẽ tpeiq̃ sortita sũt effectũ. Nã fuere postea uera. Nã inuenis. Euãder fugat' dissensiõe: & sedi: õe ciuili ¶ Cũ matre nimium uera: ut est illud in Heroid. Ah nimiũ misere uates mihi uera fuisti. ¶ Deserit arcadiã patriã regionẽ. ¶ Et larẽ: domũ ppriã. ¶ Parrasiũ. arcadicũ. Nã ut ostẽdimus parrasi dicta est Arcadia.

Cui genitrix flẽti fortuna uiriliter inqt.
(Siste pcor lachrĩas) ista ferẽda tibi ẽ
Sic erat i fatis: nec te tua culpa fugauit,
Sed deus offenso pulsus es urbe deo:
Nõ meriti pœnã pateris: sed numis irã:
Est aliqd magnis crimẽ abesse malis:
Cõscia mẽs ut cuiq̃ sua ẽ: ita cõcipit intra
Pectora p facto spẽq̃ metũq̃ suo
Nec tñ ut prim9 mœres mala talia passus
Obruit ingẽtes ista pcella uiros:

ANT. FAN. ¶ CVI genitrix flenti fortuna uiriliter inqt (siste præcor lachrymas) ista ferenda tibi est. propositio est in qua mater filium admonet dicens fortunã aduersam magno ac uirili esse animo tolerãdam: ut quicqd erit, superãda omnis fortuna ferenda est. Sed illud siste præcor lachrymas per interpositionem legendum est Cõfirmatur autẽ hæc propositio ratione: & deinde ut minuatur dolor Euãdri. subiiciuntur exẽpla & uulgatissima illa sententia. Omne solũ forti patria est deus: uel fatũ Iouis. n. uerba fata sunt

Cadmus uel quicunq̃ deus offensus patricidio. Cadmus in aonia constitit exul humo: Ageno rex phœniciæ iussit cadmo ut quæreret sororem europam lege impia ut non reuerteretur nisi ea inuenta: qua diu frustra quæsita Cadmus exul in boetiam uenit ubi thebas ædificasse dicitur:

PAV. MAR. ¶ CVI genitrix: uerba hæc carmẽtis quibus mœrentẽ filiũ qm̃ patria pelleretur artificiosissime cõsolatur. & quãq̃ diximus: diffidẽte populo pulsum: tamẽ ex nostris sunt qui dicãt ideo fugatũ q patrẽ inscius interemisset hoc interpres. Virgilii testat̃ honoratus. Idẽ ostendere uelle poeta uidetur: Nã & eo tẽdunt matris argumẽta: nõ scelere eum deliquisse Prima tamẽ argumẽtatio hæc est ad dolorẽ illius leniẽdũ noli lachrymari: accidit ratio: qa forti aio debes aduersam sortẽ ferre. ¶ Accedit cõfirmatio: qm̃ uolebãt fata. quorũ uolũtati reluctari nemo põt: Deinde est alia cõsolationis efficacior ratio ideo mœrere nõ debes: quia non tuo scelere pulsus: sed uolũtate numinis tua imprudẽtia læsi. ¶ Cui: euandro. ¶ Flenti: cũ fugeret. ¶ Genitrix, Carmẽtis mater loquit. ¶ Siste lachrymas: quasi noli lachrymari. ¶ Ista fortuna. quæ est nunc tibi aduersa: aut ista calamitas quã tibi intulit fortuna. ¶ Est ferẽda tibi: tolerãda a te. ¶ Viriliter: forti atq̃ cõstãti animo: ut uirũ decet. Illud. n. ad laudẽ spectat fortitudinis: æquo animo tolerare aduersa. ¶ Sic erat in fatis: ita ab initio fatali necessitate datũ erat: ut effugere nullo modo posses. ¶ Nec tua culpa fugauit te: quasi tu sine crimine & culpa facti: es pulsus quia imprudẽter deliqsti. nõ ergo tuũ crimẽ te pepulit. Sed deus ipsa dei uolũtas: quod etiã ad fatũ potes referre. Nã dicunt fatũ qd dii fantur: & deoꝝ uoluntatẽ. Ci. tamẽ sic definit fatũ id appello: quod græci hemarmenẽ dicunt: hoc est ordinẽ seriẽq̃ causaꝝ cũ causa causam

Fatum himarmenẽ dictũ ex se gignat: ea est ex omni æternitate ueritas fluens sempiterna. ¶ Pulsus es urbe: pallantio patria. ¶ Deo offenso: quẽ nõ culpa: sed imprudẽtia offendit: aut offenso irato domui & tibi. ¶ Nec meriti alia argumẽtatio qua ostẽdit illa leuiora: quæ sine culpa eius inferuntur ratio quia magnũ est: nõ delinquere scelere. Confirmatio quasi ex prouerbio sumpta: nã quicqd agunt homines intẽtio indicat omnes. Deinde exornatio ab exẽplis: quæ etiã uehemẽtia sunt ad suadendũ. ¶ Nec pateris pœnã meriti. quasi nõ plecteris exilio tuo delicto: quod Mœreris. Sed irã numis. pateris quod habes iratũ numẽ. ¶ Est aliquid: q̃si nõ parũ est imo ad utilitatẽ redundabit. ¶ Abesse crimẽ: facti uoluntatẽ peccãdi. ¶ A tãtis malis: quæ potius in fata aut in deos referãtur. qui in merita hominũ. ¶ Vt sua mea est cuiq̃ conscia: quasi ut unusquisq̃ est conscius sui ipsius siue bonæ: siue alienæ uolũtatis: siue sceleris: siue officii. ¶ Ita concipit intra pectora: in animo suo. ¶ Pro fato suo: pro eo quod deliquit siue uolẽs siue inscius: &c. ¶ Spem futuroꝝ cõmodorũ. ¶ Et

Inter spẽ & metũ metum incõmodoꝝ: nã si alioquin pius imprudẽtia peccauit potest bene sperare. Si autem scelere. male spernendũ est. ¶ Nec ta. ut ab exẽplis quoq̃ moueat: nõ cũ esse primũ inquit. q talia mala ptulerit: sed heroes multi ut illud afferet̃ uideat̃. quo est in meta. neq̃. n. fortuna quærẽda ista tua est similes talioꝝ: respiece casus. Mitius ista feres. ¶ Nec tamen mœres: nõ tu doles aut luges. ¶ Vt primus passus talia: ueluti si primus esses qui in talem incideris exilii calamitatem. ¶ Ista procella: calamitosum exiliũ. ¶ Obruit imergit & est translatio a tempestate: qua fit naufragium. ¶ Ingentes uiros: quasi magnos heroas.

ANT. FAN.

¶Passus idē tideus: Mos fuit apud antiquos ut reus homicidii exularet: ut exilium dira pœnā p cæde lue batur in regū tū legibus autore Seruio lectū est noxios homicidii arietis damno pœnā luere. Cæterū tideus Oenei filius pollutus sanguine Melanippi fris suisquē in uenatiōe icautus occiderat i exiliū abiit & cōtu lit se ad Adrastū regē argiuo℞ eū nōnulli dicūt auūculū occidisse: alii aliter. Sed cōstare uidet iterēptū ab eo fuisse Germanū ut pollutus piacuit fraterno sāguīe tydeus. Sane hic Tydei frater Melanippus nō me naiipp⁹ dicēdus ē cū uocet a græcis λυκοσευσ Et idē pagaseus Iason. Afferunt exēpla īgētiū uiro℞ qbus

Thideus Homicidii reorū pœna Melanippus Iason exulauit

Passus idē est tyriis q quōdā pulsus ab oris
Cadmus in aonia cōstitit exul humo:
Passus idē tydeus: & idē pagaseus iasō:
Et quos pterea longa referre mora est
Omne solū forti pria ē: ut piscib⁹ æquor
Vt uolucri uacuo quicqd i orbe patet:
Nec fera tēpestas toto tamē errat i āno
Et tibi crede mihi tempora ueris erunt:
Vocib⁹ euāder & firmus mēte parētis
Naue secat fluctus italiamq; tenet
Iāq; ratē doctæ mōitu carmētis i amnē
Aegerat: & tristis obuius ibat aquis:

cōtingit exulasse qd & talis est quē mater cōsolatur & ne mo sordidus atq; ignobilis uel īsignis īsamia ut apd Pin. legimus exilii pœnā subire cōsueuit. Sane iason post iter fectū Peliā dolis Medeæ Corinthū abiit ubi Creusā Cre ontis regis filiā duxit uxorē Quare a Statio iure leuis di ctus est ob animi uidelicet mobilitatē. Nullā enim firmo amore possedit uxorē q ipsam quoq; Hypsipylē pietate insignē deserere nō erubuit. Sciēdū Iasonē dici Pagasæū hoc est thessaliū qa æsonis filius fuit fris peliæ regis thessa liæ Legimus āt pagasas emporiū fuisse uicinū ioico quo ex loco Pelia iasonē ad nauē argo foras emisit uñ Paga sas dictas uolūt q is ibi nauē argo cōpegerit. Alii ppter uicinos fōtes ipsi loco nomen ipositū putāt πηγη enim fōtē significat uñ Pagus & paganus deducunt Philoste phanus autor est lōga naue iasonē primum nauigasse ut Piy. refert. ¶Oē solum forti patria est. Vt subitis bonis gaudēdū nō est: ita nec malis desperandū: sed medius te nor sequēdus est. Itaq; uir fortis exilio nō tristat qppe qui totū orbē unā urbē esse censet nec Romanū se aut Athe niēsem: sed mūdanū existimat. Vnde Socrates iterrogatus ut ingt Cicero: cuiatē se esse diceret: mūdanū i quit. Totius enim mundi se incolā & ciuē arbitrabat & Diogenes teste Laertio cū quidā pcontatus esset: unde esset: mundanus ait. Thuscis obuius ibat aquis: Tyberinis: quia tiberis & Thuscia labitur.

Pagaseus Iason Pagasæ Pagus Paganus Socrates mundanū se eē dixit

PAV. MAR.

¶PASSVS: arguit nunc ab exēplo cadmi Agenoris phœniciæ regis filii: qui missus ad inquirendā europam ab Io raptā Durā a patre legē accepit: nisi inuēta illa in patriā ne rediret ex quo exul in boetia sedē si bi delegit thebasq; cōdidit. ¶Cadmus est passus idē: quod tu. s. hoc est exiliū. ¶Qui quondā pulsus a patre. s. ¶Ab oris tyriis: a phœnicia: seu a tyro clarissima phœniciæ urbe. Vñ psecti sunt aliquādo coiōi & i lybiā & fretū usq; athanticū. ¶Cōstitit exul in humo aonia: in boetia. Nā aonia pars mōtana boetiæ. ¶Passus idē. nunc ab exēplo. ¶Thidei & Iasonis, qui a patriis quoq; sedibus exularet. Thideū aliq dicūt fratrē menalyppū uenādo imprudēter occidisse. sed Diodor cū scribit Polynicē ad Adrastū cōfugisse prosequitur hoc tēpore thy. œnei cū in calydone calcatū Lycotheū q; nepotes occidisset ex ætholia profugit in argos. His Adrastus benigne susceptus quodā responso motus. utriq; filias uxores dedit Polynici argiāidei phiiē. ¶Thy. Thideus: œnei regis calido. f. ¶Passus idē: hoc est exiliū. ¶Et idē: est passus. Iason pa. thessalicus a pagasis in thessalia: & Stra. teste pagasas dictas esse aiunt, quod in eo loco nauem argo cōpegerit: ue propter uicinos fontes. i. pagas. Iason a pelia in colchos missus est. Victor reuersus post dedicatā nauem argo neptuno ad creontē corinthio℞ regem diuertit. Secumq; uitæ reliquum tempus egit corinthi ut testis est Diodorus: & hoc est quod in libris de ponto inquit. ¶Exul ab æmonia pirenida cessit ad undam: Quo duce trabs colcha sacra cucurrit aqua. ¶Præterea & quos: etiā & alii passi sunt idem. ¶Quos referre longa est mora: quasi nimiū imorarer ad referēdū. ¶Omne solū: loquitur ex sentētia: uiro forti: ubiq; esse patriā: iuxta illud. Omnibus est inquam cōmunis patria tellus. Vt uacuū uolucri: piscibus utq; mare est. ¶Omne solū: omnis telius. ¶Est patria forti uiro: qui fortitudinis laude excellat. Quid enim est totus orbis: nisi unius urbis instar: quæ in plures uicos & regiones diuisa sit quocūq; ieris: in eadē est urbe: sic in eadem patria: nec aliud est in aliā regionē demigrare: nisi domū ipsam cōmutare. ¶Vt æquor: mare est patria. ¶Piscibus, quia oībus aqua cōmunis. ¶Et uolucri. ut auibus patria est. Quicqd patet in orbe uacuo. hoc est in aere: uacuū enim aera poetæ dicūt. Quod nō pbat Ar. cū arguat nō esse dare uacuū in re℞ natura. ¶Nec fera a simili arguēs illud cōnectit affutura quoq; illi tēpora lætiora Similitudo a tēpore sumitur nō toto anno durare hiemē: sic ne semp illū in calamitate futurū. Nec tamē fera tēpestas: aspera hyēs. ¶Erat in toto anno: quia per totū annū nō durat: sed uerna: æstiuaq; serenitas redit. ¶Crede mihi. matri tuæ uera prædicēti. ¶Erūt & tibi tēpora ueris. erunt lætiora fœlicioraq; tēpora. ¶Vocibus euander. iam firmatus εοφορίτω quæ mari obediens classe in Italiā ueniens in colle postmodū ab se munito requieuit. ¶Euander firmata mēte: iā animo roborato & cōfirmato. ¶Vocibus parentis suasione & oraculo fatidicæ matris. ¶Secat fluctus naue: nauigat ionium: & tirrenū æquor: &c. ¶Tenet italiā: nā post longā nauigationē appulit italiæ. ¶Iāq; ratē: iā arcades italiæ appulerāt & fatidica nimpha monēte: ingressi sunt hostia tiberina. Cūq; aduerso amne nauigarēt āttoilētibus iā se a dextra collibus: correpta est illa diuio furore & firmato cursu: uix cōtineri potuit quin ī ripā desiliret. Præsertim cū deserta tūc illa loca pnosceret qta essent futura. ¶Salutat ergo: & de illis oraculū aperit. ¶Iāq; egerat: euāder ipulerat. ¶Ratē. nauim. Vegetius Pon. inquit rates uocāt ligna colligata, quæ p aqua agunt quo uocabulo interdū etiā naues significā.

De tydeo fugato ex calidone

Pagasus

Fatidicæ carmētis rīsum de futuris rebus

tur.⸿In amnē.in fluuiū tyberinū.⸿Monitu doctæ carmentis.q̄ſi ita fatidica matre monēte.Et ibat obui us aduerſus.⸿Tuſcis aquis:aquis tyberinis:nauigabat aduerſum fluuium qui ex hetruria labitur.

Flumīs illa lat9eui ſūt uada iūcta terēti
Aſpicit:& ſparſas per loca ſola caſas:
Vtq; erat imiſſis puppē ſtetit añ capillis
Cōtinuitq; manū torua regētis iter
Et pcul ī dextrā tēdēs ſua brachia ripā
Pinea non ſano ter pede texta ferit:
Neue daret ſaltū pperans iſiſtere ripæ
Vix eſt euandri uixq; retenta manus
Dūq; petitorum dixit ſaluete locorum
Tuq; nouos cælo terra datura deos:
Flumiaq; & fōtes qb' utiē hoſpita tell9
Et nemorum ſiluæ naiadumq; chori
Eſte bonis auibus uiſi natoq; mihiq;
Ripaq; fœlici tacta ſit iſta pede:
Fallor an hi fient ingētia mœnia colles.
Iuraq; ab hac terra cætera terra petet:
Mōtibus his olim totus pmittiē orbis
Q uis tantū fati credat habere locum:
Etiā dardaniæ tāgēt hæc littora pinus

ANT. FAN. ⸿FLVMINIS illa la.c.ſ.ua.iu.terenti Aſpicit:Dextrū latus flumīs dicit aduerſus uim tyberis nauigauri.Si.n.cat mēti ſecūdo flumine ueheref ad ſiniſtrā ripā.

Terentū ara

Terētū hē tet q locus eſt ī cāpo Martio ſic dictus q ara ditis pſis & pſerplæ ibi terra cōderef. Antiq.n.ut ait ſeſtus diis ſupis in ædificiis a terra exaltatis ſacra faciebāt diis terreſtribus in terra diis uero ī feris ī effoſſa terra.Detecta eſt āt ara Terēti quo tpe Valeſius duobus filiis & filiæ ad deſparionē uſq; medicoꝝ laborātibus ſalutē quærēs autore Valerio maximo ubi de ſæcularīū ludoꝝ initio loqtur arā emptu ros relīqt nōnullos in cāpo Martio:ubi Terētū fuiſſe diximus ut cōſtituēdoꝝ fundamētoꝝ grā terrā ad ſolidū fo derēt qui egeſta humo.xx.pedū altitudinē aiaduerterūt arā diti pri & pſerpinæ inſcriptā q̄ poſtea Va.publicola

De ualerio publicola

cæſis atris bob' lectiſternioq; ac ludis trinoctio ſactis terra ut añ fuerat obruit ī eo loco:addīde(ut qbuſdā placet) ſacra trigeſimo quoq; āno īnouari cōſueuerunt.uñ illud eſt Mart.Bis mea Romāo ſpectata eſt uita terento.⸿Pinea texta:Nauis tabulatū:q̄uis e pinu ipſe quoq; naues utiliſſimæ fiāt.Vir.Dāt utile lignū nauigiis pinos.⸿Eſt.n.

De pinu

hæc arbor:teſte Plynio aduerſus cariē tineaſq; firmiſſima Nouos cælo terra datura deos:Romulū:iuliū cæſarē.Augustū.⸿Fallor an hi fient ingētia mœnia colles.Fiet urbs cui omnia mundi miracula ceſſura ſunt.

Pinus

PAV. MAR. ⸿ILLA:carmentis aſpicit.⸿Latus fluminis:dextram tyberis ripā.Cui lateri ſeu ripe ſunt.⸿Iuncta proxima ⸿Vada terēti:uadoſa loca p quæ terentū uadebaf.Terētū aliq eſſe putāt inter palatiū & auētinum:locū in quē carmētis deſiiit.Pō.tñ terētū inqt locus eſt in cāpo martio dictus.qđ ī eo loco ara ditis pſis ī terra occultaref.Nota eſt hiſtoria quā Vale.maximus:refert Valeſii ruſtici hitāris uicū ſabinæ regiōis.eo ī loco arā ditī pſerpinæq; īſcriptā repiſſe ibidēq; ob liberatos filios īmolaſſe nigras hoſtias:triduo īſup ludos & lectiſternia feciſſe.Exēplū publicola ſecutus:boues mares atros diti:fœmias pſerpinæ īmolauit lectiſternia:& trinoctes ludos facit īde iſtitutos tauros ludos putāt ī honorē deoꝝ īferioꝝ.Pōpe.āt.refert ad tpa.Tarqnii ſupbi:cū

Taurilia ſacra hoc peſtilētiā inſtituta

magna īcidiſſet peſtilētia ī mulieres grauidas:quæ fuerat facta ex carne diu uēdita tauroꝝ ob hoc diis īferis īſtituti:& tauri uocati ſunt.⸿Et aſpicit:uidet ipſa carmētis.Caſas ſparſas:aliq̄ paſtoꝝ tuguria uelut hic inde diſpſa.⸿Per loca ſola:a colōis carētia.⸿Et ut erat:queadmodū.⸿Immiſſis capillis:paſſis & pēdētibus lōge crinib'.imiſſū.n.p dimiſſū.i.lōgius pēdēs. Vñ Siſenna barba imiſſa:& itōſo capillo.⸿Steut Añ puppim:quo ex loco Triremē egreſſuri ī terrā diſiliūt.⸿Et torua:ferox:& furēs:qa diuio ſpū repleta.⸿Cōtinuit manū regētis iter:illius q temonē gubernabat:tenuit manū:ne ulterius pgrederef:ſed ī ripā deflecteret & curſum ſiſteret.⸿Et tēdēs ſua brachia:extēdēs pcul.⸿In dextrā ripā:tybridis ſub ipſis coliibus.⸿Ferit pinea texta:ipſa nauis tabulata.⸿Nō ſano pede:ſed furēte.ut repletæ ſpiritu ſolent.⸿Neue pperās iſiſtere ripe:pperans egredi & ſiſtere in ripa tybridis.⸿Daret ſaltū.ne deſiliret ⸿Vix & uix:cū difficultate. ⸿Eſt retēta manu euandri:uix potuit eā retinere filius euāder:quin deſiliret.⸿Diuq; petitoꝝ:oratio carmētis ad latinos colles.Q uos ſimul & locoꝝ numina ſalutat & ut bono omine niſi ſint optat aperitq; oraculo ſecreta fata.Extruēda illis ī collib' mœnia habitura totius orbis mōarchiā.⸿Troianoſq; iā affuturos:

Inuocatio ad deos romanoꝝ:uaticinio carmentis

& fœminā noua bella cōcitaturā pituriq; neporē pallāta:ſed nō oino multū:Q uinetiā p ænea ad uehenda troiana ſacra.& ea ī poſteꝝ ī tēplo ueſte ſeruāda:gubernādaq; p Cæſarē oia:& auguſtæ domui īmpiū orbis deberi.⸿Dixit:ſaluete o dii locoꝝ petitoꝝ:numina hoꝝ locoꝝ quo nos ex arcadia uenimus.⸿Et tu o terra:ſalue etiā cū tellus.⸿Datura:quæ dabis.⸿Nouos deos cœlo:quos nō ipſa accipies ut cæteros:ſed tu dabis:& hoc ob romulū:&Cæſarē:q ī deos relati ſunt & Vale.reliquos inqt deos accepimus cæſares dedimus &.⸿Flumina.ſaluete &.⸿Fōtes etiā:ſaluete.Q uibus:fluminib' & fontibus.⸿Vtiē tellus hoſpita:quæ nos alīēigenas hoſpitio ſuſcipies:& ſaluete.⸿Diue nemoꝝ:driades:& Amadriades.⸿Dryades deæ nemoꝝ a uo qđ eſt.quercus:& uoo locus arbuſtus.Amadriades:q̄ cū arborib'naſcunt & moriunt:& ſaluete.Chori naiadū cœtus nimphaꝝ quæ fluminib' & fōtibus pſetis.⸿Eſte uiſi:uos locat:& locoꝝ dii eſte uiſi &.⸿Nato:euādro &.⸿Mihi:Marti.⸿Bonis:ouis bono augurio:& fauſto feliciq; omīe:&.⸿Hæc ripa tiberia.⸿Sic tacta felici pede:feliciter attingamus ripā hāc.⸿Fallor:nūc īcipit uaticiari īgētē ī ipſis collibus urbē extruēdam:totiq; urbi dñaturā eidēq; leges & iura daturā.⸿Fallor:decipior ne:an ueꝝ eſt qđ mēte cōcipio.An hi colles fiēt ingētia mœnia:an in his collibus magna urbs ſurget:&.n.ſeptē colles cōplexa eſt urbs ipſa palatiū:capitolinū auētinū:cæliū:exqlinū:uiminalē:qrinalē &.⸿Cætera ter.uniuerſus orbis.Petet iura ab hac terra:hæc.n.tellus iura dabit gētibus uniuerſis.⸿Totus orbis olim:ī futuꝝ.⸿Pro

mittif a diis & fatoꝝ decretis. ⁋ His mōtibus:ubi cōdef urbs. ⁋ Quis credat locū:hūc.f.nūc incultū & solū Habere tātū fati.ut tātū sibi pmittāt quo sit dn̄aturus uniuersæ terræ. ⁋ Et iā iā aderunt troiane nauest & hic quoq; quēadmodū ad troiā p fœmina bella gerētur:& Virg. Cā mali tāti coniūx iteꝝ hospita teucris Externiq; iteꝝ thalami. ⁋ Et iā dardāiæ pinus:troiāæ naues ex pinu fabricatæ. ⁋ Tāgēt hæc littora:uenīēt in hāc orā Italicā. ⁋ Et iā dixit:q̄si nō multo post:at ut Dion.inqt ānis aū tes troianas ī italiā Euādet uēit. De lauinia fatū

Hic quoq; cā noui fœmīa martis erit
Chare nepos palla fūcsta qd īduis arma
Indue non humili uindice cæsus eris
Victa tñ uinces euersaq; troia resurges
Obruet hostiles ista ruina domus
Vrite uictrices neptūia mœnia flāmæ
Nū minor hic toto ē altior orbe cinis
Iā pius æneas sacra & sacra altera p̄rem
Afferet:iliacos accipe uesta deos:

⁋ HIC quoq; ca.no.fœ.mar.erit. Vt alibi fuit Helena ita hic Lauinia erat eā belloꝝ. Vir. Causa mali tāti cōiūx ite. rū hospita teucris. Funesta qd induis arma Quia Palias Euādri filius interficiet a Turno:ut pallāris pueri uictum quē uuinere Turnus statuerat. ⁋ Indue nō humili uīdice cæsus eris:Præuisa morte pallātis suadet ne arma induat. cognita uero uincta subiūgit indue. Obruet hostiles ista ruina domos:Romani a ruina. Troianā p æneā deducti græcoꝝ domos obruēt.nā.L.Mumi' cui uictoria Achaici cognomē dedit oi achaia.in ditionē accepta Corīthū achaiæ caput & græciæ decus ubi Romanoꝝ legati uiolati fuerāt ex senatus cōsulto diruit Vir. Veniet lustris labētibus ætas cum domus assaraci phthiam clarasq; micenas seruitio pmet:& uictis dominabitur argis. Sed & alii quoq; græcos domuerūt ut.Q. Celius Metellus cui.L. Mumius uictoriā fiercarpit & multis ānis antea Curius & Fabritius a quibus pyrrhus supatus est. Quare Virg. teste. A. Gel. rephensus est diuersas psonas & tpa cōfundēs ubi ait. Eruet ille argos agamēnoiasq; mycenas ipsum quæ æacidē genus armipotētis achilli Vltus auos troiæ tēpla & temerata Mineruæ. Vnde si medius uersus eximaf nihil est q̄ rephēdi queat. ⁋ Iliacos accipe uesta focos:sacra uestalia de quibus suo loco dicemus: æneas e phrygia in italiam trāstulit ut sic ait:Et manibus uitas uestamq; potentem Aeternumq; adytis effert penetralibus ignem Ea primis in urbem dicitur Numa Pompilius intulisse. ANT. FAN. .L. Mummius achaicus Corintū diruit Sacra uestalia Iulius

⁋ HIC quoq; hic etiā in latio uenit ad troiā. ⁋ Fœmīa lauina latini filia. ⁋ Erit cā noui martis:noui belli īter turnū & æneā de quo īferi' dicemus. ⁋ Chare ne.uaticinaf nūc de nepote:hoc est de pallāte euādri filio eo bello pituro:sed nō sine ultiōe:nā & iterēptorē æneas Item& poeta q uaticiniū refert p hæc alludit ad uirgilianā æneidē:ubi latius bellū illud explicaf. Dion.tñ id nō asserere uidef:cū referat polybiū megapolytanū ostēdere adolescētē pallātē ibi mortuū:& nomē dedisse loco fuisse uero pallātē:ex hercule & dyna euādri filia natū & subdit Diony. Ego tñ neq; sepulchrū romæ pallātis uilū uidi:neq; parētalia neq; aliud ex cōsuetis sacris cognoscere quicq̄ potui:tñ ut euādro & aliis heroibus & carmēti aras erectas:& reliquat Eustathius tñ ostēdit pallātē euādri filiū fuisse:& in eo colle sepultū:& pallātiū ab eo denoīatū o. ⁋ Pallantē nepos:qa filii filius. Quid induis arma funesta:mortē & fumus afferētia:q̄si qd ibis in militiā in qua. hostili manu moriere. ⁋ Indue.ut exhorteturncū dehortari uisa sit id ne exterreat:qd̄ casurus ea militia sit. Nā pusillanimis eēt mortē subterfugere. ⁋ Ergo īdue:est eū sis sub ipsis moriturus. ⁋ Nō eris cæsus:i īterēptus. ⁋ Hūili:obscuro aut ignobili. ⁋ Vindice ultore:sed nobili & magnanlo.& illustri. Te.n.īterimet turnus rex rutuloꝝ:& æneas de eo uindictā & suppliciū sumet Vindictā dictā uolūt a Vindicio. Qui cōiurationē direxit illoꝝ iuuenū q erāt tarqnios recepturi:ut testis est Liuius.ii.ab.ur.cō. ⁋ Victa tñ:uaticinabaf illa ante bellū troianū:& mēte cōtēplabaf iā uictā:& euersam troiā pdicit ergo eā uicturā & resurrecturā atq; hostes domituram. ⁋ Troia uicta:a græcis.s. Vinces ipsos hostes & euersaq̄ græci diruūt:Resurges sed ī italia:& hoc pp urbē romā ab æneæ p nepotib' ædificādā. ⁋ ista ruina:imo illud exiguū q tuis supe rit ruinis. ⁋ Obruet:euertet. ⁋ Hostiles domos:urbes græcas. Nā ois græcia succubuit romāis & corinthū totius græciæ lumē fūdit' euerterūt.ēt & qd Vir.inqt cū domus assaraci phthia clarasq; mycēas. Seruitio pmet:ac uictis dn̄abif argis. Sed Oui.locū hūc.a Proptio accepit:dicēte Dicā roma cades.& troica roma resurges. Verū Ouidius de troia locutus Proprius aūt de urbe roma.cuius īperiū.cccl.postea ānis desinere cepit:sed oino resurrectura est:licet ēt nūc impet aliqua ex parte:sed erat lōgi' impatura & prisce maiestatis formā resumptura ante tēpora pnepotū. ⁋ Vrite:pet quādā ironiæ speciē in græcos inquit. Redigite troiā in cineres,at hic cinis & uos subiget:& toti dn̄abif orbi. ⁋ Flāme uictrices:flāme uictricis græciæ. ⁋ Vrite neptunia mœnia:ipsa troiana ⁋ Pergama a neptuno:phœboq; cōstructa. His cinis troianæ urbis quā ī cinerē redigitis. ⁋ Nūc minor:qa nobis īferior. ⁋ Est altior:sublimior. ⁋ Toto orbe:qa tāti est:ut toti orbi sit impaturus. ⁋ Iā pius æneas ferret troiana sacra in latiū.& deos penatesq in tēplo uestæ seruabūtur. ⁋ Iā æneas pius afferet sacra:troiana:& quæ fuerūt.illa qdē quæ ab hectore fuerāt cōmēdata. ⁋ Sacra suosq; tibi cōmēdat troia penates &. ⁋ Afferret patrē p appositionē. ⁋ Altera sacra:altera a prioribus uā illa deoꝝ imortaliū.hoc uero hoīs:sed quē ipse in deos retulit:nā pro deo coli uoluit:At hoc ī loco cū afferet patrē dicat.itelligamus de troia in siciliā.ubi extinctū sepelit: nō desunt q dicāt:eū quoq; uenisse ī latiū o. ⁋ Vesta accipe deos iliacos:deos troianos.de tēplo uestæ intelligit:quod postea numa cōdidit ubi seruata sunt sacra troiana:& palladiū & dii penates. Nā cū his idem æneas uestam & eius mysteria tulit in italiā. Vnde subdit ad illa hectoris uerba sic ait.& manibus uictas:uestēq; potētē:æternūq; adytis effert penetralibus ignē. Romæ autē postea ea seruata sunt cū deoꝝ penatium:simulachris de quibus diis apud Theodosiū differif. Nigidius aūt de diis li.xix.reqrit. Nū dii penates siue troianoꝝ apollo:& neptunus q PAV. MAR. Pallāteū a pallāte dictum Vaticiniū carmētis de roma De sacris troianoꝝ

muros eis fecisse dicunt:& nū eos ī italiā æneas aduexerit.⸿Labeo de diis penatib⁹ eadē existimat:hāc opinionē secut⁹ maro dicit:eo in loco.Sic fat⁹ meritos aris mactauit honores:Taurū neptūo:Thaurū tibi pulcher apollo.Varro hūanarū secūdo dardanū refert deos penates a samo thrace ī phrygiā & æneā ex phrygia ī italiā detulisse.Sed q̄ ī eo li.nō exprimit.Sed q̄ diligētius erūt ueritatē:pēates eē dixerūt:p quos pēitus spiramus p quos hēmus corpus:p quos rōnē animi possidemus:& alii aliter differūt:de his aūt q̄ seruātur ī tēplo uestenta Dion.inqt hos deos romani penates uocāt.Qui uero ipm nomē ī linguā græcā cōuertūt.⸿Alii pēioi.Alii genetlios sūt & q̄ othesios:Alii michios:Alii herceos appellāt.⸿Deos ipos q̄ sūt postea refert.⸿Adolescētes duo sedētes.p̄la teuentes:Iuuenes militari aspectu appere quod ipse uiderit. De palladio & uesta inferius suo loco dicemus.

Tēpus erit cū uos orbē q̄ tuebitur idē
Et fient ipso sacra colente deo:
Et penes augustos patriæ tutela manebit
Hanc fas impii frena tenere domum
Inde nepos natus q̄ dei licet ipse recuset
Pondera cœlesti mente paterna feret
Vt q̄ ego ppetuis olim sacrabor in aris
Sic augusta nouum iulia numen erit
Talibus ut dictis nr̄os descēdit ī annos
Substitit ī medio præscia lingua sono
Puppibus egressus latia stetit exul ī her
Fœlix exiliū cui locus ille fuit: (ba

ANT. FAN. Cæsar Pontifex maximus ⸿TEMPVS erit cū uos orbē q̄ tuebit idē:i iuliū cæsarē dicit q̄ primus orbis īperiū tenuit fuitq̄ pōtifex maxim⁹.Eū naso alibi uestæ sacerdotē uocat:ut in me acui scelera tos cemitris enses.Quod phibere p̄cor faciusq̄ repellere Neue cæde sacerdotis flāmas extinguite uestæ.Erat pōtifex maxius autor Plu.in Numa sacrarū uirginū custos q̄s uestales appellāt:cui cōstat oia sacra & publica priuata fuisse subiecta cuiusq̄ iussu uestales uirgines si forte earū negligētia æternus ignis extinctus eēt flagro cædebant.Hæc q̄ ab eodē cæsare fierēt illud ostēdit q̄ paulo añ mortē testamētū idibus Septēbris a se cōditū uestali uirgini demādauit quē postea imitat⁹ Augustus testamētū suū apd̄ sex uirgines uestales deposuit teste Sueto.Et fiēt ipso sacra colēte deo:Deū cæsarē uocat q̄ postea ī deorū numerū relatus est & sic dictū ut illud:Fortunate senex ergo tua rura manebūt:q̄uis scimus uaticinātū oia eē pñtia.Luca.Vēit ætas ois ī unā cōgeriē miserūq̄ p̄mūt tot sæcula pectus.

Octauianus natus ex accia sorore cai cæs. Cū penes augustos patriæ tutela māebit:Repetēdū est tp̄s erit.Nepos natusq̄ dei Augustus accipiēdus est q̄ iure adoptiōis fuit diui cæsaris fili⁹ iure āt cōsanguinitatis nepos:ex Accia.n.sorore cæsaris natus est licet eā nōnulli neptē cæsaris fuisse tradiderit.Licet ipse recuset.Cōstat(ut scribit Sueto.)Augustū bis de reddēda rep.cogitasse prio post oppssū Antoniū ac rursus tedio lōge ualitudis.sed Vir.sniam secut⁹(ut autor est Sene.)tenuit pricipatū cū agrippa utile fore tyrānidē relinq̄re lōga ōrone cōtēdisse qd̄ Mecænas dehortati magnope conabat.Idē & dictaturā magna ui offerēte pp̄lo genu nixus delecta ab hūeris toga nudo pectore depcat⁹ est cūq̄ eo ludos spectāte a minio pnūciatū eēt o dūm æqnū & bonū nō ē passus deide uel loco uel serio se dūm appellari:Pōdera cælesti mēte pr̄na feret.Cælesti mēte inqt q̄a uiuēte Augusto diui honores exhibiri sūtut pr̄ri tibi maturos largimur honores.Hoc ergo dicit diu⁹ August⁹ pr̄ni īperii pōdera diuio cōsilio sustinebit Audio quosdā ad Tiberiū referre q̄ hoc ī loco de augusto dcā sūt cū semel sibi psuaserit Oui.hoc opus īscripsisse Tiberio qd̄ falsū eē ostēsuri sum⁹atq̄ ut id planū facim⁹ ita Octauianū Augustū nō Tiberiū eē dicīus quē autor hic appellat nepotē natūq̄ dei tū aliis rōnib⁹ q̄s libet omittere tū qd̄

Liuia drusilla mater tyberii Liuiā Drusillā uxorē Augusti ac Tiberii matrē quā Oui.post Augustū laudat carmentis uaticinio cōstat a marito deletā fuisse pbatāq̄ unice ac pseuerāter ut Sue.scribit cōtra uero Tiberio cui autor hoc opa placare studet.(si quorūdā opioni credimus)ita fuisse iuisam ut idigne tulerit actū esse iu senatu ut titulis suis q̄si Augusti ita & liuiæ filius adiiceret & ut cætera p̄tereant qbus nobis idē Sue.astipulat ægræ adesse nō curauerit & funeratā phibuerit cōsecrari.Sic Augusta nouū liuia numē erit Octauianus cum fecisset diuortiū cū Scribonia Liuiā Drusillā mrīmōio Neiōis p̄gnātē uxorē duxit dilexitq̄ ut diximus ita ut ī testamēto iusserit eā ferre nomē Augustæ defeceritq̄ ī oculis eius & ī hac uoce:Liuia nr̄i cōiugii memor uiue ac uale.Hæc est de qua Oui.cū exularet scribēs ad Augustū ait:Liuia sic tecū sociales cōpleat ānos:Quæ nisi te nullo cōiuge digna fuit.Idē alibi.Tu quoq̄ cōueniens ingēti nupta marito.Accipe nō dura supplicis aure p̄ces.Et alibi.Quæ p̄stat uirtute sua ne prisca uetustas Laude pudicitiæ sæcula nr̄a premat:Quæ ueneris forma mores iunōis hñdo.Sola est cælesti digna repta toro Eādē autor ī ul.met.sanctā dicit dū Au. placere studet:ut prolē sancta de coniuge natā:Ferre simul nomēq̄ suū cursāq̄ iubebit.

PAV. MAR. ⸿TEMPVS:hoc ad C.cæsarē refert:qui & pōtifex max.& sacerdos uestæ curā erit illorū habiturus:& orbi impaturus:& referēdus in deos.⸿Erit tēpus cū idē:cæsar.⸿Tuebit:sustentabit & curā geret:& ⸿Vos deos:iliacos & uestæ sacra:q̄ nō p aliū q̄uā per pontificē & Virgines admiuistrabātur.⸿E tuebitur idem orbē:q̄a erit orbis rector.⸿Et fiet sacra:uestæ & diis penatibus.⸿Ipso deo colente:ipso pōtifice administrante:qui in deos referet:& de hoc etiā inferius hoc dictū pro octauio augusto qui impio succedat:& digna est domus augusta quæ orbē regat.⸿Et tutela patriæ:cura romanæ urbis & romani impii.⸿Erit penes augustus:erit penes octauiū augustum & eius domū:Sed cur augustus suo loco dicemus.⸿Penes hic plus significat q̄ apud:ut supius diximus.⸿Fas:eum quasi dignum & cōueniens est.⸿Hanc domum augustam scilicet.⸿Tenere frena imperii per trāslationem ab equis quasi gubernare imperium romanum.

De tyberio & germanico ⸿Inde nepos:hæc pro tiberio & germanico dicta:filio & nepote augusti:ex adoptione:qui erunt imperio successuri.⸿Inde:postea:⸿Nepos:germanicus.⸿Et natus:tiberius filius.⸿Dei:augusti quoniā & illi diuini honores psoluti sunt⸿Feret pōdera pr̄na:reget īperiū patris.⸿Cœlesti mēte:diuina quadā prudētia

Licet ipse recuset:quis ipse tyberius recusaturus sit īperii molē:ut supius quoq̄ diximus:& si poeta scripsit hos fastoꝝ libros uiuēte augusto, nō tamen edidit.nā emēdauit prius:& multa addidit.&.n.hic locus ap te indicat tyberiana tpa:q̄q̄ uaticiniū refert.Tyberius.n.suitiq diu recusauit imperiū & qđ supius adduximus ī lib.de pōto inqt itidē de tyberio:Qui frena rogatus sæpe recusati cœpit impii:& Sue.diu recusare testaſ īpudētissimo aio adhortātes nūc amicos īcrepātē:ut ignaros q̄ta belua eēt iperiū:nūc pcātē senatū & pcūbētē sibi ad genua:ābiguis respōsis suspēdētē:& tādē ut idē asserit q̄si coactus & q̄rēs misera:& onerosam inlūgi sibi seruitutē recepit īperiū &c.⸿Vtq̄ ego:ultimo loco uaticinaſ de se ipsa:& iulia augusta hoc pacto:ut mihi erūt aræ dedicatæ,ita iulia augusta referef i deas.Carmētim.n.ut Dion.meminit.Ara fuit erecta sub capitolio:iuxta portā carmētalē.De iulia augusta nō legimus aliqd sacri.imo.iulias filiā & neptē oībus pbris cōtaminatas relegauit augustus.Nisi forte poeta alludat ad formā:aut ut q lōge ab Italia sumot⁹ fuerat,dissimilat res urbanas:aliq legūt liuia augusta qđ magis pbauerim.Nāq̄ illā i primis princeps august⁹ amauit.Cessere huic uni cætera cōiugia:aut de liuia germāici filiā tūc admodū pua itelligas.

De libris fastorum

Vaticiniū de sacris ipsi carmenti futuris

⸿Et ut ego oiī i futuꝝ.Sacrabor i aris ppetuis:ut referat ego I deas:& erūt mihi a pōtificib⁹ aræ cōsecratæ.⸿Sic iulia:aut liuia:Augusta erit nouū numē.noua dea.⸿Talib⁹:his dictis in medio uerboꝝ cursu ioq defiit.⸿Talib⁹ dictis:postq̄ talia uerba dixerat.⸿Vt descēdit i nros ānos:ut reꝝ fama uēit ī nra tpa.⸿Ligua pscia:uox illa fatidica.& pscia futuroꝝ līgua.⸿Subsistit ī medio sonoꝝ medio fmone:aut ī medio furore uaticinātis līguæ.⸿Puppibus:e classe arcades exeūt:& ī ripa germīea cōsistūt urbēq̄ cōdūt:quāuis aliī uicū dixerint breuiq̄ factū est:ut latinis collib⁹ nemo eēt euādro supior.⸿Exul:euāder.⸿Egressus puppibus:e naui.Stetit ī herba latia:cōstitit ī gramine latio:aut sedē fixit in collib⁹ herbidis.⸿Felix exiliū:fuisse illud euādrico.⸿Cui fuit locus:cui cōtingit figere sedē.in italia.& ubi cōdēda erat urbs roma.Exiliū ut ī tristibus quoq̄ diximus triplex esse Martianus inqt aut certoꝝ locoꝝ interdictionē aut lata fugā:ut omnium locoꝝ interdicatur præter certum locum:aut insulæ uinculū.i.in insulā relegationem.

(nec alter
Nec mora lōga fuit stabant noua tecta
Mōtibus ausoniis arcade maior erat:
Ecce boues illuc erythreidas applicat he
Emensus lōgi clauiger orbis iter:(ros
Dūq̄ huic hospitiū dom⁹ est tegæa ua.
Incustoditæ lata p aura boues (gant
Māe erat excussus sōno tyrithi⁹ heros
De numero tauros sentit abesse duos:
Nulla uidet quærēs taciti uestigia furti
Traxerat auersos cacus in antra ferox

⸿STABANT noua tecta:Oppidū quod in palatio Euāder condidit.Ecce boues illuc erithreidas applicat heros:Hercules abduxisse boues dicitur ex erithra insula:quā Pherecides(ut autor est Strabo)Cades esse dixit quāuis quidam aliter senserint.Est autem hæc insula extra colūnas Herculeas prope erumpētem in Oceanum bet in sta diis cœlum longa & opibus insignis sita ut idem Strabo uno ætatis suæ censu audiuisse se scribat equestris ordinis Gaditanos uiros quingētos esse censos:quod nulla urbs italiæ præter Patauium habuit.Fuerunt in insula proxima pascua fertilitate præstantia unde armenta Gerionis illic fuisse finxerunt quæ diciſ Hercules abduxisse.Sciendum tamē in hispania tres reges fuisse simillimos:quibus abstulit armenta Hercules quique in Herculem bellum mouētes interfecti sunt.Quare fingitur Gerion trium capitum secundū Hesiodum siue tricorpor occisus ab Hercule & priuatus armētis. Vir.in.viii.æne.Nā maximus ultor tergemini nece Gerione spoliisq̄ superbus Alcides aderat taurosq̄ hac uictor agebat.Sane Tirii profecti a rubro mari siue erithreo cui ab erithra rege ut inquit Ply.nomen inditum est hanc insulā erithrā uocauere.Sunt qui boues ab Hercule abductos dicūt nō ex hac insula sed ex alia quæ Lusitaniam intuetur & Gerionē fuisse chrisauri filium regis Hiberiæ.Lege Diodoꝝ.Erithra a quibusdā ερυθεια idest Erithea dicitur.Dūq̄ huic hospitiū domus est tegæa.Domus euādri arcadis,est,n.tegea oppidū arcadiæ unde & tegæus & tegeaticus deducunt:ut adsis o tegeæ fauens & nō plura interprete lingua nūciat excelsus ales tegeaticus astris.De numero tauros sentit abesse duos:Virgilius quatuor tauros & totidē iuuēcas scribit abductas:ut quatuor a stabulis præstāti corpore tauros Auertit totidē forma superāte iuuēcas.

ANT. FAN.

Erithra Gerionis armenta

Gerion trium capitum

erithreū mare siue rubrum

Boues ab Hercule abducti

Tegea & derivata

⸿NEC fuit lōga mora:nō lōge post eius aduētū.⸿Stabāt noua tecta:quæ edificauerat:q̄si stabat:iā oppidū ab euādro cōditū.⸿Nec alter erat maior mōtibus ausoniis:nullus erat supior ī latinis mōtibus.⸿At cade:ipso Euādro arcadū duce.⸿Ecce boues.dū in pallātio regnaret Euāder hercules peragrato orbe:abducēs ex hispania gerionis armēta illuc appulit suscept⁹ est comiter hospitio ab archadib⁹:dūq̄ illic qesceret a latrōe caco furto abducti sūt duo tauri i occultā spelūcā:quos cū mugit⁹ pdidisset:ab Hercule est interēptus latro:simulatoq̄ altero ex illis arā maximā sibi cōstituit.De his latius ī octauo æneidos dixim⁹:Ecce heros:uir excellēs & cæteris uirtute pstans:Clauiger:hercules clauē ferēs.⸿Emēsus iter lōgi orbis:q̄si emēsus orbē lōgo itinere:nā ex creta ubi exercitū parauit ī ægiptū traiecit:& pagrata libia ī hispaniā uenit.& ide in italiā.⸿Applicat illuc:i latiū apud pallātiū Boues erithreides:armēta geriōis ab erithra īsula i extrema hispania.Veꝝ erithreū mare rubrū diciſ ut Strabo testis est ab erithra filio psei:q ī illis locis imparit.Eriā īsula extra fretū atlāticū ad dextrā exiguo quodā spacio a gaditana disiūcta:quæ teste Ply.uocaſ ab ephoro & philide Erithrea a Tymeo & sileo aphrodisias ab idigenis īsula iunonis maior.Thimeus pithiusā aliquā uocatā ait nři artefon appellāt pœni gadiriā punica līgua septē significāte subdit.Pli.erithra dicta est q̄m tirii hitatores ab origie eoꝝ orti ab eritheo mari ferebanſ.i hac geriōes hītasse a qbusdā existimaſ cuius armēta hercules abduxerat.Diodo.aūt labores herculis referēs.decima ait ab euristeo iniūctū fuisse ut geriōis:boues:q in hiberia loca uersus oceanū sita pascebātur ad se deduceret.uulgata erat fama Chrisei.fu

PAV. MAR.

De fabula caci⁹ furis filii uulcani

De anteo & busiri de fabulā

chrisaurum hoc.n.nomē a diuitis traxeratuniuersæ hyberiæ imperantē tres habere ꝓpugnatores filios tū robore corporistum armis egregios. Exercitū ꝓpræterea cuilibet fortissimoꝝ militū esse:hoꝝ maiorē na tu uolunt.aliqui gerionē dictū fuisse. Hinc post peragratā lybiam Anteo:& Busyride peremptis:hercules cū uenisset Chrisauri filios tribus magnis exercitibus fidēres singulari ꝓuocatione sustulit. Capta hyberia ar menta boū secū abducēs:post multa trāscendēs alpes:liguribus deide ac tyrenis relictis ad tiberim fluuiū ꝓuenit:ubi roma multis postea seculis cōdita fuit. Tenebāt tunc aborigines: quod nūc palatiū appellant. Hos inter præstātiores potius & pinarius erāt qui herculē ut hospitē magno honore:donisq̧ suscipe Hæc ex Diodoro excerpsimus reliqua in locis dicētur. Eustathius Euandrū hospicio recepisse Her.agei ionis bobus reuertentē ait. Quod de naso nostro & Vir.quoq̧ testat. ꝩ Dū domus tegæa domus regis arcadici a tegea oppido:quod est i arcadia. ꝩ Est huic herculi. ꝩ Hospitiū:quasi dū hospes ab euādro retinet. ꝩ Bo ues incustodiiæ sine ullo custode. Vagant p lata arua:uagātes passi p agros pascebant. Aruū est ut Var. de re rustica inquit quod aratūmec dum satum. ꝩ Mane erat:quasi iā illuxerat post quietē her.de mane su perius diximus:Heros tyrinthius a tyrintho oppido in boetia in quo natus est. ꝩ Excussus somno:excita tus a qete. Sentit abesse duos tauros de numero cognoscit ex oī numero duos boues eē surreptos. Quæ rens inquirēs qđ esset de bobus. ꝩ Nulla uidet uestigia taciti furti:nec aliquod signūmec pedū uestigia di scernit p quæ furtū occultū deprehendi posset. Cacus latro:qui ab ipsa re dictus est cacus:qm̄ κακοσ ma lus. ꝩ Ferox traxerat quasi sūmis uiribus abstraxerat. ꝩ Auersos boues:retrouersos:qa nō rectis uestigiis.

Fabulosum esse de caco

ꝩ In antra:in speluncā boues p caudā traxerat:ut inde uiderētur egressi:potiusq̄ ingressi:& hoc illi refellē di criminis poterat facultatē afferre apparētibus in cōtrarium uestigiis. Hunc cacū Vulcani.F.& Virgi.& Oui.& alii multi fuisse oñdūt:& tandē ab her.pemptū. Multa ex his.quæ a poetis referūtur. Dion.attigit sed fabulosa putat. At uerā ipse historiā recēsens. Ca.ait præpotentē quendā imaniū hominū principē in minutis locis habitasse ac propterea grauē accolā finitimis fuisse ut her.in propinquo cāpo castra habentē sensit latronum more in cursione usus est subitaratq̧ prædam abegit.quam incustoditā repperit. Interclu sus tamen est a græcis & ui capta sunt oppida:& ipse interfectus est:sed nos poetam sequamur.

ANT. FAN. Cacus

ℭCACVS auentinæ timor atq̧ infamia siluæ. Hic Vulcani filius fuit ut poetæ fabulantur ore ignem & fumum uomens secundum autem historicos Euandri seruus nequissimus:ut sceleratissimorum hominum princeps quod eius nomen indicat. Nam malum græci κακον dicunt. Hic agros igne populabatur quem soror eiusdem nominis prodidit unde sacellum meruit in quo ei per uirgines uestæ res diuina fieri consueuit.

Caci spelūcas auētinus re mori Salinæ locus Trigemina porta Mulciber

Cachi spelūca fuit in mōte Auentino qui solis e septem urbis mōtibus ut A.Gel. meminit cum cæteri intra pomerium essent diu extra pomerium fuit quod in eo montem Remus aues irritas habuerit superatusq̧ in auspicio a Romulo sit. Vnde locus i sūmo Auentino Remoria dicebatur autore Festo. Eum Diuus Claudius intra pomerium dicitur recipisse quem quidam tradunt a Remo Remonium appellatum. Loco quem Caccus habitauit Salinæ nomē fuit autore Solino ubi est nunc porta Trigemina. Pater monstri mulciber huius erat Vulcanus mulciber dicitur. q̧ ignis omnia mulceat:mollia: ac uincat licet quidam a mulctando dictum putauerint quasi mulctiberum Adibat non tam longe abierat ut inclusorum boum mugitum audire non posset quem mouerant alii mugientes aq desiderium relictorum. Obi.mō.saxo ingenti.

Cacus auētinæ timor atq̧ infamia siluæ
Nō leue finitimis hospitibusq̧ malū:
Dira uiro facies uires pro corpe corpus
Grāde:pr̄ mōstri mulciber huius erat:
Proq̧ domo lōgis spelūca recessib9 igēs
Abdita uix ipsis inuenienda feris:
Ora sup postes affixaq̧ brachia pendēt
Squalidaq̧ hūanis ossib9 albet hum9
Seruata male parte boū ioue natus abi(bat
Mugitū rauco furta dedere sono:
Accipio:reuocamē ait:uocemq̧ secutus
Impia per siluas:uictor ad antra uenit:
Ille aditū fracti pstruxerat obiice mōtis
Vix iuga mouissēt quinq̧ bis illud on9:

PAV. MAR.

ℭCACVS auen.incolebat Cacus auētini montis siluā.quam suis crassationibus & formidandam reddebat & infamē eratq̧ tam uicinisq̄ peregrinis infensus monstrosa illi facies:& mōstrosum corpus erat illi spelunca domus ante aditum cuius pro uictoꝝ spoliis mēbra humana affixerat. ꝩ Cacus:repetitio:nomi nis isfausti. Timor atq̧ infa.sil.auē:qui auētini de quo dicemus in.iiii.nemorosi mōtis accola pp suas ppla tiones reddebat siluā auētinā timēdā & infamē:nā oēs formidabāt ꝓpius accipe:sic iila reddebat ifamis Nō le.ergo graue. ꝩ Malū:allusit ad nominis significationē. Nā κακοσ malus finitimis uicinis & hospitibus pegrinis. ꝩ Facies ulro:erat. s. Dira truculēta & deoꝝ ira nata diꝝ.n. quasi deoꝝ ira natū dicimus:& Vir.semihois caci facies quā dira tegebat. ꝩ Vires ꝓ corpe.ꝓ magnitudie corpis. ꝩ Corpus grāde:igēs

De forma caci furis

sic igētes uires. ꝩ Mulciber:uulcanus. ꝩ Erat pater hui9 monstri:hoc a Virgilio accepit sic.n.ille inqt Huic mōstro uulcanus.erat pr̄. Spelūca ingēs:uastū antrū. ꝩ Lōgis recessibus:q̄ ifra loge recedebat erat. ꝩ Pro domo:nā spelūca erat eius domus & Vir. Hic spelūca fuit uasto sūmota recessu. ꝩ Abdita:occulta. ꝩ Vix inueniēda ipis feris:erat ita occulta spelūca:ut feræ:nedū hoīes uix eā inuenire potuissent. ꝩ Pendēt ora ho minū:uult9. ꝩ Et brachia.humana. ꝩ Pendēt sup hostes:in postibus ora:& brachia pēdebāt ꝓ tropheis & spoliis grassationes:& truculentiā illius indicantiā illius indicantia. ꝩ Et humus:terra. ꝩ Squalida:fedata. ꝩ Albet:albere uidet. ꝩ Hūanis ossibus.tot.n.hoīes intēremerat ut oē illud soīū hūanis ossibus tegeret: & sic humus albere uidebat:ut de cæde latinoꝝ apud Virg. cāpiq̧ igētes ossibus albēt:& de caco dixerat

sempq̧ recēti

semperq; recenti cæde tepebat humus:foribusq; affixa superbis. Ora uirum:tristi pendebant pallida tabo.
¶ Seruata:hercules nõ deprehẽso furto abire cœperat:& in ipso discessu:boues inclusi mugierũt : & Liui⁹ inquit. Ex loco infesto agere porro armẽtum occepit. Inde cum actæ boues quædã ad desideriũ:ut fit:relictarũ mugissent. Reddita inclusa:ex spelunca boum uox Herculẽ cõuertit. & Virg. Discessu mugire boues:atq; oẽ querelis Impleri nemus & colles clamore relinq. Reddidit una boum uocẽ uastoq; sub antro Mugiit & caci spem custodita fefellit. ¶ Natus ioue:hercules iouis filius. ¶ Abibat:discedebat. ¶ Parte boũ male seruata:nõ bñ custódita. ¶ Furta:boues quos ille furto subtraxerat. ¶ Dedere mugitum:mugierunt. ¶ Rauco sono:nã in spelũca sonus uidet raucus. ¶ Accipio reuocamur:mugitũ inclusarũ sequutus Her. ad spelũcã uenit. ¶ Accipio.audio mugiẽtes. Ait hercules. Reuocamur ad inueniẽda & plectẽda furta. Et sequut⁹ uocẽ:mugitũ boũ. ¶ Victor:uoti cõpos. aut uictor & domitor oĩum monstrorũ. ¶ Venit ad antra ĩpia:ad spelũcã ĩpii & crudelis caci latronis. ¶ ille:cacus in antro se iclũserat:munieratq; aditũ saxo ingẽti: qđ iugati boues. xx. uix mouissent. ¶ Ille:cacus. ¶ Perstruxerat:occluserat. ¶ Aditũ:hostiũ spelũcæ. ¶ Obice fracti mõtis:obiectu & oppositiõe saxi ingẽtis:qđ e mõte effregerat:& Vir. ruptisq; imane catenis deiecit saxũ:ferro qđ & arte ptua pẽdebat:fultosq; emuniit obice postes. ¶ Vix mouissent:mouere potuissent. ¶ illud onus:onerosũ saxũ. ¶ Bis quinq; iuga:hoc est decẽ iugatorũ boũ paria. ¶ Sed accepit hoc ab Homero ex saxo Diomedis Saxũ ingẽs medio qđ forte iacebat in agro Bisseni qđ uix iuuenes tellure mouerẽt (Impulit & magno conamine misit in hostẽ. De fabula caci

Nitit̃ hic hũeris cælũ quoq; sederat illis
Et uastum motu collabefactat onus:
Q d' sil' euersũ ẽ:fragor æthera terruit/
Ictaq; subsedit põder molis hum⁹(ĩp̃s
Prima mouet cacus collata p̃lia dextra
Rẽq; ferox saxis stipitibusq; gerit:
Q uis ubi nil agit̃:p̃rias male fortis ad
Cõfugit:& flãmas ore sonãte uõit(artes
Q uas quotiẽs p̃flat spirare typhœa cre
Et rapidũ ætneo fulgur ab igne iaci(das
Occupat alcides adductaq; claua triodis
Ter quater aduersi sedit in ore uiri:
Ille cadit mixtasq; uomit cũ sãguie flã/
(mas

¶ Nitit̃ hic humeris cœlũ quoq; sederat illis. Si herculis humeri cælũ pro atlãte sustinuerãt:cur nõ saxũ euerterẽt. ANT. PAN.
Q uas quotiẽs p̃flat spirare typhea credas. Diuidit̃ i hoc loco diphtõgus ut in illo uersu. Aethereas ausũ sp̃are typhœa sedes. Est aũt Typhæus gigas cui Vir. inarimẽ insulã supipositã dicitur Inarime iouis ĩperiis ĩposta typheo Sitr & Lucanus ut Cõdit⁹ inarimes æterna mole typhœ⁹. Typhæus
Legimus & Siciliã ei supimpositã:ut Vasta gigãteis iniecta est insula mẽbris trinactis:& magnis subiectũ molibus urget æthereas ausũ sp̃are typhœa sedes. Quod nos mouere nõ debet adeo poetis licet fere oĩa cõminisci. nã & in misia typhœũ eẽ fabulant̃ cũ regio exusta dicat̃ ubi sũma cãporũ facies cinerulẽta est mõtana petrosa & nigra: qđ qdã ex crebro ictu fulminũ cõtingere putauerunt. In eiusmodi igit̃ locis ubi natura uim igneã præ se tulit iure typhæũ eẽ finxerũt q dum iat⁹ uertit flãmas euaporat̃ dr. Quare alii sub ætna Siciliæ hũc eẽ dicũt. Pindarus uero cũ sciret oẽm tractũ a Cumis usq; in Siciliã ignitũ esse & p̃fundas quasdã atq; in unũ coeũtes cauernas hñtẽ nõ solũ sub lipare sed & puteolano agro neapolitão ac baiano necnõ & pithecusis sepultũ finxit iacet̃ typhæũ. Typhœ⁹ ĩ locis ubi est uis ignea. Iouis arã dicauit hercules.

¶ Nitit̃ inixus hercules humeris:qb⁹ & cœlũ sustinuerat cõmouet. cõfringitq; saxũ cui⁹ ipulsu fragore aer exterreri uidebat̃. ¶ Hic:hercules ¶ Nitit̃ humeris:nitit̃ in aduersum oĩ conatu ut ĩde ĩpellat molẽ obiectã ¶ Cœlũ quoq; sederat illis:humeris. s. nã ferũt pro atlãte ceruicẽ cœlo supposuisse. uñ ipse ĩ meta. Hac cœlũ ceruice tuli. & in Herculẽ furẽte Seneca subdidit mũdo caput. Nec flexit humeros molis ĩmẽsæ labor. Mediusq; collo sedit herculeo polus. immota ceruix sidera & cœlũ tulit. Et collabefactat motu:cõcutiens crebro motu cõfringit. ¶ Onus ua. ĩmẽsum:hoc est onerosam saxi molẽ. ¶ Q.d.:saxũ. ¶ Simul:postquã. ¶ Est euer. q̃si postq̃ ĩpulit & euertit. ¶ Fragor:ille ingẽs sonit⁹ & strepit⁹ ex euersione:& confractione saxi. ¶ Terruit æthera:aera. ¶ Et hu. icta:terra p̃cussa. ¶ Põdere mo.:põderosa saxi mole. ¶ Subsedit:q̃si inferius pressa est. ¶ Prima patefacta iã spelũca:cacus cũ subterfugere magis nõ posset:cœpit cõferere manus & saxis:& stipitib⁹ in hostẽ pugnare. Quib⁹ cum nihil p̃fecisset:cœpit euomere ignẽ quæ magna erat illi p̃rnauis ita ut ætnei ignis eructatiões imitaret̃. ¶ Cacus mouet prima p̃lia primũ ipse pugnare cæpit. ¶ Collata dextra. quasi cominus manũ cõferẽs. ¶ Et ferox gerit rẽ:agit pugnã. ¶ Saxis & stipitibus. hæc. n. erãt sua armaut ab ingressu speluncæ herculẽ p̃hiberet. uñ Liuius. Q uẽ cũ uadẽtẽ ad speluncã:cacus ui p̃hibere conatus eẽt:ictus claua:fidẽ pastorũ ne quicq̃ ĩuocas morte occubuit. ¶ Q uis. pro qb⁹ armis. ¶ Vbi:postquã. ¶ Nil agit̃:qa nil iuuat illis armis in herculẽ pugnare. ¶ Male fortis:parũ:aut nõ fortis habita herculis rõne ¶ Cõfugit ad p̃rias artes:ad uulcanios ignes. ¶ Q uos uulcani ĩdustria iuẽtos ueteres arbitrati sunt. Nam cum:ut Diodo. inqt arbor in mõtib⁹ ictu fulminis cõflagrasset:ligna p̃pinqua hyberno tp̃e flãma sunt cõp̃rehẽsa. Qua ex re uulcanũ calore lætatũ:hoies cõuocasse ad ei⁹ aspectũ:itanq̃ a se repti dicũt Ergo hic cacus patriis artib⁹ utebat̃ & Vomit:euomit flãmas ore sonãte ex ipsa eructatione flãmarũ sonitum edebat. Q uas flãmas. Q uotiẽs p̃flat. flãdo emittit credas. Spirare typhœa credas spiratũ eẽ typhœi ignes ex ætna efflãtis. Typh. unus e gigãtib⁹ terræ fili⁹:ut Oui. ostẽdit siciliæ supposit⁹. nã in meta. li. v sic ait uasta gigãteis iniecta est insula mẽbris Trinactis:& magnis subiectũ molib⁹ urget. Aethereas ausũ sp̃are typhœa sedes : & paulopost. Degrauat etna caput sub q̃ resupinus arenas Eiectat flãmaq; fero uomit ore typhæ⁹. huic ergo poeta cacũ cõpat. Lucan⁹ homerũ imitat⁹ suppositũ i atime insulæ typhæũ dixit. Cõdit⁹ iatimes æterna mole typhœu:& cũ sit dyphtõgus in secũda syllaba:poetæ aliqñ diuidũt. ¶ Et credas iaci:emitti. ¶ Rapidũ PAV. MAR. De Typhœo & Cacco

fulgur:uelocē coruſcationē.⌈Ab igne ætneo:q ex ætnea erūpit:q mons eſt in ſicilia:ſed de eo īferiꝰ:aliq legūt ab igne æthereo:tūc ad flumē referas:qđ imitet ille fulmia.⌈Occupat:hercules ita ſe tuētē cacum admota claua pemit.Cōciditq ille moriēs & igne ſimul & aīam euomuit.⌈Alcides:hercules.⌈Occupat apphēdit & detinet illū.⌈Et claua trinodis:trinū nodoꝝ.⌈Adducta:admota illiꝰ capiti.⌈Ter qterq:ſī plu ries.⌈Sedit:heſit.⌈In ore uiri aduerſi:i uultu & capite caci qđ undiq cōtudit.Clauū herculis dicta a κλάω:qđ eſt frāgo:qm oīa cōfrigit.⌈Ille:cacus.Cadit & uomit flāmas cū ſāguie:euomit ſāguineā animā cuiꝰ ſedē in ſanguine eſſe dicūt:& ignea fumidos.

Claua herculis.

Et lato moriēs pectore plāgit humū:
Immolat ex illis tauꝝ tibi iupiter unum
Victor:& euādrū ruricolaſq uocat:
Cōſtituitq ſibi quæ maxima dicit ara

ANT. FAN.

⌈CONſtituitq ſibi quæ maxima dī ara.Hercules autē Solino lōge aū urbē cōditā dicauit qdē arā pri inuētori cum de Cacco ſupplicium ſumpſiſſet ac ſe ut inqt Diony. cede pollutū flumine abluiſſet:ea fuit iuxta portam trigeminā:uouerat eni ioui arā ſe erectuꝝ ſi amiſſas boues reperiſſet.ſed ea nō eſt ara q̄ maxia dicta eſt.Idē.n.Hercules ſuo numini nō ioui arā cōſtituit in foro boario:ſiue ut qbuſdā placet ,ppe id foꝝ q̄ maxima apud pōtifices hēbat:atq(ut placet Seruio)ex magnitudine fabricæ maxime nomē accepit.Cauēdū aūt ne qdā nos in errore inducāt q tradiderūt Herculē ſibi ædificaſſe tēplū in foro boario idq arā maximā appellaſſe:qđ falſum eſt.nā ut Vir.ait.Hāc arā luco ſtatuit nō hāc ædē ſiue hoc tēplū.Itē.Araq ſacerdos:nō Aedis tēpliue ſacerdos.Vñ ait Seruiꝰ poetā ideo dixiſſe aræ qa nōdū tēplū hercules fuerat ſed ara tm̄mō.Et Solinus manifeſte arā maximā diſtinguit a cōſepto qđ ſibi hercules inſtituit ubi ſacroꝝ rius factis bouicidiis potitios ducuit:quo diuinitꝰ neq muſcis neq canibꝰ ingreſſus erat:qa cū ulſceratione ſacrificii litaret Myiagrū deū dr̄ imp̄catus clauāq in aditu reliqſſe cuiꝰ olfatu canes reſugerūt.Nec me latet duas ædes herculis Victoris fuiſſe Romæ ut ſcribit Macro.ſic dicti:qđ oē aīaliū genus uicerit.Alterā in foro boario rotundā ut Liuius ſcribit ad quā pudicitiæ patritiæ ſacellū fuit.Alterā ad trigeminā portā.Sed Herculē dico cū arā maximā ſibi iſtituit arā iſtituiſſe nō tēplū quā ei ab Euādro dicatā nōnulli tradiderūt ubi ſacra Romulus prima ex oībꝰ pegrina cæpit.Hāc aliqñ cū uicino cōflagraret incēdio liberatā a pinariis ferūt apud quā nec lectiſterniū fiebat nec ſacrificabaī niſi apto capite:quē moiē Varro græcum eē ait:ideoq id fieri.C.Baſſus memoriæ ,pdidit teſte Macro.qđ ara maxima añ aduētū æneæ in italiā cōſtituta eſt:qui uelādi capitis ritū inuenit.Ibi ēt ſacrificātes lauro coronabant:q̄ cōſuetudo multo poſt Romā cōditā ſumpſit exordiū poſtq̄ in auētino laurētū fultunā Euādrū cōſtat añ urbē cōditā uſum pplo herculi gratiſſima.Huius dei ſacri mulieres in italia itereſſe nō licebat:qm̄ Herculi Ceryonis boues p italiā ducēti ſitiētiq rñdiſſe mulier dr̄ aquā ſe nō poſſe p̄ſtare q fœminaꝝ deæ celebraret dies nec ex eo apparatu uiris guſtare fas eēt.Cæteꝝ Plutar. duas inqt aras in tēplo Herculis fuiſſe unā ex qua uiri guſtabāt alterā ex qua fœminæ.Huic deo Romani bonoꝝ ſuoꝝ decimas uouere ſoliti ſunt ſecūdo atq optimo eoꝝ euētu q id feciſſent qđ Hercules ita fore dr̄ nondū relatus in deoꝝ cōcilīū p̄dixiſſe teſte Diodo.Nos q uerū atq oīpotentē deū colimus pudeat impietatis noſtræ pudeat auaritiæ ac temeritatis dū uſurpāribꝰ nobis quæ dei ſunt tātæ maieſtatis ſpernūtur impia.Et miramur potuiſſe barbaros his tpibꝰ italiā attingere ac ſæuire in ſanguinē noſtrum.

Ara maxia a magnitudie fabrice dicta
Herculis ædem neque muſcæ neq canes ingrediebatur.
Herculis uictoris ædes duæ romæ.
Q.ūo herculi ſacrificabatur decimæ uouebāt herculi.

PAV. MAR.

⌈ET Moriēs plāgit humū.uerberat terrā.⌈Lato:amplo.⌈Pectore:plāgere eſt crebrū manu pcutere:ut illud Mea:pectora plāxi.Ab illo dictū eſt plāgit humū:qa moriēs ille pcutiebat crebro terrā pectore.⌈Immolat īterfecto Caco:uelut eſt apud Diony.Her.ut uidit locū ſucceſſiōi maleficioꝝ apte poſitū ſpeluncā ipſam euertit ſurūq ſupiecit.Cūq ſe flumine ob recentē cædē abluiſſet:arā ei loco ,pximā erexit iouis īuētoris:quæ eſt Romæ iuxta portā trigeminā.Immolauitq deo iuuencū gratū munus inuētiōis boū.Euander cum uellet oēs hoīes ꝑuenire deoꝝ honoribꝰ.Herculē primus placās:arā illi ſtudioſe ext palem erigit īmolat iuuencū indomitū:ꝓcatur q ut ſacra pficiat.Ad maritꝰ hercules quaſdā ex bobus īmolans:epulum pplo dedit.Excerpēs ex alia p̄da decimas Reges ipſos multa regione donat.Dicunt p̄terea familias duas fuiſſe illuſtriū q cerimonias didicerunt græcas:potitios & pinarios penes quas familiias multū tpa durauit cura ſacrificii:ut ille inſtituerat.Ara uero ad quā hercules decimā obtulit:uocata eſt a Romanis maxima.⌈Eſt.n.foro boario ,pxima ueneratiōeq apud incolas iter cæteras p̄cipua.hæc ex Diony.pauca e multis excerpſimus.Diodo.aūt inqt.Hercules ob honorē ſibi a palatinis ipenſum:dixiſſe ferī:eos q ſibi poſtq̄ ad deos trāſlatus eēt.Decimā bonoꝝ dicarēt:ultā fœlicē uicturos:qđ & eueniſſe uſq ad hoc tp̄s cōſtat.Multi eni Romāoꝝ:nō ſolū mediocri cēſu:ſed q ditiſſimi ſunt habiti:decimas herculi uouerūt.Poſteaq fortunatiores facti:bona ſua ad quatuor talētoꝝ miliū herculi ſacrarūt.Lucullus romanoꝝ ferme ditiſſimus æſtimatis bonis decima Herculi partē dedit.epulas p̄bens cōtinue:ac ,pfundēs multa:Tēpiū īſup iuxta tybrim egregiū herculi cōdidere romani:In quo ex decimis ſacra deo offerūt.Et Liuiꝰ ,pſequēs ad ea quæ de morte Caci tetulimus.Euāder inqt tū ea ,pfugus ex pelopōneſo auctoritate magis:q impio regebat loca Venerabilis uir:miraculo līaꝝ rei nouæ iter rudes artiū hoīes.Venerabilior diuinitate credita Carmentæ mr̄:a:quā fatiloquā:añ Sybillæ in italiā aduētū.Miratæ in ea gētes fuerāt.Is tum Euāder cōcurſu paſtoꝝ trepidātiū circa aduenā:manifeſte reū exitꝰ:poſtq̄ facinꝰ:facinoriſq cām audiuit Habitū formāq uiri aliquātū ampliorē auguſtioreq humana intuēs:rogitat q uir eſſet:ubi nomē:patrēq:ac patriā accepit.ioue nate hercules ſalue inqt.Te mihi mater ueridica iterpres deū auctoꝝ cœleſtiū numeꝝ cecinit:tibiq aram hic dicatum iri.Quam opulentiſſima olim in terris gens maximam uocet tuoq ritu colat.Dextra Hercules data:accipere ſe omen impleturumq fata ara cōdita atq dicata alt.Ibi tum primū boue eximia capta de grege.ſacrum adhibitis ad miniſteriū:dapēq potitiis ac pinariis:quæ tum familiæ maxime incly

Forū boarium.

Carmēta ſybilla

tæ ea loca incolebant:factum. Forte ita euenit ut potitii ad tempus præsto essent usq; exta apponerentur: ¶ Pinarii extis adhesis ad cæteram uenirent dapem. Inde institutum mãsit donec pinarium genus fuit: ne extis solẽnibus uescerentur: & reliqua. Virgilius quoq; hanc rem pluribus uersibus in octauo æneidos refert. Sed de his hactenus. ¶ O iuppiter uictor: Hercules. ¶ Immolat: mactat. ¶ Tibi unum taurum ex illis: ex duobus: qui fuerant surrepti alterum imolauit. ¶ Et uocat euandrum regem ¶ Et ruricolas: ut adessent sacrificio. ¶ Vetum uenere illi ad Herculem lauro coronati. ¶ Et constituit sibi aram: statuit & consecrauit aram. ¶ Quæ maxima dicitur: nam appellata fuit ara maxima & erat: ut Dionysius inquit iuncta foro boario. ¶ Poeta in ipso foro fuisse ostendit. Ideo inquit.

De ara herculis q̃ dr̃ maxima.

Hic ubi ps urbis de boue nomẽ hẽt:
Nec tacet euãdri mater ꝑpe tp̃s adesse
Hercule quo tellus sit satis usa suo:
At fœlix uates ut diis gratissima uixit
Possidet hunc iani sic dea mẽse diem:
¶ Idib9 in magni cast' iouis ęde sacerdos
Semimaris flãmis uiscera libat ouis:

¶ HIC ubi pars urbis de boue nomẽ habet Boarium forum aliqui dictum putant a boue quem ibi Hercules immolauit. Festus uero sic dictum scribit quod boues ibi ueldentur. Alii ab æreo tauri simulachro: quod (ut scribit Cornelius Tacitus) fuit in eo foro. Quoniam id genus animalium aratro subditur ibiq; sulcus designandi oppidi cæptus est: ut magnam Herculis aram amplecteretur. Id simulachrum fuit ex ære æginetico: licet constet eginam æs non gignere: ut inquit Plynius. Sed ea insula iẽperatura officinarum ita nobilitata est ut bos æreus inde captus in foro boario fuerit: qui ut idem tradit æginetici æris exemplũ fuit. ¶ Nec tacet Euandri mater. Prædicit Herculis deificationem. ¶ Hinc Euander apud Liuium: a Ioue nate Hercules salue inquit. Te mihi mater ueridica interpres deum aucturum cœlestium numẽ cecinit. ¶ Idibus in magni castus iouis æde sacerdos Semimaris flãmis uiscera libat ouis. ¶ Idibus Ianuariis flamen dialis in æde iouis capitolini mactat ueruecem. Sunt qui accipiant agnam lætam & pinguem ut possis eam semimarem appellare. ¶ Omnes. n. idus ut diximus huius dei nomine festas sanxit antiquitas. Vnde autor ait supra: idibus alba ioui gratior agna cadit. Consueuit autem flamen albatus ut apud A. Gel. legimus ioui hostiam immolare cui gratum esse arietem illud ostendit q̃ libero patri in Lybia cum toto exercitu sitienti & oranti ut iuppiter opem ferret: occurrit aries q̃ monstratis aq̃s sub oculis admirãtis euanuit. Vñ in Lybia stat tortis cornibus ammon.

ANT. FAN.

Boarium forum

Egineticum æs.

Idibus ianua. festũ iouis.

¶ HIC ubi pars urbis hẽt nomẽ de boue: ubi est foꝝ boariũ: q̃d foꝝ ita appellatũ uolunt aliqui: quod ibi bouem hercules ĩmolauerit. Alii ab ænea bouis statua: quæ ibi erat. Poeta hoc in loco Herculẽ uictorem uocauit. idem & Virg. fecit. ¶ Hæc inq̃t limina uictor Alcides subiit. Varro diuinaꝝ libro quarto. Victorẽ Herculẽ putat dictũ: q̃d omne genus aĩalium uicerit. Romæ aũt uictoris Herculis ædes sunt duæ. una ad portã trigeminã. Altera in foro boario. Huius cõmenti cãm Massurius Albinus memorabilium lib. ii. aliter exponit. Marcus inq̃t Octauius Herẽnius prima adolescẽtia tibicen. Postq̃ artis suæ diffusus est. instituit mercaturã: & bene re gesta. Decimã Herculi profanauit. Postea cum nauigans hoc idem ageret a prædonibus circũuentus: fortissime repugnauit: & uictor recessit. Hunc in somnis Hercules docuit sua opera seruatum. Cui Octauius impetrato a magistratibus loco ædem sacrauit: & signum. Victorẽq; incisis litteris appellauit. Dedit ergo epitheton deo: quo & argumẽtumueterũ uictoriarũ Herculis. Et commemoratio nouæ historiæ: quæ recẽti Romano sacro causam dedit cõtineret: hæc ex Aurelio. Verũ quis crederet tot iã elapsis sæculis ab eo tẽpore: quo celebris erat illa ara: illis diebus: quo hæc Romæ ꝓfitebar in ultimo angulo fori boarii: ab his qui marmora inq̃rebant: reperta est ara maxima. & effossa ærea Herculis statua: cũ multis circa eam epigrãmatibus. Quæ oĩa delata mox fuere in capitolium: & in atrio dominoꝝ cõseruatoꝝ collocata: atq; oĩbus uisenda patent. ¶ Nec tacet. Carmentis uaticinata est cito fore: quo Hercules in deos referretur. Dionysius non Carmentim: sed Euandrũ diuinationẽ hãc matris Herculi aperuisse refert: Idem etiã & Liuius oñdit. ¶ Nec tacet: ergo fatur. ¶ Mater Euãdri: Carmentis. Prope adesse tẽpus: ꝓxime futurum. ¶ Quo tellus sit satis usa suo. Hercule: quo terra iam satis fructus ab Hercule accepisset. Nã Hercules oẽm tellurem monstris expurgauit. Ergo post absoluta officia ad deos migraturus est. ¶ At fœlix: Retulit iam unde habuerit originẽ festum carmentalioꝝ. Cõnectit: ut illa diis fuit acceptissima. Sic celebrat eius festum tertio Idus ianuarias. ¶ At fœlix uates: Carmẽtis ex eo fœlix: q̃a fatidica. ¶ Vt uixit diis gratissima: ut uiuẽs fuit gratissima diis. ¶ Sic dea: ipsa relata in deas. ¶ Possidet hãc diẽ: quæ est tertia iduũ ¶ Mense iani. in ianuario mẽse. ¶ Idibus: in magni idibus ianuariis imolaf ioui. ¶ Veruex: dies que illa relata in fastos: in ea enim Octauius Cæsar augustus cognominatus est. Qui post extinctam Cleopatram in urbem reuersus. Tres triũphos egit: unum ex illyrico: alterũ ex actiaca uictoria: tertium ex Cleopatra cõtinuo triduo. Deinde cõpositis rebus: & oĩbus prouinciis in certam formam redactis. Augusti cognomẽ assumpsit: ut Tranquillus testis est Munacii Planci sententia: cum quibusdã censentibus Romulũ appellari oportere: quasi & ipsum conditorem urbis præualuisset: ut Augustus potius uocaretur: nõ tantũ nouo: sed etiam ampliore: quod loca quoq; religiosa: & in quibus augurato quid consecraf. Augusta dicantur ab auctu: uel ab auium gustu gestuue: sicut etiã Ennius docet scribens augusto augurio. Postq̃ indita cõdita Roma. idem & Põpeius asserit augustũ esse locũ sanctũ ab auiũ gustatu: siue gestu. ¶ Sacerdos castus: purus & sanctus flamen dialis. ¶ Libat flãmis: sacrificat. ¶ Viscera ouis semimaris ueruecis. ideo semimarem dixit: quia adempti sunt testes genitales. ¶ In æde magni iouis. in tẽplo iouis capitolini. ¶ Idibus: ipso die iduum ianuariaꝝ: & supius diximus idibus imolari agnam. Sed in his idibus imolaf ueruex.

PAV. MAR.

De sacris herculis ex decimis.

De uariis nominibus octauio cõpositis nota.

Redditaq; est ois poplo puicia nostro
Et tuus augusto nomie dictus auus:
Perlege cópositas gñosa patria cæras
Cõtigerant nulli nomina tanta uiro:
Aphrica uictoré d se uocat alter isauras
Aut cretum domitas testificat opes:

ANT. FANt

Octauianus' dict' augustus octauiani cognoia thurinus octauian' augusti cognom unde. Augusta loca Fastos Ouidius inscripsit tyberio

REDditaq; est ois pp̄lo puincia nr̄o. Per legatos uidelicet pace terra mariq; parta ut diximᵘ. Nā si alr̄ iterp̄reris nihil fere afferri poterit qđ pcedat. Et tuus augusto noie dictus auus idibᵘquoq; ianuariis Octauianus Cæsar auus Germanici cui hoc opus iscriptū diximus hostibᵘiā domitis & oibᵘ puinciis in certā formā redactis Augustus cognoiatᵘest quē in isantia thurinū dictū Sueto. scribit uel in memoriā maio⁊ originis. Vel q̄ eo recēs nato eiᵘpater Octauiᵘin regiōe Thurina aduersus fugitiuos rem p̄spere gessisset. Idē & Octauianus dictus est a p̄re Octauio &. C. Cæsar iulii cæsaris testamētoi sed Augusti cognomē assūpsit Munacii Planci snia. Cū eni qdā cēserēt eū Romulum appellan p̄ualuit ut Augustus uocaret amplissimo cognomine qđ loca religiosa & in qbᵘaugurato qd cōsecrat augusta dicant ab auctu uel ab auiū gestu gustuue ut Centū oratores augusta ad mœnia regis ire iubet. Abusiue tñ loca nobilia & q̄si maiestatis plena augusta dicimus ut si qñ sedē augustā seruataq; mrlla thesauris reiines. Libet hoc loco p̄contari ex his q hoc opus Tyberio iscriptum uolūt qño iterp̄tent hoc carmē. Et tuus augusto noie dictus auus. Quisnā est hic auus Tyberii q idibᵘianuariis augusti nomē accepit. Rñdebūt. Scio qđ unū rñdere soliti sunt eē iuliū cæsarē quē huiᵘmēsis idibᵘ iterfectū eē & augustū. i diuinū nomē assūpsisse cōtēdūt q̄ in deo⁊ nūerū sit relatᵘ: ut Ecce dionei p̄cessit Cæsaris astrū. Præter hoc qd aliud dicāt nō hñt nec hñe se aliud cōfitent. Sed uideamus q̄ hoc sit ridiculū: q̄ puerile: q̄ falsum. Vbi legistis amici ut uobis rñdeā ubi inquā somniastis iuliū cæsarē idibᵘianuariis cæsum esse atq & Seruiᵘ& Eusebiᵘ& Sueto. tradūt iuliū cæsarē idibᵘmartiis nō ianuariis periisse: Quare placuit Idus martias parricidiū noiari & ne unq̄ eo die Senatᵘhēret. idē etiā docet Ouid. in. iii. huiᵘopis libro: ut Præteritiᵘ etā gladios in p̄ricipe fixos. Cū sic a castis uesta locuta focis Ipsa uir⁊ rapul simulachtaq; nuda reliq. Quæ cecidit ferro cæsaris umbra fuit. Desinite igit ueritari desinite inquā Ouidio quē puertitis reluctari: & legite q̄so epistolā quā autor exul scribit ad Suiliū cū Augustus humanis rebᵘexcessisset: quē ibi quoq; germanici auū uocat ubi pollicet eiusdē germanici laudibᵘoē suū ingeniū seruiturū: ut Et mō cæsar auū quē uirtᵘaddidit astris. Sacratū aliqua carmia parte tuū. Si qd adhuc ergo uiui germanice nr̄o. Restat in igenio seruiet oē ubi. In eadē ep̄la Germanicus ab Ouidio Cæsar iuuenis dr̄. ut Dii tibi sunt Cæsar iuuēis tua numia placa. Idē alibi. Te iuuenu p̄riceps cui dat germania nomē. Cōstat aūt eo tp̄e senē fuisse Tyberiū ut facillime ōndi pōt: sed hæc satis: nūc q hac in re a nobis atq; a uero dissidēt cū sua p̄rinacia reliquat.

Idus martiæ infœlices

Perlege dispositas an. p atria cæ Auo⁊ imagies q̄ in atriis exp̄sse singulis disponebant armatiis: ut quidā dñtur tota licet ueteres exomēt undiq; cæteræ atria. Aphrica uic. de se uo. Pub Cor. Scipio q secūdum beliū pu. cōsecit hānibale ex italia reuocato a uicta aphricani cognomē accepit. Hic primus Romāo⁊ Satdonycæ usus est: q̄ gēma ide Romāis fuit celeberrima. Alter. P. Seruiliᵘsub quo scribit Sue. Iuliū Cæ. in cilicia breui tp̄e meruisse cilices q maria iuaserāt & se piratis ac p̄donibᵘmaritimis iūxerāt nō incruēta uictoria supauit & deide isauriā oēm latronū domiciliū q romāis negocia exhibebant subegit. uñ isauricus cognoiatᵘest Eos postea q mulris cladibᵘdomiti terra se cōtinere nō potuerā atq; i aquas resilierāt. Pōpe. ma. itra q̄dragesimū diē ita domuit ut nulla gens īposte⁊ sit repta fidelior. Frōtinus refert Seruiliū isaurā oppidū flumie ex quo hostes aq̄bant auerso ad dedirionē siri cōpulisse. Is p̄cōsul ad p̄donū beliū missus ē ut autor ē Ruffus: uiāq; p tau⁊ mōtē primᵘistituit & de isauris ac cilibᵘtriūphauit. cōserūt āt i unū illustrium uiro⁊ diuersa cognoia ut exaggeret nomē augusti. Aut cre. do. test. opes. Metel. creticᵘ metelli macedonici filiᵘac fr̄ Baleatrici cretā isulā q̄ aduersus romāos fauisse Mithridati uidebat ferro & igne pp̄latᵘ est. Vñ nihil āpliᵘq̄ cognomē creticū reportauit cū antea cretēses captis qbusdā nauibᵘ. M. Antonii nō sine sūmo dedecore pp̄li Ro. uictoriā reportassent. Maria. creta dedit magnū maius dedit aphrica nomen Scipio qđ uictor qđq; Metel. hēt. Est aūt cretū genitiuus a noiatiuo cres quæ a græcis κρης dr̄.

Imagines cæreæ in atriis. Aphricani cognomé. P. seruiliᵘ isauricus cognoiatus

PAV. MAR.

ET oīs puicia est reddita pp̄lo nr̄o: ipio pp̄li Ro. Nā oēs puicias i certā formā redegit: & totᵘorbis succubuit ut diximᵘfere i p̄ricipio in illis uersibᵘ. Dexter ades ducibᵘ: & reliq̄. Et tuᵘauus: hoc ē cæsar Octauiᵘ Tyberii ex adoptiōe pr̄: & auus tuus o germāice. Est dictus: augusto noie. q̄si cognoiatᵘaugustus: per hæc uerba qd nisi desipiētis igenii est: dicere opus hoc tyberiū dicatū: cuiᵘauus augustus dictus nō fuerit: sed pr̄. Cōstet tādē de Germanico itelligēdū. Perlege in laudē tāti cognois cū alii alios sibi titulos & cognoia uēdicauerit: nemo tñ āpliore cognomēto uocatᵘest. Perlege oculis p̄lustra. Cæras dispositas: statuas cereas. Qua⁊ usus erat: añq̄ ex ære aut marmor efierēt. Per atria ārio. digestas statuas cū iscriptionibᵘsuis p antiq̄ nobiliū atria: nobilitatē gñis & clarissima facta referētes. Nulli ui. nulli unq̄ ex romāis ducibᵘ. Cōtigerāt tāta noiaitā magna cognoia: q̄ magna cæsari aug. cōtigerūt. Aphrica: ut magis ilind augusti cognomē extollat: isert ēt uñ alii cognomēta accepint: nā plerūq; a uicti gētibᵘfuere tradita. Aphrica uo. ui. de se: nā uicta uictori a suo noie cognomē dedit. P. Cor. Scipio. P. Scipiōis. F. ad arcendū ex italia hānibalē aphricā puiciā accepit. Reuocatū bello hānibalē in patrio solo fugauit. Carthaginem domuit. Tributariā reddit. & ide aphricani meruit cognomēto uocari. Alter. h. ē. P. Serui. isauricus. Testificat q̄si suo cognomēto refert isauras opes domitas: potēriā isanro⁊ pp̄lo⁊ quos uicit: & multas eo⁊ urbes expugnauit. P. Serui. uñ isauricus appellatᵘest. isauria regio asiatica ciliciæ āneza est. Aut opes cre. cretensiū ab eo qđ dicimᵘcres creris. Q. Metel p̄cōsul: Cecilii Metelli macedonici filiᵘ: Cnosoni & lyction: & cydonē: aliasq; plurimas cretæ isulæ urbes expugnauit: q̄stus tñ est aliqñ gl̄iā re⁊ a se gesta⁊ a Pōp. sublatā

De titulis octauiāo datis

ꝓteriri q̄ ĩ cretã legatũ misit ad capiẽdas urbiũ deditiõesitĩ ex ea illustri uictoria cretici cognomẽ assũpsit. De creta dicemus ĩ.iii. Hũc numidæq̃ ĩsit ĩ aphrica:ita ab errore pastorali dicti. ⁋ Faciũt su.cognomĩto.s. ⁋HVNC numidæ:Metel.numidicus.L.Luculli auũculus(auto.Plutar.)is q̃ lĩgua latĩa caste ac pure usus utitur. A.G.scri.uicto Iugurtha rege nũidiæ:nũidicus cognoĩat⁹ est. Nota ẽ historia apud Salu. Hic uit nõ min⁹grauis q̃ disert⁹ĩ cẽsura ofouẽ dixit ad ppl̃z q̃ eũ addocẽdas uxores exhortat⁹ ẽ. Idẽ cũ Smyrne exula ret:& ĩ theatro fuocatõis lĩas accepisse nõ pri⁹eas legit q̃ spectaculũ finiret. ⁋ Illũ.m.s.Vale.Messala postq̃ messanã urbẽ siciliæ nobilissimã cœpit Messala cognoĩa t⁹ẽ auto.Macro. Id oppidũ est in pelori sinu streto ĩcũbẽs: ut ĩnqt Silli⁹:nimiũq̃ reuulsa discretũ italia & ortu osco memorabile. Stra.scri. Messenios q̃ pelloponesũ hitãtcõ didisse messanã uñ & nomẽ mutauit. Cũ.n.pri⁹zancle re. nocaret:qđ in loco curuo sit postea mutato nõie messa na dicta est quã ferũt Anaxilaũ messeniũ condidisse. Sed antea Naxiorũ ædificiũ fuisse dr̃ q̃ Catanæ finitimi sunt. Deĩde uero mamertini.i.cãpani eo bitatores induxerunt Quare Sylli⁹ eã ortu osco memorabilẽ dicit. Capuẽses.n. teste Seruio osci q̃si ophici appellati sunt:& reuera dicti olĩ ophici q̃ serpẽtib⁹abũdarẽt. ⁋ Ille nu.tra.ab ur.no. Scipio æmilianus pauli macedonici fili⁹:& Scipiõis ma.iure adoptiõis nepos numãtiã in hispania fame uicit correcta pri⁹disciplina militari & reuersa carthagie.uñ Numãtin⁹ dict⁹ est. Nota ẽ historia. Post ea uictoriã po.ro.uicia cũ ipsi magnitudie legim⁹ excreuisse. Notãdũ notã hoc loco laudis eẽ nõ uicũ:ut cũ dicimus Cẽsoriã notã. ⁋ Et mortẽ & nõ dru.ger.fe. Drusus Tyberii fr̃ missus in germaniã ualidissimas natiões ag gressus ẽ & speciosã uictoriã reportauit. Sed equo ibi sup crus ei⁹ collapso trigesimo die q̃ id acciderat mor tu⁹ ẽ:cui senat⁹ nõ adulatiõe sed merito germãici cognomẽ ex ꝓuĩcia dedit. Ad eũ egrotãtẽ Tyberius ut Ply.autor ẽ festĩnauit emẽsusq̃ est die ac nocte lõgissimũ iter:ac defũcti corp⁹ romã usq̃ puexit pedib⁹(ut ait Sueto.)toto itinere ꝓgrediẽs. Cõdit⁹ aũt ẽ Drusus ĩ sepulchro. C.Iulii:& a Cæsare Aug.uitrico laudat⁹ q̃ supmis ei⁹ munerib⁹ plures honores dedit. Hic ẽ pr̃ germãici ut dixim⁹. Vñ autor ait alibi. Præterit ipse su os aio germãicus ãnos. Nec uigor ẽ Drusi nobilitate mior. De hui⁹ iterũ Idẽ inqt ad Liuiã ei⁹ matrẽ. Sic quẽ dura tibi rapuit germania Drusũ ps fuerit prius sola caduca tui sic tibi mature fr̃ni funeris ultor Purpu re⁹ niueis fili⁹ istet eq̃s. ⁋ Me misery mi.q̃ bre.illa fuit. Latẽter autor hoc dicit mea sñia. Nisi patentẽ mihi tuũ mors ademisset spabã fore ut ei⁹ope ab exilio reuocarer. Idẽ & ĩfra ubi exilii sui memĩt se miserũ uocat:ut me miserũ scythico q̃ pcul ille solo ẽ. ⁋ Aut tor.adẽ. gallis aduersus romãos apud Aniene pugnãtibus. T. Mãlius tribunus mili.cũ q̃dã ex hostib⁹ torque atq̃ armillis decorat⁹ utroq̃ exercitu pugnãte manu signifi casset ut romãi galliq̃ q̃escerẽt & magna uoce ꝓuocaret aliquẽ ex militib⁹ romãis ĩ singulare certamẽ ac nemo ꝓdire auderet ꝓcessit ad pugnã atq̃ hoste occiso ex ei⁹ spoliis sibi & torquẽ & cognomẽ induit. Idẽ postea latino bello cũ cõsul eẽt filiũ suũ q̃ cõtra ĩpsiũ pugnasset securi pcussit. Vñ illud ẽ. Sæuũq̃ securi as pice torq̃tũ. Ab hoc Mãlio ĩpia aspa & imitia mãliana dicta sũt teste. A.Gel. Legim⁹ & C.Nouiũ aspnatũ ĩ ludo troiæ lapsu debilitatũ aureo torque ab augusto donatũ ẽtq̃ passus ẽ ipm posterosq̃ ei⁹ torq̃ti ferre co gnomẽ. Quã rẽ tetigisse ur̃ Vir.i.v.æn. ubi facta hastiliũ mẽtiõe q̃ idẽ cæsar pueris q̃ troiã luserũt donasse dr̃ subiũgit:it pectore sũmo flexilis obtorti p colliũ circul⁹ auri. Sane torq̃ ut plurimũ masculino ge. pferri solet:iuenit̃ tñ & fœminino ꝓlatũ id nomẽ. A.Gel. Torquẽ detraxit eãq̃ sãguinolẽtã sibi in colliũ iponit Hoc ornatu romani milites utebant̃ sũpto a gallis more. Iuuena. Vt læti phaleris oẽs & torquib⁹ oẽs.

⁋HVNC:cecitiũ Metel.q̃ iugurtã p iniurias nũidiã occupãtẽ fugauit & uniuersã numidiã uastauit:cũ ali cũ & calphur.& Posthu.turpiter rẽ gessissẽt:ide nũidicus cognoĩat⁹ ẽ. ⁋ Messana:q̃ urbs est ĩ sicilia. ⁋ Facit su.il. Valeriũ mã ut autor ẽ Macr. Val.max. postq̃ messanã nobilissimã siciliæ urbẽ cepit:messala cognoĩa tus ẽ. ille Scipio æmili. ⁋ Traxit no.titulos & cognomẽtũ ĩ bonã pt̃ẽ hic sumit̃ nota. ⁋ Ab ur.nu.a numã tia ut Stra.iq̃t nobilissima celtiberorũ ciuitas ẽ q̃ bello celtiberico:q̃ aduersus ro.po.gestũ ẽ uirtutẽ ꝓpriã oñtauit:q̃ xx.durauit ad ãnũ ĩ numãtiã missus Scipio æmilia post deletã cartha.adeo hostes occlusit ut ne in ptãtẽ romãorũ deueĩrẽt seipos ferro igne & ueneo cõsũpserit:nihil ꝓde relatũ ẽ:nã oĩa cõcremauerãt ex ea ĩn triũphatũ ẽ:& Scipio numãti.dict⁹. ⁋ Et mor.drusus tyberii fr̃ & germãici pr̃:cũ iter falã.flu.ut Stra.ĩ q̃t & rhenũ aduersus germãos belligeraret:uictor oppetiit:& ut Liui.ult.lib.refert. Ex fractura e quo sup crus ei⁹ collapso.xxx.die q̃ id acciderat:mortu⁹ ẽ corp⁹a Nerõe fr̃eq̃ nũcio ualitudis euocat⁹ rapti occurre rat:romã reuectũ:& i.C.iulii tumulo cõditũ. Laudat⁹ a cæ.au.uitrico:& supmis illi⁹ funerib⁹ plures hono res dedit & Suet.iq̃t tyberiũ ei⁹ corp⁹ romã usq̃ pedib⁹ ꝓsecutũ eẽ:& ĩ funere germãicũ appelasse:iõ poeta dicit. ⁋ Germãia fe.mor & no. Druso pr̃i tuo:q̃a mortu⁹ ĩ germãia:& germãicus ẽ appellat⁹. ⁋ Me miserũ dico & cõmiseratio cõcitat̃ hac pr̃is ad filiũ recordatiõe. ⁋ Illa uit.pa.tui. Quã fuit breuis:q̃a dignior erat uita lõgiore. ⁋ Si petat:hoc p.C.cæsare:& p augusto accipe possum⁹ uterq̃ n.uicit orbẽ:meli⁹ tñ p augusto q̃ ut supi⁹ dictũ est oẽs orbis gẽtes subegit ergo si a deuictis gẽtib⁹ cognomia sumet:a toto orbe accipiet. ⁋ Si cæsa.august⁹. ⁋ Petat a noia:cognomia. ⁋ Victis:ab illis:quos uicit. ⁋ Tot sumet:tot accipiet ille co gnoĩa. ⁋ Quot gẽ.ha.nu.maxi.or.quot nũerari possent gẽtes ĩ imẽso orbe. ⁋ Ex uno:Mãliũ torquatũ:& Vale.coruinũ oñdit. Mãli.sub Sulpitio dictatore trib.mil.romani nõis cõtẽptorẽ gallũ singulari certami ne uicit:& occidit:detraxitq̃ aureũ torquẽ:& ĩde Torq̃ti nomẽ accepit. Vale.aũt trib.mil.solus aduersum

Hũc nũidæ faciũt:illũ messana supbũ
Ille numantina traxit ab urbe notam:
Et mortẽ & nomẽ druso germãia fecit
Me miserum uirtus q̃ breuis illa fuit:
Si petat a uictis tot sumet nomia cæsar
Quot nũero gẽtes maxim⁹ orbis hẽt
Ex uno q̃dã celebres:aut torquis adẽpti

ANT. FAN.
Metellus creticus
Metellus nũidicus
Valerius messalla
messana zancle
Osci
Scipio Numãtinus
Nota pro laude
Drus⁹ cognomin t⁹ germanicus
Drusi mors
T.Mãlius torquat⁹. mãliana iperia
Torquis mascu.& fœmini no.g.
Valerius coruinus
Cn.Põ. magnus
PAV. MAR.

Ingentē gallū ꝓuocatorē militū romanoꝝ ꝓcessit. At coruō ab ortu solis hostis galeæ insidēs alaꝝ plau sumisum ita ipedruit ut a Vale. occideretᷓ inde coruinus dictus. ⁋ Quidā ha. ex uno: facto. s. aut ex una pugna. ⁋ Celebres ti. celebria cognomēta. ⁋ Aut adēp. tor. ablati ab hoste torquis qđ ornamētū erat colli.

ANT. FAN.

¶ AVT cor. ti. aut Cū galloꝝ ingētes. copiæ agrū pōtinū īsedissent Camillo eoꝝ reliqas ꝑsequētē Vale. nus tribu. militans ducē galloꝝ ꝓuocatorē hostēq; ferocissimū iterfecit tū uirtute sua: tū corui opa q sup caput Valerii pugnātis sedisse & os atq; oculos galli euerberasse dr. Quā ob cām Valeri⁹ coruinū cognomē habuit cui diuus August⁹ statua i foro suo statuēdā curauit i cui⁹ capite corui simulachrū fuit. ⁋ Magne tuū no. re. est mē. tuaꝝ. Cn. Pōpe. a magnitudie reꝝ gestaꝝ magni cognomē accepit cui⁹ titulos ac triūphos nūcupauit: ut inqt Ply. nō solū ad uiri uni⁹ ptinet uictoriā sed ad ipe rii ro. decus æqto nō mō Alexādri mag. reꝝ fulgorei sed et Herculis ꝓpe ac liberi priss:is cū eēt ānoꝝ qtuor &. xx. ac numidiā subegisset a Sylla q reuertēti Romā Pōpeio obuiā fact⁹ est igēti uoce magn⁹ salutat⁹ est i auto. Plutar. Vñ Crassus Pōpeiū inqt adhuc ipuberē magnū cognoiatū. Et tū romāoꝝ qdā dixisset iā aderit Pōp. mag. idem ridēs cū idignatiōe: & qtusnā inqt. Alii dnt magni cognomē in aphrica ab uniuerso exercitu Pōpeio iditū t qđ tū ipse lōgo tpe post ꝓcōsul i iberiā aduersus Sertoriū missus usurpauit ac se in epl̄is suis actisq; magnū Pōpeiū scripsit cū ex ipsa cōsuetudie id cognomē iā careret inuidia. ⁋ Qui te ui. Iuli⁹ cæ. q famā astris termiauit teste Vir. ⁋ Illa do. me. ma. di. suis: Familia fabioꝝ Hercule autore sui

Aut corui titulos auxiliaris habent:
Magne tuū nomē reꝝ est mēsura tuaꝝ
Sed qui te uincit nomine maior erat.
Nec gradus ē fabios supra cognois ull⁹
Illa domus meritis maxima dicta suis
Sed tñ hūanis celebrantᷓ honorib⁹ oēs
Hic sociū sūmo cū ioue nomē habet
Sctā uocāt augusta p̄res: augusta uocā
Tēpla sacerdotū rite dicata māu (tur
Hui⁹ & augūriū depēdet origie uerbi
Et quodcunq; sua iuppiter auget ope
Augeat iperiū nostri ducis augeat ānos

Fabiorū familia. Fabia gēs maxima cognoiata

gñis giasi ut cū regia uirgo hospite uicta sacro. Fabiū de crimie læta ꝓereat. Eadē ob uirtutem & merita maxia cognoiata est. Scri. aūt Liui. priæ decadis li. ix. Fabiū quēdā cēsorē q istituisse dr̄ut eqtes idib⁹ qntilib⁹ trāsueherentᷓ oēm forēsem turbā excretā in qtuor trib⁹ cōiecisse urbanasq; eas appellasse eāq; rē adeo gratis aīs acceptā fuisset ut maximi cognomē reportarit: qđ sibi multis uictoriis nō pepeaut. Hic est Fabius ille rutilanus q de appulis nucerinis sannitib⁹ igallis tumbris t marsis ac thusis triūphauit. Cui mortuo tantū æris a populo cōgestū est ut fili⁹ uisceratione & epulas publice dederit: ex hac familia originē duxit Fabi. maxi. cūctator quē romāi auto. Possidonio clypeū dixerūt cū Mar. gladiū uocitarēt: Ex eadē gente fuit tpi b⁹ Nasonis maxim⁹ ille facūdissim⁹ ad quē is scripsit cū exularet: ut maxie q tāti mēsurā nois ipies & geminas aī nobilitate gen⁹ q nasci ut posses qūis cecidere trecēti: Nō oēs fabios abstulit una dies. ⁋ Scā uo. au. pa. au. uo. ⁋ Tēpla sa. ri. di ma. ⁋ Scā loca: ut autor est Festus dicunᷓ augusta ab auium gustu: qđ aues ea significauerit: uel ab auiū gustatu qđ auea ea rata fecerint. Placet aūt Prisciano augustū ab augure deriuari qui ut idem ait Festus ab auibus gerendoq; dictus est: quia p eum auiū gestus edicitᷓ siue ab auium garritu unde & augurium: Alii ab auctu siue ab augendo augusta loca dicta existimant: quod ea iuppiter ope sua augere uideatᷓ: similiter & auguria qđ ea iuppiter mittat augeatq;: in his captādis augures obseruabāt ne uenti flarēt autore Plutar. quoꝝ augurum. s. qui ulcus habebant sedere prohibebant.

Fabius Maxius cūctator
Augusta loca uñ sunt appellata
Corona ciuica uel quetna

PAV. MAR.

¶ AVT corui auxi. q sibi fuit auxilio. ⁋ Magne: Ply. cū Pōpeiū laudat & ob recupatā siciliā: aphricāq; sub actā magni cognomen accepisse dicit Titulos refert quos i mineruæ delubro cōsecrauit. Cn. Pōp. mag. imperator bello. xxx. an. cōfecto. fusis: fugatis: occisis: & i deditionē acceptis: hoium cēties uicies semel. lxxxiii. mili depssis aut captis nauib⁹. dcccxlvi. oppidis castellis. dxxxviii. i fidē receptis terris a Meotis lacu ad rubrū mare subactis: uotū merito mineruæ: hoc ē breuiariū ei⁹ ab oriēte uero triūphi quē duxit. iii. calē. octo. M. Pisone: &. M. Messala coss. ꝑfatio hæc fuit. Cū orā maritimā ꝑdonib⁹ liberasset. Et impiū maris. po. ro restituisset: ex asia: pōto armenia: paphlagonia: cappadocia: colchas hyberia: albāis hyrcanis: scytys: cilicia. syria: iudeis: palestīs: arabib⁹: creta: & sup hæc de duob⁹ regib⁹ Mytridate: ac trygane triūphauit ægypto regē dedit i oriēte qnq; regea ꝓ uolūtate mutauit: & reliq: E cōtrario ut idē asserit: si qs simili mō uelit ꝓcēsere Cæsaris res q maior illo apparuit, Totū ꝑfecto terraꝝ orbem enumeret: qđ īfinitū eē cōueniet. ⁋ O magne: o pōpei. ⁋ Tuū nomē: hoc cognomē magni. ⁋ Est mēsu. reꝝ tuarū: qsi idicat res tuas maxias. ⁋ Sed q uicit te: cæsar a quo bello pharsa. supatus es. ⁋ Erat te. quo. ma. qa te & scia rei mi. & uirtute & fœlicitate supabit. ⁋ Nec gra. Flaui⁹ scriba libertio p̄re natus: ædilis curulis fuit: p forēsem factionē creat⁹ q̄ cū comitia & cāpū turbaret & i his pp nimias uires dñaretᷓ ia. Q. Fab. cēsore in. iiii. tribus redacta est: Eaq; res Fab. max. nomē dedit inde quo Liui. i fine. ix. li. ab ur. cō. Fabius simul cōcordiæ cā simul ne hūllimoꝝ i manu cōitia eēnt oēm forēsem turbā excretā i. iiii. tribus cōiecit: urbanasq; eas appellauit: adeoq; eā rē acceptā gratis aīs ferūt: ut maximi cognomēq; tot uictoriis nō peperat hac ordinū tēperatiōe pareret. Ab eodē i stitutū dr. ut eqtes ibi qntili trāsueherentᷓ: hæc Liui. idē assentit Val. li. i. q uerba i ultima idicauit. Q. F. rutilianū fuisse: cui a Ply. i. ii. de ui. illu. eadē assignanᷓ. ⁋ Nec est ul. g. c. fi. q̄ nulla maior cognoiatio ⁋ Supra fab. supra fabioꝝ cognomēta. ⁋ Illa do. sa. est dicta cognomiata. ⁋ Maxima su. m. merito. Q. F. rutiliani. ⁋ Sed ta. sed cæteri hūano augustus diuo cognoie exornat⁹ est. Sed. t. o. quos rettulimus ⁋ Cele. laudanᷓ. ⁋ Honori: quasi nō deoꝝ: sed hoium titulis. ⁋ Hic augu. cæ. ⁋ Habet so. uo. cū io. hēt cognomē qđ sibi iouiq; cōe est: nā & augustus hoc est sanctus, iuppiter: sic & Cæ. aug. Sācta uo. qd significet augustū api: ea

August⁹, unde dicatur.

rõne qua ſupius diximusq; loca religioſa & in qbus augurato qd cõſecrat̃ auguſta dicant̃ ab auctuuel
ab auiũ guſtu geſtuue optat deinde poeta augeri:& imperiũ:& uitã ducis:& ſaluẽ ciuiũ:& ut diis fauenti
bus germanicus ĩ pio ſuccedat.Pſes nři maiores.⸿Vocãt au.ſã.ea q̃ ſacra & itemerata ſũt.⸿Tẽ.ſacer.cõſe
crata⸿Rite ſm cõſuetudinẽ:augurio pri⁹ſũpto⸿Sacerdotũ ma.pontificũ:& ſenat⁹auctoritate:ut publice
cõſecrarent̃.Nã ut iuriſcõſulto placet Sacra loca ſũt q̃ publice cõſecrata.⸿Vocant̃ aug.ab eo qd̃ auguta
to cõſecrant̃⸿Et au.de.deducit̃⸿Abori.hu.uer.auguſtinã & auguriũ & auguſtũ deducũt̃ ab auiũ guſtu
geſtuue⸿Et qd̃ iu.au.ſua ope:ſuo auxilio:hoc dici ab actu ẽt auguſtũ deduci:q̃ſi auctũ iouis ope impiũ:&
auguſtũ eãdẽ hñt originẽ.Nã ab augẽdo Augeat ergo Iuppiter.⸿Impiũ no.du.tyberii:nã ut ſupius dixi
mus:multa ſunt quæ oñdunt tpa poſt Octauiũ aug.ut illud:licet ipſe recuſet alio in loco auſonium ducẽ
appellat:& paulo inferius dux uenerande.Auget au.quaſi proget uitã.nã.lv.ſuæ ætatis ãno impiũ ſummã
accepit:imparuitq; .xxiii.⸿Et coro.quer.ex quercu.

Protegat & nřas:q̃rna corona fores
Auſpicibuſq; deis tanti cognoĩs hæres
Omine ſuſcipiat quo pater urbis onꝰ
⸿Reſpiciet titan actas ubi terti⁹ idus
Fient parraſiæ ſacra relata deæ:

⸿PROtegat & no.q.co.fo.Vel illud tãgit qd̃ legimus in.i.meta.Poſtib⁹ auguſtis eadẽ fidiſſima cuſtos.Ante fores ſtabilis mediãq; tuebere quercũ. Vel qd̃ ut inqt Plu Ciuicã coronã a gñe hũano auguſtus accepit. Ipſe alibi. En domus hæc dixi iouis eſt:ut qd̃ eẽ putarẽ auguriũ mẽti quercma corona dabat.Fuit aũt corona ciuica primo ex ilice:poſtea ex eſculo deĩde q̃rna quã autore Seruio accipiebãt q in bello ciuẽ liberaſſent:qm̃ olim cã uitæ i hac

ANT. FAN.

De noĩb⁹ diuerſis coronaꝝ

arbore fuit hoĩb⁹q glãdib⁹ueſcebant̃.Luca.Seruati ciui⁹referẽtẽ pmia quercũ Plutar.aũt iõ inqt ei q ciuem
in pꝛlio ſuaſſet coronã quernã donari q ubiq; ita expeditionib⁹facile ſit quercũ iuenire:uel q ioui & iuno
ni quos urbi pſidere putãt quercus cõſecrata eſt niſi ueterẽ ab arcadib⁹morẽ acceptũ exiſtimemus qbus eſt
q̃dã cũ quercu cognitio:qa ut primi hoĩes ex terra arcades ſic quercus prima ex oĩb⁹plãtis nata dr̃.De hac
arbore Vale.max.cæteꝝ inqt ad quercũ pnæ manus porriguunt̃ ubi ob ciues ſeruatos corona dãda eſt:q̃
poſtes auguſtæ domus ſempiterna glĩa triũphãt.Hæc corona cũ murali uallari atq; aliis pꝛlio cæderet ſo
lius honoris gĩa donabat̃ qa maiores nři nefas putarũt ſeruari hoĩem lucri cã.⸿Tãti cogno.hæres.i.Tybe
ri⁹:quẽ Octauianus pr̃ in teſtõ iuſſit ferre cognomẽ auguſti. Vñ ait alibi qd̃ ſupra diximus plẽ ſanctam de
cõiuge natã ferre ſimul nomẽq; ſuũ curaſq; iubebit.Reſpiciet titan actas ubi terti⁹ idus.xviii.calen. februa.
iteꝝ Carmẽtalia celebrant̃ in honorẽ matris Euãdri:itẽ Porrimæ ac Poſtuertæ q̃s cõſtat ẽt appellatas fuiſ
ſe carmẽtes.Eſt aũt ſciẽdũ Porrimã quã ẽt Proſam & Anteuorã dicũt:necnõ & Poſtuertã diuinitatis ap
tiſſimas comites:ut inqt Macro.habuiſſe uĩm noſcẽdi illa pterita.Hæc futura:quas autor putat uel ſoro
res uel comites fuiſſe carmẽtiæ:cui duo fiebãt ſacrificia:unũ ut pueri:alterũ ut puellæ:fœliciter naſcerent̃ q̃
honor iõ ſolebat hoc tpe carmẽti ac ſororib⁹ſiue comitib⁹adhiberi.q matronæ carpẽtoꝝ qb⁹ olim uehe
bant̃ honore ſublato curauerãt ne maturi part⁹in lucẽ ederent̃.ſ.n.ut Liui.tradit honorẽ a ſenatu habitũ
legimus.ut Plauſtro ad ſacra ludoſq; carpẽtis feſto de pfeſtoq; uterent̃ cũ captis ueiis ac ciuitate uori do
nata oĩa ornamẽta ſua in ærariũ detuliſſent:qb⁹autore Plutar.in Camillo ẽt decretũ eſt poſt mortẽ lauda
tiuã orõnẽ hẽri cũ antea moris nõ fuiſſet apud romanos laudari.mortuã mulierẽ hũc honorẽ romãi cũ
mulierib⁹ſuſtuliſſent & eæ nequa ipſaꝝ cõcipet cõſpiraſſent coacti ſunt mutare ſniam pmiſerũtq; matro
nis & uehiculis uterent̃ a qb⁹fuerũt eo tpe tẽpiũ edificatũ fuiſſe carmẽti.Cæteꝝ.A.Gel.ſcri.difficillimũ eo
rũ partũ ægerrimũq; hẽri quoꝝ in naſcẽdo nõ caput ſed pedes primi ſunt:quos ab ægritudĩe & pedibus
agrippas uocẽt Cõſixos.n.eẽ pueros in utero:r⁹Varro dicit a capite ĩfimo nixos ſurſum pedib⁹ elatis nõ ut
hoĩs natura eſt:ſed ut arboris:pedes n.curaq; noſtra arboris appellat ramos:caput uero ſtirpẽ atq; caudicẽ
Quãdo igit̃ inquit cõtra naturã forte cõuerſi in pedes brachiis plerũq; deductis retineri ſolent ægrius tũc
mulieres enitunt̃.Itaq; huius periculi depræcandi gratia aræ ſtatutæ ſunt Romæ duabus carmentib⁹:qua
rum altera Poſtuerta noĩata eſt.Proſa altera a recti peruerſiq; partus & poteſtate & nomine.

Carmẽtalia feſtũ porrimæ & poſtuertæ.xviii. calẽ.febr.

Porrima Poſtuerta

Agrippæ

⸿PROtegat fo.ue.portã palatinã anteq̃ erat q̃rcus:& hic de lauri & corõa q̃rna dabat̃ illi q ciuẽ in pꝛlio
ſuaſſet:iõ ciuica dicta & de q̃ in pricipio tertii li.triſtiũ.Et iouis hæc dixi dom⁹eſt qd̃ ut eẽ putarẽ Auguriũ
mẽti q̃rna corona dabat.Et pauiopoſt.Cã ſuppoſitæ ſcripto teſtata coronæ.Seruatos ciues indicãt huius
ope.Sed hoc in loco poeta iõ dixit:ptegat o germanicæ ueas fores:q̃ſi uos exornet a ſuatis ciuib⁹ t & me
quoq; ſuetis:ut pſeqt̃ in eodẽ loco triſtiũ.Adiice ſuatis unũ pr̃ optĩe ciuẽ q peni extremo ſolus ĩ orbe ia
cet.Aut dicas ptegas uřas fores:q̃ſi ſit in uřis forib⁹clemẽtia:nã & ciuica corona:&Ply.ipo referẽte:& mi
litũ uirtutis & clemẽtiæ pricipũ iſigne clariſſimũ erat.Quin & auguſtus ipſe ciuicã a gñe hũano accepit:
& Plutar.plures affert rõnes.cur ciuẽ ſeruãti q̃rna corona dat̃.An qd̃ in expeditionib⁹ facile ſit q̃rcũ inue
nire.An q ioui & iunoni:quos urbi pſidere putãt ea corõa cõſecrata eſt:an uet⁹ab arcadib⁹mos accept⁹:q
bus eſt q̃dã cũ hac arbore cognatio:ut.n.primi hoĩes ex terra arcades.Sic q̃rcus pria ex oĩb⁹ plãtis nata i &
reliq̃.⸿Et hæres tã.co.põt hoc referri ad germanicũ q ab augu.erat tyberio ſubſtitut⁹:ut ſupi⁹ oñdimus:
ergo germãicus q poſt tybe.auguſtus quoq; cognoĩabat̃.⸿Suſcipiat onus or ĩperiũ ro.⸿Diis auſpi. diis
fauẽtib⁹ ⸿Omine quo pr̃ fau.fœlicíq; augurio:quoꝝ tybe.Sed ſi ad tyberiũ referres:dicas.⸿Suſcipiat:t⁹u
ſceptũ tueat̃ eo omine:quo augu.pater.⸿Reſpiciet ti.xviii.calẽ.feb.fiũt rurſus ſacra carmẽti:cui ẽt dedica
ta eſt a matrib⁹:pp reſtituta uehiculi iura.Nã ut Liui.v.li. ab ur.cõ.docet:cũ eẽ mittẽda decia ex pꝛda uaiẽta
ria Apollini delphico ſu t pecũia ex ærario pmptat:& trib.militũ cõſulatib⁹:ut auꝛ ex ea coemerẽt nego
ciũ datũ.Cuius cũ copia nõ eſſet.Matronæ cœtibus ad eã rem cõſultandam habitis cõi decreto pollicitæ

PAV. MAR.

ædes carmenti dicata a matribus romanis

tribūnis mil. auro & oīa ornamēta sua in ærariū detulerūt. Grata ea tenut q̄ maxie senati unq̄ fuit. Hono-
De noīb⁹ mulierib⁹ concessis uariis tpibus.
réq; ob eá munificētiá ferūt matronis hītūint plaustro ad sacra ludosq; carpētis festo pfestoq; uterent: hæc
ex Liulo. Verbū Plutar. i uita camil. iqt senatū illis mulierib⁹ honoré referētē decreuisse post morté quéad
modū p uirisiita p fœmis laudatiuá oróné hēri. nō. n. aña mos erat apud romános mulieré mortuá lauda
re. Deide hoc plaustri ius illis adēptū fuit: de quo Plutar. lvi. pble. ferūt iqt mulieres senat⁹ cōsul. uehiculis
uti phibitas iter se cōspirasse: neq; ea⁊ cōcipet: neue parerent: atq; ita uiros ulciscerent: donec coacti sniam
mutauerūt atq; usū pmiserūt. Natis deide puerisicū & multitudie libero⁊ & bonitate fœlices fuisse uide-
rent. Carmētis ædé ædificauerūt. Vbi postq̄ ¶ Terti⁹ ti. ius sol. ná ut supi⁹ diximⁿ hyplon fuit un⁹ ex titanib⁹
& pt solis sic soié quoq; titana appellāt. ¶ Respiciet idus ac. iá pter ita. &. 15. dié ianua. indicat. ¶ Fiét sa. te.
itera lata. ¶ Deæ pa. carmēti arcadicæ. ut supius dictū.

Ná pri⁹ ausonias mrēs carpēta uehebát
Hęc quoq; ab euādri dcā parēte reor
Mox honor eripiť mrōnaq; destiat oīs
Ingratos nulla prole nouare uiros.
Neue daret partus ictu temeraria cæco
Viscerib⁹ crescēs excutiebat onus:
Corripuere patres ausas imitia nuptas
Ius tamé exemptū restituisse ferunt:
Binaq; nūc pariter tegeæ sacra parenti
Pro pueris fieri uirginibusq; iubent
Scortea non illi fas est inferre sacello
Ne uiolent pueros examinata focos:
Siqs amas ueteres rit⁹ assiste præcanti
Nomina pcipies non tibi nota prius
Porria placať postuertaq;: siue sorores
Siue fruge comites menali diua tuæ:
Altera qď porro fuerat cecinisse putať
Altera uēturū post mó quicqd erat

ANT. FAN.
Carpētū. Pilenta Scorteū Scorta Scortes
¶ NAM pri. au. ma. cat. ue. Carpētū uehiculi genus a car
mēti dictū Oui. cēsentpōt tñ a carpēdo deductū uideriť
q eo cōmode iter carpať: uel q celeriter eať: qm carpe in
terdū e celeriter pterire. Hoc uehiculo Tullia Serui regis
filia olim uecta iterfecto pře ppauit in so⁊ Vñ iussa disce
dere sup pris cadauer carpentū ægit. Secut⁹ matronas ad
tēpla pgē. es pilētis uehi solitas dicitq uehicula erant co
lorii ueneti Vir. in. 8. li. æn. Castæ ducebát sacra p urbem
pilētis mrīs in mollib⁹. ¶ Ius tñ exēp. resti. Ptāié ut carpē
tis ueherenť: q ut diximⁿ matrōis exēpta & subiata fuerat
¶ Scortea uō il. fas est itrare facei. Violari hæc sacra puta
banť: siqs huic tēplo scorteū aliqd itulisset: hoc est e pelli
bus factū quis & alia sacra fuerūt ac sacella in qbus nefas
Scortum qd significet, uñ dicať.
erat (ut docet Varro) scorteū aliqd sine morticinū adhi-
beri. q̄re obseruarū arbitror apud Cretēses ue in ædē Dia
næ quá illi religiosissime uenerātes Britomarté gētiliter
noiant qsq̄ pierq̄ nudus uestigia igrederet. Nouimus át
scortū pellē significare. uñ & meretrices scorta dicim⁹: q
ut pelles subiganť: & scortes ut ait Festus. i. arietino⁊, te-
stiū pelles nomē habuerūt. Inde ēt q̄cūq; e pellib⁹ fctá sūt
scortea appellanť. Martia. de penula q̄ ex pellib⁹ fiebat ad-
uersus hymbres. Ad subitas nunq̄ scortea desit aq̄s. Sane
ut a qbusdá sacris scortea submouerenť: factū existimo ne
forte aliqd pellib⁹ cōstās aialis qď sua morte piisset ea sa-
cra funestaret. Legim⁹. n. flamib⁹ nō allá ob cām nefas fu-
isse uti calceis e mortuæ pecudis corio: nisi q oīa sua mor
te extīcta funestra putabanť. Solin⁹ tradit pté capitolini mōtis hitaculū fuisse Carmētis ubi postea eius tē-
plum fuisse testať: licet nōnulli aliter sentiāt. ¶ Aliter qď por. fue. ceci. pu. Bñ putať: qa nemo ex pbatis scri
ptoribus memoriæ prodidit porrimá: quæ porro. i. longe ante fuerant & postuertá futura canere.

PAV. MAR.
¶ NAM car. palustra: seu uehicula. ¶ Vehe. pri. ma. au. ferebant romanas: eo iure a senatu cōcesso. ¶ Reor
arbitror. ¶ Hæc quoq;: hæc ēt carpēta ¶ Dicta ab Euá. matrera Carmēti p mutationé lrǣ. m. in. p. Mox q̄si
nō lōgo post tpe: ná plerūq; mox statim: seu cōtinuo significat. ¶ Eripiť ho. ereptū est hoc ius carpento⁊.
¶ Et oīs ma. desti. deputat. ¶ Nouare ul. renouare sobolē uirilē. ¶ Nulla ple. id decreuere matronæ: sobo-
lē nō ppagare: sed imaturos partus edere. A. Gel. referť: Helisiū de pprie. uocabu: uelle matroná esse quæ
semel pepit. matrēfamilias: quæ sæpius: sicut sué: qua sæpet & scrofá quæ sæpius. Sed qd de matrona inqt
scripto⁊ auctoritate cōfirmari nō pōt: ut ipse testať Gelli⁹. Meli⁹ aūt matronus est quæ in mrīmoniū cū ui-
ro cōuenisset: & i eo manerēt si liberi nōdū nati sūt. Mrfamilias nō in mrīmoniū tm̄: sed q i familiá quoq;
mariti: & in sui hæredis locū uenisset. ¶ Neue te. audax muliet. ¶ Daret par. ne peret fœtū matu⁊. ¶ Excu-
tie. cæ. occultis uerberib⁹ excutiebat: & excussū eiiciebat. ¶ Onus cr. ul. embrioné itra uiscera cōceptū & cre
scētē. Verberabat. n. muliet uiētut abortū faceret. ¶ Ferūt: dicūt: te⁊ scriptores. ¶ Pres: senatores. ¶ Cor-
ripuisse: icrepasse. ¶ Nuptas: matronas. ¶ Ausas imi. q̄ ausæ sūt tá crudeleitáq; imane facinus. Liui. 8. ab ur.
cō. refert quoddá matrona⁊ ueneficiū: quo uiros necabát. Pluresq; ea cá dānatas. Tñ: ferūt pres. ¶ Restitu
isse ius exēptū: ius uehiculi qď eripuerát. ¶ Et iub. ipsi pres. Fieri bi. sa. bina sacrificia. ¶ Pro pue. & uir. p sa-
Scortea morticia sine aia.
lute puero⁊ & puera⁊: quos pri⁹ in utero necabát. ¶ Tegeæ pa. Carmētia rege a oppido i arcadia. ¶ Nō ē
fas: nō licet. ¶ Inferre illi sa. ferre i illud sacellū: ubi ea bina sacra fiūt ¶ Scortea: morticina. sine aia. Ná ut est
apud Var. In aliqb⁹ sacris ac sacellis scriptū hēmus neq; scorteū adhibeať: iō ne morticinū qd adsit: & prius
dixit. Scortari est sæpi⁹ meretriculá ducere: q̄ dicta a pelle: id. n. nō solū antiq dicebát scortū: sed ēt hūc dici-
De porrima & postuerta
mus scorta ea q̄ corio ac pellib⁹ sūt facta: & reliq̄. ¶ Ne exa. ipsa morticia sine aia. ¶ Violēne cōtaminēt ¶ Pu
eros: castos. ¶ Pocos. Siqs. In carmētalib⁹ sacris placabanť ēt duæ deæ: porrima: & postuerta: qs aliq soro-
res: aliq comites Carmētis putauere: iō ipsis simul cū carmēti res diuina fit: qb⁹ ab ipsis reb⁹ data sunt noīa:
ná porrima dicta est: q id qď porro hoc est lōge aū fuerat: caneret: postuerta qď postea uētu⁊ esset pdice
ret. Vñ dictū est porrima pteritū canit: & postuerta futu⁊. ¶ Siquis amas ue. ri. siquis es qui cupias noscere

ueteres cerimõias.¶ Affiste præ.cũ Carmẽtí fit res diuia a sacerdote:ipſi sacerdoti affistatut audias ei⁹ uer
ba pcantia.¶ Tu pet.no.itelliges noia a sacerdote platai¶ Nõ no.ti.pri.q̃ antea nõ audieras.¶ Placaſ:pci
bus sacerdotis.¶ Porrima.& postuerta.¶ O di.me.o.carmẽta a mẽalo mõte arcadiæ.¶ Siue so.tuæ ſi co.
fu.ſiue erãt tibi sorores:ſiue te ex arcadia fugiẽtẽ comitatæ ſũt.¶ Altera:porria.ſ.putaſ ceci.ueridica uoce
dixiſſe.¶ Quod porro fuerat:qđ lõge añ fuerat:nã porro lõge iterdũ significat:qđ notiſſimũ ẽ.¶ Alterat
postuerta.ſ.putaſ ceci.fatidica uoce pdixiſſe.Q.Vic.e.post mo.uẽ.oia q̃ futura erũt:ſed hoc iõ fictũ est qa
(plo carmentis tam futura:q̃ præterita canere solita eſt.

¶ Cãdida te niueo poſuit lux pxima tẽ
Qua fert ſublimas alta mõeta gradus
Nũc bene pſpicies latiã cõcordia turbã
Nunc te ſacratæ conſtituere manus
Furius antiqui populi ſupator ethruſci
Voucrat & uoti ſoluerat ille fidem:

¶ Cãdida te.ni.po.lux.p.tẽ.xvii.ca.fe.cõcordiæ tẽplũ di
catũ ẽ q̃ a corde cõgruẽte nomẽ accepit ut au. ẽ Var.Cæ
teꝶ ne fallamur cõcordia nõ unã tm̃ ædẽ romæ hõit ut
facilli:e diligẽs lector iueniet:ſed plures e qb⁹ nec de illa
nũc agiſ quã Mãli⁹ ptor uouit & C.Atili⁹ duũuir cũ.M.
ei⁹ collega ddicauit ut Li.tradit tertiæ dcadis li.ii.nec de
alia quã flauiũ scribã legius i area uulcãi ſũma iuidia no-
biliũ dedicaſſe:ſed d tẽplo illo ãpliſſimo qđ Plu.i cãillo
ingẽs.Oui.i.vi.hui⁹opis lib.magnificũ uocat.Id nõ fuit i
capitotlo ut qbuſdã placet.ſed añ cliuũ capitoliuũ ñ lõge ab æde iunõis mõetæ atq; ad Saturni tẽplũ qđ
est añ cliuũ capitolinũ Hæc ẽ ædes cõcordiæ.uñ ut ſcri.Var.Curti⁹ equo cõcitato i pfũdiſſimũ hiatũ ſe p
cipitẽ dedit:Tu ãt lector cãdide noli exiſties ſcripſiſſe Var.apđ uoraginẽ illã Curtii fuiſſe Cõcordiæ tẽplũ
de quo nũc agim⁹:neq;.n.uł nos ita sentius uł Var.tale aliqd memoriæ pdidit.Sed Curtiũ dicius a cõcor
dia uerſũ cũ equo ſe i hiatũ iliũ pfũdiſſimũ deieciſſe.Hoc tẽplũ ẽ qđ Camil.uouit i ſeditiõe pop.& ſenat⁹
auto.Plu.cũ po.ãnitteret ut alter ẽ cõsulib⁹ pplaris eligeteſ.Id a Cãillo cõſecratũ posteaq; a Liuia Drusilla
& ara & ſimulachro ac reb⁹ aliis exornatũ Tyberi⁹ dedicauit cũ triũphũ illyricũ ægiſſet teste Sue.quo tpe
Ou.exulabat.Vñ illđ ẽ nup ut huc magni puẽit fama triũphi.Auſus ſũ tãtæ ſumeræ molis onus.Itẽ illđ.
nec dedignata ẽ abiectis illyris armis cæſareũ famlo uertice ferre pedẽ.Fueret i hac æde ut Pl.ſcri. obſidiãi
q̃ttuor elephãtes quos ibi p miraclo dicauit Aug.Itẽ gẽma Sardõix Augustæ dono cornu aureo iclusa q̃
fuiſſe dicebãt ei⁹ ãnulli quẽ a polyc.tyrãno i mař dlectũ piſcis culiæ dñi reddidit.pterea & Latõa puerpa
op⁹ Euphrãoris Apollinẽ & Dianã iſãtes ſuſtinẽs & liber př pictoris clariſſimi Niciæ athenlẽſis op⁹.itẽ alia
ſũmoꝶ artificiũ opa q̃ pcẽtes fastidio pterim⁹:Sciẽdũ ut Liui.refert nemĩ aliqñ licuiſſe tẽplũ dedicaſ niſi
cõſuli aut ĩpatori.Vñ cũ flaui⁹ scriba ædẽ cõcordiæ ĩ uulcani aerea dedicaſſet ex auctoritate ſenat⁹ latũ ad
pplm ẽ ne qs tẽplũ arãue i uſſu ſenat⁹ aut tribũoꝶ plebis ptis maioris ddicaret.Dſ ãt hoc loco cõcordia cã
dida q; bẽigna ſit ac mĩoꝶ bonoꝶ mĩ ut aiæ q̃les neq; cãdidiores terra tulit neq; os me ſit duictior alter
Hæc ẽ.n.q; puæ res creſcũt:cũ diſcordia maxiæ dilabãſ.Agreti⁹ albũ ĩqt uã tm̃ ẽ:cãdidũ ſtudioſũ & cor
pi & aĩo aliquotiẽs aſſignaſ.Vñ albos capillos recte dicius & cãdidũ carmẽ.Tibull⁹:Pax cãdida primũ du
xit araturos ſubiuga curua boues.Cælius i epĺa ad Cice.Ne paꝶ ſimplr & cãdide poſuiſſe inimicitias ui-
dearis.¶ Qua fert ſu.al.mo.gra.Aedẽ iunõis mõetæ de q̃ ſuo loco dicem⁹ fuiſſe cõſtat in mõte capitolio.
Solius Tati⁹ i arce ubi nũc ædes ẽ iunõis mõetæ q ãno.v.poſtq̃ igreſſus urbẽ fuerat a laurẽtib⁹ iterẽpt⁹ ẽ:
ſeptima &.xx.olĩpiade hoiem exuit. Oui.iſta Arce quoq; i ſũma iunõi tẽpla mõetæ ex uoto memorãt fa
cta Camille tuo.¶ Popłi ſu.ethruſci:Qui phaliſcos i ſuã ptãtẽ redegit & ueios obſidiõe domuit cũiculo
effoſſo.Nota eſt hyſtoria.Id oppidũ Plu.autore fuit thuſciæ ppugnaculũ.A.Gel.ſcribit partã eã uictoriã
a Camillo ea fere tẽpeſtate q̃ ſocrates athenis capitis damnatus & carcere ueneno necatus eſt.

> ANT. FAÑ.
> Concordie feſtũ xvii.calẽ.feb.con.cordie tẽpla plura romæ
> Opera quæ fuerũt in cõcordiæ
> Quibus licebat tẽplũ dedicare con.cordia cãdida.Albũ candidum
> iunonis monetæ

¶ CANdida.xvii.cal.fe.hoc.xvi.die ianua.erit cõcordiæ feſtũ.quo die ddicatũ ẽ ei tẽplũ a Camillo primũ
deide ſed lõge poſtea Ty.de prio ãt ita ĩqt Plu.Camil.poſt illuſtres uictorias fuſis gallis cũ i urbe eẽt:dicta
turãq; nõ dpoſuiſſet.Diſſidẽte pop.a ſenatu:ãuitẽteq; ut alter e cõſulib⁹ pplaris.Dubii⁹ pũtib⁹ reb⁹ ſena
tũ petit:& prius quã dicere aggreſſus eẽt:ad capitoliũ cõuerſus.deos teſtaſ:ut ea dicturus ſit.q̃ tãdẽ bñ uer
tẽt rep.& ſi ſeditio.ciuilis tollaſ:Tẽplũ cõcordiæ ædificatuꝶ ſe polliceſ..Cũ mĩ:æ i ſenatu cõtẽtiõis eẽnt:
hãc tãdẽ ſñiam itũ eſt:ut alter eſt cõſulib⁹ e pop.createſ.Dictator cũ hoc ad pplm renũciaret:ſtati pop.cũ
ſenatu recõciliat⁹ ẽ:& Cãillũ plauſu & clamore domũ uſq; remittũt.Poſtridie aũt cõgregati decreta tule
runt cõcordiæ quẽadmodũ Caml.uouerat i foro:& i cõciõe igẽs p reb⁹ bñ geſtis.Tẽplũ moliteſ i celebri
tatib⁹ iq̃s latias uocãt:addita una die p q̃driduũ ſolẽnitates iſtituerũt:hæc de Camil.Tybe.ãt regreſſus e
germãia.triũphũ.quẽ diſtulerat egit:& prãdiũ popu.mille mẽſis:& cõgiariũ tricenos nũmos uiriti dedit.
Dedicauit & cõcordiæ ædẽ hæc ex Tranql.fuit & aliud cõcordiæ tẽplũ antea cõſecratũ.Sed poſt Camil.
Liui.n.i fine noni li.primæ decadis oñdit a flauio ſcriba.Cui⁹ ſupra meminimus:cũ is eẽt ædilis ædẽ Cõ
cordiæ i area Vulcani ſũma ĩuidia nobiliũ dedicaſſe.qđ iõ retuli ne potes aut Camil.aut Tybe.i area uul
cani ædẽ poſuiſſe Sed flauiũ:nã aliud tẽplũ erat nõ lõge a lacuttio:q̃ i capitoliũ ad tẽplũ iunoni monetæ
aſcẽdebat:Poeta ad cõcordiã uerba apoſtrophat.¶ O cãdidato cõcordia:quẽ iõ cãdidã appellat q; pura
& ſcã ſit.qđ cicõiæ aues magna ex pte albæ:ſub eius tutela ſint:& dicta eſt cõcordia:ut Var.p'acet.qſi cõ
grua corda.¶ Lux pxima:dies ſequẽs ipſa ſacra carmẽtis.¶ Poſuit te tẽplo niueo:tẽplo marmoreo.qđ eo
die tibi cõſecratũ ẽ.Qua alta mõeta exceſſũ iunõis mõete tẽplũ qđ erat i ea pte capitolii i q̃ fuerat dom⁹
M.Mãlii capitolini de quo latius in.vi.li.dicemus ¶ Fert ſubli.gra.p hyppalagẽ.hoc eſt uia qua ſublimi
bus gradibus ad iunonẽ monetã itur.¶ Nũc qſi hoc die.¶ O cõcordia be.pſpi.la.tur.latiũ popu.ad te ue
niẽtẽ.Nũc.hoc die¶ Manus ſacra manus põtificũ.¶ Cõſtituere:cõſecrauere tibi tẽplũ.¶ Furius camil.nã

> PAV. MAR.
> Prandiũ pplo mille menſis & cõgiarium
> Aedes cõcordiæ & uulcano dicata

M.furi⁹camil.dicebaẗ.⁋ Supator ethrusci populi:q ueiẽtes uicit qm̃ hi sũt in ethruria:q̃ gdẽ.x.ãnoꝝ obſidioné tuleret:mãdẽ expugnari sũt ueii cũiculo a rõanis effosso i arcẽ usq; iunõis.ueios dicius urbẽ ueiẽtes ppſos.⁋ Vouerat antiquũ uet⁹ cõcordie tẽplũ:mã camilli uoto dedicatũ.⁋ Et fecerat ille fidẽ uoti:q̃si sua uit qd uoto pmiſit.⁋ Causa uouẽdi & dedicãdi tẽpli fuit.⁋ Quod uulgus:i.qd plebs.⁋ Seccesserat a patribus:a senatorib⁹.⁋ Sũptis armis:armata plebs diſſidebat a pr̃ib⁹:& uolebat alteꝝ ex plebe cõsulẽ.⁋ Et ipa r.o.timebat suas opes suas uires:seu suũ ppl'm opulentũ:& galloꝝ præda ditatũ.& uictoria quoq; elatum.

ANT. FAN.

⁋ Causa ut uouereẗ id tẽplũ dedicareturq; cã fuit plebis senatusq; diſſẽsio.⁋ Ipa suas roma timebat opes Quia opulẽtia sæpenũero discordiã pere cõsueuit:sed tũ demũ plebs Senatui recõciliata ẽ cũ a Cãillo audiuit decretũ eẽ ut alter ex cõsulib⁹ pp'laris crearet.Cã recẽs melior:Quia supior illa dedicatio a diſſẽsiõe originẽ hũit hæc a uictoria & triũpho.⁋ Sparsos ger.cri.corrigit:Germani iussu uictoris Tyberii crines tõdẽt cũ uicti a uictorib⁹ leges accipiãt.Sũt ãt flauæ Germãoꝝ comæ q̃s nutrire cõsueuerũt.Iuue. Cerula qs stupuit germãi lũina flauã Cæsariẽ & madido torquẽtẽ cornua cirro.⁋ Inde:Ex pda Germãoꝝ.⁋ Hæc .t.c.g.& reb⁹ & ara.Qui hoc op⁹ Tyberio iſcriptũ putãt decipiũẗ hoc loco paꝝ diligẽter ituẽtes fctã ædis cõcordiæ mẽtiõe Oui.p apostrophẽ.i.orõnis cõuersionẽ Tiberiũ alloq a quo eã ædẽ dicatã accepios. Sic & i.ii.hui⁹ opis li. Augustũ alloquitur:tẽploꝝ positor tẽploꝝ sctẽ repior. Nec tñ iõ dicẽdũ ẽ hoc op⁹ Aug.poetã exulẽ iſcripsisse: Sciẽdũ ꝑterea ut iqt Festus uiros prudẽtes dicere auos & pauos auias & pauias parẽtũ nõie appellari:Sãe mirari ñ debem⁹ q hic legiẗ:Cõcordiæ tẽplũ a liuia reb⁹ & ara cõstitutũ & in.vi.hui⁹ opis li. Te quoq; magnifica cõcordia dedicat æde liuia:cũ Sue.tradit hoc tẽplũ nõ a liuia sed a Tyberio dedicatũ:Accipios.n.arã cũ simulachro tm̃ a Liuia dedicatã exornatãq; reb⁹ a sacra neceſſariis cũ cõstet i terdũ au.Liuio ipsas quoq; aras sepati dedicari.qd adeo ueꝝ ẽ ut Oui.ifra ñ ædẽ dicat a Liuia sed i ædẽ cõcordiæ dedicatã.Scio eẽ qb⁹ placeat Liuiã Drusillã tẽplũ alid cõcordiæ dedicasse:ii(ut dicã qd sentio)mihi referre uideẗ agroꝝ sõnia.

Falsũ esse hoc opus de fastis fuisse dicatũ tyberio impatori.

> Cã qd a pr̃ibus sũptis secceſſerat armis
> Vulgus & ipa suas roma timebat opes
> Cã recẽs melior sparsos germãia crines
> Corrigit auspiciis dux uenerande tuis
> Inde triumphatæ libasti munera gẽtis
> Templaq; fecisti quæ colis ipse deæ
> Hæc tua cõstituit gẽitrix & reb⁹ & ara
> Sola toro magni digna reperta iouis
> ⁋ Hæc ubi trãsierit capricorno relicto
> Per iuuẽis curres signa regẽtis aquã
> ⁋ Septim⁹ hic oriẽs cũ se dimiserit un (dis

De liuia Augusti uxore

⁋ Sola toro magni digna repta iouis:Oui.Augustũ sæpenũero iouẽ appellat q uiuẽs ut dixim⁹ diuos honores meruit:ut Me quoq; q̃ sẽsi fateor iouis arma timere.Idẽ & titulo pr̃is pr̃iæ donat⁹ est habuitq; nomẽ iouis:si⁹ q iuppiter dr̃ q̃si iuuãs pr̃ Hora.Hic ames dici pr̃ atq; priceps.⁋ Hæc ubi trãsierit Solis trãsitũ i aq̃riũ Ply.scri.fef.xvi.cal.Fe.eueñire:cui⁹ opioni astipulaẗ Porphy.& Coluel.itẽ autor hoc loco. Qua i re cũ nroꝝ tẽpoꝝ astrologi uideaẗ a uetustiorib⁹ diſſẽtire nõ ẽ cur moueri debeam⁹.Facit.n.id ut qbusdã placet & nos dixius supra q̃drantiũ.uñ itercalaris dies cõficiẗ lõgitudo qb⁹ iplẽdis qcqd ultra modũ tpis adiectũ ẽ dici nõ põt q̃ta uaritate diuersi astrologiæ scriptores metiaẗ. Accedit ad hoc qd octauæ sphære zodaicus mobilis supioris zodaici motu nõ rñdet q fixus atq; imobilis dr̃.Nouim⁹.n.octauã sphærã trib⁹ diuersis motib⁹ agitari:quoꝝ unus ab ortu ẽ ad occasũ alter huic cõtrari⁹ ab occasu ad ortũ.terti⁹ quo cœlũ illd p acceſſũ ac receſſũ q̃si trepidãs nũc oriẽtẽ nũc occidẽtẽ mõ septẽtrionẽ mõ meridiẽ petit. Vñ sunt q tpib⁹ nr̃is q̃s simul octauũ cœlũ sphæras mobiles posuerũt uolẽtes nõ alr̃ fieri posse ut octaua triplr̃ moueaẗ.q̃ cũ ita sint & supioris arietis caput iferiori minime rñdeat tãta fit tẽpoꝝ ieqũlitas ut ueꝝ eẽ uideaẗ qd Plut.& Ply.scri.ab hmõi reb⁹ mathematicoꝝ pitiã supari & solis mot⁹ rõnẽ ppe iexplicabilẽ eẽ. Sane p aq̃riũ ut Mac.scri.ipa uis solis oñdit qm̃ hymber in terras nõ caderet nisi solis calor ad supma traheret hũore:cui⁹ resusio pluuialis ẽ copia.Dr̃ ãt Canimedes iter sidera collocat⁹ aq̃rii nomẽ accepiſſe quis sũt q eũ deucalionẽ eẽ dicũt.Vñ ait Seneca i thyeste:Cadet ægoceros frãgetq; tuã q̃sq̃s es urnã:i hoc signo sole cõstituto horrẽde tẽpestates & igẽtia frigora eẽ solẽt: ut Porphyrio autor ẽ.Cõstat ãt aq̃ri⁹ cũ aquæ effusiõe stellis.xxx.occiditq; & exoriẗ capite pri⁹ q̃ reliqs mẽbris ut Igini⁹ tradit.Capricorno relicto Hæc p zodaici iter signa hyemalia nũeraẗ oriturq; secũdũ Por.xvi.cal.Ia.qd tp̃s iundat dñaẗ ac sæuit.Vñ hor.Capricornũ aquæ tyrãnũ uocat.Cõstat aũt hoc signũ stellis.xxii.cuius fabulã lege apud Iginũ.

Sol in aq̃rium.xvi. cal.febr.

Octaua sphæra

Aquarius sole i aq̃rio quid.

Capricornus

PAV. MAR

⁋ HAEC ubi.xvi.calẽ.feb.hoc est.xvii.die ianuarii Relicto capricorno sol aq̃riũ igrediẗ.De aq̃rio dicem⁹ sequẽti li.capricorni effigiẽ Hygi.inqt similẽ eẽ ægipãi:quẽ iuppiter qd cũ eo erat nutrit⁹ iter sidera eẽ uoluit.Est.n priori pte capra:& posteriori piscis Vt ab ægypriis sacerdotib⁹ refert.Cũ typhõ deoꝝ hostis acertimus illuc uenisset.Dii q ibi erãt timore pciti.in uarias se formas mutauerũt mercurius in ibim.Apollo in auẽ:quæ threicia dr̃ Diana i merulã.Pã i flumẽ se ꝑcipitauit.& posterior pars q̃ aq̃s attigit i piscẽ reliq in hircũ se uertit Iuppiter admirat⁹ effigie iter sidera collocauit Spectat ãtm idẽ inqt ad occasũ occidit ꝑceps exoriẗ erectus.⁋ Vbi post q̃.Hæc cõcordiæ festa.⁋ Trãsierint:q̃si die sequenti.O phebe.o sol.⁋ Carres:currere icipies.⁋ Per signa iuuẽis regẽtis aquã p signa aquarii:de quo i secũdo dicemus.⁋ Relicto capricorno:cum iam capricornus anteceſſerit.⁋ Septimus.x.cal.feb.hoc est.xxiii.die ianua.Lyra de qua superius diximus incipit occidere:cuius totus occasus erit Cæsari:ut oñdit Pli.pridie nonas feb.de quo suo loco dicemus.Hinc:ab hoc ingreſſu solis in aquariũ.⁋ Septimus oriens:sol.f.⁋ Cum di.se un.cũ occidet.

Apostrophe ad tiberium

⁋ CAVsa te.noua:q̃si nr̃i tpis.⁋ Melior q̃ fuerit illa camilli:nã illa pp diſſidentẽ plebẽ:hæc pro subacta germania & pace:terra:mariq; parta:ergo causa Tyberii.⁋ Dux uenerãde:apostrophe est ad Tyberiũ:non

quo cũ toto ope alloquaꝛ, etenim hæc qm̃ plnta deus ductuiquá ceteroꝝ Augu. uiuẽs bella gessit. ¶ Germania corrigit cóprimit. ¶ Tuis auspicius: tuo felici impio. Spsos crines: hoc est fusas uires. ¶ Cũ germani crinin sint. & iá breuior erat pp̃lus qa pauci admodũ iá i germáia remáserát. Spsi. n. erát cæteri. Ná ut Trá. quill. osidit Germani fuere ultra Albi fluuiũ: sũmoti ẽt ex germanis Sueui: & Sigãbri i galliá tradncti. Et hic mõ cõpressi spsi crines qa factus est diminutior pp̃ls. Inde ex eo ¶ Libasti: libáda dedisti. ¶ Munera gẽtis triũphatæ: de qua triũphũ egisti nõ munera: quæ ab hoste accepitised quæ ex pda pp̃lo dederit. Ná ut diximus prádiũ pp̃lm mille mẽsis & cõglariũ tricenos nũmos ultriim dedit. ¶ Et fecisti tu o Tiberi. ¶ Tẽpla deæ. Cõcordiæ. ¶ Quá tu ipse colis: quá ueneraris: ꝑ cuius festa celebras. ¶ Nec tẽpla. ¶ Cõstituit i disposiri. ¶ Tua genitrix. Liuia drusilla: quá augustus matrimonio Tyberii neronis: & qdẽ pgnantẽ abduxit dilexitq; & pbauit unice ac pseueráter. ¶ Et rebus: ad rem. s. diuiná faciẽrib⁹: aut qa te ipsa cõcors cum uiro semp uixerit. uoluit etiá cõcordiæ ædem constituere. ¶ Et ara: in qua sacra fierent: aut ipsa consecratione. ¶ Sola Liuia reperta digna toro: quá matrimonio. ¶ Magni iouis: augusti: quem ioui comparat. Ná iam relatus in deos: & in tristibus ad augustum inquit. Liuia sic tecum sociales impleat annos. Quæ nisi te nullo coniuge digna fuit. Quæ si non esses celebs te uita deceret. Nullaq; cui posses esse maritus: erat.

Fulgebit toto iam lyra nulla polo: (nis
¶ Sideꝛ ab hoc ignis uenięti nocte leo
Qui micat i medio pectoꝛ mersus erit
Ter quater euolui signantes tp̃a fastos
Nec sementina est illa reperta dies
Cũ mihi (sẽsit. n.) lux hæc idiciꝛ inqt
Musa: qd' a fastis nõ stata sacra petis:
Atq; dies incerta sacris sic tẽpore certo
Seminibus iactis est ubi fœtus ager:

¶ F Vlgebat toto iá lyra nulla polo. x. cal. feb. siue ut Columellæ placet. xi. lyra occidit uespi. Neq; in hoc tp̃e de occasu eius signi matutino. i. cosmico loq possumus qui est sm quosdá pridie idus Augusti sm alios tertio idus siue ut aliis placet sexto idus quo tp̃e lyræ occasus autũnũ inchoat autore Pli. Hoc signũ ut diximus supra cum sagittario in ortũ ferꝛ & occidit oriẽte uirgie. ut Occidit hæc onꝛ cũ iá pulcherrima uirgo. Eripit æmonia chiron cũ tela pharetra inflexũ oñdens terris mirátibus arcũ nasciꝛ ætherias cœli manifesta sub oras. Illud quoq; sciẽdũ errare nõnullos q heliacũ lyræ occasum hoc loco accipiunt q fieri ullo mõ nõ põt cũ eiusdẽ signi ortus heliacus nonis ianuariis fuerit. qs. n. nesciat ubi aliqt sidus per abscessum solis apparere ac pserre se cæpit expectandũ esse annũ ut idem occulteꝛ solis accessu & cõspici desinat Varro autor est si liræ occasu cosmico una picta inter uites cõsecreꝛ minus nocere tẽpestates. Lyrá a Mercurio in cyllene monte arcadiæ iuentam musæ. Orpheo tradiderũt ut scribit Eratosthenes: quæ in cœlũ tráslata est ut diximus supra. Sidere ab hoc ignis inuẽri nocte leonis. ¶ Qui micat in medio pectore mersus erit. ix. cal. Februarias regia stella q̃ ut inquit Pli. Venus appellata est in pectore leonis mergiꝛ occasu cosmico. occidit. n. cũ ea leonis pectus cũ Aquarius i ortum ferꝛ. ¶ Nec semẽtina est ulla repta dies. Semẽtinæ feriæ ut ait Var. a semẽte appellatæ sunt q satio nis cá susciperenꝛ: quas Festus ait istitutas eẽ q̃si ex eis fruges grádescere possent. Sũt aũt hæ feriæ cõceptiuæ sicut latinæ paganalia cõpitalia: quæ quotánis a magistratib⁹ uel ẽt icertos ut inqt Macr. Vñ ait autor hoc loco nullá se diẽ semitiná in fastis repisse ubi statiuæ qdẽ feriæ erát certis dieb⁹ & statis obseruatiõis annotatæ: cõceptiuæ aũt nusq̃. Nec nos lateat publicaꝝ feriaꝝ quattuor eẽ genera auto. Macro. ná pter statiuas ferias cõceptiuasq; aliæ erant impatiuæ quas cõsules ꝓtoresq; indicebát pro arbitrio potestatis aliæ nũdinæ feriæ paganoꝝ. Erát ꝓterea feriæ familiaꝝ pptiæ. quas diuersæ faliæ ex usu celebritatis domestice obseruabát. ¶ Tẽpore certo: Peracta satione frumẽti: quæ fere extẽdiꝛ usq; ad finẽ brumæ quo tp̃e agri sæti & grauidi uidẽtur. Vir. serite hordea cápis usq; sub extremũ brumæ intractabilis hymbrem.

ANT. FAN.
Lyra occidit. x. calen. febr.

Pect⁹ leonis occidit. ix. calen. febr. Capricorni effigies Sementinæ feriæ.

¶ NE re. ẽ. ul. di. se. nõ iunoni diẽ semẽti sacrá. ¶ Cũ mi. Inqt. n. qa sensit me quærere diẽ semẽtiná. ¶ Hæc lux semẽtina. Indiciꝛ. a sacerdotib⁹. s. uel a magĩratibus cũ sint feriæ cõceptiuæ: ut dixim⁹. p. a. s. qd teqris in fasto. li. Sacra nõ sta. quæ nõ sunt fixa & certa cõstitutis dieb⁹. Et cato dicit sacra sta. ta. solénia sctá deserui sti. Et ut est. di. sa. semẽtini. Incertaq; cõceptiua: Sic. c. t. fit sacrũ semẽtinũ. ¶ Vbi postq̃. Ager est fœ. grauidus. & fœtá dicimus mulierẽ: uel grauidá: uel quæ pepit Seminib⁹ ia. postq̃ iacta & cõdita solo semia tũc erát feriæ semẽtinæ: qd' qdẽ fit uel celerius: uel serius pro qualitate tp̃is & regionũ. iacto ergo semine dies indiciꝛ: antiq aũt deá seriá a serẽdo. segestá a segetibus appellabát: ut autor est Ply. quaꝝ simulacra erát in foro. ¶ Iá nulla ly. fulge. to. po. q̃si nõ ois lyrá fulgebit in cœlo. Ná cũ pluribus ex stellis cõstet: nõ oẽs eius stellæ uidebunꝛ. aliquæ. n. cosmicæ occidere incipiẽt. Sed de oĩum occasu ageꝛ in secũdo. ¶ Sidere. Nono calen. febru. occidet poetæ. Sed ex tõne cæsaris. viii. stellla regia ut Ply. ut inqt appellata Tuberon: i pectoꝛ leonis matutio. Veꝝ p eá partẽ leonis occidentẽ: eiusdẽ partis aq̃rii q leoni est oppositus: occasus demõstratur. Leonẽ inter sidera cõstitutũ Hyginius inqt ab ioue. qd' olum feraꝝ princeps existimaꝛ Alii q herculis fuerit prima cõcertatio & qd' eũ inermis occiderit Callymacus inqt crimẽ fuisse Berõices Ptolemei cõiugis quẽ Canõ mathematicus iter sidera collocatũ uideri dixit septẽ stellas oñdẽs q̃s crimẽ eẽ fingeret Leo ad occasũ spectat. supra corp⁹ hydræ a capite: q̃ cácer ístat usq; ad mediá ei⁹ partẽ cõstitut⁹: medi⁹ æstiuo circulo diuiditur sub ipo orbe priores pedes hẽat collocatos occidẽs a capite: & exuriẽs: hæc ex higio Sidere ab hoc: q̃si post occasũ hui⁹ ptis lyræ. ¶ Nocte ue. nocte isequẽti. ¶ Ignis ignita & lucida stella regia ¶ Qui mi. lucet. ¶ In me. p. leo. erit mer. iá occiderit. sic media pte occiderit leo. & media pte erit ort⁹ aq̃rius & uterq; cosmice. ¶ Ter q̃. euoluerat poeta fastoꝝ li. nec inuenire potuit diẽ semẽtiná. se admõitus est status nõ eẽ ferias: Quapp illud erit aiaduertẽdũ feriaꝝ publicaꝝ gña eẽ q̃: quor aut. n. statiuæ sũt aut cõ-

PAV. MAR.

cepduæ:aut ĩpatiuæ aut nũdiæ.Statiuæ sũt uniuersi ppl̃i cõestcertis & cõstitutis dieb⁹:ac mẽsib⁹. & ĩ fastis statis obseruatiõib⁹ãnotatæ:in qb⁹ pcipue suant̃ anagonalia:carmẽtalia lupcalia. ¶ Cõceptiuæ sũt:q̃ quot ãnis a magistratib⁹:uel sacerdorib⁹cõcipiũt̃:in dies ul̃ certos ul̃ ẽt icertos:ut sunt iatinæ sementinæ pagana lia:cõpitalia.Impatiuæ sũt:q̃s cõsules uel ptores pro arbitrio ptãs indicunt. Nũdinæ sunt paganoꝝ.itẽq̃ rusticoꝝ qb⁹cõueniũt negociis ,pprĩis uel mercib⁹ puisuri.Sunt pterea feriæ familiariũ ,ppriæ: ut claudiæ familiæ:uel æmiliæ seu iuliæ:siue corneliæ.Et si quas ferias ,pprias quæq̃ familia ex usu domesticæ celebritatis obseruat:& reliqua hæc Theodo.¶ Euolui:euoluẽdo legi. Ter qua pluries.¶ Fastos fasto.li.annales. ¶ Signa rẽ.in quibus signata & descripta sunt tẽpora:& omnia quæ quibusq̃ temporibus fiant.

ANT. FAN.

¶ STATE coronati plenũ ad psepe iuuẽci.Sit pminum laboris iuuẽco q a iuuãdo nomẽ accepit.Plenũ:psæpe ocium & corona.Vere redibit opus.Vir.Depsso icipiat iam tũ mihi taurus aratro igemere.Itẽ Vere fabis satio.E meritũ pallo suspẽdit aratrũ.Sũptũ a militib⁹q emeriti dicũt cũ uacationem hñt militiæ.Merere.n.est militare:ut aere merẽt puo.Villice da requiẽ terræ semẽtæ pacta.Sementis est satio ut hoc loco sed nõnunq̃ semẽ significat:licet cõtra senserit uir qdã nr̃a ætate doctissim⁹q mirat̃ diuum Hiero.semẽtẽ pro semĩe posuisse atq̃ sicut messis mõ significat messionẽ mõ segetẽ iã maturã ita semẽtis mõ p statiõe mõ pro semĩe accipit:ut icipe & ad medias sementẽ extende pruinas.Ouid.ĩfra.Vos date maturos teneris semẽtib⁹actus.A.Gel.ea castita in semẽtes forte concesserat tẽpestiulores.Ply.Cauẽdũ ne id oriẽte sole faciãt eni semẽtẽ nascere.¶ Pagus a.se.rustici q uicũ paganũ hitãt a cõtinẽte figurateq̃ cõtinet̃ accipim⁹. ¶ Visceribusq̃ suis.Quia ut dixim⁹hoc sacri gñe gaudet ceres:ut prima ceres auidæ gauisa e sãguie porcæ.Et accipiat grauidæ cut suis exta ceres.Est aũt cereri & terre cõmune officiũ serẽdaꝝ frugũ,uñ Cereri a creãdo nomẽ inditũ putãt & terram opem dictam uolunt q eius ope humanæ uitæ alimenta quærantur.Ceres est quæ semina terræ suppeditat.Terra quæ fouet.Sed de his alibi latiur.

aratrum Emeritũ Sementis

Ceres a creando dicta

State coronati plenũ ad præsæpe iuuẽci
Cum tepido uestrũ uere redibit opus:
Rusticus emeritũ palo suspẽdit aratrũ
Oẽ reformidat frigore uulnus humus
Villice da requiẽ terræ semẽte peracta
Da requiem terram qui coluere uiris:
Pagus agat festũ pagũ lustrare coloni
Et date paganis annua liba focis:
Placentur matres frugũ tellusq̃ ceresq̃
Farre suo grauidæ uisceribusq̃ suis
Officium cõmune ceres & terra tuẽtur
Hæc pbet causam frugibus illa locum
Cõsortes operũ p q̃s correpta uetustas
Quernaq̃ glãs uicta est utiliore cibo:
Frugibus imẽsis auidos satiare colonos
Vt capiant cultus præmia digna sui:

PAV. MAR

¶ STATE co.Post pactam semẽtẽ erit p hyemẽ a labore rustico uacãdũ:dãda est tã bobus:q̃ colonis qes nec terra ,pscindẽda:noxia.n.est hyberna glacies ,pscisse nup terræ ergo p hyemẽ erit qescẽdũ.¶ O iuuẽ. co.p trãslationẽ a militib⁹ q post exactos labores coronãtur.¶ State ad pie.præ.iã stãtes mãdite & reqescite:iuuẽcus:ut Var.inqt dr̃ q iã iuuare ad laborẽ possit. Vestrũ.o ut labor.Redibit cũ te.ue.uemo tpe erit ad arua ,pscindẽda redeũdũ:& aliq pcipiũt ĩ locis tepidiorib⁹ a brũa pscindi oportere arua Vir.uero inqt Vere nouo gelidus canis cũ mõtib⁹ hũor Liqtur:& zephiro putris se gleba resoluit.Depsso incipiet iã tũ mihi taurus aratro ingemere:& sulco attrit⁹ splẽdescere uomer.¶ Rusticus suspen.pa.alte ad palũ ligat. ¶ Aratũ eme.pstat ĩ trãslatiõe a militib⁹:q cũ emeriti sunt uacationẽ hñt.¶ Humus:terra.¶ Reformidat ¶ Oẽ uul.fri.timet oẽm p hyems frigora ,pscissionẽ¶ Vilice:tu q pes pago & turæ toti⁹ rei rusticæ.¶ Da req.ter.pacta se.noli terrã ,pscĩdere post semẽtẽ.¶ Da requiẽ ul.qui colue.ter sine ẽt colonos requiescere. Pagus agat festũ:q ĩ pago sunt celebrẽ semẽtinas ferias:& festa paganalia.Pagus απο τησ πηγησ qđ est fons.Nã plerũq̃ pagi:hoc est uillæ apud fontes erigebant̃.¶ O coloni:q pagũ icolitis.¶ Lustrate pagum: circuite solẽni põpa in semẽtinis & paganalib⁹festis.¶ Et date ãnua liba:sacrificate quot ãnis¶ Focis paganistaris deoꝝ q rura tuent̃.De libo supi⁹ dictũ est.¶ Placẽtur:ĩ semẽtinis & paganalibus festis sacrificãdũ est terre:cererique frugũ parẽtib⁹& farre & porca pgnãti.Tellus & ce.matres fru.quæ sũt cã oium frugũ exhibẽdaꝝ:imo & sine his nulla agricolatio eẽt.Placet farre suo qđ ipse tradunt.¶ Et uisce.suis gra.porca pgnãtis & porcã cereri ĩmolari dixim⁹fruges a fruẽdo dictæ. Volũt aliq eãdẽ eẽ cererẽ:& tellurẽ. Diod. li.iiii. Ab antiqs inqt scriptoribus:& poetis traditur:cererẽ fuisse terrã matrẽ appellatã eadẽ & Orphei tradũt poemata:& in cerimoniis ĩtroducunt̃:de qb⁹nequaq̃ fas est inscios loqui.Et in.i.li.terrã inquit tãquã uas aliquod eoꝝ quæ fierent putãtes matrẽ appellarunt a græ.similiter γημητηρ.mutato deinde paulũ uerbo Δημητηρ est cognoĩata. Antiqtus.n.terra mater est appellata.poeta nõ dicit eãdẽ esse:sed idem offm̃ abas tueri.Ceres & ter.tuã cõ.offi.custodiũt & ,pregunt simul agricolationẽ Ceres.n.facit semina tellus recipit:hæc alit illa curat excutitq̃ matura.Hæc ceres.s.Præbet cãm fru.nã ipsa est artifex:& illa officina in qua fit artificiũ.illa tellus.s.Præbet lo.nã est uas eoꝝ q̃ fiũt:& in ea generant̃.Cõsor.nũc orone ad ipsas frugũ duas uertit cererẽ & tellurẽ:ut & agricolas fructibus exaturẽt & semẽtẽ ita augeãt ut ĩ herbis a niuib⁹ nõ adurat̃ seges & q̃ exposcũt.Semia cœli tẽperiẽ pstẽt tueant̃ a noxiis cætera q̃ faciũt adhibeãt: descẽditq̃ usq̃ ad.xxiiii uersum.¶ O cõ.o.o.ceres o tellusq̃ in agris eãdẽ geritis sortẽ.Per duas ue.est.cor.q̃ñ q rudẽ uetustatẽ & siluestrẽ cultũ ad ciuilẽ usũ redegistis.Et quer.g.q̃ pri⁹hoĩes uescebant̃.¶ Est ui.u.ci.cessit uicta frumẽto a uobis exhibito q suauior & utilior fuit cib⁹.Sacia co.a.explete auiditatẽ colonoꝝ.immẽ.fru.ingenti fructuum copia.¶ Vt ca.recipiã ¶ Præ.di.sui cul.pmia cõueniẽtia suo labori in rẽ rusticã

¶PERPEtuos auctus. Inge incrementũ donec ad maturitatẽ pueniant: ut ad mea perpetuũ deducite tpa carmẽ. Cũ ferius cælũ uẽtis apire serẽis Semẽtis tpe uirile est & agricolæ optãda serẽitas: ut Nudus ara se re nudus. Graues cultis q̃ semia eruũt: ut Anseres agrestes gruesq;. Vir. Nec tñ hæc cũ sint hoiumq; boũq; labores uersando terrã expti nihil iprobus anser strymoniæq; grues & amaris intyba fibris officiũt. ¶ Scabræ rubigĩs: Vicil quo culmi peunt. Vñ numa ĩstituit rubigalia ut suo loco dicemus ¶ Et careãt lolii oculos uiciãtibus agri: Loliũ frugibus qde noxiũ est: ut interq; nitẽtia culta Infœlix loliũ & steriles dominant

ANT.
FAN.

Lolium

(ctus
Vos date ppetuos teneris semẽtib9 au,
Nec noua p gelidas herba sit usta ni,
Cũ serim9: celũ uẽtis apire serenis(ues
Cũ latet æthere a spargite semẽ aqua:
Neu e graues cultis cerealia dõa cauete
Agmine læsuro depopulentur aues:
Vos quoq; subiectis formicæ pcite gra,
Post messẽ p̃dæ copia maior erit: (uis
Interea crescat scabræ rubiginis exps
Nec uitio cæli palleat ulla seges:
Et neq; deficiat macie neq; pinguior æ,
Diuitiis pereat luxuriosa suis: (quo
Et careãt loliis oculos uiciantibus agri
Nec sterilis culto surgat auena solo:
Triticeos fœtus passuraq; farra bis ignẽ
Ordeaq; ingenti fœnore reddat ager:
Hæc ego ꝓ uobis hæc uos optate colõi
Efficiatq; ratas utraq; diua preces:
Bella diu tenuẽ uiros er erat aotior ensis
Vomere cedebat taurus arator equo,
Sarcula cessabãt uersiq; in pila ligones
Factaq; de rastri pondere cassis erat:

auenæ. Sed mixtũ frumẽto & oculis nocet: & somnũ inducit: iqd̃ cũ Pii secũdi sũmi põtificis copiæ te duce atq; imperatore Fanum fortũæ meã patriã obsiderẽt primi oĩum multis admirãtib9 explicarũt eminẽtissimi uiri atq; oĩum bonaȝ artiũ cultores Maius Bartholellus phus ac medicus illustris & Vgolinus Palatinus Fanensis nobilitatis splẽdor & decus. Erat. n. cernere in oĩbus cõpitis p strata uiaȝ in foro reȝ uenaliũ in officinis plæbeios hoĩes ubi eos somnus oppresserat dormiẽtes cũ edissent panẽ lolio uiciatũ: Nec sterilis culto surgat auena solo: Vel q agrũ sterilẽ reddat uel qd̃ magis placet qa ĩ thracia (teste Seruio) auenæ fructuosæ sunt: qb9 (Agretio autore in orthographia) ab occupãdi auiditate nomẽ inditũ est. Secũdũ ergo sitũ italiæ dicit sterilis. Passuraq; farra bis ignẽ pati. Audio quosdã nũc locũ male iterp̃tari dicẽtes. Farra bis ignẽ pati qd̃ & ui solis ĩ agro torreant & igne postea dũ coquit panis: Quis. n. nõ uideat oẽ frumẽti gñis uñ cõficit panis ea rõne bis ignẽ pati: atq; autor hic de farre frumẽti spẽ nõ de oĩ frumento loqtur cũ & triticũ añ far noiet & deĩde subiũgat. hordeaq; igẽti fœnoȝ reddat ager. Dicẽdũ igr̃ far bis ignẽ pati ex ĩstitutiõe Numæ. is. n. ut Pli. scri. & ĩstituit far torreri q tostũ cibũ eẽt salubri9 & fornacalia celebrati farris torrẽdi ferias psuasiq; nõ eẽ far purũ ad rẽ diuinã nisi tostũ. Ergo nõ solũ far qd̃ adolebat ĩ sacris bis ignẽ patiebat s; & quo maioȝ utebãt ĩ cibo cũ ut pãis ut aliud cibi gñis est farre nõ nisi eo pri9 tosto cõficeret. Hero. autor ẽ Scythas aratores q supra halizones icolũt nõ ad panẽ cõficiẽdũ ferẽ triticũ sed ad torrẽdũ igẽti fœnore: Idq̃d terræ ꝓpriũ ẽ ut mlto plus reddat q̃ accæpit uñ iustissima dr̃. ¶ Sarcula cessabãt uersiq; in pila ligões: Subiiciũt hæc ĩ laudẽ dom9 Augustæ p quã pax toti orbi parta est. Sũt ãt Ligo & sarculũ istr̃a rustica quoȝ hoc a serẽdo siue sarciẽdo nomẽ accæpit ut autor ẽ Var. Illi d̃a legẽdo: eo qd̃ pp ipsi9 latitudinẽ terra facili9 legit.

Bartho-
lellus phi
losophus
illustris

Farra bis
ignẽ pati

quomõ i-
telligitur
frumentũ
bis ignẽ
pati

Ligo
Sarculũ

¶VOs date uos deæ p au cõtinuatũ ĩcremẽtũ usq; ad maturitatẽ ¶ Teneris seme. dũ ĩ teneris herbis sũt semĩa. ¶ Ne her. no. tenella: aut nup nata. ¶ Sit usta. ¶ Per. ge. ni. ne. nimio rigoȝ niuiũ aut pruĩe putaf ꝓruia .n.a purẽdo dcã q sata putat nixi.a νιφω: qd̃ ẽ ningo Cũ serim9 tpe semẽtis. Aprite cœlũ: pelite nubes q̃ cœlũ uobis claudũt. ¶ Vẽtis se. serẽitatẽ iducẽtib9: ut sũt sepiẽtriõales. ¶ Cũ la se. posteaq̃ latũ ẽ & semẽ latet ĩ tra terrã. ¶ Spargite aq̃ æthe. pluuia: & hoc añq̃ emergãt nã ĩ ianua si cãdat pluuies & gelicidia crescẽt frumẽta ĩ spicã. ¶ Si is feb. aut ĩ martio cresc̃ẽti stipulas nõ ĩ spicas. ¶ Neve & caue. cauta curã adhibeatis aut cauete uos agricolæ. ¶ Ne aues gra. cultis. molestæ & ĩfeste satis ip̃is. ¶ Depp̃lant: diripiãt. Dõa cærealia ipsa semĩa. ¶ Agmie læsu. turba agrũ p̃datura Ergo depellite auiũ agmĩa agrȝ populãtia. ¶ Vos quoq; apostrophe ad formicas ut nolit semia solo iniecta depp̃lare expectẽt messẽ: nã ex ea maior eis p̃da suggeret. Vos quoq; o Formicæ pcite subiectis grãis nolite attigeȝ grana: q̃ solo credita & subiecta sũt. nã tẽsus eẽt illa uobis p̃da. ¶ Maior copia p̃dæ: maior abũdãtia dep̃dãdi frumẽti. Erit post messẽ: q̃si post excussũ e pale is frumẽtũ maior erit tũc cumlos pat9. ¶ Interea: crescãt segetes sine ulla rubigie: nec ulla ĩtẽperie cœli cõtrahãt uitiũ. ¶ Crescat seges: crescãt ad maturitaẽ fruges. ¶ Seges. n. ẽ: ut Var. d̃ re rustica iqt qd̃ aratũ & satũ. ¶ Exps scab. rubi. q̃si sine ulla aspæ rubigis lesiõe: uelt. n. rubigo ex caloȝ solis icũ adurit madescõs aqs culmos. uñ ĩferi9 i. iiii. li. Nec uẽti tm̃ cereri nocueȝ: nec hymbres Nec si marmoreo pallet adust a gelu. Quã tũ si culmos titã ĩcalficitudo. Tũc loc9 ẽ iræ diua cremẽda tuæ. ppea nũa. xi. ãno regni sui: festa rubigalia ĩstituit: de qb9 agem9 i. iiii. li. ¶ Nec ulla seges paleat: palloȝ cõtrahat ¶ Vitio cœli: aeris ĩtẽpie: ut pruis. uel nimiis calorib9 qb9 ĩterdũ solẽt qdẽ uermiculi gigni & ĩ radicib9 ergo nõ palleat añ maturitatẽ: nã pallor tẽpestiuis frustraẽ miseros colonos ¶ Et neq; nõ sit sterilis seges neq; nimiũ pinguis: cuius qdẽ luxurii eẽt repriměda more Vir. Quid ne grauidis procũbat culmus aristis luxuriã segetum tenera depascit in herba & Ply. luxuria inquit segetũ castigatur dẽte pecoris in herba dũtaxat: & depastæ quidẽ sepius nullã in spica iniuriã sentiunt. ¶ Et neq; deficiat: ipsa seges. ¶ Macie: & tenuitate: & sterilitate. ¶ Neq; pinguior æquo plusq̃ satis sit. ¶ Luxuriosa. seges nimium pinguis. ¶ Parcat suis diuitiis: suæ nimiæ pinguedini.

PAV.
MAR.

Seges qd̃
significet
ꝓprie cũ
exemplis

¶Et careant: ne nascatur in agro lolium: nō auena quoniā hæ sunt pnicio se peste segetu: loliū infœlix appel
lat Vir. & ideo uolūt infœlix dictū: qd' ex tritico & hordeo p negligētiā fiat & desinat eē triticū qd' felix ē.
Et auenā primū oium frumēti uitiū esse Ply. inqt: & auenas maro steriles dixit. extenuāt.n. terrā & in fecū
Loliū soporē inducit & hebetat uisum. diorē reddūt. ¶Et agri careāt loliis: sint sine lolio: quod noxiū est. ¶Viciātibus oculos: hebetātibus uisum
& caput aggrauan & nimiū soporē inducit: & uisum hebetat: imixtū frumēto loliū. Nec auena sterilis: ab
effectu: cū faciat sterilē agrū. ¶Surgat solo culto: in agro ex culto. Triticeos proueniat ex agris magna tri
tici fatris & hordei abundātia. hæc agricolæ pro uobis pcatus sum: & idē facere uos debetis: & quod præ
camur cereris & telluris munere sortiatur affectū. Ager reddat fœtus triticeos: triticū ipsum. Et farra passu
ra bis ignē: quæ bis torrent. Primū quæ relatū erit in horrea. deinde in sacris: siue in cibis. Numa instituit
Numa ptius istituit molā salsam deos fruge colore: & mola salsa supplicare: atq ut autor est. ¶Emina far torrere qm̄ tostū salubrius esset.
id uno mō cōsecutū: statuēdo nō esse purū ad rē diuinā nisi tostū: & fornacalia instituit farris torrēdi fe
rias & reliqua. ¶Et hordea: etiā reddat ager. ¶Ingēti fœnore: quasi multo labore copia q̄ accepit. ¶Hæc
ego p nobis: opto hæc oia pro uostra utilitate o. ¶Coloni agricolæ. ¶Hæc uos optate: pcibus a diis po
scite. ¶Et ut tsq diuæ ceres & tellus. ¶Efficiat pces ratas: firmas putat ad effectū. quicqd nos & uos simul
pcamur. Bella cū diu & respu. & oē iperiū bello ciuili pmeret: nulla hēbat rō rei rusticæ. cuius istrumēta i
arma bellica uertebant. Sed deo℞ & augustæ dom' munere: bella qdē extīcta: atq orbi pax reddite toti. Et
cult' fruges undiq pbet' sget. Bella diu tenuet uiros diu fuet uiri i armis: psetti ciuilib' occupati. Ensis erat
aptior uomere accōmodatior erat ensis ad bella. q̄ eēt uomer quo terra arat: aut cætera istrumēta rusticati
mo & uomer uertebat in ensem: ut de falcibus dixit maro. Et curuæ rigidū falces cōflantur i ense. Taurus
arator terræ pscissor. ¶Cedebat equo: bellatori. ¶Cessabāt sarculs: ab opere rustico sarculū a sariēdo cra
tes. est illa detētat: atq quæ subtrahit satis. Hora. gaudentē patrio findere sarculo agros &. ¶Ligones qb' ter
ra effodiū. ¶Versi: sunt mutati i. ¶Pila: tella romans: &. ¶Cassis: galea. ¶Et st facta: fabricata. ¶De pōde
re rastri de rastro ferreo pōderoso hoc inquit ois instrumēta rustica i arma: & in pnciē hoium uertebant.

ANT. FAN. ¶RELigata catenis iāptidē uestro sub pede belis iacēt
Vir. Furor ipius itus sæus sedēs sup arma & cētū uinctus
aenis post tergū modis. Quo i loco notādū est poetā fu
roris uinculs ideo ænea dixisse ut ppetuā pacē futurā ostē
deret: qm̄ etis materia nō sicut ferrū rubigine cōsumitur.
¶At quæ uēturas pcedit sexta calēdas. Hac sūt lædeis tē
Festū castoris & pollucis .vi. calendas februarias pla dicata deis. ¶Vi: calēdas februarias dicata ē ædes Ca
stori & polluci Lædæ filiis ad lacū iuturnæ quæ qdā fuit
seppe aquā Virgineā putāt qbus pa℞ fidei adhibem'. Di
cauit id tēplum Tyberius suo fratris nomine ut Sueto.

Grata diis domuiq tuæ religata cathēis
Iampridē uestro sub pede bella iacēt:
Sub iuga bos uēiat: sub terras semē ara
Pax cererē nutrit. pacis alūna ceres ... tas
¶Atquæ uēturas pcedit sexta calēdas
Hæc sunt lædæis templa dicata deis:

scribit. Sed iāptidē ante amissam a Romanis duti ienas faciēq seruātes tanq redeūtes ex plio specie pugi
lū ut inquit Dionysius in foro romano uictoriā nūciarint. Supra castro℞ ædem Tyberio principe coruus
in sutrinam oppositā deuolauit qui mature sermoni assuefactus omnibus matutinis euolans in rostra Ty
beriū & deinde Germanicū ac Drusum cæsares & mox transeuntē Romanū populū salutabat. Cōstat in
eodem tēplo dicatū fuisse cyllarum autore Papinio: ut Et pauet aspiciens ledæus ab æde propinqua cylla
rus. Dicuntur sane Castor & Pollux fuisse fratres maxima iūcti cōcordia ac dum uiuerēt mare a Piratis in
De tēplo dicato castori & polluci festatū pacauisse. Vnde postea in cœlū trāslati solebat a nautis in tēpestate plclitantibus inuocari. Sed de
his alias. libertatē. A. Postumius dictator qui nihil ut inqt Liuius nec diuinæ nec humane opis ptermittēs
ad lacum regillū aduersus latinos prospere ppugnauit eisdē diis quibus ueluti cōmilitonibus usus credi
tur ædē uouerat q̄ postea eius filius duumuir ad ipsum creat' idibus Quintilibus dedicauit. Lege historiā
apud Liuium & Dionysiū ac Valeriū Maximū de miraculis. Hoc tēplū legimus in uita Coriolani ad fo℞
ac prope fontē fuisse: quod castor & pollux statim post pugnā sudantibus equis ac bellicas in.
PAV. MAR. ¶GRATA diis & domui tuæ: o germanice grās est habēda deis: & augustæ domui. hoc est diuo augusto
& tyberio: & tibi qm̄: ¶Iāpridē: longe ante ab actiaca. s. uictoria. ¶Bella religata catenis a Virgilio acce
pit centū uinctus aenis post tergū nodis: quasi. d. bella iā sedata. ¶Iacēt sub nostro pede: quia subegistis &
pessum dedistis hostes: & rebelles ois bellū inferētes. ¶Veniat bos sub iuga: ligētur iā ad iugū boues: &
aratum redeāt. Semē ueniat sub terras aratas. fiat semētis serātur arua. ¶Pax nutrit cererē: rem rusticā: &
¶Res alūna pacis: nā & ipsa pace nutritur. ¶At quæ. sexto: cal. feb. festū est castoris & pollucis: quo die est
illis ædes cōsecrata apud fontē iuturnæ a Tyberio suo fratrisq nomine. ut Sueto. meminit: ueiū & longe
ante fuerat illic ædes: q̄ bello latino nouerat aulus postumius dictator in ipso cōflictu in quo etia paululū
De miraculis castoris & pollucis immorandū: Nam cum primus omniū nostri sæculi cōpererim ego quo in loco esset aqua iuturnæ: coliatis
simul scripto℞ ueterū monumētis: & ipsa re℞ experientia nō cōueniet equitatiue mea laude defraudare.
Dionysius. n. cū scribat cōflictū ad lacū regillū & uisos duos iuuenes ad fontē eo die apud uestā. nō appel
lat eā aquā iuturnā. Sic enim inqt. In hac pugna dicitur Posthumio dictatori: & qui cū eo in acie erāt. eqti
bus apparuisse duos forma & magnitudie lōge superiores uiris: quos nr̄a natura nutrit. Pubescereq incipiē
tes: Ducētes eqtatum romanū: & qui obuiā latino℞ irent ferientes hastis: ppellēteq & cohortātes socios:
Postq fugā latino℞ et captionēq castro℞ suo℞: inclināte iā die in uesperū uisi esse i romano foro eodē ha
bitu adolescētes dicunt duo bellicas induti ienas pceriq & pulcherrimi: & eādē hn̄tes ætatē faciēq seruan
tes tanq redeūtes ex plio specie pugilū: equosq madidos sudore adducētes descēdēteq siūt utriq equos

abluere ad scaturiginē:quæ manat iuxta tēplū uestæ:lacū faciens pfundū:paruū multis circūstātibus:& si qd eēt ab exercitu noui dicere postulātibus narrasse eos pugnā ut fuerat:& qđ uicisset romāi nūciasse.Di scedētesq; deīde dicūt eos ex foro a nemine uisos amplius q̄q̄ multā eo℞ inqsitionē relicto ī urbe duce fa ciēte.postq̄ āt die postero acceperūt a dictatore eplās:hii q ıcipu.p̄sidebāt & cū cæteris q̄ erāt in p̄lio.De apparitiōe ēt numinū accepe:existimātes utraq; eē eorūdē nātaunt uerisimile ē castoris & pollucis simula chra ea eē crediderūt.Hui⁹ aūt īopinatæ admirabilisq; apparitiōis cū signa adhuc romæ multa:tū uero ē ædes pollucis & castoris:q̄ sup foro extruxit ciuitas:ubi diuisa sūt simulachra:& iuxta eā fōs deo℞ ho℞ uo cataq;:& sacra:& hucusq; existimata. Sacrificiaq; sūptuosaq; quot āuis pp̄lis pficiūt:dıb⁹qntilib⁹quo die p spe administrarūt hoc bellū.Sup ista uero oīa:eaq; post sacrificiū dī pōpa hñtiū equo de publico:q tribu bus:curiātiq; ornati,cateruatiq; eqs uecti īcedūt oēs:ut ex pugna ueniētes.Corōati oliua℞ ramis:purpure isq; pūicei sub tegmīs togis:q̄s trabeas uocāt circūuelati. a tēplo quodā extra urbē mrīs incipiētes:puadē tesq; urbē reliquā p fo℞:ædēq; castoris & pollucis p̄tereūtes Viro℞ milia aliqñ.v.ferētiū q̄cūq; ī p̄lıis acce pini a ducib⁹ p̄mia fortitudīs:Hæc est Dio.q tñ iuturnæ fōtē ī his noīat Liui⁹ cū de illo cōflictu agit.Ibi ī qt nihil:nec diuīæ:nec hūanæ opis dictator p̄termittēs:ædē castori uouisse fert.ac pnūciasse militi p̄mia:

De sacris institutis in honorē Castoris & pollucis

Valerius uero ubi de miraculis agit:sic inqt cū apđ lacū Regillū Aulus postumius dictator:& tusculano℞ dux māllius octaui⁹magnis uirib⁹iter se cōcurreiēt ac neutra acies aliquādiu pedē referret costor ac pollux romano℞ partiū ppugnatores uisi hostiles copias penit⁹ fuderūt.Addit quoq; Valerius aliud exēplū.Itē bello macedonico.p.Vatinius reatinæ p̄fecturæ uir noctu urbē petēs:existimauit duos iuuenes excellētis formæ albis eqs dētes obuios sibi factos nūciare:die q p̄terierat:ipsam regē a Paulo captū.Quod cum se natui idicasset:tanq̄ maiestatis reus & ampiitudīs uano sermōe cōtēptor:i carcerē cōiectus.Postq̄ pauii lit teris illo die psam captū apparuit & custodia liberat⁹:& īsup agro ac uocatiōe dignat⁹ est:Et subdit Casto rē uero:& pollucē ētillo ıpe:p iplo po.ro.excubuisse cognitū est:quo apđ lacū iuturnæ:suū equorūq; su dorē abluisse uisi sunt.iūctaq; fonti ædes eo℞.nullius hoīum manu reserata patuit.Ex his igitur patet neq; Dio.neq; Liuiū aquā iuturnæ noīare.sed ego cōferēs eaq; adduxi id qđ apte nūc uidet aīaduerti de eodē loco & ioq Valeriū & Dio.nā uterq; de fōte loqtur in quo castor:& pollux abluere sudorē equū uisi sunt Cūq; Valerius lacū iuturnæ dicatū eū esse cōstat:qui erat apud uestæ tēplū:q qđ quidē tēplū inter pallantiū & capitoliū cōprehensis iam utrisq; collibus unis mœnibus & stante in medio eo℞ foro Numa extruxit: ut idē Dionysius testatur.Erat ergo in foro & ipsa aqua iuturnæ quæ nūc paulo illiuc remotior cernitur a posteris quoquo mō trāsuersa.Est.n.apud templum diui georgii turris semiruta sub qua est ipse fons:& aq qdē salubres.Quod ego experiri uolui quo certior fierē an ea esset aqua iuturnæ.Præsertim cum Var. diceret nympha iuturna:quæ iuuaret.itaq; multi egroti:ppter id nomen.hinc aquam petere solent duxi igitur illuc ad abluendum quinquies discipulum scabidumq; protinusq; ab omni scabie liberatus est.Hic forte nimium īmoratus sum:sed referre uolui historiam:& rei ueritatem aperire.inquit ergo poeta.¶ At sextam:dies.s.Quæ procedit calendas uenturas:hoc est calendas februarias:& significat.xxvii.diem ianua rii.Hac.s. Templa sunt dicata:consecrata.¶ Dies lædeis:castori & polluci Lædæ filius.

De fonte deæ iuturnæ

Fratribus illa dies fratres de gēte deo℞
 Circa iuturnæ composuere lacus:
¶ Ipsū nos carmē deduxit pacis ad arā
 Hæc erit a mensis fine secunda dies
Frōdib⁹ actiacis cōptos redimita capil.
 Pax ades:& toto mitis ī orbe māe(los
Dū desūt hostes desit quoq; cā triūphi

¶FRATRIbus illa dies fratres de gēte deo℞ Circa iu turnæ cōposuere lacus:Ordo est:illa qdē dies dicata est fratribus Castori & polluci:sed f̄res de gēte deo℞ Tybe rius uidelicet & drusus tēpla cōposuerūt circa lacus iutur næ qđ ideo dicit qa Tyberius ut diximus eā ædē dicauit suo f̄ris noīe.Iuturnæ lacū fuisse existimamus ad eū son tē cuius Plutar.meminit ī Coriolano quis qdā aliter sen tiāt Vide supra ubi explicauimus illud carmē: Te quoq; lux eadē turni soror æde recæpit.Ipsum nos carmē pacis deduxit ad arā:Coiebat pax a maioribus nr̄is ut fides uir tus cōcordia sed pricipatu. Augusti ac Tyberii nullā in uenio pacis ædē fuisse in urbe memoratu dignā:tñ uel ædiculā fuisse arbitror.Postea uero Diuus Vespasianus huic deæ tēplū illud magnificētissimū dedit quo ut inqt Iosephus oīa collata sunt quo℞ uisendo℞ studio antea p totū orbē hoīes uagabant Eius ego rui nas igētē cū essem Romæ i sua sacra uolui cōtēpiari.uū auelli nō poteiā quāuis grauissimis negociis im peditus cū expleri mētē nrqrē exardescerēq; tædo tātū licuisse fortunæ ut tātæ rei nobis spectaculū sub. traxisse.¶ Frōdibus actiacis:Frondibus oleæ ob pacē partā ex actiaca uictoria.qđ dictū est i augusti laudē cæsareæq; familiæ.cui autor placere studet.Nouimus.n.Actiū Epiri pmōtoriū eē apđ qđ cæsar Aug.An toniū & cleopatrā nauali p̄lio supsuit añ ostiū uidelicet sinus Ambracii.Postq̄ uictoriā Ambracia urbē ut ait Serui⁹ Nicopoli appellauit.i.uictoriæ ciuitatē & ludos cōstituit qnquēnales Actiū Apollini cōsecra tos adauxit uet⁹ Apollinis tēpiū:cui deo(ut inqt Strabo)prius quoq; actia a finitimis sgebant:q Aug.po stea honorificētius edidit. Alludit āt ad certamīa Olympiaca q̄ i honorē Olympi iouis fiebāt ubi uicto res corona oleagīs donabātur nec mirū cū autor ut supradixi sæpenumero Augustū iouē appellet.Esse aūt oleā arborē pacis memini dubiū est.Vn delegimus i cōtētione Palladis & Neptuni cū hic equū illa p duxisset oleā Mineruæ munus cōprobatū eē uti rē meliorē se paci īsigne cui tātū honorē p̄buit Romana maiestas autore Pli.ut eqtū turmæ idibus iulii ex hac arbore coronarētur:itē minoribus triūphis ouātes Athenīēses quoque uictores olea coronarūt Sunt qui legāt Frōdibus attiacis ab Attica quod nō placet.

ANT. FAN.

Iuturnæ lacus

Festum pacis .iii. calendas februarias

Actiū epiri promōtorium.

PAV. MAR. ¶ILLA dies fratribus:castori & polluci sacra est tunc n.est eoꝝ festum.⸿ Fratres. Tyberius & drusus:nõ quod ambo simul dedicauerint:sed quod Tyberius.⸿ Ipse:suo:& fratris nomine dedicarit.ut Trãquillus ostendit.De gente deoꝝ:& hoc propter domũ iuliã quæ ab ascanio emanauit in quã adoptatus augustus Tyberiũ & ipse adoptauit in filiũ.⸿ Cõposuere:ea tẽpla.s.⸿ Circa lacus luturnæ:de quo iã diximus.Ipsum

De festo die paci dicato ,xxx.die ianuarii erit festũ pacis.inuocet igit:& orat illã:ut diutius in orbe maneat:ne magis bella gerãtur cum laudabilius sit pacẽ quã bellum colere. Sed gerantur arma solũ ad propulsandã:nõ ad inferendã iniuriã.timeatq; omnis orbis romanũ nomẽ aut potius amet:si nõ extimescit.Ipsum carmẽ deduxit nos ad aram pacis:quia nunc pacis mœnibus pax cererẽ nutrit & reliqua:ad finẽ libri & mensis properamus ipsa oportunitate ad tẽplum pacis uenimus:& festum:quo fiunt illi sacra.⸿ Ad aram:ad tẽplum:quo augusti tempore exiguũ erat ad uiã sacram.Cæpit illic maius erigere e fundamẽtis agrippina:sed uespasianus postea perfecit.⸿ Hæc dies:pacis.⸿ Erit.secunda a fine mensis secunda ab ultimo die ianuarii retro numerando.Sic erit penultimus dies.⸿ Ades tu pax redimita ornata.⸿ Capillos cõptos:ornatos. ⸿ Frõdibus actiacis:corona uictrici & triumphali ab actio promontorio epyri:apud quod cæsar octauius antoniũ & cleopatram fudit postquam:uictoriam ianum quirinum clusit.Protinus & totum pax alma effusa per orbem ad illud ergo alludit.aliqui legũt frondibus acteis ab actica:& pro olea accipiunt:cum pacis sit insigne:Et mane mitis lenis & benigna.⸿ In toto orbe:sicut per uniuersum orbem fuit augusto imperante.⸿ Dum desunt hostes:dum non est hostis.qui in romanos gerat arma.⸿ Desit quoq; causa triũphi:quasi nec a romanis bellum geratur:spe triumphi:Bello enim subactus hostis triumphi causa est.

Tu ducibus bello gloria maior eris:
Sola gerat miles:qb9 arma coerceat:ar
Cãteturq; fera nil nisi põpa tuba.(ma
Horreat æneadas & prim9 & ultim9 or
Siq̃ paꝝ romã terra timebit amet(bis
Thura sacerdotes pacalib9 adite flãmis
Albaq; perfusa uictima fronte cadat:
Vtq; domus q̃ p̃stat eã cũ pace perennet
Ad pia propensos uota rogate deos:
Sed iã prima mei pars ẽ extacta laboris
Cumq; suo finẽ mense libellus habet.

ANT. FAN. ¶TV Ducibus bella gloria maior eris:Quia bellicas laudes ut inquit Cicero solent quidam detrahere ducibus & eas communicare cum multis:quarum maximam partem fortuna que in re militari plurimum potest sæpe numero sibi uendicat:qui uero pacis autores sunt & uel rogati quieti publicæ recte consulunt ampliores laudes cõsequuntur:exuperant q; gloriam militarem:unde illud est ⸿ Cedant arma togæ.Et illud:Tantum igitur muros intra toga contulit illi nominis ac tituli quantũ non Leucade quantum Thessaliæ campis Octauius abstulit udo

Põpa qd significet cæduis assiduis gladio.Sola gerat miles quibus arma coerceat arma.Vt propulsetur non inferatur iniuria.Laude enim dignus est qui nemini infert iniuriam qui autem in iuriam inferre uolentibus reluctatur longe maiori laude dignus est.Ille enim sibi dũtaxat:hic alii pluribus est utilis Nil nisi pompa.Quæ exibetur in ludis est autem græcum uocabulum:Vtimur etiam pompæ nomine in funebribus rerum ferculis teste Quintiliano.Si qua parum ro

Ouidius libro.xv. meta.de cultro & foco mam terra timebit amet. Vt roma imperet uolentibus quod hi faciunt qui iuste Imperãt nec timeri uolũt sed diligi:cum malus sit custos diuturnitatis metus Hinc illuc est Virgilii Victorq; uolentes per populos dat iura uiamq; affectat olympo.Alba uictima Pro qualitate numinis.Nihil est enim pace candidius cuius gratia legitima bella suscipiuntur.Nam(ut autor est Cicero)eam ob causam bella suscipienda sunt ut sine iniuria in pace uiuatur.quæ si uel libidine dominãdi uel alia quauis eiusmodi cupiditate suscipiantur ac non paces & quietis gratia Iniusta & destabilia sunt.Perfusa fronte:mola qua frons uictimæ aspergebatur autore Seruio.item cultri ac foci.Quod & Naso manifeste ostendit in ultimo Metamorphoseos.Domus quæ præstat eam:Familia cæsarum de qua inquit supra:Gratia diis domuiq; tuæ.

PAV. MAR. ¶TV pax.⸿ Eris ducibus:imperatoribus:& ipsi ducibus.⸿ Maior gloria bello:quia maior ex pace.q̃ ex bello gloria cõparatur.⸿ Miles gerat arma.quibus:armis.⸿ Coerceat:sola⸿ Arma propulset inferẽtes armis Iniuriam:q̃ nõ ipse inferat.⸿ Nil cantetur fera tuba nisi pompa:non crepitet turbarum clangores.ad incendẽdos ad pugnam animos:sed ad exhibendam ludorum pompam:& ad supplicationes.Ille enim ordo procedentiũ in his pompa dicitur.⸿ Et primus & ultimus orbis:oriens:& occidens.⸿ Horreat.extimeat.⸿ Aeneadas:romanos ab ænea progenitos.⸿ Si qua terra parum timebitur sunt remotissimæ gentes indi & scythiæ.⸿ Amet.sit romanoꝝ amica.ut idem fuere qui in amicitiã recepti sunt.⸿ Thura:o.⸿ Sacerdotes addite thura:& punite & adolete.⸿ Flãmis pacalibus:aris:& ignibus pacis.dicuntur enim pacalia sicut fornacalia.⸿ Et cadat uictima alba imoletur paci pecus alba.⸿ Fronte perfusa mero.sut moris est & superius diximus:In tua quod spargi cornua possit erit &.⸿ Rogate:uos sacerdotes.Deos ꝓpensos:inclinatos ad.Pia uota:quasi qui pia uota:& castas præces exaudiunt.⸿ Vt perẽnet:perpetuet.⸿ Cum pace domum augustã.⸿ Quæ domus augusta.⸿ Præstat:eã pacem humano generi.Sed iã pars prima nostri laboris:Primus fastorum liber.⸿ Est exacta:quasi est deductus ad finem.Et libellus:hic primus.Habet finem cum suo mense:quia iam perfecimus primum librum & rationem primi mensis:qui est Iano dicatus.

FINIS INTERPRETATIONVM PRIMI LIBRI FASTORVM PER ANTONIVM DE FANO ET PAVLVM MARSVM POETAS.CL.ET.RH.

Interpretationes Secundi Fasto℞ libri Per Anto. de Fano & Paulū Marsum Poetas clarissimos & Rhe.

Anus hēt fi. cum cat. cre. & an. Vtilis exornatio siue color rhetoricus Græci metabasin: latini ANT.
trāslationē uocāt. Oñdit. n. breuiter qđ dictū est ac ppouit breui qd cōsequat: ut Hacten⁹ ar. FAN.
uo℞ cui. & si cœli nūc te Bac. canā. Annū aūt naturalē accipe ex quo magni cōstabat ciuiles
noiati q eos ppli siue gētes p arbitrio sibi statuerēt: ut is q trieteris dr duob⁹ ānis uertētib⁹ cō Annus ciuilis
stās q̄uis sic ppriedicteris. Silr & is q olympias q̄ttuor ānos amplexus: uñ q̄nto quoq redeū Tritteris
te græci ioui olympio agonē celebrabāt. Addit is ānus eudoxi octo e nris cōtinēs. Itē Chal
daicus q duodecim & Metonicus q Olympias
unde uigiti cōstare di. Nūc pri. ue.
ele. ma. itus. Trāslatio est uelit āt ma Annus eudoxi
iorib⁹ dicit q elegi nati ad q̄rimōia
explicādas ut eo℞ nomē oñdit: nūc Annus caldaicus
tractēt sacra & seria nō amores & lu Annus metonic⁹
dricra. uidebat. n. hæc materia postu
lare carmē heroicū qđ alibi oñdi: ut
sæpe dedi uocte grā. ue. rati. Lusit:
scripsit humilia Ludere q̄ uellē cala
mo pmisit agresti. Hæc mea mi. ē
ge. q pos. ar. Bñ meremur de germa
nico carmie q eē nō possumus.

Anus hēt: Numa cum PAV. MAR.
āno romuli duos addi
disset mēses. Primū Ia
nuariū nuncupauit: pri
mūq āni mēsem eē uo
luit. Secūdū Februariū uocauit februo deo dicatum: q lu
strationū potēs credit: ultimūq āni eē uolūt. Lustrari aūt
eo mēse ciuitatē necesse erat. statuit ut iusta diis manibus
soluerent: sed postea a decē uiris Februari⁹ post ianuariū
nūerat⁹ est. Diony. tñ asseret ut sacrificia hæc in februario
post brumā ab euādro initiū habuisse: q mos postea a ro
māis suat⁹ est: Nec dissentit Var. februari⁹. n. iuqt appella Februari⁹ uñ dicat.
tus a februo. Februare. purgare signt: eo mense purgabat
antiq̄ ciuitas. i. palatiū a nudis lupcis ab hoc de⁹ purgatio
nū febru⁹ est noiat⁹: sed de hoc paulopost lati⁹ differemus
Ianuariū mēsem primū priore lib. diis aspicib⁹ absoluim⁹
nūc ad secūdū his duob⁹ uersib⁹ trāsitionē poeta facit. Ia
nus: hoc ē mēsis Iano dicat⁹. Hēt finē: qa absolutus est.
Crescat & ānus cū car. Crescat ānus p additionē mēsiū
& carmia i qb⁹ aget. Vt id alter mēsis secundus. s. Sic
eat alter liber: quo secūdus ipse mēsis describat qd mēsis
& uñ supi⁹ dixim⁹. Grauia grauiori stilo cōmēdata erāt
sz cū magis igeniū elegis accōmodatū hēret ēt hæc q̄ gra
uia sūt elegis decātat: his. n. uersib⁹ miserabiles hoium erū
næ & amoris q̄rimōiæ decātant dicti ab ελεε.ω. qđ ē mi
sereor. Inde ελεος materia: uertit smonē ad ipos elegos Elegia uñ dicat.
O elegi nūc primū: q̄si nō añ hac. sed nunc primū istis
ue. ma. sublimiore stilo & locupletiore materia p transla
tionē a uatib⁹ & mari. Memini etatis nup opus exigua
materia: qa leuia leuiori stilo canebant. At nūc magna ca
nitis uerba sentētiis accōmodādo. Ipse elegias de amo
rib⁹ multas scripserat: quar extāt ad corynna tres libelli.

P. Ouidii Nasonis Fastorum. Liber Secundus.

Anus hēt finē
cū carmie cre
scat & annus
Alter ut hic
mensis sic li
ber alter eat:
Nunc primū
uelis elegi ma
ioribus itis

Exiguum memini nuper eratis opus
Ipse ego uos habui faciles i amorē mini/
Cū lusit nūeris pria iuēta suis (stros
Inde sacra cano signataq tēpora fastis
Et quis ad hæc illinc crederet esse uiā
Hæc mea militia ē gerim⁹q̄ possum⁹ ar
Dextraq nō oi mūere nra uacat (ma
Si mihi nō ualido torquent pila lacerto
Nec bellatoris terga præmunt equi
Nec galea tegimur nec acuto cingimur
(ense.

scripsit & artē & amoris remediū. Ipse ego ha. u. elegos. s. Facile: benignos. Mistros i amore: & ut ex
cusat⁹ hēret subdidit. Cū pria iu. ipsa ætas iuuēilis. Lusit suis nu. q. d. cū ea laudarē: q̄ iuuenes nō dede
cebāt. Idē qđ de amore atrigiticū hūilis erat materia: hūili ēt sono exp̄ssit: hic uero cū grauia dicat se totū
ipso carmie attollit: uerbaq reb⁹ accōmodat. Idē ego cano sacra: oīa ad religionē facīetia. Et ipa sig. de
scripta. Fastis in fasto℞: oia hæc supi⁹ diffiniuim⁹. Et qs cre. illinc: ex ipsa te amatoria. Esse uiā ad hæc i sa
cra. s. & tpa describēda. Hæc trahit sua quēq uoluptas: & cū magno sit ornamēto militaris idustria: cū illi
se a pueris nō dederit: hāc eē suā militiā inqt. nec oi ab officio uacare. Hæc ē mea militia poetice. s. sacra te
nere. Ferim⁹ ar. q̄ pos. ac si diceret calami sūt mihi p hastis bellicis. Dextra no. nō ua. oi mu. oi officio. i Hypbatō
mo aliqđ mun⁹ affert: nā si tela nō torquet tractat calamos qb⁹ ad scribēdū utit. Si mihimi magis laborē
suū grāmatico cōmēdaret p lōgū hypbathō inq⁹. Si a me nō tractant arma non pmit bellator equus non

hémus arma neq; ad ꝓpulsandá:neq; ad iferédá iniuriá:q̃ qdé ab oib⁹hẽri pñt. Canim⁹tñ cæsareũ nomen & suas laudes & dignitaté celebram⁹:ac si dicere uellet:illa a multis fieri pñt.hæc át a paucisingt ergo. Si pila:pilũ gen⁹teli eẽ dixim⁹. Nõ torq̃nt:mõ torq̃ndo emittunt. Mihi:a me. Validolacerto:forti & robusto brachio. Nec ꝑmunt terga bellatoris:neq; bellicosũ aĩal bellicosũ est:& equũ ꝑsagire pugná Ply. testat. Nec tegimur galea.capitis tegmie:& hoc ad defensioné. Nec cigimus ense acuto:& hoc ad offensioné:aut ad ꝓpulsandá iniuriá:qlibet pót esse habilis i.apt⁹.

His habilis telis quilibet esse potest:
At tua ꝑseqmur studioso pectoré cæsar
Noía ꝑ titulos igredimurq; tuos (cultu
Ergo ades & placido paulũ mea mũera
Respice:pacato siqd ab hoste uacas
Februa romani dixere piacula patres
Nũc quoq; dát uerbo plĩma signa fidẽ
Põtifices ab rege petũt & flamie lanas
Quis ueterũ ligua februa nomẽ erat

ANT. FAN. — Februari⁹ — Februa — Februatũ — Februari — Februus deus — Piacula — Piaclaris porta — Saga — Laneæ imagines — Flamines pomonalis — Flamen Dialis — Pontifex maximus pont. — Muneta pontificũ — numerus põtifices unñ dicti — Annales maximi

HIS habilis telis &c. Hũ subiũxit igeniosus poeta qd cũ artogãria exꝑssissennã ex eo ꝙ dicit:Bellica tela a quouis posse tractari itelligẽdũ reliqt cõcedi paucis poeticũ impetũ,quoꝝ i nũero ipa sit. Studioso pectore:mõ doctoinestit artogãtis. Februa romái &c. Februari⁹q lustrationis expiatioisq; mẽsis fuit auto. Plu.dict⁹ ẽ ut Festo placet ꝙ tũ ppl's februaret hoc ẽ lustraret ac purgaret quo tpe nouo germie sacrificabát:ut legim⁹in uita Numæ:ul a lunone februata:cui⁹feriæ lupcalia fuerũt:quo die mulieres februabant a lupcis amiculo iunonis.i.pelle capria. Vñ is dies februat⁹dicebat:q̃cũq;.n.purgamẽti cá i sacrificiis adhibebant romái februa appellarũt & qd purgatũ fuerat februatũ deducto a Sabis ut arbitramur uocabulo q teste Var.purgamẽtũ februũ dicũt. Idẽ Var.scri.regẽ cũ ferias mẽstruas nonis februariis diceret eũ diẽ februatũ appellasse:& i qbusdá sacris cõstat liba cũ facta eẽnt sarris semia initici cõsueuisse ac dici ea tũc februata hoc ẽ pura fieri ut Noni⁹refert. Sciẽdũ februũ deũ cui hic mẽsis dicat⁹ ẽ eẽ ut qbusdá placet ditis patrẽ ut alii ipm diterecui⁹hostia capta fuitquá nũq̃ febri carere. Archela⁹autor ẽut Ply.docet:uõg; buccina q̃ dii iuferi iduebant e capra fieri cõsueuit. Sane piacula & piamẽta dicebát oía qb⁹maiores nři utebant i expiãdo uñ piaclaris porta Romæ dicta pp aliq̃ piacula q̃ ad eá fiebát & piatrix dicebat sacerdos expiare solita quá & Sagá appellauerũt. Põtifices a rege pe.& fla.la. Laneis imagib⁹ueteres in sacris magicis utebant. Hor. in ꝯmonib⁹Lanea & effigies erat altera cærea. Et lana lacte madida:hoc mẽse lupcalib⁹ duoꝝ adolescẽtiũ frõtes abstergebant tinctæ cultro sãguie pfuso:ut Plu.scribit i Romulo:ii cõpitiisq; suspẽdebant cõpitalib⁹ tot pilæ ex lana qd capita seruoꝝ:tot effigies ul uiles:ac muliebres quot liberi eẽnt ut dii iferiores quos lares uocabát uiuis pceret & pilis ac simulachris cõtẽti eẽnt. Lanis.n.auto.Ply.ueteres romái auctoritaté & religiosá habuere postes a nubẽtib⁹attigi iubẽtes apud quos flamies pileũ ferebát in quo erat breuis uirga desup habes lanæ aliqd quo cũ tegi æstu ipediẽtẽ nõ possent filo capita religabát. Vñ Varrone Festo Seruio ac Prisciáo autorib⁹flamies ꝑ syncopá q̃si filamies dicti sũt. Hi a diis qb⁹sacra faciebát cognoia habuerũt:ut Flamẽ Dialis. Martia. Pomõalis. Vulcanalis. Quirialis:quoꝝ Pomõalis (auto.Festo) iter qndeci flamies mĩmus hẽbat qd Pomona leuissimo fructui agroꝝ ꝑsideat. Dialis uero maxim⁹ ac maxie dignatõis isigni ueste curuli sella & albo galero ornat⁹. Ab his põtifices iterdũ lanas petebát iterdũ & a rege sacroꝝ q q̃uis magna eẽt auctoritate ꝑdit⁹ut dixim⁹supra cedebat tñ põtifici maxio:quẽ Festus sic dictũ ait ꝙ regẽ ad sacra & religiões priuẽriũ maxim⁹iudex eẽt uidexq; cõtumaciæ priuatoꝝ magrãtuũq;:cui⁹ erat nõ cœlestes mõ cerimõias docere:sed iusta quoq; funebria & manẽs placãdos. Erũt át põtifices oli q̃tuor e pt̃ib⁹ creati quoꝝ q alios auctoritate añibat maxim⁹dicebat:sed his postea totidẽ e plebe adiecti sũt quos oẽs a posse & facere qdá dictos põtifices tradiderũt. Var.át a põte & facio qd ab eis põs sublici⁹fact⁹ac sæpe restitut⁹sitidẽ & Dio.tradit docẽs oẽm diui cult⁹istitutioné a Nũa i octo ptes distributá:qꝝ uná eos fortitos refert q ꝙ põtẽ ligneũ ꝑficiát põtifices appellat. His ut scri. Macr.ꝑmissa ẽ ptãs memoriá reꝝ gestaꝝ i tabulá cõferẽdi quos ãnales maxios appellabát nõ a magnitudie ut ingt Fest⁹sed ꝙ eos Põtifex maxim⁹ cõsecrassenis oẽ gen⁹sacroꝝ penes se scriptũ habuit & qb⁹dieb⁹qb⁹hostiis qbusq; tẽplis sacra fieri oporteret.

PAV. MAR.

HIS telis:ac si dicere uelit carmib⁹:ñ qlibet eẽ habilis nõ pót At tua:pricula hæc dĩa reꝝ signãt Pó. teste:ut cũ dicim⁹Scipio bellator:at. M. Cato orator At o Cæ.ger.ꝑseqmur scribẽdo Tu noia:cæsarea.s. Studioso pe:officioso seu diligẽti. Et i gre.ꝑ tu.ti.imus ꝑ tuas laudes ꝑ tuas dignitates.tituli ñ & militares appellati sũt Põp. Inq̃ q̃si tituli ꝙ pñá tuerẽt:uñ & Tĩni ꝑnomẽ ortũ est. Ergo:cæsaris:ut ẽt supi⁹ germáici bẽignitaté iplorat:ut hæc trãqllo aio mũera respiciat. Si qd ocii i beilis supest.uá⁹& hæc ad eũ belligeráté i germáia scripta sũt.uñ hic pacãdo si qd ab hoste uacas &c. Ergo.a.faue cũ.s.caná tua noia Et re. p.m.p.uul.trãqllo aio.ná ut supradixi:uult⁹ẽ uolũtas q̃ ꝑ motu ai i facie oñdit. Si qd ua.ab ho.pa.si qd cessat a pacãdis hostib⁹:aut si qd ocii aut tpis tibi supest dũ pacas hostes. Februa.ubi fauoré germanici iplorauit rẽ ipsá aggredit:hic.n.icipit narratio februarioꝝ:uñ mẽsis februari⁹nomẽ traxerit:& cũ a februis dicat februa qd sit primũ diffinit. Februa piamia eẽ dicit:idq; plurimis argumẽtis ꝓbari. Romái pa.di.uocauere. Piamia purgatiões lustratiões. Feb.nũc quoq;:nũc ẽt. Plurima si.dát fidẽ uerbo huic.s.februoꝝ. Põtifices:tũ capellæ ꝑ lupcos mactarent.ut apd Plu.ẽ:gemini adolescẽtes ꝑclari sãguiolẽto gladio fœdatá sibi faciẽ attigebát. Alii ilico cũ lana lacte madida accurebát atq; abstergebát sãguinẽ: ergo ĩde expurgatiõib⁹lanæ usus erat. Põti.de la.ad expurgationẽ.s. A re.a rege sacrificulo.& q sub pontifice erat Et fla.sacerdote. Quæ iis:ꝑ qb⁹lanis. In li.ue.In antiq̃ loq̃la. Erat no.feb.ná februa appellabantur. Põtifices:Nũa ut Dio.refert:uoẽm diui cult⁹istitutioné i.8.diuisit ptes:qd erát sacroꝝ ordies Primá triũ curiõib⁹tradidit:q hostias publicas ꝑ curiis imolabát. Secũdá his q a græcis stephephori romãis flamies

Februari⁹ uñ dicat.

De ordie sacroꝝ

quos a gestatiõe pileo℞ & ĩfula℞ hoc noĩe appellãt. Tertiã ducib' scele℞ regũ custodib'. Quartã iterp̃tãd b' signa a diis missa: quos augures nocãt. Quĩtã suãtib' sacrũ ignẽ uirgib' :qs a dea quã colũti uestales appellãt. Sextã Salii: de qb' suo loco dicem'. Septimã collegio eo℞q feciales uocabant. Vltimã sortiri sũt ũ q magnũ apd' romãos sacerdotiũ & ptãtẽ hñt q ab ope qd' faciũt põtẽ. s. ligneũ reficiẽtes Põtifices nũcupant: hi reb' oib' diuĩs p̃sunt: & sacra: oẽs cãs diiudicãt magnãq; in oib' ptãtẽ & imunitatẽ hñt.

(na certis
Quæq; capit lictor domibus purgami
Torrida cũ mica farra uocant idem:
Nomẽ idẽ ramo q cæsus ab arbor' pura
Casta sacerdotum tẽpora frõde tegit:
Ipse ego flaminicã poscẽtẽ februa uidi
Februa poscẽti pinea uirga data est:
Deniq; qd' cũq; ẽ quo corpa nr̃a piant
Hoc apud itõsos nomẽ hẽbat auos:
Mẽsis ab his dictus secta qa pelle lupci

¶ Quæq; ca. lic. d. p. c. Torrida cũ &c. Flamini' q Flamini Diali sacro℞ cã p̃sto erat lictor dicebat auto. Festo. Hic ẽ q farra cũ sale anctiora electioraq; certis e locis ad rẽ dinã petere cõsueuit (uñ molã faciebãt ut diximus supra: quã habuisse uim expiãdi ut antiq existimabãt) dubiũ nõ ẽ. Farra aũt torrida iõ dicit q nõ nisi tosta pura & apta ad rẽ dinã putarent ut supra dictũ ẽ. Alii legũt turbida qd' nõ placet iterp̃tãturq; turbida nõ dũ tosta cũ peterent. Sciẽdũ lictores q nõnullis magĩstratib' ad rẽ dinã nõ spectantib' mistrabãt dictos eẽ a ligatis uirga℞ fascib' quos gerebãt: siue (ut alii putãt) alligãdo q carnificis officio antiqt' fũgerent. Cui' sniæ fuit Valgi' Ruffus q (ut. A. G. scri.) iõ lictorẽ a ligãdo dictũ noluit: q cũ magĩstrat' popli ro. uirgis quẽpiã uerberari iussisset: crura ei' & man' ligari a uiatore solita sint: isq; e collegio uiato℞ q officiũ ligãdi hẽet lictor sit appellat'. Tyro aũt Tulli'. M. Cicero. libert' lictorẽ ul a licio ul a lino dictũ tradidit: q magĩstratib' p̃mistrabãt licio trãsuerso cĩcti erãt. Plutar. uero in q̃oni b' scribit lictores lora ĩ sinu gestãtes Romulũ seq solitos: q ut qbusdã placet olĩ litores dicebant λιτὸν enĩ græci ppl'm dicũt: uñ mister ppl'i λειτουργός uocat. Qui cesus ab arbore pura. Nõ fulgurita nõ maculosa: sicut pura uestimẽta dicim' : q ut inqt Fest' sacerdotes adhibebãt nõ obsita nõ fulgurita nõ maculã hñtia nõ funesta. Dñr & pura eodẽ autore q̃ ĩ usu sparco nõ fuerũt. Talia. n. decet diis ĩmortalib' exhiberi. Tibull': Discedat ab aris cui tulit hesterna gaudia nocte uen'. Placet aũt ut p arborẽ purã hic lau℞ accipias in quã Daphne puella castitate ĩsignis mutata ẽ. cui' arboris frõdib' sacerdotes utebant: ut criner ĩ terga solutos cãdida phocaica cõplectit ĩsula lauro. ¶ Ipse ego fla. po. feb. uidi. Vxorẽ flamis dicit. Est aũt cauẽdũ ne p flamĩca flaminiã dicam' nisi forte sacerdotulã significare uelim' q̃ flaminicæ Diali p̃mistrabat & flaminea dicebat: eratq; p̃imes & m̃imes. i. patrẽ & matrẽ adhuc uiuos hñs quo uocabulo ẽt significam' flaminis Dialis domũ ut Fest' &. A. G. scribũt: uñ ignẽ efferri nisi diuinæ rei gr̃a ius nõ erat. Flamĩca uero ẽ uxor flamis' Macro. Flamica quotiens tonitrua audisset feriata erat donec placasset deos. A. G Quas flamicas sacerdotissas dialis seorsũ aiũt obsoltare. Festus. Rica est uestimẽtũ q̃dratũ fimbria℞ purpureũ: quo flaminicæ p palliolo utebant. ¶ Februa. po. pi. uir. da. ẽ: Pin' sacra ẽ m̃ri deũ ut ait Serui' ex q̃ arbore dabant coronæ uictorib' apud isthmũ. auto. Ply. Eadẽ & Pani deo arcadiæ grata dr̃. Propri' Fagus & arcadio pinus amica deo. Hoc apud itõsos nomẽ hẽbat auos. Veteres pp seueritatẽ hirsuti erãt teste Porphyriõe: uñ Catonẽ itonsũ dixerũt. Prim' aũt tõsorẽ in urbẽ duxit Scipio. ¶ Mẽsis ab his dict' ẽ a Februis februari' noiat' ẽ quo mẽse lupci p urbẽ discurrẽtes & secta pelle hoc ẽ loris obuios ferĩẽtes (ut ĩ lupcalib' lati' dicemus) oĩa lustrare ac purgare credebant. Potuit & februario uocabulũ dari qd' peracti ferialib' q̃ festa diis manib' sacrata sũt tpa februata & purgata eẽnt: q puta nõ sũt dũ feralia celebrant. Quare ista legim': dũ tñ hæc fiũt uiduæ cessate puellæ. Expectet puros pinea tæda dies. Nonim'. n. funebria pollutionẽ facere. Quã ob cãm inqt Macro. oportuisse ciuitatẽ hoc mẽse lustrari quo iusta diis mãib' soluebant: & apud maiores q funera psecuti fuerãt redeũtes aspgebant aq̃ & ignẽ supgradiebant: qd' purgatiõis gen' suffitionẽ uocabãt auto. Festo. Itẽ æneæ apud Virgiliũ funestato morte Palinuri flumen mõstrant ut se expiet q̃uis nõ uidisset funus sed tãtũmõ agnouisset doluissetq;. Diximus & a iunone februata putari Februariũ dictũ quã & februalem & februllam uocabant teste Festo. Ei enim hoc mense rem diuinam faciebant.

¶ Quæq;: lictor ut Gelli' cẽset a ligãdo dict': licet Plu. græcũ putet qd' græce λετουργοσ p simplex. i. Minister ppl'i dicit cõsulis mister ẽ: & pcõsulis & p̃toris q falcẽ uirga℞ alligatũ securi portabat: hic ul q ligaret ul qd' plecteret merẽtes singlis I explationẽ ãnis q̃sdã pultes ex farre & sale accipiebat. hæc ẽt februa appellabant: sed cur lictores uirgas alligatas ferãt Plu. ita pble. 82. inqt. An signũ ẽ nõ oportere magĩstras' iracundiã pmptã ac dissolutã eẽ an uirga℞ dissolutiõ: mora & tarditate itã frãgit & ĩpetũ moderat: ĩ sed maliriat q̃n pti medicabilis ẽ: pti curati nõ põt: uirge qd' medicari põt corrigũt. Secures aũt qd' emẽdari nõ põt abscindũt hic. ¶ Et farra tor. qa ut dixim' bñ torrent. ¶ Cũ mica: salis. i. ut supra far erat & puri lucida mica salis. ¶ Quæ lictor capit: accipit. ¶ Domib' certis: locis deputatis. ¶ Vocant idẽ: hoc februa. ¶ Nomẽ: idẽ ẽt uocat & ex lauro ram': quo sacerdotes expiaturi corõabant. ¶ Idẽ nomẽ: februa. s. est. ¶ Ramo q cæsus ab ar. pu. nõ uiolata. iõ dixit: ut p piphrasim lau℞ arborẽ oñderet ĩ quã daphne se cõuertit uirgĩtatẽ corrũpi nõ passa. ¶ Tegit frõde: frõdib' suis. ¶ Tpa casta: pura scã. ¶ Sacerdotũ: ipse ego Itidẽ & pine' ram' : cui' ẽt ad expiationẽ usus idẽ uocat. ¶ Vidi ipse ego fla. hoc ẽ flamis mistrã. ¶ Poscentẽ februa: cũ posceret februa. ¶ Pinea uir. ram' ex pinu. ¶ Data ẽ po. feb. flaminia dicebat q̃ flamini diali p̃ mistrabat: eaq; p̃imes ac m̃imes erat. i. q patrẽ matrẽq; uiuos hñt. ¶ Dẽiq;: ut aliqñ cõcludat: deniq; inqt oĩa q̃ ad expurgationẽ a ueterib' februa uocabant. Idẽ Põpei' iqt. Quæcũq; purgamẽti cã ĩ qbus q; sacrificiis adhibebant. Februa appellant: id uero qd' purgat dr̃ februatũ. ¶ Deniq; qd' cũq; quo patiant: expurgant. ¶ Nr̃a cor. ha. h. no.

ANT. FAN.
Flamini' lictor
Lictores uñ dicti
Pura uestimẽta.
Pura arbor
Flamĩca
Flaminia
P̃imes m̃imes
Flamiea
Pin' m̃ri deũ sacra
Itõsi romani
Februari' a februis

PAV. MAR.

apud intõ.anos:apud ueteres oĩa q̃ ad expurgationẽ faciebãt ut lanetmolemitgeiftrõdes &c.oĩa februa appellanť.⸿ Intõsos:dixit qa pri⁹nõ erat usus tõsiõis.Primũ.n.tõsorẽ siculũ i urbẽ Scipio duxit ĩstituitq; ut nobiles singl̃s dieb⁹tõderenť:qđ Aug.fuauit:cũ singl̃s dieb⁹tõdetenť.⸿ Mẽsis ab his:ergo mẽsis februarius appellat⁹est:quo lupcis hoc ẽ panis sacerdotes sectis capraꝝ coriis oĩa circũeũt:& expurgãt.Plu.tñ inqt cũ hæc sacra attigit capellas mactãi & erectis capraꝝ tergorib⁹nudi p ciuitatẽ discurrũt: qcũq; sibi obuiã fiũt uerberãt coriis:adultæ mulieres ultro se his offerũt existimãtes id sibi fœlicẽ pariũdi facultatẽ pstare sed de hoc ĩferi⁹Põpei⁹ãt iqt februari⁹mẽsis dict⁹:q; extrẽo mẽse ãni ppl̃s februareť.i.lustrareť ac purgareť uł a iunone februata:quã alii februalẽ:rõani februlã uocãt:q; ipsi eo mẽse sacra fiebãt eiusq; feriæ erãt lupcalia:quo die mulieres februabanť a lupcis amiculo iunonis.i.pelle caprina. Quã ob cãm is quoq; dies februat⁹appellabať:& reliq̃ q̃ paulo supius dixim⁹.Mẽsis dictus est ab his lustrationib⁹.⸿ Quo mẽse.i.lupcis sacerdotes panis:sed de his ĩferius.⸿ Lustrãt:circũeũt.⸿ Secta pelle:secto caprino corio.

Oẽ solũ lustrãt idq; piamen habent:
Aut qa pacatis sunt tpa pura sepulchris
Tunc cum ferales præteriere dies:
Oẽ nephas oẽmq; mali purgamĩe cãm
Credebant nostri tollere posse senes:
Grçcia pricipiũ moris dedit illa nocẽtes
Impia lustratos ponere facta putant:
Actoridẽ peleus ipm quoq; pelea phoci
Cæde per æmonias soluit acast⁹ aq̃s:

ANT. FAN. ⸿ Idq; piamẽ hñt:existimãt oĩa expiari discursu lupcoꝝ & iunonis amiculo.⸿ Credebãt:idẽ & nos credim⁹ q i uera religione uersamur:nã & q dei filiũ ac ueꝝ deũ pdidit potuit expiari potuitq; oium ĩfœlicissimo si uoluisset tñ facin⁹cõdonari.

Expiandi ritus

Actoridẽ peleus:pbat exẽplis expiãdi ritũ a græcis pricipiũ habuisse.Patroclus.n.Menæcii fili⁹& actoris nepos cũ i opũte oppido loctidis luderet astragalis cũ amphidamãtis filio Clisonymo ut qdã uolũt irat⁹ ob subreptos astragalos eũ ĩteremit & Pythiã cõfugit ad peleũ:ut Cæde pueri facta patroclus opũta reliqt thessalicãq; adiit hospes Achillis humũ.Dr ãt a Peleo nõ solum purgat⁹sed & domi accept⁹ut ingt Hom.& magna cura educat⁹atq; iter familiares hit⁹.Q đ nõ alienũ uero existimãdũ est cũ eũ achilli necessitudie fuisse cõiunctũ Eustathi⁹colligat.Vñ ia deide a peleo soci⁹Achilli dat⁹eũ eo i bellũ troianũ psect⁹est.

Patroclus cæde fctá ad peleú cõfugit

Cæteꝝ Strabo nõ clisonymũ sed Ranẽ eũ uocatũ refert a Patroclo ĩterfect⁹est:dr q; occasus p ĩprudentiã:quẽ ei⁹affinẽ fuisse nõnulli tradũt.Strabonis i.lx.suæ geographiæ hæc uerba sũt.Cæteꝝ ex opũtia terra natum eẽ patroclũ testať.Homei⁹q cũ cædẽ patrasset iuu⁹fuga se subtraxit ad peleũ.Menæti⁹uero ei⁹pr mãsit in pria. Ait.n.achilles se menætio pollicitũ cũ ex ea expeditiõe reuertisset illũ i⁹patriã reductuꝝ.Veꝝ nõ ille sed aiax locrus opũtiorũ regnũ obtinebat quẽ a pria aryco genitũ ferũt.Ranẽ uero uocatũ fuisse eũ dicũt quẽ patroclus iteremit a quo & sacellũ raniũ & eanidẽ põtẽ oñdũt noiatũ.sane opus uñ opũti⁹sinus q ẽ.e regiõe Euboiæ nomẽ accepit metropolis fuit distãs a mari ad stadia.xv.ubi menæti⁹actoris fili⁹teste Diodoro imolatis Herculi cui amic⁹fuit tauro capto & ariete:istituit ut singl̃is ãnis ei sacra fierẽt utq; ibi p heroe colereť.A menætio patroclũ menætiadẽ ut ab Actore actoridẽ dicim⁹:ut Siue menætiadem falsis cecidisse sub armis:& q̃ fuit actoridæ cũ magno sp achille laudari solita est hectoris ore fides.⸿ Ipm quoq; pelea phoci.Cæde p æ.Peleus æaci ex ægina filiũ phocũ frẽm ĩterfecit ut Diodo.scri.sed iuit⁹.Alii eũ dicũt adiutũ a Thelamõe phocũ iugulasse:ut fœlix & nato fœlix & cõiuge pele⁹:& cui si demas iugulati crimia phoci oĩa cõtigerãt.Ea cæde pollut⁹fugit ad Ceicẽ posteaq; ad Acastũ regẽ magnesiæ eũ uidelicet quẽ ferũt phthiriasi periisse ut legim⁹in uita Syllæ a quo purgat⁹dr ut Magnetas adiit uagus exul:& illic sumit ab æmonio purgamina cædis acasto.Oli.n.reges & sacerdotũ & regũ mũera obire cõsueuerũt:ut rex ani⁹ rex idẽ hoium phœbiq; sacerdos.Eã ob cãm Apollo ut scri.Stati⁹in.i.thebai.pollut⁹cæde phitonis ad erotopũ regẽ se contulit ut noua dehĩc piacula cædis pquirẽs nři regna haud opulẽta erotopi attigit.Dr aũt peleus aq̃.expiat⁹ qđ primũ eẽ purgatiõis genus Serui⁹tradit.Cũ.n.oĩs purgatio ut ei placet aut p aq̃s aut p ignẽ aut p aerẽ fiat:ut aliæ pãdunť:ĩanes suspẽsæ aduẽtos aliis sub gurgite uasto ĩsectũ eluiť scelus aut exuriť igni.Maximũ inqt purgatiõia gen⁹eẽ qđ p aerẽ fit cũ primũ sit aq̃ secũdũ ignis tertiũ:licet sint q hac in re a Seruio dissentire uideanť.Sciẽdũ magnesiã ubi acast⁹regnasse dr ãnexã eẽ thessaliæ auto.Ply.ide orta ẽ magnesia urbs asiæ q̃ sita ẽ ad meãdrũ flumẽ:ut scri.Hero.ide & gen⁹magnetis magnesiacũ nomẽ accepit.Vocať ãt thessalia interdum æmonia a rege æmone quem dicunt fuisse Deucalionis filium.

PAV. MAR. ⸿ Oẽ solũ oẽm tellurẽ.⸿ Et id:hæc lustratio.⸿ Hẽt piamẽ:hẽt expiationẽ.⸿ Aut qa in februario nõ solũ p uiuẽtiũ expurgatiõe:sed ẽt p mortuoꝝ expiatiõe fiebãt sacrificia:qđ nisi factũ eẽt putabant circa sepulchra errare manes:& ex eo aeris ĩtẽperiẽ:tẽpestates & pestilẽtias oriri.Maniũ ergo expiatio ĩstituta ẽ circa sepulchra ipsa.uñ i hoc mẽse Numa Macro.teste statuit ut iusta diis mãib⁹soluerenť.Et Plut.lupcalia inqt ad expiãdos manes cõstituta uidebanť:fiebãt.n.nephastis dieb⁹mẽsis feb.quẽ piacularẽ iterpťãť:& reliq. Inqt ergo aut dict⁹mẽsis ab his expiatiõib⁹.⸿ Aut qa tũc cũ ferales dies.i.in qb⁹fiebãt feralia hoc est sacra p mortuis.⸿ Præteriere:p pterierũt.⸿ Tpa sũt pura:hoc ẽ sine ulla lue serena & lucida.⸿ Placatis sepulchris factis sacrificiis circa sepulchra:ui⁹l exoratis mãib⁹.⸿ Oẽ nullũ erat nephas:nullũ adeo ĩgẽs scelusq; ueteres expiatiõe deleri nõ putarẽt.⸿ Nři senes:maiores nři.⸿ Credebãt posse pollere:posse delere i posse auferre.⸿ Oẽ nephas:& oẽm cãm mali purgamie:lustratiõe expiatiõe.⸿ Græcia:facilitas hæc expugãdi criminis a græcis initiũ sũpsitq putabãt deliquẽtes ubi expurgati eẽnt ab oĩb⁹crimĩb⁹absolui nõ ẽ alienũ hoc a religiõe nřa.nã hæc nřa fides ẽ ut pctã oĩa purgatiõe sacerdotis diluanť.⸿ Græcia de.pri.mo.hui⁹.f. consuetudis expurgãdi sceleris.Græcia dicta ẽ a græco rege atticæ regiõis:ut Arist.iqt in meteoris⸿ Illa gẽs

cia.f.hoc est græci ipsi putāt.¶ Nocētes lustratos:expurgatos.¶ Ponere facta ipiat:deponere & delere pscelera.¶ Actoridē:arguit ab exēplo græcoꝝ heroūq; ob patratā cedē expurgari fuere:& q expurgauerūt.actor menæci př.Menæci⁹ patrocli.Inde actorides patronymicū q̄si nepos actoris.Patroclus ut Helanic⁹ lesbius reꝝ scriptor inqt menæci fili⁹ educat⁹ in opūte cedē nō uolūtariā patrauit.Pueꝝ.n.coæuū amphidamātis filiū Clysonomū noi̇ ut qdā dicūt:eana de talis irat⁹ iterfecit:ob hoc itaq; pria exul phthiā uenit:ubi ꝓ affinitate q̄ itercedebat cū Peleo & Achille motat⁹ est amiciciāq; excellētē iter se fr̄ātes simul i bellū troianū ꝓfecti sūt:hæc ille.A peleu ergo de patrata cede expurgat⁹ fuit.Pele⁹ uero æaci & eagine ali⁹ ꝓbocū frēm iterfecit exulās:ut i met.refert:ex pria i trachinā tellurē ad ceicē uēit deide ad magnetas uñ i met. magnetas adit uag⁹ exul:& illic sumit ab æmōio purgamia cedis acasto:& ab acasto sacerdote expurgat⁹ ē:sūt tñ q dicāt ab actore i opūte expurgatū fuisse.Acast⁹ peliæ thessaliæ regis fili⁹ fuit:iqt ergo.¶ Pele⁹ lauit:expurgauit.¶ Actolidē:patroclū actoris neporē.¶ Acast⁹ lauit ipm quoq;:ipm ēt.¶ Pelea:peleū ꝑ aquas æmōias:ꝑ aq̄s thessalicas:thessalia.n.æmōia dcā ē ab æmōe deucaliōis filio.¶ Cede f̃ris:occisiōe fr̄is suiq; phoc⁹ dict⁹ est.

Vectā frenatis ꝑ inane draconib⁹ ęge⁹
Credulus imerita phasida fouit ope
Amphiaraides quā naupacteo achaloo
Solue nephas dixit:soluit & ille nefas.
Ah nimiū faciles q tristia crimina cedis
Fluminea tolli posse putatis aqua
Sed tñ antiq ne nescius ordinis erres.
Primus ut est iani mensis:& ante fuit
Q ui seqť ianū ueteris fuit ultimus ān̄i
Tu quoq; sacroꝝ termine finis eras:
Prim⁹ erat iani mēsis:qa ianua pria est
Q ui sacer est imis manib⁹ imus erat
Post mō creduntť spacio distātia lōgo.
Tempora bis quini continuasse uiri.

¶ VEctā fie.ꝑ in.dra.æge⁹. Credulus i pha.fuit ope. Medea æratæ colchoꝝ regis filia ex idyla phasis dř poetis a phasi flumie colchoꝝ q rura secat ditissima ut inqt Luca. hāc scribūt qdā fuso bitumie uenēato Creōtē regē Corinthioꝝ & Creusā ei⁹ filiā cū tota regia cōbusisse atq; insup trucidasse Didimū ascimenū:& Thersādrū quos ex Iasone susceperat qđ Is ea repudiata Creusā quā & Glaucē noīcāt duxisset uxorē quo dolore sūt q dicāt Iasonē pcitū se. ipm pemisse.Eā ob cām Medea ad ægeū regē atheniēsiū fugit q eā nō purgauit solū sed m̄rimōio sibi iūxit.ut excipit hāc æge⁹ facto dānādus i uno.Nec satis hospitiū est thalami quoq; fœdere iūgit.Seneca i Hippolito. Sileantť aliæ sola cōiūx ægei Medea reddet fœmias dirū gen⁹. Inde ut qdā tradūt ꝑ diuortiū recedētē Medeā pp adultam priuigni ætatē iason exulē m̄ fata recepit q̄ comite necū & Medo ægei filio colchos dř repetisse ac socero regnū restituisse.Cæteꝝ ut apud Solinū legim⁹ Oetes tres filias habuisse dř angitiā:medeā:Circē:q̄ꝝ medeā a Iasonē butroti sepultā ferūt.Angitiā uero cū uicia fucio occupasset deā habitā q; salubri scia aduersus morbos resistēs hoies uiuere dedisset:quis dicant nōnulli ut Ser.memit medeā

ANT. FAN.
Medeæ fabula æete filiæ tres angitia
De creusa & medea fabulam
Angitia Medea Circe

posteaq̄ relictis colchis Iasonē secuta ē ad Italiā puēisse atq; a matubiis ppl̄is circa fucinū lacū hitātib⁹ Angitiā noiatā qm̄ ii ab ea cōtra serpētes nōnulla remedia edicti carmib⁹ serpētes angerēt.Sūt q dicūt medeam creōtis regia icēdio absūpta cū fugere cogeretť allatis draconib⁹ uectā thebas puēisse uñ cū Herculē isania liberasset ad ægeū athenas se cōtulit ide i phœniciā & alias asiæ regiōes postrēo colchos ubi humāis reb⁹ dř excessisse.Sūt āt colchi ad sinistrā ptē pōtici maris i scythia a quoꝝ flumie celeberrimo poeta ut dixim⁹ eā phasidē uocat.Noli tñ sinistrā ptē hoc loco accipias ad quā Oui.exulauit q̄uis ibi medea frēm absyrtū lacerasse narretť:quē tñ nōnulli tradiderūt ut autor ē Strabo ad absyrtidas isulas iterēptū.¶ Amphiaraides.Additio facta ē patronymico uersus grāt ut sedit ai lātiades:sigñt āt alcmæonē āphiarai auguris argiui filiū q eriphylē matrē necauit qm̄ ea latētē bello thebāo maritū ꝓdiderat Polynici.Vñ is postea hiatu terræ dū curru dimicaret absūpt⁹ est.ut Laurigeri subditos an uatis hiat⁹.Vir.in.6.æn.Mœstāq; eriphylē crudelis nati mōstrātē uulnera cernit.Alcmæon postea uti Orestes furore corrept⁹ est:idēq; expiat⁹ ab acheloo & a frē āphilocho iterfect⁹ q cū mea snīa nō recte purgatū meli⁹ expiauit.Notū ē cur āphiaraus Oiclei fili⁹ latuerit cur uxor ei⁹ eriphyle latētē ꝓdiderit Naupacteus aūt achelous hoc loco dř a naupacto etholiæ oppido.Hic.n.fluui⁹ ort⁹ a pindo mōte thessaliæ acarnaniā:ut inqt Ply. ab ætholia diuidit ubi naupact⁹ est apud quā aliquot sæculis anteq̄ in puteolano mari qdā de phinoꝝ amatores flagrātissimi cogniti sunt ut Theophra.tradit.Dicta est aūt naupactus a pāgēdis.i.cōstruēdis nauib⁹:ut Strabo autor est q illic heraclidę classem cōpegerit.¶ Tu quoq; sacroꝝ &c.Februari⁹ erat ultim⁹ āni mēsis ut dixim⁹ supra:ita ut i eo tpe āno iā fere cōsumato termialia celebrarēt q̄ cū ānū q̄si termiarēt celebrari aptissimo tpe uidebant.¶ Post mō cre.spa.di.lō.¶ Tpa bisqni cō.uiribñ creduntť cū nusq̄ legať uel decēuiros creatos ispiciēdis libris Sibyllinis uel q creati sūt scribēdis legib⁹ ianuariū & februariū cōiūxisse.Ego is sū q neutros existimē id fecisse cū & Oui. ea de re dubitet & neminē legerī a quo certū aliqd tradať.Creati aūt sūt decēuiri scribēdis legib⁹ ut placet Solio āno urbis.ccciii.quo tpe Emped.agrigēnus i phiæ naturaľ studio florebat teste.A.G.
¶ VEctā:medea Oetæ colchoꝝ regis filia ex hispea cōiugē patrē ꝓdidit.frēm interemit Iasonē secuta & Iasoni nupta ex eo filios peperat:a quo postea ob Creusā creōtis corynthioꝝ regis filiā repudiata:accensa furiis creusā quodā ueneficio cū pře creōte cremauit:filios ex iasone necauit:uinctis ad currū draconib⁹ athenas cōfugit:ab ægeo athenaꝝ rege expurgata & i m̄rimoniū accepta est:ex quo medū pepit:a quo media postea dicta ē.Sed reueniēte Theseo ex lōga pegriatiōe ægei ex priore uxore filio:uñ illa illi uenenū parasset ne regno succederet detectis isidiis aufugit.Trog⁹ tñ iqt ꝑ diuortiū ab ægeo discessisse i oriētē urbēq; a filii noie ædificasse:a q̄ & ꝓuicia ois media denoiata ē.Inqt ergo.Aege⁹ credulus:qa credidit illi⁹ scelera

Colchi Phasis.
Amphiaraides
Alcmæonis fabula.
Achelous
Naupact⁹
Februari⁹ ultim⁹ anni
PAV. MAR.
De medeæ fraude

sq̃ dilui posse. ¶ Ponit: & expurgauit & soluit aut si sit. ¶ Soluit: purgauit aut ẽt. ¶ Iuuit ope imerita: ope q̃ illa nõ merebaẽ & hic imenta cũ passiõe ponit. ¶ Phasida: patronymicũ formauit a phasi flumie colchoꝝ euxinũ igrediẽti: Phasida medeã a phasi. ¶ Vectã p inane: p uacuũ: hoc ẽ p aerẽ. ¶ Draconib' frenatis: iunxerat.n. dracones ad curtũ quo uecta ẽ. ¶ Amphiaraides: ãphiaraus Oichei filii antiphatis filii malãpi fili' Vates cũ puideret si i belliũ thebanũ cũ cæteris ducib' accederet se perituꝝ: cauebat dissidẽtes cũ Adrasto rege ut autor ẽ Diod. ad eriphylẽ uxorẽ ãphiaraidis sensiõis oĩs detulerũt: q qa dono accepat a Polynice: ut uiro belli societarẽ psuaderet torquẽ aureũ a Venere Armõiæ filiæ datũ hãc p ãphiarao sñiam dedit adiiciens ut thebãi belli soci' adiutorq̃ eẽt. Ille putãs se ab uxorẽ pditũ alcmeõi filio mãdauit ut post obitũ suũ uxorẽ iterimeret psect' i bellũ hiatu terræ absort' est & pter adrastũ cæteri duces perierer: tñ iõ deide apollinis hitũ ẽ. eã græcos ciuitatẽ expugnaturos si alcmeonẽ iparorẽ cõstituissent. Dux fact' deũ & de thebano bello: & an matrẽ puniret cõsuluit: rñdit apollo ut utrũq̃ faceret nõ solũ qa monile aureũ mr i pris necẽ. sz & peplũ ob filii iteritũ accepat hæc ille alcmeõ siue alii dicũt alcme' itaq̃ matrẽ iteremit. Cõsugit diu furore act' i locros: inde & i acheloo fluie se lauit q nõ lõge naupacto locroꝝ regia suitude quo alias: alii dicũt calliroẽ achiloi filiã i mrimoniũ accepisse ergo ¶ Amphiaraides: alchimeõ ãphiarai. s. dixit. ¶ Achelõ uait pacto solue nephas: cedis. s. patratæ: qa matrẽ iterfecerat. ¶ Et ille soluit nephas: achelous.n. fluuius acarnanes ab æthoiis diuidit ¶ Ah: nimiũ arguit illos nimiæ facilitatis: q cædis cria putãt aq̃ aspsiõe deleri. ¶ Ah admirãtis ẽ. ¶ Nimiũ faciles. dico. s. uos eẽ. ¶ Qui putatis posse tolli: solui & deleri. ¶ Aqua admirãtis fru. flu. flumie.n. uiuo se abluebãt: uñ Vir. & cæde recenti obtractare nephas: donec me flumine uiuo abluero ¶ Tristia cria cædis: occidiõis: tristia qdẽ ab effectu ipso. ¶ Sed tñ redit ab ordinẽ mẽsiũ: nã q nũc prim' ẽ ian'. s & olĩ a nũa prior istitut' fuit. ¶ Sed iñ ne tu erres nel. i errore uerseris ignar'. ¶ Ordis: ianiq quẽ ãtiq suabãt. ¶ Vt mẽsis iani: hoc ẽ ianuari'. ¶ Est prim': qa prim' ãni. ¶ Etiẽt. ¶ Añ fuit prim'. s. Qui seqẽ febru ari' uero q nũc post ianuariũ ẽ: tũc ultio loco erat duplici argumẽto: & q i fine ãni fiebãt expurgatiões: & q finis sacroꝝ & termini festũ: de quo dicem' suo loco. ¶ Mẽsis q se ia. mẽsem iano dicatũ: hoc ẽ februari' erat ultim' ãni ueteris ãni a Nũa istituti. ¶ Tu quoq̃ o ter. apostrophã ẽ o termini festũ. ¶ Eras finis sa. qa i fine ãni celebrabaẽ tuũ festũ: qđ iã ãnales q̃ faustos claudebat. ¶ Prim': rõ cur ianuari' prim' icut februarius ultim'. Ianua ẽ prim' igressus & ide ianuari' prim' igressus ãni. Prim'. n. ẽ mẽsis iani ianuari'. Quia ẽ pria ianua: ẽ prim' igressus. ¶ Qui mẽsis: q est sacer: sacrat'. ¶ Imis ma. diis iferis: qa i eo flebãt feralia sacra ut diximus. ¶ Erat imus: ultim' ut supi' dixim' a. x. uiris lõge post numã februari' post ianuariũ nũerat' est. Status urbis ut a regib' ad cõsules: ita a cõsulib' ad. x. uiros mutat' est. Decẽ uiri creati fuere Ap. claudi'. T. gẽutius P. Sextili' L. uetruri'. C. iuli'. A. mãili'. P. sulpiti'. P. curiati'. T. romul' Sp. postumi' hos cũ i tertiũ ãnũ ipiũ detinuisset. appii libido sũmouit. sed de hoc alias. ¶ Post. m. q̃ñ lõge post. ¶ Credũẽ. Bis qni: hoc ẽ. x. uiri: q post cõsules creati sũt: aliq debẽt de. x. uiris: q̃ creati fuere ad ispiciẽdos libros sybillios: q̃ & fastos corrigerẽt. ¶ Cõti. cõtinuũ alteꝝ alteri posuisse. ¶ Tpa di. q̃si mẽses distãtes ¶ Lõgo spa. qa ianua. erat primus: ille uero ultim' ised ita cõtinuati sũt ut post ianua. mox feb. seqreẽ.

ANT.
FAN.
Sospita colit' cal. februariis
Sospita dea
Sospitare
Iuno maxima
Sospes

¶ Principio mẽsis: Calẽdis februariis colit' sospita cui ad ædẽ mris deũ i palario ut qbusdã placet tẽplũ cõstitutũ est: & pmo hui' mẽsis die dedicatũ: qđ autor ait pcubuisse lõga die ac uetustate consũptũ. Hoc ego fuisse arbitror qđ uouit iunõi hospite Corne. cõsul i pricipio pugnæ cũ certaret aduersus isubres si hostes fusi fugatiq̃ eẽnt quorũ ea pugna xxx. milia piere. Est ãt sospita iuno teste Prisciãno ubi hoꝝ carminũ argumẽto pbat sospitã fœminio gñi cõuenire. Sospitare.n. est saluare teste Nonio. Enni' in menalippa regnũq̃ nẽm suspitẽt supstitẽtq̃. Hãc deã ptã tẽ hĩc suãdi Arist. docuitq ut in ei' uita legim' Nicanore genero ægrotãte uouit statuas duas alterã ioui suatori: alterã iunõi sospitæ si nicanor icolumitatẽ recipet. Hui' deæ tẽplũ nõ obscuꝝ fuit Lauinii cui' sæpe Liui. memĩt. Sũt & aliæ multæ iunõis ptãs ut iuno maxia: quã theologi dixerũt ipsã eẽ matrẽ deũ q̃ terra dr. Vñ ei porcã sacrificabãt itẽ iuno lucia: curetis: matrõa: regia. Sciendũ q sospes licet saluũ significet. Enni' tñ p suatore sospitẽ posuit in q̃ significatiõe maiores iunonẽ sospitã hoc ẽ suatricẽ cognoiauerũt. ¶ Cætera ne si ca. la rui. Sospitæ iunõis tẽplũ ab augusto refectũ nusq̃ iuenies q̃uis memi me adolescẽte m̃tos cõtra sentire. si. n. aug. cã ædẽ restituisse tñ loqreẽ poeta uti dubitãtes solẽt: nec diceret sospita delubris dr adacta nouis: sed poti' ut affirmãtẽ de recẽti ædis restitutiõe diceẽ oportebat. Sospita delubri eminet aucta nouis: tuẽ tale aliqd. Diligẽter itaq̃ aiaduertẽdũ ẽ ne ita iterpretemur hũc locũ ut a poeta dissentire uideamur: neq̃. n. auctũ tẽpiũ iõ dr q august' ãplificauerit ædẽ uetustate cõsũptã: sed q calẽdis februariis romãi sospitæ primũ tẽplũ dederit q augusti & Oui. tpib' pcũbebat. Aucta. n. dñr numĩa & ex altera cũ mortales ea sacroꝝ honore psequũẽ. Vñ illud est Catonis: iane pr mactè uino ĩfe iori esto: & i sacris dicebãt aucto. Ser. Mact' est taur' uino uẽ thure hoc ẽ cumulata est hostia & magis aucta. Sẽsus ergo ẽ. Pmo die februarii nouũ tẽplũ dicatũ iunoni sospitæ uẽ ut meli' loqr sacratũ dr. Sed si q̃ris ubi sit tẽpiũ illud nusq̃ ẽ: pcubuit. n. lõga uetustate sũptũ. Cætera aũt ne sĩ. pcũberẽ cauit Augu. Duo. n. illi uersus sic legẽdi sũt. Nũc ubi sint illis q̃ris sacrata calẽdis tẽpla deæ: lõga pcubuere die ¶ Ca:

Prĩcipio mẽsis phrygiæ cõtermina mri
Sospita delubris dicitur aucta nouis.
Nũc ubi sũt illis: quæris sacrata calẽdis
Tẽpla deæ longa procubuere die:
Cætera ne simili caderẽt labefacta ruĩa
Cauit sacrati prouida cura ducis.
Sub quo deludris sentit' nulla senectus
Nec satis est homie obligat ille deos:
Tẽploꝝ positor temploꝝ sancte reptor
Sit superis opto mutua cura tui:

Fabl'i de alcmeõe filio ãphiarai.
De festo dei termini
Contra ouidium de tẽpio deæ sospitæ.
August' tẽploiũ conditor restitutorq̃

uit sa.,pui.cu.du.Nõ tyberii:quẽ cõstat circa deos ac religiõe negligẽtiorẽ fuisse:sed Octauiani Cæ.quẽ &
Liui.li.3.priæ decadis tẽploꝝ cõditorẽ restitutorẽue fuisse testat:& Sueto.scri.ædes sacras uetustatẽ colla-
psas uel icẽdio absũptas refecisse easq; & ceteras opulẽtissimis donis adornasse & publica opa pluria extru
xisse ut ædẽ Martis ultoris:tẽplũ apollis i palatio ædẽ tonãtis iouis i capitolio ac pricipes uiros sæpe hor-
tatũ eẽ ut p facultate qsq; monumẽtis uł nouis uł refectis urbẽ adornarẽt.Itaq; multa multis tũc extructa
sũt:ut a Martio philippo ædes Herculis & musaꝝ:a.L.Cornificio ædes Dianæ,a Munncio Plãco ædes Sa-
turni ab Agrippa cõplura & egregia Sub quo delubris sentit nulla senect⁹.Liui.& Plutar.autores sunt Au-
gustũ restituisse tẽplũ iouis feretrii cui Romul⁹ opima spolia suis mãib⁹ reportauit.Is ut Plut.placet a feriędo:ut Festo a ferẽdo cognomẽ accepit q pacẽ ferre putaret ex cui⁹ tẽplo sumebãt sceptrũ p qđ iurarẽt &
lapidẽ silicẽ quo fœdus ferirẽt.Alii a ferẽdo ioui feretrio nomẽ iditũ uolũt:qđ(ut inqt Propti⁹)uicta suis Iuppiter
humeris huc arma ferebãt.Nõ ẽ ãt ifima laus augusti cũ dr.Positor restitutorq; tẽploꝝ.Cũ.n.Plato doce- feretrius
at tria eẽ gñа iustitiæ:quoꝝ aliud circa deos:aliud circa hoies:aliud circa defũctos uersat.Magna qdẽ lau- Iustitiæ
de digni sũt q mutua depositaq; restituẽtes erga hoies iusti sũt:itẽ q mortuis iusta psoluũt.Sed nõ miorẽ gña tria
laudẽ merent q sacraꝝ reꝝ curã hñtes circa deos pii ac religiosi sũt.Hic illud ẽ Horatii i serᴍo.ad duo iusti
tiæ gña ptinẽtib⁹.Cur eget idign⁹ qsq̃ te diuite:q̃re tẽpla ruũt antiq̃ deũ:cur iprobe charæ nõ aliqd pñiæ (tãto emetiris aceruo.

PRINcipio:calẽ.feb.festũ est deæ sospitæ:aliq iunonẽ sospitã dicũt:cui⁹ tem- PAV.
plũ ipsis ẽt calẽdis sacratũ fuerat:quo uetustate collapso nouũ tẽplũ iuxta ædẽ cybellis istauratũ ẽ.Hæc.n. MAR.
dea sospita cũ pestis illata q̃ ex fetore cadaueꝝ bello canẽsi fuit euanuisset.Romæ primũ coli cœpta est.At
Herodo.testis est Veneri sospitæ ab Helena cũ sospes i ægyptũ puenisse primũ erectũ fuisse tẽplũ.Pricipio
mẽsis in ipsis cal.feb.¶ Sospita:dea.¶ Cõtermia:uicia seu iũcta.¶ Mři phrygiæ:tẽplo cybellis:q̃ ex Phry-
gia aducta ẽ:de quo suo loco dicem⁹.Dr aucta:istaurata:seu i altũ educta.¶ Nouis delubris:nouis tẽplis:
nã uetera erãt collapsa:& ubi eẽnt nesciebat.Delubrũ sacellũ dicim⁹ in quo dei alicui⁹ effigies est.¶ Prisca
nõ extabãt:& iõ¶ Nũc ubi sũt.q.d.nescit.¶ Tẽpla deæ:sospitæ.s.¶ Quæ sũt sacrata:dedicata.¶ Iilis:calẽ-
dis februarii.s.¶ Procubuere:p pcubuerũt.ceciderũt collapsa sũt¶ Lõga die:lõgo tpe.hoc ẽ uetustate.Cæ
tera:cõmẽdatio Augusti pricipis a religiõe:nã & noua sospitæ tẽpla & cætera oia ne collaberẽt ab ipo au
gusto cautũ ẽ:& iõ¶ Cura puida:hoc ẽ curiosa puidẽtia.¶ Sacrati ducis.Augusti:aliq dicunt Tyberii:sed
meli⁹ augusti.Scripsit.n.hæc uiuẽte augusto:ut oñdim⁹ a pricipio:sed post illi⁹ obitũ edidit multa igit:q̃ i
ei⁹ uiuẽtis laudẽ dixerat:nõ imutauit sed addidit multa q̃ ad rẽ Tyberii aut germãici ptinebãt.¶ Cauit ne
cætera tẽpla.s.Caderẽt:labefacta:cõmaculata.¶ Ruina sũt:ut reliq ob uetustatẽ.¶ Sub quo augusto.s.Nul
la senect⁹ sentit delubris:nã ita oia repabat:ut noua uiderent.¶ Nec satis est ipsi.s.¶ Hoies obligare:nã ob
equũ & tranqllũ ipiũ Augusto uniuersũ debebat gen⁹ hũanũ.¶ Obligat ilie deos:reddit sibi deos obliga-
tos:cũ & strueret & repararet eoꝝ tẽpla.¶ Tẽploꝝ:& noua augusti⁹ ædificabat tẽpla & uetera repabat:unde
apud Trãquillũ publica opa pluria extruxit ex qb⁹ pcipua foꝝ cũ æde Martis ultoris tẽpiũ Apollis i pala
tio ædẽ tonãtis iouis i capitolio:& paulopost pricipes uiros sæpe hortat⁹ ẽ:ut p facultate qsq; monumẽtis
uł nouis uł refectis urbẽ adornarẽt multaq; a multis extructa sũt:sicut a Martio Phiilppo ædes Herculis &
musaꝝ:a.L.Cornificio ædes dianæ:ab Asinio poiliõe atriũ libertatis a Munatio Plãco ædes Saturni:itẽ &
paulopost ædes sacras uetustate collapsas:aut icẽdio absũptas refecit:easq; & cæteras opulẽtissimis donis
adornauit:utpote q in cellã capitolini iouis.xvi.milia põdo auri gẽmasq; ac margaritas qngẽties sestertiũ
una donatiõe cõtulerit &c.ergo hoc de augusto itelligẽdũ est¶ O sãcte:qa auguste¶ Positor:ædificator.
¶ Tẽploꝝ repertirio ẽ.¶ Tẽploꝝ reptor:qa repiebat uetustate coilapsa:ut ea repararet.¶ Opto sit mutua cu
ra tui supis.i.sicut tu curas q̃ ad supos ptinẽt:sic supi tui:tuarũq; reꝝ curã gerãt¶ Optat aug.lõgã uitã.

Dẽt tibi cęlestes:quos tu cælestib⁹ ãnos
Proq; tua maneant in statione domo:
Tũ quoq; uicini luc⁹ celebrat auerni
Qua petit æquoreas aduẽa tibris aq̃s:

Dent ti.cœ.q.t.cœ.ãnos.Sẽsus ẽ.Dii imortales tãtã ti- ANT.
bi uitæ lõgitudinẽ pstẽt:q̃tã ipse sacris ædib⁹ tribuis q & FAN.
ædificas nouas & restituis uetustate collapsa.¶ Proq; tua
nia.in sta.do.Tueant domũ Augusti cui⁹ psidio ædes sa-
cræ nõ sentiũt uetustatẽ.¶ Tũ quoq; ui.lu.cele.auer.Hæc
sũt festa lucaria:q̃(ut autor ẽ Fest⁹)Romãi i luco celebra lucaria fe
bãt q pmagn⁹ itra mare Salariã & Tyberi fuit:eo q uicti sta.
a gallis Romãi fugiẽtes e pلio i ipso se occultauerit.Per uicinũ itaq; auernũ accipe paludes hostiẽses q sũt
(ut autor ait)q̃ petit æquoreas aduẽa tybris aq̃s.Has autor p silitudinẽ auernũ uocat.Vñ illđ est taciti ru
deri accipiẽdo hostiẽses paludes destiabat.Auernũ ãt uicinũ uocat ac tyberi pximũ cõpatione auerni qui lucrinus
baiis cõtigu⁹ est.De quo ait Propti⁹:Clausus ab umbroso q̃ ludit põt⁹ auerno.Vbi maiores nři ut iqt Stra- lacus.
bo homerica defũctoꝝ uaticinia fuisse fabulis ediderũt opiatiq; sũt locũ Plutoni dicatũ eẽ itaq; illic deos
manes aliqñ p sacrificia placare mos fuit.Sane lucrinũ lacũ licet multi scriptores ab auerno distictũ uelint
nõnulli tñ oli auernũ dixerũt:alii cocytõ teste Syilio:ut Ast hic lucrio mãsisse uocabła quõdã cocyti mẽo
rãt.Stra.autor ẽ ad thymbriã ulcũ cariæ auernũ eẽ q exalatões pestiferas hẽt Audio e nõnullis q Oui.fa-
stos publice legerũt alios deprauaꝛ hũc locũ & p auerno asylũ scribere:alios p auernũ accipe nem⁹ aricinũ.
Nos hic nolum⁹ aliẽa cõfutaꝛ q nũq̃ mordeꝛ cõsueuim⁹ nisi iniuria lacessiti.Recte ne sentiam⁹ posteritas si (ne iuidia iudicabit.
Cœlestes:dii supi.DENT tibi ãnos:dent tibi eã uitã.¶ Quos ãnos:hoc est quã
uitam.¶ Tu das¶ Cœlestib⁹ diis.hoc dicit faciãt te dii tãdiu uiuere:q̃diu uiuẽt:seu stabũt tẽpla:q̃ diis supis
cõsecrasti.Et maneãt p tua domo:p salute tuæ familiæ.¶ In statiõe:in stabili sede:q̃ si pcedat deoꝝ fauor
eodẽ tenuerint nunq̃ sint uobis aduersi:sed sp ppitii.¶ Tũ quoq;:i ipsis calẽdis itur cũ põpa:hoc est cũ p.

cessiõe ad asylũ: qđ Romulus cõstituit: ut eo oẽs: qui tuti esse uellent: cõfugerẽt: & ab omni essent noxa liberati: & hoc ut ex collecta multitudine urbẽ & facilius actis uirib⁹ cõdere & tueri possent: de Asylo ita Liuius inqt. Locus q nũc septus densis sentib⁹ inter duos lucos est asylum aperit eo ex finitimis populis turba oĩs sine discrimine liber an seruus esset: auida noua℞ re℞ pfugit: idq̃ primũ ad cœptã magnitudinem roboris fuit: de loco aũt sic inqt Diony. Locum umbrosum mediũ capitoliiq̃ & arcis: qđ nunc nocaᷓ lingua romana intermontiũ duo℞ querceto℞ eratq̃ tunc casus reiq̃ ipsius cognomenicũ siluæ essent p utraq̃ latera opacæ: qbus cõiungebanᷓ colles sacrũ sinens inuiolabilẽ seruis: tẽpluq̃ in eo erigens: cui deo℞ aut geniorũ certũ nõ habeo: cõfugiẽtib⁹ ab illud seruit. Sponsor factus est p speciem religionis erga deos t nihil eos detrimẽti ab inimicis accepturos: ac si pmanere apud se uellent: ciuitatis etiã participes faciebat: tradebatq̃ agri portionẽ: quẽ bello quæsierat. Hiq̃ cõfluebãt undiq̃ domestica fugientes mala: nec se ulterius alio cõferebãt. ⸿ Tum quoq̃: tum etiã in calẽdis. f. ⸿ Lucus Asyli uicinitad differẽtiã cætero℞ quæ longe erãt: ut in attica & in caluaria. ⸿ Celebraᷓ: cum põpa frequentaᷓ. ⸿ Q uatea parte qua. ⸿ Tyberis aduena: quia aliunde aduenit: ut est ex appẽninis mõtib⁹: & ethruria: ppterea q̃ etruscus fluui⁹ dicaᷓ. ⸿ Petit æquoreas undas. q. d. uia qua tybris in mare tẽdit: nec itelligas: ut pleriq̃ dicũt de Aricino nemore. Nã illud non est uia. tyberina: nã ex itermontio ptẽdebaᷓ usq̃ in tybrim.

Ad penetrale numę capitolinũq̃ tonãtẽ
Inq̃ iouis summa ceditur arce bidẽs:
Sæpe graues pluuias adopt⁹ nubib⁹ ęther
Cõcitat: aut posita sub niue terra latet
⸿ Proxim⁹ he spias titã abitur⁹ i undas
Gẽma purpureis cũ iuga demet eqs
Illa nocte aliqs tollens ad sidera uultũ

ANT. FAN.
Iouis capitolini sacrificiũ cal. febr.
Penetralia

⸿ AD Penetrale numæ capitolinũq̃ tonantẽ. Inq̃ iouis sũma cædiᷓ arce bidens: Calẽdis quoq̃ februariis in æde Vestæ ac tẽplo iouis tonãtis quæ rẽ diuinã faciebãt. Scire aũt debem⁹ q̃ Numa Põpili⁹ (autoᷓ Solino) hitauit primũ in colle Quirinali: dei d℞ ad ædẽ Vestæ in regia. Oui di⁹ alibi. Hic locus est Vestæ q palladia suat & ignẽ. Hic fuit antiq regia parua numæ. Hic illud est Taciti numæ regia & delubrũ uestæ cũ penatib⁹ ppl̄i romani exusta. Sũt aũt penetralia (ut ait Festus) penatũ deo℞ sacraria qui (ut Macro. docet) dii sunt: p quos penit⁹ spiramus: p quos hẽmur corpus: p quos rõnẽ aĩ possidemus: ut iuppiter iuno minerua. Videᷓ aũt Vir. uoluisse Vestã quoq̃ de nũero eẽ penatũq̃ cũ dixisset. Sacra suosq̃ tibi cõmẽdat

Penates

Troia penates: mox adiecit. Vittas uestãq̃ potẽtẽ æternũq̃ adytis effert penetralib⁹ ignẽ. De Troianorũ Romanorũq̃ penatib⁹ alia scitu digna apud eũdẽ Macrobiũ lector iueniet. Traditũ est suari⁹ in occultis lituos ferreos æneosq̃ & uas quoddã Troianũ fictile, eosq̃ eẽ deos penates Troiano℞. Dionysi⁹ uero duos iuuenes uirilis speciei deos penates eẽ inqt sedẽtes ac pila tenẽtes. Capitolini aũt tonãtis ædes ea est quam augustus (teste Suetonio) struxit in capitolio, cõsecrauitq̃ liberat⁹ piculo cũ expeditiõe cãtabrica p noctur-

Capitolini iouis ædes
Tẽplũ iouis tonantis
Capitolinus iupiter
Ioues tres
Iuppiter lapideus
Bidẽtes

nũ iter lecticã ei⁹ fulgur pstrixisset seruũq̃ pducẽtẽ examinasset. In hac æde Iuppiter fuit deliaci æris exemplar autore Plinio. Tu uero lector amice caue hoc loco ne p capitolinũ tonãtẽ iouis optimi maximi ædẽ accipias. aliud. n. est tẽplũ iouis tonãtis qđ ut diximus ædificauit Augu. aliud iouis optimi maximi quem Suetoni⁹ Plini⁹ Plutarchus aliiq̃ scriptores capitolinũ iouẽ nõ capitolinũ tonãtẽ appellãt: cui⁹ Tarqni⁹ Damarati fili⁹ (autorib⁹ Tacito & Plutar.) ædẽ uouit: Tarqnius aũt supbus extruxit: q libra℞ argẽti quadraginta milia in fundamẽta dr̄ ipẽdisse. Capitolino ioui Põpeius magnus (ut Plini⁹ refert) sex pocula murrhina dicauit. Augustus uero in ei⁹ cellã (teste Suetonio) sexdecim milia pondo auri gẽmasq̃ ac margaritas quingẽties sestertiũ una donatiõe cõtulit. Fuerũt ãt ioues tres ut qbusdã placet. duo theologi atq̃ arcades quorũ alter ætheris alter cæli fili⁹ fuit. terti⁹ uero q magis ab oĩb⁹ celebraᷓ Saturno genit⁹ patrẽ regno pepulit. Per hũc deũ iuraturi lapidẽ silicẽ tenebãt hæc dicẽtes si sciens fallo me diespiter salua urbe arceq̃ bõis eiciat ut ego hũc lapidẽ. Hic est de⁹ ille: quẽ poetæ optimũ maximũ uocãt: quiq̃ (ut inqt Horati⁹) mare & terras uariisq̃ mũdũ tẽperat horis. uñ nil maius generaᷓ ipso nec uiget qcq̃ simile aut sm. Sane. P. Nigidi⁹ ut A. Gel. refert nõ oues solas sed oẽs bimas hostias bidẽtes dictas ait q̃si biẽnes. I ginus uero Iuli⁹ bidẽtes scripsit appellari hostias q̃ p ætatẽ duos dẽtes altiores hẽrent & diuidẽtes uocabãtur ut Festus tradit. Hæ di-

Bidẽtal

cebanᷓ lectæ autore Seruio: si cũ nec caudã aculeatã: nec linguã nigrã: nec aurẽ fissam hẽrent. A bidẽtib⁹ bidẽtal nomẽ accepit: cũ. n. fulgura cadebãt aderãt q locũ expiarẽt bidẽtib⁹ cæsis: quẽ clausum & septũ bidẽtal appellabãt: itaq̃ scribit Festus bidẽtal quoddã tẽplũ dici: q̃ in eo bidẽtib⁹ hostiis sacrificeᷓ. Putatq̃ bidẽtes oues eẽ duos dẽtes hñtes cæteris lõgiores. imolabanᷓ aũt in bidẽtali binæ pecudes ut Nigidi⁹ Figulus scripsit teste Nonio. ⸿ Sæpe graues pluuias adoptus nubib⁹ æther Cõcitat: Columella scribit calẽdis Februariis incipe fidis occasum & esse interdum austrum grandinẽq̃. ⸿ Gẽmea purpureis cum iuga demet eqs Poetice describit Solis occasum: cuius equi quattuor sunt quo℞ nomina lege in secundo Metamorphoseos. græca sunt & apertam significationem habent. dicit autem. iiii. nonas lyram occidere.

PAV. MAR.

⸿ AD Pe. fit eodẽ die sacrificiũ in tẽplo uestæ & in tẽplo iouis in arce capitolina. & iõ ⸿ Bidẽs: q̃si ouis biẽnis: nec itelligi uult Gel. a numero dẽtiũ: sed a bimatu: hoc est q̃ duos ãnos hẽrent. ⸿ Cediᷓ: imolaᷓ. ⸿ Ad penetrale: hoc est ad sacrariũ. Penetralia. n. eẽ inqt Põpe. penatũ deo℞ sacraria. ⸿ Numæ: de Numa supius dixim⁹: hoc est i tẽplo Vestæ: q̃ erat ubi fuerat Numæ regia: de quo inferius. ⸿ Et ad: apud Tonãtem capitolii. in tẽplo iouis capitolini: qđ tẽplũ prim⁹ dedicauit Horati⁹ puluilũ de supiore libro dictũ qđ qa obscure dixerat p ea q̃ sequunᷓ declarat & ẽ iterptatio. ⸿ Cediᷓ bidẽs: pec⁹ biẽnalis. ⸿ In arce iouis sũmi: hoc est i arce capitolii: i tẽplo iouis. ⸿ Sæpe: solet tp̄r illud eẽ pluuiũ. nã iterdũ aq̃ iterdũ niues ea die iminent. ⸿ Aether: ⸿ Adopt⁹: coopt⁹ ⸿ A nubib⁹ eo. s. die ⸿ Sæpe cõcitat: cõmouet ⸿ Pluuias gra. hoc ẽ molestas

uel graues quo ad magnitudinē pluuiæ. Aut latet terra sub niue positaːq̄si supiecta niue. ¶ Proxim⁹ːsecū-
da die feb. occidit oīs lyraːde hac supiore lib. dixim⁹ occidūt ēt leōis terga. & supius dixim⁹ anteriore pre
occidere ibi ignis ueniēti nocte leōisq́ micat ī medio pectore mersus eritːnūc uero occidūt tres stellæq́ ī
tergo hētːnā hygi. teste stellaꝝ est. xix. ¶ Proximus titā supius dixim⁹ cur sol titā diceret. ¶ Abiturus ī un
das hes. q̄si occasurus mersurus se ī undas hispanas. Hispania. n. hespla dicta est a stella ut diximus. ¶ Cū de
met iuga gēmeaːgēmata aut nitida ut gēmæ. ¶ Eqs purpureisːab ipso rubicundo colore solis purpureis
eqsːdixitːequi solis q̄ttuor sunt. de qbus habet in. ii. met. Eousː Pirous Aethō. & Phlegōːquæ noīa tradita
sunt ab ipso solis effectuːEous ab ipsa luce ī pricipio dieiːnā εωσ εοοσ aurora estː& εωοσ matutinus dī,
inde φωσφοροσ. Lucifer Pirous a πυρ qđ est ignis quasi ignitus λιο ωυσ græce splēdidus latine Phle-
gon urens. nam φλεγω idē est quod uror & incēdo latine. ¶ illa nocteːpost occasum solis. ¶ Aliquis tol
lens pro attollens. ¶ Vultū ad sydera diceːubi ē hodie lyraːquæ sol. heriːoccidit ideo non apparet.

Dicetːubi ē hodie quæ lyra fulsit heri:
¶ Dūq̄ lyrā q̄ret mediū quoq̄ terga leo-
In liqdas subito mersa notabit aq̄s (nis
Quæ mō celatū stellis delphia uidebas
Is fugiet uisus nocte sequente tuos:

¶ Vbi est hodie quæ lyra fulsit heri? Lyra quā diximus fidē & fidiculā uocāt (licet fides ut qbusdā placetːpprie sit citharæ neruusː& fidicula ītetdū neruus quo ad tormēta urebātur) hoc tpe occidit uespi qđ ēt Ply. scribit parū ab Ouidio Columellaq̄ dissentiēsːde cuius signi occasu autor aitsupraːApparet toto iā lyra nulla poloːQuod nos mouere nō debet nō solū qa forma & magnitudo signorū facit ut alio tpe incipiāt exoriri atq̄ occidere alio desinantːqua rōne totius lyre forma nō apparēte eius tamen p ticula uideri poterit lyræ nullā imaginē obiiciens inuētiːsed qđ de signoꝝ ortu atq̄ occasu tāta ē īter autores dissensio ut nihil tradatur incertius raro ut inquit Plynius illius snīa cū alio cōgruente. Quod ut cætera prætereātur una ostēdit discordia quod matutinū uigiliarū occasum Hesiodus fieri dixit cū equinoctiū autūni cōficereturːThales. xxv. dies ab æquinoctioːAnaximāder. xxix. Eudemon. xlviii. Nec nos latet præterea quantū hac in re addat uel minuatːdiuersitas horizōtis. unde nō ēst cur mirari debeamus si eadē interdū a poeta uarie tradūtur. Diodorus autor est mercuriū ægiptiū lyræ inuentorē fuisse quā trichordē fecisse diciturːis eā Apollini tradidisse fert a quo ad amphionē puenit. Horatiusː Mercuri nā te docilis magistro mouit amphion lapides canēdo. Ea in celū trāslata est ut diximus supra. ¶ Mediū quoq̄ terga leonis in liquidas subito mersa notabit aquasːLeo Cleoneus inter astra est ut qbusdā placet uel q̄ sit priceps ferarū uel q̄ ab Hercule inermi primo certamine fuerit interēptusːqui a Cleone oppido Nemeæ siluæ uicino cognomē accepitːquāuis nōnulli tradant Nemeū leonem nō esse quē dicimus Cleonē. Eius terga hoc tēpore mane occidūt occasu cosmicoːAquario uidelicet oriēte cū sole q magnā eius signi partē emēsus est. Vñ scribit columella tertio nonas huius mēsis mediū Leonē in occasum ferri eius pellē hercules habuisse fingit autore Festo ut hoīes cultus antiqui admoneātur. Sed attēde occasum hūc tibiːeidē nocti qua & lyra occidit. ¶ Quē mō celatū stellis delphina uidebas. Is fugiet uisus nocte sequēte tuos. iii. nonas Feb. Delphin occidet uespi. de cuius ortu heliaco supra legimusːinterea delphin clarū sup æquora sidus tollit Sol. n. hoc tēpore adhæret piscibusːq ubi in occasum ferri cœperint oriat. Virgo necesse est cui⁹ signi ex ortu Delphinē constat occidere. Hāc alii eū esse nolūtːqui missus quæsitū amphitritē a Neptuno amatā uirgini ut ei nuberet. psuasit ut diximus supra. Alii unū eē dicūt e nautis quos Bacchus in delphines dī cōuertisse. Alii eū esse uolūt a quo Ariō uectus est fidicē nobilisːq cū Tarēto Corinthū cū multis opib⁹ peteret ubi rex Corinthi Periāder cū amicū amatūq̄ habueratː nautis eū īterficere parātibus petiit ut prius caneret cithara ad cuius sonū cū delphini cōuenissent ariō se in mare deiecit exceptusq̄ ab uno īminēs piculū euitauit. Lege historiā apud Plyniū. A. Gel. & herodotū ne te obtūdāːquāuis Strabo fabulari inqt herodotūːq ait Arionē a Delphine in Tænarū fuisse puectūːCæteꝝ Solinus in Laconia inqt sanū esse Arionis Metymnæiːquē Delphine eo aduectū imago ærea testat ad effigiē casus expssaːpterea tēpus signatū olympiade. n. xxix. id ipsum gestū ꝓbatur. Sane Metymna Arionis patria urbs Lesbi est. Vnde illud estː Quā metymnio carpit de palmite lesbosːex qua insula multos fuisse cōstat ingenio & doctrina præstantes quoꝝ terpander pro tetrachordo Lyra heptachordo usus est Eam Macareus rex tenuit teste Diodoro qui methymnem & Mytilenem filias habuit a quibus duabus urbibus eius insulæ celeberrimis nomē est inditum. Plynius autor est si occidente Delphino hymbres fuerint per arcturum non futuros.

Margin notes: ANT. FAN. — Terga leonis occidunt iiii. nōas feb. — Delphin occidit iii. nonas februa.

¶ HODie cū noctē scriberetːhodie dixit & hoc ad spaciū. xxiiii. horaꝝːsub quo cōtinet dies integraːde lyra & eius cōstellatione supius diximus uerū qa pluribus ex stellis cōstat diximus incœpisse occidere aliqs xxiii. die ia. nūc uero tota occidit oībus suis stellis. Veꝝ Cæsaris occidit pridie. nonasːut testat Ply:Poeta triduo añ diciːsed exigua est differētiaːnā alteri uespi. alteri noctu fit occasus. & qa dicit q̄ sul. he. qa pridie supior lyræ stella uidebatːnūc tota occidit. & multi uolūt hūc occasū eē heliacū poti⁹ q̄ cosmicū. ¶ Dūq̄ & ille aliqs. ¶ Dūq̄ ly. quæ iā tota disparuit. ¶ Notabit quoq̄ etiā. ¶ Subito mer. in li. claras. AQuas qua si notabit occidisse. ¶ Terga me. leo. mediæ partis posterioris. nam anterior occiderat nunc totum cosmice occiditːsic cosmice totus oritur aquariusːqui illi est oppositus ¶ Quē modo delphinē oriri quinto idus ianua. superiore lib. diximusː& triplicem causam stellificationis eiusːuel q̄ is fuerit qui amphitritem ad neptunū pduxerat. uel qđ de nautis in delphines mutatis Bacchus unū ī rei monumētū cœlo apposueritːuel q Arionē trāsuexerat de quo nūc agit. Nūc uero inqt tertio nonas Februarias. hoc est tertia die mēsis Delphinē occidereːinquit ergo. ¶ Is:Delphin. s. ¶ Quē delphina uidebas:modoːpaulo ante. ¶ Cæla-

Margin note: PAV. MAR.

tū ſtelliſtomatū.ſtellis nā ut & Hyginius inqt.& poeta ipſe paulo īferius ſtellas.ix.hēt ſed ī hoc daſ locus fabulæ:cutu animal hoc muſica arte mulceaſ:& nouē ſint muſæ:ergo totidē ſtellis figuratus eſt.uel ꝙ no uem apud antiquos lyraꝝ cordæ eēnt:quaꝝ ſonitu plurimū oblectatur:& idem ait.Habet.n.in capite ſtel las duas ſupra caput ad ceruicē uerſus duas ad ea quæ uelut pēnæ in uentre uidentur.hēt ſteilas tres in ſca pulis unā:in cauda duas.⸿Nocte ſequēte fugiet tuos uiſus:qa erit eius occaſus.uel occidet & erit occaſus heliacus nō coſmicus:nā Cæſar occidit.xi.calen.ſeptē.

Seu fuit occultis fœlix in amoribus idex
Leſbida cū domino ſeu tulit ille lyrā:
Q d' mař nō nouit:ꝗ neſcit ariōa tellus:
Carmine currentes ille tenebat aquas:
Sępe ſequēs agnā lupus ē a uoce retēt⁹
Sæpe auidū fugiens reſtitit agna lupū
Sæpe cāes leporeſq; umbra iacuere ſub
Et ſtetit in ſaxo proxia cerua leæ: (una

ANT. FAN. Leſbis Leſbius Leſ bous PAV. MAR.

⸿FOELIX in amoribus idex.Secūda uſus fortuna:q cū indicaſſet Amphitritæ amorē Neptuni:quicqd uoluit p ſuaſit.⸿Leſbida cū do.ſeu tu.ille ly.Patronymicū fœmi niuū a Leſbo īſula notiſſima uñ & leſbius deduciſ & Le ſbous.⸿Sæpe aui.fu.reſti.agna lupū:Augeſ oſo.Plus.n. eſt ſiſtere formidātē agnā ac fugiētē:ꝗ lupū inſequentē. ⸿SEV fulti:cauſas atrigit cur delphin ſtellificatur fuerit. & nos ſupius delibauimus ſubintelligēdum eſt hic Del phin.q ſtellificatus eſt.⸿Seu fuit fœlix index in occultis amoribus:q fœliciter amorē indicauit.de amoribus Ne ptuni itelllge:nam & Eratoſthenes inqt Neptunus quo tpe uoiuit Amphitritē uxorē ducere.& illa cupiēs uirgi nitatē ſeruare:cū ad Athlātē fugiſſet cōplures cā qſitū diuiſit.in his & delphia quēdā q pugnatus īſulas ad uirginē puenit:eiq; pſuaſit ut neptuno nuberet:ut ipſe eoꝝ nuptias admiuiſtraret.p facto quo delphir effi gies inter ſydera collocata eſt.& hoc amplius q Neptuno ſimulachra faciūt delphinū aut ī mane aut ſub pede eius cōſtituūt:q; neptuno gratiſſimū eſſe arbitrabātur.Fœlix ergo index:qa gratiſſimus Neptuno & cœlo figuratus eſt.Amores numero multitudis laſciui ſeu numeri ſūt.Nūero ſingulari amor ī utrāq; par tē accipi poteſt.& ī uenereā & in caſtā ut amor fraternus.& filia.⸿Seu:ille delphinus.ſ.⸿Tulit lyrā leſ bi da:patronymicū fœmininū a Leſbo inſula.De leſbo diximus in odis.Fœlix qdē inſula in ægeo & cuſta chio.& Sirabone teſte eolicaꝝ urbiū metropolis:ut cætera ſileamus:ex ea fuere uiri & igenio & doctrins pollētiſſimi.Pythacus unus e ſeptē ſapiētibus. Alceus Sapho Arion Terpāder:hi clariſſimi poetæ & cytha rœdi:Theophraſtus & Phaniar phi pipatetici & Ariſtotelis diſcipuli.Hellanicus rerum cōſcriptor.Caleas q alcei & Sapphus poemata expoſuit.Poſteriores uero:Diophanes oratoriti:dē & potamō:& Leſbocles & Criuagora:Theophanes etiā rerum ſcriptores & Pōpeio admodū familiares.& alii multi qui e memo riam excidere.⸿Cū dño:hoc eſt cū Arione.Arion.n. ex Methyna urbe leſ bi fuit:ut teſtatur Stra.hic muſi cæ artis pitia nulli ſecūdus.eius hiſtoria a Ply.li.ix.delibatur:idē & a Gellio:aptius ab Hero.qui Arionē amicū periandro corinthioꝝ regi fuiſſe:& Corynthii Dityranbū ceciniſſe refert nauigaſſe in inſulas & in auſoniam Tarētūq; remoratū Ditatumq; ſua arte cū Corynthū repetiturus eſſet Corynthiis nautis:qbus fidebat plurimū.trāſferendū ſe crediſſe:quo cōceſſo ceciniſſe genus carminis:q orthiū dicitur cum del phinoꝝ turba circa nauim cōueniſſet in mare deſiliiſſe:exceptūq; ab uno Delphine in Laconiam uſq; ad Thenarum delatū:adiiſſe Periandrū:remq; expoſuiſſe:obſeruatūq; aliquantulū. Tyrāni iuſſu conquiſitos fuiſſe poſtea nautas interrogatoſq;:quid de arione:cū reſpondiſſent ditatū in italia degere uocatū arionē apparuiſſe eo ornatu quo in mare diſiluerat:obſtupuiſſe nautas miraculo:& pro ſcelere ſupplicio affectos &c.Ab arione poſtea erectū fuit Tropheū in tēplo neptuni tenarei erat enim ſimulachrū delphini dorſo Arionē ferētis lyrā reſonantē:ex hoc miraculo Delphinū cœlo figuratū multi uoluerūt.Stra.tamē famu lari herodotū dicit At Ply.cū multa huiuſmodi exēpla de delphinis retulet:inſubdit.quæ faciūt ut creda tur Arionē quoq; cytharœdicæ artis interficere nautis mirari paratibus ad intercipiendos eius quæſtus e blāditū:ut caueret cythara:congregatis cantu delphinis:cū ieciſſet in mare.exceptum ab uno tenarū in li tus puectum:ergo aſſentiendū de eo ſit Ply.&c. Eſt nūc robuſtus iuuenis quidā Nicolaus nomine:patria cremoneus:qui puer inſignis formæ:cū e Venetiis ad foſſam clodiā:romā cū hero ſuo rediturus cimba deferſ.Caſu & cimba in fluctus decidit.Cadentē Delphius tergo excepit & extulit:ita ut ſuir redderet.Mi raculū eū pluries audiui referētē:& eos q ſecū fuerāt.Quod qdē facit illa quoq; eē credibilia:quæ a Pli.& cæteris referūtur.De leſ bo īſula ſupiore anno multa in hodis Hora.retulimus in oda laudabūt alii clarā rhodon:aut Mitylenē.⸿Quod mare.aggrediſ nūc res arionis:& magna illius cōmēdatiōe utiſ a cytha redica arte pcipua:cuius dulciſſimo cātu ſiſtebanſ currētes fluuii & feraꝝ rabies ſedebaſ:demulcebāturq; omnes unde toto orbe notus:pro quo dictū hic.⸿Quod mare non nouit ariona.i.arionē ac ſi dicat oīa eū maria nouere:notus tamē maxime erat uiuens ægeo & Ionio.⸿Quæ tellus neſcit:a qua telluris pte neſcitur.q.d.nouere etiam eum oēs terræ.⸿Ille:arion.ſ.⸿Tenebat,ſiſtebat.⸿Carmine.cantu carminis. ⸿Currentes aquas:ſiſtebāt enim curſum flumina ad eū audiendū.⸿Sæpe:demulcebaſ eius cantu lupi fe ritas:cū agnā īſequereſ:& fugiētis agnæ met⁹ ſoluebaſ:& e fuga ſiſtētes cātū illi excipiebāt. ⸿Lupus ſe quēs.p īſequēs.⸿Agnā ſæpe eſt retēt⁹ a uoce:a cātu ariōis.⸿Agna fugiēs auidū:famelicū rabidū.⸿Lu pū ſæpe reſtitit:ad cātū illius ατυοσ græ.latine purus:ide agnus & agna lupus græ.λυκοσ.⸿Sæpe ca. Canes cū inimiciſſimi lepoꝝ ſint:nihilominus cū leporib⁹ ad ei⁹ cātū firmabātur:idē & leenæ cū ceruas īſe qrenſ.⸿Canes & lepores iacuere ſub una.qſi ſub eadē umbra:ut.ſ.illū audirēt.⸿Et leæ dicimus.n.& lea & leena.unde nec lac bibit ille leenæ.⸿Cerua ſtetit pxima uicia uincta.⸿In ſaxo:rapinoſis eſt rei magnæ hūiliato hoc.ſ.id monte:de ceruis nō eſt id mirū Nā & Plynius inquit.Mulcētur fiſtula paſtorali & cantu.

ANT. FAN.

¶CVM palladis alite:Nyctimene quã Pallas in tutelã suã recæpit pulsã cornice.Licet aũt & multæ aues noctuã ĩpetãt cornix eo propẽsius huic aui infensa dicit quod(ut Ouidius alibi fabulat)Nyctemene apud palladẽ eius locũ occupauit.Erat.n. cornix ut ait Naso come inculpata Mineruæ.ea ut inqt Ply.ales est in auspicatæ garrulitatis.notatuq; raro ab arcturi sidere ad hirũdinũ aduẽtũ cã in mineruæ lucis tẽplisq; alicubi oino nõ auspici sic ut Athenis.¶Cynthia.Diana a cyntho mõte dcii.Est aũt magna & eminẽtissima laus Arionis cuius cãtu nõ minus obstupuisse inqt Dianã q̃ cũ frẽm canẽtẽ hoc est appoliinẽ audir.¶Captaq; erat iyricis ausonis ora sonis:Facta mẽtiõe Siciliæ meminit & italiæ sm historiã Herodoti qui ait cõcupisse Arionẽ cũ pmultũ tpis triuisset apud penãdrũ ĩ italiã & siciliã nauigare.¶Puppim cõscendit Arion:Nauim Corinthiorũ.quã Arion Tarento profectus ab iis cõduxit cũ nullis magis q̃ Corinthiis sederet.¶Quid tibi cũ gladio?Poetice rectorem nauis increpat cum eius esset temonem ac rudentes tractare non gladium.

De cantu arionis cytharedi

Et sine lite loquax cũ palladis alite cor(uix
Sedit & accipitri iuncta columba fuit
Cynthia sæpe tuis fertur uocalis arion
Tanq̃ fraternis obstupuisse modis
Nomẽ arionũ siculas iplcuerat undas
Captaq; erat lyricis ausonis ora soni
Inde domũ repetẽs puppi cõscẽdit ariõ
Atq; ita quæsitas arte ferebat opes.
Forsitã infœlix uentos undasq; timebas
At tibi naue tua tutius æquor erat:
Nãq; gubernator districto constiteres
Cæteraq; armata conscia turba manu
qd tibi cũ gladio dubiã rge nauita pupi
Nõ hæc sũt digitis arma tenẽda tuis:

PAV. MAR.

¶ET sine cornix cum infestissima noctuis sit.tamen una ad audiendum arionẽ tanq̃ amicæ sedebãt itidem & accipiter cum colũba.¶Et cornix loquax garulla hanc autẽ inauspicatæ garrulitatis esse Ply.inquit.a quibusdam tamẽ laudatam.¶Sedit cũ alite palladis:Cum Nictymene hæc puella fuit:quæ cum patre cõcubuit ob quod pudore in siluas fugit die latitans in auem uersa nocte egreditur:receptaq; est sub palladis tutela:pulsa cornice quarũ fabula in.ii.meta.refertur:ob hoc igitur cum Nyctimene cornici bellum est perpetuũ:fugitq; cornix Mineruæ loca.unde Ply.notat eam in mineruæ locis templisq; raro alicubi omnino non aspici sicut athenis.¶Sine lite:sine pugna nam & ipso Ply.teste soleris est noctuarum cõtra aues dimicat maiore circundãte multitudine resupine pedibus repugnant.collecteq; in arctum rostro & unguibus totæ tegunt.¶Et columba fuit uincta accipitri nam cum arionis cãtu demulcerentur:accipiter columbam nõ infestabat.¶Cynthia:cum artis cytharœdicæ sũma gloria Apollini tanq̃ primo inuentori tribuatur.par tamen ipsi Apollini uidebat arion.nam Cynthia Apollinis soror non secus Arionis cantus q̃ fratris obstupebat & magna hæc est Arionis cõmendatio cum Apollini comparetur.¶Cynthia:diana dicta est:ut Phœbus cynthius a cyntho mõte inde insulæ:sed nõ altissimo:ut aiunt nam & nos illũ ascẽdimus.¶Fertur:dicitur.O arion:Apostropha est ad ipsum ariona.¶Vocalis uoce potens uel uoce resonans.¶Sæpe obstupuisse tuis sonis:uel tuis modis:tuis uersibus & cãtu.¶Tanq̃ fraternis uelut apolineis.¶Nomen:nauigauerat Arion in insulas circa italiã.& in ipsam italiam magnumq; sibi nomen pepererat:unde hic.¶Nomen arionum:nomẽ Arionis.¶Impleuerat siculas undas:Siculũ mare & Siciliã ipsam & in insulas:quæ in siculo mari sunt.Si staret in uersu siculas urbes intelligeret tantũmõ de urbibus:quæ in Sicilia sunt:sed siculas undas dicit.& de sicilia ipsa intelligimus & de oĩbus insulis quæ in mari siculo sunt.¶Et ora ausonis:hoc.s.ausonia ut diximus pars Italiæ in qua sunt Beneuentũ & Cales:appellata fuit ausonia ab ausone Calipsus ex Vlyxe filio:deinde tota italia quæ appẽnino finitur:dicta est ausonia ab eodẽ duce a quo etiã urbem cõditam auruncã ferunt:ut testis est Põpeius.¶Ergo:ora maritima regio.¶Ausonis:nõ hic patronymicũ fœmininũ:sed nomen propriũ auson ausonis.¶Erat capta lyricis sonis:lyrico cãtu sono lyre ipsius arionis.¶inde domũ:ubi dicatus fuerat in italia redire uolebat Corynthũ ad Periandrum:in lesbon insulã in suam patriã ascendit:igitur Corynthiorũ nautarũ nauigiũ:quibus maxime cõfidere se posse putabat:inquit ergo.¶Inde ex italia.¶Repetẽs:repetere nolẽs.¶Domũ:Corynthũ primo deinde lesbon.¶Arion cõscendit puppim:Corynthiorũ nauim, puppis posteri nauis est pars sed interdũ pro naui accipitur.¶Atq; &.¶Ita domũ.s.repetẽs.¶Ferebat opes diuitias.¶Quæsitas:acquisitas.¶Arte cytharedica.s.qua pollebat.¶Forsitã:misericordiã mouet ab his:quæ in mari timebit:nõ sed magis & nautarũ psidiũ cũ fidelius & tutius esset sibi mare q̃ nautæ & nauis.¶Forsitã:& apostropha est ad ipsum arionem.¶Tu infœlix:infelix quia malis hominibus te credideras & qui sanguini & opibus ĩhiabãt.¶Timebas uentos & undas.uentorũ uiolentiã & undarũ impetum.q.d.nõ erant hæc tibi timẽda.¶At equor erat tibi tutius naue tua:naue:quam ascenderas:nam in ea struebantur tibi insidi.¶Namq;:rationem reddit tua erat sibi tutius mare q̃ nauis.Nam in naui paratæ erant sibi insidiæ Namq; gubernator rector nauis.¶Constiterit in te.s.¶Ense districto ense euaginato.¶Et cætera turba conscia:cæteri nautæ qui omnes in necem tuam conspirauerant.¶Armata manu:pro armatis manibus.¶Quid tibi:increpat nauis rectorem hac apostropha:ta quo non sunt tractanda arma:sed temone gubernanda nauis.¶Quid tibi o nauita cum gladio cum ense:cum armis.q.d.nihil esse debet tibi cũ armis:dicimus nauita & nauta.¶Rege puppim:nauim.¶Dubiam & ob id dubiam:cum male:aut cum non regatur:quia tunc dubia est quo eat:nam sine rectore titubat.rege ergo.¶Dubiam puppim:aut dubiam:cum in mari sit:q; cum turgidum est.semper nauigantibus est dubitandum.¶Non sunt hæc arma tenenda tuis digitis:pro tuis manibus sed arma quibus nauis gubernetur:hoc.s. temo ipse & cætera nautica instrumenta.

De fabula nyctimenes

De fabula arionis Cytharedi

Apostrophæ

ANT. FAN. ¶MORtem nō depcor inqt.¶ Nō recuso:nō repullo:ut eqdem metui nec depcor inqt utere sorte tua. ¶ Dāt:ueniā:Bñficiū canēdi.Nulla.n.Ariōis culpa pcesserat p quā uenia daret hoc est pœnæ cōdonatio. ¶ Induerat tyrio distiuctā murice pallā.Quidā distinctā legūt hoc est dibaphā.Vestis.n.si purpura bis ma defiat q̄li Romæ usus est Lētulus Spiter Aedilis Curulis dibapha dr.Alii distinctā legūt distinguebat.n. palla arte Phrigionū Plaut⁹ pallā ad phrygionē fert cōfecto prādio:Fuit id uestis gen⁹ tunicæ palliū acce pitq; nomē pallæ fm Varronē ut Seruius refert ab irrugatiōe & mobilitate quæ circa finē eius est.i.απο

Vnde dr pallas dea sapiētiæ τουπαλλειν.Legim⁹ tñ apd eundē Varronē dictā pallā qd palā gestaret.Eā lōgā fuisse dubiū nō ē:ut Pro crinali auro p lōge regīale palleq̄ utebant nō solū fœmiæ:ut Pallā signis auroq; rigentē & circūtextū croceo uelamē achāto ornat⁹ argiuæ helenæ s; citharedi quoq; ac tibi cines:Cice.ad Herēniū Vt Citharedus cū pdierit optime uestit⁹ palla iaurata indutus.Horati⁹.Et luxuriē addidit arti tibicē traxitq; uagu p pulpita uestē.Hāc uestē qdā significari p syrma īterdū arbitrant dictū συρειν.i.trahēdo quāuis syrma apd Græcos p quouis tractu accipit.Se

Syrma neca de Baccho:Auro decoræ syrma barbaricū trahit.De eodē Stati⁹:Si decet aurata bacchū uestigia palla uertere. Cauendū ne qdā īterpres Iuuenalis nos ducat in deuia:q ait ptexta palla utebant:q funus curabāt ut inqt Pōpeius

Cygnus cū legendū sit ptexta pulla.¶ Traiectus pēna tpa:Quod de cygno autor sentit hoc loco dū iminēte morte cantū flebilē facit pēna eius cerebrū ledi Magnus Albertus & Isidorus Isis mādauerunt:quis Aristoteles & Plyn

Amphibia olor græce dr cycnus ea de re nihil scripserit.Hæc auis est amphibia hoc est terra & aqua uictū q̄ritans & Græce qdē cygnus latine uero olor dr canitq; suauius qa lōgū collū & inflexū hēt p qd necesse est eluctāiē uocē uarias,reddere modulatiōes.Fert āt mortis tpe dulcius solito canere:ac ppriā mortē flebili cātu pdicere.qd qdā fabulosū putāt.Sed ī primo Tusculanaꝝ qōnū refert Cice cōmemorare Socratē sit oib⁹bonis & doctis eē moriēdū ut cygniq Apollini dicari sūt qd ab eo diuinationē hēre uideant,puidētes qd ī morte boni sit cū cātu & uoluptate moriunt.Hi(ut Seruius scribit)nullis dant auguria nisi nautis:ut Cygnus in auguriis nautis gratissimus ales.Mouet aūt pathos a simili Oui.alibi:Sic Vbi fata uocāt udis abiectus in herbis Ad uada mæādri cōcinit albus olor.Huic aui boni poetæ cōparari solēt.Horatius Multa dircæū leuat aura cygnū.

Ille metu pauidus mortē nō depcor iqt
Sed liceat sumpta pauca referre lyra:
Dāt ueniā ridētq; morā capit ille corouā
Quæ posset crines phœbe decere tuos:
Induerat tyrio distinctam murice pallā
Reddidit icta suos pollice corda sonos
Flebilibus numeris ueluti canētia dura
Traiectus penna tempora cantat olor.
Protinus ī medias ornatus desilit undas
Spargitur īpulsa cerula puppis aqua:

PAV. MAR. ¶ILLE metu:paratis arioni īsidiis:cū ei nautæ mortē minitarent:nō refellebat mori:sed tñ pcabatur ut sibi pauca canere liceret. Hero.tñ inqt mortē primo fuisse depcatū:sed ubi nō cōficeret:petiisse ut se ornaret:& & lyra canere daret.¶ Ille:arion.s.¶ Pauidus metu:mortis.s.¶ Inqt nō depræ.mor.Depcari īterdū est excusare & refellere.Vñ est illd ī.xii.æn.Eqdē merui nec depcor iqt ita hic ñ depcor nō refello mori.¶ Sed lic.refer.pau.canere pauca.¶ Sūpta ly.petiit tñ ut sic ornaret:& lyra canere posset.¶ Dāt ue.cōcessere hoc nautæ ut caneret paululū lyra ridereq; hāc mortis dilationē:ornauit se tñ Ariō maxima corōa.q̄ phebo cōueniēs eēt.¶ Dāt ue q̄si indulgēt nautæ:aut cōcedūt sibi id tpis.uel.hoc bñficiū.ut illd Vir.Extremā hāc oro ueniā.¶ Et ri.mo.hoc.s.dilationē¶ Ille:ariō.s.¶ Capit coro. corōa teste Pōp.licet uideat a choro dici caret tñ aspiratiōe:siue corōæ dñt q; cohonorēt eos:qb⁹ iponūt.¶ Quæ corōa.s.¶ O phœbe:ad phœbū est apostropha.¶ Possit dice.tuos cri.q̄si possit eē decēs capiti tuo:digna erat tuis comis ¶ Induerat:coro

De ariōe cytharedo fabulā nauerat se Ariō.& iduit purpureā chlamidē & sonat accæpit.¶ Induerat:ipe Ariō.¶ Pallā.palla ut Noni⁹ inqt est honestæ mulieris uestimētū.hoc.s.tūicæ palliū.uñ Vir.Pallā signis auroq; rigētē.Ornat⁹ argiuæ Helenæ &c.hic uero Pallā p chlamide:aut q̄uis ueste. ¶ Distictā:diuisam.& hoc quo ad picturā & colorē ipm.¶ Tyrio murice:Murex ut idē inqt color ē purpureus:de purpuris supiore libro dixim⁹ ibi noua purpura fulget:& dixim⁹ cōchili gen⁹ eē ex eodē fere gñe mūices sūt:sed sūt aculeatiores.q̄lē nūc uobis ondo ex his e littore syrio ī Italiā a me relatis nā cū nomē ī græcia retineāt e Syria rettulim⁹:ut q̄lis eēt latis amicia ēt apltem⁹.¶ Tyrio:a tyro urbe phœniciæ.¶ Phœnicia:n.purpuraꝝ pīscatu sp pstitit Strabōe teste:& tyria purpura oī optima phibeat:& tyrio ipa piscario pxima.i.&c.oia q̄ ad īficiēdas ueste ptinēt.¶ Corda fidiculi.¶ Icta:pcussa¶ Pollice:i reddidisset sonos suos:pprios:q̄les erāt Ariōis.nā ubi ornat⁹ fuit cœpit resonare & canere.¶ Lyra:cui⁹ pollice cordæ tāgūt ad sonitū.¶ Flebilib⁹:i Arionē ita canētē Cycnis cōparat:nā cycni q & olores dñt ī morte hoc.f.cū ad senectā uenerit & mors iminet suauissime cāūt:uñ est illd ī heroidib⁹:Sic ubi fata uocāt udis adiect⁹ ī herbis.Ad uada Menādri cōcinit alb⁹olor:licet id Ply.falsū putet.cū dicat Oloꝝ morte narrat flebilis cāt⁹ falsis ut arbitror aliquot explmētis. At Cice.ī Tusculāis qōnib⁹ Cycni iqt ñ sine cā Apollini dicati sūt:sed ut dīnationē hēe uideāt.qa puidētes qd ī morte bōi sit cū cātu moriūt.¶ Cātat:ergo Ariō ipe.¶ Numer⁹ fle.uersib⁹ luctuosis.cecinit.n.tūc illd gen⁹carmis:qd orthiū dr.¶ Veluti olor.cycn⁹.¶ Traiectus tē.ca.hūs traiecta tpa ps p toto hoc.s.caput.¶ Canētia.albicātia.

De natura cycnorum nā tot⁹ albus.s.¶ Dura pēna.qa i senecta pēnā quādā hñt duriusculā:i frōtē natā uelut traiectā:qd obseruauit Pōponi⁹ ī extrema germāia:& ego ī ionia.Seniores.n.cycni illā traiectā hñt cæteri nō.Poeta igit nō sine rōne hoc dixit:sed miror ab aliis nō fuisse obseruatū¶ Pro & ita.¶ Ornat⁹ palla corōa Lyra.¶ Protin⁹ subsequēter cōtinuo.¶ Desilit:ex ipsa naui:deorsum salit.In medias undas in mediū mare.¶ Cerula puppis:cærulā puppim dixit ab ipso colore ceruleo.¶ Spargitur:infunditur.¶ Aqua impulsa.s.Arionis saltu.

¶FIDE maius:nõ est icredibile uectũ eẽ Arionẽ a Delphie cũ.A.G.Plinius & alii scriptores de Delphinis mira cõmemorẽt.Quid ꝙ Simõis noĩe delectanť q Simi sunt & recuruo tergo:Ille sedet citharãq; tenet præciũq; uehẽdi Cãtat:Cãtat carmẽ ita sublime ita suaue ut eẽt uberrimũ uecture ꝓciũ.¶ Astris delphia recæpit:Astrũ græcũ est.Vñ aster ille Platõis a nobis stella dicitur diuini pħi pulcherrimũ distichũ nos sic latinũ fecimus.Stelle meus stellas dũ suscipit ipse ego cælũ eẽ uelim:ut multo hũc lumie despiciã ¶ Stellas iussit hẽre nouẽ:Alii delphinẽ decẽ stellis cõstare dixerũt.¶ Vellẽ mæonide pectus inesse tuũ:Apostrophẽ facit ad Homeꝝ cuius optat ingeniũ cũ sit de re tãta scripturus quãta & heroicũ carmen & Homeri mereť ingeniũ.is uel a Mæonia id est Lydia ubi est colophon Mæonides dr̃ uel a pr̃e Mæone.notũ.n.est iter opiniones q̃ de natalib⁹ eius ferũtur hãc eẽ qd̃ Mæonis fili⁹ fuerit.¶ Sacra nonas:Quæ nunc Augusto dicatæ uideri possunt Dixerat.n.supra:Nonaꝝ tutela deo caret.

ANT. FAN.

Arionis fabula

Asť latine stella dicitur

Mæonides

In fide maius tergo delphina recuruo
 Se memorãt oneri supposuisse nouo:
Ille sedẽs citharãq; tenẽs ꝓciũq; uehẽdi
 Cãtat & æquoreas carmie mulcet aq̃s
Dĩ pia fcã uidẽt:astris delphia recepit
 Iuppiter:& stellas iussit habere nouẽ
Nũc mihi mille sonos quoq; ẽ mẽorat⁹ a
 Vellẽ mæonide pect⁹ iesse tuũ (chilles
Dũ canim⁹ sacras alterno pectie nonas
 Maximus his fastis accumulať honor:
Deficit ingeniũ maioraq; uiribus urgẽt
 Hæc mihi ꝓcipuo est ore canẽda dies
Quid uolui demẽs elegis iponere tãtũ
 Ponderis heroici res erat ista pedis:

¶INDE fide:ad eius cãtũ cũ delphinoꝝ:ut supra dixim⁹ turba cõuenisset:desiliẽs ab uno eoꝝ tergo exceptus est. ¶ Inde ex eo aut postea.¶ Memorãt:ueteres.f Delphina ꝓ delphinẽ:Dicimus.n.& delphin delphinus delphini. ¶ Supposuisse se nouo oneri:qa nouũ miraculũ:qd̃ hoĩ se supponeret:licet & Ply.& Solinus exẽpla hmõi multa cõmemorẽt.¶ Tergo recuruo:dorso repãdo:uñ Ply.dorsũ repandũ simũ qua de cã nomẽ Simonis oẽs miro mõ agnoscũt malũtq; ita appellari.¶ Tergo recuruo:tergis reflexis:qa recuruati sũt & ob id appellari Simones Ply.i qt.¶ Maius fide ꝓ appositionẽ dixit maius fide:q̃si plus q̃ credi possit.¶ Ille:Arion.f.¶ Sedens:sup delphines.f.uel in dorso delphis. ¶ Et tenet cytharã:tenet & resonat cythara.Et cãtat ꝓciũ uehendi in ꝓcium & mercedẽ uecturæ.nã uectura diciť a ueho uehis:si uehendi dicit est gerundiũ.¶ Si uehicli:uehiclũ paruus currus est:& pro ipsa uectura hic poni põt in cuius mercedẽ cantabat.¶ Et mulcet:demulcet mitigat lenit.¶ Carmine:carminis cãtu.¶ Aequoreas aquas:marinas undas.¶ Dii pia:uidẽt dii benefacta uidẽ & malefacta. Videre ergo Delphinis officiũ cõmendarũt.Vnde Iuppiter illũ iter astra collocauit:ornauitq; nomẽ stellis:ut supra diximus.Dii uident pia facta quasi delphinis pietatẽ & officiũ qui Arionis oneri successit.Iuppiter recepit delphina:delphinẽ.¶ Astris:in astris:hoc est inter sydera.Astrũ dr̃ ab αστραπτω uerbo græco:qd̃ est fulgeo:inde ab αστηρ & αστρον pro sydere & stella.Et iussit habere nouẽ stellas:& Hyginius etiã inqt esse stellaꝝ nouẽ:dať locus huic rei:cũ animal hoc musica arte mulceatur:& nouẽ sint musæ ergo totidẽ stellis figuratus.f.uel ꝙ nomẽ apud antiquos lyraꝝ corde essent.quaꝝ sonitu plurimũ oblectanť.Nũc mihi cũ relaturus sit diẽ in quo Augustus pater patriæ appellatus sit ꝓ rei magnitudine decãtãda optaret & mille uoces & homericũ hẽre ingeniũ: & ideo nũc uelut rẽ magnã ut est aggressurus inqt.¶ Nũc uellẽ hẽre mihi:ad usum meũ ille sonos:mille uoces.¶ Et uellẽ hẽre.¶ O meonide pectus tuũ:quasi ingeniũ tuũ & aium tuũ.¶ Quo:ingenio.¶ Achilles est memoratus:Homerus est dictus Meonides & Meonius a Meone pr̃e & etiã a Meonia pr̃ia Asiæ regiõe:sed plures fuere urbes ẽt ꝑter illas:quæ in Meonia sunt:quæ suũ eẽ dicerẽtur Cice.meminit in orone ꝓ Archia poeta ẽt ut cõstat illo uersu Smyrna rhodos:Colophos Salamis chios argis athenæ:ut in odis Horatii diximus.¶ Memoratus achilles.nã ꝑclara Achillis gesta in Iliade scripsit & celebriorẽ illũ forte quã mereret reddidit.uñ legiť cũ Alexãder in Sygeo ad Achillis tumulũ peruenisset:dixisse.¶ O Fortunate adolescẽs q laudis tuæ.Homeꝝ ꝑconẽ iueneris.¶ Dũ canimus:ii nonis februariis Augustus pr̃ pr̃iæ est appellatus.uñ eo die festũ rei tãtæ celebrabať:ꝓ quo i augusti cõmẽdationẽ maximũ suis festoꝝ libris accumulati honorẽ dixit:ꝓcipue cũ tanta res in his scribẽda esset.¶ Dũ nos. ¶ Canimus no.sa.& supius dixit tutela dei carere:ac si nulli deoꝝ sacræ eẽnt: & nũc sacras appellat:ꝙ iõ facit:nã cũ antea nulli deoꝝ sacratæ fuerint:nũc in auctos Augusti titulos:& cũ ea die honore decoratus fuerit sacras appellauit:ita publico cõsensu cõsecratas.¶ Alterno carmine:hoc.f.elegis uersibus:illa.n.sũt alterna:quæ ꝑ uices eũt:& redeũt:sic elegi uersusq ex exametro cõstãt.& pẽtametro.nã uelut ꝑ uices alterũ cũ altero iungiť.¶ Maximus honor hoc est i Augusti laudẽ.¶ Accumulať:his fastis:his fastoꝝ libris:i qbus id ẽt scribere necesse est.¶ Deficit:Vr̃ exterrere i re ardua describẽda:ꝙ cũ hæc dies sit maxime celebrãda:ad eã canẽdã igeniũ deficiat.¶ Deficit igeniũ & urgẽt.cogũt:aut ꝑmũt noa.Maiora uirib⁹ maiora & grauiora q̃ nos sufferre ualeam⁹.¶ Hæc dies est tibi:a te.¶ Canẽda ore ꝓcipuo:ore ꝓcellẽte:qa ꝓcæteris hãc canere debes.Quid uo.:reꝑhẽdit seipsũ qd̃ hæc grauia:aq̃ scribẽda erãt heroico carie:uersib⁹ elegis cõmẽdarit.¶ Quid:cur:aut pp qd̃ ego.Demẽs:deorsũ a mẽte euasi uesanus.¶ Volui iponere tãtũ põderis:methaphonce loqtur.¶ Elegis.uersib⁹.f.de elegis uersib⁹ supi⁹ diximus:qb⁹ miseriæ q̃rimoniæ & amãtiũ affectus deplorant:sed qa iu his erat assuetus:non et hæc grauia elegis canebat.¶ Res ista:q̃ tã magna est. ¶ Erat interetat.¶ Pedis heroi:heroici uersus.Heros ut diximus uir excellẽs diuinus.f.Sed qa exametris uersibus & deoꝝ laudes:& heroum benegesta cani cœpere:tanq̃ a diuinis appellati sunt uersus heroici ergo.¶ Res ista erat heroi pedis:heroici uersus & est species metonymie:nam ex pedibus uersus constat.

PAV. MAR.

ANT. FAN.

Auguſt' patriæ cognomen accepit nonis februariis

ℭSANctæ pater patriæ: Nonis februariis Cæſar Auguſtus pr̃is p̃riæ cognomē accæpit qd' ei(ut Sueto. ſcribit)uniuerſi repētino maximoq; cōſenſu detulerūt & Senat' i curia neq; decreto neq; acclamatiōe ſed per Valeriū Meſſalā id mādantibus cūctis qui ait qd' bonū fauſtūq; ſit tibi domuiq; tuæ Cæſar Auguſte Senatus te cōſentiēs cū Po.Ro.cōſultat patrē p̃riæ. Quo tpe Auguſt' lachrymas cōtinere nō potuit. Naſon in quarto triſtiū. Tu quoq; cū p̃riæ rector dicare p̃q; Vtere more dei nomē h̃ntis idē Seneca: Sic ille p̃riæ primus auguſtus parēs cōplexus aſtra eſt. Cicero: Vt i eius uita legimus primus oium Romāoꝝ pater patriæ appellat' eſt. Hinc illud eſt Plinii: Salue prim' oium parens p̃riæ appellate: Quo noie. M. Cato uir ſeuerus & ſūmæ grauitatis eū appellauit teſte Appiano. Poſtea uero Imperatores romani eā appellationē ſibi uſurparūt quæ Ciceroni cōtigit i libera ciuitate Iuuenalis: Roma parentē roma patrē p̃riæ Ciceronē libera dixit. Quo i loco Satyrus Imperatores deridet q ab adolatorib' p̃ris. p̃riæ cognomē ſumebāt fallebāturq; ut ait Plutar. cū excellētiā honoꝝ a populis ſibi tributā maximū beniuolētiæ teſtimoniū exiſtimarēt. Quāuis.n. ſponte ſua & beniuolentia quadā ad decorādos principes moueri populi uideātur inducunt tamē plerūq; metu cū tam hi qui oderunt q̄ qui amāt pſequi honoribus principes ſoleāt. Prudentes igitur & optimi reꝝ publicarū gubernatores nō tam laborant ut honores populis cōſequant̃ q̄ ut digni honoribus ſint. Huius tituli quo auguſtus a Senatu Populoq; Romano donatus eſt. Meminit Horatius in primo carminum: ut hic. magnos potius triumphos hic ames dici pater atq; priceps. ℾ Hoc dedimus nos tibi nomē eques.

Sctē pr̃ p̃riæ tibi plebs tibi curia nomē
Hoc ddit: hoc dedim' nos tibi nomē eq̃s
Res tñ añ dedit ſero quoq; uera tuliſti
Nomina: iampridē tu pater orbis eras
Hoc tu p terras qd' i æther iuppiter alto
Nomē habes: hoium tu pater: ille deū
Rom'e cōcedas facit hic tua magna tuēdo
Mœniā tu dderas trāſilieda Remo(do
Te tacitus paruiq; cures ceninaq; ſenſit
Hoc duce romanū eſt ſolis utrūq; lat'.
Tu breue neſcio qd uictę telluris hēbas
Quodcūq; eſt alto ſub ioue cæſar hēts

Naſonis familia fuit eq̃ſtris ordinis

Naſonis familia equeſtris ordinis fuit: & ipſe Auguſti Cæſaris munere eques triumuiratum cōſecutus eſt. Sane Nos eques dedimus eſt rara cōſtructio ſed tolerabilis. Verū enim apparet quod grāmatici tradunt conſtructionē quam græci ſyntaxim uocant reddi ad uocis intellectum. unde per diuerſas figuras ſolent a ſcriptoribus accidentia uariari: quæ licet quantū ad ipſas dictiones incōgrue diſpoſita uideantur: tñ commodiſſime tñ poſita intelliguntur ſenſus rõne. Quid eſt enim aliud pars in fruſtra ſecant niſi multi: & nos eques dedimus niſi nos equeſtris ordinis uiri? ℾ Res tamen ante dedit Rei ueritas & meritoꝝ tuorum magnitudo ne Auguſtus uideatur adulatione populi eum titulū conſecutus; ℾ Facit hic tua magna tuēdo mœnia: Aequauit Auguſtū ioui q; pater ſit uiri Iuppiter: nunc præponit Romulo q; tuendo urbē more optimi patris ampliſſimā reddidit: nuquā Romulus reliquit humilimā. ℾ Tu dede. tranſilienda Remo. Tātæ humilitatis ut ea tranſilierit Remus quā ob cauſam fert̃. occiſus. Licet ſint q rem aliter tradant ut alibi dicemus. ℾ Cures: illuſtris urbs ſabinoꝝ autore Plutarcho unde Quirites dicti ſunt ut quibuſdā placet. Nota eſt hiſtoria ℾ Cenina etiā oppidū eſt apud urbē quod teſte feſto a Cenite cōditore nomē accæpit: Hinc dicti Ceniēſes ℾ Tu rapis: hinc caſtas duce ſe iubet eſſe maritas. Antiſteton eſt & merito laudat̃ auguſtus q (ut ait Suetonius) leges quaſdam rettractauit: quaſdam de integro ſanxit ut de adulteriis de pudicitia.

Cures unde Quirites

Cenina

Antiſteton

PAV. MAR.

ℭSANctæ pater: de hoc ita Tranquillus inq̃t: Patris p̃riæ cognomē uniuerſi repētino maximoq; cōſenſu detulerūt. ei prima plebs legatiōe anxiū miſſa. Deinde quia nō recipiebat ineūti romæ ſpectacula frequēs & laureata. Mox i curia ſenatus: neq; decreto neq; acclamatiōe: ſed p Valeriū meſſalā id mādātibus cūctis: qd' bonū inq̃t: fauſtūq; ſit tibi: domuiq; tuæ Cæſar auguſte. Sic.n. nos ppetuā fœlicitatē reipu. & leta huic præcari exiſtimamus. Senatus te cōſentiens cū po.ro. cōſalutat p̃riæ patrem: cui lachrymas r̃ndit Auguſtus his uerbis. ipſa.n ſicut Meſſalia appoſui cōpos factus uotoꝝ meoꝝ. P.C. Quid habeo aliud deos imortales præcari: q̄ hūc cōſenſū ueſtrū ad ultimū uitæ finē mihi pferre liceat: hæc ille. poeta inq̃t. Patres equites & plebē hoc ei nomē dediſſe: nihil tamē refert quia idē eſt ſenatus & populus. Equites enim medii erant inter patricios & plebem. inquit ergo apoſtrophans ipſi uerba. ℾ O ſanctæ pater patriæ Auguſte qui hoc dei fuiſti tuis meritis pater patriæ appellatus: hoc nomen patris patriæ.ſ. Dedit tibi p'ebs hoc nomē dedit tibi curia: hoc ſcilicet ſenatus qui in curia reſidebat: de diuiſione populi per Romulū & curiis ſupius diximus. nam diuiſerat populū in. xxx. curias: quibus poſtea additæ ſunt quinq̃dita ut ſua in quiſq; curia ſacra publica facerent: ferias q; obſeruaret: huiſq; curiis ſingulis nomina curiaꝝ uirginū impoſita eſſe dicuntur ex his quas de ſabinis rapuere: hæc Pōpeius. At hic curia de ſenatoria dicitur: qui locus ita dictus eſt: qd' ibi publicas curas gerebāt. Eſt autē hic ſpecies Metonymiæ tenens pro eo qd' tenetur. Eſt duplex curia: & in qua reſpublicæ geruntur. & in qua ſacrificat̃ ſed de hoc inferius. ℾ Curia: hoc.ſ. ſenatus. Hoc etiā nomen dedimus tibi nos eques: pro eq̃tes: aut equeſter ordo nos dixit. qa ipē ēt equeſtris ordis erat. Vñ i triſtib'. Nō modo fortunæ manere factus eques. ℾ Res tñ ut a merito tāti nois Auguſtū cōmēdaret. añ inq̃t hoc a te datū ipſa fuiſſe: ſero tñ appellatiōe. nā longe ante nō mō patriæ ſed orbis pater erat. Res tamen dedit. nomen hoc.ſ. ℾ Ante: anteq̃ dederat ſenatus & populus. qa re ipſa erat pater patriæ ℾ Sero quoq; tarde etiam. ℾ Tuliſti uera noia: quia tardius q̄ merebaris pater patriæ appellatus eſt. ℾ Iāpridē. longe ante eras pater orbis: ergo non modo patriæ: ſed uniuerſi orbis in aliquibus codicibus ſcriptū eſt urbis: melius tamen orbis quia inferius ſubſequēter cōparat ipſum Ioui. ℾ Nomen habes hoium: tu pater ille deum: ille

deorum ipse hominũ pater est pro oium hoium: intellige ergo bene orbis: sed si urbis dicit nõ est ab re q̃a Lõge ante erat pater p̃riæ. ⁋ Hoc tu magna est hæc augusti cõmẽdatio: cũ Ioui cõparatur: nã ille deo℞ p̃f est. Augustus aũt hoium: in tristib⁹ ẽt ad augustũ scribẽs: cũ Iouẽ deũ genitorẽ dixisset addidit. Tu quoq̃ cũ patriæ rector dicare paterq̃ utere more dei nomẽ habentis idẽ inq̃t ergo. Tu hẽs hoc nomen patris patriæ. s. ⁋ Per terras: quasi in terris. Quod hẽt Iuppiter i alto æthere: in cœlo. de æthere diximus: græce dicit αἰθὴρ ab αἴθω: q̃ est ardeo: q̃a in eo est ignis elemẽtũ. unde summaq̃ locũ sibi legit I arce: hoc. s. in summo æthere. ⁋ Tu auguste es. ⁋ Pater hoium. nã hoies regis. ⁋ Ille: Iuppiter. s. Est p̃f deũ deo℞: q̃a diis impat ⁋ Romule: cũ uelit lõge in oibus supiorem dicere augustũ Romulo urbis cõditori: ab ipso Romulo petit hoc cõcedi. nã ipse & urbẽ paruã & exigua mœnia fecit. Augustus aũt & mœnia & impium late auxit: sed hæc est allusio q̃dam ad id qđ supius diximus: q̃n appellatus fuit augustus: cũ essent q cẽserent eũ Romulũ appellari oportere: quasi & ipsum cõditorẽ urbis. ac si dicere uelit Romuli ãt hac cõparatiõe deprimit. ⁋ Romule cõcedas: da ueniã: aut patiare me loq̃: aut cõcede qđ dico. ⁋ Hic augustus. s. ⁋ Tuẽdo defen. & gubernãdo: nõ dixit dominãdo aut impando ne tyrãnidis iliũ argueret: sed tuẽdo ac si in tutela impium p̃riæ haberet. ⁋ Facit: tua quæ tu fũdasti. ⁋ Magna: nã auget ut diximus & urbẽ & impiũ. ⁋ Tu dederas mœnia ipsa ⁋ Trãsiliẽda: trãsaliẽda. ⁋ Remo: fratri tuo: quẽ multi græci maxime Romũ dicũt. Cõdidit ãt mœnia ita parũ alta: ut Ramo trãsilili possent. Vñ qđ in edictũ reliq̃sset: morte mulctatus est de quo dicemus in quarto libro auctore etiã Dionysio. nã mortis Remi duplex causa narrat: & discordia: pugnaq̃ q̃dam q̃ in ea ceciderit & hæc trãsaltatio muro℞ præter edictũ: ob qđ a celere quodã qui muris p̃erat obtrũcatus est. ⁋ Te tacitus. Romulus cũ finitimis tñ pugnauit: cũ sabinis: cũ cemiẽsibus: quo℞ regẽ ut supius diximus obtrũcauit: cũ Antẽnatibus: & postea cũ Veihentibus. Terminus aũt impii Romuli decimus octauus ab urbe lapis fuit: At augusto p̃cipe uniuersus orbis romano paruit impio. inq̃t ergo o Romule. ⁋ Sensit te tacius: rex sabino℞: de quo supius diximus. Et parui cures: aliqui dicũt cures opulẽtissimã fuisse sabino℞ urbẽ. Poeta aũt inq̃t: Parui cures nihil refert. nã poterat esse urbs parua mœnibus: magna aũt opibus cures in numero multitudis sabino℞ oppidũ. ⁋ Et cenina & oppidũ hoc nõ lõge ab urbe fuit. ⁋ Hoc duce: Augusto aũt principe. Est romano℞ romani iuris aut ro. impii. ⁋ Vtrũq̃ latus solis. quasi extremæ orbis partes: & oĩa quæ inter ipsas cõtinẽtur: sed cũ dicat Vtrũq̃ latus solis possumus itelligere de septẽtrione & meridie: quasi de polo arctico & antarctico: quæ loca a latere solis sunt. ⁋ Tu breue: Auget & illius depressionem. quia paruus dñs & huius gloriam. quia oĩa: quæ sub Ioue sunt sua sunt. ⁋ Tu habebas nescio quid: uelut in cõtemptũ nescio quid dixit. Victæ telluris: quam tu uicisti: erat tantum modo: ut diximus usq̃ ad decimum octauum ab urbe lapidem. ⁋ Cæsar: Augustus. s. ⁋ Habet quodcũq̃ est sub alto Ioue: auxit hic Poeta & rem orationem: nam magis se eleuat secundo q̃ primo uersu. ⁋ Quodcũq̃ est sub Ioue: quasi & terre: & maria. ⁋ Sub Ioue: interdum intelligimus sub cœlo: aut sub aere: ut illud Horatii manet sub Ioue frigido: idem dicimus sub dio ab eo quod Διὸσ Iuppiter appellatur.

Cõpo augusti cũ romulo · *De terminis impii romani*

Tu rapis: hic castas duce se iubet ẽe maritas
Tu recipis luco: repulit ille nephas:
Vis tibi grata fuit: florẽt sub cęsarẽ leges
Tu domini nomẽ: principis ille tenet:
Te remus icusat: ueniã dedit hostib⁹ ille
Cœlestem fecit te pater: ille patrem:

⁋ TV recipis luco. Asylum dicit a Romulo constitutũ latronũ ac pessimo℞ oium receptaculũ. Tu dñi nomẽ: Augustus domini appellationẽ: ut maledictũ & opprobriũ semper exhorruit teste Suetonio cũq̃ eo spectante ludos pronunciatũ esset. O dominũ æquũ & bonũ: & uniuersi quasi de ipso dictũ exultãtes cõprobassent statim manu uultuq̃ indecoras appellatiões repressit & in sequẽti die grauissime corripuit edicto: dñmq̃ se postea appellari ne a liberis q̃dem aut nepotibus suis uel serio uel ioco passus est. Et recte: domini. n. nomẽ quo perempto oĩs seruitus extincta est tyrãni est potius q̃ benigni principis qualis fuit Augustus q(ut Seruius tradit) palatiũ iussu eius ædificatũ reip. dono dedit. Veniã dedit hostibus ille: Ouidius alibi: Tu ueniã Partho supato sæpe dedisti nõ cõcessurus quã tibi uictor erat. Diuitiis etiã multos & honoribus auctos uidi qui tulerãt in caput arma tuum. Sueto. Clemẽtiæ ciuilitatisq̃ eius multa & magna documẽta sunt ne enumerẽ quot & quos aduersarum partiũ uenia & incolumitate donatos principẽ etiam in ciuitate locũ tenere passus sit. ⁋ Cœlestem fecit te pater ille patrem tu martis gratia in cœlum receptus: et ciues te filium crediderunt. Augustus uero de patre optime meritus ut pium filium decuit Iulium Cæsarem retulit in numerum deorum Cui cum ludos funebres celebraret die medio stella apparuit: fulsitque per septem continuos dies: quam Augustus parentis esse confirmauit. Vnde illud est: Ecce dionei processit cæsaris astrum.

ANT. FAN. · *Dominĩ appellatiõnẽ exhorruit augustus*

⁋ TV rapis: exprobrat Romulo sabinarum raptum & pudicitiæ obseruantiã ex Augusti lege cõmendat. Præterea a Romulo receptos sceleratos: ab Augusto autẽ compressos: aut fugatos ⁋ Tu: o romule: ⁋ Rapis quia factis ludis ab eo cũ cõuenissent finitimi multas rapuit: de quo iferius dicemus ergo. ⁋ Tu rapis: q̃si tu stupras: pro cõiugũ enim defectu raptæ illæ fuere: rape interdũ stuprare scilicet. Vñ illud Virgilii: Sub nixus rapto potit. idest stupro ⁋ Hic Augustus scilicet. ⁋ Iubet se duce. se p̃cipe. ⁋ Maritas. nuptas. ⁋ Esse castas. obs͞uare pudicitiã. Instaurauit. n. august⁹ legẽ iuliã ad coercẽdos adulteros. Vñ est ubi nũc lex iulia dormis ⁋ Tu. romule. ⁋ Recipis nefas. q̃si nepharios & sceleratos hoies. ⁋ Luco i Asylo. qđ erat i luco de quo supius dixim⁹. Nã p augẽda urbe Asylũ cõstituit. quo cõfugerẽ ipune. q uel ob scelera. uel q̃ocũq̃ ex aliis ciuitatib⁹ pulsi erãt. ⁋ Ille aug. ⁋ Repulit nephas. & scelera & sceleratos Plures. n. factiões extĩxit grassatores dispositis p opportũa loca statiõib⁹. Trãgilus iq̃t. ihibuit. & mĩta silia. ⁋ Tibi. o romle. Fuit grata

PAV. MAR.

uis.Nā nim & in rapiēdis uirginibus. & idepopulādis agris finitimis nim ī ulisti.❡Sub cæsare. Augusto.f. ⸿Florent leges:nam ex legibus cautū est:ne cui uis inferatur:multa etiā Augustus correxit.Vnde Tranquillus leges retractauit:& quasdā ex ītegro sanxit:ut sumptuariā:& de adulteriis:& de pudicitia:& de ambitione:de maritādis ordinibus.⸿Tu:Romule ienuisti.f.⸿Nomē dominiuqđ ad tyrānidē spectat:ergo exprobādū.⸿Ille Augustus.f.⸿Tenet nomen principis:minus autē est princeps q̄ dominus.⸿Augustus autē ut testis est Trāquillus:domini appellationē ut maledictum & opprobiū semp exhorruit:nec domini nū appellari a liberis seu nepotibus serio uel ioco passus est.⸿Te:exprobat Romuli īmunitatē pro fratricidio ut magis a dementia cōmendatū augustū extolleret:qui hostibus pepercit præsertim lepidū triumuirū:quē incolumē dimisit.⸿Remus incusat te:quasi arguit te cædis:dicemus inferius in quarto libro de cæde Remi:quā pauloante libauimus.⸿Ille:Augustus.⸿Dedit ueniā hostibus:quia demens fuit illis:quos uicit. Vnde in tristibus ad Augustū:Tu ueniā patri supatæ sæpe dedisti.Nō concessurus quā tibi uictor erat. Poffet etiā hoc intelligi de Lepido eius in triumuiratu collega:quā bello siculo in sextū Pōpeiū:ut testis Trāquillus:cū eum ex Aphrica in auxiliū euocauerat:superbientē uiginti legionū fiducia:sūmasq̧ sibi partes terrore:& minis uēdicantē spoliauit exercitu:supplicē quem cōcessa uita in circeos relegauit.⸿Patris Mars:nā.Martis filius Romulus creditus:de quo suo loco dicem⁹ fecit te cœlestē:rettulit te in deos:q̄si dicat:nō tuis meritis:sed patris.⸿Ille:Augustus.⸿Fecit cœlestē patrem:Iuliū Cæsarē:quia & nepos & hæres eius fuit:soluit illi diuinos honores:& pro deo coli uoluit:sed de hoc etiam inferius suo loco dicetur ⸿Iam puer:superius diximus occasum leonis:per quē denotabat Aquarii ortus:qui oppositus est.Oritur autē Aquarius ipsa nonis februariis usq̧ ad aluū anteq̄ Sol de quo sic iginius inquit Aquarium cōplures Ganymedē esse dixerunt:quē Iuppiter ob pulchritudinē ereptum parentibus:deorum ministrum fecisse existimatur.Itaq̧ ostēditur ut aquam aliquo infundens.Egessionas autē Deucalionem dicit esse ꝙ eo regnāte tanta uis aquæ de cœlo profuderit:ut cataclysmos factus esse diceretur.Eubolus uero cecropem esse demonstrat:antiquitatē generis cōmemorans:& ostendens anteq̄ uinū traditū sit hominibus:aqua in sacrificiis usum & ante cecropem regnasse quam uinum sit inuentum.Poeta autem hic de Ganymede intelligit Trois filio:cuius fabula notissima.Aquarius quoq̧ & occidit & exoritur capite priusq̄ reliquis mēbris.

Cōtra romulū qui frem dicitur occidisse

Cāpo augusti contra romulum

ANT. FAN.

Ganymedes seu aq̄rius oritur nonis februariis

Aquarius

Aquilo

Fauonius redit

Zephyros

Veris initiū.v.idus feb.

Dies primus ueris in aq̄rio Aestatis ī tauro Autūni ī leone Hyemis ī scorpiōe

❡IAM puer idæus media tenus eminet aluo:aquarius quē quidā Ganymedē esse uolunt ut diximus supra nonis Februariis media aluo tenus antecedit solē orientē. Quod hoc tpe fieri necesse est Sole Piscibus ꝓpinquāte cū Aquarius & oriat̄ & occidat capite prius q̄ reliqs mēbris.Hoc signū cū aquæ effusione triginta stellis cōstare dicit̄.Aquariū alii Cecropē esse dixerūt:alii Deucalionē Poeta hic eos sequitur qui uolūt hanc partē zodiaci esse Ganymedē qui ioui ut alibi legimus nectar ministrat in uita iunone.Quidā enim dicunt receptū Ganymedē ad ministeriū poculorum remota Hebe iunonis filia.Quā ob rem existimat̄ dixisse uirgilius.Et genus inuisum & rapti ganymedis honores.Est aūt raptus(ut scribit Strabo)ad

❡Iā puer idæus media ten⁹ emiet aluo
Et liquidas mixto nectare fudit aquas:
En etiam siquis borean horrere solebat
Gaudeat:a zephyris mollior aura uēit
❡Quito ab equoreis nitidū iubar extu
Lucifer:& primi tpa ueris erūt(lit undis
Ne fallere tamē restāt tibi frigora restāt
Magnaq̧ discedens signa reliq̄t hyēs

Priapeni & Cizyceni agri fines ī loco quē ab qđ est ἀρπάζω quod est rapio harpagiā appellarūt:q̄uis alii (ut idē auctor scribit)arbitrētur id circa Dardaniū ꝓmontoriū cōtigisse.Si qs boreā horrere solebat. Hic uentus aq̄lo etiā dici solet a uehemētia uolatus qua uidetur aquilā imitari.⸿Gaudeat a zephyris:mollior aura uenit.Fauonii hoc tpe spirare incipiūt:qui(ut inquit Plynius)Hibernū molliūt cœlū sole aquarii partem.xxv.obtinēte.Alii eorum exortū septimo idus siue circa idus februarias ponūt.Est aūt Fauonius ut idē inquit genitalis mūdi spiritus qui græce zephyros uocat̄ flans ab occasu equinoctiali aduersus Eurū:sicut ne uero fauonius dicit̄ a fouēdo ut quosdā esistimasse idē Plynius refert.A Fauonio ab eq̄noctiū uernū dies quadragiuta sunt ut Varroni placet.Hunc uentū qdam ad.viii.calen.martias chelidoniā uocarūt ab hirūdinis uisu:alii ab aduētu auium ornithiā:rustici uero cahtiirionē natura fœmina accipe gestiētes quē Hora recte candidū dicinut Quid fles asterie quæ tibi cādidi primo restituēt uere fauonii.Inducit.n.serenitatē:& bonus ac benignus est qu uernū aerē clementiorē facis. Quintus ac æquoreis nitidū iubar extulit undis Lucifer & primi tpa ueris erūt qnto idus fabruarias noui ueris initiū est:cuius diē primū esse i aq̄rio auctor est Varro:ut Aestatis In tauro autūni in Leone:hyemis in Scorpiōe:quorum signorum ut idē Var. scribit dies.xxiii.quattuor tēporum primus est ita ut Ver cōstet diebos.xci.Aestas.xcy.Autūnus.xci.Hyemis lxxxix.Sūt tñ qbus placet esse initiū Veris ad.vii.siue.viii.idus februarias & hāc āni partē a fauonio ichoari.De quo Ply.hic inq̄t uer inchoat apitq̧ terras tenui frigore saluber.Ver(auctore Macrobio)& calidū est & humectū:cuius mense primo uer nouū dicimus secūdo adultū:tertio p̄ceps.Eius certissimū indiciū nōnulli existimarunt Papilonis prouentū ob infirmitatē animalis ut Plynius scribit.Sunt qui æstatis principium ponunt.viii.idus Maias ut Autumni.vi.idus Augusti & Hyemis.v.idus Nouembris.

PAV. MAR.

❡IAM etiā in ipsis nonis.⸿Puer idæus:Ganymedes troianus ab ida mōte prope Iliū de qua raptus fuit De quo Vir.in.v.æn.quē p̄pes ab ida.Sublimē pedibus rapuit Iouis armiger uncis.⸿Eminet.est n.rū soli eminēs.⸿Media tenus aluo:q̄si usq̧ ad mediā aluū:in ā pubetenus dicim⁹ q̄si usq̧ ab pubē ira.⸿Media tenus aluo:usq̧ ad mediā aluū:Aluus est ꝓprie uēter fœmina:ut Pōpe.inq̄t ab alēdo dicta est quæ semp fœmini generis.Sed hic ꝓ ipsi⁹ aquarii aluo.Et fūdit:spargit.⸿Aquas liq̄das:claras.⸿Mixto nectare.q̄si

propinat:aut

ppinatiant mistrat nectareos pot⁹ diis. Vñ ĩ meta. Inultaq̃ ioui nectar Iunone mistrat. Nectar ẽ deoꝝ potio. Vñ & alio loco poeta nectar & ambrosiã latices: epulasq̃ deoꝝ. Det mihi formosa grata iuẽta manu. Qui ẽt: ppe ẽt ueris tp̃s mitigaẽ aeria frigiditas ẽdeũt zephyri q̃ suauiorẽs sũt ergo si qs hyemẽ exohsrebat gaudeat nã ppe ẽ ues. Quin ẽt hoc ẽ ĩsup. Siqs solebat horrere: ĩ horrorẽ hẽre. Boreã: q̃ plurim⁹ fiat ĩ hyemei & sceptẽtrionalis uẽt⁹. Gaudeat nã Mitior aura suauior: leuios flat⁹. Venit a zephyris. n. ab occasu flat. & ẽ suauis plurimũq̃ ĩ uere põt: quo tũc spirãte florẽt arbores: & emergunt herbæ: diesq̃ reddit lætiores. Quint⁹ ab æquoreis: inqt poeta. v. idus sub. esse ueris initiũ: sed ne totiẽs repetituri sim⁹ eadẽ hoc loco iuuet dicere. Florẽtin⁹ pricepa: & iuriscõsult⁹ ĩ pceptis rei rusticæ Ita tradit rõnẽ tẽpoꝝ. Veris initiũ exponiẽ iũe plurimũ zephyr⁹ spisare icipit. Qd ẽ. viii. id. feb. sole ĩ aquario. Terminaturq̃ ad nonas maias æstatis aũt initiũ. vii. id. maias. Sole ĩ tauro: finis. viii. id. augu. Autũnus icipit. vii. id. augu. Sole in leone: finisq̃. vi. noũeb. hyems uero. v. id. noueb. Sole ĩ scorpione. finis nonis febriuariis. Solstitioꝝ uero æstiuũ ẽ. viii. calẽ. Iulias. hybernũ. viii. calẽ. ianuarias. Eqnoctioꝝ uernũ ẽ aũ octauũ calẽdaꝝ apriliũ nonnullis aũ nonũ. Autũnale aũ octauũ calẽdaꝝ octobriũ, hæc ex illo. Poeta ãt de ueris initio agit. Q nit⁹ luciferignia dies post qrto nonas. Extulit iubar nitidũ: nitẽtes radios. Ab undis equoreis ab occẽao oriẽtis. Et erũt tp̃a primi ueris: erit ueris initiũ. Ne fallare: ĩ pricipio ueris sũt ẽt magna frigora. Caue iterdũ illud caue breue ẽrit tu caues defendas: sed de hoc ĩ libris tristiũ differuim⁹. Ne fallare: ne fallaris: ne decipiaris. Restãt: & ingeminat uer bũ: ui iũe ĩgeminaẽ iterdũ frigus. Restãt. supsũt adhuc. Tibi frigora: qa adhuc & uẽti & niues iterdũ sæuiunt: frig⁹ uñ diceteẽ supius dixim⁹. Et hyems: hyemale tp̃s. Discedẽs reliqt magna signa. magna argumẽta sui: qa reliqt frigora: Sicut æstus in mari cessantibus uentis: ita cessante hyeme remanent etiam frigora.

Initiũ ueris æstatis autũni & hyemis.

¶ Tertia nox aderit custodẽ/ ptin⁹ ur-
Aspicies gẽinos exeruisse pedes: (sæ
Inter amadryades/ iaculatricẽq̃ dianã
Calisto sacri pars fuit una chori:
Illa deæ tangens/ arc⁹ quos tãgim⁹ arc⁹
Este meæ testes uirginitatis ait:
Cynthia laudauit/ pmissaq̃ fœdera ser-
Et cõitũ priceps tu mihi/ dixit eris: (ua
Fœdera seruasset/ si nõ formosa fuisset:
Cauit mortales/ a ioue crimen habet:
Mille feras phœbe siluis uẽata redibat:
Aut plus/ aut mediũ sole tenẽte diem:
Vt tetigit lucũ densa niger illice lucus:
In medio gelidæ fons erat altus aquæ:

¶ Tertia nox aderit custodẽ, ptinus ursæ Aspicies gemi nos exeruisse pedes. Arctophylacẽ dixit q̃ interp̃taẽ Vrsæ custos & diciẽ Bootes. Manlius a tergo nitet arctophylax ideq̃ bootes. Diciẽ & Arcturus ut Lactanti⁹ grãmaticus docet: sed proprie Arcturus (teste Seruio) stella est in signo boote cuius ortus & occasus tempestates grauissimas facit. Arctophylacis pedes. iii. idus februarii chronicæ oriuntur: qd signum citius q̃ chelæ in ortum ferri cernitur: sed sinistram ei⁹ manum circulus arctic⁹ includit ita ut neq̃ exoriri neq̃ occidere uideaẽ q̃ diciẽ stellas quattuor cõtinere cum totus Arctophylax. xiiii. constet eui⁹ occasus quattuor signorum zodiaci temp⁹ absumit siue (ut qbusdã placet) tnũs: unde a poetis piger diciẽ: ut siue ẽ arctophylax siue est piger ille bootes & frigida circũagunt pigri lattaea Bootæ. Hui⁹ pes dexter æstiuo circulo nitiẽ qui cum longe absit ab ei⁹ manib⁹ oriatur & occidat necesse ẽ. Dĩ aũt iouis fili⁹ & Calist⁹ q̃uis Hermippus scripserit Philomelum esse Cereris & Iasonis filium. Calisto sacri pars fuit una chori. Hæc lycaonis filia a ioue cõpressa pepit filiũ Arcadẽq cũ pœne ĩ eo esset ut matrẽ ita iunonis in ursam mutatã occideret trãslat⁹ ĩ cœlum Arctophylacis nomen accepit: licet quidam hunc Icarũ esse uelint a pastorib⁹ interfectum quos uino tunc primum reperto ebrios fecerat. Voeaẽ & idem arctur⁹ ut dixim⁹ a quibusdam quod post caudam ursæ locat⁹ finitem Bootes qd boues cum plaustro agat. Sunt qui Vrsam maiorem non Calisto sed Megisto dictam tradiderit Licaonis neptem. Fœdera seruasset si non formosa fuisset. Quia rara est concordia formæ atq̃ pudicitiæ. Ouidi⁹ alibi: Sed te decor iste quod optas esse uetat: Votoq̃ tuo tua forma repugnat. Fuisse autem pulcherrimam ei⁹ nomen ostendit.

ANT. FAN. Arctophylax. Bootes. Arcturus Bootes oriẽ. iii. id⁹ feb. Bootes Piger. Calistus fabulas. Bootes ĩ cœlũ trãslatus.

¶ Tertia tertio idus feb. Bootesq̃ & Arctophilax diciẽ oriẽtnõ q̃ oriaẽ: & occidat uelut signa: de quib⁹ dixim⁹. Sed cũ in plaustro sit quod uertitur circa cardinẽ: ĩ ipsa uertigine uideẽ occidere: & cũ se eleuat: oriri de hoc in tristib⁹ dixim⁹. fabellam aũt poeta ipse lati⁹ explicat: ubi quib⁹ opus suis in locis dicem⁹. Arctophylax dict⁹ est quasi ursæ seu arcticustos: que ei⁹ mater fuerat eã subsequi uideẽ ac plaustrũ regere de quo Cicero de natura deorũ cũ arati uersus refert. Arctophylax uulgo qui diciẽ esse bootes quod quasi temõe adiũctũ pre se quatit Arctori. Aderit tertia nox: tertia ab ipsa nona die: & sic erit. xi. die mensis. Tu aspicies ptin⁹: porro siue longe. Custodẽ uel ursæ maioris. s. hoc Calistus seu arcti de qua nũc ageẽ. Ea eruisse: extulisse. Geminos pedes: q̃ti pedes ex undis extraxisse. Dict⁹ est hic Bootes: qa plaustrũ aut boues agitare uideẽ. Inter arma. Aggrediẽ nũc fabellã ipsam: que & in met. & ab Hesiodo: & ab aliis plurib⁹ refertur. Calisto licaonis Arcadiæ regis filia Dianã sequẽs a Ioue cõprehẽsa: patefacto scelere a Diana pulsa. a Iunone ĩ ursã mutata pueꝝ peperit arcadẽ noĩatũ: quẽ arctophylaca dixim⁹ q adult⁹ uenator sci⁹ cũ matrẽ ĩsequereẽ: a Ioue rapti: e cœlo recepti sunt appositiq̃ plaustro: quod ĩ mare nõ mergiẽ: sũt ab oceano iuno ipetrauit: ĩ id a poetis colligiẽ. Arct⁹ aũt tegeates historiaꝝ scriptor nõ calisto sed Megisto dicit appellatã: & nõ lycaonis: sed cretei filiã Lycaonis neptẽ. Calisto fuit una pars sacri chori q̃si una nymphaꝝ. Sacri chori iter amadriades: & Dianã iaculatricẽ. Iaculatricẽ: qa uenatrix arcu & iaculis feras insequiẽ. Amadriades: deæ suntque simul cũ arborib⁹ & nascunẽ & moriũẽ Calisto nõ erat ex his: sed ex nymphis siluestrib⁹: quæ mediæ sunt

PAV. MAR. Arctophilax idẽ ẽ & bootes. Fabulam d' arcto filia lycaonis.

ſter amadriades & dianā.nā Diana neorū dea:his ſuperior ergo erat una nympharū Dianæ. ¶ Illa deæ. De bat nymphis ipſis dianā ſecuturis iuramētū uirginitatis ſeruādæ:iurabatur p Dianæ arc⁹ qd ſacroſāctū hēbat:ēt ſi de aliq̃ dubitaret an ſeruaſſet:idē adhibebat iuramētū. ¶ illa:caliſto.ſ. ¶ Tāgēs arc⁹deæ Dianæ. ¶ Ait.o.arc⁹dianæ facti quos tāgim⁹eē teſtes meæ uirginitatis quā.ſ.ſeruauero:uel quā ſeruaui.q.d.iuro p uos me ſeruaſſe & ſuaturā caſtitatē. ¶ Cynthia dicta ſit ſupi⁹ dixim⁹. ¶ Cynthia:Diana. ¶ Laudauit cōmē
Cynthia unde dauit uerba Caliſt⁹. ¶ Et dixit ſerua fœdera pmiſſa:ſerua qd̃ pmiſiſti. ¶ Et eris tu mihi priceps comitū: q̃ſi etis pria comitū meaꝝ. ¶ Fœdera:Q.d̃ lati⁹ i Metamor.dixit:hic breuiſſime explicat:Seruaſſet illa qd̃ pmiſerat niſi formoſa placuiſſet Ioui:cui⁹uim effugere nō potuit. Verterat.n.ſe Iuppiter i dianæ formā:ad illā acceſſit uim itulit:& grauiorē reddidit. ¶ Seruaſſet:caliſto.ſ. ¶ Fœdera pmiſſā uirgitatē ¶ Si nō fuiſſet formoſa:ſed formoſa fuit qd̃ & ipm nomē īdicat:nā a καλλοσ qd̃ ē pulchritudo deducit:& caliſto pulcherrima dī. ¶ Cauit mortales:potuit a mortalib⁹ cauere qd fecit nō tñ a deo. ¶ Hēt crimē:ulolati.ſ. fœderis.
Fabula d̃ Calyſto. ¶ A loue:nā eā iuppiter uiolauit. ¶ Mille:Cōpſſa a Ioue caliſtone:grauidaq; facta accidit ut ſemel diana uenatiōe īgēti pda rediēs:īgreſſa cū nymphis i lignū nem⁹ubi fons erat pſūdæ aq̃ uoluit cū cæteris lauari:ſed hac denudata honuſti uētris crimē apparuit & pulſa ē e choro uirginū. ¶ Phœbe phœb⁹unū ē e nobus apollinis φωισ qd̃ ē lumē ita & ei⁹ ſoror diana phœbe dī. ¶ Venata mille feras:q̃ uenādo mille feras īterfecerat.Eſt.n.diana ut dixim⁹ uenatrix. Mille græci χιλια Siluis:p ſiluas rediebat a uenatiōe.ſ. ¶ Sole tenēte aut mediū diē:aut plus q̃ mediū.ſ.diē:hoc erat meridies:uel paulopoſt. ¶ Vt teti. Vt:poſtq̃: tetigit ipſa diana.ſ. ¶ Lucū:& nūc. ¶ Siluis uenata dixit:quō lucū tetigit:hēm⁹ ſiluas nemora:t lucos ī eadē fere ſignificatiōe:Sed ī hoc differūt. ¶ Silua generalior ē oīum arbuſtoꝝ:nemora ſūt ſiluæ amenæ. Luci ſūt obſcuriores:& græce.n. λυτα p γ qd̃ iterdū uertit ī u nrēm tenebroſa dicim⁹:aliq a luce lucū dictū putāt uō p antiphraſim:ſed re ipſa:q a nō ē lucus ſine numine & religiōe:& ubi religio:ibi ſacrificia:ubi ſemp opus lumine. Vt tetigit lucū:nō pfecit oratiōnē:ſed p parēthesim fecit topographiā. ¶ Luc⁹:& ē hic eclypſis.hoc defectu uerbi:nā ſubītelligiſ erat q̧ poſtea dixit.Niger:obſcurus:oīa.n.obſcura nigra ſunt. ¶ Denſa ilice denſis ſeu ipſis illicibus. ¶ In medio:luci.ſ. ¶ Erat fons altus:profundus. ¶ Gelidæ:frigidæ aquæ.
ANT. FAN. ¶ VIRGO tegeæa Vocatiuus caſus eſt nominis patrii a
Tegæa: hic tegeæum Tegæa oppido Arcadiæ. ¶ Exuerat tunicas:Tunica a tuēdo corpore nomē accepit ut auctor eſt Varro putaturq; ueſtimentū eſſe manicas nō habens.Vnde illud eſt Virgilii:Et tunicæ manicas & habent redimicula mitræ.:de
Tunica Tūicare. Lego machiā. tunicare:dicebant pro ueſtire.Varro i logomachia ideſt pugna ſermonū.Hæc lanigeras detonderi docuit tunicareq; hominum corp⁹. ¶ Inuito eſt corpore paſſa iouem: Caſta exiſtimāda ē:q uæ ioui deoꝝ potēriſſimo nō ſponte ſuccubuit. ¶ Turpes in pellice uultus.Proprie pellicem dicit quem cognouerat iuppiter uxorem habens.
PAV. MAR. ¶ Hic ait:ait ipſa diana. ¶ O uirgo tegeæa:o caliſto arcadica a tegea oppido arcadiæ. ¶ Lauemur hic in ſilua: & i meta.de eodē procul ē ait arbiter omnia nuda ſupfuſis tingamus corpora lymphis.Illa aūt aut appellata fuit uirgo pre pudore:quia iam uirgo erat erubuit & i met. Heu q̃ difficile eſt crimē nō pdere uultu. ¶ Illa:caliſto. ¶ Erubuit falſo ſono:falſa.uoce,hoc eſt falſo nō uero nomine uirginis nā uirgo eſſe deſierat. ¶ Dixerat:Diana hæc eadē q illi. ¶ Nimphis:cæteris.ſ. ¶ Nimphæ:cæteræ. ¶ Ponunt:deponūt. ¶ Velamina:ue.a uelādo q̃ſi denudarūt ſe. ¶ Hanc:caliſto.ſ.ſeu caliſtonē. ¶ Pudet:nā pudebat eā

Hic ait in ſilua uirgo tegæa lauemur.
Erubuit falſo uirginis illa ſono: (nūt
Dixerat hæc niphis/niphæ uelamia po
Hāc pudet/&tardę dat mala ſigna mo
Exuerat tūicas uteri/māifeſta tūor (ræ
Proditur/indicio ponderis ipſa ſui
Cui dea uirgineos periura lycaoni cæt⁹
Deſere/nec caſtas pollue dixit aquas:
Luna nouū decies iplerat cornib⁹orbē
Q uæ fuerat uirgo credita/mater erat:
Læſa furit iuno/formā mutatq; puellæ
Q uid facis iuito ē pectore paſſa iouē:
Vtq; feræ uidit turpes in pellice uultus
Huius i amplexus iuppiter/iquit eat:

denudare ne ſe pderet. ¶ Et dat mala ſigna tardæ moræ:q̃ſi oſtēdit mala ſigna retardatiōe ſe denudādi nā pp longā morā īpudicitia ſignificabaſ. ¶ Exuerat:ttādē. ¶ Tunicas:tunica ueſtimētū ē ſiue māicis. ¶ Manifeſta:apta iā. ¶ Tumore uteri:uētris. ¶ Prod.ſ:manifeſtaſ. ¶ Illa:caliſto. ¶ Indicio:demōſtratiōe. ¶ Sui pōderis pōderoſi & tu mētis uētris q a grauidi. ¶ Cui dea:patefacto crimine ex uirginū cōſortio a diana pulſa ē. ¶ Cui:caliſtoni. ¶ Dea:diana.Dixit o piurata q a ut ſupius dixim⁹ iurauerat uirginitatē ſeruare iō nunc q a nō ſuauerat. ¶ Per iura lycaoni:caliſto lycaonis filia. ¶ Deſere:relinque. ¶ Virgineos cœt⁹:uirginū cateruas.Cœt⁹ enī a coeūdo dī:& ē pluriū. ¶ Nec pollue aquas caſtas:ubi ſe caſte lauātiaut ſacras aq̃ſi uā de
Calyſto lycaonis filia.in urſam conuerſa eodē ī met.I pcul hic dixit nec ſacros pollue fontes. ¶ Luna:de tpe partus mulierū quo mēſe pariāt:uariis exēplis ī principio fere opis rettulim⁹ i eo uerſu.Quod ſatis eſt utero matris cū pderat īfans.Sed plerū q̧ pariūt decio mēſe:nō.n.ſūt pgnātes.x.mēſib⁹:ſed nouē & decio plurī:ergo caliſto pulſa a Diana decimo mēſe pepit filiū Arcadē ut i met. Et iā puer Arcas id ipm īdoluit Iuno fuerat de pellice nat⁹. ¶ Luna ipletat decies nouē orbē cornib⁹:& ē hypallage hoc ē decies ipletat cornua nouo orbe q̃ſi erat iā.x.menſis:cū lunæ curſu mēſes terminarenſ Quæ:caliſto quæ. ¶ Fuerat credita uirgo:erat mater q a iam pepererat enixa puerū. ¶ Læſa:iuno ſaturno prima fuit ples ſoror & cōiunx eſt iouis & quæ iouis cōcubinas ſūmo odio ſemp ē pſecuta īdignata hāc ex ioue pepiſſe:ī urſam cōuertit.Iginus tñ autoritate Heſiodi:a Diſ ha ī urſam cōuerſam dicit idē & āphim comediaꝝ ſcriptorē diceſ aſſerit. ¶ Iuno læſa:offēſa amore iouis

ĩ hãc ẽt & hu⁹ part⁹.¶ Furit:furere, occepit ob idignationẽ.¶ Et mutat formã puellæ:trãsformauit puellã Calistonẽ ĩ urſã.¶ Quid facis:& ẽ puellæ excuſatio hac apoſtropha.¶ Quid facis to iuno.¶ Hæc eſt paſſa iouẽ pectore ĩuitonõ ipſa ſpõte cõcubitũ ioui ꝓbuit:ſed ut illata coacta a ioue uel ĩuito pectore ĩulto aĩo & repugnãti:ergo hoc nõ merebaſ.¶ Vt:poſtquã ipſa Iuno.¶ Vidit turpes uult⁹:turpes qa urſinos:nã eã ĩ urſam mutauerat.¶ In pelliceĩ caliſtone.¶ Pelliecs enĩ ſunt q̃ alteri⁹ loco ſuccũbũt.¶ Antiqui eã Põpe.te ſte ꝓprie pelliceẽ noĩabant quæ uxorẽ hñti nubebat cui generi mulierũ ẽt pœna cõſtituta ẽ a Numa Põpilio hæc lege.Pellex aram iunonis ne tangito.¶ Si tangeti Iunoni crinibus demiſſis agnũ fœminã cedito.¶ Inq̃t:Iuno ipſa:& ẽ ironice locuta.¶ Eat iuppiter ĩ amplexus huius:quaſi amplectaſ iã iuppiter urſã hãc.

Pelex ẽt ꝓprie dicatur.

Vrſa ꝑ incultos errabat ſqualida montes:
Quæ fuerat ſũmo nuper amata ioui:
Iã tria luſtra puer furto cõcept⁹ agebat:
Cum mater nato eſt obuia facta ſuo:
Illa qdẽ:tanq̃ cognoſceret aſtitit amens:
Et gemuit:gemitus uerba parẽtis erãt:
Hanc puer ignarus iaculo fixiſſet acuto:
Ni foret:ĩ in ſupas rapt⁹ uterq̃ domos:

¶ VRSA ꝑ incultos errabat ſqualida montes:Caliſto in urſam a Iunone cõuerſa.Nota ẽ fabula uel poti⁹ oĩum notiſſima.¶ Tria luſtra:Ouidius alibi:Ecce Lycaoniæ ꝓles ignara parẽtia arcas adeſt terq̃ q̃ ferens natalibus ãnos.Tu lector hoc loco diligẽter aduerte Luſtrũ q̃n q̃ ãnoꝝ ſpaciũ eſſe:ſed nolo error qdã te ducat ĩ deuia in quo me puero nõnulli iuuenes Ferrariæ uerſabãtur ut exiſtimes & Luſtro & Olympiade ſignificari quinq̃ tm̃ annoꝝ ſpaciũ.Stabit.n.cõtra te Solin⁹ autor grauiſſimus q̃ttuor tãtũ annoꝝ olympiadẽ faciẽs his uerbis. Ab iſto numeraſ olympias prima:ita ſex mediis olympyadibus ĩterieɛtis qbus ſingulis anni q̃terni ĩputantur cũ ſeptima cœptante Roma cõdita ſit ĩter exortũ orbis & Troiam captã iure eſſe annos q̃dringẽtos trigintaduos cõſtat:ut ẽ paulo poſt:quater ergo multiplicatis ſex & ducẽtis olympiadibus erũt anni.Dccccxxiiii.Affranius in tertio ãnaliũ.Poſt olympiadas uero q̃n q̃ driẽnio diligẽtiſſime oĩa notabanſ nulla penitus cõfuſio tẽpoꝝ fuit.Euſebius:Qui numer⁹ q̃ternario auctus(quadriẽniũ enim olympiadi attribuiſ)q̃ngẽtos.xlviii.annos efficit Iſidorus:Agẽtibus agonẽ & q̃nquẽnale certamen q̃ttuor mediis annis uocantibus quadriẽnio in una olympiade ſupputato.Ply. Redire eas uicea quadriẽnio exacto eudoxus putat nõ mõ uentoꝝ uerũ & reliquarũ tẽpeſtatũ magna ex parte:& eſt principiũ Luſtri eius ſemꝑ ĩtercalari anno caniculæ ortu.Oui.iſtai in luſtrũ accedere debet q̃ cõſumaſ partubus una dies.Quo in loco ſi q̃nq̃ annorũ plenitudinẽ ꝑ luſtrũ accipe uolueris errabis maiorẽ in modũ cũ tuo iſti luſtro adiiciẽdus ſit nõ ſolũ dies unus ſed & inſuꝑ quadrans:Hinc hortus ille apud Macrobiũ dies qdẽ inq̃t intercalaris anteq̃ q̃ntus annus incipiat inſerendus:& Solinus cũ ꝓceptũ eſſet anno q̃to ut intercalarẽt unũ diẽ & oporteret cõfecto quarto anno id obſeruari anteq̃ q̃ntus auſpicareſ. Hinc & illud eſt Ouidii alibi:In ſcythia nobis q̃nquẽnis olympias acta eſt:ubi nõ aliã ob cãm q̃nquẽnẽ olympiadem dixit niſi ut eſſem ĩtelligamus:& quadriẽnẽ.Sed qd eſt dixerit q̃ſpiã qd̃ Feſtus Varro & alii ſcriptores nõ pauci q̃nquẽnale tp̃s luſtrũ eſſe memoriæ ꝓdiderũt.Dicã ſi potero & breuiter & dilucide.Ann⁹ ille magnus quẽ qdã e duobus uertentibus faciebant trieterides nomen accæpit nõ qd̃ triũ annoꝝ plenitudinẽ cõtineret cũ reuera ſit dieteris ut diximus ſupra:ſed qd̃ eius tpis circuitus a tertio anno uolueref in tertiũ.Vnde myſteria quæ alternis annis fiebant trieterica nũcupanſ.Cæterũ cõſuetudo tenuit ut plenũ quoq̃ trienniũ ſignificaret trieteridis nomen.Sic & alius annus e magnis quẽ latini luſtrũ græci olympiadem ac penterida noĩarunt nõ qd̃ ꝓprie q̃nq̃ annis cõſtaret plenis atq̃ pfectis:ſed qd̃ cõfecto quadriẽnio cõſumatoq̃ adiecto ĩtercalari die q quattuor quadrantib⁹ cõſtat q̃nto quoq̃ anno redeũte græci ioui olympio agonẽ celebrarent pleni q̃nquennalẽ ſignificationẽ obtinuerunt Tp̃s ad hoc luſtris mihi iam biſq̃nq̃ pactis.Omne fuit muſæ carmen inerme meæ.Nec mirũ cũ ſint q Pentereridi queadmodũ & trieteridi eõ fueniſſe intercalationẽ fieri memoriæ ꝓdiderũt.Luſtrũ(autore Feſto)nũc tp̃s quinquẽnale nũc populi luſtrationẽ ſignificat:qd̃ aluendo ideſt ſoluendo(ut Varroni placet nomen accæpit:qd̃ quinto quoq̃ ãno uectigalia & ultra tributa ꝑ cenſores pſoluebanſ.Cæterũ Hora.luſtrum ꝓ ſæculo poſuit.ut Remq̃ romanam latiumq̃ fœlix alterum in luſtrum meliuſq̃ ſemper prorogat æuum.

ANT. FAN.

Luſtrũ. Olym.

De olympiadibus digna

Trieterides

Luſtrũ

¶ VRSA monet cõmiſerationem ab eo:qd̃ fuerat ad id:quod nũc fuerat regis filia a ioue amata:nũc ĩ urſam uerſa deſertos errat ꝑ mõtes.¶ Vrſa caliſto:in urſa mutata.¶ Squalida:ſordida.¶ Errabat ꝑ incultos mõtes:nõ.n.accedebat ad culta:ſed ad ĩculta loca q̃ nuꝑ paulo ante.¶ Fuerat amata ſũmo Ioui:quaſi a ſũmo Ioue amata.¶ Iam erat iã puer Arcas.xv.annos natus:eũ uenator factus eſt matri obui⁹.¶ Iam puer:arcas.ſ.¶ Cõceptus furto:occulto ſtupro. Vt.uulcani:matriſq̃ dolos:& dulcia furta.¶ Agebat tria luſtra.xv.annos:nã luſtrũ ſpaciũ ẽ q̃nq̃ annorũ & gr.olympias dr̃.¶ Cũ mater:quæ urſa erat:¶ Eſt facta obuia ſuo nato:filio ſuo.Sũt qui dicãt luſtrũ & olympiada eſſe ſpaciũ.iiii.annoꝝ & uehementer errant. Var.n.dicit luſtrũ noĩatum tp̃s q̃nquẽnale a luẽdo:ſoluendo:q.v.quoq̃ anno uectigalia.& ultro tributa ꝑ cẽſores ꝑſoluebanẽ:& Ouidi.ipſe in libris de ponto.In ſcythia nobis q̃nquẽnis olympias acta.Sed notiſſimũ cũ ſit nõ plura adduca.¶ Illa qdẽ:Nõ refugiebat illa filiũ:ſed gemẽs cõſtitit tanq̃ agnoſceret.¶ Illa qdẽ amena aſtitit:remorata ſtãdo.¶ Tanq̃ cognoſceret:uelut agnoſceret filiũ & cõmodo amens ſine mẽte ſi cognoſceret amens qa reſtitit:unde iminebat ſibi periculũ.¶ Et gemuit:nõ potuit loqui:ſed gemuit.¶ Gemitus erant uerba parentis:ad filiũ.ſ.¶ Sic.n.illũ alloq̃baſ:gemitu affectũ animi indicabat.¶ Hanc pu. Venator filius inſcius matrẽ nõ agnoſcens illã interemiſſet:ni iuppiter miſeratiõe motus ambos in cœlũ rapuiſſet. Iginius aũt inter uarias huius rei relatiões refert caliſtonẽ:ubi in urſam mutata eſt hunc rep.ſſet:poſtea a q.

PAV. MAR.

De luſtro & olympiadibus.

Artophilax seu bootes idem sũt.

busdã ætholorũ captã lycaoni regi archadiæ cũ filio dono datã:ibi legis ĩscia in iouis lycei tẽplũ secõiecit. seq̃ cõfestim fili⁹ ẽ secut⁹.Itaq; cũ eos Arcades insecuti īterficere conarent̃ iuppiter peccati memor ereptã calistonẽ cũ filio inter sidera collocauit:eãq; arcton filiũ aũt arctophilaca noiauit.⸿Puer:Arcas.Ignarus:qa matrẽ illam esse ignorabat.⸿Fixisset transfixisse iŋeremisset.⸿Acuto iaculo:ni ꝓ nisi.⸿Vterq;:& mater & filius.⸿Foret raptus in supa:hoc est cœlestes.⸿Domos:nisi stellis essent appositi:foret plerũq; futurũ tps significatur in futurũ esset:hic aũt ꝑlena aut ꝑteritũ ostendit:signa & calisto:& filius sunt.⸿Cœlo appositi:& eodẽ in loco.Arctos quæ ursa maior dicitur:est prior Arctophylax qui ursæ custos sequitur ⸿Signa:ecce nunc signa non pro illis.xi.quæ sunt in zodiaco:sed pro aliis sideribus.

Signa ꝑpiq̃ micãt:prior ẽ:q̃ dicim⁹ arctõ
Arctophylax formã terga sequẽtis hẽt.
Sæuit adhuc:canãq; petit saturnia tethi:
Menaliam tactis ne lauet arcton aquis:
❡ Idibus agrestis fumant altaria fauni
Hic:ubi discretas insula rumpit aquas:
Hæc fuit illa dies:in qua ueiẽtibus armis
Tercentum fabii ter cecidere duo:

ANT. FAN.

Arctos nunq̃ occidit.

Bootes & orit̃ & occidit.

Fauni festũ idib⁹ februa.

❡PRIOR ẽ quã dicimus arcton.Arctos qdẽ:idest ursa.nunq̃ occidit.Vnde auctor subiungit:Menaliã tactis ne lauet arcton aqs:Arctophylax uero hoc est ursæ custos qa nõ totus arctico circulo claudit̃ q utrãq; ursam cõtinet:& occidere & oriri cernit̃.⸿Idibus agrestis fumant altaria fauni:Celebrabant̃ quidẽ faunalia nonis decẽbris teste Porphyrione in qb⁹ agrestes feriatim saltare cõsueuerunt.Sed idibus quoq; februariis Romani Fauno rẽ diuinã faciebant in insula tyberina:& paulo.post idus lupcalia celebrabãt q̃ fauni esse autor ostẽdit ut Nudos aurora lupcos aspicit & fauni sacra bicornis erũt.Existimabãt.n.expedire ut eum deũ sibi cõciliarẽt cuius non parua uis ad nocẽdũ esse crederet̃.Cõstat.n. faunũ deũ esse infernũ ac pestilentẽ ut ait Porphyrius. Vñ Horatius eũ orat:ut lenis p agros suos transeat:ut Lenis incedas habeasq; paruis equ⁹ alũnis:& Virg. in.viii.æn.cũ Inqt habere lucũ in albunea sæuã mephitim & odorẽ grauissimũ exhalantẽ. Dicit̃ autẽ hic

Faunus

Fatuelus

Fatua.

Marica.

Fatuaris

Fauna.

Fatuus.

Infulsi.

Tardi.

Faunus.

Picus.

deus infernus qm̃ nihil est terra inferius q̃ faunus habitat:q & fatuelus uocat̃ autore Seruio:& Faun⁹a fando:siue απο τησ φ uoce nõ signis futura ostendat.Huic uxor fuit noie Fatua:quã Virg.mutato noie Maricam appellat:quæ assidue diuino spũ ĩpleta uelut p furorẽ futura ꝑmonebat.Vnde q inspirari solebant fatuari dicebant̃:teste Iustino.Eam nõnulli terram esse uolũt sic dictam q ĩfantes partu editi nõ prius uocẽ edunt q̃ attigerint terrã.Eadẽ & Fauna dr̃:ut placet Macrobio q terra omni usui aĩantiũ fauet. Cæterũ Seruius uxorẽ Fauni a fando idest uaticinando faunam dictam existimat:uñ fatuos dicim⁹ ĩcõsiderate loquentes.Quod idẽ sentit Donat⁹ q ait fatuũ esse inepta loquẽtẽ & a fando fatuũ dici.Vñ Faunos fatuos & Nymphas fatuas dictas putat:sed fatuos inqt ab insulsis tardisq; differre:qm̃ fatui sunt uerbis & dictis insulsi eosde & aio:tardi corpore ac mẽbri.quis interdũ qui stulti sunt tardi appellent̃.Sciendũ q maiores faunũ & Picũ duos dæmones esse p auentinũ collẽ incedere solitos fabulati sunt ut scribit Plutar.qui creduñt eam lustrationẽ fulminũ ostẽdisse q̃ ut infra dicem⁹ pcepas crines ac pisciculos menides fieri cõsueuit.Sunt qui tradant Faunũ primũ tẽpla fecisse q̃ ab eo Fana nũcupant:de quo alia dicentur inferius. ⸿Hic ubi discretas ĩsula rũpit aquas.Superiorẽ partẽ dicit insulæ tyberinæ hoc est eã q̃ prima flumini reluctat̃ idq; in duas partes diuidit.⸿Hæc fuit illa dies in qua ueiẽtibus armis Tercẽtũ Fabii &c.Idib⁹quoq; februariis Menenio agrippa &.M.horatio puluino cõsulibus anno fere quarto post supatũ ab atheniẽsibus Xerxẽ duce Themistocle ad salamina sex & trecẽti patricii Fabii cũ familiis suis uniuersi a Veiẽtib⁹ apud fluuiũ cremerã circũuẽti piere.Vñ illud ẽ Sylii:Primosq; patrũ Fabi⁹ tirynthia ꝓles:tercentũ memorabat auos quo turbine martis abstulit una dies cũ fors nõ æqua labori patricio tremet̃ maculauit sãguine ripas.Vn⁹ ex ea gẽte ob ĩpuberẽ ætatẽ domi relict⁹ ꝓpagauit gen⁹ ad.Q.Fabiũ q mora Hãnibalẽ fregit.Nõ pigeret referre historiã a uertice(ut aiunt)ad calcẽ.nisi esset notissima q̃ tñ ĩ sequẽtib⁹ apiet̃ Fabiorũ familiæ tãta aliqñ fœlicitas fuit ut ex ea tres cõtinui pricipes senat⁹ fuerit.M.Fabi⁹ãbust⁹Fabi⁹rutiliãus &.Q.Fabi⁹ gurges.Eãdẽ familiã Ply.scribit ex arte picturæ traxisse cognomẽ & salutis ædẽ a pricipe ei⁹ cognois pictã.Nec nos lateat cũ tria sint militiæ gña ut ait Ser.Sacramẽtũ.Cõiuratio & euocatio:Cõiurationẽ fuisse iter Fabios cũ bellũ aduersus ueiẽtes gerẽdũ sibi poposcissẽt Fiebat.n.cõiuratio ĩ tumultu cũ uicinũ urbi pichiũ singulos iurat̃ ñ pateret̃.Dicũt̃ ãt egressa cũ Fabiis aduersus Veiẽtes cliẽtũ qnq; millia.

Fabii sex & ccc. periere.

PAV. MAR.

❡SIGNA hoc est sidera:ipsa.⸿Micant:splendẽt.⸿Psopinqua:qa ꝓximũ ẽ alterũ alteri.⸿Est prior qa antecedit illa.Quã dicis arctõ ursam:nã αρκτοσ græce ursus uel ursa latine.Arctophilax hoc:ursæ custos:nã φυλαξ græce custos & φυλακη custodia a φυλαττω q est custodio habet formam seq̃ntis terga:quia sequit̃ ipsam uelut custos.⸿Seuit:tunc magis indignata est iuno:cũ hos cœlo receptos uideret:uñ in meta. Ipsa loq̃ns.⸿O ego q̃tũ egi:q̃ magna potẽtia nr̃a:esse hoiem uetui:facta est dea. Sic ego pœnas sontib⁹ ĩpono:sic esse mea magna ptãs:& reliq̃.⸿Accessit:q; ad tethym & oceanum impetrauit:ne sidera hæc marinis aqs exciperent:ĩõ ĩ occasum nõ peueniũt.⸿Saturnia:Iuno saturni filia.Adhuc:etẽ.⸿Seuit ĩ arcton.f.& petit.⸿Canã:uel aq̃ colorẽ respexit:uel q annosa eẽt.⸿Tethym:tethys cœli:& uestæ filia uxor oceani:& ut Igini⁹ asserit nutrix iunonis:iõ id facili⁹ ĩpetratũ.⸿Ne lauet arcton:ursam Menaliã:arcadicã a Menalo.arcadiæ mõte:ut supra diximus⁹.⸿Tactis aqs:marinis.f.q̃si ut illã nõ excipet ĩ mare occidẽtẽ.⸿Idib⁹ agre.idibus februariis fiũt sacrificia ĩ honorẽ fauni:de quo ĩferi⁹ dicem⁹:cui⁹ tẽplũ erat in Insula tyberina in angulo supiore:& eadẽ die fabii fuere ad cremerã cæsi de quo nũc agit̃.⸿Altaria sunt:in qb⁹ igne adolet̃:ut Põpe.iquit.⸿Fauni agrestis:ruricolæ.⸿Hic ubi ĩsula rũpit discretas:diuisas.⸿Aquas:ubi frãgunt̃ aq̃ ab ipsa

Sacra fauni in mẽse febr.

Insula q̃si ĩ ip̃o isulæ ãguloquo flum̃ ĩ duas ptes diuidit.⸿Hæc fu.ll.Bello etrusco:qđ gestũ ẽ ĩ ueiẽtes:cũ ĩ acie cecidisset.Q.Fa.q fuerat tertio añ ãno cõsul.sub.M.Fabio frẽ tũc cõsule.Itidẽ & occubuisset Mãlii᷒ cõsul idignati ĩ ueiẽtes fabii:cũ pxio ãno.Cn.fabio:&.T.Virgio cõsulib᷒ uaria bella istarẽt:Sẽatũ adierũt. Cõsul p gẽte loqt ĩ hæc uerba.Assiduo magis quã magno p̃sidio.ut scitis.P.C.bellũ ueiens eget.⸿Vos alia bella curare:Fabios hostes ueiẽtib᷒ date.Autores sum᷒ ibi maiestatẽ romani nois fore.Nãm id nobis uelut fãiliare bellũ priuato sũptu gerere ĩ aĩo ẽ.Resp.& milite illic & pecunia uacet gẽs ĩgẽtes actæ: & ueientes bellũ ĩ priuatã curã ĩ priuata arma uersũ pfecti.Itaq̃ sũt ad bellũ.ccc.& sex milites oẽs p̃tricii:oẽs uni᷒ gẽtis:seq̃bat:ut Liui᷒ inqt uerba ppria alia cognatoꝝ:sodaliũq̃.At ut Diony.refert.M.fabi᷒ supiore anno cõsul erat:dux eoꝝ q̃ttuor ferme hoium milia adducẽs:quoꝝ maior pars ex cliẽtib᷒ & amicis erat.ccc.& sex de genere fabioꝝ:secutaq̃ ẽ nõ multo post eos romanoꝝ man᷒:quã ductabat cæso fabio.Põpei᷒ autẽ egressos eos dicit cũ clyẽtib᷒.v.milib᷒:& ut Diony.psequit cũ ad cremerã flu.uenissentq̃ haud pcul ueia distat sup rupe quadã p̃rupta castellũ sibi munierũt idoneũ ad custodiã tanti exercitus.Sed lõga obsidione pugnantes sæpe fœdo Marte isidiis rãdẽ circũuẽti sunt:& oẽs ad unũ cæsi.Sed nõ ĩ longũ dilata fuit ultio.nã expugnata fuit & direpta ueioꝝ urbs:tãtaq̃ relata p̃da:ut Delphico apollini decimæ missæ fuerint a romanis hæc hacten᷒ Idibus ergo februariis fabioꝝ occasus fuit:inqt ergo.Hæc dies iduũ februarium. ⸿Fuit illa ĩ q̃ trecẽtũ & ter duo hoc sex.⸿Fabii cecidere:occubuere.⸿Armis ueiẽtib᷒ armis ueientinorũ.

Verba. Q. Fabii ad senatores de bello cõtra ueientes.

Vna domus uires/& on᷒ susceperat urbis
Sũmunt gẽtiles arma professa manus:
Egredit castris miles generosus ab isdem
Equis dux fieri quilibet aptus erat/
Carmẽtis portæ dextra ẽ uia pxima iano:
Ire p hãc noli/quisquis es/omen habet:
Illa fama refert fabios exisse tricentos
Porta uacat culpa/sed tñ omen habet:
Vt celeri passu cremerã tetigere rapacẽ
Turbidus hybernis ille fluebat aquis:

ANT. FAN.

⸿VNA domus uires & onus susceperat urbis:Liui᷒:Dũ fabia gens senatũ adiit.cõsul p gẽte loquit assiduo magis q̃ magno p̃sidio ut scitis pres cõscripti bellũ ueiens eget.Vos alia bella curare Fabios hostes ueiẽtib᷒ date: Autores sum᷒ tutã ibi maiestatẽ Romani nois fore nostrũ id nobis uelut familiare bellũ priuato sũptu gerere in aĩo ẽ.Respublica & milite illic & pecunia uacet.gẽs ĩgẽtes actæ.⸿Gentiles man᷒:Eiusdem gentis familiæ. ⸿Carmẽtis portæ dextro ẽ uia pxima iano.Pars capitolini mõtis habitaculum Carmẽtis fuit autore Solino a quo ut diximus pleriq̃ dissentiũt.Sed is ibi eius deæ fanũ fuisse testat a qua hæc porta primo Carmentalis dicta ẽ:ut Et carmẽtalẽ romano noie portã. Postea uero sceleratã:q p eã Fabii cũ cliẽtibus suis egressi atq̃ ĩ bellũ pfecti reuersi nõ sunt.Hæc porta iani tẽplũ cuius supra meminim᷒ ad dexterã habuit.Sed affirmare nõ ausim eã iano fuisse cõtiguã cũ & Ouidius dicat hoc loco nõ portã sed uiã portæ carmẽtalis iano pximã esse:& ei Liui᷒ astipulari uideat his uerbis.Infœlici uia a dextro iano portæ carmẽtalis pfecti ad Cremerã flumẽ puenĩũt Fuit & Romæ scelerat᷒ uic᷒ ubi Seruii Regis filia sup corp᷒ pris carpẽtũ egit & scelerat᷒ cãp᷒ ad portã collinã ubi uestales uirginea quæ icestũ fecissent defodiebant.⸿Ire p hãc noli:Figurate p exire eũ fabii p eã portã exierint nec postea sint reuersi.⸿Porta ua.cul.q̃a exeũtes fabior nõ oppssit.Vacat ergo culpa sed ñ omine.⸿Cremerã ra.Fluuiũ q paꝝ abest a ueioꝝ oppido.Rapacẽ aũt dicit pp id qđ seqt turbid᷒ hybernis ille fluebat aqs.De h̃ sunẽa.qđ cremet legio.

Carmẽtalis porta Scelerata porta Scelerat᷒ uicus Scelerat᷒ campus

Cremera fluuius.

⸿VNA domus.fabia.s.⸿Susceperat uires & onus urbis:& Liuius inquit familiam unam subiisse ciuitatis onus:ergo qđ uni᷒ erat ciuitatis una gens suscepit.⸿Vna dom᷒:una familia.⸿Man᷒ gẽtiles:q̃si ex eadẽ gẽte.Gẽtiles eni sunt & eiusdẽ gẽtis & cognominis:& quoꝝ maiores nõ seruierint.⸿Sumũt arma pfessa arma quæ pfitebant.⸿Egreditũ cõmendationẽ militum fabioꝝ q uõ ab alienis:sed a ppriis tẽtoriis in bellũ egrediebant & tales milites q quisq̃ erat ad iperiũ apt᷒.⸿Miles generosus:nobilis q̃si generosi milites hoc est exercitus generosus nam miles in singulari interdũ magis quã in numero multitudinis significat ut hostis & similia generosus dixit:q̃a nobilis ex deoꝝ semine manasse fabiã domũ multi arbitrant ferunt eni primũ fabiũ ex una nymphaꝝ genitũ esse.Quidã uero herculẽ apud flu.tyberim:cũ muliere idigena cõgressum habuisse asserunt.& fabiũ uirum optimũ:a quo familia fabioꝝ romæ initiũ habuit genuisse:Quidam aũt priscos huius generis uiros:ab agro & fossione:fodios olim appellatos memorie tradiderunt.Deinde mutatis binis lrĩs fabii cognominati sunt.⸿Nec egredit:in bellũ.s.⸿Ab iisdẽ castris:a ppriis tentoriis.q̃si exit exercit᷒ ex una & eadẽ familia.⸿Equeis:p equib᷒.⸿Quilibet erat aptus fieri dux:& Liuius inqt quoꝝ neminẽ ducẽ sperneret egregi᷒ q̃buslibet tẽporibus senatus.⸿Carmentis:egressi sunt fabii porta carmentali:quæ ex mali ominis ab eo q oẽs ad cremerã ceciderant:& ob id scelerata porta uocata: erat aũt apud forũ boariũ ad pontẽ sublicium habẽs ad dexterã tẽplũ iani:de quo supiore libro rettulimus. ⸿Via carmẽtis portæ:portæ carmẽtalis.⸿Et pxima iano:iani tẽplo.⸿Dextra.q ad dextrã habet in multis codicib᷒ scriptũ:dextra ẽ uia pxima:meli᷒ ẽ dextro iano:nã & Liuis inqt de hoc eodem.A dextro iano portæ Carmẽtalis pfecti.nec itelligas de ianiculo mõte:qđ erat extra urbẽ:sed de tẽplo iani:qđ erat inter duo fora.ut supra.⸿Quisq̃s es noli ire:p exire.⸿Per hãc portã.s.⸿Habet omen & malũ:q̃a q p eã egressi sunt iterempti sunt fabii.⸿Illa:ab illa porta.⸿Fama refert exisse trecẽtos fabios q ad cremerã cæsi sũt. ⸿Porta:p quã egressi sunt.⸿Vacat cul nõ est hoc scribẽdũ ad crimẽ portæ.⸿Sed tũ ha.omen q̃a ẽ mali augurii:& uocat scelerata.Facit eni malũ omẽ exeuntibus ne reuertant ut fabii.⸿Vt sce.ueneri ad fl.cremerã:qui nõ longe a ueiis fluit ibi castra posuere:at Dio.inqt oppidũ ædificasse:ut postq̃ ipsi fabii.⸿Teti

PAV. MAR.

De gẽte fabia Originẽ. noia.

Carmentis ponte iuxta tẽplũ iani.

gere:attigerũt.⸿Celeri passu celeri cursu accelerato itinere.⸿Cremerã flu.rapacẽ:ĩpetuosa.n.flu.sp e ripis aliqd rapiũt.⸿Et iõ rapaiqa tũc augebaẽ himbribus.⸿Ille:cremera fl.⸿Fluebat tur.turbulẽtus.⸿Hybernis.i.aqs hiemalibus:nam hybernũ hyemale dicimus.

Castra loco posuũt/districtis ensib9 ipsi
Tyrrhenũ ualido marte pagmen eunt:
Non aliter q̃ cum lybica de gente leones
Inuadunt/sparsos lata per arua greges:
Diffugiũt/hostes ihõestaq3 uulnera tergo
Accipiunt/tusco sanguine terra rubet:
Sic iterũ/sic sæpe cadũt/ubi uincere aperte
Non daẽ/insidias/armaq3 tecta parant:
Camp9 erat/cãpi claudebãt ultima colles
Siluaq3 montanas occulit alta feras:
In medio paucos/armẽtaq3 rara reliquũt:
Cætera uirgultis abdita turba latet:
Ecce uelut torrẽs undis pluuialib9 auct9
Aut niue quæ zephiro uicta tepẽte fluit:
Per sata:pq3 uias fertur/nec ut añ solebat
Riparum clausas margine finit aquas:
Sic fabii uallem latis discursibus implẽt:
Q uosquidẽt/sternũt nec met9alter iest

ANT. FAN. ⸿CASTRA lo.po.qm ut scri.Liu.is oportunus uisus locus ẽ cõmuniẽdo psidio. ⸿Tyrrhenũ ua.mar. p ag. eũt Per tuscũ agmẽ.

Cremeta Veii. Veii.n.i Thuscia sũt.qd oppidum Plutar.ait fuisse thusciæ ppugnaculũ.

Tyrrhenia Nouim9.n.thusciam a tyreno lydi fratre testibus Eustachio & Strabone tyrrheniã noiatã.Atys.n.unus expgnaris Herculis atq3 omphales cũ sterilitate ac fame populũ emittere cogeref,e duobus filiis Lydũ qdẽ regni successorẽ tenuit tyrrheno autẽ maiorẽ applicãt populũ foras abire iussit q thusciã igressus eã de suo noie tyrrheniã appellauit aq tyrrhenũ mare dictũ ẽ q tyrrheniã abluat:licet & a thyrrhenis nautis noiatũ existimef q se ĩ id mare deiecerũt ut Ser.scri.⸿Libyca de gẽ.le.Poetæ interdũ ẽt brutorũ

Gens de brutis alaliũ multitudinẽ gẽtẽ uocãt. ⸿Inhonestaq3 uulnera ter.ac.Turpia ut trũcas ĩhonesto uulnere nares q̃ si pectore excipenẽ honesta ñ eẽnt.⸿Insidias ar.te pa..Liui. Ide cõsiliũ ex re natũ ĩsidiis ferocẽ hostẽ captãdi.⸿Cãpus erat:terræ ãplæ planicies: Liui. Hæc spes puexit ut ad cõspecta pcul a cremera magno cãpi itetuallo pecora qq̃ rara hostiũ appetẽt arma decurrerẽt. Ecce ue. tor. hãc pricula ecce utimur sæpenũero ĩpẽtinũ aliqd significantes.⸿Nec met9 alter iest:Nõ timẽt paratas ĩsidias:

PAV. MAR. ⸿CASTRA lo.castrametati sũt supra fluuiũ ip3.⸿Posuũt:disponũt.⸿Castra:tẽtoria.⸿Loco:eo ĩ loco.⸿Eũt ipsi fabii.⸿Districtis:euagiatis.⸿Ensib9 uali.Mar.forti.bellatore:de Marte dixim9:& dicem9 suo mẽse p agmẽ tyrrhenũ:p agmẽ etruscũ:tyrrheni dicti sunt ut Eustachi9 inqt a tyrrheno lydo filio Atis:tñ regio tyrrhenia etruria.⸿Nõ ali.magna cõmẽdatio animi & roboris fabiorũ:quos legiõib9 cõparat.⸿Nõ ali. inua.f. fabii tyrrhena agmina.⸿Quã leo.de gẽ.libi & ẽ hic gẽs p bestiis:ita & Vir.cũ gẽtis adultos educũt fœt9.

De pugna fabiorũ cõtra ueientes. Libica:nã libia nutrix ẽ leonũ & pcipue mauritãia quæ ẽ pars libiæ:uñ Hora.Nec Iubæ tellus generat leonũ arida nutrix.⸿Inuadũt gre.spar.p la.ar.:iuadũt pecora p cãpos sufa.⸿Diffugiũt:fugiebãt a fabiis etrusci & qd mai9 erat dedecus cedẽtes a tergo uulnerabanẽ.⸿Diffugiũt ho.ueiẽtes.Et accipiũt ter.quasi a tergo in posteriorib9.Vulnera iho.& ob id ĩhonesta:qa inhonestũ & turpe fugere.⸿Terra ru.san thus.sãguine tyrrhenorũ:nã tyrrhenia a sacrificio ritu ut inqt Ply.tuscia est noiata.⸿Sic ite.sæpe ulctores fuere fabii uñ cũ ueientes apto Marte nihil pficerent:occultas insidias parauerẽt:uñ & Liui.inqt habesq3 una po.to. sæpe ex opulentissima:ut tum res erant.etrusca ciuitate uictoriam tulit.⸿Id primo acerbũ:indignũq3 ueiẽtib9 est uisum.Inde cõsilium ex re natum insidiis ferocẽ hostẽ captandi.⸿Sic ite.etrusci.⸿Sic sæpe:q̃si iterũ: q3 iterũ.⸿Caduntiqa uicti.⸿Vbi postq̃.⸿Nõ da.ui apet.aperto marte.⸿Parant insi.& ar.te.occulta qa iter occulta loca armatos disposuere.⸿Campus facit topographiam hoc est loci descriptionẽ ĩ quo insidiis

Topographia. circũuenti fuere fabii.erat enĩ cãpus:cuius extremitas nemorosis collib9 claudebaẽ:& ita nemorosis:ut nõ mõ hoies:sed fere se ibi occulere possent:erat ergo uallis:quæ collib9 claudebaẽ:& præcipue cũ dicat paulo inferius:sic fabii uallẽ.⸿Erat campus:in agro.s.ueiẽtino.⸿Colles:q erant eminẽtiores cãpo.⸿Claudebant ultima extremitate campi ipsius.s.⸿Et silua apta occulere:ad hoc occulendũ celandũ.⸿Montanas feras:feras quæ ĩ montib9 sunt q̃si erant potius loca ferarũ q̃ hoium.⸿In medio:erant fabii assuefacti pecorũ præda discursionibus partatex quo moniti ueiẽtes in cãpestri ualle pauca admodũ pecora cũ paucis custodibus dimisere:multitudine in insidiis inter nemorosos colles latitante.⸿Relinquũt ueientes.s.⸿In medio:campo.⸿Paucos hoies:& rara armenta:pauca pecora & hoc ut fabios ad pdã puocarent.⸿Cætera turba:cætera multitudo.⸿Abdita occulta abscondita.⸿Latet uirgultis:iter uirgulta hoc ĩter arbusta.

Comparatio fabiorum ad torrẽtem. Ecce facit cõparationẽ fabiorũ ad torrentẽ q uel pluuiis uel niuibus liquefactis auctus egrediẽ ripas & uias & arua culta deuastat:ita fabii p uallem discurrẽtes uallem ipsam oẽm depopulant:nõ aliud quam id qd uidebant ueientes.Ecce ue.tor.flu.q ad tps desiccaẽ.⸿Auctus undis pluuialibus:hi enĩ pprie torrẽtes sunt q aqua pluuia augenẽ.⸿Aut auctus niue:nix a νιφω qd est ningo.⸿Quæ fluit uicta resoluta.⸿Tepẽte zephyro:de zephyro:paulo supius diximus.⸿Tepente:qa cum in uere sit tepidior hyemalibus uentis:& niues liquefacit.⸿Ferẽ torrens ipse.⸿Per sata:p arua culta sata a sero seui satum. ⸿Nec ut solebat añ.s. quã augereẽ.⸿Finit:terminat.⸿Aquas clausas margine extremitate.⸿Ripa:tumiqa inter ripas aquam nõ cõtinet ⸿Sic fabii ĩplent uallẽ latis discursibus:discursionibus:nam q fusi p eam discurrebant p oẽm uallem discurrunt.⸿Et sternunt deiiciunt.⸿Quos uident:hostes.s.⸿Nec inest alter metus:qa nihil aliud metuunt non enim sciebant se insidiis circũuentos.⸿Quo ruitis:Cõmiseratio est poetæ a periculo Fabiis imminenti.erant insidiæ dispositæ.Irruebant tamen in hostes nescii ergo.

❡QVO ruitis generosa dom⁹:Apostrophe miseratis poetæ tāte gnositatis interitū.❡Fraude perit uirt⁹. Sntia color rhetoric⁹.aut certe hoc dicit fraude peūt q apto marte nō poterāt superari.❡Ad bellū missos ab stulit una dies:Nō cæsi sūt eadē die q & ī bellū pfecti.Id.n.eēt alienū ab historia.Sed una die hoc ē idibus Februariis Fabii cæsi sūt ad unū oēs.❡Vt tñ Herculeæ supeēnt semina gētis Credibile ē ipsos cōsuluisse deos Fabiā gētē Herculeā dicit ā pp fortitudinē ē sed qa ferūt Herculē cōcubuisse cū Euādri filia & ex ea natū Fabiū autorē gētis Fabiæ Syli⁹:Cū regia uirgo hospite uicta sacro Fabiū de crimine læta pcreati& magni cōmiscet seminis ort⁹ Arcas ī Herculeos mater uētura nepotes.Quidā uero autore Plu. Herculē apud fluuiū tybeī cū muliere idigna cōgressū habuisse asse-runt & eū Fabiū genuisse q autor fuit familiæ Fabiorūt quos nōnulli ab agro℞ fossiōe Fodios appellatos me-moriæ tradiderūt ac deīde mutatis duab⁹ lris Fabios di ctos:Eā ob cām putam⁹.Q.Fabiū maximū cū tarentū ab hostib⁹ recepisset Herculis signū inde transtulit I capi tolio dedicasse Cōstat præterea gētē Fabiam hæredita ria sacra herculis habuisse:unde quidam iuuenalem di-xisse uolunt:Natus in Herculeo Fabius iste.

ANT. FAN.

Fabii herculei

Fabii ūn dicti

Quo ruitis gnosa dom⁹male creditis ho
Simplex nobilitas pfida tela caue: (sti
Fraude perit uirt⁹/i aptos undiq; campos
Prosiliunt hostes:& latus omne tenent
Quid faciant pauci cōtra tot milia fortes:
Quidue/qd' i misero tpe restet habent
Sicut aper longis siluis latratibus actus
Fulmineo celeres dissipat ore canes:
Mox tñ ipse perit:sic non moriunē inulti
Vulneraq; alterna dātq;/ferūtq; manu:
Vna dies fabios ad bellū miserat omnes
Ad bellum missos abstulit una dies:
Vt tñ herculeæ superessent semina gentis:
Credibile est ipsos consuluisse deos:
Nā puer ipubis:& adhuc ñ utilis armis:

❡Quo ruitis:quos uos ipsos pditū Itis.❡Dom⁹ gene-rosa:nobilis aūt generosa familia.❡Male creditis:ma-le pdins.❡Hosti:hostiū īsidiis.O nobilitas simplex:pu ra sine astutia.❡Caue tela pfida:pfido℞ hostiumq; isidi/ is pugnāt.❡Fraude:loq̄ ex snia ñ pōt exsupari uirt⁹ ar mis:aut uirib⁹:sed fraudib⁹:& ī paradoxis Cicero quāti ē æstimanda uirt⁹:q nec eripi:nec surripi cuiquā pōt.nec tēpestatibus:nec tpo℞ ptutbatiōe mutari:& reliquat & in rhetoricis ī exēplis.Sola uirtus in sua pläte ē oīa pter eā subiecta sūt fortunæ dñatiōi:sed q nō uirib⁹ perit.❡Pe rit uirtus fraude:hoc ē dolo:& ī æne.dolus an uirtus qs īhoste reqrat:reprhēdēdū tñ ē dolis superat:et aperit nunc ipsos dolos ipsas īsidias.❡Hostes undiq;:ex oī pte.❡Prosiliūt:porro aut lōge saliūt saltant.❡In aptos cā pos:circū ualiē oēm īsidias struxerāt magno ab etruscis oib⁹ accersito præsidio.❡Et tenēt oē latus.uallis scilicet nā undiq; circūuenerāt.❡Quid fa.excusatio ē fabio℞ qa pauci a tot etrusco℞ militibus circūuēti. ❡Quid faciant:qd uellent aut possent facere.❡Pauci:fabii.❡Fortes ēt cū fortes sint qd' tñ facere possūt. ❡Cōtra tot milia:& etrusco℞.i.q.d.nihil.❡Quidue:uel qd.❡Hñt qd' restet in misero tpe:in tpe miseriæ pp cedē futurā & extraneo hoc est qd hñt:qd' in eo tpe cōsulere potuissent.❡Aut qd hñt qd' restet:qd' su perfit nihil hñt qa euadere nō pñt:undiq; enim ab hoste præmunē.❡Sicut aper. Cōparatio fabiorum ad aprum q a canibus uexatus:& undiq; obsessus.& si moritur⁹ est:canes tñ ipsos dentib⁹ laceratisic Fabii tru cidati:trucidabant hostes.❡Sicut aper:græce κάπρος aper dr.alii ab ἀφρός qd' est spuma:qa spuma ori emittit dictū putant alii aper quasi asper:qa hirsutus feris.❡Sicut aper fulmineus:fulmineus qd' ad dentiū uim.❡Actus uexatus.❡Longe filuis:per siluas.❡Latratibus:canū.i.❡Dissipat:disicit.❡Ore:rictu & den-tibus.❡Canes celeres:ueloces.❡Tñ moxt:subsequenter.❡Ipse:aper.❡Peritq;:& ipse opprimit.❡Sic fa-bii.i.❡Non moriunē inulti:sine ultione qa ēt & ipsi dissipant hostes.❡Et dant:hostibus.❡Et ferunt:fusti nent patiunē:accipiūt ab host.b⁹.❡Vulnera alterna manu:quasi p uices qa ipsi hostes:& hostes ipsos uul-nerabant.❡Vna dies:Hac repetitione Paton mouet.una enim die fabii oēs in bellum pfecti sunt:& ī una die oēs cæsi sunt.Romani.ut Dionysius Inqt diē illam qua is canis fuit nigram & infaustam ponuntineq; feriunt qcquid incipiunt fortunam illius diei abominantes.❡Vna dies quæ fuit iduū feb.Miserat oēs fa-bios ad bellum.Luciens.❡Vna dies perdidit missos ad bellumiq;a in die cæsi sunt.unde & Liuius inquit. fabii cæsi ad unū oēs pfidiūq; expugnatū.ccc.ui pusse satis cōuenit unū ,ppe pubetē ætatē relictū stirpē gē ti fabiæ:dubiisq; reb⁹ po.ro.sæpe domi belliq; maximū futurū auxiliū:& ideo sequit ut tñ herculeæ.❡Vt tñ:Erat fabii.ut dixim⁹ Paulu supius e sanguine Herculeo nā tediēs ex hispania Hercules ut supiore libro diximus:& ubi postea Roma cōdita fuit hospitaret.cū Arcadica puella cōcubuit:e qua natus est fabius.a quo principiū & originē sumpsit familia fabiorū ipsa ēt puella cū resciret ab Hercule cognita custos cum potitiis & pinariis Herculei tēpli facta est:puisum est ergo a diis ea cladetut aliqs ex Herculea domo sup-esset.❡Tñ credibile est:credi pōt.❡Ipsos deos cōsuluisse:puidisse ut superessent supstarent superuinerent. ❡Semia Herculeæ gentis fabiæ familiæq; ab Hercule traxit originē.❡Nam pu.Diony.lōga disputatiōe pbare conaē uerisimile nō esse unū tñ ex oī fabia gēte supfuisse nec oēs pter unū tñ fabios cæsos fuisse. nā & q apti ī bellū pfecti sunt sine cōiugib⁹ & liberis oēs esse nō poterant:ctedēdū ē ergo:& alios supfuis se.❡Sed de uno dñqa hic cæteris uirtute clarior euasit:& ideo ab eo istantatā esse familiā fabio℞ putaiēt & fuit auus illi⁹ Quinti fabii Rutiliani q primus maximus in ea familia appellat⁹ est:cuius Pli.meminit de uiris illustribus & Liuius ut Pli.& Diony.& Valeri⁹ a quo descendit postea Quintus fabius q Hānibalē tarditate & cōsilio frenauit cōsuluere ergo in hoc dii.❡Nam puet Impubes:qui nōdum ad puberem æta-tem peruenerat.Puberes enim dñr:qui iam gignere possunt.❡Et non utilis adhuc annis:ætate:quia puer.

PAV. MAR.

Oīa pter uirtutem sunt sub-iectæ for-tunæ.

Dies atra in morte fabiorū

Quint⁹ fabius Rutilia-nus pri-mus ma-ximus ē appellat⁹

ANT. FAN. ¶ VNVS de familia gēte relict⁹ erat Hic ħ ipuberē ætatē domi relict⁹ fuerat ut dixim⁹ q̄uis e tāta familia unū tm̄ supfuisse uix credibile uideat. ¶ Silicet ut posses olim ut maxie nasci: Olim ħ futuri tpis hēt significationē. & ē apostrophe ad. Q. Fabiū maximū. q moça fregit Hānibalē. ut un⁹ hō nobis cūctādo restituit rē. Vir. Tu maxim⁹ ille es un⁹ q nobis cūctātē restitues rē. Sylli⁹ Tercētū dom⁹ ħ Fabios armauit in hostē Limine pgressos uno pulcherrima quoꝝ cūctādo Fabi⁹ supauit scā Hūc a uerruca quā i labiis hūit uerrucosū a moꝝ clemētia ouiculū dcm̄ accæpim⁹ q̄uis sint q aliā afferāt rōnē. Eūdē obtrectatores cūctatorē dixe-

Verrucosus fabi⁹ Fabius ouicula rūt cui tn̄ Senat⁹ Pp̄lusq Ro. iure coronē grāmineā dedit qd urbē Ro. obsidiōe hostiū liberasset ¶ Cōtinuata loco tria sidera: Tres āgues i cœlo sūt ut ait Ser. Vn⁹ q ē i septētriōe. Alr⁹ spērril qa græcia οφιοχυσ dr. Ter-

Tres angues in cœlo ti⁹ australis i quo sūt coru⁹ & crater q ut autor ait ħ loco xvi. kal. Martias orit uespen. Cæteꝝ Columella cratera tm̄ oriri scribit ħ tpe & Igin⁹ autor ē eundē anguē quē hydrā dīt triū signoꝝ zodiaci hoc ē Cancri Leonis & Virgīs lōgitudinē occupare cū qb⁹ orit. nā ex ortu Aq̄ri & pisciū i occasū fert ut occidit oblīq̄ cū surgit Aq̄ri⁹ urna Et nitidi pisces primū tenuistis olympū. Hæc hydra cū coruo & cratere. xli. stellis cōstare dī cui⁹ sitū q a nobis omittit cōsulētib⁹ ut diximⁱ breuitati apud Iginū lector inueniet. Hic ort⁹ de quo nūc agim⁹ & uespertin⁹ & chronic⁹ appellat q fit i ipso solis occasu siue ipsi⁹ noctis initio. ¶ I mea dixit auis: Coruī eū futura pdicere patēt Apollinis numini dicati sūnt. Oui. alibi. Sed ales sensit adulteriū plæbei⁹. Eoꝝ pessima significatio ē ut inquit Ply, cōglutiāt uocē ueluti strangulati: q ut idē scribit cū medie hospites occisi sūt oēs e Pelopōneso & Attica regiōe uolauerūt. Cur aūt i Apollinis tutela sint sm̄ fabulā Lactātius grāmaticus docet, ubi iterp̄tat illud Statii In. ili. thebaidos. Nū comes obscurus tripodū inauratū crateraᵣ Particula in auget hoc loco ut si dixeris imporens regno. Dicitur crater a cirnao Id est misceo:

Coruus anguis & crater oriuntur xvi. calē. das mar.

Chronicur ortus est.

Cur corui sunt In apollinis tutela Crater

Vnus de fabia gente relictus erat:
Scilicet ut posses olim tu maxime nasci
Cui res cunctando restituenda foret:
¶ Cōtinuata loco tria sidera coru⁹ & anguis
Et medi⁹ crater iter utrūq iacet:
Idibus illa latent oriunt nocte sequenti
Quæ tibi cur tria sint tā sociata canam:
Forte ioui phœbus festū solēne parabat
Non faciet longas fabula nostra moras:
I mea dixit auis nequid pia sacra moretur
Et tenuem uiuis fontibus affer aquam:
Coruus inauratū pedib⁹ cratera recuruis
Tollit & aerium peruolat altus iter:
Stabat adhuc duris fic⁹ dēsissima pomis
Tentat eam rostro/non erat apta legi:

PAV. MAR. ¶ VNVS solus erat relict⁹ de gēte fabia occiderāt. n. cæteri: & un⁹ solus supfuit. ¶ Scilicet ut. Ab hoc igit q tn̄ ex ea cede supfuit pgenit⁹ ē. Q. Fabi⁹ q Hānibalē tarditate frenauit Scilicet ut posses tu olim i futurū ¶ Tu maxie tu Quite fabi maxie & supius dixim⁹ illa dom⁹ meritis maxima dicta fuit. ¶ Cui foret i futurū eēt. Restituēda res: romana. s. Cūctādo i retardādo: nā retardatiōe pugnæ frenabat Hānibalis ipetū & enni⁹ de hoc un⁹ hō nobis cūctādo restituit rē: & Virg. Vnus q nobis cūctādo restituit rē. ¶ Cōtinua nocte post idus febr. hoc ē. xvi. calē mar. coruus Anguis. & crater oriunt: q cur cœlo sint locati eādē fere cāmus poeta Hig. refert coruus in tutela Apollinis usus eo sacrificāte missus aquā purā petitū uidit ficuū arbores maturaꝝ expectās ut maturescerēt i arbore cōsedit Post maturitatē plurib⁹ cōesis expectās Apollo coruū cū cratere uolātē uidit: coactus tn̄ ē mora corui alia aq̄ uti p quo admisso hac eū ignomia affecit, ut donec ficus maturierit bibere nō posset: ita q illis dieb⁹ guttur hēat pruriti: q cū uellet sitū corui significare iter sidera collocauit cratera: & supposuit hydrā q̄ coruū sitiētē moraret ipa uero hydra triū signoꝝ lōgitudinē occupās cācri leonis: uirgis iter eqnoctialē & hyemalē circulū collocat. oriūt hæc hydra coru⁹ crater sole occidēte i extrema pte Aq̄rii. ueꝝ ut Ply. ondit. Italiæ milus orit. xii. cal. martias. ¶ Tria ergo sidera tres cōstellatiōes. Cōtinuata sūt. s. ¶ Loco i eodē loco: & ob id cōtinuata qa occupāt spaciū cācri leōis & uirg. aut cōtinuata qa sit sociata sūt. ¶ Coru⁹. & anguis: hydra. Et crater medi⁹ latet īter utrūq iter coruū & anguē latet dixit qa ē obscurioꝝ stellaꝝ. ¶ Crater gen⁹ ē poculi & græce κρατηρ ρ н iō hēt illud e lōgū apud nros. ¶ Illa sidera. s. coru⁹ anguis crater. ¶ Latēt idib⁹: qa tūc nō oriunt cosmice hoc ē qn̄ sol occidit sed. ¶ Oriunt i oriri icipiūt. ¶ Nocte seqnti i nocte post idus. ¶ Quæ sidera. ¶ Tria canā tibi cur sint tā sociata ita iūcta & cōtinuata. ¶ Forte. nūc ipsā fabellā explicat. nec i ea uelle lōgius imorari pollicet. erat phœbus Ioui sacrificaturus pro sacrificii usu coruū iussit aquā e uiuis fontibus afferre. ¶ Forte casu. ¶ Phœbus parabat sacrū solēne q̄si solēne sacrificiū. ¶ Ioui: in honorē Iouis. Illud solēne dr q semel solū i āno fit & sin terdū cōfundit. ¶ Fabula nr̄a nō faciet lōgas moras: qa i recēsenda fabula diuti⁹ nō imorabor. hēm⁹ fabulā. Argumētū & historiā: q̄ sic Cicero diffiniuit. fabula ē: quæ neq res ueras nec uerisiles cōtinet ut hæc q̄ tragœdiis tradita sunt. ¶ Argumētū ē ficta res: q̄ tn̄ fieri potuit ut ut argumēta comœdiaꝝ. Historia ē res gesta Sed ab ætatis nr̄æ memoria remota. ¶ Sacrificaturus phœbus. ¶ Dixit auis mea: o corue: coruus. n. ē sub Apollinis tutela q prius albus erat. At niger fcūs ē reuelato adulterio corinidis puellæ a phœbo amatæ: de q̄ natus ē æsculapius ut i. ii. meta. I uade & neqd ne aliqd. ¶ Moret: detineat i mora. ¶ Pia sacra religiosa sacrificia: uel pia: qa filii ad patrē. ¶ Et affer aquā tenuē: purā: & liqdā. E uiuis fontibus e scaturiēti fōte. ¶ Coru⁹ Obtēpatur⁹ phœbo coruus accepit cratērē deauratū: & uocale occepit. ¶ Coruus græ. κοραξ dr. ¶ Tollit i p attollit. ¶ Cratera iauratū deauratū nō. n. erāt aurea sed deauratū, aut eē ē ex toto: auratū ex pte iaurata aūt erāt pocula: qb⁹ sacrificabat. ¶ Pedibus recuruis: q̄si unguibus reflexis. ¶ Et altus i sublimis. ¶ Peruolat aerium iter: q̄si uolat p aerē Iter, n, ab itando dr & est translatio ab incessu pedū. ¶ Stabat ficus

De fabula corui cum cratere.

Quare coru⁹ abiectus ēt a phœbo

arbor ipsa. Stabat: pminebat:nā stare pmiere ē iterdū. Dēsissima pomis: q̄si hñs poma spissa. Adhuc du. imaturis:& iō dura erāt ipa poma. Coru⁹ tē. cā:ei⁹ poma cā ficū. Nō erat apta le. ad colligendūq̄ imatura. Pellect⁹:auiditate ficos edēdi:imēor:s:ct⁹ ē iussoꝝ phœbi:expectauitq̄ dōec fici maurescerent.

ANTO. FAN.

Immemor impii sedisse sub arbore fert
Dū fierent tarda dulcia poma mora:
Iāq̄ sat nigris lōgū rapit unguib⁹ hydꝝ
Ad dominū rediit:fictaq̄ uerba refert:
Hic mihi cā moræ uiuaꝝ obsessor aq̄rū
Hic tenuit fontes officiumq̄ meum:
Addisa:it culpæ mēdatia phœb⁹ & aude
Fatidicum uerbis fallere uelle deum:
At tibi dum lactens hærebit i arbore fic⁹
De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ:
Dixit:& antiq monumenta pennia facti
Anguis auis crater:sidera iūcta micāt
Tertia post id⁹ nudos aurora lupcos:

Immemor impii. Obitt⁹ q̄ Apollo impasset ut aquā afferret. Lōgū rapit unguib⁹ hydrū Bñ hydrū cū meminerit aq̄ gta qb⁹ hydrus nomē accæpit. Dū lactens herebit i arbore ficus: Egrescūt Corui autore Ply. sexagenis dieb⁹ siti maxie anteq̄ fici coquāt autūno. Cū his & anseres ut idē scribit ab æstate i autūnū morbo cōflictari dūt Nō placet & ficū p morbo ut Priscian⁹ docet flecti s̄m q̄rtā declinationē & qd id nō mēini me legisse & q̄ a fico ficosus deducit:ut ficosa est uxor ficosus & ipse maritus. nō ficuosus a ficu ut ab actu actuosus a fructu fructuosus a quæstu q̄stuosus Tertia post idus nudos aurora lupcos Aspicit. xv. calēdas Martias in honorē panos lupcalia celebrant q̄ mlti scriptores tradidert āntiqs ipib⁹ fuisse pastoꝝ similia lyceis arcadū. Videt āt istituta expiatiōis gfa ut inqt Plu. i Romulo cū celebrētur hoc mēse quē expiatiuū iterptant & eoꝝ diē cōstet februatā ueteres appellasse i q̄ nudi iuuenes lyceū Pana uenerātes p lusū ac lasciuiā currebāt i qb⁹ mulieres palmas caprinaꝝ peiliū scuticis cædēdas pbebāt psuasum hñtes ea uerbera pgnātib⁹ pariēdi sterilib⁹ āt cōcipiēdi facultatē afferre. Vñ illd ē Iuue. Nec pdest agili palmas pbere lupco. Lupcalioꝝ originē nōnulli Rōulo ac Rēo tribuūt q ut V. Ma. scribit solēnitatis hui⁹ morē rūc ichoaꝝ cū lætitia exltātes qd eis au⁹ Nūitor rex albanoꝝ eo loco ubi educati fuerāt urbē cōdere pmiserat:sacto sacrificio cæsisq̄ capris epuloꝝ hilaritate & uino largiore pue cti diuisa pastorali turba icincti pellib⁹ imolataꝝ hostiaꝝ obuios locātes periere. Scripsit & idē fere Bucas qdē quē fabulari Plut. existiat. Ait. n. itercēpto Amulio Rōulū ad eū locū cū lætitia cucurrisse i quo ifantib⁹ lupa māmā sūmiserat mēoriaq̄ illi⁹ curs⁹ lupcalioꝝ celebritate referri. Sed uulgarior fama tenet Euādꝝ h̄ solēne ex arcadia i italiā attulisse qd Plu. Liui. & plerīq̄ alii scribūt cui Faun⁹ (teste iustio) & agros & mōtē quē ille postea palatinū appellauit bēigne dr assignasse i cui⁹ radicib⁹ tēpiū Lyceo quē græci Pana Ro. lupcū appellāt ostituit cui⁹ dei simlacbꝝ nudū caprina pelle amictū erat:quo hitu romæ (ut idē autor ait) lupcali sic currebat. In his moris fuit ut capræ iugularēt sisterētq̄ ibi duo adolescētes quoꝝ frōtes Alii cultro sanguie pfuso tigerēt Alii stati lanā lacte madētē abstergerēt ea lege ut abstersor adolescētes ridere oporteret q deīde icisis i corrigias capraꝝ pellib⁹ discurrētes obuios uerberabāntq̄ reꝝ cās q̄cūq̄ afferri pñt Plu. docet i Rōulo: ppriū ac suū p̄terea ei⁹ celebritatis fuit ut lupci cānē imolarēt ul expiatōis gfa q̄ Græ. ad expiādū cāes adhiber soliti sūt:ul ad lupæ gr̄am q̄ Rōulū ac Remū nutrisse dīcit ñ īmerito iugulabat aial lupis iimicū:ul qa Pani sacrificiū fit cui pp greges aic⁹ ē canis. Ab ea lupa nōnulli lupcalib⁹ nomē iditū uolūt. Vñ lupci ide cursū icipiebāt ubi Rōulū expositū seꝝ iuēiunt tū ut ait Quiri. q lupcalia tres ptes orōnis eē otēdāt q̄si luere p caprū:q̄ alii iñ noiata existiant q̄ iuocatōe panos lupi a stabulis arcerent:quē deū inde lyceū dcm̄ arbitrant lycos. n. græce dr lup⁹ quis scripserit Varro ut diu⁹ Augustin⁹ refert Arcades quosdā i lupos fuisse cōuersos:quoꝝ q hūanas carnes ñ degustauerāt decimo āno i pristinū statū reuersi sunt e qbus idē Varro uni⁹ nomē exp̄ssit q degustato sacrificio qd deo sub lyceo Arcades faciebant dr mutat⁹ in lupū & post nouē annos figuræ pprie restitut⁹. Vñ Panē Lyceū dictū idē autor existiat:cui placet quoq̄ lupcalia dicta eē q̄ i lupcali lupci sacra fscerēt. Est. n lupcal teste Seruio speiūca sub mōte palatino i q̄ d capro luebat. i. sacrificabat uñ & lupcal dictū nōnulli putāt. alii q̄ lupa illic Remū Romulūq̄ nutrierit alii locū eē Lyceo. i. Pani sacratū uolūt cui ēt mōs Lyce⁹ in Arcadia cōsecrat⁹ est in quo Lycæi iouis tēpiū fuit testibus Plinio & Strabōe. Lupcale sacrū August⁹ psulari abolitū restituit suscepto pōtificatu maxio ut ait Suetonius uetuitq̄ lupcalib⁹ currere imberbes: Hæ feræ publicæ ac statiue sūt teste Macro. ut agonalia carmētaliaq̄. Sane Mēdesii i ægipto Pana colūt ore hircino & crurib⁹ ut Herodot⁹ scribit quē deū e Vesta & Cælo natū Euemerus tradit quod non placet: eius uxor Aege fuit ex q̄ Iuppiter dicit filium suscepisse per qd æges & panos filius putaret ægipan appellatus est.

ficū pro morbo positū

Lupcalia xi. calēd. martias.

Lupercaliorum origo

pana & lupcalia sūt idem.

lycos

lupcal

PAV. MAR.

IMmēor ipiiiiii⁹. s. q̄ phœb⁹ ipauerat hoc. s. ut aquā ferret. Fert. dr. Sedisse sub arbore: dū dōecut usq̄ quo. Poma fierēt dulcia:matura. Tarda mora:lōga expectatiōe:& hic natū ē puerbiū de his q tardi⁹ reuertūt. misim⁹ coruū. Iāq̄ sat:tum postea q̄ maturuere fic⁹ ad saturitatē de his comedit coru⁹ reditq̄ ad phœbū ferēs hydrū:quē tātæ recordatōis cām fuisse arguit. Nā & fōtes obsuabat; & offm̄ ei⁹ obediebat. Iāq̄ coru⁹ ipe Sat:tū comesis ficub⁹. Rapit lōgū hydrū:lōgū anguē Nigris unguib⁹:hydꝝ dicim⁹ serpētē q i aqs degit. Redit ad dñm:ad phœbū. Et refert ficta uerba:falsa:& cōposita uerba. Hic. āguis. s. Obsessor aq̄ꝝ uiuaꝝ. q̄si uiui fōtis:ut paulo añ uiuis fōtib⁹ Fuit mihi cā more:retardationis. Hic āguis. Tēuit fōtes:occupauit aq̄s. Et officiū meū:qd ex meo officio fieri debebat: hic ipediuit. offm̄ ē cōgruus uniuscuiusq̄ actus. Addis:excusauerat se coru⁹ hoc mēdatio:qd cognitū ē a phœbo: nā nihil eū latere poterat. q nō mō p̄sentia uidebat:sed futura oīa præsciebat. iō i coruū inuehit. Ait dixit.

Phœbus tu ad.cul.crimini & noxæ tuæ. Mendacia.q.d.ñ satis.ẽ.te deliqsse nisi ẽt mẽdatio te excuses. Et Audes:hoc ad corui temeritatẽ. Audes neile sal.decipei Verbis fictis.& falsis. Fatidicũ deũ:fata pdicẽtẽ & est argumẽtũ a maioriq futura pdicit:nõ abs te põt decipi de pñti:cũ oia uideat. Hac phœb⁹

Verba phœbi ad coruũ

coruũ ignominia affecit ut dũ eẽnt i arbore fic⁹ hẽre guttur prouisumiquo aquã nõ ebiberet. At aquæ gelidæ bibẽtur tibi a te. De nulio fonte:de nulla aqua scaturigine Dũ ficus lactẽs:hẽns lacteũ succũ: & tũc est imatura. Hærebit:pendebit. In Arbore.in ficu. Dixit & an.phœbus in perpetuã rei mẽoriã anguem coruum cratera cœlo figurauit. Dixit:phœbus scilicet superiora uerba.Et Anguis auis i coru⁹. CRater:poculũ p appositionẽ. Sidera iũcta:sociata & cõtinuata. Micant:splendẽt. Monumẽta perẽnia:qũi in pptuã memoriã. Facti antiqui:huius antiquæ rei. Monumẽta.monumẽtũ:ut ueteres iuris cõsulti diffiniunt est q gra seruãdæ memoriæ existit:& alias monumẽtũ generalis res.s.in posteroꝝ mẽoriæ cã prodita:quæ si corpus uel reliquiæ iferũtur Si uero nil eoꝝ inferatur erit monumẽtũ memoriæ cã factum qd' græci appellant est eni μνημειον monumentũ & memoriale μνημοσυνον memor iam facio μνημη & μνημοση mẽoria μνημων memor. Tertia.xv.calẽ.mar.fiũt in honorẽ fauni lupcalia:q̃q̃

Euandrũ pani deo tẽplũ dicasse ex eustachio & trogo.

uis a Romulo sintq dicãt istituta fuissent:iferi⁹ suo loco dicem⁹.tñ in latio ab euãdro originẽ hũere nã q sub eo erãt:arcades scolæ:ubi palatiũ cõdidere firmati admonẽte eos carmẽti:ut Dio.iqt:lyceo pani tẽplũ cõstruxere.ẽ.n.ap arcades pan uetustissim⁹ spiurimũq l honore hi⁹:hæc ille.& Liui.iqt:ferũt euãdꝝ solẽne allatũ ex arcadia istituisset nudi iuuenes lyceũ pana uenerãtes: p luxũ atq lasciuiã currerẽt i quẽ to.deide uocaneit Inuũ:& reliq̃. Testis ẽ ẽt Eustathius Euãdrũ pani tẽplũ dedicasse.& Trogus dixit Euãdrũ sub pallãtio tẽplũ:lyceo quẽ græci panatro.lupcũ uocãt cõstituisse. Pana:Faunũ:Inuũ eũdẽ ẽt cõstat.de quo plura supiore libro dixim⁹.Sed quæ supãt:hoc iloco explicãtur. Arcadeos siluaꝝ dñm eũ appellãt hẽt cornua:barbãq pplixã caprinos pedes:uirgã & fistulã gerẽs:cui⁹amor & delitiæ echo credit null⁹oscu lis obnoxia. At sub ac figura Macro.solẽ itelligi debere disputauit Probus uero sub hui⁹ noĩe iouẽ:i hoc ẽ mũdũ ipm coli disseruit pcipue cũ Pan apd græcos omen'significat:qũsi uniuersam naturã cõphẽdẽs.Sed honorat⁹ Inuũ Pana eẽ dixit:ab ineũdo passim cũ aialib⁹.Nec deest q dicat Faunũ primũ fuisse:q siluestris hoĩes i ciuicos cult⁹ deduxerit.tẽpla fecerit q̃ ab eo fana appellari Prob⁹ iqt.Sed si de ipso pane itelligim⁹. nõ asserit.nã q silueſtris est i ciuicos cultus alios deducere nõ potuit Sed hoc ut superius diximus Saturno & iano ascribit.In panis ergo honorẽ hac die cõstituta sunt lycea ludicra:q̃ a nr̃is lupealia dicta sũt.fiebãt aũt a nudis lupcis:tecti tñ erãt ut testis ẽ ipse Trogus. caprina pelle.nã quo habitu simulachrũ ipsius dei figurabat:eo hitu sua sacra fiebãt Sed uariæ de hoc causæ referũtur:quas inferius explicabim⁹:iqt ergo. Tertia aurora:hoc est tertia dies. Post idus:& erit.xv.die mensis februarii:hoc est.xv.calen.martias.

Aspicit/& fauni sacra bicornis erunt:
Dicite pierides sacrorum quæ sit origo
Attigerit latias unde petita domos
Pana deũ ueteres pecudiis coluisse ferũt
Arcades arcadiis plurimus ille iugis:
Testis erat pholoe testes stymphalids un
Quiq citis ladon i mare currit aqs: dæ
Cinctaq pineis nẽoris iuga nonacrinis

ANT. FAN. Faunus inuus, Pan

FAuni sacra bicornis erunt: Faunus a fando nomen accæpit ut supra diximus:iuñ ab Horatio dr uiroꝝ mercurialium custos qm̃ a Mercurio sermo manauit.Idẽ & inuus dr & Pan hoc est totius natute de⁹ ut Panos uocabulum oñdit. dicitur hẽre cornua in radiorum solis & cornuũ lunæ similitudinẽ.Est enim Pan uniuersæ substantiæ materia is dñator. Quare Arcades eũ appellabant Τον της υλης κυριον habetq barbam pplixam uirgam fistulam & caprinos pedes quarum rerũ significationem Macrobius tradit.

Pholoe

Pholoe i Mons Arcadiæ ubi pter cyllenem ut diximus autore Strabone Isigniores montes.sũt Pholoe Lycæus Menalus ac Parthenus.

Stymphalus mons stymphalis lacus Ladon Nõacria

Testes stymphalidas uñ: Est in arcadia mons stymphal⁹ & lac⁹ Stymphalis a quo aues Stymphalidas dictas & ab hercule sagittis ac tympãis fugatas poetæ finxerũt:q̃uis Lactãti⁹ grãmaticus scribat occisas eas ab Hercule nõ sagittis sed æreis sonitu Alii sublatas dicũt & tinnitu tabulæ æreæ & sagittis cũ i hũc locũ cõuenissent & tot⁹ regiõis fruct⁹popularent. E stymphalide lacu Erasin⁹fluui⁹erũpit ut autorẽ Stra.cui⁹ripis Stymphaiũ oppidũ oli icũbebat. qd abest a lacu stadiis.l. Quiq &c.Ladon fluui⁹eiusdẽ regiõis ẽ:ut Arcades hũc,ladonq rapax & menal⁹ iges rite colũt.Huic & Erasino cõtrariũ q dãcueni:Ladonis.n.fluẽta occluso quõdã fonte detẽta sunt erasinus uero exitũ'aliqñ nõ hũit.Nemoris iuga nonacrini:Nonacria teste Lactãtio grãmatico nomen est loci'uel agri arcadiæ.nã qd qdã'Nonacriam dici uolunt'Arcadiã a nouẽ mõtiũ sũmitatib⁹ nõ placet. Eius mon nons

PAV. MAR.

Aspicit nudos luper.Fauni sacerdotes:t q lupercali sacra faciebãt in lupcali rut (cris ẽ autore Plinio. Var.inqt:Locũ.n.ubi sacra hæc fiebãt:a romãis lupcal a'græcis lyceũ:qd idẽ fere sonat.nã & lycos lupus est:licet posset hoc deduci a lyceo arcadiæ mõte. Sed de lupcali iferius differem⁹. Et Erũt sacra:sacrificia & festa.Fauni bicornis:nã cũ cornibus figurat. Dicite o pierides.in referẽda hoꝝ sacroꝝ originem musarũ iplorat numina. Dicite o pierides.pierides post Pieri filias deuictas.quaꝝ cõcertatio in meta. referetur cognominatas fuisse musas multi asserũt.Põpeius tñ a pierio monte pierides dictas musas dixit. Digite quæ sit origo sacroꝝ lupcaliũ scilicet. Et Vnde:a quo loco Petita attigerit domos latias:unde petit uñ hũerint initiũ:& unde i italiã uenerint. Pana:exponit nũc pana fuisse uetustissimũ Arcadiæ numẽ:p̃cipue demq pecoꝝ:quod loca ipsa arcadica testantur:quæ ille frequentabat:& i quibus colebat. Arcades ueteres:uetustissima.n.gens est arcadica:ut superiore libro diximus dicti q sunt:ut alii ab arcade Calisthus:ut

archades ãtiq̃ssim⁹ fuisse

sEustathius. Themisthus ex Ione filio. Ferunt:dicunt. Coluisse pana:pro panẽ deũ pecoris i deũ armẽ

tithoc ē qđ Honoratus inqt φ ea passim cū aialib⁹. Ille pan.s. Erat plurimus: quia pluris & magni nu mini & religiōis. In iugis arcadiis: i mōtib⁹ arcadiæ. Nā mōs i tria diuidi(t: radices: latera & iuga Mōtes i at cadia: q a Ply. referū(t: pholoe cū oppido. itē Cyllene: lycēs i quo lycei iouis delubrū Menal⁹: Arthemisius: Parthenⁱ⁹: Lāphe⁹ Nonacris. Est ēt & Erymāthus: i his ergo mōtib⁹ celebris erat pāis religio. Erit testis: qđ s.s arcadia coleref. Pan phoi œ: pholoe ut Stra. iqt: mōs est arcadiæ olympiæ pxia iminēs. Testes erūt un de stymphalide: ē. n. lacus stymphalius i archadia. & i ei⁹ ripis erat. Stymphalū oppidū: sed eruptiōe fcā ip si⁹ lac⁹: & desiccatiōe: a lacu abest Stymphalia urbs: ut testat Strabo: suo tpe qnqginta stadiis & testis erit Ladonq currit i mare citis: hoc est cōmotis & rapidis aqs. est. n. Ladon arcadiæ fluuius: q cū prius exitū nō hēret: paludē faciebat. postea terremotu aluēū inuēit. Et erūt testes Iuga: summitates montiū. Nēoris nōacrini. Nonacrim eē arcadiæ mōtē dixim⁹. & Higin⁹ ubi multa de Calisto fabula retulit: ait q tes i nōa cri mōte arcadiæ gesta dmōstrat. Sed mlti dicūt a nouē eminētiorib⁹ mōtib⁹ Nōacriā dictā eē Arcadiā ut Trinacriā Siciliā. Sed hic nēoria nōacrini p nōacri mōte nemotoso dicit. Cicta pineris: q a plēa sūt pinu · L cel io. uis tem/ plum.

Altaq trezœne/parrasicq niues:
Pan erat arměti/pan illic numē aqrum:
Munus ob incolumes ille ferebat oues:
Trāstulit Euāder siluestria numia secū
Hic ubi nūc urbs ē tūc loc⁹ urbis erat:
Iñ deū colim⁹/deuectaq sacra pelasgis
Flamen ad hæc prisco more dialis erat:
Cur igitur currāt & cur sic currer̄ mos ē
Nuda ferant posita corpa ueste rogas:
Iste deus uelox discurrere gaudet in altis
Montibus/& subitas concipit ille fugas

Altaq trœzene: Hæc ciuitas a Ply. quoq Trœzene dr li. iiii. nat. hist. a Strabōe ut a plerisq aliis trœzen illđ triū est hoc duay syllabay nomē Ouidi⁹ alibi Hic tecū trezœna colā pittheia regna. Est aūt trœzēs urbs ppe isthmō: quā qdā distare a mari sex milibus passuū tradi derūt cū Strabo. xv. tñ stadiis scribat. Et hic dicta existi maf a Trœzene pelopis filio qui cum fratre Pitheo ex Pisea terra commigtans illic regnauit quo mortuo re gnū obtinuit Pittheus idē geographus trœzena urbē fuisse isignē dicit appellatāq olim Posidoniā qđ Posi doni. i. neptuno sacra fuerit. Vñ ait Plu. in thesæo: Nep tunū. n. trœzenii sūma religiōe colūt & eius dei tutelæ eoy ciuitas dicata ē cui & fructuū pimitias deligū & isi gnē i numo tridētē icisum habēt. Legimus & apd Oui diū alibi: Hic raptā trœzen celeri uirtute recæpit. Ergo qđ pauci aduerterūt in nōatiuo casu & trœze & trœzē di & trœzene. Hāc urbem sunt q Arcadiæ tribuūt sunt & q Atticæ qđ miramur. ē enim inter isthmū & scyleū testib⁹ Pōponio & Ply. quoy ille trœzenios inqt eē illustres fide societatis Atticæ hic uero eā urbē Acha iæ tribuit: cui⁹ potui quē metū uocāt parua iminet isula ut autor ē Strabo q Calauriā dicūt, Flamē dia lis: Sacerdos iouis. qđ iō dicit q a i Lyceo mōte Arcadiæ Lycei iouis tēpiū. fuisse mēoriæ tradisū ē: & sūt q patria iouē eē uoluerūt. Cur igif currāt: Lupci nudi currebāt uelut nuditatē panos imitatenf uel ut refer tēt uetustissimoy Arcadū morē uel ut testarēt: ut rē quōdā a nudis pspere gestā. nā cū i honorē pāos lup calioy solēnitas celebraref: Romāoy pecora (ut iqt Ser.) subito a latronibus rapta sūt illi piectis uestib⁹ psecuti sunt latrōes qbus opp̄ssis ac receptis cōsuetudo pmāsit ut nudi lupcalia celebraēt. Scripsit & idē fere. C. Acili⁹ teste Plu. q ait ea pecora fuisse rōuli ac pastis Fano uoris nudos ad puestigādū excurrisse ne (sudor eos ipediret retardaretq · ANT. FAN. Trezœne · trœgena oīi possi doniā di ctam · Luperci nudi

ET Alta trozene trozon & trœzene idē ē urbs arcadiæ apd finū her monicū cū ameno sedēs & eminēti i colle i quo sæpe feliciori tpe ludebāt carmia. Et niues prasiæ. parta siā supius arcadiā dictā fuisse dixim⁹ & erat ēt prasia urbs. Sed hic prasiæ niues: q̄si niuosi oēs Arcadiæ mōtes. Pan erat: in arcadia pan pecoy & aq̄y de⁹ erat. & p ouiū incolumitatē pani munera offerebant. Pan erat illic: in arcadia numē. Armēti. de⁹ pecorū: qa illoy custodiæ: & tutelæ præerat. Nā ea tuebaf. Erat pan illic numē aq̄rū ēt & aq̄rū de⁹ Ille: pan Ferebat munus: qa sibi munera offerebantur. Ob Oues icolumes: q̄s ab oī morbo tuebaf. Trāstulit: iā retulit unde sacra hūerint originē hoc ab arcadib⁹ q in arcadia plurimū colebaf. Nūc refert unde in Italiā uenerint: illa inqt ex arcadia i italiā In locis ubi cō dita est roma: Euāder trāsuexit Euāder de hoc supius dixim⁹. Trāstulit secū numina siluestria, q̄si panis sa cra: q dūs est siluay: ut diximus. Huc in italia. Vbi nūc est urbs: roma. s. Tūc: euādro aueniēte. Erat locus urbis nōdū erat cōdita: sed ibi condi debebat: quæ eēt futura orbis domia. Inde ab illa: trāslatiōe euādri. Colim⁹ nos: scilicet latini. Deū panas scilicet Et sacra deuecta pelasgi scilicet. trāslata i latiū ab arcadibus. nā ut supi⁹ dixim⁹: Eustathius arcadiā iqt aliqñ appellatā fuisse pelasgiā: aliqñ lycaoniā: ali/ qñ gigantida: aliquādo parasiam: Flamen dialis. hoc est iouis sacerdos. Erat prisco more: ueteri cōsue tudine. Ad Hæc sacra scilicet pficiēda Flamen. Varro inqt flamines qđ in latio capite uelato esāt sem periac caput cinctū hēbāt filo: flamines dicti. Hoy singuli cognomina hēnt ab eo deo cui sacra faciūt Sed partim sunt aperta: partim obscura aperta. ut Martialis. uulcaualis: obscura dialis: & furialis. cū dia lis a ioue sit & reliq. Cur igif: in his Fauni sacris nudi iuuenes currebant. Causas quærit ergo cur currāt. & cur nudi: & ipse causam explicat qđ discurrens sua uelocitate deus discurrentes ēt optat & sine uestib⁹ nā uestes cursum impediunt Præterea: & ante qāa essent homines in ciuilem cultum redacti uelut silue stres feræ degebant: præcipue sine lanay usu. ergo cum hoc sacrum ab arcadib⁹ emanarit quæ gens uetu stissima est in uetustatis monumentū uetey etiam mors referuntur. Cur igitur currāt sacra ipsa celebrā tes. Et cura est mos: consuetudo. Currere & ro. uertit uerba in quemcunq interrogantem. ROGas: interrogas. CVR corpora sunt nuda posita uestes cur denudantur posito uelamine. IPSE deus pan. · PAV. MAR. · Archa dia dī pe lasgia. ēt lycaonia gigātida & parrha sia

¶ Velox:celer. & Horati⁹ i odis Velox amœnũ sæpe lucretilẽ Mutat liceo Faun⁹ ¶ Gaudet discurrere i al tis mõtib⁹ iq̃si mõ hac modo illac p altos mõtes currere. ¶ Et ipse cõcipit subitas fugas:& repẽtinos & ce leres cursus cõcipit aĩo & exercet corpore. ¶ Ipse deus. causa cur nudos ministros optet qa & ipse nudus.

Ipse deus nudus nudos iubet eẽ mĩstros
Nec satis ad cursus cõmoda uestis erat:
Ante iouẽ genitũ terras habuisse ferunt
Arcades/& luna gens prior illa fuit
Vita feris similis:nullos agitata per usus
Artis adhuc expers & rude uulg⁹ erat
Pro dõib⁹ frõdes norãt p frugib⁹ herbas
Nectar erat palmis hausta duabus aq̃:
Null⁹ anhelabat sb adũco uomere taur⁹
Nulla sub imperio terra colentis erat:
Null⁹ adhuc usus erat eq̃/se q̃sq̃ ferebat
Ibat ouis lana corpus amicta sua:
Sb ioue durabãt & corpa nuda gerebãt
docta graues hymbres & tolerare notos:
Nũc quoq̃ detecti r̃fert mõumẽta uetusti
Moris/& antiquas testificantur opes:
Sed cur præcipue fugiat uelamia faun⁹
Traditur antiqui fabula plena ioci:

ANT. FAN. ¶ Ipse deus uelox:Pan siue Faun⁹ q fingit siluarũ dñs & cũ sit caprinis pedibus ea dr̃ eẽ uelocitate q̃ satyri. ¶ Ipse de⁹ nud⁹:Non erat hui⁹ dei simulachrũ oĩ ex pte nudũt sed tectũ ut dixim⁹ pelle caprina:que dicebat deũ arcadie ubi olĩ Arcades uetustissimi sic̃em feris uitã egerũt ¶ Luna gens prior illa fuit dixim⁹ supra cur Arcades proselini ac nobiles p̃dicẽt. ¶ Nectar erat:Nectaris loco. hoc ẽ uini suauissimi. Accepim⁹.n. uinũ iterdũ uocabulo nectaris quãuis sit deorũ latex ut poetæ fabulãt:ut Nectar & ãbrosiã latices epulasq̃ deorũ. Vinũ aq̃ misceri Staphylus iuenit autore Ply. ¶ Lana:Hãc lydi primi credũt fu dib⁹ ifecisse: ¶ Sub ioue durabãt:Cũ nõdũ eẽt domorũ usus quas primi Euryalus & Hypbius fratres Athenis cõstituerũt. Ante.n. specus erãt p domib⁹. De his & aliarũ rerũ inuẽtorib⁹ lege Pli. li. vii. nat. hist. Sub ioue autẽ est sub aere sub dio. Horati⁹:Manet sub ioue frigido uenator. durabãt uero absolute dictũ est ut durare atq̃ expectare cicadas ¶ Antiquas testificãtur opes. Quia satis diues ẽ q cõtẽtus pauco nulla re indiget. Priscam ergo simplicitatem ac nuditatem opes uocat.

Nectar

Vinũ aq̃ misceri prim⁹ Staphil⁹ iuenit.

PAV. MAR. ¶ Ipse de⁹ nudus:amicitur rñ ut alii pelle caprina:ut alii pelle iuuli. Inul⁹ appellat̃ ceru⁹ puus i primis mẽsibus. ¶ Iubet ire:currere. ¶ Mĩstros nudos:i sacris ipsis. ¶ Nec uestis erat satis cõmoda ad cursus:nã eẽt poti⁹ ipedimẽto q̃ expeditiõi. ¶ Ante io. nũc aggredit̃ siluestrẽ ipsum uetustatis cultũ. Sed cũ uetustissima oĩum eẽt gẽs Arcadica q̃ pana colebat i panis sacris uetustatis cult⁹ refert.

De uetustate arcadie. no. in li. superiore

De uetustate Arcadie diximus superiore libro De q̃ ẽt & Stra. inqt Arcadicæ gẽtes græcã nationẽ uetustate p̃stare credunt Azanes atq̃ pasii & cæteri gñis eiusdẽ. Ergo arcades ferũt hũisse terras hitasse. ¶ Ante io. ge. añquã iuppiter gigneret:hoc ẽ ãtequã dii eẽnt ¶ Et illa gẽs fuit prior luna & sup gẽtis antiquitẽ προσεληνοι.i. añ lunares dicti sunt. ¶ Vixa:illorũ.s. Arcadũ uetustissimorũ. ¶ Similis erat.s. feris.i. feri næ uitæ:Nã uelut feræ degebãt. ¶ Agitata. frequẽtata:seu exercitata. ¶ Per nullos usus:p nullã cõsuetudinẽ. aut conseruationẽ. ¶ Seu nullã industriã erat uulgus adhuc ad ea tẽpora. ¶ Expers artis:sine ulla arte. ¶ Et rude:impolitũ:informatũ:nã neq̃ a se hẽbãt neq̃ ab aliis acceperãt ciuiliorẽ cultũ. nullũ adhuc illis fuerat cũ cæteris hoĩb⁹ cõmertiũ. Norãt. illi.s. ¶ Frõdes p domib⁹ qa nõ fabricabãt mœnia : sed nemora icolebãt:iõ frõdes dixit q̃si frõdosas arbores. ¶ Et notãt herbas p frugib⁹:nõ erat illis usus frugũ:sed illarũ loco herbas edebãt:neq̃ usus uini. & iõ. Nectar:nhoc ẽ potio sed pprie nectar deorũ potio ẽ. ¶ Erat aq̃ hausta epota. aut hausta e fonte. ¶ Duab⁹ pal. qa poculorũ adhuc usus nõ erat. Sed man⁹ poculorũ offm̃ explebãt domũ cõstituerũt primi Curialus & Hipbius fr̃es athenis antea spec⁹ erãt p domib⁹:Gellio Toxi⁹ cœli filii⁹ lutei edificii inuẽtor placet exẽplo sũpto ab hyrũdinũ nidis:ut supius quoq̃ dixim⁹. Diodor⁹ structã dom⁹. Vestæ assignat. ¶ Nullus:nõ erat usus aratri nõ agricolationis. ¶ Nullus taur⁹:null⁹ bos. Anhelabat sub adunco uomere. qa nõ domabat̃:nec ad aratrũ cogebat̃:iõ nõ anhelitũ crebrũ emittebãt q pueñt ex motu laborioso. ¶ Nulla terra:nulla terræ ps. ¶ Erat sub impio colentis:hoc est agricolæ:nã nõdũ cupido parebãt arua colono. ¶ Nullus adhuc. nõdũ erãt domiti eq sed q̃sq̃ suis pedibus icedebat neq̃ erat usus lanificii. ¶ Nullus erat ad usus eq:equo uehi Bellerophon primus edocuit. equorũ frenos Peletroni⁹ inuenit. ¶ Quisq̃ ferebat se:nõ uehebat̃ equo:sed suis pedib⁹ ambulabat. Quis ibat amicta corp⁹:hñs corpus amictũ:coopt̃ũ. Sua lana culamõ tondebat̃ ad hominũ uestes nõ erat usus lanificii sed sine uestib⁹ degebat̃. De hmõi artium inuẽtorib⁹ ita a Ply. refert̃ qa ex italia ifecere lanas sardi textilia:fusum i lanificio Clestor filius aracnes:linum & retia Aracne fulloniã artẽ nicias megatensis sutrinã bactus ¶ Durabãt sub ioue:sub dio:hoc est sub aperto cœlo:qa tectis carebãt. durabant ergo:q̃si patienter pseuerabãt sub aere: ¶ Et Ge. nu. cor. qa sine uestib⁹ Docta:corpa.s. ¶ Tolerare gra. molestos ¶ Aut graues:noxios ¶ Hymbres:nymnos & pluuias. græ.n. ὄμβρος hymber & nymb⁹ ¶ Et. ¶ Tolerare no. uentos. sed notus pprie est meridionalis uentus. ¶ Et sæpe indu. pluuias t dicitur q̃ a νοτὸς quod est humecto seu νοτίζω.i. humefacio. ¶ Nunc quoq̃:nunc ẽt. ¶ Detecti. hoc est nudi. ¶ Referunt mo. quasi rep̃sentant memoriã. ¶ Moris uetusti:antiq̃ cõsuetudinis. ¶ Et testi. ipsi luperci.s. ¶ Antiquas opes:quæ fuerint antiquis:q̃si referũt antiq̃ paupertatẽ:cũ nudi sint. ¶ Sed Cur: retulit primo ludorũ lupercorũ morẽ ad morẽ uetustissimæ gentis:nũc

Curiat⁹ & hipbi⁹ fr̃es primi domos istituerũt cũ antea in antris uiuerent

De ludis lupcalib⁹

idẽ ad Faunũ ipsum refert. qd odio uestes hẽat:cũ ob mutationẽ uestiũ Herculis & omphales deceptus fuerit. fabulamq̃ ipsam narrat. q̃ mox explicabimus. ¶ Sed cur iau. perci. fugi. uel laminia:cur maxĩe odio habeat:& euitet uestes. ¶ Tradita fabula plena ioci antiqui:hoc est traditur fabula antiqua plena ioco.

Forte comes dñæ iuuenis tyrinthius ibat
Vidit ab excelso faunus utrũq; loco:
Vidit & incaluit mõtanaq; numia dixit:
Nil mihi uobiscũ hic meus ardor erit:
Ibat odoratis humeros perfusa capillis
Mæonis aurato conspicienda sinu:
Aurea pellebãt tepidos umbracula soles
Quæ tñ herculeæ sustinuere manus
Iã bacchi nemus & tmoli uineta tenebãt
Hesperus & fusco roscidus ibat equo:

¶Comes dñæ: Notũ ẽ herculẽ aliqñ passũ eẽ ĩpiũ om- ANT.
phales q̃ ãt scri. Dõat⁹. Lidiæ regia fuit & herculẽ sibi s- FAN.
uiẽtẽ ad lãificiũ cõpulit cũ ipsa calathũ & colũ cultusq; Hercules
fœmineos cũ sagittis herculis claua & leõis pelle mutas- seruiuit
set. sũt q Omphalẽ & iolẽ eãdẽ eẽ: mẽoriæ pdiderũt: alii omphale
(qd magis placet) Omphalẽ reginã Lydiæ fuisse dixe- reginæ.
rũt. De q Ouidi. alibi: Se quoq; nympha tuis ornauit ia-
danis armis. Ea ẽ ex q̃ Hercules Lamũ filiũ suscepit. Le-
ge Diodo⁊: ne tibi oĩa referã iole uero fuit Euryti filia
regis Oechaliæ q̃ urbe capta Hercules occisis Euryti li-
beris iolẽ rapuit adamauitq; tñ ĩ modũ ut passus dicat Iole
ex ea qcqd sub Omphale antea ppessus fuerat. ¶ Mon-
tana nu. Nymphas accipe q̃s faun⁹ psequit̃ut Faune nym-
pha⁊ fugiẽtiũ amator. Dicit ãt Oreades q̃ mõtiũ sũt ut Oreades
ea⁊ nom̃ oñdit. Mæõia: Lyda. cõstat. n. Lydiã olĩ Mæoniã appellatã: Lege Strabo. Hic autor ĩfra Ompha-
lẽ & Mæõida uocat & Lydã: ut Lumia poscit Mæõis & ridet amatorẽ Lyda puella suũ. ¶ Vmbracula ex i- Vmbra-
stiauẽt qdã ut inqt Macro. hoc nomẽ Virgi. autore cõpositũ q ait: Hic cãdida pp̃lus antro ĩminet Et len- culum
tæ texunt umbracula uites. cũ & Varro re⁊ diuina⁊ lib. x. dixerit nõnullis mgr̃atib⁹ ĩ oppido id gen⁹um-
braculi cõcessũ: & Cice. in. v. de le legibus quæ restant in illis alno⁊ umbraculis psequamur. De hoc ueli
gñe ait Martia. Accipe q̃ nimios uicãt umbracula soles: Sit licet & uẽt⁹ te tua uela tegẽt: idẽ ueli gen⁹ dr̃ &
¶Forte comes. Hercules cũ ab Euritho ĩ Oechalia dñanti Iolẽ fi⁊ (Vmbella qd nom̃ ab umbra dducit. Vmbella
liã ĩ uxorẽ petẽs ĩp̃tã nõ hũisset: iniuria mot⁹ Euryti abegit equos: Iphit⁹ ad illos inuestigãdos tirithũ accessit: iussus PAV.
t⁹ri ascẽdes speclatũ: cũ ñ uideret ab Her. p̃ceps dieci⁹ ẽ: ob cui⁹ mortẽ cũ ĩ morbũ icidisset: ut se a cede mũ- MAR.
daret: ad Neleũ accessit: q cũ filios ↄsuluisset oẽs p̃ter Nestorẽ purgãdũ eẽ minime cẽsuerũt. accessit ad dipho-
bũ Hippo. filiũ. nec sanat⁹ ẽ: ↄsulit Appollinẽ: rñsũ eẽ facilẽ ei⁹ ualitudis curã fo⁊: si iusto uẽderet̃ p̃cio: pecu-
niaq; Iphiti filiis daret̃. coact⁹ paret̃. cũ q̃busdã aĩcis ĩ asiã nauigãs spõte sua uenũdat⁹: fu⁹ Omphale uirgis Maonii
secũs: filiæ Iardãæ eo⁊ regiæ: q aliqñ meõii: nũc lydii dñr. p̃riũ cũ Iphiti filiis datũ eẽt: p̃cũstia ualitu die ĩcu- nũc lydii
pata: õphale f uiẽs: oẽs ei⁹ regiõis lattõẽs sustulit Prædõẽs regiõi ĩfestos p̃ti pemit: p̃ti omphale uictos tra-
didit: & alia m̃lta fecit. cognita ei⁹ uirtute: & q̃s eẽt õphale & libe⁊ fecit: & ex eo gẽuit filiũ Lamonẽ. ergo
dũ õphales fu⁹ eẽt: poeta iqt: Dũ p lydiã comes dñæ accederet: õphales amor̃ captũ faunũ fuisse noctuq;
cũ ĩ ãtro reqescerẽt ad illos accessisse. Sed cũ hercules & õphale uestẽ mutassẽt ea mutatõe dlusũ uestes ñ
amare. & iõ nudos ministros suis ĩ sacris optare. poeta fabulam hanc fauni late explicat. & nos suis in locis:
qb⁹ opus ẽ dicem⁹. iuuẽis Tyrin. hercules a Tyritho oppido: de quo supra dixim⁹. ¶ Ibat forte co. õphale mæones
cui f uiebat. ¶ Faun⁹: ip̃e Pan. ¶ Vidit utrũ. her: & õphalẽ. ¶ Ab excel. lo a sũmo mõte: nã & ĩ mõrib⁹ lydiæ pplos ait
uersabat̃: d quo m̃lta dñr ĩ meta. ¶ Vidi: repetitio ẽ uerbi: nã & uidit ¶ Et ica. L arsit amor̃ illi⁹ õphales ¶ Et maonas
di. o nu. mõ: ia h̃ ẽ oreades: quo sũt deæ mõtiũ: q. n. p mõtes uagabat̃ mõtanas nymphas amabat. sed uisa dictos ap̃
õphale illas asp̃nat̃. Dixit mõta. nu. o oreades ¶ Nil ẽ mi. uo. q̃si ñ amo uos ¶ Hic erit ar. me. õphales. s. nã straboñẽ
hãc ardeo ¶ Ibat mæo. õphale a p̃ria nã lydia Mæõia dicta ẽ & ide mæões ppl̃iquos uocatos aliqñ mao-
nas iqt Stra. maõas ẽ apd Strabo. oẽs. Sed ul̃ fuit librario⁊: aut traducto⁊ ignorãtia. uõ n̄ro s̃mõe utrũq;
mæõas sõat̃ dbet. Nã ẽ apd Eusta. n̄rum dici μαίονες. i. mæões: nã illd ita uertit̃ ĩ e lõgũ a n̄ris: aut μαιο-
νας p ai q̃ ẽ diphtõg⁹: & ĩ æ diphthõgũ n̄ram uertit̃: & sic ẽt ip̃o sono mæonas dicius: diphtõgate tñ er-
go ñ maona: sed p ea mæõas dicẽdũ ẽ. ¶ Ergo ibat mæo. õphale mæõia ¶ Perfusa hũe. pfusos ¶ Capillis
odo. pp unguẽta. s. quo⁊ us⁹ ẽ lydis ¶ Cõspiciẽda: digna cõspici. ul̃ cõspicua. aurato sinu: ueste aurata filio
aureo ↄtexta. sinu hic p ueste: aut pallio: qd & supi⁹ oñdim⁹. ¶ Aurea umbra. hoc ẽ aurea uelamĩa: ul̃ auro
ↄtexta umbrã faciẽtia ¶ Pellebãt so. tepi. hoc ẽ calores solis. ¶ Quæ tñ: umbracula. ¶ Sustiuer̃ ma. Her. ma-
n⁹ Herculis: nã ip̃e mãu sustẽtabat: uelut nũc de more ẽ supra magno⁊ dñō⁊ capita pallia ferre q̃s ueneti
¶TMoli: hic mõs lydiæ celeberrim⁹ ẽt Timol⁹ dr̃: ut Timol⁹ ai- (umbrellas uoc: ti meli⁹ umbracula dñr.
surgit qb⁹ & rex ip̃e Phane⁹. Vñ ait Ply. Lydia celebrat̃ maxĩe sardib⁹ ĩ later̃ Tmoli mõtis q añ Timol⁹ ap- ANTO.
pellabat̃ uitib⁹ cõsit⁹. In hui⁹ cacumĩe. cl. ãnis uiuer̃ hoĩes Mutian⁹ auctor ẽ ut idẽ Ply. refert. De hoc mõte FAN.
Naso alibi Aphrica quot segetes quot tmolia terra racemos. ¶ Fusco equo: Ob noctis aduẽtũ. Hesp̃us. Tmolus
Vesp. Lucifer ac Ven⁹ idẽ ẽ q̃uis tpe distiguãt̃. ¶ Laq̃ate: Metaphorice: cũ nihil ibi artis eẽt sed naturæ oĩa ãtea dice-
¶ Tõlca⁊ uin. rela. Cũ tunicæ õphales Hercu. mẽbra ñ capent. ¶ Vicula pua: Calceos miores q̃ reqrebat batur
¶Iã: Hercules & õphale. ¶ Tenebãt: occupabãt pedib⁹. s. (pedis Herculei magnitudo: d quo lõge. A. G. Timolus
¶ Nem⁹ bac. p bacchi nẽore: cũ de mæõia agat regionẽ illã exustã uocatã: q̃ & mæõia dcã ẽ itelliger̃ dbe- PAV.
m⁹. Nã ut Stra. & Eustathi. asserit: cinerulẽta ĩ supficie dñ: & tota arborib⁹ caret. p̃ter uitẽ: ergo cũ nulla hẽat MAR.
arbores nisi uites: qb⁹ & optis abũdat: bacchi nem⁹ dicet̃: q̃ qdẽ uites exustũ uinũ fert ita elegãs ut nulli ce-
dat: cui⁹ exẽplũ ex Catãia dep̃hẽdi p̃t q̃ q̃q̃ cine⁊ opta sit: optimũ tñ & largũ uinũ gignit. Vñ piuibãe qdã
bacchũ ignigenã dicũt ¶ Et tio. uine. Tiol⁹ ĩ lydia fœlix: ut Stra. iqt: mõs q ĩ uertice speculã hẽt exedrã albi Tinolus
lapidis: q Persæ. ↄdiderũt: iminet ip̃e mõs sardinib⁹: q̃ urbs ut Eustathi⁹ ait regia ẽ lydia⁊. Ex Tinolo Pacto- mõs ĩ ly-
laus fluit harenas aureas hñs: & Tinolũ uitib⁹ cõsitũ Ply. dixit ¶ Vieta er. tino. ergo bacchi nẽora itelligit. dia fœlix.
¶ Hesp̃us: uesp & Vir ite domũ saturæ uẽit hesp̃us: ite capellæ: stella ẽ serotia q̃ & mãe lucifer. Roscid⁹ rũi-
d⁹: & h̃ a noctis hũiditate ¶ Ibat equo fu. q̃a fusca ẽ nox: p hãc. n. circũlocutionẽ p̃icipiũ noctis dmõstrat:
ul̃ equo fusco p metaphorã. i. cursu obscuro: q̃a p⁹ solis occasũ lucet De uesp̃e q & lucifer sæpe diximus Sed

hesperū atlantis filiū iusticia & humanitate insignem.

Diodor⁹ hesper⁹ iqt Athlātis filiū iusticia ac hūanitate isignē:q cū I Athlātis mōtis cacumē ad obseruandos astrorū cursus ascēdisset:subito a uētis arrept⁹ neq̄q̄ āpli⁹ uisus ē ob ei⁹ uirtutē cassū misata plebs honores si bi pōes imortales astrū cœleste lucidissimū ei⁹ noīe uocauit:& reliq̄:sed alii uolūt ot idē sit hespos & uesp. ¶ Antra adueniēte nocte ñ peruiere palatia:sed antra ñ māu fcā sed natiua. ¶ Subit hercules ipe. ¶ Antra cryptas græce. αντρον. ¶ Laq̄ata ñ tñ arte:sed ipa natura. ¶ Tophis & ul.pu.iūt hæ lapidū spēs oib⁹ notæ. ¶ Riu⁹ gat.ab aq̄rū murmure.q̄si strepidul⁹ riu⁹ a ρεω q̄ ē fluo.in pri.limi añ igressū ipsi⁹ antri ut augeret loci amœnitatē. ¶ Dūq̄ pa.dū parabant a ministris epulæ:qb⁹ uexatent:omphale suis uestib⁹ herculē adornauit:ipa uero herculis arma & uestes accepit:& p⁹ epulas sōno:diuersis tñ toris se dederūt. ¶ Et dū mi.q ser uiebāt. ¶ PArāt epu.& uia portādarilia.Lomphale.Induit:uestit. ¶ Alcidē:herculē ab alceo Amphitrionis pre:ut alias dixi.ua suis uestib⁹ illa illū iduit. ¶ Dat:omphale.Lherculi. ¶ Tūicas te.subtiles. ¶ Tictas ge. mu.q̄si purpura ex aphrica.Getuli.n.aphri sūt:& i aphrica i getulo oceāi litore pcipuū porpurarū rorē ply. eē testat:id purpuris & muricib⁹ supi⁹ dixim⁹ ¶ Dat zonā tere.cigulū rotūdū:zona ζωνη græce dr a ζωννυω h ē cingo. ¶ Qua fuit cicta mō ipa omphale. ¶ Vētre mi.hercules mēbrosior erat & corpulētior ipa omphale:ergo neq̄ tunicæ neq̄ zona illi apta erit. ¶ Zona:omphales. ¶ Est mi.oē.herculis.s.& ipe hercules. Relaxat:apit. ¶ Vicla:laq̄os. ¶ Tūicarū ut pos.exeru.p exercet:extrahet. ¶ Magnas ma:nā foramia ñ erāt capacia. ¶ Fregerat:cū uellet brachiis suis Hercules aptare armillas dñæ:frægit sist & calceos:de armillis supi⁹ dixim⁹ ibi:armillis capta sabis. ¶ Fregerat armil.brachiorū ornamēta. ¶ Nō fa.ad illa bra.hercu.s.sed ad ōphales ¶ Magni pe.hercules.s.scidebāt oicla pua:hoc ē calceos puos.Nā ila pedea uicūt & magnitudie pedis herculei scidebāt illi.Ipsa:omphale. ¶ Capit cla.q̄ herculea utebat. ¶ Grauē:pōderosā ¶ Et spo. leo.Hercules sp p amictu leōis pelle usus ē spoliū dixit:q̄a erat pellis leōis nemei:quē hercules iterfecit. Et ea.tæ.mi.quæ miora erāt e tælis herculeis. ¶ Cōdita i pharetra sua:ppria accipit e pharetra sagittas minores. ¶ Sic:hoc est eo ornatu:seo mutato cultu. ¶ Functi epu.quasi sic discubuere. ¶ Sic repetitio ē. ¶ Sic ot natiimutatis uestib⁹.Dāt sua corpa sōno:reddūt se qeti.

Antra sub thophis laq̄ata & pūice uiuo.
Garrulus in primo limine riuus erat:
Dūq̄ parāt epulas/portādaq̄ uia mistri,
Cultibus alciden induit illa suis:
Da tenues tūicas/getulo murice tinctas:
Dat teretē zonā/qua modo cincta fuit:
Vētre mior zona ē/tūicarū uicla relaxat:
Vt posset magnas exeruisse manus:
Fregerat armillas nō illa ad brachia fcās:
Scindebāt magni uincula parua pedes:
Ipsa capit clauāq̄ grauem/spoliūq̄ leōis
Conditaq̄ in pharetra tela minora sua:
Sic epulis functi/sic dant sua corpa sōno
Et positis iuxta secubuere thoris:
Causa repertori uitis quia sacra parabāt
Quæ facerēt pure/cum foret orta dies.
noctis erat mdiū:q̄d ñ amor i pb⁹ audet?
Roscida p tenebras faun⁹ ad ātra uēit
Vtq̄ uidit comites sōno/uioq̄ grauatos:
Spem capit in dominis esse soporis idē
Intrat/& huc/illuc temerari⁹ erat adulter
Et præfert cautas/subseq̄turq̄ manus:
Venerat ad strati captata cubilia lecti
Et fœlix prima sorte futurus erat:
Vt tetigit fului setis hirsuta leonis
Vellera pertimuit/sustinuitq̄ manū:

ANT. FAN.

¶ SEcubuere:Seorsū cubuerūt q̄a postero die baccho rē diuinā facturi erāt.uñ illud ē.Discedat ab aris cui tulit he sterna gaudia nocte uen⁹ ¶ Decet.n.ad sacra puros acce dere ac pcipue liberi q̄ ad purgationē aīæ ptinebāt. Lice bat tñ diei natalis sacrificio uoluptatibus operam dare teste Seruio cū in aliis eēt obseruatio castitatis. ¶ Pertimuit. Existimās Herculem esse cuius uestem tetigisset. ¶ Ora subduxit ab imara uestis extremo.

PAV. MAR.

¶ E I secu.i.seorsū cubuere:& diuisim. ¶ THoris:lectis. ¶ Iuxta.i.ppe ¶ Positi:q̄a ppe erat alter alteri ¶ Cā:secubabāt hi cū eēnt māe baccho sacrificaturi:q̄d p castas manꝰ fieri solebat. Aiūt.n.Orpheū origa.i.sacrificia bacchi istituisse a mōstruosis solū mlierib⁹:q̄ñ ab ipsarū cōmixtione uiri abhorreāt celebrari:& hoc ut caste fierēt ¶ Sic ab his secu.ut caste baccho sacrificarēt. ¶ Cā ē.s.q̄re secubuere. ¶ Quia pa.sa.rep.ui.pabāt sacrificia baccho.Nā cū uini ueteris repertorē putauerit ¶ Quæ:sacra.s. ¶ Facerēt pu.hoc ē caste. ¶ Cū fo.or.di.q̄primū dies illuxisset:oei ēt ipo māe. ¶ Noctis erat:sopitis dñis & suis:cū eēt media nox Faun⁹ illd cōcessit. ¶ Erat me.no.q̄ erat media nox. ¶ Quid ñ au.amor:ipro.insa. q̄si isan⁹ amator & ē metonymiæ spēs:& Virg.improbe amor qd ñ mortalia pectora cogis?audet ergo oīa amator isan⁹. ¶ Faun⁹ ue.ad an.ad ea i qb⁹ illi recūbebāt ¶ Roscida:hūida:Per tene.p obscura.q̄a noctis tpe:cū eā sibi tradirā oportūitatē putaret ¶ Vtq̄:& ut faun⁹ ipe ¶ Videt co.famulos:q eor comitabāt. ¶ Grauatos sō.& ui.alterū: nā ex uino fit sōn⁹ ¶ Capit spē.i.spat. ¶ Esse idē so.in do.q̄si iridē dormire dños ut famulos: putabāt herculē & omphalē iā dormire. ¶ Intrat:igredit ātrū. ¶ Adulter:ñ q erat:sed q eē cupiebat. ¶ Teme.q̄a nimiū audebat:& iō temerari⁹ q̄si iprudēs:& audax. ¶ Erat huc & il.nā sine lumie icedebat. ¶ Et præ.añfert. ¶ Et subsequit:cau.ma.ut moris ē p obscura incedētiū sp māus pferunt ne crura aut uultū ifringāt. & sic pferēs māus subseqt q̄si. post seqt ita nūc faun⁹. ¶ Venerat:appulit prio cubili:i quo ompha.

Orpheū sacra bacho instituisse q̄ orgia dicuntur.

Vellera hyrsuta q̄ si hirta.

regescebat.sed q̄a illa amictu herculis:hoc ē leonis pelle tecta erat putās hercu.eē:cœpit primere & sustiet man⁹.Vene.ipe fau ¶ Ad cu.ca.q̄ora captauerat ¶ Lecti stra.istratis:aut lacētis:q̄a ad ōpha.lectū ¶ Et erat fu. se.pria sor.prio euētu:aut prio casu:q̄a uenerat ad lectū:quē cupiuerat ¶ Vt:postq̄. Tetigit faunus ¶ Vellera hyrsu.setis:q̄si uellera setarū hyrsuta:uel uellera hyrsuta:q̄si hyrta & aspa setis i.pilis.Leōis fului:rufi

q ꝓpriē ē leõis color. Pertiuitq̧ꝗ putabat herculē eē. Et susti. ma. q̄si sursū tenuit: eleuauit manū ne sētiret her- culeꝰ: cū eū putaret eē. ⁋ Et atto. q̄si ꝯcussꝰ. ⁋ Metu: timore. ⁋ Rediit. retrocessit: rediit hoc i loco illudit hēt ultimā lōgā: cōtraq̧ i cōpositis ab eo isthæc tpa i tertia ꝑsona: cū syncopantᷣ: ut adiit ꝑ adiuit: subiit ꝑ subi- uit: illā ultimā ꝑducūt. ut pleꝗꝫ apd Ouidi. ip̄m. Nō adiit apte: nec legit idōea credo &c. ⁋ Vt sæpe uia. retru. pe. retrocessit. ⁋ Pedē turba. i. ꝯmotū. Viso āgue: naturale ē. solemꝰ. n. expauescerᷣ: aut uisū aut calcatū āguē ob uenenū: & frigiditatē. Iuue. Palleat ut nudis ꝑssitq̧ calcibꝰ āguē. ⁋ Viso āgue: uiso ſpēte. ⁋ Inde tho. secessit e cubiculo ōphales: cū ibi herculē eē putaret: & accessit ad herculēs dceptusq̧ ē uellamībꝰ puel læ: qbꝰ ille tectꝰ erat. ⁋ Iñ: postea. ⁋ Tāgit mol. uela. mollia: qꝗ nō erat hyrsuta leōis pellis: sed sericæ uestes omphale. ⁋ Thori: lecti a tortis herbis. ⁋ Qui erat ui. q erat ibi cōtiguꝰ. ⁋ Et deci. mēda. nota. i. falso signo muliebriū ornamētoꝝ. ⁋ Ascēdit: thoꝝ illū. ⁋ Et recū. resupiat se aut collocat se. ⁋ Spōda si. ꝓpi. ea pte le- cti: q̄ sibi magis erat ꝓpīq̄: Spōda. n. ps lecti ē. ⁋ Et iguē tūi. i. penis iflatꝰ & arrectꝰ. ⁋ Erat du. cor. dura sūt fau- ni cornua. Sed tūc durior erat penis. ⁋ Interea: faunꝰ. ⁋ Sbduxit: q̄si eleuauit. ⁋ Tunicas: uestes. ⁋ Ab ima ora. i ab extrēitate iferioᷣ uestiū: cœpat uestes eleuarᷣ. Ora. n. extrēitas iterdū: seu margo est. ⁋ Horrebant crura aspera: q̄si horrida erāt. ⁋ Densis pilis: densitate piloꝝ: non erant: crura leuia: qualia ille. sperauerat. | q̄re rediit hēt ulti- mā lōgā i syllabis.

Attonitusq̧ metu rediit/ceu sæpe uiator
 Turbatum uiso retulit angue pedem:
Inde thori q iūctus erat/uelamina tāgit
 Mollia/mendaci decipiturque nota:
Ascēdit: spondaq̧ sibi propiore recūbit:
 Et tumidum cornu durius īguen erat:
Interea tunicas ora subduxit ab ima:
 Horrebant densis aspera crura pilis.
Cætera tentātē cubito tyrinthius heros
 Reppulit/e summo decidit ille thoro:
Fit sonꝰ/comites iclamat & lumīa poscit
 Mæonis/illatis ignibus acta patent:
Ille gēit lecto grauiter deiectus ab alto:
 Membraq̧ d dura uix sua tollit humo:
Ridet & alcides/& qui uidere iacentem:
 Ridet amatorem lyda puella suum:
Veste deus lusus/fallētes lumina uestes
 Nō amat/& nudos ad sua sacra uocat:
Adde peregrinis cās mea musa latinas:
 Inq̧ tuo noster puluere currat equus:

⁋ Cætera: eleuauerat uestē: & cū uellet se ad rē accigere: herculis cubito excussus ē. ⁋ Heros tyrintius i hercules. ANT. ⁋ REpulit. duplicatᷣ puersus gra queādmodū & aliæ FAN. q̄dā līæ ut q̄ttuor religio rettulit. ⁋ Comipedi fau. fau- Faunus nꝰ siue Pan i capræ desinit pedes. uel terræ soliditas oñ- comipes datᷣ. Faunū. n. deū eē terrenū atq̧ isernū uolūt ut diximꝰ supra: uel qꝗ Pā (si Sol ē ut qbusdā placet) cū radios sup ne dimittit i terras uel cū se recolligit I mōtibꝰ uisitᷣ. No uimꝰ āt caprā licet terrenū aīal sit sp tñ peterᷣ alta pascē- do. Sane hic latia cā nuditatis lupcoꝝ una tm̄ explicatᷣ. Sūt tñ & aliæ nō externæ quas lege apud Plutarchum. ⁋ R Epulit. excussit. ⁋ Cubito tētātē i faunū molientē ⁋ Cætera: negocia. ⁋ ille: faunꝰ excussꝰ. ⁋ Decidit e sum. PAV. MAR. tho. excussꝰ ab Hercule decidit i humū. ⁋ Fit so. strepitꝰ ex eo factꝰ eāu. ⁋ Meōis omphale meōia. ⁋ Inclamat co. iclamatᷣ ē ꝯuiciis & maledictis isectarī ita illa i suos icla- mat. Et po. lu. lucē accēsæ facis. ⁋ Acta: q̄ acta erāt. ⁋ Pa- tēt: fiūt māifesta. ⁋ Illatis igni. allato lumie. ⁋ Ille: faunꝰ. ⁋ Deiectꝰ gra. moleste uꝰ pōdrōse. ⁋ Ab alto le. ge. suspi rat uꝰ gēitꝰ edit. ⁋ Et uix tol. ꝑ attollit: hoc ē cū laborᷣ at tollerᷣ poterat. ⁋ Sua mē. d du. hu. tā grauiter cecid: rat ut uix assurgerᷣ posset. ⁋ Ridet faunꝰ i eo casu oībꝰ risū exci tauit. ⁋ Ridet casū fauni & alcides hercules. ⁋ Et q: cæte ri q ⁋ Viderᷣ ia. faunū. ⁋ Lyda pu. omphale ex lydia. nā Ompha- q̄ meōia regio priꝰ uocabatᷣ appellata lydia a lydo Athy- le ex lydia a lydo os filio. ⁋ Ridet ama. su. ridet casū fauni: q eam amabat. athyos fi- ⁋ Veste: hæc igr cā ē cur nudos mistros i sacris suis op- lio. tetᷣ: qꝗ uestes odit: qbꝰ delusus ē ip̄e faunꝰ. ⁋ Deꝰ faunus. ⁋ Lusꝰ delusꝰ. ⁋ Veste ompha. q̄ cū hercule mutauerat.

⁋ Nō amat: ergo: odit. Vestes fal. qbꝰ fallūtᷣ decipiūtᷣ. Lumia: oculi. ⁋ Et uo. nu. mistros. s. aut lupcos. Ad sua sa. ut sibi sacrificēt. Adde pe. hactēus poeta lupcaliū externas cās rettulit: nūc latinā relaturꝰ ē: hæc āt mlt i plex refertᷣ: ip̄e tñ hāc recēset Romulū. s. & remū: dū fauno sacrificarēt: cū paretᷣ epulæ: nudos se comitibꝰ ludos exercētes uocatos ex alto pastoᷣ mōitosq̧ ꝑdōes abigerᷣ armēta sūtuū I rei mēoriā istitutū fuisse in q̄: ut lupci nudi currerēt. Cōfirmat h. Nā idē ferᷣ dicerᷣ uᷣ lterp̄s Vir. .viii. æn. i eo. uersu. Hic exultātes sali- os nudosq̧ lupcos. C. āt Acyliꝰ: ut Plutar. refert. scripsit Rōulū cū añ ꝯditā urbē sua pecora pdidisset. fauo Ludicra a supplicatū ꝯcessisse: deide nudū ne sudoᷣ ipediretᷣ. oēs saltꝰ currēdo lustrasse. & iō ludicra hæc a nudis lup- nudis lu- cis celebrari. refert & alterā ab hac Plutar. sniam Bucæ, cuiusdā i elegiis d gis de rōanaꝝ reꝝ iscriptiōibꝰ pcis cele- Rōulū Amullo supato cū Rēo frē ꝓ lætitia ad locū usq̧ expōnit eoꝝ i quo lupa lac dedisset cucurrisse. q̄d brata. ut posteritati cōm̄daretᷣ. eos ludos istituisse. iōq̧ nobiles adolescētes currere ac obuios ferirᷣ eo pacto ut re ferāt Romulū & remū strictis ēsibꝰ ex Alba cucurrisse. Sāguīolētoq̧ gladio faciē attigerᷣ ut illiꝰ cædis po steris monumētū eēt & lacte i sāguis abstersiōe uti ut eoꝝ diuinā ꝺducationē idicarēt. De h āt alᷣ Val. ma. sētiēs ita iqt. Lupcaliū mos a Rōulo & rēo ichoatꝰ ē. tūc cū lætitia exstātes qd is auꝰ Nūitor rex albāoꝝ eo loco, ubi educati fuerāt urbē ꝯderᷣ pmiserat sb mōte pallatino hortatu Faustuli educatoris sui: quē Euā der atgia ꝯsecrauerat. Facto sacrificio cæsisq̧ capris epulaꝝ hilaritate: ac uīo largioᷣ puecti. diuisa pastorali tᷣba cicti ouis pellibꝰ imolataꝝ hostiaꝝ iocātes periuerᷣt. cuiꝰ hilaritas mēoria āuuo circuito feriaꝝ repetitᷣ. hæc ille. Nos uero reliq̄ q̄ ad rē hāc faciebāt supiꝰ dixius. Nūc ergo iqt poeta. musæ opē ad id iplorās. O Mea mu. adde lati. cās pegrinis. o Calliope adde huic rei cām latinā. cū pegrinā & externā explicuerimꝰ. Cōpatio ⁋ Currat nr equꝰ. ꝑ trāslationē ab equo & cāpo. hoc ē nostrū igeniū. ⁋ In suo puluere. i cāpo puluerulēto ab equo h ē in latina materia. Nā latinꝰ ip̄e latina relaturꝰ ē & romāis. potius q̄ græcis ascribere uult moris originē. et campo

¶ Cornipedi:côuēit turba ad facrificiū fauni imolata capella:q; mactari in iifdē facris mos fuit licet fint q
dicāt ad id facrificii genus romāos canē mactare cōfueffe:de quo Plutar.rōnē refertuel φ græci ipiacula
rib⁹ facris canē mactare cōfueuerāt:uel potius ut Romulus nutrici lupæ gr̄as referret:q; atrocissimos ho-
ftes canes hēt:uelut canis ad iracūdiā fuccēdifsita ad curfū lupci fuccēderent. Etenī.lxviii.quoq; pble.ita
inqt.Luperci funt q lupcalib⁹ p lafciuiā difcurrētes obuios cedūt. An qđ gen⁹ quoddā luftrādæ ciuitatis
Febmari eft.& quo mēfe illa fiunt.Februari⁹ dī:& idē quo pellib⁹ occurētes uerberāt febmaş: & februariū uocāt
ur mēfis quo uerbo purgatio fignificaf.Cane āt oīno:ut ita dicā græci utebanf: & multi ēt nūc i purgatiōib⁹ canē
uñ dicaf iugulāt.Proferpīæ quoq; catulor cū cæteris purgamētis efferūt & eor q expiādi fūt catulis hoc piaculi ge
nus circū catulationē appellātes. An qđ lycor lup⁹ latine dī.λυκόια uero lupcalia:& lupo canis eft hoftis
Lupcalia & iccirco lupcalib⁹ redif.An qđ lupcis canes oblatrātes molefti fūt.An qa Pani facrificiū fit.¶ Pani āt pp
greges amic⁹ ē canis:inqt ergo.¶ Turba uocata ē:ut Romulus & rem⁹:& comites:uel q̄uis multitudo cū
his.¶ Vēit ad dapes exiguas:nō fūptuofas:fed modicas. ¶ Cæfa capella:mactata capella.¶ Fauno cornipe
di:hēt.n.caprios pedes:& iō corripes:& cornipedē.dicim⁹ equū ita cætera huiufmōi unguiū:aut pedū aīa
lia.¶ Dūq;:& dum:¶ Sacerdotes:qui facrificio ꝑerant. ¶ Parant exta: īteriora:qđ exta fint fupius diximus
¶ Trāfuta:q̄fi traiecta.¶ Verubus falignis:e falice factis.¶ Sole tenēte medias uias:mediū curfum:hoc eft
in meridie.¶ Romul⁹ & frater remus.Et iuuēt⁹ paftoralis:q̄fi paftoꝶ iuuenū multitudo. ¶ Seqbaf.n.eos
paftoꝶ turba.¶ Dabāt nuda corpa:ideft denudabāt corpa:uel exercēda ꝑbebāt corpora denudata.¶ So
libus:folis caloribus.¶ Et campo:& Horatius in carminibus fuis:Patiens pulueris atq; folis dixit.

Cornipedi fauno cæfa de more capella
Vēit ad exiguas turba uocata dapes.
Dūq; facerdotes uerub⁹ trāfuta falignis
Exta parant medias fole tenente uias
Romulus & frēr paftoralifq; iuuētus.
Solibus & campo corpa nuda dabant.
Ceftib⁹ & iaculis & miffi pōdere faxi:
Brachia p lufus experienda dabant
Paftor ab excelfo p deuia rura iuuēcos
Romule prædones & reme dixit agūt:
Lōgum erat armari:diuerfis exit uterq;
Partib⁹ occurfu præda recepta Reme
Vt rediit uerub⁹ ftridētia detrahit exta
Atq; ait hæc certe nō nifi uictor edet:
Dicta facit Fabiiq; fimul:uēit irrit⁹ illuc
Romul⁹ & menfas offaq; nuda uidet.
Rifit & idoluit Fabios potuiffe remūq;
Vincere Quintilios nō potuiffe fuos:

ANT. FAN. ¶ CEftib⁹ Quartæ decliātiōis hoc nomē ē cū pugilum
arma fignificat ut Seu crudo fidit pugnam cōmittere cæ
Cæftus q fint. ftu.Nā ceftus cæfti Veneris balteū fignificat quā Horati⁹
flagelliū uocat:ut fublimi ferias cloē flagello. ¶ Verub⁹
ftridētia detrahit exta: Remus uictor quē Fabii feqbanf
ut Quintilii romulū: exta femicruda detraxit e uerub⁹ ne
romulus & Quintilii q fruftra predones ꝑfecuti fuerant
iis uefcerenf:fed ipfe cū Fabiis qui recepta preda uictores
rediiffent. Vnde φ tantum eis licuiffet Licentes dicti funt
¶ Irritus:nō pp id feqnif:Mēfas offaq; nuda uidet:fed qa
fine ꝑda redierat cui remus occurrit.Et memorē famam
qui bñ geffit hēt:Nuditas lupercoꝶ ꝑpagat famam rei a
remo bñ ac fœliciter geftæ. ¶ Cur fit locus ille lupercal:
Lopercal De lupcali diximus fupra:id qm̄ a plerifq; fic dictū exifti
maf φ ibi rōmulū ac remū expofitos lupa nutrient narrat
Rheā Siluiā fiue iliam Numitoris filiam quam Amulius
pulfo fratre Veftalē uirginē legit a mře cōpræffam gemi
nos pepiffe qbus iuffu Amulii in ꝑfluētem aquā miffus
fupuenīēs lupa mitiffima māmas fūmiffas ꝑbuit lingua
pueros lambēs & eā ob cām locum lupercal noiatū. De
huius lupæ miraculo lege Liuium ac Dionyfium.
PAV. MAR. ¶ CEftib⁹. exercebāt fe ceftus:& iaculi & faxi iactu.Dabat
brachia expe.q̄fi expiebanf & exercebant bracchia.¶ Per
lufus:nō ut pugnarēt:fed ut luderēt exercerētq; fe Cefti
bus:ceftuū agitatiōe ē.n.ceftus gen⁹ clauæ pilas plūbeas
torio appēfas habēs:quo Darete & Entellū pugnaffe le
gim⁹.Et iaculis:iaculoꝶ iactu.Et pōdere faxi miffi:hoc ē
pōderofo faxo emiffo.Paftor:clamauit eos paftor qdā ex alto monēs ꝑdōes iuuēcor abigei.Paftor:qdā.
Ab excelfo:ab alta fpecula.Dixit o romule & reme ꝑdones agūt:p abigūt.Iuuēcos p rura deuia:p rura:q
deorfū auia fūt.Ruta dīt:ut Varro iqt:q; i agris quot ānis rurfum eadē faciē datur rurfus factus capias Lō
gū erat:nudi ficut erāt:ne lōga mora armādi noceret:hinc romulus:ide remus occurrit ꝑdāq; ab hofte re
mus eripuit.Longū erat amari q̄fi lōga mora fuiffet:fi fe armare uoluiffent. ¶ Vterq;:romul⁹& rem⁹.Exit
fabii erāt di.pti.i diuerfas ptes:nā alter hinc:alter illinc.¶ Præda eft recepta:recupata & feruata. ¶ Occurfu:interuen
expte rēi tu Remi. Vt re.reuerfus cū uictoria remus uel decocta exta accepit e dicēs:nō nifi uictorē ex illis edere de
Quītilii bere.Itaq̄ cū fabiis comitib⁹ fuis fecit.Vt rediit:poftea q̄ recupata preda remus rediit. ¶ Detrahit:extrahit.
uon ¶ Exta:iteriora illa.¶ Stridētia:ftridorē faciētia:& dū coquerenf:& dum extraherēt. ¶ Verubus atq; ait:
Romuli dixit. ¶ Hæc:exta.f.¶ Certe non edet:comedet.Nifi uictor:ille q ꝑdā ab hoftib⁹ eripuit: Dicta fa.facit re
m⁹ cū fabiis qđ dixerat.Fabii.n.erāt remi focii:& quītilii erāt romuli.Erat.n. ipfa multitudo diuifa i duas
ptes altera romulū:altera remū feqbaf.Sed de hoc alias. ¶ Facit rem⁹.f.Dicta:q dixerat:&.Fabii fimul:nā
fimul edebāt fine romulo:& remuli focils.¶ Romulus irritus.irrita dicim⁹ tela i ipfo iactu deficiētia:aut ni
hil ꝑficiētia ita & irritū romulū:q icaffū acceflerat cū nihil ꝑfecerit.Venit illuc ubi remus & fabii erāt Et
Cibilla uidet mēfas & offa nuda:q iā carnē comederāt & iō nuda offa.¶ Menfas:mēfam efcariā: Varro iqt cibillā
dī menfa appellabāt:ea erat q̄drata:ut ēt.nūc in caftris eft a cibo cibilla dicta:poftea rotūda facta: & qđ a nobis me
a cibis dia:& a grecis mefa:mēfa dici ꝑt nifi ēt qđ pōebāt pleraq; i cibo mēfa.¶ Rifit rōmu⁹.f. Et idoluit:q̄fi egre
tulit.¶ Potius fe uin.uictoriā reportate ꝑda recuperata.¶ Fabios:& remū & non potuiffe uicere.f. ¶ Suos

qntilios comites suos:nō īuidebat fratris gloriæ:sed dolebat suos qntilios nō fuisse tāti qn̄ fuerant fabii.

Fama manet facti posito uelamie currūt:
Et memorē famā q bene gessit habet:
Forsitan & quæras cur sit loc⁹ ille lupcal:
Quæue locū tali nomine causa notet:
Syluia uestalis cælestia semina partu
Ediderat/patruo regna tenente suo
Ius iubet auferri puos/& in amne necari
Quid facis? ex istis Romulus alter erit:
Iussa recusātes pagūt lachrymosa ministri
Flent tamē/& geminos ī loca iussa ferūt.

ANT. FAN.

¶PATRVO regna tenēte suo:Proca rex albanoꝝ numitorē & Amuliū filios ꝓcreauit:legauitq́ regnū numitori q erat natu maior. Sed plus potuit uis q̄ Procæ uolūtas aut ætatis uerecūdia ut ait Liuius. Amulius eni fratre pulso regnū occupauit. ¶Is iubet aufer. par.& in am.necari:Amulius addidit sceleri scelus interemit.n. stirpem uirilem fratris ac rheæ Siluiæ(cum per speciem honoris eam uestalem uliginē legisset)ademit spē partus. Sed sacerdos(ut aiunt)a Marte cōpressa cum geminos edidisset uincta in custodiam data est:quam alii interemptam:alii seruatā dicūt. Infantes uero iussu Amulii expositi sunt in alluuie fluminis tyberini. ¶Iussa recusantes:animo:cum re non auderent crudelissimum tyrannum formidantes.

Historiā nota de romulo & remo.

¶FAMA:cū retulerit hæc icerto autore addit. ¶Fama manet facti:q.d.si ita factū fuisse dicit supest fama deinde pba re ipsa.q sine uestibus curraf in ipsis lupcalibus. ¶Currūt posito uelamine ꝓ depositis uestibus.i.nudi:ut cōcurrerētā aduersus pdones. ¶Et q bn̄ gessit:hoc ē reus q pdam recepit. ¶Habet famā memorē i q̄si ppetuā:q̄ a celebris fuit apud posteros. ¶Forsitan locus in quo fauni sacra fiūt. Lupcal dr̄. ¶Causam cur ita appelleret. Poeta explicat. ¶Et primo his duobus uersibus qōnē monet. ¶Forsitan forte:& q̄ras cur ille locus in quo.s.fiūt lupcalia. Sit lupcal:sed qa obscure dixerat aptius declarat. ¶Quæue:uel quæ. ¶Causa notet locū tali noīe cur ita appellef locus ille. ¶Siluia historiā aggredif ortus & expositiōis ro.& re.nā ubi exponif:lupa lac tribuit loc⁹ ille lupcal dictus ē. Sed de horū ortu latius ī pricipio tertii libri referetur. ¶Siluia q̄ & rhea:& illa dicta ē grauida ubi gemellos pueros edidit. Sniam Amulius tulit:tēsente ēt.ut is poscebat ciuiū cōsensu:lege utēdū esse iubēs:eūq́ corp⁹ polluisset uirgii cæsam mori:qd̄ aūt natū esset ī fluentē deiici. Vn̄ alii necatā illā dixere Alii seruatā supplicāte Amulii filia ꝓ cōsobrine suæ salute. Sed infantes ipsos Amulio iubēte ut autoritate Fabii pictoris quē Cyntius:& Cato & Piso & alii multi secuti sūt. Diony.refert ī alueo iacēte a famulis qbusdā exportatos esse cōstat ī fluuiū iaciēdos.xv.ferme milib⁹ pas. ab Alba distātē:hi cū iundasset fluui⁹ & ulterius ꝓgredi nō possent.ubi prima iundatio excursus tacta est:sup aquā ipsam alueū exponūt.is paūper inatauit & illisus lapidi īfantes eiicit.q uagiētes p lacunā uolue banf. Lupa aūt qdā apparēs paulo an̄ fœta turgētib⁹ lacte uberibus.māmas sūmitebat ad ora pueroꝝ. Lingua lutū abstergēs quo pleni erāt. Interim pastores aduenīūt:unus lupā ꝓspicit miraculo stupefactus cæteros rē īspecturos uocat q rē diuinā uidere se rati.ꝓpius accēdebāt:terrētes clamore beluā. ¶Illa uelut mā sueta ab īfantib⁹ sensim diuulsa abiit ī ꝓximā siluā.ubi erat petra caua fontes apiēs & saltus pano dicebat:erat q́ ibidē dei ara. Antrū uero un̄ fons emanabat cōiūctū pallatio ædificiis oñdebaf fm uiā qua itur ad hyppodromū.tēpiūq́ ei ꝓximū cū hui⁹ imagine rei:lupæ duob⁹ pueris ubera pbētis.antiq̄ ope ærea simulachra.sed ubi abscessit fera īfantes ipsos pastores:ut educarenf.tanq̄ dei eēnt.studiū adhibētes suscepere. Cōcessitq́ sunt faustulo subulcoꝝ regioꝝ magistro petēti qd̄ latius sequēti libro referem⁹:locū ergo hūc ea ex re poeta lupcal appellatū inqt. Ac ne cui mirū eē uideaf romulū lupa educatū fatale qdē hoc fuit ut multi q eēnt magna īperia cōstitui difficile ortū hērēt:& sūmo cū discrimine educarenf:ut de Cyro legim⁹:quē astiages auus min⁹:qa p qetē uiderat ariolū iterptatione nepotē ei futuꝝ:cui⁹ magnitudo pnunciet.& ipsi⁹ astiagis regni amissionē portēdi exponi iussit:cui ī siluis ubera cania submistrauit:sed suscept⁹ a pastore ꝓ pastoris filio educatus. Quid qd̄ de habide legim⁹ gorgoridia uetustissimi hispanoꝝ regis ex stupro filiæ nepote:pudore flagitii:exponi iussus ē.post dies aliquot iuētus ē ferarū lacte nutritus. Relat⁹ i tramite angusto:p quē armēta cōmeare cōsueuerāt.ꝓiectus iuiolatus māsit.nec eguit alimētis:obiect⁹ ieiuniis canibus.& suibus eaꝝ uberibus educatus ē. Ad ultimū hūc gorgonis i oceanū abiici iussit sed manifesto quodā numie iter surētes estus leui salo i littore exponif:nec multo post cerua ei affulsit ubera paruulo offerret. Deniq́ ut regnū accepit tātæ magnitudinis fuit ut nō frustra deoꝝ maiestate tot piculis liberatus uideref. Moses quoq́ paruulus ab ægyptiis ī nilū delectus:hic ēt dei munere suat⁹ ē. Multi pterea iisdē discriminibus seruati ad sūmā iperii maiestatē euaserunt:ueꝝ illud senecæ fit.sempq́ magno constitit nasci deū:sed ad rē redeā. ¶Siluia uestalis:uestæ sacerdos Numitoris filia. ¶Ediderat:pepererat:erat enixa. ¶Partu semina cælestia.gemellos pueros semine cœlestis dei hoc ē martis genitos. ¶Tenente regna regnante ī alba uel regna occupante. ¶Suo patruo Amulio q numitore fr̄e regno fraudarat. Albanū regnū post multos reges amulio & numitori fratribus p successionis ordinē deuenit. Amulius ut Plutar. refert res albanas bifariā diuisit i regnū.s.& qd̄ ex troia maiores thesaurū deuexerant:ut utrā partē uelit alter deligeret. Numitor regnū elegit. Amulius ob auri magnitudinē ē fact⁹ potētior:fratrē adortus sedē regiā facile occupauit. ¶Regna ergo tenēte suo patruo amulio:nā alia numitoris erat filia quā amulius.ne ex ea liberi ꝓcrearēt:uestæ sacerdotē deuouit ut oēm pariūdi spē adimeret ppetuā uirginitatis obseruātia de hoc siluiæ partu & casu alias ī natali urbis a nobis dictū ē. Siluia fit genitrix heu ꝓlē enixa gemellā. Et uirgis cedi uirgo miserāda iubef. Defodieturq́ solo pœna hæc uestalib⁹ ipsis. Quæ uetitū patiāf op⁹ lachrymabilis aūt ho. Ante patrē supplex tumidū ꝓcūbit & orat. Orat opē miserere & pcibus seruata sororis. Dicif

PAV. MAR.

De Rea syluia filia numitoris.

De mose in nilum abiectō

ad geminos deferri ad tybridis amnē imergiq; iubet fluuio:mādata miſtri iulti pſgūt tm̄ ſcelus unda re fugit. Et pueri i ſicca miſeri uerſanſ arena. Cætera paulopoſt. Is:amulius.ſ.ille patru⁹. ¶ Iubet auferri. a ſpoi tari. ¶ Paruos:īfantes romulū & remū. ¶ Et neca.i am.q̄ſi necādos i pfluētē deiici. ¶ Quid facis:cōuerſio ſmonis ad amuliū:& ꝑt eē hoc miſatiōe dictū:& ēt ironicei cū nihil pficeret. ¶ Quid facis:cur hoc iubes.

De romulo & remo.

¶ Vel qd facis:q̄ſi dicat nihil. ¶ Alter ex iſtis:pueris. ¶ Erat romulus:q̄ſi dicat erat ille q cōditur⁹ ē urbē toti orbi dñaturā:uel erat ille q iniuriā hāc ulciſcereſ:& te ipm trucidabit:& oē tuū gen⁹ extinguet. ¶ Iuſſa exhorrētes.qb⁹ id negocii mādatū erat tm̄ ſceleris ſuiti qd iuſſū erat nō ſine lachrymis exequunſ deferūt q; illos:quo amuli⁹ iuſſerat. ¶ Miſtri recu.q̄ſi recuſare uolētes uel iulti. ¶ Peragūt pficiūt. ¶ Iuſſaiq̄ dñs iuſſerat. ¶ Lachrymoſa:p qb⁹ lachrymādū eēt. ¶ Vel iuſſa lachrymoſa lachrymas ab illis qb⁹ id iuſſū erat eliciēria. ¶ Flēt t:uſtere ēt magis ē:quā lachrymari. ¶ Et fe.ge.gemelios romu.& re. ¶ In loca iuſſa ad pfluētē. ¶ Albula iundauerat tybris:ut uidim⁹ hoc quoq; tpe bis:maxie ſeptio id⁹ianuarias āno ſalutis. M.cccc. lxxxii. dū hæc pſitebamur cū tybris oēs ripas excedēt:ita & tūc auct⁹hymbrib⁹ ſupra ripas erūpat:iqt ergo.

ANT. FAN.

Tebris poſtea tyberis: Albula

Albula/quē tyberi merſ⁹ tyberin⁹ i undis
Reddidit:hybernis forte tumebat aquis
Hic ubi nūc fora ſūt:lintres errarē uideres
Quaq; iacent ualles maximæ circe tuæ:
Huc ubi uenerūt/neq; enim pcedere pūt
Longius ex illis unus & alter aït:
Ah q̄ ſūt ſimiles:ah q̄ formoſus uterq; ē

¶ ALBVLA: Tyberis teſte Ply.añ tybris appellat⁹ ē & prius albula ab albo aquæ colore ut ait Feſtus. quis eū Hora. flauū dicat:ut uidimus flauū tyberim retortis litore hetruſco uiolēter undis. Siliter & Virgi. ut Vorticibus rapidis & multa flauus harena. Sed & Varro tyberini inqt fonti:q albulā uocitatū lris tradiderunt: qd nomē amiſſū ē ut ait Virg. ut a quo poſt itali fluuiū cognomine tybrim:diximus amiſit uer; uetus albula nomē. Hic fluuius (ut inqt Strabo) p Hetruriā excurrit:inde inceps aūt ipſam diſterminans primū q̄dē ab ea diuidit Vmbrism:poſtea uero ſabinos & latinos. Dr aūt & tybris & tyberis & tyberinus. de quor; oīum deductione uaria legunſ. uide Seruiū. Feſtū Liuiū ac Varronē. quor; ultimus tyberim inqt a tyberino rege latinor; dictū q ibi itericrit. ¶ Hic ubi nunc fora ſunt. Plutar. in romulo inter Palatinū Capitoliniūq; colles aliqn̄ paludē fuiſſe oñdit haud longe ab ea pte quā for; uocant. Solinus quoq; pallanteū inqt oppidū in palatio aliquādiu ab origines hitauerūt pp incōmodū uicinæ paludis quā pterfluēs tybris fecerat. Hinc illud eſt Propti romanū ſatis ē poſſe uidere for;:hac quōdā tyberinus iter faciebat. Et aiūt remorū auditos pdura pulſa ſonos. Poſſumus igiſ p fora uel romanū forū accipe ut ſit pluralis numerus p ſingularis:uel cum eo boariū & piſcatiū. Lintres maiores nr̄i utebanſ nō ſolū fluuiatibus ſcaphis cōpactis ſed cauatis arbore lintribus ideſt monoxylis. Vñ ait Virgi. Cauat arbore lintres. ¶ Maxime circe:de hoc Seruius ficus inqt ruminalis fuit ubi nunc eſt lupcal in circo. Hac eni labebaſ tyberis anteq̄ neptūno factis ſacrificiis auerteteſ. Fluxit & idē fluui⁹ p uelabrū uñ auerſus dr ab agrippa teſte Porphyrione. Ouidius in. vi. huius opis libro paludoſi fori ac uelabri meminit his uerbis. Hic ubi nūc fora ſunt udæ tremuere paludes. Amne redūdāti foſſa madebat aqua. Qua uelabra ſolēt in circū ducere pōpam. Nil pter ſalices craſſaq; canna fuit. Sane circi maximi ueſtigia hodie inter palatinum montem & auentinum cōſpiciunſ cui Tarqnio priſco regnāte locus deſignatus eſt teſte Liuio. Poſtea uero ut ſcribit Ply. extructus eſt a Cæſare dictatore longitudine ſtadior; triū:longitudine uni⁹:ſed eū ædificiis iuger; q̄tenū ad ſedē ducentor;. xl. miliū. Sed de hoc alias Varro triū circor; urbis meminit:maximi intimi ac flamini. Sed fuit & Neronis circus i uaticano. ¶ Huc ubi uenerunt neq;.n. pcedere poſ. Longius. Liui. diuinitus ſup ripas tybris effuſus lenibus ſtagnis necadiri uſq̄ ad iuſti curſum poterāt amnis. & poſſe quāuis languida mergi aqua infantes ſpē ferentibus dabat.

Lintres

Ficus ruminalis.

Circus maxim⁹

PAV. MAR.

¶ ALBVLA fl. ita ab aquæ colore appellat⁹:ſed cū i eo merſus eēt tyberin⁹q calpeto albanor; regi ſucceſſit tyberis appellari cœpit:& iō hic. ¶ Quē fl. Tyberin⁹ de quo. agiſ in. iiii. lib. Merſus i undis reddidit tyberim:nā ex eo tybris. ſeu tyberis appellat⁹ eſt. Nec diſſentit Varro. nam puſt multa de hoc inqt. Sunt q tyberim priſcum nomen latinū albulā uocitatū lris tradiderūt:poſterius pp tyberinū regē latinor; mutatū: q ibi iterierit:ſed de hoc alias dabiſ diſputādi loc⁹. ¶ Tumebat aqs:hybernis hyemalib⁹:nō.n. erat hyemale tps. ſed autūnale nā ut Tarutius matematicus collegit tpe referēte Plutarcho primā romuli i mrē cōceptionē anno tertio ſcdæ olympiadis aſſeruit extitiſſe Mēſe quē romani decēbrē uocēt:natū uero mēſe ſeptēbri. Ergo nō hyemale tps:ſed ſi qs diceret forte:q lōge poſt ortū fuerit expoſiti etātmā hic paulo poſt de ilia q̄ facta ē uno mī & orba die. ¶ Aqs:ergo hybernis:ad pluulas & hymbres reſpexit:qb⁹ auctus erat. Tybris magis q̄ ſi hyemale tps fuiſſet. ¶ Hac ubi. ita inūdauerat tybris ut æquos circa ſe cāpos occupaſſet nā p loca:ubi poſtea fora cōſtituta fueſ. & p circū maximū nauiculis ireſ. ¶ Videres uideſ potuiſſes. ¶ Errare lintres:nauiculas:ſed ppriæ lintres naues ſūt fluuiales. ¶ Hac q̄ſi p hæc loca. ¶ Vbi nūc ſunt fora:hoc eſt for; romanū & for; boariū & piſcariū de qb⁹ ſupiore lib. dixim⁹. ¶ Quaq;:& ea parte qua. ¶ Iacent tuæ ualles o circe maxime:circus maxim⁹dictus ē:ut Var. placet:q circū ſpectaculis edificatis:ibi ludi fiūt & q ibi circū metas ferſ pōpa. & eq currūt. Sed eo tpe nō extructus erat. ut circi locū oſtēderet Liui. quē poſtea locū deſignatū a Tarqnio priſco Liuius refert. Circiq; tres a Varrone referunſ:maximus intimus flaminiu. fuit & poſtea Neronis circus i uaticano. ¶ Vbi:poſtq̄. ¶ Venerūt:ipſi q eos deferebāt famuli. ¶ Huc ad loca ipſa. ¶ Neq;.n. certe. ¶ Poſſunt pce. pgredi. ¶ Longius pp aquas ipſas. ¶ Ex illis miniſtris. ¶ Vn⁹ & alter ait:q̄ſi & alter & alter ita locuti ſunt. ¶ Ah. dolentis eſt. ¶ Quam ſunt ſimiles:ita erat ſimilis utriq; forma. ¶ Ah:quantum. ¶ Vterq; eſt formoſus:pulcher. ¶ Tamen iſte ex iſtis. alter ex duobus:

De circis apud diuerſos autores

¶PLVS tñ ex istis iste uigoris hẽt:romulũ dicit cui⁹ diuina pœne indoles in isantia nõ latebat. Si nõ ope mŕ egeret. qa rheã siluiã'uinctã Amulius inſſerat custodiri:nam fuiſſe iterfectã Ouidius sentire nõ uĩ. Que facta ẽ uno mater & orba dieq̃ quo die pepit amisit & filior. Depositq; sinu: deposuit isantes sed cũ a loco Liui. tenet fama cũ fluitantẽ alueũ quo expositi erant pueri tenuis in sicco aq̃ destituiſſet lupã sitiẽtẽ ex mõtib⁹q̃ circa sunt ad puerilẽ uagitũ cursũ flexiſſe. Vocat aũt alueũ cunas. Lege Dionysiũ:nobis placet Liuiũ seq. ¶ Arbor erat remanet uestigia quæq; uocaŕ:rumina nũc fic⁹romula fic⁹erat. Ruminalẽ ficũ ad quã eiecti sunt rem⁹ & romulus romularẽ quoq; uocatã eẽ auctor ẽ Liuius:q ait. In ꝓxima alluuie ubi nũc ficus ruminalis ẽ quẽ romularẽ uocatã ferũt pueros exponũt. Sed qm̃ poetæ ñ solũ mutaŕ uerũ etiã mutare uocabula cõsueuerũt autore Seruio & ruminalis rumina & romularis romula hoc loco dŕ. Hæc arbor ut eidẽ placet ruminalis a rumone appellata ẽ. i. tyberi sic dicto ꝙ ripas ruminet & exedat q̃ i sacris ẽt a secãdo Seca dicebaŕ: & i aliq̃ urbis pte terẽs eo qđ ripas terat. Alii ut idẽ Serui⁹ docet ruminalẽ q̃si romularẽ dictã existimãt. Alii inter quos Festus Varro & Plyni⁹sic dictã putãt qđ sub ea rupa Romulo ac remo mamã dederit:q antiquo uocabulo rumis dicebaŕ siue ruma ut Nonio placet. Vñ rustici agnos hædosue lactãtes qm̃ adhuc sub mãmis hẽrent subrumos appellabãt. Sũt & q a ruminatõib⁹ armẽtoꝝ q̃ eo i umbrã cogebanŕ eã arborẽ ruminalẽ dictã credidenũt ut scribit Plutarch⁹. Verbũ aũt ruminaŕ deductũ ẽ auctore Seruio a ruma eminẽte gutturis pte p quã ad missus cib⁹ a certis aialib⁹ reuocaŕ:uel a rumine ioco in uẽtre ut Nonio placet quo cibus sumiŕ & uñ reddiŕ. De quo ait Põponi⁹ut idẽ inqt in postribulo. Ego rumorẽ paruifacio dũ sit rumẽ q iplea. Cæteꝝ Festus rumen inquit eẽ colli ptẽ q̃ esca deuoraŕ. Vñ ruminare dicebaŕ qđ nunc dicim⁹ ruminare. Legim⁹ apud Plutarchũ deã quandã q̃ educatõi isantiũ ꝑesse putabaŕ maiores nr̃os

Plus tamen ex istis iste uigoris habet:
Si genus arguitur uultu nisi falit imago
Nescio quẽ ex uobis suspicor esse deũ:
At siquis uestræ deus esset originis autor
In tam præcipiti tempore ferret opem:
Ferret opem certe si nõ ope mater egeret
Quæ Facta est una mater & orba die:
Nata simul:moritura siŕ:siŕ ite sub undas
Corpora:desierat deposuitq; sinu:
Vagierant ambo pueri:sensisse putares
Hi redeunt udis in sua tecta genis:
Sustinet ipositos sũma cau⁹alueus unda
Heu quantum fati parua tabella tulit:
Alueus in limo siluis appulsus oppacis:
Paulatim fluuio deficiente sedet:
Arbor erat/rẽanẽt uestigia:quæq; uocaŕ
Romula nunc ficus romulea ficus erat:

ANT. FAN.

Auleus ꝓ cunis

Ruminalis uel romularis ficus

Rumo. Seca. Terens Rumis. Subrumi agni

Rumina res

Rumen

Rumilia dea.

Rumina dea.

Rumiliã appellaſſe apud cui⁹ sacellũ. Varro inqt satam a pastorib⁹ ficũ ubi rẽ diuinã lacte ꝓ lactẽtib⁹ faciebant. Sũt & q deã eandẽ altricẽ pueroꝝ ruminã uocẽ cui⁹ sacris uinũ nõ adhibebant cũ sit isantib⁹ noxiũ: sed ei sacrificantes hostias lacte aspgere cõsueuerũt. Nõ omittẽdũ hoc loco ꝙ ait Plyni⁹ colli ficũ arborẽ i foro ac comitio rome natã sacrã fulgurib⁹ ibi cõditis magisq; ob memoriã ei⁹ q̃ romuli ac remi nutrix fuit miraculo ex ære iuxta dicato tanq̃ i comitiũ spõte trãsiſſet. De ruminali ficu Corneli⁹ tacit⁹eodẽ iqt ãno ruminalẽ arborẽ i comitio q̃ sup octingẽtos &. xl. annos remi romuliq; isantiã texerat mortuis ramalib⁹ & arescẽte diminutã ꝓdigii loco donec i nouos fœt⁹ reuiuisceret. Hæc arbor arescens infœlicitat uirescẽs Ro. ipso fœlicia portẽdere putabaŕ cuius uestigia imperante Augusto apparebat ut Naso testaŕ hoc loco.

De ficu sub qua i uẽti sunt Romul⁹ & rem⁹.

¶HABET plus uigoris. ut alluderes romulo:q & mẽbris & uiuacitate aut ipso uigoŕ erat supiore remo. Si gen⁹ arguiŕ:uertẽs deide se ad pueros cõmot⁹ romuli idole diuinã stirpẽ eẽ suspicari fateŕ. Et si poeta ñ refert mouebaŕ tñ hic i ipsa idolis cõtẽplatiõe:et cõtẽptiõe Numitoris cũ Amulio aſſerẽs filiæ deũ uiolẽtiã intulisse:geminosq; pariturã:& ubi pepit gemellos:tũ maxime istãtis ex deo cõcepiſſe:hic ergo ex hoc motus inqt. ¶ Si gen⁹:si nobilitas aut. ¶ Si genus:uñ origo trahiŕ. ¶ Arguiŕ ośdiŕ. ¶ Vultu. ipsa facie. ¶ Nisi imago fallat:nisi me decipiat ipsa forma:aut ipsa effigies. ¶ Nescio quẽ e uobis supiorẽ reor. ¶ Esse deũ dei filiũ:uti sæpe regẽ regis filiũ dicimus:uẽ dubitare cũ dicat. ¶ Nescio quẽ & hoc qs dixerat ah quã sũt similes. ¶ At si quia diuinam stirpem esse suspicatur:sed in hoc dubitat:nam si cuiuspiam dei filii essent:succurreret i eo statu pŕ. ¶ At si quis:si aliqs. ¶ De⁹ esset auctor uŕe origis:eẽt uobis gẽitor. ¶ Ferret opẽ:auxiliũ. ¶ In tpe rã ꝑcipiti:tã repentino:& ex hoc materiã mouet ꝙ nihil his supsit tpis. ¶ Ferret opẽ:iocũda ẽ hæc repetitio ferret opẽ:& hẽt admirabilẽ quẽdã affectũ:mouetq; hic cõmiseratiõnẽ a pueroꝝ mŕe q̃ neq; sibi ipsi neq; pueris succurrere poterat:augetq; cõmiseratiõnẽ ꝙ uno eodẽq; die:quo mŕ fcã ẽ filioꝝ:iterũ mŕ eẽ desit. ¶ Ferret certe opẽ:auxiliũ. ¶ Maŕ illa. ¶ Si ñ egeret ope egebat qdẽ:nã i eã aĩaduerterat amulius. ¶ Quæ fcã ẽ mater:qa pepit filios. ¶ Et orta:qa iterẽpti filii. ¶ Vno die:eodẽ die. Orba ut Põpe. inquit significat apud poetas priuatũ aliq̃ psona cara:& orba ẽ q̃ patrẽ aut matrẽ:aut filios:q̃si lumẽ amisit. ¶ Nata si. & ex hoc cõmiseratiõnẽ mouet:q; plures i eãdẽ pnitiẽ trahebanŕ:nã ãbo & siŕ nati:simul erãt morituri. ¶ Nata siŕ corpato gemelli q siŕ nati estis. ¶ Moritura siŕ:qa siŕ ad iteritũ damnati. ¶ Ite simul sb undas:q̃si simul imergamini:& his dictis ubi iundatio tacta ẽ:cũ lõgi⁹ ꝓgredi nõ poſſent:nõ fecit. ¶ Sed cũ eo aluo. In quo erant sup aq̃s leuiter posuit. ¶ Desierat:loq. s. ¶ Et deposuit sinu:a pectore sup aq̃s pueros cũ alueo i quo eos tulerãt. ¶ Vagierant:depositi isantes cũ cuna i aq̃s uagitũ dedere ãbo:ita ut sentire uidereŕ qđ & illi dixerant:& se i fluuio eẽ sup alueo & i natali urb. ¶ Quid:nisi ꝓ miseris poterant uagire q̃relis. Mistiq; ipsi fatũ isõtiũ pueroꝝ lachrymãtes tediere. ¶ Ambo isantes. s. Ro. & Re. Pariŕ uagierant:qa siŕ uagitũ dederũt. Vagire ꝓptie pueroꝝ ẽ. ¶ Putares:putaŕ posses. ¶ Sẽsiſſe:qd. s. ageŕeŕ. Siŕe illd ẽ i heroidi. de caracis

PAV. MAR.

De romulo & remo nota hic fabulam.

fillo exponi i uflo uagit⁹dedit ille miler fenfiffe putares.⁋ Hi:famuli.f.Redeût in fua tectatin albã.⁋ Vdis
genir madidia feu pluuis lachrymis ob cafũ pueroꝝ.Suftinet:alue⁹ ille cũ pueristut paulo fupi⁹ dixim⁹ pa
Alue⁹ qd rũp inatauititõ hic.⁋ Cau⁹ alue⁹:diffinitio ẽ cune.⁋ Alueũ:dicim⁹ foffã p quã flumĩa defluũt:ita & eadẽ
fignifi/ formã cauũ lignũ ut cuna ẽ alueũ dicere poffum⁹.Suftinet nõ deiecit:fed furfũ tenet.⁋ Impofitos: pueros
cet. f.⁋ Sũma unda:fup fũmã ondã.⁋ Heu q̃tũ fati:hac exclamatiõe materiã mouet Poeta ob difcrimẽ ĩ quo
fuerat oĩs res romana:nã q romã cõditur⁹erat toti orbi dñatura:pua tabella fup aq̃s iacebat.Heu q̃tũ fati:
q̃tũ fatalis potẽtiæ.⁋ Tulit pua tabella:alue⁹ ipfe. Alue⁹dixim⁹auctore Diony.alueũ hũc lapidi illifũ pue
ros eiecifſe Poeta uero iq̃t alueũ ubi deficit flumẽ ĩ limo fediffe.⁋ Alueus:ipfa cuna cũ pueris.⁋ Appulfus
filuis opacis q appulerat iline ad opacas filuas:q̃ tũc erãt circa pallãtiũ.⁋ Deficiẽte paulati fluulo.flumis I
undatõe.⁋ Sedet refider.⁋ In limoti limofa terra.⁋ Arbon:Plurar.locũ:ubi hi cũ alueo cõftiterit.Germa
nũ a pofteris uocatũ ait cũ maiores germãos dicerẽt quos fr̃es appellam⁹:& fubdit caprificũ quẽdã:q̃:eo
forte loco coaluerat a Ro.ipfo:ut opinãf plurimi ruminalẽ uocãt:uel q ibi pftrata pecora fubũbra rumĩa
De ficu re cõfueuerũt:uel poti⁹pp pueroꝝ lactatiouẽ:nã mãmas ueteres rumas appellabãt.Memit & rũinales fic⁹
ruminali Liui.dicẽs ubi nũc fic⁹ruminalis ẽ.Romularẽ uocatã ferũt pueros expoñũt de q̃ Ply.ita ĩq̃t.Colif fic⁹arbor
& unde ĩ foro ipfo ac comitio Rome nata facra fulgorib⁹ibi cõdit⁹imagifq ob memoriã ei⁹ q̃ nutrix fuit romuli
dicif ru/ ac remi cõditoris appellata:qm̃ fub ea iuẽta ẽ lupa ĩfãtib⁹ pbẽs rumẽ:ita uocabãt mãmã miraculo ex aere
ma. iuxta dicato:itãq̃ ĩ cominũ fpõte trãfiffet:adacto nauigio ilico arefcitur:rurfuſq cura facerdotũ ferif & reliq̃
Varro germalũ ait a germanis Ro.& Re.qd̕ ad ficũ rũinalẽ:& Põpei⁹ de hac rũinalis ait fic⁹dicta ẽtq fub
ea arbore lupa mãmã dederit.Ro.& Re.Mãma aũt rumis dĩtuñ & ruftici appellãt hedos fubrumos:q ad
huc fub mãmis hñt & rumẽ ẽ pr colli q̃ efca deuoraf:uñ rumare dicebaf:qd̕ nũc ruminare a rumĩne ergo
ruminalis fic⁹ dicta ẽ:q̃ arefcẽs magno:erat oftẽto uirefcẽs ĩcolumẽ ĩpiũ fignificabat.Sed cũ penit⁹ aruit
penit⁹ romanoꝝ oẽ corruit ĩperiũ.Arbor erat remanẽt uestigia:q adhuc ei⁹ tpe trũcus appebat mõdũ pe
nit⁹ aruerat.⁋ Quæq:& q̃.⁋ Vocaf:nũc fic⁹ romula ab ipfo romulo.⁋ Erat:olim.f.⁋ Fic⁹ romula:r q̃fi ru
minalis:r a rumine fub hac illi arbore expofiti fuere.inde & rumina dea dicta ẽ:cui cũ rẽ diuinã faciebãt:ho
ftii lac fpargebãt:& libabãt.⁋ Vinũ aũt nõ adhibebãt de quo Plutarch⁹ ait.lvii.pble.An qd̕ latini rumam
mãmam noiant:& ficũ rumiualẽ:tiõ factam feruunt:qd̕ ibi lupa mammam romulo præbuit.Quẽadmodũ
eas igif:quæ pueros alunt a mamma dicimus φηλονασ.⁋ Sic rumina nutrix quædam & puerorũ altrix
merum infantibus pcipue noxium:t ,ptfus non recepit.

ANT. FAN. ⁋ VENIT ad expofitos:locũ ubi Romulus ac remus
expofiti funt Germonũ uocarũt tefte Plutarcho cui ao
tea Germano nomẽ fuerit qd̕ germanos fr̃es uocem⁹.
⁋ Cognatæ manu:Amuli cognati funt q̃ cõe nafcendi
initiũ habuerunt.⁋ Marte fatos fcires.Quibus nihil ti/
mẽtibus lupa feit ubera pbuiffet:fed & affuiffe picus dr̃
nutritor & cuftor.Hæc autẽ aĩalia putanf marti facra.
⁋ Nec fibi,pmiffi lactis alunf ope.Nutriunf lacte quod
natura feris nõ ĩfantibus fine hoĩbus ,pmittit:fed & Cy
ro expofito canis dicif ubera pbuiffe & aliis ad fumma
natis imperia fimilia infantibus contigerunt.

Vẽit ad expofitos mirꝰ lupa fœta gemellos
Quis credat pueris non nocuiffe feram
Nõ nocuiffe parꝰ ẽ:pdeſt q°q quos lupa
Perdẽ cognatæ fuftiuef mãus (nutrix
Cõftitit:& cauda teneris blãditur alũnis
Et lingit lingua corpora bina fua:
Marte fatos fcirs/tior abfuit:ubera ducũt
Nec fibi promiffi lactis aluntur ope:
Illa loco nomen fecit.locus ipfe lupercal
Magna dati nutrix præmia lactis habet:

PAV. MAR. ⁋ LVPA fœta:quæ pauloante pepetat.⁋ Venit ad ge
mel Ro.& Re.Gemelli.n.dicunf qui uno eodẽ ptu na
fcũtur.⁋ Expofitos:quor Amulius exponi iufferat:uel
tunc extra amnem pofitos.⁋ Venit mirꝰ:quafi mirabili
ter.⁋ Quis credat ferã:lupã.⁋ Nõ nocuiffe pueris:q̃fi nemo credẽs:& tñ nõ nocuit.⁋ Nõ nocuiffe:loc⁹ in
dignationis ẽ:ab Amulii imanitate:nam belua eo mitior fuit:cũ quos ipfe nepotes pditũ iri deftinauerit:
lupa nutrit:mirũ inq̃t erat ferã pueris nõ nocuiffe fed hoc admirabilius.⁋ Qd̕ nõ nocuiffe parũ eft:habi
ta rõue q eos aluerit parũ eft nõ nocuiffe.⁋ Prodeft quoq:fed ,pdeft lupa nutrix:tq nutricis offm̃ iplebat
illi ubera porrigẽdo.⁋ Quor man⁹ cognatæ q̃fi uiolentia:& imanitas amuliana.⁋ Suftiuuere:,p pati po
tuere.⁋ Perdere:ad necẽ mittere.⁋ Cognatæ man⁹:cognati:ut Vulpianus inq̃t titulo:uñ cognati appella
Cognati ti funt q̃fi ex uno nati:ut Labeo ait:& q̃fi cõe nafcẽdi initiũ habuerit & modeftin⁹de gradibus cognati ab
unde di/ eo dicti putãt:q q̃fi una cõiterue nati:uel ab eodẽ orti ,pgẽiti ue fint.& Paulus ẽt titulo de gradib⁹ cogna
catur ex tionis nomẽ a græca uoce dictũ uidef συγγεναι illi uocãt:quos nos cognatos appellam⁹.Cognati fũt &
labeone quos agnatos lex.xii.tabularũ appellat.Sed hi funt agnati q p patrẽ ex eadẽ familia cõiũgunf:q aũt p fœ
& paulo minas cognati tm̃ noiant &c.⁋ Cõftitit:& ubera dabat:& cauda blãdiebaf:linguaq canũ ut dixim⁹:quo
in titolo pleni erãt abftergebat.⁋ Cõftitit.q̃fi firma fterit lupa ipfa.⁋ Et cauda:caude agitatiõe.⁋ Blãdif teneris alũ
de gradi nis:pueris quoq alebat.⁋ Et lingit bina corpa:idẽ utriũq.⁋ Sua lingua:& hoc ut lutũ abftergeret:& ĩ na
bus co- tali urbis de hoc eodẽ. Vagit⁹ enixa tñ lupa fenfit ad ondas.Se datura fiti m ,pgreffa accurrit & illos depo
gnatõis. fita feritate uidet mifata iacẽtes liberat e cæno de hic ubera plena gemellis Admonet o fupi q̃ta ẽ clæme
tia cæli Qui pofitur⁹erat pplis igẽtia magnis Mænia ppetuos terre latura triũphos.Pafcif ĩfœlix ĩfãtia la
cte ferio.Marte:magnitudine aĩ ẽi ĩ prio natali die ĩfãtes fe martis filios,pfeffi fũtnã neq ex pauere ob bel
uã neq a ferinis uberib⁹ abhorrebãt.alunf ergo ferino lacte:quo fibi nõ debebaf.⁋ Scire:fcire poffes eos
⁋ Satos natos ex.⁋ Marte timor abfuit:q beluã ñ tiebãt ẽt ob id:q aĩal hi marti dicatũ ẽ.⁋ Ducũt ubera

q̄ſi fugiũt lac ex uberib⁹.⸿ Aluſ ope lactis necꝓmiſſi ſibi:q̄ſi lacte qđ illis ñ dēbat ſed lupoꝝ catulis.⸿ Illa lo.lupa ergo lupcal loc⁹ ille appellat⁹ ē:ſic & lupcales dici pñt.Plu.ẽt cũ multa de his retulerit:& arcadib⁹ aſcripſ.t ſubdidit.Potuit tñ a lupa illa q̄ Romulũ educauit recte emanaſſe cũ lupcales Ide ludieꝝ ĩcohẽt ubi expoſitũ Romulũ fuiſſe ferũt:& reliq̄.⸿ Illa lupa.ſ.facit nom̄ loco loc⁹ ille.Vbi lupa lac Romulo dedit lupcal.ſ.dicit.⸿ Nutrix lupa.⸿ Hẽt magna præmia dati lactis.ipſe Romulus:quia ppetum iuuit ob id.

Quis uetat arcadio dictos a mõte lupcos
Faunus in arcadia templa lycæus habet:
Nupta qd expectas:ñ tu pollẽtib⁹herbis
Nec prære:nec magico carmine m̃r eris
Excipe fœcundæ patiẽter uerbera dextre
Jam ſacer optatum nomen habebit aui:
Nam fuit illa dies/dura cũ ſorte marite:
Reddebant uteri pignora rara ſui: (nas
Quid mihi clamabat ꝓdeſt rapuiſſe ſabi
Romulus:hoc illo ſceptra tenente fuit:
Si mea non uires:ſed bellum iniuria fecit.
Vtilius fuerat non rapuiſſe nurus:
Monte ſub exquilio multis inciduus ãnis
Iunonis magnæ nomine lucus erat:
Huc ubi uenerunt pariter nuptæq; uiriq;
Suppliciter poſito procubuere genu:

⸿ QVIS uetat &c.Lycæũ dicit ubi Fauni tẽplũ fuit cui lycæa celebrabãt q̄ nos dicim⁹lupcalia.Nupta qd expe ANT. FAN.
ctas:Exhortaſ nuptas ut excipiãt uerbera lupcoꝝ ſi matres fieri cupiũt ac depoſita ſterilitate cõcipe cũ ea maiorẽ uim hẽant hermis magicisue carmĩb⁹ ad fœcũditatẽ faciẽdã:qđ eo tpe cognitũ eſt quo Romanæ mulieres q̄s ſub Romulo ſterilitas inaſerat corio ſecto pcuſſæ recepũt pariẽdi facultatẽ.⸿ Pollẽtib⁹her.Herbaꝝ multæ fæcũditatẽ faciũt q̄ꝝ Moly laudatiſſima ẽ teſte Hom. Moly
cui⁹ inẽtio Mercurio aſſignaſ.Vñ ill ẽ ridiculũ:hic le herba in
giſ radix de q̄ flos aure⁹ exit quẽ cui moli uocãt mẽtu. uenta a
la moli fuit.⸿ Hoc lo.&c.p ĩterpoſitionẽ dicit eã ſterili mercu.
tatẽ fuiſſe regnãte Romulo.⸿ Si mea ñ &c. Si rapuiſſe rio.
ſabinas nihil ꝓfuit ad augẽdã ꝓlẽ & corroborandas uires ĩpii ſed bellũ tñmõ ſuſcitauit.⸿ Iunonis mag.no. Lucina a
lu.erat:Hic luc⁹ iunoni ſacer fuit ad radices mõtis exq. luco dcã
lii ut q̄buſdã pl3 ubi ẽt tẽplũ Iunonis Lucine fuiſſe arbitranſ añ urbẽ cõditã quã deam ab eo luco Luciniã cognominatã ferũt:l3 Ply.ædẽ Iunonis lucinæ lõge poſt reges exactos cõditã tradat q ẽt deã ipſam iqt a luco lucinã noiatã ut Romæ uero lotos I Lucinæ arcãno q ſu
lt ſine magratib⁹.cccixix.urbis æde cõdita.ĩcertũ q̄to ipſa uetuſtior.eẽ qdẽ uetuſtiorẽ nõ eſt dubiũ cũ ab eo lu Quinq;
co Lucina noieſ.Sũt tñ q a luce Lucinã dictã uelint.Vñ dii quos
ut ĩqt Feſtus opigenã iunonẽ matronæ colebãt q ferre eã opẽ i ptu laborãtib⁹ crederẽt & ſupcilia teſtib⁹ ꝓcabanſ
Feſto & Varrone i iunonis tutela eẽ Putauerũt qđ iis ꝓteganſ oculi p quos luce fruimur quã tribuere iu qui ma-
nonẽ exiſtimabãt.Hæc.n. dea.l.aer ſiue ſpũs plurimũ cõgruit ſi teneaſ ut ĩqt Solin⁹ cũ ppe ad uterũ libe trimõio
rãdũ uenerit momẽta maturitatis enitẽtis.Nouim⁹ & Dianã Lucinã dicunt Caſta faue lucina:q̃a nouilunil iũgebãſ.
uis(ut ſcribit Euſebi⁹)ad pariẽdũ ñ paꝝ cõfert & ꝓpriũ mun⁹ ẽ Lunæ teſte Macrobio diſtẽdere rimas cor Iuno iu-
poris & meatib⁹ uiã dare:qđ ẽ accelerãdo ptui ſalutare:uñ Lucina a pturiẽtib⁹ ĩuocaſ una ex.v.diis quos ga uñ iu
ꝓcari ſolebãt q m̃rimonio iũgebãſ auctoꝛ Plu.ii.fuerũt Iuppiter adult⁹:iuno adulta.⸿ Ven⁹.Diana.Suade gatius ui
la.Colebaſ & Rõæ iuno iuga ſic dcã q nubẽtes cõiũgeret:a cui⁹ara iugari⁹ uic⁹nom̃ accæpit auctoꝛ Feſto. cus.
⸿ QVIS ue.& ſi latinã cãm retulit ñ negat tñ poſſe lupcos dici a Lyceo mõte arcadiæ:nã lycos lup⁹ ẽ & ĩ PAV.
eo mõte erat tẽplũ Fauni lycei:uñ licea ludicra:q̄ nos lupcalia:ſic & lupcales ſeu lupci ex eodẽ dduci pñt. MAR.
⸿ Quis aut qd uetat:ꝓhibet negat.q.d.nihil.⸿ Lupcos dcõs a mõte arcadico:hoc ẽ a lyceo arcadie mõte.
⸿ Faun⁹ lyce⁹ hẽt tẽpla i arcadia:tẽplũ illđ appellaſ fauni licei ſic & faun⁹ lyce⁹ ut ẽt a tẽplo dicimus iouẽ olĩpicũ:ñ tñ ab olĩpo mõte dixim⁹ut ſupi⁹.⸿ Nupta:lupcaliũ dieru Põpei⁹ iqt mulieres febmabãſ amiculo iunõis.i.pelle capria:& Plu.mulieres adultæ ultro ſe lupcalib⁹offerũt exiſtimãtea id ſibi fœlicẽ pariũdi facultatẽ ꝓſtare:ergo ut poeta ĩqt:qđ ñ herbis:ñ icãtatõib⁹ fieri poteratut.ſ.mulieres cõcipẽt:fiebat uerberib⁹ caprioꝝ corioꝝ.Et uñ mos ĩ emanarit:explicat a Rõulo.ſ.nã cũ aduerteres ſterilitatẽ mulieꝝ iunõi Inire hir-
ob id i exqlis ſacrificatũ ẽ:& ei⁹ oraculo hirũ:ut mulieres hirc⁹ iniret:q̄ uoce ab augure ĩterꝑtata mactat⁹ ci.
ẽ capi:& ei⁹ execto corio uerberatæ puellæ.Vñ poſtea cõcipiẽdi facultas data ẽ:monet ergo nuptas:ut uerbera hæc patiẽter excipiãt.⸿ Nupta qd ex.ñ eris tu m̃rũ cõcipies.Herbis pollẽtib⁹:uirtute pollentiũ:& potẽtiũ herbaꝝ.⸿ Nec ꝓ.ñ ẽ nec ſupplici uoto:aut ꝓcib⁹ad deos.⸿ Nec magico carmie:ñ ẽ icãtatõib⁹.⸿ Excipe:accipe.Patiẽter uerbera dextræ fecũdæ:dextræ lupcaꝛ fructũ faciẽtis:nã ob ipſa uerbera cõcipies & l3 iuuẽaſ dicat nec ꝓdeſt agili palmas ꝓbere lupco:ñ tñ i mãib⁹:ſ3 i tergis cedebãſ:ut Iferi⁹ dicem⁹.Iã ſocer p̃r uiri tui.Hẽbit optatũ nom̃ aui:q̃a tu pies illi nepotẽ.Nã fuit:nũc ipſã cãm aggrediſ ꝓ cõceptõe accipiẽda ſint uerba.⸿ Nã fu.il.di.illđ tp̃s.Cũ qñ.Maritæ:uxores ſeu nuptæ.⸿ Reddebãt rara pignora raꝝ fœtũs q̃a raro pturiebãt.Vteri ſui:uẽtris.Dura ſorte duro euẽtu uel ita maligna pca uolẽte.⁹qd mihi:ſuli ĩ ſterilitas Rõulo regnãte:ex quo ipẽ q̄rebaſ nihil ꝓdeſſe ad ꝓcreãdã ꝓlẽ:ut ipii uires augerẽſ.⸿ Sabias ra.nã id illi neq; uires neq; ꝓlẽ augebat:ſ3 pepit bellũ.⸿ Vtili⁹ igiſ erat ſine uxorib⁹eẽ:quã his raptis bellũ pepiſſe. Clamabat Ro.qd mihi ꝓdeſt.q.d.nihil.Rapuiſſe ſabias:dlibauim⁹hãc hiſtoriã ſupi⁹:& al̃s ſuo loco ĩpetem⁹.Hoc:iqđ dr̃.ſ.d ſterilitate.Fuit illo:Rõulo.Tenẽte regna:regnãte eo.⸿ Si mea iniuria:q̄.ſ.ſabinis ĩtuli uirginũ raptu.⸿ Nõ fecẽ uires:ñ auxit uires regni mei.S3 fecẽ bellũ:q̃a ut diximus ſupi⁹ exortũ ẽ inde bellũ. ⸿ Vtili⁹ magis utile:q̃a ſine bello.⸿ Fuerat ñ hũiſſe nur⁹ hoc ẽ fœminas:l3 ꝓprie nur⁹ ſit uxor filii.Iniuria ut Vlpia.ĩqt ex eo dcã ẽ qđ ñ iure faciat.Oẽ.n.qđ ñ iuſ fit:iniuria fieri dĩ:& ĩterdũ iniqtatẽ iniuriã dicim⁹. Iniuriã fieri Labeo aittaut re:aut uerbo re quotiẽs man⁹ ĩferũſ:uerbo qñ cõuiciũ fit.⸿ Mõte ſub:lac⁹ iunonis

De luco iunonis i exquiliis.

ïtact⁹ ferro erat sub mõte exqlino:de h Varro scdæ iqt regiõis exqliæ alii has scripserũt ab excubiis regis dcãs:alii ab eo qd exculiæ a rege Tullio eẽnt:& postea i exqliis lucũ & ædẽ iunonis lucinæ esse asserit.in h ergo luco supplicatũ ẽ iunoni a nuptis & uiris.Luc⁹ noĩe magne iunonis:luc⁹ q iunoni erat sacer:& luc⁹ iunõis lucinæ dicebaẛ.Incidu⁹:q̃si ñ cœdus.❡Multis ãnis:qa p multos ãnos ñ erãt icisa ligna.⸿Sub mõ. ex.ad radices exqlini mõtis.⸿Vbi p⁹q̃.Et nupiæ & uiri piter sil.⸿Venerũt huc:ad hũc locũ iunõis.⸿Procubuẽ supplicit posito gẽnu:q̃si adorãtes,pni flexẽ gẽua.

Cũ subito motæ tremuere cacumĩa siluæ
Est dea per lucos mira locuta suos:
Italides matres inquit sacer hyrcus inito:
Obstupuit dubio territa turba sono:
Augur erat/nomẽ longis itercidit annis,
Nuper ab etrusca uenerat exul humo.
Ille caprũ mactat:iussæ sua terga puellæ:
Pellibus exectis percutienda dabant.
Luna resũebat decio noua cornua motu.
Virq pater subito/nuptaq mater erat.
Gratia lucinæ dedit hæc tibi noĩa lucus.
Aut quia pricipium tu dea lucis habes.
Parce pcor grauidis facilis lucina puellis.
Maturũq utero molliter aufer onus.
Orta dies fuerit,tu desine credere uentis/
Perdidit illius temporis aura fidem.
Flamina nõ cõstãt & sex reserata diebus.
Carceris æolii ianua lata patet.

ANT. FAN.

Inire fœminam. Inire tẽplum.

❡TREmuere ca.sil.Aduẽtu numis h ẽ iunonis:q cũ sit aer ñ solũ mouet siluas:& cachina sed & terras iterdũ ut uidem⁹ i terræmotu quẽ faẽ uẽt⁹ erũpe cupiẽs.Mira locuta:bñ mira.Monstrosũ.n.uidebaẛ ꝙ iuno dixerat uel putari poterat dixisse ut hirc⁹ iniret mres Rõanas.Dicim⁹.n.ico Tertulliã:p cõcũbo cũ Tertullia.Sed dubiũ uerbũ ẽ i :oicũ & alia significet:ut ieo gsam.i.i gsam eo teste Dõato:& ieo tẽplũ.p igrediot.⸿Nom lõgis itercidit ãnis:Deest cui⁹ relatiuũ:qd iterdũ supprimiẛ:ut ẽ loc⁹hcspiã graii cognomie dicũt.Nuptaq mr erat.Matris noim nuptæ sibi uẽdicãt cũ peperũt.⸿Orta dies fuerit.xiiii.kl.Mar.

Sol trãsit in pisces xiiii.calẽdas martias.

Sol i pisces trãsitũ facit:quo tpe ut ait Columella nõnũq̃ ẽ uẽtosa tẽpestas:ut auctor h loco uẽto icõstãtia.Scribit & idẽ Colũella.xiii.ac.xii.kl.Fauoniũ eẽ uel Austrũ cũ grãdine ac niuib⁹:Sciẽdũ ubernmã pisciũ capturã esse Sole signũ Pisciũ trãseũte:quos i ultio zodiaci ordie locatos cõsecrasse Soli scribit Macro.nõ imaginationẽ aliq̃ eoꝝ nãæ sꝫ oñtationẽ potẽtiæ siderisa quo uita ñ solũ aereis terrenisq aĩalib⁹ daẛ:sed illis quoq quosũ cõuersatio aqs mersa uelut aspectu Solis exulat:cui⁹ tãta uis ẽ ut abstrusa quoq penetrãdo uiuificet.Sũt ãt pisces q zodiaco tribuũẛ duo:quoꝝ alter boreus appellaẛ ñ ꝙ sit ad Arcticũ circulũ sed ꝙ iter æquoctialẽ & æstiuũ cõstitut⁹ arcticũ circulũ & polũ spectare uideaẛ.Alter uero noti⁹ dẛ q sub eq scapulẛ ñ lõge ab æqnoctialẛ circulo collocat⁹ spectat ad occasũ:Sꝫ cauẽdũ ne fallamur existimãtes unũ tm̃ eẽ notiũ piscẽ.Hic n.cui⁹ memit auctor h loco cõstat stellis.xvii.& Aq̃rii undã ore ñ excipit hẽrq Boreũ frem stellis.xii.figuratũ.Alter uero noti⁹ q soi⁹ ẽ teste igino cõstat tm̃.xii.stelẛ ad quẽ aq̃ effusio pueiti & oriẛ qdẽ cũ piscib⁹:sꝫ occidit oriẽte Cãcro:ut Cadit ipse renasci icipit ut cãcer sꝫ piscib⁹ eminet ortis.Est ãt iter hyemalẽ & Antarcticũ circulũ ita cõstitut⁹ ut ad exortũ spectare uideaẛ idẽq Noti⁹ a noto uẽto teste Mãilio:ut Tũ noti⁹ piscis uẽti de noie dict⁹ Exurgit de pte noti.Itẽ a Seruio Australis ab aliis Austrin⁹:ut Ar notiũ graio dicit

Pisciũ captura ubrima sole transeũte.

Pisces zodiaci.

Boreus

Notius.

PAV. MAR.

❡TVM:tũc Cacumia sũmitates.⸿Siluæ motæq̃s (quẽ noĩe piscẽ dicim⁹ Austrinũ pꝛio ẛmõe loqntes arboꝝ cõmotaꝝ:uel cacumia motæ siluæ q̃si cõmota iuga nemorosa.⸿Tremuere ut apd Virg.sub pedib⁹ mugire solũ & iuga cœpta moueri siluaꝝ.Dea iuno.Est locuta mira admirãda.Per suos lucos:nã ex luco audita ẽ uox iunonis admonẽtis qd eẽt agẽdũ.⸿Italides ma.h uox ex luco reddita ẽ:& locutã drã putarũt.⸿Inqt ipa dea Hirc⁹sacer:cap sacrat⁹.Inito:p ieat Mres italides:italias seu rõanas ab italo.Mres nuptæ:q mres eẽ cupiũt.⸿Turba:coet⁹ & uiroꝝ & mulieꝝ.⸿Obstupuit ter.du sono uerbo ãbiguo:nã uerbũ h inito ãbiguũ erat uerebãẛ:ne mõerẽẛ:ut hyrc⁹ succũberẽt.Inire.n.uerbũ teste.Põp.iterdũ p cõcubitu põt:pt iterdũ p itroitu:iterdũ p ineũt:& sic iterpꝛtata uoce ab augure caprio secto corio iuẽ:ĩotue:beratæ sũt mulieres.⸿Augur:augurẽ tũc affuisse iqt sꝫ nom referri ñ pt:qa uetustate ex hoium memoria euãuit:ex etruria:ñ uenerat i urbẽ etrusci.n.sp diuinãdi pitia fuerẛ celebres & oĩ religiõis cultu isigne:iqt ergo.⸿Augur erat:tũc Ro.regnãte.Augur aũs diximus iter.viii.sacroꝝ ordĩes a numa istitutos fuisse collegium augurum.⸿Nom ppriũ auguris itercidit q̃si excidit a mẽoria.Lõgis ãnis:uetustate.Augur ipe:uẛ subitelligerq.Nuper uẽnrat exul ab hũo etrusca:ab etruria ab ipa tuscia seu tyrẽnia cũ exlaret i urbẽ uẽit.Ille augur.s.⸿Mactat caprũ:cap bacho mactabaẛ:ẽt fauno mactari cœpit:sic & cap q̃s & Palladi imolari legim⁹ qd oleas labẽdo steriles faciãt.⸿Puelle ius.ab au.s.Dabãt sua terga pcutiẽda:offerebãt terga lupcis q̃ uerbarẽt.⸿Pellib⁹ ex.i.coriis capris.⸿Exectis:q̃si dissis.ergo ñ man⁹ sꝫ terga uerbabaẛ.⸿Lũa:uerberatæ caprio corio puellæ.x.mse pere cœpe.⸿Lũa re.no.cor.& h i nouilũio.x.motu:q̃si.x.mse.⸿Vir su.erat pꝛ:qa iã filios ex uxore hẽbat.Et nupta mr:qa iã peperat.Et qa supi⁹ dixit Iuno magnæ:uoie luc⁹ erat:q p illa:& p hæc uerba p iũo.saturnia:ꝙ lucia uocata sit itelligi uolũt:falluẛ.Nã lucinã Diodo.iũo.filiã dixit:& poeta i metamorphosi lucinã a iũo.missã:ut nexir mãib⁹ ñ sineret Alcmenã pere retulit.Varro ãt lunã iũonẽ lucinã uocari alt:uẛ qd e terra luceat:uẛ ꝙ ab iure ei⁹ iq̃ qs cõcept⁹ usq ad eã q̃ pt⁹ qs i lucẽ lũa iuuat:donec mẽsib⁹ actis,pduxit i lucẽ dcã a iuuãdo & luce iũo luciã:a quo pũẽtes eã iuocãt mlieres huic deæ supcilla sua attribuebãt.Virg.ẽt dianã lucinã uocauit Casta faue lucia tu⁹ iã regnat appollo:& Virg.itetpꝛ hõnorat⁹a pturiẽtib⁹ iuocari dicẛ:qa primũ nata pturiẽti mri Apollinẽ obstetricis offm̃ exercuit.Iũo ergo lucia diana:cui⁹ illd apd Cicero.exẽplũ legiẛ ꝙ q̃ nocte nat⁹ eẽt Alexã.eadẽ diãæ ephesiæ tẽplũ ɔflagrasset:& ẛbdiẛ ꝙ diana cũ i ptu ośi

Quaẛ iuno est di cta luciã & luna.

piadis adeē uoluisset:abfuisset domo nisi ferras ad illā:quo eadē sit Iuno & diana:tūc recte itelligef:sūgt
ergo.¶ Gratia lucinæ.s.sit.¶ Luc⁹:uel de lu.q erat ī exquiliis:uel de quocūq luco p uēorecū nemorib⁹ psit
diana.¶ Dedit ti.hæc uo.lucinæ.i.qr a luco lucina.¶ Aut qa tu dea ha.pri.lu.hūanæ.s.qa tu nascētes ad
lucē p ducis.ide a luce lucia dicta es.¶ Parce:lucinā pcaf:ut grauidis adsit puellis:ut plaut sine dolore.¶ Par Lupcalia
ce o lu.fa.ppitia.¶ Parce pcor pu.gra.q̄si pce dolori plētiū puellaꝝ.¶ Et aufer:accipias.¶ Moliter:suaui festa in q
ter siue dolore.sed poti⁹ cū uolupiate.¶ Vtero.ex utero puellari.¶ On⁹ ma.q̄si ifantē:q ī utero tps exple bus pelle
uit p puellis pcatur qa tenelliores & ad ptū rudes:uñ in heroidibus & rudis ad partū & noua miles eram. execta p-
¶ Ona dies.iā oēs lupcaliū cās absoluit:& lōgius in his moratus redit ad instituta hoc ē ad dieꝝ ordinē: cutiebāt
monētq post lupcalia die pxīa:q̄ erit.xiiii.calē.martias hoc ē.xvii.die februarii.credēdū ñ eē uētis:& ob man⁹ nō
id mime eē nauigādū.Sex.u.dieb⁹ uētoꝝ claustra apta sūt:ut q̄ uelint possint egredi.¶ Orta dies fiūt:sub parientiū
itelligas ubi postq̄ illucescēt dies p⁹ ipa lupcalia.¶ Desine tu cre.uē.q̄si nuli te uētis cōmittas:aut noli illis
credere:cām & ipe affert.¶ Aura:uēt⁹.¶ Illi⁹:ipis:illoꝝ dieꝝ.¶ Perdidit fidē qa decipiūt credētes.nā mō hic
mō ille flat uēt⁹.¶ Flamia:uēti seu uētoꝝ flat⁹.¶ Nō cōstat.qa no sūt firma:sed uarie mutanf.¶ Et ianua
lata carceris eulii:ab Eulo rege uētoꝝ seu q uētoꝝ rex creditus est:ut in æneide hūistis.lō creditus ē uē-
toꝝ de⁹:qa Eolus thelliuis fili⁹ tōnē uētoꝝ adinuēit.¶ Patet reserata:apta.¶ Sex di.nā undiq spirāt uēti
illis sex dieb⁹:& ob id credit Eolius carcer aptus eē.Sed hoc iō dictū qa pricipiū ueris:tsp hēt tps iconstans
mō serenū:mō turbidū:& hoc p uarietate uētoꝝ:cū & ipsi icōstātes sint. Vñ Cæsar apud Lucanū Fortius
hyberni flatus:cœlūq Cū cœpere tenēuq quos icūbere certos Perfida nubiferi uetat incōstātia ueris.

Iam leuis obliqua subsedit aquari⁹ urna:
Proxim⁹ æthereos excipe piscis equos:
Te mēorāt/fratrēq tuū/nā iūcta micatis
Signa duos tergo sustinuisse deos:
Terribile quondam fugiēs typhōa dione
Tum cum pro cœlo iupiter arma tulit:
Vēit ad eufraten comitata cupidine puo/

¶ Iam leuis obliq̄ subse.aq̄rius urna:Sole a Piscibus ex ANT.
cepto Aquarius ab eo destitutus poetice dī subsidere & PAN.
q̄si a uehendi labore cessare. Vñ & leuis a poeta dī. nisi
forte dixeris leuē Aq̄riū qa ipse est secūdū aliquos Ga
nymedes q ab Aqla dī sublatus in cœlū. Oritur āt hoc
tpe Aq̄ni pars heliace.¶ Nam iun.mi.signa : Bñ iūcta.
cōnectunt enī duo pisces nodo cœlesti siue linea quā.
xiii.stellæ cōstituūt ab Arietis pede prio.a quo pisces tā
gi Mālius autor est:ut Piscibus assuetas auide subeunti-
bus undas Quos aries tāgit.¶ Duos ter.susti.deos. Ve
nerē & Cupidinē q fugiētes typhæū eos psequētē i bel-
lo Gigāteo puenisse dicunt ad euphratē fluuiū ubi cū
in aquā desiliissent a gemellis piscibus excepti sunt qa merito trāslati feruntur in cœlum. Vñ Syri mēores Veneris
bñficii in. Venerē Cupidinēq collati piscibus abstinēt:uerētur q piscari ne pisces cōprehenderint dāuare & cupidi
eos pii psidii uideanf.Diodo.uō huius supstitiōis aliā cām affert. Ait eni Venere aliqñ obuiā factā deæ nis fuga.
quā Syri Decretā uocāt facie hois ac reliq̄ pte corpis piscē speciosi cuiusdā adolescētis amorē ei iniecisse Cur syri
& ex eoꝝ coitu filiā natā:Decretāq pudore ductā amouisse adolescētē & ad loca q̄dā deserta & saxosa fi piscib⁹ ab
liā exposuisse:eāq ab auibus esse nutritā:deam uero pudore ac dolore cōpulsam ī lacum se abiecisse:atq stinent.
ibi cōuersam in piscē unde Syri & piscibus abstinēt:& eos pro numinibus uenerant.Iginus scribit Vene-
rem & Cupidinem periculo liberatos cū se in formam piscium conuertissent. Alii aliter fabulantur.
¶ Iam leuis:eadē die sol relicto aq̄rio pisciū īgredit signū de aq̄rio supius dixim⁹.de pisce mox dicem⁹ Iā PAV.
leuis:aq̄ri⁹:leuis:qa a solis labor leuat⁹.¶ Subsedit:qa ab officio secessit.¶ Vrna obliq̄:obliq̄.n.spectat & MAR.
urna:q aq̄s effūdit uersus pisces:& iō obliq̄ urna pprie ē uas:q̄ aq̄ haurit. Vñ Varro urnæ dictæ q urinant
in aq̄ hauriēda:urinator.urinare ē mergi in aq̄m. Tu piscis pximus q aq̄riū subseqris.¶ Excipe:q̄si reci
pias.¶ Equos ethe.etherei solis equos de qb⁹ supius dictū est.¶ Te memo.cām refert pisciū i cœlo locato
rū:q̄ ab higio autore.Diogneti eritaci ita tradita:quodā.s.tpe uenerē cū cupidie filio i syriā ad flumē Eu Diognetı
phratē uēisse:ibidēq repēte thiphona appuisse:uenerē i flumē se cū filio iecisse: & mutasse se in pisciū for ti eritaci
mā. quo facto periculo liberatos fuisse:destitissēq sitos his locis pxis pisces edere:q eos uereanf capere ne pisces siid
uideanf deoꝝ psidia ipugnare:& alio loco idē Higinus inqt piscēq Noti⁹ appellaf laborantē quodā'lsim
seruasse.Pro quo bñficiu simulacrū piscis & ei⁹ filioꝝ illā iter astra cōstituisse. Itaq syrii cōplures pisces ñ
edūt:& eoꝝ simulachra inaurata p diis penatib⁹ colūt. Aliq dicūt pisces i euphrate amne:ouū iuēiū ī siccū Noti⁹ &
deiecisse:& īde colūbā exisse:q̄ uen⁹ credita ē quā uolitare p urbes Syrioꝝ serūtta cui⁹ uolatu futura captāt bore⁹ pi-
haruspices Pisces a Ioue ueneris pcib⁹ cœlo ipositos ob id serūtq ei⁹ originis cā fuissent. Pisces uero duo sces dicti
sūe alter Notius alter Boreus dī. Boreus iter eqnoctialē & æstiuū circulū sub Andromede brachio collo
cat⁹ arcticū polū spectans cōstituif:alter ī zodiaco circulo extrēo sub scapulis equi nō lōge ab equinoctia-
li circulo collocat⁹ spectat ad occasū. Inqt ergo poeta:cū ad piscē uerba apostrophet.¶ Mēorāt ueteres.s.
¶ Te & fratrē tuū:q̄si alteꝝ piscē & facit hāc parēthesim qd̄ dixerat.¶ Te & fratrē tuū nā micatis:splēde-
tis.¶ Signa uicta nō qd̄ uincta sint:nā ille Notius hic Boreus sed pariter in cursu uadūt:& eodē micāt tpe.
¶ Memorāt te & fratrē tuū sustinuisse tergo duos deos:uenerē & cupidinē. Alii.n.dicūt cū Ven⁹ cū filio
in Euphratē se pcipitasset a piscib⁹ eos susceptos tergo fuisse. Alii uero dicūt se i pisces mutasse:ut dixim⁹ &
eo pacto exitiū euitasse.¶ Terribile:Dione Hesiodo teste oceāi & tethios filia:& ueneris mr fuit:sed sæpe a
poetis p ipa uenere ponif:ut iferius hippolite ifœlix uelles coluisse dionē. Cū cōsternatis diripereris eqs. Veneres
Sane ut i odis dixim⁹ autoritate Ci. Veneres q̄tuor fuisse astat. Primā cœlo:& die natā.alterā spuma pcrea q̄ttuor.
tā Tertiā Iouis filiā ex dione:& q̄rtam cyro. Syriaq conceptam. hic uero dione pro ipsa Venere ponitur.

Dione ueneris nomen a matre.

¶ Dione:uen⁹ ¶ Fugiēs quōdā tiphona terribilē. Tiphon un⁹e filiis terræ fuit. unū Seneca ī tragœdiis. Nō tā ferū tiphona neglecto Ioue irata tell⁹ edidit quōdā parēs. Tu cū iuppiter tulit arma ꝓ cœlo: hoc ī ipa gigāto machia qñ a gigātib⁹ ī cœlū a diis ꝓ cœlo pugnatū ē ¶ Vēit ipsa:uen⁹. ¶ Comitata puo cupidine qa puer erat:uel qa tūc pu⁹. ¶ Ad euphratē:de euphrate supiore libro dixim⁹ ibi thora nec euphrates.

ANT. FAN.

Iamq; palestinæ margine sedit aquæ:
Populus/& cannæ riparum sūma tegebāt
Spēq; dabāt salices hos quoq; posse tegi:
Dū latet/insonuit uēto nemus/illa timore,
Pallet/& hostiles credit adesse manus:
Vtq; sinu natū tenuit/succurrite nymphæ
Et diis auxilium ferte duobus ait:
Nec mora/ꝓsiluit/pisces subiere gemelli:
Pro quo nunc dignū sidera nomen hñt
Inde nephas dicūt gen⁹ hoc iponeř mēsis:
Ne uiolent timidi piscibus ora Syri:
¶ Proxia lux uacua ē/ac tertia dicta qrio:
Qui tenet hoc nomē/Romul⁹ ante fuit.
Siue ꝗ hasta curis priscis ē dicta sabinis

Palestina

¶ Palestinæ: Syria Palestina uocaꝰ q̄ cōtingit arabas autore Ply. quam maxima gens iudeoꝶ hitat ut tradit Euse. Hostiles credit adesse manus: Putauit adesse Typhonē siue Typhæū q eā pseq̄baꝰ. Timidi: Quia primus in orbe deoꝶ fecit timor ut qdā putarūt religiōi deditos timidos appellam⁹. ¶ At ter.di.qrino: Quirinalia q̄ & stultoꝶ feriæ dicebantur Romani. xii calen. Mar. celebrabāt dicta a qrino.i. Romulo cui tē diuinā faciebāt. Apd ueteres enī lācea quiria dicebaꝰ autore Plu. Itē Curis unū Curitis Iuno appellta ē ut Festus tradit q̄ hastā ferre putabaꝰ:& qa moris fuit lancea donari q strenue pugnātes laudē fortitudinis meruissent factū est:ut Romulus pinde ac Martius qdā deus & pugnax qrinus diceteꝰ a quo Romani Quirites dicti unū qritari uerbū deduciꝰ teste Donato. Cæterū ut Festo placet Curis hasta ē ligua Sabinoꝶ. Vñ Romulū Quirinū uocarūt ꝗ hasta uteteꝰ licet qdā sic dictū uelint a Curib⁹ oppido Sabinoꝶ a quo & Quirialis collis nomē accæpit ꝗ in eū cōmigrarūt Sabini a curib⁹ uenientes q̄uis alii a tēplo Quirini sic dictū existimēt a quo forte qrinali nomē est inditū ꝗ ꝓxime eā Quirini sacellū ē:uel ꝗ ea ī collē qrinalē iretur. Aliis āt placet & Quirinū dictū uł ꝗ Græce citanos rex dr: ut ait Seruius uel pp generis nobilitatē. Mars eni qum sæuit Gradiuus dr: qum trāqllus ē Quirinus cuius Romæ duo tēpla fuerūt. Vnū qrini itra urbē q̄si custodis & trāqlli: Aliū ī Appia uia extra urbē ꝓpe portā: q̄si bellatoris.i. Gradiui. Quāuis qdā scripserint foris hastaꝶ ueteres coluisse Quirinū gradiuūq; domi. Ad ædē Quirini quā inter uetustissima delubra urbis hitā Ply. scri. sacre myrti fuere duæ. Altera Patricia appellata. Altera Plebeia. Patricia multis ānis ꝓualuit flaccescēte Plebeia exuberās ac læta q̄diu Sēatus quoq; floruit illa uigēs Plebeia torrida & sqūlida: q̄ postq̄ ꝓualuit: flaccescēte pricia Marsico bello lāguida autoritas patrū fcā ē:ac paulatī ī sterilitatē maiestas emarcuit Quirini tēplū dolioꝶ appellationē aliqñ retinuit cui⁹ rei cām Plu explicat ī Cāillo. Idē scri. Numā Iouis Martisq; sacerdotib⁹ a Rōulo cōstitutis, adiecisse tertiū Rōuli quē a Quirio Quirinalē flaminē appellauit. Huic deo. L. Papirii cursoris pr ædē uouit q̄ postea Papiri⁹ dedicauit. Sane Rōulū nō hoc tpe sed nōis Quintilib⁹ Senat⁹ in curia lacerauit. Lege Plu.

Quirini duo templa

Myrti duæ ad ædē quirini.

PAV. MAR.

¶ Iāq; sedit ipa un⁹ ad laborē fessa. ¶ Margine: q̄si ī ripis ¶ Aquæ pale. palestinā aquā dixit ñ ꝗ euphrates ꝑ palestinā fluat: sed qa palestina regio syriæ iūcta ē: & Arabiæ ī ultioa fines eā lambit Euphrates: iō palestinæ aquæ. ¶ Ppłus: de luit Ven⁹ cū filio iter populos arbores & cānas & salices: q̄ in ripis erāt. ¶ Populi arbor herculi sacra. ¶ Et can. tegebāt: occupabāt. ¶ Sūma: sūmitates. ¶ Ripaꝶ:&. ¶ Salices quoq; etiam. ¶ Dabāt spē posse tegi hos:uenerē cū filio ¶ Dum la. ipsa uen⁹. ¶ Insonuit: sonitū fecit. ¶ Vēto: ob uētū. ¶ Nem⁹ arbores ipse ¶ Illa uen⁹. ¶ Pallet tio: hoc naturale ē pallere timētē. ¶ Et credit adesse hostiles manꝰ: adesse typhonē ipsum. ¶ Vtq; tenuit natū: cupidinē. ¶ Sinu q̄si añ pect⁹: uel cū ueste añ pectus. ¶ Ait o nymphæ: o aqꝶ hūꝶ deæ. Succurrite & ferte auxiliū diis duob⁹: q̄si marti & filio ı Veneri & cupidini opē ferātis. ¶ Nec mora: ubi hæc locuta ē Ven⁹ desiliit in flumē & a duobus piscib⁹ excepta ē ob cœlo figurati sūt.

unū diciꝰ piscis signum in cœlo.

¶ Nec mora.s. fuit. ¶ Prosilit: q̄si lōge saltauit ī ipm amnē. ¶ Pisces ge. qa frēs cū supi⁹ diceret tr: & frem tuū. ¶ Subiere: suppofuere se ueneri & filio. ¶ Pro quo facto.s. Sydera: ipse pisciū cōstellatiōes. ¶ Hñt dignū nomē: q̄si hñt qd merētur: qa sūt stellis additi. ¶ Inde: ab hoc. ¶ Syri timidi: ppłi Syriæ q circa Euphratē hitāt. ¶ Ducūt existimāt. ¶ Nephas iponere mēsis hoc gen⁹ pisciū.s. ¶ Neuio ora pi. hyppalage ē.s. ne uiolare uideāꝰ nūina pisciū: ore aut polluere ora tāto scelere:sū.s. sacroꝶ pisciū. ¶ Proxia. xii. calē mar. hoc est. xviii die februa. erit festū qrini: hoc ē qñ Rōul⁹ deus qrin⁹ appellatus ē: de quo nūc ageꝰ ēt de eius morte nō ꝗ hac die obierit: obiit.n. nonis qntilibus: sed cū hoc cognomie post mortē uocat⁹ ē de morte aūt ei⁹ multi cū poeta cōcordāt. Dionysius aūt inqt. Qui fabulosiora tradiderunt: aiunt.n. concionē habentē ī exercitu: ca dēte interim caligine sereno cœlo: & tēpestate magna coorta: cum fragore nō āplius apparuisse: raptūq; eū credunt a patre Marte. Qui uero ꝓbabiliora scribunt ciuibus iterfectū asserūt. cām cædis asserūt redditionē obsidū quos a Veiētibus: sine snia publica ꝑter cōsuetū: & ꝗ nō idē erat cū patrib⁹. q fuerāt: & crudelitatē eius in delinquētes: & qd arrogans uidebaꝰ: & imperiū tyrānice exercere. Rē in senatu gestā ferūt: diuiso corpore eius ī frustra ne cadauer appereret exisse eos occulētes sub amictu: quē qsq; habueiat partē clamq; humi mādantes. alii cōcionāte a nouis ciuibus dicunt interfectū eo tpe quo iā erant tenebræ: dispersa cōgregatione populi: nec assistente ei custodia regia: & propterea dicunt eā diē cōsternationis multitudinis cognomē habuisse: & hucusq; turbæ fuga dicitur. Li. cum ad exercitū inquit recēsēdū cōcionē ī cāpo ad capreæ paludē hēret: subito coorta tēpestas cū magno fragore tonitribusq; tā

De morte rōuli aꝑ capreā paludem alii ī templo uulcani asserūt

dē ſo r egē operiūt nymbo:ut cōſpectū ei⁹ cōcioni abſtulerit nec deīde ī terris Rōul⁹ fuit:& paulopoſt ſuiſſe cre d o aliquos:q diſcerptū regē patrū māib⁹ taciti argueret:& reliq̄.Plu.de hoc eodē rapt⁹ inqt nec ad modū poſt icredibil e dictu:e mediis ciuiū oculis euāuit uōis qntilib⁹ inuilū penit⁹ ſuæ mortis ueſtigiū re linq̄ns tn̄ ſi q̄dā hūa næ rōnis expria:q̄ qdē die adhuc poſteri q̄dā obſuāt:q̄ de Rōuli cæde metorē īdicātr & paulopoſt creditū illū eſtīeū ī Vulcani tēplo ſenatū hūſſet ab inſēſis pr̄ib⁹ laceratū:& ſuā quēq̄ ptē ī ſinu clam tuliſſe. Alii raptū a nymbis e media cōcione ferūt.eū ad recēſendū exercitū ad capreā paludē ꝯue niſſet ubi repēte exorta tēpeſtas cū tonitrib⁹.ac īgēti uētoꝝ fragoꝛ terrā undiq̄ grādine opuiſſet ſol quoq̄ uelut intēpeſta nocte defeciſſet. Vale.ubi de īgratis agit:ī hæc uerba locut⁹ ē. Vrbis nr̄æ pentē ſenat⁹ ī āpliſſimo dignitatis gradu ab eo colloeat⁹ I cuna lacerauit:nec duxit nephas ei uitā adhimeſq eternū romano ipio ſpiritū īgenerauerat:& reliq̄ hæc īgiſ & hmōi uerba de morte Romuli referūt:maioꝛ ps ī hoc cōcordat q̄ diſcerptus fuerit a ſenatu:qd aūt de Iulio Proculo poeta refert cur Rōulus poſt mortē appuerat:idē fere & a Li. & a Plu.referſ cās uero cur qrinus cognominat⁹ ſit:his uerbis Plu.expſſit. Nōnulli exiſtimāt romulū Quirinū appellatū eē:qd belli ac pugnæ ſtudioſiſſim⁹ extiterit. Alii cū ēt romāi Quirites appellarenſ.alii eo genere teli qd priſci Quirinū dicebāt uñ Iunonis Quirinalis imago ſit.ab ea cuſpide appellata & ī regia telū illud cōſtitutū Martē uocāt:qq̄ hoſtes eo feriebat.ornare ēt laudib⁹ cōſueuerſ.iō rōuiū tāq̄ belli ac pugne deū qrinū appellauerſ.tēplū quoq̄ ꝯſtituerſ ei ī eo colle.q nūc ab eo qrialis appellaſ. Varro āt qrinū a qrirb⁹ dictū dixit.ſed ad poetā redeam⁹. ⁋ Proxia inqt. Lux.i.ſeq̄ns dies poſt ſolē piſcis igreſſu. ⁋Eſt ea.ſine feſto uel ſine myſterio. ⁋ Atter dies.ſ.ſubſeq̄ns.q̄ erit.xii.cal.mar. ⁋ Eſt di.depu. ſeu dicata. ⁋ Quirino:deo.ſ.nā rō eſt feſtū qrini ille. ⁋ Qui te:hēt. ⁋ Hoc no.q nūc uocaſ qrin⁹. Rōulus fuit āte:qa añ rōul⁹ dicebaſ:& nūc āt dicim⁹ feſtū qrini.& nō feſtū romuli. Siue qd:explicat nūc cur Quirin⁹ dict⁹ ſit.idē fere nūc autoritate Plu.retulim⁹ & Pōpe.de hoc: Curis ē ſabina haſta uñ romulus Quirinus q eā feriebat eſt dictus. Siue q̄:quia. ⁋ Haſta eſt dicta curis.priſcis ſabinis.priſca lingua ſabina.

Romul⁹ poſt mortem qrinus ē cognomiatus uñ ueto nota.

Curus haſta.

Bellicus a telo uenit in aſtra deus:
Siue ſuo regi nomen poſuere quirites.
Seu quia romanis iunxerat ille cures:
nā pr̄ armipotēs p⁹q̄ noua mœnia uidit:
Multaq̄ romulea bella peracta manu:
Iuppiter iqt/habet romana potētia uires
Sanguinis officio non eget illa mei:
Redde patri natū/quāuis īterdicit alter:
Pro ſe/proq̄ Remo/q mihi reſtat erit:
Vnus erit/quem tu tolles in ſidera cœli:
Tu mihi dixiſti/ſint rata dicta iouis:
Iuppiter ānuerat/nutu tremefcūs uterq̄
Eſt polus/& cœli pondera mouit atlas:

⁋A Telo:laude bellica q̄ & diuinitatē adeptus ē & qrini nomē. ⁋ Siue ſuo regi nom̄ poſuere qrites. ⁋ A Quiritib⁹ qrinū dictū pleriq̄ uolūt autore Plu.cū alii Quirites a Quirino cēſeant appellatos: Sunt tñ q a Curibus qritib⁹ nom̄ īditū putēt. Vñ ut ait Fe. di ci mos erat ro. ī oīb⁹ ſacrificiis pedibuſq̄ po.ro. qritibuſq̄ hoc ē cu ēſib⁹ q̄ ciuitas.ut idē iqt Sabinoꝝ potētiſſima fuit.ide qritare dicebaſ clamare autore Nonio tractū ab his qrites īuocabāt. Notādū Quiritē ſingulari nūero ñ facile apd ueteres īuēiri teſte Porphy. Quia romāis iūxerat ille cures. Notū ē rōulū & Tatiū eē ſuiſſe ut ex duob⁹ populis unus fieret & Sabini romā migratēt.cui⁹ urbis noīe ſenato Romani & Sabini Quirites dicerenſ. ⁋ Sāguinis mei:romuli q ē ſanguis.i.filius Martis. Poniſ & ſanguis p gñte ut an nympharū ſanguinis una. ⁋ Nutu treme. uterq̄ ē polus Arcticus. ſolo nutu Iuppiter oīa cōcutit q ē mūdi aīa.& eſt Homerica & Virgiliana ſententia. ⁋BELlicus deus. Quirinus belli ac pugnæ ſtudioſus. ⁋ A telo:ab ipa haſta. ⁋ Venit in aſtra: q̄ſi ab ipa haſta q̄ curis dicebaſ. Quirinus deus uocatus eſt. ſeu bellorū laude q̄ telo illo gerebat & cōficiebat in deos relatus eſt. ⁋ Siue qri.romani. ⁋ Poſuere no.ſuo re.q̄ a quiritib⁹ qrin⁹ ſit dictus. ⁋ Seu qa:ille romulus Iūxerat cures ſabinos ſeu illā ſabinā urbē. ⁋ Romanis:nā ubi inter romanos & ſabinos cōpoſitæ res fuere.par honor romulo & Tatio datus ē.& ex duob⁹ populis unū feceſ. Romulus a ſe urbē romā & ciues romāos appellauit. Tatius ſuos Quirites dixit curib⁹ ſabinoꝝ urbe opulētiſſima a qb⁹ ēt aliquos qrinū romulū dictū putaſſe Pōp.teſtis ē & alii ēt ſūt q idē aſſerant. Nā pr̄ ut nō ſine numīe diuū & ex hūanis exceſſibus iſe & cœlū aſcēdiſſe Romulū qs putet.p ſenat⁹ excuſatione q arguebaſ pricidii ēt ut cor r̄ideat q̄ ſuperius dixerat cœleſtē fecit te pr̄ &c. Martē a Ioue facit īpetrare. ut Romulū filiū in cœlū tollat.nā id lōge ante Marti Iuppiter ꝓmiſerat ergo nūc urbe bñ fundata.& confectis beliis pluribus Mars Ioue repetit ꝓmiſſa. Dixeratq̄ ab haſta deū Quirinū hoc ē ab ipa belli pſtātia ī aſtra uēiſſe.nūc ad id rē ipſam adiūgit. Nātqa. ⁋ Pater ipius Romuli.hoc ē Mars. ⁋ Armipotēs:qa bellis pſidet. ⁋ Poſtq̄ ui.no.mœ.q̄ſi nouā urbē mœnib⁹ cinctam:& bñ fundatā ciuitatē. ⁋ Et mul.bella pactat cōſecta. ⁋ Romulea potentia:multa dixit:qa ceniuēſe ſabinū & ueiens. ⁋ Inquit:dixit.O Iup.romana potētia hēt uires:tantæ ſunt uires ciuiū romanoꝝ & romanū imperium ꝓpagatū. ⁋ Illa:romana.ſ.potentia. ⁋ Non eget offi.ſan.mei.q.d.nō illi eſt magis opus opa filii mei romuli. ⁋ Redde na.filiū meū Romulū ⁋ Patri:mihi redde dixit qd ex debito ē & q̄ Iuppiter ꝓmiſerat debitū erat:honeſta eſt petitio:nam quod ꝓmiſſū eſt:ēt q̄ filius pr̄i reſtituaſ. ⁋ Quāuis alter:hoc ē Remus. ⁋ Interciditiuita exceſſit. ex hoc affectū monetre:ū alteꝝ e filiis amiſerit:& in cœlum uenire nō pōt. ⁋ Qui:ille qui. ⁋ Reſtat:ſupereſt mihi:hoc eſt Romul⁹. Erit mi.p ſe & p Remo fratre q.d.ſatis eſt mihi:ſi hic p ſe & fr̄e referet in cœlum:erit hic unus p duob⁹. Tuto Iuppiter. ⁋ Dixiſti mi unus erit q̄ſi unus tm̄ ex duob⁹ filiis erit. Quē tu.tol.attolles. ⁋ In ſy. te.quē feres ad aſtra:quē in deos referes. ⁋ Sint ra.ſiūt firma:hēant fidem. ⁋ Dicta Io.q̄ſi Iouis ꝓmiſſa:&

ANT. FAN.

Quiritaſ.

Sāguis p genere.

PAV. MAR.

Variæ rōes deducte de nomine quirini

ẽ artificiosa cõclusio ab æqtatemã equũ ẽ ꝑuari: & rata eẽ uerba regia:q̃ iuiolabilia sũt:sint ergo firma e a q̃ dixisti. Iuppiter. Vbi Mars dicẽdi finẽ fecit:nutu Iuppiter oñdit se ratũ hr̃e ꝙ ꝓmisetat:& eo nutu Iouis oẽ cœlũ cõcussũ ẽ Ita ut Atlas uisus sit cœli firmamẽtũ cõmouere. Iuppiter ãnuerat q̃si affirmauerat Martis dicta. Vterq; polus artic⁹:& ãtarcticus.i.septẽtriõalis & meridiõalis:nã poli hoc ẽ cœli catdies duo sũt:Borealis & Australis:sed iterdũ polus ꝓ ipo cœlo põit iqa cœli ps. Et tremẽ.cõtremuit. Nutu:ipsius.f.iouis:ac si dicerẽ uelit oẽ cœlũ ꝯtrẽuit simile ẽ illd Virgilianũ ãnuit:& totũ nutu tremefecit olympũ. Et Atlaa mo.ꝓ cõmouit.Cœli põdera:nã Atlas fingit cœlũ humeris sustinerẽ:de quo iferius dicemus.

Borealis & australis regio

ANT. FAN.

Romul⁹ i cœlum rapitur.

Est locus antiqui capreæ dixere paludẽ:
Forte tuis illic romule iura dabas:
Sol fugit/& rẽouẽt subeũtia nubila cœlũ:
Et grauis effusis decidit hymber aquis:
Hic tõat/hic missis abrũpit ignib⁹æther:
Fit fuga/rex patriis astra petebat equis:
Luctus erat/falsæq; patres i crimĩa cædis:
Hæsissetq; animis forsitan illa fides:
Sed procul e longa ueniebat iulius alba:
Lunaq; fulgebat nec facis usus erat:
Cum subito motu sepes tremuerẽ sinistræ:

Est locus antiq capreæ dixere palud ẽ:Romul⁹ autẽ Liulo cũ ad recẽsẽdũ exercitũ cõcionẽ i cãpo ad capreæ paludẽ hr̃et subito coorta tempestas cũ magno fragorẽ tonitribusq; tã dẽso eũ cooperuit nimbo ut cõspectũ eius cõcioni abstulerit q ut ferẽ nusq̃ cõparuit. Vñ iter pr̃es & populũ orta seditiõe Iulius ꝓculus uir nobilis uisũ a se in Quirinali colle romulũ affirmauit augustiore forma cũ ad deos abiret:cui⁹ autoritati creditũ ẽ:itaq; ædes i colle Quirinale Romulo ẽ cõstituta ipseq; ꝓ deo cult⁹ & Quirinus appellatus ẽ. Alii cẽsent fabulosa eẽ q̃ dixim⁹ & Romulũ i curia siue i Vulcani tẽplo a Senatoribus laceratũ cũ tyrãnidẽ exerceret diuisumq; in frustra ne cadauer usq̃ appareret. Alii aliter. Lege Dionysiũ & Plutarchũ. Diẽ quo is hũanis rebus excessit uul'gi fugã ac Nonas Captotinas appellãt ꝙ descẽdẽtes ex urbe ad capræ paludẽ sacrificia pagãt. Varrõi placet Caprotinas nõas dici ꝙ iunoni Caprotinæ mr̃eres sacrificarẽt & sub caprifico sacerẽt & e caprifico uirgã adhiberẽt. Idẽ ẽt scribit Popli fugiã diẽ dici ꝙ eo repẽte tumultu populus fugerit. Mlta de his Plu.i Romulo & Camillo. Sane palus capreæ ñ fuit i capreis isula celeberrima.sed apd urbẽ:quã qdẽ capræ paludẽ dicũt. Fit fuga: Cõsternatis oium aĩs pplus ẽ uersus i fugã. Vñ ea dies cõsternatiõis multitudis nomẽ hũit:& popli fugia dicta ẽ teste Varrone qd repẽte tumultu fugerit populus. Falsæq; pr̃es in crimine cædis:Ad Senatoꝝ excusationẽ dictũ ẽ & ne ignorare uideaẽ hystoriã ac rei ueritatẽ. Vẽiebat Iu.al. Hic ẽ Iulius ꝓculus uir pb⁹ & Rõulo affinitate cõiũctus:q a Sẽatoribus subornat⁹ ẽ ut mẽtireẽ nũciaretq; populo uidisse se Romulũ humão hitu augustiorẽ. Lege Liuiũ & Plu.ne sim ꝓlixus i re notissima. Sane ꝓculũ:iter cognomia cũ dicunt (ut Festo placet) qui natus est pr̃e pegrinãte ꝓcul a p̃ria:uel a pr̃e ꝓcul ꝓgresso & attenuato idest admodum sene.

Nonæ captinæ

Capreæ palus.

Polifugia.

Iull.ꝓcu.

PAV. MAR.

Est loc⁹:adhæret uulgari opiniõi:locũ ipsũ refert:ex quo cũ cõcionẽ hr̃et Rõulũ raptus ẽ. Est loci deest quẽ. Antiq dixere pa.ca.capreã paludẽ:nec itelligas ð capreæ isula.sed de caprea palude:q̃ erat paulo extra urbẽ mare uersus. Vñ Plu.ad capreã paludẽ mare uersus discurreẽ. Forte o Romule ad Romulũ ipsũ sermonẽ cõuertit. Dabas illic iura tuis.ciuib⁹.f.nã ea die illic apd suos cõcionabat:& ut dicũt recẽsebat exercitũ. Sol fugit:nã eclypsis fieri uisa ẽ:ut Plu.iqt:cũ sol uelut intẽpesta nocte defecisset. Et nubila subeũtia ueniẽtia sub ipm cœlũ. Remouẽt ab oculis hoium cœlũ. Et grauis hymber:nymb⁹. Decidit ex ipis nubib⁹. Effusis aqs:nã ut dixim⁹ subito coorta tẽpestas dẽso regẽ operuit nymbo. Hinc ex hac cœli pte. Tonat.& Liui.cũ magno fragore:tonitribusq; & Plu.ut dixim⁹ ubi repẽta exorta tẽpestas cũ tonitrib⁹:ac igẽti uẽtoꝝ fragore. Hic æther aeruel cœlũ ipsũ. Abrũpit:abrũpi & scidi uideẽ. Missis ꝓ emissis. Ignib⁹ fulmi.& corusca.nã tũc apiri ex ipo fragore cœlũ uideẽ. Fit fuga:a multitudine.f.q oẽs effugere uñ dies illa turbæ fuga appellata ẽ:ut dixim⁹ ex Diony.& ppea dicũt eã diẽ cõsternatiõis multitudis cognomẽ hũisse:& usq; ad hæc tpa turbæ fuga dr̃. & Plu.diẽ ẽt inq̃q ipe e media euãuit cõcione turba fugã uocãt:& nonas captotinas eo qa sacra ad capreã paludẽ deferebãt & reliq̃. Rex:i Romul⁹.f. Petebat astra:q̃si cœlũ ascẽdebat. Eqs pr̃is:eqs Martis. Curru.n.suo Mars illũ i cœlũ referebat. Luctus flebat ppl̃s Romuli mortẽ & pricidii senat⁹ accusabaẽ:creditũq; esset a pr̃ibus interfectũ fuisse nisi adueniẽs ex alba iulius ꝓculus iurasset uidisse romulũ hũana forma augustiorẽ: & alia q̃ mox dicem⁹. Luctus erat.populo.f.nã amissũ regẽ lugebãt & erãt. Pr̃es:senat⁹. In cri.falsæ cedis:quasi arguebaẽ hui⁹ cedis. Falsæ:qa nõ ueræ:& hoc ut excusaret senatũ:cũ reuera i senatu discerpt⁹ fuerit. Illa fides:illa credulitas ꝙ senat⁹ illũ lacerasset. Forsitã hæsisset:ipressisset se. Animis po.f. Sed ꝓcul:dũ lugeret popul⁹ & senatus cedis accusareẽ Iulius ꝓculus:ut Plu.iqt ex alba otiũdus. Vir iter pr̃es & genere & nobilitate primarius ẽt cũ Romu.fide beniuolẽtia & affinitate cõiũct⁹ turbatã Regis dsiderio mltitudinẽ ingressus cõcionẽ uenit:adhibitoq; ad id iureiurãdo romu.iqt hodierna pria incẽcũ i foꝝ uẽirẽ obuiã se mihi tulit,forma longe augustior hũana ardẽtib⁹ armis sept⁹:cui⁹ fulgore cũ horruissẽ prio. Quid inq̃ rex hãc tuã ifelicẽ ciuitatẽ:ac miseros ciues i tã grauissio'iui desiderio luctu & merore reliqsti:ille cõtra Sic diis placitũ ẽ Procule. cũ tot ãnos iter mortales extiterĩ i ãplissima ciuitate cõstituta. Inter deoꝝ sim cœtũ imortaliũ. Sed lætare atq; annũtia ro.ut iostitiã & militiã colãt:eũ nullæ futuræ sint tãtæ opes:q̃ uẽis armis resisteẽ possint. Ego uero meã sp ꝓpitio numĩe ꝓgeniẽ sospitabo. Mira huic uiro tradita fides:ob affinitatẽ cũ Rege:& ob ꝓbitatẽ & adhibitũ iusiurãdũ. Tũ plebs dposita oi suspitiõe:& cõtĩelia Romu. Quirinũ appellãtes:ut deũ colere cœpũt & reliq̃:eadẽ ferẽ refert Li. Sed qa Plu.posterior fuit:ea potuit & a Li.& a poe.nr̃o accepisse. At

Turbæ fuga dr̃.

Tullius proculus de romulo.

Lactātī⁹ prio lib. diuinaꝝ īstitutionū: Romulū īqt desiderio suis fuisse declarat Enni⁹: apd quē popul⁹ amissum regē dolēs hæc loqt. O Romule Romule dic: Qualē te patriæ custodē dii genuerūt. Tu pduxisti nos ītra lumīs oras. O pātro gēitos patriæ. O sanguinē diis oriūdū. Ob hoc dsideriū facili⁹ creditū ē Iulio pculo mētiēriq subornat⁹ a patrib⁹ ē: ut nūciaret plebi suæ uidisse se Regē hūano hitu augustiorē: i eūq mādasse ad populū ut sibi delubrū fieret se deū eē: & Quirinū uocari. Quo facto ipi populo psuasit: Rōulū ad deos abiuisse & senatum suspitiōe cædis regiæ liberauit. Sed Iuli⁹ uēiebat pculi qsi longe: sed p hāc dictionē pcul āllusit poeta ad cognomē hui⁹. q a Procul⁹ dicebaf. Proculi uero cognomieh hi uocanf: ut Pōpe. igt ut peregrināte pcul a patria pātre nati sūt. Lunaq fulgebat ergo nox erat. & Liui⁹ & Plu. hodierna pria luce dicūt. Tu uero hoc referas ad romanū diētq ex media nocte i mediā noctē terminabaf. Ergo hodierna prima luce: pria pte diei: & sic ēt nox eē poterat. ¶ Nec erat usus facis: qa luna lumē dabat: nō ergo opus erat face. ¶ Cūqñ. Subito motu: qsi repentina excussione. ¶ Sinistræ sepestq a sinistra uiam sepiebant. ¶ Tremuere: timisse sunt tremere & hoc numine adueniente. ¶ Ille proculus rettulit gradum: quasi retrocessit.

Rettulit ille gradus horruerātq comæ:
Pulcher & hūano maior trabeaq decor⁹
Romulus in media uisus adesse uia:
Et dixisse simul/prohibe lugere qrites:
Ne uiolēt lachrymis numina nra suis:
Thura ferāt/placētq nouū pia turba q-
Et patrias artes/militiāq colant: (rinū:
Iussit/& in tenues oculis euanuit auras
Cōuocat hic pplm/iussaq uerba refert:
Tēpla deo faciūt collis quoq dict⁹ ab il-
Et referūt certi sacra paterna dies: (lo ē
Lux quoq cur eadē stultoꝝ festa uocet

ANT. FAN.

¶ Horruerātq comæ: Quod est naturale subito tiore pculsis. Vir. Obstupui steterūtq comæ. ¶ Et pa. ar. militiāq colāt. Liui⁹ Nuncia Romanis cælestes ita uelle ut mea roma caput terraꝝ orbis sit: pinde rem militarem colāt sciātq: & ita posteris tradant nullas opes hūanas armis Romāis resisterē posse. Est aūt ars Romāoꝝ regere iperio populos teste Virg. Stati dies: Quia festū Quirini statū est ac certo & fixo die solitum celebrari. ¶ Lux quoq cur eadē stultoꝝ festa uocet accipe: Quirinalia stultoꝝ feriæ dicebanf autore Festo qd eo die sacrificabāt hi q solēni die aut nō poterāt rē diuinam facere aut ignorauerāt: iqs ferias Varro eorū inqt hoium eē q fornacalibus nō fuerūt feriati: q sacra statiua nō erāt sed indicebanf. Vñ autor ait infra: Curio legytis tūc fornacalia uerbis maximis idicit nec stata sacra facit. Plu. Quirinalia inqt his assignari q cuius eēnt tribus ignorarēt aut his q nō ut alii tributini fornacalibus rē diuinā fecerant: q aut ipediti fuissent. aut aliquo peregre psectiaut denīq diem ignorassent quibus recuperandi eius Festi Quirinalibus ptās dabaf. Sane fornacalia Numa Pōpi. Instituit Caluæi teste Ply. erantq fatris torrēdi feriæ qd & Festus scri. dicēs fornacalia sacra eē cū far in fornaculis torrēbāt q ferūt ad fornacē q in pristinis erat fieri cōsueta: religiosaq ēt agroꝝ terminis. Institutū est aūt a Numa ut far torreref qm tostū cibo salubrius eēt ut diximus supra. Quare ait Varro messū fas pmendū hyeme in pristino ad torrendum qd ad cibariū expeditū uelimus: Sciendū q apud maiores nros qa molaꝝ usus nō erat. ut inqt Seruius frumēta torrebāt & ea in pilas missa pinsebāt: un pinsores dicti sunt: q nūc pistores uocanf. Hinc donatus triticum inqt torrebāt prius ut tundi posset. Virg. Frugesq receptas & torrere parāt flāmis & frangere saxo: Legimus apud Herodotū scythas aratores nō ad panē cōficiendū serere triticum sed ad illud torrendum.

Stati dies.
Stultoꝝ festū un dictū est.
Fornacalia.
Pinsores.
Far pmēdum esse hyeme i pistrino.

¶ Et comæ horruerāt: & hoc pp metū qsi riguerant: nā naturale est ut timore deficiēte sanguine a ptibus exteriorib⁹ cōtrahif cutis: & ex ipsa cōtractiōe pili rigescūt de hoc disseruim⁹ supiore libro i eo uersu Obstupui sensiq metu riguisse capillos. ¶ Pulcher & qlis pculo Romulus apparuerit. ¶ Pulcher & ma. hu. ut Plutar. inqt forma augustios humana. ¶ Et deco. tra. de trabeis supiore libro i pricipio dixim⁹: ut Dionysio asserit: Trabeæ uestes togatæ dūr purpura circūductæ sub tegmie pūiceo: qs aureæ fibulæ ānectebāt. Romulus primū i urbe usos ē trabea & trabeis inqt Ply. usus accipio reges ergo Decor⁹ ornatus trabea. ¶ Visus ē adesse ro. in me. uia. qa medio i itinere appuit ipi Proculo ¶ Et di. & ē uisus simul ¶ Dixisse phi. tu Iuli pcule. ¶ Lugere qri. lugere romanū populū. ¶ Nec ipi scilicet qrites ¶ Violēt: qsi offēdāt. ¶ Nra nūi naqa iā relat⁹ sū i deos. ¶ Suis la. qsi dicat ne uideanf lachrymādo gliæ iuidere. ¶ Thura fe. qsi offerāt mihi thura: sacrificēt mihi. ¶ Pia tur. qsi religiosa mltitudo. ¶ Placēt no. Qui sacrificēt mihi nouo iā deo & Quirinū deū appellēt ¶ Et co. pa. artes: artes patriæ: artes ro. sūt q ab āchisa Aeneæ dicūf. ¶ Tu regere iperio pplos romāe memēto: hæ tibi erūt artes: pacisq iponere morē. ¶ Parcere subiectis & debellare superbos. Artes ergo patriæ: prudētia: iustitia: clemētia æqtas magnanimitas & similia. ¶ Et co. militiā: pstantiā rei militaris: aut militiā ipsā exerceāt ubi hæc locut⁹ ē. Euanuit ab oculis Proculi ille pplo cōuocato i cōcionē: retulit rōuli uerba. ¶ Iussit: rōul⁹. ¶ Et eua. ocu. ut umbra erat: ianis sustulit se ab oculis pculi. ¶ In auras tenues: & recte: nā ipūs i spiritū: hoc est i aere. ¶ Hic: pcu. s. Cōuocat po. i cōcione. s. ¶ Et re. uer. iussa: q romul⁹ iusserat Verbis pculi plebs mota ē: Quirio tēplū dducauer i eo colle: q ad hoc ut ēt Plu. refert: Quirialis dict⁹ ē licet sint q dicāt a curib⁹ sabinoꝝ: q ibi castra admouerit qrinalē appellatū. ¶ Faciūt ergo romāi. ¶ Tēpla do: Quirio. s. ¶ Collis quoq col. ēt. ¶ Est di. ab illo: seu Quirio: seu qrini tēplo. ¶ Et certi q si stati & cōstituti. ¶ Dies re. sa. pēnat: sacra mysteria rōuli parētis romanoꝝ. ¶ Lux quoq: eadē die q qrini festū ē: seu qrinalia celebranf feriæ sunt stultoꝝ: qs ita diffiniuit Pō. Stultoꝝ ferie appellabāf. Quirinalia q eo die sacrificāt hi, q solēni die: aut nō potuerit rē diuinā facere: aut ignorauerit: in q qdē snia & ipse poeta est: in hac eadē die fornacalia celebrabantur. de quibus mox disseremus: quæ quia non erant stata: hoc

PAV. MAR.
Quirinū dictū a pculo
Quirinalia

est certa seu fixa:sed a sacerdote indicebanť i scriptis in tabella foro apposita noib⁹ curiaꝝ:ut i suá curiam qsq; côueniretq suá curiá ignorabát tardius q̄ cæteri sactificabát & ob id stultoꝝ feriæ tanq̄ ignorantiá uocatæ sunt Poeta id ad uetustatē refert.nūc expositurus stultoꝝ ferias ita inqt.⁋ Accipe audias:aut percipias.⁋ Cur quoq; cur ēt.⁋ Eadē lux:eadē dies in q̄ sūt qrinalia.⁋ Vocenť festa stul.qa stultoꝝ festa sūt.

Accipe/parua qdē cá/sed apta subest:
Nō habuit doctos/tellus antiq̄ colonos:
Lassabant agiles aspera bella uiros:
Plus erat i gladio q̄ curuo laudis aratro:
Neglectus domio pauca ferebat ager:
Farra tñ ueteres iaciebát/farra metebát:
Primitias cereri farra resecta dabant:
Vsibus admoniti flámis torrenda dedḗ
Multaq; peccato damna tulere suo.
Ná mō uerrebát nigras ꝓ farre fauillas:
Nunc ipsas ignes corripuere casas.
Facta dea est fornax/læti fornace coloni
Orant/ut fruges temperet illa suas.
Curio legittimis nunc fornacalia uerbis
Maximus indicit/nec stata sacra facit.

ANT. FAN. ⁋Parua qdem cá: non multi momenti ac ridicula & a stuititia nata.⁋ Neglectos agenuō recte cultus cū ignoraiét rōnē agri colēdi:ideoq; ꝓuētus erát tenues.⁋ Farra tñ &c. Maiores quis impiri agriculturæ farra tñ ferebant a qbus farinā dictā uolunt quis & ex aliis frumēti spēbus fieri soleat:qd far apud ueteres in usu fuerit Est aūt iacere hic serere Sane a ferēdo Seiá deá ut Segestá a segetib⁹ appellatá ueteres maxime norūt autore Ply. tertiáq; hoc est fortuná caluá ut nōnullis placet: quam religio fuit noiare sub tecto.Primitias ceteri farra resecta dabát.Non licebat degustare nouas fruges aut uina ut scri.Ply.anteq̄ sacerdotes primitias libassent.⁋ Vsib⁹ admoniti flámis torrēda dederunt:intelligētes farrostum & cibo salubrius eē & facilius tundi cœperūt farra torrere:sed nulla torrēdi adhibita rōne:ná q̄ in fornace torrēda erát igne exempto stulti hoies flámis torrēda cōmiserunt:q̄ interdū oēm farris substantiá absumebant ita ut cinerē ꝓ farre colligerēt & qd peius est aliqñ ipsas quoq; casulas adurebát.Sciendū Cererē deá rusticoꝝ:ut inqt Seruius inuenisse qdem.frumēta eademq; molere & cōficere teste Ply.in atticá Italia & Sicilia ob idq; deam iudicatá.Vt aūt frumenta torrerenť nusq̄ lectū est Cererē docuisse.Huic maiores sacrificabant primitiū despicis q̄s primū messuissent qd a ꝑmetendo dictū uideť: sicut Libero mustū qd sacrima appellabát.⁋ Peccato suo:Stultitia:ignorantia.nisi peccatū uoces impietatē qd inutiliter absumetēt Cereris munus. Vel qd nulli deo rē diuiná facerēt farra tostuti.⁋ Facta dea est fornax:excogitatū atq; inuentū ē nouū numē deæ Fornacis:quá orabant ut eá torrendo farri tēperiem adhiberet ut siccareť nō urereť:sed caluæ fornacalia instituta fūt nisi Locus Ply.depraoatus ē.⁋ Curio legy.nūc for.uer.maxim⁹ indicit: Curio maxim⁹ is dicebať cuius autoritate curiæ oēsq; curiōes regebanť.Nouimus.n.Romulū distribuisse populū ro.in triginta curias q̄s nōnulli ēt tribus uorát qbus postea qnq; additæ sunt iia ut in sua q̄sq; curia sacra publica faceret ac ferias obseruaret:q̄ꝝ sacerdotes Curiales flamines dicebanť autore Festo: itē Curiones teste Dionysio uñ curioniū æs appellatū est qd dareť curioni ob sacerdotiū curionat⁹.Hic Varro Curia inqt est ubi Senatus rēp.curat.Illa ēt curia dr ubi cura sacroꝝ publica: ab his curiōes. Itē Curiōes dicti a curiis q̄ fiūt ut in his sacra fiát.Ipse aūt curiæ ut qdá dicūt singulæ a Sabinis mulieribus nomē traxerūt qd Plutar.nō placet cū cōstet eaꝝ multis a qbusdá locis datū eē uocabulū:ex qbus singulis cū.xxxv.essent terni ad iudicandū electi sunt q centūuiri sunt appellati licet quinq; supra centū essent unde centūuiralia iudicia dicta sunt.Sciendum curias in decurias fuisse distinctas quaꝝ Præfecti Decoriones uocabanť.Indicebátur autem fornacalia cum stata non essent a Curione maximo uerbis quibusdam legitimis more maiorum:qualia ea sunt apud Macrobiū.Die noui post calendas ianuarias quiritibus compitalia erunt.

Farina a farre dcá. Seia dea Segesta deat Cereris inenta. Fornax dea. Curio maximus Curias. Tribus. Curiales flamines Curiones curioniū æs. Curiæ. Centūuiralia iudicia. decuriæ Decuriones. die noui

PAV. MAR. ⁋Parua qdē cá subest ꝓ reꝝ aliaꝝ magnitudine:qb⁹ magna subest cá:parua cá dixit i his: cū pua & leuis fit cur ita dicáť.⁋ Parua sed tñ apta cōueiēs & digna ē q̄ referať.Plu.lxxxix. ꝓblēate cū agat q̄ rōne qrinalia stultoꝝ feriæ uoceuť.Inqt an q; nūc diē ut Iuba dicit:his assignaueitq cui⁹eēnt trib⁹ ignorarēt.An bis qis q ut nō alii tributini fornacalib⁹ rē diuiná feceritq; aut ipediti fuissent:aut aliquo pegre ꝓfecti aut denique diē ignorassēt:hoc tpe recupandi illi⁹ festi ptás data eēt.⁋ Nō ha.ut prias hoꝝ festoꝝ cás explicet ad áriqiatē se refert:in q̄ agri colēdi doctria rara:aut nulla fuit:sed rei militaris maior erat disciplina:q̄ rei rusticæ.⁋ Tellus áriq;:q̄si tellus áriquoꝝ hoiūm:aut tellus apd ueteres.⁋ Nō ha.do.colo ñ hūit doctos agricolas:nec rei rusticæ ptos.⁋ Aspa bel.lassa.defatigabát.⁋ Viros agi.uiros idōeos:& q ad oia agi possent.⁋ Pl⁹ erat:magis res militaris q̄ res rustica laudabať.&sic negligēn a mior ex agro fruct⁹ pcipiebať.⁋ Pl⁹ erat laudis i gla.hoc ē armis.⁋ Quá i cur.ara.i fle.ara.Ager negle.ñ bñ cultus : cui nulla cura adhibebať.⁋ Pauca se exiguū fructū reddebat.⁋ Ager ab agēdo dr:qd i eo qd agiť:uť qd græ.ατροσ dr iñ ατροτικοσ rustic⁹ & ατρικόσ agricola ατρίοσ agrestis.⁋ Farrata ut alias dixim⁹ autoť Dioȳsior sicut græci hordeū uetustissimū frugē putátes hordei primitias i sacris dabát ulas eas uocátes ita ro.ꝑciosissimūq; uetustissimūq; fructū existiantes far.Sacrificia oia ignea ab eo icipiū:mansitq; diu:nec icidit i sūptuosiorē primitias cōsuetudo.Far ergo poeta ueteres iqt & serere solitos & metere & ceri primitias offerre iquit ergo & si neglectus erat ager.⁋ Tñ ue.ia serebát.⁋ Farra:q̄ romáis in magno ꝑclo fuere.⁋ Metebát far.secabát ubi matura erát.⁋ Et da.q̄si offerebát Primitias ce.q̄ ē dea agriculturæ.⁋ Farra re.i ipa messe. Primitiæ sūt primi fruct⁹:quos ex agro pcipim⁹:diis tñ offerēdum Ply.Ac ne degustabát qdē nouas fruges: aut uia áteq̄ sacerdotes primitia libassēt ⁋ Vsib⁹ numa istituit deos fruge colere:& mola salsa supplicaŕ atq; ut autor

ατριοσ agrestis. Farratá

est Emina

est femina far torrere: qm tostū cibo salubrius eē: id uno mō cōsecutū statuēdo n eē purū ad rē diuinā nisi tostū. Is & fornacalia istituit farris torrēdi ferias: hæc Pli. Poeta ergo iqt ueteres utilitate admōitos far torrere cœpisse: sz torrēdi ignorātia dāna pluria tulisse: nā usq adeo torrebāt ut i cinerē uerterēt: & casæ ubi torrerent: sæpe aduterēt. Instituta igit fornaci deæ fuere fornacalia quo torrēde fruges tēparent. ¶ Admōiti ergo ueteres. ¶ Vsibus: p usu hoc ē utilitate. qa salubrius. ¶ Dederūt farra torrēda: desiccanda. ¶ Flāmis: ignibus: Numa tñ ut diximus h istituit. ¶ Et tulere multa dāna: multa icōmoda. ¶ Suo pctō sua ignorātia. ¶ Nā uertebāt mō nigras fauillas: qsi extictū cinerē. ¶ Pro farte: loco far ris: nā adeo torrebāt ut oīa adurerent. ¶ Nūc ignes corripuere qsi adussere. ¶ Ipsas casas: ubi torrebat far. ¶ Fcā ñ etat primū dea fornax sz tūc i uētai & coli cœpta ē. ¶ Fcā: qsi excogitata. ¶ Est dea fornax: & ab alia fornacalia istituta a Numa. ¶ Colōi agricolæ. ¶ Læti fornace: ipsa dea: uel qa pri⁹ itra domos: seu i apto desiccabāt ad ignē: & tūc i fornace extructa qsi i furno torrere cœpe: Vñ pōpei⁹ fornicalia feriæ istitutæ farris torrēdi gra: qd ad fornacē: q i pristinis erat sacrificiū fieri solebat. ¶ Orāt coloni ipsi. ¶ Vt illa: fornax. ¶ Tēpet suas fruges moderet ne adurāt: fruges dcē ut fruamur. ¶ Curio: Rōulus ut Diony. iqt cōdita urbe rex & ab hoībus & a diis creat⁹: urbē trifariā diuisit: & unicuiq pti unū pfecit: hi appellati fuere tribuni. Rursus unāquāq tribū i denas diuisit ptes: has appellauit curias q trigīta fuere singulis curiis singulos pfecit: hos appellauit curiones: rursus & curias & in decurias distinxit decuriarū pfectos decuriones uocauit: sed curionū offm̄ erat sacris psidere festa & ludos pplo pdicare: & ordinibus in militia pesse. ¶ Curio ergo qsi ille q curiæ pferat. ¶ Fornacalia festa ludicebat: nam non erant stata: sicut diximus de sementi supiore libro. ¶ Curio maximus: qa sacerdos & curiæ pfectus. ¶ indicit tūc fornacalia: fornacis festa. ¶ Verbis legytimis: secundum legis pcepta. ¶ Nec facit sacra stata: quia non sunt stata: sed indicta: quod superiore libro declarauimus.

Curio dicit ille q præest curiæ & maxim⁹ itelligit.

Inq foro multa circūpendente tabella
Signatur certa curia quæq nota/
Stultaq pars populi/q sit sua curia nescit
Q uū facit extrema sacra relicta die.
¶ Est honor/& tumul⁹ aīas placar pīnas
Paruaq i extructas mūera ferre pyras:
Parua petūt māes: pietas p diuite grata ē
Munere: nō auidos styx habet illa deos:

¶ MVLTA circūpēdēte tabella: multis tabulis ubi certis notis singulæ curiæ dignosci poterant q tabulæ suspēdebāt i foro ut unusqsq lret i curiā suā ad rē diuinā. ¶ Extrema die: extremo ānl tpe hoc ē februario q fuit ultim⁹ āni mēsis ut diximus supra. Nā si extremā diei ptē accepis qro fornacalia celebrāt: nulla eēt cā cur stulta ps plæbis hoc tpe faceret rē diuinā q nō eēt fornacalibus ptermissa accedit ad hoc q cōclusū nō eēt eut Quirinal a stultorū feriæ diceret. ¶ Est honor & tumulis aīas placare pīnas: hoc tpe diis māibus iusta soluūt & ferunt epulæ ad sepulchra ab his qbus ius ē ibi parētare: quorū meminit Virg. iii. æn. ut Solēnes tū forte dapes & tristiria dona libabat cineri Andrōache: unā a ferendis epulis ut Festo & Varrōi plz feralia dcā sūt: qbus & a feriēdis pecudibus nomē iditū uideri pt quis. n. māes uel leui munere placari soleāt ut lacte uino ac cæteris rebus quarū autor hoc loco facit mētionē: mactāt tñ eis & uictimæ ut Cædit qnas de more bidētes. Totq sues totidē nigrātes terga iuuēcos. Earū sāguis libatiōe necnō & lactis maiores ñ sine rōne i parētatōibus utebāt q aīa sine sāguie nobiscū ñ ē & corpus lacte nutrit post aīæ cōiūctionē. Vir. Inferim⁹ tepido spumātia cymbia lacte sāguis & sacri pateras. Idē i. v. æn. Hic duo rite mero libās carchesia baccho fūdit humi duo lacte nouo: duo sāguie sacro. Ex his uinum quo sepulchra spargebant resparsum dixerunt autore Festo. Sciendū inferias tertiæ partis esse Piatonicæ illi⁹ iusticiæ quā diuinus philosophus in trias genera distinxit: in quorū aliud docuit circa deos. Aliud circa homines aliud circa defunctos uersatur: efferebantur uesptino tpe cū pp inopiam funebri pōpa efferri nequirent. unā Vespiliones noiati sunt qui eorū cadauera funeranda curabant. ¶ Parua petunt manes. Dii inferi qd sequentia ostēdunt: nō auidos styx habet ima deos: quis augures tam superos q inferos deos manes dicebant.

ANT. FAN.

Tabellæ in foro

Feralia unā dicantur nota.

Vespiliones.

¶ Inq foro: die q pcedebat festū appēdebāt i foro tabellæ cū signis uniuscuiusq curie ut qsq i suā curiā sacrificatū accederet. ¶ Quæq curia signat certe nota: certo signo: seu certo noie: nā singul curiis noīa raptarū sabinarū iposita eē dnt. ¶ Multa tabella circūpēdēte i foro: cū ipo. s. signo seu noie inscripto. ¶ Multa tabella: nā a singul curis singulæ tabellæ & erāt nūero qnq & trigīta. ¶ Rōul⁹ trigīta istituit: sz postea qnq supadditæ fuere. ¶ Stultaq illi q ignorabāt suā curiā: stulti ob id dci sūt qa hebetes corde: & minus telligētes: faciebāt tñ & ipsi sacra: sz tardi⁹ ceteris. ¶ Stultaq: &. ¶ Stulta ps ppli qsi stulti ipsi. ¶ Nescit q sit sua curia: & ob id cū cæteris ñ sacrificat. ¶ Sz facit sacra ipsa sacrificia. ¶ Relicta: eorū. s. negligētia. ¶ Die extrēa qsi extrēa pte diei. postea q cæteri sacrificiū absoluissēt. Est honor: diximus supius februario mēse istituta p manīū explatiōe: aut exaturatiōe sacrificia: ut Macr. refert a Numa: q hoc mēse statuit iusta diis māibus soluerēt: ut Plut. asserere uī a Rōulo: nā cū lupcalia attigit: igr q ad expiādos māes cōstituta uidebāt. Fiebāt. n. nefastis diebus februarii mēsis q piaculare iterptāt: sz ut poetæ plz morē hūc i italiā Aeneas detulit: sint tñ a qbusdā istituta: eadē die q & qrinalia: & fornicalia fiūt fieri & ipa iciplūt. ¶ Est ergo honor tumulis sepl̄chris. ¶ Placare: exaturare. ¶ Aias: ūbras. ¶ Pīnas: parētū uel maiorū quorūcūq mortuorū. ¶ Et ferre pua munera i extructas i cōpositas & ordiatas. ¶ Pyras: pyra ē illa lignorū cōgeries accēsa i q mortuorū cadauera adurebāt. ergo singul ānis pyre ipe referebāt nisi itelligere malim⁹ Pyras pyrāides i qbus ossa recūbebāt seu sepulchra ipa. ¶ Parua pe. dix rat pua mūera ferēda eē: nūc illd cōfirmat qd pua a māibus petāt nō eē apd iferos auaritiā. ¶ Manes: qsi dii iferi: tñ pprie bōi dnt. ide māe qd ē bonū nisi qd tūc dies manere iciplat itelligam⁹. ¶ Petūt pua mūera. s. ¶ Pictas qsi piū offm. ¶ Est grata p munere diuite qa magis illis placēt pie

PAV. MAR.

Trigitaqnq curiæ trabebant singulas tabellas.

De styge palude.

tatis mūera q̃ opulētiæ.⸿Stix.ſpēs p gñe:ſeu ps p toto ñ ē iſeri ipsimā ſtix palus ē iſerni & ṗprie mœſtitiā ſignificat a Συγνάζω qḋ ē mœreo ſeu Συγέω qḋ ē odio hēo.⸿Stixq̄ ab Heſiodo oceāi:& Therios ſ ſlia dr̄q̄ ex palláte uictoriā gēuit. Quā a deo gygāteo bello diis fauit. Vt dii p mēeʒ peierarē ñ audeāt:Her. āt tradit ſtigē puā eē q̃ i Arcadia in citate q̄ dr̄ nōaris: ex petra q̄dā ṗfluēteq̄ qdē aq̄ Pirnio teſte:ſʒ neq odore neq colorē ſit aboiabil:ſilico tñ pota necat.⸿Siatesgo ipa īfemi palus.⸿Nō hēt dos auidos cupidos auaros ut magna expoſcāt:ſʒ modico ſū ɔtēti. Tegla qb'dēas māes exaturarī.Tegl̄a:q̄ a regēdo dcā ē

ANT. FAN.

Siliceminum.

⸿Tegula por.ſa.ē ul̄ co.& ſpſæ fruges. Pōebāt epulæ i his ſacris ſup ſilicē q̄ ide ut ait Ses. Silicerniū dicebant: quo uocabulo qdā ſignificari uolūt fūebre cōuiuiū qḋ ſēib' exhibet Dona.uero Silicerniū iqt cænā eē q̄ iſert diis māib'q' eā ſilētes cernāt.i.ūbræ poſſideāt:ul̄ q q eā īpfesāt cernāt neq dguſtēt.De corōis Naſo alibi:tu tñ exiicto feralia mūera ſp dēiq tuis iachris hūida Fta datio.⸿Inq mero mollita ceres.Quia rit'hui'ſacrificii exigit meṗ uinū.i.puṗ autorē Ser.⸿Violæq ſolutæ:ñ redacte in Fta ſed circū ſilicē ſiue tegulā ſpſæ.⸿Hæc hēat media teſta ſlicta uia:qa extra urbē erāt tumli mortuorū quos ad uiaṗ latera hodie cernim' uñ ait Iuue.Quorū flamīa tegit cinis atq latia:Sepeliebāt tñ mortui ī domi ſuæ uñ orta ē cōſuetudo ut lares ī dōib' colerēt.

De ſacris mortuorum

⸿Nec ma.ue.ñ ē qḋ dixim' ſupra ēt māib' uictias imolari.⸿Adde ṗ.qa ñ ſolū ſacrificiis ſed ṗcib'& uotis nūina placāt:ut Iunōis magnæ primū ṗce numē adora in nōi cāe uota libēs.Et uotis ṗcibuſq iubēt expoſcere pacē.⸿Hūc morē æneas:Nūa pōpi.qdē ut dixim' ſtatuit

Mortuorū ſepultura.

Tegula porrectis ſatis eſt uelata coronis,
Et ſparſæ fruges paruaq mica ſalis.
Inq mero mollita ceres/uiolæq ſolutæ.
Hæc habeat media teſta relicta uia,
Nec maiora ueto/ſed & his placabil' ūbra
Adde ṗces/poſitis & ſua uerba focis.(ē
Hūc morē/æneas pietatis idoneus autor,
Attulit/in terras iuſte latine tuas.
Ille patris genio ſolennia dona ferebat.
Hinc populi ritus edidicere pios.
At quōdā dū lōga gerūt pugnātib9 armis
Bella/parentales deſeruere dies:

Mos ſoluendi.

Iuſta diis ab æn.

ut ñ mīſe iuſta diis māib' ſoluerēt:ſʒ æneas putat hūc morē placādoṗ maniū i italiā attuliſſe q pr̄i Anchiſe iſta pſoluitur ē i.v.æn.⸿Pr̄is ge.ūbræ pr̄is q̄ colebat ut loci geniū.Eſt.n.gēr' iterdū uniuſcuiuſq loci de' Sed d ñ als.⸿Solēnia do.āniuerſaria:ut Solēnes tū forte dapes & triſtia dona libabat cineri Andrōche. ⸿Parētales deſ dies:Rōani belſ ipediti dñt oli parētalia itesmiſiſſe cui'ipietatis pēas iuerīt morte multoṗ

PAV. MAR.

⸿TEgula:hoc ē texta.⸿Velata:ornata:circūdata:ſeu coopta.⸿Porrectis:appoſitis.⸿Corōis:fcis e floribus aut ex uirib'.⸿Satis ē:ſufficit ad ſacra hæc:& ſatis ſūt.⸿Fruges ſpar.& par.mi.ſa.hoc ē mola ipa q̄ erat ex farre & ſale molito:ut Var.iqt & ſæpe dixim'& ſatis ē.⸿Ceres mol.hoc ē pāis mollit'.⸿In me.ñ i uio aq̄ imiato:ſʒ i mero.⸿Et uio.ſo.ñ īſertæ ſʒ ſolute & circūſpſæ his māes cōtēti ſūt.⸿Texta re.ī me.uia hēat hec:ponāt hæc ī ipſa tegula:& relinq̄t ī media uia:nā circa uiā cōſtuebāt & nos apud barbaros ī aphrica cilicia & oī ſere aſiatica ora ſuatī uidim'.⸿Nec ma.pua qdē dixit māib' offerēda:ñ tñ īhibēt maiora ſed puis exaturant māes addēde quoq ſūt ṗces accēſis lumib'.⸿Nec ue.ma.mūera.ſ.offerri ñ ṗhibeo q maiora facias ſacrificia.⸿Sed & um.aīa extīcti corpis:q̄ ūbra ē. Vñ Hos.Puluis & ūbra ſumus.⸿Eſt placari ſeu ſaturari ṗi.⸿H·s p.ſ.oblatis mūerib'.⸿Adde ṗ.ipis mūerib'.⸿Et ſua uer.nā poſſes addere ṗces ñ tñ ſua uerba:& iō.⸿Sua uer.q̄ſi ṗpria cōgrua:ſeu cōuēiēria defūctoṗ expiatōi.⸿Accēſis fo.p accēſ lumib' uti & nos xṗiani facim'.⸿Hūc mor.cōuerſio orōnis ad latinū italiæ regēq ī ei'regnū æneas morē hūc expiatōis.ſ.a aṗ attulerit.⸿O iuſte latine:ut eū ab æqtate q̄ polluit cōmēdaret iuſte dixit latinū gētū ea fauno:& Marica nympha.Vir.dixit.Diony.āt duos filios his ī locis ubi rōa ē reliqſſe dicat pallātē et Euādri filia natū iqt.latinū uero ex Hypbōde puella q̄dāq̄ dāte pr̄e obſidē extulit:ſuauitq quodā tpe cōſtā:ſʒ cū dei de nauigaſſet ī italiā adamatā ipleuit:traiectūq iā argos.Aboriginū regi Faūo collocauit q̄ eā multis opinādi fuit:ñ Her.filiū Latinū fuiſſe:ſʒ Fauni Euſtachi' āt ait Latinū Vlyſis ex circe filiū.⸿O iuſte:ergo latine æneas idone' autor pietatis q̄ſi religioſi officii.Pieta de iferiore ad ſupiorē ē.Aeneas āt īſigne fuit pietatis exēpliū:nā pius ī patrē pius ī patriā pi' ī deos.⸿Idone':idē ī oīb' ē:q̄ſi idē æneas ipſe i oib' pietatis officiis.⸿Attulit hūc morē:hāc ānuā cōſuetudinē.p mortuis ſacrificādi nā p pr̄e quotānis ſacrificabat.⸿In terras tuas:in latiū:uñ morē accepe poſteri.⸿Ille:æneas.ſ.⸿Ferebat do.ſo. q̄ſi annua dona.

Iuſta ſacra pro mortuis.

De deo Genio

⸿Genio pa. Anchi.ſ.Geniū ut Pō.iqt deū appellabāt q ui obtineret reṗ oium gerēdaṗ. Auguſtius gēius iqt ē deoṗ fili':& parēs hois ex quo hoīes gignūt & ppea Gēius me' noiat q me gēuit. Alii gēiū putarūt uniuſcuiuſq loci deū:& ṗ hoc ultimo die accipe poſſes.⸿Gēio pa.de eo loci ṗ ipo locorin quo pr̄ erat ſepult':& Vir.in.v.æn.ad Anchi.tumuiū.Incert' gēiū ne loci hinc ab ipo æn.⸿Ppl'i:latini.⸿Edidicere ri.ordines mores.⸿Pios qa ṗ prib':ſeu ṗ maioṗ ūbris.Poeta aſſignat ordinē hui' moris pietati æn.ueṗ lōge añ illū Pluto morē docuit honoṗ mortuis exhibēdoṗ.Nā de æn.Dio.iqt:Plutonē uoiūt ſepulchroṗ:ſunerūq atq honoṗ:q mortia īpēdūt:rū ſū ītroduaiſſe cū añ a nulla rerū harū ap hoīes eēt cōſuetudo. Quæ cā extitit ut mira.ſūctis dñari exiſtiaret.Antiqtate illi hui' cuſæ pricipiū tribuēte.⸿At quōdā:ſʒ dū bellis jcubuere rōani itermiſe hæc iterdū.ſʒ ñ ipūe:nā egreſſe e ſepulchris defūctorū ferūt ūbræ:ferāſſeq cū q̄rel & p urb uias & p agros:qḋ qdē magno erat oſtēto:ſʒ cū itermiſſa:& extinctis dbita reſtituerēt ceſſaſſe pdigia hæc.⸿Atq̄ʒ ⸿Quōdā:ṗ aliqñ ⸿Dū ppl'i:ipſi ⸿Gerūt lōga bella.dū diu belliāt.⸿Armis pugnātib' cū qb' pugnat.⸿Deſeruere di.parē.dies parētaliū ſacrorū in qb' ṗ parētibus ſeu maioribus extinctis epulum ſepulcris ferebant:unde & ferales & ferialia dicta ſunt & parentare:qḋ eſt ipſa ſacra ṗ mortuis facere.

ANT. FAN.

¶ OMINE ab isto ominosa īfausta ipietate. Quid.n.alid sibi ominat ipi⁹ q̄ ira deoꝝ. ¶ Suburbāis īcaluis se rogis: cū multi iterirēt q nō lōge ab urb̄ mœnib⁹ urebāt creditū ē iratos māes, pentalib⁹ termissis romanos ea calamitate multasse. Et hoc ē qđ autor aliū ipūe fuit. Neq̄.n.pl3 iterpterisiñ ipune qđ nocturnis ululatib⁹ terriri siu q parētalia itermisissēt sed qđ ea negligētia siue ipietas romāis multoꝝ iteritu cōstitit. Qđ qa exploratū & certū nō erat Oui.si ei⁹ uerba expēdis ita loqt ut dubitare uideat. ¶ Prodigiisq̄ uenit funeribusq̄ modus: cessauerūt multoꝝ iterit⁹ & ꝓdigia ac mortuoꝝ q̄rimōiæ pētalib⁹ restitutis significat.

Parētalia sacra

Non ipune fuit: nam dicit omine ab isto
Roma suburbanis incaluisse rogis:
Vix equidem credo bustis exisse ferūtur
Et tacitæ questi tempore noctis aui:
Perq̄ uias urbis latosq̄ ululasse pagros
Deformes animas uulgus inane ferunt:
Postea p̄teriti tumulis reddunt honores
Prodigiisq̄ uenit funeribusq̄ modus:
Dum tamē hæc fiēt uiduæ cessate puellæ
Expectat puros pinea tæda dies:
Nec tibi q̄ cupidæ matura uidebere mri:
Comat uirgineas hasta recurua comas:
Cōde tuas hymeneę faces ab ignib⁹ atris
Aufer/hn̄t alias mœsta sepulchra faces:

eni modus hoc loco, finē. ¶ Dū tn̄ hæc fiūt uiduæ cessate puellæ: dū hæc sacra mortuis psoluūt religiosū ē nubere queadmodū & mēse maio teste Porphyriōe: quo lemuria celebrāt a Rōulo istituta ut occisi Remi fibræ placarent Legim⁹ idē aliqn̄ custoditū & mense Martio quo Minerua Martē uicisse dr̄ & obiēta uirgitate Neriene appellata. ¶ Pinea te.a pte totū accipim⁹ hoc ē a face nuptiali oēm nuptiaꝝ celebritatē. ¶ Dies puros: nō ferales q̄les sūt undeci dies reliq Februarii ut apte autor ostēdit. ¶ Nec tibi: monuit uiduas nubēdi cupidas: nunc admonet uirgines uiro maturas ne dieb⁹ ipuris se ad nuptias pparēt. ¶ Comat uirgineas hasta recurua: cōasiuō dic eburneū istr̄m ut qdā uoiūt quo discriminat capillus: nec calamistrū ut aliis pl3. Vñ Cicero calamistratā comā appellat. Est.n.acus maior q̄ ut iqt Var. calefcā i cinere capill⁹ ornat: uñ cinerarii ac eiu flōes dci sūt ministri calamistroꝝ qb⁹ matronæ capiliū crispabāt. s3 hastā significat q̄ nubētis caput comabat ut Plu. & fest⁹ meminerūt ita ut hastæ cuspide cōa discriminaret: idlcebat āt hæc celibaris: q̄ stetisse oportebat i corpe gladiatoris occisi: tiōq̄ ea ornabat nubētis caput: ut sic uxor coniūcta cū uiro eēt i ipa cū gladiatoris corpe fuerat: uel qa matronæ i iunōis: Curetis siue Curitis tutela suntq̄ ab hasta ferēda ita dicebat q̄ Curis ligua Sabinoꝝ hasta ut dixim⁹ uocaret: Vñ nōnulli eā curitī dicūt ñ cureti cui⁹ statuæ ut plimū hastæ iuixæ cernebāt: uel ut omē fieret uiroꝝ fortiū gignēdoꝝ: uel q̄ nuptiali iuf ipio uiri nubēs sublicit qa hasta sūma armoꝝ & ipii ēiq̄ ob cām uiri fortes ea donabāt & captiui sb eadē uēdebāt: uel qa pria cōnubia uiolēta fuerīt: uel ut discerēt uxores seuero & mime effœmiatū ornatū pbat: uel q̄ solo ferro nuptiæ dirimdæ sit. Recurua uero hasta ñ loco dr̄ qđ ōprimi soleat dū ei⁹ ferro discriat cōa nubētis.

Calamistrum. Hasta q̄ nubētes caput co nabātur. Iunonis Curetis appellatio.

¶ NON fuit hoc ipu. defuisse. s. parētalia. ¶ Nā drr refert se ad rumorē. ¶ Ab isto omine: q̄si ab hac maia: uelut isausto omie cā: qa malū fuit illa defuisse. ¶ Dicit rōa icaluisse rogis: arsisse rogali: & suburbāo igne: uel ut alii dicūt: ñ qđ icēsa fuerit rogoꝝ cā uila ex pteri3 icaluit bellis ciuib⁹: q̄ portēderūt: q̄ egresse sūt e sepulcris sibræ. ¶ Suburbāis: ut denotet sepulcra extra urbē fuisse i suburbiis: nā extra urbē & adurebāt & sepeliebāt corpa. Suburbana sūtq̄ extra urbē sūt: tñ sub urbis iurisdictiōe. ¶ Vix eqdē credo bustis exisse fe. Pythagoreū se eē ōnditi: cū id ñ credat circa sepl̄chra undas errare. ¶ Vix eqdē: ēgo qdē. ¶ Credo: uix possū adhibere fidē. ¶ Ferūt aui: q̄si maiores extincti: ¶ Exisse bustis: a sepulchris. ¶ Et tacite q̄sti: q̄relas fudisse. ¶ Tpe noctis: p noctē. ¶ Et fuerūt: dicūt. ¶ Aias deformes: ūbras terras & pallas p appositionē. ¶ Vulg⁹ inane: q̄si multitudinē leuē & uacuā: nā utrūq̄ inane significat uacuā: q̄a siue corpe. ¶ Vlulasse: qđ lupoꝝ ē. ¶ Per uias urb: p uias qb⁹ in urbē itur: & p uias q̄ i urbe sūt. ¶ Et p latos agros: p lata arua: ut apud Lucanū de Syllāis māib⁹ & de Mario legim⁹ isōere tubæ & q̄to clamore cohortes misceēt tñ nox atra silētib⁹ aruis edidit & medio uisi cōsurgere cāpo. ¶ Tristia syllani cecinere oracula māes. Tollētēq̄ caput gelidas anienis ad undas: Agricolæ fracto Mariū uidere sepulchro. ¶ Postea. cessauere hæc ut dixim⁹ cū sepulchris honores debiti restituerēt. ¶ Postea. post hæc. ¶ Honores p̄teriti. i. itermissi ipsa feralia sacra derelicta. ¶ Reddunt tumulis. restituūt sepulchris. ¶ Et uēit modus q̄si finis ꝓdigiis hui⁹ portētis & mōstris. ¶ Et fūeribus spēs Metōymiæ ē. q̄si defūctis seu funeratis. ¶ Dū tñ hæc dū feralia hæc p mortuis fiūt q̄ nuptæ sūt secūbāt a uiris q̄ maturæ & nubiles: neq̄ se comāt neq̄ cōiugiū ieāt icludēda quoq̄ sūt iter tēpla deoꝝ simulacra neq̄ illis sacrificādū nā erāt extinctoꝝ sibræ his dieb⁹ ut depascāt appositas epulas durareq̄ debēt sacra hæc ad finē usq̄ mēsis & tot dieb⁹ hæc obsuāda sūt erūtq̄ dies undeci. ¶ Dū tñ. dū p donec. ¶ Fiūt hæc. sacra feralia. ¶ Cessate puellæ uiduæ q̄si uos puellæ q̄ nup nuptæ estis. ¶ Cessate a mr̄imonio q̄si scubate a uiro & iō uiduæ. i. illis dieb⁹ uiro diuisæ nec itelligas de his q̄ nuptæ ñ sūt. Nā has explicat uersib⁹ subsequētib⁹. ¶ Tæda pinea. q̄si fax mr̄imonialis. Teda ex gn̄ib⁹ pin⁹ ē cui⁹ accēse usus i cōnubiis erat & i sacris. Vñ Ply. de tæda Flāmis atq̄ lumini sacroꝝ ēt grata hāc mares dūtaxat ferūt ñ illā mulieres s3 mares ferebāt. ¶ Pinea ergo reda. & spēs Metonymiæ ē fax ipsa cōiugalis q̄si cōiugiū. ¶ Exoptat uel expectat puros dies ñ funereos. ñ mœstos sed imaculatos re funebri elatos & lætos. ¶ Nec tibi. q̄ nubilis ē nō se comat nō icūbat cuitib⁹ ñ ē ornatib⁹ & ē apostropha ad nubilē ipsā. ¶ Nec. o tu. ¶ Quæ ma. adulta nubilis uiripotēs. ¶ Videbere. uideberis. ¶ Mr̄i cupi. nā cupit ñ mr̄ ut filia placare studeat: ut citius uiro iūgat & hoc ut se comat ergo nūc his dieb⁹. ¶ Nec hasta recurua stilus reflex⁹ hoc ē calamistrū. ¶ Comat tibi: q̄ matura mr̄i uidebere. Comat: ornet. ¶ Comas uirgineas: crines puellares: dū uirgo ē comat comas: figura locutōis ē: q̄ tradu-

PAV. MAR.

Opinio d animis uaria.

Ne puellæ nubāt i sacris feralibus.

ĉtio dſ cum idē uerbū repetaſ: mō ī hác mō ī altera ſignificatiōe: ut ueniā ad uos: ſi mihi ſenat⁹ dat ueniā.

Hymeneus bacchi & ueneris filius.

¶ Condeneq; ſunt illis dieb⁹ cōiugia ſtipulāda: & ē apoſtrophe ad Hymeneū. O hymeneæ υ.μ. ηυ gr. la tine hyemē pellicula illa ē tēuis: q̄ naſciſ īfans īuolut⁹: ūde hymeneū nuptialē deū multi deductū uoiūt: ſed martian⁹ capella Bacchi & Veneris filiū dixit: cui⁹ ſit offm̄ ī nuptiis ſaltare canere & limina coronare. Po nit̄ tñ a poetis ꝓ nuptiaꝝ deo: ergo o hymeneæ cōde: abſcōde. ¶ Tuas faces: m̄fimoniales. ſ. ¶ Et auferta ab ignib⁹ atris: hoc ē funerib⁹ a feralib⁹ ipſis. Mœſta ſepulchra: mœſta ab effect⁹: qa mœſtos oēs reddūt. Sepul chra dñt quaſi ſeorſum a pulchro. ¶ Habēt alias faces: nō habēt lætas ſed mœſtas: ergo alienæ ſūt a tuis.

ANT. FAN.

Dii quoq; tēplorū floribus celentur optis
Thure uacent aræ ſtentq; ſine igne foci:
Nūc aiæ tenues & corpa functa ſepulcris
Errant/nūc poſito paſcitur umbra cibo:
Nō tñ hæc ultra q̄ quod de mēſe ſupſunt
Luciferi qꝺ hñt carmina noſtra pedes:
Hanc qa iuſta ferunt dixere feralia lucē
Vltima placandis manibus illa dies:
¶ Ecce anus ī mediis reſidēs ānoſa puellꝭ
Sacra facit tacite nec tamen ipſa tacet:

¶ DII quoq; tē. flo. ce. opt: ſ: claudūſ deoꝝ tēpla dū ma nib⁹ iuſta ſoluunſ: & q̄ſi intermittiſ deoꝝ cœleſtiū ho nor. ¶ Thure uacēt aræ ſtētq; ſine igne foci: ceſſēt ſacra cætera & ſacroꝝ ignes: ſed reluctari nobis uſ qꝺ īfra le gim⁹. Ara fit hic ignē curua ſert ruſtica texta. Itē illic lāi geri pecoris tibi termine fibris ſacra iubet fieri ſextus ab urbe lapis. Dicēdū igiſ ea lege cæteroꝝ deoꝝ ſacra ceſ ſare ut nō omittaſ q̄ ꝑſcribit neceſſitas. ¶ Nūc aiæ tenu es: māifeſta ſo. Mortui. n. nihil cœleſtib⁹ dñt autor Ser. & errātib⁹ umbris oia fere polluunſ: uñ nō uideſ poſſe diis ſuperis puta ſacra exhiberi niſi feralibus abſolutis.

Silicemium.

¶ Corpa ſūcta ſepulchris: umbræ ſepultoꝝ: & q̄ uocāſ cor pora qa tenera umbræ tres dimēſiones recipiūt. Nec tñ hæc ultra: Deeſt uerbū & ē ſēſus: q̄ dixi ſ ultra cuſtodiē da ſūt q̄ quot dies ſupſunt ad īpiēdū Februariū & quot pedes nři carmib⁹ cōtineſ. Significat aūt undeci dies q̄. bus mortuoꝝ umbræ putabāſ errare ac paſci ſilicernio. Examettū. n. cū pētametro undecim pedib⁹ cōſtāt. ¶ Hāc qa iu. fe. di. fe. lu. ¶ Viti. pla. ma. illa dies: Aduerte ſ unā his carmib⁹ diē oſñdi lector īgenioſe ſ; duas xi. Hic. n. ſenſus ē. hāc diē q̄ & Quirinalia & Stultoꝝ feſtū appellāt ēt Feralia dixerūt qa ferſ Silicerniū ad ſepulchra & ſolui diis māib⁹ iuſta īcipiūt: illa uero dies q̄ Februariū termiat placādis māib⁹ ultia ē: illa igiſ ꝓnomē mōſtrat hoc loco ſ refert: & mōſtrat ñ ꝓpinq̄ ſed remotiſſimā diē: eū hic ꝓnomē diē ī q̄ nūc ſum⁹ oñdatur Hūc qa iuſta ferūt dixere feralia lucē.

Manes.

Dicti aūt ſūt dii manes q̄ſi boni ac ꝓſpi qꝺ melior mors ſa pientib⁹ q̄ uita ꝓbeſ. Vñ imanes dicim⁹ nō bonos. Augures āt (ut dixim⁹) tā ſupos q̄ īferos deos manes dicebāt ꝙ p eos oia manare crederēt autore Feſto. Ser. uero māes īqt eē aias eo tpe quo ð aliis recedētes corpib⁹ nōdū in alia trāſierūt q̄ cū noxiæ ſint p antiphraſim māes dñtnā manū bonū ē. Vñ mane ſꝫm ali quos nomē accœpit. Alii a manādo māes dictos uolūt ꝙ ais oia plena ſint Iter lunarē circulū & terrenū.

Mutæ deæ feſtum. Lalar: Lares. Angenora. Sacrificium deæ mutæ. Ternarius numerus.

¶ Ecce anus ī &c. Sacrificaſ hoc tpe Mutæ niphæ īfernæ q̄ a loq̄citate Lalar uocata ē & deinde Lar dēpta ſyllaba. Hæc ē q̄ pepiſſe dſ lares cū eā Mercuri⁹ cōpſtiſſet: de qb⁹ ſuo loco plura dicturi ſum⁹. Hu⁹ deæ ſacra recte feralib⁹ iūgebāſ cū ei cū mortuis ſit cōe ſilētiū cui Iuppiter dſ linguā q̄ tacere neſcierat abſtuliſſe. Ac cedat ad hoc ꝙ ipſa ē Lariū mr̄ q̄ Macr. Maniā uocat ipſe āt Lares aiæ putabāſ eē hoium autore Feſto & i lucis pioꝝ māes q lares uiales dicebāſ ut Ser. ſcribit. Huic deæ rē diuinā faciētes inimicoꝝ linguas cōpe ſci exiſtiabāt quēadmodū & iatib⁹ hoſtiā imolātes hoſtes ab his arceri putabāt ut legim⁹ apud Feſtū. Sciē dū deā mutā nō eſſe angenorā cui⁹ feſta angenoralia dicebanſ: nā ei deæ ſilētii ꝑſuli ut īqt Solin⁹ decēbri mēſe ſacra faciebāt īſtituta (ut ait Feſtus) cū Angina oē gen⁹ aialiū cōſumeteſ q̄ Po. Ro. ꝓmiſſo uoto libe ratus eſt ut Modeſtus ſcripſit teſte Macro. licet ſꝫm Verriū Flaccū Angerona dicta ſit ꝙ angores atq; ani morum ſollicitudines propiciata depellat. Cuius ſimulachrum ore obligato obſignatoq; in ara uoluptæ collocatum eſt qꝺ qui ſuos dolores anxietateſq; diſſimulat patientiæ beneficio perueniant ad maximam uoluptatem. Huius deæ ſacellum inter antiquiſſimas religiones cultū eſt autore Solino q̄ qdā crediderūt eam eſſe: in cuius tutela fuerit roma: alii opem Conſiuiam: alii Iouem: alii Lunam eſſe crediderint.

PAV. MAR

¶ DII quoq; tē. neq; ē illis dieb⁹ diis ſupis ſacrificādū: imo occludēda ſūt eoꝝ ſimulachra ītra tēpla: ī illa tñ opta ſint. ¶ Dii quoq;: dii ēt q̄ſi deoꝝ ſimſachra. ¶ Celēſ: abſcōdāſ. ¶ Optis: clauſis. ¶ Forib⁹. iānis. ¶ Tē ploꝝ: aræ: Aræ Var. ab areis deducit: q̄ ſūt loca ī urbe pure: q; ſic ēt ara deū ſit niſi poti⁹ ab ardore. ¶ Alii rō dicūt a græ. uerbo: hoc ē αρω μαι hoc ē oro & αρα ofo ēīde are ꝙ ī ſacrificādo oreſ. ¶ Aræ et. ua. thu. q̄ ſi uacēt ſacrificio: ī quo thus adhibebaſ. ¶ Et foci ſtent ſine igne: ſoci loca ubi ignis fit: uel ipſa ignis fomē ta: ergo ñ accēdāſ ꝓ cæteris ſacrificiis ignes. ¶ Nūc aiæ. cā cur hæc obſuāda ſūt. ut his dieb⁹ nuptæ a uiris ſecubēt. Nobiles ñ ſe omēt cōiugia ñ ieanſ & deoꝝ ſimulacra celenſ cā ē ne qd ꝓfaneſ nā umbre extīcto rū cū ad epulas ueniāt errāt circa ſepulchra ne qd īficiāt ab his cauēdū ē. ¶ Nūc. his dieb⁹. ¶ Aiæ te. q̄ſi ina nes umbræ. ¶ Et cor. fun. ſepul. q̄ſi umbræ corpoꝝ fūctoꝝ ſepulchri corpoꝝ q̄ humata fuere. nā ihumata

Exameteri & pētameteri cōpatio.

cētū errāt ānos & ad hæc ſacra ñ ueniūt ergo corporū umbræ q̄ ſepulchris ñ caruere. ¶ Errāt. circa ſepul cra & epulas ipſas. ¶ Nūc umbra paſciſ. ſaturaſ. ¶ Poſito cibo. oppoſitis epulis. ¶ Nec tñ ſuāda ſūt q̄ dixit ſed ñ ultra dies. xi. nā totidē dieb⁹ errare credūt umbræ. ¶ Hæc tñ. q̄ deā ſūt. ¶ Nūc ultra q̄ſi ñ plib⁹ diebus ſuāda ſūt. ¶ Quæ. quot luciferi quot dies. ¶ Supſūt. reſtāt. ¶ De mēſe ſebruario. ſ. nā ſi īcipias a deciaocta ua die numerare uſq; ad finē erūt. xi. dies qꝺ & ipſe nūc meli⁹ declarat. ¶ Quot carmia nřa. hoc ē hi elegi uerſus. ¶ Hñt pedes nā alter hēt ſex. qa ē exameter alter. v. q pētameter & ſic ſūt. xi. pedes. ita & xi. dies ſup ſūt de mēſe. ¶ Hāc qa ab hoc igiſ ꝙ epulæ ſepulchris ferāſ feralis dies dcā ē: & feralia ſacra. Vñ Pōpe. fe

ralia diis máib⁹ sacrata festa ferédis epulis:& Var. ab iferis & ferédo q̄ erát tú epulas ad sepulchrú q̄busuis
sibi parétare. Dixere ergo ueteres hác lucé:hác dié. Feralia:q̄si feralé:& feralia sacrificia. Quia se.iu. Feralia sa
qa p mortuis iusta soluūt ná hæc pprie iusta dicim⁹. Illa dies ultia.i.é. Placádis ma.ad placádos ma- cra qi.
nes illa dies é ultia q̄ feralis appellaf feralia & ferales fe.lóga & bre. Ecce an⁹ iter hæc feralia fiebát sacri-
ficia deæ Mutæ q̄ & si poeta ad fabellá referat q̄ paulo iferi⁹ explicabimus. Sacrú tñ erat quoddá magicú
ad cópescédas detrahétiú liguas quo utiná & nos scirem⁹ & possem⁹ uti ad allatrat⁹ cerberi reprimédos:
q cú sapiétiá pfiteri uelit ab oi sapiæ munere pfecto uacat:q cú alios cótineri móeat se ipm cótinere ñ pt.
Qui aliéa uita hét añ oculos:sua át tergo reiecciuñ obloq̄ntne maledicétiæ uobis:ut ille pbeá exéplú sacrú
qdé ñ erat magicú:s; a paucis itellectú. Poeta tñ id ñ apitmo a tñ sua uerba cú mysterio iterptemur. Qd
facillimú é nobis:q uidim⁹ id idé fieri plib⁹ i locis:eo; mó quo a poeta refert. Præterea religiosus qdá in Mutú de
euboica erat q ut gñre græc⁹:ita græcis lrís erudit⁹:ad qué aliqñ cú p hyberna i calcide eém⁹ ie triremi có sacris tes
fugiebát:uolebat.n. iterdú ut aliqd nrá; lra; apiré. Hõc semel reppi librú tenétem cui⁹ iscriptio erat de ar- salicis
canis ueneficiis cuiusdá thessali. Inter cætera græce scriptú hoc sacrú aduerti:q ille eo tpe uoluit expiri cú
eét aliqd maledici:q eú cóuiciis lacessare ñ desinebát. Mi; qdé dictú é:cópescuit illo; maledicétia:idé ac
cidit:& me pñte i hispali:& postea rodi. Plures.n.sunt p oém græciá q hmói ueneficia exercét. Qd oino
alienú é a nra religióe:meq; fides é hmói ueneficiis adhibéda:q plerúq; autoré i pnicié trahút. S; iterptan-
do poeta:mutuabim⁹ calcidico tónes. Ecce an⁹ uetula ánosa:pléa ánis. Residés in me.puel.iter medi
as puellas. Facit sa.ta.deæ mutæ. Nec tñ ipsa tacet qa silétib⁹ cæteris loq̄f ipsa qa icátatióib⁹ utitur.

Et digitis tria thura trib⁹ sub limine póit.
Qua breuis occultú mus sibi fæcit iter:
Tum cantata tenet cum plúbo licia fusco
Et septem nigras uersat in ore fabas:
Qdq; pice astrixit/qd' acu traiecit ahena:
Obsutum menta torret in igne caput:

ET dig.tr.thu.tri.sb li.po. Ternariú núe; Aristo.scri ANT.
psit ad sacra ptieř q primú iparis núeri locú tenet ut di- FAN.
xim⁹ supra. Vñ illud é: Terna tibi hæc primú triplici di Ternari⁹
uersa colore Licia circúdo. Recte igif anus(q̄uis delira numer⁹.
mea snia)húc núe; sacris adhibet q é masculinú uirtu-
tis ut detrahétiú liguæ acrius cópescaf. Cú fu.li. plú.
Licia ad iplicádas linguas:plúbú ad reprimendas adhi
bentu lector a risu tpa. Et septé ni.uer.i ore fa.ut ñ so
lú ipedireř ora obtrectato; s; & sensus hebetareř. Sa Mortuo-
ne mortuo; aías i Fabis esse qdá tradiderút: uñ hoc le rum aiæ
gumé.parétádo assumebaf autore Ply:qd' ut festus tradit flamini Diali nec tágere nec noiare licebat qd' fabis.
id putareř ad mortuos ptinere cú faba & lemuralibus iaceref atuis & parétalibus adhibereř sacrificiis. Vñ
Var. de uita patrú lib.i. fabá iqt i q̄busdá sacris noctu iactabát dicétes se lemures domo extra ianuá eiicere
q̄ idé Var. cófirmat flaminé ñ uesci q̃m i flore ei⁹ lræ lugubres repianf. Eadé & hebetare sésus existiata é &
sónia facere:dánataq; é snia pythagorica necnó & ægyptio; q istituisse dñr teste Dio. ualitudinis cá ut fa
bis abstinereř q̄ aiato maxie cóueniút afferútq; iflationé ac uéto pléæ sút ut Cice. & Laer. tradiderút uñ & Faba dá-
ipse aius pturbaf silesq; sút testicul' & ifernl lanuis ut ait Aristo. Cætes; licet Cic. Laer. & Callima. pythago nata est.
rá fabis abstinuisse testéř. Aristoxen⁹.tñ eú fabas edisse & hædis teneris ac pculis solitú uesci méoriæ pdi-
dit. Lege. A. Gel. li. iiii. noctiú attica;. Hoc legumto i sacris deæ mutæ utebáf sed nigro qa nipha iferna é
ut dixim⁹. Vñ autor ait. Cú fu.li.plú. Septé át fabas dicit qa núer⁹ septéari⁹ ui obtinet uiciédi ac re; oi-
um fere nodus é. De cui⁹ núeri pléitudine potétia dignitate ac maiestate lege Macr. i libello quo iterptaf
sóniú Scipióis. Eo mea snia nihil é legi digni⁹. Qd q; pi.astri.qd' acu.tra.ahe. Obsutú méta torret i igne
caput: In hmói sacris ficta p ueris hñi. solétq; ob cám anus mutæ ré diuiná faciés humái capiti pice illiti si- septéari⁹
ue cófecti effigié igne torrebat i eo; pœná q deuouebáf. Sic & excátatores iterdú i sacris q̄ cocytia núcu numer⁹.
pabát duas imagines formare cósueuerút e cæra & lana:quap; cærea ad igné liq̄scebat acub⁹ infixa i eo;
suppliciú quos isectabáf. Lege Porphyrioné: Oui. alibi: Deuouet absentes simulacraq; cærea fingit: Et mi-
serú téues i iecur urget acus. Sciéda méte odoré ut iqt Ply. aium excitare & saporé ac auiditaté i cibis. Sút Mentæ
q̄ méta accusatiuú pluralé eé uelint:ab eo qd' é métú. Qd' si é licet claudicare uersus uideaf sustétaf tñ cæ odor.
sura:ut Mittit Hypmestra de tot modo fratribus uni. Id magis placet q id herbæ genus nó cógruit huic
sacro. Legendú igif figuratæ. Obsutum menta:ut accipias capitis simulachrú mentum obsutum habens.
ET ponit tria thura.i.tria thuris grana. Trib⁹ di.sub li.& cur sub limine:q̄ trásituri eént detractores: PAV.
quo; liguas cópescere uolebát uel ipo thure fiebat suffumicato loco illi q̄ trásituri erát uel sic i foramine MAR.
póebát sub limine:ió iqt. Qua:ea pte. Qua mus bre.puua. Fæcit sibi iter oc.q̄si i foramie ñ búana ma
nu fcó ñ serrotis; qd' sub limie mus sibi fecit. Tú:postea. Tenet:ipsa anus. Licia cátata:fila licia quorú
i his usus é. Præcipueq̄ uenerit uirginea manu⁹. Can.icátata. Plúbo:fusco ñ itelligas túc eá filare p plú- Plumbú
bo uerticulú:qd' é ituso. Sed plúbo:plúbi iamia:q̄ i reb⁹ magicis adhibebaf. Fusco:a colore ipsius. Plú fuscum.
bo fusco uel poti⁹ illaborato ea róne plúbú adhibebaf:qa ad Saturnú. refert:ná ut aurú assignaf Ioui & lu
næ argétú:ita plúbú Saturn⁹ cui⁹ sidus gelidæ ac rigétis eé naturæ cóstat. adhibebaf ergo saturni xó ad fu
roré.& ardoré linguarú cópescédú. Et uersat septé fabas nigras i ore. p fabas nigras mortui referebáf q
bus ut silétiú datú é ita detrahétib⁹ silétiú icutereř uersabáf i ore. qa ex ore detrahétiú uerba erúpút. Fabæ
n. ad mortuos ptinét:uñ apd Pópeiú flamini diali nec tágere nec noiare fabá licet q ea patif ad mortuos Faba ad
ptinere ná & lemuralib⁹ iacif latuis & parétalib⁹ adhibeř sacrificiis & i flore ei⁹ luct⁹ lræ appere uidenř sed mortuos
ut septé & nó plures neq; pauciores róné dicá cú hic mos a græcis emanarit græce lræ cósiderádæ sunt q̄
u & nñe icósonátes & uocales diuidúř. Cósonátes nihil p se:sed cú uocali sonát. Vocales p se uocé pleñá

faciūtergo quot sūt uocales græce ad maledicoꝝ uoces reprimēdas tot fabas accipiebāt:sūt aūt septē ωα-
Mēta & νιουω.¶ Q.d' picetposset aliqs caput ħ ad effigies uiriles & mulliebres referre:q̄s cōpitalib' i cōpitia suspē
mita her debāt putātes deoꝝ iferoꝝ eē quos lares uocātur uiuis.f.parcerē:uſcipiue cū nūc de dea muta agaſ q̄ lariū
ba. mfis;nihil ad rē:nā sacrū ħ alteꝝ ē ab illo & ille effigies erāt lāeæ he uero aſt fiebāt.¶ Torret:ergo i igne:
q̄si calefacit ad ignē caput ob sutū circū sutū.¶ Mēta:herba illa odora.¶ Mēta;a suauitate odoris dcā.Ply.
dixit aliqñ mintá appellatá.¶ Q.d' caput.¶ Aſtrixit pice:aſtrictū ex pice cōposuit.¶ Q.d' traiecit pforauit.
¶ Acu ahena:acu ærea:traiiciebaſ āt caput ħ circa os:ut sicut ligua figebaſ acuita maledicētis trāſfigereſ.

Vina quoq; iſtillat/uni qđcūq; relictū eſt:
Aut ipſa aut comites plus tñ ipſa bibit:
Hoſtiles linguas inimicaq; uinximus ora
Dicit diſcedens ebriaq; exit anus:
Protin9 a nobis quæ ſit dea muta reqris:
Diſce p antiquos/quæ mihi nota ſenes:
Iuppiter in modico iuturnæ capt9 amore
Multa tulit tanto non patienda deo:
Illa modo in ſiluis inter coryleta iacebat:
Nunc in cognatas deſiliebat aquas:
Cōuocat hic niphas latiū q̄cūq; tenebāt:
Et iacit i medio/talia uerba choro:
Inuidet iſta ſibi uitatq; quod expedit illi:
Veſtra ſoror ſummo ſubcubuiſſe deo:
Cōſulite ambob9/nā q̄ mea magna uolu
Vtilitas uræ magna ſororis erit: (ptas
Vos illi in prima fugienti obſiſtite ripa:
Ne ſua fluminea corpora mergat aqua:
Dixerat/annuerāt oēs tyberinides unde:
Quæq; colunt thalamos ilia diua tuos:
Forte fuit nais lar nomine/prima ſed illi
Dicta bis antiquum ſyllaba nomē erat:

ANT. ¶ VINA quoq; iſtillanqb' sæpe neq; mēr suū sarla facit
FAN. offtinisiliter & lingua.¶ Quæ sit dea muta requires:uult
Muta, da Iuturnā sororē turni a Ioue dilectā fuisse:ac niphami Al
monis filiā cōtēpta Iouis maieſtate ñ solū admonuisse
iuturnā ut sibi caueret sed ēt tāti dei amores apuisse iu-
noni. Vñ meruit ligua priuari:q̄ pœna mulctata Mutæ
nomē accœpit & q̄ latii nympha fuerat nūc ē paludis i
fernæ. Fabula ita māifeste hic tradiſ ut pœnæ expositio
ne nō egeat.¶ Coryletā:A corylo arbore sic deduciſ co
ryletū ut a myrto myrtetū a pomo pometum.¶ Cogna
tasq;a Iuturna te ueta sons est ut diximº supra. Potes &
aliaꝝ nymphaꝝ aq̄s & Almonis accipe:¶ Inuidet ipsa
sibi:Stulta utilitati,ppriæ aduersaſ.¶ Annuerāt oēs tibe
rinides uñ:Nymphæ oēs fluuii tyberini. Tyberinis pa-
Tiberi- tronymicū fœmininū ē a tyberino deductū.¶ Quæq;
nis patro colūt thalamos Ilia diua tuos:aut idē dicit qđ poetæ p
nymicū. sæpe faciūt.ilia.n.ut autor est ennius in Tyberim iussu
amulii pcipitata ē.Quare huic eā fluuio nupsisse fabu-
lanſ Vñ illud est Horatii in primo carminū:illiæ dū seni
miū q̄rēti iactat ultorē Vagus & sinistra labiſ ripa Ioue
nō pbante Vxorius amnis. Aut p iliæ thalamos accipi
mus Aniené.De quo inqt Syllius: Sulphureis gelidus
q̄ serpit leniter undis Ad gēitorē anio labens sine mur
mure tybrim. Huic.n.antea matrimonio iuncta credi-
Anio tur.Decurrit autem hic fluuius ex alba ut inquit Sta.&
flu. tyberim intrat.¶ Forte fuit nais lar noie prima sed illi
Dicta &c.Dea Muta Lar olim uocabaſ qđ nomē in ei'
Lalar filios trāslatū ē.sed antea Lalar ei nomen fuit ex loqua
citatis uicio positū.nam λαλεω idem qđ loquor signi
ficat:& λαλουσ græci linguaces uocant ut.A.Gel.scri
bit.Placet & igitur primam syllabam accipias p prima
parte syllabæ hoc est.L.līa q̄ in lalar noie geminaſ. No
Nalas. uimus.n.ut prior ad unum sic & primum ad plura referri teste Prisciano. Nalas a nao.i.fluo dicta est.
PAV. ¶ VINA quoq;:dū calefit ad ignē caput illud uinū supius iſtilaſ guttis qdē exiguis.¶ Vinū illud quo ca
MAR. put abluebarūtsi quo mō potuisse ut maledico bibēdū tradebat.¶ Q.d' aūt ex ipa iſtillatiōe superat & au'
& comites bibebāt.¶ Vina quoq; iſtillat:sup caput f.¶ Quodcūq; ē relictū:nihil oēqd' nō ē supius iſtilatū
¶ Aut bibit ipsa:anus.f. Aut comites puellæ:& ipsa & comites bibūt.¶ Tñ ipa plus bibit:qa anus ē.¶ Ho
stiles grediſ postea e loco anus pacto sacro & hæc.¶ Dicit anus uinximº:a uincio uicis.i.alligauimº.¶ Lin
Vixim'a guas hostiles & ora inimica.ut oblog & carpe nō possit Dicit hæc anus discedēs:icū discedit & exit ebria:
uico cis. & hoc qa plus aliis bibit.¶ Protinus a nobis:retulit sacrūq;qđ sit deæ mutæ.nūc q̄ sit dea muta:nympham
fuisse refert almonis fluuii filiā q̄ ex linguæ uitio lalata dicebaſ hæc cū iuppiter iuturnā nymphā arderet
& ipsam Iuturnā:ut caueret monuit & Iunoni Iouis amores detexit īdignat' iuppiter linguā illi abstulit:
iubetq; ex Mercurio illā,p īferna nympha ab īferos ducereiq ītereūdū ei' amore captus gaudiū reddit pe
peritq; ex Mercurio larea duosq seruāt cōpitali:de cōpitalia festa & dies attributi larib' qb' i cōpitis sacrifi
cabaſ.Inqt ergo poeta.¶ Protinus:subsequēter ¶ Reqris a nobis q̄ sit dea muta.disce q̄ mihi nota.f.sunt.
¶ Per antiquoa senes:p ueteres.¶ Iuppiter:aggrediſ nūc ipor Iouis ignes:q multa q̄ nō debuerat amore p
pessus.¶ Iuppiter capt' i modico:ergo nimio amore Iuturnæ nymphæ q̄ soror fuit turni:de q̄ plura supio
re lib.diximº.¶ Multa tulit:multa ppessus.¶ Nō patiēda a tāto deo.q̄ pati nō debuisset Iuppiter rex & de'
Fabula oipotēs.¶ Illa mō:Fugiebat illa sp Iouē nūc i nemorib' latitās:nūc in aqs.¶ Illa Iuturna.¶ Modo iacebat
Iuturnæ i siluis:iacēs latebat i nemorib' ¶ Inter coryleta:coryleta a corylis ut q̄rceta.pineta uineta.¶ Coryli sunt
arbores & fruct',q̄ a nobis auelanæ dicunſ.¶ Nūc desilebat.aq̄s cognatas in fluuios nymphaꝝ latinarūq;
cognatiōes uinculo sibi uinctæ erāt de cognatis supius diximº.¶ Cōuocat. Vbi illā Iuppiter īsequēdo nō
pficiebat latinas nymphas cōuocauit atq; illas ita allocut' ē.¶ Hic.Iuppiter.f.¶ Cōuocat in cōciliū uocat.
¶ Nymphas.q̄cunq; tenebant latium.i.oēs latinas nymphas.¶ Et iacit talia uerba.q̄lia sequūtur.¶ In me
dio choro nympharum ipsarum.¶ Inuidet. Hæc fuerūt uerba Iouis ad nymphas.ut amori suo & Iuturnæ

utilitati cōsuleret. ¶ Vra so. iuturna. i. ¶ Ipsa sibi inuidet: q̄si inuidet suæ fœlicitati quē ɔseq posset. Et uitat: fugit. ¶ Quod illi expe. qđ illi utile ē, qđ uitat. ¶ Succubuisset. p succūbere. ¶ Sūmo deo: hoc ē nihil Ioui ñ illi plurimū. cōferret. ¶ Cōsolite am. & iuturnæ & mihi. ¶ Nā q̄res illa q̄. ¶ Erit mea uo. ma. q pariet mihi magnā uoluptatē. ¶ Erit magna utilitas uræ sororis: iuturnæ: nā magno usu & ornamēto erit illi. ¶ Vos il li: sit Cū illā Iupiter isequeref illa se ī aq̄s diciebat: & iouis impiū ī aqs ñ erat Iō ab his petit ne illā ī suis aqs recipiāt. ¶ Vos obsi: illi iuturnæ. ¶ Fugiēti: cū me fugit. ¶ In pri. ri. q̄si ñ illā excipiatis ītra ripas. Ne mer. sua cor. suū cor. ¶ Aq̄ flu. aq̄ flumīalis q̄si ne se ꝑcipitet ī flumē: & ibi delitеat ubi eā hrē ñ possī. Dixerat: Iuppiter. ¶ Anuerāt. i. nutu affirmauerāt. ¶ Ois uñ tyberinides: oēs nymphæ tyberinaꝶ undaꝶ: formauit patrōymicū a tyberio a quo nomē īditū ē fluuio & fluuiū ipm appellaꝛ possum' tyberinū & tybri & tyberī & tybridē & ānuerāt. ¶ Odi. ilia q̄ co. tha. tu. nymphæ q̄ colū Anienē fluuiū. Nec erretis cū illorq dixerat thalāos iliæ eē ī. tyberi q tybridi nupserit nā nupsit ānieni: sicut dixius ī scđa odā hora. Iliā ut paulo supius dixius m̄ri uolūt ab amulio neci traditā. multi ꝑcib' filie amulii ꝑuatā dixere q̄ ide ab aniene amata ē: sed obseq recusabat q̄rēs dolēsq tñ calāitates suas. desꝑata. n. ī anienis undas se ꝑcipitē ꝺdit: ut poeta hic nī ī libris đ amorib' ad corynnā retulit: excepta tūcē ab aniene & m̄rimōlo iūcta. ergo anieni & ñ tybridi nupsit. ¶ Forte fuit: Quæ fuerit nūc illa q̄ amores louis retexit: nympha fuit lara uocata. Sed ex loq̄citate appellata fuit lala q̄ cū sepe reꝑhēderet p̄r ut līguā cōprimere: nō tñ fecit. ¶ Forte fuit Nais: fluui alis nymphaīnā Naiadea fluuloꝶ deæ sūt αναω qđ ē fluo. ¶ Noie iaraīnā sic appellata. ¶ Sed antiquū nomē erat illi syllaba pria bis dicta hoc est iala geminabaꝛ ab antiqs prima syllaba. ¶ Positum ex uitio: hoc est ex garrulitate linguæ. uitium a morbo differt. uitium innatum & perpetuum. Morbus est temporaneus.

tyberinides patronymicum a tyberum.

Nais a ναω. i. fluo, ap phala ra.

Et uitio positū ē/sæpe illi dixerat Almo
Nata tene linguā/nec tamen illa tenet:
quæ simulac tetigit iuturnæ stagna sorotis
Effuge ait ripas/dicta refertq iouis:
Illa ēt iunonem adiit/miserataq nuptam
Naiada iuturna uir tuus inquit amat:
Iuppiter ītumuit q̄q est nō usa modeste
Eripit huic linguā mercuriūq uocat:
Duc hāc ad māes/locus ille silētib9 apt9
Nympha hæc īfernæ nympha paludis erit:
Iussa iouis fiūt accæpit loc9 euntes
Dicitur illa duci tunc placuisse deo:
Vim pat/hūc uultu p uerbis illa precaꝛ
Et frustra muto nititur ore loqui:
Fitq grauis: gēinosq pit q cōpita seruant
Et uigilant nostra semper in urbe lares:

¶ SAepe illi di. al. Hic fluuius ē urbi ꝓximus ac celeberrimus ubi (ut ait Vibius Seq̄ster) m̄r deū. vi. calē. apri. lauabaꝛ. similiter & cultros samios ferūt ī eodē lauari solitos: qbus furētes galli iter se digladiabanꝛ Luc. & lotā paruo reuocāti almōe cybellē. Syllius: Quiq hostia Thusci āmis amant tepidoq fouēt almone cybellē. Stati. silluis: Quaq italo gēitus almone cybelle ponit & idæos iam nō reminisciꝛ āmes Cadit āt hic fluuius in tyberim: Oui. īsra: Est locus ī tiberī q̄ lubricus' in. fluuii almo Et nomen magno pđit in āme minor. ¶ Iuturnæ sta. so. de iuturna dixius supra. Sororē uocat qa nympha dicitur. ¶ Miserataq nu. Miserata iunone & alias nuptas de qb' mariti maie merētur cū pellices q̄rūt. ¶ Eripit huic lin. Merito q ñ ītēdēdus ē ī Solē digit' ī & q̄uis exigua uirt' sit reb' ꝑstare silētiū grauis tñ culpa ē q̄ tacēda fūt eloq. ¶ Locus il. silē. ap. Nō ē aptior loc' Mutæ īferis ubi ppetuū ē silētiū. ¶ Accepit lu. eūti Bñ lucus ī ioco essent q lucis egebat. ¶ Geminosq pa. q cō. ier. Et ui. no. sp ī ar. la. Hi sūt genii scđm aliquos q nobis genitis obseruatores deputētur: qbus assistētib' post mortē (ut inqt Ser.) aut asserimur ī meliorē uitā: aut cōdēnamur ī deteriorē Ser. Tulli' teste Pli. creditus ē laris familiaris fili'. Quā ob cām cōpitalia & ludos larib' prius īstituisse dī. Colebanꝛ. n. nō solū priuati sed publice in cōpitis coronisq & floribus ornabaꝛ. Quare ait Pli. coronas deoꝶ honorē fuisse: & lariū publicoꝶ priuatoꝶq Et Iuue. Laribusq paternis thura dabo. atq oēs uioiæ iactabo colores. li & p īcolumitate ciuitatis excubare credebātur ut Vrbisq laborē testatos sudore lares: & p singulis familiis. putabāturq arcere fures: ut Exagitant & lar & turba diania fures: puigilātq lares puigilantq canes. Sane Cōpitalia (teste Festo itē Macro. A. Gel. ac Varrone) fuerūt feriæ cōceptiuæ: quaꝶ ludos q p urbē ī Cōpitis agitabanꝛ Tarquius supbus restituit Larib' ac Maniæ m̄ri Lariūq đ sacrificii gēus Iuni' brut' mutauit pulso Tarqnio. Cum eni ꝑceptū esset ab Appolline ut capitibus pro capitibus supplicareꝛ: & aliquādiu obseruatum ut pro familiaꝶ sospitate pueri Maniæ mactarenꝛ: capitibus alii & pauperis supplicari iussit: factūq est ut effigies Maniæ suspē:æ p singulorum foribus periculum si quod immineret familiis expiarent. Sed de laribus alibi.

ANT. FAN. almo fluuius

Almo fl.

Lares Genii.

Cōpitalia

¶ Et uitio nō erat loquax & garrula λαλεω. n. græce latine loquur inde λαλοσ loquax. Si hæc uocabaꝛ lala: qa loquax & garrula. ¶ Sæpe Almo: q erat eius pr Almo fluui' ē paulo extra urbē uia hostiēsi. q ex pa ludib' oriꝛ nō lōge a tēplo diui Pauli. ¶ Dixerat illi: filiæ. ¶ Nata tene: cōprime. ¶ Liguā nec tñ ipsa tenet: qa retineꝛ nō poterat ¶ Quæ simu. postq̄. ¶ Tetigit sta. lacus: ¶ Iuturnæ sororis: lacus iuturnæ erant iuxta pallātiū ñ lōge a tēplo uestæ ¶ Ait effu. ri. qa Iuppiter dixerat: ut obsisterēt ī pria ripa hæc ait. Effuge ripas. q̄si ne maneas in ripis: sed ī undis. ¶ Et refert dicta iouis q̄ dixerat nymphis Iuppiter: ne eā reciperēt. ¶ Illa ēt lara ¶ Adiit iu. ¶ Et mi. nu. q̄si dolēs iniuriā nuptis īferri: cū pellices succūbūt. Inqt uir tu'. Iuppiter amat iuturnā Naidā nymphā fluuialē. ¶ Iuppiter ītu. Indignat' Iuppiter liguā q̄ ñ cōtiebat huic abstulit. ¶ Iuppiter ītumuit q̄si idignat' ē ex uerbis & garrulitate illi'. ¶ Et eripit: abstulit ¶ Liguā huic nymphæ. ¶ Qua ipsa. ¶ Nō ē usa modeste: q̄ ñ cōprimebat sed īmodeste loq̄baꝛ & uocat mercuriū q ē deoꝶ nūti' đ quo di

PAV. MAR.

lac' iuturnæ iuxta pallatiū ppe templū uestæ

cet suo loco Duc hāc:hæc fuere iussa iouis ad Mer. Duc hāc nympham ad māes ad deos iferos. Ille loc⁹ isferoꝝ. ꝩ Est apt⁹ silētib⁹:qa ibi sūt silētia:& huic eripuerat liguā ergo mutā ad silētia. hæc erit nympha paludis isfernæ q̄ erat nympha paludis latine sit nympha paludis isferne ut iter silētes ppetuo sileat iussa iouis

Iusta sacra. ducif illa ad iferos p mercuriū sed itereddū placuit Mer. cœpit illā ardeī ꝩ Iussa io. q̄ Iuppiter iusserat. Fiūt nē eūt illi. ꝩ Luc⁹ accepit esites lugere cœpere:& illa qa ad iferos ducebaf & ille cōmiseratiōe iiii⁹ mot⁹. ꝩ Illa dī refert se ad fabulā ꝩ Placuisse tūc:duci deo Mer. q eā ducebat. Mer. pat ui illi. s. uult eā uiolare ꝩ Illa ṗcaf hūc uultu ꝑ uerbis:loco uerboꝝ deerat ei lingua:nō potesat loq:ergo uultu ṗcaf ꝩ Et frustra:icasſū. ꝩ Nitif loq ore mutuo:ore sine ligua. ꝩ Fitq3 gra. ex mercurio facta ē illa grauida:pepitq3 duos filios q appellati sūt lares & ṗsunt custodie urbis:& fuāt cōpita. Et Plu. ōndit ṗsides uocati eos:& canē assisteres

Plutarch⁹ i problematis de demonis Ipos āt canū pellib⁹ uestiri rōnesq3 affert. li. ꝑblēata. An q̄ ṗsides sūt. q ṗsūt āt dom⁹ custodes eē oportet & aliēis formidolosos:sicut cāes uidem⁹. Mites uero:ac lenes:māsuetūq3 dōesticis:Ad illd ueri⁹ ē:q d a qbusdā romāis dī & crysipus opponaf. ꝩ Demōia q̄dā mala circūire:qb⁹ dii q̄si carnificib⁹ & sceleꝝ ultorib⁹ aduersus iiustos & ipios utunf. Sic lares furiales qdā sūt:& pœnaꝝ:& exactores uictæ & opationū speculatores. Icci rco. n. sicut cāinis pellib⁹ Iduanf. Quib⁹ & canis iō assidet:q3 ad inuestigāda scelera: & ulciscēdo iprobos sagaces fiunt. ꝩ Fitq3 & fit ipsa nympha. Grauis:grauida. ꝩ Et parit geminos lares:hoc est gemellos. ꝩ Qui fuant cōpita:uias. ꝩ Et semp:ipsi lares. ꝩ Vigilant in nostra urbe:q3 ṗsunt custodiis urbis.

ANT. FAN. Charistia xi. calcu. martias. ꝩ PRoxia cog. di. cha. chari. xi. cal. charistia celebrāf di cta a potis charitos qd grām significat:q3 eo die cognati ad fuādū amorē & gratiā i unū ɔuēirēt:Fiebat. n. solēne cōuiuiū ut scribit V. M. idq3 charistia dicebaf cui ṗter cognatos & affines nemo iterpōebaf:ut si q̄ iter necessarias psōas q̄rela eē orta apd sacra mēsæ & iter hilaritatē aioꝝ fautorib⁹ cōcordiæ adhibitis tollereſ. Vñ autor ait isra. Cōcordia fertus illo ṗcipue mitis adesse die.

Cognati Agnati. Affines ꝩ Cognatos sūt q eē dicāt quoꝝ mēnū gen⁹ idē ē. alii aīt. Agnati uero sūt ex eadē stirpe masculia ꝑducti. Affines āt q ñ uobis natura sed uxorib⁹ nr̄is ɔiūcti sūt. ꝩ Ad so. deos:Ad sacra mēsæ cognatæ ac ꝑpiq3 turbæ cōmunia:siue ad deos gn̄ris. ꝩ A. tu. ad ui. A sacris feralib⁹ a charistia:ab hic q̄ tristitiā afferūt ad iocūda. ꝩ De sā. De gn̄re ut A nymphaꝝ sanguis una. ꝩ Cui pr̄ ē ui. Nō ad

ꝩ Proxia cognati dixere charistia chari
Et uenit ad socios turba ꝑpinqua deos:
Scilicet a tumulis & qui periere ꝑpiquis
Protinus ad uiuos ora referre iuuat:
Postq3 tot amissos qcqd de sāguie restat
Aspiceř:& generis dinumerare gradus
Innocui ueniāt ꝑcul hic ꝑcul ipius esto:
Frater:& in partus mater acerba suos:
Cui pr̄ est uiuax q matris digerit annos:
Quæ premit inuisam socrus iniq̄ nuꝝ:

sit sacro ɔuiuio ipius fili⁹ q odit pentū uitæ lōgitudinē. ipse alibi. Fili⁹ ante diem patrios ingrit in annos.

PAV. MAR. ꝩ Proxima inter feralia pro mortuis sacrificia conuiuium fit inter cognatos & affines. xi. calen. martias. hoc est. xix. die februarii. De quo Vale. ubi de institutis antiquis agit:ita inquit. Conuiuium est solemne maiores instituerunt idq3 caristia appellauere cui preter cognatos & affines nemo interponebatur ut si q̄ inter necessarias psonas q̄rela orta eēt iter sacra mēsæ:& iter hilaritatē aioꝝ adhibitis cōcordiæ fautoribus tollereſ. Ad poeta & ob id fieri asserere uī ē:ut post extictos multos:supueniētiū nūerus ex eadē cognatiōe quotānis recēseref:sed his adesse debere inocuos nō aūt q fratrē iteremissent: aut parricidas aut ipias matres & filios ipios seu nouercā & socrū nurui ifensam:inqt ergo. Cari cognati. cari cōsanguinei q ex eodē ꝑgenitore gēus trahūt. ꝩ Dixere ꝑxima:festa. s. ꝩ

Charistia Charistia:declinaf numero multitudinis & deducif ἀπὸ τῆς χαρίτος qd ē gratia q̄si gratiosa cōuiuia. ꝩ Et turba ꝑpinq:q̄si cœtus ꝑpinquoꝝ hoc est affiniū. ꝩ Venit ad socios deos:q̄si ad penates cōiunctoꝝ nā cōueniebāt & cognati & affines:ut Vale. inqt. de cognatis supra diximus. Affines sunt ut Modestinus de gradibus inqt uiri & uxoris cognati dicti ab eo q3 duæ cognatiōes q̄ diuersæ inter se sunt:p nuptias copulanf:& altera ad alterius cognationis finē accedit. nā cōiungēdæ affinitatis cā sit ex nuptiis. ꝩ Iuuat. s. certe. ꝩ Referre ora:hoc est uultus quasi respicere. ꝩ Protinus. subsequēter. ꝩ Ad uiuos:ad eos qui supsunt. ꝩ A tumulis:hoc ē a sepulchris cognatoꝝ. ꝩ Vel a tumulis hoc est a feralibus sacris:nā tunc epulæ ferunf ad sepulchra. ꝩ Vel a tumulis a tumulatis cognatis:& erit species Metonymiæ quando ponitur qd tenet pro eo:qd tenetur. ꝩ Et a propinquis q periere. i. ab extinctis affinibus. ergo a cognatis & affinibus iam uita functis. ꝩ Et iuuat:delectat. ꝩ Post tot amissos:post tot cognatos uita functos. ꝩ Aspicere quicqd:restat de sanguine:quicūq3 supersunt de eadē cognatione. ꝩ Et dinumerare:quasi recensero. ꝩ Gradus generis:gradus cognationis. sunt enim alii superioris alii iferioris ordinis dicti:ut Paulus iuriscōsultus inquit ad similitudinem scalarum locorumue

Amulius numitoriū phocū peleus procliuium:quos ita ingredimur ut de ꝑximo in proximum. ꝩ Innocui ueni. Non ueniant ad hæc sontes: sed insontes: non frater fratri aduersus: non mater in filios crudelis. ꝩ Veniant: ad hæc charistia. ꝩ Innocui:q nihil nocuere. ꝩ Esto pro sit. ꝩ Procul:lōge. ꝩ Hinc:ab his charistiis. ꝩ Frater impius:malus frater qui in fratrem fuerit iniquus:ut Amulius in Numitorum:Peleus in Phocum:quem interemit. ꝩ Et mater acerba:crudelis. ꝩ In partus suos:in filios quos peperit:ut fuit Medea. ꝩ Cui pater est. Nec ueniat ad hoc solēne conuiuium qui parentum uitam odio habet. Nec nurui socrus aduersa. ꝩ Esto inquit procul hinc cui ille cui. ꝩ Pater est uiuax:cui pater nimium uiuere uidef. qui est naturæ robustæ. nam illum uiuacem dicimus qui & re. & tempore exigente absumi non potest. ꝩ Qui digerit. qui numerat. ꝩ Aut qui digerit. qui disponit. ꝩ Annos matris. qui sperat hoc anno uel illo matrem morituā esto procul. ꝩ Socrus quæ præmit quæ uexat. ꝩ Nurum iuisam. hoc iam in ꝑuerbium transit. ut socrus nurū diligere nō possit.

¶ Tantalidæ fra. absint: Attre⁹ & thyestes nepotes Tātali ex Pelope. Nota ē fabula. Nō uult adesse his sacris crudeles frēs. malas nouercas. seuas uxores. iniq̄s soce⁹. oēs dēiq; expers pietatis & gr̄æ i aliis qbusdā sacris (ut scribit Festus) clamitare cōsueuer̄t hostis uict⁹ mulier uirgo exesto cū utriq; extra eē: & sacris ñ iter eē oporteret. ¶ Iasōis uxor: Quæcūq; filiis ē Medeæ q̄ fuit crudelitatis notissimæ. ¶ Et q̄ ruricolis semia tosta dedit: Inonē dicit. nā cū Nephele athamāris uxor (ut ait Ser.) isania cōcitata i siluas abiisset: Athamas filiis suis inonē Cadmi filiā supinduxit nouercā: q̄ priuignis exitiū pās ægit cū matrōis: t ut frum̄ta serenda corrūpetē: quo facto maxia fāes subsecuta est. Quā ob cām eū ad cōsulendā Apollinē misisset Athamas: i cū q missus fuerat dolose corrupit: ægit q; ut referret ab oraculo dictū Nepheles filios ad famē tollendā eē imolandos quos ipsa accusauerat qd frum̄ta coxissent. Quare Athamas iuidiā plæbis timēs Phryxū & Hellē publice arbitrio cōmisit nouercæ: sed clā illis saluare cōcessit remeliū deditq; opā ut Phryx⁹ aureū arietē abduceret cū: i⁹ ope puēit ad Colchos. Sāe nepheli nebula ē. Vñ qdā fabulāt cū Phryx⁹ & Helle i co eēnt ut mactarēt missā a mr̄e nubē cū ariete quo ābo sūt ab iminēti piculo liberati. ¶ Diis gn̄ris: Nouimus (autor Mac.) fuisse ferias ppriasq̄s q̄ familia ex usu domesticæ celebritatis obseruabat. Deos ergo gn̄ris uocat quos priuati colendos sibi familiæ delegissēt. ¶ Libate dapes: Ex eodē uase utq busdā placet: ut idiciū & omē sit amoris atq; cōcordiæ. ¶ Nutriat iunctos missa patella cibos: Vna atq; eadem patella singlis oblatā cibos suppeditet delibādos Est āt patella (ut autor est Festus) uas picatū puū atq; aptum sacrificiis faciēdis. Inde uri arbitramur libatis dapib⁹ suaui cōdimēto pfusis mistri discūbētib⁹ reliq̄ suggerēbāt. ¶ Bñ tu. Deest uerbū hēas. Suadet autor ut singuli ñ solū cognatis ac ppiqs sed augusto bōa ominēt.

ANTI FAN

Inonis fabula.

Nephele phrixi & helles.

patella

Tantalidæ fratres absint & Iasonis uxor.
Et quæ ruricolis semina tosta dedit
Et soror. & pgne tereusq; duab⁹ iniqu⁹
Et quicunq; suas per scelus auget opes:
Diis gn̄tis date thura boni cōcordia fert
Illa præcipue mitis adesse die:
Et libate dapes ut grati pignus amoris
Nutriat intinctos missa patella cibos
Iāq; ubi suadebit placidos nos hūida sō/ (nos
Larga pcaturi sumite uina māu:
Et bene uos. patriæ bñ cū pr̄ optie cæsar
Dicite suffuso per sacra uerba mero:

¶ Tantalidæ: nūc p exēpla declarat q hoc i cōuiuiū admittēdi nō sint. ¶ Absint: sint pcul. ¶ Fratres tātalidæ: i. fres tātalidis filii: ut atre⁹: & thiestes fuere tātali nepotes Pelopis filii thiestes ex atrei cōiuge filios genuit Atreus illos pr̄i epulādos dedit: ut i Thiestis tragœdia Seneca refert. ¶ Et absit uxor Iasonis: i. filius uxori Iasonis hoc ē Medea de q̄ supius dixius: q̄ patrē pdidit: fratrē lacerauit filios ex iasōe necauit creusā: ob q̄ repudiata fuerat adussit: & absit. ¶ Quæ dedit semia tosta: i. sicca seu dcocta. ¶ Ruricolis q̄si absit illi similis ino Phryxi & helles nouerca: Athamantis uxor agricolis adusta semina dabat: q̄ cū minie nascerēt sequuta ē anonæ caritas: ex quo cōsulti sacerdotes ab inōe corrupti fuere: dixerūt ñ posse ñ expiati: nisi Phryx⁹ & helle mactarēt: quo decreto: cū ad arā starent a Nephile mr̄e imissa nube cū aurei uelleris ariete rapti fuati sūt: qd lati⁹ i fine tertii libri refert: ergo absit nouerca illi similis. ¶ Et soror: Therei Progries & philomenæ fabula lati⁹ i metamor. li. vi. refert: there⁹ thracū rex Martis: ut Callimac⁹ iqt ex bistonide nympha filius. hic pgnē Pādiōis Atheā regis filiā uxorē duxit: q̄ illi itym pepit: rogat⁹ a Progne: ut philomenā sororē ad educeret: Athēas petiit. exoratoq; Pādiōe Philomenā duxit: sed iter nauigādū ei⁹ amore capi⁹ puellā uiolauit: q̄rētiq; facin⁹ linguā abscidit & custodia adhibita i siluis dereliquit: rediēsq; ad pgnē extictam Philōenā aiebat. At illa depicto i tela therei scelere: sorori rē apit: q̄ orgia simulās i siluas uēit: Phillomelāq; frōdib⁹ tectā i regiā duxit: Itim filiū iteremit pr̄iq; epulādū apposuit: quo cognito cū utrāq; iterēpturus eēt there⁹: Progne i hirūdinā. Philomenā i sui nois auē: itys i fasianū: there⁹ i upupā cōuersi sūt: unū ut apd Ply. ē Bizicis tecta i thracia hirūdines ob scelera therei ñ subiit. Absint ergo ab his sacris sīles mulierib⁹ his & thereo. ¶ Absit & pgne & soror: i. hoc ē Philomēa: qa ambæ i necē itys cōspirauere. ¶ Et there⁹ iniquus duab⁹: i. pgnæ & philomēæ pgne nā cōiugalia iura fregit: Philo. q; eā uiolauit. ¶ Et absit qcūq; auget suas opes p sc̄lū: i. qcūq; p scelera: aut tyrānidē: aut alteri⁹ bōa occupat: seu depopulat. ¶ Sacrificādū e a bōis: & nō a malis. illis. n. charistiis adest iter cognatos cōcordia. ¶ Date bōi: uos bōi & ñ mali. ¶ Thura: i. q̄si sacrificate. ¶ Diis gn̄tis: i. diis eiusdē cognatōis: i. diis dōesticis: diis eiusdē gn̄ris. ¶ Cōcordia: dea de q̄ supiore libro dixius. ¶ Fert dr̄. ¶ Ad eē mitis: i. bēigna. ¶ Præcipue illa die: i. q̄ sūt charistia hoc ē q autore Vale. diximus: ut si q̄ iter cognatos q̄rella orta eēt adhibitis cōcordiæ fautotib⁹ tolleret. ¶ Libate: degustate. ¶ D. apes: q̄si una cōedite. ¶ Libate dapes pign⁹ grati amoris: nā cū i simul edit aut bibit ois inimicitia ois q̄rela remittit. iō dapes amoris sūt pignora: & i iure ciuili ē agere nēinē posse iiuriaꝝ: q cū eo q iiuriā itulit cōederit: seu biberit seu leserit. ¶ Patella missa: q̄si posita sup mēsa. ¶ Nutriat: bñ afficit. ¶ Cibos itictos: i. sagiatos: q̄si itingant cibi p oēs i ipsa patella aut itelligas. ¶ Ptella nutriat. cōditos suggerat. ¶ Cimbos itinctos. sapore aliquo respsos nā q græci βαμμα uocāt nr̄i dicūt itinctū ñ ē saporē ide Ply. itinctū ex myrto laudat. ¶ Iāq; ubi. bibēdū est sed tūc pfusius cū reddēda corpa sōno sūt. ¶ Iāq; ubi postq̄. ¶ Nox hūida suadebit placidos sōnos. placidā qetē. ¶ Sūpte. accipite. ¶ Manu sumite uos. ¶ Precaturi sūt. s. q pcaturi sūt. sequēti uersu explicat. ¶ Vina larga. q̄si largiore poculo ut pfusius bibat. ¶ Et bñ uos. Hæc sūt q̄ iter bibēdū pcari iubet. ¶ Dicite mero suffuso. mero dixit ut sit imistū sine aq̄. ¶ Suffuso spaso. ¶ Per sacra uerba. pora. uñ sacra uerba egrediunt. ¶ Sacra qa præcatoria. ¶ Dicite bene uos: qui adestis. s. bene uiuatis & ualeatis. ¶ Et bene ut. s. uiuas & ualeas. ¶ Tu cæsar. auguste. ¶ Optime pater patriæ. hoc eni cognomine appellatus fuit. ut diximus morē hunc bibendi seruant pleræq; barbarorum nationes & e nostris plures.

PAV. MAR.

ino dedit semina tosta ioui

Concordia dea

ANT. FAN. Terminalia.x.cal. martias

Cur termino nihil aiatū sacrificaꝛ

❡Nox ubi trā.x.cal.mat tias Termialia celebranꝛ:q(ut Acrō scribit)ad excludēda iurgia cōstituta sunt: ut ꝑ epulaꝝ festiuitatē cæsis agnis cōstituti fines fuareꝛ.Flebāt āt hæc sacra deo Termio ī cui⁹tutela agrorū,fines & termi eē putabāꝛ:q(ut Varrōl placet)a terēdo dicti sunt ꝙ hæ ptes pp limitaꝛ iter maxie teraꝛ. Huic deo prim⁹ Nūa Pōpili⁹ tēplū cōdidit autore Pl.ac sacros lapides finiū dicauit Ioui termiali ut Dio. scribit:statuitq; ut ei sacra fierēt icruēta īiclligēs decēꝛ Termialē deū exptē eē necis a sāguīs:qd ıs sit pacis custos testisq; iustitiæ.Credīꝛ.n.numa Romanū agrū terminasse qd Romul⁹ faceꝛ supsedit existimās nin ciri suas ulris si terminū obꝓuasset.Post Numā uero ad agroꝝ fines ēt aīaliū cæde rē diuinā feceiūt. Vñ illd est Horatii:Vł agna festis cæsa termialib⁹.Fuit & mox cir cū termios urbis hostias duci q̄ āburbiales uocabātur. Idē rex teste Festo statuit q terminū exarasset eū & boṽ uē sacros eē.itaq; is uti sacrilegus ipūe occidi poterat ut Diony.autor ē.Sāe Plu.i qōnib⁹ q̄rit cur Termio nihil aīalū sacrificaref putatq; Numā publicoꝝ priuatoꝝq; terminoꝝ cōstitutorē existimasse terminū amicitiæ ac pacis custodē ut dixim⁹ ab oī cæde ac sāguīe incōtaminatū cōseruari oporteꝛ.Hūc deū Ennius Termonē appellauit.⸢Siue la.Tibull⁹ nō fixus ī agris q regeret certis finib⁹ arua lapis.⸢Te duo diuersa &c.Scdm institutionē Numæ q statuit ut quotānis ad locū termi sacra fierēt a coeūtib⁹ utriq; agroꝝ dominis⸢Binaq; ser.&c. Nō mēdosi codices hñt:Biaq; liba ferunt. Vñ illud est. Aut sacrū effodit medio de limite saxū qd mea cū uetulo coluit puls ānua libo.⸢Ara fit hic &c.illud necessitatis ē hoc fortune.Nō.n.ſp texta ignis ferꝛ.⸢Vbi ter fr. &c.Pulrē dicit cuius mō seclus mentionē.⸢Libanꝛ si. flā.E singulis libamēta iaciunꝛ in flāmas. Candida tur. Vel cādidata festo ac solēni die:uel pia ac benigna.

❡Nox ubi trāsierit solito celebreꝛ hono re
Separat indirio q deus arua suo:
Termie siue lapis siue es defossus ī agro
Stipes ab antiqs tu quoq; nomē habes:
Te duo diuersa dñi de parte coronant
Binaq; serta tibi binaq; dona ferunt:
Ara fit hic:igne curua fert rustica texta
Sumptum de tepidis ipsa colona focis:
Ligna senex minuit cōcisaq; cōstruit arte
Et solida ramos figere pugnat humo:
Tunc sicco primas irritat cortice flāmas
Stat puer:& māib⁹ lata canistra tenet:
Inde ubi ter fruges medios īmisit ī igues
Porrigit incisos filia parua fauos:
Vina patant alii:libantur singula flāmis
Spectāt:& linguis candida turba fauet:

PAV. MAR.

❡Nox ubi.x.ca.mat.hoc ē.xx die se.ē termi festū termialia.n.sacra a Nūa origiē hñꝛ:q ut autor ē Diony. cōstituit unūquēq; circūscribere fūdos suos:sacrosq; finib⁹ lapides appōere:lapidesq; ipos sacrauit ioui termiali statuitq; eis sacra quotānia oēs die cōstituta facere sup locū ipm coeūtes.⸢Hæc ro.termialia a termīb⁹ uocātꝛ:finesq; ipsos uni⁹ lræ mutatōe a græca ligua ꝓtētes termios appellāt. Quos siqs occuluisset:aut trāstulisset:sacrū eū eē di lege statuit:ita ut uolēti eū occideꝛ tāq̄ sacrilegū:& securitas adeēt & purgatio pollutōis.estq; i⁹ ħ ñ ī priuatis m.ōtsed ī publicis quoq; ꝯstitutū & reliq̄. At terminū deū putātes nihil ei ut Plu.oñdit ut aīarū sacrificāt:rōes idē affert:An ꝙ termios rōul⁹agro statuit:quo ꝓgrediiac uicios mactaꝛ licitū eēt atq; oēm agꝛ ꝓpriū existiaꝛ:quo ut leucō dicit hasta pucióꝛ.Nūs uero Pō.Vir.ciuilis ac iust⁹:& ipimis sapiēs agri:ci ros cū finitimis cōstituit:& ipsis finib⁹ terminiū oīum cā nominās:q̄si ꝓsidē & aīcitiæ:ac pacis custodē:ac oī cædeiac sāguie:& ī cōtāīnatū cōſuari oporteꝛ existiauit. cætera suis locis dicēus.iqt ergo poeta⸢Vbi postq̄ı⸢Nox caristioꝝ.ſ.⸢Trāsierit:& illucescet seq̄ns dies⸢De⁹q separ. disteriat⸢Arua suo īdicio:suo signo hoc ē affixo lapide.i.terius de⁹.⸢Celebreꝛ:cū pōpa freq̄ntēꝛ.⸢Solito honoꝛ assuetis sacrificiis⸢Teriei:Nūc ad terminū ipm uerba apostrophat qd a ueterib⁹ ei⁹ festū istitutū fit.O termie siue es lapis.Lapidē.n.illū fuisse dicūt quē Satn⁹.ꝓ ioue duorauit:ut paulopost dicēus⸢Siue es stipes:trūc⁹arboris⸢Defoss⁹.q̄si dorsū īfoss⁹.ſn agroꝛ:ī aruoꝝ disteriatōe⸢Tu quoq;tu ēt.⸢Hēs nomē titulū honorē:uł nomē ipm ꝙ ita sppellat⁹fueris⸢Ab ātiqs:a ueterib⁹:aut ab ātiqs gr.nā qd illi τέρμων nos terminū dicius.sliq iegūt⸢Numē hēn:q̄si ꝓ deo coloris⸢Te o termine⸢Coronāt duo dñi de pte diuersa:ex diuersis ptib⁹:nā cū duo agros diuidāt alter hic:alter ille terminū cornāt.⸢Et ferꝛ.ꝓ offerꝛ⸢Bina ser.bias floꝝ coiōas:q;a hic & ille⸢Et bina dōa:q;a uter sacrificat.nō tñ aīaıū aliqd ut dixim⁹.⸢Ara fit modū sacrificii explicat.Deiñ orōnē refert:q̄ ad terminū hēri dbeat⸢Ara fit hic:cōpōiꝛ in ipo termi loco ara.⸢Colōa rust.i.uxor colōi ruris⸢Fert ignē cuma textaitexta caua.⸢Ignē sūptū:acceptū.⸢De te.d.calidis⸢Focis:focis ꝓ loco ubi fit ignis:q̄si ñ tūc ex silice ignē elicit.sed aliūde accipit & affert illuc⸢Ligna Rustica ignē:sed a sene rustico īcidūꝛ & cōponūꝛ ligna ad ignē faciēdū⸢Senex:ipe ruris colōus⸢Minuit i.icidit⸢Ligna & ꝯstruit:ordlat aut cōpōit.⸢Alte.ī altū.⸢Cōcisa. ipa incisa ligna.⸢Et pugnat ꝯtēdit & nitiꝛ⸢Figeꝛ rāos ħ ē stipites.⸢Hūo solida terra dura & hoc ad cōgeriē lignoꝝ firmādā⸢Tū postea ipe rustic⁹⸢Irritat.q̄si suscitat ad icēdiū⸢Prias flāmas sicco cortice siccis corticib⁹ut illd Vir. rapuitq; i fōite flāmā ita hic ī sicco cortice flāmā irritat qd uerbū nūc pēultimā lōgā hēt sed irritus irrita irritū pēultimā breuiat⸢Stat puer.colōi fili⁹q;a iferi⁹filia pua ergo fili⁹& filia aū illi sūt⸢Et tꝫ māib⁹.pleōasmos ē⸢Lata cāistra.āpla cāistra ī qb⁹erāt qb⁹ad sacrificiū op⁹erat.⸢Inde ubi.loco turis fruges adurebāꝛ deiñ mella dilibabāt.⸢Iñ.postea⸢Vbi.postq̄.ipe colōus senex⸢Immisit tres fu. tria frugū gñra aut tria grana frugū. ⸢In medios ignes ut adurereꝛ loco t̄ris.Parua filis porrigit oñdit dilibādos aut apōit.⸢Fauos īcisos mellis seu ipsā mellis fabricā ī frustra diuisā⸢Alii tenēt uia.sine uio sacrificiū ñ fit.⸢Sigła oia li:libandā ponūt ⸢Flāmis.nā d singłis q̄ hēbāt pōebāt psꝑ:ī igne⸢Turba cā.uel qd ī eo sacrificio cādidis uestib⁹uteretur uł cādida q̄si pia rligiosa⸢Spectāt & īsuēt liguis.uerbis ē Metōymia qd facit ꝓ eo qd fit aut istim in

¶Spargit & cæ.cõ.ter.agn ordistigue ipa ne Oui.& Hora.errarẽ uideant q̃ Termino ẽẽ aĩato scribũt rẽ diuinã fieri:Nã q̃ statuit Numa ut huic deo sacra fierẽt i cruẽta ñ sp neq̃ ab oib⁹ postea custoditũ ẽ.hic illud ẽ qd autor subiũgit:Nec q̃rit:ac si dicat æq̃ fert lactẽtẽ quoq̃ porcã mactari aduers⁹ Numæ legẽ.Q.d ſi tãtoꝝ poetaꝝ autoritatẽ refrigere uolueris autoritate græcoꝝ:obiiciem⁹ tibi illd̃ Iuuena. Et qcqd græcia mẽdax audet i historia.¶Lactẽs cũ sibi porca dat:Quæ nisi cederet Termio posset aliqñ Terminum eruere.¶Tu pp̃los urbesq̃ & regna igẽtia finis:Quia publici termini sũt & priuati tũ in urbib⁹ & extra urbes.¶Si tu signasses oli thyreatida terrã:Thyreæ q̃s fuisse i Cynosuria Thucydides scribit ut Stra.refert oppidũ fuit i agro Argiuoꝝ siue ad Argiui & Lacedæmõii agri finesiqd̃ Lacedemõii uelut suũ sibi uẽdicãtes suis finib⁹ adiecerũt ut scribit Herodotus. Cõtra Argiui p loci uẽdicatiõe bellum idixere.Sed iter utrosq̃ ita cõuẽit ut trecẽti utrinq̃ dimicarẽt reliq uero oẽs domũ suam q̃sq̃ reuerterẽt ne forte si pñtes forẽt q suos uinci cernerẽt ad pliũ cõcitarẽt:utrius uero urbis trecenti uictores fuissent illius uictoria cẽseret.Pugnãtibus igit sexcẽtis cũ ai & corpia uirib⁹ pares ẽẽnt tres tm̃ fuere, supstites: Ex Argiuis duo Alceor & chrom⁹ ex lacedemõiis un⁹ Othryades:Supueniẽte nocte duo Argiui uelut uictores se in patriã recæperũt.Othryades uero spoliatis Argiuoꝝ cadauerib⁹ arma hostilia q̃si uictoriæ testimõiũ i castra retulit.Postea uterq̃ popul⁹ i mediũ pdiit se uictoriã affirmãs:Argiui:q plures supfuissẽt:lacedemõii qa Othryades nõ fugisset & ex hostib⁹ spolia retulisset.

Thyreæ uñ bellũ ortũ iter argios & lacedemonios.

othriads

Spargitur & ceso cõis terminus agno.
Nec queritur lactens cum sibi porca datur
cõueniũt celebratq̃ dapes uicinia supplex
Et cãtant laudes Termine sancte tuas.
Tu populos urbes & regna igentia finis
Omnis erit sine te litigiosus ager.
Nulla tibi ãbitio est/nullo corrũpis auro
Legitima seruas credita rura fide.
Si tu signasses olim thyreatida terram.
Corpora non letho missa trecẽta forẽt.
Nec foret Othrydes cõgestis tect⁹ i ar-
O q̃ntũ patriæ sanguinis ille dedit./mis

Ex hac cõtẽtiõe inito ꝑlio Lacædemõii uictores euadunt.Argiui dolore pciti capita drasẽrũt cũ eis cõam nutrire mos eẽt:statuerũtq̃ neqs capillatus cõspiceret ante loci illi⁹ repationẽ. Lacedæmõii cõtra nutrire cõas cæpunt ꝑter eoꝝ cõsuetudinẽ.Othryades uero cũ eũ puderet ex trecẽtis solũ supfuisse i eo loco ubi cæ.iacebãt se ipm̃ iterẽit.sed añq̃ aiam exhalaret sãguie suo scriptis lris trophæa iussit attolli.Hic illd̃ Statii legius l.iiii.the.Et lacedæmoniũ thyreæ lectura cruorẽ.Et illd V.M.li.iii Otryadæ quoq̃ pugna pitet ac morte speciosa thyreatũ laude q̃ spacio lati⁹ solũ cernit q sãguie suo sciptis lris direptã hostib⁹ uictoriã tm̃ ñ p⁹ fata i sinũ priæ cruẽto trophæi titulo retulit. Sãe Othryades iã prle decliatiõis q̃ ualeri⁹ usus est q̃ tertiæ inenit.Solin⁹:Sparta insignis cũ pollucis & castoris tẽplo.tũ ẽt Othryadis illustris uiri titulis.

¶Spargit:& ñ ẽ qd negat Dion.cũ dicat sacrificãtq̃ adhuc eis ñ aiatũ aliqd.Neq̃.n.piũ ẽ eruẽtari lapidem sed pultes & liba atq̃ alias q̃sdã fructuũ primitias:& ex Pl.ẽt oñdim⁹ nihil aiatũ sacrificari.At poeta imolari agnũ seu suillã iqt.¶Termin⁹ cõis:iqa duoꝝ dñoꝝ.¶Spgit cæ.agno:sãguie agni imolati.¶Nec q̃rit terrmin⁹ ip̃e.Dũ dat sibi:cũ ad honorẽ ei⁹ imolat.¶Porca lactẽs ĩ ẽ suilla dũ adhuc sub lacte ẽ.¶Cõueiũt cõueñt ad hec sacra oĩs uicinia & termi laudes cãtat.¶Spplex uicina q̃ũ oẽs uicini supplices.¶Cõueniũt ad epulas:i sacroꝝ hoꝝ.¶Et celebrãt:laudãt & frequẽtãt.¶Dapes:i:ꝑas sacras epulas.¶Et cãtãt sãcte termine laudes tuas:cãtabãt hymnos i honorẽ termi.¶Tu pplos:Hæc uerba in termi laudes cãit poeta:uñ ẽ oratora laudatoria:q̃ panagiricũ appellat possẽus:& ab officio ei⁹ cõmdat terminũ icipit.¶Tu finis:p diffinis seu disteemias.¶Pplos ĩ quo ad ciuitates itra mœnia cũ i plures ptes ut Rõa in regiões diuidat.¶Et urbes:ĩ quo ad urbiũ agros.Et regna igẽtia:ad regnoꝝ igẽtiũ ɔfinia circũscribẽda:ut signãda.oĩs ager erit litigios⁹:litib⁹ plẽus.Sic tenã nisi termio agri signarẽt sp agroꝝ dñi ẽẽnt i lite:cũ alter alteri⁹ sibi ptẽ ascriberet.¶Nulla tibi:utit hia uerbis poeta tãq̃ rẽ uiuẽtẽ alloq̃t.Sed re uera ut diximus fiebãt hæc sacra ioui termiali.¶Nlla ergo ẽ tiam qa ãbitõe flecti ñ pt de ãbitu & ãbitõe sup⁹ diximus q̃ ãbit⁹ sit crimẽ affectati honoris a circũeũdo supplicãdoq̃ iñ ãbitio ipa actio ãbiẽtis.¶Nullo au.cor.q̃si nullo pcio.¶Suas.obseruas custodis.¶Rura cre.rura ul agros tibi cõmissos.¶Fida legi.itegra ut & lege istitutũ ẽ.¶Si tu sig.Mẽta eue nẽt mala ab agroꝝ cõtẽtione cũ loca distermiata ñ eẽnt ergo.¶Si tu o termie.¶Signasses olim ter.tyr. Patronymicũ fœmininũ formauit a tyreis.Stra.tyreas nũero multitudinis alii tyreã dñitquẽ locũ mcydides i cynosuria eẽ inqt ad argiuii & Lacedemõis agri cõfinia.¶Tireã Hero. Argiuoꝝ & lacedemõioꝝ cõtẽtionẽ:& pugnã fuisse asserit nã inter eos pactũ fuit.ut utriq̃ trecẽti dimicarẽt. Occubuere argiuis oẽs ꝑter Alcenũ.& mathinũ Sptãi:seu lacademões ꝑter othriadẽ ducẽ eoꝝ:oẽs cæsi.ob qd dedecori ascribẽs othriades cæ.p pria cæsis solũ super esset inter extinctoꝝ cadauera seipm̃ iteremit alii dicũt seq̃nti die rursus ichoate pugna sauciũ & semiuiuũ cũ in certamen descẽdisset:interesse. At Stra.inqt de his salioꝝ testimõio:quoꝝ cã argiui:ac lacedemõii certamẽ hostiliter cõtulerũt:in quo lacedemõii duce otriada uictoriã rpottarũt.ergo si termin⁹ finis illoꝝ signasset.Nõ forẽt:p fuissẽt.¶Missa le.ad mortẽ.¶Trecẽta corpa q̃a utriq̃ trecẽti cæsi sũt ꝑter duos:quos diximus.¶Nec so.lacedemõii duce othriade uictores fuere ut diximus.Sed cognitũ ẽ eos uicisse inscriptiõe q̃ sãguie fecit in clypeo moriẽs othriades. Vñ ap Valeriũ:ubi de fortitudie agit:othriade quoq̃ pugna pariter ac morte speciosa tyreatiũ laude:q̃ spatio lati⁹ solũ cernit. Qui sãguie suo scriptis lris direptã hostib⁹ uictoriã:tm̃ nõ ꝑt scã sua,i sinũ primæ cruẽto trofei titulo excellẽtissios sptãæ uirtutis puẽt⁹ retulit.hæc ille tãt⁹ ergo uir ñ occubuisset si distermiati agri fuissẽt.¶Nec fo.p fuisset.Othriades tectus i armis cõgestis in armis coaggregatis.O q̃tũ sãg.dedit ille:otryades.¶Patriæ:est hæc poetæ cõmiseratio q̃tũ sãguinis effudit ille p pria.q.d.tm̃ q̃ moriẽs priæ ẽt uictoriã peperit.

ANT. FAN

PAV MAR.

ANT. FAN. ¶ NOua cū fierēt capitolia: Antias autor ē (teste Plinio) captis Apiolis oppido latinoꝝ. L. Tarquiniū regē ex eiꝰ pda Capitoliū icœpisse: ubi cū tēpiū iouis Tarqniꝰ supbꝰ ædificare uellet ut libera a cæteris religiōibꝰ arx eēt exaugurat sacelia statuit q̄ multa diuersoꝝ nūinū ibi erāt. itaq3 cū oīum sacelloꝝ exaugurarī ōes aues admitterēt oēsq3 dei ioui cederēt solus Terminꝰ abscedere noluit. Vñ uates dephēderūt ꝙ Terminꝰ cū ioue remanēa æternū ubi ipiū cū religiōe significaret. Quare i Capitolio ps tecti patuit lapidē terminū spectās cui ñ nisi i diuo sacrificabaf. Hic ait Vir. Capitoli imobile saxū. lege Li. q refert iouis tēpiū i monte

Terminꝰ — Tarpeio a Tarqnio Superbo relictū monumētū regni sui noīsq3 sed Tarqnios reges amboa inquit alteꝝ eam ædē uouisse: alteꝝ pfecisse. Sunt q & inuētā ficut Terminū dicūt ioui cedere noluisse. Secutū aūt ē aliud ut idē ingt pdigiū magnitudinē impii portēdēs. Caput. n. humanū apiētibꝰ fundamēta tēpli df apparuisse i quo uiso

capitoliū — itellectū ē arcē eā impii caputq3 teꝝ fore. Quod & uates cecinerf q i urbe erāt qq3 ad eā rē cōsultādā ex hetruria acciti sunt. ¶ Se supra ne qd nisi sidera cernat: Vt aspectu cœli fruaf q ioui cedē noluit: & magno cū ioue tēpla tenet. ¶ Leuitas tibi libera nō ē: Vbiq3 fixō eē te ac stabilem decet nec cedere hoī q̄ deo cedere noluisti.

Via laurētina. — ¶ Est uia q̄ populū laurētes ducit i agros: hæc ē uia laurētina hoc ē laurētū ducēs ubi ancillæ Augusti cæsaris q̄ i agro laurēti qnq3 pueros peperat monumētū factū est eius pricipis iussu. Hic ad sextū lapidē Romani Termino publice rē diuinam faciebāt: quis Romāi imperii uetur Terminus idē eēt q orbis terre. ¶ Quondā dardāio regna petita duci: Aeneæ q (ut scribit Stra.) una cū anchise pre & ascanio filio laurētū applicuit. licet Vir.

Sextus lapia ab urbe. — Anchisē scripserit i Sicilia humāia rebꝰ excessisse. ¶ Sacra uidet fieri sextus ab urbe lapis: Lapidibꝰ miliaria designabāf ut Stra. tradit: q et docet ꝙ intra quītum & sextum lapidem olim romani agri terminus monstrabaf ubi ambaruale sacrificiū faciebant. Hinc est quod autor dicit hoc loco: Sextus ab urbe lapis.

Quid noua cū fierēt capitolia nēpe deoꝝ
Cūcta ioui cessit turba locūq3 ddit: (æde
Terminꝰ (ut mēorant ueteres) inuētus in
Restitit: & magno cū ioue templa tenet.
Núc quoq3 se supra neqd nisi sidra cernat
Exiguum templi tecta foramen habent:
Termine post illud leuitas tibi libera nō ē
Qua positus fueris in statione manes:
Nec tu uicino quicq̄ concede roganti
Ne uideare hominem præposuisse iouis:
Et seu uomeribus seu tu pulsabere rastris
Clamato tuus est hic ager: ille suus:
Est uia quæ populū laurētes ducit i agros
Quondam dardanio regna petita duci:
Illic lanigeri pecoris tibi Termine fibris
Sacra uidet fieri sextus ab urbe lapis:
Gentibus est aliis tellus data limite certo
Romanæ spatium est urbis & orbis idē:

PAV. MAR. ¶ QVid noua: Tarqniꝰ priscꝰ cū eēt ioui optio fanū cōstructurꝰ de loco augures cōsuluit: iussū est in tarpeio colle: sed cū ibi multæ eēnt deoꝝ aræ: uisū ē auguribꝰ ut d unaq̄q3 ara deos ɔsulerēt: an se moueri cōcederēt. Dii cæteri gēiiq3 pmisef i alia loca suas aras trāsferri. Terminꝰ āt & iuuēta minie ānuerī. Attigit & hoc Lactā. sed solū terminū cedētibꝰ ceteris māsisse iqt. Qui lapis erat iformis ac rudis. Vñ illū Vir. capitoli imobile saxū uocat. & eū eēt dicebāt. quē p ioue Saturnꝰ uorasse dicebaf. ¶ Et ideō capitolio postea foramē ē i tecto relictū ut qa ñ cesserat libero cœlo frueref. ¶ Hæc ergo his sex uersibꝰ a Poeta explicanf i laudē ipsius termi: q ioui cedere noluerlt: p qd uatūiter ꝑatiōe portēdebaf ita firmū eē futuꝝ ipiū ro. ¶ Sed hāc ædis iouis opti designationē: cū terminꝰ ñ cessisset Tarqnio supbo Liuius ascribit. Diony. uero prisco: Ego Diony. magis assentio: Nā & Corneliꝰ tacitꝰ iqt. ¶ Vouerat Tarqniꝰ Priscus Rex bello sabio sedē ioui optio maxio iecitq3 fūdamēta spe magis futuræ magnitudīs quā tūc po. ro. cōpeteret. Mox Seruius Tullius socioꝝ studio adiecit aliqd. ¶ Deinde Tarqnius supbꝰ capta suessa & Pomeria p hostiū spolia fecit. ergo si ille fūdamēta iecit illi hæc de termio ascribēda sunt: sed si qs dicat ubi de his agit Diony. supbi mētionē facere: caueat ne fallaf: nā & i his uti eos dicit arte Nauii auguris: q ipe Tarqnii Prisci fuit. ¶ Quid: eū admiratiōe dictū qd. ¶ Cū noua capitolia: noua iouis ædes. Fierēt: fieri uellēt p Tarquiniū priscū. De capitolii ædificatiōe & q ad rē faciebāt diximus supiore lib. ¶ Cūcta turba: q̄si cætera: oīs deoꝝ gēiorūq3 multitudo. ¶ Cessit: & locū dedit iouis & ñ pp aras: qa ōes dii suas trāsferri pmisef. ¶ Termius iuētus. iter aras. s. ¶ Vt ueteres mēorātur ab ātiqs referf. ¶ Restitit ædeii loco p iouis æde dsignato. ¶ Restitit: qa ñ cessit. Et tenet tēpla cū magno ioue: qa iter iouis tēpiū ē. ¶ Nūc quoq3 nūc ēt. ¶ Ne qd ne aliqd. ¶ Cernat supra se nisi sidera: nisi cœlū: i quo sūt sidera ñ ēt ut libero cœlo frueref. ¶ Tecta tēpii hñt exiguū: puū. ¶ Foramē: nā ædificato tēplo foramē ē i tēpio relictū Termie: Ex illo termius ubicūq3 fixꝰ ē effodi ñ pt & pœna erat q̄ supiꝰ diximus i eos: q aut occultassēt aut trāstulissēt terminū. ¶ Termie pꝰ illd posteaq3 ide auelli ñ potuisti. ¶ Nō ē tibi leuitas libera: qa ñ leuiter aut libere potes auelli ex aliis locis: nā capitale ē. ¶ Et manes: & firmꝰ maes. In statiōe q̄ i loco quo positꝰ fueris ubi fixꝰ eris fueris illd erit lōgū rōnē i ꝑfatiōe huiꝰ opis diximus. ¶ Nec tu. ui. ut ioui ñ cōcessisti: sic nec hoī qcq̄ cocedas. ¶ Nec tu o termie. ¶ Cōcede p cōcedas. ¶ Quicq̄ aliqd. ¶ Vicio rogāti: ñ ē si qd a te peteret qd suū ñ eēt ne cōcedas. ¶ Ne uideaf: p uidearis. ¶ Præposuisse hoiem ioui: qa ioui ñ cessisti: nō cedas hoi ¶ Et seu uomeribꝰ: siqs te crederet rusticis istrumētis: ut alter de alterꝰ agro qd surripet: iclames illd illiꝰ & hoc huiꝰ eē. ¶ Et seu: siue. ¶ Tu pulsabere: uerberabere. ¶ Vomeribus seu rastris clamato: uociferare. ¶ Hic ager ē tuꝰ ille ē suꝰ: q̄si hoc tuū: & illd illiꝰ: Est uia: q̄ i priuatoꝝ agris supra termios a priuatis sacrificabaf. In cōfinibꝰ āt urbiū publice sacrificiū fiebat: & si romāi impii orbis extremitates termini erāt tū uereꝝ

Apostrophe digna ad deū terminum

metēq; cōsuetudinē obseruādā romāni uia laurētina ad sextū lapidē quot ānis termio arietē imolabāt:& h ēt ē cōtra id qđ Dio.iqt & Plu.ut paulo supᵘ diximᵘ:qđ aiatū nō imolabaſ.Est uia q̄ ducit ppłm i agros laurētes:ē uia p quā itur laurētū:q̄ fuerat regia latina dicta ē uia laurētina:q̄ ē iter uiā hostiensem:& appiā: postea p appositionē addit.☞ Regna quōdā petita duci dardanio:h ē Aeneæ:q̄a illud appulit:& post mortē latini regnauit.☞ Illic:i ea uia laurētina.O termine sextᵘ lapis signabaſ tūc milia passuū lapidibᵘ.☞ Ergo sextᵘ lapis ab urbe.i.i loco distāti ab urbe sex mill.pas. Videt fieri tibi sacra:sacrificia.☞ Fibris sextis.Pecoris lanigeri:hoc ē arietis:aut ouis agni &c.Nā hæc aialia lanā hñt:fibris p extis posuit:nā exta sacrificāt.Fibræ sunt ille i extis uene Cētibᵘ:sacrificabaſ i finibᵘ agroꝝ:ac ne qs mireſ iā ppe urbē a romanis sacrificari:ac si breues eēnt eoꝝ cōfities:iiqt gētiū ceteraꝝ agros certis limitibᵘ definitos eē.Romā aūt cū urbe cōfinia terminasse.☞ Tellus q̄si telluris spatiū.☞ Et da.illis gēti.æteris uatōibᵘ.Certo circūscripto. Limite termino. ☞ Irē spatiū:idē terminus ē.☞ Orbis & romanæ ur.q̄a eos hēt urbs terminos quos habet orbis uniuersus.

Lantē ta illa'ex dio nysio & pintarco.

☙ Nūc mihi dicēda ē rgis fuga:traxit ab
Sextᵍ ab extremo noia mēse dies: (illa
Vltima Tarqnius Romanæ gētis hēbat
Regna/uir iniustus fortis ad arma tñ:
Cœperat hic alias:alias euerterat urbes:
Et gabios turpi fecerat arte suos:
Nāq; triū minimᵍ proles māifesta supbi
In medios hostes nocte silente uenit.
Nudarunt gladios:occidite dixit inermē:

☙ NVNC mi.di.est re.fu.vii.kł.mar.sacrū refugiū celebraſ sic dictū auctore Festo q eo die Tarqnᵘ roma fugerit:quo & serpētē latrasse Ply.scribit & Atheniēses Harmodio & Aristogitoni tyrānicidis publice statuas posuisse.Notū ē aūt q cū Tarqniᵘ ardeā oppugnaret Sextᵘ eiᵘ filiᵘ Lucretiæ stuprū itulit:uñ ppłs Ro.regi ademit i periū & Tarquioꝝ exilio ultᵘ ē iniuriā necēq; Lucretiæ Fuerit aūt Tarqniᵘ supbᵘ tarqnii prisci filiᵘ an nepos nō satis liquet Liuiᵘ filiū credit:Alii multi nepotē.Vñ illud ē apud Floꝝ postremᵘ oīum fuit rex Tarqniᵘ:cui cognomē supbo ex moribᵘ datū:regnū auitū qđ a Seruio tenebaſ rape maluit q̄ expectare.Vir iniustus fortis ad arma tñ.Qui imissis pcussoribᵘ i Seruiū scelere partā ptātē ñ meliᵘ ægit q̄ acqsierat:& i senatū cædibᵘ in oēs supbia grassatᵘ ē.Cæterū dux belli fuit excellēs:lege Liuiū quē cæteris historicis añ pono.☞ Et ga.tur.fe.ar.suos:turpē aūt dolū dicit quo turpe ē uincere.Vñ æneas ait apud Vir.Captiq; dolis lachrymisq; coacti ut ostēdat nō speciosam græcoꝝ fuisse uictoriā.Dolus aūt quo tarqniᵘ gabiis potitus ē oppido urbi ppinquo(ut inqt Liuius)hic fuit.Sextū minimū e tribᵘ filiis quē Diony.uult fuisse natu maximū a se dimisit ex cōposito uerberibᵘ cæsumq; igressus Gabios itolerabilē pris in se sæuitiā cōquestus ē:& nudū tergū oñdit narrauitq; se iter gladios pris elapsū nihil usq̄ sibi totū nisi apud eiᵘ hostes credidisse.Quare psuasi gabini quos Liuius simplices uocat iuuenē recepunt q ubi multoꝝ fauorē adeptᵘ:satis uiriū ad oēs conatᵘ collectū existimauit quēdā e suis ad patrē misit sciscitatū qdnā se facere uellet:cui tarqniᵘ nihil uoce rñdit sed tacitus decussis in horto papaueꝝ capitibᵘ mōstrauit qua rōne gabios in suā ptātē redigere:nūcius q̄ uidisset.Sexto retulit q cæsis principibᵘ ciuitatis gabios pri tradidit:qui sunt ad uiā q̄ pneste itur teste Diony. Nunc tñ oio delecti distabant ab urbe stadiis centum.Triū minimus.i. fuerunt Titus Aruns & Sextus.☞ Proles ma.su. Vel tarqnio similis corpore:uel qđ magis placet moribᵘ ac si diceret uulgatū illud:mali corui malū ouū.

ANT. FAN. Refugiū vii. calendas martias.

Liuiᵘ cæteris historicis ante ponendus.

Targnii dolᵘ quo gabii potitus est Gabii

☙ NVNC mihi.xxiii.dies mēsis februarii.hoc ē.vii.cal.mar.appellata ē regis fuga:q̄ñ tarqnius supbus cū filiis eiecti sunt.Poeta longā de hoc historiā refert:cū quo Liuiᵘ cōcordat:ita ut alter alteꝝ imitatus uideaſ Diony.aūt i aliqbᵘ discrepat:ut dicemᵘ suis i locis.Sed an Tarq.supbᵘ filiᵘ:nepos:ue fuerit tarqnii prisci:cui Ser.Tulliᵘ successit:satis & a Valla iāpridē & longe post a Pōponio nro & alias a nobis disputatū ē. Liuiᵘ ipse icertū relinqt cū dicat hic.L.tarqniᵘ Prisci Tarquii regis filius:nepos:ue fuerit:parū liquet:pluribus tñ auctoribᵘ filiū crediderim.Sed q̄tū ex floro & Diony.colligi pōt supbᵘ prisci nepos fuit.Hic a prauis moribus:& ab iclemētia:& isolētia supbᵘ cognoiatᵘ ē:iqt ergo.☞ Nūc ē dicēda:scribēda:canēda:referēda.Regis fuga:fuga tarqnii.Sextᵘ dies ad extre.mēse.q̄si ab extrema die mēsis feb.si numerare icipias usq; ad sex erit.xxiii.dies:nā.xxviii.tñ hēt februariᵘ:illa ergo dies.☞ Traxit noia:denoiata est. ☞ Ab illa:fuga.s.regis. Nā dr regis fuga:& maximo in honore hēbaſ a romanis ob eiectos tyrānos & libertatē partā. ☞ Vltima: ultimᵘ fuit romanoꝝ regū.☞ Tarqniᵘ supiquē alii nepotē prisci:alii filiū dixere Seruii Tulli filiā uxorē duxit:ipsoq; socero suo itercēpto regnū iuasit quo die scelerata Tullia p pris iacētis corpᵘ carpētū egit:& ipse generi soceꝝ sepulchra phibuit:Romulū quoq; i sepultū petiisse dictitās.Vltima ergo Tarq.hēbat regna romanæ gētis.q̄a ultimᵘ romæ regnauit.Vir iniustus tñ fortis ad arma:ad rē militarē ad ƀlia & Liuiᵘ de hoc nec ut iniustus rex i pace.Ita dux belli prauus fuit qu ea arte eq̄sset supiores reges ni degūraū i aliis.☞ Cœperat hic i uolscos bellum mouit.Suessam & pometiā i captas diripuit.Gabios fraude cœpit.Hic Tarq.s. Cœpat alias urbes:q̄a expugnauerat.☞ Alias euerterat:q̄a diripuerat & deleuerat.Et fecerat suos:q̄a i ptātē suā redegerat.☞ Gabios turpi arte:fraude & dolo ac filii audacia:gabii ubi essent ita Diony. refert urbs erat latini gñis ab albanis cōdita.ioo.stadiis roma distās sup uia q̄ pneste itur gabios hāc uocāt.Nūc.n. āpliᵘ hitata nō ē ois pter q̄rtā ptē occupāt diuersoria & caupone ſm uiā & reliq̄.☞ Nāq; triū:tarqniᵘ tres filios hūit:Titū:Arūtē:Sextū tarqnios:hic natu minor cōicato cū pre cōsilio:gabios trāsfugit pris i se sæuitiā itolerabilē cōquerēs iā ab aliēis i suos uertisse supbiā:se qdē iter tæla & gladios pris elapsū:& alia multa qbᵘ eos cōmouit:q̄stus ē.Redegerat ergo supbᵘ gabios i suā ptātē.Sextᵘ de quo poeta agit:ut Liuiᵘ iqt:& poeta asserere uī:e tribᵘ filiis minor erat natu.Diony.aūt eū maximū natu pluribᵘ i locis uocat:cui assentiendum puto:pcipue cū lucretiā ambiēs:ut iferius dicemus in uxorem eā accipe:& reginā facere pollice.

PAV. MAR.

Q nat ex pulsus fuerit.

Targniᵘ īplo nota historiam.

baf cū regnū sibi tanq̄ natu maxio deberet. ⸿ Nāq; mi. triū. i. miore trib⁹ tarqnii filiis p appōnē. ⸿ Proles ma. apta. Supbi: uel ob inatos mores qb⁹ erat ei filius: uel ob oia certa signa. ⸿ Vēit i me. bo. trāsfugit gabios. Nocte silēte: noctis tpe. Nudaīt gabini q̄ i excubiis erāt. ⸿ Nudaīt gla. ut. s. hūc iterficerēt. ⸿ Ille di. occi. iermē: iermis. n. illuc erat. ⸿ Ergo occi. ier. uir: sic armis.

Hoc cupiunt fratres tarquiniusq; pater:
Qui mea crudeli lacerauit uerbere terga:
Dicere ut hæc posset uerbera passus erat
Luna fuit spectāt iuuenē gladiosq; recon
Tergaq; dducta ueste notata uidēt (dūt
Flent quoq;: & ut secū tueaf bella pcanf
Callidus ignaris annuit ille uiris.
Iāq; potēs misso gēitorē appellat amicos:
Perdendi gabios qui sibi monstret iter.
Hortus odoratis suberat cultissim⁹ herb
Sectus humū riuo lene sonantis aquæ:
Illic Tarquinius mandata latentia nati
Accipit: & uirga lilia summa metit:
Nuntius ut rediit decussaq; lilia dixit
Filius agnosco iussa parentis ait:
Nec mora pricipib⁹ cæsis ex urbe Gabīa
Traduntur ducibus mœnia nuda suis:

ANT. FAN.

ⸯHOC cu. &c. Callide dictū. ut uitā ipetret dū ōndit mortē suā gabinoꝝ hostib⁹ placiturā. Tale illud ē apd Vir. hoc ithac⁹ uelit & magno mercenf atridæ. Flērqt simplices Gabini misericordia moti lachrymas cōtinere nō pñt dū notas uerboꝝ ituenf. ⸿ Iāq; po. q sæpe in roma nos ipetū fecerat ex cōposito & gablos reuersus fuerat uictor. Vñ obeūdo picula ac labores pdāq; ut inquit Liuius munifice largiēdo tāta erat charitate ut nō esset tarqni⁹ pf potētior romæ q̄ filius gabiis. Misso geni. &c. Ex suis unū suscitatū romā ad patrē mittit qdnā se facef uellet qñ qdē ut o a unus gabiis posset ei dii de dissent. ⸿ Odoratis herbis: p odoris: nā odoratū est qd aliunde odorē accipit: sed usus his abutif. ⸯVirga lilia &c. Liuius: Huic nūcio qa credo dubiæ fidei uidebaf nihil uoce rñsum ē. Rex uelut deliberādus i hortū æditū trāsit seqnte nūcio filio ibi inābulās Tacit⁹ sūma Papaueꝝ df capita baculo decussisse iterrogādo expectādoq; rñsum nūcius fessus redit gablos q̄ dixerit ipse quæq; uiderit refert seu ita seu odio seu supbia insita ingenio nullam eum uocem emisisse. Sexto ubi quid uellet parens qduc pcipet tacitis ambagibus patuit primores ciuitatis criminando allos apud populum: alios sua ipsos inuidia opportunos interemit. idē historicus paulo post: donec orba consilio auxilioq; gabina res regi romano sine ulla dimicatione in manu traditur.

De gabiis simplicibus.

Odoratum:

PAV. MAR.

ⸯHOC: ut. s. me occidatis. Cupiūt fres: Titus & Aruns. Et pf tarq. hoc ēt cupit. ē gen⁹ dissuasiōis: sicut rogat ut faciāt rē hosti gratā: ut si nō apud Vir. iādudū sumite pœnas. Hoc Itac⁹ uelit & magno mercēf atridæ. Qui fres & pf. ⸿ Lacerarūt mea terga crudeli uerbere p uerberib⁹ crudelib⁹. ⸿ Vt posset hec di. ex ueritate s. qd ilil eū uerberasset. ⸿ Erat passus uerbera: & Diony. de hi diffidere iqt ē ab eoū a pfe simulati qa bellū aduersus gabinos deponi nollet. Verberatusq; ab eo uirgis i foro: & i cæteris cōtumeliæ hit⁹. ⸿ Luna fuit lucebat tūc luna: ita ut ad ei⁹ lumē bñ possēt discernere. ⸿ Spectāt gabini. s. iuuenē. Sextū. ⸿ Et recō. gla. reserūt i uaginā. ⸿ Et uidēt terga notata: signata uirgis: aut uerberib⁹. Deducta ueste: remota ueste. ⸿ Flēt quoq; cōmiseratiōe moti gabini flere cœperūt: excepere illū pcāri ut secū i patrē bella gereret: ille cū secū hēret amicos trāsfugas simulatos & aliis accersitis spe i rōanos irruēs: ex cōposito cū igēti pda reuertebaf: qd cū sæpe fecisset spantes gabini & ipsi romæ castra aliqñ admouere e cœlo Sextū ipsis missū dicūt ducēq; constituūt post multa fœliciter gesta: cū i gabiis maxim⁹ eēt: cupiit p secretū nūciū rē apiri: & qd fcō op⁹ eēt pcōtaf. S; hæc postea pseq̄mur. ⸿ Flēt quoq;: flēt gabini cōmiseratiōe moti. Et pcanf: ut Sext⁹ ipse ⸿ Tueaf secū cū ipsis bella: uel ut eos a bellis tueaf uel defēdat bella ipsa a gabioꝝ pte. ⸿ Ille: Sext⁹. ⸿ Callid⁹: astut⁹. Annuit nutu q̄ petūt pmittit. ignaris uiris: gabinis ignaris sceleꝝ tātoꝝ. ⸿ Iāq; po. ipse Sext⁹: qa gabioꝝ dux. ⸿ Appellat ge. mis. amicō: misso fideli famulo. ⸿ Appellat ge. i. rñdet gēitori iposita sibi erāt hæc negocia: Ergo de his gēitori rñdet. ⸿ Appellare. n. iterdū ē familiariter rñdere. ut apud Luciliū. ⸿ Cū me mei adeunt suuli. nō dñam ego appellē meā & appellare ē nomiare. Q. pmōstret sibi iter pdēdi cōculcādi aut subiugādi gabios. Gabii ciuitas ipsi dicebaf gabii uero ppli. ⸿ Hort⁹: tarqni⁹ ut iqt Diony. cognoscere nolēs famulū q̄ facere filiū iuberet: ducēs eū secū pgit i adiacētē regiæ suæ hortū: cōtigit aūt papauera i eo multa inata eē & sub tps ipm fruct⁹ & collectōis: p q̄ i trāsiēs tarqni⁹ eminentis cuiusq; papaueris sceptro caput feriēs decutiebat nihil prsus rogāti rñdēs. Cōcordat Liui⁹ dicēs. Huic nūcio qa credo dubiæ fidei uidebaf nihil uoce rñsū ē. Rex uelut delibetādus i hortū æditū trāsit seqnte nūcio filii ibi iambulās tacit⁹ sūma papaueꝝ capita dr baculo decussisse iterrogādo spectādoq; rñsū nūci⁹ fessus, ut re ipsecta redit gablos q̄ dixerit quæq; uiderit refert & reliq. Hort⁹ cultissim⁹ ornat⁹ & elaborat⁹. ⸿ Herbis odo. sub. regiæ. s. ipsi⁹ tarqnii. ⸿ Sect⁹ humū hñs humū sectā. i. diuisā riuo. ⸿ Aq̄ iene: p leniter. ⸿ Sonātis murmurātis. ⸿ Illic: in eo horto. Tarq. accipit mādata latētia secreta. ⸿ Natu Sexti. s. nā i hortū nūciū duxit. ⸿ Et petit: ipetit decuit ⸿ Virga: sceptro. ⸿ Lilia sūma: poeta lilia decussa iqt Diony. & Liui⁹ papauera dixere. in hoc Diony. iqt uideri fi bi tarqniū imitatū fuisse Thrasybulū Milesiū. Nā & ille nūcio Periādri corynthioꝝ regis cōsulentis: quēad modū firmissimū obtineret dñatū: uerbū rñdit nullū. S; cū nūcio ipso seqnti p segetē iambulās eminētiores spicas frāgēs i terrā deiiciebat. docēs ipm oportere spectatissimos ciues pdere. ⸿ Nūci⁹ ut: postq̄. ⸿ Rediit: gabios. s. Et dixit lilia decussa deiecta uirga. ⸿ Fili⁹. Sext⁹. Ait dixit. ⸿ Agnosco ius. pa. tarqnii. Scio iqt qd pf ipat. ⸿ Nec mora Liui⁹ sic sexto ubi qd uellet parēs: qdue pcipet tacitis ābagib⁹ patuit. Primores ciuitatis criminādo alios apud ppl̄m: alios sua ipsos inuidia opportunos iterrimit. Multi palā qdā i qb⁹ min⁹ spe-

Historia de arūte filio tarqnii q̄ decepit gabinos.

Exēplū trasibuli sumptū a tarqnio superbo.

ciosa criminatio erat futura clã īterfecti & paulopost orba cõsilio auxilioq; gabina res regi rõano sine ulla dimicatiõe ĩ manũ tradit.Diony.uero sextũ iqt itellectis targnii iussis pplm ĩ cõcionẽ aduocasse:q̄ ĩetẽ cũ ĩ eoꝝ fidẽ cõfugisset:ĩ picculo eẽ.ne capt⁹ pr̃i traderet:ipotī⁹deponere magĩatũ:& urbẽ igredi pat⁹:quã acerbũ aliqd pati.Addebat uerbis lachrymas misans fortunã suã.ut q de uita metuũt irrita a plebe:rogáteq; q nã eũ pdituri eẽnt clarissimũ gabinoꝝ ciuẽ Petronẽ Antistiũ noiauit:uirũ.& pace & bello q multũ pr̃iaꝝ p fuerit negáte illo:& iqsitionẽ tolerãte q̄suis ĩ domũ missũ ẽ.Corrupuerat.n.Sext⁹ quosdã pecũia q lr̃as in exitũ suũ pr̃is gẽma signatas clã iter uaris tabellas abscõderãt:q̃ cũ delatæ lectæq; publice eẽnt ĩ obstupẽte Petrone:& attonito nihil rñdẽte ĩrat⁹ ppl̃s Antistiũ lapidib⁹ iteremit de cætera Sexto ut suppliciũ sumeret pmisere.Cæsis multis bonis cognoscẽs oĩa p lr̃as targni⁹ cũ copiis accelerát circa mediã noctẽ oppidũ igressus ẽ factusq; dñs gabinoꝝ iqt ergo.⸿ Nec mora.s.fuit Cæsis iterfectis principibus.i.primorib⁹.⸿ Ex urbe gabina mœnia nuda suis ducibus qui ea tuebant.⸿ Tradunt .pdunt ab ipso Sexto patri Tarquinio.

Astutia sexti.

Ecce (nephas uisu) mediis altarib⁹ ãguis
Exit:& extinctis ignibus exta rapit:
Cõsulit phœbus/sors ẽ ita reddita matri
Qui dederit primus oscula uictor erit:
Oscula qsq; suæ matri pperata tulerunt
Non intellecto credula turba deo.
Brutus erat stulti sapiẽs imitator/ut esset
Tutus ab insidiis dire superbe tuis:
Ille iacẽs pronus matri dedit oscula terre

⸿ECCE ne.ui.me.alta.an. Exit targni⁹ supb⁹ cũ domitis hostib⁹ad urbana negocia aĩum cõuertisset ecce portẽtũ igẽs appuit. Anguis.n.ex colũna lignea elapsus fugã ĩ regiã fecit.Vñ exterrit⁹ rex Titũ & Arũtẽ filios quo tũ posteriorẽ qdã Arũcẽ uocát ad apollinẽ delphicum misit Bruto comite q stulticiã fingebat iuuenes ubi mãdata pr̃is pfecerũt Apollinẽ cõsulere ad quẽ eorum regnũ romanũ uẽtuꝝ eẽt.Dictũ ẽ eũ regnatuꝝ q primus matrẽ reuersus oscularet.Vñ illud ẽ Vir.Antiquã exq̄rite matrẽ.Brut⁹ igit de naui egressus simulãs casũ osculatus ẽ terrã:posteaq; ĩ exitiũ regiũ cõiurauit pulsisq; targniis prim⁹ cõsul creat⁹ ẽ lege Diony.q uult targnii filios alia cã missos fuisse ad apollinẽ.Nobis placet & Liuio & Oui.fidẽ adhibere.⸿ Brut⁹ erat stul.sa.imi.L.Brutus Targnia sorore targnii supbi natus sciẽs fratrẽ a rege ob diuitias & prudẽtiã iterfectũ se stultũ simulauit ut regis crudelitatẽ declinaret.De quo Iuue.Quis priscũ illud miraf acumẽ Brute tuum.Hinc est qd q. L.Iunius dicebat Bruti cognomẽ habuit:is a Tito & Arũte duct⁹ delphos ludibriũ uerius q̃ comes aureũ baculum inclusum corneo cauato ad id baculo tulisse donum apollini dr̃ p ambages effigiẽ ingenii sui.

ANT. FAN.

Portẽtũ ingens.

Lucius Brutus

⸿ECCE ne.ui.gabiis receptis.Tarq.pacẽ cũ equoꝝ gẽte fecit fœdus:quum tuscis renouauit:ide ad negocia urbana aĩum cõuertit.⸿Primũ ut qd prisc⁹ uouerat tẽpiũ iouis pficeret:& ad foros ĩ circo faciẽdos:cloacãq; maximã receptaculũ oĩum purgamẽtoꝝ urbis. Signiã circeiosq; colonos misit. Hæc agẽtibus Liuius cũ poeta cõcordãs iqt. Portẽtũ terribile uisũ anguis ex colũna lignea elapsus cũ terrorẽ ac fugã ĩ regiã fecisset ipsi⁹ regis nõ tã subito pauore pculit pect⁹ quã anxiis ipleuit curis.itaq; cũ ad publica pdigia etrusci tm̃ uates adhiberet:h uelut domestico exterrit⁹ delphos ad maximũ iclitũ ĩ terris oraculũ mittere statuit neq; alii cõmittere ausus duos filios p ignotas ea tẽpestate terras ignotiora maria ĩ græciã mittit Titus & Aruns pfecti comes his addit⁹.L.Iuli⁹ Brut⁹ de quo paulopost dicem⁹.Diony.tacuit portẽtũ hoc: sed aliã cãm q̃ missi sũt ad oraculũ affert:suasetat iqt ĩ pricipatu ei⁹ morib⁹ qdã isuet⁹ in uirgines & pueros:p quẽ multa corrũpebant corpa grauissim⁹ idẽ:uixq; sanabilis ĩ repugnãtib⁹ matres ipsas in ptu simul cũ fœtu iterficiẽs:tcũ adeo cãm morbi cognoscere uellet:atq; liberationẽ ad delphicũ oraculũ Titũ & Arũtẽ misit Brutũ quoq; cũ ipsis h rogãtib⁹ut hẽrẽt:quẽ cõuitiis:cõtumeliisq; afficerẽt:sed anteq̃ ulteri⁹ pgrediamur: de Bruto dicẽdũ ẽ ut ab eodẽ Diony.excerpsim⁹.L.Iuli⁹ Brutus.M.Iunii filius fuit e pgenie uni⁹ eoꝝ q cũ ænea coloniã deduxere:clarissimi iter romanos numerati.Bruti targnia targnii prisci filia mr̃ fuit. Supb⁹ tulliũ iterficiẽs cũ multis bonis bruti quoq; patrẽ clã occidit:nullo tñ delicto:nisi tm̃ ei⁹ diuitiis inhiãs:& cũ eo alteꝝ e duob⁹ filiis maiorẽ natu sustulit.Iuuenis adhuc Brut⁹auxilii & cognatoꝝ iops fatuũ se simulauit uñ Bruti cognomẽ assũpsit:& ĩ ea fatuitate pseuerauit:dũ uisus ñ ẽ hẽre tps oportunũ hũc adẽptis tñ bonis oĩb⁹ sub se custodiebat targni⁹ nõ honoris grã:sed stulta dicẽs:stulta agẽs:& ueris fatuis sĩa ut adolescẽtib⁹ risũ moueret Hic itaq; delphos cũ Tito & Arũte petiuit:& cũ cæteri p̄ciosa dona obtulissẽt deo brut⁹ baculũ ligneũ obtulit:q illis risũ mouit:ñ illic ĩ baculũ uirgã aureã nemine sciẽte icluserat.Posteaq̃ de portẽto:seu de morbo cõsuluere.iterrogarũt deide deũ cui fato datũ eẽt romanũ ipiũ. Reddita ẽ uox ex oraculo:q prim⁹ oscula mr̃i ddetit.Cõponũt iter se iuuenes ut Sextũq romæ erat h lateat:ipsi uter mr̃i osculũ redditur⁹ sitũt Liui.iqt sorti pmittũt ut Diony.ut una matrẽ oscularẽt:pariterq; regnarẽt.Brutus alio rat⁹ spectare oraculũ:ut Liui.refert uelut si plapsus cecidisset terrã osculo cõtigit:q ea cõis oĩu3 mortaliũ mater eẽt:ut Diony.Vbi q̃ celerrime italicã terrã ascẽdit pcidẽs osculat⁹ ẽ terrã & ita ipse primus regnauit:q primus postea cõsul creatus est.Ply.osculatũ Brutũ terrã pnasiã oñdit cũ dicat lib.xv.de lauris spectatissimas ĩ mõte pnaso iõq; ẽt grata apollini assuetis eo dona mittere iã & regi.ro.teste.L.Bruto. fortassis ẽt ĩ argumẽtũ:q̃m ibi libertatẽ publicã is meruisset laurifetã tellurẽ illã osculatus ex rñso & reliq̃. S3 hæc hactenus iqt ergo.⸿ Ecce ne.ui.ẽtuisa ẽ res ĩfãda.Aut nefas uisu:ad uisũ ut dũ ufiut ñ dicã mirabile dictu.⸿ Exit an.me.al.de medio tẽplo:aut de medio loco sacrificioꝝ.At Li.iqt ãguis e colũna lignea elapsus.⸿ Et rapit deuorat:aut rapit accipit⸿ Exta:ipsa itestina:q̃ sacrificabãt.⸿ Extictis ignib⁹:quos ipse ĩgeni esti:xerat ãguis.⸿ Cõsulit:accessere illi delphos ad pnasi latus australe:ubi erat oraculũ cæteris uerius. ⸿ Cõsulit phœb⁹:petit a phœbi oraculo cõsiliũ ptio ut diximus p portẽto:aut morbo:& postea cõsuluere

PAV. MAR.

Historia quomõ lucrecia fuit corrupta a sexto tarquinio.

Osculũ bruti matri terræ.

qt eo℞ regnatur᷒ eēt:& huic rñdet poeta.¶ Sorstrā ſum aut uox ex oraculo.Et ita reddita q̄ prim᷒ dederit oſcula mr̄ūq prim᷒ matrē oſculabit.¶ Erit ui.erit uoti cōpos & reguabit.¶ Quiſq;:& Tit᷒ & Arūs p appoſitionē.¶ Turba credula:facile credēs:ſiplex.¶ Tulerūt mr̄i ſuæ oſcula:ppata:oſcula accelerata:cōpoſuere tñ iter ſe ut dixim᷒.¶ Nō itellecto deorū itellecta uoce dei uoce oracl̄i.¶ Brut᷒ſa.q cū his ierat.¶ Erat imitator ſtulti:q̄ſi i oib᷒ ſtlīū.¶ Vt eēt tut᷒o ſupbe directe:de:l apoſtropha ē.¶ Ab iſi.tui:iīdiæ ſt q̄ ad apprimēdū hoſtē occl̄tis i locis īſtruūt:tra iſidiæ erāt hæ Tarq.cū clā & pr̄em & ſrem Bruti iterſeciſſet:& niſi ſi ſata ſtultitia illū deſēdiſſet eū quoq; iteremiſſet.Ilie Brut᷒.¶ Iacēs pn᷒ q̄ſi ore i terrā ſtrat᷒.¶ Dedit oſcula matri terræ nā terrā cōem oīum parentē eſſe exiſtimauit.

ANT. FAN.

Ardea

Creditur offenſo procubuiſſe pedes:
Cingitur interea Romanis ardea ſignis
Et patitur longas obſidione moras:
Dū uacat:& metuūt hoſtes cōmittere pugnā
Luditur in caſtris ocia miles agit:
Tarqui᷒ iuuēis ſocios dapibuſq; meroq;
Accipit ex illis rege creatus ait:
Dū nos ſolicitos pigro tenet ardea bello
Nec ſinit ad patrios arma referre deos:
Ecqd in officio thorus eſt ſocialis & ecqd
Coniugibus noſtris mutua cura ſum᷒:
Q uiſq; ſuā laudat/ſtudiis certamina creſcūt
Et feruet mi͞ſto ligua q; corq; mero:
Surgit cui dederat clarū collatia nomen

¶ CRedit of.pcu.pe.exiſtiatū ē fuiſſe caſus qd᷑ erat cōſilii:ut ñ ſpōte matrē oīum mortaliū terrā ore retigiſſet ſed forte,plapſus cecidiſſet.¶ Cingit i.ro.ar.ſing.ñ ciuitas rutulo℞ colonia ut igt.Strabo.lxx.ſtadiis a mari diſtat:& a laurēto ñ ualde longo diſſidet ſpacio teſte Seruio:ab urbe uero ad.xx.milia paſſuū:& dcā ē uel q̄ſi ardua.i.magna & nobilis.Vñ ut ſcribit Diony.ei taq.pp opes tetēdit īſidias:ul ab augurio auis ardeæ.Fabuloſū n.ē q ait Oui.icēſā ab æneа ardeā i hāc auē eſſe cōuerſam.Cōdita āt ē hæc ciuitas(ut Pli.docet)a Danae Perſei matre.Acriſi᷒.n.rex argiuo℞:(ut Lactā.grāmatic᷒ tradit)Danaē filiā a Ioue uiclatā itra arcā iclūſam pcipitauit i mare:q̄ delata ad italiā iuēra ē a piſcatorē cū Perſeo quē illic enixa fuerat:& regi oblata ita piacuit ut dicat eā ſibi uxorē feciſſe & cū ea ardeā cōdidiſſe.¶ Et pa.iō.ob mo.lōga fuit obſidio & bellū diuturnū magis q̄ acre.¶ Tarqui᷒ iu.ſo.da.me.Accipit ex.ii.re.crea.ait.Per tarquiniū iuuenē ſunt q nō ſextū accipiāt tarquīi ſupbi filiū natu minorē apud quē cœnatū ē ut Li.ſcribit:ſ; Tarq.collatinū ſorore tarq̄ſti ſupbi genitū quē poſtea Brutus coegit cōſulatu ſe abdicare & ciuitate cedere.Apud hūc putāt ſentire Oui.hoc loco fuiſſe cœnatū nō apud Sextū cū dicat Tarq.iuuenē accepiſſe ſocios:unūq; ex acceptis ſociis Sextū dixiſſe q̄ ſequūt.Q uod niſi ē fateamur op; relatiuū pnomē qd᷑ ē i uerſu pētametro referre nō ſolū q accepti ſūt ſed Sextū ēt q accepit.Nos aūt duos uerſus quos pp̄oſuim᷒ ſic legēdos arbitramur.Tarq.iuuēis ſo.da.me.accipit:atq; illis rege creat᷒ ait.¶ Ecqd i of.to.ē ſo.ubeo q eōtinet id qd᷑ cōtinet accipim᷒.Et ē ſenſus.Nūqd uxores nr̄æ pſeuerāt i lege cōiugii.¶ Surgit cui de.cla.coi.no.Collatia oppidū,pp̄e romā fuit ut auctor ē Feſt᷒:ſic dictum q opes alia℞ ciuitatū eo collatæ fuerint.Vñ porta urbis Collatina nomē accepit.Tarqui᷒ ſupb᷒(ut Ser.ſcribit)Collatiā ex collata p cunia cōſtituiſſe dicit a q̄ ipſi oppido collatiæ nomē īditū putāt.qd᷑ credendū nō ēcū cōſtet(ut auctor ē Strabo)añ urbē cōditā fuiſſe collatiā.Sed fieri potuit(ut idē Seruius tradit) ut tarq.id oppidum auxerit ab Albanis regibus fundatum.Ab eo tarqui.Egerii filius ac uir Lucretiæ cognomen accœpit dictuſq; Collatinus eſt:q qd᷑ multum collatiæ moraretur teſte Dionyſio.

Danae i italiā delata.

De relatiuo q̄dā notanda

PAV. MAR.

¶ CREdi.ſ ab aliis.¶ Procubuiſſe:plapſū deorſū fuiſſe.¶ Pede of.ac ſi pedē ſcrupo offēdiſſet.¶ Cigit i Ardea.xx.M.paſ.ab urbe diſtās a Danae acriſii filia a Ioue uiolata:p̄rīq; irā ob id fugiēti cōdita ē hāc obſedit tarq.e℞m prēdēſtur Diony.iqt q Ardeates ro.exu.ſuſcepiſſēt:cōſpiraretq; cū eis de reditu:re aūt uera pp opes ill᷑ tēdebat iſidias fœliciſſimis tūc pplo℞ italico℞ repugnātib᷒ ſtrenue ardeatib᷒ durāte diu obſidiōe:& milites q i caſtris erāt:& q i urbe ciues tributis feſſi belli diuturnitatē ægerrime ferebāt.¶ interea ardea q̄ urbs fuit rutilo℞.¶ Cingit ro.ſig.uexill᷑:q̄ſi obſidet ro.exercitu.¶ Et pa.lōg.mo.obſi.qa diu durauit:ut Li.iqt lōgo magis q̄ acri bello.¶ Dū ua.dū fit uacatio a pugna.Et hoſtes:Ardeates.ſ.¶ Metuūt cō.pu.metuūt & refugiūt cōſerere man᷒.¶ Ludit i caſtris:i ſtatōib᷒ aut tabernacul᷑ militū.¶ Miles:p milites.¶ Agit ocia:q̄ erāt ocioſi nō pugnādo.¶ Tarq.& Li.iqt.Regii qdē iuuenes iterdū ociū cōuiuiis cōmeſſatōibuſq; iter ſe terebāt.At hui᷒ cōuiuii & collocutōis ho℞ Diony.ñ mēīnit.Liui᷒ cū poeta cōcordat.Iuuēis tarq.hoc ē Sext᷒ Tarq.fili᷒.Nā apud Sextū tū cōpotabātur ēt Li.refert.¶ Accipit ſo.da.& me.q̄ſi ſuſcipit eos & cibo & potu ex illiſq i ea cœna erāt.¶ Creat᷒ re.regis fili᷒.¶ Ait:uerba q̄ ſequūt.¶ Dū noſ ſo.dū i hac ardeatiū obſidiōe ſum᷒:nec patriā repetere poſſis.nūqd ſint i nos offōſæ cōiuges nr̄æ.Nū curā ille de nobis gerūt:ſicut nos de illis:dū ardea t; nos ſollicitos anxios.¶ Pigro bello:iēto qa ñ pugnabat:uec ſinit:nec pmittit.¶ Referre at.ad pa.deos:qa cū hic nos detineat nō ſinit i patriā redire.¶ Arma ad pa.deos.qa cōfecto bello arma i tēplo Iani recōdebāt.¶ Ecqd:cōpoſitū ex en & qd inq̄tū:aut nūqd.¶ Thorus ſocia.lect᷒ mr̄imonial᷑:metonymia ē q̄ſi uxor nr̄a ul cōiuges noſtræ.Eſt i offōii actu debito:hoc ē i obſuātia pudicitiæ.¶ Et ecqd:nūqd.¶ Sum᷒:nos.¶ Mutua cu.cō.no.cura reciproca:ut nos de ipſis curā gerim᷒,p patria pugnādo:ita illæ de nob curā gerat.¶ Quiſq; ſuā:Liui᷒ d li forte potātib᷒ his apud Sextū Tarq.ubi & Collatin᷒ Tarq.Egerii fili᷒ cœnabat:icidit de uxorib᷒ mētio:ſuā q̄ſq; laudare miris modis:& reliq̄.¶ Quiſq; tergo illo℞.¶ Laudat:laudare cōtēdit.¶ Suā:cōiugē.¶ Certamīa:cōtētiōes.¶ Creſcūt ſtudii:atq̄ſi ſtudio deſiderio laudādi ſuā.¶ Et lingua:& cor feruet:i calēſcit.¶ Multo me.multa meri exhauſtatōe.Nā ſci erāt ob mēp alacriores & ioq̄ciores.¶ Surgit:& Liui᷒ide rētāine accēſo collatin᷒ negat uerb op᷒ eē:paucis id qdē

Setmo ſexti tarquīi ad cōuiuas.

horis posse sciri q̃tũ cæteris pstet Lucretia sua.[Surgit ille.[Cui col.de.cla.no.L.Tarq.Egerii filii fris tarqnii prisci filiꝰ ex mr̃ta ut Diony.iqt i urbe collatia cõmoratiõe collatiuꝰ appellatꝰ ẽ.[Ergo de.col.cla.no. Collatia ut Põp iqt oppidũ fuit ppe romã sic dcãq ibi opes aliaꝶ citatũ fuerit collataꝫ quo posta rõæ collatia dcã ẽ.si Collatinꝰ erat uir Lucretiæ filie nobilissimi ciuis rõani Spurii lu.tricipitini.Alii pe collati.

Non opus est uerbis credite rebus ait:
Nox supest.tollamur eqs urbẽq; petam9
Dicta placent:frenis impediuntur equi:
Pertulerant dominos regalia ptinus ipsi
Tecta petunt custos in fore nullus erat
Ecce nurum regis fusis per colla coronis
Inueniunt posito peruigilare mero:
Inde cito passu petitur lucrecia:cuius
Ante thorum chalati lanaq; mollis erat:
Lumẽ ad exiguũ famulæ data pẽsa trahe
Inter quas tenui sic ait illa sono: (bãt
Mittẽda ẽ dño(nũc nũc pperate)puellæ
Quã primum nr̃a facta lucerna manu:
Quid tñ audistis(nã plura audire pote-
Quãtũ ad bello dicit esse sup: stis)
P9mõ uicta cades meliorib9 ardea ĩstas
Improba:quæ nr̃os cogis abesse uiros:
Sint tantũ reduces/sed enl temerari9 ille
Est me9 & stricto q̃libet ense ruit: (go
Mẽs abit & morior quotiẽs pugnãtis ima
Me subit & gelidũ pectora frig9 habet:
Desinit in lachrymis iceptaq; fila remisit
In gremio uultum deposuitq; suo.
Hoc ipsã decuit:lachriæ decuere pudicã

[NON opus ẽ uerbis credire rebus ait.Liuius:Collatinus negat uerbis opus esse:paucis id qdẽ horis posse sciri q̃tũ cæteris pstet lucretia sua.[Vrbẽq; pe.romã.Nã inde Collatiã petierunt ubi tunc erat lucretia.[Posito parui.me.Iudiciũ incõtinentiæ.Contra illud qd sequitur:ante torũ calati lanaq; mollis erat.[Nostra fa. lu. ma.lucerna uestis militaris est qd & hic locꝰ manifeste ostẽdit ubi lucernam marito militi mittẽdã Lucretia pparat:& Festꝰ q lacernam dictam uult qa minus capitio sit.Hinc p lacernatã amicam Netonis spõsũ accipimus apud iuue.[Plura au.po.Audiunt ancille quæ non audit casta mulier & semp fere se cõtinẽs domi.[Melioribus romanis qbus statim cædere debuisti:nec pati tã diuturnam obsidionem.[Desinit in lachrymis: dolor & lachrymæ coegerunt lucretiã sermoni finẽ iponere. ANT. FAN. Per lacernatã amicã apud Iuuenalẽ itelligit sponsũ.

[NON ẽ opus uerbis credire rebꝰ:res ipa cõprobabit.[Nox su.seqt ad huiꝰ uerba liuius.[Quin si uigor iuuẽtæ inest cõscẽdimus equos:inuisimusq; pñtes nostrarũ ingenia:id cuiq; spectatissimũ sit q iopinato uiri aduentu occurrerit oculis:incaluerãt uino age sane oẽs citatis eqs aduolãt romã &c.Inqt ergo collatinꝰ.[Nox su.q̃si noctis tps superest ad eũdũ & redeundũ in castra. Erãt.n.noctes longiores:qa mẽse februario:ergo tpa superest.[Tollamur:attollamur.[Eqs eqtemꝰ.[Et petẽteamꝰ romã:poterãt ire & redire:qa solũ distabat Ro.M.p & .iiii.horis fecissẽt iter maxime citatis eqs:ut Li.inquit.[Dicta collatini.s.placẽt cæteris.[Eq iped. fre.frenauere equos aptauere eqs hẽnas.[Pertulerant dños:eq.s.q̃si iã uenerãt romã.[Protinus:subito.[Petunt ipsi regalia tecta:ad regias ædes iure filiorum regis cõiuges uisendas.[Nullus cu.erat in fo.p in forib꞉ & hoc ad illoꝶ ignominiã:nã adesse debebãt custodes q fores seruarẽt.[Ecce nu.qd de hoc Liuiꝰ subsequẽtibꝰ uersibus dicã.Ecce iqt poeta uelut exprobraturus lasciuiã & crapulã nuruũ regiarum a cõtinentia pudicitia:& PAV. MAR.

exercitio magis Lucretiã cõmẽdaret.[Ecce iue.nu.regis.coniuges filioꝶ regis.Fusis coronis p colla:i q̃si hñtes colla coronata ornata monilibꝰ:ut & adriacæ utunt.[Peruigilare po.me.idulgere crapulæ:q si in hoie turpe ĩ muliere turpissimũ.Nã olim romanis fœmis uini usus nõ fuit:ut Vale.tradit.Inde cito passu: & Li.Pergũt ĩde collatiũ:ubi Lucretiã haud q̃q ut regias nurus:q̃s in cõuiuio luxuq; cũ eq̃libꝰ uiderãt tps terẽtes:sed nocte sera deditã lanæ iter lucubrãtes ancillas in medio edũ sedẽte iueniũt.Muliebris certaminis laus penes Lucretiã fuit:hæc ille.Diony.hoc tacuit:& cœnã & cõtẽtionẽ:thoꝶ accẽsumq; nocte i urbẽ nõ retulit.Sed Sextũ tarquiniũ ex ardea collatiã a patre ad obeũda q̃dã negocia referit:tũc Lucretiæ forma captũ ea patrasse:q̃ suo loco referent.[Inde ex regiis ædibꝰ aut ex urbe romaĩnã erat tũc Lucretia ĩ Collatia:q̃ urbi distabat roma.xx.stadiis.Petit lucretia:itur ut ad lucretiã.Cito passu:acceleratis passibꝰ.[At lucretia & crapulã & ociũ euitabat.[Añ thoꝶ:tañ lectũ cuiꝰ.[Erãt calati:canistri eũ rebꝰ ad tellã faciẽribꝰ:calati.n.canistri sunt.[Vñ ĩ arte.Afferat i calato rustica dona puer.[Et erat añ thoꝶ lana mollis:nõ dura:qa tũc filabant.Famulæ:ancillæ lucretiæ.[Trahebãt pẽsa filabãt lanã ipsã.Pẽsa tñ sunt lana & linũ globatũ:unñ filũ trahitur.[Ad exiguũ lumẽ:i.& hoc ad cõmẽdãdã lucretiæ psimoniã.[Inter q̃s:ancillas.s.[Sic illa ait tenui sono:q̃si summissa uoce:ut pudicas decet.[Mittẽda:ancillas admonet ad opꝰ maturãdũ:nã pfectura ẽ lacernã quã uito mittat.[Propate.festinate.[Nũc:nũc o puellæ.o ãcillæ ut sæpe pueros p fuis ponimꝰ:sic p ãcillis puellas Lacerna fcã nr̃a manu:quã ego fecero:lacerna genꝰ uestimñti expediti quo utunt milites.Quã primũ ẽ mittẽda dño:ut:roꝶ dño ancillaꝶ:uel dño ad maiorẽ reuertẽdã.Quid tñ ĩterrogat eas q̃diu duratuꝶ erit bellũ.Tñ qd audistis:ibãt ãcillæ sepæ romã & libere egrediebãt domo.ita ut oĩa audire possẽt.iõ hic.Nã potestis audire plura:q̃ ego audiã.q nõ egredior domo.Quãtũ dr ẽẽ sup.si ẽ supeẽ. [De bello:q̃si cõfectũ erit si bellũ.uel q̃tũ duratuꝶ ẽ.[Postmõ cõuertit pmonẽ ad ardeã:q̃ qa obsessa a rõanis erat cã absñtiæ uiroꝶ.[Ardea restas,tu resistis mõ.[Melioribꝰ.ppliis.s.nã ardeates rõanis.[Postq̃si finat.Victa tu a rõanis.[Cedes.qa expugnaberis & deleberis Cedes tu improba mala.[Quæ cogis abeẽ a nob.s.[Nr̃os uiros.Sũt eñ pudicæ mulieres de salute uiroꝶ sp sollicitæ lũt:sic & lucretia q̃ curis ãge Collatia distat ab urbe roma uiginti stadus. Puella p ancilla sicut puer p semo.

baf:ne q̃ temeritatē pugnādo nīr occūberet.¶ Sit tn̄:reducesi& ſi nō cadet ardea.¶ Sit tn̄ reducens hoc ē
Reduces
tātūmō ſoſpites reuertāt:eos.n.reduces dicim⁹:q ex aliq̃ expeditiōe:aut pfectiōe ſoſpites i patriā reuertūt.
Sed.n.certe.¶ Ille me⁹:uir.ſ.¶ Eſt temerari⁹:audax q min⁹ prudēter pugnā ineat.¶ Et ruit:irruit in hoſtes.
¶ Qualibet ex oī pte.¶ Stricto:euaginato enſe.Imago pugnātes uiri.ſ.¶ Quotiēs me ſubit:quotiēs uide
or uidere illū pugnātē.¶ Abit mēs efficior ueiut amēs.¶ Et mo.& uideor mori p̄ dolore.ſ.¶ Et ge.frig.
h:occupat.¶ Pectora:& ſi ob metū rōne ſupi⁹ diximus.Hac dulci recordatōe:ſollicita iminēti i bello diſcri
mine.ſmōis fui finis fuere lachriæ deſtititq; ab īcœpto ope flēs i gremiū caput deſinit loq.ſ.¶ Aut diſinit:
termīat ſmonē.¶ In lachrymis & remiſit:uq̃ſi dimittit.¶ Fila cepta:q a nere deſiit.¶ Et depoſuit uul tū in
gremio ſuo:ut dolētes & flētes ſolēt.¶ Hoc ipm.decori ē pudicæ mlieri pudicos affect⁹ i uiro oñdē.¶ Hoc
ipm.ergo qđ.ſ.dpoſuerit cap.¶ Decuit pudicā.decori fuit pudicæ mlieri.¶ Lachriæ.decuere.decori ēt fuer.

Et facies animo dignaq; parq; fuit.
Pone metum uenio coniux ait:illa reuixit,
Deq; uiri collo dulce pependit onus
Interea iuuenis furiales regius ignens
Concipit & cæco raptus amore fuit:
Forma placet niueuſq; color flauiq; capilli
Quiq; aderat nulla fact⁹ ab arte decor:
Verba placēt,& uox.quæ corrūpe nō ē.
Quaq; mīor ſpes ē:hoc magis ille cupit
Iam dederat cantū lucis prænuncius ales
Cū referunt iuuenes in ſua caſtra pedē:
Carpit attonitos abſentis imagine ſenſus
Ille/recordanti plura magiſq; placent:
Sic ſedit ſic culta fuit ſic ſtamina neuit
Neglectæ collo ſic iacuere comæ:
Hos habuit uultus hæc illi uerba fuerūt
Hic color hæc facies hic decor oris erat:
Vt ſolet a magno fluct⁹ lāgueſcere flatu

ANT. FAN.
¶ ET fa.aio di.par.fuit.nō minuerūt lachrymæ corpus
Gallicinium
uenuſtatē.ſ; par fuit animi & corporis decor.¶ Et quā
cor.nō ē:deeſt ānceđēs caſtitas q̃ corrūpi neq̃t & ſi cor-
pori uis īferat.¶ Lucis pnū.ales:periphraſis galli a quo di
cim⁹ galliciniū qđ iā aduenerat cū illi ex oppido colla-
tia in caſtra redierūt.¶ Capit atto.ab.ima.ſen. figurate
dictū:ut Pict⁹ acu clamidem. Et ē ſenſus. Ois cogitatio
Sexti occupata circa lucretiæ abſentis imaginē ita car-
pit ei ſenſus:ut q̃ſi reddat attonitos ac ſepultos. Natura
le eſt.n.ut dum omnis animi intētio redigitur ad alicu-
ius rei contemplationem ſenſus obſtupeſcant.Quo tē-
pore uiuentes pene mori diſcimus quaſi quodam ſeceſ-
ſu mentis atq; animi facto a corpore.

PAV. MAR.
¶ ET ſa.lucretiæ.ſ.Fuit digna & par aio:quia ſicut aīus
erat pudicus.ita facile pudicitiā p̄ferebat:ut q̃lis eēt aio
in uultu cognoſceres.¶ Pone metū:audierat Collatin⁹
e ianuis Lucretiæ uerba:uiderat illā anxiam.& ob id la-
chrymātē p ſalute ſua nō potuit pati:ſed pdēs ſe cōſo-
latus ē eā.¶ Ait cō.uiri lucretiæ collatin⁹.¶ Pone.depo
ne metū.¶ Veni adſum.¶ Illa re q ex ais uidebaf:reui-
xit ad uoces uiri.¶ Et pe.dul.onus de col.ul.nā uir āple
xus ē eā & ipſa uirū:& ſic dulce erat lucretiæ onus.¶ In
terea iu.Liuius ibi Sextū tarquiniū mala libido lucretiæ
p uim ſtuprādæ capit.tū forma.tū ſpectata caſtitas inci-
Furiales ignes.
tat.Cœpit igif Sex.tarquinius lucretiā ardere.¶ Interea
iu.re.Sex.regis fili⁹.Cōcipit furiales ignes ad deteſtatio
nē hui⁹ ardoris furiales ignes dixit q̃ſi nō cupidineos,
ſed ab īfernis furiis icuſſos ut ē illud ī meta.de myrra ipſe negat nocuiſſe tibi ſua tæla cupido Myrra:faceſ-
q; ſuas a crimine uidicat iſto.Stipite te ſtygio tumidis afflauit echidnis.E trib⁹ una ſoros &c.Sic Sext⁹ i g
collatini cognātis erat.¶ Et furit rapi⁹.corrept⁹.¶ Cæco amore:oīs.n.amor cæc⁹ ē.¶ Forma pl;. hæc q̃-
dē oia ad amādū alliciūt,his capt⁹ ē ſext⁹.¶ Forma.ipſa facies.aut ipe formoſus aſpect⁹:ē.n.forma q̃ dat eē
Flau⁹ fit ex uiridi & ruffo
& diſtīguit rē a re cōſeruat rē i ſuo eē.¶ Pl;.ipſi Sexto.¶ Et comi.lacte⁹ cādidus.¶ Et capilli flaui.flau⁹ co
lor ē:ut color Gelli⁹ iqt ex uiridi ruffo & albo cōcret⁹:ſic flauētes comæ.¶ Et pl; decor ornat⁹ q aderat lu
cretiæ.¶ Fact⁹ ab arte nulla.placet decor naturalis nō fuco nō ullo artificio.ſ; a natura fact⁹.¶ Placēt uerba.
dulce eloqū aut ſuauia uerba & cōpoſita & caſtamō laſciuia:nec ab re plata.¶ Et pla.uox.q̃ nō ē uirilis.nō
rauca.nō irata.nō obſcuramō eſtiua:ſed erat q̃lis pudicā mulierē decebat.¶ Et pla.qđ nō ē.qđ nō datur.
¶ Corrūpe.hoc ē ipſa pudicitia.quā corrūpe nō ē ipſius.Quoq; & quo.¶ Eſt ſpes minor:nq̃ deſpādū erat.
¶ Hoc.p eo.¶ Magis ille cupit.nā qđ min⁹ erat ſpādū plus ille cupiebat.¶ Iā dederat:iā erat galliciniū.cū
Sēſus attonitos carpitur.
collatia abeūtes ī caſtra reuerſi ſunt.& Li.& tū qđā a nocturno iuuenili ludo ī caſtra redeūt.¶ Iā ales pnū-
ci⁹:lucis hoc ē cantu diē p̄nūciat.¶ Dederat cantū.uñ erat ps illa noctis.q̃ galliciniū đr.¶ Cū iuuenes refe
runt pedes.redeūt in ſua caſtra.i ſua tabernacula q̃ erāt circa ardeā.¶ Carpif ille.Sext⁹.q̃ſi cōſumif.¶ Sen-
ſus attonitos. Vis.& cæco carpif igni.q̃ſi hñs ſenſum ut uiſum & auditū.¶ Attonitos.ſtupefactos.¶ Et ob
hoc imagine abſentis.nā ſemp añ oculos referebaf imago lucretiæ.& uerba ī aurib⁹ reſonabant.¶ Et re-
cordāti plura magis placēt.quo plura recordabaf.eo magis ipſa plura placebāt.¶ Sic ſedit.ē hoc ueiut na
turale amātiū oīum.ut eo;ꝝ q uiderint aut audierint de eo qđ amāt.aſſidua & dulci quadā recordatiōe af-
ficianf.ut Sextus nūc de lucretia.¶ Sic ſedit illa.¶ Sic fuit culta.ornata.¶ Sic neuit.filauit.¶ Stamina fila ip
ſa.ſed pprie ſtamen eſt id qđ firme ſtat dū texif.nō id qđ hinc inde trahif.¶ Sic iacuere collo.per collum.
¶ Comæ neglectæ.non arte cōptæ.¶ Aut diſiectæ collo.per collum.¶ Hos.pro tales. ¶ Habuit uultus.ut
eſt illud.¶ Hunc ego te euryale aſpicio.¶ Hæc uerba fuere illi.hæc locuta eſt.¶ Hic decor.talis pulchritu-
do.¶ Hæc facies.& nunc uultus dixit.Sed in hoc differunt.nam uultus ut ſepæ diximus eſt animi uolun-
tas quæ in facie ut oſtēditur.¶ Facies.eſt ipſa oris ſpecies.¶ Hic color erat oris.talis erat color in ei⁹ uultu.
¶ Vt ſolet.pulchra hæc cōparatio rei illius.quam & nos longa nauigatione ſepæ experti ſumus ut mare

post uentos sedari solet.sed tñ ab eo uento q iã ante flauit pluribꝰ diebꝰ interdũ tumet: & insurgũt fluctꝰ ac si eẽnt uẽtiqa nõdũ resi let p̃t repetꝰ undaꝝ.Sic i Sexto Tarq.amor quẽ p̃sens cõcepat absẽs residet ĩ potera īmo tũ maxie sæuiebat.⸿Vt fl.mari.s.⸿Solet lã.deficeretaut dissolui.⸿A ma.fl.post ma.uẽtos.

Sed tamẽ a uento qui fuit unda tumet:
Sic quamuis aberat placitæ p̃ñtia formæ
Quẽ dederat p̃ñs forma maēbat amor
Ardet & iniusti stimulis agitatus amoris
Cõparat indigno uimq; metũq; thoro:
Exitꝰ ĩ dubio est audebimus ultima dixit
Viderat audẽtes sorsq; uenusq; iuuant:
Cæpimꝰ audẽdo Gabios quoq; talia fatꝰ
Ense latus cinxit tergaq; pressit equi:
Accipit ærata iuuenem collacia porta
Condere iam uultus sole parante suos:
Hostis ut hospes init penetralia collatini
Comiter excipitur sanguie iũctus erat:
Quantũ aĩs erroris inest parat ĩscia rerũ
Infœlix epulas hostibus illa suis:
Fũctꝰ erat dapibꝰ/poscũt sua tpa somnũ
Nox erat & tota lumina nulla domo:
Surgit & aurata uagina liberat ensem
Et uẽit in thalamos nupta pudica tuos:
Vtq; thorũ pressit ferũ lucretia mecũ est
Natus ait regis tarqniusq; uocor:
Illa nihil neq; enim uoces uiresq; loq̃ndi:
Aut aliquid toto pectore mentis habet:

⸿SEd tñ a uẽ.q fuit un.tu.p̃turbatiões aĩoꝝ mari a uẽtis agitato aptissime cõparãt.qd & p̃hi faciũt.⸿Exitus in du.ẽ aude.ultima:deest q̃uis:& hoc dicit.q̃uis ĩn certus ẽ rei finis:& difficillimũ est expugnare pudicissimã.tñ ubi p̃cibus ac minis nihil egero ui aggrediar mulierẽ.⸿Viderat:subintelligẽdum est aliqs.Q.d iõ fi qa sic loq solẽt q amore ĩnaniũt.Cœpimus au.ga.quoq: argumẽtũ a maiori:si audẽdo expugnauimus oppidũ nõ expugnabimus & mulierẽ.⸿Sanguine iũ.e.qa Tarqnius collatinus uir lucretiæ sorore tarqnii supbi genitus fuerat ut dixĩus supra.⸿Vagina libe.en.cu.sopiti oẽs uiderent stricto gladio ad lucretiã uenit q̃ tũ ẽt dormiebat: ut Liui.autor est a quo Diony.non dissentit.

ANT. FAN.

targnius collatinꝰ ex sorore targnii supbi gẽitꝰ.

⸿SEd.tñ un.tu.a uẽ.q fu.nõ q tũc est:sed q iam resedit.⸿Sic amor:quẽ dederat p̃sens forma ĩ lucretiæ.s.cũ coram cõspiciebaẽ⸿Manebat q̃uis ab.p̃sẽ.ipse cõspectus:⸿Formæ:pulchritudinis.⸿Placitæ:que placebat Sex.⸿Ardet:absolute dictũ.⸿Ardet:Sex.ip̃e.⸿Et agita.uexaẽ.⸿Stimulis:amoris iniusti ĩ iniustus erat amor.quia nupta.qa cognati uxorẽ amabat. Alii legũt inuicti amoris.qa oia uincit nec uinciẽ.& oia scelera ĩpellit.iõ exclamat Maro ĩprobe amor.qd nõ mortalia pectora cogis: Cõpat:pa. Vim uio.Dolũ:fraudẽ. Tororidi.denoĩationis ĩpẽs ẽ cõtinẽs p̃ cõtẽto põiẽ.i.m̃sonæ ĩdignæ.huiꝰ & uiolẽtiæ & fraudis.Exitus:uerba hæc ipsius Sexti sũt. Dixit:Sex.Exitus.hoc ẽ finis.ut illud.Exitus act.p.Est in du.qa ĩcertũ ẽ an uincaẽ.Audebimus ultia & q̃ sunt ad pudicã mulierẽ expugnãdã.ultia ẽ uiolẽtia.nã prio p̃ces.iñ p̃iũ.tũ minæ postremũ uis.Audebiut ergo ultima uiderit prouideat uel ip̃a uel aliquis.⸿Et sors.fortuna.⸿Et ue.iu.auxilio sũt his q audẽt uñ illud. Audẽtẽ fort.iu.& illud audacẽ faciebat amor Arguit ab exẽplo sui ip̃ius.q audẽtia gabios ĩ p̃ris ptãẽ redigerat.Cœpimus rede.ĩ nr̃am ditionẽ gabios.⸿Et ta.fa.locutꝰ hæc.

PAV. MAR.

⸿Cinxit la.en.& p̃ssit sedẽdo.s.⸿Terga eq:ascẽdit equũ:& abscessit e castris:& uenit co.latiã.⸿Accipit: & Li paucis ĩteriectis diebꝰ Sextꝰ Tarq.inscio collatio cũ comite uno collatiã uẽit.& Diony.iq̃t illũ illuc a p̃re ob negociũ quoddã militare missũ.⸿Accepit ergo Coi.qa ĩ eo oppido tũ erat Lucretia.⸿iuuenẽ: sextũ⸿Porta æra.porta ferrea⸿Iã sole pa.cõ.abscõdeẽ.Vultus su.q̃si occidẽte sole.⸿Hostis ut:& Li.ubi exceptꝰ bẽigne ab ignaris cõsilii:& Diony.Lucretia hospitio eũ excepit tanq̃ uiri sui cognatũ m̃lta cũ p̃mptitudine & comitate.⸿Hostis:ergo sextus.⸿Vt ho.ut amicus illic hospitaturꝰ⸿Init:igrediẽ.⸿Penetralia:ædes.⸿Collatini:penetralia n.ptes sũt ædiũ sed ut Põpe.iq̃t Penetralia sũt p̃eatũ deoꝝ sacraria.⸿Excipiẽ:recipiẽ.⸿Comiter:bẽigne:nec miꝝ.⸿Sãguie erat iũ.nã cognatꝰ ip̃ius Tarqnii Collatini uiri Lucretiæ:⸿Quãtũ pa.illa illi cibos inscia: audaciæ:& p̃fidiæ illiꝰ:quẽ p̃pinquũ:quẽ amicũ putabat: hostis erat: qd poeta cõmiserãs.⸿Quãtũ iq̃t erro p̃ quãtus error⸿Inest aĩs:ẽ in aĩs mortaliũ.⸿Illa:lucretia.s.⸿Infœlix:ad diẽ illã sœlix.Sed tũc ĩsœlix ob maiũ iminẽs:ut illd Vir.Præcipue infœlix pesti deuota futuræ: & ob id ĩfelix:qa destinata futuræ pesti.Sic hæc.⸿Infelix qa.⸿Reꝝ ĩscia:p̃fidiæ sexti & uiolẽtiæ mox ĩferẽdæ:& ob futurã cędẽ.⸿Parat epu.suis ho.qa sexto & famulo.⸿Erat:iã.⸿Fũctꝰ da.iã comederat⸿Somnꝰ poscit sua tpa:q̃si iã erat tp̃s dormiẽdi.⸿Erat nox:noctis tp̃s:& ob id corpa erãt quiei reddẽda⸿Et nul.lu to.do.qa cũ ois sõno se reddidissẽt:extincta erãt iã lumina.Erãt ergo tenebræ:q̃ ad libidinẽ sexti faciebãt.⸿Surgit &:Diony.postq̃ iq̃t oẽs dormiẽ existiauit exurgẽs uadit ad cubiculũ dormiẽtis iã lucretiæ hñs gladiũ:& Li.cũ pꝰ cœnã ĩ hospitale cubiculũ ductꝰ eẽt amore ardẽs postq̃ satis tuta circa:sopitiq; oẽs uidebãẽ:stricto gladio ad dormiẽtẽ lucretiã uenit⸿Surgit:sextꝰ.s.⸿Et li.exerit.⸿Ensẽ ua.au.⸿Vẽit o nupta pudica:o collatini uxor casta.⸿In tha.tu.ĩ cubiculũ tuũ.⸿Vtq; toꝝ:& Diony.assistẽs.iq̃t lectulo mulieris exp̃rectæ ad strepitũ.& iterrogãtis q̃s eẽt nomẽ suũ eloq̃ns silere eã:& ĩ cubiculo mãere iussit,occisurũ se eã minatꝰ:si uẽ fugeẽ:uẽ emitteẽ uocẽ conareẽ:& Li.sinistraq; mãu mulieris pectoẽ op̃p̃ssotace lucretia iq̃t.Sex.Tarq.sũ:ferrũ ĩ mãu ẽ morieris si emiseris uocẽ ĩ eãdẽ ergo s̃niam:& uerba cũ poeta ueniũt hi.⸿Vtq:& ut.Pressit to.lectũ ĩ quo recũbebat Lucretia⸿Ait:Sex.ip̃e.⸿Lucretia:ferrũ ẽ mecũ:q̃si hẽo ensẽ quo te ĩterimã:si uocẽ emittis.⸿Vocor Tarq.na.re.q̃si Sextꝰ Tarq.sũ regis filius⸿Illa ni.qd potuisset ad ea r̃ndeẽ Lucretia.⸿Cũ pa.e sõno mulier p̃pe mortẽ iminẽtẽ uideret:obmutuit,ergo & sine mẽte ulla ea

Dionysiꝰ asserit sextũ missũ collatiã a p̃re cõtra ouidii opiõem

opĩo uaria ẽ iter liuiũ & dionysiũ

uidebaſ.⸢Illa Lu.ſ.⸢Nihil.ſ.rñdet ad Sexti uerba⸢Neq̃.n.certe ñ.⸢Hēt ui.& uo.lo.erat adeo exterritas ut nullæ i toto corpe uires eēnt & uocis iter penit⁹ eēt obſtruſū.⸢Aut hēt ali.mē.to.pe.mens ēiq̃ mēini m⁹.uidebaſ ergo ſui ipſius imemor.⸢Sed tre.pulchra hæc ē cōpatio:& rei cōuēiēa de miri ad mitē:de caſta ad caſtā:nā de agna ad pudicū mulierē:nullæ uires erāt Lucre.ad loq̄ndū ob pauorē: nec erat ſibi mēs ulla.Sed tremit ut pua agna deprēſa quōdā aliq̄ñ.

Sed trēuit/quōdā ut ſtab^lis dp̄nſa relictis
Parua ſub īfeſto cum iacet agna lupo:
Q uid faciat:pugnet uiceſ fœīa pugnās
Clamet:at i dextra qui uetet enſis erat:
Effugiat:poſitis urgenſ pectora palmis
Tūc primū externa pectora tacta mānu
Inſtat amās hoſtis p̄cibus p̄cioq̧ miniſq̧
Nec p̄ce nec p̄cio nec mouet ille minis:
Nil agis/eripiam dixit per crimina uitam
Falſus adulterii teſtis adulter ero:
Interimā famulū cū quo deprēſa fereris
Succubuit famæ uicta puella metu:
quid uictor gaudes/hæc te uictoria pdet
Heu quantū regnis nox ſtetit una tuis:
Iāq̧ erat orta dies/ſpſis ſedit illa capillis
Vt ſolet ad nati mater itura rogum:
Grādæuūq̧ patrē fido cū cōiuge caſtris
Euocat/& poſita uenit uterq̧ mora:

ANT. FAN.
¶Stabulis dep̄n.reli. Vbi paſtores non ſunt ſiue cuſtodes ſiue nec apd Lucretiā ſiue i lecto erat Collatin⁹. Eſt autē deprēſa triū ſyllabaꝝ pticipiū ne claudicet uerſus. ⸢Quid faciat pugnet:Vtiſ poeta q̄ſi dialogo & ſermocinatiōe dū miſeraſ Lucretiā & excuſat. ⸢Falſus adul.te.q teſtificabor te i adulterio dep̄nſā.⸢Interimā fa.Liuius demū ubi obſtinatū muliebrē aīum uidebat & ne mortis qdē metu iclīari:addit dedec⁹.cū mortua iugulatū ſuū nudū ait poſituꝝ ut i ſordido adulterio necata dicaſ.⸢Grādæuū patrē:Tricipitiuū ad quē Lucretia nūciū miſit nō in caſtra ſed Romā nam collatinū e caſtris quæ erāt ad ardeā euocauit:Dionyſius uult Lucretiā confeſtim Romam ſe contuliſſe quod nō credim⁹.

PAV. MAR.
¶S Tabulis te q̄ſi ſine cuſtodib⁹.⸢Cum la.ſub lu.infe.& bñ īfeſto:qa nihil ē agnis īfeſti⁹ lupo.⸢Q uid faciat ē i his uerſib⁹ exornatio elocutiōis:q̄ dr̄ ratiocinatio: p quā ipi a nobis petim⁹ uniuſcuiuſq̧ ꝓpoſitiōis expiationē:& tota ē in lucretiæ defenſionē.⸢Quid faciat:qd facere debeat.⸢Pugnet:nūc ſeq̄ſ excuſatio.⸢Fœmina pugnas uiceſ:ip̄cipue a uiro:uel uinceſ:qa illa inermis:ille armatus:illa fœmina:ille uir:illa debilis:ille robuſtus:illa iacēs & opp̄ſſa:ille opprimēs & erectus:uinceſ ergo pugnans.⸢Clamet uociferet. At enſis adeſt in dextra t Sexti.ſ. Qui uetet:q̃ illā īterimat & ille dixerat morieris ſi emiſeris uocē.⸢Effugiat:nō pōt.⸢Pectora urgenſ:i p̄munſ.⸢Palmis poſitis manibus ſuppoſitis:nā ſiniſtra pectus oppreſſerat manu.⸢Pectora:iocunda hæc repetitio in hoc cōmiſeratiōis loco:ab eo qd pariſ:qd nunq̄ ppeſſa fuerat.⸢Nam pectora tum primū tacta externa manu: nemo prius tetigerat preter uiꝝ:nūc aūt externus attingit.⸢Inſtat amās:& Liuius tū Targnius fateri amorē orare:miſcere p̄cibus minas:uerſare in oēs ptes muliebrē animū:& Diony.inquit duoꝝ ei electionē ꝓpoſuiſſe:quoꝝ utrū uellet caperet ſiue mortē cū dedecore ſiue uitā cū fœlicitate.ſi ſuccūbat eā in uxorē accipiat:romanoꝝ latinoꝝ:etruſcorūq̧ reginā faciet.cū ipſe ſit ſuſceptur⁹ regnū ut æquū ē filiū natu maximū:q̧ ſi obſtiatā ſeruare pudicitiā ueit.⸢Occidā:ingt fa.ponā ſi.ual corpa.dicāq̧ qpi cōplexu ſui te dep̄hēdēs ſupplicio uos affeceri iniuriā cognati pſeq̄nstita ut tu turpē finē:ꝓbriq̧ pienū ſubeas:nec honore corp⁹ tuū digneſ qſq̄ & reliq̃.

De ſtupro lucreciæ nota.

⸢Inſtat:ergo⸢Amās ho.p̄ci.p̄cio & minis⸢Nec ii.mo.flectit iliā.⸢Prece nec p̄.nec mi.nullo.n.poterat moueſ.⸢Nil agis:& Liui⁹ de hoc ubi obſtiatā uidebat & ne mortis qdē metu inclinari:addit ad metū dedec⁹:Cū mortua iugulatū ſuū nudū poſituꝝ aittut i ſordido adulterio necata dicaſ.Cū ergo moueretſ Lucretia.Sext⁹.⸢Dixit nil agis:nil ꝓficies hoc aīo obſtinato.⸢Eripiā ui.occidā te.⸢Per cri.p fictis crimib⁹.⸢Ego adul.qa te uxorē alienā ſtupraſ uolebā.⸢Ero fal.te.adul.dicā qd te i adulterio dep̄hēderī.⸢Interimā:ego.⸢Fāuiū:cū quo tu fereris:diceris.⸢Dep̄hēſa:in crimie inuēta:hoc terrore:obſtinatā pudicitiā uicit:q̄ nō p̄cib⁹ nō p̄cio uō metu mortis mouebatſ uicta ē metu dedecoris. ⸢Succubuit pu.Lucretia caſta. ⸢Victa me.fa.hoc ē iſamiæ ⸢Quid ui cōuerſio orōnis i Sextū cū exclamatiōe.⸢Quid ga.o ui.q̄ſi dicat gaudeſ ſi deberes.⸢Hæc ui.quā de pudica muliere reportar.⸢Perdet:ꝓfligabit.⸢Te & domū tuā.Heu quātū una nox dedit regnis tuis:quātū abſtulit.nā regno pulſus es.⸢Iāq̧ erat:ut primū ilinſit egreſſa e cubiculo Lucretia patrato p Sextū ſcelere:nō ſec⁹ mœſta:& lachrymabūda erat ac ſi mr̄ filiū ſepulturæ tradi tura.⸢Iāq̧ di.erat orii.lucretia.⸢Sedet ca.ſpar.ꝓfuſis.⸢Vt ſo.ſedere.ſ⸢Mr̄ itu.ad ro.nati:ad locū ubi adurēdū ē filii cadauer.⸢Grādæuū:ꝯcordat cū poeta Li.Lucretia mœſta tāto malo Romā nūciū eundē ad patrē. Ardeāq̧ ad uiꝝ mittitur cū ſingulis aicis fideiib⁹ ueniāt.Ita facto:maturatoq̧ opus eē rē atrocē icidiſſe.Sp.Lucreti⁹ cū.P.Va.uoleſi filio:Collatin⁹ cū.L.iūio Bru.uēit:cū quo forte romā rediēs ab nūcio uxoris fuerat cōuēt⁹.Aliter āt ſētire ui Diōy.nā ñ ingt hos i collatiā uocatos. Sed eaſū Lucretiā acerbiſſie ferē tētceierrime currū aſcēdiſſe:& ueſte lugubri:cultro ſub ſtola abſcōditos Romā uēiſſe: nec appellātem obuiū quēq̄ nec appellātiſ rñdētē:q̄ ubi pris domū igreſſa ē:aderāt.n.cognati qdā:pcubuit ad pris genua flēs:uocēq̧ emittēs nullā:erecta a pre luctus cām poſtulāte:ſupplico tibi iqt ut iiuriā hāc itollerabilē ulciſcare:neq̧ deſpicias filiā morte lōge peiora paſſā iterrogāti de iiuria Aduoca iqt quoſcūq̧ potes & amicos & cognatorū:ut hæc a metū ab illis accipiāt:qbus audiris cōſuita nec uid:ētā differri:facta celeri euocatiōe illuſtriſſimoꝝ uiroꝝ i domū ei⁹ Lucretia rē oēm aperit:ſalutato deiñ pre:& dos & lares p̄catā:celerē ſibi dari migrationē e uita educit cultꝝ:unūq̧ pectori uuln⁹ iferēs ad cor uſq̧ gladiū trudit.Impleta ē inctu

Sp.lucretius cum p.ualerio uoleſi filio.

& muliebri cōtēplatiōe domus pr̄ infusus corpi cōplectebaf: reuocabatq: adhibebat recreādæ filiæ diligē tiā. Ipsa uero in gremio ei⁹ palpitās pudicāq; afflans aīam emorif. Atrox oib⁹ uisū ē facin⁹ una fuit oium uox p̄stare mori: quā has sub tyrānide cōtūelias pati. Erat cū his Publi. Vale. Sabloꝝ uni⁹ q cū Tacio mā serat: pueposuir prudēs & alacer. is ad exercitū ab ipsis mittif Lucretiæ uiro rē oēm relatur⁹: & cū eo defe ctionē militū a tyrānis sollicitatur⁹ uix urbe egresso ei fit obui⁹ adducēte numine Collatin⁹ reꝝ ignar⁹ & cū eo. L. Iuni⁹: cui Bru. fuit cognomēto. Hæc ex Diony. cætera suis i locis dicēus. Sed iā ad poetā reuertāur. Euocat: iqt Lucre. ¶ Patrē grā. q̄si grādis æui matuꝝ. ¶ Cū fi. cō. cū Collatino. ¶ E ca: patrē āt ut Li. iqt ex urbe euocauit. uiꝝ āt e castris q̄ tūc erāt circa Ardeā. Et uterq; uir & pr̄ ¶ Vēit po. mo. sine ulla retardatōe

P. ualeri⁹ sabinoꝝ unus qui cū tatio uenerat

Vtq; uident habitū/quæ luct⁹ cā reqrūt
Cui parat exequias. quoue sit icta malo:
Illa diu reticet pudibūdaq; celat amictu
Ora. fluūt lachrymæ more pēnis aquæ
Hic pr̄ hic ɔiūx lachrymas solāt & orāt
Indicet/& cæco flētq; pauentq; metu:
Ter conata loqui ter destitit ausaq; q̄rto
Non oculos ad eos sustulit illa suos:
Hoc quoq; tarqnio debebim⁹ eloq̄r iqt:
Eloquar infœlix dedecus ipsa meum:
Quodq; pōt narrat/restabāt ultia/fleuit
Et matronales erubuere genæ:
Dāt ueniā facta/genitor cōiūxq;/coacte
Quam dixit ueniā uos datis ipsa nego:
Nec mora cœlato fixit sua pectora ferro
Et cadit in patrios sanguinolēta pedes:
Tūc quoq; iā moriēs ne n̄ ꝓcūbat hone‑ste
Respicit/hæc ēt cura cadētis erat:
Ecce sup corpus cōia damna gementes
Obliti decoris uirq; paterq; iacent:

¶ Vtq; uident ha. Quia mœstā & attractā sedentē in cubiculo inuenerunt Sp. Lucre. cū. P. Valerio. & Collatinus cū. L. Iunio. Bru. ¶ Hoc quoq; Tar. debe. ironia est. Debeo inqt Tarquio qd uiolata sū. nūc hoc quoq; debebo qd mihi meū dedecus eloq necesse est. ¶ Hæc ēt cu. ca. erat Idē fecit Iulius Cæ. q ut inqt Sueto. cum toga caput obuoluisset sinistra manu sinū ad ima crura deduxit ut honestius caderet inferioris corpis pte uelata.

ANT. FAN.

¶ Vt q: ut. ¶ Vidēt ha. quia & lugubri ueste & sq̄lido uultu sedebat & aduētu suoꝝ lachrymæ obortæ. Requirunt: q̄ cā luctus: cur lugeat. ¶ Cui pa. exeq. hoc ē funus. ¶ Quo ue uel. ¶ Quo mō sit icta: saucia afflicta. ¶ Illa diu nōdū poterat emittere uocē: & qa uiolata pudicitia uultū attollere nequit. Sed lachrymās uultum abscōdebat. ¶ Illa: Lucretia. s. ¶ Diu re. qa non loquif. ¶ Et celat ora pudibūda: pudētes uultus ¶ Amictu: ueste. ¶ Fluūt ex oculis. s. ¶ Lachrymæ mo. aq̄ perē. more aquæ: q̄ ppetuo cursu flumina illud dicimus perēne: qd cōtinuū est. ¶ Hic pa. cōsolabant & pr̄: & uir filiā & cōiugē lachrymātē orātes apiret qd hoc eēt nec minus flebāt & pauebāt ipsi. ¶ Hinc pr̄. s. Sp. Lucreti⁹ ¶ Hic: ex hac pte. ¶ Cōiūx: collatius ¶ Solant ia. lachrymātē ipsā. uel lachrymas ipsius solari conaf. ¶ Et orāt ꝑcātur. ¶ Indicet: māifestet qdcūq; est. ¶ Et flēt: ipsi tn̄. ¶ Et pa. cœ. hoc est occulto. ¶ Metu qa rē ignorabāt ¶ Ter co. tentauit ter uelle rē apire: ter quoq; deficit & effari nō potuit: ausa tandē attollere oculos nō potuit. ¶ Ter co. lo. ter desti. ut illd incipit affari: mediaq; in uoce resistit. ¶ Et q̄rto au: loq. s. ē. ¶ Nō iō: n̄ ob hoc q ausa eēt ¶ Illa su. attollere potuit. ¶ Oculos su. nā præ pudore aut clausos: aut humi defixos tenebat. ¶ Hoc quoq; Tar. plures tentauerat loq: pluresq; destiterat exorsa ē a cā reticētiæ: & artificiosa ē hæc locutio: nā uiolatā pudicitiā relatura nō potuit hōestius insinuare: quā dicere illū cām eē reticētiæ suæ. ¶ Hoc quoq: hoc ēt. ¶ Inqt: qd loq nō possū qd loq nō audeo. ¶ Debem⁹ Tar. & multa debent: & hoc ēt. ¶ Eloq̄r n̄ nisi sūmo dolore usa est hæc uerbi repetitiōe effabor: effabor n̄ significat nūc hic eloq̄r ornate loq̄r: sed edā aut aperiā. ¶ Ipsa isœ. dede. meū. quo nūc primū sū affecta ¶ Quodq; pōt: oia retruiit usq; ad rē: quā præ pudore n̄ potuit explicare: sed satis itelligebaf. At Liuius sic eā locutā refert. cū uir q̄sisset satin salue. Minime inqt. qd. n. salui est mulieri amissa pudicitia. Vestigia uiri aliei collatine i lecto sunt tuo: cæteꝝ corp⁹ ē tm̄ uiolatū: aīus isons: mors testis erit. Sed date dexteras fidēq; haud ipūe adultero fore Sext⁹ ē Tarq. qui hostis p hospite priori nocte: ui armat⁹ mihi sibiq; si uos uiri estis pestifeꝝ hic abstulit gaudiū & cætera ¶ Et nar. refert. ¶ Qd pōt restabāt uitia hoc ē ipa pudicitiæ uiolatio. ¶ Fleuit: pri⁹ lachrymabaf: tūc fleuit: qa flere plus ē q̄ lachrymari. ¶ Et ge. ma. ipius mtonæ. ¶ Erubuere: & n̄ præ pudore. ¶ Dāt ue. & Liui: ɔsolant egrā al auertēdo noxā a coacta i autorē delicti: mētē peccare n̄ corpus. & uñ cōsiliū abfuerit inculpā adesse. Vos iqt uideritis qd illi debeaf. ego me & si pctō abluo supplicio nō libero. Nec ulla deide ipudica lucretiæ exēplo uiuit. iqt ergo poeta. ¶ Gēitor Sp. Lucreti⁹. ¶ Et cō. uir Collatinus. ¶ Dant ue. co. fa. q̄ ad facinus coacta fuerit. ¶ Vel facto: p re ipa. Dixit: Lucretia. s. ¶ Ipsa: t ego ipa. ¶ Nego ue. quā da. quā cōceditis. nolo qrq̄ mihi ignosci. ¶ Nec mora: & Li. Cultrū quē sub ueste hēbat eū i corde defigit: ꝓlapsaq; i uuln⁹ moribūda cecidit ¶ Nec mora ulla retardatio ē. ¶ Fixit sua pe. fer. cœ. h̄ ē cultro: quē abditū sub ueste hēbat. ¶ Et sāgui. q̄si sāguine plena. ¶ Cadit i patrios pe. qa saucia ad pedes patris ꝓlapsa ē. ¶ Tū quoq: magna hæc hōestatis Lucretiæ cōmēdatio. nāq; ꝑuauit hōestatē uiuēs: ꝑuauit tum moriēs. Cauit. n. ne minus honestate caderet ¶ Tū quoq: tū ēt. ¶ Iam moriēs respicit ne ꝓcumbat nō honeste: sed honeste cauebat: ne qd corpis detegeref. ¶ Hæ ēt cura. s. ut honeste ꝓcumberet ¶ Erat ca. erat iā collabentis. ¶ Ecce sup: ut collapsa est Lucretia ad patris pedes impleta ē luctu dom⁹: stratuereq; se ꝓprii decoris obliti supra moriētis corpus & pater & maritus. ¶ Ecce & uir: collatin⁹. ¶ Et pater: tricipitinus. ¶ Obliti decoris: maiestatis seu ꝓprii honoris: qa non ita decebat fortissios uiros. ¶ Gemētes dā. cōia. qa ille filiā hic uxorē. ¶ Iacēt sup cor: Lucretiæ moriētis:

PAV. MAR.

Consolatio

Flere plus ē q̄ lacrymare.

De morte lucretiæ.

ANT. FAN.

❡BRutus adest tádẽq aio sua no.fal.Ostẽdit nõ eẽ se brutũ.i.rõnis expertẽ seu finxisse stultitiã & acumẽ suũ maximasq uirtutes texisse fallacia:fallit ergo aio sua nola.i.cognomẽ suum falsum esse aperit ui animi ac prudẽtia ❡Tarquiniũ Supbum accipe: quia subiungit Profuga cum stirpe. ❡Et secum lachrymas inuidiamq trahit:Concitat lachrymas funere miserando:necnõ & odium in Tarquinios.

PAV. MAR.

❡BRutus:cõcordãt & Diõysius & Liui⁹ cũ poeta in historia nisi qd hæc Liuius i collatia.ille in urbe roma gesta eẽ ait. ❡Brut⁹ adest:redierat.n.e castris cũ collatino. ❡Tádẽq:hoc est post multa ❡Fallit sua noia aio decipit suũ hoc cognomentũ Bruti:nã cũ ob simulatã fatuitatẽ Brut⁹ appellatus eẽt:tũc dissimulatã prius prudentiã cœpit pferri fallit ergo aio sua nola. ❡Et rapit:raptim extrahit. ❡Tela fi.p gladiũ fixũ ❡Corpe semi semi extincto:qa nõdũ oẽm efflauerat spiritũ. ❡Stillantẽ.Liuius Brut.inqt illis occupatis luctu cultrũ ex uulnere lucretiæ extractũ manãtẽ cruore præ se tenẽs p hunc inqt castissimũ ãte regiã iniuriam sanguinẽ iuro:uosq dii testes facio me.L.Tarquiniũ superbũ cũ scelerata cõiuge:& oi liberoꝝ stirpe ferro igniq quacũq dehinc ui possũ exacturũ.nec illos:nec alium quẽq̃ regnare romæ passurũ hæc igit fuere Bruti uerba:q his ẽt uersib⁹ a poeta referũt. ❡Tenẽs:ergo Brutus ipse. ❡Cultrũ:gladiũ. ❡Stillantem:generoso:nobili. ❡Sanguine:lucretiæ.s. ❡Edidit:emisit. ❡Sonos impauidos:i uerba sine metu aut pauore ullo. ❡Ore minãte. ore minaci. ❡Iuro tibi:t subitelligas o lucretia ❡Per hũc for.& castum cruo.fortẽ qa qd fortissim⁹ & cõstãtissim⁹ uir expauescere:t ise.s. ipm interimere nõ expauit mulier. ❡Castũ:qa aio inuiolatũ & obstinatã pudicitiã seruauit ❡Et p tu.ma.i.p tuas umbras. ❡Qu.erunt mihi nu.quos ego p diis colã.

Brutus

nũ dr.

Brutus adest/tádẽq animo sua noia fallit
Fixaq semianimi corpore tela rapit:
Stillãtẽq tenẽs generoso sanguie cultrũ
Edidit impauidos ore minante sonos:
Per tibi ego hũc iuro fortẽ castũq cruorẽ
Perq tuos manes q mihi numẽ erunt:
Tarquiniũ pfuga pœnas cũ stirpe daturũ
Iam satis est uirtus dissimulata diu:
Illa iacẽs ad uerba oculos sine luie mouit
Visaq concussa dicta probare coma:
Fertur i exequias animi matrona uirilis
Et secum lachrymas inuidiãq trahit:
Vuln⁹ inane patet/brut⁹ clamore qrites
Cõuocat.& regis facta nephãda refert.

❡Tarquiniũ supbũ. ❡Daturũ pœnas alias dixim⁹ tractũ fuisse a pœna pecũiaria:q̃ dabatur datuꝝ. ❡Ergo poe.pie:dẽdũ.Cũ stir.p.uti Li.cũ scelerata cõiuge & oi liberoꝝ stirpe. ❡Iam sa.uir.dis. cœlata ẽ. ❡Mihi a me.qa tyrãni metu stultũ se simulauerat. ❡Illa ia.dixerat ea uerba Bru iurauit ipe cultrũ tenens coegit & alios iurar.cultrũ ẽt & aliis tradẽs:ut Col.Luct.Valer At Lucretia ut poe.iqt iussa ẽ hæc sẽsisse & approbasse. ❡Illa ia.mo.ocu.ad uer.ac si sẽsisset ❡Oculos si.lu.iã acies oculoꝝ defecerat.mouit ergo orbẽ illũ sine papillasin q̃ pprie ẽ uis lũinis. ❡Et ẽ ui.p di.co.cõ.cõmouis crinibus. ❡Fert in: Posteaq hi i tyrãnos cõiurauerat:ut Diony.i hoc seqmur:q romæ Lucre.se iteremisse & cõciões i regẽ hitas refert.Cõsultũ ẽ ut i cõcionẽ pplus uocaret.Elato i foꝝ Lucretiæ corpe obiiciẽte Val.aduocari i cõcionẽ pplm magrat⁹ eẽ.eosq sine magratu ñ posse.rñdit Bru.se posse.cũ eẽt tribunus celeꝝ a rege ãtea cõstitut⁹ pot⁹ obprobrii quã honoris grã eũ fatuũ illũ existiaret.Demissi ergo pcones sũt pplm aduocãter.Interea egressis domo Lucretiæ alpsũ sãguine corp⁹ affert i lecto lugubri ueste instrato:exiuereq i foꝝ & añ curiã poni iusset. ❡Fertur ergo inqt poe.p effert. ❡In exe.in põpã funeris. ❡Mtona ai ui.nã adeo fortis ut se ob uiolatã pudicitiã interimeret.Matrõa qd sit alias dixim⁹. ❡Et tra.se.la.qa lachrymãtiũ multitudo seqbat. ❡Et i ui.qa fortitudini ipsius mlti inidet.ut postea multi fuere emuli e romãis. Vuln⁹ erat añ curiã iacẽs Lucretiæ corp⁹ spectantiũ populo crudele patebat uuln⁹.Cõuenerãt iã nõ mõ q i foro erãt sꝫ i urbe tota.cõgregato ergo populo:Bru.lõgã hũit orõnẽ quã oẽm Diony.refert illã ergo in pauca quo ad potui uerba redegi.quam mox subscribã. ❡Patet uul.ina.qa uacuũ iã exhausto sãguie. ❡Brutus cõ.uocat i cõtionẽ. ❡Clamor:& magno qdẽ clamore pcõiũ ❡Quirites:romãos q tũc i urbe erãt ❡Et re.fa.ne.oia scelera & oia facta crudelia. ❡Regis tarqnii.posses ẽt itelligere. ❡Regis ñ ẽ sexti regis filii:& hæc fuit ei⁹ orõ factur⁹ apud uos uerba de me primũ pauca pfari uolo:q uideat uir iprudẽs:& de reb⁹ maxis dicere aggressus:& iis curatoribus opus est. Scitote igit opinionẽ hãc cõemiquã de me:ut de fatuo hẽtis:falsã eẽ:nec ab alio:quã a me ipso cõfictã:qd coegit ut gratũ erat Tarq & mihi quoq cõsetre uidebat.met⁹mortis.Prem meũ Tarq.iteremit:simulq ipiũ accepit:q:ut ingẽtia illius bõa occuparet fratrẽq maiorẽ natu futuꝝ ultorẽ in medio sustulit clã itcrimẽs eripuit me illi fatuitas simulata.Sed dicã.quoꝝ cã uos i cõcionẽ uocaui. Targniũ neq ex patria electu die:neq lege pricipatũ occupãtẽ:neq occupato rege utẽtẽ:sed cõtũeliis & iniqtate trãsgressũ oẽs q fuerit unq tyrãnos:hac regia ptãte cõsulrauim⁹ abdicare.Cõsensere pricipes:nũc uero i tpe uos quoq cõuocam⁹ q̃rites:ut sentẽtiã uestrã pnũciãtes:socios uos hẽam⁹ in patriæ libertatẽ uindicãdã Hic ẽ cui⁹ Tarquinius q ãtea q̃ ipiũ caperet:Aruntẽ fratrẽ suũ:qa noilet mal⁹ fieri:uenẽis sustulit:scelus hoc uxorẽ ipsius hñs adiutricẽ:suæ ipsius sororẽ:cui stupro cõmiscebat nuptã sibi pudicã sœminaꝫ & filioꝝ sociã:p eos dies illos ueniẽs iterfecit:priusq̃ pyræ maceratæ eẽnt:q infelicia corpa suscipiãt.epulũ amicis dedit nuptiasq pfecit:homicidãq sponsã in cubiculũ sororis duxit:arcanas seruans.firmãsq pactiões.Impia ille & execiãda nec i græca:nec in barbara terra facta primus in Romanã urbẽ introduxit:qlia pegit i soceꝝ uiruq Tullũ clemẽtissimũ regũ:deq nobis optie meritũ paiã iterimẽs:neq funere:neq sepultura corpus fungi pmisit Tarquiniũ uxorem Tulli & patris sui sororem:sibiq beniuoiam:ne ultum lugere posset:s laqueo confecit. Sed quid hic immoror:tot habens huius accusanda scelera:preter ea quæ in cognatos:socerosq peregerat

Dionysii alicãnassei opio de mõte lucretiæ ẽt qd actum sit.

Bruti oro ad pplm de morte lucretiæ.

Pricipatũ quo nã modo accepit.nõ ut reges supiores ex ueteri cõsuetudine & lege:nõ senatuscõsulto:nõ iter legũ electiõe:nõ suffragiis a pplo coilatis.nõ auspiciis & imolatiõib⁹ sine qb⁹nulla eẽt puidẽtiæ hũanæ seu diuq; utilitas. Trãsgressus ẽ ad pricipatũ armis:& ui & maloꝝ factiõib⁹uobis inuitis.egerrimeq; ferẽtib⁹. Age uero q̃ miseř pessimeq; ab isto oẽs affecti sum⁹:infas qdẽ pitioꝝ calamitates:qs & hoste deflerẽt taceo.pauci.n.ex multis relicti sum⁹:hũilss & põrib⁹ facti:redactiq; ex igẽti opulẽtia i paupratẽ:clari & graues uirip quos illustris aliqñ urbs nr̃a uidebaťalii pditi.alii psugati.Res quoq; usæ:quo nã se pacto hñt qrites nõ ne nob adeptæ leges:adẽpti ad sacrificia cõuẽt⁹ihibita comitia:& sesẽda suffragia:& p rep. cõcionatus inhibiti.Cogit.n.ad q̃cũq; seruitia misere laborare:lapides cedere:onera i psunda terrã ferre. Voragines facere & qs igiř finis esit calamitatũ:moriẽte ne Tarqnio:& qd erit tres pro uno tarqnios:hi. tur⁹:pre lõge sceiestiores si ipse ex priuato fero factus tyrãnus oẽm tñ diligẽtissime tyrãnicã expiicuit pra uitatẽ. Quales credi fore ex illo gẽitos oportet:qbus genus iptobũ:educatiões prauæ:ciuile aliqd qd fiereitrant mẽo sarũ nec uidere unq̃ licuit:nec discere. Sed ut cognoscatis q̃lss uobis educat catulos Tarqnii tyrãnis.spectate opus coꝝ unius æuo maximi:hæc Spurii Lucretii filia:quẽ pfectũ urbis tyrãnus ad bellũ exiens declarauit Tarqnii collatini uxor.Tyrãnoꝝ cognati:& q p eis mlta ppessus ẽ mala.Hospitãre apd se pp cognationẽ sexto extema nocte:collario ad exercitũ pfecto libidiosã tyrãnidis cõtumeliã ñ potuit effugere:sed ut captiua necessario dephẽsa sustinuit:q̃cũq; mime fas liberã muliesẽ pati:qd postq̃ pri ppi qsq; aliis aperuit.pcata & obtestata:ut maloꝝ uindices fierẽt:abscõsum gladiũ i sinu nudãs uidẽte pře o qrites p uiscera exegit ferrũ o admirabilis tu qdẽ lucretia sũmisq; effesẽda laudib⁹:ex hac ciectiõe gnosissie extĩcta.ne qd te tale ãpiius pati oporteret. Tu qdẽ Lucretia muliebrẽ sortita sexũ:generosi uiri spiritũ hũisti.Nos muliebri uirtute iferiores erim⁹.Nõ ẽ nim qrites ulu re i talib⁹ uolutatos malis illoꝝ pgeniẽ uirorũq; mlta p impio & gloria picula subiere.Duoꝝ alteꝝ eligẽdũ estrant uita libera: aut mors gliosa.uenit qd optauim⁹ ipsi Tarquio ex urbe subiato pẽitus aggrediẽdæ rei principibus: nulloq; deficiente:si ad opa cũ pmptitudine accingamur nõ corpib⁹:nõ pecuniis:nõ armi:nõ ducib⁹:nõ oĩ deniq; in repu.appatu. hoꝝ.n.oĩum urbẽ hẽmus plena:si diis spes optĩa hñda:quoꝝ sacra tẽpia:q:& aras Tarqnius iiquant.Sed si q uestrũ ciues timẽt:q cũ Tarqnio militãt:tanq̃ cũ illo in nos uẽturos:haud recte timẽt. grauis.n.ẽ illis tyrãnus:innatũq; ẽ oĩb⁹desideriũ libertatis.hũi ẽt si auxilio eẽ priæ decreueritis.neq; tior cũ tyrãnis:neq; gr̃a retinebit. Si qb⁹ illoꝝ pp naturã prauã tyrãnidis amor insidet:magnis adducem⁹ necessitatibus:ut ex ipsobis pbi fiãt hẽm⁹& filios & uxores & parẽtes i urbe obsides:q̃ res aĩa cuiq; sũt sua cariores.hæc reddeř si pollicebimur:& delicti ipũitatẽ facile psuadebim⁹ a tyrãnis defectionẽ. Quis ob res qrites fidẽter & optie sperantes i certamẽ pdite belloꝝ oĩumq; unq̃ suscepitis pulcherrimũ hoc statuẽtes. Vos igř dii priitertæ hui⁹ custodes bõi & genii & urbs oĩum.religiosissima:deoq; dilectissima:i q̃ nati educatiq; sum⁹Deuouem⁹ nos uobis sñia:sermõe:& m:ib⁹& aĩs & pati ppeti qdcũq; numẽ & satũ feset.Diuinos ãt conat⁹pulchros fœlicẽ quoq; secutuꝝ finẽ.Insit ãt his oĩb⁹:ut eãdẽ sumẽtes fiduciã una utẽtes snia fuem⁹ipii:& fuemus a nobis.His uerb potauit Brut⁹:q̃ ex multis ex Dióysio pauca excerpsi:qb⁹cõmota mĩtitudo ut ipiũ regi abrogareť exulesq; eẽ iuberẽt:Tarq.cũ cõiuge:ac liberis.itũ ẽ ad ardeã ad psuadẽdos milites ad defectionẽ:qd facile obtẽtũ ẽ.Sed rex iã his auditis Romã ueniẽs ad cõprimẽdos mot⁹:nec obuiãs q iã i exercitũ missi erãt portas urbis clausas inuẽit:exiliũq; illi ibi indictũ ẽ.& iõ subseqř his duobus uersib⁹ poeta. Oratio ẽ bruti ad populũ. Ex dióysio excerpta q̃dã.

Tarquini⁹ cũ ple fugit/capitãnua cõsul
Iura/dies regnis illa suprema fuit:
Fallimur/an ueris prænũcia uẽit hirũdo
An metuit neq̃ uersa reccurrat hyems:
Sæpe tñ pgne nimiũ pperasse quæteris
Virq; tuo thereus frigore lætus erit:

¶ TArqnius cũ p e fugi tAtrocitate rei Romæ nunciata ubi Brutus orõnẽ hũit nequaq̃ eius pectoris igẽii qd simulatũ ad eã diẽ suerat incẽsa multitudo compulsa ẽt ut impiũ regi abrogare exulesq; eẽ iuberet.L. Tarqniũ cũ cõiuge ac liberis:eius rei nũcio in castra plato cũ re noua trepidus rex pgeret Romã ad cõprimẽdos mot⁹. clausæ illi portæ sunt exiliũq; indictũ. Duo regis liberi patrẽ secuti exulatũ Cere in Hetruscos ierũt. Sextus ãt Gabios tanq̃ in suũ regnũ pfectus ab ultoribus ueterũ simultatũq; sibi ipe cædibus rapinis cõcitauerat interfectus ẽ Rex postea cumis mortu⁹ ẽ quo se ad Aristodemũ tyrãnũ cõtulerat.ubi uitã dr̃ p sũmã ignominiã exegisse Reliq̃ q̃ nos breuitati studẽtes pterimus apud Li.ac Diony.lege. ANT. FAN.

¶ Capit an.cõ.iura:Pulsis regibus ita odiosũ fuit Romãis regiũ nomẽ ptãlq; ppetua ut impiũ e cõtinuo annuũ.e singulari duplex eẽ uoluerint cõsulesq; pro regib⁹ appellarint.Primi ãt fuerũt.L.Iunius Bru.& Tarqnt⁹ Coliatin⁹. ¶ Fallimur an ueris pnũcia uenit hirũdo.Hæc auis q̃ græce chelison dr̃ a cui⁹uisu ut supra diximus quidã zephyꝝ ad viii.calẽ.Mar.chelidoniã uocarunt Vere ad nos redit cũ hybernis mensibus ad Aphros uolare credař ut Veris & aduentũ nidis cantauit hirundo.Eius reditũ Columella ad x.calẽ.Mar.ponit. Sed iõ fallimur dictũ est q sæpe accidit ut cũ hirundines cernimus quæ primæ ad nos reuolant aese adhuc frigido uix fidẽ earum reditus capiamus.Ab his auibus & chelidoniam herbam dictam legimus qua pullarũ oculis i nido ulsum restituunt. ¶ Progne: Apostrophe ad hirundinẽ est in quam progne a poetis conuersa diciř. Hirundinis aduẽtus.

¶ Tarqnius rex. ¶ Fugit cũ pleicũ filiis.nã duo patrẽ secuti sunt.q exulatũ cere in etruscos ierũt.Sext⁹Tarqui.gabios tanq̃ in suũ regnũ pfectus ab ultoribus ueteꝝ simultatũq; sibi ipse cedibus:& rapinis cõcitauerat ẽ interfectus. ¶ Cõsul capit iura annua:annuas ptãtes.nã creati suere duo cõsules qui sũmã in sẽpu. potestatẽ haberent.L.Iunius Brutus & Tarquinius collatinus. ¶ Illa dies fuit suprema:ultia.Regnis:r qa ex illo reges defecere.Et multũ poeta ipse:& nimis forte nos in eo interptando ad eiectionẽ regũ & patrũ PAV. MAR.

Romanæ urbi libertatē īmorati sum⁹:sed eo mihi fuit dulcior ipsa īmoratio:& in hūc historiographum collatio:quo gratior ē ipa libertas:q postea͡q mihi me ipi nono abhic āno uīdicaui:celebraui q quot ānis festū libertatis tertio nōas septēbres:celebrādū͡q quo ad uixero īstitui.Sed iā ad reliq̄ cū poeta redeam⁹.

hyrūdo pnūcia ueris. ¶ Tum ¶ Falli mo:incipiūt circa februarii finē redire hirūdines de qb⁹ q̄ ad rē faciebāt dixim⁹ supiore lib. ¶ Tum blādi soles ignotaq; pdit hyrūdo:redeūt ergo his dieb⁹:metuūt tñ ne reuertaf hyems ¶ Falli mo:ergo īqt decipimur ne. ¶ An ue.rediuit. ¶ Hyrūdo pnū.ue.q̄ aduētu suo uer nobis adesse pnūtiat.Es me.ipa hyrūdo ¶ Ne q̄:ne ex aliq̄ pte. ¶ Hyems uer.recur.q̄si retro reuertaf:& hoc ob frigora q̄ēt durāt & soleēt interdū eo tpe uæhemētiora eē ¶ Sæpe:Apostropha ad hyrūdinē ipam:seu ad pgnēq̄ l hyrūdinē ut diximus cōuersa ēiqd sæpe q̄stura sit reditū accelerasse facit ad hoc illud Plynii notatū eē aduēas uolucres spē ueris attutisse sæuissima hyeme cōflictas. ¶ Sæpe tñ pgne:hyrūdo. ¶ Q uereris iametaberis. ¶ Nimiū ppe.nimiū accelerasse. ¶ Virq;:& ult. ¶ There⁹:de quo supius dixim⁹ l caristiis ¶ Erit læt⁹tuo frigore:læt⁹tuo malo. ¶ Iāq; duæ:tertio calē.Mas.hoc est.xxvii.die februarii fiūt equiria in cāpo martio ad honorem martis

ANT. FAN. ¶ Iāq; duæ re.no.de mē.secū.Tertio calen. Martias Equiria,in cāpo Martio celebranf.i.ludi quos Romul⁹ Marti instituit:p equo͡r cursū.ut autor est Festus.De qbus Varro hæc scripsit:Equiria ab equo͡r cursu.eo enī die currūt in campo Martio.Id nomē ex uero positū di-

Eqria.lli. calimar. ne a fictis equis ac scænicis deductum existimef. Mactabaf aūt idibus Decēbris Marti equus in cursu uictor autore Plu.qd id aīal iracundū ferox ac bellicosum Marti gratū existimatēt cui uictorē equū accōmodatū putabāt.qa ipsæ Mars uictoriæ autor ē. Omittim⁹ hoc loco q̄ nōnullos dicere nobis renunciatū est ad rē hāc attinē-

contra quosdā autore plutarcho. tia oēm eis diuinādi curā quam libenter suscipiūt reliquētes:necnō & pbato͡r auto͡r scripta(quod uti audimus)interdū faciunt deprauandi.Sciendum pridie calē.Mar. putari Aruntē Tarquinii filiū & Brutū mutuis uulneribus cecidisse ut Plutar.in publicola scriptum reliquit.Iure uenis gradiue:Iure ad eqria ue scendis e cælo & ades ludis qui tibi a Romanis celebranf cū & adesse te oporteat mensi qui a te nomen accepit & nunc est Februario successurus. ¶ Nauiget hinc alia iam mihi linter aqua: Metaphora est qua poetæ freq̄ntius uti solent.Ea in fine sine uicio ponitur cum similitudo ibi fit(teste Seruio.)uitiosa.

> ¶ Iāq; duæ restāt noctes de mense scdo
> Marsq; citos iūctis curib⁹ urget equos
> Ex uero positū permansit equiria nomē
> Q uæ deus in campo pspicit ipse suo:
> Iure uenis gradiue locum tua tpa poscūt
> Signatusq; tuo nomine mensis adest:
> Venimus i portū libro cum mēse pacto
> Nauiget hinc alia iam mihi linter aqua:

PAV. MAR. ¶ Iamq; duæ noctes restant:supsunt.De mēse secūdo hoc ē de februario. ¶ Et mars ur.pmit. ¶ Equos citos:ueloces ¶ Iūctis cu.s.qa iunctis ad currū equis currebaf ¶ Ex uero:ab equo͡r cursus eo enim die currū ī cāpo martio.& Pōpe.eqria ludos quos marti cōstituit p equo͡r cursū q ī cāpo mas.exercebanf. ¶ Ex uero:ergo q̄si ex re ipa. ¶ Permāsit no.po.eqiqa ab equo͡r cursu ¶ Quæ eqria.s. ¶ Ipse de⁹:hoc ē mars. ¶ Perspicit ī suo cāpo:qa in cāpo martio. ¶ Iure ue.ut faciat trāsitionē ad pximū mēsem tq marti dicat⁹ est.iure hæc uelut pnuntia sui mēsis affuturi fieri asserit ¶ Iure uenis:celebranf eqria in honorē tuū ades iure ergo

Gradiuus unde dicatur. uenis. ¶ Gradiue:Gradiuus dictus ē mars qa gradatim itur in aciē.Pōpe. gradiu⁹ dictus ē mars gradiēdo in bella ultro citroq;siue a uibratiōe hastæ qd græci κραδαινειν dī:uel ut alii dicūt:quia gramine fit ortus qd interptaf:quia corona graminea in re militari maxime honorariōis est. ¶ Tua tpa:hoc ē tu⁹ mēsis. ¶ Poscunt locū & ad ē mēsis signatus tuo noīe:adest martius mēsis:qui tibi dicatus:& a te ita denominatur. ¶ Venimus iā in portū pacto pfecto expleto. ¶ Libro scdo. ¶ Cū mēse:scdo hoc ē Februario. ¶ Hinc ex hoc loco hoc est ex hoc mēse. ¶ Nauiget iā mihi liter:nauis. ¶ Alia aq̄:alia materia absoluimus februarium iam dicamus martium est translatio sumpta a nauibus.Linter est nauicula fluuialis alias diximus.

¶ PRAEFATIO IN TERTIVM.

¶ PAVLVS MARSVS PISCINAS POETA.CL.GEORGIO CORNELIO VENETO PATRICIO MARCI CORNELII EQVITIS.F.SALVTEM.

¶ TERTIA nunc ufi subeunt monumenta laboris
Scipiadum antiqui generis uenerata georgi
Progenies:iam tempus adest.iam pandere uela
Quo marti referatus honos:quem gloria tangit
Mensis:ab illustri quondam positore dicatus
Vt bis:ut a populo discreuerat ille senatum
Tum licet exiguo:at rerum domitore futuro
Qua patet oceanus latum circū sonat orbem.
Martis honos tum primus erat:nam primus in anni
Ordine soma tu:ipro religione parentis.
Martia nunc releges interprete sacra fideli
Cornelii rerum decus:& tutela meatum
Pubis & attiacæ decus indelebile nostrum
Ingenium iam nosse iuuet:si prodeat olim
Vox mea:tecum licuit nobis consuluere tecum
Tecum horas:tecumq; dies absumere longos:
Hæc eadem profiti:foueat cum maxima uaterni
Roma tuum:nostro quicquid fundetur ab ore
Egregii.& laudem poterit meruisse per æuum:
Vestrum erit.eoo seu iam depascat ab indo.
Seu mea in hesperium rapiantur carbasa pontum.
Siue niues scyticæ.tellus seu torrida pascat.
Nulla mihi sine te continget gloria:nulla
Gratia.ut aoniis semper referate camœnis.
Dum referens aurora diem fulgebit ab ortu.
Dumq; corona pios nobis inflectet ocellos.
Illa nouem geminis:quæ sese ostentat olympo.
Tu relegere meis latia tellure libellis.

¶ Tertii Fastoꝝ Libri iterꝑtatiõe Antonii de Fano & Pauli Marsi Piscinatis Poetaꝝ Clarissimoꝝ & Rħ.

BELLICE depositis clipeo paulisp & hasta: Duo uult iprimis deponi q̃ cõmouebant ab eo q ANT.
belliũ curã suscepat. is. n. saciariũ Martis ĩgressus ancylia cõmouebat ut Serui⁹ scribit: & deĩn FAN.
de hastã simulachri ipsi⁹ dicẽs: Mars uigilaia cui⁹ uibratiõe Mars Gradiui nomẽ accæpit quã Gradiu⁹.
uis a gradiẽdo sic dict⁹ putet: uel a gramie uñ ort⁹ credit qd iterꝑtant qa corona graminea
in re militari maximæ bonoratõis ẽ. Vñ audio non iprobari a plerisq̧ nr̃m illud epigrãma
qd ꝓxime ad te misimus Federice iꝑ

peratori excellentissime: Hostis ut
hespiis cedat ꝓcul aduena terris Du
rũ martis op⁹ te uocat iste labor. In
te oĩs latii spes iclinata recũbit Fata
parãt frõti gramia laurigeræ. In eo
nõ diffitemur placuisse nobis clauã
rape ex Herculis manu. S3 ut redea-
m⁹ ad rẽ nr̃am hũc deum Romani
pris appellatiõe uenerabant sicut &
Liberũ Marspitrem cognominãtes Marspi-
q̃si martẽ patrẽ cui belloꝝ ac sãgui ter
nis cupido gramẽ herbã cõsecraue- Gramẽ
runt q ex humano cruore ꝓcreat: &
mẽse Octobri equũ iñ cãpo martio
imolabãt q October appellabat au
tore Festo. Sed si uerũ q̃rim⁹ Mars De com

P. O. Nasonis Fastoꝝ Liber terti⁹ Incip.

BEllice depositis
clipeo paulisper
& hasta.
Mars ades: & ni
tidas cassside sol
ue comas:
Forsitan ipse ro
ges quid sit cũ
Marte poetæ.
A te qui canitur/nomina mensis habet:
Ip̃e uides mãib⁹ pagi fera bella Mineruæ:
Non minus ingenuis artibus illa uacat:
Palladis exẽplo ponendæ tempora sume
Cuspidis: inuenies & quod inermis agas

sidus est qd (ut ĩnqt Plini⁹) ignea ardẽtis Solis uicinita- ꝑssu iliæ
te binis fere ãnis cõuertit cuiusq̧ ardore nimio & rigo & marte
re Saturni ĩteneẽt⁹ ambob⁹ Iuppiter tẽperat & fit admo
dũ salutaris. Iuuocat aũt Mars hoc loco ꝙ ab eo hic mẽ
sis denoĩatus ẽ: cui suadet suo ei⁹ exẽplo & Palladis ut
arma deponat & adsit scribenti. ¶ Poetæ: Qui sacerdos
musaꝝ ac Phœbi nõ Martis dr̃. ¶ Ipse uides manib⁹ ꝓ-
agi fera bella mineruæ: Huius deæ noĩe ueteres sapiam
accipiebãt pace & bello utilẽ sicut Mercuriũ ad rõnem
Saturnũ ad æternitatẽ: ad naturã Venerẽ referebãt. Por
phyrio Placuit teste Macrobio Mineruã eẽ solis uirtu Minerua
tẽ humanis mẽtib⁹ prudẽtiã ministrãtẽ. Quã deã dixe
runt nõ solũ artib⁹ præesse sed bellis. Quare mõ bello- Bellona
na dr̃ mõ minerua q̃si minitãs armis ut Cornificio uisũ Pallas
est nõ Pallas ab hastæ uibratiõe: uñ oleaginis coronis Enyo
ministri triũphãtiũ utebant: licet Festus sic dictã scribat Mineruæ
ꝙ Pallãtẽ gigãtẽ iterfecerit. Eã Cicero belli iuẽtricẽ su quinq̧.
isse tradit & Pausanias ex carmie Homeri putat una cũ
Enyo dea præesse bellis & ea curare. Sunt q mineruã a
minuẽdo dictã arbitrent. Alii ꝙ bñ moneat. Mineruæ
qnq̧ a Ciceroĩe ponunt q̃rũ q̃ ex Iouis capite nata ẽ la-
nificiũ & texturã iuenit. Sed de hac alibi latius.

BELLICE depositis Ordinẽ mẽsiũ p Romulũ. & postea p Numã prio libro exposuim⁹ t multa PAV.
ꝙ i scdo. Venim⁹ nũc ad tertiũ & librũ & mẽsem: q̃ primũ Romulus istituit: uomissis poetæ rõ- MAR.
nib⁹. de qb⁹ iferi⁹ dicet: Macrobiũ nõ ꝑteream⁹: q romuli ordinationẽ referẽs, primũ igt ãni mẽ
sem Marti genitori suo dicauit: hui⁹ die prima ignẽ nouũ uestæ aris accẽdebãt. & i regias & cu-
riis: & i flaminũ domib⁹ laureæ ueteres nouis mutabant: eodẽ mẽse ad annã perennã sacrificatũ itur. ut an-
nare perennare cõmode liceat. Mercedes exoluebãt magistris: quas cõplet⁹ ãn⁹ deberi fecit: comitia auspica
bant: uectigalia locabãt: & suis cœnas apponebãt ut dñæ: ut dñi saturnalib⁹. Ille ut pricipio ãni ad prõptũ
obseqũ honore suos iuitarẽt. hi qa grãm ꝑfecti opis exoluerẽt: & reliq̃. aggrediẽs ergo mẽsem hũc poe-
ta martis opẽ iplorat: & adesse cupidũ mẽsis sibi dedicati sacra refert. ¶ Mars bellice: qa armipotẽs & bel-
loꝝ de⁹ ised cur Mars supiore libro dixim⁹. ¶ Ades: Pro adsis & faueas. Depositis: deorsũ positis. ¶ Paulisp
clypeo & hasta: armis tuis. ¶ Clypeo: scuto ad defensionẽ. ¶ Hasta: ad offensionẽ. ¶ Et Solue comas niti-
das crines nitẽtes. ¶ Casside: galea: q̃si solue galeã a capite flauo. & eã dpone. ¶ Forsitã: si forte rogas qd sit
mihi cũ marte agẽdũ: nõ abest rõ: q̃m mẽsis: q a te denoiat⁹ ẽ: iscribẽdus ẽ a me. ¶ Forsitã: forte. ¶ Roges: p
iterroges. ¶ Quid sit poetæ cũ marte q̃ res mihi cũ marte sit cũ sit maxie cũ poetæ soleãt Phœbũ & musas
inuocare. ¶ Mẽsis: q canit. hẽt a te noĩa: qa uocat Marti⁹ a marte denoiat⁹. ¶ Ipse uides arguit ab exẽplo Pal
ladis: q̃ & bellis præest: & tñ igeniis fauet. Armis præesse dr̃ qd e uertice Iouis armata ꝓsilierit: ut iferi⁹. An
q a de capitis fert sine matre pũni uertice cũ clypeo ꝓsiliisse suo Cicero i libro d natura deoꝝ. belli iuẽtricẽ

De offici is miner. uæ & pricipẽ fuisse dicit appellata ẽ Minerua á minãdo:uel a minuẽdo:ut idẽ Ciceroni placet. Dictaq; est Pal
laa:uel qđ Pallas ab ea iterẽpi⁹ fit:uel a πάλλω q̃ ẽ uibro qđ hastã uibrare cõsueuerit:de hac multa supe
riore ãno ĩ odisseati:qt ergo poeta. ipse uides tu ipse testis es. Mineruæ manibus pagi fera bella:cũ bel
lis præsit,ut apud Homerũ:apud Flaccũ legit.cũ in aciem descẽdebat. Non minus fauet illa artibus inge.
nuis artibus liberalibus:sciẽtis.quæ igeniũ:hoc ẽ liberũ hoĩem faciũt. Pallades exemplo:sume ergo ti.
bi ociũ ab armis:sicut & pallas. Sume tẽpora:accipe ocium. Ponendæ cuspidis:disponendi teli acuti
deponendorum armorum. Exemplo Palladis:sicut pallas ipsa solet. Inuenies & quid agas agere possis.

ANT. FAN. Ilia. ROMana sacerdos:illa sacerdos ueste quã mars cõ
præstitus dictũ ẽ. Hæc Numitoris filia ac Remi & Ro
muli mr ab aliis Ilia.ab aliis Rhea.ab aliis Siluia appel
laf ut scribit Plu. Semia magna:Quia tenebat urbs
futura tori⁹ orbis terraʒ caput. Quid.n.uetat ide mo
ueri:Breui⁹ ẽ narratio q̃tũ ad ei⁹ spectat initiũ si icipim⁹
ide rẽ exponere uñ oportet.nã uitiosũ est a nimis remo
to pricipio narrationẽ ordiri.Hora:i⁹:Nec gemino bel
lũ Troianũ ordif ab euo.Meminisse tñ debem⁹ q̃ Qui
ti.docet sati⁹ esset narrationi supesse aliqd q̃ deesse.Nar
rat ergo Martẽ cõcubuisse cũ Ilia ex q̃ Romulus nat⁹ pri
mũ ãni sui mensem a Marte pře Martiũ noiauit. Alii ex
aliis natũ Romulũ uolũt. Lege Dionysiũ & Plutarchũ
Lauatur⁹ a qb⁹ uaria referũf iter q̃ dixisse nonnullos Iliã ab Amu
Vrna lio fuisse cõpssam. Sacra lauaturas:Quia erat uirgo
Ornare Vestalis.Sanẽ a lauo lautũ ac lotũ.dicim⁹ & lauatũ. Fi-
seu ctilis urna Vas quo aquã hauritur ab orinando dictũ ut
Vrinare. Varroni placet.Est.n.orinare(ut inde iquit)in aquam
mergi.Quidam o litterã uertentes urinare dicunt.Sur
repsit:Clanculum uenit a surrepo:nam si a surripio esset surripui præteritum diceretur.

Tu q⁹q; iermis eras cũ te rõana sacerdos
Cœpit/ut huic urbi sẽina magna dares:
Syluia uestal(qd eni uetat ide moueri)
Sacra lauaturas mane petebat aquas:
Ventũ erat ad mollẽ decliui tramite ripã
Ponitur e summa fictilis urna coma:
Fessa resedit humi uentosq; accepit apto
Pectore/turbatas restituitq; comas:
Dũ sedet ũbrosæ salices uolucresq; cãore
Fœcerũt sõnos & leue murmur aquæ:
Blanda qes furtim blãdis surrepsit ocellis
Et cadit a mento languida facta manus:

PAV. MAR. TV quoq; eras iermis eo tpe. inermis:ẽt sine armis:ut arma deposueris. Arguerat ab exẽplo Palla-
dis:nũc ab exẽplo sui ipsi⁹:qđ iermis fuerat.cũ matrẽ cõditoris urbis grauẽ reddidit:de quo mox dicem⁹.
Cũ romana sacerdos:Rhea sacerdos uestalis. Cœpit te amor.f.nã amasti & illa cõcepit ex te. Vt da
res magna semina:q̃si magna pricipia. Huic urbi romanæ.s. Siluia uestalis:scriptur⁹ mẽsem q a Romu
lo Marti pří dicat⁹ ẽ ab ipsa Romuli cõceptiõe rẽ exordif:ob qđ de Romulo pauca dicẽda sunt. Rõuli:
ut Plu.ifert:Alii Aeneæ filiũ & dixit hæc Phorbãtis gnato fuisse.existimauit:illũq; cũ fře Remu puulos ad
modũ ĩ italiã delatos fuisse. Alueũ fluminis igressos amissa naui⁹ ĩ ripã icolumes euasisse. Alii e Roma
genitũ Romulũ ferũt Troadis illi⁹ filiaq; latino Thelemacho nupsat. Alii ex æmilia pclara Aeneæ & La
uiniæ ple a Marte cõpressa:sed post alia multa pbabiliorẽ idẽ sniam affert cũ albanoʒ regnũ priuato ere
gia maiestate Numitore. Amuli⁹ occuparet:ueriti⁹ ne ex numitoris filia p̃ies nascerẽt:q̃ ilia ab aliquib⁹ ũ
Rhea dcã ẽ:illã uestæ deuouit:cũ i adulterio dephẽsam pter uestaliũ conditionẽ obfuari iussit:Antho iñ
Nota o- Amuli filia:ne qd mali i iiæ:quã amabat:eueniret.nõ cessabat parẽtẽ obsecrare.ne ueliet i Siluiã seuire:edi
pinionẽ dit tãdẽ ĩfãtes duos:quos Amuli⁹ exponi iussit:ut supiore libro dixim⁹:& paulo post subdit:Tũc q illã di
de romu cẽt ab Amulio cũ se obuiã i armis uirgini dedisset ipudẽter fuisse cõpressã. Diony.aũt rẽ ẽt ita asserit extis
lo.& re- tisse. Amuliũ Numitoris filiũ egestũ latẽter i ĩsidiis obtruncasse. Siluiã iã nubilẽ ueste designasse:cui q̃rto
mo sm deide ãno eũti i sacrũ lucũ martis aq̃ ferẽdæ gfa:ad socroʒ usũ:uim qdã itulit:quẽ nõnulli unũ e pcis suis
Dionysi- fuisse dixerẽ puellæ amore captũ. Alii uero Amuliũ ipm fuisse dicũt armatũ nõ cupiditatis eã magis q̃ isi
um. diaʒ. Armatũ ut stupẽdus cõspicerẽt:& cognitionẽ icertã relinqret. Plimi fabulanf genii fuisse imaginẽ
cui⁹ erat loc⁹ adhibẽtẽ casui solis obscurationẽ subitã & caliginẽ ĩ aere aspect⁹ imagis lõge admirabilios
hũano dixisseq; puellæ aiũt deo cõcubuisse:parituraq; geminos hoĩum lõge clarissimos uirtute: & rebus
bellicis. At postea quã grauida cognita ẽ. Suata ẽ ut supi⁹ dixim⁹. De his oib⁹ ita i natali dictũ. Inde p ĩsidia
trũcat Numitore creatũ. Egestũ i siluis:quo fři nulla uirilis Sit soboles:ñ suabat filia sedes Siluia & hãc ue.
stæ curãda i sacra relegat. Hæc quoq; siue Procos:gẽiouel aut numine diuũ:Aut ipse isignis pfuisset amuli⁹
armis:Sacra lauatura dũ mane icedit ad undas:Et uiridi cõsedit humo correptaq; sõno. Fit grauida:obscu
ra tegif caligine tellus:Solq; fidẽ fecit rutilo mutat⁹ amictu:Cõcepisse deo:sed quo cõcepat orbi icertũ ẽ.
Silua ergo ue.uestæ sacerdos postea facit parẽtẽsim poeta. Qui.n.ue.q phibet. Moueri inde:q̃si ab
ipa icipe. Mane:sũ mane dicaf als dixim⁹. Petebat aq̃:ibat p aq. Lauaturas sacra pãnos quoʒ erat
i sacris usus:aut q̃cũq; sacra. Lauaturas:loturas.nã aut lautũ aut lotũ dicim⁹. Vẽtũ erat ab ipa Ilia. Ad
mol.ri.mollẽ qa nõ durã:q̃si herosaũ. Vel mollẽ:suauẽ qa suaues ĩ ea carpsit sõnos. Decliui tra.qa de
cliui q̃ ex ripa ad aq̃s descẽdebat. Vrna fi.e creta ficta a figul. Vrna:uas ad hauriẽdũ aquã:d quo supra
dixim⁹. Põif.depõif. E sũma coma:e capitis sũmitate:aut cũ capite ferebãt onera:quẽadmodũ & nũc
i latio. Fessa illa. Resedit:regenit humo. Et accepit uẽtos pectore apto:nudo. Et restituit:q̃si recõ
posuit. Comas turbatas:ab urna resedit igif.& fessa:& flauas cõpositura comas. Dũ sedet:oĩa sũt dul
ces hæc ĩuitãtia sõnos:aura:ũbra:& cãt⁹ ileneq; murmur aq̃. Dũ:ergo. Sedet Ilia. Salicesq̃ erãt circa
ripã fluminis. Vmbrosæ & ca.uo.canẽtes auiculæ. Et lene suaue qa gratũ. Murmur aq̃ strepit⁹ fluctis

sq. Vñ illud Horatii. Fõtesq; riuis obstrepũt manãtib⁹ sõnos:q̃d iuitet leuesthæc ergo. ¶ Fecerũt sõnos il. cussere soporẽ iliæ. ¶ Blãda gestiuitãtib⁹ tor ad sõnũ. ¶ Victa & sopore ẽ. cœpit dormire inixa dextra:sed ẽt dextra ait⁹ dormiẽte illa lapsa ẽ a mẽto. ¶ Quies blãbat & uere blãdaq; nullo discrimĩe blãdit oibus. ¶ Furtim: occulte & paulati. ¶ Surrepsit uictis ocel. translatiõe a reptilib⁹ q̃si repsit i ocellos uictos ipso sõno. ¶ Et ma. fa. iã. q̃si deficiẽs: seu torpẽs sopore. ¶ Cadit a mẽ. ipsi⁹ & hõesti⁹ rẽ explicaret manũ cecidisse a mẽto iq̃tñ iã collapsa mãu se dormiẽs strauit: & ita ad rẽ scã ẽ parior & amatori tradita maior oportũitas.

Mars uidet hãc/uisãq; cupit/potit̃q; cupita
Et sua diuina furta fefellit ope:
Sõn⁹ abit/iacet ipsa grauis:iã scilicet intra
Viscera/Romanæ conditor urbis erat:
Lãguida ɔsurgit/nec scit cur lãguida surgat:
Et pagit tales arbore nixa sonos:
Vtile sit faustũq; p̃cor q̃d imagine somni
Vidimus:an somno clarius illud erat:
Ignibus iliacis aderam:cum lapsa capillis
Decidit ante sacros linea uitta focos:
Inde duæ pariter uisu mirabile palmæ
Surgunt:ex illis altera maior erat:
Et grauibus ramis totũ protexerat orbẽ:
Contigeratq; sua sidera summa coma:
Ecce meus ferrũ patruus molitur in illas:
Terreor a monitu:corq;:timore pauet:
Martia pic⁹ auis gemino p̃ stipite pugnãt
Et lupa/tuta per hos utraq; palma fuit:
Dixerat & plenã nõ firmis uiribus urnã

¶ MARS uidet hãc uisamq; cupit potiturq; cupita:cli. max ẽ color rhetoric⁹ q̃ a latinis gradatio dr̃ hẽcq; apro tẽ arte ac sere nimis affectatã. iõq; eẽ rarior debet is est cũ añ ad cõsequẽs uerbũ descẽdit q̃ ad supi⁹ ascẽsum ẽ. ¶ Diuina furta fefellit ope cõpressit illã dormiẽtẽ effe citq; ui numĩs ut illa nihil sentiret. ¶ Arbore nixa: q̃a lãguor coegit ut arbori icũberet. ¶ Q̃d ima. som. ui. Macro. oium q̃ uidere sibi dormiẽtes uidẽtur qnq; spẽs ponit & noia somniũ Visionẽ oraculũ. Insõniũ & phãtasmate qb⁹ p̃prie uocat q̃d hoc loco narrat a Siluia tegẽs uidelicet figuris & ambagib⁹ uelana nõ nisi iterp̃tatiõe itelligẽdã significatiõnẽ rei q̃ demõstrat. ¶ Decidit uitta significãs amissam uirginitatẽ. Erat. n. uitta pudoris insigne. Oui. alibi. Este p̃cul uitte tenues insigne pudori. Idẽ summouim⁹ oẽs q̃s stola cõtingi sumptaq; negat. Tibullus. Sit mõ casta doce q̃uis nõ uita ligatos ipediat crines. Inde duæ pariter uisu mirabile palme surgũt: Et uitta delapsa. i. ex amissa uirginitate duæ palmæ surrexerunt: hoc ẽ nati sunt Remus ac Romulus. ¶ Grauib⁹ ra. hi sunt romani iperiũ oceano famã astris terminaturi. ¶ Ecce me⁹ fer. pa. mol. ĩ il. Amulius palmas ferro parat subuertere dũ romulũ ac remũ iubet exponi ut peant. ¶ Martia pi. a. ge. p̃ sti. pu. Latini picũ uenerabant auctore Plu. & ab eo abstinebãt: uel q̃ eũ uxoris bñficio i auẽ mutatũ putabãt oracula edere & iterrogantib⁹ r̃ndere: uel q̃ ad romulũ ac remũ expositos nõ solũ lupã sed picũ quoq; accessisse credebãt ac pueros aluisse. Vñ p̃ gemino stipite dr̃ hoc loco pugnare: uel q̃ eã auẽ marti sacrã existimarũt ut ẽt autor ẽ Strabo: q̃ uncis ungulis⁹ ẽ & natura fidẽs & elata rostroq; adeo firmo ut robora subuertat cũ truncũ sæpe pulsando ad medullã usq; pueniat: Eadẽ i auspiciis magna ẽ teste Ply. dicq; pic⁹ marci⁹ a quo picenæ regioni nomẽ iditũ ẽ q̃a cũ Sabini Asculũ p̃ficiscerent in uexillo eorũ dr̃ cõsedisse. Seruius scripsit romanã pomorũ deã amasse Picũ regẽ cuius est sortita cõiugiũ. Sed eũ Circe cũ amaret & sperneret irata in auẽ Picũ martiũ uertit q̃d iõ fingit q̃a augur & domi hũit Picũ p̃ quẽ futura noscebat.

ANT. FAN. Gradatio

Somniũ

Vitta pudoris insignia

Somniũ iliæ dignum

Cur pic⁹ uenerabat a latinis Pic⁹ Martius

Picẽa regio

¶ MARS uisa ẽ: si dormiẽs a marte & i eo sopor cõpressa exornatioq; ẽ hic locutõis q̃ gradatio dr̃. q̃ nõ añ ad cõsequẽs uerbũ descẽdit: quã ad supius ascẽsũ ẽ ut hic. ¶ Mars ui. hãc iliã. ¶ Et cu. ui. q̃ uidit & potit cupitã. iliã quã cupiuit. ¶ Et fe. sua fut. decepit stuprũ suũ hoc est ipsã stupratã uirginẽ. ¶ Ope di. diuina potẽtia decepta ẽ iliauã nihil sentiẽs grauida ẽ effecta. ¶ Sõn⁹ abit: expgefacta a sõno grauior uidebatur. Cõceparat iã romulũ futuræ urbis urbiũ regiæ cõditorẽ. ¶ Sõn⁹ abit. ergo expgefacta ẽ. ¶ Iacet ipsa grauis. nõ. n. poterat & torpe sõni & grauitate cõcepti tã cito surgere. ¶ Iã. s. certe. ¶ Erat itra uiscera cõditor urbis romulus q̃ urbẽ cõditur⁹ erat toti orbi dñaturã. ¶ Lãguida surrexit tãdẽ iliar sed lãguida: q̃a iã erat grauida tamẽ ignorabat ipsa uñ arbori inixa cœpit q̃d p̃ q̃etẽ uiderat secũ repetere. ¶ Cõsurgit illa. ¶ Lãguida torpẽs & pigra. ¶ Nescit. ipsa. ¶ Cur sur. lã. torpẽs nescit se eẽ grauidã. ¶ Et pa. ta. so. talia uerba. ¶ Inixa ar. uix poterat se tenere pedib⁹ ergo arbori inixa ẽ. ¶ Vtile sit. faustũ optat q̃d p̃ q̃etẽ uidit & uisui & fœlicitati succedere. Præcor i. rogo. ¶ Sit uti. & fau. sœ. Q̃d uidim⁹ imagine sõni p̃ q̃etẽ: neq;. n. aliud ẽ ipsa p̃ sõnũ uisio: quã inanis q̃dã imago. ¶ An erat il. cla. lucidi⁹ aptius. ¶ Sõno esset ne illud uerũ q̃d uisa sũ uidere. ¶ Ignib⁹ illac. Nũc ipsa aggredit̃ p̃ q̃etẽ uisã. q̃ q̃dẽ oia aliq̃d portẽdũt mysterii ut declarabim⁹. ¶ Aderã. i. q̃uit q̃si adesse uidebat. ¶ ignib⁹ ilia. igni uestali exilio aduecto. ẽt & ipsa una erat uestalẽ ignẽ fuãtib⁹ sed de igni hoc suo loco disputabit̃. ¶ Cũ linit. uitta pãn⁹ erat tenuis quo sacerdos utebant̃. ¶ Cũ uitta lapsa capillis: e capite meo. ¶ Decidit añ sa. fo. añ sacrũ locũ ignis uestalis: uel añ ipsos uestales ignes: quid aliud portẽdit lapsa uitta: q̃ pudoris isigne ẽ: q̃ uirginitatẽ ipsi⁹ iliæ iã ẽt collapsã & ad arã magis ire nõ poterat. ¶ Inde. ab ipsa uitta ergo ab ipsa uirginitate rapta. ¶ Surgũt pariter duæ palmæ: hoc portẽdebat nascituros gemellos. ¶ Palma aũt arbor uictoriæ dedicata ita & q̃ ab his palmis nascerent̃ uictores erãt orbis futuri. ¶ Mirabile dictu: mirabile cũ dr̃. ¶ Altera: palma. f. ¶ Ex illis duob⁹. ¶ Erat maior. Hæc portẽdebat romulũ. ¶ Et grauib⁹ palmæ ille ramis totũ orbẽ obũbrauerat comis sydera attigẽtes: hoc nil aliud significare uult nisi p̃genĩẽ romanã toti terrarũ orbi dñaturã terminaturãq; cœlo famã. iuxta illud Virg. de cæsa. ipiũ oceano famã q̃ terminet astris. ¶ Et p̃texerat ille maior palma. ¶ Ramis grauib⁹ p̃geniæ fœcũda. ¶ Totũ

PAV. MAR.

Somniũ iliæ rex siluiæ

orbē & cōtingunt ramis ipsis:aut ipse palmæ.¶ Sūma sydera:sua coma:suā sūmitatē uel ad famā referas ut diximꝰ uel ꝙ eo ꝑ alter referet i deos.¶ Ecce meꝰ:p hoc portēdit expōsitio Romuli & Remi quos deiici i ꝓfluētē iussit Amuliꝰ.¶ Ecce pa.me.hoc ē Amuliꝰ.¶ Mollit ferrū.parat arma.¶ In ilias palmas.s.qa parat eas icidere.¶ Terreor.exterreor.¶ Ad monitu huc ē recordatiōe.sūt tñ q dicāt iussu ipsiꝰ Amulii: q eas incidi iubet.¶ Et cor pauet aut micat:hoc est tremit.¶ Timore:metu.¶ Martia picus:portēdebat hoc educandos esse eos lupa & a pico:unde Plutar.In uita Romuli. Aiunt ludam quādam ac uolucrem picū adeo sūma cum beniuolētia infantibus astitisse:ut & hæc uerba benigne & ille alimēta plurima cōtulisset. Sed cū eiusmodi aīalium genera Marti in primis dedicata sint & latini præ cæteris Picum colant:non mediocrem mater præbuit fidē eos præclarā martis sobolē extitisse:& problemate.xx.disserit qua rōne latini picū uenerant & eo uehemēter abstinēt & īqt.An qꝺ picū uxoris ueneficio mutatū ferunt.Auem deinde factū oracula ederet:& interrogātibus rñdere solitū.An hoc cū incredibile:tum monstri plenum existimandum:& altera fabula multo uerisimilior.Ro.ac Re.cū regis iussu expositi essent:Non modo lupā mammas infantibus præbuisse:sed picū quoq; ad infantes uentitasse:atq; aluisse.Nā nunc quoq; locis nemorosis ac siluestribus in qbus crebro picus appareat:lupū uersari aīaduersum ē.An illud magis ut aliā alii deo auē.sic picum marti sacrū putauerit.Est enim natura fidēs:& elatus atq; audax.Rostrum qdē adeo firmū habent:ut robora subuertat:cū truncū sæpe pulsando:ad medullam usq; puenerit.&c.Inqt ergo:¶ Picus p appositionē.¶ Auis martia:qa marti dedicata.Et lupa pugnāt pro gemino stipite:pro utroq; trūco palmæ: nā illa uberat:hic cibos afferebat.¶ Vtraq; palma:qa uterq; filius.¶ Fuit tuta p hospicū & lupā.¶ Dixeran finem fecerat relationi eorum.quam per quietem uiderat:sed dum loquebatur:urnam ipleuit.quā postea sustulit:non tñ his uiribus quibus prius solebat:qa debilitata conceptione.¶ Dixerat:hoc scilicet ipsa ilia.

Qī picis dicta est auis martis.

ANT. FAN. ¶ DVM sua uisa refert:non alteri sed sibiipsi narrat quæ dormiens uiderat.Notandū sane Ciceronē qꝺ phantasmata dicit uisum appellasse qꝺ reuera nihil diuinatiōis apportat queadmodū & isomniū siue enipnion.¶ Restabant nitido iam duo signa deo decē mēses abiisse signi ficat cū e duodecim signis zodiaci duo tantum ad implendū annum Soli percurrenda restarent. ¶ Subiit cineres:qa uesta nihil aliud est ꝙ flāma ut aliquibus placet:ideo flāmam dicit sese in cineres subtraxisse:ne a sacerdote corrupta cerneretur.¶ Contēptor amulius eqt iniustus:ipse alibi.Proximꝰ ausonias iniusti miles amuli rexit opes.¶ Victor.noti compos i propositi effector qui Numitori fratri regnum abstulerat.

Phantasma uisū

PAV. MAR. ¶ ET Sustulit sursum tulit. ¶ Vrnam plenā: uas illud aquarium.¶ Non firmis uiribus.qa iam erat debilior. ¶ Impleratu rnam suam.¶ Dum refert sua uisa:dum se cum uisionem somni referebat.¶ Interea dū crescebāt infantes porrigebatur uenter eius:& latenti onere interius tumebat exterius:interea uēter erat tumidus.tumebat uenter.¶ Crescente remo & crescente quirino:Ro: qui quirinus appellatus est ut superiore libro diximus.

Sustulit/implerat dum sua uisa refert.
Interea crescēte Remo/crescēte quirino
Cælesti tumidus pondere uenter erat:
Quo minꝰ emeritis exiret cursibꝰ ānus:
Restabant nitido iam duo signa deo:
Syluia fit mater uestæ simulacra ferūtur
Virgineas oculis opposuisse manus:
Ara deæ certe tremuit pariente ministra
Et subiit cineres territa flamma suos:
Hæc ubi cognouit cōtēptor Amulius æq
(Nā raptas fratri uictor hēbat opes:)
Amne iubet mergi/gēinos scelꝰ ūda refu
In sicca pueri destituuntur humo: (git:

Simulachra deæ uestæ mouens oculos.

¶ Cœlesti pondere cœlestis seminis:qa cœlestia semina cōceperat nam marte grauida effecta est.¶ Quo minus:erat iam decimus mēsis.perfectūq; tēpus humani partus:de quo superius disputauimus:t qñ Siluia pepit.& cū uirginitas obseruanda esset a Vestæ ministris:pariēte illa cognita est uiolata uirginitas:t a quodem scelere abhorrente Vesta.simulachrū eius uisum ē oculis manū opponere:& alterni ignis flāma se sub cinere abscondisse.¶ Restabāt iam duo signa deo nitido:soli qui nitidis orbē radiis illustrat. ¶ Duo signa:duo mēses:nā singulis mēsibus p singula signa cursum facit:quæ sunt duodecim in zodiaco:qbꝰ decursis explet annus:restabāt ergo duo mēses.¶ Quominus:ut nō.Exiret ānus emeritis cursibus.e spaciis exactis & p trāslationem a militia loquutus:qa dicimus emeritos:qui debita militiæ tēpora cōplerūt. Sic emeritis cursibus:emeritis iam solis laboribus:erat igit decimus mensis.¶ Siluia fit mater:nā pepit.¶ Simulachra effigies:aut imagines.¶ Ferunt dicunt.¶ Opposuisse oculis uirgineas manus:ne scelus inspicerent ministram scilicet stupratam parere.¶ Tremuit certe ara deæ:i Vestæ.¶ Pariente dum pararet. ¶ Ministra illia quæ credita uirgo erat.¶ Et flāma territa:ipsa uestalis flāma uelut refugiens scelus.¶ Subiit cineres suos:latuit sub cineribus.ne uideretur iam a corrupta uirgine.¶ Hoc ubi quæ ad rem hanc facerent diximus superiore libro cum locus exigebat,i uersu Siluia uestalis cœlestia semina partu ediderat:nato Romulū & Rhemū ex lege sniam ferens.Amulius iussit in profluentem deiici iliam necari.licet alii seruatā dixerint præcibus Anthus filiæ Amulii inundauerat tūc Tybris:cuiꝰ inundatione cessante remāserāt pueri cū Alueo in sicco.¶ Amulius cōtemptor equi:equitatis & iustitiæ. ¶ Vbi postꝗ cognouit hoc:illā scilicet peperisse.¶ Cōtemptor equi:ob hoc maxime.¶ Nam uictor:uoti compos.¶ Habebat opes raptas fratris:Numitoris:& de hoc eodem loco superioris libri diximus.¶ Iubet mergi amne:in fluuio.¶ Geminos romulum & remum.¶ Vnda refugit scelus:nam cessauit inundatio:ut diximus.& sic illi in sicco remāsere. ¶ Pueri:romulus & remus.¶ Destituuntur.ab ipsa unda.¶ In humo sicca in tellure sine aqua.

¶ LACTE ferino: lacte lupæ. Cõstat aũt lupos eẽ ĩ tutela Martis teste Porphyrione. ¶ Nec taceã uẽras faustule paup opes. Si paupes sũt faustulus & Laurẽtia cur autor eor opulẽtos uocat? Quia lꝫ faustulũ multi dicãt regii pecoris fuisse pastorẽ q romulũ ac remũ ĩfantes Laurẽtiæ uxori educãdos dedit. De quo Varro iqt. Quis faustulũ nescit pastorẽ fuisse nutriciũ. Cõiectare tñ possum9 eũ (ut ĩqt Strabo) fuisse subsidiis quẽdã amulio locupletẽ q acceptos educauit ĩfãtes. ¶ Vester ho. ue. cũ laurẽ. di. hæc festa ſm Var. Accalia dicebãt necnõ & laurẽtalia: ab Acca laurẽtia. Sed ut Plu. ĩ qõnib9 tradit alia ẽ Acca Laurẽtia quã ferunt

ANT. FAN.

Lupi ĩ tutela Martis

Accalia Laurentalia Acca laurẽtia

Lacte quis infantes nescit creuisse ferino
Et picum expositis sæpe tulisse cibos:
Non ego te tantæ nutrix laurentia gentis
Nec taceã uestras faustule paup opes:
Vester honos ueniet cũ laurẽtalia dicam
Acceptus geniis illa december habet:
Martia ter senos proles adoleuerat annos
Et suberat flauæ iã noua barba comæ:
Omnibus agricolis armẽtorũq; ministris

romuli fuisse nutricẽ cuiusq; diẽ festũ romãi mẽse aprili celebrabãt & alia quã cognomẽto flauiã appellatã scortũ fuisse uulgatissimũ tradũt & deide euãuisse ĩ uelabro ubi prior laurẽtia sepulta fuerat. Vñ factũ existio ut utri usq; laurẽtalia cõmndẽt. Ceter Festus laurẽtalia eẽ iqt cõiugis faustuli ĩuẽtionẽ remi & romuli laurẽtiæ festa. Huic sacerdos Martis libabat mẽse aprilis ut scribit Plu. Sꝫ & decẽ kl. ianuarias laurẽtalia celebrãt iouis feriæ ut ait Macro. ĩ honorẽ laurẽtiæ: q cũ eẽt opulẽtissima po. ro. nũcupauit hæredẽ. Vñ solẽne sacrificiũ ei ĩstitutũ ẽ quo diis mãib9 ei9 p flaminẽ sacrificaret iouiq; feriæ rõsecratæ: qa existiabãt aĩas a ioue dari & rursus post mortẽ eidẽ restitui. Lege Plu. ĩ rõulo & ĩ qõnib9 & Macro. ĩ prio saturnalior a qb9. & hæc & alia q ad laurẽtalia ptinẽt explicãt. ¶ Accept9 geniis: Vel qm hyems natura genialis ẽ: unt iuitat genialis hyems Vel pp saturnalia q antiqtas celebrauit mẽse decẽbri uno tñ die hoc ẽ. xiiii. kl. Ianuarias: mox triduo: deide dieb9. vii. e q. b9 qnq; festi hẽbãt. Vñ illud ẽ Martialis: Oĩa misisti mihi saturnalib9 iber Munera cõtulerat q tibi qnq; dieb9 adiũgebãt epulatiões ut autor ẽ Fest9. Quã ob cãm decẽber gẽialis ob uoluptates potuit appellari. Quotiẽs. n. uoluptati opã dam9 ĩdulgere dicimur genio teste Seruio uñ gẽialis nomẽ deducit. Iuuenal. Genialis agat iste dies. Gaudet. n. noster gen9 uoluptate ad quã natura pcliuiores sum9. Quare gẽialia curare dr q lauti9 uiuit autore donato: & geniũ frandare dñr q necessaria & iocũda naturæ subtrahũt ter suũ defraudãtes geniũ. Est aũt geni9 ut qdã uolũt naturalis de9 uniuscuiusq; loci uel rei uel hoĩs. Nullus. n. locus ẽ sine genio ut placet Seruio: q p anguẽ plerũq; oñdit. Persi9: Pinge duos angues pueri sacer ẽ loc9. Et nos cũ nascimur duos sortimur genios: quor alter hortat ad bona: alter depramat ad mala: licet qdã dixerint ad bona qdẽ honesta ĩpelli nos genio & numĩe quodã familiari a nob nascẽtib9 dato: praua uero nra mẽte nos cupe q sua spõte mouet: nec fieri posset ut praua uolũtate numinũ faciam9 qb9 nihil malũ cõstat placet. Huic deo frõs dicata ẽ ut auris memoriæ: dextris fidei: gẽua misericordiæ: atq; ut Fest9 refert: ideo r filiũ eẽ ac parẽtẽ hoim ex quo hoĩes gignũt: ppea meũ gẽiũ noĩari qa me gẽuit. Alii gẽiũ appellari deũ: q uim obtinet rer oium gerẽdar. Sũt & q gẽiales deor dixerũt aquã terrã ignẽ aerẽ ut autor ẽ idẽ Fest9 hæc. n. sũt rer semia. Duodeci quoq; signa & Lunã ac Solẽ iter hi cõputabãt quos gẽiales dixere a gerẽdo qa plimũ posse putãt: uñ & eos geruloa appellarũt. ¶ Martia ter senoa &c. Romulus ac Rem9 Martis filii creuerãt ad ãnos. xviii. nã adolescet iterdũ ẽ crescet: ut Dũ prĩa nouis adolescit frõdib9 ætas. Vñ adolescẽtes dci.

Q ẽ gẽialia festa curant q lautius uiuunt.

¶ LACTE q: hoc ẽt supius dixim9: lupã. s. illis ubera porrexisse: & picũ cibos cõtulisse. ¶ Quis nescit. q si dicat oẽs scire debẽt. ¶ Infantes: ipsos. s. romulũ & remum. ¶ Creuisse: q si educatos adoleuisse. ¶ Lacte ferino: lacte lupino. ¶ Et picũ: q ẽ auis martia Sæpe tulisse cibos expositis extra amnẽ iacẽtib9. ¶ Nõ ergo te: ut attigim9 supiori libro accurrẽtib9 ad miraculũ pastorib9. Lupa lac pueris præbẽte: Faustulus cõcedẽtib9 cæteris eos educãdos accepit. Rediẽs domũ cõiugẽ enixã iuenit: sed mœstã ut Diony. inqt: ĩfante mortuo: solat eã uirgemellosq; filii p uno extinctos educãdos tradit: appellataq; ẽ hæc laurentia: quæ qa corporis fuerat liberioris: dixere multi ideo creditũ fuisse a lupa educatos: qd quæ corpus puulgasset. lupa appellari solita sit. hui9 laurẽtiæ. ob hãc educationẽ solẽne festũ apud ueteres romanos celebrat decẽbri mense: sed cũ posteritati sex ouidianor fastorũ libri deperierint: tẽ far rum illud ex Poeta referre nõ possumus fuit postea & eiusdẽ noĩs & famæ mulier Acca laurẽtia: cui a pplo romano in Iouis feriis sacra ĩstituta fuere. Decimo die calẽdarũ ianuariar: ut Macrobius refert. ut aũt Plutar. sacrificabat huic aprilis mense: cui9 illa ab utroq; horũ fabella refert: de edituo Herculis deũ tesseris prouocãte. ut uictus scorto: & cœna mulctaret qui postea scortũ. hoc iter ædes inclusit: postea Tarutio nuptã uiro ditissimo: quo mortuo ditata mulier pplm romanũ reliqt hæredẽ: ideo ab ancho in uelabro loco celeberrimo urbis sculpta est, a solẽne sacrificiũ ĩstitutũ. Sed ut refert Plutarchus: ubi Tarutio nupserat: reliquũ uite tẽp9 adeo cũ laude & gloria uixisset ut ab acolis Theophila noiaretur: & eos ideo honores a romanis consecutã: eo eam in loco euanuisse ubi superioris laurẽtiæ corpus iacebat: quẽ postea bilaurũ uocauere. Cato aũt ut Macrobi. autor est illã iqt meretricio quæstu locupletatã reliqsse pplo romano agros. Turacẽ: Semurũ: Linceriũ. & Soliniũ & ideo magnificentia sepulchri. & annue parentationia honore dignatam: Macer uero faustuli coniugẽ Tarutio tusco post excessum primi uiri nuptã ait. & ei9 hæreditate ditatã po. ro. hæredẽ reliqsse. Idẽ fere dicere uidet quo ad edituũ spectat. Plu. p. xxxiiii. & eã flauiã a romanis notatã asserit. & Var. meminit laurẽtinar feriarũ ac Acca laurẽtia. cui sacerdotes publice parẽtãt: &c. sed ad poetã redeam9: ſmonẽ ad ipsam laurẽtiã conuertit. ¶ O laurẽtia nõ taceã: n tacere debeã ego te. ¶ Nutrix tãte gẽtis. tãtor uiror: quãti fuere rõulus & rem9. ¶ Nec taceã o paup faustule uẽras opes: qb9. s. romulũ educauistis sub urõ tugurio. ¶ Veniet ue. ho. o

Signum qd ouidius cõposuit librorum. 12. de fastis.

PAV. MAR.

Laurẽtalia die uigesimo tertio mẽsis decẽbris celebrãt alii in fine aprilis aiũt.

faustule & laurentia.[Cũ dicam cũ scribam laurẽtalia:nam festa illa in decembri appellata fuere lauren talia ab ipsa laurentia. Aliq tñ dicunt laurẽtinalia. December acceptus geniis habet illa.laurẽtalia.s. & si su perius dixi geniũ esse deũ.q uim haberetit retũ gerendaꝝ:& genium deorum filium & parentem holum & uniuscuiusq; loci deũ:ponit tñ interdũ pro uoluptate:cũ dicã indulget genio:hoc est indulget uolupta ti:dicimus ergo decẽbrẽ acceptũ geniis ob saturnalia:quæ eo mẽse fiebãt:cõuiuia uoluptuosa celebraban
Vñ dict⁹ fit romu lus & re mus: tur.[Martia te:educati fuere hi a faustulo & cõiuge. Sunt tñ q dicãt Numitorẽ consciũ alimenta clã sug gessissent Plu.refert: & litt apd gabios eruditos Romulũ aũt & remũ uocatos:qm rumas.i.lupæ mãmas emungere cõperti sunt. Erant indole aut quaquã seruili:sed quæ magnitudinẽ quandã:& probitatẽ præ se ferret:cũ ambo adoleuissent uiribus ac aio pditi quo quæq; res factu difficilior erat eo audacius se con ferebant:ea de se pstabat romulus:quã potius iperatorio ultro:quã sermo apertiora esse uidebanf contribu los:& quẽq; ex infimo loco uirũ ambo ad se cõtrahebant.[Nec pluris regis psides:& regii pecoris magi stro existimabãt minas:& alioꝝ in se furorẽ parui ducebãt uictu & cõsuetudine liberali præ cæteris utebã tur:id in primis haud quãquã igenu hois offm̃ esse ratiũ otio aut ignauia despiscere aios sinerent:sed cur sando,uenando:pdones,pfligando:fures capiũdo:uiolentissimis qbusq; manus inferẽdo:gloriam sibi pa rare posse putabant:hæc ex Plutarcho:quæ quidem & poeta delibat. Et in natali:ubi de eorũ educatione agif. Suscipit tũc illos Euandri Faustulus archas gente saturn:secũq; refert:& tradit alendos uxori cla:recul tũc laurẽtia nomẽ. Educãt hæc crescũt cœlesti semine nati. Iam tũ iuuenes.iam pectore forti. Non his cura gregestarmẽta:ue pascere,nõ hos pastoꝝ cult⁹:& fistula pacta iuuabat:sed studiũ ludis primã exercere iuuẽ tã:aut iaculo:aut nuda corpus lassare palestra Et sophiæ gabiis ambo icubuere pelasgæ. Faustulea a tutant opes cædũtq;:fugãtq; latrones:& cura fuit cui uiuere rapio.[Martia ples:martis filii.[Adoleuerat ter se nos ãnos:creuerãt in octauũ & decimũ annũ Adolescere eni crescere ẽ:ide adolescẽs dr:& adolere ẽ uto re ut apud Virgiliũ. Verbenas adole pigues & adolere augere:honorare:ppitiare:ut illud cura penũ strue re & flãmis adolere penates.[Et noua barba:noua lanugo.[Suberat flauæ come.flauis crinibus.

Iliadæ fratres iura petita dabant:
Sæpe domũ ueniũt pdonũ sanguinæ læti
Et redigunt actos in sua iura boues:
Vt gen⁹ audierãt aios pater edit⁹ auget:
Et pudet in paruis nomen habere casis:
Romuleoq; cadit traiectus amulius ense:
Regnaq; longæuo restituuntur auo:
Mœnia cõdunf/quæ q̃uis parua fuerũt:
Non tamen expediit transiliisse Remo:
Iam mõ/q̃ fuerãt siluæ pecoꝝq; recessus:
Vrbs erat æternæ cum pater urbis ait:
Arbiter armorũ de cuius sanguine natus
Credor/& ut credat pignora mlta dabo
A te pricipium Romano ducimus anno
Primus de patrio nomine mensis erit:
Vox rata fit/prioq; uocat de noie mensẽ
Dicitur hæc pietas grata fuisse deo.

ANT. FAN. Iliadæ [ILIAdæ. Patronymicum abusiuũ ab eoꝝ matre Ilia.[Animos pater editus auget:quia ferunt accepisse ro mulũ a faustulo q esset martis fili⁹:apuit aũt romulo eã rem faustulus metu subact⁹. Lege Liuium. Romuleoq; cadit traiectus amulius ense. Amuliũ & remus & romu lus obtrũcarunt quãtum e Liuio & aliis colligif: quoꝝ Liuius undiq; inquit regi dolus nectitur. Romulus nõ cũ globo iuuenũ (nec enim erat ad uim apertã par) sed iussis alio itinere iussis certo tẽpore ad regiã uẽire pasto rib⁹ ad regẽ impetũ facit:& a domo Numitoris alia cõ parata manu adiuuat remus:ita regem obtrũcant. Cæ
Romuli ædificatio terum Florus statim inquit prima iuuenta patruũ amu lium romulus ab arce deturbat.[Regna.regnum Al bæ interfecto Amulio numitori restitutum est.[Non expedit.non fuit utile:Est autẽ figura Lipote ac si dicat: pernitiosissimũ fuit remo transiluisse urbis mœnia:ob id enim dicif interemptus.[Aeternæ urbis: Virg. Im perium sine fine dedi. A te principium romano duci mus anno:ab eo mẽse quem a nomine tuo denomina uimus idest a martio:quẽ tum eo tẽpore sola denomi nauerat uoluntate:natura sequitur. Patrioq; uocat de no mine mensem.
PAV. MAR. [FRAtres iliadæ:Romulus remolusq; Iliæ filii.[Da bant iura petita:reddebãt ius ac dñii.[Olb⁹ agricolis: agroꝝ cultorib⁹.[Et ministris armẽtoꝝ hoc ẽ pastori bus.qb⁹ curæ erãt armẽta.[Sæpe domũ:si qñ pdones abegissent armẽta recupabãt illa pdonũ cede.[Sæpe ueniũt domũ:redeũt domũ.[Læti sanguine pdo nũ:quos ipsi uulnerauerãt.[Et redigũt:reducũt.[Boues actos:p abactos a pdonib⁹.[In sua iura:i suã po testatẽ:q mõ fuerãt i potestate pdonũ.[Vt.postq.[Audierãt gen⁹.uñ originẽ hẽrent.[Pater edit⁹. ma nifestat⁹ a Faustulo ipsoq romulo rẽ apuit.[Auget aios:& si magnanimi erãt:tũc longe maioris facti sũt animi.[Et pudet eos.[Hẽre nomẽ.hoc ẽ famã & laudẽ.[In paruis casis.hoc ẽ i uillulis:nã decuisset eos
Historia de romu lo & re mo: urbib⁹ dñari. Romuleo:ut ex Plu.& Diony.excerpsim⁹ orta cõtẽtione iter Amulii:numitorisq; pastores. ob pecoꝝ pabulationẽ:Ro.& Re.aduersantes oppssere.& inacti cũ pda domũ rediere:idignat⁹ nũitor his isidias struit:occupatoq; i sacris Ro.re.capt⁹ ẽ duct⁹ regi:cui⁹ suppliciũ nũitori cõcessũ ẽ.Sz mot⁹ nũitor & idole & cõstãtia Remi cœpit iterrogare q eẽt relata expositiõe gemelloꝝ pcussit numitoris aim nepotũ memoria romu.iterea fr̃a auxilio cũ magna manu accurrẽs:Faustulo rẽ oẽm apiente cogniti sunt ambo numitoris nepotes:ireuẽtesq; i amuliũ illũ obtrũcãt. Albanoiũq; regẽ numitori restituunt.[Cadit ergo. Amulius⁹ traiect⁹ trãsfix⁹.[Ense romuleo,romuli gladio. Et regna restituũf auo lõgæuo:numitori auo tmno iã seniori.[Mœnia cõdunf:nũitor iis cõcessit ut illuc ubi educati fuerãt:coloniã traducere possẽt.

Aedificata ergo sunt ibi mœnia urbis romæ q̄ cū ꝓter edictū trāsiliisset remus a celere q̄ mœnib⁹ præerat obtrūcat⁹ est:licet alia de ei⁹ morte cā referat:quā superiore libro attigim⁹:& inferius latius explicabim⁹. ¶ Mœnia:ergo romana.s. ¶ Cōdunt:ædificant. ¶ Quæ q̄q̄ fuerūt parua tūc cū primū noua erāt. ¶ Nō tñ expedit:utile fuit. ¶ Remo trāsiliisse:trāsaltasse qa ob id extinct⁹ ē. ¶ Iam mō:loca ubi roma cōdita ē prius erāt iculta & nemorosa & ferarū salt⁹ iō hic. ¶ Iam mō:& si idem uideat significare differūt tñ. ¶ Iam erat urbs qua:ea parte qua. ¶ Modo:paulo ante. ¶ Fuerāt siluæ & recessus:semotiones seu loca semota. ¶ Pecorū bestiarū. ¶ Cū pater urbis:hoc ē romulus. ¶ Ait:dixit uerba:quæ sequunt. ¶ Arbiter:longa:terū relatiōe ad hoc uenit unde prim⁹ anni mēsis marti dicat⁹ fuerat a romulo.s.ipso:q cōdita urbe romani anni principiū. Marti gēitori dicare uoluerit hæc ergo fuere ei⁹ uerba. ¶ O arbiter armorū:o bellorū dñe:aut o armis ꝓsidens. ¶ De sanguine cui⁹credor:ego.s.natus. ¶ Et dabo multa pignora:q̄si multā fidē. ¶ Vt credar.s.ex te natus:nō stat adhuc sui:sed sequtur. ¶ Ducim⁹.p deducimus:uel dicimus. ¶ A te principiū anno ro.ut a martio icipiat. ¶ Primus mensis anni erit de primo noie:qa a marte martius dicet in dei patris reuerētiā. ¶ Vox:ipsius romuli. ¶ Fit rata:firma:qa seruauit quod dixit. ¶ Et uocat mensem de nomine primo:quid martiū a marte. ¶ Hæc pietas:hoc filii offm̄ erga patrem. ¶ Dicitur fuisse grata deo ipsi marti quia placuit eo affici honore. & habere primum mensem sibi consecratum.

Ofo romuli ad martem.

Et tñ ante oēs Martem coluere priores.
Hoc dederat studiis bellica turba suis:
Pallada cecropidæ/minoia creta Dianā.
Vulcanum tellus hipsipylea colit:
Iunonem sparte.pelopeiadesq̄ mycenæ.
Pinigerum fauni mænalis ora caput:
Mars latio uenerād9 erat/qa ꝓsidet armis
Arma feræ genti/remq̄ decusq̄ dabant:

¶ ANTE oēs martē coluere priores:Latini martem ēt ante romulū ꝓcipue coluerunt cū eo militia delectaret ac belli studium. ¶ Cecropidæ:Athenienses a cropeii ī re Palladē coluerūt a qua ferūt athenis fuisse nomē ipo sitū:nota est fabula. ¶ Minoia creta dianā cretēsē dianā colunt quā ibi a retibus dictynnam dictā nōnulli uolūt Lege Strabonem libro.x.eius Geographiæ. Solinus auctor ast cretenses Dianam quā religiosissime ueneran- tur Brito martem gentiliter nominare:quod nomē sermone nostro sonat Virgineam dulcem:cui⁹ ædes Dedalimanus ostentat quā nemo nisi uestigia nudus ingreditur. ¶ Vulcanum tellus hypsipylea colit:Lemnon dicit ægæi maris insulam celeberrimam ubi regnauit. Thoas pater Hypsipyles qui Liberi filius fuisse dr̄ teste Lactantio grāmatico. In hāc iuno Vulcanū suū ac iouis filiū e cœlo ꝓcipitem dedit ubi a Simtis exceptus ac nutritus dr̄. Fingitur autem ꝓcipitatus in hanc īsulam quia uulcan⁹ ignis est & constat fulmina ex aere cadētia crebro in eam deiici. ¶ Sparte pelopeadesq̄ mycenæ Sparta est urbs Laconiæ quam & Lacedæmonem dicimus.sed & sparta & sparte recte dr̄. Hāc & mycenas agamēnonis patriam Plynius dat. Achaiæ. Vtrūq̄ oppidū iunonem colui:n& Mycenarū īcolæ cū argiuis cōiter. ¶ Pinigerū faunū. ¶ Bene addidit ora Menalis cū dixisset Pinigerū. Legim⁹.n.in Buc. Mœnalus argutūq̄ nemus p̄ nosq̄ loquentes semper habet & pinifer illū etiam sola sub rupe iacētē mœnalus. Sane faunus Pici filius de quo multa diximus primus in latio. Saturno eius auo sacra instituisse dicitur:ut.C.Bassus memoriæ prodidit:& faunam sororem eandemq̄ uxorem ac picum consecrauit: ab eo qui noctu in pellibus oracula patebant in latio futere consueuerunt.

ANT. FAN.

Cretēses Dianam colunt.

Dictynna.

Brito. Mars.

Lemnos colit uulcanum

Spta & micenæ iunonē colunt.

Faunus piniger.

Faunus

¶ ET tñ:& si a romulo pricipiū āni a marte sūptū est. Martē tñ longe ante romulū Italos coluisse constat qa ipsa natura bellica gens & tñ'priores:latini.s. ¶ Coluere martē ante omnes deos.s. ¶ Bellica turba qualis est latina. ¶ Dederat hoc suis studiis suæ militari disciplinæ suæ armorū peritiæ:sed posset per hypalagē resolui quasi sua studia debere hoc:ut Martē.s.colerēt. ¶ Bellicæ turbæ:latinæ multitudini bellis assuetæ. ¶ Pallada.quæq̄ externā regio suū habet numē. Latini tñ martem præcæteris colunt. Colunt pallada athenæ Creta dianā. Lemnos Vulcanū.q de⁹ est ignis. Cecropidæ.atheniēses a Cecrope rege q ī Attica regnauit ante ꝑditū Iliū.ut est testis Eusebius.annis trecentis.lxiiii. ¶ Colunt pallada. Mineruā.de qua paulo superi⁹ dixim⁹.erat enim Athenis in saxo.ut Stra.refert. Vetustū mineruæ poliadis tēplū.in quo lucis ī extinctæ lychin erat:& uirginū domus:quā Ictin⁹ cōdidit. Vrbs sacra palladi:ecū rebus bellicis præsit:& studiorū disciplinis:qbus athenæ aliquando principatū obtinuere. ¶ Vel quod certans de Imponendo urbis noie cū Neptūno astātibus duodecim diis uictrix fuit:ut ī odissea dixim⁹. ¶ Creta minoia:a minoe primo Iouis & Europe filio. ¶ Colit dianā:colitur in creta diana:cuius templū est in dycteo monte cretæ. Vnde dyctinna appellata est:licet a Callimacho referat:qd' Strabo nō asserere ui'. Brithomartē uirginē:Minois uiolentiā euasurā edycte fugientē intia dyctia:idest retia piscatorū desiliisse:unde locū dyctinā appellaure. Quapropter & alii tradūt secutā pestē io Creta:& ex oraculo habitum:ut ædem dianæ conderent. & īde dyctanam appellatam. ¶ Cretam aūt insula a septentrione:ut strabo inquit ægæo abluitur. Pelago simul & cretico ab Austro abluit aphro. ¶ Ad occidentē.ut Eustachius ait Egiliā & Cytherā īsulas spectat. Ad orientē carpaton. Dictaq̄ referentē eodē Eustachio.ut antiqui dicūt ab habitantibus in eo. Curetib⁹ ī cureta:& per syncopā reta. Alii a crete quodā iouis filio noiatam dicūt. Artianus aūt inqt:nō creta cognominata est:sed Cres ab eo qui iouem abscondit in monte dycteo:quando Saturnus inquirebat eum pdere uolens. Archias aūt Creetem illam nominauit adiectione litteræ.e. ¶ Tellus hipsypilea:hoc lemnos insula ab Hipsipyle Toantis filia:quæ in ea regnauit. Est enim in ægeo mari ab oriēte Troiā:ab occasu aton spectans:a borea thraciam ab austro:sed longo tractu cretæ est opposita in hac aliqñ fuere nostræ delitiæ ¶ Colit uulcanū Idem asserit Eustachius:colitur in ea uulcanus tertius ioue & Iunone natus. Quatuor.n.

PAV. MAR.

Q̄rē dicta est pallas alio nomīe bellona

Fabulā hypsiphiles.

fuere uulcani:primꝰ Cœlo natꝰ:alter Nilo:qui dictus est Opas quẽ regno ægypti præfecerũt:cui et inuẽtio ignis ascribit. Tertius de quo hic agimus iouis & iunonis filiꝰ:qui lemni fabricæ præfuisse dr̃. Quartꝰ qui tenuit insulas propter Aeoliã:de his etiã in odissea diximus. ❡ Spartani& micenei ante alios deos iunonẽ colebant & arcadia faunũ. ❡ Sparte colit. i. ❡ iunonẽ. sparta uel sparte dicimus:eadẽ quæ & lacedæmon in laconia. Taigeto monti subiicit:ut strabo inqt:sed cur spartani dicti Trogus libro tertio docet:q fuere nati ex eo promisquo cõcubitu:ob notam materni pudoris ita uocari sunt. Et micenæ pelopeiades: a Pelopeitum qd' fuit in pelopõnesotum qd' ea regina pelopidarũ micenas enim ut Strabo refert: Perseꝰ cõdidit cui Sthenelus successit in regno. Hæ post argos ampliora susceperũt incrementa pp cõmigrãtes i eas pelopidas:nã cũ oẽs ad Atrei filios consisterent. Agamẽnon grandior natu regnũ adeptus:uirtute duce comite fortuna regionis possessionẽ ampliauit. ob hoc igit. ❡ Pelopeiades:micenæ:quas iter & argos tñ solũ iter se distant. l. stadi. erat tẽplũ iunonis ambabꝰ urbibꝰ cõe:in quo Policleti simulachra artis laude oium præstãtissima. ❡ Ora menalis:Archadia a menalo monte:ut supius dictũ ẽ. ❡ Colit caput pinigerum fauni. Faunũ ipsum pinu coronatũ:de quo primo & secundo libro diximus:sicut cætera loca hñt sua peculiaria numina:ita numen Martis peculiare erat romanis. pp̃ter præstãtiã rei militaris. ❡ Mars erat uenerandus:sũma cũ ueneratione colendus. ❡ Latio:in lano a romanis: ❡ Quia præsidet armis:nam in sua potestate sunt arma:& bellis præest. ❡ Arma dabãt feræ genti:pp̃lo ro. feroci in bello. ❡ Et rem. hoc ẽ imperiũ. ❡ Et decus. ornamẽtũ & gloriã:& est entimema a cõsequenti. Mars preest armis. & illi armis cæteris pstant. ergo colere debent. Martẽ. q illis fauet. Nun modo romani:sed alii quoq; latini nominis populi etiã aliqui ex etrucis mensem martiũ habebant:ut in eorũ fastis uidere licet. Verũ postea romano imperio succumbentes:ut leges a romanis:ita & anni quoq; ordinem accepere.

ANT. FAN. ❡ PEREgrinos inspice fastos. quasdã urbium fastos quæ in Italia sunt. Has peregrinas uocat uel earũ fastos

Hernici peregrinus qd' aliquando nõ fuerint iidẽ q & romani.

Herne ❡ Tertius albanis. apud albanos martius aliqñ tertium

Tusculũ i ãno locũ tenuit:apud Phaliscos quitũ:apud Hernicos

Mamilia sextũ apud aricinos & Tusculanos tertiũ quẽadmodum

Equiculi & apud albanos. ❡ Hernica terra. ❡ Strabo auctore Hernicos quoq; nobilissima olim ciuitas fuit anagnia latinio & albæ ac ipsi rome esse uicinos qui(ut placet Seruio) sic dicti sunt q̃a saxosos montes habitat. Sabinoꝝ

Anni natietas enim lingua saxa herne uocant. Sed(ut Iginius scripsit in libro secũdo urbiũ teste Macrobio)Hernicus quidã pelasgus dux hernicis fuit a quo ita appellati sunt. Fuerunt enim uetus colunia pelasgoꝝ. ❡ inter aricinos albanaq; tẽpora constat. Sic dictum ut sæuius iter se conuenit ursis. i. cõueniẽria ẽ. Albana aũt tẽpora uocat fastos albanoꝝ tempora cõtinẽtes. ❡ Factaq; telegoni mœnia celsa manu. Tusculũ dicit a Telegono circes & Vlyssis filio,cõditũ. Vnde ait Horatius. Nõ ut superni uilla candens thusculi circæa tangat mœnia. Et Sillius mœnia laerte quondã regnata nepoti. Hoc op-

Tusculũ cõditũ a thelegono ulyxis filio. pidũ. ut scribit Strabo. egregiis ornamẽtis isigne & uineta olim & tecta magnifica coronaũt ubi Telegonus mamiliã filiã procreauit. a qua teste Festo Mamiliorum familia est appellata. Sane tanta fuisse ordinis mensiũ incõstantiã uerũ existimari põt cũ regnante Romulo ut inquit Plutar. pter & nõẽ & ordinẽ mẽsibus utere. Quintũ laurentes bisquintũ equiculus acer martius apud laurẽtes qntũ locũ apud Aequculos decimũ tenuit. Sunt aũt æqculi populi Sabinis finitimi. Vnde Ancus martiꝰ ius feciale trãstulit quoad res repetendas legati uterent. Hos Naso hic acres. Vergilius horridos uocauit Horrida pcipue cui gens assuetaq; multo uẽatu nemorũ duris æqcula glebis armari terrã exercẽt sempq; recẽtes. Cõuectare iuuat pdas & uiuere rapto. ❡ A tribus hũc primũ turba forensis habet sensus est:apud æquiculos qui in foro iudiciali uersabant quarto loco martiũ habuerũt. Sunt qui romæ senatum aliquando in rebus iudicialibus eũ ut ordinẽ uelint qd' non placet. Alii per forensem turbã accipiunt quattuor tribus urbanas in quas Fabius Cẽsor omnem Forensem turbam excretam coniecit auctore Liuio.

Q d' si forte uacat pegrinos ĩspice fastos
Mẽsis in his etiam nomine Martis erit.
Tertius Albanis/qntus fuit ille Phaliscis
Sextꝰ apd̃ populos Hernica terra tuos:
Inter aricinos/Albanaq; tempora constat
Factaq; Telegoni mœnia cælsa manu:
Q uintũ laurẽtes:bis qntũ æqculus acer.
Atribꝰ hũc primũ turba forensis habet:

PAV. MAR. ❡ QVOD si forte uacat si forte uacuum est tibi tempꝰ ab aliis curis ĩspicere. ❡ Fastos. fastorũ libros. ❡ Peregrinos. nõ itelligas græcos aut barbaros. sed aliaꝝ urbiũ i italia qm̃ italorũ locorum subiecit exempla. ❡ Erit ĩtus:fastoꝝ libris peregrinis. ❡ Erit mẽsis noĩe martis. erit ĩscriptus martius mẽsis. Albani cũ ãnum decem mensium haberent:haberent & ipsi mensem patri'dicatũ:eũq; tertio loco numerabant:phalisci aũt quinto heraici sexto:aricini uero & thusculani eodẽ loco habebant:quo albani. ❡ Tertius albanis i mensis martius erat tertius in ordine anni ab Ascanio istituti in alba:quæ ab eo cõdita est:ita enim iu fastorum li-

De ãno phalscorum. bris & annalibus eorũ cõstare dicebat ille:martius. ❡ Fuit quintꝰ:quinto loco. ❡ Phaliscis: ãno phaliscorũ de qbus in primo diximus. q sunt in etruria. non tñ ab urbe multũ distantes:habuereq; originem ab Haleso:quem alii filium. alii aurigam Agamẽnonis dixere. O hernica terra fuit sextus apud populos tuos hernici populi sexto loco martium numerabant. Via latina sunt hernici:in quibus est agnania urbs olim insignis. ut Strabo ait:& Virg. Hernica saxa colunt:quos diues anagni pascit. hi autem uriũdi sunt a pelasgis: & appellari ita a pelasgo quodam duce suo. qui hernicus nominabatur. cuius rei meminit Theodosiꝰ. Idẽ etiam Iulius Iginius non paucis uerbis probat. ❡ Et constat inter aricinos:& albana tempora:& mœnia

cælsa facta manu Thelegoniteōnēit idē ordo mēsit iter albanos: aricinos & thusculanos: eūdē.n.ordinē fuant quo ad steterit alba iō dixit albana: tpa qa ab ascāio ad Tullū host.q eā sbegit: pugna trigēua uictor & diruit. Aricini āt ab aricia non lōge ab alba:q̄ alii ab Hippolito ubi reuixit: alii ab oreste alii ab archilo si culo ædificatā uolūt. ¶ Thelegoni: thelegon' Vlixis ex Circe fili' a quo tusculū cōditū aiūt.ide tusculāt. Laurētes qnto loco & eqculi decio loco. ¶ Martiū nūerabāt: forēses uero q̄rto. ¶ Laurētes: a laurēto oppido ubi regia latini fuit. ¶ Hūi qnū: qnto loco. Nā qntus eo℞ mēsis appellat. ¶ Eqculus acer: fortis. ¶ Habet bis qnū: hoc est decimū. Nam decimo loco martiū mensem habebant. ¶ Equi & equiculi sunt inter marsos & sabios utrisq̄ finitimi: & alba erat equo℞ caput & i eqculis priæ urbes fūt Clyternū & Caffeoli ¶ Turba forēsis hēt būc mēsem martiū. ¶ Pnmū a tribus: primo loco post tres mēses: & sic erat q̄rt' i ordine fori ₚpe reate in sabinis: ide forēses postea dicti fuere foruli: & eos quoq̄ Strabo Sabio℞ eē ait. Ve℞ cū subsequēte sabino℞ mēinerit Putāt aliq melius dicendū turba ferensis: hoc est ferentini a ferentino oppido quod Strabo uia latina ponit: & est in ipsis hernicis. Sabini & peligni q̄rto loco martium habebat.

laurentū Equiculi Clitēnū Caseoli.

Et tibi cum ₚauis miles pelignæ sabinis
Conuenit/huic genti q̄rtus utriq̄ deus
Romulus hos oēs ut uinceret ordie saltē:
Sāguinis autori tempora prima dedit:
nec totidē ueterēs/quot nūc hūēr calēdas
Ille minor geminis mensib' annus erat:
Nōdū tradiderat uictas uictorib' artes
Græcia: facundū sed male forte genus:
Qui bñ pugnabat/rōanā nouerat artē:

¶ Et tibi cū ₚauis miles & peligne sabinis conuenit: Sabinis ac Pelignis cōuenit.i.cōuenictia est: i q̄ utraq̄ gēs q̄rto loco deū martē.i. Martiū habēt. Vocat autē Sabinos pauos peligno℞: qa sunt qui pelignos Sānitib' tribuūt: & Samnites nouim' teste. A. Gel a Sabinis ortos gēte antiqssima ut autor ē Strabo: a qua ut idem inquit Picētini Sānitesq̄ i colonias deducti sunt. Eidē gēs simplicitate ac bōitate oēs supauit a religione ac deo℞ cultu Seuina appellata: ut Pli.scri. Cæte℞ ut ait Fest' Peligni ex illirico orti sūt. Inde enim ₚfecti ductu Volcisci regis cui cognomē fuit Lucullo ptē italiæ occuparunt. Eius nepos Pelicus fuit a quo peligni nomē acceperūt. Sciendū proaui uocabulū nō semp accipi pro eo qui ₚ pe auum ē. Nam maiores sæpe & auos & ₚauos & atauos appellamus. Ordine saltem: quia dixerat mensis in his ē nōie martis erit. Ergo si nō mēsis denoiatione: tordie sine dubio reliqui a Romulo uicti sunt a quo martius primo loco cōstitut' est. Calēdas: ta pre totū acipim' hoc est mēses q decē tñ ut dixim' fuere sub romulo. ¶ Nōdum tradiderat uictas uictorib' artes græciā. Nō mi℞ si romulus annū suū Solis cursui acōmodare nesciuit: quia romani nōdū a græcis astrologiā acceperant quos postea domuerūt. ¶ Facūdū sed male forte genus. Eusebius autor est apud barbaras nationes q̄s fœcūditate agro℞ excellere uidem' raro nasci hoies ingenio excellenti. Vñ ut alimentis qdā abundant ita & hominibus carere uidentur. Contra uero græcia quæ sine cultu nihil ₚducit homines generat cœlestes atq̄ diuinos & ad oēm scientiā natos deditosq̄: ut inqt Macrobius ocio sapientiæ itaq̄ inde ois littera℞ claritas effulsit teste Plinio, quoniā ut scripsit Heraclitus ubi aer ficcior est ibi anima prudentior. Eadē tñ gens autore Liuio lingua magis strenua est q̄ factis ferox Cicero i secūdo Tuscu. quæstionū: Græci āt homines nō satis animosi sed prudentes ut est captus hominum satis hostē aspicere nō possunt. Illud nobis molestius est quod scribit Plinius: qui ubi ait græcos usum olei ad luxuriam uertere eos uocat uitiorum omnium genitores.

ANT. FAN. Sabini ₚaui pelignoium Sānites a sabinis Sabio℞ rīligio pelignorū origo Fertilis barbarorū rīligiones raro gignunt homines igenio pstantes Vbi aer siccior ibi est aīa prudentior græci nō satis aīosi sed prudētes

¶ O miles peligne cōuenit tibi: hic mēsis. ¶ Cū ₚauis sabinis: qa eodē loco nūeras tu martiū quo sabini. ¶ Quartus fuit: martius quart' ānī mēsis. ¶ Fuit huic utriq̄ gēti sabinis & pelignis quos sabino℞ ₚnepotes oñdit poeta: ue℞ Pōpeius refert hūisse originē ab illirico ductu Volsuni regis. cui cognomē fuit Lucullo: cui' nepotes fuere Pacini' a quo pacinates & pelicus: a quo peligni. Ho℞ oli metropolis erat corphiniū: nūc ē sulmo: sūt.n. peligni marsis finitimi ¶ Cū aduerteret: rōulus oib' bis ppsis: quos retulim' eē martiū mēsem a marte denoiarū: eūdē accepit & ipse: deditq̄ marti i āno a se cōstituto primū locū. ¶ Rōul' dedit. ¶ Pria tpa: primū mēsem. ¶ Autori sanguinis: marti. patri. ut dixim' i pricipio operis. ¶ Vt uinceret hos, oēs populos. ¶ Saltē ordi: qa cū alii alio loco hērēt martium romulus primo cōstituit. Quod a pricipio dixim' cū annū alii aliter obseruarēt: Romulus suū decē mensium cōstituit. ¶ Sic erat minor duob' mensib' q fuerit ānus ad solis cursum redact'. ¶ Nec ueteres hūere totidem calēdas tot menses: principia mēsium: p ipsis mensibus posuit. Quot nunc: quot calendæ sunt quot mēses nunc habentur. ¶ Ille annus uete℞.s. ¶ Erat minor mēsib' geminis duob' nā ille.x.& hic.xii.est. ¶ Nōdū: ideo ueteres romani habuerāt ānum decem mensium quia nondum in græciā traiecerāt: Vnde scientias reportassent: pcipue serti astrologiā: ut ad siderū obseruationē ciuilis ann' redigeret. ¶ Sed erāt aliæ artes romanis: Nā præstātia rei militaris: qua cæteros superabāt. ¶ Nōdū græcia quæ fuit doctrinarū parens: unde dictum est disciplina℞ genitrix ueneráda bona℞. ¶ Tradiderat artes uictas uictorib': quia nōdum uicta fuerat a romanis qui eā postea & totum orbē uicere. Verum arx græciæ erat pelopōnesus: & pelopōnesi caput erat Corinthus: ideo eā urbem toti' græciæ lumen uocat Cicero: ubi cū iniuriosius legati tractati essent. Rōani duce. L. Mummio eā urbē funditus euerterūt. aliqui legunt. ¶ Victas artes: artes uictorum: quia eas a græcis uictis nōdū acceperāt. ¶ Facundum genus: sed male forte: quasi græcia quæ eloquentiæ & aliarum artium laude præstaret nō aūt animi fortitudine: qua in militia excelleret. ¶ Male: in compositione significat negationē ut mala sanus pro insanus: male fortis: nō fortis ¶ Qui bene pugnabat: qui strennus erat in bello. ¶ Nouerat uē romanā: cum romanis essent uires & animi robur: & scientia rei militaris.

PAV. MAR. De ordie mēsiū istituto a ro. Græci facūdi sed malū genus

ANT. FAN. ¶ Dissertus erat. tāti hēbatūr quāti habetur hodie qui disertus est. Sed re uera disertus ē minus q̄ eloquēs ut Fœcundi calices quem non fecere disertum. ⸿ Atlanteas: Pleiones & atlantis filias. de qb' alibi. ⸿ Gemi- Axis nos &c. Axis intesdū est linea quæ ab altero mūdi polo in alteꝝ tendit: sed hēt & alias significatiōes. lege Vrsæ Festum. ⸿ Cynosura: Denius Vulcani filius Cynosurā & helicen genuit ut quidā uolūt quæ cū iouem in duæ nau- idam nutrissent eo merito in cœlum relatæ sunt. illa ursa minor hæc maior dicit: quarū prior in nauiga- tis obser- tiōe obseruat a phœnicib': posterior a græcis: iseruit ut Sidonis cynosura regit fidissima nautis: & graiis he- uantur lice seruāda magistris. Naso in. iiii. tristiūt Magna minor- Ciosura q̄ feræ quarū regis altera graias altera sidonias utraq̄ Helice sicca rates. De his lege Germanicum in carmine arateo lege de Iginum: Nobis ubi opus nō est omnes fabulas referre non placet. Significat aūt cynosura canis caudā. ⸿ Sororis equos. Lunæ: quæ uocatur a Plinio sidus no- Signa uissimum terrisq̄ familiarissimum & cum sit p̄xima car- zodiaci dini minimo ambitu. xii. signa zodiaci quæ sol anno ui- xii. cenis diebus septēisq̄ & tertia dici pane percurrit ac de- inde remorata in coitu sol biduo cum tardissime a tri- cesima luce rursus ad easdem uices exit. ⸿ Libera curre- bant: Nondum a nobis ita obseruata ut ferrēt quādam speciem seruitutis uti nūc ferre uidentur. Legim' enim supra æthereaq̄ ingenio supposuere suo.

Mittere qui poterat pila/disertus erat
q̄s tunc aut hiades/aut pleyades atlāteas
Sēserat: aut geminos eē sub axe polos:
Esse duas arctos/q̄rū cynosura uocatur
Sidoniis helicen graia carina notat:
Signa quæ longo frater percenseat āno.
Ire per hæc uno mense sororis equos
Libera currebant/non obseruata p annū
Sidera: constabat sed tamen esse deos:
Non illi cœlo labentia signa tenebant:

PAV. MAR. ¶ Qui poterat mittere pila: qui erat excellens pili. hoc est teli romani iaculator. ⸿ Erat disertus: erat facundus sine eloquēs. Verum plus ē eloquens q̄ disertus. nam & M. Anto. apud Cice. ait a se disertos uisos eē multos: eloquentē aūt neminē ⸿ Quod fabi' ita expōit. Di- sertos putat dicere quæ oportet. Ornate aūt dicere p̄prium esse eloquentissimi & reliqua ⸿ Quis tūc: Nō dum romæ hēbat ulla astrologiæ disciplinæ ratio. Sic nec astrorum cursus obseruatus qa nōdū penetra- uerāt in græciā latini. nec i phœniciā. aut in ægyptū: cū ægyptii seu assirii primi cœlum obseruauerint: a q- bus mercatoꝝ & nautaꝝ cōmertio accepe phœnices & ab his græci. Cūq̄ ad hos populos nōdū accessis- sent pcipere cœli rationem minime potuerūt. Sola ea erat romāoꝝ cura ut tenerēt sua signa: & illa tuerēt. Vñ dicā- Signa aūt cœlestia nō intelligebāt. ⸿ Quis tūc: eo tempore quo cōdita est urbs. Senserat hyadas: cognoue- tur rat succulas: aut pleiades atlāteas: atlātis ex pleiōe filias: Vir. hoc. d. qs obseruauerat sydera aut uerna aut hye- pleiades malia hyades. n. ortu hyemem referunt pleiades uero oriuntur i uere: inde uergiliæ dictæ. Hyades. v. stelle polus et sunt i fronte tauri: quæ fuere atlātis ex ætra filiæ: antēq̄ ex isdē pentib' nascerer hyas: a quo museus hya- axis. des uocari dicit. Ci uero ab ὕειν quod est pluere: qa pluuiæ sūt dici uoluit. Pleiades septē sueres De his di- cem' i principio sequētis libri. ⸿ Aut quis senserat eē duos polos sub axe: polum arcticū & antarcticū axē sustinentes: & axi p ipso polo ponit interdū. ⸿ De quo Pompeius. ⸿ Axis inqt quem græci ἄξων uocant plures hēt significationes. nam ps cœli septētrionalis: & stipes teres circa quem rota uertitur: & tabula se- ctilis axis appellat: Poli duo sunt borealis & australis: Borealis altissimus est hisq̄ sunt in nro hemispe- rio Australis imus & depressus: & q a nobis uideri nō possit. Vnde & Virgi. Primū de boreali hoc ē de arcti- co polo. Deinde de australi hoc ē antarctico loquēs ait. Hic uertex nobis semp sublimis: at illū sub pedib' De cyno- styx atra uidet manesq̄ p̄fundi. ⸿ Quis senserat esse duas arctos. ursam maiorē & minorem: de quib' su- sura: piore libro dixim'. ⸿ Quarum arctorum seu ursarū. ⸿ Sydonis: hoc est a phœnicibus a Sydone urbe. ⸿ Pe- tat cynosurā: hoc est minor ursa ad cuius obseruationē phœnices nauigāt. ⸿ Graia carina: p metonymiā hoc est græcus nauta. ⸿ Notat helicem: hoc est maiorem ursam: ad cuius obseruationem græci nauigant hæc. n. sydera a nautis obseruabant. De quo in. iii. pharsaliæ: signifero quæcunq̄ fluūt labētia cœlo Nūq̄ Lucan' i stante polo miseros fallētia nautas: Sydera nō sequimur: sed qui nō mergit undis Axis inoccidui' gemina libro. iii clarissimus arcto: ille regit puppes. hic cū mihi semp i altum Surget & instabit summis minor ursa cheru- de signis clis: Bosphoron: & scytiæ curuantem littora pontū Spectam': qcqd descendit ab arbore sūma. Arctophi- celestib'. lax ppiorq̄ mari cynosura feret. In syriæ portus tendat ratis inde Canopos excipit australi cœlo contēta uagari. Stella timēs boream: illa quoq̄ pge sinistra: Trans phason: i medio tangit ratis equore syrti. Ex his constet phœnices obsuare minorē ursam quā primus omniū obseruasse Licurgus phœnix tradit. græci helicem sequunt: Vnde & Flaccus graiis helice seruāda magistris. ponitur q̄ helice pro maiore ursa: ab he- lice oppido: in quo nata calisto ab Higino fert: quæ in ipsam maiorē ursam uersa est. Cynosurā aūt uolūt aliqui ut Higinus meminit fuisse unā e nutricib' iouis: appositamq̄ plaustro. & pro minore ursa accipit. ⸿ Et quis senserat. ⸿ Signa. xii. illa signa quæ sunt i zodiaco. ⸿ Quæ pcenseat enumeret. ⸿ Frater sol ipē. ⸿ Lōgo anno: anno solari q cōstat ex. xii. mensibus: qbus. xii. illa signa sol pmeat. nā in uno quoq̄ signo mensem unū absumit. ⸿ Quis senserat equos sororis: lunæ. ⸿ Ire p hæc oia duodecim signa. ⸿ Vno men- se. nam spacium signorum p zodiacum. quod sol duodecim mensibus decurrit. Luna singulis mēsib' cō- ficit. ⸿ Sydera currebāt libera: q̄si nōdum latinorum obseruatione pcepta. ⸿ Non obseruata per annum & ob id libera qa non obseruata p anni ratione. Sed tū constabat esse deos: qui sydeibus nomina dede- rant non tamē intelligebant siderum rationem. ⸿ Illi: conditores urbis aut ipsi ueteres. ⸿ Non tenebant nō intelligebant: ⸿ Signa labentia cœlo: rationem occasus siderum. sic nec ortus.

¶Sed sua:Nō cœlestia signa sed sua.i.signa militia siue uexilla.¶Illa qdē fœno:Paup sub Romulo Rōanus exercitus hastis manipulos alligabat qb⁹ p signis utebaꝰ.Vñ signiferi manipuli dicti sunt auctore Seruio.Hinc Donat⁹Romani inqt & latini cū sub nouo cēturione bellū aggressuri deputabanꝰ sertū sibi uel coronā ex māipulo herbæ cōficiebāt quē p signo sequebātur.unde māipulus miliū nomē accæpit.Hūc Varro eē inqt exercit⁹minimā manū q unū sequus signū Eā Flaui⁹Vegetius cōtuberniū uocat docēs manipulū decē aliqñ militib⁹cōstituisse & sic dictū q cōiunctis manib⁹ pariter dimicabāt. Hælian⁹aūt i libro

Sed sua/quæ magnū pdere crimē erat:
Illa qdem fœno/sed erat reuerētia fœno
Quantam nō aquilas cernis hēre tuas:
Pertica suspensos portabat lōga māiplos
Vnde maniplaris nomina miles habet:
Ergo ai indociles & adhuc rōne carentes
Mensibus egerunt lustra minora decē:
Ann9 erat decimū cū luna recæpat orbē:
Hic numer9magno tūc i honore fuit:
Seu qa tot digiti p quos nūerare solem9:
Seu quia bis quino fœmina mēse parit/

quē de instruendis acieb⁹ scripsit ad Adrianū impatorē duas inqt cēturias Manipulū cōstitueri cui.A Gel.astipulaꝰ docens fuisse in legione centurias.xl. cohortes.x. manipulos.xxx.Quāuis sub Romulo initio eius regni ut Plutarch⁹ auctor ē Legio tria tm̄ millia peditū &.ccc. equites habuitq̄ postea ita excreuit ut sex milib⁹hoīum cōstiterit teste Vegetio:qbus ēt iterdū aliq̄ fiebat accessio:adeo neq; est qd quidā docēt uarietatē ducū accessu tpis mutasse militiæ disciplinā.Fest⁹ scribit sex miliū & cc.hoīum primū.C.Marium legionē descripsisse cū antea q̄nq; miliū fuisset:uñ ēt quadrata uocabaꝰ. Non uß omittēdum hoc loco qd legim⁹ apud Liuium de Māipulis ac militū ordine.Quod inqt antea phalāges simil les Macedonicis hoc postea Manipulatim structa acies cæpit esse.postremo in plures ordines instruebanꝰ.Ordo eni sexagenos milites:duos cēturiones uexillarium unū hēbat.prima acies hastati erāt Manipuli.xv.distantes inter se modicū spaciū.Manipulus leuis uicenos milites aliā turbam scutatoꝝ hēbat leues autē q hastā tantum gessaq; gererent uocabanꝰ. Hæc prima frons in acie florē iuuenum pubescētiū ad militiā habebat Robustior deinde ætas totidē manipuloꝝ quibus principibus ē nomē.Hos sequebanꝰ scutati oēs īsignibus maxime armis.hoc.xxx.manipuloꝝ agmen Antepilanos appellabant qa sub signis iā alii.xv. ordies locabāturi:ex quibus ordo unusquisq; tres ptes hēbat earꝝ unāquāq; primū pilum uocabant. Trib⁹ ex uexillis cōstabat uexillū.clxxxiii.hoies erāt.Primū uexillum triarios ducebat ueteranū militē spectatæ uirtutis.Secundū Rorarios minus roboris ætate factisq;. Tertium accēsos minimæ fiduciæ manū eo & in postremā aciē reiiciebāturi:Vbi his ordinibus exercitus īstructus esset hastati oīum primū pugnam inibant. ¶Quārā non &c.Marius has aues Romanis legionibus in secūdo cōsulatu suo pprie dicauit teste Plinio q ēt scribit peneteasse aliqñ in castra gratiā unguentorū ita ut aquilæ ac signa puluerulenta festis diebus iniungerētur.Vt aūt æquilæ signa militum comitarenꝰ a fælici augurio natū est (auctore Seruio) qd Iuppiter ad bellum egrediens aduersus Saturnū uiso aquilæ augurio sit uictoriā cōsecutus Fuit & ītes signa militaria porci effigies quintum locū obtinēs:qa cōfecto bello inter quos pax fieret cæsa porca fædus fierimase solebant.Item effigies Minotauri(ut alia ptercam)quoniā non minus occulta esse debent ducū cōsiliaq; fuit eius domiciliū labyrinthus.¶Maniplaris:Manipularis a fæni manipulis figurate dictū uersus gratia.¶Mensibus egerunt &c.Constituerunt annum decem mēsium.Vnde consequens est ut lustrum idest quinquēnium eius temporis minus sit nostro mensibus.x.cum hoc constet mensibus.xl.illud.l.

¶Sed sua:tenebāt quæ tū sui iuris erāt:tenebāt sua signa;qb⁹ i bel'ū pdibāt. ¶Quæ signa pdere erat magnū crimen:nā p magno scelere hēbaꝰ deserere signa romana aut hosti cōcedere.Sed q signa erant mox dicem⁹.¶Illa qdē fœno:ptia rōanoꝝ signa fuere fœni manipuli:Vnde manipulares milites dicti:qd ab occupatione albæ sumpsie initiū.De quo Plu.cū scribit Romulū cū pastoribus in Amuliū irruētē & albā ingressum:Cōsidere inqt in iferiore ciuitatis loco:cū iā interomissæ cēnt.& ptē ipsius plurimā occupasset Veteris lōgis armati.fasciculo stipulaꝝ adiūctoi quos latini māipelos uocāt.Vnde & nunc i exercitu pedites ab his māipularii appellanꝰ:hæc ille:ueꝝ postea signa romāoꝝ fuere aqlæ:lupi:leōes:aprimiotauriboues.¶illa qdē:signa.i.¶Fœno:ex fœno erant.¶Sed erat reuerentia fœnimā oēs fœnū quod p uexillo ferebant:reuerebanꝰ nō secus ac posteri aqlas.¶Quantū:nāta erat fœno reuerētia.¶Quantā cernis tuides o germanice.¶Hēre nunc aquilas tuas:quas tu fers in exercitu:Aquila.n.erat quæ legionē pcedebat:& unaq̄q; legio ferebat aqlā.Pertica longa nō.n.erat hasta expolita:sed rudis ptica uelut ex.n.more erat auulsa:portabat.¶Māipulos:suspēsos:māipulū fœni.¶Inde:ab his fœni māipulis.¶Miles:manipularis:p māipularis ¶hēe noia:qa ide manipularii dicti sūt.¶Et Varro iqt Māipulos exercit⁹minimas manus q̄ unū sequunꝰ signū.¶Ergo:ut cōcludat simplicitate q dāi & sydeꝝ iperitia:Annus tantūmō.x.mēsiū cōstitut⁹ ē ¶Ergo ai indociles:q nihil discerꝰ poterāt.Et adhuc carētes rōne.p rōnib⁹.i.teꝝ causis q̄s ignorabāt.¶Egerū:cōstituerūt.¶Lustra minora.x.mēsibus:nā ut minores ānis:ita minora lustra.Lustrū.n.cū sit spatiū qnq; ānoꝝ:ut supius ostēdim⁹:& ann⁹ cōstaret ex.x.mēsibus.Cōtiebat tantūmō illud.L.mēses:& cū cōputaꝰ annus ex.xii.mēsib⁹ lustrū cōstabit ex.lx.sic eo tpe.x.mēsib⁹ erat minus. Licet post Rōulū a Tulio hostilio lustrū fuerit institutū.sed p hæc uerba poeta uoluit ostēdere anno naturali:duos menses a pricipio defuisse.¶Annus erat:Decimo quoq; lunæ peracto cursum ciuilem tūc annū cōputabāt:ex eo quod denari⁹ numerus perfectior sit.& in honore erat:uel qa.x.digitos continent hominum manus:uel quod decimo mense parit fœmina:uel quia cū numeramus ad decimum usq; ascendim⁹. Erat ann⁹ cū lu

ANTI FAN. Māipuli Māipul⁹ militum Cōtubernium. Legio.
Annus Romuli
Quadrata legio. Hastati Pricipes Antepilani. Prim⁹pilus. Triarii. Rorarii. Accensi
Cur aquilæ figura miliū cōmitabāꝰ Porci effigies iter signa militaria. Miotauri effigies.
PAV. MAR.
de lustro minore tpe rōuli

de nũero ns receperat orbem decimũ cum decies in rotunditatem se repleſſet.Hic numerus denarius.[Erat tũc ro
denatio muli tpe.[In magno honore:ex q̃ perfectior numerus.[Seu quia tot digiti sunt.ſ.in hominũ manibus.
[Per quos ſolemus numerare.plerũq enim digitis numeros cõputam⁹.[Seu quia fœmina paris bis qui
no:hoc eſt decimo menſe de quo plura circa principium primi libri diximus.

> Seu q ad uſq decẽ nũero creſcẽte uenit
> Principium ſpaciis ſumitur inde nouis:
> Inde pares centũ denos ſecreuit in orbes
> Romulus/haſtatos inſtituitq decem:

ANT. [SEu qd ad uſq decẽ numero creſcẽte uenitur:Dena
FAN. rius numerus in honore fuit nõ ſolũ q̃a decẽ digiti ſũt
Denari⁹ in hoium manibus & fœmiæ decimo mẽſe pariũt:ſed
numerus q̃s is primus limes dr̃ numeroꝝ.[Inde pares cẽtũ de
i honor. nos ſecreuit in orbes Romulus:Ex obſeruatiõe denarii
Tres eq numeri factũ eſt:ut nõ mõ annus a Romulo i decẽ mẽ
tum cen ſes fuerit diſtribut⁹:ſed ẽt cẽturiæ militũ in decurias.Sa
turiæ. ne Curiæ q̃ ſub Romulo triginta fuerũt ſingulæ decẽ
decuriões equites dederũt.Vñ Romul⁹ tres eqtũ cẽturias hũit.& q denis eqtibus p̃erãt Decuriones dicebant aucto
Cohors re teſto qd & Varro cõfirmat his uerbis:Primi ſingulaꝝ decuriaꝝ Decuriones dicti quo noie ẽt aliqñ uo
Centuria cabat q turmæ duoꝝ &.xxx.equitũ p̃erat.Significat tñ & aliud decurionis nomẽ qd intactũ relinqm⁹cũ
Cõtuber Laurẽti⁹ Valla tpibus nr̃is ea de re nõ pauca tradiderit i elegãtiis ſuis.Cæteꝝ nõ belli ſolũ ſed domi Cẽtu
nia. riæ aliqñ i decurias diſtributæ ſunt.Liui⁹ ẽ iter ſe centũ patres decẽ decuriis factis ſingulisq i ſingulas de
Pricipes curias creatis q ſũmæ reꝝ præeſſent cõſociãt.De decuriis Columella media ſtimæ iqt claſſes nõ maiores q̃
Haſtati denum hoium faciũdæ:q̃s decurias appellauerũt antiq.Eſt aũt ordo:Romulus ſecreuit centũ i denos or
Triarii. bes pares.Quod ſi triũ Cẽturiaꝝ eqtũ diuiſionẽ acceperit ordo erit:Secreuit centũ pares i denos orbes.
Haſtati. Sed placet ſuperior expoſitio.[Haſtatos iſtituitq decẽ:Nõ ẽ exiſtimãdũ decẽ tm̃ haſtatos fuiſſe ſub Rõu
Pilani. lo.quo regnãte:antequ Tatius hũanis rebus excederet.Plutarch⁹ auctor eſt legionẽ ad ſex milia peditũ &
Pricipes ſexcentos eqtes excreuiſſe.Rõulũ ergo dicit haſtatoꝝ cẽturias in decurias diſcreuiſſe:quẽadmodũ & pri
Principa. cipũ pilanorũq.Eſt igit aſſeueratio eius ſniæ:pares centũ denos ſecreuit i orbes.Legim⁹ maiores noſtros
lis porta. cohortes i cẽturias & cẽturias in cõtubernia diuiſiſſe:ut decẽ militib⁹ ſub uno papilione degẽtib⁹ un⁹ præ
Armati eẽt Decanus q caput cõtubernii dicebat:ut Vegetio placet:q ẽt inquit haſtatos olim in acie ſecunda po
Peltati. giſſe:ut in prima principes:in tertia qui & Triarii uocabant.Alii aliter ſcribunt ueꝝ eni eſt qd diximus
Velites. mutari militiæ diſciplinã.[Haſtati uero dicti ſũt:ut Varro ſcribit:qd haſtis pugnarẽt:ut Pilani q̃ pilis q̃
cataphra tela erãt ferro ſubtili trigono præfixa pedaliq ſiue unciaꝝ nouẽ.Principes uero(ut idẽ iqt)a pricipio gla
cti eqtes. diis pugnauerũt:q poſtea cõmutata re militari minus illuſtres fuere.Ab his & pricipia i caſtris & principa
ferẽtarii lẽ portã dictã exiſtimant cui⁹ meminit Feſtus.Sane Hælianus bellatores qui pedibus ſuis in terra nitunt
Haſtati. i tres ptes diuidit Armatos.Peltatos.Velites:quoꝝ armatos grauẽ:Peltatos ac Velites leuẽ armaturã iqt
Scutati. appellari.Ex eqtibus aũt qui in Turmas diuidi cõſueuerũt.Alios eẽ docet Cataphractos qui toti armis te
Contati. gunt.Alios Ferentarios qui arcu uel iaculis ſolẽt eminus dimicare.Alios Haſtatos q manus cõferunt &
haſta cominus decertant:quoꝝ alios ſcutum gerere & ſcutatos dici.Alios tradit ſine ſcuto haſta pugnare
quos inqt & Haſtatos & Contatos uocari.Idẽ ẽt docet nullã haſtã ſumi oportere decẽ cubitis breuiorẽ.
PAV. [Seu qd uenim⁹uſq ad decimũ numero creſcẽte cũ nũeram⁹aſcẽdim⁹ uſq ad.x.poſtea reſumit primus
MAR. nũerus decio addit⁹:ut.x.poſtea.xi.xx.poſtea.xxi.ſic de reliqs.[Inde:a decẽ.[Sumit pricipiũ uñeri.ſ.qd
eſt illud unũ.[Nouis ſpatiis:p quæ numeram⁹.[Inde pares:nõ mõ in ãni cõputatiõe ſeruat⁹ ẽ denari⁹ nu
mer⁹:ſed ẽt in militia cũ centurias haſtatos pricipes pilanos eqtes & oẽs ordines denario numero diuiſit.
Quod ut facilius itelligat ordinem aciei referemus:qui poſtea ſeruat⁹ eſt.in plures ordines inſtruebant.
Ordo eni ſexagenos milites duos centuriones.Vexillarium unũ habebat.Leues aũt qui haſtã tantũ.geſ
ſaq gererẽt uocabãtur.Hæc pria frons i acie florẽ iuuenũ pubeſcẽtium ad militiã hẽbat.Robuſtior inde
ætas totidẽ manipuloꝝ:qbus pricipibus eſt nomẽ.Hos ſequebantur ſcutati oẽs:inſignibus maxie armis.
Hoc.xxx.manipuloꝝ agmen.[Ante pilanos appellabãt:q a ſub ſignis iã alii.xv.ordies locabãtur.Ex qb⁹
ordo unuſqſq tres partes hẽbat:eaꝝ unãquãq primũ pilum uocabãt.Tribus ex uexillis cõſtabat.Vexil
Sub uno lũ.clxxxiii.homines erant.Primum uexillum:Triarios ducebat ueteranum militẽ ſpectatæ uirtutis.Secũ
uexillo dum Rorarios minus roboris ætate:factiſq:Tertium accẽſos:minime fiduciæ manu:eo q in poſtremam
erãt.173. aciem reiiciebãtur.Vbi his ordinibus exercitus inſtructus eẽt.Haſtati oium primum pugnã inibant [Si
hoies.de haſtati p̃fligare hoſtem nõ poſſent:pede preſſo:eos retrocedentes i interualla ordinũ principes recipie
pilãis ha bant.Tum principum pugna erat:haſtati ſequebantur Triarii ſub uexillis conſidebant:Siniſtro crure por
ſtatis una recto:ſcuta innixa hũerii:Haſtas ſub erecta cuſpide i terra fixas:Haud ſecus:q̃ uallo ſepta inhorreret acies
tiis. tenentes:Si apud principes quoq haud ſatis proſpere eſſet pugnatum a prima acie:ad Triarios ſenſim re
ferebantur.Inde rem ad Traiarios rediſſe cum laboratur:Prouerbio increbuit.[Triarii conſurgẽtes ubi
in interualla ordinum ſuorum principes & haſtatos recepiſſent:Exemplo compreſſis ordinibus uelut clau
debant uias unoq cõtinente agmine.Iam nulla ſpe poſt relicta i hoſtes incidebant.id erat formidoloſiſſi
mũ hoſti:cum uelut uictos inſequenti nouam repente aciem exurgentẽ:auctam numero cernebant.Hæc
ex Liui.viii.primæ deca.libro.[Inde ex ea ratione denarii numeri.[Romulus ſecreuit:diuiſit.[Centũ
centurias ipſas:quæ ut Varro inquit ſub uno centurione ſunt:quarum centenarius iuſtus numer⁹.[Inde
nos orbes pares.in decem equas circũnumerationes.uñ denario numero diuiſit.[Et inſtituit.x.haſtatos:i
quo denario quoq numero diuiſit:nam in ſingulis ordinibus.x.erant:& poſtea ad ſexagenos auctus eſt
numerus.Haſtati:ut Varro inquit:dicti qui primi haſtis pugnabant.

¶ET totidem princeps totidem pilanus hēbat corpora: Principum ac pilanoꝝ decani ꝑfecti cōtubernijs siue manipulis totidē hoc est decem militib' ꝑ annū & decuriōes decani. duces. primi ac ꝑstites dicebantur ut autor est Hælianus: q tradit ultimū in decuria tergi ductorē appellari. Neq3 enī placet hoc loco ut p pricipē accipias priæ cohortis cēturionē. Lege uegetiū oē ōbl oia rectē. Laurēti' Valla docet primipiliū q primipilarū gerit primipilarē uero q gessit nūcupari. Liui' de primipilo: Centurio erat quē nūc primipiliū appellāt. ¶ Legitimo: Nō strigoso sed quali legitimū equitē uehi oportebat ne a cēsorib' notaref. Diximus

Et totidē pnceps: totidem pilanus hēbat
Corpa/legitimo quisq3 merebat equo:
Quinetiam partes totidē titiensibus ille
Quosq3 uocāt rānes luceribusq3 dedit:
Assuetos igitur eumeros seruauit ī anno
Hoc luget spatio fœmina mœsta uirū:
Neu dubites priæ fuerit quin āte calēdæ
Martis/ad hæc aīum signa referī potes
Laurea flaminibus quæ toto pstiuit anno

supra equites quoq3 fuisse i decurias distributos. Quinetiā partes totidem titiēsibus ille quosq3 uocāt ramnes luceribusq3 dedit: Cōstat tres partes po. ro. fuisse sub Romulo quas tribus dixerunt, unam Titiēsium a. T. Tatio duce Sabinorū appellatā. Aliā Ramnensium a Romulo. Tertiā lucerum quoꝝ nois & originis causa incerta est ut Liuius scribit quāuis festus Luceres doceat appellatos a Lucero ardeæ rege q Romulo aduersus Tatium bellāti auxilio fuit Varro autem a Lucumonibus quod quidā id uocabulū Thuscum existimauerint. Ferūt enim Romulum (ut scribit Seruius) dimicātem cōtra. T. Tatium lucumonibus auxilia postulasse. Vnde quidā uēit cum exercitu cuilam recepto. T. Tatio pars urbis data est a quo i urbe thuscus uicus nomē accepit. Thuscia enim ut idē inquit. xii. Lucumones habuit. i. reges. et Gens illi triplex populi sub gente q̄terni Plutarch' uero a luco a syli luceres dictos putat i quē multi fuga delati ciuitate donati sunt Has tribus tres fuisse nomē ipm declarat a qbus tribuni dicti. Vnaqueq3 aūt trib' decē cōtinuit Curias autor Plutarcho. Vnde origo fuit turmæ dictæ q ter deni eqtes e tribus tribubus darētur auctoribus Festo & Varrone. Sciēdū Titiēsem tribū quā pleriq3 nō recte Tatiensem dicūt a. T. Tatii prænomine appellatū est autore Festo: cui' locū deprauatū ueni secūdū quē ea trib' Titiensis dicēda est nō tatiensis. Illud quoq3 nō ignorādū qd admonet columella multiplicatas trib' nomē pristinū retinere sicut Cēturia a centū iugeribus uocata ut idem inqt mox duplicata idē nomen retinuit. Vnde ait Festus Centuriā in agris significare ducenta iugera: ī re militari centū homines. Idem Romæ inqt. xxxv. trib' curias appellari. ¶ Hoc luget spacio. &c. Numa pōpilius lugēdi modū statuit autore Plutarcho: uolu itq3 puerū nō lugeri citra trimatū: licere aūt natu grandiores lugere tot mēsibus quot annos uixissent ad decem usq3 prolixiore uero fletu ætatem lugere nullam sed longissimū tempus esse mensium decem.

ANTI FAN. — Tergi ductor — primipi lius — Primipi loris — Tribus tres — Titienses Ramnenses Luceres — Thuscus uicus — lucomo nes xii. — Tribuni — Turma — Cēturia in agris — Centuria in re militari — Lugendi modus

¶ET Totidem corpora habebat princeps hoc principū numer' cōtinebat. x. milites. nam & denario numero diuisi principes: q ut ostēdit Varro a pricipio gladiis pugnabāt & post cōmutata re militari minus illustria sunt. Totidē corpora habebat pilanus. nam & pilanoꝝ numerus in denos quoq3 diuidebat. ¶ Pilani q pilis pugnabāt. Veꝝ ut Var. inqt Pilani Triarii quoq3 dicti q in acie triario ordine extremis subsidio deponebanf, quod hi subsidebant ab eo subsidiū dictū. a quo Plau. Agite nūc subsidite omnes: q̄si solent triarii. ¶ Et Quis & ille. ¶ Mærebat: militabat. Sed merere sine diphtongo scribere: stipendiū militare est nam poeta in amoribus ait: Iussit & in castris æra merere suis. ¶ Equo legitimo: lege sibi concesso nec corrupte legas hūc locū: ut alii fecere qsq3 merebat equo: non enim qsq3 sed qq3 dicendum est nam de eqtū turma itelligit in denas quoq3 partes diuisa. nā in unaquaq3 tribu decem. Turma enī ut ostendit Var. Terma est. e ī u adiit: qd ter deni equites ex tribu tribus Titiensium. Ramnensium & Lucerū fiebant. itaq3 primi singularū. decuriaꝝ. Decuriones dicti: q ab eo in singulis turmis sunt & nunc terni. ¶ Quin. etiam ille: Romulus. ¶ Dedit totidem partes titiensibus & luceribus. & quas uocant Ram etiam denario numero diuisit tribus Titiensem Ramnensem & Lucerem: nam unaquæq3 tribus in decurias decem diuisa est. De haꝝ appellatione ita Var. inqt: Ager Romanus primum diuisus i partes tris. A quo tribus appellatur Titiensium Ramnū Luceꝝ nominatæ: ut ait Ennius Titienses a Tatio Ramnenses a Romulo: Luceres ut ait Iunius Lucomone. Sed oīa hæc uocabula thusca. ut uolum' q tragœdias thuscas scripsit dicebat. Et Pompeius inqt Titiensem tribū a prænomine Tatii regis appellatā uideri. & titiam quoq3 curiā ab eodē rege dictam. Et plutarchus asserit. In cōpositione rerū cum sabinis Centurias tres descriptas & appellatas primam a Romulo Ramnensem: alteram Tatiensem a Tatio & a loco Lucerem. ubi erat costitutū asyli templum. Centuriæ tribus dictæ: sunt qui iis præerant tribuni uocati. Pompeius autem inqt Lucerenses & Luceres: quæ pars tertia popu. ro. est: distributa a Tatio & Romulo appellati sūt a luceo ardeæ rege: qui auxilio fuit Romulo aduersus tatiū. ¶ Assuetos: cum & in diuisione populi de quo superius & in militia denariū seruasset numerū: seruauit & in anno ea etiam ratione: quam a pricipio retulim'. Per totidē mēses a funere coniugis uxor sustinet i uidua tristitia signa domo. ¶ Seruauit igitur: romul'. ¶ Numeros assuetos: & i populo & in militia seruauit ēt. ¶ In anno: in anni ratione. ¶ Hoc spatio. x. mēsium. ¶ Fœmina mœsta: uidua & ob id mœsta. ¶ Luget uirū: uiri mortē. x. enī mēsibus lugubris sese domi cōtinebat ut in primo lib. ostēdimus. ¶ Neu dubites: Vt constet enim. Martias fuisse anni principiū ea signa refert. quæ i pricipio hui' libri retulim' ex Macro. & i regia & i curiis & i flaminū domibus: & i templo uestæ laureas ueteres nouis mutari. quod q olim i pricipio anni romuli fiebat: Seruabatur ēt suo tpe: & nouus ignis a uestalib' accēdebaf. ¶ Neu ut nō. ¶ Dubites, sed ut certior fias: ¶ Quin: qd ita hoc i loco exponas qn ꝑ

PAV. MAR. — mereo quot habeat significata — Vnaqueq3 tribus hēbat decē decurias — luceres dicti a luceo ardeæ rege

Quin p̄ quod in hoc loco — quodnam crebrum hoc reperitur ĩ epistolis Ciceronis:ut nõ dubito quin eo sis aio:quo ego essem si qd
tu me rogares:hoc est certus sum q̄ eo sis aio:quo ego essem. Terentius non dubiũ ẽ quin uxorẽ nolit q̃
si certũ ẽ quod nolit. Ponit̃ etiam pro quid non:ut est illud Salustianum:Quin igitur expergiscimini:po
nitur ẽt pro insuper ut apud Virgilium quin protinus omnẽ perlegerent oculis:ergo hoc ĩ loco. ⸿Ne
dubites:certus sis. ⸿Q Vin:quod. ⸿Fuerint ante primæ calen. Martii mẽsis fuerint prius primæ:iam in
anni principio. ⸿Laurea quæ perstitit toto anno flaminibus:corona ex lauro:quæ a principio ãni ad finẽ
permãsit aut pependit in flaminum domibus.

ANT. FAN. — ⸿FRondes sunt in honore nouæ ingrediente Martio
(ut inquit Macrobius) in regia curiisq; atq; flaminum
Laureæ ueteres nõis mutabantur — domibus laureæ ueteres nouis laureis mutabãtur. ⸿Ia
nua tunc &c. Domus regis sacrorum quem & regem sa
crificulũ uocant calendis martiis ornari noua lauro cõ
sueuit:quæ arbor e phœbi. ⸿Curia Prisca. De hac Var
Curia duplex — ro Curiæ inquit duorum generum ubi curarent sacer
dotes res diuinas ut Curiæ ueteres & ubi Sẽatus huma
nas:ut curia hostilia quam primus ædificauit hostilius
rex:ante hanc rostra. ⸿Laurea cana:Calendis Martiis &
Nouus ignis accẽdebatur — laureæ ueteres ædis Vestæ mutabantur & accendebat̃
nouus ignis teste Solino. Iliacos autem focos dicit:quia
æneas Vestæ sacra ex Troia dicitur attulisse. Vnde il
lud est:Et nos uirginea lucentes semper in ara Laome
donteæ Troiana altaria flammæ. ⸿Anna:huius supra
fecimus mentionem quam perennam uocarunt ut suo
Cures oli uisere — loco dicemus & celebrarunt hoc mense ut annare per
annareq; commode liceret. ⸿Hinc etiam ueteres initi
memorantur honores ad spaciũ belli perfide pæne tuis

Tollitur & frondes sunt ĩ honore nouæ
Iãua tũc regis posita uiret arbore phœbi
Ante tuas iidem curia prisca fores.
Vesta quoq; ut folio niteat uelata recenti
Cedit ab iliacis laurea cana focis.
Adde q̄ arcana fieri nouus ignis in æde
Dicitur/& uires flamma refecta capit.
Nec mihi pua fides ãnos hic esse priores
Anna q̄ hoc cœpta ẽ mẽse perẽna coli.
Hic ẽt ueteres initi memorant̃ honores
Ad spacium belli perfide pœne tuis
Deniq; qnt⁹ abhoc fuerat qntilis/& inde
Incipit a numero nomina quisquis hẽt

Lege liuium apud quem inuenies & post secundum bellum punicum idibus martiis initum consulatum.
PAV. MAR. — ⸿TOllitur:remouetur. ⸿Et nouæ frõdes sunt in honore:nã reiecta ueteri laurea:noua apponit̃. ⸿Tunc
calẽdis martiis. ⸿Ianua regis. ianua regiæ:& de regia consulũ intelliges:quæ erat in pallatio. ⸿Viret:uiri
dis esse uidet̃. ⸿Posita arbore phœbi:apposita lauro quæ sub phœbi tutela est pp̄ter Daphnẽ uirginẽ:quã
amauit in cã arborem demutatã. ⸿Curia prisca. quasi uiresit:ũ etiam uetus curia. ⸿Iidem:similiter. Ante
tuas fores:apposita. s. lauro:nam illud repetẽdũ posita arbore phœbi Curiæ ut Var. iqt duoꝶ generũ:Nã
Curia uetus — & ubi curatẽt sacerdotes res diuinas:ut Curiæ ueteres:& ubi senat⁹ hũanas:ut curia hostilia: q̄ prius ædi
ficauit hostilius rex. Ante hãc rostra:cui⁹ id uocabulũ:ex hostib⁹ rapta fixa sunt rostra. Et alio loco iqt Cu
Calabria — ria ubi senatus rẽpu. curat. Illa:& ẽt curia dicit̃:ubi cura sacrorum publica ab his curiones. Et Pomp. in de
Curiata Tributa. — significatu uer. Curia inqt loc⁹ est ubi publicas curas gerebãt. ⸿Calabra:curia dicebatur:ubi tm̃ ratio sa
croꝶ gerebat̃. Curiæ etiã nominant̃:in quibus uniuscuiusq; partis po. ro. quid geritur. Quales sunt hæ in
quas Romul⁹ populum distribuit. numero. xxx. Quib⁹ postea additæ sũt qnq; ita ut in sua curia sacra pu
blica facerent:feriasq; obseruaret:Hisq; curiis singulis nomina curiarũ uirginũ imposita esse dicũtur:q̃s uir
gines quondam Romani de sabinis rapuerant. ⸿Laurea cana:Laurea uetus:nam canas senes dicim⁹ a ca
nis crinib⁹. ⸿Cedit ab Iliacis focis:remouetur a templo uestæ:cui⁹ sacra ex ilio aduecta. ⸿Vt uesta quoq;
niteat:ut uestalis ara aut templi ianua. ⸿Niteat uelata:tecta. ⸿Folio recenti:nouis lauri frondib⁹. nã inde
etiam ueteres laureæ remouebant̃:& noue ponebant̃. ⸿Adde:ad hæc quod dicit̃ fieri nou⁹ ignis in æde
arcana:in penetralib⁹ uestæ nouus ignis accendit̃:arcana dixit:quia non licebat igredi maribus. ⸿Flãma
refecta:noua quæ tum succensa. ⸿Capit uires. cũ paulatim uehementius accẽdatur. ⸿Nec:Et ex hoc etiã
De anna perẽna. — argui potest. Mensem hũc anni principiũ fuisse:quod in eo mense:ut & Macro. asserit ad annã perennam
sacrificatũ itur:ut annare perennareq; commode liceat:quodq; calendis martiis comitia auspicabant̃:qui
qdem mos usq; ad bella punica seruatus est. Tunc enim primũ cœpere auspicari comitia calendis Ianua.
Alia ratio:cũ dicam⁹ qntilem qnto loco:sic sextilem sexto. sic usq; ad Decembrem:q est ultim⁹ & decim⁹
a martio significat martiũ fuisse primũ. ⸿Nec Mihi parua fides:sed magna fides habenda est:i q̃si credẽdũ
est. ⸿Hunc:a martio. ⸿Esse fuisse annos priores:incœpisse ueteres annos:i:seu anni principia fuisse. ⸿Q̄d
hoc mense est cœpta coli anna perenna. ⸿Quod hoc mẽse martio cœpere fieri sacrificia ãnæ perẽnæ:cũ
esset tũc anni principiũ quo ut Macro. inqt annare & perennare cõmode liceret. Sed de anna inferius dice
mus. ⸿Hinc ex hoc mense. ⸿Memorant̃:referunt̃ initi ab ineonis. ⸿Honores ueteres: magistratus pris
quasi referunt̃ comitia auspicata & initi magistratus. Honor enim ut calistratus iuriscon. iquit est muni
poeni fidefragi. — cipalis administratio reipublicæ cum dignitatis gradu:siue cum sumptu:siue cũ erogatione contingens.
⸿Ad spatium:quasi usq; ad tempus. ⸿O Pœne perfide:o Aphri sex cartaginenses fœdi fragi:i de quibus
Sylius Te Marte sinistro Iuratũq; ioui fœdus. cõuentaq; patrum Sydoni fre. du. Atq; impius ensis Terpla
cidam iuasit:temerãdo abrũpere pacẽ:iide fœdifragi dicti & in puerbio fuit punica pfidia. ⸿Belli tui usq;
ad bella punica. ⸿Deniq; Q ui. Iulius q pri⁹ qntilis dicebat̃:ut i prio dixius. Quæ seqt̃ numero turba uoca
ta fuit. ⸿Fuerat qnt⁹ ab hoc:qntus a martio. ⸿Et inde a qntili. ⸿Q uisqs mensium. ⸿Incipit cuiuscũq; sũ
ini:iũ. ⸿Habet numina a numero:nã Sextilis a sex:September a septem. October ab octo & sic de reliq.

¶OLIuiferis Aget Curium. Vnde. T. Tatius & Numa Pompilius exciti sunt oliuetis ac ulnetis egregie præditus fuit ut autor ẽ Strabo. Nõ placet hic repetere quæ sæpius dicta sunt. lege Macrobium. ¶ Samios Pythagora (q ut scribit iustinus) Sami nat᷒ est patre Demarato. Vñ illud est Virgi. Erat hic hortu Sami᷒ sed fugerat una. Et samon & dños odioq; tyrãnidis exul sponte erat. Aristoxen᷒ tamen (ut inqt Laertius) Tyrrhenum hunc esse uoluit e quadã insularum quas electis tyrrhenis Athenienses tenuerunt cuius patrẽ alii Vescarẽ fuisse tradiderũt aliũi Mamarchũ: alii Menesarchum annulorũ sculptorem. Illud dubium

ANT. FAN.

Pythagoras sami᷒.

Prim᷒ oliuiferis Romã deduct᷒ ab aruis
Pompilius menses sensit abesse duos:
Siue erat a Samio doct᷒ q posse renasci

non est italicæ philosophiæ principem hunc fuisse eum Ionica ab Anaximandro Thaletis discipulo fluxerit. ddi ctamq; italicam philosophiã q eius autor Pythagoras in italia plurimum philosophatus sit. Cum enim e Samo in ægyptum & mox Babylonem ad perdiscendos siderum motus originemq; mundi spectandam profectus summam scientiam cõsecutus esset regressus inde in cretam & Lacedæmona ad cognoscendas Minois & Lycurgi leges in italiam uenit ubi multum diuq; philosophatus est Tarquinio regnũ obtinẽte cui cognomẽtũ Superbus fuit ut. A. Gel. docet. Quare sine dubio fabulosum est q aiunt Numæ Põpilii præceptorẽ fuisse Pythagorã. Vñ ait Liuius autorem ei᷒ doctrinæ q a non extat alius falso Samium Pythagoram edunt. Et Cicero: quinetiam inquit arbitror pp̃ter Pythagoreorũ admirationẽ Numam quoq; regem Pythagoreum a posterioribus existimatum: nã cum Pythagoræ disciplinã & instituta cognoscerẽt regisq; eius æquitatem & sapientiã a maiorib᷒ suis accepissent ætates autem & tpa ignorarent pp̃ter uetustatem eum qui sapia excelleret Pythagoræ auditorẽ fuisse crediderunt. Sciendũ tamen scripsisse Cassium Heminam (ut ait Plinius) Cn. Terentium scribã agrum suũ in ianiculo repastinãtẽ offendisse arcam in qua Numa rex situs fuisset: in eademq; eius libros reptos in qbus scripta eẽnt præcepta philosophiæ Pithagoricæ eosq; cõbustos a. Q. Petilio prætore. Sed meminisse debem᷒ qd Plutarchus tradit putasse nõ nullos Pythagorã quendã spartiatam olympiade. xvi. cuius anno tertio Numa rex creatus dicit̃ Nume congressum esse ac simul cum eo regnũ constituisse. Sane Pythagoras Samius (ut Aristippus cyrene᷒ putauit) ideo Pythagoras appellat᷒ est q uera nõ min᷒ pythio loqueret: a quo unũ e tribus generibus brasicæ quæ a Catone ponunt̃ Pythagoricũ dicitur quod est extensis foliis & caule magno. Eundẽ philosophum Aristoxenus ait cũcta aĩata in cibum permisisse præter bouem aratorem arieteq;. Et Liuius Seruio Tullio regnante Romæ i ultima italiæ ora circa metapontũ heracleãq; & crotonã iuuenũ æmulantium studia cætus habuisse. Dionysius quoq; scribit fieri nõ potuisse ut numa Pythagoræ samii discipulus fuerit. ¶ Qui posse renasci nos putat. Notum ẽ uoluisse Pythagorã esse aĩas imortales: & renasci nos animis in noua corpa trãseuntibus. Ouidius alibi: Quoniam nõ corpa solum uerum etiam uolucres animæ sumus inq; ferinas possumus ire domos pecudumq; i uiscera cõdi.

Annus p numam istitutus.

pythagoras spartiata

¶PRimus. Et primo libro diximus anno Romuleo numam duos mẽses addidisse. ¶ Nunc idem refert. Romulus annum decimum mensium computarat a Martio incipientem: qui conficeretur diebus. ccciiii. ut sex menses Aprilis Iunius. Sextilis: September: Nouember: December: tricenum essent disp. Quattuor uero Martius: Maius: Quintilis, October: Tricenis & singulis expedirent̃. Numa. L. dies addidit ut in. ccc liiii: dies. Quib᷒. xii. Lunæ cursus cõfici credebat: Ann᷒ extẽderet̃. Hi r. L. a se additis adiecit alios sex retractos illis mensibus sex qui. xx. hẽbant dies: idest de singulis singulos: factosq;. L. & sex dies in duos nouos menses pari ratione diuisit: ac de duobus priorẽ Ianuariũ nũcupauit. Scdm dicauit februo deo lustrationẽ. Paulopost in honorem imparis numeri: Secretũ hoc: & ante Pythagoram parturiente natura. Vnum adiecit diem. quem Ianuario dedit: ut tam in anno quã in mensibus singulis: præter unum Februariũ impar numerus s̃ruaret̃. Nã quia duodecim menses si singuli aut paris aut impari numero putarẽtur. Cõsumationẽ parem facerent. ¶ Vnus: pari numero institutus uniuersam putationem imparem fecit. Ianuarius Aprilis Iunius Sextilis September Nouember December. Vnde tricenis censebãtur dieb᷒ Martius Maius Quintilis October dies tricenos singulos possidebãt. Solus Februari᷒. uiginti & octo retinuit dies: q̃si inferis & diminutio & par numer᷒ cõueniret: Hæc ex Macrobio de anno & Numa instituto: cui postea Cæsar addidit decem dies: & instituit in fine cuiusq; quarti anni ut dies unus intercalaris adderet̃ ad supplemẽtũ quarte partis diei: sed de his in principio dixim᷒. Siquis plenam aut cumulatã rationẽ intercalatiõis scire cupit. legat ipsum Macrobiũ. ¶ Primus pompilius: Numa pompilius pompilii pomponii uiri illustris filius. ¶ Deductus Romam ab aruis oliuiferis: accitus in regem ex sabinis aruis olea abundãtibus. Respexit poeta ad sua tempora: non autem ad tempora Numæ: nam & Plynius referente Oleã Theophrastus celeberrimis græcorũ auctorib᷒ urbis romæ anno circiter. cccclx. negauit: nisi ĩtra. xl. milia pas. a mari nasci. Fenestella uero omnino nõ fuisse in italia hispania atq; aphrica Tarqnio prisco regnãte: ab annis populo romano. clxxxiii. Ergo Nume tpe oliuiferi non erant. ¶ Sensit numa habere duos mẽses scilicet a Romulo constituto sensit deesse mensem qui Iano deo principiorũ debebatur. & alterum qui deo purgationum. ¶ Siue Doctus: & hæc scilicet quæ instituit. ¶ A Samio: a pythagora philosopho: qui samius fuit ex samo Ionica. ¶ Qui: t Pythagoras. ¶ Putat nos posse renasci: putat animam esse immortalem: ut est. Sed cum a corpore auelli: tum in alia quoq; corpora transire. De quo latius in metamorphosi. O genus actonitum gelidæ formidine mortis. ¶ Quid styga: quid tenebras: & inania regna timetis materiam uatum & reliqua. Numam multi uolunt pythagore philosophi auditorem fuisse. sed ut Dionysius inquit repugnant tempora: Nam quattuor ætatibus pythagora posterior fuit Numa sextadecima olympiade media

PAV. MAR.

De ordie ãni scdm diuersos Autores digna quædam

q̃ttuor ætatibus pythagoras posterior fuit a numa pom.

Variam opionē de pythagorat ēi alium, pythagorā fuisse ipe nūæ qui quomō cōstitut⁹ fuerit i ipso fm huiū hic pōit:

Romanum accepit imperium. Pythagoras post quinq̄gesimū olypiadem in italia mansionē habuit. Præterea : q̄n a Romanis in regnum numa euocatus est : nondū erat urbs Croto : ubi pythagore sedes fuit : sed condita q̄triēnio post anno tertio decimæ septimæ olympiadis ita in ea urbe : quæ nondū fuerat : Discipulus eius esse nō potuit. De hoc eodē Liuius auctorē inquit doctrinæ eius : quia non extat alius : falso famiū pythagorā edunt. Quē seruo tullio regnante romæ : centum post annos amplius in ultima italiæ ora circa Metapontū Hercleāq; : & Crotonam iuuenum æmulātiū studia cœtus habuisse constat. Ex quibus locis & si eiusdē ætatis fuisset quæ fama in sabio : aut quo linguæ cōmertio quēquam ad cupiditatem discendi exciuisset. Quoue præsidio ; unus p tot gētes dissonas sermone : moribusq; peruenisset : Suopte igit igenio tēperatū animū uirtutibus fuisse opinor magis instructūq; nō tam peregrinis artibus : q̄ disciplina tetrica ac tristi ueterū sabinorū : quo genere quondam nullum incorruptius fuit : Hæc ille. Plutarchus uero ubi aliorū opiniones retulit & posteriorem pythagorā dixit. Addit nō hūc pythagoram : sed pythagoram spartiatam : q stadiū in olympia uicisset : olympiade sextadecima : cuius anno tertio numa in regnū cōstitut⁹ est : i italiā errabundū uenisse. Numæq; cōgressum : ac simul regnū cōstituisse : Quare nōnulla ex laconib⁹ Romanis institutis doctore pythagora : admixta sunt. & reliq̄ : sed ut de euocatione Numæ in regnū aliqd dicamus ex historiis nostris mutabimur : post mortē Romuli cū inter reges per annū regnassent : & plebs regē exposceret : p missa est populo potestas : decreuerunt enim patres ut cū populus regem iussisset : id sic ratum eēt : si patres autores fierent. Tum interrex Cōcione aduocata : Quod bonū : faustū : fœlixq; sit : inquit Quirites : regē create : ita patribus uisum est : Patres deinde si dignū : qui secūdus a Romulo numeret : creabitis : autores fierent. Adeo id gratū plebi fuit : ut ne uicti bñficio uiderētur : id mō sciscerent : t iuberentq; : ut senatus decerneret : q romæ regnaret. Inclyta iustitia : religioq; ea tempestate numæ pompilii erat. Curib⁹ sabinis hītabat : Cōsultissimus uir : ut in illa quisq̄ ætate eē poterat : oīs diuini : atq; hūani iuris. Audito noie numæ patres romani : Quāquā inclinari opes ad sabinos : rege inde sumpto uidebantur : tñ neq; se quisquā : nec factionis sue alium : nec deniq; patrū : aut ciuiū quēquā præferre illi uiro ausi : ad unū omnes numæ pōpilio regnū deferendū decernūt : Accitus sicut Romulus augurio urbe cōdēda : regnū adeptus. De se quoq; deos consuli iussit. Inde ab augure : cui deinde honōris grā publicū id : perpetuūq; sacerdotiū fuit : deductus i arcem : lapidē ad meridiē uersus consedit. Augur ad leuam eius. capite uelato sedē cœperit. Dextra manu baculum sine nodo aduncum tenēs : quē lituum appellarunt : Inde ubi prospectū urbem agrūq; capto. Deos precatus regiones ab oriente ad occasum determinauit Dextras ad meridiē ptes : lœuas : q; ad septētrionē eē dixit. Signū contra quod longissime conspectum oculi ferebāt : animo finiuit. Tum lituo in lœuam manū trāslato : Dextra in capite numæ imposita : precatus ita est. Iuppiter pater : si fas est hunc Numā Pōpiliū : cui⁹ ego caput teneo : regē romæ eē : uti tu signa nobis certa ac clara sint iter eos fines : quos feci Tum pegit uerbis auspicia : quæ mitti uellet : qb⁹ missis : Declarat⁹ rex Numa de templo descēdit : Qui regno ita potius urbē nouā : cōditā ui : & armis : iure : legibusq; ac moribus de integro cōdere parat. Sed hæc hactenus. Quæ ideo rettulimus : ut his quoq; cōmentariis adderem morem creandorum regum.

ANT. FAN.

Egeria

Annus i stitut⁹ a calo cæsa. q nūc seruatur.

Egeria ab egerēdo dicta

¶EGEria siue monente sua : Egeriam Nimpham nemoris aricini amicam suam esse numa Pompilius finxit ad affirmandam legum suarum autoritatem ut ferum populum religio molliret : existimātem omnia ab eo rege iussa Egeriæ fieri. Stati⁹ in siluis : Sic sacra numā ritusq; colendos Mitis aricino dictabat nympha sub antro. Hanc ueteres crediderūt unam esse e nouem musis quibus Numa ædē construxit qui hac ratione persuasit populo cum Egeria se habere cōgressum. cū multos ad conuiuium inuitasset iisq; ante horam ductis nihil fere paratum eē ostenderet t eosdem uesperi cū duxisset magnificētissimum apparatum ostendit. Hæc nympha ab egerendo ut Festo placet egeria dicta est : cui prægnātes sacrificabantq; ad conceptū partū egerendū eis fauere putaret. ¶ Sed tñ errabant ēt tūc tempora : Nondum annus solis cursui accōmodatus fuerat. Lege Macrobiū & Solinum. Iulius Cæsar postea rem tñ suscæpit impleuitq; : sed tum quoq; per sacerdotes uicio admisso Augustus annū reformauit Nō pigeret uarios ītercalātiū errores referre nisi ueremur ne & ipsi obiter erram⁹ lectori fastidiū afferētes.

Nos putat / Egeria siue monente sua :
Sed tñ errabāt etiā tūc tempora donec :
Cæsaris in multis hæc quoq; cura fuit :

PAV. MAR.

fabulosa q̄dam ex dionysio de numa & pythagorat

¶Siue monente : instruēte seu docente. ¶ Egeria sua. quam suam coniugem eē fingebat. Egeriā enim ut Dionysius inqt : fabulati sunt nympham quādam fuisse numam docentem sapientiam regiam : Alii non nympham sed musarum unam : De ea tamen plura inferius dabitur dicendi locus. ¶ Sed tamen : post Numæ ordinationem anni. Errare uidebantur tempora : q a solis cursu annus nō conficiebatur. unde reptū est intercalari græcorum more & in hoc etiam erratum est Cæsar qui in deos referēdus erat : Rem dignā se ratus : ut cœlum prænosset obseruauit cœlestia : & in primis solarem cursum : incrementum : & decremētū dierū. Na cum sol a Capricorno in Cancrū uenit dies crescunt : decrescūt uero cum a Cācro in Capricornum redit. Sic perpetua alternatione obseruata : ad eius rationem annum ciuilem constituit. ¶ Superaddito intercalari die in fine quarti cuiusq; anni ut diximus etiam superius. ¶ Sed tamen etiam tunc : eo tempore a Numa ad Cæsarem ¶ Errabant tēpora : quia annus ad solis cursum nō pficiebatur : & mēses uernis factum est eo errore ut hyberni aliquando eēnt. ¶ Donec usq; quo. ¶ Hæc quoq; cura Cæsaris in multis : hæc etiam inter multas curas tam bellicas q̄ urbanas. ¶ Fuit una : quasi fuit inter cæteras præcipua : ut ānū ad certiorē ordinem redigeret : Sed cum intercalationibus esset erratum : rem emendauit Augustus : sublato omni errore intercalandi : ut diximus in primo quoq; libro.

¶ILle

¶ILLE deus: Iulius Cæsar q̃ in deos relatus est ut diximus supra: q̃ iuppiter pmiserat Veneri: ut Hunc tu olī cœlo spoliis oriētis honustū Accipies secura uocabit hic quoq; uotis. ¶ Nec deus ignotas hospes inire domos: Sēsus est: Voluit de⁹ cœlū inire nō hospes. Hoc est cœli pene ciuis eo pcognito. ¶ Moras solis: oē tps qd absumit donec sol a capricorno p cācrū redit ad capricornū. ¶ Exactis notis: signis exqsitis. Est. n. exigere īqrēdū exqrere: ut Tps secū ipsa modūq; exigit. Et sociisq; exacta referre. Sūt aūt oīum āni dieꝝ notæ i fastis: q̃ colligunt. ccclxv. qb⁹ āno ītercalari unā adiici Cæsar istituit. ¶ Et pleno tpa q̃rta die: Plenū diē e q̃tuor tpib⁹. Est. n. figura hypallage. Dicit aūt diē q cōficit ex q̃drātib⁹ q̃tuor ut dixim⁹ supra: uocat q; dies ītercalaris qm̄ ut rō solis cōueniat itcrponit. ¶ In lustrū accedere debet: q̃rto āno ītercalari debet cōsumata. i. pfecta ex quadrātib⁹ dies De lustro dixim⁹ supra ¶ Si licet occultos monit⁹ audire deoꝝ. Vatib⁹ ut certe fama licere putat. Verecūde petit a marte. quā ob cām matrōæ calēdas martias colāt. Officiis uirilib⁹ bello. Vñ Numa (ut Plutar. arbitrat.) iō martiū a marte cognoiatū e pria sede mutauit qd ī olbus uellet rē urbanā bellicæ in honore pferri. Ianus. n. uñ ianuari⁹ nomē habuit dī ferū & siluestrē cultū in urbanū ciuilēq; mutasse. ¶ Dic mihi matronæ cur tua festa colāt cū Romulus aduersus. T. Tatiū pugnās fugiētib⁹ romanis ioui statori ædē uouisset. Exercit⁹ restitit & raptæ i mediū pcesserūt ac pacē cōciliarūt: quā ob cām dicatas matronis calēdas martias putāt & matronalia facta ut inqt Plutar. eis tributa cōpositi belli monumētū. Hinc est qd Horati⁹ dicit admirati mœcenatē ut ab eo calēdæ martiæ celebrent q matronā. i. uxorē non hēat ut martiis cælebs qd agā calēdis. Sciēdū matronā differre a matrefamilias Matronā. n. dictā pprie tradiderūt: ut placet. A. Gel. quæ ī matrimoniū cū uiro cōuenisset in eoq; matrimonio māsisset ēt si liberi nōdū nati forēt. Matrē aūt familias eā eē uolūt quæ in mariti manu mācipioq; est aūt in ei⁹ in cui⁹ marit⁹ manu mācipioq; eēt: qm̄ nō in mr̄imoniū tm̄ sed in familiā quoq; mariti & in sui hæredis locū uenissent. Alii matronas uirgīes nobiles dicūt: iidēq; mr̄esfamilias q̃ in mr̄imoniū p coēptionē uenerūt & p quādā iuris solēnitatē in mariti filiā migrarūt. Vlpianus aūt matrēfamilias inqt accipe debem⁹ eāq nō inhoneste uixit quāq̃ a cæteris fœmīs mores discernūt. Vñ nihil itererit nupta ne sit an uidua ingenua an libertina. Nā neq; nuptiæ neq; natales matrēfamilias faciūt: sed boni mores. Nonius ueteres inqt matronā accepisse q̃ semel pepisset. Matrēfamilias q̃ sæpi⁹. Matronaꝝ (ut ait Serui⁹) crinales uittæ erāt q̃ meretricib⁹ nō dabant: silr & stolæ. Vnde Festus matronas inqt appellabāt eas fere qbus stolas habēdi ius erat. Hæ (ut autor est idē Festus) a magistratib⁹ nō sūmouebant ne pulsari cōtrectariq; uiderent: neue grauidæ cōcuterent: nec eaꝝ uiri sedētes cum uxorib⁹ in uehiculo descēdere cogebant. Eodem autore materfamiliæ nō antedicebatur q̃ uir eius paterfamiliæ dictus esset: nec Plures possunt hoc noie in una familia appellari quo nec uidua nec quæ sine filiis est uocari potest.

ANT. FAN.

Intercalaris dies

Nō hæc ille deus tātæq; ppagis autor:
Credidit officiis esse minora suis:
Promissūq; sibi uoluit pnoscere cælū:
Nec de⁹ ignotas hospes inire domos:
Ille moras solis qb⁹ in sua signa rediret:
Traditur exactis disposuisse notis:
Is decies senos tercētū & qnq; diebus
Iunxit & expleto tēpora quinta die:
Hic āni modus ē: i lustrū accederē debet
Quæ cōsumatur partib⁹ una dies:
Si licet occultos monitus audire deoꝝ:
Vatib⁹: ut certe fama licere putat:
Cū sis officiis Gradiue uirilibus aptus:
Dic mihi matronæ cur tua festa colāt:
Sic ego: sic posita dixit mihi casside ma
(uors

Matronæ maris festū colebant matronalia matronæ

Matrona iū uittæ & stolæ.

¶ILLE deus: Cæsar q iā in deos relat⁹ est. ¶ Et auctor tātæ ppaginis: tātæ sobolis: q̃si pr̄ Augusti: Auus Tyberii: & pauus tuus o Germanice. ¶ Nō credidit hæc. Hanc tēpoꝝ curā. ¶ Esse minora: q̃si minus digna ipse būi cōueniētia. ¶ Suis officiis: munerib⁹ & actionib⁹ impatoriis: tā in reb⁹ bellicis q̃ urbanis. ¶ Voluit Cæsar pnoscere cœlū anteq̃ ascēderet uoluit cognoscere īdagatione: & obfuarione sideꝝ & cœli rōnē ¶ Promissum sibi inā pmiserat id iuppiter Veneri a tpib⁹ æneæ: qd a Virgilio refert: Ionē loquētē introducens. Hūc tu olim cœlo spoliis oriētis onustū Accipies. ¶ Nec deus: ne uoluit ipse Cæsar. ¶ Hospes: tanq̃ hospes & pegrinus. ¶ Inire: igredi. ¶ Domos ignotas: sed pcognitas: uoluit pnoscere loca cœlestia: ad q̃ uēturus erat. ¶ Ille tradit idē. ¶ Disposuisse notis exactis: signis & termīs diffinitis & cōstitutis. ¶ Moras solis: hoc est tpa q̃ eūdo & redeūdo sol absumit. Aut ipsa solstitia itelligē: hybernū & æstiuū. tūc. n. remorari sol uidetur ante octauū calēdaꝝ iuliaꝝ: & añ octauū calēdaꝝ ianuariaꝝ. ¶ Quib⁹ moris: qb⁹ solstitiis. ¶ Rediret in sua regna: rediret sol e cācro in capricornū: & e capricorno in cācrū. Ab his igit cōuersionib⁹ solis. Nā conuertit se sol ex īferiore gradu capricorni ad alteꝝ gradū cācri. ¶ Sic ex cācro in capricorno. Iō græci Solstitiū Tropitō dicūt: cū τρόπη cōuersio sit. Cæsar cōstituit spaciū ciuilis āni. ¶ Is: Cæsar ¶ Iunxit ad āni terminationē. ¶ Decies senos: sexagenos dies ¶ Tercētū & qnque dieb⁹: cōiunxit simul. ccclxv. dies ¶ Et tpa qnta: qntos quosq; ānos. Die expleto. die itegro: q tūc ītercalat. ut dū hæc psiteremur: quo potius casu: q̃ rō deduxit: eo. n. die hūc locū legimus: q qdē dies ad intercalationē februario supaddit⁹ est. Anno salutis. M. cccclxxvi. ¶ Tpa qnta dixit: nō qd qnis ānis fiat itercalario: sed q̃ternis: hoc est in fine cuiusq; anni. Sed qa de qnto in qntū: numerādo utrūq; ītercalatū: ut q̃rtanā febrē dicim⁹: qa de q̃rto in q̃rtū: & tm̄ duo sunt intermedii dies: sed nūerat a die febris ad alterā febrē: ita ab āno ītercalatiōis ad alterā intercalationē: iō subdit. ¶ Hic āni modus terminus & diffinitio āni. ¶ Dies una: Intercalaris. ¶ Quæ cōsumat: perficitur & expletur. ¶ Partibus: senis cuiusq; anni horis. sic in fine quarti anni accipitur una dies integra. ¶ Debet accedere in lustru quinquēniū: nunq̃ in fine quinquēnii addat dies: sed numerādo ab intercalato ad intercala-

PAV. MAR.

Annus institutus a Iulio cæsare ī dies ccclxvi. & sex horas

tum efficies q̄nariū numeꝝ:ut a.lxxvi.ad.lxxx.q̄nariū cōplecteris.⸿Si licet:cū uideat poeta iā satis euagatus in hac āni disputatiōe:redit ad istituta:hoc est ad ipsa festa.Calēdis.n.martiis martis festū a matrōis celebrat.Cām poeta ab ipso marte reqrit:nō.n.cōueire uf:ut mlieres colāt festa dei armoꝝ p̄sidis⸿Si licet: si fas est.⸿Vatib⁹au.occul.mo.deoꝝ:arcanas deoꝝ istructiōes:& eruditiōes.⸿Vt cet.fa.pu.lice.ut dr̄ & arbitrant oēs licere cū & uates hēant aliqd numis.⸿Dic mihi o gradiuero mars:& in fine supioris libri diximus q̄re mars gradiu⁹dict⁹ uł a gradiēdo:uel ακραδαινειν uł a gramie.Cū sis apt⁹ officiis & uirib⁹ p Endyadim:hoc est officiis uirilib⁹:nā ide mars a marib⁹dict⁹ Cur matrōæ co.celebrēt⸿Tua festa:calēdas tui mēsis:quo die ē tuū festū.Sic ego:ubi ita p̄cat⁹ē poeta Mars dpositaiut ille orauerat galea rōdit:& hæc primū lqt.Aduocor nūc primū i pacis studia:q bellis p̄sū.placetq & studiose:& pacis militiæ p̄esse ne id soli palladi ascribat.Disce igit qd̄ tu studiose poeta reqris:& relatur⁹cām:ab urbis pricipio repetit.⸿Sic ego:locut⁹sū⸿Sic dix.ma.Mars magna uottēs⸿Posita cas.galea ut supi⁹orauerat:& nitidas cassīde salue cōas.

Sed tū in dextra missilis hasta fuit:
Nūc primū studiis pacis de9utił armis:
Aduocor:& gressus i noua castra fero:
Nec piget icæpti:iuuat hac q°q pte mo
Hoc solū ne se posse mierua putet(rari
Disce latinorum uates operose dierū:
Q d' petis:& mēori pectorē dicta nota
Parua fuit(si pria uelis elemēta referre)
Roma:sed in parua spes tū hui9erat:
Mœnia iā stabāt pplis angusta futuris:
Credita sed turbæ tūc nimis āpla suę.
Q uæ fuerit nostri:si quæris regia nati:
Aspice de cāna stramibusq domū:
In stipula placidi capiebat mūera sōni:
Et tamen ex illo uenit in astra thoro:
Iāq loco maius nomē romanus hēbat:
Nec coniunx illi nec socer ullus erat:
Spernebat generos iopes uicinia dives
Et male credebar sanguis autor ego:
In stabulis hitasse & oues pauisse noce
Iugeraq iculti paucaq tenerē soli:(bat
Cū pare q̄q suo coeūt uolucresq ferçq
Atq aliquā de q̄ pcreet anguis hēt:

ANT. ⸿IN dextra missilis hasta fuit:qa relatur⁹ ē bellū sabioꝝ:
FAN. quoꝝ est curis.i.hasta.uñ Romulus Quirin⁹ dict⁹⸿Nec piget icepti:Liptore est & hoc dicit placet maiorē in modū uersari nūc in studiis pacis ne Minerua mihi āteferat:& bello & paci p̄est⸿Latinoꝝ uates:opose dieꝝ:cui⁹opa & labor absumit circa fastoꝝ dies.⸿Spes hui⁹:magnifice ut nūc est Propri⁹oia romanæ cedēt miracula terræ natura hic posuit qcq̄d ubiq fuit.⸿Aspice de cāna straminibusq domū.Vir.in.8.æn.Romuleoq recēs horrebat regia culmo:ubi Serui⁹ait curiā calabriā dici quā romul⁹texerat culmis.Oui.supra romuli regiā casā uocauit:ut Dū
Calabria cutia casa martigenā capiebat pua q̄rinū Hæc postea sūmæ apd̄ romāos religiōis fuit.⸿Et tñ ex illo uenit in astra thoro:qa non diuitiis sed uirtute cui⁹ comes est glīa cœlū petit. Ea est q̄ iter pādit ad supos reste Seneca.⸿Spnebat generos iopes uicinia diues.Liui⁹scribit misisse Romulū q societatē cōnubiūq nouo pplo peterēt legatos:q nusq̄ beni(gne auditos.
PAV.. MAR ⸿SED tñ ha.mis.fuit in dextra:ne penitus ab armis discedere:deposuit galeā:& retinuit hastā. Missilia tela dicim⁹q̄ lōge mitti pnt.⸿Deus utilis armis: ego q bellis p̄sum:& utilis sū in re militari.⸿Nūc primū aduocor studiis pacis:ad pacis officiaq sp exercui bellica⸿Fero gressus:in noua castra:i militiā pacis.& poeticā.⸿Fero gressus:dixit ut alluderet suo cognomini cū gradiuus a gradiēdo dicat.⸿Nō piget icepti:nō mihi graue est p̄seq qd̄ aggressus sum.⸿Iuuat:delectat.⸿Mota:in mora denneri⸿Hac quoq pte.hac ēt militia lr̄aria:& pacis studio.Ne minerua pallas a minādo:siue minuēdo ut alias dictū est.⸿Putet se solā posse hæc.putet se solā posse utrūq:& armis & pacis:seu lr̄is præesse.⸿Disce tu uates opose.studiose.⸿Dieꝝ latinoꝝ:fastoꝝ romāoꝝ.⸿Q d' petis.hoc est cām cur matrōæ colāt mea festa⸿Et no.d.pe.me.q ego dicā memoria teneas⸿Parua fuit: cām ipsā aggrediēs pricipiū ab urbis initio sumit.usq ad raptū sabiaꝝ.p quo illata sūt rōanis bella.Sed cū raptæ iā mres eēnt bellū dirimerūt:de quo paulopost addit & alias duas cās uł qd̄ ilia de eo mr̄ fuerit:uł qa iuno ē ei⁹mr̄ qua rōne mr̄es colūt festū. Nūc hoc primū dicit ab initio romā fuisse paruā.sed in illa sperabat futura magnitudo.Regiāq romuli fuisse casam exiguā e palustri cāna.& in stipula solitū reqescere.Inde tñ cælum ascēdisse cætera.suo ordine p̄sequemur.⸿Parua inqt.⸿Fuit roma si uelis referre prima elemēta:q̄si
Cōmēdatio romuli a paupertate. siue uelis memoria repetere ipsa urbis primordia.⸿Sed in parua quāta tunc fuit.⸿Erat spes hui⁹:tāta q̄ta nūc est:qa ab illa parua futurā hanc urbis magnitudinē spabamus.Iā stabant mœnia.romana.a Romulo cōdita.⸿Angusta:arcta:qa exigua tūc urbis quæ tñ mille passus ambitu cōplecteret.Sic erāt tūc angusta futuræ multitudini.⸿Populis futuris:q̄si quæ cape nō posset futurā multitudinē.adeo coaluit popl̄s ro. Sed tūc in ipso pricipio.⸿Credita sunt nimis ampla turbæ suæ.& si pexigua erat urbs:tñ ampla & spatiosa erat nimis ipsis cōditorib⁹:qa nō erāt tot cū Romulo ut eā iplere possent.⸿Si quæris quæ fuerit regia domus regis.⸿Nostri nati.romuli.⸿Aspice domū de cāna.extructā e palustribus cānis.⸿Et straminib⁹.nā stramine & tecta & instrata.Casa Romuli cānis & uiminibus cōstructa magnæ fuit apud posteros religioni:& quotiens de ea aliquid uetustate fœdabatur.sacerdotes instaurabant.ut integra seruaretur.ideo mars Aspice dixit:quia etiam tunc superat.de ea plura diximus in primo libro⸿Capiebat munera placidi somni:q̄si dormiēs romulus reqescebat.⸿In stipula.& est cōmēdatio romuli a modestia.& frugalitate.qa nō regio luxu & ornatu utebat domi.nō delicate uiuebat.sed duriter.non in plumis & sericis thoris.sed in stipula requiescebat.⸿Et tamen ex illo thoro:ex illa stipula.Venit in astra:relatus est in deos.⸿Iamq

loco maius: iã cœpat romanũ nomẽ apud finitimos extolli: maiusq; hẽbat q̃ re eẽt: iudice tñ affinitates cũ quoq; mime erãt: cũ uicine ciuitates cõtẽnerẽt romãos generos nec romulus hẽbat martis fili⁹. Educatio pt̃e rea pastoralis: & iopia nocebat. Aues & uenata aialia hñt unde possint sobolẽ ppagare: roman⁹ ipse nõ hẽbat: mõ repudiant externi: repudiabant romani: cũ ita fieri uiderẽ ĩspiraui mentẽ filio initoq; consilio rapuit ille uirgies: hæc nũc inqt mars usus est hac ĩsinuatiõe ut oñdat iustã fuisse cãm rapiẽdaꝝ uirginũ. iãq; roman⁹ hẽbat maius nomẽ loco erat po. ro. iã maioris nõis & famæ: q̃ ipsa re locus eẽ: uerat. n. urbs pui nomis. ⁋ Nec illi: romão. ⁋ Erat cõiũx nec ullius socer: nec cõiugẽ: nec socerũ hẽbãt: qa cõtrahere affinitatem cũ his nemo uolebat. ⁋ Diues uicinia: sabini & finitimi. ⁋ Spnebat iopes generos: cõtẽnebãt illi & repudiabãt romãos generos: cũ eẽnt iopes. ⁋ Et ego mars. ⁋ Male credebat: nõ credebat. ⁋ Auctor sãguis: nemo credebat romulũ eẽ filiũ martis. Et Liui. inqt Ro. legatos circa uicinas gentes misit q̃ societatẽ cõnubiũq; nouo pp̃lo peterẽt. Vrbes quoq; ut cætera ex ĩfimo nasci. Deide q̃ sua uirt⁹ ac dii iuuẽt magnas opes ⁊ magnũq; nomẽ sibi acire ⁊ satis scire origini romane: & deos affuisse: & nõ de futurã uirtutẽ: pinde: ne grauarent hoies cũ hoib⁹ sanguinẽ ac genus miscere. Nusq̃ benigne legatio audita est: adeo simul oẽs spuebãt: simul tantã in medio crescẽtẽ molẽ sibi ac posteris suis metuebãt: plerisq; rogitãtib⁹ dimissi: & qd̃ fœmis quoq; asylũ apuissent. ⁋ Id. n. demũ cõpar cõnubiũ fore &c. ⁋ Nocebat: romu. ⁋ Habitasse in stabulis ⁊ cũ pastorib⁹. ⁋ Et pauisse oues. nã educat⁹ a Faustulo iter pastores aliqñ oues pauisse credit: & id illi nocebat: qa pudebat finitimos affinitates cõtrahere. ⁋ Et nocebat tenere iugera pua: hẽre exiguũ agrũ. ⁋ Iugerũ tñ est: q̃tũ uno iugo boũ exarari põt ⁋ Soli icuiti: nõ pri⁹ culte terræ. Ipsa: ergo inopia cogebat. hẽre repulsã. ⁋ Et cõtẽnebãt eos: & erãt ut Diony. inqt: Vicine urbes romanis ĩfense: tẽtauit romulus & illas cõciliãdas: & ad ppugnãdã sobolẽ cõtrahere cũ illis cõiugia: qd̃ cũ aspnarent. Numitorẽ cõsuluit. Statutũq; ut p raptũ uirginũ pmiscuũ affinitate iungerẽt: qd̃ uim illatã ferrẽt æquiore aio. Cætera paulo post: quæq; uolucres: & quæq; fere coeũt cũ suo pare. ⁋ Aues & siluestres bestiæ hñt pariat cũ qb⁹ iũgant. ⁋ Atq; anguis: serpens. ⁋ Hẽt aliquã de qua pcreet: mouet ex hoc loco cõmiseratiõẽ in romãos: & idignatiõẽ in finitios: qd̃ & feræ: & serpẽtes qb⁹ nihil est trucuiẽtius: habẽt parẽ: unde sobolẽ possint ppagare & romanis miseris iniuria finitimoꝝ coniugia non dant. ⁋ Connubia: matrimonia: hoc est ipse coniuges dantur.

Externis dant cõnubia gentibus: atq;
　Romano uellet nubere nulla fuit
Indolui patriãq; dedi tibi romule mẽtẽ
　Tolle p̃ces dixi: qd̃ petis arma dabũt
Festa para cõso: cõsus tibi cætera dicet
　Illo festa die dum sua sacra canes:

⁋ Externis dant cõnubia gẽtib⁹. Nõ uidebat negãdũ romanis qd̃ in italia cõcedebat græcis & barbaris. Dñt hæc ad excusationẽ romuli: ut uideat ad rapiẽdas sabinas necessitate cõpulsus. ⁋ Festa para conso: cõsualia dicit: tq̃(ut scribit Plutar.) iiii. calẽdas septẽbris celebrant: q eo die sabinæ raptæ fuerint cõsualib⁹ simulatis: hoc est ludis quos (ut inqt Festus) in honorẽ Cõsi faciebãt: quẽ deũ consilii putabãt. Vidẽs. n. romulus deesse cõiugia p legatos ea petiit ut dixim⁹ a finitimis ciuitatib⁹ ⁊ qb⁹ negatis in honorẽ Cõsi. i. neptũni equestris (ut qbusdã placet) cõsualia simulauit ad quæ cũ utrinsq; sexus multitudo cõuenisset dato signo uirgines raptæ sunt. Ara cõsi in circo maximo fuit auctore Plutar. q de⁹ tẽpiũ habuit subterraneũ & opiũ: qa nõ soiũ neptũnus eques dicebat sine posidon: ut Diony. scribit. Vñ in ei⁹ honorẽ ludi eq̃stres celebrant: sed cõsilioꝝ de⁹ teste Seruio. Nouimus ãt oportere arcanũ ac tectũ eẽ cõsiliũ. Quare fidei pãno uelata manu sacrificabat: qa fides tecta eẽ debet & uelata. Ferũt aũt romanos ideo dicato Cõsi simulachro sabinas rapuisse: ut initũ de rapiẽdis cõsiliũ tegeret. Ad hui⁹ dei arã in equestrib⁹ iñ certamib⁹ dabat accessus cũ reliquo ãni tpe lateret. De hac Varro Consualia inqt dicta a cõso q tum feriæ publicæ ei deo & in circo ad Arã ei⁹ a sacerdotib⁹ fiũt ludi illi⁹ qb⁹ uirgies sabinæ raptæ. Sane neptũnus hippius: siue eq̃ster dictus est teste Festo: uel q pegasus ex eo & pegaside nat⁹ siue: uel q equuleus (ut putãt) loco ei⁹ supposit⁹ Saturno fuerit quẽ pro neptũno deuorauit: uel q tridẽtis ictu terræ equũ exciuerit: cui ob hoc in illyrico nono quoq; ãno quaternos equos in mare iaciebãt. Cõsualib⁹ equi & asini coronis ornabant & ociari pmittebant autore Plutar. qm̃ istituta nauigatiõe cũ multa nauib⁹ ueherent ociũ quoddã & remissio iumẽtis data est. Plura de his ludis lege apd̃ eũdẽ Plutar. ac Dio. nã Liui. paucis rẽ expedit. ⁋ Cõsus ti. cæ. di. de⁹ cõsilii i ipa ludoꝝ celebritate suppeditabit q̃ agẽdo fuerũt ne de (sint cõiugia.

Consualia ANT. FAN.

ara cõsi

Neptũn⁹ equester.

⁋ EXTernis gẽtib⁹: nõ negant cõiugia ab italis his: q italii non sunt. ⁋ Eos. n. appellamus externos: q in nr̃a regiõe nõ sunt: & historici uocãt externos quicũq; nõ sunt itali. ⁋ At nulla fuit quæ uellet nubere romano: nulla fuit q̃ uellet mrimonio iũgi romanis ciuib⁹. ⁋ indolui: egre tuli. ⁋ Et romule p apostrophen dedi tibi mẽtẽ patriã: ĩspiraui tibi mentẽ & cõsiliũ meũ. ⁋ Dixi tolle p̃ces: noli ampli⁹ p̃cari finitimos. ⁋ Arma dabũt qd̃ petis ipsas cõiuges: q̃si expiere uiolẽtiã: qa uim illatã ferẽt eqore aio: hoc ãt cõsiliũ fuit numitoris. ⁋ Para festa con. deo cõsilioꝝ. ⁋ Cõsus dicet tibi cætera: ipse cõsilii dies inspirabit tibi qd sis facturus. ⁋ Illo die: ludoꝝ. s. ⁋ Dũ canes sua festa sacra dũ tu celebrabis ei⁹ sacra: tũc ipse cõsiliũ tibi suggeret: hui⁹ diei festa cõsualia dicta sunt: de qb⁹ Varro cõsualia inqt dicta a Cõso: qd̃ tũ feriæ publicæ ei deo & in circo ad arã ei⁹ ab sacerdotib⁹ fiũt ludi illi. qb⁹ uirgines sabinæ raptæ. Et Põpeius inqt Cõsualia ludi dicebant quos in honorẽ Cõsi faciebãt: quẽ deũ cõsilii putabãt: de hoc Diony. primũ inqt deo arcanaꝝ cõsultationũ duci. Si dolus sibi ex sñia eueniret sacrificiũ quot ãnis: & ferias agẽdas uouit. Postea uero senatui rẽ aperiẽs: ubi ipsis ẽt cõsiliũ illud placuit. diẽ festũ & ludos indicẽs neptũno agẽdo ⁊ circũmisit in urbes pximas euocãs quiciiq; uellẽt: & certaminũ & mercatus esse participes: etenĩ cuiusq; generis certamina acturus erat equoꝝ & hoium. Cõuenĩetib⁹ itaq; ad ludos hospitib⁹ multis cũ uxorib⁹: & filiis ubi sa

PAV. MAR.

era neptūno pegit:& certamina die ultimo quo nūdinas dissoluturus erat.Iuuētuti edicit:ut cū signū ex-
tulisset Virgines quiq; raperēt.quascūq; cōtingerēt:seruarētq; ipsas oēs ea nocte castas. Dieq; postero ad
se ducerēt.Diuisi igit̃ p cōpita iuuenes:ut elatū uidere signū:ad raptus uirginū repēte discurrūt. ⸿Ingēsq;
statim secuta est pturbatio:fugaq; hospitūq;:malū aliqd̃ maius suspicātiū.Productis aūt sequēti die Virgi
nib'ignominiā eaꝝ cōsulēs romulus:qd̃ nō ad cōtumeliā:sed ad nuptias raptæ eēnt:æquū eē cēsebat ut
datos eis uiros a fortuna diligerēt.Dinumeratisq; postea puellis sexcētis & octogintatrib' nūero iuuētis.
uiros celibes totidē delegit:qb'puellas ipsas s̃m leges prias:uniuscuiusq; eaꝝ cōsuetudiesq; locauit:in cō-
munionē panis & aquæ cōnubia ipsa cōciliās:sicut ēt hucusq; faciūt:& paulopost sacratā illā solēnitarēt
Nūc ēt romani pficiūt:cōsualiaq; uocātes:in qua ēt ara subterranea cōstructa:iuxta circū maximū:circūfos
sa terra saerificiisq; igneis:& solēnitatib'colit̃.Cursusq; equoꝝ agit̃ iūctoꝝ & nō iūctoꝝ. Vocat̃ aūt is de'
cui hæc pficiunt̃ cōsus'a Romanis.s.quē qdē iterptātes in liguā græcā Posidona Sysicthona esse dicunt.
Et Liui'psequit̃ ad ea q̃ adduxim'.Agere id romana pubes passa:& haud dubie ad uim res spectare cœpit
Cui tps:locūq; aptū ut daret Romulus ægritudinē aĩ dissimulās:ludos ex īdustria parata Neptuno eqstri
solēnet.Cōsualia uocat.Indici deide finitimis spectaculū iubet:quātoq; apparatu tū fiebāt:aut poterāt cō-
celebrāt:ut rē clarā expectatāq; facerēt.⸿Multi mortales cōuenere:studio ēt uidēde noue urbis:maxie p-
ximi qq; Ceninēses.crustumeni.Antēnates.Iā sabinoꝝ ois multitudo:cū liberis:ac cōiugib'uenit.Inuitati
hospitalr̃ p domos:cū sitū.mœniaq;:& frequētē tectis urbē uidissent mirant̃ tā breui rē Romanā creuisse.
Vbi spectaculi tps uenit:deditæq; eo mētes cū oculis erāt.Tū ex cōposito orta uis:signoq; dato:iuuēt' Ro
mana ad capiēdas uirgines discurrit.Magna ps forte:ut in quēq; iciderat.Raptæ quasdā forma excellētes
primorib'patrū destinatas:ex plebe hoies qb'datū negociū erat:domos deferebāt.Et Plutar.inqt.It iterea
fama p finitimas orbes:qd̃ sactā cuiusdā dei arā in subterraneo specu abditā offendit:quē Cōsum romāi
uocāt:uel poti'ut Proculo placet:neptūnū eqstrē:hāc igit̃ cū apuisset:ilico sacra:solēnesq; ludos simulat se
factuꝝ.Cōuenit ex finitimis īgens multitudo cū uxorib'& filiis.Signū aūt dederat romulus:ut cū assurge
ret:& purpureā clamidē cōplicaret:oēs in sabinas irruerēt.Triginta a nōnullis raptas fuisse tradit̃.Vñ.xxx
curiæ appellatæ sint.Vale.antias.dxxvii.fuisse tradit.Iobas uero.dclxxxiii.A q̃rū cōtagine romulus peni
tus abstinuit:postq̃ Hersyliā unā habuit:ex qua duos filios genuit alterā fœmellā Primā uocatā. Alterū
Aoliū dictū ab eaciuiū multitudie cōuocata:Sed postea mutatis īsis Abyllū uocatū.Reliq̃ uero suis in lo
ANT. cis satis ample ac succincte inferius psequemur. (idē
FAN. ⸿INTumuere cures:Ab eo q̃ cōtinet id qd̃ cōtinet̃ acci
pimus:& a parte totū.hoc est sabinos a curib'eoꝝ oppido
Cæteꝝ crustumeni ceninēses & antēnates:ad quos iniu-
tiæ pars ptinebat bellū mouere.Sed(ut inqt Liui')nouis-
simum a sabinis bellum ortum est:quod multo maximum fuit:ii nihil per iram aut cupiditatem egerunt:
nec ostenderunt bellum priusquam intulerunt.Raptæ autem dicuntur a Romanis triginta uirgines tan-
PAV. tum:quamuis nonnulli raptas fuisse tradiderint.Dxxavii.alii.Dclxxxiii.

Intumuere cures & quos dolor attigit
Tūc primū generis intulit arma socer:

MAR ⸿Intumuere cures.Dion.iqt ubi de raptu uirginū:deq; cōnubiis i urbes pxias rūoie uulgatū est:alias qdē
id factū i irā uertit.Aliæ:quo affectu id factū eēt cōsiderātes:moderate rē tu'erūt.Recidit igit̃ res post tps
aliqd̃ ī bella:alia qdē facilia.Vnū uero cū sabis magnū:atq; difficile sed exit'fœlix fuit:sicut romło pdixe
rat oracula.Et Liui.scri.bella romāis illata:& romuli uictoriā de ceninēsib':antēnatib'& crustumēis & sub
seqt̃.Nouissimū bellū ab sabis ortū:multoq; id maximū fuit.Nihil.n.p irā:aut capiditatē actū ē:nec ostēde-
rūt bellū priusq̃ itulerūt.Cures sabini a curib'⸿Intumuere:idignati sūt ob eā acceptā iniuriā.⸿Et quos:il
li quos.⸿Idē dolor attigit:hoc ē qb'ea erat iniuria & dolor cōis ceninēses:antēnates:& crustumēi:quoꝝ
ēt uirgīes raptæ fuerāt.⸿Tū primū socer:sabini & alii:quoꝝ raptas filias romāi uxores acceperāt.⸿Intulit
arma gñis:itulit bella romāis.Exigit hic loc'tut de curib'& de sabis ipsis aliqd dicam'ut Var.ipse retulit.
quēadmodū ab ei'liberto accæpim'Virgo q̃dā idigena:pcipui gñis ī tēplū iuit Enialii choreas agēs:Eny
aliū aūt sabini:& ab eis discētes romāi qrinū uocāt:nequaq̃ certū hñtes ipsi.Mars ne sit ille:an ali'qdā sñes
cū marte honores hñs.Alii.n.de uno deo bellicoꝝ certaminū duce utraq; putāt dici noia.Alii aūt duob'
ea diuis bellicis īpositis.In hoc itaq; dei tēplo saltās puella subito fit diuia.Atq; reliquēs choꝝ in aditū dei
currit.Prægnāsq; deide ex deo:ut oib'uisū est:facta filiū parit Modiū noie Fabidiū cognoie:uir fact'forma
qdē fuit nō hois:sed diui.Fuitq; bello oium clarissim'.Capit deide cupido cōdēdæ urbis:magnāq; manū
cōgregās uicia loca īcolētiū.Breui admodū tpe eas cōdidit:q̃ nūc uocant̃ Cures:hoc noie:ut nōnulli scri
būt ex deo:cui'eū filiū s̃mo erat urbi īposita:ut aūt alii tradūt:a cuspide:quires.n. sabini cuspides uocant.
Zenodot'aūt Trozeni'hystoricus:ibricæ gētis īdigenas hitasse ait circa agrū reatinū uocatū.Pulsos dein
de illinc a pelasgis ī hāc terrā aduēisse:ubi nūc hitāt:mutātesq; nomē simul cū loco:uocatos eē p umbris
sabīos.Cato aūt nomē sabinoꝝ:gēti īpositū eē ait:ex sabino Sangi diui gētilis.Hūc aūt Sangū a qbusdā
Pistiū uocari atq; in pria eoꝝ habitatiōe fuisse asserit uicū quēdā uocatū Testrunā:ppe urbē amyternā po
situm:ex quo mouentes tum sabinos in terrā ait Rheatinoꝝ irrupuisse:habitātibus simul cum eo abori-
ginibus.Vrbemq; eorum clarissimam Cotynas bello captam occupasse. Atq; ex rheatino agro colonos
emittentes & alias condidisse urbes:in quibus habitabant sine muris:& hanc ipsam:quæ Cures dicuntur.
Regionem autem obtinere eos distantem ab Adriatico quidem mari ducentis ferme:& octoginta stadi-
is.A tyrreno uero ducentis & quadraginta.Longitudinē aūt eius esse ait paulominus stadiorū mille. De
alio s̃mone q ī hystoriis est de laconib'q illuc se trāstulere dixim'in priō li.in eo uersu.Protinus oebalii re

tulit arma tanti. ¶ Iamq; feræ raptæ:iã incœperãt raptæ mřes eẽe:cũ ex Romanis filios pepliſſent.ptractaq; erant diuti⁹ bella. Cũq; ſæpe ambiguo marte pugnatũ eẽt. Deideq; eẽnt acies ad pugnã iſtructæ. Mulieres quaꝝ cã bellũ erat:cõuenietes ſine uiris in quẽdã locũ:& cõſilia cõſerẽtes:ut Diony. refert in ea fuere ſñia:ut uerba ipſa de recõciliatiõe apud utroſq; iciperẽt. Re ad ſenatũ delata placuit eas legatiõis munere fungi. Haꝝ pricepſ Herſylia ſuinq̃ lõga & miſerabili rõne poſtulauit ut uiris ſuis pacẽ cõcederẽt. Vñ cõmoti ſũt ſabioꝝ aĩi:& fœdera inita ſũt. Plutar. tacuit legationẽ hãc. Sed inqt. Cũ ambæ acies firmato ĩpetu conſtitiſſent: mirares qdã:& ſpectatione digna ſtuporẽ oĩb⁹ attulit. Nã raptæ ſabinoꝝ uirgines cũ id uidiſſent:raptis in ulnis infantib⁹:paſſiſq; crinibus:diuino quodã inſtigãte ſpiritu cũ lachrymis:ac gemitu p medias acies peruolaut. Exhorrẽtes mõ patres:mõ uiros:ut fœdatas iã acies dirimerent:& parcerent ſanguini. Cui⁹ rei admiratione moti:ſiſtunt aciem:tela comprimunt:iras mittunt:animos colligunt:cætera paulopoſt.

Iãq; feræ raptæ matrũ q°q; nomẽ hẽbãt
Tractaq; erãt lõga bella ꝓpiqua mora
Cõueniũt nuptæ dictã iunonis in ædẽ:
Quas iter mea:ſic eſt nur⁹ auſa loq:
O pariter raptæ qm̃ hoc cõe tenemus:
Non ultra lentæ poſſumus eſſe piæ:
Stãt acies:ſed utra dii ſint ꝓ pte rogãdi:
Eligite:hic cõiunx hic pr̃ arma tenet:
Quærẽdũ ẽ uiduę fieri malitis an orbę
Conſilium uobis forte piumq; dabo:
Cõſiliũ dederat:parẽt crineſq; reſoluũt:
Mœſtaq; funerea corpa ueſte tegunt:
Iã ſteterãt acies ferro mortiq; paratæ:
Iã lituus pugnæ ſigna daturus erat:
Cũ raptæ ueniũt:iter patreſq; uiroſq;:

ANT. FAN.

¶ RAPTæ matrũ quoq; nomen habebant.oẽs raptæ iã feræ pepererant poteratq; nõ ſolũ raptæ ſed & matres uocari. ¶ Dictã iunonis in ædẽ:in tẽplũ iunonis quo ſe conuẽturas cõſtituerãt cõdixerãtq;. Eſt ſane cõditũ qd' in cõi eſt dictũ autore Feſto. ¶ Quas iter mea ſic eſt nurus auſa loqui. Herſiliã dicit ex qua legimus Romulũ duos filios ſuſcepiſſe. Sed ſciẽdũ eſt oẽs uirgĩes raptas:ut placet Seruio excepta Herſilia.quã ſubiatã a marito Romulus ſibi fecit uxorẽ. Hanc qdã aiunt Hoſtilio claro ĩter romãos homĩ nupſiſſe teſte Plutarcho. Quidã ipſi Romulo in matrimoniũ ceſſiſſe & ex eo Promã & Abyllũ pepiſſe. ¶ O pariter raptæ exequat ſe iferiorib⁹ ut beniuolẽtiã aucupet & qd' uult facilius pſuadeat. ¶ Nõ ultra lentæ poſſumus eẽ piæ:ſi lentæ fuerimus ac non exequamur cito qd' faciẽdũ eſt erimus & impiæ. ¶ Sed utra dii ſint pro parte rogãdi Eligite:pponit duo quoꝝ neutrũ eligẽdũ eſt:ut quærat tertium.ſ.pax qua nihil eſt ſalubrius. ¶ Viduæ fieri malitis an orbæ:uiduæ parẽtum uictoria occidẽtibus uiris:orbæ uincẽtibus maritis. ¶ Conſilium dederat:quale id fuerat ſequentia indicant. ¶ Crineſq; reſoluunt:ad mouendam miſericordiã ut interea ad templum non æque Palladis ibãt crinibus iliadis paſſis. Liuius ſabinæ mulieres quaꝝ ex iniuria bellum ortum erat crinib⁹ ſparſis ſciſſaq; ueſte

Herſilia

Liuius in primo ab ur. con.

uicto malis muliebri pauore auſæ ſe ĩter tela uolãtia ĩferre ex trãſuerſo ĩpetu facto dirimere ĩfeſtas acies.

PAV. MAR.

¶ IAMq; raptæ:puellæ ſabinæ. ¶ Hẽbant feræ:quaſi nomen quoq; matrũ:iã pepererant:ut quæ raptæ dicebant:mřes quoq; uocabant:qb⁹ iam nati erãt filii. ¶ Et bella ꝓpinqua:bella a ꝓpinqs:& affinibus illata. ¶ Erant tracta:pro ptracta:& dilata. ¶ Longa mora:longo tẽpore uti:& in natali romão dictũ. Pugnatũq; diu dubio diſcrimine:donec mater erat:quæ uirgo fuit:quæ rapta ſabinis. ¶ Nuptæ ſabinæ:& cæteræ iam romanis nuptæ. ¶ Cõueniunt:coadunant. ¶ In ædem iunonis:in tẽplum iunonis. ¶ Dictam:conſtitutam ab ipſis. ¶ Inter quas:nuptas. ¶ Mea nurus:Herſilia:cuius paulo ante meminimus:quæ erat uxor Romuli:ideo nunc mars ſuã nuꝝ appellat. Sic eſt orſa loqui:ſic fari cœpit. ¶ O pariter raptæ.pponit herſylia in mulieꝝ cœtu quæſtionẽ cum utrinq; ſtaret ad prælium inſtructa acies cõſultatent quid decernẽdum eſſet. an uiduæ fieri uellent.an parẽtibus orbæ. Si enim patimur uiros uincere.efficiemur orbæ parentibus. Si parẽtes efficiemur uiduæ.ut utrũq; a nobis euitet pacẽ inter utroſq; tractemus. ¶ Efficax fuit hæc Herſyliæ propoſitio.quãdo quidẽ utrũq; euitãdum eſſe facile pſuaſit. ¶ O raptæ pariter:quæ ſimul mecũ raptæ fuiſtis. ¶ Quoniã tenemus hoc cõmune:quoniã hæc uota oĩbus cõmunis eſt:quia ſimul raptæ fuimus. ¶ Non poſſumus ultra lente.tarde. Eſſe piæ.quaſi nõ poſſumus ulterius differre & diſſimulare pietatem quã hinc parentes:hinc exigunt uiri. ¶ Stant acies:quaſi iam ad pugnam inſtructi exercitus hinc parentum.hinc uiroꝝ ſunt. ¶ Sed eligite.quaſi maturo cõſilio diſcernite:& deliberate. Pro utra parte.pro qua duaꝝ partiũ. ¶ Dii ſint rogãdi.an pro uiris:an pro parẽtibus. ¶ Hinc ex hac parte. ¶ Coniunx tenet arma:quaſi hic uiroꝝ exercitus eſt inſtructus:& ad pugnã paratus. ¶ Hinc tenet arma pater.ex altera parte parentes armati manus ſunt ad pugnã collaturi. ¶ Eſt quærendũ:quaſi illud inquirẽdũ quod melius eẽ ducatis. ¶ An malitis:potius uelitis. ¶ Fieri uiduæ:uiris diuiſæ.quaſi an uelitis potius amittere uiros. ¶ An orbæ.ſine parentibus.orbum enim dicimus re chariſſima priuatũ.ut qui patrẽ:aut matrem.aut filios:quaſi lumen amiſit. ¶ Dabo:ego. ¶ Vobis cõſilium forteq; laudẽ fortitudinis & magnanimitatis mereat. ¶ Et pium. cũ laude quoq; pietatis. ¶ Cõſiliũq; dederat. Herſylia id cẽ ſuerat ut legationis officium ſumeret:aut ut poeta & Liui. afferunt:ut in medias acies irent. ¶ Parent:obediunt cæteræ oẽs herſyliæ. ¶ Et reſoluũt crines.diſſoluunt & pãdũt capillos. ¶ Et tegũt corpora mœſta:mœſtitiã præ ſe ferẽtia. ¶ Veſte funerea:lugubri:q̃ uis eſt uſus in funere parentũ aut uiroꝝ. ¶ Iam ſteterãt acies.de hoc ita Liuius inqt. Sabinæ mulieres.quarum ex iniuria bellũ ortũ erat.crinibus ſparſis ſciſſaq; ueſte uicto malis muliebri pauore.auſæ ſe inter tela uolãtia inferre. Ex trãſuerſo impetu facto dirimere infeſtas acies dirimere iras.hinc patres.hinc uiros orãtes.ne ſe ſãguie nefando ſoceri generiq; reſpargerẽt:ne parricidio macularẽt part⁹ ſuos:ne potũ illi liberoꝝ hi p

Oro ſabinarũ ad pres ẽt ad maritos

genie,si affinitatis inter uos,si cõiugii piget in uos uertite iras.Nos causa belli.nos uulnerũ ac cædiũ uiris ac parẽtib⁹ sumus.Melius peribimus q̃ sine alteris uestrũ uiduæ aut orbæ uiuamus.Plutas.uero sic loquẽs introducit.Quid mali fecimus uiri? Aut qd deliq̃mus p̃res? Necdũ satis de nobis sumptũ suppliciũ est? cũ in tãtũ dedecus ac ignominiã deuenimus:ut amisso pudore & pudicicia alienis uiris raptæ p̃meremur nisi & hãc quoq; supremã oĩum ac infœlicissimã calamitatẽ uestro telo uestro sanguie p̃feramus.Si uindicãdum erat hoc scelus.Si ulciscẽda iniuria.Si redimẽda tãto sanguie captiuitas nostra.Cur nõ ab initio aduersum neq̃ssimos hostes uenistis? Cur cõtẽpsimus cũ recens erat scelus:& adhuc pudorẽ & uirginitatem nostrã intra sua limina tuebamur.Sed expectastis.s.ut cũ his uiris aliquo pignore deuiciremur.Quo maiori postea mœrore:& molestia:& maritis iã factis p̃tibus:& uobis afficeremur.Quippe quæ tã nefando p̃liorũ infestissimo ferro:eõi sanguini:hac parricidio partus nostros fœdari intueamur. Heccine est paterna pietas? Hiccine liberorũ amor. Heccine cõnubiis fides? si salutẽ nostrã petitis:si libertatẽ quærentis i sipietatem eolitis:mittite hos aĩos:hæc arma quæ nõ nisi in generos uestros quasi in proprium sanguinẽ cõtulistis. Neue finiteiut sine his uiris uiuamus:ex qb⁹ iã & liberos genuimus & beniuolẽtiã:& charitatẽ cõpatauimus.Neue in aliã seruitutẽ ac calamitatẽ cõcidamus. Hæc hersylia unacq; cũ cæteris locuta est. Iã q̃ steterãt acies:ist ruti suis ordinibus ad pugnam fuerãt exercitus. Parate ferro:armis exercendis. Et morti ad mortẽ:quasi ad inferẽda:suscipiẽdaq; uulnera:& mortẽ. Iã lituus erat daturus signa pugnæ:tuba erat clãgore ad pugnã acies mortuamẽ cum primũ insonuissent cõseruissent manus. Lituus & baculus i curuus quo sedẽtes augures auib⁹tẽpla designabãt:& pro tuba ẽt incutua ponif. Virg. Et lituo pugnas insignis obibat & hasta. Et lituus ille Romuli baculus:q post Romulũ in medio incẽdio integer mansit. Sed de eo alias. Cum raptæ mulieres:quæ raptæ fuerãt. Veniũt inter patres & inter uiros:irrupuere in medias acies:ut in natali. Tum p̃perata manus cõserta p agmina passis Crinib⁹ante patres charos inter q; maritos. Germanos q; tuunn & dulcia pignora natos. Ostentãt:cœlũ magnis hinc questibus implent.

Lituus ro mli i me. dio incen dio remã sit iteger.

ANT. FAN.

PIGNORA chara:q nihil magis amaf a parentibus q̃ filii q sunt pignus parẽtũ. Quasi sentirent:quasi intelligerent rem quã p̃ ætatem te ueta intelligere non poterant. Posse coactus erat exprimẽte uagitu primã aui iiteram. Tela uitis animiq; cadunt:ui pietatis quæ penit⁹ & in penetralibus animi recondif. Liuius mouet res tum multitudinẽ tum duces:silentium &' repentina fit quies. Soceri generis:soceri dicti sunt q̃ sibi generũ associent Generi q̃ assumanf generandi causa. Scutoq; nepotẽ fert auus. Auus ab æuo noĩatus putaf q̃ patte antiquior fit. Nepos uero dictus uidetur quasi natus post.

Soceri Generi Auus Nepos

PAV. MAR

ET Tenent in sinu natos:quasi ferunt filios ex romanis natos complexos. Cara pignora:quia nil charius filiis. Vt:postq̃. Tenuere medium campi:quasi fuere in medio campo:ubi paratæ erant acies. Capillis scissis:& passis:& scissis crinibus. Procubuere:inflexere se. Genu in terram positomore supplicum ante deos & reges summos.& Diony. post legationem & Hersyliæ uerba in quit his dictis p̃cubuerũt oẽs ad regis genua:simul cum

> Inque sinu natos pignora chara tenẽt.
> Vt mediũ căpi scissis tetigere capillis:
> In terram posito procubuere genu:
> Et q̃si sentirẽt blãdo clamore nepotes:
> Tẽdebãt ad auos:brachia parua suos
> Qui poterat clamabat auũ tũc dẽiq; ui
> Et q uix poterat posse coact⁹erat.
> Tela uiris aiq; cadũt gladiusq; remotus
> Dant soceri generis accipiũtq; man⁹:
> Laudatasq; tenẽt natas.scutoq; nepotẽ:
> Fert auus hic scuti dulcior usus erat:
> Inde diẽ p̃riasq; meas celebrarf calẽdas

filiis p̃mansetuntq; humi p̃stratæ donec eas astantes erigerent:moderata oĩa pro uitib⁹se facturos polliciti. Ita nũc poeta p̃cubuisse eas dicit. Et nepotes:ipsi i fantes:quos in ulnis ferebãt mulieres. Tẽdebãt extendebãt. Parua brachia ad auos suos:ad sabinos. Blãdo clamore:leni uagitu:quo auorũ mẽtes ad miseratione allicie bãt. Quasi sentirẽt:q̃si cognoscerẽt ipsos:aut q̃si sentirẽt de qua a matrib⁹ agebatur. Qui poterat ex illis infantib⁹. Clamabat auũq; erat bimus aut trimus:ut p ætatẽ posset uerbũ p̃ferre. elamabat auũ etiã si uerbũ non p̃ferebat. Vagiebat:& allusit poeta ad puerilẽ uocẽ.nam illa est a sic prima littera uidebaf auum elamare. Tum deniq; uisum:quem tandem tum primũ uiderat. Et qui nõ poterat tunc uagire:aut clamare. Erat coactus posse.cogebaf a matribus ut uagiret & clamaret. Tela uiris animiq; cadũt. & Liuius Monet res tum multitudinẽ:tum duces.silentiũ & repentina fit quies. Inde ad fœdus faciendũ duces p̃deunt. Nec pacẽ modo sed ciuitatẽ unã ex duobus faciũt. regnũ cõsociant:imperiũ omne cõferũt romã. Ita geminata urbe:ut sabinis tñ aliqd daref quirites a curibus appellati.& reliqua eadem fere ab aliis quoq; referunf. Tela & animi cadũt uiris:cõcidere arma e manib⁹illorũ:& hohiles animi cõmoti supplici fillarũ one & nepotũ aspectu. Et remotus gladius.reiectis utrinq; ensibus. Soceri sabini. Dant manus generis:romanis. Et accipiũt:q aiter alterius dextrã tãgebat,generi aũt & nurus appellatiõe.ut Vlpia.inqt.Sponsus quoq; & sponsa cõtinenf.item soceri & socrus appellatione sponsorũ parẽtes cõtineri uidenf.& titulo de uerborũ signi. Generi inqt appellatiõe & neptis & p̃neptis tã ex filio q̃ ex filia editarũ.cæterarũq; maritos cõtineri mãifestũ est. Et tenẽt:ipsi sabini parẽtes. Natas:filias. Laudatas.dignas laude:aut laudatas.& cõmẽdatas ab earũ pietate:quæ bellũ dirimerũt & honores ob id habiti.ut ab ipsis.xxx.curiæ denoĩarenf.licet sint q aliter sentiãt. Prætetea ut ab oĩ labore essent libere p̃terq̃ a lanificio. Auus:sabinus. Fert nepotẽ scuto imponebat.& ferebat nepotem scuto.uelut in cunas. Hic usus scuti,in:terẽdo in cõcordia:& pace nepotẽ. Erat dulcior:quã fuerit i discordia:& bello. Inde:ex illo.

Vlpianus de sposo & sponsa & socero & socru

¶OEBALIAE:sabinæ.Vt eni diximus supra sabini uolunt lacedæmonioꝝ se fuisse colonā.Vñ illud est Protinus oebalii rettulit armati.Lacedæmonii aūt oebalii dicti sunt ab Oebalo Argoli filioq; in laconia regnauit.Per sabinas aūt siue oebalias accipe romanas matronas quaꝝ multæ a sabinis ꝓgenitæ sūt ¶ Vel ꝙ erat de me fœliciter ilia mr̄.Prima rō qua matronæ calēdas martias colebāt hæc fuit:ꝙ sabinæ strictis mucronib⁹ īterpositæ Martia bella finierūt.Secūda est:ut fauore martis eā fœlicitatē cōsequerenť in filiis quā uidebať is de iliæ cōcessisseq; a marte cōpressa romulū sūmæ fœlicitatis filiū pepit Tertia deīde subiū giť qđ mēse martio terra fœcūda est q̄les matronæ fieri cupiūt.Itē q̄rta ꝙ calēdis martiis Iunoni Lucinæ templū datū est ad Eaqlias: Addiť & q̄nta ꝙ mars iunonis dī filius quæ cōiugiis pest.

ANT. FAN.

Sabini a lacedæmoniis oriundi Oebalii

Cur matronæ calen. martias colebant

Oebalie matres nō leue nomē habēt:
Aut qa cōmitti strictis mucronib⁹ ausæ
Finierāt lachrymis martia bella suis:
Vel qđ erat de me fœliciter ilia mater:
Rite colūt matres:sacra dieq; meū:
Quid ꝙ hyems adopta gelu tū dēiq; ce
Et pereūt lapsæ sole tepēte niues: (dit
Arborib⁹ redeūt detonsæ frigorē frōdes
Vuidaq; ī grauido palmite gēma tūet:
Quæq; diu latuit:nūc se q̄ tollat ī auras
Fertilis occultas inuenit herba uias:
Nūc fecūd⁹ ager pecoris:nūc hora creā
Nūc auis ī ramo tecta larēq; parat:(di
Tēpora iure colūt:latiç fœcūda parētes
Quaꝝ militiā uotaq; partus habet:
Adde qđ excubias ubi rex roman⁹ age
Qui nūc exqlias noīa collis hēt:(bat
Illic a nuribus iunoni templa latinis:
Hac sūt (si memini) publica fcā die:
qd moror & uariis onero tua pectora cu
Emiet aū ocłos:qđ petis ecce tuos (ris
Mr̄ amat nuptas:matꝝ me turba freq̄n
Hæc nos p̄cipue tā pia cā decet: (tat

¶ Et pereūt lapsæ sole tepēte niues: Vir.Vere nouo gelidus canis cū mōtib⁹ humor liquitur. ¶ Vuida gēma:uuidū est qđ aliqd humoris hēt itrinsec⁹ Vñ uua dicta existimaťmā humidū est qđ humorem hēt extrisecus ¶ Militiā uotaq;:desiderat mulier partū sicut & miles p̄liū:quis nō sine piculis illa ad partū hic descendat ad p̄liū. ¶ Excubias ubi rex romanus hēbat (scripserūt q̄dā (ut ait Varro) Eaquilias ab excubiis regis dictas. Alii ꝙ excultæ a rege Tullo fuerit. Seruius.n.Tullusq̄uē Solinus exqlium dicit Quirinalē & uiminalē colles urbi addidit & auxit exqlias teste Liuio:ibiq; ipse ut loco dignitas fieret habitauit:ubi & Vir.domum habuit autore Seruio iuxta hortos mœcenatisq; eo in loco ab eo cōstituti sunt ob aeris salubritatē cū eaqlina regio ante sepulchris uacaret.Ab exqliis eaqlina dicta est una q̄tuor tribuum: in quas urbs a Seruio tullio diuisa est.Eæ fuerunt Suburbana Palatina.Collina.Exqlina.Sane Romulus bello sabino in exquiliis excubias egit:inde exqliæ dictæ ¶ A nuribus latinis:nurus eo ꝙ nubant dicunť nomē accepisse. ¶ Publica facta:Sacrata:neq; enim existimare debemus unius diei spacio & cœptā ædē & pfectā fuisse.Festus autor est iunonis ædem calēdis martiis coli cœptā ¶ Quid moror:descendit ad ultimam rationem:qua docet iure fieri ut matronæ calendas martias colant.

Vuidum humidū.

Exquiliæ

Nurus

Iunonis ædes.

¶MATRES oebalides:laconicæ.i.sabine.Nā ut Plutarchus inqt.Sabini.lacedemonioꝝ colonias fuisse uolunt. Sed de hoc in primo latius. ¶ Habēt nō leue munus hūt ipse sabine matres:& ab his ꝓgenite magnū hoc munus. ¶ Celebrare diē & primas meas calēdas:diē calēdaꝝ martiaꝝ:mibi dicataꝝ.Sacrificabant Marti matres romanæ calendis martiis.nō qđ eo die essent cōsualia:sed in honorē Martis.Nā ut Plutarchus Inquit. Constat tñ facinus a romanis ppetratū die octaua ac decima mēsis sextilis:quē nunc Augustū uocant. Qua qdē cōsualia festa celebrabāt.Hæc ille in uita Romuli.Sed ut ōndit in ꝓblematib⁹ ꝓblemate.xlvii.Eo die consualioꝝ equos & asinos coronis exornāt:& otiari sinunt:& has rōnes adducit.An ꝙ Neptūno equestri diē festū agunt.Asinus aūt pp equū pari fruiť licētia.An illud potius ꝙ instituta nauigatione:cū multa nauibus ueherenť ociū quoddā:ac remissio iumētis data est. ¶ Aut qa:hac rōnes matres marti sacrificantur qa ausæ ingredi medias acies:bellis finē iposuere. Vel iliæ recordatiōe:quæ ea me romum pepit.Aut qa ausæ sunt ipse matres. ¶ Cōmitti strictis mucronib⁹:cōmittere se euaginatis ensib⁹. ¶ Finierāt martia bella:finē īposuerāt bellis:qb⁹ ego p̄sum. ¶ Suis lachrymis:fletu & querelis suis. ¶ Vel qđ ilia:uirgo uestalis:Numitoris filia. ¶ Erat de me mater:peperat ex me romulū. ¶ Fœliciter:qa fœlix fuit ille part⁹:qui erat tantā urbē positurus. ¶ Matres:romanæ. ¶ Rite:ea ritu & cōsuetudine. ¶ Colūt sacra:& idē meū:celebrāt & sacrificāt mihi calē.martiis. ¶ Quid qđ hyems:tertia rō cur matres celebrāt calē.martias:qa tūc est tp̄us fœcundū quo oīa putrescere incipiūt:& ꝓcreare suos fœtus.Et quæ fœcūda est:aut fœcūda eē cupit: p̄cipiū fœcūdi tpis colit inde matres marti eo die sacrificāt. ¶ Quid:dicā scilicet. ¶ Quod hyems byemale tp̄us: ¶ Adopta gelu:quasi quæ terras glacie & niuib⁹ tegit. ¶ Tūc deniq; cedit:cū ego referā uernū tp̄s cedit tūc hyems. ¶ Et niues lapsæ:collapsæ qa in aquas resolutæ labunť. ¶ Sole tepēte:q; cū tepidior sit q̄ in hyeme fuerint. ¶ Pereunt ab ipso sole liquefactæ. ¶ Frōdes detonsæ frigore:quæ rigoris deciderāt ex arboribus. ¶ Redeunt arborib⁹:qa renasci incipiūt ¶ Gēma uuida tumet in palmite uitis:turgescit in ipsis ultiū sarmētis:uuidū dicimus qđ hēt humorē inter⁹:sicut uua:humidū uero qđ exterius:gēma pro oculo uitis poniť ut in primo diximus:ipse tñ nō pōt dici uuidus:sed ex eo uuida nascunť. ¶ Palmite tenero:dialt pp redeūtē succū. ¶ Et herba quæ diu latuit:hoc est p hyemē sub terris fuerat.Latuerat tñ aut semētaut radices:herba uero areuerat. ¶ inuenit herba ipsa fertilis uias occultas:nā subterraneas. ¶ Quapte.s.hoc est quib⁹ uiis. ¶ Tollat se in auras.emergat in a ta,& attollat se. ¶ Nunc uerno tpe. ¶ Nunc in uere. ¶ Ager est fœcun-

PAV. MAR.

Ilia uirgo uestalis.

Gēma p oculo uitis

dus:paris fœtuq; qa nascunt & crescūt fruges in spicas:fœcūdus a faciēdo dr q frūctū faciat. Nūc est hora. est ips. Creādi pecoris:tredit.n.amor & coiūctionis appetit' i pecorib' ipsis:& qd' qdēm Cicero ostendit. Cōe est oium aiauiū pcreādi cāpatiunt ergo uerno tpe pecora:pserim & hedi & agni. Nūc auia parat in ramo:in ramis arbor. Tecta & larēutecta ur sit sub frondib' Larē uidū ut pariat:in eo: & educet pullos. Iure:merito Igif. Parētes latiæ romane mulieres Colūr fœcūda i pa:celebrār principiū uetis:hoc est calē.meas:q tpa sunt fœr' resefēria. Q uap:mulie. Militiā & uota hēr part':qsi quap: studiū & uotū ē ipsa in pariēdo fœcūditas:nā p militia laborē partū significat p uoto desideriū:qm part' mulie laboriosus est & desideratr'. Adde q excubiant:q rta rōq a calēdis martiis in ualle exqlina nuptæ tēplū iunoni luci næ dedicarūt:p ast quēda fœcūditare:de quo latr' diximi' supiore li. Cūq iuno pfit nuptiis:& sit matris mātiure ob martis reuerētiā marti mulieres calēdis martiis sacrificār. Adde qd ubi rex romanus agebat excubias:uigilias:& custodias:& supiore libro diximi' autore Varrōe exqlias dictas ab excubiis regis:uel ab eo qd.exculte a rege Tullo eēnt. Q ui colis hēr nūc noīa exqlias:uocant nūc exqliæ ab excubādo:seu excolēdo. Illic:in exqliis A nurib' latinis:mulierib' romāir. Sūt facta tēpla publica iunōis:publice fuere cōsecrata tēpla iunōis lucinæ:qb' supi'. Hac die si meminui calēdis meis:si recte recordor. Q uid moror:qd detineo te i mora. Et onero tua pectora uariis causis:qsi cur affero tibi tot rōnes. Quot tu petis qsi rō hui' rei. Ecce eminet añ oculos tuos:ecce tu me uides iunōis filiū:q sum huiusce rei cā. Mi iuno. Amat nuptas:pfest cōnubiis:& nupte sūr illi curæ:qa eas amat. Turba matrū freqntar me.celebrat diē meū:& freqntes mīes in ædē meā. Hæc cā tā piaq:a pie mīes me colūr. Præcipue:qsi in primis. De cet nos:& me & matrē:aut me iunonis filiū. Mars.n.ex iunone & gramie nat' est:ut isen' dicemus.

Quare calē. martiæ dicatæ sunt mulierib'

ANT. FAN.

¶GAVDET florētib' herbis hæc dea:iuno florib' gaudens Vñ credit Mars tacto flore a iunone cōceptus. Hunc festū existimare nōnullos refert Gradiuū dictū q gramie ortus sit.qd' interpretat(ut idē lnqt & nos dixim' supra) qa corona graminea in re militari maxime honoratiois est. Ego ex flore matrē cōceptū fingi existimauerim:qula sæpenumero e re nulli' momēti cōcipif discordia & bellum orif Tu nobis lucē lucina dedisti. Q uia ope Iunonis Lucinæ part' in lucē edif. Si qua tñ grauida est. Nō expectēt quæ grauidæ sunt pariēdi tps ut tūc dicāt iuno lucina fer opē:serua me obsecro:sed incipiāt calēdis Martiis pcari iunonē ut cū tps aduenerit pariēdi ei' ope part' mollitet emittaf Q uis mihi nūc dicet qre cælestia mar

Ferte deæ flores:gaudet florētib' herbis
Hæc dea:de tenero cingite flore caput:
Dicite tu lucem nobis:lucina dedisti
Dicite tu uoto parturientis ades:
Si qua tñ grauida ē:resoluto crine pcet
Vt soluat partus molliter ipsa suos:
quis mihi nūc dicet:qre cælestia martis:
Arma ferūt:Salii:mamuriūq canāt:

Ancylia marii ferunt salii calē.mar. Scutū e cælo Lapsum Salii

tis, Arma ferāt salii mamuriūq canāt. Anno octauo regni Numæ cū pestis Italiā occupās Romā quoq inuasisset:ferūt breuē scutū e coelo lapsum in Numæ manus:q se ait ex Egeria musisq audisse scutū ad urbis salutē missum seruari oportere aliis undecim ad ei' similitudinē factis qb' id misceref ne internosci posset. Datū est igif negociū Mamurio īclyto fabro sūmoq artificib' cæteris diffidētibus q desperātib' ut similia ei' ancylia fingeret. Q uod opus cū ille arte exqsitissima absoluisset ita ut neq ipse Numa iā scutū cœleste dignosceret & ei qd cūq peteret pmiū se exhibitur pollicereē.artifex nō pecunia sed gliam p mercede petiit ut uidelicet Saliis iter carmīa suū nomē canerēt:qd p multa tpa obseruatū est. In Salio.n. carmīb' cum Pyrrhichii modulo absoluris uetuti' Mamuri' canebaf. Licet qdā dixerint ueterā memoriā cani ut Plutar. & Var.scripsere. Eidē Mamurio legim' diē cōsecratū eē quo pellē uirgis feriebāt ad artis similitudinē. Cōstat aūt Salios ancylia custodisse q hoc tpe circūferre cōsueuerūt. Erāt.n. Martis sacerdotes a Numa cōstituti ac dicti Salii nō ut qdā fabulanf a uiro Samothrace seu mātineo:sed a saliēdo:qd' (ut inqt Seru.) circa aras sallāt & tripudēt. Id eni in sacris quotānis & facere solēt & debēt ut inqt Var.ubi suauiter mouebanf cōuersiōes ac mutatiōes celeri & crebro nūero robuste leuiterq teddēres. Saltabat aūt in religionib' teste Seruio:qa nullā maiores nři corporis partē esse uoluerūt:quæ nō sentiret religionē:nā ut cantus ad aīum ita saltatio ad mobilitatē corporis ptinebat. Hi sacerdotes (ut ait Plutarchus) induti puniceis tunicis æneisq balteis succincti æneas capitū galeas ferebāt:ac paruis gladiis arma pulsabāt:qbus fm Liuiū Numa tunicæ pictæ insigne dedit & sup tunicā æneum pectoris tegmen:idem dextra uirgam læua peltā gerebāt. de qua loco suo dicemus. Vi:eos Herculi dedit:quis antiquitas sacrauerit Marti:ut Tum salii ad cantus in cēsa altaria circū Populeis adsunt euincti tpa ramis. Q uod recte poetā fecisse Macrobius docet q Hercules apud pontifices idem qui & Mars habebaf & Chaldæi stellam Herculis uocent quam reliqui oēs Mar

Saliorum numerus

tis appellant. Salio numerū Tullius Hostilius dr duplicasse cum Numa.xii.tñ ex patriciis iuuenes spectatissimos ad id sacerdotiū legerit:qd quāti fuerint hinc facile coniectare licet. Q uod Appius Claudius ut triūphalis Salius usq ad senectutē fuit:& pro gloria obnnuit q inter collegas optime saltaret. Neq ab horruisse ab eodem sacerdotio dicunf Aphricanus & .L. Florius Bibaculus:quo posterior tulit ancylia præcedentibus sex lictoribus cum præter esset. Hinc epulæ splendidæ atq opiparæ ab Horatio saliares dicunf:ut nunc saliaribus ornare puluinar deo tempus erit dapibus sodales. Saliebāt autem hi sacerdotes non solum circa aras sed per urbem.xii.ancylia circunferentes ne illa firmo intultu cerni possent.

Saliares epulæ.

PAV. MAR.

¶FERTE deæ:hortaf nuptas ut iunonē colāt ferātq capita fertis coronata pcentur q parturiētibus adsit quo sine dolore possint partū edere Ferte:offerte Flores deæ:iunoni lucinæ Hæc dea:iuno Gaudet herbis florētib' gaudet offerri sibi flores:& floridas herbas. Cingite coronate. Capur uestrū de te

nero flore:sertis ex tenellis floribus cōtextis.¶ Dicite:uos nuptæ.¶ Tu lucina dedisti nobis lucē.qa te du
ce ad lucē uenimus supiore libro diximus Iunonē lucinā dianā eē:licet Diodo.Lucinā iunōis filiā dixerit:
& alio ī loco poeta lucinā a iunōe missam & hic ꝑ iunone ītelligi uelle demōstrat tō est q̄ Macro.sumist Diodor⁹
ueteres putasse iunonē & luna eādē esse:qa luna p aerē meatun ἀρτεμην nūcupauerūt ἀεροτομην qd̄ ait lucinā
aera secat:& iuno aeris arbitra est cui mēsiū initia cōsecrauerūt ut l.i.lib.diximus dicite tu Iuno.¶ Ades uo fuisse filiā
to pturiētis cū a pturiēte uocaris fer opē & serua illā.¶ Tū siqua est grauida:cū cal.ita Iunonē nuptę ꝑca Iunonis
ri debēt signa ex his grauida eēt.¶ Precef crine resoluto:crinib⁹ solutis & passis.¶ Vt illa:lucina.¶ Soluat
ptus suos īclusum ptū soluat ut edere possit.¶ Molliter leniter & sine ullo dolore.¶ Quis mihi nūc:hacte
nus cū matre locut⁹ est: nūc scripturus festū salioꝝ egeriā nymphā iplorat de q̄ paulopost.Et ut suplus di
ximus.Numa sacroꝝ īstitutiōes ī octo ptes diuisit Sexta pars ut alycarnaseus inqt his distributa est:q uo-
canł a romanis salii quos Numa ex patriciis creauit iuuenes.xii.spectatissimos deligēs:quoꝝ sacra mane
bāt in palatio:uocantq; palatini:hi quidē agonales:a qbusdā collini dicti:quoꝝ sacrariū erat ī collino mō-
te post numa ab hostilio rege cōditū ex uoto.hi salii oēs saltatorea & laudatores armatoꝝ deoꝝ.¶ Tūicas Pileos cit
uersicolores balteis succincti æneis.apices capitib⁹ īponētes pilleos altos quos græ.cirbasias appellāt.acci basias
cti oēs gladio:dextra lanceā:aut uirgā tenēt leua peltā thraciā:ea est scuti cuneati specie arctiora hūtis late
ra qualia ferūt apud græcos:q curetū sacra pficiūt unū inesse dicūt cœlo demissum:iuentūq; in regia Nu-
mæ:nemine iferēte:nec ulla apud italos tali forma:ueritū Numā īsidias:& furta ancilia huic cœlesti simi
multa patasse dicūt.Cū Mamurio quodā opifice:ita ut īcerta īsidiaturis:& idescreta fieret diuini illius na
tura:nec īternosci posset:& relīq̄ Hæc aūt a poeta multis uersibus explicanł Festū uero ipsum calēdis mar
tiis celebrabał.Sed cætera q̄ ad rē faciūt suis in locis referemus.Quis nunc dicet mihi:quasi a quo discere
potero.¶ Quare salii martis:qui sacerdotes sunt martis.¶ Ferāt arma cœlestia:ancilia ipsa:& illud quod
e cœlo cecidit.¶ Mamuriūq; canāt:cantādo mamurii nomē repetūt.¶ Voluit.n.ipse mamurius in mer
cedem.clypeoꝝ:quos fecit instar illius cœlestis cani carminibus salioꝝ.Sed de eo paulo inferius.

Nympha mōe nēori stagnoq; opata dia(næ
Nympha nūæ cōiūx ad tua festa ueni
Vallis Aricinæ silua præcinctus opaca
Est locus:antiqua religione sacer:

¶ NYMpha moue.Inocat Egeriā oīum Numæ cōsilioꝝ ANT.
cōsciam cū qua is credi uoluit se hēre cōgressum ac frui FAN.
secreto ei⁹ colloqo ut cōsilia qbus resp.ab eo rege admi-
nistrabatur maximā autoritatē hērēt Cæteꝝ nōnulli eū
hydromātia usum existimant ut futura ꝑnosceret.¶ Ne-
mori stagnoq; opata Dianæ:Artemisiū dicit Dianæ lu- Artemi-
cū ut inqt Strabo:cui⁹ tēplū silua circūdata:cui latus mo sium
re pelagi fluctuās adiacet.Dicebał aūt id tēplū ædificiū Taurica
Tauricæ ubi Orestes Dianæ simulachrū collocauit:qd̄ e Scythia Taurica credił attulisse sic dicta a tau- a tauris
ris loco eius regiōis:ut Est locus ī scythia tauros dixere priores:Id simulachrū fasce cælatū dł quo ipe ab. Fascelis
Oreste surreptū est.uñ Dianā fascelidē phibēt nūcupatā:eadē & Aricina dicebał q; haud lōge eēt ab Ari Nemorē-
cia.Itē ut qbusdā placet nemorēsis a nemore Aricio.De quo ait Lucanus:Qua sublime nemus scyticæ q̄ sis diana.
regna dianæ Et Cato ī primo originū teste Prisciāo:Lucū dianiū ī nemore Aricio Egerius Libius Tuscu artemis
lanus dedicauit:Hūc Artemisiū ueteres dixerūt a Diana q̄ artemis dł autore Macr q̄si aerotemis id est ae- opeīari
rē secās.ipsa.n.est Luna ut diximus supra. Vult aūt Egeriā esse dianæ aricinæ ministrā. Vñ ait Opata:qd̄ Aricinæ.
interdū de sacris dł autore Seruio est sane aricia oppidū nō longe ab urbe a qua distare dł ad decē milia Cynthia-
passuū:& ꝑpe Albā a qua distat stadiis.xx.In eius nemore oppidū esse aiūt qd̄ hodie dł Cynthianū.¶ An num
tiqua relligiōe:Quia Orestes ī eo luco cū iphigenia sorore tēplū sacrarūt:q̄ necesse est fuisse paulo post
Troiā dirutā & longe ante Romā cōditā.Nota sunt quæ de Oreste poetæ fabulanł q̄uis multa sint quoꝝ
Sophocles & Euripides meminerūt.Vnde illud est:Scriptus & in tergo nec dum finitus Orestes.

¶ MONE:instrue:& doceas tu me.O nympha:& piphrasi egeriā oñdit de qua paulopost.Opata:officio PAV.
sa.¶ Nemori & stagno dianæ:qa nympha est fontis:q in nemore cynthyæ est ubi nūc oppidū appellał cyn MAR.
thianū:cuius fōtis riuulus stagnū iuit ꝑpe ariciā.O nympha o egeria.¶ Coniūx numæ:cū q̄ numa cōgres
sum se hēre dicebat.¶ Veni ad tua festa:ad ea festa q̄ tuo cōsilio sunt īstituta.¶ Vallis ariciæ silua:relatu
rus poeta:q̄ & ubi sit egeria facit topographiā:hoc est loci descriptionē.Locū.n.esse dicit ī aricina ualle.
ubi latet hipolitus:& dianæ simulachrū est ex taurica aduectū.cui mitiore iā ritu fiunt sacra:inde riuulus dās
fluit:aq̄s egeria suggerinq̄ musis grata numæ uxor & cōsiliū fuit.Sed qm̄ exigit locus ut de egeria dicam⁹
de ea plura repetēda sunt.Numa accepto īmpio effrenū ppłm religiōe cōpescuit.de egeria.ut Diony.inqt
sermonē cōfinxit.Quo facilius ipm̄ attēderēt q diuina uerebanł & īpositas ab eo leges prōpte susciperēt
tanq̄ a diis latas.Imitatus exēplū minois cretēsis & licurgi lacedemonis:quoꝝ alter colloqo se frui iouis
aiebat:pgens in dicteū montē:ubi iuppiter educatus est descendebat in specū sacrā ubi leges cōpōnens:
quas a ioue accipere affirmabat:illas ad populū ferebat.Lycurgus delphos ꝑfectus:doctū se esse ab Apol
line dicebat legum constitutionē:quas lacedemoniis tradebat.Sic numa egeriā deam præferebat:&c.Et Lycur-
Liui.inqt.Simulat sibi cū dea egeria cōgressus nocturnos esse.Eius se mōitu quæ acceptissima diis essent: gus dice-
sacra instituere.Et Lactan.ille firmi.Cū antiquoꝝ sacrificia dānet:sic inquit.Haꝝ uanitatū apud romanos bat se do-
autor:& cōstitutor Sabinus ille rex:qui maxime animos hominū rudes.atq; impitos nouis superstitioni- ctū eē ab
bus implicauit.¶ Quod ut faceret aliqua cū autoritate simulat cū de egeria nocturnos se habere cōgres- apolline
sus.¶ Erat quædam speluncha propaca in nemore aricino:uñ riuus perenni fonte manabat.Huc remotis delphico
arbitris se inferre cōsueuerat:ut mentiri posit monitu deæ coniugis:ea sacra populo se tradere.quæ acce- leges

ptissima dis eẽnt uidelicet astutiã Minois uoluit imitari:q se in antrũ Iouis recõdebat:& ibi diu moratus leges tanq̃ sibi a ioue traditas afferebat:ut hoies ad parendũ nõ modo impios:sed etiã religiõe cõstringeret. Nec difficile sane fuit psuadere pastoribus. Itaq; põtifices:flamines:salios:augures creauit:deos p familias descripsit Sic populi feroces aĩos mitigauit:& ad studia pacis a rebus bellicis auocauit. Sed cũ alios fal leret:seipsum tñ nõ fefellit. Nã post annos plurimos:Cornelio & Bebio cõsulibus i agro scribe Petili sub ianiculo:Arce duæ lapideæ sunt reptæ a fossoribus:quaꝝ in altera corpus numæ fuit:in altera septẽ latini libri de iure põtificio. Item græci tondẽ:de disciplina sapientiæ scripti:Quibus religiones:non eas modo quas ipse instituerat:Sed oẽs præterea dissoluit. Quare ad senatũ delata decretũ est hi libri abolerẽtur:Ita eos .Q. Petilius ptor urbanus in cõcione populi cõcremauit.& reliqua. Est locus præcinctus circundatus. Silua opaca:umbrosa. Vallis aricinæ:ab aricia:quæ distat ab alba uiginti stadiis. Sacer antiqua religione:hoc ideo dictũ quod cõsecrata ibi ara dianæ ante Albã conditã. Nam cum Iphigenia:cuius in primo libro meminim⁹ pesset aræ dianæ tauricæ i Scithia:ubi hospites mactabant:appulit illuc Orestes:cui cum eum agnouisset pepcit. Querẽtibus scythi illã Orestẽ nõ mactasse:tumultũ uerita aufugit noctu cũ fratre:ab alto Dianæ simulachro:uenitq; in italiã:& in silua aricina tẽplum dianæ consecrarunt.

Libri numæ põpilii inuẽti in arca

ANT, FAN.

Hic latet hippolyt⁹ loris distract⁹ equoꝝ:
Vnde nemus nullis illud aditur equis:
Litia dependent longas uelantia sepes:
Et posita est meritæ multa tabella deæ:
Sæpe potẽs uoti frõtẽ redimita corõis.
Fœmina:lucẽtes portat ab urbe faces:
Regna tenẽt fortes mãib⁹ pedibusq; fugaces

HIC latet Hyppolytus &c. Cum Hippolytũ equi traxissent lacerassentq; Diana eũ ab Inferis p æsculapiũ reuocauit ac Nymphæ cõmendauit Egeriæ &, Virbiũ quasi bis uiꝝ uocari iussit. Sed re uera ut inqt Seruius Virbius est numẽ Dianæ coniunctũ:ut Veneri adonis. Nec nos moueat Horatius qui ait infernis. Neq; in tenebris diana pudicũ liberat hippolytũ quẽ Virg. scribit. ad sydera rursus æthereα & superas cœli uenisse sub auras Pæoniis reuocatum herbis & honore Dianæ. Nõ.n.qd Horatius dicit ad illud referri debet qđ post distractionẽ q̃ ab equis est passus Hippolytus in uitã restitutus dicitur:sed ad conditionem mortalitatis:quã ante reuocationẽ effugere nõ potuit fauore Dianæ. is fuit Thesei filius ex Antiope siue Hippolytæ amazone qui apud Pyttheũ troezene educatus est De qua Oui Hic tecũ troezena colã Pyttheia regna. Vnde nemus nullis illud aditur eqs Vir. in. vii. æne. Vnde etiã tẽplo triuiæ Lucisq; sacratis cornipedes arcentur equi qđ littore curuũ & iuuenem mõstris pauidi effudere marinis. Idẽ & scripsit callĩmachus teste Seruio. Licia depẽdent lõgas uelãtia sepes:Tabellæ pictæ ac licio suspẽsæ ab his qui uota soluerũt. Quod & maiores nostri facere consueuerunt. Vnde illud est Tibulli:Nã posse mederi picta docet tẽplis multa tabella tuis; & hac ætate nõ pauci faciũt. Scimus ãt Dianã morbo affectis opẽ afferre. Quare Siculi eam (teste Diomede) Lien appellaret apo tylio.i. soluo. quasi solutricẽ maloꝝ q ea placata laborãtes morbis finẽ malis inuenerũt. Potens uotis Fœmina uoti cõpos & cõsecuta quicquid petiit a diana sæpenumero accẽsis facibus ex urbe roma confert se ad artẽmisium ut agat deæ gratias uel uota psoluat. Regna tenẽt manibus fortes pedibusq; fugaces. Sacerdos dianæ aricinæ rex olim dicebat. Vnde illud est:Immitis aricia regni. Et Suetonius ait in Caligula Nemorensi regi quod multos iam annos potiret sacerdotio ualidiorẽ aduersariũ subornauit. Erat aũtẽ hic sacerdos fugitiuus. fuit.n. in hoc tẽplo post mutatũ ritum sacrificioꝝ arbor quædã ut scribit Seruius de qua infringi ramũ nõ licebat Dabat tñ fugitiuis potestas:ut siquis inde ramũ potuisset auferre monomachia id singulari certamine cũ tẽpli sacerdote pugnaret:qui fugitiuus erat (ut quidẽ putãt) ad imaginẽ fugæ Orestis qui post occisum regẽ Thoantẽ in regiõe Taurica cũ sorore iphigenia fugit & simulachrũ inde sublatũ haud lõge ab Aricia collocauit. Dabat aũtẽ facultas dimicãdi quasi ad pristini sacrificii reparationẽ:apud Tauros.n. Diana humano sanguine placabat cui translatæ in nemus Aricinũ seruos tñ aliquãdo imolarũt. Sed cũ postea romanis sacroꝝ crudelitas displiceret Diana ad Laconas translata dicitur ubi sacrificioꝝ cõsuetudo adolescẽtuloꝝ uerberibus seruat qui (ut scribit Cicero in.ii. Tuscu.qõnum) ad arã sic uerberant ut multus e uisceribus sanguis exeat:quoꝝ nemo exclamat. nemo ingemiscit cũ quidã uerberibus afficiãtur ad necẽ Eundẽ templi sacerdotẽ fugitiuum fuisse Strabo quoq; testatur his uerbis: Barbaricus quidã scytarũq; circa templũ mos obtinet qui enim uictime mactator prius extiterit sacerdos instituit fugitiuus quidã uir gladiũ tenens & insultus semp circũ spectãs ad tutandũ strenue paratus. Sane mutatũ sacrificii ritũ ostẽdit Vir. in. vii. æne. cũ ait:Pinguis ubi & placabilis ara Dianæ. Sciendũ igitur fugaces pedibus hic accipi fugitiuos. quia nõ nisi fugitiu⁹ sacerdos siue Rex creari Poterat. Nã si diceres regnũ tenere strenue, pugnãtes ac celeriter fugiẽtes:nõ recte acciperes sensum autoris:reluctareturq; tibi & Seruii & Strabonis autoritas. Quõ enim ad tutandũ strenue paratus est qui fugit:⁹ uel quomõ fugitiuũ uocat Seruius qui cũ sacerdote regnum obtinente nondum monomachia pugnauit?

Hippolitus aricie latuit. Virbius

Tabellæ pictæ i tẽplis Lien. Fœminæ accẽsis facibus ariciã currebant. Rex nemorensis Orestis fuga. Dianæ Thauricæ sacrificium

HIC In hac silua. Latet Hippolytus:Thesei ex Hippolyta quæ Anthiope filius. Disceptus lor. hab. Equoꝝ.i. ab eqs frenatis. & loris ĩplicitis:tractus laceratusq; est & q̃uis Cicero fabulã esse putet historia tñ fuit:sed i tragœdias:sic & in fabulas relata. Phœdra deucaliõis cretẽsis filia:Thesei uxor ob denegatũ ab hippolito cõcubitũ:ẽcũ uiro appetiri cõcubitus falso accusat. Theseus:cũ eẽnt sibi tria uota a Neptũo cõcessa:ut i fabulis est Hippolyti iteritũ optauit:de quo apud Annæũ i Tr. genitor æquoreus dedit Vt uota prono trina cõcipiã deo. Et inuocata munus hoc sanxit styge En pge donũ triste regnator freti nõ cernat ultra lucidũ Hippolytus diem:Adeatque manes iuuenis:irato patre,& reliqua. At neptunus mõstrum

PAV, MAR.

in gens imisit:quo exterriti equi Hippolyti:fugientes eum disiecere:& loris implicitū lacerâuere.Sed ut in historiis legimus:Cū feref curru Hippolytus:ei audita nouercæ calūnia iabenti aīo:frena e manibus exciderūt.¶ Turbati equi:excussis habenis:currū præcipitē egerūt.¶ Quo effracto Hippolytus uestibus īplicitus atq; ad terrā delatus interiit.Poetæ uero eū Aesculapii ope reuixisse dicūt.Virbiūq; mutato nomine appeliatū:de quo alio loco dicef.Retinereq; Dianā Aricinā eū apud se dicūt.Alii egeriæ cōmendatū:qď ōndit eriā Vir.in fine septimi æneidoꝝ cum dicat egeriæ nemoriq; religatū:Appellatūq; Hippolytū uolunt ab ιππος equus λυω lacero:seu discerpo.¶ Vnde:ex quo.¶ i illud nemus aricina silua:Adif nullis equis:ex eo qď equi iuuenē discerpserūt:iliud nemus ingredi nō possunt:& Vir.Vnde etiā triuiæ tēplo lucisq; sacratis Cornipedes arcētur:q̄ litore circū.Et iuuenē mōstris pauidi effudere marinis.Litia depēdēt uelātia:tegentia.¶ Lōgas sepes:alligabātur tabellæ inscriptæ liciis:& appēdebanf sepibus:uota testantes. Sæpem a sepiēdo dicimus:& plura sunt genera sepimentoꝝ de qbus agit Varro in re rustica.& multa tabellas:inscripta noībus seruatoꝝ.¶ Est posita meritæ deæ:dianæ quæ uora exaudiuit.¶ Sæpe fœmina potens uoti:hoc est uoti cōpos.Redimita frontē coronis:hoc est coronata.¶ Portat faces lucentes ab urbe. portat faces accensas ex urbe Aricia cū assecuta esset:qď uoto optabat.¶ Regna tenēt fortes:regnū appellat poeta:eo qď sacerdos triuie illic rex uocabaf:& sicut dicimus ariciā nemoralē ita & regē nemorēsem:& regna dianæ dicta.Lucan⁹ in tertio pharsaliæ: Qua .subiime nemus:scythicæ qua regna dianæ:& i sextoꝝ Parua myceneæ quātum sacrata dianæ Distat ab excelsa nemora aritia romæ:& Suetonius in uita.C. Caliguiæ Nemorēsi regi qď multos iā ānos potitef sacerdotio:ualidiorē aduersariū subornauit.sic & naso regna dixerat.¶ Fortes:ergo.¶ Manibus tenēt regna:ipsius dianæ.¶ Et fugaces pedibus:ille.n.efficiebaf rex:qui & uiribus corpis:& pedū celeritate p̄staret.opus.n.erat dimicatiōe:& qui ualidior erat:alterū pellebat.Strabo cū de hoc agit:ita inquit:Est & diane lucus:idest Artemisiū:sic.n.uocant:e sinistra uiæ regione:ex aricia ad aricinā siluam cōscendentibus:quod templū nominant ædificiū Tauricæ:Nam barbaricus:quidā:scytarūq; circa templū mos obtinet.Qui enim uictimæ mactator prius extiterit q:Sacerdos instituitur:fugitiuus quidā ubiq; gladiū tenens:& insultus semp circūspectans:ad turandū strenue est paratus.Templū autē silua circundat:cui lacus instar pelagi fluctuans adiacet.Circū:circa montanū iminet supercilium cōtinenter:unūq; præaltū.Caua inde regio tēplum aquam quæ excipit.Fontes spectare licet:e quibus lacus explef.Horum sacra sub cuiusdā dæmonis apellatione habent hoc in loco scaturigines obscuræ sunt:& reliqua:Hæc uerba Stra.indicāt eum lacū mōtibus circundatū:qui est ultra albā.Vbi est ab uno latere oppidū cynthianū:ab altero nemus:sic.n.alterū oppidū nūc uocāt.His i locis aliqñ adolescēti mihi deliriæ fuerāt æstiuæ:ia diu ab illis absfui.Veꝝ i eodē tē plo oli hūana uictima imolabāf.Sed cū postea ut honorati⁹ inqt romāis sacroꝝ credulitas displiceret:quāq̄ fui imolarētur ad lacōias i diana trāslata:ubi sacrificii cōsuetudo adolescētuloꝝ uerberib⁹ uaf:q uoca fbaf Βωμαικοι απο του Βωμου.i.ara και δικια.i.uerberatio aꝛtūna supplicū.qa aris suppositi cōtendebānqui piura possent uerbera sustinere.

Quare Hippolytus est dictus etiā quare uir bius

Templū nemorale dianæ tauricæ

Cynthianū oppidum

Et perit exēplo postmodo quisq; suo:
Defluit icerto lapidosus murmure riu⁹
Sæpe sed exiguis haustibus ide bibi:
Egeria ē q̄ p̄bet aq̄s dea grata camenis:
Illa Numæ coniunx consiliumq; fuit:

¶ ET PErit exemplo post modo quisq; suo: Qui cæde aliena Rex Nemorensis creatus est:cum occurrit fortior aduersarius priuatur & regno & sacerdotio dum interficitur quemadmodum & ipse alium interfecit.¶ INcerto murmure q̄ uix percipitur sensu aurium . Hic riuus fluuit e fonte cuius nympha putatur Egeria.¶ Dea grata camenis: Liuius camoenis eum lucum sacrauit q; dearum sibi concilia cum coniuge sua Egeria essent: Plutarchus in Numa: Præterea opus esse camenis locū eum & quæ circum locum prata sunt sacrare quo frequenter ad suum congressum ueniant.Hæc Numa ex Egeria audisse apud eundem inquit autorem.Lege utrumq;.

ANT. FAN.

¶ ET quisq;:ex iilis regibus nemorēsibus.¶ Postmō poterit suo exēplo:qa ualidior allos opprimit.¶ Defluit per lucū cynthie.Riuus lapidosus:inter lapides fluēs.¶ Incerto murmure:quasi tā leui susurro:uix auribus percipiatur. ¶ inde:ex eo riuulo.¶ Sæpe bibi sed exiguis haustibus bibi sæpe:sed parū aquæ hausi. ¶ Egeria est quæ p̄bet aquas:quasi egeria est illius fōtis nympha:quæ aquas sūdit.¶ Dea grata camœnis: musis:nā ut Pomp.inquit camœne musæ a carminibus sunt dictæ.uel qď canūt antiquoꝝ laudes:uel qď sint castæ mentis præsides:sed poeta egeriā camœnis gratā dixit:q; alii putauere eam esse unā ex musis: uel quia locus ille camœnis est cōsecratus.de quo Liuius inquit.Lucus erat quem mediū ex opaco specu fons perēni rigabat aqua:Quo:quia se persæpe numa sine arbitris.uelut ad cōgressum deæ inferebat.Camœnis eum lucū sacrauit quod dearum sibi consilia cū coniuge sua egerie essent.& soli fidei solēne instituit Ad id sacratiū flamines bigis:curro arcuato uehi iussit.Manuq; ad digitos usq; inuoluta:rem diuinā facere:significātes fidem tutandā:sedēq; eius etiā in dextris sacratā esse &c.Plutarchus uero ubi de saliis agit:inquit.Annū iam octauū regnante numa morbus pestifer italiā occupans romā inuaserat:mœrentibus:cunctis traditus peltā æneā e cœlo delapsam in numæ manus:in eā mirabilia quædā dixisse regē: se ex egeria musisq; audisse:peltā in urbis salutē missam.Oportere eam seruare:aliis.xi.& illius figurā effectis.Præterea opus esse camœnis lucū eum.& quæ circū locū prata sunt sacrare.quo frequēter ad suū congressum ueniāt &c.Inde est illud Iuuenaiis.Hicubi nocturnæ numa cōstituebat amicæ.& paulopost subdit.& eiectis mēdicat silua camœnis In uallē egeriæ descēdimus.Egeriā nolunt dictā ab egerendo.ex eo quod Pompeius inquit Egeriæ nymphæ sacrificabāt prægnātes quod eā putabant facile cōceptā aluum

PAV. MAR.

Lucus camœnatū consecratus a numa

Iuuenalis de egeria

egerere.┌ Illa:egeria┌ Fuit coniūx numęⱬ&.┌ Cōſiliūqꝺ dicebat ſe habere cū ea cōgreſſum & cōſulere de rebus agendis:ut iam late oñdimus.┌ Principio nimiū:Numa regno ita potitus ut Titus inqt Vrbē nouā:conditā ui:& armis:iure:legibuſqꝫ:ac moribus de integro cōdere parat:quibus cū inter bella aſſueſcere uideret nō poſſe quippe efferos militia animos:Mitigandū ferocem populū armoꝝ diſſuetudine ratus:Ianum & infimū argiletū:indicē pacis belliqꝫ fecit:aptus.ut in armis eſt ciuitatē:Clauſus pacatos circa oīs populos ſignaret:& paulopoſt:ne luxuriarēt ocio animi:quos metus hoſtiū.diſciplinaqꝫ militaris continuerat:oīum primū rem ad multitudinē imperitā & illis ſæculis rudem:efficaciſſimā:Deoꝝ metum iniiciendū ratus eſt.Qui cū deſcēdere ad aīos ſine aliquo cōmēto miraculi nō poſſet:ſimulat ſibi cū dea egeria cōgreſſus &c.qa de aliis iam egimus nō imoremur.Sed de geſtis & moribus eius ſic Alycarnaſeus inquit.Vnde pauca hæc excerpſimus┌ Plebeios pauperes ſuſcepit diuidens eis ex agro quē Romulus poſſederat·Et ex publico partem exiguā.Patriciis priorib'nihil ademit.aduētitiis alios quoſdā honores tradidit.Diſſidēies cōpoſuit:diſpoſito cōgrue populo:duo hæc tractauit:docuitqꝫ populū:quibus ornatā ciuitatem fieri felicem:& magnam putabat cultum diuinoꝝ:quia dii eſſent bonoꝝ oīum mortalibus largitores.Deinde iuſtitiā:p quā data a diis bona:honeſtos ferre poſſeſſoribus: fructus afferebat &c.

Templū iani ad infimū argiletū a numa inſtitutum

ANT. FAN.

¶ RiNCIpio nimiū prōptos ad bella quirites . Mollire placuit iure deumqꝫ metu:Docet quale fuerit Numæ ſtudium a po.ro.feritas religione mollita eſt & ad quietem redacta.Vnde illud eſt Horatii:Romulū poſt hos prius: an quietum pōpili regnum memorem?deinde ut oſtendat cur Saiii ferentes ancylia Mamurium canant dicit regnante Numa largiſſimas Pluuias cum fulminibus decidiſſe & ſuaſiſſe Egeriam Numæ ut fulminū explationē a Pico & Fauno peteret a quibus Iuppiter ſecreta quadā arte elicitus expiandi fulminis ritum Numā edocuit:eiqꝫ pollicitus eſt certa ſe romani impii pignora traditurum.┌ Vnde cū Numa cōuocato populo rem diuinā ageret breue ſcutū e cœlo delapſum eſt ut diximus ſupra.Hunc regem cōſtat iuſtitia prudētia & religiōe excellentiſſimū fuiſſe:ac po.ro.traduxiſſe ad pacē & ſacrificia celebranda cum omnē diuini cultus inſtitutionem in octo partes diſtribuiſſet quaꝝ meminit Diony.tricutionū.flaminū ducum celerum.augu.uirginū ueſtalium Saliorū.collegii fecialiū & pontificum.Vnde tantæ apud extemos populos autoritatis fuit ut nemo eo regnante Romanis bellū intulerit.Hæc ita uulgata ſunt referri a nobis ſupfluum uideatur┌ inde datæ leges:Sine quibus pax eſſe nō poteſt:quæ niſi forent uiolentia ſibi omnia uendicaret.┌ Armiſqꝫ potentius æquum eſt:Plus q̄ arma æquitas poteſt.Salue leges membra ſunt iuris. Aequitas eſt qua æquum & bonum dicimus:id eſt quod ſine lege & conſuetudine ab omnibus probari ſolet.┌ Viſa iam uertitur ara:Molleſcit religione qui antea ferus & paratus ad uiolentiam fuit.┌ Effuſis æthera ſiccat aquis:Aetherem pro aere poſuit:ut illa leue fugiens raptim ſecat ethera pennis.Hic exoneratur atqꝫ ſiccatur dum pluuit & terra hymbrem excipit.Contra uero fit dum pluuiæ iminēt:ut dum ſicca tellure licet dum nubila pendent.┌ Ne nimium terrere.Imperatiuus modus eſt cui aptius ne iungitur q̄ non:ut pete dardaniam fruſtra theri mergere claſſem:& ne pueri ne tanta animis aſſueſcite bella.Legimus tamen in pharſalia Lucani:Non qua tellure coacti quodqꝫ procul tectis captæ ſedeatis ab urbis cernite┌ Flectitur ira iouis:Contra Epicuros qui eſſe deos dicunt ſed nihil curare ut autor eſt Cicero de natura deorum.

Nūa fuit rex iuſticia prudētia & religione excelſi ētiſſimus

Principio nimiū prōptos ad bella qrites
Moliri placuit.iure deumqꝫ metu:
Inde datæ leges:ne fortior oīa poſſet:
Cæptaqꝫ ſunt pure:tradita ſacra colis
Exurit̄ feritas armiſqꝫ potētius æquū ē:
Et cum ciue pudet conſeruiſſe manus.
Atqꝫ aliqs mō trux uiſa iā uertitur ara:
Vinaqꝫ dat tepidis:farraqꝫ ſalſa focis:
Ecce deū gēitor rutilās p nubila flāmas:
Spargit:& effuſis æthera ſiccat aquis:
Nō alias miſſi cecidere frequētius ignes
Rex pauet:& uulgi pectora terror hēt
Cui dea nec nimiū terrere piabile fulmē
Et ait:& ſæui flectitur ira iouis:

PAV. MAR.

¶PRINCIpio:quaſi ab initio.┌ Placuit:nūc.┌ Moliri:leniri & mites fieri.┌ Iure:iuris obſeruantia.┌ Et metu deū:relligione:nā ea demū uera relligio eſt:cū deū timemus.Inde uolūt deū dictū qꝺ Δεοσ metus ſit:& papinius nō ab re dixiſſe uidere.┌ Primus ī orbe deos fecit timor.Et Pōp.inqt.Deus dict'ıqꝫ ei nihil deſituei qa oīa cōmoda hoībus dat:ſiue a græco Δεοσ qꝺ ſignificat metū:eo quod hoībus metus ſit ſed magis cōſtat id uocabulū ex græco Δεοσ eſſe dictū:aſpiratione dēpta:q mos antiqs noſtris frequēs erat. Numæ ergo placuit iuria obſeruātia:& religione frenare:& manſueſacere.┌ Quirites:romanos:quāquā qriter a curibus dicti.┌ Nimiū prōptos ad bella.bellicoſos quos Romulus armis ſemp exercuerat.Inde ex eo.┌ Datæ leges.a numa.ſ.dedit.n.pplo leges q̄s ab egeria accepiſſe ſimulabat.┌ Ne firmior.ualidior. potētior.┌ Poſſet oīa.ne oīa potētioris arbitrio adminiſtrarent┌ Dedit leges qbus iuſtitiā ſeruare diſcerēt. ┌ Sacra tradita q̄ſi cerimōiæ,& ritus ſacroꝝ.& deoꝝ cult'.quos ipſe tradidit.┌ Sūt cœpta coli.& ab ipſis romāis.┌ Pure.caſte.┌ Feritas exuit̄.cū eſſent prius feroces.Iā ipſam feritatē exuerūt.& iduerūt māſuetudinē.┌ Et æquū eſt potētius armis.qa arma & uires ab eqtate uincunt̄.illudqꝫ dicimus æquū & bonū eē. qꝺ ſine lege ac cōſuetudine ab oībus cōprobat̄.Spectareqꝫ ad ius naturale dicit̄.Nā paulus iuriſcōſultus de iuſtitia & iure:ius inqt pluribus modis dicitur.Vno modo quidē id quod æquū & bonū eſt dicitur.& eſt ius naturale.Altero modo.quod omnibus.aut pluribus in quacunque ciuitate utile eſt ut ius ciuile neque minus ius recte in ciuitate noſtra ius honorarium &c.Vulpia.inquit.Ius a iuſtitia dictum.Et ut legē definiamus.Cicero lux inquit eſt certa ratio e mente diuina manās,quæ recta ſuadeat.probibeatque con

Aequū & bonū qd ſignificet

traria. Et Papinianus ait: lex est cōmune pceptū utroꝝ prudentiū. Demosthenes sic definit lex est cui oēs hoies debēt obedire. Et Chrysippus: lex est diuinaꝝ & humanaꝝ reꝝ notitia. Et Modestinus: legis uirtus hæc est imperare: uetare: punire: permittere. ⁋ Et pude(n)dā. Cōsetuisse manus cū ciue: pudet iter se pugnare. nō enim aut p agri: aut aliis bonis armis decertabāt: sed iustitiæ succūbebāt. ⁋ Atq aliqs mōr pau(lo)ioaū. Trux ferus: & crudelis. ⁋ Vertit iā uisa ara: q trucespius & expres religiōis. uertit iā uisa arariā mites redditis & religiosicū primū uiderint arā uertūt se: & sacrificatū eunt. ⁋ Et dat uina & farra salsa: hoc est mola ex farre & sale mollito. ⁋ Tepidis fortis: aris ubi fit ignis sacrificii. Ecce deūlam exposito numæ studio dirigit narrationē ad ingrēdā ancilioꝝ narrationē: & inqt eo tpe emissa ab ioue creberrima fulmia sic & creberrimas fuisse pluuias. Vnde forte exortū est pestifer ille morbo: quē ex Plutarcho retulimus. Ecce genitor deū: iuppiter sparg(it). ⁋ Flāmas rutilas: coruscos ignes idest ignea & coruscātia fulmia. ⁋ Per nubila & siccat æthera: aera. Aqs effusis: effusiōe aquaꝝ bene aūt exoneratū: atq siccat aer p pluuiaꝝ effusionē. Nōdū alias: quasi nunq hactenus seu ad ea usq tpa. Cecidere frequētius: crebrius ignes missi. fulmina e cœlo missa. ⁋ Rex pauet: expauescit numa & Terror habet pectora uulgi: hois multitudo exterrita est: & Plut. ea peste mœstos fuisse cunctos oñdit. ⁋ Cui dea Egeria territum numam consolatur moustratq iouem posse placari: sed id ostendit: quo pacto fieri possit: debere a pico: & fauno. docuitq nympha: qua ratione eos coerceret: & ab ipsis ritū edoceretur. ⁋ Cui numæ dea egeria ait. ⁋ Ne nimium terrere: non exterrearis nimiū. Fulmen est piabile: quasi causæ nel delicta: quibus iratus est iuppiter & fulmina emitti possunt sacrificiis expurgari. ⁋ Et flectitur: mitigatur: seu placatur. ⁋ Ira iouis seu irati.

Sed poterūt ritū picus faunusq piandi
Tradere: Romani numen utrūq soli:
Nec sine ui tradēt adhibe tu uincula ca(ptis).
Atq ita q possunt edidit arte capi (ptis)
Lucus Auētio suberat niger ilicis ūbra:
Quo posses uiso dicere numen inest:
In medio gramē: mu scoq adopta uirēti.
Manabat saxo uena perennis aquæ:
Inde fere soli faunus picusq bibebant:
Huc uēit: & fōti rex Nūa mactat oue(m):

⁋ SED poterūt ritū faunus picusq piādi Tradere. Hidei p Auētinū mōtē errare dicebanf autore Plu. cū is neq ut bis pars eēt neq hitaret. quos cæpisse Numā fabulanf cū uinū & mel fōti ex quo bibeb cōsueuerāt miscuisset. q ubi fōno excusso quē potus fecerat. uiderūt tēacīt. mis se uinculis cōprehēsos edocuisse regē dicunf fulminū lustrationē. quis qdā (ut idē ait Plutar.) eā lustrationē nō a pico & fauno sed a ioue traditam dicāt ab iisdē diis arte magica deuocato q cū dixisset lustratiōnē fieri capitib⁹ oportere & Numa subdidisset cepaꝝ iuppiter hoium inqt Rursus uero cū Numa pcepti acerbitatē iuuētēs iterogaret capillis: rñdisse iouē ferūt aiatis. & tūc Numā pisciculis meni dibus subiecisse. Itaq diu obseruatū est ut p cepas crines & menides pisciculos fulmina lustrarenf. Romani numen utrūq soli. Quia Picus regnauit i Latio Saturni filius & Fauno pr Picus fuit. Vir. Fauno picus pr isq parētē te Saturne refert ⁋ Arte. Dolo: q aūt ars siue dolus fuerit sequētia indicāt. ⁋ Numē idest: Dēsæ arbores atq intactæ necnon & aqua patennis Numen esse ibi ostendebant & bene lucum more Virgiliano sacrū dicit. ⁋ Sed picus & faunus poterit tradere ritū piādi quo ritu sacroꝝ minges iratū iouē ⁋ Vtrūq numē tomani soli. qsi uterq deus latiū tuef. nā latii fuere reges. Picus. n. Saturni filius. quē i picū auē materiā circes ueneficio uersum dicūt uñ & Vir facit auē circe. sparsitq colorib⁹ alas. Sed latini eū p deo coluerūt. uñ est illud Plutarchi qd latini eū pcæteris colāt. At aues eius nois Picos martios uocat Pli. cognoie insignes. & in auspiciis magnos & postea subdit ipse pricipales lario sunt in auguriis a rege q huic aui nomē dedit. ⁋ Faunus. nō itelligas de pane. aut uino. q & faunus dicif. arcadū numine. de quo supius egimus. Sed de huius pici filio. patre latini. de quo Lactātius. Sed ut Pōpilius apud Romanos istitutor ineptaꝝ religionū fuit. sic ante Pōpiliū Faunus in latio. q & Saturno auone faria sacra cōstituit. & picū patrē inter deos honorauit. & sororē suā fauuā. eandēq cōiugē cōsecrauit. Et de his intellexit Cice. cū inqt in libris de diuinatione. Sæpe etiā in prælliis audiri fauni & in rebus turbidis ueridicæ uoces ex occulto missæ esse debentur. & Var. ait Fauni dei latinoꝝ ita ut Faunus & fauna sint in uersibus. quos uocāt Saturnios. i siluestribus locis traditū est solitos fari. quo fando faunos dictos & Honoratus quoq oñdit faunū & faunā dictos a uaticinādo idest fando. ⁋ Nec tradēt. ipsi nō docebunt te placare iouē. ⁋ Sine ui. nisi uiribus cogat. ⁋ Adhibe tua uincula captis. quasi cū eos occupaueris alliges tuis uinculis. uel cū inueneris dormiētes. capias. & alliges. ⁋ Atq ita edidit. dixit & docuit numā egeria. ⁋ Qua arte quo dolo qbus isidiis. ⁋ Possent capi apprehendi apposito. scilicet uino in eo loco quo illi potare cōsueuetār. Lucus auētino. Topographia est. Erat in auētino colle silua aquæ solo a spectu inesse aliqd numinis indicabat. locusq erat herbidus. unde & aqua scatebat. de q picus & faunus haurire cōsueuerāt ibi oue mactata dispositisq circa poculis numa in isidiis latuit. ⁋ Suberat auētino lucus erat silua sub auētino mōte. ⁋ Niger. obscurus. Vmbra illicis. qd erant ibi densæ umbrosæ illices. Veꝝ alio loco legim⁹ fuisse i auētino siluā laurīferā. Sed qre auē. luus dictus dicemus in q̄rto ⁋ Quo. luc. Viso ispecto. ⁋ Posses dicere inest numē. qa indicabat alicui numini eē sacrū ob umbrā. & horrorē. quē incutiebat. ut. de luco massilēsi apud lucanū arboribus suus horror inest. In medio gramen. erat gramineus seu herbidus in medio locus. ⁋ Et uena aquæ perēnis. ppetuo fluētis. ⁋ Adopta tecta. Musco. illa tenui herba quæ nascitur circa aquas. ⁋ Nitenti. uiridi aut nitēti aquæ aspgine. Manabat e saxo. scaturiebat e rupe ⁋ Inde. ex ea aqua. ⁋ Soli fere. quasi soli ipsi. Faunus. & picus bibebāt quia raro alii illuc penetrabant. Rex numa uenit huc. ad hunc fontem. ⁋ Et mactat ouem fonti immolat ouem.

ANT. FAN.

Fulminū expiatio

Picus

PAV. MAR.

ANT.
FAN.
odoratũ

ℂODOR Ati:Odori.nã odoratũ eſt proprie ut diximus qđ aliunde odorẽ accipit.⸿ Gelido numa ꝑdit
ab antro. Vubi eũ intelligimus latuiſſe Egeriæ cõſilio ne a Pico & Fauno ad fontẽ uenientibus cerneref.
⸿ Si ſcelus ĩgẽio ſcitis abeſſe meo: Affirmãtis eſt ſi coniũctio hoc loco nõ dubitãtis⸿ Magna petis: Quia
in ꝑtãte iouis fulminas ſunt ius aũt deoꝝ agreſtiũ agri nemora mõteſq; ꝓſcribũt. Dixerat hæc faunus par
eſt ſnia pici:Si Fauno Picu'pf eſticut Faunus prior ĩñdit:' cur nõ ceſſit parẽti:' dicemus ne ingenioſũ poetã
hoc loco dormitare:' at'q fandi arbitriũ iure Fauno tribuit cui qdẽ a fãdo nomẽ iditũ putãt cũ picũ uerſũ
ĩ auẽ Martiã fabuleĩ⸿ Nubila ꝑmiſſi ſtyx mihi teſtis erit
Iurat p Stygiã paludẽ. Norũ ẽ cur dii p eã iurare ac falle
re timeãt. Eſt aũt Nubila adiectiuũ nomẽ atrũ ſignificãs:
Hinc Vir. ain Sub pedib' ſtyx atra uidet maneſq; ꝑfũdi.

PAV.
MAR.

ℂET diſponit pocula plena:crateres:ſeu calices plenos.
⸿ Bacchi odorati:uini:qđ quo odorati' eo meli'. Et uſus
eſt denomiatiõe:q̃ eſt cũ ponimus inuẽtorẽ ꝑ re inuẽta:&
Cõditus:abſcõditus. Latet cũ ſuis antro:abſcõdit ſe & co
mites.i iſidiis diſpoſitos:ne abſterreret deos auguſtu ui.
ni:& ebrios:& dormiẽtes apphẽderet.⸿ Ad ſolitos uẽiũt
uenere ad fontẽ dii:& exhauſto uino qeti ſe dedere:quos
egrediẽs ex ĩſidiis numa occupat:& laq̃is manus alligat.
⸿ Numina ſilueſtria:picus & faunus ſiluaꝝ ꝓſides.⸿ Ve
niũt ad ſolitos fõtes:quo ſæpe uenire cõſueuerãt.⸿ Et re
leuãt pectora ſicca:pp ſitim. releuant ergo a ſiti.⸿ Multo
mero:qa multũ hauſerũt.⸿ Q uies:ſõnus.⸿ Seqtur uina
nã poſt potũ uinũ ſõnus ocellos opꝑſſit.⸿ Nume ꝑdit
exit.⸿ Ab antro gelido:ubi iſidiis delituerat.&.⸿ Addit
manus ſopitas. deoꝝ ſopitoꝝ. In arcta uincula.nã man'
utriuſq; laq̃is alligauit.⸿ Sõnus. expꝑecti a ſõno dii quo
magis tẽtabãt uincula rũpere. eo magis ĩplicabanf.⸿ Vi
poſtq̃.⸿ Abſceſſit:ſomnus.⸿ Pugnãt. cõtendũt.& conan
tur picus & faunus tentãdo & experiẽdo.⸿ Rumpe uin
cula laq̃os. qbus erant deuincti.⸿ Illa tenent fortius uali
dius.⸿ Pugnãtes. diſſoluere. aut frangere conantes.& eſt
tranſlatio ab auibus.captis in retibus:aut auiſco. nã fuge
re conãtes fortius tenenf.& magis implicanf.⸿ Tũc nu
ma. petiit ab his ueniã numa:cũ quod fecit nõ ſcelere fe
cerit.⸿ Oratq; ut oñdant quo pacto iouẽ piacare poſſet.
⸿ Nũc numa ait.⸿ Dii nemoꝝ. qui nemora incolitis.&
quoꝝ præſides eſtis.⸿ Ignoſcite noſtris factis. date ueniã
& benigno aĩo ferre qđ fecimus.⸿ Si ſcitis. pro qa ſcitis.
⸿ Abeſſe ſcelus ingenio meo. q̃ſi me nõ feciſſe hoc ulla ĩ
pietate. Decepi uos qdẽ igenio. ſed ob ſcelus abeſt.⸿ Et
monſtrate. q̃o quo ritu. quo ſacrificio.⸿ Poſſit piari ful-
mẽ poſſit placari Iuppiter. q fulmĩa emittit. uł expurgari
cã. q̃ fulmĩa emittũtur.⸿ Sic ait numa. ſic faunus numæ
rñdens.⸿ Quatiens cornua. qa bicornis fingif.⸿ Magna
petis. hæc fuere uerba fauni. petis qđ ꝓſtare nõ poſſumus
nam agroꝝ & montiũ dii. nõ hẽmus in cœlo ius, qđ ſolius eſt iouis quẽ e cœlo euocare p te nõ potes po
teris tñ ſi a nobis docebere.⸿ Petis. tu numa Magna quæ nec ſit tibi fas nõ liceat tibi.⸿ Diſcere nr̃o muni
re. nr̃a inſtructiõe.& addit huic rei rõnem.⸿ Numina nr̃a habẽt ſuos fines. quaſi qa licet dii ſimus. ꝓfinita
tñ eſt nobis ꝑtãs.& ueluti circũſcripta in agris & in mõtibus. quæ a nobis petis. opus eſt ut Iuppiter e cœlo
ueniẽs. te doceat cuius ſunt ipſa fulmina. Suũ ergo eſt tradere expiationẽ & nõ noſtrũ. Dii ſumus agreſtes
qui agris præſumus aut ſumus dii ruſtici ἀγροτικός. n. ruſticus eſt.⸿ Et qui dominamur in altis montibus
quia ius & dominium habemus in montibus.& in nemoribus⸿ Ioui eſt arbitriũ in ſua tecta:ipſe Iuppiter
in cœlo dominatur.⸿ Tu non poteris deducere hunc cœlo. non poteris elicere:& euocare ad te cœlo Io-
uem.⸿ Per te tua ope.⸿ At forſitan poteris:deducere ſcilicet⸿ Vſus noſtra ope:noſtro conſilio & auxi-
lio.⸿ Dixerat hæc uerba. Faunus par ſententia eſt pici:qui affirmauit: quæ faunus dixerat.⸿ Tamen
ait picus deme nobis uincula:diſſolue laqueos:& a nobis remoue.⸿ Iuppiter ueniat: quaſi cum dempſe
ris uincula:docebimus te:quo pacto Iouem elicias & huc ueniet⸿ Perductus ab arce ſũma ab æthere ſum-
mo.⸿ Nubila ſtyx: palus inferni: per quam dii iurant.⸿ Erit mihi teſtis promiſſi:quaſi iuro per ſtygem
Iouem huc affuturum στύξ triſticiam ſignificat:a στυγνάζω quod eſt triſticiam Infero. filia credita eſt
uictoriæ quæ deos contra gigantes iuit: unde datum eſt illi: ut nullus per eam deus peieraret: ſed de ea
plura alias⸿ Emiſſi laqueis: ſoluti & liberati e uinculis.⸿ Nefas ſcire homini quid agant: non licet ho-
mini ſcire: quid faunus:& picus ſoluti dixerint:quid ue fecerint deducendum e cœlo. Iouem⸿ Quæ car-

Plenaq; odorati diſpõit pocula Bacchi:
Cunq; ſuis antro conditus ipſe latet:
Ad ſolitũ ueniũt ſilueſtria numĩa fõtẽs
Et reuelant multo pectora ſicca mero:
Via qes ſeqt́. gelido nũa ꝑdit ab antro
Vinclaq; ſopitas addit ĩ arcta manus.
Sõnus ut abſceſſit:pugnãdo uicl'a tẽtãt
Rumpere:pugnãtes fortius illa tenẽt:
Tũc nũa dii nemoꝝ nr̃is ignoſcite fctis
Si ſcelus ingenio ſcitis abeſſe meo:
Q uoq; mõ poſſit fulmẽ mõſtrate piari
Sic nũa:ſic quatiẽs cornua faunus ait:
Magna petis:nec q̃ mõitu tibi dicer̃ nr̃o
Fas ſit:habẽt fines numĩa noſtra ſuos:
Dii ſumus agreſtes & q dñamur ĩ altis
Montibus:arbitriũ eſt ĩ ſua tecta iouis
Hunc tu nõ poteris ꝑ te deducere cœlo
Sed poteris noſtra forſitan uſus ope:
Dixerat hæc faunus:par eſt ſẽtẽtia pici
De me tamen nobis uincula picus ait:
Iuppiter huc uẽiet ſũma ꝑduct9 ab arce
Nubila promiſſi ſtyx mihi teſtis erit.
Emiſſi laqueis qd agãt q̃ carmina dicãt:
Q uaq; trahãt ſupis ſedibus arte iouẽ:
Scire nefas hoĩ ẽ:nobis cõceſſa canenf:
Q uæq; pio dici uatis ab ore licet:
Eliciũt cœlo te iuppiter:unde minores:

mina dicant. quasi quibus carminibus. seu incãtationibus utãtur. Et Virgi. Carmina de cœlo possunt deducere lunã. ¶ Et qua arte trahãt abstrahãt quibus præcibus. ¶ Iouẽ e superis sedibus. e cœlo hæc oĩa sunt quæ hoĩ scire nõ licet. Nouis cõcessa canent. dicemus ea quæ cõcessa sũt poetis scire & referre. &. ¶ Quæ licet dici ab oĩe pio uatis. dicemus quæ dici possunt a uate salua pietate. Eliciũt. faunus & picus ꝓcibus deducũt e cœlo Iouẽ. unde ab eliciẽdo Elicius Iuppiter dictus est. Sed ut rẽ altius repetamus: Post multa sacroꝝ instituta: Pontificẽ deinde ut Titus inqt Numa Marciũ marci filiũ ex patribus legit. Eiq; sacra oĩa ex scripta: exiguaq; attribuit: qbus hostiis: quibus diebus. ad quæ tẽpla sacra fierẽt. Atq; unde in eos sumptus pecunia erogaretur. Cæteraq; oĩa publica: priuataq; sacra põtificis scitis subiecit: ut esset: quo consultũ plebs uenlret. nequid diuini iuris negligendo patrios ritus: peregrinosq; asciscendo turbaret. Nec cœlestes modo cerimonias: sed iusta quoq; funebria: placãdosq; manes ut idẽ pontifex edoceret. Quæq; prodigia fulminibus alioue quouismodo susciperẽtur: atq; curarẽtur. Ad ea eliciẽda: & mẽtibus diuinis Ioui Elicio aram in Auẽtino dicauit. Deumq; cõsuluit auguriisq;: quæ suscipiẽda eẽnt. Ad hæc cõsultãda: procurãdaq; multitudini oĩa ui & armis cõuersa & animi aliqd agẽdo occupati erãt: & deoꝝ assidua insidens cura. intee esse rebus humanis cœleste numẽ uideretur. Ea pietate oĩum pectora imbuerat: ui fides ac iusiurandũ: proximo legũ ac pœnaꝝ metu ciuitatẽ regerẽt: & reliqua. Ex eo igit̃ qđ deum cõsulit: qđ arã posuit: quod ita oĩa bene instituit putat̃ iouẽ e cœlo elicuisse. Verum & potestatẽ esse hoĩbus dicuntur cogendoꝝ talium demonum inuocatoꝝ ad respondendum. Porphirius enim: ut ab Eusebio aliquid muniemur. Recte inquit a Pythagora dictũ est nõ sponte inuocatos deos: sed necessitatẽ quadã impulsos accedere quãuis alios maiore: alios minori impelli necessitate nõ ignoremus. Nõnulli autem quadã accedendi cõsuetudine & maxime si natura boni sunt: facilius accedunt. Nõnulli cũ inuocati aduenerint: nocere conẽtur. Præsertim si negligẽtius quispiam in ea re se habuerit. ¶ Hæc enim oĩa uera esse: ac necessitate oẽs inuocatos uenire ea responsis eoꝝ discere possumus: nõ autẽ simpliciter dicta necessitate: sed ꝑsuasione quadã perfusa coguntur. Exorata tuis ueni sermonibus istuc. Mortales quos cõsilio inuenire deoꝝ. Et in alio multo clarius. De cœlis hecate cur huc cõpulsa uenire es. Et paulo post respõdetur. Victa hominũ precibus cœlestia numina terrã cogunt̃ petere: & casus aperire futuros Apollo quoq; inquit cogi se hoc respõso declarauit. Carminibus domitis phœbus fulgor ab alto De fluxit tacitus: parũq; per aera uectus afflatu spirans: labensq; in corda sonoro. Et subiit mentẽ innocuã: sanctiq; capacẽ Numinis: & pepit mortali ex gutture uocem. Sed hæc hactenus. O iuppiter eliciunt te cœlo: faunus & picus eliciunt te: & deducunt e cœlo in terras. ¶ Viderex quo. ¶ Minores: posteriores: aut homines nostræ ætatis quos uernacula lingua modernos uocant & in tristibus Vtq; ego maiores: sic me coluere minores & loquitur de hominibus sui tẽporis.

Elicius
iuppiter

Marlius
rex sacro
rum insti
tutus

Faunus
& picus
de cœlo
eliciuerũt
iouem

Nũc quoq; te celebrãt eliciũq; uocãt:
Cõstat auẽtiæ tremuisse cacumĩa siluæ.
Terraq; subsedit põdere pressa iouis:

ANT.
FAN.

¶ ELICIumq; uocant: Ab eliciendo ut Varroni placet. Vel q; cœlo elicitus deuocatusq; fuerit a quo uerbo elecebre argentariæ meretrices dictæ sunt quod argentum eliciant uel quod ad eliciendum ex diuinis mẽtibus quæ prodigia fulminibus aliaue ratione missa susciperentur atq; curarentur ei Numa in Auentino aram dicauit. De quo inqt plynius: Ictos fulmine lucos & aras: & sacra habemus interq; statores ac tonantes & feretrios Eliciũ quoq; accepimus Iouem. Sciendum in nume libris scriptum fuisse quo sacrificio Iuppiter cœlo elici posset. Vnde Tullus hostilius ut. L. Piso ĩ primo in ãnaliũ scripsit eodẽ sacrificio Iouẽ cœlo deuocare conatus: quoniã parum rite quædã fecisset fulmine ictus est. Et re uera dæmones putantur aliquando ut ueniant necessitare cõpellim: qui nocere interdum cõsueuerunt qđ in patria mea quidam expertus est ædibus ubi is erat eiusmodi deos inuocant salientibus terræ motu quem scimus pallidioꝝ buxo redditũ humanis rebus postea excessisse: Illud quoq; omittendũ non est quod existimant quidã. ¶ Elicium Iouem quasi ilicium dictũ cũ scribat Plutarchus Iouem posteaq̃ ileos: id est propitius numen factus est abiisse & locũ eam ob rem ilicium appellatũ. Sane ab elicio uerbo maiores nostri aquelicium dixerunt: cũ aqua pluuia quibusdã remediis eliciebatur ut manali lapide in urbem ducto. De Ioue Elicio Liuii hæc uerba sunt: Pontificem deinde Numa Manlum Marci filium ex patribus legit eiq; sacra omnia exscripta exiguaq; attribuit quibus hostiis quibus diebus ad quæ templa sacra fierẽt atq; unde in eos sumptus pecunia erogaretur: cæteraque omnia publica priuataque sacra pontificis scitis subiecit: ut esset quo consultum plebs ueniret ne quid diuini iuris negligendo patrios ritus peregrinosq; asciscendo turbaretur. ¶ Nec cælestes modo cerimonias: sed iusta quoque funebria placandosque manes ut idem pontifex edoceret: quæque prodigia fulminibus alioue quouis modo missa susciperentur atque curaretur ad ea elicienda e mentibus diuinis Ioui Elicio aram in Auentino dicauit deumque consulit auguriisque quæ suscipienda essent. ¶ Tremuisse: aduentu Iouis cum tanti numinis ponderi terra cæderet. qui solo quoque nutu olympum siue cœlum concutit.

Tullus
hostilius
a ioue ful
minatus
fuit

Illicius
iuppiter
Aqliciũ

Cerimoniæ

¶ NVNC quoq;: hoc etiã tpe. ¶ Cælebrãt: colunt sub hoc cognomine. ¶ Et uocãt eliciũ: elicius iuppiter dictus est ab eliciendo: uel quod ara est ei consecrata in auẽtino ad eliciẽda cõsilia quibus manes placarẽtur & prodigia fulminibus facta purgarẽtur. ¶ Cõstat descẽdit e cœlo iuppiter: quo quidẽ adueniẽte. tremuit auẽtinus mons ut de aduẽtu hecates apud Vir. Sub pedibus mugere solũ. & iuga cœpta moueri siluaꝝ uisæq; canes ululare ꝑ umbrã aduentãte dea. ¶ Cõstat manifestũ est. ¶ Tremuisse cacumina: sũmitate. ¶ Siluæ auẽtiuæ: quæ in auẽtino erat: unã tremẽtibus iugis tremuit & silua. ¶ Et terra ꝑssa põdere iouis: qui iam e cœlo descẽderat. ¶ Subsedit, subsidere, uisa est: cũ uix sustinere posset tãti numinis maiestatem.

PAV.
MAR.

Silua in
mõte auẽ
tino

Corda micãt regis:totoq̧ e corpe ſãguis
Fugit:& hirſutæ diriguere comæ:
Vt rediit animus da certa piamĩa dixit.
Fulminis:altorum rexq̧ paterq̧ deum
Si tua cõtigim9 manib9donaria puris:
Hoc quoq̧ qđ petiť:ſi pia ligua rogat:
Annuit oranti:uerũq̧ ambage remota:
Abdidit:& dubio terruit ore uirum:
Cæde caput dixit:cui rex parebim⁹inqt:
Cædenda eſt hortis eruta cæpa meis:
Addidit hic:hoĩs:ſumes ait ille capillos:
Poſtulat hic aĩam:cui Numa piſcis ait
Riſit:& his inqt facito mea tela ꝓcures
O uir colloquio non abigende deum:
Sed tibi ꝓtulerit:cũ totũ craſtinus orbẽ
Cynctius:imperii pignora certa dabo:
Dixit.& ĩgẽti tonitru ſup æthera notũ
Fertur:adorantem deſtituitq̧ Numã:
Ille redit lætus:memoratq̧ qritibus acta
Tarda uenit dictis difficiliſq̧ fides:
At certe credemus ait:ſi uerba ſequetur
Exitus.en audi craſtina quiſquis ades:
Protulerit terris cũ totũ cynthius orbẽ:

ANT. FAN.

¶COR da micant regis:mouent ſaliũt timẽte Numa. Vñ auctor ſubiũgit:Totoq̧ e corpis ſanguis fugit ¶Da certa piamina dixit fulmĩs:dic q̃ rõne fulmĩa miſſa luſtrari ſiue expiari ualeãt. ¶Si tua cõtingimus manibus donaria puris Hoc quoq̧ qđ petiť ſi pia lingua rogat:Donaria ꝓprie nõ ſunt tẽpla ſed abuſiue ꝓ tẽplis ſæpe ponuntť:ut Vris ĩparib⁹ ductos alta ad donaria currus.Proprie uero loca ſunt ubi deoꝝ dona reponunť:q̃ dona a macrobio ẽt donaria uocanť q ait ornamẽta eẽ clipeos coronas & huiuſcemodi donaria:nec donaria dedicari eo die quo delubra ſacrãť. ¶Verũq̧ ambage remota abdidit Sine ullo uerborum circuitu ueꝝ paucis edidit ſed occulte. At.n.cæde caput nõ exprimẽs cuius niſi poſtq̃ Numa ſubiũxit ſore ut cæpã cæderet. ¶Sumes ait ille capillos:ſeruať decoꝝ pſonæ ab oĩ crudelitate ab horrẽtis:itaq̧ ꝓ capite hoĩs capillos ſe datoꝝ ꝓmittit.Poſtulat hic aĩam:petiit iuppiter aĩato fulmĩa ꝓcurari. Vñ Numa ſubiecit ea ſe piſciculis menidibus luſtratuꝝ. Riſit deus & cõcedẽs regi qcqd uoluerat iuſſit cæpa capillis & menidibus fulmĩa expiari. O uir colloquo nõ abigẽde meo:q ſecũdũ mẽtẽ opať & eã colit & optime diſpoſit⁹ eſt amiciſſim⁹ diis eſt q̃ optimo & cognitiſſimo gaudere exiſtimanť:ut ſcribit Ariſtoteles atq; ut ait Plu.nõ equos nõ aues amãt ſed hoies:nec aſpnanť boni uiri ſapiẽtiſq̧ cõgreſſum. ¶Sic aũt dictũ eſt nõ abigẽde ut illud munera nec ſpno. ¶Cinthius:apollo cuius ſoror etiam cynthia dicitur a cyntho qui mons eſt Deli.

Donaria in tẽplis quæ dicãtur ſecundum macrobium

PAV. MAR.

¶COR da micãt nõ poterat hũanitas tãtã ferre diuinitatẽ iõ. ¶Micãt:hoc tremuit.Corda regis:numæ ob metũ q in corda eſt. ¶Et ſanguis fugit toto corpe:ex oib⁹ corpis ptib⁹.nã aut cordi deficiẽti ſuccurrẽtes extremaa ptes reliqt:aut ĩtus metu cõcreuit. ¶Et comæ hirſutæ:hirtæ:& erectæ. ¶Diriguere:pp cedẽtẽ ſanguinẽ cuti cõtractam deriguit hirſuti crines:ut i pmo quoq; libro diximus. ¶Vt rediit:petiit hoc ab ioue numa ubi in ſe rediit.ut doceat expiari fulmina. ¶Si ſua pietate mereť. ¶Vt:poſtq̃. Rediit aĩus:q̃ſi ubi in ſe reuerſus eſt:nec exterreat te ſyllaba.qm̃ in ſcopã illud rediit ultimo loco lõgũ eſt.ut ſæpe in ſilibus utiť poeta. Veluti in meta. ¶Nõ adiit ad te,nec legit idõea credo tpa &c. ¶Dixit.numa o. ¶Rex pr̃ deũ altoꝝ cœleſtiũ. ¶Da certa piamina fulmĩs.doce me quo ſacrificio poſſim te placare.ne mittas fulmĩa. ¶Si cõtigimus tua donaria atat tuas. ¶Manibus puris:caſtis q̃ſi Da hoc ſi pie.& caſte ſolitus ſum tibi ſacrificare. ¶Donaria. aras ſeu tẽpla.nã ut armariũ dť.ubi arma reponunť ſic donariũ ubi dona efferenť aut recõdunť ¶Si pia ligua rogat.rogãdo petit.Hoc quoq; qđ petiť.q̃ſi ſi i his petẽdis pius uideor da mihi expiationẽ. ¶Annuit.affirmauit nutu iuppiter.aut nutu affirmatiõis ſignũ nõæ dedit. ¶Orãti.Sed abdidit.iuoluit.Reꝝ remota ambage.ſine ulla obſcura circuitiõe uerboꝝ.breuib⁹ docet.Sed dubie ueꝝ ꝓtulit.&. ¶Terruit uiꝝ.numã. ¶Ore dubio.hoc eſt ambiguis uerbis. ¶Dixit iuppiter ¶Cæde,incide & macta. ¶Caput.ſed qđ caput nõ explicuit. ¶Cui.ioui. ¶Rex.numa. ¶Inqt parebimus obediemus. ¶Cæpa eſt cedẽda icidẽda. ¶Eruta hortis meis hoc eſt incidã tibi cæpã:q̃ eruã.ſeu euellã ex hortis meis. ¶Addidit hic hoĩs q̃ſi ſubiũxit iuppiter mactato capite hoĩs.nõ cæpã ¶Aſt ille.numa rñdit. ¶Sumes capillos.accipies qđ capitis dĩminutiuũ eſt hoc eſt capillũ.nã a capite capillos dicim⁹. ¶Hic iuppiter. ¶Poſtulat aĩam.q̃ſi nõ cæpã.nõ capillos.ſed aĩatũ corpus.da igiť mihi uiuẽtẽ aĩam. ¶Cui numa ait piſcis.mactabo tibi piſcẽ & piſcis aĩam tibi dabo. ¶Et i his numæ lenitas cognoſciť.cũ nõ ſit ſecutus barbaroꝝ morẽ.q hũana uictima putabãt deos placere.Nõ.n.uoluit ipſe mactare hoĩes abhorrẽs ab oi qdẽ barbarica feritate. ¶Riſit iuppiter &. ¶Inqt:facito. ¶Procures mea tæla.curã habeas.& ſic expiabis.ſeu expurgabis mea fulmina. ¶His rebus.ſ.cæpa capillis.piſce.Sic modũ expiandi fulminis tradidit cæſa cæpa.inciſis capillis.& mactato piſce.O uir nõ abigende.nõ repellẽde.ſed admittẽde. ¶Colloquio deum.magna hæc numæ cõmendatio a ſanctitate & pietate.qbus dignus ſic deo & alloqo ipſius iouis cẽſura frui. ¶Sed tibi.iã ad anciliorũ cãm deſcẽdit.qa ab ioue primũ ancile traditũ Nũc.n.iuppiter polliceť ſe daturũ certa impii pignora.Sed cũ cynthius craſtinus ſol die craſtini cynthius phœbus diciť.a cyntho mõte deli ¶Protulerit.oñderit ¶Totũ orbẽ.totã rotũditatẽ.Hoc eſt cũ ſol craſtinus totus erit ortus. ¶Dabo certa pignora impii.dabo certã fidẽ mãſuri impii romani.Dedit.n.peltã q̃ q̃diu ſeruata eſt ſeruatũ eſt impiũ icolume. ¶Dixit.ita loquut⁹ eſt iuppiter.&. ¶Ferť ingẽti tonitru ſicut mos eſt.& natura ipſi⁹ illi.n. tonitrua & fulmĩa ſignãť. ¶Sup æthera notũ.cõcuſſũ redeũte ipſo.&. ¶Deſtituit.dereliqt. ¶Numã adorãtẽ.hiſterõ ꝓterõ.nã pri⁹deſtituit numã.ide i cœlũ rediit cũ magno tõitru. Ille redit ex ſilua auẽtina i regiã numa redit. ¶Lætus.qa iouẽ alloquut⁹& ¶Memorat acta qritibus refert q̃ue fecerit.q̃ audiuerit pp̃lo in cõcionẽ uocato.

Rediit & adiit quare hñt ultimã ſillabã longã

Cynthius a monte cyntho dictus

nocato.¶ Tarda & difficilis fides uenit dictis:tarde:& cum difficultate adhibebat fides uerbis eius.Nõ.n.
poterant illi hoc sibi psuadere mortalẽ hoiem Iouẽ eẽ allocutũ:ea quoq; pignora pollicentẽ.¶ At certe il
li erãt duriores ad ea credẽda:dicebãt se fidẽ adhibituros:cũ res ipsa effectu cõprobaret.Numa uero refert
uerba iouis:qđ die crastini sit uera daturus pignora.¶ Ait.numa.¶ At certe credem⁹ i q̃si ita dicitis ai fidẽ
adhibebim⁹ ¶ Si exit⁹ sequet uerba:si uerba ipsa sortient effectũ:ast credere nõ uultis.¶ Quisqs ades en au
di crastina aduente:q̃ futura sũt die crastini.¶ Cũ cynthi⁹:sol.Protulerit terris totũ orbẽ:cũ sol crastin⁹ erit
ort⁹:& utit more legatoꝝ:cũ eadẽ oia fere uerba referat:q̃ ab ioue accepat.Paucis tñ imutatis.

Verba nu me ad po pulũ de dicto io uis

ANT. FAN.

Iuppiter imperii pignora certa dabit:
Discedũt dubii ꝑmissaq; tarda uident:
Dependetq; fides adueniente die:
Mollis erat tell⁹ rorataq; mane pruina:
Ante sui populus limina regis adest:
Prodit & in solio medi⁹ cõsedit acerno:
Innumeri circa stantq; silentq; uiri.
Ort⁹ erat sũmo tñmõ margĩe phœb⁹:
Solicitæ mentes speq; metuq; pauẽt:
Cõstitit atq; caput niueo uelat⁹ amictu
Iam bene diis notas sustulit ille man⁹;
Atq; ita tẽps adest ꝑmissi mũeris inqt:
Pollicitã dictis iuppiter adde fidem:
Dũ loquit totũ iã sol emouerat orbẽ:
Et grauis æthereo uẽit ab axe fragor:
Ter tonuit sine nube de⁹:tria fulmĩa mi
(sit.

¶ IMPerii pignora certa:ancyle dicit qđ e cœlo ad urbis
salutẽ missum fertur.¶ Difficilisq; fides:qa nõ facile credi
põt iouẽ mortali cõgressum.¶ Tarda uident:nimio desi
derio uidẽdi quæ Numa prædixerat.¶ Prodidit & in so
lio &c.Regnãte Numa non erat in urbe sella curulis quã
Hostilius rex primus romã curauit inferri:Sedit itaq; rex
in solio qđ erat ex acere quã arborẽ operum elegãtia ac
subtilitate citro secũdam Pli.fert.¶ Caput niueo uelatus
amictu:more sacerdotũ cui⁹ qdẽ autorẽ æneã apud nos
fuisse arbitrant.Sed de hoc alibi lege Plutarchũ in qõni
bus.¶ Ter tonuit sine nube deus:ominosa inqt fuisse to
nitrua. Vir.Nõ alias cælo ceciderũt plura sereño fulgura.

Hostilius prim⁹ rex sellã curulem insti tuit

¶ IVPPiter dabit certa pignora iperii:pignora stabilis&
mãsuri iperii.¶ Discedũt:discessit pplus:dubiusq; usq; in
sequentẽ diẽ:& cum primũ illuxit sequẽti die. Cõueñit añ
regiã pplus exiit deĩde rex:& medio loco cõsedit. ¶ Di
scedũt dubii:ciues qui illud futuꝝ nõ arbitrabant:& Pro
missa uident tarda:nã q cupidius expectabat:tardi⁹ affu
turũ existimabat.¶ Et fides depẽdet:dubia est. ¶ Adueni
ente die:ẽt ubi illuxit dubii erãt:cũ fides effectũ nõ sortire
tur.Nã fides cũ dicat ex fieri:& dico:quãdoqdẽ fit id qđ
di:Cũq; adhue nõ fieret:dubia erat fides.¶ Tell⁹ erat mol
lis:& ob id mollis qa ¶ Rorata:aspsa. ¶ Pruina rore cœle
sti.Veꝝ pruina est uæhemẽtioris frigoris:dictaq; pruina:

PAV. MAR.

a purendo:q peruriat frondes tenella folia.¶ Mane:iã exorta aurora ¶ Populus adest ante limina:ante fo
res regie.¶ Sui regis:numæ ut apud Vir.ad limina primi penoꝝ expectant.¶ Prodit:exit e regia numa: &
Cõsedit medius:medio loco.¶ In solio acerno:nõ eburna:nõ aurea:non argentea sella:sed solio ex acere
facto.¶ Innumeri uiri stant circa & silent:sedẽte rege turba stabat:expectãt uerba regis.¶ Ortus erat iam il
luxerat:& sol exoriri cœpit dubiæ anxie quæ erãt oium mẽtes numa tecto capite ꝑcatus est iouẽ:ut ꝑmissa
seruaret.¶ Ortus erat phœbus sol ¶ Tñmõ sũmo margine:sũma extremitate:q a tñ supior extremitas so
lis uidebat.¶ Mẽtes eoꝝ.s.qui illic cũ rege erãt.¶ Sollicitæ anxiæ. ¶ Pauẽt:expauescũt & spe.¶ Et metu
ut est illud Virg.Spem metũq; inter spe futuri boni:metu alicuius incõmodi.¶ Cõstitit Numa.Atq; uela
tus caput:hñs caput uelatũ.i.tectũ.¶ Amictu niueo.cãdido.¶ Sustulit ille:Numa eleuauit.¶ Manus iã bñ
notas diis:quas bñ dii nouerant:& ob eius religionẽ:& qa deoꝝ allo q̃o fretus. Velauit caput numa more
sacerdotali:cum salutãtes aut uenerãtes deos caput uelẽt.¶ Viris aũt dignitate pditis: & honore dignis si
quo casu occurrerint caput aperiunt.Hoc eni ut inqt Plut.pro.x.illã quoq; dubitationẽ uidet augere:nã si
qua de ænea ferunt:uera suntur ꝑtereunte Diomede caput opiens rem diuinã fecerit:tõnem hẽt nec repu
gnat:ut queadmodũ in occursu hostiũ caput uelet:Sic amicis ac bonis uiris obuiã facti capita detegam⁹.
¶ Nã qđ ad deos ptinet:id ꝓpriũ nõ est.Sed casu accidit:& ab illo seruatũ postea mansit.¶ Quod si aliud
dicẽdũ est.Vide ne illud solũ quærẽdũ sit:quãobrẽ deos uenerãtes capite uelent.Alteꝝ uero consentaneũ
est.Potẽtioribus.n.occurrẽtes iccirco caput apiunt nõ ut eis aliqd addant:sed ut inuidia potius detrahãt.
Ne pares diis ĩmortalib⁹ honores poscere:neue eodẽ cultu delectari uideant.Deos uero icciteo sic adora
bãt:ut aut opiendo capite seipsos humiliores redderẽt:aut metu neqd ignominiosum:ac triste iterꝑiãdũ
alicunde aurib⁹ accideret.Iccirco uestẽ ad aures usq; attollebãt.Hoc aũt eos uæhemẽter uitasse. Ex eo faci
le pspici põt:qđ oraculũ adeũtes:aera pulsari:& quã maximũ strepitũ fieri uolõt:aut illud est:qđ castor di
cit mores romanos pythagoricis cõparans geniũ:qui uniculq; nostrũ inest deos qui extra sunt rogare:&
caput uelãdo supplicare animi.s.uelamẽtũ:ac reuelarionẽ p corpus:quodã enygmate ostẽdentẽ . Hæc il
le.¶ Atq; ita dixit:numa.¶ Adest tẽps ꝑmissi:aduenit hora qua ꝑmisisti te daturũ imperii pignora.¶ Iuppi
ter adde fidẽ pollicitã dictis.q̃si fiat o Iuppiter qđ pollicit⁹es.Da qđ ꝑmisisti.¶ Dum loquit:dum ita ora
ret numa Ter sereno cœlo tonuit a septẽtrione:oẽs oculos inflexerũt Deciditq; e cœlo scutũ de quo pau
lo supius diximus.Plutar.inqt peltã æneã e cœlo delapsam in Numæ manus decidisse.& Diony.scutũ cœ
lo demissum inuẽtũ in regia numæ.nemine iferẽte.¶ Dum loquit:ipse rex iouẽ orans. ¶ Iã sol emouerat
totũ orbẽ.extulerat se totũq; a toto orbe iã se supra terrã eleuauerat. ¶ Et grauis fragor:q̃si ingẽs crepit⁹:
nã ingẽs tonitru.¶ Venit ab axe æthereo:ab axe septẽtrionali.Sic & in tristib⁹ iquãtus ab æthereo pueni
ue fragor.& illinc uenientia fulmina præcipue cum in expetiuas redeunt partes Plynio autore optima sũ

Solium acernũ in quo sedit numa põpilius

Caput ue lari ex an tiquo mo re i sacris Nota,

Peltam æneam e cœlo de lapsã ꝰm Plutar.

maq; e læua parte cœli ueniunt.ideo ex etruscorum disciplina læua fœlicia esse credūtur. ¶ Ter deus Iuppiter. ¶ Tonuit sine nube:quasi cœlo sereno. ¶ Ter dixit ob fœlicitatem imparis numeri & sine nube: qd maiores esset ostenti.Licet Horatius simili tonitru exterreatur ubi in odis inquit plerūq; per purum tonātes:Egit equos uolucrēq; currū. ¶ Tria fulmina misit:quia quot tonitrua:tot fulmina eiaculatus est.

Credite dicēti:mira sed acta loquor:
A media cælū regione dehiscere cœpit:
Sūmisere oculos cū duce turba suos.
Ecce leui scutum uersatū leniter aura:
Decidit:a pplo clamor ad astra uenit
Tollit humo mun⁹ cæsa pri⁹ ille iuuēca
Quæ dederat nulli colla pmēda iugo
Atq; ancyle uocat:q; ab oī pte recisū est
Quēq; notes oculis:āgulus ois abest.
Tū memor īperii sortē cōsistere in illo
Consilium multæ calliditatis init.
Plura iubet fieri simili cælata figura
Error ut ante oculos insidiantes eat.
Mamuri⁹ morū fabrę ne exactior artis
Difficile est ulli dicere:clausit opus:
Cui nūa mūificus facti pete pmia dixit
Si mea nota fides:irrita nulla petes.

ANT. FAN. ¶ MIRA sed acta loquor:reddit auditorē attentū. Acta aūt dicit uera & nō ficta. ¶ A media cœlū regiōe dehiscere cœpit.Cæli sūmitas hiare uisa est.Eius læuā partē nonnulli ortū faciūt dextrā occasum. ¶ Versatū leniter:quod repēte nō cecidit.Vel ne uiolaret exceptum a terra:uel ut pateret missum cōmodo ac bñficio regis & romanorū.

Ancyle un̄ dictū. ¶ Atq; ancyle uocāt qd ab oī parte recisum est:placet quidem Festo scutū cæleste ancyle noīatū esse qd ex utroq; latere recisum esset ut summū infimūq; eius latus medio pateret.Quod si uerū est:ab an qd est circū:& cædo dictū putabimus.Alii tñ ut iobas cuius Plutarchus meminit cupiētes id nomē a græco deducere acubito q ascon dr ancyle dictum existimāt qd eiusmodi scuta solerent ad cubitū circūferri.Alii a remedio qd acisis dr qd inflexū & ortū significat.Vnde Saturnus ascylomitis cognoīe dictus est. Aliī aliter.Lege Plutarchū in Numa.Ouidio placet ancyle latinū esse uocabulū:qd fuit scuti cuneati specie arctiora bñris latera.Eius forma ante apud italos uisa nō fuerat. ¶ Quēq; notes oculis angulus ois abest:Ita recisum erat ab oī parte id scutū:ut nullus esset angulus q se oculis uidēdū offerret.Fuit aūt breue.Vnde qdā ancyle Peltā thraciā appellarūt.Ea est ut Seruio placet scutum breuissimū in modū lunæ iam mediæ. ¶ Imperii sortem:bonā se seruaret:malā si contra fieret. ¶ Plura iubet fieri: Vndecim eiusdē generis:qbus misceret cœleste ne internosci posset. ¶ Morum fabræ ne exactior artis. Fuerit ne morum probitate in arte præstantior.Est autem exactus exquisitus siue perfectus.

Ancyle pelta appellatum thracium

PAV. MAR. ¶ CREDITE dicēti mira:adhibete fidē uerbis meis:cū admirabilia referā. ¶ Sed acta loquor:dico admirāda:sed quæ fuere uera.Nō desunt qui ita exponāt. ¶ Sed acta:sed quæ in scœna relata sunt. ¶ Cœli:cœpit. ¶ Dehiscere:apiri. ¶ A media regione:nō intelligas a meridie:sed ab altiore parte cœli.Illa.n.media & quæ altior illaq; uisa apiri.Vñ cū iuppiter scutū esset demissurus. ¶ Turba cū duce:pplus cū rege. ¶ Sūmisere oculos suos:demisere in humū inflexo capite respiciētes:qd & reuerētiæ est:& interdū cogitātis & dubitātis. ¶ Ecce decidit:e cœlo.s.scutū uersatū uolutatū. ¶ Leniter:nō cū ipetu:sed leniter uersatū. ¶ Leui aura:exiguo uēto. ¶ Clamor uenit ad astra a populo:recepto scuto:qd erat imperii pignus.Relatus est in cœlum clamor ab oī populo:& applaudēte:& grās agēte ioui. ¶ Tollit humo:extulit peltā:seu scutū numa:mactauitq; iuuēcā iniugē:& qm nullus inerat scuto angulus:qd undiq; cæsum uideret ancyle uocarūt:ut circo dixit Varro Ancilia dicta ab an:& cæsum:qd id armo ge genus ab utraq; parte recisum. Plutar.uero inqt Peltas ancilia pp figurā.Circulus eni nō est:neq; ueluti pelta circūferētiā reddit:sed excisurā hēt lineæ a λικοειλνσ cuius apices curuaturā hñt s:& dēsitate in se cōuersæ figurā ancilis faciunt.aut pp ancona.i.cubitū:ad quē circūferunt.Hæc.n.iobas inqt:cupiēs nomē a græco deducere.Posset ēt primū hoc cognomen a motu:uel impetu descēderet:qui anecatē.i.supne factus sit:siue ab totāriū curuail ōe:quæ ακαισνσ dr:ut ab αυχιπονλισεοσ.i.siccitatum solutione.Præterea a tristium amotione:quam αναχεσιν uocant:ex quo Castorē & Pollucē αναχασ atheniēses appellēt &c. ¶ Tollit:ille attollit Numa. ¶ Mun⁹:scutū e cœlo delapsum. ¶ Humo:e terra. ¶ Cæsa:mactata. ¶ Prius iuuenca quæ dederat colla præmēda nulli iugo:imolauit ioui iuuencam ex armento delectam:quæ adhuc iugum non tulisset. ¶ Atq; uocant scutum ipsum. ¶ Ancile:quod est recisum ab omni parte.non quod rotundam habeat effigiem:sed ita incisum uideatur ut angulus ullus minime discernatur:ideo poeta innuit. ¶ Omnis angulus abest:quem notes:notare:& discernere possis. ¶ Oculis:quia nullus inest angulus. ¶ Tum memor:cum animo uolueret Numa imperii pignus in eo scuto consistere:plura ad eius similitudinē effingenda esse curauit:ut siquis furta surripere uoluisset falleretur imagine:& Plutar.inquit in eam peltam mirabilia quædam dixisse regem. se ex egeria:musisq; audisse.Peltam enim in urbis salutem missam oportereq; eam asseruare.aliis undecim ad illius figuram magnitudinem & formam effectis.quo dubium ob similitudinē misit cælestis illius adipiscēdæ. ¶ Memor tunc numa. ¶ Consistere:in illo scuto. ¶ Sortem imperii.fatum imperii romani. ¶ Init consilium multæ calliditatis:post longam cogitationē illud consilium iniuit.ut plura.s.ad eius similitudinem fierent. ¶ Iubet fieri plura scuta.nam undecim alia. ¶ Cælata simili figura.quæ in sculptura & ipsa forma similem figurā referent. ¶ Vt eat error ante oculos insidiantes:ut errarent & fallerentur similitudine illi:q p insidias & furta surripere uoluissent. ¶ Mamurius.Plutar.inqt.Peltā aūt ex eius auctoritate atq; implo effingere artifices.cum certassent.diffidētibus cæteris. Veturium:Mamurium:traditur unum e summis opifi-

Varro un̄ ancyle dicatur.

Ancylia undecim a mamurio facta iussu numæ.

tibus usq; adeo similitudinem effinxisse:struxisseq; omnes similes:ut neq; Numa iam ipse dignosceret. & Pompeius inquit. Mamurii Veturii nomen frequenter in cantibus Romani frequentabant. Hac de causa Numa Pompilio regnante e cœlo cecidisse fertur ancyle.i.scutum breue:quod ideo sic est appellatum:qa ex utroq; latere erat recisum:ut summũ:infimũq; eius latus medio pateret. Vnaq; edita uox oium potentissimã fore ciuitatem quãdiu id in ea mansisse. Itaq; facta sunt eiusdem generis plura:quibus id misceretur, ne internosci cœleste posset. Probatum opus est maxime Veturii:qui præmii loco petiit:ut suum nomen inter carmina Salii canerent. ⁋ Mamurius morũ fabræ ne an morũ:an artis fabræ. ⁋ Exactior: Mamurius an morũ laude:an artis fabrilis studio perfectior. ⁋ Difficile est ulli dicere:qa utrũq; excellit & moribus & arte fabrili. ⁋ Clausit.celauit ⁋ Opus:quia undecim peltas ad cœlestis illius similitudinem effinxit. Hoc tñ acceptum est a Palladio:de quo suo loco. ⁋ Cui mamurio. ⁋ Numa munificus.liberalis & gratus ⁋ Dixit pete præmia facti:præmia artificii tui. ⁋ Nulla:munera.scilicet seu præmia. ⁋ Petes irrita.nihil petes frustra. ⁋ Si mea nota fides:si ueridicus sum:& tu & cæteri fidem meam nouistis.

Mamuri' ueturius de primo eius noie in sacris habetur.

Iam dederat saliis a saltu noia dicta
Armaq;:& ad certos uerba canẽda mõs
Tũ sic mamuri9:merces mihi glĩa detr
Noiaq; extremo carmĩa nostra sonẽt.
Inde sacerdotes:operi ꝓmissa uetusto:
Præmia ꝑsoluũt:mamuriũq; uocant:
Nubere si q̃ uoles:q̃uis ꝓꝑabitis ãbo:
Differ hñt ꝑuæ cõmoda magna moræ:
Arma mouẽt pugnã:pugna ẽ aliẽa ma.
Cõdita cũ fuerit apti9 omẽ erit:(ritis.
His ẽt cõiunx capitis discincta Dialis:
Lucibus impexas debet hẽre comas:
⁋ Tertia nox dimẽsa suos ubi moue- (rit ort9:

ANT. FAN.

⁋ IAM Dederat saliis a saltu noia:salios duodecim iam Marti gradiuo legerat de quibus abunde superius dictuz est. ⁋ Ad certos uerba canẽda modos:carmina cum Pyrrhichii modulo absoluta nomen Mamurii continebãt. Sane Mamurius duabus syllabis posterioribus quæ breues sunt Pyrrhichium facit:similiter & mamuriũ. Est aũt pyrrhichius quem & Dibrachum uocant pes a pyrrho denoiatus Achillis filio qui primus uictoria potitus huiusmodi genere metri.laudatus dicitur quis alii a flãma pyrrhichium dictum uolunt q; mobilitate flãmarum acies imitetur. Alii aliter. ⁋ Nubere si qua uoles:q̃uis properabitis ambo differt. Religio fuit nubere ancylibus nondũ conditis in templo Martis ubi ea seruari mos fuit ne duz arma mouebantur:quæ pugnæ adhiberi solent nubentibus omen discordiæ fieret. Idem tempus non neglectuz in quibusdam a maioribus nostris Cornelius Tacit9 monet his uerbis:fuere qui proficiscenti Otoni moras religionemq; nondum conditorũ ancylium afferrent: tunc & uxor flaminis Dialis impexis crinibus eẽ debet. Vnde apparet non esse idoneum tempus nuptiis celebrandis. Eadem flaminica teste. A. Gel. cum id ad argeos neq; comit caput:neq; capillum depectit: quam autor ideo discinctam dicit:quia inter multiplices cantus cerimoniasq; impositas flamini. ⁋ Dialuquas ferme oẽs flaminicæ diales obseruabant. Hæc fuit ut nodum neq; in apicemeq; in cinctu:neq; alia in parte ullum haberet. Ea quoniã flammeo assidue utebatur moris fuit apud romanos ut omnis nubens boni ominis causa flãmeo amiciretur:cum flãminicæ diuortium facere non liceret ⁋ Discincta:uel sine cinctu penitus hoc tẽpore:uel certe non solum triduo ancylibus nondum conditis:sed semper ut diximus sine nodo.

Pyrrhichius.

Nuptiæ uetantur nondum conditis ancilibus

Dialis uxor

PAV. MAR.

⁋ IAM dederat salios:item ut inqt Liuius duodecim Marti gradiuo legit:tunicæq; insigne dedit:& super tunicã æneũ pectori tegumẽ.cœlestiaq; arma:quæ ancylia appellant:ferre ac ꝑ urbẽ ire canẽtes carmĩa:cũ tripudiis. Solẽniq; saltatu iussit hæc ille. Varro quoq; salios a saltãdo dictos ostẽdit:qd facere i comitiis:i sacris quot ãnis:& solent & debẽt. Plutar. uero ubi de ipsis peltis agit:harũ aũt inqt Custodes ac ministros cõstituisse dr salios sacerdotes. Salii uero uocãdi sunt nõ ut qdã fabulant a uiro Samothrace:seu mantineo Salio noie:qui saltationẽ:quæ in armis dr edocuerit:sed ab ipso potius tripudio saltatorio:qd uæhementius:robustiusq; per urbẽ euntes subsaltant. Cũ ad mẽsem martiũ sacras peltas suscipiãt:induti puniceis tunicis:æneis balteis latisq; succincti:æneas capitũ galeas portãtes paruis gladiis arma pulsantes. Reliquum uero saltationis pedum est opus. Mouent enim suauiter cõuersiones ac mutationes in celeri & crebro numero:robuste & leuiter reddẽtes ⁋ Iã. Numa. Dederat noia saliis dicta a saltu.iã delegerat duodecim iuuenes quos a saltãdo salios appellauit. ⁋ Et instituit arma:quæ illi gererẽt. & uerba canẽda:carmina cãtãda. ⁋ Ad certos modos:ad quosdã modulos cõstitutos. Et Dionysius inquit. ⁋ Mouent ad tibiã ex modulo enopiliis motibus. qñq; simul ac uicissim:qñq; patria quædã canẽtes carmina. ⁋ Tum sic mamurius: hoc Veturius Mamurius in mercedẽ petiit:ut in carminib9 saliorũ ultimo loco suũ nomen caneretur: de quo Plutarchus. Mamurio aũt inqt artis suæ mercedẽ fuisse ferunt:memoriã quãdã per saliorũ carmen: simul cum pyrrhichii modulo absolutũ. Tum sic Mamurius respondit Numæ. ⁋ Merces detur mihi gloria:q̃si dare in præmiũ æternitatẽ nois hoc est famã & gloriã. ⁋ Et nostra noia sonent extremo carmine:resonẽt in ultimo loco carminis:sic erit pyrrhichii modulus:in fine uelut est in multis iambicis: ubi sedes ultima pyrrhichio datur:uelut in his Feras ancyle:clusit hoc Mamurius. Geratq; nomẽ inclytũ Mamuri9. ⁋ Inde: ex eo. ⁋ Sacerdotes Salii:sacerdotes Martis ⁋ Persoluũt ꝑmia ꝓmissa:quæ numa ꝓmiserat ⁋ Opi uetusto: ancylib9 uetustis a Mamurio fabrefactis. hoc est ꝓmissa ipsi artifici. qui fabrefecit. ⁋ Et uocãt mamuriũ:repetũt nomẽ:hoc in fine moduli. Agant & oẽs grãm Mamurio. ⁋ Nubere. Saliorũ festa triduo integro durabãt quo tpe cum malũ sit nubere. qa nuptiæ ab armis auspicãdæ nõ sunt. admonet nubiles expectandũ esse. usq; ad ea recõdita arma. Præterea uxor flaminis dialis eo triduo, nec pectere. nec ornare se debet. ⁋ Si

Tunicæ puniceæ ænei barthei galeæ in capitib9 gla. diii parui

Festa saliorum triduo integro durabant.

quã noles nubereisi quã puella eris nuptias cõtractura & ulro tradẽda.[Quãuis ambo ꝓbabitis.& tu r & iuuenis:qui uir tuus erit:quis amore iuuenili ꝓperetis.[Differ:tñ uelis differre ad alium diem. [Paruæ moræ hñt magna cõmoda:nã ex parua dilatione magna sequetur cõmoditas.[Arma mouent pugnam: hæc est oratio cur non debet nubere:quia non faustum omen captatur ab armis:nam mouent pugnam. [Pugna est aliena maritis:qui cum concordes esse debeant a discordia & pugna penitus abhorrere debent.[Aptius:cõmodius & fœlicius.Omen erit cum fuerint cõdita cum ipsa ancilia & alia arma erunt recõdita:tunc meliore auspicio nubere poteris.[His etiã lucibus:his tribus diebus[Cõiunx dialis:uxor flaminis dialis:hoc est sacerdotis iouis a dios iuppiter.[Discincta: debet habere comas capitis ĩpexas & debet & discincta esse nec crines pectere:nec se excolere:ueluti cum ioui sacrificat.Sunt enim nunc dies Martis. [Supsedẽdum est a cultu:qui in sacris iouis exigitur.Etenim tantæ erat uenerationis uxor flaminis dialis ut ea extincta flamẽ se sacerdotio abdicaret:cuius rei rõnem inquirens Plutarchus ita differit. Pr.il.An qđ qui uxorẽ ducens:post amisit.Eo qui nunq̃ duxit multo est infœlicior.Eius.n.qui uxorẽ duxit:domus integra est.Eius aũt qui uxorem in matrimoniũ acceptã amisit:nun solum ĩpfecta domus est:sed imunita protsus ac manca.An eodẽ tẽpore uxor una cum uiro cõsecraẽ:queãdmodũ multa sunt in sacris:quæ absente uxore agi nequeũt.Priore aũt amissa altera statim supducere:tum difficile est:tum uero iniquũ atq; impiũ.[Tertia nox:quinto nonas martias:hoc tertia die mensis noctu cosmico occasu alter e piscib⁹ occulitur.Duos enim esse superiore libro diximus:& fabulã quoq; rettulimus: qua ratione cœlo essent appositi:nunc australis occulẽ maturius:quia in inferiore parte cœli est.[Vbi:postq̃. Tertia nox de mẽse martio.s.Mouerit suus ortus:cũ orieẽ:aut cum orta est.

Trib⁹ diebus saliorum non licet nubere.

Veneratio est flaminis dialis maxĩa

ANT. FAN.

[CONditus e geminis piscibus alter erit:quinto nonas martias alter piscium qui austrinus dicitur mergitur occasu chronico.Duo enim pisces sunt quibus unum zodiaci signum tribuitur aquilonius & notius siue Austrinus:quorum hic ante illum occidere & exoriri cernit̃:ut Iginius scribit.Vnde Columella Austrini occasum desinere iquit quarto nonas septembris:Aquilonii uero septimo idus eius mensis.Est & alius piscis ut diximus:quem hoc loco accipere non possumus occidens exortu cancri qui Notius quoq; dicitur & Austrinus:uocatur:q; a Virgilio Aquosus:quod aquam quæ ab Aquario funditur ore excipere uideatur[Quinte tempora lucis erunt:Tertio nonas martias Bootes siue Arctophylax occidit:cuius pars(ut diximus supra)nunquã fertur in occasum:pars & oriri cernitur & occidere. Hunc poetæ modo pigrum modo tardum uocantur Pigri sarraca Bootæ:& tardum dux ante Bootem:quia uix sero alto mergitur oceano.Eundem uero tempore occidere ostendit Virgilius in Georg.ut Si uero uiciamq; seres uilemq; phaselum:nec peiusiacæ curam aspernabere lentis:haud obscura cadens mittet tibi signa boores. Huius occasus quattuor signorum zodiaci tempus absumit.Lege iginium & intelliges occasum: de quo nunc agitur esse matutinum siue cosmicum.

Cõditus e geminis piscibus alter erit:
Nã duo sunt:austris hic ẽ:aqlonib⁹ ille.
Proximus:a uẽtis nomẽ uterq; tenet:
[Cũ croceis rorare genis titõia cõiũx
Cœperit:& quintæ tẽpora lucis aget:
Siue ẽ arctophilax:siue ẽ piger ille boo
Mergeẽ:uisus effugietq; tuos: (tes:

Pisciũ aliter occulitur.v.nonas martias

Aqloni⁹ & Austrin⁹

Bootes occidit.iii nõas martias.

Bootes tardus

PAV. MAR.

[ALTER piscibus geminis:ex duobus.[Erit conditus:absconditus. nam occulitur notius seu australis.[Nam duo sunt ipsi pisces.[Hic:qui nunc occulitur.[Est proximus austris:sic & australem ostendit [Ille:alter piscis.[Est proximus aquilonibus:ipsi septentrionali.[Vterq; piscis tenet nomina a uẽto.Nã a noto totius a borea boreus dicitur:siue australis & aquilonaris. Cum croceis.iii.nonas martias:hoc est quinta die ipsius mensis occidit arctophylax:de quo diximus superiore libro in fabula Calistus non occidat:sicut ex oriente in occasum labẽtia sydera:sed in ipsa uertigine circa polum,undis immergi uidetur præcipue cosmice.Nã oriente die poeta pigrum uocat.Nam ut Iginius inquit cum Tauro Gemini:Cancro & Libra occidit:ideo sero occidere dicit̃:quod magis erectus a pedibus peruenit ad terram. A rexonẽs citius quã chelæ uidetur [Cum coniunx titonia:autora uxor Titonis:de quo alias dictum. [Cœperit rorare.rorem effundere[Genis croceis:respexit ad aeris colorem:cum uideatur mane oriens croceus:sic & Virg. Titoni coniunx linquens aurora cubile:sed quia genis dixit:unde lachrymæ fluunt:qui rettis tos effunditur:respicit fabulam:quam refert in.xiii.met.Cum illa ab ioue peteret corpus Mẽnonis filii.quem Achilles interemerat:illud redditum medio aere adustum:conuersumq; in aues mẽnonias cinirem tefert & ex illo lachrymas:hoc est ipsum rorem effudisse autoram.[Et erunt tempora quintæ lucis: erit quint⁹ dies mensis.Siue est arctophylax:custos ursæ ut diximus superius.[Siue ille piger Bootes:quasi siue dicas custodem ursæ ἄρκτη ursa φίλαξ custos:siue bootem rectorem boum:quia plaustrum regere uidet̃. Mergetur:mergi uidebitur[Et effugiet uisus tuos:quia occidet eo modo quo dixi.Hæc omnia quæ ad ortũ & occasum syderum pertinent in fine operis Lucidius explicabuntur:ibi omnia repetemus. At nõ effigiet occulitur:dixit bootes:sed non occulitur:nimo sese ostendet uindemitor.Oritur igitur eodem die.hoc est iii.no.mar.uindemitor.Sed aliter uidetur sentire Ply.inquit.n.xi.calen.septembris Cæsare & assiriæ stellaq; uindemitor appellatur.Mane exoriri incipit. Vindemiæ maturitatẽ promittens.Quo pacto igitur.iii. nonas mar.orit̃:si Ply.xi.calen.septembris:& Ply.dicit tunc mane exoriri.Aliter dicere posses quod heliace oriatur:& occidente sole in summo cœlo uideri.Eius fabula hæc refertur Ampelos puer thrax:mirũ in modum a Baccho amatus est:cui bacchus uitem tradidit:de qua collecturus uuas:cum ulmum ubi hærebat ascendisset.[Ex ulmis decidit.Bacchus syderibus intulit:& uitem ab eo Ampelon appellauit

Libre occasus

Artophylax idem bootes dicit̃.

Ampelos fuit puer trax.

¶ AT nō effugiet uindemitor:hæc stella quā græci trysitira:nřī uindemitorem uocāt orif chronicæ.viii. idus martias:ut Ply.scribit ut Columella.vi.nonas:ut autor hoc loco.iii.nonas.Neq̃.n.hoc tpe matutinū eius ortū accipe possumus cū ea cōstet cū uirgie in ortū ferri.vii.cal.septēbres ut placet Columeliæ. Vn̄ & uindemitorē dictū putāt q̄ exoriēs maneut inqt Ply.uindemiæ maturitatē,pmittat fm quē orif cæsari & assyriæ.xi.cal.septēbres.Fabulanf aūt pueŗ ampelon a Baccho dilectū in Ismaro q mons est thraciæ trāslatū eē in cœlū ac uindemitoris nomē accæpisse.Quod iō fictū estq̃a ampelon græci pāpinū seu uitē dicūt: (cām

ANT. FAN.

¶ At nō effugiet uīdemitor:hoc quoq̃
Vn̄ trahat sidus:pua docere mora est:
Ampelō ītōsū satyro nymphaq̃ creatū:
Ferf in ismariis Bacch⁹ amasse iugis:
Tradidit huic uitē pēdētē frōdib⁹ ulmi:
Quæ nunc de pueri noīe nomē hēt:
Dū legit in ramo pictas temetari⁹ uuas
Decidit:amissum liber in astra tulit:
¶ Sext⁹ ubi e terra cliuosū scādet olīpū
Phœbus:& alatis æthera carpet eqs:
quisq̃s ades:castæq̃ colis penetralia ue
Gratare:iliacis thuraq̃ pōe focis(ste:

quā qdā a Baccho inuētā ferūtuū & labruscā ampelo sagriam uocāt & uineas ampelones quo noīe usus est Varro:& Xilampelon aridā uitē.Quare Iuuenalis(ut qbusdam placet)Xelamperinas uestes dicit uirides tritas ac semicōsumptas:qles sunt uitiū frondes lāguescētes mense nouēbri.Et.M.Varro de re rustica ampelōes(ut dixim⁹) uineas uocat:ut laureta daphnones.Est & ampelos samii pmontoriū:ut ait Strabo:q̃uis ea insula uino:ut Idem inquit infœlix sit cum Chius Lesbos aliæq̃ uicinæ uina optima ferant.¶ De pueri noie:uult uitē a nomie pueri ampelon appellari.¶ Sextus ubi e terra cliuosū scādet olympum Phœbus:pridie nonas martias Augustus pontificatum maximū suscepit quem nunq̃ uiuo Lepido auferre sustinuerat:ut scribit Suetonius. Et quia pontifex maxi. erat sacratum uirginum custos teste Plutarcho:quas Vestales appellabant.Idem Augustus suscepto pontificatu maxi.cōmoda earum uirginum auxit:cūq̃ in inde mortuæ locum capi aliam oporteret:ambirentq̃ multi ne filias in sortem darent adiurauit si cuiusq̃ neptium suarum cōpeteret ætas eam se oblatuŗ fuisse.Vnde Ouidius & hic ait.Gratare iliacis thuraq̃ pone focis: Et in.vi. huius opis lib.Nunc bn̄ lucetis sacræ sub Cæsare flāmæ ignis in iliacis nūc erit estq̃ focis.In eodē pontificatu ut alia ptereanf q̃ Suet.refert supra duo milia fatidicoŗ libroŗ cremauit:q̃ nullis uel paŗ idoneis autorib⁹ uulgo ferebāf ac solos retinuit Sibyllinos:eosq̃ delectu hito quos cōdidit sub palatini apollis basi.

Xerapelinæ uestes tritæ

Vindemitor oritur ii.nonas martias.

Vindemitoris fabula

Ampelos Xilapelos

¶ AT uindemitor:uindemitoris stella.¶ Nō effugiet:ulsus.f.tuos quēadmodum Bootes:quia nō mergitur tunc:sed exurgit.¶ Parua mora est exigua retardatio.¶ Docere:unde hoc quoq̃ sidus:hoc etiam sicut cætera.¶ Trahat causam:Ducat originem.¶ Bacchus fertur:dicitur.Amasse.¶ In iugis ismariis:in ismario monte Thraciæ.¶ Ampelon intonsum.crinitum puerum.¶ Creatum satyro & nympha filium satyri unius ex illis:qui bacchum comitantur.Aliqui filium marsiæ dicunt quem satyrum poeta inferius uocat, sed nō cōstat.Nam Diodorus celibē marsiam fuisse tradit:de quo plura inferius dicemus.¶ Tradidit:bacchus Huic ampelo.¶ Vitē pendentē e frondib⁹ ulmi:quæ pēdebat e ulmo cum ulmis adiūganf:ut primo lib. diximus.¶ Quæ uitis.Nunc habet nomen de nomine pueri.Nam uitis græce uocatur αμπελος:& αμπελων uinea.Dum temerarius imprudens.¶ Legit:colligit.¶ Vuas pictas uarii coloris.¶ In ramo:in ramo s. ulmi.¶ Decidit ex alto:scilicet in humum.¶ Liber Bacchus.¶ Tulit amissum:pueŗ quem iā amiserat:quia extinctus erat.¶ In astra:in cœlū rettulit:& inter sydera collocauit.¶ Sextus ubi:sexta die mensis: hoc est pridie nonas martias Vestæ sacrificaf:quo die Cæsar Vestæ sacerdos & pontifex maximus creat⁹ est. Veŗ alii hoc in loco dictū de Iulio Cæsare:alii de Augusto uolunt.In uetustissimis codicibus in ordie festoŗ per singulos mēses:illa dies Iulio Cæsari assignaf.At poeta loqui uidef de eo qui tunc uiuebat:cum dicat.Quos sancta fouet ille manu:sic esset ad Augustum referendū.Nam in primo libro diximus scripsit hoc opus uiuente Augusto:sed edidit post eius excessum:quod certe indicat ille locus in primo tllce:ipse recusset.Nā de Tyb.loquif:in eo loco diximus.Ego illud puto:quæ apposuerat in Augu.laudē nō mutauisse:cum emēdauit:sed addidisse multa in laudē tā Tyberii:q̃ Germanici:sed ut de pōtificatu Iulii Cæsaris:deinde Augu.aliqd dicamus.Defuncto Metello pōtifice maximo cum pontificatū studio:& disceptationibus plenū Isauricus:& Catullus clarissimi uiri.& in senatu potētissimi:peterent aut propterea Cæsari quin & ipse cādidatus descēderet:cessit cæterū pari undiq̃ fauore ac studio apparēte.Catullus quo amplior erat dignitas:eo magis euētus incertitudinē reformidans misit:qui grandi pecunia Cæsarē ut ab ea cōtētione desisteret inducerent quib⁹ ille grandiorē se mutuaturū:certatimq̃ enixius petiturum esse respondit:instante comitioŗ die:cum mater eum ad fores usq̃ lachrymis prosequeref:illam cōplexatus dixisse fertur:mater hodie aut pontificem:aut exulem tuum uidebis filium.Euntibus igitur certatim in suffragia tribubus.Superior declaraturus:non paruum senatui:& optimatibus terrorem incussit:tanq̃ ad omne audaciæ genus plebem adacturus:& reliqua hæc ex Plutar. Tranquillus uero inquit.Deposita puinciæ spei pontificatū maximū petiit:nō sine pfusissima largitione:in qua reputans magnitudinē æris alieni.Cū mane ad comitia descēderet:prædixisse matri osculanti fertur.Domū nisi se pontificē non reuersurū: atq̃ ita potētissimos duos cōpetitores:multūq̃ & ætate:& dignitate antecedētes supauit:ut plura ipse in eoŗ tribubus suffragia:quā uterq̃ in oībus tulerit.hæc de Cæsare.de Augusto aūt sic Tranquillus inquit. Postq̃ uero pontificatū maximū.quem nunquā uiuo Lepido auferre sustinuerat:mortuo deinde suscepit. Quicquid fatidicoŗ libroŗ:græci latiniq̃ generis nullis:uel parum idoneis auctorib⁹ uulgo ferebaf supra duo

PAV. MAR.

Bacchus donauit uitem Ampelo

Ouidius edidit hoc opus post mortē augusti

Mortuo Metello pontifice Isauricus q catulli petebant & cæsare: qui solus obtinuit.

Libri soli sibyllini sũt relicti cæteris ferme cõbustis

miila cõtracta undiq; cremauit ac solos retinuit Sybillinos &c. Vbi postq̃ Sextus Phœbus: sextus sol men
sis sie sextum diem significat. ❡ Scandet: ascendet. ❡ Aethera: quasi ex inferiore parte in altum olympum
cliuosum cœliũ cõuexum. ❡ Carpet æthera: carpet iter per æthera. ❡ Equis alatis: uelocibus ideo alaris di
xit: & quatuor sunt ut oñdimus. ❡ Quisquis ades & colis penetralia: sacella secretiora. ❡ Vestæ castæ: de
uesta oia: quæ ad rem faciunt: in. vi. li. dicemus: & aliquid superius attigimus. Gratare pro gratulare uel ip
si uestæ: uel tanto pontifici. ❡ Et pone thura focis iliacis: aris uestalibus: ubi æterni sunt ignes: ex ilio adue
cto. ❡ Nam æneas uestæ sacra ex troia in italiam aduexit. Honor pontificalis: ipsa dignitas pontificatus.

Cæsaris inũeris: quos maluit ille mereri
Accessit titulis pontificalis honor:
Ignib9 æternis: æterni numina p̄sunt:
Cæsaris imperii pignora iũcta uidẽt:
Dii ueteris troiæ: dignissima p̄da ferẽti.
Qua grauis æneas tut9 ab hoste fuit:
Ortus ab ænea tãgit cognata sacerdos:
Numina: cognatũ uesta tuere caput:
quos scã fouet ille mãu bñ uiuitis ignes
Viuite inextincti: flãmaq; duxq; p̄cor:
❡ Vna nota ẽ marti nõis sacrata q̧ illis
Tẽpla putãt lucos uciouis añ duos:

ANT.
FAN.
Veiouis festũ nõis mar.
Asylum ubi duo luci.

❡ QVOS maluit ille mereri: maluit recte factis & uirtu
te mereri honores q̃ sumere. ❡ Accessit: adiectus est. Vnde
accessio est adiectio. ❡ Imperii pignora iuncta uides: appa
ret ex uerbo uides id quod diximus Ouidium hæc scrip
sisse uiuente Augusto: quem uocat pignus imperii quem
admodũ & ignem uestæ quod incolumitas urbis ex utro
que pendeat. Hinc illud est. Vestaq; mater que Thuscum
tybrim & romana palatia seruas. ❡ Qua grauis æneas tu
tus &c. Grauis hic non refertur ad animum sed ad corp9.

Pontifex maximus p̄sidebat Festis uestæ & cæteris

❡ Cognatum caput: Augustum qui a troianis originem
ducit: nam æneam ferunt uestam e troia in latium trãstu
lisse. ❡ Vocauit autem Augustum sacerdotem quia fuit
pontifex maximus: ut hoc loco autor ostendit. ❡ Quos
sancta fouet ilia manu: quia legimus supra. Sancta uocãt
Augusta patres iure augusti manus sanctæ a poeta dicun
tur. Hæ fouẽt ignes Vestæ cum sacris uestæ ac cæteris cõ
stet pontificem maximum præsidere. ❡ Lucos ueiouis an
te duos. Duo luci ad quos nouis martiis Veiouis: id est io
ui paruo ædes dicata est fuerũt sub rupe tarpeia ubi & asy
lum. de quo ait Cornelius tacitus: tum diuersos Capitolii aditus inuadunt iuxta lucum asyli. & qua Tar
peia rupes centum gradibus aditur. Liuius uero locus inquit qui nunc septus densis sentibus inter duos lu
cos est asylum aperit. De his lucis dixisse Martialem existimant illinc Pompeii dona nemusq; duplex. Fue
runt & multa circa urbem loca diis attributa quæ lucos uocabant: quorum prouentus in ludos conferebant

Veiupiter

teste Plutarcho. Est autẽ Veiupiter ut diximus paruus iupiter sicut Ouidius sentit hoc loco cuius ædes fu
it teste. A. Gel. inter arcem & Capitolium. Sed idem uult Veiouem esse nõ iuuenẽ siue paruũ iouem: sed io
uem uim nocendi hñtem: non iuuandi potestatem quod ut Diiouem dicimus. Lucetiũq; quoniã nos die
ac luce quasi uita ipsa afficit & iuuat: ita & Veiouem appellauerunt dempta atq; detracta iuuandi potesta
te cum cõstet deos quosdã ut prosint celebrari: quosdã ut obsint placari. Ve enim particula modo inten

Vescum
Simulachrũ ueiouis
Iuppiter imberbis
Auxirus Iuppiter
Auxur

sionem significat modo minutionẽ. Vnde quædã uocabula: quibus ea præponit ambigua sunt ac diuersã
significationẽ capiunt. Quare Vescũ salem dicimus ex edẽdi intẽtione & aliter uescũ cum edẽdi fastidio:
quo uocabulo Lucretius pro edaci usus est teste Festo: ut nec mare quæ impendent uesco sale saxa peresa.
Virgilius uero (ut placet Nonio) pro minutim cõciso: ut Vescas salicũ frõdes. Vbi Seruius Vescũ inqt signi
ficare siccũ ac tenerũ. Alibi uero aliter. Simulachrũ Veiouis habuit aliquãdo sagittas: quare eũ deũ plerique
Apollinẽ esse dixerũt: cui capra imolabantur: cuius aialis effigies erat apud eius simulachrũ. Coluerũt & ca
pani iouẽ imberbem qui a Virgilio Anxyrus dr̃: ut quis iuppiter anxyrus aruis præsidet. Et uiridi gaudẽs
feronia luco. A quo nõnulli Anxur Volscæ gentis oppidum nominatũ putant. Ipse aũt Anxyrus dictus
est q̧ barbã nunq̃ rasisset: q̃si anei xyras: id est sine nouacula ut ait Seruius: uel ab anei cai xyros: id est rado.

PAV.
MAR.

❡ ACCEssit: addita est. ❡ Titulis innumeris cæsaris: multis dignitatib9. ❡ Quos ilia cæsar. ❡ Maluit: potius
uoluit. ❡ Mereri: subintelligẽdũ: quã habuit: tñ uoluit meritis oẽs dignitatis gradus: & titulos assequi nõ
ambitione: aut aura populari: sed ꝑpria uirtute: si ad Iulium Cæsarem referret: q̃a fuit quæstor ædilis. Põti
fex totiẽs cõsul & dictator. si ad Augustũ: quia oẽs magistratus assequutus: adeptus est ad alios quoq; titu
los: nam & Aug. cognoiatus est: & pater patriæ. ❡ Numina æterni Cæsaris: qui relatus est in deos imorta
les: nam uterq; eorum relatus est in deorum numerum: & quoniã de Aug. in cœlũ relato In. i. li. diximus de Iulio
Cæsa. paulo inferius dicemus. ❡ Præsunt æternis ignib9: uestalib9 sacris: quæ p pontificẽ maximũ admistra

Iulius cæsar iõ dr̃ cognatus uestæ pp iuliũ ascaniũ filiũ æneæ filii ueneris

bãtur. nam ignem inextinctũ uirgines seruabãt. ❡ Vides pignora imperii iuncta. hoc est uestales ignes &
pontificẽ Cæsarem: quæ sunt duo imperii pignora. nã quoad seruant inextincti uestales ignes: & incolu
mis domus cæsarea seruat incolume imperiũ. ❡ Dii ueteres: orat nũc deos troianos pro salute cognati põ
tificis: Nã cum Iulius Cæsar ab Iulio ascanii filio ꝑgenitus fuerit: uidet cognatione attingere uestã: cui9 sa
cra e troia abuecta ab ænea patre ascanii fuerit in italiã. Est & alia cognatio si quis altius inspiciat. Nam ue
sta saturni fuit: quæ structurã domus inuenisse dr̃: auctore Diodoro: sic illa soror iouis: & iuppiter Veneris
pater a qua emanauit genus Iuleum. Ea omnino cognatio est: & Aug. in iuleã domum adoptat9 ea quoq;
cognatiõe deos attingebat. ❡ Dii troiæ ueteris: antiquæ. O uesta & dii penates. ❡ Præda dignissima ferẽti
æneæ qui uos e mediis hostib9 tanq̃ p̄dã eripuit. ❡ Qua p̄da. ❡ Aeneas grauis: onustus. ❡ Fuit tutus ab ho
ste: ab hostiũ insidiis: q̃a sospes euasit. Sacerdos ort9 ab ænea: Cæsar ab iulio nepote æneæ ꝑgenit9: & de au
gusto potes itelligere Diui iulii ex adoptione filius & gloriabat ipse quoq; ab ænea genus ducere. ❡ Tãgit

cog.nu.uestam & penates:de cognatis.supius diximus.¶ O uesta tuere defendat & serues.¶ Cognatũ caput:Cæsarẽ aug.¶ O ignes uestales.¶ Bñ'uiuitis:inextincti estis:bñ sub optimo põtifice¶ Quos ille¶ Cæsar aug.¶ Fouet:quasi qb⁹fomites suggerit.¶ Manu sancta allusit ad augusti cognomẽ qm̃ augusta sãcta dicunt:ut oñdimus in primo.¶ Viuite ꝑcor Inextincti & flãma:& dux.quasi uiuatis æterni & ignis:& Cæsar & nun q̃ extinguamini¶ Vna nota:nonis martiis festũ est ueiouis.i.parui iouis.Quo die sacrata fuere ei tẽpla ante luco asyli in intermontio:cuius rei mysteriũ illud est ut Iuppiter paruus:posteaq̃ adultus est cœlo regnauit:sic urbs roma parua ab initio:ubi Romulus aperuit asylũ:paulatim coaluit:& ad summuʒ imperii culmẽ ascẽdit:ideo cõsecrauere tẽplũ parui iouis eo in loco:unde sumpsit initiũ augmenti.¶ Vna nota:unus titulus:una in fastis inscriptio.nã nota interdũ in bonã partẽ accipit:ut in primo diximus¶ Est nonis martiis:scilicet¶ Quod illis:nonis.¶ Putant sacrata:cõsecrata.¶ Tẽpla ueiouis:parui iouis:sed de hoc noie paulopost.¶ Ante duos lucos:ante lucos asyli.¶ Nã locus erat:ut Liuius de asylio inquit:septus dẽsis sentibus inter duos lucos.ante hos duos ergo dedicatũ fuit.¶ Romulus ut:postq̃.¶ Circũdedit sepsit.

Septimo die martii est festũ ueiouis.i.parui iouis.

Romulus ut saxo lucũ circũdedit alto:
Quilibet huc dixit cõfuge tutus eris:
O q̃ de tenui Romanus origie creuit:
Turba uetus q̃ non inuidiosa fuit:
Nec tñ ignaro nouitas tibi nois obstet
Disce:qs iste de⁹:cur ue uocet̃ ita:
Iuppiter est iuuẽis:iuuẽiles aspice uult⁹
Aspice deide:man⁹fulmia nulla tenet
Fulmia post ausos celũ affectar̃ gigãtes
Sũpta iouí:primo tpe inermis erat:
Ignibus ossa nouis & pelion altior ossa
Arsit:& in solida fixus olymp⁹ hũo:
Stat quoq; capta sil:niphæ pauisse ferũ
Cretides:isanti lac dedit illa ioui:(tur
nũc uocor ad norñ:uegrãdia farra colõi
Quæ male creuerũt:uescaq; pua uocãt
Vis ea si uerbi ẽ:cur ñ ego ueiouis ędẽ:
Aedem non magni suspicor eẽ iouis:

¶LVCVM:luci partem quam Romulus asyli structura complexus est.Fuit hic lucus teste Dionysio inter Arcem & Capitolium.¶ Huc dixit confuge tutus eris:Asyli locum ostendit dicti apo:i a cai sylau:id est a non auferẽdo. Vel(ut aliis placet)apo:i a cai syto quod est traho. inde enim nullus abduci poterat:quod non fuit in omnibus templis ut Seruius docet:sed in his tantum quibus id erat consecrationis lege concessum.Primi autem asylum instituisse dicuntur apud Athenienses Herculis filii cuʒ eos insequerentur qui ab Hercule oppressi fuerant. Alii non a filiis Herculis sed a nepotibus id Asylum:idest templuʒ misericordiæ institutum dicunt:ut Herculeos:sedem fun dasse nepotes.Quod Romulus imitatus ipse quoq; Asylum condidit:ementitusq; est id se Apollinis oraculo cõdidisse.Quidam tamen Cadmum primo Asylum instituisse feruntcum ad Thebas condendas multitudinem desideraret Placet Asylum potius deducas ab a chi sylao q̃ aliunde.¶ Fulmina nulla tenet:quæ barbatum decent non puerum iouem.¶ Cœlum affectare:quoniam gigãtes affectu dicti sunt ad oppugnationem cœli non recta uoluntate.Hinc ipse alibi affectasse ferunt regnum cœleste gigantes.¶ Capta.Amaltheæ capræ effigies:quæ suo lacte iouem infantem nutrisse dicitur. Nymphæ pauisse feruntur Cretides:Putantur Melissa & Amalthea Melissi Regis Cretensis filiæ iouem aluisse.¶ Vegrandia farra coloni:quæ male creuerunt uescaq; parua uocant. Vult Vegrande compositum esse a ue particula priuatiua & significare minutum:quod & Festus scribit:ut Vegrande frumentum.Idem tamen nomen ualde grande interdum significat teste Nonio:ubi ue particula uim augendi habet:ut necuitæ uegrandi datur.Vescum quoq; paruum significat.Vnde Festus Vescus inquit fastidiosus:ue enim pro pusillo utebantur.

ANT. FAN. Asylum Qui primi asylũ istituere

Romul⁹ imitat⁹est asyliũ athenĩesium.

Vegrande.i.non grande.

¶LVCVM:quercetũ in intermontio.¶ Alto saxo:alii exponũt mœnib⁹:alii p hypallagẽ intelligũt:hoc est saxũ circũdedit luco:sed ita intelligẽdum est aperuit lucũ saxo:hoc est rupibus circũdatum:q̃a hinc ide erant altæ rupes capitolinæ.¶ Dixit Romulus.¶ Quilibet hunc confuge:cõfugias in hoc asylũ.¶ Tutus eris:quia nemo te inde abstrahet:de asylo egimus in secũdo.¶ O quã:pro quantũ creuit.¶ Romanus populus.¶ De tenui origine:de exiguo principio in magnã coaluit ciuitatẽ.¶ Quã:quantũ.¶ Vetus turba:prisci romani.¶ Fuit nõ inuidiosa:q̃a tã paruus populus:tam exigua ciuitas:ut nullus inuideret.Nam inuosus noia Gellio teste in utrãq; possunt accipi significationẽ:ut inuidiosum:& inuidentẽ dicamus:& cui inuidet̃.¶ Tamẽ ne nouitas nois:q̃a ueiouis nouũ tibi nomẽ uidet̃ ne hæc nouitas.¶ Obstat ad intelligẽdum festa.¶ Tibi ignaro:qui ignoras nois rõnẽ.¶ Disce quis iste deus:qs deus sit hoc nomie appellatus.¶ Cur ue uocet̃ ita:uel cur sit hoc noie uocatus:& duo ꝓponit quis deus:& cur illud nomẽ.¶ Iuppiter est iuuenis:quasi imago iouis:quæ est in eo tẽplo iuuenẽ eum mõstrat.¶ Aspice uultus iuueniles:quos ĩ imagine refert.¶ Aspice deinde manus:etiã iuueniles.¶ Nulla tenet fulmina:nã cum iuuenis erat:ea nondum acceperat.¶ Fulmina sumpta ioui:quasi accepit iuppiter fulmina.¶ Post ausos gigãtes affectare cœlũ:postea q̃ gigantes affectarũt regnũ cœleste:& ausi sunt oppugnare cõstructis mõtibus:de quib⁹ in primo diximus.¶ Primo tẽpore:in adolescẽtia.¶ Erat inermis:nã non habebat fulmina.¶ Ossa mons arsit:nouis ignibus:nouis fulminibus.¶ Et pelion etiam arsit.¶ Altior ossa:propterea quod dicearchus altissimũ euʒ prodit.¶ Et olympus est fixus in solida humo:hoc est ita fixus ut iã auelli nõ possit:sed de his latius dictuʒ est a nobis in eo loco primi libri:sic petit cœlum &c.¶ Stat quoq; capra simul:extat etiã cum iouis imagine.¶ Effigies Amaltheæ capræ quæ suo lacte iouẽ pauit:ut illud indicet aliquãdo iouem paruum fuisse. Capella enim Amaltheæ nymphæ uberibus suis aluit ifantẽ de qua germanicus cæsar in aratheo carmie

PAV. MAR.

Ve pticula aliquãdo auget aliqñ diminuit.

Pelion ossa & olipus.

sic ait illa putaт:nutrix esse iouis:si uero Iuppiter infans:ubera cretææ mulxit fidissima capræ. Sydere quæ claro gratū testaт alūnum:huius capellæ corio usum esse pro scuto iouē cōtra Titanas dimicantē:Musæus autor est:unde a poetis Aegiocus noīaт. Nymphæ cretides:cretenses. ¶ Ferunт:dicunт. ¶ Pauisse iouem nā Melyssa & Amalthea Melyssi regis antiquissimi in Creta filiæ:qui ut Didimus inqt primus diis sacrificauit. ¶ Illa capra. ¶ Dedit iac iouiт quia aluit infantē:sed de his plura agemus in sequēti libro. ¶ Nunc uocot. Nunc ipm nomen diffinit quia ueiouis paruus est iouis:& a simili arguit:quia uegrádia male, hoc est nō grādi: dicunт:hæc enim particula ue diminutionē facit in cōpositis:unde & Pōpeius uegrāde inquit significat male grāde:& uecors uesanus malicor dis male sanus. Alii paruū siue minurū itelligūt ut uegrāde frumētū &c. ¶ Nunc uocor ad nomen:ad apetiēdā nominis significationē. ¶ Coloni:agrorū cultores. ¶ Vocant farra uegrādia:quæ male creuerunt:quæ nō habuere suum incremētum. sic parua sunt. ¶ Et uesca uocāt parua:hodie etiā in marsis nris:lingua uernacula:quæ parua sunt uesca dicunт:ut cū dicūt maluam escam:de ea quam Romæ paruam uocant intelligunt:& Festus inquit: Vescus fastidiosus. Ve enim pro pusillo utebatur. Lucretius uescum dixit edacem:cum ait. Nec mare quæ impendēt uesco sale saxa peresa. ¶ Si ea uis est uerbi:si ea est proprietas uocabuli:ut uesca parua dicantur:& uegrandia non grandia. ¶ Cur ego non suspicor:puto. ¶ Aedem ueiouis esse ædem non magni iouis:templum parui iouis.

Melissa & amalthea nutrices iouis

Ve pricula mō augет mō minuit

ANT. FAN.

Pegasus oritur nonis martiis uespi.

¶IAMq; ubi ceruleum uariabant sidera cœlum. Suspice gorgonei colla uidebis equi. Signa quæ heliace oriūtur in principio noctis uideri nequeunt quippe cum ut nox iniens occasum ostendit heliacum ita & descendens ortum eiusmodi nobis offerat. Sensus ergo est:ubi nox ad uenerit suspice ad eius finem uidelicet non noctis initio: quia equi gorgonei collum uidebis in ortum heliacū ferri. Est autem ortus matutinus equi cum Pegaso nomen ſm Columellam. iiii. nonas Martias ſm Manilium Sole xxi. partem piscium obtinere. Iginus uero idem signum inquit cum Aquario & altero Piscium cum quo occidit exoriri. Eius pars antecedit hoc tempore Solem cum Piscibus orientem. Constat aūt pegasus (ut auctori placet hoc loco) stellis. xv. ut Igino. xviii. qui quod in pisin. i. fontem produxerit Pegasi nomen accepit. Nota est fabula. Gorgoneus uero dictus est quod ex sāguine Medusæ gorgonis eum natū fabulanт:cuius domus gorgones fuerūt insulæ teste Plinio bidui nauigatione distātes a cōtinēti quas quidā gorgades uocant quo penetrauit hāno pœnorū imperator. Sunt enim cōtra Atlantē montē ad fines Mauritaniæ. Vnde nōnulli alias fuisse Hesperides:alias gorgones recte arbitranт. Nā Hesperides habuisse hortos dicunт ad Lixon Libyæ. Sciēdum de huius signi ortu:atq; occasu plerosq; ita diuersa tradere ut fere uidere nō sit unū cum altero cōgruentē. ¶ Creditur:hic:Bene creditur de re fabulosa tale & illud est:illa putaт nutrix esse iouis. Pegasum alii e sanguine Medusæ natū uolūt cui Perseus caput dicit abstulisse:alii Neptuni & Medusæ filiū dicūt & alatū fuisse fabulanт. ¶ Cœlum:t Aer hoc loco:r is est uolaurium solū. ¶ Noua frena:Quia poetæ finxerūt Pegasum captū a Bellerophonte qui post domitam Chimerā hoc æquo usus dicitur. unde altius uolans decidit. quo tpe Pegasus in cœlū trāslatus est.

Iāq; ubi ceruleū uariabūt sidera cœlū:
Suspice gorgonei colla uidebis equi:
Creditur hic cæsæ grauida ceruice medu
Sāguie respsis psiluisse comis: (sæ:
Huic supra nubes:& subter sidera lap
Cælū p terra:p pede pēna fuit. (so.
Iāq; indignāti noua frena receperat ore.

Gorgoneus equus

Hesperides habuisse hortos ad lixon lybiæ.

PAV. MAR.

¶IAMq; ceruleū:uesperi nonarū oriri inqt pegasum equum alatū:quē iginus aratū adducēs:& alii complures. ¶ Neptuni & Medusæ filium dixere:Sed ut alii ex ipso Medusæ sanguine quā pseus interemit natus est. Peruolauit in Eliconā:ubi saxū ungula feriens fontē aperuit:qui ex eo hippocrene est appellatus sed hic apud Pyrthenē corynthiū fontē captus:unde Strabo. Fama est equū pegasum:cum potaret hoc in loco a Bellorophonte deprehēsum fuisse:alatū inquā caballū e Medusæ ceruice:& de gorgonis execto gutture prosilientē. Vulgatū est etiā caballinū fontē in Elicone erupisse:cum subiectā ibi tellurē feriret ungula. Hæc ille Bellerophon post interfectā Chymerā:cum altius hoc equo usus euolaret:decidit equus iter sydera collocatur existimaт:qui ut higinus ipse ondit. Arcticum circulum spectans pedibus æstiuo orbe niti:extremo ore caput delphini tangere uideт. Aquarii manum dextrā ceruici suæ cōiungens:huius in stellis corpus apparet usq; ad umbilicū:qui occidit cum pisce de duobus primo:qui supra tergū eius est fixus:exoriт cū aquario toto & pisce cum quo occidit:& manu aquarii dextra. Hic hēt in rostro stellas duas obscuras:in capite unā:in maxilla unā:in auribus singulas:in ceruicibus quattuor obscuras:sed maxime lucet:quæ pxima capiti apparet:in humero claram unam:in pectore:unam in scapulo:t unam in umbilico nouissimā unā:in genibus singulas:in poplitibus singulas. Poeta oriri dicit uespi nonarū martiarū. Plinius uero pridie idus Augusti sed ortū poetæ accipiamus heliacū:nā occidēte solentū in alto cœlo uideт:qd apte ondit:cū Suspice dicat qsi sursum aspice. ¶ Iāq; ubi sydera uariabūt cœlū uariū & pictū ondet in nocte. ¶ Ceruleū cœlū. inqt cuius uideт similis color cæli q & maris. ¶ Suspice:attollas oculos & cœlū respice ¶ Videbis colla eq gorgonei pegasi nati ex sanguine Gorgonis hoc est Medusæ a gorgadibus insulis. ¶ Credit hic:equus. ¶ Prosiluisse:pcul saliisse uel saltant exiuisse ¶ Grauida ceruice medusæ cæsæ creditur saltasse ex execta:& fœta Medusæ ceruice:quā perseus execuit:cū eā interemit. ¶ Comis respaisis sanguine:tum cū resectū a ceruice caput ¶ Cœlum. aer. ¶ Fuit terra:loco terræ. ¶ Huic:equo. ¶ Lapso:uolāti. ¶ Supra nubes & subter sydera:qsi uolāti altius inter sydera & nubes. & ideo cœlū fuit pro terra:qa p aera uolabat. ac si per terrā cursum intendisset. ¶ Penna fuit pro pede:erat alatus:utebaт alis pro pedibus ¶ Iamq; receperat noua frena:iā apud Pyrthenē sub acrocorynthо deprehēsus fuerat a Bellorophonte:& accepat noua frena. ¶ Ore indignanti:reluctāti

Pegasus equus apud pyrenem i elicone captus fuit.

Bellerophōtis fabula ex historia sūpta

AONias aquas: Hippocrenē fōtē Boetiæ dictū ab equo ut eius nomē oñdit. De quo ait Persius. Nec fōte labra ploui caballino. Hinc illud est: Dicites quæ fōtes agāippides hippocrenes grata medusæi signa ie neris equi: Strabo: Vulgatū est ēt Caballinū fontē ī helicōe erupisse cū subiectā ibi tellutē feriret ungula. Protinus aspicies uenięti nocte coronā: Corōa atiadnes. viii. idus orit cronice: quā (ut placet Mālio) xv. pars Virginis ī ortū dicit cui Oui. astipulat hoc loco: Alii tñ (ut Iginus) cū Scorpiōe coronā exoriri dicūt Alii cū Libra ut Columella & Ply. Alii eius partē cū libra: totā uero cū scorpiōe exoriri uolūt quæ occidit

ANT. FAN. Hippocrene corona orit. viii. Idus martias corona atiadnes

Cum leuis aonias ungula fodit aquas:
Nūc fruit cœlo: qd' pēnis ante petebat
Et nitidus stellis quinq; decēq; micat:
Protin' aspicies uenięti nocte coronā
Gnosida: Theseo crimie facta dea est:
Iā bene piuro mutarat coniuge Bacchū
Quæ dedit ingrato fila regenda uiro:
Sorte thori gaudes: qd flebā rustica di
Vtiliter nobis perfidus ille fuit: (xit
Interea liber depexis crinibus indos
Vincit: & eoo diues ab orbe redit:
Inter captiuos facie præstante puellas
Grata nimis baccho filia regis erat:
Flebat amans coniūx: spaciataq; littore
Edidit icultis talia uerba comis (curuo

mane oriētibus Cācro & Leōe. Cōstat aūt stellis nouē. Et est Corōa Vulcāi opus quā Venus cū Liber pr Ariadnē uxorē duceret ei donasse dr quāq; ad uxoris insigne idē deus iter sydera collocauit. De cuius situ legimus in. viii. Meta. Tenues uolat illa p auras: Dūq; uolat gēmæ subitos uertunt ī ignes cōsistūtq; loco spē remanēte corōæ q medius nixiq; genu est anguēq; tenētis. Præstat in hac corōa cæteris fulgore stella qdā: quæ. viii. Idus Octobris occidit cæsari teste Ply. Hāc & cæteras coronā cōstituētes Cretēses olim uti sydus peculiare seqbātur. Sciēdū Ariadnē a Theseo raptā atq; in naxo relictā esse ut qbusdā placet. quā Bacchi sacerdos dicit excepisse. Alii memoriæ p diderūt eā diu apud Theseū pmāsisse & ex eo duos filios suscepisse. Alii ī Cypro grauidā a Theseo relictā ferūt ubi excepta a mulieribus cypriis anteq pareret e uita dr excessisse. Scriptores aūt naxii duos fuisse Minoes tradiderūt & totidē Ariadnas priorēq; Baccho nupsisse in naxo insula. Alterā uero a Theseo destitutā in eandē insulā nauigasse. De hac corona nō eodē modo oēs fabulātur. Lege Iginū. Gnosida: Cretēsem a Gnosio cretæ oppido ubi fuit Minois regia. Virgilius. Gnosiaq; ardētis descēdat stellas coronæ. Ingrato uiro: Theseo a quo nōnulli Ariadnē abactā ac derelictā uolūt: de qua incerta ferūtur.

Varia est opiulo de corōa ariadnea

Lege Plutarchū in Theseo. Notū est beneficio ariadnes theseum e labyrintho regressum esse. Ou. alibi. cū tibi ne uictus tecto morerer recuruo. Quæ regerēt passus pro duce fila dedi. Sorte tori gaudēs. Læta qd ei Bacchus pro theseo cōtigisset ac pro mortali deus. Depexos crinibus indos. Onesicritus autor est ut scribit Strabo indos cæteris quidē in rebus frugales esse circa ornatū uero curiosos. Ad eos secundū Megasthenē (ut idē ait Strabo) nemo extrinsecus cū exercitu pfectus est præter Herculē Liberq; patrē & macedonas. Filia regis Vnam captiuaq; dicit indorum regis filiā quæ Baccho placuisse dicitur.

Onesicritus & strabo d baccho & hercule

CVM ungula pegasi. Leuis quia alati equi. Fodit aq̄s: aonias aq̄s: gorgoneū seu caballinū seu pegaseū fontē in elicone ab Aonia mōtana regiōe Boetiæ. Nūc ipse equus. Fruit cœlo qa cœlo locatus est. Quod añ petebat pēuis: in qd prius euolabat. Et nitidus micat. lucet. Quinq; & decē stellis. cū cōstet quindecim hēre stellas. At Higinus inqt decē. & septē. & in numero eaq;: quas ipse cōmemorat. sunt decē & sex. nō igit absurdum esset: si locus diceret. Sexq; decēq; micat. qa decē & sex nūero sunt. Protinus aspicies. octauo idus martias. & octaua die mēsis orit corona de qua dictū est. O nimiū effulgēs cœli de parte serena. O oculis nimiū grata corona meis. Aspirato mihi siqd tua numia pñt. Hūani æthereo. si quid ab axe uides. Dū procul iliacæ decus imortale coronæ. Et quo nūc celari nō licet ire uia. Gnosiacā liceat tantū obfuare coronā. Sint tua p latiis sydera syderibus. Nā quotiēs orta fulges nitidissima nocte in radios totiēs lumia tolo tuos Fūditurq; genis lachryme dū mēte uoluto. Nō nō Iliacā posse fouere sinu. & reliqua. Coronā hāc ex auro & gēmis a Vulcāo factā uolūt & ueneri datā. quæ postea cū Ariadne baccho nuberet. ei a Venere oblata est. Hac uolunt aliqui theseū pro lumine usum in labyrintho. Qui autem Argolica scripsere aiunt: coronā hanc a Venere acceptam bacchū secum tulisse: cum ad reducēdam matrem ab inferis accederet: sed doctus ire ab Hippolimno promissoque quod peteret. Coronā diuisit in loco qui ab ea ατεφανόσ appellatus est: reducens matrem. Coronā inter sydeta collocauit. Vulgatior tamē fama habet Ariadne a Theseo derelictæ in dia insula. Baccho postea nuptæ a Venere traditā: Bacchūq; deuictis indis indoq; regis filiam præstantē forma secū ducentē: cum quereret Ariadne: Bacchus eam cū corona inter sydera collocauit. Coronā humero sinistro prope contingeret Arctofilax uidetur: quæ autē Ergo quasi dextri pedis calce coniungitur. Hæc cācro & leon ex oriēte occidere: cum scorpione exoriri perspicitur habet autē stellas nouē in rotūdo dispositas: sed ex his tres clarius cæteris lucentes. De ortu autem coronæ Plynius cū poeta nō cōcordat. sic enim inquit sexto nonas octobris atticæ corona exoritur Mane Asiæ & Cæsari quinto calendas F. nlocus occidit matutino tertio calēdas Cæsari corona exoriri incipit. Et postea subdit. viii. Idus octobris. Cæsari fulgēs in corona stella exorit: idibus corona tota. Verum alter Heliacus: alter Cosmicus ortus est. Protinus subsequēter. Venięti nocte: post noctem nonariū sequenti nocte. Aspicies coronā gnosida: cretensem. Nā Ariadne cretensis fuit. Gnoso ubi fuit regia minois. Est facta dea: ipsa Ariadne est in cælum relata. Theseo crimine. perfidia thesei. qui eam in dia reliquit. Iam bene mutarat Bacchū periuro coniuge. Iā bene uirum cōmutauerat: nā pro hoie deum

PAV. MAR. Corona donata baccho a uenere ad reducēdā matrē ab īferum fabulantur Ariadne dia isula relicta a thesco fuit

pro periuro & perfido fidelem acceperat.¶ Quæ ariadne.¶ Quæ dedit fila regēda uiro ingrato talliusit il lud Virgilianū:Ceca regens filo uestigia.nam ariadne dederat filū theseo:quo sciret e labyrintho regredi & in heroidibus.¶ Cū tibi ne uictus tecto morere recuruo.Quæ regerēt passus pro duce fila dedi:Et paulo post:Nec tibi quæ reditus monstrarēt fila dedissem:Fila per adductas sæpe recepta manus. At ille nō retulit bñficii gratiam.¶ Sorte tori.gaudens.iam cum gauderet thalami.seu cōiugii fortuna.¶ Dixit qd flebam rustica:quid flere debebā me ab illo relictā.¶ Ille:theseus fuit nobis pfidus:periurus proditor.¶ Vtilis
Bacchus in idiam profectus ad militiam
ter:quasi sua perfidia fuit nobis utilitas:quia deo nupsimus.¶ Interea liber:posteaquā ariadne baccho nupserat. Ad indicā expeditionē Bacchus profectus est.¶ Cumq uictor rediret ducens secum indorū regis filiam: Verens ariadne.ne illius amore a Baccho relinqueretur:Cœpit miserabiliter queri:nō secus ac fecerat cum a theseo relicta est.Intereadū se fœlicē tāto cōiuge Ariadne existimabat.¶ Liber:Bacchus.¶ Vincit indos:& hoc quoq tetigimus in primo libro quia triēnio totā indiam domuit:perque omnē orbem exercitū circūduxit:& plura reliquit trophea statua quæ suarū expeditionē testes.¶ Depexis crinibus sicut est eorū mos:pectere:& enutrire comas & barbā.¶ Et redit diues.quasi cum ingēti præda ab urbe eoo:ab oriente.¶ Filia regis:indorū scilicet.Præstāti facie:quæ præstabat cæteris forma.¶ Inter puellas captiuas quæ captiuæ ex india ducebantur.¶ Erat nimis grata baccho:mirū in modū placebat.¶ Amans coniunx Ariadne.¶ Flebat:cum audisset illū illam ducere & gratā esse.Spaciata p littore curuo:cum spaciaretur hoc est cum deābularet per littus sinuosum.ut est illud in arte.An tu mō pōpeia lætus spatiare sub umbra ¶ Edidit talia uerba ita loquuta est.¶ Comis incultis.crinibus nō ornatis:sed solutis.En iterū fluctus:querela ariadnes q adducta esset ei pellex a Baccho.Querebat primū de theseo:nūc similis causa data est fletui profunditur in quæstus & lachrymas:& undiq mouet cōmiserationē.¶ O fluctus:o marinæ undæ.

En iterū fluctus similes audite querelas
En iterū lachrimas accipe harēa meas:
Dicebant memini piure:& pfide theseu
Ille abiit:eadē crimina Bacchus habet:
Nūc quoq nlla uiro clamabo fœmia cre
Noie mutato causa relata mea ē: (dat
O utinā mea sors quo primū cœpat:isset
Iamq i præsenti tempore nulla forem:
Quid me i dsertis moriturā liber harēis
Seruabas:potui dedoluisse semel:
Bacche leuis:leuiorq tuis q̄ tpa cingūt
Frōdib⁹:i lachrias cognite bacche meas
Ausus es an̄ oclos adducta pellice nr̄os
Tam bene cōpositū solicitare thorū:
Heu ubi pacta fides:ubi q̄ iurar̄ solebas
Me misā:quotiēs hæc ego ūba loquor
Thesea culpabas fallacēq ip̄e uocabas:
Iudicio peccas turpius ipse tuo:
Ne sciat hoc q̄sq̄ tacitisq doloribꝰ urar
Ne totiens falli digna fuisse puter:

ANT. FAN. ¶SIMILES audite querelas : Quales audierant fluctus cum Ariadne de Theseo quereretur.¶ Nomine mutato Thesei in bacchum.¶ In desertis morituram liber arenis seruabas:Chii insulæ:uel naxi arenas dicit secundum Senecam.moriturus autem principium aptitudinē hic non actum significat.¶ Potuit dedoluisse semel. Potuit ubi me Theseus reliquerat morte dolorem deponere.¶ Thesea culpabas:Quia carere debet omni uitio qui in alium paratus est dicere.¶ Nesciat hoc quisquam:Ne mea culpa bis derelicta uel decepta uideat.

PAV. MAR. ¶EN ITErum audite similes querelas:quales audiuistis prius:cum a Cæsare essem relicta.¶ En iterum i o arena accipe meas lachrymas:sicut tunc acceperas.¶ Dicebam tunc cum me ille prefidus reliquisset.¶ Memini:me.scilicet.sic dixisse.¶ O Theseu periure & pfide:t appellabam illum periurum:& fidei uiolatorem . Ille abiit.discessit a me:nec reuocatus rediit.¶ Bachus habet eadem crimina fidei.s.uiolatæ:quia adducit pellicem.¶ Nunc quoq clamabo nulla fœmina credat uiro:nunc etiam illud cū clamore dicam.non esse a puellis adhibendam uiris fidē nam omnes sunt deceptores.¶ Causa mea:ob perfidiam uirilem.¶ Et relata mutato nomine nā quærebar de Theseo:nunc de baccho:ita nomen mutatum:de Theseo.in bacchum.¶ O utinam remansissem inquit:utinam deserta in littore:nec me Bacchus reperisset:nam iam extincta nō hos sentirem dolores.¶ O utinam mea sors:mea fortuna.¶ isset quo primum cœperat:perseuerasset in tenore incepto.¶ Iamq in præsenti tempore nulla forem. quia essem extincta & muliebris locutio est cū dicat nulla:ac si spiritus non superfuisset.¶ Quid me ariadnem in dia insula a Theseo relictam:ex eius epistola in heroidibus late cōstat liberū illi opē tulisse:in coniugē accepisse:& in metamorphosi & in arte amandi.& in annei trag.refertur:& paulo ante rettulimus Nūc queritur seruatam a Baccho fuisse.nam mortua rursus eundē minime dolorē sentiret.appellatq illum leuē. qm adduxerit pellicem:uiolatiq fidē:quod turpius est qđ qui Theseum damnabat eiusdē criminis possit accusari.O liber:Bacche.¶ Quid seruabas me moriturā.cum iam moritura essem:cur opem attulisti.¶ In arenis desertis:incultis:cum essem in deserto littore.¶ Potui semel carere morte scilicet.¶ Hæc particula de sæpe in cōpositione deficientē uim sui simplicis indicat:ut sæuit desæuit:disco dedisco:tego detego.sic doleo dedoleo.¶ Bacche leuis:inconstans.¶ Et leuior tuis frondibus.quæ cingunt tēpora.leuior pampinis quibus coronaris:nam ut illi decidunt ex arboribus nec seruāt uiriditatem.ita tuus animus sua inconstantia agitur.¶ Cognite Bacche in lachrymas meas.quarū tu causa es cū pellicē supinducas.¶ Es ausus sollicitare sollicitū & anxium reddere.¶ Thorū thalamū.¶ Tam bene cōpositum.nā bene iugali iure munitum.¶ Adducta pellice cū pellicē adduxeris:Ante oculos nostros.pellices nūc quidē appellātur alienis

Conquestio ariadnes relictæ a theseo in insula dio

succumbentes non solū fœminæ sed etiam mares. Antiqui eam proprie pellicem nominabant quæ uxorem suam habenti nubat: cui generi mulierum etiam pœna constituta est a Numa pōpilio hac lege. ┌ Pellex aram iunonis ne tangito: si tanget iunoni crinibus dimissis agnam fœminam cedito: hæc Pompeius massurius libro memorabiliū pellicem apud antiquos eam habitam scribit: quæ cum uxor non esset cum aliquo tamen uiuebat: quā nunc uero noīe amicam paulo honestiorē concubinā appellari. C. Flacus in libro de iure papyriano scribit pellicem nūc uulgo uocari: quæ cum eo cui uxor sit corpus misceat quosdā eam quæ uxoris loco sine nuptiis in domo sit: quā græci παλλακην uocāt. ┌ Heu ubi pacta fides: ubi ea quā promisisti fidem. ┌ Vbi quam solebas iurare: per quam iurabas. Me miserā: dico. s. ┌ Quotiēs ego loquor hæc uerba: quotiens cogor ita loqui mā primū perfidie thesei: nunc uero bacchi: i facit ut ita loquar. Culpabas Thesea: damnabas theseum a pfidia: q. reliquisset. ┌ Et tu ipse uocabas fallacem: quia periurus. ┌ Tu ipse peccas tu: plus: reprehensibilis tuo iudicio quia qui perfidū & fallacē illum iudicabas: nunc cū in eodem sis crimine: ex eo quod illum dānabas longe magis dānari mereris. ┌ Nesciat hoc uellet inqt hoc omnes lateret: ne quis putet me totiens mea culpa derelictā: & in primis latere uelim theseum: ne gaudeat nunc deum in me fuisse fallacē nā numinis exemplo culpā suam extenuaret. ┌ Nesciat quisq; hoc me. s. a baccho fuisse deceptā. ┌ Et ut tacita absumat ego. ┌ Tacitus doloribus: ne cui sint cogniti: sed tacita ipsa adurat. ┌ Ne puter: ne existimer. ┌ Fuisse digna totiens falli: meruisse aliqua mea culpa totiēs a uiris decipi.

Pellex in iunonis

C. Flacus in libro de iure papyriāo

Præcipue cupiam cælari Thesea: ne te
  Consortem culpæ gaudeat esse suæ.
At puto pposita ē fuscæ mihi cādida pel
  Eueniat nrīs hostibus ille color: (lex:
Quid tn̄ hæc refero: uicio tibi grōr ipo ē.
  Quid facis amplexus inqnat illa tuos:
Bacche fidē pſta: ne pfer amorib9 ullā.
  Coniugis: assueui semper amare uirū:
Cœperūt matrem formosi cornua tauri
  Me iuuat & lædit ille pudendus amor:
Ne noceat qd' amo nec. n. tibi bache no
  qd' flāmas nob̄ fassus es ipe tuas (cebat
Nec qp nos uris: mirū facis: ortus i igne
  Diceris: & patria raptus ab igne māu:
Illa ego sū: cui tu solit9 pmittere cœlū:
  Hei mihi: pro cœlo qualia dona fero:
Dixerat: audierat iādudū uerba qrētis
  Liber ut a tergo forte secutus erat.
Occupat āplexu lachrymasq; p oscula
  Et pariter cœli sūma petam9 ait (siccat

┌PRAEcipue cupiā celari thesea. Cupio nescire Theseum qd' & deus quoq; me spuerit. ┌ Præposita est fuscæ mihi cādida pellex: Proprie dicit pellicē q cū eo corpus misceat qui hēt uxorē. Est āt hoc ioco ironia ubi Ariadne se fuscā & pellicem candidam dicit: quā figurā illusionē uocant teste Quintiliano: quæ aut pronunciatione intelligitur: aut persona aut rei natura ┌ inquinat: Vicio nigredinis quod ariadne suspicatur in Bacchum posse trāsferri. ┌ Matrem: pasiphaen ex qua & tauro natus est Minotaurus Nota est fabula. Me tua: Exemplo Matris cui taurus placuit cornibus præditus mā & Baccho a poetis dantur cornua ut accedār capiti cornua Bacchus eris: uel qd' primos tauros iugo subiecerit & arare docuerit: uel qd' nimio uino (ut inquit Festus) homines Truces fiunt. per cornua enim significatur proteruitas & contumacia teste Porphiriōe. Vnde illud est. Addis cornua paupi. Cæterū plures fuerūt Dionysii teste teste Diodoro. ┌ Ortus in igne diceris. Bacchū ignigenā dicunt qd' Semele matre a fulmine pcussa ab eius aluo ereptus est. ┌ Pro cœlo qualia damna fero: Pathos ab eo quod est præter spem.

ANT. FAN.

Cornua donatus baccho

p cornua bacchus significatur pteruus sed plures fuerunt dionysii

┌PRAECipue: in primis. ┌ Cupiam celari thesea: cupiam hoc esse illi occultum. Ne gaudeat te esse consortē sue culpæ: te fuisse eiusdem fallaciæ studiosum. ┌ At puto ironicus sermo: ut pellicem in conceptum adducat: præfers inquit mihi illam candidam. cum illa patrio colore fusca sit: & ariadne candida. ┌ At puto est præposita: in amore tuo. Mihi fuscæ nigranti. Pellex candida: captiua quam pro amica ducis niueæ faciei. ┌ ille color fuscus qui est in ista pellice. Eueniat nostris hostibus quasi non amici: sed hostes sint ita nigri: ut illa est. ┌ Tamē qd cur refero hæc est tibi gratior & iucundior. ┌ Ipso uitio ipsa nigredine: quod uitium est corporis. Nam ut modestinus de uerbo℞ significatione inquit: Morbum esse temporalem corporis imbecillitatē uerum est ┌ Vitiū uero perpetuū corporis Impedimentū: &' subdit. nam & luscus utiq; uitiosus est morbū apud sabinum sic diffinitū esse sciendū est Habitum cuiusq; corporis cōtra naturā: qui usum eius ad id faciat deteriorē: cuius causa natura nobis eius corpis sanitatē dedit. Id autē alias in toto corpore alias in parte accidere. Namq; totius corporis morbus est: puta febris. partis ueluti cæcitatis licet homo ita natus sit. Vitiū a morbo multū differt: ut puta siqs balbus sit: nam hunc uitiosum magis esse q̄ morbosum & reliq̄ plura n. de his agit Vlpi. iurisc on. de qbus alias. ┌ Quid facis: o bacche q illā amas. ┌ Illa inqnat. polluit. Tuos amplexus cōmaculat tua brachia suo colore. nam nigredinē contrahent. bacche fidem præsta. adhibe mihi fidem Ne præfer noli præponere. Vllā amoribus coniugis quia magis te amat coniunx q̄ ancilla: ergo ne preferas ullam mihi: Semper assueui semper amare uirū: nam prius theseū: deinde te ardentissime amaui seruauiq; fidem inuiolatam. Cornua tauri formosi cœperunt matrem: quasi Pasiphæ mater capta fuit cornibus tauri pulcherrimi. nota est fabula pasyphes uxoris minois. quæ tauro succubuit. unde natus est minotaurus: sed de his cumulatius in. vi. æne. diximus: Me tua s. cornua capiūt q̄si ego capta sum cornib9 tuis. nā bacchus cū cornib9 pingit: de quo paulo post. Sed lædit me. s. qa nimiū excruciat. ┌ ille amor pudēdus amor tuus in captiuā: ideo pudēdus. qd' serua est & fusca. aliq referūt. illd' ad pasyphē. qa pudēdus

PAV. MAR.

Vitiū est perpetuū corporis impedimentum morbus est cū accessu & recessu

Pasiphæ est capta amore cornuum tauri

Dionysi⁹ primus ea uua uinū cœpit elicere & arbor॥ cu rā docuit Secūdus ex Ioue & ꝓserpina uel cerere cui dant cornua Tertius ex Ioue & semele ut ait diodo rus

amor illius quæ tauro succubuit. Nec noceat mihi.s.qd amo te sed potius ꝓsit.Eni qa Nō nocebat sed proderat. Tibi o bacche quod tu ipse es fassus nobis flāmas tuas qd aperuisti nobis amores tuos:sic prodesse debet & mihi:cum scias te amari a nobis. Nec facis mirū:nō est res miserāda. Quod nos urisq ntor ego tuo amore.Diceris ortus in igne.idcirco nō est mi॥:qa tu natus i igne inniicis mihi flāmas.Et diceris raptus ab igne a fulmie mān p̄iaī manu iouis:nā cū semele examiata eēt fulmie edit⁹ īmatur⁹ infās femor adhæsit ubi tpa debita cōpleuit.Et si unus tantū bacchus seu Diony.a plerisq poetis referat᷑ plures tñ fuere.Diodo.Dionysius fuisse testat᷑.Priorē indūq primus docuerit ex uua uinū elicere.& arbo॥ curā Secūdū ex Ioue & ꝓserpina:uel ut alii ex cerere natū q primus boues ad aratrū iunxerit:cū terra pri⁹ boium manibus colerer᷑.Aut ob multa bñficia diuini sunt instituti honores.additaq ad eius statuas:uelut isigne quoddā cornua:ob putilē agricolis inuētionē aratri.tertiū ex Ioue & semele cadmi thebis in boetia natū dicūt.Semeles Iouē amore captū:& cū ea sæpius cubuisse ferūt.Inde Iunonē in anciliā uersam suasisse semel:ab Ioue petere.ut ea secū maiestate cōcuberet:qua cū Iunone cōsueuisset. Quo ꝓmisso:cū tonitru & fulmie ad eā descēdit:q territa expirās aborsa est. Editū ante tꝑus filiū Iuppiter i femore recipit:& par⁹ femore i nysam arabiæ ciuitatē tulit. Vbi a nymphis educatis infans:a patre & nysa Diony.est appellatus διος.n.græce:latine Iuppiter.Hic igit᷑ ortū in igne dicit:qa iouis fulmine.Præterea ut inqt pōpeius.Cornua liberi pris simulachro addiicīūtur qnē inuētorē uini dicūt eo qd hoies nimio uino truces fiūt. Illa ego sumiq tu o bacche. Es solitus ꝓmittere cœlū sæpe pollicitus es me in cœlū referre. Hei mihi:qualia dona fero pro cœlo:loco ꝓmissi cœli.Sum ita abstter relicta:& ꝓ munere pellicē indicā adducis. Dixerat audierat:querētē Ita ariadnē bacch⁹ audiuit. Amplexusq eā primū uerbis cōsolatur.Deinde in cœlū retulit:coronāq simul inter astra collocauit.Nouēq gēmas in totidē stellas transformauit. Dixerat iā questa erat ariadne liber.bacchus. Iamdudū:ex illa cœpit loqui. Audierat uerba querētis:ariadnes:lamentātis. Vt.sicut. Forte erat sequutus a tergo.dum deambulās illa ꝑ arenas querebat᷑.seqnebat᷑ a tergo bacch⁹. Occupat amplexu amplectit᷑ illā. Et siccat lachrymas ꝑ oscula:osculabat᷑ illius genas.& siccabat lachrymas. Et ait petamus pariter sūma cœli:cōscedamus simul in cœli sūmitatem.

Tu mihi iūcta thoro:mihi iūcta uocabula sumes
Nam tibi mutatæ libera nomen erit:
Sintq tuæ tecū:faciā monumēta corōæ
Vulcanus ueneri quam dedit:illa tibi:
Dcā facit gēmasq nouē trāsformat in ignes
Aurea ꝑ stellas nūc micat illa nouē
Sex tibi sustulerit:totidē remiserit orbes
Purpureū rapido qui uehit axe diem:
Altera gramiea spectabis equiria cāpo:
Quē Tyberis curuis i latus urget aqs:
Qui tamē eiecta si forte tenebit᷑ unda.

ANT. FAN.

MIHI iuncta uocabula sumes ut me liberū uocant ita & te liberā noiabūt. Monumēta coronæ:Corona quæ referet᷑ in cœlū ut monumentū amoris liberi in ariadnē non q eam Bacchus ariadnæ dederit sed q in cœlum relaturus sit,quam & retulit in eius gratiam.

Monumentum

Est autem monumentū quicquid in posterū memoriæ causa ꝓditur & quicqd ob memoriam alicuius fit:ut Fana Porticus.Carmina & similia:& a monēdo dictū existimatur. Per stellas nunc micat illa nouem:Setulus scribit sex stellas esse quibus in cœlo corona hæc declarat᷑.alii nouē.Vnde illud est:inde nouem numero crestam fecere coronā.Id signum maxime lucere cernitur:ut Hic illa eximio posita est fulgore corona.Ouidius alibi Bacchi coniunx redimita corona ꝑradiat stellis signa minora suis. Sex ubi sustulerit:q totidēq remiseri orbes.iii.idus Martias iterū

Equiria iii.idus martias Equiria fiebant in campo martio uel in cœlio mōte Cælius uñ dictus

Equiria celebrantur dicta ut ait Varro ab equo॥ cursu. Eo.n.die currunt in cāpo martio:cuius admirabilis magnitudo(ut inquit Strabo)currules cursus & alia equestria certamina expedita suppeditabat.Dicit autem altera equiria.quia supra legimus:Iamq duæ restant noctes de mēse secūdo marsq citos iunctis curribus urget equos.Hos ludos diximus a Romulo institutos esse Marti patri qui(si forte hoc tempore:quo flumina hymbribus augeri solent cāpum martium aquæ tyberis occupassent)trāsferebantur ad Celiū montem.Vnde ait Festus:Martialis campus in cælio mōte dicitur.q in eo equitia solebāt fieri si quando aquæ tyberis campum Martiū occupassent.Ad hūc montem uia fuit propemodū plana ut Cælius ex alto qua mons descendit in æquum hic ubi nō plana est sed prope plana uia est.Dictus autem est Cælius(ut Festo placet)a Cælo quodam ex hetruria qui Romulū auxiliū aduersus sabinos præbuit & in eo domiciliū habuit.Vel(ut ait Varro)a Cællo iubenno ex eadē ꝓuincia qui dicitur Romulo uenisse auxilio.post cuius obitum Thusci q nimis munita loca tenerēt deducti dicuntur in planū a quibus uicus thuscus dictus est.

PAV. MAR.

TV mihi iuncta toro:quasi iuncta iure iugali.nā tu mea coniunx Sumes uocabula mihi iuncta.quæ iuncta es thalamo:eris quoq iuncta noie. Nā tibi mutatæ:ex hūana in deam:ex mortali in imortalem. Erit nomen libera.nam ut ego liber dicor:tu quoq libera diceris. Et faciant:sint tecum monumenta tuæ coronæ.ut tecum habeas in cœlo coronam tuam:aut ipsius memoriā:nam eius gēmæ in stellas trāsferentur.

Vlpian⁹ de corona facta a uulcāo ueneri

Monumētū est ut Vlpianus iuriscōsultus inqt qd memoriæ seruādæ gfa existit.& florēti.Monumētū inquit generaliter res est in poste॥ memoriæ causa ꝓdita:in qua si corpus.uel reliqæ īferantur fiet sepulchrū.si uero nihil eo॥ inferatur erit monumentū memoriæ causa factū. Quā coronā. Vulcanus dedit ueneri quod supius diximus Illa tibi.nam uenus tibi dono dedit. Dicta facit.nam retulit illam in cœlum. Et transformat trasmutat. Nouem gēmas quæ sunt in coronam In ignes:in totidē stellas ignitas. Aurea corona ex auro. Micat.lucet. Per stellas nouem.nam quot gēmæ fuerant tot nūc sunt stellæ numero nouē. Sex ubi sustulerit tertio decimo die mēsis hoc est tertio idus Mar.fient eqria

in campo martio prope tybrim qd̄ si inundaret tibris ut ille locus aquis tegeretur: itur in cœliū montē.ibi
erūt equoꝝ cursus:quos multi putāt a romulo istitutos marti genitori.¶ Vbi postq̄.¶ Qui phœbᵘˢ.¶ Ve
hit axe rapido:refert curru ueloci nā pstē pro toto posuit:Diē purpureū.rubicūdū.¶ Sustulerit:eleuauit.
¶ Sex orbes:rotūditates:seu solares orbes.¶ Dimiserit:deorsum miserit:hoc est postq̄ sexies orietur sol &
totiēs occidit sol.i.postq̄ fluxerit sextus dies ab ipso ortu coronæ.¶ Spectabis altera eqria.equoꝝ cursus. equiria al
¶ Cāpo gramineo:i cāpo martio herbido.altera dixitq̄ a &altera fiebāt i fine februarii de qbᵘˢ suo loco dixi tera fie
mus.¶ Quē.cāpū.¶ Tybris urget i latus:q̄si ambit ab uno latere aqs curuis flexis & sinuosis.Cāpus mar baut in fi
tius iuxta tybrim:ubi sæpe fiebāt ludi & certamina circū erāt porticus pulcherrimæ.& horti nemorosi.in ne februa
eo ēt erat Augusti mausoleū & marmore cādido:in uertice æneū Augusti simulachrū hñs.¶ Qui i ficā rii
pus.Si forte tenebit:occupabit.¶ Vnda eiecta.inundatione tyberi:uamā tunc eiicitur unda a tybride.

Cælius accipiet puluerulentus equos:
¶ Idibus est annæ festū geniale pennæ
Non ꝓcul a ripis aduena Tybri tuis:
Plebs uēit:ac uirides passi disiecta ꝑ her (bas
Potat:& accūbit cū pare q̄sq̄ sua
Sub ioue ꝑs durat:pauci tētoria ponūt
Sūt q̄bus e ramis frōdea facta casa est:
Pars ibi ꝓ rigidis calamos statuere colū (nis
Desup extētas imposuere togas:
Sole tñ:uinoq̄ calent:annosq̄ ꝑcantur:
Q̄d sumāt cyathos:ad numerūq̄ bi (būt
Inuēies illic:q̄ nestoris ebibat ānos:

¶ PVLuerulentus:Quod eo nō peruenerint aquæ tybe
ris cāpū Martiū inundātis.¶ Idibus est annæ &c. Idibus ANT. FAN.
Martiis priuatim & publice sacrificabat Annæ perennæ
ut annare perennareq̄ cōmode liceret ut scribit Macro Annæ pe
bius.Hāc deam nōnulli Lunā esse credidere e cuius cursu ennæ fe
mēses annum implētes colligūtur.Alii Themin quam stū idibᵘˢ
idem esse existimabant quod fas est autore Fe.Alii annā martiis
dido sororē:alii unā Atlantidum.Alii isidem.Alii anum Anna pet
quandā suburbanā:quæ famescēti plebi cum in sacrum enna
montē successisset Liba dicitur ministrasse. Quod adeo
gratum plebi fuit:ut eam in dearū numerū referendā cu
rauerit.Placet autē Sylio in.viii.punicoꝝ Annam peren Sylius in
nam Dido sororem esse:ut regnisq̄ æneadum germana lib.viii.
colatur elissæque nympham in aricino agro siue lau
renti cōsecratam a perpetuitate perēnam existimāt appel
latā.Eius Festū geniale dicitur quod plebei apud ty Geniale
berim genio & uoluptati operā darent & cantu & potu
largiore perēnem uitā sibi auspicantes.¶ Sub ioue pars
durant:Sub diuo nullis tentoriis nullis frondibus tecti.

¶ Ad numerumq̄ bibūt:imitatio certaminis siue ludi genus fuit apud antiquos qui etiā tot calices interdum
exhaurire cōsueuerunt quot litteras amicarū noīa cōtinerent. Martialis:Næuia sex cyathis septē iustina Portandi
bibatur. Quinq̄ lycas lyde quattuor ida tribus.¶ Qui nestoris ebibat annos:Tot calices quot annos ui mos apud
xisse dicitur Nestor.de quo autor alibi.¶ Vixit annos bis centū nunc tertia uiuitur ætas.Cicero in Cato priscos
ne maiore:Videtis ne ut apud Homerū sæpissime Nestor de uirtutibus suis prædicet? tertiā enim ætatem
iam hoīum uiuebat Iuuenalis:rex Pylius magno si quicquā Credis Homero exēplū uitæ fuit a cornice se
cundæ:est autē ætas interdū annoꝝ triginta ut Lactantius Grāmaticus & pleriq̄ alii scribunt.

¶ CAElius mons ¶ Puluerulentus:siccus ubi non fit inundatio.¶ Accipiat equos:& fient equiria in Cœ PAV. MAR.
lio:qui mons ita dictus ut Varroni placet a cœlio iubenno thuscho duce nobili:qui cum sua manu dici
tur Romulo uenisse auxilio contra latinum regem.Hinc post cœlio obitum:quo nimis munita loca te
nerent:neq̄ sine suspitione essent:deducti dicūtur in planum:ab eis dictus uicus tuscus.& ideo ibi Vortu
num stare.quod is deus etruriæ:princeps de Cœlianis:quia suspitione liberi essent:traductos uolunt in eū
locum:qui uocatur Cæliolus cum cælio coniunctū.Et pōpeius ait Cælius mons dictus est a cælio quodā Cælius
ex etruria:qui Romulo auxilium aduersus sabinos præbuit eo q̄ in eo domiciliū habuit.¶ Idibus est:& mons di
superius diximus autore Macrobio mense Martio sacrificatum iri ad Annam perēnam:quo cōmode an ctus a ce
nare:& perennare liceat.Poeta uero referens Anne sacra turbam inquit in cāpum cōuenire hæc celebratu lio etru
ram:& pro uitæ perēnitate mero indulgere:precatiq̄:ut quot calices exiccarent:tot annos uiuerēt.ita ut sco socio
inde nemo discederet nō ebrius:sed quæ dea sit Anna:uarias refert opiones:alios putare annā sororē di romuli
do:alios Inūā:alios themin:alios isidē.alios pleionē:seu Maiam:alios annā quandā in suburbanis bouil
lis natā.Annæ autē festū idibus Martiis celebrabatur.¶ idibus:martiis scilicet hoc est.xv.die mēsis.¶ Est
festum geniale:quasi plenū uoluptatis nam geniū pro deo uoluptatis interdū accipit.& pro uoluptate ip
sa:ut illud Acceptus genlis illa december habet.¶ Annæ perennæ.quæ cōmode annare & perennare fa
cit.¶ Non procul a ripis tuis o tybri aduena.qui aliunde aduenisti:nā ex etruria. Ergo in cāpo martio pro
pe tybrim fiebāt sacra geniale a plebe.¶ Plebs uenit.in campū.¶ Ad disiecta per uirides herbas effusa in
diuersis locis.¶ Passim aperte per gramina.¶ Potat & accūbit quisq̄ cum pare sua:quisq̄ bibit:& est cum
coniuge.aut socia.¶ Sub ioue:aliqui sub dio sunt aliqui sub extructoꝝ ramoꝝ umbra.¶ Pars durat sub
ioue:sub dio hoc est sub aere nō sub tectis & dios est iuppiter:& horatius.Manet sub ioue frigido uenator
teneræ coniugis imemor¶ Pauci ponunt:erigunt.¶ Tentoria.more militū:ut sub tētoriis sint.¶ Sunt ali
qui.¶ Quibus casa est facta frondea e ramis qui casam faciunt ex frōdosis arboꝝ ramis.¶ Pars coꝝ qui Toga
illuc cōuenire.¶ Statuere calamos:erexere humi defixas harūdines.¶ Pro colūnis rigidis:duris & firmis. erat ue
¶ Imposuere desuper:sup colūnas ipsas.¶ Togas extentas:Toga ut Marcelius inquit.¶ Vestimentū erat stis cōis
cōmune & uiris.& mulieribus:tam diurnū quam nocturnū dicitur a tenēdo.¶ Sole tamē.excalescūt mul uiris &
ti iā calore solis,q̄ exhausto mero:ornatq̄ ut quot pocula desiccauerint totidē annoꝝ uita cōiugat qua mulieribᵘˢ

quidem ratione multi erant qui neſtoreum numerũ ſuparent:& ad Sybillæ numeros aſcenderent. Tamẽ caleut:illi. ¶ Sole & uino:quod hauriunt. ¶ Et præcãtur annos:precibus a diis tot annos poſcũt. ¶ Quot ſumant cyatbos:quot plenos diſcernit uicini cyatbos. ¶ Et bibunt ad numerũ:quia numerãt quotiens bibunt ut numerum teneant. ¶ Inuenies illic:in eo campo. ¶ Qui ebibat: annos neſtoris:qui totiens bibat quot annos uixit neſtor ille pylius:quẽ uixiſſe dicũt trecẽtos annos:de quo dixit:iam tertia uiuitur ætas.

Quæ ſit per calices facta Sibylla ſuos:
Illic & cantãt quicqd didicere theatris:
Et iactant faciles ad ſua uerba manus:
Et ducũt poſito iũctas cratere choreas:
Cultaq; diffuſis ſaltat amica comis:
Cũ redeũt titubãt & ſũt ſpectacl'a uulgi
Et fortunatos obuia turba uocat:
Occurrit:nup uiſa eſt mihi digna relatu
Pompa ſenẽ potũ pota trahebat anus:
Quæ tñ hæc dea ſit:qm̃ rumorib' errat:
Fabula propoſito nulla tenenda meo:
Arſerat æneæ dido miſerabilis igne:
Arſerat extructis i ſua fata rogis: (mẽ
Cõpoſituſq; cis:cumuliq; i marmorẽ car…
Hoc breue qd' moriẽs ipſa reliqt erat:
Præbuit æneas:& cãm mortis:& enſẽ
Ipſa ſua dido concidit uſa manu:
Protin' iuadũt nũidæ ſine uidice regnũ:

ANT.
FAN.

❡ SIBYLLA:ſibyllæ decem fuerunt ut ſcripſit Varro. Lege Lactantium firmianum. Earum uni dilectæ ab Apolline dicitur oblatum ab eo poſcendi quod uellet arbitrium: quæ tot ãnos popoſcit quot harenas manibus hauſiſſet.

Cumea ſibylla fuit lõge ante bellũ troianũ

Hanc eſſe nõnulli Cumæam uolunt:quæ fuit longe ante bellum troianum ac uixiſſe dicitur roma regibus ſeruiẽte Eſt autem hoc loco figura hyperbole. Quis enim tot calices hauſerit uno die quot annos uixiſſe Sibylla dicitur. Quicquid didicere theatris:carmina in theatris audita & cohærentia uoluptati cui nunc inter uina uulgus indulget. ¶ Cum redeũt:e campo martio ubi largius potu ebrietatem contraxerunt. ¶ Fortunatos:quibus uina omnem triſtitiam abſtulerunt. ¶ Præbuit æneas:& cauſam mortis & enſem:ipſa ſua dido concidit icta manu. Fabulantur quidem poetæ quod ob æneæ diſceſſum Dido ſtructa pyra gladio incubuit:iidemq; etiã canunt Carthaginem paulo poſt excidium troiæ conditam eſſe ſed (ut ſcribit Iuſtinus) Hiarbas decem pœnorum principibus accerſitis Dido nuptias ſub belli denũciatione petiit: quæ pyra in ultima parte urbis extructa uelut placatura Sichæi manes hoſtiis cæſis eã cõſcẽdit & gladio uitã finiuit. Carthago autẽ cõdita eſt. lxxii. annis antequã roma.

Mors didonis

PAV.
MAR.

❡ QVOD ſit facta ſibylla p calices ſuos:quot etiã ãnos ſibyllæ adequarit:hoc ob Cumæã dictũ:quæ fuerit longe ante troiana bella:& uixerit:ut a multis aſſerit ad romanorũ uſq; regnũ tempora. Nã in metamorphoſi ipſa æneæ refert uiciſſe ſeptẽ ſecula:ſupuictura quæ ãnos. ccc. Sibylla dicitur:q̃ſi dei mens:hoc eſt cõſiliũ. ¶ Illic. & cantãt:canunt qd' in theatris audiuere cani:agitant & excutiunt manus uelut eſt mos ebrior̃:& ſaltant depoſitis parũper poculis. ¶ Et cantãt illic:in campo. ¶ Quicqd didicere theatris:nã carmina ad hũc uſum cõpoſita:ſed ea quæ in theatris didicere. cũ recitatæ ſunt fabulæ. ¶ Theatrũ ſpectaculũ a [illegible]:qd' eſt uideo. ¶ Et iactãt:ut ebrii ſolent. ¶ Manus faciles ad ſua uerba:nã eas ad cantum agitãt. ¶ Et ducũt iunctas choreas:ſaltationes [illegible] qd' eſt ſalto. ¶ Virg. Pars pedibus plaudunt choreas & carmina dicunt. Syllabaq; media ad placitũ ponit. ut etiã in eo uerſu Immemores noſtri feſtas duxere choreas ¶ Poſito cratere:depoſito parũper poculo. ¶ Et amica culta:ornata. ¶ Saltat diffu. co. paſſis crinibus. ¶ Cũ redeũt:e cãpo domũ. ¶ Titubãt:tremẽti & incõſtanti paſſu incedunt:nã ebrii redeũtes eunt titubãtes:& firmare paſſum nequeũt:Et ſunt ſpectacula uulgi:quia ab oi multitudine ſpectãtur Et turba obuia:quæ illis redeũtibus occurrit. Vocat fortunatos:appellat eos fœlices. quia quo ad ebrii ſunt nec bona:nec mala diſcernũt:nec cupiditate ulla:nec ambitiõe mouẽtur. ¶ Occurrit nup mihi põpa:turba ebrior̃ redeuntiũ & in ordinẽ incedentiũ facta eſt mihi obuia. ¶ Viſa eſt digna relatu digna quæ referã. ¶ Annus pota:ebria uetula:quæ multũ potauerat. ¶ Trahebat ſenẽ potũ:ebriũ:Iucũdũ erat ſpectaculũ cum ebria ebriũ duceret. ¶ Potus:in utrãq; accipitur ſignificationẽ:& pro eo qui potauerit ut hic:& pro eo quod potauerit:ut inferius. Clauiger & tãto eſt albula pota deo. ¶ Quæ tamẽ:ſed quæ dea ſit anna. quoniã uariæ ſunt opiniones:ego omnes referã. ¶ Tamẽ quæ dea ſit. hæc quæ Anna perenna dicitur. ¶ Quoniã. fabula erratur. incerta eſt & uaria refert. ¶ Rumoribus:incertis relatiõibus. ¶ Nulla:fabula. ſ. eſt. ¶ Tegẽda uelãda. ¶ Meo ꝓpoſito:ex inſtituto meo qa de oibus agam. Arſerat acturus de Anna ſorore Dido ab ipſius morte dido incipit:Imitatus in hoc Virgiliũ:qui dixit eam ſibi necẽ conſciuiſſe ob amorẽ æneæ qd' falſum eſt. nam nõ ob æneã ſed ſeruatã pudicitiã Cum ab hiarba rege præmeretur:cogerentq; eam ciues illi ſe tradere:extructa pyra ſe ipſam interemit. ¶ Occupata eſt ea extincta Carthago ab Hiarba:fugit inde Anna. poſtq; lõgos errores uenit in Laurẽtinũ litus:ubi agnita ab ænea benigna ſuſcepta eſt:cõmendataq; lauiniæ. Sed cũ illa putaret adductã ſibi pellicem:parauerat Annæ inſidias. ¶ Quæ quidẽ per quietẽ ab umbra ſororis munita diffugit. raptaque eſt a Numicio amne. cũ poſtea inquireretur fertur eleuaſſe caput dixiſſeque ſe in nymphã mutatã & annã perẽnam uocari. ¶ Dido miſerabilis. digna cõmiſeratione. ¶ Arſerat ignis hoc eſt amore æneæ. ut apud Virgilium. Vritur infœlix dido. ¶ Arſerat regiis exſtructis. lignorum congerie compoſita. ¶ in ſua fata. in ſuam mortem. arſerat ergo duplici igne. & amore & igne rogali nam extruxit pyrã qua eſſet aduertendũ cadauer. Deinde gladio incubuit:& in ea pyra cremata eſt. ¶ Et ignis eſt cõpoſitus hoc eſt cinis qui ex cremato cadauere ſupfluit eſt in urna recõditus. ¶ Et erat hoc breue carmẽ in marmore tumuli hoc exiguũ epigrãma inſcriptũ eſt tumulo

Theatrũ unde dr̃

Anna perenna rapta fuit a flu. numi co uxorẽ

Quod.carmen. Ipsa moriens reliquit alludit ad illud q in heroidibus prius fecerat cũ in epla ad æne am dido ita dicat. Nec cõsumpta rogis inscribar helissa sychei hoc tamẽ in tumuli marmore carmẽ erit. & subsequunt hi duo uersus.quos etiã apposuit. Aeneas præbuit & cãm mortis.quia fugiẽs fuit illi cau sa ut seipsam cõfoderet. Et ensemq̃ pbuit cãm & pbuit instrumẽtũ mã reliquit ensem:quo se illa cõfecit. Tyrii con Ipsa dido cõcidit:extincta est. Vsa sua manu:ad seipsam extinguẽdã. Protinus iuadũt:extĩcta dido. uersi in fu ne aphri duce Hiarba carthaginẽ occupãt. Tyii uero oẽs in fugam cõuersi sunt. Numidæ:speciẽ pro ge gã mor nere posuit:hoc est ipsi aphri.Numidia uero pars aphricæ:inter Tingitanã & Carthaginẽsem regionem. tua didõe Inuadunt:adoriunt & occupãt. Regnũ carthaginis. Sine uindice:quasi cum nullus esset uindex qui iniuriam propulsaret:qm Regina erat extincta:& alii reges nõ erant qui regnum tuerentur.

ANT. FAN. Hiarbas Numidæ

Et potit capta maurus hiarba domo:
Seq mẽor sptũ: thalamis tũ iqt elyssæ
En ego quem totiẽs repulit illa:fruor:
Diffugiũt tyrii quo quẽq agit error:ut
Amisso dubiæ rege uagant apes(oli.
Tertia nudatas acceperat area messes.
Inq cauos ierant tertia musta lacus:
Pellit ãna domo:lachrymãsq sororia li/
Mœnia germãæ iusta dat ãn suæ:(qt
Mixta bibũt molles lachrimis unguẽta
Vertice libatas accipiũtq cõas:(fauillæ
Terq uale dixit:cieres ter ad ora ilatos
Pressit:& est illi uisa subesse soror:
Nacta ratẽ:cõitesq fugæ pede labit æ.
Mœnia respiciẽs dulce sororis op9(quo
Fertilis est melite sterili uicina cosiyræ
Insula quã libici uerberat unda freti:
Hãc petit hospitio regis cõfisa uetusto:

MAurus hiarba:rex Mauritaniæ q̃ prĩcia est aphricæ ad occidẽtẽ & fretũ gaditanũ.Sed idẽ & numidiæ rgnũ obtinuit q̃ ab occasu ad mauritaniã extendit ab ortu ad Syrtes:uñ regio carthaginẽsis icipit. Eius incolæ numi dæ q̃si nomades a pmutãdis pabulis appellãtur.Hũc re gẽ Virg.Getulũ uocat:ut captat ducat gentilus hiarbas. Tertias nudatas.descriptio ipis poetica a messib9 & uin demia. Fauillæ cineres Didus unguẽta & ãne discessu ræ lachrymas bibũt. Pede labit equo:ipsa ptãt nauiga tiõe donec ad Melitã puenũt est. Est aũt pes funis quo tẽdit uelũ autore Seruio.Seneca in medea nũc plato pe de trãsuersos captat e notos. Fertilis est melite.melita ĩ sula uñ melitæos canes dictos eẽ callimachus putat inter corcyrã & illyricũ est:ut Ply.scribit Strabo iminere inqt Pachino melitẽ uñ melitæi canes exportãt.Sed sciẽdũ & samothraciã(ut autor est idẽ geographus)oli melitã di ctã Cæteæ melita de qua nũc agimus in aphricã uersa ẽ. queadmodũ & cosyra testibus Plynio Põponio & dio doro. Vñ.Q uid:subiugit.Q uã iybici uerberat uñ freti. ET hiarba maurusiæ & Numidæ rex erat.& mauro sũ.uel ut Eustachius inqt Mazicæ.Mauri ĩ extrema ad ad oceanũ libya iuxta fretũ coiũnaæ:ut Stra.inquit.Hi ut Crispus afferit a medis originẽ traxerũt sed corrupe uoca bulũ libes:& pro medis mauros dixere. Potit capta do mo:diuus regia:& memor.hiarbas. Se spretum: fuisse prius quẽ ĩ cõiugẽ dido noluerat.Vñ & Virg.nõ ãn ty ro despect:hiarbas Inqt tñ En ego quẽ illa:dido. To tiẽs repulit:iqa totiẽs spreuit:& ĩ cõiugẽ nõ admisit. Fruor:nũc. Thalamis toro. Helissæ: didus quæ ut Eustathius inqt helissa uoiata est:& ab aliis Annã quoq uocatã dicit:sed ubi catchedona cõdidit dido di cta est.Carchedona uero uocauit urbẽ a se cõditã a carchedone uero phœnice.Sed ab aphris Carthago di cta est:q sonat lingua punica noua urbs. Tyrii:qui sequuti erant helissam a Tyro urbe phœniciæ. Quo quẽq agit error:quo unũquẽq fuga duxit. Vt olim:taliqñ. Vagant:uagãtes errãt. Dubiæ amisso re ge cũ regẽ amiserint:dubiæ tũc sunt apes quẽ potissimũ sequant regẽ Ply.inqt.Apes rẽp.& cõsilia priua tim.& duces gregatim.& qd maxime mirũ est mores hẽte semp duce phẽso totũ agmẽ teneri Amisso delabri migrate:q ad alios.Esse utiq sine rege nõ posse. Tertia nudatas tertio anno post mortẽ elissæ:& occupatã ab Hiarba carthaginẽ:pulsa est & Anna q lachrymãs iusta sorori soluit.solutoq supmo munere fugit. Tertia area:i q̃ terũtur fruges. Accepat messes nudatas:t frumẽta e paleis excussa:& ita nudatas: qa frumẽta ipsa nudata ter i area. Et tertia musta ierãt in nouos cados:hoc inqt pterierat iã tertia mes sis:& tertia uindemia.Et ex his tertiũ annũ ĩdicat. Anna pellit domo:Carthagĩe.Et lachrymãs relinqt mœnia sororia:urbẽ a sorore cõditã. Dat ãn iusta.suæ germãæ:facit exequas:sorori sic iusta soluit. Fa uillæ molles bibũt unguẽta mixta lachrymis:spargit unguẽto cineres lachrymas imiscẽs.ideo molles fa uillas dixit:qa unguẽto & lachrymis miscebãtur:aut fœdebãtur:uel molles qa dulces sorori. Et accipiũt ipsæ fauillæ. Comas libatas:excerptos crines. Vertice:capite ãnæ. Ter dixit uale:ficut moris est extre mo ioco dicere. Ter pssit cineres:ter cõplexus est urnã ubi erãt cõditi Relatos ad ora:q ter osculat9 est:Et soror.Dido. Est uisa subesse.qa uisa est.Annæ Dido sentire pium officiũ:& subesse. Nacta ratẽ. ubi nauẽ repperit. Et Comites fugæ:qui eam in fuga sequeũtur. Labitur equo pede:nõ hoc referen dum ad pedes eius:quia nõ dicitur pprie labi pedibus.sed incedere Sed referas ad nauem annã feren tem quæ pedibus caret & æque omnis mouet:& proprie labitur.Aut equo pede pro equatis omniũ pedi bus remigiũ in uertendo marita ut in trahẽda podia:seu erigendis malis nauiũ. Vnde Virgilius in quinto æneidos: Vna omnes facere pedem. Sic Labitur anna sua naui Equo pede,equatis omnium nauta rum pedibus. Respiciens mœniam carthaginis scilicet. Dulce.etiam eo tempore illi. Opus so roris.quod dido soror extruxit. Fertilis est melite.fugiens anna melitẽ uenit susceptaq hospitio a Bat to rege.Qui audita & morte helissæ.& ipsius ãnæ calamitate.cõmiseratus.oia ei obtulit.sed fuate nõ po-

Tyrii conuersi in fuga mortua didõe

pes Melita Melitæi Cosura Batus rex

PAV. MAR.

Tertio anno post mortẽ di dõis hiarba potit est regno

Podia funis nauticus

Melita insula i mari lybico unde catelli melitei dicuntur

tuit:Pygmalione sororē insequēte.┌ Melite est isula fertilis:hæc isula est i lybico mari:iter Siciliā & aphricā distās a pachīo siciliæ.lx.milia passuū:quo spacio nos ipi i eā isulā traiecimus:nec eo āno q fuit.M.cccclxviii.a natali dñico erat fertilis pp siccitatē.Quatriēnio.n.itegro aqs pluuiis caruerat:fertile tñ solū hēt cū aquat Ex ea portabant Catelli:quos meliteos uocabāt.Cui⁹rei meminit Strabo lib.vi.┌ Vicina cosyra sterilis:cū fertilis sit melite cosyra sterilis est.Insula qdē est i eodē mari:quæ & olim:& nūc Gozus dicit Regnabat i melite Battus.quē uolūt aliqui eundē esse:qui & cyrenas in aphryca cōdiderit.Cymi segis Therrānis insulæ filium cuius meminit Trogus.┌ Quā:insulā ┌ Verberat unda freti Lybici:cū in mari lybico sit:lybicis pulsatus fluctibus.┌ Hāc:isulā.┌ Petit:anna.┌ Cōfisa uetusto hospitio regis:fiduciā habēs in antiquo hospitio Batti:& fuerant aliquando hospitia inter eos mutua:& alter alteri auxilio fuerat.

Hospes opū diues rex ibi battus erat:
Qui postq̄ didicit casus utriusq; sororis
Hæc inquit tellus quātulacūq; tua est:
Et tñ hospitiū seruasset ad ultima mun⁹
Sed timuit magnas pygmaliōis opes:
Signa recēsebat bis sol sua:tertius ibat:
Annus:& exilio terra parāda noua ē:
Fr:adest belloq; petit:rex arma perosus
Nos sumus imbelles tu fuge sospes ait
Iussa facit:uētoq; ratē cōmittit & undis:
Asperior quo uis æquore frater erat:
Est ppe piscosos lapidosi crathidis ānes
Paru⁹ager:Camerē icola turba uocat:
Illuc cursus erat:nec lōgius affuit inde:
Quā quātū nouies mittere fūda pōt:
Vela cadūt prio:& dubia librant ab au
Fundite remigio nauita dixit aqs:(ra:
Dūq; parāt torto subducere carbasa lio
Percutitur rapido puppis adūca noto:
Inq; patēs æquor frustra pugnāte magi
stro:

ANT. FAN.

┌REX ibi battus erat.De hoc Syllius:Batt⁹ cyrenē molli tū forte fouebat impio mitit batt⁹lachrymasq; dedisse casib⁹ hūanis facilis.Idē poeta uult annā a batto nō i melita sed i oppido Cyrene exceptā fuisse.Lege pricipiū.viii.libri punicorū.Iustinus cyrenē a Batto cōditā tradit eūq; sic dictū ppter liguæ obligationē.┌ Sed timuit magnas Pygmaleonis opes q annæ iminebat exitio.ut Ferre per equor exitiū miseræ iā pygmaliōe docebat.Hic Annæ & Didus frater fuit.┌ Nos sumus imbelles:q te armis tueri aduersus fratrē non possumus.Crathidis:crathis fluuius est Galabriæ:de quo ipse alibi:Crathis & hic sybaris nřis cōterminus oris Electro similes faciunt auroq; capillos:

Cratis calabriæ

┌ Cameren incola turba uocat.i.quē.Est autē Cameren agri propriū nomen ad hostia Crathidis.Quidā cremerem legunt.┌ Torto lino:funibus quibus uela deducuntur:his laxatis his adductis ut hodie uidere licet

PAV. MAR.

┌REX ibi hospes:q eā suscepit hospitio.┌ Erat batt⁹ diues opū:opibus abūdās.┌ Qui rex postq̄ didicit:audiuit ab ipsa anna┌ Casus utriusq; sororis:& helissæ miserabilē exitū:& Annæ calamitatē.┌ Inqt hæc tellus:melitea.┌ Quantulacūq; tua est:licet tenuæ sit regnū:pōt tuo arbitrio uti.┌ Sed tñ seruasset ad ultima usq; ad finē.┌ Munus hospitii:qđ illi obtulerat.┌ Sed timuit magnas opes Pygmaleōis:timuit īgētes pygmaleonis uires.Qui iā sororē annā īsequebat.Signa recēsebat.Iā fluxerāt duo anni:ex quo e carthagine fugit:uenerat:q; tertius:cū īsequēte pygmaliōe magna classe:rex illā a se dimisit.Rursusq; illa miserrima se fugæ credidit.┌ Sol recēsebat:remunerabat.┌ Bis sua signa.xii.illa:q̄ sunt i zodiaco:p quæ it & redit annū cōficiēs:cōfecerat iā bis illud spatiū.┌ Tertius annus ibat & noua terra est parāda exilio:cogit illa:noua loca q̄rere ad exulandū.┌ Adest frater:Pygmalion:q eā insequebant.┌ De pygmalione latius in primo æneidos referet.nō insistimus in eo.┌ Et petit annā.Bello:illaturus.beliū apud quēcūq; fuisset. ┌ Rex:bathus.┌ Perosus bella:odio habēs bella.┌ Ait nos sumus ibelles:nō apti ad bellū.┌ Tu fuge sospes:fuge nūc incolumis:antequā maiorē facias iacturā.┌ Iussa āna.┌ Fugit & cōmittit ratē uēto & undis:hoc est mari uētis agitato.┌ Frater.pygmaleon.┌ Erat illi asperior quouis æquore aspa:& turbita esāt illa maria.Sed oī aspior ac truculētior mari erat frater.Est ppeuertit āna fugiēs prosā in calabriā:cū essent ppe Crati fluuiū:depositis uelis Nautæ remis īsurrexerat ut portui subirēt:a tēpestate reiecti sunt.Est paruus ager ppe amnes cratidis ppe crati fluuiū.┌ Lapidosi:q a ex apēninis labēs p saxa fluuii.Cratis fluuius est achiuorū:herodoto teste quo ut idē ait q i italia fluui⁹ sic cognoiatus est nomē accepit.Estq; fluuius calabriæ i ora reginorū.De quo i met.Cratis & hic Sybaris nřis cōterminus oris Electro siles faciūt auroq; capillos & Ply.i eodē quoq; ponit crati.┌ Accola turba:q incolit ripas cratidis.┌ Vocat ipm agrū.┌ Camerē.nā ppe cratim puus erat ager camere appellat⁹:quo prorā anna uerterat:Nec accipias p camerina sicula.nā lōge distat.Est .n.camarina iter pachinū & lybeū i sicilia.┌ Illuc erat cursus:ibi cursū direxerāt nautæ.Nec lōgius abfuit:āna nō magis distabat.┌ Inde ab eo agro.┌ Quā quātū pōt mittere fūda nouies posset qs saxū iaculari fūda.┌ Vela cadūt ut mox est nautarū cū ppe portū sūt.┌ Vela deponūt:& remis icūbūt.┌ Dixit nauita:unus e nautis aut ipe nauis rector.┌ Fundite aqs remigio.iā remis fluctus uertite:& in portū tēdite┌ Cūq; parāt:inituri portū a uēto repellunt.notus.n.eos magno impetu adorsus p mediū fretū angustū in patētius æquor impulit.cū nimiū inualesceret tēpestas.Mare ipm a pfūditate uersū in miserā cimbā sæuiebat┌ Dū nautæ parāt subducere remouere ex antemnis.┌ Carbasa:uela.┌ Torto lino:aut pro torti lini:nam linea uela aut torto uoluto.Nam inuoluuntur uela cū reponunt┌ Aut torto lino:rotatis seu obuersis antēnis:ubi linea uelāt erāt:quo facilius deponerēt.┌ Puppis adūca curua:pcutit:rapido noto celeri & furioso meridiōales uēti turbine uerū si nūc notū accipemus nūc qui flat e medio spatio inter astrū & eurū:quē nautæ Syrocchon uocāt:recte dictū esset

nā plurimus

Post duos annos ante discessu rat carthagine a morte didus sororis

Cratis & sybaris

nam plurimus inflat in illius freti faucestergo ratem ipsam per medium fretum in patentiores aquarum campos ille turbo transtulit.⸿ Fertur ratis.⸿ In equor patens:in apertum & spaciosum mare.⸿ Frustra pugnante:incassum reluctante & retinente.⸿ Magistro:gubernatore nauis.

Fert̃:& ex oculis uisa refugit hum9:
Assiliũt fluctus:imoq̃ a gurgite põtus
Vertit̃:& canas alueus haurit aquas
Vicit̃ ars uẽto:nec iã moderator habẽis
Vtit̃:ac uotis is quoq̃ poscit opem:
Iactat̃ tumidas exul phœnissa p undas:
Humidaq̃ apposita lumĩa ueste tegit:
Tũc primũ dido fœlix est dicta sorori:
Et quæcũq̃ aliquã corpe p̃ssit humũ:
Ducit̃ ad laurẽs ingẽti flamine littus
Pupis:& expositis oib9 hausta perit:
Iam pius æneas regno:nataq̃ latini
Auct9 erat poplos miscueratq̃ duos:
Littore dotali solo comitatus achate
Secretũ nudo dum pede carpit iter:
Aspicit errãtẽ nec credere sustinet ãnã
Esse:quid in latios illa ueniret agros:
Dũ secũ æneas:ãna ẽ exclamat achates
Ad nomẽ uultus sustulit illa suos:(at9
Heu fugiat:qd agat:quos terræ q̃rat hi
Ante oculos miseræ fata sororis erãt:
Sẽsit & alloq̃t̃ trepidã cytherei9 heros
Flet tñ admonitu mortis elissa tuæ:
Anna p hãc iuro quã quõdã audire sole
Tellurẽ fato prosperiore dari: (bas
Perq̃ deos cõites hac nup sede locatos
Sæpe meas illos increpuisse moras:
Nec timui de morte tñ:met9 absuit isse
Hei mihi credibili fortior illa fuit:
Ne refer:aspexi non illo corpore digna
Vulnera tartareas ausus adire domos

⸿VISA refugit humus:dum nauis a uento repelleret̃ in mare terra refugere uisa est.⸿ Habenis per metaphoram siue translationem temonem accipimus.⸿ Phœnissa:anna a phœnicia:quæ regio a phœnice nomẽ accepit⸿ Tũc primũ dico fœlix est dicta sorori. Sic æneas apud Vir. O terq̃ quaterq̃ beati quis ante ora patrũ Troiæ sub mœnibus altis contigit oppetere.⸿ Expositis oĩbus hausta perit:periit quidẽ nauis sed anna & cæteri qui in ea fuerunt incolumes terræ redditi sunt.⸿ Populos miscueratq̃ duos:scribit Strabo æneã una cum anchisæ patre & ascanio filio.qui & Iulius & Euryleon dictus est teste Dionysio:laurentũ applicuisse:⁊ nõ longe ab ostia oppidulũ ædificasse. Deĩde uero aduẽtantẽ Latinum regem aborigenũ qui tunc loca ubi nunc Roma est incolebãt cum ænea societatem inisse aduersus finitimos Rutulos:ac Latinũ in pugna cecidisse:& uictorẽ æneã adeptum impẽtũ suos & latinos appellasse. Licet enim uicti uictorũ noĩa accipiant æneas tñ ut fauorem latii sibi cõciliaret Latinum nomen non solum uictis non sustulit sed etiam Romanis imposuit.⸿ Dotali:quia a latino rege regnum acceperat æneas dotem Lauiniæ.⸿ Dum secum æneas deest dicit ul' cogitat quid illa ueniret in latiũ.⸿ Quos terræ quæras hiatusue uideat æneã cuius causa perierat soror.⸿ Anna per hanc iuro:æneas sui discessus cãm in deos reiicit ut excusset se apud annã.⸿ Perq̃ deos comites: per deos penates quos æneas lauinii collocauit.⸿ Credibili fortior illa fuit:fortior q̃ credi potuit quæ seipsam interfecit. Vnde dido uocata est q̃ nomen phœnicum lingua uiraginem significat.⸿ Ne refer:quoniam anna uidebatur æneæ relatura Didus sororis interitum.

ANT. FAN.

Ascanius dictus est Iulius & euryleon

Aeneas uoluit suos troianos dici latinos.

Dido uiraginẽ significat.

⸿ET Humus uisa:quam prius uiderãt.⸿ Refugit ex oculis:qui iam longius eos impulerat uẽtus.⸿ Fluctus assiliunt:unde attolluntur magno turbine⸿ Pontus uertitur eruitur.⸿ imo gurgite:quasi ab imo fundo.⸿ Et alueus:curua nauis ad aluei similitudinem⸿ Haurit canas aquas haurit undas quæ tum maxime canescũt:cum uẽtis agũtur.⸿ Vincit̃ ars:iam nihil poterat rebus cõsulere rector nauis sua arte:uertit se in tanto periculo ad uota: Agitur per tumidos fluctus infœlix anna:tegebatq̃ oculos ne irruentes undas inspiceret.⸿ Ars nautica.⸿ Vincitur uẽto:uentorũ impetu.⸿ Nec iã moderator:rector nauis⸿ Vtit̃ habenis:per translationẽ ab equis:qui habenis reguntur. Ille iam temone non regit ratem:⸿ At uotis utebatur.s. ⸿ His quoq̃:uotis.⸿ Poscit opem:a diis ipsis.⸿ Phœnissa exul. Anna a phœnicia:sic & Virg. Hunc phœnissa tenet dido:sicut dicimus Cressam:threissam:uel treissam:cilyssam:sic & phœnissam.⸿ Iactatur:ut illud terris iactatus & alto⸿ Per undas tumidas:per mare & tumidum:& turbulentum.⸿ Tegit lumina oculos⸿ Veste humida:aquis respersa.⸿ Opposita:ipsis oculis ne uideret periculum.⸿ Tum primum:fœlicem sororẽ extinctam:& quæcũq̃ e uita migrasset appellabat.præsertim quibus in tellure solida mori cõtigisset:quoniam fluctibus non iactarentur. Demum appulere laurenti:littori ubi periit nauis. Expositis tamen his qui in ea erant sospitibus in terram.⸿ Tum primũ dido est dicta fœlix sorori:appellauerat prius infœlicem:q̃ sibi mortem consciuerat.sed tum primum fœlicem dixit:quoniã e uita migrauerat.⸿ Iam pius æneas:eo tẽpore quo anna illuc appellabat æneas in latio regnabat. Venerat enim ad sedes fatales ubi urbem cõdiditq̃ a latini regis filia lauinia quã inito cum rege fœdere in uxorem accipit lauiniã appellauit. Populũq̃ suum latinum appellari uoluit. Primo tñ anno solis troianis impauit. Deinde extincto latino simul & hoste turno in eadem pugna accepit regnum soceri miscuitq̃ simul troianos & latinos:& utrisq̃ imperauit Eo igitur tẽpore cum per litus deambularet annã aspexit.⸿ Iam pius æne.erat auctus re.auxerat imperiũ suum:nam præter illud quod ipse constituit soceri regnum erat assecutus. Et nata lauinia qua in cõiugem acceperat.⸿ Et mis.simul iunxerat. Duos populos:latinum & troianum.⸿ Dum ipse comitatus solo acha

PAV. MAR.

Anna & phœnissa dicit̃.

Aeneas condidit urbẽ quã lauiniam appellauit

te:ut Virgi.imitet uno comitatus achate:qui perpetuus comes illi datur. Verum achate Home.meminit. Sed ab aliquibus ab chaos quod est cura & molestia.& deductũ nomen putat:tñ æneæ perpetuo adiungi tur:ac si curam regiam significaret:q cura regum semp sit cõmunis.┌ Achates etiam preciosi lapidis nomen est. Solino & Pli.testibus:quem lapidem sicilia in ripis achatis fluminis primum dedit:sed postea alibi quoq compertus.nam & Pyrrum regem hunc in anulo habuisse dicunt. Detinentes nouem musarum effigiea non artificiosas:sed naturales & apollinem ipsum cum lyra:ita discurrentibus maculis auro. Ply. ut musis quoq singulis sua redderentur insignia.┌ Dum igitur æneas comitatus solo achate carpit iter secretum quasi dum incedit remotis aliis omnibus.┌ Nudo pe & quod pedes:& quod nudis pedibus incedebat.┌ Littore do.quod illi pro dote lauiniæ contigerat.┌ Aspicit annam er.quæ per litus errabat┌ Nec cre.lu.non potest credere eam esse. Quid illa ueniret in latios:agros dicebat hunc secum ad quid illa nunc in latium ueniret.┌ Dum se:æne.ea uerba diceret.┌ Achates ex.an.est.agnouit & eam esse clamauit.┌ Illa anna.┌ Sustulit su.uul.ad no.cum audisset nomen suum ab aliis proferri:eleuauit uultum & oculos ut intueretur.┌ Heu fu.cum æneam agnouisset:quod facere debuisset fugere & quo.┌ Quid ag. quos hiatus terræ quæ:ac? quam uoraginem? quam dehiscentem tellurem sequirat? quo fædeliciat┌ Fata so.mota heliss æ miseræ.┌ Erant an.oc.cum primũ uidit æneã:uenit in mentem lachrymabile sororis fatũ quæ æneæ causa sibi mortem cõsciuerat.┌ Sensit:æneas cognouit:& pudorem & dolorem ac metum illius.┌ Et he. cy.æneas uir excellens cythereæ ueneris filius. Nam cytherea dicta est uenus a cythera urbe in quam concha delata est:ut Fe.inquit.┌ Et al.tre timentẽ annã.┌ Flet tamen:æneas.┌ O helissa dido.┌ Admonitus recordatione.┌ Mortis tuæ:non potuit cõtinere lachrymas cum primũ recordatus est acerbissimi casus illius.┌ Anna per hanc:æneas uult deprecari culpã sui abscessus:quo illam ad necẽ impulit. Iurat se fuisse a diis coactum qui moras in carthagine increpabant:nec potuisse sibi psuadere futurũ ut illa se extingueret. refesri uulnera nõ cupi:quoniã apud inferos uidit:offeri deinde ipsi annæ emeritæ omnia quæ in segno latino sunt. Anna iuro per hanc tellurẽ:per terram Italicã.┌ Quã:tu.┌ Quondã:cum carthagine essem.┌ Solebas au.a nobis.l.┌ Dari mihi sa.pspe.fœliciore.┌ Iuso per deos co.per uestã.& deos penates:quos mecum e troia tuli.┌ Locatos nup:pauloante collocatos.┌ Hac se.lauinii & recte locatos dixit:quia plõga tempora alio transferri aut locari non sunt passi. Nam cum ascanius albam condidisset transtulissetq illuc deos:noctu rediere lauinium.┌ Iuro igit:per deos.illos deos.┌ Sæpe incre.mo.obiurgasse & accusasse nimiæ tarditatis. Sic excusans se de fuga culpam in deos refert.┌ Nec ti.de mo.nõ timuit tantũ illi mali quod seipsam trucidaret.┌ Iste me.mortis.l.┌ Abfuit a me:quia id de illa nõ metuebã.┌ Hei mi.cũ miseratione dictũ.┌ Illa lu.sos.cre.hoc est maioris animi q credi potuisset:cum morte sibi cõsciuerit.┌ Ne refer. nõ referas aliqd de eius morte:quoniã mihi oĩa nota. Nam si illa referret:dolorẽ & lachrymas refricaret:┌ Aspexi uui.nõ di.ll.cor.quæ corpus illud pulcherrimum non merebat.┌ Ausus adire domos tartareas: aspexi inquã ego qui ausus sum ad inferos descẽdere. De quo in sexto æneidorum in eo loco. Quas inter phœnissa recens a uulnere dido. Errabat silua in magna:quam troius heros. Vt primum iuxta sterit:agnouitq per umbram obscuram:& reliqua. At tu.anna.

Acates ẽ pciosi lapidis nomen de quo plinius in phe. li. ultimi.

Consolatio æneæ ad annã

Lauiniæ suspicio de anna

ANT. FAN.

ℂSEV rõ te.no.ap.o.si.de.siue consulto huc ueneris siue te aliquid numen impulerit.┌ Credidit:uel se commisit si accusatiuum subaudias uel fidem adhibuit┌ Pia causa me lauiniam adductam pellicem suspicetur.┌ Nam habet exa.quid agat.nondum exquisitum habet qua pœna annam afficiat:sed tanto eam odio prosequit ut mori cupiat dum perdat q pellicem putat.

PAV. MAR.

ℂSVB ratio.ap.te.no.oria. siue aliqua ratione factum. quod consulte & industria ad nos ueneris.┌ Siue deus siue aliquid numen ut casus te huc egerit.┌ Carpe con.re. mei.quasi fruere commodis omnibus mei regni: & omnia carpe quæ ad cõmodum & usum tuum fluit.┌ Nos me.ostendit gratitudinem animi. Nam memor est accepti beneficii.┌ Debemus mul.ti.cum fueris de nobis benemerita.┌ Nil non de.he.tibi multa. Sed helissæ debemus omnia. Etenim cum ita loquimur non nihil aliud significat. Cum uero postponimus non significat omne magis enim postpositum non significare facit quam ante positum:ideo hic nil non debemus:idest omnia debemus.┌ Eris gra.no.tuo:quia tibi multum debeo.┌ Eris gra.no.so.hoc est helissæ cui oĩa debeo┌ Talia di.cre.anna cõmisit se æneæ:qui ita omnia offerebat┌ Et expo.su. er.quẽadmodum e carthagine pulsa mari iactata tandem illuc appulerit. Neq eni restat alte.spes nihil aliud usquã erat:unde opem sperare possit:neq alterũ erat cõsilium: nisi ut æneæ se crederet sibi munifice regnum offerenti.

Nõ nihil & nihil nõ i quo differant.

At tu seu ratio te nostris appulit oris
  Siue deus:regni cõmoda carpe mei:
Multa tibi mẽores nil nõ debem9 elissæ
  Nomine grata tuo gratis sororis eris:
Talia dicẽti (neq eni spes altera restat)
  Credidit:errores exposuitq suos:
Vtq domũ itrauit tyrios iduta paratus
  Incipit æneas cætera turba silet:
Hãc tibi cur tradã pia cã lauinia cõiũx
  Est mihi:cõsũpsi naufrag9 hui9 opes
Orta tyro ẽ regnũq libica possedit i ora
  Quã pcor ut charæ mor sororis ames
Oia pmittit:falsumq lauinia uulnus
  Mẽte pmit tacita:dissimulatq metus
Donaq cũ uideat pter sua lumina ferri
  Multa:tñ mitti clã quoq multa putat:
Nõ hẽt exactũ quid agat furialiter odit
  Et parat insidias & cupit ulta mori:
Nox erat:ãte thoz uisa ẽ astare sororis

¶ Vrq do.ubi æneæ domũ igressa est.eam ille coniugi cõmẽdauit:dicebatq; se ex officio facere:nam bo
na illius absum pserat:equum est ut aliquam uicem referat.¶ Vtposttq.¶ Anna ludu.ty.da uestes & orna
tus phœnissos.Nam tyros in phœnicia est:ut alias diximus.¶ Intrauit do.regiam æneæ.¶ Incipit æn. cœ
pit loqui.¶ Cætera tur.silet:& recte loquente enim rege tacent alii.O lauinia cõ.cã.pi.honesta & officio- Verba
sa.¶ Est mi.cur.tra.ti.hanc:cur annam tibi & tuæ fidei cõmendem.Vtitur officio cõmendationis.nam ar æneæ ad
guit ab equitate rei:& exponit meritum & dignitatem.nam possedisse regnum dicitur plura sint quibus lauiniam
uideatur id iure facere.¶ Ego nau.cum naufragium fecissem in mari lybico.¶ Consumpsi opes huius:qa de bñfici
diu fuerat carthagine cum omni classe:& illam ibi refecerat opibus ipsius:& sororis.Et Dido apud Virgi- is accep
lium eiectum littore egentẽ Excepi & regni demens in parte locaui.¶ Orta:nata.Tyro.est.¶ Possedit re. tis ab ãna
in ora ly.tyria est genere.Sed regnum habuit in aphricæ ora.Quam ames præcor more caræ sororis:pro-
sequaris eam amore:& beniuolentia:ac si esset soror.¶ Omnia annuit:ille se omnia facturam comprimit
tamẽ dolorem.¶ Timebat.n.nec esset ea pro pellice adducta.¶ Lauinia pro.omnia quæ.s.æneas iusserat.
¶ Præmit:cõprimit.¶ Mente ta.secreta.¶ Vulnus fal.dolorem intimũ:iniustũ.Nõ enim iuste dolebat.Sic
falsum uulnus:quia nõ uera:sed falsa causa.¶ Et dis.m.r.occultat:& nõ palã ostẽdit ut est illud. Spẽ uultu
simulat:pmit aliũ corde dolorẽ.¶ Donaq; cũ:lauinia cum uideret apre ab ænea ad annam mitti munera.
Existimabat longe plura mitti occulte.Cõcepit igit in illã maximũ odiũ & insidias quoq; parauit.¶ Cum
uideat palã:apti.¶ Ferri:ad annã.¶ Multa dona:ab ænea missa.¶ Præter sua lu.iuxta suos oculos:ut apud
Vir.pter uada feruida uexit.¶ Putat:existimat.¶ Clam:quoq; ẽt occulte.¶ Mitti mul.dona.s.¶ Non hẽt
lauini.s.adhuc.¶ Exactũ:diligẽter exqsitũ.¶ Quid agat:in hospitã.¶ Odi fu.non hẽt nunc qd aliud agat Sup ali.
insectaſ magno odio.¶ Furia literi uero iuqt qa nõ iusto:sed a furiis iniecto.¶ Et pa.insi.quib' hospitã per- qñ p de
dat.¶ Et cu.mo.ul.cum pellicẽ illã existimaret:ulcisci uolebat iniuriã:& ulta mortẽ nõ curat.dum prius il ponit.
lam interimat.¶ Nox erat:nocte per quietẽ:uisa est admoneri a sorore:ut fugeret & cum fores uẽto crepu-
issent putauit illa hostes adesse.¶ Exiliit:& fuge sese cõmisit.¶ Erat nox ui.est:dido sanguinolẽta: lena san
guine.nã i entus noĩa significãt plenitudinẽ.ut opulentus plenus opib'. Si somnolentus plenus somno.
¶ Goma sqa.fœdatis crinib'.¶ Astare añ tho.so.añ cubiculũ ipsius ãnæ.¶ Dicere:est ẽt sic uisa dicere¶ Ef
fuge:o soror accelera hanc fugã.¶ Ne du.quasi nihil uerearis.¶ Fuge te.mœ.mœstitiã allatu:¶ Sub uer.
quasi in fine uerbo: illi'.¶ Aura uẽtus iuppiter cõmouit.¶ Fores qrulas stridulas.nã fores cubiculi crepu
ere putauit hostes adesse.¶ Exiliit:e strato.l.¶ Et ue.an.quæ pauore nõ retardaret.¶ Illinc:de ipso cubicu-
lo.¶ Iacit:deiicit se.¶ Sup se.hoc est de fenestra:ut est illud Virg.Multa sup priamo rogitans sup hectore
multa:hoc est de priamo & de Hectore.¶ Ille timor quẽ cõceperat ex crepitu ianuæ:fecerat audacẽ ad fu
gã.s.¶ Et rapit cũ metu:timebat qdẽ illa:& cũ.eo timore rapit:iqsi raptim fuga pcipitat¶ Velata:coopta.

Squalẽti dido sãguiolẽta coma: (ctũ
Effuge ne dubita mẹstũ soror effuge te
Sub uerbũ qrulas impulit aura fores:
Exilit:& uelox illuc super ausa fenestra
Se iacit:audacem fecerat ille timor
Cũq; metu rapit:tunica:uelata recĩcta
Currit ut auditis territa damna lupis
Corniger hãc tũidis rapuisse nũici' ũdis
Creditur:& stagnis occuluisse suis:
Sydonis iterea magno clamore p agros
Quærit:apparẽt signa notæq; pedũ:
Vẽtũ erat ad ripas:inerãt uestigia ripis
Sustinuit tacitas cõscius amnis aquas
Ipsa loq uisa est.placidi sũ nĩpha numici
Amne perẽne latẽs:ãna perẽna uocor
Protinus erratis læti uescunt in agris
Et celebrant largo seq; diemq; mero:
Sunt qb' hæc luna est:qa mẽsib' ipleat
(annũ

¶ TVNica uelata recincta:quod angustia tẽporis nõ ui- ANT. FAN.
debat pati ut tunicam cingeret.¶ Corniger hãc tumidis
rapuisse numicius undis: creditur fluuius celeber morte Numici'.
æneæ ut Litus adit laurens ubi tectus arundine serbit in
freta flumineis uicina numicius undis: hunc iubet æneæ
quæcũq; obnoxia morti abluere.¶ Sustinuit aquas:ut an
næ uerba exaudiri possent sustinuit aquas & tacitas red-
didit.¶ Amne perenne latens:anna(ut diximus)a perpe-
tuitate perenna dicta existimaſ non pro perenne.i.perpe-
tuo in numicio lateat.¶ Læti uescũtur in agris:læti quod Perennã
adepti essent:quasi peculiarem deam cœperunt uesci epu anna a p-
lis & genio indulgere:quod romani postea imitati sunt. petuitate
¶ Quia mensibus impleat annum:sunt qui annam cui i dicta.
annum ius esse uidetur lunam existimant cuius menses
colliguntur quibus annus impletur.
¶ TVNica recincta:incincta tunica uestis longa sine ma PAV. MAR.
nicis.¶ Currit:fugiens e lauinio.¶ Vt dãma territa: quæ
territa est.¶ Auditis lupis:cum audierit luporum ulula-
tus:aut strepitum insequentium damnæ ex generibus ca
prarum sunt:sed siluestres.ut Ply.inquit.Subdit: Damæ
mansuescunt raro cum feræ dici non iure possunt.Com-
plura namq; sunt nec plencita: nec fera: sed media inter
utrumq;:ut in uolucribus hyrundines.& reliqua¶ Corni
ger:fugientẽ ãnã numicius amnis rapuit.Factaq; est nym
pha.Numicius flu.qui labiſ ex aricina silua p laurentẽ a-
grum ubi submersum æneã dicũt.¶ Corniger.oẽs enim Numi-
amnes cornua habere dicuntur.Et Virg.Corniger:um ty cus fluui'
brim uocat hesperidum aquaꝝ regnatorẽ.¶ Creditur rapuisse hanc annam. ¶ Aquis tumidis:nam tunc deus rapu
erat auctus hymbrib':ideo tumidis cũ.paruus sit flu. ¶ Et occuluisse:occultasse.¶ Stagnis suis:aqs tũc sta- it annam
gnãtibus.¶ Sydonis:cũ fugisse annã cõstaret:missi sunt qui eam inquirerent:inuenire uestigia: non tñ illã.
¶ Sydonis:ãna a sydone urbe phœniciæ.¶ Quæritur interea dum illa eẽt in amne.¶ Per agros:latinos.

Annæ sermo ex flumi. numico cũ eẽt facta dea annoꝝ: quã alii dixerunt themin: alii isim credidere ſm dion.

¶ Magno clamore: clamabant annã ut illa audiret. ¶ Apparent signa & notæ pedum: hoc est ipsa uestigia. ¶ Ventum erat: qui inquirebant. ¶ Venere ad ripas amnis. Numicius undarum fluentiũ sonitus cõpescuit annaq; loqui cœpit dicens se in nympham esse demutatã: uocariq; Anna perẽnam illi qui uocẽ exaudiuere: ea celebrauere diem mœro. ¶ Inde mos originẽ cœpit. ¶ Erat uẽtum: iam uenerant: qui quærebant. ¶ Ad ripas numicii. ¶ Inerant uestigia ripis: erant notæ pedum in ripa fluminea. ¶ Amnis cõscius: numicius: q; eã rapuerat. ¶ Sustinuit aquas tacitas: ne fluentes immurmurarẽt: quo uox Annæ loquunt audiri posset nudis tacẽtibus. ¶ Ipsa: Anna iã nympha uisa est loqui & ita dicere. ¶ Sum: ego. ¶ Nympha: dea. ¶ Placidi numicii: quasi nolite me ulterius quærere. nam in nympham huius amnis cõuersa sum. ¶ Latens: ego. ¶ Amne perẽne: perpetuo delitens in hoc flu. ¶ Vocor anna perẽna: a perẽni aquarum lapsu. Sic annoꝝ dea a perenni temporꝝ fluxu. ¶ Protinus uescuntur: qui eam quæsierant: audita uoce læti. ¶ Vescuntur in agris erratis: p quos errauerant eam quærentes. Et celebrant se & diem largo mœro: reddũt se celebres ebrietate: celebrẽ diem: quia lætum: & pompa frequentẽ. ¶ Sunt quibus: hactenus de Anna sydonia: nunc alias opiniones refert: alios scilicet putasse Annam perẽnam esse lunam ea ratione: cum ipsa menses efficiat: & ex mensibus annus cõstet: uidetur & ipsam anno unoq; dominari: sic. ¶ Et annam perẽnam uocari. Alii dixere Themin quæ Diodo. teste cœli & terræ filia: diuinandi artem: & sacra cultusq; deoꝝ introduxisse dicit. Et Apollo quidem tradit: cum esset responsa daturus Themin consulere solitum tanq̃ diuinandi artis inuentricem: hæc illet. ũq; illa sacra & cultus deoꝝ introduxisset: assignat illi annoꝝ ratio: q; ea ad anni rõnem digessisset. Sic & anna perẽna uocat. Multi Isim uetustissimã ægyptioꝝ deam putauerunt: q; ea quæ lege a ægyptis dederat. annum quoq; ciuilem illis cõstituit. Sic & anna dicta. Sunt igitur aliqui. ¶ Quibus hæc Anna perẽna est luna: aliqui qui lunam esse putant. ¶ Quia impleat: perficiant annũ mensibus. ¶ Pars putat themin: quæ in parnaso oracula reddebat. De quo Lucanus cum regna themis tripodasq; teneret.

ANT. FAN. themis.

¶ PARS themin: Themin deam putabãt (autore Festo) quæ præciperet hominibus id petere quod fas eẽt eamq; id esse existimabant quod fas est. Eam cœli & terræ filiã dicunt teste Diodoro: quam uolunt non solum diuinandi artem inuenisse sed sacra & deorum cultus: quos uidemus per annum fuisse digestos. ¶ Inachiam pars putat esse bouem: Isidem quæ Io fuit Inachi filia & Romæ culta est: ut Nos Romana tuam in templo accœpimus isim. ¶ Nymphen atlantida unam e filiabus atlantis quã uolunt iouis fuisse nutricem montis. ¶ In sacri uertice montis erat: sacer mons (autore Festo) trans anienem fluuium ultra tertium miliarium appellatur. quia ioui fuerat consecratus. In eum secessisse plæbem Liuius scribit libro secundo primæ decadis Sicinio quodam autore cum a patribus dissideret: cuius animis delinitis oratiõe Menenii agrippe regressus in urbem omnibus tribuni plebis creati sunt. Nota est historia. ¶ Defecerat illis uictus: uict9 nomen aliud quoq; significat q̃ quæ nobis æsui sunt. Hic p uictum panem accipimus. Vnde autor subiungit. Et humanis usibus apta ceres. Bis enim idem dicit more poetarum. ¶ Orta suburbanis quædam fuit anna bouillis. Bouillæ sunt non longe ab urbe ac Lauinio in agro Labicano inter Ariciam uidelicet & Romã. Asconius postera die occurrit ei circa horam nonam clodius: paulo ultra bouillas rediens ab Aricia. Persius: Accedo bouillas cliuũq; ad uirbi. Hunc locum suburbanũ esse ex Suetonio quoq; colligimus qui ait decuriones municipiorum & coloniarum Augusti corpus a Nola bouillas usq; deportasse: a bouillis uero equestrem ordinem suscepisse. urbiq; intulisse: quis hic nonnulli campaniæ bouillas accipiunt quod nobis non placet. ¶ Leui mitra canos incincta capillos. hoc gestamen lydorum fuit & phrigum quo & meretrices utebantur: ut ite quibus grata est picta lupa barbara mitra. & uiri molles ut mœnia mentum mitra crinemq; madentem subnixus. Propriæ autem (ut inquit Seruius) est pilleus incuruus e quo pendebat buccarum tegmen: de quo Herodo. Assirii capita crinita habentes mitris rediminnt.

Sacer mons. fuit trãs anienem

Victus

bouillæ

Mitra

Pars themin: Inachiã ps putat eẽ bouẽ:
Inuenies q te nymphẽ atlantida dicant:
Teq; ioui primos anna dedisse cibos:
Hæc quoq; quã referã nr̃as peuẽit ad au
Fama: nec a ueri dissidet illa fide: (res:
Plæbs uet9 & nullis ẽt tũc tuta tribunis
Fugit: & in sacri uertice montis erat:
Iã quoq; quẽ secũ tulerãt: defecerat illis
Victus: & humanis usib9 apta ceres:
Orta suburbanis q̃dã fuit ãna bouillis:
Pauper: sed multæ sedulitatis anus:
Illa leui mitra canos incincta capillos:

PAV. MAR.

¶ PARS putat esse bouẽ inachiã: hoc est Isidem quæ prius Io dicebat Inachi regis argiuoꝝ filiam: ta quo & inachis flu. quæ uiolẽta ab ioue mutata: deinde in uaccã: cum diu errasset in ægyptũ. Tandẽ uenit ubi restituta illi priore forma Isis appellata est: & Osiridi Iouis filio nupsit. Sed de Iside & Osiride aliter a Diodoro & Plutar. referunt inuenies & alios. Qui dicãt te nymphen atlãtida te pleionẽ a lantis cõiugẽ: nam cũ νυμφη apud græcos spõsa sit: spõsam atlãtis ĩtelligũt. formato patronymico ab ip̃o uiro aliq ĩtelligũt nymphã atlantis filiã Maiã q; id a Mercurio filio assecuta fitiut pro dea annoꝝ coleret. Et te anna dedisse ioui primos cibos & inuenies o anna qui te nutricẽ iouis esse dicant. Nã cum primis annis iouẽ pauerisse: annã perẽnam uocauere de nutricibus iouis dictum est supius. ¶ Hæc quoq; refert & aliã opinionẽ quã ueriorem esse asserit. ¶ Hæc etiam. ¶ Fama: ipsius rei quam referam: mox exponam. ¶ Peruenit ad nostras aures. Nec dissidet illa. A fide ueri non discrepat a fide. nam aliquid ueritatis habet. Plebs uetus. plebs cũ propter nexos ob æs alienum a patribus secessisset Autore Sicinio in montem sacrum qui ut Liui. & Dion. refert: nõ longe ab urbe est iuxta anienẽ flu. deficiẽte plebi uictu in eo mõte quædã anna e bouillis liba illi

Liuius & Dionysi9 de mõte sacro

submini str a bat. reconciliata postea senatui plebe oratione Menenii agrippæ: statuam annæ erexere: & ex eo pro dea coli cœpta est. ¶ Vetus plebs: antiquus po. ro. Etiam tum tuta nullis tribunis: ad ea usq; tempora nondum creatis ex plebe tribunis ad eius defensionem: nam tum primum creati sunt. ¶ Fugit & erat in uertice montis sacri quo secesserat sacer mons: ut Pomp. inquit Trans anienem flu. ultra tertium miliariũ appellatur: quia ioui fuerat consecratus: & tria milia passuum etiam Liuius distare ostendit. ¶ Iam quoq; uictus: res ad uictum facientes. Verum ut Vlpianus de uerb. signi. ait. Victus uerbo continentur: quæ esui potuiq; ac cultui corporis: quæq; ad uiuendum homini necessaria sunt: uestem quoq; uictus habere uicem labeo ait. Cæteraq; quibus iuuandi curandiq; corporis nostri gratia utimur: ea appellatione significantur. Instratum omne uestimentum continetur. Quod initiatur Labeo ait. Neq; enim dubium est quin stragula uestis sit omne pallium: peristroma in uictum ergo uestem accipiemus ¶ Sed poeta uictum posuit p rebus ad æsum pertinentibus ¶ Defecerat illis: plebeis. ¶ Quem secum tulerant: cum ex urbe secesserat & defecerat. ¶ Ceres: panis cuius usum Ceres tradit. ¶ Apta usibus humanis: quæ conuenit usui humanæ uitæ. ¶ Fuit quædam anna orta: nata ¶ Bouillis suburbanis: quæ erant in suburbano. ¶ Nam duæ fuerũt bouillæ. ¶ Alterum in latio oppidum prope lauinium: de quo hic agitur. Alterum in campaniam prope sinuessam. ¶ Paupertiila anna. Sed anus multæ sedulitatis: diligentiæ & industriæ. ¶ Illa: anna bouilla. ¶ Incincta capillos canos. seniles. ¶ Mitra leuisi unexos habebat illa crines mitra lydarũ mulierum more.

Annæ statua erecta a pp̃lo romão post cõciliatos senatores cũ plebe.

Mitra gestamẽ lydarũ mulierũ.

Fingebat tremula rustica liba manu:
Atq; ita p popl'm fumãtia mane solebat
Diuidere: hæc pp̃lo copia grata fuit:
Pace domi factã signũ posuere perẽne:
Q d' sibi defectis illa ferebat opẽ: (Clæ:
Nũc mihi cur cãtẽt supest obscœa puel-
Dicere: nã coeũt: certaq; pba canũt:
Nup erat dea facta: uẽit gradiu9 ad ãnã
Et cum seducta talia uerba refert:
Mẽse meo coleris: iũxi mea tpa tecum:
Pẽdet ab officio spes mihi magna tuo:
Armiger armigeꝛ correpť amoꝛ miner-
Vroꝛ: & hoc lõgo tpe uuln9 alo: (uæ
Effice dii studio similes coeamus i unũ:

¶ FINGEBAT: formabat: ut figuli e ludo diuersa fingẽres. Significat & alia uerbum fingo. Sed effingere est ad alterius formam aliquid fingere unde effigies dictæ ¶ Pace domi facta. Oratione Menenii agrippæ. Lege Liuium ¶ Nunc mihi cur cantet superest obscœna puellæ dicere. Canebantur a puellis iocosa quædam & obscœna in festo annæ quod hæc dea martem intentum rebus Veneris elusisset. ¶ Pendet ab officio spes mihi magna tuo. Artificiosum exordium. Ostendit enim supra qualis in Annam fuerit: ut beniuolam redderet. nunc cum suam spem ab ea pendere subiungit orare uidetur sibi ut auxilio sit: & auget beniuolentiam.

ANT. FAN. Effingeꝛ

Obscena i festo annæ canebant

¶ FINGEBAT: componebat. ¶ Manu tremula: senili trementi. ¶ Liba rustica: qualia ruri fiunt. ¶ De libo primo diximus. ¶ Atq; ita solebat diuidere: ea liba. ¶ Per populum: per plebem ipsam. ¶ Fumãtia mane: calida: & ob id fumantia: cum e furno eximeret. ¶ Hæc copia: abundãtia librorum: licet exigua esse. ¶ Fuit grata populo: plebi. cui libis uictum suggerebat. ¶ Pace domi facta: ubi recõciliata est plebs patribus per Menenium Agrippam: de quo Liuius ita inquit. Placuit igitur oratorem ad plebem mitti: Menenium Agrippam facundum uirum. Et quod inde oriundus erat plebi carum. intromissus in castra: prisco illo dicendi & horrido modo nihil aliud q̃ hoc narrasset fertur tempore quo in homine: non ut nunc omnia in unum consentiebant: sed singulis mẽbris suum cuiq; consilium suus sermo fuerat: indignatas reliquas partes sua cura: suo labore: ac ministerio uentri omnia quæri uentrem in medio quietum nihil aliud quam datis uoluptatibus frui conspirasse inde ne manus ad os cibum ferrent: nec opus acciperet datum: nec dentes conficerẽt. Hac ira dum uentrem fame domare uellent: ipsa una membra totumq; corpus ad extremam tabem uenisse. ¶ Inde apparuisse uẽtris quoq; ad segne ministerium esse nec magis aliquam alere eum reddentem in omnes corporis partes. ¶ Hunc quo uiuimus: uigemusq; diuisumq; pariter in uenas maturum: confecto cibo: sanguinem comparando hinc: quam intestina corporis seditio similis esset iræ plebi ai in partes flexisse mentes hominum. ¶ Agi deinde de concordia cœptum: concessumq; in conditiones ut plebis sui magistratus essent sacrosãcti quibus auxilii latio aduersus consules esset. ¶ Neue cui patrum capere eum magistratum liceret. ¶ Ita tribuni plebei creati duo. C Licinius & L. Albinus. ¶ Hi tres collegas sibi creauerunt. ¶ in his Sicinium fuisse seditionis autorem. ¶ De duobus qui fuerunt: minus conuenit. ¶ Sunt qui duos in sacro monte creatos tribunos esse dicant. ibi sacratam legem latam per secessionem plebis &c. Ergo ubi facta est pax. Posuere signum annæ perennæ: erexit populus illi statuam. ¶ Quod illa fiebat sibi opem: succumbebat libris in ea rerum penuria ipsis. ¶ Defectis: cum iam defecissent cibi propter meritum illius populus gratus statuã erexit. ¶ Nunc mihi: in his festis Annæ obsceni quidam iusus referebantur: cum uerbis quoq; obscenis: eã poeta causam affert: q; ubi anna relata est in deos Mars eius operam petiit ad Pallada conciliandam: cuius amore tenebatur: q; illa se facturam promisisset: retulit postea se illam tandem exorasse: & amatorem quodam ioco delusit. de quo paulo post ¶ Nunc super eum. restat mihi dicere: cur puellæ cantent obscœna turpia quod eo turpius: cum puellæ canerent. ¶ Nam coeunt: simul ipsæ puellæ. ¶ Et canunt certa probra: uituperatione digna. ¶ Nuper: paulo ante. ¶ Erat facta dea: erat Anna relata deos. ¶ Gradiuus: Mars de quo superius. ¶ Venit ad annam. ¶ Et facit talia uerba: ita loquitur. ¶ Cum seducta. cum anna ab illis semota ¶ Coleris meo mense. quia celebratur tuum mense Martio ¶ Iunxi mea tempora tecum. quasi feci

PAV. MAR.

Menenii oratio ad plebẽ cũ fabła corporis & mẽbroꝛ.

Bñficium annæ pp quod ipsi erecta est statua populo romano.

mensem meum tibi esse cōmune lunxi enim tecum tēpora ut tuæ feriæ sint eo mense qui mihi sacratus: & artificiose arguit ab hac cōiunctione ut uideat illa debere id agere ut illi opem præstet iure necessitudinis. ¶ Magna spes mihi pendet ab officio tuo. quasi plurimum spero in tua sedulitate. ¶ Ego armiger: qui armis & belli præsum. ¶ Vror correptus amore mineruæ armigere: quasi uæhemēter amo pallada: quæ bellis præest quēadmodū ego: ut in principio huius libri diximus ipse uides manibus peragi fera bella mineruæ. Sic nunc armiferā mineruā uocat. ¶ Et in longo tēpore alo uulnus. a Virgi. accepit uulnus alit uenis a & hoc ideo dictum: quod quanto magis in ea cura sumus: magis augetur amor. ¶ Effice id: id effectū reddas. ¶ Vt dii similes studio: quasi qui in eodem officio uersemur. ¶ Coeamus in unum: coniūgamur. Cōdas. enim par sit nostrum numen: quia ego armifer illa armifera conueniens est: ut simul quoq; cōiungāmur. ¶ O comis: o benigna anus. ¶ Hæ partes: hæc officia: quasi dare operam ut simul coeamus.

Armiso-na minerua sicut mars dicitur armifro

ANT. FAN.

¶ CONueniunt partes hæ tibi: Tuū est talia tractare quæ anus es. ¶ Stultā spem: Quia nō erat sperandum fore ut pallas abiecta prudentia flecteretur ad Venerem. ¶ Sæpius instanti: Vrgenti annā ut mandata perageret. ¶ Præcib⁹ uix dedit illa manus. Bene dixit ut res uerisimilis uideretur. Est autem metaphora ¶ Tegens uultu: Flameo. Lucanus: Non timidum nuptæ leuiter tectura pudorem Lutea demissos uelarunt flammea uultus. ¶ Veneri: Quā Mars cognouit ut primus adulterium Veneris cum Marte putatur hic uidisse deus. ¶ Verba dedisse. Decepisse: nam uerba dare est decipere. ¶ Præteriturus eram gladios in principe fixos. Idibus Martiis iulius Cæsar in Pompeii curia tribus & uiginti uulneribus confossus est testibus Suetonio & Plutarcho: licent & sint qui tertio idus eum interfectum dicant. Curiam in qua occisus est obstrui placuit: ut scribit idem Suetonius: idusq; Martias parricidium nominari: quibus ferunt uatem prædixisse Cæsari ut discrimen præcaueret: qui cum in senatum iret uati dixisse traditur idus Martias aduenisse: cui uates uenere quidem sed nondum præteriere respondit. Eundem cædis locum a Pompeio ante theatrum dedicatum accepimus Cæsaremq; ad basim imaginis Pompeii a conspiratoribus interfectum: quam eius cruor magna ex parte respersit: postea uero in deorum numerum relatum non ore modo decernentium sed opinione uulgi: si quidem ludis quos ei consecratos hæres Augustus edebat stella crinita per septem dies continuos fulsit: quam esse animam Cæsaris crediderunt. Lege Suetonium & Plutarchum in Cæsare. Item Appianum: quoniam (ut sæpe dixi) nobis omnia referre non placet. Cæsar idus Martias sibi ferales notauit Scorpionis occasu.

Date uerba est decipere

Cæsar in curia pōpeiana tribus & uiginti uulnerib⁹ est cōfossus a bruto & cassio

Conueniunt partes hæ: tibi comis anus:
Dixerat: illa deum promisso ludit inani:
Et stultam dubia spem trahit usq; mora:
Sepius instanti mandata peregimus inquit:
Euicta est precibus uix dedit illa manus:
Credit amans: thalamosq; parat: deducit̃ illum
Anna tēgens uultus: ut noua nupta suos:
Oscula sumpturus subito mars aspicit annam
Nunc pudor elusum: nunc subit ira deum:
Ludit amatorem charæ noua diua mineruæ
Nec res hac ueneri gratior ulla fuit:
Inde ioci ueteres: obscenaq; uerba canentur
Et iuuat hanc magno uerba dedisse deo:
¶ Præteriturus eram gladios in principe fixos:
Cum sic a castis uesta loquuta focis:

PAV. MAR.

¶ CONVENIVNT sibi: quia anus es: & sedula tuum est efficere. ¶ Dixerat illa deum: deludebat Anna Martem. At cum nimium urgeret: retulit se palladis animum inflexisse: paratamq; esse ad coniugium. Cumq; illa pararet nuptias: deducitur ad eum Anna uelata luteo flammeo tanquam noua nupta: & cum illa esset eam osculaturus: cognouit se ab illa delusum. ¶ Hæc igitur erant: quæ in festis Annæ referebantur. ¶ Dixerat: ergo mars. ¶ Illa: Anna. ¶ Ludit: deludit. ¶ Deum promisso inani: uacuo sine effectu: quia non seruabat promissa ¶ Et trahit: protrahit. ¶ Vsque semper spem stultam. stulti martis. nam stultum erat illud sperare de pallade. ¶ Mora dubia: incerta: dicebat enim se obtemperaturam: sed tempora protrahebat. ¶ Inquit instanti sæpius: cum sæpius & uæhementius ille instaret dixit. ¶ Peregimus mandata tua: scilicet ¶ Et uicta est præcibus: tandem exoraui. ¶ Vix dedit illa manus. quasi uix dedit fidem: ita prius repugnabat: ut uix uinci potuerit. ¶ Aut dedit uictas manus: per translationem ab his qui in ipso prælio capiuntur: qui uictas manus porrigunt. ¶ Amans: mars. ¶ Credit palladam: scilicet uictam. ¶ Et parat thalamos: nuptias. Nam Thalamus thorus iugalis est: ut alias dictum. ¶ Deducitur illuc: ad Martem. ¶ Anna tegēs uultus suos: flammeo scilicet. ¶ Vt noua nupta: ut moris est cum noua nupta ad uirum ducitur: unde quo Lucanus in secundo pharsaliæ. Non timidum nuptæ leuiter tectura pudorem Lutea demissos uelarunt Flammia uultus. Flameo enim: ut Pompeius inquit amicitur nubens boni causa. q eo assidue utebatur Flaminia: id est flaminis uxor: cui nō licebat facere diuortium. Et eodem modo tegebatur nupta Flameo: ut perpetuo cum uiro manerent. Attigit in hoc Romanum morem poeta. Mars sumpturus oscula: cum uellet eam osculari ¶ Subito aspicit annam: detecto enim uultu aspicit & cognoscit illam. ¶ Nunc pudor: nunc ita subit elusum deum. nunc pudebat illius ignominiæ: q ab ea esset delusus: nunc ita excādescebat. ¶ Noua diua: quæ nuperrime facta es dea. ¶ Ludis amatorem charæ Mineruæ: de ludis martem qui mineruam amat ¶ Nec ulla res fuit hac ueneri gratior. nihil potuit esse Veneri gratius q Martem cum quo aliquando recubuit ab Anna esse delusum. ¶ Inde ioci ueteres: qui in campo martio referuntur. ¶ Et canuntur dicta

Quomō mars fuit delusus ab anna

Flameū uelamen.

obscœna turpia. Et iuuat delectat spectatores. Hanc annam. Dedisse uerba: hoc est elusisse seu decepisse: nam dare uerba decipere est: ut apud Teren. Cui date uerba difficile est. Magno deo: marti: hæc in festis annæ referebantur. Præteriturus eram: idi. mar. C. Cæsar interfectus est: & ea quidem dies parricidium nominabatur: nec senatus unquam cogebatur in tantæ cædis mœstitiā: Erat hoc præteriturus poeta: ne forte resricaret lachrymas monitus tamen a uesta: cuius sacerdos fuerat Cæsar: ne uereretur: nam & cœlo receptus est Cæsar: & de coniuratis supplicium sumptum. De eius morte in epitomate Liui. lib. cxvi. sic habetur Cæsar ex hispania quintum triumphum egit: & cum multi q maximiq honores ei a senatu decreti essent: inter quos ut pater patriæ appellaretur: & sacrosanctus: ac dictator in perpetuum esset inuidiæ causam aduersus eum præstiterunt: q senatui deferente hos honores: cum ante ædem ueneris genitricis sederet: minime assurrexit. Et q. M. Anto. collega suo inter lupercos currēte: diadema capiti suo impositū in sella reposuit. Et quod Epidio marullo: & Cæsereo flauo tribunis plebis inuidiā: & tanq̄ regnū affectanti mentibus potestas abrogata est: Ex his causis conspiratione in eum facta: cuius capita fuerunt: Marcus Brutus & C. Trebonius: & Cassius: & ex Cæsaris partibus. D. Brutus in curia Pompeii occisus est uigintitribus uulneribus: occupatumq ab interfectoribus eius Capitolium obliuione deinde cædis eius a senatu decreta: Obsidibus Antonii & Lepidi liberis acceptis coniurati a Capitolio descenderunt. Testamento Cæsaris hæres ex parte dimidia institutus est. C. Octauius ex sorore nepos: & in nomen adoptatus. Cæsaris corpus: cum in campum martium ferretur a plebe ante rostra crematum est. Dictature honos in perpetuum sublatus est. Et Trāquillus cum de hoc eodem agit & accessisse in senatū dicit sic prosequitur: Assidentem conspirati specie officii circūsteterunt. illicoq Cimber Tullius: qui primas partes susceperat: quasi aliquid rogaturus propius accessit. Rennuentiq: & gestu in aliud tempus differenti. ab utroq humero togam apprendit: Deinde clamantem. Ista quidem uis est: Alter Cassius aduersum uulnerat Paulū infra iugulum: Cæsar Cassii brachium arrepto graphio traiecit. Conatusq prosilire alio uulnere tardatus est. Atq animaduertit undiq se strictis pugionibus peti: toga caput obuoluit: Simus sinistra manu sinum ad ima crura deduxit: quo honestius caderet: etiam īferiore corporis parte uelato. Atq ita tribus & uiginti plagis confossus est. Vno modo ad primum ictum gemitu sine uoce edito. Et si tradiderunt quidā Marco Bruto irruenti dixisse: κaι συ τεκει νον κει συ τενον Exanimis diffugientibus cunctis aliquandiu iacuit: donec lecticæ impositū dependente brachio tres seruuli domū retulerunt. Hæc ille qui plures quoq honores ei in morte collatos refert si quis hystoriam cumulatiorem cupit perlegat Plutarchū: & Apianū cum Appianus nominatim etiam referat coniuratos omnes. Sed q in deorum numerum relatus sit ita idem Tranquil. inquit. Periit. vi. & quinquagesimo ætatis anno: atq in deorum numerum relatus est: nō ore modo decernentium: sed & persuasione uulgi: siquidem ludis quos primo consecratos ei hæres Augustus edebat stella crinita per septem cōtinuos dies fulsit. Exoriens circa undecimam horam. Creditūq est animam esse Cæsaris in cœlum recepti: & hæc de causa simulachro eius in uertice additur stella. Curiā in qua occisus est obstrui placuit. Idusq Martias parricidium nominari. Ac ne unquam eo die senatus cogeretur: percussorum autem ferre: neq triennio quisquam amplius superuixit: neq sua morte defūctus est: Damnati omnes: alius alio casu periit. pars naufragio: pars prælio. Nonnulli semet eodem illo pugione quo Cæsarem uiolauerant: Sed hæc hactenus. Eram præteriturus silentio: scilicet hoc est non relaturus. Gladios fixos in principe in Cæsare: hoc est Cæsarem in curia trucidatum. Cum uesta locuta a castis focis: cum ita ex ara æterni ignis Vesta admonuit.

Cæsar in qnto eius triūpho gesto cū esset dictator tribus & uiginti uulnerib' cesus est sexto & qnquagesimo ætatis anno

Nota hic. omnē historiam

Idus martiæ parricidiū dictæ

Ne dubita meminisse: meus fuit ille sacerdos
Sacrilegæ telis me petiere manus:
Ipsa uirum rapui simulacraq nuda reliqui
Quod cecidit ferro Cæsaris umbra fuit:
Ille quidem cœlo positus iouis atria uidit
Et tenet in magno templa dicata foro:
At quicūq nefas ausi prohibente deorum
Numine: polluerant pontificale caput:

ANT. FAN.

MEVS fuit ille sacerdos: Pontifex maximus ipse alibi: Ne ue cæde sacerdotis flāmas extinguite uestæ. Simulachraq nuda reliqui. Vult coniuratis in umbram tantum Cæsaris ius fuisse: cum uerum Cæsarem Vesta rapuisset in cœlū. Et tenet in magno templa dicata foro: Appianus: Populus cæpit interfectores eius undique conquirere funus etiam. in medio foro edidit temploq constituto iuxta pyram ueluti deo sacra exhibuit. Sane Augustus autore Plynio Venerē exeuntem e mari nobilissimam apellis picturā dicauit in æde Cæsaris patris. Legimus & plebem tanto fauore mortuum Cæsarem prosecutam esse: ut nō solum ad Bruti & Cassii domum: cum facibus tetenderit: sed solidam columnam. xx. pedum lapidis numidici in foro statuerit ad quam longo tempore sacrificare: uota suspicere. controuersiasq iterposito per Cæsarem iureiurando distrahere perseuerauit. Suetonius scribit pro rostris auratam ædem ad simulachrum Veneris genitricis collocatam.

Tēplū ueneri auratū a cæsare constitutum

PAV. MAR.

NE DVBITA meminisse: non uerearis mentionem de eo facere. ille Cæsar. Fuit meus sacerdos: nam fuit pontifex maximus: de quo plura paulo superius diximus. Manus sacrilegæ: sacrilegorum coniuratorum: nam ideo sacrilegi: quia sacra uiolarunt. nam sacrum pontificem maximum confoderunt. Petiere me telis: quasi me ipsam uulnerarunt: nam qui pontificē meum ululatunt. in me ipsam manus iniecerunt. Ipsa uirum rapui: eripui ego e manibus eorū Cæsarem: & in cœlum retuli. & reliqui simu

Iachta nuda. q̃si umbrã sine corpe. Vmbra Cæsaris fuit quæ cecidit ferro nõ fuit Cæsar:sed eius umbra i quam atmis sacrilegi sæuierunt. Ille quidem positus cœlo locatus inter sydera:ut iam diximus. Et in Buc. Ecce dionei processit cæsaris astrum. Vidit atria Iouis:quia in cœlũ:& Iouis regiam ascendit. Et tenet templa dicata:consecrata. In magno foro:in foro romano. Et Suetonius inquit. Et pro rostris aurata ædes ad simulachrum Veneris genitricis collocata. At quicunq; ausi nefas:ausi indignum facinus. Polluerant:fœdauerant:seu uiolauerant. Caput pontificale:Cæsaris pontificis. Prohibente numine deorum:quasi contra deorum uolũtatem.

Astrum cæs. diõei

ANT. FAN.

MORTE iacent merita. C. Cæsaris genius (ut scribit Plutarchus) terras & maria peragrans omnes eius percussores inuestigauit:quorum nemo (teste Suetonio) triennio amplius supetuixit:nemo sua morte defunctus est. Damnati omnes alius alio casu perierũt pars naufragio pars prælio. Nonnulli semet inter quos cassius eodẽ pugione quo Cæsarem uiolauerant interimerunt. Testes estote Philippi:oppidi nomen est & camporum Thessaliæ ubi uictus est Brutus. Vtrumq; enim eo nomine significari auctor est Porphyrio. nomen a Philippo rege deductum existimatur. ibi Augustus Cæsar (ut scribit Plutarchus) a Bruto contra quem instructus erat profligatus castra quoq; amisit:uixq; manus hominum effugit:ut ipse in commentariis scripsit somnio cuiusdam familiarium admonitus. Cassium uero in alio cornu ab Antonio uictus cum ignoraret Brutum uicisse:o Pindaro liberto uolens mandansq; occisus est. Deinde iterum pugnatum est paucis diebus interiectis & in ea pugna uictus Brutus sibi mortem consciuit:cuius caput ab Augusto Romam missum est ut statuæ Iulii Cæsaris summitteretur. Ossibus albet humus:Quia insepulti sunt. Hæc prima elementa fuerunt Cæsaris:Laudat Augustum a pietate qua factum est ut extinxerit omnes Iulii Cæsaris percussores auspicatusq; fueris res postea a se gestas ultione paterna:unde martii ultori templum dedit. Scorpius a prima parte uidendus erit:Secundum Chaldeos loquitur Libram & Scorpium unum signum accipientes. De quo ait Macrobius:Scorpius totus in quo Libra est naturam Solis imaginatur qui hieme torpescit. Dicit enim Libram quam faciunt Scorpionis chelæ .xvii. calen. Apriles chronice orituram. Quod fieri necesse est noctis initio cum Sol hoc tempore propemodum in eo sit ut Arietem igrediatur. Sane Scorpius cum chelis .xix. stellis cõstare dicitur. Nec nos moueat quod diximus supra idibus Martiis occidere Scorpionem. Quis enim nesciat fieri posse:ut eodem die & chronice? Est autem Scorpius Martis domus. Vnde Horatius eum formidolosum uocat:ut seu Libra:seu me Scorpius aspicit formidolosus. Et Virgilius ardentem:ut ipse tibi iam brachia contrahit ardens Scorpius.

Philippi

Octauianus dict' bruto in cãpia philipicis:& cassius a marco antonio

Scorpius occidit. xvii. calẽ. apriles

Scorpius formidolosus

Morte iacẽt merita: testes estote philippi
Et quorũ sparsis ossibus albet humus:
Hoc op' hæc pietas:hæc pria elemẽta fuere
Cæsaris:ulcisci iusta p arma patrẽ: (res
Postea cũ teneres aurora rfecerit herbas
Scorpius a prima parte uidendus erit

PAV. MAR.

IACENT morte merita:quam meruerunt. Estote testes philippi. campi ubi Brutus & Cassius principes coniuratorum:alter sua:alter serui manu confecti sunt:& Cæs. Octauio ultori uictoria parata. Philippi ciuitas est:ut in odis Horatii quoq; diximus: in Macedoniæ finibus:quæ ut Appius meminit Datos olim dicebatur:Crenida ante dati nomen appellata:eum locum Philippus ut accõmodatum metatus fuper thraces uallo sepsit:& a se Philippos nuncupauit. Et quorum:& illi sunt testes. Quorum ossibus sparsis diffusis. Albet humus:nam omnes illi parricidæ mortui:& insepulti iacuere:Sic & ossibus inhumatis albescere uidebatur tellus. Hoc opus in laudem Octauii Cæsaris:qui paternam mortem ad internitionem inimicorum ultus est:& marti ultori ædem consecrauit. Et Suetonius inquit:ædem marti pro ultione paterna bello philippensi uouisse. Sed de hoc plura dicemus in .v. Hoc su.o. hæc ple. filii in parentem. Hæc fuerunt prima elementa Cæsa. Octauii fuere magna & pia initia rerum agendarum. quibus ad sũmum imperium promotus est. Vlcisci patrem:Iul. Cæ. Per iu. ar. iustũ enim erat ulcisci patris necesse illud Octauius rediens ex epyro egit:ut opem cõtra percussores patris haberet nec destitit:quoad omnes extinxit. Postea cum .xvii. calen. Aprilis:hoc est .xvi. die prima pars Scorpionis oritur. Scorpius enim cuius prior pars quæ chelæ dicuntur:ita ponitur ab equinoctiali circulo:ut eum sustinere uideatur ipse autem pedibus philulci subditus extrema cauda circulum hyemalem cõtingere uidetur:occidit autẽ inclinato capite. Exoritur erectus a chelis hic habet stellas in his quæ chelæ dicuntur. In unaquaq; earũ binas:ex quibus proxime sunt clariores:præterea hẽt in fronte stellas tres:quarũ media est clarissima. Inter scapulas tres in uẽtre duas:in cauda quinq;:in acumine ipso:quo percutere existimatur duas:omnino sunt stellæ decem & nouem. Scorpius ipse propter magnitudinem membrorum in duo signa diuiditur quorũ priorem partem libram dixerunt. Sed oĩno totũ signum hac de causa. statutum astrigitur:Quod Orion est uenatur:& in eo exercitatissimum se esse confideret:dixisse & dianæ:& Latonæ se omnia quæ ex terra oriunt ut occidere ualere quare terram permotam Scorpionem eduxisse:qui eum interficere demõstratur. iouem autem admiratum Scorpionem inter astra collocasse:ut species eius hominibus documento esset:ne quis eorum aliqua re sibi confideret. Dianam autem propter studium Orionis petisse a ioue:ut illi idem beneficium daret petentiq; quod terræ ultro tribuisset:itaq; constitutum:ut cum Scorpio oriatur:Orion occidat:Hæc ex Higyno. Poeta inquit eo die uidendum esse Scorpiũ mane a prima parte de cosmico eius ortu intelligere non possumus:nam est arietis:qui illis diebus oriri incipit. Ego sic accipere uideri per ortum heliacum:in occasu tamen:ita ut significet occidentem Libram:Sic Arietis ortus indicaretur:qui Libræ oppositus est. Sed de ariete postea dicemus. Plinius tamen inquit Cæsarem Idus

Octauiãi iam dicta ad itemitionẽ cõtra pcussores cæsaris

Quomõ scorpi' est collocat' inter sydera

Martias sibi ferales annotasse scorpiõis occasu. Nos uero in fine operis plura simul de omnibus dicemus. Cum posteraisequẽs. ⁋ Aurora resecerit: rore madefecerit. ⁋ Herbas teneras Scorpius erit uidendus a prima parte: aut post primam partem: hoc est post chelas: siue a prima parte sui signi eo modo quo dictum est. ⁋ Tertia: decimosexto calen. apri. hoc est. xvii. die martii festum erit bacchi quo die ad liba populus cõueniebat in eius honorem: & pueri relicta prætexta uirilem togam sumebant: profunditurq; in Bacchi laudes & in sileni fabulam. & in togæ libere rationem: quæ omnia suis in locis explicabimus.

Die decimo sexto martio liberalia festa

⁋ Tertia post id⁹ lux ẽ celeberria bacho
Bacche faue uati: dum tua festa cano
Nec referã semelẽ: ad quã nisi fulmia secũ
Iuppiter afferret: paru⁹ iermis erat:
Nec puer ut posses maturo tẽpore nasci
Expletum patrio corpore matris opus:

⁋ TERTIA post idus lux est celeberrima Baccho. xv. calendas Apriles Baccho sacra fiunt quæ constat teste Seruio ‹ Iulium Cæsarem primum Romam transtulisse ut Daphni & armenias curru subiũgere tigres istituit. daphnis thyasos inducere Baccho. Dicuntur autem hec festa. Liberalia a libera. i. Baccho qui repertor uini ideo liber dicitur. ut Festo placet q uino usi oĩa libere loquantur: quos ebrietas petulantiores facit. Vnde illud est Neuii libera lingua loquemur ludis liberalibus: licet alii a libatione liberum dictum uelint q ipse libationem præbuerit. Alii q p Boetiæ libertate pugnauerit. Alii a liberando dictum putent cuius sacra (ut inquit Seruius) ad purgationem animæ pertinebant. Alii q liber & uagus sit: nam secundum Aristo. Apollo. & Liber pater unus atq; idem deus est: de quo ait Neuius. Hac qua Sol uagus igneas habenas imittit propius iungitq; terræ Hinc est q (ut scribit Macrobius) in sacris h religiosi arcani obseruatio tenebatur. ut Sol cum in supero hemisperio eẽt Apollo uocaretur: cum in infero Dionysius qui est Liber pater: quem Herodotus scribit ubi editus est in lucem ab Ioue in sutum femori portatumq; in Nysam quæ est super ægiptum in æthiopia ubi educatus dicitur. Vnde a Ioue cuius grecus genitiuus est dios & Nysa Dionysius dictus est & eius sacra Dionysia: ut a Baccho Bacchanalia a Libero Liberalia. Nam orgia & trieteria a. nollo huius dei nomine deducta sunt: quorum illa non solũ Liberi patris sed deorum omnium sacra apud græcos significabant Hæc autem a poetis trietias. i. a triennio dicta sunt: quo exacto ut ait Lactantius Grãmaticus mos fuit ea celebrari: Sane Bacchus ut quidam tradunt primus omnium subactis indis uictoriam reportauit: apud quos Nysam urbem condidit teste Iustino: ad quam cum Alexander macedo uenisset oppidanis nõ repugnantibus fiducia religionis Liberi patris parci iussit cum secu: nm se non tantum militiam: uerum etiam dei uestigia lætaretur. Est & Nysa in Boetia: de qua inquit Lucanus: Bacchumq; auertere Nysa. Item in Caria: in Lycia & Ionia. Hic deus emere & uendere instituit inuenitq; Diadema regum insigne: necnon & triumphum: ut Plynius & Macrobius meminerunt: Athenienses primi liberales ludos instituerunt: ut quibusdam placet. Scythæ autem (ut scribit Herodotus) Græcis probo dederunt Baccanalium consuetudinem negantes esse credibile deum inuenisse quo homines ad dementiam adigerentur Aegyptii Baccho porcũ mactabãt alii hircũ: ut diximus supra: eidẽ maiores nr̃i sacri ma. l. mustũ sacrificarũt pro uino uasis: ac uineis cõseruãdis: sicui antiquissimi rustici (autore Festo) confecta uindemia dionysia faciebant. Canebãtur autem hymni libero patri apud græcos græca: apud latinos uoce latina cum hymni matris deorum ubiq; græcam linguam requirerent teste Seruio. Primus uero apud corinthios dithyrambici carminis genus cecidit Arion Methymneus quod a dithyrambo. i. Baccho id nomen accæpit sic dicto q per duas portas uenerit uentrẽ semeles & Iouis femur a quo dithyrambici poetæ nominati sunt: qui cũ hymnos in Bacchũ canerent tripodẽ in præmiũ accipiebant. Erant autẽ Bacchi sacra non tacita ut pleraq; alia: sed aperta sicut & sacra matris deoꝝ: adhibebãtur n. orgiis Bacchi pene omnium generũ instrumẽta. ⁋ Nec referam semelen. Bacchi matrẽ & cadmi filiã. Nota est fabula. Hæc Thyone græce dicitur a qua (ut placet Porphyrioni) Bacchus thyoneus dicitur: Vnde bacchæ thyades dictæ: Est autẽ color occupatio ⁋ Paruus inermis eras: Sensus est nisi Iuppiter fulmie armatus uenisset ad Semelen in infantia inermes fuisse ac si dicat: inter arma hoc est fulmina natus es: ut constaret quantus imperator ac deus futurus esset qui armatus erat cum ederetur in lucem. ⁋ Bistonas: populos thraciæ in qua & stagnũ bistonium est dictum a rege Bistone: ut quibusdã placet: ii cum in sacris Liberi patris uersantur solutis crinibus angues & capite & manu gestant teste Porphyrione, cũ mos sit Bacchantium (ut scribit Diodorus) comis serta & manibus thyrsos ferre: idest hastas pampinis inuolutas.

ANT. FAN.

Bacchi sacra. xv. calendas apriles: Liberalia Liber.

Bacchus in sut⁹ femori iouis

Dionisi⁹

trieteria

Nisa urbs multis in locis.

Bacchi inuenta.

Dithyrãbici carminis auctor

Bacchi gesta

thyone⁹ thyades

Bistones

⁋ TERTIA lux. tertia dies post idus martias. hoc est. xvi. dies mẽsis martii. ⁋ Est celeberrima Baccho: bacchi numine: nam celebratissimũ bacchi festum. ⁋ Bacche faue uati: faue mihi. ⁋ Dum cano: cantãdo scribo. ⁋ Tua festa: diem tuis sacris constitutã. ⁋ Nec referam non agam nunc de matre tua semele: quæ persuasa a Iunone: non aliter credens Ioui succumbere: nisi ea secum maiestate congrederetur: qua cum Iunone examinata est q nisi illud illa experiretur: te Iouis filium non putabat. ⁋ Nec referã: nolim nunc referre. ⁋ Semelen: matrem tuam: quæ ut Diodorus inquit: ex harmonia Veneris filia: & cadmo nata est ⁋ Ad quã: semelẽ. ⁋ Nisi Iuppiter inermis: prius tamẽ inermis. ⁋ Afferret fulmina: quæ postea ob iuratã fidẽ inuitus tulit. Tu eras paruus: parui nois quia nõ creditus Iouis filius. ⁋ Nec puer: de his plura supius egimus in querela Ariadnes. Extincta semele fulmine: quæ abortũ fecit in Iouis femur Bacchus receptus est: ideo hic. ⁋ Nec referã scilicet. ⁋ Opus mr̃is: officiũ maternũ. ⁋ Expletũ corpore patrio: hoc est in Iouis fœmore. Vt puer posses nasci tpe maturo: ut nascaris pfecto tpe part⁹ hoc est decimo mẽse: Sythonas & sithicos nolo cõmemorare nẽc uictorias tuas: & triũphos toto orbe partos ⁋ Etenĩ Dionysius: nã & ipse bacchus

PAV. MAR.

Sythões & sithicos uictos a baccho

Quomõ bacchus totum or bẽ pagrauit in ante bellica

totum orbem bellis & uictoriis peragrauit. Ex asia in europam transfretaturus: cum amicitiam iniisset cum Lycurgo rege thraciæ: & ab eodem insidiæ in eum pararentur: ut refert Diodo. Tharope quodã rem referente lycurgum domuit: regnumq; thraciæ tharopi tradidit: cuius sacra & cerimonias demonstrauit. Ideo hic. Longum est memorare sythonas: quasi quia lõgum esset: nolo nunc cõmemorare thraceas qui sythones dicuntur a sythonio flu. cuius meminit Plynius. Inde apud Virgilium. Sythoniasq; niues: & in heroid. Nec uehit acteas scytonis uuda rates:

Bistonas & sythicos lõgũ ẽ narrarẽ triũ
Et dõitas gẽtes thuris & Ide tuas (phos
Tu quoq; thebãæ mala p̃da tacebeř ma
Inq; tuũ furiis acte lycurge genu (tris
Ecce libet subitos pisces: tyrrhenaq; mõ
Diceř: sed nõ est carmis hui⁹ op⁹ (stra
Carmis huius opus cãs exponere: q̃re:
Vilis anus populos ab sua liba uocet.
Ante tuos ort⁹ aræ sine honore fuerũt:
Liber: & in gelidis herba reperta focis:
Te mẽorãt gãge totoq; oriẽte subactos
Primitias magno supposuisse Ioui:
Cinama tu prim⁹ captiuaq; thura dedisti
Deq; triumphato uiscera tosta boue

ANT. FAN.

¶ ET scythicos lõgum est narrare triumphos. Sunt qui primum triumphi autorem Dionysium putent a quo nõ indi: solum: sed & Seythe domiti sunt & alii. ¶ Gẽtes thuris: Arabes quos Bacchum ferunt etiam domuisse. ¶ Tu thebanæ mala præda tacebere matris: Pentheum dicit: quem Liberi patris sacra aspernantem ira numinis matri lacerandum dedit. Inq; tuum furiis acte lycurge genu: Ipse alibi: Penthea tu uenerande bipẽnisferumq; lycurgũ sacrilegos mactas: Fuit autem hic Lycurgus rex Thraciæ qui dum in Bacchi contemptum uites succideret crura sibi falce amputauit. Vnde eum abstemium fuisse Seruius scribit: Sed hystoria hoc habet uoluisse Lycurgum decipere Bacchum ex india reuertentem: cui cum regni adiutũ promisisset noctu milites misit qui in eius exercitum impetum facerent: quod cum deus resciuisset: instructa acie Thraces aggressus Lycurgum oculis priuauit & socios eius cruci affixit: Lactantius Grãmaticus duos inquit fuisse Lycurgos Thacem & Nemeum: quibus additur ab aliis Lycurgus legum lator. Sed lycurgus Bacchi cõtemptoris est quem quidam Boreæ: alii Dryantis filium dicunt ac Phyllidis patrem. ¶ Subitos pisces: Nautas Tyrrhenos qui a Baccho in delphines cõuersi sunt. Nota est fabula. ¶ Vilis anus: Quæ cõsueuit in festo Bacchi uocare populum ad liba quæ ipsa formauerat & ea populo Romano distribueret: ut unusquisq; Baccho particulam offerret uel libaret. In gelidis herba reperta focis: Vult ante ortum Bacchum nullum sacrorum usum fuisse & ubi Foci postea sacrorum ignes continuere nihil aliud fuisse q̃ herbas. ¶ Primitias magno supposuisse Ioui: Obtulisse Ioui primitias prædæ.

Lycurgus rex thraciæ.

Bacchus priuauit lycurgũ oculis & thraciã tharopi tradidit

PAV. MAR.

¶ ET sythicos triumphos: quos e scythia retulisti. Scythiæ enim septentrionales sunt partim in Europa partim trans tanaim in Asia: Hoc etiam cum indis Bacchus debellauit Dionysius enim primus omnium triumphauit elephanto indico inuectus: ut refert Diodorus. ¶ Et domitas gentes thuris: quasi non agam de arabibus a te uictis: apud quos thus nascitur: Nam in Carthabania regione Arabiæ. Sed de his latius in primo libro diximus. Et Inde tuas gentes scilicet domitas. Indiam enim ut diximus totam domuit. Indus fluuius indiæ maximus: & indos populos dicimus: ipsa quidem regio sub oriente sole iacet de qua alias. ¶ Tu quoq; thebanæ: nec dicam nunc de pentheo Tebano aut Lycurgo Thraceo. Pentheum enim Thebis bacchi sacra spernentem: atq; prohibentem Agaue mater interfecit: cuius fabula refertur in tertio Metamorphoseos. Et Diodorus inquit sustulisse omnes impios: qui in orbe erant: Sed maxime Pentheum ac Lycurgum. Quem etiam dicunt: dum bacchi uites incideret crus sibi abscidisse. ¶ Tu quoq; o penthe. ¶ Mala præda matris Thebanæ qui ab Agaue matre tua thebana discerptus es. ¶ Tacebere a nobis: quia non cõmemorabo: & tacebere tu. ¶ Lycurge: rex thraciæ. ¶ Acte furiis: qui a furiis impulsus es: ¶ In tuum genu. nam dum putabas uites incidere crus a genu abscidisti. Ecce libe uellem commemorare tyrrhenos nautas: Sed non pertinet ad præsens argumentum. Bacchus crediderat se tyrrhenis nautis: ut eum naxon deferrent: qui cum illi uim inferre putarent in delphinos mutati sunt: de hoc etiam in met. Ecce libet dicere pisces subitos: delphinos repente factos: & Monstra tyrrhena: tyrrhenos nautas: in delphinos subito cõuersos. ¶ Sed nõ est opus huius carminis: nõ pertinet ad hoc carmẽ: Ea. n. in meta. carmine heroico scripsi: nunc in hoc elego nõ sunt repetenda: præterea nõ conuenit huic argumento: quia nunc non agimus de his: sed de libis: ad quæ uocatur ab anicula pp̃ls. ¶ Opus huius carminis est: quasi ptinet ad hoc carmẽ. ¶ Exponere causas: quare: qbus causis. ¶ Vilis anus uocet ad pp̃lm ab sua liba. ¶ Vetula: quæ liba finxerit ad ea pp̃lm uocat. Nam ab ea accipit popl̃s in festo Baccho: poeta rõnem aucupatur primis libationibus quæ ab ipso fuerunt institutæ præsertim cõ uictor rerum primitias magno ioui offerret: sic in libero pre liba & libamina dicta. O libero Diony. seu bacche: cur liber in primo diximus. ¶ Aræ fuerũt sine honore: sine sacrificio. Ante tuos ortus: anteq̃ tu natus esses. & Herba fuit repta in gelidis focis: i locis ubi post ortũ bachi aræ sunt cõstitutæ herba erat: ideo foci gelidi q a nulla fiebãt sacrificia nullus erat in ea usus ignis nulla uictima torrebaẽ. nulla thura cremabãtur. ¶ Te memorãt: te dicũt o liber. ¶ Subacto gange & toto oriente: postq̃ domuisti & subegisti pp̃los totius orientis: indos præsertim per quos ganges flu. vii. alueis fluit in orientẽ solẽ. Supposuisse primitias: magno ioui: obtulisse Ioui primitias prædæ: & fructũ partes: Primitiæ. n. fructũ diis offerebãt: unde iis in. ii. lib. diximus. ¶ Tu primus: o bacche liber pater. Dedisti obtulisti ioui. Cynnama quæ quidẽ nascuntur in æthiopia trogotidis teste Ply. At in met. in pãchaia arabiæ

Bacchus maxime fuit ipius cõtra pentheum & lycurgũ

Liba & libamina a libero dicta

Cynnama in ethyopia

regione nasci, dicuntur: sit diues amono cynnamaq; costumq; suum: sudataq; ligno thura ferat. floresq; alior panchaia tellus. ⁋ Et thura captiua: captiuorum arabum: quos subegisti tu primus ea diis concremasti. ⁋ Et uiscera tosta: cocta. ⁋ De boue triumphato: de boue rapto ab hostibus. ⁋ De quibus triumphasti.

ANT. FAN.

Noie ab autoris ducūt libamina nomē.
Libaq; q; sacris pars datur inde focis:
Liba deo fiūt: succis quia dulcibus idē:
Gaudet: & a Baccho mella repta ferūt:
Ibat arēoso satyris comitat' ab hebro:
Nō habet igratos fabula nostra iocos:
Iāq; erat ad rhodopē pāgęaq; flumia uē
Aeriferæ comitū cōcrepuere man⁹: (tū
Ecce nouæ uolucres coeūt tinitib⁹ actæ
Quoq; mouēt sonit' æra sequunt apes
Colligit errātes: & i arbore claudit inani
Liber: & inuenti premia mellis habet:
Vt satyri læuisq; senes tetigere saporē.
Quærebāt flauos p nemus oē fauos:
Audit in exesa stridorē examinis ulmo:
Aspicit: & cælat: dissimulatq; senex:
Vtq; piget pandi tergo residebat aselli.
Applicat hūc ulmo. corticibusq; cauis:
Cōstitit ipse super ramoso stipite nixus
Atq; auide trunco condita mella petit:
Milia crabronū coeūt & uertice nudo.

⁋ NOMINE ab auctoris ducunt libamina nomen: Liba quidem (ut diximus secundum Varronem) a libando dicta suntq; libandi causa fiant. Libamina uero a libero ut Nasoni placet hoc loco: cuius festa idē Varro scribit dicta liberalia quod per totum oppidum eo die sacerdotes liberi sederent hedera coronatæ cum libis & foculo sacrificantes Ea liba e farre & melle constabant apta sacris ut inquit Seruius. Quod sacris pars datur ide focis: Dictum inquit Libum q; eius particulæ focis sacris siue aris libentur. ⁋ Ebro Fluuio Thraciæ cuius prouinciæ mons est Rhodope cui a regina Thracum rhodope ibi sepulta nomen inditum putant. ibi & Pangea sunt quæ iunguntur Macedoniæ: ut uideo pangæa niuosis cana iugis. Vnde autor subiungit: Pangeaq; flumina e pangæo fluentia: quod Thaciæ promontorium esse bellis conterminum cōstat: ad cuius radices fluit amnis quem mæstū uocant. ⁋ Aera sequuntur apes: Vir. in quarto Geor. Curetum sonitus crepitantiaq; æra secutæ. Gaudēt apes (teste Plynio) plausu atq; tinnitu æris eoq; conuocantur quo manifestum est: ut idem putat: auditus sensum eis inesse quamuis nonnulli aliter sentiant iisdem inimica est echo resultanti sono a quo pauide alterno ictu pulsantur: ut aut ubi concaua pulsu saxa sonāt: uocisq; offēsa resultat imago. ⁋ In arbore claudit inani: Nonimus apū alueraria interdum fieri e cauis borum truncis. ⁋ Læuisq; se. Silenum dicit. ⁋ Dissimulatq; se. Nemini rem aperit ut solus melle audiri examinis potiretur. ⁋ Milia cra. co. Hæ uolucres ex equis creantur: dicunturq; interficere hominem ictibus. xxvii.

Hebrus

Pangea

Bacchus mei reppetit

Apes gaudēt tinnitu æris

Crabrones ictib⁹ xxvii. occidūt hominem

⁋ LIBAMINA: libationes: quæcunq; in sacris libantur. ⁋ Ducunt nomen a nomine auctoris: a libero patre: qui primus Ioui libauit: dicta sunt libamina. ⁋ Et libata libaminibus: seu libando ab ipso libero. ⁋ Quod pars: liborum scilicet. ⁋ Inde a libationibus. ⁋ Datur sanctis focis: offertur aris: ideo Varro ostendit liba dicta: quod libandi causa fiunt. Fictores dicti a fingendis libis: & Saturnio in carmine Libaq; fictores argeos: & tutulatos. Libum panis genus erat & melle infunde baf: sed plura diximus in. i. li. ⁋ Liba: ita ut diximus ifusa melle. ⁋ Fiunt deo: hoc est ipsi Baccho. ⁋ Quia. Idem: bacchus. ⁋ Gaudet dulcibus succis: hac causa liba baccho offeruntur: quia dulces succi & liquores illi grati sunt. uelut mella quæ ipse adinuenit. ideo s. ⁋ Et ferunt: dicunt. ⁋ Mella reperta a baccho: quasi mellis inuentionem. i. lib. diximus. id nunc poeta ipsi deo ascribit. Refertq; iocosam sileni fabulam: cū auidus edendi mellis: crabronum aculeis est infixus: & pro medela luto delinire uultum iussus est. ⁋ Ibat bacchus. ⁋ Comitatus satyris: qui sunt eius comites: ut in primo diximus. ⁋ Ab hebro arenoso: hebrus thraciæ flu. prope Aenon urbem in mare ægeum influit. Nostra fabula: quam nunc referemus. ⁋ Non habet ingratos iocos: sed gratos. ⁋ Iamq; erat uentū: iam uenerat ad. ⁋ Rhodopen: rhodope mons est thraciæ: sic a rhodope regina thracum ibi sepulta cognominatus. ⁋ Et ad pangea flumina: ad fluuio e pangeo scaturienses: pangeum enim thraciæ promontorium bessis conterminum: & macedonie iunctum Plynius inquit: ad cuius radices fluit amnis mœstus. Et in pangeo auri & argenti fodias esse testatur herodotus. ⁋ Manus. comitum: satyrorum & menadum & cæterorum: qui bacchum comitantur. ⁋ Aeriferæ: gestantes tam cymbala: quam ærea instrumenta: quibus collisis tinnitus ederetur. ⁋ Concrepuere: insonuerunt: est illud Horatii. Quis post graue militiam: aut pauperiem increpat: qui locus in eam significationē a nouio adducitur. ⁋ Ecce uolucres nouæ: apes illis tūc ignotæ. ⁋ Actæ tinnitibus: sonitibus qui fiunt ex æris uerberatiōe. ⁋ Coeunt cōgregauerunt. ⁋ Et apes sequuntur æra: æris tinnitū. ⁋ Quo mouēt sonitus. quasi quo fient tinnitus æris eo sequūtur & apes: & totus s a Vir. locus in. iiii. geor. Nūc age naturas apibus quas Iuppiter ipse Addidit expediā: pro qua mercede canoros Curetū sonitus: crepitātiaq; æra sequutæ dictæo cœli regē pauere sub antro & paulo ante: cum tradit quo pacto egressæ ex aluearis apes te uocēt: sic inquit. Hinc ubi iā emissum caueis ad sidera cœli nare per estatē liquidā suspexeris agmē: Obscuraq; trahi uēto mirabere nubē. Cōtēplator aq̄s dulces & frōdea semp Tecta petūt: huc tu iussos aspge sapores. Trita melisphylla: & cerinthæ nobile gramē: Tinitusq; cie: & matris q̄ie cymbala circū. Ipse cōsident medicatis sedibus: ipse intima: more suo sese in cunabula cōdēt. Sic Ouidius hoc i loco sequutus: ini tus ingt. & cauo trūco cōditas: cū id mūeris baccho uelit assignari. ⁋ Liber: bacchus. ⁋ Colligit errātes: eas

PAV. MAR.

Libum fit ex pane & melle

Pangeus fluuius i thracia

De apib⁹ multa digna ex uergilio

scilicet apes tinitus sequutas.¶ Et claudit in arbore inani:uacua hoc est in cauo arboris trũco.siue in ipso alueario.¶ Et habent præmia mellis inuenit:habent laudem inuentionis mellis.nam uere laudes sunt uirtutis præmia.¶ Vt satyri qui degustauerant mella:capti ea dulcedine:inquirebant per siluas:si ea in cauis arboribus inuenissent:Sylenus:putauit ea inuenisse:cum aduerteret faui similitudinem:eo tacitus accessit

Sylenus bacchi comes i asello pando

Crabrones: & uespæ infixere illi aculeos.¶ Vt postquam.Satyri:qui liberum patrem comitantur.¶ Et lenis senex : Sylenus de quo plura in primo.¶ Tetigere saporem:gustauere saporem mellis.Quærebant sanos:flauos flauẽtia mella.¶ Per omne nemus:per omnis siluas.¶ Senex:Sylenus audit stridorem.¶ Examinis:hoc est apes stridentis:uel quas ipse apes putauit:cum essent Crabrones:& uespæ.¶ In ulmo exesa: caua quam uetustas exederat .¶ Aspicit & ceras:& nam & uespæ componunt inanes ceras ad similitudinem faui.¶ Et dissimulat:quia uidebatur non uidisse : ne alii quoq; aduerterent.¶ Et ut piger:quia senex. ¶ Residebat tergo aselli pandi recurui:sedebat in curuo tergo aselli.¶ Applicat hunc:asellum ¶ Vlmo & cauis corticibus:non enim descendit ex asello:sed cum eo ad ulmum accessit:& arborem ipsam ascendit. ¶ Ipse nixus:innixus arboris trũcho. ¶ Constitit super ramoso stipite:super ipso trunco.¶ Atq; uidet:cum auiditate.¶ Petit mella condita:quæ ipse illic esse existimabat.¶ Trunco:ipsius ulmi.¶ Coeunt crabronũ milia:quasi innumeri crabrones conueniunt.¶ Et defigunt:deorsum infigunt.

Spicula defigunt:oraq; prima notant.
Ille cadit præceps & calce feritur aselli.
Inclamat socios:auxiliumq; rogat:
Cõcurrunt satyri turgẽtiaq; ora parẽtis
Rident:percusso claudicat ille genu.
Ridet & ipe de9:limũq; iducerẽ mõstrat
Hic paret monitis:& linit ora luto:
Melle pater fruitur:liboq; infusa calẽtis
Iure repertori splendida mella damus:
Fœmina cur præstet:nõ est ratiõis opertæ
Fœmineos thyrso cõcitat illa choros:
Cur anus hoc faciat q̃ris:uinosior ætas:
Hæc erat & grauidæ mũera uitis amat

ANT. FAN.

¶SPICVLA:aculeos quibus affixis excitatur dolor & tumor.Limumq; inducere monstrat: Vt intuentes Sileni faciem luto oblitam mouerentur ad risum : persuasit Sileno ut ad tollendum dolorem timoremq; ori & capiti limum induceret:quamuis legi apud scriptores ac medicos probatissimos luti genus mederi eiusmodi morsibus & haustum cum uino & illitum cum aceto.¶ Splendida mella.Electa & pura qualia sacris adhiberi oportet.

Quare fœminæ potius q̃ uiri celebrãt festa bacchi

¶ Fœmina cur præstet:Si quæris cur in Festo Bacchi fœmina potius q̃ uir populo liba suppeditet. ratio in promptu est:quia fœminarum ac menadum greges Bacchum sequebantur quas thyrsos gerentes deus concitabat.Cõstat enim bacchum teste Diodoro peragrantem orbem duxisse exercitum non uirorum tantum : sed etiam mulierum . Vnde in multis Greciæ ciuitatibus cum trieteria aduenissent mulieres in unum conueniebant & uirgines thyrsos gerentes Liberum patrem hymnis & cantibus uenerabantur.¶ Cur anus hoc faciat quæris : Quia uino senectus & gaudet:& indiget ut lacte infantia:diciturq; uinum lac senis.

PAV. MAR.

¶SPICVLA:aculeos.¶ Vertice nudo:inudato:& detecto sileni capite:notant signant aculeis:quem sublius tumor sequitur.¶ Prima ora:uultum ipsum in superficie.¶ Crabrones ex mulis:Vespæ ex asinis:fuci ex equis:apes ex bubus nascuntur:& de his quoq; in primo.¶ Ille:sylenus.¶ Cadit præceps.decidit ex arbore cum capite deorsum.¶ Et feritur calce aselli:asellus syleni casu exterritus illius genu calce percussit.¶ Inclamat socios:ut ei ferant opem.¶ Et auxilium rogat:rogando petit:ut ipsi succurrantur quia tollere se humo non poterat.¶ Satyri concurrunt ad clamorem syleni.¶ Et rident ora turgentia:uultum iam tumefactum Crabronum spiculis infixis.¶ Parentis:ipsius syleni senioris.¶ Ille syl.¶ Claudicat genu percusso:quod calce percusserat asellus.¶ Ridet & ipse deus.bacchus.Non sine artificio fabellas huiusmodi imiscet poeta : quoniam ut in primo diximus:sacra & festa bacchi ioco & risu obsoluebantur:seruat & ipse morem in sacrorum descriptione:fabelias imiscet: quæ risum moueat.¶ Et monstrat bacchus.¶ Inducere limum.lutum hoc est superponere ori tumenti lutum:Hic:syl ¶ Paret monitis:facit quod ille monuerat:& linit ora luto:ut augeret risum delinit ille uultũ luto.¶ Pater:liber ipse.Fruitur melle:redit ad propositum:quod mella Baccho libantur:nam eius est inuẽtum:ideo fruitur hoc est uescitur melle cuius usum adinuenis.¶ Iure merito igitur Damus offerimus:Mella splendida:nitentia.¶ Insusa libo:de quo agebamus.¶ Calenti:nam tunc plus mellis haurit.Repertori:i baccho merito liba calentia melle infusa libero patri offeruntur:cui mellis inuentio assignatur:& a quo libamina ipsa dicuntur.¶ Fœmina cur fœmina potius q̃ mares:huic liborum muneri præposita sit.¶ Eãq; rationem affert quod secum bacchus puellas comites ducat tyrsum ferentis:& in græcia in festis trietericis:& in orgiis mulieres conueniunt cum tyrsis:& in choreis bacchantes.¶ Non est opertæ:sed aperte.nõ occultæ:sed manifeste rationis.¶ Cur presit fœmina:cur fœmina sit:quæ ad liba populũ uocet.¶ ille:bacchus ¶ Concitat:commouet.¶ Tyrso quæ est hasta pampinis inuoluta.¶ Choros fœmineos:quo secum ducit.nam Ducebat Menadas:ut Diodo.inquit:¶ Cur anus:nunc illud quærit cur potius uetula:q̃ adolescentula:id faciat ratio est:q: anus plus appetit & plus uini haurit:q̃ adolescentula.illa enim senilis ætas cum sit effeta & parum sanguis habeat & ob id frigeat.uino alitur calet & uires suscipit.unde in prouerbio est uinum esse lac senum.¶ Tu quæris cur anus uetula.¶ Faciat hoc.i.præsit libis.¶ Hæc æ.se.f ¶ Erat ul.magis hauriens uini:& sic magis ebria.¶ Et.a.mu.ul.gra.amat uina & uuas.quæ e grauida uite leguntur.unde uinum exprimitur.¶ Vitis gra.per translationem a prægnantibus:quia quoq; fetum ultis patit.

Miraculũ bacchi quomõ liberauit sylenũ ab aculeis crabronũ

¶ Cur hedera

¶CVR hedera hæc cincta est.oportebat eandẽ anum cinctã hedera liba populo ministrare. ¶Hedera est gratissima baccho.Ouid.in primo tristium.De me meis hedersa bacchica ferts comis.Hac Alexander coronato exercitu ex India rediit exemplo liberi patris:ut scri.Ply.cui⁹ dei thyrsos galeas & scuta thraces hedera ornabant in solẽnibus sacris:quam mirum est(ut idem inquit)ullo in honore hsbitam esse cum serpentium frigori sit gratissima & inimica omnibus satis:hinc est ꝙ eam Plutar.tradit hominibus inutilem esse sterilemq;:ac non temere in ædibus ali innasciq; permissam.Sciendum apud lacedæmonios simulachrum liberi patris coli solitum hasta insigne non thyrso:cuius mucro hedera tegebatur:ut scribit Macro.quod ostendebat impetus belli uinculo quodam patientiæ obligãdos:habet enim hedera uinciendi obligandiq; naturam. Ea in tutela liberi esse putabatur autore Festo: quia ut ille iuuenis semper ita hæc uiret:uel qa ita omnia sicut ille mentes hominum alligat.

ANT. FAN.

Hedera baccho gratissima

Cur hedera hæc cincta est:hedera gratissima bac
Hoc quoq; cur ita sit/dicere nulla mora ẽ: (cho
Nysiades nymphas puerũ quærente nouerca
Hanc frondem cunis opposuisse ferunt:

Hedera unde appellatur

Dicta est autem hedera ꝙ hæret:uel ꝙ edita petat:uel quod id cui adhæserit edat. Bacchi simulachrũ cornua gestabat:ut diximus:uel ut proteruitas significaretur & contumacia:uel quod(ut Diodorus scribit:) ferunt ammonem Bacchi patrem usum in bello galea:cuius insigne fuit Arietis caput. Vnde & Bacchæ cornua sumebant & ceratophori dicebantur. ¶Puerum quærente nouer. Hanc frondem cunis &c. Iunone bacchum infantem quærentem ut perderet:ferunt Iouem eum dedisse Mercurio deferendum ad antrũ Nysæ urbis arabiæ cuius supra meminimus ubi a nymphis summo studio educatus est:quas autor hic fabulatur opposuisse Iunoni frondem hædere cunis infantis ac arbore circumseptis.

Bacchi simulacrũ cũ cornibus

¶CVR hedera cincta est:quærit hederæ causam nam anus illa hedera cingitur:& menades: & quæcũq; baccho sacrificantes hedera utebantur:poeta originem moris aucupatur ab incunabulis bacchi:quoniam nymphæ quæ educabant cuna hedera:ne puer a iunone uideretur. Verum pro corona liber pater est usus hedera ad cuius exemplum:ut inquit Plynius:Alexãder hedera exercitu coronato uictor ex india rediuit: sed ut Plutarchus ostendit flaminem dialem committere piaculum si hederam attigisset:nec iter inde facere posset:ubi umbraculum aut arbustum:desuper promineret:& subdit rationes. An hoc simile ei est qđ dicitur. De curru non esse:phœnici non insidere:scopam non transcendere:non quod hæc Pythagorici uitant. Sed quod per hæc ab aliis deterreant. Nam quod sub uitem ingredi prohibent:ad uinum referebant: quod sacerdoti ebrium fieri nefas esset. Temulentis enim uinum supra caput est:& deprimuntur omnes ebrii:& humiles fiunt:cum hanc ipsam uoluptatem uincere oporteat:non ab ea uinci. Hederam uero tanquam sterilem:hominibus inutilem:& propter fragilitatem adminiculo alterius semper egentem:umbra solum ac uiriditate oculos capientem:non temere in ædibus alii atq; innasci permiserunt. Quiq; quæ plantes complexa maxime noceret:nec solo extirpari facile posset:quo fit:ut cœlestium templis penitus amoueatur. Nec in æde palladis athenis:ac thebis quisq̃ facile hederã uideat. Nocturnis uero sacris:& bacchanalibus adest. An & hoc quoq; misticum quoddam signum erat:ut a Thyasis ac reliquis bacchanationibus abstinerent. Namq; bacchicis furoribus mulieres correptæ fuerint:ad hederam statim feruntur: & abreptam manibus diuellunt. Dentibus lacerant:ut non omnino incredibilia dicere uideantur qui asserũt hederam:quod spiritum habeat:quo mentes in furorem conciteт:& loco moueat. Ebrietatem absq; uino inducere:& hylares eos reddere:qui in furorem procliues fuerint &c. Cur anus ipsa est cincta hedera:cur eo die se hedera cingit:& coronã fert ex hedera rõnẽ mox subiungit. ¶Hedera est Bac.gra.sed q̃re gratissima. Nulla mora est dicere:non retardabor in dicendo hoc quoque cur ita sit: cur longe gratior cæteris frondibus. ¶Ferunt:dicunt. ¶Nymphas nysiades:a nysa urbe arabiæ:quibus ab ioue nutriẽdus est datus puer. ¶Opposuisse hanc frondem cunis:quasi texisse cunas ubi puer iacebat hedera. ¶Quærente nouercam dum quæreret priuignum iuno:quæ eum perdere uolebat. ¶Restat ut inueniam.secunda pars propositi. Eo bacchi festo mense martio:adolescentes nobilium filii relicta prætexta uirilem togam sumebãt:causas eas affert:uel quod adolescens bacchus fingeretur:uel quod pater dicatur:ut a patribus illi filios commendari:uel quia liber est. In eius festo libera accipienda toga:uti & illis liberior uita permitti:uel quod tum maxime dabatur cum rei rustice ueteres incumbentes urbem in festo bacchi repetebãt:quo adessent & eo die pueris toga daretur. Verum ut rem altius repetamus:prætexta & bulla erant illustrium puerorũ uestes:quarum altera magistratuum:altera triumphantium erat. De quo uectius apud Theodosium hæc inquit. Tarquinius priscus:quem lucumonem uocitatum ferunt:rex tertius ab hostilio. Quintus a Romulo:de Sabinis egit triumphum. Quo bello filium suum:annos quatuordecim natum quod hostem manu percusserat:& pro concione laudauit & bulla aurea:prætextaq; donauit insigniens puerum ultra ãnos fortem præmiis uirilitatis & honoris: Nam sicut prætexta magistratuum:ita bulla gestamen erat triumphantium:quam in triũpho præ se gerebant:inclusis intra eam remediis:quæ crederent aduersus inuidiã ualentissima. Hinc deductus mos ut prætexta & bulla in usum puerorũ nobilium usurparentur:ad omen ac uota conciliande uirtutis ei similis:cui primis in annis munera ista cesserunt. Alii putant eundẽ priscũ cum is statum ciuium:solertia prouidi principis ordinaret:cultum quoq; ingenuorum puerorũ inter præcipua duxisse:instituisseq;:ut patricii bulla aurea.cũ toga:cui purpura prætexitur: uterentur dumtaxat illi quorum patres curulem gesserant magistratum. Cæteris autem ut prætexta tantum uterentur indultum. Sed usque ad eos:quorum parentes equis stipendia iusta meruissent. Libertinis uero nullo iure uti prætex-

PAV. MAR.

Alexander cũ exercitu hedera coronato ex india rediit

Vecti⁹ ap. theodosiũ de bullæ cõsuetudine

Bulla aurea cũ toga.

tis licebat. Ac multo minus peregrinis: quibus nulla esset cum Romanis necessitudo. Sed postea libertino rum quoq filiis prætexta concessa est: ex causa tali. quam. M. Lelius augur refert qui bello punico secūdo

Marcus lelius augur istitur. De bulla nobilium & libertinorum differentiā

duumuiros dicit ex senatusconsulto: propter multa prodigia libros sybillinos adisse: & inspectis his nunciasse in capitolio supplicandum: lectisterniumq ex collata stirpe faciendum ita ut libertinæ quoq quæ toga ueste uterentur in eam rem pecuniam sumministrarent. Acta igitur obsecratio est: pueris igenuis: itēq libertinis: & uirginibus patrimis: matrimisq pronunciantibus carmen. Ex quo concessum: ut libertinorū quoq filii qui ex iusta duntaxat matremfamilias nati fuissent: & totam prætextam: & lorum in collo pro bullæ decore gestarent. Verrius flaccus ait cum populus Romanus pestilentia laboraret: essetq responsum id accidere: quod dii despicerent: Anxiam urbem fuisse: quia non intelligeretur oraculum. Euenisseq ut circensium die puer de cœnaculo pompam superne despiceret: & patri referret: quo ordine secreta sacrorū in arca pilenti composita uidisset: qui cum rem gestam senatui nunciasset. Placuisse uelari loca ea: qua pōpa ueheretur. Atq peste sedata: Puerum qui ambiguitatem sortis absoluerat: togæ & prætexte usum munꝰ īpetrauisse. Vetustatis peritissimi referunt in raptu sabinarum: unam mulierem nomine Hersyliam: dum adhæret filiæ simul raptam: quam cum Romulus hosto cuidam ex agro latino: qui in asylum eius confugerat: uirtute conspicuo uxorem dedisse: unam natum ex ea puerum: anteq alia ulla sabinarum partū ederet: Eumq quod primus esset in hostico procreatus hostum hostilium a matre uocitatum: & eundē a Ro. bulla aurea: ac prætextæ insignibus honoratum. Is enim cum raptas ad consolandum uocasset: spopōdisse fertur: se eius infanti: quæ prima sibi ciuem Romanum enixa: illustre munus daturum. Nōnulli credunt ingenuis pueris attributum: ut cordis figuram in bulla: ante pectus annecterent: quam inspiciētes. Ita

Plutarchi opinionem de bulla nota etiā sm Varronem

demum se homines cogitarent: si corde prædarent. Togamq prætextam his additam: ut ex purpure rubore ingenuitatis pudore regerentur. De bulla autem Plutar. prob. Cicero cur pueros monilibus quæ uocāt bullas exornant. An honoris raptarum causa. ut alia multa: sic & hoc constitutum esse uoluerūt: his quos eis suscepissent. An Tarquinii uirtutem honorandam putarunt. Ferunt enim Tarquinium cum puer adhuc esset in prælio aduersus latinos: & hetruscos: in hostes impetum fecisse: cumq ex equo defluxisset excepto hostium impetu: Romanos confirmasse: hostibus in fugam conuersis. Cum plusquā sexaginta millia hostium eo prælio cecidissent: hoc a patre: & rege decoris insigne accepisse. An apud maiores nostros speciosum seruum donare: turpe. Non existimabatur: quemadmodum nunc quoq comediæ testimonio sunt. Pueris autem liberis uehementius abstinebant: ac si forte accideret: ut in pueros nudos inciderēt: ne ambigerent: hoc insigne liberi ferre consueuerunt. An uel ad molestiam conseruandam: hoc etiam pertinet & intemperantiæ: ac flagitii frenum est cum ultum agere eos pudeat anteq pueritiæ insignia deponāt. Nam quod Varro scribit uerisimile non est: cum æoles bullam boliam proferant. Hoc consulis insigne pueros indui solere. Sed uide ne hoc quoq propter lunam ferant: nam lunæ figura: cum plenilunium est non globosa est. Sed lentis formam ostendit: & quēadmodum opinatur Empedocles illud etiam: quod subiectum est: non modo quod apparet. Hæc diximus de bulla si prætexta: qua ratione pueris datæ: ut intelligeretur. In adolescentia uero relicta prætexta: uirilem togam sumebant: ea erat liberior uestis pro liberiore ætate. Inde in tristibus: liberior fratri sumpta: mihiq toga. Ea scilicet ratione: q puerilia omnia deponerent: & uirilia induerent: essentq uitæ liberioris: sed ad poetam redeamus.

Restat ut inueniam quare toga libera detur:
Luce geris pueris candide bacche tua
Siue q ipse puer/semper iuuenisq uideris:

ANT. FAN.

¶ QVAre to. li. de. ¶ Luce ge. pu. can. bac. tua mos fuit apud romanos: ut nobiles adolescentes i festo liberi patris cum ætas postularet deposita prætexta uirilē togam induerent: quod genus uestis a tegendo dictū ut autor est Var. ueteres ad calceos usq demittebant: sicut græci pallium teste Quinti. qui miratur scripsisse Ply. secūdum Cicero. id facere solitum uelādarum uaricum gratia. Fuit autem iusta togæ mensura sex ulnarum: ut ait Porphy. q uestem induit Virg. auct. Ses. eum esset annorum. xvii. & Augu. Cæ. (ut ait Sueto.) libris senatorum protinus pmisit induere ut celerius reip. assuescerent. Sed utebantur pueri antequam uirilem sumerent togam alii prætexta tantum: quæ olim regum & magistratuum fuit: ut Diomedes grāmaticus scribit. Alii toga prætexta patricii dumtaxat atq hi quorum patres curulem magistratum gessissent: ut ait Macro. Id autem amictus genus: cui purpura prætexebatur: ut ex eius rubore pueri ingenuitatis pudore regerentur ab. A. Gel. toga dicitur. Virilis uero toga ideo libera dicitur unū est illud Propertii. Ante deos libera sumpta toga es. quod qui eā induissent liberius uiuerēt. Statius in siluis. Quem non corrumpit pubes effrena nouæq libertas properata togæ. Postea uero toga in usum uenit pauperum tantum ut quibusdam placet. quos interdum Martialis togatos uocat & fœminæ adulterii conuictæ cogebantur togatæ in publicum procedere: ut scribit Porphyrio. Sumebāt autem pueri togam uirilem in festo liberi patris ob ætatis conuenientiam. quæ pueris est iam maturis togæ sumendæ cum hoc deo. cuius ætas media dicitur inter pueritiam & iuuentam: uel ut commendarentur a parentibus libero: quem Romani patrem uocant: ut quos pedagogi cura destituit numinis tutela susciperet: uel q dicere uidebaī in festo liberi patris sumi ab his liberā togā q liberiosis uitæ ites igrederentur: uel ut adolescentiū frequētia ludis liberalibꝰ nō deesset cū ad eos multi nō religiōe sed togæ sumēdæ studio cōuenirēt. De prexta toga ptexta & bulla puerorū lege Mac. Cōstat aliqñ togā āno. xxiiii. sumi solitā.

Virilē togā induebant in festo bachi

Togæ mensura

prætexta

Toga libera

Mulieres impudice cū toga. icedebāt.

PAV. MAR.

¶ REstat: superest. ¶ Vt inueniam quare detur toga libera: qua ratione liberios uestis detur. ¶ Pueris adolescentibus: non enim in puerili ætate: sed in adolescentia dabatur. O candide bacche tuis luciferis: tuis fe.

stis. ¶ Siue quod ipse puer uel quod semper tu uideris adolescens. ¶ Semper iuuenis: ex his duabus ætatibus: hoc est puero & iuuene: erit adolescens: quia nec penitus puer: nec omnino iuuenis.

Et media est ætas inter utrunq; tibi:
Seu quia tu pater es: patres sua pignora natos.
Commendant curæ/numinibusq; tuis:
Siue q, es liber: uestis quoq; libera per te
Sumitur: & uitæ liberioris iter:
An quia cum colerent prisci studiosius agros:
Et faceret patrio rure senator opus:
Et caperet fasces a curuo consul aratro:
Nec crimen duras esset habere manus:
Rusticus ad ludos populus ueniebat in urbem:
Sed diis/non studiis ille dabatur honor:
Luce sua ludos uuæ commentor habebat:
Quos cum tædifera nunc habet ille dea:
Ergo ut tyronum celebrare frequentia posset:
Visa dies dandæ non aliena togæ est:
Mite pater caput huc placataq; cornua uertas:
Et des ingenio uela secunda meo.

ANT. FAN.

¶ MEDIA ætas: adolescentia media inter pueritiam & iuuentam. ¶ Seu quia tu pater es. romani autore Macrobio Martem ac liberũ unũ eundemq; deum esse uoluerunt & utrunq; patris appellatione uenerati sunt: ut diximus supra. Vnde illud est. Huc pater o lenææ ueni. Seruius. Pater inquit licet generale sit omniũ deorum: proprie tamẽ libero semper cohæret: nam liber pater uocatur. ¶ Senator: senatores quorum manibus olim agri colebantur: sed & consules imperatoresq; idem faciebãt gaudente terra ut inquit Plyn. uomere laureato. ¶ Diis nõ studiis: religioni ac deorum cultui non cupiditati & uoluptati. ¶ Vuæ commentor: comminisci a con & mente dictum putatur cum ea finguntur in mente quæ nõ sunt. Hinc est quod cum comminiscentes noua excogitemus & inueniamus. Cõmẽtor hic pro inuentore ponitur. ¶ Quos cum tædifera nũc habet ille dea. Cerere enim sacerdotes cum facibus discurrebant sicuti & dea fecerat ad filiã indagandam. Papinius. Tuq; actea Ceres cursu cui semper anhelo uotiuam taciti iassamus lampada mystæ. Huius deæ sacra Romanor liberalibus coniunxisse aperte quidẽ autor ostẽdit hoc loco: sed & Virgilius haud occulte: q. uis non intellectus a Seruio in primo Geor. ut cũcta tibi Cererem pubes agrestis adoret Cui in lacte fauos & miti dilue baccho. Et lasenter Claudianus qui bacchum ex adytis Cereris ingredientem inducit. Bacchi nomina diuersa sunt a græcis ac latinis deducta uocabulis: quorum rationem ab aliis hoc tempore nõ male traditam silentio prætermimus. ¶ Tyronum: adolescentium: quãuis tyro est nouus miles.

Pater est nomẽ generale ad plures deos

Comminisci

Sacra Cereris liberalibus coniũcta

Cõmentor pro inuẽtor hic

Tyro.

PAV. MAR.

¶ IDEO subdit & media ætas est tibi inter utrumq;: inter pueritiam & iuuentam sic erit adolescentia: ergo quia adolescens bacchus fingitur: in eius festo adolescenti toga datur. ¶ Seu quia tu pater es: uel quia liber pater diceris. ¶ Patres commendant sua pignora natos: hoc est ipsos filios. ¶ Curæ & numinibus tuis. tuo numini & tutelæ filii commendantur: iure eo quo pater diceris. ¶ Siue quod es liber: quia a libertate tu liber diceris: & sub tuo patrocinio sunt urbes & populi: quibus tu autor es libertatis. ¶ Vestis quoq; libera: toga ipsa liberior. ¶ Sumitur per te: hoc est per libertatem tuam cui tu quidem præes: & sumitur iter uitæ liberioris. nam tum primum illa ætas succumbere pedagogo desinit: & paternã quoq; renuit disciplinã. ¶ An quia cum prisci ueteres ipsi. ¶ Colerent agros studiosius. maiore diligentia & cura rem rusticam exercent: & Senatus: ipsi senatores. ¶ Faceret opus. proscinderet terram offenderet sereret: & quod in primo libro dixerat. Pascebatq; suas ipse senator oues: & Ply. inquit: & ipsorum tunc manibus imperatorum colebant agri. ¶ Rure patrio: agello paterno. ¶ Et cum consul caperet fasces: insignia magistratus. ¶ A curuo aratro: dum proscinderet agrum: ut est illud Plynii serentem inuenerunt dati honores: sacrarum: unde cognomen Arãti quatuor sua iugera in uaticano. quæ prata quintia appellantur cincinnato uiator attulit dictaturam: sed plura in primo libro in eo uersu iura dabat populo posito modo consul aratro. ¶ Nec esset crimen: quasi non haberet turpe. ¶ Habere manus duras: duratas assiduo labore agriculationis. ¶ Populus rusticus: qui ruri erat. ¶ Veniebat in urbem ad ludos: diebus festis urbem repetebat ex agris: ut ludis interesset. ¶ Sed ille honor: ludorum scilicet & solemnis celebritatis. ¶ Dabatur diis non studiis: quasi celebrabant diem festũm in honorem deorum immortalium: non ad explenda desideria illorum: qui tunc in urbem redibant: & si ueniebant: ut ludos illos uiderent: tamen non deorum causa: sed deorum immortalium exhibebantur. ¶ Commentor uuæ: bacchus: qui ex uuis uinum exprimere: & seruare in usum docuit. nam commentum dicimus fictum: ut in metamor. commentaq; funera narrat. idest ficta & commentum aliquem in aliquid dicimus cum multa fingit: & componit. quæ pertineant ad illud aperiendum: & diiucidandum. ¶ Sic commentorem uuæ bacchum dicemus: qui occultum in ea fructum aperuit: & rationem ostendit. ¶ Habeat ludos sua luce: suo die festo exhibebantur sibi ludi. ¶ Quos nunc ipse habet cum tædifera dea: qui hoc tempore sibi: & cereri simul eduntur. Prius enim soli baccho fiebant: posteritas illos cum cerealibus iunxit: nec ab re cum Dionysius secundus cereris filius. creditus sit: ipsaq; ceres tædifera dicitur: quod tæda accensa: filiam proserpinam quærebat. Sacerdotesq; eius tæda quoq; sacra celebrabant. unde appellati sunt λαλ υχοί. a λασλ δσλοσ quod est tæda εχω habeo. Ergo ut frequentia tyronum: ut multitudo adolescentium frequens ex agris in urbem redeunt. ¶ Possit celebrare: celebrem reddere diem. ¶ Dies: hæc scilicet qua festum bacchi celebratur. ¶ Non est uisa aliena: sed conueniens.

In festo bacchi sumebat toga libera.

Festa bacchi agebãtur cũ festo cereris

¶ Dandæ togæ:qua toga adolescenti daretur.¶ Tyronum:dixit per translationem a nouis militibus: nã
Tyro di nou⁹ miles ꝓprie. tyro nouus miles:sic eos adolescentes tyrones uocat.¶ Mite caput:bacchum præcatur:ut faueat : quo fa-
uente eius nomine cœptum opus prosequatur.¶ O paterno libero bacche.¶ Vertas huc:ad me . ¶ Caput
mite:lene & benignum.¶ Et cornua placata:non tumida:non irata:sed quieta:& lenia.¶ Et des uela secũ
da ingenio meo:translatio a nauigantibus:hoc est aspirato meo ingenio:quo prospero cursu prosequar
& ad finem deducam inchoatum opus.

Itur ad argeos qui sunt sua pagina dicet:
Hac sicut memini:prætereitaq; die:
¶ Stella lycaoniam uergit decliuis ad arcton
Miluius:hæc illa nocte uidenda uenit:
Quid dederit uolucri/si uis cognoscere cœlum:
Saturnus regnis a ioue pulsus erat:
Concitat iratus ualidos tytanas in arma:
Quæq; fuit fatis debita tentat opem:
Matre satus terra monstrum mirabile taurus:
Parte sui serpens posteriore fuit:
Hunc triplici muro:lucis incluserat atris:
Parcarum monitu/styx uiolenta trium:
Viscera qui tauri flammis adolenda dedisset:
Sors erat/æternos uincere posse deos:

ANT. FAN. Argeos ¶ ITVR ad argeos:Numa pompilius multa loca ut Liuius scribit sacris faciẽdis dedicauit: quæ argeos põtifices uocabant : quos Varro dictos putat a principibus qui cum Hercule ar giuo uenerunt Romam:& in saturnia subsede runt:de quibus suo loco plura dicemus . Ad eos flaminica dialis cum iret nec capillo depe xo:ut apud. A.Gel.legimus in his locis &.xvi. &.xvii.calendas Apriles Romani rem diuinã faciebant.¶ Stella lycaoniam uergit decliuis ad arcton miluus.

Milulus orit. xv. cal.apri. Milui⁹ q sua cauda docuit gubernaculum in naui

Hæc stella.xv.calen. Aprilis ostenditur italiæ teste Plynio : quam quidam dicunt hoc tempore cum libra in ortum chronicum tolli.Miluus autem auis(ut idẽ autor scribit)e genere accipitrum est : quæ quamuis rapacissima sit ac semper famelica:nihil tamẽ esculenti unquam rapuit ex funerum ferculis: nec Olympiæ ex ara . Eadem flexibus caudæ uidetur docuisse gubernandi artem in mari: quæ in cœlum translata(ut autor hic fabulatur)uergit ad septentrionem & in ortum fert:

Titanes. ut Ouid.traditur hoc loco.xv.calend.Apriles.¶ Iratus:Saturnus infestus ioui qui eum regno delecerat.
¶ Validos titanas:gigantes.Hos(ut ait Seruius)irata terra aduersus deos creasse dicitur in ultionem . Vn-
de & titanes dicti apotis tiseos.i.ab ultione.Alii aliter fabulant.¶ Tẽtat opem:ut imolet taurus monstro-
sus terræ filius:cuius mactator poterat uincere deos imortales Lege fatorũ si adoleret eius mõstri uiscera.
PAV. MAR. ¶ ITVR ad argeos:eodem die:quo bacchi sacra solemnia fiũt:& die qui præcessit:itur cum pompa ad tẽ
plum Castoris & Pollucis:de quo templo diximus circa finem primi libri.¶ Itur cum põpa:scilicet . ¶ Ad
argeos:ad argeorum hoc est laconicorum deorum templa:Verum & Varrone & Pompeio teste Argeos
uocabant scyrpeas effigies:quæ per uirgines uestales iaciebantur singulis annis in tybrim:de quo dicem⁹
Agei ad radicès montis pallatini. In quinto libro:& Argea ut Pomp.asserit loca Romæ appellantur:quod in his sepulti essent:quidam Ar-
giuorum illustres uiri:hoc autem in loco poeta de Castore & Polluce intelligit:uel ab argis:seu ab ipsis ar
geis:nam ut arbitror:ipsa loca ubi postea cõsecratum fuit sacellum horum numinum apud aquam iutur-
nam appellata fuere argea.Nam ad radices pallantii.¶ Qui sunt argei:scilicet ¶ Dicet sua pagina : ubi in-
scripta sunt festa stata.Nam in uetustissimis monumentis:inscriptio huius diei est:pompa ad templum ca
storis & Pollucis duobus continuis diebus.Sic dicet sua pagina ubi est ea inscriptio:& inferius quoq; repe
tet ipsorum deorum nomina.¶ Itur hac die & præterita:quia.xvii.&.xvi.calen.apri.Sicut memini:hoc di
xit:quia erat in ponto:& diu non interfuerat his festis.ideo sicut memoria repeto. ¶ Stella lycaoniam : ea
nocte quæ sequitur oritur miluus:& Plynius inquit miluum italiæ ostendit.xv.calen.april. Sic a poeta nõ
discrepat stella est in septentrionali parte cœli:cuius fabula hæc refertur.Saturno ab ioue pulso:titanes io
ui bellum intulerunt.Pepereratq; terra horrendum monstrum anteriore parte taurum posteriore anguẽ.
Quod ita monentibus parcis stygiis est aquis interclusum.Cumq; fatum esset:qui beluæ adoleuisset exta
Briareus deorum imperio potiturum briareus mactauit.¶ At miluius exta ioui retulit:pro quo beneficio iuppiter
inter astra collocauit.¶ Miluius stella:quem in stellam mutauit iuppiter¶ Vergit decliuis:prona sese infle
ctit.¶ Ad arcton lycaoniam.ad ursam lycaonis filiam:de qua in secundo.Hæc stella.¶ Venit uidenda il-
la nocte:quæ diem pompæ sequitur ea quidem nocte se ostendit.¶ Si uis cognoscere:scire cupis . ¶ Quis
Saturnus pulsus regno cœli a ioue filio. dederit cœlum uolucri:quis miluium inter astra collocauit.¶ Saturnus erat pulsus regnis: a ioue iuppiter
filius patrem regno delecit inde est apud Virgilium.arma iouis fugiens:& regnis exul ademptis.¶ Iratus:
Saturnus ¶ Concitat in arma:in bella contra iouem.¶ Validos titanas:fratres suos:sed poeta intelligit de
gigantibus in subsequenti libro de titanibus agemus.¶ Et tentat opem:auxilium . ¶ Quæ fuit debita fa-
tis.quæ fatali necessitudine debeatur:illi maxime qui monstri illius exta adoleuisset . tentauit ergo eam
opem immolationis beluæ¶ Fuit satus matre terra taurus parte sui:belua quæ anteriore parte erat taurus
nata est ex terra per appositionem.¶ Monstrum mirabile:hoc est monstrosa belua admiratiõe prosequẽ-
da.¶ Posteriore:parte scilicet fuit.¶ Serpens:incipiebat a tauro:& desinebat in anguem¶ Styx:inferna pa
lus.¶ Violenta:propterea:quod est irremeabilis unda.¶ Incluserat in atris lucis:in obscuris siluis . ¶ Hũc
taurum & anguem.¶ Triplici muro:triplici murorum ambitu a Marone locum accepit Mœnia lata ui-
Cloto det triplici circundata muro.¶ Monitu trium parcarum:ita parcis iubentibus quæ tres sunt Cloto Lache-

fis Atropos. Hæ quæ dispensant mortalia fila sorores. ¶ Erat sors:erat responsum. Vnde est hinc lyciæ sor- Lachesis
tes. ¶ Qui dedisset uiscera tauri adolenda flammis: qui taurum illum mactasset: & intestina cremasset: nam Atropos.
adolere interdum cremare est: ut uerbenasq; adole pingues: & mascula thura. ¶ Posse uincere deos æter-
nos: superare deos bello: & potiti eorum imperio. ¶ Briareus: de quo Virgilius. Et centum geminus bria-
reus. & Horatius centimanus gigas unus ex terræ filiis.

Immolat hūc briareus facta est adamāte securi:
Et iamiam flammis exta daturus erat:
Iuppiter alitibus rapere imperat/attulit illa:
Miluius: & meritis uenit in astra suis:
¶ Vna dies media est: fiunt cū sacra mineruæ:

¶ IMMOLAT huic briareus facta ex adamā- ANT.
te securi: briareus: qui & ipse mōstrum est mō- FAN.
strosum animal domuit: terræ filius. Sæpe enī Briareus.
euenit: ut monstrum monstri opera & impii
manibus occidant impiorum. Briareus secun-
dum fabulas centimanus fuit & ipse est ægeō.
Est autem inenarrabilis adamantis duritia: ut Adamantis duritia
ait Plynius. quod eius gemmæ nomen osten-
dit dictæ ab a particula priuatiua & samazo
quod est domo cuiussuis cum ferrum ignēq;
contemnat hircino rumpitur sanguine calido & recēti. ¶ Iuppiter alitibus rapere imperat. Recte dicimus
impero tibi certare: & impero te certare. ¶ Vna dies media est: & fiunt sacra Mineruæ. xiii. calend. aprilis.
Quinquatrus mineruæ celebrantur dictæ autore Festo q̄ post diem quintum iduum celebrentur ut tria-
trus sexatrus & similia. Primus enim dies quinquatruum quintus post idus inuenitur. Quintum autem Quīquatria mineruæ. xiii. cal. apri. quinquatrus.
dicimus exclusis idibus non comprehensis ut sæpe fieri consueuit. Sic Ouidius supra tertia post idus lux
est celeberrima baccho. Vbi nixi. xviii. diem mensis acceperis primum quinquatruum diem non quintum
ab atro: sed quartum inuenies. Quinque autem diebus mos fuit quinquatrus celebrari: quorum primus
erat quidem expers sanguinis q̄ eo die Mineruam natam existimarent: reliquis uero in harena gladiato-
res nudis ensibus pugnabāt: ut Hæc est armiferæ festis de quinque mineruæ. Quæ fieri pugna prima cru-
enta solet. Quo tempore (ut inquit Porphyrio) pueri ludis insatiabiliter utebantur. Et quidam teste Ply-
nio putandas generosarum uitium pergulas tradiderunt. Sunt autem qui a quinque & atro quinquatrus Palladis festum
uolunt nomen accepisse quod primum quinque festorum mineruæ quintum ab atro die fit qui post idus
inuenitur. Sed his. A. Gel. auctoritas reluctatur: qui docet quinquatrus dictas q̄ quinque ab idibus dierum
numerus sit: atrus uero nihil significare: & esse nominis supplementum. Alii a quinque dierum numero
quinquatrus: quod Pallas a Romanis hoc tempore nō uno tm̄ die celebraret: sed quinq; cōiunctis: quod non
placet. Scire aūt debemus nō modo quinquatrus dici genere fœminino. Vnde est illud Festi. Minusculæ Quīquatria
quinquatrus appellabant idus iuniæ. Et illud Ciceronis ad. M. Cælium ita tumultuosæ conciones ita mo-
lestæ quinquatrus afferebant: sed & quinquatria neutro Cornelius Tacitus. Vtq; quinquatria quibus ap- Quīquatres
te essent insidiæ ludis annis celebrarent: & quinquatres quinquatrium uirili genere teste Prisciano.
¶ IMMOLAT hunc taurum scilicet ¶ Securi facta ex adamante: ex lapillis inuiolabilibus: quorum ut in- PAV.
quit Plynius. Duritia inenarrabilis est simulq; ignium uictrix natura: & nunquā incalescens. Vnde & no- MAR.
men interpretatione græca indomita uis accepit. & paulopost subdit. Siquidem illa inuicta uis duarum
uiolentissimarum naturæ rerum: ferri ignisq; contemptrix: hircino rumpitur sanguine: ac ne aliter quam Adamas lapis duritia ienarrabilis ut ait ply.
recenti: calidoq; macerata: & sic quoq; multis ictibus. Tunc etiam præterquam eximias incudes malleosq;
ferreos frangens: cuius hoc ingenio quoue casu repertum: aut quæ fuit coniectura experiendi rem immē-
si secreti: & in fœdissimo animalium omnium: profecto muneris talis inuentio hominis est. Nec quæren-
da in ulla parte naturæ ratio: sed uoluntas: ut cum fœliciter rumpere contingit in tam paruas frangitur cru-
stas: ut uix cerni possint. Expetuntur hæc a sculptoribus: ferroq; includuntur. nullam non duritiam ex fa-
cili cauantes. ¶ Hæc diximus: ut credatur fieri posse securim: immixto adamante. Tali igitur securi briare-
us beluam immolauit. ¶ Et iam erat daturus exta flammis: quasi tunc: tunc cremare uolebat exta. ¶ Iuppi-
ter imperat alitibus: auibus: ¶ Rapere: imperat ut ni diripiant exta antequam adoleantur ab illo. ¶ Attulit
exta scilicet. ¶ Illi: ioui. ¶ Miluius & uenit in astra suis meritis: quia eo beneficio iuppiter astris intulit ¶ Di-
cimus miluium: & miluum quem inter accipitrum genera refert Plynius: & illud de eo inquit. Notatum
in his rapacissimam ac famelicam semper alitem nihil esculenti rapere unquam e funerum ferculis: nec
olympiæ ex ara: ac ne ferentium quidem manibus nisi lugubri municipiorum immolantium ostento: &
reliqua ob id quidem fabulæ locus datus est: eripuisse exta ab ostentosa briarei immolatione. Milui & ip-
si hybernis mensibus latent: non tamen ante hyrundines abeuntes. ¶ Vna dies media. xiiii. calen. apriles. Decimo nono die martii incipiūt quinquatria.
hoc est decimonono die martii: incipiunt quinquatria mineruæ: quinque diebus continuis celebrantur:
qua quidem ratione multi putarunt a quinario dierum numero quinquatria dicta. Alii a quinquatro dici:
de quo Pomp. Quinquatrus festiuus dies dictus: q̄ post diem quintum iduum celebraretur: ut triatrus: &
sexatrus: & septematrus: & decematrus: uel decumatrus. Et Varro ait. Quinquatrus hic dies unus: ab no-
minis errore obseruatur: proinde ut sint quinque dictus: ut ab Thusculanis post diem sextum iduum simi- Sexatrua a thusculanis dē
liter uocatur sexatrus: & post diem septimum septimatrus: sic hic quod erat post diem quintum quinqua-
trus. Hæc Varro si ille fuit error eum numeretur ab idibus: quandoquidem numerari debuit ab atro: hoc
est ab iduum postridiano. Verum hæc quinquatria festa poeta ita dicta ostēdit a quinque diebus iunctis.
primo enim die fiebant sacrificia: tribus sequentibus gladiatores in theatro certabant, quinto die: erat lu-

Lustratio tubarum

ſtratio tubarum ſonim:& ſacrificia quoq; fiebant. *Secundus quinquatrium dies & primus gladiatoriæ pugnæ clarus eſt ortu ipſius Naſonis.Eo enim die natus eſt:nam ut in Quarto Triſtium inquit. De natali ſuo:& fratris inteiligens Lucifer amborum natalibus affuit idem.Vna celebrata eſt per duo liba dies*. ⁋Hæc eſt armiferæ feſtis de quinque mineruæ quæ fieri pugna prima cruēta ſolet.⁋Vna eſt dies media inter ortum milui & primum diem quinquatr.una interponitur dies:& ſic ſignificat decimum nonum diem menſis.⁋Et fiunt ſacra mineruæ:ſacrificia palladi.

Nomina quæq; iunctis quinq; diebus habent:
Sanguine prima uacat/nec fas concurrere ferro
Cauſa/q; eſt illa nata minerua die:
Altera treſq; ſuper ſtrata celebrantur harenas:
Enſibus exertis bellica læta dea eſt:
Pallada nunc pueri teneræq; ornatæ puellæ:
Qui bene placarit pallada doctus erit:
Pallade placata lanam mollire puellæ
Diſcant & plenas exonerare colos:
Illa etiam ſtantes radio percurrere telas:
Erudit/& rarum pectine denſato pus:
Hanc cole qui maculas leſis de ueſtibus aufers

ANT. FAN.

Quiſquatrus Sexatrus Septimatrus quia poſt quintū ſextū ſeptimū; idus incipiant ſm Varronē & Feſtū & A.G. Arena p theatro

⁋NOMINA quæq; iunctis quinque diebus habent:cauendum ne putemus hoc loco errare Naſonem & a doctiſſimorum ſcriptorū tradiione diſſentire.Non enim dicit Quinquatria a quique dierum numero appellata quod mineruæ ſacra diebus quinque celebrētur:ſed docet quinquatrus nomine non ſolum hunc diem uocari qui primus quinque dierum eſt & quintus poſt idus:ſed quatuor dies adiunctos.Vnde illud eſt Iuuena. Et totis quinquatribus optat.Senſus ergo eſt:ſacra fiunt mineruæ quæ habent quinquatruum nomina quinque diebus adiunctis.Non errauit hic quidam Iuuenalis interpres cuius deus omnipotēs misereatur:nuper enim exceſſit e uita.Eius uerba hæc ſunt quinquatria dies ſacri Mineruæ qui diebus quinque celebrabantur:ut Ouidius docet ita appellata:quoniam quinque dieb⁹ poſt idus fiebant.Varro quantum ex eius loco quāuis mutilatio colligitur a Feſto atq; A.Gel.non diſſentit.Errore enim factum uult ut quinquatrus dictæ credantur quod quinque dies ſint.Sed ut idem inquit quemadmodum ſexatrus & ſeptimatrus nomē acceperunt:non quod ſex ſeptemue dies ſint:ſed quod ſexatrus poſt diem ſextum idus.Septimatrus poſt ſeptimum ſint:ita quinquatrus appellata eſt dies:quæ poſt diem quintum erat.⁋Altera treſque ſuper ſtrata celebrantur harena.Sternebatur harena in theatris ubi gladiatores pugnabant:nec non & alibi.Vnde per harenam theatrum accipimus:uel alia loca ubi eiuſmodi ſpectacula exhibebantur.⁋Enſibus exertis bellica læta dea eſt:expeditis & euaginatis enſibus.Eſt autem exertis participium a paſſiuo eius uerbi quod eſt exero.⁋Qui bene placarit pallada doctus erit:quia pallas & bello præeſt ut mars ac bellona dicitur:& eſt artium dea:poterit & rei bellicæ ſcientiam præſtare & artium quibus in pace utimur ⁋Lanam mollire puellæ diſcant:conciliata dea lanifici artiumq; omnium & prudentiæ quam metapontini teſte Iuſtino panificiis aliquando iratam placarunt.Dicitur autem Minerua & bellorum dea & prudentiæ:quia uires ſine prudentia:ut inquit Porphyrio non tantum uanæ ſunt:uerum etiam ſibi aduerſariæ Eadem artibus præeſſe dicitur:quia fertur nata e iouis capite.⁋Stantes radio percurrere telas:radius inſtrumentum eſt quo ſubtegmen ſtamini a textoribus interponitur:eſt & uirga qua geometræ interdum lineas ducunt. Stantes autem dicit:quia ſtamen a ſtando nomen accepit:ut autor eſt Varro:qui etiam ſcribit ſubtegmen dictum quod ſubit ſtamini.Id & tramam uocaut:quamuis Idem Varro ueſtimenti genus tramam eſſe doceat dicti:quod id frigus tramet:denſumq; a dentibus pectinis nominatum oſtendat quibus ferit.⁋Qui maculas læſis de ueſtibus aufers:fullonem dicit.qui a græcis ſnaphys uocatur. Artem fulloniam Nicias megarenſis inuenit teſte Plynio.

Minerua dea bellorū & prudentiæ

Radius Stamen Subtegmen. Trama

PAV. MAR.

⁋ET Habet nomina quinque diebus adiunctis:nam quinquatria dicta ab ipſo quinario dierum numero.⁋Prima dies uocat ſanguine:non effunditur primo die ſanguis:quia abſtinent eo die a pugna gladiatores.⁋Nec fas:non licet.⁋Cōcurrere:congredi:& confligere ⁋Ferro:armis.⁋Cauſa:quare non cōcurritur.⁋Quod minerua eſt nata illa die:putabant eo die e iouis uertice natam mineruā.⁋Altera treſq; ſup quattuor ſequentes dies.⁋Celebrantur.a gladiatoribus ipſis.⁋Harena ſtrata:harena theatri:quæ ſternebatur cum digladiandum erat:& aliis quoq; ſpectaculis.Vnde apud Iuuena. Et latum media ſulcum deducit arena.⁋Dea bellica:pallas quæ bellis præeſt.⁋Eſt læta enſibus exertis:experimento:& exercitatione enſium in theatro.⁋Pallada nunc:hortatur unūquēq; uel litteris:uel aliis quibuſcūq; artibus deditum:ut feſta celebrent:& placent pallada pueri:quo litterarum ſtudio proficiant:puellæ:quo lanificio:& ſic in cæteris.⁋O pueri & teneræ puellæ ornatæ:colite:& celebrate.⁋Pallada:palladis numen.⁋Qui bene placarit pallada:qui ſacrificiis placuerit & proprium ſibi fecerit palladis numen.⁋Erit doctus:quācunq; ſcilicet uoluerit artem.⁋Puellæ diſcant mollire lanam:quaſi exercere lanificium.⁋Pallade placata ſacrificio ſcilicet & donis & præcibus.nam ea eſt lanificii dea.⁋Et exonare plenas colos:nere lanam. Tunc enim exonerantur coli:cum filantur penſa.⁋Illa etiam erudit:inſtruit & docet.⁋Percurrere telas ſtantes firme manentes.⁋Radio:quaſi docet texere pannum:cum tenta in longum fila percurrunt radio.qui cum alio filio interilcitur.Deinde pectine pendenti ad coniungenda:denſandaq; fila ipſa uerberantur Ideo hic⁋Et denſat:denſare docet.⁋Opus.ipſum pannum:nam quod ratum eſt ſpiſſum facit inculcando. ⁋Pectine:pe

Bellona dī pallas quæ bellis præeſt

Officia palladis

ctinis percussione.. ¶ Cole hanc palladа. ¶ Qui aufers auferre uoles: aut soles. ¶ Maculas de uestibus læ-
sis: infectis.i.Colite eam fullones: qui uestes & pannos ab omni macula expurgatis. ¶ Cole hanc pal.
¶ Quisquis parat æna: uasa ærea. Virgilius litore æna locant.

Hanc cole uelleribus quisquis aena paras:
Nec quisq̄ inuita faciet bene uincula plantæ:
Pallade: sit Tytio doctior ille licet:
Et licet antiquo manibus collatus epæo!
Sit prior irata pallade mancus erit:
Vos quoq; phœbea morbos qui pellitis arte
Munera de uestris pauca referte deæ:
Nec uos turba feri sensu fraudata magistri
Spernite/discipulos attrahit illa nouos:
Quiq; moues cœlum/tabulamq; coloribus uris:
Quiq; facis docta mollia saxa manu:
Mille dea est operum/certe dea carminis illa est
Si mereor/studiis adsit amica meis:

¶ VELLERibus quisquis aena parasi suadet ANT.
his qui lanas tingere consueuerunt ut Palla- FAN.
dem colant. ¶ Vincula plantæ calceos a qui-
bus pedes uinciuntur. Eorum sutores nō sunt Cerdo
proprie cerdones dicendi. Cerdo enim gene-
rale nomen eorum est qui artificio lucrū quæ
ritant ut uocabulum ostendit: accipiturq; in-
terdum pro humili ac plebeio. Iuuena. Postq̄
cerdonibus esset timendus ceperat. ¶ Sit ti-
cio doctior ille licet. ticium quidam existimāt
fuisse Ouidii temporibus præclarum artificē
calceorum. Nobis placet Tychio legi qui ab Tychius
Homero nobilitatus est in septimo iliados is Epæus
cerdo excellētissimus multa fabricauit & præ
cipue scutum aiacis. ¶ Antiquo manibus col-
latus adeo hic dicitur inuenisse ad troiā equū
qui in muralibus machinis aries uocatur fuitq;
fabricator Epeus: q̄ Metapontini testantur
qui in templo Mineruæ ferramenta quibus
is equum troianum fabricauit ostēdāt ut scri
bit Iustinus. Legimus.n. in uita Sertorii Tro- Troia ter
iam ter captam esse. Primum ab hercule ob capta
Laomedontis equos. Deinde per ligneum equum ab agamennone. Tertio a Charidemo duce propter
equum qui in porta consistens iliensibus eam claudere uolentibus impedimento fuit. ¶ Vos quoq; phœ
bea morbos qui pellitis arte: medicos dicit quorum artis inuentorē alii Apollinem fuisse dicūt ut Inuen
tum medicina meum. Alii Arabum Babylonis & Apollinis filium. Aegyptii eam apud ipsos repertam uo Medicinæ
lunt, ut Plynius scribit. ¶ Munera de nostris pauca: sensus est: Offerte Veneri munus aliquod ex his quæ inuentor
a nobis accipitis. ¶ Sensu fraudata magistri: quia sæpe discipuli non recte intelligunt quæ magister sen-
tit & docet. ¶ Quiq; cœlum: & astrologum accipere possumus & sculptorem. Sed magis placet astrolo- Mollia
gum accipi: quoniam autor subiungit. Quiq; facis docta mollia saxa manu. ¶ Mollia saxa: sic Virgi. in sexto saxa
ui. æn. Excudent alii spirantia mollius æra. Facit enim sculptor egregius: ut æra & saxa mollissima uidean
tur. Horatius. Et molles imitabitur ære capillos.
¶ VELLERibus quinq; pro tingendis: aut præcioso liquore inficiendis pannis uasa parasi sacrificiis pla-
cata pallada. Verum ut Plynius inquit: qui ex Italia infecere lanas sardi: textilia fusum in lanificio Clestor PAV.
filius aragnes inuenit Linum & retia aragne. Fulloniam artem nitias megarensis. ¶ Nec quisquam faciet MAR.
bene uincula plantæ: nemo poterit bene facere calceos: ea enim sunt plantarum uincula a uinciendo di-
cta: quia pedes uinciuntur. ¶ In uita pallade: quasi nisi pallas fauerit. Nam si illa aduersa repugnat frustra la-
borauerit cerdo. ¶ Sit licet ille doctior Tytio. etiam si esset in ea arte cerdonum omnium præstantissi- Tytius eq
mus. Aliqui legunt sit batio doctor ex eo quod Plynius dicat batium inuenisse Sutrinam Alii legunt py troiam fa
thio: quod qua ratione dicant nescio. nisi referant ad apollinem sandalarium. Ego autem legi. & qui me bricator
sequuti sunt. Idem fecere: sit tytio. Propterea quod apud Porphyrium legimus: Tytium quendam fuisse
optimum calceorum magistrum. Ergo si sit ille tytio doctior: inuita pallade calceos non bene consuet.
¶ Et licet antiquo: si quis fabrili arte: aut architectura præstans Epæum architectum equi troiani superaret
si pallas irata sit: exercere artem non poterit. ¶ Et collatus. qui conferretur. ¶ Antiquo epæo sit licet prior:
quamuis esset superior in peritia architecturæ. Epæus enim fuit fabricator equi troiani. Virgili. & Mene-
laus & ipse doli fabricator epæus: & Cicero quoque afferit Plynius uero inquit: epæum inuenisse equum
ad troiam: qui nunc aries appellatur: in muralibus machinis. ¶ Erit mancus. quasi manuum ope carens aut
imminutus. aut exercere suum munus nequeat. ¶ Irata pallade: si illa irata sit: ergo id agendum ut placa-
ta sit. ¶ Vos quoque phæbea: uos etiam medici libate palladi: ut medendi arte præstare possitis. ¶ Qui
pellitis ægrotos: & ab his morbos auertitis. ¶ Arte phæbea: arte apollinea. Nam apollo medicæ artis re- Apollo
pertor traditur. sed de hoc in primo dictum. ¶ Referte pauca munera deæ libate & offerte dona palladi. artis me-
¶ De uestris: muneribus scilicet. ¶ Nec uos Turba. scolasticorum scilicet. Pro his enim dictum est: qui sub dicæ reper
feris magistris nihil profecerunt. ¶ Fraudata, decepta. ¶ Sensu: sententia & peruersa rerum intelligentia. tor
¶ Magistri feri: a feris minime differentis. Indocti & inculti: sine ullis moribus: aut feri crudelis. qui nimi-
um discipulos cœdat q̄ alienum debet esse a liberis & bonæ indolis. ¶ Spernite nolite uos aspernari: & Magistri
contemnere numen palladis. ¶ Attrahit: ad se trahit illa. ¶ Nouos discipulos: quia præest studiis littera- feri dicti
rum: & ingeniis fauet. ¶ Quiq; moues cœlum: alii ita dicunt. Nec spernas pallada tu astrologe. qui cœ-
li motus perscrutaris. Alii quoniam subsequenter de pictoribus agit. pro sculptoribus dictum putant. præ
sertim cum cœlum sculptorum instrumentum sit: ut illud: cœlo fabricata myronis. ¶ Verum quia subdit

Statuã rii ét co lũt palla dem

postea de statuariis:astrologos referrem.¶ Et qui uris tabulam coloribus:hoc est qui ustis coloribus tabulã pinguitis:nã magna pars colorũ ex adusta materia fit:de quo late disputat Plynius libro trigesimó quito. ¶ Et qui facis saxa mollia docta manu. Vos statuarii:qui dura saxa in quancunq; uultis formam uertitis: ideo mollia dixit quod ad summum artificium refertur. præsertim. cum & minima quæq; liniamenta & tenuia in maioribus referant. Ad id enim respexit:cum & Maro dixit. Excudent alii spirantia mollius æra. & Mar. Molles laudentur honores. Ergo uos omnes colite palladã:& illi offerre muneta. ¶ Milie dea est operum. præest multis artibus & officiis:& operibus. ¶ Certe illa est dea carminis:quasi præest & illa poetis scribentibus carmina. Si meteor adsit amica studiis meis faueat mihi & studio meo si dignus uideor cui illa faueat.

Cælius ex alto qua mons descendit in æquum
Hic tibi non plana est sed prope plana uia est:
Parua licet uideas captæ delubra mineruæ
Quæ dea natali cœpit habere suo:
Nominis in dubio causa est/capitale uocamus
Ingenium solers ingeniosa dea est:
An quia de capitis fertur/sine matre paterni
Vertice cum clipeo prosiluisse suo.
An quia perdomitis ad nos captiua phaliscis
Venit/& hoc signum littera prima docet:
An q; habet legem capitis quæ pendere pœnas
Ex illo iubeat furta reperta loco:
A quacunq; trahas ratione uocabula Pallas
Pro ducibus nostris/ægida semper habes

ANT. FAN.

Mineruæ captæ ædes

¶ CAELIVS ex alto qua mons descendit in equum Aedes Mineruæ capite fuit ad radices montis cœlii sic dictæ uel ob eius ingenium quod capitale:id est solers creditur: uel quod uictis Faliscis imago eius captiua romam trãslata est:uel q; ex hac æde quicunq; deprendebas furto aliquid abstulisse capitis pœnas pendere lege cogebatur:uel q; de capite iouis nata dicitur tempore quo pindarus ex fabula auro inqt pluisse in insulã Rhodon. Licet quidã uoluerint teste Herodoto Mineruam esse neptuni ac paludie tritonidis filiam: Vnde

Tritonia

Tritogenia siue tritonia dicta est autore Lactantio grammatico. Alii tamen Tritoniam dictam putant quia cum sit dea sapientie in partes tres diuiditur:intelligentiam præsentium.

Tritogeniam

Prouidentiam futurorum ac memoriam præteritorum. Festus Tritogeniam dictam tradit a ripa tritonis fluminis q; ibi primitus uisa sit.

Alalcomeniam

Diodorus uero Cretæ fluuium inquit esse tritonẽ ubi minerua orta est quã deam & Alalcomeniam dixerunt:ut ait Strabo ab Alalcomenis oppido ubi quidam eam natam uoluerunt. Fingitur autem nata de iouis capite:uel quia naturæ ratione prudentia omnis in capite est. Vel quia

Vñ nata est pallas ét uñ fint quinq̃tria

uirtus Solis humanis mentibus prudentiam subministrans quam per mineruam accipimus ut scribit Porphyrius teste Macrobio edita est de summa ætheris parte:ac nulla rerum corporearum admixtione ab ipso ioue:id est a deo intellectum accepimus. Cicero autor est quinq; mineruas fuisse:quarum tertiam e ioue tantum genitam refert:qui cum iunonem uxorem suam sterilem intueretur concusso capite Mineruã dicitur edidisse. ¶ Natali suo:primo quinquatruum die quo deam natam uolunt. ¶ Cum clipeo suo:ut intelligas palladem etiam bellis præesse. Hora. Proximos illi tamẽ occupauit pallas honores præliis audax significat autem ægida quamuis & sit ægis eius pectoris munimentũ. ¶ Signo:nota, C. littera quæ in principio est & captiuæ & capite. ¶ Furta:figurate furta pro furibus ac sacrilegis ponit.

PAV. MAR.

¶ CAELIVS ex alto:in cælio monte apud radices templum erat Palladis captæ: quod illi consecratum est suo natali:hoc est primo quinquatri die. Eo enim nata est:ut diximus. Sed cur capta dicatur:aucupatur quattuor causas. Prima uel quia dea ingeniorum est. & ingenium est in capite:uel quod e capite iouis exilierit. & a capite capta dicatur. Aut quia eius simulachrũ e capiris phaliscis Romam aduectum est:aut quia capite plectatur:qui ex eius tẽplo qui surripiat. Ego autem nisi a detractoribus lesæ maiestatis arguerer:dicerem captam mineruam: quod illi eo die:eo in loco legitime constituto autoritate senatus a põtificibus

Immago palladis aduecta ẽ romã ca ptis phali scis

consecrato:potissimo sacrificetur. Nam Pom. Fest. teste captum locũ dicimus ad sacrificandũ legitime cõstitutum. ¶ Licet quãuis. ¶ Videas parua delubra templa. ¶ Mineruæ captæ:sub appellatiõe captæ Palladis consecrata. ¶ Qua mons cælius:de quo supius diximus in hoc libro. ¶ Descendit ex alto in equum: quasi uergit ex sũmitate in planũ ¶ Hic ubi uia non est plana non est oino plana:sed in ipso montis cliuo. ¶ Sed prope. quasi. ¶ Plana:& locum indicat prope radices. ¶ Quæ templa. ¶ Dea:pallas. ¶ Cœpit habere suo natali:non ab initio:ex quo nata est:sed ea die mensis mar. qua olim nata est. hoc est ipso die quinquatro:ut paulo superius. causa q; est illa nata minerua die. ¶ Causa nominis est in dubio:licet tu uideas templa:tamen causa cur capta minerua dicatur dubia est. ¶ Vocamus capitale ingeniũ soler :diligens ingenium capitale dicitur:q; in capite sedem habeat:ubi est ipsa mens & memoria ingeniosa dea est:nã &

Solers in geniũ dr̃ capitale proprie

ingenio ualet:& ingeniis præest:ideo a capitali ingenio capta minerua dici potuit. ¶ Aut quia fertur:dicitur. ¶ Prosiluisse:alte prodiisse ¶ Vertice paterni capitis:e cerebro iouis. quod in summo capite est. ¶ Sine matre:sine usu matris ¶ Cum clypeo suo cum ægide sua. Nã ægis pro scuto accipi potest:ea ratione. quod scuta caprino corio decocto tegebantur:& ægea capra dicitur. Verum defertur: Amaltheæ capræ mortuæ iuppiter corium detraxit:Mineruæ quæ custodiendũ dedit:quo illa scuto texit. Inde dicunt fuisse ægidis appellationem. Sed honoratus inquit. Aegida munimentum pectoris esse:habens in medio gorgonis ca

put. Romæ tamen eum simulachrum Palladis tam in pectore q̃ in scuto caput gorgonis habens. Et Higinus testatur caput illud in pectore habere. At quia cum clipeo prosilit e capite capta dicta. ⸿ Clipeus: scutum a γλυφω deductum .i. in sculpo. nam ibi imagines sculpebantur. Vnde Plynius. Scutis enim quali. bus caput troiam pugnatum est: continebantur imagines: unde nomen habuerunt clypeorum: non ut peruersa grammaticorum subtilitas uoluit a cluendo deduci. cluere enim pugnare est. Aut quia pro domi. Vel quia simulachrum eius subactis romano imperio phaliscis: tanq̃ captiuum mancipium aduectum est: & inde capta Minerua dicta. ⸿ Aut quia uenit ad nostram urbem. ⸿ Captiua: imago tanquam captiua delata. ⸿ Per dominis phaliscis cũ uicti subactiq; cẽnt phalisci: de qbus primo libro diximus: & hoc signo hac nota captiuæ scilicet. ⸿ Docet prima littera. nam. c. inde capta a captiua dicta: aut a captis phaliscis. ⸿ An q̃ habet: uirima causa q̃ capite luitur: furtum in eius templo commissum: seu receptum ex eodem. inde est & capital facinus: ut Pom. inquit: q. capitis pœna luitur & eodem teste Capitalis lucus: ubi si quid uiolatum est: caput uiolatoris expiatur. ⸿ Anicapi: a: scilicet Minerua dicitur. ⸿ Quod habet legem capitisq; quæ capite plectat. ⸿ Quæ lex. ⸿ Iubet furta recepta colo: fures: qui inde aliquid receperint. uel furripuerint. ⸿ Pendere pœ. dare pœnas sacrilegii: & sic capite plecti. ⸿ Furtum ut iur. con. placet est contrectatio rei alienæ inuito domino. ⸿ O pallas a qua ra. a quacunq; causa. ⸿ Trahis uoca. diceris Minerua capta. ⸿ Habe ægida: habeas & paratum teneas clypeum tuũ. ⸿ Pro duci. no. pro salute ducum nostrorum. Tyberii & germanici: quasi protegas semper eos.

Clypeus a uerbo γλυφω .i. sculpo: nõ a κλεπτω .i. occulto dñ.

Noia palladis

ANT. FAN.

Summa dies e quinq; tuba lustrare canora
Admonet, e forti sacrificare deæ:
⸿ Nunc potes ad solem sublato dicere uultu:
Hic here phryxeæ uellera pressit ouis.

⸿ TVBAM Lustrare canoram: Sunt qui legant: tuba lustrare canora: existimantes cõsueuisse Romanos hoc tempore tubarum cãtu lustrare uniuersam ciuitatem ultimo uidelicet quiquatruum die quod quidam non indocti olim nobis pueris tradiderũt: Nos autem legendum esse nõ dubitamus. ⸿ Tubam lustrare canoram: quamuis enim lustrarentur & aliis temporibus tubæ e uerbis Festi & pompeii colligitur: qui ait Tubilustria dies uocari in quibus agna tubas lustrabant: ubi si de ultimo Quintrium die loqueretur non dies sed diem diceret: tamen & hoc tempore sacrorum tubæ in atrio sutorio lustrabantur. Lege Varronem quem uidebis quinquatrui tubilustrium sine medio coniunxisse. Nouimus autem mortuos ad tubam deduci consueuisse autore Seruio cum iuberet religio (teste Lactantio grammatico) ut maioribus tuba minoribus tibia caneretur. Quare tubarum lustratio necessaria uidebatur. Sunt & qui putent Armilustrium hic accipi oportere. quod non placet idest festum quo res diuinas armati faciebant dum sacrificarent tubis canentes. Sane tubæ interdum cornua uocantur: quia quæ nunc ex ære sunt fiebant ex cornu bubulo. Virgil. Rauco strepuerunt cornua cantu ⸿ Hic here phryxeæ uellera pressit ouis. Heri & here idem est. Iuuenalis. Rea hodie minor est here q̃ fuit. Donatus autor est non dubitasse antiquos propter cognationem e & i litterarum here & heri. item mane & mani. uespere & uesperi dicere. Tu autem lector caue ne heri aduerbium hoc loco te fallat & ducat in deuia Non enim accipere debemus diem qui tubilustrium antecedit hoc est penultimum quinquatrium diem qui est decem calendas Apriles: sed qui est ante ipsas quinquatrus hoc est diem. xix. huius mensis. Si enim putares fieri posse ut penultimo. Quinquatruum die. i. x. calendas Apriles Arietem transitum faceret quem supra legimus. xiiii. calendas Martias inisse piscium signum. procul dubio fateris solem quinq; ac triginta dies fere in piscibus absumpsisse: quod si esset Solstitialis annus constaret diebus pene. xx. supra. cccc. cum & reliquis signis zodiaci nullum non tantundem sibi temporis uendicaret. Dicendum igitur est. xiii. calendas Aprilis Solem transire in Arietis signum quæ pars zodiaci ad naturam Solis refertur ut Macrobius scribit. Aries enim quia græcis crios dicitur per sex menses hibernales sinistro incubat lateri ab equinoctio uerno super dextrum latus sicut & Sol ab eodem tempore dextrum hemisperium. reliquo ambit sinistrum. Constat autem hoc signum decem & septem stellis quod una cum Sagittario Cleostratus primũ intellexisse dicitur: qui percepit & cætera signa zodiaci primus omnium autore Plynio. Fabulantur nonnulli Arietem qui traiecit phryxum hunc esse qui inter signa primum obtinet locum: Alii translatum in cœlum uolunt Arietem qui Baccho exercitũ ducenti per exusta Libye fontem monstrauit. Est sane Aries calidus & humidus. qui cum solem recepit incipit fieri generatio. Vnde inter signa zodiaci meruit principatum.

Nota textum uarie expositũ

Tubilustriũ mortui ad tubã deducebantur.

Armilustrium

Here

Sol in orientẽ. xii. calẽ. apri.

Arietis signum

Aries princeps signorum

Nota cãz

PAV. MAR.

⸿ SVmma dies. ultima dies. ut in heroid. Hæc tibi prima dies: hæc tibi summa fuit. i. ultima. ⸿ E quinq; diebus: scilicet. ⸿ Admonet lu. circuere: & expurgare populum. ⸿ Tuba ca. resonanti. ⸿ Et sacri deæ for. Palladi armorum præsidi. ⸿ Nunc potes ad solem. xi. calen. apri. Sol relictis piscibus init arietem: qui quidem aureum uellus habuisse dicitur. Eo Phryxus in colchos delatus est. Athamas enim Thebanus phryxum & hellem genuit ex Nephyle coniuge: qua sublata Ino Cadmi filia uxor adducta est: quæ cum nouercali odio priuignos insectaretur: Tosta seminatne nasceretur agricolis dabat Sequuta est annonæ caritas. Missum est delphos ad oraculũ: ad petendã opẽ: qui accesserat corruptus: retulit Phryxũ & hellẽ immolari debere. cũq; ad arã mactãdi uelari constituissent. a Nephyle matre superinducta nube rapti sunt. Datus aries quo fugerent. Helle in mare decidit. & ab ea Hellespontus dictus: sed a Neptuno cõprehensa pœna

Ino filia cadmi dabat semia tosta agricolis pp phryxũ & hellem occidendos

procreasse fertur. Nonnulli cedonum dixerunt: Phryxum præterea incolumen ad æetam peruenisse nolunt & arietem Ioui immolasse pellem in templo fixisse; & arietis ipsius effigiem ab ioue inter sydera constitutam. Eratosthenes ait arietem ipsum sibi pellem auream detraxisse & phryxo memoriæ causa dedisse & ipsum ad sydera peruenisse: alii aliter dicunt: quorum opiniones ab Higinio referuntur. Hermippus ait Liberum oppugnantem Aphricam deuenisse in eum locum: qui a puluere Hammodes dictus est: cum in discrimine esset: & aquarum penuria: & ob id defectione militum. Aries quidem errans ad milites peruenit: quos cum uidisset: cœpit fugere. Milites prædam petentes sequi cœperunt usq; ad eum locum qui postea constituto templo: Iouis Hammonis est appellatus: ibi arietem nusquam inuenerunt: Sed ꝙ magis erat optandum: aquæ magnam copiam nacti sunt corporibusq; recuperatis: libero statim nunciauerunt: qui gauisus eo exercitum deduxit. Iouis hammonis tēplum cum arietis cornibus simulachro facto constituit. Arietem inter sydera figurauit. Ita ut cum sol in eius foret signo: omnia nascentia recrearentur. hac de causa ꝙ illius fuga liber recreauit exercitum: Duodecimq; signorum principem esse uoluit. Adducitur & alia fabula de hammone quodam: qui pecorum multitudinem ad liberum adduxerit: & ob id illi dedisse agrum contra thebas ægyptias: & hammonis simulachra instituta capite Cornuto: ut homines memoria teneant. eum primum pœnis ostendisse Arietem memoriæ causa inter sydera fixum dicunt: qui quidem in equinoctiali circulo consistens. caput ad exortum habens: uersus occidens primis pedibus: & exoriens caput infra triangulum ꝙ deltoton uocant: leges collocatum: pedibus prope contingens caput pistricis. Poeta nunc fabulam ipsam refert: quam aperte loco retulimus. ¶ Inus: scilicet nouercæ phryxi. quæ cum aperte fabula uideatur. Princeps tamen astrologorum Ioannes germanus familiarissimus noster omnia ad effectus ipsius arietis refert Id facit in omnibus signis: ut non sine causa a poetis ficta esse uideantur: quæcunq; de his fabulosa referuntur. ¶ Nunc: in hoc ultimo die quinquatrium. ¶ Potes: tu o germanice. ¶ Sublato: eleuato. ¶ Vultu. ad solem dicere. ¶ Hic. sol. ¶ Heri: pro heri: ut apud Iuuena. ¶ Res hodie minor est here quam fuit ¶ Pressi: premere incipit. ¶ Vellera ouis phryxeæ uellera arietis: qui phryxum in colchos tulit: non enim fuit ouis: sed aries. Ergo cū geri dicat. & meminerit ultimæ diei quinquatrium. debemus intelligere penultimum diem ipsorum festorum: sic erit. xi. calen. apri. hoc est. xxii. die martii. ¶ Herba sustulerat nullas comas quasi nulla herba ex frumenti semine emperat e terra. ¶ Vt Solet. surgere: scilicet ex omni semine,

Hermippus aries amodes dictus princeps signorum

Fabula phryxi & helles

> Seminibus tostis sceleratæ fraude nouercæ
> Sustulerat nullas/ut solet herba comas:
> Mittitur ad tripodas/certa qui sorte reportet
> Quam sterili terræ delphicus edat opem:
> Hic quoq; corruptus cum semine nunc at helles
> Et iuuenis phryxi funera/sorte petit:

ANT. FAN.

Phryxi & helles fabula

¶ SEMINIBVS tostis &c. Ino cadmi filia ut diximus supra & uxor Athamantis regis Thebarum priuignis exitium parās ægit cum matronis ut frumenta serenda torrerent. Eadem liberi patris nutrix fuisse dicitur ut meminit Statius in siluis. qui deus cum phryxo & Helle insaniam obiecisset. & illi in silua errarēt exhibitus eis est a matre nephele quæ nepheli a græcis dicit: Aries aureo uellere insignis quē cum ascendissent Aries eos in pelagus detulit Helle lapsa nomen pondo dedit quē dicimus Hellespontum phryxus in Colchos ad regē Aetem trāsit ibiq; Arietem ut mater præceperat Immolauit. pellemq; auream Martis templo dicauit. quā iason cum argonautis petiisse dicitur. quamuis nonnulli scribant eam esse in orchemeno quod oppidum est Boetiæ ex quo Myniorum familia in thessaliam commigrauit a quibus argonautæ Myniæ sunt appellati. Orpheus autor est argonautas fuisse quatuor & quadriginta. quos illi quiquaginta fuisse dicunt. aliI. lx. Multa hoc loco ex fabulis referre possumus quæ cum sint pene omnibus nota liber silentio præterire. ¶ Ad tripodas: Quod græci tripis dicunt nos dicimus tripos: quæ mēsa præmium uirorum fortium fuit ut qbusdā placet pp tertii pedis adminiculum quasi illi nō bipedes sed tripedes fuerint: qđ nobis compertum non est. Erant autem tripodes (autore Seruio) mensæ in templo Apollinis delphici quibus superpositæ phœbades uaticinabantur. ¶ Corruptus cum semine: A nouerca Phryxi & Helles corruptus quemadmodum & ipsa per matronas frumenta serenda corruperat.

Myniæ

Tripos

PAV. MAR.

¶ TOSTIS seminibus. propter tosta hoc est decocta semina. ¶ Fraude sceleratæ nouercæ. dolo Inus uxoris Athamantis. nouercæ Phryxi & Helles ¶ Mittitur ad tripodes: ad oraculum Apollinis delphici. nam tripodes mensæ fuere in templo Apollinis quibus superpositæ phœbades uaticinabantur. unde apud Lucanum in quinto sensit tripodas cessare furens Appius. & postea tandem conterrita uirgo. Confugit ad tripodas & paulopost. Custodes tripodes fatorum arcanaq; mundi. Tuq; potens ueri pæan. & paulopost. Et ad phœbi tripodas redire futura. Qui reportet certa sorte. certo oraculo seu responso ut paulo supius dictum in eo uersu Sors erat æternos uincere posse deos. ¶ Quā opem. quod auxiliū. ¶ Delphicus: Apullo delphis qui sunt ad australes latus parnasi. ¶ Edat dicat. ¶ Sterili terræ. ut sterilitati terræ remedium adhibeatur non tamen erat terra sterilis. sed semina decocta erāt causa sterilitatis. qui fructum non proferebant. ¶ Hic quoq;. qui missus est oraculum fuerat. ¶ Corruptus. ab ipsa nouerca ¶ Nunciat petit sorte ab ipso oraculo. ¶ Funera phryxi iuuenis. mortem phryxi. ¶ Cum sanguine Helles. cum morte etiam sororis aliqui legunt hic quoq; corruptus cum semine tunc intelligas corruptū nuncium a nouerca uiri & corrupta dabat agricolis semina nunciasseq; peti & mortem Helles & phryxi iuuenis.

De phryxo & helle.

CIVES: Thebani quibus fames tantum præstabat audaciæ ut regem contemnerent: quia nescit plebs ieiunia timere. Compulerant regem iussa nefanda pati: Cogebantur rex Athamas filios immolase quod ita iussisse putabatur oraculum. Vt forte pependerat æthere mater. Quia Nephele ipsa est nebula nam & nephos nubes & nephili ut diximus nebula est. Draconigenam urbem. Thebas ob draconem a Cadmo interfectum e cuius dentibus nati opem tulerunt Cadmo urbi ædificandæ: ut Hos habuit comites operis sidonius hospes cum posuit iussam phæbeis sortibus urbem. Nimbis comitantibus. Quia nimbi siue hymbres a nubibus fiunt recte nephelen comitantur. Per freta longa: hellespontum: ut longe deus hellesponti. Eius longitudo est a tenendo in propontidem. Gemini periculi: immolationis. & transitus Hellesponti. Ceruleo deo Neptuno cuius helle nympha est Lege iginum qui eam fabulatur a neptuno fuisse compressam. Peruenit in colchas aurea lana domos: Ad Aretam regem Colchorum qui in Scythia sunt qua labitur phasis. Ferunt Arietem sibi pellem auream detraxisse ac dedisse Phryxo causa memoriæ eumque ad sidera peruenisse.

ANT. FAN.

Nephele mi phryxi & helles a neptuno cō pressa

Vsque recusantem ciues/& tempus/& ino
Compulerant regem iussa nephanda pati
Et soror & phryxus uelati tempora uittis
Stant simul ante aras/iunctaque fata gemunt:
Aspicit hos/ut forte pependerat æthere mater
Et ferit attonita pectora nuda manu
Inque draconigenam nymbis comitātibus urbem
Desilit/& natos eripit inde suos:
Vtque fugam capiant aries nitidissimus auro
Traditur/ille uehit per freta longa duos:
Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra
Fœmina/cum de se nomina fecit aquæ:
Pene simul periit/dum uult succurrere lapsæ
Frater/& extentas porrigit illa manus:
Flebat/ut amissa gemini consorte pericli,
Cæruleo iunctam nescius esse deo:
Littoribus tactis aries fit sydus/& huius
Peruenit in colchas aurea lana domos:

CIVES. Thebani scilicet propter Annonæ caritatem. Et tempus ipsa sterilitas temporis cum uidelicet prouenit ex aeris intemperie. Et ino nouerca. Compulerant: quasi iam coegerant. Regem Athamantē. Vsque semper recusantem ius. ne. pa. pati filiorum immolationem. quam ab oraculo iussam arguebant: licet ille semper recusasset, tandem pati coactus est. Et Soror & phryxus uelati tempora uittis: Helle misera cum phryxo fratre habentes frontem uittis uelatam. ut moris est in sacrificiis talibus. ut apud Virgilium: Vittæque deum: quas hostia gessi. Stāt simul ante aras ubi erant immolandi. Et gemunt facta iunctam: iunctam & eandem mortem: quia simul mactabātur. Mater nephile mater Phryxi & Helles. Aspicit hos: Phryxum & Helē. Vt: sicut. Forte pependerat æthere. & recte pependerat aere. quia conuersa in nebulam in aere pendet: & νεφελη nebula est. Et ferit pectora nuda: apud sat nuda pectora. Manu attonita: nam ipsa attonita filiorum casu. Et Desilit: descendit. In urbem draconigenam: thebis in boetia: quas Cadmus posuit: qui in eo loco draconem interemit: ex cuius satis dentibus nati sunt: qui Cadmum in ea urbe condenda iuuerunt: ideo draconigenæ dictæ quamquam & autor: hoc est ipse Cadmus in draconem mutatus est: unde & alii draconigenam dictam urbem putant. Comitantibus nymbis: hymbribus. qui inductam nubem comitati sunt: quandoquidem hymbres ab ipsis nubibus emittuntur. Et eripit suos natos: Phryxum & Hellem. Inde ab ea ara: ubi mactandi erant. Et ut capiant fugam ut nouercæ insidias effugiant. Traditur aries auro nitidissimus: datus illis aries aurei uelleris. Ille: aries. Vehit duos: fert Phryxum & Hellem. Per freta longa: per maria ipsa. Fœmina: Helle. Dicitur tenuisse cornu sinistra infirma: non firma sinistra manu: quia non ualida: quemadmodum dextera: ideo ex ariete ipsa delapsa est. Cum fecit nomina aquæ de se. cum ab occasu suo dictus est helles pontus: hoc est pontus helles mare illud angustum inter ægeum: & propontida: ubi totiens feliciori tempore congressu cum hoste sumus. Dum frater: Phryx. Vult succurrere lapsæ: ferre opem sorori. quæ ceciderat in aquas. Et dum usque porriget extentas manus: dum extendebat illi manus: ut eam iuuaret. Pene quasi. Periit simul. cum illa. nam & ipse in periculum fuit decidendi in aquas. Flebat: phryxus. Vt amissa consorte: sorore. quæ in eadem sorte fuerat. Gemini pericli: quia in eodem ambo periculo fuerāt. Nescius ipse phry. Iunctam sororem esse coniunctam Deo ceruleo: neptuno cerulei maris deo nam decidens illa ab eo comprehensa & in nympham mutata: unde in argonauticis. Vittaque constitit helle: Iam panopes thetidisque soros. Tactis littoribus: postquam appulit littori phryxus. Aries fit sydus: quia detracta sibi pelle: cœlo locatus est & inter sydera relatus. Et antea lana huius: aureum ipsius arietis uellus. Peruenit in colchas domos. ad æetem Regem colchorum: Colchi ī scythia accolæ phasidis finitimi Eniochis: unde Iason postea uellus eripuit. Tres ubi luciferos. septimo calendas Aprilis hoc est uigesimosexto die Martii. est æquinoctium uernum Verum Florentinus princeps inquit uernum æquinoctium esse octauo calendas April. Autumnale octauo calē. octob. exigua tamen differentia ex unius solum diei. Vbi postquam. Veniens eos. Veniens aurora. nam ευσ aurora est. Præmiserit: ante miserit.

PAV. MAR.

Cadmus in draconē uersus tandem

Hellespōtus a noie helles ibi submerse

æeta rex colchorū in scythia

ANT. FAN.

æqnoctiũ uernũ.vii. calendas apriles æquidiali Eos

¶TRES ubi luciferos ueniens præmiserit eos. ¶ Tpa nocturnis æqua diurna ferēs.vii.calē.apri.erit æqui noctiũ uernũ:quod ſm Macr.Ply.& Colu.eſt ad.viii.cal.apri.quē diē Phryges hilaria appellabāt celebrā tes lætitiæ exordiũ cũ ſperarent diē nocte lõgiorem Romani(autore Feſto)utrũq; æquinoctiũ equidiale dixerunt cũ nox diei potius q̃ dies nocti annumerari debeat:quē tēpora raro nõ aliquos tēpeſtatum ſigni ficatus habent teſte Plynio.Tres autē Luciferos accipe non a principio ſed a quin quatriũ fine tubiluſtrio in eo numero cõprehenſo.Sane eos aurora eſt quæ a græcis ios dicitur.Vnde nos i in e longā uertētes eos dicimus & accipimus aliquando a parte totum:hoc eſt ab aurora diem quod & græci faciunt:ut Quod nos uerbum uerbo nõ reddentes ſic latinum faci mus : multum uenturi ſpes credula uendicat æui Multa ſed extremus tuncat amice dies. ¶ inde quater paſtor ſa turos ubi clauſerat ædos. Tertio calen.apri.iano concor diæ ſaluti ac paci rem diuinam faciebant.quæ numina ap tiſſime cõnectuntur.Prudentia enim quam Iano tribuūt concordiam facit:concordiam ſalutem & pacem. Multæ autem ædes concordiæ Romæ a multis dicatæ ſunt Le ge Suetonium.Liuium.Plutarchum & Appianum.Ab æde ſalutis dicta eſt porta Salutaris quæ ei fuit pro xima.Romanam autem ſalutem uocat quod pro incolumitate po.ro.ei ſacra facerent. ¶ Auentino luna colenda iugo.Pridie calen.apri.Dianæ in auentino res diuina fieri conſueuit quo in monte Seruius Tul lius Latinis populis perſuaſit ut exemplo eorum qui Dianæ epheſiæ ædem feciſſent & ipſi ædem Dianæ ædificarent:quod fecerunt.Vnde illud eſt. Quæq; auentinum tenet algidumq; quindecim diana preces uirorum caret.Et illud.Phillis auentinæ quædam eſt uicina dianæ.Hanc deam auentinam nonnulli uo lunt Lucinam dictam cum dianam ſiue lunam palatinam noctilucam uocarent.quod in palatio(ut autor eſt Varro)eius templum noctu lucere.Suſpendebatur in hac æde boum cornua non ceruorum quod ibi Seruius Rex decepto quodam antrone coratio bouem inſigni ſpecie ac pulchritudine dicitur imolaſſet & eius cornua templo affixiſſe ut iuba ſuis monumentis mandauit.Dianæ auentinæ ſimulachrum(ut ſcri bit Strabo)Romani eodem modo diſponentes apud Maſſilienſes collocarunt:qui aliquando ſumma fœ licitate ex Ro.po.amicitia floruerunt Fuit & Romæ templum Dianæ in angiportu qui patricius dicebatur cuius ingreſſu uiri abſtinebant ut Plutar.in quæſtionibus tradit.

Iano concordiæ ſaluti ac paci res diuina fit.iii. calē.apri.

Lunæ feſtũ pridie calen.

Diana auentina

Dianæ tē plũ i angi portu

> Tres ubi luciferos ueniēs p̄miſerit eos:
> Tēpora nocturnis æqua diurna feres
> Inde q̃ter paſtor ſaturos ubi clauſerit e
> Canuerint herbæ ror̄ recēte q̃ter (dos
> Ianus adorādus/cũ quo cõcordia mitis
> Et romana ſalus:araq; pacis erit:
> ¶Lũa regit mēſes:hui9 quoq; tpa mē
> Finit auentino luna colēda iugo. (ſis

PAV. MAR.

¶TRES luciferos:tres dies ab ipſo lucifero:ſit numeratos triduum ab ultimo die quinquatrium hoc eſt a.xxiii.diẽ martii erit.xxvi.dies:deinde ſequentem oſtendit:ſic.xxvi.die erit æquinoctium. ¶ Feret.ipſa au rora. ¶ Tempora diurna:æqua nocturnis.hoc eſt diem adæquabit nocti:ſic erit æquinoctium. ¶ Inde qua ter:Quarto die:poſt noctu numerata die equinoctii:ſed quatuor ſequentibus diebus erit feſtum iani.con cordiæ ſalutis & pacis.quoniam his eo die ſacrificatur. De iano concordia & pace dictum eſt in primo li bro.Salutis autem ædes erat apud portam ſalutarem:de qua Pom.Feſtus Salutaris inquit porta: appella ta:eſt ab æde ſalutis quæ ei proxima fuit & Var.inquit:Collis ſalutaris quatriceps os aduerſum eſt pylo noris ædem ſalutis.& Tranqu.inquit de auguſto loquens Nonnulla etiam ex antiquis cerimoniis paula tim aboleta reſtituit:ut ſalutis augurium:diale flaminum &c. ¶ Inde ubi:poſtquam ¶ Paſtor quater clau ſerit hædos ſaturos:ueſperi quater reduxerit e paſcuis: & incluſerit capellas. ¶ Et herbæ quater canuerint: albeſcent. ¶ Rore recenti:gelido.Hac periphraſi a reductione capellarum & rore:ueſpertinum:& matuti num tempus ſignificat quater:ſic quattuor ortus & occaſus.ergo poſt quatriduum.hoc eſt.xxx.dies mar tii.Ianus erit adorandus.ſacrificandum erit Iano. ¶ Cum quo iano. ¶ Erit mitis concordia adoranda.ſ.& illi eſt immolandum. ¶ Et ſalus romana:nam in æde ſalutis pro ſalute populi erecta litādum. ¶ Et ara pa cis:ubi etiam peragenda eo die ſacrificia. ¶ Luna regis menſes:pridie calen.apri.hoc eſt ultimo die martii feſtum eſt Dianæ:cui in auentino ſacrificatur.Seruius enim Tullius ſextus ro.rex.Latinorum populis per ſuaſit uti exemplo eorum:qui Dianæ Epheſiæ ædem feciſſent: & ipſi ædem Dianæ in auentino ædifica rent: Quo effecto bos quædam Sabino miræ magnitudinis nata eſt:ut reſponſum datum eum populum ſummam imperii habiturum.cuius ciuis bouem illam immolaſſet:Sabinus bouem in auentinum egit: & cauſam ſacerdoti ro.expoſuit.Ille callidus dixit prius eum uiuo flumine manus abluere debere. Sabi nus dum ad Tyberim deſcendit: Sacerdos ro.bouem immolauit. Ita imperium ciuibus:ſibi gloriam fa cto conſilioq; quæſiuit &c. ¶ Luna regit menſes de hoc a principio diximus q menſes a luna computan tur.& principia menſium illi ſunt conſecrata.cum eandem iunonem & lunā eſſe putarent. ¶ Huius quoq; menſis martii. ¶ Finit tempora:nam ultimus dies eſt illi ſacer. ¶ Luna hoc eſt ipſa Diana. ¶ Et colenda iugo auentino:in monte auentino:ubi eſt illi templum a romanis pariter.& Sabinis erectum:eſt igitur eo die Dianæ ſacrificandum.

Cõcordia & ſalus & pax

Templũ lunæ in monte auentino

Finis Tertii Libri.

INTERPRETATIO Quarti Libri per Antonium Phanensem & Paulū Marsum Poeta Laur.

ANT. FAN.

ALMA fa.di.ge.mr amo. Nō recte sensit Erathostenes q poemata ad mētē & itelligētiā in dicādā nō eē suit: pide ac poetæ oēs nō docēdi sed oblectādi gra scripsint: Cū cōtra sapiē tissimi uiri primū qdā philā poeticā eē dixerit & Homeri poema nihil eē aliud q̄ studiū sa piētiæ. Vñ poetaꝝ figmēta nō sunt sp accipiēda simpl̄r: sed alti⁹ ispiciēda q̄ qdā opinēt: ut ecce qđ ad hūc locū attinet: igneū semē e cœlo cecidisse i mare poetæ finxerūt & Vene rē natā e spumis: quo nihil aliud significarūt q̄ ignē & aquā duplicē cām eē nascēdi: uñ ari es calidus & hūid⁹ ut dctm̄ ē īter signa zodiaci obtinuit pricipatū: quē tñ multi calidū eē atq; aridū tradunt. eā ob cām maiores nři Aprilē mēsē quo nitēt arua segetib⁹ prata herbis: arbores foliis: & ex cōiūctōe ignis & hūoris oīa p creāt Veneri dicauerūt. Eūq; mēsē fului⁹ & Iuni⁹ Gracch⁹ teste Varrōe: et aliiq; nōnulli q̄si Aprilē noīatū exi stimarūt a spuma quā græci aphrō uocant: uñ aphrodite uen⁹ a græcis dr̄ quā nři Cœligenā uocārt ut idē Varro autor ē: q̄uis Plutarch⁹ i Numa iō Aprilē a uenere dixerit noia tū q eo mēse & deæ sacrificāt & ad calēdas mulieres lauāt myrto coronatæ. Cīgi⁹ aūt ī libro quē de fastis reliq̄t (ut scribit Macrobi⁹) ait īpite quosdā opinari antiquos hūc mēsē a uenere noiasse cū nullus dies fest⁹ nullūq; sacrificiū isigne ueneri p hūc mēsē fuerit cōstitutū: cui Cingio Varro cōsentit affirmās ueneris nomē ne sub regib⁹ qdem apud Rōanos Latinū uel græcū fuisse iōq; nō potuisse Aprilē a uenere noiari s; ab apiēdo dici magis putādū q̄si Aprile q uerna tēpie arridēre (ut ait Plutar.) pläraꝝ germina apiant cæteraq; q̄ cōtinet terra. Sciēdū tñ non negat ualeriū Flacchū: teste Macro. postea cōstitutū eē ut h̄ mēse matronæ ueneri sacrū facerent. q̄ dea & mas & fœmina putabat: Vñ legim⁹ Aristophanē eā aphroditon appellasse: q̄uis (ut scribit Ser.) nōnulli dicāt nō solū uenerē. s; & alia numia utriusq; sex⁹ pricipationē h̄re Sūt q putāt Ro. altiorē prudētia ita prios ordinasse mēses ut cū pcedēs Marti eēt dicat⁹ deo pierūq; hoīu; necatori. scd's Veneri dicaret: q̄ uim ei⁹ q̄si bñfica leniret: nā cū ī.xii. signis zodiaci primū signū Aries Marti assignat⁹ sit: sequēs.i. Taur⁹ Venerē accæpit. Lege Macro.

Quid significat uenerem natā ex spuma maris. Aprilis.

Aphrō. Aphrodite.

Quare matrōæ sacrificabāt ueneri

ALMA faue dixi geminorū mater amorum.
Ad uatē uultus rettulit illa suos:
Quid tibi ait mecū/certe mō festa canebas.
Num uetus in molli pectore uulnus habes;

Dr aūt Ven⁹ gēinoꝝ cupidinū mr: sed scripserūt qdā pl̄es eē Veneres: pl̄esq; cupidines: ut Cice. q duas Veneres tradit & tres Cupidines. Primū ex Mercurio & diana gēitū. Scdm ex Mercurio & scda Venere. Tertiū quē Anteron dicūt. Alii hāc Venerē quā ex testib⁹ Cœli & maris spuma gēitā Aphroditē uocāt gēinoꝝ cupidinū matrē dicūt: ut Diua nō miti gnata pōto quā uocāt matrē gēin⁹ cupido. Hic illd ē Syllii Cū sic suspitāa roseo uen⁹ ore decoros alloqt natos. Hoꝝ alter uoluptatis ē quē Diogenes dicere solebat uacātiū occupationē: alter pietatis. Ille. n. turpis ē d quo ait Vir. i buc. Nūc isan⁹ amor duri me martis i armis tela iter media atq; aduersos detinet hostes: ille pi⁹ de quo ī. æneī. Neq;. n. pri⁹ cōsistere mētē passus amor. Plato duplicē amorē eē dixit. Alteꝝ terrestrē atq; uulgatē. Alteꝝ cælestē singularē ac plane diuū: & hūc q dē eē oī studio ac diligētia expetēdū: illd uitādū tanq̄ hūano gñri pniciosū: idēq; hūc celestē amorē fauorē ēt uocat: sed sanctū ac diuino quodā istinctu pueniētē. Sagittaꝝ cupidinis alterā iō auratā fingi arbitramur: q pulchritudo sæpissime amorē facit: uel q auꝝ ē calidū & humectū: nā q auro amor conciliari solet: ut Aurea nūc uere sunt scl'a plim⁹ auro uenit honos auro cōciliiat amor. Licet ueꝝ sit ut ad id figmentū attineat nō putarim. Altera uero q̄ fugari amorē fabulant iō plūbū hēt mea snia: qđ cōstat ad allignatis lūboꝝ & renū parti. plūbi laminis ob ei⁹ frigiditatē ipetos Veneris ihiberi autore Plinio. Sane alma Venus ab alēdo sic dr̄: ut Alma ceres alm⁹ ager Aiūt. n. p uenerē aīatā: h̄ ē ppagāt & eruant spēs q̄uis pcāt īdiuiduā. S; almis īterdū & pulchrū significat auctore Festo: quo nullū epithetō magis Venerē decet. Sciendū placuisse qbusdā amores tres esse. Aliis q̄q;. Aliis pl̄es. Vñ illud ē Propti: Hos uetuit me nūerare timor.

Cupidinea tres. Amor duplex. Sagitta cupidinis aurata Sagitta cupidinis plūbū habens. Almum.

PAV. MAR.

ALMA faue dixi geminoꝝ mr amoꝝ. Rōnē hui⁹ mēsis: quē nūc q̄rto loco nūeram⁹ cū scdo loco a Romulo eēt īstitut⁹ a Vectio Macrobiano mutuabimur. Scdm iḡt mensem noiauit Aprilē: ut qdā putāt cū aspiratione: q̄si aphrilē: a spuma: quā græci αφρον uocāt: uñ orta Venus credit. Et hāc Romuli afferūt fuisse rōnē, ut primū qdē mensem a patre suo. Marte fm

Quare uen⁹ dr̄ a græcis αφροδίτη

ab Aeneæ matre Venere noīarentur hinc potissimū anni principia seruarētta qbus esset Romani nois ori goicū hodie quoq; in sacris matrē patrē. Venerē genitricē uocem⁹ A'il putāt Romulūuel altiore prudē tiauel creti nois puidētia. ita primos ordinasse mēses: ut pcedēa Marti esset dicatis: iō plerūq; hoīum ne carorint Home. natusæ cōsci⁹ aitiapeσ apeσ βροτο λοιgκ μιάιφονε τειкεχιπ λнтα Scds ueneri dica ref: Q ue ut i ei⁹ iqsi bñficia leniret. Nā & i duodecim signis zodiaci: quoq; cūcta cetroꝝ numinū domici- lia credūt: Cū primū signū Aries Marti assignat⁹ sit: sequēs mox uenerē: idest Thaurua accepit & rursua re gione scorpi⁹ ita diuisus ēcut deo esset utriq; cōis: Nec existimaf rōne cœlesti carere ipsa diuisio: si qdē acu leio uel poiēristimo telo: pars armata posterior: idomicilīū Martis ē. Priorē uero piēicui ξυκοσ apud gre cos nomē ē. nos libsā uocam⁹: i Ven⁹ accepitiq; uelut iugo cōcordi iūgit mfimonia: amicitiasq; cōponit: S; Cyngi⁹ i eo libro: quē de fastis reliqt: alt iperite quosdā opinari Aprilē mēsem antiquos a Venere dixisse: cū nullus dies festus nullūq; sacrificiū isigne Veneri p hūc mēsem a maiorib⁹ istitutū sit: sed ne i carmini bus qdē salioꝝ Veneria ulla: ut cæteroꝝ cœlestiū: laua celebratur. Cyngio ēt Varro cōsentit affirmās no mē Veneris: nec sub regibus qdē apud romanos: uel latinū: uel græcum fuisse: Et iō nō potuisse mēsem a Venere noīari: sed cū fere ante æqnoctiū uernū triste fit cœlū: & niuibus obductū: sed & mare nauigātib⁹ clausum. Terræ ēt ipse aut aq: aut pruinis: aut niuibus cōtegant: Eaq; oia uerno: idest hoc mēse apiant. Ar bores quoq;: nec minus cætera q̄ cōtinet terra: apise seu in germen icipiāt: ab his oibus mēsem Aprilē di ci merito credēdū ē: quasi Aprilē: sicut apud Athenenlēses ανθεσ τηριον idem mēsis uocaf: ab eo qd hoc tpe cuncta florescant. Valerius aūt Flaccus nō negat hoc die postea cōstitutū: ut mattone Veneri sacrū fa cerent. Plutarch⁹ uero in uita Numæ Aprilē inquqd aphroditis idest Veneris habeat cognomētum. Quo mense & deæ sacrificant: & ad calendas mulieres myrto coronatæ lauant. Quidam uero nō ab aphroditi Aprilē noīatū dicūt: sed queādmodū simplex se nomē habet Aprilē mēsem uocaf: qm̄ uerna tēpesie ar ridente: plantarū apianf germina &c. Sed hæc hacten⁹. Poeta Veneris mēsem scripturus: Venerē inuocat primo uersu. Affuit deīde illa: & rogat an ameticū eā uocet qd uelit. ❡ O mater alma: io uen⁹ mater. ❡ Ge minoꝝ amoꝝ: faue mihi festa canenti. Alma ueneri adiungit. Virg. alma parens cōfessa deā. & Alma ue nus phrygii genuli symoentis ad undā: ab alendo q oia alat: unde & Cice. Venerē dictam putat: q ad res oēs ueniat. ❡ Geminoꝝ amoꝝ: hoc est ioci & cupidinis qa ambo filii ueneris tradunf. Hora. i primo car. Siue tu mauis erycina ridens: quam uolat circū iocus & cupido. & Seneca. in Tu. Diua non uoti generara ponto: quā uocat matrē geminus cupido: pro ioco & cupidie dictū. Alter enim ē q allicit: alter q cōiungit. ❡ Illa uenus retulit suos uultus ad uatē: uertit se ad me. ❡ Ait quid tibi mecū. i. est cur me nunc uocas: ❡ Cer te mō: paulo ante: hoc est heri. ❡ Canebas cantando scribebar. ❡ Festa: dies festos. ❡ Num: an. ❡ Habes ue tus uulnus: amoris. i. ❡ In molli: in lasciuo. ❡ Pectore: amas ne nunc sicut prius amabas. ❡ Respondit. ego.

ANT. FAN.

❡ SCIS de uulnere: Nosti Ouidium nunq̄ esse amoris expertem qui uel sanus amare cōsueuit. Nūq̄ tua castra reliq: Tractū a militibus q nō mō non sunt transfugæ sed & incolumes & laucii uexilla non deserunt. ❡ Sine crimine lusimus: Ipse in. ii. tristiū. Crede mihi distāt mo res a carmine nr̄o Vita uerecunda est musa iocosa mea Q uam sentētiam imitatus Martialis ait. Lasciua est no bis pagina uita pba. Potuit hoc dicere ut se legatū se cre dere uideretur ob artem quā scripsisset. ❡ Area maior Metaphora est. Florentinus iurisconsultus locum inqt sine ædificio in urbe aream: rure uero agrum appellari. Var ro aream esse inquit ubi frumenta secta teruntur & arescūt: iā cuius similitudine loca in urbe pura puta are as dici: quæ ut inquit Festus q uacua sint quasi exaruesint & quicq̄ generare non possint id nomen accæ perunt. Bene autem meminit autor areæ in rebus sacris quæ ad ædes deorum esse cōsueuit. Vnde ait Vir. Aut ante ora deum pingues spaciatur ad aras. Sensus autem est. In grauiore materia meū uersaf ingeniū.

Scis dea respondi de uulnere/risit: & aer.
Protinus ex illa parte serenus erat:
Saucius aut sanus: nunq̄ tua signa reliq.
Tu mihi ppositū: tu mihi semper onus:
Q uæ decuit primis sine crīe lusim⁹ annis
Nunc teritur nostris area maior equis:

Plutarchus de sacris ueneri dicatis mēse apuli

Aries marti assignatus

Cōparatio ab equis terētibus in area

PAV. MAR.

❡ SCIS tu dea de uulnere. tu ipsa uenus nosti an amē, uel non amē. Risit. ipsa. ❡ Et aer protin⁹ erat seren⁹ ex illa parte. quasi ridente illa aer ea ex parte serenus redditus est. Aliusq; tendit sententia quam uerba. nā hoc liquido apparet quotiens aspectus Veneris. hoc est ipsius syderis exorientis lætus. hoc est purus & lu cidus uidef: Serenitatē aeris indicat sec⁹ in turbibus. ❡ Saucius aut sanus. uel ardērer amauerim. uel nō ita uehementer. Nunq̄ tñ penitus ab amore discessi. & in libris de remedio. Sæpe repēt alii iuuenes. ego sem per amaui. & si quid faciam. nunc quoq; quæris amo ❡ Saucius: hoc est cum uulnere. ❡ Aut san⁹. sine uul nere. ❡ Nunq̄ reliqui tua signa. translatio a militia. Nunq̄ discessi a castris tuis. nam semper sub te militaui nec discessi a signis. qa non uerti terga hostib⁹. ❡ Tu mihi propositum. de qua semper dicere proposuerā. ❡ Tu mihi semper honus. qui sim in rebus tuis semp occupatus. ❡ Lusimus. ludendo scripsimus. ❡ Primis annis in iuuenta. Q uæ decuit. quæ decorum fuit iuuenem scribere. Sine crimine. & hoc alio tendit. quam scribatur. Nam cum ab Augusto damnatus sit Velata tñ uera causa. ob artem quam scripserat. Nūc etiam ut se apud germanicum excuset dicit se ea scripsisse. quæ iuuenem decebat. & sine crimine. quasi dicat per qd dānari non meruissem & in tristibus ad Aug. nullū legisses crimen in arte mea. & illud. prius tñ dictū. sed q illud adducit. inquæ meo nullū carmine crimē erit. ❡ Nunc maior area teritur nostris equis. maior nunc mihi ad agendum materias sumpta est. Et est hoc in loco translatio a iritura frugum sumpta. nā ubi maior spicarū copia. ibi maiore area opus est, sic ipse maiorē materiā maiorib⁹ ānis accepit. nā post iuuētā.

Excusatio ouidii tacita de libro amandi

¶MEA tempora myrto contigit. Quia hæc arbuscula Veneris est ut ait Plutarchus: Gaudet enim littori- ANT.
bus teste Seruio & apta est plurimis necessitatibus mulierum. Vnde imperatores teste. A. Gel. corona myr- FAN.
ta utebantur qui ouantes urbem introiebant quibusq; incruenta uictoria obuenerat cui facilitati aptã esse Myrtus
frondem Veneris crediderunt q; non martius sed quasi Venereus quidam triumphus ouantium foret a q Myrtea
bus corona myrtea oualis dicitur autore sesto introiebant autem urbem ouantes uel cum bella îdicta nõ corona
erant uel cũ sine sanguine confecta fuerãt. Ferunt Romanos Sabinosq; cum propter raptas uirgines dimi

Tẽpora cũ causis annalibus eruta priscis
Lapsaq; sub terras/ortaq; signa cano:
Vẽim9 ad q̃rtũ quo tu celeberrima mẽsẽ
Et uatem/& mensem/scis uen9 eẽ tuos:
Mota cytherea ẽ/leuiter mea tpa myrto:
Contigit/& cœptum perfice dixit opus:
Sensimus/& causæ subito patuere dierũ:
Dum licet/& spirant flamina nauis eat:
Si qua tñ pars te de fastis tangere debet.

care noluissent myrtea uerbena depositis armis pacẽ fir- Cluere
masse in loco qui postea signa habuit Veneris Cluaci- unde
næ. Cluere enim antiqui pugnare dicebãt teste Plinio. Cluacia
qui arborem myrtum ideo tũc electã dicit quia cõiun- uenus
ctioni & myrto Venus præest. Huius arboris uirgæ ge-
statæ uiatori prodesse dicũtur in loco itinere impediti.
¶TEMPORA cũ causis: hoc fuit nostri ppositi ut tẽ- PAV.
pora scriberemus: cum ortu & occasu signorũ. Venim9 MAR.
iam ad Aprilem tuũ o uenus mensem: fauea igitur tuo
uati: tua nunc quoq; tempora canenti. ¶ Cano. cantan-
do scribo. ¶ Tempora: annum. menses. dies festos & p
festos: festa stata & non stata. ¶ Cum causis: cum ratio-
nibus: ut in principio quoq; diximus: Seu cum origini-
bus hoc est cum fabulis: siue historiis: unde quid origi-
nem habuerit. Et quoniam cum originib9 dixerim: Ne-
scio qui interpretem fidelissimum uirum pium: & ab omni maledicentia penitus abhorrẽtem. Nupertime
fuerint inuecti: quasi fuerit in eo uerbo maiestas naturæ læsa. Carpant licet in puerilibus ludis & in nomẽ
meum p fsim allatrent: non tamen efficient: ut ab istituto diuellar. Illud enim mihi tam a natura datum e
quam uite institutione seruatum. ne quẽq uerbis prouocem: ne maledicendo: cuiuspiã aures offendã. Fru-
stra qdẽ lacessunt: nondũ eni maledicere didici. Nec si quid fieri põt. sine ulla maledicentiæ nota rñdebo.
Turpissimum enim esset ducis cum quouis milite certamen. Sed hoc tãtum dicere liceat: qd' apud lucanũ
Cæsar uanam spẽ mortis honestæ concipis. haud inqt iugulo se polluet isto Nostra Metello man9. Dignũ
te Cæsaris ira nullus honor faciet. Sed satis sit. Quãuis & illud tragicũ adduci queat Domi lyciscam quid
pauisse pfuit: ut illa rustra sanguinẽ hauriret truci: sed redeamus ad rẽ. ¶ Cũ causis: cũ originibus. seu cũ rõ-
nibus: ut ab initio diaim9. Nã toto ope poeta cãm aut p rõne: aut p origine ponit. Etenim plerũq; refert:
qua rõne qd fuerit institutũ: & uñ originẽ habuerit: ut in primo libro cũ agit: Cur priapo mactet asellus: Causa p
causa pudẽda qdẽ sed tñ apta deo refertq; unde asinorũ imolatio habuerit originẽ. Et postea i carmentali- origine
bus: Vñ petã causas horũ moreq; sacrorũ. quo pacto itelligemus hoc in loco causas? p meritione? An pro & rõne.
origine & rõne? Sed ne nimiũ imorer: sũt frequẽtes loci sunt hmõi: ubi cãm pro origine ponit. nam mox
subiicit? unde principium rea ipsa habuerit. Et quia nõ credis: reuoluam9 dilucidiores locos: In secũdo lib.
ubi de lupcalib9 agit: Dicite pierides sacrorũ quæ sit origo. Attigerit latias. uñ petita domos: quæ sit origo
dixit: & originẽ lupcaliũ græcã refert. ita negari nõ põt & in eisdẽ sacris: cũ latinã originẽ referre uult igit
Adde peregrinis cã mea musa latinas. Vides ne q̃ aptissime cã p originib9 posuerit. Eodẽ eni tẽdit utrũq;.
nã cũ primũ pcat musas. ut dicãt originẽ & græca relata ẽ. postea pcat ut latina cã referat: qs ẽ tã ptinax Innocatio ad
q p origine dictũ neget. cũ originẽ sacrorũ aptissime referat qd' creberrimũ ẽ apud poetã: cũ cãm aut pro musas
origine: aut p rõne ponit: qd' ut cõstet cũ cãm nõ ponit ponit originẽ ut in palilib9 expositus mos ẽ. moris
mihi restat origo. & i floralib9 die dea rñdẽdi ludorũ q̃ sit origo. In lemularib9 dicta sit uñ dies q̃ nois erat
origo me fugit ex aliquo ẽ iueniẽda deo. Origine huc i loco dicit. Sed qd pseqr ut uideam9 qa rõne posi-
tũ. Pleade natem one uirga uenerãde potẽti. Sæpe tibi stygii regia uisa louis. Venit adorat9 caducifer aspi-
ce cãm. Nois ea ipso ẽ cognita causæ deo. Quia negat cãm p origine positã cũ prt9 dicat q̃ nois erat origo
& postea subdit ipso deo cognitã esse cãm & refert uñ originẽ habuerint lemuralia. & i pricipio sexti. Hic
quoq; mẽsis hẽt dubias i noie cãs. Et post hic ego q̃rebãt cœpti q̃ mẽsis origo. Esset & i cura nois hui9 erã
cãs & originẽ idifferẽter dicit & postea. At dec9 omne mihi cõtingit origine mẽsis. Constat igit tandẽ ex
poeta ipso cãm p origine poni. His argumẽtis cũ referat rerũ de qb9 agit originẽ & cũ iterdum ubi cãm Q. rõna-
nõ ponit originẽ ponit. Vel cũ cõuertat. ut cãm p origine & originem pro causa ponat. Arguamus nũc a lus fuit
diffinitione uocabuli. Fabius uictorinus sic diffinit. Causa est animi impulsus ad aliquid agendũ. Quicqd causa cõ-
enim fit ex aliquo animi ipulsum fit. Et qm ita forte arguitur. Romulus cã fuit cõdendæ urbis. pp ipsi9 ani- dẽdæ ur-
mi ipulsum nõ tñ fuit origo. nã hæc refert ad pricipiũ ipsi9 ædificationis: cũ essent oĩa q̃ ad rẽ facerẽt para- bis.
ta. Euoluatis Ciceronẽ iuenietis duplicẽ cãm ipulsiuã & rõcinatiuã ipulsiua est in ipso primo motu. Ratio
cinatiua est in rõne & cõsilio. Primo enim loco est animi ipulsus deinde est ipsa ratiocinatio. a prima qdẽ
origine pendẽs & ipse ipulsus est origo rei. frustra. n. adhiberet ratio. imo adhiberi non põt nisi sit ille ani-
mi ipulsus nã ut ab initio diximus: ex cã est ipsa rõ quæ quidem est rerũ gerendarũ ordo ex causa uenienti-
um. ut qd quo loco facias. ac dicas itelligas. Rõ sine cã esse nõ põt. causa uero sine rõne põt. Hoc idẽ Fabi9
inquit. Sed iam pueris notum esse arbitror. impulsum illũ animi originẽ esse rerum agendarũ sed qa mul-
tis psuasum est cõtrariũ. & adeo ea illis mentibus infixũ. ut auelli nõ possit si nobis nõ creditur. non Fabio
non poetæ nostro. non rationibus. Credatur tandem Aristoteli & Ciceroni. Aristoteles enim ostendit

Deo rigi ne urbis romæ fz aristote/lem & ciceronem

causam esse negociorum originem. Cice. in lib. de natura deo. Cum hoc est principium inquit Quod si hi er rat cu bis errare maloq cu cæteris recte sentire. Arbitror es dicturos eos Aristotile & Ciceronem errasse. Sz iam finis sit. Nec uolebat tam longe pgreduDe⁹.n. testis esse nō fuisse maledictis insusus qa locus exige batur de causis agere: uolui ostendere: ut oportuit cu causis hoc e cu originib⁹ recte dictu nō ut queq carpere sed ut mea dicta defenderet. Sed psequemur iter institutu. Bruta annalib⁹ priscis: quæ ego magna cura & diligētia ea uetep annalib⁹ excerpsi. Et cano signa lapsa sub terras & ortationu & occasum signop ut ab initio dictu e. Venim⁹ ad qrtu mēsem id Aprile: q qrtu anni locu obtinet. Quo mēse. Tu celeberri ma cultissima & celebratissima es. Et tu nen⁹ licis natēmc ipm q cano tpa. Et mense esse tuos. na & ego tui iuris sum: & mēsis ibi dicat⁹: & a tuo noie nūcupat⁹. faueas ergo dñi ea canim⁹ quæ ad te ipsam ptinet. Mota cytherea: Ven⁹ mota e uerbis meis. Cōtigit leuiter mea tpa myrtorut inspiret mihi mente qua pcipere ea q cupiebam. Myrtus.n. Veneri sacra: de ea paulo inferius. Et dixit pfice cœptu opus qd ice pisti psequere: & pfice. Sentimus: cōrigere. i. illa tpa & mentem inspirasse. Et causæ dicemus origines & mensis aprilis: & festorum ipsius mensis. Subito patuere: fauente iam numine. Dum licet: scribere. i. hæc.

Aprilis e mēsis gē tis Iuliæ.

Et spirant flamina: dum flant secundi uenti: Eat hauris: nauigemus per translationem a nautis: qui secu do uento utuntur: hoc dicit. nunc cum uenus ipsa faueat: psequemur inceptum. Si qua tamē pars te. O germanice: si quid est in fastorum quod ad te pertineat: præcip uus est hic mēsis: qm ueneri dicatus est: a qua quidem progenita est Iulea domus in quam tu adoptatus es. Domestic⁹ hic ergo uobis mensis: cu Iu lios pgenitricis sit. Tamen o cæsar: germanice. Siqua pars de fastis: de fastorum libris & mensibus ip sis. Debet te tangere. te mouere. quod ad te pertineat. Habes quod tuearis: quod in tuo iure defendas.

ANT. FAN.

IN aprili quod tuearis habes: Quoniam hic mensis a Venere nomen accepit a qua cæsares descenderūt. Vn de autor subiungit. Et fit adoptiua nobilitate tu⁹. Nam Iulius Cæsar a Venere p Iulu eneæ filiū originē ducens adoptauit Augustū: Augustus Tyberium Neronē. Ty berius Germanicū: cui Naso ut diximus hoc opus inscri psit. Vnde nos iampridē aperiētes amico cuidā nostro quid de inscriptione huius operis sentiremus post mul ta illud scripsim⁹. Noluit Imerito fastos scripsisse Nero ni Nat⁹ h. ber tituli præmia qui meruit. Pater iliades Romulus iliæ filius. Longum cum scriberet annum: Lunaris cōparatione longū dicit. nā breuis est si Solsti tiali cōparetur qui. xli. mēsib⁹ cōstat. Autores retulit ille suos: Martē & Venerē: ut hæc generis princeps ipsi⁹ ille pater. Quod sibi nascenti proxima causa fuit: qa Mars Romulo pater fuit: eum cām pximam uocat. Nā uenus Romuli mater dicit. sed alia rōne. multis uidelicet gradibus interiectis. Cognatos deos: iouem ac ue nerem. Hāc æneæ parentē: illum Dardani. Dardanon Electra qs nescit atlantide natā. Virg. in. viii. æne. Dar

> Cæsar in Aprili q̄ tuearis habes:
> Hic ad te magna descēdit origine mensis
> Et fit adoptiua nobilitate tuus:
> Hoc pater iliades cū longū scriberet ānū
> Vidit & autores rettulit ille suos
> Vtq ferro Marti primā ddit ordine sortē
> Quod sibi nascenti proxima causa fuit:
> Sic uenerē gradib⁹ multis i gēte receptā
> Alternus uoluit mensis habere locum
> Pricipiumq sui generis/reuolutaq qrēs
> Sæcula/cognatos uenit ad usq deos:
> Dardanon electra qs nescit atlātide natū
> Scilicet electram concubuisse iouis

Quasi de n⁹ dr mē romuli.

Atlantes tres Dardan⁹ Coritus rex Iasius Coritum oppidū

danus iliacæ primus pater urbis & auctor Electra ut grali phibent Atlantide cretus aduehit Theucros ele ctram maxim⁹ Atlas Edidit ætherios humero q sustinet orbes. Scire aūt debemus tres fuisse atlantides ut inqt Seruius. Vnū regē arcadiæ q pater est maiæ. Alium maurum q maximus dr. Tertium italum patrem Electræ ea qua & ioue natus est Dardanus q Dardaniam cōdidit ut Homerus scribit in. xx. iliados. Licet q dam Dardanū nō ex ioue sed ex corito rege thusciæ natū dicāt q Electram uxorē habuit. Ex ea & ioue iasi um quoq genitū tradunt. ut hinc Dardanus ortus iasiusq pater. Refert sane hoc loco romani sanguinis nobilitas a dardano iouis Cretēsis filio ad Romulū. Quod Ouid. facit nō solū ut ostendat quare Aprilis a Venere nomen accepit: sed cæsaribus blandiat qbus placere studet. Ferunt Dardanū corito ulta fundo a quo oppidū Thusciæ coriti nomē acceperit. cū de regno ab Iasio dissentiret eo interfecto se in samothraci am postea q i phrygiā cōtulisse. Sed de his uaria legunt: quia (ut inqt Virgilius) fama est obscurior annis.

PAV. MAR.

IN aprili: in hoc mēse. Hic mēsis descēdit ad te ipsum magna origine. magnis causis. seu triū pricipiis Nā illi numini dicatus est. a quo Cæsareū genus originē ducit. Et fit tuus: tui iuris. aut tibi domesticus. Adoptiua nobilitate: eo nobilitate iulea: i. quā in adoptat⁹ es. Iuli⁹. n. Cæsar ex Iulio Ascanii filio pgenit⁹ est. Is Octauiū adoptauit in filiū. Octauius Tyberiū ea lege ut ipse Germanicū fratris filiū adoptaret sic p adoptionē a Venere quoq originē ducit. Hoc pater iliades Romulus quoq cū uideret se a Venere p genitū: & patrē habuisse Martē: iungit menses ipsos. nā primo loco mēsem a se ipso Marti. Secūdo ueneri dicatū numerauit. Pater iliades. Romulus ilie filius & urbis cōditor. Vidit hoc. i. se esse a uenere pgeni tum. Cū scriberet: cōstitueret. Annum longum. annum ciuilem. quem decem mensiū numerauit Lon gum ad differētiam anni lunaris. Et retulit ille suos autores. uenerē. unū esset sui generis origo. & Mar tē quo natus erat. Et tu dedit primā sortē ordine scilo Marti: ut primū locū anni a se cōstituti marti assi gnauit. Quod fuit pxima causa sibi nascenti. qd ipsius fuerit autor & origo propinquior. Nam pater q eum genuit. Sic uoluit uenerem receptam in gente: in familia. Multis gradib⁹ longa p gradus cogna tione. nam per successionis ordines ab ænea ad iliam matrem. Habere locum alternus mensis secundi

Ann⁹ di solaris ad dīam anni lu naris.

ut fecūdi anni locū obtineret ipsa uenus. ⸿ Et querēs i quitens ipse romulus. ⸿ Principium sui generis un de originē habuisset. ⸿ Et sabcula reuolutas aetates iam exactas & reuolutas longa annorum serie. ⸿ Venit usq ad cognatos deos id est usq ad iouem & uenerem. ⸿ Nā alter autor troiani generis altera aeneae ma ter a quo ipse progenitus ē. ⸿ Dardanon electra et explicat nūc poeta romani generis uetustatem. Ipsamq genealogiam a Dardano iouis filio usq ad Romulum ipsum. Quae quidem generationis series a multis uariisq scriptorib' explicata a nobis ex fidelissimis historiographis tam graecis quā latinis excerpta. Inque breue cōpendiolū superiorib' ānis tuatali qdē rumano redacta est. Exposita quo ad fieri potuit breuissime re ipsa ab ultima troianorum origine usq ad sūmum romanae urbis imperium. Quod cum locus exigere uideat ut ipsa quoq series nūc exponenda sit. Non ab re uisum est ea quae ad romuleum genus ptinēt Ab initio ad romulū his nostris quoq cōmētariolis inserere: ut nostro carmine ueta nunc historia cognoscatur. Sic enim exorsi sumus.

Genealogia regum troianorum a ioue descendentium.

r Oma genethliiacā tibi nūc libaē ad aram.
Candida lux orta ē qua primum facta parēti
Fundamenta tibi totum passura per orbem.
Brachia sidereo caput admotura tonanti
Quo maius nihil est. tota te si gloria tangit
Et decus antiquum: faueas pulcherrima uati
Roma tuos & prima referentem ab origine rerum.
Fas sit in angustos deducere carmina fasces.
Fabula uana procul tantis modo rebus adesto
Vera canam. archadicos atlas seruabat honores
Cum fuerit electrae magno dycteus amore
Iuppiter hanc que graue. & geminata prole parētē
Reddidit iasius pater hinc & dardanus orti.
Alter agit primo uitam sine coniugis usu.
Accipit at chrysem magno paliante creatam.
Dardanus uxorem pro les idaeus ab illa
Nascitur & dymas subiit postremus honori
Arcadico cedit pater hinc & filius alter.
Iasius simul magna iam classe parata
Amiseram in thracem deuentum & celsa tenetur
Insula a mercurio genitus samothracia nomen
Cui dedit ad cererem sibi dum cōcumbere tentat
Occidit iasius mitio confossus ab igne.
Protinus in phygiam penetrauit dardanus oram.
Heleumq sinum tenuit conscendit in altos
Hydaeus phrygiae montes idaea uocauit.
Nomine deq suo iuga celsa tatq orgia bacchi
Instituit phrygios tum cum frenaret alumnos
Scamandri soboles ideae q unica nymphae
Teucrus cecropio quāuis referatur ab antro
Aduenisse suo populos de nomine teucros
Ex illo dixisse ferunt cui nulla uirilis
Progenies tantum patrios ibat hea penates.
Nympha colit chryse extincta tibi dardane iungit
Connubio pater hanc pariterq recepit auiti
In partem regni & teucro subeunte supremi
Fata toga phrygia soius domi uaris in omni
Natus erychtonius. quo fortunatior alter.
Non fuit ille auri. atq equitum. & ditissimus agri
Atq huic caliore scamandri filia nupta.
Natus ab his tros est. hinc magnae nomina troiae.
Ex troie. & sobole eumedis callianide nati
Ilus & assaracus ganymedis & inclita forma.
Incoluit campos ilus: hinc ilion aitum.
Quod male semauit periurus filius ili
Laomedon. priamus de laomedonte creatus.
Et matutinum raptus tythonus in ortum.
Ingentem priamus cum fratribus hectora gignit.
At facer assaracus clytodore coniuge faelix
Fit pater. atq capim genuit cui naide iuncta
Nascitur anchises. uenus huic simoentis ad undas
Aeneam peperit. priami cui nupta creusa est
Natus & euryleon. generis spes maxima dictus
Inque fuga ascani'. nam troia ardente supremum.
Et priami genere extincto. miserabile magno
Collapso imperio aeternum penetralibus ignem.
Magnorumq deum sacra. troianosq penates
Sustulit aeneas. & cum genitore petiuit
Aerios montes. cui formidantia lustrum
Rursus bis geminum consumet agmina bello
Omnia graiorum tribuere abscedere tuto
Quocunq ire uelit fato iam coniuge rapta
E patria illachrymans. comites natumq patremq
Secum agit. & structis iam puppib' aequora uertēs
Thraces adit primum troiae e regione iacentis
Hic hyemem quam longa fuit. q moesta peregit
Moeniaq hic posuit politoris habentia nomen
Quiq superfuerant bello. qui credere tutae
Se potuere fugae. dux mansuetissimus omnis
Suscipit inde piut thracensi littore soluit.
Vere nouo profugae sulcant aegea carinae
Aequora. & ionias cursu tranatur ad undas
Et tamen aeneas siculis appellitur oris
Dumq urbes elymi condunt. hic altera luctu
Aspera cessit hyems. sicula tumulatur arena
Anchises genitor. soluuntur iusta parenti
Vnde ubi ueliuoli subsederat ardua ponti
Vnda. uocant aurae spirantes solis ab ortu
Carbasa tyrrhenas agitur properata per undas
Classis ab aenea mox in laurentia uentum est.
Tunc aboriginibus parentia littora: magni
Tybridis ora subit cui tunc erat albula nomen
Rex ab originibus reddebat iura latinus
Iam senior dulci populos in pace regebat
Vnica cui soboles tantum lauinia uirgo.
Hunc totiens placidae monuere insomnia noctis
Suscipere externum. qui classem appelleret oris
Ausonis. magnum imperium. magna ide futuram
Progeniem toti' quae post dominabitur orbi.
At pater aeneas fatalia signa sequutus
Aduenisse fugae finem. certo omine sentit.
Condendaeq sus pregnans indicat urbis
Parua quidem primo designat moenia sulco
Nec mora turbatis rerum nouitate latinis
Venit in alloquium regis mox foedera iungunt
Et datur aeneae dulcis lauinia coniunx.
Et simul e phrygiis multi accepere latinas
Hinc omnes uno latii cognomine dicti
Compositam uocat aeneas ad coniuges urbem
Nomine. & e phrigiis quos secum adduxerat oris
Imperat solis primo pater inclytus anno.
Cum tamen a rutulis latii premeretur & ipse

Affores auxilio regi:caderetq; latinus.
Atq; hostis pugna turnus raperetur eadem
Imperium accipit soceri.tutatur:& auget.
Ei quartum regno iam tandem exegerat annum.
Cum cadit:aut bello raptus fluctus ue numici.
Quæsitumq; diu nulla tellure cadauer
Inuentum:inq; deos translatum credidit omnis
Ausonia.huic pubes posuit iouiuis templum.
Atq; hoc candenti scripsere in marmore carmen.
Terrestris diuiq; patris:fluctusq; numici
Numine perpetuo qui flumina sancta gubernat.
Ascanius latiæ suscepit pondera molis.
Hunc quoq; tyrrhenis urget mezentius armis
Victa tamen latio cesserunt robora marti
Tyrrhena:extincto crudeli funere lauso.
Hinc memor ascanius reperens mandata parentis
Egregii:simul & seruanda oracula diuum
Sæpe animo uoluens:celsis in collibus albam
Condidit:& latiæ dicta est ea regia genti.
Et iam tres septem lustris adiecerat annos
A patris interitu:quo regnum acceperat ingens
Cum ruit in funus generosa prole relicta.
Imperium natu maior deposcit iulus
Venit iuleum genus undeidecusq; superbum
Militiæ:atq; omnis romanæ gloria gentis
Parte alia petit ænea generatus auitum
Filius in regnum recepit:quem mater in altis
Ediderat siluis:nam cum lauinia rapto
Côiuge:iamq; grauis:priuignum mœsta timeret.
Cesserat in siluas:natûq; enixa fideles
Pastores inter patrios in saltibus altis
Educat:& puero tribuit sua nomina casus.
Quoq; ubi compertum est:iussu reuocant in urbē
Ascanii:& paulo post hæc regina supremos
Versa est in cineres:& tros sua fata sequutus.
Ergo ambo certant latiis succedere regnis.
Hinc patruus:hinc ipse deo dilectus iulus.
Hoc tum certamen prudens.litemq; diremit
Tali iudicio populus:succedat honori
Sacrorum:rebusq; deum fugatur iulus.
Et quoniam silui regnum hoc dotale parentis
Siluius accipiat:factum hoc cognomen ab illo
Regibus albanis data sunt:sequiturq; parentem
Siluius æneas:cuius post fata latinus
Regnum a diti patri clarus subit alba latinos
Atq; albæ capetus:solium capis inde parentum
Occupat:hinc patrio succedis carpete regno.
Tum tyberinus adest:pugna qui cæsus & amne
Raptus ab etrusco:primo miserabilis æuo.
Nomen aquæ tribuit:post hunc agrippa gubernat
Res italas:tanto diuum contemptor honori
Succedit.superos imitans palladius ignes
Impius:& ingenti cupiens pro numine haberi
Et terrere homines:superi iouis igne crematur:
Absorptusq; lacu est omnis unda obruit ædes
Regis:auentinum proceres in regna uocarunt.
Romano dedit hic moriens sua nomina colli.
Filius inde procas rebus successit auitis
Hocq; satus numitor & tu crudelis amuli.
Extinctoq; proca subiit contentio regni.
Et data conditio est uter imperet:alter haberet
Troianas & opes:& quantūcunq; relictum est.
Vasorum:fuluiq; auri:argentiq; talenta.
Accipit imperium numitor:fit ditior alter.
Mœnibus ille potens:ast ille potentior auro:
Et regnis inhians:ingentia robora fortem
Militiam parat & celsam mox occupat arcem.
Imperiumq; pio fratri uiolentus ademit.
Dat tamen unde queat tenuem deducere uitam.
Inde per insidias truncat numitore creatum
Egestum in siluis:quo fratri nulla uirilis
Sit soboles:tantum seruabat filia sedes
Siluia:& hanc uestæ curanda in sacra relegat.
Hæc quoq; siue proco:genio:ue:aut numine diuûs
Aut siue insignis præfuisset amulius armis
Sacra lauaturas dum mane incedit ad undas.
Et uiridi consedit humo.correptaq; somno
Fit grauida obscura regitur caligine tellus:
Solq; fidem fecit rutilo mutatus amictu
Concepisse deo:sed quo conceperat orbi
Incertum ē:redit illa domum iam languida uirgo.
Remq; aperit matri:uelantur crimina:morbus
Fit causa:in templum cur non eat illa pudicum.
Mens tamen interea sæui seu conscia regis:
Seu suspecta doli.metuens:curare medentes
Illā adhibet:genitrix arcet:morbûq; uirili
Non alit:hunc sexu prodendum.turgidus ira
Vxorem mittit custodem.atq; illa tyranno
Mox scelus omne.refert.furit ille insanior euris:
Cum rapere ingenti maria omnia turbine tentant.
Et cæsurus erat prægnantis uiscera ferro.
Hinc instat numitor.hinc ambo filia regis.
Inq; deos referunt crimen.sæuissimus iram.
Distulit in decimæ redeuntia cornua lunæ.
Siluia fit genitrix heu prolem enixa gemellam
Et uirgis cædi.uirgo miseranda iubetur.
Defodierq; solo.pœna.hæc uestalibus ipsis.
Quæ uetitum patiantur opus miserabilis ambo
Ante patrem supplex tumidum procumbit & orat
Orat opem miseræ.& precibus seruata sororis
Dicitur at geminos deserri ad tybridis amnem
Immergiq; iubet fluuio.mandata ministri
Inuiti peragunt tantum scelus unda refugit.
Et pueri in sicca miseri uersantur harena.
Quid nisi pro miseris poteram uagire querelis:
Vagitus enixa tamen lupa sensit ad undas
Sed datura sitim progressa accurrit.& illos
Deposita feritate uidet.miserata iacentis
Eripit e cœno:dehinc ubera plena gemellis
Admouet:o superi quanta est clementia celi.
Qui positurus erat populis ingentia magnis
Mœnia perpetuos terræ latura triumphos.
Pascitur infœlix infantia lacte ferino.
Atq; auis expositis suggessit martia picus
Sæpe cibos:non hoc patrum:non fabula uulgi:
Sed fatale quidem:quos fors in magna uocabat
Imperia hos casus & mille pericula rerum
Parca subire dedit.tot per discrimina pastum
Quid repetam astyagis muliebri e stirpe nepotem
Nutritum quoq; lacte canum:miserantius inter
Pastores quanto post imperitauerit orbi.
Gorgonis indigno coitu cui filia natum
Edidit exponi iussit sua uiscera siluis.
Lac illi tribuisse feras ursam inde relatus

Inq; inter angustum lactasiqua armenta tedibant
Vt miserum obruerentietiam alimenta dederunt.
Obiicitur canibus ieiunia hi quoq; pascunt
Vbera dantq; sues:demum immergitur undis
Oceani summa quæ infans ieuis innatat unda.
Seruaturq; deum manifesto numine:ilicus
Excipit exceptum pauit quoq; ceruus iacentem
Et tandem ad magni sullatus culmina regni.
Factaue quid referam mosis crudelia nostri
Eiectum phario gemuit quem mœsta fluento
Mater:& hic domini seruatus munere cœli
Esset ut ille dei populo qui mœnia sancto
Poneret & uera sub religione foueret.
Numina sic miseros seruarunt alta gemellos
Esset ut ille deis magnam qui conderet urbem:
Ergo hæc e celso miracula monte uidentes
Pastores stupere omnes:pecorisq; magister
Albani magnisq; feram clamoribus urbem.
Illa quidem flenti similis:post oscula gressu
Discedens lento:sese in nemora alta recepit.
Conuenere duces ouium:mirantur opemq;
Ferre parant:una primum tellure seruantur.
Suscipit hinc illos euandri faustulus archas.
Gente satus:secúq; refert:& tradit alendos
Vxori:clarum cui tunc laurentia nomen.
Educat hæc crescunt cœlesti semine nati:
Iam pueri iam tum iuuenes:pectora forti
Non his cura greges:armentaue pascere:non hos
Pastorum cultus:& fistula pacta iuuabat.
Sed studium ludis primum exercere iuuentam:
Aut iaculo:aut nuda corpus lassare palestra.
Et sophiæ gabiis ambo incubuere pelasgæ.
Faustuleas tutantur opes:cædumq;:fugantq;.
Latrones:& cura fuit:cui uiuere rapto.
Et lambis nonies cancer gestauerat axes
Soliferos:totiens tulerat capricornus eosdem:
Cum tegerent teneras prima lanugine malas
Inter pastores orta est contentio sæpe
Montis auentini:& pallantia septa tuentes. Pallātia septa
Sæpe duo fratres pallantia septa tuentur
Et sub auentino pulsant numitoris ouile.
Res domino delata suo:regiq; superbo.
Mittitur infestus iuuene qui comprimat hostis.
Lucebatq; dies:magni quo festa licæi
Panos erant:castoq; deum dum indulget honori
Romulus:insidiis capitur germanus ab hoste.
Ad regem trahitur manibus post terga reuinctis
Plectendum accepit numitor:mox indole motus
Obstupuit:tacitum iuuene in penetralia ductos
Quo genitus rogitat:pastoris sanguine cretum
Sese ait:ecce subit tectum latinus alumno
Pastor opem:tutas aperit numitoris in aures
Fata gemellorum:remq; omnem ex ordine pādit.
Romulus interea turbam collegerat omnem
Pastorum:secumq; albana in mœnia ducit
Sub æreo insignes clypeo sudibusq; præustis.
Inferiore urbis subierunt parte:tuntq;
Consulto numitore tamen sub tecta tyrannis
Et regem obtruncant:& celsa romulus arce
Vi potitur:prolesq; omnis deletur amulii.

HACTenus iuuet hæc de romulo dixisse:quoniam eo natali nos longius progressi sumus:ad augusti tēpora referemus tamen suo loco quæ ad conditam urbém pertinent.Sed redeamus ad poetam:& ex eo genealogiam ipsam exponamus.Quis nescit quasi omnes ciunt.Dardanon natum Electra atlantide:dardanum filium fuisse electræ atlātis filiæ & iouis.Scilicet certe qs nescit.Electrā concubuisse pro succubuisse Ioui:hoc ab historicis refertur:ex ioue cretensi:& electra atlantis filia natos fuisse dardanum:& Iasium.

Huius erichthonius:tros ē gñrat⁹ ab illo
Assaracum creat hic:assaracusq; capyn:
Proximus anchises:cū quo cōe parentis:
Non dedignata ē nomē habere uenus.
Hinc satus æneas pietas spectata p ignes
Sacra:patréq; hūeris altera sacra tulit:

¶HVIVS erichthonius:hic dardani filius mortalium omnium ditissimus.fuit teste Homero:qui habuisse dicitur tria equarum milia quæ pullos nutriebant. Non est autem hic Erichthonius quem serpentinis pedibus fuisse fabulantur terræ ac litis filium:de quo Ouid.alibi Pallade conspecta natum de crimine uirgo sustulerit quare quæret erichthonium.Hunc fabulosum idem poeta siue matre creatum scribit.Dardanus autem Erichthonium suū dicitur e Theucri filia gēuisse. ¶Tros est generatus ab illo:hic est Ilii:Assaraci & Ganymedis pater:quē erichthonius genuit ex Calliore.Ab eo troia dicta est quam ante dardano Dardaniam:a Teucro teucriam dixerunt.Ceterum ab illo eius filio illum nomen accepit. ¶Assaracusq; capyn:Capys ex assaraco & Clytodore genitus Anchisen genuit. ¶Non dedignata est:immortalis dea:ut mater æneæ fieret non aspernata est mortalis Anchisæ coniugium:ut Cōiugio anchisa ueneris dignate superbo. ANT. FAN. Erichthonius. Tros Capys

¶HVIVS:dardani. ¶Erichthonius:fuit filius ex Bathea filia Teucri.Quem fortunatissimum Homerus uocat. ¶Tros est generatus ab illo:ex Erichthonio & Caliore natus est Tros. ¶Hic:tros. ¶Creat:gignit. ¶Assaracum:ex Taoe & Callanide Eumedis filia natus est Assaracus Ilus:& Ganymedes.Hic:assaracus. ¶Creat Capym:nam ex assaraco:& Clytodore natus est Capys.Proximus Anchises quem Capys ex naide genuit. ¶Cum quo:anchisa. ¶Venus non est dedignata:sed dignata. ¶Habere commune nomen parentis:hoc est:non puduit uenerem Anchisæ succumbere:& ex eo parere:sic habere nomen parentis cum eo commune.Nam peperit illi æneam. ¶Hinc:ex uenere & anchisa.Satus natus est æneas. ¶Pietas spectata per ignes:quasi cuius pietas experta:& cognata & probata per medios ignes & Crispus. Ni uirt⁹ fidesq; uestra spectata mihi satis foret.Aeneas ereptus est a numine per ignes:& hostes in excidio troiano. Vnde ipsæ apud Virgi.Descendo:ac ducente deo flammam inter hostes.Expediondant tela locum flammæq; recedunt. ¶Tulit humeris sacra ignem uestalem:deos pœnates & alia troiana sacra. ¶Et patrem anchisam:quem humeris asportauit:per appositionem. ¶Altera sacra:quoniā illi æneas diuinos detulit hono- PAV. MAR. Venus ē utriusq; sex⁹ dea.

res. Vnde apud Virgi. Nunc pateras libate ioui: præcibusq uocate Anchisen genitorem: Cui non tantum immortalitatem uerum etiam uentorum tribuit potestatem. Poscamus uentos: atq hæc mea sacra: quot annis Vrbe uelit posita templis sibi ferre dicatis.

Venimus ad fœlix aliquando nomē iuli:
Vnde domus teucros iulia tangit auos:
Posthumus hic: q̄ q̄ siluis fuit ort⁹ i altis
Siluius in latia gente uocatus erat:
Isq latine tibi pater ē: subit alba latinum:
Proximus est titulis epitus alba tuis:

ANT. FAN. ¶ VENIMVS ad fœlix aliquando nomen iulii. Hic ut Dionysio placet in fuga Ascanius appellatus est ante Euryleon. Sed Cephalon scriptor uetustissim⁹ ut idem inquit memoriæ prodidit quatuor æneæ fuisse filios: Ascanium Euryleontem. Romulum ac Remum. Fuit autem Ascanius æneæ filius ex Creusa: quāuis Liui⁹ du bitet cetusæ ne an Laviniæ filius fuerit. is (teste Seruio) a prima barbæ lanugine quæ ei nascebatur quo tempore Mezentium superauit s̄m Catonem iulii nomen accepit a quo dicta est familia Iuliorum. Quāuis sunt qui eam ab ascanii filio denominatam uelint. ¶ Posthumus hinc deest uerbum successit. ¶ Ascanius enim Siluio reliquit imperium quoniam (ut quibusdam placet) sine liberis perit. Fuit autem Siluius æneæ filius ex Lauinia ex qua natus est post æneæ mortem unde Posthumus uocatur. Eum mater cum post mariti obitum ascanii timeret insidias in siluis ad quas grauida cōfugerat enixa dicitur & ab iis silium nominasse a quo reges albani Siluii dicti sunt. Virgilius in sexto æneid. Siluius albanum nomen tua posthuma proles: Quem tibi longæuo serum lauinia coniunx Educet siluis regem regumq parentem. Aliis eundem Siluium placet ascanii non fratrem fuisse sed filium. Lege Liuium ac Dionysium: a quibus diuersa traduntur ne te obtundam in nobis illud placet quod Liuius sentit tam uetera pro certis affirmare non oportere. ¶ Isq latine tibi pater est quomodo siluius posthumus est latini pater cum Liuius scribat e Siluio natum æneam Siluium & latinum genitum ex ænea. Dicendum est Ouidium a Liuio dissentire cum uelit latinum ei⁹ Siluii filium esse qui successit Ascanio. Ipse in. xiiii. Metamorphoseos inde sub Ascanii ditione binominis alba resq latina fuit successit siluius illi quo satis antiquo tenuit repetita latinus nomina cum sceptro. Cre de nobis lector candide prudentis est in rebus tantæ uetustatis non præcipitare iudicium. Seruius honoratus Procam scribit fuisse regem duodecim albanorum & Capyn sextum non septimum ponit: qua in re Nasoni manifeste astipulatur. Idem etiam uult. xiii. tantum fuisse reges albanorum de æneæ & Lauiniæ genere: cum alii aliter tradant. Hi quantum regnauerint Eusebius docet. ¶ Subit alba latinum. Liuius. Latino alba ortus. ¶ Proximus est titulis epitus alba tuis. Epitus a Dionysio. Capetus appellatur: a Liuio uero Atys: ab Eusebio Atys siue Epitus.

Siluii reges

Variæ opiniones de ascanio filio æneæ.

PAV. MAR. ¶ VENIMVS aliquando ad fœlix nomen Iulii: ad nomen Ascanii æneæ filii ex Creusa priami Imitatur in hoc Virgi. qui ascanium iulum appellauit. Vnde in primo æneidos. At puer ascanius cui nunc cognomen iulo. Additur iulos erat & ueteres interpretes dicunt Iulon appellatum cum adolescens cum Mezentio pugnauit Verum Diony. inquit appellatum ab initio Euryleontē & in fuga ascanium: & eius filiū Iulum uocatum. Pompeius quoq ostendit Ascanium habuisse duos filios Iulium & Aemuliū. Ab Iolo manauit domus Iulea: siue Iulia. Ab Emulio genus æmulium. Vnde a quo Iulo: Domus Iulia: familia Iuliorum: domus ipsa cæsarea. ¶ Tangit aues teucros troianos. Nam a troianis: hoc est ab ipso Iulo progenitus ē Iulius cæsar. ¶ Vnde apud tranquillū de prodigiis mortem Cæsaris portendentibus. Tabula ænea in monumento in quo dicebatur Capys conditor Capuæ sepultus inuenta est: conscripta litteris uerbisq græcis: hac sententia. Quando ossa Capys detecta essent fore ut Iulo prognatus manu consanguineorum necaretur magnisq mox italiæ cladibus uindicaretur: &c. & Diony. inquit ab eodem Iulio Iulios uocatos & p̄sequitur. Fuitq hæc familia maxima: atq clarissima omnium: quas nos sciamus. Virosq tulit duces illustrissimos quibus uirtutes præbuerint, ut de stirpis generosissime inde in dubiū uenire nequeant &c. ¶ Hic deinde. ¶ Posthumus: q post æneæ mortem ex lauinia natus est. ¶ Qui quod ortus fuit in altis siluis erat uocatus Siluius in gente latia: latini filium appellauerūt: quoniam in siluis natus erat. Nam ut Diony. inquit Suscipiente regnū Ascanio. Exterrita lauinia nequid ob nouercale nomen ab eo mali acciperet prægnans ipsa. Tyrrheno cuidam regii pecoris magistro: quem latino sciebat fuisse in primis gratum. Isq ea in desertas adducens siluas: & ot aduentitiam quandam custodiēs: conscīis rei eam conspici permittebat. Constructa in siluis ædibus nequaq̄ multis hominibus notis. Natumq deinde puerum aluit. Siluium a silua nominans: quemadmodum si quis græce diceret hylenm. Procedēte deinde tempore: ubi magnam cōquisitionem mulieris fieri a latinis cognouit. Suspectumq multitudine ascanium quasi ille perdidisset puellam r m populo aperit. Educitq ex saltu mulierem ipsam cum puero. Talí itaq fortuna usus filio hoc nomen habuit. Genusq illius omne deinceps regno potitum est. Postq̄ enim fratrem eius mori contigisset cum dubia esset regni hæreditas: ad eum ne peruoeretur ad Ascanii filium maiorem Iulum qui in paternum imperium succedere postulabat: eorum controuersiam populus diremit. Cum aliis adductis rationibus tum hac non minima: quod ex matre natus esset regni hærede filu⁹ Iulo autem regni loco sacra quædam est potestas attributa atq honor cum periculis uacans imperitium uero uitæ tranquillitatesuperi. ot quo nunc etiam usq ad etatem meam genus illius fruitur. Hæc ille. ¶ Posthumus: Vulpianus iurisconsultus Posthumos dicimus eos dumtaxat qui post mortem parentis nascuntur. Hoc uerum est in stricta significatione uocabuli. Largo tamen significatu. Posthumus dicitur etiam qui post testamentum a patre factum nascitur: etiam si pater uiueret. & cætera. ¶ Isq latine tibi ex hoc loco detracti sunt duo uersus

Capis cōditor capuæ.

Silui⁹ unde

Posthu. m⁹ ex uulpiano iureconsulto ūsi dī.

quod primus ego aduerti nostro tempore. Poeta enim primo loco meminit Siluii posthumi: deinde latini. Verum medius horum fuit æneas siluius. Siluii primi filius: & huius latini pater. Hic enim æneas siluius medio horum loco a Liuio memoratur. Et Diony. inquit. Siluius autem cum unum triginta imperasset annis suscipiens ipsi æneas eius filius unum &.xxv. regnauit annos. Post hunc autem latinus unum & quinquaginta. Vir. quoque utriusque meminit: & siluii posthumi & æneæ siluii: priore enim loco inquit. Ille uides pura iuuenis qui nititur hasta. Proxima sorte tenet lucis loca primus ad auras Aetherias Italo commixtus sanguine surget. Siluius albanum nomen tua posthuma proles. Quem tibi longæuo serum lauinia coniunx. Educet siluis: regem: regumque parentem. Vnde genus longa nostrum dominabitur alba. Proximus ille procas troianæ gloria gentis. Et capys: & numitor: & qui te nomine reddet Siluius æneas pariter pietate uel armis. Egregius si nunquam regnandam acceperit albam. Ex his pateat: ex hoc loco detractos duos uersus: quoniam nulla est mentio æneæ Siluii: cum esse debuisset: nec omisisset poeta: qui historiam nouerat: qui Virgilium & eius scripta uiderat: Qui eodem tempore fuerat: quo & Dionysius. & Liuius Sed id inde factum est. Rudes: & historiarum inexpertes posteri putarunt eundem fuisse & æneam siluium. Ita duos uersus: tanquam superfluos abraserunt. O latine hic æneas: siluius. Est pater tibi: regnauitque ut diximus unum & quinquaginta annos: Ab eo ut inquit Coloniæ aliquot deductæ: prisci latini appellati. Mansit postea siluius omnibus cognomen: qui albæ regnarunt. Alba subit latinum: siluius alba latino patri successit regnauitque inde.xi. annis: O alba. Epytus est proximus titulis tuis. Epytus filius sequitur te: & succedit tibi in regno. Hunc Dionysius Capetum uocat regnasseque ait sex &.xx. annos.

De successione æneæ ex regibus albanis mista

Ille dedit captæ repetita uocabula troiæ
Et tuus est idem capete factus auus:
Accipiens regnum post hunc tyberinus ab illo
Dicitur in ethruscæ gurgite mersus aquæ:
Iam tamen agrippam natum remulumque nepotem
Viderat/in temulum fulmina missa ferunt:

ILLE dedit captæ repetita uocabula Troiæ. Epitus filium Capyn uocauit: referens nomen patris Anchisæ capys capetum genuit qui ei successit: Ouidius. alibi. Post hunc capetusque capetusque capysque sed capys ante fuit. Et tuus est idem capete factus auus. Capeti auus est Epitus. Sane notandum hoc loco in nomine proprio non dubitasse Ouidium producere antepenultimam quam ipse alibi corripuit: quod fine ultio siturest Seruio. Post hunc tyberinus: hic ut inquit Liuius in traiectu albulæ amnis submersus celebre ad posteros nomen flumini dedit. AGrippam: hunc Eusebius tradit regnasse annos.xl. cum Dionysius tantum scribat.xxxiii. Sed nihil mirum in tanta caligine uetustatis. REmulumque nepotem. Liuius post Agrippam Remulus Siluius a patre accepto imperio regnat. Auentino fulmine ictus ipse regnum per manus tradidit. Fuit autem contemptor Numinum ut scribit Dionysius unde meruit fulmine interire. Ouidius alibi Remulus maturior annis fulmineo periit imitator fulminis ictu insanus rex ut deus haberetur non dubitauit imitatus fulgoribus homines exterrere.

ANT. FAN.

Capis in syllabis notandus

Antepenultima in proprio producitur

ILLe Epitus. Dedit uocabula repetita captæ troiæ: uolit ille repetere uocabula troiana: quoniam capys fuit Anchisæ pater: & alter ab illo Capys æneæ socius: qui cum in Italiam uenit: & capys septimus albanorum rex. huius epiti seu capeti filius: qui duo de triginta annis regnauit. TRoiæ captæ: quæ capta fuerat a græcis. aut posuit captæ: ut in principio dictionis Capym ostenderet: cui idem est capys. Et idem epitus. O Calpete est factus tuus auus: nam epytus capym capys calpetum genuit. Sic epytus seu capetus erat huic auus regnauitque. Calpetus usque ad tertium decimum annum. Tyberinus post hunc. Calpetum Ab illo accipiens regnum: nam eius filius fuit: dicitur mat fusiobrutus. IN gurgite thuscæ aquæ in fluuio qui e thuscia labitur. De quo Dionysius Tyberinus octo regnauit annos: atque in prelio mortuus. quod secundum flumen fuit: ratusque a profluente: flumen sibi cognomen reliquit: uocatum prius albula. & Liuius inquit Tyberinus qui in traiectu albulæ amnis submersus celebre ad posteros nomen flumini dedit. Iam tamen uiderat: uiuente tyberinus. Natum Agrippam: nam eius fuit filius agrippa. & Dionysius inquit. tyberino deinde successor agrippa annos tres & triginta regnauit. & Liuius Agrippam tyberini filium ostendit. ET remulum nepotem uiderat. & Liuius. inquit post Agrippam remulus siluius a patre accepto imperio regnat. Dio. Alladium uocat. Sic enim inquit. post agrippam alladius unde uiginti annos. Rex quadam tyrannica. & cum diis inimicitias gerens. nam ab eo despiciente numina. apparatæ sunt fulgurum imitationes & fragores. & tonitruis similes quibus terreri homines: tanquam esset deus postulabat: Cæterum hymbribus: & fulminibus in eius domo cadentibus. Atque lacu iuxta quem habitabat. insolitam inundationem capiente. inclusus. cum tota domo absorptus est & nunc adhuc perlucente lacu: in parte quadam. cum deficit latex. subsiditque altitudo. apparent ruinæ. & alia ædificiorum uestigia &c. Ferunt. dicunt. Fulmina missa in temulum in hunc alladium. & Liuius. Fulmine ictum ostendit. Nam inquit auentino fulmine ictus ipse regnum per manus tradidit. Post agrippam & remulum. Venit auentinus. de quo Dio. huic deinde successit auentinus a quo unus ex septem collibus. qui habitabant romæ cognomen sumpsit. Hicque annos septem & triginta imperium tenuit. & Liui. Is sepultus in eo colle. qui nunc est pars romanæ urbis. cognomen colli fecit. Vnde a quo auentino. Locus mons, quoque. etiam ipse collis. Vocatur. cognominatus est ab eo auentinus. Locus in quo sepultus & totus denique mons auentinus dictus alii legunt. Lacus unde uocatur. quia auentinus fuisse paludibus ab reliquis montibus inclusus.

PAV. MAR.

Nota textum debet scribi calpete non capete ut supra.

Auentinus fulmine ictus.

ANT FAN

¶ VEnit auentin⁹ post hos:ab hoc rege quidā auētinū mōtē urbis dicūt urbis dictū uolūt:qd ibi extinct⁹ fuerit ac sepult⁹ ut quo regnarat eodē mōte iacet posit⁹ tribuitq̄ uocabula mōti. Alii ab auētio rege abo rigenū:alii ab auibus:alii ab aduentu hoīum:alii ab aduectu:alii ab auēte fluuio. Lege Festum Seruiū:ac Varronem. ¶ Post illū tradita regna procæ. Proca Numitorē & amulium procreauit:legauitq̄ regnum Numitori qui maior natu erat:sed plus potuit uis quam uoluntas patris ut Liuius scribit. Amulius enim pulso Numitore sibi regnum atripuit:additq̄ sceleri scelus. Nam & Lausum eius filium interemit qui e Dionysio egestus dicitur:& iliam siue Rheam quam & Siluiam uocant uestalem uirginem legit. Est autem Lausus adolescens in uenatione interemptus:ut Dionysius tradit. Plutarchus in hac historia dissentit aliquantulum a Liuio cui nos malumus credere mentienti quam aliis uera tradentibus. ¶ GEmino:gemello:quia eodem partu Romulus ac Remus in lucem editi sunt. Venerem Martemq̄ parentes. In infinitum extenditur parentis nomen:unde licet uenerem parentem Romuli appellare.

Lausus ĩ uenatiōe fuit mortu⁹ amulii pfui fraude.

PAV. MAR.

¶ POST illum:auentinum. Regna sunt tradita procæ. Procas deinde post auentinum annos tres.&.xx.regnauit:ut Dionysius tradit. ¶ Q Vem. Procam. ¶ SEquitur Numi. ger. du.amu. Liuius inquit Proca deinde regnat. Is Numitorem ad amulium procreat. Numitori:qui stirpis maximus erat:regnum uetustum Siluiæ gentis legat. Plus tamē uis potuit:quam uoluntas patris:aut uerecundia ætatis.

> Venit auentinus post hos/locus unde uocatur:
> Mons quoq̄ post illum tradita regna procæ
> Quem sequitur duri numitor germanus amulii
> Ilia cum lauso de numitore sati:
> Ense cadit patrui lausus/placet ilia Marti:
> Teq̄ parit gemino iuncte quirine remo:
> Ille suos semper uenerem martemq̄ parentes
> Dixit/& emeruit uocis habere fidem:
> Neue secuturi possent nescire nepotes:

Variæ opiniões de amulio pulso regno.

Pulso fratre amulius regnat. Plynius uero qui de uiris illustribus scripsit:tradit Procam habuisse duos filios Numitorem & amulium:iisq̄ regnum annuis uicibus habendum reliquisse:ut alternis imperarent:sed amulium fratri imperium non reddidisse &c. Dionysius iquit. Deinde amulius haud iure regnum occupans:cum numitori preberetur fratri seniori:duos & quadraginta regnat annos. Plutar. uero. Cuius sententiam in carmine sequuti sumus:ita inquit. Inter albanorum reges:qui ab ænea duce stirpis primordia deduxerant.totius ciuitatis duobus imperium relictis fratribus numitori: & amulio per successionis ordinem deuenit. Amulius uero cum res albanas bifariam partiret. Regnum scilicet:& quem ex troia thesaurum maiores deuexerant.ut utram partem uelit:alter deligeret.tyrannidem potius sibi numitor elegit:sed amulius ab auri magnitudinem factus potentior fratrem adortus sedem regiam facile occupauit:poeta ergo inquit. ¶ Quē procam. ¶ SE. Nu. cū numitori regnū debetur. ¶ GErmana. amu. du. & ob id dirum imperium & em. uocat:quia fratrem regno delecit. ¶ Ilia cum lau. sa. nati sunt. ¶ De Nu. Numitor duos filios habuit. Lausum:quem Dionysius. Egestum uocant. & Iliam. quæ & Rhea. ¶ LAVsus cadit ense patrui. Amulius lausum per insidias obtruncat. Et de eodem Liuius ait. Addit sceleri scelus:stirpem fratris uirilem interemit fratris filiæ Rheæ Siluiæ per speciem honoris:cum uestalem eam legisset: perpetua uirginitate specie partus adimit. & Dionysius. Amulius inquit postquam regnum albanorum inuasit prohibito paternis honoribus numitore fratre maiore:& alia quædam Iliam præter ius.equumq̄ egit & ad extremum prolis inopem numitoris domum facere cogitauit:cum ob metum ne pœnas daret aliquando scelerum. Hæc itaq̄ cum multo ante animo agitasset:primum quidem numitoris filium Egestum nomine:tunc pubescentem:obseruatis locis ubi uenabatur:infecit:q̄ solitudine maxima renatum.exeuntem interfecit:subornatis qui dicerent interemptum latronibus esse adolescentem:& reliqua. ¶ Iliat quæ Rhea:& Siluia dicta est. ¶ PLAcet marti & eam grauem reddidit.de hac diximus & in secundo & in principio tertii. ¶ ET parit te o quirine o Romule. ¶ IVncte remo gemino:gemello:quia gemelli fratres nati sunt. ¶ ILle suos semper:hac igitur ratione Romulus Martem.& Venerem suos dicebat eē parentes: mensesq̄ primos continuos his numinibus consecrauit. ¶ Ille:romulus. ¶ Semper dixit:appellauit. ¶ Suos parentes Venerem & Martem:quoniam Marte genitus & materno genere a Venere genus duceret:recte igitur parentes dixit:quoniam parentia appellatione non tantum pater:sed etiam auus & proauus:& deinceps omnes superiores continentur. Sed & mater:& auia:& proauia:hæc Caius de uerborum signifi. Vlpianus uero titulo de in ius uocando. Parentes inquit utriusq̄ sexus accipere debemus. Sed an in infinitum quæritur. Et quidam parentem usq̄ ad tritauum appellari aiunt. Superiores maiores dici hoc ueteres existimasse Pomponius refert. Sed Caius Cassius omnes in īfinitum parentes dici:quod & honestius est merito obtinuit. Paulus uero de gradibus ita inquit. Parentes usq̄ ad tritauum apud romanos nominantur:Vlteriores qui non habent speciale nomen maiores appellantur. Item liberi usq̄ ad trinepotem ultra hos posteriores uocantur &c. Et meruit ro. habere fidē uocis sermonis sui:quia creditus martis filius. Sic adhibita fides est uerbis suis:cū diceret eos suos parentes. ¶ Neue sequuturi nepotes possent nescire:ut posteri non ignorarent. Sed optime scirent eum martis filium & a uenere pregenitum fuisse.

Egistus numitoris filius.

Mater. auia proauia sm Vlpianū

¶ Tempora continuatamartium & aprilem intet quos aliũ mensem non interposuit. ¶ Itala nam tellus ANT.
&c. Floruit aliqñ i italia græcia potẽtissimis & magnis urbibus ut ait Cice. in q̃rto tuscu. quæstionũ Vir. FAN.
Effuge cũcta malis hĩtãtur mœnia grais. Cæteꝝ nõ pars italiæ solũ. sed ipa quoq Sicilia magna græcia
dicta est. Strabo. in. v. geographiæ Magnã mediterraneæ partẽ inceperunt a troianis orsi tpib' iã. n. tãtope Magna
se res græca ãplificata fuerat hãc & Siciliã magnã græcia appellarẽt. ¶ Venerat euãder. colligit nõnullos græcia.
græcos nec nõ & Phrygũ q se in italiã cõtulerũtquorũ euãder ut supra dixim' cũ mltis ad italiã uenitrut

Tempora diis generis cõtinuata dedit:
Sed ueneris mẽsẽ graio sermõe notatũ:
Auguror/a spumis est dea dicta maris:
Nec tibi sit mirum græco rẽ nomĩe dici:
Itala nam tellus græcia maior erat.
Venerat Euãder plena cum classe suoꝝ:
Venerat Alcides/graius uterq genus
Hospes auentinis armẽtũ pauit i herbis
Clauiger/& tãto ẽst albula pota deo:
dux quoq neriti9: testes lestrygões extãt

archades his oris gen' a pallãte ꝓfectũ qui regẽ Euan- Peregri-
drũ comites qui signa sequuti delegere locũ & posuere ni q i ita-
in mõtibus urbem. ¶ Venerat alcides. Hercules quoq liã uenẽ
non uenit ad nos solus sed cũ argiuis quirut dictũ est in
saturnia subsederunt. ¶ Armẽtum boues quos Geryo-
ni detractos ex hispania abduxerat. ¶ Dux quoq Neri-
tius. Vlysses: quẽ nõnulli sic dictum uolũt a Neritia in-
sula quã eius regni fuisse dicũt. Cæterum nos eã insulã neriti' di-
nusq̃ inuenimus apud ꝓbatũ scriptorem sed ut abusiue ctus ẽ Vli
argiuos interdũ græcos dicimus a parte totũ accipiẽtes xes a po-
ita ulyssem putãt Neritium uocari a neritiis populis lo- pulis ne-
cridis siue a loco eiusdem regionis. Vnde ait Virgi. Ne- ritiis
ritiæq picis lucos: & hic & neritii posuere mœnia locri.
Nam eius patria ẽ ithaca. Cice. i oratore. Si nos id quod
maxime debet patria nostra delectat cuius rei tanta uis
est ac tãta natura ithacã illam in asperrimis saxulis tanq̃
nidulũ affixam sapientissimus uir immortalitati anteponeret. Vlyssem Ouidius alibi neritiũ uocat tut ꝓ Vlyssis
duce neritio docti mala nr̃a poetæ scribite. Neritio nã mala plura tuli. Hic quoq in italiã uenit ubi Circe mors
eius socios mutauit in bestias: de cuius morte nihil satis certũ habet. cũ Homeri carmẽ eã omiserit. Scri- Antipha
bit tñ Porphyrio eũ ꝑ ignorantiã interfectũ fuisse a Telegono eius filio quẽ ex Circe susceperat Theopõpus tes rex le
aũt auctore interpte Lycophronis tradit Vlyssem ostẽsum domestica turpitudie rediisse ad circen & The strygonũ
lemachi manib' occidisse. Hic fuit Laertæ filius ex autolyca magnanimi autolyci filia cui' errores Home Formiæ
rus scripsit i odyssea. Sane Strabo ubi locridis mẽinit nõ iprudẽtẽ se iqt nõnullas ĩsulas ꝓterire i q̃s una
qdã suspicãtur locũ fuisse unde locrẽses neritii (teste Seruio) nũcupãtur. Pli. auctor ẽ Leucadẽ neritiũ dici.
De q̃tur scribit Strabo: Laertẽ dixisse aiunt mũitã sol'ui cœpit neriton urbẽ. Inde ut a mõte Ithacæ eiusdẽ
nois Vlysses neriti' nõ naritius diceret. hoc legi sæpius: illud nõ memini me legisse. Cæteꝝ sũt q a neritio
ithacæ naritiũ mutata lr̃a dictũ existimẽt. ¶ Testes lestrygões extãt: Antiphates rex lestrygonũ fuit q unũ
e sociis Vlyssis assũpsit teste Hõero. Fuit aũt ãtiq̃ sedes lestrygonũ oppidũ formiæq hoies imanissimi hũa
nis carnib' uescebãtur: qd q̃uis Thucydides fabulosũ existiet uerũtñ putat a Ply. q li. xii. nat. historiæ eẽ in
qt Scythaꝝ gñra & qdẽ plura quæ corpib' hũanis uescerent idicauim'. Id ꝑm icredibile fortasse ni cogi
tem' i medio orbe terraꝝ ac Sicilia & italia fuisse gẽtes hui' mõstri Cyclopas & lestrygonas. Dicti aũt sunt
lestrygões neptũni filii: qm̃ ut A. Gel. scribit maiores nr̃i ꝓstãtissimos uiros uirtute prudẽtia & uirib' iouis A. G. de
filios appellãtrut Aeacũ Minoa & Sarpedona ferocissimos uiros & imães atq aliẽos ab oĩ hũanitate tãq̃ lestrigõi
e mari gẽitos neptũni filios dixerũt Cyclopa. Cerciona & lestrygonas. Quaꝛ nemini mirũ uideri debet b' ppls
qd Solin' scribit Cyclopũ spec' uocari lestrygonũ sedes. Ad hos puẽisse Vlyssẽ Tibullus: quoq testat: int
sultos adiit lestrygonas ãtiphatẽq. Eos uesci hũanis carnibus qdã apud regẽ Alcinoũ nõ crediderũt. Vn
de illd ẽ Iuuẽalis. In maꝛ nẽo hũc abiicit seua dignũ ueraq charybdi fĩgẽtẽ imães lestrygõas & cyclopas.
¶ TEmpora cõtinuata. ¶ Dedit diis gñris: ueneri & marti uñ gen' duceret tpa cõtinuatos mẽses: martiũ
& aprilẽ: primũ a marte: alteꝝ a Venere denoiatũ. Sed ueneris mẽsẽ: mĩ si qs diceret cur mẽsis ueneris ñ dẽ PAV.
ueneręus quẽadmodũ a marte marti'. Inqt mẽsem ueneris habuisse græcã appellationẽ. Nã uenus græce MAR.
ἀφροδίτη dr̃ ab ἀφρὸσ q ẽ spuma qm̃ ex saturni testiculis & maris spuma nata sit. Sed ego auguror mẽ
sem ueneris notatũ graio ſmõe: ego ita existio græca appellatiõe uocatũ signatũq hũc mẽsẽ ut aprilis di
cat q̃si aphrilis ab ἀφρὸσ. ¶ Dea uen'. ¶ Est dicta a spumis maris: ex qb' nata ẽ uocata ἀφροδίτη. ¶ Nec ti q̃re uen'
bi sit mirũ: ñ admireris si eã rẽ græco lati uerbo exꝓsserit: qm̃ græci italiã icoluerũt. & ps italiæ magna græ dicta a
cia dicta ẽ. Vñ Ply. cũ italiã laudet ꝓserti cãpaniæ orã. Sub iũgit: ipsi d ea iudicauerũt græci gen' i gl̃iam sui noie græ
effusissimũ quotã ptẽ ex ea appellãdo græciã magnã. ¶ Nec mirũ sit tibi: ñ dbeat tibi eẽ admiratõi. ¶ Rẽ co ἀφρο
dici græco noie: aprilẽ græca appellatiõe uocatũ. ¶ Iã tell' itala fuit magna græcia: ñ oĩs tñ italia: sed ps ita δίτη.
liæ magna græcia uocata ẽ: ea ꝓserti ora: quæ i græciã uergit. ¶ Venerat euãder: arguit ab exẽplo: qm̃ græ
coꝝ pricipes i italiã uenere: & eã regionẽ icoluerũt. De euãdro & aduẽtu herculis i italiã dixim' i prio li. iõ
hic historia ñ repetẽda. ¶ Venerat: ergo ex archadia: quæ ẽ ps græciæ. ¶ Euãder cũ plẽa classe suoꝝ arcadũ
¶ Venerat alcides: hercules. ¶ Vterq: & euãder & hercules. ¶ Fuit graius. græc'. ¶ Hospes clauiger: hercu
les clauã gerẽs peregrin' i latio & hospitio suscept'. ¶ Pauit at. boues ex hispania abactos. ¶ In herbis auen
ti. auẽtinis. ¶ Et albula: tybris. Sed nõdũ eo tpe uocabat tybris: aut tyberin': qa lõge añ albã cõditã uẽit
i latiũ Hercules dicebat flu. albula. ¶ Et pota tãto deo: bibit Hercules aquã tyberinã: q̃ religiosã uelit aquã Albula
oñdere ex q̃ hercules biberit. ¶ Dux quoq neritius & Vlyxes i italiã uenit: & ex nymphis quæ oĩã italiæ pota.
celebrẽ reddebãt filios genuit. Calipso. n. illa ausonẽ pepit Circe Telegonũ: q̃q̃ multi dicunt ex circes filia

Leucate natū. Venit etiam in Antiphatem lestrigonum regem. ¶ Dux neritius: Vlyxes a nerito. Neritos appellata
neritos est Leucate: quæ laertis fuit patris ulyxis: & neritos mons in Ithaca quæ ulyxis erat q dicūt naritiūa naritia
Andro etiam tamē neritiam in eo mari in quo eā multi scripsere non comperimus narii tñ populi erant in locride
posagi. Virgi. hic & naritii posuerūt mœnia locri. ¶ Lestrigones extant testes: testātur ulyxem uenisse in Italiā. Le
strigones fuere apud Caietam. Nam ita Pli. inqt. Caieta portus: oppidū formiæ dictū & existimauere anti
qui lestrigonum sedes. Veṛe ita appellati fuere: quia latrones erant in eo sinu. απο τησ λησ τρειασ quod
est latrocinium Hi & Andropophagi uocati qui e sociis ulyxis duos deuorarūt. ¶ Et testis est littus quod
adhuc habet nomina Circes: qd in hunc usq; diem uocatur littus circeum: & quæ quondam isula imenso
quidem mari circundata. Si creditur Homero nūc italiæ adiuncta est. Strabo sic iquit Post antiū circeium
est stadiis. cc. distans & nonaginta Mons mari & paludibus instat habens insulæ: quē copiosis germinare
radicibus fama est ab ea fortasse quæ circe conuenientia fabulæ uulgant. habet etiam castellum: & Circes
sacellum: & Mineruæ aram: monstrat autem & quandam ulyxis pateram &c.

Et quod adhuc circes noīa littus habet:
Et iam telogoni: iam mœnia tyburis udi
Stabāt argolicæ: quod posuere manus.
Venerat atridæ fatis agitatus halesus
A quo se dictam terra falisca putat.
Adiice troianæ suasorem antenora pacis:
Et generū Oenidē appule daune tuūs
Serus ab iliacis: & post āthenora flāmis
Attulit æneas in loca nostra deos.

ANT. FAN. ¶ VT Quod adhuc circes littus habet: Circe quidem
Circe mortalis fuit. Sed solis filia dicta est cum (ut inquit Lactātius grāmaticus) fas non fit ut dei filia credatur esse
mortalis. Quod ideo fictum est. quia constat eam mere
Circeum tricem fuisse pulcherrimā. a qua Circæum litus nomen
littus accepit & oppidum Circeum ac mons qui olim paludi
Marsus but a cōtinenti separabatur: quē fama est abundare ra-
Thelegō dicibus ubi Vlyxis patera monstrabatur: qui ex Circe
Mamilia, (ut diximus) Telegonum suscepit: Eadem mulier filiū
habuit Marsum a quo gens marsorum orta dicitur qb⁹
ui quadā genitali datum est domare serpentes. ¶ Tele
gonus hic tusculum oppidum cōdidit teste porphirione
ubi Mamiliā filiā procreauit: a qua (ut ait Festus) dicta ē
mamillorum familia Hosa. eius oppidi mœnia Circæa
dixis ob telegonū Circes & Vlyxis filium: quæ (ut inqt
Catyllus Strabo) uincta coronabant tectaq; magnifica ex ea præsertim regione quæ in romanum descendit aspe
Coras ctum. ¶ Mœnia tyburis udi: Tres fratres (ut inquit Seruius) e græcia uenerunt ad italiam: Cathyllus. Co-
Tyburn⁹ ras & tyburnus qui simul omnes unā urbem condiderunt: & eā de fratris maioris nomine Tybus appel-
Tyburtes larunt: licet & alias fecerint singuli. Solinus autem Tybur ex testimonio Catonis a Catyllo archade Præ
Tybur fecto classis Euādri conditum dicit. Vel s̄m Sextū ab argiua iuuētute: quoniā Catyllus Amphiarai fili⁹
herculeū post interitum patris ad Thebas in Italiam uenit ubi (ut idem scribit) tres liberos pcreauit: Tyburtū quē
Tybur quidam Tyburnum dicunt. Coram & Catyllum: qui pulsis ueteribus sicanis a nomie Tyburti fratris ur-
udum bem uocauerunt. Plinius uero in nat. historia Tyburtes inquit originem multo ante orbem Romā hñt.
Agamē Apud eos extāt ilices tres etiam Tyburno conditore eorum uetustiores apud quas inauguratus dr̄. Fuisse
nis filii aūt eum tradunt filium amphiarai qui apud Thebas obierit una ætate ante iliacū bellū. Hanc orbē Strabo
Falisci Herculeā uocat ubi teste Aulo Gel. templum Herculis fuit & in eo bibliotheca satis cōmode ut ille iquit
Hirpiæ libris instructa. Dicit aūt udum tybur hoc loco Vel ob Anienem cui⁹ ibi cataracta est quā fluui⁹ facit ubi
Clitūnus nauigabilis esse incipit. Vel ob aquas uarios ad morbos salutares quas Albulas uocāt. Tyburtin⁹. n. ager
antenor eaṛ fontibus scatet. ¶ Halesus: Agamēnon ex clytēnestra filias hūit Iphianasam. Crysothemin. Laodicen
pacis au- & electrā: ut qbusdā placet. filios uero Orestem & Halesum: quoṛ Helesum nōnulli Agamēnonis comi
ctor tē noiant fuisse nō filiū. Alii (ut seruius scribit) Filium Nothum: q morte pr̄is agamēnōis a Clytēnestra
Diome interfecti coactus patriā relinquere uenit in Italiā & Faliscos cōdidit. ut ille suos docuit iunonia sacra fali
dis i itali scos. Dicti āt sūt Falisci aspiratione i f littera cōuersa sicut febris dr̄ quæ antea hebris dicebat. Coluerūt āt
am adue falisci potissimū iunonē: ut adde senē tatiū iunonicolasq; faliscosq a Vir. iusti dicunt: sq; m̄ ab ipsis populis
tus Ro. missis Decēuiris iura fœcialia collegis & nōnulla supplemēta. xii. tabulaṛ apd eos nōnullæ familiæ
Diome- fuerunt auctore Plinio quæ uocabant Hirpiæ quæ annuo sacrificio qd fiebat ad montē Soractē Apollini
dis cāpi sup ambustā lignoṛ struem ambulātes nō adurebātur. Faliscoṛ clitūnus fluuius ē cuius aqua epota bo-
Diome- ues cādidos faciebat. ¶ Suasorē antenora pacis: Horati⁹: Antenor cēset belli pcidere cām. Hūc dicūt non
dea isola nulli græcis patriā pdidisseq; & legatos q pp Helenā uenerāt suscepit hospitio & Vlyssem mēdici hitu
Diome cognitū nō pdidit. Fuit āt suasor pacis Helenæque reddēdæ. Oui. alibi: Quid grauis antenor priam⁹ qd
deæ aues suadeat ipse cōsule qs ætas longa magistra fuit. Notum est hunc uenisse i italiā & Patauiū cōdidisse. ¶ Et
daunia generū œnidem appule daune tuū. Diomedem dicit. Oeneus. n. pr̄ est Tydei: Tydeus Diomedis q postq̄
ita Veneris a se uulneratæ cōperit uxorē turpiter uiuere in Apuliam uenit ubi edomita oīa Gargani mō-
tis multitudine plurimas urbes cōdidit. itaq; in Apulia diomedis cāpi appellātur. ut inqt Festus q ei in di
uisione regni quā cū Dauno fecit cesserunt: & Diomedea insula dicta est i qua Diomedes sepultus dr̄ cō
tra oram Apuliæ ubi uisuntur aues ut ait Plinius: quas Iuba uocauit Cataractas nos Diomedeas dicim⁹ in
festantes clangore aduenas barbaros: Græcis uero adulantes miro: ut idem inquit Plinius: discrimine ue-
PAV; lut generi Diomedis hoc tribuentes. Sane apulia: teste Festo. Dauniæ nomē accepit a Dauno illyricæ gē
MAR. tis claro uiro qui eam ppter domesticam seditionem excedēs patria occupauit.
¶ ET Iam stabant mœnia thelegoni, quæ thelegonus ulyxis. f. qui patrem imprudenter interemerat in

Italia posuit. Tusculum. n. oppidum condidit: de quo diximus in tertio. ¶ Iam stabant mœnia Tyburis udisiam & oppidum quoque Tybur erat in Italiam conditum. Plyni. Tybur conditum a Tyburtino filio Amphiarai ostendit qui apud Thebas obiernt una ætate ante iliacum bellum. Strabo Tybur Herculeum esse ait. Cato Catyllum Arcadem qui præfectus fuit classis euandri condidisse Tybur retulit: quod & Martianos testatur. Sextius Catyllum Amphiarai filium fuisse inquit & liberos tris in Italia procreasse: Tyburtum & Coracem & Catyllum: qui depulsis sicanis ex oppido non longe a Roma posito a nomine Tyburti maximi natorum oppidum uocauerunt: horum trium fratrum Virgilius. in septimo meminit. Sic constet hæc oppida a græcis fuisse condita. Hora. mœnia catylli de tybure dixit. & alio loco Tybur argeo positum colono Tyburis udi poeta dixit: propter anienem fl. qui ibi defluit. ¶ Vdi aquosi. Quæ mœnia tiburis posuere manus agricole manus græcorum. ¶ Venerat halesus: hunc alii fuisse aurigam agamenonis dicunt: qui ubi dominus interiit: insidiis Aegisti & Clytemnestræ in Italiam uenit: & nõ longe a sabinis oppidũ condidit: quod præpositio. P. ab eius noie phalesum uocatum est: deinde phalisci ũ. Alii dicunt Halesum fuisse agamẽnonis filium: qbus magis assentiendum puto: Nam Ouid. ipse i libris de amoribus ad Chorynnam in elegia. Cũ mihi pmisseris inquit. Argiua est pompæ facie Agamennone cæso. Et scelus & patrias fugit helesus opes. Cum patrias opes dicat filiũ uidet indicare: licet posses ad patriã referre: melius ad patrias opes referes. ¶ Halesus agitatus: uexatus. ¶ Fatis atridæ: calamitate & morte Agamẽnonis Atrei filii. ¶ Venerat in italiam. ¶ A quo: Halesso terra phalisca putat se dictum: putant se phaliscl dictos. De his In primo libro dixius. ¶ Adiice anthenora suasorẽ pacis troianæ: addas his quos retulim⁹ anthenorem troianum: q ante Primum sententiam ꝑ pace cum græcis iucunda sæpe dixit Vir. quidem erat magni consilii. Ille & in italiã uenit: quis eo tempore ea pars nõdum erat addita italiæ: ubi ille Patauiũ cõdidit: de quo in primo æn. Vir. Et adduce his o appule daune Oenidem generum suum: daunus filiam i cõiugem Diomedi dedit: qui urbem condidit: quæ appellata est Harposi: & apulia a soceri noie Dauniam appellauit: & iõ Ply. inqt apulia Daunlorũ cognomine a Dauno Diomedis socero dicta est Diomedes uero Oenei nepos Tydei filius fuit Dauni gener: cum post deletam Troiam in patriam redire nequiret: in apuliam uenit: ibiq; ad extremum fuit: de eo alio etiam loco dicemus ¶ Serus ab iliacis: æneas post Troiæ excidium & post ipsum anthenora in Italiam uenit. Verum anthenor & æneas non græci sed troiani. Sic & Solymus: at græcus erat illis sermo. Nam æolica lingua sic quo ad sermonem græci quoq; dici poterãt. ¶ Aeneas serus tardus. ¶ Ab iliacis flammis: post troiam incẽsam. ¶ Et post anthenora: cum iam antea uenisset anthenor. ¶ Attulit deos: uestam seu Vestæ sacra & penates. ¶ In loca nostra: in latium.

Svperscr.: ANT. FAN. — Margin: Tybur & Catyllus filii amphiarai. — halesus agamẽnonis filius cõdidit phalea

H⁹ erat solym⁹ phrygia comes un⁹ ab ida
A quo sulmonis mœnia nomẽ habent:
Sulmonis gelidi patriæ germanice nostræ:
Me miserum scythico q̃ procul illa solo ẽ:
Ergo age tã lõgas sed supprime musa q̃relas:
Nõ tibi sunt mœsta: sacra canenda lyra:

¶ HVius erat solym⁹ phrygia comes un⁹ ab ida: Hũc æneæ comitem fuisse uolunt qui Sulmonem Ouidii patriam fundasse dicitur. Sylius l. ix. punicorum: Nomine thoeteo solymus nam Dardana origo & Phrygio genus a proauo qui sceptra secutus æneæ claram muris fundauerat urbem ex sese dictam solimon celebrata colonis mox Italis paulatim attrito nomine sulmo. Id oppidum pelignæ regionis est distans ab urbe milibus passuum. xc. ui sulmo mihi patria est gelidis uberrimus undis Milia qui nouies distat ab urbe decem. Sunt autem & in Asia græci. Vndeq; non est cur miremur facta æneæ Antenoris & Solymi mentionem. ¶ Me miserum: Hic locus multos i errorem induxit existimantes hoc opus scriptum ab Ouidio posteaquam est relegatus in pontum: cum hi uersus ab eo additi sint operi nõdum edito cui autor exul & addidit aliquid ut diximus & mutauit is quam ob causam exulauerit nonnulli se tandem inuenisse uti audio gloriantur: quibus quantum fidei adhibendum sit alii iudicent: nobis diuinare non placet: & eum delphis oracula cessent e cõtere tripodem apollineum ut aperiat quæ & Ouidius ipse & tot sæcula suppresserunt. ¶ Non tibi sunt mœsta sacra canenda lyra: Ne pollui sacra uideantur flebili ac funesto carmine: Satis enim fleuerat Naso in libris tristium & de ponto.

ANT. FAN. Solymus ædificauit Sulmonem. Sulmo.

De hoc ope sepo to ab ouidio añ q̃ iret in exilium.

¶ HVIVS erat Solymus. uenit ẽt cum ænea Solymus in pelignis sulmonem Ouidii patriam condidit. Quatuor. n. uisse æneæ filias legimus: primam in thracia: alteram in peloponneso: tertiam in ægypto nuptas reliquit. q̃rtam Solymo qui secum e Troia uenerat: tradidit: uictor postea in latio: Solymum cum parte copiarum ad Marsos misit: qui urbẽ in pelignis fundauit. Sylius de eo ita inquit. Nomine thræico solymus. Nam dardana origo. Et phrygio genus a proauo: q sceptra sequutus æneæ clarã muris fundauerat urbem ex sese dictam Solymon celebrata colonis mox itali paulatim attrito nomine Sulmo. ¶ Solym⁹ erat huius æneæ. ¶ Comes unus ab ida phrygia: unus ex illis: qui æneam comitati sunt ab Ida mõte phrygiæ: ad differentiam Idæ creten sis: unde in tertio æneidos Mons ideus ibi & gentis cunabula nostræ. ¶ A quo. solymo. ¶ Mœnia sulmonis hẽnt nomen: nam ipse eam urbem solymon a nomine suo dixit. deide Sulmo dicta dicta est. ¶ O germãice mœnia sulmõis gelidi: iucũda hæc repetitio: q̃ mouet affectũ ob exiliũ suum: icũ tñ a patria distet. ¶ Gelidi: quia aquis irriguis cingitur. ¶ Patriæ nostræ: Mœnia sulmonis: q̃ est nra patria. ¶ Vñ i tristibus Sulmo mihi patria est gelidis uberrim⁹ undis: Milia q nouies distet ab urbe decẽ. ¶ Me miserũ: scilicet dico. ¶ Quã pcul illa a scythico solo: q̃ lõge distat p̃ria mea a scythia: quo me relegauit ita pricipis: ut ide cõmiratione moueat: quæ qdẽ uerba idicãt i scythia scripsisse hæc. Incoauit tñ

PAV. MAR.

hic idicat osse scripsisse i scythia hoc opus &c.

ut superius ostẽdimus Romæ. Sed in ponto pfecit & inde edidit hos sex libros. ¶ Ego age tam lõgas: mu sam increpat: cũ queri uisa sit de exilio: quoniam hæc sacra non sunt cum querelis & mœstitia referenda. ¶ Ergo age sed supprime musa: compescas & supprimas. ¶ Tam longas qrelas: q̃ lõgas iã diu effudim⁹: & in libris tristiũ: & i his q de ponto iscribũtur. Etenĩ illic oẽs fere elegiæ q̃relæ sunt calamitosi exilii. ¶ Sacra ñ sũt tibi canẽda lyra mœstatiõ supprimere q̃relas debes: qa tristi & flebili carmĩe sacra cãere ñ licet.

Quo nõ liuor abit/sũt q tibi mẽsis honorẽ
Eripuisse uelint:/inuideantq; Venus:
Nã qa uer aperit tunc omnia/dẽsaq; cedit
Frigoris asperitas/fœtaq; terra patet:
Aprilem memorãt ab aperto tẽpore dictũ:
Q uẽ uenus iniecta uẽdicat alma manus
Illa quidẽ totũ dignissima temperat orbem
Illa tenet nullo regna minora deo:

ANT FAN. ¶ QVo non liuor abit: Diis quoq; mortalium non parcit inuidia. Sũt enim q Veneri denoĩationẽ huius mẽsis inuideant & ab aperiendo Aprilem nominatũ uelint: ut diximus supra. Quem Venus iniecta uendicat alma manu: A iurisconsultis sumpsit hũc sermonẽ apud quos illd legimus: Ante manumissionẽ iniciẽdæ manus facultas nõ denegatur. Itẽ illd: Si ut man⁹ iniectionẽ hẽres cauisti tibi iure tuo uti posses. ¶ Illa quidẽ totum dignissima temperat orbẽ: Venus iũgit Venus bñficio i homines matrimõia amicitiasq; cõponit: cui debet æterna animalium propagatio. Eius enĩ sideris natura cũcta generant in terris: ut inquit Plynius: cuius tanta claritas est ut unius ei⁹ stellæ radiis umbræ reddãtur: quæ modo exoriens ante matutinum modo ab occasu refulgens uicem reddit Solis & Lunæ unde totũ orbẽ dicitur tẽperare: quam eius naturam Pythagoras Samius prim⁹ dep̃hendit anno urbis Romæ. cxlii. Accedit ad hoc quod maiores nostri superius Hemispærium Veneris ut inferius Proserpinæ appellatiõe dixerũt. ¶ Iuraq; dat cœlo: Quia dii qui reuera homines fuere sine amore non uixerunt.

PAV. MAR. ¶ QVO non liuor abit: mordet in tempore suo laterẽ inuidos: quorũ causa i exilium pulsus est, inqt. nã non solum homines: sed dii quoq; inuidiã subeunt. Nam sunt q nolint Aprilem ueneri dicatũ: & ab ea denominatũ. Fuit in ea sententia Cyngius: ut in principio huius lib. diximus. Et Varro Cyngio cõsentiẽs affirmabat nomẽ ueneris: nec sub regibus qdem apud Romãos: uel latinum: uel græcum fuisse. & iõ nõ potuisse mensem a uenere noĩari. Sed cum fere ante equinoctium uernum triste sit cœlum mare nauigãtib⁹ clausum. ¶ Terra: aut aq̃: aut pruinæ: aut niuibus cõtegant. ¶ Eaq; oĩa uerno. i. hoc mẽse. arbores quoq; nec minus cætera: quæ cõtinet terra aperire se in germẽ icipiant ab his oĩbus mẽsem apri. dici merito credendum est: q̃si aperilem: hæc erat Var. sententia: quã Macro. etiã refert: & nos quoq; superius retulimus. Poeta uero refellit. multisq; uersibus asserere conatus aprilem ueneris esse mensem. Quando qdẽ magnũ est ueneris numen. & supra deos oẽs primũ quod omnis mũdi machina ab ea moderetur: & regat ea ratione quod elementa quæ dissimilia & diuersa sunt inter se sũma pace: & concordia teneant: qd fieri non posset: nisi esset amor qui concordiã ingerit. Cũq; uenus amori præsit: eam quoq; huius cõcordiæ cãm esse asserendum est. Empedocles. n. fuit q asseruit amicitia & cõcordia contineri elementa & deficiẽte amicitia ruitura illa per liẽ & discordiã. Alia ratio: q; amore p. uenerẽ concitante oĩa coeant aĩalia quæ i aere q̃ Venus dicta q; ad oẽs res uẽiat. in terra: quæue in aquis sunt. Deinde illa cõciliationis pacis: & cõiugio: rũ & fœcũditatis dea est: ut nõ immerito dixerit Cicero uenerẽ dictam qd ad res omnes ueniat. adde quod ratio cultus: & ornat⁹ ab ea primũ tradita: etiã eloquentiã tam oratoriãquam poeticam tradidit. Nam cum alii amantes aliis puellis uetentionusquisq; excogitabat: q̃ arte magis placere possit: & allicere animos obstinatos. Sic plures artes ea qdem ratione adinuẽtas: ad quod facit platonicum illud de duplici uenere: uulgari & cœlesti: cũ superior illa ad uirtutẽ: & bonas artes animum incendat: de q̃ alio loco dictũ: O decus ausonidum nymphaq; diua corona. Claraq; lux oculis insidiosa meis. Nunc uirides ornent flauẽtia tpa myrti. Et ueneri magnæ soluere uota iuuet. Ne fallare tñ: uolgarem non ego diuam p̃moneo a quoq; supplice corde coli. Nubem cum brutis homini cõmune calescant. At tua sidereis pectora numinibus. Cœlestisq; coli uenus illa platonica debet. Maxĩa quã paucis cognita diua uiris. Excitat hæc teneas in quæq; illustria mentes. Virtutemq; animos excoluisse facit. Datq; bonos mores: studioq; incẽdit honesti. Et uitare hominẽ turpia quæq; docet. ¶ Ingeniũ ingẽuas facit ut rapiat ad artes. ¶ Vtq; homini exculto pectore p̃stet hõ. ¶ Hac duce pierii modulant carmina uates. ¶ Hac duce sed caste forma canenda datur &c. Cũq; omnia pulchriora p eã inuẽta sint: iure illi pulchrius ãni tempus assignat. sed ad poetam redeamus. ¶ Quo non adit liuor: quasi qd est cui non inuideat. Nam non modo hominibus: sed diis inuidetur ¶ Liuor p inuidia ponitur: diximus & supius. ¶ Sunt o Venus q uelint tibi eripuisse: eripere. ¶ Honorẽ mensis: april. ¶ Et inuideant: i sunt qui inuidia quadã nolint tibi hunc mensem assignari: & a te nominatum negant: uelut Cyngius & Var. Nã qa tunc uer aperit oĩa: cum omnia uerno tẽpore: idest hoc mense aperiantur: arbores &c. quæ continet terras q̃re aprilis dicit ab apto tẽpore. aperire se in germen icipiãt. ¶ Et asperitas frigoris densa cedit cũ cedat asprimus ille densi rigor frigoris: q̃si cũ cedente frigore: redeunte uerna serenitate cœlum aperiat. ¶ Et terra fœta patet: & aperitur terra grauida: & herbas & flores parit. ¶ Memorant dictum aprilem ab aperto tpe quasi ab aperiendo dicunt nominatũ aprilem q̃si aperilem pro ratione temporis: quo omnia aperiuntur. ¶ Quẽ mensem alma uenus uendicat: quasi suo iure sibi attribuit. ¶ Iniecta manu: etiam uiribus & pugna. ¶ Illa qdem uenus Dignissima honore mensis. ¶ Temperat totum orbem: i temperiem toti orbi suggerit: aut quia temperare oĩa elementa cõcordia cõtinet: aut refer as ad duplicẽ uenerẽ cum altera temperantiæ: altera lasciuiæ præcit. ¶ Illa. uenus. ¶ Tenet regna minora nullo deo: q̃si illa suo numine nulli deorũ ẽ inferior sed superior oĩb⁹.

¶N Atalibus undis: Mari ubi Venus nata est quia & pisces Venerem sentiunt. ¶ Illa satis causas arboribusq; deditquia sine terræ fecunditate hæc non prouenluntquæ uere flante zephyro sine officio Veneris concipere nõ uidetur. ¶ Contraxit in unumtiure matrimoniorũ quæ iungit ut diximus Venus. ¶ Lædere parcitLædit qdem Aries Arietem sed idem oui parcit Veneris beneficio: ¶ Dicitur: Bene dicit de re incertaiquod probo scriptori obseruandũ est. ¶ Eloquiũq; fuit durã exorare puellã:Ipse alibi:Nõ formosus erat sed erat facundus Vlisses Et tamẽ æquoreas traxit amore deas. ¶ Pro sua causa. Quæ cum turpis sit maius artificiũ ac maiorẽ uim postulat eloquentiæ.

ANT. FAN.

Iuraq; dat cœlo/terræ & natalibus undis:
Proq; suo nutu cõtinet omne genus.
Illa deos oẽs/longũ est numerare creauit
Illa satis causas:arboribusq; dedit:
Illa rudes animos hoium contraxit in unũ
Et docuit iũgi cũ pare queq; sua: (luptas
Q uid gen9 oẽ creat uolucrũ:nisi blãda uo
Nec coeunt pecudes si leuis absit amor:
Cũ mare trux aries cornu decertat/at idem
Frontem dilectæ lædere parcit ouis:
Deposita sequitur taurus feritate iuuẽcam
Q uem toti saltus/quẽ nemus oẽ tremit
Vis eadẽ lato quodcũq; sub æquore uiuit
Seruat:& inumeris piscibus iplet aqs:
Prima feros hitus homini detraxit:ab illa
Venerunt cultus mundaq; cura solo:
Prim9 amãs carmẽ uigilatũ nocte negata
Dicitur ad clausas concinuisse fores:
Eloquiumq; fuit duram exorare puellam.
Proq; sua causa quisq; disertus erat.

¶ET dat iura cœlo:quia cœlitibus imperat: aut cœlo hoc est aeri. ¶ Et terræ & undis natalibus. in quib9 nata est:ergo dat iura omnibus elementis:quia amoris uinculo concordia continet. aut si mythicos respicis:quia deos:qui in cœlo sunt quiue in aquis: quiue in terris:& in erebo sunt: ad amandum impellit. ¶ Et per suos coitus: qui sua face proueniunt. ¶ Continet omne genus:quasi & deos & homines: & cætera animalia. ¶ Illa creauit deos omnes: nam coitu & dii & homines nati sunt. ¶ Longum est numerare. quod. s. deos creauerit illa dedit causas satis & arboribus cum presis fœcundandi: cãs qbus causis agri & arbores germinarent. ¶ Satis ipsius segetibus: ut est illud & sata læta uidet. i. lætas segetes: & Seges ut Varro de re rustica inquit. Quod ara. tum & satum ideo alio loco a satu dictam segetem asserit. ¶ Illa Venus. ¶ Cõtraxit in unum:quasi coniunxit:& copulauit cõcordi iugo. ¶ Animos hominum rudes:inexpertos: nam ea tradidit legem matrimonium nam ut amicitias & cõciliationes. ita & matrimonia componit. ut superius dictum est. ¶ Et docuit queq; iugi cum pare sua. ipsa lege coniugii unumqueq; muliere sibi pare copulari. ¶ Quid creat omne genus uolucrũ qd est quod creare q ppagare faciat auium genus Nisi uoluptas blãda. nisi blandus & alliciẽs. plenusq; uoluptatis amor: ¶ Voluptas est iucundus motus in sensu. Nec coeunt pecudes. ad propagãdam. s. sobolem. ¶ Si absit amor leuis. ipse cupido uolucer. ideo leuis. quia alatus pecudum numero. ut caius iurisconsul. iquit sunt quadrupedes. quæ gregatim pascuntur. ueluti oues capræ boues. equi. muli. asini: Sed an & sues pecudum appellatione continentur. queritur & recte Labeoni placet contineri. ¶ Sed canis inter pecudes non est. longe magis bestiæ in eo numero non sunt. ueluti. ursi leones. panthere. elephãti autem. & cameli. quasi mixti sunt. nam & iumentorum operam præstant. & natura eorũ fera est &c ¶ Aries trux. ferox & crudelis. ¶ Decertat cornu cum mare. pugnat cum ariete. At idem. aries. ¶ Parcit lædere frontem ouis dilecte. quia cornu in ouem quam amat non irruit. nõ. n. uult illã ledere. ¶ Tanta ẽ amoris uis ut mares cũ fœmellis. qb9 iũguntur non pugnent. inter se tamen certare solent. ¶ Taurus qui ita a toruitate appellatur. ¶ Sequitur iuuencam quã amat. ¶ Deposita feritata. quia in illam nõ ferus nõ toruus. sed mitis & blandus uidetur. ¶ Q uẽ taurũ. ¶ Toti saltus montes ipsi nemorosi. ¶ Q uẽ oẽ nemus tremit. cum tantæ sit feritatis. ut tremãt ei9 aspectu. nemora. & quæ in nemoribus erunt aĩantes. attamen blandus & sine feritate sequitur iuuencã. ¶ Eadẽ uis, eadẽ coitus uoluptas. ¶ Seruat. tuetur. ¶ Quodcũq; uiuit sublato æquore. pisces & quæcũq; monstra in mari sunt eadẽ uoluptate cõtinentur. ¶ Et implet aquas innumeris piscibus. cum fœcunditatẽ illis suggerat. ¶ Prima. uenus: ¶ Detraxit hõi. abstulit. seu remouit ab hoie. ¶ Habitus feros. cũ uictu & cultu a feris nihil differẽt hoies. pria eos incusso amore. quasi instinctu hũanitatis. & lepidioris. uitæ traxit ad cultiorẽ uitã. ¶ Ab illa uenere. ¶ Venerũt cultus. ornatus & ciuilis cultus. nã prima hoies feros ad ciuilẽ cultũ redegit. ¶ Mundaq; cura solo. rõ politiæ & mũditiæ in solũ. hoc est in tellurẽ: qa q in terris erãt. hoies facti sunt nitidi & splendidi. Venere splenditatis adhibente rationẽ. ¶ Primus amãs. ille qui primus oium amare puellam cœpit. ¶ Dicitur cocinuisse cecinisse carmẽ uigilatũ. lugubratũ qsi uigili nocte cõpositũ. ¶ Ad clausas fores. quæ illi nõ patebant. q̃ ad amicã iret. ¶ Nocte negata cũ per noctẽ nõ admitteretur. ergo amore instigante ille amans primus carmen excogitauit. quo posset allicere puellæ animũ in amorẽ sui ¶ Dicerem hoc loco de primis carminum inuẽtorib9. nisi alio loco dixissem. & carmie quoq; cecinissem. ¶ Et eloquiũ fuit exorare duram puellam uis facundiæ fuit impetrare a puella quod amans uoluisset & si facũdia ab ipsa natura habuerit initiũ. ars quoq; deĩde plurimũ adiuuerit ptẽ tñ laudis sibi amor uẽdicat q ipulerit q hoies ad blãdas pces ad cãtus quo duras ab inino puellas allicere in amorẽ possẽt. ¶ Quisq; erat disert9. facũdus. ¶ Pro sua cã. quã añ puellã eẽt acturus. qsi nõ opus erat amãtibus pmono. nã inuopte ingenio erant diserti. Q uid autem intersit inter disertum & eloquẽtem diximus in tertio libro.

PAV. MAR.

q̃re dicit uen9 creas se dõs & hoies no tasẽt constituisse matrimonium

Sues etiã pecudũ noie cõtineri sm labeonẽ.

Taur9 dẽ a toruitate

no. supra in lib. iii. dfam inter disertũ & eloquẽtem

ANT FAN. ¶Mille p hãc artes notæ. Placendi studio noui cultur. noui ornatus. noui cantus. noua munera excogitãtur ut uidemus hoc tempore. ¶Vrbe tamen nostra ius dea maius habet: nõ est eripiendus. Veneri honoe mensis a Romulo cõstitutus cum ea sit autor Romani generis ac Romuli parens habeatq; ob eam causam ius maximũ Romæ ubi multa fuerũt Veneris templa. Cum gemuit &c. Aenea cum diomede pugnante Venus eẽ Diomedi obiecisse dicit a quo uulnerata est. Vir. in. xi. æn. Hæc adeo ex illo mihi iã speãda fuerũt Tẽpore cum ferro cœlestia corpora demens Appetii & ueneris uiolaui uulnere dextram. Celestesq; deas: Iunonem & mineruam quibus Venus prælata est iudicio paridis. ¶AH nolim uictas hoc mẽinisse deas: Ne Romãi aduersi aliqd patiantur memorem Iunonis ob iram quæ Troianis fuit isensa. ¶Item ob iratam Mineruam de qua legimus: Interea ad templum nõ æque pallidis ibant crinibus iliades passis. ¶Assaraciq; nurus

Remitto pro delecto. dicta est: quia nõ dedignata est nubere Anchisæ qui est assaraci nepos. Dicta est autem Nurus eo q nubat ut Soces & Socrus q generũ sibi associent. ¶Remissus ager: Remittere interdum e st delectare. Vnde remissus ager hic uere dicitur q expers nimii frigoris & caloris quasi relaxetur & uerna temperie ac florum pulchritudine delectunuti nos interdum iocis animũ relaxamus. ¶Nũc tumido gemmat cortice palmes agit Gẽma quid sit supradictum est. Palmites autem dicuntur sarmenta uitium ut Festo placet: quoniam in modum palmarum uirgulas quasi digitos eduntur pars abit iuuites & quæ modo filia fuerunt palmite mutantur. Sarmenti autem pars in modum mallei rostra habens & apta plantationi Malleolus dicitur.

Mille p hanc artes notæ/studioq; placẽdi
Quæ latuere prius multa repta ferunt:
Hãc quisq̃ titulo mensis spoliare secũdi
Audeat: a nobis sit furor iste pcul: (Cẽta
quicqd ubiq; potẽs: tẽplisq; freqntib9 au
Vrbe tamen nostra ius dea maius hẽt:
Pro troia Rõane tua Ven9 arma ferebat:
Cũ gemuit tenerã cuspide læsa manũ:
Cæleltesq; duas Troiano iudice uicit:
Ah nolim uictas hoc meminisse deas:
Assaraciq; nurus dicta est: ut scilicet olim
Magnus iuleos cæsar haberet auos:
Nec Veneri tẽps q̃ uer erat aptius ullum
Vere nitent terræ uere remissus ager.
Nũc herbæ rupta tellure cacumia tollũt.
Nũc tũido gemias cortice palmas agit
Et formosa Ven9 formoso tpe digna est.

PAV. MAR. ¶MILLe artes notæ per hanc uenerem. ¶Et ferunt dicũt. ¶Multa reperta: multa excogitata: & adinuenta ab amantibus. ¶Studio. hoc est desiderio. ¶Placendi: quo placere possent illis: quas summo prosequebantur amore. ¶Quæ latuere prius: quæ prius non erant cognita. ¶Audeat quisquam aliquis. ¶Spoliare: priuare. ¶Hãc: Venerem. ¶Titulo: honore & appellatione. ¶Mensis secundi: aprilis: quem Romulus secundo loco cõstituit: quasi quis est ueiit dicere Aprilem mensem Veneris nõ esse: quod qdem sanæ mentis non esset. iõ subiungit. A nobis sit furor iste pcul: quasi non simus in ea insania ut hoc nos afferamus. ¶Quid: scilicet dicam. ¶Quod ubique est potes quia ubique p magno numine habetur: Nã cum alii alios colant deos

pallas athenas. ut Aegiptii isidem Mauti Iubãt Macedones Gabirũ. Pœni Vranũ. Latini Faunum. Sabini Xantũ. Romãi

Iuno Samon. Quirinũ. Eodem utiq; mõ Athenæ Mineruam. Samos Iunonẽ. Lemnos Vulcanũ. Naxos liberũ. Apollinem delphi: sic cæteri populi suũ numẽ coiũt. Sola tñ uenus ubiq; colitur: & eũ aucta tẽplis frequẽtib9 qa

Vulcan9 Lemnon ubiq; templa sunt illi cõsecrata. ¶Tñ dea: ipsa uenus habet maius ius in urbe nr̃a in urbe Roma pptereaq ipsa fuerit autor Romani gñis: sibi plus q̃ in cæteris locis colit: pluraq; habet tẽpla. erat. n. in foro ædes

lib naxõ isis ægyptum ueneris: genitricis: & ppe uiã sacrã tẽplũ ueneris cluacinæ: & in capitolio ædes ueneris caluæ: & apud portã collinã tẽplũ Veneris ericinæ. & aliæ quoq; ædes. ¶O Romãe uen9 tua: tuũ tu originẽ ducis ¶Ferebat Arma p troia: pugnabat p troiãi. Vñ in tristius: Iuppiter i troiã p troia stabat apollo. Aequa uẽus teucris pallas iniq̃ fuit. ¶Cum gemuit: cũ ipsa uenus gemitu dolorẽ idicauit. ¶Læsa manũ tenerã: q̃si hẽns tenellam manũ uulneratã. cuspide telo. ¶Diomedis. Nam cum Aeneas cũ diomede pugnaret. ipa se Diome

Gabirus macedones. di i nebula opposuit p salute filii: & uuln9 i manu suscepit. Ide i remediis: Nõ ego tyrides: a quo tua saucia mr̃ i liqdũ rediit æthera martis eqr. ¶Et uicit duas cœlestes. Pallada & iunonẽ. ¶Troiano iudice: q̃si troiani paridis iudicio: cũ pomũ ueneri tãq̃ pulchriori adiudicauit. Nota ẽ fabula: ñ imorẽur. ¶Ah ego nollẽ

Vranus pænos deas uictas superas pstãtia formæ a Venere illi9 indicio. Mẽinisse hoc ne romãis irascerent: quẽadmodũ

faunus latinos xãtus sabi nos. oli troiãis. ¶Dicta ẽ nur9 assaraci: uoluit anchisæ succũbere: & eẽ nurus pnepotis Dardãi. ut eo coitu pgigneret cæsareũ gen9 hoc ẽ familiã Iulior. ¶Verũ nurus fuit Capyos Assaraci filii pr̃is Anchise de quo superius dictũ. ¶Vt scilicet: certe. ¶Olim: i futur. ¶Cæsar magn9: diuus Iulius Cæsar hẽret. ¶Auos iulios: eos q ab Iulio nati sunt. ¶Nec ullũ tp̃s erat aptius q̃ uer: nulla pars anni erat ueneri cõuenientiorq̃ uernũ

Quiriu9 romãos tp̃s. ¶Vere nitent terræ uiriditate surgentiũ herbar nitere uident. ¶Vere remissus ager est ager lætus uñ remissus lætus est: ut ostdit Marcellus: Lætus igit uerno tpe ager pp lætas segetes: etiam quod resolutis frigorib9: ut in primo libro dixit: Tunc patitur cultus ager & renouatur aratro. ¶Nunc herbæ: tollunt: attollunt. ¶Cacumina: summitates: Rupta: aperta tellure: ut in prio prodit: & in summũ seminis herba solum. ¶Verno tempore. ¶Palmes agit gemmas: uitium sarmenta: ipse uites emittunt gemmas. ipsos uitis culius. ¶De cortice tumido: grauido: aut q tumet ipsis gẽmis. ut in primo. Et noua de grauido palmite gemma tumet. & Virgilius. Surgent i palmite gemmæ. ¶Et formosa uenus est digna formoso tempore: q̃ que cæteris diis & deabus formosior est & q̃ pulchriora cæteris adinuẽit. digna quoq; est pulchriore tpe.

¶Vtq; solet

¶ VTq; solet marti continuata suo. Aprilis martio iūct' est ut olim marti Ven' iuncta fm fabulas fuit: ut Prim' adulteriū Veneris cum Marte putat hic uidisse deus. Sed re uera ut Mars Arietis dominus est: & ita Tauri Venus: quæ duo signa zodiaci se attingūt. Item Libra Veneri. Scorpius Marti datur. Vnde illud ē horatii. Seu libra seu mars Scorpius aspicit formidolosus. ¶ Materna per æquora: Quia mare Veneri matris uicem præbuit ubi nata dicit. ¶ Et uos qs uittæ longaq; uestis adest: Cauēdū ne pro uerbo adest abest legam'. Matronæ enim hoc tempore (teste Macrobio) Venerem colebant non meretrices: quarū erat festum Veneris Ericinæ. Nam uitta & stola ut Serui' docet & nos supra dixim' solarū matronarū & uirginum erant.

ANT. FAN.

Matrōe uenerem colebant

Vitta

Stola

Stola a dimos pedes de mittebat

Vtq; solet Marti continuata suo:
Vere monet curuas mr̄na p æquora pup
Ire/nec hibnas iā timuisse minas: (pes
Rite deam colitis Latiæ matresq; nurusq;
Et uos quis uittæ/longaq; uestis abest:
Aurea marmoreo r̄dimicula demite collo
Demite diuitias/tota uidenda dea est:
Aurea siccato redimicula reddite collo
Nunc alii flores: nūc noua danda rosa ē:
Vos quoq; sb̄ uiridi myrto iubet ip̄a laua
Cāq; cur iubeat/discite/certa subest: (ri
Littore siccabat rorantes rore capillos
Viderunt satyri turba proterua deam:
Sēsit/& opposita texit sua pectora mitto
Tuta fuit facto: uosq; referre iubet:

Quam ob causam legim' supra Siluiæ uestali uittam excidisse cū uirginitatem amisit: & Fest' matrona tradit appellari eas fere qb' stolas habendi ius erat. Dimittebant aūt stolæ ad imos pedes teste Porphyrione: erantq; uestes honestæ teste Nonio q̄uia ueteres abusine omne quod corp' tegeret stolam uocauerint: hic aūt stolam in propria significatiōe accipias necesse est. Ouidius alibi: quas stola contingi: uittaq; sūpta uetat. ¶ Redimicula demite collo: iubet amoueri monilia & cætera ornamenta a Veneris simulacro ut eo deterso in ei' Festo exact' & suis redimiculis & rosis atq; aliis florib' exornet. ¶ Sub uiridi myrto. Hac arbore dixim' coronatas mulieres lauari consueuisse calendis huius mensis autore Plutarcho: quæ cur ueneri dicata sit diximus supra. ¶ Vosq; referre iubet: Iubet uos myrto coronari in memoriam beneficii quod id genus arbusculæ in deam contulit.

Matrōas lauare se sub myrto.

¶ CONTINVATA ut solet suo marti: quasi habens mense Martio continuatū: ut in cœlo quoq; continuatum illi locum obtinet. Nam cum aries Marti. sequens continuo illi taurus assignatur: ut in principio hui'. iiii. li. dixim'. Sic in signis e regione locatir. ¶ Vere monet ire curuas puppes: naues curuas. Per æquora materna: nam e maris spuma procreata Sapho Solue ratem uenus orta mari: & in hero. quia mater amorum. Nuda cytheriacis edita fertur aquis. Præstat igitur uenus ut mare: quod clausum per hyemem fuerat pateat nunc ipsis nautis. Nec timuisse: timere. ¶ Iam minas hybernas: minaces hyemis procellas. ¶ O latiæ matres & nurus latinæ. seu romanæ mulieres tam uetulæ q̄ puellæ. tam matres: q̄ nurus. ¶ Rite colitis deam: collitis uenerem: & eius festum rite celebratis. ¶ Et uos quis pro quib'. ¶ Vittæ & longa uestis abest: quæ uittæ non estis ut sunt uestales uirgines & pudicæ matronæ quod indicat per longam uestem: nam stolā indicat: quod erat matronarum pudicarum insigne: sic & instita. unde in arte Este procul uittæ tenues insigne pudoris. Quæq; tegis medio instita longa pedes: & in tristibus. cum repetit eos uersus: addit Ecquid ab hac omnes rigida summouimus arte. Quas stola contingi: uittaq; sumpta uetat. ¶ Sic nunc omnes mulieres colere uenerem inquit præter uestales uirgines: & pudicas matronas. Sed de stola aliter sentire uidetur. Nonius inquit enim stolam ueteres non honestam uestem solum sed etiam omne quod corpus tegeret Enni' in Thelepho: cedo & caueo cum uestit' squalida sept' stola: in eadem diem regnū relīqt sept' me distola: Var. i cosmor. mulieres aliam cerneres cū stola olysira: Idem in Eumeni. Panū uenusta muliebris ornat stola. ¶ Demite: remouere uos matres: & nur'. ¶ Et collo marmoreo: candido & leui. ¶ Aurea redimicula. aurea ornamenta. Verū redimicula teniæ sunt: siue uittæ pendentes a posteriore parte mitre: q̄d primi phryges mollissimi inuenerant. ¶ Nūc alii flores dandi sūt remoueatis alia ornamenta. & accipiatis serta ex florib'. ¶ Nūc est danda noua rosa. rosæ quæ nūc natæ erūt: & offerendi sunt aris flores calen. aprilib'. ¶ Vos quoq; sub uiridi calen. april. nuptæ ueneri sacrificant & apud templum fortunæ uirilis q̄d erat in ripa tyberina: myrto coronatæ leuantur ut superi' ex Plutar. diximus. eam rationem huic rei affert poeta. ut si quid uitii notaretur in corpore præstaret fortuna uirilis: ut uiros lateret. ¶ Sed cur sub myrto: quoniam sub ea latuit arbore: cū caueret sibi a satyris: & quod ea arbor sub tutela ueneris esse puret. & de ea Ply. ita refert. Fuit ubi nūc Roma est. iam cū conderet quippe ita tradit. myrtee uerbena romanos sabinosq; cū propter raptas uirgines dimicare uoluissent. Depositis armis pacificaturos in eo loco. q nūc signa ueneris cluacinæ habet. Ciuere enim antiq pugnare dicebant: & in ea quoq; arbore sufficienti gen' habet. ideo tū electa quoniam coniūctioni. & huic arbori. Venus præsit. & reliqua. plura enim de ea Pli. inqt libro decimoqnto capitulo. xxviii. ¶ Iubet ipsa uenus. ¶ Lauari uos quoq; matres seu nuptæ ¶ Sub uiridi mirto. hoc est mirto coronatæ. ¶ Discite cur iubeat: ita lauari. ¶ Certa subest causa. certa ē ratio. Siccabat ipsa uen' in littore. ¶ Capillos sudantes rore. crines rore madentes. Satiri per appositionem. ¶ Turba proterua. procax. nam dixim' in primo libro libidinosos esse. ¶ Viderūt deam. uenerem ita crines siccantem. ¶ Sensit uen' se a satyris uideri. ¶ Et texit sua tempora myrto opposita. texit caput. & sub myrto delituit. ¶ Tuta fuit facto: eo modo seipsam tutata est a satyris. ¶ Et iubet eos referre. ut quemadmodū ipsa se mirto texit per uos ita uult fieri.

PAV. MAR.

Instita uestis mīo narū

Kl̄is aprilis nuptæ ueneri sacrificabant.

ANT. FAN.

Fortunæ uaria nomina

Fortunæ uirilis festũ calẽ. aprilibus

Fortunæ fortis ædes

Fortunæ diffinitio

Papaueris duo genera

In secunda mẽsa semẽ papaueris tostũ dabatur

¶DISCITE nũc quare fortunæ thura uirili detis. Fortũa quã Vi. omnipotẽtẽ dixit:nõnulli aũt philosophoꝝ nihil sua ui posse sed decreti siue ꝓuidẽtiæ ministrã eẽ uoluerũt uarii nominib⁹ tẽpla romæ habuerunt tẽplũ fortunæ mulierib⁹. fortũæ fortis:reducis:bone euelpidis:malæ:at:opeæ:ꝓtogeniæ uirilis. ¶ Ex qb⁹ ædes fortunæ uirilis fuit nõ longe ab urbe uel apud tyberim:uel (ut qbusdã placet) ad lacũ Nemorensem qđ satis cõpertũ nõ ẽ quo uirgines maturæ uiro ducebãt. quæ ibi depositis uestib⁹ oĩa corporis uitia detegebãt sperãtes fore ut ea fortunæ beneficio uiros laterẽt. unde ipsa dea uirilis dicta est: Cui⁹ sacra apte festo Veneris iũgebant:sicq earũ dearũ altera pulchritudinẽ ꝑstat. altera custodit facitq ut nõ appareant q̃ uiolare pulchritudinẽ possunt. hæc ædes a Seruio Tullio cõstituta ẽ. q (autore Plutarcho) multa fortunæ templa dedit cæteiũ non ẽ uirilis fortuna q̃ fortẽ dicim⁹. Forti enim ædem Tullius dedicauit ſm tyberim mẽse iunio ut autor est Varro & nos infra suo loco dicemus Sane fortuna sic diffinit:Causarũ simul cadentiũ concursus & originem e proposito ducentiũ:unde aliqd euenit ꝓter spẽ cum admiratione. ¶ Paruo thure. Quo & ueneri rem diuinam faciebant. ¶ Nec pigeat &c. ¶ Papauer & satiuũ & sponte nascens repetit. Eius qđ satiuũ est Auicenna semen domesticũ uocat:qđ cũ melle sumptũ affert robur ad res uenereas:similiter & lac ut idem autor scribit & mel soluunt O uaq sumantur humeitia mella. Cũ quo satiui & candidi papaueris semen tostũ in secũda mensa dari apud ueteres consueuit. Quare ait Plini⁹ simplicem & antiquam salubritatem papauere & melle constare. Gen⁹ eludii ex melle & papauere factum coccetũ dicebatur autore Festo. ¶ Marito: Noiũ est maritũ ueneris esse uulcanum ¶ Roma pudicitia &c. ¶ Dependet hoc ab eo quod dixit. & bona fama manet. Incredibilis. n. ardor libidinis aliquando romanas fœminas inuasit:adeo ut omnes fere sine ullo pudore in Venerem ruerent. Quare senatus inspectis libris Sibyllinis per Decemuiros censuit ut Veneris uerticordiæ simulachrum consecraretur ut fœminarum corda a libidine ad pudicitiam uerterentur. Quod posteaq̃ factum est omnium sedatus est ardor. Quo tempore ut Valerius maximus scribit Sulpitia:quã solinus Paterculi filiam & M. Fuluii Flacci uxorem fuisse testatur:censura omnium matronarum e cẽtum probatissimis haud temere electa est quæ simulachrum Veneris dedicaret:cui deæ si iniiciendorum amorum potestas est:nihilomin⁹ ius est & tollendorũ itaq rogabat Venus teste Lactantio Grãmatico non modo ut amores præstaret uerũ etiam ut auferret. Sane ordo est:Roma est lapsa a pudicitia tempore proauorum.

Verticordiæ ueneris simulachrum

Sulpitiæ exẽplum

> ¶Discite nunc q̃re fortunæ thura uirili
> Detis eo:gelida qui locus humet aqua:
> Accipit ille locus posito uelamine cũctas
> Et uitium nudi corporis omne uidet:
> Vt tegat hoc/cæletq uiros fortuna uirilis
> Præstat/& hoc ꝑuo thure rogata facit:
> Ne pigeat tritũ niueo cũ lacte papauer:
> Sumere/& exꝑssis mella liquata fauis:
> Cũ primũ cupido uen⁹ ẽ đducta marito
> Hoc bibit/ex illo tempore nupta fuit:
> Supplicibus uerbis illam placate sub illa
> Et forma/& mores/& bona fama mãet:
> Roma pudicitia proauorũ tꝑa lapsa est.

PAV. MAR.

¶DISCITE nũc q̃re eodẽ die cũ ita se lauarẽt coronatæ ut dixim⁹. fortunæ uirili libebant. & explicat rõnẽ quãmodo rettulim⁹. sed de tẽplo uirilis fortunæ hoc hẽm⁹. ¶ Cũ etruscoꝝ opes mortuo. Tarquinio prisco idignãtes Seruiũ tullũ regnare:a cõuẽtionib⁹ deiecissent ut Diony. refert Durãteq bello ꝑ. xx. ãnos. Depressi tãdẽ fuere etrusci a Tullio:q Ceretanos Tarquinio. ueietano ablatione regionis mulctauit:quã eis diuisit q nup ĩ rẽpu. ro. uenerãt. Duoq extruxit fortunæ tẽpla:q qua ꝑ omne uitæ tꝑs uisus erat uti ꝓspera:tal alterũ ĩ foro boario. alterũ ad ripas tyberis ei fortunæ quã uirilẽ appellauit. ¶ Discite nũc uos:nuptæ. ¶ Cur q̃ rõne. ¶ Det his thura cremãda. s. Fortunæ uirili:aris ipsius fortunæ uirilis. ¶ Eo loco. s. ¶ Qui loc⁹ humet madidus ẽ. ¶ Aqua gelida:aqua tyberina nã ĩ ripa tybridis. ¶ Ille loc⁹ accipit cũctas. nuptas qa oẽs eo tendunt cal. april. ¶ Posito uelamine:depositis uestib⁹. ¶ Et uidet:ille loc⁹. ¶ Omne uitiũ nudi corporis. qcqd uitii. ¶ Et q̃cũq turpis nota eẽt ĩ corpore:sic apparet. ¶ De uitio & morbo supiore libro dixim⁹. ¶ Fortuna uirilis ꝑstat:hoc tribuit. & cõcedit nuptæ. ¶ Vt tegat:tegere possit. ¶ Hoc:uitiũ & nota. ¶ Et celet uiros:ne ipsi uiri:sint illud ullo tꝑe cogniturí. ¶ Facit hoc:ipsa fortuna. ¶ Rogate paruo thure:nõ. n. exigit uictimas:aut ĩgẽtia dona. sed exiguo thure exorat. ¶ Nec pigeat. eo ẽt die dũ thura adoles. ¶ Sumere papauer tritũ libat cõtusũ papauer:aut papaueris succũ lacte & melle mixtũ:qđ qdẽ & si dulce ẽ gustu. dulcẽ quoq somnũ ꝓuocat hæc a multis die nuptiali dabãt. ¶ In omẽ:futurũ & diuturnæ uoluptatis cũ nupta. ¶ Veꝝ ply. cũ tria genera papaueris satiui dicat:cãdidũ iqt cui⁹ semẽ tostũ ĩ secũda mẽsa cũ melle apud antiquos edebat. Deide subdit alia genera:nigrũ & erraticũ:& illđ iubiũgit fuisse aũt honore apđ Romanos semp ĩdicio ẽ Tarq. supb⁹:q legatis a filio missis. decutiẽdo papauera ĩ horto altissima:sanguinariũ illud rñsum ab facti ambage reddidit. Cũ niueo:cãdido. ¶ Lacte & mella liquata:istillata & dulcia:Fauis exꝑssis:nã cũ fauus exprimit. mel istillat. ¶ Cũ primũ uen⁹ ẽ deducta cupido. marito cũ ad Vulcanũ uenus deducta est. Ille. n. erat su⁹ uir licet plures fierẽt ueneres. prima cœlo & die nata altera syria niloq cõcepta q̃ adonidi nupsit. tertia maris spumis ꝓcreata quarta iouis siriq̃ Vul. data ẽ ĩ cõiugẽ. Bibit hoc hũc liquorẽ ex papauere. melle lacte. Ex illo tꝑe quo hæc bibit. Fuit nupta:sic & nuptæ diu sũt eo liquore usæ. ¶ Placate illã cõciliate uobis Venerẽ. Verbis supplicib⁹:q̃si humili ꝓce Sub illa sub illi⁹ arbitrio. manẽt & forma & mores & bona fama. uen⁹ ministras habet. Charites quæ ꝑstãt & ꝑstãtiã formæ. & moꝝ excellẽtiã & dec⁹ famæ ideo appellatæ gratiæ qđ nascẽtib⁹ gratiã ĩfundũt qua placere cæteris possunt. Quod ergo ꝑ ministras fit. ꝑ dñam fit. ideo sub illa manere dixit. De his Charitib⁹ plura in odis Hora. di. ¶ Roma pudicitia. dũ proaui

Succ⁹ papaueris i melle dabatur die nuptiali: qa dr ipsi ueneri datus quando nupsit uulcano

ſeſe pudicos ſeruabant ro.pubes deficiebat.[Ex libris Sybil.moniti ſunt ueneri tēpla erigerent:ſed reſpexit poeta ad ea monita quibus ſacra ueneris ericinæ delata ſunt ex ſicilia in italiam & conditum eſt illi tēplum ſub eadē appellatione apud portam collinā de quo alio loco dicem⁹.Multa tñ diximus in ſecunda oda Horatii.Siue tu mauis ericina ridēs &c.[Roma:romana pubes.[Eſt lapſa:quaſi defeciĉū nō coiretur.[Tempore pro auorum:olim cum uiuerent proaui noſtri.[Pudicitia:cum pudice & caſte uiuerent.

Cumæam ueteres conſuluiſtis anum:
Tēpla iubet fieri Veneri/qb⁹ ordie factis
Inde uenus uerſo numine corda tenet:
Sēp ad æneadas/placido pulcherria uultu
Reſpice/totq; tuas diua tuere nurus:
¶ Dū loquor elatæ metuēd⁹ acumie cau
Scorpius ī uirides præcipitat aq̄s: (dæ
¶ Nox ubi trāſierit/cœlūq; rubeſcet pri
Carpit/& tactæ rure q̄rent aues: (mo:
Semuſtāq; facē/uigilata nocte uiator
Ponet/& ad ſolitum ruſticus ibi opus:
Pleiades īcipiēt humeros releuare pr̄nos
Quæ ſeptē dici/ſex tamen eſſe ſolent:
Seu q̄ in amplexum ſex hic uenere deoꝝ
Nā ſteropen marti concubuiſſe ferunt:

¶ CVMæam anū:Libros Sibyllinos:ticertū eſt(ut Seruius ſcribit)Sibillina reſpōſa cuius Sibyllæ fuerint quæ Virgili⁹ Cumanæ eſſe dixit.Varro uero Erythræa.Cæterum Erithris urbis ioniæ fuit qdem(ut autor eſt Strabo)Sibilla numine afflata & antiqua mulier:ſed longe poſt eam alia quoq; fuit ex eadem urbe diuinatrix quæ Athenais uocata dicitur.[Verſo nūīa corde tenet:Vocatur Verticordia quod fœminarū corda ad pudicitiā uerterit.[Scorpius in uirides præcipitat aquas:Sic dictum ut illud ſuperius:Scorpius a prima parte uidēdus erit Scorpionis.n.chelæ Libram faciūt quæ oriēte ſole occidit coſmice.Arieti.n.oppoſita eſt.Vnde ait Lucanus:Aut aries donat ſua tēpora libræ.Huius ſigni occaſus matutinus tempeſtatē ſignificat teſte Columella.Illud tamē ſciēdū quod reuera hoc tēpora dum ſol ī ortum fertur qui Arietis partē emenſus eſt ea pars zodiaci quam nos ſcorpiū dicimus occidere nullo modo poteſt expectādum.n.eſt ut Taurus attingat orizontem.[Semuſtāq; facē:non ē legēdum ſemiuſtam ne claudicet uerſus.[Pleiades incipiēt humeros releuare paternos.iiii.nonas april.ut Nafoni placet hoc loco Vergiliæ ſiue Pleiades heliace occidūt:quas Columella parū ab eo diſſentiēs.viii.aprilis īqt celari ueſperi. Dicūt aūt poetice releuare humeros patris q̄a putant atlantis filiæ ex Pieione:ut cū cœlo emergūt:ſublimi ab atlantide natæ pleiades.Quæ cū celant & euaneſcūt lucis propinqtate uidētur atlantis humeri cœlū ſuſtinētes parte oneris releuari.Has alii uolunt iouis alii liberi fuiſſe nutrices.alii ipſas aſſerūt fuiſſe Heſperides quæ in cœlū tranſlatæ taurini corporis alii liberi fuiſſe nutrices alii ipſas aſſerūt fuiſſe Heſperides quæ in cœlū trāſlatæ taurini corpori partē conſtituunt ut ait Macrob.&.A.Gel.ſcribit q lib.xii.noctiū atticarū tradit ex hiadū qdē poſitā ſpeciē quādā & ſimulachrū fieri tauri capitis.Cæteras uero partes & reliquā imaginem tauri cōformatā & quaſi pictā eſſe locis regionibuſq; ſtellaꝝ:quas græci pleiaſas nos uergilias uocamus. Has Pli.in cauda tauri eē.Alii aū genua eius poſitas tradūt:quæ ſepiē ſunt licet ſex tantū appareant.Quod oſtēdit Varro in hebdomadibus teſte.A.Gel.ubi ſeptenari numeri uirtutes poteſtateſq; cōmemorat.Dictæ aūt ſunt pleiades uel a matre pieione ut qdā uolūt:uel apo tin pleio.i.nauigo q̄a ortu ſuo primæ nauigationis tp̄s oſtēdūt.necnō & uergiliæ qđ earū ortu ut īqt Feſtus Ver finē facit. Vñ canendū ne hoc loco fallamur exiſtimemuſq; nūc pleiades ī ortū coſmicū tolli.Nō.n.hoc tp̄e Ver finē facit.Aiaduertēdū p̄terea deſcriptionē matutini tp̄is fieri nō ut putem⁹ mane Vergiliaꝝ primū occaſum ſine occultationē heliacā apparere:cū eiuſmodi occaſus ueſpi tantū noſtro p̄cipitat aſpectu quēadmodū & ortus ī crepuſculo matutino:ſed ut dies tm̄ oſtēdat.quo heliac⁹ eaꝝ ſtellaꝝ occaſus īcipit. Vnde quātū ad aſpectū noſtrū attinet placet qđ ait Columella hoc tp̄e ut dixim⁹ celari pleiades ueſperi.Quæ ſeptē dici ſex tñ eſſe ſolet.Latet electra mater dardani dolore p̄mota:quæ poſteaq̄ troia capta eū:ne ruinā ei⁹ cerneret oculis manū appoſuiſſe dr̄.Quidam aūt dicunt cum pleiades exiſtiment choream ducere Electram euerſa troia ſe a ſororibus amouiſſe & in circulo qui arcticus dicitur conſtituiſſe.Alii non eſſe.Electram quæ lateat ſed meropen dicunt pudore confuſam.quod cum ei⁹ ſorores diis imortalibus nupſerint ſola mortalem Siſiphum nacta fuerit:unde natus eſt Claucus quem quidam Bellorophontis patrem fuiſſe dixerunt.

ANT. FAN.
Libri ſibillini
uerticordia
Scorpius occidit calendis aprilibus
Pleiades occidūt iiii.no. aprilis
Pleiades Vergiliæ
Pleiades unde dictæ Vergiliæ unde dicuntur
Pleiadū numer⁹
Claucus

¶ VETERES nos proaui.[Cōſuluiſtis anum cumeā.Sibillāq; cumis in cāpania fuiſſe dicit. Sed nō cōſuluerūt ſibillā quæ eo tp̄e nō erat.Sed libros ſibillinos:quoꝝ ſuperius meminim⁹.[Iubet ſibilla: iuſſere libri ſibillini inſpecti.[Fieri plura tēpla ueneri:& plura erāt ī urbe ut paulo ſupius dixim⁹.[Quib⁹ templis.[Factis:extructis ordine.[Inde:ab alio tp̄e.[Venus tenet corda uerſo numine quaſi habuit deide ī romanos animū benigniorē:mutato de irato in placatū & propiniū nomen.[O pulcherrima.uerius.Reſpice ſemp ad æneadas.ad romanos:qui ab ænea p̄geniti ſūt.[Vultu placido:benigno aio.[Et tuere tu diua tot nurus tuas:tot romanas nuptasq̄ tibi nurus ſunt:cū uiri ſint æneæ pronepotes:aut referas ad p̄ncipes mulieres cæſarū.cōiuges cū uiri ſint ex domo iulea:q̄ manauit ab Iulo aſcanii filio.[Dū loquor calē.et aprilis īcipit occidere ſcorpi⁹:& ſupiore libro dixim⁹ occidere priorē partē ſcorpii:hoc eſt librā:p cui⁹ occaſum ſignificabat ort⁹ arietis.Nūc cū īcipiat occidere poſterior pars ſcorpii ſignificat toti⁹ arietis ort⁹. [Dū loquor ſcorpi⁹ cui⁹ fabulā ſupius dixim⁹.[Metuēdus acumine:aculeo ſeu ſpiculo.[Caudæ ela.in altū eleuatæ q̄a ut Igini⁹ īqt:pedib⁹ ophiuci ſubditus extrema cauda circulū hyemalē cōtingere uidet p̄cipitat ī uirides aq̄s:occidit ut idē īqt iclinato capite exorit erect⁹ a chel ī aq̄s ī occeanū.Nox ubi trāſierit

PAV. MAR.
Igin⁹ de cauda ſcorpii ī ophiuco

Septes ſi lie atlantis dictæ pleiades q̃ die ſecundo aprilis oriuntur.

ſecunda die april.hoc eſt quarto no.erit ortus pleiadũ:quæ q̃a in uere oriunť:uergiliæ dictæ ſunt. Pleiades ſeptẽ fuere atlantis ex pleione nympha filiæ:quas ut poetæ græci referũt:cũ mater ĩ boetiã duceret ueliet. Orion illis uim iferre uoluit.Euaſere tñ fugatillas.xvi.ãnis pſequutus eſt.Iuppiter miſeratus illas ĩter aſtra collocauit.Hoc ẽt ab Iginio aſſeriť:& inq̃t:hæ numero.vii.dicunť:ſed nemo ampli⁹ q̃ ſex uidere.põt cãm refert quã poeta:q̃d de his ſeptẽ imortalibus cõcubuere tres cũ ioue.Due cũ neptũno. Vna cũ Marte:reliqua ſiſyphi uxor fuiſſe demõſtrať:quarũ ex Electra:& ioue Dardanũ:ex maia mercuriũ:ex Taigete natum lacedemonia dicũt.Ex alcione aũt & neptũno hyreã:ex celeno licum:& nyctea natos.Ex ſterope & marte Oenomaũ q̃uia oenomai uxorẽ dixere.Meropẽ aũt ſiſypho nuptã Claucũ genuiſſe quẽ cõplures patrẽ Beliorophontis eẽ dixerũt.quare pp reliquas ſorores ei⁹ iter ſidera cõſtituta:ſed q̃d homini nupſerat ſtellam eius obſcuratã.Alii dicũt electrã nõ apparere q̃d pleiades exiſtimanť choreã ducere.Sed poſtq̃ troia capta ſit.& pgenies ei⁹ quæ a Dardano fuerat eſſet cuſa.Dolere pmotã ab his ſe remouiſſe. & in circulo qui arctic⁹ dr̃ cõſtituiſſe.Et quodã longo tpe lamẽtanter capillo paſſo uideri.Itaq̃ e facto comitẽ eſſe appellatã.⸿Vbi poſtq̃.⸿Tranſierit nox.ubi ſecũdus dies illuceſcere.⸿Et cœlũ cœperit primo rubeſcere:cũ fulſerit aurora:& cœlum rubeſcit aduẽtu ſolis.⸿Et aues tactæ rore:ſufæ rore matutino.⸿Quærenti quæ rulo cantu reſonabũt.⸿Et ubi uiator qui eſt in itinere.⸿Vigilata nocte:cũ per noctem uigil ambulauerit.⸿Ponet facem:relinquet:quam pro nocturno lumine facem ferebat:cum iam habeat lumẽ diei.⸿Semuſtam:media parte uſtã & ruſticus ibit ad ſolitũ opus.ad colendũ agrũ.⸿Hanc phiphraſim uoluit oſtẽdere principiũ diei ut demonſtraret coſmicũ pleiadũ ortum.⸿Pleiades:Vergiliæ.⸿Incipient releuare humeros paternos.humeros patris atlantis.qui cœlum ſuſtinere dr̃:alleuiant filiæ parẽtẽ.quia longius ab illo oriuntur Aut q̃a atlas in montẽ ſui nominis conuerſus filiæ montẽ ipſum releuent ab aſpectu ſuo cũ ſeſe altius attollũt quæ pleiades ſolent dici.vii.tñ ſolet eſſe ſex dicunť.vii.ſed tantũmodo ſex uidenť:ut diximus.⸿Seu q̃d hinc:& his.⸿Sex uenere in amplexum deorum.quod ſex tantũmodo diis imortalibus ſuccubuerunt:⸿Nam ferunt.dicunt Steropem concubuiſſe marti & ex eo oenomaum genuiſſe alcionẽ.

ANT. FAN.

Alcinoe

Bacchus poeta Alcione tragedia

Cibelis feſtum nonis aprilibus

Mater deum & ei⁹ nomina

Alma dr̃ ple terra dea.

⸿ALCyonen:hæc ex neptuno peperit Hireũ teſte Igino a quo Hirea oppidum fuit agri thebani.Hanc & ſorores quidã e græcis a ioue fabulanť in cœlũ tranſlatas cũ Orion illis uim inferre tentaret:quas diciť ãnos.xii. perſecutus.Vnde bacchus poeta tẽporib⁹ iuuenalis tragædiam ſcripſit Alcyonẽ:quã quidã Alcynoen dicunt ut alcynoen bacchi thebas & terea fauſti.⸿Non tulit:pati nõ potuit cũ dolor impediret quia ipſa mater eſt Dardani.Vnde troiani originẽ ducũt.⸿Ter ſine perpetuo cœlum uerſetur in axe.Nonis aprilis matri deũ ſiue magnæ matri quam Cybelen dicunt ſacra faciebant Eam (ut ĩquit Macro.)nemo dubitauerit terram eſſe. Vnde & turritam geſtat coronam ob ciuitates quas cõſtat eẽ turribus inſignitas.& curru uehi diciť quia hoc elementum pendet in aere:eiuſq̃ ſimulachrum cũ clani pingiť quoniã terra uerno tpe aperiť hyemali clauditur. Eãdẽ ob cãm ferũt hãc deam biiugo agitare leones ut ĩquit Lucretius aĩalia impetu ac feruore ualida:cuius naturæ cœlũ eſt ambitu ſuo cõtinens aerẽ q uehit terram: Hinc illud ẽ Virgilii:Alma parẽs idæa deũ Almã.n.pprie terrã dicim⁹ quæ nos alit licet abuſiue id epitheton aliis numinib⁹ deť.Hãc deã & cœlũ Varro deos magnos eſſe uoluit.Licet alii iouẽ & Mineruã ægyptii iſidẽ & Oſiridẽ magnos deos eſſe arbitrarẽtur.Eſt aũt mater deũ cõmunis dea ut autor ẽ Serui⁹. quæ certas cœli partes nõ habet ſed generaliter a cunctis coliť.Celebrabať tñ præcipue apud Phriges.a quorũ monte cibelo Cibelen dictã nõnulli putãt ut berecinthiã a berecitho.dindimenen a dindimis idæam ab ida.Quare Antiſtenes philoſophus Antiſthenis athenieñſis fili⁹ cũ diceret nõ eſſe idigena idq̃ ei pbro daret:& mater iq̃t deũ phrigia ẽ.Notãdũ q̃ hæc dea & cibelle dr̃:& cibelle.illud bacchũ facit hoc anapeſtũ. itẽ.cibiles ut hic turpis cibeles & fracta uoce loquẽdi libertas.Sũt q uolũt ex Dindimene uxore regis phrigiæ natã puellã & expoſitã fuiſſe ĩ mõte cibelo:quã mulier cõſpicata:cũ ibi a feris nutriret ſuſtuliſſe dr̃. ac cibelẽ appellaſſe.Quæ cũ ſingulari forma.Prudẽtiaq̃ pſtaret ab Apolline dilecta dr̃.& dr̃:deide iuſſu oraculi a phrigib⁹ p dea culta.Lege Diodorũ.⸿Tibia.Vir.i.viii.æne.O uere phrigiæ neq̃.n.phriges itẽ per alta dindima ubi aſſuetis biforẽ dat tibia cantũ.Tibias de q̃b⁹ alibi latius dicem⁹Porphirio autore ẽ ĩ berecintho urbe.phrygiæ ſacris magnæ matris ſolitas adhiberi:q̃b⁹ & romani hoc tpe utebanť.⸿Ibunt ſeminares.Galli(ut iq̃t Pli.)teſta ſamia uirilitatẽ ambutabãt nec aliter citra pniciẽ.iuuena.Mollia q rapta ſecuit genitalia teſta.Idẽ:Quid tñ expectat phrigio quo tps erat iam more ſupuacuã cultris abrũpere carnẽ. ii.(ut ſcribit Feſtus)uocabanť magnæ matris comites:q(ut idẽ iq̃t)Galli dcti ſunt a gallo flumie q̃a q ex eo biberit hoc furore capiũť:ut ſe priuẽt uirilitatis parte.Licet alii putẽt ideo eos ſibi genitalia icidere q̃a uolauerũt nomẽ patris matriſue ne poſſint ipſi fieri parẽtes.Gallus fluui⁹ phrigiæ a quo ut placet Plinio nomẽ traxere mřis deũ ſacerdotes calculoſis medeť:ſed ĩ potãdo neceſſarius modus eſt ne limphatos agat.

Neptũo alcyonen/& te formoſa celeno
Maian & electram taihetẽq̃ ioui:
Septia mortali merope tibi ſiſiphe nupſit
Pœnitet:& facti ſola pudore latet:
Siueq̃ electra troiæ ſpectare ruinas:
Nõ tulit/ante oculos oppoſuitq̃ manũ:
⸿Ter ſine ppetuo cœlũ uerſetur in axe
Ter iungat/titan/terq̃ ra ſoluat equos:
Protinus inflexo berecynthia tibia cornu
Flabit/& ideæ feſta parentis erunt:
Ibũt ſeminates/& iania tympana tundẽt:

De diis penatib⁹

Galli uirilia ãputabãt teſta ſamia

Galli ſeminares galli unde appellati

PAV. MAR.

⸿ET te o celeno formoſa neptũno:ferũt uos cõcubuiſſe neptũno.⸿Hæc alcione.altera ẽ ab alcione Ceicis:unde dictæ ſunt aues alcioneæ.⸿Maiam:ex qua mercuri⁹.⸿Et electrã:ex qua dardan⁹.⸿Et taigetẽ:ex

qua laced. etiam & mons taigenis ab ea denominatur in laconia. ¶ Ioui. i. concubuisse ferunt. ¶ Septima merope o sisyphe nupsit tibi mortali: non diis immortalibus ut cæteræ: sed tibi qui mortalis erat. Sisyph⁹ æoli filius fuit. Pœnitet. meropē mortali nupsisse. ¶ Et sola latet quia non uidetur. ¶ Pudore sacrilicum pu deat nupsisse sisypho. Sine quod Electra non tulit spectare ruinas troiæ ante oculos non poterat illa respi- cere excidium troiæ: & cladem suorum nepotum: qui a dardano eius filio progeniti erant. ¶ Et opposuit manum oculum: ne uideret euersionem troianæ gentis. Iccirco latet ea stella ut diximus. ¶ Ter sine per- petuo: nonis aprilibus hoc est. v. die mensis aprilis erit festum Cybelis matris deorum: in cuius sacris cum tympanis & strepitu: & armisonanti chorea agebantur eius sacerdotes fiebant īsuper & ludi ad honorem ipsius. De his multa agēda sunt. Nos omnia suo loco explicabimus. ¶ Sine. permitte. ¶ Cœlum uersetur: uersatur seu rotetur ter. ¶ In axe perpetuo: supra quem perpetuo & sine ulla intermissione rotatur cœlum. ¶ Ter titan: sol ¶ Iungat & ter resoluat equos: ter oriatur & ter occidat: nam ortu iungit occasu soluit e- quos. ¶ Sic a terna cœli uertigine: & triplici ortu & occasu: tres dies significat: sic diem nonarum ostendit. ¶ Protinus tibia berecynthia: phrigia a berecinthio monte phrigiæ: tum quod hæc sacra e phrigia aduecta: ut paulo inferius dicemus: tum etiam, quod obliquam tibiam mydas in phrigia adinuenit. Geminat hy- bias: marsias in eadem gente: ut Pli. inquit: & de quo dicemus in sexto. ¶ Cornu inflexo: incuruo. ¶ Fla- bit. flatu resonabit. ¶ Et erunt festa parentis: ideæ cibelis magne matris deorum quæ e phrigia romam ad- uecta est ideo ideæ ab Ida troiana. ¶ Ibunt semimares: galli cibellis ministris qui castrati sunt ideo semi- mares: quia sine genitalibus. ¶ Et tundent: manu pulsabunt. ¶ Tympana inania: concaua & uacua instru- menta sunt resonantia cum manu pulsantur.

Quinto die mensis aprilis est festū deæ cybeles.

Aeraq; tinnitus ære repulsa dabunt:
Ipsa sedens molli comitum ceruice feretᷣ
Vrbis per medias exululata uias:
Scæna sonat/ludiq; uocāt/spectare q̄rites
Et fora marte suo litigiosa uocant:
Q uęrcē m̄lta libet/sed me son⁹ęris acuti
Terret/& horrēdo lothos adūcha sono:
Da dea/q̄ scite doctas cybeleia neptes
Vidit/& has curæ iussit adesse meæ:
Pādite mādati memores heliconis alūnæ:
Gaudeat assiduo cur dea magna sono:

¶ AERAq; tinnitus ære repulsa dabūt: Aes in rebus di uinis adhiberi solitum est autore Macrobio & ī his ma xime sacris quib⁹ delinire aliquos: aut deuouere: aut exi gere morbos uolebant. Vtebantur autem æreis instru- mentis alterum altero percutiente etiam in sacris libe- ri. Vnde illud est. Aera ne tantū ære repulsa ualent. Est sane tinnitus uocabulum e sono natum. ¶ Ipsa sedens simulachrum matris deum ferebatᷣ a gallis: erat q; sedē tis effigies. Ipsa enim est terra elemētum depressum ad infima. ¶ Comitum ceruice: bene comitum: quia ut di- ximus Galli teste Festo uocabantur magnæ matris co mites ¶ Ex ululata: solebant galli per furorem motu ca pitis comam rotantes ululatu futura prænuntia. Luca. Crinemq; rotantes sanguineum populis ululatunt tri- stia galli. ¶ Scæna sonat ludiq; uocant. Megalesia dicit Sic enim appellati sunt ludi magnæ matris: qui istituti sunt (ut scribit Liuius) ob dedicationem ædia eius deæ quam. M. iunius Brutus in palatio dedicauit. Ab his di

ANT. FAN. Aera ī sacris adhibebātur.
Simulachrum cibeles
Gallorū ululatus
Megalesia

ctae purpura megalensis ut quidam tradunt quod ea ꝑtores in ludis magnæ matris uterenᷣ. Animaduer tendum aūnne cū nonnullis erremus qui interpretantur Megalesia magnos ludos. Alii enim sunt ludi de q̄bus ait Iuuenalis atq; a plebeis longe megalesia: & alii ludi magni. Liui⁹ ī prima decade: Solēnes deīde annui māsere ludi romani: magniq; uarii appellati. Hos Augustus uouit ioui teste Suetonio si rēp. in me liorē statū uertisset post q̄ntili uari cladē acceptā. Ludos festos omnis ætas coronata spectabat autore Ser uio ¶ Horrēdo lotos adunca sonū: Ex lotis arboris materia tibie fiebāt autorib⁹ Festo plinio & iulio pol luce. Vnde ut q̄dā cēsent loton palladiā dictā legimus quod tibia usus sit pallas. Scire aūt debem⁹ quod ut inq̄ Ply. qui loton esse tantum arborē putant uel Homero autore argui possunt qui inter herbas subna scētes deorum uoluptati loton primam nominauit: quam idē Pli. prouenire inq̄t similē fabæ. Hero. uero lilium uocat cuius radicē ait esculētam esse ac suauitate præstantē. & ex eo quod medium loti ē panes cō fici. Loton uero arborē alii fabam siriacam uocāt. Alii fabam græcam: alii celtim: quæ ē fructu suauissimo. Vnde illd ē Ouidii: Sic nona dulichio lotos gustata palato illo quo nocuit grata sapore fuit. Ab ea loto- phagi noiati sunt: quos Artemidorus scripsit siccā regionē incolere & loton herbam edere ac radicē: eaq; comesta nihil potu idigere. Quod a Strabone falsum existimatᷣq; ait Meningē īsulam lotophagoꝝ terrā putari cuius Home. meminit: ibiq; & lotum arborē multā esse fructu dulcissimo. & ulyssis aram q ad Lo- phagos (ut idē Home. scribit) tēpestate maris impulsus accessit. Eadē arbor italiæ quoq; familiaris est te- ste Plynio Sed dextra italiā præcipua circa syrtes atq; nasamonas quā Macrobius ex autoritate Veranii i- ter fœlices arbores ponit. Eius lignū cariem uetustateq; non sentit: estq; colore nigro & ad tibiarū cantus expetitur: radix uero ad capulos cutelloꝝ. Apud Thuscos sacrificæ tibiæ e buxo olim fieri cōsueuerūt. Lu- dicræ uero e loto ossib⁹ asinīnis atq; argēto. ¶ Da dea: dic quæ scire cupio: ut Sed tū iste de⁹ qui sit da tity- re nobis. Sunt aūt uerba poetæ ad Cibelē: quæ musas iussit aperire Nasoni quæ uellet. ¶ Scite: i. eleganter. Vnde apud Terentium scitus puer natus dᷣ e Pamphilo. ¶ Doctas neptes: nouē musas magni iouis filias: ut īq̄t Hesiodus: quæ ex memoria susceptæ creduntᷣ. Licet Alcmæon poeta cæli & terræ magnoꝝ deoꝝ fi lias putauerit. Varro aūt ut scribit Serui⁹ tres tantum musas esse cōmemorat. Vnam quæ ex aquæ nascitᷣ motu. Aliā quā aeris ictus efficit. Tertiā quæ mera tātū uoce cōsistit. Earū simulachra multiplicata sūt ut

Magni ludi
Tibiæ ex loto
Lothos
Lotophagi
Tubæ sacrificæ apud tuscos agebantur.
Musæ

Mnemo idem tradit Varro.quod in ancilibus accepimus ita ut nouem existimentur:quas fuluius nobilior egregie
sine una pictas romam transtulit ex ambracia.Vnde græcus poeta mellifluam Sapho laudauit quasi decimam mu
musarū sam:cuius sensum nos latine sic expressimus.Mnemosyne obstupuit modulantem carmina sapho credi/
dit & decimam uiuere Pieridem.Non caret autem ratione nouem musarum numerus.Placuit enim He/
siodo octauam musam Vraniam esse.quoniam octaua sphæra quæ septem uagam amplectit propie co-
lum uocatur.Nam noua omnium maxima per Calliopem a quibusdam accipitur.

PAV. MAR. ¶AER A:ærea quoq; instrumenta.¶Repulsa repercussa.¶Aere:alio æreo instrumento.¶Dabunt tinni
tus ex collisione æris fit tinnitus qui ita ab ipso sono uocatus est.¶Ipsa sedens:simulachrum ipsius instar
sedētis ¶Feretur:in ipsa pompa.¶Molli ceruice molliumt& effœminatorum comitum.¶Ex ululata:ulu
latu celebrata.¶Per medias uias urbis:per urbem ipsam.¶Scœna uocat:itur in theatrum.Quod cum ha-
beret formam hemicycli spacium quod erat iter duo cornua erat scœna.Vnde aut ludētes:aut agentes fa
Ludi me bulam egrediebantur.Nunc autem fiebant ludi:quæ megalesia uocabant.ita enim dicebanť ludi magnæ
galesia matri deum facti:de quo Liuius in bello macedonico.M.Iunius Brutus ædem magnæ matris deum ĩ pa-
dicti. latio dedicauit:& ludos ob eam dedicationem factos megalesia appellauit.Et uocant ludi qui nunc exhi-
bentur.¶Spectate quirites:ludos ipsos.¶Et fora litigiosa:contentiosa ubi litigatur ante prætorem.¶Va-
cent suo marte:per translationem a bello uacent a litibus.¶Quærere multa:libenuellem de multis inqui
rere:ad hæc sacra pertinentibus.Sed terre me sonus æris acuti:exterior tinnitu æris acute resonātis.¶Et lo
M. Iuni⁹ tos:tibia ex lotho.¶Adunca:incurua terret etiam me.¶Horrendo sono:horrorem incutienti. Lothos.n.
brut⁹ edē ut Pompeius inquit arboris genus est ex cuius materia fiebant tibiæ &c.Ideo lothos poeta dixit. sed de ea
mřis deū plura diximus in primo libro.¶Da dea:dic tu dea causam huius soni:ius. Cybeleia. ipsa deorum mater.
ĩ palatio ¶Vidit neptes.musas iouis & memoriæ filias:sic ipsius matris neptes.¶Quam scyte docta:a tomni do-
ddicauit ctrinarum genere cumulatas.¶Quam scite quam eleganter, Vnde apud Terentium. Scitus puer natus
est idest elegans.¶Et iussit has:musas.¶Adesse curæ meæ:& respondere & docere:si quid esset in quo du
bitatem.¶O alumnæ heliconis.o musæ quæ educatæ estis in helicone monte.¶Memores mandati quod
mandauerit uobis mater deorum adesse mihi.¶Pandite:demonstrate.¶Cur dea magna:ipsa magna ma
ter.¶Gaudeat suo assiduo:non itermisso in ipsis sacris.

Sic ego/sic erato/mensis cythereius illi
Cessit/q; teneri nomen amoris habet:
Reddita saturno sors hæc erat optie regū
Anato sceptris excutiere tuis:
Ille suā metuens/ut quæq; erat edita ꝓlē
Deuorat/imersam uisceribusq; tenet:
Sępe Rhea q̄sta ē/totiēs fęcūda nec unq̄
Mater/& idoluit fertilitate sua: (stas.
Iuppiter ortus erat/ꝑ magno teste uetu.

ANT. FAN. ¶SIC erato:hæc musa ab amore appellatur & nupti-
as adinuenit.Bene igitur electa est ut dicat quæ ad ue-
nerem pertinent.¶Mensis cythereius illi cessit. per in-
terpositionem dictam est.Cythereium autem mensem
Cytheta Aprilem uocat:quia dicatus est Veneri quæ in cythera
porphy- insula educata dicitur quæ olim Porphiris dicta est:ubi
ris æneas matri templum extruxit teste Dionysio Ea dista
re a malea promontorio quinq; mil.passuum putatur,
ad quam Venus concha delata est. ¶Reddita saturno
Satum⁹ sors hæc erat:ferunt Saturnum cum audisset esse in fa-
filios ede tis:ut aliquando filius ei regnū adimeret comedisse pat
bat tus qui ex Ope nati eēnt quod ideo fingitur teste diuo
Augusto:quia diuturnitas temporis æternitatis deus ē
& autor temporum ut inquit quicquid gignit ipsa con
sumit.Saturnus enim Macrobius.Vnde a græcis immutata littera chronos quasi chronos uocatur. Eam
ob causam ops cum iuppiter esset in lucem editus seruari filium cupiens Saturnū decepit lapide in os eius
Abaddit iniecto qui Abaddir dicitur teste Prisciano:& a Saturno pro ioue deuoratus est.Ipsum autem iouem cure
Galliorū tibus & coribantibus custodiendum dedit:qui pulsantes clipeos suos & galeas egerūt ut uagitus iouis pa
tinnitus trem laterēt.In cuius rei memoriam Galli cibelē comitantes urbē strepitu & tinnitibus complebant. Alia
p urbem ad hunc locum pertinētia quæ antiquitas fabulata ē nun imprudēs prætereo.Est autē sciēdum Rheam
Rhea & Opem eandē esse quæ dicitur saturni uxor & soronculus dies festi autoribus festo Varrone Opalia di-
Opalia cebantur:celebrabanturq;(ut scribit Macro.)mēse decēbri quēadmodum & saturnalia omni iam fœtu a
Saturn⁹ borum coacto,quoniam saturnum & Opem repertores frugum ac fructuum crediderunt quos nonnulli
a satu cœlum & terram esse arbitrati sunt.Saturnumq; a satu dictum:cuius causa de cœlo ē.& terram Opē cuius
Opa ope humanæ uitæ alimēta quæruntur.uel ab ope p quod fructus frugesq; nascuntur:cui deæ sedētes uo-
ta concipiebant & de industria terram tangebant.Esse autem opem & Cibelen unum numē Oui.osten-
dit alibi.ut ipse quoq; ausonias Cæsar matresq; numsq; carmina turilgere dicere iussit opi. ¶Anato sce-
ptris excutiere tuis sunt qui tradunt saturnum timētē ne a filio regno pelleretur ioui parasse insidias Q.d
cum is cognouisset patrem e regno dicitur pepulisse.¶Nec unq̄ mater:cum saturnus filios absumeret.
PAV. MAR. ¶SIC ego:dixeram.¶Sic erato:respondit.s.Erato cui una ē ex musis:elegisq; fauet uatibus dictaq; est ab
ερως q̄ ē amor:quod præsit his q amōris faces tecum unnhēt hæc aprili mēse ius cū hic mēsis sit ueneri &
amorib⁹ sacer.¶Mēsis cythereius:ueneris mēsis hoc ē aprilis.¶Cessit illi:erato.¶Quod habet nomē te-
neri amoris:nā ερως ερατος amor:unde & ipsa Erato dicta.¶Reddita saturno:uerba sunt ipsius erat⁹ re
ferētis saturni & iouis historiam:quæ erit paulo altius repetēda:Saturnus ut poetæ referunt. Erat monit⁹
ne prolē uirilis sexus suarum nam ab ea deiiciēdus eēt e regno.Ex quo destinauit omnē prolē interimere
nato ioue oblatum ē saxum:quod pro filio deuorauit. At ĩfans iuppiter in dictæum montē:ut aliqui ĩ idā

cretensem tran flatus educatusq; est:& cũ uagiret ne a Saturno audiret:pulsant tympana & tybiæ sic a paternis insidiis tutus fuit. Aliter tñ ex historia sacra Euhemeri a Lactantio refert. Saturnũ.s.cœli ex uesta filiũ fuisse:& Titani fratrẽ:uxorẽq; Opim duxisse Titanus q maior natu erat regnũ postulabat:persuadent mater & sorores saturno ne cõcedat:qđ ubi ille pensitat:firmat cũ saturno fœdus ut si quis liberorũ ei uirilis sexus natus esset:necaret. Idea cã fecit:ut ad suos natos regnũ rediret. Itaq; q primo nat⁹ est:necat⁹ est. Deide posterius nati sunt gemini:iuppiter & iuno:sed iunonẽ solam Saturno in conspectu dedere. iouem autem abscondentes saturno inscio educandum dedere. Item neptũnũ clam a saturno ops pariteŕq; clanculum abscondit. Et cũ deide pareret Plutonẽ:& Glaucã:fœmelia pñ ostensa:clam pluto seruatus est glauca parua emoritur:qđ ubi resciuit Titanus cũ filiis uenit:saturnũq;& opim cõprehendit. iclusitq; cũ cõpedibus. Sed adultus iuppiter:cũ cretensibus ueniens Titanũ & filios expugnauit & parentes e uinculis liberauit. Et patri regnũ restituit. Sed postea admonitus forte saturnus ut a ioue caueret:ne eum regno pelleret:ioui insidias parauit. Quo cognito iuppiter patrem fugauit:& regnum sibi uendicauit &c. Hæc illæ poetæ historiam ipsam peruerterũt. sed depulso saturno plura diximus in primo libro. Nũc sic inquit musa. ¶ Hæc sors erat reddita saturno:hoc acceperat saturnus responsum. ¶ Optime regnum:rex optime ad illud respexit quod eo regnante fuisse dicitur aureum sæculum. ¶ Tu excutiere. a nato filio. ¶ Tuis sceptris. instrumẽtũ pro re.i.tuis regnis filius qui tibi nasciturus est te e regno eiiciet. ¶ Ille saturnus. ¶ Metuens suam prolem: suos filios. ¶ Vt quæq; erat edita:nata ut quisq; uirilis sexus nascebatur. ¶ Deuorat qa dicũt ostensum pro iure saxum:& illud deuorasse. ¶ Et tenet imersam:sobolem obruptam. ¶ Visceribus tenet itra uiscera qđ deuorauit. ¶ Rhea:quæ & ops iouis mater saturni uxor. ¶ Est quæsta toties fœcunda nec unq̃ mater quærebatur quod totiens pareret:nec unq̃ seruabatur filius:quo mater dici posset. ¶ Et indoluit sua fertilitate:quod erat ita fœcunda:cum totiens pareret. ¶ Iuppiter erat ortus:natus. ¶ Vetustas creditur pro magno testemonio:alii huiusce rei testes. nisi uetustatem. ¶ Cui est adhibenda fides:tanq̃ magno & præsenti testi.

De opi dea uaria opio i filiis ei⁹

No. quo mõ poetæ historiam peruestunt.

Creditur acceptam parce mouere fidẽ:
Veste latẽs saxum cœlesti gutture sedit:
Sic genitor fatis decipiendus erat:
Ardua iamdudum resonat tinnitib⁹ida.
Tutus ut infanti uagiat ore puer:
Pars mãib⁹ clypeos/galeas ps tũdit ianes
Hoc curetes habẽt:hoc corybãtes op⁹:
Res latuit patrem prisciq; imitantia facti:
Aera deæ comites raucaq; terga mouẽt:
Cymbala p galeis/p scutis tipana pulsãt:

¶ ACCEPTAM parce mouere fidem:q qđ uetustas accepit & credidit a nobis quoq; recipiendum est ne lædatur autoritas uetustatis. ¶ Iamdudum:hoc aduerbiũ interdũ placet Seruio q primum significat & nimium ¶ Resonat tinnitibus idæ. idam cretæ dicit de qua Vir. Mons idæus ibi O gentis cunabula nostræ:ibi idæi dactili quos Curetes siue Corybantes poetæ appellant:uteste. Diome. excogitarunt lusus genus:celarũtq; uocem iouis infantis ut dixim⁹ supra. Fuit autem lusus ut concurrerent æneis clypeolis tinnitumq; æris facerent nõ sine rythmica pedia dactyli compositione unde a montis nomine & qualitate facti idæi dactyli appellati sunt. Est & Ida in phrygia cui ab ida cretæ Teucer nomẽ dedit postq̃ e profectus in phrygiã. ¶ Hoc curetes habent hoc corybantes opus. Sperat Curetes a coribantibus secundum eos qui uolunt alios esse Curetes alios coribãtes. Placet enim Diodoro Corybantum fuisse Iasii filium quem uult post patris interitum cum Dardano sacra cybelis in phrygiam trãstulisse initiatosq; sacris coribantes nominasse. Curetes autem esse a terra genitos siue idæorum dactylorum progeniem quibus multarum rerum inuentionem tribuit. Cæterũ Strabo in decimo suæ geographiæ multa ac pœne inexplicabilia de curetibus refert:quos nonnulli ex camania genus duxisse uolunt quidam ex Etholia alii ex Euboia alii a Creta. Et uel dictos curetes a cura tonsuræ. quod qui Euboiam incoluerunt ab occipite capillati fuerint & a fronte detonsi Vel ab Heroe quodam. Vel a monte Curio qui pleuroni imminet cum ii in ætoliam habitatum migrassent. Vel a Cura iouis alendi quia sunt qui dicant nouem in rhodo fuisse Telchines rheæ comites in Cretam qui quoniam alendi iouis curam gesserunt Curetes nominati sunt. Alii Curetes ætoliam habitantes sic dictos tradunt quod sicuti coræ.i.puellæ longas stolas induerent. Lege cætera apud eundem cosmographum hac lege ne uideas ubi etiam inuenies esse qui Curetas Coribantes & ideor dactilos eosdem esse tradiderunt.

ANT. FAN.

Coribantũ lusus.

Coribantes Curetes

¶ PARCE mouere fidẽ accepiam:quasi noli tu turbare credulitatẽ rerum. quas a ueterib⁹ accæpimus. sed credas etiam tu ita fuisse. ¶ Saxum latens ueste. saxum quod pannis inuolutum. est illi pro ioue oblatum. ¶ Sedit cœlesti gutture:deuorauit ille:& in eius gutture sedit. Quod phisice ad tẽpus refertur. quoniã ad oĩa deuorei. qđ in primo libro attigim⁹. Sic genitor. saturnus. ¶ Erat decipiẽdus. pro seruãda uirili prole. ¶ Ardua ide. mons idæus. in creta adultus. & ascẽsu difficilis. ¶ Resonat iãdudũ. ex quo nat⁹ erat iuppiter. resonat mons tinitib⁹ æris ne uagiẽs puer audiatur. iõ iqt. ¶ Vt puer. isans iuppiter. ¶ Tut⁹ ab isidiis. s. patris. ¶ Vagiat. uagitũ edat. nã uagire puerorũ ẽ. ¶ Ore isanti. cũ ipse isans eẽt. ¶ Pars ipsorũ ministrorũ. ¶ Tundit uerberat. ¶ Clypeos manibus aliqui legũt sudibus. Sic eni hic uersus apud Lactantiũ ẽ qa baculis pulsabat clipeos. ¶ Pars tundit galeas inanes cõcaua & uacua capitũ tegmina ærea. uñ tinnitus ederet. ¶ Hoc opus habẽt Curetes. hoc Corybãtes:hoc offm̃ dũ educabatur iuppiter exercebãt curetes & corybãtes. ¶ Et eni post ideos dactylo qui in Creta fuere secuti sunt ut Diodo. iqt curetes quos quidã ex terra genitos uolunt. Alii progeniẽ ideorũ dactylorũ. habitasse aũt in montib⁹. tecta & idumẽta q̃ natura præberet habẽtes nõdũ repiis domib⁹. A qbus multa ad uitã utilia inuẽta sunt primi greges ouiũ cogere. pecora alia man-

PAV. MAR.

Caretes & caribãtes.

suefacerent:mellis uenandi:sagittandiq; modum induxerent:repperere insup ensem galeamq; ac cū armis saltā
di morē:quorum strepitu permagno Saturnus decept⁹ ē. Aiunt enim iouem:clam saturno:ab rhea matre
Curetes datum:ab his nutritum fuisse. Arthematus aūt euboeus:Stra.referēte. Curetas inquit calcydem incoluisse
dicti a cu sed assidue de lelanto campo bellum gerētes:cum hostes anteriorē caperarent Cæsarē eosq; distraherent:
ra & a tō ac occipite capillatos extitisse:a fronte detonsos. Vñ a cura idest a tonsura:curetes idest detonsos appella
sura. ti:& in ætolia habitū migrasse:ubi cū intonsa seruarēt capita. A camanes cœpisse nominari. Plerīq; ab he
roe quodā utrūq; nationē nomē tenuisse aiunt: Alii a monte quodā curio pleuroni iminēti:curetas nomi
natos. Alii dæmonas quosdā:deorūue ministros curetes uulgant. Alii eosdē esse curetes:& cyribātes:& ca
betos:& idæos dactylos:& telchines ostēdūt. Et paulo post de Corybantib⁹ prosequit̄ Strabo: Plures opi
niones referēs: Additq; post multas: Verisimilius inqt scepsius:eosdē esse curetes:& coribantes:qui in ma
tris deorum sacrificiis armati saltantes:casti & puri sunt assumpti:ideo aūt corybātes appellari:qd' inter sal
tandū capita iactent:quod chorypitin dicitur:quos Betarmonas uocat Homerus. Hinc qui capita saltādo
iactant & numine aspirant̄ & furiis agitant̄:corybantiare dicim⁹. Diodorus uero inqt iasium corybātum
Corybā- genuisse:mortuo iasio Dardanus:& corybantes in phrygiam sacra Cybelis detulerūt. corybantus inicia
t⁹ initia- tus sacris:Corybātes nominauit &c. Res latuit patrē. qa iouis educatio Saturno nunq̄ aperta fuit. ⁋ Comi
tus sacris tes:ipsi ministri cybeles q eā in pompa comitant̄. ⁋ Mouent æra:pulsat ærea instrumenta:ad tinnitus edē
dixit ali- dos. ⁋ Et terga rauca timpana ipsa ex tergis hoc est ex coriis:rauce resonantia. ⁋ Imitamina prisci facti ad
os sacer- imitatione eorū:quæ ipsi curetes fecerant in educando ioue. Aliqui legunt prisciq; imitantia facti & eorū
dotes co tendit s̄nia:quæ sunt imitatricia ueterum factorum:& Lactan. inquit. Quicquid ē gestum in abscondēdo
rybātes. puero:id ipsum per imaginem gerit̄ in sacris. Quod Ouid. exponit in fastis:& adducit hos octo uersus si
mul lib. i. insti. Verū ut idē quoq; tradit:hanc totam opinionē:quasi a poetis fictam Salustius respuit:uolu
itq; ingeniose interpretari:sicut altores iouis dicant̄ curetes fuisse:sic ait:quia principes diuini itelligēdi fue
runt:uetustatē:ut cætera in maius componētē:altores iouis celebrauisse:& reliqua. Hūc comulate fefellit
ipse Lactan. ⁋ Pulsant:tergo. ⁋ Cymbala:ipsa parua timpana. ⁋ Pro galeis:loco galearum. Cum prius con
suescent pulsare galeam & clipeum nunc pulsabant cimbala. & timpana. Ideo pro scutis pulsant timpana.

ANT. ⁋ TIBIA dat phrigios ut dedit ante modos. Virgi. in
FAN. viii. æne. Ite per alta dindima ubi assuetis biforem dat ti
Tibia bia cantum. Nouimus autem romanos (ut scribit Serui
phrigia us) sacra matris deum more phrigio coluisse. idem eti
am tradit tibiam phrigiam impares:& inequales cauer
nas habuisse & dextre quidem unum foramen fuisse ut
scripsit Varro. sinistræ duo quorum unum acutum so
Tibia un num habuit:alterum grauem. Dicta est autem tibia qd'
de dī. cum olim simplex esset ex osse. fieret tibiarum:quales
grues habent & aues eiusmodi. Obliquæ tibiæ inuen
tionem Pli. midæ phrigio tribuit geminarum uero ti
biarum Marsiæ Alii tibiæ inuētorem fuisse apollinem
uolunt Alii Euterpen unam musarum. Sed ut cum ti
biis uoce canerent trezenum dardanum instituisse tra
dunt.

> Tibia dat phrygios/ut dedit ante modos
> Desierat/cœpi cur huic gen⁹ acre leonū:
> Præbeat insolitas ad iuga curua iubas:
> Desieram/cœpit feritas mollita per illam
> Creditur/id curru testificata suo est:
> At cur turrifera caput est onerata corona:
> An primis turres urbibus illa dedit:
> Annuit/unde uēit dixi sua mēbra secādi:
> Impetus/ut tacui pieris orsa loqui:

Leone ⁋ Gen⁹ acre leonum leones matris deorum cur
trahunt rum trahunt quia (ut placet Seruio) omnis feritas maternæ effectioni subiacet. Vel ut Macrobio qa hæc
currum dea terra est quæ ab aere uehitur quem continet cœli ambitus:cuius natura similis est leonum ualidorum
cibeles animalium impetu atq; feruore. Sustineri autem rotis eadem dea dicitur:quia mundus rotatur & uolu
Turrium bilis est. ⁋ An primis turres urbibus ipsa dedit:turrium inuentio non datur matri deum. sed ægiptiis potī
inuentio us. Erat autem Cibelis simulachrum capite corona turrium īsignito quia ipsa est terra quæ oppida & tur
res sustinet. ⁋ Impetus. furor quo impelluntur galli sibi abscindere pudibunda.

PAV. ⁋ TIBIA. quæ ex lothi materia erat. non ē mutata. ⁋ Dat phrigios modos modulos sonoros q̄les i phri
MAR. gia edebantur. ⁋ Vt dedit ante prius quam ipsa sacra deferrentur in urbem. ⁋ Desierat. loqui scilicet ipsa
erato. ⁋ Cœpi. ego scilicet loqui. ⁋ Cur huic matri deum. ⁋ Genus acre leonū. ipsi acerrimi leones. ⁋ Pre
beat comas insolitas iubas non assuetas ferre iugum. ⁋ Ad iuga curua:ad currum quem ipsi iugati trahūt.
Leones enim agunt currum magnæ deorum matris aliqui legunt subas insolitas & idem est. ⁋ Desieram
ego scilicet loqui. ⁋ Cœpit ipsa erato loqui. ⁋ Creditur feritas mollitas mansuefacta. ⁋ Per illam cibellem
Iccirco leones trahunt eius currum quia prima fuit quæ truces & feras bestias mansuefecerit. Sed in deci
Fabula mo met. alia causa affertur. De hipomene & atlanta. cum pomis ille aureis a Venere datis eam cursu deci
de hipo- peret & superet:impatiēs amoris cum in tēplo cibelis congrederetur. Dea ambos conuertit in leones &
mene & eos currui alligauit: Sed musa refert causam ad mansuefactam feritatē. Sed ab initio alii alia animalia red
atlantas diderit mansueta. ⁋ Idest testificata ipsa cibile. ⁋ Suo curru ubi habet leones alligatos. ⁋ At cur est onera
ta caput cur habet caput oneratum. ⁋ Corona turrifera ferenti turres uam turrita pingitur. ⁋ Anilla dedit
turres primis urbibus. an prima ipsa fuerit. quæ turres urbibus construxerit. ⁋ Annuit affirmauit musa ita
esse. eam scilicet turres dedisse. Plinius uero id muneris aliis assignat. inquit enim Trason muros:Tur
res:ut Aristo. Ciclopes tripini ut Theophrastus ægiptii. ⁋ Dixit ego. Vnde uenit impetus ille furor. fu
tor. ⁋ Secandi sua membra cur ministri magnæ matris secant pudēdas partes & abscindūt ipsa genitalia.

Vt tacui: ego. Pieris. erato a pierō mōte nel ab ipsis pierbus. Sic orsa loqui. sic loq cœpit. Phryx puer i filuis cām erato refert ad attyn puerūque Cibele amabat: qui qa fidē fregit dissecuit eam paniēs qua illā iæ ferat: inde morē habuisse inquit initiū & de hoc Lactan. Deum inquit mater & amauit formosum adolescentē: & eundē cū pellice deprehensum: exsectis uirilibus semiuirū reddidit. Et nūc a gallis sacerdotibus sacra eius celebrant &c. Sed nos ut aliud ad hanc rē adducamus. Illud aduertēdū erit: qd poetæ eādē esse cibelē & rheā deorū matrē ostendere uident. Verū Diodo. menonē phrygiæ: ac lidiæq regē fuisse refert. Qui uxorē duxerit Dindymenē. Ex ea natā fœminā: cū nutrire noilentia se expositā in cibeliū montem hanc pardalia: aliæq feræ nutrierūt: quā uidens stupensq miraculo mulier qdā pecora pascēs: eā sustulit & a loco cibeilem nominauit. Quæ adulta & forma: & prudētia excellens fuit fistulā cumpactā & ad lusum choreas: Cymbalūq Tympanūq prior adinuenit: & pecorū & puerorū morbis remedia. Et qa multos in sinu fouit: & ob amorē singulis pstitū matrem ab oībus dictā ferunt. Hæc puella ætate adolescētem quēdā eius regionis Atthym nomine dilexit. Quem postmodū dixerunt papam. Cū eo clam colens grauida facta est. Quod ut parētes norunt in regiam accitam: ut Virginem pater suscepit: & Attymi & nutrices interfici iussit: atq isepultus abiici Cibeliem dolore percussam in insanā effectā in publicū prodisse ferunt. Soiāq uniuersam patriam passis crinib⁹ perambulasse. Misertus marsias illam sequutus est: post certamē cū Marsia: Apolline eius amore captū ferunt: & cum ea usq ad Hyporeos errasse. Sed uexatis morbo phrygiis responsum est ex oraculo: ut Atthyos corpus sepelirent: ut Cibeilem uenerarentur ut deam. Sed cōsumpto tēpore: cum atthios corpus nō inuenirēt: imaginem eius fecere: circa quam planctu ac lamentis sacra instituere. Cibelia uero Ara erecta annis singulis sacrificabāt. Postmodū i pesimonte oppido phrygiæ: sūptuose cōstructo tēplo: honores illi sacraq soiēnia cōstituere. Myda rege ad ea plurima cōferente. Positiq erāt circa deæ statuā pardali: ac leones a qbus olim eēt enutrita. Hæc ille idq supremū pro tōue quoq afferri posset superiori quæstioni. Cur leones ad currū hēat.

Sacra cybelis unū hūerit orum fm Diodorus

Phryx puer i filuis facie spectabilis altis
Turrigeram casto iunxit amore deam:
Hunc sibi seruari uoluit/sua tēpla tueri
Et dixit/semper fac puer esse uelis:
Ille fidem iussis dedit/& si mētiar inquit:
Vltima qua fallam/sit uenus illa mihi:
Fallit/& in nympha sagaritide desinit eē
Quod fuit/hinc pœnas exigit ira deæ:
Naiada uulnerib⁹ succidit i arbore factis
Illa perit/fatum naiados arbor erat:

ANT. FAN.

PHRyx puer. de hoc scriptores uarie fabulantur. Nā ut scribit Seruius Atys puer speciosus cum magnæ matris sacris præesset a rege ciuitatis suæ amatus est: ea quo cum intelligeret uim sibi in state ei a mi siluas profugit ubi cum inuentus uim ei studeret inferre uerenda stupratoris abscidit: qui moriens eandem ipsam corporis partem puero abstulisse dicitur: quem cum antistites deæ semianimē sub pinu inuenissent: perlatum in templum frustra reficere conati defunctum tumularunt: cuius ut perpetua memoria maneret magna mater instituit: ut quot annis in sacris suis plangeretur pinumq arborem tutelæ suæ ascripsit: effecitq ut cultores sui uiriles sibi ptes amputarent qui cū gladiis suis esse finguntur: ut significetur omnibus pro terra sua esse pugnandū. Ouid. autem in hoc iuco uult puerum ipsum dilectum a Cibele & deæ ipsius ac datæ fidei immemorem cū cognouisset nympham Sagaritis filiam statim in furore per sum sibi uirilia amputasse. Catullus uero eius furoris causam nō deæ: sed gallo flumini tribuit: cui⁹ aquia epotis puerum dicit in furorem actum abscidisse sibi eam quam diximus corporis partem. Diodo. autem uult Cibelen ab hoc puero fuisse compressam: eumq iussu parentum cibelis interfectum. Sciendum piæ cuisse Porphyrio philosopho ut refert diuus Augusti. a quo Euse. non dissentit atyn excastratū nihil aliud significare q̄ florem qui decidit ante fructum. Fuit & Atys Croesi filius qui in uenatione ab Adrasto interfectus est autore Herodoto. Item Atys iunior eius frater qui imminēte percussore patri cum antea mutus fuisset uocalis euasit. Casto amore: Vide Diodorū qui aliter sentit. Fac puer esse uelis: castus & incorruptus. In nympha sagaritida: Putant nonnulli nympham quam atys cognouit proprio nomine Sagaritidem appellatam: quod nō placet. Addita enim est syllaba (ut poetæ interdum faciunt) patronimice: ut Clioq & beroe soror oceanitides ambæ: Deducitur q nomen a Sagaro quem fluuium constat fluere per phrygiam ad oppidum Berecintum. Fatum naiadis arbor erat: Hamadriaden esse ostēdit quā Naiaden dicit. Sunt enim Amadriades nymphæ quæ cū arboribus & nascuntur & pereunt.

Atys & ei⁹ fabula

puer dilectus acyæ bele atys.

Atys croesi filius

Sagaritides

Hamadriades

PAV. MAR.

PHRyx puer: atthis e phrigia. Spectabilis facie: formosus. In siluis altis iunxit deam turrigerā: cœpit Cibelē gerentē turres in corona. Casto amore: qa illa attim caste amauit. Voluit: dea. Tunc seruari sibi me cui aiteri iungeretur amore: sibi soli seruari puerum uoluit. Pueri sua templa: ut ille custos diæ templi præesset. Et dixit fac semper uelis esse puer: purus & castus: ne qua uoluptate corrumpare eē. Puer: ætate. Sexum & cōditionem dicit. Ille: attis. Dedit fidem iussis: iurauit se seruaturū quod illa iusserat. Et inquit si mētiar: si fallam fidem & nō seruauero: quod pmisero. Illa sit mihi ultima uenus: ille sit mihi ultimus coitus. Quæ uenere seu quo coitu. Fallam: decipiam qsi ut deinceps coire cū aliq nō possim. Fallit: quia fregit fidem. Et desinit esse qd fuit: desinit esse puer & castus. In nympha sagaritide: filia sagaris fluuii q ē i phrigia. Ira deæ: dea irata. Exigit ex debito poscit. Pœnas hic ex hoc scelere. Sagarū uū sagaritide fluuium phrigiæ. Herod. ōdit Liui. uero de bel. mac. fluuiū eē dicit Gallo græciæq per phrigiā defluens: & ad berecinthum oppidum ptinēs: in ppontidē tādē influit &c. Succidit: incidit ipsa Cybele. Naiada: nymphā ipsam sagaritida. Vulneribus factis in arbore: ostēdit illā poeta

sagarum unū sagaride unde flumen.

nympha fluminis:cũ dicat.Naiada a ναω qđ ẽ fluo:& oñdit amadryda.cũ amadryades sint deæ arbo
quæ cũ his nascũf:& moriunf.Sic nũc iliã succisam iqt ĩ arbore tãq̃ amadriada:qa succidit arborẽ in q̃ il
la uiuebat uiuẽre arboremo ñẽte arbor mortua ẽ ipsa.¶ Illa perit:extĩcta est.¶ Fatũ naidos erat arbor:nã
q̃ diu seruata est arbori icolumis:seruata est & nympha.

Hic furit: & credẽs thalãi ꝓcũbere tectũ
Effugit/& cursu dindyma sũma petit:
Et mõ tolle faces/remoue mõ uerbera cla
Sæpe palestĩas iurat adesse deas: (mat
Ille etiam saxo corpus laniauit acuto
Lõgaq̃ĩ imũdo puluere tacta coma ẽ:
Voxq̃ fuit/merui meritas do sãguie pœ
Ah pereãt ptes quæ nocuere mihi:(nas
Ah peãt dicebat:adhuc/on⁹ iguis aufert:
Nullaq̃ sunt subito signa relicta uiri:
Vẽit ĩ exẽplũ furor hic/mollesq̃ ministri
Cedunt iactatis uilia membra comis:
Talibus aoniæ facunda uoce camœnæ
Reddita quæsiti cã furoris erat: (tita
Hoc quoq̃ dux opis mõeas ꝑcor/uñ pe

ANT FAN. ¶ Hic furit:agif in furorẽ atys credens tecta ꝓcumbere
cũ reuera ñ eẽt qđ uidebat.¶ Palestinas deas:furias quæ
Palestine dea tres sũt Alecto Tisiphone & Megæra noctis & herebi fi
liæ.Has nõ a Siria palestina quã maxia gens iudeoꝝ ha
bitauit.sed a palestina quæ ẽ Epiri regio palestias dictas
nõ dubitamus:de q̃ inqt Luca. Palestinas uncis confixit
harenas:sqm in Epiro est acherusia.& cũ Varro tẽpla eẽ
Aretusia templa doceat in cœlo t in terra:& sub terra: de postremo illud
legif.Acherusia tempia alta orci saluete infera.¶ Partes
quæ nocuere mihi:pudibũda qbus matrem deum mihi
infensam reddidi.¶ Venit in exẽplum:qa comites cybe
ris sine galli sibi uirilitatẽ amputarunt.¶ Quæ siti futo
ris:nõ quæsiti a gallis sed cuius causam ipse quæsieram:
PAV. MAR. ¶ Hic attys.¶ Furit furore corripif.¶ Et credẽs procũ
bere tectũ thalami.cũ furore pcitus existimaret corrue
re tectũ Effugit & petit cursu sũma dyndima:furor age
baf celeri cursu in altos phrygiæ montes.Dyndima.n.
mõtes sunt ĩ phrygia: unde & cybele dyndimene dictat
ut testaf ẽt Strabo.¶ Et clamat modo tolle faces: uide
baf uidere furias se ipm insectãtes facibus: & uerberib⁹:i
iõ.¶ Tolle faces:remoue uerbera:noli dea cruciare me
facibus & uerberib⁹ furia:ꝗ:ideo subsequt.¶ Sæpe iurat
adesse deas palestinas:liceat tunc mihi sine arrogantia rem meã tueri:ne qs me mea laude defraudatũ iri
Paleste locus est i.ora pria pitnõ i syria sed in epyto. ueiit:hic.o.locus a nullis unq̃ nr̃æ ætatis uiris itellectus ẽ:pterq̃ a nobis.Primus ego explicui: & qcũq̃ sũt
postea interpretarũt sniam meã secuti:sunt:aut nõ recte itelixerũt.Dicã primũ de loco.tum de ipsis dea
bus.Paleste locus est i ora Epyri:apud Oricon:quo e nauib⁹ descendit Cæsar,cũ iret cũ exercitu aduersus
Põp.Emendati codices cõmentarioꝝ Cæsaris testantur.Sed in his impssis deprauatus est locus.Sic.n.iqt
post ridie terrã attigit germanoꝝ saxa inter & alia loca periculosa:quietã nactus stationem:& portus oẽs
timens:quos teneri ab aduersariis arbitrabaf ad eũ locum:q appellaf pharsalia: oĩbus nauibus ad unã inco
lumibus:milites exposuit &c.Qui appellaf pharsalia inqt:cũ oĩno pharsalia dicere nõ debeat.Miror hoc
alios nõ obseruasse.In codice uetustissimo quẽ ego reperi & emi in calcide euboica:erat q appellaf phale
ste ibi tantũmodo supabundabat aspiratio.nã paleste legendũ ut palestia:quod negari nõ põt. Cũ Luca
in.v.pharsaliæ dicat ipsa palestinas uncis cõfixit arenas.Loquẽs ẽt de classe Cæsaris Cõstet ob id palesti
nas arenas in Epyro esse.Nõ n.nũc agimus de palestina Syriæ annexa.Deas uero ipsas quis nõ apte uidet
furias esse intelligendas cũ poeta faces:& uerbera addat.Nobis ãt:cum de hoc loco q̃reremus:t fidelissim⁹
utriusq̃ lingoæ interpres:toĩ doctrinaꝝ genere:& laude cumulatissimus:in quo nuper magnã iacturã feci
mus in antiquissimo iyricoꝝ principioꝝ interprete ostendit furiaꝝ tempiũ in Epyro fuisse.Item & in alio
græco codice uetustissimo.Hoc nõ solũ mihi:sed Põponio quoq̃ uetustatis indagatori diligẽtissimo de
mõstrauit.itaq̃ deæ palestinæ hoc in loco pro furiis accipiẽdæ:a tẽplo qđ erat in ea regione q̃s adesse ille
iurabat attys cũ furore pcitus esset.¶ Ille ẽt attys.¶ Laniauit cor.sa acu.se ipm acuto saxo uerberabat:i ita
ut corpus laniaret.Abscidit.n.lapideo cultro pudẽdam partem:q̃ reliq̃rat.Coma longa:i lõgi crines.¶ Est
tra.ĩ pul.imun.sordido.Versabat se ipm ĩ luto & trahebat inde:i& fœdabat crines.¶ Et fuit uox.dicebat.
¶ Merui ita.s.plecti.¶ Do pœ.me.q̃si patior:quod merui suppliciũ¶ Sanguine:sanguinis effusione.¶ Ah
pe.partes:corporis.¶ Quæ no.mi.pereant pudenda:qbus fidẽ uiolaui:quæ faciunt:ut ita plectar.¶ Ah pe
di.adhuc:eqa piuries reperebat eadẽ uerba.¶ Aufert onus inguinis:abscidit sibi genitalia.¶ Et subito nul.
sunt reli.sig.uiri:abscissis uirilibus.nullũ supfuit signũ quo Vir cognosceref.¶ Hic fu.talis furor:q̃lis in il
quomõ sacerdotes galli abscindebant sibi uirilia lo fuit ¶ Venit in ex.qa inde hũit mos originẽ.¶ Ministri:i deinde cibelies.Sequuti sunt exẽpiũ.¶ Et mi.
mol.q ob id molles:& tanq̃ fœmine fiunt.¶ Cedunt:incidunt.¶ Mẽbra uilia:ꝓ pudẽdas ptes.¶ Comis ia.
solutis & excussis crinibus. Verũ Catullus aliter hystoriã retexens:oñdit attym per mare in phrigiã uẽisse
& ad gallũ fl.in furorẽ uersum silice se castrasse. Ait.n.super alta uectus atis celere rate maria:phrigium ne
nem⁹ citato cupidine:pede terigit adiit:q opaca siluis redimita ioca deæ Stimulat⁹ ubi furẽti uagus animis
rabie ¶ Deuoluit:exectus acuto sibi pondere silicis.Itaq̃ ut relicta sensit sibi mẽbra sine uiro.Niueis citata
cœpit mãibus leue rimpanum &c.Ab hoc igitur initium sumpsit ista castratio:ut postea ministri deæ seu
cultro silicco seu texta uirilia excecarent:unde Iuuena.in satyra credo pud.inquit ecce furẽtis Bellonæ:ma
trisq̃ deum chorus intrat.& ingens Semiuir obscœno facies reuerẽda minori: Mollia q rapta secuit geni
talia texta:& reliqua.¶ Causa furoris quæsiti:de quo ego quæsieram.¶ Est reddita mihi.s.¶ Voce facun
da:diserta.¶ Talibus:uerbis.s.¶ Aoniæ camenæ,musæ ab aonia de q̃ regione alias diximus.¶ Dux opis:
o musa quæ instruis me in hoc opere:Moneas hoc quoq̃:hoc etiam doceas.

¶VNde pe. uenerit. Hánibale Italiá deuastáte Ispectis libris sibillynis eú crebri⁹ de cœlo lapidatú eét: ut Li. scribit carmé a decéuiris iuétú é pelli posse Italia uinciq́ alienigená hostem si matris ideæ numé pessinuntæ Romá aduectú foret. Q d Syllius testaẽ his uersib⁹: hostis ut ausoniis discederet aduena terris fati dicæ fuerát, oracula prisca sibyllæ cælicolú phrygia genitrice sede petitá laomedonteæ fuádá mænib⁹ urbis. Quo carmine senat⁹ eo magis motus est φ legati q dona delphos portauerát referebát sacrificátibus ipsis Apollini pythio oïa leta exta fuisse: Vñ placuit ut qnq́ legati ad regé Attalú mitterentq́ Asiá petentes ab oraculo delphico respósum accæperunt cópotes se p Attalum regem eius rei fore quá peterent. Sed cum deuexissent tú curarent ut eá q uir optim⁹ romæ eét hospitio acciperet. Igitur legati cú pergamú ad regé se contulissent attalus eos pessinunté in phrygiá deduxit: quo i oppido ædé cybelis fuisse Diod. tradit. sacrúq́ his lapidé qué matré deum Incolæ esse dicebát tradidit: qué ibi tarracinæ iá eé romæ nunciatú est senat⁹. p. Scipioné nasicam iudicauit In tota ciuitate uiꝝ optimú eé qui cú oib⁹ matronis hostiá ire iussus obuiá deæ: eáq́ de naui accipere &'i terrá elatá tradere referendá matronis: postq́ nauis ad hostiú amnis tyberini accessit a sacerdotibus deam accæpit extulitq́ in terram. Vnde eá matronæ in ædé uictoriæ que tum erat i palatio ptulere pridie idus aprilis q dies festus fuit. Cæterú postea dedicata æde matri deú romæ ut infra diceẽ festú eius constat ad nonas mésis fuisse translatú. nihil. n. fuit tá celebre apd romanos q́ dedicationis dies.

ANT. FAN. Mater deum i Italia aducta ex rege Attalo.

Venerit/an nřa sp in urbe foit? (iden

Dindymon & cybelen & amænã frótib⁹

Semper et italicas mater amauit opes:

Cú Troiá æneas italos portauit i agros:

Est dea sacriferas pene secuta rates:

Sed nódum fatis latio sua numina posci

Senserat/assuetis substiteratq́ locis:

Post ut Rõa potés opib⁹ iá sæcula qnq́

Vidit/et e domito sustulit orbe caput:

Cybelis ædes ubi Sacrum lapidem cybelem esse dicebát p. Scipio nasica Didymos cybelos

¶Dindymon & cybe. mótes phrygiæ a qbus dea ut diximus Dindymene & cybele dicta é. Oppidú uero eius Pisinus dr a Stra. núc oés pessinúté uocát. Amená fon. iden. Idá phrygiá constat eé fontib⁹ plenã: ui uenimus in plená uenatu & fontibus Idái Vñ eá multifonté dixerút ut autor est Stra. qd ueꝝ esse declarat fluminú multitudo inde i mare pfluentiú. ¶Troiá: res troianas ut iliú i Italiá portás ¶Sæcula qnq́: quingétos ánnos. ná ut. A. Gel. docet anno fere post Romá códitá qngétesimo ac. xxxiiii fm bellú aduersus pænos sumptú est. Notádú át hoc loco sæculú significare spaciú cétú ánoꝝ: dictú (ut Varrói placet) a sene: qd id spaciú uitæ senis lógissimú puteẽ. uñ sæculares ludi dicti funnq (teste Festo post centú ános fiebát. ¶E Domito orbe: Nó re uera toto orbe sed parte orbis subacta. Ergo a toto parté accipe. Ná (ut inqt Liuius) nullas tunc in Asia ciuitates socias habebat populus Romanus.

Pisinus quam & pessinúté uocant Ida multi fons. Sæculú Sæculares ludi.

¶VNde petita uenerit q̃ſi unde romá aducta fuerit. ¶An semp fuit in nřa urbe: an ab initio romæ fuit: an aliunde aducta. Vexáte Italiá Hannibale: ex libris sibyllinis lecto carmine: cópertú é: alienigená hosté Italia pelli posse: si mater idæa deportata romá esset. Ob qd ut Liuio referẽ. M. Val. Leuius q bis cósul fuerat: & Cecilius galba legati: Gn. Tremellius Flaccus: & M. Vale. falco quæstores missi cú. v. qnqueremib⁹ ex oraculo delphico accepere deú matré cócedi: sed Romæ a uiro optimo excipiédá esse hospitio. pfecti postea in phrygiá. e pisinunte: tradente illá Attalo rege accepere. lapis erat: qué matré deú incolæ dicebát: Romáq́ deportarút. Præmisso falcone: q ferri deá nunciaret: móeretq́ a uiro optio excipiéda eé. Habita sunt comitia p. Qu. Cecil. dictatorem creatiq́ cósul. M. Cor. Ceregus: & P. Sempronius. In eo cóuétu. P. Scipio nasica. Gn Cor. fi. illius qui I hispania ceciderat: uir optimus a senatu iudicat⁹ adolescés nódú quæstorius. Is cú oïbus matronis. hostiá ire iussus obuiá deæ: Eamq́ de naui acciperet: & in terrá delatam tradere referédá matronis. Postq́ nauis ad hostiú amnis tyberini accessit sicut erat iussus in salú naue euect⁹ a sacerdotibus deá accepit extulitq́ in terrá: matronæ primores ciuitatis iter q̃s: unius claudiæ quintæ insigne é nomé accepere. Cui dubia: ut tradiẽ antea fama. clarioré ad posteros tá religioso ministerio pudiciiá fecit. Et per manus succedentes: deinde aliæ aliis: oí effusa ciuitate obuiam: thuribulis ante ianuá positis qua pferebaẽ: atq́ accenso thure pcantibus: ut uolens: ppitiaq́ urbem romá iniret in ædé Victoriæ: quæ é in palatio pertulere deá: pridie idus apri: isq́ dies festus fuit. Pplos frequés dona deæ i palatio tulit. Lecti sterniú q́: & ludi fuere Magalezia appellata. Hæc ex Li. excerpsim⁹: sed ultim⁹ hic locus dubitare facit: quoniá ostédit Liuius festum & ludos cóstitutos pridie idus april. At poeta idem ostendit nonis aprilibus: & rñ uno eodé tépore fuerút: ut dici nó possit mutatum fuisse diem. Ego autem arbitror deprauatum esse Liui locú: & debere legi nonis aprilibus: qa poeta nó potuit tá facile deprauari qui carmina scribit: & ipsa festa suo ordine: ut nihil uideatur immutatum: & credi par est: eú adhibuisse diligétiá: ut ita scriberet: quémadmodú erat in aliis: tam fastorú q́ pontificú libris & annalibus: ut errare nullo quidé pacto potuerit: Qui etiá in marmore uetustissimo: ubi cætera quoq́ inscripta sunt. Hoc festú nonis apri. notatú é. Q uaẽ ita censeo deinceps in Li. Legendú: sed ad rem redeamus. Erato hoc ipsa histo. recenset. ¶Mater: cybele deorú magna mẽ. ¶Semp amauit dindimon & cybelon: phrygiæ mótes ut dixim⁹: unde dicta é Dindimena & cybele. ¶Et idam troianá i ẽ. ¶Amœná fródibus: id é amœná: quia nemorosa & umbrosa. ¶Et opes ilia: cas troianas. ¶Cú æneas portauit troiam: tulit troiana sacra troianos deos. ¶In italos agros: in latiú: ut é illud Vir. Inferretq́ deos latio: & illud ilium in Italiam portans. ¶Dea: mẽ. ¶Pene: q̃si. Est secuta rates sacriferas: naues æneæ sacra ferentis: q̃si parum defuit: quin ab ænea deferent in urbé. ¶Sed senserat: cognouerat: aut audiuerat. ¶Fatis: ab ipsis pcis: q̃ fata: hoc é sentié ordiné quæ causaꝝ dispésat. nondú po. la. fu. nu. nódú aduéisse tps: quo i Italiá trásferri deberet. ¶Et substiterat assuetis locis: substitit: tűc i phrygia: ubi

PAV. MAR.

Quomó mẽ deorum a publio sci. nasica suscepta est

Cybele magna mẽ deorum.

esse consueuerat.ꝛ Post deinde.ꝛ Vt.postq̄.ꝛ Roma potēs opibus:quæ iā potētissima:atq̄ opulētissima erat.ꝛ Vidit qnq̄ sæcula:quinq̄ ætates q̄si qngentesimo urbis āno.& sustulit:eleuauit caput.ꝛ Edomito orbe:magna parte orbis subacta.ꝛ Sacerdos uel ipse pontifex max.uel sacerdotes qui præerant custodiæ librorꝫ sibyllinorꝫ:qui ab initio fuere duo:deinde decem:postea auctus numerus ad.xv.ispicit uerba fatalia:lybros sibyllinos romana fata continentes.

Carminis euboici fatalia uerba sacerdos
Inspicit/inspectum tale fuisse ferunt.
Mater abest matrē iubeo romana requras
Cum ueniet casta est accipiēda manu:
Obscuræ sortis patres ambagibus errāt
Q uæq̄ parēs absit quoue petēda loco:
Cōsulitur Pean:diuūq̄ accersite matrem
Inquit/in idæo est inuenienda iugo:
Mittūtꝰ pceres Phrygiæ/tūc sceptra tene
Attalus:ausoniis rē negat ille uiris: (bat
Mira canā lōgo trēuit cū murmure tell9

ANT FAN. ¶ CArminis euuersuum.sibyllæ cumanæ. Cumas enī cōdiderūt nōnulli pfecti a chalcide urbe euboiæ ad nouas sedes q̄rendas.ꝛ Fatalia uerba:qa libri sibyllini urbis Romæ fata cōtinebāt.ꝛ Sacerdos:pontifex maximꝰ per excellētiam Nisi malis accipere decēuiros:t q creabā

Decēuiri bus sibyllinis. tur ut sacros libros legerent interpratēturq; carmina sibyllina.ꝛ Patres ambagibus errant:cū nō intelligerent q̄nam eēt ea mater & unde peti eam iuberet oraculum.ꝛ Consulitur pæan:mittūtur legati ad Apollinē delphicum.ꝛ Mittuntur proceres.Hi fuerunt.M.Vale.Le.qui bis consul fuerat.M.Cecilius Metellus ptorius Sulpiciꝰ galba edilicíꝰ ac duo quæstores.C. Tremelius Flaccꝰ & M.Vale.falco.ꝛ Phrygiæ tūc sceptra tenebat attalus: cauēdum ne existimemus hūc attalum esse qui rex pergamenorꝫ & Eumenis filius po.ro.scripsit hæredē:i quod

Attali duo post delatam carthaginē & numantia iam euersa factū inuenies.Vnde quoniā is ditissimꝰ fuit & splēdida supellectile factū ē:ut q̄ splēdida & magnifica sunt dicantꝰ attalica. Sed quoniā attali plures fuere quēadmodū & Eumenes Hunc Attalum de quo nunc agitꝰ eū esse constet q ex Attalo natus in bello macedonico qd

Attalica. secundū bellum punicū subsecutū est romanis aduersus Philippū auxilio fuit.De quo inqt florus adera: sponte in auxiliū attalus rex pgamenorꝫ:aderant rhodii nauticus populus.Est aūt pgamū asiæ ciuitas lōge clarissima teste Pli.ac diu(ut inqt Strabo)sub attalicis regibus fortunata:cuius reges si unde pfecti sint &

Pergamꝰ quo eualerint scire desideras lege eius geographi li.xiii.nō longe a fine q hūc attalū tradit natū ex attalo & antiochide achæi filia prīo regē eē nūcupatū ꝛ Ausonius rē negat ille uiris:hystoriæ ueritas hoc hēt secundū Li.nihil negatū esse romanis a rege Attalo.Populus cū romanus memor cæptā cū eo amicitiā pp cōe aduersus Philipoū bellū speransq̄ factuꝫ eū regē q̄ posset populi Ro.cā misit ad eū legatos quos ille comiter accepit pessimuntēq; in Phrygiam duxit eisq̄ deā tradidit in Italiā deportādū ut diximꝰ supra.

PAV. MAR. ¶ CArminis euboici:sibyllæ cumeæ de q̄ paulo supius a cumis:urbe cāpaniæ:quā calcydenses euboici cōdiderūt.de quo latius diximꝰ in.vi.æn ꝛ Ferunt:dicunt.ꝛ inspectum:carmē quod īspexerūt fuit tale. Mē abest:hæc erat sñia inspecti carminis.Abest deū genitrix:eā in urbē accersatis:& aduenienstē castis manibꝰ excipiatꝰ.ꝛ Abest mater:deorꝫ.s.qa in urbem nondū attulistis.ꝛ O ro.iu.req.ma. requrere:& ī urbē ferre deū matrē.ꝛ Cū ue.aduecta erit:Est accipienda casta manu:respexit poeta ad oraculū:qd fuit ut ab optio uiro exciperetꝰ.ꝛ Obscuræ sor.obscura erāt hæc re'pōsa:qa nō intelligebantꝰ.Patres:ipsi senatores.ꝛ Errāt ambagibꝰ.ipsa uerborꝫ obscuritate.ꝛ Q uæue pa.absit nō.n.id apte cōstabat:matrem deorꝫ abesse ꝛ Sed

Attalus rex pergamēsium. tantūmō matrē:iō errabāt:qa nesciebant q̄ mater abesse diceretꝰ.ꝛ Q uoue pe.lo.& unde accersenda eēt. ꝛ Cōsulitur pæan:apollo. Accessere legati delphos:& ab oraculo habuere illis concedi deū matrē e phrygia.ꝛ Accersite:reuocate matrē.ꝛ Matrē diuū:deorꝫ parentē.ꝛ Inquit ipse Apollo.ꝛ Inueniēda est i iugo idæo:q̄si requirenda est in mōtibus phrygiæ:ubi eā inuenietis.ꝛ Mittuntꝰ pce.uiri patricii legati: & q̄stores p ea in phrygiā.ꝛ Tūc eo tpe.Atthalus:rex pgamēsiū.ꝛ Tenebat scep.phry.īpabat i phrygia. ꝛ ille.Attalꝰ negat rē uiris ausoniis:nō uult matrē deū ro.cōcedere:sed exigit hic locꝰ ut de regibus pgami fiat smo:&

Lysimachus agatoclis filius. res altius repetatꝰ.Lysima.Agatoclis fi.q unꝰ fuit ex successoribꝰ Alexādri:pgami & pecuniarꝫ custodiā:quæ erant.lx.milia talentorꝫ:ut a Stra.refertꝰ.Philetero thyanēsi cōmisit:q a puero spado fuerat:is cū optie eēt educatus:dignꝰ uisus ē:cui hæc crederentꝰ.Carus erat Lysimacho:sed cū ab arsione illiꝰ uxore dissideret:q̄ eū accusauerat locū ad defectionē pduxit.Lysima.coactus fuerat a malis familiaribꝰ:t Agatoclē filiū interficere.Seleucꝰ Nicator reuersus illū sustulit:& ipse a Ptole. cerauno sublatꝰ ē.Eunuchꝰ castellū & pecuniā possidet ānis.xx.Erāt ei frēs duo Eumenes natu grandior:& attalus iunior.Ex Eumene natus ē Eumenes de pris nois.Is pgami successionē hūit:antiochū Seleuci filiū apud Sardis supauit obiit cū ānis.xxii.Imperasset.Attalus ex attalo:& antiochide Achæi filia natꝰ successit:& prīo rex appellatꝰ: Galatas pᷣlio supauit:& romanorꝫ amicus fuit:& cū eis aduersus Phil.pugnauit i classe rhodiorꝫ obiit cū ānis.xxxiiii. regnasset. Filios quattuor reliqt ex Apollonide Cizicena:Eumenē:Attalum:Philleterū:& Atheneum. Eumenes na

Eumenes pt Attali. tū grādior regnauit:hic cū romāis aduersus antiochū magnū & aduersus psem bellū gessit.A romanis totā eā religionē accepit:q̄ sub āthiocho circa Taurꝫ erat Is urbē mūiuit:Regnauit ānis.xlviiii. Ipsū Attalo filio reliqt.Qui ex stratōice ariarati Cappadocū regis filia natꝰ erāt. Filii admodū iuuēis:i & īpii tutorē

pseudo philippꝰ. fratrē:attalū reliqt.Is cū ānis uno &.xx.regnasset:multis rebus gestis:iā senior mortuus est:Romāorꝫ cōtra Pseudo Philippū sociꝰ fuit.Impiū Attalo q sub tutela erat reliqt.Is Philomator cognomiatꝰ cū ānis.v. regnū tenuisset:morbo absūptꝰ est.Hæredes Romāos istituit.Qui postea eā regionē puinciā fecerūt & aliā uocauere:eodē nomine:quo & cōtinentem.Hæc de ipsis regibus. At simulachrum matris deorum

ab eo Attalo Roma nit traditum est:qui primus Rex nuncupatus fuit:poeta inqnit eum ab initio negan/ rem tradere. Simulachrumq; loquutum:& se ire uelle dixisse. ¶ Mira canam:cantãdo fetam admirabilia. ¶ Tremuit tellus cum murmure:uisus est esse terremotus cum magno fragore.

Attalus simulauit de matre deorum
ANT. FAN.

Et sic est adytis diua locuta suis:
Ipsa peti uolui/ne sit mora/mitte uolẽtẽ
Dignus Roma locus quo deus oĩs eat:
Ille soni terrore pauẽs/proficiscere dixit:
Nr̃a eris/i phrygios roma refert auos:
Protinus inumeræ cædũt pineta secures:
Illa qbus fugiẽs phryx pius usus erat:
Mille man⁹ coeũt & picta colorib⁹ ustis
Cœlestẽ matrẽ concaua puppis habet:
Illa super fluctus fertur tutissima nati:
Longaq; phryxeæ stagna sororis adit:
Rhœteumq; capax sigeaq; littora trãsit:

¶ ADytia:Secreta parte templi tantum sacerdoti datur accessus: ¶ Dignus Roma locus quo deus omnis eat: Quoniam exactissima est religio Romanorum. Vel qd Roma est deorum sedes. Lucanus:Te ne deũ sedes non ullo marte coacti deseruei niri. ¶ Nostra eris: Quia Romani a Phrygibus originem ducunt. ¶ PHryx pius:Aeneas pietate insignis. ¶ Picta coloribus ustis: Moris fuit apud maiores ornari classes pictura nec non & onerarias naues cũ pugnaturos iuuaretur Ply. scribit ad cædẽ speciose uehi. Vstos autem colores cur dicat idem ostẽdit ut ex ea fit ochra exusta rubrica in ollis nouis luto circũlitis. Idem hæc si torreatur æqua parte rubrica admixta sandicem facit. ¶ Sui nati:neptuni:quia ipsa est deorũ mater. ¶ PHryxeæ stagna sororis:Hellespõtum cui Helle Phryxi soror nomen dedit ut dictum est. ¶ Rhæteumq; capax sigeaq; littora transit:A regione idæ quæ mõtana est duo quidam flexus ad mare excurrunt. alter Rhæteum. alter Sigeum uersus:ita ut uterq; dimidiati circuli lineam faciant. Vnde cum nouum ilium quidã intra eorum flexuum finem esse antiquum uero intra initium uoluerint iure rhæteum capax dicitur. Vel certe ꝓpter tot nauium receptacula. Sigeum ꝓmontorium a taciturnitate nomẽ accepit:quo tẽpore Hercules prohibitus hospitio ibi latuit & inde per silentium ¶ Troiam inuasit. Tenedon:insulam ꝓpe hostia Hellespontí:quæ ut autor est Strabo distat a cõtinenti ad stadia. xl. Eam alii Calydnam. alii Leucophryn dixerũt. Tenedos autem dicta est a Tene quodam autoribus Seruio & Cicerone qui orta fama q; cum nouerca concubuisset hanc insulam uacuã cultoribus tenuit quæ habuit portus duos & Apollinis Sminthei delubrum:ut Sminthea præclare tenedi dominator Apollo. inter hanc insulam & Chium qua ægæus sinus pandit a dextera antandrum nauigantibus saxum est:quod quoniam uisentibus procul capræ simile creditur:quam Græci isa nuncupant Sunt qui uelint ægæum sinum inde nominatum.

Classes pictura ornabãt maiores colores usti.
Sigeum
Tenedos
Sminthei apolinis tẽplum
Antãdrũ

¶ ET diua:deæ simulachrũ. ¶ Sic est locuta suis adytis:sic ex suo sacello dicere uisa est. Adytũ. n. secretior. pa tẽpli:quo soli sacerdoti licet accedere. Ipsa uolui peti:ego ita uolui ut me Romãi peterẽt: Ne sit mora: q̃si finite:ut me Romã ferant sine ulla tardatione. ¶ Mitte uolentẽ: Mittas tu me Attale:cũ ire uelí. ¶ Rõa dignus est locus:quo eat oĩs deus: digna est urbs:ad quã oẽs dii eant:digna quæ deos oĩs teneat & colat ¶ Ille: Attalus. ¶ Pauẽs terrore soni q̃si pauefactus:& territ⁹ uerbis simulachri. ¶ Dixit ꝓficiscere:eas Romã. ¶ Nr̃a eris:eris cum romæ eristeris nr̃a. nã inter nostros:q̃si cũ illis:qui a nostro genere genus trahunt. ¶ Roma refert in auos phrygios:nã a phrygibus ducunt originem:& nos phryges sumus: Inter nos igit̃ uinculũ est cognatiõis. ¶ Protinus:innumeræ:poeta ostendit ibi nauim fabricatam:q̃ aduecta sit:sed diximus accessere legati cũ qnqueremib⁹. ¶ Protinus: subito. ¶ Secures innumeræ cædunt incidunt ¶ Illa pinea:pinus illoꝝ montiũ. ¶ Quibus erat usus phryx pius fugiẽs:quæ pinea:aut ex qbus montibus pinus ici derat olim æneas pius cũ fabricauit naues qbus fugiens in latiũ uenit. ¶ Mille manus coeunt: q̃si cõuenit iã ingens multitudo. ¶ Et puppis concaua quæ iam erat fabricata. ¶ Picta coloribus ustis:ple:nq; colores adusti sũt ut supra dictũ est:in nauib⁹ uero pingebant:aut deoꝝ imagines aut hystoriæ:aut insignia:& similia. ¶ Hẽt matrẽ cœlestẽ:qa iam deæ simulachrũ est impositũ naui. ¶ Illa sup fluctus:agit nũc de itinere:ut lõga ꝓfectione:ꝑ quæ maria delata fuerit usq; ad hostia tyberina. ¶ Illa:deum genitrix. Fertur tutissima:tuta ab oĩ procella:& undarũ impetu. ¶ Super fluctus nati:super æquora neptuni filii. ¶ Adit lõga stagna:longũ & angustum fretũ. Sororis phrygeæ:Helles. quæ fuit phryxi soror:de quo supiore libro: Ir ergo primũ in hellespontum: Veꝝ ipsa deũ mater e pisinunte allata est. Pisinus aũt the listobogoꝝ erat:qui Bitinia & phrigibus sunt finitimi:apud ꝓpontidẽ:& Stra. inqt lib. xii. Emporiũ est ipsius eoꝝq in hac regione sunt:& tẽpliũ maximũ habet magnæ ueueratiõis: Matris deũ:quã angidistã uocãt:Sacerdotes qdã erant ꝑpotentes:nũc eoꝝ dignitas ĩminuta est. Hic locus magnifice ab attalicis regibus structus est & tẽplo & porticibus ex albo lapide. Romani tẽpliũ celebre reddiderẽt accersita inde deæ statua: quẽadmodũ etiã quæ æsculapii erat ex Epidauro:hæc Stra. & maxim⁹ quoq; e pisinunte accersitã asserit. Primũ igitur in ꝓpontidẽ descendit:deinde in Hellespontũ uenit. Transit rhœteũ capax:apud Rhœtheum ꝓmontoriũ:in faucibus Hellesponti apud troiã:ad dextrã hellespontum ingredientib⁹. ubi nos ipsi totiens fuim⁹:erat nauale & achiuoꝝ port⁹:& achaia castra:iõ capax dixit:ubi tã magnæ classis fuit statio. ¶ Et littora sigea: a sigeo ꝓmontorio itidẽ hellesponto iminẽti ita appellato qd ĩ eo tacite latuerit Hercules:eũ insidias Laomedõti parato pauit. σιγη n. taciturnitas ẽ. ¶ Et trãsit tenedon: Tenedos ĩsula ab hostiis hellespõti. xxiiii. M. p. distat:hæc pri⁹ leucophris appellata:dicta ẽt est & Calydna:i hãc nauigauit:eũ colõis Tenus Cycni. f. cõditaq; urbe ab se Tenedon uocauit:sed plura ab historicis:& poetis de ea referũt:& nos ĩ ea ĩsula de situ:& fertilitate ei⁹ carmẽ scripsim⁹. Repimusq; ĩ ea insula epigrãmata plura in marmoribus uetustissimis.

PAV. MAR.
Verba ex simlacro mris deorum
phryx⁹ & helles.
rhæteũ ꝓmõtoriũ ẽ faucib⁹ helespõti
Ten.⁹ cycni filius condidit tenedon.

Et tenedon ueteres æctionionis opes:
Cyclades excipiũt lesbo p9 terga relicta:
Q uaq carysteis frangitur unda uadis:
Transit & icareum lapsas ubi pdidit alas
Icarus/& uastæ noia fæcit aquæ: (das.
Tũc clæua cretẽ dextra pelopeiadas un-
Deserit et Veneri sacra cythera petit:
Hic mar triacriũ cãdẽs ubi tingere ferrũ
Brontes et Steropes Agmõidesq solẽt:

ANT FAN.
Acetion Theba.
tex cyclades

¶ VEteres æctiõis opes Thebã dicitquæ (ut scribit Strabo) Lesbo fuit opposita. ubi regnauit æctionnne nos thebã aduecti sacrã æctionis ad urbẽ. Cõstat aũt æctione opulẽtissimũ fuisse cui9 filia Andromache nupsit Hectori. Sed Achilles & Thebã euertitut lymesum & magnæ pplat9 mænia thebæ & æctionẽ iteremit & filios Eãdẽ urbẽ & Thebas dicim9 ut Tu pfis i larib9priami ad troiã: ast ego thebis andromache magno quondã gẽita æctiõe. Alter Aetion Samotbraecũ ritus cerimõiasq cõstituit. ¶ Cyclades excipiũt lesbo post terga relicta: Cyclades9 isulæ sunt maris ægæi quẽ (ut scribit Plinius) circa deiũ i orbẽ sitæ sunt unde & nomẽ traxere. Idem & Solinus tradit q eas iqt licet spacilsq longioribus a Delo protectas tñ circa Delũ i orbẽ sitas esse quẽ græci cyclon uocãt. Seruius uero nõ ideo cyclades dictas putat qd in rotunditate sinnsed qd longo ordine circuli eas necesse est: uel pp promontoriasuel qa naturale est ut concitatioria sint maria uicinitate terrapæ. Fuerũt aũt Cyclades ab initio. xii. deide plures additæ sunt. ¶ Q uaq carysteis frãgit unda uadis: A

Caristos duobus i locis:
Caristiũ marmor.
Caristia mãrilia.
Caristiũ uinum
Icaros insula.
Pelopon nesus.

Carysto urbe Euboie nobili marmore carystio: ut inqt Plynius. Vnde Lucanus eam saxosam uocat ut Q ua maris angustat fauces saxosa Carystos. Ad hoc oppidum Euboiæ quod ad Cycladas uergit lapis nascitur (ut autor est Strabo) quẽ pectũtnent: ac texunt unde mãtilia conficiũtur: quæ ubi sordescunt in flãmã proiecta mundantur. Est & Corystos in Laconia. unde ab Alcmane poeta uinũ Carystium celebratur. ¶ Transit & icareum: Icaros insula una e Strophadibus mari Icareo nomen dedit: quam alii Icaton. alii Icariam dicũt ab icaro Cretensi: quẽ Varro scripsit ibi interiisse naufragio & poetæ fabulant patemæ ugæ comitem cum ambo pẽnati e creta aufugissent in hoc mare cecidisse: quod autoribus Plynio Strabone ac Solino ab ea insula quã diximus nomẽ accepit: sicut a Carpatho mare Carpathiũ: quod Icareo iungitur austrũ uersus. Cæterũ mare Icareũ alii inter Cretã & Siciliã ponunt alii inter Samũ & Myconẽ: cui qdam ab Icaro Dedali filio nomẽ inditũ uoiunt: Hoc mare nauigantes Romani a læua linquebãt. ¶ Dextra pelopeides undas deserit. Creta quidẽ nauigãtibus a læua: a dextra erat peloponesus sic dicta quasi insula Pelopis: nison. n. græci insuiã dicunt. Sed re uera est peninsula siue Cheronesus. isthmos. n. pelopõnesum iungit cõtinẽti seperãs Ioniũ ab ægeo: ut Aequora bina suis oppugnans fluctibus isthmon. ¶ Veneri sacra cythera: Hæc in-

Cytherea uen9
Triacria
Brontes.
steropes
Agmonides seu piragmon

sula est Laconiæ teste Laertio in uita Chilonis cui olim Porphyri9 nomen fuit. Ab ea Venus Cytherea dẽ ut multis placet: uel ab urbe Cytherea (ut Festus ait) in quã primũ Venus concha deuecta esse dicit cum in mari cõcepta esset. ¶ Mare tinacriũ: Siculũ mare. Trinacria enim est Sicilia sic a tribus promõtoriis dicta. ¶ Brontes: hic minister Vulcani significat tonitu quod brouti græce dicitur: sitq ut inquit Plynius cum in nube inflatur flatus: aut uapor. Steropes aũt nihil est aliud q̃ agtapiiud est fulgur: quod cũ pingi neqãt pinxit tamen Appelles in arte sua eminentissimus. Agmonides uero qui & Pyragmon dicitur ab incude nomen accepit quæ a græcis acmon uocatur. Ab his cyclopibus fulmina fabricantur. ut poetæ canunt: quibus sedes datur in mari Siculo: quia insulæ ibi sunt numero septem quas itali Vulcanias dicunt.

PAV. MAR.

¶ Et ueteres opes: ueteres agros: & regnũ. ¶ Aetionis: de thebano littore intelligit. Thebæ illius: quæ apd Lymesum est: & sub æctione fuerit. Q ui ut testis est Home. ps fuit Andromaches coniugis Hectoris q q dẽ æction ab Achille cũ septem filiis interfectus est. ¶ Excipiunt: eam. s. ¶ Cyclades: quæ i in ægeo insulæ quæ dæium circunstant: de qbus Stra. cum meminit dæli. Eam inquit circunhabitale gloriosam reddiderunt insulæ, pinde uocauere cyclades: initio qdẽ duodecim fuisse phibẽtur: pluresq agnatæ sũt. ¶ Lesbo relicta post terga. Primo. n. i locu post Tenedon: lesbos isula occurrit: deide cyclades: sed de lesbo plura diximus i secũdo. ¶ Et q̃ unda frangitur uadis charisteis: & transit ea parte: qua undæ franguntur. ¶ Vadosis arenis: charistusia charisto urbe: quæ est i angulo Euboeæ uersus Cycladas. ¶ Transit & icarum: mare scilicet. ¶ Q uod est: ut Plynius inquit inter samum & miconum. Sed hoc a læua reliquit. ¶ Vbi in quo mari. ¶ Icarus: Dædali filius. ¶ Perdidit alas uestas: magnas: nam acceptis a patre pẽnis: cum altius euolaret: resolutis uinculis cereis: & alas amisit: & in mare decidit: cui nomen quoque dedit: ideo hic. ¶ Et fecit nomina uastæ aquæ: nam ab eo appellatum est mare Icarum. ¶ Tunc læua a sinistra: Deserit creten: Cretam

pelopeides unde i. mare dictũ a pelope.

insulam: de qua in tertio libro diximus. ¶ Eam insulam non attigit sed a læua reliqnit. ¶ Dextera deserit undas pelopeiadas: mare quod peloponnesum abluit: a Pelope dictam qui in ea regnauit. ¶ Peloponnesus autem dicitur: quasi insula pelopis. Aegeo & Ionio cingitur Isthmos chorynthiacus facit ne insula sit: Angusta quidem inter duo maria tellus. ¶ Et petit cythera sacra ueneri: non attingit peloponnesum: sed petit cytherm insulam: quæ est inter maleam & cretam: & in ea cythœra cytherorum montes: unde Virgilius. Sunt alta cythœra dixit: insula est Veneri sacra quoniam in propinquit undis natas & illuc conca delata est. Vnde in heroidibus: Nuda cythœriacis edita fertur aquis. Et Pomp. iquit: Cythereã dictam Venerem a cythœra urbe i quam conca delata est. ¶ Hinc a cythœris petit. ¶ Mare trinacrium: siculum: quia trinacria dicta est Sicilia: a tribus eminentibus promontoriis. Pachinno Lilybeo pelorũ: &

q̃re dicta est trinacria.

ακρος summitas dicitur: unde Diodo. uidetur ostendere a tribus anguiis dictam. ¶ Vbi: in quo mari. ¶ Solent tingere ferrum candens. ferrum calidum & ignitum: ¶ BRontes & steropes & agmonides: hi ministri sunt Vulcani, & a re quã faciũt cognominati. ¶ Brontes a βροντος: quod est tonitru. Steropes a

ϲτεpo τωῦ quod eſt fulgur. Agmonides hic a Virgilio pyragmon dicitur a πῦρ quod eſt ignis & agmon uiens. Pulmon enim hi cyclopes conficiunt: ideo ita appellati. Venit igitur mater deũ in fretum ſiculum & inſulis æolicis: ubi eſſe Vulcanus exiſtimatur. ⸿ Et legit: nauigat.

Aequoraq; aphra legit: ſardeaq; rgna ſini
Reſpicit a remis/auſoniãq; tenet: (ſtris
Hoſtia cõtigerat qua ſe tyberinus i altũ:
Diuidit/& campo liberiore natat:
Ois eqs mixtaq; grauis cũ plæbe ſenat9:
Obuius & thuſci fluminis ora uenit:
Procedũt pariter matres natiq; uiriq;:
Q uæq; colũt ſanctos uirginitate focos:
Sedula fune uiri cõtẽto brachia laſſant
Vix ſubit aduerſas hoſpita nauis aqs:
Sicca diu fuerat tell9/ſitis uſſerat herbas
Sedit limoſo preſſa carina uado:
Q uiſqs adeſt opi pluſq̃ p parte laborat
Adiuuat et fortes uoce ſonãte manus:
Illa uelut medio ſtabilis ſedet iſula põto:
Attoniti mõſtro ſtantq; pauentq; uiri:
claudia qnta gẽ9 clauſo referebat ab altọ

⸿ Aequoraq; aphra legit: Tranſit: ut Crebris legimus freta concita terris. Mare Aphrum ſiue Lybicũ eſt quod Lybiam alluit. ⸿ Sardonaq; regna: Sardiniam inſulam notiſſimã in mari Tyrrheno romani ad urbẽ nauigantes a læua liquebãt ſed lõge unde poeta proſpicit dicit. Ea a ſardo Herculis filio nomen accæpit qui e lybia ueniens inſulã occupauit. ⸿ Omnis eques mixtaq; grauis cum plebe Senat9: Equeſtris ordinis uiri patres ſiue Sẽatores ac plebeii. ⸿ Q uæq; colũt ſanctos uirginitate focos: Periphraſis uirginum ueſtalium. ⸿ Cõtento: Extento fune cum oẽs ſummo conatu nauem traherẽt aduerſus uim fluminis. ⸿ Sitis uſſerat herbas. Cõſequens pro antecedenti: hoc eſt p calore ſitis. ⸿ Sedit: Cõſtitit retẽta uadis. ⸿ Pluſq̃ pro parte laborat: Inſudat trahendi laborem tollerãs plus ferre q̃ ſuppeditẽt uires. ⸿ Claudia quinta genus clauſo referebat ab alto: Nõ eſt qnta hoc loco prænomen poſtpoſitum uerſus gratia: nei ordinis nomẽ ut quidam putant. Legimus enim apud Liuium matronæ primores ciuitatis iter, quas unius claudiæ qntæ inſigne eſt nomen accepere. Hæc Claudia experimẽto religionis pudiciſſima iudicata eſt: ut inquit Plinius. Nauem enim cũ ſacris matris deum obhærẽtem uado Tyberino extraxit precata palam: ut ſi ſibi pudicitia cõſtaret ſequeretur. Cuius ſtatuam ut Valerius Maxim9 ſcribit in uehiculo ædis matris deum poſita eadem æde bis incẽdio cõſumpta flãmis intacta pmanſit. Alia eius gentis Claudia nouo more (ut ait Suetonius) apud populũ ſubiit iudiciũ maieſtatis: q̃ in cõferta multitudine optauit ut frater ſuus pulcher reuiuiſceret: itaq; iterũ claſſem amitteret ut minor turba Romæ foret. Sciendũ gentem Claudiã ortam eẽ ex regillis oppido Sabinorũ deductãq; ab Appio Clauſo: cui poſtea Appio Claudio fuit Romæ nomen: ut inqt Liuius: qui poſt exactos reges cũ quinq; milibus clientũ & amicorũ uenit Romã & ſuſcæptus habitandã urbis partem accæpit quo Claudia tribus eſt & familia nominata ut Seruius ſcribit: Vnde illud eſt Virg. vii. æneid. Ecce Sabinorũ priſco de ſanguine magnũ agmẽ agens clauſus magniq; ipſe agminis inſtar claudia nunc a quo diffundit & tribus & gens: Lege Liuiũ libro ſecundo primæ decadis & Plutarchũ i publicola. Meminit & eiuſdem Appii Clauſi Cornelius Tacit9 his uerbis: Maiores mei quorũ antiquiſſimus Clauſus origine Sabina ſimul in Ciuitatẽ Romanã & in familias patriciorũ aſcitus eſt hortanẽ ut paribus conſiliis remp. capeſſam. Ab eo Clauſo Sylius Clauſos uocat quos Claudios dicimus: ut clauſorum decus atq; erepto maxima Romæ ſpes uero marcelio.

ANT. FAN.

Sardinia inſula

periphraſis.

Claudia quinta

imago mris deorũ ab icẽdio ſeruatas

Claudia gens

⸿ AEquora aphra. mare lybicũ. Nã lybicũ ilid ingẽs pelagus: qd iter Siciliã & ipſam lybiã. ⸿ Et reſpicit regna ſadoa a ſiniſtris remis e mari lybico flectẽti i orã latinorũ & hoſtia tyberina ẽ ſardinia magna inſula a ſiniſtra: ió a ſiniſtris remis dixit. Nã a ſiniſtra pre relinqtur in mari Tyrrheno: ita appellata dr iſula a Sardo Herculis filio: ut teſtis eſt Solin9. ⸿ Et petit: ipſa nauis. ⸿ Auſoniãq; a flexit curſũ i littus auſoniũ. ⸿ Cõtigit hoſtia tyberina: ſcilicet ubi & hoſtia urbs ab Anco martio fundata. ⸿ Quaſi tyberin9: tybris fluuius. Diuidit in altũ: in pelagus q̃ſi q̃ in mare influit. Et natat cãpo liberiore. p latiora ſpatia: nã illuc uſq; fert p alueũ: poſtea exit in mare tyrrhenũ: Latiores: qdẽ aquarũ cãpos: p quos iã liberi9 natat. ⸿ O is eques: exiuere obuiã deæ uſq; ad hoſtia tyberina uniuſcuiuſq; ordis uiri: & matrõæ: & uirgies. ⸿ Hæſitq; nauis i uadis tybridis ut nulla hoium ui trahi poſſet. ⸿ Ois eques. oẽs illi q erãt equeſtris ordis. ⸿ Et grauis ſenat9: grauis ipſi ſenatores. ⸿ Cũ plebe mixta: cũ pplo. ⸿ Procedũt pariter: ſimul oẽs eunt cũ põpa. ⸿ Et mřes & nati filii: & uiri q; exiuere obuiã: tã mares q̃ mulieres cuiuſcũq; etatis: ordis & cõditiõis. ⸿ Et q̃ colũt ſãctos focos uirginitate: hoc ẽ Virgies ueſtales: quæ æternũ ignẽ caſte ſeruãt. ⸿ Viri laſſãt: defaticãt. ⸿ Brachia ſedula: cũ ſedulitate & oi conamie trahẽtia. ⸿ Fune cõtẽto: extẽto: quo conabãẽ trahere manũ i uadis hærẽtẽ. Nauis ſopita: pegria: & q̃ pegrinã deã ferebat. ⸿ Vix ſubit: uix ſubire põt. imo ſubire ñ poterat. ⸿ Aq̃s aduerſas: aduerſũ amnẽ. ⸿ Tellus fuerat diu ſicca: diu nõ pluerat: ſic aruerat tellus: & qa nullis ibrib9 erat adiutus amnis: tenuia tũc erat ei9 aq̃ ⸿ Sitis: ipa ſiccitas ob aq̃rũ penuriã. ⸿ Vſſerat herbas: deficiẽte hũore: aruerãt & ipſe herbe. ⸿ Carina pſſa. ſuo. ſ. onere. ⸿ Sedit: ſubſtitit hærẽs. Vado limoſo: i uadis tyberinis: & lutoſis. ⸿ Q uiſqs adeſt opi: ipſi qdẽ operoſo labori: trahẽde nauis. ⸿ Laborat pluſq̃ p arte: q̃ſi pluſq̃ qſq; ſuis uirib9 poſſit. Et adiuuat manus fortes: robuſtas & fortiter trahẽtes. ⸿ Voce ſonãte: clamore. ⸿ Illa nauis ⸿ Sedet: firma hæret ⸿ Velut iſula ſtabilis: imobilis ⸿ Medio põ. I medio maris qa ut moueri ñ pt iſula: ita moueri ñ poterat nauis. Viri attõiti: exterriti. ⸿ Stãt & pa. mõſtro: q̃ſi ſtãtes expaueſcũt eo nauis miraculo q̃ nullo hoium conatu moueri poterat. ⸿ Claudia qnta: cũ uiri fruſtra cõarẽt: ex clariſſia Claudiorũ fa

PAV. MAR.

q̃to cum honoř accepta eſt a romulis mř deorũ

milia:uirgo claudia pcessitq̃ cũ casta ñ crederet:deã ipsã obtestata:ut sue testimoniũ pudicitiæ phiberet. Exiguo,dcide conamine funẽ trahẽtẽ nauis:sequuta est:mẽinit hui⁹ rei diu⁹ Hieronym⁹:& Trãqllus I uita Tyberii.de eadẽ inqt:quæ nauẽ cũ sacris matris deũ ideæ obherẽtẽ Tyberino uado extraxit:precata p palam ut ita demũ sequeretur si sibi pudicitia constaret. ¶ Claudia qnta:non quæ esset quinta numero: sed noie. ¶ Referebat genus:ducebat originem. ¶ Ab alto clauso:a quo emanauit domus claudia:de quo Virg.in septimo æneidos.Ecce Sabinorũ prisco de sanguine magnum agmen agens clausus magniq ipse agminis instar.Claudia nunc a quo diffunditur:& tribus:& gens:Per latium postq̃ in partem data Roma Sabinis:& cætera.Nec facies ipsius Claudiæ.

Claudia
uirgo.

Nec facies impar nobilitate fuit:
Casta qd ẽ sed ñ ẽ credita/rumor iniqu⁹
Leserat/& falsi criminis acta rea est:
Cult⁹:& ornatus uarie prodisse capillos
Obfuit/ad rigidos liguaq; pmpta senes
Cõscia mens recti famæ mendacia ridet:
Sed nos in uicium credula turba sum⁹:
Hæc ubi castaq; pcessit ab agmie matrũ
Et mãibus purã fluminis hausit aquã:
Ter caput irrorat:ter tollit ad æthera palmas
qcũq; aspiciũt mẽte carere putãt:
Submissoq; genu uultus I imagine diuæ
Fixit:& hos dixit crine iacente sonos:
Supplicis alma tuæ gẽitrix fœcũda deorũ
Accipe sub certa conditione præces:
casta negor:si tu dãnas meruisse fatebor
Morte luam pœnas:iudice uicta dea:
Sed si crimẽ abest ut nr̃æ pignora uitæ
Re dabis/& casta sequere manus:
Dixit/& exiguo funem conamine traxit
Mira/sed in scæna testificata loquor:
mota dea ẽ/seqẽq; ducẽ laudatq; seq̃ndo
Index lætitiæ fertur ad astra sonus:
Flumis ad flexũ ueniũt tyberia priores:

ANT
FAN.

¶ IMPAR nobilitate: Versus gratia e littera pro i ponitur.Dicimus enim sum impar tibi.Potes & mutationẽ casus factam accipere. ¶ CAsta quidem sed non & credita:Falso populi iudicio famæq; mendatio impudica dicebatur:Vt hic prisca ducens clausorum ab origine nomen Claudia non æqua populi mala credita fama. Ornatus uariæ prodisse capillis obfuit:Stultum uulgus impudicam arguebat ex ornatu. ¶ Conscia mens recti famæ mendacia ridet:Spernit obtrectantium linguas:qui nullius est suæ turpitudinis conscius Iuuenalis: Viuendum est recte tum propter plurima tumq; his præcipue causis ut linguas mancipiorũ contẽnas. Est autem sententia color rhetoricus.Sed nos in uitium credula turba sumus:Honesta reprehendendi ratio. Miscet.n.se mortalibus musa quos arguit Iuuenalis:Hic uiuimus ambitiosa paupertate omnes. ¶ Fluminis hausit aquam : Sic Virg.in ix.æn.Ad undã processit sũmoq; hausit de gurgite lymphã multa deo orans. ¶ Ter caput irrorat : ter tollit ad æthera palmas:Impari utitur numero quod & numero deus impare gaudet:& statim omnia sunt censura fœliciter. ¶ Sub certa conditione: Vt a te damnata non immerito pœnas luam.absolute uero certo iudicio populo ro.uita pbetur. ¶ In scæna:In ludis scænicis ubi nauem tractam a claudia retulerant histriones uel reuera in cõspectu populi tanq̃ in scæna:quod magis placet. ¶ Laudatq; sequendo : nõ laudat uerbis dum sequitur: sed quia sequitur laudat:hoc est testatur pudicam.

Mens recti cõscia obtrectãtium linguas contemnit.

Tes cum aq̃ sancta uocabãt.

PAV.
MAR.

¶ F Vit impar nobilitate : Nam ut præstantis nobilitatis:ita formæ quoq; præstantis. ¶ CAsta quidem erat. ¶ Sed non est credita:non credebatur esse casta. ¶ Rumor iniquus non æquus:sed falsus & confictus : Læserat:offenderat illam : nota uiolatæ pudicitiæ. ¶ ET est acta rea falsi criminis:falso arguebatur stupri:& uirginitatis non seruatæ. ¶ Obfuit cultus ex his sumebantur signa coniecturalia corrupti animi & corporis quod se excolebat:tanquam amantibus placitura:Ipse ergo cultus formæ obfuit. ¶ Et pdiisse:apparuisse. ¶ Capillos uarie ornatos:quos uario mõ & pectebat:& innectebat:mens cõscia recti:sibi honestatis suæ conscius. ¶ Risit mẽdatia fame mẽdacem famã:& rumorẽq; falso ferebat. ¶ Sed nos:loquit musa sed perinde ac homo:ga nos hoies.s. ¶ Summa credula turba i uitiũ facile credimus qcqd uituperandum quoq; affertur. ¶ Hæc:claudia. ¶ Vbi:postquã.a ¶ Processit ab agmine:a multitudine. ¶ Castarum matrum:pudicarum matronarũ. ¶ Et manibus hausit aquam puram flu.& man⁹ abluit & his aquã tyberini gurgitis hausit. ¶ Ter caput irrorat:ter aqua fluminea caput fudit. ¶ Ter tollit palmas ad æthera:ter manus in cœlum sustulit. ¶ Quicũq; aspiciunt eam:scilicet ita agẽtẽ. ¶ Putãt carere mente:existimant amentẽ & insanam. ¶ Et submisso genu:iã inflexis genibus ipsa claudia. ¶ Fixit uultus in imagine Diuæ:fixit oculos in simulachrũ ipsius matris deum. ¶ Et dixit hos sonos hæc uerba. ¶ Crine iacente:passis crinibus. ¶ Alma genitrix deorũ fœcunda. ¶ O Mater deorũ. ¶ Alma dixit:qd deos peperit:a qbus oĩa aluntur:Fœcunda ob tot fœlices partus.Genitrix quod a matre hanc hẽat distãtiam:q̃ genitrix:ut inqt Nonius:sp quæ genuerit nũcupatur.Mater uero aliquãdo p nutrice ponitur. Virg.in octauo.geminos huic ubera circũ ludere pendentes pueros:& lambere matrẽ. Plautus in menecmis : ita forma similis pueri:ut mater sua nõ internoscere posset:quæ mãmam dabat:Nec adeo mi ipsa: quæ illos pepetat. ¶ Accipe pces:meas. ¶ Sub certa cõditione:sũpsit uerbũ e iure ciuili:de cõditionib⁹ in facto cõsistentibus:de qbus ita agit paulus iuriscõsultus titulo de cõditionibus.Cõditiones cõsistẽtes in facto uarietatẽ hẽnt & q̃si tripartitã recipiunt diuisionẽ:ut qd detur:ut qd fiat:ut qd obtingat:uel retro te detor : ne fiat:ne obtingat:ex his dãdi faciẽdiq; cõditiones:in psonas collocant:tant ipsorũ:qbus qd relinqt:aut aliorũ. ¶ Tertia species in euẽtu ponet &c.Hæc uero cõditio ut fiat erit. ¶ Casta negor:dicũt oẽs me nõ esse castã

Animus honesti cõscius ẽ et malis

Cõditio Fm paulum iure consultũ

castā.¶ Si tu dānas me.s.tanq̄ corruptā:& nō castā.¶ Fatebor meruisse:dicā igenue me mereri supplicium.
¶ Morte luā pœnas:plectar morte.Luere pœnas:pati suppliciū pro crimine.¶ Victa iudice dea:i uicta ego
too iudicio supplicio afficiar.¶ Sed si crimē abest:si scia me castā & icorruptā ¶ Dabis thure:pignota:ni:æ
altæ:re ipsa oñdas signa:tanq̄ pignora & testes uitæ meæ pudicæ.¶ Et tu casta pudica & scā.¶ Seq̄re ma-
nus castas:meas.s.¶ Dixit:ita pcata est claudia.¶ Et traxit funē:ipsius nauis.¶ Exiguo conamine:puo co-
natu.Nā puo labore traxit:& facillime sequuta est ratis.¶ Mira loquor:dico qdē ad mirabilia.¶ Sed testi
ficata in scænat:quæ relata fuere in theatro:ut adhiberi fides debeat.¶ Mota dea est:pcibus ipsius claudiæ.
¶ Et sequit ducē:pcedentē:& trahentē:uirginē.¶ Et sequēdo laudat:ex hoc ipso laudare uidet:quia seqt
trahentem in pbationem & cōmendationem pudiciciæ illius.¶ Sonus index lætitiæ:hoc est plausus quo
animo:ꝝ indicat lætitia.¶ Fert ad astra:nam datus est uirgini plausus ingēs:& uoces sydera sublatæ.¶ Ve
niunt ad fluxum fluminis:Claudia senatus:& populus:& matronæ ueniunt illuc:ubi se incipit reflectere
in lœuam amnis.¶ Priores dixere atria tyberina:dixere ueteres esse domum tybridis.

Miraculum qō secuta est funē claudie mater deoꝝ.

Atria dixerunt unde sinister abit:
Nox erat/& q̄eno religāt in stipite funē
Dantq̄ leui somno corpa fūcta cibo:
Lux aderat/q̄rno soluūt a stipite funē:
Ante tamē posito thura dedere foco:
Aū corōarūt puppi/& sine labe iuuēcā:
Mactarunt/opeꝝ cōiugūq̄ rudem:
Est loc⁹ i tyberi quo lubric⁹ ifluit almo
Et nomē magno pdit in amne mīor:
Illic purpurea canus cū ueste sacerdos
Almonis dominā sacraq̄ lauit aquā:
Exululāt comites/furiosaq̄ tibia flatur:
Et feriūt molles taurea terga manus:
Claudia pcedit læto celeberrima uultu
Credita uix tandē teste pudica dea:
Ipa sedēs plaustro porta ē iuecta capēa
Sparguntur iunctæ flore recēte boues
Nasica accæpit/tēpli nō pstitit autor
Augustus nūc est:ante Metell⁹ erat:
Substitit hic erato/mora fit dū cętera q̄
Dic inq̄ pua cur stirpe q̄rat opes (ro:
Cōtulit æs ppl's/de quo delubra metell⁹
Fæcit ait/dādæ mos stipis īde manet;

¶VNDE sinister abit.Fabulat ibi eē regiā Tyberini ubi — ANT.
fluuius flectit sinistrorsum ¶ Opeꝝ cōiugiiq̄ rudem:Vt — FAN.
hostia esset purissima.¶ Est locus in ty.q.lu.infl.al.Huius — almo flu
fluuii supra meminimus ubi mater deum.vi.cal.apri.laua
bat ut ait Vibius sequester.Defluit aūt almo in tyberim
nō admodū longe a porta capena ut nōnulli dicūt.qbus
illud astipulat.Illa sedens plaustro porta est,inuecta cape
na.Lota igit est Cybele tunc in eo fluuio.uñ factū existi
mamus ut postea,illic lauari cōsueuerit.¶ Comites.Non
oēs q deā comitabant sed galli ut diximus supra.¶ Furi
osaq̄ tibia,ob gallos q̄ furere uidebāt ¶ Taurea ter tym — tympana
pana.Quibus curetes usi fuerāt cum Rhea Iooē peperis
set.Ea e pellibus fieri dubiū nō est.¶ Boues:A qbus deæ
plaostrū trahebat.¶ Nasica accæpit tēpli nō extit autor.
Accæpit legēdū est nō Incæpit ut qdā uolūt q existimāt
notā fuisse hanc ædē a Scipione Nasica.qđ alienū est ab
historia Liuii,q scribit Nasicā in salū naue euectū deā a sa
cerdotib⁹ accæpisse,atq̄ in terrā extulisse &.M.Liuium & — M.liuius
& Claudiū cēsores ædē matris deū faciendā locasse eāq̄ — ædē ma
xiii.āno postq̄ locata erat.M.Iunium Brutum dedicasse. — tri deorū
Quare nō placet qđ in opusculo uiroꝝ illustriū legim⁹ — dedicauit
ubi eius libelli autor quicūq̄ fuerit:neq̄.n.est Plinius ut
multi putāt,scribit tēplū hoc incœpisse Nasicā:qđ cū bis
incēdio absumptū fuerit ut diximus supra,nemini miruꝫ
uideri debet ꝙ Ouidius scribit hoc loco & Metelluꝫ eius
ædis autorem fuisse.& post Metellum Augustum,quem
constat refecisse ædes sacras uetustate collapsas aut incē — Cybeles
dio absumptas teste Sueto.Hinc est ꝙ festū matris deuꝫ — ædes ubi
Romæ celebrari ut diximus cōsueuit nō pridie idus apri
lis sed nonis huius mēsis qb⁹ ea ædes ab Augusto fuerat
dedicata.quā qdā uolūt fuisse nō longe ab ea porta qua
deæ simulachrū in urbē inuectū est:sed in palatio fuit te
ste Liuio.¶ Parua cur stirpe quærat opes.Moris fuit hoc
tpe ut Romani matri deū nūmos siue stipem q̄uis paruā
offerrent:quoniam stipe a populo collata eius deæ templum a Metello fuerat constitutum.

¶VNDE,sinister abit.uertit se in sinistrā:ubi est reflexus fluminis:putauere antiq,eē regiā numīs tyberi — PAV.
ni.Vñ Vir.de eodē loco.cum facit deū ipm loquentē.Ego sum pleno:quē flumine cernis.¶ Stringentē — MAR.
ripas & pinguia culta secantē.Ceruleus Tybris.Cœlo gratissimus ānis.¶ Hic mihi magna domos:celsis
caput:urib⁹ exit.¶ Nox aderat:substitere p noctē in ipso flexu:quo ab hostiis tyberinis uenerāt.¶ Reli-
gāt funē a sti.quer.a trūco quercus religere pro inectere:seu ligare dicim⁹.Vir.cū laomedōtia pubes gra-
mineo ripæ religauit ab aggere classem ¶ Corpa fun:ci.postq̄ comederūt.¶ Dant lo.som.qeti se tradide-
rūt.¶ Lux aderat:iā alluxerat.¶ Soluūt funē a sti.q.ubi uespi religauerāt.¶ Tñ anteq̄ soluerēt.¶ Dedere
thura po.fo.erecta ad tps ara:& succēso igne thura adoleuere.¶ Aū coronarūt puppim:anteq̄ inde disce-
derēt nauē uitētib⁹ coronarūt.¶ Et mactarūt iuuēcam sine labe.delectā ex armēto:sine ulla macula:quæ
nulla posset labe notari iuuencā imolarūt.¶ Et rudē opeꝝ:& cōiugii quæ nec atasset:nec iugꝫ sustinuis-
set:& tria dat huic hostiæ:facit delectā,iniugē,& purā.sed de his diximus in.i.li.¶ Est locus:facit topogra- — Topographia
phiā.¶ Quo al.lu.infl.in tyb.almo paruus est fluuius q īterfecas hostiēsem uiā nō lōge ab illo flexu inil
tybrim.Aliqui putant esse illū:qui est inter portā urbis hostiēsem:& tēplū diui Pauli remotior ab urbe eē
nō pōt:qa galli quot annis ib ant illoc cum matris simulacro.qđ indicat Luca.Et lotā paruo reuocant al-
mone cybelē.¶ Et mino r ā nis.¶ Perdit nomē i magno amne.Almo paruus flu.amittit suū nomē:cū in

Sacra cybeli agebanť cuȝ aqua flu. almonis.

fluit in tybrim.ut de Isara inqt Luc.cum influit in Rhodanű.q gurgite ductus.p tã multa suo.famæ maioris in amnẽ lapsus ad equoreas nomẽ nõ ptulit undas.¶ Illic iu eo loco apud hostiű almonis. ¶ Sacerdos canus.iã senior cű ueste. ¶ Purpurea.quo esset ornatior.¶ Lauit dñam. ᷓ sæ simulacrű.¶ Et sacra.q̃ simul ferebanť. Aqr almonis:ipsi⁹ pui amnis & idemos sumpsit initiű referẽdæ deæ illuc.¶ Exululãt comites:galli ministri Cybelis ululatű ediderűt.¶ Et flat:flatu resonãt.¶ Tibia furiosa:uel horrẽda ut paulo su pen⁹.horrẽdo sono dixit.uel furiosa qa furere ipsi ministri uidebanť.¶ Et manus mollest:molliű ministrorű.¶ Feriunt terga taurea.tympana ex tauroꝶ corio.¶ Claudia pcedit:anteit.¶ Celeberrima: laudatissima. ¶ Vultu læto:hila.n.aĩs añcedebat.¶ Vix rãdẽ est credita pudica:tãdẽ oẽs credidere eã castã : sed difficulter:credidere tñ.¶ Teste dea:quæ castas eius manus sequuta est. Ipsa deű mater.¶ Sedens plaustro:quæ id currui erat imposita.¶ Est inuecta:illata:& intra urbẽ necta.¶ Porta capena:qua exiť in uiã appiã : & inde regio portæ capenæ dicta est.qua porta itur ad ædẽ diui Sebastiani.¶ Boues iunctæ:quæ iuga:æ currű trahunt.¶ Sparguntur flore recẽte:recẽtibus floribus & uias sternebant:& qui in spectaculo erant pͤtereuntes floribus spargebãt.¶ Nasica accepit.P.Scipio.Nasica qui uir optimus a senatu iudicatus est:deã accepit in ingressu urbis.

Q.cecilius metellus tẽplű cõstituit matri deoꝶ iuxta portaȝ capenam.

Veꝶ Liui.inquit ab hoc acceptã in hostiis tyberinis:dedisseq̃ inde ferendã matronis.¶ Tẽpli nõ persti.au.hic ipse Nasica templű deæ non cõstruxit &.Q.Cæcilius Metellus:ex donis deæ collatis templű in regione portæ capenæ matri deoꝶ erexit:instauraultq̃ illud postea Augustus:&, ludos constituit:& ut eidem a mulieribus carmina canerenť. Vnde in prin.secűdi libri tristiű.Ipse quoq̃ ausonias cæsar matresq̃ nurusq̃ Carmina turrigere dicere iussit opi.¶ Augustus nűc est:autor.s.tẽpli.nam illud restituit tpe ipsius poetæ:ideo nunc est:qa nostro tpe ædẽ reparauit.¶ Ante erat metel.Cæcilius erat autor:q ab initio erexit.¶ Subsistit hic erato:hic desii loqui musa.¶ Mora fit.terardaf.Dum cæ.quæro:in qbus in erat dubitatio.¶ Dic inq̃ cur:quærat opes:ipsa dea cur sibi nűmos quærit. ¶ Parua sti.paruo numo. ¶ Eo .n.die singuli singulos nűmos offerebãt.¶ Ait cõ.æs po.ut paulo supius diximus. Populus frequẽs in palatio dona deæ tulit:q̃ testaf Liui. Ergo ab ære collato a populo:mox conferendum quot annis stipű originem sumpsit.¶ De quo:ære qd̃ pplus cõtulit.¶ Metellus:ipse.Q.Cæcilius Metel. ¶ Fecit delu.extruxit templű.¶ Inde:ex eo.¶ Manet mos:seruaf cõsuetudo.¶ Dande stipis:offerendoꝶ nűmoꝶ.

Cur uicibus factis ineunt cõuiuia q̃ro
Tűc magis idictas cõcclebrãtq̃ dapes
Q̃d̓ bñ mutarit sedẽ berecynthia dixit
Capiant mutatis sedibus omen idẽ:
Institerã/quare primi megalesia ludi.
Vrbe forẽt nostra/cű dea sensit eni:
Illa deos inquit peperit/cessere parenti,
Principiűq̃ dati mater honoris hẽt:
Cur igiť gallos/qui se excidere uocam⁹
Cű tñ a phrygia gallica distet hum⁹:
Inter ait uiridẽ cybelen/altasq̃ celænas
Amnis/it insana nomie gallus aqua:
q bibit ide furit/pcul hic discedite qs ẽ
Cura bonæ mẽtis/qui bibit inde furit:

ANT. FAN.

Sodalitates Mutuæ i sacris cybeles

¶ CVR uicibus fa.ine.cõ.quæro:Mutuas sodalitates dicit.Cice.in Catone maiore:Sodalitates.n.me questoř cõstitutæ sűt sacris idæis magne matris acceptis. ¶ Indictas a pontifice siue a gallis comitibus matris deű siue ab epulonibus.Lege Festű.¶ Mutatis sedibus:mutanť a nobis sedes cum e cõuiuiis accedimus ad diuersa cõuiuia.Q̃d̓ Romani faciebant boni ominis cãtq̃m cibele e phrygia Romam translata bene ac fœliciter sedem mutauerat.

Megalesia primi i urbe ludi

¶ Quare pri.me.lu.Vr.so.no.hi ludi quo & supra meminimus iure primi ludoꝶ oĩum habebanť quia par erat ut dii parenti suæ cederent & cum hono rẽ matri exhiberẽt ¶ Cur igiť &c.diximus supra matris deum comites a gallo flumine gallos uocari.¶ Alta:q̃ celenas:urbem phrygiæ patriam marsiæ quem ab apolline superatum & excoriatum ferunt. Vnde illud est Lucani. Et quæ tuæ munera pallas,lugent damnatæ phœbo uictore celenæ. Id oppidum nõnulli lydiæ tribuunt.qd̓ nos monere nõ debet cum phrigiæ:Cariæ ac lydiæ loca inter se coeant : ut non facile distinguantur. Sciendum & collem ipsum in quo urbs est Celenas dici ut autor est Strabo & oppiduȝ ipsum in cuius foro suspensa uisebatur Marsiæ pellis : ut Herodotus scribit in utrem formata.quam ei detractam phriges ferebant apollinem suspendisse.¶ insana:quæ insanos facit ut dictum est. ¶ Procul hinc di.quis est Cu.bo.mẽ.sensus est. Vos quibus cura est bonæ mentis discedite procul a gallo flumine.

Calene

De pelle marsiæ sm herodotum.

PAV. MAR.

¶ Q. Væro cur ineant cõuiuia factis uicibus? postea interrogo uñ ea sit cõsuetudo:q̃ in his festis uicissim mõ ad hæc:mõ ad illa cõuiuia eant.¶ Et magis tunc:magis q̃ ullo unq̃ tpe.¶ Cõcelebrãt.cű celebritate frequẽrant.¶ Dapes indictas:ipsa cõuiuia indicta:nã indicebanť ab ipsis sacerdorib⁹:& postea uicissim ibãt. ¶ Quod berecinthia:iõ factis uicib⁹ ineunt cõuiuia:qd̓ deoꝶ mater.¶ Bene mutauit sedẽ,psspere cõmutauit mõtes phrigiæ:p urbe roma.¶ Captãt idẽ nomen:psspere mutatiõis. ¶ Mutatis sedib⁹:cű e cõuiuio in cõuiuiű se recipiãt. Præterãt huic rei epulones:qb⁹ id inditű nomẽ. Quod Põpeio teste indicendi tonsitæterisq̃ diis epulas prãtem hẽrent:& Cice.in lib.de oratore.Põtifices inqt ueteres pp sacroꝶ multitudineȝ tris uiros epulones esse noluerűt:cű essent ipsi a Numa:ut ẽt illud ludicrű epulare sacrificiű facerẽt istituti & alio loco:Romæ inqt erãt sacra deæ matris:in qb⁹ dieb⁹ festis nocte epulabanť. Erãt ãt septẽ nűero &c. Hi ergo erãtq̃ cõuiuia cõmutabãt.¶ Institerã:q̃ res.s.¶ Quare ludi megalesia forẽt primi i urbe nřa.Cur romæ primi dicanť:& prio loco fiãt ludi ipsi:quos cõstituit.M.Iuni⁹ Btur⁹:& Megalesia appellanť:& de q̃ b⁹ paulo supi⁹ dixim⁹:& quoꝶ Liui⁹ memit.¶ Cű dea.erato.¶ inqt.n.qa.¶ Sẽsit me.s.q̃rẽtẽ. ¶ Illa.cybele.¶ Peperit deos:iouẽ:iunonẽ:neptunű:plutonem.¶ Cessere parenti:dit ipsi noluere matri cedere.¶ ET

Epulones uiri tres sm Cice.

mater habet principium dati honoris:hoc est primum ludorum honorem:nam cum ludi dis exhibeantur. Primus honos matri deorum debet ideo ipsi primi & magni dicunt ludi. ¶ Cur ergo uocamus gallos: q se excidere:alia quæstio. Cur galli dicti sint ministri cybeles:qui sibi uirilia exciderũt:seu amputauerũt. ¶ Cũ humus gallica:gallia ipsa. ¶ Tantũ distet:disiuncta & longe remota sit. ¶ A phrigia:unde huc aduecta deas hoc inquit cur appellant eo noie:qñ quidẽ a gallia appellari nõ potuerit. ¶ Inter ait uiridẽ cybelẽ i musa cãm appellatiõis ad gallũ fluuiũ refert:cuius aqua epota furorẽ gignit. ¶ Is labit p ea loca phrigiæ: ubi matris deũ erãt tẽpla.Initiũ.n.capit ex modris phrigiæ:& in sagarum amnẽ influit.& Pli.inquit:Gallus phrigiæ flumen est.de.cuius aqua potantes reddunt insani:& Martianus asserit adeo ministros matris deum gallos dictos ait erato. ¶ Gallus amnis:fluuius. ¶ Aqua insana.insaniã & furorẽ incutienti. ¶ It:fluit. ¶ Inter uiridem cybelem:cibelon & cibelem dicimus montem:de quo paulo supius. ¶ Et altas celenas:celenæ i phrygia collis quidã est:ut Strabo inquit:in quo urbs fuit eiusdẽ nois.Hinc Antiochus soter hoies trãstulit in eã quæ nunc Apamia dicit.& urbem appellauit de noie matris apiamæ Artabazi filiæ:quæ Seleuco nicatori nupsit.Hæc in phrigia ab ilio referunt.Sed ipsorum locorum noia:in loca nostra marsorum translata sunt:ut fuisse hoc oppida putauerimus:etiã ante marsiã ex Asia pulsum:sed de his in.vi.lib.plura dicemus. ¶ Qui bibit inde:ex eo fluuio. ¶ Furit:furorem concipit. ¶ Discedite hinc procul:longe ab hoc fluuio recedite ne sitis postea furore perciti. ¶ Quis pro quibus. ¶ Est cura bonæ mentis:qui sane mentis estis:& insanire nõ uultis.Qui bibit inde furit:repetitio prioris expositionis:ad uehementiora monita.

Quare dicti sũt galli sacerdotes cybeles

Nõ pudet herbosũ dixi posuisse moretũ
In dñæ mensis/an sua causa subest:
Lacte mero ueterẽs usi narrãt & herbis
Sponte sua si quas terra ferebat ait:
Candidus elixæ miscetur caseus herbæ
Cognoscat primos ut dea prisca cibos
Postera cũ cœlo motis pallantias astris
Fulserit/& niueos luna leuarit equos:
Qui dicet/quõdã sacrata est colle qrini
Hac fortuna die publica/uetus erit:
Tertia lux memĩ ludis erit/hac mihi q-
Spectãti senios cõtinuus&q loco: (dã
Hæc ait illa dies libycis q̃ cæsar in oris

¶ HERbosum moretum:in sodalitatibus magnæ matris apponebat conuiuiis moretum e lacte caseo & herbis ob conuenientiam eius cibi cum dea.Lac enim & herbæ fuit ueterũ cibus.& ipsam deam uetustissimã esse nemo dubitauerit quippe quæ est deorum mater. ¶ Lacte mero:lacte solo.Hoc cibo uiuunt nõnulli barbari:quos moriat Plynius ignorare aut spernere tot sæculis casei dotem: quo tradũt uixisse Zoroastren in desertis annis.xx. ita temperato ut uetustatem non sentiret. ¶ Postera cum cœlo motis pallantias astris fulserit.viii.idus aprilis celebratur dedicatio ædis fortunæ publicæ in mõte Quirinali:quo in loco sacrata est ædes eius deæ quã nõnulli Protogeniam Liuius Primigeniam uocat non a Cn.Domitio prætore urbano:ut quidam uolunt non intelligentes quid Liuius tradat:sed a Q.Martio ab ila duumuiro ,ad idipsum creato quam ædem uouerat decem annis ante.P. Sempronius sophus:qui cum in agro crotoniensi cum hannibale male pugnasset coniunctis deinde copiis cum legionibus.P.Licinii proconsulis cum eodem hoste cõflixit:& cum in principio pugnæ ædem fortunæ primigeniæ uouisset si hostes funderentur compos eius uoti factus est.Hostes enim fusi ac fugati sunt & supra quattuor milia armatorum cæsa.Itaq idem Sempronius censor postea eam ædem locauit quæ neq ab eo neq a Cn.Domitio:sed a.Q.Martio dedicata est Est autẽ fortuna publica quæ & primigenia dicit ne qs dubitet legat tertiæ decadis Liuii librum nonũ nõ longe a fine:ubi eius fortunæ historicus meminit cũ in eodem libro ac paulo ante scripsisset tẽporibus secundi belli punici matrẽ deum e phrigia in italiã fuisse translatã.Idem et tradit.M.Liuium &.C.Claudium cẽsores ædẽ matris deum locasse in palatio faciendã Pallantias autẽ aurora dicitur a fratre Pallante:ut cũ præuia lucis tradendũ phœbo pallantis inficit orbem: Est frater eius Pallas Titanis filius ex quo ex terra natã esse auroram fabulantur.Sunt & qui aurore patrẽ Pallantem uocant. ¶ Luna leuarit equos:equi a luna hoc loco leuari onere dicuntur lucis aduentu. ¶ Tertia lux.vi.idus aprilis Iulius Cæsar in lybia superauit iubã & Scipionem cum persequeretur reliquias exercitus Pompeiani.Nota est historia.Sciendum tamen iubam quem fuisse & superbum & inertissimum legimus ideo hoc in loco magnanimum dici:quod & magno animo Cæsari aduersatus est:& in oppido zamæ lignis congestis maximam in medio foro pyram construxit:ut si forte bello foret superatus igne subiecto se in eam proiiceret:is demum fluentibus rebus ad uoluntatem Cæsaris cum petreio conatus est ut per uirtutem interfecti esse uiderentur & cum infirmiorem illum ferro consumpsisset impetrauit a seruo ut se interficeret:idq obtinuit. Appianus scribit eum regem ac Petregium cum nec fugam nec salutẽ ulterius spectare possent inedia se ac uulneribus inuicẽ confecisse.Triũphauit autem Cæsar(ut inquit Plutarchus)non de Scipione sed de Iuba rege cuius filius Iuba in triumpho ductus est admodum infans:fortunatusq ea captiuitate:qua factum est ut ex numida ac barbaro inter scriptores doctissimos numeretur. Sane iubam autor perfidum uocat ob Aphrorum ingenia quæ & fallere & fidem frangere consueuerũt.

ANT. FAN.
Moretum
Casei dos
Fortunæ publicæ festũ i mõte qrinali viii.idus aprilis protogenia fortuna seu primigenia.
Pallãtias
Ludi i honorẽ cæsaris ob uictũ iubam v.idus aprilis in be mors Iuba scriptor.

¶ NON pudet herbosum:ultima quæstio:Cur in epulis deæ moretum adhibebat Cãm refert musa ad antiquos cibos:cũ lacte & herbis olim homines uescerent.Neq.n.est aliud moretũ.nisi admixtio multarum herbarum cũ lacte & caseo.licet sint qui pro intinctu uiridi accipiãt.dixi ego.Nõ pudet posuisse in mẽsis dominæ.apponere deæ epulis. ¶ Herbosum moretũ:ex herbis & lacte & caseo confectũ. ¶ An sua causa subest,an est aliqua causa ppria quare id fiat. ¶ An ueteres.antiq. ¶ Narrant usi.quasi dicãt uesci solitos ipsos

PAV. MAR.

neteres.¶ Meto lacte & herbis:his.n.uescebant añ panis usum.¶ Si quos:quasi & aliis cibis si aliquos¶ Fe rebat terra sua sponte:nõ arata:nõ cõsitaised suapte natura.¶ Cãdidus caseus miscet elixæ herbæ:hoc nũc offert epulis deæ:caseus cũ herbis elixis:q moretũ.¶ Vt dea prisca:deorũ mater antiqua¶ Cognoscat pri mos cibos:qualib⁹ Saturni tpe uesci cõsueuerũt. Hactenus de sacris cibeles¶ Postea cũ cœlo.viii.idus apri les:hoc sexta die mẽsis. Erit festũ publicæ fortunæ:cui⁹ tẽplũ a Cæsare cõsecratũ est in colle quirinali:post aphricã uictoriã:de Scipiõe & rege iuba:de quo paulo post.¶ Postea pallãtias:sequẽs aurora pallãtis ex ti tanũ gñe filia.¶ Cũ fuiserit motis astris:pulsis sydesib⁹:quæ aduẽtu maioris lumis obscurat.¶ Et luna le uarit equos niueos:alleuiarit ab ipso ope:hoc est ubi occidet luna:& mane illuxit.¶ Verus erit qui dicet: uera loquet qcũq id asseret. Publica fortuna est sacrata:ædes fortũæ publicæ:cõsecrata fuit quõdã.¶ Hac die:quæ octaua est iduũ aprilũ.¶ Tertia lux:tertia dies a festo publice fortunæ:hoc est.vi.idus apri.¶ Erit ludis deputata ad exhibẽdos ludos:eo.n.die ludi fiũt.¶ Memini memoria repeto.¶ Hac die.s.¶ Quidã se nior cõtinuus mihi spectãti:q spectabã ipsos ludos.¶ Et loco:qsi q cõtinuato ordie pximo nihil loco sede bat:eũ pximus eẽt dignitate.¶ Ait:dixit.¶ Hæc illa dies:referebat ille senex in ludis:eã eẽ diẽ:quo Cæsar in aphrica uictor fuerat. Et.n.uicto cæsar phamace Romã rediit. Cõsul iterũ creat⁹ est:ubi cognouit Cato nis & Scipiõis fugã in aphricã:q ad bellũ ab rege iuba accẽdebant:illuc traiecit:& Catone iã mortuo iu be & Scipiõis debellauit exercitũ. Expauẽtib⁹ inaudito pri⁹ tubarũ clamore regiis elephãtis. Scipio naue fu giens seipm iteremit. Rex interim iuba:ut in cõmẽtariis est ab oĩb⁹ ciuitatib⁹ exclusus:desparata salute:cum iam conatus esset cũ Petreio:ut p uirtutẽ interfecti esse uiderent:ferro inter se depugnãt atq infirmiorem imbecilliorẽq Iuba Petreium facile ferro cõsumpsit:deinde ipse sibi cum conaret gladio traicere pectus nec posset:pcibus a seruo suo ĩpetrauit:ut se interficeret idq obtinuit &c. Cæsar uero Romã ex aphrica re diens:ut ingt Plutar. ex ea uictoria magnifice p ora ppli ferebat. Taurũ.n.agri ab eo in ditionẽ subactũ ut annuo puentu percepturus fiscus esset. Tritici qdẽ ducẽta milia modium acticorũ.olei uero trecẽtas myria das. Aliquot inde triũphos egit. Alexandrinũ ponticũ.aphricanũ nõ de Scipione.sed de iuba rege eius fi lius. Iuba quoq noie infans admodũ in eo deductus est triũpho. Fortunatissimã utiq captiuitatẽ:qua effe ctum est.ut ex Barbaro.s.ac Numida inter doctissimos scriptores adnumeret. Post triumphos ingẽtia mili tibus cõgiaria dedit. Ad conciliandam sibi plebem spectacula edidit:cõuiuiaq celebrauit. Vno die in duo bus ac uiginti milibus triclyniorũ epulum præbens uniuersis. Munus gladiatorũ ac nauale certamẽ adhi buit & reliqua. Ille igit senex referebat Cæsaris uictoriã:quã qdẽ ipsi ludi fuisse uident instituti.¶ Hæc illa dies.s.¶ Qua Cæsar in oris lybicis:in aphrica.

Die sexta aprilis fuit tẽpium deæ fortunæ publicæ factatum

Tres triũphi cæsaris de alexãdria ponto & aphricão de iuba

ANT. FAN.

> Perfida magnanimi cõtudit arma iubę
> Dux mihi cæsar erat/sub quo meruisse (tribun⁹
> Glior/officiis pfuit ille meis:
> Hanc ego militia sedẽ/tu pace parasti:
> Inter bisquinos usus honore uiros
> ¶ Plura locuturi subito subducimur/ (hymbre:

¶ CONtudit.pfregit ac tũdẽdo supauit¶ Tribunus.hic senior qui Ouidio ludos spectanti assidebat tribunus mi litum fuerat sub Cæsare. Est aũt a tribu tribunis nomen inditum. Fuerant enim sub Romulo tres tribus quibus qui præerant tribuni uocabant.¶ Hanc ego militia sedẽ tu pace parasti. Augustus teste Suetonio i spectaculis mi lites secreuit a populo & cum plerisq equitum attrito bel lis ciuilibus patrimonio spectare ludos e.xiiii.non aude rent metu pœnæ theatralis pronunciauit non teneri ea quibus ipsis parentibusue equester census unquã fuisset.

Milites ĩ theatro se debant se creti a po pulo.

¶ Inter bisquinos usus honora uiros. Poeta hoc loco decemuirum se fuisse testatur.nam erant qui Oui dium equitem quidem fuisse dicunt:sed nullum honorem præterea nisi triumuiratum tulisse.ii.ne dein ceps fallantur uideant accurratius quomodo hunc locum interpretentur:& illum. Nec male cõmissa est nobis fortuna reorum usq. Decem decies inspicienda uiris. Sane triũuiratum Ouidius tulit admodum iu uenis.ut Cœpimus & tenere primos ætatis honores Deq uiris quondam pars tribus una fui. Sciendum decemuiros sub Augusto centumuiralem hastam coegisse quam questura functi cogere consueuerant. is etiam noua quædam officia excogitauit in quibus triumuiratum legendi senatus & triumuiratum reco gnoscendi turmas equitum:adiecitque tribus iudicum decuriis quartam ex inferiore censu quæ ducena siorum uocata est:indicauitque de leuioribus summis.

Ouidius fuit decẽ uir Triũuira tus sub au gusto

PAV. MAR.

¶ CONtudit:tundẽdo attriuit & oppssit.¶ Arma pfida:pfidã & fœdifragã puniceã militiã¶ Magnanimi Iubæ.regis mauritaniæ.¶ Dux mihi cæsar erat:qsi eo tpe ego sub cæsare militabã.¶ Sub quo tribunus:q erã tribunus mi.¶ Glorior meruisse:ad gloriã mihi ascribo sub cæsare militasse.¶ Ille cæsar.¶ Præfuit of ficiis meis:q ille impator:& ego sub eo trib.¶ Ego parauit hãc sedẽ militia.tu parasti pace.erãt in eo ordie subselliorũ.ubi sedere nõ licebat:nisi q magistratũ gesserãt. Ingt ergo ille se militia:qa trib fuerat. ius ĩ eo subselliorũ ordie sibi parasse. Poetã uero domi in pace.¶ Vsus honore iter bisqnos uiros:q magistratũ in decẽuiratu gessisti. Fuerat.n.poeta decẽuir:antea tñ iuuenis triũuir. Vñ in.4.tristiũ. Cœpimus & tenerẽ pri mos ætatis honores. Eq uiris quõdã pars trib⁹ una fui. Egitq cãs in foro cẽtũuirali.de quo in.ii.tristiũ ad Augustũ. Nec male cõmissa est nobis fortuna reorũ Vsq decẽ decies ispiciẽda uiris:qn inter centũ uiros iudiciũ dixisse cõstat.ut a pricipio diximus. Hoc aũt in loco decẽuirũ sese ostẽdit. Fuit.n.in eo magistratu decẽuirali in quo ipsi iudices de causis ad arbitriũ iudicabãt:de quo seipm ab integritate & fide cõmẽdat in.ii.eni tristiũ sic inqt Res quoq priuatas statui sine crimine iudex. Deq mea fassa est psrs quoq uicta fi de:sed de hmõi iudiciis in libris de oratore ad.Q.frẽm Ciceronis cumulatius differemus.¶ Plura locutu ri.cũ & alia multi sit collocaturi essemus. Subducimur.repellimur a subselliis. Subito hym.subita pluuia.

De officio cẽtũuiro iudi cã.p arbi trio

ANT. FAN.

¶PENdula cœlestes li.mo.aquas.libra in ortum ferebaf:cum Sol una cum Ariete ludis nonduz pfectis³ (ut autor inqt)tēderet ad occasum.vi.idus huius mēsis:quo tpe significaf tēpestas autore Columella.pendulā aūt librā dicit nō qđ occidat.Id enim fieri nullo mō pōt ludis nondū absolutis & pauloante solis occasum:sed qđ Pendulū est Libræ ppetuū epitheton.Quis.n.nesciat solē cum ariete in occasum tendēte nocte iā ppinqua cū solē ipm pars arietis añcedat librā necessario in ortū ferri.‘¶Ante tñ q̄ sūma dies spectacula sistat Ensifer orion æquore mersus erit:Orion in cœlo ita formatus est ut ensem gerere uideaf. Vñ

Libra i ortum fert vi.id.apri

Libra pendula

Pēdula cœlestes libra mouebat aquas:
¶Añ tñ q̄ sūma dies spectacula sistat:
Ensifer orion æquore mersus erit:
¶pxia uictricē cū romā ispexerit eos:
Et dederit phœbo stella fugata locum:

illud est Lucani:Ensiferi nimiuz fulget latus orionis. Est aūt huius signi tāta magnitudo:ut multis dieb⁹ oriaf & occidat.Quare(ut inqt Seruius)eius apud peritos est incerta tēpestas:dicif tñ occidere ex ortu Scorpionis a quo interēptus credif.Vñ cōsequens est:ut hoc tpe pene occidat cum solis occasu:qui magnā partē Arietis emēsus est.Is enim ubi oceano imersus est trahit secū ut ita dixerim Tauꝝ cuius occasu sine dubio & Scorpius oriatur,& orion occidat necesse est qui in cœlo ita locat⁹ est ut dextra ensem tenere & cum Tauro certare uideaf:itaq̧ Hesiodus Orionis occasu uerno.i.hoc tpe terrā pēē arādam docet.Ply.autor est in creta terremotu rupto monte inuentū esse corpus stans.xlvi.cubitoꝝ qđ qdā fuisse Orionis tradiderūt.Sciendū Accium hoc signū iugulā appellasse teste Varrone.Alii iugulā stellam esse uolunt sic dictā a forma iuguládis quæ cæteris nucib⁹ maior est.Cum romam inspexerit eos:Aurora Eos dr ut supra docuimus & a græcis ios teste Seruio.Nā eous est lucifer:ut Te matutinus flentē cōspexit eous & flentē paulo uidit post hesperus idē.Est ēt eous adiectiuū cui⁹ prima syllaba mō pducif natura mō corripif ob sequentē uocalē:Vel qm̄ & ios dicimus & eos.Sane.v.idus huius mēsis Romani rem diuinā Cereri faciebāt cui & ludos circēsea celebrabant:ut Cornelius tacitus autor est.Ea ut Diodorus scribit frumēti qđ forte inter alias herbas nascebaf ignotū cæteris usum prima inuenit ante Proserpinā a se genitā: qua rapta oia frumēta incēdisse dicif.Sed posteaq̄ ioui recōciliata est;in cuius odium frumēta incēderat se cā frumēti semē dedisse Triptolemo mādasseq̧:ut id mortalib⁹ diuideret:ac mōstraret seminādi modū. Eadē tradif leges dedisse qbus hoies iuste uiuere assuescerēt:unde & legifera dicta est & eius festa Tesmophoria nocant.Ante usum enim frumēti hoies passim sine legib⁹ uagabanf:quæ feritas eo inuēto sublata est:ut inqt Serui⁹ postq̄ ex agroꝝ diuisiōe nata sunt iura.Hinc Ouidius alt alibi Prima ceres unco glebā dimouit aratro prima dedit fruges alimētaq̧ mitia terris prima dedit leges.Aristoteles tñ sæpenumero cuz in athenieñses inueheref dicebat eos frumēta & leges inuenisse:sed frumētis uti nō legibus. Quod iō diximus quia cōstat Cererē Siculā fuisse ut Solino placet:quis negari nequeat haud lōge ab athenis fuisse tripto lemi patriā:ubi tēplum fuit cereris Eleusine:ut autor est Strabo:ubi(ut quidā tradunt)qđ noctu sacra cereris fierēt sacerdotes facib⁹ discurrētes quos ab eaꝝ gestatiōe Daduchos appellarunt & cursu ppe Bacchico furētes deā colebant:a cuius sacris impii & scelerati uoce pconis sūmouebanf.Romæ aūt solis matronis licebat sacrū Cereris āniuersariū celebrare qđ intermissum est pp cladē cānensem: cū nulla eo tpe matrona luctus expers foret.Lugētibus.n.ut inqt Liui⁹ ad sacrū facere nō licebat:qđ gratuz erat:ut scribit Plut.si a lætis hoibus celebraref.Huius deæ festa:qm̄ e græcia translata fuissent græca sacra dicebanf autore Festo:Cuius ædes:ut ait Ply.ad Circum maximū fuit:quā Demophilus & Gorgasus palestæ laudatissimi atq̧ pictores utroq̧ genere artis suæ excoluerunt uersibus inscriptis græce quibus significarunt a dextra opera Dimophili esse a parte læua gorgasi.Meminisse aūt debemus qđ Seruius tradit Cererē deā esse rusticoꝝ:cui Virg.in.i.georg.anniuersariū sacrū uerno tpe fieri præcipit.ut annua magnæ sacra referes cereri lætis opatus in herbis extremæ sub casu hyemis iam uere sereno.Sacrificabatur autē Cereri & premetio ut inquit Festus despicis quas primū messuissent & lacte melle:ac uino:ut Cui tu lacte fauos & miti dilue baccho:& porca fœcūda & grauida in sacrificio ambarnali:Itē ad.xii.calē.ianuarias:siue prægnāte panibus ac mulso:ut Mac.tradit.Cæteꝝ in Cæreris nuptiis(autore Seruio)uinū adhiberi nefas erat:quæ ut idem inquit Horci nuptiæ dicebantur:salebantq̧ a pōtificibus solēnitate maxima celebrari.In sacris autē mulso libari nō ignorauit Vir.teste Mac.Vñ in georgicis miti Baccho iquit fauos dilue mitescere uinū dicens cum mulsum fieri cœperit.Sacerdotes cereris Baptæ dicebantur quod lauari eos oporteret dū initiarentur.Initia autem ut Varro scribit dicuntur cereris sacra.ipsa autē Ceres ut eidē placet dicta est,quod gerat fruges:uel a creando:ut Ser.scribit a qua Ceriti dicti sunt teste Nonio quasi cereris ira uexati.

Orion magnitudo

Iugula

Eos a grecis ios dr

Eous

Cereris eleusinæ templum

Cereris sacruz nō fiebat a lugentibus

Initia

Ceres unde dicta.

Ceriti

PAV. MAR.

¶LIBra pendula.pendens quæ iā in occasu erat.¶Mouebat cælestes aq̄s:inferebat pluuias.¶Egimus supius de occasu libræ:nō exigit hic locus:ut ea repetamus:quæ iā dicta sunt:Sed illud dixisse satis sit librā i occasu pluuias plerūq̧ inferre:nūc quoq̧ in ipso occasu pmitur:ideo mouet aq̄s.Tñ anteq̄ sūma dies:anteq̄ ultima pars diei.¶Sistat spectacula:quasi finē imponat ludis. Orion ensifer:ferens ensem.Nam armatus cū gladio figuraf.¶Erit mersus æquore:iā occiderit:sic designat ipsius Orionis occasum:quod qdē sydus procellosum est.Ply.tamē occidere inqt gladiū eius idibus nouē.sic magna esset differētia in occasu.Nos autē in sequenti libro:quæ ad eū pertinent latius referemus.¶Proxima uictricē.v.idus apri.hoc est nono die mensis:ludi fiunt ad honorē cereris in circo maximo:primū tamen fiunt equitia.Ad ludos autem cum pōpa itur:feruntur:q̧ deoꝝ imagines magna reuerentia & frequentia ppli:habetur:q̧ is cereri honor:quod ab ea reperto frumēto:& cōficiendi panis usu siluestrē uictū delicatiori cibo mutarit.De cetere plura diximus in.i.lib.Hoc quoq̧ i loco plura referenf:præsertim quæ ad Proſpinæ raptū:& errores

Die nono aprilis ludi agebāt in circo in honorez ceteris

ipsius spectant.¶ Proxima:eoo sequens aurora.nam eoo aurora est. Cum inspexit romam uictricé: hoc est cum sequens dies effulserit.& Romam orbis uictricem radiis illustrauis¶ Et stella fugata dederit locú phœboiquasi stellæ erunt ab aspectu nostro fugatæ.nam uincentur a maiore lumine.

Circus erit pópa celeber núeroq; deoꝝ:
Primaq; uentosis palma petet equis:
Hic cereris ludi/nó est op9 ídice causę:
Spóte deæ mun9/ꝑmeritúq; patet:
Páis erát primis uirides mortalib9her
Quas tell9nullo sollicitáte dabat (bę
Et mó carpebát uiuax de cespite gram:
Núc epulæ tenera fróde cacumé erát
Post mó glás nata é/certaia gládę repta
Duraq; magnificas querc9hébat opes
Pría ceres hoies ad meliora alimta uoca
Mutauit gládes/utiliore cibo: (to
Illa iugo tauros collum præbere coegit
Túc primú soles eruta uidit humus:
Aes erat í ꝑcio/calibis iá massa placebat

ANT. FAN.

¶ CIRCVS erit pompa celeber numeroq; deorum Ce reri(ut diximus teste Tacito)Romani circenses ludos ce lebrabant in quorum pompa deorum imagines uehebá tur. Vnde illud est Macrobii. Vehitur enim simulachrú dei Heliopolitani ferculo ueluti uehuntur in pompa lu dorum circensium deoꝝ simulachra. Et illud:euenissetq; ut circensium die puer de cœnaculo pópam superne de spiceret & matri referret quo ordine secreta sacrorum in arca pilenti composita uidisset. Tranquillus in Augusto die Circensium proximo solemni pompæ simulachrum dei detraxit. Ferebatur autem ea pompa circum metas te ste Varrone:qui ait circum maximum dictum: quod cir cum spectaculis ædificatus ub: ludi fiunt:& quod ibi cir cum metas fertur pompa & equi currunt. Eum circum apud quem ut diximus ædes Cereris fuit Ply. scribit a cæ sare dictatore ut supra docuimus in secundo huius ope ris libro extructum fuisse longitudine stadiorum trium ac latitudine unius:sed cum ædificiis iuherum quaternu; ad sedem ducentorum quadraginta milium. Constat ta men autore Liuio eius Circi locum ante a Tarquinio pri sco esse designatum:ae diuisa loca patribus: equitibusq; ubi spectacula sibi quisq; faceret. Sciendum uehiculum quo deorum exuuiæ(ut ait Festus) ludis Circensibus in Circum ad Puluinar uehebantur thensam appellari quæ erat argentea:ut idem autor docet:dicta a te di uina autore Seruio.¶ Prima palma:Celebrantur primum equiria:deinde cereris ludi¶ Sonte deæ munus promeritumq; patet.¶ Tale est cereris meritum:ut non facile detur melius aliquid inueniri cum in iuuē to Cereris sita sit non sit non uiuendi tantum:sed bene atque honeste uiuendi ratio:quorum alterum fru menta præstant alterum leges.¶ Panis erant primis uirides mortalibus herbæ. Diodorus. Eodemq; mo do & homines a principio genitos dicunt in agris.pastum quærētes siluestri & incondita uita uixisse qui bus herbæ & arborum fructus ultro uictum præberent.¶ Gramen:herbæ speciem hic accipimus omnib9 notam.¶ Bene erat iam glande reperta:glandis farina spissatur in panis usum autore Plinio.¶ Magnifi cas opes:si ad herbas non ad frumenta referantur:

Heliopolitani dei simlacrú.

Pópa circésib9 cu; metas ferebatur. Circ9 maximus

Thensa

PAV. MAR.

¶ CIRCVS:maximus.s.quem Tarquinius priscus extruxit iter Auentinum & Palatiú.¶ Erit celeber pó pamam cum pompa frequentatus. Pompa enim est ipse ordo ꝓcedentium in supplicatione. Vnde núc a nostris ꝓcessio dicitur:& pópam quoq; funebrem dicimus.¶ Et numero deoꝝ:quasi multis deorú ima ginibus:quæ ordine quoq; suo referunt.¶ Et prima palma:prima uictoria in ipso circo. Petetur equis uē tosis:pernicibus instar uentoꝝ. Primo enim loco erit equoꝝ cursus.¶ Hinc:post equiria.¶ Ludi cereris: qui exhibentur ad honorem cereris.¶ Non est opus indice causæ:demonstratore originis hoꝝ ludorum quia nó est petere a numinibus rationem:cum per se pateat.¶ Munus deæ:cereris.¶ Et promeritum: q̄si quod de ipsa genere humano promerita sit.¶ Patet sponte:per se & ratione sui ipsius manifestú est.¶ Vi rides herbæ erant panis primis mortalibus:ut referat merita cereris splēdioris cibi inuētricis:hoc inqt pri mi mortales loco panis:qui nódú traditus erat uescebantur uirentibus herbis.¶ Quas herbas dabat tel lus nullo sollicitáre:nullo terram ipsam colente. Sua enim sponte ꝓcreabat herbas.¶ Et modo carpebát ipsi mortales.¶ Gramé uiuax uirens:q tam cito nó arescit.¶ De cespite:de terra herbida.¶ Nunc epulæ: mortaliú.¶ Erat cacumē tenera fronde:summitas illa tenellarum frondiú:quæ quia tenellior:& ad esum quoq; facilior est.¶ Post modo glans nata est:ab initio uesci cœpere tenellis:& tú pullulantibus fródib9: postea natæ sunt ipse glādes:& hic cœpit esse præciosior cibus.¶ Bene erat:hominibus.s.¶ Iá repta glan de:quoniam pluris erant glādes:& glandiferæ arbores ipsis herbis. Vnde & Ply. inquit. Proximum erat narrare glādiferas quoq;:quæ priæ uictú mortaliú aluerút. Nutrices inopis ac feræ fortis &c. Et paulo post Glāde opes nunc quoq; multaꝝ gentium cóstant:necnó & inopia frugum arefactis emolit farina:spissa turq; in panis usum:& reliqua.¶ Et dura quercus:quæ prima est glandiferaꝝ arboꝝ.¶ Habebat opes ma gnificas:ꝓpter splēdidiorem cibú ex glandibus quá ex herbis.¶ Prima ce. uo. ho. ad me. all. cum uocasset hominē ad utiliorem ꝑstantioremq; cibú.¶ Mutauit glan. ci. ui. hoc est pane. Tradito.n.usu panis glandes reiectæ fút.¶ Illa coe. tau. præ. col. iu. prima ceres domare boues & ad iugú ligare docuit. Sed qui prius do muerit:in primo diximus.¶ Tunc pri. hu. eru. terra proscissa & euersa.¶ Videt soles:sná quæ prius euersa non fuerat:cum nulla esset ratio colendoꝝ agrorum tum primú effossa soli patuit.¶ Aes erat in precio: cœperat iam esse in precio:cú esset opus ferreis instrumentis ad procidendam terram.¶ Iá massa Calybis ipse infabricatus calybs ita appellatus a calibybus populis ad dextram Euxini:primis ipsius generis æris repertoribus.¶ Placebat:ad formanda.s.rustica instrumenta.

Primi uescebant herbis homines deinde glādibus arefactis

¶PERpetuo debuit illa tegi:ne inde fieret arma belli ex qbus agriculturā ipedit̃ & hoies pereūt. ¶ Perpetuūq; du. Augustū qui auctor est pacis cuius ceres alūna est. ¶ Honorē sacrificiū e molatea eni est quā p farra & micā saliētē significat. ¶ Vnctas ac. tæ. Pice uel cera & similib⁹ ut facile ardeāt. Vult aūt accēdi tædas: qa eaꝝ ope ceres raptā ꝓserpinā quæsisse dicit̃: ut illic accēdit geminas p lāpade pinus. ¶ Hinc cereris sacris nūc quoq; tæda dat̃. Hāc ob cām ceres dea tædifera dicit̃: ut & p tædiferæ mystica sacra deæ. ¶ Bos aret: nō uult bouē mactari cereri: cui⁹ opa mortales pcipiūt eius deæ munera. ¶ Plura re. m̄lta qdē audies & recognosces quæ nosti: doceberis quæ nosti. ¶ Terra tri. sco. ua. p. in æquor Tri. Sicilia quæ & Sicania dicitur Trinacriæ quoq; noīe a multis appellat̃ aut triquatræ a triāgula specie ut inqt Ply. cuius insulæ quot anguli sunt totidē ꝓmōtaria ad extremū efficiunt: quoꝝ Pachynus ad oriētē uergitur auctor est Strabo. Pelorus in Italiam. tertiū uero quod lilibeum uocant in libiā extentum simul & hibernū ꝓspectat occasum. Sed trinacria ut idem geographus docet nomen est primis seculis usurpatum: nā postea hæc insula trāslato in cōsonātiorem uocem uocabulo Trinachris appellata est. Siciliā uero dictā uolūt ab Italis quos siculos appellarunt. Sed sunt qui uelint Sicanos Hispaniæ populos in Italiam uenisse duce Sicelo qui inde pulsi insulam uicinam Italiæ tenuerūt. Vnde ab ipsis Sicaniam: ab eorum duce putarunt Siciliā nominatam.

ANT. FAN.

Triacria

Pachyn⁹

Pelorus

Lilibeum

Sicilia

Sicania

Siciliæ

Fertilitas

Heu quā perpetuo debuit illa tegi:
Pace ceres læta est & uos orate coloni,
Perpetuā pacem pacificumq; ducē:
Farra deæ micæq; licet salientis honorē:
Detis & in ueteres thurea grana focos
Etsi thura aberūt/ūctas acēdite thædas
Parua bōæ cereri/sint mō casta/placēt
A boue succīcti cultros remouete mistri
Bos aret/ignauam sacrificate suem.
Apta iugo ceruix/non est feriēda securi
Viuat/& in dura sæpe laboret humo:
Exigit ipse locus raptus ut uirginis edā
Plura recognosces/pauca docēd⁹eris:
Terra trib⁹scop⁹is uastū pcurrit i æquor
Trinacris a positu nomē adepta locis

¶HEV quā ppetuo debuit tegi illa calybis massa: utilius enim esset. materies ferri si semp tecta fuisset. Non gesta armata bella cruēta manu. Cā fuit ferri crebræq; rapinæ: excidium miseris exitiūq; fuit: iō poeta optaret tectam fuisse semp ferri massam: quia inde fabricata bellica instrumenta. ¶ Ceres est læ. pa. quoniam ut in fine primi dixerat. Pax cererem nutrit pacis alumna ceres. ¶ Et uos co. agricolæ. ¶ Orate: pcibus a diis poscite. ¶ Pacē ppe. q̄ ppetua & sine itermissiōe sit. ¶ Et ppetuū du. optate ppetuā uitā Tyberio q pacē pstat. ¶ Farra licet: ceres nō exigit opulētū sacrificiū sed farra & sale cōtēta ē: & thure succēsis & tædis. ¶ Licet detis: offeratis deæ cereri. ¶ Farraq̄ quō eēnt i pcio i prio & scdo diximus. ¶ Et honorē micæ saliētis hoc ē mice salis: nā igne saliēs edit crepitū. offeratis igit̃ molā: q̄ erat ex sale & farre mollito & gra. thu. grana thuris adolēda. ¶ In ue. fo. i ueteres aras. Sed si thura aberit: cū hēri thus nō poterit. ¶ Accēdite tæ. un. q̄ piguedie prius pūgi dn̄t: ut uehemētius accēdant̃. In ludis. n. cereris tædæ accēsæ ferunt̃: qd̄ raptā filiā accēsa face qsierit. ¶ Parua munera. s. ¶ Placēt bo. cæ. qa modico cōtenta est. ¶ Sint mō ca. ea q̄ offerūt̃: q̄si mō pia & casta mēte offerant̃: ut in. i. li. dixim⁹. Mēs hūilis: mēs casta placet. Castā accipe mētē. ¶ A boue suc. admōet: ne bos imolet̃. Nā capitale erat apud ueteres bouē mactare: quē ut Ply. inqt sociū laboris: atq; agriculturæ hēmus ut in prio quoq; dictū. ¶ O mistri suc. uos q succīcta ueste sacra ministratis. Qui mos succigēdi a gabis emanauit. Nā gabini cū sacrificarēt: uestes succīxerent: ut expeditiores eēnt ad isequēdos luposq; hostias fugabāt. Et iteꝝ cū nūciatū eēt affore pdones succīcti accurrerēt. Quare cōstituere ut deiceps succīcti sacrificarēt: & ide est q Luc. inqt. Turba mior ritu seqt̃ succincta gabio. Remouere cul. a boue: nolite bouē imolare: & ab eo remouete gladios. ¶ Aret bos: aratet: & ꝓscīdite terrā boue. ¶ Sacrificate ig. suē: imolate porcū ignauū: & iutilē & iertē. qa neq; lana ut oues: neq; ferēdo onere: ut eq: muli: asini: camelii: neq; arādo: ut boues uiuāt. Sed imolat̃ cereri qd̄ semia eruerit. ut in primo dixim⁹. ¶ Ceruix: bouis. s. apta ¶ Iugo: ferēdo ¶ Nō est fe. cedēda ¶ Securi: qa bouē ferire nō debem⁹. ¶ Viuat bos ¶ Et sæpe la. du. hu. exerceat̃ i ꝓscīdēda terra ¶ Exigit iste lo. qm̄ cereris sacra canim⁹: ipa res exigere uidet̃. Vt edā rap. uir. quēadmodū a Plutōe ꝓserpina cereris filia rapta fuerit ¶ Plura reco. in hui⁹ rapt⁹ relatōe: m̄lta qdē recognosces ¶ Pauca etis d. qa paucis ego expediā ¶ Terra tri. sco. aggredit̃ ꝓserpinæ raptuꝫ. Qui ab aliis quoq; poetis celebrat⁹ est. Et post poetā ipm Claudian⁹ cecinit: sūma cū maiestate dicēdi: quē nos quoq; magna diligētia & cura iterpretati sum⁹. Rapt⁹ ꝓserpinæ in enna: nō in etna mōte: sed in pratis Ennæ ciuitatis: q̄ est i medio ferme loco ipsi⁹ isulæ. Diu deide mr̄ eā q̄ritās errauit. Donec ab sole cognouit a patruo raptā: legēq; accepit: reducere ab inferis posse: nisi qd illa in Erebo comedisset. Cōptū est hausisse grana mali pūici reuocari penit⁹ nō potuit. Datū tn̄: ut aliquo tpe eēt cū mr̄e supi⁹: aliquo apud iferos cū uiro. Hæc ex fabula. Eusebi⁹ aūt inqt ꝓserpinā speciosissimā fuisse uirginē cereris filiā: & Sicani regis uxoreꝫ. Quā ob famā singl̃aris pulchritudis. Orcus mollosoꝝ rex rapuit & mr̄imōio sibi copl̃auit. Sed qa de sicilia & raptu uirgis sumus acturi. Facit ad rē illud qd̄ Diod. inqt. Sicilia optia isulaꝝ oium antiqtate reꝝ ceteras āncellit. Hæc oli Triacria ab ei⁹ forma trinū appellata. Sicania deiceps ab icolis dicta est. Postrēo ab italis: q siculi dicebant̃. Siciliā dixere. Tradūt siculi Siciliā cereri ac ꝓserpinæ sacrā eē. Fabulāturq; poetæ qdā. post Plutōis ac ꝓserpinæ nuptias. hāc isulā Anacalyptræ nymphæ traditā. Siculos āt: q in ea hitāt: indigenas eē: scriptores tradūt. Has primū deas i sicilia uisas. Inq; ea primo frumētū terræ bonitate ortū: in agro leōtino: qd̄ has deas repisse cōstat. Raptā ibi ꝓserpinā argumēto eē uolūt: qd̄ hæ deæ i hac tāq isula

PAV. MAR.

Quo pcio essent farra apd ueteres

Sabini cū sacrificarēt uestes succinset;

Rapt⁹ ꝓserpiæ fuit in enna nō i etna & ob grana mali punici rapi nō potuit.

anacalyptræ nymphæ

De raptu pserpinæ in pratis ubi flo⁊ flagrátia cács odo. satu catét

admodũ eis dilecta, habitarunt. Raptũ pserpinæ in pratis iuxta Ennã ciuitati ppinq̃s ferunt: q̃ liliis uariisq̃ floribus idea dignis ornata erát. Vbi ppter odo⁊ fragrantiã sagaces canes odoratu catét. Est ibi pratũ a supiore pte planũ: admodũ aquis redũdãs. Altus circũ: & pcipitiis undiq̃ abscisus locus: ex quo a nõnul. lis siciliæ umbelicus appellat᷑. Spelũca insup grãdis est: p' quã Plutonẽ fabulant᷑ cũ rapta uirgine curru trã sisse. Hæc Diodo. & Solin' inqt in sicilia cãpum Enneũ esse floridũ & semp uernãtẽ: humi & demersum foramẽ aspicit᷑: p qd' Ditẽ ad raptũ pserpinæ exeuntẽ: Fama est hausisse lucẽ &c. ¶ Terra pcurrit i æquora: ptẽdit᷑ in magnũ pelagus. ¶ Trib' sco. trib' pmõtoriis. ¶ Lilybeo: pachino: peloro. ¶ Adepta nostri a po. locuq̃ quæ a situ & forma triãgulari trinacris est appellata. Vñ Strabo Sicilia inqt tribus formata angulis. Iccirco primus senilis trinacria: posterius trinacris appellata est trãslato in cõsonantiorẽ uocẽ uocabulo.

Grata domus cereri/multas ea possidet (urbes
In qb' ẽ culto fertilis enna solo:
Frigida cœlestũ mřes arethusa uocarat
Venerat ad sacras & dea flaua dapes
Filia cõsuetis ut erat comitata puellis:
Errabat nudo per sua prata pede:
Valle sub umbrosa loc' ẽ aspgie multa
Humidus ex alto desilientis aquæ:
Tot fuerãt illic quot hẽt natura colores
Pictaq̃ dissimili flore nitebat humus:
Q uã simul aspexit comites accedite di (xit:
Et mecũ pléos flore replete sin':
Præda puellares aĩos delectat ianis:
Et non sentit᷑ sedulitate labor:

ANT. FAN.

¶ GRATA domus cereri: Luca. in. iii. pharsaliæ: Vtraq̃ frugiferis est insula nobilis aruis: nec plus hesperiam longinq̃s messibus uilæ. Nec romana magis cõplerunt hor rea terræ. Inde ut inquit Solinus Ceres fuit magistra fru. ctuariæ sationis. Nos tñ depraauatum Solini locum arbitramur legendũq̃ frumentariæ sationis. In qbus est culto fertilis enna solo. Huius urbis nomen geminato iscribendum est dicẽdũq̃ Enna nõ Aetna. Neq̃ n. uel ætnã

Enna

mõtem accipimus perpetuo cla⁊ incendio cuius erater ambitu. xx. stadio⁊ patere dicitur. Vel ætnam oppidum

Aetnã p cata posi tã nota: Enna fuit ubi erat tẽplũ cereris solẽ ne

qd' abest a Catana stadiis. lxxx. Vel Catanã ipsam quam Syracusano⁊ tyrãnus Hieron pulsis inde ueteribus incolis ætnam pro Catana appellauit cum neutrũ eo⁊ oppido⁊ uel æde Cereris: uel frumenti copia celebret᷑. Sed accipimus hoc loco eam Ennam quæ (ut scribit Põponius mella) famam hẽt ob Cereris templum ac non longe distat ab Erycticuius incolas Ply. uocat Ennenses ac manifeste ab atheniensibus sepetat. Id ut diligentius animaduerteremus effecit iampridem Peirutius Doxa Fanensis uir acri ingenio admirandoq̃: qui omnes totius orbis prouincias separatim expinxit & loca in his suis intervallis ita distinxit ut existimem' nihil exactius pene fieri potuisse. Is est quẽ anno salutis. M. cccclxxviii. Senatus Fanensis triumuir⁊ legit portui designando qui nũc me q̃store magna impẽsa ad Argillã flumẽ extruit᷑. Ennæ ager feracissimus est: cuius meminit Strabo his uerbis. Intra insulã est Enna modicis quidẽ

Ennæ ager

possessa inquilinis super collem iacens in qua sacra Cereris ædes est. Ea montanas amplectitur planicies totas arabiles. Solinus aũt hic inquit cãpus Ennensis in floribus semp & oĩ uern' die quẽ propter est demersum foramen quo Ditẽ patrẽ ad raptus libere exeuntem fama est lucem hausisse. Arethusam hæc uir

Arethusa

go Dianæ comes in fontẽ sui nois conuersa est quo Syracusæ gloriant᷑. Nota est fabula. In eo fonte Ply. sed di inquit iacta in alpheum qui per olympiã fluẽt pelopõnesiaco littori infunditur: & quod mi⁊ ẽ eiusdẽ fontis aquas fimum redolere ppter olympiam. Quidã dicunt (ut scribit Seru.) ad arethusam nymphã Siciliæ Alpheum ex Elide uenire per maria. Alii ipsam Arethusam in fontẽ mutatam alpheum fugere & ex Elide ad Siciliam uenire. Strabo geographus quod de alpheo & arethusa nonnulli ue⁊ putant oĩno existimat fabulosum. ¶ Vocarat: Ad cõuiuiũ quod sequẽs uersus ostẽdit ¶ Dea flaua: Ceres ppter Arista

Proserpinæ rapt'

rum maturitatẽ quibus color flauus est. ¶ Filia: Proserpina. Hãc Euseb. tradit ueram fuisse Cereris filiã formosissimã & Sicani regis coniugem quæ ab Horco rege Molosso⁊ rapta dicitur. ¶ Ex alto desiliẽtis aq̃: quæ e mõtibus fluebat in uallẽ. ¶ Quot habet natura colores. Sunt sane colores tot ac tã diuersi ut multi definit uocabula. ¶ Non sentitur sedulitate labor: nimio studio quod laborem' fallit.

PAV. MAR.

¶ GRAta domus cereri: qm̃ eam insulã incoluit. ¶ Ea: sicilia. ¶ Poss' det multas urbes: nã multæ sunt i ea ciuitates: cũ populosissima sit. ¶ In qb' urbibus. ¶ Est enna fertilis culta solo: Enna q̃ feracẽ hẽt ag⁊. Nec intelligas de mõte ætna: aut de urbe q̃ in eo mõte sita ẽ: sed de Enna p duplex. n. n per. t n qd oppidũ' ẽ in media fere isula. cuius Ci. mẽinit in uerrinis. & Strabo inqt: Intra insulã est Enna modicus qdẽ possessa in

Enna ciuitas ẽ i media fere insula

quilinis sup collẽ iacẽs: In q̃ sacra cereri ædes. Ea mõtanas amplectit᷑ planities totas arabiles. ¶ Frigida cœlestũ: nympha syracusi fontis: quã Arethusam uocãt. Deas ad cõuiuiũ uocarat. Accesserat & ceres i qd' tõ fictum esse a poetis cõstat. ¶ Vt occasio dares amanti rapiẽdæ uirginis: absente custodia matris. Claudianus inqt Ceretẽ accessisse in phrygiã reuisendæ matris grã: Sed Arethusam fontẽ esse dicũt in Elide in pelopõneso. Dilabiq̃ inde eius aquã imis to etiã alpheo: subterraneo meatuq̃ syracusas in sicilia ibiq̃ apd

Proserpinã iclusã in domo fuisse eductam a uenere pallade & dianas

litus ante urbis portã erũpit: & Arethusæ nomẽ adhuc remãet. ¶ Arethusa nympha. ¶ Frigida: ob aq̃ frigiditatẽ. ¶ Vocarat: ad cõuiuia. s. ¶ Mattes cœ. deas deo⁊ genitrices. ¶ Et dea flaua: ceres a flauis spicis q. b' coronat᷑. ¶ Venerat ad sacras dapes: epulas ad Arethusa paratas. ¶ Filia: pserpia. ¶ Vt erat comitata cõsuetis puellis: quã comitabant᷑ sicut cõsueuerãt ancillæ: & uirgines. ¶ Errabat: uagabat᷑. ¶ Per sua pra. æma. ¶ Nudo pede: more: erat nudis icidere nymphas. Claudianus inquit iclusam fuisse pserpinã a mřæ in ædib' illis: q̃ hũana ope expugnari nõ potuissẽt: Sʒ ide eductã a Venere pallade & Diana. ¶ Valle sub um. topographia ẽ. Describit. n. uallẽ amœnã: ubi florida erãt illa prata: quo pserpia cũ ancillis accessit dũ flo

diose sũt:flo℞ legẽdo℞:illa a patruo rapta ẽ. Est loc⁹ sub ualle um.nemorosa. Hũidus:irriguus. Multa aspgine aquæ & scaturigine:& aspsione aquæ. Ex alto desillẽtis:quæ e loco edito deorsum labif:se u desilit. Tot colores fuerãt illic quot hẽt natura:oĩs colo℞ uarietasq̃ in re℞ natura ẽt ,erat in ea tellure. pro ingẽti & copia:& uarietate:quæ inerat flo℞. Humus ulteba:nitida uidebaf. Picta dissimili flore: uariis & diuersis floribus. Quã humũ:floridã. Simul postq̃ aspexi ,pserpina. Dixit comites:io ancillæ. Accidite.huc.f.ad legẽdos flores. Et replete mecũ nostros sinus:nostras uestes. Flore.pro floribus. Præda inanis.per translationem:ab eo quod hosti rapif:hoc est ipsi flores inanes. Delectat animos puellares:ancillas ipsas:cum magnam ex illis floribus conciperent uoluptatem. Et labor non sentitur sedulitate:quasi ipso colligendorum florum studio laborem non sentiunt.

Topographia ex quo rapta ẽ a plutone proserpina

Hæc iplet calathos lẽto e uimie textos,
Hæc gremiũ/laxos degrauat illa sinus,
Illa legit calthas/huic sũt uiolaria curæ:
Illa papauereas subsecat ungue cõas:
Has hiacite tenes/illas amarãte moraris
Pars thyma/ps rorẽ:ps melilotõ amãt:
Pluria lecta rosa ẽ/sũt & sine noĩe flors
Ipsa crocos tenues/liliaq; alba legit:
Carpendi studio paulatim lõgius itur:
Et dominam casu nulla secuta comes:
Hãc uidit & uisã patru⁹ uelociter aufert
Regnaq; cæruleis in sua portat equis:
Illa qdẽ clamabat io charissima mater
Auferor/ipsa sinus absciderat q; suos:

HAEC implet calathos:Calathi mõ sunt calices auctore Seruio:ut Vina nouũ fundam calathis aruisia nectar: mõ uasa apta lanificiis quæ uocabãtur Talassiones siue Quasilli ut scribit Festus:mõ uasa ærea qb⁹ lac uel recẽs caseus cõtinef.ut Quod iã tenebris & sole cadente sub lucẽ exportãt calathis. Illa legit calthas.Hos flores quidã esse tradunt colore luteo.ut Molleola luteola pingit uacinia caltha.Ply.uiolæ culdã similẽ esse calthã scribit ac uincere numero folio℞ uiola quæ marina di quinq; folia nõ excedẽtẽ. Huic sunt uiolaria curæ:de speciebus & coloribus uiolæ lege Ply.qui Hyacinthũ uult esse uiolæ speciẽ.Lege & eundem de papauere. Illas amarãte moraris:hic flos ẽ imarcessibilis ut ei⁹ idicat nomẽ colore purpureo,Vñ illud est Tibulli & color in niueo corpore purpureus ut cõtexunt amarantis alba puellæ lilia. & autũno cãdida mala rubent. Hunc scribit Ply.spicam purpureã uerius eẽ q̃ florẽ decerpiq; asseruari & postq̃ defecerunt cuncti flores madefactum aqua reuiuiscere & facere coronas hybernas.Hinc illud est Columellæ:Immortalesq; amaranti. Pars thima pars rorem pars Meliloton:amãt Thymũ & ros marinus herbæ sunt oĩbus notæ Hic laudatissimus est ac uariis morbo℞ generibus medetur.Illud apibus gratissimum.Ex Meliloto autem coronæ fieri consueuerunt .cuius rei indicio est eius nomẽ sertula enim campana consueuit. Patruus.Pluto qui iouis est & cereris frater.

ANT. FAN.

calathus talassio quasillus

Caltha

Hyacinthũ esse speciem uiolæ

Amarantus

Thymus ros marinus & Melilotos

HAEc puella. Implet calathos,uasa uiminea:ideo hic. Nexos:cõtextos & colligatos. E uimine lẽto flexibili.nam e tenuibus & adhuc uirẽtibus uirgulis Vir.tibi lilia plenis ecce ferunt nymphæ calathis. Hæc implet gremium floribus. Illa degrauat:onerat. Laxos sinus,uestes apertas. Illa legit calthas: calthæ flores sunt uiolis similes.Ply.post uiolarũ genera cum ultimo loco calathianã referat.Subsequif,pxima ei Calta est cõcolor: amplitudine.Vincit numero folio℞ marinã:quinq; folia nõ excedentẽ. Eadẽ odore supaf:Est.n.grauis caltha nõ leuior eisquã scopã regiã appellãtq; q folia eius oleãt nõ flores. Huic alteri. Violaria sunt curæ:nã uiolas e uiolariis decerpebat.Ea℞ plura gña purpureæ luteæ albæ. Illa subsecat ungue,decerpit. Comas papauereas:ipsa papauera:de his suplus dictũ. Has puellas. Tenes tu hiacynte.nã eas retines in te colligẽdo.Ply.inter genera uiola℞ hiacynthũ ponit. Sic.n.inqt Purpuræ latior æ folio:statim ab radice carnosa exeũt q̃ solæ græco noĩe a cæteris discernunf:appellatæ hiacynthi.& ab his hiacinthina uestis &c.Nota est fabula pueri hiacynthi cõuersi in hũc florẽ:quæ in meta.li.x.referf: Sic de Aiacede quo in.xiii.meta.Et Pli.alio loco Atq; inde nomẽ hiacynthũ comitaf fabula duplex luctũ præferẽs eiusquẽ apollo dilexerat:aut ex Aiacis cruore editi:ita discurrẽtibus uenis ut græca℞ litterarũ figura ea uideaf inscripta. Illas:alias puellas. Moratis:in mora detines. O Amarante:de Amaranto Pli.sic inquit. Amaranto non dubie uincimur.Est aũt spica purpurea:uerius q̃ flos aliqs & ipse sine odore mirum in eo gaudere decerpi:& lætius renasci,puenit augusto mẽse durat in autũnum Alexãdrino palma:qui decerptus asseruaf:mireq; postq̃ defecere cũcti flores madefactus aqua reuiuiscit & hybernas coronas facit.Sũma natura eius in noĩe est ,appellatio:quoniã non marcescit. Pars illarũ puella℞. Amat tyma & tymi flores colligit.herba,quidẽ nota & apibus grata unde præstantiora mella decerpũt . Eius genera candidum ac nigricans floret aũt ut Pli.inquit circa solstitia cum & apes decerpunt & auguriũ mellis est ,puentu.n.spetãt apiarii large florescente eo leditur imbribus amittitq; florem. Pars rorẽ marinũ f.ros marinus in hortẽsib⁹ oĩbus not⁹. Vel amat meli.Melilothi flores legit Melilothos ut inqt Pli. ubiq; nascif laudatissima tñ i attica. Vbicũq; uero recẽs:nec cãdicãs & croco q̃ simillima q̃ i italia odoratior: & cãdida & alio loco Sertulã cãpanã inquit uocari a sertis quæ inde fiunt.Odor ei⁹ ,pximus est croco. Plurima lecta rosa est & rosa quoq; legerunt. Sunt & flores sine noĩe q: multos decerpunt noĩa:q: multos decerpunt:quo℞ noĩa nõ referunf. Ipsa ,pserpina. Legit cro,te.crocifflores.de croco diximus in.i. lib. Et al.li.nã & rubens inuenif & purpureũ.iõ alba dixit. Et de albo Pli.inqt Cãdor eius exim⁹ foris striatus:& ab angustiis in latitudinẽ paulatim sese laxãtis effigie,calathi resupini:p ãbitũ labris:tenuiq; filo & semie stãtib⁹ in medio crocis.Ita odor colorq; duplex &c. Itur lon.it ,pserpia paulatĩ remoti⁹ a cæteris.stu

PAV. MAR.

Hiacynthum esse flore purpureo uñ dicitur uestis hiacithina

Amaranthus ẽ spica purpurea uerius q̃ flos

Melilothus in athica regione cãdicans & croco q̃ simillima ex q̃ sertula fit campana.

dio carpendi carpendoꝝ floꝝ. Et casu nulla comes est secuta dñam accidit ut nulla ex puellis dñaꝫ seq
Patruus ꝓserpine fuit pluto. retur. Patruus. pluto:nã fr̃ Iouis:& cereris:qua rõne patruus erat ꝓserpinæ. Videt hanc:inepte uirginẽ
Et uelo au. ui. sũma cũ uelocitate:eqũ q̃driga uehebat:rapuit:quã uidit. Et por. i sua re. i erebũ. Eqs
ceruleis:subnigrãtib⁹. Quattuor. n. illi assignant eq:quoꝝ noia ome⁹. Nycteus. Erhonus:& Adaster. Illa
quidẽ ꝓserpina. Clamabat io mater carissima io ceres genitrix:quæ tibi unica sũ filia:& quæ mihi caris
sima es:cũ ego sim tibi. Auferor:rapta sũ & absportor. Ipsa. uirgo. Absciderat suos sin⁹ uestes abscidit.

ANT. FAN. PANditur interea diti uia. Per craterẽ cuius meminit Solinus. De quo alibi legimus:& pronos currus medio
Persephone cratere recepit. Persiphone. græcum est. Persephoni. n. a græcis dicit quã nos Proserpinã uocamus. Attonita
est:obstupuit audito plãgore & cũ ululatus. Threicias menades. Quæ in sacris Bacchi insaniũt ut eaꝝ nomen
oñdit: E cãpis incipit enna tuis. Nõ ab ætna incipit sed a campis ennæ filiã quærere. Signa:uestigia quæ duxis
sent Cererẽ ad Craterẽ nisi fuissent a suibus perturbata.
Leontini Leõtinos. Oppidũ Siciliæ quod nõ multũ distat ab enna. Vnde Strabo duas inquit p inde ac maris arces a Pos
sidonio sitas esse describit Syracusas uidelicet & Erycen. Mediam uero inter utrũq; Ennã iminere circũstantibus
cãpis Vastatũ uero esse Leontinoꝝ agrũ uniuersum. Fue
Anien fl. rũt aũt leõtini patria gorgiæ ꝓceptoris isocratis. Anie
naq; flumia. Nõ est Anio i Sicilia:sed amæna inqt flumi qualis est anio sicut & tẽpe dicimus amæna loca ẽt extra
Thessaliã cũ proprie tẽpe sint eius ꝓuinciæ. Lege Hora. Ode septima ubi laudat & Thessala tempe & anienũ flu-
nium notissimum quem præcipitem uocat.
PAV. MAR. INTerea pãditur uia diti. patefacta est plutoni uia:hoc est antrũ illud apertũ:p quod ad inferos descẽdebatur.
Nãq; equi inassueti:q non cõsueuere pati lucẽ. Non patiũtur lumẽ diurnũ:clarã diei lucẽ pati nõ possunt:
ideo celerrima refugit pluto: quod eius eq:sic & umbre oẽs:quæ in erebo:hoc est in obscuritate tartarea diutius
fuerint lucis sunt impatiẽtes:& ea rõne nõ licet illis nisi noctu interdũ p supiora uagari. Vñ apud Virgi. Anchi-

Panditur interea diti uia:nãq; diurnum
Lumen inassucti non patiuntur equi:
At chorus æq̃lis cumulatis flor̃ mistris
Persephone clamãt ad tua dona ueni:
Vt clamata silẽt/mõtes ululatib⁹ iplẽt:
Et feriunt mæsta pectora nuda manu
Attõita ẽ plãgore cerẽs/mõ uenerat ẽnã:
Nec mora me miserã filia dixit ubi es:
Mẽtis iops rapit̃/ut q̃s audire solem⁹:
Threicias fusis menades ire comis:
Vt uitulo mugit sua mr̃ ab ubere rapto:
Et quærit fœtus p nemus omne suos:
Sic dea nõ retiet gemit⁹:& cõcita cursu
Fertur:& e campis incipit enna tuis:
Inde puellaris nacta est uestigia plãtæ:
Et pressam natæ pondere uidit humum
Forsitan illa dies erroris summa fuisset.
Si non turbassent signa reperta sues:
Iamq; leõtinos amenaq; flumina cursu

sesq; iam nimis cũ filio p quietẽ esse imoratũ eũ dicat:& me sæuus eqs oriens afflauit anhelis. At mini
Proserpina dicta qđ mõ in dextram mõ in sinistrã partẽ mouet strææ ancillæ ipsius uirginis. Chorus eq̃lis:qui ancillaꝝ chorus erat eiusdẽ ætatis cũ ꝓserpina. Cumula
tio florum:numerus pro numero:hoc est cumulatis floribus:clamant. O ꝑsephone:ita. n. appellata est ea
uirgo cereris filia. Proserpina uero postea dicta:cũ eadẽ & luna est credita sit. Vñ Varro inqt. Hic epicarm⁹
Ennii ꝓserpinã quoq; appellat:qđ solet eẽ sub terris. Proserpina dicta:q hæc ut serpẽs:mõ in dextraꝫ mõ
in sinistrã partẽ late mouet. Serpere:& ꝓserpere idẽ dicebant ut Plaut⁹qui scribit:quasi proserpens bestia.
Veni ad tua dona. huc addes ad flores tibiã pro munere lectos. Vt clamata silet:postq̃ uocata nõ rñ
det. Implẽt mõtes ululatib⁹:qa magno ululatu & gemitu p oĩs mõtes amissã dñam nõ ĩueniebãt. Et nu
da manu feriũt pectora mœsta uerberabãt. Et nuda pectora manibus:q dñam nõ inueniebãt. Atto
nita est plãgore ceres. Rediẽs ab Arethusa miserãda matre:audito ululatu & plãctu ancillaꝝ obstupuit &
Proſpina dicta que accẽsa nocte uagat nõ ĩueniẽs filiã. Amẽs facta est:& uelut furore percita cœpit p oĩa loca q̃rere filiã uenitq; ad locũ ubi rapta
ierãt uestigia:q̃ ad antrũ ducebãt:deꝓhẽdissetq; ea die furtũ:nisi ipsa uestigia a suib⁹ turbata eẽnt. Deinde
ꝑgressa totã trinacriã ꝑlustrauit:Postea accẽsa face noctuq; uagata est. Ceres est attonita plãgore:plan
ctu puellaꝝ. Modo uenerat ennã:rediuerat iã in ennã:ubi erat ei⁹ domiciliũ. Nec mora:nec ulla fuit re
tardatio. Dixit me miseram dico scilicet. Vbi es filia:tu ꝓserpina. quia non ades:ideo me miserã dico.
Inops mentis. quasi sine mẽte. Rapit̃:raptim agitur:nõ ratione:sed furore. Vt quas solemus audire
menades threicias ire fusis co:gis:ita furore rapta est ceres ueluti referunt nobis ire furore cõcitas thyades
Menales dictæ q̃s purãt furore agitati. μηνυ eni furor dicit. ipsas mulieres:cũ baccho sacrificauerint. de menadibus supius diximus. quæ bacchum seu Dionysium co
mitatæ sunt:quas ita dictas putant a furore μηνυ enim furor est. Vt mugit mater suasita gemebat illa
& quærebat filiam:ut mugitum edit uacca. Rapto ab ubere uitulo cum uitulus raptus erit ad ipsis ma
tris uberibus. Et quærit suos fœtus:suum filium. Per omne nemus per omnis saltus & nemora. Sic
dea:Ceres gemebat:& quærebat. Nec retinet gemitus:immo semper gemit. Sed concita cursu fer
tur. quasi pernix agitur. Et o enna:o urbs quam ceres incoluit. Incipit e campis tuis. nam quærere fili
am cœpit ex campis enneis. INde. ex ipsis campis. Nacta est:inuenit. Vestigia signa. Plantæ puel
laris. uirginei pedis. planta pro inferiore parte pedis ponitur. inuenit ergo ceres imaginem plantæ uirgi
neæ humo impressam. qua illa incesserat. Et uidit humum. tellurem. Pressam. calcatam. Noto pon
dere filiæ pedibus matri notis. Forsitan illa dies qua cœpit eam quærere. Fuisset summa, idest ultima.
Erroris. Quia non magis errasset. Si sues porci non. Turbassent. Rictu & pedibus terram euertens

do. ¶ Signa repertaːipsa uestigiaː quæ si mater esset sequutaːduxisset eam ad demersum foramen illud. unde abducta ad erebum erat filia. ¶ Iamq; præteritːcursu & iam transit. ¶ Leontinos ː Qui fuere in Sicilia inter lilybeum & peloridemːmediterranei prope centoripinos. ¶ Et flumina anienaːita scriptum est in codicibus uetustissimisːsed non comperimusːanienem in sicilia. Ego existimo sublatum in curia librariorũ onus scilicet. & Anisena dicere oportere. nam Plinio teste Anises in Sicilia fluuius estːsic enim inquit. Colonia Taurominiumːquæ ante anasosːFlumen Anises mons ætnaː & cæte & sicut a Tyberi Tyberina fluenta dicimusːita ab anise anisine dicere possumus.

Anien ab aliis Anises dicis

Præterit/& ripas herbifer Aci tuas
Præterit/& cyanen & fõtes lænis anapi
Et te uorticibus non adeunde gelaː
Liquerat ortygiã/megareaq;ːpãtagiãq;
Quasq; simetheas accipit æquor aq̃sː
Antraq; cyclopũ/positis exusta caminisː
Quiq; locus curuæ nõia falcis habetː

¶ HERbifer aciːHic fluuius ut autor est Vibius sequester ex Aetna mõte in mare decurritːquem teste Solino nullus frigore anteuertitːquamuis ex eo monte defluat qui uomit incendia. SyllinsːQuiq; per ætneos acis perit æquora fines. In hunc fluuium uersus dicitur acis Fauni & Simetidis nymphæ filius qui a Poliphemo creditur interfectusːquem ferunt e ripis huius fluminis in Vlyssem saxa torsisse. Præterit & cyanẽːHinc fons est cuius aquæ miscẽtur Anapi nõ longe a Siracusisːut Quaq; suis Cyanen miscet Anapis aquis. ¶ Lænis anapi remouetur s litera ut euitet Home, optoton. Sic Virgiliusː Reliquias danaum atque immitis achilli. Sunt tamẽ qui & Anapum dicunt fluuium læniter decurrentem. ¶ Vorticibus non adeunde gelaːHic fluuius est Siciliæ ad Gelam oppidum. quod testibus Virgilio & Claudiano a fluuio nomen accæpit. ut Immanisq; gela fluuii de nomine dictaːEt nomenq; gelas qui præbuit urbi. Id oppidũ gelon tyrannus Hieroni fratri tradidit cum ipse Syracusis potitus esset ut scribit Herodotus ː circa quod saltanti splendoris est autore Plynio ut imaginem recipiat. ¶ Liquerat ortygiamːNon accipimus Ortygiam Apollinis hoc est delon quæ est in mari Aegæoːquid enim illi est cum Sicilia? sed Ortigiamːquæ ut inquit Strabo Siciliæ ponti coniungitur habetq; fontem Arethusam in Pelagus fluuium emittentẽ quem Alpheum esse fabulantur. Virgilius in tertio æne. Sicanio prætenta sinu iacet insula contra plemyrium undosum nomen dixere priores Ortigiam. Est autem ad Siracusas. ¶ MegareaqːConceditur poetis adiicere aliquid nominibus item ea mutare uel mutilare autore Seruioːcum & studeant uarietati & carminis lege id interdum facere compelliãtur. Vnde illud estː Vrbemq; fidenamːcum fidenas dicamus. Quare autor hoc loco Magarea uocat urbem quæ Megara nominaturːestq; urbiũ Siciliæ uetustissima autore Plutarcho condita a Dorensibus ut inquit Strabo. Ea olim Hybla dicebaturːcuius nomen cum oppidum euanuerit idem Geographus propter Hiblei nominis præstantia remanere testatur. Fuit autem Megara nõ longe a siracusis teste Seruioːatq; ut docet Strabo inter Catanam & siracusas. Habent & græci megara oppidum quod isthmo adiacet teste Laertioːcuius incolæ cum aliis quibusdam Coriẽsibus megaram in sicilia condiderunt. ¶ PantagiamːFluuium apud megaramːcuius meminit Virgi. in tertio æneː. Viuo præter uehor hostia saxo pantagiæːmegarosq; sinus. Dictus est autem pantagias ut placet Seruio quasi undiq; sonans quia ut plenus flueret implebat sonitu pene totam siciliamːsed postea cum Cereri quæ tenti filiam obstreperet tacere iussus est numinis uoluntate. Eum saxa rotare etiam Claudianus traditːut saxa rotatem pantagiam. Hunc quidam Pantagiam dicunt. Quaq; simetheas simethus fluuius agrũ cataneum influit ut scribit Straboːapud quem dei fuerũt ut ait Seruius necnon & Macrobius lib. v. saturnaliorum quos quidam paliscos uocant. Est autem catana inter pelorum ac Pachinumːut Messana tauro minium megara & siracusæ A simetho & simetheus & simethius deducunturːut eductum martis luco simethia circum flumina. Quo in nomine mirari non debemus mutatam primæ sillabæ quantitatẽ cũ a proprio nomine deriuetur. ¶ Antraq; ciclopũ positis exusta caminis Aetnã dicit quæ uulcano & eius fabris ciclopibus datur quorum supra meminimus. Est autẽ Gaminus fornax. ¶ Quiq; locus curuæ noia falcis habet Falcẽ græci drepanon dicunt a qua nomẽ inditum putãt Drepano siciliæ oppido qđ distat a lilibeo (ut inquit Polibius) milia passuũ non amplius. xv. quia ferũt Saturnũ post amputata uirilia patri Cælio in eam partẽ siciliæ falcẽ proiecisse. Alii Drepanũ sic dictũ uolũt a littoris curuitate. Est & Corinthi Drepanum teste Lactantio grãmaticoːut qui drepani scopulos & oliuiferæ sicyonis culta ferunt.

ANT. FAN.
Acis fl.
Ciane
Anapis
Cela
Ortigia
Megata
Hybla
Pãtagias
Simeth'
Aetna
Drepanũ

¶ ET PRAETErit Aci herbifer ripas tuas : hoc est transito aci gramineas ripas ː quas interfluis : aliqui legebant herbifer ance cum aci debeat esse nam acis fluuius ut Theocritus ostendit. ex ætna monte fluit ex cuius ripis poliphemum in Vlixem egisse saxa dicunt. Et in hunc fluuium conuersum in meta poeta asserit Acim filium fauni & simethidos nymphæ. Tunc cum illum ob galatheam eum aspernantem poliphemus occidit. ¶ Et præterit Cyanen. Cyane fons est in agro Syracusano. Verum poeta in meta. nympham fuisse ostenditːquæ cum non posset rapinæ plutonis obsistere. flens in fontem sui nõis cõuersa est. qui anapo fluuio commixto non longe a Syracusis iuxta ortygiam in mare labitur. ¶ Et præterit fontes lenis anapiːlenitfluxu labentis Anapus cyane commiscetur. ¶ Et præterit tegula non adeunde ː quasi qui facile adiriːhoc est pertransiri non potest. ¶ Vorticibusːpropter aquas uorticosasːnam gelas fluuius magnus prope camerinam cuius & Plynius meminit. ¶ Liquerat iam ipsa ceres errando. ¶ Ortygiam ː Ortygia insula in egæoːquam & delon dicimus. Et eodem nomine appellatur insula ante siracusasːde qua hic intelligiturːnunc tamen adiuncta continentiːuidetur ¶ Et liquerat magateaːhoc est magarã ipsam in sicilia.

PAV. MAR.

cuius Strabo meminit Vbi cunctorum inquit amnium eruptiones occurrere:qui i hostia portuosa ex æthna diiabantur.⸿Et pantagiā:qui fluuius est prope megarā.⸿Et qua æquor accipit aquas simetheas:quasi liquerat eam orā qua symethus fluuius in mare exit.⸿Est enim nō lōge ab urbe Catanēsi.iuxta quē itallas siue ut alii uolūt ætna nympha ioui palisceos peperit.⸿Antraq cyclopū:antra ætnea cyclopibus ut homerus:& alii quoq poetæ dicunt habitata.Cyclopes dicti a circulari oculo quem unicum in fronte habent. ⸿Exusta positis caminis:exstructis foraminibus:propter cyclopes:qui ministri uulcani dicuntur quorum superius meminimus. Quiq locus habet nomina curuæ facis:liquerat locum.Qui a curua falce denominatum est drebanum promontorium cuius meminit Plv.est etiam & oppidum in sicilia ad occidentē Quod ita dictum:sunt qui uelint a falce saturni:quæ ibi ceciderit λρεπονον grecæ falx latine.

Cyclopes dicti a circulari oculo

Himeraq/& didymē agrigētaq taurominūq
Sacrorumq melā pascua læta boum:
Hic camerinā adit tapsūq & oloria tēpe
Quaq iacet zephyro sēp aptus eryx:
Iāq peloriadē lilybeaq iāq pachynon
Lustraui/terræ cornua prima suæ:
Quacūq igredit miseris loca cūcta q̄relis.

ANT. FAN. Himera

⸿HIMERA:more suo mutat & declinationem & genus.Est autem Himera oppidum inter Pelorum ac lilybæum quod zanclei condiderunt ut autor est Strabo:q ait himeram non amplius habitari:similiter & gelā Callipolim & selenunte:atq alias urbes Siciliæ quas idem autor deletas esse testatur.Himera quoq nomen est fluuii eius insulæ non incelebris.⸿Didymen:Ex insulis liparæorum quas & Eolias dicimus Siciliæ adiacētes una est quam a forma Didymē idest himellā uocant.⸿Agrigentaq tauromiumq:Agragas oppidum est inter Pachynum & Lilybæum quod Agrigentū nostri dixerunt autore Plinio.Est & Agragas montis nomen:ut Arduus inde agragas ostentat maxima longe mænia magnanimum quondam generator equorum. Taurominium uero,quod poeta mutilato uocabulo Taurominum uocat est ad latus Siciliæ quod euripum facit.dicebaturq olim Naxos ut ait plinius.Laudātur maiorem in modum Mulli ad Taurominium capti. Vnde illud est:Mullus erit domino quē misit corsica uel quem Taurominitanæ rupes. ⸿Melam:Huius nominis fluuiū non solum habet Sicilia sed & aliæ regiones quæ ab aquarum nigredine nomen fluuiis indiderunt.Celebratur autem in primis melas Boetiæ qui epotus teste Plinio oues nigras reddit.Hinc camerinam adit:tota siciliæ quæ a pachino in lilibeum extenditur tota pene relicta est ut ait Strabo.Priscia:tamen habitationū uestigia seruant e quibus Camerina fuit Syracusanorum colonia.Est & Camerina paludis nomen ut satis nunq̄ concessa moueri appatet Camerina procul.⸿Tapsumq.Insulam distantē a sicilia a decē stadia ut quidā dicunt.ea esse apud Syracusas quā Virg.iacere dicit.ut Tapsumq iacentē.Est.n. pene fluctibus par autore Seruio. ⸿Oloria tempe.Cygneia ut inde lacus hiries uidet & cygneia tempe. & sic dictū est ut illud supra:A nienaq flumina cursu præterit.Et uel tapsum dicit iacentē ac uadosam & aptam uitæ cygnorum uatis gaudentium:Vnde illud est Ad uada Meandri concinit albus olor:Sunt.n. Cygni ut diximus aues terra & aqua uictum querentes.Aut quēuis locum amænum apud Syracusas & Cygnis gratū.quāuis tēpe proprie sint amænissima loca Thessaliæ ad peneū canorum concentu auiū ut inquit Plyn.Idē tradit ad Heloten oppidū apud Syracusas stagna esse autor hic significare potuit.⸿Quaq iacet zephyro semper apertus eryx:hic mons Siciliæ dictus est ab Eryce Veneris & Butæ filio qui ab Hercule cæsus dicitur.Imminet autē Eryx mari ea parte quæ ad Italiam spectat ut scribit Polybius inter Drepanum & Panorum exceditq magnitudine reliquos montes. Siciliæ præter unum æneam.In eius uertice planicies est ubi fuit Ericinæ Veneris templū omnium Siciliæ templorum ornatissimū opulentissimūq. Eodem in monte Anchises sepultus dicitur:licet sm Catonē ad italiā uenerit.Dionysius autor est æneam templū patri cōstituisse ubi hæc fuit Inscriptio:Diui terrestris qui fluuii Numici undas gubernat.⸿Terre cornua prima suæ.Tria siciliæ promōtoria uocat cornua eius insulæ porro Lilibeū pachinum.

Cameri na Tapsus Tempe oloria

Didimē Agrigentum Agragas Taurominium Mela

Erix

PAV. MAR.

⸿HIMEra aliq legūt himeraq & dydimē meli⁹ himerā & dydimē oppidū est himera a zācleis cōditū i ipsa trinacria.meminit Sta.& Pli.himera eū fl.inqt Didime uero una est ex æoliicis isulis in freto siculo. Agrigētaq agrigētū oppidū apionib⁹cōditū i sicilia.Ply.uero inqt oppidū agragas:qd & nri agrimentū dixere.⸿Taurominiū oppidum:& Plinius inquit:Colonia tautominium quæ ante anasos:ut diximus ⸿Et liquærat melam fl.qui ita dictus a colore nigræ aquæ.Pluribus in locis sunt flumina eodem nomine nūcupata:ut in Migdonia Calicia Thracia Boetia:Sicilia de quo hic agitur & aliis quoq in locis.⸿Læta pascua quæ sunt pinguia:& fertilia.⸿Boum sacrorum:sacrificio destinatorum:nam ut ex campis:quos irrigat Clitumnus amnis umbriæ abducebantur boues immolandi:iuti ex phaliscis:ita ex pascuis siculis quæ ab eo flu.irrigantur.⸿Hinc adit.uadit ipsa ceres.⸿Camerinam oppidum prope gelam flu.⸿Et tapsona quæ paruæ parua est insula iuxta Siracusas:par pene fluctibus inde Virg.Tapsumq iacentem dixit ⸿Et oloria hoc est cignea.⸿Tempe quæ in Sicilia sunt instar thessalicorum planities quidem est quam irrigat Elerus flu.cumq in ipsius hostiis multi soleant esse cygni oloria dixit alii legunt tapson cygnea quæ tempore & idem est.⸿Et qua iacet Erix:quia inde etiam pertransiuit. ⸿Semper apertus zephiro.qui mons erix oppositus est zephiro uento ea occidente flanti:ubi erat templum ueneris ery.quod in magna fuit religione romanis.Sed de hoc alias.⸿Iam lustrarat:circuierat.⸿Peloridem arcem pelori.Et lilibea:lilibeū seu lilibei montis uiga.⸿Iamq lustrarat pachinum:promontorium.⸿Prima cornua prima promontoria hæc enim illa sunt promontoria in tribus Siciliæ angulis pelorus ad septentrionem pachinus ad ortum.lilibeus ad austrum.⸿Terræ suæ. suæ insulæ.⸿Quacunq ingreditur.incedit ipsa ceres.

Cameri. na prope flu.gelā

ANT. FAN.

¶CVM gemit ales itym. Prognen dicit ut quē detestato quondā iugulauerat ense nūc gemit ereptū garrula mater itym. Hic Itys in phasianū cōuersus dicitur ut Seruio placet: pgne in hirundinē quis pbus in cōmentariis bucolicoꝝ scripserit Philomelā in hirundinē: prognen in lusciniā fuisse cōuersam. ¶ Vnaq; pastorem uidisset: Deest si. Et est ordo: Vna uox erat ecqua puella hac gressus tulit: si pastorem uidisset. ¶ Aetnaque monti Typhoei caput subiectū esse fabulant ut Dextra sed ausonio manus est subiecta peloro læua pachyne tibi lilybeo crura præmunt degrauat ætna caput sub qua resupinus harenas eiectat flāmaq; fero uomit ore typhæus. Ouidius alibi: Arua phaō celebrat diuersa typhoidis ætnæ. Typhoeum nōnulli extra Siciliam exerciari dicunt. Pindarus uero in Siciliam qui eum Centimanum uocat. Sane ætnam quidā dicūt nominatum ab ætna Briarei. Alii aliter fabulantur. ¶ Cæreris sacria nunc quoq; tæda datur: Diximus supra sacerdotes Cæteris Daduchos appellatos a tæde gestatiōe. Itē legimus: Et si thura aberunt unctas accēdite tædas. ¶ Est specus &c. Locum describit altum & præcipitem & ascēsu difficilem quem Ceres conscendit frenatura dracōes: ¶ Frenatos curribus angues: Per angues Cereris Sulcorum obliquitatem accipimus. Sicca. Tacto ac presso mari a curru non a Cerere. ¶ Syrtes: Scyllam & charybdim syrtes uocat quod non minora pericula illic subeantur quam ad syrtes Aphrice. ¶ Zanclea charybdis: Proxima zanclæ: hoc est mesanæ quæ olim ob loci curuitatem zancle uocabatur quoniam curua zanclia dicebantur ut autor est Strabo. Ante hanc urbem charybdis est immensum uidelicet profundum quo inundationes freti nauigia per magnas circunductiones ac uortices præcipitata detrahuntur quæ secundū Salustium circa tauromitanum littus egeruntur ut Seruius refert. Fuit autem Charybdis (ut quidam fabulātur) fœmina uoracissima quæ cum rapuisset boues Herculis a Ioue fulminata atq; in mare præcipitata dicitur ubi naturam pristinam seruans sorbet uniuersa. ¶ Nisei canes: Nota est Scyllæ fabula cuius canes niseos dicit cum ipsa fuerit Phorci non nisi filia. sic Virg. in Buc. Quid loquar aut scyllam nisi. Est autem Scylla in italia secundum Seruium cum Charibdia detur Siciliæ ut Dextrum scylla latus læuum implacata charybdis obsidet. ¶ Vtriusq; Plinius meminit his uerbis: In eo freto est scopulus Scylla item Charybdis mare uorticosum ambo clara sæuitia. ¶ Naufragia monstra: Admiscet fabulæ ueritatem. Scopulorum enim cauernæ recipientes mare ac resudentes naufragium minitantur.

Typhoeus

Implet/ut amissū cū gemit ales itym:
Perq; uices mō psephone mō filia mr̄.
Clamat/& alternis nomē utrunq; ciet
Sed neq; psephōe cererē neq; filia mr̄ez
Audit/& alternis nomē utrunq; perit:
Vnaq; pastorē uidisset an arua colentē:
Vox erat/hac gressus æq̄ puella tulit:
Iā color un9 iest reb9/tenebrisq; tegūt
Omnia/iam uigiles cōticuere canes:
Alta iacet uasti sup ora typhoeos æthna
Cuius anhelatis ignibus ardet humus
Illic accēdit geminas pro lāpade pinus.
Hic cereris sacris nūc quoq; teda dat:
Est specus exesi structura pumicis asp
Non homini facilis nō adeunda feræ:
Quo sil' hac uēit/frēatos currib9 āgues
Iūxit/& æquoreas sicca perrat aquas:
Effugit ad syrtes/& te zāclea charybdis
Et uos niscei/naufraga monstra/canes:

Quare thæda datur cereri

Charibdia zanclea

Charibdis olim fœmina Scille fabulā confundit & in ultio de remedio amoris Scylla

¶IMPLET loca cuncta miseris quærells per oīa loca: p quæ illa ibat misabiliter quærebat ¶ Vt cum ales gemit itym amissum: ut thereus in upupā cōuersus gemit filiū itym noie: iā in auē quoq; cōuersum. nota est fabula quæ & in meta. refert & in. ii. lib attigimus. ¶ Et p uic. uicissim. Mater ceres. Modo clamat p sephone: mō filia: mō suo noie uocabat. mō filiæ appellatiōe. ¶ Et alternis uicibus. s. ¶ Ciet uocat. ¶ Vtrūq; nomē: & psephones: & filiæ. ¶ Sed neq; psephone: ipsa clamata. Andit cererē clamātē ¶ Neq; filia matrē: qa neutra appellatione uocata rñdet. ¶ Et utrūq; nomē: & psephones & filiæ. Perit alternis: p ipsas uices repetitūq; a ab illa iā ad inferos abducta: nō audiebat. Vidisset pastorē colentē uinā si inspexisset illa pastorē uino indulgentē. ¶ An uidisset colentē arua: rusticū arantē: & pscindentē agrū. ¶ Vox erat ita ceres loquebat: & pastores & agricolas interrogās. Aequa puella tulit hac gressus. En aliq puella trāsiuit p hanc uiā. ¶ Iam color unus adest rebus. iā erat nox & unus esse rebus oībus color uidebatur: nq; a nihil nisi tenebræ discernebant: ¶ Et oia tegūtur tenebris: & obscuritate & nocturna caligine. ¶ Iā uigiles canes conticuere. qa quieti: & ipsi se dedere. ¶ Alta ætna: & altus qdem mōs est ætna unde erūpit ille ignis: illīc accessit Ceres. & faces accēdit: alligarisq; ad currū draconibus: eū ascendit: & ad remotiora loca progressa est: ¶ Aetna alta iacet sup ora uasti typhoeos iposita est. typheeo tota Sicilia & ætna eius caput degrauatur ut diximus in. i. lib. Sed ænceladoimpositā ætnā alii dicunt. Cuius typhoeos ignibus anhelitis: anhelitu lactatis. ¶ Ardet humus: ætnea. s. ex eius pectore emanat per hyatū ætneæ ignis. ¶ Illic: in igne ætneo. ¶ Accēdit: ceres geminas pinus pro lāpade: pro splēdore & luce nocturna duas pinus succendit. Hinc ex hoc. ¶ Nūc quoq; datur tæda: sacris cereris inde mos habuit originē: ut sacerdotes cereris ipsi deæ sacrificātes tædā accēsam ferāt appellatiq; ex eo δαδουχοί de quo diximus in. iii. lib. ¶ Est specus exesi: facit topographiā quo I loco illa frenasset dracōes ¶ Est specus asp structura pumicis exesi: ppter nariuā ipsius structurā in exeso & abroso uetustate punice erat ipse specus asp. ¶ Regio qdē. ¶ Nō adeūda homini non feræ hoc est in quā regionē. i. in quo specu nec hoies ascēdere. nec feræ poterāt ob difficilē assensum & excelsitatē loci & ut illū locū significare. quē Diod. inqt. undiq; pcipitiis abscissum esse. ¶ Quo simul hac uenit: in qd specu postq̄ ceres uenit: ¶ Iunxit angues frenatas curribus. dracones iā frena tenentes simul

PAV. MAR.

Quo ceres querebat filiā pserpinā cū face in curru

ligatos ad currum iunxit.¶ Et siccatnullis undis madida.¶ Peterrat aquas æquoreasterrat p maria eo cũr ru uecta.¶ Sicula enim loca suis pedibus pagrauit:Lõgius aũt ituta currũ ascẽdit:quẽ anguet agunt.¶ Ee
Zanclia caribdis fugit celeriter uẽit¶ Ad syrtes:nõ tñ. Accessit in aphricã:sed similitudine quadã syrtiũ sybica pupp nauigan tiũ discrimina loca circa scyllam & carybdim syrtes appellat.¶ Et te zanclea caribdis:messanã in siciliaruc Strabo inqt:cõdidere messeniiq peiiopõnesum habitabãtia qbus & nomẽ p mutauit. Nãq prius zancle uocabat sicũ curua essent loca:uã curua zanclia uocãt:ante urbẽ paululũ in tractu carybdis ostẽditur.¶ Venit ergo ad te ceres o carybdis:& Plynius inqt in eo freto est scopulus scilla.¶ Itẽ carybdis mare uortico sum ambo clara:seuitia & cætera.¶ Et uenit ẽt. Ad uos cães nysei hoc est canes scyllei. Aequiuocatio nõis
Qualis sit forma syllæ fecit errorẽ nã & scilla dicta est nisi megarẽsis filia Etiã & filia phorciiqnæ demutata est ueneficio Circes i monstrũ illud qđ a Virg. ita describit in tertio æneidos ¶ Prima hoĩs facies:& pulchro pectore uirgo pu betenus:postrema imani corpore pistix Delphinũ caudas utero cõmissa lupo;. Sed hoc ideo fictũ:qđ saxũ ingens sit humanã habẽs effigiẽ in parte supiori:in inferiori uero habet resectos scopulos sub radicib cauernosos:iiter quos dũ æstiuosum mare intrat:ab eiisdẽ refractũ tumultuãdo representat latratum canũ & ululantes lupos. Monstra naufraga:quasi ubi sæpe naufragium faciunt:qui inde nauigant.

Adriacũq; patẽs late bimareq; corithũ
Sic uenit ad portus Actica terra tuos:
Hic primũ sedit gelido mœstissia saxo
Illud cecropidæ nũc quoq; triste uocãt
Sub ioue durauit multis imota diebus:
Et lunæ patiẽs/& pluuialis aquæ:
Sors sua cuiq; loco ẽ/q nũc cerealis ele(usis)
Dicit/hic celei rura fuere senis:
Ille domũ glãdes/excussaq; mora rube(tis)
Portat/& arsuris arida ligna focis:
Filia pua duas redigebat mõte capellas
Et tener in cunis filius æger erat:
Mater ait uirgo/mora est dea noie mřis
Quid facis in solis incomitata locis:
Perstitit & senior quis on⁹ urget & orat
Vt subeat tecta quantulacunq; casæ.

ANT. FAN. ¶ ADRIAcumq; patens late. Hoc est mare quod superum appellamus nomen accæpit ab Adria oppido clarissimo.¶ Est aũt pars maris ionii licet qdam scriptores aliter sentiant¶ Corinthũ: Oppidũ i isthmo inter mare ionium & ægeum.
Corithus Gelido saxo.qđ deinde Atheniẽses proprio noĩe Triste appellarunt. Sub ioue durauit Sub dio
Eleusin Durauit autẽ absolutum est:ut Durate & uosmet rebus seruate secundis.¶ Cerealis eleusis. Dicimus & eleusin quo noĩatiuo utit Plynius & est urbs Acticæ regiõis ubi
Celeus. strabo Eleusinæ Cereris templũ fuisse testat & Seruius re
Triptolemus gnasse Celeum inqt cui ceres filiam querens & liberalissime ab eo suscepta ostendit omne genus agriculturæ filiamq; eius Triptolemum recens natũ per noctem igne fouit per diem diuino nocte nutriuinectiq; aliatis serpentibus suppositum per orbẽ misit ad usum frumẽti hoĩbus
Thesmofphora sacra cereri. indicandum:quem Lactãtius grãmaticus scribit primũ instituisse Cereris sacra quæ Græce ut diximus Thesmophoria appellantur. Eundem tradunt bouis & aratri inuentorem fuisse. ut Plynius autor est. Ferunt autem iamben Celei famulam ausam esse Cererem male tractare cũ eam sollicitam aspexisset:a qua deductum nomen iambi pedis putatur ut Diomedes Grãmaticus scribit:qui uxo
Iã be uñ pes iãbus Magaria seu menalina. rem Celei Meganiram uocat quæ ab Ouidio dicitur menalinam.¶ Excussaq; mora rubetis: Quoniam & aliunde quoq; habentur mora.¶ Mater ait uirgo. Reuerentiæ nomen est mater hoc loco & uocatiuus casus. Mota est dea:recordata est filiæ q̃ amiserat.¶ Quãuis onus urget:quia dixerat portat & arsuris arida ligna focis.

PAV. MAR. ¶ ADRIAcumq; patens late:uenit in sinum adriacũ late patentẽ:de quo paulopost dicemus:cũ de ægeo & Ionio agemus &.¶ Corinthũ bimarẽ:quæ urbs quondã caput:& lumen totius græciæ in edito mõte sedet inter ægeum:& Ioniũ ideo bimaris dicit. nã in ipso isthmo achaico.¶ Sic uenit ceres. O actica:quæ ægeo abiueris.¶ In portus tuos:nã exeũtibus peiopõnesum per istmũ:statim occurrit actiaca.¶ Venit.n. ceres ad eã acticæ regionẽ ubi postea eleusin ciuitas condita est.¶ Hic in ipsa regione.¶ Primũ sedit mœstissima saxo gelido. descendens tum primũ e curru sedit in eo saxo afflicta mater tam dulci orbata filia. ¶ Cecropide. atheniẽses a cecrope rege qui uagam ac dispsam multitudinẽ in decem urbes habitãdas digessit.¶ Quaru noĩa Cecropia: Tetrapolis: Epatria: Decelea: Eleusis: Aphiadna: Toricus: Brauron: Cythesus: Sphetthus ¶ Nũc quoq; uocãt illud triste:ab ea Cereris mœstitia etiãnum illud saxũ ab atheniẽsibus triste nuncupat.¶ Sub ioue:sub dio. ut est apud Hor. Manet sub ioue frigido Venator tenere cõiugis immemor.¶ immota:quæ nunq̃ se ex eo saxo dimouerit. Multis dieb⁹ durauit:patiẽter pseuerauit sub dio.¶ Et patẽs lunæ:tã̄si frigoris nocturni sub serena luna & aquæ pluuialis:quæ eã supne rorabat.¶ Sors sua cuiq; loco est:q̃si qsq; locus ad aliq̃ fortunã destinat⁹ seruatusq; est. Nã in cãpis acticis ubi exiguũ Rus erat Celei senis:futura erat aliqñ Eleusis ciuitas:clara ceteris religiõe. Ea.n. actica est:ubi ut Stra. inqt:eleusinæ cereris tẽplũ extat & phanũ mysticũ. qđ Ictinus apparauit:turbæ theatralis capacissimũ Dicit.n. Eleusis & Eleu
Phanum mysticuz in eleusi ciuitate uicina athenis sin & inde eleusina sacra. Celeus autẽ ipse senex cũ in saxo sedentẽ cererẽ repperisset:quæ anũ simulabat orauit:ut domũ eius iniret:obtestatusq; p salutẽ filiæ:flexit deã ingrediens languentẽ illius filiũ liberauit daturaq; erat illi ĩmortalitatẽ:nisi parentũ simplicitas obstitisset:hinc fuit ille Triptolem⁹:cui seminandi usum monstrauit:de quo paulo post dicemus.¶ Qui locus nunc dicit Eleusis cerealis:quasi urbs cereris. ¶ Hæc fuere rura celei senis:hæc rura coluit celeus:& menalina.¶ Ille:celeus.¶ Portat glandes domum quibus familiã pasceret.¶ Et mora excussa rubetis. mora agrestia e rubis excerpta. aut decussa.¶ Et ligna

arida focis ātsuristquæ cremari deberēnt ab ignibus. Filia parua redigebat monte duas capellasterat huic Coleo parua filiatea iam uesperi capelias domum e pascuis reducebat. Et filius tener teneilus adhuc puer Erat æger in cunisilaborabat infans aduersa ualitudine. Virgospuellia celei filia. Ait materuocauit illa cererem nomine matris. Mota est dea uomine matricōmota est ceres:cum audiret se matrem uocari recordatione filiæ:quam querebat & illa postea prosequuta est. Quid facis incomitata in soiis locis: quid tu sola in hac solitudine & isto saxo sedens facis. Perstitit & seniot celeus. Quamuis onus ligno rum scilicet:quæ referebat. Vrget:premit & aggrauat illum:pstitit tamen. Et orat deam. Vt subeat.ingrediatur. Tecta suæ casæ quantulacunq;.exiguum eius tugurium.

Isbe filia Celei & menaliæ

Illa negat:simĺarat anū: mitaq; capillos
Presserat:instanti talia uerba refert:
Sospes eas sēq; parēs mihi filia rapta ē
Heu melior quāto sors tua sorte mea ē
Dixit:& ut lachriæ (neq;.n.lachriaŕ do
Decidit i tepidos lucida gutta sin'rū é
Flēt pariter/mollesq; aī uir goq; senexq;
E quibus hæc iusti uerba fuere senis
Sic tibi/quā raptā quæris/sit filia sospeś
Surge nec exiguæ despice tecta casæ:
Cui dea sic inqt/scisti q̄ cogere posses:
Seq; leuat saxo:subsequiturq; senem:
Dux comiti narrat/q; sit sibi filius æger.
Nec capiat somnos inuigiletq; malis:
Illa saporiferū paruos initura penates:
Colligit agresti lene papauer humo.
Dum legit oblito ferŕ gustasse palato:
Lōgāq; imprudēs exoluisse fam em:
Quæ qa pricipio posuit ieiunia noctis:
Tempus habent cœnę sidera uisa sibi
Limen ut intrauit luctu uidet oia plena
Iam spes in puero nulla salutis erat:
Matre salutata/mater menalina uocaŕ:
Iungere dignata est os puerile suo:
Pallor abit/subitasq; uidēt i corpe uires:
Tantus cælesti uenit ab ore uigor:
Tota domus læta est/hæc est mr̄q; pr̄q;
Nataq;:tres illi tota fuere domus:

SIMVLatat anum: Tegebat diuinitatem anus effigie. Neq; enim lachrymare deoꝝ est mortalium sunt dolor & lachrymæ oēsq; animi perturbationes beatitudinē auertentes:non deorum imortalium. Scisti qua cogere posses:inuenisti orationem qua cogeret obsequi uoluntati tuæ:quia dixerat celeus: Sic tibi quā raptam q̄ris sit filia sospes. Inuigiletq; malis: Quiescer nequeat acerbitate morbi. Oblito palato:qa decreuerat cereris ieiunio se affligere nihilq; gustare nisi inuenta filia. Exoluisse famē: Diæresis est ut infantem caudit inuoluisse manum. Tempus habent mensæ sidera uisa sibi:sensus est Quia Ceres in principio noctis ieiunium soluit sidera uisa tempus mensæ sibi habent. Dicit autem Vesperam quæ apud Plautum cænam significat. Sed sciendum (ut inquit Festus) cōsueuisse apud antiquos cænam dici:q̄d nunc est prandium & meridianum cibum uocari cænæ nomine: Versp nam autem dici quam nunc cænam appellamur. Iungere dignata est os puerile suo:ut ui spiritus immortalis a puero mortem auerteret.

ANT. FAN.

Exoluisse per dieresim.

Vespnā Prandiū. Cœna.

ILLA:ceres. Negat se uelle subire casam. Simulatat enim anum:non.n.uidebaŕ dea.sed simiiē se anui cuidā fecerat. Et presserat capillos mitra:ferebat in capite mitram more gētis phrygiæ:& meoniæ. Refert talia uerba:ita respondet. Instanti Celeo qui instabat:ut iniret casam. Sospes eas:abeas incolumis. Et semper parens quasi ut semp tibi filia sit sospes ne ea orbari possis. Mihi est rapta filia: quasi sis semp tu parens:qm̄ ego semper mater esse non possum:quia amisi filiam. Heu quanto est melior sors tua sorte mea:quasi quāto es tu fœlicior quam ego sim:nam fortunatior homo: q̄ dea:tu tecum habes filiam:ego raptam quero:& mouet inde cōmiserationem:nam non inuidiose dictum:sed cum dolore prolata uerba:ob eius calamitatem. Dixit:ceres. Et lucida gutta ut lachrymæ decidit:in tepidos sinus:non fleuit ut lachrymas effunderet:nam ut inqt.neq; lachrymæ deoꝝ.quia dii nequeunt effūdere lachrymas sed emicuit ex oculis gutta in ipsos oculoꝝ sinus ad lachrymæ similitudinem:ut est illud Vir. Tristior & lachrymis oculos suffusa nitentes. Flent pa.mollesq; animi:lenes & mites animi. Et uir.& se.& pater & filia cōmiserati calamitatem cereris:& ipsi simul fleuere. E qbus duobus. Hæc fuere uerba iusti senis:ita Celeus loquutus est. Sic obte.est. Filia quā raptā q̄ris sit tibi sospes:ita icolumis tibi esse debeat filia quæ cū rapta sit.a te nunc queriŕ. surge:ex isto saxo. Nec despice tecta:nō aspueris:& paruifaciat tectū hoc Case exi.parui huius nostri tugurii. Cui:Celeo. Dea sic inqt scisti q̄ copos.quasi scisti uti ea oratione:qua facile me ad obsequendū ipelleres:cū sospitē mihi filiā optaueris. Et leuat se saxo:surrexit. Et subse.se.celeū. Dux.ipse celeus senex. Narrat co.cereri. Quod sit sibi.æger filius:refert se hēre domi filiū:& iliū i cunis ægrotū. Nec ca.som.nec dormire queat. Et iuigilet malis nimio lāgore iuigilet puer cū qescere nō possit. Illa:ceres. Initura par.pe.igressura exiguā illi' casā.colligit papauer soporiferū:soporē iferēs comedēti diximus de papauere supius. Hūo agresti:ex terra iculta: iō legit papauer ut iduceret lāguēti puero sōnū Ferŕ gustasse palato oblito:ppositi.s.sui.id.n.debēt cererē decreuisse nō añ comesseq̄ filiā cōperisset:tūc uero obiita ppositi gustauit papauer. Et ferŕ iprudēs:iprudēter. Exoluisse:p soluisse:est.n.hic dieresis necessitate carmis.a Lōgā famē:soluit.n.ieiuniū.qa pluribus diebus nihil gustauerat. Quæ:ceres. Quia posuit ieiunia:qa comedit. Principio noctis:in ipso crepusculo. Sidera uisa habent:sibi tps mensæ:& illud in sacris eius seruaŕ:ut nō ante sidera uisa:sed in principio

PAV. MAR.

Lamētatio cereris de filia rapta

Exoluere famē hoc est longo ieiunio

noctis epulemurq̃ ea eo primum tpe soluit ieiunia.Limen ut intrauit:postq̃ ingressa est celei domum.
Salutatus ⸿Videt omnia ple.iuctu:uidet lugentem pueri matrẽ eo qđ moriebaẗ filius.⸿Iã nulla spes salutis erat in
puero:quia iã desperandũ erat de illo.⸿Salutata matre:postq̃ languẽtis puer matrẽ salutauit.⸿Mater uo
caẗ menalina:ita illa appellabaẗ.⸿Est dignitas cereris iungere os puerile suo:ori.s.& si dea erat & imorta-
lis.mortalẽ tamen pueri nõ est obsculari dedignata:& libato osculo ille senatus est.⸿Abit pallor ex ore
puerili.⸿Et uident subitas uires in corpe:parẽtes subito redditũ robur:& ualitudinẽ puerili corpori uide
runt.⸿Tãtus:tam magnus.⸿Vigor uenit ab ore cœlesti ab ore cereris:tantus.n.fuit diuinitatis uigor:ut
statim illũ sanaret.Tota domus leta est:oẽs qui domi erãt ingẽti sunt affecti letitia.⸿Et mater & pater &
ANT. nata:celeus menalina & filia.⸿Tres illi parentes & filia fuere tota domus:quia nulli erant alii nisi hi tres.
FAN.

Mox epulas ponũt liq̃fcã coagula lacte
Pomaq; & in ceris aurea mella suis:
Abstinet alma ceres/sõniq; papauera cãs
Dat tibi cũ tepido lacte bibẽda puer:
Noctis erat mediũ placidiq; silẽtia sõnis
Triptolemum gremio sustulit illa suo
Terq; mãu pmulsit eũ/tria carmĩa dixit
Carmina mortali non referenda sono:
Inq; foco corpus pueri uiuente fauilla:
Obruit/hũanũ purget ut ignis onus:
Excutitur sõno/stulte pia mř/& amens
qd facis exclamat mẽbraq; ab igne ra-
Cui dea/dũ nõ es dixit scelerata fuisti ⁽pit
Irrita materno sunt mea dona metu:
Iste qdẽ mortalis erit/sed primus arabit
Et seret/& culta præmia tollet humo:
Dixit/& egrediẽs nubẽ trahit iq; draco
Trãsit/& alifero tollit axe ceres: ⁽nes

⸿LIQVAE facta coagula lacte:Lac densatum coagulo.
⸿Cum tepido lacte:Lac in febre ac dolore capitis medi-
ci docent non exhibendũ.⸿Viuente fauilla:Obruit pue
rum cinere sed pruna admixta.⸿Stulte pia mater:Quæ
Atheniẽ. dum studet opem ferre filio:non est passa eum fieri imor
sũ inuẽta talem.⸿Sed primus arabit:Athenienses primi(ut Insti-
nus refert)non solum olei.lanificii ac uini usum docue-
Triptolo- runt sed arate quoq; ac frumẽta serere glande uescẽtibus
mus inuẽ monstrauerunt.Idem etiã scribit frumenti sationẽ a Tri-
tor aratri ptolemo repertam esse t & eius muneris honorẽ noctes
initiorũ sacratas.Hunc licet nõnulli inuentorẽ aratri fuis
se tradiderint:legimus tamen Osirim id inuenisse:ut Pri
mus aratra manu solerti fecit osiris.Quod nos mouere
PAV. non debet cum nõ unus aratrum in toto orbe mõstraue
MAR. rit sed diuersi in diuersis locis.
⸿MOX ponũt epulas:parant mẽsam & epulas ut simul
uescãtur.⸿Liquefacta coagula lacte:hæ fuerunt epulæ
lac coagulatum.⸿Et poma & mella aurea aurei coloris
⸿In suis ceris quia nondum fauis expressa.Ceres alma
quæ omnes alit.Abstinet ab epulis.s.non.n.esse uoluit.
Et o puer Triptoleme quem modo sanauerat.⸿Dat ti-
bi papa.bi.cum te.lacte:contusa papauera:& lacti imixta
dat illi hauriẽda.⸿Somni causa:cum somnũ puocent
ut illi somnum inducerent:ut diximus de hoc superius
Nec pigeat tritum niueo cum lacte papauer sumere &c.
⸿Noctis erat medium:quasi defluxerat iam media pars
Qũo cer noctis.⸿Placidiq; silentia somni erat enim ea hora:qua
res imor- omnia silent:& quiescunt aĩalia.⸿Illa ceres.⸿Sustulit eleuauit.⸿Triptolemum puerum.⸿Suo gremio
talitatem suo sinu:erat.n.illi puero imortalitatem largitura.⸿Et ter permulsit manu cum mulcẽdo tractauit pueꝝ
donauit ⸿Dixit tria carmina:qbus eximeret ab illo mortalitatẽ ⸿Carmina non referẽda mortali sono:quæ nec
Triptolo homini nota sunt:nec pnunciari nisi a numine possunt.⸿Et obruit:inuoluit.⸿Corpus pueri foco:foci ci
mo nere.⸿Viuẽte fauilla:quasi uiuẽtibus prunis:tea tõne calido cinere:& prunis obruebatur:ut exureret qcqd
erat humanitatis in puero & diuinũ postea redderet:Vt ignis purget onus humanũ:t corpus qđ hominis
erat.⸿Excutit somno:statim:expergiscitur imprudẽter illius mater.⸿Pia & amẽs:pia quo ad curã filii:hu
manitatis ex officio amẽs qa sua imprudẽtia abstulit diuinitatẽ a filio.quã erat illi ceres cõcessura.⸿Ex-
clamat qd facit:& hæc fuit amẽtia ipsius:qa exclamauit.⸿Et rapit membra ab igne:pueꝝ ab ipsis prunis.
Sic deã ob ope istituto reuocauit.⸿Cui menalinæ matri illius pueri.Dixit fuisti scelerata dũ nõ esse cũ aĩo
nõ sis actu ipso fuisti scelerata:qa erã illi diuinitatẽ exhibitura:tu iterrupisti:& ab incepto reuocasti:ita ut
exequi non possim qđ uolebã.⸿Mea dona:quibus eram illũ ornatura.⸿Sunt irrita:id ẽ uana reddita & si-
ne effectu.⸿Metu materno:propterea qđ tu extimasti.⸿Ille qdẽ:puer:Erit moriturus:cum imortalem
reddere uoluissem.⸿Sed primus arabit postq̃ imortalem dare nõ potui tua cã:habeat hoc aliud munus
primus sit qui terram proscindat.Etenim ceres post inuentam Proserpinã docuit hũc Triptolemũ arare:se-
rere & colligere:fruges maturas:& seruare.Vnde Diod.sic inquit.Ceres frumẽti:qđ forte inter alias her-
Frumẽta bas noscebatur ignotum ceteris:prima usum adinuenit:docuitq; hoĩes uescendi seruãdi ac serẽdi modũ.
oĩa icẽsa ⸿Est aũt frumentũ ab ipsa ante genitam Proserpinã repertum.Nã post eius a plutone raptum frumenta
a cerere oĩa incendisse ferunt.Tum in iouis odiũ tum ppter dolorẽ filiæ:sed ea inuẽta:& recõciliata esse ioui:Tri-
pp raptũ ptolemo frumẽti dedisse semẽ.mandasseq; ut cum olbus id donũ participans seminãdi modũ monstra-
prosp̃ .n: ret &c.Ideo hoc in loco poeta ex uerbis cereris primum aratorẽ ostendit Triptolemũ:idcirco in georgi.
Virg.Vncique puer monstrator aratri dixit & Pli.hunc primũ aratrum refert inuenisse.Et seret.primus se-
menti terræ iacet.Et tollet præmia culta humo.& percipiet fructũ ex terra quã coluerit.⸿Dixit.ceres.⸿Et
egrediens exiens Celei domo.⸿Trahit nubem diuinam.scilicet quam dii secum trahunt ne ab homini-
bus uideanẗ.⸿Et transit in dracones in currum.quem dracones agunt.⸿Et tollit ceres axe alifero.attol
litur curru uolanti.propter alatos dracones.⸿Liquit recessu suo.s.cum ex ea regione discesset reliquit.

⸿Sunion

¶SVnion expositũ:Seneca in Hippolyto:Pars illa diu uacat imunis qua curuati littora pōti Sunion urget.Hoc ꝓmōtoriũ atheniēsiũ est ubi reg͛ uēaliũ emporiũ fuit teste Donato:ad qđ si a Ceraunis mōtib' rectã lineã duxeris in orientē ꝓtēsam totã pelopōnesum ad austrũ relinq̃na.Distat Suniũ a Piræo ẜm Plinĩ milib' passuũ.xlii.¶Pireaq̃ tuta recessu:piræa legendũ est hoc loco subtracta e penultima uersus gratia a Piræo portu Atheniēsiũ qui græce dicit͛.Cæteꝝ multi in soluta oratiōe et piræus scribũt.¶In dextrũ quæ iacet ora latus.Ordo linq̃t orã atticæ uidelicet q̃ iacet in dextrũ lat'¶Aegæum:hoc mare uñ nomē accepit supra dictũ est in eo cyclades sũt.

ANT. FAN.

Sunium

Piræus ortus

Suniō expositũ/pirrhæaq̃ tuta recessu
Linq̃t/& in dextrũ quæ iacet ora lat9:
Hic adit ægæũ quo cycladas ĩspicit oẽs
Ioniumq̃ capax icariumq̃ legit:
Perq̃ urbes Asiæ lōgũ petit hellespōtũ
Diuersũq̃ locis alta perrat iter: (dos
Nã mō thurilegos arabas mō despicit I
Hic libis hic meroe terraq̃ sicca subē:
Nũc adit hespios/rhenũ rhodanũq̃ pa
Teq̃ fut͛ ꝑ parēs tybri potētis aq̃:(dũq̃
Quo feror/imēsũ ē erratas dicer͛ terras
Præteritus cereri nullus in orbe locus:

¶Ioniũq̃ capax icariũq̃ legit:de icario mari et supra diximus.Ioniũ uero recte capax dr̃ cũ nōnulli imēsum eẽ sinũ Ioniũ tradãt porrectũq̃ ab ionia ad Siciliã & Italiã: cui' ptes esse Epiroticũ mare Achaicũ & adriacũ uolunt. Vir.Insulæ ionio in magno.Id ab ionia regiōe Asiæ clarissima nomē accepit:quis qdã uelint Io Inachi filiã huic mari nomē dedisse.Alii uero aliter sentiũt¶Meroe sicca q̃ terra:insula meroe(ut inq̃t Strabo)clipei figurã habere dicit͛ magnitudine sua cæteras Nili insulas superans. Eius.n.lōgitudo est fere triũ miliũ stadioꝝ latitudo mille.ambit͛ libyã uersus magnis qbusdã harenæ cumulis. Arabiã uersus continuis montium ꝓcipitiis.Est in ea meroe ciuitas quam Cãbyses cōdidit appellauitq̃ Meroen a matris noie.¶Rhenũ rhodanũq̃ padũq̃:hos fluuios autot hesperios uocat non ab hesperia; quæ modo italiam modo hispaniã significat:sed quod sub hespero sint.i.ad occidentem cum supra indiæ meminerit. Nã rhenus galliam a germania diuidit.Rhodanus per galliam transalpinam:padus per cisalpinam fluit.

Ionium mare

Meroe

Rhenus Rhodanus Padus

¶SVnion expositũ:Sunium acticæ ꝓmōtorium porrectũ in mari:qua ad sinistrã reflectit͛ litoris ex actica in euboeã ubi ē tēplũ panos:& ædes Veneris nũc a nauigantib' appellat͛ caput colũnaꝝ.¶Et pyrea tutas tutos port':Pyreus.n.atheniēsium port' ē.¶Et q̃ ora iacet in dextrũ latus reliq̃ acticam totam.quam qdē ē sũmo p ægeũ in cycladesut poeta scribit abeuntes ad dextrã relinquunt.¶Hinc:ex actica.¶Adit ægeũ qđ qdē pelagus ita dictum multi uolunt qđ in id ægeus rex athenaꝝ se ꝓcipitauerit Ply.aũt asserit a scopulo:q est iter Tenũ & Chiũ capræ effigiē hñte.Nã æga græce caprã dicunt.Eustathius uero inq̃t.Aegeũ mare dictũt qbusdã uidet͛ a capris euboicis:quo in loco sic appellato:poeta neptũni equos regescere facit: alii aũt ab ægeo Homerico:ut in Iliade scriptũ est &c.¶Quo:in mari.¶Inspicit ipsa Ceres.Oēs Cycladas insulas circa delō de quibus paulo supius diximus in nauigatiōe magnæ matris.¶Et legit:trãsit.Nō eni nauigat sed curru supuolat.¶Ionium capax:magnũ mare ioniũ:qđ inter ægeũ & adriacum sinum est. Veꝝ Eustathius de eo sic inq̃t Ionius sinus post siculũ dilatat͛:ad Boreã rursus incuruãs ad hespeꝝ secessum serpit:Nec solum ionius sinus nominat͛.Sed adria ipse dicit͛:& adriaticũ mare.Diligētiores aũt ioniũ partē adriatici dñt.Dr̃ aũt:ut Lycophroni uidet͛:& æschilo ab Io:si quæ bos facta hinc enatauit.alii autem a Ioane ultro illyrico.Quidã aiũt & a gaza usq̃ in ægyptiũ pelagus ioniũ dici:ẜr ab iusi& illic Gazã ionã uocant qdam:ubi bos erat in statua ius quæ est luna:Io.n.luna est ẜm arginam linguã ꝓdicti autem ionis filius Adrias ex hystoria tradit͛:a quo & ipsum pelagus adriacũ appellat͛ alii sic dictũ:Est adria ciuitas illustris & apud ipsam sinus adria.& fluuius adria.Bona aũt pascuis ibi terra ita qđ bis in anno fructũ ferat Hæc ex Eustathio.Et legit icarium:de quo et paulo supius dictum.¶Perq̃ urbes asiæ:per eas urbes:quæ erãt in ora asiatica:& ægeo etiam abluebant͛.¶Petit lōgum hellespōtum.de quo plurib' in locis dixim':et & lōgus qdē sinus est hellespōtus:cum angustus sit.Protēdit͛ enim ab ægeo in ꝓpōtida . Et alta: sublimis ipsa ceres.Pererrat iter diuersum locis:q̃si per diuersa loca filiam q̃rens errabat.Nam mō despicit:e curru deorsum aspicit.Arabas thurilegos.thura colligētes de qbus diximus in primo.¶Mō despicit ĩdos oriētis populos:nam india sub ipso oriēte sole est.Ita dicta ab indo flumine maximo.¶Hic subest:cereri per aera deuectæ.¶Libs:libyæ populus supuolauit.i.libyã.¶Hinc subest meroe:inã sup meroem quoq̃ uolauit insula qdē nisi est:de qua Diodo.Cōplectit͛ inq̃t flu.insulas plures.Sed ꝓcipuam meroē in q̃ est urbs insignis insulæ noie quam Cãbyses condit a matris denoĩatam Ciuitates in ea sunt plures . Sed cæteris nobilior meroe:de ea Luca.in pharsalia li.x.Gurgite rupto ambit͛ nigris meroe fœcunda colonis. Læta comis hebbeni:quæ quis arbore multa Frōdeat æstatē nulla sibi mitigat umbra linea tam rectũ mundi ferit illa leonē.¶Et terra sicca:subest etiã æthiopia:& plaga torrida.Nã & in Torridã est ipsa meroe.¶Nũc adit hespios:reflectēs in occidentē cursum:occidēris quoq̃ populos:& mōtes & fluĩa plustrauit.¶Hesperios:italos:& hispanos.¶Rhenũ fluuiũ & alpibus ꝓfluentē:gallos a germanis diuidentē:& in gallicũ oceanũ exeuntē.¶Et rhodanum:fluuium galliæq̃ Auineonē ꝓterfluit per ipsam Narbonēsem ꝓuinciã in mare internum exit.& a rhoda rhodanus dictus.Nã Ply.inq̃t.Atq̃ ubi rhoda rhodioꝝ fuit . Añ dictus multo galliaꝝ fertilissimus rhodanus amnis:ex alpibus se rapiēs p Lemãnum lacum:segnēq̃ deferēs ararim.Nec minus seipso torrētes.Sed isaram:& druentiã libica appellant͛ duo ei' ora modica.¶Ex his alteꝝ hispaniēse:alteꝝ metapinũ.Tertium idēq̃ amplissimum assaliticũ &c.padum q p Cisalpinã galliã labēs qnq̃ hostiis in adriacũ exit. ¶Et adit te tybri future parēs potētis aquæ:tunc sine honore erãt tybris:

PAV. MAR.

Ioniũ pelag' a gaza usq̃ in ægyptũ

Arabia india libya

A rhoda uñ rhodanus flu.

sed futurus erat regnator aquarum:quēadmoduȝ appellat Vir.inqt ergo. Venit ad te o tybriq eris patens aquæ dñantis pp futurā impii Romani magnitudinē. ⁋ Quo ferot:·hæc ola cōmemorādo. ⁋ Immensum:est q̄si magnū plusq̄ fieri possit est. ⁋ Dicere:terras errata:sp quas Ceres errauerit. ⁋ Nullus locus in orbe est p̄teritus omissus. Cereri nullus est locus:ad quē nō accesserit:quia oīa orbis loca perlustrauit.

Errat & in cœlo liqdiq̨ȝ imunia ponti.
Alloquif:gelido proxima signa polo
Parrhasides stellæ(nāq̨ȝ oia nosse pote
Aequoreas nūq̄ cū subeatis aq̄s)(stis
p̄sephonē natā miseræ mōstrate penti
Dixerat/huic helicæ talia uerba rfert
Crimie nox uacua est solē de uirgie ra
Cōsule q latefacta diurna uidet: pta
Sol adit9/quā q̄ris ait ne uana labores:
Nupta iouis fratri tertia regna tener:
Quæsta diu secū/sic est effata tonantē:
Maximaq̨ȝ i uultu signa dolētis erāt:
Si mēor es de quo mihi sit p̄serpia nata
Dimidiū curæ debet habere tuæ:
Orbe pererrato/sola est iniuria facti.
Cognita cōmissi præmia raptor hēt:
Ac neq̨ȝ p̄sephone digna ē p̄dōe marito
Nec gener hoc nob̄ more parād9 erat
quid graui9 uictor gyge captiua tulisset
Quā nunc te cœli sceptra tenēte tulit
Vex ipūe ferat/nos hęc patiemur inulte
Reddat/& emēdet facta priora nouis:

ANT. FAN.

⁋ ERrat & in cœlo:ut a siderib9 petat num filiā uiderit.

Parthasia

⁋ Parthasides stellæ:alloquit utranq̨ȝ arcton siue ursam Hellicen uidelicet & Cynosurā quas a parthasia.i. archadia parrhasides uocat. In ea p̄uincia Azanes atq̨ȝ parrhasii ut diximus crediti sunt cæteros græcos uetustate p̄stare. ⁋ Crimine nox uacua est:cōstat nobis quæ noctu oia uidemus filiam tuam nocte a nullo raptam. ⁋ Solem cōsule:quia is cuncta uidet atq̨ȝ audit oia:ut inquit poeta.

Rhetorices artē hic.

⁋ Iouis fratri:Plutoni cui cessit tertium regnum hoc est inferi. ⁋ In uultu signa dolentis erāt. Horatius. Si uis me flere dolendum est primū ipsi tibi. ⁋ Dimidium curæ debet hēre tuæ:qa tu Proserpinæ pater es non debes negligere filiā pro qua tm̄ laboris subiit mater:& arguit ab honesto cupiens p̄suadere ioui det operam ut restituat Pluto quam rapuit interim rhetorice aduersarium in odium trahens. ⁋ Sola est iniuria facti cognita:nihil profeci errans p uniuersum orbē:nisi q cognoui a quo rapta sit filia. ⁋ Cōmissi p̄mia raptor hēt:q hēre debuit penā. ⁋ Victore gyge:a parte totum accipiendū est. nam hoc dicit si

Gyges.

gigātes te ac cæteros deos e cœlo deiecissent nihil poterā grauius pati. Est aūt giges frater Briarei q centimanus fuisse dr̄:ut Cētimanūq̨ȝ gygē semiuirūq̨ȝ bouem.

PAV. MAR.

⁋ ERrat & in cœlo:ut a siderib9 sciscitaret:quid de filia. ⁋ Et alloquif. ⁋ Signa p̄xima polo gelido:stellas arctico polo p̄pinquas. ⁋ Immunia liquidi ponti:quæ aquis occiduis nō imergunt q̄si sine munere oceani:nā stellæ q̄ in ea parte poli arctici sunt nō tendūt in occasum. ⁋ Parrhasides stellæ:Ceres cū totū orbem perrasset:nec filiam cōperuisset:cœlum ascendit:& ursas de filia interrogat.

Vrsa maior & minor

⁋ Stellæ parthasides:Vrsa maior:& ursa minor arcadiæ & parthasia:quæ & archadia. Sed de his in secūdo & tertio diximus. ⁋ Namq̨ȝ omnia nosse potestis:quia in sublimi parte cœli estis:& inde nunq̄ disceditis:omnia prospicere & cognoscere uobis daf. Cum nunq̄ subeatis aq̄s æquoreas:cū nunq̄ occidatis in oceanū. ⁋ Mōstrate p̄sephonē miseræ parēti:ostēdite mihi filiā meam. ⁋ Dixerat:ceres. ⁋ Elice:ursa maior. ⁋ Refert huic talia uerba:ita rñdit. ⁋ Nox uacua ē crimine:q̄si filia tua nō est rapta p noctē:Sic nox sine culpa ē hui9 criminis. ⁋ Cōsule solē de rapta uirgie:pete id ab sole ut demōstret:quoniā nocturna sidera nesciūt. ⁋ Qui sol ⁋ Late ample. ⁋ Videt facta diurna:ea q̄ p diē fiunt. ⁋ Sol adit9:cū illa ad solē accessisset:ab eo accipit filiā a Plutone raptā:& illi nuptā. ⁋ Sol adit9 quē illa adiit. ⁋ Ait quā q̄ris:filia quā requiris:& de q̄ me cōsulis ⁋ Nupta iouis fratri Plutoni. ⁋ Tenet ter. re. iam effecta ē inferiorū regina prima regna cœlestia fuere io-

Tertiū regū plutoni

uis aq̄x neptūni. ⁋ Tertia regna fuere terrarū:seu terræ uiscera:ea fuere ditis. ⁋ Sic & illi nupta p̄serpia regina ē. ⁋ Ne uana la.ne frustra errādo magis te excrucies. ⁋ Quæsta diu secū:cū diu tacita secum q̄relas effudisset. ⁋ Sic est effata tonantē:alloquuta iouē. ⁋ Et maxia signa dolētis erāt in uultu:iqa dolorē uultu maximū indicabat. ⁋ Si memor es de quo:turba Cereris ad iouē cū artificiosa q̄relia. ⁋ Quærif.n. raptā filiam:hēt:q̨ȝ accusationē in iuridiciali statu prio loco:oīde arguit in pricipio cōem esse debere hāc ipsi ioui curā cū ex eo genita sit narratio qd posteaq̄ orbē perrauit:solū cognouit scelus:& q plecti deberet:ū p̄mia p peccato cōsequutus est:nō opus fuit expōne rei:qm̄ nota erat. Deide arguit ab atrocitate rei:qd ea puella ioue & cerere nata nō erat digna:q̄ raperef:augetq̨ȝ hāc atrocitatē ab utrisq̨ȝ p̄sona iouis:& raptoris nā qd idigni9 pati illa potuisset. Si Titanes te e regno deiecissent:quā nūc te regnāte:q̄si illd dicat:qa nec ille rapere:nec tu p̄mittere debuisti. Vltio uero loco illd petit:ut filia restituaf:& de uidicta remittere curā. ⁋ Si es memor o iuppiter. ⁋ De quo sit mihi nata p̄serpina ex quo ego grauida p̄serpinā peperim ⁋ Debet hēre dimidiū curæ tuæ:q̄si cū ex te genita sit:& mihi & tibi cōis filia:cōis quoq̨ȝ filiæ cura tibi eē deberet. ⁋ Or-

Persephone

be pererrato:cū orbē perrauerī. ⁋ Sola ē cognita iniuria facti solū in tot laborib9 cognscere potuit rei ipsi9 iniuria:q̄si a quo filia mihi rapta sit. ⁋ Raptor pluto:q rapuit. ⁋ Hēt p̄.cōmissi hēt p̄miū p scelere:q̄ a potius rapta:cū affici supplicio mereaf. ⁋ At neq̨ȝ p̄sephone filia. ⁋ Est di.ma.p̄done:nō digna:q̄ raperef & raptori nuberet. ⁋ Nec hoc more:p uiolētiā & raptū. ⁋ Erat no.pa.ge.q̄si neq̨ȝ nos digni eramus qb9 genere raptore cōtigeret. ⁋ Quid graui9:qd tristi9 & molesti9. ⁋ Captiua:si capta fuisset ab hostib9. ⁋ Tulisset uictore gyge:q̄si si gigātes te e regno deiecissē:Gyges.n.ut Hesio.i theog.ostēdit cœli & terræ fili9:Briareiq̨ȝ fra

et qui cum aliis gygantibus diis bellum intulit. ¶ Quã tulit nunc te tenente sceptra cœli i te in cœlo regnante. ¶ Verum impune ferat.nulla pœna mulctetur raptor. ¶ Nos inulte:sine ultione ¶ Patiemur hoc: tolerabimus hanc iniuriam nobis illatam. ¶ Reddat mihi.s.raptor filiam. ¶ Et emendet facta priora:quæ prius fecit. ¶ Nouis factis:quasi restituat filiam:sic illatam iniuriam rependet.

Iupiter hãc lenit:factũq; excusat amor.
Nec gener est nobis/ille pudẽdus ait:
Nõ ego nobilior/posita ẽ mihi r̃gia cœ
Possidet alter aq̃s/alter iane chaos (lo
Sed si forte tibi nõ est mutabile pectus.
Stãtq; simul iũcti rumpere uicla tori.
Hoc quoq; tẽtem⁹ siq̃dẽ ieiuna remãsit
Si minus inferni coniugis uxor erit:
Tartara iussus adit sũptis caducifer alis
Speq; redit citius:uisaq; certa refert:
Rapta trib⁹ dixit soluit ieiunia granis:
Punica quæ lẽto cortice poma tegũt:
Nõ secus indoluit q̃ si mõ rapta fuisset
Mœsta parẽs lõga uixq; r̃fecta mora ẽ
Atq; ita nec nob̃ cœlũ est hitabile dixit.
Tartarea recipi me quoq; ualle iube:
Et factura fuit/pactus nisi iuppiter eẽt:
Bis trib⁹ ut cœlo mẽsibus illa foret:
Tũc demũ uultũq; ceres mẽtẽq; r̃cepit
Impositq; suæ spicea serta comæ:

¶ IVPpiter hãc lænit:dũ excusas Plutonẽ in amorẽ trãsferẽs crimẽ & eũ dicit nomẽ eẽ pudẽdũ gener:cui uł iuppiter nobilitate nõ p̃stat. ¶ Nõ ego nobilior:quis meli⁹ regnũ mihi sorte cõtigerit nõ sum tñ Plutone nobilior cui regnũ cõtigit iferorũ:ut cœlũ mihi & neptũno maria nõ p̃stãtia nobilitatis:sed sorte cõtigerit ¶ Stat:placet ut stat casua renouate urbis. ¶ Siq̃dẽ ieiuna remãsit:siq̃dem hoc loco duæ ptes orõnis sũt. Vñ si pduci debuit:q̃ď se quẽs carmẽ ostẽditur si minus iferni cõiugis uxor erit.Sȝ q̃s dubitet tãtæ auctoritatis poetæ uel maiora cõcedi.Est aũt sensus. ¶ Tẽtemus rescidere mrĩmoniũ si p̃serpina nihil apud iferos gustauit & ieiuna p̃mãsit. ¶ Speq; redit citi⁹:alludit ad uelocitatẽ planetæ. ¶ Punica:a pœnis poma punica acceperunt q̃ & granata dñr. Lege Plynium. ¶ Tartarea re.me.q.ual.iu.artis est interdum petere quæ nolumus:ut quæ uolumus cõsequamur. ¶ Bis tribus ut cœlo mẽsibus illa foret:hoc ideo fingit q̃a Luna mõ augens modo minuẽs lumen suum uidet apud superos & inferos equis temporum spatiis commorari. — ANT. FAN. — Siqdem ptia correpta — Poma punica

¶ IVPpiter hanc lenit consolatur cererem. ¶ Et excusat factum:deprecatur culpã. ¶ Amor:est.n.trãslatio criminis in amorẽ:ut Pluto excusatus habeatur.Et in meta.refert illud cum Pluto p̃dũsset ex inferis ad Trinacriæ fundamenta cõspiciẽda cum uiderentur a Typhœo concussa a cupidine p̃cussus est:& usam tum primũ uirginem arsit ac rapuit. Nunc uero Iuppiter cererẽ leniens:pudori eũ gener nõ eẽ inquit:q̃m frater est:tñ si illa filiã oĩno uelit:reducetur ab inferis:si hunc dtẽ ibi ieiuna fuerit. ¶ Ait iuppiter. ¶ Nec ille gener est nobis pudẽdus:nõ est quo erubescere possumus coge uero. ¶ Nõ ego nobilior:nõ sum p̃stantior illi nobilitate:nã ex iisdẽ parẽtibus nati sum⁹. ¶ Regia est mihi posita extructa. ¶ Cœlo:q̃si regnũ cœleste mihi cessit. ¶ Alter e frĩbus.s.hoc est ipse neptũn⁹. ¶ Possidet aq̃s:nã aq̃s dñatur. ¶ Alter:Pluto. ¶ Possidet inane chaos:uacua Erebi regna:& in meta. ¶ Per chaos hoc ingẽs uastiq; silẽtia regni. Vir.Et chaos:& phlegetõ loca nocte silẽtia late. ¶ Q ď si forte nõ est tibi pectus mutabile.sed a p̃posito remoueri nõ potes. ¶ Et stat:q̃si id fixũ aĩo sedet. ¶ Rũpere uicula tori semel iuncti:q̃si uiolare sedera cõiugii:q̃ semel inita sunt. ¶ Tori iũcti:dixit p metonymiã. nã q̃ď tenet p eo q̃ď tenetur. ¶ Torus.n.cõiugio nexos tenet. ¶ Hoc quoq; tẽtem⁹:ut cõiugiũ uioletur:& illa ab iferis reuocetur. ¶ Siq̃dẽ:p si remãsit ieiuna:si nihil apud iferos hausit rũpetur torus & reducetur ¶ Si min⁹:si nõ fuit ieiũa ¶ Erit uxor iferni cõiugis:hẽat illa Plutonẽ uirũ ¶ Tartara ius.a.missus ẽ ad iferos mercuri⁹ ea cã retulitq; illã tria grana punica comedisse:q̃ qdẽ rõne reuocari nõ poterat. ¶ Verũ in meta.refert ab Ascalapho ex Acherõte & Orne genito p̃ditã ea grana comedisse:Propterea ille ĩ bubonẽ demutat⁹ ẽ ¶ Caducifer:Mercurius uirgã serpẽtibus nexã ferẽs:quẽ Caduceũ uocãt. ¶ Iussus ab ioue. ¶ Adit tartara sũptis alis talarib⁹ alatis aureis:q̃ pedilia ab Homero uocantur. ¶ Redit:citi⁹ spe:citius q̃ illa speraret. ¶ Et refert certa uisa:q̃ uidit & cõperit. ¶ Rapta p̃serpĩa. ¶ Soluit ieiunia:famẽ nã comedit. ¶ Trib⁹ granis:iq̃ grana. ¶ Tegũt punica poma:mala punica. ¶ Cortice lẽto:molli & fragilis.De punicis pomis ita Ply.inq̃t. Circa Carthaginẽ punicũ malũ cognomẽ sibi uẽdicat aliq granatũ appellant:diuisum & in gñe apyrinũ uocãdo cui lignosus nucleus abest.Sed cãdior ei natura.& blãdiores Acini:et minusq; a mari distĩctiq; mẽbranis.Quinq; species.dulcia amara mixta.Acida uinosa:& reliq̃. ¶ Nõ secus:nõ aliter. ¶ Indoluit mœsta parẽs:Ceres ipsa cũ reuocari filia nõ posset. ¶ Quã si fuisset mõ rapta:prius.n.lenibat dolorẽ spe reuocãde ab inferis filiæ: nũc cũ nõ detur ita ĩdoluit:ac si mõ eẽt illa rapta grauior.n.est recẽs dolor:quã tpe aliquo extenuatus. ¶ Et uix ẽ refecta:q̃si uix recreari potuit. ¶ Lõga mora.Lõgo tpe. ¶ Atq; ita dixit nec cœlũ est habitabile nobis posteaq̃ filia esse in cœlo nõ põt.Nec ego cœlũ colã. ¶ Iube me quoq;:me ẽt iubeas o Iuppiter. ¶ Recipi ualle tartarea apud iferos:ut diutiua cũ filia esse possim. ¶ Et factura fuit:descẽsura ad iferos. ¶ Nisi Iuppiter eẽt pactus:hoc Cereri p̃misisset. ¶ Vt illa foret bis trib⁹:hoc est sex mẽsib⁹ cœlo. ¶ Hoc illi p̃misit.& cõcessit Iuppiter ut filia senis mẽsibus eẽt apud iferos senis apud supos. Q ď qdẽ ad lunã refertur:q̃ partẽ tpis in ĩferiore:partẽ in supiore hemisperio absumit.Vñ q̃ď supius quoq; adduxim⁹, Varro p̃serpinã inq̃t lunã eẽ.Quæ ut serpẽs mõ in dextrã:mõ in sinistrã:mõ ĩ supiorẽ:mõ in iferiorẽ ptẽ cœli mouetur. Et ipa luna apud supos & iferos eq̃s tẽporũ spatiis cõmoratur.Diuus uero Augustin⁹ & alii ita interp̃tantur:ut p̃serpia fœcũditatẽ seminũ ĩdicet:& a p̃serpẽdo ipsa Proserpina dicatur:& filia Cereris:idest terræ:q̃ cum quodã tpe — PAV. MAR. — Metonymia fit qñ id qď tenet ponitur p eo qď tenetur torus pro cõiugio — Concordia cereris cũ plutõe de p̃serpina filiat

de fulsset apud inferos rapta dicebaṫ. Vñ cessauerũt aratra:& rusticalia ĩstr̃a. Sed cũ luctu publico celebrata
rediisset fœcũditas fuerũt præ gaudio solẽnia q̃dã illi istituta ꝓsertim athenis magnificẽtissima. Tũc de-
mũ cũ pmissum eẽt fenit mẽsib' redire illã ad supos. ⸿ Ceres recepit uultũ & aium. Et pallor mœrore cõ-
tractus abiit e uultu & alum ipsa resũpsit:nã recreata est ab ingẽti dolore. Et iposuit suæ comæ:suis crini-
bus. ⸿ Serta spicea:& spicis:nã his ceres coronaṫ.

Largaq; ꝓuenit cessatis messis in aruis
Et uix congestas area cœpit opes:
Alba decet cererẽ/uestes cerealib' albas
Sumite/nũc pulli uelleris usus abest:
¶ Occupat aprilis id9 cognoie uictor
Iuppiter/hac illi sunt data tẽpla die:
¶ Hac quoq; ni fallor pp̃lo dignissima (nr̃o
Atria libertas cœpit hẽre sua:
Luce secutura tutos pete nauita portus
Vẽtus ab occasu grãdine mixt9 erit:
Sit licet & fuerit tñ hac mutinẽsia cæsar
Grandine militia contudit arma sua:

ANT. FAN.

¶ Cessatis:pricipiũ sine uerbi origine ut errat' triũphat'. ⸿ Alba decent cererẽ:albæ uestes cerealib' sumebanṫ. uel qđ letæ deæ sacra fierẽt inuẽta ꝓserpina:uel certe ob colorẽ quẽ in aristis cernimus messis tpe. Vñ illud est: Matulis albescit messis aristis. Eædẽ uestes sacerdotibus congrue sunt autore Seruio. Statius de amphiarao. Albaque purpureas iterplicat Infula cristas. ⸿ Occupat aprilis idus cognoĩe uictor iuppiter:oĩum qdẽ mensiũ idus ut supra diximus dicatæ sunt ioui:ut Macro. tradit in.i.Satur. Sed huius mensis idibus iuppiter uictor iõ colebaṫ qđ eo die tẽpliũ ei Romæ dicatũ fuerat. Vouit aũt ioui uictori ædẽ Q. Fabius audita morte collegæ. P. Decii:& uoto cõcepto ad castra Sãnitiũ pcexit ubi eoꝝ impator Geli' periit cæsaq; sunt hostiũ milia.xxiiii.& octo capta. Postq̃ uictoriã Fabius spolia hostiũ cõlecta in aceruũ ioui uictori cremauit. Lege librũ ultimũ primæ decadis Liuii. Vouit & ioui uictori pocuiũ mulsi Papirius cõsul teste eodẽ historico ut Sãnitũ legiones fundaret. Moris aũt fuit apud romanos ut bella gesturi de pte ꝑdæ aliqd numĩb' pollicerenṫ. Vñ Romæ (ut inqt Seruius) tẽplum fuit iouis prædatoris. Sunt & alia iouis cognoĩa:ut Stator. Feretrius. Pugnax. Vltor. Pistor. Inuictus. Optimus. Maximus. Tonans:et ei deo diuersis rõnibus attributa. Sciẽdum diem hunc hoc est idus Aprilis natalem fuisse mœcenatis teste Porphyrione. ⸿ Atria libertas cœpit hẽre sua:idibus quoq; aprilis datũ est atrium libertati.de quo Oui. alibi. Nec me q̃ doctis patuerũt ptia libellis atria libertas tãgere passa sua ẽ. Est at atriũ:ut placet Festo ædificii genus ante ædes cõtinens mediã areã in quã collecta ex oĩ tecto pluuia desceẽdit dictũ quasi aternũ:qđ oriaṫ a terra q̃uis Vatro putet & Seruius doceat atrium esse priorẽ partẽ domus ubi erãt culinæ sic dictã q, atra esset ex fumo. Atrium libertatis nõnulli fuisse arbitranṫ in auẽtino ubi cõstat eius deæ tẽpliũ fuisse:ut scribit Festus & Liuius meminit tertiæ decadis lib.iiii. cuius atriũ Sueto. tradit structũ esse hortatu Augusti ab Asinio apolline. Sed refectum ab eo & excultũ existimare possumus cũ lõge ante Augusti tpa libertatis atrium Romæ fuerit ubi Tarẽtinoꝝ obsides custodiri sũt:q cũ ĩde ꝓfugissent cæsi uirgis & e saxo deiecti sũt:qđ atriũ postea se xtus Helius pet' & Cn. Cornelius cethegus cẽsores refecerũt amplificaueruntq; ut Liui' scribit. Fuit ẽt In urbe tẽplũ alteꝝ libertatis qđ Clodi' diruta Cicerõis domo in eius area dedicauit auto. Plutar. ⸿ Luce secutura tutos pete nauita portus:admonenṫ nautæ:ut.xviii.cal. maias portũ petãt. Est eni eo tpe uẽtosa tẽpestas & hymber sed haud cõstãter:ut scribit Columella Mutinẽsia Cæsar grãdine militia cõtudit arma sua: cũ Antonius brutũ obsessum mutinæ armis expellere niteteṫ Augustus cũ Hircio & pãsa consulib' Bruto iussus opẽ ferre Antoniũ castris exuit:quo tpe nõ mõ ducis:sed ẽt militis munere fũctus est. Nã in media dimicatiõe Aqlifero legiõis sue saucio Aqlã humeris subiit:diuq; portauit. Nota est hystoria. Nota mors cõsulis utriusq: de q̃ Oui. alibi: Edit' hac ego sũ necnõ ut tpa noris Cũ cecidit fato cõsul uterq; pari. Plut. autor est Ciceronẽ oẽs mortales in Antoniũ cõcitasse:eoq; autore:& Antoniũ hostẽ esse iudicatum & fasces augusto decretos:uictũq; Antoniũ e bello mutinẽsi fugere:et aquã corruptã bibisse:radicesq; & fruct' siluestres cibum habuisse. Sane Decius Brutus Mutinæ obsessus Labienus cognomento dictus est.

Ceſſatis
Candide
ueſtes in
cerealib'.

Iuppiter
uictor co
lit' idibus
aprilibus.

Iouis co-
gnomia.
Libertatis
atriũ idi
bus apri.
Atrium

Atrium li
Atriũ li-
bertatis i
auentino
libertatis
alterum
templũ.
Tẽpestas
xviii. cal.
maias
Cæsaris
uictoria
mutinẽsis

PAV. MAR.

¶ ET ꝓuenit larga:copiosa. Messis in aruis:cessatis derelictis ab ipsa cerere:et aut q̃ tãdiu cessauerãt a ꝓcreãdit frugib'. Sic iã reddita est aruis fœcũditas ⸿ Et area uix cœ. uix capere potuit. ⸿ Opes cõlectas:frumentũ cumulatũ:qđ iã tã magna copia fuerat:ut nõ capaces ei' areæ nõ essent. ⸿ Alba uestis de. ce. q cereri sacrificant hẽre debẽt albas uestes. ⸿ Sumite albas uestes. f. ⸿ Cerealib' in sacris cereris:quæ cerealia dũr ⸿ Nũc abest usus pulli uelleris:q̃si uestis nigra eẽ i usu nõ debet. ⸿ Occupat apriles:idib' aprilib' cõsecrata ẽ ædes ioui uictori:cuiuã cõsecrationẽ mr̃i augusto assignãt:q p' actiacã uictoriã ædẽ ioui cõsecrauit. Veꝝ hic ut Trãqll' i tqt Tonãti ioui ædẽ cõsecrauit liberat' pIculo:cũ expeditiõe cãtabrica p nocturnũ iter lecticã ei' fulgur pstrixisset. Seruũq; pdurẽtẽ examiasset. ⸿ Iuppiter ui. sub cognomẽto uictoris. ⸿ Occupat idus apriles:q a eo die festũ ẽ iouis uictoris:& tñ oẽs idus ioui sacræ sũt & imolaṫ illi. Sed accessit hoc die ædis cõsecratio:& uictoris titulis. ⸿ Hac die:iduũ apriliũ ⸿ Sũt data illi tẽ. cõstituta & cõserrata tẽpla:ut iã dictũ ẽ. ⸿ Hac quoq; ni fal. eadẽ iduũ die ædificatũ:& cõsecratũ atriũ libertatis qd extruxit Asini' pollio:ut Suet. tradit:& ubi fuerat olĩ bibliotheca qđ ondere ui. Oui. i. ii. trist. ĩ ꝓo pricipio cũ dicat: Nec me q̃ doctis patuerũt ptia libellis: Atria libertas tãgere passa sua ẽ. Libertas ãtuit ẽ apđ florẽtinũ iuriscõ. de statu hoĩuꝫ. Est naturalis facultas ei' qd cuiq; facere libet nisi q ui aut iure ꝓhibeṫ ⸿ Hac quoq; die:iduũ. f. apriliũ. ⸿ Ni fallor:nĩ ego decipior q̃si recte mẽini. ⸿ Libertas dignissima pp̃lo nr̃o rõano. Cœpit hẽre sua atria:ab Asinio polliõe i pallatio extructa:ut ex eo loco tristiũ pcipi põt ⸿ Luce se. xviii. cal. maias. hoc ẽ. xiiii. die april' uẽtus erit grãdinosus:qđ cõstat ex nautaꝝ obseruatiõe. Vñ mr̃i putãt eo die qescẽdũ eẽ ĩ portu:nec pela

Festũ lo
uis uicto-
ris ẽ idib'
aprilis

Libertas
q̃uo diffi
nitur

go credēdū. Cōstellatiōe q̄dā sese arieti sub occasu cōiūgēti uētos: & grādines īpellēt. Ea tn̄ die: q̄uis tor bida & grādinosa. Octaui⁹ Cæ. uictor fuit bello mutinēsi. Nā cū D. Brut⁹ a M. Anto. mutiæ obsideret: Ci cerōis cōsilio in Ant. missus ē. Iussusq; ut Trāqi. scribit: cōparato exercitu p ptore pesset: & cū Hircio ac Pā sa. q cōsulatū acceperāt. D. Bruto opē ferre: Demādatū bellū tertio mēse cōfecit duob⁹ pliis. Priore Anto nius eū fugisse scribit: ac sine paludamētore quoq; post biduū demū apparuisse. Seq̄nti satis cōstat nō mō ducis: sed et militis functū mūere: atq; in media dimicatiōe aqlifero legiōis suæ grauiter sautio: aqlā hu meris subiisse: diuq; portasse. Hoc cū bello Hirci⁹ in acie: pāsaq; post ex uulnere pissēt: rumor increbuit: ābos opa ei⁹ occisos: ut An. fugato: rep. cōsul orbata solus uictores exercit⁹ occupet. Pāsa quoq; adeo suspe cta mors fuit ut Glyco medicus custodit⁹ sit: q̄si uenenū uulneri īdidisset. adiicit his aqli⁹ niger alteꝝ e cō sul. Hirciū in pugnæ tumultu ab ipo īterēptū &c. ⁋ Luce secu. q̄ sequet idus. ⁋ O naui. pete tu. Por. eas in portū anteq̄ mare turbet. ⁋ Euit uētus ab occasu mixtus grādine: flabūt occidui mixta iā grādine uēti. Ae quoreas passim q̄ mō turbet aq̄s. Quāq; subis tuta nō astatiōe recedas. Ni redeat uel letior aura tuis. ⁋ Sit li. & fue. quis nūc & oli solitus sit flare uētus cū grandine. ⁋ Tū Cæsar. Octauius. ⁋ Hac grādine: hac die grādinosa. ⁋ Cōtulit: concussit & fudit. ⁋ Arma mu. arma anto. apud mutinā. ⁋ Sua mi. suis militibus.

De bello graui acto cōtra marcum anto. circa mutinā in quo perierunt hyrci⁹ & pāsa & quō fuit uictor octauianus

ANT. FAN.

(tit idus
¶ Tertia post ueneris cū lux surrexe
Pōtifices forda sacra litate boue:
Forda ferēs bos ē fœcūdaq; dcā ferēdo:
Hinc etiā fœtus nomē habere putāt:
Nūc grauidū pec⁹ ē/grauidę quoq; seie
Telluri plenæ uictima plēa dat: (terrę
ps cadit arce iouis/ter dēas curia uaccas
Accipit/& largo sparsa cruore madet:
At ubi uiscerib⁹ uitulos rapuer ministri
Sectaq; fumosis exta dedere focis:
Igne crēat uitulos q̄ natu maxia uirgo ē
Luce palis populos purget ut ille cinis
Rege numa fructu non rn̄dente labori
Irrita decepti uota colentis/erant:
Nā mō sicc⁹ erat/gelidis aqlonib⁹ ān⁹.

¶ TERtia post ueneris cum lux surrexerit idus. xvii. cal. maias fordicidia celebrant: quæ ut inqt Varro dictæ sūt a fordis bobus cedēdis q eo die publice imolabant bo ues pgnātes in curiis: quas boues fordas dicebāt uel a fœ tu: ut Festo placet: uel qd̄ in uētre ferāt. Eadē & Hordæ nocabant. ut Varro autor est: q cū in bubulo gñe q̄tuor dicant ætatis gradus. docet primā ætatē eē uituloꝝ. Se cūdā iuuencoꝝ. Tertiā bouē nouelloꝝ. Quartā uituloꝝ. Et discerni in prima uitulū & uitulā. in secūda iuuencum & iuuencā. In tertia & quarta tauꝝ & uaccā: sed uaccā ste rilē taurā inqt appellari. Hordam uero quæ pgnās est & ab ea in fastis eē diē hordicalia. Cædebant aūt boues frō de tellur: ipsa similitudine placitura: ut ānus fœcūdior p ueniret. Terram. hoc tpe q̄si grauida est. Illud ēt sciendū (qd̄ ut supra diximus) uidua q̄ itra decē mēses a uiri mor te nupsisset fordā bouē Numæ legib⁹ imolabat. ⁋ Forda ferēs bos est fœcūdaq; dicta ferēdo. Ordo est: Bos ferēs fœcundaq; forda est a ferēdo dicta. ⁋ Hinc etiam fœtus: uult fœtus a ferēdo dici: Sed sunt qui fœtū a fouco noia tum putāt: & a fœtu fœnus. ⁋ Pars cadit arce iouis: forda rum aliæ in capitolio: aliæ in curiis cedebantur quæ fue runt. xxx. ut diximus: qbus quinque postea additæ sunt. Vnde Ouid. subiungit. Terdenas curia uaccas accipit.

Fordicidia. xvii. cal. maias

Forde boues Horde

Fœt⁹ unde dicit

⁋ Ministri sacroꝝ ministros dicit. ⁋ Igne cremat uitulos q̄ natu maxia uirgo ē: Vestalis uirgo & ei⁹ deæ ministra quā terrā eē uoluūt: cui⁹ fœcūditas hoc tpe fordaꝝ boū sacrificiis q̄rit. Itaq; cinis uituloꝝ seruabat in tēplo Vestæ ut inde suffimē fieret quo ppls palilibus purgaret: ut in pete uirginea ppls suffimē ab ara uesta dabit uestæ munere purus eris. Restabat aūt id suffimē ut īfra dicturi sumus ex equi sanguine: cinere uituli ac fabaꝝ stipulis. ⁋ Rege Numa: docet numā hoꝝ sacroꝝ autorem fuisse: q cum modo siccitas mō nimiæ pluuiæ sterilitatem facerent consuluit Faunum: a quo sacrificandæ bouis forde ritum accepit.

Suffimē quo popul⁹ purgabat palilibus

¶ TERtia post ueneris. xvii. calē. maiaꝝ: hoc ē. xv. die apri. imolant terræ grauidæ. ⁋ Forde bo. in curiis: qd̄ sacrificiū a Numa istitutū ferūt in agroꝝ & pecoꝝ sterilitate a Fauno p getē monito ægeria sōniū īter ptāte appellabāturq; sacra hæc fordicidia. Vñ Varro īq: Fordicidia a fordis bub⁹. Bos forda q̄ fert in uē tre: q ea die publice imolant boues pgnātes i curiis. ⁋ Cū ter. lux: tertia dies. ⁋ Surrexerit post idus ue. p⁹ idus apriles. Sic erit. xvii. an calē. nā terti⁹ ille dies post idus nūerādo tn̄ ut debes ab ipo die iduū. ⁋ O pōti fices litate sacta: sacrificate. Boue forda: uacca grauida. ⁋ Forda fe. bos ē definitio uocabuli: q bos forda dr̄ q̄ grauida ē hoc ē q̄ fert. ⁋ Et fœ. dicta a ferēdo: & supius a facio fœcūdū deduci dixius. Veꝝ poeta id quo q a ferēdo dictū cēset: q ferax sit: & sæpe fructū ferat. ⁋ Hic ētia ferēdo. ⁋ Putāt hīc, nomē fœt⁹: q fœ. & fœtura a ferēdo dicat. Fœt⁹. n. ē qd̄ ex mulieribus uel pecorib⁹ nascit: & multi a fouco deduci putāt. Iñ & fœtura hoc ē genitura: q̄ p toto aialiū puētu poni cōsueuit. Vir. in buc. Si fœtura gregē suppleuerit aure us esto: qd̄ uerbū elegātissime Ply trāstulit ad scriptū opuscūl in pricipio magni illi⁹ opis de nāli hyst. ad Domitianū dicat. Opus natū apd̄ me pxīa fœtura licētiore epistola narrare cōstitui &c. Præterea & fœtā dicius tā pgnātē quā q̄ pepit. Vir. in buc. Nō īsueta graues tētabūt pabula fœtas: & in æneide. Fecerat & uiridi fœtā mauortis i ātro pcubuisse lupā &c. ⁋ Nūc in mēse apri. ⁋ Pecus ē gra. grauidæ oues: capellæ: boues: equæ: & silia. ⁋ Terræ quoq; gra. semine: retinēt semina: q̄ adhuc supius ad maturitatē nō ascēde rūt. ⁋ Victima plēa: grauida. ⁋ Dat imorat. ⁋ Terræ ple. grauidæ. ⁋ Pars: uictimaꝝ. ⁋ Cadit: imolat. ⁋ Ar ce iouis in tēplo Iouis, capitolini. ⁋ Curia accipit terdeuas uaccas: p nūero curiaꝝ uccæ in ipis curiis imo lant. Vnaq̄q; n. curia suā uccā mactat. Trigita āt curias fuisse supius dixius. Var. quoq; i curiis nō icuria dixit. ⁋ Et sparsa: unaquæq; curia. ⁋ Cruore lar. large & abūdāter pfuso. ⁋ Madet madescit: īfecta ipo san

PAV. MAR.

Vñ dicit bos forda & q̄re

Quare porca grauida sacrificat deæ tellu ri,

¶PER sua uerba:cögrua ut sunt & sua dona parēti. ¶ Redimita papauere frō:fingit noctē corōa papaue sea coronatā qa sōnū īducit. ¶ Pede,duro:caprino p quē terræ soliditas oñdit. Sane apte hoc loco p deuz terrenū atq; īsernū explicat rō piacādæ telluris. ¶ Cæcaq; iussa obscuratq; īterpetari rex q̄uis prudētissimus nesciebat. Expedit errā.ne.gra.cō. Egeria Numæ tem apit nympha nemoris aricini ¶ Hāc quōdā cytherea diē pperātius ire iussit: Venus cui mēsis aprilis dicatus est iussit aliqñ hunc diē celeriter ac solito citius labi ut succederet dies q est.xvi.cal.maias quo Augustus titulū cœpit īperii. Cōstat aūt eū adeptū eē magra

ANT. FAN.

Ponit adorato per sua uerba deo:
Interea placidā redimita pap. uera frōtē
Nox uenit/& secū somnia nigra trahit
Faun⁹ adest ouiūq; p̄mēs pede uellera/
Edidit a dextro talia uerba thoro (duro
Morte boū tibi rex tell⁹ placāda duorū
Detq; sacris aīas una iuuēca duas.
Excutit terrore quies nūa uisa resoluit:
Et secū ambages cæcaq; iussa refert:
Expedit errātē nemori gratissima cōiūx
Et dixit grauidæ posceris extra bouis.
Exta bouis grauidę dant/fœcūdior ān⁹
Prouenit/& fructū terra pecusq; ferūt
¶ Hāc quōdā cytherea diē pperāti⁹ire
Iussit/& æthereos præcipitauit equos:
Vt titulū īperii q̄primū luce sequenti
Augusto iuueni prospera signa darēt:
¶ Sed iā p̄teritas ubi q̄rtus lucifer idus
Respicit/hac hyades dorida nocte te(nēt:

tus atq; honores añ tps. Cœpit.n.primū cōsulatū.xx.ætatis āno teste Sueto. siue ut Solinus & alii scribūt xviii. Idē q; post Hircii & Pāsæ interitū cum M. Ant. fugā arripuisset dux ab exercitu salutatus est. ¶ Hac hyades do.no. petunt. doris est Oceani filia & uxor Nerei quā poetæ non nunq̄ pro mari ponūtut Doris amara suā nō intermisce at undā. Dicit ergo hyades.xv. cal.maias qui dies quart⁹ ab exclusis Idibus numerat occidere uesperi sidus uæhemens & terra mariq; turbidū:ut inqt Ply.qui etiam scribit eas uesperi occidere Cæsari.xv.cal.Maii appellarique uulgo palilicium sidus qm̄.xi.calen.Maii festū deæ palis atq; urbis Romæ natalis est:quo fere serenitas redditur post pluuias quas hyades faciunt. Vñ illud est Vergilii in primo æn. Arcturum pluuiasq; hyadas. Sunt aūt hyades (ut placet Seruio) stellæ in fronte tauri:quæ cum oriunt & occidunt pluuias cient. Quare ab eo qd̄ est yo.i.pluo hyades appellatæ sunt. Licet alii ab y lita eas dictas putauerint. Alii apo ton yon.i.a suibus qm̄ in suis formatæ sunt faciē. Easdem stellas latini suculas uocant:uel a suco uel ut scribit Au.G. dissentiens a tyrone liberto Ciceronis: quia ut qd̄ græci yper nos super dicimus: sic stellæ quæ ab illis hyades nobis primo syades:deinde suculæ appellatæ sunt:quas idem Au.G. non esse inquit in Tauri capite:ut Tyro dicit cum nullum uideatur præter eas Tauri caput:sed ita sitas esse in circulo qui zodiacus d̄r:ut ex earum positu species quædam & simulachrum esse uideat Tauri capitis sicut reliqua imago tauri conformata est locis religionibusq; earum stellarum quas græci pliadas nos uergilias uocamus. Fuerunt autem hyades ut alii dicunt Atlantis filiæ:ut alii Liberi nutrices.

August⁹ titulū cœpit īperii xvi.calē. maias

Hyades uespi occidūt. xvi calē. maias Palilicīū sidus.

Quæ dictæ sunt hiades s̄m tiro.nē ciceronis liberatum

¶ POnit corpus supra no.uel.ouiū pelles:q̄s hūi strauerat:se et ipsis strauit:& qeti se dedit. ¶ Adorato.d. p sua uernacū pri⁹ numē suis p̄cib⁹ adorasset. ¶ Interea pauidā:cū nūa noctu qeti se dedisset:uenit faunus & monuit placādā esse tellurē duū boū morte. Ita ut una iuuēca cæsas duas exhiberet. Mœstū regē huius oraculi ambage. Docuit egeria mactādā eē bouē grauidā. quo fcō reddita ē agris & pecorib⁹ fecūditas. ¶ Interea nox:de ea pte noctis:q̄ cōcubia d̄r:intelligit cū corpa qeti se dederint: Nā paulo añ primā partē noctis oñdit p occasū uespis. ¶ Redimita placidā frontē papauere:h̄ns caput papauere coronatū: ppterea q ld:ut iā dixim⁹:sōnū īducat:duxit illa secū soporē:quē regi & cæteris aīalib⁹ īcussit & trahit secū sōnia nigra:ea q̄ sub uariis formis dormiētib⁹ sese oñdūt. ¶ De qb⁹ i met. Latius agit poeta. ¶ Nigra:p nocturno tpe:uel qd̄ eorū sedes sit ī Erebo ubi oīa nigra sūt:uel qd̄ clausis oclis oīa nigra uidēt. ¶ Adest faun⁹ & p̄mēs calcās ¶ Uellera ouiū:pelles īstratas ¶ Duro pede:respexit ad faunū arcadē:cū sit capripes ¶ Edidit:ptulit. ¶ Talia uerba a dex.tho.a dextra thori parte. ¶ O rex Numa ¶ Tellus est pla.tibi placare tellurem debes. ¶ Morte duorū boū:īmolato duos boues:& in hoc nō erat ambiguitas. Sed q̄ sequunt uerba fecere ambiguitatē ¶ Una iuuēca:quā tu mactabis ¶ Det sacris du.an.ut unius mactatiōe:duæ aīæ īmolent ¶ Excutit qes:sōnus ¶ Terrore:nā p qetē exterritus ambiguo oraculo sōnū excussit ¶ Numa uisa re.q̄ dormiēti uisa sunt ¶ Et refert se.am.obscura oracula p uerborū circuitus ¶ Et iussa cæca:obscura:q̄ nō intelligebat ¶ Cōiunx. Egeria. De qua in.ili. ¶ Gratissima nemori:Aricino ¶ Expedit errantē:soluit ambiguitatē & regē ab errore liberauit ¶ Et dixit tu posceris exta bouis grauidæ:iuberis p̄gnantē uaccā īmolare ¶ Dantur:libant diis ¶ Exta bouis grauidæ:nā bos grauida īmolata est. ¶ Annus puenit fœcūdior:magna fuit eo tpe fœcūditas:magnaq; fructuū copia ex agro puēit ¶ Et terra:& pe.fe.fructū & ex agro & pecore puenet fruct⁹. ¶ Hāc quōdā cytherea Ven⁹:q̄ p̄est aprili mēsi:post mutinēsē uictoriā:p̄cipitē hāc fordicidiorū diē ipulit ut accelleraret dies seq̄ns:q ē.xvi.calē.ma.quo die Octaui⁹ Cæsar adolescēs creatus a militib⁹ īpator. Mortuis.n. Hircio & Pāsa cōsulib⁹:ifugato. M. Ant. Octaui⁹ q p p̄tore fuerat:p duce a uictore exercit⁹ salutat⁹ ē. Cui ut in Epitomate Liuii habet:parū gratus senat⁹ fuit:q Bruto ab obsidiōe mutinēsi ab Octauio Cæ. liberato:honore triūphi decreto Cæsaris:militūq; eius mētionē nō satis gratā habuit:ob qd̄ Cæsar recōciliata p. M. Lepidū cū M. Ant. grā:Romā cū exercitu uēit. Et p̄culsis aduētu ei⁹ his:q ī eū iniq erāt:cū ānos xviii hēt:Cōsul creat⁹ est. ¶ Cytherea:Venus. ¶ Iussit quōdā hāc diē:fordicidiorū. ¶ Ire:labi. ¶ Properantius:celerius ¶ Et p̄cipitauit.p̄cipites:& celeres egit. ¶ Equos æthereos:q p æthera solis currū agunt. ¶ Vt

PAV. MAR.

Concubium

Quare bos grauida sacrificatur

Octauianus decē & octo ānorū cōsul est factus

Octauius adolescēs dictus:: ñ quá dicesetur augustus

quāprimum luce:die sequenti:quæ fordicidia sequebat[Prospera signa:uictores milites sub fœlicibus signis[Darent Augusto iuueni:Octauio adolescēti:quia nondū Augustus uocabat[Titulum imperii:ut tā mortuis cōsulib⁹ pro imperatore eēt[Sed iā pteritas:eadē die.xvi.cal.ma.est occasus hyadū q & succulæ dictæ:ut alii qnq:ut alii septē stellæ sunt in fronte tauri:fuereq atlātis ex æthra filiæ. Sed fabula ifertus te fert.Ci.ab ueiv q est pluere dictas putat. Ply.his ēt dieb⁹ eaꝝ occasum ondit.Inqt.n.xiiii.cal. ma. ægypto succulæ occidūt uespi sidus uæhemēs:& terra mariq turbidā.xvi.acticæ.xv.Cæsari.cōtinuoq triduo significan[Sed iā ubi qrtus lucifer:qrtus dies[Respiciet idus pteritas:q iā pterierūt:hoc est qrto die post idus.[Hyades:succulæ.[Tenēt hac nocte dorida:occidūt & tenēt mare. Dorida Hesiodus in Theogōia nymphā esse inquit Oceani ex Thety uxore filiā:ex qua magnus nymphaꝝ numerus natus est: & a poetis sæpe doris pro mari ponit:ut hic & apud Virgilium Doris amara suam non intermisceat undam.

Tertia post hiadas cū lux erit orta re
Carcere pritos circ⁹ hēbit equos(motas
Cur igit̄ missæ iunctis ardētia tædis
Terga ferāt uulpes/cā docēda mihi est
Frigida carseolis nec oliuis apta ferēdis
Terra/sed ad segetes ingeniosus ager
Hac ego pelignos natalia rura petebā
Parua/sed assiduis obuia semp aquis:
Hospitis antiqui solitas itrauimus ædes.
Dēpserat emeritis iā iuga phœb⁹ eqs:
Is mihi mlta qdē sed & hæc narrar̄ sole
Vū meū plens istruerect op⁹: (bat
Hoc ait in cāpo(campūq ondit)hēbat
Rus breue cū duro parca colōa uiro:
Ille suā pagebat humū siue usus arati
Seu curuæ falcis siue bidentis erat:

ANT. FAN.

Valeria uia

TERtia post hyadas cum lux e.or.re.xii.cal.maias equiria in Circo maximo celebrant:& uulpes incēdunt siue cōburunt fugiētes ut pœnas luant incēsæ messis agri carseolani. Cum enim apud Carseolos oppidum latii rusticus qdā uulpi a se captæ ac fœno & stipulis inolutæ ignē admouissetea fugiens uniuersam agri Carseolani messē absumpsit incēdio. Quare uulpes cerealibus stipulis nectebantur implicitæ qd Ceteris muneribus obsuissent qua de causa ei deæ porca cædebatur ut diximus supra. Sane tertiam diem accipe excluso die occasus hyadum.[Circus habebit equos.hi non semel tantum e carcerib⁹ emittebant:sed & septies ut quidā putant. Vnde illud est Martialis nemo quater missos currere sensit equos[Natalia rura petebam.per. Valeriam uiam quæ a Tiburtinis capiens initium ut doceat Strabo ad Marsos & Corfiniū Pelignoꝝ metropolim ducit.in qua latine urbes sunt Valeria Darseoli & Alba.[Assiduis aquis:ipse alibi: Sulmo mihi patria est gelidis uberrimus undis[Emeritis:Sumptum a militibus qui emeriti appellātur cum adepti sunt militiæ uacationem[Duro:Constanter agri colendi laborem & difficilia toleranti.[Peragebat:Perfecte colebat atque tractabat.

De uulpe Carseolana

In circo currebāt eq septies

Emeriti milites

PAV. MAR.

TERtia post hyadas.xix.calen.ma.[Fiunt equiria i circo maximo inter pallantium & auentinum. Eademq die est uulpiū fugientiū cōbustio. Quod unde habuerit originē:poeta ipse explicat:cū erit tertia lux post remotas hyadas:cū fulserit tertia dies post occasum hyadū:& designat.xviii.diē mēsis.[Circus ha.e.partitos:diuisos:& ordie dispositos[Carcere:in ipso repagulo unde ad cursum emittuntur.[Cur igitur uulpes missæ.dimissæ:[Tedis iūctis:facibus alligatis.[Tæda.n.ex generibus arboꝝ picē ferēciū:flamis:atq lumini sacroꝝ ēt grata.[Ferūtur ardētia terga:id ē accēsas tædas ferētes:emittunt:& fugiētes adurunt.cā docēda mihi qsi docebo uñ hic mos hūerit originē. Vulpes seu uulpes dicta est:ut Hælii:ingt Var.teste qd pedib⁹ uolet. Veꝝ græce αλωπηξ di.[Frigida car.adurendaꝝ eo pacto uulpiū morē:originē hūisse refert ab adolescēte quodā:filio cuiusdā rustici carseolāi. Qui cū maturis frugib⁹ uulpē laqis iplicitā cōprehēdisset:eā stipula inoluit:& accēso igne dimisit fugiēs illa maturas fruges adussit.id singulis ānis referebat:quo uulpes cereri ob adustas fruges pœnas darēt.poeta id se didicisse ab hospite carseolāo:cū e roma in pelignos rediret.[Frigida terræ est.[Carseolis:carseoli nūero multitudis urbs erat:Carseolāi dñt colōiū uia ualeria sūt medio qdē spatio iter urbē & marsoꝝ municipiū:i quo ego natus sū3. Erāiq carseoli una ex claris equoꝝ urbib⁹. Carseolana mihi tenetos dilecta p ānos. Lux erat:& turis debuit esse mei. Sed fortūa mihi partos inuidit agellos. Diuitiasq ois sustulit illa meas. Nā prit mōtana domus gnosa ppagos Cui fata atq hoies:diiq fuere truces. lāpiaq in miseꝝ fortuna redundat alūnum. Nulla sit ut mentoigita patria meo. Sed hoc poeta dicit. Carseolania terra frigida est[Nec apta oliuis ferēdis:ad pcreandas oleas. Gaudēt enī oliuæ calido solo:ut in Geor.diximus[Sed ager igenio.ad sege.a natura disposit⁹ ad fruges:i frugū ferax ē.[Hanc:p hāc terrā[Ego petebā pelignos:redibā in patriā uñ dicti sunt peligni: dixim⁹ d.iii.[Rura natalia:in qbus ego natus sum:& alio loco inqt peligni ruris alūnus[Parua qde rura[Sed bima aqs assiduis:quæ opposita aquis assidue fluētibus:eas excipiunt:& ab isdem irrigant. Plura.n.sunt flumina in pelignis[Intrauimus solitas ædes antiqui hospitis ingressus sum domū hospitis carseolani: quo recipi hospitio sæpe cōsueuerā.[Iā phœbus dempserat iuga equis.soluerat equos a curru.[Emeritis:labore diei:& est trāslatio a militibus:cū emeritis dat uacatio. [Iā sol occiderat:E roma.n.carseolos iustū est unius diei iter.[Is:hospes.[Solebat multa quidē narrare:multa mihi referebat.[Sed & hæc:ēt narrabat: quæ ad rōnem uulpim ptinebant.[Vnde:ex quibus relatis.[Instrueretur præsens opus meum: fastorum opus quod in præsentiarum scribimus:cum ad fastoꝝ rationem mos quoq ille pertineat.
[Ait in hoc cāpo & ostēdit cāpū:q ipsi carseoloꝝ urbi adiacebat.[Parca colōa:rustica:seu coloni uxor
[Cū uiro duro:patiēte & tolerāte laboꝝ. Nā duꝝ interdum patiens & pseuerās est. Inde est illud Virg.

Vulpes cū facib⁹ alligatis dimittebantur

Carseoli urbs ad frumētū solū mō apta

Situs carseoloꝝ

Scipiadas duros bello:& illud gẽs duratatq; aspera cultu.[Habebat breuẽ rus:exiguũ agellũ.[Ille colonus.[Peragebat:colebat.[Suã humũ:q̃si suũ agellũ.[Siue erat usus aratri:siue aratro terram pscindebat.[Seu facilis curuæ:seu falce fruges secabat.[Siue erat usus bidẽtis:seu terram bidente fodebat.

Hæc mõ uertebat cũ raro pectie pratũ
Nunc matris plumis fouenda dabat
Aut uirids maluas/aut fũgos colligit al-
Aut hũilẽ grato calfacit igne focũ (bos
Et tamen assiduis exercet brachia telis:
Aduersusq; minas frigoris arma parat
Filius huius erat primo lasciuus i æuo
Addideratq; ãnos ad duo lustra duos
Is caput extremi uulpem cõualle salicti:
Abstulerat multas illa cohortis aues:
Captiuã stip'la fœnoq; iuoluit/& ignes
Admouet/urentes effugit illa manus
Q ua fugit icẽdit uestitos messib⁹ agros
Damnosis uires ignibus aura dabat:
Qđ abiit/mõumẽta manẽt:nã dicẽ cer
Nũc q°q; lex uulpẽ carseolana uetat(tã
V tq; luat pœnas gen⁹hoc cerea'ib⁹ ardt
Q uoq; modo segetes pdidit ipsa perit

ANT. FAN.

[HAEC mõ uertebat stantẽ tibicine telam:Lignũ accipe quo tela sustinetur:nam & i ædificiis tibicinus appellamus:qbus ea sustinenẽ.In qua significatiõe ut qdã uolũt aut plurali utimur numero aut tantum ablatiuo singulari:ut nos urbẽ incolimus tenui tibicine fultã Hinc & tibicines uersus dicimus qbus additᷓ aliquid ad solã metri sustẽtationẽ:ut aspectans siluã imensam & sic forte pcatᷓ & nũc dextra igeminans ictus nunc ille sinistra. Seruius alia leuissimis uersibus scripsit quos p iocum ptigissis uᷓ tibicinibus interponi a se dicebat ad sustentationẽ opus donec solidæ colũnæ aduenirent.Dicti autẽ tibicines in ædificiis existimãtur autore festo a similitudine tibiis canentiumq ut cantãtes sustinent ita illi ædificia.Sane uerrere est trahere alias uertere uel mundare.[Grato calfacit igne focum:Manifeste hoc loco appet focum nõ esse ignem sed locũ qui ignẽ souet .[Et tñ Quãuis igne domum calefacit:texit tamẽ ut arma & uestes aduersus ui; frigoris paret.[In cõualle salicti.Conuallis est planicies ex oĩ parte mõtibus cõprehẽsa.Nã uallis est duob⁹ lateribus iclius planicies.[Abstulerat mu.il.co.aues:Cohors in uilla ex pluribus tectis coniungitur ac unum qddam fit ut autor est Varro.Vnde sic dicta existimari põt q; circa eum locũ cohercetur pecus.Quidã cortẽ siue cohortẽ appellant tñ domus partẽ ubi seruãtur altilia:qđ nõ placet Nonius spacia inqt esse uillaꝶ intra macenã.Cæteꝶ cohors militum noiata uidetur quod ut illa ex plurib⁹ tectis cõiungitᷓ:ita hæc ex manipulis plurib⁹copulatᷓ.[Monumẽta manẽt:qa uulpes seruãdæ memoriæ gratia cõburunᷓ:eius uidelicet incẽdi qđ uulpes capta a rustico excitauit.Et qa lex ut quo capta a rustico excitauit.Et qa lex est ut quo dies uulpes cõburunᷓ carseolana uulpes nõ noietur.[Dicere certam nunc quoq; lex uulpẽ carseolana uetat:Figura est hyppalage.uã hoc dicit:Certa & fixa lex uetat carseolanam uulpẽ nominari quæ infausta & execrabilis tã pemitiosum excitauit incẽdium Fuit & illud monumentum teisquo uulpes urebantur cerealibus stipulis inuolutæ.

Tibicies

Tibicies uersus

Focus quid

Cõuallis

Cohors

Cohors militum

PAV. MAR.

[HAEC rustica coloni cõiunx:cũ ita se uir exerceret ipsa.[Mõ uer.pra.cũ ra.pe.cũ rastro pauco;ꝶ dẽtiũ pratũ uertẽs fœnũ colligebat.[Nũc da.oua fouẽda matris plumis:supponebat oua:ut fœta & calefacta icubãte gallina pulli nascerẽt.[Aut colligit uirides maluas:q̃ aluũ molliũt:ut Ply.iqt illa colligebat ut epulas pararet.[Aut albos fungos q in pratis nascunᷓ. Vñ Hor.Pratalibus optĩa fungis.[Aut calefacit humilẽ focum grato igne:accendebat ignẽ in suis focis pro decoquẽdis oleribus & cæteris[Et tñ exer. defatigat.[Brachia telis assiduis:colo.fuso.Tela pẽdula q̃ sunt arma muliebria.[Et pa.ar.aduersus minas frigoris:parat uestes nẽdo & texẽdo cõtra hyberna frigora.[Filius huius:colonæ.f.[Lasciuus i primo æuo:in prima ætate:nã adhuc puer.[Addiderat duos annos ad duo lustra decẽnio bĩeniũ addiderat.Sic duodecimũ erat natus annũ.[Is:puer.[Capit uulpẽ in cõual e extremi salicti:laquei apphendit uulpẽ in cõualle ubi sunt extremæ illæ salices:aut ubi tũc erat salictũ.[Illa:uulpes.[Abstulerat:rapuerat [Multas aues cohortis:pullos e cohortæ.Cohortẽ appellamus illud spaciũ medio loco uillæ ad similitudinẽ atriiicui spacio plura tecta cõiunguntᷓ.[Inde de militari Var.inqt.Cohorsq; ut in uilla ex pluribus tectis cõiungitᷓ:ac quidem fit unũ:sicis ex manipulis plurib⁹copulatᷓ.Cohorsq;q̃ ut in uillã:qđ circa eũ locũ pecus cohortetᷓ.[Inuoluit captiuã:puer ille implicat uulpẽ quam cœperat Stipula & fœno paleis & fœno arido.[Et admouet ignes & succendit ignẽ in stipula circa uulpem .[Illa uulpes.[Effugit manus urentes:manus pueriles:quæ eã urebant.[Qua fugit accendit agros uestitos messibus quacunq; parte fugiebat uulpes:accẽdit fruges iã in agris cultis maturas.Vestitos dixit:cũ sint q̃ttuor genera agrorum.Nudus cõscitus pascuus floridus.Nudus est qui cultura uestitᷓ.uestitos ergo quia erant in his fruges. [Aura:uentus.[Dabat uires ignibus dãnosis dãnũ frugibus inferẽtibus. Vẽto enim cõualescebat ignis inde sapho.Vtor ut indomitis ignem exercentibus curis.Fertilis accẽsis messibus ardet ager.[Factum abiit:præteriit quod tunc factũ est.[Monumenta manẽt remansit apud posteros memoria & ea seruatᷓ nam ut Vulpi.lur.con.inquit.Monumentum est qđ seruandæ memoriæ gratia existit.Nam nunc quoq; lex carseolana uetat dicere certã uulpem muniat inquit memoria facti nã cum eodem modo delectatᷓ uulpes.ex lege carseolana cautũ est ne ad id certa uulpes cõstituatur.Nam dicere cõstituere interdum est. cõstituta ad id certa uulpes esse nõ debet.Sed ut antiquũ factum referatᷓ:quæ hoc tẽpore laqueis capitᷓ ea incẽdio plectatᷓ:nõ quæ pri⁹ parata eẽt.[Et ut hoc gen⁹ aialiũ.f.[Luat pœnas:supplicio afficiatᷓ.[Ardet cer.stipulis & paleis frugũ.[Et pit ipsa uulpes.[Q uo pdidit se.eo mõ quo adussit fruges adurit & ipse.

Cohors i uilla ubi pecus cohiretur

Nomen uulpis ex lege carseolæ dici nõ põt

ANT. FAN.

Sol i tau. rũ.xiiii. cal.ma.

PRoxima cũ ueniet.xiiii.cal.Maias ex ariete Sol abit in tauꝝ siue.xv.cal.ut scribit Columella.Nã uersus ilie.Tertia post hyadas cũ luxerit orta remotas:nõ añcedit trãsitũ solis in Tauꝝ ut i emẽdatissimis codicib⁹ legim⁹ sed seq debet.Est ãt sciẽdũ Tauꝝ nõ a capite aut a frõte sed a dorso in ortũ ferri ut autor est Ser.Hic Taurus ẽ q europã trãsuexit i Cretã ut Euripides fabulat⁹ ẽ q ẽm iginũ cõstat.xiiii.stellis.Dr aũt maior uictima uel q̃a sine dubio Ariete maior est.q̃a Taurus fuit uictima triũphãtiũ:ut hinc albi clitumne greges & maxima Taurus uictima.De albis.n.Tauris sacrificabant triũphãtes autore Seruio. Hoc signũ

Taurus adorso in ortũ fert

zodiaci quẽadmodũ & alia ad naturã Solis refert quod ægyptius cult⁹ oñdit Lege Mac.i saturnalib⁹:Nõnulli uolũt io quæ i bouẽ cõuersa est a ioue i cœlũ fuisse trãslatã cui⁹ prior ps appet Tauri effigie:reliquũ corp⁹ obscurius uĩ.Lege Iginũ.Mater mẽnonis:Aurora ex qua & titho no nat⁹ est Mẽnon.Pars prior appet:Mẽdosus est apđ oẽs igni locus ubi propior legit pro eo qđ est prior.Posteriora latẽt:Nõnulli huic tauro caudã tribuũt:ut Colu. & Pli.q ait esse in frõte Tauri suculas in cauda septẽ quas appellauere Virgilias.Nox abiit oriturq͂ aurora palilia poscor.Palẽ deã pabuli alii uestã:alii matrẽ deoꝝ esse uolũt autore Seruio:cui.xi.calẽ.Maias sacra soluebãtur teste Solino.Quãuis sunt q.xii.calẽ.ea tradiderint celebrari:quæ ut inquit Varro a pale palilia dicta sunt ut a Cerere cerealia:Eadem tamen & parilia dicebantur uel quod is dies quos serenitas reddebat lucem parere uideretur:uel qđ ut autor est Festus pro partu pecoris pali sacra fierent quæ pastoꝝ dea putabat:qbus mos fuit palilibus ouilia purgare transilire flãmas iacta sapa & milio sacra

Proxĩa cũ ueniet terras uisura patentes
Mẽnonis in roseis luthea mater eq̃s
De duce lanigeri pecoris q pdidit hellẽ
Sol abiit/egressa uictima maior adest:
Vacca sit an taur⁹/nõ ẽ cognoscet prõ
Pars prior appet posteriora latẽt(ptũ
Seu tñ ẽ taur⁹/siue ẽ hoc fœmĩa signũ
Iunone inuita munus amoris habet
Nox abiit oriturq͂ aurora:palilia posco
Nã poscor frustra/si fauet alma pales
Alma pales faueas pastoꝝ sacra canẽti
Prosequor officio si tua facta meo:

Pales dea Palilia celebrant xi.seu.xii. calẽ.ma. Palilia

psoluere necnõ & cõuiuia celebrare:ut Annua pastoꝝ cõuiuia lusus i urbe cũ pagana mãdẽt fercula diuitis. Quo tpe obseruatũ ẽ ne q̃ hostia cederet autorib⁹ Plut.& Solino ut dies urbis Rõæ origine cõsecratur.purus eẽt a sanguine q̃uis Tarũtinus qdã(ut scribit Plut.)uoluerit Romulũ.v.idus april. urbis fundamẽta iecisse:cui fidẽ nõ adhibem⁹cũ multoꝝ traditiõib⁹ cõstet Romã palilibus cõditã.uñ illud ẽ Proptii:Vrbi festus erat dixere palilia p̃res:Hic primus cœpit mœnibus eẽ dies.Alma pales hãc deã Virgilius Ouid.aliqui scriptores nõ pauci fœminino genere appellant.Nonnulli inter quos Varro ẽt masculino:

Pallibus Roma condita

PAV. MAR.

PROxĩa cũ uẽiet.xiii.cal.ma.sol.ariete relicto:tauꝝ initiq taur⁹ iter astra cõstitutus dr qđ europã leoluẽ trãsuexit in cretã:ut Eurypi.dicit:Nõnulli ãt cũ io in bouẽ sit cõuersa:ut ei iuppiter satisfacere uideret cõstituisse qđ ei⁹ pprior ps appet:ut tauri. Sed reliquũ corp⁹ eius obscurius uideat.Spectat ãt ad exortũ solẽ:cuius oris effigiẽ:q̃ cõtinẽt stellæ.hyades appellãt.de qb⁹ suo loco dicem⁹. Taurus ad exortũ signoꝝ dimidia pte collocatus ut icipe genua:ac defigere ad terrã uideat.Caput eo.hñs ac.genua eius a reliquo corpore diuidit circulus æquinoctialis.Cornu sinistro cõiũgit cũ sinistro pede ei⁹:q auriga appellat.Inter huius finitionẽ corpis:& arietis caudã stellæ sũt q̃s Virgilias nři:græci pleiades appellarũt.Hic clusus occidit:& exorit hẽt i cornib⁹ singulas stellas:sʒ sinistro clariorẽ i oculis singulas.In frõte mediã unã:ex qbus cornua locis nascũt.singulis.Quæ septẽ stellæ hyades nũcupãt.Et si nõ.q̃s duas dixius nouissimas stellas negauerit eẽ ut oĩo hyades eẽnt qnq͂.Præterea in sinistro gẽu priore hẽt stellã unã & sup ungula unã In dextro genu unã & iter scapulos tres:nouissimã eaꝝ cæteris clariorẽ i pectore unã:q̃ sũt oĩo pter Virgilias.xiiii.Cũ ma.mẽ.aurora.Proxĩa ipis eq̃nis:hoc ẽ dies sequẽs.Luthea:crocea:Nã lothe⁹ color.ppriẽ:ut Marcel.lqt crocin⁹ ẽ Vir.i buc.iã croceo mutauit uellera lutho:& i æn.Aurora i roseis fulgebat luthea bigis.Veniet in eq̃s ro.rubicũdis.Visura.t.p.hoc ẽ cũ seq̃ns aurora diẽ referet.Sol abit:discedit.Et.d.p.lanigeri ab ariete q dux ẽ lanati gregis.Qui:aries.Perdidit hel.q̃ ex eo i põtũ decidit:ut supiore lib.dixius.Egressoisoli.s.ex ariete.inest ma.ui.ie:taurosq lõge maior ariete.Nõ ẽ co.prõ.nõ hẽtur:l pıõptu:ut facile cognosci possit.Vacca sit an tau.siue mas siue fœla sit.Pars p.a.ãteriora uidẽt ut cognosci possit bouis forma.Posteriora la.q̃m nõ appet⁹ps posterior:ut discerni possint gẽitalia:quo taurus eẽ cognoscat.Seu tñ h.si.ẽ tau.siue ẽ hæc fœia:siue sit imago tauri.siue sit uaccæ.Hẽt mu.am.iu ui.Iu.q̃si locata ẽ in cœlo ea imago ab ioue in pmiũ amoris repugnãte ẽt iunõe Nã ut dixius aut ẽ imago tauri quo trãsuecta ẽ europa in cretã:aut ẽ imago uaccæ:in quã io cõuersa fuit.Nox abiit orit.q.xx.ca.ma:hoc ẽ.xx.die april erũt festa palilia:q̃ uti Var.iqt a pale dicta qđ ei deæ feriæ fierẽt.Pales.n.dicebat dea pastoꝝ cui⁹ festa palilia:ut alii parilia qđ pte pecoris eidẽ sacra fiebãt. Alii putauerunt deã palẽ uestã alii terrã fuisse.Est ẽt Rõæ natalis:uñ & Põ.iqt parilib⁹ Romu.urbẽ cõdidit:quẽ diẽ festũ pcipue hẽbant minores. Var.& Ply.hoc festũ cũ natali urbis ro.xii.cal.ma.oñdũt.Sũt tñ q uolũt.xxii.die apri.eẽ qđ si recte poetã iterptamur.xx.diẽ tenebim⁹.idẽ si Plut.si Ply.si Var.seq̃mur.Plut.inqt ϖροσ ευ ᾽δεκα τ ϖνκαλην λϖν μ ϖαν hoc ẽ añ undecimũ calẽdaꝝ ma.& q dñt.xii.cal.ita accipias ut aliud si dicere.xii.cal.aliud añ duodecimũ nã primũ numerabis ab ipso die calẽdaꝝ.Cũ uero dicet añ undecimum.siue duodecimũ numerabis xi.aut.xii.ab ipso die calẽ.& tenebis postea diẽ añcedentẽ.Nõne differẽtia aliq̃ eẽ debet in sermone cũ ita loq̃mur ad.xi.cal.& añ.xi.sic cũ undecimo dicimus.Qua rõne ex his colligem⁹.xx: die apri.eẽ palilia sʒ hæc nihil ualeãt afferãt aliæ rõnes.In indicib⁹ fastoꝝ ueteꝝ & codicib⁹ uetustissimis.xx.die

Septẽ hyades sunt in fronte tauri:seu uacca sit

xx.die aprilerunt palilia festa

Aprilis festum illud notatum est. Nec his credit. Credat tādē marmorib'in qbus eodē die idē īscriptū ē. Et hoc nō fatis, finsed colligamus ex poetæ locis:& ne decipi possimus. incipiamus ab idibus. Certū est illā diē eē tertiādecimā mēsis aprilis. Occupat aprilis idus cognoie uictor iuppiter. Quid postea luce sequunt a tutos pete nauita portus:& significat. xiiii. diē mensis Deinde tertia post ueneris cum lux surrexerit idus Pontifices forda sacra litate boue. Significat tertio die ab idibus:hoc est. xv. die mēsis:ne qs tergiuerset & rideat tanq̄ uana loquamur:qa hac rōne deducā uos usq̄ ad finē mēsis:Cōstare q̄ faciē aliter eē nō posse. Postea inqt hāc quōdā cytherea diē ꝓperātius ire iussit:& æthereos ꝑcipitauit equos:& significat ēt de. xv die mēsis:& subdit ut titulū impli quāprimū luce sequēti Augusto iuueni ꝓspera signa darenti:& designat sextādecimā diē:Deinde:sed iam pieritas ubi quartus lucifer idus respicit:hac hyades dorida nocte tenēt & ostēdit eandem diem. xvi. nā a tertiodecimo die numerādo. iiii. erunt. xv. postea ꝓsequit Tertia post hyadas cum lux erit orta remotas Carcere partitos circus hēbit equos & significat tertio die ab occa. su hyadē Sic erit decimaoctaua die mēsis aprilis. Deinde ꝓxima cū ueniet terras uisura patentes Mēnonis in roseis lutea mater eqs De duce lanigeri pecoris. qui ꝑdidit hellē Sol abit:egresso uictima maior inest: Significat diē sequentē:& erit decimanona mensis:Postea:Nox abiit oriturq̄ aurora:palilia poscor & significat uicesimā diem. Est ne id satis:multis ne me plura dicere? An non bene hæc cōputauerim imo nisi quis ita cōputet:totum ordinem puertet. Quod facile cognoscet cum ad finem usq̄ ꝓsequuti erimus:nā post palilia inqt dicta pales nobis est:iam uinalia dicā. Vna nō media est inter utrūq̄ dies:& sic indicat uicesimū secundū diem. Quid postea? ait Sex ubi quæ restāt luces aprilis hēbit:hic locus forte aliquos decepit cū putarēt de fine mēsis poetā dicere:cum dicat quæ restāt:Sed nōdū est finis qa adhuc supsunt festa:Tu uero ita interꝑtaris. Vbi aprilis hēbit sex luces:sex dies. ¶ Quæ restāt:hoc est ex his q̄ adhuc supsunt:q̄si nō numerādo diē uinaliorū:sed sex alios dies:ex his quæ restāt. In medio cursu tpa ueris erūt:& demōstrat uigesimūoctauū diē mēsis. Vltio loco inqt Cū phrygis assaraci titonia frē relicto. Aut ut emēdati codices hñt. Cū priamic ōiunx titōia fre relicto:Sustulit i mēso ter iubar orbe suū:& significat tertio die a medio uere. & ab ipso. xxix. die. Sic erit trigesim':& ultim' aprilis dies. Quod si hāc nrā cōputationē nō ꝓbabis. Vide ne totū ordinē puertas. Nā nisi hāc ꝑues recto ordīe ad finē usq̄ nō ꝓcedes. At ego recto ordine ad finē usq̄ ꝓcessi. Recte igit cōputaui. Quādoqdē aliter cōputare nō potes:qn ordinē puertas Cōstet ergo oibus & nfe primis academiæ. xx. die aprilis eē palilia:& natalē urbis:Quē diē sodalitas nra lfaria religiosissime colat:pp festū sctissimoꝝ martyꝝ Victoris:Fortūati. & Genesii eiusdē sodalitatis ꝓtectoꝝ Quod eodē die a fidelib' cūctis celebrat. Sed hæc hactenus. Nox abiit & orit aurora quasi subsequit dies Posco pali. ut de palilibus agam. ¶ Nō poscor frustra. nā mox ea sacra canemus. Si fauet alma pales:tu nunc sacra siūtū ipsa faueat ego omnia aperiā. Alma pales:inuocat nunc eā deam. ut faueat ꝑsertim cū religione eius nume prosequatur:propterea quod sæpe eo die se expurgarit. De quo genere expurgationis paulo post. ¶ Faueas alma pales canenti sacra pastoris:faueas mihi qui cano pastoralia sacra:cum tu pastoribus præsis. ¶ Si prosequor tua facta:merita & laudes tuas. ¶ Pio officio, pietate officiosa. & religiose.

Die. xx. aprilis sol ingre diē ta..ge signum

Xv. die mensis aprilis augusti nomē accepit octauius

Cum priami coniunx non phrigis assaraci

(lem

Certe ego de uitulo cinerē/stipulāq̄ faba

Sæpe tuli plena februa tosta manu:

Certe ego trāsilli positas ter i ordie flā·

Virgaq̄ rorales laurea misit aq̄s (mas

Mota dea ē/opiq̄ fauet/naualib' exit

Puppis/hñt uētos/iam mea uela suos

I pete uirgiea populus suffumē ab ara

Vesta dabit/uestę murmure pur'eris

Sāguis equi suffimē erit/uituliq̄ fauilla

Tertia res duræ culmen inane fabæ:

¶ DE uitulo cinerē stipulāq̄ fabalē:Captat beniuolētiā a sua ꝑsona uīdēs sine arrogātia qualis i deā fuerit. Erat aūt suffimēti genus quo ppls februari hoc est purgari palilib' cōsueuit ex eq sanguine stipulis fabulaꝝ & cinerib' uituloꝝ nstorū i fordicidiis a uestali uirgine ut diximus supra. Decebat. n. populū Ro. maxime purū esse die que; urbis natalē maiores (ut dictū est) purū a sanguine uoluerunt. Solebāt autē & ex aliis rebus fieri suffimenta:ut:rata dabat fumos herbis cōrēta sabinis. Et nō exiguo laurus adusta sono itaq̄ Festus scribit lauꝝ oibus suffitionibus adhiberi:qui etiam tradit quo tempore uuæ calcate pilo præmebātur suffimenta fieri consueuisse ex faba milioq̄ mulso sparso. & Plynius in arbore myrto docet haberi suffimenti genus. Est autem suffimētum fumigatio. suffire enim est fumigare autore Seruio:unde deducuntur suffimentum suffitus. suffitio & suffimen producta penultima:& est uerbum suffio actiuæ significationis quauis a fio componatur quod est passiuæ a quo in infinitiuo modo fire magis analogum est q̄ fieri. Vnde est in. iiii. geor. At suffire thymo. ¶ Februa tosta. Purgamenta e rebus tostis. ¶ Certe ego transilui positas ter in ordine flāmas. Accendebantur palilibus a cerui fæni uel stipularum quorum flāmas moris fuit pastoribus transilire. Tibullus. At madidus Baccho sua festa palilia pastor concinet a stabulis tunc procul esse lupi ille leuis stipulæ solēnes potus aceruos accendet flammas transilietq̄ sacras. Persius. Fumosa palilia fæno. Propertius. Cūq̄ super ratos fæni flāmantis aceruos traiicit immundas ebria turba dapes id cur fieret infra explicabitur. ¶ Virga laurea. Qua aquam spargentes se expiabant. Vnde is ramus februa dicebatur. ¶ Suffimen. Sacerdotes Vestæ seruabant ut dictum est hoc suffiminis genus. ¶ Culmen inane. Fructu inde sublato.

ANT. FAN.

Suffimē ti genus quo ppls purgabat palilibus.

Suffimē. talia

Suffimē. tum

Suffire

Aceruos fæni accē sos transi llebant pastores.

¶ CERTE EGO sæpe tuli. cinerem de uitulo. nempe fauere debes. qui tibi sæpe sacrificaui & tuli expurgationem. Lustraui enim me suffitione cineris uitulini:& equini sanguinis. & fama. quod piaminis genus paulo superius attigimus. ¶ Et stipulam fabulam. aridos fabarū culmos. ¶ Februa tosta. purgamina

PAV. MAR.

uirga lau rea q̃ fe. brua dĩ

tostarum repetmam ut in principio secũdi diximus : oĩa purgamina februa dicebãtur.¶ Plena manu:nã ea quibus expiaremur plenis manib⁹ tuli.¶ Certe ego ter trãsilii trãsaltaui.¶ Flãmas in ordine positas:dispositos ad trãsiitionẽ pastoꝝ & ppl̃i ignes.¶ Ter.n.ignea trãsiliebãt:nã ab initio cũ esset urbẽ Romulus cõditurus trãsilire fecit multitudinẽ p ignes:expiationis pollutionũ causa.Quod Dion.ipse testat̃.plures rñ huiusce rei rõnes afferuntur a poeta de quibus paulo post.¶ Et uirga laurea lauri ramus.quæ & februa quoq; dicta misit.¶ Aq̃s rorales aspergẽtes:quasi aspgi me aqua purgatoria cũ ipso laureo ramo.¶ Mota dea est ad pces meas.¶ Et fauet opi nostro.s.¶ Pupis exit naualibus:exit e nauali ratis:ut ĩ altũ tendat.¶ Iã mea uela h ñt suos uẽtos:ut secũdo cursu ferãtur:& hac trãslatione a pspere nauigãtibus illud oñdit: fauere numia:& se iã oblatũ argumẽtũ felici igenio pcurrere posse:& palis sacra oñdere.¶ I pete uirgineas

Soffire ẽ suffumi gare

his ĩ sacris primo loco expurgatio ex suffitiõe fieri debet.Purgari quoq; pecora debẽt.Deĩde libãdæ epulæ qbus dea ipa placet.Tertio loco pie erũt pces.Hæc oĩa piurib⁹ uersib⁹ a poeta tradunt.¶ O ppl̃s I pete suff.mẽ:suffitionẽ ad te expurgãdũ: hoc est ipsas res:qbus te suffias.seu suffumiges.¶ Ab ara uirginea:ab ara uestali:nã uestales uirgies tibi dabũt.¶ Vesta dabit:suffimẽ ipsum.¶ Eris purus munere uestæ:quo te ab oi pollutiõi scelere expiabis:& purus reddideris.¶ Suffimẽ:ipsa suffitio erit.¶ Sanguis eq:ad lustrationẽ i palilibus imiscebat̃ sanguis equus cũ adusti nõdũ nati uituli.sed e mactatæ mr̃is utero exerti cines:& fabiꝝ culmis.& ex his sup prĩas ipositis fiebat suffitio.¶ Et fauilla uit̃ncinis uituli us¶ Tertia res erit culmẽ inane duræ fabæ.erũt culmi uacui fabiꝝ:nõ dixerat stipulãq; fabalẽ:nõ ipa faba:aut fabaꝝ cortices:sꝫ stipulæ sine suo fructu pastor lustrat:lustrare:hoc est expurgare debet.¶ Oues saturas:ubi depastæ fuerint (stret.

> Pastor oues saturas ad pria crepulcla lu
> Vnda pri⁹ spget/uirgaq; uerrat humũ
> Frõdib⁹ & fixis decorẽtur uuilia ramis
> Et tegat ornatas longa corona fores:
> Cærulei fiant puro de sulphure fumi:
> Tactaq; fumanti sulphure balet ouis:
> Vre maris oleas tædãq; herbasq; sabĩas
> Et crepet i mediis laurus adusta focis:
> Libaq; de milio milii fiscella sequatur:
> Rustica pcipue est hoc dæa læta cibo
> Adde dapes mulctrãq; suas dapibusq; re
> Siluicolã tepido lacte pcare palẽ (fectis

ANT. FAN.

¶ AD prima crepuscula:Sũmo mane:tunc pastores suffitu pecora lustrare cõsueuerũt.¶ Virgaq; uerrat humum. Vt omnia sint mũda & pura palilibus.¶ Cerulei fiant puro de sulphure fumi:

Sulphur uiuum

Genera Sulphuris quattuor sunt e quibus quod uiuum dicimus habet teste Plinio in religionibus locum ad expiãdas suffitu domos.Est & aliud genus ut reliqui õmittantur:cui unus tantum usus est ad sufficiendas lanas quibus candorem ac mollicíem confert.

Purgatio cũ sulphu re aqua & igni

Purgabantur etiam ut quidã dicunt qui aliquo piaculo polluti fuissent sulphure aqua & igni iuuenalis:cuperent lustrari si qua darentur sulphura cum tædis & si foret humida laurus.Ouidius alibi.Terq; senem flãma ter aqua ter sulphure lustrat.¶ Vre maris rores:Rosmarinus quid sit nemo est qui nesciat.¶ Tædamq; In Europa sex genera sunt cognatarum arborum : quæ rasinam ferunt autore Plinio:Pinus pinaster.Picea.Abies.Larix & Tæda:e quibus ut idem scribit Tæda grata est flammis & sacroꝝ lumini.Libaq; de milio.

Libiũ de milio

Docuit de medio Docuit quomodo lustraretur pecus.nunc quæ sacra pali

Sacra pa. li quõ ex. hibenda

exhibenda sint docet.Ea sunt Libum e milio.item mulctra lacte ficella millo plena & allæ dapes deæ constrũæ ac pastorales.¶ Dapibusq; refectis.Vbi gustaueris dapes ac libaueris.

PAV. MAR.

¶ AD prima crepuscula:uespertino tpe post occasũ solis qd̃ ips dubiũ est an diei an noctis sit nã crepusculum ingt Var.signt dubiũ ab eo res dubiæ dictæ crepe. Qd̃ crepusculũ dies ẽt nũc sit. an iã nox multis dubiũ.¶ Vnda prius spargat spargẽdæ sũt oues aqua.¶ Et uirga.pastoralis.¶ Verrat humũ nã debet pastor tellurẽ uirga uerrere.¶ Ouilia ubi oues tenẽtur.¶ Decorẽtur frõdibus & fixis ramis ornari debẽt ouilia frõdosis & uirẽtib⁹ circũfixis ramis.¶ Et multa corõa:multa serta seu floꝝ seu uirẽtiũ ramoꝝ.¶ Tegat ornatas fores q̃ frõdib⁹ & corõis ornãt:fores ipsoꝝ ouiliũ.Fumi cerulei nigricãtes.¶ Fiẽt ad lustrationẽ ouiũ¶ De puro sulphure sed nõ mõ oues.uerũ ipi hoies purgabãt̃ aliquo piaculo eẽnt polluti sulphure aq̃

quaĩ lau ro purga. bantur

igne lauro.Inde Iuue.inqt cuperẽt lustrari si q̃ darent̃ sulphura cũ tædis & si foret hũida laurus & ouidius ipse alio loco terq; senẽ flãma ter aqua.ter sulphure lustrat.Et iauor Massurus autor Pl'y.triõphãtes coronari putauit qm̃ ex arbore purgarẽtur cæde in bello cõmissæ.Et de lauro hũida.Ouid.etiã cũ paulo ante dixerit Virgaq; rorales laurea misit aq̃s.alio quoq; loco Vda sit hic laurus lauro purgant̃ ab uda.Oĩa q̃

o'luia ma scula dẽ sterilis

dños sũt hirtuta nouos.Sed plura de hmõi purgatiõib⁹ ab honorato referũt̃.¶ Ouis balet.balatũ edat.nã balare ẽ ouiũ.¶ Tacta.lustrata seu suffita.¶ Sulphure fumãti.fũo sulphuris.¶ Vre oleas mares steriles:& q̃ nõ sũt ex trib⁹ illis gñib⁹:q̃ a Marõe:& Pli.referũt̃.Arcadib⁹:radiis:& pausia.¶ Et tædã:de ea sæpe dictũ est.¶ Et herbas sabĩas:de qbus i primo dixim⁹ sabinæ herbæ usus erat ad suffitionẽ.meminit Pli in.i.lib.

Herba sa. bina

Ara dabat fumos herbas cõtẽta sabinis.Adhibebat̃ i cõsecratiõe tẽploꝝ.Qui mos ad nros quoq; trãsiit.¶ Et laur⁹ adusta crepet:ut strideat:aut crepitũ faciat.¶ In mediis focis:ubi aduret̃.& i prio:& nõ exiguo laurus adusta sono.¶ Libaq; de milio:hæc deæ pali offerẽda & libãda.de libo in prio:&.iii.dixim⁹.¶ Fiscella mili sequat̃:nã nõ mõ libũ ex milio offerẽdũ:sed ẽt fiscella cũ milio.Est.n.fiscella uas iũceũ:quo case⁹

pales dea pastoꝝ

format̃¶ Dea rustica.pales.Est leta cõtẽta¶ Hoc pcipue c.bo.q̃si gaudet iprimis sibi miliũ libari.¶ Adde dapes mu'ctrãq; suas:addas huic libatiõi uas ipm in quo lac mulget̃ uñ Virg.Bis uenit ad mulctrã.binos alit ubere fœtus.¶ Et dapes suas hoc est lac & caseum.¶ Et dapibus refectus ubi has dapes libaueris¶ Præcare deã siluicolã.palẽ pastoꝝ deã siluas incolẽtẽ.¶ Lacte tepido oblatione & libatione lactis.

¶CONsule die pariter pecori pecorisq; magistis Tradito lustrationis ritu & sacri admonet pastorē qb' pci bus coleda sit pales. ¶ Stabulis noxa repulsa meis: Sed vult noxā pœnā eē. noxlā vero culpā: Cæteꝶ & dānū culpā & pœnā ac peccatū noxæ noīe appellari dubiū nō est. Lege Festū. nonnū. Donatū. Macr. & Vlp. ne si qcqd de hoc tradūt recitauero dicat ī me illd Hor Nō missura cutē nisi plena cruoris hirundo. ¶ In Bustis Bustū qst bū ustū dr autore Festo & est ppne locus ī quo mortu'est cōbust' & sepult' ubi ūn cō bust'est ustrina uocaf. Cæteꝶ sepulchra nūc ut idē docet busta appellanf. ¶ Nemus uetitū ut sacrū ac dica (gistris tū numini. ¶ Semicaperq deus. pan quē diximus esse caprinis pedibus & hēre cornua. Ratio apta est. Vñ ex quo ramo spleui fiscinā frōdib' egræ oui apponēdā. ¶ Agresti fauno: Luco uel antro fauni. ¶ Nec nos uideamus labra dianæ. Propter Actæonē dictum est: ut sciuus actæon uidit fine ueste dianam. Est autem labrū interdum uasis genus ut hoc loco Virgili. in. xii. æne. Hoc fusum labris splendentibus amnem inficit. Eo lauandi gratia quem admodum & solio utebantur.

ANT. FAN.

Noxa

Bustum

Vstrina

Labrum

Fiscella

Cōsule dic pariter pecori pecorisq; ma-
Effugiat stabulis noxa repulsa meis:
Siue sacra. paui. sedi ue sb arbore sacra
Pabulaq; in bustis inscia carpsit ouis:
Seu nemus itrauit uetitū nrisq; fugatæ
Sunt oculis nymphæ. semicapq; deus:
Si mea falx ramo lucū spoliauit opaco
Vnde data est egræ fiscina frōdis ouis
Da ueniā culpæ, nec dū degrādiat obsit
Agresti fauno supposuisse pecus:
Nec noceat turbasse lac' ignoscite nim-
Mota q; obscuras ūgla fecit aqs (phę
Tu dea pro nobis fōtes fontanaq; placa
Numina, tu sparsos p nemus oē deos:
Nec dryads, nec nos uideam' labra diāę
Nec faunū medio cū præmitarue die.
Pelle ꝓcul morbos: ualeāt hoīesq; gre-
Et ualeāt uigiles, ꝓuida turba cāes (gesq;
Neue min9 mltas redigā q̄ māe fuerūt

¶CONsule dic pariter. his ꝓcibus poscis numerandū, quæ ad purgationē quoq; pertinētiā poscif uenia: siqd amissum eēt: siqd sacri polutū: aut si fugata nūmia siue stria pecoꝶ aut hominu; acie pfana. Deinde ut salubria & utilia ꝓstet: & noxia cūcta a pecore & pastoribus auertanf. ¶ Dic cōsuleto dea. ¶ Pariter pe. & ma. pe. pudeas simul pecudum: pastorisq; saluti. Effugiat a stabulis meis ab ouilibus & sepiis. ¶ Noxa repulsa: quasi repellat omæ ne delictum: & oē dānum. Nā noxa delictū est: ut ostēdit Vlpianus titulo si quadrupes paupeiē fecisse dicatur. Et eiusdē appellatione omne delctū cōtineri. Caius de uerbo. sig. Affirmat. Et noxa solutū uerbum erat in edictis ædificiis. de quo idē Vlp. de ædil. edic. Noxa solutus nō sit qd aiūt ædilestic itelligēdū est: ut nō hoc debeat pro nūciari: Nullā eā noxā cōmisisse: sed illud. Noxa solutū esse: Hoc est noxali iudicio subiectū esse. Ergo si noxā cōmisit: nec permanet. Noxa solutus uidef. Noxas accipere debemus priuatas: hoc est eas quæcunq; cōmittuntur ex delictis: non publicis crimibus ex qbus agitur iudiciis no

PAV. MAR.

Noxæ noīe oē delictum contineri ait Vlpianus.

xalib' h & reliqua. ¶ Siue sacro paui siue deliqqd: Pauerim pecudes in loco sacro. sacra loca ea funtut Vl. de reꝶ diuisiōe inqt q̄ publice sunt dedicata: siue in ciuitate sint: siue in agro. Sciedū est locū publicū cū sacrū fieri posse: ū pñceps eū dedicauerit: uel dedicādi dederit ptātē. Illud notādū est: aliud eē sacrū locū aliud sacrariū. ¶ Sacer loc' cōsecratus. Sacrariū: ē loc' in quo sacra reponunf: qd ēt in ædificio priuato eē pōt: & solētq liberare eū locū religiosum uolūt: sacra īde euocare &c. ¶ Si diue sub arbore sacra: si pascea oues sedissem sub arbonbus sacris: q eēnt in locis sacris: aut aliqua religiōe alicui numini dicatæ: ut ramo aureo dixit maro Iunoni īferne dictus sacer. ¶ Vel ouis inscia: ignudēr. ¶ Pauit pabula: qū carpsit gramina. ¶ In bustis: in sepulchris: nā & id noxæ quoq; dabat. ¶ Bustū: in pōp. ibuit ꝓpriæ dr loc' in quo mortuus est cōbustus. & sepultus. Dicif bustū: qsi bū ustum. Vbi uero cōbustus quis tātummō. alibi uero ē sepultus. Is locus ab urēdo ustria uocaf. Sed tātummō busta sepulchra uocam' hæc ille ide poeta in secūdo libro bustis exisse fetanf. Et tacitæ qsi tpe noctis aui. & Lucanus pēdit in expleto nefanda piacula busto. ¶ Si itrauit uetitū: si ouis inerit nemora: q eēt sub tutela numinū: & aditus pecori eēt inhibitus: ut in silua aricina. uñ qdrupedes arcenf equi. Nemora: Amœniores eas siluas nūdit Pōp. ¶ Veipro uel. ¶ Si nīphæ sunt fugatæ oculis nrīs: si nro aspectu ad fugā ipulerimus fontiūs colliūsiluaꝶ. & arboꝶ deus ut naiadas Napeas. Dryadas: & Amadryadas. ¶ Et deus semicaproel si faunū fugauerim': cornua & caprinos hūtem pedes. ¶ Si mea falx: si falce ramo opacoꝫ: etiam repellat omne delictum si falce inciderim frondosos ramos ex sacro loco. ¶ Vnde ex qbus ramis. ¶ Est data fiscina frōdis cista frōdium. ¶ Oui ægræ ī firmæ: fiscina ex uiminibus qua ferunf paleæ fœnum frōdes & similia inde fiscella ex iuncis aut ex tenui uimine ad formādum caseum. ¶ Da ueniam culpæ ignosce delicto. Nec obsit nocrat. ¶ Dum degrandinat usq;quo defeuiat grādo. ¶ Supposuisse pecus fauno agresti dū instant hymbres & grādines nō sit delictum ducere pecus sub frōdosas arbores aut in antra quæ loca forte a fauno colerenf manereq; ubi. us; quequo designat pluere aut grandinare. ¶ Agresti agroꝶ & siluaꝶ prædii. ¶ Nec noceat. quasi nō habeatur' illud delictum aut nō exigatur pro eo delicto pœna. ¶ Turbasse lacus: turbidas reddidisse aquas: siue cum potant pecora. siue cum abluuntur. ¶ Ignoscite nymphæ date uos ueniam. ¶ Quod ungula mota ungulæ ouium aut aliarum pecorum cum transiliunt amnes. ¶ FEcit aquas obscuras turbidas. ¶ Tu deas palas. ¶ PAles pro nobis fontes & fontana nūmia. placato nobis & aquas aquarum deas. ¶ Tu placa nobis deos sparsos per omne nemus: deos omnes qui nemoribus aut singulis arboribus præsunt. ¶ Nec uideamus nos Dryadas nemorum nymphas. ¶ NEc labra Dianæ non uideamus pelum in qua se

Sacrariū hoc ē lasacrestia

Nemora siluas amœniores eā

Naiades Nepeæ Dryades. Amadrades.

Labrum p pelui. diana abluet. Labrum pro pelui ponit: unde Virg. Sicut aquæ tremulū labris ubi lumen aenis Omnia p uolitat. nō uideamus igitur dianā se abluētē: quēadmodū Actœon ne in ceruos quoq; mutētur. ¶ Nec ui deamus ¶ Faunū cū præmit arua medio die: cū in meridie gradit: aut requiescit in aruis. ¶ Pelle pcul mor bos: & a nobis: & a pecoribus pellas ægritudines: sed supius de morbo diximus. ¶ Valeāt & hoies & gre ges sint incolumes pastores & oues. ¶ Et ualeant canes uigiles: qui uigilant ad ouium custodiā. ¶ Turba prouida: quæ cauet ne quid ouiū furto subtrahaf. ¶ Ne ue redigam multas minus. quā fuerunt mane nō reducam uesperi minorem ouium numerum quam mane in pascua eduxerim: sed totidem aut plures.

Neue gēmā referēs uellera rapta lupo
Absit iniq̄ fāes/herbæ frōdesq; supsint.
Quæq̄ lauēt art9/quæq; bibāt aq̄
Vbera plēa pmā/referat mihi case9 æra.
Dentque uiā liq̄do uimina rara sero:
Sitq; salax aries: cōceptaq; semia cōiūx
Reddat/& i stabulis m̄lta sit agna meis
Lanaq; proueniat nullas læsura puellas:
Mollis: & ad teneras q̄slib; apta man9
Quę pcor eueniāt/& uos faciatis ad ānū
Pastorum dominæ grandia liba pali:
His dea placāda ē hæc tu cōuersus ad or
Dis q̄ter/& uiuo plue rore man9 (t9
Dū licet apposita ueluti cratere camella
Lac niueū potes: purpureāq; sapam
Moxq; p ardētes stipulæ crepitātis acer
Trāsilias celeri strēua mēbra ped(uos.

ANT. FAN. ¶ VEllera: Pelles: ouium ue animalium a lupo raptorum ¶ Referat mihi caseus æra. Propter illud Virgilii dictum suspicor Nonnunq̄ grauis ære domum mihi dextra redi bat. ¶ Vimina rara: Fiscellæ ubi lac pressum formam ac Salax cipit. ¶ Salax: Fortis in uenerem ut non edat hac uolu crem qui cupit esse salax. Nullus læsura puellas: mollis quæ sine molestia puellarum redigatur in filia. ¶ Viuo rore: aut naturali rore: quia summo mane hæc fiebāt aut aqua uiui flumis. ¶ Apposita ueluti cratere camella. Ca Camella mellam uasis genus esse dubitandum non est cum eam Ouidius pro cratere apponi iubeat: id uas a curuitate di Camurus ctum censemus: quia Camurus peregrinum uocabulum unde nos forte ut inquit Macrobius cameram figurani mus curuum significat autore Seruio. Alii legunt camil la: quod nō placet accipientes ministram in sacris quam Mercuri9 e thuscis dī camil los uis non negem Romanos pueros puellasue nobiles & iuuenes camillos & camillas appellasse flaminicarum & flaminum ministros Mercuriumq; a Thuscis Camillum dictum quod minister sit deorum. licet quidam dixerūt ut autor est Festus omnes pueros ab antiquis camillos appellatos: is etiam scribit Camillum uocari Cumeram Sapa quod uas opertum in nuptiis ferebant in quo erant nu Defrutū bentis utensilia. ¶ Lac niueum. De hoc Tibullus: Et pla Passum cidam soleo spargere lacte palem. ¶ Purpureamq; sapā Burrhanica Vino cognata res sapa est ut Plinius docet musto deco cto donec tertia pars supersit: quod ubi ad dimidiam partem decoctum est defrutum appellatur. Alii scri Burrhum bunt sapam fieri ex uua decocta: & defrutum id esse quod uocat Plinius sapam. Passum autem fit uel ex uuis diutius in uite Sole adustis uel aliter. Lege Plinium & Columellam. Nonius sapam inquit mellatiū dici & esse mustum ad mediam partem decoctum id mixtum lacti burrhanica potio dicebatur autore fe sto a russo colore quem burrhum uocabant. Cum ergo hic Naso ex eodem uase lac & sapam potari scri bat dubium non est eum significare burrhanicam potionem.

PAV. MAR. ¶ NEVE gemmam: ne doleam: & ob id gemmam Referens uellera rapta lupo: quasi ne interimat oues lu pus ut cogar referre pellem sine oue: sed sint tuta pecora ab insidiis luporum. Et compertum est pannū e la na ouium: quas interemerit lupus: pediculos gignere. ¶ Absit iniqua fames: sed semper sit ciborum copia. ¶ Et herbæ & frōdes supsint: habeant oues in maxia copia herbas & frōdes: ita ut potius supersint: q̄ penu ria sit. ¶ Et aquæ etiam supersint: & quæ. ¶ Lauant artus quibus oues abluuntur. ¶ Et quæ bibuntur: ut si Oro pastorū ad deā palē. ti non premantur. ¶ Premam ubera plena: ut semper sit lactis copia. ¶ Caseus referat mihi æra: uendam caseum & numos inde referā. ¶ Et rara uimina: fiscellarum. ¶ Dent uiam liquido sero: ut bene excoletur e formato caseo: ut ex coagulato lacte serum. ¶ Aries. qui oues implet. ¶ Sit salax: libidinosus ut sæpe co eat. ¶ Et cōiunx. ouis. ¶ Reddat semina concepta. pariat agnos. ¶ Et multa agna sit in stabulis meis: qua si pariant oues plures agnas: q̄ agnos ut habeā plures fœmellas: q̄ mares. ¶ Et proueniat mollis lana læsura nullas puellas: quasi ea lana tōdatur ex ouib9. quæ mollis sit: & facillime a puellis neri possit. ¶ Et apta ad quaslibet manus teneras aut tenella uirginum manu inde primum pensa: & filia. Deīde pānus cōficiatur. ¶ Et nos pastores: faciamus ad annū. quasi singulis annis. ¶ Grandia liba: pali pastorum dñe ut magna liba ex milio offerēdus pali. ¶ His pcibus. i. ¶ Dea pales. ¶ Est placāda: hoc pacto placemus & propitiam no bis reddamus. ¶ Tu pastor. ¶ Conuersus ad ortus: ad orientē solem. ¶ Dic quater hæc. has præces. ¶ Et p lue manus uiuo rore: abluas uiuētis aqua fluminis. ¶ Tūc cū manus abluens. ¶ Licet potes Lac niueū & Camella licet & debes tūc lac potare ¶ Apposita camella ueluti cratere pro cratere apponas camellā & ea lac hauri to: camella ligneum uas est: aliqui uolūt uimineū esse ita arte cōtextū: ut poculi præstat uicē. Cane autem Canistrū ut Pōpeius inqi dicūt græci nos canistra: & per diminutionē canistella. Inde etiam detorquere possumus canella. ¶ Et potes purpureā sapam. lacti imixtam. Cognatā rē uino esse sapam inquit. Plynius musto de cocto: donec tertia pars supersit. ¶ Moxq; per ardentes: & cum hæc feceris expurges te & igne. mox statim. ¶ Traiicias trans iacias. ¶ Membra strenua agilia. ¶ Pede celeri: pedū saltu. ¶ Per ardentes aceruos culos. ¶ Stipule crepitātis: quæ crepitat dum aduritur. Debes igitur trāsilire per ignes ad extremā lustrationē

ANT. FAN.

¶EXPOsitus mos est moris mihi restat origo. transitio color rhetoricus. & est sensus. Exposui moré sacro℞ restat ut origo & causa explicetur qua institutum est ut pastores aqua spargantur ignesq; transiliát ¶ Turba causaruꝫ quæ adduci possunt multitudo. ¶ Oia purgat edax ignis: si metallorum uitia & sordes ignea ui absumuntur & metalla defecatiora & puriora per ignem fiunt. iure id elementú palilibus ad greges pastoresq; purgandos. ¶ Contraria semina re℞. Ouidius. Et ab his oriuntur cúcta duobus ¶ Hæc perdidit exul aqua & igni solebat exulibus itesdici: quæ duæ res uitá humaná maxime cótinent: Vñ illud est in epistola ad Brutú: At si dederit quod petimus tamé paulo post futuruꝫ puto ut hostes iudicemur: ut aqua & igni nobis interdicatur. Cótra uero nuptæ aquá & igné accipiebant ut autor est Festus & funus prosecuti redeú tes ignem supergrediebantur aqua aspersi quod genus purgationis suffitionem uocabant: appellabantur autẽ hi quibus aqua & igni interdictum erat capite diminuti. quemadmodum & qui uenissent in hostium potestaté. ¶ His noua fit coniunx: Duplex causa nascendi aqua & ignis quorum hic mas dicitur: illa fœmina nuptiis in limine adhibebantur ut Varro scribit: nec sine his mariti uxores accipiebant. Vnde usus obtinuit teste Seruio ut nubentibus faces prælucerent & aqua petita de puro fóte per puerum fœlicissimum uel puellam nuptiis interesset qua nubentibus solebant pedes lauari. Festus scribit in nuptiis facem in honorem cereris preferri aquaq; spargi nouam nuptam siue ut casta puraq; ad uirum ueniat: siue ut ignem atq; aquá cum uiro cómunicet. Alii dicunt in nuptiis ideo faces præire q͏ antea nubentes non nisi per noctem ducerentur quibus postea prima & secunda hora ominis causa tributa est. Quidam uero tradunt moré fuisse ut sponsa ignem & aquá tangeret: quæ ante eam ferebantur ut uxor esse potissimum propagandæ subolis causa ostenderetur & institutam esse maris & fœminæ coniunctionem maxime ad generandá prolem. Lege Plutarchum in quæstionibus ubi querit: quid est q͏ noua nupta cum in matrimonium datur ignem & aquam iubetur attingere & cur nec plures: nec pauciores sed quinq; tantum faces in nuptiis accenderentur: nubi (ut inquit Festus) pueri tres adhibebantur. Vnus qui ex alba spina facem præferret: duo qui nubem tenerét. Item pronubæ quæ semel nupsissent auspicii causa ut singulare matrimonium perseueraret. Rapi autem solebat fax qua prælucente ad uirum noua nupta deducta fuerat ab utrisq; amicis ne aut uxor eam sub lecto uiri ea nocte poneret: aut uir in sepulchro comburendam curaret quo utroq; mors propinqua alterutrius captari putabatur. Rapi etiam simulabatur uirgo ex gremio matris. aut si ea nó esset ex proxima necessitudine cum uiro traderetur: quod uidelicet ea res fœliciter Romulo cessisset.

Aqua & igni interdicebant exules

Exposit⁹ mos é: moris mihi restat origo:
Turba facit dubiú/cœptaq; nr̃a tenet
Oia purgat edax ignis/uitiúq; metallis:
Excoqt/iccirco cú duce purgat oues:
An quia (cúcta℞ cótraria semina re℞)
Sunt duo/discordes ignis & unda dei:
Iúxerút eleméta patres/aptúq; putarút
Ignibus/& sparsa tágere corpus aqua:
An q͏ in his uitæ cá est hæc pdidit exul
His noua fit có iunx/hæc duo magna
(putát

Capite, diminuti

Ignis & aqua in nuptiis

Faces in nuptiis quinq;

Quare fax rapiebat unde nouá nuptam

Fax ex alba spia

PAV. MAR.

¶EXPOsitus mos est. exposui ego moré sacro℞ palilio℞. ¶ Restat mihi origo moris: superest ut dicá: unde hic mos originé hæuerit: quasi rua cá institutú sit p ignes transilire: & aqua se abluere. ¶ Turba q̃si multitudo causa℞. ¶ Facit dubium: quia nesciu quam potissimú cám affirmé. ¶ Et tenet nostra cœpta: retardat paululum ab incepto. ¶ Omnia purgat ignis: plures affert poeta rónes hmói lustratióis. An quod metalla igne expurgátur: sic eo lustrátur & pastores: & oues: An quod duo hæc ignis & húor sunt cá generationis: ut in meta. & ab his oriútur cuncta duobus: ita & lustratióis cám putant. At qd per ea uiuamus: & his exules interdicebátur: & hæc in limine nuptiali ponebátur. Sic ad lustratioué quoq; prinere arbitrati sút. An ut Phaetontis incendiú & Deucalionis cataclysmus referat. An ab excepta stipuli flãma e silice excussa. An ut referat æneæ pietas qui tutus per troiana incendia fugit. An qd coloni qui Romá condiderunt quas incoluerát casas in coloniam abeuntes incenderunt: ut illius ignis memoria quoq; referat. ¶ Ignis edax qui absumitur. ¶ Purgato omnia ipsa scilicet edacitate. ¶ Et excoquit uitiú metalli: purgat metalla & adurit quicquid uitii inest: idcirco propter id. ¶ Purgat oues cum duce cuꝫ pastore. ¶ An qa duo sunt semina cuncta℞ re℞: duo hæc ignis & aqua: sunt causa nascédi. Ignis enim a gignédo: seu nascédo dicit q͏ inde oia nascant. Aqua dicta a qua uiuamus. Sed de his plura diximus in primo lib. Duo igit hæc sunt oium re℞ semina. Cótraria inter se discordátia. Ignis & unda dei discordes qa calor & humor discordes sunt, cum sit summa cócordia inter eleméta: hæc duo tñ discordia cá sunt re℞ gignéda℞. ¶ Patres: maiores nr̃i. ¶ Iunxerunt eleméta: cum instituissent hæc sacra cóiunxerunt hæc discordia eleméta igné aquam generatióis cám. ¶ Et putarunt aptum cóueniens. ¶ Tingere corpus: abluere: & ita se expurgare. ¶ ignib⁹ & aqua sparsa: fusa: q̃si transilitione per ignes: & aspersione aquæ se lustrare. ¶ An quod cá uitæ est in his q͏ duo hæc humanam & aiantium uitam contineant. q͏ ex his nascendi initium sit. ¶ Hæc perdidit exul: nam hæc exilio dánatis interdicta sunt. ¶ Et his noua fit cóiunx: quia hæc nuptiali die in limine ponebant Vñ est illud Pópeii. Aqua & ignis tá interdici solet dánatis genus uocabant suffitioné: hæc ille Plutarch⁹ agi. qua ratione noua nupta cú matrimoniú datur: igné & aquam iubet attingere: & ait an q͏ ut in elemétis ac principiis eo℞ alter maris altera fœminæ locum tenet: & is principium motióis iniicit. Illa uero subiecti ac materiæ uim hét. An quod purgat. Aqua uero circúfert ac lustrat. Vxoré uero puram & castá manere oportet. An illud potius quod quemadmodum ignis humoris expers: nec alit quicq̃ & ieiunus est atq; aridus: aqua uero sine calore sterilis est & ignaua. ¶ SIC mas & fœmina: nisi coeant: disiuncti

Quare Ignis & aq̃ i sacris adhibebátur cum thure in nuptiis dignú more

Aqua & ignis iter dicebat exulibus

languescant:& nihil efficiāt necesse est. Quorum coniunctio est matrimoniū coeūtibus coniunctū perficit:q deferēdus nō est. Et oīs fortūæ casus cōmuniter subeūdus. et si nullius boni. nisi ignis & aquæ participes inter se futuri sunt & cætera. Hæc duo magna putant ignem:& aquam magna quidem esse existimant.

ANT. FAN.

Vix eqdē credo/sunt q phætōta referri
Credunt/& nimias deucalionis aquas:
Pars quoq cū saxis pastorīs saxa feribāt
Scintillam subito prosiluisse ferunt:
Pria qdē piit/stipulis excepta secūda ē
Hoc argumentum flāma palilis habet:
An magis hunc morē pietas æneia fecit
Innocuum uicto/cui dedit ignis iter:
Hoc tñ ē uero ppius cū cōdita roma ē:
Trāsferri iussos est i noua tecta lares:
Mutātesq domū tectis agrestib9 ignē
Et cessaturæ supposuisse casæ:
Per flāmā/saliisse pecus saliisse colonos
Quod fit natali nūc quoq roma tuo:
Ipse locum casus nati facit/urbis origo
Venit/ades factis magne qrine tuis:

SVNT qui phoetonta referri credant. phoetontis incendiū quem Theophrastus obiisse dixit in ætiopia ammonis & ob id delubrū ibi esse atq oraculū cur palilibus referatur non uideo: Vnde placet qd Ouidius dicit: Vix equidem credo. Illud tamen cōstat nocuisse incendium phoetontis muneribus deæ Palis quēadmodū & Deucalionis diluuiū. Hoc argumētum flāma palilis habet. Flāmæ quas palilibus cōsueuerāt transilire pastores arguūt ignē a pastoribus fuisse inuentū uel potius repertum ictu & collisione saxorum: quod tamen fabulosum est. Pyrodes enim Cilicis filius ignem inuenit teste Plinio. Innocuum uicto cui dedit ignis iter. Virgili. in secundo æne. Descendo ac ducente deo flammam inter & hostes expedior. Dant tela locum flammæq recedunt. Lares non accipimus hic deos tantum sed quicquid erat in pastorum tuguriis. Tectis agrestibus: casis siue tuguriis quæ incēdio consumpserunt rustici siue pastores in urbem migraturi Vnde cum & ipsi forte per flammas & pecora salissent: custoditum est palilibus & natali die urbis ut per flammas similiter saliretur. Vrbis origo uenit: urbem romam multi ut dictum est palilibus conditam tradunt Ouidi. alibi: Festisq palilibus urbis mœnia conduntur. Eius murorum fundamēta Romulus iecit de. xx. natus annos ut scri. Soli. xi. cal. maii hora post secundam ante tertiam plenam ioue in piscibus. Saturno. Venere. Marte. Mercurio in scorpione Sol in tauro: Luna in Libra constitutis. Sol (ut Seruius tradit) inuenitur de originibus urbium tanta dissensio: ut ne urbis Romæ origo diligenter possit agnosci. Eam Romulus reliquit tres portas habentem aut quattuor ut quidam memoriæ tradiderunt teste Plynio Cuius pomerium palatini montis radicibus terminabatur quod pro incrementis reip. aliquotiens prolatum est ut. A. Gel. scribit Voluerunt autem romani ignotum ea ipsius urbis latinum nomen necnon & dei siue masculus is est seu fœmina in cuius tutela roma est ne is posset ab hostibus (ut inquit Plini.) in oppugnationibus euocari: itaq Valerius sosanus ausus enūtiare alterum urbis nomen optima: & salutari fide abolitum pœnas luit. Sanc. Plutar. in Romulo constare inquit opinione omnium urbem ad. xii. calen. maii condi cœptam: quamuis Taruntius ut diximus Romæ fundamenta iacta esse dixerit. v. idus aprilis. Sed idem. xiii calen. maii. inquit pastores palilia celebrasse. Quod (ut dicam quod sentio) mihi placere non potest. Idem in Numa ad. xiiii. cal. maias urbem conditam scribit. De cuius origine lege Dionysium Liuium & Plutarchum ne tibi a nobis hic omnia referantur.

Deucalionis diluuium etiā aliæ sunt opiniones

Roma palilibus condita

Romæ nomen latinū incognitū Cōtentio

VIX equidem credo: uix possum illud mihi persuadere quod sibi persuadent: alii sunt qui credunt referri phoetonti incēdium cum ascēdit ille patris luciferos currus: & terras exussit: de quo in. ii. meta. qd quamuis fabulosum sit. In timeo tñ Pla. ad rem naturalem refert de quo alias a nobis disputatum. Et nimias aquas deucalionis. diluuium qd fuisse dicunt tēpore deucalionis: de quo in. i. met. Alii hæc referri arbitrantur. Ego id credere nō possum. Pars quoq pastorum: ab initio aliqui pastores. Feribant saxa: cum saxis silicem cum silice collidebant. Ferunt. dicunt. Subito prosiliisse scintillā. Verum primus excudit ignem e silicem Pirodes Cilicis filius: & eūdem asseruare ferulam Prometeus docuit. Prima quidem: scintilla quæ prosiliit e silice. Periit: extincta est. Secūda ex excepta stipulis: & in his susceptus est ignis. Flāma palilis quæ in palilibus transilitur. Habet hoc argumentum: quasi habet hanc causam & rationem ad quam referri possit. An magis pietas ænea fecit hunc morem: an originem habuit hic mos ab ænea pio. Cui uicto. cum uicta captaq esset eius patria. Ignis: quo Troia cremabatur. Dedit iter inocuum: sine ulla corporis lesione: ut in. ii. ænei. Flāmam inter & hostes expedior. Dant tela locum flāmæq recedunt. Tamen hoc: quod nunc dicam. Est uero propius: accedit proprius ad ueritatem Cum condita Roma est: cum Ro. urbem cōdidit. Lares: deos domesticos. Iussos transferri no. te. in romā conditā. Et mutantes domum: qui tuguria pro noua urbe condita cōmutabant. Supposuisse ignem tectis agrestibus tuguriis ipsorum pastorum & rusticorum. Et casæ cessaturæ: quæ suo iam domino erat uacatura: hoc dicit: hoc propinquius uero: quasi uerisimilius eos incēdisse casas translaturos in urbem penates. Per flammas saliisse pecus succēsis iam casis abacta inde pecora transiliisse per ipsos ignes. Saliisse colonos: qui in urbē demigrabant. Seruatur hoc in re militari ut abituri milites in alia castra incēdant munitiones & extructa tuguria loci ubi prius fuerint. Quod: salire pecus & pastores p ignē. Fit nūc quoq o roma tuo natali: eo die quo primū condi cœpisti in ipsis. s. palilibus. Ipse casus fit locū nati: quasi casu uenimus in hunc locum: ut de initiis urbis agendum sit. Venit urbis origo: ades natalis urbis cuius origo referenda est. Magna quirine: o Ro. Ades tuis factis: quasi huc ades: & faueas dum tua fata cano.

PAV. MAR.

Pyrodes cilicis fili9 ignē e silice pri9 docuit: quē in ferula suare docuit pmeteus

CIAM

¶ IAM luerat &c. Incipit rem expon̄ere a principio non remoto hoc est a morte Amulii quo sublato ac Numitori albana re permissa Romulum ac remum cupido cœpit in his locis ubi expositi & educati fuerant urbis condendæ:quis nonnulli eam cogitationem tribuunt numitori. ¶ Omne pastorū uulgus:non solum pastores sed albani latiniq & ex iis e troiano genere nobiles.

ANT. FAN. romulū & remū de noīe urbi iponendo PAV. MAR.

Iam luerat pœnas frater numitoris/& oē
Pastorū gemino subduce uulgus erat:

¶ IAM lue. pœ. fra. Numitorē ab amulio fratre regno deiectum & Numitoris filiū p īsidias obtruncatū:Siluiā filiā Vestæ relegatam:conceptos:natos:expositos:educatos:adultos:Ro. & Re. interfectū Amulium superius suis in locis digimus. Regnū deīde Numitori restitutū est. Primusq Ro. eū regē salutauit. Nūc uero uenim⁹ ad diē & locū:quo die cōdita urbe agēdū ē. Seq̄mur ī hoc Diony. a quo oīa fidelissime referunt:nec ab eo dissentiūt Liui. & Plutar. Mortuo Amulio:ubi ipiū adeptus ē Numitor:statim parare dñiū ppriū adolescētib⁹:urbe altera cōdita cogitauit. Nec factio ī posterū ulla oriri possit. Cōicato q cū eis cōsilio ubi ipsis eadē uisa sunt:regionē dat eis ī q̄ educati erāt Et ex populo qđ suspectū erat:& ex troiano genere nobilissimos:& si q ēt uoluissent:cōmigrādi ptātē fecit. Donauitq ēt adolescētes armis pecuniis:frumēto:suis & iumētis onerariis:& si qd aliud esse cōducēs urbis cōstitutiōi. Vt uero alba demigrarūt romu. & re. cōmiscētes qcqd erat hoīum ī Palātio. uel circa Saturniā habitātiū:multitudinē oēm ī duas ptes diuidūt. Hoc aūt eis opinionē pbuit ambitiōis:ut æmulatiōe celeri⁹ opa pficerēt. Cæteræ seditionis cā maximi mali fuit. Nā utriq domi suū ducē extollunt. Nata ē cupiditas:ut alter alteri dominef. Emperūt primū:q cū nō eūdē locū cōdendæ urbi eligeret uterq Ro. n. suias:ut ī pallantio fortuna loci:ubi suati & nutriti fuerāt:cōderet. Romo:ut ab eo uocata romoriā īcoleret. Est. n. loc⁹ ad capiēdā urbē oportun⁹ collis:haud pcul Tyberii. xxx. stadiis roma distās. Dum ita cōtēdūt:uisum ē:ut oīa auo materno pmittāt. Is iubet iudices deos faceret:ut pactis sacris bonas aues obsuēt:& q prius meliores habuisset. Is esset coloniæ dñs. Cōprobata snīa Ro. ascēdit pallātiū:remus auētinū adhibita ambobus custodia:ne qd pperā agerec. Ro. siue dolo:siue iubēte deo:p nūtios fratrē uenire iubet:qa meliores aues hēt prior. Remo:sex uultures signū dāt a dextris uolātes. Sed ubi ad fratrē uenit:q̄dt q̄nā prior aues uidisset:? Hērbat nihil habēs qd rn̄deret. Interim undecim uultures fausti se romulo ōndūt:rē grauiter tulit romulus:qđ p fraudē coloniā a se detractā cerneret. Nā prior ipse faustas aues īspexerat. Orta ē cōtētio:& pugna ī q̄ mortu⁹ ē romus & educator adolescētiū faustulus. Dū ī ermis se ītēr armatos iecit cōtētionē dirēptur⁹. Mortuū romū frater ī romoria sepelit Et miserrimā uictoriā adept⁹ pœnitētia gestorū se ipsum in uitæ despatiōnē cōuertit. Verū Acca. Lautātia educatrice eorū cōsolāte psuasos latinos congregat:qcūq pugne supfuerāt:paulo plures trib⁹ hoīum milib⁹ pallātiū munit. Hic smo d morte romi uerisimili⁹ oīum est. Licet qdā dicāt. Cōcesso fratri pricipatu:dolētē romū extructo muro:cū demōstrare uellet iuanes munitiones dixisse. Ecqs hostis nō hæc facile trāscēderet:? sicut ego trāsiliissēq muros. Tū celerē quēdā opi pfidētē rn̄disse. At nostrū nō hūc hostē facile repelleret. Caput ide ei⁹ peiui pcussisse:& statim īterfecisse:& eū finē dissensiōis fuisse. Vbi aūt nulla cā īpedimēto erat urbis cōstructioni p dicta die:q̄ initiū f. ctur⁹ eēt. Cōstituīs ad tps sacrificiis maximis. Primū aqlas accipit. Deīde ignib⁹ ante tabernacula fieri iussis:educit pplm flāmas trāsilientē expiatiōis pollutionū cā. Peractis sacris q̄ta his humana rōne effici poterāt. Cōuocatis oib⁹ ī destinatū urbis locū q̄drāgulatē formā describit colli:iūctisq ad aratrū bobus mare & femina sulcū ppetuū duxit q eēt motū exceptur⁹. Hæc cū fecisset imolatis ambob⁹ bobus:multisq aliis uictimis īstitit opib⁹:hūc diē minus feriatū nullo romani quotānis solēnē agūt:uocāt parētalia. Immolātq ī eo de fœcūdirate q̄drupedū agricolæ:& pastores sacrificiū gratū ineūte uere. Hæc ex Diony. excerpsim⁹. Plutar. īqt:Cū fœminā bouē & marē cōiunxisset aratro:mœniū loca designabat. Sequentiū uero opa erat:ut q̄s giebas aratrū eruisset uerterēt in īteriorē ptē:nec sinerēt modicā qdē tellurē delabi ac sigdē aratri eruptio uetcū q̄ si linea q̄dā mœnia designasset qđ loci postac circa erat:p syncopē pomeriū q̄si post murū appellauit:ubi aūt urbi aditus apti⁹ se offerebāt:opportuno loci spatio relicto intactā tellurē ptermittebat:unde mœnia sacra pter adit⁹ uocabāt. Quib⁹ sacri nomē īdicere iniquū ducebāt cū oīa cuiusuis generis q̄ humanæ uitæ necessaria sunt:p eas īferre ac referre opus erat q̄ sæpenumero miti⁹ sancta ac pudica esse cōtingebat. Cōstat itaq urbē romā an̄ undecimū cal. maiarū cōditā extitisse:quā diē romā utrā inter sacratissimas hn̄t. Natalē priæ appellātes. Quaue nullū antea uiuēs corp⁹ mactare cōsueuisse tradif. Ne sāctissimū priæ natalitiū aliquo īpuro sanguine cruētarēt. Celebrabāt quoq an̄ cōditā urbē eadē potissimū die pastoralia q̄dā festa solēnia q̄ palilia appellāt. &c. Et Varro īqt Ro. urbē cōdidit:uq̄ icipiebat a silua q̄ ē in area apollinis ī pallatio usq ad supciliū scalarū Cachi ī auētino uersus occidētē usq ad tuguriū faustuli:ubi casa romuli fuit:Iecit fūdamēta:duo de. xx. nat⁹ ānos. xii. cal. ma. hora diei secūda. Hæc ille a Romulo igif roma uocata ē. Sed fuit & aliud nomē:qđ uoiare nefas erat. de quo Ply. Roma ipsa:cuius nomē alterū dicere arcanis cerimoniarū nefas habef. Optimaq & salutari fide abolitū enuntiauit Valerius soranus:Luitq mox pœnas. Nō alienū ut īserere hoc loco exēplū religiōis antiq:ab hoc maxie silētiū īstitutæ. Nāq diua Angerona:cui sacrificabaf ad diē. xii. calēdarū ianuariarū:ore obligato obsignatoq simulachrū hēt Sed ad rē redeam⁹. iā frater numitoris:Amulius. ¶ Luerat pœnas:iā affectus supplicio. ¶ Et omne uulgus oīs multitudo. ¶ Pastorum erat sub gemino duce romulo & remo:quem græci romum dicunt. Verum extincto cum omni sobule Amulio regnum albanum Nomitori restitutum est. Vnde in natali dictū regnaq materno & scepti decus omne latini restituuntur auo. qui postq̄ albana tumultu pectora cōposuit senior turbata repēti. Persuadet geminos educere ab urbe colonos. Quo sedeat:locus erigif prope tybridis undas.

Liuii dionysii & plutāchi opiniōes de cōdēda urbe roma.

Forma q̄drāgulatis constituta ē urbis rome

Aliud fuit nomē urbi romæ:qđ nominare nefas erat.

Cōtraheſ agreſtes/& mœnia pōeſ utriq̧
Cōuenit ambiguū ē mœnia ponat uter:
Nō op9ē dixit certamine Romulus ullo.
Magna fides auiū ē/experiamur aues:
Res placet/alter init nemoroſi ſaxa palati
Alter auentinum mane cacumen adit:
Sex rēm9hic uolucres:bis ſex uidet ordīe
Saſ/& arbitriū romulus urƀ hēt: (ſē
Apta dies legiſ qua mœnia ſignet aratro:
Sacra palis ſuberāt/inde moueſ opus:
Foſſā fit ad ſolidum/fruges iaciunſ ī ima
Et de uicino terra petita ſolo eſt:

ANT. FAN. ℂVTRIq̧ cōuenit:cōuenerūt qdē gemini fratrēs ī unā ſniam ut cōtractis ī unū agreſtib' urbē cōderēt:
id aūt nō cōuenit uter urbi nomē daret uter cōditā ipſo regeret.⸿Expiamur aues:ad tollēdū certamē ex
Remonium. periamur paues utrū noſtrū dii eligāt.⸿Alter init nemoroſi ſaxa palati:romulū dicit.nā rem' ſedit ī Auē
tino ubi elegit locū quē ab eo poſtea remoniū appellarūt autore Plutarcho.romulus aūt palatiū occupa-
Palatiū. uit:q mōs romæ ſic dict' ē uel a balatu ouiū uel qđ palare.i.errare ī eo pecudes ſolerēt:uel a Pale paſtorū
dea.Sūt & q aliūde id nomē mōti īditū putēt.Lege Feſtū.Solinū Liuiū ac Varronē.⸿Sex rem':priori re
mo ſex uultu res auguriū tulerūt.ſed duplex numer' ro
mulo ſe oñdit.Vñ orto certamine rem' ī turba ict' ceci
dit:quis qdā tradāt qđ nouos muros trāſiliiſſet ab irato
romulo iterfectū:qđ fabuloſum exiſtimaſ.⸿Stat:ſurgi
tur ulſo augurio.⸿Apta dies legitur:hetruſci aruſpicis
Sacra deæ pales añ urbē romā fuere. cōſilio ſiue multoꝝ.⸿Sacra palis ſupāt:ī hæc dea & añ
urbē cōditā colebaſ ubi nūc roma ē. Tibullus:rōulus
æternæ nōdū fūdauerat urbis mœnia cōſorti non habi
tāda remo:ſed tūc paſcebant herboſa palatia uaccæ:ī &
ſtabāt hūiles ī ioula arce caſæ.Lacte madēs illic ſuberat
panilicis umbræ & facta agreſti lignea falce pales.Sane
ut īqt Varro cū duæ hoium uitæ traditæ ſint:ruſtica &
urbana:ruſtica multo antiqor ē qđ tp̄s fuit cū rura cole
rent hoies & urbē nō haberēt.⸿Inde moueſ op':ta redi
mina & ſacrificio.⸿Foſſa fit ad ſolidū:hæc foſſa(ut ſcri-
bit Plutar.ī romulo)eodē quo cœlū noie mūdus uoca
Mundus baſ:quā romulus rotūdā effodit in loco:cui poſtea Co
mitio nomē fuit:accerſitis qbuſdam uiris ex Hetruria q
ſacroꝝ rituū.ac myſterioꝝ periti habebanſ:in eā q ade
rat iaciebant primitias reꝝ:qbus(ut idem inqt)lege qdē ut honeſtis:natura aūt ut neceſſariis utebanſ:ī nec
nō & particulam terræ ex q̄ qſq̧ pfectus erat.Dicit & mūdus ſed patens ſacrū Diti patri & ꝓſerpinæ dica
tum autore Macro.⸿Fruges iaciunſ in ima:ad auſpiciendam(ut qdam putant)urbis fertilitatem.Nam
q̧ terram aliunde petitam dicit eo deiici uel ad urbis potentiam ptinet uel ad retinendā patriæ charitatē.

PAV. MAR. ℂCONVENIT utriq̧ cōtrahere agreſtes:q̄ſi nulla diſſēſio fuit iter eos ī hoc:q: utriuſq̧ erat cōis ſnia ut
coadunarēt ruſticos:& quoſcūq̧ paſtores.⸿Ponere mœnia:ædificare urbē.Veꝝ oia data ſūt illis ab auo
m[illegible]no ut ī natali.Et iuuenū delecta man':ſuiq̧ uirtutes.Arma pec' numi fruges iumēta. ſupplex:Munere
danſ aui:piter quoq̧ cōuenit ois Incola ianiculi.& q te ſaturnia pauci icoluere nlri.Ambiguū eſt:hoc erat
dubiū:& ī hoc diſſētiebāt.⸿Vter ponat mœnia:qs pſit cōdēdæ urbi:'qs locū optet:'noiet:'iper:'ut ī nata-
li Ianicū fūdamia primū dſignāda forēt oriſ certamē iniquū Quo ponāt:uter ipiret:qs noiet urbē.⸿Ro
mulus dixit nil ē op' certamie ullo:nō ē op' cōtētiōe.⸿Magna fi.aui.q̄ſi adhibēda ē ī hoc fides auib':q̄ ma
Fides auium magna. gna ē.Nā portēdēt cui dii dederit.⸿Expiamur aues:ipſa euguria. Veꝝ hoc fuit Numitoris cōſiliū:ut iudi
cib' diis p auguria cōtētionē finirēt.⸿Res placet:q̄ſi hoc utriq̧ placuit:ut aues expianſ.⸿Alter romulus
init recta palati nemoroſi aſcēdit mōtē palatinū:ubi adhuc erāt nemora.⸿Alter rem'.⸿Mane init ca.auē
ti.aſcēdit ī mōtē auētinū:& ī natali cōſilio ſedaſ aui ſtatur:q̧ uolātū Iudicio:aſcēdit palātia ſaxa qrini.⸿Al
ter auētini nemoroſa cacumia mōtis.⸿Rem' uidet hinc ī auētino.⸿Sex uo.ſex uultures.⸿Ffi:romulus.
⸿Videt bis ſex ordine:uidet duodeci uultures.⸿Staſ fœderi.ſ.ſine ulla diſſēſiōe.⸿Et ro.hēt ar.ur.hēt ius
cōdēdæ & appellādæ urbis:& iperādi:ueꝝ cū ſe deceptū remus uideret:cū eēt prior tpe:illi cet nūero eēt ſu
perior romulus:ad pugnā ruit q qdē occubuit:ut ī natali.Hic ſex ē illinc bis ſex uidere uolucres.⸿Ille pri
De felicitate condēde urbis. or nūero:prior hic:ſed tpe rurſus cōtēdūt miſ[illegible]ſtem re mus occidit alter.⸿Et q ſe mediis pceps iniecerat
armis Fauſtulus iratos heu placatur' alūnos.Heu male ſſno re ſparſa ē ſanguine tellus.⸿Romulus īdola
iīcuráq̧ abiecerat urbis Cōdēdæ nutrixi:ſed cū laurētia firmat.⸿Apta di.le.eligiſ opportuna & congrua
dies p cœli diſpoſitiōe ad fœlicitatē cōdēdæ urbis.⸿Vocauit:q̧ ætruſcos ei' artis pitos:de quo ut aliqd di
cam':ut ī natalis cōpēdio redigim':Doct' ab etruria nēit accerſit' haruſpex:Obſuare dīe:toti' & aſtra dieis
⸿Quæ faciūt ad rē tātā:creberq̧ uocaſ.⸿Qui ſacris īhiet cādēti ī ueſte ſacerdos.⸿Et delecta dies aderat:
primū ignib' oēs Expurgāt ſeſe:moreq̧ palilia ſeruāt.⸿Tū quoq̧ ſeſta palis:ppl's ueneranda latinis.⸿Aū
qdem maia:a redeūtia ſole calendas Biſſeno:aprilē cū lux uicena tenebat.Humana qcqd potuit pietate ſa
croꝝ abſoluūt cœlū q̄ſi his prætexiſ aſtris.⸿Saturno in geminis:ueu' effulgebat in orbe:Vir.& piſces lu
ſtrabat Iuppiter udos.⸿Scorpio mercuriū:martē capricorne tenebas.⸿Sol erat in tauro:ſuabat cynthia
librā Candida lucebat iamq̧ hora ſecūda diei Iundit alba iugo cādenti uacca iuuencos&c. Multo putant
nullo pacto potuiſſe eā eſſe cœli diſpoſitionē.Nos aūt ut ea ex hiſtoriis accepim' ita tradim'.⸿Qua mœ-
nia ſignet aratro:dūcat ſulcū qua iactur' ē fundamenta.Ex hoc iqt Alycarnaſeus pmāſiſſe morē romanis
circū arationis locoꝝ in cōditione urbium.⸿Sacra palis ſuberant:erant palilia.& celebrande ſacra palis.
Sacra deæ palis ⸿Inde moueſ opus.incipiūt & deſignare urbem.& fodere.quo in loco iacienda erant fundamenta.eo ut
aram pri' ſtruerent.& ſacrificarent ⸿Foſſa fit ad ſolidū uſq̧ ad duram.& firmā tellurem.& quæ pondere
nō ſubſedat.⸿Iaciunſ fruges in ima.in pfundam foſſam iaciebant fruges in omen future ubertatis. ⸿Et
terra petita de uicino ſolo.de alieno & finitimo agro ī foſſam tellurē.in omen ꝓpugnādi agri.& imperii.

¶TER raq; ipo.a.ne tanta res fieret sine re diuina eú aít ét apud antiquos neq; aget arari neq; uxor duci ANT.
posset.¶ Stiuam:arari manicam.Cicero a stiua ipsa hoies mecú loqbanť.¶ Alba iu.ni.cú bo.uac.tu.ut fie FAN.
ret primigeni⁹ sulcus.Sic.n.dicebať autore Festo:quem in cōdenda noua urbe tauro & uacca designatōis Stina pri
cā ipmimebam.Cōditores.n.ciuitatis tauꝝ in dextram:uaccam intrinsec⁹iūgebant:& incincti ritu Gabino migeni⁹
i.togæ pte caput uelati pte succincti tenebant stiuam incuruam ut glebæ oēs intrinsec⁹ caderent & ita sul. sulcus
co ducto loca muroꝝ designabant:aratrū suspendentes circa loca portaꝝ.Varro quoq; tauro & uacca dif

Fossa replet̃ humo/terræq; imponit̃ ara.
Et nouus accenso funditur igne focus:
Inde pmēs stiuam designat mœnia sulco
Alba iugum niueo cū boue uacca tulit:
Vox fuit hæc regis cōdētis iuppiter urbē
Et genitor mauors/uestaq; mater ades
Quosq; piū ē adhiber̃ deos aduertite uul
Auspicib⁹uob hoc mihi surgat op⁹(t⁹
Longa sit huic ætas/dñæq; potētia terræ
Sitq; sub hac oriens occiduusq; dies:
Ille præcabatur/tonitru dedit omnia leuo
Iuppiter/& læuo fulmina missa polo
Augurio læti iaciunt fundamina ciues
Et nouus exiguo tempore murus erat:
Hoc celer urget op⁹quē romul⁹ipē uoca
Sintq; celer curæ dixerat ista tuæ: (rat
Neue qs aut muros aut factā uomer̃ fos
Trāseat/audētē talia dede neci: (sam

finitū esse inqt quam essent muris portæ cū roma ē cō
dita,Tradebanť aūt eiusmodi rit⁹in etruscoꝝ libris q ri
tuales noiati sunt:in qb⁹scriptū erat quo ritu urbes con Libri ri
derenť item aræ ædesq; sacrarenť curiæ trib⁹ & cēturiæ tuales he
distribuerenť.¶ Iuppiter:a quo est ois potentia:t ipse est truscoꝝ
iuuans pr̃.¶ Vestaq; mr̃:nō inocať hæc sine rōne:nam
de hac dea inqt Vir.uestaq; mr̃ q̄ thuscū tybrim & ro
mana palatia seruas.¶ Aduertite cuncti:sm̃.morem anti
quoꝝ q nullam orōnem nisi inuocatis numinib⁹ inco.
habant.¶ Tonitu læuo:p spo.De diuinis.n.loqť:ut in
tonuit læuū & numina læua sinūt Læua aūt tonitrua:p Tōitrua
spera existimanť ut Plynio ni:qm̄ læua pte mūdi ort⁹ē. leua di
¶ Et no.exi.tpe mu.erat:hui⁹ muri ambit⁹ magnā Her cuntur p
culis aram amplex⁹ est.Cœpt⁹.n.sulc⁹ē sm aliquos a fo spera
ro boario ubi ærei tauri effigies fuit.Varro nouam hāc
urbē tradit incepisse a silua q erat in area Apollinis i pa
latio usq; ad supciliū scalarū Cachi in auentino uersus
occidentē usq; ad Tuguriū faustuli ubi casa Romuli fu
it.¶ Hoc ce.ur.o.Hic itersector Remi fuit ut qdam scri Celer re
ptores tradiderūt:licet qdam uelint eū ab irato Romu mi inter
lo interfectū ut Plutarchus meminit q ét scribit Celerē fectorē
quē dixim⁹ unū ex comitib⁹ Romuli interfecto Remo
in Hetruriam secessisse & ab eo tractū apud Romanos
ut ueloces celeres dicerenť:& .Q.Metellū celerem ap
pellatū qđ mortuo pr̃e admirabili celeritate apparatus
instituisset ludū coꝝ q singulari certamine pugnarent. Celeres
Sꝫ ut scribit fest⁹ Celeres antiq dixerūt quos nūc eqtes
dicimus quosq; nonnulli a celeritate:alii,ut diximus a celere appellatos existimarunt:qui initio a Romu
lo equitibus ppositus fuit:quos electos e singulis curiis constat.ccc.fuisse.i.(ut inquit Seruius)cum remū
occidisset tribunus militum fieri meruit ac tribunus celerum appellari.Variatum est autem nomen equi Flexumi
tum sæpenumero ut Plinius tradit.Celeres enim sub romulo ac regibus appellati sunt deinde Flexumi nes trou
nes:postea Trossuli cum oppidum in thuscis eo nomine cepissent sine ullo peditum adiumento. sulli
¶FOSSA replet̃ humo:aliena.s.usq; ad cumulū.¶ Ara iponit̃ plene:postq̄ repleta est fossa erecta est supi PAV.
us ara ¶ Et no.fo.ipsa ara mō erecta:ubi fit ignis sacrificii.¶ Findit̃ ig.ac.qa in medio loco accēsus ē ignis. MAR.
Si findere focū uř.Inde postea pmens stiuam:ut sulcus terræ ipmimeret̃.Stiua est manica illa aratri:q̄ tenet̃
manib⁹ cum arať.De qua Vir.Stiuaq;:q̄ currus a tergo torq̄at imos.¶ Designat mœnia sulco:circūducto
aratro.Sulco designata est urbs ut dixim⁹.Circūfossa deinde tellus:& iacta fundamēta.¶ Vacca al.cū ni.
bo.tu.iu.iuuēcus & iuuenca candidi delecti ex armento & pstans cæteris & iniuges:q nunq̄ tulerant iugū
adhoc op⁹ adhibiti ut essent postea uictime oi ex pte diis magis acceptæ.¶ Vox fu.hæc re.cō.ur.Hæc effa
tus est romulus:cū cōditurus urbem mœnia designaret:pcat⁹ deos:ut adessent:quo ea urbs eoꝝ auspicio Verba
cōderet̃:ut æternitatem urbi darent:& tot⁹ orbis impiū.Inuocauit Iouē.qa magn⁹ & iuuans pater pr̃.Ma romuli
uorem:qa eius pater & uirilib⁹ reb⁹ pest & uestam sub cuius tutela gen⁹ troianū erat.qđ e troia aduecta fue condētis
rent eius sacra.Est & alia rō.Qđ uestam multi terram putant:& in re rustica.Cū Varro ostendat inuocādos urbem.
duodecim deos:q maxime agricolam duces sunt.Primū inqt:Qui oēs fructus agriculturæ cœlo & terra
cōtinent:Iouem & telluremq dii parentes magni dñr iuppiter appellať.Tellus terra mater.Aut dices il
lam eē rōnem:qđ uestalis fuerit uirgo:quæ eū genuerit.Ades & faueas.¶ O iuppiter:& mauors.Mars ma
gna uortens.¶ Genitor quo ego nat⁹ sum.¶ Et uesta mr̃:ades:& adeste oēs dii.Quos:deos.Piū est adhi
bere:ad hoc qđ aggredimur opus quoꝝ opem ex pietatis offō possum⁹ implorare.¶ Aduertite uult⁹:q̄si
uertite aīum ad nos:& fauete.¶ Surgat mi.hoc op⁹:cōdam ego hanc urbem.¶ Vobis au.fauentibus:hoc
est uestro fauore & auspicio.¶ Longa ætas sit huic:q̄si cōcedite condendæ huic urbi æternitatem ¶ Et sit
huic potentia dñæ terræ:possit & iura hēat in oi tellure:rebus oibus dñanti:q̄si potenti quoq; terræ dñeť.
¶ Et oriens dies & occiduus sit sub hac:q̄si hēat iperiū orbis ab oriente in occidente.Ille Ro.loq̄bať.pca
bať hæc.¶ Iuppiter dedit oia signa fœlicia.¶ Tonitrui læuo sinistro:Nam læua tonitrua fœlicia sūt.De
quo ita Ply.inqt Læua psp̃a sunt:qm̄ læua parte mundi ortus est.¶ Et eo respectu thusci in.xvi.ptes diui Plini⁹ d
sere mundum:prima est a septētrionib⁹ ad eqnoctialem exortū.Secūda ad meridiem.Tertia ad eqnoctia tonitru
lem occasum.Quarta obtinet qđ reliquū est ab occasu ad septētrionē Has in q̄ternas iteꝝ diuisere ptes. is leuis.

Vnde uenerit fulmina & causam

Ex qb⁹ octo ab exortu sinistras. Totidē ecōtrario appellauere dextras. Ex his maximæ diræq̄ p septētrionē occasum attingūt: itaq; plurimū refert: unū uenerint fulmina & quo cō cesserint. optimū ē in exortiuas redire ptes. Ideo cū a prima cœli pte uenerint & in eādē cōcesserint: sūma fælicitas pdicit. Quales Syllæ dictatori ostētū datū accepim⁹: Cætera ipsi⁹ mūdi portione. minus pspera ut dira hæc illæ poeta oia p ostēto posuit. ⁋ Omen ut Marcellus inqt: Votū est mentis: & uocis uñ sacrificantib⁹ dr Bona habete oia. i. ut circūstātes: & bona mēte uelint & recta oribus pferant. ⁋ Et fulmina missa læuo polo: læua parte cœli: uel e septētrionali. ⁋ Ciues q coadunati erās ad cōdēdā urbē. ⁋ Læti augurio eo ostēto fœlici. ⁋ Iaciunt fundamina: fundamēta nouæ urbi. ⁋ Et exiguo tpe: iā breui. ⁋ Erat nou⁹ murus qa iā extructa dabāt mœnia. ⁋ Hoc celer urget opus. celerē hūc romu. opi pfecerat. Nā & pūdēte opi paulo ante ex Alycarnaseo ostēdimus. Sed de eo paulo post. Vrget ergo hoc opus accelerat opus ichoatū. Nā ut Nonius inqt. Vrgere iterdū accelerate significat. Vir. Tibi quā noctes festina diesq; urgebā. ⁋ Quē: celerē: Romulus ipse uocarat & opi pesse iusserat. ⁋ Et dixerat o celer sint ista curæ tuæ: geras tu curā mœniū extruēdoꝝ. ⁋ Neue qs aut transeat: transire audeat. ⁋ Muros: ipsa: aut factam uomere fossam: sulcum: quē uomere designauim⁹: hoc dicit: id tibi curæ sit: ne quis transiliat mœnia: aut aratro designata loca: neue aliunde quis egrediatur q per institutam portam. ⁋ Dede neci. interimas. ⁋ Audentem talia siquis inde trāsilire auderet. Et ex hoc quoq; Ro. edicto admoniti posteri sanxerunt in iure ciuili capitale esse transcendere mœnia urbium.

Quod remus ignorans humiles contemnere muros
Cœpit/ & hos populus dicere tutus erit:
Nec mora trāsiliit: rετro celer occupat au(sum)
Ille pmit durā sanguinolent⁹ humū (tas
Hæc ubi rex didicit lachrimas itrors⁹ abor(tas)
Deuorat: & clausum pectore uuln⁹ hēt (Clū)
Flere palā non uult exēplaq; fortia seruat
Sicq; meos muros transeat hostis ait/
Dat tñ exequias nec iam suspēdere fletū
Sustinet/ & pietas dissimulata patet:
Osculaq; applicuit posito supma feretro
Atq; ait initio frater adempte uale:
Arsurosq; artus unxit fecere q ille
Faustul⁹ & mœstas acca soluta comas.

ANT. FAN. ⁋ REMVS igno. dixerūt qdā remū nouos muros trāsiliisse fratris ludibrio. ⁋ Clausum pectore &c. Romul⁹ palā flere nō uult siue ingemescere ne maior q debetur priæ ac legibus fraternæ pietati cedere uideat: cū ia extorq̄re debeat uim naturæ. Vñ illud ē in vi. æne. Vicet amor priæ laudūq; imensa cupido. ⁋ Sit ut eiusmodi pœnam subeat. ⁋ Arsurosq; ar. un. qa maiores non lauabant solum cadauera: qd nunc facimus sed ungebāt ut Corpusq; lauant frigentis & ungunt. Cæterum suspicari possumus tpibus romuli non fuisse ungendorum cadauerum morem si Ply. audiuimus: si poetas aliter. Si ue Faustulus periit cum remo sm Plutarchum.

PAV. MAR. ⁋ QVOD: edictū romuli. ⁋ Remus igno. cœ. rō. hu. mu. inscius fraterni edicti rōtēnebat humilia & exigua mœnia. ⁋ Et cœ. di. po. erit tu. his: q̄si poterit ne se ppls his mœnib⁹ tueri hæc uero p cōtēptū dicta erant. & trāsiliit deinde muros: & a celere mox neci datus ē Liui. uero inqt: Vulgatior fama ē: ludibrio fratris remū nouos trāsiliisse muros. Inde ab irato Romulo: cū uerbis quoq; inctepitans adiecisset. Sic deinde qcunq; alius transi

Varia opinio de morte remi.

liet mea mœnia īterfectum. Et Plu. inqt: Quidā ab alio occisum ferunt ex his q cū eo erant: quē celerem appellabant postea subditi: celer in tyrrheniā exulauit & illo romani uiros nequaq̄ segnes celeres appellarunt. Vñ. Q. Metel. celer dictus q parēti mortuo gladiatorios ludos paucissimis diebus absoluit. cū oēs apparatus illius celeritatē obstupescerent: admirarentur q; diligentiam &c. Verū hic celer pfectus fuit eqtū qui celeres quoq; dicti. De quo Pōpe. Celeres inqt antiqui dixerunt. quos nunc equites dicimus a celere interfectore Remi: qui initio a Ro. his ppositus fuit: qui primitus electi fuerunt. Ex singulis curiis ideoq; olim trecenti fuere. ⁋ Nec mora transiliit. trāslatauit muros remus ubi eā uerba dixerat. ⁋ Celer: pfectus. Retro occupat ausum. a tergo eū pelui ut Diony. inquit. Percussit. Opprimit igitur remum qui transilire muros ausus erat. ⁋ Ille: Re. ⁋ Sanguinolentus: plenus sanguine. ⁋ Præmit humum duram: tnam exanimis in humum corruit. Vbi rex didicit hæc postq̄ Ro. rescivit fratrem extinctum. ⁋ Deuorat lachrymas abortas in

Celer pfect⁹ militū obi.

trorsus: compescere nititur repente natas lachrymas. qm̄ illud factum erat quod cōtra edictum regiū muros ille transilierat. Ideo Ro. & dolorem: & conceptas intus lachrymas comprimebat: ut exemplum cæteris afferatur seruandæ legis: & ut animi magnitudinem ac fortitudinem quoq; ut ostēderet. Et habet uulnus clausum pectore quasi pmit altum corde dolorem. ⁋ Non uult flere palam: auerte. Et seruat exempla fortia fortium & magnanimorum heroum. ⁋ Et ait sic hostis transeat meos muros: eodem euentu transfiliant hostes: quasi siquis hostis transilire hoc audebit sic pereat. ⁋ Dat tamen exequas: quis talem sese ostēdat. ⁋ Soluit iusta tamen. ⁋ Nec iam: dum soluuntur iusta. ⁋ Sustinet suspendere fletu: potest lachrymas continere. ⁋ Et pietas dissimulata patet: aperte ostendit pium in fratrem animum quē paulo ante dissimulauerat. ⁋ Et implicuit oscula suprema implicita libauit oscula ultima: hoc ideo dictum quia implicuit se i amplexibus & osculis. ⁋ Posito feretro: cum esset iam eleuatum cadauer. & depositum feretrum cum ipso cadauere feretrum a ferendo quo corpora efferuntur. Atq; ait o frater adempte inuito qui adēptus & sub

Morem in sepulchris

latus es mihi nolenti. ⁋ Vale quod uerbum ultimo loco proferebatur. ⁋ Et unxit artus arsuros. perungere fecit: ut moris postea fuit corpus quod cremandum erat respexit poeta ad posteriora tpa. Nam ab initio urbis nouerat usus unguentorum: nec perungendoꝝ corporum. Primum quod se iuenisse Ply. dicat: Castris Darii regis expugnatis in reliquo eius apparatu. Alexander cœpit scriniū unguētoꝝ. Postea uolupias

eius a nostris quoq; inter laudatissima: atq; etiam honestissima uitæ bona admissa est. Honus quoq; & ad defunctos pertinere cœpit: &c. Quod facere ille Faustulus: uerum faustulus gemeliorum nutricius: cũ fratre cecidere in ea contẽtione Sed superfuit Acca nutrix illorum. ¶ Et acca soluta mœstas comas. acca laurentia habens præmœstitia passos crines. De ipsa nutrice diximus in tertio.

Tum iuuenẽ nõdũ facti fleuere quirites
Vltima plorato subdita flãma rogo est:
Vrbs oriẽ (qs tũc hoc ulli credere posset)
Victorem terris impositura pedem:
Cũcta regas/& sis sub magno cæsare sẽp
Sæpe etiam plures nominis hui9 habe:
Et quotiẽs steteris domito sblimis i orbe:
Omnia sint humeris inferiora tuis:
¶ Dicta pales nobis/ẽ iam uinalia dicã.

ANT. FAN.

¶ NONDVM fa. fle. qui. nõdũ pcusso fœnore cũ Tacio ac Sabinis a quoꝝ oppido curib9 qrites dicti existimant. ¶ Subdita flãma: postq̃ Remus sepultus ẽ i remoria teste Plutarcho Plures nois huius: ut nunq̃ desit familia cæsaꝝ: ꝑpores & ꝑ fama nomẽ accipere. ¶ Idẽ uinalia dicã: significato nõ uoci reddit relatiuũ. Celebrantur aũt uinalia. ix. cal. maii. q̃ sunt ioui sacra nõ ueneri teste Varrone & Masurio in secũdo fastoꝝ. Ioui. n. maiores sua uia libabãt ut autor ẽ Festus: q̃ sacrificii cã anteq̃ gustarent demebant ex doliis calpari qd fuit uasis fictilis gen9. ¶ Meminisse aũt debem9 qd Ply. scribit priscorũ uita rudẽ fuisse ac sine lrīs: sed nõ parũ igeniosam in illis obseruationẽ apparere q cũ tria tpa fructibus metuerẽt istituerũt ferias diesq; festos rubigalia: floralia & uinalia: atq; quoꝝ Rubigalia agebãt ut idẽ Ply. docet ad. vii. cal. maii. qm̃ tũc segetes fere rubigo occupat. Floralia. iiii. calẽ. eiusdẽ mẽsis ut oia bñ deflorescẽt. ¶ Vinaliõꝝ aũt altera hoc ẽ priora hoc mẽse agebant: uel ut Ply. (nisi ei9 loc9 deprauatus ẽ) scriptũ reliqt. ix. cal. martii. degustãdis uinis istituta: & nihil ad fruct9 attinẽtia. Altera uero agebant ad. xiiii. cal. septẽbris ut festus docet: q̃ Varro a fidicula icipiẽte occidere mane determinauit istituta tẽpestatib9 leniẽdis & dicta rustica ut Varro & festus tradũt: quo die Veneri dedicata ædes fuerat & feriati erãt olitores ac nouũ uinũ in urbẽ ferebat: adeo ut in tusculanis sacris esset ne uinũ nouũ in urbẽ ueheret anteq̃ uinalia calarent. Moris ẽt fuit aliqñ nõnullis in locis Latii teste Varrone: ut uindemiæ primũ a sacerdotib9 publice fierẽt. Itaq; Romæ flamẽ Dialis uindemiã auspicabat: q cũ ioui agna fecisset iter ei9 exta cæsa & ꝑiecta uinũ legebat. Plutar. autore ẽ uinalib9 multũ uini e tẽplo Veneris ꝑfũdi solitũ: uel ut õderet diẽ festũ agi sobrie oportere uel q seruit Mezẽtiũ hetruscoꝝ ducẽ ad æneã misisse q cũ eo fœdus facerẽt ut quotãnis certũ uini numeꝝ ab eo acciperet: qd postea cũ æneas poscẽti negasset Mezẽtius tyrrhenis datuꝝ se pollicit9 ẽ si ꝑlio uicisset. Itaq; æneã uictorẽ: icognita diis imortalib9 uinũ cõsecrasse & collectũ tẽplo Veneris effudisse. ¶ Cæteꝝ Diony. scribit Hetruscoꝝ regem non æneæ sed Ascanio pinde ac in seruitutem redacto imperasse ut uinum Hetruscis daretur: qd cum ferendum esse non uideretur uinum sacrum ioui esse decreuerunt.

Rubigalia floralia uinalia.

de tẽplo ueneri dicato.

¶ TVM q. nõ. fa. ipsi hoies q cũ Ro. erãt nõdũ appellati qrites. Nã posteaq̃ i cõionẽ urbis & uitæ recepti Sabini a curib9 sabinis qrites dicti. ¶ Fleuere iu. Re. extinctũ. ¶ Vltima flã. ẽ sub. ro. p. posteaq̃ satis plorauerãt: ultimo loco sũmisere facẽ rogo: & cremauerũt cadauer: & rumulo deide cõdiderũt. Et ut Diony. inquit in romoria eũ sepelit. qñ qdẽ & uiuẽs ille eũ locũ sedib9 destinabat. Et Plutar. Cõstituta inqt ingenti scrobe i romonio colle circa eũ locũ: quẽ nũc Cominũ appellant: fratrẽ sepeliuit. Cũq; obruisset una cũ illo q̃dã sarmẽta istituitur oium reꝝ primitieq̃ ad usum hois: uitæ necessitatẽ: lege aut natura tradite sunt: eo deportarent. Et deniq; ex q̃ qsq; ciuitate aut loco romã adibat: parũ ex ea tellure secũ ferẽt i scrobẽ illã igerebat q̃ qdẽ cũ i orbẽ ddducta eẽt mũdũ ut cœlũ appellabãt &c. ¶ Vrbis o. surgũt mœnia. extruũt ædes & reliq̃. ¶ Impositura pe. ui. ter. subactura totũ terrarũ orbem. Sic uictore pede terras calcatura. ¶ Quis tũc pos. hoc illi cre. qs eo tpe potuisset hoc sibi ꝑsuadere tã humilẽ ab initio urbẽ ad eã magnitudinẽ ꝑuehẽdã. ut toti eẽt orbi dñatura. Cũcta regas tu o Roma regas totũ orbẽ. ¶ Et si sub ma. cæ. sp cæsar. seu Tyberi9. seu germanic9 iperet. ¶ Sæpe ẽt her. plu. hu. nois. hẽas sæpe plures cæsares. ¶ Et quo. tu roma sublimis excelsa & triũphãs ¶ Steterit i or. do. quẽ domuisti. ¶ Oia sint infe. tu. hu. oĩa tibi succũbãt. & magnitudine tua oia supes. ¶ Dicta pa. no. ẽ. lã dixim9 de palilib9. ¶ Iã ui. di. x. cal. maias. hoc ẽ. xxii. die mẽsis aprilis uinalia festa celebrãt. dieq; iouis eẽ ostẽdit. cũ festũ ueneris dicat quo die ut Plutar. tradit multũ uini ex tẽplo ueneris ꝑfundũt. Et has rõnes affert An illud ẽ qd multi dicũt Mezẽtiũ hetruscoꝝ ducẽ ad æneã misisse. q cũ eo fœdus facerẽt ut quot ãnis certũ uini numerũ eo acciperet. Qd postea cũ æneas poscẽti negasset. pollicitũ Tyrrenis ferũt. Si ꝑlio uicisset uinũ daturꝝ. Re cognita æneã diis imortalib9 uinũ cõsecrasset post uictoriã deide collectũ tẽplo Veneris effudisse. ¶ An hoc quoq; signũ ẽ. diẽ festum sobrie agi oportere. q dii lõge magis uini effusiõe. q̃ igurgitatiõe gaudeãt. Veꝝ q Plutar. de ænea iqt Diony. Ascanio ascribit. Nã ubi de morte æneæ egit sic ꝑsequit. Impiũ suscipit Euryleõ: q mutato noie dict9 ẽ Ascani9. Erãt aũt iclusi muris eo tpe troiani. & cũ hostib9 sp noua aduẽtarẽt auxilia haud satis ualide latinoꝝ uires erant ad subueniẽdũ obsessis Lauini. Primũ igit i amicinã æq̃sq; cõditiões ꝑuocauit hostes Ascani9. Vt uero nihil ꝑficit pmittere ipsis coact9 ẽ ut qb9 ipsi uellẽt cõditõib9 bellũ dissoluerẽt. Rexq; hetruscoꝝ. & alia tanq̃ in seruitutẽ redactis itolerabilia iperat. Et uinũ qdcũq; ferret ager latinoꝝ. quot ãnis hetruscis dãdũ haud ferenda uisa ẽ. fructũq; uitis sacrũ ioui esse decreuerũt. ferẽte sniam Ascanio. Var. aũt diẽ hũc Ioui assignat i quit. n. Vinalia a uino hic dies iouis: nõ ueneris. Hui9 rei cura nõ leuis i latio. Nã aliquot i locis uindemiæ primũ ab sacerdotib9 publice fiebãt. ut Romæ ẽt nũc. Hãc flãmen diãlis auspicat uindemiã. & ut iussit uinũ legere. agnã ioui facit. Inter cui9 exta cæsa & ꝑiecta flamẽ ꝑrsus uinũ legit. in tusculanis sacris est: Vinũ

PAV. MAR.

Augurium urbis romæ.

Varia opinio De morte æneæ et q̃ ascribuntur a scanio

Vinalia festa agebātur die xix.augusti

nouū ne uehaꝭ in urbē anteq̄ uinalia calenꝭ.Hæc Varronis uerba ostēdūt uinalia fuisse ī autūno.Sic & Pōpe.q iqt.Rustica uinalia.xiiii.cal.septēbris celebrabāt.quo die primū ī urbē uinum deferebāt.Veꝝ erāt & priora uenalia ī Vere.quoꝝ meminit Ply.degustādis uinis cōstituta:licet locus ī Ply.deprauaꝭ sit.cū dicat ix.cal.mar.cū maias debeat dicere.Hic aūt dies Iouis erat:ut ex Varrone dixim⁹.Nā & Massuri⁹ lib.ii.fastorūt Vinalioꝝ inqt dies Ioui sacer estinō ut qdā putant Veneri &c.iam dicam uina:uinaliorum rationem.

ANT. FAN.

Vna tamē media est inter utrūq̄ dies:
Nūina uulgarꝭ ueneris celebrate puellę.
Multa pfessoꝝ quæstibus apta Venus:
Poscite thurē dato formā/populiq̄ fauorē
Poscite blanditias/dignaq̄ uerba ioco
Cūq̄ sua dñę date grata sisymbria myrto
Textaq̄ composita iuncea uincla rosa:
Tēpla frequentari collinæ pxima portæ.
Nūc decet/a siculo nomina colle tenet:

Venus erycina.

Sacrum ueneri mēse augusto p meretrices

¶VNA tñ &c.Si uinalia.ix.cal.Maii celebranꝭ ut e Plinio q̄uis deprauato colligimus:& iter palilia atq̄ uinalia unā tñ diē mediā esse cōfitemur:cōsequēs est ut palilia ēt Plinii testimonio.xi.cal.Maii celebrentur.¶Numina uulgares ueneris celebrate puellę:Meretrices hoc tpe colebant Venerē Erycinam:q tēplū habuit Romæ extra portam Collinam cui ut inqt Strabo isignis porticus adiacebat.Liui⁹ tertiæ decadis libro ultio: ita abūdauit tyberis ut ludi apollinares Circo inundato extra portam Collinam ad ædē Erycinæ Veneris parati sint.Appianus Sylla:Copiis puectis ad collinā portam circa meridiē castra locat non longe a Veneris tēplo.Huic deæ matronæ Romanæ mēse Augusto ad imitationē ægiptioꝝ pudēda deferebant cū sacroꝝ pompa & q̄uis id solēne meretri cum esset nemini tñ licebat pterq̄ matronæ castæ id sacrū tractare ac deponere in sinu Veneris.Id ut neꝝ existimeꝭ facit qđ qdam tradant consueuisse olim consules Ro.& oēs q cum aliquo impio se in Siciliam conferebant Erycinam Venerē sic uenerarit ut in exoletoꝝ ac mulieꝝ remissionē cōuerterenꝭ:qđ eo pacto iocundū esse deæ suū aduentū existimarent.¶Professaꝝ:Eaꝝ qua artē meretriciam pfitenꝭ ii obsceni q̄stus artis nomē merenꝭ.

Prosedas

Quæ dabanꝭ ueneri Sisymbriū

Meretrices plautus Prosedas appellauit q ante stabula sedeāt ut inqt Festus.Eedē possibilæ dictæ ¶Grata sisymbria:Dabanꝭ & Veneri ientacula.item serta & unguenta.Plautus in asinaria:Tum si coronas serta unguēta iusserit anciliam ferre Veneri aut cupidini.Idem in curculione:Me inferte Veneri uoui iam ientaculum.Gratum aūt sisymbrium Veneri existimaꝭ.qm siluestre qđ ī sicco ortū odoratius est & angustiore folio coronis inseriꝭ & decoctū in uino sanat in facie mulieꝝ cutis uitia.Sed coronat(ut inqt Pli.)tñ folio ut serpyllum.Reperiꝭ hec uerba & satiua & siluestris uocatur:q̄ siluestris a qbusdam tymbreū nasturtio similis:q̄ ī irriguis locis nasciꝭ & ē pedali altitudine.Varroni placet sisymbriū ex greco uocabulo deductū eē ut maluam & liliū.Ei⁹ herbæ sucus ad excutiēdū ex utero partū non paruam uim hře dr:ex quo ēt Veneri grata putari pōt ut myrtus de qua dixim⁹ supra.¶Iuncea uincla:coronas e rosis sisymbrio & filib⁹ iunco suppo-

Venus ericina translata

Venus ericina ī capitolio.

sito siue cōtexto.¶A siculo noīa colle tenēt:Ab Eryce.Vñ Ven⁹ ferꝭ romā translata monitu carminis sybillini posteaq̄ Claudius Marcelius Syracusas & alia Siciliæ oppida q̄ erant in potestate Carthaginēsiū expugnauit.ī Eryce fanum fuit ueneris qđ ſm aliquos ab ænea.ſm alios ab Eryce Veneris ac Butæ siue Neptuni filio cōditū singulari ueneratiōe antiqt⁹ coiebaꝭ refertū mulieꝝ frequētia ut iqt Strabo ei⁹ deæ ministerio dicataꝝ.id postea uetustate collapsum Claudi⁹ ipator ut ex ærario po.ro.reficereꝭ autor fuit teste Suetonio.Fuit & romæ ī capitolio tēpiū Veneris Erycinæ autore Liuio:q scribit.Q.Fabium maximum a Senatu postulasse ut ædem eius deæ quam dictator nouisset dedicari liceret & creatos esse duum uiros ædibus dedicandis attilium menti:Fabium Veneri Erycinæ quæ in capitolio fuerunt uno canali decrete.

PAV. MAR.

¶VNA tñ dies est media inter utrunq̄ inter palilia:& Vinalia:unus dies ē interpositus.¶Numina uulgares:hortaꝭ puellas liberaliores sui corporis:ut Veneri libenti:frequētesq̄ eant ad ædē Veneris erycinæ:q̄ e Sicilia Romam a.M.Marcel.uictis Syracusis trāslata est:& apud portam Collinā ædes ē illi cōsecrata:sub eadē appellatione ab Eryce monte Siciliæ.in quē dicūt cōuersum Erycē Veneris filiū:& ī eo ab ænea Veneri Matri Tēplū cōditū.Diodo.tñ inqt Ericē Veneris filium in monte urbem sui noīs condidisse & ī ac ce tēplum matri dicasse:quæ Erycina diciꝭ.Et addit:nunq̄ huius Venerario templi destiti.Aeneas hic uota soluit:dona obtulit.Et Carthaginenses:& Romani duces.& consules ad tēplum ueniunt:positaq̄ seueritate ludunt.S.P.Q.R.instituit.xvi.¶Siciliæ urbes.auꝝ cōferre Veneri Ericinæ.Militesq̄ ducētos ad tēpli tutelā deputauit & cæ.¶Puellæ uulga.o meretriculæ.¶Celebrate nūina ueneris:q̄s sacrificate.¶Multa uenus:hoc est plurima uoluptas Venerea nisi ita legas.¶Multa pro multū.¶Venus ē apta:quæ pfessatum usui & lucro eaꝝ:quæ meretriciam pfiteꝭ artē.¶Poscite formam thure dato adolentes thura:poscite formæ decorem qui qdem daꝭ a gratiis:quæ ministre sunt ueneris.¶Et fauorem populiq̄:quo formam laudet ppls:& uobis faueat:poscite blanditias:qbus iuuenes alliciatis.¶Et uerba digna q:cōuenientia.¶Ioco:ueneris filio:de quo supius dictū.& Hor.in odis:Quam uolat circū iocus & cupido.Iocus enim est qui allicit.¶Date sisymbria grata dñæ:offerte sisymbria Veneri quæ:illi strata sunt:sisymbriū ut Ply.lib.xx.i-

De tēplo ueneri ericinæ instituto ī sicilia.

Sisymbriū herba q̄ nasciꝭ in parietib⁹ puteorum

quit Siluestre a qbusdā tymbreum appellatum pedali nō plus altitudine:qđ in riguis nasciꝭ:simile nasturtio ē utrūq̄ efficax aduersus aculeata aialia:& in lib.xix.Sisymbriū inqt ferunt lætissimum nasciꝭ in puteorū parietibus & circa piscinas ac stagna.¶Cum sua myrto:quæ ē illi dicata.¶Et uincula iuncea texta:hoc est aincentes iuncos contextos.¶Rosa cōposita.i.coronam rosarum compositarū:iuncis illigantibus cōtextarū ueneri ipsi dato.¶Nunc decet frequentari tēpla:decet uos frequentes ire ad templa ueneris.¶Proxima portæ collinæ quæ propinqua sunt portæ:quæ collina dicta est:quæ & porta Salaria dicta.supra

collem q̄rinalē. ¶ Veneris nomina a colle ficulo uocat̄ ædes ueneris ericynæ ab Eryce monte Siciliæ: de quo Strabo inq̄t. Erix quoq; collis excelsus habitat̄: in quo ueneris templum locatū ē: q̄d singulari ueneratiōe colit̄. Antiquitus mulie℞ frequētia refert̄ illius ministerio dicata: q̄s & e Sicilia: & externis e regionibus multi locarant: hac uero tēpestate: sicut & ipsa colonia uiduata colonis ē. Sic & tēplū desolatum: & sancto℞ hominū copia defecit. Est & romæ ante portam collinam deæ hui⁹ ædificium: q̄ Veneris ericinæ tēplū dictitant. ¶ Cui cum æde sacra insignis adiacet porticus. ¶ Hæc ille. ¶ Et ut claudius postq̄. M. Claudius: quem quinquies cōsulē Marci Filiū extitisse tradunt. Eiq; sicuti Possidonius refert cognomen quod martium est: primū ex familia fuisse Marcello Exercitatione nāq; bellicosus erat. Robustus corpore: manu Potēs: natura ad dimicādū uir ardēsq; illius certāina declarāt. Ac cæterae strenu⁹ ad cæteras uitæ ptes humanus atq; modestus. Gallo℞ ducē singulari certamine fudit. Spolia ioui feretrio retulit. ¶ Prim⁹ Hannibalem uinci posse docuit. Syracusas expugnauit. In insidiis postea ab Hannibale interceptus est.

An por. tam colli. nam est templū ueneris

Vtq; syracusas arethusidas abstulit armis
Claudius: & bello te quoq; cæpit eryx:
Carmie uiuacis uenus est trāslata sibyllæ:
Inq; suæ stirpis maluit urbe coli:
Cur igitur festum Veneris uinalia dicant
Quæritis/& quare sit iouis icta dies:
Turnus an æneas latiæ gener esset amatæ:
Bellum erat/hetruscas turn⁹ adorat opes
Clarus erat sūptisq; ferox mezentius armis
Et uel equo magnus uel pede maior erat:
Quē rutulus turnusq; suis asciscere tētāt.
Partibus/hæc cōtra dux quoq; tusc⁹ ait:
Stat mihi ñ puo uirt⁹ mea/uulnera testor
Armaq;/quæ sparsi sanguine sæpe meo.
Qui petis auxiliū nō grādia diuide mecū
Præmia/de lacubus pxima musta tuis:
Nulla mora ē opi/uēm ē dare/uicere nřm.

¶ SYracusas arethusias: Oppidū Siciliæ nobilissimū de quo diximus: apud ipsum fons ē arethusa. ¶ Claudius: Propertius: qua siculæ uictor telluris Claudius & qua Cæsar ab humana cessit in astra uia. Scio esse qui accipi appiū Claudium uelint q messanam obsessam obsidiōe liberauit: hieronēq; ipulit magna cū strage suo℞ fugere Syracusas: qui tanta celeritate uictus est ut se prius uictum q̄ hostem uideret fateret̄: q̄d nobis ñ placet. Accipiēdus enī ē. M. Claudius Marcellus: q fuit Syracusa℞ gloriosissim⁹ expugnator: plurimaq; inde signa i urbem reportauit ægit q; in triumpho nō homines tantū: uerū et deos primusq; Hannibalē docuit uinci posse. Constet ergo duos Claudios Siciliā cōtudisse: Appiū Claudiū &. lx. fere āno post Claudiū Marcellū. ¶ Trāslata: Romam e Sicilia. ¶ Festum ueneris uinalia: Colit̄ quidem Venus uinalio℞ die: sed uinalia Ioui sunt sacra ñ Veneri. ¶ Amatæ: Hæc fuit mater Lauiniæ pp quam inter æneam & Turnū nata sunt bela. ¶ Hetruscas turn⁹ adorat opes: Diffisus suis auxilium petit a Mezētio qui haud grauatim se rutulis iunxit teste Li. Clarus erat &c. Hic ut scripsit cato i primo originū rutulis imperauit ut sibi offerrent q̄s diis primitias offerebant. Vnde a Virgilio dictus ē cōtemptor deorum q̄d diuios honores sibi exigisset. Latini ut idē Cato autor est similis impli metu ita uouerunt: Iuppiter si tibi cordi est nos ea tibi dare potius q̄ Mezentio nos uictores facias. Eum regē Varro scripsit ut Pli. refert tulisse auxilium rutulis cōtra latinos uini mercede quod tum in Latino agro fuisset. ¶ Stat mihi non paruo: Constat sanguine ac multis uulneribus. ¶ Non grandia præmia. Petimus exigua præmia si expendaunt nostræ fortitudinis meritum.

ANT. FAN.

Festū ueneris agebat̄ i die uinalio℞

Mezēti⁹ cū rutulis se cōiūxit

¶ ABstulit armis expugnauit. ¶ Syracusas arethusidas: ab Arethusa syracusis fontis nympha: Et cœpit te quoq; Eryx bello: etiā erycem montem armis occupauit. ¶ Venus ericyna. s. ¶ Est translata e Sicilia in urbem. Carmine uiuacis sybillæ: q̄ñ translata a romanis monitis carmine sybillino. ¶ Viuacis: dixit pp̄ Cumeā sybillā: cui datum erat tot ānos uiuere: quot ptes arenæ palmis accepit. de quo in. xiiii. meta. & alias a nobis dictū. ¶ Et maluit coli in urbe stirpis: potius uoluit coli in urbe roma: quæ a pronepotibus æneæ cōdita est. ¶ Cur igit̄ cum festū sit ueneris: cur dies Iouis? & refert ipsam hystoriā: Quod Mezentius hetruscorū rex ueniens in auxilium Turni: rutulo℞ sibi dari uinum pepigit. Aeneas uero latino℞ uinū Ioui nouit. Ex Diony. tamen diximus fuisse Ascaniū. ¶ Cur dicam igit̄ uinalia festum ueneris? quæritis cur uinaliorū diem dicam ueneris festum esse. ¶ Et quare ista dies sit Iouis: nam Iouis celebritati destinata. ¶ Bellum erat armis certabat̄. ¶ An turnus: rex rutilo℞: ¶ An æneas esset gener la. ama. accipere deberet in uxorem Lauiniam latini regis: & amatæ reginæ filiam nota est hystoria. ¶ Turnus adorat opes hetru. orando supplex poscit tyrrhenorum opem: de quo Liui. Turnus inquit rutuliq; diffisi rebus ad florentes opes hetruscorum Mezentiumq; eorum regem cōfugiunt: qui Cere opulento tum oppido imperitans: iam inde ab initio minime lætos. nouæ origine urbis & tum nimio plusquam satis tutum esset accollis rem troianam crescere ratus: haud grauatim socia arma rutulis iunxit &c. Mezentius erat cla. illustris: Et ferox sæuus. Sumptis armis cum sumpsisset arma ad pugnam. ¶ Et uel equo magnus: ingens erat & magnarum uirium si pugnasset eques. ¶ Vel: pede maius præ se ferebat robur si pedes pugnasset. ¶ Quem. mezentium. ¶ Rutuli & tur. ipse rutulorum rex. ¶ Tentant arcessi suis parti. aduocare in suum auxilium. & iungere se cum eo militiam. ¶ Ecōtra quasi ex altera parte: ¶ Dux thuscus. ex tyrrhenus. ¶ Ait. ita. ¶ Virtus. robur. & fortitudo mea. ¶ Stat. pro constat. Mihi nō paruo. sed magno. Testor uul. quæ suscœpi i bello & quæ quidem indicant. non paruo mihi constituisse fuisse strenuum & præstantem in bello. ¶ Et testor arma q̄ sæpe sparsi sanguine meo: sæpe infeci cruore e uulneribus meis effuso. Qui petis auxilium: tu me & nos tu

PAV. MAR.

q̄re mezētius cōiūxit se cū turno pp copiā uini habendam.

tulisq meam opẽ imploratis.¶ Diuide mecũ nõ grãdia pmia:prima musta de lacubus tuis : hoc ẽ diuide mecũ uina:quæ prima uindemia e uitibus tuis pcipies:qd exiguũ erit præmiũ : quasi & tñ eo exiguo ero cõtentus.¶ De lacubus:de doliis:p translatiõem a lacunis:nam Var. iquit.lacus lacuna magna ubi aqua cõtineri potest.¶ Nulla mora est operæ.non erit retardatio laboris:nam mox in bellum prodibo.¶ Vestrum est dare.musta.s.¶ Vincere est nostrum:ad nos pertinet parare nobis uictoriam.

Quam uelit æneas ista negata mihi:
Annumerãt rutuli/mezentius Iduit arma.
Induit æneas/alloquiturq iouem:
Hostica tyrrheno uota est uindemia regi
Iuppiter e latio palmite musta feres:
Vota ualẽt meliora/cadit mezẽtius ingens
Atq indignãti pectore plangit humum:
Venerat autũnus calcatis sordibus uuis
Redduntur merito debita uina ioui:
Dicta dies hinc est uinalia/iuppiter illam
Vendicat/& festis gaudet inesse suis:
¶ Sex ubi/quæ restẽt luces/aprilis hẽbit
In medio cursu tempora ueris erunt:

ANT. FAN. ¶ QVAM uelit æneas ista negata mihi: Callidũ sua sionis genꝰ.Dicit.n.placitu hostibꝰ rutulo ut q̃ pe rit musta non cõseqr.Sane ut Festus autor est æneas pugnas cũ Mezentio cũ nusq̃ apparuisset indiges ab Ascanio appellatus ẽ cuius noie ẽt templũ cõstruxit. ¶ Hostica uidemia : rutulo meo hostium musta.
hostica uidemia: que dicit ¶ Cadit mezẽtius igẽs:Scdm poetas nõ scdm historiã.¶ Merito ioui:Qui fauit cãæ meliori. Vñ Vinalia ei dicata sũt.¶ Sex ubi q̃ restẽt luces aprilis hẽbit i me dio cursu tpa ueris erũt:Restẽt legẽdũ est nõ restãt:& est sensus cũ aprili sex tñ dies sup fuerint hoc est.vii. calẽ.in medio cursu uer erit Tũc.n.& Rubigalia celebrãt ut Ply.docet.Itaq cauendũ est ne sexto die post
Rubigalia. uinalia hoc ẽ.iiii.cal.Maii putemus uel eẽ Ver mediũ uel Rubigalia celebrari:me una cum Pli.nobis Festus quoq & Seruius aduersent q scribunt septimo calen. Maias esse Rubigalia. Illud pterea sciendũ ne fortis i ueris dimesione fallamur medium eẽ non solum qd æque distat ab extremis:sed qd est inter extrema:atq a principio ita discedit ut finem non attingat:item & manifestum ut sensit medios dilapsus in hostes:& quãq in media iam morte tenetur.

PAV. MAR. ¶ QVam uelit æneas ista musta uestra ¶ Negata mihi uellet:æneas.uos mihi nole ea tradere quo nobis auxilio nõ essem.¶ Annuerãt rutuli:pmiserat se daturos.¶ Mezentius induit arma:armauit sed ad bellum cõtra æneã.¶ Induit æneas:ipse ẽt arma suscepit.¶ Et alloqr Iouẽ anteq̃ i certamẽ cũ mezentio exiret:ita Iouẽ allocutus est.¶ Hostica uindemia:fructus uindemiæ hostiliũ:hoc ẽ musta rutulo.¶ Vota ẽ:uota p missa ¶ Regi tyrrheno:mezẽtio regi hetrusco a tyrrheno atyos regis meoniæ filio thusia tyrrhẽia dcã est.¶ Tuo Iuppiter feres musta e palmite latio:e uitibꝰ latio.nã latiũ tibi ego uinum uoueo.¶ Vota meliora:uota æneæ:q̃ magis pia fuere:cũ ioui uinũ uouerit.¶ Valẽtq sũt effectũ cõsequuta.¶ Cadit mezẽtius ingẽs:ab ænea singulari certamie pẽptus.¶ Atq plãgit:pcutit. ¶ Humũ:cũ moreret pectore idignãs:cũ
Tiberis fuit terminus tuscorum & latinorum. idignatiõe renitẽti:cũ ipam aiam exhalaret.& i hoc poeta Vir.sequuntꝰ:q tradit Mezẽtiũ ab ænea peremptũ cũ id ñ cõstet.Sed ex historia hẽmꝰ:Ascãiũ a mezẽtio obsessũ:cũ suis ex iprouiso castra hostilia ad ortũ lausũ mezẽtii filiũ iteremisse:tumũ mezẽtiũ pacẽ:& pactiõis iniisse cũ Ascãio, Tybriq terminũ utriusq regni cõstitutũ:hetrusco.s.& latino. Venerat aut.quo tpe uuæ colligũt.¶ Sordidus:deturbatus. ¶ Calcatus uius.calce pssis.& plo ad exprimẽda musta.¶ Debita uina reddũt merito ioui:soluũt uota offertq uinũ ioui pmerẽti p uictoria æneæ pstita.Hic:ex hoc uio ioui oblato. ¶ Dies ẽ dcã uialia:ñ.n.hmõi noia festo pferẽda:nisi nũero multitudis:ut saturnalia bacchanalia:cerealia:palilia.iõ dies dcã uialia: qa uinalio celebritas refert eo die.¶ Iuppiter uẽdicat sibi illa:attribuit sibi eũ diẽ.¶ Et gaudet iesse suis festis:qd ẽ:illa sit i diebꝰ suo nũini cõstitutis.¶ Sex ubi q̃ restãt.iiii.ca.ma.ñ est.xxviii.die apri.erit medietas ueris:& helacꝰ Arietis occasus:nã totꝰ iã a sole abiit:& orit cãis:d quo paulopost dicẽus:& erũt rubigalia:q ut Varro iqt ab rubigo dicta scdm segetes huic do sacrificat:ne rubigo occupet segetes.Agricolæ ãtiq Rubigũ dicũt deũ:& iuocabãt:ut idẽ Varro oñdit li.I.de rustica.De rubicalibꝰ Ply.iqt.Rubigalia numa cõstituit
Rubicalia anũa pom.cõstituta añ regni sui. xi. ãno regni sui.xi.q̃ nũc agũt ad.vi.ca.ma.qm̃ tũc fere segetes Rubigo occupat.Hoc tps Varro determinauit.Sole tauri ptẽ.x.obtinẽte:sicut tũc ferebat rõ:sed uera cã ẽ:qd pꝰ dies undeuigiti ab eqnoctio uerno p id q̃triduũ uaria gẽtiũ obfuatõe i q̃rto cal.Maias cãi occidit.Sidus & pse uehemẽs & cui poccidet cãiculã necesse sit.hæc Pli.sed discrepat a poeta.cũ alter dicat eo die canem exoriri.alter occidere:& Pli.paulo añ eũ locũ occultari quoq canem.iiii.ca.ma.oñdit.Ego ita acciperẽ Plinio uespi occultari.Poetæ uero mane exoriri.Iuniꝰ ãt moderatꝰ pridie cal.ma.celari canem oñdit.Duo tñ canes i cœlo figurant.Canis & pchiõ.De qbꝰ Higinꝰ.Canis iqt leporẽ fugientẽ cseq̃ns:posteriorībꝰ pedibꝰ claudit ab hyemali circulo:pede dxtro oriõis pene suo capite cõiũgẽs:Capite ad occasũ spectãs:is3 caput ad æqnoctialẽ circ uiũ tẽdit occidit oriente sagittario:Ex oriens ãt cũ cãc.Is cãis hẽt i ligua stellã unã:q̃ stella cãis appellat.i capite ãt alterã q̃ nõnulli syriũ appellãt i utrisq auribꝰ obscuras singlas:i pectore duas:i pede prior tres iter scapulos tres i sinistro lũbo unã.i pede posterior unã.i pede dextro unã i cauda q̃tuor.Oio sũt.xix.Prochiõ uero in lacteo circulo dfixis pedibꝰ eqnoctialẽ circulũ tãgit Spectat ad occasũ ut iter gemĩos.& cãcru cõstitutꝰ Qui qd añ maiorẽ canẽ exorit.pchiõ est appellatus.hic aũt occidit ex ortu capricorni.Exorit cũ leone:sed est oino stellaru numerus trium hæc ille.Moderatus.uero oñdit pchiona exoriri mane iduum q̃ntilium.&
pchion orit die xv.Iulii caniculam oriri.xvi.calendaru sextiliũ. Veru qa de rubigine agebamꝰ:id mali accidit. cũ madefacto aquis culmos solis calor adurit.& Ply.inquit Frugum uinearumq malum.nullo minus noxium est Rubigo.

freq̄ntissima hæc ĩ roscido tractu cōuallibusq̧ ac p flatū nō hñtib⁹te diuerso carent ea uentosa & excelsa

ANT. PAN.

heilea

Et frustra pecudem q̄ res athamātidos
Signaq̧ dant hymbres/ exoriturq̧ canis.
Hac mihi nomẽto romā cū luce redirẽ:
Obstitit in media candida turba uia:
Flamen in antiquæ lucum rubiginis ibat
Exta canis flāmis exta daturus ouis:
Protinus accessiritus nescius essem:
Edidit hæc flamen uerba quirine tuus:
Aspera rubigo parcas cerealibus herbis
Et tremat in suma leue cacumen humo:
Tu sata sideribus cœli nutrita secundis
Crescere dum fiant falcibus apta sinas:
Vis tua nō leuis ē quæ tu fruméta notasti
Mœstus in amissis illa colonis habet:
Nec uēti tm̄ cereri nocuere/nec hymbres
Nec sic marmoreo pallet adusta gelu:
Quantum si culmos titan incalfacit udos:
Tunc locus est ire diua timenda tuæ:
Parce pcor/scabrasq̧ man⁹a messib⁹ aufer
Neue noce culuis/posse nocere sat est:

ET frustra pecudē q̄res athamātidos helles. Aries hoc tpe & imergit͛ oceāo āte Solis occasū & latet occasu heliaco magna ex pte anteq̄ is in ortū ferat͛. Qd fieri necesse est Sole in Tauri fere pte septima constituto. Signaq̧ dāt hymbres: Quia paulo post ut scribit Columella ē fere auster cū pluuia. Exoriturq̧ canis: Hic canis de quo nūc agimus qa teste Macrobio Tauro uicin⁹ ē & oriri hoc tpe dr̃ & occidere. Orit͛ q̄ dē ortu cosmico: occidit heliaco: Vnde & Columella canē inqt celari uespi pridie calē. Maias. & Virg. in geor. Auratis aperit cū cornibus annū Taurus & aduerso cadens canis occidit astro. Neq̧. n. placetq̧ Seruius dicit occidere canē hoc tpe qa post horam quartā diei cū Cancro in ortū ferat͛. Quis. n. est q eiusmodi occasū siderꝫ tradit. Recte igit͛ sensit Macrobi⁹ docens Sole Tauꝫ tenēte nō uideri hunc canē tectū lucis ꝑpinqtate: qd adeo uerū est ut Ouidi⁹ eundē canē quē Erigoneiū uocat mense Maio doceat in ortū ferri quē heliacū dicim⁹. Scio quosdā esse nostroꝫ tēporū astronomos q stellā quādam i Scorpione canē appellāt q̄ oriēte Tauro occidat necesse ē. Est & canis q pcion dr̃ quod sidus apd Romāos autore Ply. nomē nō hẽt oriturq̧ idib⁹ Iulii sicut placet Columellæ q ēt scribit caniculā paulo post exoriri: quo tpe accēdunt͛ solis uapores ut ait Ply. feruēt maria, mouent͛ stagna & uina in cælis fluctuant. Hæc hẽt in extrema lingua stellā unā q̄ dr̃ canis i capite siue (ut qbusdā placet) in ore aliā quā sirō uocātur Emisse ꝑtēdit imagine linguæ stellā unam ipa canis q̄ dr̃ altera sūmo stat capiti graio dicūtq quā sinō acrē noie. Fest⁹ autor ē eē romæ

Aries occidit. xvii ca. maias Canis orit⁹. vii. cal. ma.

Sole taurū tenēte nō uideri canē.

prochiō.

Catulariā portā sic appellatā q nō longe ab ea ad placādū caniculæ sidus frugib⁹ inimicū ruffe canes imolent͛ ut fruges flauescētes ad maturitatē pducerent͛. Hac mihi nomento romā cū luce redirē: Nomentū oppidū est i latio ad. x. siue. xv. ab urbē lapidē a quo uia nomētana nomē accæpit. Eius meminit Vir. i. vi. æneid. ut Hi tibi nomētū & gabios urbēq̧ fidenā Hi collatis ipo nēt mōtib⁹ arces. Cādida turba: Nōnulli candidati cū ad rē diuinā faciendā irent in lucē rubigini cōsecratū comitarētur q̧ flaminē qrinalē. Antiquæ lucū rubiginis: B duodecim dies q maxie agricolaꝫ duces sunt teste Varrone robigua colebat͛ nō ut pdesset quēadmodū ceres. Liber Iuppiter ac bonus euentus sed ne obesset rubigine quā Plynius maximā segetū pestem ac cæleste frugū uineaꝫq̧ ma'ū appellat. Vñ illud ē Virg. i primo geor. Mox & frumētis labor additus ut mala culmos esset Rubigo. Et illud columellæ: Hinc mala rubigo uirides ne torreat herbas sanguine lactētis catuli placat͛ & extis. Est aūt rubigo putredo q̄dā exedens ac perimēs culmos: quā i uitibus carbunculū uocant cuiusq̧ nōnulli cām eē dixerūt rorē inustum sole: qd Plynius ex pte falsū putat ei usmodiq̧ putredinē frigore cōstare arbitrat͛ ac nō fieri nisi iret Iunio plena ue luna. Lege librum. xviii. natu. hystoriæ. Colebat͛ itaq̧ Rubigo ut Febris ac mala fortūa ne obesset ut dixim⁹. cui⁹ bm segetes sacrificabat͛ ut autor est Varro. Eius feriæ Rubigalia a Numa Pōpilio istituta sūt āno regni sui. xl. q̄ agūt ad. vii. calen Maii qa tunc fere segetes rubigo occupat: qd tēpus Varro determinauit Sole tauri ptē decimā obtinēte sicut tūc ferebat ratio Hoc maiū in tractu rosido cōuallibusq̧ ac locis pflatū nō habētib⁹ freq̄ntissimū est in uentosis & excelsis nullū: quo siligo minus q̄ cætera frumenta piclitatur: qm̄ sp rectā hēt spicā nec rorē cōtinet q rubiginem faciat. Auertitur aūt lauri ramis in aruo defixis ut Ply. scribit trāsitq̧ in eatū folia ex aruis. Exta canis: Ad placandū canem cælestem q interdum frugibus nocet. Vñ ruffas canes diximus imolari solitas ad catulariā portā. Aspera rubigo. Colebāt & rubigū deum quē & robigū dicimus. Tremat: Agitet͛ a uento ne rubigo noceat. Sideribus secūdis: Cœli clementia & fauore. Si culmos titan incalfacit udos: Vel cu repente Sol pluuiæ succedit: uel cum incoquit rorem.

catularia porta.

Nomētū.

Rubiginis festū vii. calen malas

Rubigo dea unde eius festa die. xxv. aprilis.

ET frustra q̄ res pecudē helles athamātidos: frustra regres arietē phryxi & helles: athamātis thebāi. Cū d. tu nō uidebis iā arietē cū sole oriētē: nā tot⁹ nūc taur⁹ cū sole orit͛: & aries iā ātecessit. Dēt signa hymbres: quos eo tpe aries iducit: & moderat⁹ ōndit eo die austrū cū pluuia. Et canis exorit͛: d quo iā dixius. Hac mihi nomētoreū poeta & suburbāo Romā rediret: ut ipe iqt: occurrētē turbā hūit rubigini sacrificaturā: cui sacerdos canē & ouē imolat. Cū hac luce: hoc die. Redirē ego. Nomēto Romā: nomē uū i uia q̄ i sabios itur. ad. xv. ab urbe lapidē. Cādida turba. cādidis īduta uestib⁹. Obstitit: occurrēs aut obuia mihi stetit i media uia. Flamē: sacer. uā q a græcis Stepheophori a Romāis flamies dicti sūt. & a gestiōe pileoꝫ. & īfulaꝫ h noīe appellāt͛. ut Dio. iqn sed de his i scdo dixius. Ibat i ātiquū lucū rubiginis. i lucū ab ātiqs rubigini cōsecratū: Datur⁹ flāmis exta cāis. daturus exta ouis, imolatur⁹ canē. & ouem. &

PAV. MAR.

canis & ouis imolāt͛ caniculæ.

intestina crematurut.⸿ Protinus accessi:statim illuc iui.⸿ Ne eẽm nesci'ritus:ut discerẽ ritũ & morẽ sacro rũ.⸿ O quirine:o Romule.⸿ Tu' flamẽ:tu' sacerdos:nã erat is flamẽ qrinalis.⸿ Edidit hæc uerba.s. ⸿ As pera rubigo:orat o flaïnis ad ipsã rubiginẽ:quã pcaf:ut segetibus pcat. Sæuiat in arma nõ sata:aut rustica
De' rubi istrumẽta:quo a colonis sibi uota soluanf. Vep:ut dixi:ua Rubigũ deũ uocabanf:& eidẽ sacrificabant. O
gus aii sa rubigo aspa pcas hærbis cærealibus:noli attingere cereales segetes.⸿ Et cacumen:i segetũ:aut heebaꝝ ce
crificabãt realiũ.⸿ Leue:politũ a te nõ obscessũ.⸿ Trẽat:ĩpune agitef.⸿ In sũma humo:i sũmitate telluris.⸿ Sinas:
pmittas.⸿ Tu cresceŕ sata:crescere & puẽire ad maturitatẽ segetes.⸿ Nutrita:ipsa sata. ⸿ Secũdis siderib'
cœli:pspo sideꝝ cursu.⸿ Dũmsq quo.⸿ Fiant apta falcibus: matura sint:& falce secari possint. ⸿ Vis tua
nõ leuis ẽ:sed grauis:Nã magni momẽti.⸿ Colon' mœst' it:istis⸿ Hẽt illa framẽta in amissis: qa iã amis
Ceres p sa existimat.⸿ Quæ tu notasti corrupisti:Nã statim cũ fuerint fruges scabra rubigine læsæ:Cogif amissas
segete, flere colonus opes.⸿ Nec uẽti nocuere tantũ cereri:nõ sunt tã noxii frugib' cereris uẽti.⸿ Nec hymbres:
pluuiæ.⸿ Nec sic pallet:ipsa ceres hoc ẽ ipsa seges.⸿ Adusta gelu marmoreo:qsi nec pruiæ:nec glacies tãtũ
nocẽt.⸿ Quãtũ si tianis:sol.⸿ Incalficit:calefacit.⸿ Culmos udos:madidos:tũc eñi gignif rubigo:cũ ma
didi culmi segetis:nimio solis calore deficcanf:& iõ iqt. ⸿ Tunc diua tremẽda:rubigo timẽda. ⸿ Est ioc'
iræ tuæ:qa tũc tua ira seuit in segetes.⸿ Parce pcor:& noli in segetes seuire.⸿ Ausentemoue.⸿ Man' scab
bras asperas.⸿ A messib' ia frugib'.⸿ Neue noce cultis:noli nocere segetib' ⸿ Sat ẽ posse nocere:ut inhe
roidibus.⸿ Perdere posse sat est si quẽ iuuat ipsa potestat.⸿ Sic nũc satis sit posse lædere. ⸿ Nec stemas se
getes:non delicias in humum fruges.

ANT FAN. ⸿ AMPlectere ferrũ:non omne ferrũ sed qd pnicio sum est:ut bellicũ.⸿ Ocia mundus agit: Cæsarũ prudentia & uirtute.⸿ Inquinet arma situs:a sinẽdo situs nomen accæpit. Seruius sitũ uocat lanuginem ex humore pcreata. Hic est sordes & squallor quẽ ferrũ cõ
Acerra, trahit lõga pace inactum.⸿ Absenti: Quia nocet ru
sarcula., bigo cum adest:nec rogaf tũc ut adsit uti ceres & copia.
thuraria, ⸿ Acerra:sarcula thuraria, licet etiam aliud significet.
⸿ Obscænæ canis:a cuius sacris abhorret anim'⸿ Est canis icariũ dicunt deest quem t ut Vrbs antiqua fuit
Canis tyrii tenuere coloni carthago. Canis icarius ẽ cui' du
icarius ctu Erigone patris icari cadauer inuenit qui cum acce ptum a Libero patre uinũ pastoribus potandum exhibuisset ab his interfectus est:qui ebrii facti putauerunt se ueneno fuisse tentatos. Hunc Propertius icarũ uocat:ut icare cecropiis merito iugulate colõis. Alii icarium a quo Statius in thebaide uitiũ umbrã icariã uocatis receptus i cœlum Bootæ nomẽ accepit ubi Erigone uirgo canis ãt eodẽ quo prius noie appellatur.
Himetã Hunc quidã Ferunt himetam dictum:cuius ductu cũ Erigone patrem inuenisset a pastoribus interfectũ ipsa sibi mortem consciuit:cai canis spiritu parentauit: quẽ quidam scripserunt se i puteum deiecisse anygrũ dictum hoc ẽ sine humore q nemo postea eius aquis
Erigone usus fuerit. Erigone aristam ferre ĩ cœlo dicitur auto re Macrobio quæ fructibus curatur. Eam eẽ iustitiã credunt quæ sola facit nascentes fructus ad usus hominum puẽire. Eãdẽ & pudorem e terris ænea ætate fugisse ad supos Hesiod' autor est. Sane Bacch' apd

Nec teneras segetes sed duꝝ ãplectef ferꝝ:
Quodq potest alios perdere pde prior:
Vtilius gladios & tela nocentia carpes
Nil opus est istis/ocia mundus agit:
Sarcula nũc/durusq bidẽs/& uomer adũ/
Ruris opes niteant inquet arma sit':(c'
Conatusq aliquis uagina ducere ferrum
Astrictum longa sentiat esse mora:
At tu ne uiola cererem/semperq colonus
Absentir possit soluere uota tibi:
Dixerat/a dextra uillis mantile solutis
Cumq meri pater thuris acerra fuit:
Thura focis/uinũq dedit/fibrasq bidẽtis
Turpiaq obscœnæ uidimus exta canis:
Tũ mihi cür def sacris noua uictia qris
Quæ sierã causam præcipe flamen ait:
Est canis icarium dicũt/quo sidere moto
Tosta sitit tellus præcipiturq seges:
Pro cane sidereo/canis hic imponitur aræ
Et quare fiat nil nisi nomen habet:

Statiũ i thebaide suã Erigonẽ uocat ob icaꝝ patrẽ. Vñ olim ĩ honorẽ Erigões Libero rẽ diuinã faciebãt.
PAV. ⸿ SED ãplectere duꝝ ferrum:iqsi abrodas bellica instrumẽta exitialia. ⸿ Perde prius:potius qua segetes
MAR, perdas qd põt alios perdere ferrũ quo necantur hoĩes.⸿ Vtilis carpes:rodes. Gladios & tela nocentia:at ma ipsa pnitiosa.⸿ Nil opus est istis:armis,iõ ea abrodat.⸿ Mundus agit ocia: qsi qui i orbe sũt ociosam uitam agunt ab omni bello:ꝑ tumultu uocantẽ.⸿ Niteant nunc opes ruris:nitida & splendida sint rustica instrumẽta.⸿ Sarcula:quæ a sariẽdo dicta sunt:Crates sũt illæ dentatæ:quæ sup trahũtur satis: Hoc. Gau
Sarcula dentẽ patrio findere sarculo agros.⸿ Et durus bidens & aduncus curuus.⸿ Vomer:niteant hæc & alia in
Crates, strumẽta:quoꝝ usus est ad pscindendã euertendãq terrã. Vir. sulco attritus splẽdescere uomer:& uomeꝝ qtuor genera oñdit Plyn. cultrũ rostratũ:porrectum in mucronẽ fastigiatum. ⸿ Situs:squalor:& putredo.
⸿ Inquinet:cõmaculet.⸿ Arma:bellica & nõ cerealia:&. Conatus aliqs ducere ferrum uagina:cũ gladiũ
Flamẽ q. exercere e uagina uolet.⸿ Sẽtiat eẽ astrictũ lõga mora cognoscat rubigine pssum & in uagina herentẽ
Vinalis ut facile exeri si possit.⸿ At ut rubigo.⸿ Ne uiola cererẽ:noli corrũpere cerealia dona.⸿ Et colon' possit
agebat sa sp soluere tibi uota absenti:ut nũcupata uota tibi nõ lædẽti fruges soluat. Hæc uerba a flamĩe qrinali pro
cra rubi ferebanf deinde ĩmolauit rubigini:adhibito ẽt in sacris thure & mero Varro in ee rustica cũ. xii. deos suo
gnii, cate doceat:q faciẽtes adiuuãt inquit. Quarto loco robigũ:ad floraiqbus ppitiis:neq robigo frumenta

neq; arbores corrūpit:neq; ñ tēpestiue florēt.Itaq; publice robigo ferie robigalia:Flore ludi floralia īstitu- ludi flo-
ti.Dixerat flamē.A dextra:illius fuit.Mātile uillis solutis:ñ ĩplicitis:aut nodosis:nā ut apd Virgiliū ton ralia īsti-
sisq; fert mātilia uillis:sed solutis.Et fuit acerra thuris cū patera meri:thus & meų adhibebāť ĩ his focis: tuti & ubi
ut ĩ cæteris ueluti ostēdim⁹:Acerrā Pōpeius eē inqt Arāq āte mortuū poni solebat:in q̄ odores icēdebāt: Acerra
& asserit alios dicere:Arculā eē thurariā.ſ.ubi thus reponebāt. Patera poculū ē.Vir.in.ii.geor. Hic laticis quid sit
q̄lē pateris libam⁹ & auro:& ĩ æned.ĩpleuitq; mero paterā. Dedit thura & uinū focis:thus & meų flāmis Arcula
iniecit.Et fibrās bibētis:exta ouis fibras p extis posuit q̄ erat ĩ bimaruttea quoq; cremanť.Vidimus:iti- thuriata
dē dari flāmis.Turpia exta interstina.Canis obscenæ:turpis.Turpia & obscēa rō dixit:qd cū de mo
re nō eēt canē ĩmolare:turpiora illa uidebanť:q̄ in assiduo usu nō erāt:ēt & illd addiť:qd ĩ epulas nō ma
ctabať:& nonū illd sacrificii genus obscenū uidebať.Tūc flamē ait quetis cur noua:inuisitata.Victia
deť causis:cur ṗter morē canis imoleť.Quæsierā:ego.ſ.illd a flamie.Percipe cām:rōnē huius rei. Est Decanis-
cāis icariū:imolari canē p caniculæ sidere.cui⁹ exortu:ut Ply.iqt Accēdi solis uaporē qs ignorat.Cuius si culæ
deris effectus āplissimi ĩ terrā sentiunť.Feruēt maria exoriēte eo fluctuāt in celiis uina mouenť stagna Oritur
& reliq̄ mactať igiť huic canis nlľa alia rōne nisi qa cœlestis sideris nomē retiet.Est canis ĩ cœlo.ſ.Di ei⁹ effecti-
cūt icariū:ferūt eē canē icarii:q ĩterfectus fuit a pastoribus:E potoq̄d is dederat uino.Cuius filia erigōe la bus.
q̄o se suspēdit & canis se ĩ annigrū puteū deiecit misertus Iuppiter cœlo locauit.Alii putāt canē fuisse eu-
ropæ.Alii oriōis:sed hæc cumulan⁹ ab Higino referūť.Q uo sidere moto:cū moueť ĩ ipso ortu.Tota
tellus sitit:pp ignes:quos effudit.Et seges:ṗripiť:cū arescat nimio calore.Hic canis iponiť aræ:imimo
lať.Pro cane sidereo p ipso sidere.Et q̄re fiat:q̄ rōne imoleť.Nil hēt nisi nomē:ut in cœlo fidus:ita Floralia
hoc ĩ terris aial canis uocať:& pp nomē canis cani mactať.Cū priami. tertio die a robigalib⁹.hoc ē pri- sunt die
die calēdas Maias idest Vltio die Aprilis:erūt floralia:Veų floraliorų celebritas trāsfeť ĩ calēdas maias: ultimo a-
cū fit pridie calē.sacrificādū uestæ p Apollini in palatio:in sacellis ab augusto cōsecratis:iūctis suis ædib⁹. prilis
Tēplū enim apollinis:ut Tranqilus inqt:Ea pte paladnæ domus excitauit:quā fulmine ictam desiderarit
adeo aruspices ṗnūciarēt.Addita porticus:cum bibliotheca latina:graecaq;:quo loco iam senior.Sæ-
pe etiam senatum habuit:decuriasq; iudicum recognouit.Sed de ea nos plura in tristibus diximus & de
uesta dicemus in sexto.Cum coniunx titonia:aurora titoni uxor.Relicto fratre priami relicto titono
laumedontis filio:sic priami fratre.Et erat hic locus deprauatus:cum ita legeretur.

Cū phrygis assarici titōia frē relicto
Sustulit immēso ter iubar orbe suum:
Mille uenit uariis florū dea nexa coronis
Scæna ioci morem liberioris habet:
Exit & in maias festum Florale calendas
Tūc repetā/nūc me grādi⁹ urget opus:
Aufert Vesta diē/cognati uesta rece-
Limine/sic iusti cōstituere senes:(pta ē
Phœb⁹ hebet ptē:uestæ pars altera cessit
Q uod superest illis tertius ipse tenet:

PHRygis assaraci.Licet poetis nō solum minuere & ANT.
augere ut diximus:sed etiā mutare uocabula.Vnde hic FAN.
assaracū p Priamo accipiamus necesse ē. Tithonus enī
cuius uxor aurora ē fuit Laomedontis filius ac Priami
frater.Sustulit ter iubar.iiii.calē.Maias docet Floralia
celebrari nec nō & ineunte Maio de quibus in sequenti Floralia
libri latius tractabiť.Ioci liberioris:Martialis:Nosses iiii.calen.
iocosæ dulce cū sacrū floræ.Oui.infra:Mater ades Flo- maias.
rum ludis celebrata iocosis.Aufert uesta diem:Vendi Vestæ fe-
cat sibi hunc diē Vesta sacrata in ædibus quas augustus stū iiii.ca-
habuit in palatio & incendio absumptas restituit:ut Ve lēdas ma-
staq; cæsareos inter sacrata penates.Fuit & in earum par ias Apol-
te apollinis templum structum ab augusto & admiran- linis tem-
dis operibus exornatum ut Iosephus tradit.Vnde illud plū ĩ pala-
est:Et cum Cæsarea tu phæbe domestice uesta:Et illud: tio.
Scripta palatinus quæcunq; reponit apollo . Suetonius
in augusto templum apollinis in ea parte palatine do-
mus excitauit quam fulmine ictam desiderari adeo aruspices pronunciarent . Habitauit autem augustus
teste eodem Suetonio primo iuxta forum Romanum . Postea in palatio ubi exornauit ædem apollinis augusti
porticibus & bibliotheca latina græcaq;:in qua fuisse colonum apollinis constat.l. pedum dubium ære ædes in
nobiliorem an pulchritudine Habuit idem templum cortinas aureas quas augustus conflatis omnibus palatio.
argentes statuis sibi positis deo dicauit item Lychnum pensilem arboris modo mala ferentis lucentē quā
alexander ut inquit Plinius ceperat expugnatione thebarum.Cognati:augusti:ut ortus ab ænea tāgit
cognata sacerdos numina cognatum uesta tuere caput.
CVm phrygis assarici titonia fratre relicto:& omnibus constat titonum nō fuisse fratrem assaraci.sed PAV.
priami Assarachus.n.fuit filius trois & frater illi:& patruus Laomedontis: ex quo priamus et titonus nati MAR.
sunt.Nos ita locū emēdauimus Cū priami coniunx titonia fratre relicto.Ter sustulit eleuauit. imenso
orbe.Iubar:splendorem suū.nisi referas ad luciferų ut illud Vir.It portis iubare exorto:sed hoc ĩ priō dixi
mus.id nūc dicit tertio die a robigalib⁹.Venit dea floų:flora ipsa.Nexa:corōata.Variis corōis:ua-
riorų florum sertis.Scœna:theatrum ubi scœna est de quo superius.Habet morem loci liberioris.las Apollini
ciuiæ licentioris.quæ referetur in ipsis ludis.de quo ĩ sequēti libro diceť.Festum florale exit in calēdas et uestæ
Maias differtur in sequentem diem.nam propter consecrata ab Augusto sacella.Apollini.& uestæ sacris sacrificat
ficať.Tunc.eum de calendis maiis agam.Repetam.floralia ipsa.Nunc urget.cogit me.Grandius.ma- cal.
ius opus.nam maiora numina Apollinis . & ueste.quam floræ. VEStA est recepta lumine cognati in maii
ædibus Augusti palatinis . ubi est illi sacellum consecratum . COgnatam domum iuliam uestæ dicit:

quod ostendimus in supiore libro.¶ Sic constituere iusti senes: iustus senatus: nam cõsecratus locus ex se natus autoritate.¶ Phœbus habet partem: cum eius templum occupet partẽ palatinæ domus.¶ Altera: hæc secunda pars.¶ Cessit uestæ: nam & partem ædium eius templum occupat.¶ Ipse tertius: Augustus: ¶ Tenet quod superest illis: team ædium partem: quam duo illa templa non occupant.

ANT FAN.

State platinæ laurus prætextaq; quercus:
Stet dom⁹/æternos tres habet una deos.

¶ STate palatinæ laurus prætextaq; q̃rc⁹ Stet dom⁹: Nata est Laurus eo die quo natus est Augustus in palatio ut autor est Seruius: unde triumphantes coronari cõsueuerunt. Sed ante ianuam ædium Augusti nõ dubitamus plures fuisse lauros & inter eas mediam. quercum: quod & hic palatinæ laurus numero plurium dicuntur & alibi legimus postibus Augustis eadem fidissima custos ante fores stabis mediamq; tuebere quercum. Nam si una esset laurus nõ mediã sed uel læuam uel dextram uel sactam quercum diceret aut aliqd tale. De lauro ipse alibi: Cur tamen apposita uelatur ianua lauro Cingit & Augustas arbor opaca comas: An qa ppetuos meruit domus ista triumphos An qa leucadio semp amata deo est: Fuit & laurus in Capitolio iuxta quercum unde coronæ certaminibus dabant.¶ Aeternos tres habet una deos: Vestam. Apollinem & Augustum qui uiuens meruit diuinos honores: ut præsenti tibi maturos largimur honores iurãdasq; tuũ p nomẽ ponimus aras.¶ Huic impatori præstantissimo: quẽ secessus maritimi præcipue delectarunt dici nõ põt quãtum urbs fani fortunæ mea patria debeat: quod hoc loco silentio præterire non possumus. Ea enim una est e duo de triginta coloniis qbus deductis italiam ab Augusto frequẽtatam operibusq; ac uictigalibus publicis excultam accipimus ut Suetõius tradit. Vnde Põponius Mela eam urbẽ Fanestrem coloniam uocat: ubi uidere licet diui Augusti mænia uetustissima hinc itegra illinc magna ex parte diruta bello Gotto: nec nõ & turres exporrectas circiter octo ac uiginti: portamq; minacem ut ita dixerim atq; magnificã structam eo genere lapidis qd Tyburtinum uocant: cui ego nullam fere ipsius urbis Romæ portarum præferendam existimauerim: quæ oĩa nemo dubitauerit constitisse ducentum milibus nummum auri quos hodie Venetos appellamus. Accedit ad hæc aquæ ductus quãto dii immortales impendio quot & quib⁹ puteis qbus fornicibus cameratus: item Cloacæ Romanis simillimæ ac tres in agro Fanensi pontes quoq; eminẽtissimus cernitur in uia Flãminia ad agri forum semproniẽsium ac Fanẽsium fines Nec mirum: constat enim Augustum cum uias Italiæ triũphalibus uiris ex manubiali pecunia sternẽdas distribueret quo facilius urbs undiq; adiretur flaminiam uiam Arimino tẽus muniẽdã sibi desumpsisse. Eam ad mare superum excipit porta Fanensis cuius modo fecimus mentionẽ: ad quã proxime repertus ẽ nummus aureus ab Augusto percussus ex una quidem parte expressa eius Imperatoris effigie non multũ ætate prouecti ex altera sphynge hac inscriptione: Augustus diui filius tribunitiæ potestatis.xvii. Eius portæ titulum hic subiicimus ne forte uos qspiam existimet famulari: quem olim Cyriacus ille anconitas uir inclytus & uetustatũ rerum solertissimus indagator magno Fanensium ciuium conuentu legit nobis pueris atq; interptatus ẽ: cũ exularet maiorem in moduũ perinde ac eius opera semi sepulta Fanẽsium gloria reuixisset. Erant enim æreæ litteræ atq; auratæ pedali altitudine ac tanti imperatoris maiestati atq; operis cõgruentes. imp. Cæsar. diui. F. Augustus. põtifex. max. Cos xiii. tribunitiæ potestatis. xxxii. imp. xxvi. pater patriæ murum dedit. Curã re. L. turcio secundo aproniani. præf. urb. fil. asterio. v. c. corr. flam. & piceni.

Laurus i palatio unñ triumphantes corõabãtur Quercus media Fanũ fortunæ coloniã augusti⁹ frequẽtauit. Fani breuis discriptio & laus:

De nummo ante o iueni sani cũ capite Augusti cæsaris & sphynge. Porte fanẽsis inscriptio antiquissima PAV. MAR.

¶ STate: quasi æternæ: quasi æternæ estote.¶ Laur⁹ & quercus prætexta: ornata & cincta hinc inde lauris: aut prætexta coronis. Erat. n. quercus illa palatina: cum lauris ante fores ædium Augusti in media. Ante fores stabis mediamq; tuebere quercum. Et in tristibus de ea domo. Et iouis hæc dixi domus est: quod ut eẽ putarem: Augurium menti quernea corona dabat. Et postea cur tamẽ apposita uelatur ianua lauro.¶ Cingit & augustas arbor opaca comas. An quia ppetuos meruit domus ista triumphos. An qa leucadio semper amata deo. Ipsa ne quod festa est an quod facit omnia festa. Quam tribuit terris. pacis an ista nota est. Vtq; uiret laurus semper nec frõde caduca Carpitur: æternum sic habet illa decus: & reliquas Stet domus: perpetua sit.¶ Vna domus habet tres æternos deos: Augustum Apollinem: Vestam.

Finis interpretationis quarti libri.

IVLII FERETTI RHAVENNATIS EPIGRAMMA AD LECTOREM.

Scripserit hæc naso bissenis ante libellis
Quæ fuerant longo tempore lapsa situ:
Altera pars æuo detrita est: inuida partem
Gallica barbaries sustulit atq; cremat
Sex claros tantũ Nasonis cerne libellos
In quibus apparent acta uetusta patrum

Fastorum quoscunq; dies cælestia signa
Cum causis rerum ponit & historias.
Extarẽt utinã totidemq; uoluminis: posses
Noscere non istis cognita temporibus
Tu solitus noctu musis incumbere lectos
Pernosces quantum conferat istud opus.

INTERPRETATIONES Quinti Libri per Anto. Fan. & Pau. Mar. Poetas Clarissimos Lau.

ANT. FAN.

Væritis unde pu. ma. da. no. mē. De hui⁹ mēsis noie magna dissēsio ē iter autores teste Mac. Cū qdā putēt a maiorib⁹ Maiū noiatū ut diximꝰ i prio hui⁹ opis libro Nōnulli maiū deū apud tusculanos Iouē eē atq; idē ad rōanos trāsisse cōmemorēt. Cingi⁹ a Maia dēm existiauit uxorē Vulcāi cui flamē uulcanal kl. maiis rē diuā faciebat. Lʒ Piso eā maiestatē ñ maiā noluerit appellari. Alii (ut scribit Plu. i Numa) a Maia mře Mercu. Maio nomē iditū putāt q; h mēse mercatores oēs maiæ pariter & mercurio sacrificarēt quorū alteri h ē mercurio idib⁹ maiis ædes dedicata ē autore Festo quē deū qdā eo die natū uolūt ut Maiæ mercuriū creastis id⁹ Alii affirmāt maiā q h mēse colebat terrā eē dictā a magnitudie cui Corne. labeo scripsit ut Mac. refert ædē kl. maiis eē dedicatā eādēq; esse bonā deā & faunā opē ac fatuam dici. Bona q; oium nob ad uictū bonoꝝ cā ē. Faunā q; oi usui aiantiū fauet. Opē q; ei⁹ auxilio uita cōstet. Fatuā a fādo. Vñ i sacris ei mercuri⁹ iūgebat q; a nox nascenti hoi terræ cōtactu dat. Infātes. n. ptu ediri nō prius uocē edūt q̄ att[illegible] terrā Oui. aūt h loco aliā q̄dā opinionē affert p[illegible] a maiestate maio datū eē uocabulū q̄ magnitudi[illegible]cā ē autor Festo q ēt docet maiū li gua oscamessiū a[illegible]llatū. ⸿ Liqdo manifeste. in o termi naf id aduerbiū ut falso. ⸿ Copiaq; ip no. Multitudo cārū fac ut hæreā sicuti uiator iterdū ubi puenit ad triuiū uel q̄driuia. ⸿ Dicite q̄ fon. &c. Bñ in re diffili musaꝝ q̄rit auxiliū q ut dixim⁹ a nōnullis putāt Iouis & mēoriæ filiæ dūrq; mō Pierides a pieria ubi natæ sunt q̄uis qdā fm fabulas alt tradāt. Mō heliconiades ab helicōe mō Hespiades a Thespis oppido Boetiæ. Mō Hippocrēides a potis hippocrinis eiusdē regiōis fōte ut a libetro q locus ē thraciæ libetrides. Itē castalides a fonte castalio & aganippides ab aganipe quē fōtē eē i boetia musꝰ sacrū dicūt. Vñ illd ē Iuue. Cū desꝰtis aganippes uallib⁹ esuriens migraret i atria chilo. Is fons ab equo pegaso nomē traxit quēadmodum & hippocrene. nota est fabula.

Maia eadē dr bona dea & fauna & opſ. ēt ſatuai

Musarū nomina

VAERItis unde putē maio data noia mensi.
Non satis est liquido cognita causa mihi.
Vt stat & icertus q̄ sit sibi nescit eundum,
Cum uidet ex omni parte uiator iter:
Sic qa posse daf diuersas reddere causas
Quo ferat ignoro/copiaq; ipsa nocet:
Dicite q̄ fōtes aganippidos hippocrenes
Grata medusei signa tenetis equi:

PAV. MAR.

Væritis unde pu. ma. da. no. mē. Maiū Rōulus tertiū posuit de cui⁹ noie iter autores lata dissensio ē. Nā Fului⁹ nobilior i fcis quos i æde Hercu. & musaꝝ Rōulū posuit postq̄ ppłm i maiores. iunioresq; diuisit altero ps cōsilio altera arms rēp. tueref i honorē utriusq; ptis hūc maiū: sequētē iuniū uocasse. Sūt q hūc mēsē ad nros fastos a thusculanis trāsisse cōmemorēt: Apud qđ nūc quoq; uocaf de⁹ maiū q ē iuppiter a magnitudie. ſ. & maiestate dict⁹. Cigi⁹ mēsē putat noiatū a Maia t quā uulcani uxorē dic. Argumētoq; utif qđ flamē uulcanal kl. ma. huic deæ rē diuā fac. Sed Piso uxorē Vulcani maiestā nō maiā dicit uocari. Cōtēdūt alii maiā Mer. matrē mēsi nomē dedisse. Hic maxie pbātes. qđ h mēse mercatores oēs maiæ piter mercurioq; sacrificāt. Affirmāt qdā q̄b⁹ Cor. labeo cōsētit hāc maiā cui mēsi maiores diua celebrātes terrā eē: h adeptū nomē a magnitudine. Sic & mr magna i sacris uocaf: assertionēq; existimatōis suæ ēt hic colligūt quos sus pgnās ei mactat q; hostia ē ppria terræ: & Mercuriū lō illi i sacris adiūgi dicūt q a uox nascēti hoi terræ cōtactu daf. Scim⁹ āt mercuriū uocis & fmonis potētē autorē Corne. labeo: huic maiæ. i. terræ ædē kl. maiis dedicatā sub noie bonæ deæ & eādē eē bonā deā & terrā ex ipo ritu occultiore sacroꝝ doceri posse cōfirmat ſʒ de bōa dea paulo iferi⁹ dicem⁹. Hæc ex Theodosio. Plutar. maiū a maia uocari asserit. q Mercu. sacer sit & sodit inniū uero āni tpe. Sūt ēt q hosce ab ætate maiore & iuniore cognoiatos dicāt. Poeta āt de origine mēsis dubiū se eē ōndit pp cāꝝ copiā. q̄ sese offert. Quare a musꝰ petit: certior cā referaf. ⸿ Quæritis unde q̄ cā. ⸿ Putētego ⸿ Data no. ma. mē. q̄ rōne Rōul⁹ tertio loco a se mēsē istitutū maiū noiauerit. ⸿ Cāipsi⁹ nois. ⸿ Nō sa. li. nō satis apte & dilucide. ⸿ Est cog. mi. qa nescio uerissimā cām. ⸿ Vt uiator cū uidet iter ex oi ptes sicut ille q i itinere ē: cū appulerit cōpitis ubi pres siꝰ uiæ cōueniūt. ⸿ Stat heret uel subsistit. ⸿ Et icert⁹: dubi⁹. ⸿ Qua sit eūdū: qđ iter teneat. ⸿ Sic ego ignoro q̄ ferat: q̄si quā potissimū opionē seqr: & quā ueriorē eē cām dicā. ⸿ Quia daf posse reddere diuersas cās. posse afferre uarias hui⁹ nois rōnes. ⸿ Et ipsa. co. no. qa reddit me dubium: & alio loco iopem

Varia est opio unde dicaf maius a maia. an a maioribus a maiestate.

Equ' pegase' natus e gorgonis execto gutture.

me copia fecit.⸿Dicite uos.i.musæ.⸿Quæ tenetis fōtes aganippidos hippocrinesifōtē pegaseū i elycone Vel ifra uerticē a crochorynthi pyrenē fontē adesse iqt Strabo.& famā eē equū pegasū ubi cū potaret eo i loco a Bellorophōte dephēsū fuisse. Alatū iqua caballū e Medusæ ceruice & de gorgōis execto gutture p̄ fillētē. Vulgatū ē ēt caballinū i elyconē fontē erupisse cū subitā ibi rupē ferlret ungula. Hæc ille. Hunc er go fontē i elycone aganippē multi uocauere ex αγαν qd' ē ualde:& ιππος equ' iq̄si ppriæ fit eq. h̄ ē ab equo fact':dr̄ ēt aganippis aganippidos.ut h̄ i loco:& aganippe agāippes. Iuue. cū de fertis aganippes Val lib' esuriēs migraret i attia clio. Appellauerūt ēt ipm fōtē hippocrinē uā hippos equ' κρηνη fons. Vel uo lūt alii hippocrinē alte ab aganippe fōtē eē i boetia:s3 ob ipm nom̄ datū eē locū poetis:ut p pegaseo hip pocrinē dicerēt. Poeta utrūq p abūdātiā dixit. Dicite uos musæ:q̄ tenetis fontes fontis caballinu fontem pegaseū in elycone.⸿Grata signa:uestigia.⸿Equi medusei:e sanguine medusæ natiuut signa monuměta equi:quo ungula terram effodiente erupit aqua.

ANT. FAN.

Polymniā

Cœlū & ethera p aere po/ni ut i.vi. ænū

⸿QVAR po.cœ:Pria h̄ musa iterdū polymnia dr̄ iter p̄tatq multa mēoria ferēq agricultura iuenisse. Vn̄ rei uetustissimæ narrationē recte huic tribuit. Nihil.n.ē an tiquis elemētoꝝ cōfusiōe q̄ dr̄ chaos uñ polinia exordiū sumit ut oñdat mali nom̄ a maiestate d̄ductū Eadē mu sa ut h̄ loco ēt polyhimnia dr̄ cū græci eā polyhimniā uocēt' a multa laude uel cātu.⸿Tria cor. atq elemēta nō tria s3 q̄ttuor sūt i q̄ digestū ē ātiq̄ssimū chaos. S3 sūt q cœli noīe aerē & æthetē cōplectunt:ut Oui. h̄ loco. Itē Vir. ut Pricipio cœlū ac terras cāposq liq̄ntes.⸿In no. spēs:i elementa q̄ sūt mēbra ātiq̄ cōfusiōis uel i formas.⸿Nec cæ.phœ.fi.ce.inferiora p̄stātiorib' nullū honorē & reuerētiā exhibebāt.⸿Occeano:cui cedendū erat ut parēti Nā & Home. ait oceanōte theou gñsin. Et Vir. Oceanū patrē reꝝ.⸿Thetis: Achil' matrē hic accipias necesse ē ut oñdit q̄titas sy labaꝝ. Et nō ē deaꝝ ifima q̄ uis nupsit Peleo.⸿Corpa le.ipo.tho.iūcti sunt legitio matrimōio. Vult.n. reuerētiā nupsisse honori & maiesta tē eē honoris ac reuerētiæ filiā. Is.n. cēset oīu3 maxim' quē oēs honore ac reuerētia p̄sequūt. Vñ illd est: Maie stas cōuenit ipa deo:Silli' de Hānibale tot bell' q̄sita ui ro tot cædib' armat Maiestas æterna ducē Vale.maxi. Maiestatē eē iqt lōgū ac beatū honorē sine onere. Ea re cte mūdū uniuersū tēpare dr̄:q̄m sine maiestate salui eē nō possum'. Quare Persæ nō pie solū ut ait Q. Curti' sed ēt prudēter reges suos iter deos coluere:itelligētes

Dissensere deæ/quarum polymnia cœpit

Prima/silent aliæ/dictaq mente notāt:

P9chaos/ut primū data sūt tria corpa mū

Inq nouas spēs oē recessit opus: (do

Pōdere terra suo s̄b̄sedit & æquora traxit

At cœlum leuitas in loca summa tulit:

Sol quoq cū stellis nulla grauitate retēt9

Et uos lunares exiliīstis equi:

Sed neq terra diu cœlo/nec cætera phœ.

Sidera cedebāt/par erat oīs honos/(bo

Sæpe aliqs solio/quod tu saturne tenebas

Ausus de media plæbe sedere deus.

Et latus oceano quisq deus aduena iūxit:

Et thetis extremo sæpe recepta loco est:

Dōec honor placidoq decēs ī uerētia uul

Corpa legitimis iposuere thoris: (tu

Hic sata maiestas/quæ mūdū tēpat oēm

Quaq die partu est edita magna fuit:

Nec mora cū sedit medio sublimis olipo

Maiestas oēm mūdū temperat

Timoris duplex species

Maiestas uñ dicta

maiestatē ipli salutis eē tutelā:cui' p̄stia & pudorē facit & metū,quo iprobi coercēt. Hic illa ad priamū Helenæ uerba sūt:O metuē de mihi sp̄iq trem̄dæ chare p̄ S3 timoris duplex ē spēs ut iqt Arist. Vna cū reuerētia & pudore q̄ utunt ad p̄es modesti filii & ciues bonis morib' p̄diti ad eos qb' cū beniuolētia gubernāt. Altera cū inimicitia & odio q̄lis ē sui ad dños & ciuis ad tyrānos. Sciēdū maiestatē a magnitudinē nom̄ accepisse autore Festo q̄ cū sit ut diximus saluberri ma iure grauiorib' penis afficiunt q̄ læserit maiestatē.⸿Medio olym. qa eminētior loc' decuit maiestatē.

PAV. MAR.

Pulymnia uel polyhīnia

⸿DISsensæ deæ:musæ fuer iter se dissentiētes nā illd ab alia dicebat.⸿Pria q̄ etiā aīs. Polymnia cœpit loq.i.⸿Aliæ:musæ.⸿Silētia loqute.⸿Et notāt dcā mēte:itente.n.audiūt. Polinia musaꝝ una ita dcā ut Dio. qa tāta suauitate poetas reddit glia imortales. Aliq dictā putāt a poly multū & mnia mēoria t & p̄eē rhetorib':qb' op' ē multa mēoria. Aliq dictā uolūt a poly multū & himnos laudatio:qd' laudatōib' p̄sit:& scribūt polymnia:ut apd Hurat. Si neq tibias euterpe cohibet nec polyhimnia:&'i h̄ quoq uersu polyhim nia legūt.⸿Post cha.ut pri.polymnia illd his uerb asserē cōtēdit:maiū mēsem a maiestate dēm̄iuā cū ab initio p' diuisū:digestūq chaos nulla h̄ret rōtaut ætatistaut dignitatis & ihonorati ab aliis eēnt deoꝝ pri cipes. Nata ē maiestas hæsitq primū saturno. Deide ioui eaq fecit:ut supiores ab iferiorib' uenerarēt:i eius q nūine scm̄ est:ut i terris quoq p̄sonaꝝ:ætatis ac dignitas rō hēat. Illi igit ob nūinis magnitudinē m̄sē3 hūc ueteres cōsecrauere.⸿Post chaos p' illā reꝝ ab initio cōfusā unitatē.⸿Vt pri.da.sūt mū.tria cor. dige stū illd chaos i elemētoꝝ ordinē. Hoc i loco tria corpa dixit:& i prio Lucidus hic aer & q̄ tria corpa restat

Tellus:aqua:& aer sūt hic tria corpora i nā ignis ad cœlū accedat

ignis aq̄ & tellus un' aceru' erat. Quattuor corpa demēsuit nūc hæc tria ita itelligas.⸿Tellurē:aq̄ aera q̄m ignis cū cœlo alti' euolauit.⸿Et om. op.q̄si oīs materia.⸿Recessit i no. spe.i nouas formas.⸿Terra sub. dep̄ssa est.⸿Suo pō. grauitate sua. Sic.n.i met. iqt & p̄ssa est grauitate sua:circūflu' humor ulīa possedit.⸿Et traxit æquo. maria ipsas aq̄s.⸿At le.tu.cœ.hoc est æthera:ubi est elemētū ignis.⸿In sū.lo.ut i meta. sū maq locū sibi legit i arce.⸿Sol quo.cū stel.re.nul.gra.cū i imo nullo pōdere densioris molis p̄ssus tene ret exiliit ex chao:& altiora cū cœlo petiuit.⸿Et uos o eq lu,qui biā lunæ agitis.⸿Exiliistis & ad supiora quoq ascendistis.⸿S3 ter.diu nō ce.cœ.nō uenerebat cœlū:cū se iferiorē illo nō existiaret.⸿Sydera cæ.su. te.phœ.cæteræ stellæ soli tanq lucidiori:ac digniori:cedere nolebāt.⸿Ois ho.ois dignitas.⸿Erat par.q

nulla erat discretio psonaų& dignitas.⸿Sæpe ali.de' de me.ple.de uulgari multitudine. & ĩ met. Plebs
hitat diuersa locis.Est ausus o saturne sedere ĩ solio qđ tu tribastsine ulla regis reuerentia plebeii audebāt Temis I
regali isidere seiia.⸿Et qsq̃ de'ad.aliūde adueniens.⸿iūxit la.ocea.ausus est sedere ppe oceanūdeo℞ oĩ uētrix ar
um penten ut supi' dixim'.⸿Et themisq̃ fuit soror saturni:q̃ dicūt diuinādi artem:sacraq:cultusq; deo℞ ĩ tis diui/
troduxisse.Eaq;q̃ ad bñ uiuendū:& pacem ptinent oñdisse.Apollo qdē tradiscū esset rñsa datur' themin nandi fu
cōsulere solit' ii ãq̃ diuinādi artis inuentricē ⸿Sæpe ēt re.uitio lo.cū nemo esset:q eā reuerteretr & cederet. it ante a
Aliq legūt.Et thetis extremo:& uersus nō staret:nã illud ys.lōgū est:ut apud Vi.ĩ geor.Teq; sibi gñ℞ the pollinē.
tis emat oib' undis:posses legere extrēo & thetis sæpe recepta loco:& itelligas de uxore Oceāide q̃ supi'
dixim'.⸿Donec ho.ita ĩhonorati erāt dii.⸿Donecusq; quo.⸿Honor dignitas.⸿Et reuerentia di. deco
ra.⸿Vultu pla.benigno.⸿Imposuere:collocauere.⸿Corpa deo℞ ipso℞:& heroū.⸿Thoris leg.q essent
ill' lege cōstituti.⸿Hic:ex honore & reuerentia.⸿Sata ma.q̃ a magnitudine dř.ut Pōp.iqt ē.n. ipsa āplitu
do dignitatis maiestas claro℞ uiro℞:sine tribunaliū fastigio:ut inqt Va.sine apparito℞ ministerio:poten s
in amplitudine sua obtinenda.Grato.n.& iocūdo introitu ais hoium illabitur admiratōis ptexta uelatat Maiestas
quā recte qs dixerit longū & beatū honorem esse.⸿Q uæ ma.⸿Tempa:t:regit & moderat.⸿Mūdū om a magni
nem:cū oia illi succūbant:& eius arbitrio agant.⸿Et qua die est edita partu:q̃si & ab initio cū primū nata tudie sua
est.⸿Fuit magna:& cæteris numinibus maior.inde a magnitudine nomen sortita est.⸿Nec mora conse dicta
dit sublimis:excelsa.⸿Medio olympo:in altiore cœli parte ut cum esset rel[illegible]a & loco cæteris eminentior.

Aurea purpureo conspicienda sinu
Cōsedeř simul pudor & met':oē uideres
Numen ad hāc uultus cōposuisse suos:
Protinus itrauit mētes suspectus honorū
Fit pretiū dignis:nec sibi quisq; placet:
Hic status ĩ cœlo multos pmāsit in ānos
Dum senior fatis excidit arce deus:
Terra feros pt' (imania mōstra) gigātes
Edidit/ausuros in iouis ire domum:
Mille man' illis dedit & p crurib' āgues
Atq; ait/in magnos arma mouete deos:
Extrueř hi mōtes ad sidera sūma parabāt
Et magnum bello sollicitare iouem:
Fulmina de cœli iaculatus iuppiter arce,
Vertit in autores pondera uasta suos:
His bene maiestas armis defēsa deorum
Restat:& ex illo tempore culta manet:

⸿PVRpureo si.qa nō oib' olim cōcessū ē uti purpura ANT.
ut dixim' q̃ cōferr aliqd maiestati.⸿Ad hac uul.cō.qm FAN.
hi qb' inest maiestas oium ĩ se ora cōuertūt.⸿Suspect'
ho.nō dispect' ut antea cū nulla honoris rō hřeť.⸿Nec
si.qsq; pla.Nullus deo℞ tm̃ sibi tribuit ut dediguet ho
nore pseq aliū maiori dignitate pstātē.⸿Senior de' Sa Satum'
turn' quem iuppiter regno eiecit.Is de' dř Pluuia℞.Vñ cœlo eie
fingit senex qa senes sp gelidi sūt cui' sacra q̃ saturnalia &' cui op
uocanť multis sclis pcedūt rōanæ urb ætatē autore Ma to capite
cro.In qb' hūiliores potentiorib' cæeras dono dare cō sacrifica
sueuerūt qa candel' paupes locupletes cæreis utebāť.Hu batur
ic deo apto capite imolabant qm̃ a rōanis ueritatis de'
hēbať q̃ occultari neqt cū cæteris fere diis cælestib' imo
lantes uelarenť.Lʒ qdā putauerint Saturnū eē terrestrē
& subterraneū deū:quo regnante ferūt ætatē aureaʒ fu
isse:lʒ eam Home.(ut ait Plato) designauerit in cyclopi Gigātes
b' quos inqt p' diluuiū uixisse in spelūcis fructib' spōte nati post
nascētib'.⸿Terra fe.par.ima.mō.gi.edi.Post eiectū Sa eiectū sa
turnū nati sūt gigantes q ausi sūt ledere maiestatē & io turnū de
ui bellū inferre.⸿Pro cru.an.qa poetæ fabulãť gigātes cœlo
fuisse pedib' spētinis.⸿Pōdera ua.Peliū:Ossā & olipū.
⸿Avrea cō.spectabilis & armiranda.⸿Sinu pur. ueste PAV.
purpurea.q̃ qdē magistrat' sūm' dicebat & q̃ semp ma MAR.
gni fuit apud ueteres:& de purpureo colore Ply.iqt Co
lor hic p maiestate pueritiæ ē.Distinguit ab eqte curiaʒ
Diis aduocať placādis.Oēmq; illuminat uestē in triūphali misceť auro.⸿Pudor & mo.si.cōse.cū ipsa ma
iestate:q̃ duo faciunt abhorrere ab oĩ turpitudinis nota.⸿Videres:uidere tu potuisses.⸿Oē nu. ois deos.
⸿Cōposuisse.⸿Suos uul.ad hāc ut solū ipsam maiestatē cōtēplarenť & intuerenť.⸿Protin'.statim.⸿Su Pro ma
spect' ho.intra.men:cū pri' nulla rō hřeť honoris:nūc obseruata maiestate honoris sui suspectus cœpit oēs. iestatis ā
⸿Fit præ.di.q̃si dignitas esse cœpit in ptio & q digniores erant plus existimabanť.⸿Ne quisq̃ pl:s:sibi hē plitudie
banť inqt in ptio digniores nō ut qsq; placeret sibi ipsi sed ut placeret aliis nã tū demū pluris existimabať habita &
dignior cū aliis placeret.⸿Hic sta.pman.pseuerauit.⸿In cœ.in an.mul.regnante.n.saturno.p maiestatis ratio di
amplitudine.habita est sō dignitatis.⸿Dum de' senior usq; quo saturnus.⸿Excidit arce eiect' est e regno gnitatis.
cœlesti & ab ioue filio pulsus.⸿Fatis fatali ne celsitudine.⸿Terra feros partus post eiectum ab ioue satur
num terra gigantes pepit qui ausi sunt extructis montibus diis bellum inferre sed ab ioue fusi sunt.⸿Ter
ra edi.pepit.⸿Feros feroces & crudeles pt' hoc est ipos gigantes.⸿Monstra im.magna & crudelia.⸿Au
sutos qui olim auderent.⸿Ire in io.do.oppugnare cœlum.⸿Dedit il.ge.⸿Mille ma.ppea q briareus &
alii erant q hēbant centū man'.⸿Et p.an.qm̃.hēbant pedes spētinos.⸿Atq; ait.terra mouete arma ĩ ma Pellon.
gnos deos. inferatis bellū diis.⸿Hi pa.ex.mon.peliō.ossam olympū de qb' in primo li.dixim'.⸿Ad si.sū. Ossa &
usq; in cœlū.ut illuc p extructos mōtes ascenderent.⸿Et solli.anxiū & sollicitū reddere.⸿Ioue ma.bel.il olymp'.
lū.n.uolebant supius detrudere regnis.⸿Verū fuere titanes de qbus in q̃rto dixim' cū qb' bellū gestū est
poetæ gigantes finxere.⸿Iuppiter ia.ful.intorq̃ns fulmina q̃ ipsi ioui assignanť.⸿De ar.cœ.de æthere su
periore.⸿Vertit:reuertit.⸿Vasta pon.uastos montes.⸿In au.su.in eos:qui p oppugnando cœlo constru
xerant.⸿His ar.ioui.his fulminibus.⸿Maiestas deo.est.be.de.qa cā iuppiter ab omni discrimine uendica.
⸿Restat.supat.Et ex illo tpe ab extinctis gigantibus.⸿Manet culta nam coliť & obseruať ab omnibus.

Assidet inde ioui/iouis é fidissima custos:
Et præstat sine ui sceptra tenere ioui:
Venit & in terras/coluerunt romulus illã
Et numa/mox alii tempore quisq; suo:
Illa patres in honore pio matresq; tuet:
Illa comes pueris:uirginibusq; uenit:
Illa datos fasces cõmẽdat eburq; curule.
Illa coronatis alta triumphat equis.
Finierat uoces polyhimnia/dicta pbarũt
Clioq; & curuæ scita thalia lyræ:
Excipit uraniæ fecere silentia cunctæ:
Et uox audiri nulla nisi illa potest:
Magna fuit capitis quõdã reuerẽtia cani
Inq; suo precio ruga senilis erat:
Martis op9 iuuenes aiosaq; bella gerbãt:
Et pro diis aderat in statione suis:
Viribus ille minor nec hñdis utilis armis
Consilio patriæ sæpe ferebat opem:
Nec nisi post ãnos patuit tũc curia seros

ANT. FAN.

Maiestas iouis custos

Clio

Thalia

Vrania

ASSIDET in.io.Post uictos gigantes satis ẽ ioui sola maiestas neq; armis op9 ẽ ad imperium retinendũ cũ cæteri deoꝝ uolẽtes ac sua spõte cedãt iouis maiestas.⸿Et numa:Cui nemo bellũ intulit.⸿Comes pueris:Hi ẽt nõ ignobiles ac bonæ idolis maiestate nõ carẽt. Vñ illud ẽ plynii color hic p maiestate pueritiæ est.⸿Illa da.fa.cõ.Cõsules & cæteros magrat9 uenerabiles reddit.⸿Alta tri.Assidet triũphãtib9.post uictoriã.⸿Clio:Hæc musa a gl'ia nomẽ accæpit a qua inuẽtã historiã dicũt.Cõstat aũt accẽdi nos ad studia famæ desiderio.Thalia uero a thallin hoc ẽ germinãdo dictã ẽ q nihil magis germinat q̃ doctrina cui musæ serẽdaꝝ arboꝝ inuẽtio tribuit.Sane thalia musa est thalia unam charitũ.Differũt accẽtu & scriptura ut nõnulli uolũt q̃uis qdã aliter sentiant.⸿Vraniæ.Musa q̃ cœlestis interptat ac Liuũ dr genuisse & ẽ græca declinatio ne claudicet uersus q̃uis si urania legens sustentari põt cæsura ut mitti hypmestra.Huic astrologiæ dat inuẽtio.⸿Magna fu.quõ.ca.re.canis:senectus quẽ iuue.faciã

Senectuti olĩ honos hit9.

uocat nusq̃ terraꝝ honoratiorẽ locũ habuit q̃ apud lacedæmonios ut iustin9 refert idq; Lycurgi legib9:q maximũ honorẽ nõ diuitũ & potẽtũ sed p gradu ætatis senũ esse uoluit:quẽ morẽ.deinde romani accepẽrũt. A.

Ex metelli pontificis oratione súpta. de uxore ducenda

Gel.scribit apud quos maiores natu a minorib9 colebãtus ad deoꝝ ppe ac parentũ uicẽ atq; oi in loco inq; oi specie honores priores potioresq; hẽbant a conuiuioq; seniores a minorib9 domũ reducebant.Sed postq̃ soboles ut idẽ inqt ciuitati necessaria uisa ẽ & ad plẽ ppli frequentantẽ pmiis atq; inuitamentis opus fuit tũ antelati sunt qbusdã in reb9 q uxores quiq; liberos hẽrent senioribus neq; liberos neq; uxores hñtib9. Plutar. autor est Publicolã cũ Lucretiũ Lucretiæ patrẽ collegam sibi subrogasset ei qd senior esset primo loco cessisse ac fasces tradidisse:eũq; honorẽ postea senib9 semp habitũ.

Honor habitus his qui uxores & libos hñissent

Eosdẽ & Chilo lacedæmonius honorãdos monuit teste Laertio & Pytagoras Sami9 q qd tpe pcederet id honorabilius existimandũ censuit sicuti occasu ortũ in sæculo principiũ fine.In uita generationem corruptione. Idẽ & deos i honore semideis docuit pferẽdos:hoibus q; heroas ac parẽtes hoibus cæteris.In suo pcio:in propria ueneratione & ætati congrua.⸿Pro diis suis pro defensione patriæ ac deorum eius.

PAV. MAR.

INDE.ex illo.⸿Assidet io.apud iouẽ sedet & facit ut illũ oẽs uereãt.⸿Fidissima cu.ẽ io.ppea qd ab eo nõ discedit:ut illũ seruet in sua dignitate.⸿Et pre.sce.tenẽda pstas impiũ.⸿Ioui sine uimam nõ p uim & tyrãnidẽ impat:sed facit maiestas ut dii cæteri sua sponte ioui pareant:tanq̃ digniori.⸿Venit & in terram & hasit regibus:& heroibus:fecitq; eos ab aliis obseruari.⸿Romulus & numa:q fuere primi reges romanoꝝ.⸿Coluerũt illã:maiestatẽ ut cẽnt:& hñent cæteris digniores.⸿Mox alii.reges & peeres.⸿Quisq; suo tpe.coluit illã.⸿Illa metrisustẽtat.⸿Patres & mtes in suo honore q̃si facit ut hẽat rõ genituræ & ætatis:ut filii:parẽtes ut iuuenes eosq maiores nati sunt uereãtur.⸿Illa maiestas.⸿Venit comes pueris & in uirginib9.Nã hæret illis q pstantiores erunt indolis.⸿Illa cõ.da.fa.hoc est consularẽ dignitatẽ:facit ut cõsules a pplo uenerent.⸿Et ebur curule eburneã & cõspicuã signis curulẽ sellã:de q̃ in primo li.diximus.Sed est hic denoiatio nã qd tenet p eo qd tenet.Curulẽ.n.sellã p ipsis edilib9.Et cõsulũ ẽt erat eburnea sella.⸿Illa:maiestas.⸿Alta sublimis triũphat Eqs coronatis:hoc ẽ.hæret ẽt ducib9:& iperatorib9 triũphantibus cum coronato.⸿Polyhimnia finie.uo.uã hactenus & de maiestate loquuta ẽ:ut illud asserere uideret Maiũ mẽsem a maiestate denoiatũ.⸿Clio & thalia scita curuæ lyræ.q̃si docta resonat lyrã.⸿Probarunt:dicta polyhimniæ.⸿Clio:musa dicta a κλεοσ:qd est gl'ia q̃ ex poetaꝝ laudib9 orit Thalia a θαλλω:qd ẽ uireo:seu germino:q̃m in longũ tps poetaꝝ laus parta uirescat.Excipit uraniæ:suscipit illa cãm agendam & subsequuta est statim polyhimniæ sermonẽ. Vir.Tũc sic excepit regia iuno.⸿Cũctæ:cæteræ musæ.⸿Fecere silentia:siluerunt loquente illa q̃ dicta est urania ab οὐρανοῦ i.a cœlo q uiros eruditos in cœlũ tollit.⸿Et nulla uox põt audiri nisi illa.nã silẽtib9 cæteris sola uox illi9 audiebat.⸿Magna fuit quondã:ostẽdit uraniã maiũ dictũ a maiorib9:hoc ẽ senib9 cũ maxima hret illis reuerẽtia.Et ex Licurgi legibus illud apud lacedæmonios sp seruatũ ut seniorẽ oẽs reuerent:& minores natu maiorib9 sp cederẽt.Sic & i urbe roma rõ ætatis ẽ hita ab initio & Romulus ipse multitudinẽ in iuuenes & senes diuisit ut altera pars armis:altera cõsilio rẽp.tueret.A maiorib9 igit maiũ.A iuniorib9 iuniũ nũcupauit. Magna reuerentia fuit quondã capitis cani magnope olim caput canũ hoc ẽ senilẽ ætatẽ cæteri reuerebant.⸿Et ru.se.q̃ senilem ætatẽ idicat.nã ob defectũ sanguinis q ẽ i senib9 fit frons & facies ipsa rugosa.⸿Erat i suo pcio q a tãta apd romanos q̃ apud lacedæmonios ea ætas cæteris pferebant.⸿Iuuenes ge.ma.op9.gerebãt arma & p pria pugnabãt.⸿Bella aiosa:q̃si cũ laude fortitudinis & magnanimitatis.⸿Et ade.i sta.q̃si firmi in acie ut a signis nũq̃ discederẽt nec hostib9 terga uerterẽt.⸿Pro diis suis p defẽsiõe priæ & deoꝝ suoꝝ.⸿Virib9 illa

Sella curulis erat ex ebore insigne ediliũ patriciorum & cõsulũ

Maiũ dici a maiorib9 & iuniũ a iuniorib9.

minor ætas senilis robore.corporis inferior.¶Nec uti.ha.at.inutilis ad arma bellis exercenda. ¶Ferebat opem patriæ consilio cum corpore prodesse patriæ non posset properat consiliis.¶Nec curia tunc patuit nisi post annos serosːquasi non eo tempore licebat quẽq̃ in ordinem senatoriũ aduocareːnisi post grauẽ ætatẽːIdeo nõ patuit cuiq̃.i.curia ubi senat⁹ habebatːnisi senibus.Seniores enim in senatores eligebantur.

Seniores soliũ in senatũ acce debant.

Nomen & ætatis mite senatus habet:
¶Iura dabat poplo senior/finitaq̧ certis
Legibus/est ætas unde petatur honor:
Et medius iuuenũ nõ indignantibus ipsis
Ibat/& interior si comes unus erat:
Verba qs auderet corã sene digna ruborẽ
Dicere/censuram longa senecta dabat:
Romulus hoc uidit/delectaq̧ corpa pres
Dixit/ad hos urbis sũma relata nouæ ẽ:
Hic sua maiores tribuisse uocabula maio
Tangor/& ætati consuluisse suæ:
Et numitor dixisse põt da romule mensẽ:
Hunc senib⁹/nec auũ sustinuisse nepos
Nec leue ppositi pign⁹ successit honoris
Iunius a iuuenum nomine dict⁹ adest:
¶Tũc sic neglectos/hedera redimita ca(pillos)
Pria sui cœpit calliopeia chori:
Duxerat ocean⁹ quondã titanida tethyn
Qui terrã liquidis qua patet ambit aqs:

¶NOMEN & æta.mi.se.eratːadeo uerũ est nõ nisi senibus curiã patuisse ut senatores a senecta ætate nomẽ acceperintːquos qdã a sinẽdo dictos uoluntːqd ipsi p senat⁹ cõsultũ agẽdi facultatẽ darẽt.Sed ut poem⁹ ætatẽ magis q̃ uerbũ sino senatui nomẽ dedisse facit & qd apud græcos gerõ senex dr senatusq̧ geroysia & Plut.ac Ci.autoritasːquorũ hic i agris tnqt tũc erant Senatores.i.senesː& q̃ nisi essent i senib⁹ nõ sũmũ cõsiliũ nři appellassent senatũ.ille aũt scribit Romulũ ex optimatib⁹ cẽtũ creasse senatores eorũq̧ collegiũ ex ætate senatũ appellasse.Neq̧.n.placet qd Pri.tradit senatũ cõponi a uocabulo nat⁹.Sciẽdũ morẽ fuisse Romæ aliqñ senatorib⁹ i curiã cũ ptextatis filiis itroire.Sed Papirii ptextati facto senat⁹ decreuit ne pueri cũ parẽtib⁹ i curiã itroirẽtːac ne cui pauciores qnq̧ ac.xx.ãnos nato senatũ ingredi liceretːubi qd capit cõsiliũ ue a cõsulẽdo dictũ ẽ autore Festo uel a cõsiliãdo quod i unã sniam pluriũ mẽtes cõsiliat & cõueniãtːuel a silẽtio quo id maxie iuenit.¶Iura da.po.se.Prætores cõsules & eiusmodi magrat⁹ nõ creabant nisi etate puecti q̃uis ubi necessitas postulabat ẽt iuuenes crearent ut Scipioni cõtigit.¶Certis legib⁹ i nt illa fuit q̃ post Papirii factũ cautũ ẽ ne cui liceret senatũ igredi nisi supra qnq̧ ac.xx.ãnos pcessisset ætate.¶Interior si comes un⁹ erat.Sensus ẽ.Si duo iuuenes comitabant senẽ recipiebat senex medio loco.Si aũt seni un⁹ tm̃ erat iuuenis comes iterior loc⁹ senis esse cõsueuit.Id qd hodie multis i ciuitatib⁹ custodit.Sunt q nõ iterior sed anterior legũtːqd magis placet.¶Cẽsurã lõ.se.da.

ANT. FAN.

Sẽatores a senectute dictos nõ qa sit senes nati

Consiliũ dici a cõsulendo uel cõsiliando qa i unã mẽtẽ cõsili ant pres:

Anterior aũ interior sit melius

Nõ alia reuerẽtia tribuebat seni q̃ cẽsori morũ ac disciplinæ Romanæ arbitrio.¶Delectaq̧ cor. pa. dixitːDiximus supra cur senatores patrũ noie uocarent.& ẽt subiiciem⁹ aliqd.¶Sũma nouæ urbisːRegendæ ciuitatis arbitriũ.¶Nec auũ sustinuisse ne.Nõ ausus est Romulus aui Numitoris iperio reluctari & hũc mẽsem a maioribus.i.senib⁹ maiũ noiauit q cõsilio rẽpu.tuebat dicebãturq̧ patres uel a patrocinio uel qd hi solũ q patres forent creari possent ut scribit Plut.In romulo qd ex primis illis cõuenis non multis cõrigit uel(ut Festo placet)qd agrorũ pres attribuerint tenuioribus ac liberis ppriis.Sed illis pbabilius uidet q q dã tradiderũt dictos patres a curæ similitudine q deide ascriptis in eũ ordinẽ pluribus patres cõscripti uocari sunt.¶Nõ leue pi.Liptote figura.& ẽ sensus:Successit Maio Iunius grauissimũ pign⁹ honoris quẽ Romulus ciuibus suis pposuit q noluit ẽt iuniores abire ihonoratos.¶Prima sui cæpit calliopea chori:Non prima dicendi ordine.Legim⁹.n.supra.Quarũ polyhimnia cæpit prima:sed musarũ princeps qa ea nihil ea nobilius est.Vñ a pulchritudine faciei & uocis nomẽ accepit p quã nõnulli ipm uocis cõcẽtũ accipiũt dicẽtes hãc maximã musam poetis opẽ ferre q sũmorũ uirorũ & heroũ gesta uersibus heroicis scribũt Titania tethynːVult tethyn Titani filiã esse q̃ alii e cœlo & uesta genitã uolũtːqd nõ placetːHæc ẽ uxor oceani.

Patres

Calliopea.

¶ET Sena.hẽt mi.no.æta.ná a senili ætate senatus dictus.Senior dabat iura pplo:ptores ẽt q ius dicerẽt: & post eiectos reges ipsi cõsules ex senili ætate creabant.¶Aetas ẽ finita cer.le.q̃si circũscripta & determinata legibus est ætas.¶Vñ a qua ætate.¶Petat ho.petant dignitatesːnã lege cautũ est.ne qs minor quadraginta ãnisːaut ut alii dicũt triginta sex peteretːaut iniret cõsulatũ qñ hẽret rõ ætatis.Verũ Scipio q añ annos inlitisolutus fuit legib⁹ urgẽte necessitate.¶Et me.iu.ibatːIuniores reuerentiæ gr̃a medio loco seniorẽ accipiebantː& sic simul icẽdebant.¶Nõ indi.Ipsis iunioribus.i.cũ non idignarent mediu loco senẽ ducere.¶Et sic erat unus comes iterior:iterior locorqa medior& dignior ille locus.¶Quis au.diceretːex iuuenib⁹ qs esset ausus loq.¶Corã se.ner.di.ru.uerba turpia.¶Longa se.Ipsa ætas.senilis.¶Dabat cen.tutpiũ.Ergo tanta erat senũ reuerentiaːut uiderent ipsi senes p censurib⁹ adesse iuuenibus.Sic pudenda & repbensione digna loq nõ audebant.Romulus uidit hæc oĩa q̃ dixim⁹ de senecta.¶Dixit patres corpora electa senes ipsos quos legit cũ senatũ cõstituit patres appellauit aut qd patroni multitudinis erãtːaut qd patres cæterorũ uidebant aut a uirtute & pstãtia nobilitatis ut ea nois mãsuetudine arrogãtia & inuidia pcul essent.¶Sed de his pĺa i prio li.dixim⁹.¶Ad hos pres.¶Est re.sũ.no.ur.ois cura & iperii sũma relata est.¶Hinc ex his rõnib⁹.¶Tangor moueor ad ita existimãdũ.¶Maiores:seniores hoc ẽ ipm senatũ.¶Tribuisse uocabula maio dedisse appellationẽ huic mẽsiːut ab ipsis maiorib⁹ maius diceret.¶Et cõsuluisse suæ ætati hũisse rõnẽ ætatis.¶Et nu.auus maternus romuli.¶Põt dixisse potuit ita dicere.¶O Romule da hũc mẽsem senibus:q̃si da huic mẽsi a senib⁹ appellationẽ.¶Nec nepos:Romulus:qñ filiæ numitoris filius.

PAV. MAR.

Senes p cẽsorib⁹ a maioribus habebantur.

Vrāniæ prima eſt locuta: d inde cal/ liope ſeq tur.

Suſtinuiſſe:ſuſtinere potuit auā q̄ſi nō potuit ſuſtinere diutius illi⁹ p̄ces noluit poſtulata negare. Sed obſe quunt̄ ē:& mēſem a ſenib⁹ appellauit. ⸿ Nō ſuc. nō ſubſequutū ē poſt illud. ⸿ Leue pign⁹:ſed graue. ⸿ Ho noris ꝓpoſitiq̄ ꝓpoſuit Romulus ſuis ciuib⁹. ⸿ Adeſt poſt. ⸿ Maium menſem:Iunius dictus a noie iu uenū. Nā ut maium a maioribus:ita iunium a iuuenibus appellauit. ⸿ Tunc neglectos poſt Vraniam Ca liope regina muſarum aliam attulit cauſam nominis referts ex oceano & Tethy natā eſſe pieionem: Ex ea & athlante natas eſſe pleiadas:de quibus in.iiii.egimus:& ex pleiadibus pulchriorem maiam ioui placu iſſe:& in arcadia mercurium peperiſſe:cuius numen magnum erat apud Arcades. Vnde euander ad nos ꝓ fectus ſacra arcadica attulit. A mercurio igitur feſtum ut hic menſis de nomine matris maius denominare tur. Tū calliopea:& calliopeia:lliopea dicim⁹ ſicut peneolope & Peneolopea:dr̄ aūt Calliope a pulchro ore. ωψ ωψοσ uultus & facies dr̄ καλλοσ pulchritudo καλη pulchra & bona p̄eſt heroicis uerſibus. Et

Primus p principe hic.

Diodo. inq̄t dictā q̄ cantus ſuauitate cæteras antecedens magni ab autoribus exiſtimetur. ⸿ Redimita ca pillos neglectos:incomptos. Hedera hoc eſt habens caput hedera coronatum. Prima princeps & regina. ⸿ Sui. chori cœtus muſaꝝ. ⸿ Cœpit ſic. ſ. loqui Oceanus de quo iam pluries dictum. ⸿ Dux erat in coniu gem. ſ. Tethym titanida:titanis filiā:ſimo eā Diodo. inter titanes refert:unam ex. v. ſororibus Saturni:qui quidem titanes numero. xi. ex uno curetū. & matre Tythea nati ſunt. ⸿ Qui oceanus ambit:circuit. ⸿ Ter ram qua pa. liquidi undis. & in meta. circūfluus humor ultima poſſedit:ſolidumq̄ coercuit orbem.

ANT. FAN.

Hinc ſata pleione cum cœlifero atlante
Iungitur/ut fama eſt pleiadaſq̄ parit:
Quarū maia ſuas forma ſupaſſe ſorores
Traditur/& ſummo concubuiſſe ioui:
Hæc enixa iugo cupreſſi fere cylenes
Aetereum/uolucri qui pede carpit iter
Arcades hæc ladoq̄ rapax & mēalus īgēs
Rite colunt. Luna credita terra prior:
Exul ab arcadia latios euander in agros:
Vēnerat/īpoſitos attuleratq̄ deos (herbæ:
Hic ubi nūc roma ē/orbis caput:arbor &
Et paucæ pecudes/& caſa rara fuit:
Quo poſtq̄ uētū ē cōſiſtite p̄ſcia mater.
Nam locus imperii rus erit iſtud ait:
Et matri & uati paret nonacrius hæros
Inq̄ peregrina conſtitit hoſpes humo:
Sacraq̄ mīta q̄dē ſed fauni pria bicornis
Has docuit gentes alipediſq̄ deis
Semicaper coleris ſuccīctis faune lupcis
Colluſtrant celeres uerbera ſecta uias:
At tu materno donaſti nomine menſem.
Inuentor curuæ furibus apte fidis

Pleione
Cylene
Ladon ē flu. in ar chadia
Carmen tis fatidi ca
Lyræ in uentor mercuri⁹

⸿PLEIONE:oceani & Tethios filia ac pleiadū mater. ⸿ Cylenes:montis arcadiæ quē q̄dā ut autor ē Stra. di xerūt ſurgere ad altitudinē. xx. ſtadioꝝ ad ꝑpēdiculum Circa eū Ply. ſcribit merulas cādidas naſci nec uſq̄ ali bi. Ab hoc monte Mercurius Cyllenius dr̄. licet q̄dam ſic dictum uelit q̄d a Cyllene nympha ſit educatus. Alii aliunde:lege Feſtū. ⸿ Ladonq̄ rapax:ladonis accolæ q̄ fluuius eſt arcadiæ cui⁹ fluēta occluſo quōdā fonte de tinebant̄:ut inq̄t Stra. ⸿ Et caſa rara:bn̄ caſa q̄a paſtoꝝ erant tuguria. ⸿ Præſcia mater:Carmētis futuroꝝ peri ta & fatidica. ⸿ Alipediſq̄ dei Mercurii. ⸿ Cum luſtrāt celebres uerbera ſecta uias:cum ſectæ pelles lupercorū uias luſtrant hoc eſt purgant ciuitatē ut ſecta quoq̄ pel le lupci oē ſolū luſtranti dq̄ piamē hēbāt. ⸿ Materno noie:A maia Mr̄e Maium noiaſti. ⸿ Inuentor cur. fidis: Horati⁹ i p̄rio carminū: ⸿ Te canā magni Iouis & deo rum nuntiū curuæq̄ lyræ parērē. Eratoſthenes (ut igin⁹ refert) Mercuriū īq̄t e teſtudine feciſſe lyrā atq̄ orpheo tradidiſſe. quā nonnulli uolunt ſeptem fuiſſe chordaꝝ. Macro. uero huic deo tethrachordum dicit attribui ut Apollini lyram chordaꝝ ſeptē q̄ imitata eſt muſicā tō nē q̄ Pytha. uoluit mūdū eē cōpoſitū ut ſcribit Quinti.

Fides
Cythara genus in uenta ab amphio. ne:ut ort pheo ſeu lino.
Lyra cy thara
Arcas re pertor cy tharæ uo calis.

Eſt aūt fides autore Feſto cythare gen⁹ ſic dictæ q̄d tm̄ inter ſe chordæ eius q̄tū inter hoīes fides cōcordet. Sa ne Ply. cytharā inq̄t inuenit Amphion:ut alii Orpheus ut alii Linus:ſeptē chordis additis terpādeno ctauam ſi monides addidit. nonā Timothe⁹. Differūt nō nihil ly ra & cythara teſtibus iginio & Porphyrione quorū ille poſtq̄ ipſe inquit cytharā inuenit illi lyrā dr̄ tradidiſſe. Hic aūt aū ait lyra ſeptē chordas hēbat:exeogitata po ſtea cythara ē ſed iſta cōfundunt̄. Statius in ſiluis: Voca lis cytharæ repror arcas. Sunt q̄ Apollinem tradāt lyrā a Mercurio accepiſſe:eāq̄ inde ad Amphionē peruiſſe. Vn̄ illud ē:Mercurii nam te docilis magſo mouit amphion lapides canēdo. Iidē dicūt fidē ꝓprie dici Neruū cytharæ ſed ꝓ cythara ſolere accipi ut Tētat au daci fide mātuanæ gaudia famæ. Dio. tres maxime Mercurios celebrat quoꝝ primū ægyptiū fuiſſe docet cui multaꝝ reꝝ dat̄ inētio & p̄ſertim lyræ quā tricordē feciſſe dr̄ imitat⁹ tria āni tp̄a cū ab eſtate, acutā ab hyeme grauē a uere mediā ſūpſerit. Alii q̄nq̄ fuiſſe Mercurios tradūt q̄b⁹ nōnulli ſextū addūt iouis & Ma iæ filiū. Cui poetæ ac ſi un⁹ tm̄ Mercuri⁹ fuerit alioꝝ oīum facta & īuēta tribuūt. ⸿ Furib⁹ apte. Mercuri⁹ id circo tradit̄ furādi repror ſiue īgenioſus ad furta q̄a oro cui⁹ ipſe iuētor ē aīos audiētiū fallit ac p eloquē tiā mētes hoīm q̄ſi furat̄ & ſurripit. Vn̄ Iulius cæſar in accuſatione Dolobellæ q̄ſtus eſt eorū q̄n ſibi cām optimam Lutii cottæ patrocinio Horatius in primo carminum: Callidum quicquid placuit ioco ſo cōde re furto. Sciendum Mercurium q̄ Apollini boues furatus eſt Bacchi & proſerpinæ filium dici. Diodoro ta men placet Mercurium in creta ex ioue natum multum ualuiſſe p̄ſtigiis in alienis clanculum peculandis.

Mercuri⁹ egyptius tricordē inuenit.
Mercuri⁹ igēioſus ad furta
PAV. MAR.

⸿HINC ex oceano & tethy. ⸿ Pleione ſata:nata. Iungit̄ cū cœlifero athlāte:nupſit athlāti ſuſtinēti cœlū humeris. ⸿ Vt fama ē:ut dr̄. ⸿ Et parit ple. nūero ſeptē. dixim⁹ ī. iiii. ⸿ Quarū pleiādū. ⸿ Maia:tradit̄ ſupaſ ſe forma ſuas ſorores fuiſſe forma cæteris ſororibus p̄ſtantiorem. ⸿ Et concu. ſūmo ioui:q̄ eam grauidam

reddidit. ¶ Hæcmaio. ¶ Enixa ē.f.pepcit. Qui carpit iter ætheriū uolucri pede: Mercuriū q̄ deo℞ nunti⁹ p æreа uolat pedib⁹ pnicib⁹ cū ferat talaria alata iugo cyllenes: i Cyllene mōte arcadiæ: uñ Cylleni⁹ uocat⁹ ē Cupſſi feræq; cupſſis abūdet. ¶ Arcades & la.ta.fluui⁹ arcadiæ ex paludib⁹ Penei fluēs. ¶ Et menalus ingens mons ē menalis. ¶ Rite coiūt hūc Mercuriū. ¶ Terra: arcadica. ¶ Cōdita pri.lu.terrā p ipſis arcadib⁹ poſuitq; ſe añ lunā natos eē putabāt. Vñ & Licophron ait. Ob ſūmā gentis uetuſtatē antelunares dictos. ¶ Euāderde quo i prīo. ¶ Exul. pfugus. ¶ Venerat ab ar.i agros latios: uenit i latiū. ¶ Et itu.ipo. de arcadica numina. & ſacra i latiū iuliſtut ē illud. Inferiq; deos iatio. & ipſe dolebat numina & aliis colēda tradidit. ¶ Hic ubi nūc Roma ē orbis caputq; toti orbi dñat. ¶ Arbor & herbæ erātq; a iculta loca erātq; no tēpore uenit Euāder. ¶ Et pau.pecu.q̄ eēnt i illis paſcuis. ¶ Et caſa rara fuit: pauca admodū tuguriola paſtorū. ¶ Quo poſtq̄ uētū ē: ubi illuc euāder appulit. ¶ Mater pſcia: carmētis fatidica. ¶ Cōſiſtere iuſſit filium curſū ſiſtere. ¶ Nā iſtud rus: q̄ſi loc⁹ ubi ſunt hæc tuguria. ¶ Erit loc⁹ ipſi: fatalis ipil ſedes: & i prio. ¶ Falſo nah hi fient īgētia mœnia colles: luraq; ab hac terra cætera terra paret. ¶ Heros nonacrius: Euāder a nonacri Arcadiæ mōte. ¶ Paret & mři parere. ¶ Et uatis & illisq̄ futuro℞ pſcia: Vera pdicebat. ¶ Et hoſpes peregrin⁹ ipſe euāder cōſtitit i humo pegrina q̄ illi erat externa. ¶ Docuit has gētes multa qdē ſacra docuit latinos rit⁹ & cæremonias & multa alia more arcadico ſacta. Sed pria ſacra fauni bicornis ipſi⁹ panos uetuſtiſſimi qdē arcadū numinis de quo i prīo & ſecūdo. ¶ Et dei alipedis mercurii. ¶ Faune ſemicaprqď cornua & caprinos pedes hēat. ¶ Coleris lupcia ſuecinctis: lupci ſuccincti: & tibi & urbē luſtrāt. ¶ Verbera ſecta: hoc ē ipſa coria ſecta: qb⁹ man⁹ uetberant. ¶ Colluſtrāt: expurgāt. ¶ Celeres man⁹: nā diſcurrētib⁹ p urbē lupcis ſteriles mulieres palmas cedēdas pbebāt. Ita.n.fœcundas ſe fore ſpabantur Plutar. & poeta ſcribunt de quo latius egim⁹ i ſecūdo. ¶ At tu iuētor curuæ fidis: o Mercuri lyræ reptor: de quo in primo diximus. Fides.n.p lyra ponit: & Ply. fidiculā uocat lyrā ipſam i cœlo: & Pōp.iqt. Fides gen⁹ cytharæ dicta qđ tm̄ iter ſe cordæ ei⁹ q̄tū inter hoies fides cōcordet: Cuius diminutiuū fidicula eſt. ¶ Aptæ furibus: qm̄ furtim præeſt eo argumēto: qđ boues primū deide ſe terrā furat⁹ ſit. ¶ Et lactan. de eo. Fur & latro mercuri⁹. Ve℞ aliqui ad eloquentiā: cui pēſt illud referunt. Nam illa audientiam animos fallit: & uelut furari corda hoium uidetur. ¶ Donaſti menſem materno nomine: appellauiſti hunc menſem maiū a maia matre tua.

Cyllenæ ciuitas in mōte archadiæ. unde cyllenius dē mercuri⁹.

Carmentis docuit ſacra fauni & ponos.

Fides cythara uñ dicta ē ficicula.

Nec pietas hæc pria tua ē ſeptēa putaris:
Pleiadum numero fila dediſſe lyræ:
Hęc quoq; deficrat: laudata ē uoce ſoro℞
Quid faciā? turbæ pars habet ois idē
Gratia pieridum uobis æqualiter adſit
Nullaq; laudet pluſue/minuſue mihi
¶ Ab ioue ſurgat op⁹ pria mihi nocte ui
Stella ē i cunis officioſa iouis: (dēda:

¶ SEPTENA fila: q a tot ſunt pleiades q̄rū in numero maia ē uel ſeptenatur aliis placet ob nume℞ planetarū. ¶ Quid faciam? cuius muſæ opinionē ſeqr? ¶ Turbæ pars &c. Nullus narratio nō luculētā & uerisimilis fuit. Vñ laudent oēs æque ne deſi nobis ullius muſarū gr̄a. ¶ Videnda ſtella &c. Cōſenſerūt multi qđ rarū ē teſte Ply. ut Phylippus Callppus Ion. Doſitheus. Parmeniſt⁹. Canon Democritus & Eudoxus. iiii.kl.octobris Capellam mane in ortū ferri & iii.kl. eiuſdem menſis hædos quos Seruius ſcribit exoriri cū Scorpio menſe octobri. Sed ſunt q cū poſtrema pte Arietis caprā amaltheā oriri doceant. q ps zodiaci hoc tpe pcedit Solē oriētē. Columella kl. Ma. oriri mane caprā inqt & eſſe auſtrinū diē & iterdū pluuias: qđ ſidus Ply. eodē mēſe hoc ē.xii.kl. Iunii ueſpe iqt occidere: id i ſiniſtro humero heniochi eſſe dr. i. aurigæ cui⁹ pedē cū cornu Tauri una ſtella cōiungit. Vñ illud ē Manilii: Vicina ferēs flexo ueſtigia tauro henioch⁹. Eſt aūt hic auriga haud lōge a ſeptētrione duas ſtellas i manu retinēs q̄s appellam⁹ hædos ſidus pluuiale ut Lactā. grāmatic⁹ & alii ſcriptores dicūt & ortu & occaſu cōcitās tēpeſtates. Horati⁹: Poſt inſana capræ ſidera. Vir. Quant⁹ ab occaſu ueniēs pluuialib⁹ hædis uerberat hyber humum. Signū heniochi ob ei⁹ magnitudinē multis orit diebus teſte Seruio tēpeſtaſq; aut pcedit ſignū aut ſeqt aut cū eo ē. Orit aūt cū Ariete ſm Manliū: ut Sed cū ſe terris Aries ter quq; pactis ptibus extollit primū iuga tollit ab undis heniochus: ſed & cū tauro quoq; ſm alios idē i ortū ducit ut naſcit hic aries cū ſurgit & aurea tollit cornua taurus. Fuit aūt Amalthea iouis nutrix: ut Lactā. grāmatic⁹ tradit quā qdam dicūt una cū ſorore Meliſſa iouē iſantē nutriſſe lacte ac melle. Alii uolūt Meliſſi regia cretæ filias qb⁹ iuppiter fuerat cōmēdatus cū uacuis eſſent uberibus aluiſſe iouē lacte capræ amaltheæ q̄ poſtea i cœlū trāſlata dr ut ilia putat nutrix eē iouis ſi uere iuppiter iſans ubera cretææ mulſit fidiſſima capræ ſidere q̄ claro gratū teſtat alūnū. Eſt aūt nō longe a tauro teſte Varrone q i re ruſtica caprarū iqt dente inimici ſationis q̄s ēt aſtrologi ita receperunt i cœlū ut extra limbū.xii.ſigno℞ excluſerit: ſūt duo hædi & capra nō lōge a tauro. Hui⁹ lacte Pli. ſuſpicat ideo fingi nutritū iouē ꝙ poſt hūanū lac nullū magis alat caprino. Lege fabulā apud iginum.

ANT. FAN. iiii.kl.octobris capella orit mane. iii. uero hedi.

Capra orit calen. maiis Heniochus Auriga Hædi Heniochi fig. Amaltheæ fabula Lactis caprini preſtātia

¶ NEC eſt hæc prima pietas tua: nō fuit hoc primū tuæ pietatis argumētū. ¶ Putaris dediſſe ſeptena fila lyræ: crederis tu lyræ abs te reptæ ſeptē cordas adhibuiſſe. Numero pleiadū: ob pietatē tuam in matrē & matris ſorores ab earū numero q̄ ſeptem fuere: ſic ſeptē fila cōſtituiſſe Aliq ad ſeptē planetas referunt: aliqui ad uocū diſcrimina. Et Pli. oſtēdit amphiona uel ut alii orphea: uel ut alii linū.vii.cordas addidiſſe. Terpādrū octauā. Simonidē nonā. ¶ Hæc quoq; calliope deſierat: loqui. ſ. ¶ Laudata eſt uoce ſoro℞: cæteræ.n. oēs muſe calliopē reginā laudauerunt. ¶ Quid faciam? q̄ſi quā opinionē ſequar. ¶ Ois pars turbe habet idem: q̄ſi una quæq; muſa habet idem in me iuris: & cū ſingulæ ſingulis tōnibus innitant. neſcio quā magis affirmē. ¶ Adſit nobis equaliter: pari mō. ¶ Gratia pieridū muſa℞: q aliā aliis pferre nō debeo. ideo earū oīum gratia pari mō mihi adſit. ¶ Et nulla laudet mihi: tame. ¶ Pluſue minuſue: non laudem aliquam

PAV. MAR.

Sn̄ia calliopes pſlata ē cæteris.

Aega & helice filiæ oleni filii uulcani nutrices Iouis fuere. alii Arthemidem & amaltheã niphas aiunt. alii ægam filiã solis & panos uxorem,

eaꝝ magisquã cæteras sed pari mõ oẽs a me laudent. ⸿ Ab ioue surgãt opus: nõ approbata ulla musarũ sñia ad expositionẽ & signoꝝ & festoꝝ maii mẽsis transit. ⸿ Nocte igit cal. ma. capella orit & Pli. viii. id⁹ malas capellã pluuialẽ exoriri asserit. Capellæ fabulã supius attigim⁹. ⸿ Nũc uero alti⁹ repetem⁹. Higyn⁹ sic inqt. Dicũt olenũ quẽdã fuisse noie Vulcani filiũ. Ex hoc duas nymphas Aegã & Helycẽ natasq̃ iouis fuerũt nutrices. Alii aũt ab his ẽt urbes q̃sdam appellari dixerũt. Olenou i aulide. Hellcẽ I pelopõneso t & Aegã i æmonia. De qb⁹ Home. I lliados secũdo agit. Parmenl⁹ aũt ait Melissũ quẽdã fuisse regẽ Cretæ: ad ei⁹ filias iouẽ nutriẽdũ esse delatũ: q̃ q lac nõ habuerũt: Caprã admisisse Amaltheã noie: q̃ eũ dr educasse. Hanc aũt gemluos hædos solitã eẽ pcreare: & fere eo tpe pepisse quo iuppiter nutriẽdus ẽ allat⁹ itaq pp bñficiũ mẽis i cœlũ relatos & hædos Cleostrat⁹ dr prim⁹ iter sidera ostẽdisse. Museua aũt dicit iouis nutrices Arthemidẽ: Amaltheã nymphas qb⁹ eũ mater Ops tradidisse existimat: Amaltheã aũt habuisse caprã q̃dã i deliriisq iouẽ aluisset. Nõ nulli ẽt Aegã solis filiã dixerũt: multo candore corpis pstãtẽ. cui cõtrarius pulchritudinis horridus aspect⁹ existebat. Quo Titanes pteriti petierũt a terra: ut ei⁹ corp⁹ obscuraret: eiqũ terra specu quodã celasse dr I insula Cretæ: q̃ postea iouis fuisse nutrix demõstrat. Sed cũ Iuppiter fidẽs adolescẽtia bellũ cõtra titanas appararet: rñsum ẽ ei si uicere uellet ut agros pelle tect⁹: & capite gorgonis bellum administrat: et quã ægida appellauerũt. Itaq facto qd supra declarauim⁹: iuppiter titanas superans: regnũ ẽ adept⁹: & reliq̃ ossa ægos caprina pelle cõiecta aia donauit: & stellis figuratã memoriæ cõmẽdauit: & postea qb⁹ ulcerat Mineruæ cõcessit arma. Home. ait Aegã q̃dã fuisse Panos uxorẽ. Eã cõpssã a ioue pepisset: quẽ uiri sui panos filiũ diceret. Itaq puerũ ægidã: iouẽ ægiocũ dictũq; qd eũ diligebat puerũ inter astra capræ figurã memoriæ causa collocauit. hæc ille. Cætera q̃ ad rẽ faceret: dixim⁹ supius. ⸿ Surgat op⁹: ab ioue: ncipiam⁹ mẽsem maiũ ab ioue describere. ⸿ Prima nocte. cal. ⸿ Est uidẽda stella officiosa in cunis iouis: Stella capræ Amaltheæ: quæ officio nutricis functa est in ioue educando: cũ in cunis esset. Nascitur: oritur. ⸿ Signum pluuiale: pluuias inferens in ortu.

ANT. FAN.

Olenia capella Olenus uulcani filius

Cornu copiæ Ceras amaltheæ

ⅭOLEniæ capellæ. Ab oleno Vulcani filio cuius filiæ iouis fuere nutrices ut quidam tradunt uel ab oleno urbe Achaiæ ad quã iouẽ ferunt lactis alimẽta suscepisse. Sunt & alibi urbes eiusdẽ nois. ⸿ Naias amalthea: non claudicat uersus. Vi. n. cæsuræ syllaba correpta pducit. ⸿ Vbere. tãto q̃tũ alumnus iuppiter postulabat. ⸿ Res cœli: Impiũ ut postq̃ res Asiæ. priamiq euertere gentẽ imeritam uisum superis. ⸿ Fertile cornu: Cornu copiæ dicitus ceras amaltheas qd nonnulli fabulant ab Acheioi fonte Herculem sustulisse ut Strabo autor est. Qd ideo finxerunt: qa Hercules aggeribus & aquarũ ductibus Acheloum ppetã ac dãnosæ labẽrẽ coercuit. Cũq agri ppinqui fluminis aq̃ꝝ abũdantia uastarent Oenei gratia cui erat affinitate cõiunctus Acheloũ siccauit. Vnde subsecuta est agroꝝ fertilitas huc ẽ cornu copie. Pho

Nascitur oleniæ signum pluuiale capellæ
Illa dati cælum præmia lactis habet:
Nais amalthea cretæa nobilis ida:
Dicitur in siluis occuluisse iouem:
Huic fuit hædorũ mater formosa duorũ
Inter dictæos conspicienda greges:
Cornib⁹ aeriis atq in sua terga recuruis
Vbere quod nutrix posset habere iouis:
Lac dabat illa do/sed fregit i arboꝛ cornu
Truncaq dimidia parte decoris erat:
Sustulit hoc nymphæ/cinxitq recẽtibus
Et plenũ pomis ad iouis ora tulit: (herbis
Ille ubi res cœli tenuit/solioq paterno
Sedit/& inuicto nil ioue maius erat:
Sidera nutricem nutricis fertile cornu
Fecit/qd dñæ nũc quoq nomen habet:

Amaltheam ab ammõe ad ceraunios mõtes dilectam,

cion pipareticus teste. A. Gel. librũ multæ uariæq historiæ refertũ iscripsit ceteras amaltheas. Dr aũt amaltheæ siue acheloi cornu datum copiæ sm aliquos: qa fortuna cui⁹ ministra copia ẽ ditissima ẽ oium: & i cornu uirtus est multoꝝ aialiũ ut fortunæ uirea in diuitiis sunt q bus multos ad se trahit. Diodo. tradit amaltheã puellã ab Ammone ad Ceraunios montes dilectã & cognitã pfectam esse regiõi feracissimæ: cuius forma bouis cornu similis fuit. Vnde factum inquit ut posteritas locum fructibus copiosum appellauerit amalteæ cornu.

PAV. MAR.

ⅭCAPellæ oleneæ: capræ helyces nymphæ Oleni filiæ. Vel ab oleno oppido i Boetia. De quo sene. Olenos tectis habitata sariat & poeta i heroidib⁹ pleiat & Arctophilax: oleniũq pecus. & olenos ciuitas i ætolia cui⁹ meminit Home. I iliade: iuxta quã Calidoni⁹ aper pempt⁹ dr. & olenos sũt i achaia de quo Stra. agit i. viii. li. meminitq oleniæ capellæ: & nõ lõge ab oleno ẽ. Egiũ oppidũ ubi aliq noiãt iouẽ fuisse educatũ: ita. n. iqt Stra. At egiũ satis icolaꝝ hẽt. Isto i loco iouẽ a capra lactis alimẽta suscepisse scribũt sicut Aratus pdidit. Diuaq capra louis: fama ẽ hic pbuit uber. & subdit. Oleniãq iouis uates dixere capellã. ⸿ Illa capella hẽt cœlũ: i cœlo figurata ẽ. ⸿ Præmia la. da. ppea qd ei⁹ lacte iuppiter educat⁹ ẽ. ⸿ Amaltheæ nais

Amalthea habuit capellam: q̃ hũit duos edos: sed fregit cornu in arbore,

nympha ueꝛ naiadea fluuioꝝ & fontiũ nymphæ sunt a νάω q ẽ fluo. ⸿ Nobilis i yda creteasi yda cretẽsi. ⸿ Dr oc. io. i siluis: nam illũ nutriẽdũ datũ i siluis pauit. ⸿ Mater formo. duo. hæ fuit: hæc amalthea habuit pulchram capellam: q̃ duos hædos pepetat. ⸿ Cõspiciẽda admiranda. ⸿ Inter greges dicteos greges inter capellas dictæi montis. ⸿ Cornib⁹ aeriis: cõspiciẽda in quã pp alta cornua. ⸿ Atq sua terga recuruis: q̃ i terga reflectebant. ⸿ Vbere ẽt cõspicienda. ⸿ Quod posset hẽre nutrix iouis ea q̃ iouẽ educabat. ⸿ Illa capra. ⸿ Dabat lac deo: ioui prima alimẽta suggerebat. ⸿ Sed fregit cornu in arbore. dum iruit in arborem cornibus: alterũ e duobus fregit. ⸿ Et erat trũca dimidia parte decoris. nam effracto cornu: media pars decoris erat sublata. Nymphæ sustulit hoc: amalthea eleuauit cornu truncatũ. ⸿ Et cinxit herbis recentibus & plenũ pomis ad ora iouis impleuit illa pomis cornu quod odoris herbis & floribus cinxerat: & ad iouem

puerg tulit.¶ Ille Iuppiter.¶ Vbi postq.¶ Tenuit res cœli:occupauit regnũ cœli.¶ Et sedit sollo p̃mo:sollo saturni.¶ Et nil erat maius Ioue iuictoq uicerat oẽs hostes:& iuict⁹ sp fuit:& iã suplos erat oib⁹ diis.¶ FEcit nutricẽ sydera:captã i sydera trãsmutauit.¶ Cornu nutricis fecit fertile:fecit illd cornu copiæ:& ĩ meta. dicit:Cornu acheloi qd Hercules trũcauit sacratũ:& datã illi copiã Naiadea hoc pomis: & odoro flore re pletũ sacrarũt:diuesq; meo dato copia cornu:& tunc inqt cornu Amalthææ datam copiam.Sic & alii tradũt.Sed a regiõe dat⁹ ẽ loc⁹ fabulæ.Diodo.n.scribit hãmonẽ pambulantẽ iuxta ceraunios mõtes:cõspectã a se uirginẽ forma pulcherrimã Amaltheã noie adamasse:filiũq; ex ea genuisse:specie ac robore corporis insignẽ:Amaltheã uero ppinq; ore pfecisse bouis cornu psimili:ex quo occiduũ cornu sit noiata.Et qm ea regio eẽt uineis:cæterisq; fructiferis arboribus referta.A muliere aũt regeret:Amalthææ cornu eã dixere.Propterea & posteri hoies optimã copiosãq; fructibus patnã ab ea similitudine Amalthææ cornu appellarũt.¶ Hæc ille.iõ poeta dicit.¶ Quod cornu.Nunc quoq; habet nomen dominæ:nã cornu amalthææ dicitur.Et Hora.inquit:Copia manabit id plenum benigno Ruris honorum opulenta cornu.

Cornu acheloi qd hercules donauit deæ copiæ.alii ñ cornu dixere eẽ amalthææ

Præstitibus maiæ laribus uidere calendæ:
Aram constitui paruaq; signa deum:
Ara erat illa qdẽ curib⁹/sed lõga uetustas
Destruit/& saxo longa senecta nocet:
Causa tamen positi fuerat cognominis illis
Quod præstant oculis omnia tuta suis:
Stãt quoq; p nobis/& psũt mœnib⁹ urbis
Et sunt præsentes auxiliumq; ferunt:

¶ PRæstitibus maiæ &c.Calẽdis Maiis Laribus p̃stitibus ara Romæ dicata ẽ quos Plutarchus in q̃stionibus p̃sides uocat.Colebant aũt & priuatim in domibus teste Seruio & publice i cõpitis tradito ritu a Seruio Tullio autore Ply.q eũ regẽ credĩtũ inqt laris familiaris filiũ & ob id cõpitalia & ludos larib⁹ primũ istituisse:qbus postea ut Macro.meminit.xi.ca.ianuarias feriæ dedicatæ sunt & bello Anthiochiæ uota ẽ ædes ab Aemilio regilio p̃tore in cãpo martio. Hi q oĩa suis oculis tuta p̃starẽt:Præstites dicti sũt ut Ouidio placet ñ locomoiatiq; sunt ẽt Hostilii: qd hostes arcere putarent:Festus Præstitẽ ab ãtiqs dictum scribit in eadẽ significatiõe q̃ nunc antistitẽ dicimus. Vñ sũt & alii deo⁊ quos Præstites cognominam⁹ q̃te Macr.Præstites deos inquit hoĩ nascenti ẽm ægyptios adeẽ q̃tuor:dimona tychyn.eroia.anachyn.Lares igit p̃stites dicti sũt q ñ solũ priuata⁊ ædiũ ac triuio⁊ sed & urbia custodiæ p̃esse crederent:ut urbisq; laborẽ testatos sudore lares.Putabãt aũt Lares esse aïe hominũ siue dii iferiores autore Festo. Vñ ait Seruius ĩ lucis hitare manes pio⁊ q lares uiales sunt & laruas umbras uocari.Eos Porphyrio deos domesticos appellat scribitq; Augustũ posuisse i cõpitis lares ac sacerdotes libertinos eis dedisse.Alii ut Lactantius & Diomedes grãmatici scribũt Idæos dactylos siue curetes lares esse putant eosq; tres esse arbitrant:sed dicunt ab aliis duo:ut Geminosq; parit q cõpita seruant Et uigilant nostra sp in urbe lares.item:Bina gemello⁊ quærebant signa deo⁊.His additus est aliqñ Augusti genius.unde infra legimus:Et uici numina terna colunt. Ornabant Lares floribus & coronis Suetonius in Augusto cõpitales Lares ornare bis in anno instituit uernis floribus & æstiuis. Tibullus:Rure puer uerno primũ de flore coronam fæcit & antiqs iposuit laribus.Iuuẽalis.O parui nostriq; lares quos thure minuto aut farre & tenui soleo exornare corona.Ply.iam tum coronæ deo⁊ honos erant & Lariũ publicorũ priuatorũq;. Sed fuerunt aliqñ coronæ qbus Lares ornabant adeo magnificæ ut ea eẽnt amplitudie q̃ & donaticæ qbus uictores ut inqt Festus in ludis donabant.Piacari aũt putabant Lares gallo⁊ fibris ut qdam tradunt.Quare Iuuenalẽ dixisse arbitramus Laribus christam pmittere galli nõ audent. Ho⁊ patrẽ esse Mercurium supra ostẽsum estimatrẽ Var.& Macro.docent Maniam appellarit cui cum p sospitate familiarum pueri mactarent ex responso Apollinis quo præceptũ erat ut capitibus supplicaret:Iunius Brutus pulso Tarquinio id sacrificii genus aliter constituit celebrãdum:iussitq; alii & papaueris capitibus supplicari.Ea sacra ea uiis cõpito⁊ ubi celebrabant compitalia dicta sunt:quæ solebant quot annis concipi quemadmodũ & latinæ feriæ:ut autor est Varro:qui compitalia scribit diem eẽ laribus attributũ in quo laneæ effigies in cõpitis suspendebant:ut ait Festus ut lares uiuis parcerẽt & eiusmodi simulachris cõtenti essent.Cõcipiebant autẽ compitalia ut docet Macrobius fere his uerbis.Die noni post calendas ianuarias quiritibus cõpitalia erunt.Ea Tarquinius superbus restituit laribus ac Maniæ:sed postea remoto scelere crudelis sacrificii factũ est:ut idẽ inqt Macro.ũt effigies Maniæ suspẽsæ periculũ si quod imineret familiis expiarent.Diomedes grãmaticus autor est cõstituisse Rõu'ũ in honorẽ scrofæ quæ.xxx.porcos peperat lares qui grundiles dicebant qa pro grunire quod porco⁊ est grundire a ueterib⁹ dicebat.¶ Ara erat illa quidem curibus:Et curibus oppido Sabino⁊ Romam translata est ara quam Romani calendis maiis dedicarunt. Vnde autor ait infra Bina gemellorum quærebam signa deorum Et mille lares geniũq; ducis qui tradidit illos Vrbs habet.¶ Saxo longa senecta nocet:Quia uix deo⁊ simulachra cerni poterant uetustate consũpta.¶ Stant quoq; pro nobis Sicuti pro curibus steterũt ita nũc pro urbe Roma stant. ¶ Et sunt p̃sentes:Fauẽt ĩperio Ro.nam p̃sentia numinis fauor ẽ:ut nec tam p̃sentes alibi cognoscere diuos.

ANT. FAN.

Laribus p̃stitibus ara dicata c.maii

Præstites Hostilii

Lares.p̃stites dicti nũc in domibus priuatis.

Dõaticæ coronæ

Mania.

cõpitalia laribus & maniæ dea a tarquinio superbo istituta sunt

lares grũdiles i honorẽ scrophæ insti tuti

¶ PRæstitibus maiæ laribus:Calen.maias est festum larium:quod ea die ara fuerit illis cõsecrata a curib⁹ sabinis.Hilares dii domestici:q & priuatas domos:& urbis seruãt:& tuent mœnia:Laræ nymphæ & Mercurii filii:de quo in.ii.diximus:Appellatiq; sunt p̃stites.q oĩa præstent tuta:& q pro nobis.& p mœnibus stent. Ve⁊ Pom.inqt præstites in eadem significatione dicebant antiqui:qua nunc antistes dicit.Calẽdæ maiæ.uidere:hoc est homines calendis maiis uiderunt.¶ Constitui:erigi & consecrari.¶ Aram laribus p̃stitibus:qui præstites dicti.Et parua signa deum.parua ipsorum larium simulachra.

PAV. MAR.

Ara laribus uetustate collapsa est.

¶ Illa quidem ara erat curibus: & a curibus sabinis erecta: & in qua cures sacrificabant. ¶ Sed lõga uetustas destruit. nã uetustate collapsa ẽ. ¶ Et lõga senecta: ipsa uetustas. ¶ Nocet saxo: quia uetustate ẽ excisũ & collapsũ. ¶ Tũ cã cognominis posiit illis: cã quia appellant̃ dii pstites. Fuerat quia pstãt oĩa tuta suis oculis eũ psint custodia: tuent̃ oĩa oculis uigilãtibus. ¶ Stant quoq; p nobis: sũt in statiõe p salute nr̃a. ¶ Et psunt mœnib⁹ urbis: custodiæ mœniũ nr̃o℞. ¶ Et sũt psentes: q a nobis ñ recedũt. ¶ Et ferũt auxiliũ. pstãt nobis iplorataꝫ opẽ.

ANT. FAN.

Canis simulachrum apd lares

¶ CAnis añ pedes: Effingebat̃ apd lares canis simulachrũ qm̃ is diligẽter excubat queadmodũ & lar fidus ẽ dño ac furibus aduersat̃. De hoc Columella qs inqt tãta uociferatiõe bestiã uel furẽ pdicat quãta iste latratu? qs custos incorruptior? qs excubitor inueniri põt uigilãtior? qs deniq; ultor aut uidex cõstãtior? Ply. li. viii. nat. hist. Fidelissimi ãte oĩa hoĩ canes atq; eq & pugnasse aduersus latrões canẽ p dño accepimus cõfectũq; plagis a corpe ñ recessisse uolucres & feras abigentẽ. Lege cætera scitu digna Plutarchus i qõnibus latibus inqt quos pprie psides uocãt canes assistere & ipos canũ pellib⁹ amiciri qm̃ p psides sũt eos aliẽis formidolosos eẽ oportet uti canes uidem⁹ dõesticis uero mites ac mãsuetos: uel quia lares qdã furiales sũt & exactores uitæ nr̃æ atq; opationũ speculatores qb⁹ assidet canis quẽ nouimus ad inuestigãdũ sagacẽ eẽ Lares Persi⁹ succinctos uocatiut Bullaq; subcinctis laribus dõata pepẽdit quia succingerẽt canũ pelles qb⁹ induebant̃ ut eẽnt ad speculãdũ actiões hoĩum expeditiiis adolescẽtes ĝn̄rosi exacta pueritia bullas suspẽdebant.

Canes dicti sunt psides larium

Lares succinctibulla aurea.

> Et canis ante pedes saxo fabricatus eodem
> Stabat/quæ standi cum lare causa fuit:
> Seruat uterq; domũ dño quoq; grat⁹ uterq;
> Compita grata deo compita grata canĩ:
> Exagitant & lar & turba diania fures
> Peruigilantq; lares peruigilantq; canes:
> Bina gemellorũ quærebam signa deorum
> Viribus annosæ facta caduca moræ:
> Mille lares geniũq; ducis qui tradidit illos.
> Vrbs habet/& uici numina trina colunt:
> Quo feror. august⁹ mẽsis mihi carmĩs h⁹

¶ Saxo fabricat⁹ eodẽ: Quo & lares hoc saxũ ut diximus e curibus romã trãslatũ ẽ ubi calmaiis Ro. atã quã larib⁹ cõstituerãt dedicarũt. nam quis id saxũ & antea curibus fuerat dedicarũ. nolim tñ existies externã dedicationẽ romæ (qd apud nullũ scriptorẽ inuenies) celebrari. qd si esset ñ daret̃ i roma no℞ fastis pfestũ diẽ inueniri. ¶ Turba diania: Canes qb⁹ diana uenatrix utit̃. ¶ Bina gemello℞ &c. Descẽdit psulatim ad Augusti laudẽ. & ẽ sensus: Quærebã ubi eẽnt lares gemelli e curibus aduecti & inueni i urbe ñ duos tm̃ siue gemellos lares q fuerãt Sabio℞ sed mille ac pene infinitos cũ oĩa uico℞ urbis cõpita duos lares hẽant & cũ his Aug. geniũ. ¶ Geniũq; ducis q tradidit illos: Augusti geniũ q nouo more lares coli; uoluit cũ ut oñdim⁹ testimonio Suetonii istitueritiut nõ semel: sed bis in ãno ornarent̃ uernis floribus & æstiuis. nã añ Augusti tpa cõpitalia ut diximus dies laribus attributus autore Var. xi. cal. ianuarias celebrari solebant quis cõcipi cõsueuerũt ut supra oñdimus. Ritus aũt antiqssimus colẽdi lares a Seruio rege traditus est. ¶ Numina terna: duos lares & augusti geniũ. De geniis diximus supra. Tantus aũt honor tributus ẽ Augusti genio ut reges amici ac socii roma℞ ædẽ iouis olympici Athenis antiqtus cæptã pficere cõi sũptu ac ei dedicare destinauerint. ¶ Quo feror? Sẽsus est Præoccupo q̃ mense Augusto atq; i octauo huius operis libro dicenda sunt in Augusti laudẽ. nõ quia mense Augusto compitalia celebrarent̃ cum eiusmodi feriæ hyemis essent non æstatis: sed quia eo tempore Lares ritu tradito ab Augusto Cæsare æstiuis floribus ornarent̃. nam uernis solebant ex eius instituto hoc tempore. i. calen. Maris exornari.

Excuribus aducti sunt lares dii qbus sacrificabatur cũ floribus æstiuis ex augusti instituto.

PAV. MAR.

¶ ET canis añ pedes addit̃ canis larib⁹. Et Plu. pble. li. agit Cur laribus: quos pprie psides uocãt: canis assistit: ipsi aũt canũ pellib⁹ uestiunt̃. An qd psides sũt q psunt. Hos aũt dom⁹ custodes eẽ oportet: & alienis formidolosos: sicut canes uidem⁹. Mites uero ac lenes: mãsuetosq; dõesticis: An illd uerius ẽ qd a qbusdã romãis dr̃: & Chrisippus opinat̃: Dæmõia q̃dã mala circũire: qb⁹ dii q̃si carnificibus: & scele℞ ultorib⁹ aduersus iniustos & ipsos utunt̃. Sic lares furiales qdã sũt & pœna℞ & exactores uitæ: & opationũ speculatores. Iccirco. n. fit ut cãinis pellib⁹ iduant̃ qbus & canis. Iõ assideñq; ad inuestigãda scelera & uiciscẽdos iprobos. sagaces sint. ¶ Et canis stabat fabricat⁹ eodẽ saxo: imago canis i eodẽ marmore sculpta. ¶ Añ pedes: larũ. ¶ Quæ cã fuit stãdi cũ lare: q̃ rõne lari canis assistit. ¶ Seruat uterq; domũ: hæc ẽ rõ: q; lar & cãis custodit domũ. ¶ Vterq; ẽ fid⁹ dño: fidelis suo dño ẽ canis: d quo Ply. ex his aĩalib⁹ m̃lta sũt cognitu digna: fidelissimũq; añ oĩa hoĩ canis & fidelis lar q domũ fuat. ¶ Cõpeta: ubi plures uiæ cõpetũt. ¶ Sũt grata deo lari. i. qm̃ i cõpitis colunt̃. ide & cõpitales dicti. Et Sue. de aug. iqt: Cõpitales lares ornare bis i ãno istituit. uernis florib⁹ & æstiuis. Cõpita grata cani: qm̃ & ea fuat. ¶ Et lar duo tñ sũt lares: ut i. ii. Geminosq; parit q cõpita fuãt. ¶ Et ui. ur̃a sp i urbe lares ¶ Et turba diana: canes dianæ dicati. ¶ Ex agitãt: uexãt. & repellũt fures. ¶ Et puigi. lares: & puigilãt canes utriq; sũt uigiles: ut custodiãt: & mœnia & domos: & cõpita neqd mali p noctẽ fiat. ¶ Quærebã bi. signa: bina simulachra. ¶ Deo℞ ge. lariũ. q gẽini sũt. ¶ Facta ca. colapsas & deleta. ¶ Virib⁹ an. moræ: ñ ẽ lõgitudie tpis. i. ipa uetustate. ¶ Vrbs ro. ¶ Hẽt mille lares mille lariũ simulachra. ¶ Et ge. ducis merc. Qui tradidit illos q gẽuit lares: cũ Lasã nymphã iussu iouis ad iferos ducẽs eẽ grauẽ reddidit. geniũ. n. appellabãt deũ q ui optineret re℞ oĩum gerẽda℞. Augusti⁹ gẽius iqt ẽ deo℞. f. & parẽs hoĩum ex quo hoĩes gignũt̃. & ppea gẽius me⁹ noiat̃ qa me gẽuit: alii gẽiũ eẽ putãt uniuscuiusq; loci deũ: ptere a Marcel. autor Laberio oñdit gẽiũ gñris eẽ deũ ¶ Et uici colũt tria numia: i urbib⁹ & cõpitis uico℞ colebãt̃ duo lares: & ipe geni⁹. iũt q ad triuiũ referant: q̃m i triuiis colebat̃ ¶ Quo fe. q̃si quo pgredior. Au. mẽsis hẽt mihi ius hui⁹ carmis: q̃si ñ ẽ agẽdũ nũc d cõpitalib⁹. nã ea celebrant̃ i mẽse aug.

Lares furiales dicti pœnarum exactores uitæ.

Genium generis deum in cõpitis uico℞ colebat̃ mẽse augusto:

Interea diua canēda bona ē:Hui⁹ quoq; deæ romāi ĩ tpe celebrabāt quo Maiæ quā qdā bonā deā esse uolūt ædes dedicata ē. Var.ut Mac.refert bonā deā Faūi filiā eē tradidit adeo pudicā ut extra gynetyū nū q̄ sit egressamec u:ræ unq̄ uiderit nec a uiro uisa sitmec nomē ei⁹ i publico audiiū fuerit.Quidā eā Medeā putāt qd i ei⁹ æde oē gen⁹herbaræ eēt ex qo⁹ ātistites dabāt pleriq; medicinas & qd tēpiū ei⁹ uiræ itroire ñ liceat pp iniuriā quā ab igrato uiro Iasone ppessa ē.Iuuēalis: Vbi uelati pictura iubet q̄cūq; alteri⁹ sex⁹ imitata figura ē. Tybull⁹:Sacra bonæ maribus ñ adeūda deæ Ro.eā Dryadā puellā Fauni uxorē existimār In cui⁹sacris mulieres multa Bacchanalib⁹similia faciebāt pagētes noctu magnā prē sacroræ & sonis tibiaræ lōgas uigilias exercētes.Lege Macro.i saturnalib⁹:& Plu.i Cæsare ubi multa q̄ ad hāc rem ptinēt ptractanf.Sciēdū sacrificiū Bone deæ publicū dici & tñ eē minime publicū ac ppea Damiū appellaritut Fest⁹.docet. Fiebat.n.i opto & cōtiarietate Damiū dicebaf:& dea quoq; ipsa Damia & sacerdos eius Damiatrix uocabaf.sed iō publicū appellari cōsueuit(ut publica salte his itacta malis agerenf sacra(qa mos fuit quotānis p salute po.ro.i ædib⁹ pōtificis maximi huic deæ sacra fieri ut legim⁹ i uita Ci. qbus faciēdis tm̄ mulieres aderāt.Quare ait Iuue. Nō sine stomacho sed more sinistro exagitata pcul ñ itra fœmia limē solis ara deæ marib⁹ patet. Mactabaf in his sacris sus pgnāsiur atq; bonā tenef placā ab omine porcæ & magno cratef deū.Sūt q dicūt Bonā deā florā eē i cui⁹ædē oī floræ gñre exornatā mulieres myrtū ñ iferebāt q̄ cū uinū ei biberēt lac appellabāt:q̄ rū reræ cās Plu.tradit.Nōnulli græcoræ eā ex liberi matrib⁹ eē,alii pserpinā.alii semelē crediderūt. Est moles natiua loco:Docet ædē Bonæ deæ fuisse i mōte Auentino. Pars bo.mōi:Magna psi ut bōa ps ñ ungues pōere curat ñ barbā ne existiem⁹ saxū qd dicit Auētini mōtis fuisse pticulā quē Rem⁹ cæpit teste Li. ad inaugurandū tēplū:cui⁹ frater Rōulus palatiū cōscendit.Remoriā ergo significat locū i Auentino:ut autor est Festus ubi Rem⁹ de urbe cōdēda est. Leniter accliui:Nō i sūmo saxo:sed in cliuo ascēsu facili.

Ius habet/iterea diua canēda bona est:
Est moles natiua loco/res nomina fæcit:
Appellāt saxū:pars bona mōtis ea est:
Hic remus istiterat frustra/quo tpe fratri
Prima palatinæ regna dedistis aues:
Templa patres illic oculos exosā uiriles
Leniter accliuo constituere iugo.

INterea diua canēda bona ē.agēdū ē de dea bona:cui⁹festū cal.mai.celebraf.Vñ Corne.Labeo.Theodosio teste Maiæ.iterræ ædē cal.maias dedicatū:sub noie bone deæ.& eadē esse bonā deā ex ipo ritu oc cultiore sacroræ doceri posse cōfirmat.Hāc ēt bonā:faunāq; opē:& fatuā pōtificū libris idignari.Bonā q oīum nobis ad uictū bonoræ cā ē. Faunāq; oī usui aīantiū fauet. Opēq; ipsius auxilio uita cōstet.Fatuā a fando:Infantes partu editi:nō prius uocē edūt q̄ terrā attigerit.Sūt q dicāt hāc deā potēti ā hīe Iunonis.iō qlregale sceptrū i sinistra adiū.Eadē alii pserpinā credūt:porcaq; ei rē diuinā fieri:qa segetem quā mortalib⁹ ceres tribuit:porca depasta est. Alii χθονίαν:εν ατην Boetii semelē credūt. Nec nō fauni filiā dicūt:ūobstitisseq; uolūtati pris i amorē suū lapsi:ut & uirga myrtea ab eo uerberaref. Cū desiderio pris nec uino ab eodē pssa cessisset. Tiāsfigurasse se tñ in serpentē pr credif:& coisse cū filia.Horæ hoc idicii pferūt:qd uirgā myrteā hēri in tēplo nefas sit:q; sup caput eius extēdaf uitis q̄ pr eā decipe tētauit:qd uinū in tēplū eius ñ suo noie solear iferri.Sed uas mellariū & uinū lac nūcupef:Serpētesq; i tēplo ei⁹: nec timētes:nec terrētes appeāt.Quidā medeā putāt:q; i æde eius oē gen⁹ herbaræ sit:ex qb⁹ antistites dāt medicinas:qd tēplū uiræ igredi ñ liceat:pp iniuriā:quam ab igrato uiro Iasone ppessa est.hæc apd græcos θεὸς γυναικεῖα dr:Quā Var.filiā fauni tradidit adeo pudicam:ut extra γυναικωνῖτιν nūq̄ sit egressa:nec nomē eius i publico fuerit auditū:nec uiræ unq̄ uiderit:uel a uiro uisa sit:pp qd nec uir tēplū eius igredif:uñ & mulieres i sacro Herculis nō licet interesse:qa Herculi geriōis boues p italiæ agros agenti:siēti rñdit mulier aquā ñ posse pstare:qd fœminaræ deo celebraref dies:nec ex eo appatu uiris gustare fas eēt:pp qd Her.factur⁹ sacrū detestatus est pñtiā fœmiaræ. Et potitio:ac pinario sacroræ custodib⁹ iussit.ne mulier itresse pmitterēt. Hæc sūt q̄ de bona dea a Theodosio referunf. Et Plut.iqt Romæ bōa dea colif: quam græci qdē gineciā noīant.Eam phryges:Mydæ nepotes regis pentē asserit Romani dryada puellā Fauni uxorē existimant.Nonnulli græcoræ illā ex liberi mrībus esse quā nefari liceat uñ & mulieres cū festos ei dies pagunt:tabernacula in uitigineis intexunt ramis.Sacrū insup draconem deo scdm fabellam erigunt. Dūq; illi sacra celebranf:neq; eo uiræ accedere:neq; domi adesse fas est in eis sacrificiis ipse inter se mulieres multa orphicis cōsentanea facere tradunf.Cū igitur ea instant solēnia:tuir ipse seu prurā:seu consulare gerat imperiū:cūctiq; merces una cōmigrant. Vxor domū ornatissime extruit:ubi maxīa sacroræ pr nocttu pagif:& reliq̄.Lactan.uero inqt:ut Pōpil.apud romanos institutor ineptoræ religionū fuit:sic ante Pōpiliū Faunus in latio q & Saturno auo nefaria sacra constituit:& Picum patrem inter deos honorauit:& sororem suam faunam:eandēq; cōiugē cōsacrauit. Quam.C.Bassus fatuam noiatā tradit:q; mulierib⁹ fata canere cōsueuisset:ut faunus uiris. Eandē Var.scribit tantæ pudicitiæ fuisse:ut nemo eam quoad uixerit pter suū uiræ mas uiderit:nec nomē ei⁹ audierit Iccirco illi mulieres i opto sacrificāt & bonā deā noiant. Et.C.Sex.Clodius lo eo lib.quē græce scripsit:refert Fauni hanc uxorē fuisse: q̄ qa cōtra morem decusq; regiū:clam uini ollam ebiberat:& ebria facta erat:uirgis myrteis a uiro usq; ad mortem cæsam. Postea uero cū eū facti sui pœniteret:& desideriū eius ferre non posset:Diuinū illi honorē detulisse.Iccirco in sacris eius obuolutam uini amphorā poni &c. Est moles natiua loco:poeta tēplū bone deæ i Auētino describit:qd.claudia uirgo de q̄ egimus supiore lib.cōsecrauit:postea uetustate collapsū liuia augusta restituit. Moles natiua est loco:stupes a natura:nō manuū artificio fabricata. Res noia fecit:qa saxū ingens est.

ANT. FAN.
Bōæ deæ festū cal.ma.
Bōa dea dicta est dea publica:
Damiū Damia. damitrix
Sus pregnās bonæ deæ sacrificabaf:i mōte auētio⁹
Bonæ deæ ædes i auentio
PAV. MAR.
fatua dea est dicta qa ifātes nō prius loquūf q̄ terrā attigerint.
q̄re mulieres i sacris herculis iteresse ñ poterant
Faun⁹ cū fauna ei⁹ sorore pdm⁹ saturno in italia sacrificaf cæpit

Rem⁹ uictus augurio rômuli

⸿ Saxum appellãt erat pr bona montis:nã magna rupes Auẽtini mõtis:sed ĩ ea parte erat q̃ tybri iminet ⸿ Hic in hoc saxo. ⸿ Remus frustra ĩstiterat:cũ capiauit auguriũ ꝓ cõdẽda urbe:sed frustra:q a uictus ẽ augurio Rõuli. ⸿ Quo ipseco tpe quo. ⸿ Aues palariæ:uos uultures: quos Ro.ex palatio obseruauit. ⸿ Dedi stis pria regna fratri:Romulo q uictor augurio regnũ adeptus ẽ. ⸿ Illic i eo saxo pfes:senatores. ⸿ Consti tuere tẽpla:bone deæ.s. ⸿ Exosa oculos uiriles:q̃si q̃ ingredi uiros ñ liceret. ⸿ Iugo leniter accliui:curuato q̃si iugo lenis hoc est facilis ascensu cliui.

Dedicat hoc ueteris crassorum nõis hæres.
Virgineo nullum corpore passa uirum:
Leuia restituit ne non imitata maritum
Esset/& ex omni parte secuta uirum:
⸿ Postera cũ roseã/pulsis hyperiõis astris
In matutinis lampada tollet equis:
Frigidus argestis sũmas mulcebit aristas
Cãdidaq; a capreis uela dabuntur aquis:
At simĩl iducẽt nocturna crepuscula noctẽ
Pars Hyadum toto de grege nulla latet:
Ora micãt tauri septem radiantia flammis
Nauita q̃s hyadas græc⁹ab hymbr̃ notat:
Pars bacchũ nutrisse putat/ꝑs credidit esse
Tethios has neptes oceaniq; senis:
nõdũ stabat atlas/hũeros onerat⁹ olympo
Cũ satus est forma cõspiciendus hyas:
Hunc stirps oceani maturis nixibus æthra
Edidit/& nymphas sed prius ortus hyas
Dũ noua lanugo pauidos formidine ceruos
Terret/& est illi præda benigna lepus.

ANT. FAN.

Claudia uirgo ex clausoꝝ familia.

⸿ CRassoꝝ nõis hæres:Crassã uirginẽ appellatã di cit q̃ hoc tẽplũ dedicauit qd postea restitutũ ẽ a Liuia drusilla imitata maritũ Augustũ quẽ supra dixim⁹ re fectorẽ fuisse tẽploꝝ. Audio eẽ q Clausoꝝ legãt acci pienter Claudiã uirginẽ de q̃ multa supius dicta sũt. Cæteꝝ q̃cũq; ea fuerit a q̃ hæc ædes ddicata est nihil usq̃ de ipsa cõpertũ inuenies quãtũ ad ædis dedicatio nẽ attinet. ⸿ Postera hyperiõis: Aurora Hyperiõis fi lia cui⁹ exortu.vi.nonas maii flare iqt uentũ quẽ græ ci argestẽ uocãt:nos Cauꝝ dicim⁹:aut.A.Ge. & Ply. docẽt.is aduersus Aqlonẽ flat & hoc tpe ĩ ortu auro ræ nõ teper. Sed meminisse debemus zephyꝝ a non nullis argesten appellari teste Plyni.Plurimi tñ fauo niũ seperãt ab argeste & eos eẽ finitimos docẽt secũ dũ quos Plutarch⁹ ait in sertorio i q uero a mari pflãt argestæ & zephyri ratos & tẽperatos hymbres ex pe lago afferũt. ⸿ A capreis ĩsula capreaꝝ cõtra Neapo lim sita ẽ autorẽ Seruio:distatq; a Surrẽto.viii. milib⁹ passuũ teste Ply.q eã scribit arce Tyberii Cæsaris no bilẽ esse.Eã August⁹ magnificẽtissimis ædificiis ibi structis(ut inqt Strabo)peculiare sibi receptaculũ fe cit:& Tyberius(ut Sue.tradit)maiorẽ ĩ modũ adama uit qd uno puoq; littore adiref septa undiq; ꝑruptis imense altitudinis rupibus & ꝓfũdo mari.Hinc ẽ qd multis undiq; ad eã insulã cõfluentibus poeta eã ce lebrãs inqt argestẽ nõ paucis ĩde soluentib⁹ opportu nũ. ⸿ Pars hyadũ toto d grege nulla latet: sexto quo q; nõas maii Hyades heliace oriunf.sed has existimã dũ nõ est primis tenebris seu noctis Initio apparef cũ autor eas hoc in loco tradat ĩ ortũ heliacũ fere:iq̃ antea latebãt tectæ lucis ꝓpinqtate.nã hoc dicit ubi nox aduenerit hyades oẽs apparebũt:qd in occasu uel paulo post occasũ Solis fieri ullo mõ nõ põt:cũ oẽ sidus qd noctu orif sine dubio uel ortu chronico se oñdat uel emergat heliaco quoꝝ hic abeunti nocti: ille ĩci pienti daf. Quod cũ ita sit & hoc tpe nõ Taurus sed Scorpius Tauri occasu in ortũ chronicũ ferat noctis initio:reliquũ est ut fateamur apparituras qdẽ hyades noctu sed ortu heliaco & paulo ante Solis exortũ. Hæ stellæ unde hyades nolentur dixim⁹ supra:Sũt aũt septẽ q̃uis nonnulli duas stellas excludẽtes q̃ sunt ubi nascunf Tauri cornua:hyades qnq; tantum esse tradiderint. ⸿ Pars Bacchũ nutrisse putant:Secundũ Pherecydem qui eas dixit Liberi fuisse nutrices. ⸿ Tethyos has neptes Oceanus & tethys æthram genue runt.Ea nupsit Atlanti nondum in montem conuerso & hyades peperit: Necnõ & ante illas filium q ap pellatus est Hyas a quo sunt qui putent sorores eius hyades dictas. ⸿ Dum noua lanugo: Hyas in adole scentia uenator fuit leporum & ceruorum.In iuuenta aprorum leonum & ferarum eiusmodi.

Hyades oriuntur vi.nonas maias.

hyadas septẽ esse q̃a qnq; solũ cre diderunt ueteres.

PAV. MAR.

Tribua claudia ab appio claudio dicta oli.

⸿ HAeres ueteris nõis clausoꝝ:Claudis ex antiquo clausoꝝ genere:de quo dixim⁹ supiore libro: sed illd nunc addimus ex Li.ii.ab urbe cõdita:Claudioꝝ genus uenisse ex Regillo oppido sabinoꝝ:Duce Accio Clauso:anno qnto post electos reges:q Romæ fuit Appius Claudi⁹:& q uenere cũ eo facef tribũ claudiã. ⸿ Passa corpe uirgineo nullũ uiꝝ quæ nũq̃ uiro succubuit.fuit.n.uirgo uestalis: & spectate pudicitiæ testi monio quoq; matris deũ. ⸿ Liuia:cõiũx augusti. ⸿ Restituit:tẽplũ illd cũ eẽt uetustate collapsũ. ⸿ Ne nõt hoc est ut. ⸿ Esset imitata maritũ:& ex oi parte secuta uirũ:ut oi ex parte imitaref uirũq & ãtiq̃ tẽpla resti tuebat:& noua cõstituebatur in.ii.diximus: Temploꝝ positor tẽploꝝ sancte repror &c. Postera cũ roseã. vi.nonas maias oriunf heliace tñ hyadss.Quaꝝ supius meminimus. Pherecides liberi nutrices eẽ demõ strat numero.vii.q̃r aiunt nymphas Dodonidas appellatas. ⸿ Haꝝ noĩa sũt ambrosia Ludoxa:Padile.co ronis:Plisso:Phiieto:Thiene:Hæ dicunf a Lycurgo fugatæ:& ꝑter ambrosiam oẽs ad Tethim ꝓfugisse. hyadas appellatas Museus tradit:qd eaꝝ hyas fuerit frater a sororib⁹ plurimũ dilectus:q cũ uenatu a leõe esset interfectus qnq; ex sororibus lamentationib⁹ assiduis ꝑmotæ dicunf iterisse. Quare eas qa plurimũ de eius morte laborarent hyades dictas Cicero appellatas dicit ab ὑειν qd est pluere a latinis hæ stellæ sũt culæ dictæ honorato teste. ⸿ Cum postera hyperionis sequent aurora ab hyperione:qui creditus est solis ac lunæ & auroræ pater ut in.i. docuimus. ⸿ Cum Tollet roseam lampada: lucem rubicundam λαμπ woo græ.fax.Pulsis astris: quæ obscurantur aduentu maioris luminis. ⸿ IN Equis matutinis matutino

hyperiõ est credi t⁹ lune & auroẽ ꝑt:

tēpore surgentib⁹. ¶ Agrestis: rusticus ipse. ¶ Frigidus: mā frigida hora diei. ¶ Mulcebit sūmas aristas quæ iā e culmis emerserēt: & caspit aliqs aristas: & diis offert. & sacrificiū ꝓ ipsis aristis faciet: cū sint floralia illud ꝓcat ne nō tēpestiue floreant: & ut puenlāt ad maturitatē. ¶ Et candida uela dabunt aqs: mari. ¶ A cāpis a littoribus: qm̄ flabunt a terra uēti: pupes a littore: & portu discedent ¶ At crepuscula nocturna tēpus illd̄ post occasū solis: ut supius ostēdimus. ¶ Simul postq̄. inducent noctē: cū erit nox. vi. diei no. nulla ps hyadū: nulla stella ex hyadib⁹. ¶ De toto grege: de toro nūero: ¶ Latet: qa oēs ea nocte simul apparēt. ¶ Ora tauri micāt: splēdēt. ¶ Radiāta septē flāmis: septē flāmeis stellis: q̄ sūt in frōte tauri: ut supior libro docuīm⁹. ¶ Quæ stellas. ¶ Nauita græ. uocat hyadas ab hymbre: & pluuia hoc ē ab ὕειν qd̄ ē pluere græci hyadas dicūt. ¶ Pars bacchū nutrisse putat: m̄lti putāt liberū nutritū ab his sororib⁹ fuisse: & io cœlū meruisse. ps credidit eē has neptes tethyos & oceani senis filias Aethræ nymphæ filie oceani & tethyos sic oceāi nepres sūt. ¶ Nōdū atlas stabat onerat⁹ humeros olympo: nōdū atlas cōuersus erat ī montē sui noīs: ut sub stieret hūeris cœlū. ¶ Cū ē satus: nat⁹ ex atlāte & æthra. ¶ Hyas cōspiciēdus forma: hyas formosus: & ꝑstātiæ formæ admirādus. ¶ Aethra stirps oceani: filia oceani. ¶ Edidit hūc: hyam ¶ Maturis mēsib⁹: maturo partu in decimo mēse. ¶ Et nymphas peperit ēt hyadas sorores. ¶ Sed prios ortus hyas: natus ē hyas añq̄ nascerent sorores. ¶ Dū noua lanugo: dū est ille adolescens primæ lanuginis. ¶ Terret formidine ceruos pauidos: cū esset uenator: īsequebat ceruos: & illos exterrebat. ¶ Et lepus est illi præda benigna: & lepores quoq; ex uenatione referebat: quos aut fallebat laqueis: aut canibus urgebat: aut sagictis fugiebat.

hyades dictæ sūt abimbre

hyas filius atlātis & æthræ añq̄ nascerēt sorores.

At postq̄ uirtus annis adoleuit in apros.
Audet & hirsutas cōminus ire feras:
Dūq; petit latebras fœtæ catulosq; leenæ
Ille fuit libycæ præda cruenta leæ:
Mater hyan mestæ fleuere sorores
Ceruicemq; polo suppositurus atlas:
Victus uterq; parens tñ est pietate sororū
Illa dedit cælū: nomina fecit hyas:
¶ Mater ades floꝝ ludis celebrata iocosis
Distuleram partes mense priore tuas:
Incipis aprili: transis in tempore maii
Alter te fugiens cum uenit alter habet:

¶ ADoleuit: Creuit ut dū prima nouis adolescit frōdibus ætas. ¶ Illa dedit cœlū: Pietas in cā fuit ut hyades referant ī cœlū qbus hyas nomē dedit. ¶ Mater ades floꝝ: Floralia īstituta qdē sunt ut Plynius docet mēse Aprili hoc ē. iiii. cal. Maii āno urbis qngentesimo. xvi. ex oraculis Sibyllæ ut oīa bñ deflorescerent: quoꝝ diē Varro determinauit Sole Tauri partē q̄rtādecimā obtinente: qm̄ si in q̄triduū iciderit pleni iuniū: fruges & oīa quæ florebūt lædi necesse sit. sed celebrabant & ineūte Maio ut Exit & in Maias festum florale calē. Erantq; ludi florales iocosi ut diximus supra ī qbus & ædiles ciceꝛ. fabā aliaq; eiusmodi populo spargebāt teste Porphyrione. Vnde inqt Persius: Cicer ingere large rixanti populo. & mulieres nudabāt pp qd ait Iuuēalis: Dignissima ꝓrsus florali matrona tuba. Et Valerius Maxim⁹ refert Catone theatrū ingresso nō ausum esse populū in ludis Flore postulare ut mulieres nudarent: Catonēq; e theatro discessisse ne ꝑsentia sua spectaculi cōsuetudinē impediret. Vñ illud est Martialis: Nosses iocosæ dulce cū sacrū Floræ in theatrū cur Cato seuere uenisti. an iō tm̄ uenires: ut exires? Tradiderūt nōnulli hos ludos in patricio uico urbis solitos celebrari q̄ a patriciis nom̄ acceperit: ut Aphricus a pœnis. Varro aūt in cliuo que ꝓximū uocat. scire aūt debem⁹ florā mulierē fuisse. quæ cū magnas opes q̄stu meretricio q̄siuisset ppl̄m ro. scripsit heredē certāq; pecuniā reliqt cui⁹ ex ānuo fœnore natalis eius dies celebraret editiōe ludoꝝ quos Floralia dixerūt: qd̄ qa Senatui flagitiosū uidebatur: ut scribit Lactāti⁹ Firmianus ab ipso noīe argumētū sumi placuit: ut pudendæ rei quædā dignitas adderet deāq; esse finxerunt quæ florib⁹ ꝑesset quā Ouidius hoc loco nō ignobilem nymphā fuisse fabulat: cui chloris nomē fuerit eāq; zephyro nuptā q̄si dotis loco id accepisse muneris a marito ut hēret florū oīum ptāte. Ply. autor est fuisse romæ Florā psaxitelis opus itē triptolemū ac cererem in hortis Seruilianis. Sed cauendum ne (quod qdā ætatis nostræ hoies memoriæ ꝓdiderūt) existimemus hanc Floram esse quā Pōpeius magn⁹ dilexit scortū adeo celebre: ut teste Plutarcho meruerit simulachrū in æde Castoris & pollucis: qui enim spacia tēporum metietur inueniet aliā esse Floram cui Romani Floralia instituerūt. & aliā a cuius osculo Pompeius nunq̄ sine morsu discedere cōsueuit. ¶ Ludis celebrata iocosis: Verboꝝ licentia qbus effundebat oīs obscenitas nuditate meretricum ac motibus impudentiis. Lege Lactantium.

ANT. FAN.

Floralia vi. nonas maii Florales ludi iocosi

ædiles fabam & cicer iaciebāt in ludis floralibus

Chloris nympha. uxor zephiri fingit dea florū sub noīe flore meretricis.

Flora Pōpeii scortum

PAV. MAR.

¶ AT postq̄ uirtus adoleuit ānos: per hypallagem. i. postq̄ anni adoleuere uirtutē: cū iam iuuēis eēt robustior: ¶ Audet cominus ire ī apros ꝓpīquiore pugna adoriri apros. ¶ Et feras hirsutas: uillosas: ut sunt leones. ¶ Dumq; petit latebras & catulos leenæ: dum petit latibula & cucubilia ferarum & leenæ catulos rapere tentat. ¶ ipse fuit præda cruenta libicæ leæ: a leena libica laceratus ē. ¶ Mater æthra fleuit. Hyan filiū a lea discerptū. ¶ Et sorores mœstæ fleuere hyan: fr̄is mortē lachrymis: & fletu ꝓsequute sunt. ¶ Et atlas pater mortē filii fleuit. ¶ Suppositurus ceruicē cœloq; futurus erat mons: & cœlum substentaturus. ¶ Tñ uterq; parens: Atlas & æthra. ¶ Est uictus pietate sororū: flebant & ipsi: qa sorores extincti fletu absumptæ sunt. ¶ Illa: pietas. ¶ Dedit cœlū: nā pp pietatē in cœlū relatæ sunt. ¶ Nomina fecit hyas: ab hya fratre hyadres dictæ sunt. ¶ Mater ades florū: eadē die celebratur festū floræ: quod ex aprili in maiū trāslatū ē. ¶ Floralia instituta Ply. refert urbis āno. dxvi. ex oraculis sibyllæ: ut oīa bene deflorescerēt. Hūc diē Var. determinat Sole Tauri partē quartādecimā obtinente. Ergo si i hoc q̄triduū iciderent pleni iuniū: fruges & oīa quæ florerēt lædi necesse ē: Instituti ergo ludi florales: longe post uero sacrū instituti uotum a posthumio

Floralia instituta sunt āno urbis cōdite qui gentesimo & sextodecimo sole q̄rtā decimā ptē tauri obtiēte

Floræ ue titas ex la ctātio: ſʒ fictū ē eā eſſe florū deā: cui⁹ feſtū cū oī laſci tuia cele brabaſ.

& ſenate cōſulibus: ut in hyſtoriis hēmus: & poeta quoq; mēinit: Qui deā chlorim fingit zephyro nuptā: ſ ꝗ hortis & florib⁹ oībus ꝑeſſet: ea uero ſic a Lactā referſ. ¶ Flora cū magnas opes ex arte meretricia q̄ſiuiſ ſeruppl'm Ro. ſcripſit hæredē: certāq; pecuniā reliquit: cui⁹ ex ānuo fœnore ſu⁹ natalis dies celebrareſ: ſed ōiōe ludoꝝ quos appellāt floralia. Q d q̄a ſenatui flagitioſū uidebaſ ab ipſo noīe argumentū ſumi placuit: ut pudēdæ rei: quædā dignitas addereſ. Deā finxerūt eē: q̄ floribꝰ ꝑſit: eāq; oportere placari: ut fruges cū arbo- tib⁹ aut uitibus bñ: pſpereq; floreſcerēt. Eū colorē ſequu⁹ in faſtis poeta nō ignobilē nymphā narrauit: q̄ ſit chloris uocitata: eāq; zephyro nuptā: q̄ſi dotis loco id accepiſſe mūeris a Marito: ut hēet oīum floꝝ po teſtatē. Honeſte qdē iſta dicunſ: Sed inhōeſte turpiterq; creduntſ. Nō debēt cū ueritas quæriſ huiuſmodi nos uelamēta decipere. Celebranſ ergo illi ludi cū oī laſciuia: cōuenietes mēoriæ meretricis. ¶ Nā præter uerboꝝ licentiā: qbus obſcœnitas oīs effundiſ. ¶ Exuunſ ēt ueſtibus pplo flagitāte meretrices: quæ tunc mymoꝝ funguntſ officio: & in cōſpectu ppl'm uſq; ad ſacietatē ipudicoꝝ luminū: cū īpudēdis motib⁹ deti nentſ. ¶ Hæc ille: & poetā in triſtibus: de his ēt ludis īpudicis inq̄t. ¶ Sæpe ſupcilii nudas matrona ſeueri. ¶ Et ueneris ſtātes ad gēus oē uidet. ¶ Corpa ueſtales oculi meretricia cernunt: &c. ¶ Ades mī florum adſis & faueas tu flore. ¶ Celebrata ludis iocoſis: q̄ſi cuius feſtū cū omni ludoꝝ laſciuia celebraſ. ¶ Diſtu lerā menſe priore partes tuas: diſtuli in hunc menſem de te ſcribere: cū feſtum tuū eſſet in aprili. ¶ Incip. & aprimam pridie calen. ma. ¶ Tranſis in tempora maii: q; menſe maio celebrenſ ludi. ¶ Alter mēſis aprilis. Habet te fugiens: cum fugit hoc eſt ultimo die. ¶ Alter cum uenit: Maius te habet in principio.

Cū tua ſint/cedantq; tibi cōfinia menſum.
Conuenit in laudes ille uel iſte tuas.
Circus i hūc exit clamataq; palma theatris
Hoc quoq; cū circi munere carmen eat:
Ipſa doce quæ ſcis hoīum ſententia fallax
Optima tu proprii nominis autor eris:
Sic ego/ſic noſtris reſpondit diua rogatis,
Dum loquitur/uernas efflat ab ore roſas:
Chloris erā/quæ flora uocor corrupta latio
Nominis eſt noſtri littera græca ſono:
Chloris erā nymphæ cāpi fœlicis ubi audis
Rem fortunatis ante fuiſſe uiris:
quæ fuerat mihi forma graue ē narraſ mo
Sed generꝰ matri repperit illa deū: (deſte
Ver erat/errabā/zephyr⁹ cōſpexit: abibā:
Inſequitur/fugio fortior ille fuit
Et dederat fratri boreas ius omne rapinæ
Auſus erichthea præmia ferre domo:
Vim tñ emendat dando mihi noīa nuptæ
Inq; meo non eſt ulla querela thoro:
Vere fruor ſemp/ſemp nitidiſſimus annus
Arbor habet frōdes/pabula ſemp hum⁹:
Eſt mihi fœcūdus dotalibus hortus i agris
Aura fouet liquidæ ſponte rigātur aquæ:

ANT. FAN.

Vbi flo ralia cele brabātur x īſa græ ca ī f uer ſa unde chloris flora dſ.

Fortuna tæ inſulæ

Maurita niæ fines ad ocidē tē dictæ ſūt īſulæ fortūatæ

Orithia filia erich thei regis athenaꝝ

¶ COnfinia menſum: Figurate pro menſiū aprilis fi nē dicit: & principiū Maii. ¶ Ille uel ille: Quia uterq; mēſis uernus ē & tu floꝝ dea. ¶ Circus in hunc exit: Ludi florales i Circis: ſiue theatris celebrati a fine apri lis in hūc mēſem exeūt. ¶ Niſi exiſtimes eq̄ria quoq; hoc tpe celebrari: qd non placet. nā i theatro Floralia interdū celebraſſe Romanos dubiū nō eſt. ¶ Ipſa doce: Quæ dea es & de te quæ uera ſunt poteris explica re. ¶ Littera græca. x. littera quā græcia ſpirata hñt in f. conuerſa eſt uocabulo deprauato. ¶ Campi fœlicis: Fortunataꝝ inſulaꝝ quas Horatius diuites uocat: ut Petamus arua diuites & inſulas reddit ubi cererē tellus inarata quotanis & imputata floret uſq; uinea. Ibi nō nulli poetaꝝ elyſiū campū & regionē pioꝝ eſſe tradi derunt. Aeria eni ſalubritas eius regionis peculiaris ē q̄ in occaſū uergens nūq̄ tpe caret. Sunt. n. inſulæ for tunatæ cōtra Mauritaniæ finē ad occidentē quaꝝ q̄li tatē non cōgnuere penitus ad eaꝝ nūcupationē qdē docuerunt teſte Solino. ¶ Graue eſt: Difficile mihi ē laudare ꝓpriā pulchritudinē ſeruata modeſtia. ¶ Ge nerum pri repperit. Hōeſte dicit a zephyro ſe fuiſſe cō preſſam. ¶ Auſus erichthea ꝓmia ferre domo: Auſus rapere orithyā ex qua & borea dicūtur zetus & calais procreati. Ea ſecūdum hyſtoriam fuit Erichthei Athe naꝝ regis filia quā boreas rex Thraciæ habuit & ab duxit in Thraciā. ¶ Vim tamen emendat: Delet rapi næ iniuriam matrimonii beneficio.

PAV. MAR.

Verba io coſa cum clamore ī theatis audiebā tur:

¶ CVm cōfinia mēſum: p mēſiū. ¶ Sit tua: finis apri lis: & pricipiū Maii illa ſūt hoꝝ duoꝝ menſiū cōfinia finis unius: & principiū alterius. ¶ Et cedant tibi: q a i his coleris. ¶ Ille uel ille cōuenit in laudes tuas: & apri lis & maius cōueīt tue celebritati. ¶ Circus exit i hūc menſem. i. ludi q icirco ſeu theatro fiūt: trāſferunſ in hūc mēſem. ¶ Et uerba clamata theatris uerba iocoſa quæ ī theatro cū clamore ꝓferunſ: ēt i hunc menſem trauſferunſ. ¶ Hoc quoq; carmen noſtrū. ¶ Eat cū munere Circi: cum ludis theatralib⁹ icū illi fiant ī mēſe maio: ita & ī menſe maio ſua facta canamus. ¶ Ipſa docet quæ ſcis: dicas tu de te ipſa: quæ dea ſis. ¶ Homi nū ſnia fallax: ſolent. n. hoīes nō uera dicere. ideo tu ipſa fallax. ¶ Tu eris optima autor ꝓpri noīs: q̄ſi tu optime cām tui noīs docere poteris: & dixit autor fœminino genere: tu in mea. merito: autore relicta. ¶ Sic ego deā de noīe rogaui. ¶ Sic & ipſa reſpondit rogaris: uſiſ: rñſum dedit meæ rogationi. ¶ Dū loq̄ ipſa dea flora. ¶ Afflat: ſpirat. ¶ Ab ore roſas uernas: odorē roſaꝝ uerni tpis. ¶ Chloris erā: nūc flore chlo rim ſe uocatā dicit: fuiſſeq; felicis horti nymphā q̄ cū eēt admirāde pulchritudinis a zephiro amatā: & ab eo datū: ut floribus ꝑeſſet: & ſe flores p oēm terrā diſſeminaſſe. ¶ Chloris eram quæ flora uocor: nā appella bat ego prius chloris: & nūc dicor flora. ¶ Littera græca noſtri nominis: prima littera mei nominis. ¶ Eſt corrupta latino ſono. latina appellatione nam i principio ubi eſſe debeat. x. græcū: poſuere. f. latinū & pro

Chloris prius nūc flora de nomiaſt

chlori florē dixerit χλωρίσ a uiriditate χωρα.n.uiridia sūt: Erā ego chloris nymphæ cāpi fœlicis: fœliciū hortoꝶ nympha. ⁋ Vbi.i. quo cāpo: aut in qbus hortis. ⁋ Tu audis fuisse aū rē familiarē.f. hoc ē diuitias. ⁋ Viris fortūatis: his q in aureo seculo fuissent: q his uescebant: quæ tellus sua sponte pcreasset. aut Viris fortunatis: ipsis regibus: qm ut inqt Ply. Antiquitas nihil prius mirata est: quā & Hespidū hortos: ac regū Adonis & Alcynoi. Itēq pensiles: siue illos Semiramis: siue assiriæ rex. Cyrus fecerit: aut ad isulas fortunatas referas: de qbus alio loco diximus. ⁋ Quæ fuerit mihi forma: q̄si quantū ego formosa fuerim. ⁋ Graue est narrare modestæ: q̄si referre nō possem. suata modestiæ rōne: & in puerbio est. ⁋ Laus in pprio ore sordescit. ⁋ Sed illa: forma. ⁋ Reperit deū generꝶ matri: nā ea captus zephyrus me in coniugē accepit sic deus repius est: q gener matris eēt. ⁋ Erat Ver: errabā p ipsos hortos: zephyrus: uētus ipse q ab occidente flat. ⁋ Cōspexit: me errantē. ⁋ Abibam ab eius aspectu discedebā. ⁋ insequitur ille abeuntem. ⁋ Fugio: ego celeri⁹ fugere cœpi. ⁋ Ille uenit fortior: ualidior: & maiore īpetu. Nec ab re dicūt hæc: qm̄ flante uerno īpe zephyro: & ipsam chlori: hoc ē uiriditatē isequēti: terra nouū colorē induit: oia reuirescūt: & flores edūt. ⁋ Et boreas dederat ss zephyro. ⁋ Oē ius rapinæ: cōcessit illi oēm mei rapiēdi ptātem. Boreas.n. ex septētrione flat. Veꝶ & boreā in thracia regnasse: & amasseq Orithiā Erycthei regis Athenaꝶ filiā: rapuisseq illā & in thratiā duxisse Eusebius refert. Ex q̄ zetus & Calais nati sunt Ergo cū Boreas raptor puellæ fuerit: & p uēto a poetis accipiat: dedit & ptātē: & uires zephyro rapiēdæ florę. ⁋ Ausus boreas. Ferre pmia domo Erycthea: rapere ex Athenis Orythyam regis Erycthei filiā. ⁋ Emendat tū: ipse zephyrus. ⁋ Vim: uiolentiam mihi illatā. ⁋ Dando noia nuptæ: nā licet rapuerit: ī uxorē tū hūit. ⁋ Et non est ulla q̄relatio in meo toro: q̄a nihil est: de quo aut ego possim: aut ille quæritur: cū mutua sit iter nos beniuolētia. ⁋ Vere fruor spr quia uer æternū est: ubi ego sum. ⁋ Semp uiridissimus annus: q̄a semp uernū est mihi tēpus. ⁋ Arbor hēt frōdes: i.sp. sunt uirētes arbores in agris meis ⁋ Semper humus habet pabula: nam semper uiret. ⁋ Est mihi fœcūdus hortus: habeo ego fœlicē hortum. ⁋ In agris dotalibus: in dotem mihi traditis. Aura fouet: quasi semp illic leuis zephyri flatus spirat: ut foueat nascentia in eo. ⁋ Rigatur ipse: hortus. ⁋ Fonte nitidæ aquæ: & irrigandos esse hortos Plynius præcipit. ⁋ Meus maritus zephirus. ⁋ Impleuit hunc: hortum.

hespidū horti ac regum Adonis & Alcioi Itē pensiles semiramidis. & Cyri.

In septētrione ad occidētē solē hortos ēē sp cū floribus.

Hūc meus impleuit generoso flore marit⁹
 Atq ait arbitrium tu dea floris habe:
Sæpe ego digestos uolui numerarē colores
 Nec potui numero copia maior erat:
Roscida cū primū foliis excussa pruina est
 Et uariæ radiis intepuere comæ:
Conueniunt pictis incinctæ uestib⁹ horæ
 Inq leues calathos munera nostra legūt.
Protin⁹ accedūt charites nectūtq coronas
 Sertaq cœlestes implicitura comas:
Prima p imensas sparsi noua semina gētes
 Vnius tellus ante coloris erat:
Prima therapnæo fæci de sanguine florem

⁋ GEneroso flore: poetice singulari numero utitr p plurali: quis id et cōcedit interdū soluta orōne scribētibus. ⁋ Volui nūerare colores nec potui: magna ōnditur copia q̄ numeꝶ non admittit. ⁋ ipse aiibi: nec si forte roges possem tibi dicere quot sunt. Pauperis est numerare pecus. ⁋ Incinctæ uestibus horæ: hæ sūt de quibus autor ait in primo huius opis libro: Præsideo foribus cœli cum mitibus horis. ⁋ Protinus accedūt charites: gratiæ Veneris famulæ: ut Lactā. grāmatic⁹ scribit: Alii Veneris & liberi filias dicūt teste Seruio. alii Iouis filias ex Eunomia. Hæ sunt Aglaea Euphrosina. Pasithea: quaꝶ postremā nonnulli thaliā dicūt: ut Eyphrosini te cait aglail cai dia thalia: Prima therapnæo fæci de sanguie florē: Therapne urbs ē siue uicus Laconiæ: unde autor uocat hiacinthi sanguinem Therapneū: quis amiclis natus dicat q̄ ciuitas est eiusdē regionis. Claudianus: Te quoq flebilib⁹ mœrens hiacinthæ figuris Narcissumq metūt: tūc inclita gramina ueris pstātes olim pueros: tu natus amiclis hūc helicon genuit te disci perculis error hūc fontis decepit amor. Sūt aūt amiclæ sacræ Apollini teste Lactātio grāmatico ubi ut idē iqt hiacinthus occisus ē: quē Apollo dilexit. Martialis Torqbat phœbum daphnæ fugitiua sed illas oebalius flāmas iussit abire puer. Hunc Apollo cū disco luderet imprudēs oppssit mutauitq in florē eiusdē nois ubi duæ litteræ iscriptæ cernunt a: i: quæ uox luguribus est. Ply. uiolas esse iquit purpureas quæ sponte apricis & macris locis puenūt ac latiore folio exeunt statim ab radice carnosa: sola: q græco nomie a cæteris discerni appellatas ita ut ab iis hiacinthina uestis: quidam apud Ply. legunt hianthina uestis: quod non displicet.

ANT. FAN. flos i singulari raro est in usu.

Charites famulæ sunt ueneris.

Therapne ūn dictus est hyacinth⁹ quis nat⁹ sit amiclis

Amiclæ sacræ apollini hiacithina uestis

⁋ GEneroso flore: nobilib⁹ & pulcherrimis florib⁹. ⁋ Atq ait tu dea: flora nympha. ⁋ Habe arbi. floris: hēas ius ī ois flores. ⁋ Sæpe ego uolui nūerare colores digestos: obsuabā ueritatē coloꝶ: q̄ erā bñ p flores dispositā: & nūerare uolebā. ⁋ Nec potui nūerare: Copia multitudo coloꝶ. ⁋ Erat maior nūero: nā infiniti erāt: & q nūerari ñ possēt. Et de q̄ uarietate Ply. iqt. Sed ne pictura qdē sufficiēti imagini coloꝶ reddēdæ: maxiarūq reꝶ uarietati ⁋ Roscida cū ex eo orto: cū sol rorē desiccauerit: horæ & charites flores colligūt & diis serta cōtexūt. ⁋ Cū pri. pru. ro. i. ipe ros ⁋ Excussa ē a fo. excutit uēto: & disiccat sole. ⁋ Et uariæ co. uarii flores. ⁋ Intepuere ra. solis rorē desiccātis. ⁋ Cōueiūt horæ: q̄ cœli portas suai dicūt: de qb⁹ i pmo dixim⁹ ⁋ incīctæ uestib⁹ pictis: uarii coloris ⁋ Et legūt nra mūera: colligūt nros flores ⁋ In leues calathos: q̄les ex tenuissimo uimine. Vir. tibi lilia plēis: Ecce ferūt nymphæ calathis ⁋ Protin⁹ accedūt charites: q̄ latiæ gratiæ dicūt. Sūt āt tres ἀγλαΐα qd significat ornamētū. εὐφροσύνη lætitia & θαλία celebritas. iouis & Eūomiæ filiæ dicūt. Veꝶ mlri dicūt e cœli semie natas: astitisseq ioui & ioui ī cūis pue. ⁋ Et nectūt corōas: ex floribus: qs diis offerebāt: & i sacris & i triōphis erat corōaꝶ usus: ut & Ply. Qui & uocabulū iqt ipm tādē ide

PAV. MAR. Gratiæ ex horto flore faciūt serta que nubentib⁹ donēt hoc est Aglaiæ euphrosi ci thaliæ seu pasitheæ

Hyacith' extetap. ne uico laconiæ.

cõmunicatũ est inter sacra,& bellicos honores:coronis sibi nomẽ suũ uindicãtib'. ⸿ Et serta implicatura
cœlestes comas:qbus dii caput ĩplicant:& Ply.iqt.Cũ uero e florib' fierent serta a serendo seruiæ appellab
baut.⸿Prima ego sparsi noua seminamouos flores.⸿ Per imẽsas gentes:idẽ p totũ orbem.⸿ Tellus erat
ante unius coloris:nulla erat I ea uiriditas:nec uarietas:unus erat tñ color.Flora cui prius flores accepit ĩ
horto suo.Deinde ea totã his terrã Ipleuit.Pria ergo feci flore de sanguine terãneo pria,conuerti his cyna
thi pueri sanguinẽ in purpureas uiolas:de quo diximus supiore libro:ubi de pratis enneis egimus.⸿ Terã
neo:a teramne uico laconiæ:& in heroidibus.Rure terãneo nata puella phrygem.

ANT FAN.

Ei manet in folio scripta querela suo:
Tu quoq₃ noiẽ hẽs cultos narcisse p ortos
Infœlix q₃ non alter & alter eras:
Quid crocõ aut atyn referã cynaraq₃ crea (tum
De quorum p me uulnere surgit honor:
Mars quoq₃ si nescis p nostras editus artes
Iuppiter hoc ut adhuc nesciat usq₃ pcor:
Sancta iouẽ iuno nata sine matre minerua
Officio doluit non eguisse suo:
Ibat ut oceano quereretur facta mariti
Restitit ad nostras fessa labore fores:
Quam simul aspexi quid te saturnia dixi
Attulit,expofuit,quem petat ipsa locum:
Addidit & causam uerbis solabar amicis
Non inquit uerbis cura leuanda mea est:
Si pater est factus neglecto coniugis usu

⸿IN folio scripta q̃rela suo:sunt q regũ noia inscri-
pta fabulenť pptet Aiacẽ:ut.Dic qbus in terris inscri
pta noia regũ nascunť flores.⸿ Qui non alter & alter
eras:Infœlix qa unus fuisti & nõ amasti altez sed teip-
sum siue imaginẽ tuã. Nota ẽ fabula.Hic flos q̃lis sit
apud Plyniũ lege ⸿ Crocon: Adolescẽtẽ Crocũ mu-
tatũ in florẽ sui nois poetæ finxerũt:quẽ amasse ferũt
puellã Similacẽ:quã qdam Similacẽ alii Milacẽ uo-
cant & cõuersã dicunt in Fruticẽ sui noia infaustũ sa-
cris & coronis qm̃ sit lugubris.Est ãt Similax similis
Hedere,pfecta primũ e Cilicia:sed in græcia frequen
tior teste Plynio:q ẽt docet primã nobilitatẽ eẽ Cro
co cilicio & I mõte coryco taxũq₃ a græcis Similacẽ
uocari & esse I arcadia tam psentis ueneni:ut si q dor-
miãt sub ea cibũue capiant moriantť.Sed eius Simila
cis materiei quã Hederæ similẽ diximus pprĩũ est ut
auri' admota leuẽ sonũ reddat.⸿ Atyn:Atys matris
deũ cõcubitũ fugiens genitalia sibi amputauit.Florẽ
p eum accipi diuus Augustinus tradit.Sunt qui hoc
loco nõ atyn matris deũ:sed altez accipiendũ putẽt.
⸿ Cynaraq₃ creatũ:Adonis Cynaræ ac Myrrhæ filius
ab Apro dilaniatus dť ac mutatus I florem.Hunc Ve
nus amasse traditť:ut sæpe sub iliacib' Venerẽ Cyna-
raq₃ creatũ sustinuit positos q̃libet herba duos.⸿ Mars
quoq₃ si nescis p patrias editus artes:Martẽ alii Iouis & Iunonis filiũ dñt Alii Iunõis tm̃:quam ferũt tacto
Flore cõcepisse:& deinde pepisse Martẽ deum:quẽ qdã amore Festo Gradiuũ dictũ uolunt:q₃ e gramine
ortus sit.Quod idõ fingitť:qa corona graminea in re militari multæ ẽ honorationi.Huic deo gramen cõse-
cratũ dicũt:q₃ id ex hũano cruore pcreeť.⸿ Oceano:apud oceanũ q est deoz parẽs.⸿ Facta mariti:q Mi
neruã non ex Iunone:sed e suo uertice pduxisset.⸿ Solabar:minuebam dolorem.id.n.est solari.

Croci fa' bula

Similace uł milace ĩ florem cõuersa

Atys

Adonis

Mars cu ius filius fuit

PAV. MAR.

⸿ET quætelas Apollinis de morte pueri:quẽ amauit:& ipudenter occidit manet scripta i folio suo.Signa
tæ.n.litteræ tenuissimis uenulis discernunť:ut supius dixim':& poeta agit de his in.x.metamor. & in.xiii.
cũ aiace dicat i hũc quoq₃ florẽ demutatũ.Tu quoq₃ o Narcisse habes nomẽ p hortos cultos.& ĩ hortis tu
celebraris:q₃ nomẽ tuũ flos retinet I quẽ cõuersus es.⸿ Infœlix qd ñ eras alter & alter:qd nõ eratis duo:
qd non erat alter a te ille:quẽ amabat:sed idẽ eras:nã imagine tua captus Iteriisti.Nota est fabula:q̃ referť
a poeta in q̃rto mrts.De generibus librorz est:cui' duo genera,unũ purpureo flore:alterum herbaceũ se
cundũ genus stomacho Inutile:& idõ ab aliqbus uomitoriũ dicitur Caput grauat:ideo uolunt a narce nar
cissum dictũ uõ a puero .⸿ Quid referam croco:iuuenẽ crocum in florẽ quoq₃ cõuersum:de quo ĩ prio
diximus:⸿ Ant achim:puez a nymphis amatũ:& in flores sui noĩa cõuersum.⸿ Cyniraq₃ creatũ:i Adonĩ
cyniræ regis ex myrrha filia natũ:quẽ Venus amauit.De quo in decio meta.& ab apro interẽptũ in florẽ
demutauit:ceciniitq₃ carmen qd ex eo adonicũ dicit:& adonii Ply.meminit ⸿ De quo:zz:puerorz ⸿ Vul-
nere p me:quasi mea opera.⸿ Surgit honos:surgunt ipsi flores:quibus habetur honos in coronamentis.
⸿ Mars quoq₃ si nescis:refert nunc martem sua arte natum.Nã cum iuno filios pateť non posse:uideťq₃
Mineruam sine usu matris e uertice Iouis natam:opem iploratura ad oceanũ:& Tethyn ibat:sed cũ lõgo
itinere ad flore fores cõsedisset:iterrogata:uiæ & mestitiæ cãm exposuit:dedit illa illi florẽ quo tacta sine
uiri usu grauida effecta est:& Martẽ pepetit:inde est qd gramine ortus dicatť:ut dixim' ĩ fine sedi.⸿ Si ne
scis:tu o poeta.⸿ Mars quoq₃ est editus:ex Iunone natus.⸿ Per nostras artes:nã ex nr̃is florib'.⸿ Præcor
ego.⸿ Vt Iuppiter nesciat usq₃ hoc:pcor ut semp sit Ioui occultũ.⸿ Vt adhuc:ut usq₃ i hũc diẽ descivit:sic
nec i posterũ rescire possit.⸿ Iuno sancta doluit iouem nõ eguisse suo officio:nõ fuisse illi opus suo cõcu
bitu ⸿ Nata minerua sine matre:cũ nata eẽt pallas sine usu mr̃is:ex uertice Iouis arma psiliens:ut in.iii.di
ximus.⸿ Ibat:iuno.⸿ Vt q̃rereť:cũ q̃rela expõeret.⸿ Oceano deoz:pparẽti. ⸿ Facta mariti iouis.⸿ Fessa
labore itineris.⸿ Restitit ad nr̃as fores:substitit ante ianuã ædiũ meaz.⸿ Quam Iunonẽ.⸿ Simul postq̃
aspexi dixi o fortuna qd te attulit:quæ cã te huc ad nos aduexit.⸿ Expõit quẽ locũ ipa petat: narrat quo
eat.⸿ Addidit & cãm:nã si ire ad oceanũ:ut de Ioue q̃rereť.⸿ Verbis solabar amicis:q̃si uolebã eius dolo
rem lenire duplici sermone ⸿ Inqt mea cura nõ est leuanda uerbis:dolor hic meus nõ est sermone lenien
dus sed re.Si Iuppiter est factus pater neglecto usu cõiugis:si ex Ioue nata ẽ minerua:sine cõgressu uxoris.

Hyacith' captus amore suæ for mæ.

Dea flo ra docuit Iunonẽ quomõ posset pa parere si ne maris auxilio.

⸿NOmen

¶NOmē utrūq̄:pr̄is & mr̄is.¶Ter uolui ꝓmittere opē:ipar numerus fœlix eſt ut diximus.Id & quæ hic ſubiiciunt̄ oñdūt.¶Oleniis aruis:ab urbe Olenon:ea eſt in achaia ut dixim⁹ſupra:Itē in Boetia & alibi.Placet accipias Olenō arcadiæ pp florē moly herbæ.¶Mater erat.ſterilis iuuēca cōcepit & pepit. ¶Thracē:partē Scythiæ ut nōnul lis placet hoc eſt thraciā q̄ alit hoīes ferociſſimos a qb⁹mars colit̄. Vñ illud eſt in iii.æn.Terra ꝓcul uaſtis colit̄ mauortia cāpis thraces arāt.¶Læuāq̄ ꝓpōtidos:terrā quā ꝓpōtis alluit a læua.i.thraciā ipſam.Eſt aūt ꝓpontis ubi mare pādit̄ iter Euxinū mare & helleſpōtū.¶Nitidiſſim⁹ ānus:abūdās oleo quo uncti hoīes nudis corpib⁹nitēt:ut Nudatos q̄ hūeros oleo pfuſa niteſcit.Hinc poetæ Paleſtrā nitidā dicūt:ut More tuæ gētis nitida dū nuda paleſtra ludis & læte lyræ pulſu nitida quoq̄ læte paleſtra.Athenīēſes primi nudi atq̄ uncti oleo ī ginaſiis ſe exercuerūt auto.Thu.

Iuppiter:& ſolus nomē utrūq̄ tenet:
Cur ego deſperē fieri ſine cōiuge mater
Et parere itacto dūmodo caſta uiro:
Omnia tentabo latis medicamia terris
Et freta tartareos excutiamq̄ ſinus:
Vox erat i curſu uultū dubitātis hēbā
Neſcio q̄d nymphe poſſe uideris ait:
Ter uolui ꝓmitterē opē:ter ligua r̄tēta ē
Ira iouis magni cauſa timoris erat:
Fer præcor auxiliū dixit:celabit̄ autor
Et ſtygiæ numen teſtificabor aquæ:
Q d' petis oleniis inq̄ mihi miſſus ab ar
Flos dabit:eſt hortis unic⁹ille meis(uis
q̄ dedit hūc dixit ſterilē q°q̄ tāge iuuē
Mater erit:tetigi nec mora mr̄ erat:(cā
Protinus hærentē decerpſi pollice florē
Tāgit̄:& tacto concipit illa ſinu:
Iāq̄ grauis thracē & leua ꝓpōtidos itrat
Fitq̄ potens uoti marſq̄ creatus erat:
Tūc memor accepti p me natalis hēto
Tu quoq̄ romulea dixit in urbe locū:
Forſitā in teneris tātū mea regna corōis
Eſſe putes tangit numē & arua meū:
Si bene floruerit ſegetes erit area diues
Si bene floruerit uinea bacchus erit:
Si bñ floruerint oleæ:nitidiſſimus ānus
Poma quoq̄ euentū tpis hui⁹ habēt:
Flore ſemel læſo pereunt uitiæq̄ fabæq̄

¶ET ſo.te.u.nomen & pr̄is & mr̄is.¶Cur e.de.ſi.mr̄.ſi.cō.ſi facile fuit ioui parere filiā cur ego diffidā mihi ipſi uelut parere nō poſſim ſine uſu ulriꝰ:cū facili⁹ eē debeat fœminis q̄ marib⁹¶Et parere itacto uiro:ſine ullo cōcubitu¶Dūmō caſta:ſuata lege pudiciciæ.¶Tētabo oīa medicamia latis terris:experiar q̄cq̄d medicamēti eſt in terris. ¶Et freta:& q̄cq̄d medicamīs erit in mari.¶Et excutiam tartareos ſinus:paludes īfernas.¶Vox erat ī curſu:q̄ſi ꝓſequebat̄ illa ſmonē.¶Hēbā uultū dubitātis:uultu ego ⁱindicabo dubitare:an illis rñderē:cū opē p̄ſtare poſſem:an reticerē metu iouis.¶Ait o nīphæ neſcio q̄d uideris poſſem:neſcio q̄d uultu īdicas te poſſe p̄ſtare.¶Ter uolui ꝓmittere opē:polliceri illi auxiliū:& dare medicamētum:ut quo parere poſſet.¶Ter ligua re.eſt:cōtinui liguā:ne loq̄ret̄.¶Ira iouis:magni.¶Erat cā timoris:tacebā ego:q̄ iouis irā timebā.¶Fer p̄cor auxiliū dixit:affer opē tu flora mihi.¶Celabit̄ autor:q̄ſi nūq̄ reſciri poterit te mihi opē dediſſe¶Teſtificabor numē aquæ ſtygiæ:iuro ego p ſtygiā paludē:hoc ſemp fore occultū ioui. ¶De ſtyge alias dictū.¶In quā:dico ego.¶Flos mihi miſ.ab aruis oleneis dabit q̄d petis:flos aduect⁹ab agris oleni urbis:de qua paulo ſupi⁹faciet te parere ſine uſu uiri. ¶Ille eſt unicus ī hortis meis:unū tm̄mō nō plures¶Qui dedit hūc.zephyrus q mihi florē illū tribuit dixit.¶Cōtinge ſterilē iuuencā erit mr̄:tāta eſt in hoc flore uis:ut ſi ſterilē iuuēcā tangas ſubito erit grauida & pariet.¶Tetigi:ego iuuēcā ſterilē.¶Nec mora erat mr̄.nā mox grauida pepit. ¶Protinus decer.pol.flo.he.ſtatim trūcaui florē unguib⁹ſuo ſtipiti inherentē.¶Tāgit̄:iuno eo flore.¶Illa cōcipit ſinu ī tacto.cōcepit utero pudico nō ab aliis tacto:aut cōcepit ī utero quā eo flore tetigerat.¶Iāq̄ grauis.grauida.¶Ibat thracē:in thraciā.¶Et læuā ꝓpōtides:ad ſiniſtrā ꝓpontidis:q̄d mare illud eſt iter helleſpōtū & pōtū Euxinū & a ſiniſtra thraciā abluit.¶Fitq̄ potēs uoti.pepit ſine uſu uiri:ſic fuit uoti cōpos.¶Et mars erat creat⁹.nat⁹ in thracia ſine uiri ſemīe.Ideo & thraciæ p̄ſidet.lō Vir.Gradiuūq̄ patrē geticis q p̄ſidet aruis.¶Tū poſtea.¶Memor accepti p me natalis.lōge poſt mars memor bñficii q̄d mea ope nat⁹erat¶Hēto dixit tu quoq̄ locū in urbe romulea q̄ſi celebreris tu quoq̄ romæ & tēplū tibi cōſecret̄.¶Forſitā in teneris:non mō eſt mihi data ptāt in flores un̄ ſerta & coronæ fiāt.ſed in arborea quoq̄ & in ſegetes:q̄ſi bñ floruerit fertilitatē pollicēt̄. A florib⁹.n.ꝓnoſtica ipſa captant̄:ut Maro quoq̄ oñdit de amigdaloꝝ florib⁹:& tenellis fœtib⁹ in primo geor.Cōtēplator itē cū nux ſe plurimā ſiluis iduet in florē:& ramos curabit olētes.Si ſupeiāt fœt⁹:pariter frumēta ſeq̄nt̄.Magnaq̄ cū magno ueniet tritura calore &c.¶Putes tu forſitā eē tm̄ mea regna:exiſtimes forte tu tm̄mō me hr̄e ius.¶In teneris coronis:ex tenellis floribus cōnexis.¶Numē meū tāgit & arua.nam & in aruis quoq̄ habeo ptātem.¶Si bene floruerint ſegetes.ſi copioſe & tēpeſtiue floruerit. ¶Erit area diues:nā magna erit tritura & magna frugū copia.¶Si uinea bene:copioſe & tēpeſtiue¶Floruerit erit bacchus:erit uini etiā copia ingens.Si oleæ bene floruerit:erit ānus nitidiſſimus:erit magna quoq̄ olei copia. ¶Nitidiſſimus:dixit reſpectu eoꝝ quæ oleo pungunt̄:nā puncta nitent.¶Poma quoq̄ habēt euētū tpis huius:habēt & poma fortunā uerno tpe:cum florēt q̄ ſi bene floruerint fertilitatem pollicent̄.¶Flore ſemel læſo:ſi pruina corrumpet:aut peruret:aut uenti decutient flores.¶Pereunt uitiæq̄ fabæq̄:fruges & legumina tam utilia quam noxia pereunt:uitiæ dictæ:ut aliqui uolunt:q̄ frumenta uitient:& tamen Plynius ea pingueſcere arua aſſerit.De fabis plura diximus in Georgicis.

ANT. FAN.

Olenus

Athenīēſes primi oleo in gymnaſiis exercuerunt

PAV. MAR.

Situs tartareos p paludib⁹ poſuit ſ.

Olenos urbs uidetur floſculus

Propontides

Pronoſtica ex floribus.

Et pereunte lentes aduena mile tuæ
Via quoqꝫ i magnis opo∫e recódita cell'
Florét/& nebulæ dolia ſũma tegũt (ras
Mella meũ man⁹ uolucris ego mela datu
Ad uiolã/& cytiſos & tyma cana uoco
Nos quoqꝫ idé facim⁹ tũc cũ iuuenilib⁹
Luxuriãt al corpaqꝫ ipſa uigẽt: (ãnis
Talia dicentẽ tacitus mirabar/at illa
Ius mihi dicendi ſi qua requiris ait:
Dic dea reſpõdi/ludoꝝ quæ ſit origo
Vix bene deſierã rettullit illa mihi:
Cætera luxuriæ nõdũ inſtrã uigebant
Aut pec⁹ aut latã diues hẽbat humũ:
Hic ẽt locuples hic ipſa pecũia dctã eſt
Sed iã de uetito qſqꝫ parabat opes:
Venerat i morẽ populi depaſcere ſalt⁹
Idqꝫ diu licuit/pœnaqꝫ nulla fuit:

ANT. FAN.
Lẽtis duo genera.
Hoies q lente ue-ſcunt fie-ri æq ai.
Flores cã-didi i uio bonũ idi-cant.
Locuple-tes
Pecunia a pecore & pecula-tus & pe-culium.

¶ ET Pereunt lentes aduena mile tuæ: ægyptias lentes dicit Vir. de his in. i. geor. Nec peluſiacæ curã aſpernabere lẽtis. Duo apud peluſiotas ſiue ægyptios hui⁹ legumĩs gña ſunt. Alteꝝ rotũdius ac nigrius: alterũ ſua figura. Taurus phs athenis accipiebat amicos cœna: ſcribit. A. Gel. cui⁹ fundamẽtũ erat in olla una lentes ægyptiæ & cucurbite minutim cæſæ. Exiſtimauit ſane antiqtas eq ai fieri hoies q lentib⁹ uescerent. Vñ lẽtos dicim⁹ q nullo mouent affectu. ¶ Vina quoq: ipſa quoqꝫ uina in cellis uinariis cõdita. Florere dicũt cũ in ſũmo ueluti flores gignũt q ſi cãdidi fuerit pbant teſte Ply. Hos autoꝝ nebulas uocat. ¶ Cytiſos. frutices laudari pabulo ouiũ. Cæteꝝ ut Ply. tradit fuerunt q dicerẽt apes nunq̃ de flore cytiſi pabula cõtingere: cũ quibus nõ ſentit Ouidi⁹. ¶ Nos quoqꝫ idẽ facimus i iuuena. Feſtinat eni decurrere uelox floſculus. Cicero in Catone maiore. Temeritas eſt uidelicet florẽtis ætatis. ¶ Ludoꝝ q̃ ſit origo. e parte multæ qua pleƈtebant q pecora in publicis ſaltib⁹ pauiſſent florales ludos iſtitutos dicit. ¶ Cætera luxuriæ inſtra: ut auꝝ argẽtũ aluea unguẽta. ¶ Hinc ẽt locuplesta locoꝝ poſſeſſionib⁹ dicti ſunt locupletes ut a pecore pecunioſi. Maioꝝ. n. diuitiæ aut locis. i. agris: cõſtabãt a pecore: Vñ locupletes dicti ſunt q̃ſi locis. i. agris pleni: & pecunia a pecore nomẽ accepit: ſicut & peculat⁹ t quẽ docet Feſtus dictũ a pecoꝛ tũc cũ Romani nihil pter pecora hẽrent uñ peculii nomẽ deductũ. Serui⁹ putat qui ab eo uult pecuniã deriuari. Ply. ſignatum æs fuiſſe tradit nota pecudũ atqꝫ ide pecuniã appellatã: cui⁹ noie non ſolũ æs argẽtũ aurũue ſignatũ: ſed & oia corpa cõtinentur quoꝝ æſtimationẽ metimur nũmo. Hinc illud eſt Varronis qđ in pecore pecũia tũc cõſiſtebat. Et illud Donati in alia ſignificatiõe ſic. Veteres multa unciatim cũ expenſa pecũia ferret more ueteꝝ nõ ut nũc ãnumeraret. Apđ maiores pecunia ſacrificiũ fieri dicebat: q ex his reb⁹ conſtabat quã nũc pecuniã dicimus teſte Feſto q & ſcribit id qđ dixim⁹ apud antiquos apes & patrimonia ex pecoribus præcipue conſtitiſſe: & inde dici pecunias & peculia. ¶ Populi depaſcere ſaltus: publicos ſaltus non priuatos.

PAV. MAR.
Cytiſum fruticem ab amphiloco atheniẽſi pdicatum

¶ ET Pereũt o mile aduena: q aliũde aduenis in ægyptũ. ¶ Tuæ lẽtes: q̃ſi pereũt ẽt lẽtes ægyptiæ. Nã duo gña lẽtis ut Ply. inqt. Aegypto alteꝝ rotũdi⁹ nigriuſqꝫ alteꝝ ſua figura. Vñ uario uſu trãſlatũ eſt in lẽticulas nomẽ. ¶ Vina quoqꝫ cõdita o poſitũ artificio cõpoſita. ¶ In magnis celliis: in magnis doliis. ¶ Florẽt: ſupne florere uident. ¶ Et nebulæ: qđ iſtat nebulæ fit in ſupficie. ¶ Dolia ſũ. te. ſũmitatẽ uaſoꝝ ubi condita erũt uina: & Ply. florẽ uini cãdidũ pbari dicit Rubẽtẽ triſte ſignũ eẽ: ſi nõ is uini calor ſit. ¶ Mella meũ munus: qa e florib⁹ q ſunt mei iuris decerpunt. ¶ Ego uoco uolu. datu. mella: apes q̃ mella in aluearis cõpoũt. ¶ Voco ad uiolã ſpeciẽ p gñe poſuit: nã ad flores de uiolis dixim⁹ ¶ Fit cy. fruƈticẽ eẽ cytiſum inqt Ply. ab Amphiloco atheniẽſi ſũmis laudib⁹ pdicatũ pabulo ouiũ: & addit. Nõ ex alio pabulo laƈtis maior copia: aut melior ſup oia pecudũ medicia a morib⁹ oi uſu pſtãte. Apes quoqꝫ nũq̃ de flore cytiſi pabula cõtingere pmitit. Democri⁹ & Ariſtomachus. Ex quo miror poetã dixiſſe ad cytiſos apes uocari hic frutex ut Ply. iqt iuẽt⁹ eſt i cytno iſula: ide trãſlat⁹ in oẽs cycladas: mox in græcas urbes: caſei magno pũetu: raruſqꝫ eſt in italia. ¶ Et tyma grata: de tymo ſupiore lib. dixim⁹. ¶ Nos quoqꝫ idẽ fa. nos ẽt ad flores uocamur ætate iuuenili ¶ Tũc cũ ai nri. ¶ Luxuriãt: laſciuiũt ãnis iuuenilib⁹ p ipſam iuuẽtã. ¶ Cũ ipſa cor. uigẽt: ob feruorẽ ſanguis in iuuẽta. ¶ Talia dicẽtẽ taci. mi. ego intẽt⁹ uerbis illi⁹ ſiles cũ admiratiõe deã itnebar ¶ At il. ait. ¶ Si qua req. ſiqđ reqrere uis. ¶ Ius tibi dicẽdi: ptãs tibi eſt loquẽdi & reqrẽdi q̃ uoles. ¶ Rñdi dic dea q̃ ſit origo ludoꝝ: uñ florales ludos originẽ habuerit ¶ Vix bñ deſierã: loq. ſ. ¶ Illa rettulit mihi cætera luxuriæ: inqt flora habuiſſe ludos originẽ a pœna pecuniaria exaƈta ab illis: q publicis paſcuis nõ pepcerãt cũ olim nõ eẽnt diuitiæ in pcioſis mercib⁹: ſed in agris: & in pecorib⁹. Cui⁹ uero pecus in ſaltib⁹ ppli depaſtũ eẽt pecunia demulƈtabant: & ex parte mulƈtæ exhibiti ſunt florales ludi. ¶ Nõdũ uigebãt cætera inſtra luxuriæ: nõ uigebãt illa inſtra. qb⁹ magna reꝝ copia cõpararet: & pfũderet: qa nõdũ erat copia auri & argẽti q̃ ad luxuriã ptinẽt: inſtrm inqt Vlpia. eẽ apparatũ reꝝ diutius manſuraꝝ. ¶ Diues: qui eo tẽpore diues habebat. ¶ Aut habebat pecu: aut latam humum: non poſſidebat aurum aut argentum: ſed pecudes & latos agros. ¶ Hinc etiam locuples: a lata humo. hoc eſt a locis dictus eſt locuples: & Plynius inquit. Hic & locupletes dicebantur loci: hoc eſt agri plenos. ¶ Hinc ipſa pecunia dicta eſt: & Plynius: pecunia ipſa a pecore appellabatur. ¶ Videtur quidem totum hunc locum a poeta accepiſſe. Et illud poſtea ſubdit quod in primo diximus. Seruius rex ouium: boumqꝫ effigie primus æra ſignauit. ¶ Sed iam quiſqꝫ parabat opes de uetito: de eo quod ſuum non erat: diuitias ſibi parabat. ¶ Venerat in morem: iam id in conſuetudinẽ uerſum. ¶ Depaſcere ſaltus populi: nemora montes & paſcua: quæ populi erant: & nõ priuata. ¶ Et id diu licuit: quia ad populum non referebatur. ¶ Et nulla pœna fuit: quia nemo mulƈtabat. ¶ Vulgus: pplus ipſe. ¶ Seruabat ſua pu. nul. u in. nullo q ulciſceret dãnũ pabulis iſerentẽ: aut nullo q tũc tẽ ppli uidicaret.

Seruius rex prim⁹ pede ouis æs ſignauit ide pecunia dr.

VINdice nullo:nullo defendēte uel alciscēte po.Ro.qđ erat publicū nō priuatū. Vindicarē iterdū est alciscere uel defendere. In priuato pascere inertis eratis iners hēbaẗ cui⁹pecora.nō in publico pascerenẗ. Vñ cū publiciis ædilib⁹plebis mādatū eēt:afficerēt pœna qcūq; po.Ro.salt⁹depascerēt:& ii timidi⁹ mādata exeqrenẗ ppl̄s coegit nocētes mulctā subire cui⁹pars in flore ludos collata est. Mulctā subiere nocentes:mulcta osce pœna dr̄ autore Festo:fuitq; olim nō nisi ouiū boūq; ipēdio teste Ply.Sūt q mulctā specialis peccati aiaduersionē nocēt ac pœnā uelīt eē gñale nomē.De mulcta mox plura dicemus. Vidici

ANT. FAN.

Mulcta publicii

Pœna est nomē generale

(gus
Vidice seruabat nullo sua publica uul/
Iāq; in priuato pascere inertis erat:
Plæbis ad ædiles perducta licentia talis
Publicios:animus defuit ante uiris:
Rē ppl̄s recipit mulctā subiere nocētes
Vindicibus laudi publica cura fuit:
Mulcta data ē ex pte mihi magnoq; fa/
Victores ludos istituere nouos:(uore
Parte locāt cliui q tūc erat ardua rupes
Vtile nūc iter est publiciūq; uocant:
Annua crediderā spectacl̄a fcā/negauit
Addidit & dictis altera uerba suis:

bus:publicii fuerūt ædiles plæbis quoꝝ muneris erat ludos instituere:ab his Publicius cliuus nomē accepit. Varro:Cliuus publicius ab ædilib⁹plæbei publiciis q eum publice ædificarūt.Sūt q legāt ab ædib⁹ plebei:qđ pcedere ullo mō nō pōt cū subiiciat Varro.Simili de cā publi⁹ & costoni⁹ qđ ab his uiris dñt ædificati.Sed de hoc satis supra dictū est.Vindices aūt nō publicios sed eos q in ppl̄o curā utilitatis publicæ susceperūt. Mulcta data ē ex pte mihi:mulctaticiæ pecuniæ pars in flore ludos collata est pars in Cliuū publiciū:ut hic q erat nimiū arduus molliorē adeuntibus præberet ascēsum ac sterneret.Hunc nōnulli tradiderunt protēdi ad subliciū pontē q nō cōstat. Cæteꝝ ludi flore nō in hoc cliuo sed in alio aliquādo celebrabanẗ quē Varro pximum uocat.Qui cum Publii & Costonii meminisset Cliuus inqt proximus ad florales usus.Nō ptereundū hoc loco qđ scribunt Ply.& Plutar. Mulctā legum antiquaꝝ ut nos ēt supra tetigimus pecore cōstitisse:& cum nūmoꝝ usus apud Romanos nondū frequens esset consueuisse plecti sontes bobus ouibusq;.

Mulctaticia pecunia dr̄.

Sublicius pons nūc extat

Fuit aūt mulcta quæ appellabaẗ suprema instituta in singulos dies:ut.A.Gel.tradit duaꝝ ouiū ac.xxx.boum:ultra quē numeꝝ mulctā dicere in dies singulos ius nō erat:& ppterea suprema.i.sūma & maxima appellabaẗ.Nā mima erat uni⁹ ouis.Sed qm̄ eiusmodi mulcta a magistratib⁹ dicta adigebanẗ boues ouesq; alias precii paruilitalis maioris:Icirco postea lege aterina constituti sunt in oues singulas æris deni in boues æris cēteni.Hinc Festus maximā inqt mulctā dixerūt triū miliū &.xx.assiū:qđ nō licebat quōdā pluribus.xx.bob⁹& duab⁹ouib⁹quē q mulctari æstimabaturq; bos cētussib⁹:ouis decussib⁹. Parte locāt cliuū cauendū ne legamus parte locāt cliuū credētes locatū.i.cōstitutū fuisse aliqd in cliuo publico q ad florā attineat.Quod si esset nō mulctæ pars:sed oīa pecunia mulctaticia cōtigisse floræ:qđ pcedere ullo mō nō pōt.Legēdū est sane:parte locant cliuum.Est enim hic locare cōducēti pscribere aliquid faciendum nō cōstituere:ut Alta theatri fundamēta locant. Annua crediderā spectacula:ludi florales ab initio anniuersarii non fuerunt.Sed tales postea cōstituti sunt lenate posthumioq; cōsulibus cum indignata floꝝ dea deseruisset officium suum & corruptis floribus fructus quoq; perierint & arborum & herbarum.

Mulcta legum antiquorum.

Mulcta suprema.

Mulcta mima.

Mulcta maxima.

Ludi florales erāt āniuersarii

SVA pu.dixit:qa ex illis pascuis erat populi redditus.Et postea ad alia quoq; translatum uerbū. Vñ & Ply.inq:Etiā nunc in tabulis cēsoriis:pascua dicunẗ oīa ex qbus populus redditus hēt:qa diu hoc solū uectigal fuerat. Et iā inertis erat:qsi ptinere ad segnē & inertē uidebaẗ. Pascere in priuato:in loco pprio & nō publico. Talis licētia plebis hæc licētia:qua abutebanẗ plebei hoies in depascēdis saltibus publicis. Perducta:relata est. Ad ædiles publiciosq publica pcurabāt.Aediles creare a pīb⁹ plebs ipetrauit ubi e sacro mōte rediit:q eēnt post tribunitiā ptātem:& sacras & priuatas ædes pcurarēt:pspicerentq; ānonæ & a solio eburno curules dicti sunt.& duo ex his ornati regiis insignibus curā sacroꝝ t & ludoꝝ hēbant. Curulium ædiliū adeo creuit aliqñ potestas:ut ad eos summa rerū & imperii consularis maiestas uenerit. Verū ut est apud Pompo.iuriscō.de origine iuris.Aediles duo ex plebe cōstituti erant:atq; ita appellati:q ædibus præessent:in quibus oīa scita sua plebs defendebat &c. Animus defuit ante uiris:non audebant olim ædiles flectere aliquem ex illis. Rem populus recipit:accepit populus suam ipse causam agendam ut eos plecteret:quoꝝ quatrupes pauperie fecisse dicebaẗ. Nocentes subiere mulctā:dedere pœnā. Osce enim mulctā pœnā dicebāt:Pōponio teste.Sed Vlpia.inquit.Mulctā inter & pœnā multū interest:cū pœna generale sit nomen oīum delictoꝝ punitio. Mulcta specialis peccati:cuius aiaduersio hodie est pecuniaria:pœna aūt non tm̄ pecuniaria. Veꝝ capitis & existimationis irrigari solet.Et mulcta quidē ex arbitrio eius uenit:qui mulctā dicit:pœna aūt nō irrogaẗ:nisi quæ lege:uel quoquo alio iure specialiter huic delicto īposita est:qnimo mulcta ibi dr̄:ubi specialis pœna nō est a lege īposita.Item mulctā is dicere pōt cui adiudicatio est.Magistrat⁹eni solos & psides pūinciaꝝ posse mulctā dicere:mādatis pmissum est. Pœnā aūt unusqsq; irrogare pōt:cui hui⁹criminis:siue delicti executio cōpetit.Hæc ille.Ply.uero inqt.Mulctatio quoq; nō nisi ouiū:boūq; īpēdio dicebaẗ.publica cura fuit lau.uindi.laudati sunt illi q gerētes curam publicā rem ppl̄i ppl̄o uēdicarūt. Mulcta ex pte est data mihi:pœna illa ex pte erogata est ad exhibēdos mihi ludos. Et magno fa.senat⁹.s.& po.ro. Victores:illi q exegerāt a delinquētib⁹mulctā:aut uictores romani īstituere ludos nouos:qā tū primū īstituti sunt mihi ludi. Parte lo.cli.qsi locarūt circūstant theatrū pro meis ludis in pte cliui capitolini.s.sed plures erāt cliui:ut diximus in pmo li.q cliuus. Tūc erat rupes.alta & difficilis ascēsus. Nunc est iter uti.quia cōmodum oibus.Publici⁹ cliuus:ut ait Var.ab ædilib⁹

PAV. MAR.

Aediles plebei sacras &priuatas ædes curabant:etiā annonæ perant.

Mulcta p mgrat⁹ publicos:pœna p oēs irrogaẗ.

Cliuus capitolinus ubi pmū cæpta sūt fieri festa deæ floræ.

Ludi ex mulcta i-stituti deæ floræ

publicis q eű publice ædificarunt.Simili de cã publius & costonius cliui qď ab his uiris dicunť ædificati
Cliuus pximus ad florales usus uersus capitoliű uetus.Ergo sub cliuio ludo fiebát.⸿Sunttñ q intelligē-
dum cēsent illud.⸿Parte locát cliui:qď ex parte mulctæ facti sunt ludi:& ex parte ædificatus est ille cliu⁹.
⸿Annua crediderá spectacula facta:putauerá ego ãnuos ludos illi institutos.Hoc est singulis annis:ita.n.
annű accipimus:& in iure est siquis annua legata reliquerit deberi illa ab hæredibus singulis annis.⸿Ne-
gant:dea annuos ludos exhibitos.⸿Et addidit atte.uer.uerbis suis:quia rursus loqui cœpit.

ANT. FAN.

Agamē-nō & menelaus filii plysthe-nis nō Atrei

Atrides

Quare phædra ipulsa est a uenere ad amo-rē hippo-lyti.

(NOS quoq;:sicut & homies quoq; attes honos alit:ut
autor est Cicero.⸿Hostia bládat:cuius honore & sacrifi-
cio d is bládientes meremur admissi ueniá.⸿iustű mo-
du;:quia contēpti dii supra modű irascunť si credere fas
est.⸿Testiadē:Meleagrű a Testio auo materno hoc est
patre altheæ.Nota est fabula.Ipse alibi:Utq; cremasse suű
ferť sub stipite natuz testias & melior matre fuisse soror.
⸿Phœbus:Dianæ quá Oeneus pterit cum diis oibus sa
cra faceret:unde Meleager eius filius una cum fatali stipi
te cõsumptus est.⸿Respice tãtaliden:i Agaměnonem q
dictus est Atrei fili⁹ ex Merope.Atrei aűt pater est Pelops
Pelopis tãtalus.Ouid.alibi.Tãtalides omēs ipsumq; rege
bat Achillē.Hic pars militiæ dux erat.ille ducum.Sed ut
placet Seruio u'urpatiue Agamēnon & Menelaus atride
dicti sunt cum fuerint Plysthenis filii quorű Agamemnon
cum Dianæ ceruá occidisset ignarus:illa irata uētorű fla-
tus remouit ut diximus supra.unde adducta est Iphigēia
Agamēnonis filia ut imolareť.Ipse autem postea ab uxo
se Clytēnestra dr interemptus Is post interitű Plysthenis
ab Atreo educatus est.Unde a patrui nomine atrides ma
gis q̃ a patre Plysthenides dr.Fuerűt sane Pelopis filii atre
us:plysthenes & thyestes & eorű soror isidice.⸿Eadē dea
uela tenebat:in aulide retenta sunt uela græcorű.⸿Virgo
est &c.Sensus est Diana qdē est uirgo & clemens esse de
buit.bis tamen ultra modum ulta est acceptam iniuriam
morte Meleagri & iphygeniæ sacrificio cum Agamēnõ
quam focis & re diuina debuit uenerari neglexisset cer-
ua interempta.⸿Dionem:Venerem quæ irata Hyppoli-
to a quo spernebatur iniecit stimulos amoris phedræ.
Unde ille ab equis discerptus est.⸿Consternatis:territis:
consternamur animo:consternimur corpore.⸿Colle-
cta obliuia damnis:figurate.hoc est dána collecta ex ob-
liuione deorum atq; contemptu.⸿Nostræ notæ:i igno-
miniæ qua spreta omissa ludis acceperam.⸿Excidit offi
ciű tristi mihi:corrupti sunt flores sola deæ tristitia.⸿Pur
purei croci:masculino genere crocum dicimus florem significantes.

(mus & aris
Nos quoq; tangit honos festis gaude-
Turbaq; cœlestes ambitiosa sumus:
Sæpe deos aliqs peccando fecit iniquos
Et pro delictis hostia blanda fuit:
Sæpe iouē uidi cű iã sua mittere uellet
Fulmia thure dato sustinuisse manű:
At si negligimur magnis iniuria penis:
Soluiť:& iustű præterit illa modum:
Respice testiadē flãmis absentib⁹ arsit
Causa est q; phœbes ara sine igne fuit
Respice tãtalidē eadē dea uela tenebat
Est uirgo spretos bis tamē ulta focos:
Hippolyte ifœlix uelles coluisse dionē
Cum consternatis diripereris equis:
Lóga referre mora ē collecta obliuia dã
Me quoq; romãi pteriere patres (nis
Quid facerē p qď fierē mãifesta doloris
Exigerēt nostræ qualia dãna notæ:
Excidit officiű tristi mihi/nulla tuebar
Rura/nec in precio fertilis hort⁹ erat:
Lilia deciderãt/uiolas arere uideres
Filaq; punicei languida facta croci:
Sæpe mihi zephyr⁹ dotes corrűpe noli
Ipsa tuas dixit dos mihi uilis erat:

PAV. MAR.

Irã deorű maximã maxime cű negligunť

Quomõ diana bis ulta ē sacra ei⁹ neglecta.

(NOS quoq; tãgit honos:nűc aliud arguit dea numina studiosa eē honoris:& flecti munerib⁹ & pietate
hoīum & spuētes deos grauib⁹ affici suppliciis:qď arguiť plrimorű exēplo.Sic cű ea sparta eēt a romãistű
dignata flores abstulit:ita ut nec ex agro nudo:nec ex agro cõsito:nec ex agro pascuo:nec ex florido fru-
ctus puenirēt.Tűc senat⁹ si oia bñ floruissent:annuos mihi ludos uouit:ted didim⁹ flores:& a posthumio
& leãte cõsulib⁹ ludi sűt mihi psoluti.⸿Nos quoq;:deos.⸿Tãgit honor:qa & nos dii sum⁹ honoris cupi-
di.⸿Gaudem⁹ festis:dieb⁹ festis nobis cõstitutis.⸿Et aris:tēplis:& sacrificiis.⸿Turbaq; cœlestes:i nos dii.
⸿Sum⁹ turba ambitiosa:honoris cupida.⸿Sæpe aliqs peccãdo:cű peccaret.⸿Fecit deos ini.nõ æquos:ñ
ppitios sibi:sed eos ad irá puocauit.⸿Et p delictis:p ipetráda delictorű uenia.⸿Hostia fuit blãda:qsi tãq
blãditiis allexit deos ad ueniã.nã sedata ē ira sacrificio.⸿Sæpe uidi iouē thure dato:qsi oblato illi sacrifi-
cio:& cremato thure.⸿Sustinuisse:cõtinuisse manű.⸿Cű iã uellet mittere sua fulmia cű in aliquē delin-
quētē irat⁹ eēt emissur⁹ sua tela:cõtinuit manű mor⁹ illi⁹ pietate:cű post delicta ipsi ioui sacrificaret.⸿At si
negligimur:si spnimur a mortalib⁹.⸿Soluiť iniuria:qsi plectunť spnētes p iniuria nobis illata.⸿Magnis:
grauissimis.⸿Pœnis:i.qa grauissimo supplicio afficiunť.⸿Et ira deorű.s.pterit & excidit.⸿Iustű modű:qa
nimiű irascimur.⸿Respice testiadē:Meleagrű.⸿Testii ex althea mře nepotē.Arsit flãmis ardētib⁹.Nota
est fabula apri calydonii:Atholiæ a diana īmissi q; ei Oene⁹ rex Meleagri př nõ sacrificauerat:aper a Mele
agro occisus ē:& datű amicæ spoliű.cű ab auűculis illi ereptű eēt:auűculos & ipse iteremit.⸿Althea mř p
nior aio in fres:qsi i filiű stipitē diu suará i quo erat filii fatű flãmis iniecit:& eo ardēte:arsit ifœlix melea
ger.⸿Cã est q; ara phœbes:ara dianæ.⸿Fuit sine igne:sacrificio.⸿Respice tãtalidē:Niobē Tãtali filiam.
⸿Eadē dea:diana.Tenebat tela:sagittas:qb⁹ cõfodit:& extīxit nűerosã illi⁹ sobolē.⸿Virgo:ē ipsa diana.
⸿Et tñ bis ulta:focos spretos:bis ui dictã sűpsit de his q suas spernebãt aras.nã de calydonia domo & de

niobe q̃.xii.filioꝝ nūero tumida supiorē se Latona iactabatq̃ duos tm̃ peperatcum ipsa.xii.pepisset.Indignati phœb⁹& phœbe sobolē extinxerūt & illa in saxū uersa est.⁋ Hippolyte isœlix uelles tu coluisse dionē:uenerē diones filiā.⁋ Cū diriperis:discerperis.⁋ Eqs cōsternatis.metu mōstri ad fugā cōcitatis.De hippolito dixim⁹in.iii.nūc hoc dicit. Tu uoluisses colere uenerē:& ut debuisses amāti puellæ obseq:qđ si fecisses:nō fuisses ab æqs discerpt⁹.Cōsternatio ut Pōp.inqt est cōcitatio quædā subita ex aliquo metu a sternutamēto deducta:qđ eo toto corpe cōcurimus.⁋ Lōga referre mora est:lōgū eēt recēsere.⁋ Obliuia hominū:cū obliuiscent̃ debitaꝝ imolationū⁋ Collecta dā.dāna mortaliū:& demerētiū pœnas⁋ Me quoq̃ poterit silētio.f.⁋ Romani pres:senatores.⁋ Quid facerē:facere debuissem.⁋ Per qđ fierē manifesta doloris:q̃si p qđ me illud ægre ferre liqdo cōstaret.⁋ Qualia dāna exigerē:exigere debeā.⁋ Nostræ notæ:dedecus & ignominia:qua notata erā cū essem sine ludis & sacrificio.⁋ Excidit officiū tristi mihi:q̃si ego mœsta ab officio uacaui⁋ Nulla rura tuebar:nullos souebā agros:sic & nulli florebāt:aut itēpestiue deflorebāt.⁋ Nec in p̄cio erat hortus fertilis:ubi solet eē floꝝ copia:iā isœcūdi quos nō tuebar:horti non florebāt.⁋ Lilia deciderāt:q̃ male defloruerāt:aut statim erūpētes flores necabant̃.⁋ Videres uiolas ardere:q̃si subito natas arescere.⁋ Et filia croci purpurei facta languida defecta:& dissoluta.Nā & langor interdū defectionē & dissolutionē significat:teste Nonio.Vñ Virg.Purpureus ueluti cū flos succisus aratro Languescit moriēs sæpe.Zephyrus uir meus dixit mihi.⁋ Noli corrūpere dotes tuas:flores ipsos:& floridos agros:q tibi dati loco dotis.⁋ Dos mihi uilis erat:uiles erāt horti & flores:in quos acrius seuiebam.

Floræ deæ neglectæ supliciū luētū ab ipsa

Florebant oleæ uenti nocuere proterui:
Florebāt segetes grādie lesa seges
In spe uitis erat cęlū nigrescit ab austris
Et subita frondes decutiunt̃ aqua:
Nec uolui fieri nec sum crudelis in ira
Cura repellēdi sed mihi nulla fuit:
Cōuenere patres:& si bñ floreat annus
Numib⁹ nostris ānua sacra uouent:
Annuimus uoto cōsul cū cōsule ludos
Posthumio lænas persoluere mihi:
Quærere conabar quare lasciuia maior
His foret in ludis liberiorq̃ iocus:
Sed mihi succurrit numē nō eē seuerū
Aptaq̃ delitiis munera ferre deam:
Tpa sutilibus cingunt̃ tota coronis
Et latet iniecta splendida mensa rosa:
Ebrius incīctis phyltra cōuiua capillis
Saltat/& imprudēs utitur arte meri:
Ebrius ad durū formosæ limē amicæ:
Cātat/hñt unctæ mollia serta comæ:

ANT. FAN.

⁋VENti nocuere:eq̃ flores oleis abstulerūt.⁋ Nec uolui fieri:ne cadere uideat̃ crudelitas i placidissimā deā⁋ Hic est quod ait supra: Excidit officium tristi mihi qđ casus fuit nō uolūtatis.⁋ Cōuenere pres:senat⁹uouit tūc flore ānuos ludos si herbæ & arbores bñ florerēt:qđ cum euenisset Lēnas & Posthumi⁹cōsules uota soluerūt.⁋ Liberiorq̃ iocus nō solū lasciuia reꝝ in his ludis fuit:sed iocus neq̃ & ipudicus:is pprie in uerbis est.⁋ Succurrit:in mentē uenit.⁋ Subtilib⁹coronis:coronæ sutiles in solēnibus cōuiuiis dari cōsueuerūt primuꝫ ex rosis postea ex foliis nardi.Suebant̃ flores uñ sutiles coronæ dictæ. De uarietate coronaꝝ lege Plyniū:q illis docet aliqñ cōsueuisse sutiles coronas fieri ex folio rosaꝝ folio crescēte luxuria.Phyltra:ablatiuus casus est phyltra:nec significat hoc loco stēmata siue coronas cū antepenultima corripiat̃:nec dupliceꝫ l:fa:sed mulieris nomē est q̃ coronas nectere cōsueuit De qua legimus apud Horatiū:Displicent nexæ phyltra corōæ. Vbi si stēmata significes uersus claudicabit⁋ Vnctæ comæ:unguentatæ more maiorum.

Coronæ sutiles

Phyltra

Coma uncta

PAV. MAR.

⁋FLOrebant oleæ:emittebāt flores.⁋ Venti pterui nocuere:nā eos ex arboribus decussere:& sic male defloruerūt.⁋ Florebāt sege.fruges ipsæ cū in herbis essent:flores edebāt.⁋ Seges est lesa grādie:nā flores decussi & fructū nō reddidit.⁋ Vitis erat in spe:amissis itēpestiue segetib⁹ & oleis:superat spes uineaꝝ.⁋ Cœlū nigrescit:fit nubilū ⁋ Austris:meridionalib⁹uētis & pluuiā iserēub⁹⁋ Et frōdes:uitiū.⁋ Excutiunt̃ subita aqua:subitis nymbis⁋ Nec uolui fieri crudelis:nec in ira uolui fieri crudelis. Licet irata essem:tñ meopte igenio:neq̃ crudelis sum:neq̃ eē uolui.Ego.n.illa noxia agris imitabar:sed cū uenirent:non auertebā:ideo inqt.⁋ Sed mi.nul.fu.cu.re nō adhibebā curā i repellēdis noxiis:sed patiebar ita fieri⁋ Cōuenere pres:senatores.Et uouēr facta ānua noib⁹nrīs uouerūt ludos mihi qa meo noie florales dicerent̃.⁋ Si ānus bñ floreat:q̃si si quolibet āno agri tēpestiue:& copiose florescerēt.⁋ Annuim⁹uoto:q̃si nutu pmisimus foretut agri bñ florescerēt.⁋ Lēnas cōsul cū cō.po.de qb⁹supi⁹ dixim⁹.⁋ Persoluere mihi ludos:edidere ipsos florales ludos:ut ex Ply.dixim⁹:istituti fuere.dxvi.āno urbis.⁋ Quærere:conabar:cōtēdebā mecū ut q̃rerē de lasciuia ludoꝝ.Sed uenit mihi in mentē numē nō eē graue:sed leue & iocosum:q̃ ea offerat munera:qb⁹aut amētes aut epulātes hausto mero & in delitiis utant̃.⁋ Conabar:igit̃ inqt. Quare in his ludis foret lasciuia maior q̃ in cæteris ludis.nā celebrāt cū oi lasciuia usq̃ ad satietatē ipudicoꝝ luminū.⁋ Et locus liberior:qa lasciuia liberiore.⁋ Sed mihi surgit in mētē uenit.⁋ Nō eē seueꝝ:tetricū & graue.⁋ Et deam:florā.⁋ Ferre munera:ipsos flores:& coronas.⁋ Apta delitiis:locis cupidineis:& bacchicis.⁋ Tpa:frōtes:& ipsa tpa.⁋ Tota pigunt̃:qa uariis florib⁹corōata picturā imitari uident̃.⁋ Coronis sutilibus ex sutis florib⁹.Coronæ.n.& tenuiores sunt & ægyptiæ:& sutiles:& pactiles.Tenuiores corōas antiq: ut Ply.asserit.Strophia appellarūt:hic & strophiola:& cū ex florib⁹fierēt serēdo serituæ appellabant̃.Hybernæ uero cū negant̃ flores ægyptiæ dictæ q̃ ex ægypto flores ueniebāt.Cœpit īde luxuria facere coronas ex metallo:quas ob tenuitatē romani dixere corollas.Crassus diues ex argēto:& auro imitatione folioꝝ

Quare ludi florales istituti sunt a pricibus cū antea essent neglecti pp lōga bella

Coronas imitatiõe folio℞ ex argẽto & auro

Vnguen tari coro nabant.

coronas dedit ludis suis. Et ut idem inquit. Etiā tum coronæ deo℞ honos erant & lau℞ publico℞ priuato rūq3 & sepulchro℞ & manium. Sūmaq3 autoritas pactili coronæ sutiles sallo℞ sacris inuenimus. Adeo lu xuria ꝓcessitut sutiles coronæ non fierēt nisi ex mero folio rosa℞ & mox ex herbis & florib' indicis peti tærundaciss. mæq3 ex nardi folio dabant unguētatæ: & potissimū q3 fœmina℞ pōpis & reliqua. ⁋ Et mēsa splendida: lauta & luxuriosa. ⁋ Latet iniecta rosa: fusis rosis in ipsis cōuiuiis. ⁋ Cōuiua ebrius: post epotum uinū. ⁋ Saltat capillis incinctis: nexis: hoc est coronatis. ⁋ Phyltra: cōtextis phyltra t & glycere corollariæ fuere. & Bracteas dedisse phyltrā inqt Ply. ⁋ Et Iprudēs: cōuiuia ⁋ Vritur arte metricū ebrietate incōpositæ saltet ⁋ Ebrius: amatoris. ⁋ Cantat ad limen durum: ad duras fores: quæ non aperiuntur. ⁋ Amicæ formo sæ: sicut & Tib. Delia tolle fores: & ipse poeta: Ianitor india dura religare cathena: Difficilemq3 moro car diue pande forem. ⁋ Comæ unctæ: unguento fusæ. ⁋ Habent mollia serta: nam unguentati coronabant ut etiam est apud Luca. in conuiuio Cleoparræ: Accipiunt sertas nardo florente coronas. Et nunq̄ fugien te rosa multūq3 madenti infudere comæ quod nondū euanuit aura Cyria nō externa: nec ꝑdidit aera ter ræ. Aduectūq3 recens uicinæ messis amomum.

Nulla coronata peragunt̄ seria fronte
Nec liqdæ iuncto flore bibunt̄ aquæ:
Dōec eras mixt9 nullis acheloe racemis
Gratia sumendæ non erat ulla rosæ:
Bacch9 amat flores: baccho placuisse corōnā
Ex ariadneo sidere nosse potes:
Scœna leuis decet hāc/nō ē mihi credite
Illa cothurnatas iter hñda deas (nō ē
Turba qdē cur hos celebret meretricia ludos
Nō ex difficili cā petita fuit:
Nō est de tetricis nō ē de magna ꝓfessis
Vult sua plebeio sacra patere choro:
Et manet ætatis specie dum floreat uri
Cōtēnunt spinā cum cecidere rosæ:
Cur tamē addant̄ uestes cerealib9 albæ:
Sic est hæc cultu uersicolore decens:
Aut quia maturis albescit messis aristis
Et color & species floribus ois inest:
Annuit & motis flores cecidere capillis
Decidere i mēsas ut rosa missa solet:

ANT. FAN.

Seria

Cothur natas de as hoc est tetricis

Vestes uersicolo res in flo ralibus

⁋ SER ia: grauia q̄ū seorsum a risu in qbusdā placet. ⁋ A cheloe: Secūdū antiqtatē locut' est: quæ ut Seruius docet aquā acheloū uocabat. Idē & apud Macrobiū inuenies. ⁋ Ex ariadneo sidere: Ex corona ariadnes. ⁋ Scena leuis. ⁋ Lasciui ludi: lasciua spectacula qa uenera meretrix fuit. ⁋ Cothurnatas deas. ⁋ Graues: alludit ad grauiora spe ctacula quæ exhibebant dū tragœdiæ referentūq cothur nato℞ poeta℞ sunt. ⁋ Nō est de tetricis: hæc dea non est de numero tetrica℞ & grauiū carūq3 quæ magna ꝓfitean tur: ut sapientiā uim bellicā regna: sed quæ leuia cōia & plebeia. Vñ floraies ludi a meretricib' celebrant. ⁋ Cur tm: Quærit cur in ludis floralibus uterent uestib' non al bis: ut in Cerealibus: sed uersicoloribus hoc est diuerso℞ colo℞. ⁋ Maturis albescit messis aristis. Dabant Cereali bus albæ uestes ut diximus: quia is color & quidem unus est segeti iam maturæ. Floralibus uersicolores: quia nul lus color est qui non inueniatur in floribus.

PAV. MAR.

Achelo' in ætho lia flu.

⁋ NVlla seria grauia cū adhibito rebus ordine ⁋ Peragū tur fronte coronata: sed iocosa oia: nec mō: nec ordie ser uato. Nā accedēte ebrietate coronati seria facere nō pñt. ⁋ Nec liqdæ: puræ & uitreæ aquæ. ⁋ Bibunt uinctis flo re: ab his q caput hñt florib' coronatū: nā uina imixta a quis nō hauriūt: sed me℞ potā. ⁋ Donec tu acheloe eras mixtus nullis racemis: nullo racemo℞ fructu hoc est nul lo uino. i. dum aqua pura bibebat. ⁋ Nō erat ulla gr̄a ro sæ sumēdæ: nō erat gratus ullus corona℞ usus. Nā aquā hauriētes nō coronant. Quia Acheloe inquit uoluit Vir giliū imitari dicentem: Poculaq3 iunctis acheloia miscuit uuis. Nec tñ ego cum Seruio & Macrobio sentio: q illud dictū putant qđ antiqui acheloiā aquā uocabant. Nā illud Virgilianū: & hoc Ouidianū ad hystoriā referē dum cēseo. Scimus. n. acheloū esse in ætholia fluuiū & ætholū fuisse cōstat Staphylū Sytheni filiū: q fuit uuæ reptor. Vnde ab eo græci σταφυλην uuā appellauere. Et Ply. tradit Staphylū hunc primū docuisse uinū aqua misceri. Ergo quia hic docuit & Aetholus fuit referat ad ætholiæ fluuiū. cuius aqua prima fue rit imixta uino. Sed de his in georgicis disseruimus. ⁋ Bacchus amat flores: eo argumēto qđ post eporū uinū corona accipit. ⁋ Tu potes nosse placuisse coronā baccho: qđ baccho grata fuerit corona. ⁋ Ex side re ariadneo: ex corona ariadnes: de qua diximus in tertio: & alio loco Potus iamās: reges de flore: atq3 æte coronas accipiā: detur uina corona mihi. ⁋ Scœna: leuis: leue theatrū ubi leuia: & lasciua referunt. ⁋ De cet hanc: florā. ⁋ Nō est credite mihi nō est illa: flora. ⁋ Habēda inter cothurnatas deas: nō est existimāda nympha ex his quæ Dianā sequunt: ut uirgo sit: nā ipudica est: & tacite oñdit meretricē ut fuisse constat. Virgines aūt cothurno utebant: ut apud Vir. Virginibus tiriis mos est gestare faretrā. Purpureoq3 alte su ras uincire cothurno. Aut potius illud referas ad res etiā theatrales. ⁋ Nā scœna leuis cōuenit floralib' i q̄ leuia & lasciua sunt. ⁋ Grauibus uero rebus. est opus grauiora scœna ueluti cū facta regū referuntur. Ergo inter graues musas: nō est habēda meretrix. Et quid grauius esse pōt tragœdia: ea tñ cothurnata fingitur. quia poetæ tragici cothurnati erant & in lib. de amoribus ad Corinam sic inqt. ⁋ Venit & ingenti uiolēta tragœdia passu. ⁋ Fronte comæ torua palla iacebat humi. Læua manus sceptrū late regale mouebat Lydi us alta pedū uincla cothurnus erat. Et in secūdo tristiū. Et dedim' tragicis scriptū regale cothurnis. Quæq3 grauis debet uerba cothurnus hēt. Cū igit̄ cothurnus tragico℞ grauia scribentiū sit. Ita itelligas nō eē illā habendā inter seueriores musas qbus ducib' seuerissima in theatro referunt. Sed habendā inter meretricu las sic leuissima & impudica in theatro fiunt. ⁋ Cur turba meretricia celebret hos ludos? cur in ludis mere

Staphylū sytheni fi lium uuæ inuētorē.

Cothur nus ē tra gicorum grauia scribētiū.

trices fungant officio mymoꝝ:¶ Caũsa nõ fuit petita ex difficili:sed ex facilimá statim itellexit causam. ¶ Nõ est de tetricis:grauibus & seueris.¶ Nõ est de pfessis magna de illis deab⁹quæ magna pfitent:ut Ceres:quæ pest frugib⁹:Pallas lanificio:& aliis bonis artib⁹. Themis naticiniis nõ est fere ex haium numero. ¶ Vult patere sua sacra choro plebeio:q̃si spectari ludos a plebeis:non a grauib⁹senatorii ordis uiris. Vñ ẽ illud Martialis:Nosses iocosæ dulce cum sacrum flore:Festos quæ lusus:& licẽtiá uulgi. Cur in theatrum Cato seuere uenisti? An ideo tm̃ ueneras ut exires?¶ Et monet flora.¶ Vti specie ætatis:uti decore & pulchritudie iuuenilis æui.¶ Dum floreat.ipsa ætas anteq̃ instet grauior ætas.¶ Contẽnũt spiná cum cecidere rosæ:nõ habent in pcio spinæ:cũ rosæ ceciderint.Sed dum rosæ nitẽt:sic decor formæ in ætate iuuenili:nõ in snecta.¶ Cur tñ in cerealib⁹ludis:ut in.iiii.li.diximus.Albæ uestes adhibentur:ab aristaꝝ colore. Sic in floralibus:pictæ & uariæ ab ipsa floꝝ uarietate.¶ Vt:quis.¶ Albæ uestes dent cerealib⁹:i ludis Cereris.Cur tñ sic est hæc:ludoꝝ tuoꝝ uestis.¶ Decens cultu:uersicolore ornatu diuersoꝝ coloꝝ. ¶ An quia messis ipsæ fruges iam messis tẽpore.¶ Albescit aristis maturis.cum ad maturitatẽ uenerint:& de quo ad rõnem cerealium.¶ Et omnis color & omnis species:decor.¶ Inest floribus:& hoc ad rõnem uestis floralis:q omnis color & decor insit floribus.¶ Annuit:affirmauit quod ego dixeram¶ Et flores cecidere mo tis capillis:cum annuens illa caput moueret:excussi sunt e crinibus flores¶ Vt solet rosa missa incidere in mensas quẽadmodum inlectæ rosæ decidunt in ipsas mensas accumbentibus conuiuiis.

Tetriæ deæ q̃lis pallas & themis

Albæ uestes adhibẽtur ab aristaꝝ colore

Lumía restabát:quoꝝ me causa latebat
Cum sic errores abstulit illa meos:
Vel qa purpureis collucẽt florib⁹agri
Lumina sunt nostros uísa decere dies:
Vl qa nec flos ẽ ebeti nec flãma colore
Atq oculos in se splẽdor uterq trahit
Vel qa delitiis nocturna licẽtia nostris
Cõuenit/a uero tertia causa uenit:
Est breue pterea de quo mihi q̃rere re/
Si liceat dixi/dixit & illa licet: (stat
Cur tibi p lybicis claudunt ræte leænis
Imbelles capræ sollicitusq lepus:
Nõ sibi rñdit siluas cessisse sed hortos
Aruaq pugnaci non adeunda feræ:
Oĩa finierat/tenues secessit in auras
Mansit odor posses scire fuisse deã:
Floret in toto carmen nasonis in æuo
Sparge pcor donis pectora nostra tuis

¶ LVmina restabant:Faces quarum lucem floralibus adhibebant:uel quod alliciunt ad se oculos ; uti ipsi flores:uel quod his nocte utimur cuius licentiam scimus florali lasciuiæ conuenire:uel q ut faces ita & flores uidentur lucem fundere.¶ Hebeti colore:hebes color est floccid⁹ & nitore carens.¶ A uero tertia causa uenit.Hæc igitur pbanda est.¶ Cur tibi pro libycis:Martialis:Et flora licias lassat harena feras.Quærit cur non leonis sed capræ ac lepores in ludis floralibus agitentur:cuius rei causa est qd hæc dea non præest siluis ubi leones sed hortis ac pratis ubi capræ leporesq uersantur .¶ Clauduntur rete . Rete legendum est non rite ut quidam legunt nescientes q rete ablatiuus pro reti ponitur hoc loco teste Prisciano qui scribit ablatiuum tertiæ declinationis per i proferri i neutris quæ in e correptam desinunt & appellatiua sunt : & uetustissimos huiuscemodi nominum ablatiuum etiam in e proferre ut cingitur oceano Libyco mare flumine nilo.¶ Fuisse deam:Vel floram ex odore florum:uel quãcunq deam quod diuinum odorem liquerit qualem spirant comæ Veneris apud Virgilium.

ANT. FAN.

Floccid⁹ color est nitore carens

Rete nõ rite legẽdum esse pro reti

¶ LVmina restabant:& luminum quoq usus erat in floralibus:quorum triplex affertur ratio.Aut a splendore agri floridi:cum radio orientis solis collucẽt flores. Aut quia flores uti & lumina abstrahunt in se oculos.Aut qa florali lasciuia exigeret nocturnum tempus . Sic & ipsa per noctem lumina.¶ Restabant lumina:superat ratio luminum:quæ nondum erat exposita.¶ Quoꝝ:luminum

PAV. MAR.

Faces sũt coloris puri & nitidi non obtusi.

¶ Causa latebat me:ignorabam causam.¶ Cum sic illa:Flora.¶ Abstulit errores meos:nam docuit qd nesciebant.¶ Vel quia agri:floridi f.¶ Collucent ignibus purpureis:purpureo sole.¶ Lumia sunt uisa decẽt nostros dies:decora & cõuenlẽtia floralib⁹ludis.¶ Vel quia nec flos nec flãma est hebeti colore:nec nitẽtes flores:nec accensæ faces sunt coloris obtusi:sed puri & nitidi.¶ Atq uterq splendor:& floris & facis. ¶ Trahit in se oculos:facit ut oculi statim in eos conuertant.¶ Vel quia licentia nocturna per noctẽ¶ Cõuenit nostris delitiis:iocis & lasciuiæ nostræ.¶ Tertia causa:hæc ultima ratio.¶ Venit a uero:quia uerũ illud est plura licere per noctem & ioci impudici detentius per noctem:quam per diem exercendi:& nox lumina exigit.¶ Præterea breue est de quo restat mihi quærere:superest etiam dubium:de quo inquirendũ esset.¶ Si liceat:modo quærere.¶ Dixit & illa licet:potes sciscitari quod uelis.Nam respondebo.¶ Cur capræ imbelles:capræ siluestres:quæ nõ unguibus:nõ dentibus:non cornu pugnant.¶ Et lepus sollicitus:timidus.¶ Claudunt in ræte & sic inclusi ferebant in theatrum:& fiebat uenatio¶ Pro libycis leænis quod animal ferox:& pugnax cur pro hoc imbelle tibi datur pecus.¶ Respondit sibi non cessisse siluas:sed hortos se siluarum non esse dominam:sed hortorum.¶ Et arua non adeunda feræ pugnaci:agros cessisse sibi,quo leones.& ursi.& similia animalia non accedunt.sed capræ & lepores imbelles¶ Omnia finierat:& iam nihil erat de quo quæreretur.¶ Successit in tenues auras:ut dii & umbræ solent.nam euanuit illa ab oculis poetæ.¶ Mansit odor etiam in eius abscessu:ut est illud Virgilianum:Ambrosiæq comæ diuinum uertice odorem spirauere.¶ Posses scire fuisse deam:ipso odore nouisses diuinitatem¶ Sparge præcor nostra pectora tuis donis:effundas flores tuos in meo pectore.Vt carmen nasonis floreat in toto æuo.ut floridum semper sit carmen nostrum:quasi ut assequatur immortalitatem.

Capreæ & lepores i theatro claudebãtur.

Carmen floridum pro imortalitate

ANT. FAN. Chiron orit.v.nonas noctis initio. Sagittarius.

Phyllyrides Chiron iustus

Herculea tenebat implere duodeci labores quos iusserat Euristheus.

Noctē minus quarta: Si calēdis maiis sumis initiū q̄nto nonasū ab exortu hyadū q̄rto nonas dicit. Sagittariū in ortū ferri noctis initio: qđ fieri necesse est ut occidētib⁹ gemis paulopost solis occasū. est aūt Sagittari⁹ teste Macro. oīum zodiaci domiciliorꝝ imus atq; postremus: iō ex hoie in ferā p mēbra posteriora degenerās: qđ in postremis partib⁹ in suis a supis in iferna detrusus uidet. hic autor est Columella. iii. nōas hui⁹ mēsis pluuiā significat: queꝫ poetæ. chironē cētaurꝝ eē fabulant cui ferūt arma Herculis quē hospitio excepat pertractādi sagittā hydræ sanguie illitā in pedē excidisse. Vñ cū is dolore itolerabili laboraret miseratione deorꝝ in cælū trāslatus Sagittarii nomen accepit ubi cōstat stellis. xv. ut Iginus tradit. di tñ chiron autore Plynio curatus cētaurea quā qdā chironiā uocāt. Phyllyrides: A phyllyra cum qua coeunte Saturno ops eius uxor aduenit: cui⁹ præsentiā ueritus deus se in equū conuertit. uñ natus est chiron cētaur⁹ quē Virg. quoq; a matre phyllyridē dicitur phylliri des chirō amythaoniusq; Melāpus. Iustū senē: Secūdū Orpheū q chironē cētaurorꝝ dicaiotaton. i. iustissimū uocat. Manus missuras hectora læto. Achillē chironis discipulū qui Hectorē interfecit. Exhausta parte laborꝝ. Quo tpe Hercules mandata eurystei pene oīa ipleuerat. Troiæ duo fata: Herculē & Achillē. Troiā enim Hercules cum regnaret Laomedon depopulatus est. Quare Ilienses postea cū Achilli. Patroclo. Antilocho & Aiaci sacrificarent Herculē colere noluerūt. Horrens uellus: Pelīē leonis quā Achilles non modo non exhorruit: sed auide tractauit.

Noctē min⁹ q̄rta ꝓmet suo sidera chirō
Semiuir & flaui corpore mixt⁹ equis
Peliō æmōię mons ē obuersus i austros
Sūma uirent pinu cætera querc⁹ hēt:
Phyllyrides tēuit: saxo stāt ātra uetusto
Quæ iustū memorāt incoluisse senē:
Ille manus olim missuras hectora læto
Credit in lyricis detinuisse modis:
Venerat alcides exhausta parte laborꝝ
Iussaq; restabant ultima pene uiro
Stare simul casu troiæ duo fata uideres
Hinc puer eacides/hic ioue nat⁹ erat:
Excipit hospitio iuuenē phylliri⁹ hæros
Et causam aduēt⁹ hic rogat ille docet:
Respicit interea clauā spoliūq; leonis
Virq; ait his armis armaq; digna uiros:
Nec se qn horrēs auderēt tangere setis
Vellus achilleæ continuere manus:

PAV. MAR.

Centauri forma q̄lis esset

Philiris nympha oceani filia ex qua natus est chiron & saturno i equū uerso

Vltimus laborque unum mādauerat euristheo & is herculi

NOctē minus q̄rta: tertia noctē post calēdas maias oritur Chiron: Cētaurus: Saturni & phylire. f. Qui nō mō cæteros Cētauros: sed hoies quoq; iustitia supasse. Aesculapiūq; & Achillē nutrisse existimat. Pietate igit & diligētia efficit: ut inter deos ānumeraret apud hunc Hercules cum diueret: & simul cum chirone sedens sagittas cōsideraret: ferē una earꝝ decidisse supra pedē Chironis: & eum interfecisse. Alii dicūt Cētaurꝝ miratū q tā breuib⁹ sagittis: tam magna corpora Centaurorꝝ interfecerit ipm cōtendere arcum conatū: & sagittā ꝓlapsam in pedem eius incidisse. Misertus Iuppiter eum inter astra cōstituit: cum hostia: quā supra arā tenens imolare uidet. Centaurus ita figurat: ut antarctico circulo niti pedibus: humeris hyemalē sustinere uideat. Caput ꝓpe caudā hydræ cōiungens: hostiā dextra manu tenens: supināq; pedibus: & extremo ore circulū hyemalē tāgit inter eum: & antarcticū collocata. Centauri aut cruta a reliquo corpore diuidit circulus: qui lacteus appellat. Hic spectans ad ortum signorꝝ totus occidit Aquario: & piscibus exortis. Exorit aūt cum Scorpione & Sagittario: habet stellas supra caput tres obscuras. In utrisq; humeris singulas claras. In cubito sinistro unam: in manu unā. in medio pectore equino unā: in prioribus poplitibus utrisq; singulas: iter scapulas quatuor: in uētre duas claras: in cauda tres: in lūbo equo unā: in genibus posterioribus singulas: in poplitibus singulas olno sunt. xxiiii. Hæc ex Higino. Noctē minus quarta: hoc est tertia noctē post calēdas maias. i. v. nonas. Sic & Columella ōndit. v. nonas oriri. Chiron ꝓmet: aperiet. Sua sidera: quia ea noctē uident oēs eius stellæ. Semiuir: Cētaurus: nā ex parte hō ex parte equus. ideo ait. Et mixtus corpore equi flaui: superior pars humana est: inferior equa. Pelion mons æmoniæ: thessaliæ: de quo diximus in primo. Est obuersus in austros: in meridiē: nā ab orīētali parte surgens ad meridionalē æmathiæ partem ꝓtēdit ipse mons: de quo Lucanus in. vi. Cū p sūma poliphœbū trahit alsior æstas pellon opponit radiis nascētib⁹ umbras: æmonia aūt ab æmone dicta est: a cui⁹ filio thessalo thessalia postea uocitata. Sūma uirēt pinu: in sūmitate ipsi⁹ mōtis sunt pineta. Cætera quercus hēt: in cæteris partib⁹ sunt querceta. Phylliridea: Chirō a phyllira nympha Oceani & Tethios filia: ex qua Saturnus in æquū uersus Chironē genuit: a qua phyllirides noīat⁹ est. Tenuit eū. s. mōtē. Stāt antea saxo uetusto: q̄si adhuc supsunt antra in rupe noīatus est Tenuit eū. s. mōtē. Stāt antea saxo uetusto: q̄si adhuc supsunt antra i rupe ipsi⁹ mōtis. Quæ memorāt icoluisse iustū senē: in qb⁹ dicūt Chironē habitasse: iustitiæ laude isignem. Ille credit detinuisse in lyricis modis. lyræ: seu cytharæ sono. Man⁹ missuras hectora læto: man⁹ Achillis pueri: q iterfectur⁹ postea erat hectorē: & in arte phylirides puerꝝ cythara ꝑfecit Achillē. Atq; aīos mollit: cōcutit arte feros. Quas hector sensur⁹ erat: poscēte magistro. Verberib⁹ iussas ꝑbuit ille manus. Venerat: ad chironē. Alcides: hercules. Exhausta pte laborꝝ: q̄si iā magna ex pte absolutis laborib⁹. Restabāt uiro: superant adhuc Herculi. Pene: quasi. Vltima iussa: ultia q̄ ab Eurysteo eēnt nutu iunonis īposita. uolūt ultimū laborē fuisse cerberꝝ quē ab iferis traxit. Tu uideres casu sorte fortuna. Stare simul duo fata Troiæ: duos uiros: q diuersis tpib⁹ troiā exciderūt. Hercu. q sub Laomedonta troiā diruit: & Achillē. q postea Hectorē iteremit quo mortuo spoliata urbs ꝑsidio. facile postea. capta & euersa ē. Hic er. p. e. Achil. æaci nepos. Hic na. io. Hercu. Heros phyl. chirō nat⁹ Excipit hospitio iuuenē. suscepit her. hospitē Hle: chirō. Rogat cām aduē.

q̃ cũ.uenerit. ¶ Ille her. Docet' eũm. i. ¶ Interea res. cla. q̃ hercules mõstra domitabat. ¶ Et spoliũ leõis pellẽ leõis nemei ab ipso hercule îterfecti. ¶ Ar o uir armis: & ¶ Arma digna uiro: o Hercules digne q haec arma geras: & digna hæc q̃ abs te gerãt. ¶ Nec man' achilleæ: cõtinere nõ potuit man'. ¶ Quin auderet tãgere uellus horrens setis pellẽ uiã hirsutã: & uillosam icũ soleãt pueri sic ĩbus expauescere: ipse nõ expauit Sic ĩ ar gõauticis de eodẽ Valen' flaccus: stupet ĩ ducib' magnũq; sonãtis haurit: & Herculeo fert comin' ora leõi.

Chiron herculis, hospes tractabat eius arma

Dũq; senex tractat sq̃lẽtia tela uenenis
Excidit & læuo fixa sagitta pede est
Imgemuit chyron traxitq; e corpe ferrũ
Et gemit alcides æmoniusq; puer:
Ipse tñ lectas pagaseis collibus herbas
Tẽperat: & uana uulnera mulcet ope
Virus edax supabat opẽ pẽitusq; rece/
Ossibus & toto corpe pestis erat: (pta
Sãguine cẽtauri larneæ sãguis achidnę
Mixtus: ad auxiliũ tẽpora nulla dabat:
Stabat ut añ patrẽ lachrymis psus achil
Sic flẽdus peleus si moreret erat: (les
Sæpe man' ęgras mãib' fingebat amicis
Morũ quos fecit pmia doctor habet
Oscl'a sæpe dãit/dixit quoq; sępe iacẽti
Viue pcor ne mechare relique pater:
Nona dies aderat cũ tu iustissime chirõ
Bis septẽ stellis corpora cinctus eras:
Hũc lira curua seq cupet/sed idõea nõ.
Est uía/nox aptũ tertia tẽpus erit: (dũ
Scorpiõ ĩ cœlo (cũ cras lucescerẽ nõas
Dicim') a media pte tenẽdus erit (ora
Hic ubi ppulerit form osa ter hesper9
Ter dederit phœbo sidera uicta locũ

¶ SQualẽtia tela uenẽis: Sagittas ueneno hydiæ illitas ¶ Lectas pagaseis collib' herbas. Verisilis narratio cũ qdã uelint chironẽ medicinã herbariã ĩuenisse ut autor ẽ Pli. De pagasis q̃ ĩ thessalia sũt dixim' supra. ¶ Larneæ sã. ech. hidræ quã echidnã & excetrã ẽt dicimus. Ea nõnulli tria uolũt hũisse capita alii nouẽ. alii qnq̃ginta. ¶ Mo⁊ quos fecit pmia doctor hẽt piũ discipulũ experit' quẽ optimis motib' istituerat. ¶ Nona dies aderat: nonus dies agebat ex quo uulnus acceperat chiron. ¶ Bis se. stel. Alii. xv. di- cunt. ¶ Lyra curua: Hæc ut supra traditum est cum Sagittario in ortum fertur ¶ Nox tertia: pridie nonas maias ly ram inquit chronice orituram uel tertio nonas. ¶ Cum cras &c. Pridie nonas Sole abdito in occasu media pars Scorpionis uiderit poterit sublata ortu chronico. Constat enim signum exoriri occasu Tauri.

ANT. FAN. echidna

de hydre capite

Lyra orit' pridie nonas maias

¶ DVMq; senex: chiron. ¶ T tacta tela sq̃lẽtia uenenis. sagittas Herculis isectas ueneno hydræ lerneæ. ¶ Sagitta excidit: decidit & mãibus chirõis. ¶ Et est fixa læuo pede decidẽs sagitta ifixa est sinistro chirõis pedi. ¶ Ingemuit chiron. cũ eẽt saucius ¶ Traxitq; e corpe ferrũ: eruit sagittã e pede saucio. ¶ Et gemit alcides: Hercules. ¶ Et puer æmonius: thessalus Achilles. ¶ Ipse tñ: chiron. ¶ Tẽperat herbas: uolebat sibi ipsi adhibere medicamẽtũ. qm̃ & peritiã hẽbat artis medicæ. & plura ad madelã eẽ cõstat ab il tradita. Cẽtaureã quoq; herbã ab eo denolatã. Nũc uero sibi opẽ allaturus. temperabat herbas. ¶ Lectas. quas ipse collegerat. ¶ Mõtibus pagaseis: thessalicis a pagasis. Pagasæ in thessalia sunt fera⁊ emporium: quo ex loco ut Strabo inq: Pelias iasonẽ ac nauẽ argo foras emisit. Pagasas autẽ ideo dictas esse aiunt, qa eo in loco nauẽ argo cõpegerit. Alii uero sitius existimãt: loco ipsi nomen impositũ ppter ulcinos fontes. i. pagasasiq frequẽter aquas rũt effundũt hæc Strabo. ¶ Et mulcet: chiron. ¶ Vulnera: lenire & sedare conatur dolorẽ uulneris. ¶ Vana ope: in pfecturo medicamento. ¶ Virus edax: uenenum abrodens. ¶ Superabat opẽ. medicinã oẽm. ¶ Pestis erat penitus' recepta. letale uenenum interius penetrauerat ¶ Ossibus & toto corpe: iã in oĩa mẽbra serpserat: Sanguis echidnæ lerneæ: hoc est uenenũ hydræ. ¶ Mixtus sanguine centauri chironis. Nulla dabat tẽpora ad auxiliũ: adeo uehemens illud uirus erat: ut statim per oẽ corpus fusum nullũ relinqueret ad opẽ offerendã tẽpus ἔχιδνα uipa est hic pro hydra ponit. ¶ Lerneæ. a lerna palude in sinu argolico in pelopõneso: & fluuius eodẽ quo palus noĩe. ut Strabo ait. in qua tã tas de hydra fabulas poete tradiderunt. Achilles stabat perfusus lachrymis ut ante patrẽ: ita stabat ante illum flens: & gemens puer: ueluti ante parentẽ. ¶ Sic eodẽ modo. ¶ Erat flendus peleus pater a filio. ¶ Si moreretur: quasi dicat nõ aliter ille fleuisse morientẽ patrẽ ¶ Sæpe fingebat cõponebat & tractabat. ¶ Manus ægras: inualidas & iam moriẽtes. ¶ Manibus. suis amicis. ¶ Doctor ipse chyron q Achillẽ puerum bonis moribus instituit. ¶ Habet præmia mo⁊ quos fecit: quibus puerũ informauit habet præmia offi ciosam illius pietatem. ¶ Oscula sæpe dedit: osculabatur iacẽtem. ¶ Dixit quoq; sæpe iacenti: chiro recubẽti. ¶ Viue præcor nec pater care relinque me: uiuas: nec alumnũ tuũ relinquas. ¶ Nona dies aderat: nono die post acceptum uulnus. ¶ Cum tu chiron iustissime: qui mortales iustitia superasti. ¶ Eras cinctus corpora. habebas corpus cinctum. ¶ Bis septem stellis: & Higinus. xiiii. esse inquit. ¶ Et tamen stellæ quas ille refert per centauri corpus dispositas sunt numero. xxiiii. nõ numeratis stellis uictimæ & aræ. ideo & nos superius. xxiiii. esse diximus. ¶ Sed qui ratione. xiiii. dicant ipsi uiderint. ¶ Hunc lyra. iii. no. maias appatet lyra de qua diximus in primo. Nunc heliaco ortu in cœlo uidetur. ¶ Lyra curua cuperet se qui hunc chironem quasi statim post eum oriri. ¶ Sed nondũ est uia idonea nondũ patet lyræ aditus quia nõ post illũ apparere. ¶ Tertia nox. ab ortu chironis. ¶ Est aptũ: cõgruum lyræ tẽpus. Cũ igitur. v. nonas oriatur chiron tertio no. lyra apparet. ¶ Scorpius in cœlo de scorpio etiam superius dictum pridie tamen no. maias media eius pars occidit, & media apparet. ¶ Et p hæc designat ortus cosmicus tauri q illi est oppositus. Cũ dicitur cras lucescere nonas: pridie nonas: cum dicere possumus: cras est dies no. maia⁊. Scorpius erit no

PAV. MAR.

Pagasæ ĩ thessalia emporiũ

Echidna p hydra ponitur

Lerna palus ĩ sinu argolico in peloponeso

Chirõ nono die periit & quo accepit uuln' cũ sagitta herculis

Ort' cosmicus tauri oppositus scorpioni

Paretalia prius mése maio núc febru ario agūt

tādus in cœlo a media parte:qa media pars tātū inspicief. ¶ Túc ubi ptulerit.vii.idus maias fiunt lemuria nō multū a feralib⁹ sacris differētia. ¶ Illa qdē mēse Februario ꝓ mortuis celebrātur. ¶ Hæc quoq; ꝓ mor tuit.sed ab antiqs mēse maiorq a maioribus ita dñatus est:quis iusta soluebātur:cū nōdū duo mēses eēnt a Numa additi.Nā postea instituta parētalia februario mēse:quo fiebāt lustrationes.Seruatus tñ mos est: ut mēse hoc lemuria ad placādos lemures fierēt de noie ipsor:& unde originē habuerint paulo post differemus. ¶ Túc ubi hespus:hesperū pro lucifero posuit : Et si idē est:tamē luciferū mane dicimus:sed de eo in primo diximus,postq̄ igif lucifer. ¶ Ter ptulerit formosa ora:erit ortus,aut ab ortu surrexerit. ¶ Et ter dederint locū phœbo.cedēt soli. ¶ Sidera uicta:quæ uincūtur a maiore lumine.Sic indicat tertiū diē post nonas:hoc est.vii.diem iduū:& nonū diē mēsis.

ANT. FAN.

Scorpionis ps oritur pridie nonas maias

Lemuria vii.idus maias

Lemures Laruati Ceriti

¶ NOCturna lemuria celebrantur.Ea scribit Porphyrio cōsueuisse p triduū celebrari ante additū āno mēsem Februariū.Quāobrē hoc mēse religio est nubere.Idē lemu res uocat uagātes umbras hoium añ diē mortuo⁊ quos dictos eē tradit q̄si remures a remo cui⁹ occisi umbras frē romulus cū placare uellet lemuria istituisse dr̄ q̄ a qbusdā uocārōt ēt lemuralia:quo tpe fabam iactabāt noctu dicebātq; teste Varrone lemures a se domo extra ianuā eiici. Hinc Festus fabā inqt nec tāgere nec noiare Diali flamini licet:q̄ ea putaf ad mortuos ptinere:nā & lemuralibus iacit laruis & parētalibus sacrificiis adhibef.Sane a laruis laruatos dicimus male sanos ac laruaꝶ icursiōe aio uexatos q & Ceriti uocanf teste Nonio Soluebātur āt iferiæ mortuis hoc tpe quēadmodū & feralib⁹ mēse februario. Putabant enī umbras iactu fabaꝶ placari ac domo abigi. ¶ Annus erat breuior:Occurrit qōni Diceret.n.qspiā nō oportere nūc mortuis iusta psolui cū data sint manib⁹ secūdo āni mēse quo feralia celebrātur:cui rñdet seruari ueterē ritū:qa cū lemuralia instituta sunt annus ianuariū ac februariū nō hēbat. ¶ Cōpositi:Sepulti cineribus in urna collocatis. ¶ Nox ubi iā media est. ¶ Nocte intēpestā dicit aptū tēpus laruis siue umbris silentibus. ¶ Timidusq; deo⁊:Nihil omittēs qd̄ ritus exigat sacrificii:quē ritū iū ueterem dicit q̄ a romulo institutus est urbis conditore. ¶ Vincula nulla. Vel ut solutus facit rem diuinā Vnde illud est Sylii:Discinctis mos thura dare & pes nudus tonsæq; comæ uel ne perstrepat cum umbræ gaudeant silētio. ¶ Digitis medio cū pollice iunctis:Quod ita ritus postulat sacrificii:uel umbra ueniat ante iactum faba⁊ dum is qui sacra facturus est manus nōdum patere ad ea⁊ iactum oñdit Nā q̄ quidē uti audio īterpositū digitis pollicē accipiunt in cōtemptum umbra⁊ ridiculū est. quid.n.absurdius q̄ aperte contēnere quem placare coneris? ¶ Nigras fabas.Quia nigris lemuribus sacra fiunt:ut Et nigri lemures ouoq; pericula rupto. ¶ Assumebatur autem hoc legumen parentādo ut diximus supra:quia mortuorum animas i fabis esse quidā tradiderunt.in qua⁊ floribus autore Festo luctus litteræ apparere uidentur.

Rit⁹ erit ueteris nocturna lemuria sacri
Inferias tacitis manibus illa dabunt:
Ann⁹ erat breuior nec adhuc pia februa
nec tu dux mēsū iāe bifōmis eras(norāt
Iā tñ extincto cineri sua dona ferebant
Compositiq; nepos busta piabat aui
Mēsis erat maius maio⁊ nomie dictus
Qui partē prisci nūc quoq; moris hēt
Nox ubi iā media est sōnoq; silētia pbet
Et canis & uarie conticuistis aues:
Ille memor ueteris ritus timidusq; deo⁊
Surgit/hñt gemini uicula nulla pedes
Signaq; dat digitis medio cū pollice iū-
Occurrat tacito ne leuis ūbra sibi(ctis
Cūq; manus puras fōtana pluit unda
Vertitur & nigras accipit ore fabas:

Quādo lemuralia sūt istituta tūc nō erant adhuc februarius & ianuarius menses

Medio cū pollice locus nōdū intellectus pp ritū sacro⁊

PAV. MAR.

¶ ERIT ritus ueteris sacria ueteribus istituti. ¶ Lemuria no.sacra ipsa lemuria q̄ noctu fiūt. ¶ Illa da.in festa.ma.soluūt iusta umbris extincto⁊ iferiæ sacrificias q̄ pro iferis sūt. ¶ Annus e.bre.qñ hæc istituta sūt annus erat.x.mēsiū.Nec adhuc norāt pia februa lustratiōes postea Februario mēse istitutas. ¶ Nec tu iane biformis:iane biceps. ¶ Erat dux mēsium:ꝓ mēsiū:Nō erat adhuc tibi dicatus primus anni mēsis:nā nōdum additi illi duo mēses ianuarius & feb. ¶ Tamē ferebāt:offerebāt. ¶ Sua dona cōuenietia muneta & libantes:Cineri exstincto:nam soluebant iusta extinctis. ¶ Nepos piabat sacrificio lustrabat. ¶ Busta sepulchra. ¶ Aui cōpositi:humati:mēsis erat maius:quo fiebāt hæ lustratiōes:& sacrificia. ¶ Dictus noie maio⁊ a maioribus maius:ut supius ostēdimus qui mesis. ¶ Hēt nūc quoq; partē prisci moris:qa nūc ēt fiuf ex parte prisco⁊ illa cōsuetudo. ¶ Nox ubi iam media est:surgit nocte itempesta:qui umbras placaturus est nudis incedēs pedibus:aqua se fontana pluit:fabas quas ore uersauerit:a tergo iacit:dicitq; se illis redimere:pulsatq; æra:& orat:ut abeāt umbræ.qd̄ si nouies fecerit:pfecisse putat sacrificiū. ¶ Iam ubi nox media est:ea pars noctis quæ itēpesta dr:qñ nō datur tēpus rebus agēdis. ¶ Et præbet silētia somno cum oēs quieti & silētio se dederint. ¶ Et canis & aues cōticuistis:qa nec canes latrabāt nec aues recinebāt & uidetur significare coticiniū & id asserunt multi.tñ illa hora mediæ noctis nō ita appellaf:sed ut Macro.& Var.oñdunt.

Cōsuetudo prisca in mense maio in multis rebus seruatur

Conticiniū est inter gallicíniū & diluculum

¶ Conticiniū est inter Callíciniū & diluculum. ¶ Ille nepos:qui uult auo libare. ¶ Memor ueteris ritus:pristæ cōsuetudinis. ¶ Et timidus deo⁊ qui timet deos inferos ne per noctē occurrāt sibi. ¶ Surgite strato.f. ¶ Gemini pedes nulla habēt uincula nō habet ille calceos aut crepidulas in pedibus:Et dat signa digitis iunctis cū medio pollice ponit pollicē in medio.q̄ttuor digito⁊ duos ultimos digitos cogit i manū alios duos erectos hēt & illis dat signa quēadmodū & nos solemus Ne leuis umbra aia extincto⁊. ¶ Occurrat sibi tacito p silētia nocturna. ¶ Et cū pure pluit cū abluerit caste manus. Vñ fōtana aq̄ fōtis aut aq̄ uiuētis flu. ¶ Vertif & accipit fabas nigras ore uersat pri⁹ ore ut i.ii. ¶ Et septē nigras uersat i ore fabas licet illd̄ ad sacrum magicū referaf faba⁊ tñ usus erat in feralibus:& lemuralibus uñ Pōp.Fabā inquit nec tāgere nec

nolare diali flamini licet. qđ ea putaŕ ad mortuos ptinere. nã & lemuralib⁹ iacit larulis: & parētalib⁹ adhibeŕ sacrificiis: & i flore ei⁹ luct⁹ lrȩ appere uideŕ. Et Ply. inqt: qn & prisco ritu faba sua religiõis: diis i sacro est ꝑualēs pulmētari cibo: & hebetare sensus existimata: insõnia quoq; facere: ob hæc pythagorica snia dã natatuel ut alii tradidere: qm mortuoꝝ aie sūt in ea q̃ de cã parētādo utiq; absumiŕ. Var. & ob hæc flamines eanõ uesci tradit. & qm in flore eius littere lugubres repianŕ. Et hoc extremũ a pithagora quoq; asseritur. Primus nēpe a fabis autore Dydimo: ppter somnioꝝ uaticiniũ Amphiaraus abstinuit. Trudūtur ēt & Orphei uersus: quibus timidos abstinere manus a fabis: & ab earum usu: quæ capita pepererūt iubēt &c.

Timidos abstinere se a fabis ex dicto orphei

Auersusq; iacit/ sed dũ iacit hæc ego mit(to
His inquit redimo meq; meosq; fabis:
Hęc nouies dicit nec rspicit ũbra putaŕ
Colligere/ & nullo terga uidēte sequi:
Rursus aq̃ tãgit thæmeseaq; cõcrepat ę
Et rogat ut tectis exeat ũbra suis (ra
Cum dixit nouies manes exite paterni
Respicit: & pure sacra peracta putat:
Dicta sit unde dies: q̃ nois extet origo
Me fugit: ex aliquo est inueniēda deo:
Pleiade nate mõe ũga uenerãde potēti
Sæpe tibi est stygii regia uisa iouis:
Venit adoratus caducifer accipe causã
Nominis: ex ipso est cognita cã deo:
Romulus ut tumlo fr̃as cõdidit ũbras
Et male ueloci iusta soluta Remo:

ANT. FAN.

A Versusq; iacit. Post tergũ. Vñ autor subiicit Vmbra putaŕ colligere. & nullo terga uidēte seq. Rursus aquã tãgit. Spargit se aq̃ t q̃ & añ se ꝑsperat: reqrūt. n. hæc sacra aspsionē magis q̃ ablutionē teste Ser. Themeseaq; cõ. æ. Pulsat & crepare facit æra istrum: sic deñ ut reqesco te Themeseæ ãt urbs Cypri hūit metalla æris, lię alią op pidũ i brutiis eiusdē nois. Sine crepit⁹ fit ad finē sacrificii ut uolens umbra discedat uñ sūt abacta silētia. Pleia de na. mo. Cõsulit Mercuriũ ac petit uñ lemuria nomē acceperit: qm huic deo cõmertiũ est cũ umbris, ut Vt tũ uirgam capit hac aias ille euocat horco pallētes alias sub tristia tartara mittit Hora. in primo carminũ Tu pias lætis aias repõis sedib⁹ uirgaq; leuē coherces aurea turbã supis deoꝝ gratus & imis Accedit ad hoc qđ ipse est iterpres nũ & Hermes uocaŕ. VirgaCaduceo uñ Mercuriũ caducifeꝝ uocat. Male ueloci: Aut qa nõ euitauit Celerē a quo rastro feriŕ occisus aut quia ludibrio fratris nouos muros transiuit. Quãuis fabulosum putatur ut diximus quod eam ob causam a fratre fuerit interemptus.

Theme-sea urbs cypri ubi æris sunt metalla

Quare mercuri⁹ inuocaŕ i lemurib⁹ q dŕ caducēato.

A E Versusq; iacit pi icit eas a tergo. Sed dũ iacit inqt hæc ego mitto: dũ ille piicit a tergo illas ait fabas iacio. Et redimo me & meos his fabis: qsi si qd mali iminetet mihi & meis ab ipsis umbris. Salutē ūam his ego redimeri. Hæc dicit nouies. qa ꝑ salute uiuētiũ dñr uiŕ ipa ri numero. iõ nouies i cæteris par numerus daŕ iferis. Nec respicit. nõ reflectit a tergo aciē. Vmbra putaŕ colligere: ipsas fabulas. Seq terga nullo uidēte: sed illũ q eas iecerit: nemine umbra inspiciēte. aut sentiēte. Rursus aquã tãgit: abluit manus aqua fontana. Et cõcrepat: pulsat. Aera themasæa a themesa urbe brutioꝝ: quã ausonii cõdiderunt & quã hoies Strabonis ætate tēpsam uocitabãt. Erat ibi æraniũ & ærisodinaꝝ locus oñdebaŕ. Et rogat ut umbra exeat suis tectis: ꝑcatur ut hēat umbra auita: aut ꝑna qm illud arbitrabãtur umbrã uagari circa corpus: & errare iterdũ p loca quæ incoluerit: hoc igiŕ factũ fit ad placãdas eas: arcēdasq; domo. Cũ dixit nouies manes pni: o umbra pris seu umbre parētũ tũ patrũ q̃ auoꝝ. Exũt e domo. Respicit iũ demũ reflectis oculos. Et putat sacra puræ peractaise caste pfecisse sacrificiũ. Dicta sit uñ dies, nescire uideŕ poeta: quare lemuria dicta sint. pgit igiŕ ad inqrēdã nois originē Mercu. inuocat: a quo cã ipsa apitur. Aucupatur q; eã amore Remi: cui Ro. maio mēse parētandũ instituerit. inde lemuria q̃si remuria dicta. Veꝝ lemures. unde lemuria multi existimãt imagies noxias eē: quæ noctu appareãt. ēt & ita dicta fugilatoꝝ umbras aliq umbras oēs mortuoꝝ lemures appellãt. Nõ desunt nr̃e religionis uiri sanctissimi, qui dicãt apud ueteres sicut lares boni habiti sunt. ita lemures spũs mali: ad quos arcēdos fiebãt quæ diximus sacra. Quidã magnus uerboꝝ interpres lemures umbras eē quasdã asseri: quæ cũ corpibus morãtur: uel q̃si a remo dictas: cuius umbra isequebaŕ fratrē suũ Ro. Nonius iñ inqt lemures esse laruas nocturnas. & terrificationes imaginũ & bestiaꝝ unde. Var. de uita patrũ lib. i. qbus tpib⁹ i sacris fabã iactãt noctu ac dicũt se lemures domo extra ianuã ciere. Fugit me hoc est latet me. i. nescio. Vñ sit dicta dies. i. uñ dicãtur ipsa lemuria: quæ extet origo nois uñ nomē ipm originē ducat. qua rõne ita dicamus. Ex aliquo deo est inueniēda cũ nos ipsos lateat a numine reqrendũ est. Mone instrue tu. Nate pleiade. Mercu. ex maia una pleiadũ nate. Venerãde uirga potēti caduceo quæ uirga est serpētibus uexa. Potēti qa cũ ea multa põt ut apud Virgi. Tum uirgã capit hac aias ille euocat orco Pallētes alias sub tartara tristia mittit. Dat somnos adimitq; & lumina morte resignat. Sæpe est tibi uisa regia iouis stigii sæpe tu ad iferos in Plutonis regiã descēdisti cũ nuncius sis utrorũq; deoꝝ supernoꝝ & inferoꝝ. unde Hora. superis deoꝝ gratus & imis. Venit adoratus caducifer. Mercurius cũ caduceo quē ego adoraui statim affuit. Accipe causam m: hoc est originē nois & hic locus aperte eos mentiri ostēdit qui dicũt cãm pro origine poni nõ posse nã poeta dixerat quæ nois extet origo & nunc hic rñdet accipe cãm hoc est originem: sed dŕ his satis differuimus in principio quarti. Causa nominis origo huius appellationis. Est cognita ex ipso deo ex ipso Mercurio. Et eo inspirante omnia cognouit. Ro. ut tumulo remũ extinctum ut superiore lib. diximus. Fratrē magnificentissime ut illis tpibus licebat humauit in remonia. Noctu p qetē uisa est imago Remi astare lecto faustuli & laurētiæ nutricis. quæ iq; de miserãda sua morte: & crudelitate celeris qui eũ intetemeratto: arceq; ut a Romulo illud precibus impetraret: quo suo noie

PAV. MAR.

Existimãt aliq umbras uagari p loca quæ uiuēs coluit

Lemures umbræ nocturnæ q̃ terrificãt q̃ fabis expellũŕ

Vmbra remi apparuit añ lectũ faustuli & acche laurētiæ

Remuria diem signaret romulus ea cã instituit diẽ illi festũ appellauitq; remuria mutata. ¶ Deinde est prima littera
prius post & lemuria dicta postea ab illo umbræ lemures appellatæ sunt. ¶ Vt postq̃. ¶ Romulus condidit. tumulo
lemuria fraternas umbras: humauit fratrem remum. ¶ Et sunt soluta iusta: celebratæ exequiæ. ¶ Remo male uelo
sunt dcã. ci: qui male uelociter transiliit murosnam fuit illa infausta uelocitasque mortem illi peperit.

Faustulus infœlix & passis acca capillis
Spargebant lachrymis ossa pusta suis
Inde domũ redeũt sub pria crepuscula
Vtq; erat i duro pcubuerẽ thoro (mesti
Vmbra cruẽta remi uisa ẽ assisterẽ lecto
Atq; hic exiguo murmurẽ uerba loqui
En ego dimidiũ uestri parsq; altera uoti
Cernite sim qualis qui modo talis erã
Qui mõ si uolucres hũissẽ rgna iubẽtes
In populo potui maximus esse meo:
Nũc elapsa rogi flãmis & inanis imago
Hæc est ex illo forma relicta Remo:
Heu ubi mars pr ẽ si uos mõ uera locu-
Vberaq; expositis ille ferina dedit: (ti
Quẽ lupa suauit man⁹ hũc temeraria
Perdidit/o/quãto mitior illa fuit (ciuis
Sæue celer crudelẽ aiã p uulnera rddas
Vtq; ego sub terris sanguinolẽtus eas:
Noluit hoc frater pietas æq̃lis in illo est:
Qđ potuit lachrymas i mea fata ddit:
Hũc uos p lachrias p urã alimẽta rogate
Vt celebrẽ nostro signet honore diẽ:
Mãdãtẽ ãplecti cupiũt & brachia tẽdũt
Lubrica prẽsãtes effugit ũbra manus:
Visaq; cõfugiens sõnos abduxit imago
Ad regem uoces fratris uterq; ferunt:
Romulus obseqt̃ lucẽq; remuria dixit
Illam qua positis iusta ferũtur auis:
Aspera mutata est in lenem tẽpore lõgo
Littera quæ toto nomine prima fuit:
Mox etiã lemures animas dixere silẽtũ
Hic uerbi sensus uis ea uocis erat:
Phana tñ ueteres illis clausere diebus

ANT. FAN. ¶ ACCA: de acca laurẽtia & faustulo supra dictũ ẽ. ¶ Dimidiũ uoti: altera ps uoti urĩ cũ altera sit Romulus. ¶ Si uolucres hũissem regna iubẽtes si fuissem uictor augurio uti frater Romulus fuit. ¶ Inanis imago. Vmbra tñ. Ea est imago corpi. ¶ Vbi mars pater est: Qui mihi opẽ nõ tulit. ¶ Mouet misericordiam uarie. ¶ Quẽ lupa seruauit: Color quẽ cicero cõtentionẽ uocat. ¶ Ciuis celerẽ dicit. ¶ Pietas æqualis in illo est: Scio inquit me nõ iter emptũ Romuli uolũtate qui mihi rñdebat in amore ac pietate fraterna. ¶ Prẽsantes manus: ꝓhẽdere uolẽtes nõ quæ ꝓhẽderẽt. ¶ Lucẽq; remuria dixit. ¶ A remo remuria noĩa uit: sed postea t. lrã asperiore in leniorẽ mutata Limuria dicta sunt. Placet nõnullis Lemures esse umbras noxias ac larua nocturnas terrificationesq;. Vnde Lemuria nomen acceperunt pro iis auertendis instituta.

Cõtentio color a cicerone dictus

Remuria Lemures

PAV. MAR. ¶ FAVstulus infœlix. sed ut supiore libro diximus: faustulus fuerat. & ipe interẽptus. ¶ Et acca laurẽtia nutrix. ¶ Capillis sparsis fusis. ¶ Spargebat suis lachrymis ossa pusta lachrymabant ad sepulchrũ & remi ossa tristi rore rigabãt. ¶ Inde mæsti redeũt domũ sub prima crepuscula: iam cũ aduesparsceret: mœsti mortẽ alũni rediere domũ. ¶ Procubuere in duro toro ut erat: dedere sese gemitõ in molli: sed in duro toro recũbentes. ut durus erat quẽ hẽbãt torũ: ita in eo ꝓcubuerũt. ¶ Vmbra remi cruẽta: cruore respersa. ¶ Est uisa assistere: astare. ¶ Lecto toro faustuli & accæ. ¶ Atq; loqui hæc uerba exiguo murmure & uisa est dicere ea exigua uoce. ¶ En. cernite: respicite. ¶ Qualis ego sim dimidiũ & pars altera uoti uestri: quo in statu sim: q qualẽ me uobis referam dimidiũ animæ uestræ: & una pars uestri desiderii cum duo essemus Altera pars romu. altera ego. altera. sospes altera piit. ¶ Qui modo paulo ante. ¶ Eram ta. eram frater regis: & est locus cõmiserationis ab eo quod fuerat & quod nunc est. ¶ Qui si modo habu. uolu. iubentes regna: si habuissem auguria fœliciora: quæ mihi regna portendissent. ¶ Potui esse maximus in ppl̃o meo. potui eẽ rex in ciuitate quã ego cõstituissem. ¶ Nunc sum ima. la. ro. flã. sum nũc umbra: quæ se eripere potuit ex igne rogali. ¶ Et inanis uacua cum careat corpore: & impalpabilis sit imago dixit: & Vir. Et nunc magna mei sub terras ibit imago. ¶ Hæc forma est relicta ex illo remo. auget cõmiseratione ab eodẽ loco: Hæc imago superest ex uestro alũno. ¶ Heu ubi mars pater est mouetur a genere misericordia ubi est. qui me genuit deutetur opem filio non præstitit. ¶ Si nos. mo. ue. lo. si uerum est quod dicebatis: me esse marte genitum. ¶ Et ille mars. ¶ Dedit ube. fe. expo. pauit nos infantes lacte lupæ cum essemus expositi. de quo i. il. & iii. diximus: Lacte quis infantes nescit creuisse ferino. ¶ Et picum expositis sæpe tulisse cibos: ¶ Nos ser. lu. quæ ubera nobis admouit. ¶ Manus te. ci. cele. ¶ Perdidit uinteremit & est locus indignationis in celerem: quod fuerit mitior imiti fera. ¶ O quanto mi. fu. il. lupa & hæc in cõmendationẽ illius lupæ mansuetudĩs exprobrationẽ imanitatis illius ¶ Seue celer reddas aiam crudelem per uulnera luas crudelitatem tuam morte. ut pro uita meaq̃ extinxisti uitam tuam persoluas ¶ Et eas tu sangui. pes ter. ut ego occidar tu quemadmodũ me occidisti & umbra tua cruenta uagetur. ut mea. ¶ Frater. romu. ¶ Noluit hoc ut me interimeres. ¶ Pietas æqualis in illo est ille est in me pius ut ego in illo: Amabat quid est me mutuo amore ¶ Quod po. de. Ille lachrymas manibus: & iusta soluit: & lachrymis ꝓsequutus est ¶ Vos fau. & acca. ¶ Rogate hũc: Romulũ. ¶ Per lachrymas: uras. ¶ Per uestra alimẽta quibus & illũ: & me luistis. ¶ Vt signet diem celebrẽ nr̃o honore ut instituat sub meo noĩe diẽ festũ. ¶ Cupiunt amplecti mãdantẽ uolũt. Faustulus & acca amplecti remũ qui talia mãdabat. ¶ Et brachia tẽdũtur

Verba umbræ remi ad faustulũ & accã i thoro procũbentes

Exhortatio est sacro: quẽ post remuria sũt dicta a remo nunc uero lemuria mutata. t. lra in. l.

cũ amplecterẽtur.¶ Vmbra lubrica:q̃ facile elabit̃.¶ Effugit manu pẽsantes apphẽdere eã uolẽtes.¶ Imago uisa:umbra Remi:quã illi p qetẽ uisi sunt uidere.¶ Cõfugiẽs sbduxit sõnos.nã illos excitauit¶ Vterq̃ Faustulus & Acca.¶ Ferũt uoce fratris:mãdata Remi.¶ Ad regẽ:Romulũ.¶ Romulus obsequr i gessit illi morẽ:nã signauit diẽ honore fratris.¶ Et dixit lucẽ remuria:appellauit a noie fratris diẽ parẽtatiõis remuria.¶ Sic.n.numero multitudinis dicimus ut diẽ festũ floræ floralia robigi robigalia:Saturni saturnalia:ita remi remuria.¶ Illã diẽ diait remuris qua ferũtur iusta:qua fiũt parẽtatiões.¶ Auis positis:sepulcro cõditis.¶ Aspa littera est mutata in lenẽ.R.quæ littera est paulo aspior est mutata i litterã:quæ est lenior susuior pnunciatũ:nã in.L.¶ Lõgo tẽpore:longitudine tẽporis:Quæ littera.¶ Fuit prima toto noie:prima littera erat.R.nũc est.L.primus igitur remuria:nũc lemuria dicimus.¶ Mox ẽt:subsequẽter.¶ Dixere lemures:al is silẽtium:appellauere posteri indifferenter umbras oẽs extinctoꝝ lemures.¶ Hic sensus uerbi:hoc significat nomẽ ipsum:nam lemures umbræ dicũtur.¶ Vis uocis:pprietas nois.¶ Erat ca:nam remi parentationes significabat.¶ Veteres tamen clausere phana:templa.¶ Illis diebus lemuriorum.

Dies a romulo istitutus p sacris faciẽdis remo

Parẽtalia sacra

Vt nunc ferali tempora operta uides:
Nec uiduæ tædis eadẽ nec uirginis apta
Tẽpora/quæ nupsit nõ diuturna fuit:
Hac quoq̃ de causa si te pūerbia tãgũt
Mẽse malas maio nubere uulgus ait:
Sed tñ hæc tria sũt sub eodẽ noie festa
Inter se nulla continuata die:
Q uoꝝ si mediis boetum oriõa quæris:
Falsus eris/signi causa canenda mihi:
Iuppiter/& lato q̃ regnat i æquorẽ frater
Carpebant socias mercuriusq̃ uias:

¶ VT nũc ferali tpe opta uides:claudebãt tẽpla lemuralib' qd' & feralib' fieri cõsueuit:ut Dii quoq̃ tẽploꝝ foribus celebrent opta Thure uacẽt aræ stẽtq̃ sine igne foci. ¶ Mẽse malas.ma.nu.q̃ cõtẽnunt religionẽ.Nõ nubebãt aũt hoc mẽse ut Plu.docet uel q̃ maius inter apriẽ & iuniũ medius itericctus est:quoꝝ cũ alter Veneri:iunonis alter dicat' sit deab' quæ nuptiis p̃sunt ant paulo añ uxores ducebant aut paꝝ expectabãt:uel q̃ hoc tpe maximo piaculo utebant effigies uice hoium de põte iacẽtes. Vel q̃ maiores hoc est senes a qb' maius appellatus existimat infensam Venerẽ habẽt:uel q̃ hoc mẽse plerique latinoꝝ mortuis parẽtabãt Sed tñ hæc tria sunt sub eodẽ noie festa.qa dixerat:lucẽq̃ remuria dixit illã q̃ positis iuxta ferunt auis.Docet lemuria nõ unius tñ dir festũ eẽ sed triũ ac p triduũ celebrari ut supra oñdimus Porphyriõis testimonio.Sed attẽde lector ne te fugiat quod Ouid. sentit hoc loco:tria inqt festa sunt eiusdẽ nois qa lemuria p triduũ celebrãtur sed nullo de cõtinuata sunt.qs nocte nõ dierẽ diuinã umbris siue lemuribus faciebãt. Vñ autor ait supra:Nocturna lemuria.Itẽ Nox ubi iã media est.Triduũ ergo cũ dicimus diẽ accipe quẽ nroꝝ tẽpoꝝ astronomi naturalẽ uocãt.Cũ dicimus diẽ accipe quẽ nostroꝝ tẽpoꝝ astronomi naturalẽ uocãt: Cũ uero nulla die cõtinuata inquit lemorioꝝ festẽ:dies accipiẽdus est quẽ idẽ artificialẽ appellãt cuiusq̃ noie non cõprehẽdimus noctẽ.¶ Boetũ:Orion(ut scribunt Seruius & Iginus)occidit ex ortu scorpionis quo surgente hoc tẽpore una cum sole in occasum fertur huius signi tanta magnitudo est ut non dubitet Manilius Orionẽ cœli partẽ maximã appellare.ut Hinc uocat Orion magni pars maxima cœli.Hinc autor Boetum uocat:quia thebæ apud quas Hireus iouẽ neptũnum ac Mercuriũ excipit hospitio in Boetia sunt ubi Orion ex deoꝝ urina procreatus dicitur ut eius nomẽ ostẽdit.Orion enim Græci urinã siue lotium dicũt. Vnde orion dictus est :qui postea facta cõmutatione oy diphthongi in o ut quidam uolunt Orionis nomẽ accepit Huius effigies quæ in cœlo est cum Cãcro toto corpore pariter in ortum fertur:cuius apud peritos est incerta tempestas cum multis diebus oriatur.Si fabulas quæris lege Iginũ.Constat stellis.xvii.¶ Falsus eris:falleris quærens stellas orionis quæ uideri nequeunt.

Lemuria p triduũ celebrabãtur

Orion occidit.vii.idus maias

Boetus orion

¶ VT nunc uides operta clsusa tpe ferali:in feralibus mẽse februario.De hoc in.ii.lib.diximus Dii quoq̃ tẽploꝝ foribus colent optis.Thure uacẽt aræ.stẽtq̃ sine igne foci.¶ Nec ea tpa sunt cõgrua Thedis uiduæ nec eadẽ apta tædis uirginis:illis diebus neq̃ uiduã:neq̃ uirginẽ bonũ est nubere:Sic & in parẽtibus mẽse februario:ut in secũdo.Cõde tuas hymnee faces.& ab ignibus atris A fer:hũt alias mœsta sepulchra faces. Quæ nupsit:illis diebus.¶ Nõ fuit diuturna.cũ uiro.s.¶ Nã aut repudiata.aut mortua cito.¶ Hac quoq̃ de causa:qula aut repudis:tunaut morit̃.Ait uulgus melas.mulieres.¶ Nubere mẽse maio.quæ futuræ nõ essent diuturnæ.¶ Si prouerbia tangunt te:qm id erat in prouerbio eo mense tradi uiris malas:qm̃ bonæ nõ nuberent.Et Plutar.ait problemate.lxxxvi.quare mense maio nõ ducant uxores:Et has rationes adducit. An q̃ inter aprilẽ & iunium medius interiectus est:quoꝝ cum alter Veneri iunoni alter dicatus.Deabus.s.quæ nuptiis præsunt:aut parum ante capiant aut parum expectant.An quod hoc mense maximo piaculo utuntur.¶ Effigies modo deponte abiicientes cum prius hoies consuruissent Vnde flamineam iunonis sacerdotem tristem esse eo tempore.Quippe eo mense nullo cultu utatur moris est. An q̃ plerique latinoꝝ hoc mense mortuis parentant. Et ob eam causam mercuriũ quoq̃ eodẽ mense uenerantur qui maio cognois est.An ut quidã dicunt Maius a maioribus natu appellatus est Iunius a iunioribus:nuptiis uero accõmodatior est iunior.ut inqt Euripedes.Nã senectus a uenere aliena ipsaq̃ uenus senibus infensa est.Abstinẽt igitur nuptiis iunium expectãtes qui maiũ deinceps excipit.Sed tñ hæc tria festa.Lemuria.i.cõtinentia a nuptiis & tẽpla clausis.¶ Sub eodẽ tpe quia isdẽ diebus.Sed cõtinuata inter se nullo die nõ sunt cõtinuata ut aliud post aliud fiat sed ut isdẽ diebus.fiunt hæc oĩa.Nã ut in februario pluribus diebus fiunt parẽtalia & idẽ fere ritus ita hoc mẽse plures sunt dies:quibus parentat̃ & clausa sunt tẽpla & nõ nubunt.¶ Quoꝝ si mediis si medio spatio eoꝝ quasi si eodẽ tẽpore.¶ Quæris oriona bootẽ:a

ANT. FAN. mense maii maiũ nubere qa imsgines de põte sublicio:q etiã nũc extat deiiciebãtur

PAV. MAR.

Quæ maio mense nubunt aut moriunt̃ aut a uiris repudiant̃:qa dñ uenus eẽ infẽsa huic mẽsi a senibus deuoiato

boetia. ¶ Si uis uidere stellas oriõis. ¶ Falsus: deceptus eris qm̃ uidere nõ poteris. nã iã occidit Est ergo eo dẽ tpe: hoc est. vii. idus maias oriõis occasus. ¶ Cã signũ est mihi canẽda: canã qs fuerit orion: & q̃ cã coelo locat⁹ sit. ¶ Iuppiter & lato: q poeta fabulã hãc refert iouẽ neptũnũ & mercuriũ hospitio receptos ab Hyreo. q cognitis diis bouẽ imolat. ¶ Cũ ab his sobolẽ cõcedi peteret: minxisse i coriũ bouis: & iussisse hũari. x. mẽse natũ puerũ. Vriõa ab urina appellatũ: deide Oriõa: quã fabulã ab Aristomacho & Pyndaro accepit poeta: q ẽt ab Igino refert Hic oriõ ut illi ꝓsequũtur e Thebis chiũ uenit. Meropẽ Enopiõis filiã stuprauit ꝓ q excecat⁹ est. & iniectus iẽnõ nauigauit ad Vulcanũ: a quo equo decorat⁹ est: & sol oĩes lumia restituit. Histri⁹ dicit a Diana fuisse dilectũ: adeo ut illi poene nupserit. Apollo ægræ ferẽs: sororẽq̧ obiurgabat: & illũ astutia q̃dã iteremit. Nã cũ ille nataret: ꝓuocauit dianã ad emittẽdã sagittã usq̧ ad nigrũ qđ i mari uidebat qđ erat oriõis caput: & imissa sagitta pempt⁹ est ille. Sed eiectũ ad litũ corp⁹ diana ubi cognouit: merẽtis ꝓsecuta lachrymis iter sidera statuit. Sũt q dicãt eũ q uenãdi studio polleret se iactasse: terrã nullũ aĩal parere posse: qđ ipe nõ iterficeret. ¶ Terra scorpionẽ pepit & orionẽ pemit. Diana iter sidera collocauit: & alias quoq̧ opiones refert Iginius q̃s q uolet accipiet. Orionẽ ãt ut idẽ asserit: a zona & reliquo corpe equinoctialis circulus diuidit: cũ tauro decertãtẽ collocatũ dextra manu clauã tenẽtẽ: & in arctiũ ẽt spectãtẽ ad occasum & occidẽtẽ exortu scorpiõis posteriore pte. & sagittaria exoriẽte: Cũ cãcro ãt toto corpe pariter exurgentẽ: hic hẽt in capite stellas tres claras: i utrisq̧ humeris singulas: i cubito dextro obscurã unã in manu sist unã in zona tres. In eo quo gladius deformat tres obscuras. In utrisq̧ genibus singula claras. In pedibus singulas obscuras. oĩno sunt. xvii. ¶ Iuppiter & frater. neptunus Qui regnat in lato æquore: qui hẽt imperium maris. Et mercurius carpebant uias socias: quia simul per uias uelut peregre incedebant.

ANT. FAN.

Faces a flãmis differre

Tp̃s erat quo uersa iuga referũt aratra
Et pronus saturæ lac bibit agnus ouis
Forte senex hyreos ãgusti cultor agelli
Hos uidet exiguã stabat ut ante casã
Atq̧ ita lõga uia ẽ nec tpa lõga supsunt
Dixit/& hospitib⁹ ianua nostra patet
Addidit & uultũ uerbis iterũq̧ rogauit
Parent promissis/dissimulantq̧ deos
Tecta sẽis subeũt nigro deformia fũo
Ignis in hesterno stipite paruus erat:
Ipẽ genu nixus flãmas excussit ab aura
Et ꝓmit q̃ssas cõminuitq̧ faces: (bat
Stãt calices/mior ide fabas olus alter hẽ

¶ TEMpus erat describit uesperã q̃ aratra uersa domũ referũt & oues pastæ agnos lactare cõsueuerũt. ¶ Senex hyreus: hũc senẽ pyndarus dixit i isula Chio nõ apđ thebas deos quos dixim⁹ accepisse. Addidit & uultũ: quo ꝑ se ferebat optimã uolũtatẽ q̃ ex uultu sæpe colligit. Ipse alibi Sup oĩa uultus accessere boni nec iners paupq̧ uoluntas ¶ Dissimulatq̧ deos: occultãt diuinitatẽ ut hoies putẽt. ¶ Cõminuitq̧ faces: Faces a flãmis multũ differt hoc loco mãifeste appet. ¶ Stãt calices. accipimus hic p calices uasa q̃bus coquũtur olera & silia. Alibi sæpenumero calices pocula sunt dicta uel ab eo q est cylix una littera commutata: uel q in iis calidum bibatur autore festo.

PAV. MAR.

Periphrasis duplex

¶ ERAT tp̃s: quo aratra uersa iugo referũt erat uesptinũ tp̃s cũ sol occiderat: & uersatur solẽt a bubulcis post op⁹ referri: i iugis domũ aratra referebant. Et agn⁹ ꝓnus iclinãs se ad ubera ¶ Bibit lac saturæ ouis: cũ redigũt i ouilia oues p diẽ depastæ: & agni lac mr̃nũ hauriũt hac duplici phiphrasi oñdit uespam: quo tpe & colõi ab ope rustico & pecora a pascuis reuocant. ¶ Forte hy. se. cui. an. agelli qui rus exiguũ colebat. ¶ Videt hos: deos. ¶ Vt sta. sicut forte tũc illi stare cõtigit ¶ Ante exi. ca. añ paruũ tuguriolũ. ¶ Atq̧ ita dixit: ita prior locut⁹ est. ¶ Lõga est uia q̃si di. quo tẽditis. Nõ. n. lõgius ire potestis cũ lõgũ iter hinc ad urbes fit. ¶ Nec tp̃o. lõ. sup. q a iã sol occidit. ¶ Et nr̃a ianua patet hospitib⁹. q̃si ego q soleo suscipe domi hospites hẽe: & apta est ianua. ¶ Addidit & uultũ uerbis nã læta uerba læto quoq̧ uultu ꝓferebat. Et iterũ rogauit: ut sisterẽt cursũ: & domũ inirẽt. ¶ Parẽt ꝓmiss. morẽ gerũt illi: & grata hñt illi⁹ pollicita ¶ Et dissimulãt deos. uolũt ꝓ deis cognosci ¶ Subeunt tecta senis: ingrediũtur casam hyrei. ¶ Deformia: turpia tecta. ¶ Nigro fumo: erat. n. undiq̧ pp fumũ nigritatis. Paruus ignis erat in ex. sti. quẽ pridie succẽderat: cũ eo die nõdũ succẽdisset ignẽ. ¶ Ipe: hyreus: ¶ Nixus genu flectẽs hũi genu: & eo se firmãs. ¶ Excussit flã. ab aura: q̃si flãs flãmã exuscitauit: Alii legũt flãmas exuscitat aura: & eodẽ tẽdit sensus. Imo & magis ꝓpria est locutio. ¶ Et ꝓmit: oñdit: seu ꝓfert. ¶ Faces q̃ssas quatiẽdo succẽdit. ¶ Et cõminuit. cõdeponit: & nõ quarit: tũc iminuunt flãmæ: ut in amorib⁹: ad Corynnã. Vidi ego iactatas mota face crescere flãmas. ¶ Et uidi nullo cõcutiẽte mori. Aut ita intelligas: ¶ Promit. ꝓfert. ¶ Faces quassas ligna arida cõtusa. q̃s pro facibus succẽdẽdis parauit. ¶ Et cõminuit. diuidit seu discindit in particulas minutas ut facilius succẽdant: ut in georgi. Vir. Feroq̧ faces instigat acuto. ¶ Et illud mota face ad lignũ refert. ubi lumẽ seu ignis accẽdit. Vñ Var. in gerũto didascalo. Cõfluit mulierũ tota roma: quæ noctu fieri mitia sota ẽt nũc pinea fax idicat. & alio loco adest fax inuoluta incẽdio. Et de uita patrũ. Cũ a noua nupta ignis in face afferret: i fuco eius sumptus. Cũ fax ex pinu alba esset ut eã puer ingenu⁹ afferret. Luca. i. li. quã cũ Catilina parauit arsuras i tecta faces. ¶ Stant cali. calicẽ ꝓ poculo plerũq̧ accipimus ut supius in. iii. Quod si per calices facta sibylla suos luue. Doctus & ad calicẽ uigilanti stertere naso. Et pro maiore quoq̧ uase accipitur Cic. tuscu. iii. Quid hic calix mulsi: impinguãdus est ut plorare se desinat. Var. Apothecas tricliniares melicas calenas obbas & cumunos calices. Poeta autem hoc in loco posuit pro uasis ubi ligumina & olera decoquuntur. Var. tamen in libris de ligua latina inquit Calix a caldo: quod in eo calda plus apponebatur: & caldum eo bibatur. ¶ Stant ergo apud ignem ¶ Calices in ex parte foci. ¶ Minor calix. L. ¶ Habebat fabas: alter habebat olus olera tunc decoquenda.

Neptũnũ & iouẽ ac mercuriũ fuisse in hospitio hyrei sẽis & oriona dilectum diana

Flãma q̃ si flãs dĩ

Cõminuere ꝓ scindere

Calix pro poculo

Apothecas tricliniates melicas calenas

¶TESTA suaːinter testã & calicẽ spuma ĩterdũ effũdi solet. ¶ Cultorẽ paupis agri imolat bouẽ audito iouis noie. ¶ Diffuderan luue. ipse capillato diffusũ cõsule potat. ¶ Viuãtantiq stramẽto ĩ lectis utebanť. Postea luxu inalescẽte stramẽtũ paupib⁹ relictũ est cũ diuites tomẽto leuconico uterenť: hoc est latcimie culcitraꝝ ex pilis & lana pãno detõsa:demũ eousqꝫ, deiitiæ ꝓcesserũt:ut q̃ram⁹ plumã cygnoꝝ q̃ subest su peminẽtib⁹ pẽnis. ¶ Terra rubẽs crater pocula fagus erat: Appet hoc lõco craterẽ ꝓprie est uas magnũ ex quo uinũ fũdiť ĩ pocula:q̃uis poetæ, ut solẽt multa pſæpe cõfundãt. Nã si crater poculũ eẽt nõ unũ craterẽ diceret q pocula pñimũ nũero subiũgit. Magnũ aũ eẽ craterẽ ne qs dubitet audiat pli. docẽtẽ: Semiramidis crateiẽ coliegisse põdus. xv. taiẽtoꝝ & ægyptiũ taiẽtũ pateť Põdo. lxxx. teste Varrone: Audiat ꝑterea Virgiliũ dicẽtẽ Crateres magnos statuũt & uia coronãt. Itẽ cũ pr̃ Anchises magnũ cratera corõa iduit. Sta. ĩ thebaide : Bacchus ĩ alto crateras paterasqꝫ redit. Iuue. Vrnæ cratera capacem. Oui. Lxii. met. Antiqu⁹ crater quẽ uastũ uastior ipse sustulit ægides. Cõstat ꝑterea crateru quẽ in cœlo hydra sustinet si stellas qbus formať ĩtuearis ita ꝓceꝝ eẽ ut iure crater nõ poculũ noieť propriæ aũt craterẽ nõ eẽ poculũ his uersib⁹ liq̃t. Pocula bina noua spumãtia lacte quotãnis Craterésqꝫ duos statuã tibi pinguis oliui. ¶ Q uicqd fert Impetus opta:perite humanã cupiditatẽ ipetũ uocatiq̃ ut ait Ci. auide semp aliquid expetẽs nõ multum differt ab amentia. Vñ illud est Iuue. Nos aioꝝ ipulsu & magna cæcaqꝫ cupidine ducti cõiugiũ petimus partũqꝫ uxoris. ¶ Et di. & ser. qa post uxoris ĩteritũ nullũ unq̃ mulierẽ cognoui. ¶ Diuersa uolũtas est mihi cupio repugnãtia castitatẽ uidelicet & liberos. ¶ Pudor est ĩ pudet referre minxisse deos in corium bouis. Nota est fabula.

ANT. FAN.

Crater prius erat ex fago uel ex terra

Crater cleopatræ fuit q̃ndeciĩ talentoꝝ.

De ortu orionis

E spumat testa pressus uterqꝫ sua:
Dũqꝫ mora ẽ tẽula dat uia rubẽtia dex
Accipit æquore⁹ pocula prima de⁹(tra
Q uæ siml' exhausit da nũc bibat ordĩe
Iuppiter audito palluit ille ioue: (dixit
Vtqꝫ animus rediit cultorẽ paupis agri
Immolat/& magno torret ĩ igne bouẽ
Q ueqꝫ puer quodã primis diffuderat ã
Prõpsit fumoso cõdita uina cados(nis
Nec mora flumineã lino celãtibus uluã
Sic quoqꝫ non altis incubuere thoris:
Nũc dape nũc posito mẽse nituere lyeo
Terra rubẽs crater pocula fagus erat:
Verba fuere iouis si qd fert ipetus ora
Omne feres: placidi uerba fuere senis:
Chara fuit cõiũx cara mihi pria iuuẽta
Cognita/nũc ubi sit q̃ritis/urna tegit:
Huic ego iuratus uobis ĩ uerba uocatis
Coniugio dixi sola fruere meo:
Et dixi & seruo sed eni diuersa uolũtas
Est mihi nec coniũx sed pater eẽ uolo:
Annuerant oẽs/omnes ad terga iuuenci
Constiterãt/pudor est ulteriora loqui:

¶ ET uerqucaiix. ¶ Spumat ꝑssus. testui. ¶ Sua texta tecti. n. calices spumã circa ipsas textas emittebat qñ textis tegebãtur. ¶ Dũqꝫ mora est: dũ imolãtur usque quo parẽtur epulæ. ¶ Dat hyreus. Vina rubẽtia dextra ĩĩemuiante mẽtiiq̃ñ senex erat offert uina diis bibẽda. ¶ Deus æquore⁹ neptũnus. ¶ Accipit pri. po. & prior ipse bibit. ¶ Quod si. postq̃. ¶ Exhausit. bibi. qcqd erat in poculo. ¶ Dixit da nũc or. iup. bi. seq̃re ordinẽ: & da uina ioui bibẽda. & hac uoce deos esse ꝓdidit. ¶ Ille hy. ¶ Palluit audito ioue: audito iouis noie expauit. n. cõ uideret corã & domi hẽret deos hospites: Iouẽ ꝑsertim deoꝝ oim maximũ. ¶ Vtqꝫ ani. re. q̃si postq̃ in seipm rediuit. qa prius uidebať attonitus: nũc cũ mẽs rediit. ¶ Immolat cultorẽ paupis agri mactat bouẽ quo exiguũ colebat agrũ. ¶ Et torret decoqt bouẽ. ¶ in magno igne: maiore. n. opus erat in decoquẽdo boue quã ĩ oleribus. ¶ Et pro. ui. cõ. ca. fu. haurit uina uetustiora: sic & meliora quæ oli in doliis cõdiderat. Cadi ænea uasa qbus uina cõdunť: Lucillius Miliia ducentũ frumẽti tolies: uini medinũ mille cadũ Vir. Vina bonus quæ deinde cadis onerarat acestes. Varro in uita patrũ. Hortẽsio supra. x. milia cadũ hæredi reiiqt Hora. Et cadũ marsi memorẽ duelli. ¶ Quæ. uina. ¶ Puer quõdã hyreus. ¶ Differat. in diuersos cados fuderat. ¶ Primis annis: ab ipsa pueritia. ¶ Nec mora ꝓcubuere. accubuere. ¶ Nã altis toris in toris. n. discũbebãtur in heroidibus: Et ꝑmiis pictos corpa grata toros ĩteliigas recũbere in toris: & hẽre ante se mẽsas cũ epulis paratas. ¶ Celãtibus tegẽtibus. ¶ Lino: lineis linteis. ¶ Fulmineã uluã. fluuialẽ aut plustrẽ herbã. Ex hac ergo strati erãt thori: & lintels postea tecti. ¶ Mẽsæ. quæ erãt ante eos paratæ. ¶ Nituere nũc dapeiiã allatis dapibus & a splẽdidis dapibus nituere dixit. ¶ Nũc posito lieo: mero illo ueneri. ¶ Crater: quo bibebãt. Era terra rubẽs erat fictilis: ex creta rubra. Pocula. f. erat: hoc. d. uinũ afferebať in uase ligneo ĩ putabere in cratere cieteo. ¶ Cõfundit hæc poeta: ut pocula nõ pro crateribus ponat: cũ illa a potatione dicãtur, ut ostendit Var. Verba fue. io. hæc Iuppiter locutus est. ¶ Ora orãdo est nobis posces. ¶ Si quid fert, im. si qd cupis de ipetu supius diximus. ¶ Verba se. pia. fue. hæc rñdit benignus senex hyreus. ¶ Fuit mi. cha. con. habui ego caram coniugẽ. ¶ Cura mihi primæ iuuẽtæ: amor mihi in ætate iuuenili: nã cura pro amore interdũ. Vir. Graui iam dudũ saucia cura: hoc est amore in multis codicibus est. Prima mi. ca. iuuẽ. tũc si inteliigas. ¶ Cara quidẽ mihi & cognita a principio iuueniiis ætatis. ¶ Nũc quæri ubi sit. quasi si id quæritis. ¶ Tegit ut. extincta & cõdita est in urna. ¶ Ego iu. dixi huic iureiurãdo id ꝓmisi. ¶ Voca. uo. in uer. cũ iuramento uos ĩ testes uocassem ¶ Tu. fr. cõ. meo: tu unica eris mihi cõiunx. ¶ Et dixi hæc & seruo: qd ꝓmisi. Sed. n. mihi est uolũtas sibi ipsi repugnãs. ¶ Nec uo. eẽ cõ. nolo eẽ uir alteri⁹ uxoris. ¶ Sed uolo eẽ pr̃. nolo cõiugẽ: & filiũ uolo. ¶ Annuerãt oẽs: nutu ꝓmisere se facturos quod ille uolebat: ut & pr̃ esset: & nõ cõiunx. ¶ Oẽs eõ. simul steterãt ¶ Ad ter. iuuẽ. ad coriũ bouis. ¶ Pudor est ulte. loq nõ uult exprimere qd fecerint, minxerũt tñ ĩ eo corio.

PAV. MAR.

Hyrei senis sacrũ Ioui neptũno & mercurio

Vluã fluuialẽ herbã aut palustrem

Quomõ orion est nat⁹ ex urna deoꝝ

ANT. FAN. ¶ MADẽtia:Terga iuuẽci lotio madida.¶ Littera prima:uult ut ĩfam I o cõuẽrſam fuiſſe & ab urina urio nẽ dictũ ac poſtea orionẽ,quis qdã aliter cẽ ſeãt.¶ Cernit i imẽſum:Vlr.Quã magnus orion cũ pedes in cedit medii p maxima nerei ſtagna uiã ſcindẽs.Hũc qdã uolũt fuiſſe Neptũni filiũ cui datũ eſt ſup fluctus

Orionis mors & ariſtas currere¶ Comitẽ ſibi delia ſũpſit:cũ hac dea Orion factus uenator dũ ueilet cõcũbere ei⁹ſagittis occiſus eſt.Alii dicũt eũ ĩmiſſo ſcorpiõe piiſſe & deoꝝ miſeratiõe ĩ cœlũ eẽ trãſlatũ.Spicula'ferre:auferre uoiuit inqt ſcorpius Diãæ auferre ſpicula.¶ Cætera ſidera ĩmũdo cedere feſtinãt:Adulaſ Auguſto fingẽs cedere noctẽ diei ut celebreſ feſtũ Martis ultoris:ſed reue

Feſtum martis ultoris iiii.idus maias Martis ultoris ra noctes hoc tpe cõtractiores fiũt.Notaudũ aũt ꝙ cũ Le muria.vii.mẽſis ĩcipiãt celebrari:eãdẽq triduũ ãplectãſ cõſequẽs eſt ut quarto idus feſtũ Martis ultoris celebreſ. Vltor:plurimis opib⁹ q̃ ſtruxit Auguſt⁹ ꝑcipua fuerũt te ſte Suetõio foꝝ auguſti & ædes martis ultoris quẽ Oui. alibi & magnũ & ultorẽ uocanut Venerit ĩ magni tẽplũ tua numina martis ſtat uenus ultori iũcta uiro añ fores. Magnũ qdẽ dictũ exiſtimam⁹ ob ædificii magnitudinẽ ut digna gigãteis ſũt hæc delubra trophæis Vltorẽ uero (ut idẽ Suc.ſcri.)iõ dcm̃ cõſtas ꝙ Aug⁹ ædẽ uouerat beiio philippẽſi aduerſus Brutũ Caſſiũq ſuſcepto ad ulciſcẽdã mortẽ cæſaris pt̃is.Ita ſãxit ut i ea de beilis triũphiſq cõ ſuleref Senat⁹& ꝓuincias petituri cũ implo ĩde deducerẽ

Tẽplũ ab auguſto dicatũ de quo Iuue nalis tunquiq uictores rediiſſent i eã iſignia triũphoꝝ iſerrẽn ubi quorũdã barbaroꝝ pricipes ab Auguſto iuraſ coacti ſũt mãſuros ſe i fide ac pace quã peterẽt.Fuerũt i hoc tẽ plo ſcyphi e ferro dicati ut autor eſt Pli.Itẽ alia ſpectatu digna adeo ut nõ imerito iter ꝑcipua & ornatiſſima diui Auguſti opa noieſ ſicut & eiuſdẽ magnificẽtiſſimũ qd huic ædi ꝓximum fuit De qua iuue.Pallidulus mi bruti dlua meus ad martis fuit obuius arã.Eius fori extruendi cã fuit hoĩum & iudicioꝝ multitudo q̃ uidebaſ nõ ſuffi ciẽtibus duobus:ut ait Sueto.etiã tertio indigere.Itaq fe ſtinantius publicatũ eſt necdum pfecta Martis æde.

Tunc ſup iniecta texere madentia terra
Iamq decẽ menſes & puer ortus erat:
Hũc hyreus qa ſic genit⁹ uocat oriona
Perdidit antiquũ littera prima ſonum:
Creuerat imẽſũ comitẽ ſibi delia ſũpſit
Ille deæ cuſtos ille ſatelles erat: (rũ
Verba mouẽt iras nõ circũſpecta deo-
Quã nequeã dixit uicere nulla fera eſt
Scorpion immiſit tellus fuit impetus illi
Curua gemellíparæ ſpicula ferre deæ:
Obſtitit orion/latona nitentibus aſtris
Addidit & meriti præmia dixit habe:
Sed qd & orion & cætera ſidera mũdo
Cedere feſtinant noxq coartat iter:
Quid ſolito citi⁹liqdo iubar æquoꝛ tollit
Cãdida (lucifero ꝑueniẽte) dies (nabãt
Fallor:an arma ſonãt/ñ fallim̃ arma ſo-
Mars uẽit & ueniẽs bellica ſigna dedit
Vltor ad ĩpe ſuos cœlo deſcẽdit honoꝛs
Tẽplaq in auguſto cõſpicienda foro:
Eſt deus eſt igẽs & opus debebat i urbe
Non aliter nati mars habitare ſui:

PAV. MAR. ¶ TVNC texere madẽtia:terga.ſ.hoc eſt coriũ madidũ urina.¶ Terra iniecta.nã humauerũt utrẽ.cũ urina.¶ Iãq x.mẽſes:ꝑterierãt.Et erat ortus puer.x.enim mẽſe natus eſt:ueluti ex hũano partu.¶ Tunc hyreus:ſenex.¶ Quia ſic genitus:eo mõ natus . Vocat urionã:ab urina. ¶ Lit tera prima:quæ erat.u.Perdidit antiquũ ſonum:nã muta ta in eo & dictus eſt orion. Sed Stra.ait.qa in Oræo oppi do Euboæ educatus eſt:appellatũ Orionã.hoc pacto na tus dicif orion.Sed Heſio.Neptũni filiũ dicit ex Euryale minois filiam dicit.Cõceſſumq illi ut ſupra flu ctus curreret.& ſupra ariſtas.¶ Creuerat im.qa iã magnus erat:& re noie.¶ Delia diana.¶ Sumpſit eũ ſibi

Orionis fabula & nominis ratio comitẽ.imo & plus q̃ comitẽ:nam diligebat mirũ ĩmodũ:& nubere uolebat illi.¶ Ille'orion:Erat cuſtos deæ:ille erat ſatelles erat comes miniſter & cuſtos illius.¶ Verba uõ circunſcripta:nõ põderata:& ex a mĩ nata anteq̃ ꝓferanſ.ſed temere ꝓlata.¶ Mouent iras deoꝝ.nã indignanſ dii cũ hoies aliqd cũ inſolẽtia di cũt.Dixit Orion:nulla fera eſt quã nequeã uincere:hoc.n.ꝓtulit:nõ põt tellus ferã ullus gignere:quã ego nõ uincã.Telius imiſit ſcorpion peplt terra ſcorpionẽ:& in orionẽ miſit.¶ Fuit illi ſcorpiõi.¶ Impetus cu pido.¶ Ferre pro auferte Spicula.curuas:ſagittas hamatas.¶ Dea gemelliparæ:ꝑianæ quæ uno eodẽ partu cũ phœbo nata eſt.¶ Orion obſtitit ſcorpiõi & tñ ab eo interẽptus eſt.¶ Latona:Diana.Latonæ filia:ſicut & Dionẽ pro Venere dici:ſupius oſtẽdimus nomẽ mr̃is pro noie filiæ.¶ Addidit aſtris ni.cœlo locauit: & ſideribus intulit.¶ Et dixit habe præ.me.qa de me bñ meritus es:hẽas celũ in mercedẽ laboꝝ tuoꝝ:& uirtutis tuæ.¶ Sed qd & orion.poſt occaſum orionis:& uriale feſtũ martis ultoris.qd poeta uideſ ſtatim ſubdere occaſui oriõis Veꝝ nõ celebraſ.vi.ca.maias:ſed.iiii.eo.n.die ſignatũ eſt id feſtũ & in antiqs mar moribus:& in uetuſtiſſimis codicibus quo qdẽ die cæſar Octauius cõſecrauit in foro a ſe extructo ædem martis ultoris:quã ut Sue.inqt pro uitione paterna bello philippẽſi uouerat. Ipſe eni cæſar & Antonius

De mor te bruti & caſſi apud philippos uario euẽtu cõtra Brutũ:& Caſſiũ pugnauerũt:ita ut utriuſq dextra cornua uicerint:& ca ſtra quoq utrinq ab his q uicerãt expugnarẽtur.Sed iequalẽ fortunã partiũ mors qdẽ Caſſi fecit:q cũ in eo cornu fuiſſe ꝙ pulſum erat totũ exercitũ fuſum ratus:mortẽ ſibi cõſciuit.Altero deinde ꝓlio uictus.M. Brutus & ipſe uitã finiuit.Exorato Stratone fugæ comite:ut ſibi gladium adiiceret.Sed plura de his leges apud Plutar.in Bruto & Anto.& apud Appia. qui hiſtoriam omnẽ refert.Poeta pluribus uerſibus extol lit & feſtũ & ædẽ ipſã.& Auguſtũ:Sed qd & Orion & cætera ſidera:'cur ſidera oia.Feſtinãt,ꝓperãt.¶ Ce dere:mũdo cœio ut diem reddãt Et nox coarctat iter:'cõtrahit ſpatium.& ſe præcipitẽ agit.ut diei cædat ¶ Quid dies cãdida:'ſerena.¶ Tollit.attollit¶ Liuido æquore ab oceão oriẽtis uel a mari nõ turbido.ſed

uitreo℞ claro.¶ Iubar:solis splendorem.¶ Citius solito:quasi curfita accelerat dies.¶ Præueniente lucife-
ro:stella ueneris:quæ prænūciat diem.¶ Fallor:decipior ne.¶ An sonant arma pp festum martis & ludos
qui illi exhibent.¶ Nō fal.sonabant arma adueniente armo℞ præside.¶ Venit mars:ad festum:& ludos
suos.¶ Et ueniens dedit bellica signa:nā arma insonuerūt.¶ Ipse ultor sub cognoīe:& titulo ultoris¶ De
scendit e coelo ad suos honores:ad sacrificia:quæ sibi fiunt.¶ Et ad tēpla:suo nomini consecrata.¶ Cōspi-
cienda:admiranda.¶ In foro augusto:qđ augustus ipse extruxit ꝓpe uiam sacram:& in tertio tristium cu℥
de eodem loquat.¶ Paruit:& ducens:hæc sunt fora cæsaris inquit.Hæc est a sacris:quæ uia nomē habet.
¶ Et cum multa opera Augustus publica extruxisset:præcipua fuere fo℞ cum æde martis ultoris templu℥
Apollinis in palatio & ædes iouis tonantis.Sed fori extruendi:ut Tranquillus meminit:Causa fuit homi
num & iudicio℞ multitudo:quæ uidebat non sufficientibus duobus etiam tertio indigere.¶ Itaq; festinā
tius:nec dum perfecta Martis æde publicatum est.Cautumq; ut separatim in eo publica iudicia & sortitio-
nes iudicum fierent.¶ Et deus est ingens:& magnus deus est ipse mars.¶ Et opus:est etiam ingens.Nā ma
gnum illi templum erectum magnumq; erat illud forum.¶ Non aliterq̄ in maximo ædificio.¶ Debebat
mars habitare in urbe sui nati:in urbe Roma:quam Romulus martis filius condidit.

Forū ab augusto cōstitutū in uia sacra:et tēplū apollinis i palatio

Digna gigāteis hęc sūt dlubra tropheis
Hic fera gradiuū bella mouere decet:
Seu qs ab eoo nos impius orbe lacesset
Seu qs ab occiduo sole domādus erit:
Prospicit armipotēs opis fastigia sūmi
Et ꝓbat inuictos summa tenere deos:
Prospicit in foribus diuersæ tela figuræ
Armaq; terrarum milite uicta suo:
Hinc uidet æneā oneratū pondere charo
Et tot iuleæ nobilitatis auos:
Hic uidet iliadē hūeris ducis arma ferē
Claraq; dispositis acta subeē uiris (tē
Spectat & augusto ꝑtextū noīe tēplū
Et uisum est lecto cæsare maius opus:
Vouerat hoc iuuenis tūc cū pia sustulit
arma

¶ GIGANteis tropheis Sensus est. Tanta est huius tē-
pli magnitudo ut non solum dignum uideatur insigni-
bus triumpho℞ quæ a uictoribus eo inferuntur ex augu
sti Cæsaris instituto:sed gigantum tropheis ac spoliis q̄
dii uictores potuerunt e gigantibus reportare. Trophæū
proprie quid sit nemo ignorat.¶ Diuersæ tela figuræ:q
erant ibi diuersarum gentium spolia ac uaria telo℞ gene
ra.¶ Aeneam:effigiem æneæ gerentis Anchisem quem
e flammis troiæ ardentis eripuit.¶ Iliadem humeris du-
cis arma ferentem.Romulum a matre ilia qui Acronem
Ceninensium ducem singulari prælio uicit:& spolia io-
ui feretrio consecrauit:quæ opima dicta sunt:uel ab opi
bus ut Varroni placet teste Plutarcho uel operæ rei ge-
stæ.Est enim opus egregium & clarissimum belli ducem
parem sibi ducem superare.Festus opem inquit esse Sa-
turni coniugem hoc est terram quæ omnes opes huma-
no generi tribuit:Vnde & opulentos dicim⁹:ut idem in-
quit rebus terrestribus copiosos & hostias opimas præci
pue pingues.Item opima magnifica & ampla spolia. De
feretrio ioue diximus supra. Lege Liuium.¶ Lecto Cæsa
re maius opus:cui inscriptum nomen Augusti Cæsaris
tribuit maiestatē. Hic & eius filii necnon & familiares,
item uxor & soror adeo:ut Strabo meminit ornandæ ur
bi animum adiecerunt:ut ea in re superiorum pœne omnium Romanorum studia superarint.

ANT. FAN.

Opima spolia.
Ops unī.
Opulēt⁹.

August⁹ tribuit maiestatē

¶ HAEC delubra:tēpla sunt,digna trophæis giganteis spoliis gigantū quasi iouis & cætero℞ deo℞ uicto
ria de gigātib⁹ parta ubi illo℞ spolia eēnt affixa.Et Luca.Babilon spoliāda tropheis ausoniis.Sed tropheū
a τρoπη qđ est cōuersio dictū.Nā qui hostes in fugā uertisset:trophęū erigebat cum hostilib⁹ spoliis. Sed
de hoc alias.¶ Decet gradiuum:quasi deco℞ est marti.¶ Mouere fera bella hinc ex hoc tēplo educere ex-
ercitū in aciem ad inferēda hostibus bella:aut dicas dicere ex eo tēplo,auspicari bellum.¶ Seu quis impi⁹
sceleratus.¶ Lacesset:ꝓuocabit.¶ Nos ab orbe eoo:ab oriēte.Seu qs erit domādus ab sole occiduo:ab oc
cidēte.Siue domādi sunt hostes:qui nos ab oriēte ꝓuocarint:siue qui sunt in occidēte:q a fide ro.desciue-
rint.Ex hoc tēplo auspicāda sunt bella.¶ Armipotēs:mars ꝓspicit fastigia sūmi opis:sūmitatē excelsi tem
pli.¶ Et ꝓbat deos inuictos tenere sūma:illud laudat magna & inuicta numina,hēre sūma tēpla:& in illis co-
li.¶ Prospicit in forib⁹:ipsius tēpli.¶ Tela diuersæ figuræ:nā ut erāt diuersæ forma,cultu:lingua gētes de-
uictæ:ita & diuersa arma ab illis relata:& illius tēpli postib⁹ affixa.¶ Et ꝓspicit arma terra℞ uicta suo mili-
te,arma diuersa℞ gētiū:quæ a Ro.milite uicta fuerāt.¶ Hinc postea. Videt æneā:æneæ effigiē.¶ Oneratū
caro pōdere.ferentē humeris patrē.Et tot auos nobilitatis iuleæ.uidet ēt in pictura tot claros uiros de do
mo iulea.iulii ꝓnepotes.¶ Hinc uidet iliadē.Romulū ex ilia natū.¶ Ferentem humeris arma ducis.arma
Acronis ducis ceniensiū quē Romulus obtrūcauerat:& spoliauerat,Eaq; suspēsa fabricato ad id apte fercu
lo.ut Liui⁹ inqt. Gerens in capitoliū ascēdit:ibiq; cū ea ad quercū pastorib⁹ sacrā deposuisset.simul cum do
no designauit tēplo iouis fines:cognomēq; addidit deo.Iuppiter feretri inqt.hæc tibi uictor Ro.rex regia
arma fero:tēpluq; bis regionib⁹:quas mō aio metat⁹ sum dedico,sedē opimis spoliis:quæ regib⁹ ducibusq;
hostiū cæsis.me autorē sequētes posteri ferēt &c.¶ Erat ergo Ro.ea arma ferēs in pictura.¶ Et uidet cla-
ra acta:fortia & illustria facta.¶ Subesse uiris dispositis:in ordīe positis.Erāt.n.in eo tēplo effigies clarissi-
mo℞ cōsulū & uiro℞ fortiū.cū inscriptiōe re℞:quas fœlicissime gessissent.¶ Spectat & tēplū ꝑtectū Aug.
noīe inscriptū & signatū,sub titulo cæsaris Aug.Et lecto cæsare noīe cæsaris.Est uisum maius opus q̄ fue-
rit cætero℞ oīum.¶ Vouerat hæc iuuenis.Octauius princeps cum iuuenis esset hoc templum bello philip
pensi uouit.¶ Tunc cum sustulit arma pia:& ob id pia:Nam pro ultione paterna.

PAV. MAR.

Gradiu⁹ē nomē de co℞ morti

Tēplū in capitoliū ioui feretrio a romulo cōstitutum.

ANT. FAN. ¶A Tātis priceps &c. A pietate a reb⁹ māgnifice gestis in ultionē pr̄is pricipatū suū Augustus debuit auspi cari. Suetonius oīum bellorꝫ initiū & cām hinc assumpsit nihil cōuenīēti⁹ ducēs q̄ necē auūculi uindica ri. ¶ Nomē utrūq;: pr̄is & sacerdotis. Ip̄e alibi: Cæsiq; parēris nos in bella suos fortissimus ultor hēbit. Itē facinusq; repellite neue cæde sacerdotis flāmis extīguite uestæ. Fuit iulius cæsar ut dictū est pontifex. max. Vñ uestæ sacerdos dī. ¶ Victo iær⁹ ab hoste redii: breuis & artificiosa narratio. Vbi. n. exitus rei satis ōndit priore debemus ut Quintilia. docet hoc eē cōtēti quo reliq̄ua ītelligunt. ¶ Nec satis est. Vult martē Bisul torē cognoiatū eē: q̄a parthi Augusto cesserunt armeniā uēdicāti reddiderūtq; signa militaria q̄. M. Crasso & M. Ant. ademerātq; a in re cæsar plus fecit ut inqt Iustin⁹ ma gnitudie noīs sui q̄ armis alius imparor facere potuisset. De Parthorꝫ moribus lege Iustinū eūdē. ¶ Signa retēra: ue xilla q̄ sublata sunt a parthis an̄ ciuile bellum Cæsaris & Pōpeii in quo parthi Pōpeianarꝫ partiū fuere pp Crassi necē cui⁹ filiū in partib⁹ cæsaris eē audierāt quē ultorē pa tris uictore cæsare futurꝫ nō dubitabāt. Mors crassi p̄ris I colloquiū uocati & cōprehēsi necnō & filii eius nota est. Sed sublata sunt & iterꝫ signa Ro. exercitu Antonii supa to. ¶ Cāpis: ubi eqtes multū nocere cōsueuerūt. ¶ Vñ pe riti imparatores cū parꝫ eqtatu pñt ad montes se cōferunt. ¶ Inuia flu. q̄a parthos euph. & alia flumia circūfusa tuē tur aduersus ipetū hostiū. ¶ Miles. exercit⁹: Crassi.

Iulius cæsar uestæ sacerdos.

Mars bis ultor

Cæsar & Pōpeius & crassi cōiūcti sūt

A tantis princeps incipiendus erat:
Ille manus tēdēs astanti milite iusto
In coniuratos talia dicta dedit:
Si mihi pellēdi p̄r est uestæq; sacerdos
Auctor & ulcisci nomē utrūq; paro:
Mars ades & satia scelerato sāguie ferꝫ
Stetq; fauor causa pro meliore tuus:
Tēpla feres & me uictor uocabis ultor
Vouerat/& fuso lætus ab hoste redit:
Nec satis ē meruisse sui cognoia martis
Prosequit̄ parthi signa retēta manu:
Gens fuit & cāpis & eqs & tuta sagittis
Et circūfusis in uia fluminibus:
Addiderāt aīos crassorꝫ funera genti
Cū perit miles signaq; duxq; simul:
Signa decus belli parth⁹ rōana tenebat
Romanæq; aq̄læ signifer hostis erat:
Isq; pudor mānsisset adhuc nisi fortib⁹ ar
Cæsaris ausoniæ ptegerēt̄ opes: (mis

PAV. MAR. ¶ ERAT icipiēdus priceps a tātis: q̄si ab his maximis re bus auspicari debebat pricipatum. ¶ Ille: cæsar Octauius. ¶ Tendēs manus istāti milite iusto: cū istaret secū militia quæ iusta arma gerebat p ulciscēda morte cæsaris ¶ Dedit talia dicta in cōiuratos: cōtra Brutū & Cassiū & com plices. ¶ Si mō pater: cæsa. q in filiū meū adoptauit. ¶ Et uestæ sacerdos: nanq; pontifex max. fiet & sacerdos uestæ. ¶ Est auctor mihi belli: idest cā ut hæc ego bella geram. ¶ Et paro ulci. utrūq; no. & p̄ris: & pōtificis: q̄si dicat si pp hanc cām iusta bella gero. ¶ Ades mars t & faueas mihi. ¶ Et san. fer. arma nr̄a. ¶ Sanguine scelera. sceleratorꝫ par ricidarꝫ ¶ Et fauor tuus sit pro cā meliore: si pro nobis q iustiora arma gerimus. ¶ Feres tēpla: uoueo ego tibi tem plum. ¶ Et me uictore: si ego ero uictor ¶ Vocaberis ultor: nā statuā tibi tēplum sub titulo martis ultoris. ¶ Vouerat: hoc fuerat ei⁹ uotū. ¶ Et redit lætus: nā uictor. ¶ Ab hoste fuso: quē in philippis fudit. ¶ Nec satis est martē meruisse semel cognoiam: nō fuit id satis Octauio cæsari: martē ob p̄stitū illi fauorē semel ultorē eē cognoiatū. ¶ Sed rursus eo cognoie appellauit: cum uoluit ulcisci cladē illā a parthis illatā. ¶ Prosequit̄ signa retēra manu parthi. signa romana crassiana clade a parthis sublata. Parthi aūt ut Trogus memi nit. ¶ Scythæ fuere: & scythica lingua nomē hoc exules sonat pp̄ri quidē sunt persis finitimi: ut Stra placet Ply. uero inqt ipsa p̄sis iāpridē in parthorꝫ trāslata nomē: & alio loco p̄sarꝫ regna: quæ nūc parthorꝫ sunt. Et Marcellinus parthiā p̄sidos regionē dicit. Ply. regna parthorꝫ duo de. xx. eē refert. Hos aūt q prim⁹ Ro manorꝫ adoriret̄: ac ꝓpulsaret. L. Sylla refert. Post quē in eosdē. L. lucullus se accinxerat. Interrupit cōsiliū Pōpe. ad belliū mitridaticū missus. Victoq; Mitridate: & in asia ꝓuinciis multis in prātem romani impii re dactis: cū iisdē fœdus feci. Postea. M. Crassus bellū parthis illaturus. Euphratē flu. trāsiuit uictusq; ꝓlio in quo & fili⁹ ei⁹ cecidit: cū reliq̄as exercit⁹ in coillē recepisset. Euocat⁹ in colloquiū ab hostib⁹: ut de pace actu rus quorꝫ duxerat Surenas. Cōprehēsus: & ne qd uiuus pareret: repugnās iterēptus est: & ita periit. Nunc igit̄ parthi ro. abstulere signa: & iterꝫ deuictis Ant. copiis. Sed postea iperante cæsare aug. mortuo in syria Claudio ei⁹ nepote: parthi signa militaria. M. Cra. & M. Ant. ademerāt reposcēti reddiderūt. ubsidesq; in sup obtulerūt. Poeta igit̄ hæc scribit in augusti laudē cui reddita fuerint a parthis signa. ¶ Gens fuit: tuet ipsi pthi & p̄sæ. ¶ Et tuta cāpis & eqs & sagittis: plurta dat pthis: qb⁹ ab externorꝫ bellis tuti eēnt: equos t & uastā planiciē: quā facillime eqtes tueri possent: & sagittas qb⁹ eminus arcere possent hostē. ¶ Et inuia: inac cessibilis ¶ Flumib⁹ cir. ut difficilis eēt ad eos trāsit⁹: pp Euphratē: tygrim & alia ingētia flu. & de his apud Luc. in. 8. phar. inqt: euphrates Diuidit gēēt gurgitē mūdū Caspiaq; imēsos seducūt claustra: recessus ¶ Et polus ascyrias alter noctesq; diesq; uertit: & abruptū est nr̄o mare discolor unda oceanusq; su⁹ regnādi so la uoluptas. Celsior i cāpis sonipes: & fortior arcus. Nec puer aut senior letales tēdere neruos signis: & a nl la mors ē icerta sagitta. His igit̄ q̄tuor reb⁹ tuti erāt. Accessit & illud clades crassiana: quo effecti sūt audi ores ¶ Fuera eras M. Cr. p̄ris: & Pu. Cr. filii & legionū: q̄ cū his fuere ¶ Addiderāt aīos gēti: pthis ipsis ¶ Cū piit miles: exercit⁹ ipse roman⁹. ¶ Et signa uexilla. q̄ fuere sublata. ¶ Et si dux. ipse Cras. Parthus tenebat si gna rōana aq̄las &c. uexilla. ¶ Decus belli. ornamētū romanæ militiæ. Et hostis erat signifer rōanæ aq̄læ Par. erat q aq̄lā ferebat. ¶ Et is pudor: q̄si hæc ignominia q̄ romāi ruborē iniciebat ¶ Mānsisset adhuc in hūc usq; diē. ¶ Nisi opes Ausoniæ: italicæ ¶ Protegerēt̄: defēderēt̄. ¶ Armis cæsa. nisi. C. A. rōanū ipiū tueret̄.

Templū iouis ultoris

Octauianus recepit a parthis insignia Romana rapta in morte crassi.

Parthi & persæ sūt.

Laus cæsaris octauiani

¶NOtas ueteres:ueterē ignominiā qua romāi affecti sunt amissis uexillis.¶ Agnorūt sig.re.suos.Inaīatæ rei dat sensum more poetaꝝ.¶ Parte refers aqlas:Solo Augusti nole territi signa reddiderūt:q̄uis & arma nō deerāt.¶ Merit⁹honor:quē meruit mars Augusto cōcessa uictoria.Et est sensus:qa honor Marti debebat cæsar uota psoluit.¶ Circūcelebrate:nō est circū hoc loco nomē & accusatiu⁹casus ab eo qd est circus sed aduerbiū.Nā hoc dicit:Celebratæ qrites p uniuersā urbē ludos die q̄ Marti ædes dicata est ob augusti uictoriā qa nūc uisa est fortē scæua decere deū.Hoc ē i tāta urbis lætitia ludi nō dedecēt Martē romāæ gētis autorē. — ANT. FAN.

Ille notas ueteres & longi dedecus æui
Sustulit/agnorūt signa recepta suos:
qd tibi nūc soliteę mitti post terga sagittę
Quid loca/qd rapidi ꝓfuit usus equi:
Parthe rfers aqlas uictos q°q̧ porrigis
Pignora iā nr̄i nulla pudoris hēs(arc⁹
Rite deo tēplūq̧ datū nomēq̧ bis ultor
Emeritus uoti debita soluit honor:
Solēnes ludos circi celebrate quirites
Nō uisa est fortē scæna decere deū:
¶Pleiades aspicies oēs totūq̧ sororū
Agmē/ubi aā idus nox erit una super
Tūc mihi nō dubiis autorib⁹icipit æstas
Et tepidi finē tēpora ueris habent:
¶Idib⁹ora prior stellātia tollere taurū:
Indicat/huic signo fabula nota subest:
Præbuit ut taur⁹ tyriæ sua terga puellæ
Iuppiter & falsa cornua fronte tulit:
Illa iubā dextra læua retinebat amictus

¶PLEiades aspicies omēs:sol hoc tempe pœne in eo est ut in gemios itroitū faciat. Vñ pleiades q̄ꝝ supra meminimus pridie idus maias apparēt auteq̄ sol i ortū ferat quaꝝ exortū Ply.tradit Sole Tauri ptē.xxv.obtinēte sex diebus aā maias idus quo tpe Columella quoq̧ oēa inqt Vergilias apparere.Eaꝝ occasus paulo aā idus nouēbris hyemē ichoat teste Ply.ortus uero æstatē.Itaq̧ uergiliæ dictæ sunt autore Festo q̄ eaꝝ ortu uer finē facit Vñ ait Propti⁹.O utinā hybernæ duplicent tpa brūæ & sit iners tardis nauita uirgiliis.Sūt aūt uel in cauda Tauri ut qbusdā placere dubiū nō est:uel ita positæ ut ex earū situ teste A.Gel.Imago tauri ꝑter caput cōformata uideaf:uel aā genu tauri ut placet Seruio:cui illud astipulatur.Ac pp læuū genus oī ex pte locatas puas uergilias tenui cū luce uidebis:ubi notādū gen⁹ ꝓ genu dictū ut Priscian⁹docet.¶ Incipit æstas:si ex ortu Virgiliaꝝ uer finē facit necesse ē ut æstas ab eo tpe sumat exordiū:quā qdā diffiniūt emiuētē terræ aerē cōfoꝝ & calefactū solis ad septētrionē cursu.Sciēdū nōnullos non a ueris fine sed a uerni tpis significatiōe Virgiliis nomē īditū existimaret quas & pleiades dicim⁹qd primæ nauigatiōis tps ońdāt ¶ Idib⁹orta prior stellātia tollere tauꝝ ̄idicat. Repetēdū est noctis nomē:& est ordo Nox prior idib⁹ ̄idicat taurū tollere ora stellātia.Admonet aūt tm̄ hoc loco uideri apertius tauri caput idib⁹ Maiis aā ortū Solis.Nā heliaci ort⁹ suculaꝝ siue hyadū memi:t supra:ut Pars hyadū toto de grege nulla latet & ora micāt tauri septē radiātia flāmis Docet tñ Columella suculas paulo post idus hui⁹mensis hoc est.xii.cal.iu.exoriri.Sane taurus orit a clunib⁹ ꝑm Manilliū:ut Aspice tauꝝ clunib⁹& gemios pedib⁹ restudīe cācrū surgere.¶ Fabula nota subest:si nota ē cur explicaf:obtūdis.n.tāetsi itelligo.¶ Tyriæ puellæ Europe Seneca i hercule furēte hic q̄ tepētī uere laxāt dies tyriæ p undas uector europæ nitet ¶ Eadē & sidōis dr a sidōe q̄ nō plus q̄.cc.stadiis distat a tyro:uocatq̧ a Ply.thebaꝝ boetiaꝝ parēs.Eā ut iqt Iustin⁹tyrii cōdiderūt quoꝝ gēs a phœnicib⁹fluxit.Ii eni terremotu uexati relicto patrio solo assyriū stagnū prio mox mari ꝓximū litt⁹icoluerūt cōdiderūtq̧ urbē:quā a pisciū ubertate sidōa appellarūt. Piscē.n.phœnices sidō uocāt.Post m̄ltos deide āuos rege Ascalōioꝝ expugnari nauib⁹appulsi tyrō urbē aā āuū troianæ (cladis cōdiderūt.

Pleiades
Pridie id⁹ oriuntur.
Vergiliæ
tauri imago uidet solum in fronte
æstas initiū uergiliaꝝ ortu
Tauri caput appet idib⁹ maiis.
Ort⁹tauri a clunib⁹
Tauri fabula sidō

¶ILLE:augustus.¶ Sustulit uete.no.ueterē illā ignominiā.¶ Et dedecus lōgi æui:īfamiā longi tpis.¶ Nā coegit parthos reddere signa.¶ Recepta ergo signa:q recupata fuere ab augusto. ¶ Agnorūt suos:romāos.f.milites.Et est Prosopopeia:qn̄ daf aīa reb⁹inaiatis.Aut p hyppalagē itelligas:romāi agnorūt sua signa recupata.¶ Quid tibi o parthe.¶ Quid ꝓfuere tibi sagittæ solitæ mitti post terga:qd ꝓfuit piria iaculatiōis sagittaꝝ:quas eqs fugiēs a tergo mittit:uñ illud dictū:fatalia tela ueneno illita:q̄ fugiēs post terga reliq̄rit hostis.¶ Quid loca:ꝓfuere.f.q erāt inacceſſa.¶ Quid rapidi ꝓfuit usus eqs:qd illud quo plurimū ualebas:hoc est ipse equus:nā in pugna pedites parthi nō ualētnec uisi in cāpis sese exercēt de quo ēt apud Luca.Lētulus ita inqt.Sarmaticos iter campos:effusaq̧ plano Tigridis arua solo:nulli supabilis hosti libertate fugæ:sed nō ubi terra tumebit:aspa cōscēdet mōtis iuga.Nec p opacas bella gerūt tenebras i certo debilis arui.¶ Parthe refers aqlas.Romana ad augustū signa:& porrigis uictor arcus.Iā tu uictua supplex tua arma Cæsari aug.porrigis.¶ Iā nulla hēs pignora nr̄i pudoris:nō hēs iā signa aut aliud quo erubescere possim⁹.¶ Rite est datū tēplū deo:rite & merito ædes est marti consecrata. ¶ Et nomē bis ultor:merito quoq̧ bis est ultor cognoiat⁹:nā augustū iuuit in ultiōe p̄rna:& parthoꝝ iniuria ulciscēda:sic bis ulto:& de patricidis:& de hostib⁹.¶ Et merit⁹honor:q ab augusto marti bñmerito debebaf.¶ Soluit debita uotimā qd uouerat Cæsar:tēplū marti cōsecrauit.¶ Quirites celebrate ludos solēnes qui quotānis marti exhibenf.Cicero:in circo maxio.Scæna nō est uisa decere fortē deū,scænæ ubi leuia referunf & fabulæ recitanf:nō cōuenit reb⁹martiis:sed i circo opus est nūc:& equoꝝ cursu certare:& martior ludos exhibere.Maior.n.rō erat circēsiū:q̄ theatraliū.Erat.n.illa grauiora spectacula.Pleiades aspicies pridie Idus maias:Vergiliæ oriunf:de his dixim⁹in q̄rto lib.ꝑterea æstatis est initiū & sup⁹ex florētino dixim⁹pricipiū æstatis eē.viii.idus.¶ Tu aspicies oēs pleiades:q & uergiliæ dictæ.¶ Et totum agmē sacroꝝ:oia ipsa sidera:u: sup⁹us dictū:q̄ septē dici sex tñ eē solēt¶ Vbi una nox erit sup.i.superit ¶ Ante idus:hoc

PAV. MAR.
Victoria Augusti cōtra parthos digna
Ludi marti cōsecrati pp signa recepta a parthis

Decimoqnto die iulii taurus icipit discedere ut cedat geminis

est pridie idus.¶ Tuncteo tpe.¶ Incipit mihi æstas:est æstatis initiū.¶ Nō dubiis:sed certis autorib⁹.¶ Et tpa ueris tepidi hnt finē:est finis ueris cū aer erat tēperatior:& est pricipiū æstatis:cū aer icipit eē feruētior.¶ Idib⁹ora priortnocte iduū maiaꝝ altius attollit taurus:cū sit cessurus geminis.De tauro supiore egimus lib.poeta cām signi refert ad europe raptū ꝙ imago tauri fuerit cœlo locata sicut nos quoq; supra rettuli mus:licet sint q uaccā eē dicāt:& ad Io referāt.¶ Prior idib⁹:hoc est nox q̄ pcedit idus.¶ Indicat:ostendit.¶ Tauꝝ tollere:attollere alti⁹a sole in ortu.¶ Ora stellātia:stellas oris:quas supra explicuim⁹.¶ Fabula no taq̄si q̄ oēs norūt.¶ Subest huic signo:ipsi tauro:q̄a olb⁹notū q̄ rōne fuerit cœlo figurat⁹.¶ Taur⁹i iuppiter i tauꝝ demutat⁹.¶ Vi pbuit terga sua:cū se māluetū ondēs:pcubuit añ puellā:deditq; illi terga eqtāda ¶ Vñ Hora. Sic & europe niueū doloso credidit tauro lat⁹.¶ Puellæ tytiæ:Europæ a Tyro phœniciæ:nā filia regis Agenoris.De quo lati⁹in fine secūdi li.met.¶ Et tenuit:iuppiter.¶ Falsa:nō uera cornua fronte:nā tauꝝ se simulauerat. Veꝝ si historiā respicim⁹:habuit Iuppiter tauꝝ i puppi figuratū. De quo Lactā. loquēs ait rapuisse dī i aqla catamitū:poeticus color ē:sed ut p legionē rapuit:cui⁹isigne aqla ē:aut nauis in qua est ipostus:tutelā habuit i aqla figuratā:sicut tauꝝ figuratū:cū rapuit:& trāsuexit Europā.¶ Illa europa ¶ Retinebat dextra iubā cirres tauri:quo firmi⁹ihæreret.¶ Leua retinebat amict⁹:uestes:ne aqs maderēt.

ANT. FAN.

Immolādoꝝ hominuꝫ ritus olim in latio.

Scyrpea simulacra in tyberi idib⁹maiis

Sacrū saturni ad imagines syrpeas redactū fuit ab hercule

NOVI decoris:Vel magni siue excellētis uel reuera noui.¶ Subduxit ab æquore plātas:Europa nō Iuppiter.¶ Littorib⁹tacitis:Cretæ isulæ ad quā de⁹uexit europam.¶ Taurus init cœlū:Effigies tauri q̄ de⁹exuit in zodiaci signū trāslata est.¶ Phariā dixere iuuēcā:Iu q̄ io cōuersa ē quæ ægyptio isidis nomē accepit. Nota est fabula.¶ Simulacra uiroꝝ:immolādoꝝ hoium ritus fuit olim i latio: quēadmodū & apud quosdā imāissimos barbaroꝝ:quē nōnulli a Pelasgis fluxisse crediderūt q sedib⁹suis pulsi & incerti qb⁹locis adhærēt apud Dodonā oraculū acceperūt in quo erat:cai cephalar adi cal to patri pēpete phota Vñ cū post errores plurimos in latium appulissent erexerūt Diti sacellū & Saturno arā diuq; hūc uiroꝝ uictimis illū humanis capitib⁹placauerūt:qd̄ genus sacri redactū est ab Hercule in mitiorē ritū q suasit posteris pelasgoꝝ ut iferrēt Diti nō hoium capita sed oscilla ad humanā effigiē arte simulata & saturni aras nō uiris mactandis sed accēsis lumib⁹excolerēt:qa nō solū uir sed lumē per nomē qd̄ est phos significet. Eundē Herculē scribit Plutar. cū barbari ea loca ubi nūc Roma est incolerent græcos quos cæperāt in tyberim deiicerēt edocuisse illos ut ueterem morē & supstitionē imitātes simulachra uiroꝝ hominū in flumē dimitterēt.in sacris.n ut inqt Serui⁹simulacra p ueris accipiunt. Vñ cū de aialib⁹q̄ nō facile iueniunt sacrificādū est simulacra eoꝝ pane & cæra fiunt ac p ueris accipiunt. Itaq; postea idib⁹maiis circa pleniluniū pōtifices uirgiesq; uestales.itē ꝑoter aliq quos sacris adesse fas erat(ut inqt Eusebi⁹) imolatis aialib⁹uel ius pōtificiū postulabat argeos id ē trigita hoium simulacra siue sipeas effigies de pōte sublicio singulis ānis in tyberim iaciebāt. Dicti aūt argei sūt uel ꝙ Hercules cū occiso geryone uictor p italiā armēta duxisset simulacrā hoium p nūero argiuoꝝ sociorūq; quos casu pegrinatiōis amiserat dī in fluuiū dimisisse ut aq̄ secūda i mare deuecta p defūctoꝝ corpib⁹ueluti patriis sedib⁹redderent:uel a pelasgis quos scripsit Macrobi⁹post acceptū oraculū ad Dodonā in Italiā puenisse:uel a græcis quos barbari:ut diximus latiū incolētes in fluuiū iaciebāt. Græci.n.oēs ut inqt Plutar. argiui a ueterib⁹dicebant. Sane Festus autor est fuisse in urbe loca quæ argea uocabant ꝙ in his sepulti essent qdā argiuoꝝ illustres uiri & Varro argeoi inquit dictos putari a principibus qui cum hercule argiuo uenere romā & in saturnia subsederunt.

Et timor ipse noui causa decoris erat:
Aura sin9 iplet flauos mouet aura capil
Sidoni sic fueras aspiciēda iouis: los
Sępe puellares subduxit ab æquore plā
Et metuit tact9 assiliētis aquæ: (tas:
Sæpe de9 prudēs tergū demittit i undas
Hæreat ut collo fortius illa suo:
Littorib9 tactis stabat sine cornib9 ullis
Iuppiter/inq; deū de boue uersus erat
Taur9 init cœlū te sidoni iuppiter iplet:
Parsq; triū terræ tertia nomē habet:
Hoc cœli signū phariā dixere iuuencā
Quæ bos ex hoie ē, ex boue facta dea
Tū quoq; priscoꝝ uirgo simulacra ui
(rorū

Argei sirpeæ effigies.

Aegei unū dicti argiui

Argea

Pons sublicius.

PAV. MAR.

ET ipse timor:puelle Erat cā noui decoris:Augebat.n.timor ipsius decorē tum in uultu:qd̄ præ timore⁹cādidior uidebat.tū in ipso gestu:& habitu.¶ Aura iplet sinus:uestes:nisi dicas latēter historiā tangere qd̄ leni uēto uela ipleant:cū naue trāsueheret. Aura mouet capillos flauos:hoc qdē decorē illi⁹ augebat cum flaui crines uēto agerent.¶ Sidonis:o Europa a Sidone urbe phœniciæ.¶ Sic:hoc mō.¶ Fueras aspicēda ioui,cum formosior uidereris:& ob id illi gratior.¶ Sæpe subduxit:remouit. Ab æquore plantas puellares:cōttahebat:ut altius eleuaret pedes:ne attingeret aquas.¶ Et metuit tactus aquæ assilientis:metuit ne ab unda salienti tangerent:hoc est ne aqs spargeret.¶ Sæpe deus:Iuppiter in tauri forma.¶ Prudēs demittit tergū in undis:inflectebat se in undas:infusurus illi metum.¶ Vt illa fortius firmius.¶ Hæreat illa suo collo quo arctius eum puella amplectaret.¶ Littoribus tactis:postq̄ in cretā puenit.¶ Stabat iuppiter sine ullis cornibus.nā exuerat formā tauri.¶ Et de boue erat uersus in deum,resumpsit uerā formā.¶ Taurus figura tauri.¶ Init cœlū:q̄a cœlo locata.¶ Sidoni.europa.¶ Implet te iuppiter.grauidam fecit.& de te Minoem genuit.& Tertia pars terræ hēt tuū nomē:diuisus eni orbis in tres partes:ab ea una ipsarū partiū Europa uocata est,unde Hor.bene ferre magnā disce fortunā.tua sectus orbis nomina ducet.¶ Dixerunt aliqui.s.Hoc cœli signum phariā iuuencā esse io inachi regis argiuoꝝ filiā.¶ Quod bos est facta ex hoie cum demutauit iuppiter eā in uaccā:ne pateret eius furtum ¶ Ex boue facta dea.cum rediit in pristinam

Iuppiter ex europa genuit minoem.

formā:& in ægypto meruit diuios honores. Putāt igit̄ illā uaccā eē ī cœlo figuratā: sed ut supi⁹ dictū Vacce sit an taur⁹ nō est cognoscere ꝓmptū. ⁋ Phariā: ægyptiā a pharo isula pua ī niloq̄ Alexādriæ pōte iōgebat̄. de q̄ Luc. in. x. Tūc claustrū pelagi cepit pharō isula quōdā in medio stetit, illa mari sub tpe uatis ꝓtheos at nūc est pellæis ꝓxia muris. ⁋ Tūc quoq; priscoꝝ uirgo: idib⁹ maiis: scyrpea simulacra iaciunt̄ in tybri e roboteo pōte: uñ pri⁹ solebāt emittit hoies: cui⁹ rei nieminerūt Diony. li. i. de antiqtate italica: Lactantius in prio diuiaꝝ istitutionū. Plutar. in ꝓble. Macro. in satur. & Eusebi⁹ li. iiii. de euāgelica ꝓpa. Diōysii, uerba referēs: afferūt inqt saturno in italia priscis tpib⁹ ita sacrificatū fuisse: quēadmodū apud carthaginēses: tañq̄ urbs eoꝝ dirueret̄. ⁋ Celtæ uero ad hæc usq; tpa: & occidētaliores fere oēs homicidio sacrificāt. Hercules aūt fert̄ prim⁹ in saturno ara ædificata: itē meratas hostias imolasse: hāc legē qua hoies sacrificabant̄ reuocasse: & ne q̄si patrio ritu neglecto supstitiōe inani icolæ turbarent̄: simulacra ꝓ uiuis hoib⁹: quos ī fluēta tyberis ꝓiciebāt: hostiaꝝ ornata mō in tyberim imittere docuit: q̄ res a romanis: tpib⁹ quoq; nrīs: idib⁹ maiis diligēter fieri solet. ⁋ Etenī die pōtifices: taialib⁹ ꝓrio fm leges imolatis: uirgiesq; uestales: ꝓtores: t aliiq; ciues quos sacris adesse fas est, xxx. simulacro hoium: q̄ argiuos appellāt a pōte sacro i tyberim demittunt. &c. Epicadus uero refert: Herculē occiso gerióe: cū uictor ꝑ italiā armēta duxisset pōte: q nūc sublicin⁹ dr̄: ad tpꝰ istructo hoium simulacra ꝓ nūero socioꝝ: quos casu pegrinatiōis amiserat in fluuiū dimisisse: ut aq̄ secūda in mare deuecta ꝑ corpib⁹ desūctoꝝ: ueluti patriis sedib⁹ redderent̄: & ide usū talia simulacra fingēdi iter sacra māsisset. ⁋ Veꝝ alii⁹ cū supiore cōcordat. Hic e pōte sublicio iacta inquit & Plutar.; Dion. e pōte sacro. Lactā. e pōte miluio. q̄ ita de ea re agit. Saturn⁹ in latio eodē gñe sacrificii cult⁹ est. Nō qdē ut hō ad arā imolaret̄. sed uti in tyberim de pōte miluio mitteret̄. Q d̄ ex rñso quodā factitatū Var. autor est: cuius rñsi ultim⁹ uersus ē talis καικεφαλοσ κρονίδῃ καὶ τῷ πατρὶ πέμπεται φῶτα & capita saturno: & pri mitire hoiem q̄ q̄a uř ambiguū: & fax illi: & hō iaci solet. Veꝝ id gen⁹ sacrificii ab Her. cū ex hispania rediretur dr̄ eē sublatū. Ritu t̄n ꝑmanente, ut ꝓ ueris hoib⁹ imagies iacerent̄ e scyrpo: ut Oui. in fastis docet. Et adducit ipse Lactā. plures ex uersib⁹ ouidianis. Plut. uero hāc ei⁹ rei rōnē affert. Q d̄ antiqs tpib⁹ barbari ea loca incolētes græcos quos cepant eo pacto iterficerēt. Herculē uero postea admirati: ab hospitū: & externoꝝ cede abstiuerūt: docti ab eodē: ut ueterē morē: ac supstitionē imitātes effigies ī flumē abiicerēt: nā ueteres græcos oēs argiuos æq̄liter appellabāt: nisi ꝓꝑ uicinitatē: argiuos arcadū euāder existimās: q patriā fugiēs ibi cōsedit: odiū & amicicia retinuit. Poeta uero ōñdit alios & rñso factū tradidisse: ut duo corpa ī tybri iacerent̄. Alios uero putauisse iuuenes solitos e pōtib⁹ ipellere senes ut ipsi eēnt: q ī comitiis, suffragia darēt: & inde morē habuisse originē: ꝯuatūq; usq; ad Her. tpa. ⁋ Tūc quoq; eo ēt die. ⁋ Virgo uestalis. ſ. amata.

Pharos isula, fuit pua in nilo

Idib⁹ maiis simulacra iaciūt in mari ex mādato apollis delphici

Opio natria de senibus de pōtanis

ANT. FAN.

Mittere roboreo scirpea ponte solet:
Corpa post decies sēos q credidit ānos:
Missa neci sceleris crimie dānat auos:
Fama uet⁹ tūc cū saturnia terra uocata ē
Talia fatidici dicta fuere senis:
Falcifero libata seni duo corpa gentes
Mittite: quæ thuscis excipiant̄ aqs:

⁋ ROBOreo pōte. Sublicio quē Plut. scribit ligneū factū & absoluta ab Anco martio rege & postea lapideum extructū ab Æmilio q̄store. Vñ nō placet q̄ Lactan. tradit e pōte Miluio hoiem in tyberim missum. Varro pontē sublicium a pōtificib⁹ inqt primū factū & sæpe restitutū. Eius cōtignationē Ply. ita dispositā inqt fuisse ut eximerent̄ trabes sine fulturis ac reponerent̄. q d̄ in eo pōte religiosum fuit postea q̄ Coclite Horatio defendēte ægre reuisus est. ⁋ Dictus aūt est sublici⁹ a sublicis q̄ sunt ut Cato scripsit ꝑticæ lōgiores ex qb⁹ pons tot⁹ fuit postq̄ istitutū est ne ferro & clauis cōpigeret̄. Hūc ut qdā tradūt Antonī⁹ pius impator marmoreū fecit. Sed nō ꝑcredendum q d̄ scribit Macro. structū fuisse ad tēpus hūc pontē sub Hercule & postea subliciū dictū: ex quo idē Hercules dr̄ hoium simulacra in fluuiū demisisse. ⁋ Decies senos: sexagita. Vñ Festus depōtani inqt senes appellabant̄ q sexagenarii de pōte deiiciebant̄. Libet hoc loco p iocū laudare maioꝝ nroꝝ pietatē ad prudentiā curātiū ne oporteret sexagēarios senes āni scalarii picula formidare. Cæteꝝ id romæ nō crediderim apud scytas ꝯuatū eū morē fœdissimū aliqñ fuisse dubiū nō est. ⁋ Tūc cū saturnia terra uocata est. Primi cultores italiæ fm Trogū ab origies fuere ut Iustinus refert. quoꝝ regē saturnū tātæ inqt fuisse iustitiæ ut neq; seruierit⁹ sua eo q̄ sq̄ nec priuatæ rei quicq̄ habuerit: ita italiā regia noie Saturniā appellatā & mōrē quē inhabitabat Saturniū dictū ubi postea capitoliū fuit. Sed est & Saturnia nomē oppidi ut supra ōñdimus.

Subliciū pontē ab hercule, dictum.

Depōtani senes

Aborigines

Saturnus rex saturnium.

⁋ SOLET mittere: eiicere. ⁋ Simulacra scyrpea priscoꝝ uiroꝝ effigies antiquoꝝ ex scyrpis compositas. ⁋ Pōte roboreo: ligneo hoc est e pōte sublicio ex sublicis: hoc⁹ ex ipsis oblongis & exactis lignis cōpacto. ⁋ Qui credidit corpa missa neci. q putat necatos hoies. ⁋ Post decies senos: hoc est post sexaginta annos. ⁋ Dānat auos crimie sceleris. arguit maiores sceleratæ cædis: & sūmæ imanitatis: q̄si dicat nō ita sunt maiores tāti sceleris arguēdi. & hoc iō inqt: q̄a putabāt aliq eundē morē in italia fuisse: q apud pleros scytarū ꝑplos seruat̄. ubi sexagenarii necant̄: ut ea rōne istitutū arbitrarent̄ in latio: sexagenarios epōte in fluuiū mitti solitos: q d̄ poeta negat cū maiores nō sint tāti sceleris accusandi. Veꝝ aliq ex græcis seruauere hūc morē. nā in cea insula lex lata erat q recte uiuere ne queāt turpiter ne uiuūto. Edixit eni lex maiores annis lx. natos aconito uitā finire, ut cæteris cibaria sufficerēt. Hæc Stra. refert. ⁋ Fama uet⁹. q̄si iā antiq hæc fama emanauit. ⁋ Tūc cū terra. latina. ſ. ⁋ Est uocata saturnia: q̄si añ urbē cōditā: cū & saturni⁹ collis uocaret̄ qui nūc capitolinus dr̄. & in eo saturnia urbs ut in prio dixim⁹. ⁋ Talia fuisse dicta senis fatidici. hoc fuisse uatis rñsum. ⁋ Mittite o gētes duo corpa libata duos hoies litatos. ⁋ Falcifero seni saturno ferēt falcē: cū falce. n. figurat̄: q d̄ ea fruges execare docuerit. aut q d̄ saturnus κρονοσ dicat̄. & tps significat. cui falx at.

PAV. MAR.

Qui recte uiuere ne queāt turpiter ne uiuūto.

tribuit:qm̃ tẽpus oĩa metatur:exercet & indicat.⸿ Quæ duo corpora.⸿ Excipiant aquis thuscis t tyberinis:
Hoc igitur responsum fuit:ut duo deiicerentur in fluuium:& sic saturno litterentur.

Dõec ĩ hæc uẽit tirynthi9 arua quotãnis
Tristia leucadio sacra peracta deo:
Illũ stramiceos ĩ aquã misisse quirites
Herculis exẽplo corpora falsa iaci:
Pars putat ut ferrẽt iuuenes suffragia so (li
Põtib9 ĩfirmos p̃cipitasse senes:
Tybri doce uera tua ripa uetustior urbe (est
Prĩcipiũ rit9 tu bñ nosse potes:
Tybris arũdifera medio caput extulit al (ueo
Raucaq; dimoui talib9 ora sõis:
Hæc loca desertas uidi sine mœnib9 her (bas
Pascebat sparsos utraq; ripa boues:
Et quẽ nũc gẽtes tybri norũtq; timẽtq;
Tũc etiã pecori despiciẽdus eram:
Arcadis euãdri nomẽ tibi sæpe refertur

ANT. FAN.

⸿ DONEC in hæc uenit tirynthius arua. Redegit quidẽ Hercules crudele factum ad mitiorem ritum ut diximus: sed eo usq; p̃cessit sacri prodigiosi celebratio ut Cn. Cornelio Lentulo. P. Licinio Crasso consulibus senatusc õsultum factum fuerit ne homo imolaretur:& postea Tyberius Cæsar sustulerit druidas ita ut multum debeatur Romanis ut ait Plinius per quos sublata sunt monstra:in quibus hominẽ occidere religiosissimum habebat.⸿ Thuscis aquis Tyberi.⸿ Tristia leucadio sacra peracta deo: nõ placet q nõnulli dicunt a parte totum accipi & saturnum Leucadiũ dictũ q in epiro cuius ĩsula est leucas oraculum iusserit huic deo uiro℞ uictimis rẽ diuinã fieri:sed leucadiũ dictum accipimus suppleta q̃ũ particula qđ poetæ facere cõsueuerũt teste Seruio:qm̃ uiuis hoĩbus ex alto deiectis ei sacra fierent queadmodũ & Apollini apud leucadem. Leucadiũ enim deum p̃prie Apollinem dicimus. Oui. alibi: An qa leucadio semp amata deo. Fuit ei9 ædes in actio p̃mũtorio apud leucadem. Vnde illud est Virg. Mox & leucatæ nimbosa cacumina montis Et formidatus nautis aperit apollo. Leucadiis aũt (ut inqt Str.) mos patrius fuit ut in Apollinis sacrificio quotãnis sontẽ aliquem auertendæ deo℞ iræ gr̃a e montis specula deiicerent. Nouimus eni (ut autor est Porphyrio & nos diximus supra) quosdã e diis placari ne obsint:& Apollinẽ a nonnullis pestilentẽ deũ existimari. Vñ illud est: Cõdito mitis placidusq; telo supplices audi pueros apollo. Stra. autor est Corinthios leucadẽ quæ fuit olĩ cherõnesus in formã ĩsulæ redegisse:quæ a petra albicãte p̃tẽta in pelagus nomẽ accepit. Vel s̃m Alcmeonidẽ a Leucadio icarii filio.⸿ Stramineos quirites. Simulachra qritũ e stramine: Quiritiũ aũt dixit nõ q tum essent:sed quo postea eo in loco quirites fuerũt.⸿ Corpa falsa iaci. Repetẽdũ fama est.⸿ Vt ferrẽt iuuenes suffragia soli. Quia senio℞ cõsilia solẽt sæpenumero affectibus iuuenũ reluctari.⸿ Tua ripa uetustior urbe est. Facile tibi est uera docere qui es urbe uetustior & nostri quæ fuerũt ante urbem conditam.

C. senat9 cõsultum institutũ. Cornelio lẽtulo &. P. licinio crasso cõsulibus ne hõ sacrificaretur

Deus leucadia

Sõtẽ quotãnis deiiciebant leucadi e montis specula

Leucas

PAV. MAR.

⸿ DONEC tyrinthius.& fama fuit:rusq; quo Hercules a tyrinthio oppido boetiæ.⸿ Venit in hæc arua:latina:uicto in hyspania gerione:ut diximus in primo.⸿ Sacra tristia:ob humanã uictimã⸿ Peracta deo:leucadio:in oĩbus codicibus ẽt uetustissimis:ita scriptũ est deo leucadio:ita ut intelligi nõ posset:quare leucadio diceret:& alii aliud sentiebãt.& alii aliter deprauabãt. At Lactãtius qui hunc locũ adducit:ita hũc uersum ponit.⸿ Tristia leucadio sacra peracta modo:& hoc pacto reddit sensum faciliorẽ. Sacra quæ parãtur eo modo quo sacrificat apollini ad actiũ in mari leucadio:nam imolaf humana uictima. de quo Virg. Et formidatus nautis aperit apollo. ita hic imolabant hoĩes saturno:& tamẽ si omnino illud asserẽdum eẽt ut leucadio deo diceremus. Erit quidẽ ad locum referendum in urbe:ubi erat eius templum:& opis simul: & ut saturnum leucadium dicebãt:ita & opim leucadiam. Plautus eni opis leucadiæ meminit. Sic utroq; modo recte dices. Et fama est.⸿ Illum:her. Misisse quirites stramineos:stramineas effigies quiritium.⸿ In aquã:in tybrim:sed nõ quiritũ quia nondũ cõdita Roma:neq; erat quiritiũ appellatio. Sed poeta posteriore uocabulo pro re ueteri usus est:nã effigies illo℞ qui tunc ea incolebãt loca. Et fama est.⸿ Iaci corpora falsa corpo℞ effigies.⸿ Exemplo herculis:ut herculem imitentur.⸿ Pars putat:alii sunt qui id existimãt⸿ Iuuenes præcipitasse:præcipites iecisse e pontibus.⸿ Senes infirmos:inualidos:qui defendere se nõ poterant a iuuenibus.⸿ Vt ipsi.⸿ Iuuenes soli ferrent suffragia:ut in comitiis darent cui uellent suffragia:sine senum repugnantia. Tybri doce uerum. numen tyberinum inuocat:ut ueram causam referat. Quæ quidem ab illo ad herculis comites refertur qui in illis collibus:ubi postea urbs est condita:remanserunt. At cum amore patriæ tangerentur:aliqui ex his in morte mandabãt:ut mitterent in tybri. quo ab undis in patriam reportarent:hæredes uero non parebant:sed humabãt extinctos:& scyrpeas imagines in fluuium deiiciebant.⸿ Doce tu uerum tybri:unde hic mos originẽ habuerit.⸿ Tua ripa est uetustior urbe:antiquior quam sit Roma.⸿ Tu bene potes nosse:propter ipsam uetustatem.⸿ Prĩncipium ritus originẽ huius moris.⸿ Tybris:deus ipse tyberinus.⸿ Extulit:eleuauit.⸿ Caput harundifera:harundines coronatum ea.n. est fluuio℞ corona qđ referf ad ripas harũdine obsitas.⸿ Medio alueo:per quem fluit⸿ Et dimouit ora rauca a rauco aqua℞ murmure.⸿ Talibus sonis:his dictis.⸿ Vidi:ego.⸿ Hæc loca:romana.⸿ Herbas desertas:quasi pascua in solitudine iacentia.⸿ Sine mœnibus:cum nondum esset urbs:aut aliud oppidum conditum⸿ Vtraq; ripa:& latina & hetrusca.⸿ Pascebat boues sparsos:hincinde fusos.⸿ Et eram tũc ego tybris despiciendus pecori:quasi pro nihilo & abiecto:quem pecora ipsa contẽnerent.⸿ Quem tybrim nũc omnes gentes norunt propter magnitudinem Romani imperii⸿ Et timeant romanis uires:timẽt quoq; numen meum.⸿ Sæpe refert tibi nomen arcadis euãndri. q. d. tu debes scire qui fuerit euander arcas:quãdo quidem eius nomen a te sæpe refertur.⸿ Ille:euander.⸿ Aduena:peregrinus.

Ap̃. actiũ p̃montõrium hõ uno labatur apollini

Tybetis flu.

Tyberinus deus etiã piscis dr̃.

Latina & hetrusca ripa tyberis dr̃

¶ TORSIT aquas: Nauigans aduersus fluminis impetu. ¶ Pallātius heros: Euādes Pallātis nepos regis Arcadiæ. ¶ Comites lōgies Ire negāt: Argini quos ait Varro ut diximus I saturnia subsediffe. ¶ Moriens hoc breue mandat opus: Si moriens q̄no mandat? morientē hic dicit paulo post moriturus. ¶ Litus ad inachinm: Argiuū uel a rege inacho q apud Arginos regnauit uł a flumine. ¶ Displicet hæredi: Quia qđ mādatum fuerat impiū uidebať. ¶ Clare nepos atlantis ades: Idibus Maiis Mercurius colebatur quē quidē eo die in lucem editū ferunt. ut Maiæ mercuriū creastis idus: Erat aūt is dies festus Mercatorum ut Festo placet quod ædes Mercurii effet huius mensis idibus dedicara q̄ fuit non longe a Circo maximo: ut Templa pii posuere patres spectantia circum. Existimabatur. n. Mercuius nō solū inuentor sermonis lyræ siue cytharæ palæstræ atq; furtorum: sed uiarum atq; itinerum dux minister ac nuncius inter superos atq; inferos deos ac mercatorum oium deus: cū ad quæstus pecuniæ mercantasq; habere uim maximā crederetur Vnde ait Plautus in amphitriōe: Vt nos in uostris uultis mercimoniis emendis uendundisq; me lætū lucris afficere atq; adiuuare in rebus oibus. Itaq; sunt qui Mercurium putent a mercibus noiatum q̄uis alii dictum uelint quasi medium currentemq; sermo currat inter homines mediu. Vñ a græcis hermes dicitur: a poton hermineuin quia sermo latentes cogitationes interpretatur. Diximus supra plures fuisse Mercurios quod & Cicero docet Lactātius grāmaticus quatuor inquit fuisse. Vnum iouis & Maiæ filium. Alium Cœli & Cei. Tertium Liberi & Proserpinæ. Quartū iouis & Cylienes. Alii trium tm̄ meminere: ægyptii. Cretēsi & Atlātici. Alii sex quorum ultimū ex ioue & Maia Atlātis filia natū uoluntad quē cæterorum referuntur Inuēta: quæ omnia cōmemorare hoc loco nō grauare mur: nisi recte Seruius admoneret in deorum rōne fabulas sequendas cum ueritus ignoretur. Mercurius ab ægyptiis a nubis pater a quibus canino capite una cum iside colebatur. Eiusdem apud gallos teste cæsare in commētariis plurima fuere simulachra qui eū putabāt oium artiū Inuentorē. Atheniēses uero primi e græcis (ut inqt Herodotus) edocti a Pelasgis statuas Merc. erectis uirilibus habuerūt cuius rei rōnem apud Mac. lector inueniet. Huic dno romani lacte uino supplicarunt In uico quem putant eam ob causam sobrium appellatum.

ANT. FAN.

Mercurius colebatur idibus maiis

Mercurii ædes non lōge a circo maximo

Mercurii inuenta

Mercurii nomē uñ dictū Hermes Mercurii plures fuerunt

A nubis ab ægyptiis dicitur mercurius deus

Mercuri' sobrius

Ille meas remis aduena torsit aquas:
Venit & alcides turba comitatus achiua
Albula si memini: tūc mihi nomē erat:
Excipit hospitio iuuenē pallātius heros
Et tandē Caco debita pœna fuit: (dā
Victor abit secūq; boues erythreida pre-
Abstrahit/& comites lōgius ire negāt
Magnaq; ps horum desertis māsit i agris:
Mōtibus his ponūt spēq; larēq; suum
Sępe tamē patriæ dulci tāgūtur amore
Atq; aliqs moriēs hoc breue mādat opus
Mittite me i tyberi/tyberis uectus i ūdis:
Littus ad inachium puluis inanis eā:
Displicet hæredi mādati cura sepulchri
Mortuus ausonia cōditur hospes humo
Scirpea pro dño i tyberi iactať imago
Vt repetat graias p freta lōga domos:
Hactenus ut subiit uiuo rorantia saxo
Antra: Leues cursū sustinuistis aquę:
¶ Clare nepos atlātis ades: quē mōtibus
Edidit arcadiis pleias una ioui (olim

¶ TORSIT aquas meas remis: ille classes aduerso amne meo: in hæc loca egit. Venit & alcides: Her. Comitatus turba achiua: q̄si hñs secū græcos comites. ¶ Tunc erat mihi nomē albula: eo tpe uocabar albula qa nōdū rex Albanus dederat mihi nomē tyberinū. ¶ Si memini: qa memini ita fuisse. ¶ Heros pallātius Euādes siue a pellāte siue a pallātio. ¶ Excipit Iuuenē. Her. Hospitio: ut i primo dictū. ¶ Et tādē debita pœna fuit caco: nā ob raptas boues ab Hercule mactatus est & expurgata est eo mōstro rupes aduētina. ¶ Victor Hercules q cacū interemerat. Abiit discedit. ¶ Et abstrahit abducit secū. ¶ Boues pdā erythreida: armēta q̄ fuere Geriōis q regnauit i erythra isula ad dextrā fauciū freti atlātici i hispania ide erythreida pdā dixit: sed de his oibus I primo diximus. ¶ Et comites: Herculis. ¶ Negāt lōgius ire: nolūt seq Herculē: sed uolūt in latio remanere. Et magna ps horum comitū Her. Māsit i agris desertis: ubi alii nō erāt coloi. ¶ Et ponūt spē & larē suū: hiit mōtibus: reliquere spē patriæ: & i his collibus eāicū domicilio: & fortunis collocarūt. ¶ Tū sæpe tāgunť dulci amore patriæ: qa sæpe desiderio eius cōmonebať. ¶ Atq; aliqs moriēs: cū iam moriturus esset ¶ Mādat hoc breue opus: qđ hæres exequať: hoc exiguū illi officiū mādat. ¶ Mittite me i tyberim: cū expirauero: & solueritis iusta deiicite me i fluuiū. ¶ Ego uectus ab undis tyberinis quē tybris deuehet in maria. & usq; i græciā. ¶ Ego puluis Inanis q redactus ero in leuē puluerē. ¶ Eā in litus argiuū hoc est in litus patriū. ¶ Cura mādati sepulchri cura illius officii ut mitteretur in aquas tanq̄ in sepulchrū. ¶ Displicet hæredi tanq̄ illud impiū esset nō humare corpora sed in aquas iacere. Hospes mortuus argiuus ille extinctus. ¶ Condiť humo ausonia tellure latina humať. ¶ Scyrpea imago effigies e scyrpis. ¶ Iactať tyberi p dño. mittiť in fluuiū pro corpe illius. ¶ Vt repetat graias domos ut redeat in græciā. ¶ Per freta longa per ipsa maria lōgo spatio In græciā usq; tendētia. ¶ Hactenus. huc usq; locutus est deus amnis. tyberini. ¶ Et subiit antra quæ erāt sua palatia de quibus In. iiii. diximus. ¶ Rorātia aquis madētia. ¶ Antra uiuo saxo quasi antrum ab ipsa natura in saxo excisum & ab aliquibus interpretibus Virg. refertur ad naturalem animā cum dicat uiuoq; sedilia saxo: idem dici potest in hoc loco. ¶ Leues aquæ sustinuistis cursus quoad ille in suam regiam ingrederetur continuistis impetum. ¶ Clare nepos atlantis inuocat nunc Mercurium quoniā idibus maiis est eius festum quo die fuit illi a senatu ædes apud circum max. cōsecrata & eodem die mercatores ad aquā Mercurii extra portā capenam sese lustrabāt & precibus id petebāt ut

PAV. MAR.

Idibus maiis cōsecratū ē tēpiū rome mercurio in quo die inuocatiões agebāť ipsi mercurio

a qbufcũq plutils abluerent.& lucri acceffiões.& cũ lucris gaudia afferri.⸿Ades clare atlãtis nepos.Mer facũde nepos atlãtis ut Hora.inqt.nã ex maia illi⁹ filia nat⁹.⸿Quẽ olĩ una pleias maia ex pleiadũ numero. ⸿Edidit ioui.pepit ioui filiũ.⸿Mõrib⁹arcadiæ.i cyllene mõte arcadiæ.uñ cylleni⁹ dict⁹:ut fupra docuim⁹.

Pacis & armoꝝ fuperis imifq deorum
Arbiter alato qui pede carpis iter:
Læte lyre pulfu nitida quoq læte palæ
Q uo didicit culte ligua docẽte loq(ftra
Tẽpla tibi pofuerẽ pres fpectantia circũ
Idibus ex illo eft hæc tibi facra dies:
Te qcũq fuas pfitẽtur uẽdere merces
Ture dato(tribuas ut fibi lucra)rogãt:
Eft aqua mercurii portæ uicina capenæ
Si iuuat expertis credere numen habet:
Huc uẽit icĩctus tũica mercatõ & urna
Purus fuffufam quã ferat haurit aquã
Vda fit hic laur⁹:lauro fpargũt ab uda
Omnia q̃ dños funt habitura nouos:
Spargit et ipa fuos lauro rorãte capillos

ANT. FAN. ⸿PACIS & armoꝝ arbiter.Eloquẽtia & fedat aios cõcitatos & cõcitat fedatos nec hẽt in fe q̃litatẽ ut qdã docẽt fed eã accipit ab agẽte.Vñ Cicero in rhetorica ueteri:nõ utrum bonũ an malũ fit eloquẽtia quærit fed utrũ plus boni an mali fera oñdit.Fiebat aũt pax per caduceatores tefte Seruio ficut p feciales bella indicebãtur.it a faciẽdis fæderibus:illi a caduceo nomẽ habuerũt dicto q p caduceatores bella cadere & dirimi cõfueuerunt.Caducei meminit Plinius natu.hifto.lib.xxix.his uerbis:Hic tñ cõplexus anguiũ & efferatoꝝ concordia cã uĩ effe q̃re exteræ gẽtes caduceũ i pacis argumẽtis circũdata effigie anguiũ fecerint.⸿Alato qui pe.car.iter.Vel qa Mercurius cito recurrit in ortũ fuũ:uel qa uolucer fermo p aerẽ fertur:uel ob Solis uelocitatẽ fm eos q eundẽ Mercuriũ atq Apollinẽ uolũt.⸿Nitida quoq læte palæftra:Lyre ac palæftræ inuẽtorẽ fuiffe Mercuriũ ægyptiũ Dio.autor ẽ.⸿Portæ uicina capenæ:Hãc portã nõnulli exiftimãt eẽ quæ & trigemina dicta eft q ad eã trigemini horatii fepulti fuerint: Quod utrũ ne fit alii uiderint.Capenæ aũt nomen accepit uel a lucis capenis ut inqt Seruius:uel ab oppido capena ut aliis placet.Fuit apud hanc portã aqua Mercurii ut Oui.fcribit hoc loco q̃ mercatores idibus Maiis fe ac fuas merces fpargere cõfueuerũt:Itẽ lapis manalis quẽ in urbẽ iferebãt ut ait Feftus quotiẽs ob nimiã ficcitatẽ pluuias cupiebãt.⸿Præterea fõtes ac putei ubi fõtinalia celebrabant coronatis puteis & fparfis florib⁹ in fõtes.Hinc illud eft Martialis.Capena grãdi, porta q̃ fluit gutta.Et illud Iuuenalis:Subftitit ad ueteres arcus madidãq capenã Rediculi ẽt Fanũ extra portã hãc fuiffe legim⁹fic dci q accedẽs ad urbẽ Hãnibal ex eo loco redierit qbufdã pterritus uifis.Sũt q portã capenã eẽ Appiã quoq noiatã doceãt.Numẽ hẽt:Prægãdi uim ac ptãtẽ.⸿Vrna:uas eft pprie quo aquã haurimus qa urinare eft in aquã mergi tefte Varrõe.dicimus & urinare:q i aquã mergunt Pli.urinates uocat . Vrnariũ uero Varro eẽ inqt in culina ubi urnæ cũ aqua pofitæ habent.⸿Oia quæ dños funt habitura nouos:Merces quæ cũ uendunt dñm mutant.

Palæftre inuentor Mercuri⁹

porta capena uñ dicta mercurii aq̃

Lapis manalis Fontinalia fa nũ redicli

Ante portã capenã fuit ædes mercurii

Vrna

Vrnariũ

PAV. MAR. ⸿ARBIter pacis:& armoꝝ:pro caduceo dictũ:quo pacẽ ferit:& bella idicit:cũ pax erit ceffatura.⸿Supis imifq deoꝝ:uel arbiter utrifq diis:aut q gratus ex diis cœlitibus & diis iferis:ut eft illud horatianũ fupis deoꝝ gratus & imis.⸿Qui carpis iter alato pede:Quiq uolas quotiẽs pedibus talaria nectis.Aurea q̃ fublimẽ alis:fiue æquora fupra:Seu terrã rapido pariter cũ flamine portẽt.Sed hoc iõ a poetis dictũ ẽ q eius ftella erraticis celerius cæteris in ortũ recurrãt.Læte pulfu lyræ:q̃ tu ipfe repifti:& Hora.Curuæq lyræ parẽtẽ .⸿Læte quoq nitida:palæftra.qm̃ certamẽ palæftræ primus tradidit.Hora.& decore more palæftre nitida qa oleo puncti palæftra certabãt.⸿Quo docẽte lingua didicit culte loq:qa mercuri⁹ eft.q loq doceat. ⸿Culte:ornate:& Macro.Scimus inqt Mercuriũ uocis:& fmõis patẽtẽ:& Hora.Qui feros cultus holum recẽtũ uoce formafti catus.⸿Patres:fenatores.⸿Pofuere:erexere & cõfecrauere.⸿Tibi tẽpla fpectãtia circũ:quæ ppe circũ maximũ fiiutq eft inter palatiũ & auentinũ:Nec folũ ibi tẽplũ mercurii:fed alioꝝ& pluriũ numinũ facella cõfecrata:ut ædes ueneris:q̃ Fabius gurges cõftruxit:cuius meminit liuius.Aedes cereris:cuius meminit Pli.& tẽplũ iuuẽtatis:cuius Liuius ẽt meminit de bello macedõico:& colũna belli de q̃ dicemus i libro fequẽti.Et tẽplũ Her.a fylla erectũ:& alia quoq facella.⸿Idibus maiis.f.cõfecratũ fuit tibi tẽplũ.⸿Ex illo tpe.f.⸿Hæc dies:Idũũ maiaꝝ.⸿Eft tibi facra:qm̃ appellat mercurii feftum:& tibi eo die facrifica.⸿Quicũq pfitent uẽdere fuãs merces:oẽs mercatoresq hñt uenales merces:& mercaturã pfitent ⸿Rogãt te dato thure:poftq̃ aris tuis thura obtulerint ipræcant:ut tribus fibi lucra:ut lucrari poffint de mercibus:& mercurius mercibus præeft.iõ mercatores ei facrificãt.⸿Eft aqua Mercurii:q̃ qdẽ ita appellatur q mercurio facrificari:ibi fe prius abluebant.⸿Vicina portæ capenæ paulo extra portã capenã.ubi & fontinalia celebrabrant.coronatis puteis & fparfis floribus in fontes.Eodẽ loco erat lapis manalis extra eam portã iuxta ædẽ martis.quẽ cũ pter nimiã ficcitatẽ.in urbẽ ptraherẽt infequebat pluuia ftatim:eũq qd aquas manaret.manalẽ lapidẽ dixere.⸿Nec lõge fluit almo de quo fuperiore libro dictum. Martialis capena grãdi porta qua fluuit gutta.Phrygiæq matris almo qua lauat ferꝛ antẽ eft porta capena qua itur ad ædẽ diui febaftiani.⸿Si iuuat credere expertis.quafi adhibẽda eft fides illis:q rẽ & expiẽtia norũt.⸿Habet numẽ.ineft aliqd numẽs illi quæ.qm̃ ea expiant mercatores.⸿Mercator incinctus tunica : hñs incinctã tunicã.⸿Venit huc.ad eã aquã ⸿Et haurit aquã:ex fõte.⸿Vrna hoc.n.uafis genere hauriebat aqua. inde & urnariũ dictũ:q urnas:ut Varro inqt:cũ aqua pofitas ibi potiffimũ hẽbãt in culina:ab eo ẽt nũc ante balneũ locus:ubi poni folebãt:urnariũ uocat:urnæ dictæ qd orinẽt in aq̃· hauriẽda:ut omator orinare eft mergi i aquã.⸿Quã:aquã ferat.⸿Suffufã:i urnã.f.aut fuffufã p fnffundẽdã i feipm.⸿Purus q̃ fuffufione expiãdus.⸿Hinc:ex hac aqua.⸿Laurus fit uda:madida ipfa aqua:& oĩa.⸿Quæ funt ha.no.do.oĩa

Certamẽ palæftræ prius fuit a mercurio luẽtũ ante alios ludos

Lapis manalis etiã erat iuxta portã capenam

Laurus p februa.

quæ hñt uenalia ꝑtio cõmutãda.¶ Spargunt ab unda lauro:ut ea primũ lustret deide seipm̃:de de his ge. nerib⁹ expurgatiõis diximꝰ i q̃rto i palilib⁹.¶ Et ipse spar.su.ca.ut se expurget¶ Lauro rorãte.aqa madẽte.

Et peragit solita fallere uoce preces:
Ablue præterita periuria tẽporis inquit
Ablue præterita perfida uerba die:
Siue ego te feci testem falso ue citaui
Non audituri numina uana iouis:
Siue deum prudẽs aliũ diuam ue fefelli
Abstulerit celeres iproba uerba noti:
Et pereant ueniente die periuria nobis
Nec curent superi siqua locutus ero:
Da mõ lucra mihi da fcõ gaudia lucro:
Et face ut emptori uerba dedisse iuuet:
Talia mercurius poscẽtes ridet ab alto
Se memor ortigias surripuisse boues
At mihi pãde ꝑcor m̃to meliora petẽti
In gemios ex quo tẽpore phębus erat
Cũ totidẽ de mẽse dies supesse uidebis:
Quot sunt herculei facta laboris ait:

ANT. FAN.

¶ SOlita fallere uoce. Eadẽ uoce ꝑces pagit mercator q̃ & fallere cõsueuit ẽptorẽ.¶ Præterita die. Dies hoc loco tp̃s significat ĩdeterminatũ: queadmodũ & ibi:Et peant ueniẽte die piuria nobis. Vbi petit futuri quoq; tp̃is piuria cõdõari.¶ Talia Mercuriꝰ poscẽtes ridet:Nõ succẽset iniusta petẽtibꝰ qppe q ẽẽ dr̃ igeniosus ad furta. Dicit ãt mercuriꝰ q Apollini boues furatꝰ est fuisse Bacchi & Proserpię filius:de quo ait Hora. Te boues oli nisi reddidisses p dolũ amoias puer minaci uoce dum terret uiduus pharetra risit apollo.¶ Ortigias:Apollineas ab Ortygea insula q̃ Delos dr̃.¶ Quot sunt herculei facta laboris.xii. ca.Iu.sol i gemios trãsitu facit ut Ouidio placet hoc loco cui astipulat Columella. Quo tpe reliq sunt huiꝰ mẽsis. xii.dies q pleni atq; itegri hoc loco accipiẽdi sunt Quod ni feceris existimãs.xiiii.cal.Iuni solẽ abire in Gemios sequẽtia nõ ꝓcedent cũ.n.autor.xiiii.cal.Iunii ut ifra legit solẽ doceat abire i cãcrũ id ages ut triginta dies nõ absumant sole geminos metiẽte. Dicũt aũt labores Herculis fuisse.xii. Seneca i Hercule furẽte dextra cõare aggredi igens opus labore bisseno amplur. Apuleius possũ inq̃ primã istã uirtutis adoriã ad exẽplũ duodeni laboris herculei numerare moueãt pleriq; scriptores a qbus plures labores Herculis explicant.nã & Dio.xiii.inq̃t fuisse certamia q̃ ab eo pfici mãdauit Eurysthẽꝰ & Seruiꝰ Herculem docet a prudẽtibꝰ mẽte magis q̃ corpe fortem iduci adeo ut.xii.eius labores ad aliqd referri possint cui cum plura fecerit.xii.tñ assignant pp agnita.xii.signa Itaq; ẽt dr̃ ab iferis traxisse cerberũ.qa oẽs cupiditates & cũcta uitia terrẽa cõtẽpsit. Eusebius uero Apollinẽ inqt Herculẽ uocari q̃ ægrotãtibus medeat & morbo ꝓpellat &.xii. ei labores attribuitq̃m̃ p duodẽa signa ptrãseat. Sane Varro ut inqt Mac. Herculẽ putat uictorẽ dictũ q̃ oẽ aĩaliũ genus uicerit:uñ cõstat labores Herculis pene inumeros fuisse. Itaq; Romæ duæ uictoris Herculis ædes fuerũt. Vna ad portã trigeminã. Altera i foro boario ĩ quo imago Hercu.fuit triũphalis dicta q̃ dies triũphi triũphali habitu indueret.nã colossus eius fuit in capitolio:Hic deus semp pedes incessit autore Seruio cũ equos habuerit nobilissimus cuius ille mos fuit oĩ laude dignus ut ẽt nõ rogatus laborãtibus subueniret:p eũ pueri cũ iurarẽt sub tecto id facere phibebãtur iubebãturq; sub diuũ progredi q̃ Hercules nõ domi sed foris ac sub diuo uitã ægisset:cui cũ res diuina fieret alius deorũ nõ appellabat:qm̃ eum semideũ putarũt eiã cũ inter hoies ageret:uñ dẽ deus cõmunis dictus est:uel qa idem est Hercu.qui & Mars quẽ Cicero cõmunẽ dixit. Vñ Vir.dat folios Herculi quos Martis esse cõstat:uel quia is uacuauit eõ modis hoium ac tutelæ:uel qa numinũ alia sunt tñ cœlestia alia tñ terrestria alia media Eundẽ astrologum dixerunt ut Festo placet q̃ eo die se flãmis iniecit quo futura erat solis obscuratio. Is postq̃ a pyratis quos busiris miserat raptas hesperidas Atlãti restituit re uera ab eo astrologiã edoctus est ita ut primus putet sphærã in græciã attulisse cui Menarius Actoris filius primus in Oppũte oppido tauro. Capro & Ariete rem diuinã fecisse traditur. Ceterũ Hercules alii tres fuisse putant q̃ Diodoro placuisse uidetur.alii sex quorũ gesta Herculi alcmenæ ac Iouis tertii filio assignantur:alii ut Varro tres & quadraginta.

Ortygiæ boues intelligant ẽẽ apollis

Sol in geminos trãsit.xiiii.cal.ianua.

Herculis labores.xii.

Nota has opiniões uarias

Herculis uictoris ædes duæ romæ triũphalis

Hercules

Hercules ip pedes incessit.

Hercules plures

PAV. MAR.

¶ ET peragit preces precat Mercuriũ:ut ab oi piurio:& fallacia eum expiatũ esse uelit.¶ Voce so.fal.qua semp solet alios decipe.¶ Ablue inqt per.præ.tem.o Mercurii expurga me ab oi piurii crimie.in quo usq; in hũc diẽ deliquerim.¶ Ablue uer.per.fallacia.¶ Fide præ.nõ seruata:expurga me ab eo qd̃ fidẽ uiolauerim.¶ Siue ego fe.te in testẽ uocauerim ẽt absolue me.¶ Ve:pro uel.¶ Si falso citaui numina magna Iouis:uõ audituri:quasi si falso iurãs uocaui Iouẽ magnũ in testẽ nõ auditurũ mea uerba fallẽtia & p eius numia peieraui ẽt absolute me.¶ Siue epo.pru callidus & astutus.¶ Fefelli deũ.aliũ.¶ Vel aliã diuã:si p aliorũ deorũ:et aliarũq; dearũ numina¶ Celeres no.ab.uer.iproba:maligna fuerint irrita mea dicta:& inuẽtos abierint.¶ Et pe.no.per.quasi deleat a nobis piuriorũ crimẽ.¶ Veniẽte die:cũ primũ illuxerit.¶ Nec curẽt superi q̃si nõ aduertãt dii.¶ Si q̃ ero loquutus:si qd liceriosius dixeri in deos:& hoies:& ad eos decipiẽdos.

¶ Da mõ lucra mihi:ut ex mercibus mihi lucra ꝓueniãt.¶ Da facto gaudia lucro:ut læte fruar his:quæ lucratus fuero nõ ut eueniat mihi.queadmodũ & nimiũ cupidis:q sp diuitiis inhiãtes ptis frui nesciũt ¶ Et face.fac.¶ Ortygias:a delo ĩsula:q̃ ortygia dicta est:nã ortygius deus erat eaꝝ custos.¶ At mihi pãde præcor:q̃rit nũc a Mer.poeta:quo tpe sol erat i gemios:& rñdet ille.xiii.cal.Iun.hoc est.xx.die maii ¶ At præcor pãde mihi:apias oro id mihi¶ Petẽti.Iõ.mel.q̃ petãt a te mercatores:nã illi ut alios fallãt.ego ut alios instruã.¶ Ex quo tpe:quo die huiꝰ mẽsis.¶ Sol erat i gemios.relicto tauri signo:gemioꝝ signũ igrediat ¶ Aitsibi tũc:Cũ uidebis supeẽ totidẽ dies d mẽse quot sũt facta Herculei laboris:cũ tot dies restãt adhuc demaio:quot fuere labores Her. Duodeci illi fuere.ergo cũ supsunt duodeci dies.& sic idicat tẽtiũde ci-

Oro ad mercuriũ cõsueta ĩ q̃ ptãtes mercurii num erat

Vateas ortygias raptas a mercurio

mum diem calendarum.tunc'sol init geminos.Ⲅ Vt iuuet dedisse uerba emptori:ut prosit & utile mihi sit emptorem fefelisse.Ⲅ Mercurius ridet ab alto cœlo.Ⲅ Poscentes talia:quia a piuriis ablui poscūt:& licere alios fallere:nā & ipse aliquādo alios fallebat.Ⲅ Memor se surripuisse boues ortygias:memor se furto sub traxisse pheretis uaccas regis admeti:quæ sub custodia phœbi erant:cum priuatus deitate pastoralē uitam ageret phæbus:sed nimis terrens ni redderet:paulo post & pharetram quoq; amisit.unde Hora. Te boues olim nisi reddidisse Per dolum amatas:puerum minaci Voce dum terret uiduus pharetra risit apollo.

Dic ergo respōdi cām mihi sideris hui⁹
Causam facundo reddidit ore deus:
Abstulerāt raptas phœbē phœbesq; so(rorē
Tyndaridæ frēs hic eq̄s ille pugil
Bella parāt repetuntq; suas & fr̄ & idas:
Leucippo fieri pactus uterq; gener:
His amor ut repetāt/illis ut reddere no(lit
Suadet & ex cā pugnat uterq; pari
Effugere œbalidę cursū potuer̄ seq̄ntes
Sed uisū est celeri uincere turbæ fuga:
Liber ab arborib⁹ loc⁹ ē apta area pugnę

ANT. FAN.

Gemioꝝ fabula.

Pollucis & casto. ris signū.

Gemioꝝ sidera na. utis salu. taria

Signa in sēpestatl. bus casto ris & pol. lucis

Ⲥ SIDERIS huius:i Geminoꝝ qui s̄m Vartonem sunt. Hercules & Apollo.s̄m alios Castor & Pollux qui interisse dicūtur cum idas & lynceus spartā oppugnarent ut Iginus scribit. licet Oui.hoc in loco aliter fabulef.Illud fere iter oēs cōuenit Polluce fratri mortuo cōcessisse uitæ suæ dimidiū uti fratrū Pollux alterna morte redemit itq; reditq; uiā toriens.Quod uel ideo fingitur:quia eoꝝ stellæ ita se hn̄t ut occidente una oriaf altera:uel qa aiter nis diebus lucent:uel qa per Geminos unū atq; eundē solem significamus ut ait Macrobius modo in ima mundi descendentē:modo in sūmam altitudinē surgentē.Geminoꝝ sidera cū se oñdunt laborātibus nautis spem salutis præbēt teste Porphyrione.Catullus:Hic uelut in nigro iactatis turbine nautis Leniter aspirans aura secūda uenit Iā prece pollucis Iā castoris implorata.Horatius:Sic fratres helenæ lucida sidera uentorūq; regat pater.Martialis:Et gratū nautis sidus fulgere laconū.Sed scribit etiam Porphyrio cōstare inter nautas Castoris & pollucis stellas plerūq; nauibus esse infestas qd̄ ideo dictū existimari pōt:quia fulgurū effigis modo antēnis modo aliis nauiū partibus ut inqt Plynius ceu uocali quodam sono insistens atq; uti uolucres sedem ex sede mutātes:si geminæ quidē uenerint salutares sunt hac prosperi prænūtiæ.Si uero solitariæ uenerint graues & modo nauigia mergētes.modo si in Carinæ ima deciderint exurentes:Sciendū scripsisse quosdā geminoꝝ sidera iasonem & triptolemū esse.Lege iginum

Phœbes & hilaire fabula

Castor & pollux

is geminos scribit constare stellis.xviii.Ⲅ Phæben.phæbesq; sororem:Propertius:Nō sic leucippis succendit castora phæbe pollucem cultu non hilaira soror. Leucippus ætolus filias habuit Phæben & Hilairam quæ rapte ferūtur a Castore & polluce cum idas & lynceus fratres eas uxores ducturi essent.Itaq; Castor a Lynceo interfectus est.Pollux Lynceum interemit.Idas uero cum in Pollucem impetum faceret a Ioue dicitur fulminatus:qui cum Pollucem in cœlum relaturus esset:motus eius precibus cōcessit ei ut sex mēsibus castor cœlo poiiretur & totidem pollux.Ⲅ Hic eques:Castor eques.nam Pollux est quem pugilem dicit.Ⲅ His amor ut repetant Idæ & lynceo suasit amor ut raptas uxores siue sponsas repeterent.Ⲅ Oebalidæ:Lacones:in laconia enim siue Oebalia sunt amyclæ patria Castoris & Pollucis.

PAV. MAR.

Ⲥ EGO respondi:idicam causam huius sideris:qua causa sit hoc signū in cœlo figuratū.Deus:mercurius.Ⲅ Reddidit causam ore facundo:qm̄ & eloqnētiæ præesse dr̄.ideo facūdo ore dixit . Ⲅ Abstulerāt raptas:geminos:quod etiā Higy.asserit.Cōplures astrologi dixere Castorem & Pollucē quos constat oīum fratrum inter se fuisse amantissimos.Ⲅ Alii dixere esse Herculem & Apollinē.Alii Triptolemum & Iasium a cerere dilectos.Sed ut poeta refert Castor & Pollux rapuere phœben.& Theleyrā filias Leucippi in æthollia:quæ pactæ erant coniugio Idæ & lynceo fratribus.Pugnauere ergo.ob coniuges.Castor qui mortalis erat:a Lynceo interimitur.Pollux Lynceum interemit.Idas cum in pollucem irrueret:ab ioue fulminatus est:& exanimatus hastam nō dimisit.Sed dextra tenuit iuppiter in cœlum sullaturus erat pollucē:i Sed ei⁹ precibus factum est.ut sex mensibus Castor in cœlo esset totidem pollux ita ut senis mensibus uterq; iouis beneficio fungeretur:Ⲅ Verum ipsi gemini in cœlo Aurigæ dextra parte supra orionē collocati uidētur:ita tamen ut orion inter taurum & geminum sit constitutus.Capita eorum diuiduntur a reliquo corpore circulo eo qui æstiuum diffinire dictus est.ita ut complexa corpora inter se teneatur:Occidunt directi a pedibus.Exariuntur autem inclinate ut iacentes.Sed is qui cancro est proximus habet in capite stellā unam clarā.In utrisq; hūeris singulas claras.In dextro cubito unā.In genibus utrisq; singulas:in pedibus utrisq; singulas.Alter uero in capite unā in sinistro humero unā.in dextro alterā.in utrisq; manibus singulas.in dextro genu unam.in sinistro genu alteram.in pedibus utrisq; singulas.& infra sinistrū pedem unā quæ tropus appellatur.& sunt.xviii Ⲅ Fratres tyndaridæ.Castor & Pollux Tyndari priuigni.nam iouis ex Læda Tyndari coniuge filii.Ⲅ Abstulerāt raptas:quas rapuerant.Ⲅ Phœben:& sororem phœbes:Teleyram leucyppi æthol. filias.Hic castor scilicet eques qm̄ celebrem equum cyllarum habet ille:pollux pugil:qui pugnis & cestu pollet Hora.Hunc equis illum superare pugnis nobilem.Ⲅ Et frater & idas:Lynceus & ipse idas.Ⲅ Pactus uterq; fieri gener leucyppo:qui promiserant se eas uelle in coniuges.Ⲅ Parant bella:contra Casto.& Pol.Ⲅ Et repetunt suas:uirgines sibi nuptas.Amor suadet his:idæ & lynceo.Ⲅ Vt repetant raptas.Ⲅ Illis:Castori & Polluci.Ⲅ Vt nolint reddere utrisq; illud ab amore suadebaf:ut q nō haberēt repeterēt:qui haberēt:nō redderēt.Ⲅ Et uterq; pugnant.s.pro utriq; pugnāt.Ⲅ Ex causa pari:ex pari amore.Ⲅ Oebalidæ:Castor:& pollux Oebalii:hoc est lacōici:ut i.i.lib.docuimus oebalios lacōicos eē.Ⲅ Potuere cursu effugere sequētes potuere se fuga eripe ab idas:& lynceo:q insequebāf.Ⲅ Sed est uisum, turpe:di

Phœben & thelairam filias leucippi a castore & polluce dilectas:cū essent linceo & idæ frib⁹ desponsatas

gnū rephēsiōe Vincere celeri fuga, subterfugere ꝑliū & fuga se facere uoti cōpotē. ¶ Est locus liber ab ar boribꝰ. locus qdē aptus. ¶ Area apta pugnæ: ubi tā equo quā pugnis cōtēdi possit. ¶ Illo loco: in illa area.

Constiterant illo nomina fida loco:
Pectora traiectus lynceo castor ab ense
Nō spectato uulnere pressit humum:
Vltor adest pollux & lincea pforat hasta
Qua ceruix humeros cōtinuata tegit:
Ibat i hūc idas uixq; ē iouis igne rpulsꝰ
Tela tamē dextræ fulmie rapta negāt
Iamq; tibi pollux cælū sublime patebat
Cum mea dixisti percipe uerba pater:
Quod mihi das uni cœlū partire duobus:
Dimidium toto munere maius erit:
Dixit/& alterna fratrē statiōe redemit
Vtile solicite fidus utrumq; rati:
Ad ianū redeat q quærit agonia qd sint
Quæ tñ in fastis hoc quoq; tp̄s habēt:
¶ Nocte sequēte diē cāis erigōius exit
Est alio signi reddita causa loco:
Proxia uulcāi lux ē/quā lustria dicūt
Lustrantur puræ: quas facit ille tubæ
Quatuor ide notis locus ē qbꝰ ordie le
Vel mos sacroꝝ ul' fuga regis iest lctis

¶ NOmina fida: Castor & pollux quos iginus scribit oī um fratrū iter se amātissimos fuisse: q ñecq; de ꝑincipatu cōtēderūt neq; rē ullā sine cōi gessere cōsilio. ¶ Nō expe ctato uulnere: Quia nō credidit fieri posse ut ab eo uulne raret quē nō timebat. ¶ Vela. tñ dextræ fulmie rapta ne gāt: Maxima oñdit hois fortitudo e cuius manibus tela nō potuit fulmē excutere. ¶ Alterna statiōe: De hac Ply. Credi deos ouo genitos & alternis diebus uiuētes monē tes q; puerilium ꝑpe deliramētoꝝ est. Fuit Romæ in foro ædes Castoris & pollucis, q tm̄ Castoris uocabat. Vñ. M. Bibulus collega. C. Cæsaris euenisse inqt sibi q Polluci: atq; ut e gemis frīibus ædes in foro cōstituta tm̄ Castoris uocaret ita suā Cæsarisq; munificētiā unius cæsaris dici. Ad ianū redeat: de agonalibus q ēt. xiiii. ca. Iuni. celebran tur abūde dictum est in ianuario siue pro huius opis lib. ¶ Nocte sequēte diē canis erigoneius exit: canis: quē dixi mus Tauro uicinū esse ut Mac. scribit hoc tp̄e ī ortu helia cū tollit: De cuius ortu cosmico supra legimus: Signaq; dāt hymbres exoriturq; canis. Hic Tauro Solem tenēte latebat occasu quē heliacū uocāt. Vñ cōsequēs est ut ex cepto sole a gemis paulo añ aurorā icipiat appere. ¶ Pro xima uulcāi lux est: nō dicit uulcanalia. qbꝰ ppl's Ro. pro se in ignē aīalia mittebat a quo ipe legimus icepisse Ply. lucubrare: Nec atmilustriū quo romāi atmati res diuinas faciebāt & inter sacrificādum tubis canebāt sed diē sacrū Vulcano quē. xiii. ca. iunias lustrandis tubis deputatū lu stria noiabāt. Lustrabat aūt agna ut inqt Festus docēs eū diē tubi lustriū appellari quēadmodū & Var. q ut dictū ē tubas i atrio Sutorio lustrari solitas scribit. Sciēdū fuisse romæ Vulcani templū ante Numæ regis tēpora ubi qdā suspicati sūt Romulū a patribus fuisse discerptum Plutar. Vulcani ædem tradit extra urbem a Romulo positā ut cum urbs incendiis esset exposita Vulcanus quidē coleretur sed ita ut mœnibus esset exclusus. Hūc ueneris maritū esse finxerūt q ueneream officiū calore cōsistit. Tubæ cur lustrarentur diximus supra. ¶ Quatuor inde notis locus est. Quatuor signis qbus dies notātur in fastis. Monet. xi. cal. iunias iteꝝ refugiū celebrari cuius in secūdo libro fecimus mētionem: itē tradi eo die sacerdotibus sacroꝝ ritum. Quod ideo fieri solitum suspicamur quia eiecto Tarquinio qui si ne dubio rex sacroꝝ fuit alii creati sunt consules alii reges sacroꝝ. Nisi fore per sacroꝝ morem accipias consuetudinem sacrificandi eo die ut agerentur diis gratiæ ac persoluerentur ob reges exactos.

ANT. FAN.

fratrū om niū aman tissimi

Castoris & pollu cis ædes Romæ castoris tm̄ uoca batur

Canis eri goneius ortū nocte sequente xiiii. ca. iu ni.

Vulcana lia Armi lustrium Vulcāi tē plū romæ ubi Regi fugiū ite rū. ix. ca. iunias.

Romulū a patribus fuisse di scerptum

¶ COnstiterant noia fida: Castor & pollux qui mutuæ fidei clarū nomē hñt. ¶ Castor traiectus pectora: hñs trāsfossum pectus. ¶ Ab ense lynceo: lyncei gladio qui primus hostē pcussit. ¶ Pressit humū uulnere nō expectato decidit extinctus uulnere ab illo infixo: quē nō timebat Sic nec ide uulnus expectarat. ¶ Pol lux ultor frīs mortis. ¶ Adest & pforat lyncea pcussorē Castoris. ¶ Hasta: qua eum trāsfodit, & extinctū humi strauit. ¶ Qua ceruix cōtinuata tegit humeros: hoc est inter colliū & humeros. Nā sub ipso iugulo ha stā ifixit & trāsacta est ex altera parte supra humeros. ¶ Idas ibat in hūc pollucē. ¶ Et uix est repulsus igne Iouis: uix fulmine repelli potuit. Sed repulsus tñ. Verū ea erat audacia: & imanitas ut exaiatus adhuc illū uelle ruere uideret: ¶ Tamē negāt tela rapta dextra e manu illius fulmie nā moriēs telū nō reliqt. O pol lux iam patebat tibi cœlū: q iā iuppiter te in cœlū sustulerat. ¶ Cū tu dixisti pr̄ o iuppiter. ¶ Percipe uerba mea audi & pcipias qđ nūc abs te ꝑcibus posco. ¶ Quod das mihi uni ptire cœlū duobꝰ: qđ obtulisti mi hi cœli mutius effice ut illud cōe sit mihi & frī diuiso pari portiōe inter utrūq; munere. ¶ Dimidiū. muneris s. ¶ Erit ma. toto munere distributū mihi & frī erit mihi lōge maius q si solus hēam. ¶ Dixit & redemit fra trē alterna statiōe: ut alternis uicibꝰ eēt i cœlo: & hoc ex eo dictū q Ho. ait pollucē cōcessisse frī dimidiā uitā. Itaq; alternis diebus queq; lucere. ¶ Vtrūq; sidus: Castoris: & pollucis. Vtile ratis sollicitæ: cū i ꝑcella uersat apparēt. n. nautis i tēpestate laborātibꝰ ignes: quos dicebāt eē Castorē & Pollucē. Hoꝝ & ply. quoq; meminit: & Iginus inqt habuisse id muneris a Neptūno ut saluti eēnt naufragis: Valerius Flaccus asserit a Ioue cū respiceret argonautim & ingenti flāmaꝝ nubila sulco direxit p inanē facemq; quæ puppe ꝑpinqua in bifidum discessit iter fratresq; petiuit Tyndareos placide & mediis in frontibus hæsit. Protinus amboꝝ lumēq; innoxia fudit Purpureū miseris olim implorabile nautis. Et hora. puerosq; læde Hūc equi illū supa re pugnis nobilemq; quoꝝ simul alba nautis stella refulsit. de fluit saxis agitatus humor. Cōcidunt ueni fu giunt q; nubes. Et minax. nam sic uoluere ponto unda recūbit. ¶ Ad ianum redeat. hoc etiam die fiunt cer tami na agonalia in honorē Iani. De his diximus in primo libro inde accipiāt qui quæ sint nosse cupiunt

PAV. MAR.

Pollux lynceum occidit qa casto rē fratrē occiderat

De laudi bus casto ris & pol lucis

¶Redeat ad ianū:ad iatnua:mē sem:ad primū librū.Quicqd sint agōalia q̄ritur in primo lib.de agonalib⁹ latius disseruimus.¶Q uæ'tñ in fastis:in ipso dieꝝ ordine.Hūt hoc quoq tpua hūc ēt diē.xiii.calēdaꝝ iuniaꝝ.¶Nocte sequēte canis:fabulā & rōnē signi utriusq canis i fine q̄rti libri rettulimus.Nocte uero quæ pcedit diē.xii.calē.iuniaꝝ.Erigōeus cāis orit.¶Canis erigōeus:ab Erigone Icari filia.¶Exit nocte sequēte:q̄ sequit agonalia.¶Alio ioco est reddita cā signi:nā i fine q̄rti.¶Proxima uulcani.xi.calē.iunias festū est uulcani ad lustrationē tubaꝝ. Iō dies lustria dictus Romulus:ut Piutar.i pblematibus ostdit:ædē Vulcani extra urbē posuit.Et i Vulcanalib⁹ut tradit Var.Popl̄s p se alalia in ignē mittebat.¶Proxima lux: sequēs dies.¶Est uulcani:nā eius festo cōstituta.¶Q nā:diē.¶Dicūt lustria:ab ipsa lustratione.Lustrantis tubæ putæ ab ipsis tubicinib⁹ moturis aciē classicis anteq̄ abeāt.¶Quar ilic:Vulcanus.¶Facit q̄ cōflat ab opificib⁹:qbus ilic pest.¶Inde est iocus q̄tuor notis.q̄tuor signis in ordīe dieꝝ:i ipso festoꝝ idice:qd̄ ussi calēdariū uocāt.Q uib⁹ notis lectis ordie:postq̄ q̄tuor ipsas dieꝝ notas legeris:hoc est q̄tuor dieb⁹ numeratis nō tñ cū ipso lustrioꝝ die.Sic idicat diē septimū calēdaꝝ iuniaꝝ die.¶Vel est mos sacroꝝ q̄ seruet cōsuetudo sacroꝝ:& imolatiōis uictimaꝝ.¶Vel est fuga regis Tarqnii:de fuga tarqnioꝝ dixim⁹ i fine. Nūc uero pro eodē sacrificia fiunt.etiamq tandem uictus.postea fuerit omni spe destitutus.

Canis erigones orit die uigesimo iunii.

Dies lustricus fuit septimo calē. iunii

¶POPVLI fortuna potētis publica.viii.calē.iunias datū est tēplū fortunæ publicæ.Non est aūt hæc de cuius dedicatiōe legimus q dicet quondā sacrata est colle q̄rini hac fortūa die publica uerus erit.Dixim⁹.n.supra ei deæ uotā ædē fuisse a.P.Sēpronio sopho & a.Q.Martio ahala postea dedicatā.Sed huic fortunæ sacratā ædē fuisse arbitramur hoc tpe post regi fugii diē aptissime ut ei res diuina fieret beneficio ppl̄s Ro.sibi & libertatē publicā & ablatā Tarquiia potētiam uendicasset.¶Hāc:lucē uidelicet qua fortuna colit.¶Amphitrite:uxor Neptūni de qua dictū est supra.¶Grata ioui fuluæ rostra uidebir aquilæ: aquila q̄tuor stellis.cōstatut Iginus autor est:quaꝝ una in eius capite cōstituta hoc tpe i ortū fert noctis initio.Cācro.n.occidēte post solis occasum Capricornus in ortū tollit:cū quo emergit Aqia:ut Exorit claras capro ueniēte sub oras.Eadē teste Columella orit mane.vii.idus decēbris uel ad.viii.cal.ianuarii ut Ply.docet occiditq.xiii.cal.Augusti Dat aūt ioui uel qa domina est auiū ut iuppiter deoꝝ uel q eā fulmē nō icitur idē ply.tradit:uel q iuppiter Saturnū supauerit eī⁹ auis auspitio:ut Seruius scribit.Itaq Clearchus tyrānus cū ex successu cōtinuæ fœlicitatis se iouis filiū diceret pferri sibi aureā aquilā uoluit ueiut generis argumentū.Sane aqiæ nō oēs fuluæ sunt:alias namq nigricātes esse cōstat.alias ablicāte cauda.alias nigerrimas. Sed q̄ cæteria pstāt sunt colore subrutilo raræq cōspectu.Ex his ea in cœlū trāslata dr quæ raptū ganymedē ioui amāti tradidit.Alii aliter fabulātur.Aqla a colore aquilo.i.fusco & subnigro nomē accepit autore Festo:uel ab acute uolādo:ut qdam uoluerunt. de huius auis effigie quæ in cœlo est ac situ lege Iginū.¶Bootē nō est cur miremur occasus bootæ sæpius fieri mentionē cū is quatuor signoꝝ zodiaci tēpus absumat ut meminimus in secundo huius opis libro. ¶Sidus hyantis erit:Hyas atlantis & æthræ filius fuit ac frater hyadum:qui in uenatione a leæna fertur occisus.Huius sydus putamus hoc tempore in ortum heliacum ferri sole indies a tauro lōgius recedente.

ANT. FAN.

Fortunæ potenti ædes condita.viii. caend as iunias

Amphitrite

Cur aqila dat ioui

Aqia in cœlum translata

Bootes occidit

Hyas oritur

¶Nec te ptereo popl̄i fortuna potētis
Publica/cui tēplū luce sequēte datū ēt
¶Hāc ubi diues aqs accepit āphitrite:
Grata iouis fuluæ rostra uidebis auis:
¶Aufere ex ocl̄is ueniēs aurora bootē
Continuaq die sidus hyantis erit.

PAV. MAR.

¶NEC te prætereo:sexto calendar iunias est festum publicæ fortunæ:quo die est illi tēplum cōsecratum. Plures tñ erant ædes fortunæ.De qbus in lib.vi.dicemus.Sed cū publica colebat primigenia:eo quod fortuna & originem:& imperium urbi præstitit siue altior quædā ratio:& magis a natura ex media phia repeti pōt.Fortunā.s.rerum oīum principiū esse.Naturā uero casu cōsistere cum quibusdā temere repositis ordo accesserit:in hæc Piut.Nec ego ptereo:silētio. s.te.O fortūa publica ppl̄i potētis ppl̄i Ro. Luce sequētis q̄ sequit fugā regis.¶Est datū ubi tēplū:cōsecrata tibi ædes.Sed hæc in fine subsequētis libri repetemus. ¶Hāc ubi duces aqs.v.calē.Iuni orit aquila.Hæc est quæ dr ganymedē rapuisse:& amāti ioui tradidisse: hanc etiā iuppiter primū ex auium genere sibi delegisse existimat.Quæ sola tradit cōtra solis exorientis radios cōtendere & uolare.Itaq supra aquariū ut Aglaosthenes qui naxica scripsit: ait Iouē cretæ surreptū Naxon delatum & ibi nutritum:qui ubi peruenit ad uirilem ætatē & uoluerit lacessere titanas sacrificanti ei aquilā auspicatā:quo auspitio usum esse:& eā inter astra collocasse.Aqia ala dextra.nō multū extra circulū æquinoctialē pdite.Sinistra aūt nō lōge a capite ophiulci figurata uisi.Præterea rostrū eius a reliquo corpore diuidit circulus:q a cācro ad scorpionē peruenit:media ēt finit ab eo:q supra lacteū orbē eē demōstratur.Hæc exorto leone occidit.Exorit cū capricorno hñs in capite stellā unā:in utraq pēna unā.In cauda unā Itaq sunt oino q̄tuor.Hæc ex Igino.¶Vbi amphitrite:uxor neptūni:de q̄ diximus i secūdo.¶Diues cū mari psit.¶Accepit hāc diē:qua orit aqia:q̄ post occasum illius diei in ipsa nocte:quæ pcedit die⁹ quītū calēdaꝝ iuniaꝝ.¶Tu uidebis rostra auis:aqlæ grata rostra ioui illis rōnibus quas explicuimus.¶Auferet ex oculis:q̄rto calēdas iunias occidit bootes:q & arctophylax.¶De hoc diximus in secundo & tertio calē.Oritur hyas:qui frater est hiadū.De his supius in hoc libro diximus.¶Veniēs aurora:dies qui postea subsequitur:¶Auferet ex oculis bootem:nam occidit . ¶Et die cōtinua:quæ illa pxima erit:hoc est tricesimo die mali.¶Erit sidus hyantis hyas apparebit:qui fuit athlantis ex Aethra filius:& dicimus hyas hyes.& hyas hyantis.Nam superius matet hyen & hyan.& hoc in loco hyantis dicit.& de eodem loquitur.

Aqla q̄ rapuit gāymedē orit ut die uigesimo octauo maii

Hyas die trigesimo mali orit

FINIS QVINTI LIBRI.

¶INTERPRETATIONES Sexti Libri Fastoꝝ p Anto. de Fano. & Pau. Mat. Poetas Clarissi. Laur.

ANT. FAN. Iunii mēsis appellatio. Carna dea

HIC quoq; mēsis hēt dubias ī noie cās:Nō sum⁹ eoꝝ snīe q uel a Iunio Bruto q prim⁹ Romæ cōsul creat⁹ ē huic mēsi nomē īditū uolūtq; q̄d is pulso Targnio uoti re⁹ kl̄.i mōte Celio Carnæ deæ rē diuā fecerit q̄ ferūt hūanis pesse uitalib⁹.uel a iunone q̄d ædes iunonis monetæ isdē kl̄.fuerit dedicata quā uouit Camillus ut dicturi sum⁹cū multoꝝ traditōib⁹ cōstare uideat̄ hūc mēsē lōge añ dedicationē ei⁹ ædis & ī ges exactos⁹a rōanis iuniū noiatū.Pīz āt q̄d scribit Fest⁹iumū a maiorib⁹nrīs iunonialē ac iunoniū appellatū:& q̄d Mac. tradit apd̄ Aricinos pnestinosq; diu nō iunii⁹; iunonii appelłone ī fastos relatū:posteaq; detritis q̄busdā lr̄is ex iunōio iunium uociatū.¶Neq;.n. negauerim hūc mēse iunoni sacrū fuisse quo reges Mace.religiōis gr̄a exercitū deducere nō audebant.Iunonis.n.fauor hac āni pte nō negligēd⁹ uidebat̄ q̄.p æstiuū Solstitiū uis ei⁹noīs ñ ē aeris calor accēdit̄ Vñ illud est Solsticiū pecori defēdite. Et illud: Aestate pueri si ualēt discūt bñ. Alii tñ scripserūt teste Agretio a iuuēta Herculis uxore iunio datū eē uocabuiū. Alii a iuniorib⁹ & ea pte po. Ro.q̄ sb Ro.uirib⁹ atq; armis tēp. tuebat̄ ut dixim⁹ supra. Vñ milites tituli oli dicti sūt q̄si tutuli q; p̄ tiam

Tutuli

tuerēt. Alii iūctis sabinis ac ro.quoꝝ pacē supra memīnim⁹ myrtea uerbēa fuisse firmatā.Hui⁹mēsis calēdæ fabariæ dicebāt̄ cām suo loco explicabim⁹.¶Hic quoq; Sicut plerīq; alii & pfrīm mai⁹ de quo supra legim⁹.qa posse datur diuersas quo fetat ignoro copiaq; ipsa nocet.¶Impetus hic:furor poeticus ac diuin⁹ quidam spiritus quo poetæ excitantur.

HIC quoq; mēsis habet dubias in noie cās
Quæ placeant positis oib⁹ ipse leges:
Facta canā sed erūt qui me finxisse loq̄ntur.
Nullaq; mortali numina uisa putent:
Est deus in nobis agitante calescimus illo
Impetus hic sacræ semina mētis habet:
Fas mihi præcipue uultus uidisse deorū
Vel quia sum uates/uel qa sacra cano:
Est nemus arboribus dēsum secret⁹ab oī
Voce locus:si non obstreperetur aquis:
Hinc ego q̄rebā cœpti quæ mensis origo
Esset & in cura nominis huius eram:

PAV. MAR.

HIC quo.mē.hēt du.ī no.cās.Iuni⁹ maiū sequit̄:aut ex pte ppr̄i:ut supra dixim⁹ noiatus:aut ut Cigi⁹ arbitrat̄:q; iunoni⁹ apd̄ latinos añ uociat⁹.Diuq; apd aricinos pnestinosq; hac appelłone ī fastos relat⁹ fit. Adeo ut sicut Nisus ī cōmētariis fastoꝝ dicit apud maiores quoq; nr̄os ħ appelło mēsis diu māsit. S; detritis q̄busdā lr̄is ex iunio iuni⁹ dict⁹situnā & ædes iunonis monetæ kl̄.iuniis dedicata ē.Nōnulli putauere iuniū mēsē a iunio bruto.q prim⁹ romæ cōsul fact⁹ est ī noiatū q; ħ mēse.i.kl̄.iuniis:pulso tarquio Carnæ deæ ī cælio monte:Voti re⁹ fecerit.Hāc deā uitalib⁹hūanis pesse credūt. Ab ea deniq; petit̄:ut iocinera & corda q̄q; sūt itrīsec⁹ uiscera salua conseruet.Et qa cordis bñficio.cui⁹ dissimulatiōe Brut⁹ hēbat̄ idone⁹ emēdatōi publici stat⁹ extitit. Hāc deā q̄ uitalib⁹ pest templo sacrauit.Cui pultæ faba cea:& lardo sacrificabat̄ qa uires maxie his reb⁹ corpis roborēt̄.nā & kl̄æ iuniæ fabariæ uulgo uocāt̄ qa ħ mēse adultæ fabæ diuinis reb⁹ corpis roborēt̄.nā & kl̄æ iuniæ fabariæ uulgo uocāt̄ qa ħ mēse adultæ fabæ dinis,reb⁹adhibēt̄.Hæc ex Theodosio poeta triplicē mēs cās affertaut q̄d a iunone iunoni⁹:aut ab hebe q̄ ī ppetua iuuēta ē.iuni⁹ pp ipos iuuenes.Aut a ro.sabinorūq; cōcordia uni⁹ dict⁹.Hoc āt ī pricipio īqt mēsē hūc uarias hr̄e cās.S; dū igrereti uēisse ad eū deas q̄ rē oēm explicauerūt.¶Hic quoq; mēs:hic ēt sic supiores.¶Hēt dubias cās ī noie.dubias origie nois nā alii aliūde deductū uolūt:& ex alia rōne detorq̄nt.¶Tu ipse o germanice.¶Leges.p eliges.¶Quæ causæ.s. ¶Placeāt:& q̄s magis pbes.¶Positis oib⁹rcū exposuero oēs q̄ afferūt̄.¶Canā scā:uera & nō ficta.¶Sed erūt q loq̄nt̄ me finxisse:q dicēt me ficta referre.¶Et q putēt nulla nūina uisa mortali:q psuadere sibi nō possint deos ab oib⁹ uisos.¶Est de⁹ ī nob:q̄si diu⁹ q̄dā spūs ē ī pectorib⁹ poetaꝝ.¶Calescim⁹ illo agitāte: illo cōmēte & regēte & ī arte.¶Est de⁹ ī nob:sūt & cōmertia cœli.Sedib⁹ æthereis spūs ille uenit:& ī amorib⁹.Sūt ēt q nos nomē hr̄e putāt.hic ip̄et⁹:hic furor poetic⁹.¶Hēt semia sacræ ħ est diuine mētis:nā a diuinitate fit.ut ita excalescāt poetæ ad excudēdos ex igenio uersus & ad mētē alti⁹ attollēdā:q̄d sine numie fieri nō posse.Iō dicebat Cicero poetā natura ipsa ualere & mētis uirib⁹excitari:& q̄si diuo quodā spū iflari.

Iuni⁹ a iunio bruto sm alīquos uel a iunone uel a hebe dea iuuentutis dr̄ uel ēt a iuniorībus.

&

Poetas fieri diuinos.

Fas mihi pcipue liceat mihi i primis. Vidisse uulc⁹ deorum uidere deos phtiasn. Vel qa fu uates& ob id aliqd numēr mihi ēst. Vel qa sa.ca.ea q̄ ad deos ptinēt:& hac rōne ipsi se uidēdos offerūt. Est nem⁹ dē. sum a arboribus ūdicat q̄ dētores hēt arbores quo secesserat uelut in sacrū locū sacra scriptur⁹t& ab ol fre quētia remotū. Loc⁹ secret⁹.semot⁹. Ab oī uoceiqa nullæ uoces ide audirēf. Nisi ob.aqs:nisi obstre perēt aq̄ q̄ tñ ad loci amœnitatē & illue eūtiū uoluptatē accedūt. Sed nullus ē illic strepitus nisi aq̄rū tñ. Hic ī h luco. Quætebā.fqrebā. Quæ eēt mēsis origomi hic mēsis origine duceret. Et erā in cura hulus nominis iunii:hæc tunc sola erat mea cura:ut indagarem unde Iunius diceretur.

ANT. FAN. Hesiod⁹ a musis subito sa ct⁹ poeta Ascra

PRAEceptor arādi Hesiodus quē oues pascēté musæ rapuisse dīit ac poetā fecisse munere clamorum ut Hos tibi dāt calamos en accipe musæ ascræo quos aā sæni. Et⁹ pria fuit Ascræa uic⁹ Boetiæ ad Heliconē quā ipsē i probauit miserā uocans dirā hieme.tristē æsta ac nunq̄ optabilē.Oui.i pōto.Esset ppetuo sua q̄ uitabi ascra au sa est agricolæ musa docere senis.Hic poeta diei fili⁹ ex Pycimede scripsit librū quē appellauit opa & dies ubi docuit quēadmodū agri & qb⁹ tplb⁹ colēdi eēnt & ade pt⁹ ē palmā i medio dicēdi gñe ut Quītiliano.uf:Licet Vir.eū supasse putet i georgicis autore Senilo.Primus certe hesiod⁹de agricultura metrice scripsisse dī. Pria mides:paris'q iudicauit pstare uenerē pulchritudine iu. noni ac Mineruæ. In aquosæ uallib⁹ idæ.Stra.mōtē in quit Antādro ēminere quē Aleādria uocat ubi deas a paride iudicatas dicūt. Sul ger.ma.Iuno iouis soror & cōiunx.Soror qm̄ aer leuitate æthepe emulef. Vxor qa ædere sbiacet. Quæ flat i at.lo.i capitolio. Ipse ifra, lūctaq tar.sunt mea tē.lo. Animūtrimorē ai quē se cerat iunonis aduēt⁹ac nimb⁹ din⁹. Per exi.mo.uetū b⁹ elegis ut Nōe primū ue elegi maiorib⁹ itis. Saturni sors ego pri.fui.fingit iuno aā ioue nata.ut q̄dam uo lune qa spōs fine aer excitat flāmaπ. Saturnia ro.qa ut diximSaturnia oppidū fuit i mōte tarpeio. An potu it maioiulcif exēplo qđ ē iseri⁹ & hue dicit si a mala pel lice mai⁹ denoiat⁹ ē nō potuit iunio a iouit uxore uoca bolū dari. Aurea sceptraqa ipsa est regnorum dea.

Fona est nata ante iouem.

PAV. MAR.

ECCE ui.de.qs nō ui.p.atā.Hesiod⁹iq fatef se uidisse musas raptūq ab his cū oues pñas i pnaso depasceret. lauto coronatū& poetā cōstitutū. At ego uidi maiora numina.q̄ ille uiderit.nā deaπ reginā iunonē. Præce ptor atā.ob illud op⁹qđ iscribiopa & diestubi de re ru. pcepta tradidit& ply.asfit hūc primū d agricultura me trice scripsisse. Cū se.oues af.cū pastor pñas oues fua ret. Et i at.nec mihi sūt uilæ cliocllusq sorores Sernā ti pecudes'uallib⁹ ascra tuis. Ascreasiab ascra q̄ est ut Stra.fsert I boetia iuxta heliconis ptē.h Hesiodi poetæ pria ē.ad heliconis ptē dexterā prinēs excelso i locoac duro iacēs,lōge a thespia stadiis.lx.q̄ & ipe tedarguēt iprobauit pñtq i cymaaolita remaneret. Ascrā ros. miseπ penes hic helicona colebat Hyberno dyrūtriste æstu optabile nunq̄. Nec q̄r pria.nec uidi eas de astis paris priami fili⁹. Cōtullitcōferre uoluit. In ual.aquo.deæ:ī'lda mōtetubi pallada iunonē uenerē de format& aureo pomo certātes nudas uidit:& formosiorē uenerē dixit. S: notaē fabula. S; tñ una fu it ex illiex trib⁹ ilīq sese paridi obtulerūt. Vna fu.ex Ilī ger.ma.fui p piphrasim iunonē ostēdit q̄ soror & cōiunx iouis. Hæc erattiuno certe erat: Agnoui q̄ stat i arce iouisagnoui illāicui⁹ statua ereċta ē i arce capitolina Horruerā.aduētu tāti numis. Et fatebar aium al metū. Tacitu pal.cū tacite expalluissem

Ascrā dicitur iux ta helico nē d q̄ fu it hesiod⁹

> Ecce deas uidi nō quas præceptor arandi
> Viderat ascreas/cum sequeretur oues:.
> Nec q̄s priamides i aquosæ uallibus idæ
> Contulit/ex illis sed tamen una fuit:
> Ex illis fuit una sui germana mariti
> Hæc erat agnoui quæ stat in arce iouis:
> Horruerā tacitoq̄ aium pallore fatebar.
> Tunc dea:quos fecit sustulit ipsa met⁹:
> Nanq̄ ait o uates romani conditor anni
> Ause pexiguos magna referre modos:
> Ius tibi fecisti numen cœleste uidendi.
> Cum placuit numeris cōdere festa tuis:
> Ne tamē ignores/uulgiq̄ errore traharis
> Iunius a nostro nomine nomen habet
> Est aliquid nupsisse ioui/iouis esse sororē
> Fratre magis dubito glorier/an ne uiro:
> Si genus aspicitur/saturnū prima parētē
> Fæcit saturni sors ego prima fui:
> A prē dicta meo quodā saturnia roma ē
> Hæc illi e cœlo proxima terra fuit:
> Si thorus i ptio ē/dicor matrona tonātis
> Iunctaq̄ tarpeio sunt mea templa iouis:
> An potuit maio pellex dare nomina mēsi
> Hic honor in nobis inuidiosus erit:
> Cur igitur regina uocor/princepsq̄ deoπ:
> Aurea cur dextræ sceptra dedere meæ:

Varia est opio ūn dicaf mē sis iuni⁹.

Cū dea fu.me.quos illa fe.cū a me repulit metūq̄ incussat. Nāq̄ ait o uatiuno poetā cōfirmatq̄ cū festa & sacra scribatliceat illi corā uidere numia. Deīde pñb⁹rōnib⁹ arguitmēsē a suo noie iuniū nūcupa tū. Nāq̄ ait o ua.cō.ro.an.o naso q scribis ānū a Ro.pri⁹ cōstitutū a Numa emēdatū.a cæsarib⁹i certiorē ordinē redactū. Ause re.ma.p exiguos modos q ausus es elegit uetsib⁹scribere festa& sacras ceremonias & ortū occasūq̄ signoπ. Fecisti tibi ius pratē. Vidēdi cœ.nu.cælites deos. Cū pla.cō.fe.nu.tuiscum uoluisti sesto rōnē tuo uersu canere. Tñ ne igno.& tra.er.uul.ut p cōpto hēatmae eē errari uulgo uer. seris. Iuni⁹ hēt no.a nro no.facet hic mēsis mihi a iunone iunoni⁹ē appellat⁹i& hāc ppōnē pñb⁹ rōnib⁹ cōfirmat.Primū ex eo arguitq̄d furor& cōiunx iouis. Est ali.aliqui⁹mometi ē. Nupsisse io.eē iouis cō iugē. Iouis eē so.nā ex iīdē parētib⁹ nata.Dubito an glier magis fre an glier magis uiro.fū ego qdē am biguaq̄ mihi magis gliosū existimē eē illū frem aut eē uiπ. Si ge.aspi.deide arguit a gñre q Satur.ge

nita:prlaq; illi ples fuerliq ea loca tenuit ubi roma cōdita ē q̄ſi iure gn̄ris:& iure loci ſibi m̄ſis honor dēaſ. ⁋ Si aſpi.ge.q̄ſi ſi rō gn̄ris ē hn̄da. ⁋ Ego pri.fe.ſa.pa.pria ego ex illo gēita ſū. Veꝝ ut i.iiii.li.diximꝰ iuppi ter & iuno ſiꝭ nati ſūt. ⁋ Ego fui pri.ps pria ſtirpi:ſi ē pria ples ſaturni. ⁋ Roma quon.ē di.ſa.a pa.meo.nā erat urbi ſaturnia i eo colle ubi poſtea fuit arx rōana ſi terra fuit illi ꝓxia a cœlo:nā pꝰrelictū cœlū hāc ille terrā icoluit. ⁋ Si tho.i ꝑ.rurſus a cōiugio iouis & a iure loci:ꝙ tēp:ū i arce bēat:illi iūctū. Si i ꝑrio ē torꝰi q̄ſi ſi cōiugaſ thalamꝰ dabit aliq̄d autoritatis. ⁋ Dicor ma.to.iouis cōiūx. De mſona i.ii.diximꝰ. ⁋ Et mea tē.ſūt iū.ioui tā.capitolino.i arce.n.tria erāt tēpla ſiꝭ iūcta:iouis iunonis:& mineruæ Medio loco erat illud iouis. ⁋ An po.ma.arguit a maiore ad maiꝰ:ꝙ ſi pellice maia maiꝰ mēſis fuerit nūcupatꝰ.cur ab ipſa q̄ regi na ē mēſis denoiari nō dēat: ⁋ An po.pel.maia q ioui ſuccubuit:& ex eo ſtupro Mercu.pepit ⁋ Dare no. mē.maio de quo ſupiore li.dc̄m̄ d pellice i.iii.dixim. ⁋ Erit I no.iui.hic ho.erūt q iuideāt nob hūc hono rē mēſis i oſus hmōi noia i utrāq; ſigni.poni oñdit Gelliꝰ:ut iuidioſus q iuidet:& cui iuideſ. Cur igiſ regi na uocor & pꝛiceps deoꝝ:q̄ſi.d.fruſtra dicerer eē deoꝝ regia ſi mortales honorē huiꝰ mihi mēſis iuiderēt. ⁋ Cur dede.ſu.ſce.dex.meæ:q̄ſi cur dedere mihi regiæ maieſtatis iſignia. Si ſacrū.n.eiꝰ cū ſceptro figuraſ.

An facient menſem luces/lucinaq; ab illis
Dicar/& a nullo nomina mēſe trahaᵯ:
Tum me pœniteat poſuiſſe fideliter iras
In genus electre dardaniamq; domum:
Cā duplex iræ rapto ganymede dolebam
Formaq; in ideo iudice uicta mea eſt:
Pœniteat q; non foui carthaginis arces:
Cum mea ſint illo currus & arma loco:
Pœniteat ſpten/argoſq; meaſq; mycenas
Et ueterem latio ſuppoſuiſſe ſamon:
Adde ſenē tatiū iunonicolaſq; phaliſcos
Quos ego romanis ſuccubuiſſe tuli: (ē
Sed neq; pēiteat nec gēs mihi carior ulla
Hic color/hic teneo cū ioue tēpla meo:
Ipſe mihi mauors cōmendo mœnia dixit

(Q. Iunoˢ nō debet dici a iunone.)

(ANT. FAN.) ⁋ LVCinaq; ab illiſ dcā.ſi,ſū iqt Lucina a lucibꝰ dcā qbꝰ mēſes ipieſ cur a nullo mēſiū cōſeq debui nomē & de. cus. De lucinæ noie ſatis dc̄m̄ ē. Hāc parituri iuocabant q̄s cōſtat cōpreſſiōe ſpūs adiuuari. ⁋ A nui.no.mē.tra. nom̄ ē iterdū gl̄iæ ut ſi loco. Itē illo Mœſtū mittit onytē nomē echioniū Aliū figurare dc̄m̄ uolōt ꝙ nulliꝰ mēſ trahet a me nois. ⁋ In ge.ele.I rōanos q a troianis deſcē dūt quoꝝ autor ē Dardanꝰ Electræ filꝰ. Hos fouere cœpit iuno ira depoſita i ſcdo bello punico. Vñ illd ē Vir. i.i.æn. Quin.aſpa iuno q̄ mare nūc terraſq; metu cœlū ꝙ fatigat cōſilia i meliꝰ referet:mecūq; fouebit rōanos reꝝ dños gētēq; togatā. Multis ſane rōnibꝰ iuno ſupra oñdit dbuiſſe a ſe iuniū nolari. Hic arguit a merito qd i rōanos collatū ē ira depoſita quā accēderat cāæ nō le. ues. ⁋ Cā du.iræ:ganymedes rapiꝰ:iudiciū Paridis:iſ ad diſ tertia qd troiani a dardano originē ducunt Electræ pellicis filio ⁋ Currus & ar. Vir. Hic illiꝰ arma hic currꝰ fuit Spartē argoſq; meaſq; mycenas:ūter urbes pelopō. neſi argos & ſpta gl̄ia ꝑcelluerūt:ſ; ſi ignobiles fuerūt Mycenæ apd q̄s iuno colebaſ i æde magnifica q̄ Argiuis & Myceneis cōis fuit ubi Polycleti ſimulachra fue. rūt artis laude oiū ꝑſtātiſſima. Vñ iuno ſuas mycenas uocat ſi loco. Siliꝰ in prio punico:Hic iuno añ argos (ſic credidit alta uetuſtas) añ agamēnon lā gratiſſima tecta mycenē optauit d'ſugis æternā cōdere genté. ⁋ Latio ſup.ſa.ſcripſerūt qdā hac ætate Samothratiā eē iunonis ſamōſ:ſ; alia ē iunonis ſamos i Aſia teſte Seruio ubi iuno nata crediſ. Cephalēia quoq; ut autor ē Stra. Samos olī dcā ē q̄ cū eēt tetrapoſ.i.q̄tuor cō tinēs urbes ex iis unā hūit q̄ & Sāos uocata ē & Stāe. ⁋ Sz ne.pœ.q̄a ſi honor mihi ereptꝰ ñ ē alii iſup dati.

(Cauſas hic ad. uerte q̄re iuno erat irata rō. nis.)

(Mycenæ Iunonis ædes)

(Samos)

(PAV. MAR.) ⁋ AN fa.mē.v.arguit a iure officii:qd lucibꝰ ꝑſit:uñ lucina dcā ē:i& luces mēſē cōficiāt:ſic pp luces mēſē ſibi quoq; deberi. An luces faciēt mēſē:cū mēſ ex lucibꝰ.ſi ē ex diebꝰ cōſtet. ⁋ Et ab illiſ lucibꝰ.ſ.dicar ego lucina:& alio loco putat lucinā a luco dictā i.ii.n.iqt gr̄a lucinæ dedit hæc tibi noia lucꝰ. Verū illud ſubditur q̄s pricipiū tu dea lucis hēs. Sz eo i loco de lucina diſſeruimꝰ. ⁋ Et ra.no.a nul.mē.q̄ſi & nulliꝰ mēſis aſſeq̄r honorē:nā nomē ꝓ honorē pōiſ. Vir. iacet & ſine noie corpꝰ:aut p hyppalagē itelligat.& a me nullus mēſ denoieſ. ⁋ Tū pœ.ſexto arguit a meritis:i:ſ; figurate a cōtrario loq̄ſ.ſ; illud oñdit ſe remiſiſſe oē odiū i,troianos:cū iuſta eēt iræ cā.qdq; oē loca i qbꝰ priꝰ colebaſ Ro.ipio ſuppoſuerit. ⁋ Tū ſi ſi hic honor eēt iuidioſus.peniteat ſuppoſuiſſe me iras fideliſ:doleā ego depoſuiſſe oē odiū:&'oēm irā lz hæc duo iter ſe differāt.nā ut ſtoici.dicūt:odiū ē cupiditas:q̄ male cuipiā optamꝰ cūꝓfectu aliquo & icremēto. Ira uero ē libido puniendi eiꝰ:q leſiſſe uideaſ iniuria. ⁋ Fideli iō dixit:q̄a ille deponere irā fideliſ dr:q nihil odii, aut maliuolētiæ ſuat i pectore. ⁋ In ge.ele.i troianos.q ab Electra mr̄e Dardani ꝓgeniti ſūt. ⁋ Et i do.dar.i familiā dardani. ⁋ Cā du.iræ duplici cā illis irata erā. ⁋ Dolebā ra.gs.qd rapuerat iuppiter a mēſe miſterid trois filiū.de quo i fine ſupioris lib. ⁋ Forma quoq; mea ē ui.iō iu. Paridis iudicio a Venere:ego uicta ſūt cū d ꝑſtātia formæ cōtēderimꝰ. ⁋ Pœniteat qd nō fo.car.ar.doleā ego nō ꝑſtitiſſe i ſnia.ut carthaginē ſea magis q̄ rōanos fouerē. ⁋ Cū mea ar.& cur.ſunt il.lo.ut & Vir.dixit. Hic illiꝰ arma:hic currꝰ fuit. Honoratus iō arma dici oñdit q̄a iſtructā armis iunonē i alio loco Vir.teſtaſ.ferro ſccincta uocat. ⁋ Currꝰ.aut ue. ſe curro quo ſm Home.i cœlo utiſ:aut tē iam ſignificat:q̄ deoꝝ ſimulachra portāſ. ⁋ Pœniteat ſup.la.hoc ē Ro.ipio. Spartē:q̄ & lacedæmonem alias dc̄m̄. ⁋ Et argos de acchaico intelliſ.& Mycenas:has ſuo tpe extinctas iacuiſſe Stra.refert. Quā urbē a Perſeo cōditā eē cōſtat:cui Sthenelus ſucceſſit i regno. His i urbibꝰ iuno ſūma religiōe colebaſ Argos a Mycenis diſtat ſex.M.P.& i medio ſpacio erat tēplū iunonis qd ambabꝰ urbibꝰ erat cōe:de quo alias diximꝰ. ⁋ Et ue.ſa.de ſamo ionica itelligit q̄ iſula ē i mari icario:ubi nata putaſ iuno. ⁋ Adde ſe.ta.regē ſabinoꝝ q̄ſi adde ſabinos oēs.q me ple colebāt ꝓpea qd lacedæmo.

(Delra iunonis.)

(Argos ciuitas cōdita a p. ſeo ut refert Strabo.)

Iuno hēt tēplū iūctū cū tēplo martis.

nils institutis erant ībuti.⸿Quos oēs poplos.Ego tuli succubuisse romanis:passa ego sum & oēs illi ppls q sub tutelia mei numinis essent.Romanis succūberent.Pœniteat ergo fecisse hæc:ñ mēsis honor mihi denegat.imo inqt.⸿Sed ueq; pœniteatnon doleā eā fecisse.⸿Nec ulla gens est mihi cariorq̄ sit roma.po.⸿Hicin urbe roma.⸿Colonego qa romani mihi sacrificāt & celebrāt mea festa:& oī ueneratiōe ꝓsequūtur.⸿Hicin urbe ro.po.⸿Teneo cū Ioue meo:ut iā diximꝰ:qa tēpla iūcta hñt.⸿Ipse mihi mauors septio arguit a iure tutelæ.qñ mars filiꝰ eā urbē minæ fidei cōmēdarit.⸿ipse mauors:mauors magna uortens.⸿Dixit mi.cō.tibi hæc mœ.hāc urbē a filio meo cōditā.

Hæc tibi/tu pollens urbe nepotis eris:
Dicta fides sequit/cētū celebramur I aris
Nec leuior quouis ē mihi mēsis honor:
Nec tñ hūc nobis tantūmō pstat honorē
Roma suburbani dant mihi munꝰ idē:
Inspice puos hēat memoralis arcia fastos
Et populus laurēs/lanuuiumq; meum:
Est illic mensis iunonius aspice tybur:
Et prænestinæ mœnia sacra deæ:
Iunonisq; leges tempꝰ:nec romulus illas
Condidit:at nostri roma nepotis erat:
Finierat iuno respeximus herculis uxor
Stabat/& in uultu signa dolentis erant:
Non ego si toto mater decedere cœlo
Iusserit inuita matre morabor ait.
Nunc quoq; cū luctor de noīe tpis huius
Blandior/& partes pene rogantis ago.
Rēq; mei iuris mallē tenuisse precando:
Et faneas causæ forsitan ipse meæ:

ANT. FAN. ⸿VRBE nepotis:Romuli cuius pr ē Mars Iunonis filius:Vnde illud ē ifra.Nñ roma nepotis erat.⸿Suburbanis:Ariciam:Laurentum:Tybur Lānuuium:ac pnestæ significat q̄ oppida esse pa;e ab urbe distātia nemo ignorat.

Lānudiū Sane qdā nō recte legūt lauiniū ꝓ lanuuio:cuiꝰ oppidi latinoꝝ Diomedes cōditor fuisse dr:qa in lānuuio corripit tertia a fine.Hora.Raua decurrens lupa lanuuino.⸿Prænestinæ deæ:Fortunæ.Lucanus Vidit fortuna colonos pnestina suos cunctos simul ense receptos.

Prænestinæ deæ Fortunæ templū prænestæ Habuit Prænestæ fortūæ tēplū illustre ubi certa ut Strabo inquit oracula edebantur.Ea ciuitas græca esse dr & quondam polystephanū.i.multaꝝ coronaꝝ appellata quā Seruius Prænestæ ab arboribꝰ Ilicibus ibi abundātibꝰ dictam existimat licet Festus appellatam uelit q lo cus quo quondita est montibus pstet.Idem ait Cecuiū putari eius oppidi conditorem:unde orti cecilii credūtur quoq; familia Romæ admodū nobilis fuit.⸿Herculis uxor:Hebe.Iuuenalis: Nec puer iliades formosa

Hebe iunōis filia nec Herculis uxor ad cyathos.Hanc iunonis filiam sine patre ferunt herculi nupsisse post eius deificationem Seneca in Octauiam:Deus alcides possidet heben:nec iunonis iam timet iras cuius gener ēqui fuit hostis.Hæc cum sit dea iuuētæ uult a iunioribus iuuium sumpsisse uocabulum.Sed auditore iam psuaso ita exordit ptæ I situatione:ut cum matri cedere uideat eo tēdat oratio

partes rogantis. ut honorem huius mensis sibi uēdicet.⸿Partes pœne rogantes ago:Si quid inquit a matre habitura sum nō luctandum id consequi uolo sed blandiendo ac præcando.Cæterum rem ipsam sui iuris esse subiungit.

PAV. MAR. ⸿TV eris pollēs effulgēs:& i maxia ueneratiōe & celebritate.⸿Vrbe nepotis:Romuli nepotis tui cū filiꝰ meū sit.⸿Fides seqt dicta.factū ē qd mars ipe ꝓmisit.⸿Celebramur I cētū aris.q.d.i cētū urbis locis sūt aræ mihi diedicatæ:& I oībꝰ mihi sacrificat.⸿Nec ho.mē.ē mi.le.quouis honore:sed grauior. Hoc dicit magnū qdē ē celebrari i tot aris:sed nō pluris id facio:q̄ honorē mēsis.Nec tñ hūc octauo & ultimo argu it rursus a minore ad maiꝰ:ſ; dissimili a supiore suburbani hūc mēsem a suo noīe nūcupatū putas ergo tu nō hūisse romā q̄ erat mei nepotis imo hūi:& hic mēsit a me Iuniꝰ denoiet.⸿Nec tñ roma tātūmō pstat nobis hūc honorē nō sola ē roma.q̄ mēsis honorē mihi tribuat.Suburbani q sub urbe sunt:q sunt I oppidis agri romani.Dāt mihi idē munꝰ:honorē mensis.⸿Inspice plege tu.Fastos:fastoꝝ libros.Quos hēat aritia nemoralis a nemore cynthiæ:sed de aritia & mysteriis eiꝰ loci diximꝰ l.iii.⸿Et quos se.ha po.i aure:

Fortūæ tēplū pnestæ fuit usta laurēto oppido:ubi fuit latini regia & quos fastos hēat lānuuiū meū ubi & ædes ē iunonis:cuiꝰ meminit Varro oppidū i latio antiquo ad dexterā uiæ appiæ.⸿Mēsis iunoniꝰ:a iunone denoiatꝰ.⸿Est illic i oībus his locis.⸿Aspice tybꝰ diximꝰ i.iii.de tybure.⸿Et mœ.sa.deæ pne.pnestinæ oppidū ubi & tēplū fortunæ & ide sortes dictæ pnestinæ & ædes iunonis.⸿Tu legesiēt i his oppidis.⸿Tps iunonale mēsem iunoniū.⸿Nec romu.cōdidit illos ppłos q̄si i his oppidis hēo mēsem:q̄ a Romu.cōdita nō sunt multo magis debet eē mihi i urbe mei nepotis iō iqt.⸿At roma erat nñ nepotis nā a nño nepote cōdita.⸿Finierat Iuno iā desierat loq.⸿Respeximꝰ:reflexímꝰ ab alia pte aciē.⸿Vxor herculis hebe iunōis filia Herculi nupta.⸿Stabat & signa dolētis erāt i uultu dolorē illa uultu idicabat.⸿Nō ego si toto hebe duplici rōe honorē huiꝰ mēsis sibi uēdicare cōtēdit pria rō a cōiuge sumit qd herculet bñmeritꝰ sit de ea regiōe ubi post

Hercule bñmeritis est de romanis pp mortē caci. cōdita ē Roma qd eā Caci latrociniis expurgarit.Scda rō a distributo p Romu.pplm i seniores & iuniores qd a iuuenibꝰ iuniū nūcupauit:Ipsa hebe cū ppetua iuuēta sit iuuenū cām tuet & sibi assignat ſ; utit isinuatiōe cū captatōe beniuolētiæ a mre qa nō ut illi aduersa sit imo & sibi cedit ſ; ut blādiat & pcibꝰ agat. Deide ad cām ueniēs sibi honorē mēsis attribuit.⸿Si mř dixerit me cedere to.cœ.si iusserit Iuno me abscedere a cœlo:& iter oelltes magis ñ eē.⸿Nō mo.ma.iuita q̄si nollē eē i cœlo mře mea repugnāte.Nūc quoq; nō luctor de noīe huiꝰ tpis nā ego cōtēdo iuuii de mēsis honore nec ē quo noīe fuerit appellatus.⸿Blādior & pœ.q̄si.Amo ptes rogātis ñ inqt nō agā de iure aut multis tōnibꝰ q̄re hic mēsis meꝰ eē dēat ſ; blādiri:t & pcibꝰ ago.Mallē tenuisse peccādo rē mei iuris isinuatiōe cām iustā oñditq; mei iuris ē potiꝰ uellē tenuisse pcibꝰ q̄ ulla cōtētiōe.⸿Et tu ipse poeta forsitā fa.cāæ meæ dices cām meā esse iustiorem.

¶ AVREA possedit: cõuenit mihi hoc cũ matre uxorẽ eam esse ac sororem iouis & capitolium tenere cũ ioue. Illud aũt nõ cõuenit mẽsis decus ei cõtigisse. ¶ Sollicitamur: angimur ac moleste ferimus qđ nr̃m ẽ nobis eripi. ¶ Quid graue: Deest uerbũ: & ẽ sensus: Cur molestũ cuipiã fuerit si romani memores bñficiorũ q̃ ab Hercule meo in eos collata sunt hoc titulo & honore me uxorẽ Herculis decorarũt. ¶ Flãmis & dote paterna: aut bis idẽ dicit: aut post factam mentionẽ flãmarũ fumũ accipimus. ut Glomeratq; sub antro fumiferã noctẽ cõmixtis igne tenebris. ¶ Ad ꝓpiora uocor: cõparatiuũ ẽ a ꝓpe. Vñ penultima syllaba I sam nõ recipit nã ab eo qđ ẽ ꝓprius ꝓpriorẽ uel propriora dicere nõ possumus. ¶ In partes duas. iuniores ac seniores ut supra dictũ ẽ. ¶ Qui fuit ante. Maius qui antecessit a maioribus. i. a senioribus noiatus est. ¶ Dissimulata: celata: q. d. ita celasset pietatẽ nisi cõcordia superueniens sedasset utriusq; ĩpetũ exurgẽtem. ¶ Cõcordia lauro nexa comas: hæc dea neq; a iunone neq; a iuuenta siue a iunioribus sed a iunctis Sabinis ac Rõani uult iunio datũ esse uocabulũ. Coronatã aũt lauro cõcordiã dicit pp id qđ sequiẽ Placidi nomen opusq; ducis: Solet. n. artificiũ ut dĩ artificẽ sapere. Ipse aũt Augustus auctor pacis atq; concordiæ simulacrum habuit cũ Apollinis insignis. Vñ a Virg. Apollo dĩ: ut tuus iam regnat apollo. ¶ Binã regna: Tatii & Romuli necnon sabinos & romanos. ¶ Vos ignoscite diuæ: Iuno Hebe & Concordia. ¶ Perierunt iudice formæ pgama: iudicium Paridis qui iunone & pallade Venerem pulchriorem dicitur iudicasse ita irritauit deas: quia Veneri post habitæ sunt. ut earum opera credantur pergama periisse.

ANT. FAN.

Concordia noxa crines lauroi

Iuno hebe & concordia:

Aurea possedit socio capitolia templo
Mater: & ut debet/cũ ioue sũma tenet:
At decus oẽ mihi cõtingit origine mẽsis:
Vnicus est de quo sollicitamur honor:
Quid graue si titulũ mẽsis rõane dedisti:
Hercul' uxori posteritasq; memor: (gni
Hæc quoq; terra aliqd dbet mihi noie ma
Coniugis/huc captas appulit ille boues
Hic male defensus flammis & dote pña
Cacus/auẽtinã sanguine tinxit humũ:
Ad ꝓpriora uocor ppl̃m digessit ab annis
Romulus/in partes distribuitq; duas:
Hæc dare cõsiliũ pugnare paratior illa ẽ:
Hæc ætas bellum suadet/at illa gerit:
Sic statuit/mẽsesq; nota secreuit eadẽ:
Iunius est iuuenum/qui fuit ante senũ:
Dixit/& in litem studio certaminis issent
Atq; ira pietas dissimulata foret:
Venit apollinea longas concordia lauro:
Nexa comas placidi numẽ opusq; ducis:
Hæc ubi narrarit tatiũ fortemq; quirinũ
Binaq; cum populis regna coisse suis:
Et lare cõi soceros generosq; receptos
His nomen iunctis iunius iquit habet:
Dictat triplex cã ẽ & uos ignoscite diuæ
Res est arbitrio non dirimenda meo:
Ite pares a me perieruntiudice formæ
Pergama/plus lædũt q̃ iuuat una duæ:

¶ MATER iuno possedit aurea capitolia. Nam ĩ capitolio deauratũ illi tẽplũ: ut i. i. il. dixim' q: qđ in capitolio prospiciebaẽ aureũ & gẽmeũ erat. ¶ Tẽplo socio nã cũ ioue iũcto. ¶ Et ut debet tenet sũma: hoc ẽ arcẽ capitolinã. ¶ Cũ ioue: ubi utriusq; numinis tẽplũ ẽ. ¶ At oẽ dece' i. oẽ ornamẽtũ. ¶ Cõtingit mihi origine mẽsis a cãtq appellatiõe hui' mẽsis iunii. ¶ Vnic' honor ẽ de quo sollicitemur: q̃si nõ sunt mihi in urbe roma tẽpla nõ sacrificia fiũt hoc unico honore decoramur: & hic unic' ẽ qui sollicitã: & anxiam reddit. ¶ Quid graue: cur est alicui molestum. aut quid magni momenti est. ¶ Si tu romane & posteritas memor: quæ memoria tenuisti beneficia a uiro meo collata. Dedisti titulum mẽsis uxori Herculis: ornasti me honore mensis q̃ herculi nupta sũ. ¶ Hæc quoq; terra: hæc regio ubi roma ẽ. Debet aliqđ mihi nomine magni cõiugis: ob herculis uiri nostri beneficia huic regioni collata debet hæc mihi terra ratione ipsius coniugis. ¶ Ille hercu. ¶ Appulit captas boues quas ex hispania abduxerat. ¶ Hic: in hac terra. ¶ Cacus qui eam latrociniis: & cædibus assiduis urgebat. ¶ Male defensus flãmis: quas euomebat: ut in. i. diximus. Atq; arte paterna: q̃m Vulcani. f. ¶ Tinxit: uiolauit. ¶ Sanguine suo. ¶ Auẽtinam humũ nã erat ĩ spelũca mõtinis auẽtini: ubi ab hercule iterempt' ẽ. ¶ Ad ꝓpiora uoc. q̃si uenio nũc ad ea q̃ magis ꝓpria sũt & nr̃i iuris. Romu. dissensit ppl̃m ab ãnis diuisis multitudinẽ ab ætate inter seniores & iuniores. ¶ Et distribuit in duas ptes: senatũ & plebeios seu senectutẽ & iuuẽtutẽ. ¶ Hæc pars seniorũ. ¶ Paratior dare: cõsiliũ: pp prudẽtiã, q̃ i iuuene esse nõ põtnã ut Arist. in ethi. ostẽdit: prudẽtiã efficit ex pariẽtia rerũ: experientiã tpis longitudo: q̃ i iuuene nõ ẽ: Sic nec ipsa prudẽtia. ¶ Illa: iuuẽtus paratior pugnare: pp uires & iuuenile robur. ¶ Hæc ætas: senilis. ¶ Suadet beliũ: cõsilio & rõnib'. ¶ Illa iuuẽilis. ¶ Gerit bella re ipsa & ꝓpriis uirib'. ¶ Sic statuit Ro. ipse. ¶ Et sec. mẽ. distribuit. ¶ Eadẽ nota eodẽ titulo & appellatiõe. ¶ Iuni' ẽ iuuenũ: nã a iuniorib' iuni' dict'. ¶ Qui fuit añ mẽsis q antecessit. ¶ Est senũ: nã a seniorib'. hoc ẽ a maiorib' mai' denoiat'. ¶ Dixit. hebe. ¶ Et issent i litẽ: Iuno & filia cõtẽdissent de honore mẽsis. ¶ Studio certamis. cõtẽtõia. ¶ Atq; pitas filiæ i patrẽ: & amor mr̃is i filiã. ¶ Esset dissimulata: occultata. ¶ Ita q: a cõtẽtiõe utraq; iã ita pcita & pcita erat. ¶ Venit apollinea: certãtib' his de noie mẽsis uenit cõcordia: & aliã cãm nois attulit a cõcordia romanorũ & sabinorũ mẽsẽ hũc uniũ appellatũ esse iuniũ. ¶ Venit con. ne. lon. co. habẽs: longos crines nexos hoc ẽ coronatos. ¶ Lauro apollinea: q̃ apollini sacra. ¶ Numẽ & op' du. pla. benigni: q̃si q̃ pcipue a tyberio colit. & cui tẽplũ dedicauit: ut Tan. iqt & nos rettulim' i. i. li b. Decẽ. u. illũ appellat: ut i ptio auspicila dux ueneradæ tuis: & i tristib' ausoniũq; ducem. ¶ Hæc

PAV. MAR.

Cac' hẽbat spelũcã i monte auẽtino.

Annus I iuniores & seniores diui. sus a senatu.

Concordia iõ dẽ a tiberio dilecta q̃ ei tẽplũ dicauit.

& iiii

Quare nō ferent dū iudicium contra magnos ulios.

cōcordia. Vbi narrauit tatiū & sorte qrinū postq̄ exposuit bella tatii regis sabinoꝝ i Romu. gesta: & ini ta postea fœdera. Et bina regna i sabinū & romanū. Coisse i unū collectū esse cū suis pplis. Nā facta est utriusq̄ pplis urbs cōis ut in. iii. diximus. Et soceros & generos. romanos & sabinos. Receptos iare cōit nam in cōi urbe. i inquit: illa ubi hæc dixit ait. His iunctis: a coniunctione & unione hoꝝ populorum. Vnius habet nomen mensis unius uocatus est. Triplex cā dicta est: itelata est iam triplex origo mēsis a iunone hebe cōcordia. At uos diuæ ignoscite: date ueniā: si nullā pbauero sniam. Res nō est dirimē da meo arbitrio: mō est qei iudicii dirimete uestrā cōtentionē. Ite pares a me. psri mō oēs laudate. Per gama troiana mœnia. Perierūt iudice formæ. perit troia ob iudiciū Paridis: qa Venerē formosiorē di. xit & illi pomū adiudicauit. Ero igit caut⁹ illi⁹ exēplo qa nō dicā alicui⁹ uestrā causam iustiorē. Duæ plus ledunt quā una iuuet ueluti plus potuere troianos lædere iuno & pallas q̄ iuuare potuerit uenus.

ANT. FAN.

PRIMA dies tibi carna dat: caiē iunias q̄s uulgo fabatias appellabāt adultis fabis hoc mēse diuinis reb⁹ so litis adhiberi Camæ deæ cardinis sacrauit antiqtas t cui Brutus ut dixim⁹ uoti re⁹ primo hui⁹ mēsis die i cœlio mōte sacrū fecit. Putabat. n. hæc dea nō solū cardini q̄ nt qbusdam placet apotis eardias. i. a corde nomē accepit sed humāis pesse u. talib⁹ ut Macro. tradit. Vñ ab ea petebant ut corda iecinora & q̄ itrinsec⁹ sūt uiscera salua cōseruaret cui pulte fabacia & lardo rē diuinā faciebant qd uires corpis his reb⁹ maxie roborēt. Et Brutus tēplū sacrauit ꝓ cordis bñficio cui⁹ dissimulatiōe idone hs habebat statum publicū emēdasset Oui. Nympham fuisse fabula: q amantes fallere cōsueuit eāq; a iano cōpressam qui falli non potuit ꝓ mercede concubitus ha buisse potestatē apiendi clausa & aperta claudendi atq; insup uirgam ianalem qua striges a foribus pellentur.

de carna dea earū dinis q̄ multos dos fefellis sed ianum nō potuit fallere.

Vnde: a quo ut genus unde latinum. Lucus ilerni. Sic dictum ut hine tñ ilie urbem pataui. Huic luco religionem adiungit more Virgilii. ut pontifices illuc nūc quoq; sacra ferunt. Cranem dixere priore. Deest quāt nt urbs antiqua fuit tyrii tenuere coloni. Est autē grāmi linea. Vnde illud subiicit Nodosasq; cauam tendere uaile plagas. Non habuit pharetram. Videri poterat diana si pharetram habuisset. Dixisset amantia uerba: Deest si ut in cælum iufferis ibit. Nullo est inuenienda loco Alludit ad tennitatem lineæ cuius nulla est latitudo atq; profunditas. Plinius tenuem funem lineam uocat. Stulta uidet ianus: Poetæ uerba ad nympham sperantem falli posse Bicipitem deum.

Padēda.

a grāmē

Tenuem funē line am dici.

PAV. MAR.

PRIMA dies tibi cama: aggredit nune festoꝝ tōnēt & cal. iunlis festū esse carnæ deæ inquit. Sacrum eui illi in cœlio monte carnæ. iunlis iunius Brutus uoti reus secit sed de hae dea diximus paulo superius in principio huius li. quæ a Theod. referuntur. At poeta eamā quasi cardinam dicit quod cardinibus præsit: & fuisse nympham quandam quæ crane appellata sit: & iano placue rit: & ab eo ius cardinum habuisse etiam & aliud munus: ut noxas striges e foribus abigat. O cama prima dies mensis datur tibi mam in ea festum tuum celebratur. & tibi sacrificatur. Hæc carna. Est dea cardinis: q̄ præest cardinibus ianuarium aperit suo numine clausa & claudit aperta. quod quidem officium est ianitui in primo omnia sunt nostra clausa. patentq; manu. Sic & carna facitut clausa pateant: & patentia claudant. Fama est obscurior æuo q̄si uetustate certio sama nō habet nam est paulo occultior. Vnde a quo. Habeat datas uires: qa carnæ dederit uim aperiendi cardinis & claudendi & apiendi. Sed eris certus e nostro carmine ego te meis uersibus certiorem red dam Lucus antiqui helerni. heleinam & locū uocāt. & loci genium inde & lucus helerni dicebatur. Adiacet tyberino fluuio. nam ꝓpe tyberim est ipse lucus. Pontifices nune quoq; etiam hoc tempore. Ferūt sacra illue ad eum lucū nam eunt illuc sacrificatum. Inde ab helerno. Est sata nymphæ: nata carna. Priores antiqui aut maiores nostri. Dixere cranē: prius enim erane deide carna appellata. Ne quicquam frustra. Sæpe petita multis procis. eum multi essent proci. qui eam & optarent & peterent in coniugem omnes repellebat. Solebat illa sequi rura non. n. urbes incolebat sed modo rura. modo montes & nemora peretrabat. Et agitare feras iaculis: ut dea uenatrix feras insequebatur. Et solebat tendere plagas nodo

Carna ē dea q̄ habet offm̄ apiēdi & claudēdi aliq eam craneam appellāt.

Pria dies tibi carna dat/dea cardis ē
Numine clausa aperit/claudit apta suo:
Vnde datas habeat uires obscurior æuo
Fama/sed e nostro carmine certus eris:
Adiacet antiquus tyberino lucus hilerni.
Pontifices illuc nūc quoq; sacra ferunt:
Inde sata ē nymphæ cranē dixere priores
Ne quicq̄ multis sæpe petita procis:
Rura sequi/iaculisq; feras agitaē solebat:
Nodosasq; caua tendere ualle plagas:
Nō habuit pharetrā phœbi tñ eē sororē:
Credebāt/nec erat phœbe pudēda tibi:
Huic aliqs iuuenū dixisset amātia uerba:
Reddebat tales protinus illa sonos:
Hęc loca lucis hñt nimis/& cū luce pudo
Si secreta magis ducis i ātra seqr: (ris
Cręduli⁹ añ subit/frutices hęc nacta rēsistit
Et latet/& nullo est inuenienda loco:
Viderat hāc ianus uisæq; cupidine capt⁹
Ad duram uerbis mollibus usus erat:
Nympha iubet qri d more remoti⁹ antrū
Vtq; comes sequitur destituitq; ducē:
Stulta/uidet ianus q̄ post sua terga gerāt
Nil agis/& latebras respicit ille tuas:
Nil agis en dixit nam te sub rupe latentē
Occupat amplexu/teq; potitus ait:
Ius ꝓ cōcubitu nostro/tibi cardinis esto:
Hoc precium positæ uirginitatis habe:

fannodis cõtexta retia. Plaga.n.& uuln⁹ significat: & spatiũ imẽsum:& retia. Sed.p uulnere primã.pducit. in cæteris corripit. ¶ Valle caua i cõcauitate uailiũ. Nõ habuit in pharetra quẽadmodũ diana. ¶ Tñ credebant esse sororẽ phœbi credebant dianã esse. ¶ Nec erat o phœbi pudẽda tibi q̃si nõ potuisses erubescere ea sorore tñ pstantia formæ tum ẽt spectatis moribus. ¶ Aliq iuuenũ dixisset amantia uerba si qt iuuenis captus illi⁹ forma amatoris uerbis eam esset aggressa. ¶ Illa crane. ¶ Protinus statim. ¶ Reddebat tales sonos ita rñdebat. ¶ Hæc loca lucis hñt despiciebat amantes illa hoc dolo annuebat uotis dũmodo in loca secretiora duceret. ¶ Credulus amans antecedebat.illa inter frutices delitebat. ¶ Cũq; hoc pacto ianũ uellet deludere nõ potuit.qm̃ ille uidet ẽt quæ a tergo sunt. ¶ Hæc loca ubi nũc sumus. ¶ Habẽt nimia lucis i sunt nimis aptarita ut a multis uideri possum⁹. ¶ Et cũ lucem hñt ẽt Nimis pudoris:ergo pudor uetat hic coire. ¶ Si du.in an.ma.fec.q̃ sint semotiora:& occultiora. ¶ Sequarte si ante iueris. ¶ Credulus amans. ¶ Subit anteꝑcedit illã hæc crane. ¶ Nacta:inueniẽs frutices restitit:& nõ seqt. ¶ Et latet.inter fruteta. ¶ Et nullo loco ẽ iueniẽda:nõ poterat postea repiri ab amante deluso. Ian⁹ uiderat hanc cranẽ. ¶ Et capt⁹ cupidine uisæ.amore ipsi⁹nymphæ:quã uiderat. ¶ Erat usus uerbis mollib⁹:blando & dulci sermone. ¶ Ad duram ad illã iexorabilẽ. ¶ Nympha iu.q̃ri antrũ remoti⁹:antra secretiora & occultiora. ¶ De more:de consuetudine:nã ut alijs amãtib⁹ dicere solebat:ita & iano dixit. ¶ Vtq; comes seqt:ancedẽtẽ ianũ seqbat ueluti eũ comitatura. ¶ Et dest.du.reliqt ianũ uolebat.n.iter fructices delitet. ¶ Stulta:tu qdẽ crane putas ne ianũ decipe. ¶ Videt ian⁹ q generant.fiãt. ¶ Post sua terga qm̃ biceps ẽ.ui añriora & posteriora:ut i prio. Sitq; qp añ uides. ¶ Nil agit:hoc dolo. ¶ Ille:Ian⁹. ¶ Respicit tu.sia.uidet quo i loco delitet. ¶ En dixit nil agis:nõ me decipies. ¶ Mã occupat te ãplexu iatẽtẽ sub rupe.inenit.& tꝫ te cõphensã i cõplexu.cũ sub rupe lateres. Nã iterdũ occupare ẽ iuẽire tenere:Plau.i trinũmo familiã optimã occupauit. Vir.occupat æneas aditũ custode sepulto. Mar.Tul.i philippi. Agri Lucani possessiõe occupauit. ¶ Et potit⁹ ce ait estos sit tibi. Ius cardinis:in primos:& ei⁹ uertẽdi cardinis oẽ meũ. Nũc illud ius crane dat. ¶ Pro nr̃o cõcubitu:qa simul coluim⁹ hẽas id i mercedẽ uiolatæ pudicitiæ. ¶ Habe hoc pñiũ:hoc pmiũ. ¶ Positæ uit.quã ego uiolaui.

Amãtes creduli.

Lux af/fert pu/dorem.

Occupaṫ ponit ẽt pro inue nire.

ANT. FAN.

Sic fatus/uirgã qua striges pellere posset/
A foribus noxas hæc erat alba dedit:
Sũt auidæ uolucres/nõ q̃ phineia mẽsis:
Guttura fraudabãt/sed gen⁹ ĩde trahũt
Grãde caput/stãtes ocli/rõstra apta rapię
Canities pennis unguibus hamus inest:
Nocte uolãt/puerosq; petũt nutricis egẽ
Et uiciãt cunis corpora rapta suis: (tes
Carpere dicũtur lactentia uiscera rostris
Est plenũ poto sanguine pectus habẽt:
Est illis strigib⁹ nomẽ:sed nominis hui⁹
Causa/qꝑ horrẽda stridere nocte solent:
Siue igr̃ nascũt aues cãmie seu carie fiũt

¶ ViRgã: Hæc uirga ianalis ex alba spia fuit ad abigẽdas striges. ¶ Sunt aui.uo.Ply.autor ẽ strigẽ esse i maledictis antiqs. Sꝫ q̃ sit auiũ cõstare nõ arbitrari & fabulosum esse putat qd' de strigib⁹ dr ubera eas isantiũ labris imuigere. ¶ Nõ q̃ phi.mẽ.guttura fraudabant. Harpyas dicit:Phine⁹.n.rex Arcadiæ cũ liberis suis nouercã harpalicẽ supiduxisset & ea suadẽte filios excecasset ira numinũ luminib⁹ capt⁹ ẽ:cui⁹ mẽsas cũ harpyæ fœdarent dr filioꝝ boreæ bñficio liberat⁹ sugatis auib⁹ usq; ad insulas strophades ut Serui⁹ scribit. Alii tradũt phineũ dr lex isse ideã Dardani Scytarũ regis filiã cui⁹ suasu cũ filios ex Cleopatra supplitio destinasset & Herculea cũ argonautis dr Phineũ & ei⁹ socios obtrũcasse. ¶ Stantes oculi:Vel extãtes quos emissitios appellam⁹:uel imobiles uel horrẽtes ut Canicies iculta iacet stãt Lumina flãma. ¶ ¶ Nocte uolant. Quia lux extãtib⁹ocul' nocet. uel certe ne uideant. ¶ Lactẽia ul. Lactẽtiũ isantiũ uiscera. ¶ Seu car.fi.sꝫ eos q putãt an⁹i strigea ui carminũ uerti

¶ SIC fat⁹:ian⁹. Dedit illi spinã.q̃ spina. ¶ Posset pel.a fo.stri.no:dedit nymphæ spinã albã.q̃ freta illa repelleret e domib⁹ striges pniciosas isantib⁹. ¶ Hæc spina erat al.pl'a.n.sunt spinaꝝ gñra.q̃ a Ply.referunt:sꝫ spinæ albæ semẽ cõtra scorpiones auxiliat. Corona ex ea iposita capitis dolorẽ minuit. ¶ Sunt aui.uolu.striges aues eẽ dicũt nocturna magno capite rostro & unguib⁹ adũcis:& q noctu isantiũ cunas adoriunt.sodiũtq; rostro corpuscula:& sanguinẽ hauriũt:multi putãt nõ aues sed mulierculas eẽ:q̃ se ueneficio quodã.cũ uolũt i striges uertũt.celeresq; noctu quo libuerit eũt isantea iugulant:& sanguinẽ oẽm ebibũt. ita ut illi examines repiant. Poeta iqt porcã albanoꝝ regẽ:Amulii & Numitoris parẽtẽ cũ i cunis isans eẽt lacerarũ ab his strigib⁹.a crane tñ icolumẽ redditũ & ex ea domo penit⁹abactas striges. ¶ Sunt no.aui.aues rabidæ. ¶ Nõ q̃ fraudabãt guttura phineiã mẽsis nõ sũt harpiæ:q rapiebãt epulas:e mẽsa phinei sic fraudabant illi⁹ guttura suis epulis Phine⁹.n.ut harpalici cõiugi morẽ gereret filiis ex altera cõiuge lumina abstulit.p quo crimie & ipse a diis lumie capt⁹ ẽ. Aditæ & harpiæ ei⁹ mẽsis:ut cibos rapent & oĩa fœdarẽt post lõgũ tp̃s ab argonautis ea peste liberat⁹ ẽ:nota ẽ fabula de q̃ pl'a apud Vale.flaccũ. ¶ Sꝫ tra.ide gñs sed ab ipsis harpiis originẽ ducũt. ¶ Grãde ca:ẽ illis strigib⁹. ¶ Stãtes oculi quoa ñ mouẽt ut cætera aĩalia. ¶ Rostra ap.ra.hñs rostra adũca apta ad pdã diripiẽdã. ¶ Canities in.pẽ.hñt pẽnas canas. ¶ Ham⁹inest quibus i hñt ungues hamatos adũcos. ¶ Nocte uo.nõ.n.lꝫ strigib⁹ p diẽ uolare cũ lucẽ pati nõ possint. ¶ Et pe.pu.nu.egẽ.eũt ad isantes ubi aberit nutrix. ¶ Et ui.fœdant. ¶ Corpa ipsoꝝ isantiũ. ¶ Repta fu.cu.q e cunis rapuerit. ¶ Dñr ipse striges. ¶ Carpe ro.ui.la.lacte plẽa aut lac potãtia. Lactere.n.pueroꝝ ẽ cũ lacte alũt. ¶ Et hñt pe.ple.po.san.ex effossis uiscerib⁹pueroꝝ sanguinẽ hauriũt.& eo replẽt pectora. ¶ Est il.no.stri.uocãt striges:i ¶ Sꝫ ca.hu.no.rõ cur striges appellẽt. ¶ Quod so.stri.hor.no.a stridẽdo igit:qd' noctu stridẽt striges dñt. ¶ Siue igit nascũt aues qd' a natura sint uolucres. ¶ Seu fiũt car.icantatiõe & ueneficio. ¶ Nenia.

Virga ad abigen das aues striges

phinei fa bula

Stãtes p imobiles uel hor rentes

PAV. MAR.

Phinei fa bula de qua plu rahñt apud ualerium flacchũ in argo nautica.

Nenia in cantatio nes dicũtur.

incantatio. ¶ Figurat transmuttat. ¶ Antta in uolucres in ipsas. striges. ¶ Falsa p falso qa non uere träsmuttat. Sed ueneficio fit ut uitulæ uideant striges nam nõ in totum transfformant resumunt. n. humanam formam cum uolunt & auiam ad tempus sumunt.

Nenia quæ i uolucres falsa figurat an⁹
In thalamos uenere procæ pca nat⁹ i illis
Præda recens auium quinq diebus erat
Pectoraq exorbēt auidis ifantia linguis:
Et puer infœlix uagit opemq petit
Territa uoce sui nutrix accurrit alumni:
Et rigido sectas inuenit ungue genas.
Quid facerēt color oris erat: q frōdib⁹ olī.
Esse solet seris/quas noua læsit hyems.
Peruenit ad cranē & rē docet: illa timorē
Pone tuus sospes dixit alumnus erit.
Venerat ad cunas flebāt materq paterq
Sistite uos lachrimas/ipa medebor ait.
Protin⁹ arbutea postes ter i ordine tāgit:
Fronde ter arbutea limina fronde notat.
Spgit aqs aditus/& aq̄ medicamē hēbāt
Extaq de porca cruda bimestre tenet.
Atq ita noctis aues extis puerilib⁹ inqt
Parcite: pro paruo uictima parua cadit:
Cor p corde pcor/p fibris sumite fibras
Hanc animā uobis pro meliore damus
Sic ubi libauit psecta sub æthera ponit:
Quiq adsint sacris respicere illa uetat
Virgaq ianalis de spina sumitur alba
Qua lumē thalamis pua fenestra dabat
Post illud nec aues cunas uiolasse ferunt
Et redit puero/qui fuit ante color:

ANT. FAN. Nenia

¶ NENI A t Qua præfice inter dū q̄runt ifantes a strigibus itereptos in q̄s falio narrant anus esse cõuersas. Est aũt Nenia carmē lugubre quod mortuis dicebat Lege Acronē Noniū festū ac Porphirionē. ¶ Id institutū di a Simonide poeta lyrico. Vñ Hor. in carminib⁹ Neniam Cæā dicit ab isula ubi Simonides natus est. Quare ait Catullus: mesti⁹ lachrymis simonideis. Est aũt Cæa isula cõtra atticam: in ā Cos Asiæ cõtigua ē ut Cypr⁹ & Rodus. Nenia quoq deæ nomē ē cuius sacellum fuit extra portam ulminalē ut autor ē festus. ¶ Procæ. Regis Albano q Amuliū & Nũitorē filios hũit. Hũ infantē cũ striges uexarēt Oui. fabulat Cranæ auxilio liberatum ¶ Quid faceret? Qua rõne opē ferret ifanti ta male affectio? ¶ Frondibus: Quæ polient atq ad terrā cadunt extremo autũnu uel noua hyeme cũ oĩs humor i arborib⁹ æstatis calore inuenit exhaustus. Vir. Quā multa i siluis autũni frigore primo lapsa cadũt folia ad terras. Limina fronte notat. Roma arbuteo ter postes tangit ter signat limina. ¶ De porca bimestri. Quia p infante dabat ei⁹ ætatis aĩal. Vñ autor subiungit: Pro puo uictima parua dat. ¶ Pro fibris: Fibras nõnulli eē eminentias iecoris tradunt. alii aliter. In iecore qđ caput extorū uocant autore Ply. magnæ uarietatis. Quidam uenas & neruos iecoris fibras uocant. ¶ Prosecta Exta q̄ prosecant. Diximus. n. ut scribit Festus exta dicta esse q ea diis psecent q̄ maxime extant eminētq. ¶ Parua fenestra Vt nõ solum a limine sed īde quoq abigerent striges.

Cæa i cos nenia dea cul⁹ facellum fuit extra portā uiminalem.

Puer liberat⁹ a strigibus auxilio cranæ deæ

neruli sũt iecoris. Fibre exta p Alii caput uocant.

PAV. MAR.

¶ NENI A ut festus ostēdit: ē carmen: qđ in funere laudandi gr̃a cantat ad tybiā: sũt q eo uerbo finē significari putāt. Quidā uolũt neniā iõ dici. qđ uoci similior q̄ rimonia flētū sit. Quidā aiũt neniæ ductũ nomē ab extremi intestini uocabulo. græci. n. Neaton extremū dicũt. siue qđ corda p ultima νεάτη dẽt extremā cãtionis uocē næniam appellarunt. ¶ Venere in thalamos procæ siue sint aues. siue muliercculæ: q̄ eā formā ueneficio assumant. Venere in cubiculum regis albani ubi recũbebat ifans regi⁹. ¶ Proca natus in illis qnq diebus: qa nõdū pterierat quītus dies ex quo natus erat. ¶ Erat pda recēs auiũ: nam in strigibus deuotabat. ¶ Et exhur. pe. infan. exhauriũt sanguinē pectoris ifantis. ¶ Linguis auidis. sitientibus ipm sanguinē. ¶ Et puer infœlix uagit. uagire enim puerorũ est. ¶ Et petit opem: ipso uagitu. ¶ Nutrix territa uoce sui alũni: uagitu procæ infantis quē alebat. ¶ Occurrit: ut opē puero ferat. ¶ Et inuenit genas sectas. genas laceratas & depastas. ¶ Rigido ungue duris strigũ unguib⁹. ¶ Quid faceret: mi sera nutrix quo pacto posset succurrere alumno. ¶ Color oris: puerilis. ¶ Erat qui solet esse feris frondib⁹: talis in uultu puerili color erat: qualis in frondibus. in extremo autumnu: seu in principio hyemis cum hyberno frigore aduruntur. ¶ Quas frondes lesit noua hyems: hybernum frigus in principio brumæ. ¶ Seris quæ tardius ex arboribus decidunt. ¶ Peruenit: nutrix. ¶ Ad cranem & docet rem. procum a strigibus laceratum. ¶ Illa dixit pone timorem: ne timeas tuus alumnus: puer quem educas. ¶ Erit sospes: erit salu⁹. ¶ Venerat crane. ¶ Ad cunas ubi erat infans: ¶ Flebant & mater & pater: auentinus cum coniuge parentes procæ. ¶ Ait sistite lachrymas: desinite lachrymari ¶ Ipsa medebor: adhibebo medelam: & reddam eũ incolumen. ¶ Protinus tangit ter in ordine postes fronde arbutea Crane lustrat domum ut abigat striges: primo terigit ramo ex arbuto postes ianuæ. ¶ Ter notat: signat. ¶ Limina fronde arbutea: & limina & postes eo ramo signat. ¶ Spargit aquis aditus: ipsam ianuam seu ingressum: eo lustrationis genere usus est, ne inde redirent striges: & multi putant. ¶ Arbutum arborem eas nõ attigere: sic & eadem abigi. ¶ Et tenet ea quæ habebant medicamen: ubi erat uis medendi: aut intelligas. Spargit aquis ea q̄ erant ueneficio notata. ¶ Et tenet exta cru. intestina. ¶ De porca biestre q̄ erat duorum mensium ¶ Atq ita īquit aues noctisio striges q̄ noctu uolatis. ¶ Parcite ex. pu. nolite attigere exta pueri porcæ. ¶ Parua uictima: t bimestris porca. Cadit imolatur uobis. ¶ Pro paruo. infante: paruam uobis suillam p paruo puero mactamus. ¶ Sumite uos pcor cor p corde: accipite pro corde pueri. cor porcæ lactentis. ¶ Pro fibris: pueri. ¶ Fibras suillæ. ¶ Nos dam⁹: offerim⁹ uob. Hāc aĩaz porcæ. ¶ Pro meliore: p aĩa pueri. ¶ Sic ubi libauit: postq̄ sacrificiū fec

Proca quĩto die ex quo fuit ort⁹ a strigib⁹ quasi deuotatus.

Cranæ sacrum ad striges abigēdas.

Ponit ꝑfecta:ipsa exta q̄ diis ꝑfecāt.⸿Sub ære sub dio.⸿Et uetat illā respiceꝛ q̄ adsūt sacris: ꝓhibat teste ctere aciē illos q̄ sūt pñtes.⸿Et sumit uitga ianalis de alba spina:quā a Iano dono hūerat ad abigēdas stri ges.Qua pua fenestra dabat iumē thalamis:ñ p ianuā sūpta ē i ea alio lustratiōis gñre etat usa sed p fene strā.ut inde cubiculū quoq̄ lustraret.⸿Post illd:post illā lustrationē.⸿Nec semnꝛ aues.nō dicūꝛ striges. ⸿Violasse cunas:sedasse pueꝝ in cunis ⸿Et rediit puero color qui fuit ante:nam redditus est incolumis.

Alba spi na data dono a Ia no cranæ

Pinguia cur illis gustentur larda calendis
Mixtaq̄ cum calido sit farre faba rogas:
Prisca dea ē aliturq̄ cibis q̄bus añ solebat
Nec petit ascitas luxuriosa dapes:
Piscis adhuc illis ppl'is sine fraude natabat
Ostreaq̄ in conchis tuta fuere suis:
Nec latium norat quā præbet ionia diues:
Nec quæ pygmeo sanguine gaudet auē:
Et præter pēnas nihil in pauone placebat
Nec tellus captas miserat ante feras:

ANT. FAN.

⸿CVr illis gusteñꝛ larda calēdis: Vult moris fuisse apud Romanos.ut in honorē Carnæ lardū far & faba calēdis iunils gustarenꝛ q̄ uetustissimā deā prisca frugalitate crederent delectari. Sed magis placet q̄d Macro.scribit rem diuinā eiusmodi cibis Carnæ deæ fieri cōsuetā q̄d his uires corporis maxie roborētur. ⸿Ascitas dapes:Exq̄sitas.Ascimus eni ꝓprie q̄sita & remota. Cicero de oratore:Quod minime politi minimeq̄ elegātes sunt asciuerūt apꝫū suis auribus optimum quoddā & q̄si adipale dictionis genus.idē pro atchia ut hunc.A.Liciniū non mō nō segregandū cū sit ciuis a numero ciuiū uerū etiam si nō esset putetis asciscendū fuisse.⸿Quam ꝓbet ionia diues: Attagenā significat q̄ & Attagen dꝛ uirili genere.Plinius Attagen maxime ionius celebraꝛ uocalis alias captꝰ uero obmutescens quondā existimatus īter raras aues. Iam & in gallia hispaniaq̄ capitur.Horatiꝰ:Nō afra auis descēdet in uentrē meū nō attagen ionicus. Alii Attahenas dicunt teste Porphyrione fœminino genere.Martialis īter sapores fertur alitum primꝰ ionicarū gustus attagenaꝝ.A.Gel.cōmemorans noia eduliū & domicilia ciboꝝ oibus alii præstantia quæ profunda ingluuies uestigauit noīat nō ionicā sed phrygiā attagenā. ⸿Quæ pygmæo sāguine gaudet auis: Periphrasis gruis quā ferūt cū pygmæis ī certatamē descendere.Iuuenalis:Ad subitas thracū uolucres nubemq̄ sonorā pygmæus paruis currit bellator in armis mox impar hosti raptusq̄ p aera curuis unguibꝰ a sæua rapitur grue.Hæc auis habita est aliquādo īter primas autore Ply.licet Cornelius nepos q obiit diui Augusti pricipatu scripserit ciconias magis placere q̄ graues.Sane Pygmæi quos Spithameos uocāt icolunt indiæ montana nec excedūt statura duos pedes & q̄drantē:ut.A.G.refert:siue tres spithamas hoc ē tres dodrantes:ut Ply.scri.Est.n.spithame unius mensura dodrātalis:q̄ ter ducta atq̄ ad pedē relata ī duodecim particulas distributū duos pedes cōficit & q̄drantem.Pygmæos Homerus quoq̄ prodidit a gruibꝰ infestari aduersus quas ea gens insidens arietum captarūq̄ dorsis ac sagittis armata ueris tpe uniuerso agmine ad mare descendit & oua pullosq̄ eaꝝ alitum consumit conficitq̄ eam expeditionem mensibus ternis. Tradiderūt quidam pygmæos ēt fuisse ad geraniā oppidum Thraciæ.alii ad Anthiochiam.alii añ paludes.unde Nilum oriri Nonnulli putauerunt Nos paulo prócetiorem pygmæis hac ætate in umbria uidimus hominem cui Leonello nomen fuit in quē lusimus olim his uersibus:Demissa nihil est ad talos ueste femurq̄ subducta ad mediū q̄d Leonellus erit? Respōdēs nihilū.Nihilū:sed longius ipso ē nihil.at quid erit? nil Leonellus erit.⸿Præter pennas nihil in pauone placebat:Pauonem.Q.Hortensius primus augurali cœna dicꝛ posuisse:quem deinde multi secuti(ut scripsit Varro)extulerunt pauonum ꝓcia ita ut eorum oua qnis denariis uenderentur & ipsi quinquagenis.itaq̄.M.Lurco supra sexagena milia nūmum ex pauonum prouētu accipiebat.Laudatur maxime pauus e Samo teste. Au.Gel.qui pro pauone pauum hanc alitē uocat.⸿Notandum hoc loco cœnam hortēsii cuius supra meminimus a Plynio quidam adicialem uocari:uel ut quibusdam placet adipalem.a Macrobio uero auguralem quem putamus nō deprauatum locum referre Varronis.nam qui exitialem legunt iure explodunrur.

Attagen Ionicus

Grus cū pygmæis pugnat grus pygmæi spithama

Pauo: Pauus samo. Adipalis seu auguralis cœna.

PAV. MAR.

⸿PINguia cur illis:huic deæ ut superius diximꝰ:pulte fabatio:& lardo sacrificatur:q̄ uires his rebꝰ maxie corporis corroborenꝛ.poeta aliam causam affert:q̄ antiqua dea antiquis cibis contenta sit. ⸿Rogas cur larda pinguia:lardum suillū.⸿Gusteñꝛ illis cal.prima die iunii.Et cur faba sit mixta cum calido farre. Nā datur fabaciū cum farre mixtum.⸿Prisca dea ē nympha antiqua:nā eo tpe quo erat ī terris Ianus. ⸿Aliꝛ cibis q̄bus solebat ante:eo tpe quo nō erat tāta ciboꝝ luxuria:& tanta splendiditas.⸿Nec luxuriosa petit dapes ascitas:aliūde aduectas.⸿Adhuc usq̄ ad illa tpa.⸿Piscis natabat sine fraude : illis nondū erat usus edendoꝝ pisciū.sic nemo illis insidias struebat.nec hamo fallebat.⸿Et ostrea fuere tanta in conchis suis: non enī erat ostreorum piscatio.quæ postea ab externis littoribus petebanꝛ:& eaꝝ esum Seneca reꝑhendit.⸿Nec auis quā ꝓbet ionia diues norat latium.qa nondū aduecti erant in latiū cycni ex Ionia asyatica: quæ regio illis abundat ꝓsertim in ripis meandri fluminis:quod p eam regionem fluit: inde in heroid.ad uada menandri.cōcinit albus olor.⸿Nec auis quæ gaudet pygmeo sanguine:nec nouerant latini grues: q̄bus est cū pygmæis bellū:qui ut Ply.inq̄t:tenent montana indiæ uicina tñ oceano salubri cœlo: sempq̄ uernante.Hi ut Gellius inquit:q longissimi sunt non excedunt pedes duos:& quadrantem. De his Iuue. ad subitas thracum.uolucres:nubemq̄ sonorā Pygmæus paruis currit bellator ī armis Mox impar hosti raptusq̄ per aera curuis Vnguibus a sæua fertur grue.⸿Et nihil placebat in pauone præter pēnas:admirabanꝛ tantūmodo pennas pauonum:eos autē comesse nondum didicerant. ⸿Nec tellus miserat, añ fera capias:nō erat usus uenationis aut aucupii.Sic feræ non cupiebantur ad cibos splendidiores.

Pulte fabatio cū farre mixto telis iunii sacrificaꝛ deæ carnæ.

Sus erat in precio cæsa sue festa colebant
Terra fabas tātum duraq; farraq; dabat:
Q uæ duo mixta simul sextis quicūq; calēdis
Ederit/huic lædi uiscera posse negant:
Arce quoq; i sūma iunoni tēpla mōete.
Ex uoto memorant facta camille tuo:
Ante domus manli fuerat q gallica quōdā
A capitolino reppulit arma ioue:
Q uā bñ dii magni pugna cecidisset in illa
Defen sor solii Iuppiter alte tui:

ANT. FAN.

SVS erat in pcio: Iunōcalis: Sicci terga suis rata pendētia crate moris erat quōdam festis seruare diebus. Duraq; farra: Ex farre puitē cōficiebātq̄ qua diu Romani uictitarūt. Eam Martialis e clusino farre cōfectā docet relinq̄re dulcedinē quandā uasis i quo decocta fuerit: ut Imbue plebeias clusinis pultib' ollas: ut sa tur in uacuis dulcia musta bibas. Sextis calēdis: Nō accipimus Augusti calendas quē sextilē dixerit: sed iunii q a ianuario sextus est. Arce quoq; in sūma: Nō mlto ante urbē captā a gallis cū terremotus factus esset ferūt extitisse uocē ab æde Iunonis ex arce ut sue plena pcuratio fieret. Vñ (ut autor est Cicero) Iunonem Monetā appellatā dicunt. Huic data est ædes in capitolio calēdis iuniis ex uoto Furii Camilli qui aduersus Gallos dimicās cū deoȝ quoq; opem adhibē dā existiaret ædē Iunoni Monetæ uouit cōsecutusq; uictoriā dictatura se abdicauit. Itaq; Senatus ut iquit Liuius duum uiros ad eādem pro amplitudie populi Ro. faciendā creari iussit. Locus in arce destinatus est q̄ area ædiū M. Mālii capitolini fuerat. Eadē ædes dedicata est anno postq̄ uota erat. C. Martio Rutilo. V. Manlio torq̄to cōsulibus pdigiūq; extemplo dedicationē secutū est: qd & nox interdiu uisa itēdi & lapidib' pluuit. Fuit & Romæ tēplum alteȝ Iunōis Monetæ in Auētino: ubi eius deæ simulachrū collocatū ē teste Valerio maximo: quæ captis ueiis a Furio Camillo interrogata p locū an Romā migrare uellet: se uelle respondit. Superioris ædis meminit Solin' his uerbis: ut diximus supra. Tatius in arce ubi nūc est ædes Iunonis Mōetæ septiā & uigesima olympiade hoiem exuit. Itē Plutarchus in Romulo: q Incoluisse tatiū Inqt eā urbis partem: ubi nūc Monetæ est tēplū qua ex palatio in circū maximū itur iuxta quem locū sunt quos pulchræ Monetæ gradus uocāt. Hāc deā Luca. Castrēsem appellat: ut numina miscebat castrēsis flāma Monetæ. Arā Iunonis pellici tāgere nō licebat: cui pæna cōstituta est a Numa Pōpilio hac lege ut Festus refert: Pellex aram Iunonis ne tāgito: si tanget Iunoni crinib' dimissis agnū fœminā cædito. Ante domus manli fuerat: Manlius capitolin' qa ob repentes Gallos p ardua capitolii depulit patronus a ciuib' appellat' ē ac domū publice i capitolio acceperat: sed postea cōuictus inisse cōsiliū de occupando regno e saxo Tarpeio pcipitatus est: ut M. Var. scripsit. Nā Cornelius nepos eū meminit uerberibus necatū. Vnde postea Manliū patriciæ familiæ neminē uocari licuit autore festo: q uis Plutarchus scribit lege interdictum quemq̄ ex ea familia Manlium dici.

Iunoni monetæ ædes data cal. Iuni in capitolio.

Iuno moneta in auētino.

Māli' capitolin'.

PAV. MAR.

SVS erat in pcio: suem cæteris pferebāt. Colebant festa cæsa sue: q̄si diebus festis diis suem immolabāt. Terra dabat tm̄ fabas: & dura farra: hi fructus e tellure pcipiebātur. Quæ duo simul mixta pultē fabatium: & farra. Quicūq; ede comederit. Sextis cal. primo die. vi. mēsis Ipsis calen. iuni. Negāt hūc pos. læ. ui. non possunt corrūpi aliquo morbo uiscera edentis: tūmo his cibis corroboratur corpus. Arce quoq; in sūma calen. iun. ædē Iunoni monetæ cōsecrarunt in ea parte capitolii in qua fuerat domus Marci Manlii capitolini q direpta penitus: & incensa urbe a gallis senonibus & arce capitolina obsessa: cum noctu arcē galli ascēderent: clangore anseris expgefactus: prim' gallos adortus est: & inde ui ppria reppulit ob id capitolin' appellatus. Sed post fusos a Camillo gallos in dissentionē cū Camillo uēit. & obstrictos ære alieno liberabat: nexos exoluebat dānatusq; est affectari regni crimine i capitoliū deductus est: & ppe trā depulsus monumentum: gloriæ & supplicii loco reliquit. Romāi ut Plut. addit diruta eius domo: ædē deæ: quam monetā appellant: ubi dedicauerūt. Sed alii uolunt ædem hanc Camillū uouisse: Sed monetā appellatam esse Cic. iquit: q post illam cladem maximā a senonibus acceptā: audita uox ex arce Iunonis fuerit: Sed maximus illā fuisse Iunonē monetā ostēdit: quæ captis Veiis cum eius simulachrum miles qdā interrogaret: an Romā adduci uellet: respondent uelle: & adductum in auentino collocatum. Verū Liui. de uoto Camilli & Iunone ueientana ita agit. Tum dictator auspicato egressus: cum edixisset ut arma milites caperent: tuo ductu Inqt Pythice Apollo: tuoq; numine instinctus pgo ad delēdā urbē Veios: tibiq; hinc decimā ptē pdæ uoueo. Te simul regina Iuno: quæ nūc Veios colis: pcor ut nos uictores i nostrā tuāq; mox futurā urbē seq̄re: ubi te dignū amplitudine tua tēplū accipiat. Et paulopost delecti ex oī exercitu iuuenes: pure lautis corporibus: candida ueste qbus deportanda Romā regiuā Iuno assignata erat: uenerabundi tēplum inire. Primo religiose admouētes manus: q id signū more uetusto: nisi certæ gētis sacerdos attractaret nō esset sollicitus. Deinde est quidam seu iuuenili ioco: Vis ne Romā conclamauerunt. Inde fabulæ adiectū est: Vocem quoq; dicētis uelle auditā. Motā certe sede sua: parui molimēti adminiculis sequentis mō accipimus: leuē ac facilē translatu fuisse: integrāq; in auentinū æternā sedē suā: quo uota romani dictatoris uocauerant platam: ubi tēplū ei postea idēq uouerat Camillus dedicauit. Hæc Liui. de illa Iunone: sed monetæ tēplū i capitolio erat ut diximus. Memorāt: dicūt hoīes. O camille facta: ædificata. Tēpla Iunoni monetæ: cōsecrata sub appellatiōe Iunonis monetæ. Tuo uoto ex eo quod tu uoueras. In summa arce in summo capitolio. Fuerat ante domus Manlii in eo loco erāt ædes. M. Manlii capitolini. Qui repulit arma Ioue capitolino reppulit gallos cum iam essent occupaturi arcem: O dii magni q̄ bene cecidisset in illa pugna q̄ gloriose mortuus eēt tū cum gallos repulit cum illis pugnās O Iuppiter alte defensor solii tui: qui defendit arcem & templum tuum: quanta tum occubisset.

Tēplum Iunonis monetæ fuit in eo loco ubi fuit domus Titi mālii

Iune ex ueiis ad uecta est.

¶Vixit ut occideret dānatᵘˢ: Lōgitudo uitę quā stultitia optat humana attulit Mālio & dānationē & mortis crudelissimū genus. Hic ut Ply. scribit ante annos. xvii. bina ceperat spolia primusq; oium eques coronā muralē acceperat. vi. ciuicas. xxxvii. dona. xxxiii. Cicatrices aduerso corpe exceperat &. P. Seruiliū magistrū equitū seruauerat ipse uulneratus humeꝝ ac femur. fortūatus nimiꝝ nisi qd a Gallis suauerat capitoliū suo regno seruasset. ¶Lux eadē marti festa est: Colueruūt romāi ut autor ē Seruius Martē quirinū itra urbē quasi custodē atq; tranqllū. Item Gradiuū in appia uia extra urbē q̄si bellatorē cuius meminit autor hoc loco & Liuius in tertia decade his uerbis: Per idē tēpus Romæ signū Martis uia appia ad simulachra lupoꝝ sudasse. Huius dei tēpiū fuit ad portā capenā, Festus: Manalē uocabant lapidē petrā quādā q̄ erat extra portā capenā iuxta ædē Martis. Liuius in prima decade: Cū uēs extra portā capenā ad Martis ædē cōuēire armatos iuniores iussisset, Idē in eadē: Semitāq; saxo q̄drato a capena porta ad Martis ædē strauerūt. Idē in q̄rta: Viā silice sternendam a porta capena ad Martis ædē locauerūt. Hinc ut qdā uolūt appiæ uiæ initiū fuit q̄ ut inqt Strabo strata est ex urbe usq; brūdusium. Vñ ait Papinius: Appia longaꝝ teritur regina uiaꝝ. Ea strata ē ab Appio cæco ex quo appiæ nomē accepit cui ꝓpe portā capenā uia tecta ab oppido tecto deuolata iungebaf q̄ in flaminiam quoq; ducebat. Vnde illd ē Martialis: Lingonus a tecta flaminia q; recens. Liuius in prima. decade ædem Martis Gallico bello uotā dedicatā esse ait a. T. Quinto duū uiro sacris faciundis. ¶Tempestas. Hæc dea calēdis Iuniis colebaf qd pepercisset Classi Romanoꝝ q̄ pene in eo fuit ut apud Corsicā mergeref. Vñ Romæ tēplū meruit qd alii in primo bello punico ei deæ cōstitutū putāt, alii in secūdo posteaq̄ sæua tēpestas Claudii cōsulis classē infestissimis locis adorta disiecit quē iqt Liuius a corsica in Sardiniā traiecisse. ¶Magni præpes adunca iouis: Aquila: Hanc totam in ortū ferri dicit noctis initio. De cuiᵘˢ rostri ortu supra legimᵘˢ: Grata Ioui fuluæ rostra uidebis auis. Præpes aūt uocatur uel quod sit boni augurii ut Seruio uidetur, uel qd altius uolet. Præpetes enim aues sunt ut Priscianus docet & ex Nigidii uerbis. A. Ge. colligit quæ sublimius uolant: quibus cōtrariæ sunt aues inferiæ. Licet Festus præpetes dici putet quæ se ante auspicātes ferūt qd maiores nostri præpetere dicerent pro anteire: Columella calendis Iuniis & q̄rto nonas scribit Aqlam exoriri ac uentosam tempestatem interdum eē cum pluuia. ¶Postera lux hyadas taurinæ cornua frontis euocat: Falluns qui hoc loco tradi putant ortū heliacū suculaꝝ. Legimus. n. supra: Pars hyadū toto de grege nulla latet. Et ora micant tauri septē radiātia flāmis. Tantū igitur admonemur q̄rto nonas Iunii n̄ sperādā serenitatē sed pluuias expectādas nō multo anteq̄ Sol i ortū feraf exorientibᵘˢ suculis: Qd idē sensit & Columella ut mō diximus. ¶Phœbusq; iterauerit ortus: Pridie nōas Iunii. excludif eni dies q̄ ē. iiii. nonas.

Margin notes:
- ANT. FAN.
- Festum martis ad portā capenam calē. iun.
- Mars tēpla m̄ra romę habuit.
- Appia Via tecta.
- Templū marti dicatū ꝓpe quo galli capitoliū ceperūt.
- Tēpestatis festū cal. Iuniis
- Præpes.
- Aqla oritur calē. Iuniis.
- Pluuia paulo añ solis ortū. iiii. nonas iūias

Vixit ut occideret dānatus crimine regni:
Hunc illi titulum longa senecta dabat:
¶ Lux eadē marti festa ē q̄ prospicit extra
Appositum tectæ porta capena uiæ:
¶ Te quoq; tēpestas meritā dlubra fatēur
Cum pene est corsis obruta classis aquis:
¶ Hæc hoīm mōumēta patēt si q̄ris astra
Tūc oritur magni præpes adunca iouis:
Postera lux hyadas taurinæ cornua frōtis
Euocat/ & multa terra madescit aqua:
¶ Māe ubi bis fuerit phœbusq; iterauerit
Factaq; erit posito ror̄ bis uda seges: (ortᵘˢ)

¶VIXIt manlius. ¶Vt occideret: ut interimeretur. ¶Damnatus crimine regni: cōdemnatus q̄ regnum affectasset. ¶Lōga senecta: quia iam erat senex. ¶Dabat illi hunc titulū. hanc notam affectati regni. ¶Lux eadem. calendis ēt iuniis festum est Martis. sacrificaturq; in eius tēplo añ portam capenam. Sylla. n. i ædilitate sua templum hoc Martis consecrauit extra muros supra centum colūnas: dictūq; Martis extramurani. ¶Eadem lux: eadem dies calendarū. ¶Est festa marti: q̄ die illi sacrificia fiunt. ¶Quem martem. ¶Appositum uiæ tectæ: quia supra colūnas ædificatū: & inde sub templo erat uia. ¶Quem martem. hoc ē quā ædem Martis. ¶Prospicit porta capena: de q̄ diximus superiore li. ¶Extra: nam extra portam est. ¶Te quoq; tempe. Metellus q primus cōsors subegit: cum in Corsicā & in Sardiniam ꝓficisceretur in mari tempestatem maximā passus est: & pene submersus: seruatus ē periculo ædē deæ tempestatis erexit. ¶O tēpestas nos fatemur te quoq; meritā delubrē: te ēt meruisse tēpla in urbe nostra. ¶Tunc cū classis romana. ¶Est pene obruta: q̄si immersa. ¶Aquis corsis: in mari prope Corsicā. Hæc monumenta hominum patent manifesta sunt quæ ab hoībus facta sunt. monumentum quod fit cā memoriæ cōseruandæ. ¶Si quærimus astra: quia quæ fiunt ab hoīe scimus. Sed si cœlestia scire uolumus. ¶Tunc: eodem die calendaꝝ. ¶Orif præpes adunca magni iouis: oritur aquila. At in fine superioris libri diximus oriri: Sic accipias tunc incipere oriri: sed nunc totam apparere. ¶Præpes: præpetes aues: quæ uolatu exhibent augurium: oscines quæ ore canunt. ¶Adunca: ab aduncis unguibus. ¶Postea lux. iiii. nonas Iunias hyades: de quibus sæpe diximus: omnes apparent: & in eo ortu pluuias inducunt. ¶Verum id ideo inquit: quia Taurus oritur: in cuius fronte diximus hyadas esse figuratas ¶Lux postera: dies sequens. ¶Euocat: ab ipso oriente Hyadas p appositionem. ¶Cornua taurinæ frontis: quoniam Taurus ab ortu surgit. ¶Et terra madescit: fit humida. ¶Multa aqua: ob pluuiam: quam hyades inferunt ¶Mane ubi bis fuerit: pridie nonas Iuni. hoc est. iiii. die mensis festum est Bellonæ quo die dedicatum est ei templum bello etrusco in circo maximo autore Claudio: eo qui cum cæcus esset: & multis a publicis consiliis uacauisset: dum de pace cum pyrrho cōponenda ageretur in senatu. & an Pyrrhus in urbem reciperetur: in senatum adiit Appius Claudius: & sententia sua tenuit: ut id Pyrrho negaretur. Bellona autem dea soror esse Martis dicitur. Aliqui Aurigam esse

Margin notes:
- PAV. MAR.
- cal. Iunii orif aqla, præpes
- Bellona dr̄ esse martis soror.

De facris deæ Bellonæ dig.

dicũt.Huic sacerdotes suo sanguine sacrificabãt hausto e uenis brachioꝝ.Vñ Luc.tũc quos sectis bellona lacertis Sæua mouet:cecinere deos:Ante eius tẽpiũ:ut ẽt Põpei⁹ mẽinit:Coliũnella erat q̃ bellica uocabatur:sup quã hastã iaciebãt:cũ bellũ indicebãt:& alii nõ sup eam:sed ab ea iaci hastã afferũt. ⸿Vbi postq̃. ⸿Fuerit bis:mane:bis illuxerit.⸿Et phœbus intrauerit ortus:erit i oriẽte sol.⸿Et seges bis erit facta uda rore posito:ubi fruges & herbæ cœlesti rore bis erunt madefactæ.⸿Posito: deposito in ipsis herbis rore.

ANT. FAN.

Bellone festũ pridie nõas iunias.

Beliõe tẽplũ ubi

¶HOC sacrata die thusco bellona duella dñ Aedes Bellonæ q̃ hoc tpe dedicata ẽ nõ fuit extra urbẽ ut q̃dã falso existimãt ea uidelicet ubi Scipiõi reuerso ex hispã:a pulsis Carthaginẽsibus Sẽatus dat est autore Pli.sed in urbe ac nõ lõge a circo maximo ubi Columella fuit q̃ bellica dicebat:cui primã ædẽ fuisse Bellonæ Fest⁹ docet his uerbis.Bellona dicebat dea belloꝝ ante cui⁹ tẽplũ erat Columella q̃ bellica uocabatur sup quã hastã iaciebãt cum bellũ indicebat.Hui⁹ ædis autor Appi⁹ cl.fuit cũ Hetruscos bello domuisset.Hic ẽ quẽ postea luminibus captũ ferũt cũ a potitiis ad seruos sacra Herculis trãstulisset quiq; & cæc⁹ & senex dissuasit pacẽ cũ Pyrrho faciendã.Ply.scribit aliũ Appiũ Clau.q prim⁹clipeos in sacro uel publico dicari priuatim istituit:cõsulq; fuit ãno urbis ducẽtesimo.lix.altera in æde bellonæ posuisse maiores suos cũ placeret in excelso spectari ac titulos honoꝝ legi. Sane bellona teste Var.ab duello duellona quo q; dicebat quã q̃dam Martis sororẽ dicũt. ⸿Pyrrho q pa

Bella dñ a duello:

Hoc sacrata die thusco bellona duello
 Dicitur/& latio prospera semper adest:
Appius est autor pyrrho qui pace negata
 Multum animo uidit/lumine cæcus erat:
Prospicit a tergo sũmũ breuis area circũ:
 Est ibi non paruæ parua columna notæ:
Hic solet hasta manu belli prænũtia mitti
 In regem & gẽtes cum placet arma capi:
¶Altera ps circi custode sb hercule tuta ẽ
 Quod deus euboico carmine mun⁹ hẽt:
Muneris est tẽpus/q nonas lucifer ante ẽ:
 Si titulos quæris/sylla probauit opus:

Bellũ cũ pyrrho sũptum Pyrrhus rex.

ce negata:bellũ cũ rege pyrrho sũptũ ẽ post ãnũ urbis cõditæ.cccc.fere ac.lxx.ut.A.Ge.tradit Hic autore Dõato peritissimus strategematon fuit:primusq; quẽadmodũ ars & disciplina p calculos i tabula traderet ondit.Sed memoriæ pditũ ẽ teste Plutarcho egregiũ qdẽ in acqrendo ipio:in cõseruãdo uero minime aptũ fuisse.Idẽ Tarẽtinis aduersus Romãos auxiliũ tulit:quos cũ maximis cladibus affecisset deserẽt Italiã coactus ẽ reuersusq; i Græciã cũ argos oppugnaret ictu regulæ periit.⸿Prospicit a tergo:Prospicit circũ a tergo:ñ aũt est a tergo ædis bellonæ cũ scribat Festus ut diximus eã Columellã añ tẽplum fuisse Bellonæ.⸿Non paruæ notæ:maxie notæ qa bella indicat cũ hasta inde mittit.⸿Hasta: Signũ belli. Vñ populũ ro.ferũt misisse ad Carthaginẽses hastã & caduceũ hũc pacis illã belli signũ ut utrũ uellẽt eligerent. Hic ẽ q pr patrat⁹ cũ decretũ erat ut bellũ indicetet psect⁹ad hostiũ fines & pfatus q̃dã solẽniã hastã mittebat in hostiũ terrã.itẽ Romãi fortes uiros sæpe hasta donãt autore Festo.⸿Custode sub Hercule:Multæ fuerunt ædes Herculis Romæ:q̃rũ ea cuius meminit autor hoc loco cõdita est ad Circũ maximũ a.L. Sylla monitu carminis Sibyllini & pridie nonas Iunii dedicata.Huic deo legim⁹ eũdẽ Syllã decias obtulisse:ut Plutarchus testat:q̃s pleriq; locupletes Herculi offerre cõsueuerũt:ut idẽ i q̃stionibus tradit:uel q ille i palatio boũ q̃s geryone abstulerat decimã imolauit:uel qd Romãos ab hetruscis decimari solitos liberauit:uel q diuitias minuẽtes eo pacto maxie coli Herculẽ existimabãt q paucis cõtentus cõtinẽter putabat tẽultereq; uixisse.Hic ẽ illd Plau.Vt decimã ptẽ Herculi pollucerã.⸿Euboico carmie:Mõitu carmis Sibyllini.Cumas.n.urbẽ cãpaniæ ad quã Sibylla erythæa fm Arist.uenit quã itali cumanã dixẽt euboici cõdiderũt.Vñ ait Vir.l.vi.æn.Et tãdẽ euboicis cumaꝝ allabimur oris.⸿Mũeris:Cõsecrat:õib⁹ eius tẽpli. ⸿Sylla pb.opus:Idẽ opipata pplo dedit cõuiuia:ad q̃ ueniẽtes|dicebant & polluctũ Herculis cõuenire.

Herculis ædes ad circũ pridie nõas Iunias

Decime herculi offerebãt plæriq; romani.

PAV. MAR.

¶HAC die dr sacrata bellona thusco duello.h ẽ ædes bellonæ bello etrusco cõsecrata fuit. ⸿Et sp adest psp̄era latio:sp.n.romanis fauet.⸿Appius:Claudius:q bello Sãnites:sabinos:& Thuscos domuit:uiam usq; Brundusiũ lapidib⁹ strauit,Vñ illa uia Appia dr:Aquã Aniensis i urbẽ induxit.⸿Est auto:illius tẽpli. Qui multũ uidit aio negata pace pyrrho:q̃ fuit ille magni cõsilii:& multa qdẽ aio pspiciebat:cũ eẽt autor negãdæ pacis Pyrrho regi Epyrotaꝝ q auxilio Tarẽtinis ueniens i Italiã romãis bellũ itulit:cũ prius Leuinũ consulẽ in pilio turbasset:a Fabritio postea supatus Tarẽ.ũ refugit.⸿Lumie erat cæcus:nã capt⁹ oculis erat Appi⁹.⸿Area breuis:parua.⸿Prospicit sũmum circũ: sũmã circi partẽ. ⸿A tergo:a latere erat enĩ area iuncta circo:ab altiore & extrema eius parte.Ibi ipsa area.⸿Est parua colũna:columnella.⸿Non paruæ notæ:sed magnæ:cũ sit magnoꝝ belloꝝ signũ.⸿Hic:ex hac columnella.⸿Solet mitti hasta pnũtia belli:torquet hinc hasta in belli gerendi signũ.⸿Cum placet capi arma :q̃si inferre bellum.⸿In regẽ & gentes:siue in aliquẽ regem pugnandũ sit.⸿Siue in gentes:& nationes.⸿Altera ps circi erat templum Bellonæ:ex altera tẽplum Herculis:qd consecratũ est a senatu monitu sybillinoꝝ carminũ sub dictatore Sylla:q dedicãdũ probauit:celebrabaturq; eius cõsecrationis festũ pridie nonas iunias. Altera pars circi quæ est opposita templo bellonæ.⸿Est tuta sub hercule custode:q̃ñ est sub tutela & custodia Herculis:q illic habet templum.⸿Quod munus:quam ædem.⸿Deus.⸿Hercules.⸿Hẽt euboico carmine.ex ĩspectione carminis sybillini.euboico cumeo alias dixim⁹. ⸿Tẽpus muneris:cõsecrationis templi.⸿Est qui Lucifer est ante nonas:eo die q præcedit nonas:idest pridie nonas iunias. ⸿Si quæras titulos ipsius tẽpli:uno titulo signetur.⸿Sylla pbauit opus:A senatu enim cõditum:probatumq; a Sylla dictatore:q ut Plu. inquit:Ex uniuersis fortunis Herculi decimam sacrificans Opipata populo fecit conuiuia.

Appius captus oculis tpe parti segis epyrotaꝝ.

Templũ bellone i circo cõstitutum fuit.

¶Q VAErebā nōas sancto fidio ne referrē: Sanctus fidius semipater nonis iuniis colebaꝛ Sabinoꝝ deus se qdē unus sed diuersis noibus appellatus quē ferūt a Sabinis ī qrinalē collē fuisse trāslatū ubi ei⁹ ædes fuit ad quā Varro scribit collē fuisse murialē. Per hunc deū iusiurādū qd fieret magnā uim hře putabaꝛ. Plau. i asinaria: Per deū fidū qristiuratio mihi uideo necesse eē eloqui qcq̄ ī roges. Sūt q esse hūc Herculē Iouis filiū arbitranꝛ. Vñ mediusfidius dicebāt iurantea p Iouē filiūq̄ Iouis Herculē teste Seruio: quis qdā aliter quoq̄ id aduerbiū iterptenꝛ autore Festo: Maiores nři sæpe (ut Fest⁹ idē docet) p. i. litera putabāꝛ. itaq̄ idē de⁹ pro filio fidius dicebaꝛ. uocabaꝛ aūt sanctus q̄ eū minime corrūpi oporteret. Nouimus enim sanctū significare aliqñ īcorruptū unde sanctæ leges dictæ ut Macrobio placetq̄ corrūpi nō debeant. Vt aūt semipater uocaretur hæc rō afferri pōt q̄ Herculer un⁹ deoꝝ quos Apuleius medioximos uocat studuit hoium cōmodis ac tutelæ: consueuitq̄ (ut dictū est) etiā nō rogatus laborantibus subuenire: Vel qđ magis placetq̄ Hercules Sol est (ut qdā uolūt) teste Macro. a quo & hoie cōstat gigni hoiem: ut Aristoteles scribit Cuicūq̄ ex illis ddetis ego mun⁹ hēbo: Sēsus ē. Cuicūq̄ e trib⁹ nonas dederis ac rē diuinā feceris ego munus accipiā. ¶Sic uolueꝛ cures: Alii legūt Sic uoluere pres. Est āt cures oppidū Sabioꝝ. ¶Quirinali iugo: in hūc montē cōmigrarūt Sabini a curibus uenientes: uñ qri. dictus putaꝛ. Lege Festū. ¶Filia: p illa hu:c nomen fuit. De q̄ ipse alibi: Filia me mea bis prima fœcūda iuuēta: sed nō ex uno cōiuge fecit auū. Docet aūt iuniū ñ aptū eē nuptiis nisi cū Vestæ purgamia post idus in tyberim missa fuerint de qb⁹ auctor dicturus est. Hæc est illa dies q̄ tu purgamina uestæ tybrim p Hetrusca ī mare mittis aqs. Id tps his uerbis notabaꝛ in fastis autore Festo: Q. ñ sterc⁹ delatū fas. ¶Qua fœlix so. sem. ero: cōtra nōnulli sentiūt dicētes nō habentē liberos in īfortunio esse fœlicē. ¶Sacras idus: qa oium mensiū idus ioui dicatæ fuēt ut diximus: quis idibus iuniis ioui inuicto datū siue dicatū tēpiū est. ¶Pria ps huius: iunii mēsis. xiii. dies. ¶Cōiūx dialis: flaminica uxor flāinis dialis. Hæc cū iret ad argeos nec comebat caput: nec pectebat capillū similiter & hoc mēse añ sterc⁹ delatū. Eidē a calē. iūiis

ANT. FAN.

Sancti fidii seu semipatris festū nonis iuniis

Sanctum Semipř.

Hercules dict⁹ medioxim⁹.

Quirinalis collis.

Perilla filia ouidi.

Iuni⁹ añ idus nō ē aptus nuptiis.

Id⁹ oium mēsium ioui dicatæ.

Flaminicæ istituta.

¶Q uærebā nōas sancto fidio ne referrē:
An tibi semipater tunc mihi sanctus ait:
Cuicūq̄ ex illis dederis/ego munus hēbo:
Nomina terna fero sic noluere cures:
Hunc igitur ueteres donarunt æde sabini
Inq̄ quirinali constituere iugo:
Est mihi/sitq̄ pcor nostris diuturnior ānis
Filia/qua fœlix sospite semper ero:
Hāc ego cū uellem genero dare tpa tædis
Apta requirebam quæq̄ cauenda forent:
Tunc mihi post sacras mōstraꝛ iuni⁹ idus
Vtilis & nuptis utilis esse uiris:
Primaq̄ pars huius thalamis aliena repta ē
Nam mihi sic coniūx sancta dialis ait:
Donec ab iliaca placidus purga uesta
Detulerit flauis in mare tybris aquis:
Non mihi detōsum crinē depectere buxo
Non ungues ferro subsecuisse licet:
Nō tetigisse uirum/q̄uis iouis ille sacerdos
Q uāuis perpetua sit mihi lege datus:
Tu quoq̄ ne ppera meli⁹ tua filia nubet

añ id tps nec licebat secare ungues: nec uirū tangere hoc ē flaminē dialē cuius unguiū & capilli tegmina subterra arborē felicē terra opiebāꝛ: eiusdē capillū nō tōdebat nisi q liber hō esset: ut. A. G. scribit. ¶Buxo detōso: pectine buxeo pecten. u. inde nō fit nisi tondeaꝛ buxus. i. ferro secetur ¶Perpetua lege: quia matrimoniū flaminis dialis nisi morte dirumpi ius nō erat qui si uxorē amisisset flaminio decedebat. ¶Ignea (humus: edes uestæ ubi ardet ppetu⁹ ignis.

Buxō p pectine.

¶Q Værebā nonas: nonis iuniis coliꝛ Trinomius deus sanctus fidius: semipř. putabat poeta ob tria noia tres deos eē. Soluit dubiū sanctus: & unū eūdē esse annuit. ¶Sāctus: uetus sabioꝝ deus ē. Var. āt sic inqt. Aelius Diū fidiū dicebat. ¶Diouis filiū. ut græci Dioscorō Castorē: & putabāt hūc eē sanctū ad sabina lingua: & Herculē a græca. ¶Quærebā an referre nōas sancto ne an fidio an referrē tibi semipři: inqrebā ego: cui ex his trib⁹ referēdus eēt nonaꝝ dies: cū tria eē numina putabāꝛ. ¶Tūc sanct⁹ ait mihi cuicūq̄ ex illis dederis: cuicūq̄ referes ipm diē. ¶Ego hēbo munus: qsi mi mihi assignastis: & mihi sacrificabis. ¶Ego fero trina noia: sū trinomius. ¶Sic uoluere cures: sabini a curib⁹ q̄ erat urbs opulētissima: ut alias diximus. ¶Veteres igiꝛ sa. do. hac ædei cōsecraueꝛ mihi trinonio tēpiū āntiq sabini ab initio: cū asciti sūt ī eādem ciuitatē. ¶Et cōsti. ī iu. h ē ī mōte qrinali: Quirinalis collis: ut Pō. inqt dictus ē: qa in eū cōmigrarūt sabini a curib⁹ uenientes: quis alii a tēpio qrini dictū putēt. Et Var. Collis qrialis: Quirini sanū ē q a qritibus: q cū Tatio curib⁹ ueneꝛ romā: q ibi hūerūt castra: qđ uocabulū cōiūctoꝝ noia obliterauit. Dictos. n. colles plureꝛ appet ex argeoꝝ sacrificiis: &c. ¶Est mihi sitq̄ pco: filiā hūit Oui. Perillā noie: cui⁹ ī tristib⁹ meminit. ē ēt in illis libris epistola ad eā. Hæc cū uiro tradit⁹ eēt post nōas iunias: & de cōgruo tpe sacerdotē cōsuluisset: Accepit eo tpe malū eē nubeꝛ: abstinēdūq̄ a cōtrahēdo cōiugio usq̄ ad id⁹ iunias: ñā post absoluta sacra Vestæ purgatiōes & q̄ his dieb⁹ fuit: nuptiæ erūt fœliciores. ¶Est mi. sitq̄ filia & pcor sit diu. no. an. habeo ego filiā: & pcor sit supstes uitæ meæ & lōgiore tpe uiuat. ¶Qua fos. sp ero fœ. q̄ filia dū mihi salua & icolumis ē: sp me ego fœlicē existiabo. ¶Cū ego uellē da. ge. cū tradeꝛ eā uellē uiroq eēt mihi gñr. ¶Reqrebāt q̄ tpa eēnt apta tædis: cōgrua facib⁹ mřimōialib⁹: hoc est ipis nuptiis. ¶Et q̄ fo. caū q̄ eēnt min⁹ cōgrua: & sic euitāda. ¶Tūc mon. cū rōne oñdiꝛ. ¶Iu. post sacra idus & eē utilis nuptiis & eē utilis uiris postq̄ trāsierint idus utile eē tps utrisq̄ & puellis: & iuuenib⁹ ad cōiugiū. ¶Sacras id⁹ diximus: ñā & oēs idus ioui sacræ sūt: & idib⁹ iuniis ē festū Iouis inuicti: ēt & festa mineruæ.

PAV. MAR.

Fidii & sancti Festum.

Quirinalis collis.

Perilla ouidii filia fuit.

idib⁹ Iunii est festū Ioui inuicto. dicatum.

Pria q̄ ps hui⁹ mẽsis iunii.¶ Est repta aliẽa thalamis:nõ cõueniẽs nuptiis.¶ Nã mihi sic ait sancta cõiunx dialis sic dixit uxor flãinis dialis.¶ Non licet mihi depectere crinẽ:q̄si nõ possũ ego sine piaculo pectere comas.¶ Buxo detõso:pectine buxeo.aliq legũt crinẽ detõsũ,aliq buxo detõso:& ita dictũ uolũt similitudine palmæ remoꝝ.nã Põpe.inqt Tonsa remus:q̄si tondet ferro.Enni⁹:Pune perũt exiu referũt ad pectora tõsas:& Vir.luctant marmore tõsæ.¶ Nõ licet sub.un.fe.:nec sine piaculo possũ ungues resecare.¶ Nõ te ti.ul.nec licet tãgere cõiugẽ.¶ Quãuis sit ille iouis sa.licet sit flamẽ dialis.¶ Quãuis sit dat⁹ mihi lege ppetua ut diuurtiũ facere ñ possum⁹ imo ea lex erat ut nõ mõ nõ fieri posset diuortiũ.Sed extincta uxore flamẽ dialis abdicaret se sacerdotio.Illa igit iqt hæc fieri ñ põt.¶ Dõec placid⁹ tybris detulerit purga.i mare ab ilia.Vecta usq quo purgatũ erit tẽpliũ uestæ iliacæ:& oĩa q̄ sũt i eo mũda:& nitida reddita: & Sordes & ipsa purgamina iacta i tybrim ferẽda i æquor.¶ Aqs flauis:turbidis:nã illa turbulẽtia aquaꝝ imitat colorẽ flauũ.Vir.Vorticibus rapidis:& multa flauus harena:& Horati⁹:Vidimus flauũ tyberim retortis Littore etrusco uiolẽter undis.Veꝝ tẽplum Vestæ purgatur.vi.idus Iuni.¶ Tu quoq ne propera:noli accelerare nuptias.¶ Tua filia melius nubet fœliciori omine tradet uiro.¶ Cũ ignea humus:terræ globus: aut effigies terræ:quæ in tẽplo sustinet ignem uestalem.

Purgamina sacro rũ i tybe rim iaciẽda.

ANT.¹ FAN.

Vestis pura.

Arctophilax occi dit vii. id⁹ iunii,

Piger. buotes,

¶Puta ueste:quæ nõ hẽt maculã non ẽ obsita: ñ sulgurata:nõ funesta:talia.n.erãt pura uestimẽta ut diximus q̄ sacerdotes ad sacrificiũ adhibebãt.Serui⁹ ipolluta inqt & pura uestis dr q̄ festis diebus uti cõsueuerãt sacra celebraturi.¶ Alii legũt:Ignea cũ pura ueste ni tebat humo.Q.d si est purã humũ accipe delato stercore & purgaminibus inde sublatis:qd magis placet. Festus qñ stercus delatũ fas eodẽ mõ in fastis notat dies quo stercus purgat ab æde uestæ.Tertia post nonas remouet lycaõa phœbe fert.vii.idus iunii Arctophilax occidit sed ñ totus. Vñ autor perite hoc loco nõ occidere inqt bootem sed ut occidat dici. Is enim ut dictũ est iu occasu q̄tuor signoꝝ zodiaci tẽpus absumit Tauri;Geminoꝝ.CAcri ac Leonis. Vñ a poetis piger dicit:ut Tardus i occasu seqtus sua plaustra buotes Accidit ad hoc qd eius manus quã sinistrã dicunt re uera nunq̄ occidit cũ ab arctico circulo includat.Arctophylacẽ hic Ouidius Lycaonem uocat ponẽs more poetaꝝ primitiuũ p deriuatiuo.Vñ lycaonidẽ accipe p lycaonia sult.n.arcas lycaonas nepos.nã Calisto lycaonis filia est Arcadis mater.Sũt q genuinũ eẽ lycaonẽ uelint.Lege Iginũ Cæteꝝ is occidere hoc tpe ullo mõ nõ põt.Vñ Arctophylax necessario accipiẽdus est qd seq̄ntia ostẽdũt.nã cum autor subiiciat.A tergo uõ hẽt ursa metũ : hoc dicit q̄uis arctophylax.i.ursæ custos occiderit:nõ tñ ursa sibi timet:custode sublato.¶ Ludos i gramine cãpi aspicere.Piscatorii ludi(ut autor ẽ Festus)dicebant q fiebãt p q̄stu piscatoriũ.Hi celebrant hoc tpe in cãpo martio ad fluminis ripas fauente tyberino fieret abunda piscatio.¶ Dici tuos:Tyberinos quod ad tyberim fierent. ¶ Qui lina madentia ducũt:Periphrasis piscatoꝝ.¶ Mens quoq numẽ hẽt:huic deæ tẽplũ uotũ est in secundo bello punico Ab Attilio ꝑtore.C.Flãinio cõsule insidiis ab Hãnibale circũuento cæsoq ad lacum trasimenũ.Quo tpe Fabius maximus dictator ædẽ uouit Veneri erycinæ.Vñ postea idẽ Fabius & Attilius etasus duũuiri creati sunt ædibus dedicandis quoꝝ ille ueneri hic menti tẽplũ dedicauit. Ea Li.tertiæ decadis lib.iii.in capitolio fuisse testat canali uno decreta q̄ uota fuerunt iussis decemuiris adire libros Sibyllinos qui retulerunt patribus & ædes Veneri Erycinæ ac Menti uouendas esse & ludos magnos Ioui faciendos & supplicationem lectisterniũq habendũ ac uer sacrum uouendũ si res in eodem quo añ bellũ fuisset statu ꝑmansisset.¶ Pœne rebellabas::sensus est:audito interitu flaminii tantus timor inuaserat oẽs ut pene rebellarent a Ro.imperio.¶ Læto cõsulis:nõ pauli hemylii sed flaminii.Non dum enim interẽpt⁹ fuerat Paulus ad cannas cum Menti ædes uota est.Lege Liuium.¶ Melior protinus illa uenit:qa diuinit⁹ exorta est in Fabio maximo⁹mens atq consilium non pugnãdi ut frangeret Hãnibalem mora & cunctãdo uinceret.Est autem uenit præsentis non præteriti temporis ne claudicet uersus.

Ignea cum pura ueste nitebit humus:

¶ Tertia p⁹ nõas remouet lycaõa phœbe

Fertur/& a tergo non habet ursa metum:

Tũc ego me memini ludos in gramie cãpi

Aspicere & dici lubrice tybri tuos:

Festa dies illis qui lina madentia ducunt:

Quiq tegunt paruis æra recurua cibis:

¶ Mẽs quoq numẽ hẽt mẽti dlubra uidemus

Vota metu belli perfide pœne tui:

Pœne rebellabas & læto consulis omnes

Attoniti mauras pertimuere manus:

Spem met⁹ abstulerat/cũ mẽti uota senat⁹

Suscipit/& melior protinus illa fuit

Licaon⁹ p filio ñ est primitiuũ p deriuatiuo,

Piscatorii ludi in campo martio:

Mẽtis tẽplum uotũ.vii.id⁹ iunii.

Fabi⁹ pri m⁹ docuit tõ anos ñ pugnã do uicere.

PAV. MAR.

¶Nitebit pura ue.cũ erit iã purgata:& nitida.¶ Tertia post no.vii.id⁹ iunias occidere uẽ maior ursa de q̄ diximus i.ii.li.¶ Tertia phœ.tertia lũa.hoc ẽ tertia nox.¶ Post no.fert re.ly.Calisto lycaonis filiã ñ ẽ ipsam ursãq̃ tũc occidit.¶ Et ursa nõ hẽt me.a ter.respexit ad fabulã:cũ Arcas filius adultus mẽem i ursã mutatã insequeret.Nunc cũ occidat nõ timet isequẽtẽ filiũ.¶ Tũc ego me⁹me.eodẽ die fiebãt ludi i cãpo mar.q tybrales dicti sũt:nã ad honorẽ tybridis:& festũ a piscatorib⁹celebrat.¶ Tunc.vii id.¶ Mẽini me.as.lu.i gra.cãpi:i gramĩeo cãpo mar.¶ Et o tybri tu.q facillime laberis.¶ Mẽini di.tu.lu.q ad honorẽ tuũ fierẽt. ¶ Ei ẽ fe.di.il.q li.ma.p piphrasim piscatores oñditẽ festa dies piscatorib⁹q tradũt linea retia aqs madefacta.¶ Et q tegũt æra recurua:hamos curuatos.¶ Paruis cibis:qb⁹pisces dcipiũt.¶ Mẽs quoq numẽ:eadẽ die festũ est mẽtis:cui cõsecrata fuñt tẽpla a senatu.Romãi.n.tot cladib⁹ ab Hãnibale acceptis ad Trebiã ad Trãsimenũ:ad Cãnas:Extincto Paulo Aemylio cõsule:uouerũt Mẽti tẽplũt Si dii bonã mẽtẽq̄ hñt & Hãnibale uicto templum cõdidetũt.Lactan.ubi meminit consecrationis:uirtutis atq honoris.Subdit

Tybrales ludi i honores tybridis dẽ festũ piscatorũ

tadē uanitate Mētē quoq̄ īter deos collocauit senat⁹ quā pfecto si huiusmodi sacra nūq̄ suscepisset. ¶ Mēs quoq̄ hēr numēq̄ cōsecratas & ītet dos collocata. ¶ Videm⁹ delubra uota mētit tēpla q̄ uota fūt sūt illi dicata. ¶ Metu beilli tui pœne pfideio Hānibal q nūq̄ fuabas fœderatō tua bella timuerēt rōanit nouerēt ædē Mēti. ¶ Pœne rebel. & eras tu rebelliis & ad rebellādū cogebas alios ppl̄os. ¶ Et oēs romāi. ¶ Attonitiex. ¶ Læto cō. morte Pauli æmilii ad Cānas. ¶ Pertimuer ma. mau. spēm p gñre posuitt hoc ē uires aphrorū. De mauris dixius supiuslybiæ ppl̄i ad fretō colūnaꝝ. ¶ Spem me. abstu. nihil. n. spei relictū erat oia mei⁹ occupatat. ¶ Cū sēat⁹ fusci. uo. mēti. nūcupauit ipse senat⁹ uota & alioꝝ quoq̄ uota suscepit. ¶ Et illa mēs melior. ptin⁹ ūeīt psolutis uotis statī inier meliora ɔsilia & pfecere bello scipionē adhuc ado lesceñtē. q. sp fœlicissime pugnauit. ¶ Ista dies q̄ sūt soluta uota deæ cōsecratū tēplū & pacta facta Menti.

post bel/ iū canēse Mētis de æ tēplū ē cōstitutū

Aspicit instantes mediis sex lucibus idus
Illa dies qua sunt uota soluta deæ:
Vesta faue tibi nūc operata resoluim⁹ ora:
Ad tua si nobis sacra uenire licet:
In prœce totus eram cœlestia numina sensi
Lætaq; purpurea luce refulsit humus:

¶ MEdiis sex lucib⁹. vii. idus deæ Mēti ædes dicata ē ac uota soluta. ¶ Vesta faue sacra uestæ usq̄ adeo ue rusta sūt. ut ea nō pauci scriptores tradiderit æneā ex troia ī italiā attulisse. Vñ ignē uestæ legim⁹ a poetis mō troianū mō Laomedōteū mō trocum appellatū. Syllī⁹: Et uos uirginea lucētes sp ī ara Laomedōteæ troiana altaria flāmæ Papinius pulchrius an tacita ui gilet face troic⁹ ignis Iuuēalis. Vbi qnāq̄ dirura fuat ignē troianū: & uestā colit alba minorē. Hāe deā Ma crob. de nūero penatū eē aut certe comitē eoꝝ refert

ANT. FAN. Ignis ue ftæ. Festū ue ftæ. vi. id⁹ Iunii.

Vesta da q̄ æneas tulit cū diis pæ na tibi troiāoꝝ.

adeo ut cōsules ptores dictatoresq̄ cū magrātū adirēt Lauinii pcatib⁹ piret & uestæ tē diuinā facerēt. Itaq̄ Vir cū ex psona Hectoris dixisset sacra suosq̄ tibi cōmēdat Troia penates mox adiecit manibus uitas ue. stāq̄ potētē æternūq̄ adytis effert penetralib⁹ ignē. Eā nōnulli Cererē esse dixerūt. Alii deoꝝ matrē siue terrā q̄ q̄ uariia uestita sit reb⁹ Vestæ nomē accepit ut Serui⁹ tradit uel q̄ ī sua stet ut ui stādo uesta uocaf. Alii Vestā ignē eē uolūt q a græcis estia dr ūñ ipsa uirgo putabaf. Nouimus. n. elementū ignis eē īuiolabi le nihilq̄ ex eo nasci. Quā ob cām uirgines in eius tēplo ignē ppetuū obsuabant q̄s Numa uestales nun cupauit cui regi eaꝝ uirginū sacerdotiū & ignis ppetui cult⁹ ascribitur autore Piutarcho. Licet qdā a Ro mulo sactas uirgines lectas & ignis cōsecratiōnē dixerint cōstitutā: qbus ut fidē nō adhibeam⁹ Liui. facit qui legisse inqt Numā uirgines Vestæ sacerdotiū alba oriundū a quo rege īstitutū est ignē ppetua uigilia custodiri ne corrūperet tanq̄ oīum principium eēt quippe q̄ est motio q̄dam uel eū motione totius gñra tio cū alia calore uacantia & cadauerib⁹ similia ignis uirtutē tanq̄ aīam cupiant. Huius pura ī icorruptaq̄ substātia ab īnuiolatis atq̄ integris ut dixim⁹ custodibus suabaf in tēplo qd idem Numa rotūdum cōdi dit ad tyberi nō longe a palatio imitatus terræ figurāue totius mundi cui⁹ mediū ignis sedes a Pythago ricis putabaf. Fuirāt ignis puigilēs ī aliis tēplis teste Seruio æthereoꝝ uidelicet potestatū ut ī tēplo iouia q̄ æther & Mineruæ q supra ætherē est: uñ de pris capite dr procreata. Seruauerunt ēt græci nōnullis in locis ppetuū ignem quē ferunt nō a uirginibus sed a mulieribus solutis cōiugio solitū custoditi: ut Athe nie & apud Delphos ubi si forte ignis q̄nq̄ defecisset nouū & peregrinū excitare Sole flāma elici oportet battut Scribit Plu. in Numa. Itaq̄ fuutut idem ait in Camillo q hunc tegē ad imitatiōnē græcoꝝ in æde rotunda euius mō meminimus puteut ignē ppetuū posuisseq si qñ extincī⁹ eēt uirgines uerberib⁹ afficie bātur a pontificeqbus mos erat ut docet Festus tabulā fœlicis materiæ tādiu uerberaf quousq̄ exceptū Ignem uirgo in ædem ferret. Vesta oībus sacrificiis inuocabaf autore Seruio sicut & Ianus q̄a nullū sacri ficium fine igne est. Eidem olim non nisi de Numico fluuio iībabant in quo repertū est cadauer æneæ ute bantur q in eius sacris sale in pila tonso & in ollam fictilē coniecto in furnoq̄ pcocto. Faciebātq̄ interdū sacri genus qd ut inquit Festus Casta mola dicebaf. In eiusdem deæ sacris q̄a piaculū erat si aq̄ hausta ad sacra in terra poneref utebanf uasēq̄d a Seruio furis a Donato futile appellaf. Id erat acuto fundo & ore patulo instabilēq̄ ita ut stare nō posset sed positum statim effunderef: deponebaturq̄ nō nisi a ministro sa croꝝ teste Donato. Sciendū Vestæ sacra in eoꝝ numero haberi quæ a ueteribus Municipalia dicebanft sic enim uocari solita sunt autore Festo sacra q̄ ante urbem conditā colebanf. Idem ēt scribit sex Vestæ sa cerdotes olim cōstitutos esse ut populus pro sua quisq̄ parte ministrū sacroꝝ haberet quia ciuitas Roma na erat in sex partes distributa in primos secūdosq̄ Titienses. Ramnes. Luceres. Dionysius uult Romulū in. xxx. curiis Vestam collocasse ubi rem diuinam faciebant. Quod uerū non sit alii uideriut. idē scribit postea pprias curiarū uestaa nequaq̄ mutasse sed cōmunem omnium inter palatium & capitolium consti tutā. ¶ Operata resoluimur ora: quæ sacra cecinerunt. Est. n. operari sacra perficere: & constat maiores no stros opationes sacrificia dixisse. ¶ Ad tua si nobis sacra uenire licet: quia sacra Vestæ uirginū sunt. ¶ Pur purea luce: Nimbo diuino ob numinis præsentiam. ¶ Purpurea dicit quia uesta ignis est.

Ignis⁹ pul gil ī mul tis tēplis

Quare pallas dr decapite iouis creata

satis⁹ uel Futile uasi Mūcipa lia sacra.

Operari.

¶ ASpicit idus instantes: instantē diem Iduum. ¶ Sex lucibus diebus mediis: sic indicat septimum diem Iduum. Vesta faue tibi nunc. vi. idus est festū uestæ de qua multa dicenda sunt. Sed primū hoc inqt poeta. secū in prece esset: sensisse numinis aduentū mō tñ uidisse Vestam. Sed de quibus erat ambiguus: oīa sibi patuisse nemine docente. ¶ Faue o uesta: mihi tua mysteria relaturo. ¶ Nos resoluimus tibi ora operata officiosa. Nos de te agere ex officio incipiemus. ¶ Si licet nobis uenire ad tua sacra: cum nō liceat nisi uir ginibus iō inquit: Si licet nobis. ¶ Eram ego totus in pce contemplabar ego: & pcabat numina. ¶ Sed sit quasi adesse cognoui. ¶ Numina cœlestia: ipsam deam. ¶ Et humus læta: ob præsentiā numinis. ¶ Refulsit luce purpurea: splēdore ignis. ¶ Non equidem uidi te o dea ego certe non te inspexi.

PAV. MAR.

Veste si mulacrū cerni nō pt q̄a est ignis.

ANT. FAN.

Vestæ ædes rotunda

Atrium uestæ: numæ regia iuxta ædem uestæ.

Curit hostilia põpeia & Iulia:

Cur ædes Vestæ rotunda.

¶ Valeát mẽdatia uatũ: sic dictũ ut illud Terẽtii: Valeát q̃ iter nos dissidiũ q̃rũt. ¶ Dena quater &c. Anno urbis q̃dragesimo ædẽ Vestæ rotũdã a Numa Põpi. Romæ cõditã ferũt: quã Seruius docet fuisse Numæ regiã: qd ñ placet. Atriũ.n. Vestæ fuit Nũæ regia: qd cõstat qdẽ fuisse iuxta ædẽ uestæ sed remotũ ab æde ut idẽ Seru⁹ tradit. Vñ ait Plu. Numa regiã iuxta tẽpiũ uestæ cõdidit ubi maiorẽ tpis partẽ morabat: sa-cris uacãs: aut sacerdotes docẽs. Et Solin⁹: Numa inqt hitauit in colle primũ q̃rinali deinde pp ædem ue-stæ in regia. ¶ Tacitus Numæ regia & delubrũ uestæ cũ penatibus populi Ro. exusta. Huic Liui. tertiæ de-cadis lib. vi. id atriũ regium uocat: ut cõprehẽsæ latu miæ forũq; piscariũ & atriũ regiũ: ædes uestæ uix de-fensa ẽ: Nõ prætereundũ hoc loco qd. A. Gel. scribit li. xiiii. noctiũ atticaꝝ: Aedẽ uestæ tẽplũ nõ fuisse: cuius rei cãm Seruius tradit docẽs eã ædẽ: ideo ñ fuisse au-gustã: id est augurio cõsecratã: ut Senatus eo ñ cõue-niret ubi uirgines erãt cui licebat ad atriũ cõuẽire qd erat augustũ Nouimus.n. senatus cõsulta ñ nisi in lo-co p augures cõstituto iusta fieri potuisse. Quam ob cãm in curia hostilia Põpeia & Iulia cũ ea loca profa-na fuissent tẽpla dicunt ab auguribus cõstituta. Sciẽ-dũ p quater dena palilia significari ãnũ urbis q̃drage-simũ quã palilibus conditã ferũt. ¶ Metuenti⁹ numi-nis: metuẽs numen cũ dicimus participio utimur: cũ numinis metuẽs noie. ¶ Hic locus exigu⁹ q sustinet atria uestæ: Ouid. alibi: Hic loc⁹ ẽ uestæ q palIada ser-uat & ignẽ Hic fuit antiq regia parua numæ. Horum uersuũ sensũ nõnulli malle accipientes existimarũt si-gnificari tñ ædem uestæ cũ posteriore uersu atriũ de-monstret. ¶ Forma tñ tẽpli q̃ nunc manet: Aedes ue-stæ ideo rotũda facta ẽ ad pilæ similitudinẽ: quod eã deã crederẽt terrã esse: ut autor ẽ Festus: quã primus Parmenides globosam dicit ac rotundam: & in medio sitam qui floruit olympiade. lxix. Anaximander uero cylindri forma terram esse tradidit: ut Eusebius refert.

Non equidẽ uidi ualeant mẽdatia uatum:
Te dea/nec fueras aspicienda uiro:
Sed quæ nesciierã quoꝗ; errorẽ trahebar
Cognita sunt nullo præcipiente mihi:
Dena q̃ter memorãt habuisse palilia romã
Cum flãmæ custos æde recepta dea est:
Regis opus placidi quo nõ metuẽtius ullũ
Numinis ingenium terra sabina tulit:
Quæ nũc ære nitẽt/stipula tũc tecta uire- (bãt
Et paries lento uimine textus erat:
Hic locus exigu⁹ qui sustinet atria uestæ
Tunc erat intonsi regia magna numæ:
Forma tñ tẽpli quæ nũc manet ante fuisse
Dicitur/& formæ causa ꝓbanda subest:

PAV. MAR.

Templũ uestæ a romulo cõstitutum alii anumas

Vestæ fabula quomõ fuerit

Vbi ẽ tẽplũ uestæ ibi fuit numæ pompilii sedes

¶ VAleant mẽdatia uatũ: q̃si nolo eẽ mẽdax: ut multi poetæ solẽt. Ego igenue fateor ñ uidisse te. ¶ Sed sunt cognita mihi nullo ꝓcipiente cognoui ego: cum nemo eẽt q daret ꝓcepta: aut q me doceret. ¶ Quæ nescieram: quæ mihi erãt occulta. ¶ Et illa quoꝗ; errore trahebar: in qbus errabã: & de qbus eram dubius. ¶ Dena: quater. ¶ Memorant: q̃dragesimo urbis anno a Noma põpilio tẽplum uestæ Romæ cõditũ est: ut poeta inqt. Multi tñ putant a Rõulo prius erectum. De quo plurib⁹ agit Diony. & illud postea asserit: cõmune tẽplũ uestæ nõ cõstituisse Romulũ: sed unicuiq;. xxx. curiaꝝ uestam collocatã ubi sacrificabãt cu-riæ: sacrificulos eaꝝ fecit curiaꝝ duces. Numa uero suscepto ĩperio ꝓprias curiaꝝ uestas nequaq̃ mouit: Cõmunem autẽ constituit oium in medio capitolii: & pallanti loco. Cõprehensis collibus iã utrisq; uni a mœnibus. Custodiãq; sacroꝝ ex lege patriæ latinoꝝ per uirgines fieri instituit: habet aũt aliqd etiã custo-dirũ ipm in templo quid sit. Et quã ob causam uirginibus cõmittat. Quidã dicunt nihil eẽ ꝓter ignẽ illũ manifestũ: Custodia aũt eius uirginibus potius q̃ uiris attributã faciũt rõne quadam ꝓbabili: q; ignis qui dẽ resi est imaculatus. Virginibus aũt icorrupta: & castimonia diuinoꝝ purissimũ mortaliũ amicum est: Vestæ aũt apponi ignẽ existimant: q; & tellus existens ea dea: & mediũ mundi locũ obtinẽs: inflãmatiões excelsi facit ex se ipsa. Sunt & q dicant ẽt præter ignẽ arcana eẽ q̃dam in tẽplo deæ sacra. Quoꝝ neq; pon-tifices cognitionẽ habent: neq; uirgines cõiecturam. Hæc ex Diony. ii. li. de antiquitate ital. Nec dissentit Plutat. in Numa. Nunc q̃ dea uesta sit agendũ est. Saturnus cũ rex potẽtissimus eẽt: ad retinẽdã parẽtum memoriã: eoꝝ noia cœlo: terræq; indidit. Quare patrẽ dixit Vranõ q; cœlũ latine indicat. Matrem uero γαίαν: quæ significat terrã & Vesta iterꝓtat eo q; rebus oibus uestiatur. Veꝝ & altera ab hac uesta Satur-ni ex Rhea ylia fuit: cuius meminit Diodo. & eã structurã domus inuenisse asserit. Sed hæc nõ ea de q̃ agi-mus. Licet poeta etiã eius meminerit. Sed hæc hactenus ¶ Memorant: referunt hoies. Romã habuisse de-na quater palilia: quadraginta natalea. nã in palilibus cœpit ædificari: ut in q̃rto docuim⁹. Sic indicat. xl. annum. ¶ Cũ dea custos flãmæ. Vesta apd quam æternus ignis seruat. ¶ Est recepta ædes tempio qd om-nibus curiis cõmune esset. ¶ Regis opus placidi: quasi templum illud a Numa rege benigno conditũ fuit. ¶ Quo numa. ¶ Terra sabina: nã sabinis erat & ex sabinis ad imperiũ accersitus: ut i tertio diximus. ¶ Nõ tulit: nõ ꝓcreauit. ¶ Vllum ingenium metuẽtius numinis: & magis timeret deũ: aut quod magis religio-sum eẽt. ¶ Quæ nũc ære nitent: tẽpla uestæ: quæ nunc aurata sunt: & auro effulgent. ¶ Tunc: numæ tpe. ¶ Nitebant tecta stipula: p regulis æreis: & de auratis hẽbant stipulas: & his erant tecta: & his nitebãt. ¶ Et paries erat textus: cõpositus ¶ Vimine lento: flexibili: nõ eni erat marmoreus paries: sed uimineus: ¶ Hic lo. exiguus: paruus. Qui sustinet atria uestæ: ubi nũc est uestæ atriũ: sine area. ¶ Tunc erat magna regia Nu-mæ intonsi: hoc erat ingens regis Numæ palatiũ ad indicandam illius moderationẽ: qui modicos & exi-gua domo erat cõtentus. ¶ Forma tñ templi: q̃ manet nunc dr fuisse añ. A principio forma tempii erat ro-tunda: ut nunc etiam est. ¶ Et subest causa probanda formæ: est probabilis ratio ipsius rotunditatis.

¶ VEsta

¶ VEsta ea.est & ter.terra & uesta unũ atq̃ idẽ sunt ¶ Subest ui.ig.utr.ædes uestæ ignẽ cõtinet ĩextinctũ sibi & terra ¶ Significãt se.t.fo.s.Sẽsus est:terra.i.uesta & focus ignẽ fouẽs q̃ est in æde uestæ suã sedẽ oñdũt q̃m ut elemẽtũ terræ ignẽ ĩtra se cõtinet ita & ædes uestæ focũ atq̃ ignẽ.Est & alter sensus ꝙ ædes uestæ sua forma utriusq̃ elemẽti hoc ẽ terræ & ignis sedẽ oñdit:q̃ rotũda est ¶ Terra pi.si.n.f.n.terra suis fixa põderib⁹ est ut phisici dñt:q̃uã ægyptii figñtes bouis figurã põebãt ut Mac.tradit Ply.aeris ui suspẽsã cũ aq̃ꝫ e cẽto librari terrã docet:& leuia põderib⁹ ĩhiberi quo min⁹ euolẽt:cõtraq̃ grauia neruãt suspẽdi leuibus ĩ sublime tẽdẽtib⁹ & pari ĩ diuersa nisu ui sua q̃q̃ cõsistere. (utriq̃

ANT. FAN.

Terrã hẽre ignem argumento & æterna.

Vesta eadẽ ẽ & terra subest uigil ignis
Significãt sedem terra focusq̃ suam:
Terra pilæ similis nullo fulcimĩe nixa
Aere subiecto tã graue pẽdet onus:
Ipsa uolubilitas subiectũ sustiet orbẽ
Quiq̃ p̃mat ptes angulus oĩs abest
Cũq̃ sit ĩ media rerũ regiõe locata
Et tãgat nullũ plusue minusue latus:
Si cõnexa foret parti uicinior esset:
Nec medi⁹ terræ mũdus hrẽt onus
Arte syracusia suspensus in aere clauso
Stat glob⁹ ĩmẽsi parua figura poli:
Et q̃tũ a sũmis tantũ secessit ab imis:
Terra:q̃d ut fiat forma rotunda facit:
Par facies tẽpli nullus pcurrit ĩ illo (clus
Angul⁹ a pluuio uẽdicat hymbre tho

Terrã ignẽ hrẽ dubiũ nõ ẽ autore Sen.q ait itelligi eã rẽ ex æterna.Vñ Oui.ẽt igt ĩ æde uestæ ppetuũ ignẽ. ¶ Aere su.q̃uo subiecto:cũ terra elemẽto aq̃ & aeris subiiciat:?qa & apd Antipodes aerẽ quẽ uulgus subiectũ putat & suppositũ terræ. ¶ Tã gra.pẽ.onus ĩ quo aliud ẽ cẽtrũ magnitudĩs.aliud grauitatis a q̃b⁹ ĩeq̃le sũt lineæ ad uniuersã terræ supficiẽ ductæ:cũ tñ nõnulli uelint hemispiuꝫ qd ẽ a cẽtro ad supficiẽ grauitatis æq̃ri põdere alteri hemispio qd ab eodẽ centro grauitatis supficiẽ ponũt Sane res eq̃libris ut ĩ phedone Plato docet ĩ filis alicuius medio posita:nec magis:nec min⁹ põt ĩ ptẽ aliquã ĩcliati. ¶ Arte sy.Archimedes mathematicus excellẽs cui geometricæ ac machinalis sciẽ grãdæ testimoniũ.M.Marcelli cõtigit.ut Ply.scri.fabricauit spherã spheræ mũdi simillimã ubi & ĩqt Ci.plãetaꝝ oĩm mot⁹ nõ sine diuio igẽio imitat⁹ ẽ.Idẽ (ut Plut.tradit) amicos ac necessarios orasse dĩut post ei⁹ mortẽ ambitã cylidro spherã ei⁹ sepulchro ĩponerẽt:q̃d factũ ẽ.ita ut Cice.glorieẽ q̃storẽ se ĩ Sicilia sepulchrũ Archimedes ĩuenisse septũ undiq̃ uepribus ac dumetis & a syracusanis ignoratũ cũ aĩaduertisset colũnã in q̃ ĩerat spheræ figura & cylindri.Sphærã alii ferũt ĩuenisse Musæũ Eumolpi filiũ teste Laertio.Alii Atlantẽ ut Ply.refert.Sane autor hoc loco rotũdã terrã eẽ arguit autoritate Archimedis.Nolo.n.existimes fuisse Romæ:in æde uestæ Archimedis spherã:q̃d a nullo scriptore memoriæ pditũ ĩuenies.q̃uis Ply.scribat ædẽ uestæ syracusana supficie tegi placuisse q ẽt ĩngr syracusana est in pãtheo capita colũnaꝝ a M.Agrippa posita. ¶ In ae.clau.Ambitu cœlestiũ circuloꝝ hoc ẽ q̃b⁹ Archimedes cœloꝝ motus imitat⁹ ẽ. ¶ Quod ut fiat &c.Si elemẽto terræ rotũditas desit sine dubio æque a cœlis undiq̃ distare nõ poterit. ¶ Nullus pcur.&c.Quia si ædes eẽt nõ rotũde sed alteri⁹ formæ pcurrere ãguli possent ac lõgi⁹ secedere a medio q̃ reliq̃ ædis latera.Tholus: Tholũ Senec docet ueluti breue scutũ q̃d in medio tecto est in quo trabes coeũt. ¶ Alii p tholũ omnẽ ædificii testudinẽ accipiunt.

Centrũ terre quõ intelligitur

Archimedes

Sphærã ĩuẽtã eẽ a Musæo filio eumolpi:alii ab atlante.

¶ VEsta eadẽ ẽ & terra:hãc rõnẽ affert formæ tẽpli rotũde:q̃d Vesta terra sit:& ut elemẽtũ terræ globatũ ẽ:& p cẽtro toti⁹ machie cõstitutũ:q̃d rotũdũ sit necesse est:& aer undiq̃ circũfusus:& supra aera ignis quoq̃ circũfũdit.Ita ĩ rotũdo:& cauo ad cœli siĩtudinẽ tẽplo:medio loco terræ rotũda effigies pẽdet:supiusq̃ ignẽ hẽt ĩextinctũ.Plut.uero de ipo igne ĩ Camillo ita ĩnqt.Virgies uero uestales rapto ex laribus igne:cũ sacris fugerũt:sed a q̃busdã mẽoriæ traditũ ẽ:nihil pter æternũ ignẽ eẽ suatũ. ¶ A nu.n.regerũt q̃ oĩum pricipiũ:eẽ ignis uenerari istitutũ ẽ.Nã nobilissimũ quoddã ignis existit ĩ ipa natura:& motio q̃dã ẽ ul cũ motõe toti⁹ gñatio.Alia uero materia:q̃ calor uacat:ociose:ignauiterq̃ iacẽs:& cadaueri silis:ignis uirtutẽ tãq̃ aĩaꝫ cupit & paulatĩ suscepto igne ad agẽdũ:q̃d ul patiẽdũ uertit.Nũa Põpi.uir curiosus:ac sapiẽtissim⁹:q̃ ĩ colloqũm cũ musis p sapiẽtia ueniebat:rõne q̃dã philæ motus:hũc suari:custodiriq̃ ppetua uigilia ne corrõperet uoluit.Tanq̃ æterna uirtus:q̃ oĩa suaret eẽt:hæc ille ¶ Vesta ea.ẽ:& terra:nõ sũt diuersa:sed sũt idẽ.Nã terra uesta dr ut oñdimus. ¶ Ignis ui.ĩextinctus: ¶ Subest.u.uestæ & terræ.Terra hẽt ignis elemẽtũ:uesta ĩ tẽplo hẽt ignẽ ĩextinctũ. ¶ Terra & focus significãt sedẽ suã:nã terra ẽ ĩ medio loco toti⁹ mũdi:& focus ille est ĩ medio tẽplo:sic oñdũt suã sedẽ:sed p ea q̃ sequunt melius itelliget. ¶ Terra si.pi.q̃ globata & rotũda & pilæ siĩtudinẽ: ¶ Nixa:firmata. ¶ Nullo ful.nullo numĩe:q̃a librata ĩ aere pẽdet ¶ Tam gra.onus:q̃uã grauis & põderosa est terræ moles. ¶ Pẽdet in aere subiecto.supposito & undiq̃ circunfuso. ¶ Globus per appõnẽ. ¶ Parua figura ĩmensi:soli globata:& rotũda atq̃ exigua effigies magne telluris ¶ Stat su.q̃si firmus pẽdet. ¶ In ae.cla.in ipa tẽpli cõcauitate. ¶ Arte sy.geometrica:nã sicut terra ĩ aere pẽdet.Ita intra tẽplũ uestæ glob⁹ ille:quo terra referebat:Sed id geometrica arte Archimedis.q syracusis ĩ ea floruit.Adde ui suis machinis tm̃ oneris solus manu ageret:q̃tũ multa hoim milia uix mouere potuissent:De quo multa Plut.ĩ Mar.referũt:& ob id arte syracusia poeta dixit.Hic ẽt spherã cõmẽt⁹ dñ:q̃ mũdi & elemẽtoꝝ rõnẽ oc̃lis subiecit. ¶ Et ter.ipa q̃tũ dis.a sũ.a supiore pte cœli. ¶ Tãtũ dis.ab ĩmis:ab ĩferiore pte.Par.n.distãtia ẽ a terra ad supi⁹ cœlũ:q̃ ẽ ad ĩferius.Q̃d ut fiat:ut undiq̃ sit par distãtia a terra ad cœlũ. ¶ Facit for ro.ipius terræ & cõcauitatis cœli.q̃ circulariter ãbit terrã. ¶ Par facie.nã itidẽ rotundã formã hẽt ¶ Nullus an.pcur.ĩ illo tẽplo.exterius rotũdẽ hẽt formã:ĩterius cõcauitatẽ quoq̃ circularẽ sic nullũ hẽt angulũ q̃d fieri nõ posset:si q̃dratũ:aut triãgulatẽ:aut lõgũ eẽt. ¶ Tholus:illud fastigiũ tẽpli

PAV. MAR.

Vesta eadẽ dr terra similis pilæ

Geometria inuẽta ab archimede

Tholus est tẽpli fastigiũ

ANT. FAN.

testudine.⸿ Vindicatiue & liberati q̄ intus sunt ab imbre pluuiota q̄ pluuiis ϕολ όσ græ.testudo latie.
⸿CVR sit uirginibus &c. Virgines uestæ nō custodiebāt tm̄ ppetuū ignē ut qdā putāt:sed ēt sacrificabāt

Suffibulum

atq; inter sacrificandū:ut inqt Festus suffibulū in capite hēbant hoc est uestimentū albū ptextum quadrāgulum & oblongū qd̄ fibula cōprehendebaf:ibantq; certo die ad regē sacroꝝ:ut Seruius tradit:dicebātq; Vigilas ne rex uigila. Vñ illud est Vir. Vigilas ne deum gens ænea uigila. Nihil his sanctius ac religiosius hēbaf autore Plutar.quaꝝ custos erat pontifex max.ut idem scribit in Numa a quo ad id sacerdotiū lectæ.

Cur sit uirgib9 q̄ris dea culta ministris
Inueniā causas hæc quoq; parte suas
Ex ope iunonē mēorāt cererēq; creatas
Semine saturni/tertia uesta fuit:
Vtraq; nupserūt/ambæ pepisse ferūtur.
De tribus impatiens restitit una uiri:
Q uid mirū uirgo si uirgie læta ministra
Admittit castas in sua sacra manus?
Nec tu aliud uestā q̄ uiuā itellige flāmā:
Nataq; de flāma corpora nulla uides
Iure igit uirgo ē/q̄ semia nulla remittit.
Nec capit & comites uirgitatis amat:

Amata capi uerbum.

Ideo capi dicebanf:ut A. Gel. docet in .i. noc. at. qd̄ ei9 manu præhensæ ab his parētib9 in quoꝝ potestate eēt ueluti bello captæ abducebanf. Vnaquæq; aūt inter capiēduz amata uocabaf:qm̄ quæ prima capta est eo noie fuisse tradif:quis scribat Plutar.quæ primū a Numa captæ sūt Geganiā & Bereniā appellatas. Seruius autor est uerbum capi cuz de uirginibus dicif unū esse ex his quæ nulla rōne mutanf:sicut creari sacerdotes & condi eos qui sibi statuunt ciuitatem. Multa hoc loco nō imprudēr ptereo quæ apud Au. Gel. lector inueniet & Plutar. in Numa.

Sacerdotes per triginta annos seruabant uirginitatē.

⸿ Causas suas:cōgruas pprias. ⸿ Ex ope iunonē memorāt &c. Rhea coeli & terræ filia fm Hesiodū fuit. Eandem & opē dicimus ex qua & Saturno natæ sunt Iuno Ceres & Vesta ⸿ Impatiens restitit una uiri: Vesta nubere noluit. Vñ ministris uirginibus gaudet. ⸿ Iure igif uirgo est: Si Vesta flāma est quæ nihil gignit uirgo dicif & ministras uirgines capit. ⸿ Remittit: Excludit & partu ædit fœtus e semine. ⸿ Comites uirginitatis amat. Numa uirginib9 Vestæ annoꝝ triginta castitatem præscripsisse dicif quæ primo decēnio facienda discebant: secundo quæ didicissent faciebant, tertio alias edocebant:quo impleto uolenti nubere permittebatur. Sed quæ nondum soluta sacerdotio uirginitatem prodidisset ad portam collinam uiua suffodiebantur:imposita prius feretro & lata per forum magno silentio & horrore:ut Plutarchus tradit. Iuuenalis: Sanguine adhuc uiuo terram subita sacerdos. Fit autem Persicum uiuentes defodere: ut Herodotus scribit. Vnde Amestrim Xerxis uxorem ferunt quatuordecim illustrium Persarum liberos defodisse cum esset ætate prouecta ad referendam pro se gratiam deo qui sub terra esse putabatur.

Amestris uxor xerxis

PAV. MAR.

⸿CVR sit uirginib9:cur uesta uirgines ministras hēat pauloante ostēdimus. Poeta uestā fuisse castā: ideo eius curā dari castis uirginibus: aut qd̄ uesta nihil aliud est q̄ flāma ignis:& quia icorrupta est:ideo ab icorruptis seruari:& Plutar. in Numa de hoc inquit:siue ut puram & incorruptā ignis substantiā inuiolatis:itē integrisq; corporibus illis cōmendarent:siue qd̄ sterile & infœcundū esset:sicut uirginitati adiūgerēt &c. Idem agit de noib9 primaꝝ uirginū. Primū igif inqt Geganiā:& Bereniā a Numa sacratas aiunt. Deinde Camillā & Tarpeiā. Postea uero Seruio alias duas numero illi addente:id in hæc usq; tpa multitudinem obseruasse. His aūt uirginibus ānoꝝ .xxx. ab rege castitas pscripta est:ac primū qdē decēnium quæ facienda sunt discunt. Secūdū uero quæ didicere faciunt. Reliquū aūt decēnium alias docent. Tum demū uolenti pmittif post id tps & nubere:& ad illā uitā uerti solutæ iā sacerdotio. Dicūturq; haud multo hanc licentiam libēter amplexe:neq; his q̄ eam amplexæ fuerit secūdas res cōtigisse,& reliqua ⸿ Quæris cur dea uesta ⸿ Sit culta a uirginib9 ministris:cur uirgines psint administrationi sacroꝝ uestaliū. ⸿ Inueniam causas sacras hae quoq; pte:q̄si hui9 ēt rei rōnes afferam ⸿ Memorant Iunonē & Cererē creatas semine Saturni ex ope dicit ex Rhea & Saturno natas eē filias plures:quaꝝ prima Iuno fuerit secunda ceres. Tertia uesta fuit:ex filiabus tertio loco nata est uesta ⸿ Vtraq; nupserūt:Iuno & Ceres:nā Iuno nupsit Ioui:Ceres ēt Ioui succubuit:sed nubere noluit Iasio:& ex eo pepisse ferf Plutū & Philomelū:cui9 supra meminimus. ⸿ Ambe feranf pepisse:nam Iuno peplt Hebē & Martē:ceres pserpinam ⸿ Vna de trib9 uesta ⸿ Fuit impatiēs uiri:cū uirginitatē seruaret:uiro nō succubuit ⸿ Quid mi. si uir. uesta ⸿ Est læta mi. uir. gaudet sua sacra p uirgines ministrari ⸿ Admittit ca. ma. accipit uirginū immaculatas manus ⸿ In sua sacra:ad ministeriuz suoꝝ sacroꝝ ⸿ Nec tu intellige aliud uestam q̄ uiuam flāmam:nō existimes aliud p uestam intelligēdū eē q̄ exstinctum illū ignē. Nō. n. aliud afferuaf:q̄ quam inextincta flāma ⸿ Et de flam. nul. cor. ui. na. flamma nihil gignit:sic ex ea nulla nascūf corpa ⸿ Iure igif uirgo est:merito uesta extimaf uirgo:cū ipsa flāma sit ⸿ Quæ re. nul. se. q̄si q̄ nec recipit semina nec remittit corpa ex semine nata:ut in animalibus fit ad gñationem p marē & femellam cū alter mittat altera cōcipiat semen:hinc nulla est gñatio ⸿ Nec capit semina:q̄a nō concipit ⸿ Et amat comites uirginitatis:uirgines ministras. Attigit hunc locum Lactantius:cū refert Saturnū abscidisse patri genitalia:& inqt qd̄ forsan uere acciderit:sed homines respectu elementi:qd̄ dicif coelum totam fabulam explodunt:tanq̄ ineptissime fictam:quam tñ stoici ut solent ad rōnē phisicam conanf traducere:quoꝝ sniam Cic. de na. deoꝝ differēs posuit. Cœlestē inqt altissimam æthereamq; naturā .i. igneam quæ p sese omnia gigneret:uacare uoluerunt ea parte corporis:quæ coctione alterius egeret ad procreandum. quæ ratio in uestam potuit conuenire:si mas diceref. Icciteo. n. uirginem putant uestam:quia ignis inuiolabile sit elemētum:nihilq; nasci possit ex eo quippe qui omnia quæ corripuerit absumat. Deinde adducit hos quattuor uersus:uolui hæc apponere:quia ad rem faciunt quæ de igne & uesta dicit.

Gegania Berenia camilla Tarpeia sacerdotes deæ uestæ

Quare dea uesta non generat.

¶ESSE diu stultus uestæ si.pu. Vesta nullũ unq̃ habuit simulachrũ:ut ignis nulla̧ certã effigiẽ hẽt. Atq; (ut scri.Plutar.)ab urbe cõdita ad annũ eius.clxx.Romani tẽpla sine uliis deo℞ imagib⁹ habuerũt:edocti a Numa deũ nihil aliud q̃ mentẽ increatã & inuisibilẽ eẽ.¶ Stat ui terra sua:docet uñ uesta nomẽ accepit & uel Vestam dictã esse q̧ terra q̃ uesta est ui sua stetuel græcũ eẽ uocabulũ:qm̃ ab eo qđ a græcis estia dr̃ uesta deduci pôt subtracta i lra & aspiratiõe cõuersa in u cõsonantẽ. Vñ autor subiũgit.ps grai̇̃ nois. Si.n. græco noie integro uteremur hestia diceret̃ uel forte uestia.¶ At focus flãmis.Focus ara deo℞ penatũ est teste Porphyrione:quo℞ in numero uestã esse Macr.tradit.Cuius uirginale simulachru̧ ignis in foco statuit̃:ut inqt Eusebius.Quã ob cãm Ouidius docet hoc loco uñ focus dicat̃ qui est sedes uestæ.Hic a fouẽdo.i.calefaciendo noiatus est autore Festo ut foculi fomẽta focillatiões Est aũt focus ut inqt Seruius qcqd ignẽ fouet siue ara sit siue aliud quippiã.Focula uero dicta sunt nutimenta:ut ait Nonius uñ foculare dr̃ ut fouere.¶ In primis ædibus. in atrio erãt olim colinæ teste Seruio. Vñ atriũ dictũ putant q̧ atrũ esset ex fumo:q̃uis Varro & Festus aliter sentiant quo℞ Festus atriũ eẽ inqt ædificii genus ante ædes cõtinẽs mediã areã in quã collecta ex oĩ tecto pluuia descẽdit dictũ q̃si aterriũ q̧ a terra oriat̃ cum Seruio placeat priorẽ partẽ domus atriũ appellari quam qdã arbitrati sunt ẽt uestibulũ dicitur A.Gel.scribit dictũ:ut Serui⁹ tradit:uel qđ ianuã uestiat:uel a Vesta cui limen est consecratum:uel q̧ ibi nemo stet quia in limine solus est transitus quõ,ue sanus nõ sanus dicit̃.Cæte℞ Cecilius gallus teste A.Gel.uestibulum esse inquit non in ipsis ædibus:neq; partẽ ædiũ:sed locũ añ ianuã domus uacuu̧ p quẽ a uia aditus accessusq; ad ædes est cum dextra sinistraq; inter ianuã tectaq; q̃ sunt uiæ iuncta spaciũ relinquit̃ atq; ipsa ianua pcul a uia est area uacãti intersita.Et qm̃ ue pticula:ut Macro.& A.Gel.tradũt nõ solũ minutionẽ sed ẽt intẽsionẽ interdũ significat:& q dñm domus salutatũ ueniebãt priusq̃ admitterent̃ in uestibulo cõsistebãt:qbusdã placet a ue & stãdo q̧ ibi multũ staret̃ uestibulũ appellatũ.Nonius autor est qm̃ aræ ac foci in uestibulis olim hẽri solerent putasse nõnullos a uesta uestibulũ noiatum.Idem scribit coquinã a ueteribus colinã dictã q̧ ibi ignẽ colerent:cui Seruius astipulat̃ docens maiores ad limina solitos & epulari & deos colere.¶ Inde p̃camur cu̧ famur uestam:diximus supra uestam solitam in omnibus sacrificiis inuocari sicut inuocabat̃ ianus.

Esse diu stult⁹ uestæ simulachra putaui
Mox didici curuo nulla subesse tholo:
Ignis inextinctus tẽplo cælatur in illo:
Effigiẽ nullã uesta nec ignis habet:
Stat ui terra sua ui stãdo uesta uocatur
Magnaq; pars graii nois esse potest:
At focus a flãmis & q̧ fouet oia dictus.
Qui tñ in primis ædibus ante fuit:
Hic quoq; uestibulũ dici reor uñ p̃cãtes
Dicimus o uesta:q̃ loca prima tenes:

ANT. FAN. — Romanorũ tẽpla sine uiiis imaginibus — Focus — Focula unde sit nomẽ foculare — Atrium — Vestibulum — Ve mõ: augetmõ diminuit — Colina

¶ESSE diu stultus:putabã inqt poeta esse aliquã uestæ effigiem:sed nihil est nisi ppetuus ignis:cuius nõ est dare simulachrũ:nec etiã uestæ. Transit deinde ad originẽ uerbi:unde uesta:& unde focus dicat̃.¶ Ego stul.imprudens.¶ Diu pu.esse ue.si.qđ in tẽplo esset imago deæ.¶ Mox:statim cũ ita esse putarẽ:aut cum nũc aĩo uoluerẽ.¶ Didici:inspirãte numine.¶ Nulla subest cur.tho.nulla esse simulachra sub ipsa testudine tẽpli & tñ seruabant̃ in eo tẽplo dii penates:de qbus diximus in primo & palladiũ:de quo postea dicem⁹. ¶ Ignis inextin ppetuus:qui nunq̃ extinguebat̃.¶ Celat̃ in illo tẽplo:seruat̃ intra tẽpliũ:& ut Plutar. inqt in uita Numæ:si forte q̃nq; ignis deficiat:ueluti Athenis:Aryst one Tyranno sacrã lucernã extinctã aiunt:& apud delphos tẽplo a medis incẽso:& Romæ:tum Mitridatici:tum ciuilis belli tpibus simul cum ara & ignis periit:dicunt nequaq̃ decere ex altero igne accipi:sed nouũ & peregrinũ elici oportere:accensa ex sole flãma pura & immaculata:docet p̃terea quo pacto ex sole ignis accendat̃. ¶ Nullam effi.ue.nec ignis ha: nullum est uestæ simulachrum:nec etiam ignis . ¶ Terra stat ui sua:sua mole librata:& sua ui immobilis existit.¶ Vesta no.ui.stant.qm̃ ut demõstrauimus:uesta eadẽ est & terra:ea quia ui stat:uesta dicit̃. ¶ Et ps graii no.po.eẽ causa nois.s.latini:pôt hoc latinũ nomẽ hẽre originẽ a græco noie:qm̃ ἑστία focus:& uesta:& lat & domus dicit̃ & ἑστηο dicit̃ uestis.¶ Pars dixit:qa nõ totum græcũ nomen accipimus:sed partem dicimus uesta:& nõ uestia,Et ἑστία aspirat̃:cũ aspiratio uertit̃ in u.nostru̧ sicut ab hespero uesper ab heneris uenetos dicimus.¶ At fo.di.a flã.& q̧ oia fo.a flãma uel a fouẽdo focus deriuat̃.& hoc pp ignẽ uestalẽ cũ & globus ille pro figura terræ:& ignis in tẽplo uestæ sit.¶ Qui tñ focus.¶ Ante fuit in pri.ædi. olim in prima ædiũ parte erat focus:quasi in ipsis uestibulis.¶ Hinc:a uesta¶ Reor:arbitror.¶ Dici uestibulum:ppterea qđ focus in uestibulo fit:existimo a uesta uestibulũ dici. Ve℞ ut Gellius inqt uestibulũ putabant aliqui esse partẽ domus primorẽ:quam uulgo atriũ uocant.Cecilius in lib.de uerb.sig.uestibulũ . nõ ædium partẽ esse dixit:sed locũ ante domus ianuam uacuũ:p quẽ a uia aditus:accessusq; ad ædes est. Vnde Vir.in.vi.uestibulum ante ip̃m.Primisq; in faucibus orci non primo rem ædium partem esse dixit:sed loca duo demonstrat extra orcum:fores.i.& fauces.Ex qbus uestibulũ appellat ante ipsam domũ:& ante ipsa orci penetralia. Fauces autem uocat iter angustum per quod ad uestibulum aditetur. Marcellus uero ita inquit uestibula quidam putant sub ea proprietate distincta:quod in primis ingressibus:& in spaciis domorum:uestæ hoc est aræ ac foci soleant haberi.sed sic intelligi debẽt nõ abhorreant uocabuli pprio inuenit̃ ẽt apud ueteres doctos uestibula ob eam significantiam dicta:qđ in his locis ad salutãdos dños domo℞ quicũq; uenissent stare soleant cũ itroeũdi daret̃ copia. Atq; ob hanc cõstitutionẽ:& q̃si stabulationẽ.Primos igressus domo℞ uestibula noiatos.Cicero in oratore Vestibula nimi℞ aditusq; ad causam faciẽt ¶ Inde ex uestibulo.¶ Præcamur q̃ famur:p̃cando deos alloqmur:ut apud Virg.Affaturq; deos:& sãctũ sidus adorat.¶ Vesta est q̃ tenet prima loca:ipsa uestibula:qm̃ ut diximus ibi aræ & foci soleant hẽri.

PAV. MAR. — Quõ ignis extĩctus accẽdi debet — Vnde dicat̃ uestibulum & A.Gel. & Macro.

Añ focos olim scãnis cõsidere longis
Mos erat/& mẽsæ credere adeẽ deos
Nũc quoq; cũ fiũt antiq̃ sacra uacunæ
Añ uacunales stantq; sedentq; focos
Vẽit hos ãnos aliq° de more uetustas
Fert missos uestæ pura patella cibos:
Ecce coronatis panis depẽdet asellis
Et uelant scabras florida serta molas:
Sola prius furnis torrebãt farra coloni
Et fornacali sunt sua sacra deæ:
Suppositũ cineri panẽ foc9 ipse parabat
Strataq; erat tepido tegula q̃ssa foco:

AN T. FAN. — Maiores in atrus epulabanť assidelæ

¶SCA Mnis cõsidere lõgis:Virg Perpetuis soliti pres cõsidere mẽsis:hoc est lõgis & ad ordinẽ sedẽtiũ exeq̃us Maiores nři cũ duob⁹ tm̃ cibis uterenťur Ser.scribit in atriis sedentes epulabanť:quẽ morẽ Var. docuit romanos a Laconibus & Cretẽsibus hñisse:Sedebant & flamines sacra faciẽtes ad mẽsas quæ assidelæ dicebanť:ut autor est Festus:ſm quẽ & Anclabris dicebať mensa ministeriis aptata diuinis & anclabria eius uasa qđ anclare haurire sit:ut Florẽ anclabant liberi ex archesis:quẽadmodũ & curiales mẽse uocabanť in qb⁹ imolabať iunoni q Curitis ẽ appellata.Sedebãt & q epulabanť in sacris Herculis:ut Macr. docet.

Anclabria — Anclare

¶Mẽse credere adesse deos: Veteres deos quoq; ad cænã interdũ inuitabãt.Valerius Max.Fœmiæ cũ uiris cubãtib⁹ sedẽtes cænitabãt:quæ cõsuetudo ex hoĩum conuictu ad diuina penetrauit.Nã in iouis epulo ipse in lectulo.Iuno.& Minerua in sellas ad cœnã inuitabanť. Sane ut Macro.refert in papiriano iure euidẽter relatum est mẽsas dicatas ararũ uicem p̃stare posse q̃lis mẽsa fuit in tẽplo iunonis populoniæ.Itaq; Festus mẽse inquit in ædibus sacris ararũ uicẽ obtinebant.Plut.aũt in q̃stionibus scribit nullã mẽsam cõsueuisse uacuã tolli sed oĩno cũ aliqd ẽt superesset qđ mẽsa sacra sit nihilq; sacrę relinq inane & uacuũ oportere.Qđ aũt hic Ouid.inq mẽse credere adesse deos ideo dt:qa foci sunt ueste sedes & Ignis uesta est.

Mẽsas dicatas ararum uicem p̃stare.

Vacuna dea

An.sacra uacunæ:Vacunã deã Sabini sub icerta specie formatã coluerũt teste Porphyrione quã qdã Bellonã eẽ putauerũt.Alii Mineruam.alii Dianã alii Venerẽ alii Cererẽ.alii uacatiõis deam:de q̃ inqt Horatius:Hæc ego dictabã post tẽplũ putre uacunæ.Var.in primo rerũ diuinaę ut Acrõ tradit uacunã eẽ uictoriã memoriæ pdiditq; eã max'e gaudeẽt:q sapiẽtiæ uacẽt:uel ut qbusdã placuit qa uictoria fauẽte a curis uacamus. Vẽit in hos ãnos:In hãc ætatẽ in hæc tẽpora ¶Vetustas:Mos & ritus ueteę qui in patella cibos uestæ mittere cõsueuerũt qđ etiam tpibus Ouidii faciebant.

Patella

Pura patella.Patella diminutiuũ est a patina ut ab asina asella a gemina gemella.Est aũt uas picatũ ac paruum teste Festo:aptũq; sacrificiis faciẽdis.Ecce coronatis panis depẽdet asellis.In honorem uestæ focoę dñe asini hoc tpe molas uertere cõsueti coronati floribus & e pane ueluti monilia q̃dã gerẽtes ad focos ducebanť & pistores eo ueniebãt atq; insup molæ sertis & florib⁹ ornabãť Cõsueuit & panib⁹ redimiri caput equi quẽ idibus octobris in campo martio imolabant ob frugũ euentũ:ubi equus potius q̃ bos cedebať autore Festo:qm̃ bos aptus est frugibus pariẽdis.Coronabanť aũt asini uestalibus qa Vesta (ut diximus) est focoę dña ubi olí panes cineri suppositi coquebanť cũ in furnis tm̃ farra torrerẽt ut in fornacalibus dictũ est.¶Suppositũ cineri:Vt uestæ bñficio coquerẽť:ut Dũq; suas peragit Vulcanus uestaq; ptes.

Asini coronabantur.

PAV. MAR.

¶ERAT olim mos:cõsuetudo.¶Cõsidere simul oẽs de domo sedere.¶Añ focos:quæ in uestibulo erant ¶Lõgis scãnis & cõsidere adesse deos mẽsis:ppea qđ añ aras & focos cõsiderẽt putabant dũ accũberẽt adesse numina.¶Nũc quoq;:ẽt hoc tpe seruať illa uetus cõsuetudo:ut ante focos sedeant in uacunalib⁹.¶Cũ fiunt sa.an.ua.cum deæ uacatiõis festum celebraťs:& sacrificia fiunt.Vacuna.n.a uacando dicta q̃ p̃est uacãtibus:& ociosis:ut cũ agricolæ a laboribus ruris cessarẽt:& post pceptos fructus reqescerẽt p hyemẽ: uota soluebant & sacrificabant.¶Stant & sedent ante uacunales focos:cõsistunt añ aram & focos in uacunalibus cũ imensis appositis dapibus epulanť.De uacuna ea rettulimus:q̃ ex multoę sentẽtiis inferebantur. Vteę in eo uersu eplaę Hor.Hæc ego dictabam post sanũ putræ uacunæ Por.inqt Vacunam apud sabinos plurimũ coli:quosdam mineruam alios dianam putauisse nõnullos & cererẽ dixisse:sed Var.in primo diuinaę uictoriam dicere:& ea maxime hos gaudere:q sapiẽtia uincunt ¶Vetustas:ritus & consuetudo. ¶Venit in hos annos:puenit in nostra tpa.¶Aliquo de more:ex aliq̃ cõsuetudine:qm̃ ut antiq solebant: ita nũc in uacunalibus sedeť:& in uestalibus:quẽadmodũ a priscis factitatũ:cibi mittunť ideo inqt.¶Patella pura:purgata & nitida:aut puta:q puraę uirginũ ad usum.¶Fert cibos missos:q mittunť a piis ciuibus¶Vestæ:ipsi numini libantibus.Quid qdẽ indicant illi duo Var.in manio uersus:quocirca oportet bonũ ciuẽ legibus parere.& deos colere in patellam dare.Iunxit.n.illud deos colere & in patellam dare: pro cibis & munusculis:q̃ diis libanda mittunť.Veę eumẽidibus inqt patella esuriẽti puocat posita neapolitanas piscinas:& in libris de lingua latina ait patinas a patulo dixerunt.ut pusillas q his libarẽt cœnã patellas.Ecce coronatis in his uestalibus ex antiq̃ cõsuetudine a pistoribus asini pane coronabanť.Causa ẽ q pistor & focũ:& uestaz obseruat:ex antiquo ẽt more:cũ panis de quo q soleret in focis anteq̃ pani eẽt furnoę usus.Plut.uero ostidit in cõsualibus:Equos & asinos coronari foliis:& uacare a labore:siue q neptũno equestri diẽ festũ agant:& asinus pp equũ pari fruať licẽtia:siue q instituta nauigatione:cũ multa nauibus ueherenť ociũ quoddam:ac remissis iumẽtis data est.¶Ecce pa.de.asel.eo aselli coronati ferunt panẽ dependentẽ:aut potius hñt caput panibus redimitũ.quẽadmodũ idibus octobribus in campo martio:cũ sacrificiũ fiebat ob frugũ euentũ:& equus potius q̃ bos imolabaťq hic bos frugibus pariendis est aptus. Panibus redimibant caput equi imolati:ita nunc panibus redimibant caput asini ab officio mole uacantis.¶Et ser.flo.ex floribus.¶Velant.¶Teguntq seu coronant.¶Molas scabras:asperas:nã & mole quoq; ipse uacantes floribus:& accipias molas ex lapide ad terendum triticum in farinam:nam alias mola in sa

Vacunalia festa unde dcã sint

Quare asini coronabantur corona panis

cris ex farre & sale mollito. ¶ Coloni agricolæ ¶ Prius tor. desiccabant seu decoquebant ¶ Sola farra fornis mō. n. panis in furno torrebaẗ: sed far. uñ ut in. ii. li. diximus: & alio quoq; loco attigim⁹: Numa instituit ut autor est Emine far torrere: qm̃ tostũ cibo salubrius eẽ: id uno mō cõsecutũ statuẽ dõ nõ eẽ purũ ad rem diuinã nisi tostũ: is & fornacalia instituit farris torrẽdi feriat. ¶ Et fornacali deæ sunt sua sacra: tñ ã in fornacalibus a Numa institutis: deæ fornacis cõuenientia sacra fiebant: de quo ẽt in. ii. dictũ. ¶ Facta dea est fornax: læti fornace coloni Orantut fruges temperet illa suas ¶ Ipse focus parabat panẽ cineri suppositũ: nõ eni in furno: sed in foco: & sub cinere panis coq̃baẗ: qm̃ ut inqt Ply. pistores Romæ nõ fuere ad persicum usq; bellũ: annis ab urbe cõdita sup qngẽtos octoginta. Ipsi panẽ faciebãt qrites: mulierũq; id opus maxime erat: sicut ẽt nõ in plurimis gẽtiũ. Artoptos iam plaut⁹ appellat in fabula quã aulularium inscripsit magna cõcertatiõe eruditorũ: an uersus poetæ sit illius. Certũq; sit atrei capitonis sña. Tostum panẽ lautioribus coquere solitos: pistoresq; tantum eos: qui far pinsebant nominatos &c. ¶ Et regula quassa: concussa. ¶ Erat strata tepido foco: hoc est focus ipse erat stratus regulis & lateribus: & in his coquebatur panis.

Panẽ cereri suppositum.

Artoptotoa

Inde focũ seruat pistor dñamq; focorũ
Et quæ pumiceas uersat asella molas:
Præterea referã ne tuũ rubicũde priape
Dedecus est multi fabula plena ioci:
Turrigera frõtẽ cybele redimita corõa
Cõuocat æternos ad sua festa deos:
Cõuocat & satyros/& rustica nu[m]ĩa n[ymphas]/
Silen⁹ q̃uis nẽo uocarat adest (phas
Nec licet (& lõgũ ẽ) ep[u]las narrarẽ deo[rum]
In multo nox est peruigilata mero:
Dii temere errabãt in opacæ uallib⁹ idæ
[Pars] iacet & molli gramĩe mẽbra leuãt:
[H]i ludũt/hos sõn⁹ hẽt [pars] brachia nectũt
[Pars] uiridẽ celeri ter pede pulsat humũ:
Vesta iacet/placidãq; capit secura q[ui]etẽ
Sic ut erat positũ cespite fulta caput:
At ruber hortorũ custos nĩphasq; deasq;
Captat/& errãtes fertq; refertq; pedes
Aspicit & uestã dubiũ nĩphã ne putarit
An scierit uestã/scisse sed ipse negat:
Spẽ capit obscænã/furtiq; accederẽ tẽtat
Et fert suspẽsos corde micãte grad⁹:
Forte senex/quo uect⁹ erat/syllen⁹ asellũ
Liquerat ad ripas lene sonãtis aquæ:

¶ INDE focũ pistor seruat. Pilũnus & Picũnus frẽs fuerunt ac dii p̃sides auspiciis cõiugalibus deputati teste Nonio: quorũ Pilũnus pinsendi frumẽti usum inuenit autore Seruio. Vñ a pistoribus colebaẗ qui a pinsendo farre nomẽ acceperũt cum olim tantũ farinã facerẽt. Ipsi enĩ quirites & mulieres (ut inqt Ply.) panẽ faciebant. sed postea receptũ est: ut pistores etiã panẽ coquerẽt. Quare ait Plautus in asinaria: cũ a pistore panẽ petimus uinũ ex œnopolio. Et Festus coquũ inqt & pistorẽ apud antiquos eundẽ fuisse accepimus: inde usurpatũ est: ut hoc tpe ad focos uenirẽt. Eos cõstat non fuisse Romæ ad Persicum usq; bellũ annis ab urbe cõdita sup qngẽtos octoginta. Veteri aũt more uxorib⁹ nec molere nec coquere pmittebaẗ auto. Plut. Post filias. n. Sabinis raptas facta pace & societate inita in fœdere exceptũ est uxorẽ uiro Romãorum nec molere nec coquinariã facere ¶ Pumiceas molas: scabras & siccas pumici. ¶ Cõuocat deos. Quorũ ipsa mr̃ est. ¶ Silenus: Male a qbusdã silenus p y scribiẗ. ¶ Vallibus idæ: Quia ibi mater deorũ colitẗ. Est aũt hæc ida phrygiæ Brachia nectũt: ut saltẽt uel luctent ¶ Vesta iacet: Physice iacentẽ Vestã inducit qa nullũ elemẽtum est inferius terra ¶ Captat: oculis capit ut eligat pulchriorẽ. ¶ Nymphã ne putarit: quia uesta montanũ numẽ siue nĩpha nõ est.

ANT. FAN.

Pilũnus pistores.

Vxorib⁹ nec molere nec coquere cœnã pmittebaẗ ex fœdere romuli fctõ cũ sabis

¶ INDE: ex eo qđ in foco panis coquebatur ¶ Pistor seruat focũ & dñam focorũ: obseruat ueste numina: nam focum uestalẽ & uestã ipsam, q̃ focis p̃est. ¶ Et asella ẽt obseruat hæc numina: qa hẽt a uersanda mola uacatiõnẽ in uestalibus. ¶ Quæ uersat: frequẽter uertit ¶ Molas pumiceas: & pumicẽ. Verũ nõ e pumice fiunt molæ sed ex lapide scabro: & aspero instar pumicis. ¶ Præterea referã ne tuũ: fabellam refert: unde mos coronandorũ in uestalib⁹ asinorũ originem habuerit: nam cum cybele ad conuiuiũ deos cõuocasset: & post epulas alii lusibus: alii quieti sese dedissent: Priapus dormientẽ uestã adortus est: legisset q; fructus ex arbore femoralis: nisi rudens syleni asinus illã excitasset. Qua quidẽ causa lampsaceni asinum priapo mactant. Verũ in. i. lib. oñdimus tribus causis asinũ priapo mactari. In uestalibus uero ob meritum excitatæ deæ pane coronaẗ. Præterea o priape rubicũde referam ne tuũ dedecus: debeo ne ego retinere turpitudinẽ tuam. ¶ Fabula est plena multi ioci. q. d. referenda est: qa iocosa fabula relata: pariet uoluptatẽ. ¶ Cybele mater deorũ a cybelo monte phrygiæ de qua & mysteriis eius diximus in. iiii. Redimita fronte corona turrigera: hoc est hñs in capite coronã turritã: ppterea qđ primis turres urbibus ipsa dedit. ¶ Cõuocat & satyros: & bacchũ comitabanẗ: de qbus diximus in primo. ¶ Et nymphas numina rustica: deas p̃sides ruris: agrorũ: fontiũ: montiũ: nemorũ. ¶ Sylenus: bacchi nutritius: de quo ẽt in primo: & in tertio dictũ. ¶ Adest quis nemo uocarat: uenit ille ad cõuiuiũ: ẽt cũ nemo uocasset. ¶ Nec licet numerare epulas deorũ: & longũ est: nõ est fas referre arcanas deorũ epulas: ẽt si liceret lõgũ est cõnumerare ¶ Nox est puigilata in multo mero: in multa cõpotatiõe ptraxere. n. symposiũ in multã noctẽ. ¶ Hi: aliq ex illis diis. ¶ Errabãt temere: ĩprudẽter & sine ullo delectu. ¶ In uallib⁹ idæ phrygiæ. ¶ Opacæ nemorosæ & umbrosæ. ¶ Pars iacet: recũbit. ¶ Et leuat mẽbra molli gramine: alleuiat mẽbrorũ laborẽ captans in molli gramine quietẽ. ¶ Hi ludunt: exercẽt se uariis ludis. ¶ Hos somnus hẽt: hi dormiunt. ¶ Pars brachia nectit: alii simul alligant brachia: ut palestra certent: aut ut choreas agitent. ¶ Et ter pulsat uiridẽ humum pede celeri: saltat uelocibus pedibus in choreis: aut potius accipias: pro his

PAV. MAR.

Cybeles cybelo monte phrygiæ.

Sylenus bachi nutritius de quo i li. ii

Saltandi ludus — qui saltatione contendunt:cum tertium uno pede salientis& hinc.[Pulsat:percutit humum ter pede cele ri.[Vesta iacet:requiescit.[Et secura:securorum ab omni insidiarum cura. [Capit placidam quietem:lenes somnos.[Sicut erat fulta caput ita ut tunc erat hñs caput fultum munitum.[Positum cespite in humo herbosa.ita enim munierat caput eo cespite innixa.[At custos hortorum:Priapus:ruber a rubro inguine.

[Captat oculis.[Et nymphas:& deas.& rustica nomina:& deas cæle stes.[Et fert & refert pedes erran tes:errabat hac atq; illac parans requiescẽtibus nymphis insidias.[Aspicit & uestã:seorsum ab aliis recũ

Delusio priapi in uesta dea — bentẽ.[Dubiũ est.[Nec an putarit nympham:an putauerit illam esse ex nympharum numero.[An scierit ue stam eẽ hic erat in dubio:an illã cognouerit an crediderit esse femideã.Semidei aũt in terris sunt dii in cœ lo de qbus in met. iunt mihi semideum sunt rustica numina nymphæ:Faunig; & satyri:& monticolæ siluæ. nitquos qm cœli nõdũ dignamur honore:quas dedimus terras illos habitare sinamus[Scisse sed ipse ne gat:Priapus negat se sciuisse uestã eẽ.[Spem capit obscœnã:cõcipit priapus spẽ turpẽ:nã turpe erat spera re expugnare uirginis pudiciciã.[Et tẽtat accedere ad illã.[Furtim:occulte:ne ab aliis uideret[Et fert gra dus suspẽsos:passus dubios:aut qa erectos in digitos incedebat:ut de eodẽ in primo lib.uestigia furtim su spẽso digitis fert taciturna gradu.[Corde micãte:tremẽte.[Forte senex syllenius:bacchi nutritis.[Liq rat asellũ quo uectus erat:asinũ in quo insidens illuc se cõtulerat.[Ad ripas aque lene sonãtis:obstrepen tis.Liquerat.n.illũ in ripa herbida depascentem.

ANT. FAN.

[LONgi deus hellespontii:Priapus cuius patria est Lampsacus ad hellespontũ sita cõtra:uas inter se urbẽ hñtem in Europa callipolim & Seston in asia lãpsacũ & abydõs.[Indicis exta:astiti q dei hortorum detexit & indicauit insi diias.[Vacuæ molæ:quæ uestalibus frumẽta nõ terunt.

Ara iouis pistoris — [Discãt pistoris qd uelit ara iouis: Ne qd ptereat ad ue stam ptinẽs cursus focos diximus supra seruari hoc tpe a pistoribus:docet cur Iuppiter pistor arã habuerit in mõte tarpeio:cuius cõstituẽdæ hãc cãm ferũt.Galli urbe capta cũ iolã potiẽdi Capitolii spẽ in fame obsessorum reponerẽt Romanis ex arce Iouis monitu panes iaculantibus ad fidu

Iactus panis in hostium stationes — ciæ spẽm spectaculo stupefacti ad omittẽdæ obsidionis fœdera descẽderũt existimãtes Romanis multã frumẽti copiã supesse. Vñ postea repulsis gallis Ioui pistori ara i capitolio cõstituta est.Lege Liuiũ q scribit iactũ esse panẽ in hostiũ statiões qui arx nõ meminerit.Ea noie q pcio celebratior ditiq magnũ est qdẽ arx nomẽ:ipsa uero nõ

De bello gallorum. — magna & nõ multo impẽdio cõstituta.[Cincta pmeba tur trucibus capitolia gallis. Nota est hystoria. Lege Liui um primæ decadis lib.v.[Incipe ait mars i Quia hic de⁹ pater est Romuli angebatur; urbis excidio & cũ Iuppiter nouerat sollicitũ eẽ periculis obsessorum.

Ibat ut icipet lõgi deus hellespontii:
Intempestiuo cum rudit ille sono:
Territa uoce graui surgit dea/ cõuolat
Turba/p iestas effugit ille man⁹ (ois
Lãpsac⁹ hũc soli solita ẽ mactarẽ priapo
Apta asini flãmis idicis exta damus:
Quã tu diua méor d pãe mõilib⁹ ornas
Cessat opus:uacue cõticuere molæ:
Noie q pcio celebratior ante tonantis:
Discant pistoris quid uelit ara iouis:
Cicta pmebanẽ trucib⁹ capitolia gallis
Fœcerat obsidio iam diuturna famẽs
Iuppiter ad soliũ supis regale uocatis
Incipe ait marti/protinus ille refert:

PAV. MAR.

[DEVS longi hellespõti:priapus nam lãpsacenorum q sunt in hellespõto.[Ibat ut inciperet:ut negociũ aggrederet.[Cum ille:asellus sylleni.[Rudit:rudere.n.asinorum est.[Sono intẽpestiuo:nõ in tpe ædito.[Dea uestai Territa uoce graui:exterrita asini clamore.[Surgit:ex humo herbida.[Ois turba cõuolat:

Asini in dicatio aduecta — illuc ad uestam:& in priapũ irruebant.[Ille fugit p infestas manus:eripuit se fuga ab illis:cũ uellẽt eũ pro sceleratis ausis plectere.[Lãpsacus:priapi patria in hellespõto.[Et solita mactare:imolare.[Priapo hoc aialia:sinum sed triplici:ut in prima diximus rõne:tum qa ille asinus.cui liber uocẽ humanam dederat au sus est de mẽbri magnitudine cũ Priapo cõtendere:tũ qui lothida dormiente excitauit rudens. Tum & qd uestam excierit.[Damus flãmis:adurimus priapo sacrificantes.[Exta intestina.[Asini indicis:qui rudens illius insidias indicauit.[Apta cõuenientia flãmis:quia nõ fit uisceratio de asino mactato. [Q uã asinũ.[Tu diua:uesta.[Memor memineris illius:qui te excitauit.[Ornas monilibus de pane.redimis colla

Induciæ cũ romanis & gallis factæ pp panes iactos — illius panibus pro monili pẽdẽtibus.[Cessat opus:hoc est in festis tuis hẽt ille uacationẽ ab ope.[Mole uacuæ:quæ fruges nõ terũt.[Cõticuere.quia eo die & ipse hñt uacationẽ.[Noie quã pcio:quia oĩa my steria uestæ relaturus est:& in his pistorum munus infert:nagit de ara iouis pistoris:& q rõne fuerit dedica ta:poeta eam ad numina refert.Cõsultãtibus.n.diis de Romanorum salute:cum a gallis senonib⁹ in arce ob siderent:& urgẽte iam fame cogerent in deditionẽ uenire.[Id ioui uisum est:inspirate mẽtibus romano rum:ut terræ quicqd frugis hẽrent:& decoctũ panẽ in hostes iacerẽt:quo facto excidit spes a gallis Romãos fame uinci posse.Postea galli fusi a Camillo fuere ob id muneris ara ioui pistori in capitolio cõstituta est.

[Arx Liui.nõ meminit:sed de fame:& iacto pane ita inquit.Induciæ deinde cum Romanis factæ:& col loquia pmissu imperatorum habita:in qbus cum idẽtidẽ galli famẽ obiicerent:eaq; necessitate ad deditionem uocarent.dicit auertendæ eius suspicionis causa multis locis panis de capitolio iactus esse in hostium sta tiones.[Discant posteri.[Qui uelit ara iouis pistoris quasi qua rõne constituta fuerit ara ioui cum pisto ris cognomine:aliqui legũt.Dicam quid uelit ara:& nihil refert quouis modo dicas.[A rce tonãtis:in arce capitolina.[Celebrarior nomine q pcio:quæ quidẽ ara clarior est nomine:nẽq; sit ipsa re:quia cum uul gatissima sinnon tamen est magnæ existimationis.[Capitolia cincta:obsessa.[Gallis trucibus a crude libus senonibus gallis.[Præmebant:urgebantur:iam ad deditionem. [Iam diuturna longa obsidio

fecerat famē:redegerat eos ad eā penuriā:ut fame perirent. Galli .n. senones dulcedine uini in italiā allecti plura loca occuparūt:& oppida cōstituerūt. Deinde cū clusiū obsiderēt:& legati a senatu missi ad cōponēdā inter eos & clusinos pacē:pugnātes cōtra gallos,i acie clusinoꝝ stetissent. Hoc facto eoꝝ cōcitati senones:urbē isesto exercitu petierūt:fusisq; ad aliā flumē romāis cepe urbē ꝑter capitoliū in qđ se iuuenes cōtulerāt:maiores natu cū insignibus honoꝝ:quos q̄sq; gesserat:a:in uestibulis ædiū sedentes occiderūt. Et cū auersam ptē capitolii:iā in summū euasissent:ꝓditi clangore anserū. M. Mālii ꝑcipue opa deiecti sunt. Coactis deīde pp famē romanis despōderent ut mille pondo auri darēt. Furi⁹ Camillus dictator absens creatus:iter pēdendū aurū:cū exercitu uenit:& gallos post sextū mēsem urbe expulit:ceciditq; hoc ex historia habet. Iupiter uocatis supis:ad regale soliū:cū uocasset ad conciliū deos:& ante eius soliū oēs cōstitissent. Ait marti incipe:quasi aggrediare cām. Ille mars. Protinus refert:continuo respondet.

Romanoꝝ fædus cum gallis mill le libris auri qđ interruptū ē a camillo

Scilicet ignotū est quæ sit fortūa maloꝝ:
Et dolor hic animi uoce querētis eget
Si tū ut r̄ferā breuiter mala iūcta pudori
Exigis/alpino rōa sub hoste iacet.
Hæc est cui fuerāt ꝓmissa potētia rerū
Iuppiter hāc terris impositurus eras:
Iāq; suburbāos etruscasq; cōtudit arma
Spes erat i cursu/nūc lare pulsa suo ē
Vidimus ornatos ærata p atria picta.
Veste/triūphales occubuisse senes.
Vidimus iliacæ trāsferri pignora uestæ:

SCilicet ignotū est p ironiā dictū ut id populus cūtat. Mala iuncta pudori: Quoꝝ me ac Romanos pudet. Hæc est cui fuerat ꝓmissa potentia rerū. Rhetorice pathos mouet. id sæpe fit ubi fatū fortunāue conquerimur uel ostēdimus nō eē quod esse debuit. Spes erat in cursu:Cum speraremus fore ut Roma sibi orbē subiiceret uictis suburbanis & hetruscis eo uentū est ut Romāi ex urbe fugerēt. Vidimus ornatos &c. Fuso ad aliā exercitu Romanoꝝ cū galli mœnibus urbis appropinquarēt ubi nulla erāt presidia maiores natu amplissimis usi honoribus cū in foro deuouente pontifice se diis manibus cōsecrassent in suas q̄sq; ædes regressi apertis ianuis in curulibus sellis cū insignibus magistratuū quos gesserant cōsederunt ut cū uenisset hostis in sua dignitate morerentur: quos Galli primo aspectu uelut deos uenerati mox nihil respondere dignantes interfecerunt. Lege Valeriū Max. Liuium & Plutarchū. Vidimus iliacæ transferri pignora uestæ: Cum iuuētus Romana se in Capitoliū contulisset uirgines Vestæ cum sacris ex urbe fugerūt q̄s Albinus quidā e plebe i plaustrū recepit uxore liberisq; depositis. Cerites in extinctum ignē & eas uirgines benigne susceperūt:atq; (ut auctor est Strabo) Gallos Roma redeuntes in Sabinis aggressi debellarunt:ꝑtexeruntq; oēs q a se capta urbe cōfugerāt. Vn̄ A. Gel. scribit non sine nota Ingratitudinis Romanoꝝ primas mūicipes sine suffragii iure. Cerites factos:cōcessūq; his ut ciuitatis Ro. honoré quidē caperēt sed negociis tn̄ atq; oneribus uacarent. Quā ob cām tabulæ Cerites appellatæ sunt in q̄s cēsores referri iubebāt quos notæ cā suffragiis priuabāt. Sane Cere oppidum Thusciæ a quo & Cerites & ceretani dicti oliz agylla nuncupabat ut meminit Strabo. Ab eodē & Cerimonie nomen acceperūt ut existimare nōnullos Fest⁹ refert: q̄uis alii a Carendo nominatas putent. Quare denarie ceremoniæ ac tricenariæ dicebantur quibus facta aditūris decem continuis diebus uel triginta a quibusdā rebus carēdum erat ut idem Festus docet.

ANT. FAN.

roma a gallis capta

Tabulæ cerites in qb⁹ notæ cā suffragiis priuabant

Cerimoniæ unde sint dictæ

SCilicet ignotū quæ sit:incipit mars cū ironia dicere cōtra iouē q eum loqui iusserat:q̄si ignota esset calamitas romanoꝝ:sed diruta est urbs a galis:cæsi seniores trāslata per fugā sacra:nec hostes alr ,numinū habere rōnē:& redactos ad extremā inopiā romanos. Saltē liceret illis pugnare:ut caderēt si uincere nō possent. Scilicet ignotū quasi iō me loq iubes:qa ignotū est. imu oibus notū. Quæ sit fortuna maloꝝ q̄si qua fœlicitate extollant mali hoies aut in cōtrariū uertas:q status sit tātæ calamitatis:& tot maloꝝ:q nūc romani patiunt. Et hic dolor animi æget uoce querentis:q̄si nō nota est calamitas:& dolor noster:ut q̄rula uoce nūc primū opus sit ad idicandū dolorē q tantus est:ut oibus sit notus. Tamē si exigis. si petis. Vt referā breuiter:paucis uerbis. Mala dāna nr̄a iūcta pudori:cū dedecore & ignominia nr̄a. Roma iacet sub hoste alpino:Roma quā uos in sedē uestrā elegistis diruta est a barbaris & solo equata. Hæc est illa. s. roma. Cui fuerat ꝓmissa potētia rerū:cui a fatis ꝓmissū erat orbis iperiū:& est loc⁹ cōmiserationis ab eo q eē debuit:& nō estimo ad miseriā ultimā redacta:ut est illud uirgilianū:sic nos in sceptra reponis:& tot⁹ locus. Hanc:urbē. Erat Iupiter ipositurus terris:hāc cōstitueras terrarū dominā. Iāq; cōtudit suburbanos:iā roma bello uicerat sabinos. Ceninēses:antennates:fidenates latinos oēs:& uolscos. Et arma hetrusca:phaliscos & ueios. Spes iperii ꝓpagādi. Erat in cursu in ꝓsperitate rerū bene gestarū:& bene gerēdarū. Nunc est pulsa lare suo:qa pulsi ciues:iā alii ad alia loca se cōtulerūt:& iuuētus nō in suis laribus:sed in arce obsessa tenet. Vidim⁹ occubuisse senes triūphales:trucidatos a gallis eos senes:qui olī de hostib⁹ triūphauerāt:uel oibus honoribus in repub. functos. Ornatos ueste picta:ipsa prætexta de q̄ in .iii. plura diximus. Per atria ærata:q̄si in uestibulis ædiū aut æratas ianuas:& Liuius in uestibulo domoꝝ cōsedisse eos inquit. Sed de hoc plur. ita inqt:Relictis cæteris urbis ptib⁹. Romani capitolium magna ui magnoq; præsidio teloꝝ munierunt. primū ex sacris q̄dā in capitoliū sustulere. uirgines uero uestales:rapto ex laribus igne cū sacris fugierūt. & paulo post uirgines maiora ac digniora ex sacris sumentes:ultra fluuiū fugierūt: Tūc. L. Albinus uir ꝑplaris. cū etiā ipe fugeret infātes filios ac uxorē & necessaria utēsilia secū habēs in curru uehebat. postq̄ uidit uirgines in sinu deoꝝ sacra ferētes solasq; ac labore uiæ fatigatas cōfesti uxorē ac filios aliaq; suppellectilia in terra exponit & illas currū igredi atq; in aliquā urbē fugere iubet. Indignū fuit albini nō obscurā pietatē atq; honorē erga deos in grauissimis tpib⁹ memoria ꝑterire. Alioꝝ

PAV. MAR.

Oro iouis ad deos q fauerent romanis

Senes in uestibulis cæsos a gallis & uirgies uestæ receptas a ceretanis

Propter papirium cetera se nes in atrio a gallis sūt cæsi

facerdotes deoꝝ:ac senioresq̄ cōsulatu & triūpho potiti fuerant nō tulerunt urbē relictum iri:q cū sacras splendidasq̄ uestes sumpsissent p̄sidēt Fabio Pōtifice maximo:pacē deoꝝ exposcē ıestsq̄ ipsos pro patria fortunæ deuouētestin eburneis sellis in foro ornati cōsederūt.Et paulopost cū Brēnus Fuato capitolio Romā occupasset:uidissetq̄ ites trāseūdō p foꝝ quosdā uiros insigni habitu & sedere & tacere magna admiratiōne capt⁹ est q rasq̄ nu lo reip.uulnere sauciarent neq̄ facie neq̄ colore mutati sunt.Sed cū eēnt aio itte pidoᵲ flexi in scabellisıq̄ secū cōtulecāt:sese inuicē intuētes.silētiū agebāndq̄re hac reꝝ nouitate admiratio gall.s habuit:& tanq̄ de fortiorib⁹dubitarēt diu accessu:tactuq̄ abstinere.Postq̄ aūt qdā fidēs animi iuxta papyriū manū stetit:manūq̄ mā suete oñdēs:p missa barbā demulsit.Papyri⁹Scipionē in capite feriēdo cōmouit.Barbarus stricto gladio illū necauit:Deinde cæteros facto īpetu morti tradiderūt &c.De his ergo itelligit poeta:& de uestaliū sacroꝝ trāslationē.〔 Vidimus transferri:itrāsportari in aliena loca:& sede sua Pignoꝝ.sacra ipsa.〔 Vestæ iliacæ:troianæ:ut alias diximus.

Sede/putāt aliquos scilicet esse deos:
At si respicerēt/qua uos hītabitis ī arce
Totq̄ domos uestras obsidiōe p̄mi'
Nil opus in curas scirēt supesse deoꝝ
Et data sollicita thura perire manu:
Atq̄ utinā pugnæ pateat loc⁹ arma ca/
Et si nō poterūt exupare ca dāt(pessāt
Nūc inopes uict⁹ignauaq̄ fata timētes
Mōte suo clausos barbara turba p̄mit
tūc uen⁹ & lituo pulcher trabeaq̄ qrin'
Vestaq̄/pro latio multa locuta suo ē:
Publica tōdit cura est p̄ mœnibus istis
Iuppiter/& pœnas gallia uicta dabit:
Tu mō q̄ desunt fruges/supesse putēt
Effice/nec sedes desere uesta tuas:
Q dcūq̄ ē solidæ cæteris caua machina
Mollitāq̄ māu duret ī igne foc⁹(frāgat

ANT. FAN.

cærites ce re agylla cerimōiæ

tullius

Lituus p̄ uirga augurali ēt pro tuba ponit in sorte a λυγχos sclono

〔PVTANT aliquos.s.esse deos.Hic putant inquit itra subiungit scirent:& est sensus:Deos esse nō existimās sed si respicerent deoꝝ templa quæ in capitolio sunt obsideri scirent nullā opem diis sperari oportere cuꝫ sacris ædibus nō sint p̄sidio.〔 Thura perire ré diuinā & sacra ī irritū cadere.〔 Ignauaq̄ fata timētes:Mortē ignauā quia pereunt quos fames cōficit cū in armis mori gloriosum uideatur:ut pulchrūq̄ mori succurrit in armis.〔 Lituo pulcher trabeaq̄ quirinus:Romulus uaricinii peritus lituuꝫ manu gerere consueuit:hoc est baculum sine nodo aduncum ut Liuius scribit:quo idem rex urbem cōditurus regionem descripsit.Cicero de diuinatiōe:Quid lituus iste qd' est clarissimum auguratus insigne unde nobis traditus est?Certe Romu us regionem cum eo descripsit cuꝫ urbem cōdidit.Eam ob cām lituus a Virgilio quirinalis uocatur ipse quirinali lituo paruaq̄ sedebat succinct⁹ trabea.P.ut.autor est lituum Romuli quo tpe urbs a gallis capta est amissuꝫ esse cum in palatio seruaretur. posteaq̄ integrum & illesum eiectis barbaris in alto cinere inuētū cum ignis cætera cōsumpsisset.Est & lituus buccinæ genus incuruæ. Vir. Et lituo pugna isignis ob ibat & hasta. Romus:Inde loci lituus sonitus effundit acutos. Ea buccina ut Festo placet sic dicta esse qd' litis sit testis aqua & canendo liticen dicit ut a tuba & cano tubicen Lege Festum & Varronē.Ab eius similitudine quidaꝫ existimarūt ut A.G.& Macr.tradūt uirgā augaralé icoruā qua pte robustior est a maiorib⁹ n̄ris lituū appellatā q̄ ut Seru⁹ docet solebāt ab augurib⁹ cæli spacia designari cū manu nō liceret.〔 Sūt q lituū buccinæ genus nō a lite sed a sonitu dictū putēt ex illo uersu Hom.ligxe bios.i.isonuit neruus.〔 Publica cura:nō matris tm̄ & ueneris qrini & uestæ sed deoꝝ oīum Gallia uicta:A Camillo.〔 Solidæ ce.Frumēti nōdū ī farinā rdacti.

PAV. MAR.

Ven⁹ mī ta pro romanis dixit in cōcilio deorum

〔PVTANT.s.esse aliquos deos:galli ipsi certe deos esse credunt:quasi dimon credunt:nam si crederēt eos timerent. At si respicerent:galli.〔 In qua arce uos habitatis:quasi si id scirent uos habere templa in arce capitolina.〔 Et tot uestras domos:tot sacras uestras ædes.〔 Premi obsidione:obsideri ab ipsis〔 Scirēt nil opis nullum auxilium.〔 Superesse in curas deoꝝ:quasi nossent deos non curare mortalia.〔 Et perire thura data:aris oblata:& cremata.〔 Manu sollicita:timida & anxia hoīum manu:hoc inquit. Nossent irrita esse omnia sacrificia.〔 Atq̄ utinam pateat locus pugnæ:utinā egredi possent romani ex arce & cōserere cum hoste manus.〔 Capessant:capiant arma.〔 Et si nō poterunt exuperare:hostē uincere.〔 Cadant accūbant:quasi mallent ut in prælio occūberent.qui fame perirent:aut intelligas tacite prænunciare uictoriam Camilli:cum primū pugnare licebit.〔 Barbara tur.barbari & feroces galli.〔 Præmit obsidione claudit:Inope uictos:ad extremā ægestatē redactos:ita ut fame sint perituri 〔 Clausos monte suo:obsessos in monte tarpeio.〔 Et timētes tur.facta.quæ ab hostibus impiis fieri solent.direptionē bonoꝝ:incendia ædium sacraꝝ uiolationē uirginum stupra matronaꝝ seruitutem cætera crudelissime facta. 〔 Tūc uenus multa quidē locuta est pro romanis.〔 Et quirinus Ro.quē diximus in.ii.in deos relatum.〔 Pulcher conspicuus. Trabea & li.de his etiā egimus multa:& ipse locutus est.〔 Et uesta est multa lo.pro suo la.hi tres dii post martē multa in cōsilio deoꝝ pro romanoꝝ cā dixerunt.〔 Iuppiter rūdit publica est cura pro mœnibus istis quasi ad nos oēs spectat res romana:& cura urbis cōis debet oibus esse ¡〔 Et gallia uicta q̄ a romanis uincet.〔 Dabit pœnas:nam mox a Camillo omēs trucidabuntur.〔 Tu modo uesta effice.fac.〔 Vt fruges quæ desunt quaꝝ summa est egestas.Putent superesse illud efficis ut cum sit summa frugū inopia persuadeat hosti eas in maxima copia esse.〔 Nec tu uesta desere sedes tuas non deseras urbē romā ubi omnes te maximo ueneratione prosequuntur.〔 Frangat caua machina cōterat mola.〔 Quodcūq̄ est solidæ cæteris fruges ipsas nondum in fariuam contritas.〔 Et focus duret in igne torreat.〔 Molitam aquis manu Cererem ipsam quasi fiat panis & in foco decoquatur.〔 Iusserat iuppiter.

Caua machina.i. mola:pro periphrasim

¶ VIRgo saturnia: Vesta Saturni filia. neq enim Iunonē accipere possumus. ¶ Iam ducibus somnū dederat labor: Sopiti erāt duces iuuētutis Romanæ quæ erat in capitolio. ¶ Quam mi. tra. uul. opē: Paoē quo Manlius cæteriq obsessi maxime indigebāt. ¶ Nouis am. acti: Coacti obscuritate uerborum iouis uaria cogitare: ac diuersa sentire. ¶ Posse fa. uin. spes excidit: Iacto pane galli ulterius non sperauerunt Romanos fame posse superari. Vnde postea repulsis gallis a Camillo Romani ioui pistori aram in capitolio posuerunt. ¶ Forte re. fe. ue. Aperit cām qua factum est ut matronæ nudis pedibus ad ædem uestæ accederent.

ANT. FAN.

uia noua

Iusserat & fratris uirgo saturnia iussis
Annuit: & mediæ tēpora noctis erant:
Iā ducib' sōnū dderat labor: icrepat illos
Iuppiter: & sacro quid uelit ore docet:
Surgite: & i medios d sūmis ācib' hostes
Mittite quā mīme tradere uultis opē:
Sōnus abit q̄rūtq nouis ambagib9 acti
Tradere quā nolint & iubeātur opē:
Esse ceres uisa est iaciunt cerealia dona
Iacta super galeas scutaq lōga sonant
Posse fāe uici spes excidit: hoste ēpulso
Candida pistori ponitur ara ioui:
Forte reuertebar festis uestalibus illac
Qua uia romāo nūc noua iūcta foro ē
Huc pede mrōnā nudo descēdere uidi,
Obstupui tacitus sustinuiq gradum:
Sensit anus uicina loco iussumq sedere
Alloqtur/quatiēs uoce tremēte caput:
Hic ubi nūc fora sūt udæ tenuere palu
Amne redūdāti fossa madebat aq̄ (des

¶ Via noua: Nomē proprium est uiæ urbis celeberrimæ quæ romano foro iungebatur quod inter capitolium & palatinum fuit. de qua inquit Varro: Hoc sacrificium fit in uelabro qua in nouā uiam exitur. Neq enim ab Ouidio nouam uocari existimandū est ut pateat uetus non fuisse. Plut. in camillo: Cum nocte præterita uiam iret quā nouam uocāt. Liuius primæ decadis lib. v. M. Ceditius e plebe nuntiauit tribunis se in noua uia ubi nūc sacellum est supra ædē Vestæ noctis silentio audisse uocē clariorem humana quæ magistratibus dici iuberet Gallos aduētare. Idem in eodē: Iussumq tēpliū in noua uia allocutio fieri. Aulus Gel. refert scripsisse Var. Aio deo arā statutā esse in infima noua uia quod eo in loco diuinitus uox edita fuisset. Cauendū ne quod quidā fecerunt apud Liuium pro allocutio legamus locatiōe. ¶ Pede nudo: Vt cōstaret ad fo. Romanum olim paludem fuisse non nisi nudis pedibus adeundam. Solinus: a quibus Palāteum oppidum conditum quod aliquandiu aborigines habitauerunt propter incōmodum uicinæ paludis quam præter fluens tybris fecerat. Plutar. in Romulo. Forte fuit ex alluuione fluminis qui paucis ante diebus locum inundarat relicta palus profundo limo haud longe ab ea parte quam nunc forum uocant.

Aio deo cōstituta est ara in uia noua q ibi audit ē uox gallos aduetare romam.

palus ad forū ro.

Palāteū cōditū ab euandro

¶ ET Virgo saturnia: Vesta saturni filia. Annuit factis iussis quasi promisit se obsecuturam. & ita factum est. Nā frugibus confectus est panis. ¶ Erant tēpora mediæ noctis: cum aīalia fessa quiescunt. ¶ Iam labor dederat somnum ducibus: iam duces romane iuuentutis dormiebāt cum essent labore fessi Iuppiter increpat illos per quietē: obiurgat q ita dormirent. ¶ Et docet ore sacro quid uelit quasi admonet quid sint eius impio facturi. surgite inquit. ¶ Et mittite in medios hostes deiicite in media gallo castra aut in mediam hostium turbam. ¶ De sum. ar. de summitate arcis capitoliæ. Opem quā minime uultis tradere: quasi illud Cereris quod uobis superest: & tradere cuiq nolletis. ¶ Somnus abit excitati sunt e somno quirites. ¶ Quærunt inquirunt inter se duces. ¶ Acti no. am. noua & dubia uerborum circuitione: aut obscuris iouis monitis. ¶ Quā opem: quod auxilium. ¶ Nolint tra. nolient aliis dare. ¶ Et iubeantur ab ioue in hostes mittere. ¶ Visa est esse ceres: usus est esse panis qui mitti in hostes iuberet. ¶ Iaciunt dona cerealia: emittunt in panem in hostes. ¶ Iacta: proiecta ipsa dona cereris. ¶ Sonāt sup galeas: & lōga scuta: nam supne iacientes pulsabant pane gallo arma. ¶ Excidit spes. a gallis. ¶ Posse uin. fa. sic desperauere posse deditionem redigere. Hoste repulso. repulsis & cæsis a Camillo gallis: ut gallis: ut paulo superius docuimus. Candida hoc est marmorea ara ¶ Ponit: cōstituitur. ¶ Ioui pistori cui in uestalibus quoq sacrificat: ea est in capitolio. ¶ Forte reuertebar. seruabatur mos uetus a matronis ad uestæ tēplum cum ibustur nudis irent pedibus. Causam poeta refert. q̄ a matrona quadā accepisse fatet. Cū olim ea parte lacunæ fuissent sicco pede adiri nō poterat. ¶ Ibant igitur nu. Postea siccatæ sunt lacunæ non erat opus exuere pedem: in memoriā tñ uetustatis nudis pedibus ibant matronæ. ¶ Forte ego re. festis uesta. die uestalio. ¶ Illac: illa parte. Qua quia noua: p quā a uelabro ad Romā ascēdebant: ut Var. oñdit. & plut. in Camillo eius uiæ meminit. ¶ Iungebat foro: & uiæ sacræ rēdebat, ppe palatiū. ubi & nūc ædes est sub appellatiōe diuæ Mariæ in uia noua: q̄ uulgus corrupte diuā mariā nouā uocat. cū in uia noua sit. ¶ Et iuncta romano foro: q̄ inter capitoliū & pallatiū est: necnō prope uiā nouā: erat edicula Vertūni: de quo paulo post. ¶ Ego uidi matronā descēdere huc in fo & uiam nouā: ut iniret templum uestæ ¶ Pede nu. pedibus nudis. ¶ Obstupui taci. cum illam ita incedentem respicerem. ¶ Et sustinui gra. substiti ut uiderē: & cām cognoscerē. ¶ Anus ipsa matrona. ¶ Vicina lo. ubi ego substiterā. ¶ Sensit me. s. hærentē: & cupidū cognoscere cām ¶ Et allo. illa me iussum quē ipsa iusserat sedere. Quatiēs ca. ppter senilē ætatē ¶ Voce tre. cū uetulis. & arctius tremant: & uox ipsa Hoc ubi cām nudo pedum nunc docet matrona ¶ Paludes udæ aquosæ Tenuere occupauere. ¶ Hoc solū. s. ¶ Vbi nunc sunt fo. romanū & boariū. ¶ Fossa q̄si cauus hic olim locus. Madebat erat aquosus. ¶ Aquis red. am. inundatiōe tybris effusis aquis: q̄ñ tybris tūc pplon erat illis locis. Sic in utroq foro paludes erant: anteqū transuersus esset amnis: & factæ essent cloacæ.

PAV. MAR.

Tēplum ex marmore ioui pistori cōstitutū in capitolio cui a uestalib' sacrificat post gallos expulsos a camillo

De cloacis romē factus pp fossam

Curtius ille lacus siccas q sustinet aras:
Nūc solida ē tellus/sed lacus ante fuit:
Q ua uelabra solēt i circū ducere pōpas
Nil pręter salices crassaq; canna fuit:

ANT. FAN.

Curtius lacus seu curtilac' curtii historia

Varias opiones de laco curtio ſm liuiū corneliū tacitū dionysiū & alios autores

are sicce uelabra uelaturaz facere

Vnguentarii in uelabro cōsistebant

¶CVR tius ille lacus. De curtio lacu quē qdā Curtilacū appellāt autore Fe. a Curtio q(ut idē inqt)in eo loco i pfūdū se ob salutē po. Ro. piicit hiaq; triceps historia ē ut inqt Var. Alii. n. uolūt cū uasto hiatu terra subsideret atq; ab aruspicib' rńsum eēt ea re illū tm̄ modo cōpleri posse q pp̄ls Ro. plurimū ualeret siue ut Procilius scripsit deū maniū stulionē postulare. i. uiq; fortissimū eodē mitti: Curtiū uiq; fortē armatū in equū ascēdisse & se i patētē uoraginē pcipitē dedisse quā nōnulli fuisse i foro boario tradiderūt: Valeri' aūt max. i romano. Quo facto coisse locū inqunt. & ei' corpe diuinitus humato relictū a Curtio gēti sue mōumētū. Statius i siluis: Ipse loci custos cui' sacrata uorago famosiq; lacus nomē memorabile fuāt. Alii ut scripsit Piso i annalib' & Plut. tradit i romulo dicūt Sabino bello cū rumulus ex supioꝛ pte ipressionē fecisse Curtiū uiq; iter Sabios clarq; & uigore ai pstātē i locū palustrē q tū fuit i foro (qd' cloacæ nōdū factæ fuerāt) secessisse atq; inde conatū equo exire cū aspexisset id factū ipossibile; dimisso eo ipm euasisse seq; ad suos incolumē recepisse & ab eo lacū nomē inuenisse qd' tñ Liuio nō placet dicēti lacū Curtiū, nō ab antiquo. T. Tatii milite Curtio Metio sed ab alio appellatū q se armatū i patētes terræ hiatus imisit. Alii aūt tradiderūt Cornelius uidelicet & Luctatius cū locū fuisse fulguritū siue tactū fulmie & ex Senatus cōsulto septū esse: & qm̄ id a Curtio consule factū est cui. M. Genutius collega fuit Curtium appellatū. Diony. uult Curtium Sabinū iacui nomen dedisse: cui fidē nō adhibemus: qm̄ Liuius ut dictum est aliter sentit. Suetonius autor est ppl̄m Ro. a quo Augustus cæsar maiorē in modū diligebaꝛ quotānis ex uoto pro ei' salute stipē iecisse in Curtiū lacū. ¶ Siccas q su. a. Hæ aræ quoq; deoq; fuerit nusq̄ uti arbitramur inuenies. Suspicamur autē ex eo qd' scribit Suetonius aras fuisse Genii Augusti & lariū. ¶ Q ua uelabra solent in circum ducere pōpas De pōpa quæ ferebatur in Circū ac per circū diximus supra Velabra autē numero pluriū dicitiq a fuit Romæ maius uelabrū & minus & a uehēdo utrunq; nomē accepit: iqa cum Auētinus olim a reliquis mōtibus paludib' dis cluderetꝛ necesse erat eo nauibus aduehi: unū uelabq; noiatū est: & uelaturā facere dicebanꝛ q id mercede facientes uectuiis uiuebāt. Varro: Palus fuit in minori uelabro. Vñ qd' ibi uehebanꝛ lintrib' uelabrū ut illud maius. Prop. Qua uelabra suo stagnabant flumine quaq; Nauta p urbanas uelificabat aq̄s. Tibullus. At q̄ uelabri regio patet ire solebat Exiguus pulla p uada linter aq̄. Plut. i romulo: El loco nūc uelabro nomē est q incremēto flumie supfuso nauiculis p eā partē in foq; traiiciūt. Porphy. scribit (ut diximus supra) tyberim quē Agrippa deriuauit q̄ nūc labiꝛ p uelabrū antea fluxisse quæ fuit urbis regio nō in celebris teste Macr. ubi unguētarii cōsistebāt ut ait Porphy. tōribi & oleatii. Plautus in captiuis: oēs cū pacto rem agunt quasi in uelabro olearii. ibi etiam epulæ ganearæ parabantur. Vnde cōmendabatur caseus fumo uelabrenum. Martialis. Non quemcunq; focum nec fumum caseus omnem sed uelabrensem qui bibit ille sapit. Per tandem regionem & pompæ in Circum maximum ducebantur: & iulius cæsar Gallici triumphi die curru uectus est ut Suetonius meminit. Q uidam tamen affirmāt teste Plutarcho uiam quæ ad Hippodromum ducebat uelis operiri solitam ab his qui ludos exhibebant: unde potuit uelabro uocabulū dari.

PAV. MAR.

Lacus curtius a curtio sablo dictus ſm plutarchum

Velabrū uelaturā facere iuxta' tyberi fuit.

¶ HIc lacus curtiusq & olim: & nūc quoq; ita uocaꝛ. ¶ Qui su. a. sic. qa sine aqs & arā Vortūni fuisse uolūt. ¶ Nūc ē tel. so. firma sine aqs. ¶ Sed añ fuit la. nā erat palus. Sed de lacu curtio agamus: Dion. & Plut. dicūt lacū curtiū appellatū a Curtio sabinoq in ea pugna Romuli & Sabinoq: tcū illuuies aquaq; occupaſſet loca illa: in qbus postea extructū est foq; romanū cū equū pcæteris i romanos agitasset: usq; ad hūc locū puenit: & cū diu detineretꝛ: dimisso intra illuuiē equo ægre pedes euasit. q locus hue usq; ab eo lacus curtius appellatus. Var. aūt i foro inqt lacū curtiū a Curtio dictū constat. de eo triceps historia. Nā & pcilius nō pdidit idē qd' Piso. Nec cornelius stilo secutus a Procilio delatū est eo loco dehisse terrā: & ex senatus cōsulto ad haruspices relatū esse rńsum deum Maniū Stulionē postulare. i. ciuē fortissimum eodē mitti. Tum quēdā Curtium uiq; fortē armatū ascēdisse equū & a Cōcordia uersum: cū equo eū pcipitatū: eo facto locū coisse: Atq; eius corpus diuinitus humasse reliqsse gēti sue monumētū: Piso i annalib' scribit: Sabino bello qd' fuit Romulo & Tatio. Viq; fortissimū Metiū Curtiū sabinū: tcū Romu. ex supiore pte ipressio nō fecisset i locū palustrē q tūc fuit i foro añq̄ cloacæ sunt factæ: secessisse. atq; ad suos i capitoliū se recepisse: ab eo lacū iuenisse nomē. Cornelius & luctatius scribūt eū locū eē fulguratū: & ex senatus cōsulto septum esse. Idq; est a Curtio cōsule: cui Marcus Genutius fuit collega. Curtiū appellatū. Q ua uela solent ducere pōpas uictilcum: una solet duci pōpa triūphalis armoq; uictritium. Triumphātes. n. cū pōpa p uelabrū trāsibāt. Vñ de cæsare legimus apud Tranqi. Q uod gallici triūphi die uelabrū ptereuehēs pene curru excussus est axe distracto. ascēditq; Capitoliū ad lumia. lx. elephātis dextra & sinistra lycnos gestārib': & ex uelabro: ut ośdere uꝛ Var. ratib' in auētinū aduehebanꝛ ex urbe & quadrātē soluebāt: Cū mōs ille paludibus erat ab reliqs disclusus. Inde uelabrū a uehēdo dictū: uelaturā facere etiā nunc dicunꝛ: q id mercede faciunt. De eodē loco Plut. in romulo: cū meminit laurētiæ nutricis & illius ēt eiusdē nois uirgis: quæ herculi oblata est de qbus diximus in. iii. & secundā hāc dicit postea Theophilā: noiatā postea. ¶ Eo inqt potissimū in loco euāuisse: ubi alterius Laurētiæ supioris corpus iacebat: iquē ideo adhuc posteri bilauq; uocant. Velaturā ēt appellant: iqa cum sepius inundat ripas tyberis. Romāi inde in foq; a portitoribus cōuehuntur. Alii tamē sic dictam feruntq; ciuitatis principes: cum inde spectaculum pdirent. Q ua uia ad equorum cursum ex foro ferebantur totam lineis uelis operire consueuerant: hæc ille. ¶ Q uā erant igitur uelabra. ¶ Nil fuit præter salices: quæ solo aquoso gaudent. ¶ Et canna crassa: canna palustris.

Sæpe suburbanas rediẽs cõuiua p̄ udas
Cantat/& ad nautas ebria uerba iacit:
Nondũ conueniens díuersis íste figuris
Nomẽ ab auerso cœperat amne deus:
Hic quoq; luc9erat iũcis/& arũdie dẽsus
Et pede uelato non adeunda palus:
Stagna recesserũt/& aq̃s sua ripa coer
Siccaq; nũc tell9/mos/tñ ille mãet (cet
Reddiderat cãm/ualeas anus optia dixi
Quod superest æui molle fit oẽ tui:
Cætera iãp̄tidẽ dedici puerilibus annis
Non tamen iccirco prætereunda mihi:
Mœnia dardãides nup̄ noua fecerat il9

ANT. FAN.

❡SVburbanasiq̃ fuerũt oli suburbãæ auẽtino nõdũ ĩtra urbẽ recepto.⸿Cãtat:cũ reuertit̃ ebriꝰ a cõuiuio p̄ aq̃s tyberis ubi excreuit flumẽ.⸿Cõueniẽs diuersis iste figuris: Vertũnũ dicit quẽ alii deũ tyberis eẽ uolũt q̄ uertit eiꝰ alueũ. Proptius. Vertũnus uerso dicor ab amne deus: Alii drũ eẽ dicũt q̄ hũanas cogitationes uertit & mutat. Vñ hi nati dñt ĩ quo uertũno quoq; cogitatiõe uertunt̃ p̄ter rõnẽ. Hor. ĩ s̄monibꝰ. Iã mechꝰ ĩ romæ iã mallet doctꝰ athenis uiuere uertũnis quotquot sũt natꝰ iniqs: Asconius & Porphy. deũ eẽ tradũt uertẽdaꝝ reꝝ: hoc ẽ emẽdaꝝ ac uẽdẽdaꝝ. Sed magis placet qđ Donatꝰ scribit. Dii bñ uertãt dici soiere qđ sæpe res eueniãt aliter q̃ uelimus ĩõq; uertũnũ. coli q̄ p̄est rebꝰ uenẽdis ĩ utrãq; ptẽ. Lege Propriũ q̄ hunc deũ inq̄t decẽter in quacũq; figurã uoluerit trãsformari. Vñ illud est Tibulli: Talis ĩ æterno fœlix uertũnus olympo Mille hẽt ornatꝰ mille decẽter hñt. Sed qđ ad locũ attinet natũ eũ inq̄t ĩ Thuscia: ut Thuscus ego thuscis orior. & deide subiũgit: Romanũ satis ẽ posse uidere foꝝ. Hac quõdã tyberinus iter faciebat & aiunt remoꝝ auditos p̄ uada pulsa sonos. Huiꝰ feriæ Octobri mẽse fuerunt & Vertunalia dicebãtur Var. q̄ ẽt scribit eẽ uertũnũ in uico thusco q̄ is sit deus hetrutiæ Quare ait Proptius At tu Roma meis tribuisti p̄mia thuscis. Vñ hodie uicꝰ noĩa thuscus hẽt. Sunt enim qui uolũt uertũnum fuisse Thuscoꝝ uetustissimũ regem qui uineaꝝ & pomiferaꝝ arboꝝ serendaꝝ tradidit rõnẽ cui Thusci Romæ templum ædificaruntq̄ui cũ Lucumone in auxiliũ Romuli uenisse dñs.⸿Nomen ab auerso ceperant ãne. sensus est: Qui nõdum auersus fuerat a tyberis uertumnus ab auerso flumine non ceperat nomen.⸿Hic quoq; lu. erat: hoc in loco inq̄t anus siue matrõa ubi nũc sumus lucus erat e iuncis arũdinibus.⸿Quod su. est æ. mol. fit tui molle in iocundũ sic q̃cq̄d uitæ tibi sup̄est. Oẽ aũt hic pro toto accipit̃.⸿Cætera iãp. di. hæc q̃dẽ a matrona edoctus sum. Cætera q̄ dicẽtur ad Vestãꝰ attinẽtia a pueritia & longe ante didici q̃ matronæ a foꝝ occurrerẽt.⸿Mœnia dardanides nup̄ noua fecerat ilus ilo regnãte a quo iliũ cõditũ ferũt cũ in arce summa tẽplum ædificaret̃ simulachꝝ Palladis e cœlo dr̃ cecidisse mouens oculos atq; hastã ut Ses. refert. Vñ Apollo cõsultus r̃ndit futuꝝ eius ciuitatis exitiũ si palladiũ extra mœnia portaret̃. Itaq; & Ilus & Laomedõ ipsum diligẽtissime seruarũt. Regnare autẽ Priamo cũ Helenus apud Arisbã captus ĩdicasset græcis fata troiana in q̄bus de palladio & coactus est dicere. Vñ regnũ a Pyrrho dicit̃ metuisse Vlysses & Diomedes cloacis siue cuniculis in arcẽ ascẽderunt & occisis custodibus palladiũ asportarũt quod postea Troia diruta cũ Diomedes teneret & multis casibꝰ iactaret̃ credẽs sibi aptũ nõ esse p̄pter sua p̄icula transeunti æneæ offerre conatus est quẽ cũ sacrificantẽ uelato capite comperisset ne ordinẽ sacrificii turbaret cuidã ex troianis obtulit qui Nautes dicebat̃. Quã ob cãm Mineruæ rũõ facta nõ iulia gens habuit sed nutioꝝ quos quidã Nautas uocant. Vñ illud est Virgilii. Vnũ tritonia pallas docuit. Alii tñ dixerũt simulachrũ palladis a troianis intra extructũ parietẽ cõditũ eẽ posteaq̃ agnouerũt Troiã piturã idq; romã aduectũ. Quod cũ fimbria q̃dã bello Mithridatico inuẽtũ romãis ĩdicasset & risum eẽt illic impium ubi & palladiũ fore multa signa factã esse sed cœleste illud cognosci hastæ oculorũq; mobilitate atq; ab una tñ sacerdote custodiri troianã soli cui fas uidisse Mieruã ut inq̄t Luc. Custodiebat̃ autẽ in æde Vestæ ut Plutar. scribit in Camillo Sciẽdum Placuisse nõnullis unũ tñ simulachrũ e cœlo lapsum esse apud Athenas. Aliis uero duo troianũ & atheniẽse. Lege Dionysiũ qui duo uult in ilio fuisse palladia æneãq; capta urbe inferiore dñm arcis iactum alteꝝ eoꝝ sustulisse cum Vlysses & Diomedes alteꝝ ingressi noctu ilium exportassent. Scribit & alia quædã quæ referre nõ placet. Scire autem debemus ilum Dardanidem dici hoc loco nõ quod Dardani filius sed pronepos fuerit.

Margin: Vertũnꝰ a rebꝰ uertendis dictꝰ — uertũnus — Palladiũ e cœlo cecidit — Diõedes & ulyxes rapuerũt palladiũ

PAV. MAR.

❡SABpe cõuiua: q in cõuiuio fuerit.⸿Re. diẽs p̄ un. suburbanas: p̄ stagnãtea aq̃s cũ mũdasset tybris⸿Suburbanas q̄a tunc erat extra urbẽ.⸿Cãtat dũ uen. uehit̃.⸿Et iacit ad nautas uerba ebria: talia q̃lia dictabit epotus Bacchus.⸿Nõdũ cõueniẽs amãs Tyberinus crebro ea loca inundabat.⸿Postea a. M. agrippa trãsuersus est effossa cõgins alueo. Et ab eo drus ille: qui in oẽs se formas uertit. Vertũnus dictus est cuius edicula erat in uico tusco: & ibi uertũnum stare. testis est Var. Sed huius diei misteria, Proper. apit in elegia. Quid mirare meas cũ facit ip̄m deum loquẽtẽ & ait. Thuscus ego: e thuscis orior: nec pœnitet ĩter prælia uolsinios deseruisse focos.⸿Hæc me tur. iu. nec templo lætos eburno Romanũ satis est posse uidere foꝝ. Hæc quondã tyberinus iter faciebat: & aiunt Remoꝝ auditos p̄ uada pulsa sonos.⸿At postq̃ ille suis tñ cõcessit alũnis. Vertũnus uerso dicor ab amne deus & paulopost. Opportũa mea est cunctis e natura figuris. In q̃scunq; uoles uerte: decorus ero: & post. xxiiii. uersum inq̄t. At mihi qđ formas: unus uertebar i oẽs Nomẽ ab euẽtu p̄ria lingua dedit. At tu roma meis tribuisti p̄mia tuscis uñ hodie uicus noia tuscus hẽt tpe quo sociis uenit Lycomedius armis atq; sabia feri cõtudit arma tacit: &c. Hoc igĩ est q̄ inq̄t uetula nõ dũ fuisse trãsuersum amnẽ. Vñ thusco deo uertũni nomẽ inditum est cũ eo in loco paludes erant Nondum iste deus conueniens diuersis figuris: qui decenter in uarias: imo in omnes figuras se trãsuertit.⸿Cœperat nomen ab auerso amne appellatus erat Vertumnus a transuerso flu. tyberino: Vertumnus ergo

Margin: In loco palustri cõstitutũ est teplũ deo uertumno

dictus q̄ auertit amnē.¶ Hic quoq; erat lu.dē.dēſa ſilua.¶ Iūcis & arūdine erāt iūci & cānæ paluſtres.¶ Et
pa.nō adeū.pe.ue.q̄ p̄teriti nō poſſe:tectis pedib⁹ ergo opus erat nudare pedes.¶ Stagna re.tū ob cloacas
extructas.tū ob trāſuerſū amnē.¶ Et ſua ri.coer.aq̄s cōtinēt nūc aq̄ tyberiæ ripis ita ut hæc loca inūdare
magis nō poſſit.¶ Et tūc tellus ſicca:ſine ullis aq̄s:tū idē ab ipſis oli aq̄s.¶ Manet mori cōſuetudo adhuc
ſeruat ut eat nudis pedib⁹.¶ Reddiderat:ipſa matrōa.Cām cōſuetudis.¶ Dixi ego.¶ Valeas op.anu.ſoſ-
pes eſto matrōa q̄ me docuiſti:q̄d neſciebā.¶ Q.d̄ ſu.æui.tui:illud ætatis q̄d ſupuictura es.¶ Oē ſit mol.
dulce & iocūdū:ut ē illd̄ Cic.de Sene.Oēs abſterſeris ſenectutis moleſtias.Sed ēt effecerit moliē iocūdaq;
ſenectutē. Cætera q̄ ptinēt ad ueſtæ miniſteria.¶ Dixi.ego.¶ Iāpridē.lōge añ.Annis puerilib⁹:cū eēm puer.
q̄ſi hæc q̄ nunc retuli:ab ano didici.Cætera ego didicerā a puero.¶ Nō iñ icarcoto b ld q addidici.¶ Præ
tereūda mihi.q̄a ſilētio ea p̄terire nō debeo.¶ Mœnia dat.nup q̄m i tēplo ueſtæ palladiū e troia auectū ſe
uabat .De eo nūc agit.Et iocus exigit:ut nos quoq; de eo dicam⁹.Dion.ipm ſequētes.Is cū multos addu
cat:hæc inq̄t.Dicūt Chriſantē pallātis filiā nubētē Dardano dotē attuliſſe.Palladis mūera:palladiaq; &
deo℞ magno℞ ſimuluchra Cerimōias eo℞ edoctā.Poſtea uero quā elluuionē fugiētes arcades pelopōne.
ſum reliq̄rūt.Atq; i thratia iſula ſedes collocarūt.Dardanū aiūt deo℞ ho℞ tēplū ieffabilia aliis faciētē p̄
pria ipo℞ nola:atq; cerimōias ſtatuit:q̄ nūc ēt fiūt a Samotracib⁹.Vbi uero maiorē ptē ppl̄i trāſuexit i aſiā
ſacrificia & cerimōias reliq̄s eū dicūt p̄manētib⁹ i Iſula Palladia uero:& deo℞ imagīe ſecū aduexiſſe.Cōſu
lētēq; deide eū de ſedib⁹.cū alia didiciſſet:tū de cuſtodia ſacro℞ & oraculū hmōi accepiſſe.In urbē cōden
dā Diis cultū icorruptū ſemp ponere:& cuſtodiis colere:ſacrificiiſq; & choreis.Donec.n.hæc ſcā ut̄a tellu
re maneāt muneratione natæ a cōinge data:urbs iſta p̄ſiſtet ſine excidio ppetuo dies oēs.Ac dardanū q̄dē
dicūt i cōdita:denoiataq; a ſe urbe ſimulachra ipſa reliq̄ſſe.Cete℞ cōdito poſteriori tpe a nepotib⁹ Illo.eo
eē ſacra trāſlata feciſſeq; eis ilieſes tēplū.& aditū i arce:Eaq; cuſtodiſſe q̄ maxīe poſſent diligētia:diuia eſſe
ducētes atq; ſalutis urbis cā p̄cipua.Poſtea uero capta urbe iferiore. Aenea dicūt dūm arcis factū ſuſtuliſſe
exanditis:& magno℞ deo℞ ſacra & q̄d adhuc ſuperat palladiū.Nā alte℞ q̄dē ulyxē:& diomedē noctu in
greſſos Iliū furto ſuſtuliſſe aiūt:Profectū deide ex urbe æneā ſacra ipa ferētē i Italiā adueniſſe.Arctinus āt
datus eē dicit dardanio ab Ioue palladiū unū:fuiſſeq; ipm i illio donec urbs capta eſt abſcōditū in loco lac
ceſſo.Exēplo āt eius,ita adornatū ut nihil ab exēplari differret ad fallēdos iſidiatores:in apto loco poſitū
Idq; præ achiuos p iſidias ſurripuiſſe.Sacra igitur ab ænea i italiā eē trāſlata.Hæc ille.Poeta uero oſſdit re
gnāte Ilo e cœlo palladiū cecidiſſe ſeruatūq; uſq; ad excidiū troiæ.Tunc ſeu ab Vlixe:ſeu a diomede ſiue
ab ipſo ænea ſublatū.Sed nūc in ueſtæ tēpla ſeruari.¶ Ilus dardanius dardani pnepos. Fecerat nup noua
mœnia:cōdiderat nouā urbē:ipſe.n.e mōtib⁹ in cāpos deſcēdit & in cāpis iliū urbē a ſe denoiatā cōdidit.

Chriſāte pallātis filia nubēs palladis munera attulit p̄ dote

Palladiū regnāte il lo rege de cœlo lapſum

Ilus adhuc aſiæ diues habebat opes:
Credit̃ armiſeræ ſignū cœleſte mineruæ
Vrbis in iliacæ/deſiluiſſe iugis:
Cura uidere fuit:uidi templūq; locūq;
Hoc ſupereſt illic:pallada roma tenet:
Cōſulit̃ ſmitheus lucoq; obſcur⁹ opaco:
Hos non mentito reddidit ore ſonos:
Aethereā ſeruare deā ſeruabitis urbē
Imperium ſecum transferret illa loci
Seruat:& iclusā ſūma tenet ilus in arce
Curaq; ad hæredē laomedonta uenit:
Sub priāo ſeruata pa℞ ſic ipſa uolebas
Ex quo iudicio forma reuicta tua eſt:

ANT. FAN.

¶ CVRA uidere fuit: Nota Ouidium fuiſſe in phrygia
cum eſſet ei curæ uidere ruinas troiæ;atq; ut talē uirum
decebat uetere perſcrutari.¶ Vidi tēplumq; locūq; uidi ar
cem troiæ ad templū ſiue adytū ubi palladiū fuit.¶ Pal-
lada roma tenet.ſimulachrū palladis.i.palladiū eſt romæ
in æde ueſtæ.¶ Cōſulitur ſmintheus.cum palladiū e cœ
lo cecidiſſet Ilus conſulit apollineum ſmintheum:cuius
ædes fuit apud troiā nō ſolum in urbe Chryſa:ut ſcribit
Strabo:ſed in tenedo ut Sminthei p̄clare tenedi dñator
apollo.Chryſæ ſimulacrū apollinis fuit noīs ueritatē ſer
uans ut idē inquit geographus cū mus ſtatuæ pedibus
ſubiaceret.Eſt enim ſmintha mus lingua cretēſiū.Aethe
riam deam.Cœleſtē:hoc ex palladiū ſiue effigiē palladis
quæ e cœlo cecidit.Aether.n interdum pro cœlo ponit̃
ut ſic habite a terras & te deſideret æther.¶ Ad hæredem
laomedonta Qui illi & hæres & filius fuit ſeruabitq; pal-
ladiū.¶ Sic ipſa uolebas:uoluit pallas furto ſurripi irata
Troianis ob iudiciūm paridis.

Apollo ſminthe⁹

Smintha

PAV. MAR.

¶ ILVS diues adhuc habebat opes aſiæ.regnabat adhuc
Ilie & aſiæ imperium ſimul diuitias poſſidebat.¶ Signū
mineruæ armiferæ.palladiū ipſum.¶ Cœleſte nam e cœlo miſſum.¶ Creditur deſiliſſe decidiſſe.¶ In iu-
gis urbis iliacæ.in montibus troiæ.¶ Cura uidere fuit q̄ſi uolui ego uidere loca troiana.¶ Vidi & tēpluȝ
ipſius palladis.¶ Et locum.hoc eſt editum ubi olim palladium ſeruabatur & his uerbis indicat Ouidi.ſe
loca troiana uidiſſe.¶ Et nos quoq; omnia perluſtrauimus nunc nihil ex ingentibus ædificiis ſupereſt ni-
ſi ruina & facies illa menium ſemirutorum:quæ reſpicit ægeum:Ea quidem aperte oſtendit magnam
fuiſſe urbem.Protenditur enim ab auſtro in arctum ad.xx.milia paſſuum.de qua in ægide diximus.¶ Si
Reſpondebant lateri latera omnia primo.Pergama quis demens magna fuiſſe negat.¶ Hoc ſupereſt illic
templum inquit adhuc ſupereſt.Sed palladium in urbe ſeruatur.Roma tenet pallada palladium. Ipſam
palladis effigiem quæ ſeruabatur in ueſtæ tēplo ut diximus.¶ Conſulitur ſmintheus alii legūt:Cōſolitur
Cynthus ſed ſmintheus legendū eſt.Ilus enim cū illum ſignum habuiſſet.Smintheum apollinem conſu-
luit.Apud troiā enim Cityſſa eſt urbs in loco excelſo.& petroſo ſupra mare ſita.& in ea ut Strabo inquit
eſt apollinis ſminthei delubrū:& ſignum quod nominis ueritatem ſeruat nam mus quidam pedi ſtatuæ

Smin-the⁹ apol lo dict⁹ q̄ cyriſſa ur be prope troiam colebat̃

subiacet. ¶ Et obscurus opaco loco:& ideo obscur⁹ ipse apollo:qa in umbroso luco. ¶ Reddidit hos sonos: hoc rsum. Ore nõ mẽtito:nõ fallaci:sed ueridico:qa uera ide oracula dabat. ¶ Seruate deã æthe.tueamini:& custodiatis cœleste palladis signũ. ¶ Seruabitis ut quoad seruata erit imago palladis Erit icolumis nra urbs. ¶ Illa:pallados effigies ¶ Trãsferet se.ipe.lo.quo ipse trãsferet:eo trãsferet ipiũ ¶ Seruat Ilus nequo trãsferat.Et tenet iclusam i sũma arce iclusit illã i tẽplo.qđ i sũma arce cõstituerat. ¶ Et cu.seruandæ imagis. Vẽit ad heredẽ.laomedõta:q fili⁹& hæres fuit illi:& licet eo regnãte capita fuerit urbs ab hercule mãsit tñ icolũe palladiũ. ¶ Sub pri.fet.pa.qa furto subtracta eo regnãte ¶ Sic ip.uo.sic placuit tibi ut rape cũ eẽs tu pallas irata troiãis. ¶ Ex.q.t.f.ẽ re.iu.ex quo plaia ẽ tibi uen⁹:& ea formosior a pide iudicata.

Palladiũ ex troia romã delatũ & sẽuatũ diligenter

Seu gen⁹ adrasti/seu furtis aptus ulysses
Seu pius æneas eripuisse ferunt:
Autor in incerto est/res romana/tuẽtur
Vesta/qđ assiduo lumie cũcta uidet
Heu quãtũ timuere pres quo tpe uesta:
Arsit/& est tectis obruta pene suis.
Flagrabãt sancti sceleratis ignib⁹ ignes
Mixtaq; erat flãmæ flãma pphana pie.
Attonitæ flebãt demisso crine ministræ
Abstulerat uires corporis ipse timor:
Prouolat in mediũ & magna succurrite
(Nõ ẽ officiũ flere)metellus ait(uoce
Pignora uirgineis fatalia tollite flãmis
Nõ ea sunt uoto sed rapienda manu.
Me miserũ dubitatis ait/dubitare uidebat
Et pauidas posito pcubuisse gẽu

¶ Genus adra.Diomedes quẽ Tydeus genuit ex Deipyle Adrasti filia. ¶ Seu fur.ap.uly. Ipse alibi:sua nariet ulyxes q̃ sine teste gerit:quoq; nox cõscia sola ẽ. ¶ Seu pius æ.fabulari eos Plut.existimat q æneã tradiderũt dũ troia diriperet palladiũ sustulisse.qđ Diomedes & Vlyxes exportarũt:qb⁹ inqt Ser.id negociũ potissimũ datũ qa minernæ fuere cultores. ¶ Res ẽ romu.icertũ ẽ qs palladiũ surripuerit.Sed eẽ id rome dubiũ nõ ẽ. ¶ Quod assiu.cũcta ui.qm̃ Vesta aptissima ẽ tuẽdo pallatio cũ manifeste cũcta uideat ob igne iextinctũ ¶ Quo tẽ.ue.ar.nõ i secũdo bello pũico tpe Li.ædẽ uestæ uix desẽsaz iqt:& cõditũ in penetrali fatale pign⁹ iperii sed paulo añ cũ Cecili⁹ Metellus põtifex max.ex icẽdio tẽpli Vestæ palladiũ rapuit. Vñ illđ ẽ Iu.Vel q seruauit trepidã flagrãti ex æde mineruã Et illđ Pli..Metell⁹ orbã luminib⁹ exegit senectã ãmissis i cẽdio cũ palladiũ raperet ex æde uestæ mẽorabili cã:sz euẽtu miso:quo fit ut isœlix qdẽ dici nõ debeat fœlix tñ eẽ nõ possit.Tribuit ei po.Ro.qđ nunq̃ ulli alii ab.condito æuo ut quotiẽs i senatũ iret curru ueheretur ad curiã magnũ & sublĩe sed pculis datũ Dio.autor ẽ simula.hg Metelli in capitollo positũ;eẽ ubi magnos honores q a Romanis i eũ collati fuerãt iscriptio.testabat. ¶ Vites cot.qbus ablatis uirgines tẽplo ardẽti opem ferre nõ poterãt. ¶ Nõ est of.fle.Me.ait:Opẽ ferre offm̃ est nõ lachrymari.Idem sentit Cicero in tuscu.q̃õnibus. ¶ Pignora fatalia.Palladiũ in quo est fatũ romani impii. ¶ Flammis uirgineis:ædẽ uestæ uirginis absumẽtibus & sacra ¶ Dubitare uidebat:cernebat nullã esse e uirginibus uestæ q̃ auderet palladiũ e flãmis atripere cũ oẽs flexis genibus uotis tm̃ & precibus uacarẽt.

Cecilius metellus pontifex cæcus curru uehebat i senatũ absertatũ palladium ĩ quo erat fatũ imperii rõani

¶ SEu ge.adra.seu rapuit ie nepos Adrasti regia argiuor:hoc ẽ Diome.Tydei & Deiphyles Adrasti filiæ fili⁹. Aliq legebãt:Seu gener adrasti qđ nõ pbãdũ.qm̃ nõ tyde⁹ q illi⁹ erat gener.Sed tydei fili⁹ Diomedes Vlixẽ comitat⁹ est q eã surripuit. Vñ i.atii.met.ipe loqns iq.Cur audet Vlyxes ire p excubias & se cõmittere nocti.Perq; feros enses nõ tm̃ mœnia troũ Verũ ẽt sũmas arces intrare suaq;.Eripe æde deã.raptaq; afferre per hostes.Iõ hoc i loco addit seu furtis apt⁹ Vlyxes Quæ sine teste geritquoq; nox cõscia sola est. Aut ad illđ referẽdũ qđ ex sisypho Aeolii filio latrõe nat⁹ credit.Qđ ẽt aiax exprobrat.Quid sanguine cretus sisyphio fortis & fraude simillimus illi iseris æcidis alienæ noia gẽtis.Seu pius æneas,rapuit extrema illa nocte:qa incẽsa troia:Verũ simulachrũ palladiũ surripuere græci:Diomedes & Vlyxes.Qđ secretius seruabat. Verũ palladiũ secũ asportauit æneas. ¶ Eripuisse ferũt q̃si qcũq; fuerit surripuisse palladia dicũt ¶ Autor in in.est:nã nasci:t qs fuerit raptor. ¶ Res est ro.nã nũc Romæ est. ¶ Vesta tuetur:seruat palladiũ in suo tẽplo. ¶ Quod ui.cũ.q̃ fũt in tẽplo. ¶ Lumine af.pp inextinctũ ignẽ. ¶ Heu q̃n̄ timuere pres q̃tus fuit senatorũ timor. ¶ Quo tẽ.ue.at.eo tpe quo flagrauit tẽplũ uestæ. ¶ Et est pœ.q̃si. ¶ Obruta:ipsa dea imẽsa. ¶ Suis tc:q̃ parũ defuit:qn tueret tẽplũ pp̃ter incẽdiũ.& obrueret sacra:q̃ erãt intus. Arsit.n.Vestæ tẽplũ bello punico primo ut apud Diony.Est ubi de Numa agit:qđ romanis de Sicilia cũ carthaginẽsibus fuit incẽso.n.tẽplo:fugiẽtibusq; ex igne uirginibus.Põtifex.L.Cecilius metellus:is q memorabilẽ illum e Sicilia de carthaginẽsibus triũphũ duxit:cẽtũ.xxxviii.elephãtis.ppriã securitatẽ negligẽs publicæ utilitatis cã:sũmo suo piculo in ardẽtia irripit:ac relicta a uirginibus sacra rapiẽs ex igne seruauit.Magnos honores a ciuitate tulit.sicut simulachri eius in capitollo positi inscriptio testaf ¶ Ignes san.facti uestales ignes ¶ Flagrabãt.ardebãt. ¶ Ignibus sceleratis & ob id sceleratis:qa imixti sanctis sacra adurabãt. ¶ Flãma pfana:ipia. ¶ Erat mixta flãmæ pte .i. sancte pfanũ tñ id eẽ Põp.docet quod nõ est sanctũ.Plau sanctũ an profanũ habeas paruipendit. ¶ Ministræ attonitæ exterrite uirgines. ¶ Flebant demisso crine .passis crinibus. ¶ Ipse timor:quẽ incẽdio cõceperant. ¶ Abstulerat uires corporis.omne robur. ¶ Præ metu.n. effecte erant debiliores:& rebus succurrere nõ poterãt. ¶ Metellus qui põtifex erat. ¶ Prouolat in mediũ. celeriter in medias uirgines accurrit. ¶ Et ait ma.uo.q̃si ita inclamauit ¶ Succurrite afferte opẽ. ¶ Non est o fficiũ flere.nõ est opus:lachrymis:aut effundere lachrymas nõ spectat ad officiũ quia ex officio prodesse debetis.Hoc autem.fletu nihil prodestis.Ergo iuuate ut ex officio debetis. ¶ Tollite:eripite. ¶ Flammis uirgineis:ex ignibus uestalia sacra incendentibus ¶ Pignora fatalia quasi ea sacra in quibus inest imperii

ANT. FAN.

Palladiũ nix est incẽdio seruatum

PAV. MAR.

Diõedes fili⁹ tydei & deiphiles filiæ adrasti

Tẽplum deæ uestæ arsit i primo bello punico

Profanũ etiam prefanum

romani fatū.⸿Nō ea fūt rapi.uo.nā notis ab ignib⁹ nō eripieſ.⸿Sed fūt ra.ma.māib⁹ & uirib⁹ uſistnō ꝑcib⁹.Sic illd Catonis apd Salu.Nō uotisneq; ſupplicils mulieꝝ auxilia deoꝝ parāſ.⸿Vigliādoibū cōſulēdo,pſpera oīa cedūt.Ait metellus me miseꝝ dico dubitatis eripe.ſ.ſacra.⸿Videbat dubitareillas uirgine præ timorei⸿Et ui.pauidas.attōitas.⸿Procubuiſſe.pnas iflexiſſe ſe.⸿Poſito genu.Inflexis teuibus.

ANT. FAN.

⸿Hauritaq̄s ſine pollutis māib⁹ tāgeret ſimulachꝛ palladis.⸿Nō ade.ui.qa ædē ueſtæ uiris īgredi nō licebat. ⸿In me.in caput romani pōtificis nō i romanā ciuitatē. Nūc bū lucetis ſacro ſub cæſaræ flāmæ:Sub cæſaræ Augq i pōtificatu ſuo(ut iqt Sue.)auxit ſacerdotū numeꝝ dignitatē & cōmoda ꝑcipueq; ueſtaliū uirginū apd q̄s añ annū & q̄ttuor mēſes q̄ decederet teſtm̄ a ſe ſcm̄ depoſuit.⸿Nullaq; dicetur uittas temerare ſacerdos hoc duce. ⸿Nō pcet miſtris ueſtæ Auguſt⁹ ſi uirginitatē amiſerint q filiæ ac nepti nō pepcit.Is.n.iuliā filiā & neptē, relegauit:filiæq; oēm uini uſū ademit.eāq; ut reuocaret exorari nullo mō potuit.De uitta dixim⁹ ut ſupra.⸿Nec uiua defodieſ hūo:uiua noiatiu⁹ caſus ē:nec claudicat uerſus. Hmōi.n.loco ubi cæſura ē ꝓduci correptā ſyllabā ſæpe inuenies.⸿Quia quā uiolauit i illa cōdiſ Veſta.i.terra q̄ uiolata ē iure opprimit iceſtā.Lege.Plut.i Numa:a quo abūde q̄ ad hāc rē attinēt referūt:ſed & añ urbē cōditā lege Albanoꝝ pollutæ uirgines cedebāſ uirginis ac uiuæ defodiebāſ.⸿Tū ſibi cal.bru.co.ab ho.fecit:Iuni Brutus q Cornelii Naſicæ collega i cōſulatu fuit teſte Liuio.ſex

Aug.cæſar in ſuo pōtificatu auxit numerū ſacerdotū & ꝑmia ueſtalib⁹.

Haurit aq̄s/tollēſq; man⁹ ignoſcite di (xit
Sacra/uir intrabo non adeunda uiro:
Si ſcelus ē i me/cōmiſſi pœna redūdet
Sic capitis damno roma ſoluta mei:
Dixit/& irrupit ſcm̄/dea rapta ꝓbauit
Pontificiſq; ſui munere tuta fuit
Nūc bū lucetis ſacro ſub cæſare flāmæ
Ignis in iliacis nunc erit/eſtq; focis
Nullaq; diceſ uittas temeraſſe ſacerdos
Hoc duce/nec uiua defodietur humo:
Sic iceſta perit/quia quā uiolauit in illa
Cōditur/& tellus ueſtaq; numē idē ē:
Tū ſibi callaeco brut⁹ cognomē ab ho (ſte

Virgies pollutæ cedebant uirgis & uiuæ defodiebāſ

tæ decadis li.iiii.hoc tpe.Callecus ſiue calliacus cognoiat⁹ ē:q̄a nō ſolū Luſitāos i hiſpāia domuit ut mēnit Ruffus ſed Callecos Luſitāiæ finitimos q i ulteriore hiſpāia ſūt.Hos domuit Brut⁹ paulopoſt Carthaginē diruta:lege Euſebiū.Vt āt Callecus poti⁹ q̄ luſitan⁹ cognomēto diceret Calleco:ꝝ ferocitas fuit i cā. Stra.Calleci āt noiſſimi ſūt mōtana hītātes ut plurimū.Vn̄ & bellaciſſimi & ſubiugatu difficillimi ēt eſ q luſitāos ſupauit cognomē ꝑſtiterūt.Attingūt ſane Calleci luſitaniā ab aurora itaq; maxia luſitanoꝝ pſ trāſit i Callecoꝝ nomē a qb⁹ deuictis Brut⁹ ſm Tra.callecus cognoiat⁹ ē ut Brut⁹ cognomēto Callecus hac urbe ad faciēdas excurſiōes uſus belligerauit i luſitāos ſm Ply.uero calliacus ut coloſſus eiuſdē in tēplo bruti callaici apd Circū eundē ad Lauicanā portā euuti.Vtrūq; ſine dubio recte diciſ cū nō ſemp pro portio quætēda ſit Martialis.Callaicū maudas ſi quid ad oceauū:Silius:Callaicus lāpon fugit.Idē.Furtiuaq; fœdera amantū callaicæ fecere manus:Calloecū quidā per oe ſcribendum exiſtimant.

Brutus callaicus

Calleci circa luſitaniam.

PAV. MAR.

⸿Haurit aq̄s:qb⁹ ſeſe aſpgens expurgaret.⸿Et tollēs ꝑ attollēs i cœlū man⁹.⸿Dixit o ſa.igno.date mihi ueniā ne ſacrileg⁹ hēar.⸿Ego uir itrabo nō adeūda uiro īgrediar pace uřa tēpiū.quo īgredi nō lz uiris ⸿Si ſce.eſt:ſi ſcelerate a me fit inire tēplū. ⸿Poena cō.ſuppliciū qd ꝑ hoc ſcelere deberet.⸿Redūdet in me q̄ſi copioſe ꝑ abūdāter redeas in caput meū.⸿Roma ſit ſoluta.liberata ab oī piculo.⸿Dāno ca.mei meo ſupplicio.⸿Dixit.hæc.ſ.uerba Metell⁹.⸿Et ir.cū ipetu flagrās tēplū igreſſus ē:& eripuit ab igne ſacra ⸿Dea ueſta.⸿Probauit factū.cōmēdauit qd metellus fecerat.⸿Et fuit tuta qa nō rapta ignib⁹ ipſa ſacra. ⸿Munere toſſō.⸿Sui pon.Metelli q ſacro piis mauib⁹ de tēplo ardēte recepit.⸿Nūc:hoc tpē.⸿Bū fœ. ⸿Lucetis flā.uos ueſtales ignes.⸿Sub ſa.cæ.ſub Tyberio:aut auguſto pricipe.⸿Nūc ignis erit & eſt i iliacis focis:q̄ſi nō extinguiſ.nec extingueſ alicuius uirgis culpa.⸿Sed hæc dicta ꝑ ſūma pudicitiæ obſeruātia.Et nui.ſa.nulla uirgo ueſtalis.⸿Diceſ temerate uittas.Violate uirginitatē.Nā uittæ ut alias diximus inſignia ſacerdotii:& pudicitiæ.⸿Hoc duce q̄ſi ipante Tyberio.⸿Nec uiuēs:uirgo.⸿Defodiſ hu.qa nulla peccauerit nulla erit q̄ ſupplicio afficiaſ aliq legūt uiuo hūo:melius uiuēs leges.qm̄ uiuēs defodiebāſ q̄ deliq̄ſſetnt mox ſubnectā.⸿Sic pit i q̄ uirginitatē ꝑdidit:uiuēs defodiſ.⸿Quia cō.humaſ.in illa.tellure.ſ.⸿Qua uio.uiolaſ.u.Veſtaq̄ & tellus ē:& i tellure.defodiſ.⸿Et tellus:& ueſta eſt idē numē:ut ſupius diximº.ueſta eadē ē & terra.Sed qua pœna plectātur ueſtales q̄ uirginitatē ꝑdiderūt a mltis referſ.Veꝝ añ cōditā urbē albana lex erat.ut polluta uirgo uirgis cederet.Deinde uiuēs defoderet.Sed de ſupplicio:quo Romæ afficiebātur:ita Plu.inq̄t.q̄ uirginitatē ꝑdiderit:uiua ad portā:quā collinā uocāt defodiſ:Hic ſtructa ē ſubterranea dom⁹:haud magnā.i quā e loco ſupiore deſcēdiſ.⸿Iacet i ea ſtrat⁹:lectulus:& incēna ardēs primitiæq; reꝝ eaꝝ.Q uæ neceſſariæ ſūt ad uictū breues q̄dā:panis aq̄ in uaſe lac.& oleū.Quaſi caueat ipſa domus ne ſame ei⁹ corpus itereat q̄ maximis expiatiōib⁹ dedicata ſit.Ipſā uero pœne obnoxiā feretro īpoſitā:& exterius obtectā loriſq; ligatā:quo neq; uox queat ēt audiri.ꝑ foꝝ uehunt.Silētio abſcedunt oēs eamq; ſine uoce graui cū mœrore quodā deducunt:neq; aliud ſpectaculū horribilius:neq; aliū diem ciuitas mœſtiorē agit.Cum uero ad locū feretrū celatum fuerit:ſolutis a miniſtris uinculis:Sacerdotum princeps ꝑcatus arcana quædā:ſublatiſq; ad deos manibus.ante ſuppliciū educit eam capite opertā conſtituitq; in ſcalis in domiciliū inferentibus.Deinde ipſe cū aliis ſacerdotibus auertitur.Cū autem illa deſcenderit.& ſcalæ tolluntſ.& multa de ſupiniecta humo:domiciliū operitur.adeo ut is locus reliquo tumulo æqualis fiat.Sic quidem præ ſacram uirginitatem prodiedre ponitur.Hæc ille:⸿Tum ſibi ca.eodē die quo & ueſtalia celebrantur hoc eſt.vi.idus Iunias.i.viii.die iunii Iunius Brutus:qui cum Corn.naſi.

Circa portā collinā ager fuit i quo ueſtales corruptæ defodiebantur

feretrū locus ubi dānatæ conſiſtebant in iudicio

ẽcõſul fuit:& fœliciter i Hiſpãia pugnauitã deuictis Callecis ulterioris hiſpãiæ pplis:Callec⁹ ẽ cognoĩe rõ:aliq Callaciũ:aliq Calleciũ.aliq Collaicũ dicũt.ſed oẽs errãt.Nã Callecũ dicere debem⁹:Stra.li.iii.brutus cognomĩto Callec⁹ iqt.L.Anne⁹ ſic iqt.D.Bru.aliq̃to lati⁹ celtas:Luſitãos oẽs Calleciæ pplos ſubegit formidatũq; militib⁹ flumẽ obliuiõis iethẽ:pagratoq; uictor oceãi littore nõ pri⁹ ſigna cõuertit.quã cadẽtẽ i maria ſolẽt.obrutũq; aqs ignẽ:nõ ſine ſacrilegii metu:& honore dephẽdit. Tũc.eo die.Brutus.D. Iunius Brutus. Fecit ſibi cognomẽ:pepit cognomẽtũ: Ab hoſte calleco.a deuictis calleciæ pplis.

Callaciũ ut Calleciũ uel calaicuz dr̃

Fecit:& hiſpaniã ſanguie tixit humũ:
Scilicet interdum miſcẽtur triſtia lætis
Nec pplm toto pectore feſta iuuant:
Craſſ⁹ ad euphratẽ aqlas natũq; ſuoſq;
Perdidit:& læto ẽ ultimus ipſe datus:
Parte qd exutas dixit dã ſigna remittes
Quiq; necẽ craſſi uindicet ultor erit:
At ſimul auritis uiolæ demuntur aſellis
Et cereris fruges aſpra ſaxa terent.
Nauita puppe ſedẽs delphia uidebim⁹
Hũida cũ pulſo nox erit orta die: (qi
Iã phtyxa nupta q̃reris tytone relinqui
Et uigil eois lucifer exit aquis:
Ite bonæ matres ueſtrũ matralia feſtũ

SANguie tin. Nõ ſuo ſed hoſtiũ callecoꝝ. Scilicet i.mi.tri.læ.Ipſe alibi:Vſq; adeo nulla ẽ ſyncera uoluptas ſollicitũq; aliqd lætis itẽruẽit. Qd̃ iõ dictũ ẽ qa quo die Bru.Calle.cognoĩat⁹ eſt Parthi exercitũ romanoꝝ cui⁹ dux Craſſus erat deleuerũt Nota ẽ hiſtoria. Læto ẽ ul.ip.da.Capt⁹ ab hoſtib⁹.C.repugnauit ne qd uiu⁹ pateret & ita iterfect⁹ ẽ. Dixit dea. Veſta:qa i feſto Veſtæ ro.eã calamitatẽ acceperũt. Signa re.ad honorẽ auguſti hoc dr̃ cui pti ut dixim⁹ militaria ſigna repoſcẽti reddiderũt. Simul au.ui.de.aſel.Profecto die q ueſtalibus ſuccedit cũ flores aſinis demũt q reuertũt ad molã delphi cũ poſteriore pte ſagittarii i onũ chriõlcũ tolliẽ quã Colũella tradit.iiii.idus hui⁹ mẽſis ueſpi exoriri.Oui.uero hic qnta. Aſpa ſa.ſcabræ moiæ. Iã phry.a nu.q̃.ti.re.Tithonus ẽ Laomedõtis fili⁹:Vñ hoc loco phryx dr̃. Ite bo.ma.Mr̃is matutæ feſta Mr̃alia uocant aut.Fe.q̃ Romãi.iii.idus Iu.celebrabãt uocãtes mr̃alia qa cõſtat matutã ob bõitatẽ a maiorib⁹ matrẽ appellatã ut idẽ fe.docet qd̃ bõa ſit ac talis q̃lia q̃ matura ſũt ut Ver.ſcri.Huic ut inqt Var.mr̃onæ teſtuceũ faciebãt ſic dictũ q̃ i teſta calida coq̃ref.cũ idẽ libũ noĩatũ exiſtimet qd̃ priuſq̃ coctũ eẽt ilibaref. Currebaẽ ãt i ei⁹ ſacrificiis ut ait Plu.i Cãillo Vñ cõſtaẽ iqt Matutã Leucotheã eẽ q̃ fuit ino cadmi filia ex Hermiõe. Prop.ino ẽt pria terraa ætate uagata ẽ.Hãc miſer iplorat nauita leucotheã:Eã uxor Athamãtis regis thebaꝝ furẽte marito Learcho ab eo iterfecto cũ melicerta filio i mare ſe pcipitẽ ddit:ubi deomiſatiõe cõuerſa i numẽ marinũ a græcis qdẽ Leucotheæ hoc ẽ albæ deæ nomẽ accepit:a nr̃is matutæ q̃ aurora ẽ.Melicerta uero palemõ dict⁹ ẽ:ut leucotheaq; deo cũ mr̃e palemõ dixit:quẽ latini portunũ appellãt:q̃a portub⁹ p̃eſt uel qm̃ (ut inqt Fe.)de⁹ putabaẽ eẽ portaꝝ Vñ claui i mãu teneẽ fingebaẽ. Fuit aũt ædes mr̃is matutæ rõæ i foro boario q̃ a Ser.T.regi dedicatã:poſteaq; refectã Cãillus nouit ſe cõſecraturũ cõſecrauitq; ut Li.tradit.Eã ædẽ (ut Plu.i Cãillo & i qõnib⁹ ſcri.) ãcillis igredi nõ licebat:q̃uis uno tm̃ & ea pulſata a mulierib⁹ introduceret ipelleretur:q; ut eo ſigno planũ fieret reliq̃s aditu phiberi. Ino.n.uicũ cũ ſerua rẽ hẽre ſuſpicata filiũ depiiſſe dñq̃ femã noie antipherã cũ græci oriũdã fuiſſe ex ætholia fabulenẽ:ædituus olĩ in chirõea p æde Matutæ ioꝝ tenẽs pnũciabat nõ ſuatã igredi nõ ſuũ nõ ætholũ nõ etholã. Ap hãc deã p̃terea bõa.nõ filiis ſed nepotib⁹ optabanẽ:uel qd̃ ino ut docet Pl.miri atq; hũano igenio ſororis filio mãmã p̃buiſſe dr̃ cũ iſœlix fuiſſe i filii uideaẽ qd̃ pulcherria uidereẽ ea cõſuetudo.q̃ multũ iter neceſſarios bẽiuolẽtiæ cõparet. Sane Ser.uult i mõtib⁹ tyburtinis eẽ leucothea qd̃ ñ placet.Is ait albuneã eã eẽ.& ab aq̃ q̃litate albuneã appellatã & eẽ albuneã ſiluæ nom ac fõtis.Fuit ẽt ædes Matutæ i foro olitorio quã Li.a.C.Cornelio cẽſore dedicatã eẽ inqt uotã locatãq; q̃driẽnio añ eodẽ cõſule bello gallico.

ANT. FAN.

Matralia iiii.idus iun.celebranẽ matuta ſeu ino & ci⁹ fabula

leucothea Matuta Melicerta Palemõ. portunus Matris Matutæ des in foro boario

in o dicta matuta uel leucothœ cui⁹ tẽplũ fuit i foro olitorio.

Teſtuacea

Foꝝ boariũ ubi

Et tin.ſan.hoſtili. Humũ hiſ.q trucidauit multa hoſtiũ milia ſic tellurẽ hoſtilẽ hoſtili ſanguie fœdauit. Scilicet in.eodẽ die & læta eueneret:& triſtia aliqñ Ita ut mñi ſint:q ad caſum referãt cũ tõ afferri nõ poſſit. Veſtaliũ.n.die.Brutus fuit uictor:& eodẽ die exercitus Ro.ſub Craſſo duce trucidat⁹ ẽ.De quo egimus ſuplore lib. Scilicet:certe. Triſtia in.aliqñ. Miſcenẽ iæ.pſpa miſceẽ aduerſis:dulcia amaris. Nec fe.iu.delectãt. Pplm to.pe.qa lætus ppls oĩ ex pte eſſe nõ põt. Afficiẽ.n.recordatiõe magnaꝝ claudũ.& deſiderio extinctoꝝ ciuiũ. Craſſus pdi.ad Eu.fluuiũ de quo i prio dictũ. Aqlas romana uexilla:& notũ.P.Craſſũ.Et ſuos milites oẽz exercitũ. Et ipe ul.ẽ da.læto:capt⁹ & ipe a ſurẽa duce pthoꝝ ultio loco extinctus ẽ:nã repugnãte ne qd uiuus pateret pti obtrũcarũt. Dea.ueſta. Dixit pte exultas? qd gaudes te tot romãos trucidaſſe:& ſigna rapuiſſe. Remites ſigna ad auguſtũ ut ſuplore lib.diximus. Erit ul.Octauio aug. Qui uin.q ulciſcaẽ. Necẽ.moriẽ Craſ.& ingẽtẽ illã cladẽ. At ſi.ha.v.idus iu.poſt ueſtalia feſta oriẽ delphin.De quo qdẽ ſigno & plura & i prio & i ſcdo lib.dixim⁹. At ſi poſtq̃.Violæ.ſra florida. Demũẽ au.aſel.cũ corõæ remouenẽ ab aſinis p⁹ ipm idẽ ueſtalioꝝ:curitis a iõgis aurib⁹. Et ſa aſ.moiæ aſpæ & ſcabiæ. Terẽt fru.ce.cũ i eo feſto & aſini & mole hũerit uacationẽ:nũc aſini uerſãt molas:& ille ferũt frumẽta. Nauita ſe.pup.recto.n.nauis i puppe ſedet Inqt ui.delphia cũ nox hũida erit orta die pulſo:p⁹ occaſũ ſolis ipſi⁹ diei q ueſtalia ſeqẽ iſpicem⁹ delphinũ qm̃ tũc appet. Iã o ti.phryx troiãe uã laumedõtis fili⁹. Q uæteris re.a nu.q̃reris q̃ te aurora relinq̃t. Et lu.ui.ſtellã ueneris:q̃ mane ſolẽ p̃cedit. Erit aqs eois ſurgit ab oriẽte. Sic idicat diẽ iſequẽtẽq ẽ q̃rtus die iduũ iuniaꝝ.& decim⁹ mẽſis:quo mr̃alia celebranẽ eſt.u.matutæ deæ feſtũ q̃ a græcis leucothea dr̃.Hæc fuit ino cadmi ex Hermione filia Athamantis uxor & bacchi nutrix nouerca phryx & helles:quæ cum agitat⁹ furiis Athamas

PAV. MAR.

Surena dux parthoꝝ cæpit craſſũ & occidit

ino filia cadmi ex hermiõe uxor fuit athamãtis regis thebaꝝ

Melicerta portũ palemon tẽplũ matri deoꝝ uotũ a camillo

Learchũ filium interfecisset:cũ altero filio melicerta ex scopulo in mari se ꝑcipitauit.⸿ A dis maris seruata delata ẽ ab historia tybridis:& postea ꝑ dea hita:appellata a nr̃is matuta:cuius mẽinit Cic. in libris de nã deoꝝ:dicẽs a græcis λευκοθέαν:hoc ẽ albã deã.a nobis uero matutã:q̃ aurorã significat.ide matutin⁹ Hu⁹ tẽplũ ẽ i foro boario ad ripã tybridis:qđ Ser. Tul. posuit:ut poeta affesit. Veꝝ postea istauratũ ẽ a Camillo de quo Liui ii.v.ab urbe cõ.Ludos inqt magnos ex senat⁹ cõsulto uouis ueiis captis se factuꝝ:Aedẽ q̃ matutæ mr̃is refectã dedicatuꝝ.Iã añ ab rege Seruio Tul.dedicatã:& paulopost.Tũ innõi regiæ tẽplũ i auẽtino locauit.Dedicauit.Dedicauitq; matutæ mr̃is.& Plut.Camilliũ uouisse inqt.Nã ut ait,creat⁹ dicta sor i ueios magr̃atũ eqrũ ducẽs Corneliũ Sci.Primo uouit si fœlicẽ exitũ bellũ hẽret magna spectacula se factuꝝ.& tẽpiũ deũ.quã matrẽ matutam rõani uocant cõsecratuꝝ.Hãc certe ex sacrificiis.In qbus cur: nr̃:leucotheã noiari uolũt:&.n.ancillã in tẽplũ adducẽtes alapa pulsant:deĩn ipellũt:& fratrũ filios añ fingulos fũes sub brachio ferũt:& circa sacrificia currũt hæc simulachra sunt eaꝝ reꝝ:q̃ in infantia: & q̃ uoĩe pellex passi sunt.⸿ Ite bo.ma.ad tẽplũ.s.matutæ.⸿ Matralia uestrum festum est:a matre.n.matralia dicta:

ANT. FAN.

⸿FLAua liba.Hæc sunt q̃ Varro a testa testucea docet appellari.⸿ Pontibus & magno circo:Foro boariũ apud Circum maximum fuit sed porrigebat ad tyberis ripas ubi & hodie pontes cernimus.⸿ Posito de boue:Plyni.

Foꝝ boarium ab æreo boue dictũ

Bos æreus inde captus in foro boario est romæ Hic est exemplar æginetrici æris.⸿ Seruii:Seruii regis ut Antonii gladios.⸿ Si domus illa tua est:Quoniam hæc dea tuæ gentis est:nã est Bacchi matertera.⸿ Ars erat obsequio semele iouis:ipse aitbi:Læta malo nimiumq; potẽs periturąq; amantis obsequio semele:Notum est Semelẽ bacchi matrem perisse igne fulminis ac iouis obsequio.

Bacchus dict⁹ ignigena

⸿ Accidit ino te puer:Ino bacchum:quem ignigenã uocant nutriendũ suscepit.⸿ Sanguis ille sororis erat:filius Semeles sororis inus.⸿ Hinc agit furiis athamas leata iuno ieiecit furias Athamãti.⸿ Sed imagine falsa. Quia Learchum interfecit putans occidere se leonis catuliũue leenæ.⸿ Vmbras.Cadauer cui umbra comes est.⸿ Est

Isthmum cenchreæ Lechei

spacio contracta breui.Describit isthmum cui corinthus imminet duorum domina portuum Cenchrearum & Lechei.Cenchreis utunt ex Asia nauigantes:Lecheo qui ex Italia proficiscuntur.Hunc ino cũ Melicerta se in mare ꝑcipitem dedit ut poetæ fabulant. Vnde illud est Statii Iarataq; terræ curua palæmonio secludit unde lecheo dicimus & lecheas.Ply.Lecheæ hinc cẽthereæ illinc angustiaꝝ termini.solinus autor est Athenis saxa scyronia ꝑpinqua eẽ.Vnde ut eidẽ placet ino cũ palæmone in profunda se præcipitẽ iaculata auxis maris numina.

PAV. MAR.

⸿REDdite liba:sacrificate & offerte liba.⸿ Flaua ex flauis frugibus.aut quia flaua sunt ipsa liba decocta.⸿ Deæ thebanæ:leucoteæ cadmi conditoris thebarum in boetia filiæ.⸿ Area celeberrima:celeberrimum forum.

⸿ Quæ habet nomen de boue posito:qđ foꝝ boarium denominat ab erecta in eo ab ænea bouis statua.⸿ Est iũcta põtibus:põti sublicio.⸿ Et circo magno:maximo

Flauaq; thebãæ rddite liba deæ:(circo
Frõtib⁹& magno iũcta ẽ celeberrima
Area quæ posito de boue nomen hẽt:
Hac ibi luce ferũt maturæ sacra parẽti
Sceptriferas serui tẽpla dedisse man⁹:
Quæ dea sit/q̃re famulas a limine tẽpli
Arceat/arcet enim libaq; tosta petit:
Bacche racẽiferos hedera rdimite capil
Si dom⁹illa tua ẽ dirige uatis op⁹:(los
Arserat obsequo semele iouis/accipit ino
Te puer/& summa sedula nutrit ope:
Intumuit iuno rapta q̃ pellice natum
Educet/at sanguis ille sororis erat:
Hic agit furiis athamas sub imagie fal
Tuq; cadis pr̃ia pue learche mãu:(sa
Mœsta learcheas mr̃ tumulauerat umbras
Et dederat miseris oĩa iusta rogis: (bras
Hæc quoq; fũestos ut erat laniata capil
Prosilit/& cunis te melicerta rapit(los
Est spatio cõtracta breui freta bina re/
Vnaq; pulsat terra duab⁹ aqs.(pellit
Huc uẽit isanis natũ cõplexa lacertis:
Et secũ summo mitũt in alta iugo:

Foꝝ boariũ extẽditus a uelabro usq; ad ripas tybridis

q̃ ẽ iter auẽtinũ & pallatiũ:nã circus ꝑtẽdebat usq; i foꝝ boariũ:qđ foꝝ a uelabro ꝑtẽdit usq; ad ripas tybridis.⸿ Hæc lu.hoc die.⸿ Fe.di.⸿ Sceptrise.ma.Seruii.hoc ẽ Seruiũ ipm regẽ.⸿ Dedisse tẽ.sac.cõsecrasse ædẽ.⸿ Parẽ.matu.ipsi mr̃i matutæ.⸿ Quod tẽ.ro.for.erectis i ambitu colũnis itegrũ adhuc ẽ i ipsa ripa. In extrema pte fori sub titulo diui Stephani martyris.⸿ Quæ dea sis.⸿ Di.q dea est.⸿ Quare ar.repellit ⸿ Famu.ancillas.⸿ Ali.tẽ.nã alapa pulsant ancillæ:& ipellunt e tẽplo.⸿ Arcet.n.qa repellit ⸿ Sed eã ꝑ postea dicemus.⸿ Et pe.li.to.decocta ad ignẽ.⸿ Ba.redimite capillos racemiferos hedera:q hẽs caput hederæ coronatũ.i quo fers racemos.⸿ Si illa matuta.⸿ Sed do.tua:si ẽ de familia thebana & tua mr̃teta.⸿ Dirige opus uatis:dirige igeniũ meũ ad hæc scribenda.⸿ Semele q̃ bacchi mr̃ fuerat.⸿ Arserat:igne fulminis cremata est ⸿ Obse.iouis ꝑpea qđ iuppiter obsequutus ẽ illi:cũ accessit ad eã ita petẽtẽ ea maiestate.q̃ ad

Semele nutrix bacchi

iunonẽ ire solebat:de quo plura i.iii.dixim⁹.⸿ Ino:q̃ est ipsa leucothea.⸿ Accipit te puero bacche accipit ilia te pueꝝ enutriẽdũ.⸿ Et se.diligẽs & officiosa.⸿ Nutrit te.edu.te.⸿ Sũma ope:q̃si summa diligẽtia & cura.⸿ Iuno itumuit:idignata ẽ.⸿ Quod educet:qđ ipsa ino enutriat.⸿ Natũ filiũ.⸿ Rapta pel.extincta fulmie semele.⸿ At ille na.⸿ Erat san.so.q̃si iõ educabat qa erat fili⁹ semeles:q̃ erat soror inus.⸿ Hinc ex hac iunõis idignatiõe.⸿ Athamas:uir inus.de quo ẽ egim⁹ in.iii. ⸿ Agit furiis.iuno induxit ille furiã:q̃ ꝑ citus ille learchũ filiũ putãs Leenæ catulũ iteremit.⸿ Sed tu o pue learche:tu puer q filius eras Atamãtis & inus.⸿ Cadis manu patria ab athamãte patre trucidaris.⸿ Falsa imagine.cum leenæ catulũ existimaret.

⸿ Mater

¶ Mater mœ statino dolēs:& lugēs filii mortē ¶ Tumulauerat:tumulo cōdiderat ¶ Vmbras learcheas:learchū pueṝ e xtinctū ¶ Veṝ solutis iustis umbræ cū corpe cōponi dñr:qđ nisi eēt ad cētesimū annū cenarēt. Et dedera t oia iusta:soluerat iustas exeqas & iferias dederat:rogis ubi crematū est cadauer Miseritise heib⁹:qm̄ tenella ætate puer extinctus:tā misere ab ipso parēte. ¶ Hæc quoq̧ ino ¶ Vt erat laniata capillos ita ut erat laniatis crinibus ¶ Funestosmā in funere filii. Profilit instigata & ipsa a furia ꝓripit ex domo uiri. Et rapit:surripit ¶ Te melicerta e cunis:rapuit te infantē alteṝ Athamātis filiumq̧ melicerta uocaberis. ¶ Est spacio cōtracta:p topographiā isthmū achaicuȝ ostdit:unū se in mare pcipitē dederit ino. in met. non isthmū:sed scopulū quēdā dicit:ubi Venus Neptunū pro eoṝ salute pcaf icum dicit iactati quos cernis in ionio imēso. Est terra cōtracta:angusta ¶ Breui spacio:nā sex tm̄ milibus passuū:unū minores examillū uocauere. ¶ Repellit bina freta:duo maria ioniū & ægeū:ut apud Lucanum:qualiter undas qescan& gracilis geminū mare sepat isthmos. Nec patit cōferre fretū:si terra recedat:ioniū ægeo frāgit mare ¶ Et una terra:unus isthmos ¶ Pulsat:illudit ¶ Duabus aqs:mari ægeo & mari ionio. Illinc.n. sinus saronicus est:hinc crisseus ¶ Venit huc:ad isthmū ino. ¶ Cōplexa natū:melicertā ¶ Lacertis insanis:furētib⁹ brachiis:qm̄ ipsa furiis acta. ¶ Et mittit:deiicit. ¶ Secū in alta:in maria. ¶ Excelso iugo:ex alta rupe. Deiecit.n. se & infanteȝ filiū in mare. ¶ Panope:maris nympha:sic dicta qđ ꝑspicua sit a παν qđ est totum:& οπτω cerno.

Ino cū filio melicerta uersa sunt in deo

Isthmos

Excipit illesos panope centūq̧ sorores:
Et placido lapsu per sua regna ferūt:
nōdū leucotheę:nōdū puer ille palemō
Vorticib⁹ densis tybridis ora tenent:
Luc⁹ erat dubiū semele stim̄ſe ne uocet
Menadas ausonias incoluisse ferunt:
q̄rit ab his ino q̄ gēs foret:arcades esse
Audit/& euandrū sceptra tenere loci:
Dissimulata deā latias saturnia bacchas
Instimulat fictis insidiosa sonis:
O nimiū faciles/o toto pectore captæ
Nō uēit hęc uřis hospes amica choris
Fraude petit/sacriq̧ pat cognoscer̄ ritū
Quo possit pœnas pēdere pign⁹ hēt:
Vix bñ desiderat cōplēt ululatib⁹ auras
Tyades/effusis in sua colla comis:
Iniciūtq̧ manus puerūq̧ reuellere pu/
guāt

ANT. FAN.

¶ EXcipit il. pa. panope nympha maris dicta existimat:ꝙ pspicua sit q̄les sunt nr̄i maris:Pan.n. est oē opto cerno. Huic nautæ uota soluebāt quēadmodū & portuno. Vir. in Geor. Votaq̧ seruati soluēt in litore nautæ Glauco & Panopeæ & inoo melicertæ. ¶ Centūq̧ sorores:innumeræ maris nymphæ:finitus numerus pro infinito ¶ Tybridis ora tenēt:uenisse eos uult ad hostia tyberina. ¶ Lucus erat:nō lōge ab auētino qđ uersus ille ostendit. Clamor auētini saxa ꝓpinqua ferit. Nā ut ino in ea loca peruenerit ubi nūc Roma est ex sequētib⁹ intelligimus. ¶ Dubiū semele stimule ne uocet:corrupto uocabulo Semeles quæ & tyone dr̄. Vñ cum sit liberi patris mater. Bacchus ab ea tyoneus appellat teste porphyriōe. Ab eo Menades hoc est bacchæ stimulatæ insaniebāt. Sed fabulosum putat ꝙ auctor ait hoc loco fuisse bacchas ad auētinum añ urbē cōditā:cum Cæsar primus:ut placet Seruio sacra liberi patris Romā trāstulerit. ¶ Incoluisse fe. deest quē ¶ Quæ gens foret:petiit ino quæ gēs eā latii patiē incolere. ¶ Dissimulata deam induta hois formā. O toto pectore captæ:expertes ois prudētiæ:nā captus interdū est priuatus ut captus oculis. ¶ Fraude pe. uenit ut ritum sacroṝ uestroṝ pcipiat. ¶ Pignus hēt. filiū Melicertam:quem ei posterit eripere quæ huc uenit ut uos falleret. ¶ Tyades. Bacchæ a tyoneo cum nōnulli id nomē inditum putant non a matre sed ab eo quod est θυω.i.sacrifico:quia uiuenti diuini honores exhibiti sunt.

Innumeræ maris nymphæ

Tyoneus unde tyades ei⁹ sacerdotes

Tyades a θυω.i.sacrifico

PAV. MAR.

¶ EXcipit il. recepit illos icolumes. sine lesiōe:& in meta. ostdit ueneris pcibus a Neptūno seruatā cū filio matrē:relatosq̧ i deos. ¶ Et cē so. nymphæ mariæ sorores pāopes excipiūt illos. Et ferūt:ino & melicertā. ¶ Placido la. leni & Trāqllo fluxu. ¶ Per sua re. p sua maria. aliq legūt p sua regna fluit ꝙ panope fluat cū sororib⁹ melius leges ferūt ꝙ nymphæ ferāt illos illæsos p maria. ¶ Nōdū le. illa nōdū erat dea:nec appellata leucothea ꝙ significat alba dea. ¶ Nōdū il. pu. pa. erat adhuc melicerta:qa nec portūnus a nr̄is nec palemō a græcis erat appellat⁹:qa nōdū deus portuū. ¶ Tenēt. o. ty. iā puenerāt ad hostia tyberia. ¶ Densis uor. crebra aquaṝ uortigie. Lucus erat. puēit i latiū Ino:ad lucū q erat i ripa tyberia nō lōge a palatio:quo solebāt baccho sacrificātes cōuenire. Inde semele seu stimele dict⁹ a menadib⁹:q̄ i eo luco erāt:didicit arcades ea loca tenere:sed cū instigāte iunōe menades i eā irruerēt:ab hercule adiuta est. Erat lucus:ꝓpe pallātiū. Dubiū ē uocet semele:ue ꝓ uł stimele:putāt mlti semelē uocatū lucū pp crebra sacrificia:q̄ i eo baccho fiūt a Semele mr̄e bacchi:alii stimelē a stimulis bacchi putāt dictū. ¶ Ferūt:dicūt. ¶ Menades au. bacchi sacerdotes latias:q̄ orgia celebrabāt:ueṝ menades fuere comites bacchi ut alias dixim⁹. Incoluisse eū lucū:ibi.n. exercebāt sacra. Ino q̄rit ab his me. ¶ Quæ ge. fo. q ppł̄i eēnt:q ea loca icolerēt. Audit eē arcades. eo n.ꝓpe Euāder cū arcadibus ea loca tenebat & audit. Euādrū tenere sceptra loci:regē eē Euādrū:qui his in locis dñet. Saturnia:iuno. Dissimulata deā:quæ iduerat psonā fœmiæ:& occultabat deitatē. Instimulat:instigat:& i furorē uertit. Bacchus latias:menadas latinas. Insidiosa. quæ isidias illi patabat. Fictis sonis. simularis uerbis:& ita loq̄bat ¶ O nimiū faciles:o crudelæ. O captæ toto pectore:o deceptæ:aut o penitus amētes ¶ Hæc hospes:hæc pegria ¶ Nō uenit ami. ue. cho. sed inimica. nā uenit exploratrix reṝ nostraṝ. ¶ Fraude petit aliqua ꝓditiōe huc uenit. ¶ Et patat co. ri. sa. uult inuestigare & pcipe cerimonias nostras & sacroṝ nostroṝ moiē. ¶ Habet pignus filiū ¶ Quo:filio ¶ Possit pen. soluere pœnas q̄si di. eripiam⁹ illi filiū & has pœnas det nobis ¶ Vix bñ desie. loq. s. uix expleuerat smonē suū iuno ¶ Tyades:mēades ipe a

Semele seu stimele dicitur

Menades sūt comites bacchi

Inilcete manus & uerberne uł aliquá uim ifer re

ouo qđ eſt ſacrifico¶ Cõpiẽt aureſtreplẽt aera¶ Vlulatib⁹:meſtæ.n.In furorẽ ululaře cœperunt:& irruere cõtra matrẽ & puerũ.¶ Effuſis comis in ſua colla:paſſis p colla capillis.¶ Iniiciſitq; manus:q̃ſi pulſase inci piũt illá ut eſt illud parẽti,manus iniecit:hoc eſt uerberauit:aut cũ ipetu,iacere:ſeu ipetũ,facere in meta.qua centũ q̃ſq; parabat inicere anguipedũ captiuo brachia cœlo:& iniicere iacere. Vis. Aut tu mihi terrá iniice & Hora Iniecto ter puluere curras.¶ Et pugnát auellere puerũ:cõtendunt & conanť eripere a matre meli certá.¶ Illia:Ino.¶ Inuocat eos:iplorat deorũ auxiliũ.

ANT. FAN.

Hercules œtheus

¶Q Vos ignorat adhuc inuo.ii.deos.Inuocat deos latii quorũ noia mulier ignorabat.Oetæus:Hercules qui pos tea Oetæus dictus eſt ab oeta monte ubi humania reb⁹ exceſſit.¶ Q uid petis hinc:Herculis uerba ſunt:qui(ut diximus)cõſueuit ẽt nõ rogatus laborãtibus ſubuenire. ¶ Numen qđ me:Perſequit̃ne te iuno quæ & me uexat? ¶ Partim p̃ſentia nati cõtinet. Vel audet p̃ſente filio con queri de furiis Athamãtis:uel dicere uti ſe cum filio i ma re p̃cipitẽ dederit.¶ Vel qđ magis piacet nõ audet expli care cur operá dederit ut matronæ fruměta ſeréda torre rent.¶ Rumor ut eſt uelox agitatis puolat alis:Senſus ẽ

Ino uxor athamantis uenit I hoſpitiuz carmẽtis matris euandri

Fama quæ uelox eſt per omne latium uolitauit narrans aduenifſe Matertera Bacchi cuius nomen frequens erat in ore oium¶ Vnde carmentis eá ſuſcepis hoſpitio¶ Te gæa ſacerdos:Carmentis a Tegea oppido Arcadiæ¶ Li ba p̃parata:Accelerata:ſine arte celeriterq; confecta uti ſa mes inus poſtulabat.¶ Ruſtica ſedulitas:Liba accelerata more ruſticorũ.¶ Veniẽtia fata reſigna:Aperi quæ ſors uitæ meæ futura ſit.¶ Reſigno hic eſt aperio interdum ſi gnum tollo:ut Lumina morte reſignat.¶ Qua li. Q uia non põt uates pdere omnia quæ nouit Virg. Illa fatigat os rapidum fera corda domans fingitq; præmendo.Luca nus.Nec tantum prodere uati:quantum ſcire licet.

Q uos ignorat adhuc iuocat illa deos
Diiq; uiriq; loci miſeræ ſuccurrite matri
Clamor auentini ſaxa p̃pinqua ferit:
Appulerat ripæ uaccas œtheus lyberas
Audit:& ad uocẽ cõcitus urget iter:
Herculis aduẽtu q̃ uim mõ ferre pabát
Turpia fœmineę tergá dederæ fugę:
Q uid petis hic cognorat.n.mr̃tera bac
An numẽ qđ me te quoq; uexat ait(chi
Illa docet partim/partim p̃ſentia nati:
Cõtinet:& furiis in ſcelus iſſe pudet:
Rumor ut eſt uelox agitatis puolat alis
Eſtq; frequẽs ino nomẽ in ore tuum:
Hoſpita carmẽtis fidos itraſſe penates
Diceris:& longá depoſuiſſe famem:
Liba ſua p̃pata manu tegeæa ſacerdos
Tradit:& ſubito cocta dediſſe foco:
Nũc quoq; liba iuuát feſtis matralib⁹ illa
Ruſtica credulitas gratior arte fuit:
Nunc ait o uates ueniẽtia fata reſigna
Q ua licet:hoſpitiis hoc p̃cor adde meiſ

PAV. MAR.

¶Q VOS igno.ná peregrina nondũ cognouerat deos italos:& ſic eos inuocans inclamauit. Diiq; ui.lo.o dii ho rum locorũ p̃ſides:& o uiri qui hæc loca incolitis.¶ Suc currite miſeræ matri:afferte mihi opem.¶ Clamor.Inus ¶ Ferit ſaxa auentini:uox ipſa inclamantis exaudita eſt ex auentino:ubi erat Hercules:eo eni tpe illuc appulerat ex

Ino ma. tertera bacchi

hiſpania rediens.¶ Propinqua:quæ uicina erát.Oetheus Hercules ab oethea monte.ubi cremabať.¶ Appulerat ripæ tyberinæ.¶ Vaccas hyberas:bouer geriõis ex ex hiſpania.de quo i primo li.diximus:hybera ab hybero amne.¶ Audit.clamorẽ inus.Et cõcitus:raptus. ¶ Vrget iter accelerat.¶ Ad uo.raptim.n.accurrit quo uocẽ iclamãtis audierat.Q uæ pabát mõ uim ferre menades q̃ uolebãt i ferre uiz hoſpiti.¶ Aduẽtu Herculis:cũ aduenifſet hercules.¶ Dedere ter tur.fu.fœ. turpiter ſe in fugá muliebrẽ cõuerterũt.Matertera bacchi:uerba ſunt Herculis o Ino ſoror Semeles mr̃is bacchi ná Matertera ſoror mr̃is dr̃.Eni cognorat:ura eá noie hercules cõpellauit:qa cognouerat ipſa:ną ná

Liba cocta i igne dñr p̃parata

illa thebana & theban⁹ quoq; hercules ¶ Q uid pe.hic ex latio:q̃ſi q̃ cá ueniſti i latiũ.¶ An ue.te numẽ qđ me quoq; uexat ue te iuno:qa matertera es bacchi:queadmodũ & me uexat¶ Illa do.par.q̃ſi explicat p̃tẽ maiorũ.¶ Partim cõ.præ.na.in pte aũt p̃hibeť a puero:qa illud referre nõ ſuſtinet:qđ cũ eo i mare ſe p̃ci pitauerit.¶ Et pudet iſſe i ſce.fu.pudet ſe furore pcitá iſſe ſe cũ filio pditũ¶ Rumor ut eſt uelox:diuulgatũ eſt nomẽ Inus p latiũ:& ſuſcepta ea hoſpitio a carmẽti:quæ uaticinata eſt eos:hoc eſt inum & filiũ in de os referẽdos:futuraq; numina ponti:alterá quoq; leucotheá a graiis a nr̃is matutá nũcupandá:alterũ p̃fu rum portubus:& a noſtris portunum a græcis palemona noiandum.¶ Rumor:fama ipſa.¶ Peruolas alis agi.q̃ſi celerrime tráſfert¶ Vt ẽ uelox:ut ſolet p loca magna cũ celeritate pferri.O Ino nomẽ tuũ ẽ frequs in ore:q̃ſi iá fama repleuerat latiũ:& oẽs repetebát nomẽ inus¶ Diceris tu ino.hoſpitá itraſſe fidos p̃eares carmẽtis diceris a caterũ mr̃e Euãdri ſuſcepta hoſpitio:& itraſſe fideiẽ ei⁹ domũ q̃ tibi nocitura nõ eẽt:ſed poti⁹ pfutura.¶ Et de.lon.fa.ibi primũ comediſſe.¶ Sacerdos tegeæa:carmentis a tegea oppido arcadiæ. ¶ Tradiť:dr̃.Dediſſe.ſuæ hoſpitæ.Liba p̃pata ſua manu:q̃ celeriter ipſa ſuis manib⁹ fecit.Et cocta ſubito fo co aut ſubito l focis cocta:aut ſubito extructa foco & accẽſo igne decocta.Nũc quoq;:hoc ẽt tpe.Liba iu uát:delectát.¶ Illá fe.ma.cũ mr̃alia celebranť:offerunť.n.liba quorũ offerẽdorũ mos ab his libis,quæ car mẽtis obtulit,originem habuit.¶ Ruſtica ſe.diligentia ſine ullo artificio.qa illa pauit liba more ruſtico. ¶ Fuit gta.at.ná gr̃ora illa liba p̃parat:quá ſi paſſet illa dapes ſplẽdidas.& ſũmo artificio cõditas. Ait Ino o uates o carmẽti.Reſigna nũc apias tu mihi nũc comedenti:Fata ueniẽtia.q̃ſi qd de me futurũ ſit.Qua li cet.nõ ultra q̃ fari licuerit.Et.n.uaticinãtes cũ cõcepint numẽ oĩa futura norũt.ſed oĩa referre nõ poſſũt. uñ eſt illud Lu.nec tm̃ p̃dere uati q̃tũ ſcire licet.Adde p̃cor hæc.uaticinia tuis.¶ Meis ho.muneri hoſpi tali.qa me hoſpitio ſuſcepiſti.etiã hoc hoſpitium accedat.Parua mora eſt breue temporis ſpatium.

¶CAELVM ac nu. Cæleste Appollinis numē ac spūm. ¶ Læta ca.gau.de.la.ino. ¶ Defuncti re aliq̄'dicū. tur q ad finē puenere. Vñ illud est. Pelagi defunctæ periclis. Hinc defunctos mortuos appellam⁹. ¶ Natū quoq; pō.hē. Erit Melicerta ponti numē cui ius erit in portus. ¶ Annuerat.p.fi. Quæ uaticinio Carmentis pmissa fuerant res cōprobauit. ¶ Vna mi. Vult ancillam Antipheram apuisse inus fraudes Athamanti & inde ortum esse mſis Matutæ odiū in ancillas. Ino.n. priuignis exitiū parēs corrupit. nunciū ad Athamāte ad cōsulēdū appollinē missum q retulit nō posse tolli famē nisi Phryxus & Helle imolarēt nepheles filii.

ANT. FAN.

Antipheta

Phryxus & helles nepheles filii.

Parua mora ē: cælū uates & numia sumit
Fitq; sui toto pectore plena dei:
Vix illam subito possis cognoscere tanto
Sanctior. & tanto q̄ modo maior erat:
Læta canā: gaude defuncta laborib⁹ ino
Dixit/ & huic populo ꝓspa semp ades:
Numē eris pelagi natū quoq; pōt⁹ hēbit
In nostris aliud sumite nomen aquis:
Leucotheæ graiis matuta uocabere nr̄is
In portu nato ius erit omne tuo:
Quē nos portūnū sua ligua palemōa di/
Este ꝓcor nostris æqu⁹ uterq; locis: (cet
Annuerat: ꝓmissa fides posuere labores
Nomina mutarunt: hic deus: illa dea ē:
Cur uetet ancillas accedere quæritis: odit
Principiumq; odii: si sinit illa canam
Vna ministrarum solita ē cadmea tuarū
Sæpe sub amplexus coniugis ire tui:
Improbus hāc athamas furtim dilexit ab
Cōpit agricolis semina tosta dari: (illa
Ipsa quidē fecisse negat/ sed fama recæpit
: Hoc est cur odio sit tibi serua manus:
Nō tñ hāc ꝓ stirpe sua pia mater adoret
Ipsa parum fœlix uisa fuisse parens:

¶ Improbus. Qui nō cōtentus uxore amauit ancillam. ¶ Non tñ hanc pro stirpe sua pia mr̄ adoret. Non optabant bona filiis apud hanc deam sed nepotib⁹ uel q ea mămam sororis filio ꝓbuisset uel q ea consuetudo pulcherrima multum inter necessarios beniuolentiæ comparaiet: lege Plutarchum in quæstionibus.

¶VATES sumit cælū ac nu. afflata est cœlesti numie. ¶ Et fit ple. sui dei toto pectore. implet Appollineo spū. & Lu. plenior actus phœbados irrupit pæan i mentēq; priorē expulit: atq; hoiem toto sibi cedere iussit pectore. ¶ Vix pos. su. co. il. iam nō humana: sed diuina uidebatur ita ut subito agnosci nō posset: cū non eadem uideretur. Tanto erat sanctior: augustior iam plena deo. Et tanto maior: ut est illud Virgilianū Maiorq; uideri. Nec mortale sonans afflata est numine qñ quā mō: quā paulo ante fuerat añ cōceptū numen. ¶ Leta canā: hoc ē cat mentis uaticinium. o Ino dicā felicia q̄ tibi tam aderūt. ¶ Gaude de. la. lætare q̄ iam ad finē laboꝝ peruenisti ut ē illud Vir. pelagi defunctæ piclis. ¶ Et ades sp ꝓspa huic ppło sp adesto ꝓpitia: & fœlix his arcadibus: & latinis & qcunq; hæc loca postea inhabitabūt. Eris numen pelagi dea maris: & q̄ surgentē e mari diē referes. Portus habebit quoq; natū: & filius quoq; tu⁹ erit in mari: & deus portuū ¶ Sumite ali. no. ino. agit uō tu Ino nō sile meli certa appellabit: sed alia noia accipietis in nostro mari. ¶ Leucotheæ graiis uocabere: a græcis appellare leucothea: & significat albam deam: ut dixim⁹. Matuta uocabere nr̄is: latini appellabūt te matutā: & ꝓeris matutino tpīnā matutinus a matuta dr̄. ¶ Oē ius erit tuo nato in portu: fili⁹ tu⁹ hēbit oēm in portub⁹ potestatē. ¶ Quē nos portūnū: nos in latio uocabimus portūnū: qa portubus ꝓsidētē. ¶ Sua lingua græca. ¶ Dicet palemona palemon a græcis appellabit. Ite uterq; equus ꝓcor: ite & estote ambo ꝓpitii. Nr̄is locis. regiōibus latinis. ¶ Fides annuerat ꝓmissa: q̄si affirmauit fides: & te ipsa comprobauitq̄ an fatis ꝓmissa erant. nam in deos mutati sunt. ¶ Posuere labores: iuxta illum defuncta laboribus. ¶ Mutarūt no. reliq̄re ueterat: & noua nomia sumpserūt. ¶ Hic de⁹ iam portūnus. ¶ Illa dea. iam leucothea. seu matuta. ¶ Cur uetat ancillas. repellunt a tēplo matutæ ancillæ oēs: ꝓter unā quā alapis cedūt. & ipelūt ut i camillo Plu. inqt. & ꝓble. xv. ita inqt. Quid ē qd' ancillis ædē matutæ igredi fas nō ē. Vnā uero tñ mulieres itroducūt: quā alapis cedūt. An qa hāc unā ita pulsari signū ē. Suas a ditu ꝓhiberi. reliq̄s aūt pp fabulas repellūt. Ino. n. uiꝝ rē cū serua hīc suspicata filiū depilisse dr̄. Seruam uero græci ex Aetolia oriūdā fuisse dñt. noie Antipherā. ex quo apud nos i cheronea ꝓ æde matutæ æditus loꝝ tenēs ꝓnūciat. nū seruū igredi. nō seruā. nō Aetholū: nō Aetholā. ¶ Quæritis cur uetat accedere ancillas cur ꝓhibeat tēplū igredi suas. ¶ Odit. isectatur odio. ¶ Et canā. ego. ¶ Principiū odii. dicā uñ hoc odiū hūerit originē. ¶ Si illa sinit. si matuta ipsa ꝓmittit O Cadmea: o Ino Cadmi filia. ¶ Vna tua. mi. antiphera una ex ancillis tuis. ¶ Est sæpe solita ire sub am. tui cō. sæpe solita succūbere uiro tuo. ¶ Athamas iprob⁹. mīme ꝓbus. ¶ Furtim. occulte. ¶ Dilexit hanc. amauit antipherā. ¶ Ab illa. ancilla. Cōpit. cōptū habuit. ¶ Dari semina tosta icoæa agricolis. Illa illū docuit Ino cōiugē dare icocta semina his q arua colebant. ut falso ex oraculo ad expiationē posci diceret phryxū & hellē. de quo dixim⁹ in. iii. li. ¶ Illa qdē fecisse negat: dicit se Ino nō dedisse tosta semina. ¶ Sed fama recepit. accepit ita fuisse: & sic refert. ¶ Hoc ē. hæc cā. ¶ Cur sua man⁹ sit sibi odio cur odio isectet ancillas. ¶ Nō tñ mr̄ pia. religiosa. ¶ Adoret hāc. matutā. nō sacrificet huic & supplicet. ¶ Pro stir. sua. ꝓ salute aut ꝓsplitate filioꝝ. De hoc ēt agit Plu. ꝓble. xvi. cur apd hāc ipsā deā suis qdē filiis bona nō optā: Cū nepotib⁹ id tribuāt. an qd' Ino miri quodā. & hūano igēio eēt: & sororis filio mămā ꝓbuisse. In filiis uero ifœlix extitisse uī. an aīr poti⁹ qd' moralis. & pulchra ipmis cōsuetudo: & multū inter necessarios beniuolentiæ cōparās existimata est. Ipsa est uisa fuisse parū fœlix parens ideo non oratur pro filiis. qa ipsa parū fœlix fuit in filiis cum alterū extinctū a patre uidisset. cū altero se præcipitem dedit.

PAV. MAR.

Leucothea græce Matuta latine

portun⁹ palemon idem est

Antipheta in cheronea in æde matuta.

Quare matuta ñ oratur ꝓ filiis.

ANT. FAN. P.Rupti lii mots illi.idus iunias.

¶MANdabitis.Comēdabitis.¶Hāc tibi quo ppas.Fabulosū ē φ autor hic dicit.P.rutiliū cōsulē admonitū fuisse a mře matuta ne ppatet i Marsos sed igeniose a poeta fictū ē ut Rutilii iterit⁹ apti⁹ Matralibus iungeret.¶Luce mea mae.cō.ab ho.ca.Quarto idus iunias quo die ut supra ostēsum ē Matralia celebrāt. P.Rutili⁹ cōsul sagitta caput uulnerat⁹ teste Appiano piit ad lyrim fluuiū cāpaniæ i bello italico φ & marsicū di & extenuādæ iudiæ gřa sociale q̄uis ee uera ciuile fuerit.nā oē Latiū ac Picenū Hetruria atq; Campania & ipsa(ut inqt Florus)italia aduersus matrē suā hoc ē urbē Romā arma sumpserūt.Fuit Rutilio collega i cōsolatu iulius cæsar nō is cui successit augustus sed ali⁹.Cæteꝝ Ouid.hoc loco cecidisse inqt rutiliū ad tolenū flumen ubi octo romanoꝝ milia pieręcū ei⁹ legatus.C.marius cū hostib⁹ euētu meliore cōflixerit totidē.n.marsoꝝ milia iterfecit cū Tolenus fluuius cæsorū romanoꝝ arma & corpora i cōspectū marii detulisset.Meminit hui⁹ fluminis scriptor qdā quē si pace tua licuerit lectoe cādide noiaboris ē Horosi⁹.¶Quid frōtē cōtrahis?cū Homer⁹ ille Mātuan⁹ nō dubitauerit aliqd Ab Ennio mutuari.Marsi.ut.A.Gel.scribit otti dicūtur a Marso Circes filio. Vnde ils ui quadā genitali datum est ue uirulentoꝝ serpentium domitores essent a qbus sociale bellū marsicū noīauerunt.q̄uia pleræq; aliæ gentes a romanis desciuerint qa defectiōis initiū a Marsis sumptū est quo tpe ancilla serpentem pepit autore Plini.Sunt Marsi non longe ab urbe ut autor est strabo qui belli marsici meminit. Lege præterea Florum appianum & si placet horosiumi.suspicamur tolenum lyrim esse uel ei certe proximum flumen.

Tholen⁹ Fluuius

Marii Marsicū Bellum

Alterius prolem melius mandabitis illi

V tilior baccho q̄ fuit illa suis ¶li

¶Hāc tibi quo ppas mēorāt dixisse ruti.

Luce mea marlo cōsul ab hoste cades:

Exitus accessit uerbis:flumenq; theloni

Purpureū mixtis sanguine fluxit aquis:

PAV. MAR.

¶MELIVS mandabitis.p comēdabitis illi matutæ.¶Prolē al.filios fratrūsiant soroꝝ. Et i camillo Plu. inqt.& fratrū filios ań singulos frēs sub brachio ferunt.¶Fuit uti.ba.q fuit sorons fili⁹quē ipsa educauit. ¶Quā fuit suis filiis.f.¶Hanc ti.quo p.me.matuta cū Romæ postea coleret extructo illi tēplo oraculū ei⁹ cōsuluit Rutilius cōsul in marsos iturus.¶Monitusq; ē ne ppetaret.nam in matralib⁹ esset a marsis obtruncandus.Qđ ita euenit.& eadē postea die subsequentis anni Didius cū exercitu ab isdē fusus est.Hoc aūt bellū qđ ea tēpestate gestū est.alii appellauere socialem.nā oēs itali socii erant pplo romano.¶Alii italicū φ italia magna ex pte desciuit.Alii Marsicūq; a marsis originē habuerit.Id aliqua ex pte ex Epitomate Liuii pcipit & ex.L.Anneo floro Attigit & Strabo.ubi de piceno agit.dicens ultra picenū uestini sunt & Marsi.& peligni.& marrucini.& ferentani.& samnites ppli regionē montanā possidentes & mari nō admodū pximi.Hæc aūt natio exigua est.Cæteꝝ fortitudine cōspicua ostētata.Romanis eoꝝ sæpissime uirtute.p primū cū aduersus eos bellū gerebant.Secūdo cū ipsoꝝ militiæ societatē inibant. Tertio cū & libertatē & ciuitatis cōionē asseq uolentes:repulsam passi desciuerūt. Vñ marsicū exarsit bellū. Corphiniū pelignoꝝ metropolim.cōem uniuersis italis ciuitatē demonstrantes.Eāq; mutato noīe italicā appellātes. cōtra pplm ro.receptaculū ppugnaculūq; cōstituerūt.Adunatisq; cōplicib⁹ ipatores creauere.Bienio igit̄ ptraxere bellū.donec pfusum est.ut in ciuitatē cōiter uocarent.cui⁹ rei gřa tantū belli cōflatū fuerat incēdiū.Marsicū aūt ideo noīatum est bellū.q̄m a marsis rebellandi suscitatū fuerat initiū.p̄sertim a Popedio. hæc strabo. Appianus Cæsar.&.P.Rutillus lupus cōsules p̄erant.p̄tores qbuscūq; ex optimis cōsulib⁹ adiret Rutilio uidelicet Gneū Pōpeiū.p̄arentē Pōpeii illius q magnū cognomitat⁹ est.ac.Q. Cepionē.C. ppennam.C.Mariū.& Valerium Messalam. Sub sex.Cæsare.P.Lentulum.ac ipsius Cæsaris fratrem.& Tītū didium.Licinium Crassum.Cornelium Syllam.& præter hos Marcellum.Italis duces alii præerant cōmunes in cōmuni exercitu.Quibus omnibus præerant. T.Aphranius.C.Pontilius.Marius Egnan⁹.Q. Popedius.H.Paplus.M.Lāponius.G.Iudicialibus.Erius Asinius & Vectius Cato.Et post cōmemoratos duces paulo inferius.Rutilius consul.&.C.Marius supra flumen lyrim pontes transeundi causa non magno inter se spacio coniunxerant.Quibus Vectius Cato aduersus steterat.nō longe a Marii ponte. Clam itaq; noctu circa Rutilii pontem insidias in ualle disponit.Simul autem Rutilium uidere in transitu dissimulans insidiis educit.Pluribusq; inter arida necatis.Multos flumini immersit.Hoc in prœlio Rutilius ab hostibus sagitta caput saucius:non multo post interiit.¶Hæc ille rutilio.P.Rutili Lupe.¶Memorāt: referunt posteri.¶Hanc matutam.¶Dixisse tibi quo properas:quo acceleras ire in expeditionem.Consul.cum tu eris consul.¶Cadens:occumbens.¶Ab hoste marso:interficeris a marsis in isidiis a Vectio Catone dispositis.¶Luce mea:in meis festis:hoc est in matralibus.¶Exitus:finis.¶Accessit uerbis:nam ut illa prædixerat.ille eo die interiit & adeo fuit acerba romanis mors illius ut referent diem in fastos & illa quoq; clades luctuosa eodem bello.Q.Seruilius proconsul in oppido Asculo:cum omnibus ciuibus romanis:qui in eo oppido erat occisus est:pro qua clade saga populus sumpsit.¶Et flumen tholeni:i.Lyris amnis.ad lyrim enim pugnatum est cum consul periit.Qui fluuius Strabone teste Clanis etiam appellatus est & poeta hoc in loco tholenum pro lyride posuit.q; eo quoq; nomine appellatus fuerit.¶Sunt qui legerent flumenq; tholentii a tholento:quod per picenum labitur.Sed longe distat.& cædes de qua agit poeta non fuit in Piceno.ut iam diximus.¶Fluxit purpureum rubicundum.¶Aquis mixtis sanguine:p ptee ædem in eius ripis factam:& multos eius aquis immersos fluit lyris aquis sanguinolentis.¶Erat annus proximus subsequens.¶Didius.T.Didius unus ex prætoribus.¶Cæsus eadem palantide:i.interemptus eodem die:hoc est quarto iduum iunii.¶Ingeminauit opes hostiles:i.deest auxit uires hostium. Fusus enim ipse cum exercitu auxit marsorum meorum opes.

Vestini marsi peligni marucini ferentani. samnites i mōtibus habitant.

Liris fluuius glanis appellatus.

Tholenum pro lyride positum

¶ PALlantide cæsus eadem didius. Cecidit anno proximo. T. Didius unus prætorum qui ut scribit Appianus in bello Marsico sub cæsare fuerunt. Periitq; eadem die qua & Rupilius sed nō eodem anno. Cæsus est & alter Didius in Hispania circūuentus a Lusitanis sed longe post bellum sociale interfecto in ea prouincia. Cn. Pompeio magni Pompeii filio ut legimus in ultimo cōmentariorum qui Cæsaris appellantur: quāuis constet autorem eius Cæsarem non fuisse. Dicitur autem palantis siue palātias aurora uel a fratre pallante uel a patre ut aliis placet. ¶ Lux eadem fortuna tua est autorq; locusq;. Multas ædes Romæ Seruius Tullius dedicauit: quarum quæ secundum Tyberim fuit Fors Fortuna dicta est non fortia fortuna ut quidam crediderūt. Cuius uero festum Rumani hoc tempore celebrabant eam Nero in urbe aurea domo complexus est quam a palatio exquilias usque fecit teste Suetonio. Plynius Nerone principe in Cappadocia repertus est lapis duritia marmoris candidus atque trauslucens etiam parua parte fuluæ inciderant uenæ ex argumēto phengites appellatus. Hoc construxerat ædem fortunæ quam Seiā appellant a Seruio Rege sacratam aurea domo complexus. Quare etiam foribus optis interdiu claritas ibi diurna erat haud alio q̃ specularium modo tanq̃ inclusa luce non transmissa. M. Varro autor est ut idem Plinius tradita Tanaquil quæ & Caia cecilia uocata est factam togam regiam ungulatam in æde fortunæ. Cuius deæ signum a Seruio Tullio dicatum coopertum erat prætextis eius regis teste eodem Plinio quæ durauerunt ad Seiam exitum ita ut mirum fuerit nec defluxisse eas nec terendum iniurias sensisse annis DIx. Fuit in hoc templo Seruii regis simulachrum tecto uultu toga superiniecta uel ut lateret fortunæ dedecus quam pudere poterat amasse hominem serua natum atq; ad dignitatem regiām extulisse ut ancilla natus trabeā & diadema quirini & fasces meruit regum ultimus ille bonorum: uel ut populus Ro. interitu placidissimi regis incōsolabiliter dolens luctui parceret quē simulachrum eius detectum ad lachrymas impellebat. uel quod eadem imago uisa Tullia cuius admonitu rex fuerat interfectus oculis manū opposuisse dicit ac iussisse tegeret. Hæc statua (ut Vale. Max. refert) cum ædes fortunæ flagrasset stetit in sua basi flammis intacta: cuius titulus ut idem inquit seruili cognomine & regia appellatione perplexus unde rex ipse processerit & quo peruenerit testabat. Est autem sensus: Tuus est dies o fortuna tuus est ædis autor: tuus est locus. i. Roma quam tuo numine ad summum extu isti sicuti & Seruium regem.

¶ Proxim9 ānus erat pallātide uict9 ea
Didius hostiles īgemiauit opes: (dē
¶ Lux eadē fortūa tua ē: autorq; loc9q;
Sed sup iniectis qs latet iste togis:
Serui9 est iā cōstat eni: sed causa latēdi
Discrepat: & dubiū me q9q; mētis hēt:

ANT. FAN.
T. Didii mors. iiii. iunias
Fortunæ festū. iiii. id9 iunias fors fortuna feia
Tanaql dicta ē cū cecilia,
Seruii regis simulachrum
Tullia scelerata

¶ PALlantide dixit propter auroram. quæ dicta est paliantis filia. ut superius diximus. Lux eadem fortuna tua est: eodem die matraliorum: hoc est decimo die mensis Iunii est festum fortunæ. cui delubrum eodē in loco idem Seruius dedicaui: ubi erat eius simulachrum sed pannis uelatum. Huic rei triplicem affert poeta rationem uel quod a fortuna amatus est: sed puduit postea deam homini concubuisse. ideo uelatū esse uoluit: Vel quod Seruii morte confusa plebs mœrore & desiderio amissi regis: quod referebat imago a lachrymis temperare non poterat. Velauere igit imaginem: ut possent lachrymis adhibere modum Vel qd uelari uoluit: ne uideret sceleratam filiam parricidam. Sane Seruius Tullius: ut ex Dionysio excerpsimus: interfecto factione Martiorum Tarquinio prisco relictis duobus paruulis nepotibus: cum eius gener esset Tarquinio successit: anno quarto quinquagesimæ olympiadis: de cuius genere hæc referuntur. In corniculo urbe latiorum uir quidam regii generis mulieri coniungitur pulcherrimæ & pudicæ. Ocrisiæ nomine. Ipse Tullus cum urbs capta est a Romanis: pugnans moritur: ipsamq; Ocrisiam pgnantē exceptam e preda Tarquinius rex capit: datq; uxori domum: ex hac Ocrisia adhuc serua puer nascitur: quē a cognatione Tullium: a fortuna Seruium appellauit: q; eum seruiens peperisset. Alia de eo refertur fabula: quam postea referemus. A pueritia ad uirilem ætatem multa sub Tarquinio splendide gessit: affectusq; ab eo multis honoribus: & hunc sibi generum delegit. Regnum extincto Tarquinio Tanaquilidis hortatu aggressus est & in eo prudentissimū & magnanimū se regē semper gessit fortunaq; semp usus prospera p̄terq̃ ad exitum: filias duas habuit: quas Arunti & Tarqnio Tarqnii prisci nepotibus matrimonio collocauit: quarum altera mitis: altera immanis īgenii fuit: sic & ipsi uiri Tarqnius cū fratris uxore: quæ immanis erat rē habebat. Fratrē quia malus esse nollet: e medio ueniēs sustulit: in scelus hoc uxorē ipsius: cui stupro cōmiscebat habens adiutricē suæ ipsius sororē. Nuptam sibi pudicam fœminam: & filiorum sociā per eos dies isdē uenenis interfecit: nec priusq; quā pyræ maceratæ essent quæ infœlicia corpora susceperāt: epulū amicis dedit: nuptiasq; perfecit: homicidamq; sponsam in cubiculū sororis duxit: Tullium clementissimū regum: & de populo romano optime meritū palam interemptum. Neq; funere. neq; sepultura fungi permisit crudelis filia super Tullii corpus uecta e carpēto Tarquiniam uxorē tullii: & patris sui sororem: ubiq; beniuolam ne uirum lugere posset laqueo cōfecit Armis deniq; & malorum factione ad p̄cipatum trāsgressus est. Hic exitus tullii fuit: quē cum attingat poeta. nos quoq; ex historia referre nolumus. ¶ Cæteraq; p̄termissimus. paulopost. ¶ O fortuna eadē lux est tua: idem dies est tibi quoq; constitutus. ¶ Et auctor: idem Tullius: qui dedicauit ædem matutæ dedicauit & tibi. ¶ Et locus: idē: nam boario ædes consecrata: aut locū eundem dicas quod habeat sacellū iunctum. Sed quis latet æde superiniectis togis: cuius ē illa imago: quæ superpositis togis uelata est in tēplo. Seruius est: simulachrum Seruii Tullii. Hoc enim cōstat: manifestum est eum esse. Sed cā latendi: quare lateat. Discrepat. nam uaria affert. Et habet me quoq; dubium mentis: ego quoq; dubius sum: & nescio quam potissimum causam affirmem.

PAV. MAR.
Tarqniorū historia ēt Seruii mors & regnū actū fideliter
Crudelis filia sup p̄ris tullii corpus

ANT. FAN.

Porta fenestra

Tanaqlis uerba ad, pp̄l̄m per fenestrā

Seruii tullii mors

Tulliæ uerba cū tarqniū salutasset ad aurigā

uicus sceleratus

Indictiuū funus.

FVRtiuos amores:Ipse infra.Nocte domum parua solita est intrare fenestra. ꝑ Cōcubuisse hoi.Pudet deā succubuisse mortali.Cæcaq̧ in hoc uiro nō fuit.Fortunā quā cæcā dicūt in deligēdo sibi rege præstā tissimo cæca nō fuit. Vn̄ fenestralis noia porta tenet.Hæc porta fenestra dicebaꝰ ut Plutar.scribit in qōni bus apud quā fuit ut idē inqt thalamus qui fortunæ uocabaꝰ. Vel quia Seruiū regē fecūdissima usum fortuna cum ipsa rem habuisse fabulanꝰ ad quē eam per fenestram dicūt penetrasse:uel qa Tarqnio Prisco a pastoribꝰ occiso Tanaquil eius uxor p fenestrā populū allocuta multitudini psuasisse dīmt Seruiū, regē declararent. Vnde factum putant ut is locus fenestra uocaretur.Eam fuisse arbitramur in eo muro quo tarquiniꝰ priscus urbem circūdedit.Est & fenestra interdū minusculū hostiū in factario quo uerbo usus est Ennius ut Macrob. refert ꝑ Multa toga.multis togis. Vnde ait supra.Iniectis quis latet iste togis.ꝑ Post tullii funera:post mortē regis beniguissimi:ac de Romanis benemeriti.ꝑ Nec modus ullus erat.Non erat finis dolori & lachrymis plebis: sed crescebat luctus cum uidereꝰ regis simulachrū.ꝑ Adductus intus agemus equos.Flectemus equos giro breuiore hoc est paucis rem explicabimus . Coniugio sceleris mercede parato:Seruius tullius cum duas filias alterā ferocē alterā mitē haberet:& totidē tarquinii prisci filios eadem moꝝ diuersitate uideret ferocem mitismitem feroci in matrimoniū dedit.Sed mites perierūt fraude potius q̄ forte ut Oui.sentit hoc loco:feroces hoc est tarquinium supbum & tulliā moꝝsimilitudo cōiunxit.Vnde factum est ut Seruius ad curiā se conferens fuerit interfectus:super cuius cadauer tullia cum tarquinium Regem salutasset ac domum reuerteretur carpentum egit. Quaꝫ ob causam uicus ille sceleratus ..ctus est qui prope uicuꝫ Cyprium fuit ut autor est Varro. Quamuis Dionysius tradat uicum Cyprium eum esse qui impius siue sceleratus appellatus est.Quod uerum esse nō credimus aliter sentiente Varrone.Licet in summo uico cyprio Seruius fuerit interfectus. Nostræ cede sororis. Quam interfecerat Tarquinius ueneno. ꝑ Fratris.Quem tullia eodem modo creditur occidisse.

Tū dea furtiuos timide ꝓfiteꝰ amores,
Cælesteq̧ homini cōcubuisse pudet:
Arsit eni magna correpta cupidie regis
Cæcaq̧ in hoc uno nō fuit illa uiro:
Nocte domū pua solita ē itraꝰ fenestra
Vnde fenestralis nomia porta tenet:
Nūc pudet & uultꝰ uelamie cęlat ama/
Oraq̧ sūt multa regia tecta toga:(tos
An magis ē ueꝝ(post tali fūera) plebē
Cōfusam placidi morte fuisse ducis:
Nec modꝰ ullꝰ erat crescebat imagie lu.
Donec cōpositis occuluere togis(ctꝰ
Tertia cā mihi spacio maiore canēda ē
Nos tñ adductos itus agemus equos:
Tullia cōiugio sceleris mercede parato
His solita est dictis extimulare uirū:
Quid iuuat eē pares te nr̄ę cęde sororis
Meq̧ tui fratris:si pia uita placet:
Viuerē debuerāt & uir meꝰ & tua cōiūx
Si nullū ausuri maius eramus opus:

PAV. MAR.

Porta una eo., mana dicta ē fenestra q̄ ꝑ fuiꝰ rex p eā ē allocutus fortunā

Arūs ulr tuiliæ primus ueneno est necatus

DVM Dea furtiuos:prima causa:atque ad fortunam referturq̄d amauerit tulliū. Sed postea cū puderet deā hoi succubuisse texit amari regis imaginē.Sed locus ide fabulæ datus.Qd̄ tullius oī uera fortūa ꝓspa usus ē ꝑ Dū dea:fortūa.ꝑ Timide pro.cū timiditate exercet.ꝑ Amores fur.occultos.ꝑ Et pu.cœ.erubescit dea cœlestis fortūa.ꝑ Cōcubuisse hoī:hūisse rē cū mortali.ꝑ Arsit.n.fortuna correpta magna cupidine regis: q̄si succēsa magno amore regis tullii.ꝑ Et in hoc uno uiro in rege tullio solo.ꝑ Nō fuit cæca:sed occulta Effingiꝰ.n.cæca fortūa.qa merētes deprimit imerētes extollit:nūc erigit:nūc sternit.& nunq̄ i eodē statu psistit:i tullio nō fuit.cæca:qa sempꝰ illi ꝓspa affulsit.ꝑ Et solita fortūa itrare domū:solebat illa igredi ad tulliū.ꝑ Nocte pua fenestra nō p patentē portā:sed furti p fenestrā exiguā & noctis tpe.Vn̄ ex quo.Porta tenet noia fenestellæ.Porta appellaꝰ fenestra.Plu.xxxv.ꝓble.ita inqt.Quidā qd̄ portā unā fenestram appellāt:apd̄ quā fortūæ thalamus positꝰ est.An qa Seruius rex fecūdissima fortūa sē hūisse creditus est. cū p fenestrā ad eū penetraret.An hoc fabulosum illud aūt ueꝝ tarqnio prisco Romæ regnāte.cū is a pastoribꝰ eēt occisus:tanaql eiꝰ uxor:mulier sane prudēs & fortis p fenestrā pp̄l̄m allocuta multitudini psuasisse dī.ut Seruiū regē declararent ex eo factum est:ut locus ille ita appellareꝰ.ꝑ Nūc pudet:fortuna factl. ꝑ Et cœlat tegit. Vultus amatos:uultus tullii quē amauit.ꝑ Velamine togis seu qbuscūq̧ pānis.ꝑ Et ora regia,uultus Seruii regis.ꝑ Sunt te.uelata.ꝑ Multa toga.cū habeat caput togis inuolutū.An magis est uerū.An hæc est uerior ratio.ꝑ Post funera.post mortem.Tullii regis.ꝑ Plebē conturbatā.ꝑ Morte placidi ducis.morte benigni regis. Fuit.n.plebs mœsta amisso per iniuriā bñmerito rege.ꝑ Nec erat ullus modus.ꝑ Luctus cre.lma.cum uidereꝰ imago regis crescebat dolor:& cum non poterat adhibere modū mœrori.ꝑ Occuluere.uelauere imaginē.ꝑ Togis cōpositis.superiectis.sic uelata imagine modū posuere lachrymis.ꝑ Donec usq̧ quo.ꝑ Tertia cā.hāc tertiā cāꝫ refert ad sceleratū filiæ facinus.ꝑ Est canendam referēda a me.ꝑ Maiore spa.pluribꝰ uersibꝰ.ꝑ Nos tñ agemus intus equos adductos q̄si reflectemus cursuꝫ & nō ero lōgior:sed paucis expediē.ꝑ Adductos:idē q̧ recuruatos.ut i hero Est sinꝰ adductos modice falcatus in arcus.ꝑ Tullia:tulli regis filia.Est solita extimulare:sollicitare. Viꝝ.tarqniū.ꝑ His dictis.his uerbis.ꝑ Parato cōiugio:posteaq̄ parit matrimoniū.Mercede sceleris.ꝑmio crudelis facinoris.nā Arūs eius primus uir uenēo necaꝰ est.ea potionē porrigēte.& eius sorore ueneno quoq̧ extīcta.Quid iuuat eē pares:uerba ipsiꝰ tulliæ ad tarqniūq̄d ꝓdest:si si i patrādo scelere pes sumus.ꝑ Te s. eē parē. Cæde nr̄æ sororis,qa sororē meā tibi nuptā ueneno cōfecisti ꝑ Et me cæde tui fris:qa uenēo ego fratrē tuū & uiꝝ meū

peremi. Quid igit̃ pdest si tu sororẽ meã interfecisti:& ego fratrem tuũ necaui. ¶ Si placet uita pia quasi si deinceps pii eẽ uolumus:& in scelere nõ pseueramus. & Photinus apud Lucanũ in. viii. pharsaliæ. Exeat au sa q uult eẽ pius:ul̃ rt⁹ & sũma ptãs Nõ coeunt semp mutuenquẽ seua pudebunt. ¶ Et uir meus:sarũs fr̃ tu us,quẽ ego pdidi. ¶ Et cõiunx tua:quæ erat soror mea. ¶ Debuerãt uiuere:& nõ a nobis tã miserrime neca ri. ¶ Si nullũ malus opus eramus au furiis audentes aggressuri non eramus maiora facinora.

Et caput & regnũ factũ ẽ dotale parẽtis
Si uir/es indictas exige dotis opes:
Regia res scel⁹ ẽ socero cape r̃gna neca
Et nr̃as patrio sãguĩe tinge man⁹ (to
Talib⁹ instructus solio priuatus in alto
Sederat/attonitũ uulg⁹ ad arma ruit
Hic cruor & cædes ĩfirmaq; uicit̃ ætas
Sceptra gener socero rapta supb⁹ hẽt:
Ipse sub exqlis ubi erat sua regia cæsus
Cõcidit indura sanguinolẽtus humo:
Filia carpento patrios initura penates
Ibat per medias alta ferox q; uias:
Corp⁹ ut aspexit lachrymis auriga pfu
Restitit:hũc tali corripit illa sono: (sis
Vadis an expectas pciũ pietatis amarũ
Ducin q̃ inuitas ipsa per ora rotas
Certa fides facti ẽ:dict⁹ scelerat⁹ ab illa
Vicus:& æterna res ea pressa nota ẽ:

¶ ET ca. & reg. fa. est do. pa. Dat̃ tibi in dotẽ & caput pa tris & regnũ si uir fueris. ¶ Indictas exi. do. opes. Ad quas uocatis nisi es demens:Hinc indictiuũ funus dicebant ad qd̃ p pconẽ euocabant̃. ¶ Regia res sce. est:Seneca ĩ thye ste:Sãctitas pietas fides priuata bõa sunt qua iuuat reges eant. Luc. Exeat aula q uult eẽ pius. ¶ Solio pri. al. sede. ¶ Nõdum rex creatus sedit in solio regio. Lege Liuium: ¶ Sceptra ra. Regnũ qd̃ targnius supb⁹ rape malui q̃ ex pectare. ¶ Sub exq. ubi erit sua re. Exqlias habitauit Ser. & auxit teste Liuio. Vñ Varro scripsisse inqt alios exqlias dictas qd̃ excultæ a rege Tullio fuerint:alios ab excubiis regis. Hinc Ser. Tulli⁹ a Solino dĩ Exqlinus. ¶ Cõciditi terfectus est ab his q missi a Tarq. fugiẽtẽ cõsecuti fuerãt Id (ut inqt Liui.) qa nõ abhorret a cetero scelere creditur admõitu Tulliæ factũ. ¶ Patrios initura penates: Tullia ĩ foro euocauit uiq; e curia regẽq; prĩa appellauit a quo fa cessere iussa ex tumultu cũ se domũ recipet puẽisset q; ad sũmũ cypriũ uicũ flectẽti carpẽtũ dextra ĩ urbiũ cliuũ ut ĩ collẽ exqliaꝝ eueheret̃ restitit pauidus at inhibuit frenos is q iumẽta agebat iacẽtẽq; Tulliæ Ser. trucidatũ ostẽdit quæ p patris corpus carpẽtũ ægisse di. ¶ Preciũ pie. ama. Grauẽ pœnã pietatis ¶ Inultas:teriã si rotæ reluctentur & agi nolint ¶ Vicus sceleratus uicus Romæ appellatur q cum Tarq. supbus interficiẽdu; curasset Ser. regem soce rum suum:corpus eius iacẽs filia carpento supuecta sit p perans in possessionem domus paternæ.

ANT. FAN.

Seneca ait scelitaa ris pietas fides pri uata sunt bona

Exquiliæ

Quia cur rũ duxit sup corp⁹ patris tul la ideo datus est Scelerat⁹ uicus

¶ ET ca. pa. caput tullii pr̃is mei ¶ Et re. qd̃ possidet. ¶ Et fa. do. q̃si debet̃ tibi iure dotis:qa ego filia sum hæres:& uitæ pr̃næ & regni:hæc ego tibi p dote debeo. ¶ Si tu es uir meus:Cui ego dotẽ debeã. ¶ Exige pete & debito. ¶ Opes do. idi. q̃ tibi dictæ:& cõstitutæ sũt. ¶ Regia res sce. ẽ:ne posset targnius illd̃ obice re:Sũmã eẽ ipietatẽ seuire in soceꝝ:aut uelle p scelera regnũ occupare:refellit illa a snia arguẽs:qd̃ ad ty rãnũ ptinet exerce scelera:Ide ẽ illud Luca. ¶ Libertas sce. ẽ:q̃ regna inuisa tuet̃:& Cice. ĩ officiis refert Cæ sarẽ dicere solitũ illd̃ Si illd̃ uiolãdũ ẽ iniurãdũ regnãdi cã uiolãdũ ẽ. ¶ Socero ca. re. ne. occupa. regnũ ĩterfecto tullio ¶ Et tinge:iificias ¶ Manus no. san. pa. spgant̃ man⁹ meæ cruore pr̃is mei ¶ Talib⁹ isti. ĩstiga tur:& stimulat⁹ Tarq. his uerbis uxoris ¶ Sederat pri. ĩ al. solio. añq̃ rex a pplo declaret̃ icõscẽdit regiũ soliũ. ¶ Vulgus atto. exterrita plebs scelere ¶ Ruit in a t. nã alii p Tarquinio:alii p Ser. sũpsere arma. Et Li. inqt tar quiniũ ĩstinctũ muliebrib⁹ furiis & ut agẽdæ rei tps uisũ est stipatũ agmĩe armatoꝝ in foꝝ irripuisse. Inde oĩb⁹ perculsis pauore in regia sede p curia sedẽtẽ:pr̃es in curiã p pconẽ ad regẽ Tarq. citari iussisset cõuenis seq; illos pseqt̃ & illũ cãm in Tulliũ egisse. & paulopost Tulliũ ĩterẽptũ:& regnũ a Tarq occupatũ. ¶ Hic cru. fũdit̃. Hic cædes:cõmittunt̃ ¶ Aetas:ĩfirma:ĩualida ætas senilis ¶ Vincit̃:nã uastior & robustior targ nius iuuenis facile uicit decrepitũ senẽ ¶ Supb⁹: Targnius cognomẽto supbus ¶ Gener Tullii cui⁹ filiã hẽ bat uxorẽ ¶ Hẽt sce. ra. so. regnũ qd̃ socero ui eripuit. ipse: Tulli⁹ ¶ Cesus sub exq. ubi erat sua re. pẽptus in Cyprio uico exqliaꝝ ppe suas regias ædes ¶ Hitauit. u. in exqliis Ser. Occidit:q̃si moriẽs cecidit ¶ Sãguio lẽtu:sãguĩe plenus ¶ In du. hu. ĩ solido tellure:de ei⁹ morte Liui. Tũ Targni⁹ inqt. Necessitate iã ipsa cogẽ te:ultra audere:multo & etate:& uirib⁹ ualidior:mediũ arripit Ser. elatũq; e curia in inferiorẽ ptẽ p gradus deiicit:inde ad cogẽdũ senatũ in curiã redit ¶ Fit fuga regis apparitoꝝ atq; comitũ. Ipse ppe exãguis cũ se mi-nauim⁹ regio comitatu domũ se recipet:puẽisset q; ad sũmũ cypriũ uicũ:ab his q missi a Tarq. fugientẽ cõsecuti erãt:iterficit̃. credit̃:qa nõ abhorreret a cætero scelere:admõitu Tulliæ id factũ. ¶ Filia. ¶ Tullia. ¶ Alta:sublimis. ¶ Et ferox:crudelis. ¶ Ibat p me. ui car. uehebat̃ illa curru p urbẽ. ¶ Initura pa. pe. itura in regiã pr̃is:& Liui. Inqt Carpẽto certe id qd̃ satis cõstat ĩ foꝝ iuecta:nec reuerita cœtũ uiroꝝ:euocauit uiꝝ e curia:Regẽq; pria appellauit:a quo facessere iussa ex tãto tumultu cũ se domũ reciper peruenisset q; ad sũ mũ Cypriũ uicũ:ubi dianiũ nup fuit. flectẽti carpẽtũ dextra ĩ urbiũ cliuũ ut ĩ collẽ exqliaꝝ eueheret̃:resti tit pauidus:atq; ĩhibuit frẽos is q iumẽta agebat:iacẽtẽq; dñæ. Ser. trucidatũ ostẽdit: Fœdũ ĩhumanũq; in de tradit̃ scelus:monumẽtoq; locus ẽ: Sceleratũ uicũ uocãt quo amẽs agitãtib⁹ furiis sororis ac uiri:tullia p pr̃is corpus carpẽtẽ egisse fert̃:ptẽq; sãguĩs ac cædis pr̃næ:cruẽto uehiculo cõtamiata ipa re sp atq; tulit se ad pẽates suos uiriq; sui. & reliq̃. ¶ Aurigã:is q iu. agebat. ¶ Vt postq̃ ¶ Aspexit cor. Ser. ipm trucidatũ ¶ Restitit:hæsit & cõstituit equos. ¶ Lachry. pfu. nõ. n. potuit cõtinere ĩspecto regẽtã miserrime trucidato ¶ Illa:Tullia. ¶ Corripit:hoc est increpat. ¶ Hunc:aurigã. ¶ Tali so. his uerbis. ¶ Vadis:pgis ne quo dẽs.

PAV. MAR.

Q̃õo tar quini⁹ ge ner occi dit seruiũ regẽ senẽ

Cypri⁹ ui cus ubi dianiũ nu p fuit fle ctẽti iter ĩ collez ex quiliaruz

Cyprus li gua sabia significat bonum omenip cõtrariuz sceleratus

An expe.ama⁊ pre.pie.q̃si expectas ne uerberarat aut crucẽ ꝓ hac tua in patrẽ meũ pietate. Duc inq̃iage dico. Rotas inuitasicutrũ ẽt renitentẽ. Per ipsa oraspatrisis Certa fi.fa.est:q̃si certũ est ita factũ fuisse. Vicus est di.sce.ab illa:a scelere & ĩpietate filiæ. Vicus p quẽ egit currũ supra cadauer prñũ. Scelerat⁹ di ctus est:seu ipi⁹. Ná Dioñ. inqt:Hicq̧ uicus cyprus pri⁹uocat⁹:ex illo diro scelestoq̧ facinore a Romáis in gua pria uocaſ ipi⁹ & Var.inqt. Vicus cyprius a Cyprotqď ibi sabini ciues additi cõsederuntq̧ a bono oie id appellarũt. Ná cyprũ sabine bonũ:ꝓpe hũc uicus scelerat⁹ dictus a Tullia tarqnii supbi uxoreiqď ibi cũ iaceret pr̃ occisus supra eũ carpẽtũ:mulio ut misceret iussit. Põpe.aũt ait. Scelerat⁹ uic⁹ Romæ appellaſ:qď cũ tarqnius supbus iterficiẽdũ curasset Seruiũ regẽ soce⁊ suũ:corpus eius iacẽs:filia carpẽto supuecta sit. ꝓperás in domus paternæ possessionẽ. Et ea res est pressa:imꝓssa & signata Aeterna no.æterna ĩfamia.

ANT. FAN.

Post tñ hęc cã ẽ tẽplũ monumẽta parẽtis
Tangere:mira qdẽ sed tñ acta loquor
Signũ erat ĩ solio r̃sidẽs sub imagie tulli
Dicitur hæc oculis opposuisse manũ.
Et uox audita est:uult⁹ abscõdite nr̃os:
Ne natæ uideant ora nephanda meæ:
Veste data tegiſ:uetat hác fortuna mo (ueri
Et sic e tẽplo ẽ ipsa locuta suo:
Ore reuelato cum primũ luce patebit
Serui⁹:hæc positi prima pudoris erit:
Parcite matronæ uetitas attingeř uestes
Solẽnes satis est uoce mouere ꝑces:
Sitq̧ caput semp romão tectus amictu
Qui rex romana septimus urbe fuit:
Arserat hoc tẽplũ:signo tñ illo pepercit
Ignis opem nato mulciber ipse tulit:
Nácq̧ pater tulli uulcanus ocricia mater

TEMplo:ia dẽ fortũæ ubi erat Seruii simulachrũ Ve tat hác &c. Nõ uult moueri uestẽ sed tegi regis simulac⁊ Hæc positi &c. Facesset oĩs pudor ex urbe q̃ die reuelabi tur Seruii regis effigies Parcite matronæ &c. Ne amit taris pudorẽ ac matronale decus Qui rex &c. Atq̧ septi mus rex romão⁊ Tarquinius fuit cui cognomẽ supbo ẽ ex moribus datũ. Sed Oui. hoc loco. T.tatiũ regib⁹cõnu merat quẽ Romulus in societatẽ regni receptusfacitq̧ ꝑm ritũ poeta⁊ quos delectat uarietas. Sed & Solinus soluta ofone scribẽs tatiũ regib⁹adiungit ubi qb⁹ in locis reges hitauerit docet. Signo tñ &c. Vale. Max. & Dioñ. idez memoriæ ꝑdiderũt. Est aũt signũ hoc in loco simulacrũ Pater tulli uulcanus. Tarqnio prisco regnãte Ser. Tul. ex ancilla Cressa q̃ qdá ocresitẽ:alii ocretiá:alii ocrisiá uo cát idibus augusti natũ accepimus. Vñ is dies suo⁊ fest⁹ erat autore Festo. Ea sedẽte ad focũ tanaqlis ferũt genita le in cinerib⁹ apparuisse & ancillá inde grauidá surrexisse ex q̃ seruiũ natũ laris siue uulcani filiũ crediderũtq̧ opio cõfirmata ẽ cũ uisa est flámæ spẽs ei⁹ dormiẽtis caput am plexa:cui q̧ ex sua nato Romæ sũma cũ laude & claritu die ipa re cõtigisset Romái ut qdá ex ipsis suspicati sunt fortuná primigeniá coluerũt. Liui.át nõ existimat Ser.e sua natũ sed eo⁊ hæret sniæ q̃ corniculo capto Seruii tul li q̧ priceps in illa urbe fuerat grauidá uiro occiso uxorẽ cũ inter reliquas captiuas cognita eẽt ob unicá nobilita tem a regina romana seruitio ꝓhibitá ferunt partum Ro mæ edidisse pr̃sci Tarquinii domo. Dionysius fabulosa quædam scribit quæ referre non placet.

Titus tatius ab Ouidio hic inter reges narratur

Serui. rex uulcãi filius credit⁹

Fortuna primigenia

PAV. MAR.

POst tñ est ausa hoc:scelerata Tullia. aliud quoq̧ ẽ ausa nefas. Tãgere mõumẽta parẽtis:infre fortũe tẽplũ qď pr̃ cõsecrarat. Loquor mi.refero admirabilia. Sed tñ acta:sed uera dicimus. Erat signũ resi dẽs in solio:erat simulach⁊ qď sedere in regio solio uidebaſ. Sub ima.tul. effigie ipsius regis. erat enim Tullii imago. Diciſ hæc imago opposuisse manũ oculis:uelauisse oc̃los opposita manu. Et uox au.ẽ qa ipsa imago locuta Absčõ.uelate. Vultus no.tegite oculos & ora nr̃a. Ne ui.ne nr̃i uultus:aut ocu li nr̃i cõspiciant. Ora ne.sceleratos uultus. Meæ natæ:Tulliæ filiæ. Tegiſ.ipsa imago. Data ue. su pinjecta toga. Fortũa:cuius est ipsa ædes. Vetat mo.hác uestẽ:non patiſ detegi uultus Tullii. Et sic ip sa fortũa. Est lo.ex tẽ.suo.locutũ est fortunæ simulach⁊:ex ædeiquá illi Tullius dedicarat. Qua luce primũ patebit Ser.ore reuelato:q̃ die detecto uultu imagis:apte cõstabit eá eẽ tullii Hæc dies Erit pri. po.pu.q̃ deponeſ a senatu & po.ro.pudor:ná quoad uelata erit imago:semp uos pudebit táti sceleris:cũ sn stinueritis regẽ optimũ trucidari. Sinite ergo tectá esse imaginẽ:ne cũ uelamine eius pudorẽ quoq̧ ur̃z de ponatis. Matrõæ par.attin.uetitas uestes:nolite uos romáæ matrõæ uelamia huius simulachri tõringe re:qď uetitũ est uobis. Satis est uo.mo.solẽnes preces.satis est adorare.& solẽniter uerbis præcari. Et caput regis. Sit semp tectũ.uelatum. Romano amictu:romana toga. Qui in romana turba fuit rex sextus:qui romæ sextus a romulo regnauit in multis codicibus scriptum est.qui rex in nr̃a septimus urbe fuit sed deprauatus est locus.ná nõ septimus ille rex.sed sextus:nec numerabo ego inter reges.ná eẽt ma ior numerus Arserat hoc templũ. flagrauit aliqñ ea ædes. Tamen ille ignis.quo templũ arsit. Pepercit sig.quasi non attigit simulach⁊ regis:De hoc Alycarnaseus ita inquit. In fortunæ templo.quod ipse con struxit statua eius posita lignea inaurata.orto incendio.cõcrematisq̧ & corruptis cæteris sola permansit nulla accepta p ignez labe Ipse mulciber. Vulcanus.qui deus est ignis Tulit opẽ nato.imagini sui filii Nácq̧ Vulcãus fuit pr̃ Tullii. Natus qdẽ Tullius est his quos paulo superius retulimus parẽtibus. Mul ti tñ Vulcani filiũ putauerũt. Refert hoc a Dion.sed fabulosum esse asserit. Ab ara enim inquit regnũ. sup qua & alia pagunt romani sacrificia.& primitias cœna⁊ sacrát.ortũ esse sup ignẽ panẽ dicũt. Spectasseq̧ hunc primá Ocrisiá ferentẽ.ut cõsueuerat sup ignẽ ramulos:ac cõsestim regi.& reginæ.hoc narrasse Tarq niũq̧ audientẽ uidentẽ monstrũ mirabundũ cõstitisse. Tanaquilidẽ aũt cũ in cæteris sapientẽ.tum ue diui natione nemini cedentẽ hetrusco⁊ dixisse regi ponẽdi genus futu⁊ ab ara regia.melius q̃ ex natura hũa.

Tempiũ fortunæ i quo imagines regum ex ligno inaurato ponebantur

Fabulosum Seruiũ esse filium uulcani

na & cõmixtione mulieris cũ mõstro. Quæ cũ aliquo℞ pdigio℞ inspectores declarat̃et uisum eẽ regi eácui priæ mõstrũ apparuerat:in eius cõsortiũ ire. Postea cõptã mulierẽ iclusam eẽ in id cõclaue solãi in quo uisũ erat. Cõmixto ei quodãuel deo℞ uel lariũ & p⁹coitũ nõ appaiẽte sine Vulcão ut putãt sine ali quo heroe dõestico grauidã mulierẽ cõgnou tpe Seruiũ pepissé:hác fabellã had mĩũ credibilẽ apparẽ Altera qdã illustratio i eo uiro mirabilẽ & sopiata man⁹ icredibilẽ facit.sedẽtẽ i spõsali regũ cubicl'o ignis supra caput ei⁹ effluxit:idq̃ mr & regis uxor spectãt & qcũq̃ cũ biis fœis eo loco tũc astabãt.pstitit q̃ eo u q̃ flãma:caput ei⁹ colluştiã:sidõec ipm accurrẽs mr excitant. Hæc ille poeta Vul. fuisse inqt patrẽ Tullii

Præsignis facie corniculana fuit:
Hác secũ tanaql(sacris de moŕ pactis)
Iussit in ornatum fundere uina focum
Hic inter cineres obsceni forma uirilis
Aut fuit aut uisa est sed fuit illa magis:
Iussa foco captiua sedet:cõcept⁹ ab illa
Seruius:a cœlo semina gentis habet:
Signa ddit gẽitor tũc cũ caput igne co-
Cõtigit:iq̃ cõis flãme⁹ hæsit apex(rusco
Te quoq̃ magnifica cõcordia ddicat
Liuia:quã chara pstitit illa uiro:(æde
Disce tñ ueniens ætas ubi iulia nunc est
Porticus:immensæ tecta fuisse domus

CORniculana:ab oppido Latii corniculo unde cor niculanus deducitur ut a pesto pestãus a beneuento be neuentanus. A cœlo:a deo uulcano. Signa dedit geni tor:cum Ser.dormienti flãma ut diximus circũ eius ca put emicuit:qđ Vir.transtulit ad Ascanium:ut ecce leuis summo uertice uisus iuli fundere lumen apex tactuq̃ in noxia mollis lambere flãma comas & circũ ipa pasci.Li uius scribit cũ somno flãmã abiisse:ac reginã uiro pdixis se.Lumẽ eũ quõdã rebus eo℞ dubiis futu℞ psidiũq̃ re giæ afflictæ.Fuit.n. Tanaq̃l.ut inquit Diony.sapiẽs & q̃ diuinatione nulli cederet hetrusco℞. Te quoq̃ magni fica cõcordia dedicat æde Liuia:Lege q̃ diximus de hac æde in primo buius opis libro:ubi q̃ ad hãc rẽ attinẽt ex plicauimus:ita ut hic locus nullã dubitationem afferre possit. Cato uiro:Augusto cui Liuiam inqt præstitisse unanimitatẽ atq̃ cõcordiã. Vbi liu:a nunc est porticus Iulius cæsar post põtificatũ maximũ babitauit domũ pu blicã in uia sacra cũ antea in subura modicis ædibus ha bitasset:ut Sue.tradit.Eã domũ postea ut nõnulli uolũt cũ iulia neptis Augusti profuse nimiũ extruxisset Augu stus qui teste Tarquillo ampla & opera ptoria grauabat ad solũ diruit in cuius area Liuia.porticus ædi ficata est unum ex opibus q̃ augustus fecit sub noie alieno tãta pulchritudine ut qui eam cõtemplabant egregiis operibus adornatam exteriora obliuione delerẽt.ut autor est Strabo.Ply.scribit in porticibus Li uiæ fuisse uitem unam quæ subdiuales deambulationes umbrosis operculis opacauit & fœcũda fuit mu sti amphoris duodenis. Ad porticum Liuiæ Vespesianus postea pacem suam ædificauit.

MAter fuit ocrisia corniculana:ex corniculo latino℞ oppido:ut supius dixi. Præsignis facie.quasi p̃ stãtis formæ. Tanaq̃l:regina Tarquini prisci cõiunx. Iussit hãc:Ocrisiã. Fũdere se.ui.i fo.or. quic qd uini superat e sacris fũdere in focũ sacrificii. Peractis sa.de mo.postea q̃ pfecerat sacrificia patrio ritu. Hic iter cineres q̃ erãt in ipso foco. Aut fuit:aut uisa fuerat certe fuit:aut ita apparuit. Forma uirilis: mẽbri.s. Obscenimã obscœni penis forma est uisa. Sed fuit illa ma.reipsa fuit. Captiua:serua ocrisia Iussa a Tarquinio & Tanaq̃lide. Sedet foco:ubi ea forma erat. Serui⁹.rex. Cõcept⁹ ab illa ocrisia & forma uirili. Hẽt se.gen.a cœ trahit gen⁹ a diis cœlestib⁹. Genitor:i Vulcan⁹. Dedit signa:qbus cõsta ret suũ eẽ filiũ. Tunc cum cõtigit caput Seruii. Coruſco igne splẽdida flãma. Et apex flã.in apicem assurgẽs. Hæsit in co.ipsi⁹ Tullii:hoc a Dionysio refert:ut mõ diximus. Meminit & Vale. Liu. aũt in re gia inquit pdigiũ uisom:euẽtũq̃ mirabile fuit:puero dormiẽti:Cui Seruio tullio nomẽ fuit:caput arsis se ferunt multo℞ in conspectu. Plurimo igit̃ clamore ide ad tãtæ rei miraculũ orto:excitũ regẽ & cũ qdã familiariũ aquã ad extinguẽdũ ferret:ab regina retẽtũ:sedato q̃ iã tumultu moueri uetuisse pue℞ donec sua spõte expectus eẽt:mox cũ somno flãmã abiisse.Tum adducto in secretũ uiro Tanaquil uides ne tu pue℞ hũc:inqt quẽ tã humili cultu educamus.Scire licet hũc lumẽ quõdã rebus nostris dubiis futu℞ p̃s diũq̃ regiæ afflictæ.Proinde materiã ingẽtis publice:priuatiq̃ decoris:oĩ idulgentia nr̃a enutriamus:inde pue℞ ĩbe℞ ceptũ hẽri eruditiq̃ artibus:qbus igenia ad magnæ fortunæ cultũ excitant̃. Te quoq̃ ma. eodẽ ẽt die festũ est cõcordie cuius ædẽ Liuia augusta dedicauit:& in.i.lib.diximus:autore Tranquillo a Tyberio post germanicũ triũphũ cõcordiæ ædẽ dedicatã:& poeta asserebat a liuia cõstitutã:ibui⁹ ergo de dicationis festũ quarto die iduũ ianua.celebrat̃. Fuit & lõga añ alia ædes cõcordiæ a Camillo uota:de q̃ in prio dictũ:& post Camilliũ Flauius gñus libertini ædilis:ædẽ & ipse cõcordiæ in ædes Vulcãi summa iui dia nobiliũ dedicauit.O cõcordia:liuia aug. Dedicat te me æde:hoc ẽ dedicauit hoc ẽt die liuia tibi ma gnificã ædẽ. Quã:i cõcordiã. Illa pstitit cato uiro:Cæsari aug.nã summa cũ cõcordia:cũ eo ad extremũ usq̃ diẽ uixit. Disce tñ ætas ueniẽs:id:scite posteri. Fuisse tecta im.do.fuisse igẽtis ædes. Vbi nũc est por.liui:ita a liuis drusilla cognoiata.Et.n.ubi portic⁹liuia extructa fuit:magnæ ædes Cæsaris steterant:& ut Trãq̃lius scribit:habitauit prio iuli⁹cæ.in suburra modicis ædib⁹:Post aũt põtificatũ maximũ in sacra uia domo publica:& Ply.cæsar inqt dictator totũ fo℞ romanũ:uiãq̃ sacrã ab domo sua in cliuũ usq̃ capito liũ in munere gladiatorio lintheis cõtexuit.Aliq dñt eã fuisse domũ quã Augu.sũptuose nimis a liuio or natã ad solũ usq̃ dirui fecit in cuius area portic⁹ liuia cognoiata postea structa fuit:ad quã deinde ceste Ply.Vespesian⁹ pacẽ suã ædificauit:ibi pprie ædẽ cõcordiæ dedicauerat. Ve℞ imẽsæ ædes Cæsaris cum i uidia magnitudis & ornat⁹ alios lædere uiderent̃:ab Octauio diruţæ sũt:& ibi extructa ẽ ipsa portic⁹liuia.

Ignis i ca pite Seruii in cunis

ANT. FAN.

Tanaquil pi tissima in auspici is fuit

Concor diæ festũ iiii.idus iun.

Vbi fue rit cõstitu ta.Liuia porticus

PAV. MAR.

ocrisia ca ptiua fuit mr̃ serui

Concor diæ tẽplũ fuit cõsti tutũ post germani cũ trium phum.

Liuia dru silla co gnoiata

Tẽplum pacis fuit cõstitutũ ubi fuit cõcordie

ANT. FAN.

festum louis luicti idib' iunii

CVRbis opus do.una fuit: Vaticinari hoc loco uf Oui.qd' postea a Netõe factũ est.Nullo sub crimine regni:uel pp ædes Valerii publicolæ q̃s cũ is hřet loco rutissimo:i suspitionẽ uẽit regni affectati:quo cognito uir opti'eas diruit:uel pp domũ Manilii Capitolini q diruptã ferũt posteaq̃ is deiect'ẽ e saxo tarpeio. Hæ res: Augustus q successit iulio Cæ. Sic agit cẽsura:optim'ẽ cẽsor augustus faciẽs qd'alios ut faciãt mõet. Nulla no.nihil isigne ac memoratu dignũ. Idib' iuicto sũt data tẽplo ioui:Idib' iuniis iouí cognõie iuicto ædes dedicata ẽ ut Apri.Idib' uictori,Id'.n.oẽs iouis noie festas sanxit:ãtiqtas ut dictũ ẽ

Quo ãt ioui iuicto tẽpiũ dederit de quo nũc agit q̃rẽdũ nõ ẽ cũ fasti nõ oĩa suppeditarẽt ut diximus sup. Itaq; Oui. hoc loco supprimit & cãm qua Ioui Inuicto ædes dedicata est:& eius nomẽ qui cõsecrauit. Vocabant aũt idus iuniæ minusculæ qnquatrus.ut ait Var.a similitudine maiorum qd' tybicines tũc feriati p urbẽ uagabant & ad ædẽ Mineruæ cõueniebãt:qui(ut inqt Liu.)cũ aliqñ a censoribus phibiti essent i æde iouis uesci qd' prisco more fecerãt ægre id passi Tybur uno agmine se cõtulerũt adeo ut nemo esset in urbe q sacrificiis præcineret:q̃ ob causã Senatus per legatos petiit a Tyburtinis operã darẽt ut hi homines Romã remitterent:qui cũ nullis tyburtinorũ suasionibus adduci possẽt ut ad urbẽ reuerterentur:die festo tyburtini per spẽm celebrãdarũ cãtu epularũ alii alios inuitãt & uino oneratos sopiunt atq; ita in paiustra sõno uictos coniiciunt & Romã deportant quo non prius tibicines intellexerunt se fuisse trãslatos q̃ palustris in foro relictis plenos crapule lux oppressit:quibus datũ est ut triduũ quotãnis ornati cũ cãtu & licentia:quæ postea solẽnis fuit per urbẽ uagarent & his q sacris præcinerent te

qnq̃trus minusculæ. Tibicines romãtybus. irati pfecti sũt quinq̃trus minores

De quinqtrib' festis palladi

Vrbis op' dom' ũa fuit spatiũq; tenebat
Quo breui' muris oppida m̃lta tenẽt
Hæc æq̃ta solo ẽ nullo sub crimĩe regnĩ
Sed quia luxuria uisa nocere sua est:
Sustinuit tãtas opeꝝ subuertere moles
Totq; suas hæres perdere cæsar opes
Sic agitur cẽsura & sic exẽpla parãtur
Cũ iudex alios quod monet ipse facit
Nulla mora ẽ uẽiẽte die:quã dicere(pos
Idibus inuicto sunt data tẽpla ioui(sis
Et iã qnquatrus iubeor narrare miores
Nũc ades o ceptis flaua minerua meis:
Cur uagus icedit tota tibicen in urbe

stitutum est ius in æde uescẽdi.Lege Valerium Maxi.& Liuium primæ decadis lib.ix. Quinquatrus iubeor narrare minores Festus: Minusculæ qnquatrus appellabãt idus iuniæ q is dies festus erat tybicinũ qui Mineruam colebant quinquatrus proprie dies festus erat Mineruæ martio mense.

PAV. MAR.

CVNA do.cæsaris.Fuit opus urbis:erat magnitudis uni' urbis:sicut postea de domo Neroniana dictũ ẽ:Roma domus fiet ueios migrare quirites & nõ & ueios occupat una dom'. Et tenebat spatiũ:qd' breui' tenẽt multa oppida muris maius spatiũ occupabat illa domus q̃ ambitu occupẽt multa simul oppida. Hæc domus:Cæsaris est æq̃ta solo:ad soiũ usq; diruta. Sub nul.cri.se.nõ ẽ illa diruta:q autor crimĩe affectati regni dãnaret quẽadmodũ domus.M.Manili capitolini:de q̃ supius diximus:nec ut domus Valerii:q cũ Bruto reges eiecit:mã cũ in sũma uelia domũ edificasset:suspitionẽ intulit affectati regni:quo cognito domũ diruit:& tũc publicolæ cognomẽ adeptus ẽ. Sed qa est uisa nocere sua luxuria est uisa alios lædere inuidia imẽsæ molis. Hæ res Cæsar. Octaui.augu.q hæres fuit iulii Cæ.dictatoris relict' testamẽto ex dodrante:ut. Sueto.tradit. Sustinuit subuertere:diruere tãtas moles opeꝝ:itã magna & opõsa ædificia. Et pdere tot suas opes:opulẽtã illã domũ q̃ erat sui iuris. Sic igit cẽsura:sic recte cẽsura exercetur qñ qdẽ qd' censet a iudice:exẽplo quoq; ab eodẽ ostendit iõ inqt. Et sic exẽpla parant:sic ex seipso offert exẽplum alii qd' sequi debeãt. Cum iudex ipse facit qd' alios monet:cum qd' pcipit:re ipsa exquirit. Nulla mora est ueniẽte die:die subsequẽti.hoc est.iii.idus iunias:nẽ & pridie Idus nullus est in fastis festoꝝ titulus. Quã dicere possis:de quo possis agere. Idib' sunt data tẽpla ioui:inuicto:idibus iuniis consecratũ est tẽplũ ioui Inuicto cuius cõsecrationẽ alii ad augu.referũt alii ad senatũ post tot augusti:& Tyberii uictorias:psertim cũ illum quoq; inuictũ appellare uoluisset. Et iam qnquatres. Iubeor qnquatres minores celebrant idibus iun.qs minusculas appellat Var.lrã.n.inqt quinq̃tres minusculæ die iuniæ idus ab similitudine maioꝝ:qd' tybicines:tũ feriati p urbẽ uagant:& cõueniunt ad ædẽ mineruæ. De hiis tybicinib' ita inquit Vale.lib.ii.de Istitutis antiquis:Tybicinũ quoq; collegiũ solebat in foro uulgi oculos in se cõuertere:cũ inter publicas priuatasq; ferias actiones psonis tecto capite uariaq; ueste uelatis.cõcẽtus edit:inde tracta licẽtia.quõdã uetiti in æde iouis.qd' priscos more factitauerũt uesci. Tybur.irati se cõtulerũt. Quorũ ministerio senatus deserta sacra nõ equo aio ferẽs p legatos a tyburtib' petiit:ut eos gr̃a sua:Ro.tẽplis restituerẽt.quos illi in ppõsito pseuerantes interposita festæ epulatiõis simulatiõe.mero sõnoq; sopitos plaustris in urbẽ deuehẽdos curauerũt.qb' & honos pristinus restitutus & huiusce lusus ius est datũ:persõnarũ usus pudorẽ circũuentæ temulẽtiæ cãm hẽt & Liui.lib.ix.ab urbe cõ.eiusdẽ inquit annis rẽ dictu paruã pterirẽ.nisi ad religionẽ uisa eẽt ptinere tybicinesq; phibiti a pximis cẽsorib' erãt.I æde iouis uesci,ud traditũ ãtiqt' erat ære passi.Tybur uno agmine abierũt.adeo ut nemo i urbe eẽt.qui sacrificiis pciperet.Ei' rei religio tenuit senatũ.legatosq; tybur miserũt.ut darẽt operã.ut hi hoĩes rõanis restituerent Tyburtini benigne polliciti:primũ accitos eos in curiã hortati sunt ut reuerterent romã postq̃ ppelli neq;ibãt. cõsilio haud abhorrẽte ab ingeniis hoium eos aggrediunt.die festo alii a ios.p spẽm celebrãdarũ cãtu epularũ cã inuitãt.& uino.cuius auidum genus est.oneratos sopiunt,atq; ita in palustra uictos cõiiciunt.ac romã deportãt. Nec prius senserẽ q̃ plaustris in foro relictis.plenos crapulæ eos lux oppssit. Tũc cõcursus populi factus impetratoq; ut manerent.Datum ut triduum quotannis ornati cum cantu.atq; hac.quæ nunc

Mors.M. manlii capitolini

De festo tybicinũ qui primi psonas inuenerunt

solēnis est licentia:p urbē uagarent.Restitutiq; in æde uescēdi iussis q in sacris pcinerent.Idē fere refert a Plutarcho pblemate.lv.Sed multos decepit loc⁹ i Plutarcho deprauat⁹:magis ipressoꝝ ut ego existimo quā traductoꝝ culpa:ubi idibus ianuariis dicitū eē debeat idib⁹ iuniis:autoritate Varro.& poetæ.⸿Et iā.cū ad idus puenerit.Iubeor narrare qnquatres minores festa mineruæ:sed minores appellat ad drīam maioꝝ qnquatrioꝝ:q̄ mēse martio celebrant.⸿Nūc o flaua mineruaio pallas.⸿Sed flaua:a flauis oleis dicta ē:uel ut alii a flauis crinib⁹:alii qd̄ glaucopis dicta sit pq̧ uoiūt aera significari.⸿Ades cœ.meis:ad-sis & faueas hiis meis icœptis.Cur uagus tybicen icedit in tota urbe:⁹cur tybicines uagant̄ p totā urbem.

Quiqua tres minores

Quid sibi psone qd toga lōga uolunt:
Sic ego sic posita tritonia cuspide dixit
Possem utinā docte uerba referre deæ
Temporib⁹ ueterū tibicinis usus auoꝝ
Magn⁹/& i magno semp honore fuit:
Cantabat fanis cantabat tybia ludis
Cantabat mœstis tybia funeribus:
Dulcis erat mēcede labor/tp̄sq; secutū ē
Qd subito grate frangeret artis opes:
Adde q̧ edilis/pompa qui funeris irent
Artifices solos iusserat esse decem:
Exilio mutant urbem/tiburq; recedunt
Exilium/quodam tempore tybur erat
Quæriť i scæna caua tibia/quæriť aris

ANT. FAN.

⸿Quid sibi psone:i personati incedebant tybicines ne puderet eos temulētiæ circūuētiæ.⸿In ma.semp ho.fuit quē illis Numa cōferre uoluit ob deoꝝ cultum.⸿Cantabat fanis:pcentoriā tybiaꝫ dicit cui teste Solino locus erat ad puluinaria pcinēdi.Vir.i geor.Inflauit cum pinguis ebur tyrrhenus ad aras.Solebat autem cani tybiis i aurē sacerdotis autore Ser.quaꝝ sonus certis præcatiōibus adhibebat:ut ait Pli.ne qd aliud exaudiret.Tybiarum usus ad celenas primū inuētus est:ut Lactan.grā.tradit qbus Marsias dē Apollinē prouocasset:sed de eaꝝ inuentiōe & alia diximus supra:Hæ per diuersas officioꝝ & noluꝫ spēs inueniuntur a musicis sepatæ.Itaq; aliæ sūt uascæ quæ fotaminū numeris,præcētorias antecedunt. Aliæ puellariæ qbus a sono clariore datū uocabulū putant:aliæ gingrinæ,breues ac modis subtilioribus insonātes a uoce anseꝝ dictæ q̧ gingrire autore Festo uocis anserum proprium sit.Aliæ miluinæ in accentus acutissimos exeuntes:aliæ lydiæ:corinthie:ægyptiæ.Sed q̧ pares uel impares tybias interdum legimus:inde est ut Diomedes grāmaticus docet q̧ si qn̄ artifex monodio agebat unam tybiam inflabat:si qn̄ synodio duas.Actum autē ē apud maiores nr̄os tres modos fuisse tybiaꝝ:phrygiū:lydiū & ionicū.⸿Cātabat tybia ludis:ludoꝝ quos ædiles curules publico munere curabāt q̄tuor erāt spēs teste Donato Megalēsiū funebriū plebeioꝝ & apollinariū in qbus tybia canebāt quēadmodū & in ouationib⁹ cū tybia pacis signū ait Plut.in Marcel lo:quis & exercitus Lacedæmonioꝝ tybiaꝝ modulis accēdi cōsueuerūt autore Thucidide:qbus cecinisse duces maximos traditū est:ut Quit.refert.⸿Cātabat mœstis tybia funeribus:Funebres tybiæ dicebāt autore Festo qbus in funere canebat q̄s flamini audire putabat illicitū:iubebat aūr religio ut maiorib⁹ mortuis tuba:minoribus tybia caneret.Persius:Hic tuba cādelæ.Statius in thebaide:Cum signum luctus cornu graue mugit adunca tybia cui teneros suetū pducere manes.Lege phrygū mœsta.Ouid.alibi:Tybia funeribus cōuenit ista meis.Atteius capito scripsit Siticines appellatos q apud sitos.i.uita functos canere cōsueuissent:ubi cōueniebat modus q in musicis phrygius appellat̄ iuēt⁹ a Pelope phrygio ut Lactā.grāma.tradit & aptus ad euocationē aiaꝝ.⸿Gratæ artis:Cicero in prio tuscu.qōnū:Sūmā eruditionē græci sitā censebāt in neruoꝝ nocūq; cātibus.Igit & Epamīnūdas priceps meo iudicio græciæ fidib⁹ preclare cecinisse dr̄:& Themistocles aliquot añ annos:cū in epulis recusaret lyrā hītus ē idoctior tibiis canere olī honestissimū uidebat̄:teste Aulo Gel.quis Alcibiades puer cū traditas sibi ad os adhibuisset iflassetq; offensus oris deformitate eas abiecerit ifregeritq;.⸿Pōpa q fu.irēt:illud quoq; tibicinū aīos accēdit ad fugā qd̄ ediles funebriū ludoꝝ curator q autore Donato ad retinēdū populū istituti sūt dum Pōpa funeri de creta i honorē patricii uiri plene istruebat:iusserat decē tm̄ tibicines pōpe funeꝝ iteresse.Vñ q excludebātur ægre passi sunt honoris mercedisq; iacturā.Exilio mutat urbē:spōte in aliā urbē hoc est Tybur q̄si i exiliū se cōferūt.Exiliō quodā tēpore,tybur erat:hoc adiectū a poeta ut occulte de suo exilio cōqueratur.

Ludoꝝ spēs quatuor.
Tibiæ funebres.
Siticines
Decē tibicines fuerūt in pōpa funeꝝ

⸿Quid sibi uoiūt persone:⁹qd toga lōga:q̄re psonati eunt:& muliebri,ornatū cū longis uestib⁹.Sic ego dixi.Sic dixit tritonia:pallas a tritone palude aphricæ:ubi primū uisa:aut a tritone fōte in creta īsula:obi nata est:ut Diodorus docet.⸿Posita cuspide:deposita hasta uerba fūt ipsi⁹ Palladis. Magnus usus fuit tybicinis psertim in sacris & in ludis.⸿Tēporib⁹ueterū auoꝝ:tpe maioꝝ uestroꝝ.⸿Et semp fuit in magno honore:magnis.n.ut Plutar.prob.lv.ait fruebant̄ honorib⁹:quos illis Numa Pōpi.pp sanctitatē:ac deoꝝ cultū cōtulerat.⸿Tibia cātabat fanis in tēplis.⸿Tibia:p anaphorā.⸿Can.lu.sic & in festis & in ludis theatralibus erat,eius usus.⸿Tibia can.mœ fu.cū efferebat̄ funus:& soluebant̄ iusta.Dulcis erat labor tibicinum mercede:pmio:dulcis qdē est ois labor:cū ipedit̄ grato:& inde pmiū assequit̄:sed nos incidim⁹ in īgrata tpa:ut nulla hēat laboꝝ & meritorū ratio.⸿Et est sequutū tp̄s:uenit,postea tp̄s.⸿Quod tp̄s.⸿Subito frāgeret opes grate artis,qd̄ interrūperet:& disturbaret tam gratū munus tibicinū:nā priuati sunt honorib⁹ a,censoribus Appio Claudio & Claudio Plautio psertim opa Appi:qui postea cœcus fuit.Vetiti.n.fuerāt in tēplo iouis uesci.Plutar.a tribunis ostēdit.⸿Adde quod ædiles:qui curā habēt ædium sacrarū & ludorū,exhibendorū:& funeruꝫ efferendorum.⸿Iusse erat esse solos decem artifices:i redegerat collegium tibicinum ad decem tantum:cum prius longe essent plures.⸿Qui irent pompa funeris:qui tibiis canētes funus comitarentur.⸿Mutant urbem exilio:abierunt omnes ab urbe:tanq̄ in exilium eiecti.⸿Et recedunt

PAV. MAR.

Appi⁹ claudi⁹ & appi⁹ plauti⁹ tibicines expulerūt tribuni.

tybunsacto agmie tybur abierũt.⸿Tybur erat exi.exilii locus.⸿Quodã tpellicet poeta pallada loq̃nt̃ i troducat:tñ hoc p exilio suo dixit:qđ i regionẽ remotissimã electus sit.ut inde cõmisanonẽ moueat:qđ tã maie secũ actũ ht:cũ oĩi exilii locus tybur eẽt.Sic & i libris de põto ad Ruphinũ.Q uid referã ueteres ro manæ gẽtis:apđ quos exiliũ tellus ultima tybur erat.⸿Caua ti.q̃rit i cœna:ipi tibicines postq̃ abierãtq̃ rebant i cõuiuis & nõ iueniebant.⸿Q uæri aristq̃ĩ i festis & in ipis sacrificiis.⸿Nulla nenia:p nullo fu nebri cãtu positũ:& de nenia supius diximus autore Põpeio. Ve℞ de ea No.Nenia inquitineptũ,& incõ ditum carmen.Q uod adducta mulierquæq; pfica diceret.His qbus ppinqui nõ essent.mortuis exhibe ret.Varro de uita patrum libro quarto ibi a muliere:quæ obtuta a uoce esset:per quam laudari.Deinde neniam cantari solitam ad tibias:& uides.Ergo quia ad tibias nenia cantabatur:poeta recte inquit.

Tybur olim fuit exiliũ ab urbe roma

ANT. FAN.

⸿Ducit supræmos nenia nulla choros.funebrẽ põpam nulliæ tibiæ comitantur:diximus supra Neniã esse carmẽ lugubre qđ mortuis dicebat.Hic apte ostendit consue uisse Neniã ad tibiam cani.⸿Q uãtolibet or.di.cuius in nium & mores digni erãt quouis ordine nedũ libertate quam fuerat cõsecutus.Hunc.n.libertatẽ adeptum fuisse Plutar.in q̃stionibus tradit. ⸿Turbam cano.tibicines. ⸿Ore pcon.uultu ficto ad exterrendũ uel certe fictis uer bis.⸿Quid ces.con.sol.Fac inqt soluatur conuiuium & isti subito hinc facessant quia uenit huc ædiũ dñs.⸿Au tor tuæ uindictæ:is q te manumisit:idest autor tuæ liber taris.Lege Plu.Liui.uult uindictam a Vindici dictam qui primum uindicta dicit liberatus.⸿In plaustro scir.la.fu. in Var.autor est a sirpando sirpeam appeliari.quæ uirgis sirpat idest colligãdo implicat in qua stercus aliudue qd uehitur.Ea plaustro imposita est:ut tibicines aptius quie scerẽt.A sirpando etiã serpiculæ falces dictæ sunt qm̃ in sũmo ligant.⸿Tempus:nox quæ ad dormiẽdũ inuitat.

Autor uĩ dictæ pro q manu misit dñ,

Serpiculæ falces di ctæ sũt a sirpãdo

PAV. MAR.

⸿NVLLA nenia ad tibias.s.cantata.⸿Ducit supremos choros:hoc est funebrẽ põpã.illa.n.ultima est:ideo nõ ducit.nã abierant tibicines.⸿Erat qdã ser.tybu.dignus quantolibet ordine:erat seruus:sed illi moribus:& uirtu te præditus:ut dignus esset magno quouis honore ordi nis.⸿Sed lõgo tpe erat liber:q a diu fuerat:iã erat donatus libertate.Erat.n.manumissus.sic & Plu.eũ fuis se libertũ scribit.Sed libertũ:ut Vlpia.inqt accipe debemus eũ:q quẽ qs ex seruitute ad ciuitatẽ romanã p duxit.⸿Ille:Libertus.⸿Parat dapes suo rure:parauit ruri cõuiuiũ:& opiparas epulas.⸿Et cõuocat tur.ca. Inuitat tibicies ad cœnã.⸿Illa:turba:hoc est illi tibicines.⸿Cõuenit ad se.da.accessere oẽs ad cõuiuium. ⸿Erat nox:& Plu.inqt:Aderãt i cõuiuio mulieres:mox in sõnis ducit saltatiõib⁹ ac lociss:oĩa pstrepũt.⸿Et oculi & aĩ:tibicinũ.Natabãt uinis trepidabãt ebrietate multo epoto uino.Natare.n.ĩterdũ trepidare est: ut Marcellus inqt.Virg.in geor.cõditq; natãtia lumine sõnus.⸿Cũ uenit nũtius ore pcõposito:uerbis fi ctis.⸿Atq; ita dixit qd cessas soluere cõuiuia:qd retardes soluere cõuiuiũ:& dimittere cõuiuia:& Plu.tum de repẽte cũ libert⁹ pronũ adesse diceret:& uehemẽter pturbat⁹ uideret:hoib⁹ psuasitur statim curũ cõs scẽderẽt:pellib⁹ circũrecti ac tybur pueherent.⸿Nã uenit autor tuæ uindictæ.uenit.n.pronus q te manu misit cũ prius eẽt tuus dñs:& te libe℞ fecit.ideo autor uindictæ q te libertate donauit.Vindicta aũt & p ulciõe ponit:a uindicio dictã supius dixim⁹.autore Liuio secũdo ab urbe cõdita.ẽt & p libertate.qđ inde quoq; tractũ est.& uidicare idẽ qđ liberare. Vir.i.iiii.æn.graiũq; ideo bis uidicar armis.Cice.in.iii.acade mico℞ aliq̃ ptãs sic uindicet i libertatẽ idẽ de senectute:& senectus ẽ natura loq̃cior.ne ab oĩbus eã uitiis uideat uindicare.⸿Nec mora:nulla fuit tardatio. ⸿Cõuiuæ ipsi.tibicines.⸿Mouẽt mẽbra titubãtia:cum discederẽt eo℞ mẽbra labantia trepidabãt.⸿Nã titubare:trepidare est.M.Tul.in Philip.⸿Titubare:hæ sitare:quos euertere:nescire. Vir.in æn.uestigia presso.haud tenui titubare solo.Terẽt.in eautontumero. Verũ illa ne qd titubet.& titubare est dubitare.libere & hæsitare.⸿Valido uino.qđ ebiberant.ebrietate ipsa titubant.⸿Et pedes eo℞.⸿Dubii stant & labant nã modo firmabãt se pedibus.modo lababãt quod apertissimũ signũ est ebrietatis.⸿At dominus:q iam uenerat.aut ipse Libertus princeps cõuiuii.⸿Ait di scedite:& sustulit:sursum tulit.⸿Morãtes:hærẽtes:qđ erant ebrii.⸿Plaustro:uehiculo.⸿in plaustro:in ip so uehiculo.⸿Fuit scirpea lata &.n.plaustrũ nõ ut uehiculũ:in quo faba:aliudue qd uehit:qđ est ex uimi nib⁹:ut Varro inqt:& eo uehit uehiculũ dictũ est:ab aliis dictũ arcera:quæ ẽt in.xii.tab.appellat:qđ ex ta bulis uehiculũ erat factũ ut arca arcera dictũ:sed qđ ex omni parte palam est quæ in eo uehunt.quod plu ret.ut lapides asseres.tignum.Erat igit plaustrum:quo sullati sunt:illi & omni ex parte palam erat.Ergo i plaustro posita est lata scirpea ubi iacerent tibicines.Scirpea:ut inquit Varro:quæ uirgis scirpatur:idest col ligando implicatur:in qua stercus aliudue quid uehitur.⸿Alliciunt somnos:tria ponit somnũ prouocan tia:q̃ eos dormire coegerũt.⸿Tps:qm̃ nox quæ qeẽ refert.⸿Et motus:plaustri illa agitatio:cũ & concu teret illo℞ corpa:somnũ quoq; inducebat.⸿Et me℞:qđ efficacius est ad incutiẽdũ soporẽ.⸿Et tota tur ba:tibicinũ qui erãt in sirpea.⸿Putat se redire tybur:unde ad cõuiuiũ accesserãt:illuc se reuehi putabãt.

Natare uinis pro ebrietate

Titubare pro hæsi tare dicit

Scirpea di q̃ sirpis iplicat in q̃ stercus aliudue qd uehit.

Ducit supræmos nenia nulla choros:
Seruus erat qdã quãtolibet ordĩe dignꝰ
Tybure/sed longo tẽpore liber erat:
Rur dapes parat ille suo turbaq; canorã
Conuocat ad festas cõuenit illa dapes
Nox erat & uinis oculiq; aiq; natabant
Cum præcõposito nuntius ore uenit:
Atq; ita quid cessas cõuiuia soluere dixit
Auctor uindictæ nam uenit ecce suæ
Nec mora cõuiuæ ualido titubãtia uino
Mẽbra mouẽt/dubiĩ stãtq; labãtq; pedes
At dñs discedite ait plaustroq; morãtes
Sustulit in plaustro scirpea lata fuit:
Alliciunt sõnos tẽpus/motusq;/merũq;
Potaq; se tibur turba redire putat:

¶PER exquilias.p portã exq̃linã quã nõnulli tyburtinã dicũt. Claudius ut posset specie nũeroq̃ senatũ fallere: male qdã hi loco Callidus. Alii Cãdid⁹ legũ. Cõstat.n.ãno quo tibicines Romã plaustris deportati sũt cẽsores fuisse Appiũ Claudiũ eũ q postea sacris Herculis ad seruos agẽte Potitia trãslatis luminibus capt⁹ ẽ:& C. Plautiũ: quoꝶ hic i tibicines aladuertere cupiebat. Appius uero Claudius pnus aduenia ubi accepit eos eẽ i foro iussit ut psonis ora tegerẽt & amictus mulierib⁹ induerent:admiscuitq; alios tibicinib⁹ ut nõ solũ specie sed & numero Sẽatus falleret: qd factũ est. Risu.n.res a senatu accepta ẽ uti Appius cupiebat a collega dissentiẽs. Lege igit̃ Claudius ut posset specie numeroq; senatũ fallere.

ANT. FAN.

Claudi⁹ appius tib.pl. istituit sic de tibicinibus.

Iãq; per exq̃lias romanã intrauerat urbẽ
Et mane in medio plaustra fuere foro:
Claudi⁹ ut posset specie nũeroq; senatũ
Fallere/personis imperat ora tegi:
Admisceťq; alios/& ut hũc tibicina cętũ
Augeat in longis uestibus ire iubet.
Sic reduces bñ posse tegi/ne forte notent̃
Contra collegæ iussa redisse sui:
Res placuit/cultuq; nouo licet idibus uti
Et cãẽr ad ueteres uerba iocosa modos:
Hæc ubi pdocuit: sup̃est mihi disceř dixi
Cur sit quinquatres illa uocata dies:
Martius inquit hẽt tali mea nomine festa
Estq; sub iuẽtis hæc quoq; turba meis:
Prima terebrato per rara foramina buxo
Vt daret effeci tibia longa sonos:
Vox placuit faciẽ liq̃dis referẽtib⁹ undis
Vidi & uirgineas intumuisse genas:
Ars mea nõ tãti est/ualeas mea tibia dixi
Excipit abiectam cespite ripa suo:

¶Vt hunc tibi. cetũ augeat admiscuit & alios q lõgis uestibus tecti tibicinæ uidebãtur. ¶Ne for. notent: ut fallente senatũ numero nõ qui effugerãt sed alii uiderent. ¶Sui collegæ. C. Plautii: deportatos.n. Romã tibicines ãte depositã a Plautio cẽsuram accipimus quam deinde Appius Clau. solus obtinuit. ¶Illa dies: idus iuniæ. Martius inquit hẽt tali mea noia festa: idus Iuniæ iõ q̃nquatr⁹ dictæ sunt qd' similes sunt maioribus: ut docet Varro que mense martio celebrant. Turba.n. tibicinũ hoc tpe p urbẽ uagantiũ & ad ædẽ Mineruæ cõuenientiũ eam deã colit sub cuius iuẽtis ẽ. Nõ.n. eẽnt tibicines sublata tibia: quã pallas dr̃ iuenisse: quis secundũ Ply. ut Monaulũ Mercurius ita obliquã tibiã Mydas: & geminas tibias Marsyas adinuenit qs q̃dã uolũt abiectas a Pallade Marsyã excepisse. ¶Per rara foramina: q̃ deinde plura fuerũt. ¶Abiectã: hoc iõ fingit̃ qa q̃uis melodia q̃ pulsu fit indecens planum est eam quæ ore fit ingenuos non decere.

pallas inuẽtux fuit tibiæ.

¶IAmq; intrauerat: ille Liberus cum plaustro: aut illa turba. Romanã urbẽ p exq̃lias: p portã exquilinã quam tyburtinã quoq; uocant: q p eã exeuntiq; tybur eũ: sẽt & ualeria dicta: q inde icipit uia ualeria: q̃ itur i marsos & pelignos. Hoc aũt tpe uocat̃ porta sancti laurẽtii. ¶Et mane: cũ illi incescerẽt. ¶Paiustra fuere in medio foro romano: & Li. ut paulo superius diximus. ¶Nec prius sen. quam paiustris in foro relictis: plenos crapulæ eos lux oppressit. ¶Senatus calli. astutus. ¶Vt posset fallere. decipe eos: quos in urbe retineret. ¶Specie: similitudine. ¶Et nu. quo plures uiderentur. ¶Imperat te. ora pso. iubet ut accipiãt psonas qbus faciẽ tegãt: ne agnoscant̃. ¶Admisceťq; ali. tibicines q in urbe erãt. ¶Et ut ti. mulier tibia canẽs: nã & tibicen: & tibicena dicemus. ¶Augeat: augere uideat̃. ¶Hunc coetũ. tibicinũ reiatoꝶ. ¶Iubet ire in lõ. ue. in ornatu & ueste muliebri admiscuit alios senatus in his uestib⁹: ut uiderent̃ plures eẽ: & oẽs redisse: quo eos falleret eo ornatu: quo ipi redierãt. ¶Sic re. bñ pos. te. eo hitu putauit bñ tectos eẽ: ne agnoscerent̃. ¶Ne for. pu. existimẽt. ¶Redisse i urbẽ. ¶Contra ius. sui col. suoꝶ collegaꝶ: si q erãtq; tybure remãsissent: q; ita cõstituerãt: nõ redit̃ nisi restituto priore honori: & iure epulãdi: sed ita psonati n̄ uidebant̃ fefellisse collegas. Sẽat⁹ tñ oia restituit. ¶Res pla. & tibicinib⁹: & sẽatui. ¶Et i di. Iunis. s. ¶Licet uti no. cul. ornatu. Datũ.n. ẽ: ut ex Li. dictũ: ut triduũ quotãnis ornatlicũ cantutatq; ea q̃ tũc erat solẽnia licẽtia p urbẽ uagarent̃. Restitutũq; i æde uescẽdi ius iisq sacris pcierẽt. ¶Et lic. ca. uet. ioco. lasciua. ¶Ad ue. mo. ad modulos ueteꝶ tibiaꝶ. ¶Hæc ubi pdo postq̃ palas ita me docuit. ¶Dixi supest mi. q̃rere: q̃si adhuc restat mihi hi dubiũ. ¶Cur. il. di. iduũ iũiaꝶ. ¶Sit uoca. q̃nq̃. aliq legũt q̃nq̃tris: meli⁹ q̃nq̃tres sicut dicitus dies uiã ia dict⁹. ¶Ita di. uo. qn. ¶Inq̃ Palias martius: mẽsis. ¶Hẽt mea fe. ta. no. q i mẽse martio celebrant̃ festa palladis sub eadẽ appellatione: nã q̃nq̃tria dicta: & q̃nq; diebus: ut i. iii. lib. diximus: ita & mẽse Iunio q̃nq̃tres dictæ & triduo fiũt: ĩde eas minusculas appellat Var. & poeta Paulo sup⁹ miores dixit. Hæc quoq; tur. tibicinũ. ¶Est sub iuẽ. me. qm̃ ego fui tibiæ iuẽtrix: hi meã artẽ exercẽt: sic sub mea tutela sũt: celebrãtq; hos dies mihi dedicatos: ĩde a similitudine sup ioꝶ: hi q̃nq̃tres dicti. Pria ego effeci effectũ reddidi. ¶Vt ti. lõ. ad differẽtiã breuioris tibiæ. ¶Dare so. sonat. ¶Buxo te. pforato. ¶Per ra. fo. pauca. n. erãt i antiq̃ tibia: i primo uolũt tria tñ fuisse: a tribus i cantu & sono uocib⁹: graui acuta & flexa. Postea plura facta sũt: & ut in q̃rto diximus ex lotho quoq; fiebãt tibiæ. Poetæ palladi iuẽtionẽ eius ascribũt. At Ply. tradit obliquã tibiã mydã iuẽisse in phrygia: & geminas tibias marsiã i eadẽ gẽte. Lydios modulos amphionẽ. ¶Vox pla. erat gratus tibiæ sonus. ¶Vidi uir. ge. itumuisse: meas q̃dẽ genas: q uirgo sũ. ¶Vndis refe. fa. cũ i liq̃dis aq̃s redderet̃ imago mei uult⁹: tũc uidi dũ cõflarẽ tibiã: genas tumefactas: & siccũ ita itumuisset uisa ẽ sibi ipi deformior. ¶Ars mea nõ ẽ tãti: ut debeã deformis uideri iflatis genis. ¶Valeas mea ti. di. & abieci illã. ¶Ripa illi⁹ fõtis: cui⁹ aq̃ reddiderãt imaginẽ. ¶Excipit abie. a me tibiã. ¶Suo ce. i herbido solo. ¶Satyrus: satyꝶ appellat Marsiã regẽ. q geminã tibiã adinuẽit. Veꝶ & fluui⁹ ẽ eiuldẽ nois: cuius Liui⁹ meminit de bello macedo. & ostẽdit e celenis in phrygia: nec pcul a meãdri fontibus oriri: qn & i ipsum

PAV. MAR.

Senat⁹ restituit ut i æderis cẽt uescẽdi tibicinibus

Tibiæ ex lotho fiebant prius

Marsia satyrus mediã iuẽit tibiam.

meãdrũ cadit:& Lucan⁹:Qua celer & rectis dscẽdẽs marsia ripis.Erratẽ meãdrũ adltimixtusq; refert·Sed a Marsia rege marsi dicti:q̃q̃ duobus in locis oñdit Ply.a Marso filio circes ortũ hũisse.lõgq.marsis ui q̃dã gẽitali asserit datũ eẽut nõ solũ a serpẽtib⁹ sint illesised serpẽtũ sũt ipsi domitores. Sylli⁹ tñ marsior a mar sia otiginẽ hũisse demõstrat:& Ply.ẽt oñdit Marsiã ducẽ sydoꝝ regnasse i locis marsoꝝ:cũ dicat lacũ fucino haustũ marsoꝝ oppidũ archippe cõditũ a marsia duce lydoꝝ.Poetæ Marsiã dicũt ab Apolline uictũ i certamie tibiæ & cytheiæ & uicto detractũ coriũ d quo paulopost.Fabulolũ.n.fuit.Nã regno pulsus amisisse coriũ dict⁹ ẽ.Veꝝ cũ hystoria reꝝ illi⁹ nõ hẽat q̧ lõge añ bellũ troianũ fuerit:magno mihi argumẽto est pña regio illũ magnũ fuisse regẽ i asia:& eiectũ e regno duxisse secũ multos diuersoꝝ locoꝝ asiaticos qb⁹ cũ agros quos i italia occupauerat diuideret quq́.[Vicũ aut oppidũ:qd extruxissent a noie prioris pñæ denoiarũt.Et.n.Celene i phrygia subditiõe Marsiæ regis fuere:& nũc oppidũ eiusdẽ noīs est i regione marsoꝝ.Sex.M.P.a mũicipio nño.& Ply.tradit celenas:pri⁹ deiñ apamiã appellatã:& uicus nũc est.olĩ oppidũ milie passib⁹ distãs ab eodẽ mũicipio.hoc ẽ a nña pñã piscina:cui nomẽ est Apamia:& i paphlagonia oppidũ erat:qd atmnũ uocabatq; Stra.asserit:& duodecim stadiis ab eadẽ pña nña istat loc⁹:qd Atranũ uocãt:sed sit nña pña p termino quodãme tã crebro repetã:At q̃tuor milia passuũ uersus austrũ erat isula fucini lac⁹ marsoꝝ:otiygia appellata:nũc oppidũ nomẽ retiet & ortygia e regiõe ioniæ isula ẽ q̃ & delos dicta.Ad octo milia passuũ uersus notũ i mõtib⁹ ẽ lyciũ oppidũ:& lycia regio i Asia·ẽ:ad duo milia passuũ uersus arctõ ẽ oppidũ qd uocaꝫ collis armenioꝝ:& armẽia regio asiatica·ẽ:recto deiñ itineꝛ i occasũ eũti ad.xv.milia paſ.ẽ oppidũ corycula.ita a coryco ciliciæ denoiatũ A corycula ad dextrũ hñeꝫ ad tria milia paſ.sũt.mõtes cincti adhuc mœnib⁹:& mõtes cariæ uulgo uocanꝫ:& caria i angulo asiæ minoris ẽ.A corycula i choꝝ.ad tria milia paſ.est oppidũ corycumelũ ab eodẽ coryco ciliciæ denoiatũ:& ad duo milia paſ.ab h̄ oppido:ẽ,aliud oppidũ:q̧ capadociã uocãt:& qs ignorat capadociã regionẽ eẽ põtieã i asia: plura:& clarissima oppida i eadẽ regiõe silẽtio ptereo:ut tarracotiñ albã maleã:hapetanũ:sed ea cõmemorauiq̃ asiatica noia retinẽtunt illud mihi psuadeã Marsiã magnũ fuisse regẽ i asia: unde tot loca i nñs regionibus nomẽ acceperint.Sed ad poetam redeamus.

Marsiam ducẽ lydoꝝ condidisse oppidũ archippe ubi ẽ lac⁹ fucinus ut ait pli. Celene i phrygia ubi regnauit marsias fucini lacus isula mansorũ dicitur Ortygia.

Inuentã satyrus primũ miratur & usum
Nescit/& aflatam sensit habere sonum
Et mõ dimittit digitos/mõ cõcipit auras
Iamq; inter nymphas arte supbus erat:
ꝓuocat & phœbũ phœbo supante pepẽ
Cæsa recesserũt a cute mẽbra sua: (dit
Sũ tñ inuẽtrix autorq; ego carmis hui⁹
Hoc est cur nostros ars colat ista dies:

ANT FAN. [Satyr⁹ Marsias.Nota est fabula.Est & fluui⁹ i Meãdꝝ cadẽs eiusdẽ nois[Phœbo ui pepẽ. Nõ lõge ab Apãia Platan⁹ oñdebaꝫ:ut iqt Ply.ex q̃ Marsia uictus ab Apolline & excoriar⁹ pepẽdisse dicebaꝫ.Ibi & lacus fuit:ut au torẽ Strabo calamũ ad tibiaꝝ linguas idoneũ gignẽs. Vñ poetæ finxerunt Marsiã satyrũ tibiaꝝ cãtu cũ Apolline cõtendisse.De utriusq; cõtẽtiõe lege Diodoꝝ Recesserunt a cute mẽbra:Figurate curis enim recessit a mẽbris.

Marsia excoriat⁹

PAV. MAR. [SAtyr⁹:ipsa marsia.Primũ miraꝫ iuẽtã tibiã qua inuenit a nobis abiectã.Et nescit usũ ip⁹ius tibiæ.At sensit:ipse marsia inflatã.cũ spiritu inflareꝫ.Hẽre sonũ:i reddere uocalẽ concentum. Et mõ dimittit digitos: mõ tangit foramia illa digitis:mõ eleuat:mõ dimittit:ut uocẽ uariaret:sic illa uarietas plurimũ oblectabat.[Modo concipit auras:flatũ:ut maiore ui flatũ impelleret:quo illa uehementius resonaret. [Iamq; erat superbus marsia arte:artificio resonandæ tibiæ:[Inter nymphas:erat ex eo supbus.qa putabat se illius artis inuẽtorẽ:& ita se lactabat inuenisse tibiã.[Prouocat & phœbũ:prouocauit marsia appolliñẽ:in certamẽ cantus:tcũ i nisam urbẽ ad Dionysiũ uenisset cum cybele:quoniã eam marsia sequebaꝫ qd superius in q̃rto libro attigimus.De eo aũt certamine ita Diodorus lib.iiii.inquit:Inuenere Appolliñẽ magna existimatione habitũ:q̧ prius diceret cytharam reperisse:orta inter eos artis contentione Nyseos iudices instituerũt.Apollo primũ cythara simplici usus est.Marsia uero tibiis:quibus admodũ:ut re noua audiẽtes obstupuere. Eo in certamie soni suauitate apollinẽ uisus ẽ supasse:tambo astãtib⁹ iudicib⁹:cũ artẽ qlibet suã præferret: Apollo modulationẽ canthus ad cytharæ suauitatẽ adiecit.Quapropter tibiæ sonũ uisus ẽ excedere:q̧ marsia ægre ferens:audientes monuit minime se uictũ esse.Non enim uocis:sed artis cõparationem fieri oportere:secundũ quam armonia:ac suauitas tum cytharæ:tum tybiarum esset exquirenda.Iniquũ præterea esse duas simul artes uni conferri. Tunc Apollo respõdisse fertur:se nihilo plus ad sonũ:q̃ marsiam adhiberet Nam & ille quoq; ore uteretur cum tibias inflaret.Oportere igitur aut ambobus idem licere:aut neutrũ ore:sed manibus ostendere suæ artis modulationem.Cum uideretur iudicibus æquiora Apollinẽ postulare:artibus iterum comparatis:aiunt denuo marsiam esse uictũ.Apollinem uero ea cõtentione exasperatum uiuum marsiam excoriasse.Veꝝ ex tẽplo pœnitentia ductus:ægre qd egerat ferens:i plectis cytharæ cordis:inuentã ab se harmoniã deleuit:& in.vi.lib.inqt.post Apollinis cum marsia:q̃ & supior fuit contẽtionẽ.Postq̃ sumptã præter æquũ a uicto pœnã:i pœnituisse Apollinẽ dicunt:cytharæq; effractis cordis musica aliquãdiu abstinuisse:& reliq̃.Excoriatũ deinde Marsiã dicunt in marsiam flumen esse cõuersum. Strabo ad hystoriã hoc referens:scribit id fictũ esse:quoniã ad marsiæ ripas hirũdines nascanꝫ aptæ tibiis. Sic eui lib.xii.cũ de Apamia agit in marsiæ flu.hostiis sita quẽ in meandrũ immittere inquit.& de eo loquens ait:Incipit a celenis:q collis qdam est:in quo urbs fuit eiusdẽ nois. Hinc Anthiochus soter hoies trãstulit in eam quæ nunc a pamia dr:& urbem appellauit de nomine matris Apamæ Artabazi filiæ:quæ Seleuco Nicanori nupta fuerat Hoc in loco de olympo marsiaq; conficta est fabula:t & de contentione quã Marsia habuit cum Apolline imminet lacus quidam qui calamũ gignit ad tibiaꝝ linguas idoneum

Iudiciũ actum a Nyseis iudicib⁹ iter marsiam & apollinem marsia ab apolline excoriatam.

Apamen in marsie flu.ciuitas sita.

ab eo dicũt marsiætac meãdri fontes emanare &c. Præterea & marsiæ signũ erat Romæ ĩ foro ad qđ litigantes uadimonia faciebãt: ut Porphyrio in horatio suspicat. Marsiæ itẽ meminit Ply. quẽ ait coronari solitum a filia augusti. Phœbo superãte pependit: unã uictus ab apolline pœnas luit. ⁋ Membra cæsa inci sa. ⁋ Recesserunt a cute sua: per hypallagẽ: quod cutis excisa recessit a menibus. nam excoriatus fuisse dicitur: sic & detracta illi pelli: & hoc propter detractũ regnum. ut diximus. ⁋ Tamen sum ego inuentrix: nã prima inueni tibiam. Et autor huius carminis. & hic tibiarum cantus a me originem habuit.

Fictũ esse marsiã excoriatũ qđ fingit q̃a est regno priuatus

ANT. FAN.

⁋ Tertia nox uẽiet q̃ tu dodõi thyene
Stabis agenorei fronte uidenda bouis:
Hæc est illa dies/q̃ tu purgamia uestæ:
Tybri p hetruscas ĩ mare mittis aquas
Siq̃ fidẽs uẽtis zephyro date carbasa na/
Cras uẽiet uris ille secũdus aqs: (utæ
⁋ At pr̃ heliadũ radios ubi tixerit ũdis
Et cinget geminos stella serena polos:
Nã duo sũt austris hic est aqlonib9 ille
Proximus/a uento nomẽ uterq; tenet:

⁋ TERtia nox ueniet q̃ tu dodoni tyene Stabis agenorei fronte uidẽda bouis. xvii. cal. Iulias purgamina uestæ in tyberim iaciuntur & Venus longe anteq̃ Sol in ortũ feratur cũ Tauro exoriens cernit. Eã autor cur dodoni dẽ uocet Strabo in. vii. suæ geographiæ apit his uerbis: Ab ipso autẽ primordio mortales fuerãt p̃sagia p̃nicẽtes sub quibus & uaticinandi ministri instituti erant. Et hoc forsitan poeta ipse declarat de his quos Hyppophetas uocabant quibus prophetæ impabant. Posteriore, inde tpe tres designarant aniculas postq̃ Ioui dione eiusdẽ tẽpli comes dicata est. Notãdũ ut Seruius tradit tres esse in cœlo Veneris stellas. Vnã erranẽ & alterno meatu uagaz (ut Inqt Ply.) quæ mõ Vesper mõ lucifer appellatur nec absistit unq̃ a Sole longius partibus sex & quadraginta: quã accipere hoc loco ullo modo nõ possumus. Aliã in septẽtrione. Tertiã in Tauro: cuius etiã Alphõsus meminit. Vñ id signũ dr̃ Veneris dom⁹. Sed ẽ & Venus stella regia in pectore Leonis: ut diximus supra. ⁋ Hæc ẽ illa dies: Hoc tpe (ut dictũ est) Vestæ purgamina deiciunt in fluuiũ tyberinũ qbus eo dilatis nubere licebat: ut tu quoq; ne ppa meli⁹ tua filia nubet ignea cũ pura uesta nitebit humo. Ea in certũ locũ deferebant Varro: Dies q uocat qñ stercus delatũ fas ab eo appellat⁹ qđ eo die ex æde Vestæ sterc⁹ euerrit & p capitoliũ cliuũ in locũ defert certũ. Cras ueniet. xv. cal. iulias flare zephyrus siue fauoni⁹ cõsueuit. ⁋ At pr̃ he. xv. cal. iuli. Lacerti Oriõis tollunt in ortũ cosmicũ cũ sol orit q Helios dr̃ uñ sorores Phaẽtõtis heliades appellant ⁋ Radios ubi tixerit undis: Cũ primo aurore fulgore sol attigere cœpit orizõtẽ. Neq; n. qbusdã assentiẽdũ est q existimãt hoc loco describi solis occasum cũ fieri neqat: ut occidẽte sole q in eo est ut cãcrũ igrediat oriant lacerti Orionis quẽ cõstat cũ cætero toto pariter corpore in ortũ ferri & occidere sagittarii & scorpiõis exortu. ⁋ Vñ illud ẽ: Cœlo cũ fulget oriõis astrũ tps abest cerari sacras terat area messes. Eius ps & añ Cãcrũ exorit ut oñdim⁹ supra obsideris magnitudinẽ. Quare ait Manilius sũma lateris surgẽs de pte sinistri Maxim⁹ oriõ magnũ cõplexus olimpum. ⁋ Stella serena: Sol q ad ortum tẽdẽs ac pximus orizõti fere in eo ẽ ut fulgorẽ suum in duo diuidat hemispia. Scio quosdã per serenã stellã iugulã accipe sic dictã a forma iugulãtis quæ magnitudine cæteris nucibus p̃stat q̃uis Accius (ut diximus in quarto hui⁹ operis libro) orionẽ iugulam appellarit teste Varrone: alios Venerẽ sidus tantæ claritatis ut eius radiis umbræ reddant auctore Pli. qđ non placet. Sol. n. est qui adhærens horizonti cigit arcticum & antarcticum populum. Hunc Oui. stellam uocat qđ errantia sidera iterdum a poetis e noĩe appellant. Vir. Frigida Saturni sese quo stella recepte. Hora. in epistolis. Stellę spõte sua iussæ ne uagent & errent. A uento nomen uterq; tenet Alter Notius est australis dicit ut Seruius tradit qui a nobis nunq̃ uidet. alter borealis.

Tres eẽ ĩ cœlo ueneris stellas. uidelicet luciferũ uesperũ & tertiã q̃ ẽ in tauro: nã uen⁹ stella ẽ in pectore leonis

Vestæ purgamina ĩ tyberim nubere licet

zephyrus flare incipit. xvi. cal. iulias

orion oritur. xv. cal. iulias

⁋ TERtia nox uẽiet: post idus iunias tertia nocte: & erit nox. xv. die mẽsis: nã a die Iduũ numerabis: Qua tu thyene dodo. q̃ ẽ una hyadũ. ⁋ Stabis ui. q̃ nocte appebis. ⁋ Frõte bo. age. in frõte Tauri: q cœlo figuratus est: ab eo qđ ĩ Taurũ se iuppiter trãsformarit: q̃ trãstulit Europã Agenoris regis Phœniciæ filiam de quo diximus supius: & de hyadibus supiore lib. q cũ sint in frõte Tauri sedo pridie maii matutinæ surgebãt. Nũc uero tẽpestiuius surgunt: & media nocte appent Fuere ipse numero septẽ: ut supiore li. diximus: nimphæ dodonides appellatæ. ⁋ Vitia earũ thyene est iõ poeta dodona thyene dixit sed meli leges dodoni thyene: ut sit uocãdi casus: & ne cui sua laus detrahat. Volscus nr̃ Rõæ prius fuit: q ita dicẽdũ afferet. Cui⁹ qdẽ sniam approbaui. ⁋ Hæc il. di. hæc. xv. dies iunii. ⁋ Qua die. ⁋ Tu ty. mit. in ma. defers in mare tyrrenũ. ⁋ Per aq̃s etru. p aq̃s tuas: q̃ ex etruria labunt. ⁋ Purgamina ue. quorũ supra mẽinim⁹. hoc ẽt die ea purgamẽta deiiciebant in tybri. ⁋ Si q̃ fides. xvi. cal. qntiles: p̃spat nauigatio: nã zephyrus flabit. ⁋ Si q̃ fi. uẽ. si credẽdũ ẽ uento. O nau. da. car. ze. date uela, uẽtor q lenis & p̃sper ab occidẽte flabit. ⁋ Cras. xvi. die mẽsis: & sexto decio cal. qntiles. ⁋ Veniet ille secũdus: flabit p̃spes. ⁋ In nr̃is aqs. in mari tyrrheno: p qđ nauigatis. ⁋ At pr̃ he. xv. cal. qntil hoc est. xvii. die Iunii orit gladius orionis cosmice: sed paulo post totus cũ Cancro exurget. Sed de eo diximus superiore lib. ⁋ At ubi: postq̃. ⁋ Pr̃ heliadũ phœbus hoc ẽ ipse sol: nã heliades dictæ solis filiæ: nã ex phœbo genitæ sorores phaẽtõtis q̃ cõuersæ dñt in ppl̃os ⁋ Tinxerit radios undis: ubi sol occiderit. ⁋ Et stella serena: ipse sol lucidus. ⁋ Cinget gemi po. hoc est superius & iferius hemisperiũ. Duo. n. poli sunt: ut alias dictũ. Arcticus iminet nobis: q sumus in superiore hemisperio: Antarctic⁹ sub iferiore hemispio ide Vir. in primo geo. Hic uertex nobis sp sublimis: at illũ sub pedib⁹ styx atra uidet: mãesq; pfũdi. ⁋ Nã duo sũt ipsi poli. ⁋ Hic antar. ẽ p. au. nã in meridiõali pte cœli. Ille arctic⁹. ⁋ Est p. aq. nã in ipso septẽtrione. ⁋ Vterq; po. te. no. a uẽ. nã arctic⁹ polus borealis dicit a borea: antarctic⁹ australis ab austro. hi duo uersus sũt, ẽt in. iii. li. sed eo ĩ loco itelligit de piscib⁹ cũ alter bore⁹ alter notialis dicat.

PAV. MAR.

Nymphe dodonides septẽ thyene est ultima

Antarcticus & Polus arcticus

¶PROles hirea:Orion hirei filius q̃ ais e Lotio natus dr̃ alii e Neptũo & Minois filia genitũ Orionẽ dñt ¶ Delphin no uidẽ. Delphin cui⁹ supra meminimus exurgit cũ Sagittario. Vñ cõseqñs ẽ ut hoc tpe p uniuersam noctẽ se nobis uidẽdũ offerat. Hũc Ply. scri.iiii.idus iunias uespi exoriri. ¶ Algida ter. Ab oppido urbi ꝓxio qđ algidũ uocãt. Florus. Sora qs credat & algidũ terrori fuerũt. Satricũ atq͂ co niculũ ꝓuīciæ De uerulis a bouillis pudet sed triũphauim⁹ tybur nũc suburbanũ & æstiue ꝑneste delitiæ nũcupatis ĩ capitolio uotis petebãt. Sane. A. Posthum⁹ dictator quẽ Oui. hoc loco mutilato uocabulo more poetarum Posthumum uocat latinos a qbus Tarquii afferebant ad lacum regillũ domuit in agro thusculano ac triumphãs in urbẽ redit. Nota est hystoria. Post eã uictoriã ut Plyni tradit dictator ei cuius maxime opera castra latinoꝝ capta fuerãt coronã aureã ex ꝑda dedit Scripserũt nõn ulli A. Posthumiũ creatũ esse dictatorem posteaq̃ cõsulatu se abdicauit atq͂ ut ait Liui. tãri errores implicãt tpꝛ aliter apud alios magĩatibus ordiatis ut nec q cõsules nec quo anno qđ factũ sit in tanta teꝝ atq͂ autoꝝ uetustate digeri possit. Sane algidũ nõ longe est a thusculo. Vñ legendum est: Vectus es in niueis posthume uictor eqs in agro.n. thusculano Posthumius uictoriã consecutus est. Audio eẽ q legãt post mõ uictor: qđ nõ ꝓcedit. Supprimẽt enim eius nomẽ ad quẽ uidemus apostrophẽ fieri. Equi appositi romæ sũt: ut autor est Strabo quoꝝ caput alba fuit. Volsci etiã nõ lõge ab urbe sunt Lege eundem geographũ. Sũt qui hoc in loco tuberte legũt accipiẽtes Posthumiũ tubertũ qui triũphãs de Sabinis myrto Veneris uictricis coronatus incessit optabileq͂ eam arborẽ etiã hostibus fecit. ¶ In ni. eqs: Quales trahere solebant triũphantium currus ¶ Iam sex &c. xiiii. calẽ. iulias. Sol

Tollet hũo ualidos ꝓles hyrea lacertos:
Cõtinua delphin nocte uidendus erit:
Scilicet hic oli uolscos/equosq͂ fugatos
Viderat e campis algida terra tuis:
Vñ suburbano clarus tyburte triũpho
Vect⁹ es ĩ niueis posthũe uictor eqs:
¶ Iã sex & totidẽ luces de mẽse supsũt
Huic unũ numero tu tamẽ adde diẽ
Sol abiit e geminis & cãcri signa rube.
Cœpit auẽtina pallas in arce coli (scũt
Iã tua laomedõ oriẽ nur⁹/ortaq͂ noctẽ
Pellit/& e pratis uda pruina fugit:
Reddita/qsqs is ẽ sũmano tẽpla ferunẽ
Tũc cũ romanis pyrrhe timẽdus eras

in Cancrũ trãsitũ facit & tẽpestas expectaẽ autore Columella quo tpe Pallas a Rõanis coli cœpit in auentino cui ædes ibi dicata est. Sũt q. xv. cal. Solẽ in Cãcro ponunt. ¶ Tua nu. Autora Tithoni uxor filii Laomedõtis. xiii. cal. Iulias tẽplũ dicit sacratũ fuisse Sumano. Sane Thuscoꝝ libri nouẽ deos emittere fulmina tradiderunt autore Ply. eaq͂ esse undecim geneꝝ & Iouẽ trina iaculari. Romani aũt duo tm̃ ex his seruauere diurna attribuẽtes ioui. nocturna Sumano: quem Plutonem esse suspicamur. Festus fulgur inqt appellabant diurnum qđ putabant Iouis ut nocturnum Sumani. Huic deo dicata est ædes Romæ non longe ab æde iuuentutis inter quas singulis annis canes uiui cruci affixi circũferebanẽ ansere puluino insidẽte quia capitolio a Gallis obsesso canes fuerant anseꝝ uigilia superati. Sumani ædes aliquando de cælo tacta est teste Liuio: quæ dicata fuerat Pyrrhi bello qui Tarentinis aduersus Romanos auxilio fuit.

¶PROles hyrea. Orion hyrei. f. ¶ Tollet humo. eleuabit a tellure ¶ Validos la. hoc ẽ gladiũ quẽ ualidis bracchiis sustinet: Nocte cõtinua: q̃ seqẽ. xvii. diẽ iunii. Erit uidẽdus delphin: q ea nocte apparet. de eo pluries diximus. ¶ Scilicet: certe. ¶ Hic: delphin. ¶ Viderat oli eq. & uol. fu. a cã. t. o al. terra: uiderat exercit⁹ contritos æquoꝝ & uolscoꝝ in algido fusos. xviii. die Iunii a. L. Valerio post electos decẽuirosq fuit cõsul cũ. M. Horatio: tũc sabinis cũ exercitu oppositio: ad quẽ cũ afferreẽ nũcius de fusis eqs & uolscis in algido ipsa & latinos fudit. Redeuntibus in urbẽ cũ denegatus eẽt illis a senatu triũphus. L. Icilius tribunus plebis tulit ad populũ de triũpho cõsulum. Multis ut inqt Liuius dissuasum ꝓdeũtibus maxime. C. Claudio uociferãte de patribus: nõ de hostib⁹ cõsules triũphare uelle: gratiãq͂ ꝓ priuato merito in tribunũ nõ pro uirtute honorẽ peti. Nunq̃ aũ de triũpho ꝑ populũ actũ: semp estimationem arbitriũq͂ ei⁹ honoris penes senatũ fuisse: ne reges qdem maiestatẽ sũmi ordinis iminuisse. Nec ita oĩa tribuni ptãtis suæ implerent: ut nullũ publicũ cõsilium sinerẽt esse. ita demũ liberã ciuitatẽ fore: ita æquatas leges: si sua qsq͂ intra ordos suã maiestatẽ teneat. In eadẽ sñia multa & cæteris senioribos patrũ cũ eẽnt dictatoẽs trib⁹ eã rogationẽ acceperũt. Tũ primũ sine autoritate senatus ppl̃i iussu triũphatum est. hæc Liui⁹. iii. lib. ab urbe cõdita uolscoꝝ ppl̃i priuernates & anxures. Equoꝝ caput alba erat: q est marsis finitima ꝑdebanẽ usq͂ tybur: & in sabinos: & supi⁹ diximus claras equoꝝ urbes fuisse Clysternũ. & carseolos. Algidũ supra thusculũ erat. xviii. ab urbe lapide. ¶ Vñ: ex q̃ uictoria. ¶ Victor e la. L. Val. illustris ¶ Triũpho tyburte suburbano. triũpho de tyburtib⁹: q in suburbano nũc sunt: & tũc cũ equis erãt. ¶ Es uect⁹ post mõ. qñ paulo post cũ ab initio triũphus a senatu denegareẽ. ¶ In eqs niueis: ut uebi solẽt triũphãtes curru q̃driiugo: quẽ equi cãdẽtes agunt ¶ Iã: sex. ¶ Et totidẽ: decimaoctaua ẽt die Iu. sol relictis gemis igrediẽ cãcꝛi: & in Auẽtino dedicata ẽ ædes palladi a senatu. ¶ Iã sex & totidẽ luces: hoc est duodecim dies supsunt de mẽse: restãt adhuc de mẽse iu. Tñ huic numero tu adde diẽ: sic supererunt tres & decẽ dies numerãdo a. xviii. ad ultimum diem mensis. ¶ Sol abiit: discedit e geminis. ¶ Et rubescunt signa: cãcri: nã sol init canꝛꝫ & tunc icipiunt magni calores de cãcro diximus in primo lib. Et palla icepit coli in arce auẽtina: cepe fieri sacrificia in auẽtino. cũ eẽt illi ædes cõsecrata. ¶ Iã o Laomedon oriẽ tua nurus: aurora cõiunx tui filii titoni: & Orta pellit noctẽ nã diẽ refert & significat decimũnonũ diẽ iunii ¶ Et cana pruina: pro rore pruinã ponit: hoc est ros lucidus. ¶ Fugit e pratis: cũ sol surrexerit. ¶ Feruntẽ: dicunẽ. ¶ Templa reddita: hoc die erecta & cõsecrata fuisse templa. Sumano

ANT. FAN. Delphin exurgit xv. cal. Iu. Algidũ A posthumii dictatoris uictoria de latinis. Algidus mõs non lõge a tusculo &c.

Equi uolscꝛ sol i cãcꝛꝫ. xv. ca. iulias. Pallas in auentino coli cœpta. xv. ca. iulias. Festũ sumani. xiii. cal. iulias. Sumanus sumani ædes nõ lõgæ ab æde iuuentutis PAV. MAR.

Luci⁹ ualeri⁹ cõsul uolscos & equos fudit die xviii. iun.

Tẽplum palladi dicatũ ĩ mõte auẽtio

Summanoq; sq̄uia is est q̄cunq; deus sit summanus. Huic deo romani teste Ply. lib. secundo nocturna fulmi ta assignāt: cū diurna ioui attribuant. Ea rōne uolunt aliqui summanū esse plutonē dictū quasi summū maniū. Huic in capitolio erectū tēplū fuisse uolūt ex tāso aruspicū: cū pyrrhus qui tarentinoꝝ causa bel la gesserat in Romanos traiecisset in Ciliciā cū inter alia prodigia fulmine delectū esset in capitolio iouis signū: caput ei' p aruspices inuentū est. Tunc cōsecrata sunt tēpla summāo. Cū tu pyrrhe eras timēdus roma nis ppterea qd aliqñ Romanos exercitus fudit: de pyrrho alio loco diximus: & in lucāo: & ī odis horatii.

Hāc quoq; cū prius galatea recepit ūdis
Plenaq; securæ terra quietis erit:
Surgit hūo iuuēis stellis afflatus auitis
Et gemino nexas porrigit angue man⁹
Not' amor phedræ/nota ē iniuria thesei
Deuouit natum credulus ille suum:
Soliciti terrentur equi/frustraq; retenti
Per scopulos dñm duraq; saxa trahūt
Exciderat curru lorisq; morātibus artus
Hippolytus lacero corpe raptus erat:
Reddideratq; animā mltū īdignāte dia(na
Nulla coronides cā doloris ait:

ANT. FAN. Galathea Aesculapius orit ii. cal. iul.

¶ Galatea: Nympha Nerei & Doridis filia a Græcis gala tia dī hoc est lactea: nec aspirationē recipit in penultima: hic p mari ponit: & est sensus. Cū mare surgētē aurorā recepit hoc ē. xii. calēdas iulii ubi aurora surrexerit & dei de nos aduenerit ophiulchus oriet. Legendū aūt est Hāc quoq; cuz prius galatea recepit undis. ¶ Surgit hu. iuue. Ophiulchus q a uōnullis Anguitenēs a Columella Anguifer. ab aliis serpētarius appellat: hoc tpe in ortū tollit noctis initio qppe q cū Sagittario & Scorpione exoriēs cernit: ut Eaorit surgit cū scorpius atq; sagittis ipse refert plenā chiron cū forte pharetrā. Idē (ut Igino placet) occi dit ex ortu Geminoꝝ Cancri & Leonis Hunc Ser. putat Aesculapiū. alii Herculē alii aliter fabulant. Lege iginuz. Columella xi. calendas Iulias Anguifeꝝ mane inqt occi dere ac significare tēpestatē. is cū constet stellis. xvii. Anguem tenet formatū tribus & uiginti. Auitis Aui iouis. Phœbus enim est Aesculapii pater. iuppiter phœbi. Nota est iniuria thesei Nō qua est affectus sed qua Theseus se existimauit affectū aut certe iniuria qua filium innocētissimū affecit. Natum suum: Hippolytum thesei filium ex Hippolyta uel antiopa. De phedræ atq; Hippo lyti infelicissimo euentu historici a tragicis nihil dissentiunt ut Plutarchus scribit' in theseo. Lacero corpo re. Hinc Hippolytus nomen habuit ab equorum uidelicet solutione: hippos enim est equus & lytus solutus. Indignante Diana. Que diligebat pudicum. Vnde eum sibi iunxisse dicitur.

Serpentarius Hyppolitus reuixit auxilio æsculapii

PAV. MAR.

¶ CVM galatea nympha maris filia nerei & doridis sed pro ipso mari hoc in loco. Recepit hunc diem undis patris hoc est cū sol occiderit. Et terra erit plena securæ qetis. cū p noctem reqescent oīa quæ in tellure sunt. & significat noctē quæ præcedit. xx. diē iunii. ¶ Iuuenis surgit humo orit æsculapius nam de eo loquitur. ¶ Afflatus stel. aui. qbus stellis iuppiter Auus eū ornauit. ¶ Et porrigit ostēdit. Manus nexas implicatas Gemino angue. Ideo Ophiulchus dictus. i. serpentē tenens. Vt relinqmus oēa higini fabulas: cū alii aliū esse phiulchū dicant. hāc nō pteribimus. Sic. n. inqt. Cōplures ēt astrologi. hūc æsculapiū finxerūt. Quē Iuppiter Apollinis cā inter astra collocauit. Aesculapius. n. cū esset inter hoīes: & tm̄ medicina cæteris pstaret. ut nō satis ei uideret hoium dolores leuare: nisi ēt mortuos reuocare ad uitā nouisset. Fert Hippolytum: qui iniqtate nouercæ & insania parētis erat interfectus sanasse. Ita Eratosthenes dicit. Nōnulli glaucū Minoos filiū eius opa reuixisse dixerunt. Pro quo ut peccato iouē domū eius fulmine incēdisse: ip sum uero ppter artificiū: & apollinē eius patrē inter sidera anguē tenentem constituisse. Hac autē de cā anguē tenere dicit: q cū glaucum cogeret sanare Cōclusus quodā loco secreto bacillū tenēs manu: cum qd ageret cogitaret: dicit anguis ad bacillū eius accessisse quē æsculapius mēte cōmotus interfecit bacillo fugientē feriēs sæpius: postea fert alter anguis eodē uenisse ore ferēs herbā & in caput eius posuisse. Quo facto utrosq; loco fugisse. Quare æsculapiū usum: & eadē herba glaucū reuixisse. Itaq; anguis & in æsculapii tutela esse: & in astris dī collocatus: qua cōsuetudine ducti posteri eius tradiderunt reliqs: ut medici anguibus uterent. & ut idē inqt decidēs ophiulchus ex ortu geminoꝝ cancri. & leonis puenit ad terrā: exoriens aūt cū scorpiōe & sagittario appet cōstat stellis. xvii. Anguis hēt stellas. xxiii. In primo li. de æsculapio plura diximus in. iii. lib. de hippolyta & diana aricina. Itē & in. v. attigimus historiā. Hippolyti nō igit imorabimur: in referēdis illis quæ iam diximus. sed poetā interptabimur. ¶ Notus est amor phedræ: quæ priuignū Hippolytū thesei filiū amauit. & in amore non rñdentem patri falso de affectato cōcubitu accusauit. ¶ Nota est iniuria thesei: qua iniuria filiū inocentē affecit. Ille credulus thes. q dictis uxoris fidē adhibuit Deuouit: morti scilicet Suū natū: hip. Quoniā petiit a neptuno mortē filii ille Marina mōstra ad exterrendos equos iuuenis obiecit. Equi hippolyti q trahebāt currū. ¶ Soliciti timidi. Terrētur: obiectis neptuni mōstris &. ¶ Frustra retē. nā frustra est ille conatus eos retinere. ¶ Trahunt do. Hip. per. ¶ Scopulos: per mōtes: & per ¶ Dura saxa. loca saxosa & aspera. ¶ Exciderat cur. ueꝝ exanimis decidit e curru. Audita nouercæ calumnia. ¶ Hippolytus: curru excussus. ¶ Erat raptus: raptatus: tractus ab equis. Lacero corpore iā lacerato & discerpto. ¶ Loris mo. arctus: tenentibus arctus implicitos: & cū soluere se nō posset discerptus est. Lora dicta a Laura triūphoꝝ. cum captiui loris ligati ducant ante currum: hoc Donatus in terentio asserit. Multi locū non intellexere qui deprauatus est. ¶ Et reddiderat animam iam extinctus erat. ¶ Multum indignāte diana quasi ægerrime ferrente mortē illius quæ illum pudice amabat. Quibusdam enim Numinibus adduntur pueri cybeli atis. Veneri addonis cereri Triptolemus dianæ Hippolytus. ¶ Coronides æsculapius Appollinis & coronidis nymphæ f. ¶ Ait nulla causa doloris quasi nō erit tibi dolendum.

Ophiulcus

Hippolytus ab æsculapio ad uitā sanatus

Lora dicā a laurea triūphorum

ANT. FAN. Loculi eburnei

¶ Sine uulnere:ita ut uulnera nõ appareãt. ¶ Loculis ebur. Aurea moneta olĩ in loculis eburneis seruabaẽ cũ lignei uilẽ reciperẽt. Martialis:hos nisi de flaua loculos ĩplere moneta nõ decet argẽtũ uilia ligna ferãt Hinc ẽ ut herbæ cæteris p̃stãtes ex eburneis loculis deprõptæ sĩg sint. ¶ Profuerãt glau.ma.il.prius:Glauci plures fuerũt:quorũ unus uenẽato melle ab hospite Cretẽsi occisus dr:alterũ Potnieũ:hoc ẽ cui p̃ria fuit Potnia Boetiæ ciuitas eq̃ Potniades discerpserãt. Terti⁹ de quo nũc agiẽ Anthedõis fili⁹ fuit ut autor ẽ Stra. atq̃ ad Anthedonẽ oppidũ ĩ balænã cõuersus ẽ. Oui.in ibi potniadũ morsus subeas ut glaucus eq̃rũ:q̃ maris salias glaucus ut alter aq̃s atq̃ duob⁹ idẽ dictis mõ nomẽ hñti p̃socẽt aĩæ gnossia melia uiã. Sciẽdũ Anthedonẽ hui⁹ glauci patriã urbẽ eẽ Boetiæ ut Lactãtius Grãmaticus Stra.& Pli.meminerũt Licet eã Naso l.xiii.meta. Euboicã uocetur Nup ĩ euboica mẽbris anthedone uersis nõ qđ Euboiæ sit sed qđ Boetiæ ĩ litore qđ ẽ ad Euboiã. Ad hãc Glaucus piscator cũ captos pisces sup herbã posuisset & eos recepisse uidisset quã amiserãt uitã intellecta herbarũ potẽtia earũ esu ĩ deũ mutat⁹ dr siue ĩ balenã trãsformatus ut Strabõi placet de quo statius ĩ siluis Q uotiẽs p̃rius ailabiẽ undis litoreã biãda feriẽs anthedona cauda. Vsus & auxilio est anguis:Serpẽtarius hũc ob cãm anguẽ tenere dr qđ cũ æsculapius ut igin⁹ refert de glauco ad uitã reuocãdo mẽte agitãs ĩ secessu quodã serpẽtẽ baculo pcussum ĩterfecisset:alter herbã ore ferẽs accurrit & mortui caput ea cõtigit:quo facto ambo ide loco lumes recesserũt. Ea re obs̃uata ferũt Glaucũ Aesculapii opa reuixisse. ¶ Aricino uirbius ila lacu:Hippolytũ ab inferis reuocatũ Diana nymphæ cõmẽdauit Egeriæ & eũ Virbiũ q̃si bis uirũ iussit uocari. Nota est fabula. ¶ Sua fila teneri:pduci holu₃ uitã. ¶ Phœbe q̃re. Q uod iuppiter æsculapiũ fulmine extinxisset. Deus est placare parẽti. Ne succense patri tuo:q̃m æsculapius in deos relatus est. Propter te fieri quod uetar ipse facit. Sẽsus est. Facit iuppiter propter te quod fieri uetat:quia reuocauit æsculapiu₃ in uitam quis nolit tale aliquid ab aliis fieri. Virg. Tu₃ pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris mortalem infernis ad limina surgere uitæ ¶ Nõ ego te. Quia dicturus est flaminiũ auspiciorũ cõtẽptorẽ.ix.calẽ.Iulias cecidisse ad thrasumenum monet Cæsarem ne unquam uetantibus auspiciis signa moueat.

Glauci plures

anthedõ

Glaucus piscator in balenam

Nãq̃ pio iuuẽi uitã sine uulnere reddã
Et cedent arti tristia fata meæ:
Gramia cõtinuo loculis d̃promit eburnis
Profuerant glauci manibus illa prius:
Tũc cũ obs̃uatas augur d̃scẽdit ĩ herbas
Vsus & auxilio ẽ ãguis ab angue dato
Pectora ter tetigit ter ũba salubria dixit.
Depositum terra sustulit ille caput:
Luc⁹ eũ:nemorisq̃ sui dictynna recessu
Celat:aricino uirbius ille lacu:
At lachesis clotoq̃ dolent sua fila teneri.
Et fieri regni iura minora sui:
Iuppiter exemplũ ueritus:direxit in illũ
Fulmina:q nimiæ nouerat artis opem:
Phœbe q̃rebaris/deus ẽ placare parẽti
Propter te fieri quod uetat ipsa facit:
¶ Nõ ego te q̃uis pbabis ulcere cæsar
Si uetat auspiciũ/signa mouere uelim

PAV. MAR.

¶ NAMq̃ ego reddã uitã pio iuueni:suscitabo extinctũ:& restituã illi aiam. ¶ Sine uul.ita ut nulliũ uuln⁹ supsit. ¶ Et fata tristia:quæ mortẽ hoĩbus afferũt ¶ Cedẽt arti meæ:medicæ q̃a inuitis fatis reuiuiscet hyppolitus. ¶ Cõtinuo depromit:rapit & sumit. ¶ Gramina:herbas. ¶ E loculis eburnis:& capsulis ex ebore. ¶ Illa gramina. ¶ Prius pfue.ma.glauci umbris & uitæ glauci minois filii:de quo paulo ãte diximus ĩ illis eni graminib⁹ extincto glauco uitã reddidit. ¶ Tũc cũ anguis descẽdit in herbas obseruatas:cũ illi anguis supstes laturus opem angui:quẽ interemerat æsculapius:descẽdit in herbas:quas aut ip̃e antea obseruauerat:aut quas tũc obseruabat æsculap. ¶ Et anguis:extinctus. ¶ Est usus auxilio dato ab angue:cũ alter anguis uitã illi reddidisset. ¶ Ter tetigit illis graminib⁹. ¶ Pectora:Hippolyti laceri ¶ Ter dixit uer.sa.carmia q̃bus aĩam reuocaret in cadauere:ut solebat Erycto thessala.sed id nõ est medicorũ. ¶ Ille Hip. Sustulit:eleuauit caput iã reuocata ĩ corpus aĩa. ¶ Depositũ terra:qđ caput humi recũbebat. ¶ Lucus cœlat eũ abscõdit illũ diana ĩ silua aricina:de hoc ĩ tertio. Dictynna:diana seu a nlpha cõite seu a retib⁹.ut alias dixim⁹. ¶ Cœlat re.ne.ĩ remotiore loco artemisii se siluæ suæ aricinæ. ¶ Ille est ui.la.ari.dimisso.n:priore nole uirbius est appellat⁹. At lachesis:clotoq̃ dolẽt:parcæ q̃ mortalia fata dispẽsant. ¶ Dolẽt te.sua fi.retardari uitã hoĩ₃ magis q̃ ipse decreuerũt & q̃ erãt iã trũcata fila:adhuc retineri. ¶ Et do.iu.sui re fie.mi.iminui suã ptãtem: cũ quos leto dederint suscitent:& Diodo.inq̃t ip̃m æsculapiũ apud iouẽ ab inferis accusatũ tanq̃ eorũ ĩperiũ dimiuẽtẽ:q̃ excitarenẽ a mortuis hoĩes illius cura. Iuppiter ueritus exẽplũ:ne exẽplo æsculapii quoq̃ mortales mortuos eẽnt suscitaturi. Direxit fulmĩa ĩ illũ:& fulmĩe extinxit. Qui nouerat opẽ nimiæ artis nimiã artis medicæ potẽtiã:q̃ mortuos suscitaret. Phœbe q̃rebaris.extictũ filiũ. Deus ẽ:relat⁹ ẽ ĩ deos. Placare parẽti:recõciliate ioui p̃ri tuo. Facit ip̃s: pp te.tua cã. Q đ uetat fieri:excitauit ab ĩferis filiũ tuũ.& cœlo itulit:sed nõ uult ut hoc mortales possint aut audeãt. Nõ ego te q̃uis.q̃rto die ab ortu Aesculapii:hoc est.xxiii.die Iunii nõ ẽ bonũ exire ad bellũ nã l sausta:& ĩ fastos relata:clade flaminii q̃ spr̃tis auspiciis cõtulit signa cũ hãnibale:& fusus ẽ exercitus Roman⁹ ad trasimenũ lacũ:De quo ita Valerius iq̃t. C.aũt Flamini⁹ auspicato cõsul creat⁹ cũ apđ lacũ trasimenũ cũ hãnibale cõflicturus.cõuelli signa iussisset lapso equo sup caput eius:thũi pstratus ẽ. Nihil q̃ eo pdigio inhibitus:signiferis signa moueri sua sede posse neg ãtib⁹ malũ cõtinuo nisi ea effodissent:miatus est. Verũ huius temeritatis utinã sua tm̃:nõ ẽt po.ro.maxima clade pœnas pependisset.in ea namq̃ acie quindecimilia Romanorũ cæsa.vi.milia capta decem milia fugata sunt. Consulis obtruncat corpus ad funerandũ ab Hannibale quæsitum est:qui quantũ in ipso fuerat Ro-

Diodori opinio d hippoly/to sanato

Flamini⁹ ab hannibale uict⁹ & occisus apud lacum trasimenum.

manum sepelierat imperium:poeta nunc exemplo flamini hortatur germanicum:ne contra auspicia conserat cum hoste manum.O cæsar germanice.Ego non uelim te mouere signa: uexilia ad confligendum cum hoste.Si ueter auspicium:si habeas auguria contraria:aut si prodigia:& omnia prohibeant. Quāuis properabis uincere:etiam cum acceleres uictoriæ cupidus.

(stes
Sit tibi flamini9thrasumenaq; litora te
Per uolucres æquos multa mōere deos
Tpa si ueteris quæris temeraria dāni
Quart9ab extremo mēse bis eē dies:
Postera lux melior:supat masanissa sy,
Et cecidit telis asdrubal ipe suis (phacē

ANT. FAN.

¶SINT tibi flaminius trāsumenaq; litora testes.G.Flaminius hō temerarius apud lacū Transumenū cū Annibale cōflixit ubi & ipse periit lancea trāsfixus ab eqte cui nomē erat Ducario &.xv.milia Romanorū in aciæ cæsa sunt cum tāto aiorū ardore pugnatū esse:ut cōstet uim terremotus:qui dum cōfligeret multarū urbiū italiæ magnas partes pstrauit ac montes ut inqt Li.lapsu ingēti pruit neminē sensisse pugnandum.Non defuerant prodigia quibus admoneri flaminius poterat ne manum cum hoste cōsereret:nam & eum equus corruens super caput effudit:& signum a signifero difficillime conuelli potuit:atq; ut Syllius scribit humo sanguis erupit ut signa etiam effusa certandum euellere mole retet humo lacera uitentum erupit in ora exultans cruor. Via flaminia & circus flaminius ab hoc flaminio nomen acceperunt ut autor est Festus.Eius filius.T.flaminius paternā cædem ulcisci cupiens a Perusia rege Annibalē petiit teste Plu.Est aūt Thransumenus lacus in agro Perusino:quē cum in soluta oñone multi Transumenū uocēt poetæ subtracta n lra pserūt ne desiderēt carminū sanitatē:ut nūc uoluēte die thrasumeni noīa seruāt:& fulmina tyrrhenas thrasumeni torsit in undas.Eum Syllius noīatū a Thrasumeno puero fabulat quem possumus & thrasimenū dicere: Quint. Et thrasumenū pro thrasimeno multi ēt autores(si est in eo trāsmutatio)uēdicarūt.Ply.autor est in.ii.nat.histo.repētinos ignes existere & in aqs & trasumenū lacū totū arsisse.¶ Aequos deos:Benignos q aduersa nobis p aues pnūciant ut nobis cōsulamus.¶ Postera lux melior.viii.cal.iulias romani secūda fortuna usi sunt.¶ Supat masanissa syphacē:Iustinus refert Masanissam regē numidiæ dictū iter duos aphricanos urbis Romæ tertiū ineruatorē:cui9captus Syphax iputat:uictus Hānibal & deleta Carthago.Sed requirimus hoc in loco diligētiā nōnullorū q hoc tpe hoc est.viii.cal.iulias,Syphacē atq; Asdrubalē Gisgonis filiū uoiūt fuisse a Masanissa rege ppe uticā supatos:cū cōstet eo in loco nō æstate:sed ueris initio teste Li. Scipionē una cū Masanissa & Lelio potitū castris Asdrubalis & Syphacis.Vñ illud est Iuue. Tolle tuum pcor Hānibalē uictūq; syphacē in castris:quo tpe bina castra eadē nocte cæde una deleta sunt:cæsaq; aut usta flāmis ad q̄draginta milia hoīum.Sciēdū igit hūc diē oñdi quo masanissa exacto iā uere Syphacem nō ad uticā sed in ei9regno & supauit & cœpit.Asdrubal.n.& Syphax post eā quā dixim9calamitatē acceptā in castris:coacto peditatu & eqtatu exercitū reparūt & a Scipiōe iterū nō lōge ab utica uicti sunt numidis ac pœnis i fugā cōuersis & magna pte fugiētiū itersecta.Vñ cū Syphax in numidiā atq; i de9i antiquū eius regnū pfectus eēt Masanissa icredibili cupiditate pdēdi eius regis a quo pino regno expulsus fuerat eū cū expedito eqtatu psecu9ē quē demū adiuuāte Lelio uictū & captū legim9atq; albā missū & deide tybure quo ex alba traductus fuerat mortuū paulo añ triūphū Scipionis q̄uis Polybius eū in triūpho ductū tradiderint ut Li.refert.Et cecidit telis asdrubal ipse suis:hic Asdrubal nō ē Giscōis filius:Sed Hānibalis frē q hoc tpe cæsus ē ad Metaurū flumē qđ ad Fanū fortūæ patriā meā I mare supeŗ caditi cuius alueo tpl bus nīis elephātis reptus ē testis uictoriæ romanorū cui9pcipua laus Claudii Nerōis fuit q relictis castris ita ut Hānibalē falleret ad senā cū electa manu.M.Liuii college castra silērio igressus Asdrubal circūuēit cū quo ceciderāt hoīuz milia.lvii,ita ut cōstet nūq̄ secūdo bello pūico una acie tm̄ hoīum iterfectū.Est & apud Metaurū eius pugnæ monumētū collis quē deprauato uocabulo p aphricano aphricanū appellāt Hic est ubi castrametari Asdrubal uoluit cū.M.Liuius oib9peditū copiis ad cōserēdū pliū istructis aduenisset.T.Liuius scribit:quē historicū dii boni qcūq; loci eius faciē fuerit cōtēplatus nō patauinū existimauerit:sed Fanēsez adeo uel q̄ a geographis ptermissa sūt atq; cōtēpta ille est & exactissima diligētia & diuino igenio cōsecutus.Sane fluuius Sena ad quē fuerūt castra Liuii cū Nero se illi adiūxit is ē q ad Senogalliā urbē mare igredit q̄ distat a Metauro flumie ad.xiii.milia passuū.Eā boc tpe illustrissim9dux atq; magnanim9Ioānes Robore9Sixti sūmi Pōtifi.nepos ac pfectus urbis:quē tu iclyte Federice nō imerito tibi generū ascinisti:ut ē eminētissimo igēio a prudētia singulari i regiōes ac uicos aptissime distributā nouo murorū ambitu auget.& ad priscā amplitudinē redigit:amplexus qcqd tps rerū edax & senectus iuidiosa cōsumpserat.Vbi nos uidim9pxime uiarū strata:porti:fora ædes magnificas icredibili celeritate cōfectas item arcē omniū munitissimā ac tāto impēdio & industria fabricatā ut iure inexpugnabilis censeatur.

Ducarius occidit lāceā titum flaminiū

Thrasimenus lacus est in agro pusino

Siphax uictus.viii.cal.iulias cū asdrubale filio gisgonis a masinissa.

Alius fuit asdrubal frater hānibalis uict9a claudio nerone

Asdrubal uictus Metaur9 Neronis laus aphrican9collis Sena flu. iuxta Senogalliā.

PAV. MAR.

¶SINT tibi testes flamini9cōsul ab Hānibale trucidat9.¶ Et litora trasymena:ripæ trasymeni lacus:q est in hetruria:iter suasiā & Corytonā¶ Deos æquos:bēignos¶ Multa monere p uo.p augutia:benigni dii monuerāt ne cōsereret ille man9:ille deorū monitis nō paruit:iō piit.Si q̄ris tpa temeraria ueteris dāni:si uis scire diē quo die temerari9cōsul tantā iacturā fecit:ille dies est dies q̄rtus ab extremo mēse:i:octauus dies a fine mēsis:sic erit nono cal.qntiles:hoc est.xxiii.die iunii:ea in fastis & in ānalib9notata est:& habita semp infausta¶ Postera lux:sequēs dies q erit uicesimusquart9iunii¶ Est melior:felicior:duab9uictoriis:q̄ diuersis tpib9:sed ea die cōtigerūt Masanissa supat syphacē:Masanyssa rex Masiliorū:dū pro carthagine i hispania militat amisso patre galla:de regno exciderat.Quo per bellū sæpe repetito aliquot pliis a siphace rege numidarū uictus:in totū priuatus est:& cum ducētis equitibus Scipioni se iunxit.Postea in aphri.

Masinissa rex masiliorū de quo Salustius in iugurtino multa ait

Mors hasdrubalis

ca scipio adiuuãte masanissa Carthaginẽses & eundẽ siphacẽ:Asdrubalẽq; pluribus pliis uicit.Binaq; hostium castra expugnauit in qbus.xl.mil.hoium ferro igniq; cõsumpta sunt:& siphax ipse captus.Sed ante hæc asdrubal hanibalis fraterq; cũ exercitu nono trãscẽderat alpes:ut se hãnibali cõiũgeret:cũ milibus hominũ.lvi.cæsus ẽ.M.Liuii cõsulis ductu & opa ẽt Claudii Nerõis college.Iõ poeta nũc:& ipse Asdrubal cecidit suis telis cũ suis armis & oi exercitu cæsus est.Relata igit & hæc dies in ãnales tãq̃ fausta Romanis.

ANT. FAN.

TEMpora labunt:hosæ pterеunt & dies & menses & anni & nihil est ãnis uelocius.Fortunæ fortis honores fors fortuna q̃ nõ recte a qbusdã fortuna dr ædẽ transtyberim habuit teste Donato:cuius dies festus colebat hoc tpe ab his q arte reliqua uiuebãt. Vñ illud est Columelle ad olitores:& celebres fortis fortunæ dicite laudes.Est ãt Fors fortuna ut inqt Donat' tychiagathi cui qm̃ in bono ponit Seruius tullius nõ imerito tẽplũ dedicauit. Varroq; Dies fortis fortunæ appellatus a Seruio Tullio rege qd is fanum fortis fortunæ sm tyberim extra urbẽ Romaz dedicauit iunio mẽse.Liuius.De reliquo ære ædez fortis fortunæ de manubiis faciẽdã locauit ppe ædẽ eidẽ deæ a Seruio Tullio dedicatã.Post septẽ luces iunius actus erit:Fors fortuna.viii.cal.colit quo die masanissa Syphacem supauit:& Hasdrubal periit.In tyberis ripa:sm tyberim ut diximus hæc ædes fuit quã Donatus transtyberim fuisse testat quo & pedibus iri poterat p pontes & p fluuiũ lyntribus uehi.Plebs colit hanc:colebant foste; fortunã q arte aliqua uiuebant ut dictum est . Item serui. Qui posuit.Seruius rex qui eã ædẽ struxit.Serua q Tullius ortus:idibus sextilis serui ac seruæ oẽs diez festũ colebãt:& uxores purgase ac lauare capita cõsueuerũt auctore Plut.Ro.n.die Seruiũ Tulliũ natũ ferunt quo capitis purgatio ac libertas ab ancillis cœpta pcessit.Templa ppinqua:ubi pxima:aut certe ppinqua ædi quã Caruilius cõsul postea ppe hoc tẽplum faciendã locauit. Lege Liuium primæ decadis li.ulti.& caue accipias ædẽ fortunæ a Seruio rege in urbe dedicatã quã Nero aurea domo cõplexus est.Quãuis cõstat eundẽ regem ædificasse multas ædes fortunæ:ut Primigeniæ.Masculæ:Paruæ:Cõuertentis:bene sperantis:Virginis.Zona latet tua nunc & cras fortasse latebit.vi.cal.iulias Orionis zona in ortum bellacum sertiquem non multum posse differri antecedens ortus docuit eius sideris lacertoꝶ.Ea zona tribus stellis constat teste Igino exoriturq; assyriæ.v.nonas iulias ut Pli.tradit.Eodem uentuꝶ tẽpus Solstitiale die:non quo zona exurgit:sed quo Fors fortuna celebrat.Neq;.n.auctor hoc loco hipparchũ sequit cuius ratio docuit teste Columella Solstitia:& equinoctia in pmis signoꝶ partibus confici:cum ea sm Eudoxum & Metonẽ nõnullosq; astrologos ex antiqs quoꝶ fasti aptati sunt publicis sacrificiis in octauis signoꝶ ptib' pagrant : quæ ratio nõ aliquos tẽpestatũ significat' hñtur pli.docet q æstiuũ solstitiũ magnũ ãni cardinẽ uocat qd ipse i octaua pte cãcri &.viii cal.iulii cõfici scribit nertiq; eoꝶ die nõnullaꝶ arboꝶ folia:ut oleæ:tiliæ:ialicis cũ Sol ad aqlonẽ scãdẽs ab ea meta icipit flecti:atq; ad austrũ digredi auctorus noctes sex mẽsib' ablatumsq; diei mẽsusã.Idẽ ẽt monet e palũbiũ gemitu nõ colligi cõsectũ sidus peractũq; solstitiũ nisi cũ eas uideris icubantes.Sciẽdum:& Chaldeos nõ sentire cum Hipparcho qui.viii.cal.ianuarii bsumale solstitium ponunt.

Fanũ fortũæ dicatuz a Seruio seruilio iuxta tyberi intra domũ aureã clausum fuit a nerone

Seruoruz festum

Fortunæ ædes multæ.

Orionis Zõa orit vi.cal.iul.

Solstitiũ æstiuum.

Tpa labũt tacitisq; senescimus ãnis
Et fugiũt fræno nõ remorãte dies:
Quã cito uenerũt fortũæ fortis honores
Post septẽ luces iuni9 act9 erit:
Ite deã læti fortem celebrate quirites
In tyberis ripa munera regis habet:
Pars pede ps ẽt celeri decurrite cymba
Ne pudeat potos inde redire domum:
Ferte coronatæ iuuenũ cõuiuia lyntres
Multaq; p medias uina bibant aqs:
Plebs colit hãc:qa q posuit de plebe fuisse
Fert/& ex hũili sceptra tulisse loco:
Cõuenit & seruis serua qa tullius ortus
Cõstituit dubiæ templa ppinqua deæ
Ecce suburbana rediẽs male sobri9 æde
Ad stellas aliquis talia uerba iacit:
Zõa latet tua nũc:& cras fortasse latebit
De hic erit orion aspiciẽda mihi
At si nõ esset potus dixisset eadem
Vẽturum tẽpus solstitiale dies

PAV. MAR.

TEMpora la.interponit nõ incõpte sniam tpus cito labẽtis:q; iam consenuerat poeta : cum emendaret opus:& esset hos sex libros edimus.Labunt.inqt tpa & nos senescimus annis tacitis:rapimur in senectaz annis tacite fluẽtibus.Horatius.Heu heu fugaces posthume posthume.Labunt anni:nec pietas moram rugis:& instãti senectæ affert indomitæq; morti.Quãcito uenerũt honores fortis fortunæ:q̃ cito uenit festũ fortis fortunæ.Aliqd inest latẽtis affectus:ícur potius sic:q̃ in cæteris in festis dixerit.Iunius erit actus:exactus.Post se.lu.hoc est post sepiẽ dies:sic indicat.xxiiii.dies:quo & illæ uictoriæ cõtigerãt a.xxiiii.eni die numerando usq; ad finez iunii septẽ dies sunt.Dies fortis fortunæ:ut inquit Varro appellatus a Seruio Tullio rege:q; is fanum fortis furtunæ sm tyberim:extra urbem Romã dedicauit.Præterea dedicasse & aliud tẽplum fortunæ paruæ testis est Pli.pble.lxxiiii.Et Dion.inqt eũ extruxisse duo fortunæ tẽpla:qua p omne uitæ tps uisus erat uti pspere.Alteꝶ in foro boario:alteꝶ ad ripas tyberis:tei fortunæ:qua uirilem appellauit De hac egimus in.iiii.li.& eodẽ proble.Pli.Masculæ fortunæ meminit ab eodẽ cõsecratæ.Erat ẽt eodẽ auctore tẽplũ fortunæ uiscatæ q̃ñ ab ea nos pcul capiamur:& negociis ac reb' inhæreamus Post eiectos aũt reges:sed lõgo iteruallo furius Caruilius:q cõsul fuit cũ papirio cursore alteꝶ fortis fortunæ tẽplũ dedicauit.Erat pterea tẽplũ fortunæ muliebris.a senatu dedicatũ tũ eũ mulieres:hoc est & mr & uxor martiũ Coriolanũ ab ipetu in patriã repssissent.Erat & tẽplũ fortunæ publice cuius suptore lib.me minimus a poplo in libertate cõsecratũ.Ite læti qrites:romani.Celebrate fortẽ deã:sacrificate forti fortu-

Tẽplum fortunæ uiscatæ q abea capiamur

næ ⁋ Hēt mu.te.in ri.tp.hēt,tēplū a Seruio rege cōditū:& cōsecratū in ripa tiberina extra urbē ⁋ Decurri
te nos qri.ppate ad tēplū fortunæ. ⁋ Pars pedeicū pedes ire possit. Pars celeri cimba: qm̄ p tyberi cimba pōt
illuc deferri ⁋ Nec pudeat:q̄si nō heaf turpe. ⁋ Rediue inde domū potes reuerti multo epoto uino:qa cō.
niuia quoq; extra urbē fieri debēt ⁋ Lintres nauiculæ fluminales:ut inqt Nonius. Vir. Cauat arbore lintres Octesia
Nos lintres nauiculæ,coronatæ. ⁋ Ferte cō.iu.iuuenes sit epulātes. ⁋ Et bi,mul,ui.p me,aq̄ a p tybrim i lin cornicula
trib' bibēdū est & multū uini exhauriēdū. ⁋ Plebs colit hāc fortunā ⁋ Quia fert idē. ⁋ Fuisse de ple.nā ex na fuit
obscuro gn̄e ⁋ Qui po.fui' rex,autor eius tēpli hic dr̄. Sed supius oñderat cœlesti semīe natū. Et tulisse sce mō seruil
ptra ex humili loco q̄si ex ifima cōditiōe ad regnū ascēdisse ⁋ Cōuenit & fuit:fui quoq; celebrare debent seruilli.
festū. Quia tulli' ort' fua nat' ex Ocrisia corniculana. ⁋ Cōstituit tē.ppi.nā fortis puniant ppinq̄ qa uelut
cognata fuisq in ifima cōditiōe uersant ⁋ Deæ du.fortunæ. Ecce aliqs rediēs male sobri' q redit paꝝ so. Quare o.
brius epoto mero ⁋ Iacit talia uet.ad stel.hæc loqt cœlū intuēs post occasū.xxiiii diei ipsi' mēsis. ⁋ Orion non si ut
zona tua latet:nō ut eo tpe zona orionis ⁋ Latet nūc:& latebit cras:qa neq;.xxiiii.neq;.xxv.poterit uideri. die.xxv.
⁋ Dehinc:postea ⁋ Erit mi.ui.nā.xxvi.die apparebit zona ⁋ At si nō eēt pullus:ille q celū intuet si nō esset iunii mē.
ebrietatis caligine obtectus ⁋ Dixisse eadē die:qua & uisuꝝ se zonā dicebat ⁋ Vētuꝝ nobis affutuꝝ ⁋ Tp̄s sis.
solstitiale:solstitiū æstiuū:qd' poeta oñdit.vi.cal.qntiles. Columella.viii.cal.sic & florētinus princeps.

(rūt

⁋ Lucifero subeūte/lares delubra tule.
Hic ubi fit docta multa corōa manu:
⁋ Tp̄s idē statoris erit:qd' romul9 olim
Ante palatini condidit ora iugi:
⁋ Tot restāt de mēse dies qd' noia pcis
Cū data sunt trabeæ tēpla qrinc tuæ
⁋ Tēpus iuleis cras est natale calendis
Pierides cœptis addite sūma meis:
Dicite pieridesq; uos adduxerit illuc
Cui dedit inuictas uicta nouerca man'
Sic ego:sic clio clari mōumēta philippi

⁋ LVcifero sub.la.deitu.de larib' multa supius dicta sūt ANT.
quos docuimus coli solitos Romæ publicæ & priuatim FAN.
coronis ornabant ut graciles ubi parua corōas accipiūt
fragili simulacra nitētia cætaqbus Aemi lius regillus, p̄
tot bello antiochiæ ædē in cāpo martio curādam uoluit
auto. Macro. Hiis Oui.hoc loco tēplū dicatū inqt.v.cal. Templū
iulii ad qd' hitabāt puellæ q̄ coronas texere cōsueuerūt. dicatū la.
⁋ Tp̄s idē sta.erit,quo quoq; cal.iulias ioui statori ædes rib'.v.ca.
sacrata est quā Romulus cōdidit ad radices mōtis palati iul. Ioui
ni uota eo tpe quo ipse aduersus Tatiū pugnat romāos statori
fugiētes cōspexit:q seu forte seu diuinit' restiiuerūt cum ædes sa.
Romulus ut inqt Li.arma ad cœlū tollēs dixisset. Pr̄ deū crata.v.
holumq; hinc saltē arce hostes deme terrorē romāis fu. cal.iulias.
gāq fœdā siste. Eā ob cām a sistēdo magis q̄ a stādo stato Tēplum
rē Iouē dictū existimāt in cui' ædē Cice. Catilinæ conati qrino di.
bus reluctari cupiens senatū uocauit:quo cū Catilina ue. catuꝫ.iiii.
nisse grauissima orōne illū corripuit & in exiliū ire iussit. cal.iul.ēt

⁋ Tot re.de mē.di.quot uo.pcis.iiii.cal.iulias dicata est ædes ⁋ Quirino.i.Romulo in mōte qrinali cuꝫ quare di.
reliqui sunt tot huius mēsis dies quot sunt patcaꝝ noia. Putat aūt mōti qrinali ab eo tēplo uocabulū da. ctus sit q
tumq; qd' cōstitutū est postq̄ Romulus adisse ad deos creditus est. Huic purpuræ usus fuit in trabea. Vñ ab rinus
Oui.trabeatus dictus est in primo huius opis li.ubi oñdimus tria eē genera trabeaꝝ autore Seruio e qbus
unū fuit romanoꝝ regū insigne. ⁋ Trabeæ tuæ:tibi trabeato. ⁋ Tp̄s iuleis cras est natale calēdis non pla
cet qd' qdā sentiūt tradi hoc loco iuliū Cæsarē cal.iuliis natū quē ad quartū idus iulias in laudē editum
Macro.scri.nā iulius mēsis nomē accepit autore Festo. accedit ad hoc q natalis.C.Cæsaris dies explican. Festum
dus erat in eūte iulio potius q̄ iunio desinēte. Sēsus ergo est:festum Herculis musarūm ubi uētū est ad diem Herculis
iunii mēsis extremū hoc est pridie cal.iulias celebrari:quo tpe dicere solemus:cras calēdæ iuliæ orientur. musaruꝫ,
Eoꝝ deoꝝ ædes structa est Romæ:ut inqt Suetoñ.a Martio Philippo q Augusti uitricus fuit. De quo ait pridie ca.
Martialis. Vites censeo porticū Philippi si te uiderit Hercules peristi. & iuue. Alta parab culmina uillarū iul.
græcis longeq; peritis marmorib' uincēs fortunæ atq; herculis ædē. Colebat aūt Hercules in eadem æde
cum musis:qa cōstat eū tpib' saturni ut Plu.& Macro.tradūt primū in italia lr̄as docuisse quas Euandruꝫ
ab eo didicisse Iuba in suis tradidit monumētis. Fuerūt in eo tēplo Fasti Fuluii nobilioris teste Macrob.
⁋ Addite sūma:extrema quæ restāt ut libellus hic ipleat. ⁋ Quis uos addixerit isti addicere pprie qd fit di
ximus supra:hoc est adiūgere ⁋ Nouerca:Iuno quæ iubēdo lassata est cū Hercules agendo fuerit indefes
sus. ⁋ Inuictas manus:monstroꝝ olim domitrices quæ obiecta sunt Herculi uolūtate Iunonis.
⁋ LVcifero sub.die sequēte. ⁋ Lares tu.de.fuere illis tēpla cōsecrata. De his dixim'.ii.li & plura in.v. Sed
v.cal. Quinti hoc est.xxvii.die iunii dedicata sunt illis tēpla in ea pte urbis ubi erāt Corolarie:& ut supiore PAV.
li.dictū Aug.Tranqllo teste. Cōpitales lares ornare bis in āno istituit:uernis florib'& æstiuis. Hic sunt ip MAR.
sa tēpla ubi fit multa corona docta manu:ubi sūt coronaꝝ artifices:pserti phylira:& glicera. Idē tp̄s.eadē
dies.xxvii.mēsis. Erit sta.nā erit festū iouis statoris. Cui' tēplū Ro.uoto dedicauit bello sabino:cū Roma
na acies iclinasset:Deīde uoto regis cōstituisse ut. A cōsistētib' militib' statorē iouē appellauit. Qd' oli cō
didit Romulus aū ora iugi palatini:inā īter palatiū & capitoliū cōstitutū ē tēplū Tot dies restant.supsunt. Tēplum
De mēse iunio. Quot noia pcis:q̄ tres sūt:ut alias dictū:sic tres dies supabūt:& erat.xxviii.die mēsis. ⁋ Cū Ioui sta.
o qrine. Romule ⁋ Sūt data tē.cōstituta & cōsecrata tēpla ⁋ Trabeæ tuæ:tibi trabeato dedicatū ē illi tem tori a ro
piū in colle qrinali:sed de morte ei'& relatiōe i cœlū:& cui' psuasione dixim' in.ii. ⁋ Tp̄s natale iuleis cal. mulo cō.
cras ē die crastini erūt calēde iuliæ:iꝫ natale tp̄s iuleis dixit:qd' hoc mē se nat' ē iuli' Cæsar ex sacra iulea do stitutum.
mo:& cū pri' qntilis diceret i honorē iulii Cæ.legē ferēte.M.Auto.M.F.cōsule iuli' appellat' ē:q hoc mē.
se.iiii.die iduū iuli' pcreat' fuerit ⁋ Pierides:musæ ⁋ Addite sūmā:q̄si extremā manū. Meis cœ.huic pti

Epanalexis

Hercules docuit euādrum litteras

opis:quā nūc editur'sum ¶ Dicite pierides:p epanalexi ¶ Quis addu.uos ∫tuc:ad tēplū herculis ¶ Cui.herculi ¶ Nouerca ui.Iuno q̄ uicta tādē est uirtute illi'.iná ut ipse in meta.Inqt defessa lubēdo sæua Iouis cōiūx ego sū īdefessus agēdo ¶ Dedit ma.iui.ppea qd uicit oīa monstra:qb'eū obiecerat iuno.Hoc petit poeta. ¶ Quis cōsecrarit tēplū herculi musisq; cōe:sic.n.dedicauerat ædē Marti'philippus augusti uitricus:ut testis est Sueto.Rōnē huic rei Plut.affert:pble.lviii.Qd hercules Euādrū ītas'docuit:sicut Iuba mōumētis tradidit:qd honestū & honorificū duceret amicos:ac ,ppiquos docere.Nouissime nāq;'īstitutū ē:ut mercede discipulos docerēt.Quippe oīuʒ prim' Sp.Carbili'ludū apuit:ei'liben'iq & ipse Carbili'appellat' pri.mus oīuʒ romāoʒ uxorē repudiauit:hæc ille ¶ Sic ego:q̄sui ¶ Sic clio:musa rñdit. ¶ Mōumēta clari philippi:adduxere.s.nos in tēpiū herculis.philipp'Marti'iq cū Lētulo cōsul fuit:ab Anco Martio gen'trahēs.

> Aspicis:uñ trahit martia casta genus:
> Martia sacrifico deductū nomē ab anco
> In qua par faces nobilitate sua est:
> Par aīo quoq; forma suo rñdit in illa
> Et genus & facies ingeniūq; simul:
> Nec qd laudam9 formā tā ē pe putaris
> Laudam9 magnas hac q°q; pte deas:
> Nupta fuit quōdā matertera cæsaris illi
> O decus o sacra fœmia digna domo:
> Sic cecinit clio:doctæ assensere sorores
> Annuit alcides increpuitq; lyra.

ANT. FAN.

¶ VNde tra.ma.ca.ge nō iprobādū est in re minus cōpta cū affert aliqd uerisile:ut nō facere oportet in hac nil opis pte:qd tādē ad umbilicū,adducimur ubi neq; ostendit uulgo qd dici solet.Caudæ nō facile pelleʒ 'detrahi. Alii pace nr̄a dissentiāt,a nobis & hūc locū īterptent ut placet.Nos Martiā de'qua hic agit neq; iuliæ matrē esse sentimus amitæ.C.Cæsaris dictatoris quā is q̄stor defunctā laudauit:ut Sueto.refert:neq; uxorē Catonis uticēsis Martii philippi filiā:quā Hortēsio tradidit & ex eo pgnātē Cato domū redqxit teste Appiāo:sed aliā egregia forma & castitate pstātē q̄ culta est ab uxore Nasonis:ut Cūctaq; licet facias nisi eris laudabilis uxori Nō poterit credi martia culta tibi Hāc'suscepisse philippum arbitramur nō ex Accia q̄ mater nō matertera fuit augusti sed ex Acciæ sorore:q̄ cū phillppo nupserit ut nobis uidet nō multo post nuptias humanis rebus excessit. Vñ illud nō sine uoce ac uultu ad dolorē accōmodato ,pnūciandū est.O decus o sacra fœmina digna domo:Eius nomē nō est cur admirari debeamus nō esse memoriæ pditum qd pleraq; noia sunt:q̄ carmina nō recipiūt:quis qdā illud adiiciāt fuisse q Augusto materni gñis ignobilitatē obiecerit.Martiæ uero nomē ab Anco Martio rege deductū Oui.putat ex quo Iuli'Cæ.amitæ suæ matrē uoluit appellatā:ut amitæ meæ iuliæ mñuū gen'ab regib'ortū:pinū cū diis imortalib' cōiunctuʒ est.Nā ab Anco martio sunt martii reges quo noie fuit mater.Sed q plerīq; eādē eē Martiā & materterā Cæsaris uolūt:nō placet cū iis Oui.relucteēt:ut hāc pbat & prio dilectā semp ab æuo est īter comites martia cēsa suas Inq; suis habuit matertera Cæsaris añ:quaʒ iudicio si qua pba est.Sciēdū Acciæ idē fere cōtigisse qd & sorori ut nō diu uixerit post philippi nuptias:qd neq; eē nō negabit q spacia tēpoʒ uti nos fecimus diligēti'metiet. ¶ Martia sa.de no.ab anco. Viuebat hæc martia cū Oui.exularet:cui'ueustas a poeta laudat nō q̄ fuerat sed q̄ tū erat cū Naso hæc scriberet. Vñ.M.Catonis accipe uxor mō non possumus. ¶ IN q̄ par.fa.no.sua est:cauēdū ne deprauato uersu legamus:in q̄ par facies nobilitate fuit.Nā & añ legimus'uñ trahit Martia.casta gen'nō uñ traxit:& postea subiūgit Rñdet in illa & gen'& facies:nō rñdit. ¶ Et ge.& fa.ige.Primū est fortūæ bonū.Scdm corpis.Tertiū ai. ¶ Qd laud.for.quā castitas raro comitatur. ¶ O sa.fœ.di.do. Nō di.

Accia fuit soror martiæ

¶ Nupta fuit quon.ma.Cæsilis:acciæ soror:Aug.Cæsa.matertera ac mr̄ martiæ. ¶ O sa.fœ.di.do. Nō digna iteritu.sed q̄ diu'Martii philippi cōnubio potiret ¶ Lyra:nō herculis sed musaʒ.De lyra & cithara nōnihil diximus in.v.hui'opis li.q̄ differūt aliqd ut igni & Porphyriōis ostēdimus testimonio:quis ferdū con fundant.illud dubiū nō est lyrā musicū instr̄m eē qd multaʒ chordaʒ est manuq; pulsat quēadmodū & Barbitos quā Theocritus polycordon appellat:& nōnulli cytharæ genus uel lyrā ipsam eē uolunt:cuius nomen cum plerīq; græcū esse arbitrent:Strabo Barbaʒ putat uti est Magas.Nobilum & Sambuca.

PAV. MAR.

¶ ASPicis:tu ¶ Vña quo philippo ¶ Trahit genus:hoc est uñ nata sit ¶ Martia casta:hæc filia fuit martii Philippi:quā Cato uticēsis post diuortiū Atiliæ:puellā ad modū uxorē duxit.Hæc est illa martia ut Inqt Plut.in Cato.iuniore:de qua tā multa ferunt.Posteaq̄ Catoni filios pepit:petenti hortensio cupiditate sobolis Cato dedit . Consentiēte ēt philippo.ut Plut.testat:Pluraq; de eodē Luca.agit:& nos multa ēt I Lucano dixim'.Mortuo hortensio:cū Cato Pōpeiū sequutur'eēt in bella ciuilia.Domus & filiaʒ suaʒ gra.ut Plut.Inqt Martiā rursus accepit:q̄ tūc uidua erat & ab Hortēsio hæres relicta.Ei curā rei familiaris:& filiaʒ cōmisit:& Pōpeiū sequut'ē.Cato se:ipm cōcidēs mortuus est.xlviii.ætatis āno:Illa iunior erat uixitq; in lōgā senectā.Ita ut Oui eā nō mō uiderit.Sed necessitudinē quoq; cōtraxerit & tertia eius uxor puella

Vxor tertia ouidii fuit amicissima martiæ.

de domo fabioʒ Martiā coluit:& comes illius fuit. Vnde in libris de ponto ad maximum,Ille ego de uestra cui data nupta domo.Hanc pbat:& primo dilectā semp ab æuo:est inter comites martia censa suas. In quæ suis habuit matertera Cæsaris añ.Quaʒ iudicio si qua pbata:pba est.Et in elegia æquor Iasonios ad uxorem cūcta licet facias:nisi eris laudabilis uxor nō poterit dici martia culta tibi.Nō igit sine causa factum est ut hoc quoq; in loco martiæ meminisset.Martia nomen dedicatū:quæ genus & nomen longa tēpoʒ serie deductū habet. ¶ Ab anco sacrifico:ab anco martio quarto rege Romanoʒ ¶ Sacrifico dixit: quoniā natus est ex filia Numæ Pōpilii:qui tot sacroʒ ordines:& sacrificia & cerimonias instituit:& ipse aliqñ Auū maternū imitatus est. ¶ in qua martia. ¶ Fuit facies par nobilitate:nā ut genere illustris:ita & illustris forma.Sua forma par rñdet aio suo in illa:ut pstantis formæ ita & animi quoq; pstantis. Sic illa

prædita omnibus bonis fortunæ corporis & animi. Et genus & facies & ingenium: simul hæc tria paria tñ
dẽt in illa. Hoc tu putaris turpe: quasi nõ existimes id esse reprehẽsibile. Quod laudamus formã ipsius mar
tiæ. Laudamus magnas deas: laudare solemus Iunonẽ: Palladã: Dianã: Venerẽ: & cæterar. Hac quoq; par
te ab ipsa forma. Matertera Cæsaris fuit quondã nupta illi Philippo: ipse Martius Philippus sñq̃ habuisset
Acciam matrem Augusti uxorẽ habuit sororẽ matris Cæsaris: De quo Cæsare dicat uidet hic dubiũ: an
habuerit sororem matris. C. Cæsaris: an sororẽ Acciæ matris Augusti: an sororẽ Liuiæ: sed cum poeta rõs
nem habeat uxoris: quæ apud materteram Cæsaris: ut diximus pauloante fuerit: Inq; suis habuit materte
ra Cæsaris ante. Puto de eadem hoc loco dicere: sic intelligemus de sorore Liuiæ. Quæ matertera erat Ty
berii: longe maior natu quã Liuia Drusilla. Quod uoiscus quoq; noster asserebat O decus: o ornamentũ.
O fœmina digna sacra domo: o matertera Cæsaris digna connubio sacrificæ gentis martiorum. Sic cho
cecinit doctæ sorores assensere. cæteræ musæ affirmauere dicta clius. Alcides annuit: Hercules quoq; affir
mauit. Et increpuit: hoc est insonuit. Lyra: & omnis musarum cythara: in ipsa æde a Martio Philippo dedi
cata In qua & Herculis simulachrum erat & omnium musarum effigies.

Martius philippus hũit pr⁹ sororẽ liuiæ drusillæ in uxorẽ postea acciã matrem octauiãi ſm uolscum & marsum.

Hæc in Fastos Nasonis scripsimus lector cãdide qua uisum est breuitate ut neq; omitterent necessaria
neq; multũ in his cõsisteremus: quæ uel uota oibus ducebamus: uel si a nobis a uertice ut aiunt ad calcem
referrẽtur tibi fastidiũ allatura. ne obiiceres nobis illud Iuuenalis: Scriptus & i tergo necdũ finitur orestes
Diceresq; nos sancto uiri auũt Sabbato lõgiores: q nõ grauaremur alterũ ĩterpretãdi laborẽ suscipe si exta
ret reliquũ huius opis qd Frãciscus Venetus totius pene orbis terrar peragrator: nobis iureiurando firma
uit uidisse ac legisse apud inclytum regẽ gallor: qd uer ne sit alii uiderint. Nos æquo aio ferre nõ possu
mus usq; adeo nobis inuidisse fortunã nobilissimor Fastos poetar: ut eor quos Sabinus ĩcœptos reliqs
se dicit nihil appareat & cõsumati ac luculẽti opis Nasonis dimidiũ requiratur. Tu autem Federice dux ex
cellentissime cui nõ solũ hoc tẽpore cõmentarios nostros sed iam pridẽ animã ipsam & mentẽ dicauim⁹:
quæso: uti hoc opusculum illustri principi Guidoni Vbaldo filio tuo. cui summa oia debentur aliqñ legen
dum tradere nõ dedigneris: qui tãetsi nõdum excessit e pueris neq; a nobis põt quã ipsi desideramus elo
quẽtiam mutuari: nõ par tñ proficietũ & maximo ingenio principi fuerit cũ ingenioso poeta Nasone
cõmertiũ & qui præclarissima est indole præmaturoq; cõsilio ac supra ætatẽ litteris eruditus ita ut spem
& uota omniũ iam exuperet uersabitur quocũq; mõ inter Romanos rer dominos atq; hiis nostris legẽ
dis ad paternã pariter & Romanã illã magnanimitatẽ ac magnificentiã aspirabit. Quãquam ear cætera
rũq; uirtutũ ueluti flosculi quidã ita in eo principe iã apparent ut nõ solũ fortuna & dignitate quã obtinet
atq; amplissimo principatu: sed tali ac tanto parẽte dignissimus habeatur: necnõ & patruo Octauio princi
pi grauissimo: ac celeberrimo omniũq; liberalium disciplinar cognitiõe præstãti: sed cuius singularẽ hu
manitatẽ modestiã & grauitatẽ illud accedit memorabile rarũ: ac pene diuinũ & nostris tẽporibus admi
randũ quod inclytos fratrem ac nepotes tanta beniuolẽtia & charitate complectitur. ut iureiurando affir
mare ualeam nusquam fere eiusmodi pietatem in ullo principatu fuisse perspectam.

FINIS.

Antonius Constantius Zagarello Fanensi. S.

NOn est nobis molestũ ut te uideo suspicari quod scribis Marsum Piscinatem poetã claris
simum: ac nobis familiaritate coniunctũ præuertere nos impressione opis sui. Nosti enim
& contẽpsisse nos semper eos questus quos multi ab impressoribus aucupantur: cũ ĩmor
talis dei munere satis superq; diuitiis abundemus: & quod melius est animi magnitudi
dine q eas spnere cõsueuit: & edidisse cõmentarios nostros multo anteq̃ is aggrederetur
suos uti omne Vrbinum testari poni. cuius regia bibliotheca nostrum opus pene attritũ
& inueteratum ostendit: ubi ut alios omittam Lodouicus Odoaxius Patauinus iuuenis utriusq; linguæ
doctissimus & Laurẽtius Abstemius Maceratẽsis uir litteratissimus ac Præfectus Bibliothecæ iampridẽ
apud inclytum imperatorem Federicum & Octauianum principem eminentissimum. omniumq; libera
lium artium cognitione præstantẽ lucubrationes nostras tñ in modum suis laudibus illustrarunt ut me
rito eam gloriam neglexerimus quam disseminare nobis poterant impressores. Quod autem mihi signi
ficas placere Marso spicam cilissam nardum esse non crocum quod ipse suis manibus nardũ in Cilicia le
gerit: quod Crocus spicam non habeat. quod ad odorẽ uti non consueuerit: non facit ut quæ scripsimus
edidisse pœniteat. Esto ut Cilicia nardum ferat: quid illud ad rem: nascitur siligo in Piceno. nascitur far in
Latio. dicetur ne hoc eam ob cãm spica latina. illud spica Picena cum siligo & far alibi quoq; proueniãt
Si prima Nardi nobilitas est Ciliciæ: si eius prouentus ibi lõge uberrimus: si nardũ sola fert Cilicia: si peti
ad rem diuinam ea spica tñ ex ea prouincia consueuit: quor nihil uere dici põt: culus herbam dabimus fa
tebimurq; nos errasse qui scripsimus spicam Cilissam Crocum esse quod prima nobilitas sit Cilicio cro
co ut autor est Plinius: qui etiam tradit Crocum mire congruere uino: quod non fugit Propertium dicen
tem. Vinaq; fundantur prælis elisa falernis Terq; lauet nostras spica cilissa comas. Sed cum nihil eximiũ
sit Nardo ciliciæ nihil proprium unde per spicam Cilissam accipi debeat non est cur debeamus ab eo qd
iampridem in nostris scripsimus commentariis dissentire. Quod uero Crocus spicam non habeat nihil
refert. Quis enim nesciat frequentissimũ illum tropũ esse longeq; pulcherrimum teste Quintiliano non
apud oratores modo & poetas qui plurima uertere ipsa metri necessitate cogũtur. sed etiã apud indoctos
quem nostri translationẽ Græci metaphoram uocant augentem ita sermonis copiam ut quæ non habet
mutuari permittat. Vnde croci flos spica cilissa iure optimo dici potest: is enim antequam dehiscat ac sese

pandat inuolutum continens fructum quandam spicæ imaginem gerit: quam si poetæ non dabitur spicā
appellare iure Virgiliū accusaueris, qui ait in primo Geor. Ferroq; faces inspicat acuto. Et alibi: Classiq; im
mittit habenas & remigium alaruȝ. Rectiusq; existimabis non licuisse saiam reip. dicere Ciceroni. Quam
quam & ostendimus ubi uolueris floris quoq; spicā dici autore Ply. Quod autem Crocus ad odorem uri
nō cōsueuerit: nihil illi astipulatur: cum constet uri etiam in re diuina quæ minimæ redolent. Ouidius in
primo fastorū: Ara mihi posita est paruo coniuncta sacello Hæc adolet flāmis cū strue farra suis: Vri autem
Crocum in sacris ut thus costū herbam sabinam & similia quis non uiderit: ut Thura nec euphrætes nec
miserat india costum Nec fuerant rubri cognita fila croci: Ara dabat fumos herbis cōtenta sabinis Oui.
alibi. Tinnulaq; æra sonāt redolent myrrhæq; crociq;. Statius quoq; in.xv.theb. uri crocū testatur ut Nec
non assyriis pinguescunt robora succis: pallentiq; croco: Eodem & crines tingi negare non possumus qđ
Lucanus nō ignorauit: ut Et qui tingentes croceo medicamine crinem fluxa coloratis astringunt carbasa
gēmis. Odoriferum autem Crocum esse neminem latet. Sed demus ut dum adolentur nullum odorem
fundaturē: iciemus ne ideo ad aris crocum? cum sulphur quod uiuum dicitur in religionibus locū habeat
teste Plinio & uitulorū cineres equinum sanguinem ac fabarū stipulas recipiant suffimenta utanturq; ma-
ris rores & in sacris Cereris tædæ accendantur cum thura haberi nequeūt: & si thura aberunt unctas ac-
cendite tædas? Constet igitur spicā cilissam crocum esse non nardum cum prima ut diximus nobilitas sit
croco cilicio & ibi in montem Coryco. Vnde illud est Martia. Corycio quæ uenit aura croco. Alia multa
quæ scribis probentur ne a nobis an improbentur ubi ad nos redieris explicabo. Vnū illud differre nō pla
cet quod ubi quidam legunt ut mihi significasti in.vi. fastorū: Dodona thyene stabis agenorei fronta uidē
da bouis: dodoni dione legendū est. Quattuor enim sunt in cœlo Veneris stellæ: Vna errans & aterno
meatu uaga. Alia in pectore Leonis quam stellam regiā uocant. Tertia in septentrionē. Quarta in Tauro.
cuius meminerunt Seruius & Alphonsus quā naso post idus iunias uideri docet longe antequam Sol in
ortum feratur. Quod si uel thyenem uel aliam hyadū orientem acceperis id ages ut ingeniosissimus poe-
ta rudis uideatur ingenii fluxæq; memoriæ: qui cum docuerit sexto nonas Maias hyades omnes in ortuȝ
ferri: ut Pars hyadum toto de grege nulla latet: & paulo post subiecerit: ut dibus ora prior stellantia tollere
taurū Indicat: addideritq; futurā pluuiam quarto nonas iunias exortum hyadum celsiore. ut, Postera lux
hyadas taurinæ cornua frontis Euocat: & multa terra madescit aqua: nō dubitet sole iam e geminis abitu
ro docere thyenem unā hyadū exoriri: qđ nulla rōne procedit nisi forte dixerimus id qđ res nō hēt thye
nem ita lōgo interuallo distare a sororibus suis ut in ortū feratur cū extremis partibus geminorū. Lege igi
tur Dodoni dione uti & Ouidius scripsit & iampridē e nostris cōmentariis didicisti: ne si Dodona thyene
legeris in eo quoq; deprauatū locum Nasonis ostendas quod a dodona dodoneus deducitur nō dodo-
nus. Dicimus enim dodoneos lebetas dodonū æs, dodoneā quercū non dodonā. Tu autem amice dile-
ctissime & Cābitellæ familiæ decus tecuȝ cogites uelim quid sibi eo loco uoluerit naso ubi ortū Veneris
non cōsmicū. nō cronicū non heliacum ponit. Nolui enim apire rem scitu dignā ut lectori inuestigandū
aliqđ linquerē. Vale & si Venetiis auelli potes tandē in patriā redi. Fani idibus Iuniis. M.cccclxxxii.

FINIS INTERPRETATIONIS FASTORVM. SEQVITVR EMENDATIO QVO
RVNDAM LOCORVM ET ASTRORVM RATIO.

PAVLVS MARSVS PICINAS PO.CL.GEORGIO CORNELIO.M.EQ.V.F.Salutem.

HAECILLA SVNT.G.Cornelii. Quæ nos octo antea annis in Ouidianos fastos magna
cura ac diligētia scripseramus: & a principio tibi dicata. Visum est illud inire cōsiliū ut in
hoc usq; tēpus pressa teneremus: ne editio pcipitata dedecori potius quā laudi esset. Nūc
uero cū tandē ex urbe Venetias ad te uenire licuerit his lucubrationibus nostris: extremā
modo manū iposuimus & cui tu ipse mādasti: dedimus imprimēdas. Nō qdem illius spe
glīæ cōmoti: sed ut pmissam tibi fidē suaremus: & expectationi multorū ac militiæ nīæ
uolūtati morē gereremus. Sed cū sperādū mihi esse ducerē: neminē fore illud opus: qđ
romana esse supra pbauit: uenetiis dānaturū: Nescio qua Thesyphóe factū sit: ut cōtineri nō potuerit inui-
diæ furor: & ante inspectū opus in officiosum hunc laborē meū cœpit allatrare: aut ut pudicā linguā ad
maledicētiā puocaret aut ut huius opis usū: si qua arte daret laudē detractaret. Sed in alterū si ridere uelis
Vteret si liceret Quintilli carmine. Q uē fata nobis mō sustulere. sic. n. & alii pro tuēda mea laude rōdit:
Marsum liuidulus sacrū poetā: carpit: uiuere dū cupit diserto. Marsi carmie: ualde sed perat. Nō sæuit scabie
supbus unguis. Nec muscā uolucres iouis sequunt. Altera uero tuebit se ipsam: & ueræ hūanitatis ac æq-
tatis studiosi illā ab oī liuoris morsu uindicabūt. Aliqđ tñ erat. qđ i his cōmētariis. Multi qdē dānandū
esse cēsebāt: sed ea nō uiderāt: q̄ nos ipsi uidimꝰ. Diximꝰ. n. i. i. ll. eo in loco Et sonet accēsus spica cilissa fo
cis de nardo itelligendū Dānabāt illud multis: ea rōne qđ cilissi Nardi Pli. nō meminerit: q̄si alibi iueni-
ri nō possit: qđ a Pli. nō referat: sed legāt tādē Diasco. quē eruditissimus iuuenis: & oī lrarū laude cumula
tissimus Hermolaus barbarus nō latinū fecit: inuenīēt certe & in Cilicia nasci Nardū. Plura. n. Nardi gña
ab illo cōmemorant: & hæc illa sunt. Vtar. n. Hermolai uerbis Nardi gña duo: Alterū Indicū: Alterū syria-
cū: nō q; hoc in syria nascatur: sed quod mōtis eius: in quo legit: ps una in syriā: unā in indiā spectet Syria
cū melius: quo recētius: atq; leuiꝰ est gūmosum: colore rupho odore uehemēter iocūdo. Cyperūq; imitā

te:breuius spica:sapore ama ro:Maximeq̃ siccãte ore custodit suaue olẽtia ptinaciter.Hĩc Indici Alterũ genus Candendis noie a fluuio Indiæ:qui montẽ in quo nascit̃ psilit:uitibus lãguidũ ut q̃ solo uliginoso proueniat:eoq̃ in maiorẽ altitudinẽ adolescat.pluribus:ab eadẽ radice fructicãtibus Iplicatis.& redolentibus uirus.Odoratius uero qđ locis eelsiorib⁹ gignit̃ spica breui:cyperi olẽte:in totũq̃ eius dotib⁹:qb⁹ syriacũ.Habet̃ & Sapbariticũ Nardũ frutice ad modũ pumilo a loco ubi carpit̃ dictũ spicis ingẽtib⁹ cãdidũ. Caule q e medio psilit aliqñ hircũ spirãte:dãnat̃ in totũ.Nardus gallica in lyguræ alpibus nascit̃.Aliunca uernaculo indigenis noie:Nascit̃ & in istria frutex pusillus:cũ radice uellit̃ & in fasciculos manuales digeritur:folia ei lõgiuscula:leuiter flauescẽtia:flos luteus:usus eius in caule & radicibus qm̃ odorata hæc mõ habent̃.Nardus montana:quã aliqi Thilacitimtalii uiri appellãt in Syria Ciliciaq̃ nascentẽ:Caulea tq̃ foliis Erignio similẽ:minoribus tñ.neq̃ scabris spinosisq̃:radice nigra:odorata duplici:tripliciq̃:atq̃ oino multiplici ad morẽ hastulæ regiæ:sq̃ multo minor.gracilior q̃:Asiæ aliq nardũ siluestre appellant:Phu quoq̃ quidã nardũ siluestre appellãt nascentẽ in põto.Hæc a Diascoride cõmemorãtur:& in cilicia nasci nardũ iam oibus constet:Sed ubi hæc Venetiis imprimũ cœpere qbusdam persuaderi nõ poterat:locum illum poetæ recte dicere spica cilissa: Nec aduertebant poetã a ppertio accipisse locum Qui in elegia Musa palatini inqt. Terq̃ lauet nfas spica cilissa comas:cũ pro oleo nardino dicat.Argueoãt pterea nullo pacto nardum aduri ad odorẽ.Nec legerãt eundẽ Propertium in elegia.Sũt aliqđ manes inqt Curãdo Flãmæ non olluere meæ.Cedat tandẽ uicta ptinacia detractorũ:& uera dicere Marsum fateant̃:Sũt tñ.G.Cornelii loci qdã in cõmentariis nr̃is paululũ imutati ne dixeri deprauati:& hoc nõ mea culpa factũ.Sed celeritate illorũ:q characteres iprimẽdos cõtexuntur in ipso fere principio cũ fastũ esset factũ fecere:& ubi erat ακυριον fecere ἀκυρίον.Sic in quibusdã aliis lr̃is.& in eo loco primi lib.Ergo ubi nox aderis uẽturus tertia nonis:Cũ ego dixissem Tertio die nouarũ:fecere calẽdarũ.Et in eodẽ lib.ubi erat.Qu.Fabi.Rulus:Is q primus suæ gẽtis maximus est appellatus.factũ est Fabius Rutillianus.Et in secũdo lib.cũ multis in locis esset linea breuis iacens:nõ electa punctis hinc inde signata.qđ signũ fit pro hoc uerbo est:nõ id illi itelligentes putabãt.f. & dicere.Sed diligens lector facile cognoscet.In pricipio q̃rti li.in ipso titulo:cũ eẽt cũ deploratione orbitatis:fecere declamationẽ:& principium epl̃æ :Destinatũ tibi.G.Cor.opus maturantẽ factum est Destinatũ tibi.f.Cot.opus.Et in eodem lib.sequutus ipse poetæ sniam Dixi Veneris Ericinæ sacra.a Claudio Mar.in urbem translata.Sed illud accelerantibus impressoribus.Et me ut celerrime quoq; exscriberem:urgentibus præterierã non errore:sed ipsa celeritate Liuiũ de secundo bello punico lib.ii.dicere:Decem uiros iussos inspicere lib. Sibyllinos & inspectis retulisse patribus:ædes Veneris Erycinæ:ac deæ Menti uouendas esse.Et paulo post ita inquit:Tũ ædes uotæ Veneri Ericinæ.Aedemq̃ Fabius maximus dictator nouit quia ita ex fatalibus lib.edictum erat:ut is uoueret cuius maximũ Impium in ciuitate esset:Et in.iii.lib.inquit Duumuiri creati sunt.Qu.Fabius maximus:& Attilius Crassus ædibus dedicãdis menti.Atti.Fa.Veneri Erycinæ:Quod quidẽ ad illud quoq̃ facit qđ de Menta diximus in.vi.li.Hæc nos deo uoluimus addere ne quis diceret:aut errasse marsum:aut aliquid prætériisse iure possit.

RATIO ASTROLOGIAE CCXXVII

SEd proposueram.G.Cornelii repetiturum me in fine cõmentariorũ nostrorũ omnẽ astrorum seriem:de qua per totum opus differuimus & nostri tpis addere postea rõnem.Sed quia nimium creuit opis magnitudo:& de illis oibus rursus agere nimiũ id qdẽ:& ingratum lectoribus esset:in aliud tps differendũ esse duxi.Pauca tamen attingã:quæ maximo fore oibus usui existimaueri:& ad excutiendũ errorẽ in quo multi uersant̃:& ad ueritatem aptissime discernendã.Nam cum in explicandis illis usi nos sumus auctoribus:Higino:Plinio:& interdũ Columella:qbus & multi quoq̃ innituntur:Non tñ est eadẽ ratio nostrorũ temporũ:quæ illorũ fuerat qđ facile ostẽdemus Ne uideas penitus:ut rũpatur liuor.huius rõnis expers.Vtor.n.preceptore Rigio nostro Adriaco astrologorũ principe.ut nemo dicere me possit erraturũ. Eaq̃ erit nobis quæstio.Cur illud:sit q̃ poetæ nasonis:& augusti tpibus sol arietis principiũ inibat undecimo calen.apri.Nunc uero insit quto idus martias.Fecit hoc qdem differentia motuũ corporũ cælestium illorũ & nostrorũ temporũ.Nam ab eo anno:quo natus est Ouid.usq̃ in hunc annuz defluere anni mille quingẽti &.xxii.Sic tã magna temporũ lõgitudine magna est facta motuũ mutatio:ut illud mirandũ esse non debeat.Si ingressus solis unũquodq̃ signũ illius tpis plurimum a nostro tpe differt.undecim enim diebus nunc antecedit:Cuius rei causam est motus augium.Sic enim summas cœli:altitudines uocant.& Stellarũ fixarũ.& motus accessus:& recessus capitis arietis octaue speræ mobilis.Namq̃ eius speræ zodiacus est mobilis:& ipsa quidẽ inferior est.Alter uero zodiacus:quem uitæ circulum græci ostẽdunt: Nonæ speræ:quæ ultima & altissima est nostro uisui:iimobilis est:& permanens ppetuo absq̃ alio motu:præter suæ speræ motum ab oriente in occidentẽ assidue sine ulla intermissione agitur:De quo zodiaco imobilis:siue signorũ imobilium intellexit diuinus ipse poeta.Itaq̃ assumptis:& intellectis principiis horũ signorum mobilium:siue speræ octauæ mobilis:una cum motu accessus:& recessus capitis arietis ipsius octauæ speræ enumerabis tres motus eorundem mobilium.Nam motus augium.& stellarũ fixarũ proprium motum habẽt:ut patet in tabulis calculationum:seu computationum Habet & proprium motum cum tabulis suis.Motus accessus:& recessus octaui circuli causatus a duobus principiis.equinoctialibus:uidelicet arietis:& libræ:& est tertius motus tabula equatiõis accessus.& recessus quæ est tabula perpetua incipiens ab imo gradu.& prosequens usq̃ ad.xc.deinde a.xc.usq̃ ad imum gradum retroeundo:& hoc modo eundo & redeundo.Tabula perpetua est æquationis.Numerus uero ipsorũ mottuum incipit a gradu.o.minutis.

ix.Secund.xxv.augendo in numerum graduũ.xv. Tabulæ in gra.ix.minut.o.Secund.o.Itaq; collectis motibus hoꝝ trium in tpe Nasonis.Et sic in hoc æuo nostro colligimus solẽ inire unumquodq; signũ. xii.imobilium nunc nostro tpe.xi.diebus anteq̃ illo tpe: Veꝝ ætate Nasonis & octaui augusti.zodiacus mobili octauæ speræ erat sub zodiaco nonæ taliter.quod caput arietis octauæ nõ erat distans a linea ppendiculari:nec in minimo quidẽ spatio capite nonæ:Q uia ꝓpter uirtus infundebatur inferiorib' ampliatꝰ per cõcordantiã duoꝝ zodiacoꝝ in una qdem & pura cõcordia.quæ causa fuit tãtæ pacis illoꝝ tẽpoꝝ. Sic itaq; dispositis rebus per remotionem capitis arietis mobilis a capite arietis imobilis nonæ speræ init sol per.xi.fere gradus de necessitate:qui se mouet in quarta spera planetaꝝ per lineam exeuntẽ a cẽtro terræ per centrũ corporis sui:hoc est ipsius solis:terminantẽ in principio signoꝝ nonæ speræ:per tps probatum.xi.dieꝝ ante numeꝝ dieꝝ illoꝝ tpoꝝ ut inferior cõputatio demonstrabit.Tempus.n.introitus solis in xii.altissima signa zodiaci fixi:cũ quibus multa admiratiõe digna poeta posuit sub umbra fabulaꝝ.Hic inferius dimissa rõne minutoꝝ uel ante uel post.anni.Mccccclxxxii.annotamus.quo quidẽ anno hæc excerpsimus & imprimenda dedim' Sol init arietẽ die.xi.martii.Sol init tauꝝ die.xi.aprilis.sol init geminos die.xii.maii Sol init cancrꝝ die.xiii.iunii Sol init leonẽ die iulii.xiiii.Sol init uirginẽ die.xiiii.augusti.Sol init libram die.xiiii.septembris.Sol init scorpionẽ die.xiiii.octobris.Sol init sagittariũ die.xiii.nouẽbris. Sol init capricornũ die.xiii.decẽbris Sol init aquariũ die.xi.ianuarii.Sol init pisces die nona februarii.De ascẽsione uero imaginũ celestiũ quæ undiq; per totũ cœlũ fusæ sunt:tã in latitudine meridionali extra zodiacũ:quã in latitudine septẽtrionali sic extra zodiacũ illud diximus.Ad perfectã cognitionẽ eaꝝ.tam ascendentiũ:quã descendentiũ iuxta lineã orizontis:cũ signis zodiaci oportet te habere instrumentũ speræ solidæ.In qua inuenies circulũ orizontis:in medio cuius spæra solida sita est circulo suo meridiano:& taliter disposita:qđ deprimere possis polos siue attollere ꝯm latitudines clymatum mundi.uel ꝯm eleuationẽ poli tue regiõis.Itaq; habita hmõi spera tuopte ingenio uerificabis ascẽsiones:& descẽsiones oĩuz & singulaꝝ imaginũ quæ octo & quadraginta esse in cœlo cõstat.una cũ ascensionibus zodiaci ab hac linea orizontis:cingẽtis oĩa:& diuidẽtis sperã in duas partes:superiorẽ & inferiorẽ:& est terminator uisus. Cum quo etiam instrumento duplicẽ orizontẽ.rectũ.s.& obliquũ cognosces:a quibus quidẽ duobus diuersitas quoq; locoꝝ terrestrium discernitur:quod latius in cõmentariis speræ percipies·Si ea in his tẽporibus testificaris:ut ita dixerim:imaginibus siue stellarum fixarum locis formata fuerit.

VOluimus hæc ideo Georgi Corneli cõmẽtariis nostris addere:ne quid tibi in tãto opere:ut de esset:aut ab aliis desiderares.Quod carpere quoq; pget insanus liuor & cũ multa hinc didicerint:lfretos insolẽtia:& ingratitudine sua laboris nri laudẽ detractare cõtẽdet.Sed quo magis ille sæuiet i frenis rabies:eo dilucidior erit laus nr̃a:& pia ĩgenia maiore nos obseruãtia & gratitudine ꝓsequẽtur:& qđ a qbusdã certe nõ ꝓbatur:me nouo genere iterpræ tatiõis uti uoluisse:ut oĩa rudibus quoq; pueris essent apertissima:in eo qdem gratiã & agent:& habebunt mihi posteri sempiternam.

Finis.

¶Impressum Venetiis opera & impensa solertissimi uiri Ioannis Tacuini de Tridino:Censore uiro eruditissimo Bartholomeo Merula Mantuano:Inclyto ac fœlicissimo principe Leonardo Lauretano.
Anno.M.cccccviii.Die.iiii.Iunii.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z A
Oẽs sunt quaterni:exceptis h i k o p u z A quæ sunt terni.

CVM GRATIA ET PRIVILEGIO.